OPERUM
HIPPOCRATIS
COI,
ET
GALENI
PERGAMENI
ARCHIATRΩN
TOMUS XII.

CONTINENS QUÆ AD CHIRURGIAM SPECTANT.

Cum figuris æneis suo loco insertis.

RENATUS CHARTERIUS, *Vindocinensis, Doctor Medicus Paris. Regis Christianissimi Consiliarius Medicus, ac Professor, plurima interpretatus, universa emendavit, instauravit, notavit, auxit, secundùm distinctas Medicinæ partes in tredecim Tomos digessit, & conjunctim Græcè & Latinè primus edidit.*

LUTETIÆ PARISIORUM,
Apud ANDREAM PRALARD Bibliopolam, viâ Jacobæâ, ad insigne Occasionis.

M. DC. LXXIX.

Cum Privilegio Regis Christianissimi.

TOMO XII.

Τὰ χειρουργικά, ad Chirurgiam ſpectantia.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΟ ΚΑΤ' ΙΗΤΡΕΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ, ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΡΙΑ.

HIPPOCRATIS
DE MEDICI OFFICINA LIBER: ET GALENI IN EUM COMMENTARII TRES.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

ΤΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Περὶ ἰατρείου, καὶ τῶν χειρουργικῶν ὀργάνων, καὶ ἔργων, καὶ ἐπιδέσεων, καὶ σχημάτων, καὶ στηριγμάτων, καὶ ναρθήκων, φησὶν ὁ Ἱπποκράτης, καὶ ἐξηγεῖται Γαληνός.

COMMENTARIUS PRIMUS.

LIBRI ET COMMENTARII ARGUMENTUM.

De Medici officina, instrumentis Chirurgicis, operationibus, deligationibus, figuris, fulcimentis, & ferulis agit Hippocrates, ac edisserit Galenus.

GALENI PRÆFATIO.

Primò de Libri inscriptione disserit; deinde quid doceat Liber explicat; tertiò Chirurgicas operationes Medico perutiles esse denunciat.

MEDICUM hoc Opus *De Medici officina* inscripsit. Satius autem erat *de rebus ad Medicam Officinam spectantibus* inscripsisse, quemadmodùm nonnulli Dioclis, Philotimi, & Mantiæ operibus titulum imposuerunt. Etenim

A

ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Πρῶτον μὲν περὶ τῆς τοῦ βιβλίου ἐπιγραφῆς διαλογίζεται· ἔπειτα δὲ τί διδάσκει τὸ βιβλίον, ἐξηγεῖται· τρίτον δὲ τὰ χειρουργικὰ τῶν ἰατρῶν πάνυ χρήσιμα εἶναι καταγγέλλει.

ΙΑΤΡΙΚΟΝ ἐπέγραψεν αὐτὸ, κατ' ἰητρεῖον· ἄμεινον δὲ ἦν, περὶ τῶν κατ' ἰητρεῖον, ἐπιγεγράφθαι, καθάπερ ἔνιοι τὸ Διοκλέους ἐπιγεγράφασι, καὶ Φιλοτίμου, καὶ Μαντίου. Γεγραφότων γὰρ

καὶ τούτων τῶν ἀνδρῶν, εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ἐν ἑκάστῳ βιβλίῳ, ἐν μὲν τοῖς πλείστοις ἡ ἐπιγραφὴ χωρὶς τῆς προθέσεώς ἐστιν, καὶ τοῦ ἄρθρου, κατ' ἰητρεῖον ἁπλῶς ἐπιγεγραμμένων αὐτῶν, ἐν ὀλίγοις δὲ, σύν τε τῇ προθέσει, καὶ τῷ ἄρθρῳ, περὶ τῶν κατ' ἰητρεῖον. Ἀλλὰ τὰ μὲν τούτων βιβλία πλείονα θεωρήματα διδάσκει, τὸ δὲ Ἱπποκράτους μετὰ τὸν κατάλογον ἐξ ὧν ἡ χειρουργία συμπληροῦται, τὸν περὶ τῆς ἐπιδέσεως λόγον διέρχεται, τοῦτο πρῶτον ἀξιοῦντος ἀσκεῖσθαι τἀνδρός· καὶ μέντοι καὶ δύνασθαι ἡ ἄσκησις αὐτοῦ γίγνεσθαι, μάλιστα μὲν ἐπὶ ξύλων ἐγγεγλυμμένων ἐς ἀνθρώπων ἰδέαν, εἰ δὲ μὴ, κατά γε τὰ τῶν παιδίων σώματα. Ταῦτα μὲν οὖν αὐτὸ τὸ βιβλίον ἠνάγκασεν ἡμᾶς πρὸ τῶν κατὰ μέρος ἐξηγήσεων εἰπεῖν. ἃ δὲ οὐκέτι τὸ βιβλίον, ἀλλ' οἱ μεταγράφοντες δὲ ἑτοίμως εἰς ὅπερ ἂν αὐτοὶ βουληθῶσι, διεδέξαντο τῶν πρεσβυτέρων γραφὰς, ἤδη σοι δίειμι. τινὲς μὲν γὰρ καὶ πάνυ παλαιῶν βιβλίων ἀνευρεῖν ἐσπουδάσαμεν πρὸ τριακοσίων ἐτῶν γεγραμμένα, τὰ μὲν ἔχοντες ἐν τοῖς βιβλίοις, τὰ δὲ ἐν τοῖς χάρταις, τὰ δὲ ἐν διαφόροις φιλύραις, ὥσπερ τὰ παρ' ἡμῖν ἐν Περγάμῳ. Ταῦτ' οὖν πάντα, παρὰ τοῖς πρώτοις ἐξηγησαμένοις κατανοῆσαι προὐθέμην, ὅπως ἐκ τῶν πλείστων τε, καὶ ἀξιοπιστοτάτων εὕροιμεν τὰς γνησίας γραφάς· καί μοι τὸ πρᾶγμα κρεῖττον τῆς ἐμῆς ἐλπίδος εὑρεθέν. Συμφωνοῦντα γὰρ ἅπαντα, ὀλίγου δεῖν, εὗρον ἀλλήλοις, τά τε συγγράμματα, καὶ τὰ τῶν ἐξηγητῶν ὑπομνήματα· ὥστε θαυμάζειν συνεπῆλθέ μοι τὴν τόλμαν τῶν χθὲς καὶ πρώην τὰ ὑπομνήματα γραψάντων, ἢ πάντων τῶν Ἱπποκράτους βιβλίων ἰδίαν ἔκδοσιν πεποιημένων, ἐξ ὧν εἰσὶ καὶ οἱ περὶ Διοσκορίδην, καὶ Ἀρτεμίδωρον τὸν ἐπικληθέντα Καπίτωνα, πολλὰ περὶ τὰς ἀρχαίας γραφὰς καινοτομήσαντες. Καί μοι μακρὸς ὁ λόγος ἔδοξεν εἶναι τῶν ὑπομνημάτων, εἰ πασῶν τῶν γραφῶν μνημονεύοιμεν. βέλτιον οὖν εἶναι ὑπέλαβον τὰς παλαιὰς μόνον γράψαι, προσθεὶς ὀλίγας τινὰς αὐταῖς, ὅσαι βραχὺ μετακεκίνηνται, καὶ τούτων καὶ αὐτῶν ἐκείνας μᾶλλον, ὅσαι περὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐξηγησαμένοις τὸ βιβλίον ὡμολόγηνται· τέτταρες δέ εἰσιν· αὐτῶν δύο μὲν εἰς ἅπαντα βιβλία Ἱπποκράτους γράφοντες ὑπομνήματα, Ζεῦξίς τε, καὶ Ἡρακλείδης, οὐκ εἰς πάντα δὲ Βάκχιος, καὶ Ἀσκληπιάδης δυσλόγιστα. Καὶ τούτων μὲν ἅλις· ἀναλαβόντες δὲ χάριν σαφεστέρας ἀρχῆς, διὰ βραχέων ἐροῦμεν, ὡς εἰ καὶ μηδὲν προειρήκαμεν. Τὸ κατ' ἰητρεῖον ἐπιγραφόμενον Ἱπποκράτους βιβλίον, ἐν ἀρχῇ μὲν ἔχει κοινὸν ἁπάσης τέχνης προοίμιον, ὡς ὀλίγον ὕστερον δείξω, καὶ διὰ τοῦτό τινες εἰκότως ἠξίωσαν αὐτὸ πρῶτον ἁπάντων ἀναγινώσκεσθαι, παραπλησίαν ἐπαγγελλόμενοι διδασκαλίαν, ἣν ἐς ὕστερον ἐποιήσαντό τινες, ἐν ταῖς ὑπ' αὐτῶν ἐπιγραφομέναις Εἰσαγωγαῖς· ἐφεξῆς δὲ, τῷ κοινῷ προοιμίῳ περὶ τῶν κατὰ τὸ ἰατρεῖον ἐνεργεῖσθαι δυναμένων, διδάσκει τὰ χρησιμώτατα τοῖς ἀρχομένοις μανθάνειν τὴν ἰατρικὴν τέχνην. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, φανεῖταί σοι προσέχοντι τὸν νοῦν ἀκριβῶς τῇ ἐξηγήσει τῶν ῥήσεων αὐτῶν.

A quum hi viri de eodem subjecto in singulis libris scripserint, plurimis quidem citra præpositionem, & articulum inscriptio, *Medici officina*, simpliciter data est; paucis verò & cum præpositione, & cum articulo *de rebus ad Medici officinam spectantibus* titulum tradiderunt. At eorum quidem libri plura præcepta docent; hic verò Hippocratis, post eorum ex quibus Chirurgia completur, enumerationem, de deligatione orationem percurrit, qui vir eam *operationem*
B quoque exerceri primùm imperat; atque etiam hujus muneris exercitatio in lignis ad hominum speciem insculptis, aut certè in puerorum corporibus fieri potest. At sanè ipse liber, ante particulares interpretationes, hæc nos præfari coegit. Quæ verò me nequaquàm Liber *impellit*; sed qui transcribentes, perquam facilè ad quamcunque sententiam ipsi voluerint, Majorum opera prodiderunt, ea jam tibi percenseo. Quidam enim etiam vetustissima volumina ante trecentos annos scripta invenire studuerunt, quæ partim quidem in libris, partim verò in chartis, partim demum in tiliaceis membranis, quemadmodùm
C apud nos Pergami conservabant. Quare hæc omnia à primis Interpretibus tradita perpendere constituimus, quò tum è plurimis, tum fide dignissimis legitima monumenta reperta consequeremur. Resque mihi mea expectatione cessit opportunior. Omnia namque opera, paucis exceptis, etiam Interpretum Commentaria sibi mutuò consentire nactus sum. Quare mihi contigit eorum audaciam admirari, qui nuper, ac non pridem Commentaria scripserunt, aut omnium Hippocratis Librorum suam editionem fecerunt; ex quibus numerantur Dioscorides, & Artemidorus Capito cognominatus, qui mul-
D ta in vetustis operibus innovarunt. Atque mihi de Commentariis prolixa esse comparuit oratio, si omnium Operum mentionem fecerimus. Quare satius esse duxi vetusta solùm describere, paucis quibusdam eorum quæ paululùm mutata fuerunt, additis. *Additis* quoque ipsorum Authorum *scriptis*, quæ cum præcedentibus hujus Libri explanatoribus convenêre. Hi verò quatuor existunt, quorum duo Zeuxis, & Heraclides, in omnes Hippocratis Libros Commentaria scripserunt; at non in omnes, sed obscuros Bacchius, & Asclepiades. Ac de his quidem sa-
E tis. Quò tamen clariùs exordium pateat, *à principio* repetentes, paucis agemus, quasi nihil præfati. Liber Hippocratis qui *de Medici officina* inscribitur, in principio quidem communem totius Operis Præfationem sortitur, ut paulò post sum demonstraturus; ob idque nonnulli ipsum omnium primum jure legendum esse censuerunt, similem profitentes doctrinam, quam quidam posteriores in suis, quas inscribunt, Introductionibus tradiderunt. Postea verò communi Proœmio, quæ in Medici officina edi queunt
F operationes, eas Medicam artem ediscere incipientibus utilissimas edocet. Quòd autem hæc ita sese habeant, tibi, si mentem ipsorum verborum explicationibus accuratè adhibueris, innotescet.

A

Ad sanitatem, ut ad artis finem, omnia revocari. Diagnosticen Medico necessariam esse. Varia morbi synonyma. Laborantium corpora, & partes sanorum corporibus, & partibus similibus similia conferenda esse. Ægrotantium naturam particularem, usum, ac mores dignoscat Medicus. De humeri prolapsi B Historia, & dignotione, & curatione Galenica. Empiricorum, & Methodicorum discrepantes curationes, & de Empiricorum concursu. Dignotionem prænotioni, & curationi præire.

Πρὸς τὴν ὑγίειαν, ὡς πρὸς τὸ τῆς τέχνης τέλος, ἅπαντα δεῖν ἀνακαλεῖσθαι· τὴν Σημειωτικὴν τῷ ἰατρῷ ἀναγκαίαν εἶναι. Τὰ διάφορα νοσήματος συνώνυμα. Τὰ τῶν καμνόντων σώματα, καὶ τὰ μέρη, τοῖς ὑγιαινόντων σώμασί τε καὶ μέρεσιν ὅμοια τοῖς ὁμοίοις παραβαλλόμενα· ὁ τὴν νοσούντων φύσιν ἰδίαν, καὶ τὴν χρείαν, καὶ τὰ ἔθη διαγινωσκέτω ἰατρός· Περὶ τῆς ὤμου καταπεσόντος ἱστορίας, καὶ διαγνώσεως, καὶ θεραπείας Γαληνικῆς· Διάφοροι τῶν Ἐμπειρικῶν, καὶ Μεθοδικῶν θεραπεῖαι· καὶ περὶ τῆς τῶν Ἐμπειρικῶν συνδρομῆς· τὴν σημειωτικὴν τῇ προγνωστικῇ, καὶ θεραπευτικῇ προηγεῖσθαι.

HIPPOCRATIS TEXTUS I.

AN similia, an dissimilia, principio à maximis, à facillimis, à quibuscumque quoquoversum cognitis.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ α'.

Ὁμοῖα, ἢ ἀνόμοια, ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τῶν μεγίστων, ἀπὸ τῶν ῥηΐστων, ἀπὸ τῶν πάντη πάντως γινωσκομένων.

C

GALENI COMMENTARIUS.

SIVE prosperè valere, sive sanitatem, sive quid aliud hujusmodi, artis Medicę finem esse quisquam concesserit, is ipse finis propter se à viris hanc artem profitentibus studio conservatur. Atque constat Theoriam quandam esse huic perdiscendam, qui nostrum qui secundum naturam est, aut affectum, aut dispositionem, aut structuram, aut aliam quamcunque quis vocare voluerit, constitutionem instauraturus est. At non propter se cætera omnia ad artem D spectantia aut discimus, aut docemus, aut denique auscultamus, sed quod eorum unumquodque sit ad finem utile. Ut quamprimùm Diagnosticam artis partem (quam Semioticam Recentiores vocitant) Therapeuticam rectè Medicinam facturis priorem didicisse necesse est, ut planè morborum differentias in ægrotantibus agnoscant, quum simile quiddam consequantur. Nihil autem in sequenti oratione dissentaneum erit exhortari, oppositum ei quæ secundum naturam est nostri corporis dispositioni affectum utroque vocabulo nominare, quemad- E modum & increbuit consuetudo Græcis omnibus, qui interdum quidem universum id genus *νόσημα morbum*, interdum verò *πάθος affectionem* vocitant. Nunc igitur generalissimus Diagnosticæ scopus docetur, quemadmodum Therapeuticæ partis Medicinæ: Ut enim in Therapeutica, *Contraria contrariorum sunt remedia*, nimirum communis totius curationis existit scopus: sic in Diagnostica illa artis parte communissimus scopus est, posse dignoscere, quatenus partes ægrotantis corporis quamoptimè valentium F partibus sunt similes, quemadmodum ipse Hippocrates in Prognostico pronunciavit. *Præstantissimum est explorare, primùm quidem utrum ægrotantis facies sanorum faciei sit similis, maximè verò, an sibi ipsi æger similis existat aliqua ex parte.* Idipsum & in libro de Articulis declaravit, ubi parti corporis secundum naturam constitutæ, affectam partē conferri imperat. Non enim simpliciter loquutus est illic comparationem esse oportere, sed hominis affecti partes dextras cum sinistris con-

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΙΤΕ τὸ ὑγιαίνειν, εἴτε τὴν ὑγίειαν, εἴτε ἄλλο τι τοιοῦτον, τῆς ἰατρικῆς τέχνης τέλος εἶναί τις φαίη, τοῦτο μὲν αὐτὸ δι' ἑαυτὸ σπουδάζεται τοῖς μετιοῦσι τὴν τέχνην· καὶ δῆλον ὅτι θεωρία τίς ἐστιν, ἣν μαθεῖν χρὴ, τὸν μέλλοντα ἐπανορθώσασθαι τὴν κατὰ φύσιν ἡμῶν, εἴτε διάθεσιν, εἴτε διοίκησιν, εἴτε κατασκευὴν, εἴτε ἄλλο καλεῖν ἐθέλοι τις. Οὐ δι' ἑαυτὰ δὲ τὰ ἄλλα πάντα τὰ κατὰ τὴν τέχνην ἢ μανθάνομεν, ἢ διδάσκομεν, ἢ ὅλως ἀκούομεν, ἀλλ' ὅτι τῷ τέλει χρήσιμον ἕκαστον αὐτῶν γίγνεται· οἷον εὐθέως, τὸ διαγνωστικὸν μέρος τῆς τέχνης, ὃ καλοῦσιν οἱ νεώτεροι σημειωτικὸν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἠσκῆσθαι πρότερον τοῦ θεραπευτικοῦ, τοῖς μέλλουσι καλῶς ἰατρεύειν, ἕνεκα τοῦ τὰς διαφορὰς τῶν νοσημάτων ἐπὶ τῶν καμνόντων ἀκριβῶς γνωρίζειν, ἐπειδὰν ἔχωσι τὸ παραπλήσιον. Οὐ διοίσει δ' ἐν τῷ μέλλοντι περαίνεσθαι λόγῳ, τὴν ἀντικειμένην τῇ κατὰ φύσιν διοικήσει τοῦ σώματος ἡμῶν διάθεσιν ὀνομάζειν ἀμφοτέραις ταῖς προσηγορίαις, ὥσπερ γε καὶ δι' ἔθους ἐστὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι, καί ποτε μὲν νόσημα καλοῦσιν ὅλον τοῦτο τὸ γένος, ἔστι δ' ὅτε πάθος. Ὁ τοίνυν γενικώτατος αὐτοῦ σκοπὸς νῦν διδάσκεται, καθάπερ τοῦ θεραπευτικοῦ μέρους τῆς τέχνης. ὡς γὰρ ἐπ' ἐκείνου, τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἰάματα, ὅτε κοινὸς ἁπάσης θεραπείας ὑπάρχει σκοπός, οὕτως ἐνταῦθα τοῦ διαγνωστικοῦ μέρους τῆς τέχνης ὁ κοινότατος σκοπός ἐστι, διαγινώσκειν δύνασθαι, κατὰ τί μὲν ὅμοια τὰ περὶ τὸ σῶμα τοῦ κάμνοντός ἐστι τῶν ὑγιαινόντων ὡς μάλιστα, καθάπερ αὐτὸς Ἱπποκράτης ἐν προγνωστικῷ δηλοῖ. πρῶτον μὲν τὸ πρόσωπον τοῦ νοσέοντος εἰ ὅμοιόν ἐστι τοῖσι τῶν ὑγιαινόντων, μάλιστα δὲ εἰ αὐτὸ ἑωυτῷ τις ὅμοιός ἐστι κατά τι, κράτιστον σκέπτεσθαι. Τὸ αὐτὸ τοῦτο, κἂν τῷ περὶ ἄρθρων ἐδήλωσεν, ἔνθα παραβαλεῖν ἀξιοῖ τῷ κατὰ φύσιν ἔχοντι μέρει τοῦ σώματος τὸ πεπονθός. Οὐ γὰρ ἁπλῶς εἶπεν, ὡσδὲ ἐκεῖ, τὴν παραβολὴν εἶναι χρὴ, ἀλλὰ τοῦ πάσχοντος ἀνθρώπου τὰ δεξιὰ τοῖς ἀριστεροῖς παραβα-

λεῖν ἐκέλευσε, μὴ τ' ἀλλότρια ἄρθρα καθορῶντα, A τουτέστι μὴ τὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Αὐτὸ δὴ τοῦτο, καὶ νῦν ἀξιοῖ σε ποιεῖν, εἰπὼν, ἢ ὅμοια, ἢ ἀνόμοια ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ τῶν μεγίστων, ἀπὸ τῶν ῥηΐστων, ὡς εἰ καὶ οὕτως εἶπε· τὰ τῶν καμνόντων σώματα, προσήκει διαγινώσκειν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, καθ' ὅ τι μὲν, ὅμοια τοῖς τῶν ὑγιαινόντων ἐστὶ, καθ' ὅ τι δὲ, ἀνόμοια· τοῦτο γὰρ ποιοῦντες, ἀπὸ τῶν μεγίστων μὲν τῇ δυνάμει, ῥᾴστων δὲ γνωσθῆναι, τὰς σημειώσεις τῶν παθῶν ποιησόμεθα. χρὴ γὰρ γινώσκειν ἡμᾶς, ὡς οὐκ ἄλλα μέν ἐστι μέγιστα, ῥᾷστα δὲ ἄλλα· τοῖς γὰρ B αὐτοῖς σημείοις ὑπάρχει, μεγίστοις μὲν εἶναι τῇ δυνάμει, εἰς διάγνωσιν δὲ ῥᾴστοις, ὡς τοῖς ἐν τῷ προγνωστικῷ κατὰ τὴν ἀρχὴν εὐθὺς γεγραμμένοις, ἐν τῇδε τῇ ῥήσει· ῥὶς ὀξεῖα, ὀφθαλμοὶ κοῖλοι, κρόταφοι ξυμπεπτωκότες. ὅσα τε τούτων ἐφεξῆς εἴρηται. Ταῦτα γὰρ ὅτι τὴν μεγίστην ἔχει δύναμιν εἰς πρόγνωσιν, οὐδεὶς ἀγνοεῖ τῶν κατὰ τὰ μέτρια τοῖς ἔργοις τῆς τέχνης ὡμιληκότων· ὅτι δὲ τὴν διάγνωσιν ἔχει ῥᾴστην, ἴσασι τοῦτο καὶ οἱ τῆς τέχνης ἰδιῶται πάντες· C οὐδὲν γὰρ ἄλλο πρότερον μέρος τοῦ σώματος εὐθὺς εἰσελθών τις ἐπὶ τὸν ἄρρωστον, ὁρᾷ τοῦ προσώπου. Ἑαυτῷ μὲν οὖν ὁ κάμνων παραβαλλόμενος, ὡς ἐκέλευσεν, ἀσφαλεστέραν τε ἅμα τὴν διάγνωσιν ἴσχει, καὶ οὕτως ἐπὶ τῶν μεγίστων τε ἅμα καὶ ῥᾴστων ἀρχόμενος, ἤδη τὸ τῆς τέχνης ἐξετάζοιτο. Τάχα δ' ἄν ποτε, καὶ σφαλείη τις, ἐπὶ τῶν φύσει μὲν ἐχόντων ὀξεῖαν τὴν ῥῖνα, τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς κοίλους, καὶ τοὺς κροτάφους συμπεπτωκότας· ἀλλ' ἐὰν εὕρωμεν ὅμοιον τοῖς τῶν πολλῶν ἀνθρώπων τὸ τοῦ κάμνοντος σῶμα, σαφὴς ἡ διάγνωσις ἔσται τοῦ, μηδεμίαν D νόσον ἐπὶ τούτῳ μοχθηρὰν ἐνυπάρχειν, ἢ διάθεσιν· ἐὰν δὲ κατὰ τὸ γεγραμμένον ὑφ' Ἱπποκράτους, ἐπισκεψόμεθα, τἄλλα τὰ κατὰ τὸ πᾶν σῶμα σημεῖα, κἂν φαίνηται σωτήρια, τοιοῦτον τῇ φύσει τὸ πρόσωπον τοῦ κάμνοντος ἐλπίσαντες, ἀκριβεστέρας διαγνώσεως χάριν ἐρησόμεθα τῶν ἐπισταμένων αὐτὸν ἔμπροσθεν· ὁμολογήσαντες δὲ, βεβαιοτέραν τὴν πρόγνωσιν ἕξομεν, οὐ μὴν ὁμοίως γε ἐπιστημονικὴν, ὡς εἰ καὶ γινώσκοντες αὐτοὶ τύχοιμεν τὸν κάμνοντα, καὶ E μᾶλλόν γέ τοι συμφοιτήσαντες αὐτῷ· Τὸ γὰρ ἑωρακέναι πολλάκις ὑγιαίνοντα τὸν νῦν παρὰ φύσιν ἔχοντα, διαγνωστικωτέρους ἡμᾶς ἐργάζεται τοῦ ποσοῦ τῆς διαφορᾶς τῶν κατ' αὐτὸ σημείων. Ἔστω γὰρ, ἀκοῦσαί τε ἡμᾶς, καὶ τεκμηραμένους, τὸν κάμνοντα τὴν ῥῖνα μὲν ὀξεῖαν ἔχειν, τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς κοίλους, ὁ συνήθης γε πόσῳ γινώσκει μόνος. ἰδίως δὲ καὶ τούτου χρεία τοῖς ἰατροῖς· οὐ γὰρ μόνον ὅτι παρὰ φύσιν ἔχει τὸ σῶμα, χρήσιμόν ἐστιν ἡμῖν γινώσκειν, ἀλλὰ καὶ τὸ, πόσῳ μὲν ἡ ῥὶς ὀξυτέρα τῆς κατὰ φύσιν ἐστὶν, πόσῳ δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ κοιλότεροι, καὶ οἱ F κρόταφοι συμπεπτωκότες, ἕκαστόν τε τῶν ἄλλων, ὧν εἶπεν, οὐχ ἁπλῶς δεινόν ἐστι τὸ ἐναντιώτατον τοῦ ὁμοίου, ἀλλὰ δεινότατον. ἐναντιώτατον δηλονότι τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν κεχωρηκός. ὡς οὖν τοῦτο δεινότατον εἶπεν, οὐχ ἁπλῶς δεινὸν τὸ ἐναντιώτατον, οὕτω καὶ δεινὸν ἧττον καὶ μᾶλλον εἰς ὅσον ἂν ἧττόν τε καὶ μᾶλλον ἐναντίον δείκνυται. Τὰ μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ προσώπου φαινόμενα σημεῖα, καὶ ῥᾷστα γνωσθῆναι, καὶ μεγίστην ἔχοντα δύναμίν ἐστιν, ἅτε κατὰ τὴν ἀρχὴν εἶπεν εὐθέως, ἅτε περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἑξῆς ἔγραψεν. Ἃ δὲ οὐκ ὀλίγα τῶν κατὰ τὸ προγνωστικὸν εἰρη-

ferri jussit, alienis articulis, hoc est, aliorum hominum minimè inspectis. Idipsum sanè te quoque nunc facere vult, quum dicit, *An similia, an dissimilia principio à maximis, à facillimis*; ac si ita dixisset, laborantium corpora quamprimùm ab initio decenter dignoscenda sunt, tum quatenus similia sint sanorum corporibus, tum quatenus dissimilia. Hoc enim agentes à maximis quidem facultate, cognitu verò facillimis morborum dignotionem assequemur. Quandoquidem nosse nos oportet alia quidem maxima, alia verò facillima non esse; sed iisdem signis contingere, facultate quidem maximis esse, ad dignotionem verò facillimis; ut in prognostico statim per initia hisce verbis conscriptum est; *Nares acutæ, oculi concavi, collapsa tempora*, & quæ deinceps hujusmodi prodita sunt. Hæc enim tum maximas ad prænotionem vires sortiri, qui mediocriter in artis Medicæ operationibus versati fuerint, eorum nemo ignorat, tum dignotionem facillimam habere; id norunt etiam omnes artis imperiti. Nullam enim aliam corporis partem facie priorem intuetur, quum quis statim ad infirmum accesserit. Ægrotus itaque si sibi ipse conferatur (ut imperavit Hippocrates) certiorem quoque dignotionem exhibet; atque sic tum à maximis, tum simul à facillimis ducto exordio, jam quod artis est, perpenderit. At fortassis aliquis decipietur in his quibus natura sunt nares acutæ, oculi concavi, & collapsa tempora. Verùm si laborantis corpus plerisque hominum corporibus simile comperiamus, nullum huic perniciosum morbum aut affectum inesse manifesta prodet dignotio. Si verò, prout ab Hippocrate scriptum est, inspexerimus, & cætera universi corporis signa etiamsi salutaria prodeant, talem natura laborantis faciem esse augurati, accuratioris dignotionis gratia, qui antea ipsum noverunt, eos tamen percunctabimur, quibus nos astipulati certiorem prænotionem consequemur; non tamen peræquè scientia partam, ac si ipsi laborantem novissemus, imò verò, ac si cum eo societatem inivissemus. Qui namque nunc præter naturam se habet, quòd dum multoties sanitate fruentem conspexerimus, eò nos dignotionis modi discrepantium in ipso signorum peritiores efficit. Detur enim nos tum audiisse, tum conjecturis explorasse laborantem nares quidem acutas, oculos verò concavos habere, familiaris duntaxat modum agnoscit: Sed & hujus rei functio præcipuè Medicis est: non enim solùm quod præter naturam corpus afficiatur, nobis utile est dignoscere, verumetiã quatenus nares naturali sua conformatione sint acutiores; & quatenus oculi magis concavi, & collapsa tempora, cæteræque partes singulæ, quarum quæ simili maximè contraria est, eam non simpliciter pravam, sed pravissimam pronunciavit. At maximè contrarium est quod planè à naturali constitutione recessit. Quare ut quæ pars simili maximè contraria est, hanc non simpliciter gravem, sed gravissimam, effatus est: sic gravem minus & magis protulit, quatenus plus minusve contraria proditur. Quæ igitur in facie signa conspiciuntur, & facillimè dignoscenda sunt, & maximas vires sortiuntur, tum quæ per initia protinus recensuit, tum quæ in oculis *leguntur*, ea deinceps scriptis prodit. At non pauca ex iis quæ in prognostico ab ipso pro-

nunciata sunt, partim non esse maxima, partim non facillima, partim denique simul utrumque habentia, neque maxima, neque facillima tibi exploranti declarantur; de quibus plura quidem in illius libri explicatione narrata sunt; nunc autem pro exemplo pauca narrabuntur. Nam supinum jacere, brachia quoque & crura peræquè resolutis jacentia sortiri, id non ob pravum ægrotantis affectum, sed ob mollitiem, aut exuberantem luxum accidit. Quare nisi ipsius *ægri* mores noverimus, decipiemur. Quos autem omnes invisimus, eorum mores nosse nobis non datur. Quamobrem & paucis ipsi tandem perquirendi sunt; quos comperimus interdum quidem non magnum denunciare, ut in decubitu; interdum verò maxima, ut in moderatis hominibus, quum truculentiorem conspectum, ac loquutionem exhibeant, ac præterea crepitantem flatum edant; aut enim dolorem, aut mentis alienationem significant, quos aliàs id facere quibusdam auscultantibus puderet. Verùm si nullam præsentium rationem haberent, nullius rei foret signum. Quocirca hîc etiam novisse ægrotantis mores oportet, quemadmodum & in ventrem obdormientium consuetudinem, eorumque naturam qui dormientes dentibus strident, aut oculis planè connivent. Hæc enim ubi decumbentis mores, aut naturam *Medicus* prænoverit, aut ab aliquo eorum qui ipsos norunt, resciverit, dignotionem obtinet; interdum quoque bona, interdum prava signa consequitur. Prava quidem, ut quæ urina nigra, aut sputum nigrum, aut atra bilis morbis incipientibus conspicitur, quæ tum maximas vires, tum facillimam dignotionem habent. Bona verò, ut è contrario in morbis acutis facilis spiratio, & urina, sedimentum album, læve, & æquale consequuta, quæ ad salutem vires habent maximas. Hæc itaque de *signis* ad dignotionem spectantibus satis enunciata sunt, quo futura sint exempla eorum, quæ maximas habent vires, & cognitu sunt facillima, & quoquoversum, & quibuscunque modis nobis innotescunt, sive experimento ipsa contigerint, sive ratione sub conspectum venerint. Non tamen tantam vim habent, neque promptam dignotionem, nisi prius ægrotantium consuetudines, mores, & naturam noscamus, ac sciscitemur. At mihi deinceps de rebus ad Chirurgiam spectantibus erit oratio, producenti in medium perspicuitatis gratia, quoddam exemplum, statim per initia libri de Articulis scriptum, qui de brachii luxationibus docet. In hoc enim maximum ac facillimum est ad dignotionem, si id in ala rotundum ac breve appareat: Nam præterquam brachii caput esse non potest è sua prolapsum articulatione, & in alæ regionem delatum. Sed epomidis cavitas prolapsionis brachii commune signum est, & avulsionis acromii, quatenus in altum procedit, atque mox ipsa pars affecta conferenda est; deinde quum propriam naturam non habere deprehendatur, brachium excidisse conjectandum est. Hoc certè signum non quemadmodum quod ab axilla desumitur, tum apertam vim, tum expeditam dignotionem exhibet: præterea verò magis à viribus discedit signum, quod ex motu colligitur. Æger namque brachium sursum tollere non potest, contusis, tensis, ac inflammatis istic musculis; sicut etiam quum quædam eorum fibræ altiùs avulsæ sunt. Ego verò novi hujusmodi quic-

A μένων ὑπ' αὐτοῦ, τὰ μὲν οὐ μέγιστα, τὰ δὲ οὐ ῥᾷστα, τὰ δὲ συναμφότερον ἔχοντα, μήτε μέγιστα εἶναι, μήτε ῥᾷστα φαίνεταί σοι σκοποῦντι, περὶ ὧν ἐπὶ πλέον μὲν ἐν τῇ κατ' ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ἐξηγήσει λέλεκται, ῥηθήσεται δὲ νῦν ὀλίγα, παραδείγματος ἕνεκα. Τὸ γὰρ ὕπτιον κεῖσθαι καὶ τὰς χεῖρας ἔχειν, καὶ τὰ σκέλη παραπλησίως κείμενα τοῖς παρέτοις, οὐ κατὰ διάθεσιν μοχθηρὰν, ἀλλὰ διὰ μαλακίαν ἐγγίγνεται τοῦ κάμνοντος, ἢ τρυφὴν ὑπερβάλλουσαν· ὥστε, εἰ μὴ τὸ ἦθος εἰδείημεν αὐτοῦ, σφαλησόμεθα. γινώσκειν δὲ ὧν ἐπισκεπτόμεθα πάντων τὰ ἤθη, τῶν ἀδυνάτων
B ἐστί· καὶ διὰ τοῦτο ἐπ' ὀλίγου μόλις αὐτὰ διερωτητέον, εὑρίσκομεν, ἐνίοτε μὲν, οὐ μέγα δηλοῦντα, καθάπερ ἐπὶ τῆς κατακλίσεως, ἐνίοτε δὲ μέγιστα, ὡς ἐπὶ τῶν κοσμίων, ἤτοι τὸ βλέμμα θρασύτερον, καὶ τὴν φωνὴν ἐχόντων· κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ, κἀπὶ τῆς ψοφούσης φύσης· ἢ γὰρ ὀδύνην, ἢ παραφροσύνην σημαίνει, τοῖς αἰδουμένοις τοῦτο πράττειν, ἀκουόντων τινῶν· εἰ δὲ οὐδὲ φροντίζοιεν τῶν παρόντων, οὐδενὸς ἔσται σημεῖον. ὥστε κἀνταῦθα, τὸ ἦθος ἐπίστασθαι χρὴ τοῦ κάμνοντος, ὥσπερ τὸ μὲν ἔθος τῶν ἐπὶ τὴν γαστέρα κοιμω-
C μένων, τὴν δὲ φύσιν, ὅσοι πρίουσι κοιμώμενοι τοὺς ὀδόντας, ἢ τοῖς ὀφθαλμοῖς οὐκ ἀκριβῶς μύουσιν. Τὰ γὰρ τοιαῦτα, μετὰ τοῦ προεγνωκέναι τὸ ἦθος, ἢ τὴν φύσιν τοῦ κάμνοντος, ἢ παρά τινος τῶν ἐπισταμένων αὐτοὺς, πυθέσθαι, τὴν διάγνωσιν ἴσχει, καὶ ποτὲ μὲν ἀγαθὰ, ποτὲ δὲ φαῦλα σημεῖα· τὰ μὲν, ὡς τὸ μὲν μέλαν οὖρον, ἢ πτύσμα μέλαν, ἢ χολὴν μέλαιναν, νοσημάτων ἀρχομένων φανῆναι, καὶ δύναμιν ἔχει μεγίστην, καὶ διάγνωσιν ῥάστην· ὥσπερ γε πάλιν ἐξ ὑπεναντίου, τοῖς δὲ μεγίστην δύναμιν εἰς σω-
D τηρίαν ἐν τοῖς ὀξέσι νοσήμασιν εὔπνοια, καὶ οὖρον ὑπόστασιν ἔχον λευκὴν, καὶ λείαν, καὶ ὁμαλήν. Ταῦτα μὲν οὖν, ἐπὶ τῶν κατὰ διάγνωσιν αὐτάρκως εἴρηται, παραδείγματα ἐσόμενα, τῶν τε μεγάλην ἐχόντων δύναμιν καὶ ῥᾴστων γνωσθῆναι, καὶ τῶν γιγνωσκομένων ἡμῖν πάντη γε, καὶ πάντως, ἐάν τε διὰ πείρας εἴη, ἐάν τε διὰ λόγου σκοπῶμεν, οὐ μὴν οὔτε δύναμιν ἐχόντων τηλικαύτην, οὔτε διάγνωσιν ἑτοίμην, ἀλλὰ μετὰ τοῦ προγινώσκειν, πυνθάνεσθαι τὰ τῶν νοσούντων ἔθη τε, καὶ ἤθη, καὶ φύσεις. Ἐφεξῆς δὲ ἐπὶ τὴν κατὰ
E χειρουργίαν, ὁ λόγος ἔσται μοι, προχειρισαμένῳ τι παράδειγμα σαφηνείας ἕνεκεν, ὃ κατὰ τὴν ἀρχὴν εὐθέως γέγραπται τοῦ περὶ ἄρθρων βιβλίου, διδάσκοντος αὐτοῦ περὶ τῶν βραχίονος ἐξαρθρημάτων. ἐπὶ τούτου γὰρ, τὸ μέγιστον, καὶ ῥᾷστόν ἐστιν εἰς διάγνωσιν, εἰ στρογγύλος, καὶ μικρὸς ἐν τῇ μασχάλῃ φαίνεται· οὐ γὰρ ἐνδέχεται γενέσθαι, χωρὶς τοῦ, τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἐκπεσοῦσαν τῆς διαρθρώσεως, εἰς τὸ τῆς μασχάλης ἐνεχθῆναι χωρίον· Ἡ δὲ κατὰ τὴν ἐπωμίδα κοιλότης, κοινόν ἐστι σημεῖον, ἐκπτώσεως μὲν βραχίονος, ἀποσπάσματος δὲ, καὶ ἀκρωμίου, εἰς ὅσον ὕψος ἀνήκει, κἄπειτα παραβαλεῖν αὐτὸ τὸ πε-
F πονθὸς, εἶθ' ὅταν φαίνηται τὴν ἑαυτοῦ φύσιν μὴ ἔχον, ἐκπεπτωκέναι λογίζεσθαι τὸν βραχίονα. Τοῦτ' οὖν τὸ σημεῖον οὐχ ὥσπερ τὸ κατὰ τὴν μασχάλην, δύναμιν εὐθὺς, ἑτοίμην τὴν διάγνωσιν ἔχει· ἔτι δὲ μᾶλλον ἀπολείπεται τῇ δυνάμει, τὸ κατὰ τὰς κινήσεις· ἀνατείνειν γὰρ οὐ δύναται τὸν βραχίονα, καὶ θλασθέντων, καὶ ταθέντων, καὶ φλεγμηνάντων τῶν ἐνταῦθα μυῶν, ὥσπέρ γε, καὶ ὅταν ἶνές τινες αὐτῶν ἀποσπασθεῖσαι διὰ βάθους. Ἐγὼ δὲ οἶδά ποτε καὶ τοιοῦ-

τόν τι συμβαν, ἀποσπάσματος ἐν ἀκρωμίῳ προϋπάρχοντος, A εἶτα ὕστερον ἐξαρθρήσαντος τοῦ κατὰ τὴν ἑτέραν χεῖρα βραχίονος, ἐν παλαίστρᾳ δὲ τοῦτ' ἐγένετο. θεασάμενος δὴ ἰατρὸς, ὁμοίως ἀμφοτέρας τῶν χειρῶν τὰς ἐπωμίδας, ἀπεφήνατο προπετῶς, πληγὴν μὲν τινα γεγονέναι κατὰ τὸ χωρίον ἔφη, καὶ τὸν ἄνθρωπον εἰκότως ὀδυνᾶσθαι, τὸ δὲ ἄρθρον ἀπαθὲς εἶναι. συνεβούλευσεν οὖν εἰς τὸ βαλανεῖον ἀπελθόντα τὴν ταχίστην, ἐλαίῳ πολλῷ χρώμενον, ἐνδιατρῖψαι τῷ κατὰ τὴν πύελον ὕδατι, καὶ ἐπειδὰν ἐξέλθῃς, σκεπάσας τὸ πεπληγὸς μόριον ἐρίοις διαβρόχοις ἐξ ἐλαίου μετὰ βραχέος κηροῦ, B κατακλινέ τε καὶ ἡσυχίαν ἄγε. γενομένων τούτων, ὁ μὲν ἄνθρωπος ὠδυνήθη δι' ὅλης νυκτός. ἕωθεν ἐκάλεσεν ἐκεῖνόν τε τὸν ἰατρὸν αὐτὸν, καί τινας ἄλλους τῶν ἀλόγῳ τριβῇ τὴν τέχνην μεταχειριζόντων· ὁ κατὰ τὴν προτεραίαν σφαλεὶς, ὑπὸ προπετείας ἀπερισκέπτως ἀποφηνάμενος, ὡς κατὰ φύσιν ἔχειν τὸ ἄρθρον. ἀφικνούμενος οὖν ἐπὶ τὸν κάμνοντα, καὶ θεασάμενος αὐτοῦ δύο φαυλοτέρους ἰατροὺς, ἠγανάκτησε μὲν ὡς ἀτιμασόμενος, οὐκ ἐμφήνας δὲ αὐτὸ τοῦτο τῷ κελεύσαντι, προπετέστερον ἔτι, διὰ τὸ καὶ θυμοῦσθαι, κατὰ φύσιν ἔχειν ἀπεφήνατο C τὴν διάρθρωσιν, ὁμοίας εὑρίσκων ἀμφοτέρας τὰς ἐπωμίδας, ὡς ἂν καὶ φλεγμονή τις ἦν προπεφυκυῖα τοῦ πληγέντος ὤμου. καταντλησάμενον οὖν ὕδατι πολλῷ θερμῷ τὸν κάμνοντα, παραχεομένου συνεχῶς ἐλαίου δαψιλῶς, ἐκέλευσεν ἐρίοις αὖθις ἐνειλιχθέντα, παραπλησίως ἡσυχάζειν. ὡς δὲ τούτων γενομένων, οὐδὲν ὤνητο, τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν, ἐκλήθην κἀγὼ, καὶ θεασάμενος τὸν ἀνώδυνον ὦμον κοιλοτέραν ἔχοντος τὴν ἐπωμίδα τοῦ πεπονθότος, ὡς ἂν ηὐξημένης τῆς φλεγμονῆς, ἐσκόπουν ἐπιμελῶς τὸν δοκοῦντα κατὰ φύσιν ἔχειν ὦμον· ἐφαίνετο γάρ μοι τὸ κατ' αὐτὸν ἀκρώμιον, ἄνω κεχωρηκέναι. κινηθεὶς οὖν ἐκ τούτου τε, καὶ D τοῦ μηδὲν ἐκ τῆς προσηκούσης θεραπείας ὠφελῆσθαι τὸν ἄνθρωπον, εἰς τὴν τοῦ φλεγμαίνοντος ὤμου μασχάλην ἐνθεὶς τοὺς δακτύλους, εὗρον ἐν αὐτῇ σχεδὸν τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος. ἀλλ' ὅμως ἀσφαλεστέρας ἕνεκα διαγνώσεως, ἐπεσκεψάμην καὶ τὴν τοῦ ἑτέρου ὤμου μασχάλην· ὡς δὲ οὐδεὶς ὄγκος ἦν ἐν αὐτῇ τοιοῦτος, ἐξηρθρηκέναι μὲν τὸν βραχίονα ἔφην, τοὺς ἰατροὺς δὲ ἀγνοῆσαι, διὰ τὸ μὴ γνῶναι, κατὰ τὴν ἑτέραν χεῖρα τὸ ἀκρώμιον ἀποσπασάμενον, ἔπειτα παραβάλλειν ὡς κατὰ φύσιν ἔχοντα τὸν ὦμον πεπληγμένον. E μαθεῖν δὲ ἡμῖν ἐστιν, ἔφην, πυνθανομένοις τοῦ πάσχοντος, εἰ ἐπλήγη ποτὲ τὸ ἀκρώμιον τῆς ἑτέρας χειρός· ὁ δὲ ἐν ἀρχῇ μὲν οὐκ εἶχε λέγειν, ἀναμνησθεὶς δὲ ὕστερον, ὡμολόγησεν, ἐξ ὀχήματός ποτε αὐτὸν ἐκπεσόντα πεπλῆχθαί τε, καὶ ῥᾳδίως ἄπονον γεγονέναι τρισὶν, ἢ τέτρασιν ἡμέραις, ἔριον μεθ' ἐλαίου κατὰ τῆς πληγῆς ἐπιθέντα. τίνος οὖν ἕνεκα ταῦτα εἴρηταί μοι; τοῦ δεῖξαι, πόσον ἀξιώματι διενηνόχεν ἀλλήλων τὰ σημεῖα, δι' ὧν ἡ γνῶσις γίγνεται τῶν κατὰ χεῖρα παθῶν. Τὸ μὲν γὰρ μὴ δύνασθαι τὴν πεπονθυῖαν ἀνατεῖναι χεῖρα, κοινὰ καὶ ἄλλων πλειόνων εἰσίν· καὶ γὰρ οἱ τένοντες τῶν ἐνταῦθα F μυῶν, καὶ αὐτοὶ πολλάκις οἱ μύες σκιρρούμενοι, καὶ φλεγμαίνοντες, ἔτι δὲ θλασθέντες, ἢ βύθιον ῥῆγμα ἔχοντες, ἢ καί τινων ἰνῶν ἀπορραγεισῶν ἐν αὐτοῖς, ἀδύνατοι γίγνονται πρὸς τὸ μετέωρον ἀναφέρειν τὴν χεῖρα· δι' αὐτὰ δὲ ταῦτα καὶ ὀδυνῶνται κατὰ τὰς κινήσεις, οὐ μόνον ταύτας, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας τῆς χειρός· Ἡ δὲ κατὰ τὴν ἐπωμίδα κοιλότης, κοινὴ καὶ αὐτὴ πρὸς ἐπίσπασμα· ὁ δὲ ἐν μασχάλῃ παρὰ φύσιν ὄγκος, σκληρὸς καὶ ἐπιφερὴς, ἱκανὸν σημεῖον ἐκπεπτω-

quam nonnunquam obortum, avulsione primùm acromio insidente, postea luxato alterius manus brachio; in palæstra autem id acciderat. Speculatus autem Medicus, simili modo utrasque manuum epomidas, altera alteri collata, suam temerè tulit sententiam, vulnus quidem aliquod huic regioni illatum fuisse asseruit, ac jure hominem dolere, articulum verò illæsum esse. Quare consuluit, derepente balneum adire, & copioso utentem oleo in solii aqua commorari; eoque egressum læsa parte lanis oleo cum pauca cera perfusis operta, tum decumbere, tum quietem agere. His factis, homo totam noctem dolore vexatus est, & mane illum eundemque Medicum, & quosdam alios accersivit ex iis sanè qui citra rationem trita via artem exercent, ille pridie temeritate deceptus, articulum secundum naturam se habere inconsultò protulerat. Quum ergo ad ægrotantem accederet, ac duos alios Medicos ipso imperitiores conspiceret, ut parvi ductus molestè tulit, id ipsum tamen dissimulans sententiam roganti promptiùs, adhuc ob indignationem asseruit, articulationem secundum naturam esse, quum utrasque epomidas similes inveniret, quodque priùs vulnerati humeri quædam inflammatio ortum haberet. Quare perfusum aqua copiosa calida laborantem, affuso subinde oleo multo, jussit lanis rursus involutum similiter quiescere. Quum autem his factis nihil juvaretur, ego tertio die vocatus sum, qui conspiciens humerum dolore vacuum magis cavam epomidem habere, *tumenti* ob auctam inflammationem humeri affecti *epomide*, humerum qui secundum naturam se habere videbatur, sursum recessisse. Itaque concitatus ego tum hoc indicio, tum eò quod per congruentem curationem homo nihil levaretur, injectis sub inflammati humeri axillam digitis, in ipsa cominus brachii caput comperi. Verumtamen certioris dignotionis gratia, alterius quoque humeri alam inspexi. Quod verò in ea nullus ejusmodi tumor esset, brachium luxatum esse pronunciavi, & Medicos ignorasse, quòd alterius manus acromium avulsum fuisse minimè novissent; deinde vulneratum humerum, ac si secundum naturam se haberet, compararent. Nobis autem discere licet, inquam, ex ægroto sciscitantibus, an alterius manus acromium aliquando plagam acceperit. Ille principio quid diceret non habebat, postea recordatus se quondam ex vehiculo decidentem, & vulneratum fuisse concessit, & facilè lana oleo inebriata tribus, aut quatuor diebus super ictam partem imposita laboris expertem evasisse. Sed quorsum hæc à me dicta sunt? quò demonstrem quantum dignitate inter se signa discrepent, quibus morborum manus cognitio proditur. Non enim posse manum affectam attollere, multis quoque aliis pluribus commune; Etenim tendones hic musculorum, etiam sæpenumero ipsi musculi scirrho, phlegmone, & præterea contusione, aut alia ruptione, vel etiam quibusdam ipsorum fibris abruptis, læsi ad sublimem manus elationem redduntur impotes. Has autem ob ipsas causas, imò non solùm per hosce, verumetiam cæteros manus motus doloribus vexantur. Sinus verò epomidis ossi divulso quoque communis est. At rotundus, durusque in ala præter naturam tumor satis idoneum prolapsi humeri sig-

num est. Quare qui soli ipsi fidem habuerit, is nequaquàm aberraverit; quin & facillimam in eo dignotionem obtinet, quem solùm oportet extuberationem contingere, immissis in alam digitis, qua humeri caput evidenter agnoscetur. Sed musculorum affectus, quòd neque sursum humerum attollere queant, neque citrà dolorem movere, exercitatam rationem, summamque animadversionem exigunt. Incedit igitur horum *signorum* cognitio cum iis quæ tum maximis pollent viribus, tum cognitu facillimis, sive quis Empiricam, sive Rationalem Medendi artem profiteatur. Empiricus enim inspiciens quas syndromas, *aut concursus* vocitat, quæ sunt symptomatum acervationes, quum multoties eadem uno tempore spectaverit, peræque omnia meminit. Atque quum ex hac observatione multorum concursuum experientiam habeat, tunc indicium fecit, se nonnulla quidem in multis concursibus, quædam verò in uno solo symptomata conspexisse, sicque in rerum tum communium, tum propriarum speculationem venit, quam rem sequitur notitia signorum viribus discrepantium: Quod enim in multis quidem, aut omnibus concursibus conspectum est, longè iis cedit quæ in uno solo comparuere; quod verò in paucis, minùs is cedit, ac præcipuè quod in duobus. Verumtamen quemadmodum & propria observavit & memoriæ prodidit Empiricus Medicus: ita & communia. Hæc etenim passim & ubique unà cum propriis observat quæcunque illis oboriuntur. Qui verò ratione nititur multò magis celeriúsque singulorum morborum signa comperit, & ubi propria sint, & ubi communia; nec velut Empiricus diuturnum tempus, imo nullum diem, horamve moratur. Speculatus enim brachium è propria regione excidisse & ad axillam invectum esse, primùm quidem quòd hîc contra naturam tumor appareat mente perpendit. Deinde verò quòd cavus epomidis locus sit, brachii capite priùs ipsi insidente exutus, in alæ regionem translato. Præterea quòd scapulæ cervix brachio incumbens manum sursum tolli prohibeat. Tum etiam quòd musculi vehementer extensi admodum doluerint, quum brachium ita movere præmoliuntur. Similiter quoque quòd quum ad costas partem affectam adducere tentant, eam vexari doloribus acciderit. Atque sic passim & ubique non modò quæ maximas vires sortiuntur, verumetiam & cætera *signa* noverit. Hac enim unâ viâ cuncta inveniuntur; alterâ quũ ignorentur non facillimè, sed demonstratione comprehendimus. In ala namque brachii caput *magnam* vim habet, & facillimè *dignoscitur*: at musculorum affectus majorem inspectionem postulant. Veruntamen & ipsi utrique tum dignotionis facilitati, tum viribus tumoris axillæ cedentes, eâdem speculatione artis peritis Medicis in cognitionem veniunt. Meritò igitur Hippocrates ante alia artis opera, hoc est, ante prænotionem, & curationem, morborum dignotionem (quam juniores significationem appellitant) similium ac dissimilium speculatione construi voluit. Meritò etiam & vi maximis, & dignotione facillimis; ad hæc etiamnum tertiò his passim & ubique cognitis, dignitate verò, & dignotionis facilitate cedentibus. His itaque præfatus, à quibus morborum dignotiones obeundæ sunt, hoc est, quod & per similia & dissimilia secundum

A χώτος βραχίονος, ὥστε μόνῳ γε αὐτῷ πιστεύσας οὐκ ἂν ἁμάρτοι, καὶ μέντοι καὶ ῥάστην ἔχει τὴν διάγνωσιν ἐνταῦθα, καὶ χρὴ μόνον εἰς τὴν μασχάλην τοὺς δακτύλους ἐνθέντα ψαῦσαι τῆς ἐξοχῆς, καὶ φανεῖται σαφῶς ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐνταῦθα. Τὰ δὲ τῶν μυῶν πάθη, διὰ τὸ μήτ᾽ ἀνατείνειν δύνασθαι τὸν βραχίονα, μήτε ἀνωδύνως κινεῖν, γεγυμνασμένου τε δεῖται λογισμοῦ, καὶ πολλῆς περισκέψεως χρήζει. συνεισέρχεταί γε μὴν καὶ τούτων ἡ γνῶσις τοῖς μεγίστην τε δύναμιν ἔχουσι, καὶ ῥᾴστοις γνωσθῆναι, ἐάν τε ἐμπειρικῶς,
B ἐάν τε λογικῶς μεταχειρίζηταί τις τέχνην. ὅ τε γὰρ ἐμπειρικὸς, ἐπισκοπούμενος τὰς ὑπ᾽ αὐτῶν καλουμένας συνδρομὰς, αἵ τινές εἰσι συμπτωμάτων ἀθροίσματα, ὅταν πολλάκις θεάσηται τὰ αὐτὰ καθ᾽ ἕνα καιρὸν ὁμοίως πάντα, μνημονεύει. κἀπειδὰν ἐκ τῆς τηρήσεως ταύτης πολλῶν συνδρομῶν ἐμπειρίαν ἔχῃ, τηνικαῦτα δ᾽ αἰσθάνεται, ἵνα μὲν ἐν πολλαῖς συνδρομαῖς ἐθεάσατο συμπτώματα, ἵνα δὲ ἐν μιᾷ μόνῃ, καὶ οὕτως εἰς ἔννοιαν ἔρχεται τῶν κοινῶν τε καὶ ἰδίων, ᾧ πάλιν ἕπεται γνῶσις τῆς κατὰ δύναμιν διαφορᾶς τῶν σημείων. ὃ μὲν
C γὰρ ἐν πολλαῖς ὤφθη συνδρομαῖς, ἢ πάσαις πολὺ λείπεται τοῦ ἐν μιᾷ μόνῃ φανέντος, τὸ δὲ ἐν ὀλίγαις, ἔλαττον τούτου, καὶ μάλιστα τὸ κατὰ δύο μόνας. ὅμως οὖν, ὥσπερ καὶ τῶν ἰδίων ἐγένετο τηρητικός τε καὶ μνημονευτικὸς ὁ ἐμπειρικὸς ἰατρὸς, οὕτω καὶ τῶν κοινῶν. Καὶ γὰρ ταῦτα, πάντη τε καὶ πάντως ἅμα τοῖς ἰδίοις ἐτήρησεν, ὅσα μὲν ἐκείνοις γινόμενα. πολὺ δὲ μᾶλλόν τε καὶ θᾶττον, ὁ τῷ λόγῳ τῶν σημείων ἑκάστου πάθους εὕρεσιν ποιησάμενος, ἐν ᾧ, τά τε ἴδια, καὶ τὰ κοινὰ, μὴ ὅτι χρόνον πολὺν ἀναμείνας, ὥσπερ ὁ ἐμπειρικὸς, ἀλλὰ μηδε-
D μίαν ἡμέραν, ἢ ὥραν. Νοήσας γὰρ ἐκπεπτωκότα τῆς ἰδίας βραχίονα χώρας, καὶ πρὸς τὴν μασχάλην ἐνηνεγμένον, πρῶτον μὲν, ὡς ἐνταῦθα παρὰ φύσιν ὄγκος φαίνεσθαι, συνεπινοεῖ· δεύτερον δὲ, ὅτι κοῖλος ὁ κατὰ τὴν ἐπωμίδα τόπος ἔσται, τῆς πρότερον ἐν αὐτῷ κεφαλῆς τοῦ βραχίονος ἐστερημένος, εἰς τὸ κατὰ τὴν μασχάλην χωρίον μεθεστηκυίας· προσέτι δὲ καὶ ὡς ὁ τῆς ὠμοπλάτης αὐχὴν, ὃς ἐπικείμενος τῷ βραχίονι, ἀνατείνεσθαι τὴν χεῖρα κωλύει, καὶ ὡς ὀδυνήσονται σφοδρῶς οἱ μύες, ἰσχυρῶς τεινόμενοι, κινεῖν οὕτως τὸν βραχίονα προαιρούμενοι· ὡσαύτως δὲ καὶ ὅτι παρὰ τὰς πλευρὰς παράγειν ἐπιχειροῦσι τὸ πεπονθὸς κῶλον, ὀδυνᾶσθαι συμβήσεται. ὥστε καὶ οὕτως εἴσεται
E πάντη τε, καὶ πάντως, οὐ μόνον τὰ μεγίστας ἔχοντα δυνάμεις, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα· διὰ μιᾶς γὰρ ὁδοῦ, πάντα εὑρίσκεται, διὰ τῆς ἑτέρας ἀγνοηθῆναι τοῖς μὴ ῥᾴστοις εὑρισκόμενα, ἀλλὰ καθ᾽ ἔνδειξιν. ἡ γὰρ ἐν τῇ μασχάλῃ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος, ἑτοιμοτάτην ἔχει τὴν δύναμιν, ἡ δὲ τῶν μυῶν διάθεσις, ἐπισκέψεως πλείονος δεομένη· ἀλλ᾽ ὅμως καὶ αὕτη, κατ᾽ ἀμφότερα λειπομένη, τῷ τε τῆς διαγνώσεως ῥᾴστῳ, καὶ τῇ δυνάμει, τοῦ κατὰ τὴν μασχάλην ὄγκου, διὰ τῆς αὐτῆς θεωρίας, τοῖς τεχνικοῖς ἰατροῖς εἰς γνῶσιν ἔρχεται. εἰκότως οὖν Ἱπποκράτης ἐκέλευσε
F τὰς διαγνώσεις τῶν παθῶν, ἃς καὶ σημειώσεις ὀνομάζουσιν οἱ νεώτεροι, κατὰ τὴν τῶν ὁμοίων, καὶ ἀνομοίων θεωρίαν ποιεῖσθαι, πρὸ τῶν ἄλλων τῆς τέχνης ἔργων, τουτέστι τῶν κατὰ πρόγνωσίν τε, καὶ θεραπείαν· εἰκότως δὲ καὶ διὰ τῶν μεγίστων τε τῇ δυνάμει, καὶ ῥᾴστων τῇ διαγνώσει, καὶ πρὸς τούτοις ἔτι τρίτον τὸ, πάντη μὲν, καὶ πάντως, τούτοις γιγνωσκομένων, ἀπολειπομένων δὲ ἀξιώματί τε, καὶ τῷ τῆς διαγνώσεως ἑτοίμῳ. προειρηκὼς οὖν διὰ τούτων ἀφ᾽ ὧν χρὴ τὰς διαγνώσεις τῶν παθῶν ποιεῖσθαι, τουτέστιν ὅτι διὰ τῶν ὁμοίων τε, καὶ ἀνομοίων τοῖς κατὰ

φύσιν ἔχουσιν, ὁποῖά γε ταῦτα ὑπάρχει, μεταβαίνει κατὰ τὴν ἑξῆς ῥῆσιν, ἐπὶ τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν, ὀνομασὶ λέγων.

A naturam se habentibus, qualia hæc sint, sequenti textu, ad eorum doctrinam prolatis his verbis deflectit.

Τῇ ἀκοῇ, καὶ τῇ ἁφῇ, καὶ τῇ ὄψει, τὰ διαγνωστικὰ τῶν νοσημάτων σημεῖα καταλαμβάνεσθαι.

Auditu, tactu, & visu signa morborum diagnostica deprehendi.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ β'.

Καὶ ἰδεῖν, καὶ θιγεῖν, καὶ ἀκοῦσαι ἐστιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS II.

B *Quæ & videre, & tangere, & audire decet.*

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

Τὸ διαγνωστικὸν τῶν παθῶν, μέρος τῆς τέχνης, πάντων πρῶτον ἀσκεῖν ἀξιώσας, ἐκ τῶν ὁμοίως τε, καὶ ἀνομοίως ἐχόντων κατὰ τὸ σῶμα τοῦ κάμνοντος, ὡς πρὸς τοὺς ὑγιαίνοντας· καὶ ὡς τὰ μέν ἐστι καὶ μέγιστα, καὶ ῥᾷστα, τὰ δὲ σὺν αὐτοῖς, ἐξ ἀνάγκης γιγνώσκεται· νυνὶ ἤδη τίνα ταῦτά ἐστι, καθάπερ ἔφην, διδάσκει, λέγων, ἃ καὶ ἰδεῖν, καὶ θιγεῖν, καὶ ἀκοῦσαι ἐστι· ἰδεῖν μὲν δηλονότι τὰ ὁρατά, θιγεῖν δὲ τὰ ἁπτά, ἀκοῦσαι δὲ τὰ ἀκουστά. Τὸ μὲν οὖν κατὰ τὸ πρόσωπον ἐν ἀρχῇ τοῦ προγνωστικοῦ γεγραμμένον, ἐστὶν ἰδεῖν, ῥῖνα μὲν ὀξεῖαν, ὀφθαλμοὺς κοίλους, καὶ κροτάφους συμπεπτωκότας· θιγεῖν δὲ τῶν ὤτων ψυχρόν· ἰδεῖν δὲ ἅμα, καὶ θιγεῖν, τοῦ κατὰ πρόσωπον δέρματος, σκληροῦ γὰρ, καὶ καρφαλέου, καὶ περιτεταμένου· ἀκοῦσαι δὲ τῶν ἐν τοῖς ἐφεξῆς τοῦ βιβλίου εἰρημένων, πταρμοῦ, καὶ βηχός, καὶ φύσης, καὶ ψόφου, ἢ φθεγγομένου τε καὶ παρὰ φύσιν τοῦ κάμνοντος, ἤτοι κατὰ παραφροσύνην, ἢ κλαγγώδη, ἢ βραγχώδη, ἢ τοιοῦτόν τι πάθος ἐχούσης τῆς φωνῆς. Ἐν δὲ τοῖς κατὰ χειρουργίαν, ἰδεῖν μέν ἐστι τὰ μελαινόμενα, τὰ ἐρυθραινόμενα, τὰ καθ' ὁντιναοῦν τρόπον ἐξαλλάττοντα τὴν κατὰ φύσιν χροιάν, ἢ φυλάττοντα· καὶ πρὸς τούτοις ἔτι καθάπερ ἐπὶ τοῦ κατ' ὦμον ἄρθρου, κοιλότητα μὲν ἐπωμίδος, ἀκρωμίου δὲ ἀνάτασιν ἰδεῖν ἐστι· θιγεῖν δὲ τῆς ἐν μασχάλῃ κεφαλῆς, ἀκοῦσαι δὲ τῶν γιγνομένων ψόφων ἐν τῷ κάμνοντος σώματι, καθάπερ ἐπὶ θώρακος συντετρημένου, πνεύματος ἐκφυσωμένου πρὸς τὸ τραῦμα.

GALENI COMMENTARIUS.

Quum æquum censuerit artis partem Diagnosticam morborum *dignotioni dicatam* omnium primam per ea exerceri quæ in ægrotantis corpore tum similiter, tum dissimiliter afficiuntur, prout sanis conferuntur, & prout sunt quædam & maxima, & facillima, quædam cum ipsis necessariò noscuntur; nunc jam (quemadmodùm commentatus sum) quænam illa sint, C his verbis docet *quæ & videre, & tangere, & audire decet.* Videre quidem licet, quæ sub visum; tangere, quæ sub tactum; & audire, quæ sub auditum cadunt. Enimverò quod de facie per initia Prognostici scriptum est, videre licet, nares acutas, oculos concavos, & collapsa tempora; tangere, aures frigidas; videre simul, & tangere cutim faciei duram, aridam, & obtentam; audire quæ in libri serie pronunciata sunt, sternutamentum, tussim, flatum, strepitum, aut loquentem præter naturam ægrotum, aut vocem cum delirio, aut stridulam, aut raucam, aut ejusmodi D quopiam vitio affectam. In morbis ad Chirurgiam spectantibus cernere quidem licet quæ nigrescunt, quæ rubent, quæ quocunque modo naturalem suum colorem immutant, aut tuentur. Ad hæc etiamnum ut in humeri articulo epomidis quidem cavitatem, & acromii extensionem videre licet; caput verò in ala tangere; audire denique eos qui in laborantis corpore strepitus eduntur, quemadmodùm qui in thorace perforato, spiritu per vulnus efflante *strepitant.*

E

Περὶ τῶν ἔξωθεν αἰσθήσεων, ὄψεως, ἀκοῆς, γεύσεως, ὀσφρήσεως, καὶ ἁφῆς· Περὶ δὲ τῶν ἔσωθεν, διανοίας, γνώμης, λόγου τοῦ ἐνδιαθέτου, δι' ὧν ἐκ τῆς τῶν αἰσθητῶν ὁμοιότητος, καὶ ἀνομοιότητος τὰ νοσήματα διαγινώσκεται. τὰ αἰσθητά, τὰ ὄντα χρῶμα, χυλός, ἀτμός, φωνή, σκληρότης, μαλακότης, θερμότης, ψυχρότης, καὶ ἁπτὴ ποιότης. τὸ πάσαις ὑποβάλλειν ταῖς αἰσθήσεσι τὴν κρίσιν οὐκ ἄνευ μνήμης καὶ συναριθμήσεως, γνώμης ἔργον εἶναι. Τί ἡ γνώμη.

De quinque sensibus externis, visu, auditu, gustu, odoratu, & tactu; de internis, intellectu, mente, ratione mente conceptâ, quibus sensilium similitudine ac dissimilitudine morbi dignoscuntur. Quid sensilia, quæ sunt color, sapor, odor, vox, durities, mollities, calor, frigus, tractabilis qualitas: cunctis sensibus rerum judicium subjicere, non citrà memoriam & enumerationem, mentis munus esse: Quid γνώμη.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ γ'.

Καὶ τῇ ὄψει, καὶ τῇ ἁφῇ, καὶ τῇ ἀκοῇ, καὶ τῇ ῥινί, καὶ τῇ γλώσσῃ, καὶ τῇ γνώμῃ ἐστὶν αἰσθέσθαι.

F HIPPOCRATIS TEXTUS III.

Quæ & visu, & tactu, & auditu, & naribus, & lingua, & mente sentire licet.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

Τῶν αἰσθήσεων ἁπάσαις τὴν γνώμην ἐφεξῆς ἐπέταξεν, ὅπερ ἐστὶ τὴν διάνοιαν, ἥν τε καὶ νοῦν, καὶ φρένα,

GALENI COMMENTARIUS.

Cum sensibus omnibus *externis* intellectum serie collocavit, hoc est, intelligentiam, quam & mentem, & animum vulgò, &

&

& rationem homines vocitant. Quia verò & in voce quædam ratio est, propterea illam sejungentes Philosophi prædictam rationem mente conceptam appellant; quâ ratione rebus cognitis & consentanea, & repugnantia comprehenduntur; divisio quoque, & compositio, & resolutio, & demonstratio, & quæcumque sunt ejusmodi cætera. Cur verò narium, & linguæ sensuum seorsum priùs immemor, hoc in textu, *quæ & videre, & tangere, & audire licet*, postea horum quinque cum mente meminerit, decenter quæritur. Atque sanè & à multis nonnulla quidem absurda, memoriæ indigna; quædam verò probabilia, & commemoratione digna enarrata sunt, ducto hinc exordio. Hippocratem asserunt nobis præcepisse, ut ex eorum quæ sub sensus cadunt similitudine, ac dissimilitudine morborum dignotiones constitueremus. Sensilia verò propriè dicuntur quæ ad dignotionem non alias vires desiderant; sed soli quæ sensu fit, cognitioni subministrant. Atque hæc sensilia dici volunt, non tamen propriè ipsa appellatione quæ pluribus sensibus simul tum memoria, tum ratione quam compositam & maximè contractam vocitant, dignotionem instituunt. Itaque colorem ex iis, quæ præcipua sensilia dicuntur, esse ferunt, quemadmodum saporem, odorem, vocem, prætereà duritiem, mollitudinē, calorem, frigus, & uno nomine qualitates omnes tractabiles; neque verò malum, malum-punicum, neque pirum, neque aliam substantiam, totam sensu notam esse proferunt; sed, ut Plato dicebat, opinione cum sensu bruto, omniaque esse opinabilia; & propterea quædam plerunque in ipsorum dignotionibus decipi, quum vel colorem tantùm, vel figuram, vel hæc ambo rei priùs conferenti consimilia conspiciant. Etenim mala, mala-punica, pira, uvas, nuces, juglandes, & alia multa cibaria, ex cera formata, priusquam & odore percipiantur, & gustentur, tanganturque, à veris non discrepantia videri. Qui verò cunctis præpollet sensibus, eum ipsorum usu falli minimè posse. Cunctis autem præpollere *sensibus* citra memoriam, & enumerationem difficile, & hanc neque sensus, neque memoriæ; sed cognitionis, hoc est, mentis munus esse. Quum igitur pronuntiavit Hippocrates, *quæ & videre, & tangere, & audire licet*, eum exempli authoritate ipsorum sensilium mentionem fecisse proferunt. Quum verò tum simpliciter, tum propriè à sensilibus digressus ad totam naturam transiit, jure tunc ipsum & sensus omnes, & cum ipsis mentem commemorasse, itaut universa oratio sit hujusmodi. Ad morborum dignotionem Medicum decet à similium, ac dissimilium inspectione auspicari, qui interdum simplicium duntaxat qualitatum, interdum omnium corporis partium comparationem efficiat; Enimverò hæc explicatio ratione non caret. Est & altera quædam hunc in modum. Hippocratem quum inquit, *quæ & videre, & tangere, & audire licet*, de Medico sermonem fecisse proferunt; quum verò quæ sequuntur, pronuntiat, *quæ autem visu, auditu, tactu, odoratu, gustu, & mente sentire licet*, ad ægrotantem ipsum orationem conflexisse, ut Medicus dignotionem investiget non solùm ex iis quæ ipse, sed & ex iis, quæ æger videt, tāgit, audit, odoratur, gustat; & mente afficitur dum sapit, aut

καὶ λόγον κοινῶς οἱ ἄνθρωποι καλοῦσιν. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸν κατὰ φωνήν ἐστί τις λόγος, ἀφορίζοντες αὐτὸν τοῦτον τὸν προειρημένον λόγον οἱ φιλόσοφοι, καλοῦσιν ἐνδιάθετον, ᾧ λόγῳ, τά τε ἀκόλουθα, καὶ τὰ μαχόμενα γιγνωσκομένοις ἐμπεριέχεται, καὶ διαίρεσις, καὶ σύνθεσις, καὶ ἀνάλυσις, καὶ ἀπόδειξις, ὅσα τἄλλα τοιαῦτα. διὰ τί δὲ τῶν ῥινῶν, καὶ τῆς γλώττης αἰσθήσεων, ἰδίᾳ πρότερον οὐ μνημονεύσας ἐν τῷ φάναι, ἃ καὶ ἰδεῖν, καὶ θιγεῖν, καὶ ἀκοῦσαί ἐστι, ἑξῆς τῶν πέντε μετὰ τῆς γνώμης ἐμνημόνευσεν, εἰκότως ἐζήτηται. Καὶ δὴ καὶ λέλεκται πολλοῖς, τὰ μὲν ἀπίθανα καὶ ἀνάξια μνήμης, τὰ δὲ πιθανά, καὶ μνήμης ἄξια, τὴν ἀρχὴν ποιησαμένοις ἐνθένδε. Τὸν Ἱπποκράτην φασὶ κελεύειν ἡμᾶς, τὰς διαγνώσεις ποιεῖσθαι τῶν παθῶν, ἐξ ὁμοιότητός τε, καὶ ἀνομοιότητος τῶν αἰσθητῶν· Αἰσθητὰ δὲ, κυρίως λέγεται, τὰ μὴ δεόμενα δυνάμεως ἑτέρας εἰς διάγνωσιν, ἀλλ' ἀρκούμενα μόνῃ τῇ διὰ τῆς αἰσθήσεως γνώσει· οὐ κυρίως δὲ ὅμως λέγεσθαι, καὶ αὐτὰ κατὰ τὴν αὐτὴν προσηγορίαν αἰσθητά, τὰ διὰ πλειόνων αἰσθήσεων, ἅμα μνήμῃ τε, καὶ τῷ καλουμένῳ συνθέτῳ τε ἅμα καὶ κεφαλαιωτῷ λόγῳ, τὴν διάγνωσιν ἔχοντα. Τὸ μὲν οὖν χρῶμα τῶν κυρίων λεγομένων αἰσθητῶν εἶναι, καθάπερ τὸν χυλόν, καὶ τὸν ἀτμόν, καὶ τὴν φωνήν, ὡσαύτως δὲ σκληρότητα, καὶ μαλακότητα, καὶ θερμότητά τε, καὶ ψυχρότητα, καὶ συνελόντα φάναι, τὰς ἁπτὰς ἁπάσας ποιότητας· οὔτε δὲ μῆλον, οὔτε ῥοιάν, οὔτε ἄπιον, οὔτε ἄλλην οὐσίαν φασὶν ὅλην αἰσθήσει γνωστὴν ὑπάρχειν· ἀλλ' ὡς ὁ Πλάτων ἔλεγε, δόξῃ, μετ' αἰσθήσεως ἀλόγου· δοξαστὰ δὲ τὰ τοιαῦτα εἶναι, καὶ διὰ τοῦτό γέ που σφάλλεσθαι πολλάκις ἐν ταῖς διαγνώσεσιν αὐτῶν ἐνίους, ὅταν ἤτοι χρῶμα μόνον, ἢ σχῆμα, ἢ ἄμφω ταῦτα θεάσηταί τις παραπλήσια τῷ πρόσθεν ὠφελοῦντι. Καὶ γὰρ μῆλα, καὶ ῥοιάς, καὶ ἄπια, καὶ σταφυλάς, καὶ κάρυα, καὶ ἄλλα πολλὰ φαίνεσθαι σιτίων πεπλασμένων ἐκ κηροῦ, πρὶν ὀσμήσασθαί τε, καὶ γεύσασθαι, καὶ ἅψασθαι, τοῖς ἀληθινοῖς ἀπαράλλακτα· πάσαις δ' ἄν τινα ταῖς αἰσθήσεσιν ὑποβάλλοντα, τὴν χρῆσιν αὐτῶν, μὴ δύνασθαι σφαλῆναι. τὸ δὲ πάσαις ὑποβάλλειν οὐκ ἄνευ μνήμης, καὶ συναριθμήσεως, καὶ ταύτην οὔτε αἰσθήσεως, οὔτε μνήμης, ἀλλὰ τῆς γνώμης ἔργον εἶναι, τουτέστι τῆς διανοίας· Ονομάζουσι δὲ τὴν συναρίθμησιν, οὐχ οὕτως μόνον, ἀλλὰ καὶ συγκεφαλαίωσιν, ὅτε μὲν οὖν εἶπεν Ἱπποκράτης, ἃ καὶ ἰδεῖν, καὶ θιγεῖν, καὶ ἀκοῦσαί ἐστι, ὡς ἐν παραδείγματος μοίρᾳ μνημονεῦσαί φασι τῶν αἰσθητῶν αὐτόν· ὁπότε δὲ ἀποχωρήσας τῶν ἁπλῶς τε καὶ κυρίως αἰσθητῶν, ἐπὶ τὰς ὅλας οὐσίας μετέβη, προσηκόντως αὐτὸν ἐνταῦθα, τῶν δὲ αἰσθήσεων ἁπασῶν, καὶ σὺν αὐταῖς, γνώμης μνημονεῦσαι, ὡς εἶναι τὸν ὅλον λόγον τοιοῦτον· ἄρχεσθαι προσήκει τὸν ἰατρὸν τῆς τῶν παθῶν διαγνώσεως, ἀπὸ τῆς τοῦ ὁμοίου τε, καὶ ἀνομοίου θεωρίας, ἐνίοτε μὲν, ἐπὶ μόνων τῶν ἁπλῶν ποιοτήτων, ποιούμενον τὴν παραβολήν, ἐνίοτε δὲ, ὅλων τῶν σωμάτων. ἔστι μὲν γὰρ ἥδε ἡ ἐξήγησις οὐκ ἄλογος· ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα τις τοιάδε. Τὸν Ἱπποκράτην φασίν, ὁπότε μὲν εἶπεν, ἃ καὶ ἰδεῖν, καὶ θιγεῖν, καὶ ἀκοῦσαί ἐστι· ἐπὶ τοῦ ἰατροῦ πεποιῆσθαι τὸν λόγον· Ὁπότε δὲ ἐφεξῆς τῶν δέ φησιν, ἃ καὶ ὄψει, καὶ τῇ ἀκοῇ, καὶ τῇ ἁφῇ, καὶ τῇ ῥινί, καὶ τῇ γλώσσῃ, καὶ τῇ γνώμῃ ἐστὶν αἰσθέσθαι, ἐπὶ τοῦ κάμνοντος αὐτοῦ γεγονέναι τὸν λόγον· ἵνα μὴ μόνον, ἐξ ὧν αὐτὸς ὁ ἰατρὸς, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν ὁ κάμνων ὁρᾷ, καὶ ἅπτεται, καὶ ἀκούει, καὶ ὀσφραίνεται, καὶ γεύεται, καὶ τῇ γνώμῃ διάκειται, κατανοῶν, ἢ παρανοῶν, ἡ διάγνωσις γί-

νηται. τὸ γὰρ ἐκ τῆς γνώμης τοῦ κάμνοντος ὠφελεῖσθαί τι τὸν ἰατρὸν, ἐκ τοῦ παραφρονεῖν αὐτὸν, ἢ κατανοεῖν, γιγνώσκεται. Τινὲς δὲ τὸ μὲν, ἃ καὶ τῇ ὄψει, καὶ τῇ ἀφῇ, καὶ τῇ ἀκοῇ, καὶ τῇ ῥινὶ, καὶ τῇ γλώσσῃ, λελέχθαι φασὶν ἐπὶ τοῦ κάμνοντος αὐτοῦ· τὸ δὲ, καὶ τῇ γνώμῃ, περὶ τοῦ ἰατροῦ· τὴν γὰρ τούτου γνώμην, ἐξ ὧν ὁ κάμνων ὁρᾷ, καὶ ἀκούει, καὶ ἅπτεται, καὶ ὀσμᾶται, καὶ γεύεται, συλλογίζεσθαί τι καὶ ἰατρὸν, ἐκ αὐτοῦ γεύσεως τεκμήρασθαι περὶ τοῦ κάμνοντος, ὥσπερ ἐκ τῆς νόσου· ἐὰν μὲν γὰρ ἅπαντα αὐτῷ φαίνηται γευομένῳ πικρὰ, καθάπερ τοῖς ἰκτεριῶσι, χολῆς ἐμπεπλῆσθαι τὴν γλῶτταν· ἐὰν δὲ ἁλυκὰ, φλέγματος ἁλυκοῦ· ἐὰν δὲ ὀξέα, αὐτοῦ ὀξέος· οὕτω δὲ καὶ τοῦ ἰδίου ἱδρῶτος ἐνίοτε παραρρυέντος εἰς τὸ στόμα, τῆς ποιότητος αἰσθάνεσθαί φασι τὸν κάμνοντα. Τοῖς τοῦτον τὸν τρόπον ἐξηγουμένοις ἐναντιοῦσθαι δοκεῖ, τὸ παραλελεῖφθαι τὴν ὄσφρησιν τοῦ ἰατροῦ, καίτοι χρωμένου αὐτοῦ πρὸς πολλά· καὶ γὰρ ἐπὶ διαχωρημάτων, καὶ οὔρων, καὶ πτυέλων, ἑλκῶν τε, καὶ αὐτῆς τῆς τοῦ κάμνοντος εἰσπνοῆς, χρῆται τῇ τῆς ὀσφρήσεως αἰσθήσει, κατὰ τὴν σημείωσιν. ἐγχωρεῖ δὲ, ταύτην παραλελεῖφθαι φάναι ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου, καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ ἐν πολλοῖς βιβλίοις Ἱπποκράτους τε, καὶ τῶν ἄλλων εὑρισκόμενα, τὰ μὲν ἡμαρτημένα φανερῶς, τὰ δὲ παραλελειμμένα. Καὶ μὴν καὶ τοιαύτην ἐξήγησιν ἔγραψάν τινες· ἐν τῷ αὐτὸ σημαίνεσθαί φασιν ἐκ τοῦ φάναι, καὶ ἰδεῖν, καὶ θιγεῖν, καὶ ἀκοῦσαί ἐστι, ὃ καὶ τῇ ὄψει, καὶ τῇ ἀκοῇ, καὶ τῇ ἀφῇ ἐστιν αἰσθάνεσθαι. ἰδεῖν μὲν γάρ ἐστι, καὶ θιγεῖν, καὶ ἀκούειν μὴ καταληπτικῶς, αἰσθάνεσθαι δὲ οὐκέτι μὴ καταληπτικῶς. ἔστι δὲ ἡ τοιαύτη τῆς αἰσθήσεως ἐξήγησις τοῦ Σημίου τοῦ Στωϊκοῦ, διὸ καὶ τοῦ Κοΐντου μαθητὴς Ἰφικιανὸς, αὐτὴν προσήκατο, τὴν Στωϊκὴν ἀσπαζόμενος φιλοσοφίαν· ἀλλ' ὃ λέγουσιν ἐστὶ τοιοῦτον. Τὸ μὲν ἕτερον μέρος τῆς ῥήσεως, περὶ τοῦ γένους μόνου διδάσκει τῶν πραγμάτων, ἐξ ὧν αἱ σημειώσεις ἡμῖν γίνονται· τὸ δὲ δεύτερον, περὶ τοῦ κατ' αὐτὸ διηκριβωμένου τε, καὶ πιστοῦ, ὡς εἰ καὶ οὕτως ἐγέγραπτο, προσῆκε ποιεῖσθαι τὰς διαγνώσεις, ἀπὸ τῶν ὁμοίων τε, καὶ ἀνομοίων τοῖς κατὰ φύσιν, ἐν τῷ τοῦ κάμνοντος σώματι φαινομένων· Ταῦτα δὲ, καὶ τὰ αἰσθητὰ καὶ τούτων αὐτῶν οὐχ ὅσα παρεῖδεν, ἢ παρήκουσεν, ἢ ὅλως παρῄσθετο κατά τινα τῶν αἰσθήσεων, ἀλλ' ἃ καλῶς καὶ καταληπτικῶς τῶν αἰσθήσεων ᾔσθετο ἑκάστῃ καὶ τῇ γνώμῃ. συγκεχρῆσθαι γάρ φησι τῇ τοῦ αἰσθάνεσθαι φωνῇ τὸν Ἱπποκράτην, κατὰ τῆς γνώμης. καὶ τοίνυν ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς ῥήσεως, ἑνὸς, ἢ καὶ δυοῖν ἔτυχε μνημονεύσας, ὅλον γὰρ τὸ γένος αὐτῶν ἐκ παραδείγματος ἐνεδείξατο· κατὰ δὲ τὸ δεύτερον μέρος τῆς ῥήσεως, ἁπασῶν ἐμνημόνευσε μετὰ τῆς γνώμης, ἀσφαλῆ καὶ βέβαιον τὴν ἀπόφασιν ποιούμενος, ἐπειδὴ πάσαις ὑπάρχει κοινὸν, τὸ καταληπτικῶς τῶν ὑποκειμένων ἀπομάττεσθαι τὰς ἰδέας· ἐπεὶ δὲ, ὅπερ ὑπεσχόμην, ἔπραξα, διῆλθόν τε ὅσα πιθανῶς εἴρηταί τισιν εἰς τὸ μὴ δοκεῖν τὸν Ἱπποκράτην πολλάκις εἰρηκέναι περὶ τῶν αὐτῶν, ἐμοὶ μὲν ἤδη καιρὸς ἐπὶ τὰ συνεχῆ μετέρχεσθαι, σοὶ δὲ τὴν δόξαν τῶν εἰρημένων ἀρίστην σκεψαμένῳ ἀρήγειν· μέμνηται δὲ καὶ περὶ τοῦ τῆς γνώμης ὀνόματος εἰπὼν ὡς ἐπὶ τῶν παλαιῶν, ἐν ἴσῳ ἐστὶ τῷ διανοίας, εἴτε καὶ ἐννοήσεως ἐλέγετο. πολλῶν οὖν ὄντων εἰς τοῦτο μαρτυριῶν, ὀλίγα παραθήσομαι. Κριτίας μὲν, ἐν τῷ πρώτῳ ἀφορισμῷ τάδε γράφει· μήτε ἃ τῷ ἄλλῳ σώματι αἰσθάνεται, μηδὲ ἃ τῇ γνώμῃ γιγνώσκει. καὶ πάλιν γιγνώσκουσιν οἱ ἄνθρωποι, εἴ τις μὲν ὑγιαίνει τῇ γνώμῃ, καὶ ἐν ὁμιλιῶν προτέρῳ· εἰ δ' αὐτὸς ἀσκήσειας ὅπως γνώμῃ ᾖς ἱκανὸς, ἥκιστα

A delirat: Nam ex ægrotantis mente Medicum ad dignotionem juvari, quòd is æger deliret aut sapiat cognoscitur. Nonnulli hunc textum, *quæ visu, tactu, auditu, naribus, & lingua*, de ipso ægroto, hunc autem, *& mente*, de Medico pronunciatum esse augurantur. Ex iis enim quæ decumbens videt, audit, tangit, odoratur, & gustat, Medici mentem aliquid ratiocinari de laborantis gustu, quemadmodùm & de morbo conjicere: Nam si *ægro* ipsi gustanti amara omnia videantur, veluti ictero laborantibus, linguam bile saturatam esse; si salsa, pituita salsa; B si acida, ipsa acida. Sic & ægrum dicunt sui sudoris interdum in ea diffluentis qualitatem sentire. Hoc pacto explicantibus adversari videtur, quod odoratum Medici prætererit, etiamsi ipso ad multa utatur. Etenim ex dejectionibus, urinis. sputis, ulceribus, & ipsa laborantis respiratione, odoratus sensu ad dignotionem utitur. At sorte datur hunc à Librario prætermissum, sicut & alia multa, quæ in multis & Hippocratis, & aliorum libris partim omissa, partim evidenter depravata comperiuntur. Quinetiam ejusmodi explicationem quidam scripserunt, qui C non idem his verbis significari profitentur, *quæ videre, tangere, & audire licet*, ac illis, *visu, auditu, & tactu sentiuntur*. Videre namque licet, tangere, & audire, re minimè comprehensa; sentire verò citrà comprehensionem non item. At hujusmodi sensus explicatio Semii est Stoici; quam propterea admisit Iphicianus Quinti discipulus qui Stoicam Philosophiam sectatus est. Verùm quod proferũt, est ejusmodi. Altera quidem pars textûs de solo docet rerum genere, ex quibus dignotiones oriuntur; altera verò de eo quod per se accuratè discussum & exploratum est; ac si ita scripserat. Decebat constitui dignotiones D tum à similibus, tum dissimilibus rei secundum naturam existentis, quæ in ægrotantis corpore conspiciuntur. Hæc autem sunt & quæ sub sensus cadunt, & ex iis ipsis non quæ pravè videntur, aut pravè audiuntur, aut omnino aliquo sensu pravè sentiuntur; sed quæ probè & singulorum sensuum comprehensione, & mente percipiuntur; abusum verò Hippocratem fuisse dicunt vocabulo, *sentiuntur*, de mente verba facientem: ac proinde in prima sententiæ parte unius *sensus*, vel duorum fuisse memorem. Uni E versum enim eorum genus sub exemplo demonstravit. In secunda verò textus parte omnium sensuum cum mente meminisse, quò solidam & exploratam enunciationem redderet: Nam commune est omnibus comprehensione objectorum species excipere. Sed quum quod pollicitus sum, præstiterim, & quæ à nonnullis apposite dicta sunt, ad hoc attulerim, ne videretur Hippocrates eadem sæpius pronunciasse; jam opportunum mihi quidem tempus est orationis seriem sectari; tibi verò superiores sententias scrutato omnium optimam eligere. Me F minit autem *γνώμης* vocabulum accepisse, ut apud Veteres, quod idem atque mens sive etiam intelligentia significat. Quum igitur ad hoc multa sint testimonia, pauca in medium proferam. Critias in primo Aphorismo hæc scribit. *Nec quæ reliquo corpore, nec quæ mente intelligit.* Et iterum; *Homines an sanus aliquis sit mente cognoscunt.* Et in priore de Colloquiis libro; *Si ipse exercitatus ita fuisses, ut tua mente valeres, minime*

A *sic ab ipso tibi injuria fieret*. Et in eodem sæpenumero, & in secundo colloquiorum, *γνώμης* mentionem fecit; sensibus ipsam in divisione opponens. Quemadmodum & Antipho in primo de Veritate. Ratione qui hæc novit, nequaquàm ipse longitudinem visu cernit, neque qui longitudinem novit, absque mente novit. Etenim omnibus hominibus tum per corporis sanitatem, tum per morbum, atque cætera omnia mens imperat. Et Plato ut in primo sæpe; ita in quinto de Republica immoratus est. Itaque hujus intelligentiam ut cognoscentis mentem, ita B & opinantis opinionem esse rectè dicimus. Et Lysias in Polyuchum: Ille namque in omnibus rebus quæ sua usus mente pro nostro populo gessit, multorum bonorum civitati causa fuisse videbitur & plurimis incommodis hostes affecisse. Æschines quoque Socraticus in Miltiade, & Hyperides in Dioclem, & alii Rhetores, Medici, atque Poëtæ, quorum omnium meminisse supervacaneum est, eadem significatione id vocabulum usurparunt.

αὖ οὕτως ὑπ' αὐτοῦ αὖ ἀδικηθείης, καὶ πολλάκις ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ὁμιλιῶν, ἀντιδιαιρῶν ταῖς αἰσθήσεσι τὴν γνώμην, πολλάκις εἴρηκεν· ὥσπερ καὶ ὁ Ἀντιφῶν ἐν τῷ προτέρῳ περὶ τῆς ἀληθείας, ἐν τῷ λόγῳ ταῦτα δὲ γνοὺς, εἰς ἔντε οὐδὲν αὐτῷ οὔτε ὧν ὄψει ὁρᾷ μακρότητα, οὔτε ὧν γνώμῃ γιγνώσκει, ὁ μακρότητα γιγνώσκων. καὶ πᾶσι γὰρ ἀνθρώποις, ἡ γνώμη τοῦ σώματος ἡγεῖται καὶ εἰς ὑγιείαν, καὶ νόσον, καὶ τὰ ἄλλα πάντα. καὶ ὡς ὁ Πλάτων πρὸς πρῶτον ἐν ἄλλοις τε καὶ κατὰ τὸ ε΄. τῆς πολιτείας. οὐκοῦν τούτου μὲν τὴν διάνοιαν, ὡς γιγνώσκοντος, γνώμην ἂν ὀρθῶς φαμὲν εἶναι, τοῦ δὲ δοξάζοντος, δόξαν, Καὶ Λυσίας κατὰ Πολιούχου· ἐκεῖνος γὰρ ὅσα τῇ ἑαυτοῦ γνώμῃ χρώμενος, ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου πλήθους ἔπραξε, πανταχοῦ φανήσεται, πολλῶν μὲν καὶ ἀγαθῶν αἴτιος τῇ πόλει γενόμενος, πλεῖστα δὲ καὶ ἄχρηστα τοὺς πολεμίους ἐργασάμενος. καὶ Αἰσχίνης δὲ κατὰ ταυτὰ ὁ Σωκρατικὸς ἐν τῷ Μιλτιάδῃ, κατὰ τὸ αὐτὸ σημαινόμενον κέχρηται τῷ ὀνόματι, καὶ Ὑπερείδης, ἐν τῷ κατ' αὐτοῦ Διοκλέους, καὶ ἄλλοι ῥήτορές τε, καὶ ἰατροὶ, καὶ ποιηταί· περιττὸν δὲ πάντων μνημονεύειν.

C Huc usque Libri percurrit Prooemium. Utrum animæ facultates duæ sint quibus objecta dignoscuntur Sensus, & Mens, quas constituit Hippocrates, Memoriam addidit Galenus. Quidam adjiciunt Intelligentiam, Rationem, Judicium, & Consilium. Quid Memoria? Opiniones cum Authorum mente interire. Suam quisque Sectam primariam esse vult. In Artis operibus decet Medicum ab affectûs dignotione exordium ducere, similium & dissimilium inspectione, & sensu, & D perceptorum mente comparatione. Quæ sit inter idem ac simile differentia. Eorumdem & similes observationes esse faciendas, pathognomonicas, prognosticas, & therapeuticas. Dissimilia multa.

Ἄχρι δεῦρο τοῦ βιβλίου προοίμιον διεξέρχεται. πότερον αἱ τῆς ψυχῆς δυνάμεις ὡσεὶ δύο διαγνωστικαὶ ἦτον τῶν ὑποκειμένων, ἡ αἴσθησις, καὶ γνώμη, ἃς τέθεικεν Ἱπποκράτης. Μνήμην προστέθεικεν ὁ Γαληνός. Ἔνιοι προστεθείκασι τὴν διάνοιαν, καὶ τὸν λόγον, καὶ κρίσιν, καὶ προαίρεσιν. Τί ἡ μνήμη; Τὰς δόξας μετὰ τῶν αὐτουργῶν γνώμης διεφθάρθαι. Ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ αἵρεσιν πρώτην εἶναι θέλει. προσήκει τῶν ἰατρῶν τῶν ἔργων τῆς τέχνης ἀπὸ τῆς διαγνώσεως τῶν παθῶν ἄρχεσθαι, τῇ τῶν ὁμοίων καὶ ἀνομοίων θεωρίᾳ, τῇ αἰσθήσει καὶ γνώμῃ, καὶ παραλελημμένων παραβολῇ. Τί διαφέρῃ τοῦ ὁμοίου τὸ ταυτόν. Τὰς αὐτῶν καὶ ὁμοίων τηρήσεων ποιητέας εἶναι τὰς παθογνωμονικὰς, καὶ προγνωστικὰς, καὶ θεραπευτικάς. Τὰ ἀνόμοια πλεῖστα.

HIPPOCRATIS TEXTUS IV.

Quæ, & quibus cognoscuntur, omnibus datur cognoscere.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ δ΄.

Ἃ, Καὶ οἷς γιγνωσκόμεθα, πᾶσίν ἐστι γνῶναι.

E GALENI COMMENTARIUS.

Quæritur & hîc decenter quænam sint aliæ præter sensum & mentem facultates à natura nobis concessæ, quibus exteriora objecta dignoscuntur. Quod enim non omnes enumeraverit, ita intulit; *Quæ cognoscuntur, omnibus datur cognoscere*. Quamobrem nunc ipsum ita pronunciare dicimus, & sanè explicabimus, quiddam imprimis præfatis & ad quæ deinceps dicenda sunt necessarium, & jam à multis veteribus proditum, quibus placet nullam esse opinio- F nem, quam Sectarum Authores Philosophi videntur invenisse, quæcunque verò prioribus seculis sæpe tradita sunt, unà cùm aliorum mente interiisse. Non tamen Pyrrhoniam Sectam, aut Academicam, aut Stoïcam, aut Peripateticam, aut quamvis aliam post Hippocratem ortum habuisse censet quisquis rerum ipsarum opinione accenditur, quum ipsi Pyrrhonei ad vetustissimos viros primariam suam Sectam referant. Quocircà verisimile est Hippocratis temporibus, imò verò, non verisimile, sed necessa-

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

Ζητεῖται κἀνταῦθα προσηκόντως, τίνες ποτέ εἰσιν ἄλλαι δυνάμεις, παρά τε τὴν αἴσθησιν, καὶ τὴν γνώμην, ὑπὸ τῆς φύσεως ἡμῖν δεδομέναι, διαγνωστικαὶ τῶν ἐκτὸς ὑποκειμένων. ὡς γὰρ οὐκ εἰρηκὼς ἁπάσας, οὕτως ἐπιδέδειχεν, γιγνωσκόμενα πᾶσίν ἐστι γνῶναι. διότι τοίνυν αὐτὸν οὕτως εἰπεῖν νομίζω, καὶ δὴ φράσω, προειπὼν τι πρότερον, ἀναγκαῖον εἰς τὰ μέλλοντα λεχθήσεσθαι, πολλοῖς ἤδη καὶ τῶν παλαιῶν εἰρημένον, οἷς ἀρέσκει μηδεμίαν εἶναι δόξαν, ἣν οἱ τὰς αἱρέσεις συνιστάμενοι Φιλόσοφοι δοκοῦσιν εὑρηκέναι, πάντα δὲ τὰ εἰρημένα τῷ πρόσθεν χρόνῳ πολλάκις, ἅμα τῇ τῶν ἄλλων γνώμῃ διέφθαρται. μὴ μέντοι δοκεῖ τὴν Πυῤῥωνείαν αἵρεσιν, ἢ Ἀκαδημικὴν, ἢ Στωϊκὴν, ἢ Περιπατητικὴν, ἤ τινα ἄλλην, ὕστερον Ἱπποκράτους γεγονυῖαν, τῇ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἐξαπτόμενος δόξῃ. αὐτοὶ οὖν οἱ τοῦ Πύῤῥωνος, εἰς παλαιοτάτους ἄνδρας ἀνάγουσι τὴν ἑαυτῶν προαίρεσιν. εἰκὸς οὖν καθ' Ἱπποκράτην, μᾶλλον δὲ οὐκ εἰκὸς, ἀλλ' ἀναγ-

-καῖον, ἀμφισβητεῖν ἀλλήλοις τοὺς τότε, περὶ τῶν φυσικῶν κριτηρίων, τοὺς μὲν μηδὲν εἶναι λέγοντας τοιοῦτον, καθάπερ ὕστερον οἱ Πυῤῥώνειοι, τοὺς δὲ τὴν αἴσθησιν μόνην. ἐνίους δὲ ταύτην μὲν ἀτιμάζεσθαι νομίζειν, καὶ ἀληθὲς εἶναι τὸ περιφερόμενον δὴ τοῦτο, νοῦς ὁρῇ, καὶ νοῦς ἀκούει, τὰ δ' ἄλλα, κωφὰ, καὶ τυφλά. τινὰς δὴ ἀμφότερα φύσει κριτήρια τεθεῖσθαι, τὴν μὲν αἰσθητῶν τὴν αἴσθησιν, τὴν δὲ νοητῶν τὸν νοῦν. τινὰς δὲ πρὸς ταύταις, καὶ ἄλλας ψυχῆς ἡμῶν δυνάμεις εἶναι νομίζειν. ὅπως οὖν αὐτῶν ἐκφύγῃ τὴν ἐπήρειαν ὁ Ἱπποκράτης, αὐτὸς μὲν ἐμνημόνευσε δυοῖν κατὰ γένος δυνάμεοιν, αἰσθήσεώς τε, καὶ διανοίας, ἃς ἴστε κἀμὲ διὰ παντὸς ἐπιδεικνύντα, μόνα ἡμᾶς ἔχειν κριτήρια τῆς γνώσεως· ἕνεκα δὲ τῶν σοφιστῶν, τῷ λόγῳ προσέθηκε, ἃ δὴ οἷς γινώσκεται πᾶσι δυνατόν ἐστι γνῶναι. τινὲς μὲν οἴονται, τὸν μὲν νοῦν, ἄλλης εἶναι φύσεως, τὴν δὲ διάνοιαν ἄλλης, τὸν δὲ ἐνδιάθετον ὀνομαζόμενον λόγον ἄλλης, καὶ τούτων δὲ πλείους ἄγουσι δυνάμεις. Ἐμοὶ δὲ ἐν τοῖς τοῦ κοινοῦ λόγου βιβλίοις δέδεικται τρεῖς εἶναι τὰς πάσας ἐν ἡμῖν δυνάμεις, αἷς χρώμεθα πρός τε τὰς τῶν τεχνῶν συστάσεις καὶ τῶν βιβλίων αἴσθησίν τε, καὶ νοῦν, καὶ μνήμην. ἀλλὰ τὴν μὲν μνήμην ἀποτίθεσθαί τε, καὶ φυλάττειν ἐν αὐτῇ, τὰ γνωσθέντα δι' αἰσθήσεως, καὶ νοῦ, ταμεῖόν τι τῶν εὑρημένων αὐτῆς ἐστιν, οὐκ αὐτὴν εὑρίσκουσα ἑκάστου πράγματος φύσιν. εἰς δὲ τὴν τῶν ζητουμένων εὕρεσίν τε, καὶ κρίσιν, αἴσθησίν τε, καὶ νοῦν, ἡμῖν ὑπάρχειν φύσει. Ἀλλ' ὅταν γε μὴν περὶ τούτων αὐτῶν ὁ λόγος ᾖ, συγχωρεῖ τις, ἄλλην μὲν δύναμιν εἶναι τῆς νοήσεως, ὑπολαμβάνουσι δὲ τοῦ λόγου, καὶ νῦν πάλιν ἄλλην, εἰ βούλονται, τοῦ νοῦ καὶ τῆς διανοίας, ἀρκεῖ τοῦτο πρὸς αὐτοὺς, ὡς ἐναργῶς ἅπαντες ἄνθρωποι διαγινώσκουσι καὶ μῆλον, καὶ μέσπιλον, καὶ σταφυλὴν, καὶ ἄλλα σώματα ὀσπρίων, εἴτε διὰ μιᾶς δυνάμεως ψυχικῆς, εἴτε διὰ δυοῖν, ἢ τριῶν, ἢ πλειόνων ἡ διάγνωσις αὐτῶν γίγνεται. πεπεισμένοι δέ εἰσιν ὡσαύτως ἅπαντες οἱ ἄνθρωποι, καὶ κίνησιν εἶναί τι, καὶ αἴτιον, καὶ σημεῖον, αὐτά τε ταῦτα τὰ προειρημένα, καὶ νοῦν, καὶ μνήμην, καὶ προαίρεσιν, ἃ πρὸς ἄλλοις πολλοῖς ἀνατρέπειν ἐπεχείρησεν Ἀσκληπιάδης, ὡς οὐκ ὄντα. Τούτων οὖν μοι προειρημένων, ἤδη νομίζω, σαφὲς γέγονεν, οὗτινος ἕνεκα, ἐπὶ τελευτῇ τῆς διδασκαλίας, ὁ Ἱπποκράτης, αὐτάρκως γεγενημένης, προσέγραψεν· ἃ καὶ οἷς γινώσκεται, ἅπασίν ἐστιν γνῶναι. ἄρχεσθαι μὲν προσήκει τὸν ἰατρὸν τῶν ἔργων τῆς τέχνης ἀπὸ τῆς διαγνώσεως τῶν παθῶν, παραβαλόντα τὰ κατὰ τὸν νοσοῦντα νοσήματα φαινόμενα τοῖς τῶν ὑγιαινόντων, καὶ θεωροῦντα, τίνα μὲν ὅμοια, τίνα δὲ ἀνόμοια, τὴν γνῶσίν γε καὶ αὐτῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὑπερβαίνειν, αἰσθήσει τε, καὶ γνώμῃ, καὶ εἴ τι δόξειας ἄλλο πρὸς τούτοις κοινὸν ἁπάντων εἶναι φύσει κριτήριον, ὁμοίως κἀκείνοις εἰς τὴν τῶν εὑρημένων κρίσιν. ὡς τὸ γινώσκειν ἔχομεν ἅπαντες ἄνθρωποι, ὡς μὲν καὶ ἡμεῖς εἰς τὰ τῆς τέχνης ἔργα, τὴν μὲν οὖν ὕλην ἔχοντες, τὰ αἰσθητὰ, ἐν οἷς φησι, ἃ καὶ θιγεῖν, καὶ ἀκοῦσαί ἐστι. τὴν δὲ τούτων κριτικὴν, διττὴν, αἴσθησίν τε, καὶ γνώμην, ἃς διὰ τῆς ἐχομένης ῥήσεως ἐδήλωσεν εἰπών, ἃ καὶ τῇ ἀκοῇ, καὶ τῇ ῥινὶ, καὶ τῇ γλώττῃ ἐστὶν αἰσθέσθαι, ὑπηρετούσαις ἀμφοτέραις, ἐναργῶς μὲν τῇ μνήμῃ, εἰ δέ τινα καὶ ἄλλην ἐπεισάγεταί τις δύναμιν, οὐκ ἐκείνην ἡμῶν ἀρνησαμένων, ἐὰν οὕτως φαίνηται χρήσιμος ὑποχειρισμοῦ ὑπάρχουσα. διὰ γὰρ τοῦ φάναι, οἷς

A rium qui tunc vivebant, eos de naturalibus judiciis inter se disceptasse; & hos quidem nullum tale recensuisse: quemadmodum Pyrrhonei; illos verò solum sensum: nonnullos hunc nihili ducentes id sanè verum sensisse quod circunfertur, *mens cernit, mens audit, cætera surda, & cæca sunt.* Quosdam utraque judicia statuisse sensilium quidem *objectorum* sensum; comprehensibilium verò mentem. Quosdam demùm alias atque alias animæ nostræ facultates duxisse. Quò igitur eorum insultum effugeret Hippocrates, ipse duarum genere facultatum sensus B & mentis meminit, quas scitis etiam me semper demonstrasse sola nos habere cognoscendi judicia. At propter Sophistas orationi apposuit; *Quæ & quibus cognoscendi facultas data est.* Quidam augurantur alterius quidem naturæ mentem, alterius verò intelligentiam esse; alterius quoque quam mente conceptam rationem appellitant, atque his plures etiamnum facultates introducunt. Nobis verò in Libris de communi ratione demonstratum est tres universas nobis inesse facultates quibus ad artium & librorum constructionem utimur, sensum, men- C tem, & memoriam. Verùm memoriam in se sensu ac mente percepta & recondere & reservare, & rerum ipsis inventarum promptuarium quoddam esse, ipsamque singularum rerum naturam non invenire; ad eorum verò quæ inquiruntur inventionem & judicium, tum sensum, tum mentem nobis naturâ suppetere. Sed quum de his ipsis oratio fit, concedit aliquis aliam quidem esse intelligentiæ facultatem, alii verò rationis aliam conjiciunt. Nuncque rursùs aliam si velint & mentis & aliam intelligentiæ quæ D huic adversùs eos par sit, ut evidenter omnes homines dignoscant & malum, & mespillum, & uvam, & leguminum corpora, sive una animæ facultate, sive duabus, sive tribus, sive pluribus ipsorum dignotio prodeat. Omnes autem homines peræquè sibi persuaserunt & motum & causam, & signum, & hæc ipsa prædicta, & mentem, & memoriam, & consilium esse, quæ præter alia multa funditùs evertere conatus est Asclepiades, ac si nulla sint. His igitur à nobis propositis, jam mea quidem sententia, dilucidum E est cujus rei gratia in fine doctrinæ satis editæ adscripserit Hippocrates; *Quæ & quibus cognoscuntur, omnibus datur cognoscere.* Inire decet Medicum artis opera, ducto ab affectuum dignotione principio, apparentes ægrotantis affectus sanorum affectibus comparantem, & qui similes sint, & qui dissimiles speculantem, eorum & & aliorum omnium cognitionem tum sensu, tum mente transcendere; & si quam censuerit præter has aliam communem rerum omnium judicem esse naturâ facultatem, ac illis peræquè inventorum judicium; ut etiam cognosce- F re cuncti homines possunt, ut & nos in Medicinæ operibus habentes tanquam materiam quæ sub sensus cadunt, his verbis; *quæ & tangere, & audire licet;* judicandi verò hæc facultatem duplicem, sensum & mentem, quas eâdem textus serie declaravit, quum inquit, *Quæ & auditu, & odoratu, & gustu sentire licet;* utrisque sanè memoriæ manifestè subservientibus. Si quis verò aliam quandam facultatem introduxerit, illam nos minimè propulerimus, si subjectæ materiæ utilis existat. His enim pronunciatis; *Quæ & qui-*

bus cognoſcuntur, omnibus datur cognoſcere. Et mentem complexus eſt, vel etiam conceſſit, auguratus aliquam & aliam eſſe judicandi facultatem, & ipſam nobis probare. Quæ igitur huc uſque hoc in Hippocratis Libro ſcripta ſunt ad materiam Medicam vulgò referuntur; atque idcirco ipſa totius artis prooemium quoddam eſſe pronunciavi. Deinceps autem ad Chirurgiam proceſſit, & ad ea quæ hujus ſunt artis, quæ in officina Medici aut diſcere, aut facere poſſunt qui in arte ab initio exercentur. Atque nemo exiſtimaverit, explicationem me longiorem præter meum morem feciſſe. Quæ nanque totius artis communes ſunt ſententiæ, in his, quàm in particularibus prolixiorem appellari conſentaneum eſt, ac maximè quum quis aliquo in opere ipſas diſtinxerit, non amplius eas rursùm explicaturus; quemadmodùm & ego primùm in horum Librorum Hippocratis explicatione ſtatui quidem omnia tum ſenſu, tum mente dignoſcere; earum verò, quas retuli ſententiarum nullam ampliùs mentionem facere. Non tamen tunc, neque nunc, pro ipſius rei dignitate orationem produxi: Quum enim mihi liceat ortam de facultatum animalium controverſiam & explicare, & ſimul decernere, utilius duxi qui harum accuratiorem notitiam deſiderat, eum ad opus de communi ratione remittere. Intercedente verò alia hoc in textu quæſtione, *à ſimilis & diſſimilis inſpectione exordiendum eſſe*, propterea quod frequentiùs articulatè non omnibus innoteſcit, ſi quà ſit inter *idem, ac ſimile* differentia; hanc quoque conſultus omiſi, aliis in Commentariis accuratè tractatam. Nam ad ejus animadverſionem etiam alia quædam coincidunt quæ prætermiſi, & hanc, Utrum eorundem vel ſimilium obſervationes fiant. Et certè quidam Empirici ſimilia obſervanda eſſe profitentur; quidam verò accuratiores univerſæ ſuæ Sectæ diſciplinam ſervantes, eorumdem cenſent obſervationes omnes eſſe faciendas, tum pathognomicas appellatas, tum prognoſticas, tum therapeuticas; & Dionem phreneticum eundem eſſe, atque Theonem phrenitide laborantem, quatenùs ambo phrenitide delirant. Nonnulli verò neque ſimile ſimpliciter dici profitentur, ſed duobus modis & intelligi, & enunciari; uno quidem ſimile intelligitur, quod nulla re diſſidet, quemadmodum Caſtor & Pollux; altero verò non hujuſmodi, verùm in quo & magis & minus eſt. Non tamen & apud vetuſtiſſimos Medicos, & Philoſophos, quorum adhuc extant opera, hujuſmodi ſimilium uſurpatio comperitur; quum ipſi confuſè, & citra diſtinctionem ſimilium appellatione utantur; aliàs quidem in iis qui formam ſortiuntur minimè diſcrepantem, ut ſiniſtrum oculum à dextro, cùm ambo in uno homine ſpectantur; aliàs verò ubi diverſis in hominibus, hic quidem glaucus, ille verò cæſius eſt, aut niger, aut quatenùs oculi; atque hos ſimiles eſſe dijudicant. Satius tamen ipſis & magis conſuetum eſt glaucum glauco, & cæſium cæſio, quemadmodum & naſum aduncum adunco, ſimum ſimo, & rectum recto ſimilem appellare.

A γιγνωσκόμενα πᾶσίν ἐστι γνῶναι, περιέλαβε μὲν καὶ τὴν γνώ-
μην, ἢ ἐξουσίαν δέδωκε τοῖς ἡγουμένοις εἶναί τινα καὶ ἄλ-
λην κριτικὴν δύναμιν, καὶ ἐπιδεικνύειν ἡμῖν αὐτήν. Τὰ
μὲν ἄχρι δεῦρο κατὰ τὸ βιβλίον Ἱπποκράτους γεγραμμένα,
κοινὰ τῆς ὅλης ἰατρικῆς ἐστι, καὶ διὰ τοῦτό γε ἔφην, αὐτὰ
προοίμιον μέν τι πάσης τέχνης εἶναι. Τούτων δὴ ἐφεξῆς
ἐπὶ χειρουργίαν ἀποκεχώρηκε, καὶ ταύτης ἃ κατὰ τὸ ἰατρεῖον
ἢ μανθάνειν, ἢ πράττειν ἐξ ἀρχῆς, οἱ κατὰ τὴν τέχνην
ἀσκούμενοι δύνανται. καὶ μὴ νομίσῃ με τις, παρὰ τὸ ἐμὸν
ἦθος μεμηκυγκέναι τὴν ἐξήγησιν· ὅσοι γὰρ κοινοὶ λόγοι τῆς ὅλης
B τέχνης εἰσὶ, τούτοις προσήκει μακρότερον, ἢ κατὰ τοὺς ἐν μέ-
ρει, λέγεσθαι, καὶ μάλισθ᾽ ὅταν αὐτοὺς ἔν τινι πραγμα-
τείᾳ διέλῃ, μηκέτι μέλλων αὖθις ἐρεῖν αὐτούς, καθάπερ
κἀγὼ προήρημαι κατὰ τὴν τῶν Ἱπποκράτους βιβλίων ἐξήγη-
σιν; ἅπαντα μὲν διακρίνειν αἰσθήσει τε καὶ γνώμῃ, τῶν
δ᾽ εἰρημένων ἄρτι λόγων μηκέτι μνημονεύειν. οὐ μὴν οὐδὲ
νῦν, ἀξίως αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἐμήκυνα τὸν λόγον. ἐνὸν
γάρ μοι διελθεῖν τε ἅμα, καὶ κρῖναι τὴν γεγενημένην δια-
φωνίαν περὶ τοῦ τῶν ψυχικῶν δυνάμεων ἀριθμοῦ, βέλτιον
ἐνόμισα, πρὸς τὴν τοῦ κοινοῦ λόγου πραγματείαν ἀνα-
C πέμψαι τὸν βουλόμενον ἀκριβέστερον περὶ τούτων γνῶναι.
διεργομένης δὲ τῆς ἄλλης ζητήσεως, ἐν τῷ λέγειν, ἀπὸ
τῆς τοῦ ὁμοίου, καὶ ἀνομοίου θεωρίας ἄρχεσθαι, διὰ τὸ
μὴ πάνυ τι διηρθρωμένως νοεῖσθαι πᾶσιν, ὅτι εἴ τι δια-
φέρει τοῦ ὁμοίου τὸ ταὐτὸν, ἑκὼν καὶ ταύτην παρέλιπον, ἐν
ἑτέροις ἐξειργασμένην· ἐμπίπτει γὰρ εἰς τὴν περὶ αὐτῆς
σκέψιν, ἀλλά τε τινὰ ἃ καὶ ταύτην παρέλιπον, τὸ πότε-
ρον ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, ἢ ὁμοίοις, αἱ τηρήσεις μὲν τοῖς ἐμπει-
ρικοῖς γίγνονται. τινὲς μὲν γὰρ καὶ αὐτῶν τῶν Ἐμπειρικῶν, ἐπὶ
τοῖς ὁμοίοις ἔφασαν, οἱ δὲ ἀκριβέστεροι τὴν ἀκολουθίαν δια-
D σώζοντες ὅλης ἑαυτῶν τῆς ἀγωγῆς, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς φασι
τὰς τηρήσεις ἁπάσας γίγνεσθαι, τάς τε παθογνωμικὰς
ὀνομαζομένας, καὶ τὰς προγνωστικὰς, καὶ τὰς θεραπευτι-
κάς. Δίωνα φρενιτίζοντα, Θέωνι φρενιτίζοντι, καθόσον ἀμ-
φότεροι φρενιτίζουσι, τὸν αὐτὸν εἶναι. Τινὲς δ᾽ οὐδ᾽ ἁπλῶς
λέγεσθαί φασι τὸ ὅμοιον, ἀλλὰ καὶ νοεῖσθαι, καὶ λέγεσθαι
διττῶς· ἓν μὲν γὰρ ὅμοιον ἀπαράλλακτον νοεῖσθαι, καθάπερ
τοὺς Διοσκόρους, ἕτερον δὲ, οὐ τοιοῦτον, ἀλλ᾽ ἐν ᾧ τὸ μᾶλ-
λόν τε, καὶ ἧττόν ἐστι. οὐ μὴν παρὰ τοῖς παλαιοτάτοις ἰα-
τροῖς τε, καὶ φιλοσόφοις, ὧν ἔτι συγγράμματα διασώζεται,
E τοιαύτη χρῆσις εὑρίσκεται, συγκεχυμένως καὶ ἀδιαρθρώ-
τως χρωμένων αὐτῶν τῇ τῶν ὁμοίων προσηγορίᾳ, ποτὲ
μὲν ἐπὶ τῶν αὐτῶν εἶδος ἐχόντων ἀπαράλλακτον, ὡς τὸν
ἀριστερὸν ὀφθαλμὸν, τῷ δεξιῷ· θεωρουμένοις ἀμφοῖν ἐφ᾽
ἑνὸς ἀνθρώπου· ποτὲ δ᾽ αὖ καὶ ἐπὶ διαφερόντων ἀνθρώ-
πων, ὁ μὲν γλαυκὸς, ὁ δὲ χαροπὸς, ἢ μέλας, ἢ καθόσον
ὀφθαλμοὶ, καὶ τούτους ὁμοίους λέγουσιν εἶναι, μᾶλλον δὲ αὐ-
τοῖς ἐστι, καὶ συνηθέστερον, τὸν γλαυκὸν τῷ γλαυκῷ, τὸν
F χαροπὸν τῷ χαροπῷ λέγειν ὅμοιον, καθάπερ γε καὶ τὴν
ῥῖνα, τὴν μὲν γρυπὴν τῇ γρυπῇ, τῇ δὲ σιμῇ τὴν σιμὴν,
τῇ δὲ εὐθείᾳ τὴν εὐθεῖαν ὁμοίαν εἶναι.

Τὴν ἀσάφειαν τῇ βραχυλογίᾳ ἀκόλουθον εἶναι. ὅθεν ὁ σαφὴς λόγος. ὅθεν τῶν παθῶν διάγνωσις. Περὶ τῆς τοῦ βιβλίου ἐπιγραφῆς, καὶ τοῦ γραφέος, ὃς ἢ Ἱπποκράτης, ἢ Θεσσαλὸς διαλαμβάνεται.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ε'.

ΤΑ δὴ ἐς χειρουργίαν, κατ' ἰητρεῖον.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

ΑΙ τοιαῦται βραχυλογίαι προδήλως ὑφ' ἑκόντων γίγνονται, ἀσαφῶς ἑρμηνεῦσαί τι βουληθέντων. ὅπου γὰρ ἐνίοτε μὲν, ὀνόματος ἑνὸς, ἢ ῥήματος, ἢ δυοῖν, ἢ τὸ πλεῖστον τριῶν προστεθέντων, τὸν λόγον ἐργάσασθαί ἐστι σαφῆ, πῶς οὐκ ἄν τις ἀσάφειαν ἐπιτηδεύεσθαι φαίη τοὺς οὕτω συγκειμένους λόγους; ἐγὼ γοῦν ἐρῶ τὸν τύπον τῆς λέξεως, ᾧ τις ἂν χρησάμενος, ἡγήσαιτο σαφῆ τὸν λόγον. ἔσται δὲ τοιός δέ τις. ἡ μὲν ἰατρικὴ πᾶσα, κοινὸν τὸν σκοπὸν εἰς τὰς διαγνώσεις τῶν παθῶν, ὁμοιότητά τε, καὶ ἀνομοιότητα πρὸς τοὺς ὑγιαίνοντας, ἐκ τῶν ἐναργῶς αἰσθήσει τε, καὶ νοήσει φαινομένων, τήν τε εὕρεσιν ἔχουσα, καὶ τὴν κρίσιν. Ἐγὼ δὲ ταύτης ἐρῶ τὰ κατὰ χειρουργίαν μόνον, ἃ ἐν ἰατρικῇ δύναται δείκνυσθαί τε τοῖς μανθάνουσι, καὶ περὶ τοὺς πάσχοντας ἐνεργεῖσθαι. οὕτως ἄν τις μὲν εἶπε, σαφῶς ἑρμηνεῦσαι βουλόμενος. γράφουσι δὴ ἔνιοι τοῦ κατ' ἰητρεῖον ὀνόματος, τὴν ἐσχάτην συλλαβὴν διὰ τοῦ η, καὶ εἰ βούλει, κατὰ τὴν ἰατρικὴν, οὐ κατὰ τὸ χωρίον, ὃ καλοῦμεν ἰατρεῖον, ὡσεὶ καὶ οὕτως εἰρήκει. Τὰ δὴ ἐς χειρουργίαν, τὴν κατ' ἰατρικὴν τέχνην, ἐστὶ τάδε. Φαίνεται δὲ ἑξῆς ὁ τοῦ βιβλίου συγγραφεὺς, εἴτ' αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης ἐστὶν, εἴθ' υἱὸς αὐτοῦ Θεσσαλὸς, οὔτε πασῶν τῶν κατ' ἰατρικὴν χειρουργιῶν μνημονεύειν, οὔτε τῶν κατὰ τὸ ἰατρεῖον, ἀλλὰ καὶ τούτων αὐτῶν, ὅσαι τοῖς εἰσαγομένοις εἰσὶ χρήσιμοι. καὶ μέντοι καὶ ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ συγγράμματος ἐντεῦθεν ἐγένετο, ἣν παραπλησίως ἐς ὕστερον ἐποίησατο Διοκλῆς, καὶ Φιλότιμος, καὶ Μαντίας. εἶχε δὴ ἂν τελεώτερον, ἣν περὶ τῶν κατ' ἰητρεῖον ἐπεγέγραπτο. θαυμάζω δὲ Ἀσκληπιάδου, τὴν μὲν κατ' ἰητρείην γραφὴν φυλάξαντος σημεῖον δὲ αὐτὴν οἰομένου περὶ τῶν αὐτῶν, κατὰ τὸ ἰητρεῖον. τὸ γὰρ κατ' ἰητρείην ἐστὶ τούτου σημαντικὸν, οὐ τὸ κατ' ἰητρεῖον, ἵνα τις ἰατρεῖον, τὴν νόσων ἰατρείην ἀκούσῃ. Τὰ μὲν δὴ ταῦτα περὶ τῶν ὀνομάτων ἔχει τὴν σκέψιν, ὧν ὀλίγη φροντὶς τοῖς σπουδάζουσι τὴν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν. Ἡ δὲ αὐτῶν τῶν προκειμένων διδασκαλία, κατὰ τὴν ἑξῆς λέξιν ἄρχεται.

A Obscuritatem breviloquentiæ comitem esse. Unde dilucida oratio. Unde morborum dignotio. De libri titulis, ac authore, qui aut Hippocrates, aut Thessalus agnoscitur.

HIPPOCRATIS TEXTUS V.

QVæ autem ad Chirurgiam in Medici Officina spectant.

B
GALENI COMMENTARIUS.

HUjusmodi breviloquentiæ à consultis perspicuè procedunt, obscurè quid enunciare volentibus. Ubi namque nonnunquam unius nominis, aut verbi, aut duorum, aut ad summum trium adjectione dilucidam orationem conficere datur: qua ratione quis non obscuritatem sectari dixerit verbis ita contextis? Ego certè textus typum sum dicturus, quo quicunque usus fuerit, dilucidam noverit orationem. Hic autem talis erit. Universa Medicina ad affectuum dignotiones, sanorum tum similitudine, tum dissimilitudine, per ea quæ &
C sensu, & mente deprehenduntur, consilium, inventionem, & judicium dirigit. Ego verò quæ Chirurgiæ sunt exequar quæ in Medicatrina discentibus demonstrare, & circa morbis affectos operari possumus. Quicumque dilucidis verbis explicare velit, ita loqueretur. Scribunt autem nonnulli postremam nominis κατ' ἰητρεῖον *Medicatrinæ* syllabam per η, κατ' ἰητρείην, ac si velis in Medicina, non in loco, quem ἰατρεῖον *Medicatrinam* vocitamus, interpretari, quasi ita dixerit. Quæ ad Chirurgiam artis Medendi partem spectant, hæc sunt. Author autem libri
D deinceps declaratur (sive ipse sit Hippocrates, sive Thessalus ejus filius) neque omnes Medicæ Chirurgiæ operationes, neque res ad Medicatrinam spectantes, memoriæ prodidisse; sed ex his ipsis quæcunque tironibus in usu sunt. Atque etiam inde Libri titulus ortum duxit, quem postea Diocles, Philotimus, & Mantias constituerunt. Planiùs autem inscribi potuit, περὶ τῶν κατ' ἰητρεῖον, si de iis, quæ in Medici officina spectantur, fiat inscriptio. Miror autem Asclepiadem qui titulum quidem κατ' ἰητρείην
E *quæ in Medicina spectantur*, servandum esse censet, titulum verò περὶ τῶν αὐτῶν κατὰ τὸ ἰητρεῖον, *de iis quæ in Medici officina spectantur significare.* Prior enim titulus κατ' ἰητρείην *Medicinam*, non alter qui κατ' ἰητρεῖον *Medici officinam* significat, quò quis ἰατρεῖον *Medici officinam*, ἰητρείην Medicinam, morborum Medicatricem interpretetur. Atque profectò hujusmodi de nominibus disceptationem continent, de quibus pauci solliciti sunt, qui rerum veritatem negotiantur. Quæ verò proposita sunt, eorum doctrina se-
F quenti oratione exorditur.

A quibus, per quæ, & in quibus Chirurgia versatur. Quæ docturus sit Galenus. Ægrotans ægrum; agens Chirurgum; ministri ministrantes Chirurgo servos; machinamenta, magna instrumenta; lumen, lucem artificiosam; ubi locum, posituram; quomodo situs figuram; quot dictorum numerum; quibus instrumentis; quomodo modum operandi; quando tempus vel occasionem; corpus, partem affectam; instrumenta minora; tempus occasionem junctam; modus ortum morbi dignoscendi; locus partem affectam significat, quæ Medicum nosse debet.

HIPPOCRATIS TEXTUS VI.

Ægrotans, agens, ministri, machinamenti, lumen, ubi, quomodo, quot, quibus, quo pacto, quando, corpus, instrumenta, tempus, modus, locus.

GALENI COMMENTARIUS.

Hoc textu omnia percensuit, à quibus, per quæ, & in quibus Chirurgica Medicinæ pars occupatur. Deinde narrat quale prædictorum unumquodque esse deceat, & quomodo, & quo tempore ad usum duci. Ex his plurima manifesta sunt, sicut *ægrotans, agens, ministri, machinamenta, lumen.* Et sanè ipse quoque Author in sequentibus de iis disseruit, quum docuit, quomodo deceat ægrotantem se Medico *obsequentem* præstare; quomodo Medicum circa ipsum agere oporteat; & quomodo huic astantes subministrare consentaneum sit. Eodem verò modo & de machinamentis, & de lumine quæcunque nos nosse deceat, ipse deinceps scriptis prodidit. Post hæc autem de deligatione longam doctrinam constituit, minimè producta orationis forma. At quæcunque proposito textu narrantur, præterquam *ægrotans, agens, ministri, machinamenta, lumen*, perpendenda sunt. Atque inprimis ὅκου *ubi* primum inter ipsa relatum quod per κ secundæ syllabæ Iones, nos per π pronunciamus; quod locum, in quo quis situs est, significat; proindeque prædictis omnibus, non modo id attribui aliquis protulerit. Ægrotans nanque idoneo loco opus habet (ægrotantia verò vocata sunt, quibus nimirum succurrit Chirurgia.) Hoc autem non minùs Medicus, quemadmodum & instrumenta consentaneum locum desiderant, & ex luminibus quod artificiosum est, ut id penes nos sit, & quemvis in locum feratur. Quod deinceps scribitur *quomodo* ὅκως per κ, id nos per π, ὅπως pronunciamus. Notat autem non apud nos duntaxat; sed & apud Iones rerum docendarum veluti qualitatem. Artis nanque peritos non solùm affectum locum scire decet, ubi decumbens æger, aut sedens manu curandus est, sed & quomodo figurandus: sic verò & qui operatur, & qui ipsi operanti ministrant. Machinamentorum quoque positura non solùm idoneum habere locum postulat; sed & per ordinem apparari. Sic singula tum Medico, tum ejus ministris ad manum maximè fuerint. Constat autem hinc omisisse instrumenta, ut quæ simul

Ὑφ' ὧν, καὶ δι' ὧν, καὶ περὶ ὧν ἡ χειρουργία καταγίνεται, ἅτινα διδαξόμενος ὁ Γαληνός. Ὁ ἀσθενέων, τὸν νοσέοντα. ὁ δρῶν, τὸν χειρουργόν. οἱ ὑπηρέται, τοὺς ὑπηρετοῦντας τῷ χειρουργῷ δούλους. τὰ μηχανήματα, μεγάλα τὰ ὄργανα. τὸ φῶς, τὴν αὐγὴν τεχνικήν. ὅκου, τὸν τόπον καὶ θέσιν. ὅκως τὸ τῆς θέσεως σχῆμα. ὁκόσα, τὸν προειρημένων ἀριθμόν. οἷσι τοῖς ὀργάνοις. ὅκως τὸν τόπον τοῦ χειρουργεῖν. ὁκότε, τὸν χρόνον ἢ καιρόν. τὸ σῶμα, τὸ μόριον πεπονθός. τὰ ἄρμενα, τὰ μείονα ὄργανα. ὁ χρόνος, τὸν καιρὸν ἐζευγμένον. ὁ τόπος τὸν τοῦ νοσήματος διαγνωστικοῦ γένεσιν. ὁ τόπος, τὸ μόριον πεπονθότος δηλοῖ. καὶ ταῦτον τὸν ἰατρὸν γνῶναι χρή.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϛʹ.

Ὁ ἀσθενέων, ὁ δρῶν, οἱ ὑπηρέται, τὰ ὄργανα, τὸ φῶς, ὅκου, ὅκως, ὁκόσα, οἷσιν, ὅκως, ὁκότε, τὸ σῶμα, τὰ ἄρμενα, ὁ χρόνος, ὁ τρόπος, ὁ τόπος.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

Διὰ ταύτης τῆς ῥήσεως ἅπαντα διῆλθεν, ἐφ' ὧν, καὶ δι' ὧν, καὶ περὶ ὧν, τὸ χειρουργικὸν μέρος τῆς τέχνης καταγίνεται. διέξεισι δὲ ἐφεξῆς, ὁποῖόν τε τῶν εἰρημένων ἕκαστον εἶναι προσήκει, καὶ καθ' ὅν τινα τρόπον, ἢ χρόνον, εἰς χρῆσιν ἄγεσθαι. ἔστι δ' αὐτῶν τὰ μὲν πλεῖστα σαφῆ, καθάπερ ὁ ἀσθενέων, καὶ ὁ δρῶν, καὶ οἱ ὑπηρέται, καὶ τὰ ὄργανα, καὶ τὸ φῶς. καὶ μέντοι καὶ αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς, ἑξῆς ὑπὲρ αὐτῶν διῆλθεν, ὅπως μὲν ἑαυτὸν χρὴ παρέχειν τῷ ἰατρῷ τὸν ἀσθενοῦντα διδάξας, ὅπως δὲ δεῖ τὸν ἰατρὸν ἐνεργεῖν ἀμφ' αὐτὸν, ὅπως δὲ τοὺς παρόντας τούτῳ ὑπηρετεῖν δεῖ. ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τῶν ὀργάνων, καὶ τοῦ φωτὸς, αὐτὸς ὅσα προσήκει γιγνώσκειν ἡμᾶς, ἐφεξῆς ἔγραψε. μετὰ δὲ ταῦτα περὶ ἐπιδέσεως μακρὰν ἐποιήσατο διδασκαλίαν, οὐ κατὰ τὸ τῆς λέξεως εἶδος μηκύνας, ἐν ὅλῳ γὰρ τῷ βιβλίῳ φυλάττει τὴν βραχυλογίαν, ἀλλὰ τῷ βουληθῆναι μηδὲν παραλιπεῖν τῶν χρησίμων. ὅσα τοίνυν ἐκτὸς ἀσθενοῦντος, καὶ δρῶντος, καὶ ὑπηρετῶν, καὶ ὀργάνων, καὶ φωτὸς εἴρηται, κατὰ τὴν προκειμένην ῥῆσιν ἐπισκέψασθαι χρή. καὶ πρῶτόν γε τὸ πρῶτον ἐν αὐτοῖς εἰρημένον, τὸ ὅκου, διὰ τοῦ μὲν κ, τῆς δευτέρας συλλαβῆς ὑπὸ τῶν Ἰώνων λεγομένης, πρὸς ἡμῶν δὲ διὰ τοῦ π. καὶ σημαίνοντος τὸν τόπον ἐν ᾧ κείμενος τυγχάνει. διὸ καὶ κατὰ πάντων αὐτό τις εἰρῆσθαι τῶν προειρημένων, οὐκ ἂν ἀπὸ τρόπου φαίη. ὅ, τε γὰρ ἀσθενῶν ἐπιτηδείου τόπου δεῖται (κέκληται δὲ τὰ ἀσθενοῦντα δηλονότι, περὶ ὧν ἡ χειρουργία γίγνεται) τούτου δ' οὐχ ἧττον ὁ ἰατρός. ὥσπερ γε τὰ ὄργανα τοῦ προσήκοντος τόπου χρῄζει, καὶ τοῦ φωτὸς δὲ, τὸ τεχνικὸν, ὡς αὐτὸ ἐφ' ἡμῖν ἐστιν, ἐν τῷδε τῷ τόπῳ ποιῆσαι. τὸ δὲ ἐφεξῆς γεγραμμένον τὸ, ὅκως, ἡμεῖς μὲν διὰ τοῦ π, λέγομεν ὅπως. σημαίνει δ' οὐ παρ' ἡμῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ἴωσι, τὴν οἷον ποιότητα τῶν διδασκομένων πραγμάτων. οὐ γὰρ μόνον, ὅπου χρὴ κατακείμενον, ἢ καθήμενον χειρουργεῖσθαι τὸν πεπονθότα τόπον, ἐπίστασθαι τοῖς μανθάνουσι τὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ τὸ πῶς ἔχει σχήματος. οὕτως δὲ καὶ τὸν ἐνεργοῦντα, καὶ τοὺς ὑπηρετοῦντας αὐτῷ. καὶ τῶν ὀργάνων ἡ θέσις, οὐ μόνον ἐπιτήδειον ἔχειν δεῖται τόπον, ἀλλὰ καὶ παρεσκευάσθαι κατὰ τάξιν. οὕτως ἂν εὐληπτότατον ἕκαστον εἴη, καὶ αὐτῷ τῷ ἰατρῷ, καὶ τοῖς ὑπηρέταις αὐτοῦ. φαίνεται δὲ ἐντεῦθεν παραλελοιπὼς τὰ ἄρμενα συνεπινοεῖσθαι συν-

A πίθεσθαι τοῖς ὀργάνοις δυνάμενα. Ὅπως δὲ πάλιν αὐτῶν ἐφεξῆς ἀτάκτως ἐμνημόνευσεν, μετ' ὀλίγον ἐψόμεθα. Νυνὶ δὲ τὰ συνεχῆ τοῖς εἰρημένοις ἐξαπλωτέον, ἔνθα φησίν. ὅσα οἷς ὅκως ἀναφέρεται δηλονότι τούτων ἕκαστον ἐπὶ τὰ προειρημένα, ἃ παρασκευασθησόμενα πρὸς τὴν χειρουργίαν, προσήκει γιγνώσκεσθαι τοῖς μανθάνουσιν, ὁπόσα τέ ἐστι, καὶ οἷς τέ τισιν αὐτῶν, καὶ ὅπως χρηστέον, ἵνα τὸ μὲν ὀλίγον ἔμπροσθεν εἰρημένον, ὅκως, ἐφεξῆς τοῦ ὅκου τὴν ἐν τῇ θέσει ποιότητα δηλοῖ. τὸ δὲ νῦν λεγόμενον, τὴν ἐν τῇ χρήσει. τέτακται γοῦν ἐκεῖνο μὲν, B ἐπιρρήματι τοπικῷ τοῦ ὅκου, τοῦτο δὲ, ἄρθρῳ τοῦ διά τινων ἀρμένων ὀργάνων ἐνεργείας, δηλῶσαι βουλομένῳ. Τὸ δὲ ἐφεξῆς εἰρημένον ὁκότε, προδήλως τὸν καιρὸν δηλοῖ, καθ' ὃν ἑκάστῳ προσήκει χρῆσθαι. Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα, κατὰ τήνδε τὴν λέξιν οὕτως ἔχοντα, τὸ σῶμα, τὰ ἄρμενα, ὁ χρόνος, ὁ τρόπος, ὁ τόπος, εἰκότως ἐζήτηται τίνα διάνοιαν ἔχει. καὶ γὰρ τὸ σῶμα τοῦ πάσχοντος, ἔμπροσθεν εἴρηται δυνάμει κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς ῥήσεως, ἐν ᾧ τοῦ ἀσθενοῦντος ἐμνημόνευσεν. καὶ ὁ χρόνος ἐν C τῷ, ὁκότε, καὶ ὁ τρόπος, ἐν τῷ, ὅκως, καὶ ὁ τόπος ἐν τῷ, ὅκου. διὰ τί οὖν φαίνεται ταῦτα λέγειν, μετὰ τοῦ καὶ παρόντος ἐμβεβλῆσθαι παρὰ τάξιν αὖθις τὰ ἄρμενα, βελτίονα τάξιν ἔχοντα μετὰ τῶν ὀργάνων τετάχθαι, δυναμένων ἡμῶν. εἰ καὶ μηδ' ὅλως ἐγέγραπτο, συνεπινοεῖν τοῖς ὀργάνοις. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἔνεστι λέγειν, ὡς τὰς σμίλας, καὶ τὰ τρύπανα, καὶ τὰ ἄγκιστρα, καὶ τὰς ξυστῆρας, καὶ τοὺς μηνιγγοφύλακας, ὅσα τε ἄλλα τοιαῦτα, προσήκει νῦν ἀκοῦσαι λέγειν αὐτὸν ἄρμενα. δυναμένων δὲ ἡμῶν αὐτὰ συνυπακοῦσαι τοῖς ὀργάνοις, ὡς ὁμογενῆ D κατὰ τὴν οἰκείαν σκευὴν πρὸς τὴν θεραπείαν χρήσιμα, καλεῖν αὐτὰ ἄρμενα, καθάπερ ἐν τῷ περὶ διαίτης ὀξέων εἶπεν, ἔνθα περὶ λουτροῦ διῆλθεν. ὀλίγῃσι γὰρ οἰκίῃσι παρεσκεύασται τὰ ἄρμενα, καὶ οἱ θεραπεύοντες ὡς δεῖ. σκάφας οὖν ἡγητέον λέγειν αὐτὸν, καὶ τροχοὺς, καὶ λεκάνας, καὶ πυέλους, καὶ ὅσα τἄλλα τοῖς θεραπευομένοις ἐπιτήδεια. Περὶ τῶν ἅμα τοῖς ἀρμένοις εἰρημένων, ἐμμένει τὸ ἄτοπον. ἴσως οὖν εἴρηκε νῦν, σῶμα μὲν, τὸ πεπονθὸς μόριον, χρόνον δὲ, τὸν ἐζευγμένον αὐτῷ. Προσήκει γὰρ ἐν ταῖς χειρουργίαις ἐπίστασθαι ὁκότε ἀναστέον ἐστὶ τὸ θε- E ραπευόμενον πάθος. Αὐτὸς οὖν ἐκέλευε, μήτε κατατείνειν κῶλα, μήτ' ἐμβάλλειν ἄρθρα τριταῖα, καὶ τεταρταῖα. δύναται δὲ καὶ τῆς χειρουργίας χρόνος εἰρῆσθαι νῦν. ἔνια μὲν γὰρ χρὴ πειρᾶσθαι τάχιστα χειρουργεῖν, ὅταν ἤδη, διὰ τὸ ψυχθῆναι μὲν κίνδυνος ἕπεται μέγιστος, ὡς ἐπὶ τῶν ἀπερραμμένων ἦν. φέρονται γὰρ ταχέως εἰς τὸ μέγεθος τῆς ὀδύνης οἱ χειρουργούμενοι· τινὰ δὲ ἐν χρόνῳ πλείονι, καθάπερ τὰ ὑποχύματα. δεῖ γὰρ μετὰ τὸ καταχθῆναι, κρατῆσαι τὸ παρακέντειον ὡς F προσήκει μέχρι πολλοῦ, κατὰ τὸ χωρίον ᾧ βουλόμεθα μένει στηριχθέντα βεβαίως αὐτό. καὶ τοίνυν ὁ τρόπος ἐπὶ τῆς τοῦ πάθους γενέσεως εἰρῆσθαι δύναται, κατὰ τίνα τρόπον ἤτοι τὸ κάταγμα γέγονεν, ἢ τὸ ἐξάρθρημα. γιγνώσκειν ἀξιοῦντος αὐτοῦ, τὸν ἰατρὸν, ὥσπερ κἀν τῷ περὶ ἐν τῇ κεφαλῇ τραυμάτων αὐτὸς διῆλθε τοὺς τρόπους, καθ' οὓς αἱ πληγαὶ γίγνονται, κατὰ τήνδε τὴν ῥῆσιν. Τιτρώσκεται δὲ ὀστέον τὸ ἐν τῇ κεφαλῇ κατὰ

cum machinamentis mente comprehendi & annumerari queant. Sed rursum quo pacto inordinatè eorum meminerit paulò post spectabimus. Nunc autem prædictis continua explicanda sunt, ubi pronunciat *quot*, *quibus*, *quomodo*. Hæc nimirum singula ad res prædictas referuntur, quas ad Chirurgiam apparandas nosse discentes oportet, *quot sint*, *quibus ex ipsis*, *& quomodo* utendum; ut *quomodo*, quum paulò superiùs voci, *ubi*, postpositum pronunciatur in positura, quum verò nunc profertur, in usu dispositionem declaret. Illud ergo quomodo pro adverbio loci *ubi* collocatur; hoc autem pro articulo seu relativo, quod quibusdam instrumentis, aut machinamentis actiones explicare decernit. Quod serie dictum est, *quando*, occasionem apertè declarat, per quam singulis uti conveniat. Quæ verò posteà his verbis ità se habent, *corpus*, *instrumenta*, *tempus*, *modus*, *locus*, meritò indagatur, quam sortiantur intelligentiam. Etenim *corpus* ægrotantis antè facultate pronunciatum est, in quâ textus parte ægrotantis meminit. Atque per *quando*, tempus; per *quomodo*, modus; & per *ubi*, locus intelligitur. Cur igitur his prolatis agnoscitur cum præsenti quoque *dictione*, ipsis præter ordinem instrumenta inserere, quæ præstantiorem ordinem sortiuntur, si cum machinamentis collocata sint; quum possimus nos, etiamsi nequaquam scripta essent simul cum machinamentis intelligere? Verùm pro his machinamentis licet proferre quod scalpella, terebras, hamos, scalpros, laminas membranæ custodes, & quæcunque hujusmodi cætera intelligere deceat, quæ instrumenta nunc vocitat. Quum autem nos ipsa instrumenta cum machinamentis intelligere possimus, quòd genere similia ex domestico apparatu ad curationem sunt utilia, ipsa ἄρμενα vocitat, qua ratione in opere de ratione victûs in morbis acutis pronuncians, ubi de balneo disseruit, *in paucis enim domibus* ἄρμενα *instrumenta parata, & ministri quales, decet reperiuntur.* Scaphas igitur, rotas, pelves, labra, & quæcunque cætera ægris curandis idonea ipsum exponere existimandum est. In iis quæ simul cum instrumentis narrata sunt, absurdùm immoratur. Itaque fortassis nunc corpus dixit partem affectam; *tempus* verò quod ipsi junctum est. Nam in Chirurgicis operationibus scire decet quando curandus affectus evellendus est. Ipse namque imperavit ne tertio, aut quarto die membra extenderentur, aut articuli reponerentur. Potest quoque Chirurgiæ *tempus* nunc dixisse. Nam in nonnullis celerrimè manu operari nitamur oportet, quum jam maximum ex frigore sequatur periculum, ut iis qui suuntur, accidit; citò siquidem in doloris magnitudinem feruntur qui manûs operationibus curantur; in quibusdam verò ut suffusionibus longiori tempore operatio procedit. Quum enim suffusiones decubuerunt, paracenterium quandiu deceat ea in parte continendum est, qua vehementer obfirmatas ipsum sustinere decernimus. At nunc *modus* in affectûs ortu dici potest, quum ipse jubeat Medicum cognoscere, quomodo aut fractura, aut luxatio orta sit; quemadmodùm etiam in libro de capitis vulneribus, ipse modos quibus oboriuntur vulnera, his verbis recensuit. *Os autem in capite tot modis*

modis vulneratur. Ac deinceps rursum: *Singulorum verò modorum plures in vulnere fiunt fracturæ species.* Paulò pôst hæc sequuntur. *Contusionem subierit os solum in sua ipsius natura, neque fissura ulla ossis contusioni accesserit. Atque secundus hic modus est.* Tum alium his verbis infert. *Tertius hic modus est.* Ac rursus paulò pôst: *quartus hic modus est.* Denique rursum sequitur *quintus hic modus*, qui inventu difficillimus apparet. Oportet quoque etiamnum *loci* ipsum meminisse, qui superiùs, *ubi*, adverbium, locum significare retulit. Quas ob res quidam etiam alienam dictionis hujus explicationem, simúlque loco contrariam esse tradiderunt. Nam pro ipsa dictione, *locus*, *ubi* prædictum scribunt. Veruntamen hanc scripturam libri norunt Interpretes, norunt & Empiricorum plurimi. Enimvero perspicuitatis gratia nunc rursum ipsam repetam quæ sic se habet: *Ægrotans, agens, ministri, machinamenta, lumen, ubi, quomodo, quot, quibus, quando, corpus, instrumenta, tempus, modus, locus.* Hoc itaque in textu pronunciat *ubi, corpus, instrumenta.* Primum quidem eorum scripsisse hoc in superiori textu, *ubi*, simpliciter intelligit. Nam, *ubi*, tum laborantis corpori, tum instrumentis convenire potest, quum hîc instrumenta dicantur, quæ suprà machinamenta vocata sunt. Alterum verò, *ubi*, quod in decenti loco tum laborantis corpus, tum instrumenta collocanda sint, nunc definisse. Hoc autem in textu cum superiori explicatione *locus* in fine totius orationis de corporis affecta parte dici videbitur. Quemadmodum enim Medici corporis partes, sic & locos nominare consueverunt: & à quibusdam integra opera de locis affectis inscripta comperiuntur. Hactenus rerum demonstrandarum capita duntaxat narrata sunt: Ipsa verò doctrina sequenti oratione sumit initium; ac proinde te illis incumbere lubens dignum esse censeo. Ex iis huc usque propositis si quid non probè cognitum fuerit, id non magnum futurum est detrimentum.

A τόσοις τρόποις. Καὶ ἐφεξῆς πάλιν, τῶν δὲ τρόπων ἑκάστου πλείονες ἰδέαι γίνονται τοῦ κατάγματος ἐν τῇ τρώσει. Καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν, Θλασθείη δὲ αὐτὸ ὀστέον μόνον ἐν τῇ αὐτοῦ φύσει, καὶ ῥωγμὴ τῇ θλάσει οὐκ ἂν προσγένοιτο ἐν τῷ ὀστέῳ οὐδεμία. Δεύτερος οὗτος τρόπος. Ἔτι ἐφεξῆς ἄλλον εἰπὼν ἐπιφέρει. Τρίτος οὗτος τρόπος. Καὶ πάλιν. Τέταρτος οὗτος τρόπος. Ἐφεξῆς. πέμπτος οὗτος τρόπος ἀπορώτατος φαίνεται. τὸ δὲ τόπου δεῖ πάλιν αὐτὸν μνημονεύειν, ἔμπροσθεν εἰρηκό-
B τα, τὸ ὅκου δηλωτικὸν ἐπίρρημα τόπου· δι' ὧν καί τινες ἑτέραν ἐξήγησιν ἐποιήσαντο τῆς ῥήσεως, ἅμα δὲ τῷ, τὴν ἑτέραν εἶναι τῷ τόπῳ· γράφουσι γὰρ ἀντ' αὐτοῦ, τὸ, ὅκου προειρημένον. ἀλλ' ὅμως τὴν γραφὴν ταύτην, οἵ τε ἐξηγησάμενοι τὸ βιβλίον ἴσασι, καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν Ἐμπειρικῶν ἔχουσι. Καὶ μέντοι, καὶ ἀναλήψομαι νῦν αὖθις αὐτὴν ἕνεκα σαφηνείας, ἔχουσαν οὕτως· ὁ ἀσθενέων, ὁ δρῶν, οἱ ὑπηρέται, τὰ ὄργανα, τὸ φῶς, ὅκου, ὅκως, ὅσα, οἷσι, ὁκότε, τὰ σώματα, τὰ ἄρμενα, ὁ χρό-
C νος, ὁ τρόπος, ὁ τόπος. Φασὶν οὖν ἐν τῷ λέγειν, ὅκου, τὰ σώματα, ἄρμενα. τὸ μὲν αὐτῶν πεποιῆσθαι τῶν κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον, ἁπλῶς ἀκούσας ὅκου. τὸ γὰρ ὅκου, τῷ τε σώματι τοῦ κάμνοντος, καὶ τοῖς ἀρμένοις συμβεβηκέναι δυνάμενον, νῦν ἀρμένων λέγεσθαι, τῶν ἔμπροσθεν ὀργάνων εἰρημένων. ὅτι δὴ ἐν τῷ προσήκοντι τόπῳ, χρὴ τό γε σῶμα τοῦ κάμνοντος, καὶ τὰ ἄρμενα κεῖσθαι, νῦν ἐπιδεικνύοντα. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ γραφῇ, μετὰ τῆς εἰρημένης ἐξηγήσεως, ὁ τόπος ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῆς ὅλης ῥήσεως εἰρῆσθαι δόξει, κατὰ τοῦ πεπονθότος μορίου τοῦ σώματος. ὀνομάζειν γὰρ εἰώθασιν, ὥσπερ μό-
D ρια τοῦ σώματος, οὕτω δὲ τόπους, οἱ ἰατροί· δὲ γεγράφασί τισιν ὅλα βιβλία περὶ τόπων πεπονθότων. Ἄχρι μὲν τοῦδε, τὰ κεφάλαια μόνον εἴρηται τῶν διδαχθησομένων πραγμάτων· αὐτὴ δὲ ἡ διδασκαλία, κατὰ τὴν ἐφεξῆς ῥῆσιν ἄρχεται, διὸ δὲ προσέχειν ἐκείνοις σε θέλων ἀξιῶ. τὸ γὰρ οὐκ ὀρθῶς ἐν αὐτοῖς νοηθὲν, εἰς τὰ τῆς τέχνης ἔργα βλάπτει. τῶν ἄχρι μὲν δεῦρο προειρημένων, εἰ μὴ καὶ καλῶς τις νοήσειεν, οὐ μεγάλη βλάβη.

A quibus, per quæ, quibuscum, & circa quæ manûs operationes edantur. Enumerationum ordinem à priscis non servari exemplis probat Galenus.

Ὑφ' ὧν, καὶ δι' ὧν, καὶ μεθ' ὧν, καὶ περὶ ἃ χειρουργίαι γίνονται. τὴν τοῦ καταλόγου τάξιν ἀπὸ τῶν παλαιῶν μὴ
E φυλάττεσθαι τοῖς παραδείγμασι δοκιμάζει ὁ Γαληνός.

TEXTUS HIPPOCRATIS VII.

Agens, aut sedens, aut stans commoderatè ad seipsum, ad id quod manu tractatur, ad lucis splendorem.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ζʹ.

Ὁ δρῶν, ἢ καθήμενος, ἢ ἑστὼς, ξυμμέτρως πρὸς ἑωυτὸν, πρὸς τὸ χειριζόμενον, πρὸς τὴν αὐγήν.

GALENI COMMENTARIUS.

Sententiam dixi ipsum Hippocratem enumerationem fecisse rerum, *à quibus, per quæ, quibuscum, & circa quæ*, manuarias operationes fieri necesse est. *A quibus* itaque tum Medicus, tum ministri intelliguntur. *Per quæ*, machinamenta. *Quibuscum*, lumen, & locus. *Circa quæ* manus operationem subeuntis corpus, & affecta pars. In proposita verò oratione & sequenti hæc singula, qualia esse oporteat edocet, minimè servato ordine, quo enumerationem fecerat. Prorsus enim ab ægrotante exordium du-

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

F Ῥῆσιν ἔφην αὐτὸν κατάλογον γεγονέναι τῶν πραγμάτων, ὑφ' ὧν, καὶ δι' ὧν, καὶ μεθ' ὧν, καὶ περὶ ἃ τὰς χειρουργίας ἀναγκαῖόν ἐστι γίνεσθαι. Τὰ μὲν οὖν ὑφ' ὧν, ὅ, τε ἰατρός ἐστι, καὶ οἱ ὑπηρέται· τὰ δὲ δι' ὧν, τά γε ὄργανα· τὰ δὲ, μεθ' ὧν, τό, τε φῶς, καὶ ὁ τόπος· περὶ ἃ δὲ, τό, τε σύμπαν σῶμα τοῦ χειριζομένου, καὶ τὸ πεπονθὸς μόριον. ἐν δὲ τῇ προκειμένῃ ῥήσει, καὶ ταῖς ἐφεξῆς, ἕκαστον τούτων ὁποῖον εἶναι χρὴ διδάσκει, μὴ φυλάττων τὴν τάξιν, ἐν ᾗ τὸν κατάλογον ἐποιήσατο· πάντως γὰρ ἂν ἐπὶ τοῦ ἀσθενοῦν-

τος ἤρξατο. συνήθες δὲ τοῖς παλαιοῖς ἅπασι τοῦτο καὶ μυρία περὶ πάντων αὐτῶν, βουληθεὶς ἐκλέξῃ παραδείγματα. Πρὸς δὲ τὸ παρὸν ἀρκήσειε περὶ τοῦ Ποιητοῦ τό, τε κατὰ τὸ β'. τῆς Ἰλιάδος εἰρημένον ἐν τῷ καταλόγῳ.

Τίς τ' ἄρ τῶν ὄχ' ἄριστος ἔην, σύ μοι ἔννεπε Μοῦσα,
Ἀνδρῶν ἠδ' ἵππων, οἳ ἅμ' Ἀτρείδῃσιν ἕποντο.

Πρώτους γὰρ εἰπὼν τοὺς ἄνδρας, εἶτ' ἐφεξῆς τοὺς ἵππους, οὐ περὶ πρώτων τῶν ἀνδρῶν ἀπέδωκε τὸν λόγον, ἀλλά γέ φησιν.

Ἵπποι μὲν μέγ' ἄρισται ἔσαν Φηρητιάδαο,
Τὰς Εὔμηλος ἔλαυνε, ποδώκεας ὄρνιθας ὥς,
Ὄτριχας, οἰέτεας, σταφύλῃ ἐπὶ νῶτον ἐΐσας,
Τὰς ἐν Πιερίῃ θρέψ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων,
Ἄμφω θηλείας, φόβον Ἄρηος φορεούσας.
Ἀνδρῶν δ' αὖ μέγ' ἄριστος ἔην Τελαμώνιος Αἴας,
Ὄφρ' Ἀχιλλεὺς μήνιεν, ὁ γὰρ πολὺ φέρτατος ἦεν.

Ἑτέρωθι δὲ πάλιν εἰπὼν,

Ἔνθα δ' ἅμ' οἰμωγή τε καὶ εὐχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν.

Ἐπήνεγκεν πρὸς τὸ δεύτερον ἀπαντήσας πρότερον,

Ὀλλύντων τε, καὶ ὀλλυμένων.

Ἐν δὲ τῷ η'. τῆς Ἰλιάδος, ὥσπερ ἐξεπίτηδες ἐνδείξασθαι βουλόμενος, ὡς οὐ χρὴ πεφροντικέναι τῆς τοιαύτης τάξεως, πέντε καταλέξας ἐφεξῆς πράγματα. Πρὸς μὲν (γὰρ) τὸ δεύτερον ἀπήντησε πρῶτον, εἶθ' ἑξῆς πρὸς τὸ πέμπτον, εἶτα πρὸς τὸ τέταρτον, εἶτα πρὸς τὸ τρίτον. Ἔστι δὲ τὰ ἔπη, ὧν ἀρχὴ οἵδε οἱ στίχοι.

Ἔνθα δὲ Βοιωτοί τε, καὶ Ἴονες ἑλκεχίτωνες,
Λοκροὶ, καὶ Φθῖοι, καὶ φαιδιμόεντες Ἐπειοί.

Περὶ μὲν δὴ τῆς ἐν τῷ λόγῳ τάξεως, ἀρκεῖ ταῦτα ἅπαξ εἰρῆσθαι νῦν, ὡς μηκέτ' ἐν ἄλλῳ περὶ αὐτῶν ἀκοῦσαι ποθεῖν. Τὰ δὲ περὶ τοῦ δρῶντος, ὅπερ ἐστὶ χειρουργοῦντος ἰατροῦ, δῆλα πᾶσίν ἐστι τοῖς βουλομένοις προσέχειν αὐτοῖς. Φησὶ γὰρ ἤτοι καθήμενον, ἢ ἑστῶτα, τὴν χειρουργίαν ποιεῖσθαι τὸν ἐνεργοῦντα, συμμέτρως ἔχοντα, πρός τε τὸν χειριζόμενον δ' ἥκει καὶ τὴν αὐγήν. ὃν ἔχομεν σκοπὸν φυλάττειν πρὸς ἕκαστον ὧν εἶπε συμμετρίαν, ἐφεξῆς διδάσκει ἀπαντήσας πρῶτον, ὅπερ ἐστὶν ἡ αὐγή.

A xerat. Id autem priscis omnibus consuetum erat; Atque si velis, ex ipsis omnibus innumera colliges exempla. Ad rem autem præsentem satis fuerit, quod à Poëta Iliados secundo in enumeratione profertur.

Dic mihi, Musa, virûm quis maximus est, vel equorum,
Atridas pariter qui sunt in bella sequuti.

Priores enim viros, posteriores equos protulit, non tamen de viris primùm, rationes reddidit, sed concinit

B *Prima Pheretiadæ debetur gloria equarum,*
Quas avium in morem celeres Eumelus agebat;
Æquales ætate, pares tergóque pilóque;
Monte in Pierio, quas enutrierat Apollo.
Insignes ambæ, & Martis terrore carentes.
Maximus at longè fuit Ajax ille virorum
Indignatus adhuc, dum nulla subibat Achilles
Prælia: nam pugnans omnes virtute præibat.

Alibi verò rursùm cecinit,

Tristis erat gemitus torvo & jactantia vultu

Ad secundum detulit quod priùs occurrerat,

Cadentem, & durâ miseri qui morte peribant.

C In Iliados autem septimo volens quasi de industria indicare non esse habendam hujusmodi ordinis rationem, rebus omnibus quinque sequentibus enumeratis. Ad secundam enim primùm orationem contulit; deinde ad quintam; posteà ad quartam; postremò ad tertiam. Sunt autem Poëmata quorum exordio hi versus leguntur.

Beotii hic Iones prolixâ veste decori
Et Locri, & Phtii, & qui resplendebat Epeus.

Hæc certè de Orationis ordine nunc semel dixisse sufficiat, ne quis ampliùs alibi iis de rebus audire desideret. Quæ igitur ad Agentem, D hoc est, Medicum Chirurgum spectant, ea patescunt omnibus qui mentem ipsi adhibere volunt. Nam agentem sive sedeat, sive stet, Chirurgiam facere pronunciat, quum commoderatè sese habet, tum ad se Chirurgicam manum adhibentem, tum ad ægrotantem, & Lumen. Quod consilium servandum complectimur in singulis pronunciatis, quorum commoderationem deinceps decet primo in lucem prodeunte, quod Lumen est.

E

Περὶ τῆς διπλασίας αὐγῆς, τῆς κοίνης τε καὶ τεχνητῆς. Τί ἑκατέρα; τὸ εἴδεος ὄνομα δηλοῦται. τοὺς οἴκους μεγάλους τοῖς ἰατροῖς ἰαμένοις διδομένους οὓς ἰατρεῖα προσαγορεύουσι.

De duplici Lumine, communi, & artificioso. Quid utrumque? Speciei vocabulum explicatur. Magnas ædes Medicis ubi Medicinam faciebant, datas esse, vocarique Medicinas.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ η'.

Αὐγῆς μὲν οὖν δύο εἴδεα, τὸ μὲν κοινὸν, τὸ δὲ τεχνητόν. Τὸ μὲν οὖν κοινὸν, οὐκ ἐφ' ἡμῖν, τὸ δὲ τεχνητὸν, καὶ ἐφ' ἡμῖν.

HIPPOCRATIS TEXTUS VIII.

Lucis igitur duæ sunt species; una communis, altera artificialis. Communis in nobis sita non est; artificialis penes nos existit.

F

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

ΚΑΙ περὶ τοῦ τῶν εἰδῶν ὀνόματος ἅπαξ ἀκούσας νῦν, εἰσαεὶ μέμνησο. Τοῖς γὰρ παλαιοῖς ἔθος ἐστὶ καὶ διαφορὰς, καὶ εἴδη, καὶ τρόποις ὀνομάζειν, τὰ κατὰ τὴν τομὴν τῶν γενικωτέρων πραγμάτων ὑποπίπτοντα. Καὶ νῦν οὖν οὕτως εἶπεν ὁ Ἱπποκράτης, αὐγῆς εἶναι δύο εἴδη, ὡς εἰ καὶ διαφορὰς, καὶ τρόπους εἰρήκει δύο. Τὸ μὲν

GALENI COMMENTARIVS.

Atque hîc de speciei vocabulo edoctus, id in perpetuum memento. Veteribus enim est consuetudo, & differentias, & species, & ideas appellare, quæ de rerum genericarum sectione subjiciuntur. Atque nunc ita pronunciat Hippocrates duas esse Lucis species, ac si duas differentias, & duas ideas dixerit. Est autem

Lux communis, quâ omnes homines utimur; prima sub dio potissimùm; secunda in amplissimis ædibus, sublimes fores, lumine plenas habentibus, quales & nunc multis in civitatibus, Medicinam facientibus Medicis datas, à Medicis factâ denominatione, Medicinas appellitant. Artificialis verò Lux hæc fit maximè, quum lucernas, faces, lampadas aut tale quid accendimus; deinde cùm totas fenestras, aut earum partem patefacimus, aut alias claudimus, alias aperimus. Eadem quoque de foribus ratio est.

A φῶς κοινόν ἐστι, ᾧ πάντες ἄνθρωποι χρώμεθα, μάλιστα μὲν ἐν ὑπαίθρῳ, δεύτερον δὲ, ἐν οἴκοις μεγάλοις θύρας μεγάλας φωτὸς πλήρεις ἔχουσιν, οἷοι καὶ νῦν κατὰ πολλὰς τῶν πόλεων δίδονται ἰωμένοις τοῖς ἰατροῖς, οὓς παρωνύμως αὐτῶν ἰατρεῖα προσαγορεύουσι. Τὸ δὲ τεχνητὸν φῶς, μάλιστα μὲν καὶ τοῦτο γίνεται, λύχνους ἁψάντων, ἢ δᾷδας, ἢ λαμπάδας, ἢ τι τοιοῦτον. κατὰ δὲ δεύτερον λόγον ἀνοιξάντων θυρίδας, ἢ ὅλας, ἢ ἐκ μέρους, ἢ τὰς μὲν κλεισάντων, τὰς δὲ ἀνοιξάντων, καὶ περὶ θυρῶν ὁ αὐτὸς λόγος. B

De duplici Luce, communi & artificiali; de utriusque usu, ad lucem, & sub lucem. Quòd utrumque tum aversa, tum adversa lux, & obliqua efficiat. In oculorum affectorum operationibus edendis adversam lucem fugiendam esse.

Περὶ τῆς διττῆς αὐγῆς, κοινῆς τε καὶ τεχνικῆς. Περὶ τῆς ἑκατέρας χρήσιος πρὸς τὴν αὐγὴν, καὶ ὑπ' αὐγήν. Ὅτι ἑκατέραν καὶ ἡ ἐστραμμένη καὶ ἀπεστραμμένη αὐγὴ καὶ λοξὴ ποιῇ. Ἐν ταῖς τῶν ὀφθαλμῶν πεπονθότων χειρουργίαις φευκτέον τὴν ἐστραμμένην αὐγήν.

HIPPOCRATIS TEXTUS IX.

Quarum utriusque duplices sunt usus, aut ad lucem, aut sub lucem.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ θʹ.

C ΩΝ ἑκατέρου διτταὶ χρήσιες, ἢ πρὸς αὐγὴν, ἢ ὑπ' αὐγήν.

GALENI COMMENTARIUS.

Utriusque speciei lucis tum communis, tum artificialis duos esse usus pronunciat, aut ad lucem, aut sub lucem. *Ad lucem* vocat quum luci adversum fuerit quod manu curatur, aut spectatur. *Sub lucem* verò quod paulò aversum est, quemadmodùm in suffusionibus, & cunctis oculorum affectibus. Nam oculorum morbi neque accuratè dignosci, neque curari queunt luci adverso ægrotante; proindeque adversum lumen fugiendum esse. *Sub lucem* verò sive aversum à luce aut obliquum corpus figuratū esse oportet, quod manûs operationem subit in oculis. At ipse velim audias me planè oculos nominare, non palpebras: in hoc enim casu elaborandum est & ad lucem aversi hominis, quemadmodū in aqularum extractione, aut pilorum illaqueatione, aut resuturâ, aut denique ubi Medicus diductis palpebris non eget. Itaque si quis lippiens fortè vehementer exulceretur, & quum curatur *oculacinum* staphyloma vocatum patiatur, ipsum à luce prorsùs aversum esse decet toto *operationis* tempore, præterquam quum Medicus oculis medicamentum admovet: (In illis enim ipse citrà lucem affectum non videt, ut neque si unguem excîdere voluerit, aut suffusionem subducere, aut quid ejusmodi manu operari) sed obliquum prout ad lucem decet, tunc eum qui manûs operationem subit figurare, ne à luce pupilla lædatur, nec Medicus arte privetur, hoc est, earum quibus medetur, partium conspectu. Dilucidè verò lucem aversus appellabitur, neque ad lucem, neque sub lucem, sed à luce magis, vel ad lucem obliquus. Verùm Hippocrati loquutionis sub lucem, quàm à luce melior visa est interpretatio.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΚατέρου τῶν τῆς αὐγῆς εἰδῶν, τοῦ τε κοινοῦ, καὶ τοῦ τεχνικοῦ, δύο φησὶν εἶναι χρήσεις, ἢ πρὸς αὐγὴν, ἢ ὑπ' αὐγήν· πρὸς αὐγὴν μὲν καλῶν, ὅταν πρὸς ταύτην ἐστραμμένον ᾖ τὸ χειριζόμενον, ἢ κατανοούμενον· ὑπ' αὐγὴν δὲ, τὸ βραχὺ παρακεκλιμένον, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ὑποχυμάτων, καὶ ὅλως τῶν κατ' ὀφθαλμοὺς διαθέσεων. οὔτε γὰρ διαγνῶναι D δυνατόν ἐστιν ἀκριβῶς, τὰ κατ' αὐτοὺς πάθη, πρὸς τὴν αὐγὴν ἐστραμμένου τοῦ πάσχοντος, οὔτ' ἰάσασθαι. διὰ τοῦτ' οὖν, τὸ μὲν πρὸς αὐγὴν φευκτέον ἐστὶν, τὸ δὲ ὑπ' αὐγὴν, ἤτοι ἀπεστραμμένον τῇ αὐγῇ, ἢ λοξὸν ἐσχηματισμένον εἶναι χρὴ τὸ χειρουργούμενόν τι τῶν κατὰ τοὺς ὀφθαλμούς. αὐτὸς δή ἄκουέ μου, τοὺς ὄντως ὀφθαλμοὺς λέγοντος, οὐ τὰ βλέφαρα· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐνεργεῖν ἐγχωρεῖ, καὶ πρὸς τὴν αὐγὴν ἐστραμμένου τοῦ ἀνθρώπου, καθάπερ ἐπὶ τῆς τῶν ὑδατίδων ἀφαιρέσεως, ἢ διαβροχισμοῦ τριχῶν, ἢ ἀναρραφῆς, ἢ ὅλως ἐφ' ὧν ὁ ἰατρὸς οὐ δεῖται τῶν βλεφάρων ἀνεῳγμένων. ἐὰν μὲν οὖν ὁ E ὀφθαλμιῶν τύχῃ σφοδρῶς ἡλκωμένος ὁ θεραπευόμενος, τὸ καλούμενον ἔχων σταφύλωμα, τελέως ἀπεστράφθαι προσήκει τὴν αὐγὴν αὐτὸν, ἐν παντὶ χρόνῳ, πλὴν ἐν ᾧ, φάρμακον ἐπιτίθησι τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁ ἰατρός. ἐν ἐκείνοις γὰρ, αὐτὸς ἄνευ αὐγῆς οὐκ ὄψεται τὸ πεπονθὸς, ὥσπερ οὐδὲ εἰ πτερύγιον ἐκτέμνειν ἐθελήσειεν, ἢ ὑπόχυμα κατάγειν, ἢ τι τοιοῦτον χειρουργεῖν. ἀλλὰ λοξὸν ὡς πρὸς τὴν αὐγὴν προσήκει τηνικαῦτα σχηματίζειν τὸ χειρουργούμενον, ὅπως μὴ ὑπὸ τῆς αὐγῆς ἡ κόρη πλήττοιτο, μήθ' ὁ ἰατρὸς ἀποστεροῖτο τῆς τέχνης, ἤγουν τῆς θέας, ὧν θεραπεύει μορίων. F Ὀνομασθήσεται δὲ σαφῶς, ὁ μὲν ἀπεστραμμένος τὴν αὐγὴν, οὔτε πρὸς αὐγὴν, οὔθ' ὑπ' αὐγὴν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς αὐγῆς μᾶλλον ἢ λοξὸς πρὸς αὐγήν. Ἱπποκράτει δ' ἔδοξε βελτίων ἑρμηνεία τῆς ὑπ' αὐγὴν, ἢ ὑπ' αὐγῆς εἶναι φωνῆς.

A

Ὅτι αὐγὴ ἀπεστραμμένη ταῖς κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς χειρουργίαις ἐπιτήδειος ἦ· καὶ ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ἀπεστραμμένης, καὶ ἐπεστραμμένης αὐγῆς νοσοῦντα σχηματίζειν προσήκη· καὶ ὅτι δύο σκόπω ἤτον τῆς ἀποστροφῆς μετριότητος, ὡς ὃ πράττῃ σαφῶς ὁρᾶν τὸν ἰατρὸν, καὶ μὴ σφοδρῶς ἀνιᾶσθαι τὸν χειριζόμενον.

Aversam lucem solis ferè oculorum operationibus idoneam esse, & inter aversam & adversam lucem ægrum collocandum. Aversionis moderandæ duos esse scopos, ut quod Medicus operatur, dilucidè cernat, & ut æger non crucietur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ι'.

HIPPOCRATIS TEXTUS X.

B

ΥΠ' αὐγὴν μὲν οὖν ὀλίγη τε ἡ χρῆσις, καὶ καταφανής τε ἡ μετριότης.

Sub lucem quidem & paucus est usus, & perspicua moderatio.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

GALENI COMMENTARIUS.

ΕΔείχθη πρόσθεν· οὐδὲν γὰρ τῶν ἄλλων μορίων, πλὴν ὀφθαλμῶν, δεῖται τῆς τοιαύτης χειρουργίας. ἐπεὶ δὲ, ὡς ἔφην, ἀπεστράφθαι τελέως τὴν αὐγὴν, ἀδύνατόν ἐστιν ἐν ταῖς χειρουργίαις, ἐν τῷ μεταξὺ βούλεται τοῦ τ' ἀπεστράφθαι, καὶ τοῦ πρὸς αὐγὴν ἐστράφθαι, σχηματίζειν τὸν ἄνθρωπον. οὐ μὴν ἴσον ἐπὶ πάντων τῶν παθῶν, ἀπεστράφθαι προσήκει τὸν ἰατρὸν τῆς αὐγῆς, ἐφ' ὅσον αὐτὸ τὸ πάθος ἀναγκάζει. Οἱ μὲν γὰρ ἡλκωμένοι, καὶ ὑπόπυοι, καὶ σταφυλώματα ἔχοντες, ἢ καὶ φλεγμονὴν μεγάλην, ἢ ῥεῦμα δριμὺ, καὶ πρὸς τὸ ὀλίγης αὐγῆς πλῆθος βλάπτονται σφοδρῶς, ὡς ὀδυνᾶσθαί τε, καὶ ῥευματίζεσθαι παραχρῆμα· τούτων δὲ ἧττον ὑπὸ τῆς αὐγῆς ἐνοχλεῖται παρακεντούμενός τις, ἢ πτερύγιον, ἢ ἐγκανθίδα χειριζόμενος. ἡ τοίνυν τῆς ἀποστροφῆς μετριότης, ἣν ἀπὸ τῆς αὐγῆς ἀπεστράφθαι προσήκει τὸν χειριζόμενον, εὑρεθήσεταί σοι δύο τούτοις προσέχοντι σκοποῖς, τῷ τε σαφῶς ὁρᾶν τὸν ἰατρὸν, ὃ πράττει περὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐν τῇ χειρουργίᾳ, τῷ τε μὴ σφοδρῶς ἀνιᾶσθαι τὸν χειριζόμενον, ἐπεὶ ἑκάτερος σκοπὸς ἐναντίον ὑπαγορεύει σχῆμα, κατὰ τὸν ἐπικρατοῦντα ποιοῦ τὴν αἵρεσιν. εἰ δέ σοι δόξειεν μηδ' ἕτερος ἐπικρατεῖν, τὸ μέσον αἱροῦ σχῆμα, τῶν τε ἀκριβῶς ἐστραμμένων πρὸς τὴν αὐγὴν, καὶ τῶν ἀπεστραμμένων αὐτήν. ἐγώ σοι τὴν ὁδὸν ἀφηγησάμην, ᾗ χρώμενος εὑρήσεις τὸ μέτριον τῆς ἐπιστροφῆς, Ἱπποκράτης δὲ εἶπεν, ἡγούμενος ἅπασιν καταφανῆ τὴν μετριότητα γενέσθαι ῥᾳδίως, εἰ βουληθεῖεν εὑρεῖν. οὐ γὰρ ἀπαιδεύτοις ἀνθρώποις, ὡς ἡμεῖς νῦν, ἀλλ' ἱκανῶς γεγυμνασμένοις ἐν τοῖς μαθήμασιν ἐδίδαξεν, ὡς τὰ τοιαῦτα καὶ αὐτοὺς ἐπινοεῖν ἑτοίμως, ἐξ ἀκολουθίας τοῖς τῶν προδεδειγμένων.

ID antea demonstratum est. Aliarum nanque partium, exceptis oculis, nulla hujusmodi manûs operationem *sub lucem fieri* desiderat. Quoniam verò, ut diximus, aversam prorsùs esse lucem in manûs operationibus fieri non potest, inter lucem adversam & aversam ægrum hominem figurare vult. C Non tamen æquè omnibus in morbis Medicum à luce decet aversum esse, sed quatenùs ipse morbus urget. Nam qui *oculi* ulcere, & suppurato, & acino, aut magnâ inflammatione, aut acri fluxione afficiuntur, à paucâ quoque luce tantoperè læduntur, ut ex tempore & doloribus vexentur, & in fluxiones incidant: & is verò minùs à luce infestatur, cui paracentesi suffusio evertitur, aut unguis, aut encanthis manu curatur. At aversionis moderatio, quâ à luce aversum esse D decet eum qui curatur, tibi his duobus scopis mentem adhibenti comperietur, quòd tum quod ad oculum molitur manûs operatione Medicus dilucidè videat, tum curandus æger non magnopere discrucietur, quum uterque scopus contrariam figuram indicat, ad prævalentem *scopum* consilium dirige. Si verò neuter prævalere tibi videatur, mediam *adversionis* figuram delige, tum ex his, quæ planè luci sunt adversæ, tum ex illis quæ à luce aversæ sunt. Ego te viam docui, quâ usus aversionis moderationem invenies. Hippocrates autem pronunciata fert, E auguratus omnibus moderationem facilè patescere, si qui ipsam invenire studuerint. Non enim imperitos homines, ut nos nunc, sed admodùm in disciplinis versatos docuit, ut etiam ipsi ex eorum quæ præmonstrata sunt, consequutione talia promptè cōminiscerentur.

Οἷς χειρουργοῖς καὶ κάμνουσιν ἡ αὐγὴ, καὶ τόπος, καὶ ἥλιος, καὶ ἄνεμος, καὶ ὁ ἀὴρ συμφέρουσί τε καὶ ἐμποδίζουσι.

Quibus operantibus & ægrotis lux, locus, sol, ventus, & aër conferant, & officiant.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ια'.

HIPPOCRATIS TEXTUS XI.

F

ΤΑ δὲ πρὸς αὐγὴν, ἐκ τῶν παρεουσέων, ἐκ τῶν ξυμφερουσέων αὐγέων, πρὸς τὴν λαμπροτάτην τρέπειν τὸ χειριζόμενον.

QVæ verò ad lucem spectant *ex præsentibus & conferentibus luminibus, ad splendorem quod manu curatur convertere oportet.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

GALENI COMMENTARIUS.

ΟΣον μὲν ἐπὶ τὸ δεῖν ἐναργέστατα βλέπειν τὸν ἰατρὸν, ὅσα πράττει κατὰ τὴν χειρουργίαν, ἐν τῷ τοῦ κάμνοντος σώματι, τῆς λαμπροτάτης αὐγῆς αἱρεῖσθαι χρὴ, κατὰ

QUò clarissimè, prout oporteat, Medicus intueatur quæcunque per Chirurgiam in laborantis corpore molitur Medicus, ipsi omnibus in partibus, oculis exceptis, splendidissima

lux deligenda est. Est autem lux splendidissima, quæ subdiali in loco solis, nullâ re ipsum obscurante præfulget. Verùm interdum in manûs curam subeuntis domicilio talis locus nullus est. Sæpè verò quidem est, in eo tamen hominem collocare non expedit, hyeme per frigus, æstate per æstum; Utriusque enim *tempestatis* sua noxa est. Prætereà etiam ventos ita cavere oportet, ut in his non solùm retrorsùm idoneum aërem vitemus sæpè, verumetiam ventum januæ & fenestræ vicinum afflantem qui operationi subjectum vehementer agitet. In illis autem ventum maximè vitamus, in quibus veremur ne quid nervosum genus patiatur; quemadmodùm rursùs solem in iis quæ putrescunt, ut qui ad sanguinis eruptionem propensè feruntur. Præclarè igitur adjecit *ex luminibus prostantibus, & conferentibus*. Non enim simpliciter ex luminibus quæ prostant splendorem eligere; sed & intueri oportet, etiamsi quæ conferunt lumina, eorum sit splendidissimum.

A πάντα τὰ μόρια, πλὴν ὀφθαλμῶν. ἡ λαμπροτάτη δέ ἐστι τῶν αὐγῶν, ἐν ὑπαίθρῳ χωρίῳ τοῦ ἡλίου καταλάμποντος αὐτόν, μηδενὸς ἐπισκοτοῦντος. Ἀλλ' ἐνίοτε μὲν οὐδέν ἐστι τοιοῦτον ἐν τῇ τοῦ χειριζομένου καταγωγῇ. Πολλάκις δέ ἐστι μέν, ἀλλ' οὐ συμφέρει εἰσάγειν εἰς αὐτὸ χειμῶνος μὲν διὰ κρύος, ἐν θέρει δέ, διὰ θάλπος· ἑκατέρου γὰρ αὐτῶν ἐστιν ἰδία βλάβη· καὶ πρὸς τούτοις ἔτι φυλάττεσθαι χρὴ τοὺς ἀνέμους, ὥστε διὰ B τούτους οὐ μόνον αὐτὸν καλὸν ἀέρα φεύγομεν πολλάκις, ἀλλὰ καὶ τὰς πλησίον θύρας, καὶ θυρίδας ἄνεμον εἰσπνέοντα σφοδρῶς ἄγειν τὸν ἐνεργούμενον. ἐπ' ἐκείνων δὲ μάλιστα φεύγομεν ἄνεμον, ἐφ' ὧν εὐλαβούμεθα παθεῖν τι τὸ νευρῶδες γένος, ὥσπερ γε πάλιν ἥλιον ἐπὶ τῶν σηπομένων, ὡς πρὸς αἱμορραγίαν ἐπιτηδείως ἐχόντων. καλῶς οὖν προσέθηκε τῶν παρεουσέων, τῶν συμφερουσέων, οὐ γὰρ ἁπλῶς ἐκ τῶν παρουσῶν αὐτῶν αἱρεῖσθαι χρὴ τὴν λαμπρότητα, ἀλλὰ καὶ προσεπιβλέπειν, εἰ καὶ τῶν συμφερουσῶν αὐγῶν ἐστιν ἡ λαμπροτάτη.

Si quas partes latere deceat, aut conspicere sit indecorum, eas luci adversas esse non oportet.

C Εἰ τινὰ μόρια λαθεῖν δεῖ, ἢ ὁρᾶν αἰσχρόν ἐστι, ταῦτα πρὸς τὴν αὐγὴν ἐστραμμένα εἶναι μὴ δεῖ.

HIPPOCRATIS TEXTUS XII.

His exceptis, quæ aut latere oportet, aut conspicere turpe est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. ιβ'.

Πλὴν ὁκόσα ἢ λαθεῖν δεῖ, ἢ ὁρῆν αἰσχρόν.

GALENI COMMENTARIUS.

Non dilucidam hâc oratione suam sententiam interpretatus est artis peritus, itaut manu tractandas ægrotantium partes ad lucem convertere non deceat, quascunque latere congruit, aut conspicere indecorum est. At verò non id imperat, quare hâc serie pronunciat.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐ σαφῶς τῇ λέξει τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν ἡρμήνευσεν ὁ τεχνικός, ἀλλ' ὥστε δόξαι, μὴ δεῖν πρὸς D αὐγὴν τρέπειν τὰ χειριζόμενα μόρια τοῦ κάμνοντος, ὅσα λαθεῖν προσήκει, ἢ ὁρᾶν αἰσχρόν. ὃ δέ, οὐ τοῦτο βούλεται, ἐφεξῆς οὖν φησίν.

De Medici & ægri luce, & positura. Cur circumstantibus operationem occultet Medicus, ne ipsam discant, aut in Medicum debacchentur. Cur partes occultet æger ob metum ac pudorem. De Chirurgi cautione quâ operationem fieri non deprehendat æger.

Περὶ τῆς τοῦ ἰατροῦ καὶ κάμνοντος αὐγῆς τε καὶ θέσεως. Διὰ τί τοῖς παροῦσι τὴν χειρουργίαν κρύπτει ὁ ἰατρός, ἵνα μὴ ταύτην διδάσκωσιν, ἢ πρὸς τὸν ἰατρὸν ἀγανακτῶσι. Διὰ τί τὰ μόρια κρύπτει ὁ κάμνων, διὰ τὴν ἀθυμίαν, καὶ τὴν αἰδῶ. Περὶ τῆς τοῦ χειρούργου προφυλακῆς, καθ' ἣν χειρουργίαν ποιεῖσθαι μὴ E καταλαμβάνεται.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIII.

Sic autem manu curandum, luci adversum; manu verò medentem, manu curando adversum esse oportet, modò non obtenebret.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιγ'.

Οὕτως δὲ τὸν μὲν χειριζόμενον ἐναντίον τῇ αὐγῇ, τὸν δὲ χειρίζοντα, ἐναντίον τῷ χειριζομένῳ, πλὴν ὥστε μὴ ἐπισκοτάζειν.

GALENI COMMENTARIUS.

Oportebat enim universam utique sententiam ab ipso enunciari, *Quæ verò ad lucem spectant, ex præsentibus, & conferentibus luminibus, ad splendorem, quod manu curatur convertere oportet.* Non tamen purus ac sine tenebris lucis splendor servandus est; sed in quibus latere *partes*, aut conspicere indecorum sit, seipsum ita collocare decet, ut omnes omnino manu curandarum partium spectaculo subducantur; sibi verò nequaquàm ipsas obtenebret.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

F Ἐχρῆν γὰρ ὧδέ πως ἑρμηνεύεσθαι τὴν ὅλην διάνοιαν ὑπ' αὐτοῦ. Τὰ δὲ πρὸς αὐγὴν ἐκ τῶν παρεουσέων, ἐκ τῶν συμφερουσέων αὐγέων, πρὸς τὴν λαμπρότητα τρέπειν τὸν χειριζόμενον. οὐ μὴν αὖ καθαράν γε, καὶ ἀνεπισκότητον φυλάττειν χρὴ τὴν αὐγήν, ἀλλ' ἐν οἷς λαθεῖν αὖ, ἢ ὁρᾶν αἰσχρόν, ἑαυτὸν οὕτως σχηματίζειν, ὡς τοὺς μὲν ὅλως πάντας ἀφαιρεῖσθαι τῆς θέας τῶν χειριζομένων μορίων, ἑαυτῷ δὲ κατὰ μηδὲν ἐπισκοτεῖν.

Ἡ μὲν δὴ διάνοια τῆς ὅλης ῥήσεως ἐστὶ τοιαύτη. Τάχα δέ τις ἀκοῦσαι ποθεῖ σαφῶς τὴν ὑπόθεσιν ἣν βούλεται λαβεῖν ὁ ἰατρὸς τοὺς παρεστῶτας. Ἴσως μὲν οὖν ἐνίων χειρουργιῶν τὸ ἀκριβὲς οὐδὲ διδάξαι βουλήσεταί ποτε τῶν παρόντων τινὰς, οὐκ ἀξίους ὄντας αὐτὸ μαθεῖν· οὐ μὴν ἀλλὰ τούς γε τῶν χειριζομένων οἰκείους, ἐνίοτε βουλομένους μὴ τέμνειν ὅσαπερ τέμνεσθαι σώματα, δεόμενα δηλονότι τῆς τοιαύτης χειρουργίας· ἀνιῶνται γὰρ ἅμα, καὶ ἀγανακτοῦσι πρὸς τὸν ἰατρὸν, ὡς δήμιον. ἀλλὰ καὶ ὄρχιν σεσηπότα, πολλάκις ἀναγκαῖον ἐγένετο τελέως ἐκκόψαι, καὶ νεῦρον διατεμεῖν ὅλον ἐγκάρσιον, ἕνεκα τοῦ μὴ σπασθῆναι τὸν ἄνθρωπον. ἔνιοι δὲ τῶν ἰδιωτῶν, οὐδὲ πύου πάθος ὑπομένουσι θεάσασθαι, τινὲς δ' ἐπιτρέπουσιν ὅλως ἀνοῖξαι σῶμα πύου χωρίου, ἐφ' ὧν, ὁ ἰατρὸς τῶν οὐ καταμανθανόντων οἷς, τὸν πεπονθότα τόπον ἔτεμνεν ἀφθόνως, καὶ πᾶν ἐξέκρινε τὸ πύον· ἀλλὰ διὰ δειλίαν τῶν καμνόντων ἐνίοτε τοῦθ' ἡμῖν πράττεται. εἰσὶ γάρ τινες οὕτω δειλοὶ πρὸς τὰς χειρουργίας, ὡς λειποψυχεῖν πρὶν τμηθῆναι, διὰ τὴν τῆς ὀδύνης προσδοκίαν. ἐπὶ τούτων ἀξιοπίστως χρὴ περὶ μὲν τῆς χειρουργίας λέγειν αὔριον σκέψασθαι, κατὰ δὲ τὸ παρὸν, ἐᾶν. νῦν δὲ καταντλεῖν ὕδατι, ἢ πυριᾶν σπόγγοις, ὡς παρασκευάζοντα τὸ μόριον εἰς ἐπίθεσιν καταπλάσματος, ἢ φαρμάκου, κἂν τούτῳ, μὴ προσδοκῶντα τὸν δειλὸν ἄνθρωπον τέμνειν. Ἐν μὲν δὴ τοῖς τοιούτοις ὁ μὲν ἰατρὸς ἐπισκοπήσει θεάσασθαι τοῖς παροῦσιν, ἕνεκα τοῦ λαθεῖν· ἐν ἄλλοις δὲ διὰ τὴν αἰδῶ τοῦ κάμνοντος, ἐπειδὴ περὶ πολλοῦ ποιεῖται, μὴ βλέπεσθαι τοῖς πολλοῖς ἣν ἔχει διάθεσιν, ἤτοι κατὰ ἕδραν, ἢ ἐν τοῖς αἰδοίοις. Ταῦτα γάρ ἐστιν ἃ βούλονται οἱ πάσχοντες λανθάνειν. ἐν εἴδει δὲ τῶν γυναικῶν, καὶ κατὰ τὰς πυγὰς, καὶ τὸ στῆθος, τισὶ δὲ, καὶ κατὰ τὴν γαστέρα, καὶ πολὺ δὴ μᾶλλον ἔτι, κατὰ τὸ καλούμενον ἐφήβαιον. Ἐγκαλῶν δέ τις ἐνταῦθα αὐτὸν Ἱπποκράτην, γελοίως αὐτὸν ἔφη τοῦτο γεγραφέναι. τοῖς γὰρ αἱρουμένοις μὴ ὀφθῆναι τὰ τοιαῦτα μόρια χειριζόμενα, πάρεστιν, ἐκβαλλόμενον τοῦ οἴκου τοὺς ἔνδον ὄντας ἅπαντας, ἐπιτρέψαι μόνῳ τῷ ἰατρῷ τὸ ἔργον, ἢ καί τινος ἑνὸς, ἢ δυοῖν τῶν οἰκειοτάτων παρόντων. Ἀλλὰ ταῦτα λέγων, οὐ πεπείραται πολλῶν αἰδουμένων, ὥσπερ ὀφθῆναι τοῖς παροῦσι τὰς διαθέσεις αὐτῶν, οὕτω καὶ κωλῦσαι τῆς θέας ἐνίους, καὶ χωρίζεσθαι σκευάσαι. Πολλάκις δὲ, κἂν κελεύωσι χωρίζεσθαί τινας, φιλονεικοῦντες, ἢ περιεργαζόμενοι, καὶ πολυπραγμονοῦντες ἐπίστασθαι τὰ τοῦ κάμνοντος ἔνιοι τῶν οἰκείων ἢ φίλων, ἀναιδῶς παραμένουσιν. Ἐν τοῖς τοιούτοις οὖν καιροῖς, χαρίζεσθαι χρὴ τῷ κάμνοντι τὸν ἰατρὸν ἄλυπον χάριν ὑποσχέσθαι τε, κατὰ μόνας αὐτὸν καὶ μηδενὸς ἀκούσαντος, οὕτω ποιήσασθαι τὴν χειρουργίαν, ὡς λαθεῖν τοὺς πολλούς· δύναται γὰρ, ὡς ἔφην, ἐν τῷ καταντλεῖν ὕδωρ, ἢ διὰ σπόγγων πυριᾶν, ὡς μηδέπω μέλλων ἐνεργεῖν, ἐξαίφνης ἀνύσαι τὸ ἔργον, ἀλλ' ἔτι πραττόντων τῶν πολυπραγμονούντων θεάσασθαι. Τὰ μὲν δὴ τοιαῦτα τῶν ἀμφισβητημάτων, ἔξωθέν ἐστι τῶν τῆς ἰατρικῆς θεωρημάτων· ἡμεῖς δὲ, ἐξ ἀκολουθίας, ἢ καὶ διὰ τὴν ἀντιλογίαν τῶν ἐπηρεαζόντων, ἀναγκαζόμεθα μνημονεύειν αὐτῶν. ἐπὶ δὲ τὰ συνεχῆ τοῖς προειρημένοις ἤδη μετιέναι καιρός.

A Universæ profectò orationis sententia talis est. Quamprimùm autem aliquis occultationem audire manifestò desiderat, quam circumstantes subire vult Medicus. At fortassis quærendam manûs operationum disciplinam ex præsentibus nonnullos docere noluerit, quum ipsam ediscere indigni sint; imò sanè nec manu curandorum necessarios, qui nonnunquam secare nolunt quæ nimirum tali manûs operatione opus habent; molestiâ namque afficiuntur, & adversùs Medicum tanquam carnificem debacchantur. Quin etiam sæpè necesse fuit putrem B testem penitùs excidere, & nervum transversum totum discindere, ne homo convulsione prehenderetur. Nonnulli idiotæ puris affectum conspicere nequeunt; quidam verò loci puris corpus planè aperire concedunt, ut in quibus Medicus, his minimè perpendentibus, abundè locum affectum secet, & pus universum excludat. At id ob laborantium timiditatem nobis interdum accidit. Quidam enim sunt ad manûs operationes ita timidi, ut priusquàm sectio fiat, doloris expectati metu in animi defectum procidant. Ad hæc Medicum oportet de manûs C operatione pronunciare se postero quidem die decreturum, in præsenti verò ipsam missam facere: nunc autem aquâ perfundere, aut spongiis fovere, quò partem affectam ad cataplasmatis, aut medicamenti appositionem præparet, atque intereà timidum hominem minimè suspicantem secare. In his sanè rebus, ut astantes lateant *operationes*, *has* aspici Medicus prohibuerit; in aliis verò ob laborantis pudorem, quum præ multitudine fiant, non à multis affectum spectari, quem aut in sede, aut in pu- D dendis patitur. Hæ namque sunt partes, quas ægrotantes occultare desiderant; ut & muliebre genus, tum clunes, tum pectus; quidam prætereà & ventris, & multò magis pubis appellatæ regiones. At quidam hîc Hippocratem reprehendens id ipsum ridiculè scripsisse profert. Optantibus enim quæ hujusmodi manu curantur partes minimè videri facilè est, exclusis domo qui intùs morantur omnibus, uni Medico, aut etiam uno quopiam, aut duobus amicissimis præsentibus, operationes committere. Ve- E rùm qui hæc narrat, non expertus est multos, quos quemadmodum pudet suos affectus ab astantibus conspici: sic nonnullos aspectu prohibere, & missos facere. Sæpè verò quidam etiamsi secedere jussi fuerint qui æmulantur, qui operationes ambiunt, qui res ægrotantis scire multoperè nituntur, nonnulli familiares vel amici impudenter permanent. Itaque per hujusmodi occasiones laboranti gratiam conferre Medicum oportet minimè molestam, ipsumque seorsum, ac nullo auscultante polliceri, ita se manûs operationem facturum, ut multos lateat. Potest enim (ut dixi) dum aquam per- F fundit, aut spongiis fovet, ac si nondum sit operaturus, opus repentè conficere, iis qui spectare moliuntur etiamnum alia facientibus. At hujusmodi quæstiones extrà Medicinæ præcepta sunt. Nos autem ex enarratorum consequutione, vel etiam ob disceptantium repugnantiam ipsa commemorare cogimur. Sed quæ prædictis continuâ serie subjiciuntur, ad ea transeundi jam tempus est.

A

Præcedentis textus conclusio est, quo pars curanda minimè circumstantium, sed solius Medici aspectui subjici docetur.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIV.

Sic enim qui operatur, intuebitur, & quod tractatur non aspicietur.

GALENI COMMENTARIUS.

B

Atque hîc perfecta est hujusmodi oratio. Sic enim qui operatur, quam partem manu curat, intuetur. Hæc autem ipsa pars ab aliis non cernitur. Non enim profectò quod utcunque & aspici, & non aspici, parti manu curandæ convenit, ad Medicum refertur.

De Chirurgi symmetria, è directo, vel è regione duobus dici modis. ἴξιν rectitudinis posituram esse: qui sint operantis scopi. Quid per positionem, & appositionem intelligendum.

C

HIPPOCRATIS TEXTUS XV.

Verùm sui ratione sedenti quidem pedes secundùm eam quæ sursum est rectitudinem è directo ad genua sint, diremptum autem minimùm consequuti; genua verò superiora sint inguinibus paululùm diducti, pro commoda cubitorum positione & appositione.

D

GALENI COMMENTARIUS.

Symmetriam manu operantis pro ratione lucis emensus, ad ejusdem symmetriam accedit. Suprà namque pronunciavit, *Agens, aut sedens, aut stans, aut symmetria ad sese, ad id quod manu tractatur, ad lucis splendorem*; deinde ad postremum primò profectus, & simul cum eo, pro ægri manu curandi ratione, factâ necessariò symmetriæ commemoratione, ad manu operantis suiipsius ratione symmetriam se contulit. Ipsum autem *concinnam* posituram habere decet, nihil simplex quum sit, & quid veluti articulis distinctum. At si partes contempleris, ut aliàs atque aliàs variis posituram figuris sortiri potest: sic interdum etiam congruenter se collocare. Si quis igitur sedens, aut stans *crura* plurimùm inter se diduxerit, præter symmetriam his inter se partibus se habuerit, peræquè ac si hæc planè coëgerit, ac se tangere fecerit; aut alterum alteri superposuerit; aut potiùs si in longitudinem totum crus extenderit; aut si pedem è regione genu posuerit; imò versùs posteriorem partem à rectitudine multum secedentem. Meritò igitur Hippocrates, quum ipsius *operantis* cujusque symmetriam, sui habitâ ratione constituisset, mutuam partium dispositionem definivit. Pedes quidem è regione genuum continere imperavit. Quandoquidē verò *oratio è regione*, vel è directò duplex est, una quidem membrorum se in longitudinem extendentium; altera verò artuum in altitudinem se se porrigentium, quemadmodùm quum

E

F

Ἡ τῆς προειρημένης ῥήσεως σύγκλεισίς ἐστιν, ἣ χειριζόμενον τὸ μόριον τῇ μὴ τῶν παρεστάντων, ἀλλά γε μόνου ἰατροῦ προσόψει ὑποβάλλεσθαι διδάσκουσα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιδ΄.

Οὕτω γὰρ ἂν ὁ μὲν δρῶν ὁρῴη· τὸ δὲ χειριζόμενον οὐχ ὁρῷτο.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

Τὸ κἀνταῦθα τὸ τέλεον τῆς λέξεώς ἐστι τοιοῦτον· οὕτως ὁ μὲν δρῶν ὁρᾷ τὸ χειριζόμενον μέρος, ὑπὸ δὲ τῶν ἄλλων οὐκ ἂν ὁρῷτο τ᾽αὐτὸ τοῦτο τὸ μέρος· οὐ γὰρ δὴ πρὸς τῶν ἰατρῶν ἄμφω πέπονθε τὸ χειριζόμενον, ὁρᾶσθαί τε, καὶ οὐχ ὁρᾶσθαι.

Περὶ τῆς τοῦ καθημένου χειρουργοῦ συμμετρίας· κατ᾽ ἰθὺ, ἢ καὶ ἴξιν διττὸν εἶναι· τὴν ἴξιν τῆς ἰθύτητος θέσιν εἶναι. οἵ τινες τοῦ χειρίζοντος εἰσὶ σκοποί· τί διαθέσεώς τε καὶ παραθέσεως νοητέον.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιε΄.

Πρὸς ἑωυτὸν δὲ, καθημένῳ μὲν, πόδες ἐς τὴν ἄνω ἴξιν κατ᾽ ἰθὺ γουνάσι, διαστάσιν δὲ, ὀλίγον συμβεβηκότες, γουνάτα δὲ ἀνωτέρω βουβώνων σμικρὸν διαστάσιν ἀγκῶσιν θέσει, καὶ παραθέσει.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

Τὴν πρὸς τὴν αὐγὴν συμμετρίαν τοῦ χειρίζοντος διελθὼν, πρὸς τὴν ἑαυτοῦ συμμετρίαν ἧκεν. Εἰρηκὼς γὰρ ἔμπροσθεν ὁ δρῶν, καὶ καθήμενος, ἢ ἑστεὼς, ξυμμέτρως πρὸς ἑωυτὸν, πρὸς τὸ χειριζόμενον, πρὸς τὴν αὐγὴν, εἶτα πρὸς τὸ τελευταῖον ἀπαντήσας πρῶτον, ἅμα δ᾽ αὐτῷ πρὸς τὸ χειριζόμενον συμμετρίαν, ἐξ ἀνάγκης μνημονεύσας, ἐπὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς ἑαυτὸν ἀφίκετο συμμετρίαν τοῦ χειρίζοντος. Αὐτὸν δὲ πρὸς ἑαυτὸν συμμέτρως ἔχειν θέσεως, οὐδὲν τῶν ἁπλῶν ὂν καὶ οἷον τὸ κατ᾽ ἄρθρον διῃρημένον, ἢν δὲ τὰ μόρια σκοπῇς ὡς ἄλλοτε ἄλλην ἴσχειν θέσιν ἐν ποικίλοις σχήμασιν, οὕτως ἂν δύναιτό ποτε μὲν ἔχειν συμμέτρως. Ἐὰν γοῦν τις, ἐπὶ πλεῖστον ἀλλήλων ἀπαγάγῃ καθήμενος, ἢ ἑστὼς, ἀμέτρως ἂν ἔχοι τοῖς μορίοις τούτοις πρὸς ἄλληλα, καθάπερ εἰ καὶ συνάγοι τελέως αὐτὰ, καὶ ψαύειν ποιήσειεν, ἢ καταθείη τὸ ἕτερον ἑτέρου, ἢ μᾶλλον ἀποτείνοι κατὰ μῆκος ὅλον τὸ σκέλος, ἢ εἰ κατ᾽ ἰθὺ θείη τὸν πόδα τοῦ γόνατος, ἀλλ᾽ εἰς τοὐπίσω πολὺ τῆς ἰθύτητος ἀποκεχωρηκώς. Εὐλόγως οὖν ὁ Ἱπποκράτης, τὴν αὐτοῦ πρὸς ἑαυτὸν ἑκάστου συμμετρίαν ἐν τῷ καθῆσθαι, τὴν τῶν μορίων ὡρίσατο πρὸς ἄλληλα σχέσιν, τοὺς μὲν πόδας κατ᾽ ἰθὺ τῶν γονάτων ἀξιώσας κατέχειν· ἐπεὶ δὲ τὸ κατ᾽ ἰθὺ, διττόν ἐστι, τὸ μὲν κατὰ τὸ μῆκος, ἐκτεινόντων τὸ κῶλον, τὸ δὲ εἰς ὕψος ἀνατεινόντων, ὥσπερ ὅταν

ὀρθοὶ ἑστῶμεν, εἰκότως προσέθηκεν εἰς τὴν κάτω ἴξιν. A ὀνομάζει δὲ συνήθως ἴξιν ἀεὶ, τὴν εὐθύτητος θέσιν. ἄρα τοιγαροῦν τοὺς πόδας ὀλίγον ἀπ' ἀλλήλων ἀξιοῖ, τὰ δὲ ὡς πρὸς βουβῶνα τοῦ γόνατος ὕψος, ὀλίγον ὑπερέχειν, σκοπὸν ἔχων ἐν τοῖς πᾶσι, τήν τε εὐσχημοσύνην, καὶ τὴν εἰς τὰς ἐνεργείας ἑτοιμότητα, καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἕδρας, ὡς δυσπερίτρεπτον τὸν καθεζόμενον οὕτως· διὸ καὶ τὰ γόνατα, καὶ ὅλους δηλονότι τοὺς μηροὺς ἄχρι τῶν βουβώνων, διάστασιν ἔχειν ἀξιοῖ τοσαύτην ἀπ' ἀλλήλων, ὡς εὐσχημόνως τε ἅμα, καὶ ἀσφαλῶς, B καὶ πρὸς τὰς ἐνεργείας ἀκωλύτως· ἐνίοτε μὲν ἐρείδεσθαι τοὺς ἀγκῶνας τῶν χειρῶν κατὰ τοῦ πήχεός τι μέρος, ἐνίοτε δὲ ἑκατέρωθεν αὐτῶν παρατεταγμένας ἐνεργεῖν· τὸ μὲν γὰρ, θέσει, τῆς ἐπ' αὐτῶν ἕδρας δηλωτικὸν, τὸ παραθέσει, τῆς τῶν πλαγίων.

erecti stamus, jure sursum rectitudinem addidit. At ἴξιν pro consuetudine semper rectitudinis situm appellitat. Quamobrem pedes ab invicem modicè diduci, genuáque paulò in inguinum altitudinem excedere imperavit; qui scopum habet in omnibus & decorem, & ad operationis celeritatem, & sedis stabilitatem, itaut qui sedet, dimoveri omninò nequeat. Proindéque genua, & tota omnino femora adusque inguina tantùm inter se intervallum habere jussit, quò decorè simul, & tutò, & ad operationes decenter, interdum quidem manuum lacertis, & alicui cubiti parti incumbat; nonnunquam verò femoribus, interdum autem ipsas utrinque partes operationibus edendis instructas sortiri. Illa nanque dictio *positione è directo* positarum partium, hæc verò *appositio* obliquè appositarum sedem declarat.

Περὶ προσήκοντος τοῦ χειρίζοντος ἱματίου, ὅτι εὔσταλες, καὶ τὸ εὔκρινες, μήτε περιεστραμμένον, μήτε χαλαρὸν, μήτε ἐνδιπλασιασμένον ἀγκῶσι, καὶ ὤμοις ἴσον, καὶ ὅμοιον εἶναι δεῖ. Ὅλην τὴν χεῖρα μὲν γυμνοῦσθαι τῆς χρείας ὁ σκοπὸς, C αὐτὴν δὲ σκεπάζεσθαι ὁ τῆς εὐσχημοσύνης σκοπὸς, τὸ δὲ μέσον ἔχειν, μέσος ὁ σκοπὸς δηλοῖ.

De idoneo Chirurgi vestitu, quem succinctum, distinctum, non inversum, non laxum, non duplicatum, humeris & cubitis æqualem & similem esse decet. Quod manum totam detegi usus scopus, ipsam obtegi, decoris scopus, mediam teneri medius scopus indicet.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιϛʹ.

Ἱμάτιον εὐσταλέως, εὐκρινέως, ἴσως, ὁμοίως, ἀγκῶσιν, ὤμοισι.

TEXTUS HIPPOCRATIS XVI.

Vestis succinctè, distinctè, æqualiter, similiter, cubitis, humeris.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟ μὲν εὐσταλέως, ἀντὶ τοῦ προσεσταλμένως εἴρηκεν, ὡς μήτε περιεστραμμένον αὐτὸ μήτε χαλαρὸν περικεῖσθαι τῷ σώματι τοῦ ἰατροῦ. D Τὸ δὲ εὐκρινέως, ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἱματίου λέλεκται· κελεύει γὰρ καὶ τοῦτο, μηδὲν αὐτοῦ μέρος ἐνδεδιπλῶσθαι. Τὸ δ' ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ῥήσεως εἰρημένον, ἴσως, ὁμοίως, ἀγκῶσιν, ὤμοισιν, ἀμφίβολόν ἐστιν· ἤτοι γὰρ, ἴσως, καὶ ὁμοίως, ἐν ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ περιβεβλῆσθαι τοῖς ἀγκῶσι, καὶ τοῖς ὤμοισιν ἀξιοῖ τὸ ἱμάτιον, ὡς παραβάλλεσθαι τὰς δύο χεῖρας ἀλλήλαις, ὅπερ οἱ πολλοὶ συγκρίνεσθαι καλοῦσιν· ἢ τοὺς ἀγκῶνας, ἢ τοὺς ὤμους ἀλλήλοις παραβάλλει κατ' ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας, κελεύων ἴσως καὶ ὁμοίως τοῖς ἀγκῶσι, καὶ τοῖς ὤμοις καθ' ἑκάτερον αὐτῶν περιβεβλῆσθαι τὴν χεῖρα. E ὅτι μὲν οὖν, οὐκ ἀνωτέρω τῶν ἀγκώνων βούλεται τὴν περιβολὴν γίνεσθαι τοῦ ἱματίου, πρόδηλον· ἀσκεπάστους γὰρ εἶναι τούτους αἰσχρὸν, οὐκ ἰατρῷ μόνον, οὕτω σεμνὴν ἐργαζομένῳ τέχνην, ἀλλὰ καὶ τοῖς κατὰ τὴν ἀγορὰν, ἐν θορύβῳ πολλῷ δίκας λέγουσιν, οὓς καὶ αὐτοὺς αἰδουμένους ἰδεῖν ἐστιν, ἀνωτέρω τῶν ἀγκώνων ἔχειν τὸ ἱμάτιον, ὡς εἰς παγκράτιον παρεσκευασμένοις· ἔστι δὲ καὶ ἄλλως ἐκκρῖναι τὸ τοιοῦτον τῆς περιβολῆς εἶδος, ψυκτικὸν οὐ μόνον τῶν κατ' ἀγκῶνα μορίων, ἀλλὰ καὶ τῆς ὅλης χειρός· F οὐ μὴν ἐδήλωσε τὸ ποσὸν, εἴπερ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα τοῦ πήχεος ἐπιλαμβάνειν αὐτὸ προσῆκεν· ἢ δηλονότι παραλέλοιπεν ὡς σαφὲς ὄντος, καὶ πρὸς ἁπάντων ἡμῶν εὑρεθῆναι δυνάμενον· οὐ γὰρ χαλεπόν ἐστι στοχάσασθαι καθ' ἑκάστην ἐνέργειαν, ὁπόσον δεῖ τοῦ ἱματίου τοὺς ἀγκῶνας ὑπερβαίνοντας, ἐκτετάσθαι κατὰ τοῦ πήχεος, σκοπὸν κἀνταῦθα πεποιημένους, τόν τε τῆς εὐσχημοσύνης, καὶ τὸν τῆς πρὸς τὴν προκειμένην χειρουργίαν χρείας. ὥσπερ δ' ὀλίγον ἔμπροσθεν ἐφ' ὧν

GALENI COMMENTARIUS.

VEstimentum *succinctum* pro concinnè collecto pronunciavit, ut id neque inversum neque laxum Medici corpus induat. *Distinctum*, de ipso vestimento dictum est: Jubet enim id nullâ sui parte duplicari. Quod autem in seriei fine pronunciatum est, *æqualiter*, *similiter*, *cubitis*, *humeris*, ambiguum est. Aut enim æqualiter & similiter utrarumque manuum cubitos & humeros vestimento indui imperavit, ita ut ambæ manus inter se conferantur (quod plerique comparari vocitant) aut humeros, aut cubitos inter se confert; jubens in utrâque manu æqualiter & similiter cubitis & humeris, utriusque ipsorum manum indutam esse. Enimverò quòd nolit cubitis altiorem vestis ambitum esse manifestum est. Eos namque nudos patere indecorum est, non Medico duntaxat qui tam Religiosam artem profitetur, sed & forensibus apud frequentem turbam causas agentibus, quos ipsos quoque pudere cernere licet, quum vestem cubitis altiorem gerunt, ut qui ad pancratium accincti sunt. At hujusmodi quoque vestis species maximè reprobanda, quæ non modò cubiti partes, sed & totum brachium refrigerat: Non tamen declaravit quousque supra dextrum cubiti angulum brachium operire deceat. An id tanquam dilucidum quòd à nobis omnibus comperiri potest, omnino prætermisit? Non enim iis arduum est in singulis operationibus conjicere quantùm indumenti oporteat cubitos transcendentis ad cubiti lacertum exporrectum esse, qui hîc observationem fecerint cùm decoris, tum usus ad propositam Chirurgiam *spectantis*. Sed quemadmodum paulò ante in quibus

A quibus quid occultandum erat, contrarios eſſe ſcopos protuli, ne quod manu curatur, conſpicuum cernatur, obſcuro aëre opus eſſe; ut verò qui manu operatur, illud conſpiciat, clarâ luce. Quod autem eorum exuperat, illi ſcopum concedere; at ſi utrumque eſſe tibi videatur, medium omninò tenere. Eodem modo & nunc, & ſemper in omnibus faciendum eſt, hîc ad res contrarias ſcopi dirigunt, eos quidem qui amborum medium ſemper eligunt, uter verò ſi prævaleat, ad illum propendentes. B Quod igitur ad Chirurgiam ſpectat, ipſa per ſe nudam totam manum maximè deſiderat. Quæ verò decoris ſunt, ipſam totam obtectam. Quamobrem utriuſque medium perpetuò deligi congruit, ſed validiùs urgenti concedere.

ἔχειν λαθεῖν, ἐναντίους ἔφην εἶναι σκοπούς, ἵνα μὲν μὴ βλέπηται τὸ φαινόμενον δέον σκοτεινοῦ ἀέρος, ἵνα δὲ τὸ χειριζόμενον ὁ χειρίζων αὐτὸ βλέπῃ, λαμπροῦ φωτός· ὃ ποτε δ' ἂν αὐτῶν ἐπικρατῇ, τὸν σκοπὸν ἐκείνῳ παραχωρεῖν. εἰ δὲ σοι δόξειεν εἶναι, τὸ μέσον ἀκριβῶς ἀμφοτέρων αἱρεῖσθαι. κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ νῦν ἔτι καὶ διὰ παντὸς ἐπὶ πάντων ποιητέον, ἔνθα πρὸς ἐναντία πράγματα ποδηγοῦσιν οἱ σκοποί, τὸ μέσον μὲν ἀμφοῖν αἱρουμένους πάντως ὁπότερος δ' ἂν ἐπικρατῇ, πρὸς ἐκεῖνον ἐκκλίνοντας. Τὸ μὲν οὖν κατὰ τὴν χειρουργίαν ὅσον ἐπ' αὐτῇ, ἐδεῖτο τῆς ὅλης χειρὸς γυμνῆς, τὰ δὲ τῆς εὐσχημοσύνης, ὅλης αὐτῆς ἐσκεπασμένης. διὰ τοῦτ' οὖν, ἀεὶ μὲν τὸ μέσον ἀμφοῖν αἱρεῖσθαι προσήκει, παραχωρεῖν δὲ τῷ μᾶλλον ἐπείγοντι.

De decenti Chirurgi ad operandum ſedentis ſtatu medio, ad ægrotum relatione factâ. De intervallis, ac intervallorum terminis perpetuò medenti obſervandis, longinquo, propinquo, & medio; longitudinis in anteriorem, poſteriorem, & mediam; C latitudinis in dextram, ſiniſtram, & mediam; & altitudinis, in ſuperiorem, inferiorem, & mediam. Quid angulares manus. Quomodo variæ fiant operando manuum motiones & figurarum commutationes, in quibus ſedem tueri decet.

Περὶ τοῦ χειρουργοῦ εἰς χειρουργίαν καθημένου πρέποντος σχήματος τοῦ μέσου, κατὰ τὴν πρὸς τὸ χειριζόμενον ἀναφορὰν. περὶ τῶν διαστάσεων, καὶ τούτων ὅρων τῶν διὰ παντὸς τῷ χειρίζοντι ἀπολήπτων, τοῦ πόρρω, καὶ ἐγγύς, καὶ μέσου. κατὰ μῆκος, εἰς τὸ πρόσω, καὶ ὀπίσω, καὶ μέσον. κατὰ τὸ πλάτος, εἰς τὸ δεξιόν, καὶ ἀριστερόν, καὶ μέσον. κατὰ τὸ βάθος εἰς τὸ ἄνω, καὶ κάτω, καὶ μέσον. αἱ χεῖρες αἱ ἐγγώνιοι. πῶς διάφοροι γίνονται ἐν τῷ χειρίζειν τῶν χειρῶν κινήσεις, καὶ αἱ τῶν σχημάτων ὑπαλλαγαί, ἐν αἷς τὴν ἕδραν φυλάττειν δεῖ.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVI.

Ad id autem quod manu tractatur, procul quidem, & propè; & ſurſum & deorſũ; & huc, aut illuc, aut ad medium. D *Procul autem & propè, termini ſunt cubiti: qui in anteriorem partem genua, in poſteriorem coſtas non progrediantur. At ſurſum, ſummas manus mammis ſuperiores non teneat; deorſum verò pectore genibus incumbente non inferiores. Summas manus angulares cum humeris figuret; quæ in medio ſunt, ita ſe habent. Sed quæ huc aut illuc* feruntur, *non extra ſedem. Sed pro converſionis ratione corpus, & operantem corporis partem protendat.* E

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιζ΄.

Πρὸς δὲ τὸ χειριζόμενον, τὰ μὲν πρόσω, καὶ ἐγγύς· καὶ ἄνω καὶ κάτω· καὶ ἔνθα, ἢ ἔνθα, ἢ μέσον. τοῦ μὲν πρόσω καὶ ἐγγύς, ὅρος ἀγκῶνες εἰς μὲν τὸ πρόσθεν γούνατα μὴ ἀμείβειν, ἐς δὲ τὸ ὄπισθεν, πλευράς. τοῦ δὲ ἄνω, μὴ ἀνωτέρω μαζῶν ἄκρας χεῖρας ἔχειν· τοῦ δὲ κάτω, μὴ κατωτέρω, ἢ ὡς τὸ στῆθος ἐπὶ γούνασιν, ἔχειν· ἄκρας χεῖρας ἐγγωνίους πρὸς βραχίονας σχηματίζειν. τὰ μὲν κατὰ μέσον οὕτως· τὰ δὲ ἔνθα, ἢ ἔνθα, μὴ ἔξω τῆς ἕδρης. κατὰ λόγον δὲ τῆς ἐπιστροφῆς προσβαλλόμενον τὸ σῶμα, καὶ τοῦ σώματος τὸ ἐργαζόμενον.

GALENI COMMENTARIUS.

Quum Medicum ad ſe, ad eum qui manu curatur, & ad lucem reſpectu, aut ſedentem, aut ſtantem ſeſe figurare præcepit; ac primùm ſedentis ad trium quodque factâ relatione ſymmetriam docere profeſſus eſt, à luce exorſus. Deinde ad Medici ſui ratione ſymmetriam digreſſus, & hanc perſecutus, ad reſiduum tertium provehitur. F Neque enim Medicum laboranti manu curando propiùs ſedere decet, ne loci anguſtiâ manuum actiones interturbentur, neque tantoperè dirimi, ut vix laborantem attingat. Hîc igitur terminos quoſdam conſtituit, quos qui manu operatur, neque in anteriora, neque in poſteriora progredi debet. Meminimus autem de ſedente primùm ipſi ſermonem eſſe. Chirurgum igitur ita ab ægrotante diremptum eſſe jubet, ut is neque anteriores genibus cubitos, neque lateribus

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

Ἐπειδὴ τὸν ἰατρὸν ἐκέλευσε συμμέτρως ἔχειν πρὸς ἑαυτόν, πρὸς τὸ χειριζόμενον, πρὸς τὴν αὐγήν, ἤτοι καθήμενον, ἢ ἑστῶτα, καὶ πρῶτον ἐνεχείρησε λέγειν τὴν τοῦ καθημένου συμμετρίαν πρὸς ἕκαστον τῶν τριῶν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς αὐγῆς· εἶτα μεταβὰς ἐπὶ τὴν πρὸς ἑαυτόν, αὐτοῦ συμμετρίαν, καὶ ταύτην διελθών, ἐπὶ τὸ λοιπὸν ἔτι τρίτον ἥκει, διδάσκων τὴν πρὸς τὸ χειριζόμενον αὐτοῦ συμμετρίαν. οὔτε γὰρ ἐγγὺς πάνυ προσήκει καθῆσθαι τοῦ χειριζομένου τὸν ἰατρόν, ὡς ὑπὸ στενοχωρίας ἐμποδίζεσθαι τὰς τῶν χειρῶν ἐνεργείας, οὔτε διεστηκέναι τοσοῦτον, ὡς μόγις ἐφικνεῖσθαι τοῦ χειριζομένου. Τίθησι γοῦν κἀνταῦθα τινὰς ὅρους, ὧν οὔτ' εἰς τὸ πρόσω χωρεῖν, οὔτ' εἰς τοὐπίσω προσήκει τὸν χειρίζοντα. μεμνήμεθα δέ, ὅτι περὶ τοῦ καθημένου, πρῶτον ὁ λόγος ἐστὶν αὐτῷ. τοσοῦτον οὖν ἀξιοῖ διεστηκέναι τοῦ κάμνοντος, ὡς μήτε προσωτέρω ποτὲ τῶν γονάτων ἔχειν τοὺς ἀγκῶνας, μήτε ὀπίσω

τῶν πλευρῶν. ἐπεὶ μὲν δὴ τῆς κατὰ τοὐπίσω τε, καὶ πρόσω διαστάσεως, A τούτοις ἔθετο τοὺς ὅρους· ὀνομάζεται δὲ κατὰ τὸ μῆκος ἡ διάστασις αὕτη· λοιπῶν δὲ οὐσῶν δυοῖν διαστάσεων, μιᾶς μὲν, τῆς κατὰ τὸ πλάτος, ἑτέρας δὲ, τῆς κατὰ τὸ βάθος καὶ ὕψος (ἑκατέρως δὲ ὀνομάζεται) τῆς μὲν κατὰ τὸ ὕψος, ὅρια τίθησι, μήτε ἀνωτέρω τῶν μαστῶν, ἄκρας χεῖρας ἔχειν τὸν ἐνεργοῦντα, μήτε κατωτέρω, ἢ ὡς τὸ στῆθος ἐπικείμενον ἔχοντα τοῖς γόνασι, τὰς χεῖρας ἐγγωνίους ἐσχηματικέναι πρὸς τὸν βραχίονα. καλεῖ δὲ ἐγγωνίους, ὅταν ὀρθὴν γωνίαν πῆχυς ἐργάζηται πρὸς τὸν βραχίονα· μέσον γάρ ἐστι τοῦτο τὸ σχῆμα, καμπῆς τε, τῆς κατ' ἀγκῶνα τελέως, μεθ' ἣν οὐκέτι B κάμψαι δυνατόν ἐστι, ἐκτάσεώς τε σχήματος, μεθ' ἣν ἀμήχανον ἔσται ἐπεκτεῖναι τὴν χεῖρα. τῆς δὲ κατὰ πλάτος εἰς τὰ πλάγια μέρη γιγνομένης διαστάσεως, ὅρον ἑκατέρως ἐτίθετο, τὸ κατὰ τὸ δεξιὸν καὶ τὸ τέλειον, ὡς ἄχρηστον ποιεῖσθαι τὰς ἐπιστροφὰς, ὡς μὴ κατακινεῖσθαι τὰς ἕδρας, τουτέστι τὰ μόρια τοῦ σώματος, οἷς ἑδραζόμεθά τε καὶ στηριζόμεθα κατὰ τῶν ὑποκειμένων. εἴρηνται μὲν οὖν ἐφεξῆς ἀλλήλων οἱ ὅροι, κατὰ διαφέροντας χρόνους· ἐν ᾧ γὰρ χρόνῳ περὶ τῶν κατὰ μῆκος ἐδίδασκε διαστάσεων, ἐν τούτῳ, περὶ τῆς κατὰ πλάτος, καὶ ὕψος, οὐχ οἷόν τ' ἦν διδάσκειν, C ὥσπερ οὐδὲ ὁπότε περὶ ἑκατέρας τῶν λοιπῶν δυοῖν. Αὐτὸν δὲ τὸν ἰατρὸν, οἶμαι, ταῦτα συμβουλεύει, διὰ παντὸς τοῦ ἀποβλέπειν χρὴ τῇ διανοίᾳ, πρὸς τὰ λελεγμένα πάντα. καὶ γὰρ πάντων ἐστὶν ἅμα χρεία, κατὰ πᾶσαν ἐνέργειαν. οὔσης οὖν τινος μέσης καταστάσεως, ἐν τῷ καθῆσθαι τὸν ἰατρὸν, ὅταν μὴ βλέπων, μηδὲν ἐνεργεῖ ταύτην. εὐσχημονεστέραν τε, καὶ σεμνοτέραν εἶναι προσῆκεν, ὡς εἰ καὶ γραφεύς τις, ἢ πλάστης ἔμελλεν αὐτοῦ ποιήσειν εἰκόνα. πρὸς δὲ τὴν χειρουργίαν ἀφικνουμένου, χρὴ κινεῖσθαι τὰς χεῖρας, ἐνίοτε μὲν ἅμα πρόσω τε, καὶ ἄνω, κἄπειτα δ' D ἐπ' ἀριστερὰ, μετὰ τοῦ πρόσω τε, καὶ ἄνω πάλιν ἐκ τούτων τῶν σχημάτων, ἤτοι γε ὀπίσω τὰς χεῖρας ἀμφοτέρας, ἢ μόνην μίαν φέρειν· οὕτω δὲ, καὶ ἢ κάτω ποτὲ ἢ πάλιν ἄνω, καὶ κάτω τε, καὶ ὀπίσω. Πολυειδῶς γὰρ, τὰ σχήματα ὑπαλλάσσεται, συμπλεκομένων ἀλλήλαις τῶν διαστάσεων. ἐν ἁπάσαις ταύταις ἐστὶ κοινὸν, τὸ φυλάττειν τὴν ἕδραν, ἣν διαφθείρουσιν ἔνιοι, τοὺς ὅρους τῶν διαστάσεων ὑπερβάλλοντες. Ἐάν τε γὰρ οὕτως ὑψηλὸν ᾖ κείμενον τὸ χειριζόμενον μόριον, ὡς ὑπὲρ τοὺς αὐτοῦ τιτθοὺς ἀναφέρειν τὰς E χεῖρας τὸν ἰατρὸν, ἀναγκασθήσεταί ποτε κουφίσαι μετεωρότερον αὑτὸν ἐπὶ τῆς ἕδρας, ὡς ἀνιστάμενος, ὡς μηδὲ ἑστάναι μηδέπω, μηδὲ καθῆσθαι, ἀλλ' ἐν ἀστηρίκτῳ τε, καὶ μέσῳ τούτων σχήματι καθεστάναι. ἄν τ' ἐπὶ πλεῖστον ἐπὶ τὸ δεξιὸν, ἢ ἐπὶ τὸ ἀριστερὸν μέρος ἀποκεχωρηκὼς, ἐπ' ἐκείνοις, αὐτὸς ἐκ τῆς ἕδρας κινηθήσεται, ὡς ὀλισθῆσαι ἐξ αὐτῆς κινδυνεύσαι. Τί δεῖ λέγειν, ὡς ἐπὶ τὸ πρόσω ἢ ὀπίσω μέρος ἀμφοτέρως ὅμοια ποιήσεται· καὶ μόνον γέ τις, τοῦ εἰς τὰ κάτω, πρὸς τὸ σκοτίζειν αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν, F ἐν ᾧ πρέπει σχήματι καθήσεται.

posteriores sortiatur. Hos itaque statuit terminos intervalli, quod tum ad anteriorem, tum ad posteriorem partem refertur. Ipsum autem intervallum in longitudinem nominatur. Quum verò duo supersint intervalla, unum in latitudinem, alterum in profunditatem aut altitudinem (nam utroque vocabulo dicitur) intervalli quidem in altitudinem terminos constituit, ut neque operatio superiùs mammis summas manus porrigat, neque inferiùs pectore super genua incumbente manus angulares cum humeris figuret. Angulares autem vocat, quum rectum angulum cubitûs cum brachio efficiat. Hic enim medius est habitus tum flexionis cubiti ultimæ, ad quam manus flecti nequaquam potest; tum extensionis extremæ ad quam manum exporrigi erit perarduum. At terminum intervalli quod per latitudinem in obliquas fit partes, utrobique constituebat, & in dextram & sinistram quò facilè fiant conversiones, ut sedes non dimoveantur, hoc est, corporis partes quibus & sedemus, & substratis sedilibus fulcimur. Termini quidem mutuâ serie diversis temporibus pronunciati sunt. Nam quo tempore longitudinis intervalla docebat, eo latitudinis & altitudinis intervallo docere non potuit, neque quum reliquarum duarum alterutram. At ipsum Medicum hortatur, meâ quidem sententiâ, hæc omni tempore mente, prout deceat, inspicere quæ pronunciata sunt omnia. Etenim in omni operatione simul usui sunt omnia. Quum ergo medius quidam sit Medici sedendi status, quando non intuetur, nihil agit; hunc statum & decorum magis, & honestiorem esse consentaneum est, quàm si pictor, quidam aut plastes ejus imaginem effinxerit. Quum autem ad Chirurgiam accedit, eum movere manus oportet, interdum quidem simul & antè & sursum; deinde verò sinistrorsum simul & antè & sursum; rursus ex his figuris aut in posteriora manus ambas, vel unicam solam ducere. Sic verò interdum vel deorsum, vel rursus sursum & deorsum, & retrorsum. Multiplici namque facie status submutatur complicatis mutuò intervallis. His omnibus commune est sedem tueri, quam nonnulli destruunt intervallorum terminos excedentes. Etenim si quæ pars manu tractatur ita sublimis sit, ut supra ipsas mammas manus evehat Medicus, cogetur interdum ipse è sede sublimior erigi, ut consurgens nondum stet, neque sedeat, sed & in instabili & mediâ inter has figurâ situs sit. At si quamplurimùm in dextram vel in sinistram partem secesserit, illis ipse è sede ita dimovebitur, ut ab eâ lapsurus periclitetur. Quid dicendum est quòd ad anteriorem vel posteriorem partem utrisque similia obortura sint? Tantúmque si qua sit in partes inferiores conversio, ea ejus operationem obscurabit quâ in figurâ decenti sederit.

A

De stantis Chirurgi operantis symmetriâ, & idoneo statu, in quo ac in sedentis statu iidem propè termini servandi sunt.

Περὶ τοῦ χειρουργοῦ χειρίζοντος συμμετρίας, καὶ τοῦ ἐπιτηδείου σχήματος, ἐν ᾧ ὡς ἐν τῇ τοῦ καθημένου καταστάσει ὅμοιον τὰ ὅρια φυλαχθησόμενα.

TEXTUS HIPPOCRATIS XVIII.

STantem autem utrisque ex æquo pedibus universim insistere oportet. Sed altero insistentem agere; non eo qui ad operantem manum est; genu ad inguinis altitudinem tollere, *ut in sedentis statu. Eosdem quoque cæteros terminos servare.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιη'.

Ἑστεῶτα δὲ δεῖ, καὶ ἐξ ἀμφοτέρων βεβαιῶτα ἐξ ἴσου τῶν ποδῶν, ἄλις. Δρᾷν δὲ, τῷ ἑτέρῳ ἐπιβεβαιῶτα, μὴ τῷ κατὰ τὴν δρῶσαν χεῖρα. ὕψος γούνατι πρὸς βουβῶνα, ὡς ἐν ἕδρῃ· καὶ τὰ ἄλλα ὅρια B τὰ αὐτά.

GALENI COMMENTARIUS.

ABsoluta de sedente *Chirurgo* oratione, ad stantem emigrat, idem jubens stantem observare, quod sedenti paulò antè imperavit, quia impar est pedum incessus. Alterum enim esse vult ipso sublimiorem, ut è directo in ejusmodi statione nullam edat operam, quam ipsissimam in omni operatione servaturus est, si quæ pars manu curatur, neque sublimior sit, C neque in longitudinem, aut altitudinem remotior, patet cuique prædictorum memori. Pars enim sic elata ut suis ipsius mammis sublimiores manus habere cogatur, Medicum à sede dimovebit qui citra symmetriam protenditur. Si verò quamplurimùm secesserit, ac retrorsùm rursùs procedere compulerit, sedem ab initio coget relinquere. Quoniam verò alterum pedem voluit re quâdam fulciri, hîc quoque altitudinis modum declaravit, jubens genu eandem sortiri ad inguina figuram, quam in sedentibus pronunciavit. In his autem protulit genúa paulò supra inguina collocanda esse; D quòd hujusmodi sedes & tutissima sit, & ad operationem aptissima & paratissima. Verùm nunc alterum genu sublime solùm ad inguina eandem sortiri figuram censet; ac sæpenumerò inguina utrorumque crurium parem habere altitudinem.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟν περὶ τοῦ καθημένου συμπληρώσας λόγον, ἐπὶ τὸν ἑστῶτα μετέβη, ταὐτὰ αὐτὸν κελεύων φυλάττειν, ὃ μικρὸν ἔμπροσθεν ἐπὶ τοῦ καθημένου ἐκέλευσεν, ὅτι τὸ τῆς βάσεως τῶν ποδῶν ἄνισον· ὑψηλότερον γὰρ εἶναι βούλεται τὸν ἕτερον αὐτοῦ, ὡς μὴ κατ' εὐθύ τι τοῦ ἐνεργοῦντος εἶναι τὴν τοιαύτην στάσιν, ἣν ὅτι καὶ αὐτὴν φυλάξει διὰ πάσης ἐνεργείας, ἐὰν μήτε ὑψηλὸν ἰκανῶς τὸ χειριζόμενον μόριον, μήτε πορρώτερον κατὰ τὸ μῆκος ἢ πλάτος, εὔδηλον τῷ μεμνημένῳ τῶν προειρημένων. Τὸ μὲν γὰρ οὕτως ὑψηλὸν, ὡς τὸν ἰατρὸν ἀναγκάζεσθαι μετεωροτέρας τῶν ἑαυτοῦ τιτθῶν ἔχειν τὰς χεῖρας, ἀποσαλεύσει τῆς ἕδρας αὐτὸν ἀνατεινόμενον ἀμέτρως. τὸ δὲ ἐπὶ πλεῖστον ἀφεστηκὸς, πάλιν αὖ καὶ τὸ προβαίνειν ἀναγκάζον, ἀπολείπειν βιάσεται τὴν ἐξ ἀρχῆς ἕδραν. Ἐπεὶ δὲ, ἐπί τινος ἐστηρίχθαι τὸν ἕτερον τῶν ποδῶν βούλεται, κἀνταῦθα, τὸ ποσὸν τοῦ ὕψους ἐδήλωσεν, ἀξιώσας τὴν αὐτὴν σχέσιν τῷ γόνατι πρὸς βουβῶνας, ἣν κἀπὶ τῶν καθημένων εἶπε· εἰρήκει δὲ ἐπ' ἐκείνων, γούνατα δὲ, ἀνώτερον βουβώνων μικρὸν, ὡς ἀσφαλεστάτης τε ἅμα, καὶ εὐχρηστοτάτης πρὸς τὰς ἐνεργείας, καὶ ἑτοιμοτάτης οὔσης τῆς τοιαύτης ἕδρας· ἀλλὰ νῦν γε τῷ ἑτέρῳ γόνατι τῷ ὑψηλῷ μόνῳ, πρὸς τοὺς βουβῶνας εἶναι τὴν αὐτὴν σχέσιν ἀξιοῖ, πληθυντικῶς βουβῶνας ἀμφοτέρων τῶν σκελῶν ἴσον ἔχειν ὕψος.

E

Explicationes quatuor vocabulorum defluxus, subsidentiæ, abductionis, declivitatis. Explicantur quoque tria tempora, deditio, operatio, subsequens habitus. Quod positurae laborantis figuram & formam servare oporteat.

Ἐξήγησις τεσσάρων τῶν ὀνομάτων τῆς ὑπορρύσεως, καὶ ὑποστάσεως, καὶ ἐκτρέψιος, καὶ καταρρυτίας. Διασαφηνίζονται καὶ τρεῖς χρόνοι, ἡ πρῆξις, ὁ χειρισμὸς, καὶ ἡ ἔπειτα ἕξις. ὅτι δεῖ σώζειν καὶ σχῆμα, καὶ εἶδος τοῦ χειριζομένου κατὰ θέσιν.

TEXTUS HIPPOCRATIS XIX.

AT qui tractatur, reliquâ corporis parte manu operanti subserviat, aut stans, aut sedens, quò quamfacillimè ita in ea figura positus perseveret, observans defluxionem, subsistentiam, in latus conversionem, declivitatem; sic ea, F *quam oportet servatur & figura, & forma, operationem subeuntis in* sui *deditione, in manûs operatione, in habitu subsequenti.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιθ'.

Ὁ δὲ χειριζόμενος τῷ χειρίζοντι, τῷ ἄλλῳ τοῦ σώματος μέρει ὑπηρετείτω, ἢ ἑστεὼς, ἢ καθήμενος, ἢ κείμενος ὅκως ἂν ῥήϊστα ὧδε ὡς σχῆμα ἔχων διατελέῃ, φυλάσσων ὑπόρρευσιν, ὑπόστασιν, ἔκτρεψιν, καταρρυτίαν, ὡς τὸ δεῖ σώζεται, καὶ σχῆμα, καὶ εἶδος τοῦ χειριζομένου, ἐν πρήξει, ἐν χειρισμῷ, ἐν τῇ ἔπειτα ἕξει.

GALENI COMMENTARIUS.

QUi hunc librum interpretati sunt, diversas non citra rationem textus explicationes tradiderunt. Etenim quatuor nomi-

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΔΙαφερούσας ἐξηγήσεις ἐποιήσαντο τῆς ῥήσεως, οἱ ἐξηγησάμενοι τὸ βιβλίον εὐλόγως. ἥτε γὰρ τῶν τεττάρων ὀνο-

ματων ἀσάφεια, τοῦ τε ὑπορρύσιος λέγω, καὶ τοῦ τε ὑποστάσεως, καὶ τοῦ τῆς ἐκτρίψιος, καὶ προσέτι τοῦ τῆς κατάντιος, τὸ, τε βουληθῆναι τὸν Ἱπποκράτην, πολλὰ πράγματα δι' ὀλίγων λέξεων δηλῶσαι, τὴν αἰτίαν αὐτοῖς παρέσχετο τῶν λεγομένων αἰτίας. ὅτε οὖν ἀσαφοῦς οὔσης τοῦ γράψαντος αὐτὰ διανοίας, εἰκάζοντές τε, καὶ στοχαζόμενοι μᾶλλον, ἢ σαφῶς ἰδόντες, εἰς ποικίλην διαφωνίαν ἐξέπεσον. Ἐγὼ δὲ, ὅπερ ἐν ἅπασι τοῖς τοιούτοις εἴωθα ποιεῖν, οὕτω καὶ νῦν πειράσομαι. Τὰ μὲν ἀπίθανα αὐτοῖς εἰρημένα παρήσας, διώξω τὰ δόξαντά μοι πιθανῶς ἐπινενοεῖσθαι, μετὰ τοῦ προστιθέναι τι καὶ τῆς ἐμῆς γνώμης. Ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῆς τῶν ἀσαφῶν ὀνομάτων ἐξηγήσεως. ἐπειδὴ πρῶτόν ἐστι τὸ ἁπλοῦν τοῦ συνθέτου, καὶ πολλάκις τε, τοῦ ἁπλοῦ οὐδενὸς ὄντος ἀσαφοῦς, ἡ σύνθεσις αὐτῶν τὴν ἀσάφειαν ἐργάζεται, τοῦτο δὲ, ἀμέλει, καὶ κατὰ τὴν προκειμένην γέγονε ῥῆσιν. Ἔνιοι μὲν γὰρ, ὑπόρρυσιν ἤκουσαν ἐπὶ τῶν ὑγρῶν, καὶ τούτων αὐτῶν διττῶς, οἱ μὲν ἐκ τοῦ σώματος κινουμένων, οἱ δὲ ἐπὶ τῶν ἐπιβρεχομένων ἔξωθεν· ἀλλὰ καὶ αὐτῶν, τῶν κατὰ τὴν χειρουργίαν ἐκρεόντων, ἔφασαν αὐτὸν μνημονεύειν, ἔνιοι δὲ, τῶν μετὰ τὴν χειρουργίαν. ἡ αὐτὴ δὲ, καὶ περὶ τοῦ τῆς ὑποστάσεως ὀνόματος γέγονε διαφωνία, τῷ ἐκρεῖν τὰ ὑγρὰ, τὸ ὑφίστασθαι κατὰ τοὐναντίον λεγόμενον, εἰκότως ἐν μέρει διαφωνίαν ἔσχεν. ἕτερος δέ τις χορὸς ἐξηγητῶν, οὐκ ἐπὶ τῶν ὑγρῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν στερεῶν τοῦ ζώου μορίων, ἤκουσε τοῦ τε τῆς ὑποστάσεως, καὶ τῆς ὑπορρύσιος, ὀνόματος. ὑπόστασιν μὲν τὸ μετεωρισμένον, ἤτοι τῶν τεμνομένων μελῶν, ἢ καὶ παντὸς τοῦ σώματος εἰρῆσθαι νομίζοντες. ὑπόρρεσιν δὲ τὴν εἰς τὰ κάτω ῥοπὴν, ὡς εἰ καὶ κατάρρεσιν εἰρήκει. Τὸ οὖν καταρρεῖ, ἐπὶ τοῦδε τοῦ σημαινομένου λέλεκται κατὰ τὸ προγνωστικὸν, ἔνθα φησίν· ἢν δὲ καὶ προπετὴς γίγνηται, καὶ καταρρέῃ ἀπὸ τῆς κλίνης ἐπὶ πόδας, δεινότερόν ἐστι. τοῖς οὕτως ἐξηγησαμένοις μαρτυρεῖ, καὶ τὸ τῆς ἐκτρέψιος, καὶ τὸ κατάντιας ὄνομα προειρημένων ἑξῆς γεγραμμένα. τὴν μὲν γὰρ εἰς τὸ πλάγιον ἐκτροπὴν, ἔκτρεψιν εἴρηκεν, ἐάν τε ἐφ' ὅλου τοῦ σώματος, ἐάν τε ἐπὶ τοῦ χειριζομένου μορίου γίγνεται. Τὴν δὲ κατάντιαν, ἐπὶ τῶν κώλων ἰδίων λέγεσθαι φασὶν, ὥσπερ ἐπὶ παντὸς σώματος τὴν ὑπόρρεσιν. ὅταν γὰρ ὅλον τὸ σῶμα φυλάττων τις ἐν ταυτῷ χωρίῳ, καὶ μὴ μετακινῶν, ἤτοι τὸ σκέλος, ἢ τὴν χεῖρα, κάτω ῥέπειν ἐργάσηται, κατάρροπον ὀνομάζεσθαί φασι, τὴν τοιαύτην θέσιν, ἀληθῆ λέγοντες αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ, κἂν μὴ διαρκῶς φυλάττωσι τὴν καθ' ὅλην τὴν ῥῆσιν ὁμολογίαν. Ἑτέρα γάρ τις πάλιν αὐτῶν ἁπάντων ἐγένετο διττὴ στάσις· ἐνίων μὲν ἡγουμένων ἀξιοῦν τὸν Ἱπποκράτην, διασώζειν τοὺς χειριζομένους, κατὰ τέσσαρας προσηγορίας σημαινόμενα, τὴν ὑπόστασιν, καὶ τὴν ὑπόρρεσιν, καὶ τὴν ἔκτρεψιν, καὶ τὴν κατάντιαν, ἐνίων δὲ, οὐ φυλάττειν. διαφέρει δὲ οὐδὲν εἰς τὴν ὅλην τῆς ῥήσεως διάνοιαν, τὸ τρεῖς γεγονέναι γραφὰς τοῦ τῆς ἐκτρίψιος ὀνόματος. ἔνιοι μὲν γὰρ ἔκτρεψιν γράφουσι, διὰ τοῦ τ καὶ ρ καὶ ε, κατὰ τὴν δευτέραν συλλαβὴν, τινὲς δὲ καὶ τὸ σ προστιθέασιν, ἐν ἀρχῇ γράφοντες ἔκστρεψιν, ἔνιοι δὲ καὶ ἔκτριψιν, διὰ τοῦ τ καὶ ρ καὶ ι. προειρήκαμεν γὰρ ἕνα τέως γράφειν. αἱ δ' οὖν εἰρημέναι προσηγορίαι σαφεῖς εἰσίν· ἀπὸ γὰρ τοῦ ἐκτρέπεσθαι ῥήματος ἔκτρεψις, ἀπὸ δὲ τοῦ ἐκτρίβεσθαι-

A num obſcuritas, ὑπορρύσιος, *defluxionis*, dico, ὑποστάσιος *ſubſidentiæ*, ἐκτρίψιος *in latus converſionis*, eſt præterea κατάντιας *declivitatis*, Hippocratem voluiſſe paucis verbis res multas prodere, diſſenſionis eorum quæ pronunciata ſunt, ipſis cauſam præbuit. Quandoquidem quum Authoris ipſa ſcribentis mens obſcura ſit, & eam opinionibus, conjecturis magis ſcrutati, non perſpicuè ſcientia intuiti in varias diſſenſiones exciderunt. Ego verò quod in hiſce omnibus facere conſuevi, id ita quoque B adoriar. Prætermiſſis enim quæ ab ipſis enarrata ſunt minùs probabilibus, aperiam quæ mihi probabiliter excogitata eſſe videbuntur, re quâdam meæ ſententiæ ſimul addita. Exordiar autem ab obſcurorum nominum explicatione. Quandoquidem ſimplex compoſiti primum eſt, ac ſæpenumero quum ſimplicium nullum obſcurum eſt, ipſorum compoſitio obſcuritatem efficit. Id autem profectò in propoſita oratione advertitur. Enimverò nonnulli ὑπόρρυσιν *defluxionem*, in humoribus intellexerunt, atque hi bipertiti ſunt. Illi quidem in iis qui C è corpore moventur; hi verò in his qui extrinſecùs infunduntur; imò & ex ipſis nonnulli ipſum Hippocratem eorum memoriam facere cenſuerunt, qui dum fit operatio, effluunt; quidam verò eorum qui poſt manus operationem. Idem verò eſt & ὑποστάσιος *ſubſidentiæ* nominum diſſidium. Quod humorum effluentiæ ſubſidentia contrariè dicitur, meritò in parte diſſidium excitavit. Alter quidam interpretum chorus, non de humoribus, ſed de ſolidis animalis partibus, & ὑποστάσιος & ὑπορρύσιος vocabulum interpretatus eſt, qui D putat ὑπόστασιν *ſurſum* aut partium ſecandarum, aut totius corporis *elationem* ſignificare; ὑπόρρυσιν verò ad imum impetum, ac ſi καταῤῥυσιν protuliſſet. Καταῤῥεῖ namque hac notatione in prognoſtico relatum eſt, ubi inquit; *Quod ſi ægri decubitus Declivis ſit, & à culcitra ad pedes delabatur* æger, *deterius*. His ita expoſitis teſtimonium reddunt ἐκτρέψιος & κατάντιας vocabula in prædictis ordine ſubſcripta. Enimverò abductionem ἔκτρεψιν appellavit, ſive totius corporis, ſive partis manus curandæ ſit. Κατάντιαν verò in propriis partibus *declivitatem* dici pro- E ferunt, quemadmodum in toto corpore ὑπόρρυσιν *ſubſidentiam*. Quum quis enim corpus univerſum in eadem ſede tuetur, neque dimovet, aut crus, aut brachium deorſum propendens efficiet, ejuſmodi ſitum κατάρροπον aiunt appellari, vera ipſa per ſe dicentes; etſi in univerſa oratione conſenſum non ſervant. Nam altera quædam etiamnum ipſorum omnium duplex orta eſt controverſia. Prior quidem fuit nonnullorum qui arbitrati ſunt velle Hippocratem manu curandos tueri, quod quatuor vocabulis ſignificavit *defluxione*, *ſubſidentia*, *ab-* F *ductione*, *declivitate*. Poſterior verò non tueri. Nihil autem intereſt ad totius orationis intelligentiam tres eſſe nominis ἐκτρίψιος ſcripturas. Nonnulli namque ἔκτρεψιν ſecundam ejus per τρε ſyllabam ſcribunt; quidam verò σ quoque in principio adjiciunt ἔκστρεψιν ſcribentes. Nonnulli denique ἔκτριψιν per τ & ρ & ι. Nam paulò antè unam ſcribere prodidimus. Hæc itaque narrata vocabula dilucidè patent: A verbo ſiquidem ἐκτρέπεσθαι ἔκτρεψις, ab ἐκτρίβεσθαι

ἔκτρεψις derivatur: quum scripturæ hortentur hæc ægrotanti observanda esse. Videntur autem simul omnes qui hunc textum explanarunt, authoris sententiam ex parte perspexisse, totam tamen omninò comprehendere non potuisse. Si quis enim hujus orationis finem assequi velit, in qua pronuntiavit, *in sui deditione, in manûs operatione, in habitu subsequenti;* omnes profectò verè sequi videbuntur, quum aliàs alia tribus temporibus ægrotanti profutura sint, quibus tamen ipsa omnia conjungi non valuerit. Id autem perspicuè distinctis tribus temporibus erit manifestum. Primum quidem eorum est, quum morbis affecti se Medicis dedunt ad accuratam morborum dignotionem, quod deditionem nominavit. Secundùm verò eorum serie quum Medicus circa affectam partem aliquid agit, quod *manûs operationem* vocitavit. Tertium ac ultimum quod *subsequentem habitum* appellavit: tunc enim in eadem priùs posita figura laboranti pars affecta servanda est. Quod ergo in eodem se habeat, inde habitus appellationem deduxit. In omnibus autem tribus temporibus quoddam est cunctis commune, quoddam singulis proprium. Commune quidem est *omnibus* partem affectam immobilem qua sede nititur, servare, nisi Medicus ipsum utcunque movere tentatus sit. Proprium verò singulis bonum, unde ad perfectam fit medelam. In deditione, ut Medicus planè quid curaturus est, dignoscat. In manûs operatione ut ossa fracta in oppositum extendat, decenter conformet, atque devinciat. In luxationibus, ossa in oppositum extendat, reponat, & partem affectam idoneâ deligatione complectatur. In sectionibus, ut pus excludat; aut etiam quod putre aliquâ in regione degit, excidat, aut igne adurat. His igitur utilis est & humorum defluxus, & subsidentia. Ille, ubi excitetur; qui namque præter naturam humor existit, excernendus est. Hæc verò, ubi non excitetur; intus enim noxium humorem permanere non decet. Interdum autem & subsidentia fit utilis, ut in quibus confertim pus ex magna subsidentia, aut hydropicum humorem excerni volumus. At multomagis à subjectis in manus operatione membris cum subsidentiam, tum defluxum, ut dictum est, observare decet. Eodem autem modo & in solidis animalis partibus hæc pronuntiata laboranti observanda sunt, ut eadem fiant per tria tempora, deditionem, operationem, & subsequentem habitum. Enimvero si quæ pars dum eximitur à Chirurgo, provectior sit, sectionem in indecenti parte Medicum coget efficere, nec modum eundem aliquando, nec quæ servanda sunt tueri, propterea quod æger ipsum scalpellum prævenit, & effugit, & operationem imperfectam reddit, quum aliàs quidem ipso solo Medicus mediam manûs operationem efficiat, aliàs verò opus è dimidio factum deserat, atque etiamnum concitatiùs obeat. Hæc autem deligatis accidunt: interdum manus opem subeuntibus, qui nimirùm quum sibi in ventre fit operatio, tum in spinam se attollunt ad latus se convertentes: quod *in latûs abductione* declaratur. Interdum autem nihil eorum moliuntur, sed musculos vehementer exten-

A ἔκτρεψις γέγονεν· ἀξιούντων τῶν γραφῶν φυλάττεσθαι ταῦτα τὸν κάμνοντα. φαίνονται δὲ ὅμως πάντες οἱ ἐξηγησάμενοι τὴν ῥῆσιν, ἐκ μέρους μὲν ἑωρακέναι τὴν γνώμην τἀνδρὸς, ὅλην δὲ ἀκριβῶς μὴ δεδυνῆσθαι περιλαβεῖν. Ἐὰν γὰρ προσέχῃ τις τῷ τέλει ταύτης καθ᾽ ἅ φησιν, ἐν παρέξει, ἐν χειρισμῷ, ἐν τῇ ἔπειτα ἕξει, φανοῦνται μὲν ἅπαντες λέγοντες ἀληθῶς, ἄλλως ἄλλων χρησίμων ὑπὸ τοῦ κάμνοντος ἐσομένων ἐν τοῖς τρισὶ καιροῖς, παρέξει, χειρισμῷ, ἔπειτα ἕξει, πάντας δὲ αὐτοὺς συνθεῖναι μὴ δυνηθέντες, ἔσται δὲ φανερὸν τοῦτο
B τῶν διαιρεθέντων σαφῶς τῶν τριῶν καιρῶν. πρῶτος μὲν οὖν αὐτῶν ἐστιν ἡνίκα παρέχουσι οἱ πεπονθότες ἑαυτοὺς τοῖς ἰατροῖς εἰς ἀκριβῆ διάγνωσιν τῶν παθῶν, ὃν ὠνόμασε παρέξιν. ἐφεξῆς δὲ αὐτῶν δεύτερος, ὁπότε πράττει τι κατὰ τὸ πεπονθὸς μέρος ὁ ἰατρὸς, ὃν ἐκάλεσε χειρισμόν. Εἶτ᾽ ἐξῆς τρίτος, ὃν προσηγόρευσε, τῆς ἔπειτα ἕξεως. ἐν ταὐτῷ γὰρ σχήματι πρόκειται τηνικαῦτα φυλάττειν, τῷ κάμνοντι τὸ πεπονθὸς μέρος. ἀπὸ τοῦ τοίνυν ἔχειν ἐν αὐτῷ, τὴν προσηγορίαν τῆς ἕξεως ἐποίησεν. Ἐν ἅπασι
C δὲ τοῖς τρισὶ καιροῖς τὸ μέν τι κοινόν ἐστι, τὸ δὲ καθ᾽ ἕκαστον ἴδιον. κοινὸν μὲν τὸ φυλάττειν ἀκίνητον τὸ πεπονθὸς μέρος ᾧ ἐφεδρήσετο, πλὴν μετὰ κινήσεως αὐτό πως ὁ ἰατρὸς ἐπιχειρήσει. ἴδιον δὲ καθ᾽ ἕκαστον ἀγαθὸν ἐκ τούτου, πρὸς τὴν τελείαν ἴασιν γίγνεται. κατὰ μὲν τὴν παρέξιν, ἀκριβῶς διαγνῶναι τὸν ἰατρὸν, ὃ μέλλει θεραπεύειν. κατὰ δὲ τὸν χειρισμὸν, ἐπὶ μὲν τῶν καταγμάτων ἀντιτεῖναι, καὶ διαπλάσαι προσηκόντως καὶ ἐπιδῆσαι. ἐπὶ δὲ τῶν ἐξαρθρημάτων, ἀντιτεῖναι, καὶ ἐμβαλεῖν, καὶ περιλαβεῖν ἐπιδέσει προσηκούσῃ τὸν πεπονθότα τόπον. κατὰ
D δὲ τὰς τομὰς ἐκκριθῆναι τὸ πύον, ἤ τινι χώρᾳ, περικοπῆναί τε τὸ σηπτὸν, ἢ διὰ πυρὸς ἐκκαυθῆναι. τούτοις οὖν, καὶ ἡ τῶν ὑγρῶν ὑπόρρυσίς τε, καὶ ὑπόστασις ὠφέλιμος, ἡ μὲν ὅπως γίγνοιτο, ἐκκρίνεσθαι γὰρ χρὴ τὸ παρὰ φύσιν ὑγρόν. ἡ δὲ ὅπως μὴ γίγνοιτο, μένειν γὰρ ἔνδον οὐ προσήκει τὸ μοχθηρόν. ἐνίοτε δὲ, καὶ ὑπόστασις γίγνεται χρήσιμος, καθάπερ ἐφ᾽ ὧν ἀθρόως ἐκκενωθῆναι πῦον ἐξ ὑποστάσεως μεγάλης, ἢ τὸ τῶν ὑδρικῶν ὑγρὸν βουλόμεθα. πολὺ δὲ
E δεῖ μᾶλλον, ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων ἐν τῇ χειρουργίᾳ τῶν κώλων, ὑπόστασίν τε, καὶ ὑπόρρυσιν, ὡς εἴρηται, φυλάττεσθαι προσήκει. ὡσαύτως δὲ, κἀπὶ τῶν στερεῶν τοῦ ζώου μορίων, τὰ λελεγμένα ταῦτα φυλάττεσθαι χρὴ πρὸς τοῦ κάμνοντος, ὡς αὐτὰ γίγνεσθαι κατὰ τοὺς τρεῖς καιροὺς, παρέξιν, χείρισιν, ἔπειτα ἕξιν. Τὸ μὲν γὰρ ἐξαίρειν αὐτὸν ἀπαντῶν τῷ χειρουργοῦντι τὰς τομὰς ἐν οὐ προσήκοντι μέρει τὸν ἰατρὸν ἀναγκάσει ποιεῖν, οὐδὲ τρόπον αὐτὸν ὁπότ᾽, οὐδὲ τὸ φυλάττειν φυλάττοντα, διὰ τὸ
F περιϊδῶσαι αὐτῇ τῇ σμίλῃ τὸν κάμνοντα, τὸ δὲ ἀποφεύγειν, ἐλλειπῆ τὴν ἐνέργειαν ἐργάζεται, ποτὲ μὲν μέσον αὐτὸν μόνον τῆς χειρουργίας τοῦ ἰατροῦ ποιοῦντος, ποτὲ δὲ ἐξ ἡμισείας ἐγκαταλειπόντος τὸ ἔργον, καὶ θᾶττον ἔτι τοῦδε. γίγνεται δὲ ταῦτα καταδεδεμένων· ἐνίοτε δὲ τῶν χειριζομένων, οἷον ὅταν μὲν ἐπὶ γαστρὶ χειρίζοντες, καὶ κατὰ τὴν ῥάχιν ἑαυτοὺς ὑψουμένων, πρὸς τὸ πλάγιον ἐκτρεπομένων, ὅπερ ἐδηλοῦτο παρὰ τῆς ἐκτρέψεως. ἐνίοτε δὲ τούτων μὲν οὐδὲν πραττόντων, τεινόντων δὲ σφοδρῶς τὰς

μύας. ἢ τινα μεταβολὴν δοκεῖ μοι δηλῶσαι διὰ τῆς, A ὡς ὃ δεῖ προσηγορίας, ἐν τῷ φάναι, ὡς ὃ δεῖ σώζεσθαι, καὶ σχῆμα, καὶ εἶδος τοῦ χειριζομένου· πηλίκον δὲ κακόν ἐστιν, ὀφθαλμοῦ παρακεντουμένου, τὸν κάμνοντα μὴ φυλάξαι τὸ σχῆμα, καὶ εἶδος, ἢ μετακινούμενον, ἢ ἐντεινόμενον οὕτως σφοδρῶς, ὡς αἵματος πληροῦσθαι τὸ πρόσωπον, εὔδηλον παντί. Παραπλήσιον δὲ, κἀπειδὰν ἐκκόπτοντος ἰατροῦ τῆς κεφαλῆς ὀστοῦν, ἢ ὑψώσας βραχύ τι ταύτης χειριζόμενος, ἢ ταπεινώσας, ἢ πρὸς τὸ πλάγιον ἐκτρέψας, διαφθείρειν τὴν ἀκρίβειαν τῆς χειρουργίας. οὕτω δὲ καὶ ἐκτείνειν σφοδρῶς ἑαυτόν. ἐν μὲν γὰρ τῇ μεταβολῇ τῶν σχημάτων, ἡ θέσις ἐπαλλάττεται τοῦ χειριζομένου μέρους. B Αἱ δὲ τάσεις, ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων μορίων, εἰς αἱμορραγίαν συντελοῦσιν· ἐπὶ δὲ τῶν μυῶν, οὐ μόνον εἰς τοῦτο βλάπτουσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ μόριον, ἐνίοτε μὲν ὑψηλότερον, ἐνίοτε δὲ ταπεινότερον ἐργάζονται. ἔνθα μὲν ὀστοῦν ὑποτέταται, μετεωριζομένου τοῦ μυὸς, ἔνθα καὶ ἕλκους χώρα, προστελλομένου τε, καὶ διατεινομένου, καθάπερ ἐπὶ τῶν κατὰ μεσοπλεύριόν τε, καὶ γαστέρα χωρίων.

dunt: aut quandam mutationem mihi videtur hac loquutione indicasse ὃ δεῖ, *quam oportet*, hoc textu, *sic ea quam oportet* servatur & figura & forma operationem ferentis. Quantum autem malum sit oculi paracentesi curandi, si æger figuram & formam non servet, aut ita vehementer dimoveatur, aut intendatur; ut faciem sanguine suffundat, patet omnibus. Tantumdem autem & quum Medico capitis os excidente; aut caput paululùm attollat, aut deprimat, aut in latus convertat, Chirurgiæ solertiam interturbat. *Sic verò etiam evenit*, si se vehementer extendat. In figurarum siquidem mutatione partis manu curandæ situs immutatur. Aliarum autem partium tensiones ad sanguinis profluvium conferunt; musculorum verò tensiones non solùm hac ratione nocent, verumetiam partem interdum sublimiorem, interdum humiliorem efficiunt. Quum enim attollitur musculus, tum os subjicitur; quum verò contrahitur, ac deprimitur, tum ulceris sedes attollitur, quemadmodum & in intercostalis, & alvi regionibus.

C Περὶ τοῦ χειρίζοντος ἔργου· περὶ τοῦ προσήκοντος τῶν ὀνύχων μεγέθους. περὶ τῆς τῶν ὀνύχων, καὶ δακτύλων, καὶ χειρῶν χρείας τε καὶ ἐνεργείας. Καὶ μὲν ἐνεργείας διὰ δακτύλων μόνον, τὰς δὲ μόνης τῆς χειρὸς, τὰς δὲ δι᾽ ἀμφοτέρων χειρῶν ποιεῖσθαι.

De Chirurgi Munere; de decenti unguium magnitudine; unguium, digitorum & manuum usu & actionibus. Et quasdam operationes solis digitis, eorumque summitatibus; alias unica manu; alias utrisque manibus fieri.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κ΄.

Ονυχας μήτε ὑπερέχειν μήτε ἐλλείπειν, δακτύλων κορυφὰς ἐς χρῆσιν ἀσκέειν. δακτύλοισιν μὲν ἄκροις, τὰ πλεῖστα λιχανῷ πρὸς μέγαν, D ὅλῃ δὲ καταπρηνεῖ, ἀμφοτέρῃσι δὲ ἐναντίῃσι.

TEXTUS HIPPOCRATIS XX.

Ungues neque supereminere, neque deficere oportet; digitorum vertices ad usum exercere; digitis quidem summis, indice fere ad pollicem admoto; tota verò manus prona; ambabus autem adversis.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Επειδὴ εἶπεν τὸ περὶ τοῦ χειριζομένου κατὰ τὴν κοινωνίαν, εἶτα ἑξῆς πάλιν ἐπανῆλθεν ἐν τῇδε τῇ ῥήσει, πρὸς τὸν περὶ τοῦ χειρίζοντος λόγον. πηλίκους μὲν εἶναι προσήκει τοὺς ὄνυχας αὐτοῦ διηγούμενος, ὁποίους δὲ τοὺς δακτύλους, ὅπως δὲ ἀνάγειν αὐτούς. ὡς μὲν οὖν εἰς τὰς τῶν δακτύλων ἄκρων ἐνεργείας, αἵπερ δὴ καὶ εἰσὶν ἴδιαι τῶν δακτύλων, τὸ μὴ ὑπερέχειν αὐτῶν τοὺς ὄνυχας, μήτε ἐλλείπειν ἄριστόν ἐστιν, ἐν τῷ E πρώτῳ περὶ χρείας μορίων, ἐπὶ πλεῖστον ἐξειργασάμεθα, καθ᾽ ὃ, πᾶσαν ἄκρας τῆς χειρὸς ἐξηγησάμην τὴν φύσιν. ἐν δὲ τῷ παρόντι, τὰς λέξεις μόνας ἀρκέσει σαφῶς ἐξηγήσασθαι. διττῆς οὖν οὔσης γραφῆς, ἑκατέραν ἐξηγήσομαι. τὴν μὲν ἑτέραν αὐτῶν, οὕτως ἔχουσαν· ὄνυχας μήτε ὑπερέχειν, μήτε ἐλλείπειν δακτύλων κορυφάς. εὐληπτότατα γὰρ οὕτως ἔσται τὰ τοῖς δακτύλοις ἄκροις θηρώμενα μικρὰ σώματα, πρὸς ἃ καὶ χρώμεθα τῆς δι᾽ ἄκρων αὐτῶν ἐνεργείας. εἶτ᾽ ἀμφ᾽ ἑτέρας ἀρχῆς, ἐς χρῆσιν ἀσκέειν, δακτύλοισι μὲν ἄκροις, τὰ πλεῖστα λιχανῷ F πρὸς μέγαν. ἵνα κατὰ μὲν τὴν προτέραν λέξιν, ἡ διδασκαλία περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ὀνύχων δακτύλων γίγνεται, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν, περὶ τῆς χρήσεως τῶν δακτύλων. ἑτέρα δὲ γραφὴ, τοιάδε ἐστίν· ὄνυχας μήτε ὑπερέχειν, μήτε ἐλλείπειν. εἶτα ἐφ᾽ ἑτέρας ἀρχῆς δακτύλων κορυφῇσι χρῆσις, κατὰ δοτικὴν πτῶσιν γεγραμμένου τοῦ κορυφῇσιν ὀνόματος, ὡς εἶναι τὸ ὅλον

Quum quod ad ægrotantem manucurandum spectat societatis *operandi* ratione protulerit, iterùm deinceps ad eam quæ de operatoris est munere hocce textu orationem dilapsus est. Ungues igitur ad summorum digitorum functiones digitis sanè proprias, neque ipsa supereminere, neque deficere optimum esse primo de usu partium amplissimè explicavimus, in quo totam summæ manûs naturam explanavimus. In præsenti verò dictiones solas satis erit luculenter exponere. Quum autem scriptura sit duplex; utramque explicaturus sum, quarum altera ita se habet; *Ungues neque supereminere, neque deficere oportet digitorum vertices.* Nam quæ corpuscula venamur, eâdem ratione summis digitis captu facilia sunt, ad quæ *colligenda* summis digitis operam edimus. Deinde altera summa; *ad usum exercere digitis quidem summis indice ferè ad pollicem admoto*; ut in priore textu de unguium digitorum magnitudine doctrina fit; in secunda verò de digitorum usu. Alter verò ejusmodi textus est; *Ungues neque supereminere, neque deficere oportet.* Posteà in altero principio; *digitorum summitatibus* usus scripto in dandi casu nomine *summitatibus* κορυφῇσι ut universa

ſententia ſit hujuſmodi, ungues neque excedant oportet digitorum longitudinem, neque ab hac exuperentur, ſed prorſus ipſam adæquent; nam eorum ſummitatibus uſus eſt. Videbitur autem id falſum, niſi prout decet, ipſa percipiat. Nonnullæ quidem operationes totis manibus efficere contingit; utrâque manu cubitum, aut femur, aut tibiam, aut aliquam ejuſmodi partem alteram comprehendentes in adverſa trahimus & intendimus; in quibus operationibus digiti tanquam manûs partes agunt, peræquè ac palmæ & cæteræ manûs partes. At quam paracenteſin facimus, & ſurſum, aut deorſum conſuimus, aut unguem tollimus, digitis ut digitis, non ut digitis manûs partibus utimur. Simili quoque ratione quum ſcalpello, aut altero quodam ejuſmodi inſtrumento operationem facimus. In omnibus itaque digitorum actionibus ſummis ipſis utendum: & ideò dixi, rectè dictum eſſe, digitorum extremitatibus uſus. Deinde ab altero capite ordiendum eſt. *Digitis quidem ſummis, indice fere ad pollicem admoto*; unâ oratione declarat plurimas muſculorum functiones ad magnum digitum fieri, quem pollicem vocitant, quum index è regione ita tendit, ut quod comprehendendum eſt utriſque videlicet ſummis capiatur. Tunc enim duntaxat dictorum digitorum agentium uſus eſt. Quin & ſi quid tribus digitis comprehendatur, veluti quum ſcalpello ſublinimus, aut acu pungimus, plurimum quidem operationis illis duobus perficitur; aliquid etiam & medius contulerit. Sed totâ manûs pronâ in Chirurgicis operationibus utimur, ejus cavo corpus in quo operamur comprehendentes. Digitos quidem affectos, extendere & componere poteſt abundè manus unica; brachium, aut cubitum, aut femur, aut tibiam non poteſt. Sed utriſque manibus ad haſce partes *tractandas* ſibi invicem occurrentibus utimur, ut membrum circulatim complectantur, & cucurbitulam admoventes univerſâ manu prona utimur, & quum parvo cauterio elidimus, & ſpongiam imponimus. Aliæ quoque multæ ſunt Medicinæ operationes, de quibus fortaſſis etiam ob perſpicuitatem ſupervacanea narrata ſunt. Per ſe enim quiſque poteſt omnes tum digitorum, tum manuum actiones memoriâ repetere, quarum aliæ ab utriſque, aliæ à digitis ſolis, aut ſolâ manu obeuntur.

Optima digitorum ſtructura, pollicis & indicis, oppoſito ſitu, & amplo inter utrumque intervallo judicatur.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXI.

Digitum magnum in medio digitorũ exortum, & pollicem indici oppoſitum eſſe.

GALENI COMMENTARIUS.

Non enim aliter datur in actionibus indici magnum digitum oppoſitum eſſe, niſi ejus medium amplum fuerit. Id autem & in cæteris digitis optimum, ut cum in ambitu quoddam corpus magnum comprehendere oportuerit, id undique complectantur qui quamplurimum inter ſe diſtent.

A διάνοιαν τοιάνδε, τοὺς ὄνυχας οὔτε ὑπερέχειν, οὔτε ἐλλείπειν χρὴ τὸ μῆκος τῶν δακτύλων, ἀλλ᾽ ἀκριβῶς ἐξισοῦσθαι. Ταῖς γὰρ κορυφαῖς αὐτῶν χρῆσις ἐστί. δόξει δὲ τοῦτο ψεῦδος, ἐὰν ὡς προσήκει αὐτὰς ἀκούῃ. Τινὰ μὲν ἔργα ταῖς ὅλαις χερσὶ δρωμέναις περιτύχῃ, περιλαβόντες ἀμφοτέραις αὐταῖς, πῆχυν, ἢ μηρὸν, ἢ κνήμην, ἤ τι τοιοῦτον ἕτερον, ἀντιτείνομέν τε, καὶ κατατείνομεν. ἐν οἷς ἔργοις ὡς μόρια τῆς χειρὸς ἐνεργοῦσιν οἱ δάκτυλοι· παραπλησίως τοῖς θέναρσι, καὶ τοῖς ἄλλοις αὐτῆς μέρεσι. παρακεντοῦν-
B τες δὲ, καὶ ἀναῤῥάπτοντες, ἢ καταῤῥάπτοντες, ἢ πτερύγιον ἐξ ὀφθαλμοῦ κομιζόμενοι τοῖς δακτύλοις, ὡς δακτύλοις, οὐχ ὡς μορίοις τῆς χειρὸς, χρώμεθα. παραπλησίως δὲ κἀπειδὰν ἤτοι διὰ σμίλης, ἢ τινος ἑτέρου τοιούτου, τὴν ἐνέργειαν ποιούμεθα. Κατὰ πάσας οὖν τὰς ἐνεργείας τῶν δακτύλων, ἄκροις αὐτοῖς χρώμεθα, καὶ διὰ τοῦτο ἔφην, ὀρθῶς εἰρῆσθαι, δακτύλων κορυφῇσι χρῆσις. εἶτ᾽ ἀφ᾽ ἑτέρας ἀρχῆς ἄρχειν, δακτύλοις μὲν ἄκροις, τὰ πλεῖστα λιχανῷ
C τε καὶ πρὸς μέγαν, μιᾷ λέξει δηλοῦται τὰς πλείστας τῶν μυῶν ἐνεργείας γίγνεσθαι πρὸς τὸν μέγαν, ὅνπερ ἀντίχειρα καλοῦσιν, ἀντιταττομένου τοῦ λιχανοῦ, ὥστε λαμβάνεσθαι τὸ λαμβανόμενον, ἐπ᾽ ἀμφοτέρων ἄκρων δηλαδή. τηνικαῦτα γάρ ἐστι χρεία μόνων τῶν εἰρημένων δακτύλων ἐνεργούντων, ἀλλὰ κἂν διὰ τῶν τριῶν λαμβάνηται δακτύλων, οἷον ὑπαλειφθέντων τῇ σμίλῃ, καὶ παρακεντούντων, τὸ πλεῖστον μὲν τῆς ἐνεργείας, ὑπὸ τοῖν δυοῖν τῶν εἰρημένων γίγνεται. συνεπιβοηθεῖ δέ τι καὶ ὁ μέσος. ὅλῃ μέν τοι πρηνεῖ χρώμεθα, κατὰ τὰς ἐν ἰατρικῇ χειρουργίας, τῷ
D κοίλῳ περιλαμβάνοντες αὐτῆς τὸ σῶμα, περὶ οὗ τὴν ἐνέργειαν ποιούμεθα. δακτύλους μὲν οὖν πεπονθότας κατατείνεσθαι, καὶ διαπλάσαι, καὶ ἡ μία χεὶρ, ἱκανή. βραχίονα δὲ, ἢ πῆχυν, ἢ μηρὸν, ἢ κνήμην, οὐχ ἱκανή. ἀλλ᾽ ἀμφοῖν εἰς τὰ τοιαῦτα μόρια χρῄζομεν, ἀντιταττομένων ἀλλήλαις, ὡς περιλαμβάνεσθαι τὸ κῶλον ἐν κύκλῳ, καὶ σικύαν δὲ προσθέντες, ὅλῃ τῇ χειρὶ πρηνεῖ χρώμεθα, καὶ διὰ μικροῦ καυτῆρος ἐκθλίβοντες, καὶ σπόγγον ἐπιβάλλοντες,
E ἄλλα τε πολλὰ τῶν κατὰ τὴν ἰατρικὴν ἔργα, περὶ ὧν, ἴσως καὶ τὰ λελεγμένα περιττὰ διὰ σαφήνειαν. αὐτὸς γάρ τις ἕκαστος ἀναμιμνήσκεσθαι δύναται δακτύλων, καὶ τῶν χειρῶν τὰς ἐνεργείας ἁπάσας· τὰς μὲν ὑπ᾽ ἀμφοτέρων γιγνομένας, τὰς δὲ, ὑπὸ τῶν δακτύλων μόνων, ἢ μόνης τῆς χειρός.

Η τῶν δακτύλων εὐφυΐα τῇ ἐναντίᾳ τοῦ ἀντίχειρος καὶ λιχανοῦ θέσει, καὶ τῷ μεγάλῳ μεταξὺ τοῦ ἀμφοτέρου διαστήματι κρίνεται.

F

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κα΄.

Δάκτυλον ἐκφυῆναι μέγαν τὸν ἐν μέσῳ τῶν δακτύλων, καὶ ἀπεναντίον τὸν μέγαν τῷ λιχανῷ.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

ΟΥ γὰρ δυνατὸν ἄλλως ἀντιτετάχθαι κατὰ τὰς ἐνεργείας, τῷ λιχανῷ τὸν μέγαν δάκτυλον, εἰ μὴ τὸ μέσον αὐτοῦ εἴη μέγα. τοῦτο δὲ, κἀπὶ τῶν ἄλλων δακτύλων ἄριστον, ἵν᾽ ὅταν ἐν κύκλῳ δέῃ περιλαβεῖν τι σῶμα μέγα, πανταχόθεν αὐτὸ περιλαμβάνωσιν, ἐπὶ πλεῖστον διεστάμενοι.

A

Η διπλασία τῆς γραφῆς διάνοια, σαφεστέρα, καὶ ἀσαφεστέρα. περὶ τοῦ μεγάλου δακτύλου καὶ λιχανοῦ συνδέσμου, τε, καὶ τῆς ἀντιχείρος καὶ ὑποθέναρος ἀτροφίας, καὶ τούτων αἰτίων, καὶ θεραπείας· ἐν τοῖς ἀσαφέσι λέξεσι μαντείας μᾶλλον ἢ σοφίας εἰς τὴν ἐξήγησιν χρήσομεν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κβ'.

Νόσος δὲ, δι' ἣν καὶ βλάπτονται, οἷσιν ἐν γενετῇσι, ἢ ἐν τροφαῖς εἴθισται ὁ μέγας ὑπὸ τῶν B ἄλλων δακτύλων κατέχεσθαι δῆλον.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

Επειδὴ αὕτη ἡ διάνοια μέν ἐστι κατ' ἀμφοτέρας τὰς γραφὰς, ἀπὸ τῆς σαφεστέρας ἀρξόμεθα. τισὶ μὲν οὖν ἤρεσεν εἰς ἔθος ἐπ' ἐνίων ἐπαινουμένων γραφῶν, ἀγνοεῖν τὸν λόγον, εἰθισμένων αὐτῶν, τοῖς ἄλλοις δακτύλοις κατέχειν τὸν μέγαν, καὶ διὰ τοῦτο τοῦτον μὲν ἀργοῦντα, σμικρὸν, καὶ ἀναύξητον, αὐτό τε πρὸς τὸν λιχανὸν αὐτοῦ διάστημα· C καὶ ταῦτ' εἰς νόσον ἄκρας τῆς χειρὸς τελευτᾷ, ὡς εἰ καὶ εἰς βλάβην εἰρήκει. Τινὲς ὑπὸ νόσου φασὶν αὐτὸν λέγειν γίνεσθαι, τοῦτο, καὶ τὴν νόσον αὐτὴν ἐξαρθρήσαντος τοῦ μεγάλου δακτύλου συμβαίνειν, ἢ ἕλκους τινὸς, ἐν τῇ μεταξὺ χώρᾳ γινομένου, τοῦτε λιχανοῦ δακτύλου, καὶ τοῦ μεγάλου, καὶ τοῦ ἕλκους ἐν τῇ θεραπείᾳ σκληρὰν οὐλὴν ποιήσαντος, καὶ σκιρρωθεὶς δὲ ὁ μεταξὺ μῦς, ἢ ἐκτακεὶς κατά τινα διάθεσιν, ὡς ἄτροφός τε, καὶ ἀναυξὴς γίνεσθαι· καὶ σηπεδὼν ἐνίοτε μεγάλη, τὴν μεταξὺ τῶν δακτύλων D σάρκα ἀφανίσασα, κἄπειτα σκληρὰν ἐργασαμένη τὴν οὐλὴν, μικρὸν ἀποτελεῖ τοῦ λιχανοῦ δακτύλου πρὸς τὸν μέγαν διάστημα, καὶ ὥσπερ συνδέσμοις ἀλλήλοις ἐργάζεται. καὶ μάλιστ' ὅταν, ὡς ἔφην, ἡ οὐλὴ σκληρὰ γένηται. καὶ μὲν δὴ καὶ καταῤῥαθυμεῖσθαι τὰ τοιαῦτα πάντα παθήματα τοῖς παιδίοις, εἰκός ἐστι, τοὺς γὰρ τελείους ὑπὸ τῶν ἰατρῶν διδασκομένους μαλάττειν τε, καὶ κινεῖν τὸν μέγαν δάκτυλον, εὐτροφίαν παρασκευάζειν τῇ μεταξὺ χώρᾳ· πρὸς τοῖς, καὶ τοῖς μὲν τελείοις ἅπαν ηὐξῆσθαι τὸ σῶμα, καὶ εἴπερ ἄρα E βλάπτεται, μόνην εἰς ἀτροφίαν τὸ πάθος. ἐπὶ δὲ τῶν βρεφῶν, ἐν αὔξῃ τῇ πρώτῃ, καταλαμβανομένων ὑπό τε τοῦ πάθους αὐτοῦ, καὶ πρὸς τοῖς πάθει, τῆς ἀκινησίας τῶν δακτύλων, μήτ' αὔξεσθαι τὰ πεπονθότα μόρια, καὶ διὰ τὸ μεταξὺ τῶν δακτύλων, πᾶν γίνεσθαι μικρόν. ἐνίοις μὲν οὖν τοῦτο συμβαίνειν φασίν. ἐνίοις δὲ, καὶ οὐλὴν σκληρὰν, καὶ κατά τινα διάθεσιν σκληρὰν τῶν μεταξὺ χωρίων. διὸ καθάπερ ὑποδέσμου τινὸς κατέχεται, τουτέστιν ἀφίστασθαι κωλύεται τὸν μέγαν, ἀπὸ τῶν ἄλλων. ἀκούουσι γὰρ ἔνιοι οὕτως τοῦ κατέχεσθαι ῥήματος, εἰ καὶ ὅτι δοκεῖ μάλιστα μάχεσθαι. F κατὰ γὰρ τὴν τούτων ἐξήγησιν, οὐχ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐχρῆν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἄλλων λελέχθαι. Αἱ γὰρ ἐν τοῖς μεταξὺ ἠγγονηκέναι διαθέσεις, τὴν μεταξὺ χώραν σμικρὰν, καὶ συνδεδεμένην ἐργάζονται. Περὶ μὲν δὴ τούτων, ὡς ἄν σοι δόξῃ, κρίνας, αἱροῦ τὸ πιθανώτατον. ἐν γὰρ ταῖς οὕτως ἀσαφέσι λέξεσι, μαντείας μᾶλλον ἢ σοφίας, εἰς τὴν ἐξήγησιν χρῄζομεν. Εγὼ δὲ, ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν γραφὴν ἀνάξω. Τάχα μὲν ἡμαρτημένην καὶ Ασκληπιάδης ὑπενόησε, καὶ τήν γε ἀνα-

Duplex textûs sententia, dilucidior, & obscurior. De pollicis & indicis copula, & pollicis & hiris atrophia, earumque causis, & curatione: in obscuris verbis divinatio magis quàm sapientia ad explicationem usurpatur.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXII.

Morbus autem esse per quem & hi læduntur, quibus in procreatione, aut educatione consuevit pollex sub aliis digitis contineri patet.

GALENI COMMENTARIUS.

Qum eadem maneat utriusque textus sententia, à dilucidiore exordimur. Quibusdam enim placuit ob consuetudinem in nonnullis approbatis textibus rationem ignorare, quum ipsi consueverint cæteris digitis, pollicem subnectere; proindeque hunc quidem otiantem parvum evadere, ipsumque ejus ad indicem intervallum non augescere; quæ res ad extremæ manûs morbum terminatur peræquè ac si ad læsionem pronunciarit. Quidam ipsum proferre arbitrantur rem à morbo procedere, eumque morbum luxato magno digito oboriri, & ulcere inter curandum duram cicatricem inducente; ita ut qui musculus interjacet, scirrho obsessus, aut aliquo affectu tabescens, & alimento & incremento destituatur. Interdum etiam ingens putredo sitam inter digitos carnem demolita est, & postea duram cicatricem astruxit, angustum indicis ad pollicis intervallum efficit, ac veluti mutuas reddit copulas, maximè verò quum (ut dixi) dura fiat cicatrix. Quin etiam hujusmodi affectus in pueris negligi verisimile est; Adultos verò à Medicis institutos & magnum digitum emollire, & movere, & interjecto loco probum alimentum comparare. Ad hoc etiam adultis totum corpus increvisse, & si quid lædatur, id solùm in atrophiam morbum incidere. at infantibus in primo incremento quum ipso quoque morbo prehenduntur, & ob morbum digitorum immobilitate partes affectas non augescere, & ob interjectum inter digitos totum intervallum, parvum evadere. Nonnullis quidem hoc, inquiunt, sorte contingere; quibusdam verò ob duram cicatricem, & ob durum quendam interjectorum locorum affectum. Quapropter veluti nonnullâ subligatione sustinetur, hoc est, prohibetur magnus digitus ab aliis diduci. Nonnulli siquidem κατέχεσθαι *sustinere* verbum sic interpretantur, etiamsi his illud potissimum pugnare videatur. Horum enim explicatione *non sub aliis, sed ab aliis* dictum esse oportebat. Nam qui in medio interseruntur affectus, regionem parvam & colligatam efficiunt. De his profectò lato, prout tibi videbitur, judicio; probabilissimum elige. In dictionibus siquidem sic obscuris, divinationem magis, quàm sapientiam ad explicationem usurpamus. Nos autem ad priscum textum revertemur. Fortassis Asclepiades depravatum quoque textum suspicatus est, quem integrum

tegrum textum talem esse conjecit (*morbus autem quo & hi læduntur, quibus in procreatione, aut educatione consuevit*, & sequentia) fortasse verò & ab Hippocrate ita scriptum. Censuit ergo Heraclides Tarentinus intelligendos esse affectus, ut totius orationis complementum sit ejusmodi. *Morbus autem per quem & lædit affectus quibus in procreatione, vel educatione*, & quæ sequuntur.

A μὲν ἔτι τὸν γραφὴν ἐστοχάσατο τοιάνδε τινὰ εἶναι. νοῦσος δὲ, δι' ἣν καὶ βλάπτονται τὰ ἐν γενέτῃσιν, ἢ ἐν τροφῇ εἴθισται, καὶ τὰ ἑξῆς. Τάχα δὲ καὶ πρὸς αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους οὕτω γεγράφθαι. ὁ γοῦν Ταραντῖνος Ἡρακλείδης ἀξιοῖ διακοῦσαι τὰς διαθέσεις, ὡς εἶναι τὸ πλῆρες ὅλης τῆς ῥήσεως τοιοῦτον· νοῦσος δὲ, δι' ἣν καὶ βλάπτουσι διαθέσεις, οἷς ἐν γενέτῃσι, καὶ τροφῇ, καὶ τὰ ἑξῆς.

Chirurgum decet omnes operationes, attributa & utraque manu simul exercêre, quò scopum intuens rectè, decorè, citò, jucundè, concinnè, & promptè operetur.

B Τὸν χειρουργὸν δεῖ ἔργα τὰ πάντα ταῖς ἑκατέραις τε καὶ ἀμφοτέραις ἅμα χερσὶ ἀσκεῖν, ὡς στοχαζόμενος ἀγαθῶς, καλῶς, ταχέως, ἀπόνως, εὐρύθμως, εὐπόρως χειρουργεῖν.

TEXTUS HIPPOCRATIS XXIII.

QVi operatur, eum operationes omnes exercere decet utrisque seorsim *manibus, & ambabus simul, ambæ nanque sunt similes, scopum intuentem rectè, decorè, citò, jucundè, concinnè, promptè.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κγ'.

ΤΑ ἔργα πάντα ἀσκέειν ἑκατέρῃσι δρῶντα, καὶ ἀμφοτέρῃσιν ἅμα. ὅμοια γὰρ εἰσὶν ἀμφοτέρῃσι στοχαζόμενον ἀγαθῶς, καλῶς, ταχέως, ἀπόνως, εὐρύθμως, εὐπόρως.

GALENI COMMENTARIUS.

C

IMperat omnes utrisque manibus operationes exercêre. Id enim & *ad citò, & ad decorè* operandum maximè confert. Potuerit sanè Medicus experiri dextrâ manu dextrum ægrotantis oculum acu compungere, vel unguen excidere, aut quid aliud hujusmodi moliri, proindéque apposuit *scopum intuentem, rectè, decorè, citò, jucundè, concinnè, promptè*; ut hæc ex ea quam prænunciavit exercitatione suppetant. Quomodo verò ipsorum unumquodque contiget paulò post planum facit. At in re præsenti tantùm meminisse decet horum doctrinam caput hoc sortiri, ut quid unum eorum sit quæ primâ divisione comprehenduntur. Meminerimus quoque quod manus similes appellaverit, etiamsi specie non discrepent.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΠΑντα κελεύει δι' ἀμφοτέρων ἀσκεῖσθαι τῶν χειρῶν. συμφορώτατον γὰρ τοῦτο, πρὸς τὸ ταχέως τε, καὶ καλῶς ἐργάζεσθαι. οἷος γοῦν ἂν ᾖ ὁ ἰατρὸς, τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν τοῦ κάμνοντος ἐπιχειρῶν παρακεντεῖν, ἢ πτερύγιον ἀποτέμνειν, ἤ τι τῶν τοιούτων ἄλλο. διὸ καὶ προστέθηκε, στοχαζόμενον ἀγαθῶς, καλῶς, ταχέως, ἀπόνως, εὐρύθμως, εὐπόρως, ὡς ἐξ ἧς προεῖπεν ἀσκήσεως, τούτων ἡμῖν περιγινομένων· ὅπως δὲ ἕκαστον αὐτῶν ἔσται, μετ' ὀλίγον διδάσκει. D κατὰ δὲ οὖν τὸ παρὸν, ἀναμεμνῆσθαι τοσοῦτον, ὡς ἡ τούτων διδασκαλία κεφάλαιον ἔχει τὸ, ὅπως, ὅπερ ἐστὶν ἕν τι τῶν ἐν τῇ πρώτῃ διαιρέσει περιεχομένων. Αναμνησθῶμεν δὲ καὶ ὅτι τὰς χεῖρας ὁμοίας εἶπε, καίτοι ἀπαραλλάκτους οὔσας τῷ εἴδει.

Quæ & qualiter Chirurgica organa & armena paranda sint, ubi collocanda, unde sumenda, & à quibus accipienda dicetur. Medicis imperantibus ægris astantes obtemperent.

E Ἅτινα, καὶ οἷως χειρουργικὰ τὰ ὄργανα, καὶ τὰ ἄρμενα σκευαζόμενα ᾖ, καὶ ὅπου καθισόμενα, καὶ ὅθεν, ἀφ' ὧν λειψόμενα εἰρήσεται. τοῖς ἰατροῖς κελεύουσιν οἱ παρεόντες πειθαρχείτωσαν.

TEXTUS HIPPOCRATIS XXIV.

INstrumenta certè & quando, & qualiter paranda sint, dicetur; ubi oportet, ne operationem remorentur, neque his assumendis impedimento sint; sed juxta operaturam corporis partem prostent; quod si alius ea præbeat, is paulò ante paratus; quum autem imperaveris, imperata *faciat.*

ΙΓΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. κδ'.

ΟΡγανα μὲν καὶ ὅτε, καὶ οἷως εἰρήσεται. ὅκου δεῖ, μὴ ἐμποδὼν τὸ ἔργον, μηδὲ ἐμποδὼν τῇ ἀναιρέσει, παρὰ τὸ ἐργαζόμενον δὲ τοῦ σώματος ἔστω, ἄλλος δὲ ἢν διδῷ ἑτοίμως ὀλίγῳ πρότερον ἔστω, ποιείτω δὲ ὅταν κελεύῃς.

GALENI COMMENTARIVS.

F

QUod non solùm labia & scamna, & quæ cætera machinamenta solertiorem structuram sortiuntur, sed & quæ vulgari nomine ἄρμενα, *Instrumenta* vocantur, eâ organorum appellatione comprehendat, hîc dilucidè cum nominis & significationis perceptione declaravit. *Quod si alius ea præbeat.* Nam *in Chirurgicis operationibus talia tum assumimus, tum ab aliis accipimus.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΤι μὴ μόνον ἄμβας, καὶ βάθρα, καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα μηχανικωτέραν ἔχει κατασκευήν, ἀλλὰ τὰ προσηγορικῶς ἄρμενα καλούμενα, τῇ προσηγορίᾳ τῶν ὀργάνων περιλαμβάνει, σαφῶς ἐδήλωσεν ἐνταῦθα, μετὰ τοῦ τῆς ἀναιρέσεως ὀνόματος, καὶ τῆς φαίαι. Ἄλλος δὲ ἢν διδῷ, καὶ γὰρ ἀναιρούμεθα κατὰ τὰς χειρουργίας τοιαῦτα, καὶ παρ' ἑτέρων δεχόμεθα.

Τοὺς παρεόντας διακεκελευσμένα ὑπηρετεῖν ἀσθενέοντι, καὶ τὸ σῶμα ἠρεμέον κατέχειν, καὶ τῷ ἐργαζομένῳ ἰατρῷ ἀκούειν χρή.

Astantes ægro imperata ministrent, corpus quietum contineant; & operanti Medico silentes auscultent.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κέ.

ΟΙ δὲ περὶ τὸν ἀσθενέοντα, τὸ μὲν χειριζόμενον παρεχόντων, ὡς ἂν δοθῇ, τὸ δὲ ἄλλο σῶμα κατεχόντων, ὡς ἂν ἀτρεμέῃ σιγῶντες, ἀκούοντες τοῦ ἐφεστῶτος.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXV.

ASsidentes autem ægrotanti quod tractatur, prout datum fuerit, exhibeant; reliquum autem corpus ita contineant, ut totum quiescat immobile, & silentes præfecto auscultentur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΣΑφὴς ἡ ῥῆσίς ἐστι, ὡς μηδεμιᾶς ἐξηγήσεως δεῖσθαι.

GALENI COMMENTARIUS.

TExtus ita dilucidus est, ut nullam explicationem desideret.

Τὸ πρῶτον τοῦ βιβλίου τμήματος, καὶ δευτέρου ὑπομνήματος τέλος.

Finis Sectionis primæ Libri, & Commentarii secundi.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΟ ΚΑΤ' ΙΗΤΡΕΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ,
ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ
ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

HIPPOCRATIS
DE MEDICI OFFICINA LIBER:
ET GALENI IN EUM
COMMENTARIUS SECUNDUS.

Η ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Διδάσκουσι τὰς τῶν μορίων πεπονθότων ἐπιδέσεις, καὶ τοὺς ἐπιδεσμούς, καὶ τὰς ῥαφάς, καὶ τἄλλα ἐξ ὧν συμπληροῦται ἡ τέχνη χειρουργική.

LIBRI ET COMMENTARII ARGUMENTUM.

Docent partium affectarum deligationes, fascias, suturas, & alia ex quibus expletur Medicinæ pars quæ manu tenetur.

Duplex esse deligationis genus, constructum, & construendum. Quæ utrumque ac potissimum quod construitur deceant, tum propria tum communia explicantur.

HIPPOCRATIS TEXTUS I.

Deligationis duæ sunt species, constructa, & quæ construitur. Quæ construitur, celeriter, non laboriosè, promptè, concinnè construatur. *Celeriter, quo expediantur operationes; non laboriosè, quò facilè elaborentur; promptitudo, ut ad omne præsto sit:* earum *concinnitas, ut conspectum oblectet. Quibus autem exercitationibus hæc* comparentur, *pronunciatum est.*

GALENI COMMENTARIUS.

Quædam profectò communia deligationibus utrisque sunt; quædam verò ipsarum alteri propria. Illa quidem *promptè ac ce-*

A Δύο τῆς ἐπιδέσεως εἴδεα, εἰργασμένον, καὶ ἐργαζόμενον. Ἅτινα τῷ ἀμφοτέρῳ καὶ μάλιστα τῷ ἐργαζομένῳ προσήκει τά τε ἴδια, τά τε κοινά.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ α'.

Ἐπιδέσιος δύο εἴδεα, εἰργασμένον, καὶ ἐργαζόμενον. Ἐργαζόμενον μὲν ταχέως, ἀπόνως, εὐπόρως, εὐρύθμως. Ταχέως μὲν ἀνύειν τὰ ἔργα. ἀπόνως δὲ, ῥηϊδίως δρῆν. εὐπορίη δὲ, ἐς πᾶν ἑτοίμη. εὐ-
B ρυθμίη δὲ, ὁρῆσθαι ἡδέως. ἀφ' ὧν δὲ ταῦτα ἀσκημάτων, εἴρηται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰ μέν τοι κοινὰ ταῖς ἐπιδέσεσιν ἀμφοτέραις ἐστί, τὰ δὲ καθ' ἑτέραν αὐτῶν ἴδια. Τὰ μὲν εὐπόρως καὶ τα-

χέως τῆς γινομένης ἐπιδέσεως ἴδια· τὰ δὲ ἀγαθῶς, A καὶ καλῶς, τῆς ἤδη γεγονυίας. Ὀνομάζει δὴ αὐτὸς τὸ μὲν τῆς γινομένης ἐπιδέσεως, ἐργαζόμενον εἶδος. τὸ δὲ τῆς ἤδη γεγονυίας, εἰργασμένον. τὸ δὲ ἀπόνως, καὶ εὐρύθμως, ἄμφω ἐστὶ κοινά· τὸ μὲν ἀπόνως κατ᾽ ἄμφω, τῷ τε ὀνόματι, καὶ τῷ σημαινομένῳ. Τὸ δὲ εὐρύθμως, τῷ μὲν ὀνόματι κατ᾽ ἄμφω, τῷ σημαινομένῳ δὲ, οὐχ ὡσαύτως. ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς ἔτι γινομένης ἐπιδέσεως, ἡ εὐρυθμία, κατὰ τὴν τῶν χειρῶν γίγνεται κίνησιν· ἐπὶ δὲ τῆς γεγονυίας ἤδη, κατὰ B τὴν οὖσαν περιβολὴν τῶν ὀθονίων. Ἔξεστι δὲ τὴν γινομένην ἔτι περιβολὴν τῶν ἐπιδέσμων εὔρυθμον γίγνεσθαι φάναι κατὰ τὸ ἐργαζόμενον εἶδος τῆς ἐπιδέσεως. μή τι δὲ καὶ τὸ ἀπόνως, ἐπὶ πλέον ἐστὶν ἐν τῇ γινομένῃ τῆς ἤδη γεγονυίας. Ἡ μὲν γὰρ ἤδη γεγενημένη, κατὰ τὴν τῶν ἐπιδέσμων μόνην θλῖψιν ὀδύνην φέρει· ἡ δὲ γινομένη, καὶ κατὰ τοῦτο μὲν, ἀλλὰ κατὰ καὶ τὸ κρατεῖσθαι τὸ κῶλον οὐ προσηκόντως, εἰ μὴ θλίβεται γὰρ ἐνίοτε, κατὰ τοῦτο μὲν, αὐτῆς τῆς ἐπιβολῆς C τῶν ἐπιδέσμων ἀναμαρτήτως ἐπιτελουμένης. Ἔξεστι δὲ φάναι καὶ κατὰ τὴν τῶν ψαυόντων ὁμιλίαν, ἤτοι ψαύουσαν, ἢ μὴ, κοινὴν ἀμφοῖν εἶναι· κατὰ μὲν τὴν γινομένην ἐπίδεσιν, ὑπὸ τῶν κρατούντων τὸ θεραπευόμενον μέρος, ἤτοι θλιβόντων, ἢ μὴ· κατὰ δὲ τὴν ἤδη γεγονυῖαν, ἐκ τῆς ἀναλήψεως μὲν, ὡς ἐπὶ χειρὸς τὴν ταινίαν, ἀποθέσεως δὲ, ὡς ἐπὶ σκέλους τὰ ἐπιβεβλημένα, καθ᾽ ἃ ἐστήρικται. οὐ μικρὸν δὲ, τῇ τῆς γινομένης ἐπιδέσεως ἀπονίᾳ συντελεῖ τὸ τάχος τῆς ἐνεργείας, ὃ πάλιν αὐτὸ, διὰ τῆς εὐπορίας μάλιστα συμπληροῦται. Καὶ δὴ D ταῦτά ἐστι τὰ κυριώτατα τῆς γινομένης ἐπιδέσεως ἀγαθὰ, τό, τε τῆς κρατήσεως ἄθλιπτον, καὶ τὸ τῆς εὐπορίας ἕτοιμον. Ἡ γὰρ ἐν τῷ σχήματι πλημμέλεια, κοινὴ καὶ τῶν ἐπιδεδεμένων μορίων ἐστί. Καὶ νῦν ὁ λόγος ἐνέστηκεν αὐτῷ περὶ τῆς ἐν τῷ προσήκοντι σχήματι γινομένης ἐπιδέσεως. ἴδιαι ἀρεταὶ καὶ κακίαι τῶν σχημάτων εἰσὶν, ὥσπερ καὶ τῶν ἐπιδέσμων, ὑπὲρ ὧν νῦν μόνον ποιεῖται τὸν λόγον ἄνευ τοῦ σχήματος. Ὅταν οὖν εὐπόρως ἡ ἐπίδεσις γίνηται, ταχέως ἀνύει τὸ ἔργον. αὐτὸς γὰρ ἐδήλωσε τὴν εὐπορίαν, ὅτι ποτὲ δύναται σημαίνειν ἐν τῷ φάναι, εὐπορίη δὲ, ἐς πάντα ἑτοίμη. καὶ E γίγνεται τοῦτο, προεγνωσμένου τῷ νῦν ἐπιδοῦντος, ὡς μηδεμίαν ἀμφιβολίαν αὐτῷ καὶ σκέψιν ὑποπίπτειν, ἐνεργοῦντος πότερον ὡς δεῖ, πῶς, ἢ ὡς μὴ δεῖ, πῶς ἄγειν τὸν ἐπίδεσμον. ἡ γοῦν ἐλευθερία ταυτὸν οὖσα τῷ ἑτοιμοτάτῃ, ῥάστην ἀποτελεῖ τὴν ἐνέργειαν. Αὐτὸς δὲ εἶπε τὴν ἀπονίαν, ἐκ τοῦ ῥᾳδίως δρᾶν γίγνεσθαι· πρόδηλον δὲ, ὅτι καὶ τάχος ἔζευκται ταῖς εὐπόροις τε καὶ ταχείαις ἐνεργείαις. Ἡ μὲν οὖν ἀπονία τῶν λυσιτελεστάτων ἐστὶ τῷ χειριζομένῳ, καὶ δι᾽ αὐτὴν τὸ τάχος εὐπορία ῥᾷστον, εἰ F καὶ ταῖς ἐνεργείαις εὐπορίζουσα. Τὸ δὲ τῆς εὐρυθμίας ἡδονὴν τοῖς ὁρῶσιν ἐργαζόμενον, ὡς ἐφεξῆς αὐτὸς εἶπε, ὡς ἐκ περιουσίας κεῖται τῷ χειρίζοντι, ἐπαύξον αὐτῷ τὴν παρὰ τοῖς ἰδιώταις δόξαν. ἧς ὁ μὲν φιλόδοξος ἀνὴρ, ἥττων ἐστὶν ὡς ἐραστὴς παιδικῶν· ὁ δὲ φιλάνθρωπος, οὐχ ἥττων μὲν, διαπονεῖται δὲ ἐπαινεῖσθαι, φροντίζων τοῦ μᾶλλον πιστεύεσθαι παρὰ τοῖς κάμνουσι· καὶ γὰρ καὶ πειθομένους αὐτῷ

leriter construendæ deligationi sunt propria; hæc verò *rectè*, *ac decorè*, jam constructæ. Construendum deligationis genus, ἐργαζόμενον ipse nominat; jam constructum, εἰργασμένον. *Non laboriosè*, *&* *concinnè* sunt utrisque communia; *non laboriosè* quidem utrisque tum nomine, tum significatione; *concinnè*, utrisque nomine; significatione verò non peræquè. Nam in ea quæ adhuc construitur deligatione, manuum motu fit concinnitas; in ea verò quæ jam constructa est, ductâ fasciarum circumvolutione. At pronunciare par est eam quæ construitur etiamnum fasciarum circumvolutionem, concinnam edi in eo quod construitur deligationis genere. Nunquid etiam, *non laboriosè*, frequentiùs datur in ea quæ construitur, quàm in ea quæ jam constructa est? Nam quæ jam constructa est, solo fasciarum pressu dolorem adfert; quæ verò construitur, ea quoque ratione, imò quòd membrum indecenter contineatur, vel non, interdum enim idcirco comprimitur, quum ipsa fasciarum injectio citra læsionem perficiatur. At fas est quoque in hac asserere *fasciarum* tangentium coïtum, sive tangat, sive non, utrisque communem esse: in ea autem quæ construitur deligatione, sub eam quæ manu curatur partem continentibus, sive ipsæ comprimant, sive non. In ea verò quæ jam facta est, suspensione quidem ut in brachii mitella; repositione verò ut in cruris rebus ipsi subjectis quibus fulciatur. Non parùm autem quum deligatio construitur doloris vacuitati confert operandi celeritas, quæ promptitudine potissimum expletur. Atque hæc sanè præcipua sunt construendæ deligationis bona, & citra pressum amplexus, & promptitudinis alacritas. Error enim in figura communis quoque est partibus devinctis. Atque ipsi de decenti construendæ deligationis figura nunc instat oratio. Suæ sunt figurarum virtutes & vitia, quemadmodum & fasciarum, de quibus hîc duntaxat prætermissa figura mentionem facit. Quum itaque promptè construatur deligatio, celeriter opus peragitur: ipse nanque promptitudinem, quid nimirum valeat his verbis declaravit; *promptitudo verò, ut ad omne parata sit*. Idque contingit quum qui nunc deligat, prænovit nullam sibi ambiguitatem, nullamque disceptationem dum operatur, succidere, utrùm hoc modo deceat, aut ulla ratione non deceat fasciam ducere. Libertas igitur idem existens, quòd paratissima facillimam efficit operationem. Ipse verò pronunciavit doloris vacuitatem ex facile operando oboriri. Constat autem celeritatem & promptis & celeribus operationibus junctam esse. Itaque doloris vacuitas eorum est quæ manu curando *ægrotanti* conducunt, & ob ipsam celeritas promptitudine facillima, si operationibus quoque suppetat. Concinnitas autem spectantibus oculis oblectamentum parit, quemadmodum serie protulit Hippocrates, ut quæ ex rerum manu medenti necessariarum amplitudine pendeat, ipsique apud vulgus gloriam adaugeat; quâ vir ambitiosus vilior evadit, ut deliciarum puerilium amator. Vir autem humanus non vilior quidem redditur, sed laudari desiderat, dans operam ut apud ægrotos magis fide & autoritate valeat, quos eâ re sibi obsequentiores con-

ciliabit; quod ipsis perutilius existit. Hujus ergo authoritatis apud vulgus *captandæ* gratia, non solum Medicus, verũ etiam Philosophus gloriam aucupari contendit. Magis enim homines juvat, quum apud eos & honoratur & admirationi est, ut qui quæ facit, magis imitentur, ac ejus imperiis tanquam Dei cujusdam mandatis obtemperent. *Quibus verò exercitationibus hæc comparentur, pronunciatum est.* Celeriter, non laboriosè, facile, ac promptè; à quibus exercitationibus *operandi facultas* Medicis suppetat dictum esse pronunciavit. Etenim pronunciatum est potissimũ quidem tum ubi scripsit agentem in operibus edendis utraque manu *exercendum esse, & ambabus simul,* ambæ siquidem sunt similes; tum ubi docuit in summis digitis exercendis pleraque indice quidem ad pollicem admoto, tota verò manu prona, & ambabus adversis agenda esse.

Quæ deligationem constructam deceant, ut & duas deligationis species simplicem & compositam; utramque triplicem; simplicem orbicularem, asciam, simam; compositam oculum, rhombum, semirhombum constituit Hippocrates, explicat Galenus.

HIPPOCRATIS TEXTUS II.

Quæ cõstructa est, rectè, decorè. Decore quidẽ, simpliciter, distinctè; aut similibus, aut æqualibus; æqualiter & similiter; aut inæqualibus & dissimilibus, inæqualiter & dissimiliter. ***Species autem*** *hæ sunt, simplex, circularis, ascia, sima, oculus, rhombus, & dimidiatus. Species speciei, & partis deligandæ affectioni congruat.*

GALENI COMMENTARIUS.

DUabus deligationis speciebus *constitutis*, & ipsis vocatis, una quidem quæ adhuc fit, construenda; altera verò quæ jam facta est, constructa, nunc in eo quæ hunc præcedit textu, construendam deligationem quò optimè construatur percensuit. In hoc verò præsenti constructam perlustrat; in quo hanc decorè factam esse pronunciat, si tum *simpliciter*, tum *distinctè* processerit *simpliciter* quidem, quum ipsi linteum neque impactum est, neque duplicatum inseritur, neque rugas habet, sed æquabiliter partibus omnibus impositũ; *distinctè* verò quum secundæ & tertiæ lintei distributiones involuuntur. Atque hîc mihi etiam videtur ex duobus ab eo pronunciatis quibus deligatio decorè constructa expletur, alterũ quidem simpliciter; non prorsus explicatum tanquam dilucidum enunciasse, ut alterũ verò distinctè cùm explicat sequentia omnia intellexisse. Jam verò his mentem adhibe, memorans me paulo antè explicasse *distinctè* decenter esse. Appositũ est secundũ fasciæ circuitum interdum planè æqualem, ac primo nulla ex parte diversum esse, interdum inæqualem. Fit autem æqualis extremis partium fasciæ partibus pro latitudine hucusque desinentibus, ut alterum neque exuperet, neque desit; sed ex utriusque fit extremum, ac si quoque una quædam esset unius fasciæ duplicatæ positura. Jamverò ipsi similiter tertius fiat circuitus,

A μᾶλλον ἕξει, λυσιτελὲς δὲ μᾶλλον, τοῦτ' ἔστιν αὐτοῖς. ἕνεκα τοίνυν ταύτης τῆς παρὰ τοῖς πολλοῖς εὐδοξίας, οὐ μόνον ἰατρὸς, ἀλλὰ καὶ φιλόσοφος ἀντιποιεῖται. μᾶλλον γὰρ ὠφελεῖ τοὺς ἀνθρώπους, τιμώμενός τε, καὶ θαυμαζόμενος ὑπ' αὐτῶν, ὡς ἂν καὶ μᾶλλον μιμουμένων ἃ πράττει, καὶ πειθομένων οἷς κελεύει, καθάπερ τινὸς Θεοῦ προστάγμασιν. ἀφ' ὧν δὲ ταῦτα ἀσκημάτων εἴρηται. τὸ ταχέως, καὶ ἀπόνως, καὶ ῥαδίως, καὶ εὐπόρως, ἀφ' ὧν ἀσκημάτων παραγίνεται τοῖς ἰατροῖς, εἰρῆσθαί φησι. καὶ γὰρ εἴρηται, μάλιστα μὲν ἐν τῷ τοῖς ἔργοις ἀσκεῖν, ἑκατέρῃσι δρῶντα, καὶ ἀμφοτέρῃσιν ἅμα. ὅμοιαι γὰρ εἰσὶν ἀμφότεραι. ἤδη δὲ κἂν τῷ ἀσκεῖν, δακτύλοις μὲν ἄκροις, τὰ πλεῖστα λιχανῷ πρὸς μέγαν, ὅλῃ δὲ καταπρηνεῖ, ἀμφοτέρῃσι δὲ ἐναντίῃσι.

Τὰ τῇ εἰργασμένῃ ἐπιδέσει προσήκοντα, ὡς καὶ δύο τῆς ἐπιδέσεως εἴδη, τὸ ἁπλοῦν, καὶ τὸ σύνθετον. Ἀμφότερον τριπλοῦν· τὸ μὲν ἁπλοῦν ἔγκυκλον, σκέπαρνον, σιμόν· σύνθετον δὲ ὀφθαλμὸν, ῥόμβον, καὶ ἡμίρρομβον συνιστῆσιν ὁ Ἱπποκράτης, καὶ ἐξηγεῖται ὁ Γαληνός. C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ β'.

Εἰργασμένον δὲ ἀγαθῶς, καλῶς. καὶ καλῶς μὲν ἁπλῶς, εὐκρινέως, ἢ ὅμοια, ἢ ἴσα, καὶ δὲ ἴσως καὶ ὁμοίως, ἢ ἄνισα καὶ ἀνόμοια, ἀνίσως καὶ ἀνομοίως. Τὰ δὲ εἴδεα, ἁπλοῦν, ἔγκυκλον, σκέπαρνον, σιμὸν, ὀφθαλμὸς, ῥόμβος, καὶ ἡμίτομον. Ἁρμόζον τὸ εἶδος τῷ εἴδει, καὶ τῷ πάθει τοῦ ἐπιδεομένου.

D

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΔΥο τῆς ἐπιδέσεως εἰπὼν εἴδη, καὶ καλέσας αὐτῶν, τὸ μὲν ἔτι γιγνόμενον, ἐργαζόμενον, τὸ δὲ ἤδη γεγενημένον, εἰργασμένον· ἐν τῇ πρὸ ταύτης ῥήσει, τὸ ἐργαζόμενον, ὅπως ἂν ἄριστα γίγνοιτο, διῆλθεν. ἐν δὲ ταύτῃ τῇ νῦν προκειμένῃ, τὸ εἰργασμένον, ἐν ᾧ τὸ μὲν καλῶς φησιν αὐτὸς γίγνεσθαι, καὶ διά τε τοῦ ἁπλῶς, καὶ εὐκρινέως, τοῦ μὲν ἁπλῶς, μήτε E πεπαρμένου αὐτῷ τι τῶν ὀθονίων, μήτ' ἐνδεδιπλωμένου, μήτε ῥυτίδας ἔχον, ἀλλ' ὁμαλῶς ἅπαντα μέρη τεταμένον. τοῦ δ' εὐκρινέως, ὅταν αἱ δεύτεραι καὶ τρίται, κατὰ τὴν αὐτῶν νομὴν προσηκόντως γίγνονται. Καί μοι δοκεῖ κἂν ταῦτα τῶν εἰρημένων ὑπ' αὐτοῦ δυοῖν, ἐξ ὧν συμπληροῦται τὸ καλῶς ἐπιδεδέσθαι, τὸ μὲν ἕτερον, τὸ ἁπλῶς ἀνεξήγητον ὡς σαφὲς εἰρηκέναι, τὸ δ' εὐκρινῶς, ἐξηγούμενος εἰρηκέναι τὰ ἐφεξῆς πάντα. Καὶ τοίνυν ἤδη F πρόσεχε τὸν νοῦν αὐτοῖς, μεμνημένος ὡς ἀρτίως ἐγὼ τὸ εὐκρινῶς, ἔφην εἶναι προσηκόντως. πρόσκειται μὲν δευτέραν οὖν βολὴν τοῦ ἐπιδέσμου, ποτὲ μὲν ἀκριβῶς ἴσην, καὶ τῇ πρώτῃ μηδαμόθεν παραλλάττουσαν, ἐνίοτε δὲ, οὐκ ἴσην. γένοιτο δ' ἂν ἴσα τι τῶν κατὰ τὸ πλάτος αὐτοῦ μερῶν περάτων ἐς ταὐτὰ τελευτώντων, ὡς μήτε ὑπερβάλλειν, μήτ' ἐνδεῖν τὸ ἕτερον, ἀλλ' ἀμφοῖν γενέσθαι τὸ πέρας, ὡς εἰ καὶ μία τις ἦ ἑνὸς ἐπιδέσμου διπτύχου θέσις. ὡσαύτως δὲ ἤδη αὐτῇ, καὶ τὴν τρίτην γίγνεσθαι,

καὶ εἰ τετάρτης δέοι, καὶ ταύτην. ἐπὶ οὖν τοῦ καλουμένου A ῥόμβου τε, καὶ ἡμιρρομβίου, τὴν ἀκρίβειαν ταύτην φυλάττεσθαι χρή.

Τὴν μέντοι καταγματικὴν ἐπίδεσιν, ὅταν ἐπὶ πήχεος, ἢ βραχίονος, ἢ μηροῦ γίγνηται, τὸν εὐκρινέστερον τόπον ἴσχειν συμβαίνει. νέμεσθαι γὰρ ἐπ᾽ αὐτῆς κελεύει, τὸν μὲν πρῶτον ἐπίδεσμον ἄνω, τὸν δὲ δεύτερον, πρότερον μὲν κάτω, μετὰ ταῦτα δὲ αὖθις ἄνω, μέχρις ἐς ταὐτὸν ἀφίκηται πέρας τῷ δευτέρῳ. τοῦτο δὲ οὐ δύναται γενέσθαι χωρὶς τοῦ παραλλάττειν B ἄλληλα τὰ πέρατα τοῦ πλάτους τῶν ὀθονίων. ἐν τούτῳ δὴ πάλιν αὐτὸ γίνεται, φυλαττομένης διὰ πάσης τῆς ἐπιδέσεως, ἴσης τῆς ἐγκλίσεως, ἣν ἀπὸ τῆς εὐκύκλου περιβολῆς ἐποιησάμεθα. καλεῖται δὲ εὔκυκλος ἡ πάντα κύκλον ἀπαρεγκλίτως περιλαμβάνουσα τὸ πεπονθὸς μέρος. ἐπὶ ταύτης μὲν οὖν, τὰ τῆς δευτέρας, καὶ τρίτης τῶν ὀθονίων τοῦ πλάτους πέρατα, κατ᾽ ἀλλήλων ἐπικεῖσθαι, μήτε ὑπερέχοντός τινος, μήτ᾽ ἐνδέοντος.

C

Τῆς δὲ ἐγκεκλιμένης, ἀναγκαῖον μὲν δήπου, τὴν νομὴν, ἢ πρὸς τὰ κάτω μέρη τοῦ πεπονθότος μέρεος, ἢ ἄνω γίγνεσθαι. φυλάττοις δὲ κἂν τούτῳ τῆς ἐγκλίσεως ὁμοίας διὰ παντὸς, εὐκρινὴς οὕτως ἡ ἐπίδεσις ἔσται. εἰ γὰρ ἤδη προσέχεις τὸν νοῦν τοῖς εἰρημένοις, ἤδη σοὶ δῆλόν ἐστι, ἕνα μὲν τρόπον εἶναι τῆς ἐγκύκλου περιβολῆς τῶν ὀθονίων, οὐκ ἔχοντα τὸ μᾶλλον, καὶ ἧττον, οὐχ ἕνα δὲ τῆς ἐγκεκλιμένης. ἧττόν τε γὰρ καὶ μᾶλλον ἑτέραν ἑτέρας ἐγκεκλίσθαι δυνατόν. ὅμως δ᾽ οὖν ἐνταῦθα, τὴν μὲν ὀλίγον ἐγκεκλιμένην, σκέπαρνον ὀνομάζει, D τὴν δὲ πολὺ, σιμὴν, ἐκ μεταφορᾶς, τοῖς ὀνόμασι χρώμενος, σκέπαρνον μὲν οἱ τέκτονες ὀνομάζουσιν ὄργανόν τι, κατὰ τὸ πέρας αὐτοῦ καθ᾽ ὃ τέμνει τὰ ξύλα, βραχεῖαν ἐπιστροφὴν ἔχον ὀφρυῶδη, καθάπερ ἡ ἄμβη.

Σιμὰ δὲ καλοῦσιν οἱ Ἕλληνες χωρία καθ᾽ ἃ συνάπτει λόφῳ πεδίον, ἐν αὐτῇ συμβολῇ γίνεται τὸ σιμὸν, ἑκατέρου καθ᾽ ἑαυτὸ τῶν συμβαινόντων οὐκ ὄντος σιμοῦ. τὸ μὲν γὰρ πεδίον εὐθὺς ὁμαλές ἐστι, ὁ δὲ λόφος ἀνάντης καὶ E ὑψηλὸς, καὶ ἔνθα ἀλλήλοις συμβάλλουσι, τὸ σιμὸν γίγνεται σχῆμα. ὡσαύτως τὸ κἂν ὁδὸς κατάντης ἀνάντει συνάπτει, κατὰ τὴν συμβολὴν αὐτῶν γίγνεται. οὕτω καὶ τῆς ῥινὸς τὸ σιμὸν, ἐν ᾧ καὶ μέσον τῶν ἑκατέρωθεν ὑψουμένων, τὴν γένεσιν ἔχει, καὶ ἤδη σύμπασα ἡ ῥὶς, ἀπὸ τούτου τοῦ μέρους ὀνομάζεται σιμή. πολλὰς γὰρ ἴσμεν ὅλοις τοῖς σώμασι, προσηγορίας ἀπὸ τῶν μορίων τινὶ συμβεβηκότων, γιγνομένας, ὥσπερ καὶ αὐτὸν τὸν σιμὸν ἄνθρωπον. οὐ γὰρ οὕτω σιμὸς, ὡς παχὺς, ἢ ἰσχνὸς, ἢ λευκὸς, ἢ μέλας, ἀλλ᾽ ὡς F ἢ γλαυκὸς, ἢ χαροπὸς, ἢ κυρτὸς λέγεται. ἐπὶ μὲν οὖν τῆς ῥινὸς, καὶ τῶν ὀδόντων ἡ σιμότης κυρίως ὀνομάζεται. ἐπὶ δὲ τῆς ἐπιδέσεως, ὑφ᾽ Ἱπποκράτους, ὥσπερ καὶ ἡ ἄμβη, καὶ τὸ σκέπαρνον, εἶδος τῆς περιβολῆς τῶν ὀθονίων. ὅταν γὰρ κελεύῃ τοὺς σπλῆνας σκεπαρνηδὸν περιβάλλειν τῷ κώλῳ, διορίζει τῆς ἐγκύκλου περιβολῆς τὸ ἐγκεκλιμένον οὕτως, ὡς τὸ τεκτονικὸν σκέπαρνον. οὐ γὰρ βούλεται λοξὴν ἱκανῶς γίνεσθαι τὴν περιβολὴν τῶν σπληνῶν ἀφεστηκυῖαν πολὺ τῆς ἐγκύκλου

& quartus si hoc quoque sit opus. Itaque & in eo qui rhombus, & in eo qui semirhombus vocatur, hanc accurationem servari oportet.

A Rhombus. | B Semirhombus.

Enimvero, catagmaticam, *fracturis idoneam* deligationem, quum cubito, aut brachio, aut femori astruitur, faciliorem locum occupare contingit. In ipsa namque imperat primam fasciam sursum distribui; secundam priùs deorsum, deinde adverso sursum donec in idem extremum ad secundam accedat. Id autem fieri nequit, nisi lateralia linteorum extrema sibi mutuò immutentur. In hac certè idem iterabitur, servata per totam deligationem æquali inclinatione, quam ab orbiculari spira orsam formavimus. Vocatur autem orbicularis, quæ partem affectam toto orbe citra inclinationem amplectitur. In hac igitur lateralia secundæ & tertiæ circumvolutionis fasciarum extrema sibi mutuò subjacent, nullo excedente, nulloque sublabente.

C Orbicularis fincera, & æqualis deligatio. | D Ascia fincera, & æqualis.

At in declinante deligatione fasciæ distributionem aut ad inferiores affecti loci partes devolvi, aut ad superiores evehi necesse est. Ut autem in hac perpetuo similem esse declinationem observaveris: ita distincta ac facilis *ubique* erit deligatio. Quod si jam rebus proditis mentem intendas, jam tibi innotescet orbicularis spiræ fasciarum unicum esse modum, cui neque plus, neque minus est, non autem unicum declinantis. Etenim plus & minus alteram altera declinare contingit. Hîc tamen illam quæ paululum declinaverit, asciam; quæ multum, simam per translationem usurpatis nominibus vocitam. Asciam namque fabri lignarii quoddam instrumentum appellant, quod in summitate qnâ lignâ incidit, modicè incurvum supercilium habet, veluti labrum.

E Sima distincta æqualis —— Sima distincta inæqualis.

Sima vero loca Græci in quibus planities collem copulat; in ipsa copula simum nascitur, quum neutrum continentium simum existat. Planities siquidem recta æqualis est, collis verò acclivis & altus, atque ubi sese mutuò copulant, sima figura proditur. Eadem figura fit, qua declivis via acclivi in ipsarum copula committitur. Eodem modo sima nasi pars, in qua & medium partium quæ utrinque in sublime feruntur, ortum habet, atque tum universus nasus ab ea parte simus nominatur: Multas enim scimus totis corporibus appellationes à quibusdam partium accidentibus oboriri, quo modo & ipsum hominem simum *appellari*. Non enim simus sicut crassus, aut tenuis, aut albus, vel niger; sed velut glaucus, vel ravus, vel gibbus dicitur. Ergo in naso quidem & via simitas propriè nominatur; in deligatione verò ab Hippocrate *per translationem*, quemadmodum & labrum, & ascia, circuitus fasciarum species. Quum enim jubeat splenia membro asciatim involvi, definit orbiculari circuitu eum qui sicut fabrilis ascia declinat: Non enim vult magnopere obliquum esse spleniorum circuitum ab orbiculari multùm

remotum; sed paululum declinantem quoad sat tutissimum contusarum partium complexum efficiant.

At perspicuum est in utroque dictorum circuitum & plus & minus *inclinationis* esse, quum neuter ipsorum simplex sit, & uniformis, cujusmodi est orbicularis. In illo siquidem orbicularem simplici oppositum adducit; sed postea & asciam & simum utcumque per se & seorsum, ut definitum est. *Distinctè* autem significat, quod discretè & seorsim fieri diximus, aut quum omnes fasciæ circuitus eosdem habent latitudinis fines, aut inclinationem ordinatam. Voco autem ordinatam inclinationem si quæ cum linteorum latitudine conspiciuntur, æque inter se distant. Atque id continget, quum qui deligat, quam ab initio instituit, æqualem ubique inclinationem servet.

Quemadmodum autem Artemidorus & Dioscorides alibi priscos textus innovant, ac transponunt: ita hîc quoque casum transmutant videlicet dictionem, *simplex orbicularis*, simplex in orbem scribentes; Rem quidem rectè intellexerunt, sed audacter scripturas immutarunt. Quæ tamen plurima non probè intellexerunt, ausi sunt ea immutare, quorum nunc propterea mentionem facio, quamvis textus quorum ab initio ad hunc usque diem decem millia mutarunt, non memoraverim, quum hos rectè intellexisse & clariùs transcripsisse mihi videantur; Aberant tamen in parvis, neque mentem authoris assequuntur. Verùm de his semel dixisse satis sit. Præfatus autem Hippocrates *decorè quidem, simpliciter, distinctè*; deinde verò his additis, *similibus & dissimilibus, æqualiter & similiter; inæqualibus & dissimilibus, inliter & dissimiliter*, quasi communem distinctarum deligationum scopum docuit. Æqualia namque & similia corporis membra æqualiter similiter suas omnes partes fasciam universam devinci postulant; inæqualia & dissimilia, inæqualiter & dissimiliter. Prisca certè exemplaria, *hujusque* libri Interpretes non integrè scriptas sententias norunt, non additis inæqualiter & dissimiliter; verum his scriptis, inæqualibus & dissimilibus subaudire quoque volunt inæqualiter & dissimiliter; ab Hippocrate prætermissa, quòd ex pronunciatorum serie manifesta innotescerent. Hæc autem interpretationis facies brevitatis propria non est, sed erratum manifestum. Præstiterit ergo si hoc modo scripta comperta sint, censere hæc veluti alia multa primorum exemplarium erroribus scatere; idque contigisse, quòd librarius ea prætererit, erroresque huc usque superfuerint. In brachio itaque æqualiter & similiter construi possunt circuitus, qui in femore & cubito digrediuntur, paulo verò magis in tibias dilabuntur. At in humeri capite, & in ischio contrariis partibus indigemus, quemadmodum & in capitis lateribus. Frons quidem & nasus orbicularem fasciæ circulum desiderant æqualiter & similiter ductum, ut & verticis partes, qui etsi non in orbem hîc deligationem strui postulat, æqualiter & similiter *procedentem* requirit. De his autem in sequentibus diligentius tractabitur. Nunc verò ad textus residuum accedamus.

A καλυμένης, ἀλλ' ἐγκεκλίσθαι μικρὸν, ὅσον ἱκανὸν, ἀσφαλεστάτην ἐργάσασθαι τὴν κράτησιν τῶν συντετριμμένων.

Εὔδηλον δ' ὅτι καθ' ἑκατέραν τῶν εἰρημένων ἐπιβολὴν, τὸ μᾶλλόν τε, καὶ ἧττόν ἐστι, οὐδετέρας αὐτῶν ἁπλῆς οὔσης, οὐδὲ μονοειδοῦς, ὥσπερ ἡ ἔγκυκλος. ἐπ' ἐκείνης μὲν οὖν, ὑπεναντίαν ἀνάγει τῇ ἁπλῇ ἔγκυκλον· ἐφεξῆς δὲ, τό, τε σκέπαρνον καὶ τὸ σιμὸν ἑκάτερον ἰδίᾳ, καὶ κατὰ μόνας, ὡς διώρισται. τὸ δὲ εὐκρινέως, σημαίνει μὲν, τὸ οἷον διακεκριμένως τε, καὶ διωρισμένως γίγνεσθαι, ὡς ἔφην, ἤτοι πασῶν τῶν B περιβολῶν τοῦ ἐπιδέσμου, τὰ αὐτὰ πέρατα κατὰ τὸ πλάτος ἐχουσῶν, ἢ τὴν ἔγκλισιν τεταγμένην. ὀνομάζω δὲ τεταγμένην ἔγκλισιν, εἰ τὰ φαινόμενα μετὰ τοῦ πλάτους τῶν ὀθονίων, ἴσον ἀλλήλων ἀφέστηκεν. ἔσται δὲ καὶ τοῦτο, τὴν ἴσην ἔγκλισιν ἀεὶ φυλάττοντος τοῦ ἐπιδοῦντος, ἣν ἐξ ἀρχῆς ἐνεστήσατο.

Καινοτομοῦντες δὲ, ὥσπερ ἐν ἄλλοις, καὶ μετατιθέντες τὰς παλαιὰς γραφὰς, ὅ, τε Ἀρτεμίδωρος καὶ ὁ Διοσκουρίδης, οὕτως κἀνταῦθα μεταβάλλοντες τὴν κλίσιν, ἤγουν τὴν λέξιν, ἁπλοῦν ἐγκύκλως ἔγραψαν, νοήσαντες C μὲν ὀρθῶς, μεταγράψαντες δὲ τολμηρῶς. ἐπὶ μέν τοι τῶν πλείστων οὐδὲ καλῶς νοήσαντες, ἐτόλμησαν μεταγράψαι, διὰ τοῦτο νῦν αὐτῶν ἐμνημόνευσα, καί τοι μυρία τῶν ἔμπροσθεν, ἄχρι τοῦ δεῦρο μεταγεγραφότων οὐ μνημονεύσας· ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἔδοξέ μοι, καλῶς μὲν νενοηκότες, ἐπὶ τὸ σαφέστερον δὲ μεταγράψαι, σφαλέντες ἐν τοῖς μικροῖς, καὶ μὴ νοήσαντες ὡς ὁ γραφεὺς βούλεται. περὶ μὲν δὴ τούτων, ἅπαξ ἀρκέσει λελέχθαι. προειπὼν δὲ ὁ Ἱπποκράτης, καλῶς μὲν, ἁπλῶς, εὐκρινέως, ἐφεξῆς D δὲ προσθεὶς, ὅμοια, καὶ ἴσα, καὶ ἴσως, καὶ ὁμοίως, καὶ ἄνισα, καὶ ἀνόμοια, καὶ ἀνίσως, καὶ ἀνομοίως, ὡς τὸν κοινὸν σκοπὸν ἐδίδαξε τῶν εὐκρινῶν ἐπιδέσεων. τὰ μὲν γὰρ ἴσα, καὶ ὅμοια μέλη τοῦ σώματος, ἴσως καὶ ὁμοίως κατὰ πάντα ἑαυτῶν τὰ μόρια τὸν ἐπίδεσμον ἐπιδεῖσθαι δεῖται. τὰ δὲ ἄνισα καὶ ἀνόμοια, ἀνίσως καὶ ἀνομοίως, καὶ τά γε παλαιὰ τῶν ἀντιγράφων, καὶ οἱ ἐξηγησάμενοι τὸ βιβλίον, ἐλλιπῶς ἴσασι γεγραμμένην τὴν λέξιν, οὐ προσκειμένου τοῦ ἀνίσως καὶ ἀνομοίως, ἀλλὰ μόνου γεγραμμένου τούτου, ἄνισα καὶ ἀνόμοια, E προσυπακούειν κελεύουσι, τὸ ἀνίσως, καὶ ἀνομοίως, παραλελειμμένον ὑπ' αὐτοῦ, διὰ τὸ φαίνεσθαι σαφῶς ἐξ ἀκολουθίας τῶν πρὸς τὰ εἰρημένα. τὸ δὲ τῆς ἑρμηνείας εἶδος, οὐ βραχυλογίας ἴδιόν ἐστι, ἀλλ' ἡμαρτημένον πρόδηλον· ἄμεινον, εἴπερ οὕτως εὑρεθῇ γεγραμμένον ἡγεῖσθαι, καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν πρώτων ἀντιγράφων ἡμαρτήθη, καὶ τοῦτο συμβῆναι, τοῦ μὲν βιβλιογράφου παραλιπόντος αὐτὰ, φυλαχθείσης δὲ ἄχρι δεῦρο, τῆς ἁμαρτίας. περὶ μὲν οὖν βραχίονος ἴσως, καὶ ὁμοίως, ἐγχωρεῖ ποιεῖσθαι τὰς περιβολὰς, ἐπὶ δὲ μηροῦ καὶ πήχεος, ἀπολειπομένας, F βραχὺ δὲ πλεῖον ἐπὶ κνήμης. ἐπ' ὤμου, μέν τοι καὶ ἰσχίου, ἀντικειμένων μερῶν δεόμεθα, καθάπερ κἀπὶ τῶν πλαγίων τῆς κεφαλῆς. τὰ μὲν γὰρ κατὰ μέτωπον, καὶ ἡ ῥὶς, ἐγκύκλου δεῖται τῆς περιβολῆς, ἴσως καὶ ὁμοίως γιγνομένης, καθάπερ καὶ τὰ κατὰ τὴν κορυφὴν, εἰ καὶ μὴ ἐγκύκλως, ἀλλ' ἴσως τε, καὶ ὁμοίως, κἀνταῦθα τῆς ἐπιδέσεως γιγνομένης χρήζει. περὶ μὲν οὖν τούτων, ἐν τοῖς ἐφεξῆς ἐπιμελέστερον εἰρήσεται. νυνὶ δὲ ἐπὶ τὸ λοιπὸν τῆς ῥήσεως.

A

F Oculus. | G Rhombus. | H Semirhombus.

Διελθὼν γὰρ ὁ Ἱπποκράτης τὰς ἁπλᾶς περιβολὰς τῶν ἐπιδέσμων, τρεῖς οὔσας, ἔγκυκλον, σκέπαρνον, σιμὸν, ἐφεξῆς μέμνηται τινων συνθέτων, ὀφθαλμοῦ, ῥόμβου, καὶ ἡμιτόμου. Καλοῦσι δὲ τὸ ἡμίτομον τοῦτο, καὶ ἡμιῤῥόμβιον. εἶθ᾽ ἐφεξῆς πάλιν φησὶν, ἁρμόττων τὸ εἶδος τῷ εἴδει, καὶ τῷ πάθει τοῦ ἐπιδεομένου, τὸ εἶδος τοῦ ἐπιδέσμου κελεύων ἁρμόττον εἶναι, τῷ τε τοῦ πεπονθότος μέρους εἴδει, καὶ τῷ κατ᾽ αὐτὸ πάθει. τὸ μὲν γὰρ τῆς ἐπιδέσεως εἶδος, ὃ καλοῦμεν ὀφθαλμὸν, ἐπ᾽ ὀφθαλμοῦ παραλαμβανόμενον, ἤτοι πρόπτωσιν κινδυνεύοντος, ἢ κρατήματος, ἕνεκα τῶν ἐπικειμένων αὐτῷ· τὸν δὲ ῥόμβον ἐπὶ κεφαλῆς, ἤτοι ῥαφὰς κεχαλασμένας βουλόμενοι συναγαγεῖν, ἢ ἕλκους ἐκπεπταμένα χείλη, καὶ ποτὲ καὶ περιτεῖλαι, καὶ κολλῆσαι τὸ δέρμα μέχρι πλείονος ἀποσεσυρμένον· ἀνάλογον δὲ τοῖσδε, καὶ ἡ τοῦ ἡμιῤῥομβίου γίνεται χρεία.

B

Ταῦτα μὲν οὖν ὡς παραδείγματα γέγραφεν Ἱπποκράτης. ἀναλόγως δὲ αὐτοῖς, ἡμᾶς ἐξευρίσκειν δεῖ καθ᾽ ἕκαστον μέρος καὶ πάθος ἐπίδεσιν ἁρμόττουσαν, ἢ παρὰ τῶν εὑρηκότων μανθάνειν. ἄμεινον δὲ, καὶ διδάσκοντα, μὴ ἁπλῶς κελεύειν, ἀλλὰ μετὰ τοῦ τὴν ὁδὸν ὑφηγεῖσθαι, καθ᾽ ἣν αὐτὸς εὗρε τὸν ἐπίδεσμον. ἥ τε γὰρ ἀνάμνησις, τοῖς μανθάνουσι, κἂν ἐπιλανθάνωνταί ποτε, γίγνοιτ᾽ ἂν οὕτως, ἤτοι καὶ τὸ προσεπινοεῖν ὃ μὴ μεμαθήκασιν ὑπάρξει. διὰ τοῦτον ἴσως ἄμεινόν ἐστι, καὶ ἡμᾶς ἰδίαν ποιήσασθαι καθ᾽ ἓν ὑπόμνημα διδασκαλίαν, περὶ τῆς πρεπούσης ἐπιδέσεως, καὶ τῷ μέρει τοῦ σώματος, καὶ τῷ πάθει.

C

Enimvero Hippocrates explicatis simplicibus, quæ tres sunt, fasciarum circuitibus, orbiculari, ascia, sima; deinceps quorundam compositorum *trium* meminit, oculi, rhombi, & dimidiati. Hunc dimidiatum, semirhombum etiam vocitant. Postea verò subtexit, *species autem speciei, & partis devinciendæ affectioni congruat*; speciem fasciæ imperans, tum affectæ partis speciei, tum per se affectioni congruere. Deligationis enim speciem, quam oculum appellamus, oculo adhibemus, aut procidentiam periclitanti, vel detentionis topicorum ipsi impositorum gratia: rhombum verò capiti, quum vel laxatas suturas conciliare, vel dejecta ulceris labra cogere, vel cutim ampliùs detractam in unum adducere & agglutinare volumus: His autem effectu respondet semirhombi usus.

At enim hæc tanquam exempla scriptis prodidit Hippocrates. Simili verò modo ipsis nos in unaquaque parte & affectione congruentem deligationem comperire, vel ab inventoribus discere oportet. Præstat autem doctorem non simpliciter imperare; sed & simul viam præcipere, qua ipse deligationem invenerit. Memoria namque discipulis, siquando oblivviscerentur, eo modo suppeteret, & certè quod non didicerent, id excogitare præsto forem. Quas ob res satius fortassis fuerit, etiam nos propriam in unico libro de fasciis tum parti cuique corporis, tum affectioni consentaneis doctrinam construere.

Τὰ τῆς ἀγαθῆς ἐπιδέσεως εἴδη εἶναι, τὴν μὲν ἰσχύος συμμετρίαν τὴν μόνην δηλουμένην· τὴν δὲ μὴ καλουμένην.

D

Rectæ deligationis duas esse species alteram roboris commoderationem quæ sola explicatur; altera minime nominatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ γ΄.

Ἀγαθῆς δὲ δύο εἴδεα τοῦ ἐπιδεομένου, ἰσχύος μὲν, ἢ πιέξει, ἢ πλήθει ὀθονίων.

HIPPOCRATIS TEXTUS III.

A*T recte quæ fit, deligationis duæ species*, una *roboris* quæ *vel compressu, vel linteorum multitudine* constat.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

E

Ὅτι μὲν εἴδη λέγειν εἴωθε τὰς διαφορὰς, ἔμπροσθεν εἴρηται. ζήτημα δὲ μέγιστον εἰργάσατο, διαφωνίας αἴτιον τοῖς ἐξηγουμένοις τὸ βιβλίον, οὐκ εἰπὼν ὀνομαστὶ δύο εἴδη, καθάπερ ἔμπροσθεν ἐπ᾽ ἄλλων ἐποίησε. τὸ μὲν οὖν τῶν εἰδῶν ἐστιν ἐν τῷ ποσῷ τῆς ποιήσεως, ὅπερ αὐτὸς ἰσχὺν ὠνόμασε, δηλῶν ἐκ τοῦ λέγειν ἰσχύος μὲν ἢ πιέξει, ἢ πλήθει ὀθονίων. ἔστι γάρ τις συμμετρία τῆς κατὰ τὴν ἐπίδεσιν ἰσχύος, ἧς ὑπερβαλλούσης μὲν, οἱ κάμνοντες ὀδυνῶνται θλιβομένων τῶν μορίων, ἐλλειπούσης δὲ, χαλαρὸν τὸ σχῆμα ὁ ἐπίδεσμος γίνεται. τὸ δὲ ἕτερον εἶδος τῆς ἀγαθῆς ἐπιδέσεως οὐκ εἶπε, ἐφεξῆς δὲ οἷς περὶ τῆς ἰσχύος ἔγραψεν, ὧδέ πως φησί.

F

GALENI COMMENTARIUS.

QUòd species differentias appellare consueverit Hippocrates, superiùs divulgatum est. At maximam quæstionem dissentionis causam inter libri Interpretes excitavit, quum duas species nominatim non protulerit, quemadmodum in aliis antè fecit. Ex his igitur speciebus una quidem in constructionis modo sita est, quam ipse robur nominavit, quod his verbis declarat, *roboris quidem aut compressu, aut linteorum multitudine*. Est enim quædam in deligatione roboris commoderatio, qua excedente quidem laborantes partium compressu, doloribus cruciantur; deficiente verò laxatam structuram fascia suscipit. Alteram verò rectæ deligationis speciem non commemoravit. Posteà verò quæ de robore scriptis mandavit sic utique pronunciavit.

A

Quinam rectæ ac validæ deligationis usus: triplex deligatio, valida, imbecilla & commoderata. Unde, qua, & quo ducendæ fasciæ. Qualitatem deligationis pro robore in compressu, & linteorum multitudine consistere.

HIPPOCRATIS TEXTUS IV.

B PArtim quidem ipsa deligatio medetur; partim verò medentibus subservit.

GALENI COMMENTARIUS.

HOc autem, altera rectæ deligationis non est species, sed universè communes sunt omnium deligationum usus. Quandoquidem post hæc qua ratione deligationis commoderatio servetur scriptum est; deinde etiam de nodo; postea sequentem doctrinam auspicatur dicens, *Probè tamen nosse convenit ad partes declives & acuminatas omnem fasciam labi ac fugere, velut in capite sursum, in tibia deorsum*, & quæ C deinceps pronunciantur. Posteà residua ipsius oratio de deligationis qualitate fit, ubi hæcce via rursum aperitur, quâ noscimus unde singulis in partibus & morbis deligationem ordiri deceat, & quam in partem omnium postremam, deligationis finem ducere; præterea etiam quam & qualem in *deligationis* medio fasciarum distributionem moliri oporteat, & quos in quâque parte circuitus, hæc quoque docuit. In quibus enim, inquit, *partes quæ moventur, ut articuli, quâ inflectuntur*, injectionis fasciarum modum D *locumque* percensuit; simulque etiam quo pacto fasciarum extrema tutò his continenda sint, serie scripsit; indéque digressus, qui sint fasciarum usus percurrit, ut altera rectè constructæ deligationis species, quæ *præcedenti* robori per divisionem opponitur, tota sit totius deligationis qualitas. At perarduum est uno communi vocabulo particulares hujus speciei complecti differentias. Propterea fortassis minimè tentavit etiamnum pergere, neque speciei robori E per divisionem oppositæ vocabula pronunciare. Rem autem ita habere ipsa verba testantur, quibus ostendit ipsas varietates, quæ singulis partibus à me sigillatim commemoratis oboriuntur. Verùm appelletur totum id genus, dilucidæ & concisæ doctrinæ gratiâ, deligationis qualitas; roboris quidem compressu, & linteorum multitudine, quemadmodum fortitudinis nomen interdum imbecillitatis *nomini* contrarium statui dicunt; interdum quòd tum roboris, tum imbecillitatis commune sit, usurpant; sic magnitudinem & alia multa æquivoca nominis communione. Atque nunc eodem F modo roboris vocabulum usurpatum est. Decet enim affectas partes fasciis neque vehementer comprimere, neque ita leviter amplecti, ut ægrotus ipsas injectas non sentiat. Atque etiam linteorum multitudo pro quantitate accipienda est, ita ut, neque multitudo è regione paucitati opposita nobis intelligenda sit. Commoderatio nanque deligationem rectam efficit. At recta est ipsa deligatio, quæ proba est, nimirum quæ confert, juvatque. Equidem quum duæ deligationes mutuâ relatione inter se ac-

Τινὲς τῆς ἀγαθῆς καὶ ἰσχυρᾶς ἐπιδέσεως χρεῖαι· τριπλῆ ἡ ἐπίδεσις, ἰσχυρὰ, καὶ ἀσθενὴς, καὶ σύμμετρος· ὅθεν, ὅπη, καὶ ποῖ τοὺς ἐπιδέσμους ἄγειν δεῖ· τὴν ποιότητα τῆς ἐπιδέσεως κατὰ τὴν ἰσχὺν ἐν πιέξει, καὶ πλήθει ὀθονίων ἐφίστασθαι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ δ΄.

ΤΟ μὲν οὖν, αὕτη ἡ ἐπίδεσις, ἰῆται. τὸ δὲ, τοῖς ἰωμένοισιν ὑπηρετέει.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

ΤΟῦτο δὲ οὐκ ἔστιν ἕτερον εἶδος ἀγαθῆς ἐπιδέσεως, ἀλλ᾽ ἐν τῷ καθόλου χρεῖαι κοιναὶ πασῶν ἐπιδέσεων. καὶ μέν τοι καὶ μετὰ ταῦτα πῶς ἡ συμμετρία τῆς ἐπιδέσεως φυλαχθῇ ἡ γραφὴ, καὶ μετὰ τοῦτο περὶ ἅμματος. εἶθ᾽ οὕτως ἄρχεται τῆς ἐφεξῆς διδασκαλίας, λέγων. εὖ γε μὴν δεῖ γνῶναι, ὅτι ἐς τὰ κατάντη καὶ ἀπόξη, φεύγει πᾶς ἐπίδεσμος, οἷον κεφαλῆς μὲν, τὸ ἄνω, κνήμης δὲ, τὸ κάτω, καὶ τὰ τούτων ἐφεξῆς λεγόμενα. μετὰ ταῦτα λοιπὸς ὁ λόγος αὐτοῦ, περὶ τοῦ ποίου τῆς ἐπιδέσεως γίγνεται. τεμνομένου δὲ καὶ τοῦδε πάλιν, εἴς τε τὸ γνῶναι, πόθεν ἄρχεσθαι προσήκει καθ᾽ ἕκαστον μέρος καὶ πάθος, εἰς ὅτι γε πάντων ὕστατον, ἄγειν τὴν τελευτὴν τῆς ἐπιδέσεως· ἔτι τε, τὴν ἐν τῷ μεταξὺ νομὴν τῶν ἐπιδέσεων, ὁποίαν τινα χρὴ ποιεῖσθαι, τάς τε καθ᾽ ἕκαστον μέρος ἐπιβολὰς, καὶ ταῦτ᾽ ἐδίδαξεν· ἐν οἷς γὰρ φησίν. τὰ δὲ κινεύμενα οἷον ἄρθρα, ὅπη μὲν D συγκάμπτεται τὸν τρόπον τῆς ἐπιβολῆς τῶν ἐπιδέσμων διέρχεται, καὶ μέντοι καὶ ὅπως χρὴ τὰ πέρατα τῶν ἐπιδέσμων ἀσφαλῶς τούτοις φυλάττεσθαι, ἐφεξῆς ἔγραψεν. ἐντεῦθέν τε μεταβὰς, ἵνα τῶν ἐπιδέσμων ἐστὶν ἔργα διῆλθεν, ὥστε τῆς ἀγαθῆς γινομένην ἐπιδέσεως τὸ ἕτερον εἶδος, ὃ παρὰ τῆς ἰσχύος ἀντιδιαιρεῖται, τὴν ὅλην ποιότητα τῆς ὅλης ἐπιδέσεως εἶναι. χαλεπὸν δ᾽ ὂν, ἑνὶ περιλαβεῖν κοινῷ ὀνόματι τὰς ἐν τούτῳ τῷ εἴδει μερικὰς διαφο- E ρὰς, διὰ τοῦτ᾽ ἴσως οὐδ᾽ ἐπεχείρησεν ἔτι τοῦ ἀντιδιῃρημένου τῇ ἰσχύϊ διαμεῖναι προσηγορίας δηλῶσαι. ὅτι δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, δι᾽ αὐτῶν τῶν ῥήσεων ἔσται φανερὸν, δι᾽ ὧν σημαίνει τὰς γινομένας αὐτὰς μεταβολὰς εἰς ἐφ᾽ ἕκαστον τῶν εἰρημένων κατὰ μέρος κεφαλαίων. ὠνομάσθω δὲ ἅπαν αὐτὸ τὸ γένος, ἕνεκα σαφοῦς διδασκαλίας καὶ συντόμου, ποιότης ἐπιδέσεως, ἰσχύος μὲν, καὶ πιέξει, ἢ πλήθει ὀθονίων, ὥσπερ τὸ τῆς δυνάμεως ὄνομα, ποτὲ μὲν ἀντίον τάττοντες, τῷ τῆς ἀσθενείας, λέγουσι· ποτὲ δὲ, ἐπὶ τοῦ κοινοῦ ῥώμης τε, καὶ ἀῤῥωστίας ἐπιφέρουσιν. οὕτως δὲ καὶ τὸ F μέγεθος λέγουσι, καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν κατὰ μέρος ὁμωνύμως τῷ κοινῷ. καὶ νῦν ὡσαύτως κέχρηται τῷ τῆς ἰσχύος ὀνόματι. Προσήκει γὰρ οὔτε ἰσχυρῶς πιέζειν, οὔτε ἀσθενῶς περιλαμβάνειν τὰ πεπονθότα μόρια τοῖς ἐπιδέσμοις, ὡς μὴ αἰσθάνεσθαι περικειμένων αὐτῶν τὸν ἀσθενοῦντα. καὶ μέντοι καὶ τὸ πλήθει τῶν ὀθονίων, ἀντὶ τοῦ, ποσότητι, δεκτέον, ὡς μηδὲ ἐνταῦθα τὸ ἀντιδιαιρούμενον τῇ ὀλιγότητι πλῆθος ἀκούειν ἡμᾶς. ἡ γὰρ συμμετρία τὸ τῆς ἐπιδέσεως ἀγαθὸν ἐργάζεται· καλῶς δὲ ἀγαθῶς δηλονότι τὸ συμφέρον τε, καὶ ὠφέλιμον αὐτῆς. Εν μέντοι τῶν πρός τι παραλαμβανομένων ἀλλήλαις δυοῖν ἐπιδέ-

σιων, ἰσχυροτέραν μὲν πεπιέσθαι, τὴν ἀσθενεστέραν δὲ, τὴν ἑτέραν ἐσφιγμένην. οὐδὲν γὰρ ἄτοπον ὡς πρὸς μὲν τὴν ὑποκειμένην διάθεσιν, ἀεὶ συμμετρίας ἔχειν τὴν ἐπίδεσιν, πρός τι ἑτέραν καὶ παραλαμβανομένην, ἰσχυρὰν ἢ ἀσθενῆ λέγεσθαι. ὁπηνίκα δὲ λύειν, ἢ ἐπιτείνειν χρὴ τὴν ἐπίδεσιν, ἢ τὸ τῶν ὀθονίων πλῆθος αὐξάνειν, ἢ μειοῦν, ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν αὐτὸς ἐδίδαξε σαφέστατα.

A cipiuntur, alteram quidem quæ validiùs comprimit, validiorem; alteram verò quæ imbecilliùs, imbecilliorem vocabimus: Nihil enim absurdum est. Quum autem deligationem solvere, aut vehementiùs intendere oportet, vel fasciarum multitudinem augere, aut minuere, in opere de fracturis ipse planissimè docuit.

Ὥσπερ τῷ νόμῳ ζῆν, οὕτως ἰατρεύειν δεῖ. τί νόμος ὁ πολιτικός ἐστιν, ᾧ τὸ δόγμα ἰατρικὸν περὶ καταγμάτων θεραπευομένων δεῖν παραβάλλεται.

Ut lege vivendum, sic medendum. Quid lex politica cui decretum Medicum de fracturis curandis latum comparatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ έ.

B

HIPPOCRATIS TEXTUS V.

ΕΣ μὲν οὖν ταῦτα νόμος.

IN his itaque lex servanda.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

GALENI COMMENTARIUS.

ΟΙ κατὰ πόλεις νόμοι, λόγοι τινές εἰσι, προστακτικοὶ μὲν, ὧν χρὴ ποιεῖν, ἀπαγορευτικοὶ δὲ ὧν οὐ χρή. τούτοις οὖν τοῖς νόμοις ἐοικέναι φησὶν τὰ νῦν εἰρημένα, μηδὲν ἔχοντα στοχαστικὸν, ἢ ἀμφιβολίαν, ἢ ὡς ἄλλα τινὰ τῶν κατὰ τὴν ἰατρικὴν τέχνην. τὸ δ᾽ αὐτὸ, κἂν τῷ περὶ καταγμάτων εἴρηκεν ἐπὶ τὸ μετριώτερον ὑφεὶς τὸ τῆς ἀποφάσεως σφοδρόν. οὐ γὰρ ἁπλῶς εἶπε, ἐς μὲν οὖν ταῦτα νόμος, ὡς νῦν, ἀλλ᾽ οὗτος ὁ λόγος, ὥσπερ νόμος δίκαιος κεῖται περὶ καταγμάτων ἰήσιος.

LEges in civitatibus quædam sunt rationes, quæ ea imperant quæ facienda sunt, prohibentque contraria. His legibus similia esse pronunciat quæ nunc commemorantur, quum nihil conjecturale, aut ambiguum contineant, aut ut alia quædam ad artem medendi spe- C ctantia. Idem quoque protulit in opere de fracturis, decretum remissa vehementia commoderatius efficiens. Non enim absolutè loquutus est, *Ad hæc itaque lex* servanda veluti nunc. Verùm hæc oratio quemadmodum lex justa de fracturarum curatione lata est.

Τὰ περὶ μέτρου, ἢ τῆς ἐπιδέσεως συμμετρίας ἐν τῇ πιέξει κατὰ τὴν ἰσχύος παραγγέλματα. τέχνην ἀναμάρτητον εἶναι, ἐν τοῖς μὲν μικροτάτοις μικρότατα, ἐν τοῖς δὲ ἀξιολόγοις βλάβαις ἥκιστα ἁμαρτάνειν κάλλιστον.

De modo, aut symmetria deligationis in compressu ratione roboris præcepta. Artem culpâ vacare, & in minimis minimum, in magnis læsionibus minimè aberrare optimum.

D

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ς'.

HIPPOCRATIS TEXTUS VI.

ΕΝ δὲ τουτέοισι, μέγιστα ἐπιδέσιος, πίεξις μὲν ὥστε τὰ ἐπικείμενα μὴ ἀφεστάναι, μηδὲ ἐρηρεῖσθαι, ἀλλὰ ἡρμόσθαι μὲν, προσηναγκάσθαι δὲ μή, ἧσσον μὲν τὰ ἔσχατα, ἥκιστα δὲ τὰ μέσα.

IN his autem maximè deligationis est compressus, qui ita fiat ut admota neque decedant, neque vehementiùs innitantur; sed concinnentur, non cogantur, minùs extrema, minimùm media.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

GALENI COMMENTARIUS.

ΕΝ τούτοις φησὶ τοῖς κατὰ τὸ τῆς ἰσχύος εἶδος διδασκομένοις μέγιστα παραγγέλματα τῆς ἐπιδέσεως εἶναι, τὰ ἐπικείμενα, τοῦ πεπονθότος μορίου, λέγει δὲ δηλονότι τὰ ὀθόνια, μήτε ἀφεστάναι τοῦ χρώματος, μήτε θλίβειν, ἀλλ᾽ ἡρμόσθαι μὲν, τουτέστιν ἀσφαλῶς ἐρηρεῖσθαι, προσηναγκάσθαι δὲ μή. σημαίνει δὲ αὐτὸ δηλονότι τὸ προσηναγκάσθαι τὸ ὀθόνιον, οὕτως καὶ σφοδρῶς περιβεβλῆσθαι τοῖς πεπονθόσι μορίοις, ὡς ὀδύνην παρέχειν. αὐτὰ δὲ ταῦτα τὰ παραγγέλματα, περὶ τοῦ ποσοῦ τῆς πιέσεως ἔνθεν τὸ πάθος ἐστὶν, ἥκιστα παραλαμβάνειν προσήκει. κατὰ δὲ τὰ ἄκρα τὰ φροντίζειν μὲν κἀνταῦθα πάντως, ἀλλ᾽ ἧττον, ἢ κατὰ μέσα. κάλλιστον γὰρ ἀναμάρτητον εἶναι τέχνην. εἰ δέ πού τι μικρὸν ἁμαρτάνει, κατ᾽ ἐκεῖνα γίγνεσθαι τὰ μόριά τε, καὶ πάθη, καθ᾽ ἃ ἡ βλάβη μικροτέρα. ἥκιστα δὲ ἁμαρτάνειν ἐν οἷς ἀξιόλογος ἡ βλάβη.

E QUæ de roboris specie docentur, in his maxima deligationis esse præcepta pronunciat, ut admota parti affectæ *topica*, lintea nimirum intelliguntur, neque à cute secedant, neque *ipsam* premant; sed concinnentur, hoc est firmiter incumbant; non tamen cogant. Declarat autem hoc verbum cogere, fasciam affectas partes tam vehementer amplecti, ut dolorem excitet. Hæc eadem præcepta de compressûs modo, quà morbus est, nullatenùs præterire consentaneum est. Quod in extremita- F tibus quoque hîc prorsus prospiciendum est, verùm minùs quàm in mediis. Optimum siquidem est, artem erroris expertem esse; si quid leve peccet, id tum illis oboriri partibus, tum morbis, quibus & levior læsio oborta est; minimè verò errare, in quibus læsio ingens est.

A

Quid sit nodus, quid filum? quid nome? quomodo fiant, ac ferantur nomæ? de sutura. Quatuor operationis partes esse seu tempora exhibitionis, præparationis, deligationis, posterioris habitus. Ruri & in itinere ad curationem necessaria deesse; quid tum agendum? Quid consueto Medico seu Chirurgo quum æger adducitur, moliendum.

Τί ἐστι ῥάμμα, τί ἅμμα; τί ἡ νομή; πῶς αἱ νομαὶ γίνονται, καὶ φέρονται. περὶ τῆς ῥαφῆς. τέσσαρα τῆς χειρουργίας εἶναι μέρεα, ἢ τέσσαρας τοὺς καιροὺς ἐν παρέξει, ἐν θέσει, ἐν ἐπιδέσει, καὶ ἐν τῇ ἔπειτα ἕξει. ἐν ὁδοιπορίᾳ καὶ κατ᾽ ἀγρὸν τῶν εἰς τὴν θεραπείαν ἀναγκαίων οὐκ εὐπορίαν εἶναι. τί ποτε πρακτέον; τί τοῖς συνήθεσιν ἰατροῖς ἢ χειρουργοῖς πρακτέον.

B

HIPPOCRATIS TEXTUS VII.

Nodus, & filum, non ferantur deorsum, sed sursum in exhibitione, & præparatione, & deligatione, & compressione.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ζ′.

Ἄμμα, καὶ ῥάμμα, νεμόμενον μὴ κάτω, ἀλλ᾽ ἄνω ἐν παρέξει, καὶ θέσει, καὶ ἐπιδέσει, καὶ πιέξει.

GALENI COMMENTARIUS.

Cur citrà ordinem orationi de fasciis hæc de his attulerit, paulò post explorabimus. Nunc autem quod pronunciat priùs intelligere tentemus. Interpretibus obortum est diffidium, quòd nonnulli simpliciter senserint & sursum & deorsum de dimensione, ratione longitudinis, enunciari; quidam verò affectûs ratione, sed neutri dictionem *ferantur*, neque de nodo, neque de filo explicarunt.

I	K	L	M	N
Nodus ex uno capite in duo crura scisso.	Nodus ex duobus capitibus fasciæ.	Retinaculum foris injectû.	Nodus asciæ in fasciis.	Nodus in cutis futuris

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Διότι μὲν ἀτάκτως παρενήνεγκεν καὶ τὸ περὶ τῆς ἐπιδέσεως λόγῳ τὰ περὶ τούτων, ὀλίγον ὕστερον ὀψόμεθα. νυνὶ δὲ πρότερον, ὃ λέγει νοῆσαι πειραθῶμεν. ἐν διαφωνίᾳ γέγονε τοῖς ἐξηγηταῖς. ἔνιοι μὲν γὰρ ἁπλῶς ἤκουσαν περί τε τοῦ

C

κατὰ τὸ μῆκος διατάσεως εἰρῆσθαι, τήν τε ἄνω, καὶ τὸ κάτω. τινὲς δὲ ἐπὶ τοῦ κατὰ τὸ πάθος· οὐδέτεροι δ᾽ ἐξηγήσαντο τὸ νεμόμενον, οὔτε ἐπὶ τοῦ ῥάμματος, οὔτε ἐπὶ τοῦ ἅμματος.

Omnibus igitur innotescit nodum vocari, quod ex fasciis construitur, quum vel duo ipsarum extrema sibi mutuò connectuntur, ac devinciuntur; aut crus alterum scissum est; aut tertium ipsis foris adjicitur, quod retinaculum appellatur.

D

Simili quoque ratione constat *filum* vocari quod per acûs foramen diductum est, ut aut dissecti corporis partes inter se conjungat, aut extremum fasciæ præsubjacentibus ipsius partibus consuat. Atque nunc præsens oratio est de filo ad hunc usum parato, quò jubet νομὴν *spiram* sursum ferri. Quid verò νομὴν vocet, ex ipso didicisse oportet qui sæpe eo nomine usus est ad fasciarum ab initio ad finem usque deductionem. In fracturis enim imperavit utrarumque fasciarum principium supra ipsam fracturam imponi, exinde verò priori quidem

E

distributionem sursum fieri, at secundæ primùm quidem deorsum, deinde rursus sursum νομὴν appellans i. *distributionem*, quandam velut fasciarum progressionem, quum ipsæ ab initio ad finem usque ægrotantis corpori obvolvuntur. Simile ergo quiddam & in filo νομή, *spira*, significat. Quum enim acus & ex partibus superioribus ad inferiores valeat trajici, & contra ex partibus inferioribus ad superiores sursum ferri; quumque etiam neutram in partem queat propendere, sed citra propensionem à sinistris

F

ad dextras partes, aut à dextris ad sinistras valeat trajici, præcipit omnino ipsam sursum lationem habere. Quod si ipsum fasciæ extremum suppositis duntaxat ipsius partibus assuatur, in ea quidem deligatione, ubi oppositis partibus non indigemus, ut in cubito, brachio, femore, tibia, in quibus etiam necessarium est, vel à sinistris partibus in dextras acum & contra trajicere; Utrobique verò enitendum est

Ὅτι μὲν οὖν ἅμμα καλεῖται τὸ ἐκ τῶν ἐπιδέσμων γινόμενον, ἀλλήλοις ἐπιπλεκομένων, καὶ δεσμουμένων, ἢ τῶν δύο περάτων, ἢ θατέρου σχισθέντος σκέλους, καὶ τρίτου γε ἐπ᾽ αὐτοῖς τοῦ καλουμένου καταλείμματος ἔξωθεν ἐπιβαλλομένου, παντὶ δῆλον. ὡσαύτως δὲ καὶ ὅτι ῥάμμα τοῦ διατρήματος τῆς βελόνης διηρημένον, ἕνεκα τοῦ συνάγειν ἀλλήλοις, ἤτοι τὰ μόρια τοῦ διατετμημένου σώματος, ἢ τὸ πέρας τοῦ ἐπιδέσμου τοῖς προϋποβεβλημένοις αὐτοῦ μέρεσι. καὶ ὁ νῦν ἐνεστὼς λόγος ἐστὶ περὶ τοῦ πρὸς ταύτην τὴν χρείαν παρεσκευασμένου ῥάμματος. Ἀξιοῖ δὲ, τούτου τὴν νομὴν ἄνω γίνεσθαι. τί δὲ καλεῖ νομὴν, ἐχρῆν παρ᾽ αὐτοῦ μεμαθηκέναι, πολλάκις κεχρημένου τῷ ὀνόματι, κατὰ τὴν τῶν ἐπιδέσμων ἀπὸ τοῦ πέρατος ἄχρι τῆς ἀρχῆς φορᾶς. ἐπὶ γοῦν τῶν καταγμάτων ἐκέλευσε, τὰς μὲν ἀρχὰς τῶν ἐπιδέσμων ἀμφοτέρων, ἐπ᾽ αὐτοῦ τοῦ κατάγματος τιθέναι. τοὐντεῦθεν δὲ, τοῦ μὲν προτέρου τὴν νομὴν ἄνω ποιεῖσθαι, τοῦ δὲ δευτέρου, κάτω μὲν πρότερον, εἶτ᾽ αὖθις ἄνω, νομὴν ὀνομάζων τὴν οἷον ὁδοιπορίαν τῶν ἐπιδέσμων, ἣν ἀπ᾽ ἀρχῆς μέχρι τέλους ποιοῦνται, περιελιττόμενοι τῷ σώματι τοῦ κάμνοντος. ἀνάλογον μὲν οὖν, κἀπὶ τοῦ ῥάμματος ἡ νομὴ σημαίνει· δυναμένης γὰρ τῆς βελόνης, κἀκ τῶν ἄνω μερῶν εἰς τὰ κάτω διεκβάλλεσθαι, καὶ κατὰ τοὐναντίον, ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὸ μετέωρον ἀναφέρεσθαι. δυναμένης δὲ, καὶ μηδετέρως ἕρπειν, ἀλλὰ παρεγκλίτως, ἤτοι πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν, ἢ ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ λαιὰ διεκβάλλεσθαι, κελεύει διὰ παντὸς αὐτὴν ἄνω τὴν φορὰν ἴσχειν. ἐὰν μὲν οὖν τὸ πέρας αὐτὸ μόνον τοῦ ἐπιδέσμου, συρράπτηται τοῖς ὑποκειμένοις αὐτοῦ μέρεσιν, ἐφ᾽ ὧν μὲν ἐπιδέσεων οὐ δεόμεθα τῶν ἀντικειμένων μορίων, ὡς ἐπὶ πήχεος, καὶ βραχίονος, καὶ μηροῦ, καὶ κνήμης, καὶ ἐπὶ τούτων ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἤτοι ἐπὶ τῶν ἀριστερῶν μερῶν ἐπὶ δεξιὰ διείρειν τὴν βελόνην ἀνάπαλιν· ἑκατέρως

A δὲ πειρᾶσθαι τὴν φορὰν αὐτῆς ἐκκλίνοντα πρὸς τὸ ἄνω, συνάπτειν οὕτως τὸ πέρας τῆς ὀθόνης, ταῖς ὑποβεβλημέναις ἐπιβολαῖς. ἐφ' ὧν δὲ ἐστὶ χρεία τῶν ἀντικειμένων μορίων, ὡς ἐπ' ὤμου, καὶ ἰσχίου, πειρᾶσθαι τὴν τελευτὴν τοῦ ἐπιδέσμου ποιεῖσθαι κατὰ τὴν ἄνω φορὰν, εἶτ' ἐνταῦθα τὴν βελόνην διείροντα κάτωθεν, ἄνωθεν τὴν συρραφὴν οὕτω ποιεῖσθαι, μὴ κατασπῶντα τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς ἐπιδέσεως, ἀνασπῶντα δὲ τὸ ταπεινόν· ἐγχωρεῖ μὲν γὰρ ἑκάτερον ποιεῖν ἐν τῇ συρραφῇ τῶν ὀθονίων. Ἀλλὰ διεκβαλεῖν τὸ ῥάμμα μετὰ τῆς βελόνης, ἀνατείνειν B χρὴ τὸ κάτωθεν αὐτοῦ μέρος, πρὸς τὸ ἄνω, καὶ μὴ κατατείνειν τὸ ἄνωθεν, εἰς τὸ κάτωθεν, σκοπὸν ἔχοντα, διὰ τῶν ἄνωθεν μερῶν τῆς ἐπιδέσεως ἀνέλκεσθαι τὸ κάτω, καὶ τοῦτο ποιεῖν ἡμᾶς κελεύει. ἐν ᾧ τε παρέχει τὸ πεπονθὸς ὁ κάμνων τοῖς ἰατροῖς εἰς μείωσιν, ἐν ᾧ τε παρασκευάζουσιν ὡς πρὸς τὴν χειρουργίαν αὐτὸ, καὶ τρίτον τὸ τῆς χειρουργίας αὐτῆς μέρος ἐστὶν ἡ ἐπίδεσις. ὠνόμασε, τὸ μὲν πρῶτον ἐν παρέξει, τὸ δὲ δεύτερον ἐν θέσει, τὸ δὲ τρίτον ἐν ἐπιδέσει, τὸ δὲ τέταρτον ἐν πιέξει. γράφουσι δὲ ἀντὶ τοῦ ἐν πιέξει C τινὲς, ἐν τῇ ἔπειτα ἕξει, ὃ καί μοι μᾶλλον ἀρέσκει, καὶ πρόσθεν γὰρ ἤδη τὸν τοιοῦτον καιρὸν κέκληκεν ἐν ἕξει. καὶ δῆλόν ἐστιν ὥσπερ ἓν σχῆμα τοῦτο ἐν πᾶσι τοῖς καιροῖς βούλεται φυλάττεσθαι τῶν ἐπιδέσμων μορίων, οὕτω καὶ τὴν νομὴν τοῦ ἄμματός τε καὶ ῥάμματος ἀεὶ τὴν ἀνάτασιν ἴσχειν ἄνω. πρῶτον μὲν, τοῦ πέρατος τῆς ἐπιδέσεως ἀσφαλῶς ἀνατεινομένου τε, καὶ κρατουμένου δι' ἐκείνης τε καὶ ὅλης αὐτῆς. ἀλλ' ἐκεῖνό τι σκέψεως δεῖται, παραλελειμμένον ἄσκεπτον τοῖς ἐξηγηταῖς αὐτοῦ, κατὰ νομὴν τοῦ τε ἄμματός τε, καὶ τοῦ ῥάμματος, ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις καιροῖς, οὕτως καὶ D ἐκεῖνον ἐν ᾧ παρέχουσιν οἱ κάμνοντες τοῖς ἰατροῖς ἑαυτοὺς, ἐπὶ τὴν ἄνω χώραν γίνεσθαι τοῦ πεπονθότος μορίου. παραγίνονται γὰρ ἐπὶ τὸν ἰατρὸν οἱ μὲν βαδίζοντες, οἱ δὲ βασταζόμενοι, καθότι ἂν αὐτοῖς δόξῃ. ποτὲ μὲν ἀνειλημμένοι τὰ πεπονθότα μόρια, ἢ ἐπιδεδεμένοι, ποτὲ δὲ ἄμφω πεποιηκότες. ἐν ἐκείνοις οὖν ἐστὶν ἡ ἐξουσία τῶν ἀμμάτων, καὶ τῶν ῥαμμάτων, οὐκ ἐπὶ τοῖς μέλλουσι καταμανθάνειν αὐτοὺς, ἢ θεραπεύειν, ἰατροῖς. ἴσως οὖν ἡγεῖται, καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐνίοτε ἰατρῶν γίνεσθαι χρείαν τοῖς πάσχουσι. καὶ γὰρ ἐν ὁδοιπορίᾳ καὶ κατ' ἀγρὸν ἐνίοτε πληγαὶ συμπίπτουσι τοῖς E ἰδιώταις, ἢ ἐξαρθρήματα, καὶ τραύματα. δεομένων μὲν ἰατρῶν πλειόνων συνόδου σκέψεως ἀκριβοῦς, ὀργάνων τέ τινων, ἢ δερμάτων, ἢ ὀθονίων, ἔτι βρόχων εἰς τὴν θεραπείαν, ὧν οὐδενὸς ἦν εὐπορία κατὰ τὸν ἀγρὸν, ἢ τὴν ὁδοιπορίαν, ὥστε ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ παραφανεὶς ὁ ἰατρὸς, ἐπιδήσει τε, καὶ ἀναλήψει, καὶ δήσει τὰ πάσχοντα μόρια τοῖς εὐπορηθεῖσιν ὀθονίοις, καὶ δηλονότι κἂν ἄμματι καταλαβεῖν δεήσῃ τὴν ἐπίδεσιν, ἢ ῥαφαῖς, καὶ τοῦτο πράξει προσηκόντως, εἶτ' ἐν τῇ πόλει πάλιν ἑαυτὸν παρέξει ὁ κάμνων τοῖς συνήθεσιν ἰατροῖς. πρῶτον μὲν εἰς ἀκριβεστέραν διάγνω- F σιν ὧν ἔπαθεν, εἶτ' ἐφεξῆς εἰς ἐμβολὴν τῶν ἐκπεπτωκότων ἄρθρων, ἢ διάπλασιν τῶν κατεαγότων ὀστῶν, ἢ ῥαφὴν τῶν τραυμάτων, ἢ τῶν τεθλασμένων προσήκουσαν ἐπιμέλειαν, οἷς ἐφεξῆς, δηλονότι τὴν δέουσαν ἐπίδεσιν οἱ ἰατροὶ ποιήσονται, καὶ μετὰ τὴν δέσιν, ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι προνοήσονται τῆς ἀποθέσεως.

latione ipsius procumbente ita lintei extremum superjectis circuitibus consuere. At ubi oppositis partibus opus est, ut in humero, & coxa, opera danda est ut fasciæ finis in superiorem lationem ducatur, ibique acu infernè sursum trajecta, sutura hoc modo struatur, ut sublimis pars deligationis deorsum non trahatur; sed submissa sursum feratur: Nam in fasciarum sutura utrumque fieri potest. Ergo trajecto cum acu filo, pars ejus inferior sursum tollenda, neque superior deorsum deducenda, scopo dirigente per superiores deligationis partes, inferiores attrahi, idque nos facere jubet, & quo tempore qui laborat, partem affectam Medicis ad levationem exhibet; & quo circiter ipsam ad manûs operationem apparant; & quo deligatio fit, quæ tertia Chirurgicæ operationis pars est. Primum tempus in exhibitione nominavit; alterum in apparatu; tertium in deligatione; & quartum in compressione. Quidam autem pro in compressione, in posteriore habitu scribunt, quod & mihi magis probatur. Etenim priùs jam ejusmodi tempus in habitu vocavit. Atque perspicuum est, quemadmodum hanc unam partium vinciendarum figuram omnibus temporibus servari vult: sic & fili, & nodi distributionem sursum perpetuò suam extensionem habere. Primum quidem cum fasciæ extremum securè sursum extenditur, & continetur, per illam quoque ipsa tota. At illud quoque animadversionem desiderat, quod ab Hippocratis Interpretibus inobservatum prætermissum est, distributionem & fili & nodi, quemadmodum aliis in temporibus, ita & in illo, quo sese laborantes Medicis committunt ad superiorem partis affectæ regionem fieri. Ad Medicum enim accedunt, alii quidem pedites ducti, alii gestati quatenus ipsis licuerit, modò suspensis partibus affectis, aut devinctis, modò factis utrisque. Illis igitur tum fili, tum nodi inest potestas, non Medicis ipsos inspecturis aut curaturis. Quare fortassis censet etiam illo tempore Medicorum penuriam interdum esse laborantibus. Etenim in itinere, & ruri nonnunquam idiotis ictus, aut vulnera, & luxationes accidunt, ac tum sanè ad curationem plurium Medicorum consilio opus est, accuratâ consultatione, quibusdam instrumentis, aut machinamentis, aut linteis, aut etiamnum laqueis, quorum nullius copia & ruri & in itinere suppetit. Quare si eo tempore se offerat Medicus partes affectas deligabit, suspendet, & suppeditatis linteis obvolvet, & omnino sivè nodo, sive suturis opus fuerit deligationem contineri, id decenter efficiet; postea in civitate rursus æger se consuetis Medicis exhibebit; primùm ad eorum quibus afficitur dignotionem; deinde ad prolapsorum articulorum repositionem; aut ossium fractorum conformationem; aut vulnerum suturam; aut convenientem collisorum curationem, quorum serie decentem deligationem Medici construent, & post deligationem in eadem depositionis figura ut contineatur prospicient.

A

Capita & nodos super ulcus non injicienda esse ; ne ulcus comprimatur ; Quomodo differant principia & extrema ; Extrema & principium & finem complecti. Principia esse fasciarum , filorum , habenularum, etiam panniculorum.

Τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ ἄμματα μὴ ἐπὶ τὸ ἕλκος εἶναι βαλλόμενα, ἵνα μὴ θλίβηται τὸ ἕλκος· ὅπως αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ πέρατα τοῖς ἀλλήλοις διαφέρονται· τὰ πέρατα τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν τελευτὴν εἶναι. τὰς ἀρχὰς εἶναι τῶν ἐπιδέσμων, καὶ ῥαμμάτων, καὶ ταινιῶν, καὶ παραῤῥυμάτων.

HIPPOCRATIS TEXTUS VIII.

Principia non super ulcus injicienda ; sed hinc aut illinc nodus faciendus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ η'.

B

Ἀρχὰς βάλλεσθαι μὴ ἐπὶ τὸ ἕλκος, ἀλλ' ἔνθεν ἢ ἔνθεν. τὸ ἄμμα.

GALENI COMMENTARIUS.

Quid vocet nodum injicere, nuper id explicatum est. Nam in superiori textu filum definitum est ; nunc alterum duntaxat memoravit, ut si fieri queat, filum in nodum desinat. Etenim in omnibus quæ consuuntur, partibus prorsus in hunc finitur. Non enim acu solâ, sed cum filo partes consuendæ trajiciuntur, & mutuis nodis inter se sunt proxima, ut quum cutem transsuimus ; nonnunquam verò remota, prout in vinculis multoties accidit ex multa partium fili collectione, quæ in communem nodum struitur. Itaque consentaneum est nunc ipsum edicere non in illam cui ulcus insidet partem, fili capita injicienda esse ; quo edito simul intelligitur, neque nodum super ulcus extendendum. Comprimeretur siquidem non solùm ulcus ab ipso nodo , verumetiam à fascia ab ipso vehementiùs pressa , quum nodus si fasciam contenturus sit, violentiùs astringi desideret. Ita verò etsi citra filum nodus struitur, fasciæ extremis inter se implicitis, aut quodam externo, ipsum tamen *nodum* super ulcus injici non oportet. Sic enim continget etiam nodum super ulcus impositum , ipsum ulcus comprimere , maximè verò ubi aut tenuis fuerit admota prior fascia, aut citra lanam circumvoluta. Nunc sanè mihi videtur Hippocrates nexus sive filorum , sive habenularum *aut fasciarum*, quæ in nodum desinant, memoriam facere. Nonnulli autem augurantur ipsum imperare fasciarum principia super ulcus non imponi. Ex ipsis verò quidam existimarunt scripturam verè quidem , non tamen propositæ orationi congruere : Non enim de fasciis ipsi instituta concluditur oratio. Hunc enim textum quiddam verum & artificiosum continere profiteor, quem ita legunt *Et fasciarum principia injicienda sunt non super ulcus , sed hinc aut illinc*, hoc est, ab utraque ejus parte, dextra & sinistra. Sic hîc etiam continget „ ab ipso scriptum in opere de fracturis, rectè pronunciatum esse, neque in præsentem orationem pugnare. Imperat enim ibi fasciarum capita super affectam partem injici sive fractura morbus, sive ulcus fuerit, neque etiam superiùs, neque inferiùs. Eo nanque in libro ad dimensionem in longitudinem effertur oratio. Nunc autem quum non ad hanc *longitudinem*, sed ad latitudinem respiciat, dixit principia non supra ulcus, sed *hinc aut illinc*, hoc est, ab utraque ulceris parte. Huic nanque concedit, neque magis sursum, neque magis deorsum injicienda esse. Non tamen hanc scripturam sapiunt hujus

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Βάλλεσθαι τί καλεῖ νῦν ἄμμα, τῶν ἐξηγημένων ἐστί. κατὰ μὲν γὰρ τὴν ἔμπροσθεν ῥῆσιν, ἀποδιήρηται τὸ ἄμμα, νυνὶ δὲ θατέρου μόνον ἐμνημόνευσεν, ὡς δυναμένου καὶ ῥάμματος εἰς ἄμμα τελευτᾶν. καὶ γὰρ τελευτάτω εἰς τοῦτο πάντως ἐν ἅπασι τοῖς ῥαπτομένοις. οὐ γὰρ ἁπλῶς διεκβάλλεται τῶν ῥαπτομένων ἡ βελόνη, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ῥάμματος, ἀλλήλοις ἄμματι σφιγγομένων· πολλάκις μὲν οὖν ἐγγὺς ἀλλήλων

C

αἵ τε ἀρχαὶ τοῦ ῥάμματος γίνονται, καὶ τὸ ἄμμα. καθάπερ ὅταν τὸ δέρμα διαῤῥάπτωμεν. ἐνίοτε δὲ ἀφεστήκασιν ὡς ἐπὶ τῶν δεσμῶν συμβαίνει πολλάκις, ἐκ πολλῆς συναγωγῆς τῶν μερῶν τοῦ ῥάμματος εἰς τὸ κοινὸν ἄμμα γιγνομένης. εἰκὸς οὖν ἐστι νῦν αὐτὸν λέγειν μὴ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος βάλλεσθαι τὰς ἀρχὰς τοῦ ῥάμματος, ἐν ᾧ τὸ ἕλκος ἐστίν· ᾧ προστάγματι συνεπινοεῖται, μηδὲ τὸ ἄμμα κατὰ τὸ ἕλκος τείνεσθαι. θλίβεται γὰρ οὐ μόνον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἄμματος τὸ ἕλκος, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐπιδέσμου πιλουμένου σφοδρότερον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ δεομένου τοῦ ἄμματος ἐσφίγχθαι βιαιότερον,

D

εἰ μέλλει κρατήσειν τὸν ἐπίδεσμον. οὕτως δὲ, κἂν χωρὶς ῥάμματος ἄμμα γίνηται τῶν τοῦ ἐπιδέσμου περάτων, τῶν ἐπιπλεκομένων ἀλλήλοις, ἢ τινος ἔξωθεν, οὐ χρὴ βάλλεσθαι κατὰ τὸ ἕλκος αὐτό. συμβήσεται γὰρ οὕτως, καὶ τὸ ἄμμα κατὰ τοῦ ἕλκους ἐπιβεβλημένον, θλίβειν αὐτό, καὶ μάλιστα ὅταν ἢ λεπτὸς ἦ ὁ ἐπικείμενος προεπίδεσμος, ἢ χωρὶς ἐρίου περιβεβλημένος. ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ, τῆς ἐπιπλοκῆς εἰς ἄμμα τελευτώντων, εἴτε ῥαμμάτων, εἴτε ταινιῶν ὁ Ἱπποκράτης νῦν μνημονεύειν.

E

ἔνιοι δὲ ἡγοῦνται τὰς ἀρχὰς τῶν ἐπιδέσμων αὐτὸν ἀξιοῦν μὴ τίθεσθαι κατὰ τὸ ἕλκος. ἐξ αὐτῶν δέ τινες, τὴν γραφὴν ἐποιήσαντο, ἀληθῶς μὲν, οὐ μὴν τῇ προκειμένῃ λέξει προσήκουσαν· οὐ γὰρ περὶ τῶν ἐπιδέσμων ἀλλὰ περὶ ῥάμματος ὁ ἐνεστηκὼς λόγος αὐτῷ περαίνεται. τὴν οὖν γραφὴν τὴν ἀληθές τι καὶ τεχνικὸν ἔχειν φημί, ἣν ποιοῦνται, τὴν τε τὰς ἀρχὰς βάλλεσθαι μὴ κατὰ τὸ ἕλκος, ἀλλ' ἔνθεν ἢ ἔνθεν, τουτέστιν ἑκατέρωθεν αὐτοῦ κατὰ δεξιὸν, ἢ λαιὸν μέρος. οὕτω νῦν συμβήσεται καὶ τὸ γεγραμμένον αὐτῷ κατὰ τὸ περὶ ἀγμῶν ὀρθῶς εἰρῆσθαι, καὶ μὴ μάχεσθαι τῷ νῦν λόγῳ.

F

κελεύει γὰρ ἐν ἐκείνῳ, τὰς ἀρχὰς τῶν ἐπιδέσμων βάλλεσθαι κατὰ τὸ πεπονθὸς μέρος ἤτοι κάταγμα τὸ πάθος, ἢ ἕλκος εἴη, καὶ μήτε ἀνωτέρω, ἢ κατωτέρω. πρὸς γὰρ τὸ κατὰ μῆκος διάστασιν, ὁ ἐν ἐκείνῳ τῷ βιβλίῳ λόγος ἐκφέρεται. νυνὶ δὲ, οὐ πρὸς ταύτην, ἀλλὰ πρὸς τὸ κατὰ πλάτος ἀποβλέπων, ἔφη τὰς ἀρχὰς βάλλεσθαι μὴ κατὰ τὸ ἕλκος, ἀλλ' ἔνθεν ἢ ἔνθεν, τουτέστιν ἐφ' ἑκάτερον τοῦ ἕλκους· ὁμολογεῖ γὰρ τούτῳ τῷ μήτε ἀνωτέρω, μήτε κατωτέρω. οὐ μὴν ἴσασι τὴν γραφὴν ταύτην,

A οἱ ἐξηγησάμενοι τὸ βιβλίον. Εἰκότως οὖν ἀπορεῖσι, λέγοντος τοῦ Ἱπποκράτους, ἀρχαὶ βάλλεσθαι μὴ κατὰ τὸ ἕλκος, ἀλλ' ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὸ ἄμμα. Καί τισιν ἔδοξεν ἀρχὰς ἐπιδέσμων ἀκούειν, ἀντὶ τοῦ πέρατα, καίτοι γενικώτερον ὄνομα τὸ πέρας ἐστὶ, τῆς ἀρχῆς, ὡς καὶ Πλάτων ἡμᾶς ἐδίδαξε πέρατα λέγων εἶναι, καὶ τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν τελευτήν. εἴπερ οὖν ἐγχωρεῖ, τὴν γενικωτέραν προσηγορίαν, ἀντὶ τῆς εἰδικωτέρας ἐπιφέρειν τῷ πράγματι, τὴν μὲν ἀρχὴν ἐξέσται λέγειν ἡμῖν πέρας, ὥσπερ γε τελευτὴν, οὐ μὴν τελευτὴν ἀρχήν. καὶ μὴν εἰ μηδενὸς μὲν ἄλλου δυνατὸν ἀρχὴν ἀκούειν παρὰ τὴν τῶν ἐπιδέσμων, τῶν ῥαμμάτων, τῶν ταινιῶν, ἀδύνατον δὲ τὴν τῶν ἐπιδέσμων ἀκούειν, ἀναγκαῖόν ἐστι, τὴν αὐτὴν ἀκούειν ἀρχὴν ῥαμμάτων τε, καὶ ταινιῶν. B εἰ δὲ βούλει καὶ παραρρυμάτων, καὶ γὰρ καὶ τούτων αὐτὸς δύναται καταλαμβάνειν δηλονότι τὴν ἐπίδεσιν, ὥσπερ καὶ οἱ στενοὶ τελαμῶνες, ὅσοι κατὰ τὸ πέρας ἀντιπλεκόμενοι δεσμὸν ἐργάζονται.

libri Interpretes. Jure igitur dubitant, pronunciante Hippocrate, *Principia non super ulcus injicienda, sed hinc, aut illinc nodus faciendus.* Quibusdam etiam placuit fasciarum principia pro extremis intelligere, etsi extremi nomen principio generalius est, quod & Plato nos docuit, qui eloquitur πέρατα *extrema*, tum principium, tum finem esse. Ergo si liceat generaliùs vocabulum pro specialiore rei imponere, nobis sanè licebit principium ut & finem πέρας *extremum* nominare, non tamen finem principium *vocare*. Quod si principia quidem ad nullum aliud referri possint, quàm ad fascias, fila, & habenulas; sique fieri nequeat ut hîc de fasciarum principiis loquatur, necesse est ipsa & filorum, & habenularum principia intelligere, ac si velis etiam panniculorum; hi etenim deligationem quoque planè comprehendere valent, quemadmodum & angustæ fasciolæ, quæ per extrema inter se complicatæ vinculum efficiunt.

Οὐκ ἐν τρίβῳ, ἐν ἔργῳ, καὶ ἐν κενῷ τὸ ἄμμα ποιητέον εἶναι. Τί ὁ τρίβος, τί τὸ ἔργον, καὶ τί τὸ κενόν.

Non in calle, opere, & inani loco; nodum struendum esse; Quid callis, opus, inane.

C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ θ'.

ΤΟ δὲ ἄμμα, μήτε ἐν τρίβῳ, μήτε ἐν ἔργῳ, μήτε ἐκεῖσε, ὅκου κενεὸν, ὡς μὴ ἔσω κενεὸν κεῖσθαι.

TEXTUS HIPPOCRATIS IX.

Nodus autem neque in calle nectatur; *neque in opere, neque illic ubi inane, ne in vanum desidat.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΚΑτὰ τὴν πρὸ ταύτης ῥῆσιν, ἀξιώσας ἀρχὰς, ἐργαζόμενον τὸ ἄμμα, μὴ κατὰ τὸ ἕλκος, ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ D τίθεσθαι χωρίῳ, καθ' ὃ, καὶ τὸ ἄμμα προσήκει τεθεῖναι, νῦν ἡμᾶς διδάσκει τοὺς τόπους αὐτοὺς, ἐν οἷς χρὴ τίθεσθαι τὸ ἄμμα. γίνεται δὲ ἐνίοτε διδασκαλία πραγμάτων, οὐκ ἐκ τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς, οὕτω δὲ ὀνομάζουσι τὰ δυνάμενα μὲν συμβῆναι, οὐ μὴν συμβεβηκότα γε καὶ εἴη ἂν ὁ λόγος αὐτοῦ δυνάμει τοιοῦτος. Τὸ ἄμμα τίθεσθαι μὴ κατὰ τὸ ἕλκος, ἀλλ' ἔνθα δυνήσει τὴν νομὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν ἄνω χώραν γενέσθαι, φυλαττόμενος τρίβον, καὶ ἔργον, καὶ τρίτον, τὸ κενεόν. τρίβον μὲν οὖν καλεῖ, καθ' ὃ τὴν ἐνέργειαν ἔχει, καμπτόμενον, ἢ ἐκτεινόμενον, ἢ ἐς τὰ πλάγια παρατριβόμενον. E ἔσται δὲ τρίβος, τῷ μὲν βαδίζοντι τὸ ἴχνος τοῦ ποδὸς, τῷ δὲ κατακειμένῳ, τὸ νῶτον ἅπαν, καὶ μάλιστα αὐτοῦ τὰ ἐξέχοντα, καὶ τὰ τῆς κεφαλῆς ὀπίσω. τῷ δὲ καθημένῳ, τῆς πυγῆς τὸ κάτω. εἰ δὲ διὰ τῶν χειρῶν τις ἐνεργεῖν ἐπιδεδεμένος μέλλοι, σκέψῃ, τίνα τε τὴν ἐνέργειαν ἐνεργήσει, καὶ περί τινων ἔξωθεν. οὕτω γὰρ δυνήσῃ καὶ τὴν ἐν αὐτῇ τρίβον ἐξευρεῖν. αἱ δὲ ἐνέργειαι, δηλονότι κατὰ τὰς διαρθρώσεις γίνονται. φυλάξει τοίνυν αὐτὰς ἀεὶ, καὶ μάλιστα τὰς μελλούσας ἐνεργεῖν, ἐπιδεδεμένου τοῦ κάμνοντος. F ὅτι δὲ καλῶς ὑπ' αὐτοῦ προῄρηται τὸ συνέχον ὅλην τὴν ἐπίδεσιν ἄμμα, μὴ τίθεσθαι κατὰ τῶν σχηματιζομένων μορίων ἐν ταῖς κινήσεσιν, εὔδηλον. ἀναγκαῖον γὰρ ἔσται, ποτὲ μὲν χαλαρὰ παραιτέρω τοῦ προσήκοντος, αὖθις δὲ θλίβοντα γίγνεσθαι τὰ ἄμματα, καθ' ἣν τινα δ' οὖν ἐπιβολὴν, διαρθρώσιν. Ὁ δὲ ἐπὶ τῆς τελευτῆς ῥήσεως εἶπεν, ἐνεὸν, ἅπαντες ἀκούουσι μάταιον, ὡς εἰ καὶ ἄπρακτον εἰρήκει. καλοῦσι δὲ οἱ Ἕλληνες, ἐνεοὺς ἐκ γενετῆς ἅμα τε

GALENI COMMENTARIUS.

QUum in superiori qui hunc præcedit textu, nodum construenti imperaverit principia non super ulcus, sed alteri regioni admovere, in qua quoque nodum collocari convenit: Nunc autem docet ipsos locos, in quibus struere nodum oportet. Accedit autem interdum rerum doctrina non ex ipsis accidentibus, sic autem nominant quæ possunt accidere, nec tamen acciderunt. Obtigerit autem ipsius oratio viribus hujusmodi. Nodum ponere decet non qua ulcus est; sed qua ipsius distributio versùs superiorem regionem fieri valuerit, servatis calle, opere, & tertio quod inane est. Callem quidem vocat partem qua actionem sortitur quum flectitur aut extenditur, aut ad latera atteritur. Erit verò callis incedenti pedis planta; decumbenti dorsum universum, ac potissimum eminentes ejus partes; præterea posticæ capitis partes, sedenti ima pars natium. Si quis autem devinctis manibus acturus sit, animadverte quâ actione & circa quæ externa functurus sit. Sic enim ipsa *actione* callem invenire poteris. Hæ verò actiones articulationibus fiunt, proinde ipsas perpetuò vitabis, easque maximè quæ debent agere, ægrotante devincto. Constat autem probè ipsum consuluisse, nodum qui totam deligationem continet, minimè poni super partes quæ in motibus figuram immutant: Necessarium enim erit nodos articulationi superpositos nonnunquam supra modum laxos fieri, præterea quacunque injectione premere. Quod in orationis fine pronunciavit, ἐνεὸν *inane* vacuum omnes explicant, ac si irritum protulisset. Vocant enim Græci ἐνεοὺς, qui ab ortu & simul

surdi sunt, & inarticulatè loquuntur. Quemadmodum igitur hi ad vitæ actiones prorsus inutiles sunt: sic aiunt ipsum ἐνεὸν *inane* nominasse, quòd nihil ad deligationem conferat. At probabile quidem est Hippocratem cum κ κενεὸν scripsisse, corruptam verò dictionem quamprimùm ab initio talem servari, sensus hujus textus id declarat. Inane nanque est quod à nobis vacuum & vanum appellatur, quod inutile nominant. At quia plerosque scimus vel ob ignorantiam, aut quod velint seduli videri, nodos fasciis inutiles admovere, propterea nunc Hippocrates imperat, *ne in vacuum collocetur* nodus, hoc est, in vacuum imponatur, quod planè inutile ac irritum est. Placuit autem cuidam Interpretum libri Hippocratem per *inane*, locum inanem intellexisse, ut alam, poplitem, vel etiam inguen quis vocaverit. Ita ex adverso humerum, genu, & coxam dirimens. Apprimendum enim esse dixit nodum corpori, neque suspenso similem esse; ac talem fore in ala & poplite. Si cui profectò id mediocriter pronunciatum esse videatur, ipsum usurpare conceditur. In solidis enim quod aliquatenus probabile, est sufficiet.

A κωφοὺς, καὶ ἀδιάρθρωτον φθεγγομένους, ὡς οὖν οὗτοι πρὸς τὰς κατὰ τὸν βίον ἐνεργείας τελέως εἰσὶν ἄχρηστοι, οὕτω φασὶν αὐτὸν ὠνομακέναι τὸ μηδὲν ὠφελοῦν τὴν ἐπίδεσιν, ἐνεόν. ἐνδέχεται οὖν, τὸν μὲν Ἱπποκράτην μετὰ τοῦ κ γεγραφέναι κενεὸν, ἁμαρτηθεῖσαν δὲ τὴν λέξιν, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διαφυλαχθῆναι τοιαύτην, ἥ τε μὴν διάνοια, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν γραφὴν τὸ αὐτὸ δηλοῖ. κενεὸν γάρ ἐστι, τὸ λεγόμενον ὑφ' ἡμῶν κενὸν, καὶ μάταιον, ὅπερ ἀνωφελὲς ὀνομάζουσιν. ἐπεὶ τοίνυν πολλοὺς ἴσμεν, ἢ δι' ἄγνοιαν, ἢ βουλομένους ἐπιμελεῖς εἶναι δοκεῖν, ἄχρηστα πολλάκις ἐπιβάλ- B λειν ἅμματα τοῖς ἐπιδέσμοις, διὰ τοῦτο ἔφη νῦν ὁ Ἱπποκράτης, μὴ εἰς τὸ ἐνεὸν κεῖσθαι, τουτέστι εἰς τὸ κενὸν, ὅπερ δηλονότι καὶ ἄχρηστόν ἐστιν, καὶ μάταιον. ἔδοξε δέ τινι τῶν ἐξηγουμένων τὸ βιβλίον κενεὸν ἡγεῖσθαι τὸ κενὸν χωρίον, ὡς ἢ καὶ μασχάλην, ἢ ἰγνύην, ἢ καὶ βουβῶνα προσαγορεύσειέν τις, οὕτως ἀντιδιαιρούμενος ὤμοις, γόνατι, καὶ ἰσχίῳ. προσεστυπῶσθαι γὰρ ἔφη χρῆναι τὸ ἅμμα τῷ σώματι, καὶ μὴ κεκρεμαμένῳ ὅμοιον εἶναι. τοιοῦτον δὲ ἔσεσθαι κατὰ μασχάλην τε, καὶ ἰγνύην. εἰ δή πω καὶ τοῦτο μετρίως δόξειεν εἰρῆσθαι, χρῆσθαι πάρεστιν. ἐν γὰρ τοῖς ἀσφαλέσι, καὶ τὸ μετρίως πιθανὸν C ἀρκέσει.

Quid filum, quid nodus. Quæ utriusque materia sit, quæ symmetria; quæ qualitas, & quæ supervacaneæ partes.

Τί ῥάμμα, τί ἅμμα. ἥτις ἑκατέρου ὕλη ἦ. ἥτις συμμετρία. ἥτις ποιότης καὶ ἄλλα περιττά.

TEXTUS HIPPOCRATIS X.

N*odus & filum mollia sint, non magna.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ι.

Ἅμμα δὲ, καὶ ῥάμμα, μαλθακὸν, οὐ μέγα.

GALENI COMMENTARIUS.

Hic rursus, quemadmodum in principio duo nomina memoriæ prodidit; Deinde res mutuò sibi oppositas dirimit, quibus *illa* inducta esse videntur. Filum quidem vocat, quod cum acu trajicitur, cui materia linum est, aut lana, aut quid ejusmodi. Nodum verò, qui ex habenularum, aut crurum fasciæ implicatione efficitur; proindeque constat utrumque ipsorum quod molle sit convenire, nisi compressurus sit. Quod verò etiam *non magnum esse deceat* quæ in operationibus ab ipso laudatur celeritas id in longis filis esse indicat; particulatim verò in habenulis, cruribus, & remoris (hæc enim ipsis imposita sunt nomina) pendebunt igitur post nodos supervacanea *sic dicta*, quod frustrà pendula sint, & molestiam per implicationes contingentibus nonnunquam vulneribus exhibeant. Absolutè autem protulit, *non magnum*, quum potuerit & *parvum* renunciare. Verùm quemadmodum *magnum* vitandum est, ob ea quæ retuli incommoda: sic & parvum operationis tempore è digitorum ipsi admotorum apprehensionibus interdum elabitur; ob idque moram, temporisque longitudinem efficit, atque in deligatione ob brevitatem, sæpenumerò ab eo cum quo devincitur, excidit, & idcirco nos cogit alterum cum ipso efficere, & explorare, & quum aliquando deligationis factæ opinio est, exilis nodus postea solvitur deligationis tempore. Rationi igitur consentaneum est, quod perpusillum est, quemadmodum quòd permagnum vitandum esse,

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D

Πάλιν κἀνταῦθα καθάπερ ἐν ἀρχῇ τοῖν δυοῖν ὀνομάτοιν ἐμνημόνευσεν, ἐφεξῆς ἀντιδιαιρῶν ἀλλήλοις τὰ πράγματα καθ' ἣν ἐπιφέρεσθαι δοκεῖ. ῥάμμα μὲν ὀνομάζων τὸ διεκβαλλόμενον ἅμα τῇ βελόνῃ, τὴν ὕλην ἔχον ἤτοι λινὸν, ἢ ἔριον, ἤ τι τοιοῦτον. τὸ δὲ ἐξ ἐπιπλοκῆς τελαμώνων, ἢ τῶν σκελῶν τοῦ ἐπιδέσμου γινόμενον, ἅμμα. πρόδηλον μὲν οὖν ὡς ἑκάτερον αὐτῶν μαλθακὸν εἶναι προσήκει, εἴ γε μὴ μέλλοι θλίβεσθαι. ὅτι δὲ καὶ μὴ μέγα E τὸ κατὰ τὰς ἐνεργείας ἐπαινούμενον ὑπ' αὐτοῦ, τάχος ἐνδεικνύμενον ἐν μακροῖς ῥάμμασι γίνεσθαι. Ἐπὶ μέρους δὲ, ἐπὶ τῶν τελαμώνων τε, καὶ σκελῶν, καὶ καταλημμάτων (ὀνόματα γὰρ αὐτοῖς τέθειται ταῦτα) κρεμασθήσεται οὖν μετὰ τὰ ἅμματα περιττὰ, πρὸς τῷ ματαίως ἐξηρτῆσθαι, καὶ δυσχέρειαν παρέχοντα κατὰ τὰς περιπλοκὰς, ἐνίοτε τῶν ψαυόντων τραυμάτων. ἀκριβῶς δὲ εἶπεν, οὐ μέγα, δυνάμενος εἰρηκέναι μικρὸν, ἀλλ' ὥσπερ τὸ μέγα φευκτέον ἐστὶ δι' ἃς εἶπον ἀτοπίας, οὕτω καὶ τὸ μικρὸν F τῆς ἐνεργείας ἐν τῷ καιρῷ διαδιδράσκον, ἐνίοτε τὰς λαβὰς τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτῷ δακτύλων, καὶ διὰ τοῦτο τριβὴν καὶ χρόνου μῆκος ἐργαζόμενον, ἔν τε τῇ δέσει πολλάκις ἐξολισθάνειν ἀπὸ τοῦ συνδεομένου διὰ βραχύτητα, καὶ διὰ τοῦτο δεύτερον ἡμᾶς ἀναγκάζον ἐνεργεῖν ἀμφ' αὐτὸν, καὶ δοκιμάζειν, καὶ δεδέσθαι ποτὲ δόξαν, τὸ μικρὸν ἅμμα λύεται μετὰ ταῦτα κατὰ τὸν τῆς ἐπιδέσεως καιρόν. εὔλογον οὖν ἐστι, καὶ τὸ πάμμικρον, ὥσπερ καὶ τὸ μέγα φεύγειν.

αἱρεῖσθαι δὲ, ὥσπερ ἐν ἅπασιν, οὕτω κἀν τῷδε, τὸ σύμμετρον, ὥσπερ ἐνίοτε, μετὰ τὴν τοῦ θατέρου τῶν ἄκρων ἀπόφασιν ὀνομάζουσιν, ὥσπερ καὶ νῦν ὁ Ἱπποκράτης μὴ μέγα, κἂν μὴ μικρὸν εἰρήκει, ταὐτὸν ἂν ἐδήλωσεν.

A eligendum verò ut in omnibus, sic & in hoc quod commoderatum, ut interdum in alterius extremorum negatione nominant, quemadmodum & hîc Hippocrates *non magnum*, etsi non parvum dixit, idem tamen declaravit.

Ἐς τὰ κατάντη, καὶ ἀπόξη πάντα τὸν ἐπίδεσμον φεύγειν.

Ad declivia & acuminata fasciam omnem diffluere.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ια΄.

Εὖ γε μὴν γνῶναι, ὅτι ἐς τὰ κατάντη, καὶ ἀπόξη φεύγει πᾶς ἐπίδεσμος, οἷον κεφαλῆς μὲν τὸ ἄνω, κνήμης δὲ τὸ κάτω.

HIPPOCRATIS TEXTUS XI.

B *Probè tamen nosse* decet, *omnem fasciam ad declivia, & acuminata diffugere, ut capitis sursum, tibiæ deorsum.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἰ, εὖ γε μὴν γνῶναι, κατὰ τὴν ῥῆσιν ἐγέγραπτο, εὖ γε μὴν γνόντα, τέλειος ἂν ἦν ὁ λόγος, καὶ νῦν δὲ κρεμᾶσθαι δοκεῖ, καίτοι πρὸς ἐπίζευξιν. διὸ καί τινες αὐτῷ τὰ ἐφεξῆς εἰρημένα συνάπτουσιν, ὡς εἶναι τὴν ὅλην ῥῆσιν τοιαύτην· εὖ γε μὴν γνῶναι, ὅτι ἐς τὰ κατάντη καὶ ἀπόξη φεύγει πᾶς ἐπίδεσμος· οἷον, κεφαλῆς μὲν, τὸ ἄνω, κνήμης δὲ τὸ κάτω, ἐπιδεῖν δεξιὰ ἐπ᾿ ἀριστερὰ, καὶ ἀριστερὰ ἐπὶ δεξιὰ, πλὴν κεφαλῆς. ἀλλὰ τοῦτό γε φαίνεται μηδεμίαν ἀκολουθίαν ἔχον. οὐ γὰρ διὰ τοῦτο χρὴ τὰς εἰρημένας ἐπιδέσεις ποιεῖσθαι, διότι τὸ ἅμμα φεύγειν εἴωθεν εἰς τὰ κατάντη καὶ ἀπόξη. δι᾿ ἕτερον γάρ τι, ὡς ἐφεξῆς ἐροῦμεν, δεξιὰ μὲν ἐπ᾿ ἀριστερὰ, ἀριστερὰ δὲ ἐπὶ δεξιὰ προσέταξεν ἐπιδεῖν. ἀκόλουθα δέ ἐστι τὰ τοῦ εὖ γε μὴν γνόντα, ὅτι ἐς τὰ κατάντη καὶ ἀπόξη φεύγει. τὰ οὕτως εἰρημένα περιέβαλεν καταλήψεως τοῦ ξύμπαντος ἐπιδέσμου ἐν τοῖς ἡσυχάζουσι, καὶ λαμπροτέροις. καὶ τὰ τούτοις ἐφεξῆς, ἃ μετ᾿ ὀλίγον ἐξηγοῦμαι, αὐτὸ τοῦτο δείξει σαφέστερον. ἐν δὲ τῷ παρόντι μεταξὺ παρεγκείμενα παρὰ τάξιν, ἐπισκεπτέον αὐτὰ καθ᾿ ἑαυτά.

GALENI COMMENTARIUS.

SI pro *bellè tamen nosse*, in textu scriptum esset, *probè tamen scientem*, perfecta foret oratio. At suspendere etiamnunc videtur, etiamsi ad conjunctionem *spectet*. Ideo quidam quoque ipsi deinceps enarrata connectunt, ut sit totus textus ejusmodi. *Probè tamen nosse decet,* C *ad declivia & acuminata fasciam omnem labi, ut in capite quidem sursum, in tibia verò deorsum*; deligare dextras partes ad sinistras, & sinistras ad dextras, excepto capite: Verùm id nullum tenorem habere videtur. Non enim propterea construere commemoratas deligationes oportet, quòd nodus partes declives & acuminatas fugere consueverit. Nam alia re (ut seri docebimus) dextras partes ad sinistras, & sinistras ad dextras devincire jussit. Quæ sequuntur, sunt ejusmodi. Probè tamen scientem *non latet fasciam omnem* ad declivia & acuminata loca D fugere. Hæc ita pronunciata universæ fasciationis retentionem in quiescentibus & demissioribus complecti *par est*, & quæ his succedunt à me paulò post explicanda, ea ipsa manifestiùs demonstrabit. In præsenti verò quæ præter ordinem interjecta sunt, ipsa per se considerabimus.

Ὅθεν αἱ τοῦ ἐπιδεῖν λαμβάνονται ἐνδείξεις, εἰ ἀπὸ τοῦ πεπονθότος μορίου, κατὰ θέσιν, ἢ κατὰ τὸ πάθημα· πότε καὶ ὅπως ἐς τὰ ἐναντία μέρη ἡ νομὴ ἀναδοθησομένη ᾖ. διὰ τί κατ᾿ ἴξιν τὰ κῶλα καὶ τὴν κεφαλὴν ἀνομοίως ἐπιδεῖν δεῖ· τὸ τοῦ ἑκατέρου παράδειγμα.

Unde fasciandi petuntur indicationes, an à parte affecta ratione sitûs aut affectûs. Quando & quomodo in contrarias partes spiratio tribuenda sit; cur secundùm rectitudinem membra, & caput dissimili modo fasciari oportet; exemplum utriusque. E

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιβ΄.

Ἐπιδεῖν δεξιὰ ἐπ᾿ ἀριστερὰ, καὶ ἀριστερὰ ἐπὶ δεξιὰ, πλὴν κεφαλῆς, ταύτην δὲ κατ᾿ ἴξιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XII.

Deligare dextras partes ad sinistras oportet, *& sinistras ad dextras, excepto capite. Et hoc secundum rectitudinem.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Περὶ τῶν καταγμάτων μάλιστα, τοῦ παραγγέλματος τοῦ νῦν παραγγελλομένου, μεγίστη γὰρ χρεία. περιφέρειν γὰρ ἀεὶ χρὴ πρὸς τοὐναντίον, ὅταν ἐκ θατέρου ἕλκος ᾖ, τοῦ μὲν δεξιοῦ πεπονθότος, ἐπὶ τὸ λαιόν. εἰ δ᾿ ἐκεῖνο πάθοι, πρὸς τοὐναντίον, ὡς ὅταν γεγονὸς ὀστοῦν ὅλον ἐγκάρσιον, ἢ κατεαγὸς, ἢ ἰσόρροπον, τὴν ἐπίδεσιν ποιούμεθα, περιβάλλοντες αὐτῷ σπλῆνας ἐν σχήματι τῷ καλουμένῳ ἐν κύκλῳ. τὸ τοίνυν λεγόμενόν ἐστι τοιοῦτον. ἐπιδεῖν τὰ μὲν δεξιὰ μέρη πεπονθότα, περιτρέποντας ἐπ᾿ ἀριστερὰ, τὰ δὲ ἀριστερὰ τοὐναντίον ἐπὶ τὰ δεξιά.

GALENI COMMENTARIUS.

F INfracturis potissimum præcepti nunc promulgati maximus est usus. Semper enim in contrariam partem circunvolutio ducenda est, quum ulcus ex altera parte fuerit, dextra nimirum affecta, in sinistram. Si vero hæc afficiatur, in contrariam; ut quum os totum transversum factum est, æquilibrem deligationem construimus, spleniis ipsi figura in orbem vocata impositis. Quod igitur proponitur, est hujusmodi. Quum dextras partes affectas deligamus, in sinistras spiram vertimus, & contra in dextras circumvolvimus, si sinistræ affectæ sint.

Id

Id autem efficitur, ubi non caput fasciæ super affectam partem injicimus, non planè quidem super ipsam fracturam, aut ulcus; sed ex his hinc atque illinc. Alterâ verò fasciâ quum circumagimus in contraria, partem affectam attrahimus, simulque astringimus. Postquam verò in oppositam partem fascia circunvoluta est, hîc non amplius peræque astringimus, multoque magis non circunvolvimus, donec in orbem circunvolvatur fascia, & in proprium principium pervenerit, tunc enim priùs manu principium tenebamus. Huic iterum illam fasciæ partem quæ ipsum contingit superpositam tutò ita continemus, ut rursùm secundum incipiat circuitum super ipsas partes involutas priori similem, & in contrarias partes circunvolvat, & coarctet; hancque denuo peræque primæ circunvolutam, quum iterum ad principium redierit, æquè fasciam alterá manu remoratam protendimus, alterâ coarctamus, & in oppositam partem læsam circunvolvimus. Non solùm autem membra hoc modo devincimus, verumetiam latera, si dextris quidem partibus affectus evenerit: his principium injicientes ad sinistras distributionem faciamus, quomodo pronunciatum est; si verò in sinistras inciderit affectus, ab his exordio ducto quasi deligationis iter ad dextram partem efficimus; sed caput non ita licet in orbem comprehendere, prohibet enim cervix ipsi insita. Quamobrem sivè dextræ, sive sinistræ parti insideat morbus qui deligationem postulat, fasciam è regione, quod est secundùm rectitudinem, injicimus. Per verticem quidem fertur fascia; inde verò deorsum ad extremam maxillam inferiorem volvitur; postea sursum ad partem affectam reducitur; mox iterum similiter bis tenere, prout idoneum esse auguramur, ad usque finem evolvitur. Is *finis* in verticem planè cadat; Quandoquidem firmissimus ad remoram sic is efficitur locus.

γίνεται δὲ τοῦτο, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ ἐπιδέσμου βαλλομένων ἡμῶν κατὰ τὸ πεπονθὸς μέρος, οὐκ ἀκριβῶς καὶ αὐτοῦ τοῦ κατάγματος, ἢ τοῦ ἕλκους, ἀλλ' ἔνθεν καὶ ἔνθεν τούτων· τῇ δ' ἑτέρᾳ, περιτρεπόντων ἐπὶ τἀναντία, τὸ πεπονθὸς, ἅμα τῷ πιλεῖν. ἐπειδὰν δὲ ἐπὶ τὸ ἀντικείμενον μέρος ὁ ἐπίδεσμος ἑλιττόμενος γένηται, μηκέτι ἐκεῖ σφιγγόντων ὁμοίως ἔτι δὲ μᾶλλον, οὐδὲ περιτρεπόντων, ἄχρις ἂν ἐν κύκλῳ περιελιττόμενος ὁ ἐπίδεσμος, ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἀρχὴν ἀφίκηται, τηνικαῦτα γὰρ, κατείχομεν ἔμπροσθεν χειρὶ τὴν ἀρχὴν, ταύτῃ πάλιν ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ ἐπιδέσμου τὸ ψαῦσαν αὐτῆς ἐπιτιθέντες, καὶ αὐτῆς ἀσφαλῶς κρατοῦμεν, ὥστε δευτέρας ἄρξασθαι αὖθις κατὰ τὴν τῶν αὐτῶν ἐπιβολὴν, ὁμοίως τῇ προτέρᾳ, πιλούσης τε καὶ περιτρεπούσης ἐπὶ τὰ ἐναντία. καὶ ταύτην πάλιν ὡσαύτως τῇ προτέρᾳ περιελίξαντες, ὅταν αὖθις ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀφικώμεθα, κρατήσαντες ὁμοίως τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ τὸν ἐπίδεσμον ἀνατείνομεν, τῇ ἑτέρᾳ πιλοῦντές τε, καὶ περιτρέποντες ἐπὶ τὸ ἀντικείμενον μέρος πεπονθός. οὐ μόνον δὲ τὰ κῶλα κατὰ τοῦτον ἐπιδοῦμεν τὸν τρόπον, ἀλλὰ καὶ τὰς πλευράς. εἰ μὲν ἐπὶ τοῖς δεξιοῖς μέρεσιν ἡ πεπονθυῖα τύχῃ, τὴν ἀρχὴν ἐνταῦθα βαλλόμενοι, τὴν νομὴν ἐπὶ ἀριστερὰ ποιούμεθα, καθ' ὃν εἴρηται τρόπον. εἰ δ' ἐν τοῖς ἀριστεροῖς εἴη τὸ πάθος, ἀπὸ τούτου ἀρξάμενοι, τὴν οἷον ὁδοιπορίαν τῆς ἐπιδέσεως, ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος ἐργαζόμεθα, κεφαλὴν δ' οὐκ ἔστι περιλαβεῖν οὕτως ἐν κύκλῳ· κωλύει γὰρ ὁ τράχηλος, συμφυὴς ὢν αὐτῇ· διὰ τοῦτο οὖν ἐπ' αὐτῆς, ἐάν τε κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος, ἐάν τε κατὰ τὸ ἀριστερὸν ᾖ τὸ τῆς ἐπιδέσεως δεόμενον πάθος, τὴν κατ' ἴξιν, ὅπερ ἐστὶ κατ' εὐθυωρίαν, αἱρούμεθα. διὰ μὲν τῆς κορυφῆς ἀγομένου τοῦ ἐπιδέσμου, καταγομένου δ' ἐντεῦθεν ἐπ' ἄκραν τὴν κάτω γένυν, εἶτ' ἀναγομένου πάλιν ἐπὶ τὸ πεπονθὸς, εἶτ' αὖθις πάλιν ὁμοίως, εἴτε δὶς, εἴτε τρὶς αὐτάρκες εἶναι νομίζομεν, ἑλιττομένου μέχρι τῆς τελευτῆς. αὕτη δὲ πάντως κατὰ τῆς κορυφῆς γινέσθω. μονιμώτατον γὰρ οὕτως ἐργάζεται χωρίον τοῦτο.

Quid fascia ex duobus principiis; quid fascia ex uno principio; cur & ubi injiciendæ. Deligatio altera per contrarias partes, altera per processionem construitur.

Τί ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπίδεσμος· τί δ' ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς· διὰ τί, καὶ ὅπῃ ταύτας ἐπιβάλλεσθαι· ὅτι ἡ μὲν ἐπίδεσις κατὰ τὰ ἐναντία, ἡ δὲ κατὰ τὴν πρόβασιν γίνεται.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIII.

V*Erum contrariæ* partes *ex duobus principiis* deligendæ. *Si vero ab uno* incipiat, *ad quod simile in remoram, quale medium capitis, & si quid aliud hujusmodi.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιγ´.

ΤΑ δ' ὑπεναντία, ἀπὸ δύο ἀρχέων. ἢν δὲ ἀπὸ μιῆς, ἐφ' ὅπερ ὅμοιον ἐς τὸ μόνιμον, οἷον τὸ μέσον τῆς κεφαλῆς, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον.

GALENI COMMENTARIUS.

DUas sententias hic textus complecti potest, ut aut de omnibus corporis partibus, aut de solis capitis dicatur. Effactus enim, *excepto capite*, dextras partes ad sinistras, hoc autem *è directo devinciendum esse*. Cæteras ejus partes (quæ inter se contrariæ sunt, quarum hæc & posterior, & in occipitio est, illa & anterior & in fronte) ex duobus principiis deligare jubet. Ipsæ verò sunt ex duobus principiis deligationes, quum medium totius fasciæ super affectam partem admoventes, utramque ipsarum partium æqualem in oppositum locum ducimus. Itaque fasciarum quæ ita peraguntur,

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΔΙΤΤΟ διανοίας λέξις ἥδε δύναται λαβεῖν, ὥστε ἤτοι περὶ πάντων τῶν μερῶν τοῦ σώματος, ἢ περὶ μόνων τῶν τῆς κεφαλῆς ἀκούειν. εἰρηκὼς γὰρ, πλὴν κεφαλῆς, δεξιὰ ἐπὶ ἀριστερὰ, ταύτην δὲ κατ' ἴξιν ἐπιδεῖσθαι. λοιπὸν οὖν (τῶν αὐτῆς ὄντων μερῶν ἐναντίων ἀλλήλοις, ὧν τὸ μὲν ὀπίσω τε καὶ κατὰ ἰνίον ἐστὶν, τὸ δὲ πρόσω τε καὶ κατὰ μέτωπον,) ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδεῖν ἀξιοῖ. αὗται δὲ αἱ ἀπὸ δύο ἀρχέων ἐπιδέσεις, ὅταν τὸ μέσον ὂν ὅλου τοῦ ἐπιδέσμου κατὰ τοῦ πεπονθότος ἐρείσαντες ἰσόρροπον ἑκάτερον αὐτῶν τῶν μερῶν, ἐπὶ τὸν ἀντικείμενον ἄγωμεν τόπον· ὅσαι δ' οὖν τελευταὶ τῶν

οὕτως ἐπιτελουμένων, ἐπὶ μέτωπον ἄγονται, μονιμώτερον ἰνίου τοῦτο τὸ χωρίον. ἐὰν δὲ ὁ λόγος αὐτῷ περὶ πάντων ἢ τῶν μορίων, ἐροῦμεν εἰρῆσθαι τὰ ἐναντία, τὰ καθ' ἑκάτερον μέρος ὁμοίως διακείμενα, τουτέστιν ἤτοι δεξιόν τε καὶ ἀριστερόν, ἢ τοὐπίσω τε καὶ πρόσω. πεπονθότων δὲ ὁμοίως αὐτῶν, ὡς ἐπειδὰν τὰ καλούμενα καυληδὸν γένηται κατάγματα, τὴν ἐπίδεσιν ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ποιήσεις, καθάπερ ἔφαμεν ἐπὶ τῶν σχιδακηδὸν περιβαλλομένων γίγνεσθαι σπληνῶν. ἐὰν δὲ ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς, φησιν, ἐπιδέῃς τὰ τοιαῦτα, κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδέσεως, ἑλίττων τὸν ἐπίδεσμον, οὕτως ἄξεις ἐπὶ τὸ μόνιμον χωρίον, ὡς ἐνταῦθα τελευτήσῃ. παράδειγμα δὲ μονίμου χωρίου, τὸ μέσον τῆς κεφαλῆς ἐποιήσατο, ἀρκεσθεὶς τούτῳ, ἐπειδὴ κατὰ τὸ παρὸν, μέλλει μετ' ὀλίγον ἀκριβῶς ἅπαντα τὸν λόγον διέρχεσθαι. διδάσκων ὅπως δεῖ τὴν τελευτὴν τοῦ ἐπιδέσμου γίγνεσθαι, πρὸς τὴν ὅλην ἐπίδεσιν ἀμετακίνητον φυλάττεσθαι. τὸ οὖν, ἐφ' ὅπερ ὅμοιον, ἐπ' ἀμφοῖν ἀκουστέον τῆς ὅλης νομῆς τοῦ ἐπιδέσμου, καὶ τῆς τελευτῆς.

A extrema ad frontem eum locum ad remoram occipitio firmiorem ducuntur. Si verò ipsius oratio de omnibus sit partibus, dicemus contrarias ab eo vocari partes, quæ in utraque parte eodem modo constituuntur, hoc est, cùm dextra, tùm sinistra, aut anterior & posterior. Ipsis autem similiter affectis *partibus*, ut quum quæ vocantur caulides, accidunt, fracturæ, ex duabus principiis deligationem construes, quemadmodum in plagulis asciatim involutis fieri diximus. Quod si, inquit, ab uno principio devinxeris ejusmodi *partes*, ad eam quæ ex duobus principiis deligationis B similitudinem fascia circunvolvenda est, sicque ad stabilem loci remoram adducenda, ut hîc finiatur. Pro exemplo autem remorantis loci, medium capitis astrinxit, hocce contentus quum paulò post accuratè universam orationem habiturus sit, docens qua parte fasciæ finem fieri oporteat, quò totam deligationem immutabilem tueatur. Cæterùm verba, *ad quod simile*, de utroque tum de tota fasciæ spira, tum de fine intelligenda sunt.

C

Ἐπὶ τοῖς μὲν τῆς κάμψεως τόποις ὡς ἰγνύῃ τὰς ἡκίστας καὶ εὐσταλεῖς ἐπιδέσμους, ἐπὶ τοῖς δὲ περιτάσεως ὡς τῇ μύλῃ ἁπλοῦς τε καὶ πλατεῖς ἐπιβεβληθησομένους εἶναι. τί εὐσταλές, τί ἡ μύλη.

In flexionis locis, ut poplite, minimas & contractas fascias; extensionis verò simplices & latas injiciendas esse; quid contractum; quid rotula.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιδ΄.

ΤΑ δὲ κινεύμενα, οἷον ἄρθρα, ὅπῃ μὲν συγκάμπτεται, ὡς ἥκιστα καὶ εὐσταλέστατα περιβάλλειν, οἷον ἰγνύην, ὅπῃ δὲ περιτείνεται, ἁπλᾶ τε καὶ πλατέα, οἷον ἡ μύλη. D

HIPPOCRATIS TEXTUS XIV.

Quæ moventur velut articuli, quâ quidem parte inflectuntur quam minimis, & levissimis linteis *obvolvenda sunt, veluti poples; quâ verò parte circuntenduntur, simplicibus & latis, veluti rotula.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐλάχιστα περιβάλλειν ὀθόνια, κατά τε τὴν ἰγνύαν, καὶ τὰ ταύτης παραπλήσια κελεύει, καὶ μάλιστα εὐσταλῆ. τὸ δὲ σημαίνει τὸ συνηγμένον εἰς ὀλίγον, τὸ δὲ ἀντικείμενον τῇ ἰγνύῃ μόριον, τὴν μύλην ἐναντίως ἐπιδεῖσθαι κελεύει. τὸ δὲ ἐναντίως ἐστὶν, ἅπασι τοῖς ἐναντίοις, καὶ μηδαμόθεν συνεσταλμένοις ὁπόσον ἐγχωρεῖ. παραπλησίως δὲ τῇ μὲν ἰγνύῃ ἅπαντα μόρια καθάπαξ συμβαίνει τοῖς ἄρθροις· τῇ δὲ μύλῃ, κατὰ τὴν ἔκτασιν αὐτῷ γίνεσθαι. καλοῦσί τινες ἐπιγουνίδα τὴν μύλην ταύτην, ὥσπερ ἕτεροί τινες ἐπιγονατίδα. κατὰ ταύτην μὲν οὖν, ἔφη πλατὺν χρὴ περιτάττεσθαι τὸν ἐπίδεσμον, ὡς ὅλην αὐτὴν περιλαμβάνειν. ὁ γὰρ μὴ περικείμενος οὕτως, ἢ πρὸς τὴν ἄνω χώραν ἀναχθήσεται ῥᾳδίως, ἢ πρὸς τὴν κάτω περισφαλλόμενος ἐφ' ἑκάτερα, διὰ τὴν κυρτότητα τῆς μύλης. τῇ δὲ ἰγνύῃ συνεσταλμένον τὸν ἐπίδεσμον ἀξιοῖ περιβαλεῖν. οὔτε γὰρ ὑποδέξασθαι δύναται τὸ εἰς πλάτος ἐκτεταμένον, οὔτε φυλάξαι.

GALENI COMMENTARIUS.

Minima lintea & circa poplitem, & huic vicinas partes obvolvenda esse jubet, maximeque contracta. Contractum autem, in pauculum collectum significat. Oppositam verò partem popliti, molam contrario modo devinciri vult. Contrario modo est, omnibus contrariis, & nulla ex parte, quantum conceditur, contractis. Vicinas autem popliti partes E omnes illigari accidit articulis; rotulæ verò per extensionem ipsi obtingere. Quidam vocant genu operculum, ipsam molam, quemadmodum alii nonnulli patellam & rotulam. Super hanc igitur, inquit, latam fasciam ita extendendam esse, ut ipsam universam complectatur. Nam quæ ita non circumiacet, aut ad superiorem regionem, aut ad inferiorem facilè feretur: ad utramque enim partem undique labetur ob rotulæ gibbum. Popliti verò contractam fasciam censet injici; nam neque eam suscipere, neque F servare potest, quæ in latitudinem extenditur,

A

Ubi fascia injicienda, comprehensionis & suspensionis gratia; quid utriusque vocabulo significatur; quis utriusque usus; Quiescentibus ac demissis locis fasciarum extrema admovenda esse. Quid hæc sint. Quid λαπαρόν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XV.

Injicere præterea oportet fasciam, *comprehensionis quidem circa hæc jacentium gratia; suspensionis verò totius fasciæ in quiescentibus ac demissioribus corporis partibus, ut supra, vel infra genu.*

GALENI COMMENTARIUS.

Ejusmodi breviloquentiam laudare decet, si uno vocabulo quemadmodum & præsens dilucidè se prodit oratio. Sub *comprehensionis* quidem nomine hæc declaratur oratio, qua diximus in articulorum deligationibus, earum finem tutò extra articulationem, vinculo quodam insuper addito, tuendam esse. Per *suspensionis* verò vocabulum, ut multa sit nobis providentia, ne ad declivia loca deorsum fluat fascia, neve sursum refluat ad gibba *aut acclivia,* quæ prius ipse *acuminata* vocitavit; Quum, inquit, *Probè tamen nosse decet ad declivia & acuminata diffugere.* Atque sanè dilucidum patuit iisdem ipsius verbis præclarè à nobis propositum esse, quæ nunc pronunciantur iis esse continua, quæ in illo textu traduntur, quo edicebat, *Probè tamen nosse decet* omnem fasciam *ad declivia & acuminata diffugere.* Quin & perquam concisè idonea loca commemoravit, quibus fasciarum extrema admovenda sunt, duobus ea complexus vocabulis, *quiescentibus, ac demissis:* Quiescunt *enim* quæcunque extra articulationem sunt in ossium quæ inter se committuntur altero, ut ad genu, vel in femore, vel tibia. Hæc enim loca demissiora sunt. Ita nanque vocant quæ eminentibus contrario modo constituuntur, hoc est, depressa & demissa. Omne enim λαπαρὸν depressum est. λαπαρὸν igitur propriè vacuum significat, ut & λαπάξαι exinanire. Nam quod Homero scribitur, Ἴλιον ἐξαλαπάξαι ἐϋναιόμενον πτολίεθρον, quod est devastare altæ benè conditæ mænia Troiæ, urbem diripere & evacuare significat. Et λαπάρας vocant eas corporis partes quæ inter iliûm ossa & nothas costas mediæ sunt. Jam verò etiam quod omne depressum est aut subsidit, λαπαρὸν vocant, quia quod vacuum est, necessariò depressum est, sumpta ex eo translatione quod communiter accidit.

Ὅπη δεῖ ἐπιβάλλειν τὸν ἐπίδεσμον καταλήψιος, καὶ ἀναλήψιος ἕνεκα. τί τῷ ἑκατέρας ὀνόματι δηλοῦται, τίς ἑκατέρας χρεία. Ἐν τοῖς ἀτρεμέουσι καὶ λαπαροῖς μέρεσι τὰ τῶν ἐπιδέσμων πέρατα ἐπιβάλλειν δεῖ. τί ταῦτα. τί τὸ λαπαρόν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιε'.

B Προσεπιβάλλειν δὲ καταλήψιος μὲν τῆς περὶ ταῦτα εἵνεκα, ἀναλήψιος δὲ, τοῦ σύμπαντος ἐπιδέσμου, ἐν τοῖσιν ἀτρεμέουσι, καὶ λαπαρωτέροισι τοῦ σώματος, οἷον τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω τοῦ γούνατος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὴν τοιαύτην βραχυλογίαν ἐπαινεῖν προσήκει, εἰ δι' ἑνὸς ὀνόματος δηλοῦται σαφῶς ὁ λόγος, ὥσπερ καὶ νῦν. ὑπὸ μὲν τοῦ τῆς καταλήψιος ὀνόματος, ὁ λόγος οὗτος δηλοῦται, καθ' ὃν εἴπομεν ἂν, τῶν ἐν τοῖς C ἄρθροις ἐπιδέσεων, τὸ τέλος ἀσφαλῶς φυλάττεσθαι χρὴ, διά τινος ἐκ περιττοῦ γινομένης ἐπιδέσεως, ἔξω τῆς διαρθρώσεως. ὑπὸ δὲ τῆς ἀναλήψιος, ἵνα πολλὴν ἔχωμεν πρόνοιαν, τοῦ μήτε καταρρεῖν εἰς τὰ κατάντη χωρία τὸν περίδεσμον, μήτε ἀνατρέχειν εἰς τε τῶν κυρτῶν, ἅπερ ἀπόξη κέκληκεν αὐτὸς ἔμπροσθεν, ἡνίκα ἔλεγεν, δεῖ γε μὴν γνῶναι, ὅτι ἐς τὰ κατάντη καὶ ἀπόξη φεύγει. καὶ δῆλον δὴ γέγονεν ἐξ αὐτῶν τῶν ῥήσεων αὐτοῦ, καλῶς ὑφ' ἡμῶν εἰρῆσθαι συνεχῆ τὰ νῦν λεγόμενα τοῖς κατ' ἐκείνην τὴν ῥῆσιν λεγομένοις εἶναι, καθ' ἣν ἔλεγεν, δεῖ γε μὴν γνῶναι ὅτι D ἐς τὰ κατάντη καὶ ἀπόξη φεύγει. καὶ μέντοι καὶ συντομώτατον τῶν ἐπιτηδείων χωρίων ἐμνημόνευσεν, ἐν οἷς χρὴ τὰ τέλη τῶν ἐπιδέσμων τίθεσθαι, δύο προσηγορίαις περιλαβὼν αὐτὰ, τῇ τῶν ἀτρεμούντων, καὶ τῇ τῶν λαπαρῶν. ἡσυχάζει γὰρ ὅσα τῆς διαρθρώσεως ἐκτός ἐστι, κατὰ τὸ ἕτερον τῶν συναπτόντων ἀλλήλοις ὀστῶν, ὡς ἐπὶ τοῦ γόνατος, ἤτοι κατὰ τὸν μηρὸν, ἢ τὴν κνήμην. λαπαρώτερα γὰρ ταῦτά ἐστι τὰ χωρία. κέκληκε γὰρ οὕτως τὰ τοῖς ἐξέχουσι μορίοις ἐναντίως διακείμενα, τουτέστι τὰ κατεσταλμένα, καὶ ταπεινά. καὶ γὰρ τὸ λαπαρὸν E ἁπλῶς προσέσταλται. κυρίως μὲν οὖν ἡ λαπαρὸν, φωνὴ σημαίνει τὸ κενὸν, ὥσπερ καὶ ἡ, λαπάξαι, τὸ κενῶσαι. καὶ γὰρ καὶ τὸ, Ἴλιον ἐξαλαπάξαι ἐϋναιόμενον πτολίεθρον, ἐκκενῶσαι τὴν πόλιν δηλοῖ, καὶ λαπαρὰ, τοῦ σώματος ἐκεῖνα τὰ μόρια καλοῦσιν, ὅσα μεταξὺ τῶν τε κατὰ τὰς λαγόνας ὀστῶν ἐστι, καὶ τῶν νόθων πλευρῶν. ἤδη μέντοι καὶ τὸ προσεσταλμένον ἁπλῶς, ὀνομάζουσι λαπαρὸν, ἐπειδὴ τὸ κενὸν ἐξ ἀνάγκης προσέσταλται, τὴν μεταφορὰν ἀπὸ κοινοῦ συμβεβηκότος ποιούμενοι.

A

Αἵ τινες ὁμολογούμεναι περιβολαί· οἵ τινες οἱ πάσης ἐπιδέσεως σκοποί. ἐν ᾧ τῆς ἐποχῆς, ἢ τῆς καταλήψεως τῶν ἐπιδέσμων ἐστὶν ἐν τῷ σώματι τόπος.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιϛʹ.

Ὁμολογεῖ δὲ, ὤμου μὲν ἡ περὶ τὴν ἑτέραν μασχάλην περιβολὴ, βουβῶνος δὲ, ἡ περὶ τὸν ἕτερον κενεῶνα, καὶ κνήμης, ἡ ὑπὲρ γαστροκνημίης. ὁκόσοισι B μὲν ἄνω ἡ φυγὴ, κάτωθεν ἡ ἀντίληψις· οἷσι δὲ κάτω, τοὐναντίον.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Σκοποὶ πάσης ἐπιδέσεως εἰσὶ πρῶτοι καὶ μέγιστοι, τῆς δι᾽ ἑαυτὴν παραλαμβανομένης, οὐχ ὑπηρεσίας ἕνεκα τῶν ὑποκειμένων τῷ πάσχοντι μορίῳ, τὸ κατέχειν ἀκίνητον ὡς διεπλάσθη τὸ πεπονθὸς, ἀφλέγμαντόν τε φυλάττειν ἅπερ ἱκανῶς, ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν ἐδίδαξεν. C ἐπεὶ δὲ οὐ δύναται ταῦτα ποιεῖν ἡ ἐπίδεσις, ἄνευ τοῦ διαμένειν αὐτὴν, καὶ μὴ μετακινεῖσθαι πρὸς τὸ κάτω τοῦ σώματος, ἢ ἄνω, διὰ τοῦτο, τοῖς ἀπαθέσι μορίοις ἀναγκαζόμεθα περιβάλλειν τοὺς ἐπιδέσμους, ὅπως, ἔνθεν μὲν ἄνω ἀναγαγεῖν ἐστιν εἰκὸς ὅλην τὴν ἐπίδεσιν, ἡ ἀντίληψις αὐτῆς ἕλκῃ ἐπὶ τὸ ταπεινότερον. ἐπ᾽ ἐνίων δὲ μορίων, ἡ διὰ τῶν ἀντικειμένων ἀντίληψις ὠφελιμωτέρα, καθάπερ ἐπ᾽ ὤμου, καὶ βουβῶνος. ἀκριβῶς εἰπεῖν ἐπ᾽ ὤμου μὲν, οὐ περὶ τὸν ἕτερον ὦμον, ἀλλὰ τὴν μασχάλην. ἐπὶ βουβῶνος δὲ, περὶ τὸν κενεῶνα περιβάλλεσθαι δεῖ τὸν ἐπίδεσμον. D οὔτε γὰρ ὁ ὦμος, οὔτε ὁ γλουτὸς, ἀσφαλῶς φυλάττειν δύναται τὰς περιβολὰς, ἀλλ᾽ ἡ μασχάλη, καὶ ὁ κενεών. ὀνομάζεται δὲ, ὡς ἔφην ἄρτι, κενεὼν, ὁ μεταξὺ τοῦ θώρακός τε καὶ τοῦ ἰσχίου ὅσος τόπος ἀπὸ τοῦ κενεὸς εἶναι, τουτέστι περιεσταλμένος, οὕτως κληθείς. εὔδηλον δὲ ὅτι τὸ συμφωνεῖν, καὶ ἁρμόττειν, ὁμολογεῖν ἔφη. οἵ τε γὰρ ὁμολογοῦντες ἐν ἔργοις καλοῖς, οὐ μόνον οὐδὲν ἐναντίον πράττουσιν, ἢ λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ συντελοῦσιν. ἀλλὰ τούτοις τά τε εἰρημένα χωρία συμπράττει τῷ νόμῳ τῆς ἐπιδέσεως. ὡσαύτως δὲ καὶ E τῆς κνήμης, διὰ τὸ ἀπόρρυτον ἐχούσης τὴν ἐπίδεσιν τῆς γαστροκνημίας, ἡ ἄνω περιβολὴ χρήσιμος, κατ᾽ ἐκείνας δηλονότι τὰς ἐπιδέσεις, αἷς ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ κυρτὸν τῆς γαστροκνημίας, περιλαμβάνειν, ἐπ᾽ αὐτῷ παρὰ τὰ σφυρὰ χωρίῳ τὸ μόνιμον τῆς ἐπιδέσεως. ἐξ αὐτῶν ἔχει μεταξὺ δυοῖν ἐξοχῶν κείμενα, κατὰ μὲν τῶν κυρτῶν περάτων, περόνης τε καὶ κνήμης, ἃ κακῶς ἔνιοι καλοῦσιν ἀστραγάλους· ἄνω δὲ, τῆς γαστροκνημίας αὐτῆς.

Quæ idoneæ sint circunvolutiones; qui sunt totius deligationis scopi; ubi remoræ aut retentionis fasciarum datur locus in corpore.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVI.

At idonea est, humeri quidem ad alteram axillam circumvolutio; inguinis verò circum alterum ilium; Et tibiæ supra suram. Quibuscunque sursum fuga fasciæ, *deorsum suspensio; quibus deorsum, contrarium* fit.

GALENI COMMENTARIUS.

Scopi totius deligationis quæ per se, non administrationis gratiâ, rerum affectæ parti subjectarum circunvolvitur, primi & maximi sunt, partem affectam quemadmodum conformata fuit, immobilem continere, & ab inflammatione tutam servare; quæ in opere de fracturis abundè docuimus. Quia verò nequit hæc efficere deligatio, nisi ipsa commoretur, nec ad inferiores aut superiores partes dimoveatur, propterea illæsis partibus fascias injicere cogimur; prout quum ex altera parte tota deligatio sursum dicenda est, ipsius suspensio in demissiorem partem trahat. In nonnullis autem partibus ab oppositis utilior est suspensio, quemadmodum in humero & inguine. Absolutè verò imperat in humero quidem, non ad alterum humerum, sed axillam; in inguine verò ad alterum ilium circunvolvendam esse fasciam. Nam neque humerus, neque nates circuitum tutò servare queunt, sicut axillæ, atque ile. Κενεὼν autem, ut paulò ante diximus, appellatur locus inter os thoracis & ischii medius, quòd κενεὸς sit, *inanis & ossibus vacuus*, hoc est depressus, ita vocatus. Constat autem quòd consentire, & congruere ὁμολογεῖν *convenire* dixerit. Qui nanque probis in operibus consentiunt, non modò nihil contrarium efficiunt, aut loquuntur, verumetiam suas conferunt operas. His etiam commemorata loca in fasciæ distributione astipulantur. Simili quoque ratione quum tibia facilè labentem suræ deligationem sortiatur, huic qui sursum fertur circuitus conducit, in illa nimirum deligatione qua suræ devexum comprehendi necesse est. In consimili secundum malleolos loco deligationis *jacet* remora quæ per ea continet quæ inter duas eminentias, nimirum devexas tum fibulæ, tum tibiæ extremitates posita sunt, quas malè nonnulli talos vocitant. Superior vero *locus* per suram ipsam idem præstat.

A

Ubi remoræ non datur locus, qualis hîc deligatio astruenda sit.

Ὅπη τῆς καταλήψεως τόπος οὐκ ἔστιν, ὁποίαν ἐνταῦθα ἐπίδεσιν ποιεῖσθαι χρή.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVII.

At quibus non datur, quemadmodum in capite, his in maximè æquabili loco comprehensiones facere, & minimè obliqua deligatione uti oportet, quò postrema firmissimè circumvoluta fascia, quæ maximè errabunda sunt, contineat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιζ.

Οἷσι δὲ μὴ ἔστι, οἷον ἡ κεφαλή, τουτέων ἐν τῷ ὁμαλωτάτῳ τὰς καταλήψιας ποιέεσθαι, καὶ ἥκιστα λοξῷ τῷ ἐπιδέσματι χρέεσθαι, ὡς τὸ μονιμώτατον ὕστατον περιβληθέντα, πλανωδέστατα κατέχῃ.

B

GALENI COMMENTARIUS.

Quibus partibus non datur *remoræ locus*, neque apposita quædam pars ejusmodi, qualem in tibia *esse* protulit, neque opposita pars hujus sortis altera, ut in humero, & inguine, in his qualem oporteat deligationem struere docet; nominatimque capitis mentionem faciens, jubet super ipsas in maximè æquabili loco totius deligationis comprehensionem facere, quod est ipsius finem neutram in partem inclinantem tueri, per quam directè finiendam vel ad frontem, vel ad medium totum capitis, ubi pars insidet quæ bregma vocatur. Nam ubi ad mentum deducitur fascia, ejus finis decenter ad medium caput reducitur citra inclinationem sursum porrigenda. Quum verò in orbem circunvolvitur ad frontem, ipsa quoque similiter nullam in partem inclinatur. Nam quæ ita circumagitur, ad posteriores partes feretur, occiput vocatum inium quod collum, & posticam calvariæ devexitatem interjacet. Proptereaque protulit postremam deligationum circunvolutionem minimè obliquam esse convenire, quia ante ipsam jam sæpe necessario fiunt obliquæ, ut affectam diversis in locis partem ipsius comprehendant. Verùm obliquas propter affectum factas circunvolutiones, quò postrema contineat, nulla ex parte obliquanda. Patet igitur & simul istas involutiones ejusmodi securitate immutabiles permanere. Quemadmodum ergo in capite, in superiori parte genu quæ postrema deorsum fit circumvolutio accuratè citra inclinationem tuenda est: sic certè & inguinis, & humeri deligationes, in quibus etiam oppositas partes simul devincire cogimur, postremæ circunvolutiones orbiculares citra inclinationem struendæ sunt; in ilibus quidem utrisque, ubi inguen ligare constituimus, *in utraque verò ala*, ubi humerum. His denique consentanea est quæ in cubiti dearticulatione, *seu luxati cubiti instauratione datur deligatio.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οἷς μορίοις οὐκ ἔστι οὔτε παρακείμενόν τι τοιοῦτον μόριον, οἷον ἐπὶ κνήμης εἶπεν, οὔτε ἀντικείμενον τοιοῦτον ἕτερον μόριον, ὡς ἐπ' ὤμου, καὶ βουβῶνος, ἐπὶ τούτων ὁποίαν χρὴ ποιεῖσθαι τὴν ἐπίδεσιν διδάσκει, μνημονεύων ὀνομαστὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ κελεύων ἐπ' αὐτῶν, ἐν

C

τῷ ὁμαλωτάτῳ τὰς καταλήψεις ποιεῖσθαι τῆς ὅλης ἐπιδέσεως, ὅ ἐστι, τὴν τελευτὴν αὐτῆς ἀπαρέγκλιτον φυλάττειν, εὐθύτατα περατουμένην. ἤτοι γε ἐπὶ τὸ μέτωπον, ἢ τὸ μέσον ὅλον τῆς κεφαλῆς, ἔνθα τὸ καλούμενον βρέγμα. τῆς μὲν γὰρ ἐπ' ἀνθερεῶνα καταγομένης ἐπιδέσεως, ἡ τελευτὴ προσηκόντως ἂν ἐπὶ τὸ μέσον ἀνάγοιτο τῆς κεφαλῆς, ἀπαρεγκλίτως ἀνατεινομένη. τῆς δὲ κυκλοτερῶς περιβαλλομένης, ἐπὶ τὸ μέτωπον ὁμοίως καὶ αὕτη μηδὲν ἐγκεκλιμένη. περιαγομένης γὰρ οὕτως, ἐλαθήσεται καὶ τοῖς

D

ὀπίσω μέρεσιν ἐπὶ τὸ καλούμενον ἰνίον, ὃ μεταξὺ τοῦ τε τραχήλου καὶ τῆς ὀπίσω κυρτότητος τῆς ἐπὶ τοῦ κρανίου. διὰ τοῦτό τε εἶπε, τὴν ἐσχάτην περιβολὴν τῶν ἐπιδέσεων, ἥκιστα λοξὴν εἶναι προσήκειν, ὅτι τὰς περὶ αὐτῆς ἤδη πολλάκις ἐξ ἀνάγκης γιγνομένας λοξὰς, ἕνεκα τοῦ περιλαμβάνειν τὸ πεπονθὸς, ἄλλοτε καὶ ἄλλο μέρος αὐτοῦ ὑπάρχειν. ἀλλὰ τάς τε διὰ τὸ πάθος λοξὰς γεγενημένας περιβολὰς, ἡ ὑστάτη κατέχει μηδαμόθεν λοξουμένη. δῆλον οὖν ὅτι τοιαύτῃ ἀσφαλείᾳ, κἀκεῖνα συνδιαμένουσιν ἀμετακίνητα. ὡς οὖν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, κἀπὶ τοῦ

E

ἄνω τοῦ γόνατος, ἡ κάτω γιγνομένη ἐσχάτη περιβολὴ, ἀκριβῶς φυλάττεσθαι χρὴ τὸ ἀπαρέγκλιτον. ἐπὶ μέν τοι τῶν κατὰ βουβῶνα καὶ ὦμον ἐπιδέσεων, ἐν οἷς ἀναγκαζόμεθα καὶ τῶν ἀντικειμένων μορίων συγκαταλαμβάνειν, ἐσχάται περιβολαὶ κυκλοτερεῖς ἀπαρεγκλίτως γίνεσθαι δέονται. κατὰ τοὺς κενεῶνας μὲν ἀμφοτέρους, ἔνθεν τὸν βουβῶνα δεσμεῖν προαιρούμεθα, κατὰ δὲ τὸν ἕτερον, ἐφ' ᾧ τὸν ὦμον. ἀνάλογον δὲ τούτοις ἐπὶ τῆς κατὰ τὸν ἀγκῶνα διαρθρώσεως.

F

A

Οἷς ἐν μέρεσιν, ἢ πάθεσιν δύσκολόν ἐστι τήν τε κατάληψιν τοῦ πέρατος τῆς ἐπιδέσιος, καὶ τὴν ἀνάληψιν τοῖς ὀθονίοις ποιήσασθαι, ταύτας καὶ ῥάμμασιν, ἢ συρραφαῖς ποιεῖν.

Quum in partibus aut affectibus arduum est extremæ deligationis comprehensionem, & suspensionem linteis astrui, has filis aut suturis astruendas esse.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιη'.

Ὁκόσοισι δὲ μὴ εὐκαταλήπτως τοῖς ὀθονίοισι, μηδὲ εὐαναλήπτως ἔχει, ῥάμμασι τὰς ἀναλήψιας ποιέεσθαι, ἐκ καταβολῆς, ἢ ξυρραφῆς.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVIII.

B *Quibus autem neque comprehensio, neque suspensio linteorum commode se habent, suspensiones filis per involutionem, aut suturam facere oportet.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὃ μὲν λέγει τοιόνδε ἐστι. ἐν οἷς μέρεσιν, ἢ πάθεσιν, δύσκολόν ἐστιν αὐτοῖς τοῖς ὀθονίοις, τήν τε κατάληψιν τοῦ πέρατος τῆς ἐπιδέσεως, καὶ τὴν ἀνάληψιν ποιήσασθαι, ἐν τούτοις καὶ ῥάμμασιν, ἤτοι περιβαλλομένοις τῇ κατὰ κύκλον, ἢ συρράπτουσι τὸ τῆς ἐπιδέσεως πέρας, τὰς καταλήψιας ποιεῖσθαι. ὃ δὲ ἄτοπον εἴη, μέρος τοῦ σώματος, ὀθονίοις μὲν δυσχερῆ τὴν κατάληψιν καὶ ἀνάληψιν ἔχειν, ἑτοιμοτέραν δὲ τὴν διὰ τῶν ῥαμμάτων, οὔτε ἐγὼ λέγειν ἔχω τοῖς ἐξηγηταῖς, εἰ μὴ τοί τινα μὴ φέροντα τὴν τοιαύτην ἐπίδεσιν. οἶδα δὲ τινὰ ἐφ' ὧν, εἰ καὶ βραχὺ κινηθῇ τὸ πεπονθὸς μόριον, ὀδύνη μεγίστη γίνεται, καθάπερ εἰ πρὸ πολλοῦ τις ἐκ καταπτώσεως οὕτως ἔπαθε τὰ κατὰ τὴν ῥάχιν, ὡς μηδὲ βραχὺ τὸν αὐτὸν ἐκείνης δύνασθαι φέρειν τὸ μέγεθος τῆς ὀδύνης. ἠναγκάσθησαν μὲν οὖν αὐτὸν τὸν μὲν χιτωνίσκον ἀφελεῖν, οὐκ ἀποδύσαντες, ἀλλὰ διαρρήξαντες μὲν πρῶτον ἁπάσας τὰς ῥαφάς. μετὰ δὲ ταῦτα, παμπόλλοις τοῖς διακρατοῦσιν ὅλον τὸ σῶμα χρησάμενοι, μετεωρισθέντος τοῦ ἀνθρώπου, ἰσορρόπως ἐπὶ καθέδρας πλατείας ἐκτεταμένου, ῥάκος ἐπιβεβλημένον, ἔχον ἐρίου πλάκα. ταῦτα μὲν οὖν ἐκελεύσαμεν, ἐπειδὴ ὁ κάμνων ὑπὸ τῶν διακρατούντων ὑπὸ τῆς στρωμνῆς ὑψώθη, διὰ ταχέων ἐπιβαλεῖν μὲν ἐκείνην κατὰ τὸ πλάτος, ὑποβαλεῖν δὲ τῇ ῥάχει τοῦ μετεωρισθέντος. αὐτοὶ δὲ ἑτέραν ἐρίου πλάκα διαβεβρεγμένην ἔχοντες, ἐλαίῳ θερμῷ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ χιτωνίσκου, ταχέως περιβαλόντες τῇ ῥάχει, κατεκλίναμεν ἐπὶ τῆς ὑποκειμένης πλακὸς, ἅμα τῷ ῥάκει, καὶ οὕτως, πέρατα μὲν ἀνηγάγομεν ἐπὶ τὰ πρόσθια τοῦ σώματος τὰ πέρατα τοῦ διαβρόχου πλακὸς ἐξ ἑκατέρωθεν, εἶτα ἐπ' αὐτὰ τὰ τοῦ ξηροῦ, καὶ μετ' ἐκεῖνα τὰ τοῦ ῥάκους, καὶ πρὸς ἄλληλα διὰ ῥαφῶν ἑνώσαμεν. εἰ μὴ διὰ ῥαφῶν, ἢ διὰ ῥαμμάτων μόνον βουληθεὶς ἐργάσασθαι τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἐπιδέσεως, ἐπέτεινεν αὐτὰ δὲ πρῶτα μὲν πάντων κάτωθεν παρὰ μὲν ῥάκει οὕτως, οὐ γὰρ αὖ μετὰ τὴν ἐπίδεσιν. ὡσαύτως δὲ καὶ τῇ τῶν κατ' ἰσχίον μερῶν ὑπεραξία μὲν, ὁπότε καὶ τὸ κατὰ τὸν μηρὸν ἐπ' ἄλλου καὶ κατὰ βραχίονά γέ ποτε καὶ τοῦ τραχήλου τὴν ὀπίσω χώραν.

GALENI COMMENTARIUS.

Quod enumerat, est hujusmodi. Quibus in partibus, aut affectibus arduum est ipsis linteis extremæ deligationis & comprehensionem, & suspensionem astrui; in his, filis quæ orbiculari *deligationi* circunvolvantur, vel quæ deligationis extremum consuant comprehensiones efficiendæ sunt. C Quod autem absurdum esset partem corporis, eam quæ linteis quidem fit, comprehensionem & suspensionem difficilem habere, faciliorem verò, quæ filis, nihil ego, cum Interpretibus habeo dicendum, præterquam aliquas esse partes quæ talem minimè ferant deligationem. Verùm novi quosdam, quibus etiamsi paululum affecta pars mota esset, dolor vehementissimus oboriebatur, quemadmodum si cui pridem ex lapsu spinæ partes ita ægrotent, ut ipse ne momento doloris illius vehementiam ferre queat. D Coacti sunt itaque *Medici* tunicam illi detrahere, non exutis, sed diruptis primùm suturis omnibus. Postea verò permultis qui totum corpus continerent quæsitis, hominem suspendere super cathedra lata æquabiliter porrectum, panniculo super injecto, quod lanæ tantulum habeat. Hæc igitur imperavimus, posteaquam ægrotus à continentibus *ministris* è strato erectus est, celeriter super id in longitudinem imponere, erectique laborantis spinæ subjicere; Nos autem alterum lanæ hapsum oleo calido inebriatum consequi, E post tunicæ ablationem, spinæ quam primum admovimus, & super stratum hapsum cum panniculo hominem collocavimus. Sicque prima quidem inebriati hapsi extrema, utrunque unum, ad priorem corporis partem adduximus; deinde ad ipsa succi hapsi, & post ea lintei extrema inter se suturis conjunximus. Quod siquis non suturis, sed filis duntaxat deligationis tutelam efficere voluerit; eatenus ipsa omnium prima subter panniculum extendat. Non enim post deligationem, *id efficiendum est*. F Huic quoque similis operatio in ischii partibus, interdum quoque in femore, aliàs & in brachio, interdum etiam in posteriori cervicis regione succedet.

A

De quatuor fasciarum qualitatibus ratione materiæ.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIX.

F*asciæ mundæ* sint, *leves, molles, tenues.*

GALENI COMMENTARIUS.

B Materiam fasciarum hîc docet, mundis, levibus, mollibus, ac tenuibus *fasciis* uti jubens. *Mundis* quidem, ne morsus ex sorde nascatur; neve *sordes* humorum corpus irrorantium ad cutim usque permeare vim prohibeat. *Levibus*, ne locus affectus gravetur. Tenuibus, quòd hæ leviores & molliores sint; quodque facile perfusiones etiam transmittant. Mollibus, ne premant. At constat has singulas dotes conducere, ne pars affecta in phlegmonem incidat.

C

De circunvolutionis ratione quæ manibus exercetur.

HIPPOCRATIS TEXTUS XX.

C*ircunvolvere ambabus simul manibus oportet, & utrisque seorsim exercere.*

GALENI COMMENTARIUS.

Quod superiùs de omnibus Chirurgiæ operibus universè pronunciavit, ipsa volens exercere, & utrisque *seorsim*, & ambabus simul manibus efficere; id nunc de sola circunvolutione scripsit. Nam ad operationis celeritatem D quæ in doloribus maximi est momenti, hujusmodi manuum exercitatio magis conducit. Quum duæ quidem manus simul fasciam bicipitem in deligationibus circunvolvant; altera verò sola in cæteris; imò & in his quum utraque in parte alteram excipiat. Nam in fasciis quidem bicipitibus ambæ *manus* uno tempore peræquè operantur. Sibi nanque mutuò succedunt; altera quidem præcipuam deligationis partem, fasciam circunvolvens, perficit; altera E verò ad hujus ministerium utiliter usurpatur.

Symmetriam fasciarum ex partium devinciendarum latitudine & crassitudine deprehendi.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXI.

D*ecenti verò uti fasciâ, ad partium latitudinem & crassitudinem factâ coniecturâ.*

F

GALENI COMMENTARIUS.

Ad partium devinciendarum latitudinem & crassitudinem ratione habitâ, decentem ipsas deligationes fasciam comperire jubet. Quum autem deligatio rectè construatur, per ea quæ priùs pronunciata sunt, quibus docuit unde *ipsa* exordiri deceat, qua ratione fascias parti affectæ circunvolvere, quasque cum ipsa partes comprehendere, quaque finem consti-

Περὶ τῶν τεσσάρων, τῶν κατὰ τὴν ὕλην, ἐπιδεσμάτων ποιοτήτων.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιθ΄.

Ἐπιδέσματα καθαρὰ, κοῦφα, μαλθακὰ, λεπτά.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Περὶ τῆς ὕλης τῶν ἐπιδέσμων ἐν τούτῳ διδάσκει, καθαροῖς, καὶ κούφοις, καὶ μαλθακοῖς, καὶ λεπτοῖς χρῆσθαι κελεύων. καθαροῖς μὲν, ὅπως μήτε δῆξις ἐκ τοῦ ῥύπου γίγνοιτο, μήτε διϊκνεῖσθαι πρὸς τὸ χρῶτα τῶν ἐπιβρεχομένων ὑγρῶν δύναμιν εἴργοιτο. κούφοις δὲ, ὡς μὴ βαρύνοιτο ὁ πεπονθὼς τόπος. λεπτοῖς δὲ, διά τό, τε καὶ κουφότερα, καὶ μαλακώτερα ταῦτα, διά τό, τε καὶ τὰς ἐπιβροχὰς ἑτοίμως διαπέμπειν. μαλθακοῖς δὲ, ὅπως μὴ θλίβοιντο. πρόδηλον δὲ ὅτι τούτων ἕκαστον, εἰς τὸ μὴ φλεγμῆναι τὸ πεπονθὸς μόριον συντελεῖ.

Περὶ τοῦ ἑλίσσειν τρόπου, τοῦ κατὰ τὰς χεῖρας ἀσκεομένου.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. κ΄.

Ἑλίσσειν ἀμφοτέρῃσιν ἅμα, καὶ ἑκατέρῃσιν χωρὶς ἀσκέειν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅπερ ἔμπροσθεν εἰρήκει καθόλου, περὶ τῶν εἰς χειρουργίαν πάντων ἔργων, ἀσκεῖν ἀξιῶν αὐτὰ δρᾷν ἑκατέροις τε καὶ ἀμφοτέρῃσιν ἅμα, τοῦτο νῦν ἐπὶ μόνου τοῦ ἑλίσσειν ἔγραψε. πρὸς γὰρ τὸ τάχος τῆς ἐνεργείας, ὅπερ ἐστὶ μέγιστον ἐπὶ τῶν ὀδυνωμένων, ἡ τοιαύτη τῶν χειρῶν ἄσκησις ὠφελιμωτέρα. τῶν δύο μὲν οὖν χειρῶν ἑλισσουσῶν ἅμα τὸν ἐπίδεσμον ἐν ταῖς ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδέσεσι, τῆς δὲ ἑτέρας μόνης ἐν ταῖς ἄλλαις, ἀλλὰ καὶ ἐν ταύταις ἑκατέρας ἐν μέρει διαδεχομένης τὴν ἑτέραν. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδέσεσιν, ἀμφότεραι καθ᾽ ἕνα καιρὸν ἐνεργοῦσιν ὁμοίως. διαδεχόμεναι γὰρ ἀλλήλας, ἡ μὲν ἑτέρα τὸ κυριώτατον μέρος τῆς ἐπιδέσεως ἐκτελεῖ περιελίσσουσα τὸν ἐπίδεσμον, ἡ δὲ ἑτέρα, χρήσιμος εἰς τὴν ταύτης ὑπηρεσίαν γίγνεται.

Τὴν τῶν ἐπιδέσμων συμμετρίαν ἐκ τοῦ πάχους καὶ πλάτους τῶν ἐπιδουμένων λαμβάνεσθαι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κα΄.

Τῇ πρεπούσῃ δὲ ἐς τὰ πλάτη, καὶ τὰ πάχη τῶν ὀθονίων τεκμαιρόμενον χρέεσθαι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἰς τὰ πλάτη καὶ τὰ πάχη τῶν ἐπιδουμένων μορίων ἀποβλέποντα, τὴν προσήκουσαν αὐτοῖς ἐπίδεσιν ἐξευρίσκειν κελεύει. γιγνομένης δὲ τῆς ἐπιδέσεως ὀρθῶς κατὰ τὰ προειρημένα, διά τε, ὅθεν ἄρχεσθαι προσήκει, καὶ καθ᾽ ὅν τινα τρόπον ἑλίττειν τὰ ὀθόνια κατὰ τὸ πεπονθὸς, ὅσα τε συγκαταλαμβάνει αὐτῷ μόρια, καὶ τὴν τελευτὴν, ἐν ᾧ τίθε-

σθαι, καὶ πῶς ἐπ' αὐτοῖς χρῆσθαι τοῖς ἅμμασί τε, καὶ ῥάμμασιν, ἐδίδαξεν, ἰστέον αὐτὸν οὐδὲν τούτων δηλοῦν. οὔτε γὰρ ἐκ τοῦ πλάτους, οὔτ' ἐκ τοῦ πάχους τῶν ἐπιδουμένων μερῶν ἐλήφθη τι τῶν εἰρημένων, ἀλλ' ἐκ τοῦ πάθους αὐτοῦ, καὶ τοῦ σχήματος τοῦ μορίου, καθ' ὃ τὸ πάθος ἐγένετο. νῦν οὖν εὔλογόν ἐστι, διδάσκειν αὐτὸν, ὁπόσα κατὰ τὴν ἐπίδεσιν ἀγαθὰ γίγνεται, τὴν ἐπίδειξιν ἡμῶν λαμβανόντων, ἐκ τοῦ πλάτους, καὶ τοῦ πάχους τῶν ἐπιδουμένων μορίων. ἐκ τούτων γὰρ λαμβάνεται καὶ τὸ τῶν ὀθονίων αὐτῶν πλάτος τε, καὶ μῆκος. οἷον ἐπὶ μὲν μικροῦ παιδίου, καὶ τῷ μήκει βραχέσι, καὶ τῷ πλάτει στενοῖς, εὔλογόν ἐστι χρῆσθαι τοῖς ἐπιδέσμοις· ἐπὶ δὲ μεγάλου νεανίσκου, καὶ μακροῖς καὶ πλατέσιν· ἀνάλογον δὲ κἀπὶ τῶν ἄλλων, ὅσα μεταξὺ τοῦ μεγάλου τε καὶ τοῦ μικροῦ σώματός ἐστι. εἰ μὲν γὰρ ἀκριβῶς ἀμφοτέρων ἐστὶ μέσον, καὶ πλάτει καὶ πάχει, τὸ ἐπιδούμενον μέρος, καὶ τὰς ὀθόνας μέσας τῷ τε πάχει καὶ τῷ πλάτει ποιήσομεν ἐκείνων τῶν ὀθονίων, οἷς ἐπὶ τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ σμικροῦ σώματος ἐχρώμεθα. εἰ δὲ ἐγγυτέρω θατέρου τῶν ἄκρων εἴη, κατ' ἐκεῖνο, καὶ τὸ ποσὸν αὐτῶν παραλλάξομεν, αὐξάνοντες ἢ μειοῦντες.

A tuere, & quomodo in his nodos & fila adhibere, sciendum est ipsum ex his nihil prodere. Nam neque ex earum quæ devinciuntur partium latitudine, neque ex crassitudine quicquam rerum productarum deprehenditur; sed ex ipso morbo & partis figura, cui morbus insidet. Nunc igitur rationi consonum est ipsum docere quæ bona per deligationem oboriantur, ubi nos ex partium devinciendarum latitudine & crassitudine documentum deprehendimus: Ex his enim linteorum tum longitudo, tum latitudo percipitur. In parvulo quidem
B puero, exempli gratiâ, consentaneum est fascias usurpandas esse longitudine breves, & latitudine angustas; in magno verò juvene, & longas & latas. In cæteris denique pro eorum ratione quæ magnum & parvum corpus interjacent. Si nanque pars devincienda inter utrumque tum latitudine, tum crassitudine medium planè sortiatur, fascias quoque medias & crassitudine & latitudine inter ea lintea parabimus, quibus in magno & parvo corpore usi sumus. Verùm si extremorum alteri propius fuerit, in eo ipsarum modum augentes & imminuentes
C variabimus.

Αἱ ἕλιξες τῶν ὀθονίων, ἢ τῶν ἐπιδέσμων κεφαλαὶ καὶ τὰ πέρατα. εἰ κεφαλὰς σκληρὰς εἶναι πρέπει. αἱ ἕλικες ὁμαλαὶ, καὶ εὐκρινέες.

An sint linteorum aut fasciarum capita & extrema, an hæc dura esse deceat, quæ æqualia, & distincta sint.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κβ'.

Ἑλίξιος κεφαλαὶ σκληραὶ, ὁμαλαὶ, εὐκρινέες.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXII.

D *Circunvolutionis capita, dura, æqualia, distincta sint.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐφεξῆς ἀμφοτέροις ὑπάρχει τοῖς ἐπιδέσμοις, πρὶν περιβαλέσθαι τῷ τοῦ κάμνοντος σώματι, τὸ ἐξ αὐτῶν ἐπιδέσεως γιγνομένης περὶ τὸν πεπονθότα τόπον, ἀλλὰ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἐπιδέσμων, αἵ τινες αἱ ὦσιν, ἀμφοτέρων εἰσὶ κοιναί. ἐάν τε γὰρ ἀρχαὶ τῶν ἐπιδέσμων, ἐάν τε πέρατα, κεφαλὰς νοηθῶσιν εἰρῆσθαι νῦν, ἐάν τε ἀμφότερα, καὶ πρὸς τούτοις ἔτι κατὰ τὸ πλάτος αὐτῶν πέρατα, ταῦτα πάντα κοινὰ ταῖς ἕλιξι τῶν ἐπιδέσμων ἀμφοτέραις ἐστὶ, ἅς τε αὐτοὶ ἀμφοτέρας καταμίγας ἴσχουσιν, ἅς τε τῷ ἐπιβάλλεσθαι τῷ σώματι λαμβάνουσιν, ὥστε τοῦτο μὲν, εἰ καὶ διαπεφώνηται τοῖς ἐξηγησαμένοις τὸ βιβλίον, οὐ χαλεπὸν εἰπεῖν. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν εἱλιγμένων ἀληθῶς ὁ λόγος ἐστὶ, καὶ τῶν περιβεβλημένων τῷ σώματι. καὶ μέντοι καὶ πάντα τὰ πέρατα ἀκούομεν, οὐχ ὥς ἔνιοι μὲν ᾠήθησαν τὰ κατὰ μῆκος, ἔνιοι δὲ τὰ κατὰ πλάτος, ἀλλὰ τὸ περὶ μόνων μὲν ἐξηγησάμενοι τῶν ἐκτὸς ἐπιδέσμων, εἰρῆσθαι. τὸ δὲ σφιγγόμενον, τῆς ἑλίξεως ὑπ' αὐτοῦ δηλοῦσθαι νομίσαντες. ὅτι μὲν οὖν ἐσφίγχθαι χρὴ τὸν ἐπίδεσμον ἔξω, πρὶν ἐπιβάλλεσθαι τῷ σώματι, πρόδηλον. εὐληπτότερον γὰρ οὕτως ἔσται, διότι καὶ λεπτότερος, λεπτοτέρας τε τὰς περιβολὰς ἔχων, διὰ τὸ τεταμένον ἐρηρεῖσθαι, σφιγχθῆναι γὰρ ἄλλως οὐ δύναται. τὸ δὲ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ μόνας δεῖν ἐσφίγχθαι, περιφανῶς ψευδές, οὐ γὰρ ἐκείνας μόνον, ἀλλ' ὅλον ἐσφίγχθαι τὸν ἐπίδεσμον. ὡς οὖν ἐν ἀπόροις ἅ γέ μοι δοκεῖ, ἤδη φράσω. κεφαλὰς μὲν ἀκουστέον ἅπαντα τὰ πέρατα τῶν ἐπι-

GALENI COMMENTARIUS.

Spira priusquam laboranti corpori circunvoluta sit, duabus substat fasciis, quum ex ipsis circum locum affectum struitur deligatio. Verùm fasciarum capita quæcunque sint, utrisque sunt communia. Sive etiam fasciarum principia, sive extrema capita nunc dici intelligantur, sive utraque, his præterea etiamnum adde *porrectas* in ipsarum latitudinem oras, hæc
E omnia utrisque fasciarum spiris communia sunt, & quas utrasque glomeratas ipsæ continent, quasque corpori injectas suscipiunt. Quocirca id quidem, etiamsi libri Interpretes in controversiam adduxerint, explicare non arduum est: Etenim de glomeratis, ac de corpori circunvolutis vera est oratio. Quin etiam omnia extrema fasciarum intelligimus, non ut nonnulli quidem censuerunt, ea quæ in longitudinem, nonnulli verò ea quæ in latitudinem *porriguntur*. Verùm *illa* de solis externis fasciis dicta esse exposuerunt, hæc quæ coarctantur, de spira ab ipso Hippocrate prædicari putarunt. Con-
F stat igitur fasciam, priusquàm corpori injecta sit, coarctandam esse (sic enim faciliùs comprehendetur) quia tenuior, & tenuiores habet circunvolutiones, propterea extensione distenditur; constringi nanque aliter non potest. Quod autem sola ipsius capita constringenda sint, planè falsum est: Non enim hæc solùm, sed tota fascia coarctanda est. Quare in rebus ambiguis quæ mea sit sententia jam proferam. Capita quidem omnia, fasciæ extrema intelligenda sunt,

sunt, tum quæ in longitudinem, tum quæ in A latitudinem ipsi sunt. Ea verò non propriè dicta esse dura existimandum est, proindéque obscuritatem pronunciatum habuisse. Supra nanque *fascias mundas, leves, & molles*, præfatus, quâ ratione nunc eas duras pronunciat? Arbitror autem hoc *duræ* vocabulo usum fuisse congruenter rei quæ declaratur. Nam plerunque in linteorum extremis quæ quatuor sunt, duo quidem in longitudinem, duo verò in latitudinem reliqua, vel solùm stamen comperitur, quum ipsum trama simul ad extremum usque non sequitur, vel trama sola sine stamine. B Præterea verò aut alterū eorum quæ commemorata sunt, extremo molle incumbit, aut cuidam parti incumbit, alteram verò transcendit. Hujusmodi linteorum spiræ capita aliis capitibus molliora sunt, in quibus ad extremum usque stamen tramæ adæquatur, & horum mollitiei contrariam esse arbitror decenter glomeratarum, ut protuli, duritiem. Satius autem erat pronunciasse, *non molles*, quemadmodum superiùs de nodo pronunciavit, *non magnum*. Nam quæ inter incommoderata sunt media, prout retuli, utrancunque incommoderationem negatione C declarare consueverunt. Speciem igitur capitum quæ dura pronunciata sunt quisque probabilissimam acceperit, tum quòd nihil aliud ne mediocriter probabile dicendum habeat, tum quòd pronunciatus error circum lintea in alio nullo opere ab ipso explicatus fuerit. Æquale verò significari vult quod in toto citra discrimen simile est. Id fit quum linteorum pars nulla durior aut mollior est, aut nulla latior aut angustior, & tibi nulla pars quicquam quod desit, aut corrosum sit, sortiatur. Atque *id* maximè velut in texturis visum est. Distincta verò D fiunt quum peræquè in omnibus partibus extensa sunt lintea, neque aliquâ parte porrecta aut implicata; altera verò duplicata aut involuta accipiemus.

δέσμου τά τε κατὰ μῆκος ὄντα αὐτῷ, καὶ τὰ κατὰ πλάτος. Εἰρῆσθαι δ' οὐ κυρίως αὐτὰ νομιστέον σκληρὰ, καὶ διὰ τοῦτο ἀσάφειαν ἐσχηκέναι τὸν λόγον. ἔμπροσθεν γὰρ εἰπὼν ἐπιδέσματα καθαρὰ, κοῦφα, μαλθακὰ, πῶς ἂν νῦν αὖθις ἔλεγεν αὐτὰ σκληρά; κέχρηται δὲ, νομίζω, τῇ τῆς σκληρᾶς προσηγορίᾳ, πρεπόντως τῷ δηλουμένῳ πράγματι. πολλάκις γὰρ ἐπὶ τοῖς πέρασι τῶν ὀθονίων τέτταρσιν οὖσι, δύο μὲν κατὰ τὸ μῆκος, ἑτέροις δὲ δύο κατὰ τὸ πλάτος, ἤτοι μόνος ὁ στήμων εὑρίσκεται, μὴ ξυνακολουθούσης αὐτῷ πρὸς τὸ πέρας τῆς κρόκης, ἢ κρόκη μόνη χωρὶς τοῦ στήμονος. ἔστι δὲ ἤτοι χαλαρὸν ἐγκεῖσθαι τῷ πέρατι τῶν εἰρημένων, τὸ ἕτερον, ἢ κατὰ μέν τι μέρος ἐγκεῖσθαι, κατ' ἄλλο δὲ ὑπερεκπίπτειν. τῶν οὖν τοιούτων ὀθονίων, αἱ κεφαλαὶ τῆς ἕλιξιος μαλακώτεραι τῶν ἑτέρων εἰσὶ κεφαλῶν, ἐν αἷς ἐξισοῦται μέχρι τοῦ πέρατος ὁ στήμων τῇ κρόκῃ, καὶ τῇ τούτων μαλακότητι, τοὐναντίον οἶμαι κατὰ τῶν προσηκόντων, ἐληλισμένων μὲν, ὡς ἔφη, σκληρῶν. βέλτιον δ' ἦν εἰρηκέναι, μὴ μαλακαὶ καθάπερ ἔμπροσθεν περὶ τοῦ ἅμματος ἔφη, μὴ μέγα. τὰ γὰρ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀμετριῶν, ὡς ἔφην, εἰώθασι δηλοῦν ἀποφάσκοντες ὁποτέραν οὖν ἀμετρίαν. τὸ μὲν οὖν εἶδος σκληρῶν τῶν κεφαλῶν εἰρημένων, οὕτως ἄν τις ἀκούσειεν πιθανώτατον, τῷ γε μηδὲν ἔχων ἄλλο, μηδὲ μετρίως πιθανὸν εἰπεῖν, καὶ τῷ τὴν εἰρημένην ἁμαρτίαν ἐν τοῖς ὀθονίοις ἐν ἄλλῳ λόγῳ μηδενὶ δεδηλῶσθαι πρὸς αὐτοῦ. τὸ δὲ ὁμαλὲς δηλοῦσθαι μὲν τὸ κατὰ πᾶν ἀπαραλλάκτως ὅμοιον. γίνεται δὲ τοῦτο, μήτε σκληρᾶς ἢ πλατυτέρας ἐν αὐτοῖς τινὸς οὔσης, μήτε μαλακωτέρας, ἢ στενωτέρας, ἢ λεῖπόν τι καὶ διαβεβρωμένον ἐχούσης. ἔδοξε δὲ καὶ πάνυ καθάπερ ἐπὶ τῶν προυφασμάτων. γίνεται δὲ τὸ εὐκρινὲς, ἐπὶ τῶν τεταμένων ὁμοίως ἐν ἅπασι τοῖς μέρεσι. καὶ κατά τι μὲν οὐ πεπτυσμένων, ἢ πεπαισμένων, κατά τι δὲ ἐνδεδιπλωμένων, ἢ ἐπειλισμένων ἀκουσόμεθα.

An prolapsura topica, cataplasmata, medicamenta echecolla, lineamenta, laqueos, fascias, crustas, ossium scidia & squamulas, partes affectas, membranea & nervosa corpora, citò aut paulatim prolabi deceat.

E Πότερον τὰ μέλλοντα ἀποπίπτειν τὰ τοπικὰ καταπλάσματα, φάρμακα ἐγκόλλα, μοῖραι, βρόχοι, ἐπιδέσμοι, ἐσχάρας, ἀποσχίδας ὀστῶν καὶ λεπίδας, τὰ πεπονθότα μόρια, τινὰ ὑμενώδη καὶ νευρώδη σώματα ταχέως, ἢ κατὰ χρόνον ἀποπίπτειν.

TEXTUS HIPPOCRATIS XXIII.

Prolapsura sanè, quum citò procidunt, deteriora sunt; sed hæc ita, ut neque premant, neque procidant.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κγ'.

ΤΑ δὲ δὴ μέλλοντα ἀποπίπτειν, κακίω ταχέως ἀποπεσόντων, τὰ δὲ, ὡς μήτε πιέζειν, μήτε ἀποπίπτειν.

GALENI COMMENTARIUS.

INcondita quidem oratio omnino est, quomodocunque quis dictionem ἀποπεσόντων *quum procidunt*, acceperit. Nam sive pro Atticorum consuetudine pronunciatam esse augu- F remur, qui casum genitivum participii pluralem pro tertia pluralis Imperativi persona usurpant, huic modo simili *Equi ad Dolichum accesserunt;* sive in genitivo casu à recto, *prolapsi*, solœcismum audierimus. Si nanque nos in priori significato edoceamur, talis futura est oratio, *Prolapsura quum citò procidunt, deteriora;* nisi ma-

ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑ.

ΣΟλοικος μὲν ἡ ἑρμηνεία πάντως ἐστὶ, ὅπως ἄν τις ἀκούσῃ τῆς λέξεως. Τὸ γὰρ ἀποπεσόντων, ἐάν τε κατὰ τὴν Ἀττικὴν συνήθειαν εἰρῆσθαι νομίσωμεν, τὴν πτῶσιν γενικὴν τῆς μετοχῆς πληθυντικῆς χρωμένων αὐτῇ ἀντὶ τοῦ προστακτικοῦ πληθυντικοῦ προσώπου τρίτου, ὁμοίως τῷ, Ἵπποι δ' ἐς Δόλιχον προσιόντων, ἐάν τε κατὰ τὴν γενικὴν πτῶσιν, ἀπ' εὐθείας τῆς ἀποπεσόντες, σολοικισμὸν ἀκουσόμεθα. γενήσεται γὰρ ἡ λέξις, κατὰ μὲν τὸ πρότερον σημαινόμενον ἀκουόντων ἡμῶν, τοιάδε, τὰ μέλλοντα ἀποπίπτειν, κακίω ταχέως ἀποπεσέτωσαν. εἰ μὴ βα-

λοιο ἀποπεσέτω, πάντως ἐστὶν ὡς ἐπ' οὐδετέρῳ τῷ τὰ μέλλοντα. Εἰ τῷ δὲ τοῦ πλήθους ἀριθμῷ ληπτέον, Ἑλληνισὶ τῷ ῥήματι ζεύγνυσιν ἐν τῷ ἑνικῷ καὶ πληθυντικῷ. κατὰ δὲ τὸ δεύτερον σημαινόμενον, ἡ λέξις ἔσται τοιάδε. τὰ μέλλοντα ἀποπίπτειν, κακίω ταχέως ἀποπεσόντων αὐτῶν. ἄμεινον δὲ οὕτω ἦν γεγράφθαι τὴν ῥῆσιν οὕτω. τὰ δὲ μέλλοντα ἀποπίπτειν, κακίω ταχέως ἀποπεσόντα, καὶ δῆλόν ἐστιν, ὥσπερ ἐξ ἄλλων τινῶν, οὕτω κἀκ ταύτης τῆς λέξεως, ἔν τε τοῖς κατ' ἀληθείας μὲν οἷς τὸ βιβλίον τοῦτο πρὶν ἐκδοθῆναι, καὶ διὰ τοῦτο τὰ μὲν αὐτοῦ τοῦ γράψαντος αὐτὸ παρὰ γράμματος ἑνὸς ἢ δυοῖν ἀφαίρεσιν, ἢ πρόσθεσιν, ἢ ὑπαλλαγὴν ἁμαρτόντος, οἷα πολλὰ συγγράφουσι. τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ πρώτου βιβλιογράφου, διὰ τὸ, τινὰ μὲν ἀσαφέσι γράμμασι γεγραφότος αὐτοῦ τοῦ συνθέτου, οὐ χεῖρον τὰ σαφῶς, ἀλλὰ στοχασάμενον ὀρθῶς οὐδαμῶς ἁμαρτάνειν. τινὰ δὲ τοῦ χάρτου κοπέντος, ἢ κατά τινα ἄλλην περίστασιν ἀπολλυμένου τοῦ γράμματος, ἢ συγχυθέντος· ἴσως δὲ τινῶν καὶ κατὰ τὸν ὀνομασθέντα μεταγραμματισμὸν ἁμαρτηθέντων ἔκ τινων μεταβαλλόντων ἐκ τῆς παλαιᾶς γραφῆς, εἰς τὴν ὑστέραν γεγραμμένην πρὸς τοῦ παλαιοῦ, πλῆθος ἁμαρτημάτων, ἐκ τούτων ἁπάντων ἐν πολλοῖς τῶν ἀντιγράφων ἠθροίσθη. Περὶ μὲν δὴ τούτων, καὶ ἅπαξ ἀκούσαντα μεμνῆσθαι προσήκει. μακρὸν γὰρ ἂν εἴη καθ' ἕκαστον τῶν ἁμαρτημάτων λέγειν τὰ αὐτά. συγχωρήσαντες δὲ τὴν ἀναμάρτητον λέξιν εἶναι τοιάνδε, τὰ μέλλοντα ἀποπίπτειν κακίω ταχέως ἀποπεσόντα, ζητήσομεν ἐπὶ τίνων εἴρηται. πότερον ἐπὶ μελῶν τινῶν τοῦ σώματος, ἀποπίπτειν μελλόντων, ἢ τῶν ἐπιδέσμων, ἢ τῶν ἐπιτιθεμένων τοῖς πεπονθόσι μέρεσιν ἕνεκα τοῦ ἰάσεως, ἅπερ ἐστὶ καταπλάσματα, καὶ φάρμακα, μοτοὶ, καὶ βρόχοι. παρὰ γὰρ τὰ τρία γένη ταῦτα, τοιοῦτον οὐδὲν φαίνεται δυνάμενον ἀποπίπτειν τῶν πασχόντων σωμάτων. καὶ μέντοι καὶ λέλεκται τοῖς ἐξηγησαμένοις τὸ βιβλίον ἕκαστον αὐτῶν, οὐ μόνον τὰ τρία. καίτοι γε εἰ τῷ ἕκαστον ἔδοξεν εἶναί τι πιθανὸν, ἐνεδέχετο καὶ πάντα δόξαι. ἐμοὶ δὲ, μοτοὶ μὲν, ἢ μόνοι πολλάκις ἐντεθέντες, ὡς ἐπὶ τῶν αἱμορραγιῶν, ἢ καὶ φαρμάκοις τισὶ πεφυραθέντες, ἢ ἔξωθεν αὖθις ἀντὶ κρίματος ἐπιβληθέντες, οὐκ ἀλόγως ἀκούεσθαι δοκοῦσιν ἐν τῇ προκειμένῃ ῥήσει. προσήκει γὰρ αὐτοὺς ἀποπεσεῖν μὲν πάντως, οὐ μὴν ἀποπεσεῖν ταχέως, ὥσπερ οὐδὲ τοὺς βρόχους, ἀλλ' ὅταν ἀκριβῶς ἐκπυήσαντος τοῦ μορίου, σὰρξ ἐπιτραφῇ τε, καὶ περιτραφῇ τοῖς αἱμορραγοῦσιν ἀγγείοις. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰς ἀπὸ τῶν καυτηρίων, ἢ φαρμάκων καυστικῶν γενομένας ἐσχάρας, οὐ χρὴ ταχέως ἀποπίπτειν, ἀλλὰ μετὰ πολλὰ φάρμακα, τὰ μὲν ὑγρὰ σηπεδονώδεσιν ἐκχεόμενα, τὰ δὲ ἐπιπαττόμενα ξηρὰ, τὰ δὲ κατὰ σπληνικῶν, ἢ ὑδερικῶν ἐπιτιθέμενα, μεγάλως ὀνίνησιν, ὅταν μὴ ταχέως ἀποπέσῃ. καὶ κατὰ ἄλλων δὲ μορίων καὶ διαθέσεων ἐπιτιθέμενα φάρμακα, τῶν ἐγκόλλων ὀνομαζομένων, ὀνίνησι μεγάλως, χρονίζοντα. καὶ γὰρ ἐπὶ καταγμάτων, καὶ μασχαλῶν ὀλισθημάτων συνεχῶς γινομένων, ἔτι δὲ ποδαγρικῶν, ἰσχιαδικῶν τε, καὶ νεφριτικῶν, καὶ πάντων ἀρθριτικῶν, κεφαλαίας τε, καὶ ἄλλων οὐκ ὀλίγων ἐπειράθημεν ὠφελούντων φαρμάκων, εἰ μὴ ταχέως ἀποπέσοι. τούτων δὲ αὐτῶν, ὅσα μὲν ἔγκολλα καλεῖται, διὰ τὸ δυσαπολύτως κεκολλῆσθαι, καὶ τοῦ χρώματος ἔχεσθαι,

A lueris, *decidant*, quod, *prolapsura*, dictio neutro in genere planè sit. Hoc autem in numero multitudinis acceptum Græcè verbo jungitur in singulari & plurali. In altero verò significato hujusmodi erit oratio. *Prolapsura deteriora sunt ipsis citò prolabētibus.* At satius sanè fuit sic textum scripsisse. *Prolapsura deteriora sunt, quum citò procidunt.* Et quemadmodum ex aliis quibusdam, ita ex hac oratione conspicuum est hunc librum priusquam fuisset editus, rebus à veritate alienis scatuisse, propterea partim quidem qui hunc librum scripsit B præ literæ unius vel duarum detractione, aut additione, aut immutatione errores admisit, quales multos conscribunt. Partim verò secundus Bibliographus, quòd quædam obscuris literis author ipse scriptis mandaverit, non minùs obscurè; imò nullatenus rectè conjiciens aberravit. Partim chartâ obtruncatâ, aut literâ labefactatâ, aut alio quodam sinistro casu obliteratâ; fortassis autem quòd nonnulli in appellata literarum transpositione peccaverint, aliique quòd ex prisca scriptura in posteram scri- C pturam à veteri *diversam* commutationem fecerint; ex his omnibus fit ut errorum multitudo multis in exemplaribus accumulata sit. Qui profectò de his & semel disserere audiverit, eum meminisse decet: In singulis enim erroribus eadem repetere longum foret. Concedentes autem incorruptum textum esse hujusmodi (*prolapsura sanè quum citò procidunt, deteriora sunt*) inquiremus de quibus hæc proferantur, utrùm de quibusdam corporis partibus, an de fasciis, aut topicis quæ partibus affectis ad curationem D admoventur, cujus sortis sunt cataplasmata, medicamenta, linamenta, & laquei. Nam præter hæc tria genera, hujusmodi nullum conspicitur quod ab affectis corporibus excidere valeat. Atque etiam ab hujus libri Interpretibus eorum unumquodque explicatum est, non sola tria; quanquam si cui singula probabilia esse apparuerint, omnia quoque videri poterunt. At verò mihi linamenta quidem vel sola sæpe, ut ad sanguinis profluvium imposita, E vel etiam medicamentis quibusdam imbuta, vel extrinsecus ipsis ad remoram admota, non præter rationem hoc in textu percipi videntur. Conducit enim ea prorsus decidere, non tamen citò prolabi; quemadmodum neque laqueos; sed quum partis suppuratione peracta, caro producta fuerit, & circa venas sanguinem fundentes increverit. Atque eodem modo crustas à cauteriis aut medicamentis inurentibus inductas citò cadere non oportet; sed multis pòst admotis medicamentis, quæ partim liquida, putrescentibus partibus, effunduntur; F partim arida, quæ lienosis, aut hydropicis imposita magnoperè prosunt, quum citò non prolabuntur. Quæ cæteris quoque partibus & affectibus imponuntur medicamenta ex eorum genere quæ glutinosa echecolla nominantur, si diu immorentur, admodum juvant. Etenim ad fracturas, & armorum luxationes, quæ multoties oboriuntur, præterea podagricos, ischiadicos, nephriticos, & omnes arthriticos *cruciatus*, cephalæas quoque, & cæteros non paucos *affectus* medicamenta contulisse experti sumus, nisi celeriùs deciderint. Ex his autem ipsis quæcunque glutinantia vocantur, quòd solutu difficilè agglutinata sint, & corpori adhærescant,

nullam deligationem desiderant. Quædam verò nisi fasciis contineantur, decidunt; de quibus ipsi nunc est oratio. Dicit itaque, *sed hæc ita ut neque premant, neque procidant;* ac si quoque ita pronunciaverit. Quæcunque verò medicamenta citò procidere non confert, hæc ita vincienda sunt, ut à deligatione pars affecta non oneretur; sed firmè contineatur, quod peræque valet ac non decidere. Quod igitur ad ea spectat *Medicamenta*, quæ foris admoventur, id satis explanavit oratio. De partibus autem corporis deinceps perspiciamus, num etsi his verum est; *quæcunque omnino prolapsura sunt celeriter prolabi non oporteat.* Nonnulli siquidem hanc orationem falsam existimant putrescentibus partibus decepti, quas celeriter excidere convenit. Id autem sanè quod pronunciatur, per se verum est, non tamen illi repugnat. Differt enim multopere quod prolapsurum est, ab eo quod excidere oportet. Sæpe namque ossium schidia & squamulæ tempore decidunt. Atque præstat ipsa à natura impulsa paulatim *dato* tempore, quàm medicamentis excitata, aut dissoluta instrumentis, excidere. Nam quæcunque violentiâ confertim divelluntur, fistulosas cavitates efficiunt. Quæcunque verò aut callo quodam, aut carne subcrescente prolapsura prolapsionem desiderant, quamprimum plena conspiciuntur, & cicatrice celeriter obducuntur, ipsis admoto exiccante & adstringente medicamento. At nervosa quædam & membranosa corpora sæpius excidunt; citra quidem periculum majori tempore suppurantia; vehementioribus verò medicamentis, sive acribus coacta, aut instrumento aliquo, aut nostris digitis avulsa reliquarum partium condolentias, & inflammationes, febres, deliria, & convulsiones invehunt. Jam verò ad reliquum, tertiumque devenimus genus eorum quæ prolabi diximus, quæ sunt, ut nonnullis placuit, fasciæ. Has igitur quum laxæ & prolapsuræ sunt, omnino decidere proferunt, quas longiori tempore prolapsionem habere magis conducit. Verùm hoc falsum est: Præstat enim malè involutas affectis partibus *fascias* non tempore, sed quamceleriter excidere. Neque verò ipsæ quoad exciderint expectandæ sunt; sed ipsi quamprimùm solutâ deligatione, rursum *alia* deligatio construenda est. Unde eorum qui sic explicaverint, nonnulli satiùs esse concedunt laxatas fascias celeriter excidere. Quod autem ita pronunciatur, mutilum est, nisi ad rem eandem *referatur*, & quiddam aliud simul intelligatur, ut universa oratio sit hujusmodi. *Prolapsura quum diutiùs subjacent, deteriora sunt celeriter prolabentibus.* Hoc autem concesso, *excidere*, de aliis *fasciis* enunciari non creditur. Quis enim in sponte prolapsuris tanto tempore expectat quum celeriter solvere & concinnè devincire queat? Alii verò in contrariam sententiam abducti, veram quidem orationem protulerunt, sed violenter dictionem explicarunt. Quomodo nanque violentum non est sic accipere? *At prolapsura deteriora quidem sunt non prolabentibus.* Præstiterit autem ipsis celeriter excidere: quò priore orationis parte in unam sententiam coërcita: *prolapsura deteriora sunt.* Rursus autem ab altero principio orsi legamus: *quum celeriter prolabuntur*, quod est, *citò excidunt.* Si verò

A οὐδεμιᾶς ἐπιδέσεως χρήζει. τινὰ δὲ, εἰ μὴ κρατοῖτο πρὸς τῶν ἐπιδέσμων, ἀποπίπτει, περὶ ὧν νῦν ὁ λόγος ἐστὶν αὐτῷ. φησὶν οὖν, τὰ δὲ, ὡς μήτε πιέζειν, μήτε ἀποπίπτειν, ὡς εἰ καὶ οὕτως ἂν εἶπεν· ὅσα δὲ μὴ συμφέρει φάρμακα ταχέως ἀποπεσεῖν, ταῦτα ἐπιδεῖν οὕτως, ὡς πιέζεσθαι μὲν ὑπὸ τῆς ἐπιδέσεως τὸ πεπονθὸς μόριον, ἀσφαλῶς δὲ κρατεῖσθαι, τὸ μὴ ἀποπίπτειν, ἴσον δύναται. Τὸ μὲν οὖν τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων, αὐτάρκως ὁ λόγος ἐξείργασται. B περὶ δὲ τῶν μερῶν τοῦ σώματος ἐφεξῆς ἴδωμεν, εἰ κἂν τούτοις ἀληθές ἐστιν, ὅσα μέλλει πάντως ἀποπεσεῖσθαι, ταῦτα χρὴ μήτε ταχέως ἀποπεσεῖν. ἔνιοι γὰρ οἴονται ψευδῆ τὸν λόγον τοῦτον, ὑπὸ τῶν σεσηπότων ἐξαπατώμενοι μορίων, ἃ διὰ ταχέων ἐκκοπῆναι προσήκει. τοῦτο μὲν ἀληθές ἐστιν, αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ λεγόμενον, οὐ μὴν ἐκείνῳ γε μάχεται. διαφέρει γὰρ πάμπολυ τοῦ μέλλειν, τοῦ δεῖσθαι τοῦ ἐκκοψάντων αὐτό. πολλάκις γὰρ ἀποσχίδες ὀστῶν, καὶ λεπίδες ἀποπίπτουσιν ἐν τῷ χρόνῳ, καὶ βέλτιον αὐτοῖς ἐστιν ὑπὸ τῆς φύσεως ὠθουμένοις κατὰ βραχὺ τὴν ἔκπτωσιν ἔχειν ἐν χρόνῳ, οὐ διὰ φαρμάκων ἐρεθισθεῖσιν, ἢ δι' ὀργάνων ἐκλυθεῖσιν. C ὅσα γὰρ ὑπὸ βίας ἀθρόως ὑποσπᾶται, συριγγώδεις ἐργάζεται κοιλότητας. ὅσα δὲ ὑποφύσεως ἤτοι πωροειδοῦς τινὸς, ἢ σαρκὸς, ἐκπεσόντων, τῆς ἐκπτώσεως δεομένων, εὐθέως φαίνεται πλήρη, καὶ διὰ ταχέων ἐπουλοῦται, προσαχθέντος αὐτοῖς, μετρίως ξηραίνοντος καὶ στύφοντος φαρμάκου. καὶ νευρώδη δέ τινα, καὶ ὑμενώδη σώματα, πολλάκις ἐκπίπτει, διαπυΐσκοντα μὲν ἀκινδύνως ἐν χρόνῳ πλείονι κατὰ βραχὺ, βιασθέντα δὲ ὑπὸ φαρμάκων βιαίων, ἤγουν δριμέων, ἢ δι' ὀργάνου τινὸς, ἢ διὰ τῶν ἡμετέρων δακτύλων ἀποσπασθέντα, συμπαθείας ἐπάγεται τῶν ὑπολειπομένων μορίων, D καὶ φλεγμῆναι, καὶ πυρέξαι, καὶ παραφρονῆσαι, καὶ σπασθῆναι. ἐπὶ τὸ λοιπὸν μὲν οὖν ἤδη καὶ τρίτον ἀφικόμεθα γένος τῶν λεγομένων ἀποπίπτειν, ὅπερ ἐστὶν, ὡς ᾠήθησάν τινες, οἱ ἐπίδεσμοι. τούτους οὖν φασὶν ὅταν ὦσι χαλαροὶ, καὶ μέλλωσι πάντως ἀποπίπτειν, ἄμεινον ἐν πλείονι χρόνῳ τὴν ἀπόπτωσιν ἔχειν, ἀλλ' ἔστι τοῦτο ψευδές. ἄμεινον οὐ κατὰ χρόνον ἀποπεσεῖν κακῶς περιβεβλημένα τοῖς πεπονθόσι μορίοις, ἀλλ' ὅτι τάχιστα. μᾶλλον δὲ, οὔτε ἀναμένειν ἀποπεσεῖν αὐτὰ προσήκεν, ἀλλ' αὐτὸν ἐν τάχει λύσαντα τὴν ἐπίδεσιν αὖθις ἐπιδῆσαι συμμέτρως, ὅθεν ἔνιοι E τῶν οὕτως ἐξηγησαμένων, ὁμολογοῦσι μὲν ἄμεινον ταχέως ἀποπεσεῖν τοὺς χαλαροὺς ἐπιδέσμους. ἐλλιπὲς δὲ καὶ οὕτως ἐστὶ τὸ λεγόμενον, εἰ μὴ πρὸς αὐτῷ, καὶ ἄλλο τι συνυπακούσειεν, ὥστε γενέσθαι τὴν ὅλην ῥῆσιν τοιάνδε. τὰ μέλλοντα ἀποπίπτειν, κακίω τῶν ταχέως ἀποπεσόντων, τῷ χρόνῳ πλέονι συγκείμενα. συγχωρηθέντος δὲ καὶ τούτου, τὸ ἀποπίπτειν οὐ πιθανὸν ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπιδέσμων εἰρῆσθαι. Τίς γὰρ ἀναμένει χρόνον τοσοῦτον ἐν μέλλουσιν ἀποπίπτειν αὐτομάτοις, δυνάμενος ἐν τάχει λῦσαι καὶ ἐπιδῆσαι καλῶς; ἕτεροι δὲ, ἐπὶ F τοὐναντίον ἐκτραπέντες, ἀληθῆ μὲν εἶπον λόγον, ἐξηγήσαντο δὲ βιαίως τὴν λέξιν. πῶς γὰρ οὐδὲ βίαιόν ἐστιν οὕτως ἀκοῦσαι; Τὰ δὲ μέλλοντα ἀποπίπτειν κακίω μέν ἐστι τῶν μὴ ἀποπιπτόντων. ἄμεινον δ' αὐτοῖς ταχέως ἀποπεσεῖν, ἵνα περιγράψαντες ἐν μιᾷ διανοίᾳ τὸ πρότερον μέρος τῆς ῥήσεως ἄχρι τοῦ, τὰ μέλλοντα ἀποπίπτειν κακίω. πάλιν δὲ ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς ἀναγνῶμεν, τὸ, διὰ ταχέων ἀποπεσόντων, ὅπερ ἐστὶ, ταχέως ἀποπεσέτω. βιαίως δὲ,

A ὡς ἔφην, ἡ ἐξήγησις αὕτη κατὰ τὸ καλούμενον συνάρθρον εἶδος τῆς ἑρμηνείας, μεμνημένοι μετὰ τοῦ καὶ ψεῦδος εἶναι τὸ λεγόμενον ἐν τῷ καθόλου, τὰ δὲ μέλλοντα ἀποπίπτειν, κακίω. πολλὰ γὰρ ἐπ' ἀγαθῷ ἀπόπτωσιν ἔχει. βέλτιον οὖν ἐστιν, ὡς ἔφην, ἀκούειν ἐπί τε τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων, καὶ τῶν πάντων ἀποπεσουμένων μορίων εἰρῆσθαι τὸν λόγον, ἀποχωρείσοντα ἐπιδέσμου, καὶ τῆς ὑστάτης ἄρτι λελεγμένης ἐξηγήσεως.

violenter (ut diximus) explicatio ipsa existit juxta figuram loquutionis quæ articulata vocatur. Atque etiam hujus rei simus memores, falsum esse quod in universum dicitur, *prolapsura sanè deteriora*: multa siquidem ad utilitatem prolapsionem habent. Melius est igitur (ut diximus) pro iis quæ foris admoventur, & omnibus prolapsuris partibus orationem accipi, quæ fascias, & postremam nuper explicatam interpretationem abjicit.

B Τὰ τῆς ἐπιδέσεως καὶ ὑποδέσεως, καὶ τῆς ἀμφοτέρας ἔργα, καὶ αἱ δυνάμεις, καὶ ἀποτελέσματα, ἃ καὶ τίνα ἀποδεσμίδες ὦσι.

Deligationis & subligationis & utriusque opera, facultates, & effectus, & quæ sint hypodesmides.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κδ'.

ΩΝ δὲ ἔχεται ἐπίδεσις, ἢ ὑπόδεσις, ἢ ἀμφότερα.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIV.

Quæ spectat deligatio, aut subligatio, aut utraque, hæc sunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Προσυπακοῦσαι δεῖ, τὰ δέ ἐστιν, εἶτα ἑξῆς ἀναγινώσκειν, ὑπόδεσις μὲν αἰτίη ἀφεστεῶτα προστεῖλαι, C καὶ τὰ ἄλλα τὰ τούτων ἐφεξῆς. κέχρηται δὲ τῷ, ἔχεται, ῥήματι, σημαίνων δι' αὐτοῦ τὸ, οἷον, ἐφίεται καὶ ἀντιποιεῖται, καὶ στοχάζεται. ἅπερ αὖ ἅπαντα δυνάμει ταυτὸν δηλοῖ, τό, τίνες αἱ δυνάμεις εἰσὶ τῆς ἐπιδέσεως, καὶ τίνα τὰ ἔργα. λέγω δὲ ἔργα νῦν, οὐ τὰς ἐνεργείας, ἀλλὰ τὰ ἀποτελέσματα. καθάπερ οἰκοδόμου μὲν ἔργον ἡ, οἰκία, τέκτονος δὲ σκιμπόδιον, ὑφάντου δὲ ἱμάτιον. ἐπὶ δὲ τῆς ἐπιδέσεως καὶ μάλιστα τῆς καταγματικῆς, οἱ μὲν πρὸ τῶν σπληνῶν ἐπίδεσμοι περιλαμβανόμενοι δύο, ἕτεροι δὲ μετὰ τοὺς D σπλῆνας. ἴδιον οὖν ὄνομα κατὰ τῶν πρώτων δυοῖν Ἱπποκράτης, ἔθετο, τὰς ὑποδεσμίδας, αὐτήν τε τὴν ὑπ' αὐτῶν γιγνομένην ἐπίδεσιν, ὑπόδεσιν ἐκάλεσεν. ἐφεξῆς ἀκούσωμεν αὐτοῦ λέγοντος, ὅσα δύναται ποιεῖν, ἥτε ἰδίως ὑπόδεσις ὀνομαζομένη, καὶ κοινῶς ἐπίδεσις. ἔδει μὲν δὴ κατὰ τὴν προτέραν ῥῆσιν, εἰρῆσθαι, τίνων ἕνεκεν, ἡ ἐπίδεσις ὑπὸ τῶν ἰατρῶν γίγνεται, καθάπερ ἐν ἀρχῇ διαιρεῖται. τὰ μὲν αὐτῆς ἰᾶσθαι λέγων, τὰ δὲ τοῖς ἰωμένοις ὑπηρετεῖν. καὶ ταῦτα πῶς γιγνομένη, τῶν εἰρημένων ἕκαστον ἰάσεται· πρὸς γὰρ τὸν σκοπὸν τῆς ἰάσεως ἀποβλέποντες, E ἐξευρήσομεν τὴν προσήκουσαν ἐπίδεσιν· αὐτὸν δὲ τὸν σκοπόν, ἐνδείξεται τὸ θεραπευόμενον πάθος. οὐ μὴν ὁ Ἱπποκράτης οὕτως ἔγραψεν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐπιδέσεως, ὁποίαν χρὴ γίνεσθαι διελθὼν ἄχρι νῦν, ἐπί τε τὰ ἔργα καὶ τὴν δύναμιν αὐτῆς ἥκεν.

GALENI COMMENTARIUS.

HÆc sunt, subaudire decet, postea deinceps legere, Subligatio quidem causa est, quâ quæ abscesserunt, adducantur, & quæ cætera sequuntur; Usus autem est verbo ἔχεται *spectat*, quo significat, quasi appetit, occupat, intendit. Quæ rursùs omnia idem facultate declarant, quæ nimirum sint deligationis vires, & quæ opera. Voco autem nunc opera, non operas, sed effectus; quemadmodum domus ædificatoris opus, fabri lectus, textoris vestimentum. Itaque in deligatione ac præsertim catagmatica (*ad fracturas*) ante splenia fasciæ duæ obvolvuntur, aliæ vero post *injecta* splenia. Proprium quidem nomen primis duabus imposuit Hippocrates, quas hypodesmidas *subfasciolas*, ipsam vero quæ sub ipsis struitur deligationem vocitavit. Audiamus deinceps ipsum dicentem quæ præstare queat sive propriè subligatio, sive communiter deligatio nominata. Decebat profectò priore textu explicare quas ob res à Medicis deligatio struatur, quomodo per initia partitus est, quum alias quidem mederi asserat, alias vero medentibus inservire. Tum has ob causas qua via construenda deligatio prædictorum unicuique medebitur. Ad sanationis siquidem scopum respicientes, decentem deligationem inveniemus: Ipsum autem scopum curandus affectus indicabit; Non tamen ita scripsit Hippocrates, verùm quum de deligatione qualem construere oporteat huc usque disseruit, ad ipsius opera & facultates accessit.

A

Subligationis effectus. Quid abscessa, quid expassa, quid unitas, & contactus. Quibus affectibus utraque conveniat, & opituletur: Qui sint deligationis scopi. Ossis fracti curatio. Medicos per vitiosas deligationes contraria scopis efficere.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXV.

B ***S**Vbligatio quidem causa est ut aut quæ abscesserunt adducantur, aut expassa coarctentur, aut contracta diducantur, aut perversa dirigantur, aut contraria.*

GALENI COMMENTARIUS.

QUæ abscesserunt omnia hîc vocat, quæ corpore secundum naturam se habente quibusdam aliis partibus uniebantur, aut ipsas contingebant. Eo verò qui præter naturam est habitu, non amplius unitatem & contactum tuetur. Unitas quidem omnibus fracturis, ulceribus, fissuris, & contusionibus contraria opitulatur: C contactus vero abscessibus, sinibus inflationibus, & tumoribus. Expassa verò appellitat, quæ plurimam inter se distantiam sortiuntur. Id autem duobus modis contingit, aut ipsis totis, aut labris solis *deductis*. Porro curationis scopi sunt abscessa adducere, *expassa* coarctare, perversa dirigere, quod pronunciatis omnibus commune est; quum instaurare ac dirigere Græci dicant quascunque partes quocunque modo ejectas ad moderatum statum reducimus. Hi sanè sunt deligationis scopi; Ipsorum autem scoporum vis non hæc sola, verumetiam interdum contraria efficit. Illa quidem, quum D instaurat; contraria verò, quum delinquit. Jure igitur in orationis extremo protulit, *aut contraria*. Propositum erat enim ipsi quod efficere valeat subligatio, pronunciare, non de sola optima disserere. In principio sanè hujus orationis; *quæ spectat deligatio, aut subligatio, aut utraque*, de omni deligatione, non de optima solùm orationem habuit. Si quis tamen de optima sola deligatione hîc orationem esse velit, in ejus extremo additio hanc sententiam consequetur. Quemadmodum in habitu præter naturam, alia abscessa, alia expassa, alia E perversa sunt: Eodem modo alii affectus contrarii oboriuntur; Nam sano existente corpore commoderate se habente, omnis pravus affectus in commoderationis jactura procreatur. Ergo si quæcunque naturalem structuram sortita cum quibusdam cojerint; aut quædam contigerint, quum vel unitatem, vel contactum perdiderint, ipsa ægrotare, & contra naturam se habere similiter dixerimus. Quæ verò neque coalescebant, neque se contingebant, F quò etiam in unum coeant & sese contingant, eadem ægrotare concitaverint. Quare hæc directionis contraria sunt. Contrarium verò scopis indicabitur. Verum quædam cum ratione pugnare videbuntur ceu perversis opposita, quæ directa vocantur. Quapropter oportebit (quantum prædicta oratione colligitur) & hæc pervertere quod non amplius idoneæ deligationis, sed alienæ opus existit. Si quis memi-

A

Τὰ τῆς ὑποδέσεως ἀποτελέσματα· τὰ ἀφεστεῶτα· τὰ ἐκπεπταμένα· τὰ ἕνωσις, καὶ ψαῦσις· τίσι τοῖς παθήμασιν, ἀμφότερα διαφέρῃ καὶ ὠφελῇ· τίνες εἰσὶ τῆς ἐπιδέσεως σκοποί· ἡ τοῦ ὀστοῦ κατεαγότος ἴασις. τοὺς ἰατροὺς διὰ τῶν μοχθηρῶν ἐπιδέσεων τὰ τοῖς σκοποῖς ἐναντία ἐργάζεσθαι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κέ.

B **Υ**πόδεσις μὲν αἰτίη, ὥστε ἢ ἀφεστεῶτα προστεῖλαι, ἢ ἐκπεπταμένα συστεῖλαι, ἢ ξυνεσταλμένα διαστεῖλαι, ἢ διεστραμμένα διορθῶσαι, ἢ τἀναντία.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΑΦεστεῶτα πάντα καλεῖ νῦν, ὅσα κατὰ φύσιν μὲν ἔχοντος σώματος, ἥνωτό τισι μορίοις ἑτέροις, ἢ ἐπέψαυεν αὐτῶν. ἐν δὲ τῷ παρὰ φύσιν ἔχειν, οὐκέτι φυλάττει τὴν ἕνωσιν καὶ τὴν ψαῦσιν. ἕνωσις μὲν γὰρ ἅπασι καὶ κατάγμασιν, ἕλκεσί τε καὶ ῥήγμασι, καὶ θλάσμασι C διαφέρει. ψαῦσις δὲ, ἐν ἀποστήμασι, καὶ κόλποις, ἐμφυσήμασί τε, καὶ οἰδήμασιν. ἐκπεπταμένα δὲ καλεῖ, τὰ πλείστην διάστασιν ἀπ' ἀλλήλων ἔχοντα. γίνεται δὲ αὐτὸ κατὰ διττὸν τρόπον, ἤτοι δι' ὅλων αὐτῶν, ἢ κατὰ χείλη μόνα. οἵ γε μὴν σκοποὶ τῆς ἰάσεως, τῶν μὲν ἀφεστώτων προστεῖλαι, τῶν δὲ ἐκπεπταμένων συστεῖλαι, τῶν δὲ διεστραμμένων, διορθῶσαι, κοινὸν ἁπάντων ἐστὶ τῶν εἰρημένων, ἐπανορθοῦσθαι, καὶ διορθοῦσθαι τῶν Ἑλλήνων λεγόντων, ὅσαπερ ἂν ἐκβεβλημένα καθ' ὁντιναοῦν τρόπον εἰς ἔμμετρον ἐπανάγωμεν κατάστασιν. οἱ μὲν δὴ σκοποὶ τῆς D ἐπιδέσεως, οἵδε εἰσί· ἡ δύναμις δὲ αὐτῶν, οὐ τούτων μόνων ἐστὶ ποιητικὴ τῶν σκοπῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐναντίων ἐνίοτε, κατορθουμένης μὲν τούτων, ἁμαρτανούσης δὲ τῶν ἐναντίων. εἰκότως οὖν ἐπὶ τελευτῇ τῆς ῥήσεως εἶπεν, ἢ τἀναντία. προὔκειτο γὰρ αὐτῷ, τί δύναται ποιεῖν ὑπόδεσις, εἰπεῖν, οὐ περὶ μόνης τῆς ἀγαθῆς διελθεῖν. ἐν ἀρχῇ γέ τοι τῆς ῥήσεως, ἐφ' ὧν δὲ ἐργάζεται ἡ ἐπίδεσις, ἢ ὑπόδεσις, ἢ ἀμφότερα, περὶ πάσης ἐπιδέσεως, οὐ περὶ τῆς ἀρίστης μόνον τὸν λόγον ποιούμενος. εἰ δὲ καὶ περὶ τῆς ἀγαθῆς μόνης ἐπιδέσεως, ἐνταῦθά τις αὐτῷ βούλοιτο εἶναι E τὸν λόγον, ἡ κατὰ τὴν τελευτὴν προσθήκη, τόνδε τὸν νοῦν ἕξει· ὡς ἐν τῷ παρὰ φύσιν ἔχειν, τὰ μέν ἐστιν ἀφεστῶτα, τὰ δὲ ἐκπεπταμένα, τὰ δὲ διεστραμμένα· κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἕτερα πάθη τούτοις ἐστὶν ἐναντία. τοῦ γὰρ ὑγιαίνοντος σώματος ἔχοντος συμμέτρως, ἅπαν πάθος ἐν τῷ διαφθείρεσθαι τὴν συμμετρίαν γίνεται. εἴπερ οὖν ὅσα τὴν κατὰ φύσιν ἔχοντα κατασκευὴν, ἥνωτό τισιν, ἢ ἔψαυσεν, ὅταν ἤτοι τὴν ἕνωσιν ἢ τὴν ψαῦσιν ἀπολέσῃ, πεπονθέναι τε καὶ παρὰ φύσιν ἔχειν αὐτὰ φαμὲν ὡσαύτως. F ὅσα δὲ μήθ' ἥνωτο, μήτ' ἔψαυεν, ἵνα ἂν ἑνωθῇ τε καὶ ψαύσῃ νοσεῖν αὐτὰ ποιήσειεν. ἐναντία οὖν ταῦτα τῆς ἐπανορθώσεως. ἐναντίον δὲ ἔσται τοῖς σκοποῖς, ἀλλ' ὡς δόξῃ τινὰ μάχεσθαι τῷ λόγῳ τὰ τοῖς διεστραμμένοις ἀντικείμενα, καλούμενα δὲ εὐθέα. δεήσει τοιγαροῦν, ὅσον ἐπὶ τῷ προειρημένῳ λόγῳ, καὶ ταῦτα διαστρέφειν, ὅπερ οὐκέτι τῆς ἀγαθῆς ἐπιδέσεως ἔργον, ἀλλὰ τῆς ἡμαρ-

τημένης ὑπάρχῃ. ἀναμνησθεὶς οὖν τις ὧν εἶπεν Ἱπποκράτης ἐπὶ μηροῦ, καὶ βραχίονος, γνώσεται τὴν ἐν αὐτοῖς εὐθύτητα παρὰ φύσιν οὖσαν, ἧς τὸ ἔξω καὶ πρόσω κεκύρτωται φύσει· καί τις ἐπιλαθόμενος τὸν καυλήττα καυληδὸν, ἢ μηρὸν, ἢ βραχίονα. διέπλασε μὲν πρῶτον εὐθὺν, ὕστερον δὲ καὶ περιέρρηξε μὲν, ἐν τούτῳ τῷ σχήματι περιεῖλεν· ἀλλ' ὅτε προσεσχηκὼς τὸν νοῦν τῷ φυσικῷ σχήματι τῶν ὀστῶν, καὶ φυλάττειν αὐτὸ μεμνημένος, ἐὰν μηδέπω πεπωρωμένῳ ἐντυχὼν, ὕδατα μετ' ἐλαίου πολλοῦ καταντλήσας, εἶτα διατείνας ἰσχυρῶς, πρῶτον μὲν κατέαξεν, ὡς ἐξ ἀρχῆς ἦν κατεαγός· ἐφεξῆς δὲ, ἐν τῷ κατὰ φύσιν σχήματι διέπλασε, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπέτρεψε τῇ φύσει πωρῶσαι τὸ κατεαγὸς ἐν τούτῳ τῷ σχήματι. ὥστε ἀληθές ἐστι τὸ, μὴ μόνον ἀκόντας τοὺς ἰατροὺς, διὰ τὴν μοχθηρὰν ἐπιδέσεων τἀναντία τῶν εἰρημένων ἀγαθῶν ἐργάζεσθαι περὶ τοὺς κάμνοντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀρίστους, ἐξεπίτηδες, ὅσα μὲν παρὰ φύσιν ἐνδεδίπλωται, πρὸς τοὐναντίον ἀπάγοντας ἐκτρέπειν, ὅσα δὲ συμπέφυκε, διαλύειν τούτων τὴν σύμφυσιν. εἴδομεν οὖν ἐνίων τὴν ἑλκώσει καὶ δακτύλους συμφύντας, καὶ χείλη, καὶ βλέφαρα. σκοποὶ μὲν οὗτοι τῆς τῶν εἰρημένων παθῶν ἰάσεως. ἑκάστου δ' αὐτῶν τὴν οἰκείαν ἐπίδεσιν ἑξῆς διδάσκει, πρότερον εἰπὼν περὶ τῶν ὀθονίων ὁποῖα χρὴ παρεσκευάσθαι διὰ τῆς ἐχομένης λέξεως.

A nerit eorum quæ de femore & brachio tradidit Hippocrates, his directionem præter naturam esse noverit, cujus pars exterior & anterior naturâ gibba sit: At aliquem latuit aut femur aut brachium caulicè *transversimve* fractum esse. Primò quidem directum conformavit; deinde verò callo glutinandum hac in figura obvolvit: verùm quum naturali ossium habitui mentem adhibuit, ipsumque servare meminit. Si nondum callo inducto coierit, aquam cum oleo copioso perfudit: Deinde vehementer extensum primò quidem perfregit, ut ab initio fractum erat; postea verò in B naturali figura conformavit; tum demum fractum os hac in figura callescere naturæ commisit. Quare verum est non solùm imprudentes Medicos per vitiosas deligationes probis enarratis, contraria ægrotantibus efficere, verumetiam sapientissimos consulto; quæ præter naturam duplicatas in contrarium adducentes ipsi advertunt; quæ verò coaluerunt, eorum coalitum dissolvunt. Vidimus enim nonnullorum exulceratione etiam digitos coalescere, & labra, & palpebras. Hi sanè sunt C dictorum affectuum curationis scopi. Propriam autem horum singulorum deligationem seriè docet, atque in primis de fasciis quales parari oporteat præsenti oratione pronunciat.

Αἱ τῶν ἐπιδέσμων ποιότητες παραδίδονται, ὅτι μὲν ὀθόνια εἶναι δεῖ κοῦφα, λεπτὰ, μαλθακὰ, καθαρὰ, πλατέα, ἄνευ συῤῥαφῶν, ἄνευ ἐξεσιῶν, καὶ ὑγιέα, καὶ σύμμετρα, μὴ ξηρὰ, ἀλλ' ἔγχυμα.

Fasciarum qualitates traduntur. Quod fascias esse oporteat leves, tenues, molles, mundas, latas, sine suturis, sine extantiis, validas, commoderatas, non aridas, sed madidas.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κϛ'.

Παρασκευάζειν δὲ ὀθόνια κοῦφα, λεπτὰ, μαλθακὰ, καθαρὰ, πλατέα, μὴ ἔχοντα συῤῥαφὰς, μηδ' ἐξεσίας, καὶ ὑγιέα, ὥστε τανύειν φέρειν, καὶ ὀλίγῳ κρέσσω, μὴ ξηρὰ, ἀλλ' εὔχυμα χυμῷ ᾧ ἕκαστα σύντροφα.

D HIPPOCRATIS TEXTUS XXVI.

Jam verò fasciæ parandæ sunt, leves, tenues, molles, mundæ, latæ, nullas suturas, nullas extantias habentes, atque ita validæ ut extensionem ferant, pauloque fortiores, non aridæ, sed liquore madentes, quo quæque inebriari consueverunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἴρηκεν οὖν πρόσθεν ἤδη περὶ τῶν ὀθονίων ἐλλιπέστερον, ᾧ καὶ δῆλον ὡς οὐδὲν ἠκρίβωται πότε πρὸς ἔκδοσιν, ἀλλ' οὔθ' ὑπὸ υἱέων. ὅτι μετὰ τὸν Ἱπποκράτους θάνατον ἐδοξάσθη οὐδεὶς, οὐδὲ κἂν βραχυλόγῳ κατὰ σύγγραμμά τι περὶ τῶν αὐτῶν εἰπεῖν· ἀλλ' ἤτοι τὰ νῦν εἰρημένα περιεῖλεν αὖ, ἢ τὰ πρόσθεν. ἔμπροσθεν μὲν γὰρ οὕτως ἔγραψεν, ἐπιδέσματα καθαρὰ, κοῦφα, λεπτὰ, μαλθακά. ἔθηκε δὲ νῦν πότε πλατέα δεῖν ὑπάρχειν αὐτὰ, καὶ μὴ ἔχοντα συῤῥαφὰς μηδὲ ἐξεσίας, ὑγιέα τε, μὴ μόνον ἄχρι τοῦ ῥαγῆναι ταθέντα βιαιότερον, ἀλλὰ καὶ περαιτέρω, τουτέστιν εὔτονα ἔχειν καὶ ἰσχυρὰ, χάριν τῆς ἀσφαλεστέρας κρατήσεως. ἀλλὰ καὶ τὸ μήτε συῤῥαφὰς ἔχειν ἀνωμάλως προσπίπτοντα, μήτε τὰς καλουμένας ἐξεσίας, αἵ τινες ἐν τοῖς ὑφαινομένοις συμβαίνουσιν, ἐνίοτε μὲν ἐξεπίτηδες, ἐνίοτε δὲ ἀκουσίως γίγνονται προμήκεις ἐξοχαὶ, ποτὲ μὲν αὐτῆς τῆς κρόκης, ἔστι δὲ ὅτε καὶ τῆς πορφύρας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς καλουμένας παρυφὰς ἑκοῦσαι, τῶν προσέλοισι διὰ παντὸς αἱ

GALENI COMMENTARIUS.

E

Jam verò de fasciis, minime integra pronunciavit, quo etiam patet tum *hunc librum* nequaquam ab Hippocrate, imò neque ab *ejus* filiis ad editionem accuratè digestum fuisse; quòd post Hippocratis obitum nemo, ne etiam brevi oratione aliquo in opere de iis disserere visus sit. Verùm aut quo nunc, aut qua ante pronunciata sunt amputavit. Etenim antea ita scripsit, *fasciæ mundæ, leves, tenues, molles.* Nunc & eodem tempore constituit ipsas latas esse oportere, nullas suturas, nullas extantias F habentes; neque solùm huc usque validas, ut violentiùs extensæ rumpantur, verumetiam ampliùs, hoc est, solidæ & robustæ sint securioris comprehensionis gratiâ. At verò imperat neque suturas inæqualiter procumbentes sortiri, neque vocatas extantias iis quæ ordiuntur texturis accidunt, interdum de industria, interdum inconsultò oblongæ extant eminentiæ, modò ex ipsa trama, modò etiam ex purpura. Sed & in attextis vestibus, quas παρυφὰς vocitant, consultæ id semper elaborant

mulieres. Hæc autem omnia cavere jubet. At quòd latas esse fascias oporteat, ad ea id spectat quæ oscitanter explicantur. Si quis enim prout ad angustias appulerit, meminerit improbare cum iis conferens quæ ulterius quàm deceat, latiores sunt. Si verò ad commoderatas, quod à commoderato ad utrasque tum additione, tum detractione aberrat, id omne vitiosum est. At de tenuium, levium, mollium, & mundarum usu, superius dictum est. Quod pronunciat *non aridæ, sed liquore madentes, quô quæque inebriari consueverunt*, id quoque de fasciis pronunciatur. Nec ratio sententiæ abdita est. Censet enim nunquam ipsas *aridas* ac duras ulla in deligatione promoveri, sed madentes, humore inebriatas, quô singuli qui curantur affectus, connutriantur, hoc est, amicè foveantur. Etenim cerato liquido simplici, & picato, & vino nigro austero perfundi tum in opere de fracturis, tum de articulis ipse imperavit. Aridæ verò *fasciæ*, præterquam quod eam quæ à perfusione manat utilitatem non sortiantur, partes etiamnum quibus injectæ sunt, incendentes, earum calorem augent: proindeque ex proximis locis ad partem affectam humores attrahunt. Quod autem ad tumorum procreationem malum sit maximum, id patet omnibus.

A γυναῖκες. ἅπαντα οὖν ταῦτα φυλάττειν κελεύει. τὸ δὲ πλατέα δεῖν εἶναι τὰ ὀθόνια, τῶν ἀμελῶς ἑρμηνευομένων ἐστίν. εἰ μὲν γὰρ ὡς πρὸς τὰ στενὰ παραβάλλοιτο, μνημονεύσει τις αὐτὰ πρὸς τὰ περαιτέρω τοῦ προσήκοντος πεπλατυσμένα παραβαλὼν, ἐγκαλεῖν. εἰ δὲ πρὸς τὰ σύμμετρα, μοχθηρὸν ἅπαν ἐστὶ τὸ τοῦ συμμέτρου παραλλάττον ἐφ' ἑκάτερα, κατά τε πρόσθεσιν, καὶ ἀφαίρεσιν. περὶ δὲ τῶν λεπτῶν, καὶ κούφων, καὶ μαλθακῶν, καὶ καθαρῶν τῆς χρείας, ἔμπροσθεν εἴρηται. τὸ δὲ μὴ ξηρὰ, ἀλλ' εὔχυμα χυμῷ ᾧ ἕκαστα σύντροφα, λέλεκται μέντοι καὶ αὐτὸ περὶ B τῶν ὀθονίων. ὁ λογισμὸς δὲ τῆς συμβουλῆς, οὐκ ἄδηλος. ἀξιοῖ δὲ αὐτὰ, μηδέποτε παραλαμβάνεσθαι σκληρὰ κατὰ μηδεμίαν ἐπίδεσιν, ἀλλ' εὔχυμα, δεδευμένα χυμῷ, ᾧ αἱ ἕκαστα τῶν θεραπευομένων παθῶν ᾖ σύντροφα, τουτέστιν οἰκεῖα. καὶ γὰρ κηρωτῇ ὑγρᾷ τῇ ἁπλῇ, καὶ τῇ πισσηρᾷ, καὶ οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ, κατά τε τὸ περὶ ἀγμῶν, καὶ τὸ περὶ ἄρθρων, αὐτὸς ἐκέλευσε διαβρέχειν. ξηρὰ δὲ, πρὸς τὸ τὴν ἀπὸ τῆς ἐπιβροχῆς ὠφέλειαν οὐκ ἔχειν, ἔτι καὶ πυροῦντες τὰ μόρια, καθ' ἃ ἐπιβέβληνται, τὴν θερμασίαν ἐν αὐτοῖς αὐξάνουσι. διὰ τοῦτο, καὶ τὴν ἐκ τῶν C πλησιαζόντων χωρίων ὑγρότητα πρὸς τὸ πεπονθὸς ἐπισπῶνται. τοῦτο δὲ ὅτι μέγιστον κακόν ἐστιν εἰς τὴν τῶν ὄγκων γένεσιν, εὔδηλον παντί.

Quæ in partium inflammationibus, abscessibus, sinibus, & ulceribus hîc explicatis ac definitis, fasciæ, & unde, quâ, quò, & quando injiciendæ.

Αἵτινες ἐν ταῖς τῶν μορίων φλεγμοναῖς, καὶ τοῖς ἀποστήμασι, καὶ κόλποις, καὶ ἕλκεσιν, τοῖς ἐνταῦθα ἐξηγηθεῖσι, καὶ διωρισμένοις, ἐπιδέσεις, καὶ ὅθεν, καὶ ᾗ, καὶ ποῖ, καὶ πότε ἐπιβάλλονται.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVII.

Quæ certè ita abscesserunt, ut sublimia sedem attingant, non tamen comprimant. Ex sana verò parte exordiendum, & ad ulcus finiendum, ut quod subest, effundatur, aliud autem non colligatur. D

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κζʹ.

Ἀφεστεῶτα μὲν, ὥστε τὰ μετέωρα τῆς ἕδρης ψαύειν μὲν, πιέζειν δὲ μή. ἦρχθαι δὲ ἐκ τοῦ ὑγιέος, τελευτᾶν δὲ πρὸς τὸ ἕλκος, ὡς τὸ μὲν ὑπεὸν ἐξαθελγῆται, ἕτερον δὲ μὴ ἐπισυλλέγηται.

GALENI COMMENTARIUS.

Sive fracti ossis partes præter naturam, sivè unitate dirupta, aut ingenti illato vulnere, ab invicem secesserint, ipsæ quoad sese contingant, in unum ducendæ sunt, neque tamen se invicem premant. Etenim partes ita constitutæ tum dolore, tum inflammatione obsidebuntur. Ipsi verò nunc de iis qui ventriculi vocantur, potissimum est oratio, tanquam exempli gratia. Id enim in scriptis sequentibus dilucidè declaravit. At huc usque *ut sublimia sedem attingant, non autem premant*, communis oratio est eorum, & ad cætera omnia refertur; quorum contactus, aut unitas soluta sit. Quæ verò hunc *textum*, subsequuntur naturâ, *ex sana verò parte exordiendum, & ad ulcus finiendum*; hæc de tumoribus apertissimè pronunciata sunt. Ab his enim saniem evacuari oportet, nullum verò ad partem humorem conglutinationis tempore affluere. Hoc autem continget nobis faciendum sinu ad expressionem usque comprimentibus; Et paulatim deligationem ad usque sinus os solventibus; ipsumque apertum in declivi figura servantibus. Quum itaque mundos sinus fecerimus, eos

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

E Ἐάν τε ὀστοῦ κατεαγότος τὰ μόρια διέστηκε παρὰ φύσιν ἀπ' ἀλλήλων, ἐάν τε συμφύσεως ἀπορραγείσης, ἢ τραύματος μεγάλου, γινομένου συνάγειν αὐτὰ δεῖ μέχρι τοῦ ψαῦσαι μὲν οὐ μὴν, καὶ θλίβειν ἄλληλα. καὶ γὰρ ὀδυνήσεται, καὶ φλεγμανεῖ τὰ οὕτως ἐπιτεθέντα μόρια. μάλιστα δὲ ἐπὶ τῶν καλουμένων κοιλιῶν ὁ λόγος αὐτῷ γίγνεται νῦν, ὡς ἐπὶ παραδείγματος. ἐδήλωσε γὰρ τοῦτο σαφῶς αὐτὸς, ἐν τοῖς ἐφεξῆς γεγραμμένοις. μέχρι μὲν οὖν τούτου, ὥστε τὰ μετέωρα τῆς ἕδρας ψαύειν μὲν, πιέζειν δὲ μὴ, κοινὸς ὁ λόγος αὐτῶν, καὶ πρὸς τἆλλα πάντα ἐστὶν, ὅσα τῆς φυσικῆς ψαύσεως, ἢ συμφύσεως ἐλύθη. τὰ δὲ ἐφεξῆς τοῖσδε, κατὰ φύσιν, F ἦρχθαι ἐκ τοῦ ὑγιέος, τελευτᾶν πρὸς τὸ ἕλκος, ἐπὶ τῶν ὄγκων εἴρηται προδηλότατα. τούτοις γὰρ χρὴ τοὺς μὲν ἰχῶρας ἐκκενοῦσθαι, μηδένα δὲ ἐπιρρεῖν τῷ μορίῳ χυμὸν, ἐν τῷ τῆς κολλήσεως χρόνῳ. γενήσεται δὲ τοῦτο πιεσάντων μὲν ἡμῶν τὰ πυθμένα τοῦ κόλπου, μέχρι τοῦ θλίβειν, ἐκλυόντων δὲ κατὰ βραχὺ τὴν ἐπίδεσιν, ἄχρι τοῦ στόματος αὐτοῦ. τοῦτο δὲ ἀνεῳγμένον φυλαττόντων ἐν τῷ σχήματι καταρρόπῳ. κόλπους μὲν οὖν ὅταν καθαροὺς ποιησάμενοι, καὶ

θελήσαντες κολλῆσαι, τὸν εἰρημένον τρόπον ἐπιδήσομεν. A Ἀπόσπασμα δὲ ἀκρωμίου, βιαίως θλίβοντές τε, καὶ καταναγκάζοντες τὸ ὑψούμενον αὐτοῦ μέρος, οὐδὲν γὰρ ἐκ τῆς τοιαύτης θλίψεως, ἄτοπον ἔσται· καθάπερ οὐδὲ ἐπὶ κλειδὸς κατεαγείσης, ὅταν ἐπὶ πολὺ τὸ ἕτερον αὐτῆς μᾶλλον, ἧττόν τε μὴν ταύτης ἢ ἐπ' ἀκρωμίου πιέσομεν. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων καταγμάτων ἥκιστα θλίψομεν, εὐλαβούμενοι φλεγμονάς. ἐγὼ μὲν οὖν ἐπὶ πάντων τῶν ἀφεστώτων πεποίημαι τὸν λόγον. ὁ δ' Ἱπποκράτης ἐπὶ μόνων τῶν κόλπων, ὡς ἐπὶ παραδείγματος, ἐφ' ὧν, τῶν ἐπιδέσεων τὴν συμ- B μετρίαν ἐδήλωσε σαφῶς, εἰπὼν τὰ μετέωρα, τουτέστι τὰ ἀφεστῶτα ψαύειν μὲν τῆς ἕδρας, μὴ πιέζειν δὲ, καλέσας ἕδραν δηλονότι, τὸ ὑποβεβλημένον, τῷ ἀφεστῶτι σώματι. καθόλου δὲ στηριχθῆναί τε καὶ ἑδρασθῆναι τὸ προσταττόμενον αὐτῷ. πρὶν μὲν γὰρ τοῦ ψαῦσαι, τὴν ἀρχὴν οὐδ' ἂν ἑνωθείη τὸ μέρος ἕτερον ἑτέρῳ, ψαυσάντων δὲ ἀθλίπτως, ἡ ἕνωσις γίνεται. πρόδηλον δὲ ὅτι τοὺς δεομένους κολλήσεως κόλπους, οὐχ ἁπλῶς δεῖ τις ἐπιδεῖν οὕτως συμβουλεύει. χρὴ γὰρ ἀφλεγμάντους πρότερον αὐτοὺς ποιῆσαι, C καὶ μετὰ ταῦτα καθαρούς, ἢ ξηρούς. εἰ δὲ καὶ σάρκας ἐκτετηκυίας τύχοιεν, ἀναθρέψαι πρότερον ἐκείνας. οὕτως οὖν οὐδὲ τὰ ῥήγματα, καὶ θλάσματα τοῦ γένους τῶν ἑλκῶν τε ἅμα καὶ κόλπων ὄντα, διὰ τῆς εἰρημένης ἐπιδέσεως εὐθὺς ἅμα τῷ γενέσθαι θεραπευόμενα, ἀλλ' ὅταν ἀφλέγμαντα καὶ ξηρὰ γένηται πρότερον, ἀμφοτέρων αὐτῶν ἔχειν ἔφην συνεχείας λύσιν ἐν σαρκώδει μορίῳ γινομένην, μετὰ τοῦ παρεγχεῖσθαί τι τοῦ αἵματος εἰς τὴν μεταξὺ χώραν, ὅπερ ἐστὶ κοινὸν ἀποστήματός τε, καὶ κόλπου. ἄχρι μὲν οὖν ἀναστόμωτον ἡ πρὸς τὴν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν τὸ οὕτω διακείμενον D μόριον, ἀφεστάναι μὲν γὰρ αὐτὸ λέγεται, τὸ δὲ κατ' αὐτὸ πάθος, ἀπόστημα καλεῖται. στομωθέντος δὲ αὐτοῦ κατά τι μέρος, ὡς ἐκκριθῆναι τὸ περιεχόμενον ὑγρὸν, οὐκέτι ἀποστήματος πάθος, ἀλλ' ἤδη κόλπος ὀνομάζεται. τὰ τοιαῦτα οὖν ἅπαντα πάθη, δεῖται μὲν ἀεὶ τῆς ἐπιδέσεως, οὐ μὴν ὁμοίας γε ἀεί. τῆς μὲν γὰρ φλεγμονῆς ἐν αὐτοῖς ὑπαρχούσης, οὐδὲ ἐπιδέσεώς ἐστι χρεία κατὰ πρῶτον λόγον, ὥσπερ οὐδὲ τῶν ἐμπυημάτων. κόλπου δὲ ἤδη γεγενημένου μὲν αὐτοῦ καὶ σεσαρκωμένου, μετριωτάτης ἐπιδέσεώς ἐστι χρεία, οὐ ψαυούσης τῆς ἕδρας τὰ ἀφεστῶτα. χρὴ γὰρ ἐνίεσθαι διὰ E τοῦ στομίου φάρμακα καθαίροντα, καὶ ἀναστομοῦντα. κολλήσεως δὲ χρῄζοντος, ὃ νῦν εἴρηκεν Ἱπποκράτης, ἐπίδεσις οἰκεία. ταῦτα ἀναγκαίως ἔγραψα, μή τις παρακούσας οἰηθῇ πάντας κόλπους οὕτως ἐπιδεῖν ἀξιοῦν τὸν Ἱπποκράτην. δέδεικται γὰρ ὡς οὐ πάντας, ἀλλ' ὅσοι μηδὲν ἔχουσιν ἅμα αὐτοῖς πάθημα, μήτ' οὖν φλεγμονὴν, μήτε σαρκὸς ἔκσηψιν, μήτε ῥύπον, μήτε χυμὸν ἐν αὐτοῖς συνεστῶτα, μονοειδεῖς αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ἐπιδείξεται μόνην τὴν ἑαυτῶν θεραπείαν. εἴρηται δέ μοι περὶ τῶν τοιούτων διωρισ- F μένως ἱκανῶς ἐν τοῖς τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου γράμμασιν.

conglutinare volentes enarratâ ratione deligabimus. At avulsum acromium, & sublatam ipsius partem vi comprimimus, cogimusque. Nullum siquidem ex ejusmodi compressione futurum est incommodum: quemadmodum neque de clavicula fracta, quum alterum multo magis, quàm ipsam, minúsque hanc, quàm acromium comprimemus, cæteras vero fracturas minimè comprimemus inflammationes veriti. Ego quidem de omnibus abscessibus verba feci; Hippocrates verò exempli gratiâ de solis sinibus, in quibus deligationum commoderationem perspicuè demonstravit, quum effatur: *Sublimia*, hoc est, *abscessa sedem quidem attingere, non tamen comprimere oportet*, sedem videlicet id professus quod abscesso corpori subjectum est. Denique quod ipsi admovetur, id tum adhærere, tum insidere debet. Enimvero nisi priùs per initia partem pars altera contigerit, nequaquam unitatem inierit. Quæ si quidem non pressè sese contigerint, eorum redditur unitas. Constat autem neminem simpliciter consulere sinûs conglutinationem postulantes, ita devinciri. Eos enim priùs oportet ab inflammatione immunes, deinde mundos, aut siccos reddere: tum demum si quas carnes tabuisse contigerit, illas priùs reficere. Ita sanè neque fissa, neque contusa, quæ generis sunt ulcerum, simulque sinuum, proditâ deligatione statim ab ortu curantur, sed cùm inflammatione vacant & sicca priùs existunt. Utrisque ipsis inesse dico continui solutionem quæ carnosæ parti oboritur, cum quadam sanguinis in mediam ejus regionem affusione, quod abscessui, tum sinui est commune. Atenim quæ pars ita afficitur, quousque in externa superficie aperta sit, abscedere ipsa dicitur, tumque per se affectus, abscessus vocatur. Verùm ipso parte aliquâ sic aperto, ut contentus humor excernatur, affectus non ampliùs abscessus, sed jam sinus nominatur. Itaque hujusmodi omnes affectus perpetuò quidem deligationes petunt, non tamen perpetuò similes. Quandoquidem ipsis superveniente inflammatione, neque deligatione opus est ex prima ratione, quemadmodum neque quum adsunt suppurationes. Quum autem sinus ipse jam factus est, increvitque caro, commoderatâ admodum deligatione opus est, sede abscessâ non contingente. Nam per osculum medicamenta purgantia & aperientia immittenda sunt. Quum denique conglutinatione opus est, quod nunc Hippocrates denunciat, propria struitur deligatio. Hæc autem necessariò scripsit, ne quis subauscultans arbitraretur velle Hippocratem sinus omnes ita deligare. Demonstratum enim est, non omnes, sed qui nullum unà cum ipsis affectum, neque inflammationem, neque carnis putrefactionem, neque sordem, neque humorem in ipsis concretum sortiuntur; *quoniam* uniformes ipsi per se solam suiipsorum curationem admittant. De hujusmodi rebus definitis abundè in libris methodi medendi dictum est.

A

De rectis, & obliquis figuris, deligationibus, & sinibus. Quid sinus rectus, quid obliquus. Quatuor refert sinus quos figuræ commutatione sanavit. Cuique sinui propriam tum figuram, tum fasciationem inveniendam esse. Deligationis constrictionem, aut decessionem vitandam. Quid suspensionem, quid posituram vocet Galenus.

TEXTUS HIPPOCRATIS XXVIII.

B *Recta quidem in rectum deliganda sunt; obliqua verò, obliquè, in figura doloris experte, in qua neque constrictio, neque decessio futura sit. Ex qua quum ad suspensionem, aut posituram fit transitus, non transmutent; sed similia hæc sortiantur musculos, venas, nervos, ossa, belle composita, belle contenta, belleque suspensa.*

GALENI COMMENTARIUS.

C Non affectas corporis partes per recta & obliqua nunc pronunciat; sed abscessus, de quibus adducto ex ipsis unius sinûs exemplo doctrinam efficit. Is enim aut omnino rectus est, aut obliquus, ad latitudinem partis in qua procreatur, relatus. At ex me rectum percipe declivem, obliquum verò qui talis non extat. Rectum autem sinum appellavit, cujus osculum inferioribus partibus, fundum verò superioribus inest. Obliquum vocitat cujus os ad latera deflectitur. Oboriuntur etiam omnino sinus contrario situ positi, qui fundum infernè, osculum supernè sortiuntur. D Nos verò ipsi, ipsos jam dividimus secundum fundum effluvii saniei causa. Quod si osculum in inferioribus corporis partibus non planè prævenerit; sed in obliquis extiterit, idonea partis figura invenienda est, commodusq; deligationis modus, quo ejus sanies excernatur. Tāta enim est in talibus figuræ facultas, ut nos multoties quod osculū supernè esse videbatur, figurâ submutatâ, infernè *procedere* fecerimus. Itaque femur cui sinus inerat, osculum quidem inguini vicinum, fundum verò propè genu habens sanavimus, E cum tali figura, ut genu inguine sublimius esset; idque facilè ac citra dolorem cessit, molli pulvino popliti supposito. Ita verò & suræ sinus, quibus orificium popliti propinquum erat, sanavimus, extremum pedem poplite sublimiorem collocantes. Præterea cubitum sinu affectum mitellâ suspendentes, simili modo sæpenumero curavimus, summâ manu cubito altiore positâ. Ita quoque cubiti flexu affecto, ut ipsum sinus à partibus quidem superioribus brachium, ab inferioribus verò cubitum obsideat, F maximè idonea est quæ nunc figura pronunciata est, in qua cubiti flexus utroque osse humilior collocatur, cubiti inquam & brachii. Atque hîc duabus utimur fasciis, quæ ambæ ad flexus cubiti osculum finiuntur; exordiuntur verò ab affectionibus; si sinus planè rectus sit, deligationem efficies non propendentem, peræquè ac si fractum membrum devincias, quod rectum debeat contineri. Si verò ad latus propendeat, tua deligatio sinûs propensionem sectetur, talemque figuram imite-

Περὶ ὀρθῶν καὶ λοξῶν σχημάτων, καὶ ἐπιδέσμων, καὶ κόλπων. Τίς ὁ κόλπος ὀρθὸς, καὶ τίς λοξός; τοὺς τέσσαρας κόλπους ἀναφέρει, οὓς τῇ σχηματισμοῦ καταλλαγῇ ἰάσατο. Ὅτι δὲ ἐπιτήδειον τῷ ἑκάστῳ κόλπῳ σχῆμα ἐξευρίσκειν χρὴ, καὶ τὴν ἐπίδεσιν, καὶ τὴν τῆς ἐπιδέσεως ἀπόσφιγξιν, καὶ τὴν ἀπόστασιν φυλάττεσθαι. τί ἀνάληψιν, καὶ τὴν θέσιν καλῇ ὁ Γαληνός.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κή.

Ἐπιδεῖν τὰ μὲν ὀρθὰ, ἐς ὀρθὸν, τὰ δὲ λοξὰ, λοξῶς, ἐν σχήματι ἀπόνῳ, ἐν ᾧ μήτε ἀπόσφιγξις, μήτε ἀπόστασις ἔσται. ἐξ οὗ, ὅταν μεταλλάσσῃ ἐς ἀνάληψιν ἢ θέσιν, οὐ μεταλλάξουσι, ἀλλ' ὅμοια ταῦτα ἕξουσι, μύας, φλέβας, νεῦρα, ὀστέα, εὔθετα, εὔσχετα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐ τὰ πεπονθότα μόρια τοῦ σώματος, ὀρθὰ, καὶ λοξὰ λέγει νῦν, ἀλλὰ τὰ ἀποστήματα, περὶ ὧν ποιεῖται τὴν διδασκαλίαν ἐπὶ παραδείγματος ἐξ αὐτῶν ἑνὸς, τοῦ κόλπου. πάντως γὰρ οὗτος, ἤτοι γε ὀρθός ἐστι, ἢ λοξὸς πρὸς τὸ μῆκος ἐν ᾧ γέγονε. ὀρθὸν μὲν οὖν ἄκουέ μου, τὸν κατάντη, λοξὸν δὲ, τὸν μὴ τοιοῦτον. ὠνόμασε δὲ ὀρθὸν κόλπον, οὗ τὸ μὲν στόμιον ἐν τοῖς κάτω μέρεσίν ἐστιν, ὁ δὲ πυθμὴν, ἐν τοῖς ἄνω· λοξὸν δὲ, οὗ πρὸς τὸ πλάγιον ἐκκλίνεται. γίγνονται δὲ δηλονότι καὶ τούτοις ἐναντίως διακείμενοι κόλποι· κάτωθεν μὲν ἔχοντες πυθμένα, τὸ στόμιον δὲ ἄνωθεν. ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ, τούτους ἄρτι διαιροῦμεν κατὰ τὸν πυθμένα, τῆς ἐκροῆς τῶν ἰχώρων ἕνεκεν. εἰ δὲ φθάνοι τὸ στόμιον, οὐκ ἀκριβῶς ἐν τοῖς κάτω μέρεσι τοῦ σώματος, ἀλλ' ἐν τοῖς πλαγίοις ὑπάρχον, ἐξευρίσκειν ἐπιτήδειον, δὲ σχῆμα τοῦ μορίου χρὴ καὶ τρόπον ἐπιδέσεως, ἐκκρίνεσθαι τοὺς ἰχῶρας αὐτοῦ. τοσαύτη γὰρ ἐν τοῖς τοιούτοις ἐστὶν ἡ δύναμις τοῦ σχήματος, ὥσθ' ἡμεῖς πολλάκις, τὸ δοκοῦν ἄνωθεν εἶναι στόμιον, ἐποιήσαμεν κάτωθεν, ὑπαλλάξαντες τὸ σχῆμα. μηρὸν οὖν ἐν αὐτῷ κόλπον ἔχοντα, τὸ στόμιον μὲν ἔχοντα πλησίον βουβῶνος, τὸν πυθμένα δὲ ἐγγὺς τοῦ γόνατος, ἰασάμεθα μετὰ σχήματος οὕτως, ὡς ὑψηλότερον εἶναι τὸ γόνυ τοῦ βουβῶνος. ἐγένετο δὲ τοῦτο ῥᾳδίως τε, καὶ ἀνωδύνως, ὑπαυχενίου μαλακοῦ κατὰ τὴν ἰγνύαν ὑποτεθέντες. οὕτω δὲ καὶ κατὰ γαστροκνημίαν κόλποις ἰασάμεθα, τὸ στόμιον ἔχοντας τῆς ἰγνύας πλησίον, ὑψηλότερον ἄκρον τὸν πόδα τῆς ἰγνύας καταθέμενοι. καὶ πῆχυν δ' ἀναβαλόντες ταινίᾳ κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον, ὡς ὑψηλοτέραν εἶναι, καὶ ἄκραν τὴν χεῖρα ἀγκῶνος, ἰασάμεθα πολλάκις ἔχοντα κόλπον. ἀγκῶνος δὲ πεπονθότος οὕτως, ὡς ἐπειλῆφθαι τὸν ἀμφ' αὐτὸν κόλπον, ἐκ μὲν τῶν ἄνω μερῶν, τοῦ βραχίονος, ἐκ δὲ τῶν κάτω, τοῦ πήχεος. ἐπιτηδειότατον σχῆμα τὸ νῦν εἰρημένον ἐστὶ, ἐν ᾧ ταπεινότερον ἑκατέρου τῶν ὀστῶν ἀγκὼν γίγνεται. λέγω δὲ ἑκατέρου πήχεος καὶ βραχίονος. καὶ δύο γε ἐπιδέσμοις ἐνταῦθα χρώμεθα, τελευτῶσι μὲν ἀμφοτέροις ἐπὶ τὸ κατ' ἀγκῶνα στόμιον. ἀρχομένοις δὲ ἀπὸ τῶν παθῶν, ἐὰν μὲν ἀκριβῶς ὀρθὸς ὁ κόλπος ᾖ, τὴν ἐπίδεσιν ἀπαρέγκλιτον ποιήσεις. καθάπερ εἰ καὶ κάταγμα ἐπιδεῖς τὸ κῶλον, ἀποδεῖς τε ὁμοίως ἔχον. ἐὰν δὲ ἐγκεκλιμένον ἐστὶ πρὸς τὸ πλάγιον, ἡ ἐπίδεσίς σου τὴν ἔγκλισιν τοῦ κόλπου μιμείσθω, καὶ τὸ σχῆμα μιμείσθω τοιοῦ-

πον, ὡς ἐκρεῖν τοὺς ἰχῶρας. ἐν ᾧ δ' ἂν μέλλῃς ἀποτίθεσθαι σχήματι τὸ πεπονθὸς μόριον, ἐν τούτῳ καὶ τὴν ἐπίδεσιν ποιοῦ, γιγνώσκων μεγίστην ἐπιφέρειν βλάβην τοῖς μετεσχηματισμένοις. ἀναγκαῖον γὰρ ἐν αὐτοῖς ἔνια μὲν τῶν κεκυρτωμένων περισταλῆναι, ἔνια δὲ ὑψωθῆναι περιεσταλμένα. συμβήσεται οὖν ἐξ ἀνάγκης, τὰ μὲν ὑψωθέντα θλίβεσθαι πρὸς τὴν ἐπίδεσιν, τὰ δὲ ταπεινωθέντα μὴ κρατεῖσθαι χαλασθέντων αὐτῶν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν θλιβομένων, τὴν ἀπόσφιγξιν εἶπεν ὁ Ἱπποκράτης, ἐπὶ δὲ τῶν κεχαλασμένων, τὴν ἀπόστασιν, ἐν σχήματι τοιούτῳ τὴν οἰκείαν τοῦ κόλπου κελεύων ἐπίδεσιν ποιεῖν ἡμᾶς, ἐν ᾧ μήτε ἀπόστασις, μήτε ἀπόσφιγξίς ἐστι, κατὰ τὴν ἀπόστασιν ἀναγκαζομένων παρόντων μεταβάλλειν. ἐὰν γὰρ ἁπλῶς ἐν τῷ τῆς ἐπιδέσεως χρόνῳ μόνῳ φροντίσωμεν τῶν λοξῶν κόλπων, ἐπίδεσις λοξὴ καταβαλλέσθω ἐν σχήματι μὴ δυναμένῳ φυλαχθῆναι κατὰ τὴν ἀπόθεσιν, ἢ κατὰ τὴν ἀνάληψιν ἐν τῇ καταλλαγῇ. Τὰ μὲν τινὰ τῶν ἐπιδεδεμένων μορίων, ἀποσφιγχθήσεται, τὰ δὲ χαλασθήσεται· ὀνομαστὶ δὲ αὐτὸς ἐδήλωσε τὰ τὴν θέσιν ἐν αὐτοῖς σχηματισμοῖς ὑπαλλάττοντα μόρια, μύας εἰπών, καὶ φλέβας, καὶ νεῦρα, καὶ ὀστᾶ. ταῦτα γάρ ἐστι, τὰ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος ἐργαζόμενα, φλέβας ἀκουόντων ἡμῶν κατὰ τὸ παλαιὸν ἔθος, οὐ μόνον ταύτας τὰς νῦν ὀνομαζομένας, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀρτηρίας. οὗτος μὲν οὖν ὁ νοῦς ὅλης τῆς ῥήσεώς ἐστιν. αἱ δὲ κατὰ μέρος ἐν αὐτῇ λέξεις οὐ πάνυ μὲν ἀσαφεῖς εἰσιν, ἄμεινον δὲ αὐτὰς ἴσως ἐξηγήσασθαι διὰ βραχέων. Ἀνάληψιν μὲν ἐπὶ χειρὸς ὀνομάζει, τὴν μετὰ τὴν ἐπίδεσιν ἀπόθεσιν αὐτῆς, ἐν πλατείᾳ ταινίᾳ περιλαμβανούσῃ πάντα τὸν πῆχυν, θέσιν δὲ, τὴν ἐπὶ τοῦ σκέλους. δῆλον δὲ ὅτι καὶ ἡ ἀνάληψις ὑποπέπτωκε τῷ γένει τῷ τῆς θέσεως σημαινομένῳ, καὶ τῷ νῦν ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ῥήσεως. εὔθετα μὲν ὠνόμασε τὰ καλῶς ἀποτιθέμενα, εὔσχετα δὲ τὰ καλῶς ἀναλαμβανόμενα. τὸ μὲν πρότερον ὄνομα, κατὰ τῶν σκελῶν, τὸ δὲ δεύτερον, κατὰ τῶν χειρῶν ἐπιφέρων.

A tur, quà sanies excernatur. Quo verò in statu partem affectam depositurus es, in eo quoque deligationem construe, assequutus quæ partes figuram immutaverint, ipsis maximam læsionem succedere. In iis enim nonnulla quæ attollebantur, subsidere; nonnulla verò quæ deprimebantur, assurgere necesse est. Continget igitur necessariò, sublatas quidem partes a fasciis comprimi, depressas verò quum laxatæ sint, non contineri. Enimvero in iis quæ premunt, fasciis *constrictionem* pronunciavit Hippocrates ἀπόσφιγξιν, in iis quæ laxantur, *decessionem* ἀπό-
B στασιν, ac in tali figura propriam sinui deligationem nos construere imperat, in qua neque decessio, neque constrictio fit, quum decessione partes affectæ situm figuratum immutare cogantur. Si nanque simpliciter solo deligationis tempore, obliquorum sinuum curam habituri sumus, obliqua deligatio admoveatur, quam repositio aut suspensio commutatione tueri non potest. Quæ partes devinciuntur, earum quædam constringendæ sunt, quædam laxandæ. Quæ partes situm in ipsis figuris permutant, eas ipse nominatim prodidit, musculos vocans,
C venas, nervos, & ossa. Hæ nanque sunt, quæ corporis molem efficiunt. Nos autem quum venas dicimus, pro veterum consuetudine, non eas duntaxat, quas nunc nominamus, verumetiam arterias intelligimus. Mens igitur orationis hæc est, cujus singula verba non admodum obscura sunt. Fortassis tamen opportunius fuisset ea paucis explicare. Suspensionem brachii nominat ipsius à deligatione repositionem in lata mitella quæ totum cubitum excipit; posituram verò cruris. Liquidò quoque
D constat suspensionem sub eo comprehendi genere, quod posituram significat, quodque nunc in orationis fine conscribit. Bellè quidem posita nuncupavit, quæ concinnè reponuntur, belle verò contenta, quæ concinnè suspenduntur, primum vocabulum ad crura; alterum ad brachia referens.

Τὸ τοῖς ἀναλαμβανομένοις καὶ τοῖς κειμένοις μορίοις πεπονθόσι σχῆμα ἄπονόν τε καὶ κατὰ φύσιν προσήκειν· τὸ ἑκάτερον ταυτὸν εἶναι. Εἰ αὖ, ἢ μετὰ ἀποφάσεως ἡ δὲ ῥῆσις γραφομένη, ὧν δὲ ἀποστῇ, τἀναντία, ἢ ὧν δὲ μὴ ἀποστῇ τἀναντία, ὁ Γαληνὸς ἐξηγεῖται καὶ τῇ παραβολῇ τινων παθῶν, μάλιστα δὲ τῶν ἀποστημάτων, καὶ κόλπων, τῶν τὴν θεραπείαν αἰτούντων, καὶ τῇ Ἀσκληπιάδου ῥήσει.

Suspensis aut positis partibus affectis, figuram doloris expertem, & secundùm naturam convenire utrumque esse. An cum, aut sine ne-
E gatione hæc verba proferenda sunt, in quibus abscesserint, aut non abscesserint, contrarias explicat Galenus, tum comparatione quorumdam affectuum, ac præcipuè abscessuum & sinuum qui contrariam curationem postulant, tum Asclepiadis textu.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κθ'.

ΑΝαλελήμφθαι δὲ, ἢ κέεσθαι ἐν σχήματι ἀπόνῳ τῷ κατὰ φύσιν. Ὧν δὲ, αἳ ἀποστῇ τἀναντία.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIX.

SVspensa verò, aut posita esse decet in figura non lædente, quæ secundùm naturam sint. In quibus autem abscesserint, contraria.

F

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΥκ ἄλλο μὲν τι τὸ ἄπονόν ἐστιν, ἄλλο δὲ τὸ κατὰ φύσιν, ἀλλ' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ συμβέβηκεν ἀμφοτέροις κατὰ φύσιν τε εἶναι καὶ ἀπόνῳ. τί ἐστι τοῦτο, λέλεκται μὲν καὶ ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν ἱκανῶς ὑπ' αὐτοῦ. δηλωθήσεται δὲ καὶ νῦν ἐπὶ προσήκοντι τῷ βιβλίῳ. Ὧν δὲ αἳ ἀποστῇ τἀναντία. τινὲς

GALENI COMMENTARIUS.

NOn aliud sanè doloris expers, & aliud quod secundùm naturam est; sed unum & idem utrique, & secundum naturam existenti, & doloris experti contigit. Ea de re quidem in opere de fracturis abunde dictum est. Nunc verò hoc in decenti libro explicabitur. *In quibus autem decesserint, contraria.* Quidam

scripserunt, *in quibus non decesserint*, addita ne- A gatione, asseruntque in quibus non decesserit eorum quæ enunciata sunt aliquid deligationis effatu dignum, in quibus decesserit contrarium. At *deligationis ratio* prædicta fuit, à sana quidem parte ipsum exordiri, super ulcus verò desinere qui coarctationem dissolvat. Contrarius incipiet ab ulceratis ac fractis partibus, supernè ad inferiorem regionem deligationem remittens. Qui verò absque negatione conscriptum textum explicant, Hippocratem hortari censent, ut quem quæ præter naturam succincta sunt, B aut etiam commissa, decedere volumus, superiorem deligationis rationem immutemus. Imò sanè ubi concinnè juncta diducere desideramus, quocunque modo non decenter concurrerint, contraria, *vinciendi* ratione nobis opus esse, perspicuum est. Quin etiam in permultis magnis vulneribus, in quibus cute conglutinata, fundum minimè conglutinatum manserit, aut labra in se invicem intus duplicata in unum coierint: In fracturis quoque, quòd hæ à quibus fracti ossis extrema ad fundum diducta sunt, cutis labris sint consimiles, ubi quæ adjuncta C sunt, quò decedant oportere, id & patet omnibus; necnon etiam quia, quod enarratum est, illis accidit ossibus, quæ & interiores in se cavitates, aut insignes cavernas obtinent; ipsaque per se cognoscimus, & eadem ita utilia, ut quæ vitiosè producta nunc aliquis arguerit, quòd cũ proposita oratione nullum concentum habeant. Nam in ea scriptum est, *in quibus autem decesserint contraria*. At non idem hac oratione *(in quibus autem decesserint)* atque illa *(à quibus verò ut decedant)* dat operã. Oportebat igitur ipsos, quemadmodũ priores negationem præposuisse verbo *decesserint*, D sicq; orationem propriæ sententiæ cõsentaneam reddidissent; eosdẽque ipsam scriptã pro arbitrio exposuisse; scripta enim, ut nunc scripta est, alienam explanationem confecerunt. Non igitur in proposita oratione te ea docet quæ abscedere volumus. De his enim deinceps dicturus est. Verùm de iis quæ abscedunt, nondum perfectè abscesserunt, vel etiam de iis quæ perfectè abscesserunt, nondum tamen in sinum jam mutata sunt. Hæc namque primùm curationem postulant quæ dolorem sedet, & quod in pus commutatur, maturet. Deinde verò quum suppuraverint, apertionem quà excludantur. Tum E deinceps siquid inflammationis partibus excretum humorem continentibus supersit, id eximatur; & postea, ut protuli, & siccare, & carnem procreare decet; moxque ita conglutinare, ipso sinu solo relicto, nulloque pravo affectu ipsi juncto. Neque enim phlegmone, neque sordes, neque humor superfluus adest, neque carnium penuria. Ergo nihil mirum est, si consules in iis quæ abscesserint contraria moliri. Nam quicunque non oscitanter in artis operibus versatus est, novit in iis qui maturuisse queunt abscessibus damnosum esse, F nihil quicquam humoris purulenti noxium excerni. Etenim satius & expeditius est intùs ipsi manenti prodesse reliquum; neque omnino deligationem pro morbi ratione pars affecta postulat. Ad id enim adhibetur deligatio, non quòd ipsa curare queat, sed ut curantibus inserviat. Differt ergo abscessuum curatio à cunctis sinuum *curationibus*. Nam in illis quidem

μὲν ἐγεγράφη, ὧν δ᾽ ἂν μὴ ἀποστῇ, προσθέντες ἀπόφασιν τὴν, μὴ, καὶ φασὶν ὧν μὴ ἀποστῇ τι τῶν προειρημένων κατὰ λόγον τῆς ἐπιδέσεως, ὧν δ᾽ ἂν ἀποστῇ, τὸ ἐναντίον. τοίνυν ὁ προειρημένος ἦν, ἄρχεσθαι μὲν ἀπὸ τοῦ ὑγιοῦς, τελευτᾶν δὲ ἐπὶ τὸ ἕλκος ἐκλύοντα τὴν πίεσιν. ὁ ἐναντίος ἄρξεται μὲν ἀπὸ τῶν ἡλκωμένων, καὶ κατεαγότων, ἀναβήσεται δὲ πρὸς τὰ κάτω χωρία, ἐκλύων τὴν ἐπίδεσιν. ὅσοι δὲ ἄνευ τῆς ἀποφάσεως γεγραμμένην τὴν λέξιν ἐξηγοῦνται, φασὶ κελεύειν αὐτὸν, ὧν δ᾽ ἂν ἀποστῆσαι προεσταλμένα, βουλώμεθα παρὰ φύσιν, ἢ καὶ συμβεβηκότα, τὸν εἰρημένον τρόπον τῆς ἐπιδέσεως ὑπαλλάττειν. καὶ ὅτι μὲν οὖν τὰ καλῶς συμφυῶτα διαστῆσαι βουλόμενοι, καθ᾽ ὁντιναοῦν τρόπον ἀλλήλοις συνεληλυθότα, μὴ προσηκόντως, ἐναντίου τρόπου δεόμεθα, πρόδηλόν ἐστι. καὶ μέντοι μὲν ὅτι πολλὰ τῶν μεγάλων τραυμάτων, ἐφ᾽ ὧν τὸ βάθος ἀκόλλητον ἔμεινε, τοῦ δέρματος κολληθέντος, ἢ συνῆλθεν ἀλλήλοις ἐνδιπλωθέντα τὰ χείλη. κατάγματα δ᾽ ὅτι τοῦτ᾽ ἀφ᾽ ὧν ἐκλίθη πρὸς τὸ βάθος τὰ πέρατα τοῦ κατεαγότος, ἀνάλογον τοῖς ἐπὶ τοῦ δέρματος χείλεσιν, ἀποστῆναι δεῖται τὰ συνεληλυθότα, καὶ τοῦτο πρόδηλον παντί. καὶ μέν τοι καὶ ὅτι κατ᾽ ἐκεῖνα τῶν ὀστῶν συμβαίνει τὸ εἰρημένον, ὅσα καὶ ἐν τούτοις κοιλότητας ἐντὸς ἑαυτῶν, ἢ σήραγγας ἀξιολόγους ἔχει, καὶ γιγνώσκομεν αὐτὰ καθ᾽ ἑαυτά, χρήσιμα ταῦτα, ὡς δὲ κακῶς εἰρημένα τὴν μέμψαιτ᾽ ἄν τις. τῇ γὰρ προκειμένῃ λέξει, συμφωνίαν οὐδεμίαν ἔχει. γέγραπται γὰρ ἐν αὐτῇ, ὧν δ᾽ ἂν ἀποστῇ τὰ ἐναντία. οὐ ταὐτὸν δὲ σημαίνεται πρὸς τῆς, ὧν δ᾽ ἂν ἀποστῇ, καὶ πρὸς τῆς, ὧν δὲ ἀποστῆσαι θέλει, λέξεως. ἐχρῆν οὖν αὐτοὺς, ὥσπερ οἱ πρότεροι, τὴν ἀπόφασιν προσθέντες τῷ ἀποστῆσαι, τὴν λέξιν ὁμολογοῦσαν ἐργάσασθαι τῇ σφετέρᾳ δόξῃ, οὕτως αὐτοὺς μεταγράψαντες αὐτὴν ἐξηγήσασθαι καθὼς βούλονται. γεγραμμένης δ᾽ ὡς νῦν γέγραπται, τὴν ἐξήγησιν ἀλλοτρίαν ἐποιήσαντο. μὴ τοίνυν ἐν τῇ προκειμένῃ λέξει σε περὶ ὧν ἀποστῆσαι βουλόμεθα διδάσκει, ἐρεῖ γὰρ περὶ τούτων ἐφεξῆς. ἀλλὰ περὶ τῶν ἀφισταμένων, οὐδέπω ἀφεστώτων τέλεως, ἢ καὶ τελέως μὲν ἀφεστώτων, οὐ μὴν εἰς κόλπον γε μεθεστώτων ἤδη. δεῖται γὰρ ταῦτα, πρῶτον μὲν τῆς ἀνωδύνου, καὶ πεττούσης τὸ διαπυΐσκον ἀγωγῆς. ἐπεὶ δ᾽ ἂν ἐκπυήσῃ, σομφώσεως εἰς ἔκκρισιν, εἶτ᾽ ἐφεξῆς, εἴ τι φλεγμονῆς ἐν τοῖς περιέχουσι τὸ ἐκκριθὲν ὑγρὸν ὑπολείπεται, αὐτὸ ἐξιάσασθαι, καὶ μετὰ ταῦθ᾽, ὡς ἔφην, ἀποξηρανθῆναί τε, καὶ σαρκωθῆναι, κἄπειθ᾽ οὕτως κολλᾶσθαι καταλειφθέντος αὐτοῦ μόνου τοῦ κόλπου, μηδενὸς ἐζευγμένου παθήματος αὐτῷ. μήτ᾽ οὖν φλεγμονῆς, μήτε ῥύπου, μήτε ὑγρότητος περιττῆς, μήτ᾽ ἐνδείας σαρκῶν. οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν, εἰ τἀναντία συμβουλεύει πράττειν ἐπὶ τῶν ἀφισταμένων. ὅστις γὰρ ὡμίληκε μὴ κατὰ τὸ πάρεργον, τοῖς ἔργοις τῆς τέχνης, οἶδεν ἐπὶ τῶν πεφθῆναι δυναμένων ἀποστάσεων, οὐκ ἐκκρίνεσθαί τι τοῦ διαπυΐσκοντος χυμοῦ σύμφορον. ἄμεινόν τε γὰρ θᾶττον ἔνδον αὐτῷ μένοντι συμβάλλειν τὸ λοιπὸν, οὐδ᾽ ὅλως ἐπιδέσεως χρήζει τὸ πεπονθὸς, ὅσον ἐπὶ τῷ πάθει. παραλαμβάνεται γὰρ ἐπ᾽ αὐτῶν ἐπίδεσις, οὐχ ὡς αὐτὴ δυναμένη θεραπεύειν, ἀλλ᾽ ὡς τοῖς θεραπευομένοις ὑπηρετοῦσα. διαφέρει τοίνυν ἡ τῶν ἀφεστώτων θεραπεία, τῆς τῶν κόλπων ὅλων. τῶν γιγνομένων μὲν γὰρ,

οὐδὲν ὑγρὸν ἐκκρῖναι ἄχρι περ ἂν πεττηθῇ, συμφέρει· τῶν κόλπων δὲ, ἐκκρῖναι πάντας, μηδὲν ἔνδον ὑπολείπεσθαι, καὶ τούτων μὲν μηδὲν ὅλως εἶναι στόμιον. ἐπὶ δὲ τῶν κόλπων, εἶναί τε, καὶ ἀνεῷχθαι, καὶ ταῦτα μὲν ἀφιστάμενα, διὰ καταπλασμάτων ὑγραινόντων τε καὶ θερμαινόντων πέττεσθαι. τοὺς κόλπους δὲ διὰ ἰσχυρῶς ξηραινόντων καὶ καθαιρόντων, καθαροὺς καὶ ξηροὺς γίνεσθαι. ἔτι δὲ τοὺς μὲν κόλπους, τῇ μὲν εἰρημένῃ ἐπιδέσει ἰᾶσθαι, τὰ δὲ ἀφιστάμενα, μηδὲ ἄλλως τοῖς ἰωμένοις ὑπηρετοῦσαν, ὑπ' αὐτῶν τὴν ἐπίδεσιν παραλαμβάνομεν. Ἀσκληπιάδης δὲ, ἐπὶ τῆς ἐπιδέσεως ἀκούων τούτων, ὧν δὲ ἂν ἀποστῇ τὰ ἐναντία, τὴν ὅλην διάνοιαν εἶναι βούλεται. ἂν δὲ ἐπιδεῖν ἐν σχήματι ἐν ᾧ μήτε ἀπόσφιγξις, μήτε ἀπόστασις ἔσται, τοῦτο δή ἐστιν ἅπαν κατὰ φύσιν. ἐφ' ὧν δὲ ἂν ἡ ἐπίδεσις ἀποστῇ, ἐπὶ τούτων τἀναντία πρᾶττε, τουτέστιν ἐν τῷ ἐναντίῳ σχήματι τὴν ἐπίδεσιν ποιοῦ. Καὶ γράφει κατὰ λέξιν οὕτως. ἐν ᾧ σχήματι τοῦ μέρους ἐπιτεθέντος σχήματος ἐπίδεσμος ἀποστῇ, τῷ ἐναντίῳ τούτῳ σχήματι τὴν ἐπίδεσιν ποιοῦ. οἷον ἐκτεταμένου τοῦ ἀγκῶνος, ἐπειδὰν ὁ βραχίων καταδεθῇ, ὁ ἐπίδεσμος οὐ μένει, ἀλλ' ἀφίσταται, τοὐναντίον σχῆμα τῇ ἐκτάσει κατασκευάσας· ἐπεὶ δὲ, τουτέστι, κάμψας τὸν ἀγκῶνα, ἐπίδει πάλιν. ἐπεὶ κατὰ φύσιν μὲν σχῆμα τοῖς σκέλεσίν ἐστι τὸ ἐκτεταμένον, ἐὰν καὶ κεκαμμένων τῶν σκελῶν ἐπιδήσας, ἐκτεῖναι κελεύσῃς, μεταβαινόντων τῶν μυῶν εἰς ἄλλους τόπους, ὁ ἐπίδεσμος ἀποστήσεται ἀπ' ἐκείνων, ἀφ' ὧν μύες ἀπεχώρησαν, τὸ ἐναντίον σχῆμα τοῦ κατακαμμένου ποιήσας, ἐπίδει, τουτέστιν, ὁ ἐκτείνας τὰ σκέλη ἀποδεῖν, ὅπερ καὶ κεῖσθαι μέλλει σχήματι. καὶ ταῦτα μέν σοι κατὰ τὸν Ἀσκληπιάδην, ἐμοὶ δὲ καιρὸς ἤδη μεταβαίνειν ἐφ' ἑτέραν ῥῆσιν.

A *abscessibus* confert quoad maturaverint nihil humoris excerni; in his verò sinibus excretis omnibus nihil intus relinqui. Præterea his in abscessibus nullo prorsus osculo opus esse; in sinibus verò osculum, idque apertum existere; & quæ abscedunt, hęc caplasmatis tum humectantibus, tum calefacientibus maturari; sinus verò vehementer siccantibus & purgantibus puros & siccos reddi. Ad hęc sinus prædicti deligatione curandi sunt; At abscessus non aliàs curantibus inservientem sub iis deligationem promovemus. B Asclepiades autem quum hæc *verba, in quibus contraria abscesserint* explicat, de deligatione universam intelligentiam esse vult. Quod si in figura devincias, in qua neque coarctatio, neque decessio fuerit, hoc totum secundùm naturam est. In quibus verò deligatio decesserit, in his contraria effice, hoc est, in contraria figura deligationem construe; Atque sic ad verbum scribit. *Quacumque in figura, fascia figuræ partis imposita decesserit, contraria huic figura deligationem astrue. Exemplo; quum exporrecto cubito brachium devinctum sit, fascia non commoretur, sed abscedat, contrariam porrectioni figuram extrue.* C *Alioqui, hoc est, inflexo cubito ipsum rursus devincto. Quoniam verò secundum naturam porrecta figura cruribus est, etiamsi inflexis cruribus devinctis ipsa porrigere jusserit, quum musculi alios in locos emigrent, fascia tamen ab illis abscedet, à quibus musculi recesserunt, quum contrariam inflexo* cruri *figuram feceris; quandoquidem, hoc est, quum crura porrexeris, devincienda sunt. Quod* opus *& in figura collocandum, ac immemorandum est.* Atque hæc ex textu Asclepiadis prodita sunt. Jam vero mihi ad alterum textum emigrandi datur occasio.

D

Τὰ μὲν ἐκπεπταμένα μόρια, καὶ ἀφεστεῶτα τῇ παραπλησίᾳ σχεδὸν ἐπιδέσει, συστολῇ, προσαγωγῇ, ἀφίξει, προσθήκῃ, καὶ τῇ συμψαύσει εἶναι θεραπευσόμενα· ἀλλὰ τὴν προηγήσεσθαι φλεγμονῆς θεραπείαν, καὶ τὴν κατακολουθήσεσθαι τῶν ἐκπεπταμένων μορίων αἰτίαν καὶ ὅθεν ἀρκτέον τῆς τούτων, καὶ τῶν ἑλκῶν, καὶ τῶν κόλπων ἐπίδεσιν.

Expassas partes & abscessas consimili propè deligatione, adductione, accessu, & contractu curandas esse, sed procedere inflammationis curationem, & sequi expassarum partium instaurationem. Quid expassa vocet Galenus. Quæ sunt expassarum partium causæ, & unde exordienda sit earum ut & ulcerum, & sinuum deligatio.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λ'.

E

ὯΝ δὴ ἂν ἐκπεπταμένα συστεῖλαι, τὰ μὲν ἄλλα τὰ αὐτὰ, ἐκ πολλοῦ δέ τινος δεῖ τὴν συναγωγὴν, καὶ ἐκ προσαγωγῆς τὴν πίεξιν τὸ πρῶτον ἥκιστα, ἔπειτα ἐπὶ μᾶλλον, ὅρον τοῦ μάλιστα, τὸ συμψαύειν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXX.

AT in quibus expassa contrahere oportet, in cæteris quidem eodem modo. Ex longo verò quodam intervallo contractio, & ex accessu ducto compressio facienda, primò minimùm, postea magis. Terminus operationis *mutuus potissimùm contactus.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

F

ἈΝαμνησθῶμεν εἰπεῖν κεφαλαίων ἐξεπίτηδες ὡς ἤγγεσθαι κατὰ τὴν λέξιν, ἧς ἀρχή. ἐπίδεσις μὲν αἰτίη, ὥστε τὰ ἀφεστεῶτα προσστεῖλαι. ἄχρι δεῦρο λελεγμένων αὐτῷ μνημονεύσωμεν. οὕτως γὰρ ὑπακουσόμεθα καὶ τοῦ λείπειν ἐν τῇ προκειμένῃ ῥήσει δοκοῦντος, ὥστε καὶ προστεθέντος αὐτοῦ τὴν λέξιν τοιάνδε. ὧν δὲ ἂν ἐκπεπταμένα συστεῖλαι δέῃ, τὰ μὲν ἄλλα τὰ πράξομεν. ἐκ πολλοῦ δὲ τὴν προσαγωγὴν ποιησόμεθα, καὶ τἄλλα ὅσα τούτων ἐφεξῆς

GALENI COMMENTARIUS.

QUæ pronunciavit *Hippocrates*, tum eorum summaria consultò recordemur, quod orationi occurrant, cujus est exordium. *Deligatio quidem causa est, ut quæ abscesserunt, adducantur;* tum eorum quæ hactenus ab ipso prolata esse sumus memores. Sic enim subaudiemus, tùm quod propositæ orationi deesse videtur, tùm ut eo addito hæcce sententia eliciatur. *At in quibus expassa contrahere oporteat, in cæteris eadem agemus. Ex longo intervallo accessum promovebimus*; & quæ cætera hujusmodi

protulit. At expassa ab ipso pronunciari intelligendum est, quæ quum ulteriùs quàm deceat, ab invicem discedant, utrôque labro etiam separata sunt; quod in vulneribus fieri conspicitur, vehementer interdum obortâ inflammatione. Quum enim carnis divisio magnam subeat altitudinem inciso transverso musculo; deinde neque conglutinatio, neque unio producta sit; sed ingens succedat phlegmone, quâ tensa *cutis* utrinque continuum id labrum attrahat, ab utraque parte expassa dabitur. Talem verò ideam sortiuntur labra inflammata, & palpebræ, & præputium, atque etiam capitis cutis, quum à quibusdam læsa ad terebrationem opportunè accedit phlegmone, expassorum formam repræsentant. Idque plerunque accidit potissimum, si cute læsa spatium, quod in medio est, linamentis impleamus. Ita verò & in transversa musculorum sectione quum ad profundum usque procedit, interdum rem agimus, aut ob sanguinis eruptionem, linteis concerptis inditis, quæ linamenta nominamus, aut quod cutim coalescere quidem metuamus, aut contractas musculi partes utrinque non conglutinari. Hujusmodi sanè affectus omnes aliam curationem postulant quæ phlegmonæ medeatur. Verùm nunc ipsi propositum non est universas morborum curationes scriptis prodere, sed eam quæ propriè chirurgia vocatur. Expassorum igitur deligatio non alia, sed eadem quæ abscedentium est. Nam à sanis partibus exorditur, & paulatim ad cutem venit manifesto laborantem ulcere. Sed in eo dissidet, quòd in expassis longiori principio, quàm in abscedentibus exordiatur, quodque compressionem ad expassas usque partes intendat. Ergo in finibus deligationem ab eorum fundo incœpisse, & quæ in expassis struitur, ipsam ab iis tanquam radice principium sumere consentaneum est. Verùm procul ab humidis partibus cutim ad ulcus paulatim adducere, nec in ulceribus deligationem contrahere, sed sensim intendere primam circunvolutionem, & cutis circuitione compressionem efficere. Postea verò *magis* vocabulum nonnulli de una operatione explicant, nonnulli verò de pluribus. De una quidem operatione si primum vocabulum accipiamus, deligationis principium significabitur; si verò de pluribus, primam deligationem universam, primum vocabulum declarabit. Sed utrunque verum est, aliàs in aliis affectibus non genere, sed magnitudine discrepantibus. Leniorem siquidem *labrorum* eversionem, etiam unicâ deligatione ad eum qui secundum naturam est statum ducere contendimus; vehementiorem verò non prima deligatione coercemus. Tunc enim temporis inflammationis curationem præcedere oportet, non expassarum partium instaurationem. In orationis autem fine eam ob rem addidit, *terminus potissimum contactus*. Quandoquidem *Medicus* quæ inter se compacta sunt, ea magis in unum cogere potest, quàm ut se solum contingant. Sed ita mutuo coacta colliduntur, dolorem concitant, & inflammationem augent. Ergo expassa inter se quoad se contingant adducenda sunt, sed non ultra id. At hæc oratio duobus modis scribitur. In quibusdam codicibus *terminus maximè*, hancque scripturam

A εἶπεν. ἐκπεπταμένα δὲ ἀκουστέον ὑπ' αὐτοῦ λέγεσθαι, τὰ μετὰ τοῦ διεστάναι πλέον ἢ προσῆκεν, ἀλλήλων ἐκπεπταμένα κατὰ τῆς σαρκὸς ἑκάτερον χεῖλος, ὡς ἐπὶ τραυμάτων ὁρᾶται γιγνόμενον, ἐνίοτε φλεγμηνάντων ἰσχυρῶς. ὅταν γὰρ ἡ διαίρεσις τῆς σαρκὸς ἄχρι πολλοῦ γένηται βάθους, ἐγκαρσίου τοῦ μυὸς τμηθέντος, εἶτ' ἡ μὲν κόλλησις καὶ σύμφυσις μὴ τεχθῇ, φλεγμονὴ δὲ ἐπιγένηται μεγάλη, δι' ἣν τὸ δέρμα τεινόμενον ἑκατέρως τὸ συνεχὲς αὐτοῦ χεῖλος ἐπισπάσηται, κατὰ ἀμφότερα μέρη τὸ ἐκπεπταμένον
B γένηται. τοιαύτην δὲ ἰδέαν ἴσχει καὶ χείλη φλεγμήναντα, καὶ βλέφαρα, καὶ πόσθη, καὶ μέντοι καὶ τρησάντων τινῶν τὸ τῆς κεφαλῆς δέρμα, πρὸς ἀνάτρησιν ἐπιτηδείως γιγνομένη φλεγμονὴ, τὴν τῶν ἐκπεπταμένων ἰδέαν εἰργάσατο. καὶ μάλιστά γε τοῦτο συμβαίνει πολλάκις, εἰ τρήσαντες τὸ δέρμα, τὴν ἐν τῷ μέσῳ τῶν χειλῶν χώραν, μοτοῖς πληρώσαιμεν. οὕτω δὲ κἀπὶ τῆς ἐγκαρσίας τομῆς τῶν μυῶν, ἄχρι βάθους γιγνομένης, ἐνίοτε πράττομεν, ἢ δι' αἱμορραγίαν ἐνθέντες ὀθόνας
C τιλτὰς, ἃς ὀνομάζουσι μοτοὺς, καὶ τῷ δεδιέναι συμφῦσαι μὲν τὸ δέρμα. τὰ δὲ ἐσπασμένα μόρια τοῦ μυὸς, ἑκατέρως μὴ κολληθῆναι. τὰ τοιαῦτα οὖν πάθη πάντα, δεῖται μὲν καὶ τῆς ἄλλης θεραπείας τῆς ἰωμένης τὴν φλεγμονὴν, ἀλλ' οὐ πρόκειται νῦν ἁπάντων αὐτῷ παθῶν ἁπάσας γράφειν θεραπείας, ἀλλὰ τὰς χειρουργίας ἰδίως ὀνομαζομένας. Ἡ τοίνυν ἡ τῶν ἐκπεπταμένων ἐπίδεσις, τὰ μὲν ἄλλα ἔχει τὰ αὐτὰ τῶν ἀφεστώτων. Ἄρχεται γὰρ ἐκ τῶν ὑγιῶν, καὶ κατ' ὀλίγον ἥκει πρὸς τὸ φανερὰν ἕλκωσιν ἔχον δέρμα. διαφέρει δὲ, ἐν τῷ πόρ-
D ρωθεν ἄρχεσθαι μᾶλλον τῆς τῶν ἀφεστώτων, ἀποτείνειν τε τὴν πίεσιν, ἄχρι τῶν ἐκπεπταμένων μορίων, ἐπὶ γοῦν τῶν κόλπων ἐπίδεσιν ἐκ τοῦ πυθμένος αὐτῶν ἦρθαι. τὴν δὲ τῶν ἐκπεπταμένων ἐκ τῆς οἷον ῥίζης αὐτῶν ἄρχεσθαι προσῆκον. ἀλλὰ πόρρωθεν ἐκ τῶν ὑγρῶν ἐπάγειν τὸ δέρμα κατὰ βραχὺ πρὸς τὴν ἕλκωσιν, οὐ κελεύοντα τὴν ἐπίδεσιν τῶν ἑλκῶν, ἀλλ' ἐπιτείνοντα κατὰ βραχὺ τὴν πρώτην ἑαυτῶν περιέλιξιν, ἐκ περιτροπῆς τοῦ δέρματος πίεσιν ποιεῖσθαι. μετὰ ταῦτα δὲ, ἐπὶ μᾶλλον. ἔνιοι μὲν ἐπὶ μιᾶς ἐνεργείας ἤκουσαν, ἔνιοι δὲ ἐπὶ πλειό-
E νων. ἐπὶ μιᾶς μὲν οὖν εἰ ἀκούοιμεν τοῦ πρώτου ὀνόματος, ἡ τῆς ἐπιδέσεως ἀρχὴ δηλωθήσεται. ἐὰν δὲ ἐπὶ πλειόνων, τὴν πρώτην ἐπίδεσιν ὅλην δηλώσει τὸ πρῶτον ὄνομα. ἀληθὲς δὲ ἐστιν ἑκάτερον, ἄλλοτε ἐπ' ἄλλης διαθέσεως, οὐκ εἴδει διαφερουσῶν, ἀλλὰ μεγέθει. τὴν μὲν γὰρ ἐπιεικεστέραν ἐκτροπὴν, καὶ διὰ μιᾶς ἐπιδέσεως εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἄγειν πειρώμεθα, τὴν μείζονα δὲ, οὐ βιαζόμεθα κατὰ τὴν πρώτην ἐπίδεσιν. ἐπικρατεῖν γὰρ ἐν τῷ τότε καιρῷ χρὴ τῆς φλεγμονῆς θεραπείαν, οὐ τὴν ἐκ τῶν ἐκπεπταμένων ἐπανόρθωσιν. ἐπὶ δὲ τῷ
F τέλει τοῦ λόγου διὰ τοῦτο προσέθηκεν, ὅρον τοῦ μάλιστα, τὸ ξυμψαύειν. ἐπεὶ δὲ δύναταί τις ἐπὶ πλέον ἀλλήλοις τὰ συνεστῶτα συνάγειν, ἢ ὥστε ψαῦσαι μόνον. ἀλλὰ τὰ οὕτως συναχθέντα θλᾶται ἀνάλληλα, καὶ ὀδύνην ἐργάζεται, καὶ τὰς φλεγμονὰς αὐτῶν αὐξηθήσεται. χρὴ τοίνυν ἄχρι τοῦ ψαῦσαι, συνάγειν ἀλλήλοις τὰ ἐκπεπταμένα, οὐ προσωτέρω δὲ τοῦδε. γέγραπται δὲ διχῶς ἡ λέξις ἥδε, κατά τινα μὲν τῶν γραφῶν ὅρον τοῦ μάλιστα, καὶ ταύτην γε

ὁ Ἀσκληπιάδης οἶδε τὴν γραφήν. ἐν ἄλλοις δὲ οὕτω, ὅριον τοῦ A μᾶλλον τὸ συμψαύειν, καί ἐστιν ὥσπερ ἀμείνων, οὕτω καὶ παλαιοτέρα ἡ διὰ τοῦ μάλιστα γραφή.

Συνεσταλμένων καὶ τῶν ἐκπεπταμένων ἐξήγησις, διαγραφή, διαφορά, αἰτίαι, καὶ ἐπίδεσις ἡ μὲν τῇ παρασκευῇ αὐτή, τῇ δὲ ἐργασίᾳ, ἐναντία, σὺν τῇ προφυλακῇ ποιησαμένη, καὶ ἀπόκλεισις ἢ φίμωσις τῶν χειλῶν, καὶ ποσθῆς, καὶ ἕδρας, καὶ μήτρας, καὶ τῶν τραυμάτων τε καὶ τῶν ἑλκέων.

B

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λα'.

ΩΝ δὲ συνεσταλμένα διατεῖναι, σὺν μὲν φλεγμονῇ τἀναντία, ἄνευ δὲ ταύτης, παρασκευὴ μὲν τοιαύτη, ἐπιδέσει δὲ, ἐναντίη.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΑ' συνεσταλμένα, τοῖς ἐκπεπταμένοις ἐναντίως διάκειται. τῶν μὲν γὰρ ἐκπεπταμένων, τὰ χείλη πλεῖστον ἀλλήλοις κεχώρισται πρὸς τοὺς ἐναντίους τόπους, ὥστε τὸ ἕτερον ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀποκεχωρηκὸς εἴη, τὸ λοιπὸν ἐπὶ τὴν ἐν ἀριστεροῖς χώραν μεθίστασθαι. C τούτοις δ' ἔμπαλιν τὰ συνεσταλμένα προσεληλύθεν ἀλλήλοις οὕτως, ὡς ἤτοι τὸ ἕτερον ἐπικεῖσθαι θατέρῳ, ἢ οἷον δεδιπλῶσθαί πως ἑκάτερον, ἢ πεπλέχθαι, καθάπερ τὰ ἑλισσόμενα. καὶ συμβαίνει ἐνίοτε διὰ τὴν φλεγμονὴν καὶ τοῦτο γίγνεσθαι παραπλησίως τῷ ἐναντίῳ παθήματι, καθ' ὃ πλεῖστον ἀλλήλων ἀπῆχθαι πρὸς τὰ ἐναντία τὰ τῶν ἐκπεπταμένων σωμάτων μόρια. θαυμαστὸν δὲ οὐδὲν ἐν πάθει τῶν φλεγμονῶν ἐναντίῳ τούτων εἶναι συμπτωμάτων γέννησιν. οὐ γὰρ ἐν τοῖς μέρεσι μεγάλως φλεγμαίνουσι τῶν ἐκπεπταμένων τε, καὶ συνεσταλμένων μορίων, D ἀμφότερα γίγνεσθαι πέφυκεν. ἐπὶ γοῦν τῶν ὀφθαλμῶν ἐναργῶς ὁρᾶται, τοῦ μὲν περὶ τοῖς βλεφάροις ἔξωθεν δέρματος, μεγάλως φλεγμήναντος, καὶ μέχρι πλείονος, ὡς ἐπιλαμβάνειν τι καὶ τοῦ πλησιάζοντος χωρίου, γιγνόμενον ἐπὶ τῆς φλεγμονῆς, ἐκτρέπεσθαι τὸ βλέφαρον. ὅταν δὲ μετρίως μὲν ἔχῃ τὸ δέρμα, φλεγμονῇ. εἰ δὲ μεγάλως ὁ ἔνδον ὑμὴν ὁ μέχρι τῆς ἴρεως ἐκτεταμένος ἐκλείπεται, τότε συμβαίνει τὸ βλέφαρον εἴσω. κἀπειδὰν ἀμφοτέροις αὐτοῖς τοῦτο συμβεβήκῃ, φίμωσις ὀνομάζεται τὸ πάθος, οὐ δυναμένου διοῖξαι τοῦ κάμνοντος οὕτω τὸν ὀφθαλμόν. ὁ δ' αὐτὸς E τρόπος τοῦ παθήματος, ἐνίοτε καὶ περὶ τὰ χείλη γίγνεται, καὶ πόσθην, καὶ ἕδραν, καὶ ἥγε αἰτία καὶ τούτων ἡ αὐτή. τὰ μὲν γὰρ ἔξωθεν αὐτῶν μέρη φλεγμήναντα σφοδρῶς, ἐκτρέπεται. συμβαίνει δὲ τὰ αὐτὰ παθήματα, καὶ περὶ τὰ τῶν γυναικῶν αἰδοῖα. Ἀνάλογον δὲ τούτοις συμβαίνει γίγνεσθαι καὶ περὶ τὰ τραύματα, καὶ περὶ πάντα ὁπωσοῦν ἡλκωμένα. τῶν μὲν γὰρ ἔξωθεν μερῶν φλεγμαινόντων, ἐκτρέπεται τὰ χείλη τῶν ἑλκῶν, καταπίπτοντα πρὸς τὴν ἔσω χώραν. ἄτροφα δὲ εἶναι καὶ λεπτὰ τηνικαῦτα ἀναγκαῖόν ἐστι F τὰ αὐτὰ χείλη, καὶ πλαδαρά. πρὸς οὓς ἄρα γε. πῶς γὰρ ἂν ἄλλως, εἰ μή τις ὑπάρχῃ, πρὸς τὴν ἔσω χώραν ἑτοίμως καταφέροιτο; αὐτῶν δὲ ἔνδον μερῶν ἡ ἔνδεια, καὶ δι' ἀτροφίαν φθινώδη, καὶ διὰ χειρουργίας ἀμέτρως ἐκκόψασαν τὴν ὑποκειμένην σάρκα, καὶ διὰ σηπεδόνα διαφθείρασαν αὐτὰ συμβαίνει. τὰς μὲν οὖν τοιαύτας διαθέσεις, ἐπίδεσις ὠφελεῖ προσηκόντως γιγνομένη· τὰς δὲ διὰ φλεγμονήν, κατὰ μὲν

agnovit Asclepiades; in aliis verò, *terminus maximè contactus*, & per *maximè*, scriptura quemadmodum potior est, ita & vetustior.

Contractorum & expassorum explicatio, descriptio differentiæ, causæ, curatio, deligatio apparatu similis, structura contraria, cautione facienda, præclusio phimosis labrorum, præputii, ani, uteri, vulnerum, ulcerum.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXI.

Quorum contracta diducenda sunt cum inflammatione contraria ratione, citra hanc eodem apparatu, & contraria deligatione utendum est.

GALENI COMMENTARIUS.

Contracta expassis contrariâ ratione statuuntur. Expassorum siquidem labra plurimùm inter se in contrarias sedes recedunt; itaut alterum in dextram decedat, reliquum in sinistram regionem demigret. His autem versa vice, contracta ita inter se congrediuntur, ut vel alterum alteri incumbat, vel solùm alterutrum quodammodo duplicetur, vel ut quæ involuta sunt, implicentur. Et accidit interdum ob inflammationem etiam id fieri contrario affectui consimile, in quo partes expassorum ab invicem diductæ plurimum in contrarias sedes recedunt. Nihil mirum est inflammationem ut contrarium affectum horum aut similium accidentium procreationem esse. Non enim in partibus vehementer inflammatis ambo evenire consueverunt, & expassa & contracta esse corpora. In oculis enim externarum palpebrarum cutis vehementi obsidetur inflammatione, eoque excessu, ut proximum spatium occupare queat, palpebræ eversionem ob inflammationem edi manifestè conspicitur. Quum autem mediocriter, inflammatione quidem afficicitur cutis; si vehementer interior tunica ad iridem usque porrecta relinquitur, tunc concidit introrsum palpebra. Quumque ambabus palpebris hic affectus accidit, præclusio seu phimosis appellatur morbus quum ita laborans oculum aperire nequiret. Hoc ipsum genus morbi nonnunquam labra, præputium, & sedem obsidet, eorumque eadem causa est. Quum enim externæ eorum partes vehementi inflammatione laborant, evertuntur. Eædem quoque affectiones pudendis muliebribus accidunt. His par & vulneribus, & omnibus quomodocunque ulceratis oboriri contingit. Externis siquidem partibus inflammatis, ulcerum labra evertuntur, in interiorem regionem recidentia; atque tunc ipsa labra tabescere, extenuari, ac flaccescere necessum est. Ad quos *hæc oratio?* Nonne vera est? Quomodo nanque aliter fieret, nisi quis supponat labra in interiorem regionem promptè deferri? At ipsarum partium interiorum inopia, ob atrophiam tabidam, per Chirurgiam subjectas carnes plus satis excidendas, & putredinem eas partes corrumpentem, accidit. Ergo hujusmodi affectibus deligatio decenter constructa prodest; quos tamen ob inflammationem per se

A non solùm non juvat, verumetiam onerando lædit. Sed quia medicamentis inflammationi medentibus subservit; propterea necessaria proditur. Quamobrem pronunciavit Hippocrates contractas partes cum inflammatione diducere juvat, nobis contraria facientibus, quod est, deligationem vitantibus. Quoniam non nisi propter magnam necessitatem ad *topica* quædam inflammatis partibus superinjecta, ut à quibus speramus hæc citra deligationem immorari posse, nullo modo fasciam ut aliquod super propositum topicum contingat, injicimus; ipsam ex tenuissimis & levissimis linteis construimus; & circuitibus, quantum fieri potest,

B paucissimis, vel etiam unico solo utimur. Id ipsum autem multos Medicos latuit qui externis partibus inflammatis, qua tumor esset, super cataplasmata crassa imposuerunt, duros & graves panniculos, multas lanas, & fasciarum multitudinem, quæ per se omnia maximè sunt adversa inflammationibus, quæ ab onerantibus oblæduntur. Jam verò contracta si citra inflammationem sint, in iis fasciarum præparationem eandem ac priorem esse imperat; deligatio-

C nem verò expassorum deligationi contrariam. Hanc siquidem, ducto fasciarum procul ab sanis partibus principio, reducta verò circuitu ad expassas partes *fascia*, & adaucta paulatim compressione construximus. Illam contractarum partium deligationem ab affecto loco incipientes, & circumagimus, & ad eam quæ juxta locum est, cutim reducimus. Addendum hîc quod ab Hippocrate prætermissum est. Non enim universam eorum quos memorat affectuum curationem scribere constituit, sed so-

D lam manu operantem. Ego verò ut integra sit oratio, residuum addam. Quum quid horum quæ contracta sunt, diduxerimus, subjectum locum in quem labra deciderunt implere linamentis oportet, vel decenti medicamento, quousque circumstanti cuti æquata sint contracta corpora; moxque dictam deligationem construere.

A τὸν ἑαυτῆς λόγον οὐ μόνον οὐδὲν ὀνίνησιν, ἀλλὰ καὶ βλάπτει βαρύνουσα. διότι δὲ τοῖς ἰωμένοις τὴν φλεγμονὴν φαρμάκοις ὑπηρετεῖ, διὰ τοῦτο ἀναγκαία γίνεται. Κατὰ τοῦτο οὖν ὁ Ἱπποκράτης εἶπε τὰ συνεσταλμένα μόρια, σὺν μὲν φλεγμονῇ τἀναντία πραττόντων ἡμῶν, ὀνίνησιν, ὅταν ἐστὶ φεύγοντας ἐπίδεσιν. ὅτι μὴ διὰ μεγάλην ἀνάγκην, ἕνεκα τοῦ καταχεῖν τινὰ τῶν ἐπικειμένων τοῖς φλεγμαίνουσι μορίοις, ὡς ἀφ' ὧν γε ἐλπίζομεν ἐπιμεῖναι ταῦτα δύνασθαι, χωρὶς ἐπιδέσεως, οὐδ' ὅλως ἐπίδεσμον οὐ κρατῆσαι τι τῶν ἐπικειμένων προσφέρομεν, αὐτὸν ἐκ λεπτοτάτων τε

B καὶ κουφοτάτων ὀθονίων ποιούμεθα, καθόσον οἷόν τε περιβολαῖς ἐλαχίσταις, ἢ καὶ μόνῃ μιᾷ. τοῦτο δὲ αὐτὸ, τοὺς πολλοὺς ἰατροὺς ἔλαθεν, ἐπιτιθέντας ἔξωθεν ἐπ' οἴδους τοῖς φλεγμαίνουσι, καταπλάσματά τε παχέα, καὶ ῥάκη σκληρὰ, καὶ βαρέα καὶ ἔρια πολλὰ, καὶ πλῆθος ἐπιδέσμων, ἅτινα πάντα κατὰ τὴν αὐτὸν ἐναντιώτατα ταῖς φλεγμοναῖς ἐστι, μεγάλως ὑπὸ τῶν φλεγμαινόντων βλαπτομέναις. Ἐὰν μέντοι χωρὶς φλεγμονῆς τὰ συνεσταλμένα γένηται, τὴν μὲν τῶν ὀθονίων παρασκευὴν τὴν αὐτὴν τῇ ἔμπροσθεν εἶναι

C κελεύει, τὴν δὲ ἐπίδεσιν, ἐναντίαν τῇ τῶν ἐκπεπταμένων. εἴπερ οὖν ἐκείνην ἐποιησάμεθα τὴν ἀρχὴν τῶν ἐπιδέσμων, ἀναγόμενοι πόρρωθεν ἀπὸ τῶν ὑγιῶν, ἐπιδιάγοντες δὲ ἐκ περιτροπῆς τοῖς ἐκπεπταμένοις αὐτοῖς, καὶ κατὰ βραχὺ τὴν πίεσιν αὐξάνοντες, τὴν τῶν συνεσταλμένων, ἀπὸ τοῦ πεπονθότος ἀρχόμενοι, περιτρέπομέν τε καὶ ἀπάξομεν ἐπὶ τὴν πέριξ χώραν τὸ δέρμα. προσθεῖναι χρὴ ἐνταῦθα τὸ παραλελειμμένον ὑφ' Ἱπποκράτους. οὐ γὰρ προὔκειτο, πᾶσαν αὐτῶν τῶν παθῶν ὧν μνημονεύει

D θεραπείαν γράφειν, ἀλλὰ μόνην τὴν χειρουργίαν. ἐγὼ δὲ, ἵνα τέλειος ὁ λόγος ᾖ, προσθήσω τὸ εἰπὼν· ὅταν τι τῶν, ὡς εἴρηται, συνεσταλμένων ἐκτρέπωμεν, ἀναπληρῶσαι χρὴ τὴν ὑποκειμένην χώραν, εἰς ἣν καταπέπτωκε τὰ χείλη μοτοῖς, ἢ φαρμάκῳ τῷ προσήκοντι, μέχρις ἂν ἰσόπεδα γένηται τῷ πέριξ δέρματι τὰ συνεσταλμένα σώματα, κἄπειτα οὕτω τὴν εἰρημένην ἐπίδεσιν ποιεῖσθαι.

Finis Sectionis secundæ, Libri & Commentarii secundi.

Τὸ δευτέρου τοῦ Βιβλίου τμήματος καὶ δευτέρου ὑπομνήματος τέλος.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΟ ΚΑΤ' ΙΗΤΡΕΙΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ,
ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ
ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

HIPPOCRATIS
DE MEDICI OFFICINA LIBER:
ET GALENI IN EUM
COMMENTARIUS TERTIUS.

Η ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Τὴν ἐξηγηθεισῶν τοῖς προτέροις ὑπομνήμασιν ἐπιδέσεων χρῆσιν εἶπεν Ἱπποκράτης, ἐπιδείκνυσιν ὁ Γαληνός. Ἀλλὰ μὲν ἐν τῷ περὶ καταγμάτων, καὶ τὸ περὶ ἄρθρων πλείονα.

LIBRI ET COMMENTARII ARGUMENTUM.

Explicatarum ſuperioribus Commentariis deligationum uſum pronunciat Hippocrates, demonſtrat Galenus, ſed in Libris de Fracturis, & Articulis ampliorem.

Τί διαστροφή. τετραπλάσιον γίγνεσθαι τὴν διαστροφὴν, τὴν ἐπὶ τὰ ἔκτος, καὶ τὰ ἔνδον, τὴν ἄνω καὶ κάτω. τὸν κοινὸν σκοπὸν τῆς θεραπείας ἐνδείξεται τὰ βοηθήματα. διεστραμμένα διορθῶσαι. ἀπεληλυθότα ἐπαγαγεῖν τοῖς ἐπιδέουσι, καὶ παρακολλῶσι, καὶ ἀναλαμβάνουσι, καὶ κατατιθεῖσιν ὧν ἡ χρῆσις, καὶ ὠφέλεια διασαφηνίζεται. περὶ τῆς ῥινὸς, καὶ πήχεος, καὶ τοῦ σκέλους διαστροφῶν. Τὸ ὑπόμνημα πρῶτον εἰς τοῦτο βιβλίον γεγράφθαι, περὶ τῶν φυσικῶν κριτηρίων. δεύτερον δὲ περὶ τῶν τὴν χειρουργίαν συμπληρούντων. τρίτον δὲ περὶ ἐπιδέσεως.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. α'.

Διεστραμμένα δὲ διορθῶσαι. τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὰ αὐτά. δεῖ τὰ μὲν ἀπεληλυθότα ἐπαγαγεῖν ὑποδέσει, παρακολλήσει, ἀναλήψει, τὰ δὲ ἐναντία, ἐναντίως.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Αἱ διαστροφαὶ γίνονται, ποτὲ μὲν ἀποχωροῦντός τινος ἐκ τῆς ἰδίας ἕδρας ἐπὶ τὰ ἐκτὸς τοῦ

A Quid perverſio. Quadruplicem fieri perverſionem, internam, externam; ſuperiorem, inferiorem. Communem curationis ſcopum, auxilia indicaturum. Perverſa dirigenda; ſeparata, adducenda devincientibus, agglutinantibus, ſuſpendentibus, poſituris, quorum uſus ac utilitas explicatur. De naſi & cubiti, & cruris perverſionibus. Commentarium primum hunc in librum agere de naturalibus judiciis; ſecundum de iis quæ artem Chirurgicam explent; tertium de deligatione.

B

HIPPOCRATIS TEXTUS I.

Perverſa dirigenda ſunt, cætera iiſdem modis. Quæ deceſſerunt, ea ſubligatione, agglutinatione, ſuſpenſione adducenda. Contraria contrario modo.

GALENI COMMENTARIUS.

Perverſiones oboriuntur, quum quid interdum è propria ſede in externas corporis partes

A partes secedit; interdum verò quum in aliquod corporis spatium interiùs illabitur, quemadmodum in naso. Siquidem in exteriorem regionem, aut ossium ipsius, aut alarum pars secedat, ab exteriori parte fit perversio; si verò in interiorem meatum procedat, in hunc nasus distorquetur. Palam est his in omnibus communem curationis scopum auxilia indicaturum. At communis fuit scopus omnibus *Contraria contrariorum esse remedia.* Quapropter nunc etiam quæ decesserunt, tum per alia præsidia (de quibus disserere propositum non est) tum præcipuè per fascias adducenda sunt. Ipse verò docuit fasciarum injiciendarum locos ad hæc utiles.
B Deligationem quidem, ut etiam antea scripsit, & ad ea quæ abscesserunt, & quæ expassa, & quæ contracta sunt, utilem; agglutinationem verò, ut in libro de Articulis, ad nasum & maxillam; suspensionem autem, ut in libro de Fracturis, ubi protulit:. *Nam si os utrunque, aut inferius solùm fractum sit, devinctus verò mitellâ quadam manum exceptam ac appensam habeat, & amplissima fasciæ pars fracturam contineat: hinc verò & inde manus suspensa sit; huic
C necesse est comperiri os alterum ad partem superiorem perversum sortienti. Si verò ita fractis ossibus summam manum in mitella etiam ad cubiti flexum usque contineat, reliqua verò pars cubiti suspensa non sit, ipse ad inferiorem partem os perversum habere comperietur. Oportet igitur in mitella molli latitudinem sortita, maximam cubiti partem, & manus juncturam æqualiter suspendi.* Hæc igitur oratio vitiosam docet suspensionem quæ perversionem efficit, & perversorum curationem indicat. Agedum, alicui deorsum
D cubitus pervertatur: hunc ipsi suppositâ deorsum angustâ fasciâ suspendemus; si verò in superiora perversus fuerit, revocantem in inferiora suspensionem promovebimus, quâ partes juncturæ, & flexuræ vicinas mitella complectitur. Quod autem interjectum est, instabile, quemadmodum etiam si carpo in superiora perversio contigerit, ad inferiora revocantem deligationem adducemus, quæ cubiti partes complectatur, & quod carpo vicinum est extremum, instabile relinquimus. Ad hæc autem & in ea quæ ad cubiti flexum in superiora fit
E perversione, eam quæ solùm hunc instabilem relinquat, suspensionem adducemus, quæ eadem è loco perverso deorsum revocet. Verùm in paucis multa contraham, si quædam nondum perversa pervertant, eadem, contrario modo perversa dirigunt. His verò consimile per tibiam, & femur in universi cruris posituris pervertitur, ac dirigitur. Quod enim in manu suspensio, id in crure positura *efficit*; atque suspensionis nomine, etiam positura subaudienda est. Quod autem in textûs fine pronunciatum est, *contraria contrario modo*, id de prædictis de-
F ligationibus explicari potest; prædictis siquidem affectibus affore contraria, pronunciare ipsum *interpretamur*, quæ contrario modo devinciuntur, ea instaurari, hoc est iis quæ præter naturam directa sunt, abscedentibus. Sed priùs prodita, mihi de his dicta sunt in libro de Medicatrina. Prima omnium scripta est oratio de naturalibus judiciis, quibus universi homines & ad artium omnium tractationem, & ad totius vitæ administrationem utuntur: ne-

σώματος, ποτὲ δὲ ἐπελθόντος εὐρυχωρίᾳ τινὶ τῶν ἔνδον τοῦ σώματος, οἷον ἐπὶ τῆς ῥινός. ἐὰν μὲν εἰς τὴν ἐκτὸς χώραν, ἤτοι τῶν ὀστῶν αὐτῆς, ἢ καὶ τῶν πτερυγίων ἀποχωρεῖ τι, διαστροφὴ γίνεται πρὸς τοὐκτός. ἐὰν δὲ εἰς τὸν ἔνδον πόρον ἀφίκηται, διαστρέφεται πρὸς τοῦτον ἡ ῥίς. ἀνάλογον δὲ, κἀπὶ τῶν ἄλλων μορίων διαστροφαὶ γίνονται, δηλονότι κἀπὶ τούτων ὁ κοινὸς ἅπασι σκοπὸς τῆς θεραπείας ἐνδείξεται τὰ βοηθήματα. κοινὸς δὲ πᾶσιν ἦν σκοπὸς, τἀναντία τῶν ἐναντίων ἰάματα, ὥστε καὶ νῦν τὰ μὲν ἀπεληλυθότα προσακτέον ἐστὶ, καὶ δι' ἄλλων μὲν τῶν βοηθημάτων, ὑπὲρ ὧν οὐ πρόκειται λέγειν, ἀτὰρ οὖν καὶ δι' ἐπιδέσμων. αὐτὸς δὲ εἶπον τοὺς τῶν ἐπιδέσμων τόπους εἰς ταῦτα χρησίμους. ἐπίδεσιν μὲν, ὡς καὶ πρόσθεν αὐτὸς ἔγραψεν, ἐπί τε τῶν ἀφεστώτων, καὶ ἐκπεπλωμένων, καὶ συνεληλυθότων, ἀνακόλλησιν δὲ, ὡς ἐν τῷ περὶ ἄρθρων, ἐπὶ ῥινὸς καὶ γένυος, ἀνάληψιν δὲ ὡς ἐν τῷ περὶ καταγμάτων, ἔνθα φησίν. ἢν γὰρ τὰ μὲν ὀστέα ἄμφω καταγῇ, ἢ τὸ κάτω μοῦνον, ὁ δὲ ἐπιδεδεμένος ἐν ταινίῃ τινὶ τὴν χεῖρα ἔχει ἀναλελαμμένην. τυγχάνει δὲ ἡ ταινίη κατὰ τὸ κάτηγμα πλείστη ἐοῦσα, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν ἡ χεὶρ ἀπαιωρέηται, τοῦτον ἀνάγκη τὸ ἕτερον ὀστέον εὑρεθῆναι διεστραμμένον ἔχοντα πρὸς τὸ ἄνω μέρος. ἢν δὲ κατεαγότων τῶν ὀστέων ὅπως ἄκρην τὴν χεῖρα ἐν τῇ ταινίῃ ἔχῃ, καὶ περὶ τὸν ἀγκῶνα, ὁ δὲ ἄλλος πῆχυς μὴ μετέωρος εἴη, οὗτος εὑρεθήσεται τὸ ὀστέον εἰς τὸ κάτω μέρος διεστραμμένον ἔχων. χρὴ οὖν ἐν τῇ ταινίῃ πλατέῃ ἐούσῃ, μαλθακῇ, τὸ πλεῖστον τοῦ πήχεος, καὶ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς ὁμαλῶς αἰωρέεσθαι. Ἡ ῥῆσις οὖν αὕτη μοχθηρὰν ἀνάληψιν, ἥτις διαστροφὴν ἐργάζεται διδάσκουσα, καὶ τὴν τῶν διεστραμμένων ἴασιν ἐνδείκνυται. Φέρε γάρ τινι διεστράφθαι πρὸς τὸ κάτω, τ[illegible]χυν, ἀναληψόμεθα τοῦτο ὑποθέντες αὐτῷ πρὸς τὸ κάτω, ταινίαν στενήν. εἰ δὲ πρὸς τὰ ἄνω διεστραμμένος εἴη, τὴν πρὸς τὰ κάτω διαστρέφουσαν ἀνάληψιν παραληψόμεθα, καθ' ἣν τὰ μὲν πρὸς τῷ καρπῷ, καὶ τῷ ἀγκῶνι μόρια, ταινία ἔχει, τὸ δὲ μεταξὺ ἀστήρικτον ἐστὶ, ὥσπερ γε καὶ εἰ ἐν τῷ καρπῷ διαστροφὴ γένοιτο πρὸς τὰ ἄνω, τὴν ἐπὶ τὰ κάτω διαστρέφουσαν ἐπίδεσιν προσάξομεν, ἥτις συνέχουσα τὰ πρὸς ἀγκῶνα, τὸ πρὸς τῷ καρπῷ πέρας ἀστήρικτον ἀπολείποι. κατὰ ταῦτα δὲ, καὶ περὶ τῆς πρὸς ἀγκῶνα διαστροφῆς πρὸς τὸ ἄνω, τὴν ἀνέδραστον μόνον τοῦτον καταλιποῦσαν ἀνάληψιν προσάξομεν, ἥτις τῷ διεστραμμένῳ αὐτὴ διέστρεφεν εἰς τὰ κάτω. συνελόντι δὲ εἰπεῖν, εἴ τινα μήπω διεστραμμένα διαστρέφοιεν, αὐτὰ τὰ πρὸς τὸν ἐναντίον τρόπον διεστραμμένα κατευθύνουσι. ἀνάλογον δὲ τούτοις ἁμαρτάνεται καὶ κατορθοῦται κατὰ κνήμην, καὶ μηρὸν ἐν ταῖς ὅλου τοῦ σκέλους θέσεσιν. ὅπερ γὰρ ἐπὶ χειρὸς ἀνάληψις, τοῦτο θέσις ἐπὶ σκέλους, καὶ χρὴ προσυπακοῦσαι τῷ τῆς ἀναλήψεως ὀνόματι, καὶ τὴν θέσιν. τὸ δὲ ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ῥήσεως εἰρημένον, τὰ δὲ ἐναντία, ἐναντίως, ἐγχωρεῖ καὶ περὶ τῶν εἰρημένων ἐπιδέσεων λέγεσθαι. τὰ γὰρ ἐναντία γενήσεται τοῖς εἰρημένοις πάθεσι, λέγειν αὐτὸν ἐναντίως ἐπιδούμενα κατορθοῦσθαι, τουτέστι τοῖς μὲν ἀφεστῶσι τὰ παρὰ φύσιν ἐξιθυσμένα λέλεκται δέ μοι τὰ περὶ τούτων ἔμπροσθεν ἐν τῷ κατ' ἰητρεῖον βιβλίῳ. πρῶτος μὲν ἁπάντων γέγραπται λόγος ὁ περὶ τῶν φυσικῶν κριτηρίων, οἷς χρώμεθα πάντες ἄνθρωποι, τά τε κατὰ τὰς τέχνας ἁπάσας διοικοῦσι, καὶ σύμπαντα τὸν βίον. ἔχρηζε γὰρ,

ἢ πρὸς τὰ προκείμενα νῦν μόνον, ὅσα κατὰ χειρουργίαν, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς ἐν ἰατρικῇ διαγνώσεις τῶν παθῶν, ἃς δὴ καὶ σημειώσεις ὀνομάζουσιν ὁρισάμενοι τὰ διαγνωστικὰ κριτήρια. Δεύτερος ἐπὶ τῷ δὲ λόγος, ἐν τῷ προκειμένῳ βιβλίῳ γέγραπται, περὶ τῶν κατὰ τὴν ἐν ἰατρικῇ χειρουργίαν διδάσκων ἐκ τίνων συμπληροῦται. ἐφ' ᾧ τρίτος ὁ περὶ ἐπιδέσεως, ὁποίαν χρὴ γίνεσθαι τὴν ἐπίδεσιν, τὴν ἔνδειξιν ἡμῶν λαμβανόντων, ἀπό τε τῆς τοῦ πεπονθότος μορίου φύσεως καὶ αὐτοῦ τοῦ πάθους, ἐν τῷ νῦν ἡμῖν εἰρημένῳ λόγῳ περὶ καταγμάτων ποιεῖ τὴν διδασκαλίαν, ὑποπεπτωκότων πάθει γενικῷ, τῇ λύσει τῆς συνεχείας. οὕτως γὰρ ἐγὼ προσαγορεύειν εἴωθα τοῦτο τὸ γένος τοῦ πάθους. ὁ δὲ Ἱπποκράτης ἀφεστῶτα καλεῖ τὰ σώματα τὰ οὕτω πεπονθότα, ὥστε καὶ τὸ πάθος αὐτῶν ἀπόστασις εἰκότως ὀνομασθήσεται, καὶ γενήσεταί ἕν τι εἶδος τοῦ γένους τῶν παθῶν, ὃ καλοῦσιν ἰδίως ἀπόστασίν τε, καὶ ἀπόστημα. ταῦτα μὲν οὖν αὐτὰ τὰ νῦν εἰρημένα, χάριν ἀναμνήσεως ὧν ἔμπροσθεν ἐξηγησάμην, εἴρηταί μοι. καιρὸς δὲ ἤδη τὴν ἐφεξῆς ἄρξασθαι.

A cessaria siquidem erant non solùm ad ea quæ nunc proponuntur, Chirurgiam spectantia, verum etiam *ad* omnes in Medicina morborum dignotiones, quas certè notas *&* *signa* nominant qui dignoscendi judicia definierunt. Secundus deinde Commentarius in præcedenti Libro scriptus est docens ex quibus expleatur Medicinæ pars quæ manu medetur. Tertia demum quæ de deligatione agit, docet qualem esse deligationem oporteat, nobis indicationem tum à partis affectæ natura, tum ab ipsius affectu sumentibus. In præsenti oratione, B quæ nobis de fracturis enunciata est, doctrinam eorum astruit, quæ generali affectui continuitatis solutioni subjacent. Sic enim ego solitus sum hoc morbi genus appellare. Quæ verò corpora sic affecta sunt, abscedentia vocat Hippocrates. Quare & eorum affectus abscessus meritò nominabitur; fietque una quædam generis morborum species, quam propriè abscessum & apostema vocitant. Hæc igitur ipsa nunc commemorationis eorum gratiâ, quæ superiùs explicaveram, à me scriptis prodita sunt. C Jam verò deinceps datur exordiendi tempus.

Περὶ σπληνίων τῶν τῇ ἐπιδέσει ἴσων ὄντων. ταῦτα μὲν τῷ πλάτει τριῶν ἢ τεττάρων δακτύλων ὡσεί. τῷ δὲ πάχει ἢ τρίπτυχα, ἢ τετράπτυχα. τῷ δὲ πλήθει τῷ κώλῳ ἐπιδουμένῳ, καὶ τῷ κατάγματος μεγέθει σύμφωνα. ἅπερ σπλήνια τῇ κλεισὶ κατεαγυίαις πρέπουσι.

De spleniis; quæ deligationi æqualia sint longitudine; latitudine trium aut quatuor digitorum; crassitudine triplicia, aut quadruplicia esse jubet; multitudine deligando membro, & fracturæ magnitudini consona. Quę splenia fractas claviculas deceant.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ β'.

Σπλήνεων μήκεα, πλάτεα, πάχεα, πλήθεα. μῆκος ὅσον ἡ ἐπίδεσις, πλάτος τριῶν, ἢ τεσσάρων δακτύλων. πάχος, τρίπτυχα ἢ τετράπτυχα. πλῆθος, κυκλέοντα μὴ ὑπερβάλλειν, μηδὲ ἐλλείπειν.

HIPPOCRATIS TEXTUS II.

D *Spleniorũ longitudinem, latitudinem, crassitudinem, multitudinem. Longitudo, quãta est deligatio. Latitudo trium, aut quatuor digitorum. Crassitudo triplica, aut quadruplica. Multitudo dum circundant, neque exuperet, neque definiat.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐν τῷ περὶ τῶν καταγμάτων λόγῳ τῷ νῦν αὐτῷ προκειμένῳ, πρῶτον μέμνηται τῶν προκειμένων σπληνίων καλουμένων, κελεύων αὐτὰ εἶναι τῷ μήκει μὲν ἴσους τῇ ἐπιδέσει, ἵνα παραλαμβάνηται δι' ἐκείνην, ἕνεκα τοῦ στηρίζειν, καὶ κατέχειν αὐτὴν ἀκίνητον. τῷ δὲ πλάτει τριῶν ἢ τεττάρων δακτύλων, τουτέστιν αὐτοῦ τοῦ ἐπιδουμένου δηλονότι, τῷ πάχει δὲ, ἢ τριπτύχους, ἢ τετραπτύχους. ἔνθεν μὲν ἀσφαλεστέρας φρουρᾶς ἡ ἐπίδεσις δεῖται τετραπτύχους, ἔνθα δὲ τοιαύτης, ἀρκοῦν ἡγούμενος καὶ τοὺς τριπτύχους. εὔδηλον δ' ὅτι τὰ συντετριμμένα μᾶλλον ὀστᾶ, πλείονος ἀσφαλείας δεῖται. τὸ δὲ πλῆθος τῶν σπληνίων, τοσοῦτόν φησιν εἶναι χρὴ, ὡς ἐν κύκλῳ περιληφθῆναι τὸ ἐπιδούμενον κῶλον. οὐ γὰρ δὴ τοῖς τῆς κλειδὸς, ἢ πλευρᾶς κατάγμασι περιλαμβάνειν ἐν κύκλῳ δυνατὸν, ἀλλ' ἐπ' ἐνίων, τὸ μέγεθος τοῦ κατάγματος ἐνδείξεταί σοι τὸν ἀριθμὸν τῶν σπληνίων. ἐπὶ τῆς κλειδὸς εἰώθαμεν ὡς τὸ πολὺ χρῆσθαι τρισὶ τετραπτύχοις σπληνίοις τοῖς δύο μὲν τοῖς πρώτοις εἰς ὁμοιότητα τοῦ γράμματος ἐπιβάλλοντες, ὡς κατ' αὐτὸ τὸ συντετριμμένον τὸ μέσον ἑκατέρου καθ' ὃ συμβάλλουσιν ἐνίοις ἐπικεῖσθαι. τρίτον δὲ αὖθις καὶ ἔξωθεν ἐπιθέντες, κατὰ τὸ τοῦ σώματος μῆκος ἐκτεταμένον, αὖθις γε τοὺς ὑποκειμένους σφίγγοντα, καὶ τὸ κατεαγὸς μέρος τῆς κλειδὸς πιλοῦντα.

GALENI COMMENTARIUS.

IN libro de fracturis, qui nunc idem prostat; primùm eorum meminit, quæ apposita splenia vocantur, ipsa quidem jubens esse deligationi æqualia longitudine, ac per illam excipi, ut ipsam fulciant, & immobilem retineant. E Latitudine verò sint trium aut quatuor digitorum hominis ejus nimirum qui deligatur. Crassitudine autem aut triplicia aut quadruplicia; Ubi quidem firmiori fulcimento deligatio indiget, quadruplicia; ubi verò tali non opus est, triplicia satis esse auguratur. Liquidò constat ossa magis comminuta ampliorem stabilitatem desiderare. Spleniorum, inquit, multitudinem tantam esse oportet, ut quod deligatur, membrum in orbem amplectatur. Non enim sanè F claviculæ, aut costæ fracturas in orbem amplecti datur. Verùm in nonnullis fracturæ magnitudo spleniorum numerum indicabit. In clavicula tribus spleniis quadruplicatis uti plerunque consuevimus, duo quidem prima ad x literæ similitudinem injicientes, ut super osse comminuto, amborum medium quâ inter se copulantur, quibusdam incumbat. Tertio denique ipsis & extrinsecus imposito, id in corporis longitudinem porrectum ipsa subjecta astringit, & fractam claviculæ partem coarctat.

Spleniorum hîc usum, ejusque consequendi viam non Hippocrates, sed Galenus docet, qui duplicem esse dicit usum, fasciarum retentionem, & expletionem.

HIPPOCRATIS TEXTUS III.

AT quibus ad directionem adhibentur, *longitudinem, in orbem convolatione, latitudinem, & crassitudinem defectu conjectare sic oportet, ut non confertim compleamus.*

GALENI COMMENTARIUS.

MIror primùm quidem quomodo spleniorum usum non docuerit; deinde viam, quâ quis ipsum consequatur. Enimverò is usus duplex existit, tum fasciarum priùs injectarum retentio, his ipsis expletio, quas & acuminatas, & extenuatas ipse vocare consuevit, quales sunt cubiti propè carpum, & tibiæ propè pedem partes. In his enim imperat in orbem splenia complecti, ut pôst exteriorum fasciarum injectionem par esset crassitudini deligatio. Quum ergo duo sint admotionis spleniorum usus, tum retentio, tum expletio, quam ipse directionem appellat, hortatur ipse tantâ esse longitudine, ut quod deligatur corpus complecti in orbem possint; crassitudine verò, & latitudine partium nimirum indigentia. Longitudine quidem si altiora fuerint quàm ut partem in orbem amplectantur, alterum ipsorum extremum alteri superpositum illius membri partem *aliis* utrinque *partibus* eminentiorem objicere necesse est; itaut inæqualis extet deligatio, proptereaque laxior. Sin breviora fuerint, quàm eorum extrema se mutuò tangant, interpositum quoddam inane spatium relinquunt; ac proinde inæqualiter iterum contrario modo deligatio reddetur. Ut enim in longioribus gibbum aliquem & eminentiam: sic & in his brevioribus & defectum quendam, & cavitatem cepisse spatium necessarium erit. At horum spleniorum applicationem non semel universam, sed sensim construi imperat. Tenuiora siquidem crassitudine, superiora injici oportebit; crassiora verò inferiora. Si affatim unum injeceris, tibi erit eo in spatio deligatio, qualis membro ab exordio extitit.

Quæ, & quot sint subligationes, & earum usus.

HIPPOCRATIS TEXTUS IV.

EX linteis prævinctæ fasciæ duæ sunt; prima à parte læsa in superiores; secunda à parte læsa in inferiores desinit.

GALENI COMMENTARIUS.

SUpra quoque à me proditum est, subligationes ipsum nominare, quæ ante spleniorum fascias omnium primæ affecto corpori injiciuntur. In primo de fracturis libro scriptus est utriusque impositionis usus. Prior quidem

A Τὴν ἐνταῦθα σπληνῶν χρείαν, καὶ ταύτης τευξομένης ὁδὸν οὐχ Ἱπποκράτης ἀλλὰ μὲν ὁ Γαληνὸς διδάσκει, ὁ διττὴν εἶναι λέγων χρείαν, τὴν κράτησιν τῶν ὑποδεσμίδων τε καὶ ἀποπλήρωσιν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ γʹ.

Οἷσι δὲ ἐς διόρθωσιν μῆκος κυκλεῦται πλάτος, καὶ πάχος τῇ ἐνδείῃ τεκμαίρεσθαι, μὴ ἀθρόα
B πληρεῦται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Θαυμάζω πῶς οὐκ εἶπε πρῶτον μὲν τὰς χρείας τῶν σπληνῶν, εἶτα ὅπως ἄν τις αὐτῶν τύχοι. χρεία μὲν γὰρ αὐτῶν διττή, κράτησίς τε τῶν ὑποδεσμίδων, ἀναπλήρωσίς τε κατὰ τοιαῦτα τῶν μορίων, ἃ καλεῖν αὐτὸς εἴωθεν ἀπόξη τε καὶ ἀπόξηρα, καθάπερ ἐστί, πήχεος μὲν πρὸς καρπῷ, κνήμης
C δὲ, πρὸς ποδί. περιβάλλειν γὰρ ἐν τούτοις ἀξιοῖ κυκλοτερῶς τοὺς σπλῆνας, ὡς μετὰ τὴν ἐπιβολὴν τῶν ἔξωθεν ἐπιδέσμων, ἴσην εἶναι τῷ πάχει τὴν ἐπίδεσιν. οὐσῶν οὖν δυοῖν χρειῶν τῆς ἐπιθέσεως τῶν σπληνῶν, κρατήσεώς τε, καὶ ἀναπληρώσεως, ἣν αὐτὸς ὠνόμασε διόρθωσιν, ἀξιοῖ αὐτοὺς εἶναι, τῷ μὲν μήκει τηλικούτους, ὡς ἐν κύκλῳ περιλαμβάνειν τὸ ἐπιδούμενον σῶμα, τῷ πάχει δὲ, καὶ τῷ πλάτει, κατὰ τὴν ἔνδειαν τῶν μορίων δηλονότι. τῷ μήκει μὲν ἐὰν μικροὶ γένωνται, κυκλοτερῶς περιβάλλειν τὸ μόριον, ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ ἕτερον αὐτῶν πέρας ἐπὶ θατέρου
D τεθὲν, ὑψηλότερον ἀποφῆναι τὸ μέρος ἐκείνου τοῦ κώλου τῶν ἑκατέρωθεν, ὥστε ἀνώμαλον εἶναι τὴν ἐπίδεσιν, καὶ διὰ τοῦτο, χαλαράν. ἐὰν δὲ βραχύτεροι γενηθέντες, ἢ ὥστε ψαύειν ἀλλήλων τὰ πέρατα αὐτῶν, μεταξύ τινα χώραν ἀπολείπουσι κενήν. ἀνωμάλως πάλιν αὖ ἔσται κατὰ τὸν ἐναντίον τρόπον ἡ ἐπίδεσις· ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν μακροτέρων κυρτότητά τινα καὶ ἐξοχήν, οὕτως ἐπὶ τούτων, ἔνδειάν τέ τινα καὶ κοιλότητα λαβεῖν ἀναγκαῖον ἔσται τὸ χωρίον. τὴν περιβολὴν δὲ τούτων τῶν σπληνῶν, οὐκ εἰς ἅπαξ ἀθρόαν, ἀλλὰ κατὰ βραχὺ κελεύει ποιεῖσθαι. λεπτομερεῖς μὲν γὰρ τῷ πάχει τοὺς ἀνωτέρους τιθεμένους εἶναι δεήσει, παχυτέρους δὲ
E τοὺς κατωτέρους. ἐὰν ἀθρόως ἕνα περιβάλῃς, ἔσται σοι σχῆμα τῆς κατ᾽ αὐτὸ τὸ χωρίον ἐπιδέσεως, οἷον ἐξ ἀρχῆς ὑπῆρχε τῷ κώλῳ.

Αἵ τινες, καὶ ὁπόσαι ὑποδεσμίδες, καὶ αἱ τῶν χρεῖαι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ δʹ.

Τῶν δὲ ὀθονίων ὑποδεσμίδες εἰσὶ δύο, τῇ πρώτῃ,
F ἐκ τοῦ σίνεος εἰς τὰ ἄνω, τῇ δὲ δευτέρῃ, ἐκ τοῦ σίνεος εἰς τὰ κάτω τελευτώσῃ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Λέλεκταί μοι καὶ πρόσθεν, ὑποδεσμίδας ὀνομάζειν αὐτὸν, τοὺς πρὸ τῶν σπληνῶν ἐπιδέσμους, ἀπολύτως πρώτους ἐπιβαλλομένους τῷ πεπονθότι σώματι. γέγραπται δὲ ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν, τῆς ἑκατέρου περιθέσεως ἡ χρεία. ὁ μὲν γὰρ πρότερος

αὐτῶν, οὐ μόνον αἴειργει τὴν ἐπιῤῥοὴν, ἀλλὰ καὶ τῶν περιεχομένων κατὰ τὸ πεπονθὸς, ἀπωθεῖταί τι πρὸς τὴν ἄνω χώραν. ὁ δὲ δεύτερος, ἐκθλίβει τὸ περιττὸν αἵματος πεπονθότος μορίου πρὸς τὸ τοῦ κώλου πέρας. κοινὴ δὲ ἀμφοτέρων ἡ χρεία, κατέχειν τὸ διαπεπλασμένον ὀστοῦν ἀδιάστροφον.

A ipsorum est non solùm influxum prohibere; sed & contenti in affecta parte *humoris* quiddam in superiorem locum repellere. Alter verò excedentem partis affectæ sanguinem ad membri extremum protrudere. Communis denique utriusque usus est formæ restitutum os, minimè perversum continere.

Ἅτινα μόρια τῇ ἐπιδέσει πιέζειν δεῖ.

Quæ partes deligatione comprimendæ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. έ.

B Κατὰ τὸ σίνος πιέζειν μάλιστα, ἥκιστα τὰ ἄκρα, τὰ δὲ ἄλλα κατὰ λόγον.

HIPPOCRATIS TEXTUS V.

AD læsas partes comprimere maximè; extremas minimè; cæteras pro ratione oportet.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καὶ τούτων ὁ λογισμὸς, ἐν τοῖς περὶ ἀγμῶν εἴρηται. καθόλου γὰρ ἐπὶ πάσης ἐπιδέσεως, ἔνθα μὲν ἐσφίγκται μᾶλλον ἡ ὑποκειμένη σὰρξ, ἐκθλίβεται τὸ περιεχόμενον ὑγρὸν ἐν αὐτῇ πρὸς τὰ πέριξ, ἔνθα δὲ ἧττον, ἐνταῦθα δέχεται τὸ μεταῤῥέον ἐκ τῶν μᾶλλον θλιφθέντων. C

GALENI COMMENTARIUS.

Horum etiam ratio in commentariis de fracturis explicata est. In universum enim in omni deligatione, ubi subjecta caro magis astringitur, humor in eâ contentus, ad proximas partes propellitur; ubi minùs, hîc excipitur, quod ab iis procedit, quæ vehementiùs comprimuntur.

Τρία τὰ τὴν ἐπίδεσιν τὸ πολὺ ὑγιέος μορίου περιβάλλουσαν ἕπεσθαι ἀγαθά.

Tria deligationem integræ partis multùm obvolventem sequi commoda.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ς'.

Ἡ δὲ ἐπίδεσις, πολὺ τῆς ὑγιέος προσλαμβανέτω.

HIPPOCRATIS TEXTUS VI.

DEligatio verò multum integræ partis obvolvat.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ. D

Καὶ ταύτης τῆς συμβουλῆς ὁ λογισμὸς δῆλος. ἐν γὰρ τῷ πολὺ τοῦ ὑγιοῦς ἐπιλαμβάνειν τὴν ἐπίδεσιν, ἥτε κράτησις ἀσφαλεστέρα τοῦ διαπεπλασμένου γίνεται, καὶ μᾶλλον ἐκθλίβονται τοῦ πεπονθότος ἰχῶρες εἰς τὰ πλησιάζοντα, καὶ ἐκ τῶν ἄνωθεν ἐπιῤῥοὴ κωλύεται μᾶλλον.

GALENI COMMENTARIUS.

Ratio quoque hujus consilii manifesta. Nam quod integræ partis multum amplectatur deligatio, & conformati ossis retentio securior fit, & affectæ partis sanies in proximas partes valentiùs exprimitur, & à superioribus defluxus magis prohibetur.

Ὁ τῶν ὑποδεσμίδων, καὶ ἐπιδέσμων διορισμός. τὸ προσῆκον τῶν ἐπιδέσμων πλῆθος, καὶ μῆκος, καὶ πλάτος. τὸ πλῆθος ἦ, ὡς κρατεῖν ἀσφαλῶς τὸ διαπεπλασμένον ὀστοῦν μήτε θλίβειν, μήτε βαρύνειν. οὗτοι τῶν ἐπιδέσμων σκοποὶ δύο εἰσί. ἥτις ἡ ἡ περίῤῥεψις, καὶ ἡ ἐκθήλυνσις ἐπιδέσμου. E

Inter suppositas & superpositas fascias differentia. Quæ deceat fasciarum multitudo, latitudo, longitudo. Multitudo sit quæ os conformatum tutò contineat; nec premat, nec oneret, hæc duo fasciarum scopi sunt. Quæ sit propensio, quæ effœminatio.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ζ'.

Ἐπιδέσμων δὲ πλῆθος, μῆκος, πλάτος. πλῆθος μὲν, μὴ ἡσσᾶσθαι τοῦ σίνεος, μηδὲ ναρθήξιν ἐνέρεισιν εἶναι, μηδὲ ἄχθος, μηδὲ περίῤῥεψιν, μηδὲ ἐκθήλυνσιν ἐπιδέσμου.

HIPPOCRATIS TEXTUS VII.

FAsciarum autem multitudinem, longitudinem, latitudinem metiri decet. *Multitudinem à læsione non superari, neque ferulis compreßioné esse, neque onus; neque propensionem, neque effœminationem fasciæ.* F

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οἱ μὲν ἄλλοι σχεδὸν ἅπαντες, οὐ διωρίσαντο ἐπιδέσμους ὑποδεσμίδων. ὁ δὲ Ἱπποκράτης, τοὺς μὲν αὐτῷ τῷ σώματι περιβεβλημένους ἐπιδέσμους, ὑποδεσμίδας ὀνομάζει, τοὺς δὲ τοῖς σπλήνεσιν ἔξωθεν ἐπιδουμένους, ἐπιδέσμους. Τούτων οὖν ἡλίκον εἶναι χρὴ τὸ πλῆθος, καὶ τὸ μῆκος, καὶ τὸ πλάτος, ἐν τῇδε τῇ ῥήσει διέρχεται. πλῆθος

GALENI COMMENTARIUS.

Alii ferè omnes fascias à subfasciis non distinxerunt. Hippocrates verò injectas *priùs* ipsi corpori fascias subfascias ὑποδεσμίδας nominat, fascias verò ἐπιδέσμους, quæ spleniis foris superinjiciuntur. Harum igitur quanta esse debeat multitudo, & longitudo, & latitudo, hoc in textu emetitur. Multitudinem

quidem imperat tantam esse, ut ipsum os conformatum tutò contineat. Illud enim *pronunciatum à læsione non evinci*, hoc est, quod si non evincant fasciæ, contrarium ipsis accidet, & evinci & superari à læsione, hoc est à læsa parte. Nam si ipsis accidat evincere, quod immobilem conformationem tueatur, si ipsa *conformatio* aliquantulum mota fuerit, fascias quispiam superari jure protulerit. Hic textus, *neque ferulis compreßionem esse*, talis erit, si pauciores quam deceat fascias esse contigerit, articulorum compressio, quæ violentia est, & appressus extabit læsionem protensurus. Quod si tot fascias construas, ut ægrotantem oneres, ita quoque in commoderatione peccaveris. Observato igitur utroque fasciarum scopo, multitudinem conjice. Fasciarum scopi duo sunt, ut ipsæ neque premant, neque onerent, imo *neque propensionem ipsis esse* fasciarum multitudine pronunciavit. Propensio vero à propendente in alterutram partem vel dextram vel sinistram totâ deligatione, nominatur. Id ipsum quod propendet multitudinis fasciarum incommoderatione contingit. Effœminationem autem (vocabulum ab ipso pronunciatum) nonnulli quidem de partibus interpretati sunt, in quibus affectus tanquam partium quæ imbecilles & molles ob injectarum extrinsecus fasciarum multitudinem evasuræ sunt. Nonnulli vero de ipsa deligatione, quæ tanquam invalida redditur. Concidit enim impositarum ferularum retentio ob subinjectorum linteorum multitudinem.

A μὲν ἀξιοῖ εἶναι τοσοῦτον, ὡς κρατεῖν ἀσφαλῶς αὐτὸ τὸ διαπεπλασμένον ὀστοῦν. τὸ γὰρ μὴ ἡττᾶσθαι τοῦ σίνεος, τουτέστιν ὡς ἄν τε μὴ κρατῶσιν οἱ ἐπίδεσμοι, τοὐναντίον αὐτοῖς συμβήσεται, νικᾶσθαί τε καὶ ἡττᾶσθαι τοῦ σίνεος, τουτέστι τοῦ βεβλαμμένου μέρους. εἰ γὰρ τὸ νικᾶν ἡ αὐτοῖς, ἐν τῷ φυλάττειν ἀκίνητον τὴν διάπλασιν, ἐὰν αὐτὴ κινηθῇ κατά τι, προσηκόντως ἄν τις αὐτοὺς ἡττᾶσθαι φαίη. τὸ μηδὲ νάρθηξιν ἐνέρεισιν εἶναι, τοιόνδε ἔσται, ἐὰν ὀλιγότεροι τοῦ δέοντος οἱ ἐπίδεσμοι τύχοιεν ὄντες, ἐνέρεισις τῶν ἄρθρων, ὅπερ ἐστὶ βία, καὶ θλίψις ἔσται σίνος
B ὀνήκουσα. καὶ μὴν τοι καὶ τοσούτοις αὐτοὺς ποιήσεις, ὡς βαρύνειν τὸν ἀσθενοῦντα, καὶ οὕτως ἁμαρτήσεις τοῦ συμμέτρου. φυλαττόμενος οὖν ἑκάτερον τῶν σκοπῶν, τοῦ πλήθους στόχασαι. τῶν ἐπιδέσμων οἱ σκοποὶ δύο εἰσὶ, τὸ μήτε θλίβειν, μήτε βαρύνειν. ἀλλὰ μηδὲ περίρρεψιν εἶναί φησι περὶ τῷ πλήθει τῶν ἐπιδέσμων. ἡ δὲ περίρρεψις ἀπὸ τοῦ περιρρέπειν ἐπὶ θάτερον μέρος, ἤτοι τὸ δεξιὸν, ἢ τὸ ἀριστερὸν ὅλην τὴν ἐπίδεσιν ὀνομάζεται. τοῦτο δὲ αὐτὸ περιρρέπον, ἀμετρία τοῦ πλήθους αὐτῶν γίνεται. τὴν δὲ ἐκθήλυνσιν, εἴρηται γὰρ αὐτῷ, οἱ μέν τινες ἐπὶ τῶν μο-
C ρίων ἤκουσαν, ἐν οἷς τὸ σίνος, ὡς ἀσθενῶν καὶ μαλακῶν ἐσομένων διὰ τὸ πλῆθος ἐπιβεβλημένων ἔξωθεν ὀθονίων. ἔνιοι δὲ, ἐπὶ τῆς ἐπιδέσεως αὐτῆς, ὡς ἀτόνου γινομένης. ἐκλύεται γὰρ καὶ ἡ τῶν ἐπιτιθεμένων ναρθήκων κράτησις, ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὑποβεβλημένων ὀθονίων.

Idonea fasciarum seu deligationis mensura docetur, longitudinis & latitudinis à fracturæ magnitudine sumenda.

D Τὸ ἐπιτήδειον τῶν ἐπιδέσμων ἢ τῆς ἐπιδέσεως μέτρον διδάσκεται μήκεώς τε καὶ πλάτεως ἀπὸ τοῦ κατάγματος μεγέθους λαμβανόμενον.

HIPPOCRATIS TEXTUS VIII.

Longitudo autem & latitudo trium aut quatuor, aut quinque, aut sex; cubitorũ quidem longitudo; digitorũ verò latitudo sit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ η'.

Μῆκος δὲ καὶ πλάτος τριῶν, ἢ τεττάρων, ἢ πέντε, ἢ ἕξ. πήχεων μὲν, μῆκος, δακτύλων δὲ, πλάτος.

GALENI COMMENTARIUS.

Tot digitorum & cubitorum *laborantis* videlicet devinciendi propriorum deligationem imperat; neque verò terminum ipsius longitudinis & latitudinis unum solùm statuit, propterea quod nulla deligationis longitudo in omnibus est æqualis, sed pro fracturæ magnitudine fasciarum immutari multitudinem, longitudinem & latitudinem decernit. Hac in universa oratione deligationis postremum est, quam in libro de fracturis construi eo tempore consulit, quò pars affecta prorsus inflammatione soluta ad ferulas porrigitur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

E Τῶν ἰδίων τοῦ ἐπιδουμένου δακτύλων καὶ πηχέων δηλονότι, τοσούτων ἀξιοῖ τὴν ἐπίδεσιν εἶναι. τὸν δὲ ὅρον αὐτοῦ τοῦ μήκους, καὶ τοῦ πλάτους, οὐχ ἕνα μόνον ἐποίησε, διὰ τὸ μηδὲν τῆς ἐπιδέσεως ἴσον ἐν ἅπασι γίνεσθαι τὸ μῆκος, ἀλλὰ κατὰ τὸ τοῦ κατάγματος μέγεθος ὑπαλλάττεσθαι, διορίζει πλήθη, καὶ μήκη, καὶ πλάτη τῶν ὀθονίων. ἐν ἅπαντι τούτῳ τῷ λόγῳ, ἡ τελευτὴ ἐπιδέσεώς ἐστιν, ἣν μὲν ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν βιβλίῳ, κατ' ἐκεῖνον ἀξιοῖ τὸν χρόνον γίνεσθαι, καθ' ὃν ἀφλεγμαντότατον τὸ πεπονθὸς, ἐς νάρθηκας ἐμβάλλεται.

A

Περὶ τῶν ἐπιδέσμων παρερμάτων ἕως μέχρις ἂν ἐπιμένῃ ἀσφαλῶς, μηδέπω δὲ πιέζῃ ἐσφίγχθαι χρή.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ θ΄.

Αἱ παρέρματος περιβολαὶ τοσαῦται, ὥστε μὴ πιέζειν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τοσαυτάκις ἀξιοῖ τὸ παρέρμα περιβάλλειν τοῖς ἐπιδέσμοις, ὁποσάκις ἂν αὐτῶν ἐκείνων ἕκαστός ἐστι περιβεβλημένος. τὸ δὲ ὡς μὴ πιέζειν, περὶ τοῦ μέτρου τῆς σφίγξεως αὐτῶν διδάσκει. μέχρι γὰρ τούτου ἐσφίγχθαι χρὴ κατὰ τὸ τῶν ἐπιδέσμων παρέρμα, μέχρις ἂν ἐπιμένῃ μὲν ἀσφαλῶς, μηδέπω δὲ πιέζῃ. Τί οὖν ἄμεινον, ἢ συνάπτειν ἀλλήλοις τὰ μέρη τῆς ῥήσεως, ὡς εἶναι τὸν λόγον τοιοῦτον. παρέρματος περιβολὰς τοσαύτας ποιητέον ἐστὶ, ὡς μὴ πιέζειν, ὡς τῶν πάνυ πολλῶν πιεζουσῶν. ἄμεινον δέ ἐστιν ἴσως ἀντὶ τοῦ τοσαῦτα, τοιαῦτα, τὸ τρίτον γράμμα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς σ ποιήσαντας ι. τῇ γὰρ ποιότητι μᾶλλον αἱ περιβολαὶ τοῦ παρέρματος ἴσχουσι τὸ σύμμετρον τῆς ἐπιδέσεως, οὐ τῇ ποσότητι.

De fasciarum stabilimentis, quæ quoad ipsæ tutò immorentur, nec premant, coarctandæ sunt.

HIPPOCRATIS TEXTUS IX.

Tot sint quoque stabilimenti circumvolutiones, ut ne premant.

GALENI COMMENTARIUS.

B Stabilimenti fascias circunvolvere toties imperat, quoties earum unaquæque circumierit. Illud autem, *ut ne premant*, de astrictionis ipsarum modo planum facit. Eatenus enim stabilimentum super fascias coarctari oportet, quatenus tutò immorentur, sed non premant. Quid igitur præstantius quàm textûs partes inter se conjungere, ut talis prodeat oratio, *Stabilimenti circumvolutiones faciendæ sunt, ut ne premant*, quòd premant quamplurimæ. Præstat fortassis pro τοσαῦτα *tot* legere τοιαῦτα *talia*, tertia litera σ à principio in ι commutata. Nam qualitate C magis, quàm quantitate stabilimenti circunvolutiones deligationis commoderationem continent.

Μαλθακὰ, μὴ παχέα τοῖς μορίοις πεπονθόσι παραληψόμενα, ὥστε μὴ πιέζειν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ι΄.

Μαλθακὰ δὲ, μὴ παχέα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Πάντα ταῦτα δηλονότι κελεύει μαλθακὰ, μὴ παχέα παραλαμβάνεσθαι φυλαττόμενον, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ὀθονίων ἔμπροσθεν εἴπομεν, οὕτω κἀνταῦθα, τὴν θλῖψιν τῶν ὑποκειμένων σωμάτων.

Mollia, non crassa læsis partibus non adhibenda esse, ne premant.

TEXTUS HIPPOCRATIS X.

Mollia, non crassa.

D

GALENI COMMENTARIVS.

HÆc omnia videlicet præcipit mollia non crassa adhiberi, cavens quemadmodum supra de linteis diximus, ita & hîc subjectorum corporum compressionem.

Τὴν μέτρησιν τῶν ὀθονίων ἀπὸ μορίου πεπονθότος παραληψομένην εἶναι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ια΄

Ταῦτα πάντα ὡς ἐπὶ μήκει, καὶ πλάτει, καὶ πάχει τοῦ παθόντος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἴρηται πρόσθεν ἤδη τοῦτο, ἐπ' ἄλλης ὕλης πραγμάτων, ὁμοίας τῇ νῦν. καὶ μεμνῆσθαι χρὴ παρὰ πάντα τὸν λόγον, ὡς ὅτι ἂν ἤτοι περὶ μήκους, ἢ πλάτους, ἢ πάχους, ἢ ἀριθμοῦ τῶν ὀθονίων, λέγηται, ἀναφορὰν ἔχειν πρὸς τοῦ πεπονθότος μορίου μῆκος, καὶ πλάτος, καὶ πάχος.

Dimensionem linteorum à parte affecta petendam esse.

E

HIPPOCRATIS TEXTUS XI.

Hæc omnia pro longitudine, & latitudine, & crassitudine partis affectæ.

GALENI COMMENTARIUS.

ID antea jam dictum est in alia rerum materia præsenti consimili. Meminisse etiam oportet quicquid longitudine, vel latitudine, vel crassitudine, vel numero linteorum dicatur, ad affectæ partis longitudinem, latitudinem, & crassitudinem relationem habere. F

A

De ferularum structura, mensura, qualitatibus, & usu. Ferulas esse deligationis fulcimenta. Quid læve, quid asperum; quid æquale, & inæquale. Cur ferulæ in extremis simæ, cur deligationibus minores esse debeant.

HIPPOCRATIS TEXTUS XII.

B *Ferulæ autem sint læves, æquales, in extremis simæ, hinc & illinc paulò minores deligatione, crassissimæ quâ extat fractura.*

GALENI COMMENTARIUS.

Quemadmodum splenia, sic ferulæ deligationis stabilimenta, & fulcimenta sunt; Verùm splenia quidem hypodesmidum, ferulæ verò internarum omnium; ita ut quatuor sint universa, quorum singula proprium usum præstant. Imprimis enim interiores hypodesmides conformatum os continent, & affectam partem inflammari prohibent; deinde splenia ipsa ne dilabantur; postea ferulas stabiliunt, quas Hippocrates & læves, & æquales esse præcipit. At lævi asperum, & æquali inæquale contrarium est. Atque quod asperum est, omnino inæquale existit; non tamen quod inæquale necessariò est asperum; quemadmodum nec via inæqualis, propalam & aspera est; Nam inæqualis tum esse tum appellari potest, asperos ascensus & descensus sortita: proindeque ferulas læves quidem esse oportet, non tamen etiam æquales. Hæ siquidem si quadantenus in transversas partes perversæ sint, aut in superiorem vel inferiorem locum æquales utique non erunt, iis non erit æqualitas, sed lævitas fortassis esse poterit. At fracturæ conducit neque asperas, neque perversas esse ferulas. Nam utroque modo comprimunt. Supra modum verò perversæ deligationes simul per se quoque pervertunt. Hac autem perversa, fracta quoque pars simul pervertitur; Simas autem in extremis ferulas esse consulit. Potest id simum nomen significare ferulas paulatim in inferiori parte derasas. Nam quæ ad finem usque æquali sunt crassitudine, æqualem ibi deligationem cæteris omnibus partibus efficiunt, quod effici non oportet. Consulit enim in medio arctiùs deligatione astringi, indeque versùs extrema laxari, illa verò omnibus laxiora esse. Verùm & ipsas longitudine minores esse deligatione jubet, ut post deligationem cutim minimè tangant, quæ quod humores fasciis expressos excipiat, sæpius tumet. Sed crassiores ipsas fracturæ ferulas inesse consulit; quandoquidem hic locus sub ipsis potissimùm deligationem desiderat.

Περὶ τῆς ναρθήκων κατασκευῆς, καὶ μεγέθους, καὶ τῶν ποιοτήτων, καὶ τῆς χρείας. Νάρθηκας εἶναι τῆς ἐπιδέσεως στηρίγματα. τί λεῖον, καὶ τραχύ· τί ὁμαλὸν, καὶ ἀνώμαλον. Διὰ τί νάρθηκες κατ' ἄκρα σιμοί. Διὰ τί τοὺς τῶν ἐπιδέσεων μικροτέρους εἶναι χρὴ νάρθηκας.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιβʹ.

Νάρθηκες δὲ λεῖοι, ὁμαλοὶ, σιμοὶ, κατ' ἄκρα σμικρῷ μείους ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ἐπιδέσεως. παχύτατοι δὲ ᾗ ἐξέῤῥιπτε τὸ κάτηγμα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οἱ νάρθηκες, ὡς οἱ σπλῆνες, ἐρείσματα καὶ στηρίγματα τῆς ἐπιδέσεώς εἰσιν, ἀλλ' οἱ μὲν σπλῆνες, τῶν ὑποδεσμίδων, οἱ δὲ νάρθηκες, ἁπάντων τῶν ἔνδον, ὡς εἶναι τέτταρα μὲν τὰ σύμπαντα, χρείαν ἰδίαν ἕκαστον παρέχον. ἔνδον μὲν γὰρ ὑποδεσμίδας πρῶτον, τό, τε διαπεπλασμένον ὀστοῦν κρατούσας, καὶ κωλυούσας φλεγμῆναι τὸ C πεπονθός. ἐπ' αὐταῖς δὲ τοὺς σπλῆνας, ὡς μὴ περιῤῥέοιεν, εἶτα τοὺς νάρθηκας, στηρίζοντας, οὕς τινας Ἱπποκράτης ἀξιοῖ λείους τε εἶναι καὶ ὁμαλούς. ἀντίκειται δὲ τῷ μὲν λείῳ, τὸ τραχὺ, τῷ δὲ ὁμαλῷ, τὸ ἀνώμαλον. καὶ τὸ μὲν τραχὺ, πάντως ἐστὶν ἀνώμαλον, οὐ μὴν τό γε ἀνώμαλον ἐξ ἀνάγκης τραχὺ, καθάπερ οὐδὲ ὁδὸς ἀνώμαλος, εὐθέως ἐστὶ καὶ τραχεῖα. δύναται γὰρ ἀναβάσεις τε, καὶ καταβάσεις ἔχουσα μὴ τραχείας, ἀνώμαλος εἶναί τε, καὶ λέγεσθαι. καὶ τοίνυν καὶ τοὺς νάρθηκας ἐγχωρεῖ, λείους μὲν εἶναι, μὴ μέντοι καὶ ὁμαλούς. ἐὰν γὰρ οὗτοι, εἴς τι τῶν πλαγίων μερῶν διεστραμ- D μένοι τύχωσιν ὄντες, ἢ πρὸς τὸν ἄνω τόπον, ἢ τὸν κάτω, τὸ μὲν ὁμαλὸν οὐχ ἕξουσι, τὸ λεῖον δὲ ἔχειν ἴσως οἷόν τε. συντελεῖ δὲ τῷ κατάγματι, μήτε τραχεῖς εἶναι, μήτε διεστραμμένους τοὺς νάρθηκας· ἑκατέρως μὲν γὰρ θλίψουσιν. ἐκ περιττοῦ δὲ, οἱ διεστραμμένοι συνδιαστρέψουσιν ἐν αὐτοῖς τὴν ἐπίδεσιν. ταύτης δὲ διαστρεφομένης, καὶ τὸ κατεαγὸς μέρος συνδιαστρέφεται. Σιμοὺς δὲ κατ' ἄκρα τοὺς νάρθηκας εἶναι συμβουλεύει. δύναται δὲ αὐτὸ τὸ, σιμὸν, ὄνομα, νῦν σημαίνειν τοὺς ἀπεξεσμένους ἠρέμα κατὰ τὴν κάτω χώραν. οἱ γὰρ E ἰσοπαχεῖς ἄχρι τοῦ πέρατος, ἴσην ἐνταῦθα τὴν ἐπίδεσιν ἐργάζονται πάντῃ τῷ ἄλλῳ μέρει τῆς ἐπιδέσεως, ὅπερ οὐ χρὴ γίγνεσθαι. βούλεται γὰρ ἐν μὲν τῷ μέσῳ, τῇ ἐπιδέσει ἐσφίγχθαι μᾶλλον, ἐκλύεσθαι δὲ ἐντεῦθεν ἄχρι τῶν περάτων. ἐκεῖνα δὲ, ἁπάντων ἐκλύεσθαι μᾶλλον, ἀλλὰ καὶ μικροτέρους αὐτοὺς κατὰ τὸ μῆκος εἶναι κελεύει τῆς ἐπιδέσεως, ὅπως μὴ ψαύσῃ ἄν ποτε τοῦ μετὰ τὴν ἐπίδεσιν δέρματος, ὑψουμένου πολλάκις, ἐκ τοῦ δέχεσθαι τοὺς ἐπὶ τῶν ἐπιδέσμων ἐκθλιβομένους χυμούς. ἀλλὰ κατ' αὐτὸ τὸ κά- F ταγμα παχυτέρους εἶναι συμβουλεύει τοὺς νάρθηκας, ἐπειδὴ τὸ χωρίον τοῦτο μάλιστα τῆς ὑπ' αὐτῶν ἐπιδέσεως δεῖται.

A

Περὶ τῶν ναρθήκων περιτιθεμένων, ὡς μήτε τῇ θέσει, μήτε τῇ βραχύτητι βλάπτειν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιγ΄.

Ὁκόσα δὲ κυρτὰ, καὶ ἄσαρκα φύσει, φυλασσομένους τῶν ὑπερεχόντων, οἷον κατὰ δακτύλους, ἢ σφυρὰ, τῇ θέσει, ἢ τῇ βραχύτητι.

B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Φυλάττεσθαι κελεύει, κατὰ τὰς ἐξοχὰς τῶν ὀστῶν τίθεσθαι τοὺς νάρθηκας. ἔστι δὲ τοῦτο κατὰ δύο τρόπους, ἢ μηδ᾽ ὅλως ἡμῶν τιθέντων αὐτοὺς κατ᾽ ἐκεῖνα τὰ μέρη τῆς ἐπιδέσεως, ἢ βραχυτέρους ἐπιτιθέντων, ὡς μὴ προήκεσθαι πρὸς τὸ κυρτὸν, ἀλλὰ πρὸς τὸ καταπαύεσθαι, πρὶν ἐκείνου ψαῦσαι, καὶ βέλτιόν τι περιάπτειν οὕτως, ὀνόμασι δὲ τὸ μὲν μηδ᾽ ὅλως θεῖναι νάρθηκας, φυλάξασθαι τὴν βλάβην τῇ θέσει γίνεσθαι. τὸ δὲ, ἀφελεῖν τοῦ μήκους τῇ βραχύτητι, C δυνάμει τοῦτο λέγων, ἢ τὸ μὴ θεῖναι νάρθηκας, φυλάξασθαι ψαῦσαι τοῦ προέχοντος μέρους, ἢ τὸ μικροτέρους θεῖναι.

De ferulis apponendis ut neque positurâ, neque brevitate lædant.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIII.

Quæcunque partes incurvæ & excarnes naturâ sunt, *in his quæ prominent cavendæ sunt* ferulæ, *ut in digitis, & malleolis, aut positurâ, aut brevitate.*

GALENI COMMENTARIUS.

Cavere jubet ossium eminentiis apponi ferulas. Id autem duplici fit ratione, vel nobis nullo modo ferulas secundum dictas deligationis partes admoventibus, vel breviores imponentibus, quàm ad eminentiam accedant, imò quæ desinunt priusquam illam attingant. Atque præstantius est quiddam sic agere. Recensuit autem imponenti ferulas cavendum esse, ne ulla prorsus læsio positurâ oboriatur, & brevitate, longitudini pars detrahatur. Hoc potentia pronunciat, aut caveat ferulas positurâ partem eminentem tangere, aut illud, breviores imponere.

Περὶ παρερμάτων, ἃς τινες τοὺς σπλῆνας ἀκούουσι, οὓς ἐρμάζειν, μὴ πιέζειν χρή.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιδ΄.

D

Παρέρμασι δὲ ἐρμάζειν, μὴ πιέζειν τὸ πρῶτον.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐμνημόνευσε παρερμάτων καὶ κατ᾽ ἄλλον λόγον ὀλίγον ἔμπροσθεν, ἐφεξῆς τῶν ἐπιδέσμων, οὐ μὴν προσέθηκέ γε ῥητῶς ἐκείνοις αὐτὰ περιβαλεῖν, ἀλλ᾽ ἡ τῆς τάξεως ἀκολουθία τοῦτο ἡμῖν ἐνεδείκνυτο. νυνὶ μέντοι φησὶν, ἐρμάζειν δεῖ, ὅπερ ἐστὶν ἑδράζειν τε, καὶ στηρίζειν αὐτὰ, οὐ πιέζειν, καὶ τοῦτο ποιεῖν κατὰ τὴν πρώτην ἐπίδεσιν, ὡς ταῖς ἐφεξῆς ἡμέραις ἐπερωτώμενος ὁ πάσχων, ἢ μηδ᾽ ὅλως E αἰσθάνεσθαι θλίψεως, δυναμένων ἡμῶν ἐπισφίγξαι τοὺς νάρθηκας τοῖς παρέρμασιν. ἔνιοι δὲ οὐκ ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῆς προκειμένης ῥήσεως ἔγραψαν τὸ, πρῶτον, ἀλλ᾽ ἐν ἀρχῇ τῆς ἐφεξῆς, ἵνα ᾖ τοιάδε, τὸ πρῶτον κηρωτῇ μαλθακῇ, λείῃ, καθαρῇ ἐλίσσειν, τῆς καλουμένης ὑπὸ τῶν γραμματικῶν δοτικῆς πτώσεως ἄμεινόν ἐστιν ἀκούειν τοῦ, τε, κηρωτῇ, καὶ τοῦ, μαλθακῇ, καὶ τοῦ, λείῃ, τὸν λόγον ποιεῖσθαι τοιόνδε, ἐλίσσοντα τὸν ἐπίδεσμον σὺν τὸ κάταγμα σὺν αὐτῷ προσήκει.

De stabilimentis, quibus splenia quidem intelligunt, quæ fulcire non comprimere oportet.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIV.

Stabilimentis deligationem *fulcire, non comprimere primum* oportet.

GALENI COMMENTARIUS.

Stabilimentorum fascias subsequentium memoriam etiam aliâ oratione paulò antè prodidit; non tamen dictis illis addidit ea injicienda esse, sed ordinis series nobis hoc demonstravit. Nunc autem pronunciat, *fulcire oportet*, quod & firmare, ac stabilire, non comprimere, hocque in prima deligatione moliri; ita ut æger sequentibus diebus rogatus *respondeat* ferè nullam prorsus compressionem sentire, quum possimus nos ferulas stabilimentis coarctare. Nonnulli verò in propositi textûs fine non scripsêre *primùm*, sed in sequentis initio, ut sit hujusmodi, *primò ceratum molle, læve, & purum involve.* Satius autem fuit ablativum casum à Grammaticis vocatum accipere, cerato molli, levi, & puro, talemque orationem construere. Primò circa partem fractam cum ipso fasciam involvere oportet.

Fascias

A

Fascias cerato molli, lævi, & puro illinendas esse in singulis circumvolutionibus, quo ipsæ humectantur magis quàm perfusione.

HIPPOCRATIS TEXTUS XV.

Cerato molli, & lævi, & puro utendum.

GALENI COMMENTARIUS.

Non enim solùm fasciis ipsis aridis injectis affectæ partis cutim cerato perungendam esse vult, sed etiam in singulis fasciæ circumvolutionibus adesse, qui fasciam cerato illinat. Nam si solam cutim cerato illinas, & circuitus aridos admoveas, eo præsidio partem affectam privabis, quod brevi per ceratum erat consequutura; quum linteum ipsum quod humectat ceratum esse velit, nam perfusionis vice eo utitur; quum perfusio idem implere queat. Verùm per ceratum id tutiùs præstabitur, ac potissimum ubi Medicus ægrotanti semper assidere non potest, neque ministrum laboriosum sedulè curam gerere. At ceratum non molle duntaxat, verumetiam purum esse consulit, hoc est, nihil quicquam in se continere, inferreque tripolis, & sordium, nihilque terrenæ, arenosæque, aut alterius, præter ceram, substantiæ. Id autem quamprimum etiam læve erit, nisi propter eas quæ vocitant incerationes, læve latiùs, quàm purum pateat. Scriptum autem est non solùm læve λεία, sed etiam λείη per alteram syllabam, si quis literam prope syllabam η proferat; atque sic scribere volunt quicunque puritatis significatione læve contineri arbitrantur. Ipsum autem læve arido contrarium à denire asserunt; non tamen illud esse.

Ad fracturarum curationem aquæ perfusione Medicos uti. De aquæ usu; cujus qualitatis & quantitatis symmetria Medenti servanda est. Temperamenti aquæ manum Medici esse judicem, & ægrotantis sensum. Multas ac diversas esse aquæ facultates, & affectus.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVI.

Aquæ calor, & copia spectanda sunt. *Calor quidem supra manum Medici ferri possit; copia verò, ubi laxandum, & attenuandum, maxima; ubi verò carne implendum, & emolliendum moderata, optima est.*

GALENI COMMENTARIUS.

Ad fracturarum curationem etiam de aqua necessaria est oratio. In fracturarum igitur solutionibus omnes Medici fracturas aqua calida perfundunt, nimirum ex ea subsidium palam experti. Verùm & in hujus usu error est *duplex*, unus quidem in qualitate; alter verò in quantitate, quum vel calidiore, vel frigidiore quàm deceat, aqua utitur Medicus. In quantitate, quum aut longiori, aut minori tempore

Τοὺς ἐπιδέσμους κηρωτῇ μαλθακῇ, καὶ λείῃ, καὶ καθαρῇ ἐπαλείφεσθαι καθ' ἑκάστην ἐπίδεσιν, ἢ αὐτοὶ μᾶλλον ὑγραίνονται, ἢ τῇ ἐπιβροχῇ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιε'.

Κηρωτῇ μαλθακῇ, καὶ λείῃ, καὶ καθαρῇ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

B Οὐ γὰρ ἤδη μόνον τὸ δέρμα τοῦ πάσχοντος ἐπαλείφεσθαι βούλεται τῇ κηρωτῇ, ξηρῶν αὐτῷ ἐπιβαλλομένων τῶν ἐπιδέσμων, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἐπιδέσμου περιέλιξιν ἀκολουθεῖν ἐπιχειρούμενον αὐτῷ τὴν κηρωτήν. εἰ γὰρ μόνην περιαλείψας ἐγχρῖσαι δι' ὅλου κατὰ τοῦ δέρματος, ἐπιβάλλειν ξηράς, ἀποστερήσεις τὸ πεπονθὸς μόριον ἐν τάχει, τῆς γιγνομένης αὐτῷ βοηθείας ἐκ τῆς κηρωτῆς. ἀναπινόντων μὲν ὀθονίων αὐτὴν ὑγραίνουσαν, αὐχμηρὸν δὲ ἐργαζομένων ἐκ τούτου τὸ δέρμα τὴν κηρωτήν, διότι μὲν εἶναι μαλθακὴν ἠξίου, πρόδηλον. αὕτη γὰρ ἐπιβροχῆς αὐτῇ χρῆται, δυναμένης μὲν ἐπιβροχῆς ἀναβαίνειν, ἀλλὰ διὰ
C τῆς κηρωτῆς ἀσφαλέστερον ἐσόμενον τοῦτο, καὶ μάλιστα ἐφ' ὧν οὐ πάντοτε τὸν ἰατρὸν παραμένειν τῷ κάμνοντι δυνατόν, οὔτε τὸν ὑπηρέτην ἴσμεν ἐπιμεμεληκέναι φιλόπονον. εἶναι δὲ τὴν κηρωτήν, οὐ μαλθακὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ καθαρὰν ἀξιοῖ, τουτέστι, μηδὲν ἐμφερόμενον ἔχειν ἐν ἑαυτῇ, μήτε τριπόλεως, μήτε ῥύπου, μήτε γεώδους, ἢ ψαμμώδους οὐσίας, ἢ ἄλλης τινός, παρὰ τὸν κηρόν. εἴη δὲ ἂν εὐθέως, ἡ τοιαύτη καὶ λεία, πλήν, ἢ διὰ τὰς ὀνομαζομένας ἐγκηρίδας ἐπὶ πλέον, ἢ τὸ καθαρᾶς νοοῖτο. γέγραπται δέ, οὐ λείη μόνον, ἀλλὰ καὶ λείη τῆς δευτέρας συλλαβῆς, ἥν τις γράμμα παρὰ τοῦ η συλλαβῆς, καὶ μᾶλλον
D οὕτως ἀξιοῦσι γράφειν, ὅσοι περιέχεσθαι νομίζουσιν ἐν τῇ τῆς καθάρσεως ἐννοίᾳ, τὴν λείαν. αὐτὴν δὲ τὴν λείαν ἀντιδιαιρεῖσθαι φασὶ τῇ τῆς ξηρᾶς, τοῦ γὰρ ἐκείνην οὐκ εἶναι.

Τοὺς ἰατροὺς εἰς τὴν τῶν καταγμάτων ἴασιν τῷ ὕδατι χρῆσθαι. περὶ τῆς τοῦ ὕδατος χρείας, ἧς τῆς ποιότητος καὶ πλήθους συμμετρία θεραπεύοντι σκεπτομένη. Κριτήριον εἶναι εὐκρασίας τοῦ ὕδατος χεῖρα τοῦ ἰατροῦ, καὶ τοῦ κάμνοντος αἴσθησιν. τὰς πολλὰς καὶ τὰς διαφόρους
E εἶναι ὕδατος δυνάμεις, καὶ ἐνεργείας.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ις'.

Ὕδατος θερμότης, πλῆθος. θερμότης μὲν κατὰ τῆς ἑαυτοῦ χειρὸς καταχεῖν, πλῆθος δέ, χαλάσαι μέν, καὶ ἰσχναίναι, τὸ πλεῖστον ἄριστον· σαρκῶσαι δέ, καὶ ἁπαλῦναι, τὸ μέτριον.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καὶ ὁ περὶ τοῦ ὕδατος λόγος, ἀναγκαῖός ἐστιν εἰς τὴν τῶν καταγμάτων ἴασιν. ἐν γοῦν ταῖς ἐπιλύσεσιν, ὕδατος θερμοῦ, καταντλοῦσιν ἅπαντες ἰατροὶ τὰ κατάγματα, δηλονότι τῆς ἐξ αὐτοῦ βοηθείας ἐναργῶς πεπειραμένοι. διαμαρτία δέ ἐστι κἂν τῇ τούτου χρήσει. μία μὲν κατὰ τὸ ποιόν, ἑτέρα δὲ κατὰ τὸ ποσὸν αὐτοῦ· κατὰ μὲν τὸ ποιόν, ἤτοι θερμοτέρῳ τοῦ προσήκοντος, ἢ ψυχροτέρῳ

χρωμένου τοῦ ἰατροῦ. κατὰ δὲ τὸ ποσὸν, ἤτοι πλείονι χρόνῳ καταντλοῦντος, ἢ ἐλάττονι. τῆς μὲν οὖν κατὰ τὴν ποιότητα συμμετρίας γνώρισμα, τὴν αὐτοῦ τοῦ ἰατροῦ τίθεται χεῖρα. καταχέων γὰρ αὐτῇ ᾗ μέλλει τῷ ἐναιονᾶν, ἐστοχάσθαι δύναται τοῦ καταχύματος συμμέτρου. λέγω δὲ κατὰ πλάτος, σύμμετρον, ὃ πρὸς τὴν κοινὴν τῶν ἀνθρώπων ἀναφέρεται, οὐ πρὸς τὴν τοῦ κάμνοντος ἰδέαν. ἐνίοτε μὲν γὰρ τούτῳ καὶ αὐτῷ τῷ πάσχοντι φαίνεται σύμμετρον. ἐπιχέας οὖν ἐξ αὐτοῦ τὴν πρώτην ἐπίκλυσιν, τοῦ θεραπευομένου δυνήσῃ πυθέσθαι, πότερον ψυχρότερον, ἢ θερμότερον αὐτῷ φαίνεται τοῦ συμμέτρου· καὶ οὕτως, θερμὸν, ἢ ψυχρὸν ὀλίγον ἐπιχέας, εὔκρατον ὡς πρὸς τὸν πάσχοντα, ποιήσεις. κριτήριον οὖν ἐστι τῆς εὐκρασίας τοῦ ὕδατος, ἡ ἡμετέρα χεὶρ, ἣ πρῶτον μὲν μετέχει· ἡ δὲ αὐτοῦ τοῦ κάμνοντος αἴσθησις, τὸ κυριώτατόν τε, καὶ τελειότατόν ἐστι, καὶ πρῶτον δυνάμει κριτήριον εὐκρασίας. τὸ δὲ ποσὸν τῆς χρήσεως αὐτοῦ, διορισμοὺς ἔχει κοινοὺς πρὸς ἀνάτριψίν τε, καὶ πάνθ' ὅσα θερμαίνει βοηθήματα. ταῦτα γὰρ ἐγκείμενα, οὐ μόνον πέφυκεν ἐπισπᾶσθαι ἐπὶ τὸ θερμαινόμενον μόριον ἐκ τῶν πέριξ τόπων, ἀλλὰ καὶ διαφορεῖν· ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο, τἀναντία φαίνεται ποιοῦν τὸ θερμὸν ὕδωρ, παρά τε τὸ θερμὸν ἔχειν τὸ σῶμα, καὶ τὴν ἐπὶ πλέον καὶ ἔλαττον χρῆσιν. ἐὰν μὲν γὰρ κενὸν εἴη τὸ σύμπαν σῶμα, διαφορεῖ πλέον, ἢ ἐπισπᾶται. ἐὰν δὲ πληθωρικὸν, ἔμπαλιν ἐπισπᾶται πολὺ μᾶλλον, ἢ διαφορεῖ. καὶ τοίνυν ὀλίγῳ μὲν χρόνῳ προσαχθὲν ἐπλήρωσε μᾶλλον, ἢ ἐκένωσε. εἰ δὲ πλείονι καταντληθείη χρόνῳ, διαφορεῖ μᾶλλον ἢ πληροῖ. κατὰ λόγον οὖν ἔφη χαλᾶν μὲν καὶ ἰσχναίνειν, τὸ πλεῖστον, ἁπαλύνειν δὲ καὶ σαρκοῦν, τὸ μέτριον. τὸ μὲν οὖν ἰσχναίνεσθαι, τοῖς κενουμένοις ἄντικρυς ἕπεται, τὸ δὲ χαλᾶσθαι, τοῖς τεταμένοις οὐκ ἄντικρυς, ἀλλὰ διὰ μέσων ἑτέρων. ὅσα μὲν γὰρ τῷ πεπληρῶσθαι τέταται, καθάπερ τὰ φλεγμαίνοντα πάντα, τῷ κενοῦσθαι χαλᾶται. ὅσα δὲ τῷ πεπῆχθαι διὰ ψύξιν, τῷ θερμαίνεσθαι. τὰ δὲ διὰ ξηρότητα τεταμένα, δι' ὑγρότητα χαλᾶται. ἐπὶ τοίνυν τὰ εἰρημένα ε· δύναται ποιεῖν τὸ θερμὸν ὕδωρ, ὅταν ἐπὶ πλέον ὁμιληθῇ τῷ σώματι, καλῶς εἶπε χαλᾶν αὐτά. μὴ θαύμαζε δὲ, εἰ κενοῦν τε ἅμα τὰς περιττὰς ὑγρότητας ἔφαμεν δύνασθαι τὸ θερμὸν ὕδωρ, καὶ ὑγραίνειν τὰ στερεὰ σώματα· δέδεικται γὰρ ἐν ἑτέροις τῶν λόγων ἑκάτερον ἀληθές. τὸ μὲν οὖν θερμὸν ὕδωρ, ταῦτα δύναται· τὸ δὲ ὀλίγον, οὐχ ἁπλῶς εἰπεῖν ἐγχωρεῖ, τί δύναται ποιεῖν· ἐὰν μὲν ἤτοι δὶς ἢ τρὶς καταχέας τις, ἢ πυριάσας διὰ σπόγγων ἀρκεσθῇ, παντάπασιν ἡ τοιαύτη χρῆσις ἄπρακτός ἐστι. ἐὰν δὲ, ὡς αὐτὸς ἔφη, μετρίως τις αὐτῷ χρήσηται, σαρκώσει τε, καὶ μαλακὰ ποιήσει τὰ δεόμενα τούτου. ἄκουε δέ μου προσθέντος τῷ λόγῳ τὰ δεόμενα· ἔνια γὰρ σώματα τοιαύτῃ χρήσει ὕδατος, οὔτε ἁπαλύνειν, οὔτε σαρκοῦν δύναται. τῷ γοῦν ἀσάρκῳ τε ἅμα καὶ πληθωρικῷ σώματι, μετρία κατάχυσις ὕδατος θερμοῦ, πληρώσει περιττῆς ὑγρότητος τὸ θερμανθὲν μόριον. ἐὰν δὲ ἄτροφόν τε καὶ μὴ πληθωρικὸν ᾖ, σαρκώσει τε ἅμα, καὶ μαλακὸν ἐργάσεται. σάρκωσις γὰρ γίνεται τῶν μὲν μορίων αὐτῶν, οἷς μέλλει προσφύεσθαί τε καὶ περιφύεσθαι σάρξ, εὐκράτως ἐχόντων κατὰ θερμότητά τε καὶ ψυχρότητα. τοῦ δὲ ἐπιρρέοντος αἵματος, ὑγιεινοῦ μὲν ὄντος, κατὰ τὴν ποιότητα, συμμέτρου δὲ κατὰ τὴν ποσότητα. ταῦτα δὲ ἀμφότερα, διὰ τῆς μετρίας

A *fracturas* perfundit. Symmetriæ igitur in qualitate judicatricem ipsius Medici manũ cõstituit. *Suam* nanque manum aquâ perfundens, quam fracturæ infusurus est, commoderatam aquæ perfusionem potest conjecturis assequi. Dico verò pro amplitudine commoderationem, quæ ad communem hominum, non ad laborantis ideam refertur. Interdum enim huic & ipsi ægrotanti commoderatio apparebat. Ergo perfusâ curando laboranti prima irrigaticne sciscitari poteris ex eo utrùm frigidior aut calidior
B videatur: quam commoderatio postulet; sicque affusæ calidæ aut frigidæ modico, temperatam aquam prout ægrotanti congruat, efficies. Itaque judex temperamenti aquæ nostra manus est, quæ primum quidem illud consequetur; deinde verò ipsius laborantis sensus, quod & præcipuum,& perfectissimum primumque probi temperamenti signum decretorium est. Quantus autem sit *aquæ* usus, distinctiones habet communes, & ad frictionem, & omnia quæcunque calefaciunt auxilia. Hæc enim
C admota non solùm ad partem calefactam è proximis locis evocare consueverunt, verumetiam discutere. Proptereáque aqua qualitate calida percipitur, quia tum corporis modum, tum diuturniorem & breviorem usum sortitur. Si nanque vacuum universum corpus extiterit, plus discutit, quàm evocet. Rursùm verò contrà si repletum, magis attrahit, quàm discutiat. Proindeque pauco tempore admota magis implet, quàm evacuet. Si vero longiori tempore injecta fuerit,discutit magis,quàm impleat.
D Ratione igitur pronunciavit, *copia, ubi laxandum fuerit,& attenuandum, maxima; ubi verò molliendum, & carne implendum, moderata optima.* Quæ vacuantur, ea planè attenuari sequitur, non tamen ea planè laxari quæ extensa sunt, sed per altera media. Quæcunque enim plenitudine tenduntur, cujusmodi sunt omnia quæ inflammatione obsidentur, evacuatione laxantur; quæ verò concretione ex frigore, calefactione, quæ denique siccitate tensa sunt, humiditate. Ad hæc pronunciata, quintum potest calidam
E aquam efficere, quum uberiùs corpori infunditur, proindeque ea laxare probè docuit. Ne verò mireris, si dixerimus aquam calidam supervacaneas humiditates evacuare, simulque solida corpora humectare: Nam aliis in libris utrumque verum esse demonstratum est; His igitur aqua calida pollet facultatibus. Pauca quid præstare possit, proferre simpliciter non licet. Si quis enim aut bis aut ter cum spongiis perfusiones aut fotus admovisse contentus sit, hujusmodi usus omnino est irritus. Sed si (ut ipse loquitur) moderata quis aquæ perfu-
F sione utatur, carnem procreabit, molliaque reddet quæ hoc præsidium postulant. Quorsum verò hanc orationem adjecerim, *quæ hoc præsidium postulant*, ex me percipe. Nonnulla siquidem corpora talis aquæ usus neque emollire, neque carne implere potest. Nam & macilento, & simul repleto corpori moderata aquæ calidæ perfusio supervacaneo humore partem calefactam implebit: Si verò & emaciatum, & minime plenum sit, carnem procreabit,& simul molle conficiet. Nam carnis procreatio fit iis in partibus, quibus caro adnasci & increscere futura est, quum inter calorem & frigus

A temperamentum sortiuntur, & sanguis qualitate integer, & quantitate commoderatus ad eas confluit. Hæc ambo moderata aquæ commoderatè calidæ perfusione oboriuntur. Quandoquidem sanguinem ad eam quæ perfunditur partem attrahit, & temperatam in ea precedentem carnem efficit, si frigida priùs erat calefaciendo, si calida refrigerando. Hæc nanque calorem ad exteriora evocat, præterea utili humore madefacit, ob idque refrigerat, quemadmodum aquæ fluviales, & balnea. Hæc etenim eos calefaciunt qui itinere incedentes
B intereunt, etiamsi vehementer refrigeratos esse contigerit, exustos verò non lædunt. Videntur enim temperatis aquis acceptis delectari, minus à balneo sitientes. Ita igitur & aquæ calidæ affusio, si moderatè assumatur, carne explet, quapropter & molliorem efficit partem. Mollis enim est caro recens compacta sanguine nuper concreto, generatione sortita nuper coactis caseis cõsimilẽ.

De perfusionis aquæ calidæ modo, vel moderatione, quæ carnem generat, & emollit.

C
HIPPOCRATIS TEXTUS XVII.

Moderatio verò in perfusione sit, dum pars adhuc attollitur, priusquam concidat, finire oportet. Primùm enim attollitur, postea attenuatur.

GALENI COMMENTARIUS.

Modus perfusionis aquæ calidæ carnem procreantis & emollientis omnino est
D ut cesset, priusquam perfusa pars concidere incipiat. Imprimis enim attollitur, hoc est, in tumorem naturali majorem assurgit, tùm quia contentus in eo sanguis funditur, tùm quia à superjacentibus partibus eò influit; post hæc extenuatur, magna portione *sanguinis* tam supernè delapsi, quam circunfusi discussâ.

De idonea partium prominentium positura; cur mollis, æqualis, sursum porrecta, & quæ hanc sequantur commoda; & quæ duram,
E inæqualem deorsum tendentem incommoda.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVIII.

Positura sit mollis, æquabilis, sursum tendens, eminentibus corporis partibus, velut calcaneo, & coxâ, ut neque retrorqueantur, neque per evertantur.

GALENI COMMENTARIUS.

F Hanc orationem nonnulli quidem unicam universam legunt; nonnulli verò bi partito dividentes, utramque ipsius partem seorsum explicant. Prior itaque pars ita circunscripta est, ut unam perfectam habere queat sententiam: Nam partium positura, si & generatim intelligatur, & suspensio comprehendatur, ut manus, si etiam speciatim, ut solius cruris, optima semper mollis est, & æquabilis, & sursum tendens. *Mollis* quidem, ne laborans ex

A καταχύσεως ὕδατος θερμοῦ γίνεται σύμμετρος. τὸ γὰρ αἷμα, πρὸς τὸ καταντλούμενον ἕλκει μόριον, εὔκρατόν τε ἐργάζεται τὴν ἐν αὐτῷ προϋπάρχουσαν σάρκα, θερμαῖνον μὲν ἢ κατεψυγμένον εἰ πρόσθεν εἴη θερμόν, ἢ καταψύχον· διαφορεῖ γὰρ καὶ ταῦτα πρὸς τὸ ἐκτὸς τὴν θερμότητα, προσέτι τῷ τέγγειν ὑγρότητι χρηστῇ, καὶ κατὰ τοῦτο ἐμψύχει, καθ' ὃν περ τρόπον, καὶ τὰ διὰ τῶν ποτίμων ὕδατα, καὶ λουτρά. καὶ γὰρ ταῦτα τοὺς νεκροὺς ἥκοντας ἐκθερμαίνει, κἂν σφόδρα κατεψυγμένοι τύχωσιν ὄντες, τοὺς ἐκκεκαυμένους οὐ βλάπτει. φαίνονται
B γοῦν ἡδόμενοι ταῖς εὐκράτοις δεξαμεναῖς ἀδιψότεροι γινόμενοι μετὰ λουτρόν. οὕτως οὖν καὶ ἡ τοῦ θερμοῦ κατάχυσις ὕδατος, εἰ μετρίως παραληφθείη, σαρκοῖ, διὰ τοῦτο καὶ μαλακώτερον ἐργάζεται τὸ μόριον. ἁπαλὴ γάρ ἐστιν ἡ νεοπαγὴς σὰρξ αἵματος ἄρτι πεπηγότος, ὁμοίως τοῖς νεοπαγέσι τυροῖς γένεσιν ἐσχηκυίας.

Περὶ καταχύσεως ὕδατος θερμοῦ, μετρίου, τῆς σαρκούσης, καὶ μαλθασσούσης.

C
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιζ'.

Μέτρον δὲ ἐν τῇ καταχύσει, ἔτι μετεωριζομένου, δεῖ, πρὶν συμπίπτειν παύεσθαι. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον αἴρεται, ἔπειτα δὲ ἰσχναίνεται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καταχύσεως ὕδατος θερμοῦ τὸ μέτριόν ἐστι παύεσθαι,
D πρὶν ἄρξασθαι συμπίπτειν τὸ καταντλούμενον μέρος. ἐξαίρεται γὰρ πρῶτον, ὅπερ ἐστὶν εἰς ὄγκον μείζονα τοῦ κατὰ φύσιν αὐξάνεται, διά τε τὸ χεῖσθαι τὸ περιεχόμενον αἷμα κατ' αὐτὸ, καὶ διὰ τὴν ἐκ τῶν ὑπερκειμένων ἐπιρροήν, μετὰ ταῦτα δὲ ἰσχναίνεται, διαφορηθέντος μέρους πολλοῦ, τοῦ τε ἐπιρρυέντος ἄνωθεν, καὶ τοῦ περιχυθέντος.

Περὶ τῆς προσηκούσης τῶν μορίων ἐξεχόντων θέσεως καὶ τί ἡ μαλθακὴ, ὁμαλὴ, ἀνάρροπος, καὶ ἅτινα ταύτῃ ἕπονται
E ἀγαθά. καὶ ἅτινα τῇ σκληρᾷ, καὶ ἀνωμάλῳ, ἀνάρροπῳ τὰ κακά.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιη'.

Θέσις δὲ μαλθακὴ, ὁμαλὴ, ἀνάρροπος, τοῖσιν ἐξέχουσι τοῦ σώματος, οἷον πτέρνῃ, καὶ ἰσχίῳ, ὡς μήτε ἀνακλᾶται, μήτε ἐκτρέπηται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

F Ταύτην τὴν ῥῆσιν, ἔνιοι μὲν ὡς μίαν ὅλην ἀναγινώσκουσιν, ἔνιοι δὲ δίχα τέμνοντες, ἑκάτερον αὐτῆς τὸ μέρος ἐξηγοῦνται καθ' ἑαυτό. τὸ μὲν οὖν πρότερον μέρος οὕτως περιγέγραπται, μίαν ἔχειν δυνάμενον αὐτοτελῆ διάνοιαν. ἡ γάρ τοι θέσις τῶν μορίων ἐάν τε γενικῶς ἀκούηται, περιλαμβανομένης καὶ τῆς ἀναλήψεως, ὡς ἐπὶ τῆς χειρὸς, ἐάν τε εἰδικῶς, ὡς ἐπὶ μόνου τοῦ σκέλους, ἀρίστη ἀεὶ ἡ μαλθακή τε γινομένη, καὶ ὁμαλὴ, καὶ ἀνάρροπος. μαλθακὴ μὲν, ὅπως μὴ

A θλίβηται κατ᾽ ἐκεῖνο τὸ μόριον ὁ κάμνων οὕτως, ἅμα τε φλεγμονῇ κινδυνεύῃ, διὰ τὴν τῆς θλίψεως ὀδύνην, ἅμα τε μεταβάλλειν ὁ κάμνων ἀναγκαζόμενος τὸ σχῆμα, διαστρέφῃ τὸ καταγὸς, ὅπερ ἀκίνητον ἐν ἡσυχίᾳ πολλῇ φυλάττεσθαι δεῖται. ἡ δὲ ἀνώμαλος θέσις ὀδυνηρά ἐστιν ἅμα καὶ διαστρέφει τὸ κῶλον, ἐν τισὶ μὲν αὐτοῦ μέρεσιν ἀστήρικτον γιγνόμενον, ἐν τισὶ δὲ θλιβόμενον, εἰκότως τὴν ὁμαλὴν ἐπαινεῖ. ἡ δὲ ἀνάρροπος ἀρευμάτιστον φυλάττει, ὅπερ ἡ κατάρροπος ῥευματίζουσα, φλεγμονῆς αἰτία γίγνεται. τὸ μὲν δὴ πρότερον μέρος τῆς προκειμένης ῥήσεως, ὅτι τε μίαν B ἔχειν διάνοιαν δύναται, ὅτι τε καλῶς εἴρηται κατὰ τήνδε, εὔδηλον ἤδη γέγονε. τὸ δὲ δεύτερον, εἰ δή αὐτό τις καθ᾽ ἑαυτὸ ἀναγινώσκει, τοιαύτην ἕξει διάνοιαν. τοῖς ἐξέχουσι τοῦ σώματος, οἷον πτέρνῃ, καὶ ἰσχίῳ, θέσις ἀρίστη ἐστὶν, ὡς μήτε ἀνακλᾶσθαι, μήτε ἐκτρέπεσθαι. διότι δὲ οὐ πρόσκειται τὸ, θέσις ἀρίστη, διὰ τοῦτο δοκεῖ τισιν ἐλλιπῆ τὴν διάνοιαν ἔχειν, ἀναγκάζονταί τε συνάπτειν αὐτὸ τῷ προτέρῳ μέρει. πάλιν δὲ αὖ συναφθέντος τοῦδε τῷ προτέρῳ, φαίνεται μηκέτι καθ᾽ ὅλου γιγνόμενος ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ μόνων τῶν ἐξεχόντων τῆς θέσεως. C οἱ μὲν οὖν ἐμπειρικοὶ, τούτων ἀκούσαντες, ὡς νῦν ἐπινοουμένων αὐτοῖς τῶν ἄλλων λόγων, ἔφασαν γίγνεσθαι καθόλου. καὶ τοίνυν καὶ δείκνυσιν οὐκ ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἄλλα πολλὰ, τὸν Ἱπποκράτην, δι᾽ ἑνὸς, ἢ δυοῖν πραγμάτοιν διδάσκοντα λόγους καθολικοὺς, ὅταν πραγμάτων ὁμογενῶν διαφέρει τὸ διδασκόμενον, ἐναργῶς ἐπ᾽ αὐτῶν φαίνεσθαι, καθάπερ καὶ νῦν, διὰ πτέρνης καὶ ἰσχίου. πάντων γὰρ τῶν τοιούτων τι μορίων, ἐπειδὰν πάθῃ, δεομένων ἐπὶ μαλθακοῦ τε κεῖσθαι καὶ ὁμαλοῦ, ἐν ἀναρρόπῳ τε σχήματι κεῖσθαι φαίνεται, D μάλιστα τούτων δεόμενα τὰ ὑπερεξέχοντα τοῦ σώματος, ὁποῖον τέ ἐστι τό, τε ἰσχίον, καὶ ἡ πτέρνα. πολλάκις εἴρηταί μοι, τὴν τοιαύτην ἑρμηνείαν ἀφορμὴν παρέχειν ἐξηγήσεως ἄλλην ἄλλῳ, καὶ τὸ τινί γε δόξαν, πιθανὸν ἑτέρῳ φαίνεσθαι. διὰ τοῦτο οὖν οὐδὲ ἀποφαίνεσθαι δεῖ παρὰ τοῦ δοξάζοντος ἀληθῶς εἶναι προσήκειν. τούτου τοίνυν ἡμᾶς μεμνημένους δεῖ, καὶ μέντοι καὶ γιγνώσκοντας, ὡς ἐν ταῖς διαφωνουμέναις ἐξηγήσεσιν, ὅταν ἡ θεωρία E φυλάττηται κατ᾽ αὐτὰς, τρίβεσθαι μακρὸν οὐ χρὴ, μεταβαίνοντας ἐπὶ τὸ χρήσιμον τῆς τέχνης, ἐν ἐκείνῳ χρονίζειν ἐστὶ βέλτιον, ὥσπερ καὶ νῦν ἄμεινον πρᾶξαι. Συμφωνουμένου μὲν γὰρ τοῦ δεῖν ἐπὶ πάντων τὴν θέσιν εἶναι μαλθακὴν, καὶ ὁμαλὴν, καὶ ἀνάρροπον, ἐξαιρέτως δὲ ἐπὶ τῶν ἐξεχόντων μορίων, ὁποῖον τὸ ἰσχίον καὶ πτέρνα, τῶν ἐφεξῆς ἐχόμεθα, καθ᾽ ἅ φησιν, ὡς μήτε ἀνακλᾶσθαι, μήτε ἐκτρέπεσθαι. Πάλιν οὖν κἀνταῦθα τὸ μὲν ὠφέλιμον εἰς τὴν τέχνην ἐστὶν ἐπίστασθαι, F περὶ τῆς θέσεως τῶν ἐξεχόντων μορίων, ὡς γε αἱ μὲν ὑψηλότερα τοῦ προσήκοντος γένωνται, συμβήσεται τὸ κῶλον ἀνακλᾶσθαι. ταπεινοτέρας δὲ οὔσης, ἐκτρέπεσθαι, καὶ μάλιστα ὅταν ἡ πρώτη καὶ ὑψηλή. τὰ δὲ ἔξω τῆς τέχνης, περὶ τὴν λέξιν ἔτι πλείονα σχόλια. λέλεκται δὲ τελέως ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὧν διεξέρχεται θεωρημάτων, οὕτως καὶ θέσεως πτέρνης, ἐν οἷς φησι, πτέρνας δ᾽ ἄκρως χρὴ κάρτα ἐπιμελέεσθαι, ὡς εὐθέτως ἕξει. καὶ οἵγε τοιαῦτα ἐπὶ πᾶσι γράφοντες

A illa parte ita prematur, simulque inflammatione periclitetur, ob ortum ex compressione dolorem, neve simul coactus æger figuram immutare, fractum membrum pervertat, quòd immobile multa in quiete servari debuit. Inæqualis verò positura dolorem concitat, simulque membrum pervertit quibus in partibus instabile redditur; in quibus verò comprimitur, *æquabilem* meritò posituram approbat; quæ si sursum tendat, *membrum* fluxionibus minimè obnoxium tuetur; si deorsum propendeat, fluxionem excitans inflammationis causa fit. Itaque B prior pars propositæ orationis est, quòd unam sententiam habere posse, probéque secundùm ipsam pronunciatum esse jam declaratum sit. Altera verò, si quis sanè ipsam per se legat, hujusmodi sensum habitura est. *Eminentibus corporis partibus velut calcaneo, & coxæ positura optima est, ut neque reflectantur, neque pervertantur.* Quia verò non est additum, *positura optima est*, propterea mutilam esse sententiam quidam existimant, coguntur que priori parti ipsam connectere. Rursus autem si priori hæc connexa sit, apparet non ampliùs universalis esse C oratio; sed de solis prominentibus positura partibus. At sane qui his auscultarunt empirici, ut qui nunc ipsa aliis rationibus animadvertentes, universalem fieri protulerunt. Quin etiam non solùm hoc in libro, sed & aliis multis demonstrant Hippocratem una vel duabus rebus rationes universales docere, quum quod docetur, id evidenter præstet iis rebus conspici quæ ejusdem sunt generis, quemadmodum & nunc ex calcaneo & coxa. Quum enim omnium ejusmodi partium, quædam affecta sit, earum, *inquam* quæ molliter & æquabiliter jacere po- D stulant in figura sursum porrectæ posituram habere debent, potissimum supereminentes corporis partes quæ his indigent, qualis est calcaneus, & coxa. Sæpius à me dictum est hujusmodi interpretationem explicationis ansam præbere, alteram alteri, & quod alicui visum est, alteri probabile apparere. Quamobrem de opinione quam quis habet, quod veram esse deceat, sententiam pronunciare non oportet. Hoc igitur meminisse nos oportet, quod etiam profectò agnoscimus, in diffidentibus explanatio- E nibus, quum in ipsis speculatio servetur, eos diu exercendos non esse, qui ad artis utilitatem emigrant, in quâ morari melius est, quemadmodum etiam nunc facere præstantius. Consentientibus enim omnibus oportere partium posituram mollem esse, & æquabilem, & sursùm porrectam, potissimùm, verò quæ prominent, qualis coxa, & calcaneum; ea deinceps sequimur, quibus pronunciat, *ut neque reflectantur, neque pervertantur.* Rursus hîc quoque quæ ad artem spectat utilitas, de partium promi- F nentium positura est, peritiam consequi, si sublimiores quam deceat extiterint, quòd accidet membrum reflecti; si verò humiliores, perverti; ac maximè si prima alta sit. At quæ extra artem in oratione sunt, etiamnum plura scholia desiderant. In libro de fracturis perfectè tractatum est, quemadmodum & in aliis omnibus quæ recensuit præceptis, sic & de calcanei positura ubi ait, *calcanei autem summa cura admodum suscipienda est, ut commodam posituram sortiatur.* Atque nonnulli omnia in omnibus scribere

i

A consueverunt, & alias aliis in libris pronunciatas sententias id præceptum complexas ascribere, quod per duos dies continuos confertim non conficeretur. Atque eâ re apud eos qui sic explicant nemo librum quàm anno legit celerius, aut duobus annis. Atque jam cum in Libros de Fracturis & de Articulis Commentarios struxerimus, hîc sola commemoratio necessaria est. Si quis verò illis in libris legerit quàm celerrimè percurrens quod nunc à nobis proponitur, ad ulteriora processerit à nobis expertis doB ctus fusas disciplinas perfectos artifices efficere, non quæ per compendia traduntur. Nos tamen ejusmodi *doctrina* etiam inutiles esse profitemur, quæ nonnullam universæ speculationis collectionem paucis complectuntur.

De canali; ejus usus, utilitas, læsiones. Ubi, quando, & quousque subjiciendus, morbo priùs & læsionibus consideratis. ἢ pro οὐκ poni.

C

TEXTUS HIPPOCRATIS XIX.

CAnalis toti cruri potiùs quàm dimidio admovendus est. Ad affectionem autem spectandum, & ad cætera quæcunque manifestè lædunt.

GALENI COMMENTARIUS.

HIsce verbis eloquitur, ut qui libros de fracturis & articulis legerint, in quibus *illud manifestum*, cuilibet conspicuum esse pronuntiat. D Quædam enim hoc modo toti *hominum* generi manifesta sunt, quò etiam ante hunc textum pronunciata. Etenim omnes fractum membrum molliter & æquabiliter esse collocandum intelligunt. Non tamen præscivere canalem prout collocatur, lædere. De ipso in illo textu scripsit, cujus initium in libro de fracturis *ita legitur. Nam de canalibus qui fractis cruribus subjiciuntur, quid consulam animi pendeo.* Quamobrem autem jure sit dubius recenset: Ac rursùs eodem libro E in altero textu, cujus exordium est. *Si quis profecto ipsi femori canalem subjecerit.* Atque multis interjectis, circa orationis finem pronuntiat. *Aut igitur canalis totus adhibendus est, aut non subjiciendus.* Hæc sententia decrevit canalis usum necessarium non esse. Si quis tamen eo uti voluerit, inguine tenus, non adusque genu universo cruri subjiciendum esse. Ex illis igitur manifestum est nobis, & quod nunc proponitur, jure ipsum per se patet. Quantum enim in dictione ἢ valoris est, & vocem accipere tanquam F disjunctivam enuntiari conjunctionem oportet; sed illam pro negatione positam esse novimus. Vult enim universo cruri ita nos canalem citra læsionem subjicere, quomodo Homerus cecinit,

Tutari populum nobis, non perdere mens est.

& Thucydides,

Glacies verò affluebat.

ubi pro οὐκ ἢ posuit. Spectandum autem esse docet etiam morbum, cujus gratiâ canalis admoveatur, & quæcunque lædere solent. Mor-

εἰώθασιν, ἄλλας τὰς ἐν ταῖς ἄλλαις βίβλοις εἰρημένας ῥήσεις, τὸ αὐτὸ θεώρημα ἐχούσας παραγράφειν, ὅπερ οὐδὲ ἐν ταῖς δύο ἡμέραις συνεχέσαις, ἀθρόως ἂν γένοιτο. καὶ διὰ τοῦτο παρὰ τοῖς οὕτως ἐξηγουμένοις, οὐδεὶς ἀνέγνω βιβλίον, ἢ ἐνιαυτοῦ θᾶττον, ἢ δυοῖν. καὶ ἤδη γεγονότων εἰς τὸ περὶ ἀγμῶν, καὶ τὸ περὶ ἄρθρων ὑπομνημάτων, ὑπομνήσεως μόνης ἐνταῦθα δεῖ. εἰ δέ τις οὕτως ἐπ᾽ ἐκείνων τῶν βιβλίων ἀνέγνω, διαδραμὼν ὅτι τάχιστα τοῦτο τὸ νῦν ἡμῖν προκείμενον, ἐπέκεινα προέῃ τοῦ παρ᾽ ἐμοῦ οὐ πεπειραμένου μαθὼν ὡς διεξοδικαὶ διδασκαλίαι, τεχνίτας ἐργάζονται τελείως, οὐχ αἱ κατ᾽ ἐπιτομὴν γινόμεναι. οὐ μὴν ἀχρήστους εἶναι, καὶ τὰς τοιαύτας εἶναί φημι, σύλληψίν τινα διὰ βραχέων τῆς ὅλης θεωρίας περιεχομένας.

Περὶ σωλῆνος· ἡ τούτου χρεία, ὠφέλεια, βλάβαι· οὗ, ὅτε, καὶ ἕως οὗ ὁ σωλὴν ὑποθησόμενος, τοῦ παθήματος, καὶ τῶν βλαβῶν πρόσθεν περιεσκεμμένων. ἢ ἀντὶ οὐκ τίθεσθαι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. ιθ'.

ΣΩλῆνα παντὶ τῷ σκέλει, ἢ ἡμίσει, ἐς τὸ πάθος δὲ βλέπειν, καὶ τἄλλα ὅσα βλάπτει δῆλα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΩΣ ἀνεγνωκόσι τὸ περὶ ἀγμῶν καὶ ἄρθρων διαλέγεται, κατὰ τοὺς τοιούτους λόγους, ἐν οἷς τὸ δῆλον, ἰδιώτῃ δῆλον εἶναι λέγει. ἔνια μὲν ἐστὶ οὕτω δῆλα παντὶ τῷ γένει ἔχοντα καθάπερ καὶ τὰ πρὸ ταύτης ῥήσεως εἰρημένα. καὶ γὰρ μαλθακῶς, καὶ ὁμαλῶς δεῖν κεῖσθαι τὸ κατεαγὸς, ἅπαντες νοοῦσιν, οὐ μὴν ἅτε βλάπτεσθαι σωλῆνας τίθεσθαι, μὴ παρακηκοότες, περὶ αὐτοῦ κατ᾽ ἐκείνην ἔγραψε τὴν ῥῆσιν, ἧς ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν. περὶ γὰρ τῶν σωλήνων τῶν ὑποτιθεμένων εἰς τὰ σκέλεα τὰ κατεαγότα, ἀπορέω ὅτι συμβουλεύσω. καὶ διότι γε εὐλόγως ἀπορεῖ, διεξέρχεται, καὶ πάλιν ἐν τούτῳ βιβλίῳ καθ᾽ ἑτέραν ῥῆσιν, ἧς ἡ ἀρχὴ, σωλῆνα δὲ, ἢν μέν τις ὑπ᾽ αὐτὸν τὸν μηρὸν ὑποθείη, καὶ διελθὼν πολλὰ, κατὰ τὴν τελευτὴν τῆς ῥήσεως ἔφη. εἰ οὖν διαμπερὲς εἴη, ποιητέος ὁ σωλὴν, ἢ οὐ ποιητέος. ὁ δὲ λόγος οὕτως βούλεται, μήτε ἀναγκαίαν χρείαν εἶναι τοῦ σωλῆνος· εἰ μέν τοι τις βούλοιτο χρῆσθαι, μέχρι τοῦ βουβῶνος ὑποτιθέναι ἅπαντι τῷ σκέλει, μὴ μέχρι τοῦ γόνατος. ἐξ ἐκείνων οὖν ἐγίνετο δῆλον ἡμῖν καὶ τὸ νῦν εἰρημένον, οὐκ οὖν αὐτὸ καθ᾽ ἑαυτὸ δῆλον. ὅσον γὰρ ἐπὶ τῇ λέξει, ἢ, δυνατὸν καὶ ἀκοῦσαι τὴν φωνὴν, ὡς διαζευκτικὸν εἰρῆσθαι σύνδεσμον. ἀλλ᾽ ἐκεῖνον ἐνοήσαμεν ἀντὶ τοῦ ἀποφατικῶς αὐτὴν τετάχθαι. βούλεται γὰρ ἅπαντι τῷ σκέλει οὕτως ἡμᾶς τὸν σωλῆνα χωρὶς βλάβης ὑποβάλλεσθαι, καθάπερ Ομηρος ἔφη,

Βούλομ᾽ ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι, ἢ ἀπολέσθαι.

ὁ Θουκυδίδης δὲ,

Κρύσταλλός τε γὰρ ἐπερέου.

σκοπεῖσθαι δέ φησι χρῆναι, καὶ τὸ πάθος, οὗ χάριν ὁ σωλὴν παραλαμβάνεται, καὶ ὅσα βλάπτειν πέφυκε. τὸ μὲν

τοῦτο πάθος ἐστὶν ἰσχυρὸν σύντριμμα τῶν κατὰ τὸ σκέλος ὀστῶν, ἀκριβοῦς ἀκινήτου δεομένου τοῦ σκέλους τὴν ἴασιν. ὁ γὰρ σωλὴν ἐπαινεῖται πρός τινων, ὡς ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς χρήσιμος ἐσόμενος, ἐν οἷς ἀπὸ τῆς στρωμνῆς ὁ πεπονθὼς ἐπανίσταται. καὶ ὅτι γε αὖ εἰσὶν οὗτοι, καθ᾽ οὓς ἤτοι γε ἀποπατῆσαι δεόμενος, ἤτοι σκληρὸν τῆς στρωμνῆς μὴ φέρων, ἀπολείπει τὴν προτέραν, ἐφ᾽ ἑτέραν στρωμνὴν ἄρτι μετακομιζόμενος, αὐτὸς ἐδήλωσεν ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν. ἐδήλωσε δὲ ὅτι μέχρι τοῦ γόνατος ὁ σωλὴν γινόμενος, οὔτε κωλύει κινεῖσθαι τὸ σκέλος, ἀτηρής τέ ἐστι, καὶ θλίβει πολλάκις. ἀποβλέποντα δέ σε πρός γε τὸ πάθος, οὗ χάριν ὁ σωλὴν παραλαμβάνεται, καὶ πρὸς τὰς βλάβας ἃς ἐργάζεται, ποτὲ μὲν αἱρεῖσθαι τὸν σωλῆνα κελεύει, ποτὲ δὲ οὔ. ἐὰν μὲν γὰρ αἱ ἐξ αὐτοῦ βλάβαι μείζους ὦσι τῆς ὠφελείας, φευκτέος ὁ σωλήν. ἐὰν δὲ ὑπερβάλλῃ ἡ ὠφέλεια, παντὶ τῷ σκέλει, μὴ μέχρι τοῦ γόνατος.

A bus quidem est gravis ossium cruris fractura, ad cujus curationem crure planè immobili opus est. Canalis siquidem à quibusdam commendatur ut illis temporibus utilis futurus, in quibus æger èlecto assurgit, quod etiam hæc rursus adsunt, quibus vel æger secessum desiderat, vel strati duritiem non ferens deserit priorem, & ad alterum stratũ jam transvehitur; quod ipse in libro de fracturis declaravit. Declaravit quoque quòd canalis adusque genu admotus, minimè crus moveri prohibeat, molestus est, & sæpius comprimit. B Qui verò tùm ad morbum intueris, cujus gratiâ canalis admovetur, tùm ad eas quas excitat læsiones, te interdum canalem usurpare hortatur, interdum minimè. Nam si ex eo obortæ læsiones, ipsâ utilitate majores fuerint, canalis vitandus est; si verò noxam exuperet utilitas, toti cruri non adusque genu dumtaxat, adhibendus est.

Περὶ τῶν πέντε τῆς χειρουργίας καιρῶν φυλακτῶν, τῆς κάμνοντος παρέξεως, διατάσεως, ἀναπλάσεως, ἀποθέσεως, καὶ ἀναλήψεως τῶν πεπονθότων μορίων.

C De quinque operationis temporibus observandis, deditionis ægri; distentionis, conformationis, positurae, & suspensionis partium affectarum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κ΄.

ΠΑρεξις δὲ, καὶ διάτασις, καὶ ἀνάπλασις, καὶ τὰ ἄλλα κατὰ φύσιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XX.

Deditio ac distentio, & conformatio, & quę cętera secundùm naturam sint.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΤι παρέξις μὲν, ὅταν ὁ κάμνων ἑαυτὸν παρέχῃ τῷ ἰατρῷ θεραπευθησόμενον, εἴρηται πρόσθεν. ἐν τούτῳ δὴ τῷ καιρῷ πρῶτον, ἡνίκα μὲν σημειοῦται τὸ γεγονὸς αὐτῷ πάθος ὁ ἰατρὸς, εἶτα παρασκευάζεται πρὸς τὴν θεραπείαν. ἐν σχήματι πάντως εἶναι τινι χρὴ τὸ πεπονθὸς μέρος, καὶ τοῦτο σχῆμα κατὰ φύσιν εἶναι τοῦ μέρους εὔλογον. ὑπὸ γὰρ τοῦ παρὰ φύσιν, οὐκ ἂν γένοιτο βλάβη μικρά. μετὰ τὴν παρέξιν ἤτοι διατείνειν μόνον, ὅταν οὕτως ᾖ μικρὸν ὡς κρατήσεως μόνης χρήζειν ἐν τοῖς ὑπερκειμένοις. εὔδηλον οὖν, ὅτι καὶ κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἄμεινόν ἐστι τῷ κάμνοντι, καὶ τὸ κατὰ φύσιν σχῆμα φυλάττειν. εἶθ᾽ ἑξῆς ἐστὶν ὁ τῆς διαπλάσεως καιρὸς, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸν φυλάττεσθαι προσήκει ταὐτὸ σχῆμα· καὶ μετὰ τοῦτον τῆς ἀποθέσεως ἢ ἀναλήψεως, οὓς ἀμφοτέρους ὀνομαστὶ μὲν οὐκ εἶπεν, ἐδήλωσε δὲ διὰ τοῦ φάναι, καὶ τὰ ἄλλα.

GALENI COMMENTARIUS.

D Editionem esse, quum æger seipsum Medico curandum exhibet, antea dictum est. Primum sanè hocce tempore Medicus obortum ipsum affectum agnoscit, deinde ad curationem accingitur. At formâ quâdam partem affectam figurari oportet, hancque formam secundùm naturam partis, esse rationi consentaneam. Nam ab ea quæ præter naturam est *forma*, nequaquam parva læsio contingeret. A deditione quidem partem solam intendere oportet, quum ita sit demissa, ut solam sui retentionem in superioribus partibus desideret. E Constat igitur & hoc tempore satius esse laboranti, eam quæ secundùm naturam est formam tueri. Huic succedit conformationis tempus, in quo etiam hanc ipsam formam servari conducit. Denique subsequitur depositionis, & suspensionis tempus, quas ambas nominatim non commemoravit, sed his verbis, *& quæ cætera*, significavit.

A

Quæ ſit natura, quæ operibus ineſt; & quæ certa ſint indicia. Quid per ex quieſcente, ex communi, & ex conſuetudine intelligendum. Figuram angularem communem eſſe, & quæ ſit. Quid rectus, quid acutus, quid obtuſus & communis angulus, & angulata figura. Figurarum ſcopi. Medius inter pronum & ſupinum habitus. Articulationis ſtructuras, extenſionis circunſcriptiones diſſimiles, nec medium commune. De conſuetudinis vocibus B & indicationum imperitia.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXI.

Natura verò ineſt operibus; operis actione quid velit conjectandum eſt. Ad hęc autem ex quieſcente, ex communi, ex conſuetudine. Ex quieſcente quidem ac remiſſo rectitudines ſpectandæ ſunt, velut in manus figura. Ex communi, extenſio & inflexio, veluti figura cubiti cum brachio angularis proxima. Ex conſuetu- C *dine, quòd non alias figuras facilius ferre queant, veluti crura extenſionem. Ab ea namque figura plurimum tempus facillimè conſequerentur quæ ipſam non immutant.*

COMMENTARIUS GALENI.

Quandoquidem ſuperiori textu loquutionis, *ſecundùm naturam*, mentionem fecit, merito nunc quæ ſit ipſa natura, & quæ certa hujus indicia explanat; atque pronuntiat, *Natura verò ineſt operibus; operis actione quid velit conjectandum eſt*. Ac ſi ita dixerit; quæ ſecundùm naturam eſt figura, in actionibus ſcopus ipſarum D eſt, & uſus, ob quem agunt. *Ad hæc autem*, hoc eſt, ad ea quæ nunc ſunt propoſita deditionem, diſtenſionem, conformationem, & poſituram laborantis tanquam nullam actionem affecta parte obeuntis. Alios ſcribit inventionis figuræ ſecundùm naturam ſcopos, quos ipſe deinceps percurrit, *Ex quieſcente, ex communi, ex conſuetudine. Ex quieſcente* quidem dicit, quum nihil prorſus agit; ſed otiatur: unde rectitudines colligi denuntiat, ſicut in manu docuit, os cubiti volens ſubjici, os radii ſuperjacere. *Ex* E *communi*, interjectam inflexionis, & extenſionis ſummæ figuram, quam prope angularem figuram cubiti cum brachio eſſe profert, vocarique angularem figuram, quæ ad rectum ſit angulum, hoc eſt, ut quæ cubiti os cum brachii oſſe rectum efformet angulum. Quum autem omnia vetuſta exemplaria, *prope*, additum contineant, & qui librum explanarunt hanc ſcripturam agnoſcant, duobus modis quod dicitur vitioſum eſt, ſi quis angularem figuram ad acutum angulum acceperit, quum nimirum acutus angu- F lus nominetur, qui recto minor ſit. Nam ubi recta linea ſupra rectam lineam erecta, angulos deinceps inter ſe æquales efficit, uterque æqualium angulorum rectus eſt. Sed qui recto minor eſt acutus vocatur; quemadmodum qui major, obtuſus. Ac proinde rectus angulus ſecundùm magnitudinem eſt, qui magis & minus non ſortitur. Ampliſſima ſanè eſt numero multitudo angulorum, tum acutorum, tum obtu-

Τίς ἡ φύσις ἐν ἔργοις, καί τινα τὰ γνωρίσματα. τί ἐκ τοῦ ἐλινύοντος, ἐκ τοῦ κοινοῦ, καὶ ἐκ τοῦ ἔθεος ἐννοητέον. τὸ σχῆμα ἐγγώνιον κοινὸν εἶναι, καὶ τίς ἐστι. Τί ἡ ὀξεῖα, τί ἀμβλεῖα, καὶ κοινὴ γωνία, καὶ ἐγγώνιον σχῆμα. οἱ τῶν σχημάτων σκοποί. τὸ μέσον τοῦ ὑπτίου καὶ πρηνοῦς σχῆμα. τὰς διαρθρώσεως κατασκευὰς, οὐχ ὁμοίας, καὶ τοὺς τῆς ἐκτάσεως ὅρους μὴ ὁμοίους, μήτε τὸ μέσον κοινόν. περὶ τῆς τῶν ἐθῶν, καὶ τῶν ἐνδείξεων δυνάμεως.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. κα'.

Φύσις δὲ, ἐν μὲν ἔργοις, τοῦ ἔργου τῇ πρήξει, ὃ βούλεται τεκμαρτέον. ἐς δὲ ταῦτα, ἐκ τοῦ ἐλινύοντος, ἐκ τοῦ κοινοῦ, ἐκ τοῦ ἔθεος. ἐκ μὲν τοῦ ἐλινύοντος, καὶ ἀρεμβοῦ, τὰς ἰθυωρίας σκέπτεσθαι, οἷον τὸ τῆς χειρός. ἐκ δὲ τοῦ κοινοῦ, ἔκτασιν, σύγκαμψιν, οἷον τὸ ἐγγὺς τοῦ ἐγγωνίου πήχεος, πρὸς βραχίονα. ἐκ δὲ τοῦ ἔθεος, ὅτι οὐκ ἄλλα σχήματα φέρειν δυνατώτερα, οἷον σκέλεα ἔκτασιν. ἀπὸ τούτου γὰρ ῥήϊστα πλεῖστον χρόνον ἔχοι ἂν μὴ μεταλλάσσοντα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐπεὶ διὰ τῆς προτέρας ῥήσεως, τοῦ κατὰ φύσιν ἐμνημόνευσεν, εἰκότως νῦν ἐξηγεῖται, τίς ἡ φύσις ἐστὶν αὕτη, καὶ τίνα τὰ γνωρίσματα ταύτης, καί φησι· φύσις δὲ, ἐν μὲν ἔργοις, τοῦ ἔργου τῇ πρήξει ὃ βούλεται τεκμαρτέον, ὡς εἰ καὶ οὕτως εἶπε, κατὰ φύσιν μὲν σχῆμα, κατὰ μὲν τὰς ἐνεργείας ὁ σκοπὸς αὐτῶν, καὶ ἡ χρεία δι' ἣν ἐνεργοῦνται. ἐς δὲ ταῦτα, τουτέστι τὰ νῦν εἰρημένα, τὴν πρόεξιν, καὶ διάτασιν, ἀνάπλασίν τε, καὶ θέσιν, ὡς ἂν οὐδεμίαν ἐνέργειαν ἐνεργοῦντος διὰ τοῦ πεπονθότος μορίου, τοῦ κάμνοντος. ἑτέρους σκοποὺς τοῦ τοῦ κατὰ φύσιν σχήματος εὑρέσεως, οὓς ἐφεξῆς αὐτὸς διέρχεται γράψας, ἐκ τοῦ ἐλινύοντος, ἐκ τοῦ κοινοῦ, ἐκ τοῦ ἔθεος. ἐλινύοντος μὲν λέγων, τοῦ μηδὲν ὅλως ἐνεργοῦντος, ἀλλ' ἡσυχάζοντος. ἐξ οὗ φησὶ τὰς ἰθυωρίας λαμβάνεσθαι, καθάπερ ἐπὶ τῆς χειρὸς ἐδίδαξεν, ὑποκεῖσθαι μὲν ἀξιῶν τὸ τοῦ πήχεος ὀστοῦν, ἐπικεῖσθαι δὲ τὸ τῆς κερκίδος. ἐκ δὲ τοῦ κοινοῦ τὸ μεταξὺ σχῆμα κάμψεώς τε καὶ ἐκτάσεως ἄκρας, ὅπερ ἐγγὺς εἶναί φησι τοῦ ἐγγωνίου σχήματος πήχεος πρὸς βραχίονα, καὶ καλεῖσθαί φασιν ἐγγώνιον σχῆμα τὸ κατ' ὀρθὴν γωνίαν, τουτέστιν ἵνα τὸ τοῦ πήχεος ὀστοῦν πρὸς τὸ τοῦ βραχίονος, ὀρθὴν ἐργάζηται γωνίαν. Πάντων δὲ τῶν παλαιῶν ἀντιγράφων προσκείμενον ἐχόντων, τὸ ἐγγὺς, εἰδότων δὲ καὶ τῶν ἐξηγησαμένων τὸ σύγγραμμα, ταύτην τὴν γραφὴν, κατὰ δύο τρόπους μοχθηρὸν γίνεται τὸ λεγόμενον, ἐάν τις ἐγγώνιον ἀκούῃ σχῆμα κατ' ὀξεῖαν γωνίαν, ὀξείας δηλονότι γωνίας ὀνομαζομένης, ἥτις ἂν ἐλάττων ᾖ τῆς ὀρθῆς. ὅταν μὲν εὐθεῖα ἐπ' εὐθείας σταθεῖσα, τὰς ἐφεξῆς γωνίας ἴσας ἀλλήλαις ποιεῖ, ὀρθὴ ἑκατέρα τῶν ἴσων γωνιῶν ἐστι. ἡ δὲ τῆς ὀρθῆς ἐλάττων, ὀξεῖα καλεῖται, καθάπερ ἡ μείζων, ἀμβλεῖα. καὶ τοίνυν ἡ μὲν ὀρθὴ γωνία, κατὰ μέγεθός ἐστι, οὐκ ἔχουσα τὸ μᾶλλόν τε, καὶ ἧττον. ἀπειρόπληθον δὲ ἀριθμῷ τὸ πλῆθός ἐστι, τῶν ὀξειῶν τε, καὶ ἀμ-

βλειῶν ὑπαρχουσῶν. ἀπαρέγκλιτος μὲν γὰρ ἡ ὀρθὴ γωνία, διότι καὶ ἡ ἐφισταμένη κατ' εὐθείας, εὐθεῖαν τηνικαῦτα τὴν θέσιν ἐργάζεται δυοῖν θατέρων ὀρθῶν γωνιῶν, ὅταν ἀπαρέγκλιτος ἐφίσταται. κέκληκε δὲ αὐτὴν ὀρθὴν ἐργαζομένην γωνίαν, πρὸς τὸ ἕτερον μέρος τῆς ὑπερβεβλημένης εὐθείας. καὶ ἡ κλίσις αὐτῆς, τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον ἀναρίθμητον ἔχει πλῆθος.

Οἷον οὖν ἐστὶ τὴν ὀρθὴν γωνίαν ἑρμηνεῦσαι βουληθέντα, λέγειν ἐγγὺς εἶναι τῆς ὀξείας. ἡγεῖται μὲν γὰρ ἡ τῆς ὀρθῆς νόησις, ἕπεται δὲ ἡ τῆς ὀξείας, ὅτι ἡ μὲν ὀρθὴ μία, καθάπερ εἶπον, ἄπειροι δὲ κατὰ πλῆθος αἱ ὀξεῖαι. τὸ μὲν οὖν ἐγγὺς εἶναι τῆς ὀρθῆς, ὀξεῖαν τινὰ γωνίαν εἰκότως ἄν τις εἴποι. παμπόλλων γὰρ οὐσῶν αὐτῶν, ταύτην νοήσομεν ἐγγὺς εἶναι τῆς ὀρθῆς, ἣ τῆς ὀρθῆς ἂν ἀπολείπεται βραχὺ, καὶ μὴ πάνυ τὴν συμβολὴν τῶν ἐργαζομένων αὐτὴν εὐθειῶν ὑποξυνομένην ἔχει. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τῶν ἀμβλειῶν παμπόλλων οὐσῶν, ἐκείνας νοήσομεν ἐγγὺς εἶναι τῆς ὀρθῆς, ὅσαι τὴν συμβολὴν τῶν ἐργαζομένων αὐτὰς εὐθειῶν, ἔχουσι μετρίως ἀμβλεῖαν, ἐγγὺς δὲ τῆς ὀξείας εἶναί τινα γωνίαν, ἀδιανόητον μὲν, οὐκ οὔσης μιᾶς τῆς ὀξείας γωνίας ἣ ἐγγώνιον ἔχει σχῆμα καὶ προσέτι διὰ τὸ μὴ ἐγγώνια διὰ τοῖν δυοῖν γγ μήτε εὐγώνιας, διὰ τῆς ευ συλλαβῆς κεκλῆσθαι σχήματα, πρὸς μηδενὸς τῶν Ἑλλήνων, ἕνα γωνίαν ὀξεῖαν ἔχει· τὰ μέν τοι τὴν ὀρθὴν ἔχοντα γωνίαν εὐγώνια, διὰ τῆς ευ διφθόγγου, καὶ ἐγγώνια διὰ τοῖν δυοῖν γραμμάτοιν καλοῦσιν· μήτε οὖν ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀκούειν ἐγγώνιον, τοῦ κατ' ὀρθὴν γωνίαν συγκειμένου σχήματος, ὅπερ γίγνεσθαι πέφυκεν, ὅταν ὀρθὴν γωνίαν ὁ πῆχυς ἐργάζεται πρὸς βραχίονα. ζητεῖν δὲ διὰ τί προσέθηκεν Ἱπποκράτης τὸ ἐγγύς· ὥσπερ οὖν εἰώθαμεν λέγειν πολλάκις, ἐροῦ καὶ νῦν· ἀσαφεῖς λέξεις ἐπιστημονικὴν μὲν οὐκ ἔχουσιν ἐξήγησιν. ἐὰν δὲ τὸ πιθανὸν μετὰ τοῦ καὶ προλεγόμενον ἀληθὲς εἶναι, καὶ μὴ μάχεσθαι τῇ γνώμῃ τοῦ συγγράμματος τοῦ συγγραφέως, ἀποδέχεσθαι χρή. τούτου τοίνυν ἐχόμενος τοῦ σκοποῦ, πειράσομαι τὴν ἐγγὺς φωνὴν ἐξηγήσασθαι. λέγω δὲ, τὸ μὲν ἐγγώνιον σχῆμα, τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον οὐκ ἔχειν, ἓν γάρ ἐστιν. ἡμᾶς δὲ μάλιστα μὲν οὐ δύνασθαι τοιοῦτον σχῆμα τῆς χειρὸς ἐργάζεσθαι, καθ' ὃ διαβεβαιώσαιτο ἄν τις ἀπαρεγκλίτως ὀρθὴν εἶναι γωνίαν, τῆς τῶν ὀστῶν συμβολῆς, ἀρκεῖν ἡμῖν, εἰ μὴ πόῤῥω τούτου σχηματισαίμεθα. ἔπειτα δὲ, οὐδὲ βούλεται τοιοῦτον σχῆμα τῆς ὅλης χειρὸς εἶναι. ἐπιδείξω γὰρ αὐτῆς τὸ κατὰ φύσιν σχῆμα, πλησίον μὲν τῆς ὀρθῆς γωνίας, ἀποκεχωρηκὸς δὲ βραχὺ πρὸς τὴν ἀμβλεῖαν, ὅπερ ἐστὶ πρὸς τὴν ἔκτασιν ῥέπον. ἡ δὲ ἀπόδειξίς μοι τοῦ λόγου γενήσεται, δι' ὧν καὶ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης ἔγραψεν. ἐκ γὰρ τοῦ ἠλινύοντος ἔφη, καὶ τοῦ ἔθεος εὑρίσκειν ἡμᾶς τὰ κατὰ φύσιν σχήματα. ταῦτα δὲ ἄμφω συντεθέντα σκοπὸν ἕνα ποιεῖ σύνθετον, ὡς εἰ καὶ οὕτως τις εἴπῃ, ἐν οἷς ἠρεμοῦντες εἰθίσμεθα σχήμασιν ἕκαστον τοῦ σώματος

A sorum. Rectus enim angulus indeclinabilis existit. Quandoquidem recta linea supra rectam lineam incumbens, rectum tunc duorum aliorum angulorum ortum efficit, quum neutro propendens instet. Rectam autem lineam vocavit, quæ rectum efficit angulum ad alteram superjectæ rectæ lineæ partem. Atque ipsius propensiones majores aut minores habentur multitudine innumerabiles.

O	P	Q	R
Angulus obtusus.	Acutus.	Angulus rectus.	Acuti plures.

B

Quicunque ergo rectum angulum explicare voluerit, prope acutum esse dicere non potest. Præcedit enim recti intelligentia, sequitur verò acuti, quòd (ut enuntiavi) rectus sit unus, acuti verò numero infiniti. Acutum ergo aliquem angulum prope rectum esse quisquam merito dixerit. Quum enim plurimi sint anguli, illum esse prope rectum intelligemus qui à recto paululùm discedit; neque admodum concursum rectarum linearum angulum ipsum construentium subacuantem habet. Eodem C verò modo ex quamplurimis quoque qui dantur angulis, eos intelligemus prope rectum esse quicunque linearum rectarum rectos angulos construentium concursum modicè obtusum continent. At prope acutum esse aliquem angulum incomprehensibile quidem est, tùm quòd angulus non sit unus qui angulatam figuram sortitur, tùm præterea quòd *angulatas* ἐγγωνίας per duplex γγ, aut *directas* εὐγωνίας per ευ syllabam figuras Græcorum nemo vocaverit, angulum acutum non habet. Sed quæ rectum angulum sortiuntur figuræ, eas εὐγωνίας per ευ diphthongum, & ἐγγωνίας per γγ duas literas voci- D tant. An igitur necesse est ἐγγώνιον angulatam accipere figuram, quæ ad rectum angulum constituitur, quæque fieri consuevit, quum rectum angulum cubitus cum humero efficit? Quærere verò cur Hippocrates, *prope*, addidit! Quemadmodum igitur sæpiùs loqui consuevimus, etiam nunc respondebimus. *Obscuræ quidem orationes effectricem scientiæ explanationem non habent.* Sed si quid probabile sit, simulque verum sit quod prædicatur, neque authoris libri sententiæ repugnet, accipiendum est. Huic igitur scopo E incumbens experiar hanc vocem, *prope*, explicare. Dico verò angulatam, quum una sit, figuram & magis & minus non suscipere; Nos autem potissimum quidem non posse hujusmodi manus figuram construere, quâ quis affirmaverit citra propensionem ullam, rectum ossium commissuræ dari angulum, sed satis nobis esse, si non procul ab eo figuram formaverimus. Quandoquidem non decernit talem esse universæ manus figuram. Demonstrabo siquidem F ipsius quæ secundùm naturam est figuram, recto angulo proximam esse, sed paululum ad obtusum decedere; quod est ad extensionem propendere. Demonstratio verò propositi mihi ab iis præceptis oborietur, quæ ipse etiam scriptis tradidit Hippocrates. Nam ex quiescente, dixit, & consuetudine, profitetur nos eas quæ secundùm naturam sunt figuras invenire. Hæc ambo conjuncta scopum unum compositum efficiunt, ac si quis ita dixerit: Quibus in figuris quum otiamur, singulas corporis partes habere consuevimus,

ſuevimus, hæ in curationibus eligendæ ſunt: Conſtat enim primum idonearum figurarum ſcopum indolentiam eſſe. Hac ſanè prætermiſſa doloribus laborantium neminem alia in figura plurimâ temporis viciſſitudine partem affectam collocaſſe manifeſtum eſt. Itaque ſi homines otiari conſideraveris, plerunque manus inter ſummam extenſionem, & extremam flexionem non planè medias comperies, ſed quæ ad extenſionem propendeant. Illud autem accidit in altera figurarum oppoſitione. Quum enim omnes homines defeſſi ſunt, ſeſe expandunt, & habitum doloris maximè vacuum eligunt ad quem medium inter planè ſupinum, & ſummè pronum accedunt, ad pronum tamen paululum declinare coguntur. Quum igitur vellet Hippocrates hæc explicare, nec haberet quo ſermonem extenderet, *prope*, addidit. Cæterum figurarum manus omnium quæ doloris maximè vacua eſſe nunc à me pronunciatur, ipſam accuratè norunt etiam quicunque hujuſmodi artis operum periti ſunt, ſi hanc orationem perceperint, iique *potiſſimum* quod per ſe veritatem agnoſcant. Obſtringi verò eum oportet qui quemcunque librum explicat, & authoris ſententiam, & rei propoſitæ veritatem tueri, in quibus dubia eſt propter obſcuritatem authoris ſententia. Quod verum eſt, id tueri oportet; ſic enim & diſcentibus oborietur utilitas. Hunc igitur ſcopum in omnibus explicationibus ſervare nitimur. Nonnulli explanatores etiamſi velint ipſum aſſequi, nequeunt, ut qui operum artis ſint expertes, & ad ſophiſticam peritiam deflectant, quique verbo tenùs Medici vocantur, evaſerint, ob quos etiam qui ratione probè utuntur, eos vulgus habet ſuſpectos. Hæc profectò meminiſſe neceſſe eſt, etiamſi paucies in orationem cadant. Jam verò emigrandi tempus eſt *nobis* ad propoſitæ orationis tenorem *acceſſuris*. Quemadmodum inter ſupinum & pronum habitus minimè dolorem excitat, cui plurimo vitæ tempore pœnè omnes conſueti ſunt: ita etiam hîc ad extenſionis crurum figuram accedit. In hac enim plurimum tempus crura immutabilia continere poſſumus. Quod autem etiam neceſſarium non ſit in alterum *habitum* minùs doloris vacuum *membrum* immutare, cum propriâ demonſtrationis causâ, in commentariis de muſculis demonſtravimus, id non demonſtrationem, ſed commemorationem deſiderat, quemadmodum & illud quod celeriter ad eundem habitum rurſum revertamur. At cauſam aperire neceſſe non eſt, quum longiorem orationem poſtulet. Satius enim eſt ſervatâ Hippocratis ad unguem ſententiâ, pro cauſæ explicatione, aliud quicquam utilius proferre, quod juvenibus conferat, quæ cauſa à nobis libro de motu muſculorum conſcripta eſt. Nam in humeri cum cubito articulatione ſecundùm naturam eſt habitus inter excedentium extremorum utrumque medius, ultra quem neque manum extendere, neque magis etiamnum flectere poſſumus. Atque apparet, contingitque oſſibus carne nudatis, aut cubiti cavitate, quam duæ cornices circunſcribunt. Completa verò eſt etiam modo quodam cardinato humeri ambitu, quem medii condyli complectuntur. In extremis extenſionibus poſterior cubiti cornix, poſteriorem humeri ca-

A μέσον ἔχειν, αἱρετέα ταῦτά ἐστι, καὶ κατὰ τὰς θεραπείας. εὔδηλον γὰρ, ὡς ὁ πρῶτος σκοπὸς τῶν ἐπιτηδείων σχημάτων ἐστὶν, ἡ ἀνωδυνία. ταύτην οὖν εὔδηλον ὡς οὐδεὶς τῶν ἀλγούντων ὑπερβὰς, ἐν ἄλλῳ ἂν σχήματι τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ χρόνου σχηματίσαι τὸ μόριον. ἐὰν οὖν ἐπισκέψῃ τοὺς ἀλγοῦντας ἀνθρώπους, εὑρήσεις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰς χεῖρας καταπιθεμένας, οὐκ ἀκριβῶς μέσας ἐκτάσεως ἄκρας, καὶ κάμψεως ἐσχάτης, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἔκτασιν ἑρπούσας. τὸ δὲ αὐτὸ συμβέβηκε, καὶ B κατὰ τὴν ἑτέραν ἀντίθεσιν τῶν σχημάτων. ἐν γὰρ τῷ κεκμηκότι ἀναπέπλασθαι μάλιστα ἐρρωμένην οἱ πάντες ἄνθρωποι τὸ ἀνωδυνώτατον σχῆμα, πρὸς μὲν τὸ μέσον ἔρχονται τοῦτε ἀκριβῶς ὑπτίου, καὶ πρηνοῦς ἐσχάτως, ἐκκλίνουσι δὲ βίᾳ βραχὺ πρὸς τὸ πρηνές. ὁ μὲν οὖν Ἱπποκράτης ταῦτα διελθεῖν βουλόμενος, προσέθηκε τὸ, ἐγγὺς, οὐκ ἔχων διατείνεσθαι. τὸ μέν τοι τῶν σχημάτων τῆς χειρὸς ἁπάντων ἀνωδυνώτατον εἶναι τὸ νῦν ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενον, ἀκριβῶς οἴδασιν καὶ ὅσοι τρίβωνές εἰσι τῶν τοιούτων ἔργων τῆς τέχνης ἀκούσαντες τὸν λόγον τοῦτον, οἱ δὲ, ὅτι C γνωρίζουσι τὴν κατ' αὐτὸν ἀλήθειαν. ἐλέγχεσθαι δὲ δεῖ τὸν ἐξηγούμενον ὁποιονοῦν σύγγραμμα, τῆςτε τοῦ συγγραφέως γνώμης, καὶ τῆς τοῦ λεγομένου πράγματος ἀληθείας. ἐν οἷς οὖν ἄδηλόν ἐστι διὰ τὴν ἀσάφειαν ἡ τοῦ συγγραφέως γνώμη. τὸ δὲ ἀληθὲς χρὴ φυλάττειν, οὕτως γὰρ καὶ τοὺς μανθάνοντας ὠφελεῖσθαι συμβήσεται. τοῦτον οὖν τὸν σκοπὸν ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐξηγήσεσι πειρώμεθα φυλάττειν. ἔνιοι δὲ τῶν ἐξηγητῶν οὐδ' ἂν ἐθελήσωσι, τυχεῖν αὐτοῦ δύνανται, τῶν μὲν ἔργων τῆς τέχνης ἀπείρως ἔχοντες· ἐπὶ δὲ τὸ D σοφιστικὸν εἶδος ἐκτετραμμένοι, καὶ γνωσθέντες οἱ καλούμενοι λογικοὶ ἰατροὶ, δι' οὓς καὶ οἱ καλῶς χρώμενοι τῷ λόγῳ παρὰ τοῖς ἰδιώταις ὑποπτεύονται. τούτων μὲν δὴ χρὴ μεμνῆσθαι, κἂν ὀλιγάκις λέγονται, μεταβαίνειν δὲ ἤδη καιρὸς ἐπὶ τὰ συνεχῆ τῆς προκειμένης ῥήσεως· ὥσπερ τοῦτε ὑπτίου καὶ πρηνοῦς ἀνωδυνώτατόν ἐστι, καθ' ὃ πλείστῳ χρόνῳ τοῦ βίου συνειθισμένοι σχεδὸν ἅπαντές εἰσι· προσχωρεῖ δὲ, καὶ τοῦτο τῷ τῆς ἐκτάσεως. ἐν τούτῳ γὰρ τῷ σχήματι πλεῖστον χρόνον ἔχειν δυνάμεθα τὰ σκέλη μὴ μεταβάλλοντες. ὅτι δὲ καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι μὴ μεταλλάττειν εἰς ἕτερον ἧττον ἀνώδυνον, ἐν E τοῖς περὶ μυῶν ὑπομνήματι δέδεικται, μετὰ τῆς οἰκείας αἰτίας μεταβαλεῖν, οὐκ ἀποδείξεως, ἀλλ' ἀναμνήσεως χρήζει, καθάπερ γε καὶ ὅτι διὰ ταχέων ἐπανερχόμεθα πάλιν ἐπ' αὐτό. τὴν δ' αἰτίαν οὐκ ἀναγκαῖον λύεσθαι, μακροτέρου λόγου δεομένην. ἄμεινον γὰρ ἀντὶ τοῦ τὴν αἰτίαν εἰπεῖν, ἕτερόν τι χρησιμώτερον, τοὺς νέους ὠφελῆσαι, μετὰ τοῦ φυλάττειν ἀκριβῶς τὴν Ἱπποκράτους γνώμην, καταλελεγμένην πρὸς ἡμῶν ἐν ταῖς περὶ μυῶν κινήσεσιν. ἐν γὰρ τῇ τοῦ βραχίονος πρὸς τὸν πῆχυν διαρθρώσει, F τὸ κατὰ φύσιν ἐστὶ σχῆμα μέσον τῶν ὑπερβολικῶν ἑκατέρου, καθ' ὃ μήτε ἐκτεῖναι, μήτε κάμψαι μᾶλλον ἔτι δυνάμεθα, καὶ φαίνεταί γε τυγχάνον τῆς σαρκὸς τῶν ὀστῶν γυμνουμένων, ἡ τοῦ πήχεος βαθμοῦ, ἣν ὁρίζουσιν αἱ δύο κορῶναι. πεπληρωμένη δὲ, καὶ ὡς ὑπὸ τῆς γιγγλυμοειδοῦς τοῦ βραχίονος περιφερείας, ἣν οἱ μέσοι περιλαμβάνουσι κόνδυλοι. κατὰ δὲ τὰς ἐσχάτας ἐκτάσεις, ἡ ὄπισθεν κορώνη τοῦ πήχεος, εἰς τὴν ὀπίσω βαθμίδα τοῦ βραχίονος

ἐμβαίνουσα, καθάπερ ἡ πρόσθεν ἐν ταῖς ἐσχάταις καμπαῖς. καὶ ὅσοι φύσει θατέραν ἔχουσι τὴν ὀπίσω κοιλότητα, πλέον τῆς ἄκρας ἐκτάσεως, εἰς τὴν ἐκτὸς χώραν ἀπάγουσι τὸν πῆχυν, ὥσπερ αὖ πάλιν οἱ τοῦ προσήκοντος ἐνδεέστεροι, οὐκ ἀκριβῶς ἐκτείνουσιν. ὡς δὲ αἱ κατασκευαὶ τῆς διαρθρώσεως οὐχ ὅμοιαι πᾶσίν εἰσιν, οὐδὲ ἀκριβεῖς ὅροι τῆς ἐκτάσεως ἐπὶ πάντων, οὕτως οὐδὲ ἡ μεσότης ἡ αὐτὴ πᾶσιν ἔσται. ὅταν οὖν τὸ μῆκος τῆς ἄκρας ἐκτάσεως καὶ κάμψεως σχῆμα κατὰ φύσιν εἶναι λέγωμεν, οὐ κατακριβωμένως, ἀλλ' ἐν πλάτει νοεῖσθαί σε χρὴ τὸ μέσον τοῦτο, καλεῖ δὲ ὁ Ἱπποκράτης αὐτὸ κοινόν. ἀλλ' ὥσπερ ἀδύνατόν ἐστι, κατὰ τὸ ἀκριβέστατον ἐν μέσῳ σχήματι καθιστάναι τὴν χεῖρα, καθ' ὃ μηδὲ βελόνης πάχος ἑλεῖν, ἢ προσθεῖναι δυνατόν ἐστιν, οὕτως οὐ χρὴ μέσου τοῦδε πόρρω σχηματίζειν τὴν χεῖρα. κατὰ τοῦτο γὰρ ὁ τεχνικὸς στοχασμὸς, τοῦ μὴ τεχνικοῦ διαφέρει, τοῦ μὲν τεχνικοῦ πλησίον ἀφικνουμένου τῆς ἀκριβοῦς συμμετρίας, τοῦ δὲ ἰδιώτου πλεῖστον ὅσον ἐνίοτε σφαλλομένου. δύναιτο ἂν οὖν καὶ κατὰ τοῦτο ὁ Ἱπποκράτης συμβουλεύειν, τὸ ἐγγὺς τοῦ ἐγγωνίου σχήματος φυλάττειν, ἐγγώνιον μὲν καλῶν τὸ κατ' ὀρθὴν γωνίαν, ἀξιῶν δὲ στοχαζομένους ἡμᾶς αὐτῆς, μὴ πόρρω τῆς ἀκριβοῦς ἀφικνεῖσθαι συμμετρίας. ὃ, δὲ ἔφην ἐγὼ διδάξειν τοὺς νέους, χρησιμώτατον ἐς τὰ παρόντα, καὶ δὴ φράσω, μεγίστην ἐν πᾶσι τοῖς κατ' ἰατρικὴν δύναμιν ἔχειν τὸ ἔθος, ὡς ἐπίκτητον αὐτὸ φύσιν ὑπὸ τῶν μεγίστων ἰατρῶν ὠνομάσθαι. φαίνεται δὲ καὶ Ἱπποκράτης ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις σκοποῖς ἀεὶ τιθέμενος αὐτὸ, καὶ δύναμιν ἐνδείξεως ἀπονέμων δευτέραν, ἐπὶ προτέρας δηλονότι τῆς κατὰ φύσιν ὑπέλαβον εἶναι τὴν κατ' αὐτὴν ἀκριβῶς ἰδέαν σχήματος, ὡς ἐπὶ πάντων τῶν καμνόντων ποιεῖσθαι, ἀλλ' ὑπαλλάττειν ἐφ' ἑκάστου τοῖς ἔθεσιν ὁ μὲν οἰκείως. ἐνίους μὲν ἑωρῶν δι' ὅλης ἡμέρας καθημένους, ὅσοι τέχνας ἑδραίας ἔχουσι, ἐνίους δὲ ἑστῶτας, ἢ βαδίζοντας· εὔλογον οὖν ἔδοξέ μοι μᾶλλον ἐκτεταμένον σχηματίζειν τὸ σκέλος, ἐφ' ὧν εἴθισται πλείστῳ χρόνῳ τοῦτο ἔχειν τὸ σχῆμα, καθάπερ καὶ ἧττον ἐκτεταμένον, ἐφ' ὧν δι' ὅλης ἡμέρας κέκλιται, καὶ τῇ πείρᾳ καταβασανίσας, αὐτὸ τοιοῦτον εὗρον ὑπάρχειν, ὁποῖον καὶ ἤλπισα. καὶ περὶ τῶν χειρῶν, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον δεῖ μὲν ἐγγὺς τοῦ ἐγγωνίου σχήματος χρῆναι σχηματίζειν αὐτὰς, ἀλλὰ εἰς τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον, ἐκ τῶν ἐθῶν λαμβάνειν τὴν ἔνδειξιν. ἐπεὶ δὲ καὶ διὰ τῆς πείρας ἁπάσας τὰς λογικὰς οἱ ἄνθρωποι ἐπινοίας κρίνουσιν, ἐμαρτυρήθη τὸ πρᾶγμα, βεβαίαν ἤδη τὴν πρόγνωσιν ἔχον, οὐδὲ τοῦτο ἐφθόνησε τῆς εὑρέσεως. ὑπὸ πάντων οὖν τῶν φίλων βασανισθὲν τὸ θεώρημα, βέβαιον ἤδη γέγονε χρησιμώτατον εἰς τὰ τοιαῦτα, καὶ τὸν Ἱπποκράτην τοίνυν εἴπομεν ὑπαλλάττειν μὲν ἀξιοῦν τὸ ἀκριβὲς ἐγγώνιον σχῆμα, τῇ διαφορᾷ τῶν ἐθῶν, τὴν ἀλλαγὴν δὲ βραχεῖαν ποιεῖσθαι, τουτέστιν ἐγγὺς τοῦ ἐγγωνίου σχήματος.

A vitatem subit, quemadmodum anterior per extremas flexiones anteriorem. Quicunque verò alteram habent à natura posteriorem cavitatem summâ extensione ulteriùs, ad exteriorem regionem cubitum reducunt; quemadmodum contrà qui parciùs quàm deceat *cavitatem sortiuntur*, non planè cubitum extendunt. Ut autem articulationis structuræ non omnibus sunt similes, neque certæ in omnibus extensionis circunscriptiones: sic neque medium idem erit in omnibus. Quare quum summæ extensionis & flexionis habitum secundum naturam esse dicimus, non planè ad unguem, sed in latitu- B dine medium hoc tibi intelligendum est, quod commune vocat Hippocrates. Verùm quemadmodum impossibile est in medio habitu manum exquisitissimè collocare, cui aciculæ crassitudinem demere aut addere nequeas: sic manus ab hoc medio non procul figuranda est. Quamobrem artificiosa conjectura ab artis experte differt, quod artificiosa ad exquisitam commoderationem propè accedat, idiotæ verò quamplurimum nonnunquam oberret. Posset itaque Hippocrates hujus rei gratiâ decernere figuram propè angularem servandam esse, an- C gularem vocans quæ ad rectum est angulum; ut qui nos ipsam conjecturis non procul ab exquisita commoderatione consequuturos esse censeat. Ego verò, quod protuli, me juvenes docturum maximæ utilitatis, profectò expositurus sum, consuetudinem nimirum ad omnia in Medicina ita maximam facultatem habere, ut ipsa à præstantissimis Medicis natura ascititia nominata sit. Atque videtur Hippocrates semper ipsam inter scopos maximè necessarios statuere, & ipsi secundum indicationis imperium tribuere, idque priori videlicet *indicatio-* D *nis* à natura petitæ *imperio* inferius esse, & per se habitus formam, nempe in omnibus ægrotis introducere, imò pro cujusque consuetudinibus penitus variare. Nonnullos quidem amicè visi totum diem sedentes, qui artes sedentarias profitentur, quosdam verò stantes, aut ambulantes; quare meritò censui ego magis iis extensum crus figurandum esse, qui plurimo tempore hanc tenere figuram consueverunt; quemadmodum *contra* minùs extensum quibus universum diem crus discubuit. Atque experimento re comprobatâ, hanc ipsam comperi, E qualem speravi. De manibus quoque eâdem ratione dicendum est, prope angularem figuram ipsas formandas esse, sed ad angulum obtusiorem, vel acutiorem ex consuetudinibus sumendam indicationem. Quia verò omnia rationis inventa homines experimento dijudicant, propterea quæ res testimonio comprobata est, jam certam prænotionem habet, hæc inventa minimè negantem. Itaque hoc præceptum ab amicis omnibus exploratum jam constans ad hæc in usum jam receptum est. Ergo Hippocratem diximus voluisse quoque habitum angulatum pro consuetudinum differentiis immutare, mutationem verò exiguam, hoc est, prope angulatam formam constituere.

Unde error interpretationis rerum multarum paucis comprehensæ; Quatuor esse operationis tempora. Quid & unde habitus; & quid intelligitur per bene posita, & bene figurata.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXII.

At in mutatione ex distensione ad habitum, aut posituram; hæc se habent similia, musculi, venæ, nervi, ossa, aut maximè bene posita, & bene figurata.

COMMENTARIUS GALENI.

Hæc superiùs etiam pronunciata sunt; si quis autem ea prorsus detraxerit, doctrina non lædetur. Accidit enim in hujusmodi libris, qui rerum multarum interpretationem brevi oratione continent, aliter atque aliter interdum Authorem res ipsas scribere, se spectantem quibus dictionibus ipse magis sit usurus; posteà librarium earum nonnullas in marginibus, nonnullas etiam in fronte scriptas comperisse, & universas in libri fundo conscripsisse, quo potissimùm ordine meritò impositas esse ipse censuerit. Quod igitur in proposita oratione declaratur, id ejusmodi est. Plura diximus esse curando *ægro* tempora. Primum *accessionis* quo ad Medicum accedit qui aliqua in figura partem affectam prorsus habet. Alterum deinde *deditionis* quo sese Medicis exhibet, quis ipsi affectus acciderit, & quâ præparatione ad curationem opus fuerit cognituris. Tertium deinceps *præparationis* eorum est tempus. Huic succedit *porrectionis*, à quo mox in fracturis quidem *conformationis* tempus est; in luxationibus verò repositionis; post hoc, illud deligationis. Postremum denique omnium *suspensionis* quidem in manu, *depositionis* verò *remorantis* in crure, & in dorsi & capitis regionibus tempus existit. Ἕξιν *habitum* itaque pronuntiavit in proposito παρὰ τὸ ἔχειν *à verbo habere*, quòd eo post deligationem tempore peritiam devinciendarum statum contineat. Huic è regione posituram opposuit partium depositarum, quæ tres numerantur, crura, caput, & tota spina. Quare hîc habitum nostrum mente percipiemus, quemadmodum in cæteris; qualis in claviculis, manibus, lateribus, & scapulis, utrisque malis, & si qua pars sit hujusmodi. Decernit enim in enarratarum partium mutatione nonnullas rectè jacere, quæ *nimirum* posituras subire queunt; eas perbelle continendas esse. Quæ partes collocatæ sunt, eas bellè positas nominavit, bene verò figuratas, alias. Cæteræ namque pro dictorum temporum ratione diversæ sunt. Cæterùm communis in omnibus unus & idem est naturalis partium status, ad quem eum inspicere jubet qui integro tempore factam deligationem diutiùs servandam conjicit. Si namque aliam figurâ deligationem struxerimus, in aliam quoque postremo tempore musculorum, nervorum & venarum positura mutabitur, *neque* etiam erunt *bene disposita, neque bene conformata.*

A Ὅθεν σφάλμα τῆς ἑρμηνείας πολλῶν πραγμάτων διὰ βραχείας λέξεως περιειλημμένης. τέσσαρας εἶναι τῆς χειρουργίας χρόνους. τί, καὶ ὅθεν ἕξις. καὶ τί κατὰ τὰ εὔθετα, καὶ εὔσχετα ἐννοεῖται.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κβʹ.

Ἐν δὲ τῇ μεταλλαγῇ ἐκ διατάσιος, ὅμοια ταῦτα ἔχουσιν, εἰς ἕξιν, ἢ θέσιν, μύες, φλέβες, νεῦρα, B ὀστέα, ἢ μάλιστα εὔθετα, καὶ εὔσχετα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ταῦτα καὶ πρόσθεν εἴρηται, κἂν παντελῶς αὐτὰ περιέλοι τις, οὐδὲν ἡ διδασκαλία βλαβήσεται. συμβαίνει δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις βιβλίοις, ὅσα πολλῶν πραγμάτων ἑρμηνείαν ἔχει διὰ βραχείας λέξεως, ἄλλως καὶ ἄλλως ἐνίοτε τὸν γραφέα τὰ αὐτὰ πράγματα γράφειν, ἑαυτὸν σκοπούμενον ᾗ τινι λέξει χρήσηται μᾶλλον, εἶθ' εὑρόντα τὸν βι- C βλιογράφον, ἐνίας μὲν αὐτῶν ἐν τοῖς μετώποις γεγραμμένας, ἐνίας δὲ κατὰ τοῦ μετώπου πάσας ἔγραψε τῷ ἐδάφει τοῦ συγγράμματος, ἐν ᾗ κάλλιστα τάξει δόξουσιν εὐλόγως ἐγκεῖσθαι. τὸ γοῦν κατὰ τὴν προκειμένην λέξιν δηλούμενον, ἐστὶ τοιοῦτον. πλείονας ἔφην εἶναι καιροὺς τῷ θεραπευομένῳ· πρῶτον ἐν ᾧ παραγίνεται πρὸς τὸν ἰατρὸν, ἐν τινὶ σχήματι τοιούτῳ ἔχων τὸ πεπονθὸς μέρος. εἶθ' ἑξῆς ἄλλον, ἐν ᾧ κατεσκευάσθη τοῖς ἰατροῖς ἑαυτὸν παρέχει γνωσομένοις τί τό, τε συμβεβηκὸς αὐτῷ πάθημά ἐστι, καί τινος δεῖται παρασκευῆς εἰς θεραπείαν. εἶθ' ἑξῆς, ὁ τῆς τούτων πα- D ρασκευῆς χρόνος, καὶ μετ' αὐτὸν, ὁ τῆς διατάσεως, εἶτα μετὰ τοῦτον, ἐπὶ μὲν τῶν καταγμάτων, ὁ τῆς διαπλάσεως, ἐπὶ δὲ τῶν ἐξαρθρημάτων, ὁ τῆς ἐμβολῆς, εἶθ' ὁ τῆς ἐπιδέσεως μετὰ τοῦτον. ὕστατος δὲ πάντων ὁ τῆς ἀναλήψεως μὲν ἐπὶ χειρὸς, ἀποθέσεως δὲ ἐπὶ σκέλους, καὶ τῶν κατὰ νῶτα καὶ κεφαλὴν χωρίων. ἕξιν οὖν εἴρηκεν ἐν τῇ προκειμένῃ λέξει, παρὰ τὸ ἔχειν τὴν ἐν τῷ μετὰ τὴν ἐπίδεσιν καιρῷ κατάστασιν τῶν ἐπιδεδεμένων. ἀντιδιήρηκε δὲ αὐτῇ τὴν θέσιν ἀποτιθε- E μένων, ἢ τριῶν γιγνομένων, ἅπερ ἐστὶ τὰ σκέλη, καὶ ἡ κεφαλὴ, καὶ ἡ σύμπασα ῥάχις, ὡς τὴν ἕξιν ἡμῶν ἀκούσωμεν ὡς ἐπὶ τῶν ἄλλων, οἷον ἐπί τε κλειδῶν, καὶ χειρῶν, καὶ πλευρῶν, ἀκρωμίου τε, καὶ ὠμοπλάτης, καὶ γένυος ἑκατέρας, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιοῦτον. βούλεται γὰρ ἐν τῇ μεταβολῇ τῶν εἰρημένων χρόνων τὰ πεπονθότα μόρια, τὰ μὲν κεῖσθαι καλῶς, καὶ ὅσα δύναταί γε θεῖναι, τὰ δὲ ἔχεσθαι καλῶς, ἃ μὴ δύναται τιθέναι. εὔθετα μὲν ὠνόμασε τιθέμενα, εὔσχετα δὲ τὰ ἄλλα. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα, κατὰ τοὺς εἰρημένους F αὐτῶν ἐστὶν ἕτερα. κοινὸν δὲ ἐν πᾶσιν ἓν ταὐτόν ἐστι, τὸ κατὰ φύσιν σχῆμα τοῦ μέρους· ἀποβλέπειν οὖν εἰς τοῦτό γε κελεύει, στοχαζόμενον, τοῦ τε τελευταίου καιροῦ τὴν γεγονυῖαν ἐπίδεσιν φυλάττοντα ἐν χρόνῳ πλείονι. ἐὰν οὖν ἐν ἄλλῳ σχήματι τὴν ἐπίδεσιν ποιησάμενοι, μεταβάλλομεν εἰς ἄλλο, κατὰ τὸν ὕστατον καιρὸν ἡ θέσις ὑπαλλαχθήσεται τῶν μυῶν, καὶ τῶν νεύρων, καὶ τῶν φλεβῶν, καὶ οὔτε εὔθετα, οὔτε εὔσχετα ἔσται, τουτέστιν οὔτε καλῶς ἀποκείμενα, οὔτε καλῶς ἀνειλημμένα.

A

Τίσι μορίοις ἡ διάτασις μᾶλλον, καὶ ἧττον, καὶ ἥκιστα προσήκει.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κγ΄.

Διάτασις μάλιστα, τὰ μέγιστα, καὶ πάχιστα, καὶ ὁμαλὰ, καὶ ὅκου ἀμφότερα. δεύτερα, ὧν τὸ ὑποτεταγμένον· ἥκιστα, ὧν τὸ ἄνω.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

B

Η Διάτασις, φησι μάλιστα γίνεται κατ' ἐκεῖνα τὰ μόρια, καθ' ἃ μέγιστα καὶ πάχιστά εἰσι τὰ ὀστᾶ, καὶ τὰ περὶ αὐτὰ σώματα, τουτέστιν, οἱ μύες. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ μάλιστα κατατείνεσθαι δεόμενοι, διότι καὶ μάλιστα ἀνασπᾶσθαι πεφύκασιν ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν κεφαλάς. ἔστι δὲ τοιοῦτον μόριον ὁ μηρὸς, εἶθ' ἑξῆς βραχίων, καὶ κνήμη, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ πῆχυς, εἶτα τὰ κατ' ἄκραν χεῖρα καὶ πόδα, ἐξαιρουμένων ἐν τῷ παρόντι τῶν κατὰ ῥάχιν. ἀλλὰ καὶ ὅκου, φησὶν, ἀμφότερα τὰ ὀστᾶ πέπονθεν, ἀλλὰ μᾶλλον χρὴ διατείνειν ὡς ἐπὶ πήχεος, καὶ κερκίδος. ἥκιστα δὲ, C τουτέστιν ἐλάχιστα, καὶ μετριώτατα ὄντα ἄνω, καθάπερ ἐπὶ χειρὸς ἡ κερκίς. ἅπαντα δὲ ταῦτα, ὡς ἔφην ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν ἐξείργασται.

Τὰς διατάσεις μᾶλλον τοῦ μετρίου βλαβερὰς εἶναι, ἥκιστα μὲν τοῖς παιδίοις, καὶ εὐνούχοις, καὶ γυναιξὶ, καὶ ὑγροσάρκοις, καὶ μαλακοσάρκοις σώμασι· μᾶλλον δὲ σκληροῖς, καὶ ξηροῖς.

ΙΓΓΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κδ΄.

D

Μᾶλλον δὲ τοῦ μετρίου βλάβη, πλὴν παιδίων, ἔχειν ἀνάντη σμικρόν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Παιδίων μὲν ἧττον τοῦ συμμέτρου γινομένη διάτασις, ἐάν τε ἐπὶ καταγμάτων, ἐάν τε ἐπὶ ἐξαρθρημάτων μόνη ἀποτυχίαν φέρῃ· διαπλάσεως μὲν, ἐπὶ τῶν καταγμάτων, ἐμβολῆς δὲ, ἐπὶ τῶν ἐξαρθρημάτων. οὐ μὴν ἀλλ' ἥγ' E ἔτι βλάβην ἰδίαν ἔχει, καθ' ἃ ἡ μᾶλλον αὕτη ὀδυνηρὰ μὲν ἐνεργουμένη, φλεγμονὰς δὲ ἐξ ὑστέρου, καὶ πυρετοὺς, καὶ σπασμοὺς, ἐνίοτε καὶ παραλύσεις ἐπιφέρει, καθάπερ Ἐρασίστρατος ἑωρακέναι φησὶν ἐπὶ τοῦ κατ' ὦμον ἄρθρου διαταθέντος ἐπὶ πλέον. ἧττον δὲ οἱ παῖδες τῶν ἄλλων, ἐπὶ τῇ πλεονασθείσῃ τάσει βλάπτονται, διὰ τὴν ὑγρότητα καὶ μαλακότητα τῶν σωμάτων. ὡς γὰρ ἱμάντες οἱ μὲν ὑγροὶ καὶ μαλακοὶ τῶν σωμάτων, ἀλύπως ἐπὶ πλέον ἐκτείνονται, ῥήγνυνται δὲ οἱ σκληροὶ, καὶ ξηροί· κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ οἱ μύες, καὶ τὰ νεῦρα, τὰ μὲν ὑγρὰ, καὶ μαλακὰ ῥᾳδίως F ὑπακούοντα ταῖς τάσεσιν, οὔτε ὀδυνῶνται σφοδρῶς, οὔτε ἀπορρήγνυνται. τὰ δὲ σκληρὰ, καὶ ξηρὰ, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι χωρὶς μεγάλης βίας ἐκταθῆναι, σφοδρὰς ὀδύνας ἐπιφέρει, οὐ μόνον κατὰ τὰς ὑπερβαλλούσας τάσεις, ἀλλὰ κατὰ συμμέτρους· ἐν αὐτῷ δὲ τούτῳ, καὶ σπῶνται, καὶ ἀπορρήγνυνται μυῶν, καὶ νεύρων ἶνες. οὐκοῦν τούτων τι

Quibus partibus distensio magis, minùs, & minimè conveniat.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIII.

D*istensio maximè* decet *maxima, crassissima, æqualia, & ubi ambo* fracta *sint; dende* minùs, *ubi subjectum; minimè ubi superius.*

GALENI COMMENTARIUS.

DIstensio, inquit, maximè fit illis in partibus, quibus maxima & crassissima ossa sunt, & quæ ipsa ambiunt corpora, hoc est, musculi. Hi namque sunt, qui maximè distendi desiderant, quod & maximè ad sua capita contrahi naturâ consueverint. Hujusmodi verò pars femur est, deinde brachium, & tibia, posteà cubitus, postremò quæ partes summæ manui & pedi connectuntur, exceptis hîc in spina positis. Quinetiam quum pronunciat, ubi ossa affecta sunt, ea sanè magis distendere oportet, qualis est cubitus & radius. Quum verò, *minimè*, id est, levissimè & moderatissimè; *ubi superius*, quemadmodum in manu radius. At hæc omnia in opere de fracturis luculenter explicavimus.

Vehementiores distensiones noxias esse, minùs pueris, eunuchis, fœminis, & humidâ, mollique carne donatis corporibus; magis duris, & aridis.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIV.

DIstentio *moderato magis facta, noxia; pueris exceptis. Partes paulum acclives habere.*

GALENI COMMENTARIUS.

IN pueris quidem minùs commoderato distentio fit, sive in fracturis, sive in luxationibus sola repulsam ferat, conformationis quidem in fracturis, repositionis verò in luxationibus. Verùm hæc etiamsi læsionem propriam non habeant, in quibus tamen vehementiores ipsa dolores excitat, inflammationes deinceps & febres, & convulsiones, nonnunquam & paralyses adfert, quemadmodum Erasistratus in humeri articulo vehementiùs extenso se vidisse narrat; sed minùs pueri, quàm cæteri vehementiori extensione tum ob corporum humiditatem, tum mollitiem oblæduntur. Ut enim lora humentia quidem, & mollia corporibus citra molestiam ampliùs extendantur, dura verò & arida perrumpuntur: eodem modo & musculi & nervi quum madent, & molles sunt, facilè tensionibus obsequuntur, neque vehementer dolent, neque obrumpuntur. Duri verò & aridi, quod citra magnam violentiam extendi nequeant, magnos dolores perferunt, non solùm in iis quæ modum excedunt tensionibus, sed etiam in commoderatis. At in hoc ipso casu musculorum & nervorum fibræ convelluntur, abrumpunturque. Non horum quicquam pue-

ris oboritur, neque ipsis succedunt inflammationes, & per eas febres, & deliria, & convulsiones, & paralyses. Ipse igitur de pueris verba fecit; sed hæc ad Eunuchos, & fœminas, & ad eos qui naturâ, aut consuetudine madent, & molli carne sunt: Nam hujusmodi corporum temperamenta & facilè tensioni obsequuntur, & nulla hinc & inde noxa immoderatiùs extensos subsequi consuevit. At quibuscunque naturâ vel consuetudine corpus induruit, vix tensioni cedunt, atque propterea etiam eos minùs à Medicis extendi ipse pronunciat. Magnas siquidem læsiones ab immoderatioribus tensionibus subeunt. *Partes paulùm acclives habere decet.* Atque hæc oratio præcedentibus duplici de causa similiter pronuntiatur. Prima ob securitatem, *secunda* & ne paululum doleant. Contraria namque ob dolorem lædunt.

A γίγνεται τοῖς παιδίοις, οὔτε αὖθις ἀκολουθοῦσιν αἱ φλεγμοναί, καὶ δι᾽ αὐτὰς πυρετοί, καὶ παραφροσύναι, καὶ σπασμοί, καὶ παραλύσεις. αὐτὸς μὲν οὖν ἐπὶ παιδίων ἐποιήσατο τὸν λόγον. ἡμᾶς δὲ δεῖ μεταφέρειν αὐτὸν οὖν ἐπὶ εὐνούχους τε, καὶ γυναῖκας, καὶ τοὺς ἐκ φύσεως, ἢ ἔθους, ὑγρούς, καὶ μαλακοσάρκους· αἱ τοιαῦται γὰρ κράσεις τῶν σωμάτων, καὶ ὑπακούουσί τε τῇ τάσει ῥᾳδίως, οὐδεμία τε βλάβη μεγάλη δι᾽ αὐτὸ τοῦτο, κἂν πλεονασθῶσιν, ἀκολουθεῖν αὐτοῖς εἴωθεν. ὅσοι δὲ δι᾽ ἔθος, ἢ φύσιν, ἐσκλήρυνται τὸ σῶμα, μόγις μὲν ὑπακούουσι τῇ τάσει, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἧττον B αὐτοὺς κατατείνεσθαι πρὸς τῶν ἰατρῶν αὐτὸς ἔφη· μεγάλας δὲ καὶ τὰς βλάβας ἴσχουσιν ἐπὶ ταῖς ἀμετροτέραις τάσεσιν. ἔχειν αὖ αὐτὶ σμικρόν, καὶ τοῦτο, ὁμοίως τοῖς περὶ τούτου διὰ διττὴν αἰτίαν εἴρηται, πρῶτον δι᾽ ἀσφάλειαν, καὶ ἕνεκα δὲ τοῦ μὴ πονεῖν τὰ πικρά. τὰ γὰρ ἐναντία, διὰ τὴν ὀδύνην βλαβερά.

Partem affectam suam in sedem restitutam alteri æquivocæ, conjugatæ, simili, & sanæ conferendam esse. Quid hîc per homonymum & synonymum intelligitur, quid conjugatum, simile, & sanum.

Τὸ σῶμα πεπονθὸς διαρθρούμενον ἑτέρῳ ὁμωνύμῳ, καὶ ὁμοζύγῳ, καὶ ὁμοίῳ, καὶ ὑγιεῖ παραβάλλειν δεῖ. Τί ἐνταῦθα διὰ τοῦ ὁμωνύμου, καὶ συνωνύμου νοεῖται· τί δὲ τὸ C ὁμόζυγον, τί ὅμοιον, καὶ τί ὑγιές.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXV.

ARticulationis exemplum æquivocum, conjugatum, simile, sanum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κε΄.

Διαρθρώσιος παράδειγμα, τὸ ὁμώνυμον, τὸ ὁμόζυγον, τὸ ὅμοιον, τὸ ὑγιές.

COMMENTARIUS GALENI.

NOn æquivocum, sed univocum dixisse melius fuit. Qui namque sunt ejusdem nominis, eos non æquivocos appellavit: Homo siquidem homini univocus existit, Hippocrates Hippocrati, & canis terrestris terrestri, quemadmodum marinus marino. Quæcunque igitur nomina speciem unam in multis singularibus significant, de iis univocè species prædicatur; quæcunque verò de *specie* differentibus prædicantur, mos nobis est dicendi, æquivocè prædicari. Quæ speciei subjiciuntur, & quæ à subjectis significantur æquivoca nominari. *Num* igitur manus manui comparata, eandem speciem habens tanquam æquivoca esse diceretur? Hæc autem de vocabulis controversia quibusdam non magna æstimatione digna videtur. Quæ sequuntur magni in arte Medica momenti sunt; te namque hortantur, quum affecta corpora suam in sedem restitueris, exemplo uti æquivoco, conjugato, simili & sano; æquivoco quidem, ubi brachium cum brachio confertur, cum cubito cubitus, femur cum femore, tibia cum tibia. Conjugato verò, in uno eodemque homine, non in aliis *hominibus*; quod præceptum etiam in libro de articulis declaravit his verbis, *non alienos articulos conspicere.* Conjugato autem adjecit simile; potest enim conjugatum quidem esse quod confertur, non tamen simile. Alterum siquidem brachium multoties aliquo affectu tabuit, aut crus valgum, varumve accidit; ideóque rursus *sanum* attulit, ne vi verbi quinto prætermissa omnino nihil quicquam nos perfectè perciperemus. Conjugatum enim sanum prorsus est; si simile, aut *simili* proximum, aut utcumque *membrum* eodem modo affectum esse contigerit. Hoc autem in aliis *hominibus*, sed illud desiderabimus similiter *verbo* sanum adjun-

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΥχ᾽ ὁμώνυμον, ἀλλὰ συνώνυμον εἰρῆσθαι βέλτιον ἦν· εἴγε τοὺς ὄντας ὁμωνύμους, ὁ μὴ προσείρηκεν, ἄνθρωπος δ᾽ ἀνθρώπῳ συνώνυμός ἐστι, καὶ D Ἱπποκράτης Ἱπποκράτει, καὶ κύων χερσαῖος, τῷ χερσαίῳ, καθάπερ ὁ θαλάττιος, τῷ θαλαττίῳ. ὅσα μὲν οὖν τῶν ὀνομάτων ἓν εἶδος, ἐν πολλοῖς τῶν κατὰ μέρος σημαίνει, συνωνύμως ἐπ᾽ αὐτῶν λέγεται. ὅσα δὲ ἐπὶ διαφερόντων κατηγορεῖται, ταῦτα ἔθος ἡμῖν ἐστι λέγειν, ὁμωνύμως κατηγορεῖσθαι. τὰ δὲ ὑποκείμενα, καὶ δηλούμενα πρὸς αὐτῶν, ὁμώνυμα ὑπάρχει. καὶ ἡ χεὶρ οὖν τῇ χειρὶ ταὐτὸν εἶδος ἔχουσα, ὡς ὁμώνυμον εἴη λέγοιτο. τοῦτο μὲν τὸ ὀνοματίζειν, ἴσως, οὐ μεγάλης ἄξιον σπουδῆς· τὰ E δ᾽ ἐφεξῆς, εἰς αὐτὴν τὴν τέχνην διαφέρει. κελεύει γάρ σε διαρθροῦν τὰ πεπονθότα σώματα, παραδείγματι χρῆσθαι τῷ ὁμωνύμῳ, καὶ ὁμοζύγῳ, καὶ ὁμοίῳ, καὶ ὑγιεῖ. ὁμωνύμῳ, ἐν τῷ παραβάλλειν βραχίονι βραχίονα, καὶ πῆχυν πήχει, καὶ μηρὸν μηρῷ, καὶ κνήμην κνήμῃ. ὁμοζύγῳ δέ, καθ᾽ ἕνα τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον, οὐκ ἄλλον ὅπερ κἂν τῷ περὶ ἄρθρων ἐδήλωσεν, εἰπών, μὴ τὰ ἀλλότρια ἄρθρα καθορῶντα. προσέθηκε δὲ τῷ ὁμοζύγῳ τὸ ὅμοιον· ἐνδέχεται γὰρ ὁμό- F ζυγον μὲν εἶναι τὸ παραβαλλόμενον, οὐ μὴν ὅμοιόν γε. πολλάκις γὰρ ὁ ἕτερος βραχίων ἠτρόφησε κατά τινα διάθεσιν, ἢ ἀπόστασιν ἔσχεν, ἢ βλαισὸν τὸ σκέλος, ἢ ῥαιβὸν ἐγένετο, διὸ καὶ πάλιν ἐπήνεγκε τὸ ὑγιές, οὐκ ὀκνήσας πάντως τῇ δυνάμει εἰπεῖν αὐτό, ἕνεκα τοῦ μηδὲν ἡμᾶς παρακούσαι. τὸ γὰρ ὁμόζυγον, ὑγιὲς πάντως ἐστίν, ἂν ὅμοιον, ἢ πλησίον, ἢ ἀμφότερα φθάνοι κατ᾽ αὐτὸν τρόπον πεπονθέναι. τοῦτο δ᾽ ἐπ᾽ ἄλλων, ἀλλὰ τοῦτο δεησόμεθα τό, ὁμοίως προσθεῖναι, τὸ ὑγιές.

ἀρκέσει μόνον ὑγιὲς εἰπεῖν, ἐν ἑαυτῷ, καὶ τὸ ὅμοιον. ἴσως οὖν ἀμφότερα γεγραφότος αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους, ὡς ἐν ἄλλοις συνέβη τὸ ἐγγεγραφόμενον, οὐ τὸ ἕτερον αὐτῶν, ἀλλὰ μὴ τὰ δύο γράψαι.

A ctum esse. Satis erat duntaxat sanum in seipso dicere, & quod complectetur simile. Ergo fortassis quum utrunque ipse scripserit Hippocrates, ut in aliis *operibus eum* scripsisse contigit, non eorum alterum, imò non utrunque scripsisse.

Αἱ τῆς ἀνατρίψεως διαφοραί, καὶ χρήσεις, καὶ τὰ ἔργα; τὴν μὲν σκληρὰν ἀνάτριψιν δῆσαι, καὶ πυκνῶσαι· τὴν δὲ μαλακὴν μαλακῦναι, ἀραιῶσαι, καὶ λῦσαι· τὴν δὲ πολλὴν διαφορῆσαι, καὶ μινυθῆσαι· τὴν δὲ ὀλίγην μηδὲν ποιῆσαι· τὴν δὲ μετρίαν παχῦναι. τὴν ἀνάτριψιν πλεονάκις, τὴν δὲ τρίψιν νῦν σπάνιον ὀνομάζεσθαι.

Frictionis differentiæ, usus, effectus. Duram frictionem ligare, densare; mollem mollire, rarefacere, solvere; multam discutere, extenuare; paucam nihil efficere; moderatam carne implere. Frictionem frequentius ἀνάτριψιν, quàm τρίψιν dici. B

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κϛʹ.

Ἀνάτριψις δύναται λῦσαι, δῆσαι, σαρκῶσαι, μινυθῆσαι. ἡ σκληρὴ δῆσαι, ἡ μαλακὴ λῦσαι, ἡ πολλὴ μινυθῆσαι, ἡ μετρίη παχῦναι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIV.

Frictio potest solvere, ligare, carne implere, minuere. Dura ligare, mollis solvere, multa minuere, moderata carne implere. C

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Δῆσαι μὲν, λέγει τὸ, πυκνῶσαι, λῦσαι δὲ, τὸ ἀραιῶσαι, καὶ μαλακῦναι, μινυθῆσαι δὲ, τὸ ἰσχνῶσαι. τὴν μὲν οὖν σκληρὰν τρίψιν εἰκὸς δήπου, καὶ τὴν τριβομένην σάρκα παραπλησίαν ἑαυτῇ ποιεῖν, ἐν τῷ πιλεῖν τε καὶ θλίβειν αὐτήν. οὕτως δὲ καὶ τὴν μαλακὴν τρίψιν, ὁμοίαν ἑαυτῇ καὶ τὴν σάρκα κατασκευάζειν, ὡς ἂν τῇ σκληρᾷ τἀναντία δρῶσαν. τὴν δὲ πολὺ διαφορεῖσθαι ἐπὶ πλέον ἰσχναίνειν εὔλογον. ἀντιτάξειν δὲ καὶ σαρκοῦν οὐχ ἁπλῶς τὴν ἀντικειμένην τῇ πολλῇ τὴν ὀλίγην, ἀλλὰ τὴν μετρίαν, ὅπερ εἶπε καὶ πρόσθεν ἐπὶ τῆς τοῦ θερμοῦ ὕδατος χρήσεως. ἡ γὰρ παντελῶς ὀλίγη τρίψις, ὁμοίως τῇ βραχείᾳ καταχύσει τοῦ ὕδατος, οὐδὲν αἰσθητὸν ἐργάζεται. μέχρι τούτου τοίνυν χρὴ τρίβειν ἕνεκα σαρκώσεως, ἄχρι περ ἂν ἐκφανῇ τὰ αὐτὰ γνωρίσματα, τοῖς ἐπὶ τῆς μετρίας καταχύσεως εἰρημένοις ἐν τῇ λέξει, καθ' ἣν φησιν· ἔτι μετεωριζομένου, δεῖ, πρὶν συμπίπτειν παύεσθαι. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον αἴρεται, ἔπειτα δὲ ἰσχναίνεται. ὅτι δὴ οὐδὲν λείπει περὶ τῶν ἔργων τῆς ἀνατρίψεως, ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ὑγιεινῶν ἐπιδέδεικταί μοι. γιγνώσκειν μέντοι χρὴ καὶ τοῦτο, τοῖς πολλοῖς ἀγνοούμενον, ὡς οὐ τὴν ἐκ τῶν κάτω μερῶν ἄνω γιγνομένην τρίψιν ὀνομάζουσιν οἱ Ἕλληνες, ἀλλ' ἅπασαν ἁπλῶς ἀεὶ ἐπιτελουμένην, καὶ σπάνιόν γέ ἐστι τὸ τῆς τρίψεως ὄνομα παρ' αὐτοῖς εὑρεῖν. ἀνάτριψιν γὰρ ἔθος ἐστὶν αὐτοῖς ὀνομάζειν, ὃ νῦν ἡμίτριψιν καλοῦμεν.

GALENI COMMENTARIVS.

Ligare, quidem, exponit densare; solvere verò, rarefacere, & mollire; minuere denique extenuare. Duram siquidem frictionem profectò consentaneum est frictam carnem sibi ipsi consimilem efficere, dum ipsam densat, & atterit; ita verò & mollem frictionem sibi ipsi similem carnem constituere, ac si duræ contraria præstet. Multam autem quòd ulterius discutiat, extenuare rationi consonum est. D Paucam autem multæ oppositam, non planè corpus reficere, neque carne implere; sed moderatam, quod superiùs quoque docuit in textu de aquæ calentis usu. Nam omnino pauca frictio peræquè ac brevis aquæ perfusio, quod sensum feriat, nihil efficit. Tandiu igitur carnis procreandæ gratiâ fricandum est, quoad certa ipsa indicia portenderint, quæ de moderata perfusione prodita fuerunt in textu, ubi pronunciat, *dum pars etiamnum attollitur, priusquam concidat, finire oportet. Primum enim attollitur, postea extenuatur.* E Quod autem eorum quæ ad frictionis effectus spectant, nihil ab Hippocrate negligentia prætermissum sit, à me libro secundo de sanitate tuenda demonstratum est. Quod verò multos latet, illud sanè nosse oportet; quòd scilicet Græci non eam quæ ex inferioribus partibus ad superiores ducitur *frictionem* ἀνάτριψιν appellant, sed omnem quæ simpliciter etiamnum peragitur. Atque perrarum est τρίψιν vocabulum apud eos invenire. Quandoquidem ipsis est consuetudo ἀνάτριψιν appellare, quod nos hîc ἡμίτριψιν frictionem vocamus.

Quæ in partis læsæ deligatione necessaria, ratione deligationis, temporis diversi, partis deligatæ, & ægri observanda sint.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVII.

Deligare verò oportet; imprimis quidem ut deligatus dicat se maximè comprimi quâ parte læsio est, extremis verò partibus, minimè. Et se firmatum esse, non compressum linteorum copiâ, non vi; hoc verò die ac nocte paulò magis, postridie minus; tertia laxa. Reperiatur autem postero die in extremis tumor mollis. Tertio die devinctum solutum gracilius sit, idque per omnes deligationes. Posterâ deligatione an decenter deligatum apparuerit, discendum est. Hinc autem magis ac pluribus comprimatur. Tertio adhuc magis, itemque pluribus. Septimo à primâ deligatione soluta ossa gracilia, & laxa deprehendantur. At ferulis alligata, si gracilia, citra pruritum & ulcus extiterint, ad viginti à læsione dies sincere oportet. Si quid verò suspectum sit, in medio tempore, & ferulas tertia quoque confirmare convenit. Suspensio, depositio, deligatio quò eôdem in statu sint, observanda sunt.

GALENI COMMENTARIUS.

Fulcimenta Græcos ἕρματα & ἐρείσματα stablimenta & fulturas appellare & eò constat quod ita Poëta concinit.

Navis fulcimenta subegit.

Ipsi quadrat ἡρμόσθαι fulcire quod idem ac formare & stabilire significat. Hoc igitur non linteorum copia magis quam vi oboritur. Jubet autem propriè pressum ex deligatione caveri. Verùm de his disseruimus & sequentibus continentur, in commentariis operum tum de fracturis, tum de articulis perfectissimè scripta sunt. Quare rursum abdita & obscura interpretari, & hunc in commentarium transferre quæ abunde, proindéque manifestè in illis explicata sunt, decere non arbitror. Turpe nanque mihi est manifestè explanata rursum ceu fabulas enarrare. Qui omnium maximè potuit mentis conceptum non meum duntaxat verbis explicare ipsert. Iis itaque prætermissis (etenim qui commentarios operum de fracturis & articulis legerunt, ipsis dilucidè patent) continua persequor.

Ἅτινα ἐν τῇ τοῦ πεπονθότος μορίου ἐπιδέσει ἀναγκαῖα κατὰ τὴν ἐπίδεσιν, καὶ χρόνον διάφορον, καὶ τὸ μόριον δεδεμένον, καὶ τὸν κάμνοντα φυλαξόμενα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κζ.

Ἐπιδεῖν δὲ, τὸ πρῶτον ὁ μὲν ἐπιδεδεμένος μάλιστα φάτω πεπιέσθαι κατὰ τὸ σίνος, ἥκιστα τὰ ἄκρα. ἠρηρεῖσθαι δὲ, μὴ πεπιέσθαι τῷ πλήθει μὴ ἰσχύϊ. τὴν δὲ ἡμέρην ταύτην καὶ νύκτα ὀλίγῳ μᾶλλον, τὴν δ' ὑστεραίην, ἧσσον, τρίτῃ χαλαρά. εὑρεθήτω δὲ, τῇ μὲν ὑστεραίῃ ἐν ἄκροις οἴδημα μαλθακὸν, τῇ τρίτῃ δὲ, τὸ ἐπιδεθὲν, ἰσχνότερον παρὰ πάσας τὰς ἐπιδέσιας τοῦτο. τῇ δ' ὑστεραίῃ ἐπιδέσει, ἢν δικαίως ἐπιδεδεμένον φανῇ, μαθεῖν δεῖ· ἐντεῦθεν δὲ μᾶλλον καὶ ἐπὶ πλείοσι πιεσθήτω. τῇ δὲ τρίτῃ ἔτι μᾶλλον, καὶ ἐπὶ πλείοσιν. τῇ δὲ ἑβδόμῃ, ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπιδέσιος, λυθέντα, εὑρεθήτω ἰσχνὰ, χαλαρὰ τὰ ὀστέα. ἐν δὲ νάρθηξι δεθέντα, ἢν ἰσχνὰ, καὶ ἀκνήσμα, καὶ ἀνέλκεα ᾖ, ἐᾶν μέχρις εἴκοσιν ἡμερέων ἀπὸ τοῦ σίνεος. ἢν δέ τι ὑποπτεύηται, λῦσαι ἐν μέσῳ, νάρθηκας διὰ τρίτης ἐρείδειν, ἡ ἀνάληψις, ἡ ἀπόθεσις, ἡ ἐπίδεσις, ὡς ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι ᾖ διαφυλάσσειν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐρμάσματα μὲν, ὅτι ἕρματα λέγουσιν οἱ Ἕλληνες, εὔδηλόν ἐστι κἀκ τοῦ παρὰ τοῦ ποιητοῦ λεχθέντος οὕτω,

Ὑπὸ δ' ᾕρεον ἕρματα νηῶν.

Ἀνάλογον δὲ αὐτῷ, τὸ ἡρμόσθαι, τὸ οἷον ἐρηρεῖσθαι, καὶ ἐστηρίχθαι δηλοῖ. τοῦτ' οὖν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὀθονίων μᾶλλον, ἢ τῆς ἰσχύος γίγνεται. κελεύει δὲ ἰδίως τὴν ἐκ τῆς ἐπιδέσεως θλίψιν. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τοῦδε, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὅσα κατὰ τὴν προκειμένην ῥῆσιν, καὶ τὰ ἐφεξῆς γέγραπται τελειότατα, διά τε τοῦ περὶ ἀγμῶν, καὶ τοῦ περὶ ἄρθρων· λανθανόντων ἐξηγεῖσθαι καὶ μεταφέρειν εἰς τόδε τὸ βιβλίον, ὅσα τελέως ἐν ἐκείνοις εἴρηται, καὶ τοῦτο καὶ σαφῶς οὐχ ἡγοῦμαι προσήκειν. Αἰσχρὸν γάρ μοί ἐστιν, αὖθις τὰ ἀριζήλως εἰρημένα μυθολογεῖν, ὁ πάντων δεινότατον, ἑρμηνεύειν τὸ νοηθὲν οὐκ ἐμοῦ μόνον, φησίν. ὑπερβὰς κατὰ αὐτὰ (καὶ γὰρ σαφῶς εἴρηται τοῖς ἀνεγνωκόσι τὸ περὶ ἀγμῶν, καὶ περὶ ἄρθρων) ἐπὶ τὰ συνεχῆ τρέψομαι.

A

Κεφάλαια σχημάτων τοὺς σκοποὺς εἶναι. οἰκεῖα καὶ κατὰ φύσιν σχήματα, ἢ καταστάσεις ἑκάστου τῶν μελέων γνωρίζεσθαι τοῖς ἔθεσι, καὶ φύσεσι. Διάφορα δὲ τοῖς ἔργοις διαφόρεις ἐνδείκνυσθαι τῷ δρομήματι, καὶ τῷ περιπάτῳ, καὶ στάσει, καὶ κατακλίσει, καὶ ἡσυχίᾳ. Τοὺς βιβλιογράφους ἀμαθέας τῆς ῥήσεως πλημμελέως αἰτίους εἶναι.

Figurarum summa scopos esse. Proprios & naturales habitus seu figuras cujusque membri cognosci consuetudinibus, naturis; diversos verò habitus diversis actionibus prodi, cursu, incessu, statione, decubiis, & quiete. Scribas imperitos mendosorum textuum authores esse.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κη'.

B

Κεφάλαια, σχημάτων ἔθη, φύσεις ἑκάστου τῶν μελέων. τὰ εἴδεα ἐκ τοῦ τρέχειν, ὁδοιπορέειν, ἑστάναι, κατακεῖσθαι, ἐκ τοῦ ἔργου, ἐκ τοῦ ἀφεῖσθαι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVIII.

Figurarum summa, consuetudines; naturæ cujusque membrorum; species & currendi, incedendi, *standi, & decumbendi ratione, ex actione, & remissione.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εὔδηλον καὶ αὐτῆς τῆς ῥήσεως, ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο γεγραμμένον ἐν τύποις ἐξεδόθη μετὰ τὸν τοῦ γράψαντος αὐτοῦ θάνατον. εἰώθασι γὰρ οἱ τὰ τοιαῦτα ἐκγράφοντες, διττὰς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως γραφέντα, ἢ ἔξωθεν, ἕνεκα τοῦ διασκέψασθαι ποτέρως ἄμεινον αὐτοῖς ἑρμηνεῦσαι, ταῦτα ἐγγράφειν αὐτῷ τῷ συγγράμματι. (C) τίς γὰρ πιστεῦσαι δύναται, δὶς τὰ αὐτὰ γράψαι βουληθῆναι ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ, μηδεμιᾶς ἀνάγκης εὐλόγου γινομένης; ἔτι δὲ μᾶλλον ἐν ᾧ βραχυλογίαν ἐσχάτην ἐπετήδευσεν; ἀλλ' ἐπεὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν ἔδοξε καὶ τὰ τοιαῦτα ἐξηγήσασθαι, καὶ ἡμεῖς αὐτοῖς ἀκολουθήσομεν. ὅτι μὲν οὖν τὰ κεφάλαια τῶν σχημάτων ἐν ἴσῳ τῶν σκοπῶν εἴρηκεν εἰς οὓς ἀποβλέποντες εὑρήσομεν ἐφ' ἑκάστῳ μέρει αὐτοῦ οἰκεῖον (D) σχῆμα, πρόδηλόν ἐστι. καὶ μὲν δὴ καὶ ὅτι τὰ ἔθη, τῶν σκοπῶν τούτων εἷς ἐστι, εἴρηται καὶ πρόσθεν ἐν τῇδε τῇ ῥήσει. « πρῆξις δὲ, καὶ διάτασις, καὶ κατάτασις, καὶ τἄλλα κατὰ « φύσιν. φύσις δὲ ἐν μὲν ἔργοις, τοῦ ἔργου τῇ πρήξει, « ὃ βούλεται τεκμαρτέον. ἐς δὲ ταῦτα ἐκ τοῦ ἐλιννύοντος, « ἐκ τοῦ κοινοῦ, ἐκ τοῦ ἔθεος. ἐκ μὲν ἐλιννύοντος καὶ ἀφει« μένου, τὰς ἰθυωρίας σκέπτεσθαι, οἷον τὸ τῆς χειρός. « ἐκ δὲ τοῦ κοινοῦ, ἔκτασιν, σύγκαμψιν, οἷον τὸ ἐγγὺς τοῦ « ἐγγωνίου πήχεος πρὸς βραχίονα. ἐκ δὲ τοῦ ἔθεος, « ὅτι οὐκ ἄλλα σχήματα φέρειν δυνατώτερα, οἷον σκέ- (E) « λεα ἔκτασιν. ἀπὸ τουτέων γὰρ ῥῆστα πλεῖστον χρόνον « ἔχοι ἄν, μὴ μεταλλάσσοντα. ταῦτα γεγραφὼς, ἀπορῶ πῶς οὐκ ἂν αὖθις ἔγραψεν αὐτῶν φαυλότερα κατὰ τὴν προκειμένην ῥῆσιν. προειπὼν γὰρ ἐν αὐτῇ ἔθεά τε, καὶ φυσίας ἑκάστου μελέων, ἑξῆς τὰ εἴδεα, τουτέστι τὰς διαφορὰς αὐτῶν, ἐξ ἐνεργειῶν γνωρίζεσθαι βούλεται. τινὲς δὲ καὶ προσεγράψαντο τὰ εἴδεα τῶν μελῶν, ἵνα ἡ λέξις οὕτως ἔχῃ, τὰ εἴδεα τῶν μελῶν. περὶ γοῦν σκελέων, ὡς ἐπὶ παραδείγματος ἔφη, ἐκ τοῦ (F) τρέχειν, ὁδοιπορέειν, ἑστάναι. καὶ κατὰ ταῦτα προσέθηκεν, ἐκ τοῦ κατακεῖσθαι, ὅπερ ταὐτὸν ἐστὶ τῷ προγεγραμμένῳ ῥήματι τῷ ἐλιννύειν. καὶ μέν τοι καὶ μᾶλλον ἐφεξῆς τούτων εἰπὼν, ἐκ τοῦ ἔργου, καὶ τοῦ ἀφεῖσθαι. τὸ μὲν ἔργον, ἀντὶ τοῦ κατὰ μέρος ἔργων ἔλαβε, τοῦ τρέχειν, καὶ ὁδοιπορέειν, καὶ ἑστάναι. τὸ δὲ ἀφεῖσθαι, ἀντί τι τοῦ ἐλιννύειν, ὥστε οὐδὲν πλέον ἐν τῇδε τῇ ῥήσει διῆλθεν, ἔργων καὶ ἡσυχίας. οὐδὲ γὰρ ὅτι φύσεις ὠνόμασε μελῶν, ἐν ἀρχῇ τῆς

GALENI COMMENTARIUS.

Liquidò constat ipsa oratione scriptum hunc librum, post ejus authoris obitum typis mandatum fuisse. Qui nanque hujusmodi libros exscribunt, *si qua* duobus modis authore (C) scripta sint, aut in margine, *aut fronte posita*, perpendendi gratiâ, quis utrorum melius mentem suam explicet, *omnia* in ipso opere describere consueverunt. Quis enim credere potest eum voluisse hoc in libro bis eadem scribere, nullâ necessitate rationi consentaneâ cogenta, præterea verò magis, ubi summam breviloquentiam sectatus est. Sed quum majoribus nostris placuerit ejusmodi textus explanare, nos quoque ipsis obsequemur. Quum igitur *summa figurarum*, æquè ac scopos pronunciaverit, ad quos respicientes, nos in unaquaque (D) parte proprium ipsi habitum comperturos esse perspicuum est. Cæterum consuetudines hujusmodi scoporum unum esse superiùs quoque hoc in textu docuit. *Deditio, distensio, conformatio, & quæ cætera secundum naturam sint. Natura verò inest operibus; operis actione quid velit conjectandum est. Ad hæc autem exquiescente, ex communi, ex consuetudine. Ex quiescente quidem ac remisso rectitudines spectandæ sunt, velut in manûs figura. Ex communi, extensio & inflexio, veluti figura cubiti cum brachio angulari proxima. Ex consuetudine, quòd non alias figuras faciliùs* (E) *ferre queant, veluti crura extensionem. Ab eâ nanque figura plurimum tempus facillimè consequerentur quæ ipsam non immutavit.* His autem scriptis, qua ratione laboriosa illis deteriora in proposita oratione nequaquam iterum scripsit? Præposuit siquidem in eâ & consuetudines, & naturas cujusque membri, deinde verò species, hoc est, ipsius differentias ex actionibus vult cognosci. Quidam verbo, *species* ascripserunt verbum *membrorum*, ut ita extet oratio, *species membrorum*. De cruribus certè exempli gratiâ (F) dixit, *currendi, incedendi, & standi ratione*. Præterea sui addidit, & *decumbendi*, quod idem erit ac verbum superiùs scriptum, *quiescendi*. Quin etiam his serie subjunxit *ex actione, ex remissione*. Actionem pro singularibus currendi, incedendi, & standi actionibus accepit; remissionem verò, pro quiescendi *statu*. Quare nihil amplius hac in sententia, quàm actionem & quietem percensuit. Neque verò, quia textus initio artuum naturas nominavit, propterea easdem, imò tertiam summarum figuram enunciasse existimandum

existimandum est, nullumque aliud certum naturæ indicium præter actiones tradidisse. Quod totum sic habet, quemadmodum in textu paulò antè producto scriptum est. In omnibus curationis affectuum chirurgicorum temporibus, servandus est, secundùm naturam, partis habitus. Hic autem inquit, *ex quiescente, & otiante*, hoc est, quum quis conquiescit; *ex communi*, hoc est, ex medio quod inter extrema statuitur; *atque ex consuetudine*, qua perspicuum est actionem & quietem comprehendi. Hæcque duo certa generalissima habitus secundùm naturam cuique parti oborti indicia consequemur; quæ sunt tum inter extrema medium, tum ipsa consuetudo. Ego verò in libris de motu musculorum de his amplius disseruimus, & quum ex anatome partium iuvenimus, tum eos qui secundùm naturam sunt habitus demonstravimus, ut etiam in libro de articulis ipse docuit Hippocrates. Potest autem alius aliis utens nominibus, de propositis rebus dicere diversa conspici, veluti etiam quum quis dixerit citra dolorem, non alium habitum inveniet præterquam eum in quo quiescere consuetum est, & is ipse qui inter extrema sit medius. Verùm & indicatione sumpta à partium structura, hic idem invenitur.

A ῥήσεως ἡγητέον αὐτὸν, ἀλλὰ τοῦτο τρίτον σχῆμα τῶν κεφαλαίων εἰρηκέναι. μηδὲν τὸ ἄλλο τῆς φύσεως εἰρηκότα γνώρισμα, παρὰ τὰ ἔργα, τὸ ὅλον ὧδε ἔχει καθάπερ ἐν τῇ μικρὸν ἔμπροσθεν εἰρημένῃ ῥήσει γέγραπται. κατὰ πάντας τοὺς καιροὺς τῆς θεραπείας τῶν κατὰ χειρουργίαν παθῶν, ἓν σχῆμα φυλάττεσθαι χρὴ, τὸ κατὰ φύσιν τοῦ μέρους. εὑρεθήσεται δὲ τοῦτό, φησιν, ἔκ τε τοῦ ἐλιννύοντος καὶ ἀφειμένου, τουτέστιν ὅταν ἡσυχάζῃ τις, ἔκ τε τοῦ κοινοῦ, τουτέστιν τοῦ μεταξὺ τῶν ὑπερβολικῶν, ἔκ τε τοῦ ἔθεος, ἐν ᾧ δηλόν ἐστι, τὰ ἔργα, B καὶ τὸ ἐλιννύειν περιέχεσθαι, καὶ τὰ δύο ταῦθ' ἕξομεν γενικώτατα γνωρίσματα τοῦ κατὰ φύσιν ἑκάστῳ μορίῳ γινομένου σχήματος, τό, τε μέγα εἶναι τὸ ὑπερβολῶν αὐτὸ καὶ ἔθος. ἐγὼ δὲ ἐν τοῖς περὶ μυῶν κινήσεως ὑπὲρ τούτων διελθὼν, καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν μορίων, ἣν ἐξ ἀνατομῆς εὑρίσκομεν, ἐνδεικνύμενος τὰ κατὰ φύσιν σχήματα τῶν μορίων, ὡς καὶ ἐν τῷ περὶ ἄρθρων αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης ἐδίδαξε. δύναται δὲ ἄλλος ἄλλοιν ὀνόμασί τε καὶ ῥήμασι χρώμενος, περὶ τῶν εἰρημένων πραγμάτων ἕτερα φαίνεσθαι λέγειν, οἷον καὶ ὅταν τις φαίη τὸ ἀνώδυνον. οὐ γὰρ ἄλλο σχῆμά τι εὑρήσει, πλὴν τοῦ C κατὰ τὸ ἐλιννύειν εἰθισμένου. τὸ δὲ αὐτὸ τοῦτο, καὶ μέσον ἐστὶ τῶν ὑποβολικῶν. ἀλλὰ κἀκ τῆς κατασκευῆς τῶν μορίων, ἐνδεικτικῶς αὐτὸ, τοῦτ' ἔστι τὸ εὑρισκόμενον.

Corpus per otium effœminari, colliquari, imbecillius reddi; usu verò hoc est, actione & laboribus firmari, ac roborari. Fidem orationis esse duplicem, experientiam, ac indicationem.

Τὸ σῶμα τῇ μὲν ἀργίᾳ ἐκθηλύνεσθαι, τήκεσθαι, ἄρρωστον γίνεσθαι. τῇ δὲ χρήσει, τουτέστι τῇ πράξει, καὶ τῇ ταλαιπωρίᾳ κρατύνεσθαι, καὶ ῥώννυσθαι. Διττὴν εἶναι τοῦ λόγου πίστιν τὴν πεῖράν τε, καὶ τὴν ἔνδειξιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIX. D

NAm usus roborat, ocium colliquat.

ΙΓΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κθ'.

ΟΤι χρῆσις κρατύνει, ἀργίη δὲ τήκει.

GALENI COMMENTARIUS.

HOc etiam tanquam in exemplari conspicitur, quod author libri scriptis prodidit. Idem fortassis quum producere desideraret, in libro qui ad editionem ab eo scribebatur, & in aliis transcriptis ita scriptum invenitur *cur usus roborat, otium verò colliquat?* proponente sibi per quæstionem ipsam sententiam authore, non rebus ad chirurgiam solam; sed etiam ad diætam spectantibus utilissimam. Omne igitur corpus in otio degentium effœminatur & infirmū fit, firmatur autem & roboratur corpus eorum qui laboribus incumbunt, hoc est, qui agunt. Duplex verò est orationis fides, experientia quidem omnium qui mentem adhibent evidenter apparentibus; & indicatio rerum, quæ à naturali structura sumitur in commentariis de sanitate tuenda explicata. In his autem quæ ad Chirurgiam pertinent, non universo tempore partes affectæ servari debent immobiles, quemadmodum nonnulli securitatis gratiâ faciunt; sed ipsæ quum inflammationis sint expertes moderatè dimoveri; hocque imprimis molliendum, quum affectæ parti aqua calida perfunditur, deinceps in balneis, posteà etiam sine his.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΚΑὶ τοῦτο πρὸς ὑποτύπωσιν φαίνεται γεγραφὼς ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τυχὸν, ἴσως ταὐτὸ μηκῦναι βουλόμενος, ἐν τῷ πρὸς ἔκδοσιν ὑφ' ἑαυτοῦ γραφομένῳ· καὶ κατ' ἄλλα τῶν ἀντιγράφων εὑρίσκεται γεγραμμένον οὕτως, τὸ, διότι χρῆσις κρατύνει, ἀργίη δὲ τήκει. E προβάλλοντος αὐτὸ πρὸς ζήτησιν ἑαυτῷ τοῦ συγγραφέως, χρησιμώτατον ὂν οὐκ ἐν τοῖς κατὰ χειρουργίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς κατὰ δίαιταν. ἐκθηλύνεται γὰρ ἅπαν ἀργούντων σῶμα, καὶ ἄρρωστον γίνεται, κρατύνεται δὲ, καὶ ῥώννυται, πραττόντων αὐτῶν, τουτέστιν ἐνεργούντων. διττὴ δὲ ἡ πίστις τοῦ λόγου, πεῖρα μὲν ἁπάντων τῶν προσεχόντων τὸν νοῦν τοῖς ἐναργῶς φαινομένοις. ἡ δὲ ἀπὸ τῆς φυσικῆς κατασκευῆς ἔνδειξις, ἐν τοῖς ὑγιεινοῖς ὑπομνήμασι λέλεκται. ἐν οὖν τοῖς κατὰ χειρουργίαν, οὐ χρὴ παμπόλλῳ χρόνῳ φυλάττειν ἀκίνητα τὰ F πεπονθότα μόρια, καθάπερ ἔνιοι ποιοῦσιν ἀσφαλείας ἕνεκεν. ἀλλὰ δεῖ κινεῖν αὐτὰ μετρίως, ὅταν ἀφλέγμαντα γένηται, καὶ τοῦτο ἄρχεσθαι μὲν πράττειν, ὅταν ὕδωρ θερμὸν καταχέηται τοῦ πεπονθότος. ἐφεξῆς δὲ κἀν τοῖς λουτροῖς, εἶτα καὶ χωρὶς τούτων.

A

Τὸ μέρος πιέζειν χρὴ μᾶλλον τῷ πλήθει τῶν ὀθονίων, ἢ πιέσει.

Comprimendam esse partem magis linteorum copiâ quàm pressu.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λ'.

Η Πιέσει, ἢ πλήθει.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καὶ τοῦτο αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ γεγραμμένον ἐν τύποις ὑπὸ τοῦ συγγράψαντος τὸ βιβλίον, εἰς τάσδε γραφὰς ἐγγραφόμενος μετήνεγκεν. εἴρηται δὲ καὶ τελέως καὶ σαφῶς ἔμπροσθεν ὡς νῦν, οὐκ ἐλλειπτικῶς. χρὴ γὰρ προσυπακοῦσαι τὸ ὀθόνιον, ἵν' ἡ λέξις ὅλη γένηται τοιαύτη. ἡ πίεσις τῷ πλήθει τῶν ὀθονίων γινέσθω μᾶλλον, ἢ τῇ θλίψει. B

HIPPOCRATIS TEXTUS XXX.

AN compressione, an copiâ linteorum.

GALENI COMMENTARIUS.

HOc ipsum quoque per se typis ab authore libri summatim scriptum huc librarius transtulit. At suprà perspicuè, perfecteque explicatum est, ut nunc præcisè ascribitur. Subaudire namque oportet lintea, ut universa oratio talis existat. Compressio fiat magis linteorum multitudine, quàm pressu.

Ἡ τις ἐπίδεσις τοῖς πάθεσιν ἐκ τραύματος ἄνευ τῆς φλεγμονῆς γεγενημένοις προσήκει. ὅπη ἐπιβάλλειν χρὴ τὸν ἐπίδεσμον. ὅπου ἀρχὴ τοῦ ἐπιδέσμου παραβάλλεσθαι. C οἵτινες ἐπίδεσμοι αἱρετέοι. τί θλάσμα, τί ἐκχύμωμα, τί φλάσμα, ἢ ῥῆγμα, τί οἴδημα. ἡ τῶν ὄγκων διαίρεσις εἰς τὰς φλεγμονὰς, τὰ ἐρυσιπέλατα, οἰδήματα καὶ τοὺς σκίρρους. τί τραῦμα.

Quæ deligatio affectibus ex vulnere citra inflammationem obortam conveniat, quæ fascia injicienda, ubi caput fasciæ admovendum. Quæ fasciæ eligendæ. Quid contusio, quid suggillatio, quid ruptio vel ruptura. Quid œdema; Tumorum divisio in inflammationes, erysipelata, œdemata, & scirrhos. Quid vulnus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. λα'

ΟΚόσα δὲ ἐκχυμώματα, ἢ φλάσματα, ἢ σπάσματα, ἢ οἰδήματα ἀφλέγμαντα ἐξεργάζεται ἐκ τοῦ τραύματος, ἐς μὲν τὸ ἄνω τοῦ σώματος τὸ πλεῖστον, D βραχὺ δέ τι καὶ ἐς τὸ κάτω, μὴ κατάντη τὴν χεῖρα ἔχοντα, ἢ τὸ σκέλος. τιθέμενον τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ τραῦμα, καὶ μάλιστα τὰ ἐρείδοντα, ἥκιστα τὰ ἄκρα, μέσως τὰ διὰ μέσου. τὸ ἔσχατον πρὸς τὰ ἄνω τοῦ σώματος νεμόμενον ἐπιδέσει, πιέσει. ἀτὰρ καὶ ταῦτα πλήθει μᾶλλον, ἢ ἰσχύϊ. μάλιστα δὲ τουτέοισιν ὀθόνια λεπτὰ, κοῦφα, μαλθακὰ, καθαρὰ, πλατέα, ὑγιέα, ὡς ἂν ἄνευ ναρθήκων, καὶ καταχύσει χρῆσθαι πλέονι. E

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXI.

QVæcunque vero suggillationes, aut cōtusiones, aut vulsiones, aut tumores inflammationis expertes, ex vulnere oboriuntur, ad superiorem partem plurimùm, ad inferiorem parùm deligare oportet, quæ manum aut crus non propensa sortiantur. Principium fasciarum supra vulnus ponere, maximeque firmare, partes extremas minimè, medias mediocriter. Extremam partem ad superiores corporis partes distribuere deligatione, compressione. Sed & hęc copiâ magis quàm robore. His verò potissimum congruunt lintea tenuia, lævia, mollia, pura, lata, sana; ut quæ sine ferulis, & uberiore aquæ perfusione usurpanda sunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Φλάσματα διὰ τοῦ φ καλεῖν ἔθος Ἱπποκράτει, κατὰ τὴν τῶν Ἰώνων διάλεκτον, ἃ πρὸς ἡμῶν ὀνομάζεται διὰ τοῦ θ θλάσματα. γίνεται δὲ, βαρέος τινὸς ἐμπεσόντος τῷ σώματι, ὡς ἂν εἴποι τις, διασπάσαντος τὸ σαρκῶδες γένος. ἐνίοτε δὲ πέφυκεν, ὅταν ἡ διαθλασθεῖσα σὰρξ εἰς τὴν ὑπὸ τῷ δέρματι χώραν αἷμα προχέῃ. τὸ τοιοῦτον πάθος, ἐκχύμωμα καλεῖται, F καὶ γίνεται δηλονότι τοῦτο, μὴ διαιρουμένου τοῦ δέρματος. εὔδηλον δὲ ὅτι καὶ φλέβες μικραὶ συνδιαιροῦνται τῇ σαρκὶ, κατὰ τὴν τῶν ἐκχυμωμάτων γένεσιν. τὰ δὲ σπάσματα, περὶ τὰς ἶνας γίνεται τῶν μυῶν ἐπὶ πλέον ταθείσας, ὡς ἐνίας ῥαγῆναι, καὶ καλοῦσιν ἰδίως οἱ νεώτεροι τῶν ἰατρῶν τὰ τοιαῦτα παθήματα, ῥήγματα. τούτων δὲ ὧν πρῶτος ὁ Ἱπποκράτης μνημονεύσας, ἐφεξῆς αὐτοῖς ἔγραψεν οἰδήματα, πάντας οὕτως ὀνομάζειν εἴωθε τοὺς παρὰ

GALENI COMMENTARIUS.

HIppocratis mos fuit ex Ionum linguâ φλάσματα per φ contusiones appellare, quæ θλάσματα per θ à nobis nominantur. Hæ verò oboriuntur, quum quid grave in corpus decidit, ac si quis dixerit, carnosum genus perrupit. Sugillationes verò inesse consueverunt, quum contusa caro in eam quæ sub cute est regionem, sanguinem suffundit, unde hic affectus suffusio vocatur, quæ nimirum non divisâ cute generatur. Patet autem ex illa venas unà cum carne in suffusionum generatione dividi. vulsiones autem oriuntur in musculorum fibris, ubi ampliùs extensæ sunt, ut nonnullæ rumpantur, quos affectus juniores Medici rupturas propriè vocitant. Horum tamen primus Hippocrates memor ipse serie *œdemata* scripsit, omnes ita nominare consuevit, eos qui præter

naturam ſunt tumores. Recentiores eos in inflammationes, ſcirrhos,& eos quæ propriè œdemata appellitant, partiuntur. Inflammationes autem Hippocrates appellavit flagrantias, unde nomen calidis tumoribus inditum eſt. Præter propoſitos tumores, alter eſt quod eriſypelas vocatur, & perpetuò quidem eſt cum flagrantia, cum tumore verò non perpetuò. Hi igitur omnes morbi nominatim ab Hippocrate conſtituti, quod ad diætam & pharmaciam ſpectat, aliam curationem exigunt; quod verò ad chirurgiam, aliã quæ ex deligationis ratione fit, quum & potiſſimũ à præcedentibus deligationibus curationis ortũ ſortiãtur, de quibus nunc orationẽ habet. Is textus *ex vulnere oboriuntur*, idem ac exprimuntur, vel expelluntur ſignificat. Quidam ita planè ſcribunt ἐξαίρεται *expelluntur;* ut nullã ſit opus explicatione. Cæterùm ipſorum deligationem in libro de fracturis eã parte tumore affectã, hîc verò à vulnere exorditur: Conſtat autem ipſum vulnus vocare partis læſionem. Atque nunc eatenus catagmaticam deligationem ſubmutat, quatenùs plurimam faſciarum diſtributionem ad ſuperiora ferri conſulit, paucam verò ad inferiora. Ille quoque textus, *quæ manum aut crus non propenſa ſortiantur,* communis quidem eſt deligationi catagmaticæ, ſeu ad fracturas utili; ſed hunc tanquam vim maximam habentem in rebus nunc propoſitis ita ſcripſit, ne prout conſuevimus, negligentiùs agentes nonnunquam magnam læſionem concitemus. Quæ namque ingentem noxam aut opem ſortiuntur, neque rectè procedunt, hæc frequentiùs commemorare non pigebat Hippocratem; in quibus verò *nullam* aut exiguam opem, aut noxam oboriri novit, huic de his ſemel diſſeruiſſe ſat eſt. In fracturis igitur ubi quamprimum hæ devinciuntur, priuſquàm inflammatio, vel alius ex prædictis affectibus affectæ parti ſupervenerit, cautio eſt ſimiliter ac in his, ne quid in affectam ſedem affluat, non tamen ut humor in læſa parte contentus diſcutiatur. Quocirca perfuſionem in textu adjunxit, non quo illic omnino eam non uſurpet, ſed quo hîc magis. Hæc enim aqua calida copioſiùs perfundenda ſunt, ut quod in tumentibus partibus collectum eſt, diſcutiatur. Quamobrem ipſe in ſermone de calce, cui alto ſaltu ſuggillatio quædam ſucceſſerat, cũ ab cæteris quæ ad curationem præſcripſit auxiliis, hoc quoque addidit, aquam nimirum calidam copioſam, cujus perfuſione, non compreſſione pars devincienda ſecuritatem habet. Quare in opere de fracturis id ab ipſo quoque præſcriptum eſt. In propoſitis verò affectibus uſus major eſt ut diſcutiantur, & non comprimantur. Eam igitur ob cauſam & abſque ferulis deligationem molitur, ita ut duobus modis à catagmatica deligatione ipſam ſecreverit, tum quia minus comprimi poſtulat, tum quia maximè in ipſis imperat lintea, levia, tenua, molla & pura eſſe. His enim potiſſimùm indigent, quæ parciùs quidem comprimenda ſunt, liberaliùs verò diſcutienda. Addidit autem unumquemque ex propoſitis affectibus citra inflammationem eſſe oportere, ſi propoſita deligatione curari debeat. Quia verò partes inflammatione laborantes, eam quæ deligatione fit compreſſionem ne modicam quidem ferunt, propterea ipſas cataplaſmatis, & aſſiduis aquæ calidæ perfu-

A φύσιν ὄγκους; οἱ μετ' αὐτὸν εἰς φλεγμονὰς καὶ σκίῤῥους, καὶ κληθέντα ὑπ' αὐτοῦ ἰδίως οἰδήματα διῃρήκασι. φλεγμονὰς δὲ ὁ Ἱπποκράτης ὀνομάζει τὰς φλογώσεις, ἀφ' ὧν τοὔνομα τίθεται τοῖς θερμοῖς ὄγκοις. ἔξωθεν δὲ τῶν εἰρημένων ἐστὶ τὸ καλούμενον ἐρυσίπελας, φλογῶδες μὲν ἀεὶ, σὺν ὄγκῳ δὲ, οὐκ ἀεί. ταῦτα οὖν ἅπαντα τὰ κατειλημμένα παρ' Ἱπποκράτει ὀνομασὶ πάθη, τὴν μὲν κατὰ δίαιταν καὶ φαρμακείαν, ἑτέραν ἔχει θεραπείαν. τὴν δὲ κατὰ χειρουργίαν, ἐξ ἐπιδέσεως τρόπου γινομένην, ὅταν καὶ μάλιστα ἐκ τῆς προϋπαρχούσης ἐπιδέσεως τὴν
B γένεσιν εἰληφότα, περὶ ὧν νῦν ποιεῖται τὸν λόγον. τὸ γὰρ ἐξεργάζεται ἐκ τοῦ τρώματος, οἷον ἐκθλίβεται, ἢ ἐξαιρεῖται δηλοῖ. τινὲς ἄντικρυς ἐξαίρεται γράφουσιν, ὡς μηδεμιᾶς ἐξηγήσεως δεῖσθαι. Τὴν δὴ ἐπίδεσιν αὐτῶν, ἐν μὲν τῷ περὶ ἀγμῶν ἀπ' αὐτοῦ τὸ οἴδημα ἔχοντος μορίου ποιεῖται, νυνὶ δὲ ἀπὸ τοῦ τρώματος. δῆλον δὴ ὅτι καλεῖ τρώματα τὴν βλάβην τοῦ μορίου, καὶ τοσοῦτόν γε τῆς καταγματικῆς ἐπιδέσεως ὑπαλλάττει νῦν, ὅτι τὴν πλείστην νομὴν τῶν ἐπιδέσμων ἐπὶ τὸ ἄνω ποιεῖσθαι κε-
C λεύει, βραχὺ δέ τι τὸ κάτω. τὸ μηδὲ κατάντη τὴν χεῖρα ἔχοντα, ἢ τὸ σκέλος. κοινὸν μὲν ἐστὶ πρὸς τὴν καταγματικὴν ἐπίδεσιν, ἀλλ' ὡς μεγίστην ἔχον αὐτὸ δύναμιν, ἐπὶ τῶν νῦν προκειμένων οὕτως ἔγραψεν, μή πως ἀμελέστερον ζῶντες εἰώθαμεν, ἐνίοτε μεγάλην αἰρώμεθα βλάβην. ὅσα γὰρ ἀξιόλογον βλάβην, ἢ ὠφέλειαν ἔχει, καλῶς, καὶ μὴ καλῶς γινόμενα, ταῦτα ἀναμιμνήσκειν οὐκ ὀκνήσει συνεχέστερον. ἐφ' ὧν δὲ μικρὰν ὠφέλειαν, ἢ βλάβην οἶδε γινομένην, ἀρκεῖται περὶ
D τούτων ἅπαξ εἰπεῖν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν καταγμάτων, ὅταν εὐθέως ἐπιδέηται, πρὶν ἤτοι φλεγμῆναι τὸ πεπονθὸς, ἤ τι τῶν νῦν εἰρημένων ἐπιγενέσθαι παθῶν, τοῦ μὲν μηδὲν ἐπιῤῥεῖν τῷ πεπονθότι παραπλησίως, ἡ πρόνοια τῶν νῦν εἰρημένων ἐστὶν, οὐ μὴν τότε διαφορεῖσθαι τὸ περιεχόμενον ἐν τῷ πεπονθότι, καθάπερ κἀπί τι τοιοῦτον καὶ τοῖς καταχύσιν προσέθηκεν, οὐχ ὡς οὐδ' ὅλως ἐπ' ἐκείνων χρώμενος, ἀλλ' ὡς νῦν μᾶλλον. ἐπὶ πλέον γὰρ δεῖ τοῖς τοιούτοις ὕδατος θερμοῦ καταχεῖν, ἵνα διαφορηθῇ τὸ
E περιεχόμενον ἐν τοῖς ὠγκωμένοις. οὕτως οὖν καὶ αὐτὸς ἐν τῷ περὶ πτέρνης λόγῳ καθ' ἣν ἀφ' ὑψηλοῦ πηδησάντων ἐκχύμωμά τι γίνεται, σὺν τοῖς ἄλλοις οἷς ἔγραψεν εἰς τὴν θεραπείαν αὐτῶν χρησίμοις, καὶ τοῦτο προσέθηκεν, ὕδατι θερμῷ πλείστῳ, οὐ τῇ πιέσει τὴν ἀσφάλειαν ἔχει τὸ ἐπιδούμενον μόριον. εἴρηται μὲν οὖν αὐτῷ κἀπὶ τῶν καταγμάτων. χρεία δὲ μείζων ἐπὶ τῶν νῦν προκειμένων ἐστὶν, ὅπως μήτε θλίβοιτο καὶ διαφοροῖτο. διὰ τὴν αὐτὴν οὖν αἰτίαν, καὶ χωρὶς ναρθήκων ποιεῖται τὴν ἐπίδεσιν, ὥστε κατὰ δύο τῆς καταγματικῆς αὐτὴν ἀποκεχωρηκέναι, καθόσον ἧττόν τι πιέζεσθαι δεῖται, καὶ μάλιστα ἐπ'
F αὐτῶν ἀξιοῖ τὰ ὀθόνια κοῦφα εἶναι, καὶ λεπτὰ, καὶ μαλθακὰ, καὶ καθαρά. τούτων γὰρ μάλιστα χρῄζει, τὰ πιέζεσθαι μὲν ἧττον δεόμενα, διαφορεῖσθαι δὲ μᾶλλον. προσέθηκε δὲ τὸ χωρὶς φλεγμονῆς εἶναι δεῖν ἕκαστον τῶν εἰρημένων παθῶν· εἰ μέλλοιτο διὰ τῆς εἰρημένης ἐπιδέσεως θεραπεύεσθαι, διότι τὰ φλεγμαίνοντα τὴν ἐξ ἐπιδέσεως πίεσιν, οὐδὲ μετρίως γινομένην ἀνέχεται, καὶ διὰ τοῦτο, θεραπεύομεν αὐτὰ καταπλάσμασί τε, καὶ συνεχέσιν, ὕδατος θερμοῦ κατα-

χύσεσι, καὶ φαρμάκοις ὑγροῖς, οἷα δηλονότι φλεγμοναῖς ὠφελεῖν ἰσχύει. A

sionibus curamus, medicamentis quoque liquidis, quæ nimirum inflammationibus auxiliari queant.

Ὁ Γαληνὸς προτρέπει εἰς τὰ περὶ ἀγμῶν καὶ ἄρθρων βιβλία προσφέρεσθαι πρὸς τὴν τῆς ῥήσεως ἐξήγησιν. τί ἔκπτωμα, καὶ στρέμμα, καὶ διάστημα, καὶ ἀπόσπασμα, καὶ ἀπόκλασμα, καὶ διάστρεμμα, καὶ κυλλὸν, καὶ βλαισὸν, καὶ ἐπίῤῥοπον. οἷς ἅπασι τὰ ἐπιδέσμων ἐπίδεσις ἁρμόττει. B τῶν σκόποιν δυοῖν ταύτης ἐνταῦθα ἐπισκεμμένων.

Galenus hortatur commentarios in libros de fracturis & articulis huc adferri ad textûs explanationem. Quid prolapsa, luxata, disparata, avulsa, abrupta, perversa, valga, vara, aliò propendentia; quibus omnibus congruit deligatio, scopis hujus duobus his observatis.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λβ΄.

ΤΑ δὲ ἐκπτώματα, ἢ στρέμματα, ἢ διαστήματα, ἢ ἀποσπάσματα, ἢ ἀποκλάσματα, ἢ διαστρέμματα, οἷα τὰ κυλλὰ, τὰ ἐπίῤῥοπα, ἔνθεν μὲν ἐξέστη συνδιδόντα, ὅπῃ δὲ συντείνοντα, ὡς ἐς τἀναντία ῥέπῃ ἐπιδεδέντα, ἢ πρὶν ἐπιδεδέσθαι σμικρῷ μᾶλλον, ἢ ὥστε ἐξ ἴσου εἶναι. καὶ τοῖσιν ἐπιδέσμοισι, καὶ τοῖσι σπλήνεσι, καὶ τοῖσιν ἀναλήμμασι, καὶ τοῖσι σχήμασι, κατατάσει, ἀνατρίψει, διορθώσει, ταῦτα καὶ καταχύσει πλείονι. C

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXII.

AT vero prolapsa, aut luxata, aut disparata, aut avulsa, aut abrupta, aut perversa, qualia vara, aliò propendentia, ea fasciis deligare oportet, unde quidem excesserint remittendo; quo vero excesserint intendendo, ut ad contraria inclinent deligata; etiam priusquam deligata fuerint, paulo magis quàm ut ex æquo sint, & fasciis, & spleniis, & suspensionibus, & figuris; distensione, frictione, directione; ad hæc etiam uberiore perfusione.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΠΕρὶ τούτων ἁπάντων παθῶν, ἔν τε τῷ περὶ ἀγμῶν, καὶ περὶ ἄρθρων αὐτὸς ἐδίδαξε τελεώτατα, καὶ νῦν ὥσπερ ἄλλων πολλῶν, οὕτως καὶ τούτων, εἰς ἐπιτομήν τινα γράφει, καθ' ἑαυτὴν μὲν, ἀσαφῆ διὰ συντομίαν, εὔδηλον δὲ, τοῖς προανεγνωκόσιν ἐκεῖνα D τὰ βιβλία. καὶ ἡμεῖς δὲ ὅτι φθάνομεν αὐτὰ προεξηγήσασθαι, διὰ τοῦτο νῦν ὀλίγα ἀναμνήσεως ἕνεκεν ἐροῦμεν. ἐὰν δέ τις ἐκ τοῦ κατ' ἰητρεῖον ἄρχηται, τοῦτο χρὴ τὸν διδάσκαλον σαφηνείας ἕνεκεν λέγειν ὅσα κατὰ τὸ περὶ ἀγμῶν, καὶ ἄρθρων αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης ἔγραψεν, ἐν ὑπομνήματι δὲ μεταγράφειν αὐτὰ, καὶ παρατίθεσθαι νῦν. κέκληκεν οὖν ἐν τῇ προκειμένῃ ῥήσει ὁ Ἱπποκράτης, ἐκπτώματα μὲν, ἐπὶ τῶν ἐξηρθρηκότων. στρέμματα δὲ φησὶ μὲν, ὅταν διάρθρωσις ἀπαθὴς ᾖ· ἐστραφῇ δὲ τὰ E περὶ αὐτὴν νευρώδη σώματα, καὶ γὰρ μάλιστα τοῦτο τοῖς κενεμβατεῖν λεγομένοις. διαστήματα δὲ, ἐπὶ τῶν ψαυόντων μὲν ἀλλήλων ὀστῶν φύσει, καὶ χωρὶς διαρθρώσεως, ἀποστάντων δὲ διά τι πάθημα· καὶ κατὰ τὸ περὶ ἀγμῶν καὶ ἄρθρων αὐτὸς μέμνηται διισταμένων ὀστῶν ἀπ' ἀλλήλων ὀνομαστί. κατὰ μὲν ἀγκῶνα, πήχεος κερκίδος, ἐν ἄκρᾳ δὲ τῇ τοῦ γυίου, τῶν συντεθέντων αὐτήν, κατὰ τὸν πόδα, τῶν πλησιαζόντων τῇ πτέρνῃ. τὰ δὲ ἀποσπάσματα τῶν ὀστῶν, γίγνεται καθάπερ αὐτὸς F ἀπ' ἀκρωμίου δηλοῖ, ὅταν τῶν συνδούντων αὐτὰ, διασπασθέντων ἀποχωρισθῇ πλεῖστον ἀπ' ἀλλήλων, συνεχόμενα πρότερον. τὰ δὲ ἀποκλάσματα, καλεῖται μὲν ὑπὸ τῶν νεωτέρων, ἀπάγματα. μέμνηται δὲ αὐτῶν ἐπὶ τέλει ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν, καὶ τοῖς περὶ ἀγκῶνος εἶναι ἴνεσι, καὶ τὸ ἄπαγμα γέγραφεν αὐτὸς, ὅθεν ὁρμηθέντες οἱ μετ' αὐτὸν, ἀπάγματα προσηγόρευσαν οἷα πλησίον

GALENI COMMENTARIUS.

DE his omnibus affectibus tum in opere de fracturis, tum de articulis ipse docuit amplissimè, nunc etiam quemadmodum in cæteris multis, ita & his veluti quoddam compendium scribit, quod per se quidem brevitatis causâ, obscurum est, iis verò qui illa opera prælegerint, manifestum. Nos autem etiam quia ipsa priùs explicare prævenimus, propterea nunc pauca recordationis gratiâ in medium proferemus. Si quis autem ab opere de Officina Medici auspicetur, hunc decet præceptorem ad explanationem recensere quæcunque in opere de fracturis, & articulis ipse scriptis mandavit Hippocrates, eam commentario describere, & huc conferre. Appellavit igitur in proposito textu *prolapsa* ubi articuli suis sedibus exciderunt. *Luxata* verò vocat, quum articulatio illæsa est; sed quæ eam ambiunt nervosa corpora, perversa sunt, idque iis accidit qui per vacua incedere dicuntur. *Disparata*, quum ossa quæ mutuo se contingunt, aut naturâ citra juncturam cohærent, præ affectu quodam diducuntur. In libris quoque de fracturis & articulis nominatim meminit ossium quæ inter se diducuntur. In flexura quidem, cubiti & radii; in extrema manu, & internodio eorum quæ ipsam composuerunt ossium; in crure eorum quæ genu construunt; in pede denique, eorum quæ calci sunt proxima. *Avulsa* dixit, in ossibus quæ prodeunt, quemadmodum ipse avulsa ab acromio explicat, quum quæ ipsa colligant, divulsa plurimum à se mutuò secesserint, quæ priùs connectebantur. *Abrupta* verò vocantur à junioribus abducta, & ipsorum meminit in fine libri de fracturis, & in fibris circa cubiti flexuram; & abductum fieri scripsit ipse. Ex quo adducti posteri *abrupta* vocaverunt fracturas eas quæ pro-

pe articulum per totam ossium crassitudinem fiunt, ita ut à se plurimùm disparentur. Atque hæc recentiores brassicatim factas fracturas vocitant seu cauliformiter. At *perversa* nominant, quæ à luxatis differunt; perversa quidem, quatenus articulum quodammodo attingunt, leviter ipsum pervertunt, & è sua sede commovent. Fiunt quoque unum os, ac præcipuè circa tibiam in pueris, quam deligamus post apparatum instrumentorum utrinque ipsiam dirigentium, quæ ex tilia, vel ex tali aliquo ligno ita firmo, mollique, tenuibus factis asserculis paramus. Præclarè ipse quoque conscripsit; quòd inter perversorum præceptiones addiderit, *aliò propendentia*: si namque, ut quidam scribunt, qualia vara, *hæc aliò propendentia* dicamus in omnibus scripturis *alio propendentia*, cunctis adjicere convenit. Tota siquidem articulatio plerunque intrò & foras propensionem habet, ac præsertim in cruribus prope genua, & prope malleolos. Quæ foras propendent, valga vocantur; quæ intrò, incurva & vara. His omnibus enarratis affectibus deligatio congruit, duos sortita scopos; *priorem* ut quo pars secessit, inde ipsa fasciis adducatur, & posituram habeat; *alterum* ut si liceat, locus laxior sit, quo excipiat quod per deligationem compellitur. *Condonare* verò, hoc est, remittere, neque hîc intendere oportet fasciam. Sequi decet *excesserint*, in illa textus parte in qua effatur, *quo vero*, ut tota oratio sit hujusmodi; *Vnde quidem excesserint remittendo*, hoc est fasciam laxando; *quo vero excesserint intendendo*, ut in contraria loco in quem excesserint, propendeant. Propensionis autem in contraria iis quæ excesserint terminum secundùm naturam non constituit. Sic enim deligatio à morbo vinceretur, quum pars diuturnæ perversioni assueverit, imò ultra naturalem statum partem vult adducere, hoc enim est quod ab ipso dicitur, *paulo magis quàm ut ex æquo sint*. Nam *quod secundùm naturam est, id æquum est*. Cæterum imperat nos in contrarium locum propensionem ex omnibus moliri, qui ad deligationem promovemus, quæque nominatim ipse ita pronuntiavit, *& fasciis & spleniis, & suspensionibus*; ad hæc præterea *distensione, frictione, directione*: In his enim omnibus deligatio ultra naturalem statum in contrariam partem inclinare potest. Sed *uberiore uti perfusione*, actum scriptis addidit, *uberiore*, quod in superioribus omiserat, quod tamen in propositis verbis intelligi potuit. In illis itaque discutiendi gratiâ; in his verò emolliendi, uberiorem aquæ calidæ perfusionem usurpat.

A τῆς διαρθρώσεως γίνεται κατάγματα, δι' ὅλου τοῦ πάχους τῶν ὀστῶν, ὡς ἀπ' ἀλλήλων διεστῆναι τὰ μεγάλα, καὶ καλοῦσιν οἱ νεώτεροι αὐτὰ κατάγματα καυληδὸν γεγονέναι. τὰ δὲ διαστρέμματα, τῶν στρεμμάτων διαφέρει καθόσον ἅπτεταί πως τῆς διαρθρώσεως, ἐπ' ὀλίγον αὐτὴν διαστρέφοντα, καὶ συμμετακινοῦντα. γίνεται δὲ καὶ περὶ ἓν ὀστοῦν, μάλιστα δὲ κνήμην ἐπὶ τῶν παιδίων, ἣν καὶ μετὰ παραθέσεως τῶν ἐξευθυνόντων ἑκατέρωθεν ἐπιδοῦμεν ἐκ φιλύρας, ἤ τινος οὕτως εὐτόνου τε καὶ μαλακοῦ ξύλου, B ποιούμενοι δὲ λεπτὰ σανίδια. κάλλιστα δὲ ἐποίησε καὶ αὐτὸς, προσθεὶς τὸν διὰ τῶν παρεστρεμμάτων λόγον τὰ ἑτερόρροπα. εἴτε γὰρ, ὥς τινες γράφουσι, τὰ, οἷα τὰ κυλλὰ ταῦθ' ἑτερόρροπα, κατὰ πάσας τὰς γραφὰς, τὰ ἑτερόρροπα συμφωνεῖται πᾶσιν. καὶ γὰρ εἴσω καὶ ἔξω τὴν ῥοπὴν ἴσχει πολλάκις ἡ διάρθρωσις ὅλη, καὶ μάλιστα ἐν σκέλεσι κατὰ γόνυ καὶ κατὰ σφυρὰ, καὶ καλεῖται τὰ μὲν ἔξω ῥέποντα βλαισὰ, τὰ δὲ ἔσω ῥαιβὰ καὶ κυλλά· τούτοις ἅπασι τοῖς C εἰρημένοις πάθεσιν ἐπίδεσις ἁρμόττει, δύο τούτους ἔχουσα σκοποὺς, ὅπου μὲν ἀπεχώρησε τὸ μόριον, ἐκεῖθεν αὐτὸ προσάγεσθαί τε, καὶ ἐπικεῖσθαι διὰ τῶν ἐπιδέσμων. ἐᾶν δὲ ἐξέστη χαλαρὸν εἶναι τὸ χωρίον, ὅπως δέχηται τὸ διὰ τῆς ἐπιδέσεως ὠθούμενον εἰς αὐτό. συνδιδόναι δὲ, τουτέστιν ἀνιέναι, καὶ μὴ τείνειν ἔνθα χρὴ, τὸν ἐπίδεσμον, ὑπακουστέον ἐστὶ, τὸ δὲ ἐξέστη, καὶ ἐκεῖνο τὸ μέρος τῆς ῥήσεως ἐν ᾧ φησιν, ὅπῃ δὲ, ὡς γίνεσθαι τὴν ὅλην λέξιν τοιαύτην. ὅθεν μὲν ἐξέστη συνδόντα, τουτέστι χαλῶντα τὸν ἐπίδεσμον, ὅπῃ δὲ ἐξέστη συντείνοντα, ὡς εἰς τἀναντία ῥέπειν τῆς χώρας εἰς ἣν D ἐξέστη. τῆς δὲ εἰς τἀναντία ῥοπῆς, τοῖς ἐξεστῶσιν, ὅρος οὐ τὸ κατὰ φύσιν ἔθετο. νικηθήσεται γὰρ οὕτως ἡ ἐπίδεσις ὑπὸ τοῦ παθήματος, εἰθισμένου τοῦ μορίου πολυχρονίῳ διαστροφῇ, ἀλλ' ἐπέκεινα βραχὺ τοῦ κατὰ φύσιν ἄγειν ἀξιοῖ. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ λεγόμενον ὑπ' αὐτοῦ, σμικρῷ μᾶλλον, ὥστε ἐξ ἴσου εἶναι. τὸ γὰρ κατὰ φύσιν, ἴσον ἐστὶ, καὶ τὴν εἰς ἐναντίον τόπον ῥοπὴν ἐξ ἁπάντων κελεύει, ποιεῖν ἡμᾶς, ὅσα παραλαμβανόμενα εἰς τὴν ἐπίδεσιν, ἃ καὶ κατὰ λέξιν αὐτὸς ὀνομάζει; καὶ τοῖσιν E ἐπιδέσμοισιν. εἰπὼν, καὶ τοῖσι σπλήνεσιν, καὶ τοῖσι ἀναλήμμασι, καὶ πρὸς τούτοις ἔτι κατατάσει, ἀνατρίψει, διορθώσει. κατὰ πάντα γὰρ ταῦτα, δυνατόν ἐστι περιρρέπειν εἰς τἀναντία τὴν ἐπίδεσιν ἐπὶ πλέον τοῦ κατὰ φύσιν, ἀλλὰ καὶ καταχύσει πλέονι χρῆσθαι, καὶ λέγει προσθεὶς ἐνταῦθα τῷ πλέονι, παραλελειμμένον μὲν ἐν τῇ προτέρᾳ ῥήσει, συνεπινοούμενον δὲ τοῖς εἰρημένοις. ἐπ' ἐκείνων μὲν οὖν, ἕνεκα τοῦ διαφορῆσαι, ἐπὶ τούτων δὲ, τοῦ μαλακῦναι χάριν, ὕδατος θερμοῦ καταχύσει χρῆται πλείονι.

A

Τὸν τῆς ἐπιδέσεως παραλλήλου τοῖς λελεπτυσμένοις γινομένης τρόπον διδάσκει. τὴν τοῦ σώματος τῶν ἢ μορίων, ἀτροφίαν ἐκ τῶν πολλῶν αἰτίων προσγίνεσθαι. καὶ ταύτην θεραπεύεσθαι τῇ τῶν αἰτίων ἀφαιρέσει, καὶ τοῖς προγεγραμμένοις τὰ λελεπτυσμένα θερμαίνουσι, καὶ ῥωννῦσι, καὶ τὸ αἷμα χορηγοῦσι· τοιγαροῦν ταῖς μετρίαις τρίψεσι διὰ τῶν ὀθονίων τε καὶ τῶν ἀλειφῶν, καὶ ταῖς τοῦ θερμοῦ ὕδατος καταχύσεσι, καὶ τοῖς ἀλλοίοις ἐπιδέσμοις, καὶ συνηθεῖσιν ἐνεργείαις, καὶ γυμνάσμασι, καὶ δρόπαξι, καὶ λουτροῖς, καὶ ταῖς ψυχροῦ ἐμβροχαῖς. Ἐνταῦθα μήτε τὸ παράδειγμα, B μήτε τὴν ἐπαγωγὴν συμφέρειν.

Deligationis extenuatis convenientis construendæ modum docet. Corporis aut partium maciem multis ex causis oboriri; curari verò sublatis causis, & præscriptis extenuata calefacientibus, roborantibus, sanguinem suppeditantibus; ergo moderatis frictionibus per lintea, & liminenta; aquæ calentis perfusionibus; diversis deligationibus, assuetis actionibus; exercitationibus; dropacibus appositis, & balneis, frigidæ irrigationibus. Hîc nec exempla nec inductiones prodesse.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λγ'.

ΤΑ' δὲ μινυθήματα, πολὺ προσλαμβάνοντα τοῦ ὑγιέος, ἐπιδεῖν ὡς ἂν ἐξ ἐπιδρομῆς τὰ συντακέντα πλέονα, ἢ αὐξήματα ἐμινύθη, ἢ ἄλλῃ ἢ τῇ ἐξ ἐπιδέσιος παραλλάξαντα ἐκκλίνῃ ἐς τὴν αὔξησιν, καὶ ἀνάπλασιν τῶν σαρκῶν ποιήσηται.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIII.

EXtenuata verò multum sanæ partis comprehendendo deligare oportet, ut ex affluxu contabefactæ partes amplius quàm suâpte natura extenuatæ diversæ, alia deligatione permutatæ, ad incrementum tendant, carniumque restaurationem efficiant.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ. C

ΤΗν ῥῆσιν ταύτην ἔνιοι μὲν τῶν ἐξηγησαμένων τὸ βιβλίον, ὥσπερ καὶ ἄλλας πολλὰς ἐπέδραμον ὀλίγα παραλαλήσαντες, οἱ δὲ ἐπιχειρήσαντες σαφῶς ἐξηγήσασθαι, ἥμαρτον τῆς ἀληθείας, ὡς θαυμάζειν μὲν, τίνι τρόπῳ τὰ μινυόμενα μόρια, τουτέστιν ἰσχνὰ καὶ ἄτροφα γινόμενα, πρὸς τὴν κατὰ φύσιν εὐκρασίαν ἐπανήγαγον. Ἐγὼ δὲ, καὶ ὅσα μὲν ἐν σημαινομένῳ λέξεως, ἢ τινι σαφηνιστικῷ προβλήματι ζητεῖται, βλάβην οὐδεμίαν ἡγοῦμαι φέρειν εἰς D τὰ τῆς τέχνης ἔργα τοῖς μανθάνουσιν, εἰ καὶ κακῶς τις ὑπολάβοι περὶ αὐτῶν. τὰ δ' ἀγγεῖα τῆς ὠφελούσης ἀγωγῆς γραφόμενα, βλάπτειν ἀναγκαῖον, ἢ τινι ἀσκουμένῳ κατὰ τὴν τέχνην. ὡς τοίνυν αὐτὸς ἐθεράπευσα διὰ παντὸς ἠτροφηκότα μόρια διδάξω. πρότερον πῶς ἤδη τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας ἀπολαύωσιν οἱ μανθάνοντες, εἶθ' ἑξῆς τὴν ῥῆσιν ἐφαρμόσαι πειράσομαι τοῖς ἀληθέσιν. ἐν γὰρ τοῖς σαφῶς γεγραμμένοις, ἴσχεσθαι μὲν δὴ πάντως τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας πειράσομαι, καὶ τὴν τοῦ παλαιοῦ λέξιν ἐὰν οἷόν τε ᾖ τούτοις E ὁμολογοῦσαν ἐπιδεικνύειν. εἰ δὲ ἀδύνατοί ποτε τοῦτο πρᾶξαι εἴημεν, τὸ οὖν ἀληθὲς ὁ νέος ἤδη γιγνωσκέτω. Τῶν τοίνυν γιγνομένων ἐν μέρεσί τισιν ἰσχνοτήτων αἱ πλεῖσται διὰ τὸ πολυχρόνιον ἡσυχίαν αὐτῶν, ἢ καταγματικῆς αὐτῶν ἐπιδέσεως τρόπῳ εἰς τὰ παθήματα ταῦτα ἔρχονται. ἥτε γὰρ ἡσυχία, τὴν δύναμιν ἄρρωστον ἐπιδείκνυσι τῶν ἡσυχαζόντων μορίων, ἥτ' ἐπίδεσις ἐκθλίβουσα τὸ αἷμα τῶν ἐπιδουμένων, τὸ μὲν εἰς τὴν ἄνω χώραν, τὸ δὲ εἰς τὴν κάτω, τὴν τροφὴν αὐτῶν ἀφαιρεῖται, ὥστε καὶ τὴν ἴασιν ἐναντίαν χρὴ ποιεῖσθαι τῇ γενέσει τοῦ πάθους, ῥωννύντας αὐτὴν τὴν δύναμιν τοῦ F πεπονθότος μορίου χορηγοῦντας αὐτῇ δαψιλὲς αἷμα· ἡ μὲν οὖν δύναμις ῥώννυται τρίψεσί τε, καὶ μετρίαις καταχύσεσι, καὶ κινήσεσι. καὶ ἀμφότερα τὰ γένη, τὸ ποιὸν, καὶ τὸ ποσὸν ἐπιτήδεια ταῖς κινήσεσιν. ἕνεκα δ' ἐπιρρεῖν πλέον οἷόν τε ἐπιδέσεώς τε τῆς κατὰ τὴν προκειμένην καὶ καταχύσεως μετρίας ὕδατος θερμοῦ, καὶ κινήσεως, καὶ τρίψεως, ἅπερ καὶ τὴν δύναμιν ἐπιρρωννύει. εἶναι δὲ χρὴ πάντα

GALENI COMMENTARIUS.

TExtum hunc nonnulli quidem ex libri interpretibus, quemadmodum & alios plures percurrerunt, paucis obloquuti. Quidam verò hunc dilucidè explanare contendentes à veritate ita aberrarunt, ut mirer quâ ratione extenuatas partes, hoc est graciles, nec nutritas, ad naturale temperamentum adduxerint. Ego verò censeo quæcunque in verborum significationibus, aut aliquo quod explanet problemate quæruntur, nullam læsionem ad artis opera discentibus adferre; etiam si de iis aliquis malè conjecerit. Nam cucurbitulæ opitulantis curationis præscriptæ necessariò lædunt, quod alicui medendi artem profitenti magis innotuerit. Quare prout ipse emaciatas partes semper curaverim, docturus sum imprimis quâ via qui discunt jam ex eorum quæ proferam, usu fructum ac emolumentum percipiant. Deinde textum veritati congruere contendam: In iis enim quæ brevi scripta sunt, enitar profecto rerum veritatem omnino tueri, & senis sententiam, si fieri possit hisce consentaneam demonstrare. Si verò tandem hoc agere non detur, juvenis sane jam veritatem agnoscat. Quum ergo partium macies quibusdam oboriatur, hi plerunque ex diuturna laborantium quiete, aut catagmaticæ ipsorum deligationis modo in hos affectus veniunt. Sive enim quies partium in otio decunbentium imbecillas vires prodat, sivè deligatio earum quæ devinciuntur, partium sanguinem exprimat, illa quidem in superiorem regionem, hæc verò in inferiorem, alimentum ipsarum adimit. Quare & curatio hujus affectionis generationi contraria instituenda est, ipsas partis affectæ vires roborantibus, ipsique copiosum sanguinem suppeditantibus; vires siquidem roborantur & moderatis frictionibus, & perfusionibus, & motionibus. In utroque genere qualitate & copia moderatio necessaria est motionibus. Quò verò sanguis uberiùs affluat, & frictione utendum est, quæ vires quoque roborant. Sed omnia moderata

esse oportet & in quantitate, & qualitate: Non enim satis est duntaxat frictionem, aut motum, aut aquæ calidæ perfusionem, neque copiosam, neque omnino paucam adesse; sed in iis oportet frictionem quidem in duræ & mollis, paucæ & copiosæ medio consistere. Temperata verò aqua inter eam quæ nondum calefacit (tepida vocatur) & eam quæ jam mordet & dolores excitat (quæ certe fervida nominatur) media sit. In quantitate quoque eam nimirum inter copiosam, & paucam, mediam esse decet. Verùm & de quantitate antea quoque orationem habuit, his verbis, *Dum pars adhuc attollitur, priusquam concidat, finire oportet.* Hocce tempore si pars consimili modo conferatur, rubra maximè conspicitur. Quæcunque igitur gracilia & atropha fiunt, omnia magis exanguia, quàm quæ secundùm naturam se habent, evidenter apparent, vixque fricantibus & aquam calidam perfundentibus rubescunt. Scopus quantitatis est, quò parti rubor concilietur. Hoc idem tempus tumidiorem partem prodit. Sed si perseveret qui fricat aut perfundit, tumor considit, & rubor finitur. Quinetiam extenuatorum morbum curatu facilem aut difficilem fore portendet tum rubor facile aut vix excitatus, tum pars in tumorem sublata. Hæc autem consequutis præscribo frictionem ex quibusdam medicamentis humidis ægre calefacientibus à me paratam, maximè verò ex iis quæ thapsiæ non vetustæ modicum accipiant. Sed & ex medicamentorum picantium aliquo hujusmodi macilentas partes oblino, quæ sunt picea, quædam, vel dropastica si audieris nominari intelliges, & picantia, imo & dropaces, ac tibi liceat quomodocunque volueris appellare. Non enim mihi propositum juvenes his in commentariis Atticismum docere, sed perutilis artis medendi opera persequi, atque hæc sunt picantium medicamentorum, quæ ad prædictos scopos pertinent. Si namque primus eorum usus partem promptè tumidam & rubram effecerit, jam decenter cessandum est. Alioqui & secundo die pars illinienda, etiam tertio, in quibusdam quotidie, in nonnullis tertio, aut etiam quarto quoque die, prout locum affectum potissimùm indigere conspexeris. At vero interdum pro scoporum ratione non præscribo calidam reddi partem quæ fricatur aut picatur, quandoquidem istud sub rubore comprehenditur: Eodem enim tempore & in ruborem & in calorem progreditur. Ego eâ quidem ratione quum medeor iis quæ præter naturam sunt gracilitatibus, perraro deligatione usus sum. Quod si quandoque eâ usus fuerim, prout Hippocrates dixit, deligavit, ipsius verbis addictus, quibus dicit *diversa deligatione.* Nam quod pronuntiet, *diversâ,* huic catagmaticam deligationem opposuit, quæ vehementiorem partibus affectis compressionem excitat. *Diversa* itaque deligatio, prima protinus fasciarum injectione à catagmatica differt. Non enim nos ipsi parti curandæ principium imponimus, quemadmodum ulceribus, fracturis, suggillationibus, contusionibus, & quibuscunque cæteris paulò superiùs commemoratis facere consuevimus. Deinde verò partem affectam non comprimere, sed eam relaxare. Comprimere quidem potissimùm partem sanam, unde principium duximus; Deinceps au-

A μέτρια, κατά τε τὸ ποσὸν, καὶ τὸ ποιόν. οὐ γὰρ ἀπόχρη μόνον τὴν τρῖψιν, ἢ τὴν κίνησιν, ἢ τοῦ θερμοῦ κατάχυσιν ὕδατος, μήτε πολλὴν, μήτε παντάπασιν ὀλίγην ὑπάρχειν· ἀλλ' ἐν τούτοις χρὴ, τὴν μὲν τρῖψιν ἐν τῷ μέσῳ σκληρᾶς καὶ μαλακῆς, ὀλίγης τε, καὶ πολλῆς εἶναι. τὸ δὲ εὔκρατον ἐν τῷ μεταξύ ἐστι, τοῦ τε μηδέπω θερμαίνοντος, ὃ χλιαρὸν καλεῖται, καὶ τοῦ δάκνοντος ἤδη θερμοῦ, καὶ λυποῦντος, ὃ δὴ ζέον ὀνομάζεται. καὶ τὸ πλῆθος δὲ δηλονότι μέσον εἶναι προσήκει
B αὐτῷ, πολλοῦ τε καὶ ὀλίγου. καὶ τόν γε τῆς ποσότητος λόγον αὐτὸς ἐδίδαξεν, εἰπὼν ἔμπροσθεν, ἔτι μετεωριζομένου δεῖ πρὶν συμπίπτειν, παύεσθαι. κατὰ τοῦτον δὲ τὸν χρόνον ἐρυθρότατον ὡσαύτως συμβαλλόμενον ὁρᾶται τὸ μόριον. ἅπαντα μὲν οὖν, ὅσα λεπτὰ καὶ ἄτροφα γίνεται, σαφῶς ἀναιμότερα φαίνεται τῶν κατὰ φύσιν ἐχόντων, καὶ μόγις ἐρυθραίνεται, καὶ τριβόντων, καὶ καταχεόντων ὕδωρ θερμόν, ὁ σκοπὸς τῆς ποσότητός ἐστι, ἔρευθος κτήσασθαι τὸ μόριον, ὁ δὲ
C αὐτὸς οὗτος χρόνος ὀγκωδέστερον αὐτὸ δείκνυσιν. ἐὰν δὲ ἐπιμείνῃ ὁ τρίβων, ἢ καταχέων, ὅ, τε ὄγκος συμπίπτει, καὶ παύεται τὸ ἔρευθος. καὶ μέν τοι καὶ προγνώσῃ τότε εὐίατον, ἢ καὶ δυσίατον ἐν τοῖς μινυθήμασιν, ἐκ τοῦ ῥᾳδίως ἢ μόγις ἔρευθος κτᾶσθαι, καὶ εἰς ὄγκον αἴρεσθαι. ποιῶ δὲ τοῦτο δυσχερῶς κτωμένοις, καὶ διά τινος τῶν θερμαινόντων φαρμάκων ὑγρῶν, τὴν ἀνάτριψιν ποιούμενος, καὶ μάλιστα ὅσα βραχὺ θαψίας μὴ παλαιᾶς· ἀλλὰ καὶ καταχρίω τινὶ τῶν πιττούντων φαρμάκων τὰς τοιαύτας ἰσχνότητας, ὅσα δέ τινά ποτε
D εἰσι πιττωτὰ, ἢ δρωπακιστὰ νοήσεις ἀκούσας καὶ πίττωμα, ἀλλὰ δρώπακα, καί σοι λέγειν ἐξέστω καθότι περ ἂν βουληθῇς. οὐ γὰρ ἀττικίζειν διδάσκειν πρόκειταί μοι τοὺς νέους, ἐν τοῖσδε τοῖς ὑπομνήμασιν, ἀλλὰ τὰ χρησιμώτατα τῶν ἔργων τῆς ἰατρικῆς τέχνης διεξέρχεσθαι, καὶ ταῦτα πιττούντων φαρμάκων κατὰ τοὺς προειρημένους σκοπούς. ἐὰν μὲν γὰρ ἡ πρώτη χρῆσις εὔογκόν τε καὶ εὐερυθὲς ἀπεδείξατο μόριον, ἤδη παύεσθαι προσήκει. εἰ δὲ μὴ, καὶ δεύτερον ἐπιχρίειν, καὶ τρίτον ἐπί τινων μὲν,
E καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐπί τινων δὲ, διὰ τρίτης, ἢ τετάρτης, ὡς ἂν μάλιστα δεόμενον ἴδῃς τὸν πεπονθότα τόπον. οὐ προστίθημι δὲ ἐνίοτε κατὰ τὸν λόγον τῶν σκοπῶν, τὸ θερμὸν γίγνεσθαι τὸ μόριον, ἀνατριβόμενον ἢ πιττούμενον ἐπειδὴ συνεπινοεῖται τῷ ἐρυθρῷ. κατὰ γὰρ τὸν αὐτὸν χρόνον, εἰς ἔρευθός τε καὶ θερμασίαν ἐπιδίδωσιν, οὕτως ἀεὶ θεραπεύων ἐγὼ τὰς παρὰ φύσιν ἰσχνότητας, ὀλιγάκις ἐδεήθην ἐπιδέσεως. εἰ δέ ποτε δεηθείην, ὡς Ἱπποκράτης ἔγραψεν, ἐπέδησα, προσέχων αὐτοῦ τῇ λέ-
F ξει, καθ' ἣν εἶπεν, ἀλλοίῃ τῇ ἐπιδέσει. τὸ γὰρ ἀλλοίῃ, πρὸς τὴν καταγματικὴν ἀντιθεὶς εἶπεν, ἢ τὴν θλῖψιν σφοδροτέραν ἐπὶ τῶν πεπονθότων ποιουμένην. Ἡ οὖν ἀλλοίαν ἐπίδεσιν εὐθὺς μὲν κἀν τῇ πρώτῃ τῶν ὀθονίων ἐπιβολῇ, διαφέρει τῇ καταγματικῇ, οὐκ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θεραπευομένου μορίου τὴν ἀρχὴν τιθεμένων ἡμῶν, ὥσπερ ἐφ' ἑλκῶν τε, καὶ καταγμάτων, ἐκχυμωμάτων τε, καὶ θλασμάτων, ὅσα τἄλλα μικρῷ ἔμπροσθεν εἴπομεν, εἰώθαμεν ποιεῖν. ἔπειτα δὲ, μὴ πιέζειν κατὰ τὸ πεπονθὸς μόριον, ἀλλὰ ἀνιέναι μὲν κατὰ τοῦτο. πιέζειν δὲ μάλιστα μὲν ὅθεν ἤρξω κατὰ τὸ ὑγιές. ἑξῆς δὲ

ἢ σε κελεύει μὲν τὴν τάσιν, ἐν τῇ κατὰ τὸ ὑγιὲς νομῇ, μέχρι τοῦ πεπονθότος. ὅταν δὲ ἐπὶ τὸ πεπονθὸς ἀφίκηται, μάλιστα ἐκλελυμένῃ χρῆσθαι τῇ περιβολῇ τῶν ὀθονίων. χειμῶνος μὲν οὖν, καὶ αὐτῷ συμπεριβάλλειν τὴν ἐπίδεσμον, ὅπως μὴ θερμαίνῃ τὸ χαλαρὸν δηλονότι, καὶ πιέσεως οὐδὲ τοὐλάχιστον ἔχοντα. θέρους δὲ, τὸ μὲν ὑγιὲς ἐπιδῶ, τὸ περιεχόμενον αἷμα κατ' αὐτὸ πρὸς τὸ ἀναθρέψεως δεόμενον ἐκθλίβων, αὐτὸ δὲ τὸ θεραπευόμενον οὐκ ἐπιτηδείως τῇ ἐπιδέσει ἐπιθερμαίνειν αὐτὸ καὶ διαφορεῖν. ὅταν δὲ ἰσχνωθὲν ἄτροφον ὅλον τὸ σκέλος, ἢ χεὶρ ὅλη γένηται, τὸ ἀντικείμενον κῶλον ἐπιδῶ, τὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν κάτω μερῶν ποιησάμενος, εἶτ' ἀναλαμβάνων, ἐπὶ μὲν σκέλους, ἄχρι τοῦ βουβῶνος, ἐπὶ δὲ χειρὸς ἄχρι μασχάλης καὶ ὤμου. κατὰ γὰρ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀποσχίζονται τῆς μεγάλης φλεβὸς, ἐν μὲν τοῖς κάτω μέρεσι τοῖς κατ' ἱερὸν ὀστοῦν, αἱ τὰ σκέλη τρέφουσαι φλέβες, ἐν δὲ τοῖς ἄνω, τοῖς κατὰ κλεῖς αἱ τὰς χεῖρας. ὅταν οὖν ἡ τῆς ἑτέρας φλεβὸς ἐπιῤῥοὴ τοῦ αἵματος, εἰς τὸ συζυγοῦν κῶλον ἀποκλεισθῇ, πρὸς τὸ ἕτερον ἥκει τὸ αἷμα, καὶ διὰ τοῦτο, τὸ μὲν κατὰ τὸ ὑγιὲς σκέλος ἐπίδεσιν σφίγγεσθαι χρὴ μέχρι τοῦ μὴ θλίβειν οὕτως, ὡς ὀδύνην ποιεῖν. ἤτοι δὲ γυμνὸν εἶναι χρὴ τὸ πεπονθὸς μόριον, ἢ ὀλίγοις ἐρίοις σκεπάζεσθαι μέχρι τοῦ μηροῦ, ὁπότε ψυχρὸν εἴη τὸ περιέχον. οὐκ ὄντος δὲ ψυχροῦ, γυμνόν τε εἶναι συμφέρει, καὶ συνεχῶς ἀνατρίβεσθαι πρὸς τῶν σινδόνων, εἶτα φαρμάκοις θερμαίνουσιν ὅταν ᾖ δυσεκθέρμαντα. ταχέως δὲ θερμαινομένων, ἔλαιον μόνον ἀρκεῖ βραχύτατον ἔχον κηροῦ. προσμένει τε γὰρ μᾶλλον τοῦτο, καὶ ἧττον διαφορεῖ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν, κἀπὶ τῶν χειρῶν ἅπαντα γίνεται. καὶ γὰρ ἐπιδετέον ἐστὶ τὴν ἀπαθῆ, καθάπερ τὸ σκέλος, καὶ θερμαντέον ἰσχυρῶς τὴν πεπονθυῖαν, ἀνατρίψει τε, καὶ κινήσει. καὶ ὅταν μὴ παντάπασιν ὁ κάμνων ἠλίθιος, πυνθάνεσθαι βέλτιον αὐτὸν, τὸ πότερον τῆς ἐν τῷ θεραπευομένῳ μορίῳ θερμασίας αἰσθάνεται παραγενομένης, ἢ πεπαῦσθαι φαίνεται σαφῶς αὐτῷ, κἂν φῇ πεπαῦσθαι, χρεὼς ἤδη τῶν δευτέρων χρῆσθαι ἐστὶ, τῶν θερμαινόντων τε καὶ ῥωννύντων αὐτό. τέτταρα δὲ αὐτά ἐστι κατὰ γένος, ἡ διὰ σινδόνων ἀνάτριψις, ὕδατος θερμοῦ κατάχυσις, ἀνάτριψις, ἤτοι διὰ τοῦ φαρμάκου θερμαίνοντος, ἢ δι' ἐλαίου, κατάχρισις ἁπλοῦ δρώπακος. ἐὰν δέ ποτε φαίνηταί σοι λίαν κατεψῦχθαι τὸ θεραπευόμενον μέρος, ἔστω ποικίλος ὁ δρώπαξ, ἐπεμβεβλημένον ἔχων ἄσφαλτον, καὶ θεῖον ἄπυρον ὀλίγον, καὶ πύρεθρον. ὅτι μὲν οὖν οὕτω χρὴ θεραπεύειν τὰ λελεπτυσμένα σώματα, ἴσμεν, παμπόλλους ἰασάμενοι. εἰ δὲ καὶ τὴν Ἱπποκράτους ῥῆσιν ἐξηγοῦμαι καλῶς, οὐκέτι διαγίνεσθαι δυναίμην πᾶσαν κατὰ εἶδος ἐξήγησιν ἀσαφοῦς λέξεως, ἄχρι μὲν τοῦ πιθανοῦ προερχομένην, τὸ δὲ ἐπιστημονικὸν καὶ βέβαιον οὐκ ἔχουσαν. ἐξηγοῦμαι δὲ τὴν ῥῆσιν, οὐχ ὡς οἱ πλεῖστοι κατὰ τὴν τοιάνδε γραφήν· ὡς ἂν ἐξ ἐπιδρομῆς συντακέντα πλέον, ἢ αὐτὰ ἐμινύθη. μοχθηρὸν γὰρ ἔχει τὸν νοῦν, ἀλλ' ὡς ἔνιοι γράφουσι μετὰ τοῦ ἄρθρου κατὰ τήνδε τὴν λέξιν, ὡς ἂν τὰ ἐξ ἐπιδρομῆς τὰ συντακέντα. λέγει γὰρ συντακέντα τὰ λεπτυνθέντα χωρία, διὰ τὴν ἀκινησίαν τε, καὶ ἀτροφίαν. ταῦτα δὴ οὖν αὐτά φησιν ἐξ ἐπιδρομῆς τοῦ αἵματος, ὡς εἰ καὶ ἐπιῤῥοῆς εἶπεν, ἰᾶσθαι δεῖν, αἵματος ἀφικνουμένου δηλονότι πρὸς τὰ πεπονθότα πλέονος οὗ δεῖσθαι δόξειεν, ἂν ἢ κατὰ φύσιν εἶχε. συμβήσεται γὰρ οὕτως εἰς τὴν αὔξησιν ἐκκλίνειν τὰ μινυθήματα

A tem tibi imperat distributionem fasciæ à parte integra ad læsam usque distentionem sortiri. Quum autem ad affectam partem accesserit, solutâ fasciarum spirâ utendum. Hyeme siquidem ipsi fascia convolvenda est, quæ non calefaciat, laxa nimirum, nec minimum habeat compressionis. Æstate verò partem sanam devincio, quo contentus in ea sanguis ad eam quæ refectionis indiget, premendo emittatur. Quæ verò pars curatur, ipsam deligatione calefacere, ac discutere alienum est. Quum autem totum crus, aut totum brachium atrophum valde

B marcuerit, oppositum membrum deligo, ducto ab imis partibus principio, deinde revocata ad crus inguine tenùs fascia, in brachio ad alam usque, & humeri caput. Eo namque modo venæ crurum nutrices à magna vena per inferiores partes adusque os sacrum derivantur; *Et brachiorum nutrices* per superiores partes adusque claviculas. Quum igitur ex altera vena sanguinis affluxus in compar membrum aditu prohibitus est, ad alterum procedit sanguis. Quamobrem deligatio sano cruri injecta constringenda est, quousque non ita premat, ut dolorem

C excitet. Sed certè pars affecta nuda sit oportet, aut pauca lana ad inguem usque obtegenda quo tempore frigus ambientis fuerit. Absente verò frigore, & nudam esse confert, & assiduè sindonibus fricari; deinde medicamentis calefacientibus foveri, si loci ægrè incalescunt. At quam primum, quod calefaciat oleum solum cui insit mixtum ceræ paucissimum, idoneum est: Id enim diutius immoratur, minusque discutit. Eadem ratione hæc omnia in brachiis præscribuntur. Etenim pars illæsa devincienda est, quemadmodum crus, læsa verò & frictione

D & motu vehementer calefacienda. Atque ubi æger omnino stupidus non est, ipsum id rogare præstat, utrum in ea quæ curatur parte calorem concitatum sentiat, an ipsum cessasse apertè sibi videatur. Quod si desiisse respondeat, altero eorum uti, quæ ipsam partem calefaciant ac roborent. Ea verò quatuor existunt genere, frictio per lintea; aquæ calidæ perfusio; frictio per calidum medicamentum, vel per oleum; & simplicis dropacis inunctio. Si verò pars curanda tibi valde refrixisse videatur, dropax vicarius esto, qui adjectum bitumen habeat, sulphuris ignem non experti modicum, & pyre-

E thrum. Quod igitur emaciata corpora ita curanda sunt, novimus ex iis quos curavimus quamplurimis. Si vero Hippocratis textum probè explicem, nequaquam tolerare possum omnem obscuræ orationis explanationem, quatenùs veritatis fidem prætergreditur, neque habet quod certam scientiam pariat. Textum autem explico, non ut plerique in tali scriptura; *ut ex affluxu contabefactæ partes ampliùs quam ex sua natura extenuatæ sint*: vitiosam enim sententiam sortiuntur. Sed ut nonnulli scribunt cum articulo hisce verbis *ut ex affluxu contabefactæ partes*. Vocat enim contabefactas, extenuatas propter tum motus cessationem, tum nutritionis penuriam. Has ipsas, inquit ex sanguinis accursu, quod est ac si ex affluxu dixerit, sanandas esse, appellente nimirum ad partes affectas sanguine uberiore, quàm si secundùm naturam haberet, quanto egere videbatur. Sic enim accidet in incrementum partes extenuatas, evocare

superioris

superioris deligationis usu diversæ; cujus diversitatem paulo ante demonstravimus, quin etiam facultatem diversam necessario sequi. Illa siquidem priùs ab affecta parte sanguinem expellit, quem ipsa copiosiorem suggerit, si secundùm naturam habuerit. Qui namque in ipsa parte *sanguis* continetur, & secundùm naturam habet, idoneum est, ideoque non opus erat liberaliùs affluere, quàm qui & ad nutritionem & ad *discussionem*, vel difflationem consumpturus est. Nunc vero vacua & exangui parte laborante, multò copiosiorem esse oportet eum qui affluit, quo non solùm ut alatur quemadmodum in secunda valetudine, verumetiam reficiatur. Sed & alimenti penuriam hîc majorem fuisse necessarium est, quòd pars continuo calefiat. Quæcũque enim ad curationem celebrantur remedia, ipsam calefaciunt, frictio, motus, medicamentum vix admotam dropax picem continens, & aqua calida. Hac enim usus est Hippocrates, fortassis ob eam quæ tunc temporis aderat, balneorum penuriam. Mihi vero hocce seculo quæ balnei labris imponitur aqua satis esse videtur idonea & ad partes curandas moderatè calefaciendas, & ad tensivam lassitudinem tollendam. Jam vero partes ipsæ in consuetis actionibus exercendæ sunt, hocque quotidie non semel universim, verùm sæpenumero, quemadmodum frictio adhibenda est quousque partes incaluerint; deinde cessanda. Equidem ita textui veram curationem accommodo, cujus vi & operationibus demonstravi recreatas sexcentorum deligatione, ac diuturno ocio extenuatorum partes. Verùm per tempus licuerit interpretum libri mentem aperire, quorum plerique, ut retuli, circuitione dumtaxat usi inexplicatum textum reliquerunt. Pauci vero conati sunt in ipsa oratione universam sententiam de ipsa deligatione hoc modo explanare. Hippocratem imperare loquuntur extenuatorum curationem à deligatione incipiendam esse, quo partes contabefactæ, hoc est, extenuatæ magis quàm ante emaciatæ fuerant, in contrarium habitum mutationem sortiantur. Multos enim morbos ita curari augurantur, afferuntque exempla, tum eorum qui nauseosi vomitorio medicamento sanitatem recuperarunt; tum eorum qui assiduè deorsum acria dejicientes medicamento purgante convaluerunt; nonnullorum etiam qui tussientes medicamentis vehementiorem tussim cientibus sanati sunt. At eorum nonnulli sententiæ in aphorismis pronuntiatæ, quę ad verbum sic habet. *Interdum verò ubi in tetano citra ulcus, juvene carnoso, æstate mediâ, frigidæ, copiosa perfusio caloris revocationem efficit.* Si igitur, inquiunt, non solùm per auxilia morbis contraria, verumetiam per similia curationes fiant; nunc etiam eodem modo Hippocrates nos hortatus est extenuata curare ab ea deligatione ducto exordio, quæ magis ipsa *corpora* extenuare potest, quod ex *humoris* accursione contingere proferunt, quum partes plurimum paulatimque sub deligatione contabescentes, recurrentibus iterum humoribus recreationes subeant, & insigni carne ipsis inclusa induantur, quum videant qui sic explanant, *diversâ deligatione*, nullo modo à se explicationem consequi posse, *diverso habitu* scribunt. Quare tres inter se differentes scripturæ redduntur, una quidem *diverso*

A τῆς πρόσθεν ἐπιδέσεως ἀλλοίας χρησάμενος. δέδεικται
δὲ αὐτῆς ὀλίγον ἔμπροσθεν ἡ ἀλλοιότης, ᾗ καὶ τὴν δύ-
ναμιν ἀλλοίαν ἀναγκαῖον ἀκολουθεῖν. ἡ μὲν γὰρ πρόσθεν
ἀπέλαυνε τοῦ πεπονθότος μορίου τὸ αἷμα, χορηγεῖ δὲ αὐτῷ
δαψιλέστερον, εἰ κατὰ φύσιν εἶχεν. ὅ τι μὲν γὰρ τὸ κατὰ φύ-
σιν ἔχειν αὔταρκες ὂν τὸ περιεχόμενον ἐν αὐτῷ, καὶ διὰ
τοῦτο πλέον οὐκ ἐχρῆν ἐπιρρεῖν τοῦ μέλλοντος εἰς θρέψιν
τε, καὶ διαπνοὴν ἀναλίσκεσθαι. νυνὶ δὲ κενοῦ καὶ ἀναί-
μου μορίου τοῦ πεπονθότος γεγονότος, πολλῷ πλέον εἶναι
B χρὴ τὸ ἐπιρρέον, ἵνα μὴ τρέφηται μόνον, ὡς ὅταν γίνη-
ται ὑγιὲς, ἀλλὰ καὶ ἀνατρέφηται. καὶ τὰς ἀπορίας δὲ νῦν
πλέονας ἀναγκαῖον ἐστὶ γίνεσθαι, διὰ τὸ συνεχῶς θερ-
μαίνεσθαι τὸ μόριον. ἅπαντα γὰρ αὐτὸ θερμαίνει κατὰ τὴν
θεραπείαν γιγνόμενα, καὶ ἡ τρίψις, καὶ ἡ κίνησις, καὶ ἡ
φαρμακεία, καὶ ἡ πιττία, καὶ τοῦ πιττωτοῦ τὸ κατεχό-
μενον, καὶ ὕδωρ θερμόν. ὁ γὰρ Ἱπποκράτης καὶ τούτῳ φαί-
νεται χρώμενος, ἴσως διὰ τὴν ἀπορίαν τῶν βαλανείων
ἐν τῷ τότε χρόνῳ. ἐμοὶ δὲ ἤρκεσθαι κατ᾽ ἐνεστῶτα, τὸ
κατὰ τὰς ἐν τῷ βαλανείῳ πυέλας ὕδωρ, εἴς τε τὸ
θερμῆναι μετρίως θεραπευόμενα μόρια, καὶ τὸν ἐκ τῶν
C τάσεων κόπον αἱρεῖσθαι. χρὴ δὲ κινεῖν αὐτὰ κατὰ τὰς συν-
ήθεις ἐνεργείας, καὶ τοῦτο πράττειν οὐχ ἅπαξ, ἀθρόως
ἑκάστης ἡμέρας, ἀλλὰ πολλάκις, ὥσπερ τὴν τρίψιν,
ἄχρι τοῦ διαθερμανθῆναι παραλαμβάνοντας, εἶτα
παύοντας. ἐγὼ μὲν οὖν οὕτως ἐφαρμόζω τῇ ῥήσει τὴν
ἀληθῆ θεραπείαν, ἧς ἐγὼ ἔργῳ τὴν δύναμιν ἔδειξα,
μυρίων, ἐξ ἐπιδέσεως καὶ χρονίας ἡσυχίας καταλελεπ-
τυσμένων ἀνατρέψας μόρια. καιρὸς δ᾽ ἂν εἴη καὶ τῶν
ἐξηγησαμένων τὸ βιβλίον ἐξηγήσασθαι τὴν γνώμην,
ὧν οἱ πλεῖστοι μὲν, ὡς ἔφην, περιλαλήσαντες μό-
D νον, ἀνεξήγητον εἰώθασι τὴν ῥῆσιν. ὀλίγοι δ᾽ ἐπεχεί-
ρησαν κατὰ τὴν αὐτὴν λέξιν ἐφαπλῶσαι τὴν ὅλην
διάνοιαν ἐξ αὐτῆς ἐπιδέσεως, τὴν τοιάνδε. κελεύειν
φασὶ τὸν Ἱπποκράτην, τὰ μινυθήματα δι᾽ ἐπιδέσεως
ἄρχεσθαι θεραπεύειν, ἵνα συντακέντα, τουτέστι κατα-
λεπτυνθέντα πλέον αὐτὰ, ἢ πρόσθεν ἐλελέπτυντο με-
ταβολὴν εἰς τοὐναντίον σχῆμα λαμβάνοιεν. πολλὰ γὰρ τῶν
παθῶν οὕτω φασὶ θεραπεύεσθαι, καὶ παραδείγματα φέ-
ρουσι, ναυτιώδεις δέ τινας ἐμετικῷ φαρμάκῳ θεραπευ-
E θέντας, καὶ ἐκκρίνοντας συνεχῶς κάτω δριμέα διὰ κα-
θαρτικοῦ ἰαθέντας. ἐνίους δὲ βήττοντας ὑπὸ τῶν βῆχα
κινούντων σφοδρότερον. ἔνιοι δὲ αὐτῶν καὶ τοῦ κατὰ τοὺς
ἀφορισμοὺς εἰρημένου μέμνηνται, κατὰ λέξιν οὕτως ἔχον-
τος. ἔστι δ᾽ ὅκου ἐπὶ τετάνου, ἄνευ ἕλκεος, νέῳ εὐσάρ-
κῳ, θέρεος μέσου, ψυχροῦ πολλοῦ κατάχυσις, ἐπανά-
κλησιν θέρμης ποιέεται. εἴπερ οὖν φασιν, οὐ μόνον διὰ τῶν
ἐναντίων τοῖς πάθεσι βοηθημάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν ὁμοίων αἱ
θεραπεῖαι γίγνονται, καὶ νῦν οὕτως Ἱπποκράτης ἐκέλευσεν ἡ-
F μᾶς τὰ μινυθήματα θεραπεύειν, ἀρχομένους ἐπὶ τῆς ἐπὶ μᾶλ-
λον αὐτὰ λεπτῦναι δυναμένης ἐπιδέσεως, ὅπερ ἐξ ἐπιδρο-
μῆς συμβαίνειν φασὶ ἐπὶ πλεῖον, καὶ βραχέως συντακέντων τῶν
μερῶν ἐπὶ ταῖς τῆς ἐπιδέσεως ἀναλυόντων γίνοιντο πάλιν ἀναθρέ-
ψεις αὖθις, καὶ τὴν εὐσαρκίαν ἐγκλείειν σχοίη τὸ μόριον. ὁρῶντες
δὲ οἱ οὕτως ἐξηγούμενοι, ἀλλοίῃ τῇ ἐπιδέσει μηδ᾽ ὅλως ὑπ᾽
αὐτῶν ἐξηγήσεως τυχεῖν δυνάμενον, ἀλλοίῃ τῇ ἕξει γράφου-
σιν, ὥστε γίγνεσθαι τρεῖς διαφερούσας ἀλλήλων γραφάς. μία μὲν

ἀλλοίῃ τῇ ἕξει, καὶ γὰρ οὕτως ἐν ἐνίοις τῶν ἀντιγράφων εὑρίσκεται γεγραμμένον. οἱ δ' οὖν ἀλλοίῃ τῇ ἕξει γράφοντες, οὐκ ἐπὶ τὴν ἐπίδεσιν ἀναφέρουσι τὴν λέξιν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ πεπονθὸς μόριον, ὅ φασιν, ἀλλοίῃ χρησάμενον ἕξει, ἣν εἶχεν ἔμπροσθεν, ἐκκλίνειν πρὸς εὐτροφίαν, τὴν ἕξιν τοιαύτην αὐτῷ γίνεσθαι διὰ ἐπιδέσεως ἐπὶ πολὺ συντηκούσης, ὥσπερ οὐκέτι αὐτῆς ἐπιδέσεως εἰς τὴν ἰσχνότητα τῶν ἀτροφησάντων μορίων ἀφικνουμένων, ἀλλὰ νῦν ἴσως αὐτῆς τι μελλόντων πειρᾶσθαι. τῆς γὰρ ὀνομαζομένης ὑπὸ τῆς ἐπιδέσεως καταγματικῆς κοινῆς δεούσης, ὡς ὀλίγον ἔμπροσθεν ἐδείκνυτο, καὶ ἄλλων παθῶν ἐν οἷς ἦν τὰ ἐκχυμώματά τε, καὶ θλάσματα, καὶ σπάσματα, λεπτυνούσης τὰ μόρια. τὴν οὖν ἕξιν διὰ τῆς αὐτῆς ἐπιδέσεως ἀρχὴν ἀνατρέψεως ποιεῖσθαι τοῖς ἠτροφηκόσιν; ὅθεν ἔνιοι τὴν λέξιν οὕτως ἔγραψαν, ὡς ἐξ ἐπιρροῆς συντακέντων πλέον, ἢ αὐτόματος ἐμινύθη, διαδράσασθαι τὴν ἀτοπίαν τοῦ λόγου νομίσαντες αὐτομάτῃ φύσει λελεπτυσμένα τὰ μόρια. καὶ τὸ νῦν διδασκόμενον οὐχὶ πάντων εἶναι τῶν μινυθημάτων κοινόν, ἀλλὰ μόνον τῶν αὐτομάτων, τὸ κοινόν, καὶ καθόλου λόγον τῆς διδασκαλίας, εἰς μικρὸν κόσμον συντείνοντα· ὀλίγιστα γὰρ τὰ κατ' ἄλλην αἰτίαν ἀτροφοῦντα καὶ πάνυ σπάνια, τὰ ἄλλα πάντα διὰ τὴν πολυχρονίαν ἐπίδεσίν τε ἅμα καὶ ἡσυχίαν τῶν πεπονθότων μορίων, εἰς τὴν τοιαύτην ἀφικνεῖται διάθεσιν. καὶ τούτων γὰρ εὔλογόν ἐστι μᾶλλον, ἢ ἄλλων τινῶν μεμνῆσθαι τὸν Ἱπποκράτην, τοῖς προειρημένοις ὑπαρχόντων. εἴρηται γὰρ αὐτῷ μέχρι δεῦρο, περί τε καταγμάτων, καί τινων ἄλλων παθῶν, ὅσα παραπλησίας ἐπιδέσεως δεῖται. τούτοις οὖν εἰδὼς ἑπομένην ἰσχνότητα τῶν μορίων, εἰκότως ἐπεχείρησε διδάσκειν ὥσπερ αὐτὴν ἐστι θεραπευτέον. ὃ δὲ δὴ μέγιστον ἄν τις ἐγκαλέσειε, τοῖς ἐπιδέσει λεπτυνούσῃ χρῆσθαι τὸν Ἱπποκράτην νομίζουσι, καὶ δὴ φράσω. πρόκειται μὲν ἀναθρέψαι τὰ λελεπτυσμένα, γενέσθαι δὲ τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, ἄνευ τοῦ τὴν δύναμιν αὐτῶν ῥωσθῆναι, καὶ χορηγίαν ὕλης τροφίμου γενέσθαι ἄφθονον. ἣν δὲ οἴονται δεῖν αὐτὸν παραλαμβάνειν, ἀνείργει μὲν τὴν ἐπιρροὴν τοῦ αἵματος, ἀσθενῆ δὲ ἐργάζεται τὴν δύναμιν· ἣν δὲ ἐγώ φημι λέγεσθαι πρὸς Ἱπποκράτους ἀλλοίην, ὡς πρὸς τὴν ἐργαζομένην δηλονότι τὰ μινυθήματα, τούτων δι' ἑτέρων ἐργάζεσθαι. χρὴ γὰρ ἄρχεσθαι μὲν ἀπὸ τῶν ὑγιῶν, οὐκ ἀπὸ τῶν πεπονθότων, τῶν ἐκ πολλῶν τὴν ἐπιβολὴν ποιουμένων αὐτῆς εὔπηκτον, ὡς ἐκπιέσοντα κατὰ τὴν ὀδύνην, ἄχρι τοῦ μηδεμίαν ὀδύνην γενέσθαι, φλεγμονὴν ἐργάζεσθαι δυναμένην, ἥκειν ἄχρι τοῦ πεπονθότος, ἐκλύοντα κατὰ βραχὺ τὴν πίεσιν. ἀλλὰ καὶ τὸ συνεπιδεῖν τῷ πεπονθότι τὸ ὑγιὲς σκέλος, οὐδένα λόγον ἔχει κατὰ τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν. ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ συντακῇ τὰ λελεπτυσμένα, τὴν ἐπίδεσίν φασιν αὐτὸν παραλαμβάνειν. εἰς τοῦτο δ' οὐ μόνον οὐδὲν ὠφελεῖ τὸ ἕτερον σκέλος ἐπιδούμενον, ἀλλὰ καὶ βλάπτει. τὸ γὰρ εἰς ταὐτὸ πρότερον ἀφικνούμενον αἷμα δή, ὡς νῦν ἅπαν ἐς τὸ πεπονθὸς ἀπωθεῖται. εἴ γε μὴν τῶν παραδειγμάτων, ὧν οἱ τὴν προειρημένην ἐξήγησιν εἰρηκότες, παρατίθενται μοχθηρόν, πρόδηλόν ἐστι, μηδὲ ὅμοιον ἐχόντων τοῖς Ἱπποκράτους διδασκομένων. ὑγιὴς γὰρ

A *habitu*: Etenim in nonnullis exemplaribus sic scriptum reperitur. Qui igitur scribunt, *diverso habitu*, non ad deligationem, sed ad affectam partem orationem referunt, quam narrant alterum sortitam habitum, quo antea fruebatur; ad alimenti copiam deflectere, eumque habitum ipsi comparari deligatione multum extenuante, quomodo partes quæ emaciatæ fuerant non amplius ipsa deligatione in extenuationem deveniant. Sed nunc fortassis quid per ipsam futurum sit explorare jubet. Quum enim deligatio catagmatica appellata communis, ut paulò ante demonstratum est, etiam aliis B affectibus, in quibus fuerunt suggillationes, contusiones, & rupturæ, partes extenuet. Quod igitur per ipsam deligationem partibus atrophia laborantibus refectionis conciliandæ exordium futurum est? Quare nonnulli textum ita scripserunt, *ut ex affluxu partium contabefactarum amplius quàm sponte naturæ extenuatæ sint*, orationis absurditatem effugisse interpretati sunt, *partes suapte naturâ extenuatas esse*. Atque quod nunc præcipitur, id non omnibus extenuationibus esse commune patet, sed solùm spontaneis. Hæc autem communis & universalis doctrinæ C oratio ad paucum ordinem tendit. Paucissima nanque sunt & rarissima quæ ob aliam causam in atrophiam incidunt, cætera omnia ob diuturnam deligationem, simulque partium affectarum otium hunc in affectum deveniunt. Etenim horum magis quàm aliorum quorundam Hippocratem meminisse consentaneum est, quum in prædictis existant. Nam hactenus ipse docuit & de fracturis, & quibusdam aliis affectionibus, quæ consimilem deligationem postulant. His igitur succedere partium maciem intuitus merito docere contendit, quemadmo- D dum ipsa curanda sit. Quod autem sane maximi momenti est, si quis eos arguere velit qui deligatione extenuante uti Hippocratem existimant, illud equidem explicabo. Propositum nobis est extenuatas partes reficere; Hoc autem fieri non potest, nisi earum vires roborentur, & uberis materiæ suppeditatio sit. Quum verò deligationem Hippocratem promovere volunt, ea sanguinis quidem affluxum prohibet, & vires E imbecillas efficit. Ego verò quam dixi ab Hippocrate diversam appellari, ceu quæ nimirum ad construendam reducta est, eam extenuationes diversis ab his modis efficere. A sanis siquidem partibus, non ab affectis principium ducendum est *deligationis* quæ ex multis injectionibus ipsam efficientibus ita compactam, ut prope dolorem comprimat quousque dolor nullus excitetur, inflammationem procreaturus, & adusque partem affectam paulatim compressione exoluta, provehatur. Præterea verò quod sanum crus unà cum ægra devincire conveniat, F ad ipsorum explanationem nullam habet rationem, quò non multopere colliquescant extenuatæ partes deligationem asserunt Hippocratem admittere. Ad hoc autem non solùm nihil conferre alterum crus deligatum, imo etiam oblædit. Qui namque sanguis ad illud prius ferebatur, nunc universus ad affectum depellitur. Quod si exempla proponant quorum superiorem explicationem tradiderunt, patet improbitas, quum nullam similitudinem sortiantur cum his quæ ab Hippocrate docentur. Ut enim

integra ratiocinatio excerni consulit quicquid planè causam molitur, quod nimirum ventriculi tunicis adeo infartum est, ut vix evelli queat. Ita vero & quæ acria paulatim confluunt & ventrem proritant ad exclusionem derepente sui vacuationem ratione indicant; quemadmodum & quæ moderatam tussim concitant, vehementiore universim expurgantur. His autem simile nihil habet quod ab ipsis profertur augurantibus extenuatum locum magis colliquandum esse, quo recreationis ducat exordium. Nam neque fasciis tabescentium partium vires roborari, neque his materiæ alimentariæ suppeditatio fieri potest. Quod autem de tetano laborantibus ipsi commemorant, illud maximè brutum est. Demonstrant enim sese artis Hippocratis imperitos esse, quum ille pronunciat medendi methodi esse contraria contrariis tolli. At nonnulli verbi vim ignorantes ad controversiam conversi sunt; quod commune fecerunt omnibus qui inconsideratè contradicunt, atque ea calumniati contendunt quæ nullo prorsus modo didicerunt. Illud enim præceptum contraria contrariorum sunt præsidia, per ea quæ in artis operibus pronuntiat Hippocrates nequaquam evertitur, imo astruitur. In ipso quoque aphorismo, ut quibusdam perfusam aquam frigidam caloris revocationem efficere, sic iisdem hæc calorem solvere docuit. Hunc vero calorem, qui frigidis affectibus medetur, interdum frictionibus promovemus, interdũ calefaciẽtibus medicamentis, aut exercitationibus, aut aquarũ calidarũ infusionibus; atq; ubi vehementiori calore opus est, etiam bitumine (ut sæpiùs retuli) vel picatione ejus quod calefactione indigebat, interdũ etiam & aquæ frigidæ perfusione; imo sanè & quæcũq; cętera calefaciendi facultate donata sint, tum partibus, tum affectibus, quibus calore promovendo opus est, perpetuo sunt utilia. Sed aqua frigida, prout frigida, quantum in se est, raro utilis, atque soli corpori calorem nativum robustum habenti utiliter adhibetur. Quandoquidem carnosus est æger, inquit, huic quandoque prodest frigida, non tamen huic omni tempore, sed æstatis. Quis enim non novit, aut quis non protulit ex iis qui de frigidæ potione scripserunt, ipsam duo efficere, aut læsionem ex perfrigeratione, aut uberioris caloris ab alto reversionem. Itaque si abunde calidum fuerit corpus, tunc accidit ipsius calorem à calore non evinci densata cute; sed suppressa respiratione augescere. Si vero minus calidum sit, quàm ut occursanti frigidæ obsistat, vi caloris ad altum usque redeuntis ægri ex perfrigeratione prehenduntur affectibus. Fortassis autem hæc supervacanea nunc à me commemorata sunt, quę aliis in locis, ut dixi, demonstrata sunt. Quæ igitur prima medentur, primo contraria sint oportet. Prima autem dicuntur quæ videlicet nullo medio iis apponuntur, quæ medio aliquo indigent, quæque per accidens, non primò auxiliantur. Nugantur autem qui alui subductionem, & medicamenta tussim moventia, & frigidæ perfusionem commemorant. Optima quidem ratione interdum hæc fiunt, nihil tamen rei hocce textu à nobis propositæ simile sortiuntur. Hac enim in oratione demonstrandum est quomodo mediocriter attenuans deligatio, aut robur attenuatis partibus efficiat, aut uberioris sanguinis

A ὁ λογισμὸς ἐκκρῖναι βουλόμενος πάνυ ἀθρόως τὸ τὴν αἰτίαν ἐργαζόμενον, ἐμπεπλασμένον δηλονότι δυσαπαλύτως τοῖς χιτῶσι τῆς κοιλίας. οὕτως γὰρ καὶ τὰ συρρέοντα, καὶ βραχὺ δριμέα, καὶ τὴν κοιλίαν ἐρεθίζοντα, πρὸς ἀπόκρισιν, ἀθρόως κενῶσαι λόγον ἔχει, καθάπερ γε καὶ ἐπὶ τὴν μετρίαν βῆχα κινοῦντα, διὰ σφοδροτέρας ἀθρόως ἐκκαθαίρεται. τούτοις δὲ ὅμοιον οὐδὲν ἔχει τὸ λεγόμενον ὑπ' αὐτῶν, ἐπισυντήκειν ἀξιούντων τὸ λελεπτυσμένον χωρίον, ἵνα ἀρχὴν ἀναθρέψεως σχῇ. διὰ γὰρ τῆς ἐπιπολλῆς ἡ δύναμις τῶν ἀτροφηκότων εὔ- B ρωστος γένοιτ' ἄν, οὔτ' ὕλης τροφίμου χορηγία. τὸ δὲ καὶ τῶν τετανικῶν μνημονεῦσαι αὐτοῖς ἀλογώτατον· ἐπιδεικνύουσι γὰρ ἑαυτοὺς, τῆς Ἱπποκράτους τέχνης ἀμαθῶς ἔχοντας, εἴς γε τἀναντία τῶν ἐναντίων ἐκεῖνος εἶναί φησι τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου. μὴ γινώσκοντες δὲ ἔνιοι τὴν δύναμιν τοῦ λόγου, πρὸς ἀντιλογίαν ἐτράποντο, κοινόν τι τοῦτο πεποιηκότες ἅπασι τοῖς προπετῶς ἀντιλέγουσι, καὶ διαβάλλειν πειρωμένοις ἃ μηδ' ὅλως ἔμαθον. οὐχ ὅπως γὰρ ἀνατρέπεται τὸ, τἀναντία τῶν ἐναντίων εἶναι βοηθήματα, δι' ὧν εἶπεν Ἱπποκράτης ἐπὶ τῶν τεχνικῶν, ἀλλὰ κατασκευάζεται, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν ἀφορισμὸν, ὡς αὐτοῖς ψυχρὸν εἶναι ἔφη ὕδωρ θέρμης ἐπανάκλησιν ποιεῖσθαι, θέρμην δὲ ταῦτα λύεσθαι, τὴν αὐτῶν θέρμην ταύτην, ἥ τις ἰᾶται ψυχρὰ πάθη, ποτὲ διὰ τρίψεως ἐργαζόμεθα, ποτὲ δὲ διὰ φαρμάκων θερμαινόντων, ἢ γυμνασίων, ἢ χύσεως ὑδάτων θερμῶν. καὶ μᾶλλον δ' εἰπεῖν, καὶ ἀσφάλτῳ δὲ πολλάκις, ὡς ἔφην, διὰ τοῦ πιττῶσαι τὸ θερμανθῆναι δεόμενον, ἔστι δ' ὅτε καὶ διὰ ψυχροῦ καταχύσεως. ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλλα πάντα, D κατὰ τὴν ἑαυτῶν δύναμιν ἔχοντα, τὸ θερμαίνειν ἀεὶ χρήσιμά εἰσι τοῖς θερμανθῆναι δεομένοις μορίοις τε καὶ πάθεσι. τὸ δὲ ψυχρὸν ὕδωρ, ἅτε ψυχρὸν, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, σπανίως χρήσιμον γίγνεται, ἐπὶ μόνου σώματος ἰσχυρὸν ἔχοντος τὸ ἔμφυτον θερμὸν, ὠφελίμως παραλαμβανόμενον. ἐπεὶ γοῦν εὔσαρκος, φησὶν αὐτὸς, ἐστὶν ὅτε χρήσιμον γίγνεται τὸ ψυχρὸν, οὐδ' οὕτως ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κατὰ πάντα καιρὸν, ἀλλὰ θέρεος. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ἢ τίς οὐκ εἴρηκε, τῶν περὶ ψυχροποσίας γραψάντων· ἐργαζομένην αὐτὴν δυοῖν, ἢ βλάβην ἐκ καταψύξεως, ἢ θερμασίας E πλείονος ἐκ τοῦ βάθους ἐπάνοδον. ἐὰν μὲν οὖν ἱκανῶς ᾖ θερμὸν τὸ σῶμα, τηνικαῦτα συμβαίνει μὴ νικᾶσθαι μὲν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ τὴν ἐν αὐτῷ θερμότητα, πυκνωθέντος τοῦ δέρματος, ἐπισχεθείσης δὲ τῆς διαπνοῆς, αὐξηθῆναι. ἐὰν δὲ ἧττον θερμὸν ᾖ, ὡς ἀντισχεῖν τῷ προσπίπτοντι ψυχρῷ, μέχρι τοῦ βάθους ἀφικνουμένης αὐτῆς τῆς δυνάμεως, ἁλίσκονται ἐκ καταψύξεως πάθεσιν. ἴσως δὲ καὶ ταῦτά μοι περιττῶς νῦν εἰρήσεται ἑτέρωθι, καθάπερ ἔφην, ἐπιδέδειχ' ὅτι τὰ πρῶτα θεραπεύοντα πρώτως εἶναι δεῖ ἐναντία. πρώτως δὲ δηλονότι λέγεται, τὰ διὰ μέσου μη- F δενὸς, οἷς ἀντίκειται τὰ διὰ μέσου τινὸς, ἃ καὶ κατὰ συμβεβηκὸς, οὐ πρώτως ὠφελεῖ. φλυαροῦσι δ' οἱ μνημονεύοντες, καὶ γαστρὸς ὑπαγωγῆς, καὶ βηχικῶν φαρμάκων, καὶ ψυχροῦ καταχύσεως. εὐλόγως μὲν ἐνίοτε γιγνομένων, οὐδὲν δ' ἐχόντων ὅμοιον τῷ νῦν ἡμῖν προκειμένῳ λόγῳ. δεῖξαι γὰρ ἐν αὐτῷ δεῖ πῶς ἡ λεπτύνουσα μετρίως ἐπίδεσις, ἢ ῥώμην ἐργάζεται τοῖς λελεπτυσμένοις μορίοις. ἢ πλείονος αἵματος

A ἐπιῤῥοήν. ἔτι τ' αὖ δὲ μὴ δυνάμενοι δεῖξαι ταῦτα μάτην παραδείγματα γράφουσι, πρὸς τὸ μηδὲ ἀπόδειξιν ἐπιστημονικὴν γίνεσθαι διὰ παραδείγματος. ἐδείχθη δὲ κατὰ τὸ περὶ παραδείγματος ὑπόμνημα, περὶ τούτων, χρεία τῶν παραδειγμάτων, ὅτι μὴ τοῖς νοσοῦσι νοήσεως ἕνεκα λέγομεν αὐτά, ὡς νομίζουσί γ' ἔνιοι καὶ μάλισθ' ὅσοι ὁμοίως τοῖς ῥήτορσιν, εἰς ἐπίστασιν αὐτοῖς χρῆσθαι, τοῦ παντὸς ἁμαρτάνοντες, ὥσπερ κἂν τὸν Πλάτωνά φασι, δι' ἐπαγωγῶν, ὡς τὸ πολύ, τὰς ἀποδείξεις ποιεῖσθαι. δέδεικται γὰρ ὡς κἀκεῖνος ἕνεκα σαφηνείας ἐχρῆτο ταῖς ἐπαγωγαῖς. B ὅτῳ μὲν οὖν φίλον, ἀκριβῶς ἐπίστασθαι δύναμιν ἐπαγωγῆς τε καὶ παραδείγματος, ἐπὶ τὸν ἴδιον ἑκατέρου λόγον ἀφικνείσθω γεγραμμένον ἡμῖν ἑτέρωθι. νυνὶ δὲ ἐπὶ τὸ προκείμενον ἐπανήξω, καὶ παρασκευάσαι, ὅ μοι λέλεκται μέχρι δεῦρο, ἀναγκόντας ἐπιμελῶς τοὺς ὁμιλοῦντας τοῖς δὲ τοῖς γράμμασιν ἐπὶ τὴν τῆς εἰρημένης ῥήσεως ἐξήγησιν ἀφικνεῖσθαι, μαρτυροῦσαν τῇ λελεγμένῃ ὑφ' ἡμῶν, ἐπ' αὐτὴν ἤδη μεταβησόμεθα. ἵνα δὲ μᾶλλον ἅπασα γένηται σαφής, οὐχ ὅλην αὐτὴν ἀθρόως γράψων, ἀλλὰ κατὰ μέρος, τὴν ἐξήγησιν οὕτω ποιήσομαι. C

A affluxum conciliet. Dum autem hæc demonstrare nequeunt, frustrà ad exempla scribenda confugiunt, neque exemplo propterea demonstrationem scientificam efficiunt: Nam in commentario de exemplis, ante hæc exemplorum usum nullum esse demonstravimus, quod non ægrotantibus cognitionis gratiâ ipsa narremus, ut existimant nonnulli ac potissimum quicunque Rhetoribus similes ad explanationem ipsis utuntur, tota via aberrantes, quemadmodum etiam tibi enunciant Platonem per inductiones plerumque demonstrationes construere. B Demonstratum siquidem est illum perspicuitatis gratiâ istas inductiones usurpare. Cuicunque igitur placuerit, tum inductionis, tum exempli vim percipere, is propriam utriusque orationem adeat à nobis alibi descriptam. Nunc autem ad propositum revertamur, hisce in libris versatos hortati, ut quum quæ nos hucusque docuimus, accuratè legerint, ad sequentium explanationem accedant, quæ præcedentium à nobis enucleatorum fidem faciat. Jam ad ipsam progrediamur. Ut vero tota magis dilucidè pateat, non ipsam universam simul & semel descripturus, sed sigillatim explanationem ita facturus sum. C

Τὴν ἐπίδεσιν θρέψιμον ἢ σαρκωτικὴν τοῖς λελεπτυσμένοις ἰδίαν τῆς καταγματικῆς τοῖς κατάγμασι ἀνατεθειμένης ἀλλοίαν εἶναι. Καὶ μὴ ἐκείνην ὅτι μὴ καλῶς ἰᾶται ἀπὸ τῶν ἰατρῶν οὐκ ἐπιδοκιμάζεσθαι. πῶς ἐπίδεσις θρέψιμος γίνεται, διδάσκει.

Fasciam nutritiam, vel sarcoticam extenuatis propriam à catagmatica fracturis dicata diversam esse, nec illam quod probè non curet à medicis non probari. Quomodo fascia nutritia construatur, docet.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λδ'.

D Βέλτιον δὲ καὶ τὸ ἄνωθεν, τῆς κνήμης, καὶ τῶν μηρῶν, καὶ τὸ ἕτερον σκέλος τῷ ὑγιεῖ συνεπιδεῖν, ὡς ὁμοιότερον ᾖ, καὶ ὁμοίως ἐλινύῃ, καὶ ὁμοίως τῆς τροφῆς ἀποκλείηται, καὶ δέχηται.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIV.

D *Præstat autem superiorem partem, ut tibiæ & femorum, simulque alterum crus cum sano crure deligare, quo similius sit ac peræque conquiescat, puriterque alimento prohibeatur, idque suscipiat.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὴν τῶν μινυθημάτων ἐπίδεσιν, ὀλίγον ἔμπροσθεν ἀλλοίαν ἔφη χρῆναι ποιεῖσθαι τῆς καταγματικῆς. E ἐν ἐκείνῃ γὰρ πρόκειται, πρὸς τῷ τὴν ἐπιῤῥοὴν τοῦ αἵματος ἀνείργεσθαι, ἔτι καὶ τὸ περιεχόμενον ἐν τοῖς πεπονθόσι μορίοις, ἄνω τε καὶ κάτω διωθεῖσθαι, πρὸς τῷ ἡσυχάζειν αὐτά, μηδ' ὅλως κινούμενα. διὰ γὰρ τῆς τοιαύτης, ἔν τισι τελέως ἀφλέγμαντα γενέσθαι τὰ πεπονθότα μόρια· νυνὶ δέ, οὔτ' ἀνείργειν τὴν ἐπιῤῥοὴν τοῦ αἵματος, οὔτ' ἐκκρίνειν τὸ περιεχόμενον ἐν αὐτοῖς, οὔτε ἀκίνητα φυλάττειν, ἀλλὰ τἀναντία τούτων ἅπαντα πρόκειται πράττειν. F τὴν οὖν ἐπίδεσιν, ὡς ἔφην, καὶ πρόσθεν ἄρξασθαι ἀπὸ τῶν τινῶν ὑγιῶν χρή. πιέζουσαν δὲ ταῦτα τὸ μὲν ἐξ αὐτῶν αἷμα χρὴ ταῖς λελεπτυσμέναις ἐκθλίβειν, αὐτὰ δὲ ἐν τῷ τελείως ἀπολαύειν κωλύειν. ἐπὶ μὲν οὖν κνήμης ἢ πήχεος πεπονθότων, ἱκανὸν ἂν εἴη τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιδέσεως ἀπὸ βουβῶνος ποιεῖσθαι. μηροῦ δὲ ἢ βραχίονος πεπονθότων, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἀντικείμενον ἐπιδεῖν κῶλον, ἐκ τῶν κάτω μὲν ἀρχομένους, ἀνιόντας δὲ ἄχρι βουβῶνος, ἢ μασχάλης,

GALENI COMMENTARIUS.

Paulo superius pronunciavit partium emaciatarum deligationem à catagmatica diversam construendam esse. E Hęc enim prætenditur, ut sanguinis affluxum prohibeat, deinde ut qui in affectis partibus continetur, tum sursum, tum deorsum deturbet; præterea ut ipsæ partes quiescant, neque plane moveantur. Hujusmodi siquidem deligatione partes affectas quibusdam prorsus ab inflammatione tutas extitisse contigit. Illa verò construitur nunc non ut sanguinis affluxum prohibeat, neque ut contentum ipsis in partibus evacuet, neque ut eas immotas tueatur, imò ut his contraria omnia faciat. F Itaque fascia (quemadmodum supra docuimus) à sanis quibusdam partibus ordienda est. Sed eam has partes comprimentem ex ipsis quidem sanguinem ad extenuatas partes exprimere oportet; eas tamen penitus exhaurire prohibendum est. Tibia igitur aut cubito affecto idoneum fuerit ab inguine aut ala delegationis principium ducere. Crure verò au brachio affecto oppositum membrum devincire necessarium est, deligatione ab imis partibus incœpta, & ad inguem vel alam usque ascen-

dente. Si quando tamen cubitus aut tibia vehementer afficiatur, præstat utcumque crus vel brachium deligare, quò huic similiter illæsum crus, superposita parte læsa, alimento prohibeatur, neque nutriatur. Idcirco dixit Hippocrates, *ut tibiæ & femorum, simulque alterum crus cum sano crure deligare, ut pariter*, inquit, *conquiescat*, id est otiosum sit alterum crus, atque illud quod affectum est, & peræque alimentum intercipiatur. Illud verò, *idque alimentum suscipiat*, posuit, quia quod membrum devincitur, noluit ita alimento prohiberi, ut nulla pars ipsius prorsus admittatur. Quod si quis vehementer astringat, omnino ferri alimentum ita prohibebit ut quamprimum partem emori periculum sit. Quod si hoc tandem non oboriatur, alimentum quidem ut femoris, sic & tibiæ partibus omnino auferetur. Nobis igitur propositum est, non femur extenuare, sed tibiam reficere. Quoniam verò deligationis ratio partem minus nutritam necessario efficit, hujusmodi noxam aliquandiu admittimus; deinde quum iam tibia mediocriter carnem habuerit, communem utriusque curam & providentiam movemus. Quare hîc ab earum explanatione discendum est, qui existimant Hippocratem imperare cum extenuata parte superpositam, atque alterum crus extenuari, ut gracilium partium macies occultetur, neque in aperto sit, neque probè nutritorum comparatione deprehendatur. Non enim solum Hippocrates, imò neque vulgarium Medicorum quisque hac deligatione nos probè mederi censuerit.

A Εἰ δέ ποτε καὶ μεγάλως, πῆχυς ἢ κνήμη πεπόνθοι, καθ' ἑκάτερον ἐπιδεῖν σκέλος ἢ βραχίονα ἄμεινόν ἐστιν, ὡς ὁμοίως τούτῳ, τὸ μὴ πεπονθὸς σκέλος, ὑποκειμένου τοῦ πεπονθότος μέρους εἴργηται, καὶ μὴ τρέφηται. διὰ τοῦτο οὖν εἶπεν, ὅτι κνήμης, καὶ τῶν μηρῶν, καὶ τὸ ἕτερον σκέλος, τῷ ὑγιεῖ συνεπιδεῖν, ὡς ὁμοίως φησὶν ἐλινύειν, τουτέστιν ἀργεῖν τὸ ἕτερον σκέλος δηλονότι, τῷ κατὰ τὸ πεπονθὸς μηρῷ, καὶ ὁμοίως ἀποκλείηται. τὸ δὲ δέχηται διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι τῆς τροφῆς, ἀποκλείειν αὐτὸ τὸ ἐπιδούμενον, ὡς μηδὲ ὅλως διέρχεσθαι
B τι μέρος αὐτῆς. Εἰ γέ τις σφίγξει γενναίως, ἀποκλείεται τελείως, εὐθὺς μὲν καὶ τοῦ νεκρωθῆναι τὸ μόριόν ἐστι κίνδυνος. εἰ δὲ καὶ μὴ γένοιτό ποτε τοῦτο, τὴν τροφήν γε πάντως, ὥσπερ καὶ τῶν κατὰ τὸν μηρὸν μορίων, οὕτω καὶ κατὰ τὴν κνήμην ἀφαιρήσεται. πρόκειται μὲν οὖν ἡμῖν οὐδὲ λεπτῦναι τὸν μηρὸν, ἀλλ' ἀναθρέψαι τὴν κνήμην. ἐπεὶ δὲ ὁ τῆς ἐπιδέσεως τρόπος, ἀτροφώτερον τὸ μόριον ἐξ ἀνάγκης ἐργάζεται, προσιέμενοι τὴν τοιαύτην βλάβην ἄχρι τινὸς, εἶθ' ὕστερον, ὅταν ἤδη μετρίως ἔχῃ σαρκώ-
C σεως ἡ κνήμη, κοινὴν ἀμφοτέρων ποιούμεθα πρόνοιαν. ἀποστῆναι τοιγαροῦν χρὴ κἀνταῦθα τῆς ἐξηγήσεως οἰομένων, αὐτὸν τῷ λελεπτυσμένῳ μορίῳ τὰ ὑποκείμενα, καὶ καθ' ἑκάτερον σκέλος ἐπιχειρεῖν συλλεπτύνειν, ἕνεκα τοῦ κρύπτεσθαι τὴν ἰσχνότητα τῶν ἠτροφηκότων, καὶ μὴ κατάφωρον γίγνεσθαι, μηδὲ ἐξελέγχεσθαι τῇ παραθέσει τῶν εὐτροφούντων. οὐ μόνον γὰρ Ἱπποκράτης, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἐπιτυχόντων ἰατρός τις, ἠξίωσεν ἂν ἡμᾶς καλῶς ἰᾶσθαι.

Hippocrates vult partem deligatam citra dolorem servari.

D Ἱπποκράτης βούλεται ἐπιδούμενον μέρος ἀκίνδυνον φυλάττεσθαι.

TEXTUS HIPPOCRATIS XXXV.

Linteorum numero, non pressu.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. λε'.

Ὀθονίων πλήθει μὴ πιέσει.

GALENI COMMENTARIUS.

Atque jam antea sæpius imperavit ita facere, in quibus plane vult partem deligatam citra dolorem tueri.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

E Καὶ πρόσθεν ἤδη πολλάκις ἐκέλευσεν οὕτω πράττειν, ἐφ' ὧν ἀνώδυνον ἀκριβῶς βούλεται φυλάττεσθαι τὸ ἐπιδούμενον.

Quæ tria emaciatam partem instaurant, fasciatio nutritia, frictio, aquæ calentis perfusio, quibus additur quartum calidorum topicorum admotio, ut picatio.

Τρία τὰ τὸ ἠτροφηκὸς μόριον ἀναθρέφοντα, ἐπίδεσις ἐπίῤῥιψις, ὕδατος θερμοῦ ἐπίχυσις. τὸ τέταρτον δὲ θερμῶν τοπικῶν πρόσθεσις, ὡς τὸ πιττῶσαι.

TEXTUS HIPPOCRATIS XXXVI.

Laxando primùm quod maximè deceat, tum frictione quæ carne impleat, utendo, tum perfusione citra ferulas.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λϛ'.

F Ἀνιέντα πρῶτον τὸ μάλιστα δεόμενον, καὶ ἀνατρίψει χρώμενον σαρκούσῃ, καὶ καταχύσει ἄνευ ναρθήκων.

GALENI COMMENTARIVS.

Primùm vel tempore, vel viribus pronuntiavit. Tempore quidem aut unius deligationis, aut sequentium inter se collatarum. Quia verò hæc omnia vera sunt, propterea quod pronuntiatur, dilucidum est, nisi fortassis

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Πρῶτον εἴρηκεν, ἤτοι κατὰ τὸν χρόνον, ἢ κατὰ τὴν δύναμιν, καὶ κατὰ τὸν χρόνον, ἤτοι τῆς μιᾶς ἐπιδέσεως, ἢ τῶν ἐφεξῆς, ἀλλήλων παραβαλλομένων. ἐπεὶ δὲ ταῦτα πάντα εἰσὶν ἀληθῆ, διὰ τοῦτο δῆλόν ἐστι τὸ λεγόμενον, εἰ μὴ ἄρα ταῦτα

πάντα βουλόμενος ἡμᾶς ἀκούειν, οὕτως ἔγραψεν. εὐθὺς οὖν ἐπ' αὐτῆς τῆς πρώτης ἐπιδέσεως, ἐπεὶ ταύτην ἐκ πολλοῦ ποιεῖσθαι χρή, τὴν μὲν πρώτην ἐπιβολὴν τῶν ὀθονίων ἐρείδοντα, τὰ δὲ ἐφεξῆς, ἀεὶ καὶ μᾶλλον ἀνιέντα μάλιστα δὲ κατὰ τὸ τῆς ἀναθρέψεως δεόμενον κῶλον, πιθανὸν ἂν εἴη. τὸ μὲν κατὰ δύναμιν, πρῶτον ἐπὶ τοῦ θεραπευομένου μορίου λελέχθαι, τὸ δὲ κατὰ χρόνον, τῆς ἐπὶ πρώτης ἐπιδέσεως. εἰ δ' ἐπὶ πασῶν τῶν ἐπιδέσεων ἀλλήλαις παραβαλλομένων ἀκούομεν τῆς ῥήσεως, ὁ νοῦς ἔσται τοιοῦτος. εἰ κατὰ τὰς πρώτας ἐπιδέσεις συμπιδέοις τῷ ὑγιεῖ, πάντως παρέξει ποτὲ αὐτὸς γυμνοῦν αὐτό. τοῦτ' οὖν αὐτὸ πρῶτον ἐπὶ τῶν μάλιστα δεομένων ἀναθρέψεως, πράττειν, καὶ διὰ τοῦτο, μὴ καλῶς τρεφόμενα, τοῦ δ' αἵματος ἐπὶ τὸ πεπονθὸς ἑλκομένου, διά τε τῆς ἀνατρίψεως, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα μικρὸν ἔμπροσθεν εἶπον, ἡ σάρκωσις ἐν αὐτῷ μᾶλλόν τε καὶ θᾶττον ἔσται. τῆς μὲν οὖν ἀνατρίψεως, καὶ τῆς θερμῆς καταχύσεως ὕδατος, αὐτὸς ἐμνημόνευσε, τοῦ φαρμάκου δὲ οὐκ ἐμνημόνευσεν, ἐπειδὴ τῆς χειρουργίας μόνης ὠφελείας ἐνταῦθα γινώσκει. οὐδὲ γὰρ τὸ διακινεῖν αὐτὰ μετρίως ἄχρι τοῦ μὴ κοπωθῆναι, παραλελεῖφθαι δὲ χρὴ δοκεῖν ὑπ' αὐτοῦ. ἐπεὶ δ' οὖν αὐτὸς ἐδίδαξε τὰ τοῖς διδασκομένοις ὁμογενῆ, τῇ δὲ ἀνατρίψει κίνησις ἅπασα τῶν ἀτροφούντων ὁμογενής ἐστι. ὅπου δὲ καὶ θάτερον σκέλος ἐλινύειν ἐκέλευσεν, ὁμοίως τῷ κατὰ τὸ πεπονθὸς κῶλον ὑγιεῖ μορίῳ, δῆλός ἐστι τῷ διατρίβειν ἀξιῶν κινεῖσθαι. δυνατὸν γάρ ἐστι, πῆχυν ἄνευ βραχίονος κινεῖν, καὶ κνήμην ἄνευ μηροῦ, θεραπεύων ἀτροφίαν, οὐ χρήζει ἀκινήτου πήχεος καὶ κνήμης. ἐπίσταται γὰρ οὕτως ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἅμα τῇ κινήσει θεραπευόμενα. τῆς δὲ ἐνδείας αὐτῶν διὰ τῶν πεπονθότων γινομένης, ἐκεῖνα φθάνει προαπολαύοντα. καὶ γὰρ ταῖς ἀνατρίψεσι, καὶ ταῖς πιττώσεσι, καὶ ταῖς τῶν θερμαινόντων φαρμάκων προσφοραῖς πλεονεκτεῖ. μέγιστον δὲ τεκμήριον ἔσται σοι τῶν θερμαινομένων τῶν ἀκρωτηρίων ἐπιρρεῖν αἵματος κώλοις πλέον, ἡ γιγνομένη κατ' αὐτὰ θερμότης, καὶ ἐρυθρότης. τελέαν μὲν ἤδη τούτων ἔχεις τὴν ἴασιν, ἐμοῦ προστεθεικότος ἐκείνοις ἃ Ἱπποκράτης εἶπε, καὶ τὴν τῶν θερμαινόντων φαρμάκων προσφορὰν ἐν ᾧ γένει καὶ ἡ πίττωσίς ἐστι. ὁ δὲ Ἱπποκράτης οὐκ ἐμνημόνευσεν ὅλως ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ, φαρμάκου, καίτοι μνημονεύσας ἐνίων παθῶν, δεομένων τῆς ἐκ φαρμάκων ἰάσεως, ἐν οἷς ἐστι τὰ ἐκχυμώματα, καὶ τὰ στρέμματα, καὶ τὰ σπάσματα. διότι μὲν τὴν κατὰ χειρουργίαν ὠφέλειαν ἐν αὐτῷ φυλάξαι προὔθετο, καὶ ταύτην οὐ πᾶσαν, ὡς ἔφην, ἀλλ' ἀναγκαιοτάτην τε, καὶ χρησιμωτάτην τοῖς ἀρχομένοις μανθάνειν τὴν τέχνην.

A hæc omnia nos intelligere volens ita ſcripſerit. Quamprimùm igitur in prima deligatione, quoniam hanc diutiùs fieri oportet, primam quidem linteorum injectionem ſuffulcire, ſequentia vero lintea ſemper ac magis laxari, maxime verò ea parte quæ refectione indiget, probabile fuerit. Viribus quidem de parte curanda pronunciatum eſſe; tempore vero de prima deligatione. Quod ſi de omnibus faſciis ſibi invicem admotis textum percipiamus, mens erit hujuſmodi. Si in primis deligationibus cum in- B tegra parte partem quoque affectam devinxeris, interdum æger ipſam partem omnino nudandam præbebit. Hoc igitur ipſum primùm agendum eſt in iis potiſſimùm quæ reſtauratione opus habent; quamobrem minus probe nutriuntur. At quum ſanguis ad partem affectam tum frictione attrahitur, tum aliis quæ paulò ante diximus, caro in ipſa tum liberaliùs, tum celeriùs creabitur. Porro Hippocrates & frictiones & perfuſiones aquæ calidæ meminit; non tamen medicamenti meminit, quoniam hîc Chirurgiæ ſolius agnoſcit præſidia. Neque C enim profectò exiſtimandum eſt ab eo prætermiſſum fuiſſe, partes ipſas mediocriter, non adusque laſſitudinem promovendas eſſe. Quandoquidem diſcipulos ea docuit quæ ſunt ejuſdem generis, & motus omnis emaciatarum partium frictione concitatus, ad id genus ſpectat. Quum verò etiam crus alterum peræque ac integram affecti membri partem quieſcere juſſerit, manifeſtè cenſuit frictione motum ciendum eſſe. Fieri namque poteſt humerum abſque brachio, & tibiã abſque femore moveri. Qui maciei medetur, neque humero, neque tibia immobili D opus habet: Poſſunt enim hæc ita ex ſuppoſitis cum motu curari. Quum autem eorum via per affectas partes procedat, illa quæ ante peritura ſunt, præoccupant. Etenim frictionibus & picationibus & calefacientium medicamentorum appoſitionibus prævalet ars viribus. Plurimum verò ſanguinis ad membra confluere extremis partibus calefactis maximum tibi erit indicium concitatus ibi calor & rubor. Perfectam quidem horum curationem jam habes his à me adductis quæ Hippocrates pronuntiavit, & calefacientium medicamentorum admotionem, cujus E generis eſt picatio. Hippocrates autem hoc in libro medicamenti planè non meminit, etiamſi nonnullos affectus commemoraverit qui medicamentorum ope medelam poſtulant, in quorum numero ſunt ſuggillationes, luxationes, avulſiones. Quapropter in ipſo utilem Chirurgiæ partem ſervare propoſuit, hancque non univerſam, ut dixi; ſed artem diſcere incipientibus maximè neceſſariam ac utiliſſimam.

A

De fulcimentis, ac stabilimentis, seu firmamentis deligationis. In quibus hæc sibi mutuò congruant, & ab invicem dissideant; voce diversa, re eadem. Quæ propriè fulcimenta ac firmamenta sint Galeno; & cur utraque à Medicis inventa sint. Quæ sit fulcimentorum commoderatio.

Περὶ τῶν ἐρμασμάτων, στηριγμάτων, ὑποστηριγμάτων· ἐφ᾽ οἷς ὁμοφωνοῦσι, καὶ διαφέρουσιν. φωνῇ, διάφορα; τῷ ὄντι, ταὐτό. τί ἰδίως ἐρμάσματα, τί στηρίγματα παρὰ τῷ Γαληνῷ; διὰ τί ἐπινοήθη ἰατροῖς; τί ἐρμασμάτων τὸ σύμμετρον;

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVII.

Fulcimenta porrò, ac stabilimenta velut pectori, costis, capiti, & his quæcunque sunt hujusmodi, cæteris admovenda sunt. Partim quidem pulsuum gratiâ ut ne concutiantur; partim verò & ob juncturarum distantias in capitis ossibus firmandas. Ad tussim autem, & sternutamentum, aut aliam motionem, qualia thoraci & capiti stabilimenta admoventur; in quibus omnibus eædem deligationis commoderationes servandæ sunt. Quâ namque parte læsiones sunt, maximè comprimendum est. Subjicienda igitur lana mollis, quæ affectui congruat. Eâ vero deligatione utendum, quæ non ampliùs comprimat quam ut ne pulsus concutiantur, aut juncturarum distantiæ ad extrema se mutuò contingant, neque circa *sternutamenta & tusses partes affectas agitari perhibeat, sed ita stabilimento sit, ut neque cogantur, neque concutiantur.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λζ΄.

B ΤΑ δὲ ἐρμάσματα, καὶ ἀποστηρίγματα τοῖς στήθεσι, πλευρῇσι, κεφαλῇ, καὶ τοῖσιν ἄλλοισιν ὅσα τοιαῦτα. τὰ μὲν σφυγμῶν ἕνεκεν, ὡς μὴ ἐνσείηται· τὰ δὲ καὶ τῶν διαστάσεων τῶν κατὰ τὰς ἁρμονίας. ἐν τοῖσι κατὰ τὴν κεφαλὴν ὀστέοισιν ἐρεισμάτων χάριν, ἐπί τε βηχέων, ἢ πταρμέων, ἢ ἄλλης κινήσεως, οἷα τὰ κατὰ θώρακα, καὶ κεφαλὴν ἀποστηρίγματα γίγνεται, τουτέων ἁπάντων αἱ αὐταὶ ξυμμετρίαι τῆς ἐπιδέσιος. ᾗ μὲν γὰρ τὰ σίνη μάλιστα πιέζειν, ὑποτιθέναι δὲ τὸ εἴριον μαλθακὸν, ἁρμόζον τῷ πάθει, ἐπιδεῖν δὲ μὴ
C μᾶλλον πιέζεῦντα, ἢ ὥστε τοὺς σφυγμοὺς μὴ ἐνσείεσθαι, τάς τε διαστάσιας τῶν ἁρμονιῶν, ψαύειν τὰ ἔσχατα ἀλλήλων, μήτε ἀμφὶ τοῖσι πταρμοῖσι, καὶ βηξὶν, ἀλλ᾽ ὥστε ἀποστήριγμα εἶναι, καὶ μήτε ἀναγκάζηται, μήτε ἐνσείηται.

GALENI COMMENTARIUS.

D QVandoquidem Hippocrates neque laxari, neque comprimi deligationem imperat, tum de assutis, tum exteriùs obvolutis fasciis peræque ac de ipsa quam ex linteis construimus deligatione loquutus est. Hinc constat ipsum à fulcire vocabulo fulcimentorum significatum sumpsisse, quemadmodum & Poëta memoriæ prodidit.

Subducunt fulcra carinis.

Quare aut fulcimenta, aut firmamenta eum protulisse nihil interest. Videtur autem multoties
E quidem hac voce *fulcire* usus esse & in fasciis, & in spleniis, & stabilimentis fulciendis, quæ firmare significat. In omnibus autem textibus interpretes fulcire & firmare ejusdem significationis esse docuerunt. Verumtamen hîc agnoscitur mutuâ serie subscripta duo hæc vocabula tum fulcimenta, tum firmamenta indicare quiddam ex iis diversum significari. Verumtamen hîc agnoscitur mutua serie duo hæc vocabula tum fulcimenta, tum firmamenta indicare quiddam ex iis diversum significari. Num is igitur fulcimenta nominavit, quæ ad ipsorum deligationem partis affectæ immo bilis tuendæ gratia & substernuntur & obvolvuntur, primo quidem fascias quæ primæ injiciuntur, & alios quosdam usus sortiuntur; deinde splenia quæ & ipsa sunt non modo fracturæ, verumetiam fasciarum fulcimenta; postea fascias, quæ ipsis exterius ferulis superinjiciuntur, & panniculos: Hæc enim omnia, ut contineant quæ antè involuta cir-

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D ΕΚ μὲν τοῦ μὴ κελεύειν αὐτὸν ἠρεῖσθαι, ἢ πιέζεσθαι τὴν ἐπίδεσιν, ἐπί τε περιῤῥαμμένων καὶ περιβαλλομένων ἔξωθεν, ὁμοίως εἰρηκέναι, καὶ περὶ τῆς ἐπιδέσεως αὐτῆς, ἣν διὰ τῶν ὀθονίων ποιούμεθα, δῆλον ἐστὶ τῆς, ἐρμάζειν φωνῆς, τὸ σημαινόμενον ἀπὸ τῶν ἐρμάτων εἰληφὼς, ὡς καὶ ὁ ποιητὴς μνημονεύων εἶπεν.

Ὑπὸ δ᾽ ᾕρεον ἕρματα νηῶν.

Ὡς οὐδὲν διαφέρων, ἢ ἐρείσματα εἰπεῖν, ἢ στηρίγματα.
E φαίνεται δὲ πολλάκις μὲν κεχρημένος τῷ ἐρμάζειν, ἐπί τε τῶν ἐπιδέσμων, καὶ σπληνῶν, καὶ περιερμάτων, σημαίνων τόγε στηρίζειν. ἤκουσαν δὲ κατὰ πάσας τὰς ῥήσεις, τοῦ ἐρμάζειν οἱ ἐξηγηταὶ ταὐτὸ σημαινόμενον, ὅπερ καὶ τοῦ στηρίζεσθαι. ἀλλὰ νῦν γε φαίνεται γράψας ἐφεξῆς ἀλλήλων τὰς δύο φωνὰς, τήν τε τῶν ἐρμασμάτων, καὶ τὴν τῶν στηριγμάτων, ἐνδείκνυσθαι διάφορον ἐξ αὐτῶν τί σημαίνεσθαι. μήτις οὖν ἐρμάσματα μὲν ὠνόμασε τὰ κατὰ τὴν ἐπίδεσιν αὐτῶν, ἕνεκα τοῦ φυλάττεσθαι τὸ πεπονθὸς ἀκίνητον, ὑποβαλλόμενά τε, καὶ περιβαλλόμενα οὐ μόνον πρὸς τὰς μὲν πρώτας ὑποδεσμίδας ἔχοντα, καὶ ἄλλας τινὰς χρείας. ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἐρμασμάτων, εἶθ᾽ ἑξῆς τοὺς σπλῆνας, ἐρμάσματα καὶ αὐτοὺς ὄντας, οὐ μόνον τοῦ κατάγματος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιδέσμων, εἶτα τοὺς ἔξωθεν αὖθις περιβαλλομένους ἐπιδέσμους, κατὰ τοὺς νάρθηκας, καὶ τὰ παρέρματα. πάντα γὰρ ταῦτα, τοῦ κρατεῖν ἕνεκα τὰ ὑποβεβλημένα, περιτιθέμενα τὴν

τῶν ἐρμασμάτων ἔχει χρείαν, οὐ πρὸς αὐτὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ κατάγματα. ἀποστηρίγματα δὲ δοκεῖ μοι λέγειν, ὅσα χωρὶς ἐπιδέσεως ἔξωθεν ὅλῳ τῷ πεπονθότι μορίῳ παρατίθεμεν ἐκ δεξιῶν, ἢ ἀριστερῶν, ἢ κάτωθεν, ἢ ἄνωθεν. ὀνομάζω δὲ νῦν ἄνωθέν τε καὶ κάτωθεν, ὡς κατὰ μῆκος ὅλου τοῦ σώματος. ἐν γὰρ τῇ κατὰ τὸ πάχος αὐτοῦ διαστάσει, τὰ μὲν ὑποστηρίγματα κάτω εἰσί, τὰ δὲ ἐπεμβλήματα, ποῖ' ἄττ' ἄνωθεν ὁποῖα ἄττα. στηρίζεται δὲ, τὸ μὲν ἄκρως ἐνίοτε περιεσφιγμένον κάτωθεν, ὀρθὸν ἄνωθεν. κεφαλὴ δὲ, προσκεφαλαίοις τέ τισι, καὶ ὑπαυχενίοις, ἐρίοις τε, καὶ ῥάκεσι μαλακοῖς· καὶ σωλῆνες δὲ καὶ παρατιθέμενοι τοῖς κατεαγόσι σκέλεσιν ἑκατέρωθεν, στηρίγματα ἂν εἴη. τὸ δ' ἐντιθέμενον εἰς τὴν μασχάλην ἔριον στρογγύλον, ὅταν ἐκπεπτωκὸς τὸ κατὰ ὦμον ἄρθρον, ἐμβαλλόμενον ἐπιδῶμεν, ἐγχωρεῖ προσαγορεύειν ἐρμάσματά τε καὶ στηρίγματα. διὰ τί δὲ ἐπιδεῖται, καὶ αὐτὸ καθ' ὅσον τι μέρος γίγνεται τῆς ὅλης ἐπιδέσεως. ἐρμάσματα γε μὴν ἔξωθεν ἐπιτιθέμενά τε καὶ παρατιθέμενα θώρακι καὶ κεφαλῇ στηρίγματα μᾶλλον, οὐχ ἐρμάσματα κλητέον. ἐπενοήθη δὲ ταῦτα τοῖς ἰατροῖς, διὰ τὰς ἀναγκαίας κινήσεις τῶν μορίων. ἐνίας μὲν κατὰ φύσιν οὔσας, ὡς ἀναπνοὴν ἐπὶ τοῦ κατὰ θώρακα σφυγμὸν, καὶ μηνίγγων, ἐνίας δὲ, παρὰ φύσιν, ὡς βῆχα, καὶ πταρμὸν, καὶ λυγμόν. ὅσοι δὲ ἐν τοῖς φλεγμαίνουσι μορίοις γίγνονται σφυγμοὶ, καὶ προσέτι κατὰ τὰς κεφαλαλγίας τὰς σφοδρὰς ἐν ταῖς κατὰ τοὺς κροτάφους ἀρτηρίαις. καὶ παλμοὶ δὲ πολλάκις μὲν ἐπ' ὑποχονδρίων, γιγνόμενοι. ἔστι δ' ὅτε δὴ καὶ κατ' ἄλλα μόρια, στηριγμάτων ἐδεήθη, καὶ τάγε στηρίγματα ταῦτα ποιητέον. ποτὲ μὲν αὐτὰ μόνα, ὡς ἐπὶ τῶν κατὰ τοὺς κροτάφους ἀρτηριῶν, ἐν κεφαλαλγίαις σφοδραῖς, ἢ τῶν κατὰ ὑποχόνδρια παλμῶν, ἢ τραυμάτων, αἱμορραγίαν ἀπειλούντων. ἐνίοτε δὲ ἔριον ἐπιδέσμῳ περιλαμβάνοντες ἁπλῶς, καὶ χωρὶς δὲ ἐπιδέσμων ἐνίοτε στηρίζομεν. ἐρίῳ τε στηρίζομεν τὰ κατὰ θώρακά τε καὶ αὐχένα, καὶ κεφαλὴν ὑπαυχενίοις τε μαλακοῖς, καὶ σακκίοις κούφοις κέγχρον θερμὴν ἔχουσιν, ὅταν ἅμα πυριαθῆναί τε καὶ στηρίζεσθαι δέον, μασχάλην δὲ καὶ νῦν ἐκπεσοῦσαν καὶ ἀνατεθεῖσαν τοῖς μαλακοῖς ἐρμάσμασιν ἐνίοτε στηρίζομεν. ἐπεμβληθεῖσι δ' ἐνίοτε, στηρίζομεν ἔξωθεν ἁπαλοῖς στηρίγμασι. κοινοῦ τοίνυν ὄντος σκοποῦ τοῖς ἰδίως ὀνομαζομένοις ἐρμάσμασι καὶ στηρίγμασιν, εἰκότως, οἵ τ' ἐξηγησάμενοι τὸ βιβλίον, ἓν ἐξ ἀμφοῖν οἴονται σημαίνεσθαι, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ πολλάκις ἀδιαφόρως χρώμεθα τοῖς ὀνόμασιν. ὁ δὲ κοινὸς σκοπός ἐστιν, ὃν ὀλίγον ἔμπροσθεν εἶπον, ὅπως ἐν ταῖς κινήσεσι μὴ σείηται τὰ μόρια. διαφορᾶς μέντοι τινὸς οὔσης ἰδικῆς ἣν ἄρτι δῆλον, ὅταν ἀκριβολογούμεθα, στηρίγματα μὲν ἐροῦμεν ὅσα τῆς ἐπιδέσεως ἔξωθέν ἐστι, ἐρμάσματα δὲ, τὰ κατ' αὐτὴν ἐκείνην, καὶ οὕτως διοριούμεθα, τὰ μὲν τοῖς ἀναγκαίως κινουμένοις μορίοις, ὧν τὰς κινήσεις παύειν οὐκ ἔστιν ἐφ' ἡμῖν, στηρίγματα καλεῖσθαι, τὰ δὲ ἐν τοῖς ἀκινήτοις, ἐρμάσματα. σκέλος μὲν γὰρ καὶ χεῖρα κινεῖν, ἐφ' ἡμῖν ἐστι, θώρακα δὲ, καὶ μήνιγγας οὐκ ἐφ' ἡμῖν. καὶ παλμὸς ἔν τινι μορίῳ γιγνόμενος, οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἐστι, ὥσπερ οὐδὲ βήξ, ἢ πταρμὸς, ἢ λυγμὸς, καὶ ὅτι μάλιστα δυνατὸν ἀντέχειν αὐτοῖς ἐπὶ χρόνον ἱκανὸν, ὡς μὴ γίγνοιτο. βιάζεται γὰρ ὕστερον ὅταν ἰσχυρὰς ἔχῃ τὰς γεννώσας αἰτίας αὐτῆς, καὶ μόνοις τοῖς

A cumponuntur, fulcimentorum usum obtinent: non eorum duntaxat, sed & fracturarum ratione. Verùm stabilimenta mihi videtur appellare quæcunque citra deligationem affectæ partis universæ foris admoveantur ex sinistra aut dextra parte, aut superiori, vel inferiori. At nunc voco superiorem & inferiorem pro ratione longitudinis corporis. In ea siquidem dimensione quæ corpulentiæ fit ratione substrata quidem ab inferiori parte sunt, superinjecta vero qualiacunque sint, à superiori. B Interdum vero quod vehementer ab inferiori circumdatur, id rectum à superiori erigitur. Caput autem pulvinis, cervicalibus, lanis, pannis mollibus. Tubi etiam fractis ossibus utrinque admoti firmamenta quædam sunt. Pilam vero ex lana globosa sub axillam impositam quum humeri articulus exciderit, ac impulsum eum deligamus, licet & fulcimentum & firmamentum appellare. Et ideò deligatur, ut hoc ipso evadat pars deligationis universæ. Quæcunque fulcimenta profecto foris tum imposita, tum admota thoraci & capiti, firmamenta magis quàm fulcimenta vocanda sunt. Hæc autem C à Medicis excogitata sunt propter necessarios partium motus, quorum nonnulli secundùm naturam sunt, ut respiratio in thoracis meningum pulsibus. Nonnulli vero contra naturam, ut tussis, sternutamentum, singultus, & præterea per vehementes capitis dolores in temporum arteriis; & quæ palpitationes frequentiùs in hypochondriis oboriuntur. Accidit etiam interdum & alias partes stabilimentis indigere; atque hæc stabilimenta construenda sunt, interdum ipsa sola, ut in temporum arteriis per vehementes cephalagias, aut hypochondriorum palpitationibus, aut vulneribus hæmorrhagiam mi- D nantibus; interdum vero lanam fascia comprehendimus; nonnunquam etiam citra fascias simpliciter firmamus. Firmamus quidem thoracem & cervicem lana, & caput mollibus pulvinis, aut levibus sacculis calidum milium continentibus, ubi firmandum simul & fovendum est. Maxillam vero luxatam repositam mollibus fulcimentis exteriùs admotis interdum firmamus. Quum ergo fulcimenta & firmamenta præcipuè nominata communem scopum sortiantur, jure libri hujus interpretes unum & E idem ab utroque significari putant. Nos quoque ipsi multoties hisce nominibus citra discrimen utimur. Is autem communis, quem paulo antè memoravi, scopus est, ut partes in motibus minime concutiantur. Sed quum proprium quoddam, quod proximè declaravi, discrimen inter hæc consistat, ubi accuratiùs loqui volumus, firmamenta quidem dicemus, quæ extra deligationem sunt, fulcimenta vero quæ in illa ipsa deligatione continentur. Sicque definiemus ea quæ sunt in partibus necessario moventibus, quarum motus cessare nobis non inest, firma- F menta aut stabilimenta vocari; quæ vero in immotis, fulcimenta. Crus siquidem aut brachium movere nostræ est potestatis; thoracem vero, aut meningas, minimè. Palpitatio etiam aliqua in parte oborta penes nos non est; quemadmodum neque tussis, neque sternutamentum, neque singultus, & quod maxime possibile est resistere ipsis sufficienti tempore. Postea namq; vim inferunt, quum causas sui procreatrices vehementer sortiuntur, quibus soli robustissimi viri obsistere

obsistere possunt, eorumque generationem prohibere videntur. Verùm aliter scripsit Hippocrates in proposita sententia quum de pulsibus loquutus est, ut ne concutiant. Atque præterea in commissurarum quidem capitis diductione hoc fulcimentorum vocabulo deinceps usus est. In tussibus verò, & sternutamentis, ac denique in capitis & thoracis motibus, firmamentorum nomine: Itaque commissurarum diductio in capitis fit suturis vocatis, quum propriè quidem capitis commissuræ mutuo contactu se tangentes harmoniæ nominentur; per metaphoram verò suturæ: ossa namque cranii ad unguem inter se compacta sunt, ob idque ipsorum compositio per harmoniam compages jure dicetur, & ab eorum quæ suuntur similitudine, suturæ. Hæ autem faciliùs interdum diducuntur, nonnunquam etiam dolorem inferunt, quum quæ ipsum pericranium membranæ duræ meningi connectunt, inflammantur. Sæpiùs etiam venulæ quædam exiles quæ per suturas transeunt inflammationem patiuntur; hinc affectus, duræ meningis super inflammatas partes concidentis motus dolorem adfert. Consimiliter quoque quibusdam in inflammationibus arteriarum motus dolores efficit. Atque hujusmodi affectus accuratam firmamentorum commoderationem postulant, ut neque ita laxa partibus quæ moventur affectis procumbentia ipsa facile concutiantur, proindeque dolorem inducant; neque rursus eadem firmamenta ulterius quàm deceat firmata comprimant, & dolores exacerbent. Ipsa autem circumjectionis fasciarum commoderatio ab ipso superiùs enuntiata est; & in aliis quibusdam affectibus fracturæ ætatem & deligationem desiderantibus decenter fieri. Quamobrem hîc ait: *Horum autem eadem deligationis commoderationes*, *Horum autem* prolatione quæ nunc pronuntiata sunt, intelligit; easdem verò atque in prædictis commoderationes esse profitetur. Deinceps etiam ipsarum commoderationum memoriam refert hisce prolatis; *Quâ namque parte læsiones maximè sunt*, comprimendum est; hoc est ubi insidet affectus. Num vox ᾗ ubi, vel, quà, pro adverbio loci nunc usurpatur. Quamobrem & aspero spiritu, & circunflexo accentu proferenda est. Itaque quod affectus fulciendo aut firmando confert admovere jubet, fasciæ nimirum circumvolutionem faciendam esse pronunciat, quæ non magis premat, quàm ut pulsus partes non concutiant, quod est præ angustia arteriarum pulsantium motum prohibere: hoc enim est doloris causa. Alium præterea terminum posuit propriè ad suturatum diductiones pertinentem, de quibus ita loquitur; *Aut juncturarum distantiæ ad extrema se mutuò contingant*; extrema vocans, quibus ampliùs commissuræ se tangere nequeunt. Intelligitur autem ex hoc vehemens & immoderata compressio. Quemadmodum etiam ossium commissuram diduci non oportet: ita neque summè comprimi. Etenim hoc quoque præter naturam est. Hi ergo sunt vehementis pressus termini; imbecillis autem sequuntur fines; *Neque circa sternutamenta & tusses*; ac si ita dixerit, neque in sternutamentis & tussibus affectæ simul partes

A καρτερικωτάτοις δυνατὸν ἀνδράσιν, ἀντισχεῖν τε καὶ κωλῦσαι τὴν γένεσιν αὐτῶν φαίνεται. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἱπποκράτης ἔγραψε κατὰ τὴν προκειμένην ῥῆσιν, ἐπὶ μὲν τῶν σφυγμῶν εἰπών, ὡς μὴ ἐνσείηται. καὶ προσέτι ἐπὶ κατὰ τὴν κεφαλὴν ἁρμονιῶν διαστάσεως τῷ τῶν ἑρμασμάτων ἐφεξῆς ὀνόματι κεχρημένος, ἐπὶ δὲ βηχῶν, καὶ πταρμῶν, καὶ ὅλως τῶν κατὰ κεφαλὴν καὶ θώρακα κινήσεων, τῷ τῶν στηριγμάτων. ἡ μὲν οὖν τῶν ἁρμονιῶν διάστασις ἐπὶ κεφαλῆς ἐν ταῖς καλουμέναις ῥαφαῖς γίνεται, κυρίως μὲν ἁρμονιῶν ὀνομαζομένων, καθ᾽ ἃ ψαύει τὰ τῆς B κεφαλῆς ἀλλήλων ὀστᾶ, κατὰ μεταφορὰν δὲ, ῥαφῶν· ἥρμοσται γὰρ ἀκριβῶς ἀλλήλοις τὰ κατὰ τὸ κρανίον ὀστᾶ, καὶ διὰ τοῦτο, καθ᾽ ἁρμονίαν ἡ σύνθεσις αὐτῶν εἰκότως ἂν λέγοιτο γεγονέναι, καθ᾽ ὁμοιότητα δὲ, τὴν πρὸς τὰ ῥαπτόμενα ῥάκη. ῥᾷον αὐτὰ τοίνυν ἐνίοτε διΐστανται, καί ποτε καὶ ὀδύνην ἐπιφέρουσιν, ὅταν φλεγμαίνωσιν οἱ συνάπτοντες αὐτὸν τὸν περικράνιον ὑμένα τῇ σκληρᾷ μήνιγγι, καὶ φλέβια τινὰ μικρὰ συνεξερχόμενα κατὰ τὰς ῥαφὰς φλεγμαίνει πολλάκις, C ἐφ᾽ ὧν διάθεσις ἡ κίνησις τῆς σκληρᾶς μήνιγγος ἐπιπιεζούσης, τοῖς φλεγμαίνουσιν ὀδύνην ἐργάζεται. παραπλησίως δὲ καὶ κατά τινας φλεγμονὰς, ἡ κίνησις τῶν ἀρτηριῶν ἀλγηδόνας ἀποτελεῖ. καὶ δεῖται τὰ τοιαῦτα παθήματα συμμετρίας ἀκριβοῦς τῶν στηριγμάτων, ὅπως μήτε χαλαρὰ τοῖς πεπονθόσι μέρεσι περιπίπτοντα κινουμένοις διασείηται ῥᾳδίως αὐτὰ, καὶ διὰ τοῦτο πόνον ἐπάγῃ· μήτε αὖ πάλιν αὐτὰ τὰ στηρίγματα περαιτέρω τοῦ προσήκοντος ἐρηρεισμένα θλίψιν ἐργαζόμενα, παροξύνῃ τὰς ὀδύνας. ἡ δ᾽ αὐτὴ συμμετρία τῆς D τῶν ἐπιδέσμων περιβολῆς, εἴρηται πρόσθεν αὐτῷ καὶ κατ᾽ ἄλλα τινὰ πάθη προσηκόντως γίνεσθαι, τῆς καταγματικῆς ἡλικίας καὶ ἐπιδέσεως χρήζοντα. καὶ διὰ τοῦτο ἔφη νῦν, τούτων δὲ αἱ αὐταὶ συμμετρίαι· τούτων δὲ λέγων τῶν νῦν εἰρημένων. αὐτὰς δὲ τοῖς προειρημένοις συμμετρίας εἶναι φάσκων, εἶτα καὶ τῶν συμμέτρων αὐτῶν ἀναμιμνήσκων ἐν οἷς φησίν. ᾗ μὲν γὰρ τὰ σίνη μάλιστα πιέζει, τουτέστιν ἔνθα εἰσίν. τὸ γὰρ ᾗ, νῦν ἀντ᾽ ἐπιρρήματος τοπικοῦ, διὸ καὶ δασύνειν αὐτὸ E καὶ περισπᾶν χρή. καὶ τοῦτο δὲ τοῖς πάθεσι συμφέρον ἐπιτιθέναι κελεύων τὸ ἁρμόζον ἢ στηρίζον, δηλονότι τῇ περιβολῇ τοῦ ἐπιδέσμου πιέζεσθαί φησι χρῆναι μὴ μᾶλλον πιέζοντος, ἢ ὥστε τοὺς σφυγμοὺς μὴ ἐνσείεσθαι, ὅπερ ἐστὶν ὑπὸ στενοχωρίας κωλύεσθαι τὴν κίνησιν τῶν σφυζόντων, ὀδυνηρὸν γὰρ τοῦτο. πρὸς αὐτῷ δὲ καὶ ἄλλον ὅρον ἔθετο, κατὰ τὰς διαστάσεις τῶν ῥαφῶν ἰδίως ὑπάρχοντα, καθ᾽ ὧν φησὶ, τάς τε διαστάσιας τῶν ἁρμονιῶν συμψαύειν F τὰ ἔσχατα ἀλλήλων. ἔσχατα λέγων καθ᾽ ἃ μηκέτι μᾶλλον ἐγχωρεῖ συμψαύειν. δηλοῦται δ᾽ ἐκ τούτου ἡ σφοδρὰ καὶ ἄμετρος θλίψις. ὥσπερ γὰρ οὐ χρὴ κεχαλᾶσθαι τὴν ἁρμονίαν τῶν ὀστῶν, οὕτως οὐδὲ εἰς ἄκρον ἐσφίγχθαι, καὶ γὰρ καὶ τοῦτο παρὰ φύσιν. οὗτοι μὲν οὖν εἰσι τῆς ἰσχυρᾶς πιέσεως οἱ ὅροι. τῆς δ᾽ ἀμυδροῦς ἐφεξῆς ὅροι, μήτε ἀμφὶ τοῖς πταρμοῖς τε καὶ βηξὶν, ὡς εἰ καὶ οὕτως εἶπε, μήτε ἐν τοῖς πταρμοῖσι καὶ

ταῖς βηξὶ σεσείεσθαι καὶ κλονεῖσθαι συμπεπονθότα μόρια, μηδενὸς αὐτὰ συνέχοντος, ἐν ᾧ σφοδραὶ κινήσεις τὰ χαλαρὰ, καὶ ἀστήρικτα μόρια διασείουσαι βιαιότερον, ἢ ὡς τοῖς πεπονθόσι πρέπει μήτε παροξύνωσι τοὺς πόνους αὐτῶν. ἡ τοίνυν συμμετρία τῶν στηριγμάτων ἐστὶ, ἣν ἐπὶ τέλει τῆς ῥήσεως ἔγραψεν, εἰπὼν, ὡς μήτε διαναγκάζηται μήτε, ἐνσείηται, τουτέστιν, ἵνα μήτε βιαίως θλίβηται τὰ πεπονθότα, μήτε ἐν ταῖς κινήσεσι σείηται, τουτέστιν ἵνα μήτε βιαίως, μήτε χαλαρῶς ἐπιδεδεμένα ᾖ.

A concutiantur, agitenturque, quod nihil eas contineat, in quo vehementes motus laxas, nec stabilitas partes vehementiùs, quàm ut affectis partibus congruat, earum dolores exacerbent. Cæterùm commoderatio firmamentorum ea est quam in textûs fine scripsit hisce verbis, *Vt neque cogantur, neque concutiantur*, hoc est, ut neque violenter premantur, neque in motibus concutiantur, hoc est, ut neque arctiùs, neque laxiùs fasciatæ sint.

ΤΕΛΟΣ.

FINIS.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΟ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΚΕΦΑΛΗ͂, ΤΡΩΜΑΤΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ.

HIPPOCRATIS
DE CAPITIS VULNERIBUS
LIBER.

Η ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Η τῶν τρωθέντων τῆς κεφαλῆς ὀστέων φύσις, τὰ τρώματα, κατάγματα, ἐσφλάσεις, ῥωγμαὶ, θλάσεις, διακοπαὶ, τὰ ἕλκη, καὶ τὰ τούτοις ἐπιγινόμενα συμπτώματα, ἡ τῶν βελέων ποικιλία, ἡ τοῦ τρυπάνου, καὶ πρίονος χρῆσις.

ARGVMENTVM LIBRI.

Vulneratorum capitis oßium natura, vulnera, fracturæ, effracturæ, fissuræ, contusiones, præcisiones, ulcera, & his supervenientia symptomata, telorum varietas, terebræ & serræ usus.

CAPUT I.

Dißimiles esse humanorum capitum tum figuras, tum suturarum posituras. Illas quadruplices hic constitui: duas secundùm naturam cum proiectura; & duas præter naturam absque prominentia. Has quatuor etiam suturarum posituras esse his literis figuratas T, H, X.

HOMINUN capita neque inter se similiter habent, neque suturæ capitis in omnibus eodem loco sitæ sunt. Verùm cuicunque parte anteriore caput prominet, quod fit cùm ossis pars rotunda plus reliquo eminet, huic suturæ in capite ad literæ T similitudinem à natura sunt accommodatæ. Breviorem nanque lineam transversam ad ossis prominentiam à natura productam habet, alteram verò

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ α'

Τὰ ἀνόμοια τῶν κεφαλῶν ἀνθρωπίνων σχήματά τε, καὶ τὰς τούτων ῥαφῶν καταθέσεις ἀνομοίας. Τὰ μὲν ἐνταῦθα διπλᾶ συνίστασθαι· δύο μὲν κατὰ φύσιν τὰ μετὰ τῆς προβολῆς γινόμενα, δύο δὲ καὶ παρὰ φύσιν χωρὶς τῆς προβολῆς. τὰς δὲ καὶ τέσσαρας εἶναι τῶν ῥαφῶν καταθέσεις τούτοις γράμμασι σχηματισμένας, Τ, Η, Χ.

B ΤΩΝ ἀνθρώπων αἱ κεφαλαὶ οὐδὲν ὁμοίως σφίσιν αὐταῖς, οὐδὲ αἱ ῥαφαὶ τῆς κεφαλῆς πάντων κατὰ ταυτὰ πεφύκασιν. ἀλλ' ὅστις μὲν ἔχει ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς προβολήν· ἡ δὲ προβολή ἐστι, τὸ τοῦ ὀστέου ἐξέχον στρογγύλον παρὰ τὸ ἄλλο, τούτου εἰσὶν αἱ ῥαφαὶ πεφυκυῖαι ἐν τῇ κεφαλῇ, ὡς γράμμα τὸ ταῦ, Τ γράφεται. τὴν μὲν γὰρ βραχυτέρην γραμμὴν ἔχει πρὸ τῆς προβολῆς ἐπικαρσίην πεφυκυῖαν· τὴν

A τὴν δ' ἑτέρην γραμμὴν ἔχει διὰ μέσης τῆς κεφαλῆς κατὰ μῆκος ἐς τὸν τράχηλον αἰεί. ὅστις δ' ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς τὸ προβολὸν ἔχει, αἱ ῥαφαὶ τούτου πεφύκασι τἀναντία ἢ τῷ ἔμπροσθεν. ἡ μὲν γὰρ βραχυτέρη γραμμὴ, περὶ τὴν προβολὴν πέφυκεν ἐπικαρσίη. ἡ δὲ μακροτέρη, διὰ μέσης τῆς κεφαλῆς πέφυκεν κατὰ μῆκος ἐς τὸ μέτωπον αἰεί. ὅστις δὲ καὶ ἀμφοτέρωθεν τῆς κεφαλῆς προβολὸν ἔχει, ἔκ τε τοῦ ἔμπροσθεν καὶ τοῦ ὄπισθεν, τούτῳ αἱ ῥαφαί εἰσιν ὁμοίως πεφυκυῖαι ὡς γράμμα τὸ ἦτα Η γράφεται. πεφύκασι δὲ τῶν γραμμέων, αἱ μὲν μακραὶ, πρὸς τὴν προβολὴν ἑκατέρην ἐπικάρσιοι πεφυκυῖαι· B ἡ δὲ βραχείη, διὰ μέσης τῆς κεφαλῆς κατὰ μῆκος πρὸς ἑκατέρην τελευτῶσα τὴν μακρὴν γραμμήν. ὅστις μηδ' ἑτέρωθι μηδεμίαν προβολὴν ἔχει, οὗτος ἔχει τὰς ῥαφὰς τῆς κεφαλῆς, ὡς γράμμα τὸ χῖ, Χ γράφεται. πεφύκασι δὲ αἱ γραμμαὶ, ἡ μὲν ἑτέρη, ἐπικαρσίη πρὸς τὸν κρόταφον ἀφικνουμένη· ἡ δὲ ἑτέρη, κατὰ μῆκος διὰ μέσης τῆς κεφαλῆς.

per medium caput in longitudinem ad cervicem perpetuò tendentem. At cui posterior capitis pars prominet, huic suturæ contrà quam in priore naturaliter se habent. Brevior nanque linea transversa ad ossis prominentiam naturaliter producitur, longior verò per medium caput in longitudinem ad frontem perpetuò tendens à natura constituta est. Cui autem utrâque corporis parte, tum anteriore, tum posteriore os prominet, huic suturæ ad literæ H similitudinem à natura sunt accommodatæ. Lineæ verò longiores ad utranque prominentiam transversæ à natura productæ sunt; brevis autem per mediam capitis longitudinem in longam utramque lineam desinit. At cui neutrâ parte caput prominet, hic suturas literæ X similes habet. Lineæ verò ita à natura productæ sunt, ut altera quidem transversa ad tempora perveniat, altera per medium caput in longitudinem feratur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ β'.

C

Περὶ τῆς τῶν ἀνομοίων τῆς κεφαλῆς ὀστέων φύσιός τε καὶ συνθέσεως, καὶ χρήσεως.

Διπλόον δ' ἐστὶ τὸ ὀστέον κατὰ μέσην τὴν κεφαλήν· σκληρότατον δὲ καὶ πυκνότατον αὐτοῦ πέφυκε τὸ ἀνώτατον, ἡ ὁμαλότης τοῦ ὀστέου ὑπὸ τῇ σαρκί· καὶ τὸ κατώτατον τὸ πρὸς τῇ μήνιγγι, ἡ ὁμαλότης τοῦ ὀστέου ἡ κάτω. ἀποχωρέον δὲ ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου ὀστέου, καὶ τοῦ κατωτάτου, ἀπὸ τῶν σκληροτάτων καὶ πυκνοτάτων ἐπὶ τὸ μαλθακώτερον, καὶ ἧσσον πυκνὸν, καὶ ἐπὶ κοιλότερον ἐς τὴν διπλόην. D ἡ δὲ διπλόη κοιλότατον, καὶ μαλθακώτατον, καὶ μάλιστα σηραγγῶδές ἐστιν. ἔστι δὲ καὶ πᾶν τὸ ὀστέον τῆς κεφαλῆς, πλὴν κάρτα ὀλίγου τοῦ τε ἀνωτάτου καὶ κατωτάτου, σπόγγῳ ὅμοιον. καὶ ἔχει τὸ ὀστέον ἐν ἑωυτῷ ὅμοια σαρκία πολλὰ καὶ ὑγρά, καὶ εἴ τις αὐτὰ διατρίβοι τοῖσι δακτύλοισιν, αἷμα ἂν διαχέοιτο ἐξ αὐτῶν. ἔνι δ' ἐν τῷ ὀστέῳ καὶ φλέβια λεπτότερα καὶ κοιλότερα, αἵματος πλέα. σκληρότητι μὲν νῦν καὶ μαλθακότητι, καὶ κοιλότητι, ὧδε ἔχει· παχύτητι δὲ καὶ λεπτότητι, οὕτως. E

CAPUT II.

De dissimilium capitis ossium natura, compositione, & usu.

AD medium autem caput duplex os est, idque tum summa sui parte & æquabilitate, quâ carne tegitur, tum infima quâ membranam contegit, & inferior est ossis æquabilitas, durissimum & densissimum est à naturâ constitutum. Quodque recedit à supremo & infimo osse, à durissimis & densissimis, ad molle & minùs densum quodque magis cavum est accedit, ad interiora usque quibus inter se connectuntur. Eaque maximè cava & mollissima, plurimumque pervia sunt. At totum capitis os, si supremam atque infimam partem admodum exiguam demas, spongiæ simile, multasque carnes humidas similes in se habet, quas si quis digitis conterat, ex ipsis sanguis prodeat. Insunt quoque in osse venulæ tenues, & cavæ sanguinis plenæ. Quod quidem ad duritiem mollitudinemque ac cavitatem spectat, sic se res habet; quod verò ad crassitudinem & tenuitatem, hoc modo.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ γ'.

Τὰ τοῦ μὲν βρέγματος ὀστέα πρῶτον, εἶτα δὲ τῶν κροτάφων, λεπτότατα καὶ ἀσθενέστατα εἶναι, καὶ ὀλιγίστην καὶ λεπτοτάτην ἔχειν, οἷς ἐγκέφαλος πλεῖστος ὕπεστι. Διὸ καὶ ταῦτα τοῖς τρώμασιν ἐλάττωσι, καὶ θανασιμωτέροις, καὶ χαλεπωτέροις ἰατρεύεσθαι, καὶ ὑποχειριωτέρα.

F

Συμπάσης τῆς κεφαλῆς τὸ ὀστέον λεπτότατόν ἐστι καὶ ἀσθενέστατον, τὸ κατὰ βρέγμα, καὶ σάρκα ὀλιγίστην καὶ λεπτοτάτην ἔχει ἐφ' ἑωυτῷ ταύτῃ τῆς κεφαλῆς, τὸ ὀστέον· καὶ ὁ ἐγκέφαλος κατὰ τοῦτο τῆς κεφαλῆς, πλεῖστος ὕπεστι. καὶ δή που τούτων οὕτως ἐχόντων, τῶν τε τρωσίων, καὶ τῶν βελέων, ἴσων τε ἐόντων κατὰ μέγεθος, καὶ ἐλασσόνων, καὶ ὁμοίως τε τρωθεὶς, καὶ ἧσσον, τὸ ὀστέον, ταύτῃ τῆς κεφαλῆς φλᾶταί τε μᾶλλον, καὶ ῥήγνυται, καὶ ἔσω ἐσφλᾶται, καὶ θανασιμώτερά ἐστι καὶ χαλεπώτερα ἰητρεύεσθαί τε, καὶ ἐκφυγγάνειν τὸν θάνατον ταύτῃ ἤ-

CAPUT III.

Sincipitis ossa primùm, deinde temporum, tenuissima & imbecillima esse, tenuissimâ & paucissimâ carne contecta, quibus cerebrum subest plurimùm; ideóque vulneribus deterioribus & lethalibus magis & curatu difficilioribus magis obnoxium.

TOtius capitis os id tenuissimum & maximè imbecillum quod ad sinciput est, idque quamminimam & tenuissimam carnem hac capitis parte in se habet, cerebrumque plurimum eo loco subest. Cúmque hæc ita se habeant, ubi tela ictusque æquales fuerint magnitudine vel minores; tum etiam æqualiter vulneratus aut levius, os hac capitis parte magis colliditur, frangitur, & medium desidit, sub eoque casu magis moriuntur ægri, ægriusque curantur & mortem evitant, quam

si qualibet aliâ capitis parte istud accidat. Ac ubi æqualia fuerint vulnera, aut æquè vehementer aut levius quis percussus fuerit, cùm alioqui vulnus lethale sit, intra brevius tempus ex vulnere moritur, qui hâc capitis parte quàm qui aliâ vulneratus est. Cerebrum nanque ad sinciput celerrimè & maximè sentit offensas quę in carne & osse fiunt, cùm hoc loco tenuissimo osse & exiguâ carne tegatur, magnaque ex parte sub sincipite situm sit. Ex reliquis ossibus, quod est ad tempora, maximè est imbecillum. Committitur enim inferna maxilla cum calvaria, moveturque in temporibus sursum & deorsum articuli in modum, auditioque etiam huic est vicina, venaque cava, & valida per tempora fertur.

A που ἄλλοθι τῆς κεφαλῆς. ὀξέων τε ἐόντων τῶν τρωμάτων, καὶ ὁμοίως τε τρωθεὶς καὶ ἧσσον, ἀποθνήσκει ἄνθρωπος, ὅταν καὶ ἄλλως μέλλῃ ἀποθανέεσθαι ἐκ τοῦ τρώματος, ἐν ἐλάσσονι χρόνῳ ὁ ταύτῃ ἔχων τὸ τρῶμα τῆς κεφαλῆς, ἤ που ἄλλοθι. ὁ γὰρ ἐγκέφαλος τάχιστά τε καὶ μάλιστα κατὰ τὸ βρέγμα αἰσθάνεται τῶν κακῶν τῶν γινομένων ἔν τε τῇ σαρκὶ καὶ τῷ ὀστέῳ, ὑπὸ λεπτοτάτῳ γὰρ ὀστέῳ ἐστὶ ταύτῃ ὁ ἐγκέφαλος καὶ ὀλίγῃ σαρκὶ, καὶ ὁ πλεῖστος ἐγκέφαλος ὑπὸ τῷ βρέγματι κεῖται. τῶν δὲ ἄλλων τὸ κατὰ τοὺς κροτάφους ἀσθενέστα-
B τόν ἐστιν. συμβολή τε γάρ ἐστι τῆς κάτω γνάθου πρὸς τὸ κρανίον, καὶ κίνησίς ἐστιν ἐν τῷ κροτάφῳ ἄνω καὶ κάτω ὥσπερ ἄρθρου. καὶ ἡ ἀκοὴ πλησίον γίγνεται αὐτέου, καὶ φλὲψ διὰ τοῦ κροτάφου τέταται κοίλη τε καὶ ἰσχυρή.

CAPUT IV.

Os capitis posterius, anteriore robustius, & copiosiore carne tectum esse. Posticâ parte vulneratum, minùs lædi, frangi, collidi; periturum, hyeme quàm æstate diutiùs vivere.

AT ex universi capitis osse, id quod secundum verticem est & post aures, validius est quam id totum quod parte anteriore continetur, carnemque copiosiorem & altiorem in se habet. Saneque sub hoc casu, ubi ex læsionibus & telis omnibus æqualibus & similibus, majoribusque ac minoribus, similiter aut graviùs quis fuerit vulneratus, hâc capitis parte os minùs frangitur & colliditur. Ac si alioqui ex vulnere homo periturus sit, diutiùs vitam trahet qui posteriore capitis parte vulnus accepit. Longiore nanque intervallo os ob crassitudinem pus colligit, ipsumque infra ad cerebrum transfundit. Minor quoque cerebri portio hâc parte capitis subest: feréque plures servantur ex iis qui parte capitis posteriore, quàm qui anteriore vulnus acceperunt. Ex vulnere etiam capitis quacunque parte acceptum sit, ubi alioqui ex vulnere quis fuerit periturus, hyeme quàm æstate diutiùs vivit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δ'.

Τὸ ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς ὀστέον τοῦ ἔμπροσθεν ἰσχυρότερον εἶναι, καὶ σαρκὶ πλέονι καὶ βαθυτέρῃ ἔχειν. Τὸν τῇ ὀπισθίᾳ κεφαλῇ τιτρωσκόμενον ἧσσον βλάπτεσθαι, καὶ ῥήγ-
C νυσθαι, καὶ φλᾶσθαι. τὸν μέλλοντα ἀποθνήσκειν ἐν χειμῶνι ἢ ἐν θέρει πλέονα χρόνον ζῆν.

ΙΣχυρότερον δ' ἐστὶ, τῆς κεφαλῆς τοῦ ὀστέου παντὸς, τὸ ὀστέον τῆς κορυφῆς καὶ τῶν ὤτων, ἢ πᾶν τὸ ἔμπροσθεν, καὶ σάρκα πλέονα, καὶ βαθυτέρην ἐφ' ἑωυτῷ ἔχει τοῦτο τὸ ὀστέον. καὶ δὴ τούτων οὕτως ἐχόντων, ὑπό τε τῶν τρώσιων καὶ τῶν βελέων ἴσων ἁπάντων καὶ ὁμοίων, καὶ μειζόνων, καὶ μειόνων, ὁμοίως τιτρωσκόμενος, καὶ μᾶλλον ταύτῃ τῆς κεφαλῆς τὸ ὀστέον ἧσσον ῥήγνυται, καὶ φλᾶται. καὶ ἢν μέλλῃ ἄνθρωπος ἀποθνήσκειν, καὶ ἄλλως
D ἐκ τοῦ τρώματος, ἐν τῷ ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς ἔχων τὸ τρῶμα, ἐν πλέονι χρόνῳ ἀποθανεῖται. ἐν πλέονι γὰρ χρόνῳ τὸ ὀστέον ἐμπυΐσκεταί τε καὶ διαπυΐσκεται κάτω ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον, διὰ τὴν παχύτητα τοῦ ὀστέου. καὶ ἐλάσσων ταύτης τῆς κεφαλῆς ὁ ἐγκέφαλος ὕπεστι. καὶ πλέονες ἐκφυγγάνουσιν τὸν θάνατον τῶν ὄπισθεν τιτρωσκομένων τῆς κεφαλῆς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἢ τῶν ἔμπροσθεν. καὶ ἐν χειμῶνι πλέονα χρόνον ζῇ ἄνθρωπος, ἢ ἐν θέρει. εἴ τις καὶ ἄλλως μέλλει ἀποθανέεσθαι ἐκ τοῦ τρώματος ὁποσονοῦν τῆς κεφαλῆς ἔχων τὸ τρῶμα.

CAPUT V.

Telorum acutorum & levium sedes periculosas, in anteriori parte capitis mortem maturiùs, in posteriore seriùs adferre. Tela suturæ infirmæ impacta periculosa esse.

UBi verò à telo acuto & levi impressum in osse vestigium fuerit, idque solùm ita ut neque findatur, neque collidatur, aut medium desidat, quod æque in anteriore capitis parte ac posteriore accidere potest, ex his mors etsi consequitur, non æquo tamen jure contingit. At ubi nudato osse sutura in vulnere conspicitur, quacunque corporis parte vulnus extiterit, minimè omnium vulneri ac telo resistit, si fortè telum in ipsam suturam incubuerit: tumque vel maximè, si telum sincipiti, juxta debilissimam capitis partem, exceptum fuerit, suturæque in ulcus incurrant, & telum ipsas suturas attigerit.

E

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ε'.

Τὰς ἕδρας τῶν βελέων τῶν ὀξέων καὶ κουλοτέρων ἐπικινδύνους εἶναι, καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς ταχύτερον, ἐν τῷ δὲ ὄπισθεν βράδιον τὸν θάνατον εἰσφέρειν. Τὰ βέλεα εἰς τὴν ῥαφὴν ἀσθενεστάτην στηριχθέντα ἐπικίνδυνα.

ΑΙ δὲ ἕδραι τῶν βελέων, τῶν ὀξέων, καὶ κουφοτέρων, αὗται ἐπὶ σφῶν αὐτῶν γινόμεναι ἐν τῷ ὀστέῳ, ἄνευ ῥωγμῆς τε, καὶ φλάσιος, ἢ ἔσω ἐσφλάσιος. αὗται δὲ γίνονται ὁμοίως
F ἔν τε τῷ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς, καὶ ἐν τῷ ὄπισθεν, ἐκ τούτων θάνατος οὐ γίγνεται κατά γε δίκην, οὐδ' ἢν γένωνται. ῥαφὴ δὲ ἐν ἕλκει φανεῖσα ὀστέου ψιλωθέντος, πανταχοῦ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἕλκεος γινομένου, ἀσθενέστατον γίγνεται τῇ τρώσει, καὶ τῷ βέλει ἀντέχειν, εἰ τύχῃ τὸ βέλος ἐς αὐτὴν τὴν ῥαφὴν στηριχθέν. πάντων δὲ μάλιστα, ἢν τὸ βέλος ἐν τῷ βρέγματι γινόμενον, κατὰ τὸ ἀσθενέστατον τῆς κεφαλῆς, καὶ αἱ ῥαφαὶ εἰ τύχοιεν οὖσαι περὶ τὸ ἕλκος· καὶ τὸ βέλος αὐτέων τύχοι τῶν ῥαφῶν.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛ'.

Τῷ τῶν τρωμάτων ἐν τῇ κεφαλῇ ὀστέου ἑκάστῳ τρόπῳ ὑπογίνεσθαι πλέονας τοῦ κατάγματος ἰδέας· πρώτην μὲν τὴν ῥωγμὴν, ἢ σχισμὴν εἶναι, καὶ τὰς ποικίλας τῶν ῥωγμῶν ἰδέας ἐνταῦθα τεθειμένας.

Τιτρώσκεται δὲ ὀστέον τὸ ἐν κεφαλῇ, τοσούσδε τρόπους. τῶν δὲ τρόπων ἑκάστου πλέονες ἰδέαι γίνονται τοῦ κατήγματος ἐν τῇ τρώσει. ὀστέον ῥήγνυται τιτρωσκόμενον, καὶ τῷ παρέχοντι ὀστέῳ τὴν ῥωγμὴν, ἀνάγκη φλάσιν προσγενέσθαι, ἥνπερ ῥαγῇ. τῶν γὰρ βελέων ὅ, τι περ ῥήγνυσι τὸ ὀστέον, τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ φλᾷ τὸ ὀστέον ἢ μᾶλλον, ἢ ἧσσον. αὐτό τε ἐν ᾧπερ καὶ ῥήγνυσι τὴν ῥωγμήν. εἷς οὗτος τρόπος. ἰδέαι δὲ ῥωγμέων παντοῖαι γίνονται. καὶ γὰρ λεπτότεραί τε καὶ λεπταὶ πάνυ ὀστέου καταφανέες γίνονται. ἔστι δ' αἴτιον ῥωγμέων, οὔτε αὐτίκα μετὰ τὴν τρῶσιν, οὔτ' ἐν τῇσιν ἡμέρῃσιν ἐν ᾗσιν ἂν καὶ πόνων ἂν ὄφελος γένοιτο τοῦ θανάτου τῷ ἀνθρώπῳ. αἱ δ' αὖ παχύτεραί τε καὶ εὐρύτεραι γίνονται τῶν ῥωγμέων. ἔνιαι δὲ καὶ πάνυ εὐρέαι· καὶ αἱ μὲν ἐπὶ μακρότερον ῥήγνυνται· αἱ δὲ ἐπὶ βραχύτερον· καὶ αἱ μὲν ἰθύτεραι· αἱ δὲ, ἰθεῖαί τε καὶ πάνυ· αἱ δὲ καμπυλώτεραί τε, καὶ καμπύλαι, καὶ βαθύτεραι· αἱ δὲ, εἰς τὸ κάτω, καὶ διὰ παντὸς τοῦ ὀστέου.

CAPUT VI.

Cuique vulnerum oſsis capitis generi ſubeſſe plures fracturarum ideas. Primam eſſe rimam ſive fiſſuram; & varias fiſſurarum ideas hîc poſitas.

B Vulnerum oſſis capitis tot ſunt genera: & ſub quoque genere plures ſunt in vulnere fracturæ formæ. Os ſub vulnere finditur, oſſique rimam habenti, ſiquidem fiſſum fuerit, colliſionem accedere neceſſe eſt: quodcunque enim telum os findit, idem os plus minuſve collidit, idque ubi rimam facit. Hocque genus unum eſt. Rimarum autem variæ ſunt formæ. Nam & tenuiores ſunt, & tenuiſſimæ, ita ut neque quædam conſpicuæ ſint, neque protinus à vulnere, neque quibus diebus dolores augeri & mortem homini adferre aſſolent. Rurſus nonnullæ craſſiores & latiores exiſtunt, C quædam etiam latiſſimæ, & aliæ quidem longiùs protenduntur, aliæ breviùs. quædam etiam in rectum tendunt, quædam rectiſſimæ, nonnullæ quoque magis & minùs curvantur, quædam per ſumma ducuntur, quædam altiùs penetrant, aliæ autem per totum os ad imum uſque tendunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζ,

Τὸν δεύτερον τοῦ τῆς κεφαλῆς τρόπον θλάσιν τίθεσθαι, καὶ πολλὰς εἶναι τῆς θλάσεως διαφοράς.

Φλασθείη δ' ἂν τὸ ὀστέον ἐν τῇ ἑωυτοῦ φύσει, καὶ ῥωγμὴ τῇ φλάσει οὐκ ἂν προσγένοιτο τῷ ὀστέῳ οὐδεμία· δεύτερος οὗτος· ἰδέαι δὲ τῆς φλάσιος πλείους γίνονται. καὶ γὰρ μᾶλλόν τε, καὶ ἧσσον φλᾶται, καὶ ἐς βαθύτερόν τε καὶ διὰ παντὸς τοῦ ὀστέου, καὶ ἧσσον ἐς βαθὺ, καὶ διὰ παντὸς τοῦ ὀστέου· καὶ ἐπὶ πλέον τε καὶ ἔλασσον, μήκεός τε καὶ πλατύτητος. ἀλλὰ τουτέων τῶν ἰδέων, οὐδεμία ἐστὶν ἰδόντι τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι γνῶναι, ὁποίη τίς ἐστι τὴν ἰδέην, καὶ ὁπόση τὸ μέγεθος. οὐδὲ γὰρ εἰ πέφλασται, ἐόντων πεφλασμένων καὶ τοῦ κακοῦ γεγενημένου, γίνεται τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι καταφανὲς ἰδεῖν αὐτίκα μετὰ τὴν τρῶσιν, ὥσπερ οὐδὲ τῶν ῥωγμέων ἔνιαι, ἑκὰς ἐοῦσαι καὶ ἐρρωγότος τοῦ ὀστέου.

CAPUT VII.

D *Secundam fracturæ capitis ſpeciem, contuſionem ſtatui; & multas eſſe contuſionis differentias.*

Contundi autem os poteſt, oſſe naturaliter ſe habente, ut & rima nulla ad oſſis contuſionem accedat. Atque hic alter modus eſt: At contuſionis plures ſunt formæ. Nam plus aut minùs, & altiùs per totum os contuſio pervadit, aut minùs altè, neque per totum os & ampliorem aut minorem, tum longitudinem tum latitudinem occupat. Sed nulla earum qualinam ſpecie, aut quantâ magnitudine exiſtat, E oculis dijudicari poteſt. Neque enim ubi quid contuſum eſt, & malum acceſſit, ſtatim ſub ipſo vulnere contuſio oculis eſt conſpicua, ut neque rimæ quædam, quæ procul à fiſſo oſſe longiùs excurrunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ η'.

Τρίτος τοῦ κατάγματος τρόπος ἡ ἔσφλασις λελεγμένη, ᾗ ῥωγμὴ προσγίνεται, καὶ ἡ θλάσις.

Ἐσφλᾶται τὸ ὀστέον ἐκ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτοῦ ἔσω σὺν ῥωγμῇσιν, ἄλλως γὰρ οὐκ ἂν ἐσφλασθείη. τὸ γὰρ ἐσφλώμενον, ἀπορρηγνύμενόν τε καὶ καταγνύμενον, ἐσφλᾶται ἔσω ἀπὸ τοῦ ἄλλου ὀστέου μένοντος ἐν τῇ φύσει τῇ ἑωυτοῦ. καὶ δὴ οὕτω ῥωγμὴ ἂν προσείη τῇ ἐσφλάσει. τρίτος οὗτος τρόπος. ἐσφλᾶται δὲ τὸ ὀστέον πολλὰς ἰδέας. καὶ γὰρ ἐπὶ πλέον τοῦ ὀστέου καὶ ἔλασσον, καὶ μᾶλλόν τε, καὶ ἐς βαθύτερον κάτω, καὶ ἧσσόν τε, καὶ ἐπιπολαιότερον.

CAPUT VIII.

Tertia fracturæ ſpecies effractura dicta cui fiſſura adjungitur & contuſio.

F Os medium deſidit ubi à natura ſua intro recedit, unà cum rimis, alioqui medium non deſideret. Quod enim medium deſidit, ab alio oſſe naturaliter ſe habente abruptum fractumque introcedit; itaque ſanè huic caſui rimam accedere neceſſe eſt. Atque hic tertius eſt modus. Multis autem modis os medium deſidit. Namque hoc majorem & minorem oſſis partem occupat, aut magis & altiùs ad imum penetrat, aut minùs, & in ſuperficie extat.

A

CAPUT IX.

Sedem quartam esse fracturæ ossis speciem. Vt sedi fissuram, sic fissuræ contusionem accedere necesse est. Sedis definitio, ac plures ejus differentiæ. Præcisionem in osse, sedem esse.

AC ubi telum in osse vestigium reliquit, utique rima adjici poterit & ad rimam collisum aut magis aut minus accedere necesse est cum qua etiam parte rima accessit eadem, teli vestigium appareat & rima sit in osse qua teli vestigium & collisum continetur. Quartus hic modus est cum teli vestigium in osse remanet. Teli autem sedes dicitur, cum os suo statu permanens manifestum fecerit qua insederit. In unoquoque vero genere plures sunt formæ. Quodque ad collisum & rimam attinet, sive hæc utraque ad teli vestigium accedant, sive collisum duntaxat fiat, varias esse tum collisi tum fissi species jam dictum est. At ipsum teli vestigium per se fit longius & brevius, magis curvum, aut rectum aut rotundum suntque pro teli figura multæ aliæ hujuscemodi species. Nam & ipsum altè magis aut minus descendit, angustiusque estaut latius aut amplissimum, si præcisio adjuncta sit. Præcisio autem quantamcunque longitudinem & latitudinem ossis occupet, ad teli vestigium refertur, dummodo alia ossa quæ præcisionem continent, in statu maneant, neque una cum præcisione à suo statu recedant & media desidant. Sic enim os medium desideret neque amplius teli vestigium esset.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ θ'.

Τὴν ἕδραν τέταρτον εἶναι τοῦ κατάγματος, ἐν τῷ ὀστέῳ τρόπον. ὥσπερ μὲν τῇ ἕδρῃ ῥωγμὴν οὕτω καὶ τῇ ῥωγμῇ τὴν φλάσιν προσγίνεσθαι ἀναγκαῖόν ἐστιν. ὁ τῆς ἕδρας ὅρος, καὶ πλέονες ταύτης ἰδέαι· τὴν διακοπὴν ἐν τῷ ὀστέῳ τὴν ἕδραν εἶναι.

ΚΑὶ ἕδρης γινομένης ἐν τῷ ὀστέῳ βέλεος, προσγίνοιτο ἂν ῥωγμὴ τῇ ἕδρῃ, τῇ τε ῥωγμῇ, καὶ φλάσιν B προσγίνεσθαι ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἢ μᾶλλον, ἢ ἧσσον, ἥνπερ καὶ ῥωγμὴ προσγίνηται ἐνθάπερ καὶ ἕδρη ἐγένετο. καὶ ἡ ῥωγμὴ ἐν τῷ ὀστέῳ τῷ περιέχοντι τὴν θ' ἕδρην, καὶ τὴν φλάσιν. τέταρτος οὗτος τρόπος. καὶ ἕδρη δὲ τοῦ βέλεος γὰρ ἐν τῷ ὀστέῳ. ἕδρη δὲ καλέεται, ὅταν μένον τὸ ὀστέον ἐν τῇ ἑωυτοῦ φύσει, τὸ βέλος στηρίξαν ἐς τὸ ὀστέον, δῆλον ποιήσῃ ᾗπερ ἐστήριξεν. ἐν δὲ τῷ τρόπῳ ἑκάστῳ πλέονες ἰδέαι γίνονται. καὶ περὶ μὲν φλάσιος καὶ ῥωγμῆς, ἢν ἄμφω ταῦτα προσγίνωνται τῇ ἕδρῃ, καὶ ἢν φλάσις μούνη γίνηται, ἤδη πέφρασται, ὅτι πολλαὶ ἰδέαι C γίνονται καὶ τῆς φλάσιος καὶ τῆς ῥωγμῆς. ἡ δὲ ἕδρη αὐτὴ ἐφ' ἑωυτῆς γὰρ μακροτέρη καὶ βραχυτέρη ἐοῦσα, καὶ καμπυλωτέρη, καὶ ἰθυτέρη, καὶ κυκλοτερής. καὶ πολλαὶ ἄλλαι ἰδέαι τοῦ τοιούτου τρόπου, ὁποῖον ἄν τι καὶ σχῆμα τοῦ βέλεος ᾖ. καὶ δὴ αὐταὶ καὶ βαθύτεραί τε κάτω καὶ μᾶλλον καὶ ἧσσον, καὶ στενότεραι, καὶ εὐρύτεραι, καὶ πολλοῦ εὐρέαι, ἢ διακεκόφαται. διακοπὴ δὲ ὁπόση τις οὖν γινομένη μήκεός τε καὶ εὐρύτητος, ἐν τῷ ὀστέῳ ἕδρη ἐστίν. ἢν τ' ἄλλ' ὀστέα, τὰ περιέχοντα τὴν διακοπὴν μένῃ ἐν τῇ φύσει τῇ ἑωυτῶν, καὶ μὴ συνεσφλᾶται τῇ διακοπῇ ἔσω ἐκ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτῶν. οὕτω δὴ ἔσφλασις ἂν εἴη καὶ D οὐκ ἔτι ἕδρη.

CAPUT X.

Quinta fracturæ species ἀπήχημα, in qua pars cranii non icta parti icta opposita, fracta est; hæc certè periculosissima, quòd curari nequeat.

OS sub vulnere frangitur alia capitis parte quam qua ulcus est, & os nudatum est. Quintus hic modus est; Huicque calamitati nullis remediis subvenias. Neque enim ubi istud contingit quanam ratione istud homo patiatur, aut quanam capitis parte, ex ejus percunctatione deprehendas.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ι'.

Ὁ πέμπτος τοῦ κατάγματος τρόπος, τὸ ἀπήχημα, ἐν ᾧ τὸ τοῦ κρανίου μέρος μὴ πληγὲν, τῷ μέρει βεβλημένῳ ἀντικείμενον, κεκλασμένον ἐστί· τοῦτο μὲν ἐπικινδυνωδέστατον ὅτι ἀνίατον.

Ὀστέον τιτρώσκεται ἄλλῃ τῆς κεφαλῆς, ἢ τὸ ἕλκος E ἔχει ὥνθρωπος, καὶ τὸ ὀστέον ἐψιλώθη τῆς σαρκός. πέμπτος οὗτος τρόπος. καὶ ταύτην τὴν ξυμφορὴν ὅταν γίνηται, οὐκ ἂν ἔχοις ὠφελῆσαι οὐδέν. οὐδὲ γὰρ εἰ πέπονθε τὸ κακὸν τοῦτο, οὐκ ἔστιν ὅπως χρὴ αὐτὸν ἐξελέγξαντα εἰδέναι εἰ πέπονθεν τὸ κακὸν τοῦτο ὥνθρωπος, οὐδ' ὅπη τῆς κεφαλῆς.

CAPUT XI.

Perspectis fracturarum modis ac differentiis ad sectionem per terebram accedendum. Quæ fracturæ sectione indigent, quæ non.

EX his fracturæ modis ad sectionem veniendum suadet tum ossis collisio quæ & oculis non patet, & aliquo modo manifesta est, tum rima, sive oculos lateat, sive sit conspicua. Quin & ubi teli vestigium in osse remanet, sive ad id præterea rima & collisio accesserit, sive collisio sola absque rima, tunc etiam ad sectionem veniendum. Os autem medium ex naturali statu desidens, parum sectione indiget,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ια'.

Τῶν περιεσκεμμένων τῆς κατάξεως τρόπων, καὶ διαφορῶν, ἐς πρίσιν ἀφήκειν χρή. Ὁποῖα τὰ κατάγματα τῆς πρίξεως προσδεῖται, ὁποῖα δὲ μή.

F

ΤΟύτων τῶν τρόπων τῆς κατήξιος, ἐς πρίσιν ἀφήκει, ἤτε φλάσις ἢ ἀφανὴς ἰδεῖν, καὶ ἢν πως τύχῃ φανερὴ γινομένη. καὶ ῥωγμὴ ἢν ἀφανὴς ἰδεῖν, καὶ ἢν φανερὴ ᾖ. καὶ ἢν ἕδρης γινομένης τοῦ βέλεος ἐν τῷ ὀστέῳ, προσγίνηται ῥωγμὴ, καὶ φλάσις τῇ ἕδρῃ. καὶ ἢν φλάσις μοῦνον προσγίνηται ἄνευ ῥωγμῆς τῇ ἕδρῃ, καὶ αὕτη ἐς πρίσιν ἀφήκει. τὸ δὲ ἔσω ἐσφλώμενον ὀστέον ἐκ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτοῦ, ὀλίγα τῶν πολλῶν πρίσιος προσδεῖται,

καὶ τὰ μάλιστα ἐσφλασθέντα, καὶ μάλιστα καταῤῥαγέντα, ταῦτα πρίσιος ἥκιστα κέχρηται. οὐδὲ ἕδρη αὐτὴ ἐφ' ἑωυτῆς γενομένη ἄτερ ῥωγμῆς καὶ φλάσιος, οὐδὲ αὐτὴ πρίσιος δεῖται. οὐδ' ἡ διακοπὴ, ἢν μεγάλη καὶ εὐρέη, οὐδ' αὐτή. διακοπὴ γὰρ καὶ ἕδρη τὠυτό ἐστιν.

A tum quæ maximè deorsum insederunt, maximeque perfracta sunt, minimè sectione utendum suadent. Neque ubi teli vestigium per se remanet citra rimam & collisionem, sectione opus est, neque si præcisio magna lataque fuerit: Præcisio enim & teli vestigium idem sunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιβ'.

Τοῖς βεβαιοτέροις σημείοις καὶ τεκμηρίοις καταμανθάνειν χρῆσθαι πότερον, ὅπη, πότε, πῶς, τῷ βέλει, τὸ ὀστέον ῥαγῇ ἢ ἁπτόμενον τοῦ ἀνθρώπου.

Πρῶτον καὶ χρὴ τὸν τρωματίην σκοπεῖσθαι ὅπη ἔχει τὸ τρῶμα τῆς κεφαλῆς, εἴτ' ἐν τοῖσιν ἀσθενεστέροισιν. καὶ τὰς τρίχας καταμανθάνειν τὰς περὶ τὸ ἕλκος, εἰ διακεκόφαται ὑπὸ τοῦ βέλεος, καὶ εἰ ἔσω εἰσῆλθεν ἐς τὸ τρῶμα, κινδυνεύειν τὸ ὀστέον ψιλὸν εἶναι τῆς σαρκός. καὶ ἢν τοῦτο ᾖ, φάναι ἔχειν τι σίνος τὸ ὀστέον ὑπὸ τοῦ βέλεος. ταῦτα μὲν οὖν χρὴ ἀπὸ προσόψιος σκεψάμενον λέξαι, μὴ ἁπτόμενον τοῦ ἀνθρώπου. ἁπτόμενον δὲ ἤδη πειρᾶσθαι εἰδέναι σάφα, εἰ ἐστὶ ψιλὸν τὸ ὀστέον τῆς σαρκὸς, ἢ οὔ. καὶ ἢν μὲν καταφανὲς ᾖ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν τὸ ὀστέον ψιλόν. Εἰ δὲ μὴ, τῇ μήλῃ σκέπτεσθαι. καὶ ἢν μὲν εὕρῃς ψιλὸν ἐὸν τὸ ὀστέον τῆς σαρκὸς, καὶ μὴ ὑγιὲς ἀπὸ τοῦ τρώματος, χρὴ τοῦ ἐν τῷ ὀστέῳ ἐόντος, τὴν διάγνωσιν πρῶτα ποιέεσθαι, ὁρῶντα ὅσον τέ ἐστι τὸ κακὸν, καὶ τίνος δεῖται ἔργου· χρὴ δὲ καὶ ἐρωτᾷν τὸν τετρωμένον ὅπως ἔπαθε καὶ τίνα τρόπον. ἢν δὲ μὴ καταφανὲς ᾖ τὸ ὀστέον, εἰ ἔχει τι κακὸν, ἢ μὴ ἔχει, πολλῷ ἔτι χρὴ μᾶλλον τὴν ἐρώτησιν ποιέεσθαι, ψιλοῦ τε ἐόντος τοῦ ὀστέου, τὸ τρῶμα ὅπως ἐγένετο, καὶ ὅντινα τρόπον. τὰς γὰρ φλάσιας, καὶ τὰς ῥωγμὰς τὰς οὐ φαινομένας ἐν τῷ ὀστέῳ, ἐνεούσας δὲ, ἐκ τῆς ἀποκρίσιος τοῦ τετρωμένου, πρῶτον διαγινώσκειν πειρῆσθαι εἴ τι πέπονθε τοῦτο τὸ ὀστέον, ἢ οὐ πέπονθεν. ἔπειτα δὲ καὶ λόγῳ, καὶ ἔργῳ ἐξελέγχοντα πλὴν μηλώσιος. μήλωσις γὰρ οὐκ ἐξελέγχει εἰ πέπονθε τοῦτο τὸ κακὸν τὸ ὀστέον, καὶ εἴ τι ἔχει ἐν αὐτῷ, ἢ οὐ πέπονθεν, ἀλλ' ἕδρην τε τοῦ βέλεος ἐξελέγχει μήλωσις. καὶ ἢν ἐμφλασθῇ τὸ ὀστέον ἔσω ἐκ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτοῦ. καὶ ἢν ἰσχυρῶς ῥαγῇ τὸ ὀστέον, ἅπερ καὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι καταφανέα ἐστὶν ὁρῶντα γινώσκειν.

CAPUT XII.

B *Certioribus signis ac indiciis explorandum esse, an, ubi, quando, quo telo, quomodo. sit fractum, priusquam manus homini admoveatur.*

IMprimis autem ad vulneratum attendere oportet, quanam capitis parte, numne imbecilliore vulnus acceperit, & capillos circa vulnus animadvertere, qui si telo præcisi & in vulnus impacti sint, os carne nudatum esse vero est simile. Quod si sic, os à telo noxiam accepisse asserendum. Hæc quidem certe longe antequam homini manus admoveas consideranda ac dicenda sunt. Ubi verò jam admoveris, os carne nudatum sit, necne; conandum ut aperte intelligas; idque sub conspectum veniat. Quod si oculis non pateat, specillo considerandum. Ac ubi quidem os carne nudatum, neque à vulnere integrum deprehenderis, primum inspecto malo quantum sit, quamque operam requirat, ejus quod in osse subest, dignotionem facere oportet. Interrogandus quoque vulneratus, qualiter & quonam modo vulnus acceptum sit. Sin verò minime conspicuum est os nec ne vitium aliquod habuerit, multo adhuc magis interrogatione utendum, nudato etiam osse qualiter & quonam modo vulnus illatum sit. Ubi enim ossa collisa aut fissa non apparent, esse tamen solent, primum ex sauciati responsione enitendum ut cognoscamus os necne aliquam noxam senserit, deinde verò ratione & opere citra specillum res est exploranda. Neque enim specillo hoc ossis vitium deprehenditur, neque si quam in se noxam senserit, necne. Sed ubi teli vestigium remanet, aut os à naturali statu recedens medium desidit, aut vehementer perfractum est, id specillo arguitur, quod & oculis intuenti manifestò notum est.

C

D

E

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιγ'.

Τρία μὲν ἐνθάδε τῶν βλαβῶν γένη τίθεται ὑφ' ὧν τὸ ὀστέον ῥήγνυται, καὶ φλᾶται, καὶ ἔσω ἐσφλᾶται. Καὶ κατὰ τὰς ποικίλας τῶν βλαβῶν αἰτίας, ποικίλας τε τὰς εἶναι ῥήξεις καὶ φλάσεις, καὶ ἐσφλάσεις.

Ῥήγνυται δὲ τὸ ὀστέον, τάς τε ἀφανέας ῥωγμὰς, καὶ τὰς φανερὰς, καὶ φλᾶται τὰς ἀφανέας φλάσιας, καὶ ἐσφλᾶται ἔσω ἐκ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτοῦ μάλιστα ὅταν ἕτερος, ὑφ' ἑτέρου τιτρωσκόμενος ἐπίτηδες τρῶσαι βουλόμενος, ἢ ὅταν ἐξ ὑψηλοτέρου γίνηται ἡ βολὴ, ἢ, ἡ πληγὴ, ὁπότερ' ἂν ᾖ μᾶλλον. ἢ, ὅτ' ἂν ἐξ ἰσοπέδου τοῦ χειρός. καὶ ἢν ἐπικρατέῃ τῇ χειρὶ τὸ βέλος. ἤν τε βάλλῃ, ἤν τε τύπτῃ. καὶ ἰσχυρότερος ἐὼν ἀσθενεστέρους τιτρώσκῃ.

CAPUT XIII.

Tria hic ponuntur læsionum genera, sub quibus os frangitur, contunditur, aut medium intro desidit. Et pro variis læsionum causis, varias quoque fracturas, contusiones, & effracturas.

F FRangitur autem os rimis obscuris & conspicuis, & colliditur collisionibus minime parentibus, & à naturali suo statu recedens medium desidit, tum præcipue cum alter alterum de industria sauciare cupiens, vulnerat, aut cum ex superiore loco telum emittitur, aut ictus infligitur, utrolibet modo contingat potius quam si ex complanato loco, & si quis manu telum continens vel jaciat, vel feriat, vel cum robustior imbecilliores vulnerat. Ex

Ex iis quibus ex casu partes quæ circa os sunt, aut os ipsum vulneratur, qui ex maxime sublimi loco in durissimum & obtusissimum quid cadit, is periclitatur ne os perrumpatur, aut collidatur, aut à naturali suo statu intro medium decidat. At qui ex complanato loco potiùs, & in mollius quiddam cadit, ei minus istas offensiones eo modo os sentiet. Ex telis autem quæ in caput illabuntur, & quæ juxta os sunt vulnerant, quod ex maximè sublimi & minimè complanato loco incidit, quodque durissimum, maximè obtusum & grave, miniméque leve, aut minimè acutum & molle fuerit, id os rumpere & collidere poterit. Ac præcipuè sane periculum est ne ea os sentiat, ubi talia contigerint, sicque vulnerari os contingat, ut è directo telo occurrat, sive manu, sive jactu vulnus infligatur, sive quid in ipsum illabatur, sive corruens vulneretur, seu quomodolibet vulnerari os telo obviam eat. At tela quæ in obliquum distrahunt, sub his os minùs rumpitur, & intro ad caput contunditur, licet os carne nudatum sit. Quædam enim sic illata vulnera, neque os carne detegunt.

A ὅσοι δὲ πίπτοντες τιτρώσκονται, περί τε τὸ ὀστέον, καὶ αὐτὸ τὸ ὀστέον. ὁ ἀπὸ ὑψηλοτάτου πίπτων, καὶ ἐπὶ σκληρότατον καὶ ἀμβλύτατον, τούτῳ κίνδυνος τὸ ὀστέον ῥαγῆναί τε, καὶ φλασθῆναι, καὶ ἔσω ἐσφλασθῆναι ἐκ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτοῦ· τῷ δὲ ἐξ ἰσοπέδου μᾶλλον χωρίου πίπτοντι, καὶ ἐπὶ μαλθακώτερον, ἧσσον ταῦτα πάσχει τὸ ὀστέον, ἢ οὐκ ἂν πάθοι. ὅσα δὲ ἐσπίπτοντα ἐς τὴν κεφαλὴν βέλεα, τιτρώσκει περὶ τὸ ὀστέον, τὸ ἀπὸ ὑψηλοτάτου ἐμπεσὸν, καὶ ἥκιστα ἐξ ἰσοπέδου· καὶ σκληρότατόν τε, καὶ ἀμβλύτατον, καὶ βαρύτατον, καὶ B ἥκιστα κοῦφον· καὶ ἥκιστά τε καὶ ὀξὺ καὶ μαλθακόν. τοῦτ' ἂν ῥήξειε τὸ ὀστέον, καὶ φλάσειε. καὶ μάλιστά γε ταῦτα πάσχειν τὸ ὀστέον κίνδυνος, ὅταν ταῦτά τε γίνηται, καὶ ἐς ἰθὺ τρωθῆναι κατ' ἀντίον γένηται τὸ ὀστέον τοῦ βέλεος. ἤν τε πληγῇ ἐκ χειρός· ἤν τε βληθῇ· ἤν τέ τι ἐμπέσῃ αὐτέῳ, καὶ ἢν αὐτὸς καταπεσὼν τρωθῇ. καὶ ὁποσουοῦν τρωθεὶς κατ' ἀντίον γένοιτο τοῦ ὀστέου τῷ βέλει. τὰ δὲ πλάγιον τοῦ ὀστέου παρασύραντα βέλεα, ἧσσον καὶ ῥήγνυσι τὸ ὀστέον, καὶ φλᾷ ἔσω ἐς κεφαλὴν, κἂν ψιλωθῇ τὸ ὀστέον τῆς σαρκός. ἔνια γὰρ τῶν τρωμάτων τῶν οὕτω τρωθέντων οὐδὲ ψιλοῦται τὸ ὀστέον τῆς σαρκός.

C

CAPUT XIV.

Multa ac diversa telorum genera, quibus os capitis variè vulneratur.

Sub telis sanè quæ rotunda sunt, orbiculata, omni ex parte plana, retusa, gravia & dura, os maximè finditur tum rimis conspicuis, tum obscuris & colliditur, & à naturali statu recedens medium decidit. Eadem quoque carnem contundunt, maturant & lacerant. At sub hujusmodi telis vulnera ad latera & in orbem aliquantulum cava purulentaque magis redduntur atque humida, longioreque tempore repurgantur. Carnes enim collisas & laceratas in pus versas necesse est tabescere. Tela verò oblonga, magna ex parte tenuia, acuta & levia, carnem magis incidunt, osque similiter, quàm collidant. Idque etiam quod incidit, teli vestigium inducit. Præcisio enim & teli vestigium ad idem referuntur. Ac tela hujusmodi neque magnopere os collidunt, neque findunt, neque à naturali statu recedens medium desidere, faciunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιδ'.

Πολλὰ καὶ ποικίλα τῶν βελέων γένη δι' ὧν ἠριθμημένα τὸ τῆς κεφαλῆς ὀστέον ποικίλως τιτρώσκεται.

Τῶν δὲ βελέων ῥήγνυσι μάλιστα τὸ ὀστέον, τάς τε φανερὰς ῥωγμὰς καὶ τὰς ἀφανέας, καὶ φλᾶται, καὶ ἐσφλᾷ ἔσω ἐκ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτοῦ τὸ ὀστέον, τὰ στρογγύλα D τε καὶ περιφερέα, καὶ ἀρτίστομα, ἀμβλέα τε ἐόντα καὶ βαρέα, καὶ σκληρά. καὶ τὴν σάρκα ταῦτα φλᾶται, καὶ πέπειραν ποιεῖ, καὶ κόπτει. καὶ τὰ ἕλκεα γίνεται ὑπὸ τῶν τοιούτων βελέων ἐς τὸ πλάγιον. καὶ ἐν κύκλῳ ὑπόκοιλα, καὶ διάπυά τε μᾶλλον γίνεται, καὶ ὑγρά ἐστι, καὶ ἐπὶ πλέονα χρόνον καθαίρεται. ἀνάγκη γὰρ τὰς σάρκας τὰς φλασθείσας καὶ κοπείσας, πῦον γενομένας ἐκτακῆναι. τὰ δὲ βέλεα τὰ προμήκεα ἐπιπολὺ λεπτὰ ἐόντα, καὶ ὀξέα, καὶ κοῦφα, τήν τε σάρκα διατάμνει μᾶλλον, ἢ φλᾷ· καὶ ὀστέον ὡσαύτως· καὶ ἕδρην τε ἐμποιέει αὐτὸ καὶ διακόψαι· διακοπὴ γὰρ καὶ ἕδρη ταυτόν ἐστι. φλᾷ δὲ οὐ μάλα τὸ ὀστέον τὰ τοιαῦτα βέλεα, οὐδὲ ῥήγνυσιν, οὐδ' ἐκ τῆς φύσιος E ἔσω ἐσφλᾷ.

CAPUT XV.

Sauciati responsa, & symptomata veluti carus, tenebricosa vertigo, & lapsus diagnostica signa sunt.

Cæterùm præter id quod oculis tuis subjicitur, quicquid in osse tibi apparere videbitur, etiam ex ægro requirendum. (Etenim magis aut minus vulnerati hæc sunt indicia.) Tum si æger alto sopore detentus fuerit, aut tenebræ oculis offusæ, aut si vertigo prehenderit, aut ipse conciderit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιε'.

Τὰ τρωθέντος ἀποκρινόμενα, καὶ συμπτώματα, οἷον ὁ κάρος, καὶ σκότος, καὶ δῖνος, καὶ πτῶσις διαγνωστικὰ σημεῖα.

Ἀλλὰ χρὴ πρὸς τῇ ὄψει τῇ ἑωυτοῦ ὅ, τι ἂν ἔτι φαίνηται ἐν τῷ ὀστέῳ καὶ ἐρώτησιν ποιέεσθαι πάντων F τούτων. τοῦ γὰρ μᾶλλόν τε καὶ ἧσσον τρωθέντος, ταῦτ' ἐστὶ σημεῖα. καὶ ἢν ὁ τρωθεὶς καρωθῇ, καὶ σκότος περιχυθῇ, καὶ δῖνος, ἢ καὶ πέσῃ.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιϛ.

Τὴν ἕδραν τοῦ βέλεος ὀστέου ψιλωθέντος κατὰ τὰς ῥαφὰς μόνην γινομένην ἢ μετὰ ῥήξεως ἢ τῆς ῥωγμῆς δυσεύρετον, καὶ δύσγνωστον εἶναι. Οὐ τὰς ῥαφὰς, ἀλλὰ τὸ πλησίον ὀστέον πρίειν χρῆναι.

Ὅταν δὲ τύχῃ ψιλωθὲν τὸ ὀστέον τῆς σαρκὸς ὑπὸ τοῦ βέλεος, καὶ τύχῃ κατ' αὐτὰς τὰς ῥαφὰς γενόμενον τὸ ἕλκος, χαλεπὸν γὰρ καὶ τὴν ἕδρην τοῦ βέλεος φράσασθαι τὴν ἐν τῷ ἄλλῳ ὀστέῳ φανερὴν γινομένην, εἴτ' ἔνεστιν ἐν τῷ ὀστέῳ, εἴτε μὴ ἔνεστιν· ἤν τε τύχῃ γενομένη ἡ ἕδρη ἐν αὐτῇσι τῇσι ῥαφῇσι· συμβλέπει γὰρ αὐτὴ ἡ ῥαφὴ, τρηχυτέρη ἐοῦσα τοῦ ἄλλου ὀστέου· καὶ οὐ διάδηλον, ὅ τι τε αὐτῆς ῥαφή ἐστιν, καὶ ὅ τι τοῦ βέλεος ἕδρη, ἢν μὴ κάρτα μεγάλη γένηται ἡ ἕδρη. προσγίνεται δὲ καὶ ῥῆξις τῇ ἕδρῃ ὡς ἐπὶ τὸ πουλὺ αὕτη ἐν τῇσι ῥαφῇσι γινομένη, καὶ γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ ῥῆξις χαλεπωτέρη φράσασθαι ἐρρωγότος τοῦ ὀστέου, διὰ τοῦτο, ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν ῥαφὴν ἡ ῥῆξις γίνεται, ἢν ῥηγνύηται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἕτοιμον γὰρ ταύτῃ ῥήγνυσθαι τὸ ὀστέον, καὶ διαχαλᾶν διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς φύσιος τοῦ ὀστέου ταύτῃ, καὶ ἀραιότητα, καὶ διά τε τὴν ῥαφὴν ἑτοίμως ἐοῦσαν ῥήγνυσθαι, καὶ διαχαλᾶν. τὰ δ' ἄλλα τὰ ὀστέα τὰ περιέχοντα τὴν ῥαφὴν μένει ἄρραγέα, ὅτι ἰσχυρότερά ἐστι τῆς ῥαφῆς. ἡ δὲ ῥῆξις ἡ κατὰ τὴν ῥαφὴν γινομένη καὶ διαχάλασίς ἐστι τῆς ῥαφῆς, καὶ φράσασθαι οὐκ εὐμαρής ἐστιν, οὔτε ὑπὸ ἕδρης τοῦ βέλεος γενομένης ἐν τῇ ῥαφῇ, ἐπειδὰν ῥαγῇ καὶ διαχαλάσῃ· ἀλλ' ἔστι χαλεπώτερον φράσασθαι τὴν ἀπὸ τῆς φλάσιος ῥωγμήν. συγκλέπτουσι γὰρ τὴν γνώμην καὶ τὴν ὄψιν τοῦ ἰητροῦ αὗται αἱ ῥαφαὶ ῥωγμοειδέες φαινόμεναι, καὶ τρηχύτεραι ἐοῦσαι τοῦ ἄλλου ὀστέου. ὅτι μὴ ἰσχυρῶς διεκόπη, καὶ διεχάλασε. διακοπὴ δὲ καὶ ἕδρη τὸ ωὐτό ἐστιν. ἀλλὰ χρὴ, εἰ κατὰ τὰς ῥαφὰς τὸ τρῶμα γένοιτο, καὶ πρός γε τὸ ὀστέον ἐνείξειε τὸ βέλος, προσέχοντα τὸν νόον, ἀνευρίσκειν ὅ, τι πέπονθεν τὸ ὀστέον. ἀπὸ γὰρ ἴσων βελέων τὸ μέγεθος, καὶ ὁμοίων, καὶ πολλόν τε ἐλασσόνων, καὶ ὁμοίως τρωθεὶς, καὶ πολὺ ἧσσον, πολλῷ μεῖζον ἐκτήσατο τὸ κακὸν ἐν τῷ ὀστέῳ, ἐς τὰς ῥαφὰς δεξάμενος τὸ βέλος, ἢ ὁ μὴ ἐς τὰς ῥαφὰς δεξάμενος, καὶ τούτων τὰ πολλὰ πρίεσθαι δεῖ. ἀλλ' οὐ χρὴ αὐτὰς τὰς ῥαφὰς πρίειν, ἀλλ' ἀποχωρήσαντα ἐν τῷ πλησίον ὀστέῳ τὴν πρίσιν ποιέεσθαι, ἢν πρίῃς.

CAPUT XVI.

Teli sedem, nudato osse in suturis solùm, vel cum fissura, aut contusione inventu & cognitu difficilem esse: Non suturas, sed proximum os serra secandum.

At ubi osse à telo nudato, vulnus ad ipsas suturas fieri contigerit, teli vestigium, quod in alio osse relictum necne fuerit conspicuum est, si in suturis ipsis extiterit, asserere est difficile. Fallit enim sutura ipsa reliquo osse asperior; neque constat sitne illic sutura, an teli vestigium, nisi admodum magnum teli vestigium relictum sit. Accedit quoque ad teli vestigium plerumque rima ipsa in suturis existens, fractoque osse rimam asserere ideò difficilius est, quòd ubi plurimùm frangi contingit, ad suturam ipsam rima existat. Promptè enim os hac parte, ob eam quam à natura habet imbecillitatem frangitur & elaxatur, aut quia sutura promptè frangi ac elaxari solet. Reliqua verò ossa suturam ambientia, quod suturâ sint robustiora, citra fracturam permanent. At fractura ad suturam existens, suturæ etiam laxatio est, quam ubi fracta fuerit & relaxata, num id à teli vestigio in sutura existente contingat, asserere non est facilè. Verùm rimam ubi ex colliso contigerit, difficilius est asserere. Suturæ enim rimæ speciem referentes, & reliquo osse asperiores, Medici judicium & visum fallunt, nisi os vehementer dissectum sit & eluxatum. Præcisio autem & teli sedes eodem referuntur. Sed ubi suturas vulnus attigerit, & in osse telum inséderit, mentem adhibere oportet, ut qua noxa os afficiatur inveniamus. Ab æqualibus enim magnitudine telis aut similibus, aut longè etiam minoribus, similiter ac multò levius vulneratus, longè gravius offenditur qui osse ad suturas telum excepit, quàm qui aliâ parte, ex iisque plerumque sectione indigent. Ad ipsas tamen suturas non est sectio adhibenda, verùm ubi ab his recesseris, si sectionem adhibes, in osse proximo facienda.

B C D E

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιζ.

Περὶ τῆς τῶν τρωμάτων ἰάσεως τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ. τὸ τῆς κεφαλῆς ἕλκος οὐ χρὴ τέγγειν οὐδενὶ τοπικῷ οὐδὲ οἴνῳ, οὐδὲ καταπλάσσειν, οὐδὲ μοτῷ τὴν ἴασιν ποιέεσθαι, οὐδὲ τῇ ἐπιδέσεσι πιέζειν. Διατί, ἅτινα, καὶ ὅπως.

Περὶ δὲ ἰήσιος τρώσιος τῆς ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ ὡς χρὴ ἐξελέγχειν τὰ πάθεα τὰ ἐν τῷ ὀστέῳ γινόμενα τὰ μὴ φανερὰ, ὧδέ μοι δοκεῖ. Ἕλκος ἐν τῇ κεφαλῇ οὐ χρὴ τέγγειν οὐδενὶ, οὐδὲ οἴνῳ, ἄλλως ἥκιστα, οὐδὲ καταπλάσσειν, οὐδὲ μοτῷ τὴν ἴησιν ποιέεσθαι. οὐδὲ πιέζειν χρὴ ἕλκος ἐν κεφαλῇ, ἢν μὴ ἐν τῷ μετώπῳ ᾖ τὸ ἕλκος, ἢ ἐν τῷ ψιλῷ τῶν τριχῶν, ἢ περὶ τὴν ὀφρὺν καὶ τὸν ὀφθαλμόν. ἐνταῦθα δὲ γινόμενα τὰ ἕλκεα, καταπλάσιος, καὶ ἐπιδέσιος μᾶλλον κέχρηνται, ἢ τὰ ἄλλοθι τῆς

F

CAPUT XVII.

De curatione vulnerum capitis. Capitis ulcus nulla topico, nec etiam vino humectandum; neque cataplasmatis, neque linamentis curandum; neque deligationibus comprimendum esse; cur, quæ, & quando excipiuntur.

De capitis autem vulneribus, eorumque curatione, quaque ratione latentes ossis affectiones deprehendi debeant, sic censeo. Capitis ulcus nulla re madefaciendum, ac ne vino quidem, aut quamminimùm: Neque verò cataplasmata, neque per linamenta curationem postulat. At neque comprimendum capitis ulcus est, nisi in fronte sit, aut in parte pilis nudata, aut circa supercilium & oculum. Harum enim partium ulcera cataplasmatis & deligationis usum magis requirunt, quàm quæ alia reliqui

capitis parte fiunt, cùm à reliquo capite frons universa contineatur, ulcera verò quæcunque in parte fiant, ob sanguinis fluxum, ab iis quibus continentur, ad inflammationem & tumorem adducantur. At neque in his quæ in fronte sunt, toto tempore, cataplasmate & deligatione utendum, sed ubi inflammatio cessarit, & tumor conquieverit, ab his desistendum. In reliquis autem capitis ulceribus, neque linamentis, neque cataplasmate, neque deligatione utendum, nisi sectione opus sit.

A κεφαλῆς τῆς ἄλλης· περιέχει γὰρ ἡ κεφαλὴ ἡ ἄλλη τὸ μέτωπον πᾶν· ἐκ δὲ τῶν περιεχόντων τὰ ἕλκεα, καὶ ἐν ὅτῳ ἂν ᾖ τὰ ἕλκεα, φλεγμαίνει, καὶ ἐπανοιδίσκεται διὰ αἵματος ἐπιῤῥοήν. χρὴ δὲ οὐδὲ τὰ ἐν τῷ μετώπῳ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου καταπλάσσειν καὶ ἐπιδεῖν, ἀλλ' ἐπειδὰν παύσηται φλεγμαίνοντα, καὶ τὸ οἴδημα καταστῇ, παύσασθαι καταπλάσσοντα καὶ ἐπιδέοντα. ἐν δὲ τῇ ἄλλῃ κεφαλῇ ἕλκος οὔτε μοτοῦν χρή, οὔτε καταπλάσσειν, οὔτ' ἐπιδεῖν, εἰ μὴ καὶ τομῆς
B δέοιτο.

CAPUT XVIII.

Tria partium capitis ulcera sectionem quæ scalpello fit, postulare docet Hippocrates.

Sectionem autem postulant capitis & frontis ulcera, ubi os quidem carne nudatum fuerit, aut sub telo noxam aliquam sensisse videatur. Ipsa verò ulcera ubi non satis idoneam habent longitudinem & latitudinem qua perspici possit nunquid os sub telo malè affectum sit, aut qualemnam noxam senserit, aut quantum quidem carnis collisum sit, & quantum offensionis os senserit, contraque num os à telo inviolatum manserit, nihilque mali senserit, & quanam curatione tum ulcus, tum caro, tum ossis offensio opus habeat. Ejusmodi sane ulcera sectionem postulant. Atque etiam ubi os quidem carne nudatum fuerit, ulcera autem obliquam quandam cavitatem habeant, abunde cavum incidere oportet, ubi medicamentum, quodcunque opus fuerit, non facilè pervenire potest. Sed & ulcera orbiculata & admodùm cava ejusmodi quoque incidere oportet, ut orbe in longitudinem bifariàm diviso, prout est hominis natura, ulcus longum efficiatur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιη'.

Τρία τῶν μορίων τῆς κεφαλῆς ἕλκεα τὴν τομὴν τῇ σμίλῃ γινομένην αἰτέειν διδάσκει ὁ Ἱπποκράτης.

Τάμνειν δὲ χρὴ τῶν ἑλκέων τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ γινομένων, καὶ ἐν μετώπῳ, ὅπῃ ἂν τὸ μὲν ὀστέον ψιλὸν ᾖ τῆς σαρκὸς, καὶ δοκέῃ τι σίνος ἔχειν ὑπὸ τοῦ βέλεος. τὰ δὲ ἕλκεα μὴ ἱκανὰ τὸ μέγεθος, τοῦ μήκεος, καὶ τῆς εὐρύτητος, ἐς τὴν σκέψιν τοῦ ὀστέου, εἴ τι πέπονθεν
C ὑπὸ τοῦ βέλεος κακὸν, καὶ ὁποῖόν τι πέπονθεν, καὶ ὅσον ἡ μὲν σὰρξ πέφλασται, καὶ τὸ ὀστέον ἔχει τὸ σίνος, καὶ δὴ αὖ τε εἰ ἀσινές τέ ἐστιν τὸ ὀστέον ὑπὸ τοῦ βέλεος, καὶ μηδὲν πέπονθε κακὸν, καὶ ἐς τὴν ἴησιν, οἵης δεῖταί τινος, τό τε ἕλκος, ἥ τε σὰρξ· καὶ ἡ πάθη τοῦ ὀστέου. τὰ δὴ τοιαῦτα τῶν ἑλκέων τομῆς δεῖται ἂν, καὶ μὲν ὀστέον ψιλωθῇ τῆς σαρκὸς, ὑπόκοιλα δὲ ᾖ ἐς πλάγιον, ἐπὶ πολὺ ἐπανατέμνειν τὸ κοῖλον, ὅκου μὴ εὐχερὲς τῷ φαρμάκῳ ἀφικέσθαι, ὁκοίῳ ἄν τινι χρή· καὶ τὰ κυκλοτερέα τῶν ἑλκέων, καὶ
D ὑπόκοιλα ἐπὶ πολὺ, καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐπανατέμνων τὸν κύκλον διχῇ κατὰ μῆκος, ὡς πέφυκεν ὁ ἄνθρωπος, μακρὸν ποιέειν τὸ ἕλκος.

CAPUT XIX.

Sectionem temporum periculosam fieri prohibet, quod hæc in dextra temporis facta, sinistri temporis convulsionem adferat.

At in capitis sectione cæteræ quidem capitis partes tutò secari possunt, tempus verò & quod adhuc supra est, juxta venam quæ per tempora fertur, hæc, inquam, regio secari non debet. Nervorum enim distentione prehenditur qui sectus est. At si sinistra tempora secta fuerint, dextra convulsio prehendit, sin ad dextra sectio fuerit, sinistra convelluntur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιθ'.

Τὴν τομὴν τῶν κροτάφων ἐπισφαλῆ γίνεσθαι κωλύει, ὅτι αὕτη ἐν τῷ κροτάφῳ δεξιῷ γινομένη τὸν τοῦ κροτάφου ἀριστεροῦ σπασμὸν προσφέρει.

E Τάμνοντι δὲ κεφαλὴν, τὰ μὲν ἄλλα τῆς κεφαλῆς, ἀσφάλειαν ἔχει τεμνόμενα, ὁ δὲ κρόταφος, καὶ ἄνωθεν ἔτι τοῦ κροτάφου, κατὰ τὴν φλέβα, τὴν διὰ τοῦ κροτάφου φερομένην, τοῦτο δὲ τὸ χωρίον μὴ τάμνειν. σπασμὸς γὰρ ἐπιλαμβάνει τὸν τμηθέντα. καὶ ἢν μὲν ἀριστερὰ τμηθῇ κροτάφου, τὰ ἐπιδεξιὰ ὁ σπασμὸς ἐπιλαμβάνει. ἢν δὲ ἐπὶ τὰ δεξιὰ τμηθῇ κροτάφου, τὰ ἑτέρα ἀριστερὰ ὁ σπασμὸς ἐπιλαμβάνει.

CAPUT XX.

In vulnerum capitis sectione quatuor observanda esse; primum, quousque os læsum conspici queat, plagam dilatandam; secundum, pericranium ab osse diducendum; tertium, ulcus linamentis implendum; quartum, cataplasma superponendum.

Ubi igitur ossium carne nudatorum causâ ulcus in capite secatur, ut cognoscas sub telo os aliquod vitium senserit necne, vulnus ea

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κ'.

F *Ἐν τῇ τῶν τρωμάτων τῆς κεφαλῆς τομῇ τέσσαρα ἐπιτηρητέα. πρῶτον μὲν ἕως ἂν ὀστέον βλαβὲν συνορᾶσθαι δύνηται τὴν πληγὴν πλατύνειν χρῆναι. δεύτερον δὲ τὸ περικράνιον ἀπὸ τοῦ ὀστέου ἀναστέλλειν. τρίτον δὲ διαμοτῶσαι τὸ ἕλκος πάνυ μοτῷ. τέταρτον κατάπλασμα ὑποτίθεσθαι.*

Ὅτ' ἂν οὖν τάμνῃς ἕλκος ἐν κεφαλῇ ὀστέων εἵνεκα, τῆς σαρκὸς ἐψιλωμένων, θέλων εἰδέναι εἴ τι ἔχει τὸ ὀστέον

κακὸν ὑπὸ τοῦ βέλεος, ἢ καὶ οὐκ ἔχει, τάμνειν χρὴ τὸ μέγεθος τῆς ὠτειλῆς, ὅσον ἂν δοκέῃ αὐτῷ χρῆναι. τάμνοντα δὲ χρὴ ἀναστεῖλαι τὴν σάρκα ἀπὸ τοῦ ὀστέου, ᾗ πρὸς τῇ μήνιγγι καὶ πρὸς τῷ ὀστέῳ πέφυκεν. ἔπειτα διαμοτῶσαι τὸ ἕλκος πᾶν μοτῷ, ἕως ἂν εὐρύτατον τὸ ἕλκος παρέξῃ ἐς τὴν ὑστεραίην ξὺν ἐλαχίστῳ πόνῳ. μοτώσαντα δὲ, καταπλάσματι χρῆσθαι ὅσον ἂν χρόνον καὶ τῷ μοτῷ, μάζης ἐκ λεπτῶν ἀλφίτων, ἐν ὄξει διαμάσσειν ἢ ἕψειν καὶ γλίσχρην ποιέειν ὡς μάλιστα.

A magnitudine superiore parte, quanta opus esse videbitur, secari debet. Cùm autem inciditur, carnem quæ ossi & membranæ adhæret, ab osse diducere oportet. Tum linamentis ulcus implendum, quæ in posterum diem quam minimo labore ulcus amplissimum exhibeant. Admotis linamentis, cataplasmate quandiu linamenta adhibentur utendum, maza ex tenuissima polenta ex aceto subacta & incocta, ut quam maximè glutinosa reddatur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κα'. B

Διὰ τί, καὶ ὅπως, καὶ ποτε, καὶ ποῦ, τὸ ὀστέον πεπονθὸν ἐπιξύρειν χρὴ τῷ ξυστῆρι.

ΤΗι δὲ ὑστεραίῃ ἡμέρῃ, ἐπὴν ἐξέλῃς τὸν μοτὸν, καταιδὼν τὸ ὀστέον ὅ, τι πέπονθεν, ἐὰν μή σοι καταφανὴς ᾖ ἡ τρῶσις, ὁποίη τίς ἐστιν ἐν τῷ ὀστέῳ. μὴ δὲ διαγινώσκῃς εἴ τέ τι ἔχει τὸ ὀστέον κακὸν ἐν ἑωυτῷ, ἢ καὶ οὐκ ἔχει, τὸ δὲ βέλος δοκέῃ ἀφικέσθαι ἐς τὸ ὀστέον καὶ σινάσασθαι, ἐπιξύειν χρὴ τῷ ξυστῆρι, κατὰ βάθος καὶ κατὰ μῆκος τοῦ ἀνθρώπου ὡς πέφυκεν. καὶ αὖθις εἰ ᾖ κάρσιον τὸ ὀστέον, τῆς ῥήξιος εἵνεκα τῆς ἀφανέων ἰδεῖν, καὶ τῆς φλάσιος εἵνεκα τῆς ἀφανέος, τῆς οὐκ ἐσφλωμένης εἴσω ἐκ τῆς φύσιος τῆς κεφαλῆς τοῦ ἄλλου ὀστέου. ἐξελέγχει γὰρ ἡ ξύσις μᾶλλον, ἢν μὴ καὶ ἄλλως καταφανέες ἔωσιν αὗται αἱ πάθαι ἐοῦσαι ἐν τῷ ὀστέῳ, τοῦ βέλεος. καὶ ἢν ἕδρην ἴδῃς ἐν τῷ ὀστέῳ τοῦ βέλεος, ἐπιξύειν χρὴ αὐτήν τε τὴν ἕδρην τοῦ βέλεος, καὶ τὰ περιέχοντα αὐτὴν ὀστέα, μὴ πολλάκις τῇ ἕδρῃ προσγένηται ῥῆξις, καὶ φλάσις, ἢ μούνη φλάσις, ἔπειτα λανθάνῃ οὐ καταφανέα ἐόντα.

CAPUT XXI.

Cur, quomodo, quando, & ubi os affectum scalpro rasario radendum est.

POstridie exemptis linamentis ubi os affectum conspexeris, si cujusmodi plaga in osse fuerit, non sit tibi conspicua, neque dijudices os mali aliquid in se receperit, necne, telum autem ad os pervenisse, ipsúmque offendisse videatur, id scalpro rasorio in altitudinem & longitudinem, prout est hominis natura, radendum est, atque etiam si transversum os fuerit, ob ri- C mas quæ in conspectum non veniunt, aut collisionem non apparentem, ubi os medium non desederit, neque sua natura ab altero capitis osse intro recesserit. Ubi namque os deraseris, magis deprehendes ossis ex telo affectiones, si alioqui in conspectum non venerint. Ac si teli vestigium in osse conspiciatur, ipsum quoque eradendum est, tum circumambientia ossa, ne cum sæpe ad teli vestigium fissum & collisum, aut collisum tantum accedat, ea postea lateant neque in conspectum veniant.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κβ'. D

Τὸ ξυσθὲν ὀστέον ἐπειγούσης τῆς ἀνάγκης, καὶ μάλιστα τῆς ὥρας θερμῆς συνεργουμένης ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν πρίειν χρῆναι.

ΕΠειδὰν δὲ ξύσῃς τὸ ὀστέον τῷ ξυστῆρι, ἢν μὲν δοκέῃ ἐς πρίσιν ἀφίκειν ἡ τρῶσις τοῦ ὀστέου, πρίειν χρὴ καὶ τὰς τρεῖς ἡμέρας μὴ ὑπερβάλλειν ἀπρίωτον, ἀλλ' ἐν ταύτῃσι πρίειν, ἄλλως τε καὶ τῆς θερμῆς ὥρης, ἢν ἐξ ἀρχῆς λαμβάνῃς τὸ ἴημα.

CAPUT XXII.

Derasum os urgente necessitate, & concurrente potissimùm tempestatis calore, intra triduum serra secandum esse.

POstquam autem os scalpro eraseris, si quidem ossis vulnus ad sectionem tendere videatur, intra triduum ad sectionem veniendum, neque id spatium citra sectionem superandum, idque præcipuè si calida anni tempestate ab E initio curationem susceperis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κγ'.

Τὴν περὶ τῆς πρίσιος, καὶ ῥωγμῆς, ἢ θλάσιος, ἢ τῆς ἑτέρας βλαβῆς ἀδήλης δοκιμασίην ἐκ τῶν τεκμηρίων, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ λόγων τοῦ τρωματίου, καὶ τῆς βέλεος ἰδέας, καὶ τῶν ἐπιγινομένων συμπτωμάτων, ὡς τοῦ σκοτοδίνου, καὶ κάρου, καὶ τῶν ἄλλων ἐπὶ τέλει τοῦ μελασμοῦ γραφικοῦ σὺν φαρμάκῳ μέλανι ποιητέαν εἶναι. F

ΗΝ δὲ ὑποτοπέῃς μὲν τὸ ὀστέον ἐρρωγέναι ἢ πεφλάσθαι, ἢ ἀμφότερα ταῦτα, τεκμαιρόμενος ὅτι ἰσχυρῶς τέτρωται ἐκ τῶν λόγων τοῦ τρωματίου, καὶ ὅτι ὑπὸ ἰσχυροῦ τοῦ τρώσαντος, ἢν ἕτερος ὑφ' ἑτέρου τρωθῇ. καὶ τὸ βέλος ὅτῳ ἐτρώθη, ὅτι τῶν κακούργων βελέων ἦν, ἔπειτα τὸν ἄνθρωπον ὅτι δῖνός τε ἔλαβεν, καὶ σκότος, καὶ ἐκαρώθη, καὶ κατέπεσεν. τούτων δὲ οὕτω γι-

CAPUT XXIII.

Ante sectionem rimæ, contusionis aut alterius noxæ abditæ explorationem conjecturis, oculis, sauciati responsis, teli specie, succedentibus symptomatis ut vertigine, caro, & cæteris faciendam esse, denique medicamento nigro, & atramento scriptorio.

AT si os quidem fissum suspiceris, aut collisum, aut utrunque, ex vulnerati sermonibus de vulneris magnitudine conjecturam faciens, quod à robusto vulnus illatum sit, si alter ab altero vulneratus fuerit, quodque telum quo vulnus est inflictum, ex eorum est genere quæ noxam inferunt, tum quia æger vertigine correptus fuerit, aut tenebræ oculis offusæ, aut alto sopore detentus conciderit. Quæ quidem ubi in-

ciderint, nisi dignoscas os-ne fissum sit, aut collisum, aut utroque modo vitiatum, neque alia ratione conspicere liceat: super os atramentum scriptorium medicamento aliquo nigro liquato maceratum inducendum, ulcusque subjecto linteo oleo madefacto, deinde cataplasmate ex maza imposito deligandum: postridie verò ulcere resoluto ac repurgato, os deradendum. Et si integrum non fuerit, sed fissum & collisum, reliquum quidem, os erasum album erit. At fissum & collisum in se medicamentum nigrum dilutum recipiens, reliquo osse albo existente, nigrum conspicietur.

A νομένων, ἢν μὴ διαγινώσκῃς εἰ ἔρρωγε τὸ ὀστέον, ἢ πέφλασται ἢ καὶ ἀμφότερα ταῦτα, μήτε ἄλλως ὁρᾷν, δεῖ δὴ ἐπὶ τὸ ὀστέον τήκειν τὸ μελάντατον διαλύσαντα τῷ μέλανι φαρμάκῳ τῷ τηκομένῳ, τό τε ἕλκος, ὑποτείνας ὀθόνιον, ἐλαίῳ τέγξαι, εἶτα καταπλάσας τῇ μάζῃ ἐπιδῆσαι. τῇ δ' ὑστεραίῃ, ἀπολύσας, καὶ ἐκκαθήρας τὸ ἕλκος, ἐπιξῦσαι. καὶ ἢν μὴ ᾖ ὑγιές, ἀλλ' ἐρρώγῃ, καὶ πεφλασμένον ᾖ, τὸ μὲν ἄλλο ἔσται ὀστέον λευκὸν ξυόμενον. ἡ δὲ ῥωγμὴ καὶ ἡ φλάσις κατατακέντος τοῦ φαρμάκου δεξαμένη, τὸ B φάρμακον ἐς ἑωυτὴν μέλαν ἐὸν, ἔσται μέλαινα, ἐν λευκῷ τῷ ὀστέῳ τῷ ἄλλῳ.

CAPUT XXIV.

Rimam aut contusionem nigram manifestam iterum eradendam esse: quæ si radendo non deleatur, serra secandum.

VErùm iterùm rimam ipsam in conspectum venientem altè radere oportet. Ac si quidem radendo rimam ejusmodi nigram visam exemeris & deleveris, collisum quidem os plus aut minus fuit, ex quo rimam accepit quam scalper rasorius delevit. At rima deleta res minus terret, minusque negotii exhibet. Ubi verò altiùs descendit, neque radendo eximi potest, in hoc casu ad sectionem deveniendum est.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κδ'.

Τὴν ῥωγμὴν ἢ θλάσιν φανεῖσαν μέλαιναν, αὖθις ἐπιξέειν χρεών· ἢν δὲ μὴ ἐθέλῃ ἐξιέναι ἐπιξυομένη, πρίειν.

C Ἀλλὰ χρὴ αὖθις τὴν ῥωγμὴν ταύτην φανεῖσαν, ἐπιξέειν κατὰ βάθος. καὶ ἢν μὲν ἐπιξύων τὴν ῥωγμὴν ταύτην φανεῖσαν μέλαιναν ἐξέλῃς καὶ ἀφανέα ποιήσῃς, φλάσις μὲν γεγένηται τοῦ ὀστέου ἢ μᾶλλον ἢ ἧσσον, ἥτις περ ἔρρηξε καὶ τὴν ῥωγμὴν τὴν ἀφανισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ξυστῆρος. ἧσσον δὲ φοβερὸν καὶ ἧσσον ἂν πρῆγμα ἀπ' αὐτῆς γένοιτο, ἀφανισθείσης τῆς ῥωγμῆς. ἢν δὲ κατὰ βάθος ᾖ καὶ μὴ ἐθέλῃ ἐξιέναι ἐπιξυομένη, ἀφίκει ἐς πρίσιν ἡ τοιαύτη ξυμφορή.

CAPUT XXV.

Aperto serratione osse, vulnus curandum, cavendumque ne quid ex carne mali os accipiat, aut purulentum evadat, quod quomodo accidat docet.

CÆterùm sectione utendum in reliquo ad ulceris curationem intentum esse oportet, cavendumque est ne os à malè curata carne aliquid vitii contrahat. Os enim sectionem expertum, & alioqui nudatum, integrum tamen, aut quod à telo offensionem accepit, sed integrum videtur, magis periclitatur ne purulentum evadat, quamvis id aliàs futurum non sit, tum si caro os ambiens male curetur, tum inflammationem concipiat, & constricta sit. Igneum enim evadit multoque ardore redundat, saneque os ipsum ex superjectis carnibus calorem, incendium, perturbationem, pulsum, cæteraque vitia quibus caro vexatur, in se inducit, ex hisque hoc modo purulentum evadit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κε'.

D Τοῦ ἀνεῳγμένου ὀστέου ἰατρεύειν τὸ ἕλκος χρή, φυλάσσεσθαι δὲ χρὴ ὅπως μή τι κακὸν ἀπολαύσῃ τὸ ὀστέον ἀπὸ τῆς σαρκὸς, ἢ ὑπόπυον γένηται ὃ πῶς διδάσκει.

Ἀλλὰ χρὴ πρίσαντα τὰ λοιπὰ ἰητρεύειν τὸ ἕλκος, φυλάσσεσθαι δὲ χρὴ ὅπως μή τι κακὸν ἀπολαύσῃ τὸ ὀστέον ἀπὸ τῆς σαρκὸς, ἢν κακῶς ἰητρεύηται. ὀστέῳ γὰρ καὶ πεπρισμένῳ, καὶ ἄλλως ἐψιλωμένῳ, ὑγιεῖ δὲ ἐόντι, καὶ ἔχοντι τὸ σίνος ὑπὸ τοῦ βέλεος, δοκέοντι δὲ ὑγιεῖ εἶναι, κίνδυνός ἐστι μᾶλλον ὑπόπυον γενέσθαι, ἢν καὶ ἄλλως μὴ μέλλῃ, ἢν καὶ ἡ σὰρξ ἡ περιέχουσα τὸ ὀστέον κακῶς θεραπεύηται, καὶ E φλεγμαίνηται καὶ περισφίγγηται. πυρετῶδες γὰρ γίνεται, καὶ πολλοῦ φλογμοῦ πλέον. καὶ δὴ τὸ ὀστέον ἐκ τῶν περιεχουσῶν σαρκέων ἐς ἑωυτὸ θέρμην τε, καὶ φλογμὸν, καὶ ἀραδὸν ἐμποιέει, καὶ σφυγμὸν, καὶ ὅσα περ ἡ σὰρξ ἔχει κακὰ ἐν ἑωυτῇ, καὶ ἐκ τουτέων ὧδε ὑπόπυον γίνεται.

CAPUT XXVI.

Vlceris capitis carnem, vel meningem humidam esse, sanie madere, ac diutius expurgari, malum; celerrimè ulcus suppurare, expurgari, & exsiccari bonum.

VItiosa autem est ulceris caro humida & nimia uligine marcescens, idque longo tempore repurgari. Sed quamcelerrimè quidem ulcus ad suppurationem adducere oportet. Hac enim ratione ulcus ambientes partes minimè inflammatione vexabuntur, ipsumque purum citissimè evadet. A telo nanque tum concisas,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κϛ'.

Τὴν τοῦ ἕλκεος τῆς κεφαλῆς σάρκα ἢ μήνιγγα ὑγρὰν καὶ μυδῶσαν εἶναι, καὶ ἐπὶ πολλὸν χρόνον καθαίρεσθαι, κακόν. ἀλλὰ μὲν διάπυον ποιῆσαι τὸ ἕλκος, ὡς τάχιστα, καὶ καθαίρεσθαι, καὶ ξηρὸν γίνεσθαι, ἀγαθόν.

Κακὸν δὲ, καὶ ὑγρήν τε εἶναι τὴν σάρκα ἐν τῷ ἕλκει, καὶ μυδῶσαν, καὶ ἐπὶ πολλὸν χρόνον καθαίρεσθαι. ἀλλὰ χρὴ διάπυον μὲν ποιῆσαι τὸ ἕλκος ὡς τάχιστα. οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστα φλεγμαίνοι τὰ περιέχοντα τὸ ἕλκος, καὶ τάχιστα καθαρὸν εἴη. ἀνάγκη γὰρ ἔχει τὰς σάρκας τὰς κοπείσας.

καὶ φλασθείσας ὑπὸ τοῦ βέλεος, ὑποπύοις γινομένας ἐκτακῆναι· ἐπειδὰν δὲ καθαρθῇ, ξηρότερον χρὴ γίνεσθαι τὸ ἕλκος. οὕτω γὰρ ἂν τάχιστα ὑγιὲς γένοιτο, ξηρῆς σαρκὸς βλαστούσης, καὶ μὴ ὑγρῆς· καὶ οὕτως οὐκ ἂν ὑπερσαρκήσῃ τὸ ἕλκος. ὁ δ᾽ αὐτὸς λόγος καὶ ὑπὲρ τῆς μήνιγγος τῆς περὶ τὸν ἐγκέφαλον. ἢν γὰρ αὐτίκα ἐκπρίσας τὸ ὀστέον καὶ ἀφελὼν ἀπὸ τῆς μήνιγγος ψιλώσας, αὐτὴν καθαρὴν χρὴ ποιῆσαι ὡς τάχιστα καὶ ξηρήν· ὡς μὴ ἐπὶ πουλὺν χρόνον ἐοῦσα μυδήῃ τε καὶ ἐξαίρηται. τούτων γὰρ οὕτω γινομένων, σαπῆναι αὐτὴν κίνδυνος.

A tum collisas carnes, in pus verti ac tabescere necesse est. At ubi repurgatum ulcus fuerit, siccius evadat oportet: Sic enim citissimè sanescet, & caro sicca minimeque humida succrescet, neque hoc pacto in ulcere caro modum excedet. Eadem quoque est ratio membranæ cerebrum ambientis: ea enim protinus osse secto & exempto denudata, quamcitissimè purgari & siccari debet, ne si diutius madescat, tum nimia uligine marcescat, tum in tumorem assurgat. His enim ita se habentibus, periculum est ne B ipsa putrescat.

Τὸ ὀστέον ὅτι ἀποστῆναι δεῖ ἔξαιμον εἶναι καὶ ἀποξηρανθῆναι ὑπὸ τοῦ χρόνου τε καὶ ἀποκαθάρσεως, καὶ τῶν φαρμάκων κεφαλικῶν ξηραντικῶν· ἔπειτα δὲ τὸ κλάσμα ἀποθανὸν τῷ ζῶντι ὀστέῳ ἀφίστασθαι.

C Ὀστέον δὲ, ὅ, τι δὴ ἀποστῆναι δεῖ ὅπου ἄλλου ὀστέου, ἕλκεος ἐν κεφαλῇ γινομένου, ἕδρης τε ἐούσης τοῦ βέλεος ἐν τῷ ὀστέῳ, ἢ ἄλλως ἐπὶ πουλὺ ψιλωθέντος τοῦ ὀστέου, ἀφίσταται ἐπὶ πουλὺ ἔξαιμον. ἀναξηραίνεται γὰρ τὸ αἷμα ἐκ τοῦ ὀστέου ὑπό τε τοῦ χρόνου καὶ ὑπὸ φαρμάκων τῶν πλείστων. τάχιστα δ᾽ ἂν ἀποσταίη, εἴ τις τὸ ἕλκος ὡς τάχιστα καθήρας ξηραίνοιτο λοιπὸν τό τε ἕλκος καὶ τὸ ὀστέον καὶ τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἧσσον. τὸ γὰρ τάχιστα ἀποξηρανθὲν καὶ ἀποστρακὸς, ἐν τούτῳ μάλιστα ἀφίεται ἀπὸ τοῦ ἄλλου ὀστέου τοῦ ἐναίμου τε καὶ ζῶντος αὐτοῦ, ἔξαιμόν τε γινόμενον καὶ ξηρὸν τῷ ἐναίμῳ καὶ ζῶντι μάλα ἀφίσταται. D

CAPUT XXVII.

Os ab osse abscessurum exangue & aridum fieri, tempore, expurgatione, & medicamentis cephalicis exsiccantibus, ac posteà emortuum fragmentis à vivo separari.

At verò in capitis vulnere os quod ab alio quovis osse abscessurum est, sive teli vestigium in osse relictum sit, sive alioqui os plurimum nudatum sit, plerumque abscedit, ubi exangue redditum fuerit. Resiccatur enim sanguis in osse, tempore, & sub plurimis medicamentis. Abscedet autem celerrimè, si quis quamcitissime repurgato ulcere, in reliquo, tum ulcus, tum os siccet, idque plus aut minus. Quod enim citissimè resiccatum est, & in testulam abiit, ideò ab alio osse vitam & sanguinem habente potissimùm absolvitur, & cum exangue & siccum reddatur, ab eo quod vitam & sanguinem habet, valde abscedit.

Τὰ τοῦ κρανίου ὀστέα μᾶλλον καταῤῥαγέντα, καὶ τὰ διακοπέντα, καὶ τὰ πλέοσι ταῖς ῥωγμαῖς ἐσκαταῤῥαγέντα ἀκινδυνότερα γίνεσθαι, ἐπὴν ἡ μῆνιγξ ᾖ ὑγιὴς, ὅπως τὸ ὀστέον ἐπανέρχεται.

E Ὅσα δὲ τῶν ὀστέων ἐσφλᾶται ἔσω, ἐκ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτῶν καταῤῥαγέντα ἢ καὶ διακοπέντα πάνυ εὐρέα, ἀκινδυνότερα τὰ τοιαῦτα γίνεται, ἐπὴν ἡ μῆνιγξ ὑγιὴς ᾖ, καὶ τὰ πλέοσι ῥωγμῇσιν ἐσκαταῤῥαγέντα καὶ εὐρυτέρῃσιν, ἔτι ἀκινδυνότερα καὶ εὐμαρέστερα ἐς τὴν ἀφαίρεσιν γίνεται. καὶ οὐ χρὴ πρίειν τῶν τοιούτων οὐδέν· οὐδὲ κινδυνεύειν, τὰ ὀστέα πειρώμενον ἀφαιρέειν, πρὶν ἢ αὐτόματα ἐπανίῃ. εἰκὸς πρότερον χαλάσαντος. ἐπανέρχεται δὲ τῆς σαρκὸς ὑποφυομένης. ὑποφύεται δὲ ἐκ τῆς διπλόης τοῦ ὀστέου, καὶ ἐκ τοῦ ὑγιέος, ἢν ἡ ἄνωθεν μοῖρα τοῦ ὀστέου μούνη σφακελίσῃ. οὕτω δ᾽ ἂν τάχιστα ἥ τε σὰρξ ὑποφύοιτο καὶ F βλαστάνοι, καὶ τὰ ὀστέα ἐπανίοι, εἴ τις τὸ ἕλκος ὡς τάχιστα διάπυον ποιήσας, καθαρὸν ποιήσηται. καὶ ἢν διαπάντος τοῦ ὀστέου ἄμφω αἱ μοῖραι ἐσφλασθῶσιν ἔσω ἐς τὴν μήνιγγα, ἥ τε ἄνω μοίρη τοῦ ὀστέου, καὶ ἡ κάτω, ἰητρεύοντι ὡσαύτως τὸ ἕλκος ὑγιὲς τάχιστα ἔσται. καὶ τὰ ὀστέα τάχιστα ἐπάνεισιν τὰ ἐσφλασθέντα ἔσω.

CAPUT XXVIII.

Ossa calvariæ magis effracta ac præcisa, & pluribus rimis fracta, minus periculosa esse, meninge integra manente. Quo pacto os sursum educitur.

Ossa quæ à suo naturali statu recedunt, & media desidunt, fracta aut latè admodum præcisa, hæc minùs habent periculi, ubi membrana integra fuerit: quæque rimis pluribus & latioribus intus fracta sunt, minus etiam periculo sunt obnoxia, & faciliùs eximuntur: neque horum quicquam sectione indiget, neque cum periculo ossa auferre tentandum priùs quàm sponte sursum cedant. Sursum autem os educi priore laxato & carne subnascente, est consentaneum; quæ ex ossis meditullio, ubi ossa inter se connectuntur, & ab eo quod sanum est succrescit, si superior tantùm ossis pars corrupta sit. Hac verò ratione tum caro celerrimè succrescet & pullulabit, tum ossa sursum educentur, si quis ulcus quamcitissimè in pus mutatum repurget. Quod si os totum utraque ex parte tam superiore quàm inferiore deorsum ad membranam insederit, sub eadem curatione & ulcus citissimè sanescet, & ossa deorsum incidentia celerrimè sursum educentur.

A

CAPUT XXIX.

Ossa capitis puerorum juniorum quam seniorum magis ac celeriùs purulenta evadere, & junioribus quàm senioribus mortem accedere.

AT puerorum ossa & tenuiora sunt, & ob eam causam molliora, quòd sanguine magis redundant & cava sunt, non dura, non densa, non solida, & si sub telis æqualibus, & imbecillioribus, æquale, aut etiam levius vulnus acceptum sit, junioris pueri os magis & citius minorique spatio purulentum evadit, quam senioris, ac si alioqui ex vulnere moriundum sit, junior seniore citius perit. B

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κθ'.

Τὰ τῆς κεφαλῆς ὀστέα τῶν παιδίων νεωτέρων, ἢ πρεσβυτέρων, καὶ μᾶλλον, καὶ θᾶσσον ὑποπυΐσκεσθαι, καὶ τοῖς νεωτέροις τὸν θάνατον ἐπιγίνεσθαι.

ΤΩν δὲ παιδίων τὰ ὀστέα, καὶ λεπτότερά ἐστι, καὶ μαλθακώτερα διὰ τοῦτο, ὅτι ἐναιμότερά ἐστι, καὶ κοῖλα, καὶ οὔτε σηραγγώδεα· καὶ οὔτε πυκνὰ, οὔτε στερεὰ, καὶ ὑπὸ τῶν βελέων ἴσων τε ἐόντων καὶ ἀσθενεστέρων, καὶ τρωθέντων ὁμοίως τε καὶ ἧσσον, τὸ τοῦ νεωτέρου παιδίου, καὶ μᾶλλον καὶ θᾶσσον ὑποπυΐσκεται, ἢ τὸ τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ ἐν ἐλάσσονι χρόνῳ, καὶ ὅσα ἂν ἄλλως μέλλῃ ἀποθανεῖσθαι ἐκ τοῦ τρώματος, ὁ νεώτερος τοῦ πρεσβυτέρου θᾶσσον ἀπόλλυται.

CAPUT XXX.

Adhibendam in terebra introducenda cautionem esse significat.

C

VErùm ubi os carne nudatum fuerit, animi intentione adhibita conandum est ut dignoscas, si minus id licet oculis videre & cognoscere, num os fissum sit & collisum, an collisum tantum, vel num ad teli vestigium collisio, vel rima, vel utrunque accesserit. Ac si quid horum senserit, per exiguam terebram perforato osse sanguis detrahendus, subinde adhibita cautione, quod os juvenum quam senum tenuius sit & per summa magis feratur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λ'.

Ὅτι προσέχειν τὴν ἐν τῷ τρυπάνῳ εἰσαγομένῳ προφυλακὴν χρή.

ΑΛλὰ χρὴ, ἢν ψιλωθῇ τῆς σαρκὸς τὸ ὀστέον, προσέχοντα τὸν νόον πειρῆσθαι διαγινώσκειν ὅτι μὴ ἐστὶ τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν καὶ γνῶναι, εἰ ἔρρωγε τὸ ὀστέον καὶ εἰ πέφλασται, ἢ μοῦνον πέφλασται. καὶ εἰ ἕδρης γενομένης τοῦ βέλεος, πρόσεστι φλάσις ἢ ῥωγμὴ, ἢ ἄμφω ταῦτα. καὶ ἢν τι τούτων πέπονθε τὸ ὀστέον, ἀφεῖναι τοῦ αἵματος τρυπῶντα τὸ ὀστέον σμικρῷ τρυπάνῳ φυλασσόμενον ἐπ' ὀλίγον· λεπτότερον γὰρ τὸ ὀστέον, καὶ ἐπιπολαιότερον τῶν νέων ἢ τῶν πρεσβυτέρων.

D

CAPUT XXXI.

Signa sanciati capitis vulnere cum delirio, vel convulsione vel apoplexia certo interituri, quorum dignotione peritus Medicus mortem certo prædicturus est.

AT ubi quis ex capitis vulneribus periturus est, neque ullâ ratione sanitatem recipere, neque servari potest, hunc ex his notis moriturū dignoscere licet, & ex his quæ ei cōtingunt, quod eventurū est prædicere, istæc enim patitur. Ubi os fractum, aut fissum, aut collisum, aut quocunque modo fractum esse quis intellexerit, neque per errorē raserit, aut secuerit, tanquam sectionem non postulet, aut os integrum existat, ante decimum quartum diem hyeme plerumque febris invadet, æstate verò post septimum. Quod ubi contigerit, ulcus coloris expers evadit, ex eoque sanies parva effluit; & quod in eo inflammatum est emoritur, glutinosumque fit, ac salsamentum refert, colore fulvum & aliquantulum lividum, tuncque os corruptione vitiari incipit, & nigrescit, læve existens, ad extremum autem suppallidum & exalbicans evadit. Cùm verò jam purulentum extiterit, pustulæ in lingua exoriuntur, & cum delirio mors contingit, plerosque etiam altera corporis parte nervorum distentio invadit. Siquidem sinistra capitis parte ulcus fuerit, dextram corporis partem convulsio prehendit. Sin verò dextra capitis parte ulcus fuerit, sinistra corporis pars convulsione corripitur. Quidam etiam attoniti fiunt, eoque mo-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λα'.

Τὰ σημεῖα τοῦ τραυματισθέντος τῷ τῆς κεφαλῆς τρώματι σὺν τῇ παραφροσύνῃ, ἢ τῷ σπασμῷ, ἢ τῇ ἀποπληξίᾳ βεβαίως θανουμένου, ὧν τῇ διαγνώσει ἐπιστήμων ἰατρὸς τὸν θάνατον προλέξει.

ὍΣτις δὲ μέλλει ἐκ τῶν τρωμάτων ἐν κεφαλῇ ἀποθνήσκειν, καὶ μὴ δυνατὸν αὐτὸν ὑγιᾶ γενέσθαι, μηδὲ σωθῆναι, ἐκ τῶνδε τῶν σημείων χρὴ τὴν διάγνωσιν ποιέεσθαι τοῦ μέλλοντος ἀποθνήσκειν, καὶ προλέγειν τὸ μέλλον ἔσεσθαι. πάσχει γὰρ τάδε. ὁκόταν τις ὀστέον κατεηγὸς, ἢ ἐρρωγὸς, ἢ πεφλασμένον, ἢ ὅτῳ γοῦν τρόπῳ κατεηγὸς ἐννοήσας, ἁμάρτῃ, καὶ μήτε ξύσῃ, μήτε πρίσῃ, μήτε δεόμενον, μήτε δὲ ὡς ὑγιέος ὄντος τοῦ ὀστέου, πρὸ τῶν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμερέων, πυρετὸς ἐπιλήψεται ὡς ἐπιπολὺ ἐν χειμῶνι· ἐν δὲ τῷ θέρει μετὰ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας ὁ πυρετὸς ἐπιλαμβάνει. καὶ ἐξ αὐτοῦ ἰχὼρ ῥέει σμικρὸς, καὶ φλεγμαῖνον ἐκτέθνηκεν ἐπειδὰν τοῦτο γένηται, τὸ ἕλκος ἄχροον γίνεται, καὶ ἐξ αὐτοῦ, καὶ γλισχρώδες γίνεται, καὶ φαίνεται ὥσπερ τάριχος, χροιὴν πυρρὸν, ὑποπέλιον, καὶ τὸ ὀστέον σφακελίζειν τηνικαῦτα ἄρχεται. καὶ γίνεται περκνὸν, λεῖον ὂν, τελευταῖον ἔπωχρον γινόμενον ἢ ἔκλευκον. ὅτ' ἂν δὴ ἤδη ὑπόπυον, ἢ ἐπὶ τῇ γλώσσῃ φλύκταιναι γίνονται, καὶ παραφρονέων τελευτᾷ. καὶ σπασμὸς ἐπιλαμβάνει τοὺς πλείστους τὰ ἐπὶ θάτερα τοῦ σώματος. ἢν μὲν ἐν τῷ ἐπ' ἀριστερὰ τῆς κεφαλῆς ἔχῃ τὸ ἕλκος, τὰ ἐπὶ δεξιὰ τοῦ σώματος ὁ σπασμὸς λαμβάνει. ἢν δ' ἐν τῷ ἐπὶ δεξιὰ, τῆς κεφαλῆς ἔχῃ τὸ ἕλκος, τὰ ἐπ' ἀριστερὰ τοῦ σώματος ὁ σπασμὸς ἐπιλαμβάνει. Εἰσὶ δ' οἳ καὶ ἀπόπληκτοι γίνονται, καὶ οὕτως

E

F

ἀπόλλυνται πρὸ ἑπτὰ ἡμερέων ἐν θέρει, ἢ τεσσάρων καὶ δέκα ἐν χειμῶνι. ὁμοίως δὲ καὶ σημεῖα ταῦτα σημαίνει, καὶ ἐν πρεσβυτέρῳ ἐόντι τῷ τρώματι, ἢ καὶ ἐν νεωτέρῳ.

A do æstate ante septimum diem, aut decimumquartum hieme pereunt. Idem quoque hæc indicia significant, tum in senioris vulnere tum junioris.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λβʹ.

Τῷ κρανίου κατάγματι τοῦ πυρετοῦ καὶ τῶν ἄλλων συμπτωμάτων ἐπιγινομένων ὀλεθρίων, αὐτίκα πρίειν χρῆναι.

Ἀλλὰ χρὴ, εἰ ἐννοίης τὸν πυρετὸν ἐπιλαμβάνοντα, καὶ τῶν ἄλλων τι σημεῖον τούτῳ προσγινόμενον, μὴ διατρίβειν, ἀλλὰ πρίσαντα τὸ ὀστέον πρὸς τὴν μήνιγγα, ἢ καταξύσαντα τῷ ξυστῆρι, εὔπριστον γὰρ, καὶ εὔξυστον. ἔπειτα τὰ λοιπὰ οὕτως ἰητρεύειν ὅπως ἂν δοκέῃ ξυμφέρειν πρὸς τὸ γινόμενον ὁρῶν.

CAPUT XXXII.

Fracturæ cranii, febre, aliisque symptomatis funestis supervenientibus, protinus secandum esse.

Cæterum ubi febrem occupasse, vel aliquod aliud signum huic adesse cognoveris minime
B differendum est, sed os ad membranam usque secandum, aut scalpro eradendum, facilè autem secatur & eraditur. Tum in reliquis ea curatio adhibenda quæ commoda videbitur, ad id quod fit oculos intendendo.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λγʹ.

Ἐπὶ τῷ ἐν κεφαλῇ τρώματι, ἐψιλωμένου τοῦ ὀστέου, τοῦ οἰδήματος ἐπιγεγενημένου φλεγμονώδους, ἢ ἐρυσιπελατώδους τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς περιεχομένου, καὶ τοῦ ἐπιγεγενημένου πυρετοῦ τὴν κάτω κοιλίαν ὑποκαθῆραι φαρμάκῳ χολαγώγῳ χρῆναι.

Ὅταν δ' ἐπὶ τρώματι ἐν κεφαλῇ ἀνθρώπου, ἢ πεπρισμένου ἢ ἀπρίστου, ἐψιλωμένου δὲ τοῦ ὀστέου, οἴδημα ἐπιγένηται ἐρυθρὸν καὶ ἐρυσιπελατῶδες ἐν τῷ προσώπῳ, καὶ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν ἀμφοτέροισιν, ἢ τῷ ἑτέρῳ. καὶ εἴ τις ἅπτοιτο τοῦ οἰδήματος, ὀδυνῷτο. καὶ πυρετὸς ἐπιλαμβάνει, καὶ ῥῖγος. τὸ δὲ ἕλκος αὐτὸ τό τε ἀπὸ τῆς σαρκὸς καλῶς ἔχοι ἰδέσθαι, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ὀστέου, καὶ τὰ περιέχοντα τὸ ἕλκος ἔχῃ καλῶς, πλὴν τοῦ οἰδήματος τοῦ ἐν τῷ προσώπῳ. καὶ ἄλλην ἁμαρτάδα μηδεμίαν ἔχοι τὸ οἴδημα τῆς ἄλλης διαίτης, τούτου χρὴ τὴν κάτω κοιλίην ὑποκαθῆραι φαρμάκῳ, ὅ, τι χολὴν ἄγει. καὶ οὕτω καθαρθέντος, ὅ, τε πυρετὸς ἀφίησιν. καὶ τὸ οἴδημα καθίσταται, καὶ ὑγιὴς γίνεται. τὸ δὲ φάρμακον χρὴ διδόναι πρὸς τὴν δύναμιν τοῦ ἀνθρώπου ὁρῶν, ὡς ἂν ἔχῃ ἰσχύος.

CAPUT XXXIII.

C *In capitis vulnere, osse nudato, tumores phlegmonode, vel erysipelatode faciem & oculos obsidente, febre etiam oborta, cholagogo ac deorsum purgandum esse.*

At ubi in capitis vulnere, sive serra fuerit adhibita, sive non, nudato tamen osse, tumor rubicundus ad erysipelatis naturam accedens, in facie & oculis utrisque, vel altero subortus fuerit, quique ad contactum doleat, ac febris & rigor corripiat, ulcus verò ipsum quod ad carnem osse attinet, ad aspectum rectè habeat, quæque ulcus ambiunt bene habeant, ex-
D cepto faciei tumore, eique nullum aliud peccatum in reliqua victus ratione accesserit, medicamento quod bilem moveat homini alvus purganda est. Quo sic purgato, tum febris remittit, tum tumor subsidit, sanusque evadit. Medicamentum autem exhibendum pro hominis robore, virium illius habita ratione.

ΚΕΦΑΛΑΙ Ν λδʹ.

Διδάσκει πότε καὶ ὅπως ἡ πρίσις ποιητέα ἐστί.

Περὶ δὲ πρίσιος, ὅταν καταλάβῃ ἀνάγκη πρίσαι ἄνθρωπον, ὧδε γινώσκειν. ἢν ἐξ ἀρχῆς λαβὼν τὸ ἴημα πρίῃς, οὐ χρὴ ἐκπρίειν τὸ ὀστέον πρὸς τὴν μήνιγγα αὐτίκα. οὐ γὰρ συμφέρει τὴν μήνιγγα ψιλὴν εἶναι τοῦ ὀστέου ἐπὶ πολὺν χρόνον κακοπαθέουσαν, ἀλλὰ τελευταῖον ἐσάπη καὶ διεμύδησεν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερος κίνδυνος, ἢν αὐτίκα ἀφαιρέῃς πρὸς τὴν μήνιγγα ἐκπρίσας τὸ ὀστέον, τρῶσαι ἐν τῷ ἔργῳ τῷ πρίονι τὴν μήνιγγα. ἀλλὰ χρὴ πρίοντα, ἐπειδὰν ὀλίγου πάνυ δέῃ διαπεπρίσθαι, καὶ ἤδη κινέηται τὸ ὀστέον, παύσασθαι πρίοντα, καὶ ἐᾶν ἐπὶ τὸ αὐτόματον ἀποστῆναι τὸ ὀστέον. ἐν γὰρ τῷ διαπρίστῳ ὀστέῳ καὶ ἐπιλελειμμένῳ τῆς πρίσιος, οὐκ ἂν ἐπιγένοιτο κακὸν οὐδέν. λεπτὸν γὰρ τὸ λειπόμενον ἤδη γίνεται. τὰ δὲ λοιπὰ ἰῆσθαι χρὴ ὡς ἂν δοκέῃ ξυμφέρειν τῷ ἕλκει.

CAPUT XXXIV.

E *Docet quando, & quomodo sectio per serram facienda sit.*

At verò de sectione, ubi eam in homine usurpare necesse fuerit, sic statuendum. Si per exordia suscepta curatione ad sectionem venias, non protinus ad membranam usque secari debet. Neque enim expedit membranam male affici, verùm demum putrescit, & nimio humore marcescit. Aliud quoque periculum subest, si os ad membranam sectum protinus auferatur, ne in ipso opere terebra membranam vulneret. Verùm inter secandum, ubi parum admodum abest ut os ipsum totum sectum sit, jamque os labat, ab ipsa sectione desistendum, permittendumque uti os sponte sua discedat. Secto enim ossi & inter secandum relicto, mali nihil contingere potest. Tenuè namque jam fit quod relictum est. In reliquo ea curatio instituenda, quæ ulceri conferre videatur.

CAPUT XXXV.

Ne ſerra dum circumagitur, nimis incaleſcat, eam ſæpius attollendam, & in frigidam demergendam eſſe.

INter ſecandum autem terebra ſæpiùs, ne os incaleſcat, auferenda, & in aquam frigidam demergenda. Terebra enim dum circumagitur incaleſcens, os calefaciendo & reſiccando incendit, efficitque ut plus ejus oſſis quod ſectionem ambit, abſcedat, quam quod abſcedere debuerat. Quod ſi protinùs os ad membranam ſecare velis, ipſumque poſtea eximere; eodem modò ſæpiùs terebra extrahenda eſt, & in aquam frigidam demergenda.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λέ.

Ἕως ἂν περιτρέπηται ὁ πρίων ἵνα μὴ λίαν θερμαίνηται, τοῦτον πυκινῶς ἐξαιρεῖν, καὶ ὕδατι ψυχρῷ ἐναποβάπτειν χρῆναι.

ΠΡίοντα δὲ χρὴ πύκνα ἐξαιρέειν τὸν πρίονα, τῆς θερμασίης εἵνεκα τοῦ ὀστέου, καὶ ὕδατι ψυχρῷ ἐναποβάπτειν. θερμαινόμενος γὰρ ὑπὸ τῆς περιόδου ὁ πρίων, καὶ τὸ ὀστέον ἐκθερμαίνων καὶ ἀναξηραίνων, κατακαίει. καὶ μεῖζον ποιέει ἀφίστασθαι τὸ ὀστέον τὸ περιέχον τὴν πρίσιν, ἢ ὅσον μέλλει ἀφίστασθαι· καὶ ἢν αὐτίκα βούλῃ ἐκπρίσαι τὸ πρὸς τὴν μήνιγγα, ἔπειτα ἀφελέειν τὸ ὀστέον, ὡσαύτως χρὴ πυκινά τε ἐξαιρέειν τὸν πρίονα, καὶ ἐναποβάπτειν τῷ ὕδατι τῷ ψυχρῷ.

CAPUT XXXVI.

Si per initia vulneris curatio non ſuſcipitur, quomodo os ſtatim præciſum à membrana detrahendum; & quam in partem ſerra adigenda. In terebræ uſu quid obſervandum.

AT ſi per initia curationem non aggreſſus fueris; ſed eam ab altero tibi traditam tardiùs ſuſceperis, terebra cava & ſerrata ſtatim os ad membranam excidendum, eaque ſæpiùs excepta, cùm aliàs, tum ſpecillo per ambitum demiſſo, terebræ via exploranda. Nam & longe citius os ſecatur, ſi ubi ſuppuratum exiſtit & purè manat, ſectio adhibeatur, ſæpiuſque in ſummo fluitans apparet, idque vel maximè ſi ea capitis parte vulnus inflictum ſit, qua os tenue potiùs quàm craſſum exiſtit. Quare adhibenda cautio eſt, ne te in admovenda terebra iſta lateant; ſed quâ parte os craſſiſſimum eſſe videbitur, in eam ſemper adigenda terebra eſt, ſæpiùs conſiderando, oſque dimovendo educere tentandum. Quo educto, reliqua curatio prout ulceri conferre videbitur, adhibenda. At ſi per initia ſuſceptâ curatione, protinus os exciſum à membrana auferre velis, eodem modo per ſpecillum terebræ circuitus ſubinde conſiderandus, & in oſſis partem craſſiſſimam terebra ſemper adigenda, oſque dimovendo educere tentandum. Ubi terebræ uſus inciderit, ab initio ſuſceptâ curatione, os perforandum eſt, non eſt ad membranam perveniendum, ſed tenuis oſſis pars, velut in ſectione ſcriptum eſt, relinquenda.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λς'.

Ἢν ἐξ ἀρχῆς τοῦ τρώματος ἴαμα μὴ λαμβάνηται, ὅπως τὸ ὀστέον αὐτίκα πεπρισμένον ἀφελεῖν ἀπὸ τῆς μήνιγγος, καὶ ἐς ὃ μέρος ὀστέου τὸν πρίονα ἐστηρείζειν χρή. ἐν τῇ πρίονος χρήσει τί ἐπισκοπεῖν.

ΗΝ δὲ μὴ ἐξ ἀρχῆς λαμβάνῃς τὸ ἴημα, ἀλλὰ παρ' ἄλλου παραδέχῃ ὑστερίζειν τῆς ἰήσιος, πρίονι χρὴ χαρακτῷ ἐμπρίειν μὲν αὐτίκα τὸ ὀστέον πρὸς τὴν μήνιγγα· θαμινὰ δὲ ἐξαιρεῦντα τὸν πρίονα σκοπεῖσθαι καὶ ἄλλως καὶ τῇ μήλῃ πέριξ κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ πρίονος· καὶ γὰρ πολὺ θᾶσσον διαπρίεται τὸ ὀστέον, ἢν ὑπόπυόν τε ἐὸν ἤδη καὶ διάπυον πρίῃς. καὶ πολλάκις τυγχάνει ἐπιπόλαιον ἐὸν τὸ ὀστέον. ἄλλως τε, καὶ ἢν ταύτῃ τῆς κεφαλῆς ᾖ τὸ τρῶμα, ᾗ τυγχάνει λεπτότερον ἐὸν τὸ ὀστέον ἢ παχύτερον. ἀλλὰ φυλάσσεσθαι χρή, ὡς μὴ λάθῃς προσβαλὼν τὸν πρίονα, ἀλλ' ὅπῃ δοκέῃ παχύτατον εἶναι τὸ ὀστέον, ἐς τοῦτο αἰεὶ ἐνστηρίζειν τὸν πρίονα, θαμινὰ σκοπούμενος, καὶ πειρᾶσθαι ἀνακινέων τὸ ὀστέον ἀναβάλλειν. ἀφελὼν δὲ τὰ λοιπά, ἰητρεύειν ὡς ἂν δοκέῃ ξυμφέρειν τῷ ἕλκει. καὶ ἢν ἐξ ἀρχῆς λαβὼν τὸ ἴημα, αὐτίκα βούλῃ ἐκπρίσας τὸ ὀστέον ἀφελεῖν ἀπὸ τῆς μήνιγγος, ὡσαύτως χρὴ πυκινά τε σκοπεῖσθαι τῇ μήλῃ, καὶ περίοδον τοῦ πρίονος, καὶ ἐς τὸ παχύτατον αἰεὶ τοῦ ὀστέου τὸν πρίονα ἐνστηρίζειν, καὶ ἀνακινέων βούλεσθαι ἀφελέειν τὸ ὀστέον. ἢν δὲ τρυπάνῳ χρῇ, πρὸς δὲ τὴν μήνιγγα μὴ ἀφικνέεσθαι, ἢν ἐξ ἀρχῆς λαμβάνων τὸ ἴημα τρυπᾷς, ἀλλ' ἐπιλιπεῖν τοῦ ὀστέου λεπτόν, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ πρίσει γέγραπται.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΛΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ.

HIPPOCRATIS DE ULCERIBUS LIBER.

Η ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Τὰ ἕλκεα σύμπαντα, καὶ τὰς τούτων διαφορὰς, καὶ τὰ ἐπιγινόμενα τούτοις συμπτώματα, καὶ τὰ καιόμενα, καὶ οἰδήματα, καὶ τὰ τῶν ἑλκέων διαγνωστικὰ, καὶ προῤῥητικὰ, καὶ θεραπευτικὰ παραγγέλματα τὸ βιβλίον περιλαμβάνει.

ARGUMENTUM LIBRI.

Vlcera universa, eorumque differentias, supervenientia symptomata, ambusta, tumores, ulcerum diagnostica, prorrhetica, ac therapeutica præcepta liber complectitur.

CAPUT I.

Curationem ulceris simplicis in exsiccatione positam esse, in prohibita deligatione citra cataplasma non admovendum, cibi paucitate, & aquæ potu, quiete & otio.

VLCERA universa præterquàm vino humectare non oportet, nisi articulo ulcus insederit. Nam siccum sano, humidum non sano propinquius. Ulcus enim humidum, sanum autem siccum. Præstat autem absque deligatione *ulcus* sinere, nisi cataplasma admoveatur. Neque cataplasma nonnullis ulceribus, magis verò recentibus quàm vetustioribus, & articulos obsidentibus admovere licitum est. Paucus cibus, & aquæ potus quàm maximè omnibus ulceribus, magis tamen recentioribus, quàm vetustioribus conferunt (&

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ α'.

Τὴν τοῦ ἕλκεος ἁπλοῦ θεραπείαν ἐν τῷ ξηραίνειν τεθειμένην εἶναι, καὶ ἐν τῇ κεκωλυμένῃ ἐπιδέσει χωρὶς τοῦ καταπλάσματος μὴ ἐπιτιθεμένου, καὶ τῇ ὀλιγοσιτίᾳ, καὶ τῇ ὑδροποσίᾳ, καὶ ἡσυχίᾳ, καὶ ἀτρεμίᾳ.

ΕΛκεα ξύμπαντα οὐ χρὴ τέγγειν, πλὴν οἴνῳ. ἢν μὴ ἐν ἄρθρῳ εἴη τὸ ἕλκος. τὸ γὰρ ξηρὸν τοῦ ὑγιέος
B ἐγγυτέρω ἐστὶ, καὶ τὸ ὑγρὸν τοῦ μὴ ὑγιέος. τὸ γὰρ ἕλκος ὑγρόν ἐστι, τὸ δὲ ὑγιὲς, ξηρόν. ἀνεπίδετον δὲ ἐᾶν ἄμεινόν ἐστιν. ὅτι γε μὴ καταπλάσσεται· οὐδὲ καταπλάσσειν ἐνδεχόμενόν ἐστιν ἔνια τῶν ἑλκέων, μᾶλλον δὲ τὰ νεότρωτα τῶν παλαιοτέρων, καὶ τὰ ἐν τοῖσιν ἄρθροισιν. ὀλιγοσιτέειν τε, ὡς μάλιστα, καὶ ὕδωρ ξυμφέρει πᾶσι τοῖς ἕλκεσι. μᾶλλον δὲ τοῖσι νεωτέροισι τῶν παλαιοτέρων. καὶ

si quod aliud ulcus inflammatione tumeat, aut A inflammatio metuatur, & si quid corruptionis extet periculi) & ulceribus, & inflammationibus in articulis, & ubi convulsionem fieri periculum est, & ventris vulneribus, omnium verò maxime fracturis tum capitis, tum femoris, & cæteris quibus fractura contigerit, partibus. Stare autem ulceri minimè confert, præsertim si cui in crure ulcus existat; imò neque sedere, neque ambulare, verùm quies & otium maximè conferunt.

ὅ. τι ἄλλος φλεγμαίνει ἕλκος, ἢ μέλλει. καὶ ὅ, τι σφακελίσαι κίνδυνος καὶ τοῖσιν ἕλκεσι καὶ φλέγμασι τοῖσιν ἐν τοῖσιν ἄρθροισι, καὶ ὅκου σπασμὸς γίνεσθαι κίνδυνος. καὶ τοῖσιν ἐν κοιλίῃ τρώμασι. πάντων δὲ μάλιστα τοῖσιν ἐν κεφαλῇ καὶ μηρῷ κατεαγεῖσι, καὶ ἄλλῳ ὅτῳ κάτηξις γίνηται. ἑστάναι δὲ ἐν τῷ ἕλκει ἥκιστα ξυμφέρει· καὶ μᾶλλον ἢν ἐν τῷ σκέλεϊ ἔχῃ τὸ ἕλκος. ἀλλ' οὐδὲ καθῆσθαι οὐδὲ πορεύεσθαι. ἡσυχίη δὲ, καὶ ἀτρεμίη ξυμφέρει μάλιστα.

B

CAPUT II.

Vlcerum recentium cum contusione compositorum curatio, qua prohibetur inflammationem fieri per suppurationem celerrimè promovendam cataplasmatis calefacientibus & humectantibus vicinis ulceri partibus admotis.

AT verò recentia ulcera omnia tum ipsa, tum ambientes partes minimè inflammationem incurrent, si quis quamcelerrimè ad suppurationem adducat, neque pus ulceris osculo interceptum supprimatur; aut si quis prohibeat, ne suppuretur, nisi paucissimum pus quod necessarium sit, avertat, sed quammaximè siccet medicamento non molesto. Igneum namque fervorem concipit, ubi horror & pulsatio accesserit. Tum enim inflammantur ulcera, quum ad suppurationem tendunt. Suppurant autem alterato & calefacto sanguine, quousque putrescens hujusmodi ulcerum pus creatum sit. Quum verò cataplasmate opus esse visum fuerit, non ipsi ulceri cataplasma, sed circumsitis partibus admovendum est, quò pus decedat, & quæ induruerunt, emolliantur. At ulcerum quodcunque acuto telo incisum aut dissectum fuerit, tum enæmum medicamentum recipit, tum resiccatorium quoddam quod suppurationem prohibeat. Quæ caro telo contusa, aut cæsa est, huic ita medendum est, quò celerrimè suppurata sit. Nam & minus inflammationem subit, & carnes contusas aut cæsas putrescere, & in pus versas tabescere, deinde novas carnes renasci necesse est.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ β'.

Ἡ τῶν ἑλκέων νεοτρώτων σὺν τῇ θλάσει συνθέντων θεραπεία, ἣ κωλύεται ταῦτα φλεγμαίνειν κατὰ τὴν διαπύησιν ὡς τάχιστα προσαγομένην τοῖς καταπλάσμασι θερμαίνουσι καὶ ὑγραίνουσι, τοῖς μέρεσι τὸ ἕλκος περιέχουσι προστεθειμένοις.

ΤΑ δὲ νεότρωτα ἕλκεα πάντα ἥκιστα ἂν φλεγμήναιεν αὐτά τε καὶ τὰ περιέχοντα, εἴ τις διαπυήσει ὡς
C τάχιστα. καὶ τὸ πῦον μὴ ἀπολαμβανόμενον ἀπὸ τοῦ ἕλκεος τοῦ στόματος ἴσχοιτο. ἢ εἴ τις ἀποτρέποι, ὅκως μὴ δὲ μελλήσει διαπυῆσαι, πλὴν τοῦ ἀναγκαίου πύου ὀλίγου. ἀλλὰ ξηρὸν εἶναι ὡς μάλιστα φαρμάκῳ μὴ περισκελεῖ. πυρῶδες γὰρ γίνεται ἐπὴν φρίκη ἐγγίνηται, καὶ σφυγμός. φλεγμαίνει γὰρ τὰ ἕλκεα τότε, ὁκόταν διαπυῆσαι μέλλῃ. διαπυεῖ δὲ, ἀλλοιουμένου τοῦ αἵματος καὶ θερμανθέντος, ἕως σαπὲν πύον γίνηται τῶν τοιούτων ἑλκέων. ὅταν δοκέῃς δεῖσθαι καταπλάσιος, οὐ χρὴ αὐτὸ τὸ
D ἕλκος καταπλάσσειν, ἀλλὰ τὰ περιέχοντα, ὅκως τὸ πύον ἀποχωρέῃ, καὶ τὰ σκληρυνόμενα μαλθαχθῇ. τῶν δὲ ἑλκέων, ὅταν μὲν ἂν ὀξέϊ βέλει διατμηθῇ, ἢ διακοπῇ, ἐνδέχεται ἔναιμον φάρμακον, καὶ τὸ κωλύον διαπυεῖν ἀναξηραντικόν τι. ἢ τις ὑπὸ τοῦ βέλεος ἐφλάσθη, καὶ ἐκόπη σάρξ. ταύτην δὲ ἰητρεύειν, ὅκως διάπυος ὡς τάχιστα γένηται. ἧσσόν τε γὰρ φλεγμαίνει, καὶ ἀνάγκη τὰς σάρκας τὰς φλασθείσας, καὶ κοπείσας, καὶ σαπείσας, καὶ πύον γενομένας, ἐκτακῆναι. ἔπειτα βλαστάνειν νέας
E σάρκας.

CAPUT III.

Vulneri & ulceri confert, ex eo sanguinem plus minus effluere. Ab effluxu sanguinis spongiam admovendam, sed non oleum, nec emollientia, nec oleosa medicamenta.

OMni recens facto ulceri, præterquam in F ventre, ex eo ipso vulnere sanguinem statim plus minusve effluere conducit. Nam tum ipsum ulcus, tum quæ ipsum ambiunt partes minùs inflammatione vexantur. Quin ab inveteratis ulceribus, ut crebro sanguis effluat, prout opportunum videbitur, tam ab ipsis ulceribus, quàm à circunstantibus ulcus partibus efficere conducit: tum præcipuè si in crure, aut pedis, aut manûs digito sit ulcus magis quàm alia corporis parte. Exhausta namque sanguinis effluxu ficciora ac minora evadunt: Is enim

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ γ'.

Τῷ μὲν τρώματι καὶ ἕλκει συμφέρει ἐκ τούτων αὐτῶν τὸ αἷμα ῥυῆναι πλέον, ἢ ἔλασσον. μετὰ τὴν αἵματος ἀπόρροιαν τὸν σπόγγον ἐπιτιθέναι· ἔλαιον δὲ μηδὲ τὰ μαλθακώδεα, ἢ ἐλαιώδεα φάρμακα χρῆσαι.

ΕΛκει νεοτρώτῳ παντὶ πλὴν ἐν κοιλίῃ, ξυμφέρει ἐκ τοῦ τρώματος αἷμα ῥυῆναι αὐτίκα πλέον ἢ ἔλασσον· φλεγμαίνει γὰρ ἧσσον αὐτὸ τὸ ἕλκος, καὶ τὰ περιέχοντα, καὶ ἀπὸ τῶν πεπαλαιωμένων ἑλκέων. ξυμφέρει αἷμα ποιέειν ἀπορρέειν πυκνὰ, ὅκως ἂν δοκέῃ καιρὸς εἶναι, καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἑλκέων τῶν περιεχόντων τὸ ἕλκος. ἄλλως τε, καὶ ἐν κνήμῃ εἴη τὸ ἕλκος, ἢ ἐν δακτύλῳ ποδὸς, ἢ χειρὸς, μᾶλλον ἢ που ἄλλοθι τοῦ σώματος· γίνεται γὰρ ἀπορρέοντος τοῦ αἵματος, ξηρότερα καὶ μείονα ἰσχναινόμενα· κωλύει

μὲν γὰρ μάλιστα τὰ τοιαῦτα ἕλκεα ὑγιαίνεσθαι. ἔπειτα δὲ καὶ τἄλλα σύμπαντα αἵματος σηπεδὼν, καὶ ἐξ αἵματος μεταστάσιος γίνηται. ξυμφέρει δὲ μετὰ τὴν τοῦ αἵματος ἀπόρροιαν, ἐπὶ τῶν τοιούτων ἑλκέων καὶ σπόγγον ἐπιδεῖν, πυκνὸν καὶ μαλθακὸν τετμημένον, ξηρότερον ἢ ὑγρότερον, ἢ ἐπὶ τῷ σπόγγῳ ἄνωθεν φύλλα ἰσχνὰ τίθεσθαι. ἔλαιον δὲ, καὶ ὅσα μαλθακώδεα, ἢ ἐλαιώδεά ἐστι φάρμακα, οὐ ξυμφέρει τοῖσι τοιούτοισιν ἕλκεσιν, ἢν μὴ πάνυ ἤδη πρὸς ὑγιείην τείνῃ. οὐδὲ τοῖσι νεοτρώτοισιν ἕλκεσι ξυμφέρει ἔλαιον, οὐδὲ μαλθακώδεα, οὐδὲ στεατώδεα φάρμακα, ἄλλως τε καὶ ἔπι αὖ δέηται ἕλκος πλείονος καθάρσιος. τὸ δὲ ξύμπαν εἰπεῖν, ἐλαίῳ τὴν χρίσιν ποιέεσθαι, καὶ ἐν θέρει, καὶ ἐν χειμῶνι, πρὸς ἃ τῶν τοιούτων φαρμάκων δεόμεθα.

A ulcera præcipuè quidem *sanescere* prohibet; deinde verò & cætera omnia sanguinis putredo; & quod ex sanguinis transmutatione ortum est. Post sanguinis effluxum his in ulceribus spongiam densam, mollem, incisam, siccioremque quàm humidiorem deligare conducit; aut spongiæ folia grandia superimponere. Oleum verò, & quæcunque mollia, & oleosa sunt medicamenta hujusmodi ulceribus minimè conferunt, nisi jam prorsus ad sanitatem tendant. Neque recentibus ulceribus oleum, neque mollia, ne- B que pinguia medicamenta conveniunt, tum vel maximè quum ulcus copiosiore purgatione indigeat. Ut autem in summa dicam olei litu, tum æstate, tum hyeme ad ea quæ hujusmodi medicamenta requirunt, utendum.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δ'.

Τὴν τοῖς τρώμασι, καὶ τοῖς ἕλκεσι συχνὴν ὑποκάθαρσιν κάτω τῆς κοιλίας συμφέρειν. πότε τοῖς ἕλκεσι τὰ φάρμακα καταπλάσσειν, καὶ τὰ ἐπιδέσματα περιτιθέναι δεῖ. τίς ὥρα τῇ τοῦ ἕλκεος θεραπείᾳ εὔκαιρος· ὅθεν ἡ τῆς ὑπερσαρκώσεως γένεσις. καὶ αἴτινες τῆς ἕλκεος οὐλῆς κοιλοτέρας αἰτίαι. τίνα ἕλκεα συνιέναι καὶ συνέρχεσθαι κωλύει.

CAPUT IV.

C *Vulneribus & ulceribus frequentem per alvum purgationem conferre. Quando ulceribus medicamenta & vincula admovenda. Quod tempus ulcerum curationi opportunius, excrescentis carnis ortus unde & cavæ ulceris cicatricis causa. Quæ causæ ulcera coalescere & agglutinari prohibent.*

Ὑποκάθαρσις τῆς κάτω κοιλίης ξυμφέρει τοῖσι πλείστοισι τῶν ἑλκέων, καὶ ἐν τρώμασιν ἐν κεφαλῇ ἐοῦσι, καὶ ἐν κοιλίῃ, καὶ ἐν ἄρθροισι, καὶ ὅσα σφακελίσαι κίνδυνος, καὶ ὅσα ῥαπτὰ, καὶ τοῖσιν ἐσθιομένοισι, καὶ ἑρπυστικοῖσι, καὶ τοῖσιν ἄλλως πεπαλαιωμένοισιν ἕλκεσι. καὶ ὅπη αὖ μέλη ἐπιδεῖν οὐ χρή. οὐδὲ ἐμπλάσσειν τὰ φάρμακα, πρὶν αὖ πάνυ ξηρὸν ποιήσῃς τὸ ἕλκος· τότε δὲ δεῖ περιτιθέναι. ἀνασπογγίζειν δὲ τὸ ἕλκος πολλάκις σπόγγῳ, καὶ αὖθις ὀθόνιον ξηρὸν καὶ καθαρὸν περιίσχων πολλάκις, οὕτω δὲ ἐπιθεὶς τὸ φάρμακον τὸ δοκέον ξυμφέρειν ἐπιδεῖν, ἢ μὴ ἐπιδεῖν. ἕλκεσι τοῖσι πλείστοισιν, ὥρη ἡ θερμοτέρη ξυμφορωτέρη τοῦ χειμῶνος, πλὴν τοῖσιν ἐν κεφαλῇ καὶ κοιλίῃ, μᾶλλον δὲ ἡ ἰσημερινή. τὰ δὲ ἕλκεα ὁκόσα αὖ καθαρθέντα, καλῶς τε καὶ ἐς τὸ δέον ἀεὶ ἐπὶ τὸ ξηρότερον ποιῆται τὴν βλάστησιν. ταῦτα δὲ οὐχ ὑπερσαρκέει ὡς ἐπιτοπολύ. ἢν ὁκόθεν οὖν ὀστέον ἀφιστῆται, ἢ καυθὲν, ἢ πρισθὲν, ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ, τῶν ἑλκέων τούτων αἱ οὐλαὶ κοιλότεραι γίνονται. ἕλκεα οὐ κεκαθαρμένα οὐκ ἐθέλει ξυνιέναι, ξυναγόμενα, οὐδὲ αὐτόματα ξυνέρχεται. ὧν τὰ περιέχοντα φλεγμαίνει τοῦ ἕλκεος, ἐς αὖ μὴ παύσηται τῆς φλεγμασίης, οὐκ ἐθέλει ξυνιέναι· οὐδὲ ὧν τὰ περιέχοντα τοῦ ἕλκεος μελανθῇ, καὶ αἵματος σηπεδόνι, ἢ καὶ κιρσοῦ, παρέχοντος τὴν ἐπιρροὴν τοῦ αἵματος. οὐδὲ ταῦτα ἐθέλει ξυνιέναι, ἢν μὴ τὰ περιέχοντα τοῦ ἕλκεος, ὑγιέα ποιήσεις.

Purgatio per inferiorem alvum plurimis ulceribus confert; in vulneribus quoque capitis, & ventris, & articulorum; tum in his quibus corruptionis est periculum; tum in his quæ consuta sunt, & in his quæ exedunt & serpunt, & aliis inveteratis, & quæ deligationem postulant. At neque ubi deligatione uti, D aut ulceri voles medicamenta imponere, & priusquam ulcus valdè siccum reddideris, moliaris oportet, tum verò utiliter imponas: Sæpiùs verò ulcus spongia detergendum, itemque linteum siccum & mundum crebro adhibendum; tum demùm medicamentum quod utile videatur impositum deligandum, aut sine vinculo relinquendum. Vulneribus plerisque calidum anni tempus opportunius est hyeme, his exceptis quæ sunt in capite, ac ventre, magis tamen æquinoctium. Quæcunque ulcera neque probè, neque prout decet, priùs assiduè repurgata carnem producere incipiunt, iis maximè caro supercrescit. Quæ verò probè, & ut congruit expurgata semper, ad siccius, nisi contusa sint curatione promoventur, iis caro utplurimùm non excrescit. Si tandem os ustum, aut sectum, aut alio quovis modo undecunque abscesserit, horum ulcerum cicatrices magis concavæ fiunt. Ulcera non purgata coïre nequeunt, etiamsi adducantur; neque sua sponte coalescunt. Ul- F cera etiam quorum circumpositæ partes inflammantur, coïre non possunt, quandiu aderit inflammatio. Neque glutinari possunt ulcera, quorum ambientes ulcus partes nigritie occupantur, aut sanguine putrescente, aut etiam varice sanguinis in fluxum suppeditante, nisi circunstantes ulcus partes sanas effeceris.

A

CAPUT V.

Vlcera rotunda & subcava quomodo præcidenda. Superveniente ulceri erysipelate purgandum. Vlcus tumore comite, tardius suppurari; inflammatum non coalescere; pusque tumoris per ulcus secedere. Vicinis ulceris partibus tumentibus, non ulceri topica emollientia & suppurantia admovenda. A parte sanâ deligationis initium. Carnem humidam coalitum prohibere. Vlceris sinuati Chirurgia. Phagedenam coloris nigri & sublividi partis ulcus continentis causam esse.

B

VLcera rotunda si subconcava fuerint, quæ abscesserunt in orbem undequaque aut ex toto, aut dimidio circuli, secundùm naturalem hominis longitudinem præcidere oportet. In omni ulcere cui supervenit erysipelas, corporis purgationem quamcunque in partem ulceri conducit, sive sursum, sive deorsum instituere

C

oportet. Cui prope ulcus tumor obortus fuerit, minimè inflammato ulcere, huic postea temporis progressu puris sedimentum habet tumor. Quodcunque verò ex inflammatione intumuit ulcus, neque aliis quæ unà inflammari ac intumescere cœperunt conquiescentibus, conquiescit, etiam hoc non coalescere periculum est. Quæcunque casu aut alio modo præciduntur, contunduntur, ac intumescunt partes ulcus ambientes; quibus suppurantibus ex tumoribus pus per ulcus secedit. In his si quis usus cata-

D

plasmatis esse videatur, id non ulceri, sed partibus ipsum ambientibus admovendum, quò pus decedat, & indurata emolliantur. At ubi emollita sunt, & inflammatio sedata est, demùm spongiis super ea quæ abscesserunt deligatis compescito, orsus à sana parte paululum progressus. Super spongiam autem supernè folia multa imponantur. Si quid autem coalescere nequeat, causa est caro humida, quam educere necesse est. Si sub profunda carne ulcus extiterit, utrinque tum ex deligatione, tum ex

E

compressione subincurvatur. Hoc sane si quis admoto specillo secare velit, quatenus ut ad effluxum pateat, ab ore ulcus resiccandum est, ubi opportunum videbitur. Atque ita curatio adhibenda est, quæcunque necessaria videbitur. Plerumque verò in omni ulcere quod sinum habet in directum conspici potest, tumore non præsente, an sit in eo putredo, aut caro mucosa & putrida subsit, tum ipsum ulcus, tum quæ partes circunstant atræ & lividæ conspicientur. Atque inter ulcera exedentia quacunque in parte phagedæna adfuerit, & vehemen-

F

ter depascitur, & exedet, tunc quæ ulcus pars continet colorem nigrum sublividum sortietur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ έ.

Τῶν ἑλκέων τὰ κυκλοτερέα καὶ ὑπόκοιλα ὅπως ὑποτάμνειν χρή. τῷ ἕλκει ἐρυσιπέλατος ἐπιγινομένου καθαίρειν. τὸ ἕλκος σὺν οἰδήματι βραδύτερον ἐμπυοῦσθαι. Τὸ δὲ φλεγμαῖνον μὴ συνιέναι· καὶ τὸ πῦον οἰδήματος κατὰ τὸ ἕλκος ἀποχωρέειν. τῶν τὸ ἕλκος περιεχόντων οἰδαινόντων, τοῖς μὲν περιέχουσι, ἀλλὰ μὴ τῷ ἕλκει τοπικὰ μαλακτικὰ καὶ ἐμπυητικὰ προστιθέναι. τὴν ἀπὸ τοῦ ὑγιέος μοίρης τῆς ἐπιδέσεως ἀρχήν. Τὴν σάρκα ὑγρὰν τὴν σύμφυσιν κωλύειν. ἡ τοῦ ἕλκεος κολπώδεος χειρουργία. τὴν φαγεδαίνην τῆς χροίας μελαίνης καὶ ὑποπελίας μοίρης τοῦ τὸ ἕλκος συνέχοντος αἰτίην εἶναι.

Τῶν ἑλκέων τὰ κυκλοτερέα, ἢν ὑπόκοιλα ᾖ, ἐν κύκλῳ πάντη ἐπιτάμνειν χρή, τὰ ἀφεστεῶτα, ἢ πάντα, ἢ τὰ ἡμίσεα τοῦ κύκλου, κατὰ μῆκος τῆς φύσιος τοῦ ἀνθρώπου. ἐπὶ παντὶ ἕλκει ἐρυσιπέλατος ἐπιγινομένου κάθαρσιν δεῖ ποιέεσθαι τοῦ σώματος, ἐφ' ὁκότερα ἂν ξυμφέρῃ τῷ ἕλκει, εἴτε ἄνω, εἴτε κάτω. ὅτῳ ἂν οἴδημα γένηται περὶ τὸ ἕλκος, ἀφλεγμάντου ἐόντος τοῦ ἕλκεος, χρόνῳ ὕστερον, πύου ὑπόστασιν ἴσχει τὸ οἴδημα. καὶ ὅ, τι ἂν τῇ φλεγμασίῃ οἰδήσῃ, μὴ καθίστηται, τῶν ἄλλων καθισταμένων, ὅσα ἅμα ἤρξατο φλεγμαίνειν καὶ οἰδίσκεσθαι, καὶ τοῦτο κίνδυνος, μηδ' ἅμα ξυνιέναι· ὅσα δὲ πιπτόντων, ἢ ἄλλῳ τῷ τρόπῳ διασκοπέεται, καὶ θλᾶται, καὶ ἀνοιδίσκεται, τὰ περιέχοντα τὸ ἕλκος, καὶ διαπυήσαντα πῦον ἀπὸ τῶν οἰδημάτων, ἀποχωρέει κατὰ τὸ ἕλκος. τῶν τοιούτων ὅ, τι ἂν δοκέῃ δεῖσθαι καταπλάσιος, οὐ χρὴ αὐτὸ τὸ ἕλκος καταπλάσσειν, ἀλλὰ τὰ περιέχοντα, ὅκως τὸ πῦον ἀποχωρέῃ, καὶ τὰ σκληρυνόμενα λαπαχθῇ. ἐπὴν δὲ λαπαχθῇ, καὶ ἡ φλεγμασίη παύσηται, ἔπειτα ἀφεστηκότα σπόγγους ἐπιδέων προσιστάναι, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ ὑγιέος, ὀλίγον προσχωρέων. ἐπὶ δὲ τῷ σπόγγῳ ἄνωθεν φύλλα ἐπέστω συχνά. ὅ, τι δ' ἂν μὴ δύνηται προσστῆναι, ἡ σὰρξ ὑγρὴ ἐοῦσα αἰτίη ἐστὶ ταύτην ἐκβάλλειν. ἢν ὑπὸ βαθείῃ σαρκὶ τὸ ἕλκος ἔῃ κατ' ἄμφω, κἀκ τῆς ἐπιδέσιος, κἀκ τοῦ πιέσαντος ὑποκυρτοῦται. τὸ δὴ τοιοῦτον, ἄν τις τάμνῃ πρὸς μήλην ἢ ἐνδέχηται εὔρουν, ἀπὸ τοῦ στόματος τὸ ἕλκος ἀνατέμνειν, ὅπῃ ἂν δοκέῃ καιρὸς εἶναι. καὶ οὕτως ἰητρείην προσφέρειν, ὁκοίης δ' ἂν δοκέῃ προσδεῖσθαι. ὡς δὲ τὰ πολλὰ ἐπὶ παντὶ ἕλκει ὅ, τι ἂν κοιλίην ἔχῃ, πρὸς τὸ ἰθὺ καταφανέα ἰδεῖν, οἰδήματος μὴ προσεόντος. ἢν μὲν εἴη ἐν αὐτῷ σηπεδών, ἢ ἡ σὰρξ ὑπείη μυδῶσα καὶ σαπρή· ἔσται τοῦτο τὸ ἕλκος καὶ τὰ περιέχοντα τὸ ἕλκος, ἰδεῖν μέλαινα ὑποπέλια. καὶ τῶν ἐσθιομένων ἑλκέων, ὅπῃ καὶ ἂν φαγέδαινα ἐνέῃ, καὶ ἰσχυρότατά τε νέμηται, καὶ ἐσθίῃ, καὶ ταύτῃ τοῦ ἕλκεος τὸ περιέχον, χροιὴν ἕξει μέλαιναν ὑποπέλιον.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛʹ.

Τὰ τοῖς ἕλκεσιν οἰδήματα ἐπιγίνεσθαι. ἡ τῆς φλεγμονῆς τῷ ἕλκει ἐπιγινομένης κατὰ τοπικὰ ἐπιθέματα θεραπεία. τοπικὰ οἷς ἡ τοῦ ἐρυσιπέλατος κωλύεται ἄφιξις. τοπικὰ καθ' ἃ οἱ τοῦ ἕλκεος ὄχθοι συνάγονται.

Καταπλάσματα οἰδημάτων, καὶ φλεγμασίης τῆς ἐν τοῖς περιέχουσιν, ἡ ἑφθὴ φλόμος, καὶ τοῦ τριφύλλου τὰ φύλλα ὠμά, καὶ τοῦ ἐπιπέτρου τὰ φύλλα ἑφθά, καὶ τὸ B πόλιον. ἢν δὲ καὶ καθαίρεσθαι δέῃ τὸ ἕλκος. πάντα μὲν καὶ ταῦτα καθαίρει. ἀτὰρ καὶ τῆς συκῆς τὰ φύλλα, καὶ τῆς ἐλαίης, καὶ τὸ πράσιον. ἕψειν δὲ ταῦτα πάντα, μάλιστα δὲ τούτων, ἕψειν τὴν ἄγνον, καὶ τὴν συκῆν, καὶ τὴν ἐλαίην, καὶ τῆς σίδης τὰ φύλλα ὡσαύτως ἕψειν. ὠμοῖσι δὲ τοῖσι δεῖ χρέεσθαι. τῆς μαλάχης τὰ φύλλα, τρίβων ξὺν οἴνῳ, καὶ τοῦ πηγάνου τὰ φύλλα, καὶ τῆς ὀριγάνου χλωρῆς. πᾶσι τούτοισι χρή, τοῦ λίνου τὸν καρπὸν φρύξαντα, καὶ κόψαντα ὡς λειότατον, μιγνύναι. ὅκου δὲ ἐρυσίπελας κίνδυνος ἐφ' ἕλκεσι γενέσθαι, τῆς ἰσάτιδος τὰ C φύλλα τρίβων. ὠμὰ καταπλάσσειν σὺν τῷ λίνῳ, ἢ τὸ λίνον δεύων στρύχνου χυλῷ, ἢ ἰσάτιδος καταπλάσσειν. ὅταν δὲ τὸ ἕλκος καθαρὸν μὲν ἔῃ, φλεγμαίνῃ δὲ τό τε ἕλκος καὶ τὰ περιέχοντα τοῦ ἕλκεος, φακὸν ἐν οἴνῳ ἑψήσας, καὶ τρίψας λεῖον, ἐλαίῳ ὀλίγῳ φυρήσας, καταπλάσας ἐπιδεῖν. καὶ τῆς κυνοσβάτου ἑψήσας τὰ φύλλα, ἐν ὕδατι τρίψας λεῖα καταπλάσσειν, ὀθόνιον ὑποτείνας λεπτὸν καθαρόν, οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ τέγξας. καὶ ὅταν ξυνάγειν βούλῃ, τοῦ κυνοσβάτου τὰ φύλλα, ὥσπερ τὸν φακὸν σκευάζειν, σαυρίδιον. οἶνος καὶ λίνου καρπὸς παραμίγνυται λεπτός· καὶ τόδε· ὁ τοῦ λίνου καρπός, καὶ ἄγνος D ὠμός, καὶ μηλεία στυπτηρίη, ὄξει ταῦτα δευθέντα.

CAPUT VI.

Tumores ulceribus supervenire. Phlegmones ulceris succedentis curatio topicis admotis. Topica quibus erysipelatis prohibetur accessus. Topica quibus ulceris ora coalescant.

Cataplasmata tumorum, & inflammationis partium circumpositarum sunt verbascum B coctum, & cruda trifolii folia, & epipetri folia cocta & polium. Si verò etiam ulcus purgari oporteat, hæc quidem etiam omnia purgant. Quin & fici & oleæ folia, & marrubium quæ omnia incoquere oportet; maximè verò viticis folium, ficum & oleam coquere convenit. Eodemque modo mali punici folia incoquenda sunt. Crudis verò utendum est maluæ foliis, etiam rutæ & origani foliis. Quibus omnibus lini semen torrefactum & quamtenuissimè contritum miscendum est. Ubi verò periculum est erysipelas ulceribus oborturum esse, glasti fo- C lia trita cruda cum lini semine ex cataplasmate imponito; aut lini semen solani aut glasti succo subactum imponito. Quum autem ulcus purum quidem fuerit, verùm inflammatione obsidetur, tum ulcus, tum circà sitas ulceris partes, lentem in vino coctam ac lævigatam pauco oleo subactam, ex cataplasmate deligato. Rubi etiam canini folia in aqua cocta & lævigata cataplasmate imposito, linteo tenui subporrecto, puro vino & oleo madente. Et quum oras ulceris adducere volueris, rubi canini folia quemadmodum lenticulam præparato. Vel nastur- D tium, vinum, & lini semen tritum commiscentur. Hoc quoque lini semen, & agnus castus crudus & melinum alumen ex aceto subactus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζʹ.

Γλεῖστα τοῦ Ἱπποκράτους φάρμακα ἐπουλωτικὰ τοῖς ἕλκεσι νεοτρώτοις τε καὶ πεπαλαιωμένοις βοηθοῦντα.

Ὄμφακα λευκὴν ἐς χαλκεῖον θλίψας ἐρυθρόν, δι' ἠθμοῦ πρὸς ἥλιον τιθέναι τὰς ἡμέρας· τὰς δὲ E νύκτας αἴρειν, ὅκως μὴ δροσίζηται. ἀνατρίβειν δὲ τῆς ἡμέρης ἀπαύστως, ὡς ὁμαλῶς ξηραίνηται καὶ ἀπὸ τοῦ χαλκείου, ὡς ὅτι πλεῖστον ἀναλαμβάνειν. τιθέναι δὲ ἐς τὸν ἥλιον τοσοῦτον χρόνον, ἔστ' ἂν παχὺ γένηται, ὥσπερ μέλι. ἔπειτα ἐς χύτρην χαλκῆν ἐγχέας, καὶ μέλι ὡς κάλλιστον, καὶ οἶνον γλυκύν, ἐναφεψήσας πρότερον ῥητίνην τερμινθίνην, ἕψεις δὲ τὴν ῥητίνην ἐν τῷ οἴνῳ, ἕως ἂν σκληρὴ γένηται ὥσπερ μέλι ἑφθόν. ἔπειτα τὴν μὲν ῥητίνην ἐξελεῖν, τὸν δὲ οἶνον ξυγχέαι. ἔστω δὲ πλεῖστος μὲν ὁ χυλὸς τῆς ὄμφακος, δεύτερος δὲ ὁ οἶνος, τρίτον δὲ τὸ μέλι. F καὶ σμύρναν τὴν στακτήν, καὶ ἄλλως ὡς βελτίστην τρίψας λείην, καὶ διεῖσθαι, τοῦ οἴνου τοῦ αὐτοῦ παρεγχέοντα κατ' ὀλίγον. ἔπειτα ἕψειν αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς, τὴν σμύρναν ξὺν τῷ οἴνῳ ἀνακινέοντα. ὅταν δὲ δοκέῃ ἤδη καλῶς ἔχειν τὸ πάχος, ξυγχέαι ἐς τὸν χυλὸν τῆς ὄμφακος. καὶ νίτρον ὡς ἄριστον φρύξας, ἡσύχως μιγνύναι ἐς τὸ φάρμακον. καὶ ἄνθος χαλκοῦ ἔλασσον τοῦ νίτρου. ταῦτα δὲ ἐπειδὰν μίξῃς, ἕψειν, μὴ ἔλασσον τριῶν ἡμερέων, ξύλοισι συκίνοισιν ὡς ὀλίγον ὑποκαίοντα,

CAPUT VII.

Plurima Hippocratis medicamenta epulotica ulceribus recentibus ac inveteratis medentia.

Uvam albam immaturam in vas æris rubri expressam, per collum transmissam interdiu insolato; noctu autem tollito, ne irroretur. E Interdiu assiduè terito, ut æquabiliter siccetur, & ex æneo vase quamplurimùm assumat. Tantisper autem soli exponatur, dum mellis crassitudinem adepta sit. Deinde in ollam æneam infundenda, melque quamoptimum & vinum dulce, in quo priùs resina terebinthina incoxerit, dum ad instar mellis cocti dura evaserit. Posteà resina quidem eximenda; vinum verò effundendum. Sit autem succus uvæ immaturæ plurimus, deinde vinum parcius, tertiò mel F paucissimum. Myrrham quoque stactem alioqui quamoptimam sæviter tritam eodem vino paulatim affuso diluere oportet; deinde ipsam myrrham per se cum vino sæpiùs agitando incoquere. Ubi verò jam decentem crassitudinem consequi videatur, in uvæ immaturæ succum affunditur. Tum nitrum quam optimum torrefactum paulatim medicamento admiscetur, & floris æris minùs quam nitri. Hæc ubi miscueris, non minùs quàm per triduum coquantur lignis nonnullis ficulneis paulatim succensis,

aut prunis, ne torreantur, & quæ imponuntur omnia, humoris sint expertia, ulceraque minimè madeant, ubi hoc medicamentum admovetur. Hoc autem medicamento utendum in ulceribus tum inveteratis, tum recentibus, & ad pudendum, & ad capitis, & aurium ulcera. *Medicamentum aliud & ad ulcera.* Fel bubulum aridum, mel quamoptimum, vinum album in quo loti ramenta deferbuerint, thus, myrrha æquali pondere, croci, floris æris tantundem. Ex liquidis autem vinum sit plurimum, deinde mel, paucissimum verò fel. *Aliud.* Vinum, mel, oleum cedrinum paucum; ex aridis autem, flos æris, myrrha, malicorium siccum. *Aliud* Floris æris usti dimidium, myrrhæ duæ partes dimidiæ, croci tres partes, mellis exiguum, cum vino torrentur. *Aliud.* Thuris pars una, gallæ pars una, croci tres partes; singula arida quàm lævissimè trita, deinde mixta, ad solem ferventissimum, affuso uvæ immaturæ succo, dum viscosa evadant, per tres dies teruntur; demum vino austero nigro odorato sensim affuso diluuntur. *Aliud.* Ilicis radices in vino dulci albo incoquantur, quumque probè habere tibi videbitur, vini hujus transfusi duæ partes sumuntur, & amurcæ olei quàm siccissimæ una; deinde agitando ne urantur, lento igne incoquantur, donec justam crassitudinem habere videantur. *Aliud.* Reliqua quidem eadem; verùm pro vino sit acetum album acerrimum, in quod lanæ succidæ intingantur; deinde ammixta amurca, & affuso caprifici succo decoquatur, & alumen melinum, ac nitrum, ærisque flos, utraque usta admisceantur. Hoc priore ulcera magis expurgat, prius tamen non minùs exsiccat.

A ἢ ἀνθρακιν, ὡς μὴ φρύγηται. καὶ ἐμβαλλόμενα πάντα, ἄνυδρα ἔστω, καὶ τὰ ἕλκεα μὴ τεγγέσθω, ὅπῃ ἂν ἐπαλείφηται τοῦτο τὸ φάρμακον. χρῆσθαι δὲ τούτῳ τῷ φαρμάκῳ, πρὸς πεπαλαιωμένα ἕλκεα, καὶ πρὸς τὰ νεόβρωτα. καὶ ἐς πόσθιον, καὶ ἐς κεφαλῆς ἕλκεα, καὶ ὠτός. Φάρμακον ἕτερον τῶν αὐτέων ἑλκέων χολὴ βοὸς ξηρή, μέλι ὡς κάλλιστον, οἶνος λευκός, ἐναλεψῆσαι δὲ ἐν αὐτῷ, λωτοῦ τρυβύματα. λιβανωτός. σμύρνη, ἴση. κρόκος ἴσος. ἄνθος τε χαλκοῦ ὁμοίως. ὑγρῶν δὲ, οἶνος πλεῖστος, μέλι δεύτερον, ὀλίγιστον ἡ χολή. Ἕτερον. Οἶνος, B μέλι, κέδρινον ὀλίγον, τὰ δὲ ξηρὰ, ἄνθος χαλκοῦ, σμύρνα, σίδιον αὖον. Ἕτερον. ἄνθος χαλκοῦ, ὀπτὸν ἡμιμοίριον, σμύρνης, δύο ἡμιμοίρια, κρόκου τρεῖς μοῖραι, μέλι ὀλίγον, σὺν οἴνῳ ὀπτώμενα. Ἕτερον. Λιβανωτοῦ μοῖρα, κηκῖδος μοῖρα, κρόκου τρεῖς. τούτων ἕκαστον ξηρὸν τρίψαι ὡς λειότατον, ἔπειτα μίξας, τρίβειν ἐφ' ἡλίῳ ὡς θερμοτάτῳ, παραχέων χυλὸν ὄμφακος ἕως ἂν ἰξώδεες γένηται, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἔπειτα ἐν οἴνῳ αὐστηρῷ μέλανι εὐώδει παραχέειν κατ' ὀλίγον διεῖσθαι. C Ἕτερον. Ἐν οἴνῳ γλυκεῖ ἑψῆν λευκῷ, πρίνου ῥίζας. ἐπειδὰν δὲ δοκέῃ καλῶς ἔχειν, ἀποχέας τοῦ οἴνου δύο μοίρας, ποιῆσαι τοῦδε, καὶ ἀμόργης ἐλαίου ὡς ἀνυδροτάτου, μοῖραν μίαν. ἔπειτα ἑψῆν, ἀνακινέων ὡς μὴ φρυγῇ, μαλθακῷ πυρὶ ἕως ἂν δοκέῃ τοῦ πάχεος καλῶς ἔχειν. Ἕτερον. τὰ μὲν ἄλλα, τὰ αὐτὰ ἀντὶ δὲ τοῦ οἴνου, ὄξος ὀξύτατον ἔστω λευκόν. ἐμβάψαι δὲ ἐς αὐτὸ εἴρια ὡς οἰσυπώδεα. κἄπειτα διέσας τῇ ἀμόργῃ ἑψῆν, καὶ ὀπὸν ἐρινεοῦ ξυγχέαι, καὶ στυπτηρίην μηλείην, καὶ νίτρον, καὶ ἄνθος χαλκοῦ, μίξαι ὀπτὰ ἀμφότερα, τοῦτο μᾶλλον τοῦ D προτέρου καθαίρει τὰ ἕλκεα. ξηραίνει δὲ τὸ πρότερον οὐχ ἧσσον.

CAPUT VIII.

Alia medicamenta topica suppuratoria, & suppurationem prohibentia.

ALiud medicamentum. Lanæ succidæ quam paucissimâ aquâ intingendæ; deinde vini tertia pars affunditur, coquuntur quoad justam crassitudinem sortiantur. Ab his recentia vulnera ad suppurationem celerrimè deducuntur. Ista verò maximè ab his suppurationem avertũt. *Aliud.* Aron succum inspergito. *Aliud.* Et rami ficulneæ corticem viridem cum succo ex vino tritum immittito; atque sine vino etiam ipsum cum in osse imponitur. Etiam aut melle. *Aliud.* Ex aceto loti ramenta incoquito (sit autem acetum album) deinde amurcam olivarum, & serum picis crudum misceto, illinito, instillato, ac deligato. Hæc sunt quæ recentia vulnera suppurare prohibent, aut loco ex aceto abluto, aut ex spongia vino madente deterso adhibita.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ η'.

Ἕτερα φάρμακα τοπικὰ ἐκπυητικὰ καὶ τὴν διαπύησιν ἀποτρέποντα.

ΕΤερον. Τὰ μὲν εἴρια βάψαι ὡς ἐν ὀλιγίστῳ ὕδατι, ἔπειτα οἶνον ξυγχέας μέρος τρίτον, ἑψῆν ἕως E ἂν καλῶς ἔχῃ τὸ πάχος, ἀπὸ τῶνδε διαπυΐσκεσθαι ἄρξεσθαι τὰ νεότρωτα, τάχιστα. Ἄλλο. Ἄρον ξηρὸν ἐπιπάσσειν. ἄλλο. καὶ στέλλειν κράδης ἐν ὀπῷ φλοιὸν χλωρὸν τρίβων ἐν οἴνῳ, ἐνστέλλειν, καὶ αὐτὸ οἴνου ἄνευ, καὶ ξὺν μέλιτι. ἕτερον. Ὄξος ἀφεψῶν, λωτοῦ τρυβύματα. ἔστω δὲ λευκὸν τὸ ὄξος. κἄπειτα μίξαι ἀμόργην ἐλαιέων, καὶ ὀρρὸν πίσσης ὠμόν. καὶ ἐπαλείφειν, καὶ καταστάζειν, καὶ ἐπιδεσμεῖν, ξηρὰ ἀποτρέπει τὰ νεότρωτα, διαπυΐσκεσθαι, ἢ ὄξει ἀπονίψας, οἴνῳ F ἀποσπογγίσας.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ θ'.

Τὰ τοπικὰ φάρμακα ξηρὰ, ἐπιπασσόμενα, ἐπουλωτικὰ, τὸ πύον γίνεσθαι κωλύοντα, καὶ καθαιρετικά.

Ἄλλο φάρμακον. τὸν μόλυβδον τὸν λεῖον, ξὺν τῇ σποδῷ τῇ κυπρίῃ λεανθέντα ἐπιπάσσειν. καὶ τοῦ λωτοῦ τὰ ἰχθυήματα ἐπιπάσσειν, καὶ τὴν λεπίδα τοῦ χαλκοῦ, καὶ τὴν στυπτηρίην, καὶ τὴν χαλκῖτιν μετὰ τοῦ χαλκοῦ. καὶ μούνην. καὶ μετὰ τῶν τοῦ λωτοῦ ἰχθυημάτων. καὶ ἄλλως, ὅταν δέηται ξηροῖσι τοῖσι τοιούτοισι χρέεσθαι. καὶ τῇ σποδῷ, τῇ ἰλλυριώτιδι λείῃ μετὰ τῶν ἰχθυημάτων. καὶ αὐτοῖσι μούνοισιν ἰχθυήμασι. καὶ ἄνθη ἀργύρου μούνη, ὡς λειοτάτη, καὶ τὴν ἀριστολοχίην, ξύων τε καὶ τρίβων λείην ἐπιπάσσειν. Ἕτερον ἔναιμον. Σμύρνα, λιβανωτὸς, κικὶς, ἰὸς, ἄνθος χαλκοῦ ὀπτόν. στυπτηρίη αἰγυπτίη ὀπτὴ, οἰνάνθη, οἰσυπίδες, μολύβδαινα. τούτων ἴσον ἑκάστου ἡ δίεσις σὺν οἴνῳ ὥσπερ τὸ πρότερον. καὶ ἄλλη ἐργασίη κατὰ τὰ αὐτά. ὄξος ὡς ὀξύτατον λευκόν. μέλι, στυπτηρίην αἰγυπτίην, νίτρον ὡς ἄριστον. ἡσύχως φρύξας. χολῆς ὀλίγον συνέψει. τοῦτο τὰ ὑπερσαρκέοντα καθαίρει, καὶ κοιλαίνει, καὶ οὐ δάκνει. Ἄλλο. Ποίη ἡ μικρόφυλλος, ἧς ὄνομα παρθένιον τὸ μικρόφυλλον, ἣ τὰ θύμια τὰ ἀπὸ τοῦ ποσθίου ἀφαιρεῖ. καὶ στυπτηρίη, ἡ χαλκῖτις καὶ μηλιάδος ὠμῆς, ἐλατήριον λεπτὸν ξηρὸν προστεῖλαι, καὶ τὸ σίδιον λεπτὸν ξηρὸν ὡσαύτως.

CAPUT IX.

Medicamenta topica arida, inspersilia, epulotica, pus fieri prohibentia, cathaeretica.

A*Liud medicamentum*. .. plumbum tritum cum spodio Cyprio lævigatum inspergito. Loti quoque ramenta inspergito, & squamam æris, & alumen, & chalcitidem cum ære, & solam per se, & cum loti ramentis. Alioquin B quum aridis opus fuerit, talibus utendum est, & spodio Illyrico trito cum ramentis, & ipsis solis ramentis, & solo argenti flore quàm tenuissimo. Item Aristolochiam rosam & contritam leniter inspergito. *Aliud enæmum.* Myrrha, thus, galla, ærugo, flos æris ustus, alumen Ægyptium justum, ænanthe, lanæ sordidæ, plumbago; singula pari pondere vino diluuntur, ut suprà. *Alia quoque ad eadem confectio.* Acetum album quàm acerrimum, mel, alumen Ægyptium quàm optimum nitrum leviter frictum; fellis exiguum simul coquito. C Hoc medicamentum carnem supercrescentem detrahit, excavat, neque mordet. *Aliud.* Herba, cui nomen est parthenium tenuifolium, quæ exundando verrucas tollit, alumen, calcitis, molini crudi portio, elaterium etiam tenue aridum inspergitur; eodemque modo malicorium tenue aridum.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ι'.

Φάρμακα τὰ σαρκωτικὰ, καὶ ἐκκαθαίροντα, καὶ ξηραντικά.

Πληροῖ δὲ μάλιστα τὰ κοῖλα τὰ καθαρὰ, ποίη, ᾗ λαγώπυρος ὄνομα. ἔστι δὲ πιτυρώδης ὁμοίη ὅταν αὐαίνηται, μικρὸν τὸ φύλλον, ὥσπερ καὶ τὸ τῆς ἐλαίης, καὶ μακρότερον, καὶ πρασίου τὸ φύλλον, σὺν ἐλαίῳ. Ἕτερον. Ἰσχάδος τὸ εἴσω, τὸ πῖαρ, τὸ μελιτοειδὲς, ὡς ξηροτάτης, ὕδατος δύο μοίρας, καὶ λίνου καρπὸν φρύξας μὴ σφόδρα, ὡς λεπτοτάτου μοῖραν μίαν. ἄλλο. τῆς ἰσχάδος, καὶ ἄνθος χαλκοῦ ὀλίγον λεπτόν. καὶ συκῆς ὀπόν. τὸ δ' ἐκ τῆς ἰσχάδος, χαμαιλέων μέλας, χολὴ βοὸς ξηρή. τὰ μὲν ἄλλα τὰ αὐτά. τὰ δὲ ξηρά. κάρδαμον λεπτὸν, ὠμόν, ἐρύσιμον, ἑκατέρου ἴσον. τῆς δὲ ἰσχάδος δύο μέρη, λίνου καρποῦ, δύο μοίρας, ὀπὸν συκῆς. ὅταν τούτων τινὶ χρέῃ τῶν φαρμάκων σπλήνας οἴνωθεν ὀξηροὺς ἐπιθεὶς, σπόγγον ἄνωθεν τῶν σπληνῶν ἐπιθεὶς, καὶ ἐπιδεῖν, καὶ πιεζέσθαι ὀλίγῳ μᾶλλον. τὰ δὲ περιέχοντα ἢν φλεγμαίνῃ, ὅ, τι ἂν δοκέῃ ξυμφέρειν, περιπλάσσειν.

CAPUT X.

D *Medicamenta sarcotica, purgantia, siccantia.*

AT cava & pura *ulcera* maximè implet herba lagopyrus nomine, quæ quum inaruit, furfuribus est consimilis parva instar oleæ folio, sed longiore, & marrubii folium cum oleo. *Aliud.* Caricæ quamsiccissimæ pars interior, pinguis, mellis instar, aquæ partes duæ, seminis lini non admodum tosti, & tenuissimè triti pars una. *Aliud.* Caricæ & floris æris triti modicum, & fici succum; tum caricæ partem E interiorem cameleontem nigrum, fel tribulum aridum, reliqua quidem eadem. Arida verò hæc nasturtium tritum; Erysinum, utrumque pari pondere, caricæ partes duæ, seminis lini duæ partes, fici succus. Quum horum medicamentorum aliquo uteris, spleniis aceto madentibus superpositis, spongiam superinjicito ac deligato, ac pauló magis comprimito. Quod si partes ambientes inflammatione laborent, quicquid conferre videbitur, admoveto.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ια'.

Φάρμακα τὰ τοῖς ἕλκεσι ῥυπαροῖς ἐξεσθιομένοις καὶ ῥυπτομένοις ἐπιτήδεια, τὸ α', μὲν ὑγρὸν, τὸ δὲ β', ξηρὸν, ἑκάτερον δὲ καρικὸν καθαιρετικὸν, γ', δὲ καὶ ὑγρὸν ἀποκρουστικόν. δ', δὲ ῥυπτικὸν, καὶ ξηραντικόν.

Ἢν βούλῃ ὑγρῷ χρέεσθαι, καὶ τὸ καρικὸν φάρμακον ἐπαλείφειν. ἐπιδεῖν δὲ ὥσπερ τὰ πρότερα γέγραπται, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. ἔστι δὲ ἐκ τῶνδε τὸ φάρμακον ποιεύμενον, ἐλλεβόρου μέλανος, σανδαράχης, λεπίδος,

CAPUT XI.

F *Medicamenta ulceribus sordidis pudendis ac detergendis idonea. 1. Liquidum. 2. Aridum, utrumque Caricum cathæreticum. 3. & 4. Liquidum repellunt. 5. Detergunt, siccantque.*

S*I liquido uti velis*, Caricum medicamentum illinito, ac ut priùs scriptum est eodem modo deligato. Ex his autem conficitur medicamentum, veratro nigro, sandaracha, æris squama, plumbo

plumbo usto cum multo sulphure, auripigmento, cantharidibus. His prout videbitur utitor cedria dilutis. Postquam verò abundè illitum fuerit, Medicamentum ejicito, & arum coctum lævigatum imponito; vel aridum contritum melle subactum. Quod si carico sit opus arido, ab his liquidis abstinendum est, ac medicamentum admovendum. Facit quoque siccum ex veratro solo & sandaracha. *Aliud liquidum.* Herba est cujus folium aro naturâ est consimilis; album tamen lanuginosum ad hederæ folii magnitudinem; hæc herba cum vino imponitur. *Aut.* Quod circum ilicis caudicem inhæret ex vino tritum imponitur. *Aliud.* Uvæ immaturæ succus, acetum quàm acerrimum, flos æris, nitrum, caprifici succus. In uvæ immaturæ succum alumen injicito quàm tenuissimè tritum, & in vase æris rubri, soli exponito, atque agitato, quumque ad justam crassitudinem devenerit, tollito.

A μολύβδου κεκαυμένου, σὺν πολλῷ θείῳ, ἀρσενικοῦ, κανθαρίδος. Τούτῳ ὁποίῳ δοκέῃ συντεθέντι χρῆσθαι. ἡ δὲ διέσις, κεδρίνῳ ἐλαίῳ· ἐπὴν δὲ ἅλις ἔχῃ ἐπαλείφοντι, ἐκβάλλειν τὸ φάρμακον. ἐπιπλάσσειν ἄρον ἑφθὸν, λεῖον, ἢ τρίβων ξηρὸν, τῷ μέλιτι δεύων. καὶ ἢν ξηρῷ, χρὴ τῷ καρικῷ. τούτων χρὴ ἀφιστάναι, τὸ φάρμακον ἐπιπλάσσοντα. ποιέει δὲ τὸ ξηρὸν ἀπὸ τοῦ ἐλλεβόρου μόνον, καὶ τῆς σανδαράχης. Ἕτερον ὑγρόν. Ποίη, ἧς τὸ φύλλον ὅμοιον ἄρῳ τὴν φύσιν. λευκὸν δὲ, χνοῶδες κατὰ κισσοῦ φύλλον τὸ μέγεθος. αὕτη ἡ ποίη σὺν οἴνῳ ἐπιπλάσσεται. ἢ τοῦ πρίνου τὸ B περὶ τὸ στέλεχος τρίψας σὺν οἴνῳ, ἐπιπλάσαι. Ἕτερον. Ὀμφακοῦ χυλὸς· ὄξος ὡς ὀξύτατον, ἄνθος χαλκοῦ, νίτρον, ὀπὸς ἐρινεοῦ. ἐς ὄμφακος χυλὸν στυπτηρίην τε ἐμβάλλειν ὡς λειοτάτην, καὶ θεῖναι ἐν χαλκῷ ἐρυθρῷ πρὸς ἥλιον, καὶ ἀνακινέειν· καὶ αἱρέειν ὅταν δοκέῃ καλῶς ἔχειν τὸ πάχος.

CAPUT XII.

Alia cathæretica arida, mordentia.

Exedunt hæc arida. Veratrum nigrum quamoptimè lævigatum inspergito quandiu humoris aliquid & depascentis inerit. Deligatio verò eadem quæ in emplastris. *Aliud ejusdem facultatis.* Salis grana quàm siccissima in æneam ollam, vel fictilem novam conjiciuntur, maximè æqualia magnitudine, non crassa, & mel quamoptimum duplum ad salem, conjecturâ factâ affunditur, tum olla prunis imposita sinitur dum totum comburatur. Deinde spongiâ detersum ulcus & expurgatum inspergitur, & ut priùs devincitur, & paulò magis comprimitur. Postridie verò quâ parte medicamentum non admissum est, inspergitur, apprimitur, alligatur. Quum autem medicamentum secedere voles, acetum calidum donec discesserit, affundito; rursùs eadem facito, si opus fuerit, ulcere per spongiam deterso. *Aliud aridum mordax.* Mysi optimè lævigatum ad humida & putrida inspergito, & æris florem tenuem non prorsus contritum. *Aliud aridum similiter mordax.* Ulcere per spongiam deterso, lanæ quammaximè succidæ in testa uruntur, tæda admota donec totæ exurantur. Hoc medicamentum læuiter tritum inspergitur, eademque deligatione devincitur. *Aliud aridum ad eadem ulcera.* Chamæleo niger, alumen fici succo subactum; ustum autem subigendum, & anchusa immiscenda. *Aliud.* Anagallis & alumen Ægyptium ustum. *Aliud.* Pulvillum inspersilem orchomenium inspergito.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιβ'.

C *Ἄλλα τὰ καθαιρετικὰ ξηρὰ δάκνοντα καὶ νέμοντα.*

Νέμοντα ξηρὰ τάδε. Ἐλλέβορος μέλας ὡς λειότατος ἐπιπάσσεται, ἕως ἄν τι τοῦ ὑγροῦ ἐνέῃ, καὶ νεμομένου ἐπίδεσις δὲ ἡ αὐτὴ, ἥπερ ἐπὶ τοῖσιν ἐμπλάστροισιν. Ἕτερον ὁμοίως. Ἁλὸς χόνδρους ὡς ξηροτάτους, ἐς χυτρίδιον χάλκεον, ἢ κεραμεοῦν καινὸν ἐμβάλλειν, ἴσους ὡς μάλιστα τὸ μέγεθος, μὴ ἀδρούς. καὶ μέλι ὡς κάλλιστον, διπλάσιον τῶν ἁλῶν εἰκάσας, ἐπιχέαι ἐπὶ τοὺς ἅλας. ἔπειτα ἐπιθεῖναι ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας τὸ χυτρίδιον, καὶ ἐᾶν, ἕως ἂν κατακαυθῇ πᾶν. ἔπειτα D ἀνασπογγίσας τὸ ἕλκος, καὶ ἐκκαθήρας, ἐπιπάσαι, καὶ ἐπιδῆσαι ὥσπερ τὸ πρότερον. καὶ πιέσαι ὀλίγῳ μᾶλλον. τῇ δὲ ὑστεραίῃ, ὅπῃ ἂν μὴ λάβῃ τὸ φάρμακον ἐπιπάσσας, προσπιέζειν καὶ ἐπιδεῖν. ὅταν δὲ βούλῃ ἀφιστάναι τὸ φάρμακον, ὄξος θερμὸν ἐπιχέειν, ἕως ἂν ἀποστῇ καὶ αὖθις τὰ αὐτὰ ποιέειν, ἢν δέηται ἀνασπογγίσας, ἄλλο ξηρὸν δάκνον· Μύσιος ὡς λειοτάτου ἐπιπάσσειν, ἐπὶ τὰ ὑγρὰ καὶ τὰ σαπρὰ, καὶ ἄνθος λεπτὸν, μὴ παντελῶς λεῖον. ἄλλο ξηρὸν, ὁμοίως δάκνον. ἀνασπογγίσας ὡς οἰσυπωδέστατα εἴρια, E ἐπ' ὀστράκου κατακαῦσαι, δαιδίῳ προσίσχων ἕως ἂν πάντα κατακαύσῃς. τοῦτο λεῖον τρίβων καὶ ἐπιπάσσων τὴν αὐτὴν ἐπιδεῖν ἐπίδεσιν. Ἕτερον ξηρὸν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἑλκέων, χαμαιλέων μέλας, στυπτηρίη τῷ ὀπῷ τῆς συκῆς δεδευμένη. δεύειν δὲ ὀπτὴν, καὶ ἄγχουσαν μίσγειν, ἀναγαλλὶς, καὶ στυπτηρίη αἰγυπτίη ὀπτὴ, ἐπίπαστον ὀρχομένιον ἐπιπάσσειν.

CAPUT XIII.

Ad nomas, vetusta ulcera, & nervos præcisos.

Ad nomas autem alumen tum Ægyptium ustum, tum Melinum; sed hæ priùs nitro usto inspergendæ, & spongia detergendæ. Valet & chalcitis usta. Urenda autem est, donec flammam conceperit. *Ad inveterata ulcera.* In anterioribus tibiarum partibus oborta

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιγ'.

F *Πρὸς δὲ τὰς νομὰς, καὶ τὰ παλαιὰ ἕλκεα, καὶ νεῦρα διατμηθέντα.*

Πρὸς δὲ τὰς νομὰς στυπτηρίη, ἥτε Αἰγυπτίη ὀπτὴ, καὶ ἡ Μηλείη. πρότερον δὲ ἀπονιτρῶσαι ὀπτῷ, καὶ ἀνασπογγίσαι· καὶ ἡ χαλκῖτις στυπτηρίη ὀπτή. ὀπτᾶν δὲ ἕως ἂν φλογοειδὴς γένηται. Τῶν παλαιῶν ἑλκέων τῶν ἐν τοῖσι ἀν-

πικνημίοισι γινομένων. αἱματώδεα δέ τοι γίνεται καὶ μέλανα. Μελιλώτου ἄνθος τρίψας, μέλιτι φυρῶν ἐπιπλάστῳ χρῆσθαι. ἐπὶ νεῦρα δὲ διατμηθέντα, ἐπιδεῖν μυρσίνης ἀγρίης ῥίζας κόψας καὶ διαττήσας, καὶ φυρήσας ἐλαίῳ. καὶ τὴν ποίην τὴν πεντάφυλλον. λευκὴ δέ ἐστι, καὶ χνοώδης, καὶ ὑψηλοτέρα ἀπὸ τῆς γῆς, ἢ τὸ μέλαν πεντάφυλλον. ταύτην τρίψας ἐν ἐλαίῳ ἐπιδεῖν, ἀπολύειν δὲ, τριταῖον.

A (sunt autem cruenta & nigra) meliloti flos tritus, & melle subactus ex usu, ex cataplasmate imponitur. Myrti agrestis radices contusæ, & cribro trajectæ, oleoque subactæ deligantur. Quinquefolium quoque herba (quæ alba, & lanuginosa est, altius quoque à terra attollitur quàm quinquefolium nigrum) oleo subactum deligatur, & post triduum ablegatur.

B

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιδ'.

Τὰ μαλθακώδεα φάρμακα.

Μαλθακώδεα, τοῖσι δὲ χρὴ τοῖσι φαρμάκοισι χρῆσθαι, ἐν χειμῶνι μᾶλλον, ἢ ἐν θέρει. Φάρμακα μαλθακώδεα, ἃ καὶ πρὸς οὐλὰς καλὰς ποιέει. Σκίλλης τὸ εἴσω, τὸ μυξῶδες, τρίψας, ἢ πεύκην σὺν συείῳ στέατι νέῳ, ὀλίγον ἔλαιον, καὶ ῥητίνης ὀλίγον, καὶ ψιμμυθίου, καὶ στέαρ χηνὸς, καὶ συὸς νέον, καὶ σκίλλην, καὶ ἔλαιον ὀλίγον. κηρὸς ὡς λευκότατος, στέαρ πρόσφατον καθαρὸν, ἢ σκίλλαν καὶ ἔλαιον λευκὸν, ῥητίνης ὀλίγον. κηρὸν, στέαρ συὸς παλαιὸν καὶ νέον, καὶ ἔλαιον, καὶ ἰὸς, καὶ σκίλλα, καὶ ῥητίνη. ἔστω δὲ δύο μοῖραι τοῦ παλαιοῦ στέατος πρὸς τὸ νέον. τῶν δὲ ἄλλων ὁκόσον δοκέῃ καιρὸς εἶναι. στέαρ συντήξας πρόσφατον, ἀποχέας εἰς ἕτερον χυτρίδιον. καὶ τῆς μολυβδαίνης τρίψας, ὡς λειότατον διαττήσας, συμμίξας ἕψειν, καὶ κυκᾶν τὸ πρῶτον. ἕψειν δὲ, ἕως ἂν ἐπισταχθὲν ἐπὶ γῆς πήγνυται. ἔπειτα καθελὼν, ἀποχέαι τὸ ἄλλο, πλὴν τῆς λίθου τῆς ὑποστάσης. καὶ ἐμβάλλειν ῥητίνην καὶ ἀνακινέειν. καὶ κέδρινον ἔλαιον ὀλίγον ξυμμίξας τὸ ἀφῃρημένον. πᾶσι χρὴ τοῖσι μαλθακοῖσιν ὅκου ἂν ῥητίνην ξυμμιγνύῃς, ἐπειδὰν ἀφέλῃς ἀπὸ τοῦ πυρὸς τὸ φάρμακον, ἐς θερμὸν ἔτι ἐὸν καθεὶς τὴν ῥητίνην κυκᾶν. Ἕτερον. στέαρ συὸς παλαιὸν, καὶ κηρὸς, καὶ ἔλαιον. τὰ δὲ ξηρὰ ἰχθυήματα τοῦ λωτοῦ λιβανωτὸς, μολύβδαινα, ἤγουν τοῦ μὲν μοῖρα, καὶ τῆς δὲ μοῖρα, καὶ τοῦ ἰχθυήματος μοῖρα. ἔστω δὲ τοῦ παλαιοῦ στέατος, δύο μοῖραι. κηροῦ δὲ μία, καὶ νέου στέατος μία. Ἕτερον. ἢ στέαρ μόνον παλαιὸν ὕειον. σὺν τῷ δὲ στέαρ αἰγὸς πρόσφατον. ὡς ἥκιστα ξὺν τῷ ὑμένι κατακαθήρας μικρὰ, τρίψας ἢ κατακόψας λεῖα, ἔλαιον παραχέειν, καὶ παραπάσσειν τὸν μόλυβδον, ξὺν τῇ σποδῷ, καὶ λωτοῦ ἰχθυημάτων τὸ ἥμισυ. Ἕτερον. στέαρ αἰγὸς, σποδὸς, χαλκῖτις κυανέη, ἔλαιον.

CAPUT XIV.

Medicamenta emollientia.

Emollientia medicamenta, quibus hyeme potiùs quàm æstate utendum est. *Emollientia medicamenta quæ ad decoras cicatrices faciunt.* Scillæ partem interiorem mucosam terito, aut piceam cum suillo adipe recenti, paucum oleum, & resinæ ac cærusæ exiguum; tum adipem anserinum ac suillum recentem, & scillam, & olei exiguum. Cera quàm albissima, adeps C recens purgatus. Aut scilla, oleum album, resinæ modicum. Cera, adeps suillus vetus ac recens, oleum ærugo, scilla, & resina. Veteris autem adipis duæ sint partes ad recentem; cæterorum verò quantum opportunum esse videbitur. Adeps recens liquatus in alteram ollam transfunditur, & plumbagine quamlævissimè trita & cribrata, immixta coquitur, & primùm agitatur. At eousque coquendum dum instillatum in terram concrescat, dein igne sublatum reliquum transfunditur, præter lapideum illud sedimentum, tum resina immittitur & agitatur, paucaque adjecta cedria, quod D ablatum fuit, permiscetur. Porro omnibus emollientibus, quibus resinam admisces, sublato ab igne medicamenro, & adhuc calido, resina immiscenda & adigenda. *Aliud.* Adeps suillus vetus & novus, cera & oleum. Arida verò loti ramenta, thus, plumbago, ut sit thuris pars una plumbaginis, & lori ramentorum tantundem. Sint autem adipis veteris partes duæ, ceræ una, adipis recentis tantundem. *Aliud.* Aut adeps suillus solus, cum eo adeps caprinus recens, qui repurgatus quàm minimùm membranularum habeat. Quibus parum tritis, & bene con- E tusis oleum affunditur, & plumbum cum spodio inspergitur, itemque loti ramentum pars dimidia. *Aliud.* Adeps caprinus, spodium, chalcitis, cyaneus lapis, oleum.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιε'.

Περὶ φαρμάκων τῶν εἰς τὴν περικαύστων θεραπείαν ἐπιτηδείων.

Περὶ περικαύστων. Ἕψειν χρὴ πρίνου ῥίζας ἁπαλὰς, ὧν εἰ ὁ φλοιός ἐστι παχύτατος καὶ χλωρότατος, κατατεμὼν μικρὰ, οἶνον λευκὸν ἐπιχέας, μαλθακῷ πυρὶ καθεψεῖν, ἕως ἂν δοκέῃ καλῶς ἔχειν τὸ πάχος, ὡς ὑπαλείπτεον, καὶ ἐν ὕδατι τὸν αὐτὸν τρόπον. Ἕτερον μὴ δάκνον. ὕος στέαρ μόνον παλαιὸν ὑπαλείφειν, τήξας αὐτὸ ἄνωθεν διὰ τῆς σκίλλης, τὴν ῥίζαν διαιρῶν, καὶ προσθεὶς καταδεῖν. τῇ δὲ ἑξῆς ἐπαιονᾶν τήξας στέαρ τε ὕος παλαιὸν, καὶ κηρὸν, καὶ ἔλαιον συμμίξας, καὶ λιβανωτὸν,

CAPUT XV.

De idoneis ambustorum curationi medicamentis.

De ambustis. Ilicis radices tenellæ inco- F quendæ; quarum cortex si maximè crassus & maximè viridis sit in tenues partes concisus, vino albo affuso, lento igne decoquitur, dum idoneam crassitudinem habuerit, ut illini possit. Potest ex aqua eodem modo coqui. *Aliud minimè mordax.* Adipem suillam veterem liquefactam illinito; supernè verò scillæ radicem dissectam imponito, ac deligato. Postridie verò locus foveatur, adipe suillo vetere liquato, cerâ & oleo admixtis, thure etiam

A loti ramentis & minio. Hoc ubi illeveris, ari folia in vino ac oleo decocta imponito, ac deligato. *Aliud.* Postquam adipe suillo vetusto inunxeris, asphodeli radices in vino tritas & lævigatas superillinito. *Aliud.* Adipem suillum vetustum, liquato cum resina & bitumine misceto, hæcque linteolo excepta & igne calefacta imponito ac deligato. Quum in dorso ex plagis, aut alia ex causa ulcus subortum fuerit, scillam coctam tritam, & ex linteolo illitam devincire oportet, deinde verò caprinum adipem ac suillum recentem, spodium, oleum ac thus inungere. B

καὶ λωτοῦ ἰχθυήματα, καὶ μίλτον τούτῳ ὑπαλείψας. δρυὸς φύλλα ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἑψήσας, περιθεὶς καταδεῖν. Ἕτερον, ἐπὴν τῷ συείῳ στέατι ὑπαλείψῃς τῷ παλαιῷ, καταλείφειν ἀσφοδέλου ῥίζας ἐν οἴνῳ τρίψας καὶ λειώσας. Ἕτερον. τήξας στέαρ συὸς παλαιὸν, συμμίξοις ῥητίνῃ καὶ ἀσφάλτῳ, καὶ αὐτὸ ἐπαλείψας ἐς ὀθόνιον, θερμήνας πρὸς πῦρ, ἐπιθεὶς ἐπιδεῖν. ὅταν ἐν τῷ νώτῳ ὑπὸ πληγέων, ἢ ἄλλως ἕλκος γένηται, τῇ σκίλλῃ διεφθῷ τρίψας καὶ ἐπ᾽ ὀθόνιον ἀλείψας ἐπιδεῖν. ὕστερον δὲ στέαρ αἰγὸς, καὶ συὸς νέον, καὶ σποδὸν, καὶ ἔλαιον, καὶ λιβανωτὸν ἐπαλείφειν.

CAPUT XVI.

De topicis medicamentis ad tumorum pedum ac aliarum partium curationem spectantibus.

QVi tumores in pedibus sponte & non sponte oboriuntur, ubi neque ipsi tumores, neque inflammatio cataplasmatis sedantur, tum si quis spongias aut lanas, aut quid aliud super sanam partem deliget, posteà suâ C sponte intumescant & inflammentur, in his sanguinis per venas influxus in causa est, si cui non contusio causa sit. Eademque ratio est si quid tale quavis alia corporis parte accidat. Verùm sanguinem mittere oportet potissimùm quidem ex venis influxum facientibus si conspicuæ fuerint; alioqui tumores altioribus & crebrioribus vulnusculis pertundendi; atque ità agendum est, quodcunque aliud pertundas, idque quamacutissimis & tenuissimis ferramentis. Quum sanguinem detrahis specillo, ne vehementer D comprimas, ne contusio accedat, tum aceto perfundito, nec sanguinis grumum in cutis hiatibus remanere sinito, illitoque medicamento enæmo, lanas succidas, carminatas, molles, vino ac oleo resperſas alligato. Locus autem scarificatus ita collocetur, ut sanguis sursum refluat, non deorsum defluat, neque ullo modo madefacito. Paucum cibi assumat æger, & aquam bibat. Ubi verò solueris, si fissuras repereris inflammatas, cataplasma ex vitice ac lini semine imponito. Si verò ulceratæ fuerint E fissuræ, aut confractæ, pro occasione, ut res postulat, cætera curanda.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιϛʹ.

Περὶ τοπικῶν φαρμάκων τῶν πρὸς τὴν οἰδημάτων ἐν τοῖς ποσί τε καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις μέρεσι γινομένων θεραπείαν καθηκόντων.

ΟἸδήματα ἐν τοῖσι ποσὶ γινόμενα, αὐτόματα καὶ μὴ αὐτόματα, οὐδὲν ὑπὸ τῶν καταπλασμάτων καθιστάμενα, τά τε οἰδήματα, καὶ ἡ φλεγμασίη· καὶ ἢν σπόγγους ἐπιδέῃ τις ἢ εἴρια, ἤ τι ἄλλο ἐπὶ τὸ ὑγιὲς, ἔπειτα ἀνοιδίσκηται αὐτόματον καὶ ἀναφλεγμαίνῃ, κατὰ φλέβας ἐπίρροος αἴτιόν ἐστιν αἵματος, ᾧτινι μὴ φλάσμα αἴτιόν ἐστι, καὶ ἤν που ἄλλοθι τοῦ σώματος τοιοῦτόν τι γίνηται, ὁ αὐτὸς λόγος. ἀλλὰ τοῦ αἵματος χρὴ ἀφιέναι, μάλιστα μὲν κατὰ φλέβας τὰς ἐπιρρεούσας, ἢν καταφανέες ἔωσιν. ἢν δὲ μὴ, καταχρούειν τὰ οἰδήματα βαθύτερα καὶ πυκνότερα· καὶ ἄλλο πᾶν ὅ, τι ἂν καταχρούῃς, οὕτω χρὴ ποιεῖν. καὶ ὡς ὀξυτάτοισι σιδηρείοισι καὶ λεπτοτάτοισι. καὶ ὅταν ἀφαιρῇς τὸ αἷμα τῇ μήλῃ, μὴ κάρτα πιέζειν, ὡς μὴ φλάσις προσγίνηται. ὄξει δὲ καταντλίζειν, καὶ θρόμβον αἵματος ἐν τοῖσι χάσμασι μὴ ἐᾷν ἐγκαταλείπεσθαι, καταχρίσας τῷ ἐναίμῳ φαρμάκῳ, εἴρια οἰσυποῦντα, κατεξασμένα, μαλθακὰ, ἐπιδῆσαι, ῥανὰς οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ, καὶ ἐχέτω τὸ χωρίον ὅκως ἀνάρροος εἴη τοῦ αἵματος, καὶ μὴ κατάρροος· καὶ μὴ τεγγέτω ὅλως, καὶ ὀλιγοσιτεέτω, καὶ πινέτω ὕδωρ. ἢν δὲ ἀπολύων εὑρίσκῃς τὰ χάσματα φλεγμαίνοντα, καταπλάσσειν τῷ ἐκ τοῦ ἄγνου καὶ λίνου καρποῦ καταπλάσματι. ἢν δὲ ἑλκωθῇ τὰ χάσματα καὶ συρραγῇ, πρόσχημα ὡρέων, ἔπειτα προσφέρων ὃ ἂν δέῃ, τὰ λοιπὰ ἰητρεύειν.

CAPUT XVII.

De varicis curatione; & sanguinis profluentis eruptionem sistendi ratione.

AT ubi varix exteriori tibiæ parti inest, aut conspicuus, aut in carne existit, nigrique anterior tibiæ pars, & sanguinis detractionem F expetere videatur, ista scapello nullo modo pertundi debent. Plerumque enim ex incisuris ob influxum ex varice magna ulcera procreantur. Verùm varix ipse variis locis, prout opportunum videbitur, compungendus est. Cæterùm secta vena, ubi sanguinem detraxeris, fasciamque solveris, neque sanguis sistitur, contrariam in partem ut sanguinis fluxus fiat, seu brachium, seu crus collocetur veluti retracto sanguine, eoque statu plus, minusue temporis

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιζʹ.

Περὶ τῆς τοῦ κιρσοῦ θεραπείας. καὶ τῆς τοῦ αἵματος ἐπιρρέοντος τοῦ ἱστάναι ἐπίρρυσιν μεθόδου.

ὍΚου δὲ κιρσὸς ἔνεστιν ἐπ᾽ ἀντικνημίῳ, ἢ περιφανὴς, ἢ κατὰ τῆς σαρκὸς καὶ ἔστι μέλαν τὸ ἀντικνήμιον, καὶ δοκέῃ δεῖσθαι αἵματος ἀπ᾽ αὐτοῦ ἀπορρυέντος, οὐ χρὴ τὰ τοιαῦτα καταχρούειν οὐδαμῶς, ὡς γὰρ ἐπιτοπολὺ ἕλκεα μεγάλα γίνεται ἐκ τῶν χασμάτων διὰ τοῦ κιρσοῦ τῆς ἐπιρροίης. ἀλλὰ χρὴ αὐτὸν τὸν κιρσὸν ἀποκεντέειν ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, ὅπῃ ἂν δοκέῃ καιρὸς εἶναι. Ὅταν δὲ φλέβα τάμῃς, ἐπειδὰν τοῦ αἵματος ἀφῇς καὶ λύσῃς τὴν ταινίην, καὶ μὴ ἵστηται, τἀναντία ὅκως ἂν ὁ ῥοῦς γίνηται, καὶ αἵματος ἐχέτω, ἤντε χεὶρ, ἤντε σκέλος ᾖ, ὡσεὶ χέοντος τοῦ αἵματος ὀπίσω. καὶ οὕτως ὑπομείνας χρόνον πλείω ἢ ἐλάσσω

κατακείμενος. ἔπειτα ἐπιδῆσαι αὐτὸν οὕτως ἔχοντα, μὴ ἐνεόντος τινὸς θρόμβου ἐν τῇ τομῇ· ἔπειτα σπλήνιον διπλόον προσθεὶς, τέγξας οἴνῳ καὶ ἄνωθεν εἴριον ἐλαιώσας καθαρόν. κ᾽ ἢν γὰρ ἐπίῤῥευσις τοῦ αἵματος ἐῇ βιαίη, σχέσις τοῦ ἐπιῤῥέοντος. κ᾽ ἢν θρόμβου ἐπὶ τῇ τομῇ γινομένου, οὕτω φλεγμήνῃ, διαπυΐσκεται· ἠρεισηκότα δὲ χρὴ πλέον ἢ ἔλαττον, καὶ πεπωκότα φλεβοτομέειν, καὶ ὑποτεθερμασμένον, καὶ ἡμέρης θερμοτέρης ἢ ψυχροτέρης.

A decumbens perseveret, deinde ita jacens deligetur, dum ne quis sanguinis grumus in sectione relictus sit. Tum demùm splenium duplex vino madens, & super ipsum lana munda oleo imbuta apponatur. Fluentis nanque sanguinis quamvis vehemens eruptio sistitur. At si grumus in fissura moratus inflammetur, suppuratur. Liberalius autem aut parcius pranso & poto vena secanda, & leviter concalefacto, calidiore potiùs die, quàm frigidiore.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιη΄.

Κατὰ τὸν ἑλκέων καιρὸν τὴν τῶν σικυῶν προσβαλλομένων μέθοδον διδάσκει.

B Σικύην δὲ προσβάλλοντα χρὴ, ἢν ἐπιῤῥέῃ τὸ αἷμα, ἀφῃρημένης τῆς σικύης, κ᾽ ἢν πολὺ ῥέῃ, ἢ ἰχὼρ ῥέῃ αὖθις ταχέως πρὶν ἢ πληρωθῇ, αὖθις προσβάλλειν, ἐπεξέλκειν τὸ λειπόμενον. ἢν δὲ μὴ, θρόμβοι ἐνεχόμενοι ἐν τοῖσι χάσμασιν, ἔπειτα ἀναφλεγμήναντα ἕλκεα γίνεται ἐξ αὐτῶν. ὀξῆς δὲ χρὴ πάντα τὰ τοιαῦτα κατονίζειν, καὶ ὕστερον μὴ τέγγειν, μὴ δὲ κατακέεσθαι ἐπὶ τὰ χάσματα· τὸ δὲ ἔναιμον τινὶ φαρμάκων καταχρίσαι τὰ χάσματα. καὶ ὅταν κάτωθεν τοῦ γόνατος δέῃ, προσβάλλων ἢ πρὸς τὸ γόνυ, ἑστηκότι ὀρθῷ, ἢν δύνηται ἑστάναι.

CAPUT XVIII.

Per ulcerum occasionem cucurbitularum affigendarum rationem docet.

Cucurbitulam autem admovere oportet si profluat sanguis, aut tenuis & serosus humor, oportet cisò priusquàm impleatur, rursus imponere, & quod reliquum est extrahere. Alioqui sanguinis grumi in ipsis cutis incisuris inhærent, indeque posteà ulceribus inflammatio oboritur. Ejusmodi autem omnia aceto elui debent, & posteà non madefieri, atque in fissuras ægrum decumbere cavendum est; sed aliquo enæmo medicamento incisuræ illinendæ sunt. Quumque sub genu, vel ad genu cucurbicula admovenda fuerit, ea homini erecto ac stanti, si stare possit, admoveatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΡΙΓΓΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ.

HIPPOCRATIS DE FISTULIS LIBER.

Η ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Τὰς συρίγγας, καὶ τὰς τούτων αἰτίας, καὶ τὰ συμπτώματα, καὶ τὴν τοῦ ἀρχοῦ φλεγμονὴν, καὶ πρόπτωσιν, καὶ στραγγουρίαν, καὶ τὴν ἰχῶρος ῥοήν. καὶ τὰς τῶν τούτων διαθέσεων θεραπείας τὸ βιβλίον περιλαμβάνει.

ARGVMENTVM LIBRI.

Ani fistulas, earumque causas, symptomata, recti intestini inflammationem, ac prolapsum, stranguriam, sanieique fluorem, eorumque affectuum curationes libellus complectitur.

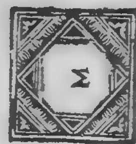
CAPUT I.

Fistularum causæ, contusiones, tubercula, remigatio, equitatio, collectus, suppuratus, ac putrescens juxta sedem sanguis.

FIstulæ quidem tum à contusionibus, tum à tuberculis ortum habent. Nascuntur autem & ex remigatione, & equitatione, coacervato in naribus prope sedem sanguine. Putrescens enim serpendo quæ mollia sunt depascitur, quum nimirùm anus humidus sit, & caro mollis, in qua pabulatur dum turberculum rumpatur, infraque ad rectum intestinum computrescat. Quod quum acciderit, oritur fistula, sanies, ichorve manat, indeque stercus & flatus, teterque fœtor copiosè effluit. Ex contusionibus nascitur fistula, ubi ex ictu, aut

A ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ α΄.

Αἱ τῶν συρίγγων αἰτίαι τὰ φλάσματα, καὶ τὰ φύματα, καὶ ἡ ἐρεσία, καὶ ἱππασία, καὶ τὸ ἀθροισθὲν πλησίον τῆς ἕδρας καὶ ἐμπύον καὶ σηπόμενον αἷμα.

ΣΥΡΙΓΓΕΣ γίνονται μὲν ἀπὸ φλασμάτων καὶ φυμάτων. γίνονται δὲ καὶ ὑπὸ ἐρησίης, καὶ ἱππασίης, ὅταν ἀθροισθῇ ἐν τοῖσι γλουτοῖσιν αἷμα πλησίον τῆς ἕδρης. σηπόμενον γὰρ νέμεται εἰς τὰ μαλθακά. ἅτε ὑγροῦ ἐόντος τοῦ τε ἀρχοῦ, καὶ τῆς σαρκὸς μαλθακῆς ἐν ᾗ νέμεται, ἔστ' ἂν τὸ φῦμα ῥήξῃ. καὶ κάτω ἐς τὸν ἀρχὸν διασήψῃ. ἐπὴν δὲ τοῦτο γένηται, συριγγοῦται καὶ ἰχωρέει καὶ κόπρος ῥέει δι' ἑωυτῆς, καὶ φῦσα, καὶ βδελυγμίη πολλή. ἀπὸ μὲν οὖν τῶν φλασμάτων γίνεται, ὁκόταν, τι τῶν περὶ τὸν ἀρχὸν χωρίων φλασθῇ ὑπὸ πληγῆς, ἢ ὑπὸ

πτώματος, ἢ ὑπὸ τρώματος, ἢ ἱππασίης, ἢ ἐρεσίης, ἢ ὅσα τοιουτότροπά ἐστι. ξυνίσταται γὰρ αἷμα, σηπόμενον δὲ ἐκπυΐσκεται. ὑπὸ δὲ τοῦ ἐκπυϊσκομένου πάντα ἅπερ ἐπὶ τῶν φυμάτων εἴρηται.

A casu, vel vulnere, vel equitatione, aut remigatione, aut hujusmodi rebus pars aliqua circa anum colliditur, contunditurque. Collectus enim sanguis & putrescens suppurat, & ex suppuratione quæ de tuberculis dicta sunt contingunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ β'.

Ἡ τοῦ φύματος πλησίον τῆς ἕδρας φυομένου χειρουργία, καθ' ἣν ὠμὸν τὸ φῦμα ὡς τάχιστα τάμνεσθαι βούλεται Ἱπποκράτης πρὶν ἢ διαπυῆσαι, καὶ μὲν ἡ πρώτη τῆς φύματος γενέσεως θεραπεία. B

Πρῶτον μὲν οὖν, ὅταν τι τοιοῦτον αἴσθῃ φυόμενον φῦμα, τάμνειν ὡς τάχιστα ὠμὸν, πρὶν ἢ διαπυῆσαι ἐς τὸν ἀρχόν. ἢν δὲ νοσέοντα ἤδη τῇ σύριγγι παραλάβῃς, λαβὼν σκορόδου φύσιγγα νεαρὴν, ἀνακλίνας τὸν ἄνθρωπον ὕπτιον, τὰ σκέλεα διαγαγὼν, τὸ μὲν ἔνθα, τὸ δὲ ἔνθα, τὴν φύσιγγα καθιέναι ἐς ἂν προσκόψῃ, μετρῆσαί τε τὸ βάθος τῆς σύριγγος τῇ φύσιγγι, καὶ σεσέλιος δὲ ῥίζαν κόψας ὡς λεπτοτάτην, ὕδωρ ἐπιχέας, βρέχειν τέσσαρας ἡμέρας. καὶ προνηστεύσας πινέτω, μέλιτι παραμίσγων τὸ ὕδωρ, κατὰ τρεῖς κυάθους. ἐν τούτῳ κάθαιρε καὶ τὰς ἀσκαρίδας. ὁκόσοι δ' ἂν καταλειφθῶσιν ἀθεράπευτοι, ἀποθνήσκουσιν. Ἔπειτα ὀθόνιον βύσσινον τιθυμάλλου ὀπὸν τοῦ μεγάλου δεύσας, καταπάσσων ἄνθεος χαλκοῦ, ὀπτὸν τετριμμένον. στροβίλην ποιήσας ἴσην τῇ σύριγγι τὸ μῆκος. ῥάμμα διεὶς δι' ἄκρας τῆς στροβίλης, καὶ αὖθις διὰ τῆς φύσιγγος ὕπτιον κατακλίνας τὸν ἄνθρωπον, κατοπτῆρι κατιδὼν τὸ διαβεβρωμένον τοῦ ἀρχοῦ, ταύτῃ τὴν φύσιγγα διεῖναι. καὶ ὁκόταν προσκόψῃ ἐς τὸν ἀρχὸν, ἐπιλαμβανόμενος ἕλκειν, ἄχρις οὗ ἡ στροβίλη διωθῇ, καὶ ἰσωθῇ τῷ τε ἄνω, καὶ τῷ κάτω. ἐπὴν δὲ ἰσωθῇ, βάλανον ἐνθεὶς κερατίνην ἐς τὸν ἀρχὸν, γῇ διακεχρίσας σμηκτρίδι τὸν ἀρχὸν, ἐᾶν. ἐπὴν δὲ ἀποπατέῃ, ἐξαιρέειν, καὶ αὖθις προσθεῖναι, ἕως ἂν πεμπταίη γένηται. ἕκτῃ δὲ ἡμέρῃ ἐξαιρέειν, ἕλκων τὴν στροβίλην ἔξω τῆς σαρκός. καὶ τρίψας στυπτηρίην μετὰ ταῦτα, καὶ πλήσας τὴν βάλανον, καὶ ἐς τὸν ἀρχὸν ἐμβαλὼν, ἐᾶν ἄχρις οὗ ἡ στυπτηρίη ὑγρὴ γένηται. τὸν δὲ ἀρχὸν σμύρνῃ ἀλείφειν, ἄχρις οὗ ἂν δοκέῃ ξυμπεφωνηκέναι.

CAPUT II.

Tuberculi prope sedem nascentis Chirurgia, quâ vult Hippocrates ante suppurationem crudum tuberculum quamcelerrimè secari, & hæc prima fistulæ tuberculi sobolis curatio.

PRimum igitur quum hujusmodi tuberculum suboriri senseris, antequàm ad rectum intestinum suppuratio perveniat, crudum quamcelerrimè secare oportet, ne in fistulam abeat. Quod si jam fistula laborantem curandum susceperis, allii scapum recentem accipias, ægrotum hominem supinum decumbere facias, crura huc unum, illuc alterum diducas, quoad quid renitens offendat intromittas, eoque scapo fistulæ altitudinem metiaris. C Tum seselis radice quàm tenuissimè contrita quatuor diebus aqua affusa macerata, admixto melle aquam ad tres cyathos jejuno propinato, eoque tempore ascaridas purgato. Qui verò sine curatione relinquuntur, intereunt. Post hæc byssinum linteolum magni tithymali succo imbutum, torrefacto, tritoque æris flore conspersum in penicillum fistulæ longitudini æqualem effor mes, filo per penicilli summitatem trajecto hominem supinum collocato, quumque quod in ano perrosum est, catoptere perspexeris hac physinga demittito, D atque ubi in anum demissus fuerit prehensum trahito, quousque penicillum impulsum superiori, ac inferiori parti adæquatum fuerit. Quomodo impulso glans cornea in anum terrâ detersoria (qualis erat cimolia) priùs illitum inditur, atque ibi finitur, quumque desidendi cupiditas fuerit, extrahitur, rursusque immittitur quousque quintus venerit dies. Sexto verò die eximitur, penicillo è carne foràs educto, posteaque glandem alumine trito impletam in anum immissam, ibi dum alumen liquescat, sinito. Podex autem E quoad convenire videatur, myrrha illinito.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ γ'.

Δευτέρα τῶν συρίγγων κατ' ὠμολίνου γινομένη θεραπεία, μακρὰ μὲν, ἀνώδυνος δὲ, καὶ τὸ τῶν χειρουργημάτων ἀκινδυνότατον.

Ἑτέρη θεραπείη. ὠμόλινον λαβὼν ὡς λεπτότατον, συμβάλλειν ὅσον σπιθαμιαῖον πενταπλοῦν, καὶ ξυμπεριλαβεῖν ἱππείην τρίχα. ἔπειτα ποιησάμενος μήλην κασσιτερίνην, ἐπ' ἄκρου τετρημένην, διείρας ἐς τὴν μήλην τὴν ἀρχὴν τοῦ ὠμολίνου συμβεβλημένου, καθιέναι τὴν μήλην ἐς τὴν σύριγγα, καὶ ἅμα τῆς ἀριστερῆς χειρὸς τὸν δάκτυλον τὸν λιχανὸν καθιέναι ἐς τὴν ἕδρην. ἐπὴν δὲ ψαύσῃ ἡ μήλη τοῦ δακτύλου, ἄγειν ἔξω τῷ δακτύλῳ, ἀποκάμψας τῆς μήλης τὸ ἄκρον, καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐν τῇ μήλῃ. καὶ

CAPUT III.

Secunda fistularum per lini obligationem curatio, longa quidem sed doloris expers, & operationum securissima.

F ALia curatio. Linum crudum quamtenuissimum quintuplex palmi longitudine in unum complicatur, simulque equina seta circumvolvitur. Tum stanneum specillum in extremo perforatum paratur, ac in id specillum lini crudi complicati caput inseritur, specillumque in fistulam demittitur, simulque sinistræ manus index in sedem inditur. Atque ubi specillum digitum contigerit, illud digito foras educitur curvato priùs specilli extremo, atque tum lini caput per specillum trajectum, tum specillum retrorsum extrahitur. Lini verò

crudi capita bis, terve connectuntur, residuumque lini priùs intortum in nodum alligatur. Posteà ægrotum ad suas res obeundas abire conceditur. At quanto putrescente & exesa fistula linum laxatur, tanto illud singulis diebus intendere, ac intorquere semper oportet. Si verò linum crudum putrescere videatur antequam fistulam exederit, alterum linum crudum seta adjunctum trajiciatur, connectaturque. Ob id enim seta lino crudo adjicitur, quia non putrescit. Quum autem fistula computruit, spongiam mollem concidere oportet, eamque quàm tenuissimam imponere; deinde florem æris ustum copiosum in fistulam per soccillum injicere; Spongiam verò melle illinere, exceptamque medio vel indice digito sinistræ manus introrsum intrudere, additaque alterâ spongiâ, eodem modo obligare oportet quo in hæmorrhoidibus; eoque modo postridie obligatione soluta fistulam aquâ calidâ perluere, eamque per spongiam sinistræ manus digito perpurgare tentandum, rursusque injecto æris flore obligatio iteranda, idque per septem dies faciendum. In his enim potissimùm fistulæ tunica consumitur, in reliquo dum sanescat hoc modo obligare; hac enim ratione fistula per spongiam coacta & expansa neque rursum concidit, neque pars una sui curabitur. Altera verò rursus implebitur; sed ipsa universa consanescet. In hac autem curatione copiosa aqua calida fovere juvat, & inediam imperare.

A τὴν μὲν μήλην παντελῶς ἐξαιρέειν, τοῦ δὲ ὠμολίνου τὰς ἀρχὰς ἅψασθαι δὶς ἢ τρίς. καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ ὠμολίνου ἐπιστρέψας, ἐπιδῆσαι πρὸς τὸ ἅμμα, ἔπειτα κελεύειν ἀπιόντα, διαπρήσσεσθαι τὰ ἑωυτοῦ. ἄλλη θεραπεία. ὁκόσον δὲ σηπομένης τῆς σύριγγος χαλᾶται τοῦ ὠμολίνου, τοῦτο ἐπιτείνειν καὶ ἐπιστρέφειν αἰεὶ καθ' ἑκάστην ἡμέρην. ἢν δέ σοι τὸ ὠμόλινον διασαπῇ πρόσθεν, ἢ τὴν σύριγγα διαβρωθῆναι, πρὸς τὴν τρίχα προσάψας ἕτερον ὠμόλινον διεῖναι καὶ ἅψασθαι. ἡ γὰρ θρὶξ διὰ τοῦτο παραβάλλεται τῷ ὠμολίνῳ, ὅτι ἄσηπτός ἐστιν. ἐπὴν B δὲ διασαπῇ ἡ σύριγξ, σχίσαντα χρὴ, σπόγγον μαλακὸν ὡς λεπτότατον προσθέντα. ἔπειτα ἐς μὲν τὴν σύριγγα, ἄνθος χαλκοῦ ὀπτὸν συχνὸν τῇ μήλῃ ἐνθεῖναι. τὸν δὲ σπόγγον ἀλεῖψαι μέλιτι. καὶ ὑποβαλὼν μέσῳ τῷ λιχανῷ δακτύλῳ τῆς ἀριστερῆς χειρὸς, ὦσαι πρόσω, καὶ προσθεὶς ἕτερον σπόγγον, ἀναδῆσαι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ καὶ ἐπὶ τῇσιν αἱμοῤῥοΐσιν, τῇ δὲ αὔριον ἀπολύσας, προσκλύσαι ὕδατι θερμῷ, καὶ σπόγγῳ τῷ δακτύλῳ τῆς ἀριστερῆς χειρὸς πειρᾶν διακαθαίρειν τὴν σύριγγα, καὶ αὖθις πάλιν τὸ ἄνθος ἐπιδῆσαι. ταῦτα ποιέειν ἑπτὰ ἡμέρας, ἐν ταύτῃσι γὰρ μάλιστα ὁ χιτὼν τῆς σύριγγος C σήπεται. τὸ δὲ λοιπὸν ἐς ὃ ἂν ὑγιανθῇ τουτέῳ ἐπιδεῖν κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν τρόπον, ὑπὸ τοῦ σπόγγου διαναγκαζομένη καὶ ἀναπτυσσομένη ἡ σύριγξ, οὔτε πάλιν ξυμπέσοι ἂν, οὔτε τὸ μὲν αὐτῆς ὑγιανθείη ἂν, τὸ δὲ πάλιν ξυμπληρωθείη. ἀλλ' ἐν ἑωυτῇ πᾶσα ὑγιὴς ἔσται. ἐν τῇ θεραπείῃ δὲ προσαιονᾷν ὕδατι πολλῷ θερμῷ, καὶ λιμοκτονέειν.

CAPUT IV.

Fistulæ simplicis & superficiariæ quæ nec perforata, nec pervia est, nec rectum intestinum perrumpit, curatio quæ per excisionem peragitur.

SI verò fistula minimè exesa fuerit, demisso in eam specillo quousque pervenerit, incidenda est, æris flore inspergenda, & per dies quinque sinenda. Tum aqua calida affundenda, & farina aqua subacta superponenda, betarumque folia alliganda. Atque ubi flos æris exciderit, purumque fistulæ ulcus fuerit, eadem quæ priùs curatio tibi molienda est. Si verò in loco sit fistula quæ ferrum & alia ferre nequeat, imò etiamsi profunda fuerit, flore æris, myrrha, nitro ex urina dilutis colluitur, & in fistulæ osculum plumbea glans immittitur, ut ne coalescat. Abluere autem fistulam convenit pennâ vesicæ alligatâ, & in fistula demisâ, ut per hanc infusum transmittatur, verùm non nisi sectione factâ, sanus invadit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δʹ.

D Ἡ τρίτη τῆς σύριγγος ἁπλῆς καὶ ἐπιπολαίου τῆς μήτε διατετρημμένης, μήτε διαβατοῦ μήτε τὸν ἀρχὸν ῥηγνύσης θεραπεία ἡ κατ' ἐκκοπὴν χειρουργουμένη.

Ἢν δὲ μὴ διαβεβρώκῃ ἡ σύριγξ, προμηλώσας μήλῃ, τέμνε ἕως ἂν δίχθῃ, καὶ ἐπίπασσε ἄνθος χαλκοῦ, καὶ ἐᾶν ἐπὶ πέντε ἡμέρας. καταχέε δὲ ὕδωρ θερμὸν, καὶ ἐπλύω ὕδατι φυρῶν, ἄλφιτον κατάπασσε, καὶ φύλλα τεύτλων ἐπίδει. ἐπὴν δὲ ἐκπέσῃ τὸ ἄνθος τοῦ χαλκοῦ, καὶ καθαρὸν ᾖ τὸ ἕλκος E τῆς σύριγγος, ἰῶ ὥσπερ τὴν ἔμπροσθεν. ἢν δὲ ἐν χωρίῳ ᾖ, ὃ μὴ οἷόν τε, βαθείη δὲ καὶ σύριγξ, ἄνθει χαλκοῦ καὶ σμύρνῃ, καὶ λίτρῳ οὔρῳ διεὶς, κλύζειν, καὶ ἐς τὴν σύριγγος μολύβδιον ἐντιθέναι, ὅπως μὴ ξυμφύηται. κλύζειν δὲ πτεροῦ, σύριγγα προσδήσας πρὸς κύστιν, καὶ καθεὶς ἐς τὴν σύριγγα, πρὸς τοῦτο διάγων κλύζων. ὑγιὴς δὲ οὐ γίνεται, ἢν μὴ τμηθῇ.

CAPUT V.

Quæ hæmorroidibus morbis ac fistulis symptomata superveniunt ani, phlegmone, dolor, febris, tenesmus, ani procidentia, stranguria, & eorum causa & curatio.

SI rectum intestinum obsideat inflammatio, dolor prehendat ac febris, & ad alvum exonerandam crebrò desideat, nihilque dejiciat, & à pituita videatur anus procidere, interdum etiam urinæ stillicidium opprimat, qui morbus

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ εʹ.

F Τὰ τοῖς αἱμοῤῥοΐσι νοσήμασι, τε καὶ τῇ σύριγξι συμπτώματα ἐπιγινόμενα ἡ τοῦ ἀρχοῦ φλεγμονὴ, καὶ ἡ ὀδύνη, καὶ πυρετὸς, καὶ τεινεσμὸς, καὶ ἡ ἔκπτωσις, στραγγουρία, καὶ αἱ τούτων αἰτίαι καὶ ἡ θεραπεία.

Ἢν ὁ ἀρχὸς φλεγμήνῃ, καὶ ὀδύνην ἔχῃ καὶ πυρετὸς, καὶ ἐς ἄφοδον θαμινὰ καθίζῃ, καὶ μηδὲν ὑποχωρέῃ, καὶ ὑπὸ τοῦ φλέγματος δοκέῃ ἐξιέναι ἡ ἕδρη, καὶ ἐνίοτε στραγγουρίη ἐπιλαμβάνῃ, τοῦτο τὸ νόσημα γίνεται, ὅταν φλέγμα

ἐς τὸν ἀρχὸν καταστηρίξῃ ἐκ τοῦ σώματος. ξυμφέρει δὲ τὰ θερμά, δύναται γὰρ τάδε προσφερόμενα λεπτύνειν καὶ ἐκτήκειν τὸ φλέγμα, καὶ ἅμα τῷ δριμεῖ τὸ ἁλμυρὸν ὀξυδατοῦν. ὥστε μὴ εἶναι τὸ καῦμα, μηδὲ δῆξιν τινὰ ἐν τῷ ἐντέρῳ, θεραπεύειν οὖν χρὴ ὧδε. καθίζειν ἐς ὕδωρ θερμόν. καὶ τρίψαντα τοῦ κόκκου τοῦ κνιδίου ἑξήκοντα κόκκους, διεῖναι ἐκ οἴνου κοτύλῃ, καὶ ἐλαίου ἡμικοτυλίῳ χλιήνας, κλύσαι. ἄγει δὲ ταῦτα φλέγμα καὶ κόπρον. ὅταν δὲ μὴ ἐν τῷ ὕδατι καθίζῃ, ᾠὰ ἑψήσας ἐν οἴνῳ μέλανι εὐώδει, προστιθέναι πρὸς τὴν ἕδρην. ὑποπετάσας τι κάτωθεν θερμόν, ἢ κύστιν ὕδατος θερμοῦ πλήσας, ἢ λίνου σπέρμα πεφωσμένα ἀλέσας, τρίψας, καὶ μίξας ἴσον ἄλητον ἐν οἴνῳ μέλανι καὶ εὐώδει, καὶ ἐλαίῳ, καταπλάσσειν ὡς θερμότατα, ἢ κριθὰς μίξας, ἢ στυπτηρίην αἰγυπτίην τετριμμένην, ἔπειτα πλάσαι βάλανον μακρήν, καὶ χλιαίνων πρὸς πυρός, καταπλάσσειν τε καὶ πυρίην, καὶ τοῖσι δακτύλοισι περιπλάσσειν. ἔπειτα ἀκροχλίηρον ποιέων, ἐντιθέναι ἐς τὴν ἕδρην. τὰ ἔξωθεν δὲ κηρωτῇ περιαλεῖψαι, καὶ καταπλάσσειν σκορόδοισιν ἑφθοῖσιν, ἐν οἴνῳ μέλανι κεκρημένῳ. ἐπὴν δὲ ἐξαιρέῃς ἐς ὕδωρ θερμὸν ἐφίζειν, καὶ συμμίξας χυλὸν στρύχνου, καὶ χηνὸς, καὶ ὑὸς στέαρ, καὶ χρυσόκολλαν, καὶ ῥητίνην, καὶ κηρὸν λευκόν. ἔπειτα διατήξας ἐν τῷ αὐτῷ, καὶ ξυμμίξας, τούτοισιν ἐγχρίειν, καὶ ἕως ἂν φλεγμαίνῃ, καταπλάσσειν τοῖσι σκορόδοισι θερμοῖσι, καὶ ἢν μὲν πρὸς ταῦτα ἀπαλλάσσηται τῆς ὀδύνης, ἀρκείτω· ἢν δὲ μή, πίσαι τὸ μηκώνιον τὸ λευκόν· ἢν δὲ μή, ἄλλο ὅ,τι φλέγμα καθαίρει, διαιτᾶν δὲ, ἕως ἂν φλεγμαίνῃ ῥοφήμασι κούφοισιν.

A oritur quum pituita ex corpore in rectum intestinum incubuerit. Conferunt autem calida. Hæc enim adhibita pituitam extenuare, & eliquare valent, simulque acrimonia sua salsam pituitam aquosam ita reddere, ut neque ardor, neque morsus aliquis in intestino moretur. Curare igitur sic oportet. Ægrum in aquam calidam desidere decet, & grani cnidii sexaginta grana trita in vini hemina, & olei hemina dimidia diluere, tepefacere, ac infundere. Hæc & pituitam & stercus educunt. Ubi verò in aqua B calida non desidet, ova vino nigro odorato incocta sedi admoventur, internè substrato calido aliquo, vel vesica aqua calida referta, aut lini semine tosto trito, & in tenuissimum pulverem redacto, ex cataplasmate quam calidissimè imposito. Aut ex hordeo alumini Ægyptio contrito, mixtò glans oblonga conficitur, eoque ex igne tepido cataplasmate aut fœtu adhibito, digitis glans efformatur, deinde omnino tepida in sedem immittitur. Exterioribus partibus ce- C ratum oblinitur, & alia vino nigro dilato incocta ex cataplasmate admoventur. Hoc verò sublato, æger in aqua calida desidere permittatur, admixtoque solani succo, anserino adipe & suillo, chrysocolla, resina & cera alba, his deinde simul liquatis, & inter se mixtis illinitur, & quoad inflammatio perseveraverit, cataplasma ex aliis coctis admovetur. Equidem si his remediis dolore solvatur, satis est. Sin minus meconium album potui exhibeatur, aut quid aliud quod pituitam purget; & quandiu inflammatio duraverit, levioribus eduliis utatur.

D

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζ'.

Ἡ τῆς στραγγουρίας τῇ τοῦ ἀρχοῦ κατὰ συμπάθειαν ἐπιγινομένης θεραπεία.

Ἢ δὲ στραγγουρίη, ἐπιπίπτει ἐκ τῶνδε, θερμαινομένη ἡ κύστις ἐκ τοῦ ἀρχοῦ, προσάγεται τῇ θερμότητι φλέγμα. ὑπὸ δὲ τοῦ φλέγματος, στραγγουρίη γίνεται. ἢν μὲν οὖν ἅμα τῇ νούσῳ παύηται. φιλέει γὰρ ὡς τὰ πολλὰ οὕτως γίνεσθαι, ἢν δὲ μή, δίδου τῶν φαρμάκων τῶν στραγγουρικῶν.

CAPUT VI.

Stranguriæ ani inflammationi per sympathiam supervenientis curatio.

At urinæ stillicidium ex his adoritur. Quum vesica à recto intestino incalescens, calore pituita adducitur; à pituita urinæ stillicidium gignitur. Si autem unà cum morbo se- E detur (quod plerumque fieri solet) satis est. Sin minus, quæ ad urinæ stillicidium faciunt medicamenta exhibentur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ η'.

Περὶ τῆς τοῦ ἀρχοῦ ἐκπτώσεως, καὶ ταύτης αἰτιῶν, καὶ θεραπείας.

Ἢν δὲ ὁ ἀρχὸς ἐκπίπτῃ, ἀνώσας σπόγγῳ μαλθακῷ, καὶ καταχρίσας κοχλίῃ, τὰς χεῖρας δήσας, ἐκκρέμασον ὀλίγον χρόνον, καὶ εἴσεισιν. ἢν δὲ μᾶλλον ἐκπέσῃ καὶ μὴ μένῃ ἔνδον, διαζώσας ἐν τῇσι λαγόσι, καὶ ὑφεὶς ὄπισθεν ταινίην, ὤσας ἔσω τὸν ἀρχὸν, προσθεῖναι σπόγγον μαλθακὸν, βρέξας ὕδατι θερμῷ, ἐνεψήσας λωτοῦ πρίσματα. καταχέαι δὲ καὶ κατὰ τοῦ ἀρχοῦ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ὕδατος, τὸν δὲ σπόγγον ἐκπιέσαι. ἔπειτα ὑποτείνας τὴν ταινίην διὰ μέσων τῶν σκελέων ἀναδῆσαι περὶ τὸν ὀμφαλόν. ὅταν δὲ θέλῃ ἀφοδεύειν, ἐπὶ σανίσιν ὡς στενοτάτοισιν ἀφοδευέτω. ἢν δὲ παιδίον ᾖ, ἐπὶ γυναικὸς τῶν ποδῶν πρὸς τὰ γούνατα προσκλιθείς. ὅταν δὲ ἀφοδεύῃ, τὰ σκέλεα ἐκτεινάτω. οὕτω γὰρ ἂν

CAPUT VII.

De ani procidentia, ejusque causis, & curatione.

Si verò anus procidat, spongia molli sursùm impellendus, & cochlea illinendus, mani- F bus devinctis homo pauco tempore suspenditur, & intùs reponitur. Quod si ampliùs prolabatur, neque intus maneat, ilibus præcinctis, & submissa retrò fascia, ano intrò propulso, spongia mollis aqua calida, in qua loti ramenta incoxerint, madefacta admovetur, spongiaque expressa eadem aquâ anus perfunditur, tum fascia inter media crura subjecta, ad umbilicum religatur. Ubi vero dejiciendi voluntas fuerit, super quam maximè angustos asseres dejiciat. Sin puer sit, intra mulieris pedes, ad genua reclinatus decidat. Quumque alvus dejicitur, crura distenta habeat. Hoc enim pacto sedes minimum

minimùm prolabitur. At si anus humore madeat, & sanie diffluat, aqua ex myrtho & fæce vini usta eluitur, & adiantum tritum, cribratum inspergitur. Si sanguis profluat, ubi iisdem elutus fuerit, chalcitidis & cupressi, vel cedri, pini, vel terebinthi scobs trita, pari ad chalcitidem portione ammixta inspergitur. Exteriores partes cerato crasso oblinuntur.

A ἐκπίπτοι ἡ ἕδρη. ἢν δ' ὑγραίνηται ὁ ἀρχὸς, καὶ ἰχὼρ ἀποῤῥέῃ, περινίψαι τρυγὶ κεκαυμένῃ, καὶ ὕδατι, ἀπὸ μυρσίνης, καὶ ἀδίαντον ξηρὸν ὡς καὶ κόψας, διασήσας καταπάσσε. ἢν δ' αἱμοῤῥοῇ, περινίψας τοῖσι αὐτοῖσι χαλκῖτιν καὶ πρίσμα κυπαρείσσου, ἢ κέδρου, ἢ πίτυος, ἢ τερμίνθου τρίψας, συμμίξας τῇ χαλκίτιδι ἴσον, καταπλάσσειν. τὰ ἔξωθεν δὲ κηρωτῇ παχείῃ περιαλείφειν.

CAPUT VIII.

Alia prolapsus recti intestini, qua illud contineatur, curatio.

QVum rectum intestinum exciderit, neque suo in loco manere voluerit, laserpitium quam optimum & densissimum tenue derasum ex cataplasmate imponitur, & medicamento sternutatorio naribus admoto, homo commovetur; aut ubi aqua calida ablueris, malicorio & alumine ex vino albo contritis anus perfunditur. Deinde injectis panniculis femora tribus diebus inter se vinciuntur, & inedia imperatur; vinum vero dulce potui exhibetur. Quod si ne sic quidem procedat, minium melle permixtum illinitur.

B

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ η'.

Ἑτέρα τῆς τοῦ ἀρχοῦ ἐκπτώσεως θεραπεία, καθ' ἣν ἐκεῖνος κατέχηται.

Ὁκόταν ἀρχὸς ἐκπίπτῃ, καὶ μὴ θέλῃ κατὰ χώρην μένειν, σίλφιον ὅτι ἄριστον καὶ πυκνότατον, ξύσας λεπτὸν καταπλάσσειν, καὶ τοῦ πταρμικοῦ φαρμάκου πρὸς τὴν ῥῖνα προστιθέναι, καὶ παροξύνειν τὸν ἄνθρωπον, ἢ ὕδατι θερμῷ περικλύσας, σίδια, καὶ στυπτηρίην τρίψας ἐν οἴνῳ λευκῷ, καταχέαι τοῦ ἀρχοῦ. C ἔπειτα ῥάκεα ἐμβάλλειν, καὶ τοὺς μηροὺς ξυνδῆσαι ἡμέρας τρεῖς, καὶ νηστευέτω, οἶνον δὲ πινέτω γλυκύν. ἢν δὲ μηδὲ οὕτω διαχωρέῃ, μίλτον μίξας ὁμοῦ μέλιτι διαχριέτω.

CAPUT IX.

Tria cataplasmata quorum quodque ani procidentiæ impositum medetur.

SI rectum intestinum procidat, & sanguis profluat, Ari radicis detractus cortex aqua incoquitur; deinde tritus cum farina mixtus, calidus ex cataplasmate imponitur. Aliud. Vitis agrestis (quam nonnulli psilothrion vocant) radices tenerrimæ concisæ, vino nigro austero meraco incoquuntur, deinde contusæ ex cataplasmate tepidæ imponuntur. Immiscetur autem farina ex vino albo atque oleo tepido subacta. Aliud. Cicutæ semen vino albo odorato affuso tritum, deinde tepidum ex cataplasmate imponitur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ θ'.

Τρία τὰ καταπλάσματα, ὧν τὸ ἕκαστον τῷ ἀρχῷ ἐκπίπτοντι ἐπιτιθέμενον βοηθεῖ.

D Ἀρχὸς ἢν ἐκπίπτῃ καὶ αἱμοῤῥοῇ, ἕκαστον ῥίζης περιελὼν τὸν φλοιὸν, ἑψεῖν ἐν ὕδατι, ἔπειτα τρίβειν ἄλητον ξυμμίσγων, καὶ καταπλάσσειν θερμόν. ἄλλο. τῆς ἀμπέλου τῆς ἀγρίης, ἣν ἔνιοι καλοῦσι ψιλώθριον, ταύτης τὰς ῥίζας τὰς ἁπαλωτάτας περιξέσαντα, ἑψῆσαι ἐν οἴνῳ μέλανι, ἀκρήτῳ, αὐστηρῷ, ἔπειτα τρίψαντα, καταπλάσσειν χλιερόν. ξυμμίσγειν δὲ καὶ ἄλευρα, καὶ φυρᾷν ἐν οἴνῳ λευκῷ, καὶ ἐλαίῳ χλιαρῷ. ἄλλο. κωνείου καρπὸν τρίβοντα, περιστάζειν οἶνον λευκὸν εὐώδεα, ἔπειτα καταπλάσσειν χλιερόν.

E

CAPUT X.

Tria topica proponit quibus ani inflammatio curatur.

QVod si insideat inflammatio, hederæ radix leviter contrita, in aqua cocta cum farina quàm optima ex vino albo subacta, permixtoque his oleo, ex cataplasmate imponitur. Aliud. Mandragoræ radix præcipuè quidem viridis, vel certe arida; viridis quidem elota & concisa vino diluto incoquitur, & ex his cataplasma adhibetur; arida vero trita similiter admovetur. Aliud. Cucumeris maturi pars interior læviter trita ex cataplasmate imponitur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ι'.

Τρία τὰ τοπικὰ προβάλλει, καθ' ἃ ἡ τοῦ ἀρχοῦ φλεγμονὴ θεραπεύεται.

Ἢν δὲ φλεγμαίνῃ, κισσοῦ ῥίζαν ἑψήσας ἐν ὕδατι, τρίψας λεῖον, ἄλευρον ξυμμίσγων ὡς κάλλιστον, ἐν οἴνῳ λευκῷ φυρήσας, καταπλάσσειν, καὶ ἄλειφα πρὸς τούτοις ξυμμίξας. ἄλλο. μανδραγόρου ῥίζαν μάλιστα μὲν χλωρὴν, εἰ δὲ μὴ ξηρήν· τὴν μὲν οὖν χλωρὴν ἀποπλύνοντα καὶ τάμνοντα, F ἑψῆσαι ἐν οἴνῳ κεκρημένῳ, καὶ καταπλάσσειν. τὴν δέ γε ξηρὴν τρίψαντα, καταπλάσσειν ὁμοίως. ἄλλο. σικύου πέπονος τὸ ἔνδον τρίψας λεῖον καταπλάσσειν.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ια'.

Ἡ τῆς ἀρχοῦ ὀδύνης ἄνευ φλεγμονῆς ἐκ τοῦ δριμέος φλέγματος γινομένης θεραπεία.

Ἢν δὲ γίνηται ὀδύνη, καὶ μὴ φλεγμαίνῃ, λίτρον ὀπτήσας ἐρυθρὸν, καὶ τρίψας λεῖον, καὶ στυπτηρίην, καὶ ἅλας φρύξας, καὶ τρίψας λείους, συμμίξαι ἴσον ἑκάστου, εἶτα πίσσῃ συμμίξας ὡς βελτίστῃ ἐς ῥάκος ἐναλείψας, ἐπιθεῖναι, καὶ καταδεῖν. ἄλλο. καππάριος φύλλα χλωρὰ τρίψας ἐς μαρσίππιον ἐμβαλὼν προσκαταδεῖν, καὶ ἐπὴν καίειν δοκέῃς, ἀφαιρέειν καὶ αὖθις προσθεῖναι. ἢν δὲ μὴ ᾖ B φύλλα καππάριος, τὸν φλοιὸν τῆς ῥίζης κόψας, φυρήσας ἐν οἴνῳ μέλανι τὸν αὐτὸν τρόπον καταδεῖν, τοῦτο καὶ πρὸς σπληνὸς ὀδύνην, ἀγαθόν.

CAPUT XI.

Doloris ani citra inflammationem ex acri pituita orti curatio.

At si dolor oriatur ano, nec inflammatio sit, nitrum rubrum ustum & læviter tritum, alumen & sal torrefacta & læviter trita, pari utraque miscentur pondere, deinde pice quam optima commixta, linteo illita imponuntur, ac deligantur. Aliud. Capparis folia viridia trita in sacculum conjecta adalligantur, & ubi urere videbuntur, summoventur, ac rursus apponuntur. Si vero capparis folia non adfuerint, radicis cortex contusus, vino nigro subactus, eodem pacto alligatur, quod etiam ad lienis dolorem valet.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιβ'.

Ἅτινα τὰ φάρμακα πρὸς τὴν ἀρχοῦ φλεγμονὴν, καὶ ἔκπτωσιν, καὶ τὴν τοῦ αἵματος, καὶ ἰχῶρος ῥύσιν, καὶ πρὸς τὸ ὑγροῦ πλῆθος, καὶ τὴν ὀδύνην προσγέγραφε, τὰς τούτων δυνάμεις ἀνοίγει.

Τούτων τῶν καταπλασμάτων, τὰ μὲν ψύχοντα κωλύει ῥέειν, τὰ δὲ μαλθάσσοντα καὶ θερμαίνοντα, C διαχεῖν. τὰ δὲ εἰς ἑωυτὰ ἕλκοντα, ξηραίνειν καὶ ἰσχναίνειν. τοῦτο δὲ τὸ νόσημα γίνεται, ὅταν χολὴ καὶ φλέγμα ἐς τοὺς τόπους καταστηρίξῃ. ἀρχοῦ δὲ φλεγμήναντος διαχρίειν τῷ φαρμάκῳ, ὅπη ἡ ῥητίνη καὶ τὸ ἔλαιον, καὶ ὁ κηρὸς, καὶ ἡ μολύβδαινα, καὶ τὸ στέαρ ὡς θερμότατον, διερρήθησαν, καταπλάττεσθαι.

CAPUT XII.

Quæ medicamenta adversus ani inflammationem, procidentiam, sanguinis & saniei fluxum, humoris copiam & dolorem præscripsit, eorum facultates aperit.

Ex his cataplasmatis quæ refrigerant, fluxum prohibent; quæ vero molliunt & calefaciunt, discutiunt; quæ ad se trahunt, siccant & extenuant. Nascitur autem hic morbus, quum bilis & pituita ad ea loca decubuerint. Anum autem inflammatam inungere oportet medicamento quod resinam, & oleum, & ceram, & plumbaginem, & adipem accipiat. Hac calida liquata cataplasmate imponuntur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΠΕΡΙ ΑΙΜΟΡΡΗΟΙΔΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ.

HIPPOCRATIS
DE HÆMORRHOIDIBUS
LIBER.

Η ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Η τῶν αἱμοῤῥοίδων γένεσις, καὶ διάγνωσις, καὶ θεραπεία τοῖς ποικίλοις τρόποις τελεομένη.

ARGUMENTUM LIBRI.

Ortus hæmorrhoidum, dignotio, & curatio variis modis celebranda.

CAPUT I.

Hæmorroidum ortus, ac dignotio.

HÆmorrhoidum morbus hoc modo nascitur. Quum bilis aut pituita ad recti intestini venas decubuerit, sanguinem his in venis calefacit, calescentes autem venæ sanguinem ex proximis venis trahunt, eoque impletæ interiorem recti intestini partem in tumorem attollunt, venarumque capita supereminent, quæ dum partim à stercore exeunte comprimuntur, partim à sanguine coacervato perrumpuntur, sanguinem ejaculantur, idque potissimùm unà cum stercore, interdum verò absque stercore.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ α'.

Η τῶν αἱμοῤῥοίδων γένεσίς τε καὶ διάγνωσις.

ΑΙμοῤῥοίδων τὸ μὲν νόσημα ὧδε γίνεται. Ἐὰν ἢν χολὴ, ἢ φλέγμα, ἐς τὰς φλέβας τὰς ἐν τῷ ἀρχῷ κατασηρίξῃ, θερμαίνει τὸ αἷμα τὸ ἐν τῇσι φλεβίοισι. Θερμαινόμενα δὲ τὰ φλέβια ἐπισπᾶται ἐκ τῶν ἔγγιστα φλεβίων τὸ αἷμα, καὶ πληρεύμενα ἐξοιδέει τὸ ἐντὸς τοῦ

B

ἀρχοῦ, καὶ ὑπερέχουσιν αἱ κεφαλαὶ τῶν φλεβίων, καὶ ἅμα μὲν ὑπὸ τοῦ κόπρου ἐξιούσης φλώμεναι, ἅμα δὲ ὑπὸ τοῦ αἵματος ἀθροιζομένου βιαζόμεναι, ἐξακοντίζουσιν αἷμα, μάλιστα μὲν ξὺν τῷ ἀποπάτῳ, ἐνίοτε δὲ χωρὶς ἀποπάτου.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ β′.

Πρώτη τῶν αἱμοῤῥοΐδων θεραπεία κατὰ καῦσιν, ἡ τῇ χειρουργίᾳ γινομένη, καὶ τοῖς σιδηρείοις διαφανέσι, καὶ τῇ καθάρσει, καὶ τῇ προσηκούσῃ τοῦ κάμνοντος θέσει, καὶ τοῖς προσθεῖσι σιδηρείοις, καὶ τοῖς μετὰ τὴν καῦσιν τοπικοῖς, καὶ ἐπιδέσμοις τελεομένη.

ΘΕραπεύειν δὲ δεῖ ὧδε. Πρῶτον μὲν ὑπαρχέτω εἰδέναι, ἐν οἵῳ χωρίῳ γίνονται. ἀρχὸν γὰρ, καὶ δαίων, τάμνων, καὶ ἀποτάμνων, καὶ διαῤῥάπτων, καὶ δέων, καὶ ἀποσήπτων, B ταῦτα γὰρ δοκέει δεινότατα εἶναι, οὐδὲν ἂν σίνοιο. παρασκευάσασθαι δὲ κελεύω ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ σιδήρια, σπιθαμιαῖα τὸ μέγεθος, πάχος δὲ, ὡσεὶ μήλης παχείης, ἐξ ἄκρου δὲ κατακάμψαι, καὶ ἐπὶ τῷ ἄκρῳ πλατὺ ἔστω, ὡς ἐπὶ ὀβολοῦ μικροῦ. προκαθήρας δὲ φαρμάκῳ τῇ προτέρῃ, αὐτῇ δὲ ᾗ ἂν ἐπιχειρέῃς καῦσαι, ἀνακλίνας τὸν ἄνθρωπον ὕπτιον, καὶ προσκεφάλαιον ὑπὸ τὴν ὀσφὺν ὑποθεὶς, ἐξαναγκάζειν ὡς μάλιστα τοῖσι δακτύλοισι τὴν ἕδρην ἔξω. ποιέειν δὲ καὶ διαφανέα τὰ σιδήρια, καὶ καίειν ἕως ἂν ἀποξηρανθῇ, καὶ ὅκως μὴ ὑπολείψῃς. καίειν δὲ καὶ μηδεμίην ἐᾶσαι ἄκαυστον τῶν αἱμοῤῥοΐδων, ἀλλὰ πάσας ἀποκαύσεις. C γνώσῃ δὲ οὐ χαλεπῶς τὰς αἱμοῤῥοΐδας· ὑπερέχουσι γὰρ ἐς τὸ ἐντὸς τοῦ ἀρχοῦ, οἷον ῥᾶγες πελιδναὶ, καὶ ἅμα ἐξαναγκαζομένου τοῦ ἀρχοῦ, ἐξακοντίζουσιν αἷμα. κατεχόντων δὲ αὐτὸν ὅταν καίηται, τῆς κεφαλῆς, καὶ τὰς χεῖρας, ὡς μὴ κινέηται, βοάτω καιόμενος. ὁ γὰρ ἀρχὸς μᾶλλον ἐξίσχει, ἐπὴν δὲ καύσῃς, φακοὺς καὶ ὀρόβους ἑψήσας, ἐν ὕδατι τρίψας λείους, κατάπλασσε πέντε ἢ ἓξ ἡμέρας· τῇ δὲ ἑβδόμῃ σπόγγον μαλθακὸν τάμνειν ὡς λεπτότατον. D πλάτος δὲ εἶναι τοῦ σπόγγου, ὅσον ἓξ δακτύλων πάντῃ. ἔπειτα ἐπιθεῖναι ἐπὶ τὸν σπόγγον ὀθόνιον ἴσον τῷ σπόγγῳ λεπτὸν, καὶ λεῖον, ἀλείψας μέλιτι. ἔπειτα ὑποβαλὼν τῷ δακτύλῳ τῷ λιχανῷ τῆς ἀριστερῆς χειρὸς, μέσον τὸν σπόγγον ὦσαι κάτω τῆς ἕδρης ὡς προσωτάτω. ἔπειτα ἐπὶ τὸν σπόγγον προσθεῖναι εἴριον, ὡς ἂν ἐν τῇ ἕδρῃ ἀτρεμίζῃ. διαζώσας δὲ ἐν τῇσι λαγόσι καὶ ὑφεὶς ταινίην, ἐκ τοῦ ὄπισθεν ἀναλαβὼν ἐκ τῶν σκελέων τὸν ἐπίδεσμον, ἀναδῆσαι ἐς τὸ διάζωσμα παρὰ τὸν ὀμφαλόν. E τὸ δὲ φάρμακον ὃ εἶπον ἐπιδείτω πυκνὴν τὴν σάρκα ποιέειν, καὶ ἰσχυρὴν φῦναι. ταῦτα δὲ δεῖ ἐπιδεῖν, μὴ ἔλασσον ἡμερῶν εἴκοσι· ῥοφέειν δὲ ἅπαξ τῆς ἡμέρης ἀλεύρου, ἢ κέγχρου, ἢ τὸ ἀπὸ τῶν πιτύρων, καὶ πίνειν ὕδωρ. ἢν δὲ ἐσαφοδονίζεται, ὕδατι θερμῷ διανίζειν, λούεσθαι δὲ διὰ τρίτης ἡμέρης.

CAPUT II.

Prima hæmorroidum curatio quæ fit per uſtionem Chirurgicâ operatione, ferramentis candentibus & purgatione decenti laborantis ſitu, ad motis peroticis, & poſt uſtionem topicis & faſciis celebratur.

AT hoc modo curandæ ſunt Hæmorrhoides. Imprimis equidem noſce oportet quo in loco ſint hæmorrhoides. Etenim anum urendo, incidendo, reſecando, conſuendo, aut vinciendo, aut putrefaciendo, etiamſi graviſſima eſſe iſta videantur, nihil læſeris. Ferramenta ſeptem, octove parari jubeo, quæ palmum magnitudine, & craſſum ſpecillum craſſitudine exæquent, extremâ parte recurva, & in ſummo ad oboli parvi formam lata. Exhibito pridie medicamento purgante, eodem quoad uſtionem aggredieris die: homo ſupinus reclinatur, pulvinoque lumbis ſuppoſito, ſedes digitis quammaximè foràs educitur; tum candentibus admotis ferramentis uruntur, quoad reſiccentur, ita ut ne leviter attingas. Vrere verò ita oportet ut hæmorroidum nulla inuſta relinquatur, ſed omnes adurantur. Haſce hæmorroidas nullo negotio cognoſces; quòd interiore ani parte ſupereminent tanquam acini uvæ lividæ, & ſimul atque foras anus cogitur, ſanguinem ejaculantur. Inter urendum autem à quibuſdam caput & manus detineantur, ne moveantur, ſed clamet qui inuritur: Nam anus magis foras egreditur. Peractâ uſtione lentes & ervum in aqua decocta, contuſa, & ad lævorem ſubacta quinque aut ſex diebus in cataplaſmatis formam imponantur. Septimo die ſpongia mollis quamtenuiſſimè concidenda, quæ omni ex parte ſex digitorum latitudinem æquet. Tum linteum ſuprà ſpongiam ſpongiæ æqualem tenue ac læve melle illitum ſuperimponatur. Deinde ſubdito ſiniſtræ manus indice digito, media ſpongia deorſum quampenitiſſimè in ſedem propellatur; poſtea ſupra ſpongiam lana apponatur, ut in ſede immota permaneat. Cingulo verò per ilia ducto faſcia ſubmittitur, exceptumque à poſteriore parte per crura vinculum ad cingulum deligatur. Tum medicamentum quod dixi, carnem denſam facere, ac calidum producere, alligatur: Quæ non minore quàm viginti dierum ſpatio devincire oportet; Semel autem die aſſumenda ſorbitio eſt ex farina, aut ex milio, aut furfuribus facta, & aqua potui exhibenda. Si ad alvum exonerandam deſideat, aqua calida proluere oportet. Tertia verò quâque die lavari convenit.

F

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ γ′.

Δευτέρα θεραπευτικὴ τῶν αἱμοῤῥοΐδων μέθοδος, ἡ κατὰ τὴν τομὴν τελειουμένη.

ΕΤέρα θεραπείη. ἐκβαλὼν τὴν ἕδρην ὡς μάλιστα, καταιονᾷν ὕδατι θερμῷ, ἔπειτα ἀποτάμνειν τῶν αἱμοῤῥοΐδων τὰ ἄκρα. φάρμακον δὲ προκατασκευασθῆναι πρὸς τὴν τομὴν, τόδε. οὐρήσας ἐς χαλκεῖον, ἐπίπασον ἐπὶ τὸ οὖρον, χαλκοῦ ἄνθος ὀπτοῦ, καὶ τετριμμένου

CAPUT III.

Secunda curationis hæmorroidum methodus quæ per exciſionem perficitur.

ALtera curatio. Educta quam maxime ſedes calido perfunditur. Deinde ſummæ hæmorrhoidum partes præciduntur. Hoc verò medicamentum anteà præparatum ad ſectionem habere oportet. Vrina in vas æneum immiſſa, flos æris uſtus optimè lævigatus inſper-

gitur; tum vase agitato maceratur, & in sole siccatur; siccatum eraditur, teritur, & levigatur, ano admovetur, splenia oleo imbuta apponuntur, spongiaque superimposita deligatur.

A λείου, ἔπειτα διεὶς, καὶ κινήσας τὸ χαλκεῖον, ξήρανον ἐν τῷ ἡλίῳ· ὅταν δὲ ξηρὸν γένηται, συνξύσας, τρίψον λεῖον, καὶ προσθεὶς τῷ δακτύλῳ, καὶ σπληνία ἐλαιώσας προστιθεὶς, καὶ σπόγγον ἐπάνω ἐπιδεῖν.

CAPUT IV.

Tertia hæmorrhoidis tuberosæ, aut condulomatis curatio per extirpationem digito, aut cathæretico vel per excisionem, aut ustionem facienda.

ALter curationis modus. Venæ sanguinem fundenti & extuberanti veluti fici fructus adnascitur, etsi extuberatio foras valde prominet, & circumcirca operculum carnosum adhærescit. Homine igitur flexis genibus super duas clunes collocato, anum inspice. Invenies nanque loca inter nates medias circa sedem tumefacta, sanguinemque ex interioribus partibus procedere. Si ergo condyloma molle fit, & sub tegumento cedat, ipsum digito auferendum est. Neque enim majore negotio id fiet, quàm si dum pellis oviculæ detrahitur, digitum inter pellem & carnem medium adigas. Atque hæc interloquendum, simulque non advertente ægro, peragenda sunt. Sublato condylomate, sanguinis cursum ex tota detractione promanare necesse est; qui vino austero in quo Gallæ maceratæ fuerint, citò perluendus est. Venaque sanguiflua unà cum condylomate evanescet & operculum in pristinum statum restituetur. Quoque vetustior morbus est, eo facilior curatio futura. At si altior fuerit condylosis per catopterem inspicere oportet, neque à catoptere decipi. Apertus enim condylosin explanat; contractus rursum rectè demonstrat. Auferre autem oportet veratro nigro in anum sublito; tum tertio die vinum austerum subluere. At verò ubi condylosin detraxeris, si sanguis non effluat, mirandum non est. Neque enim si in articulis manus aut crura secueris, sanguis profluet. At si supra aut infra articulos sectionem feceris, cavas & sanguifluas venas comperies, quas perarduum est promptè sistere. Sic etiam si hæmorrhoidem in sede supra quidem aut infra condylomatis detractionem secueris, sanguis profluet; sin verò ipsam condylosin in ipsa connexione detraxeris, minimè fluet. Si igitur ita quidem ad pristinum statum reducatur, bene se res habet; sin minùs, ustio adhibenda, ea cautione, ut ne ferro attingatur: sed prope admotis ferramentis exsiccetur, & flos æris ex urina admoveatur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δ'.

Τρίτη τῆς αἱματίτιδος κονδυλώδεος, ἢ τοῦ κονδυλώματος θεραπεία ἢ κατὰ τὴν ἀπορρίζωσιν τῷ δακτύλῳ, ἢ καθαίρεσιν, ἢ τὴν ἐκτομὴν, ἢ καῦσιν, χειρουργουμένη.

B

ΕΤερος τρόπος. προσφύεται πρὸς τῇ αἱματίτιδι τῇ κονδυλώδει, οἷον συκαμίνου καρπὸς, καὶ εἰ μὴ ἔξω σφόδρα ᾖ ἡ κονδύλωσις, περιπέφυκεν αὐτῇ καλυπτὴρ ὁ τῆς σαρκός· καθίσας οὖν τὸν ἄνθρωπον ὀκλὰξ ἐπὶ ὅλμοιν δύο, σκέπτου. εὑρήσεις γὰρ πεφυσημένα τὰ μεσηγὺ τῶν γλουτῶν παρὰ τὴν ἕδρην, τὸ δὲ αἷμα ἐκχωρέειν ἔνδοθεν. ἢν γοῦν ἐνδιδοῖ ὑπὸ τῷ καλυπτῆρι, ἢ τὸ κονδύλωμα
C τῷ δακτύλῳ ἀφελεῖν. οὐδὲν γὰρ χαλεπώτερον, ἤπερ τοῦ προβάτου δειρομένου τὸν δάκτυλον μεταξὺ τοῦ δέρματος καὶ τῆς σαρκὸς παρείρειν. καὶ ταῦτα διαλεγόμενος, ἅμα λάνθανε ποιέων. ἐπὴν δὲ ἀφέλῃς τὸ κονδύλωμα, ἀνάγκη ῥέεσθαι δρόμους αἵματος ἀπὸ πάσης τῆς ἀφαιρέσιος. τάχα χρὴ ἀποπλῦναι οἴνῳ αὐστηρῷ κηκίδας ἐναποβρέξας. καὶ ἥτε αἱματῖτις οἰχήσεται σὺν τῷ κονδυλώματι. καὶ τὸ κάλυμμα καταστήσεται, καὶ ὅσῳ ἂν παλαιότερον ᾖ, ῥηϊδίως ἔσται ἡ ἴησις. ἢν δὲ ἀνώτερος ᾖ ἡ κονδύλωσις, τῷ
D κατοπτῆρι σκέπτεσθαι, καὶ μὴ ἐξαπατᾶσθαι ὑπὸ τοῦ κατοπτῆρος· διοιγνύμενος γὰρ ὁμαλύνει τὴν κονδύλωσιν. ξυναγόμενος δὲ πάλιν, δείκνυσιν ὀρθῶς· ἀφαιρέειν δὲ χρὴ ἐλλεβόρῳ μέλανι ὑπαλείφοντα τὸν δάκτυλον, ἔπειτα τριταίῳ οἴνῳ κλύζειν αὐστηρῷ. τὸ δὲ αἷμα ὅταν ἀφέλῃς τὴν κονδύλωσιν, ὅτι οὐ ῥέει μὴ θαυμάζειν. οὐδὲ γὰρ ἢν ἐν τοῖσιν ἄρθροισι διατάμῃς τὰς χεῖρας ἢ τὰ σκέλεα, οὐ ῥυήσεται αἷμα. ἢν δὴ ἄνωθεν, ἢ κάτωθεν τάμῃς τῶν ἄρθρων, εὑρήσεις κοίλας φλέβας καὶ αἱμόῤῥους, καὶ χαλεπῶς ἂν ἴσχοις εὐπόρως. οὕτω καὶ τὴν ἐν τῇ
E ἕδρῃ αἱμοῤῥοΐδα, ἢν μὲν ἄνωθεν, ἢ κάτωθεν τάμῃς τῆς ἀφαιρέσιος τοῦ κονδυλώματος, αἷμα ῥυήσεται. ἢν δὲ αὐτὴν ἀφέλῃς τὴν κονδύλωσιν ἐν τῇ προσφύσει, οὐ ῥυήσεται· ἢν μὲν οὖν οὕτω καθίσταται, καλῶς ἂν ἔχοι. ἢν δὲ μὴ, καῦσαι, φυλασσόμενος, ὡς μὴ ἅψῃ τῷ σιδήρῳ, ἀλλ' ἐγγὺς προσφέρων τὰ σιδήρια ἀποξηραίνειν, καὶ προστιθέναι τὸ τοῦ χαλκοῦ ἄνθος τὸ ἐν τῷ οὔρῳ.

CAPUT V.

Quarta curatio hæmorrhoidum per ustionem cauterio faciendam peragitur.

ALter modus curationis hæmorrhoidum. Æream cauterii fistulam parare oportet in modum parvæ arundinis vallatoriæ (phragmiten vocant) & in ipsam ferramentum decenter adaptatum accommodare, deinde inditâ in anum fistulâ candens ferramentum immittere,

F

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ε'.

Ἡ τετάρτη τῶν αἱμοῤῥοΐδων ἴασις κατὰ τὴν καῦσιν τὴν διὰ καυτῆρος γινομένην τελεῖται.

ΕΤερος τρόπος ἰήσιος αἱμοῤῥοΐδων. καυτῆρα χρὴ ποιήσασθαι, οἷον καλαμίσκον φραγμίτην. σιδήριον δὲ ἐναρμόσαι καλῶς ἁρμόζον· ἔπειτα τὸν αὐλίσκον ἐνθεὶς ἐς τὴν ἕδρην διαφανὲς τὸ σιδήριον καθιέναι,

sæpiusque retrahere, ut qui æger calefit, faciliùs calorem toleret, neque ulcus ex calore contrahat, & venulæ exsiccatæ sanescant.

A καὶ πυκνὰ ἐξαιρέειν, ἵνα μᾶλλον ἀνέχηται θερμαινόμενος. καὶ οὔτε ἕλκος ἕξει ἀπὸ τῆς θερμασίης, ὑγιέα τε ξηρανθέντα τὰ φλέβια.

CAPUT VI.

Quinta curatio hæmorrhoidum securior, quæ insperso exsiccantium & astringentium pulvere perficitur.

SI verò neque urere, neque resecare volueris, ubi priùs sedem multa aqua calida foveris, & everteris, tum myrrham probè lævigatam, gallam, & alumen Ægyptium ustum una ac dimidia ac reliqua parte, & melanteriæ tantumdem accipe, hisque siccis utere. Istis autem medicamentis hæmorrois ut corium ustulatum excidet. Hæc facito donec omnes extirpaveris. Idem efficit chalcitidis ustæ dimidium.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛʹ.

Πέμπτη ἴασις τῶν αἱμορῤῥοΐδων ἀσφαλεστέρα ἡ ἐπιπασθέντι τῶν ξηραντικῶν τε καὶ στυπτικῶν φαρμάκων κονιορτῷ τελεῖται.

B ΗΝ δὲ βούλῃ, μήτε καίειν, μήτε ἀποτάμνειν, προκαταιονήσας ὕδατι πολλῷ θερμῷ, καὶ ἐκστρέψας τὴν ἕδρην, σμύρναν τρίψας λείην, καὶ κηκίδα, καὶ στυπτηρίην Αἰγυπτίην κατακαύσας, ἓν καὶ ἥμισυ πρὸς τὰ ἄλλα, καὶ μελαντηρίης ἄλλο τοσοῦτον, τουτέοισι ξηροῖς χρῆσθαι. ἡ δὲ αἱμοῤῥοῒς τουτέοισι τοῖσι φαρμάκοισιν ἀποστήσεται, ὥσπερ σκύτος κατακεκαυμένον. ταῦτα ποιέειν μέχρις ἂν πάσας ἀφανίσῃς, καὶ χαλκίτιδος ἥμισυ κεκαυμένον τὸ αὐτὸ ἀπεργάζεται.

CAPUT VII.

Sexta curatio hæmorrhoidum, quæ fit balano ex medicamentis exsiccandi, detergendi, adstringendi, & absumendi facultatem habentibus, melle cocto exceptis, ad hæmorrhoidas penitiores facto.

AT si balanis sanare volueris, sepiæ testam, molybdænæ tertiam partem, bitumen, florem æris modicum, gallam, æruginem modicam ubi melli cocto miscueris, balanum longiorem formato, ac imponito donec extirpaveris.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζʹ.

C Ἕκτη ἴασις τῶν αἱμορῤῥοΐδων ἡ γινομένη τοῖς βαλάνοις ἐκ τῶν φαρμάκων ξηραντικῶν, ῥυπτικῶν, καὶ στυπτικῶν, καὶ ἀφανιστικῶν τῷ μέλιτι ἑφθῷ ἐξηρημένων πρὸς τὰς αἱμοῤῥοΐδας ἐσωτέρας ποιουμένοις.

ΗΝ δὲ βούλῃ βαλάνοισιν ἰῆσθαι, σηπίης ὄστρακον, μολυβδαίνης τρίτον μέρος, ἄσφαλτον, στυπτηρίην, ἄνθος ὀλίγον, κηκίδα, χαλκοῦ ἰὸν ὀλίγον. τουτέων μέλι ἑφθὸν καταχέας, βάλανον ποιήσας μακροτέρην προστίθει, μέχρις ἂν ἀφανίσῃς.

CAPUT VIII.

Octava ac ultima hæmorrhoidum curatio mulieribus propria.

MVliebrem hæmorrhoidem sic curare oportet. Multa aqua calida sedem foveto; sed in aqua calida odoratorum portio incoquenda, qualis est myrica trita, spuma argenti usta, & galla; quibus contritis vinum album, & oleum, & anserinum adipem affundito, atque omnia simul trita sublinenda dato, quum priùs partem foverit: sedem autem quammaximè foras propulsam fovere oportet.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ηʹ.

D Ὀγδόη καὶ ὑστάτη τῶν αἱμορῤῥοΐδων ἴασις ταῖς γυναιξὶν ἰδία.

ΓΥναικείην αἱμοῤῥοΐδα ὧδε θεραπεύειν. πολλῷ ὕδατι θερμῷ αἰονήσας, συνέψειν δὲ ἐν τῷ θερμῷ τῶν εὐωδέων τρίψας μυρίκην, λιθάργυρον ὀπτὴν, καὶ κηκίδα, οἶνον λευκὸν παράχεε, καὶ ἔλαιον, καὶ χηνὸς στέαρ, τρίψας ὁμοῦ πάντα. διδόναι ὁκόταν αἰονηθῇ, διαχρίσασθαι. αἰονᾷν δὲ καὶ τὴν ἕδρην, ἐξώσας ὡς μάλιστα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΠΕΡΙ ΑΓΜΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ
ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ
ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΡΙΑ.

HIPPOCRATIS
DE FRACTURIS LIBER:
ET GALENI IN EUM
COMMENTARII TRES.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

ΤΟ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΝ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΤΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ.

Τὰ ἐξηρθρημένα καὶ κεκλασμένα τὰ μὲν σὺν τοῖς ἕλκεσι, τὰ δὲ ἄνευ τῶν ἑλκέων μέρη, καὶ τὰς ἐξοχὰς τὰς αὐτῶν παραβάσεις, καὶ τὰς διατάσεις, καὶ διαπλάσεις, καὶ τὰς διαφορὰς ἐπιδέσεις, καὶ θέσεις, καὶ τὰς θεραπείας διδάσκει ὁ Ἱπποκράτης, καὶ ἐξηγεῖται ὁ Γαληνός.

COMMENTARIUS PRIMUS.

ARGUMENTUM LIBRI ET COMMENTARII.

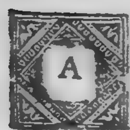
Luxatas & fractas cum ulceribus, & citra ulcera partes, earundemque prominentias & transgressiones, extensiones, conformationes, varias deligationes, posituras & curationes docet Hippocrates, explicat Galenus.

GALENI PRÆFATIO.

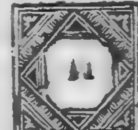
Docet universalia particularibus prius explicanda esse, & explicationibus obscura patefieri, vera demonstrari, falsa refelli, captiosè reprehensa protegi; duplicem tum explanationis, tum obscuri esse differentiam; multa esse auditorum genera; eumque hisce commentariis duntaxat dignum esse, qui mediocri ingenio præditus, anatomes peritus, & in ea exercitatus cubiti, brachii & juncturæ naturam perceperit.

A ### ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Διδάσκει περὶ τῆς τῶν κατὰ μέρος ἐξηγήσεως, τὴν τῶν καθόλου ἐξήγησιν ποιητέον εἶναι· καὶ ταῖς ἐξηγήσεσιν ἀσαφῆ σαφῆ ἐργάζεσθαι, καὶ τὰ ἀλήθεα ἀποδείκνυσθαι, καὶ τὰ ψεύδεα ἐλέγχεσθαι, καὶ τὰ σοφιστικῶς ἐπικαταληφθέντα ἀσφαλίζεσθαι. Τὴν διττὴν εἶναι τῆς ἐξηγήσεώς τε, καὶ τοῦ ἀσαφέος διαφοράν· πάμπολλα εἶναι τῶν ἀκουόντων γένη, καὶ τοῦτον τούτοις ὑπομνήμασι μόνον ἄξιον εἶναι, καὶ ὃς τῇ εὐφυΐᾳ μετρίᾳ κεκοσμημένος, καὶ ὁ τῆς ἀνατομῆς ἔμπειρος, καὶ ἐν ταύτῃ κατεσκημένος, καὶ πήχεός τε καὶ βραχίονος, καὶ τοῦ κατ' ἀγκῶνα φύσιν κατέλαβε.

Nte singularium explanationem, omnem universalium explicationem percepisse præstiterit, quod sit ipsius vis quæcunque in operibus obscura sunt, ea dilucida reddere; quiddam autem eorum quæ

B

ΡΟ τῆς τῶν κατὰ μέρος ἐξηγήσεως, ἄμεινον ἀκηκοέναι καθόλου περὶ πάσης ἐξηγήσεως, ὡς ἔστιν ἡ δύναμις αὐτῆς, ὅσα τῶν ἐν τοῖς συγγράμμασίν ἐστιν ἀσαφῆ, ταῦτ' ἐργάσασθαι σαφῆ· τὸ δὲ ἀποδεῖξαί τι τῶν γεγραμμένων

ὡς ἀληθὲς, ἢ ὡς ψεῦδος ἐλέγξαι, καὶ εἰ κατηγόρησέ τις σοφιστικῶς, ἀπολογήσασθαι, κεχώρισται μὲν ἐξηγήσεως, εἴθισται δὲ γίγνεσθαι πρὸς ἁπάντων, ὡς εἰπεῖν, τῶν γραφόντων ὑπομνήματα· καὶ νὴ Δία οὐδὲν κωλύει, καὶ τούτου μετρίως ἅπτεσθαι τὸν ἐξηγητήν· τὸ δὴ ἀγωνίζεσθαι τελέως ὑπὲρ τῶν τοῦ γράφοντος δογμάτων, ἐκπέπτωκε τὸν ὅρον τῆς ἐξηγήσεως. οὐ πρὸς τοῦτον οὖν τὸν σκοπόν, ἀλλὰ πρὸς τὸν εἰρημένον ἀποβλέπων ἐγώ, προσθήσω ταῖς ὄντως ἐξηγήσεσιν ἑκάστοτε βραχέα, τῆς πίστεως ἕνεκα τῶν εἰρημένων. οὔσης μέντοι καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἐξήγησιν διαφορᾶς διττῆς, ὅτι καὶ τὸ ἀσαφὲς αὐτὸ διττόν ἐστιν, ἄμεινον εἶναί μοι δοκεῖ καὶ περὶ τούτου προειπεῖν, εἰρήσεται δὲ καὶ αὐτὰ ταῦτα διὰ βραχέων, οἷον ἐπιτομή τις, ὧν ἰδίᾳ λέλεκται διὰ μακροτέρων ἐν τῷ περὶ ἐξηγήσεως ὑπομνήματι. δέδεικται γὰρ ἐν ἐκείνῳ, τὸ μὲν ὄντως ἀσαφὲς, αὐτὸ δι' ἑαυτὸ τοιοῦτον ὑπάρχον, τὸ δὲ ἐν αὐτῷ πρότερον τὴν γένεσιν οὐκ ἔχον, ἐπεὶ τῶν ἀκουόντων τοῦ λόγου, διαφοραὶ πάμπολλαι τυγχάνουσιν οὖσαι, κατά τε τὸ προπαιδεύεσθαι, καὶ γεγυμνάσθαι, περὶ λόγους, ἢ παντάπασί γε ἀγυμνάστους ὑπάρχειν, εἶναί τε φύσει, τοὺς μὲν ὀξεῖς τε καὶ συνετοὺς, τοὺς δὲ ἀμβλεῖς, καὶ ἀσυνέτους. Αὐτίκα γοῦν ἐν αὐτῷ τῷ προκειμένῳ βιβλίῳ τῷ περὶ τῶν καταγμάτων, ἔνθα μέν φησιν ὁ Ἱπποκράτης· ῥητέον οὖν ὁκόσας ἂν ἐθέλω τῶν ἁμαρτάδων τῶν ἰητρῶν, τὰς μὲν διδάξαι, τὰς δὲ ἀποδιδάξαι, τὴν ἀσάφειαν ἔχει αὐτὴ δι' ἑαυτὴν ἡ λέξις, οὐ προσδεχομένων ἡμῶν, εἶναί τινας ἁμαρτίας, ἃς διδάξαι χρή, τοιοῦτόν ἐστι κἀκεῖνο· καὶ ἡ ἀνάτασις τοῦ ἄρθρου κέκλασται ἐν τουτέῳ τῷ σχήματι· τὸ γὰρ ἐκτεταμένης τῆς χειρὸς σχῆμα, κεκλασμένον φησὶν ἔχειν τὸ ἄρθρον, τὸ κατ' ἀγκῶνα· δοκεῖ δὲ τοῦτ' ἄτοπον εἶναι, κεκλάσθαι φάναι τὸ εὐθύ. τὸ μέντοι λελεγμένον οὕτως· εἰ τοῦ βραχίονος τὸ γιγγλυμοειδὲς ἐν τῇ τοῦ πήχεος βαθμίδι, ἐν τουτέῳ τῷ σχήματι ἐρεῖδον, ἰθυωρίην ποιέει τοῖσιν ὀστέοισι τοῦ πήχεος, καὶ τοῦ βραχίονος, ὡς ἓν εἴη τὸ πᾶν· εἰ μέν τοί τις ἑώρακεν ὁποῖόν ἐστι τῶν ὀστῶν ἑκάτερον, ὑπὲρ ὧν ὁ λόγος ἐστὶν, οὐδεμίαν ἀσάφειαν ἔχει· τῷ δ' ἀγνοοῦντι τῆς κατ' ἀγκῶνα διαρθρώσεως τὴν φύσιν, ἀσαφὴς εἰκότως ἡ λέξις φαίνεται. δοκεῖ δέ μοι βέλτιον εἶναι, καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ἐξηγεῖσθαι, διά τε τοὺς πλείστους τῶν ἀναγινωσκόντων τὸ βιβλίον, ἀμαθεῖς ἀνατομῆς εἶναι. τὰ μέντοι μηδὲν ἐχόντων τοιοῦτον, παρέρχεσθαι προσήκει, τοσοῦτον προειπόντα περὶ αὐτῶν ἔτι, τοῖς ἀναγνωσομένοις τὸ βιβλίον, ἐάν τινα λέξιν, ὧν ἐξηγησάμην, ἀσαφὲς ἔχειν τι νομίσῃς, ἐπίσκεψαι μὲν πρῶτον, εἰ μὴ τὸ βιβλίον ἡμάρτηταί σου, παραβάλλων τε, καὶ ἀντεξετάζων τοῖς ἀξιοπίστοις ἀντιγράφοις· εἶτ' ἂν ὀρθῶς ἔχειν φαίνηται, δεύτερόν τε, καὶ τρίτον ἀνάγνωθι τὴν αὐτὴν λέξιν, προσέχων ἀκριβῶς αὐτῇ τὸν νοῦν. ἐγὼ γὰρ, ὅταν μὲν παρὼν παρόντι συναναγινώσκω τι βιβλίον, ἀκριβῶς στοχάζεσθαι δύναμαι τοῦ μέτρου τῆς ἐξηγήσεως, ἀποβλέπων ἑκάστοτε πρὸς τὴν τοῦ μανθάνοντος ἕξιν· ὅταν δὲ γράφω πᾶσιν, οὔτε τοῦ ἄριστα παρεσκευασμένου, οὔτε τοῦ χείριστα, στοχάζομαι· τὸ μὲν γὰρ, τοῖς πλείστοις ἀσαφὲς ἔσται, τὸ δὲ, ἀνιᾶται χρονίζοντας ἐν τοῖς σαφέσιν. ἄριστον οὖν ἡγοῦμαι τῶν μέσην ἕξιν ἐχόντων στοχάζεσθαι· τούτου δὲ ἀποτυγχάνων, ἐπὶ τοὺς ἱκανωτέρους ἐκπίπτειν μᾶλλον· οὐδὲ γὰρ ὅλως

γεγόνασι ^ οὐκ

[illegible] lectioni favet ἐκτεταμένης, at multi legunt ἀνάκλασις

A scripta sunt ut verum demonstrare, vel ut falsum refellere, ut si quis captiosè arguerit eum patrocinari, ab explanatione dissidet. Consuevit tamen fieri ab omnibus, vt dixi, commentarios scribentibus. Id certè explanatorem mediocriter attingere nihil prohibet. Sed de authoris decretis planè contendere, id explanationis terminum excedit. Quum itaque non ad hunc, sed ad commemoratum scopum ego inspiciam, ubique his veris explanationibus concisa fidei faciendæ gratia ex his quæ pronuntiata sunt, adjiciam. Verùm quum duplex sit hujus explanationis differentia, quodque idipsum obscurum
B duplex etiam existat, de hoc quoque aliquid præfari præstantius esse mihi videtur. At quæ in commentario de explanatione seorsum productioribus verbis enuntiata sunt, hæc ipsa tanquam epitome quædam perpaucis enuntiabuntur. Illic enim monstratum est aliud quidem revera obscurum esse quod per se tale existit; aliud verò quod in se priùs ortum non habet, idque præcipuè, quum permultæ sint auditorum differentiæ; tum prout priùs sermonibus eruditi sunt & exercitati; vel omnino rudes,
C tum prout natura perspicaces sunt, & prudentes; vel hebetes & imprudentes. Jamprimum ergo hoc in proposito libro, *de fracturis*, immoremur, ubi pronuntiavit Hippocrates; *Dicendum igitur de medicorum erroribus de manus natura, quos tum docere, tum dedocere velim.* Obscuritatem habet per se hic textus, quum minime nos probemus quosdam esse errores, quos docere oporteat. Hujusmodi etiam illud est; *Præterea extentio articuli hoc in habitu curvata est.* Extensi nanque brachii figuram curvatam, in-
D quit, ad cubitum habet articulus; videtur autem & hoc absurdum id curvari dicere quod rectum est. Item illud ab eo ita prolatum; *Nam si ita collocetur imum caput humeri, quod cardinis modo in cubiti sinum incumbit.* Hoc in habitu humeri & cubiti ossibus rectitudinem conciliat, ac si totum unum sit. Sed si quis inspexerit quale sit utrunque ossium de quibus est sermo, nullam habet obscuritatem. At articulationis cubiti naturam ignoranti hæc obscura jure conspicitur oratio. Mihi autem melius esse
E videtur etiam hujusmodi omnia explicare; quod qui librum hunc legunt, eorum plurimi anatomes imperiti sint. Quæ verò nihil quicquam tale continent, ea me prætermittere consentaneum est, tantùm de his etiamnum hunc librum lecturis prolocutum; si aliquam dictionem textuum quos explicaverim, quiddam abditum habere censueris, inspiciendum imprimis tibi esse an liber tuus erroribus scateat cum exemplaribus fide dignis conferendus & examinandus. Tum si rectè habere videatur, eandem dictio-
F nem & secundo & tertio legito, ipsique exploratè mentem adhibe. Ego siquidem quum præsentem cum præsenti lego librum, ad unguem explanationis modum possum conjicere, passim addiscentis ingenium inspiciens. At quum omnibus scribo, neque quid maximè idoneum exigat ingenium conjicio. Nam illud plerisque obscurum erit, hoc iniquo animo ferunt qui in rebus claris immorantur. Optimum igitur censeo quid ingenium mediocre postulet, conjicere; Quod ubi non succedit, magis ad id spectare quod præstantius est. Neque enim omnino

commentarios

commentarios legendos puto, quibus ingenium inferius est mediocri, quibuscum bene agitur, si postquam de doctoribus eadem sæpiùs audierint, aliis atque aliis verbis explanata percipiunt.

Utrum Chirurgica Hippocratis opera de medicatrina, de fracturis, & de articulis separati tres libri sint, vel unicus de medicatrina inscriptus. Græca fracturarum, & luxationum vocabula. Orationum alias brevissimas esse, quæ summatim rem proferunt; alias longissimas quæ plenè rem explicant; alias interjectas plures. Fracturarum definitio, & explicatio. Fracturarum curatio.

HIPPOCRATIS TEXTUS I.

» *Medicum oportet tum luxationum,*
» *tum fracturarum intensiones quàm*
» *rectissimas facere.*

GALENI COMMENTARIUS.

Nonnulli textus etiamsi nihil doceant quod magni sit momenti, eos tamen explanationis particulas esse creditum est; tales sunt qui diversas scripturas notant: hujusmodi quicquam & nunc in proposita oratione existit. *Medicum oportet*, nonnullis quidem scribentibus: Nonnullis verò citra principium (*medicum oportet.*) Id enim profectò etiam consuetum est Atticis, quorum linguam aliquantulum ita usurpat Hippocrates, ut ipsam pristinam esse Atticam quidam profiteantur. At in altero libello quæ de Hippocratis idiomate judicia feramus, ea seorsum declarata sunt. Atque nunc in explanarionis exordio satis est prænuntiasse me hujusmodi omnia prætermissurum quum propositæ tractationis necessariæ non sint partes, & immensam commentariis molem advectura sint: (*Tum luxationum, tum fracturarum extensiones quam rectissimas facere.*) Non solùm prolapsiones, & procidentias vocat ossium è propria sede secessus citra fracturas factos; sed & his nominibus tum luxationes, tum exarticulationes addidit. De fracturis autem id notatu dignum est Hippocratem ut qui ipsas sæpiùs κατάγματα nominat, parciùs verò ἀγμὸς scripsit, eo vocabulo, quod rariùs usurpavit, hujus operis inscriptionem fecisse. Unde nonnulli proferunt hæc opera ab ipso Hippocrate minimè separata fuisse, sed ambo unicum solum conscriptum esse, quum liber de articulis inscriptus huic nobis nunc proposito vicinus adhæreat; posteà præ mole duos in libros à quodam divisum fuisse; atque ubi unum ambo constituerunt, communem etiam titulum ipsis inscriptum esse, de Officina Medici. Atque hujus rei ipsi testimonium ferre malè conantur, asserentes nimirum à prisco viro primo Hippocrate Gnosidici filio unum opus esse de Officina Medici. Non enim certè præsentem parvum libellum ita inscriptum Magnus Hippocrates scripsit, qui maximus inter Græcos & Author & Medicus habitus est. Sed quia de iis quæ in Medici Officina

A ὑπομνήμασιν ἐντυγχάνειν ἀξιῶ, τοὺς κατωτέρους τῆς μέσης ἕξεως, οἷς ἀγαπητόν ἐστι, παρὰ διδασκάλων ἀκούσασι πολλάκις τὰ αὐτὰ, καὶ ἄλλην καὶ ἄλλην λέξιν ἑρμηνευόμενα συνιέναι τῶν λεγομένων.

Πότερον χειρουργικὰ τὰ τοῦ Ἱπποκράτους συγγράμματα τό τε κατ' ἰητρεῖον, καὶ τὸ περὶ ἀγμῶν, καὶ τὸ περὶ ἄρθρων κεχωρισμένα τρία ἢ βιβλία, ἢ μόνον ἓν περὶ τοῦ κατ' ἰητρεῖον ἐπιγεγραμμένον. Τὰ Ἑλληνικὰ τῶν ἀγμῶν τε καὶ ἐκπτώσεων ὀνόματα. B Τῶν λόγων ἐνίους μὲν γίνεσθαι βραχυτάτους τοὺς κατὰ κεφάλαιον πρᾶγμα προφέροντας. ἐνίους δὲ μακροτάτους τοὺς κατὰ διέξοδον ἑρμηνεύοντας, καὶ τὸ πρᾶγμα πεπληρωμένως διασαφηνίζοντας. Ἄλλους δὲ ἐν τῷ μεταξὺ τούτων πλείους. ὁ τῶν καταγμάτων ὅρος, καὶ ἡ ἐξήγησις. ἐν τῇ τῶν καταγμάτων θεραπείᾳ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ α'.

Ἐχρῆν τὸν ἰητρὸν τῶν ἐκπτωσίων τε, καὶ καταγμάτων, ὡς ἰθυτάτας τὰς κατατάσιας ποιέ- C εσθαι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἔνιοι τῶν λόγων εἰ μὴ καὶ πάρεργόν τι διδάσκοιεν, ἀλλὰ μόριά γε τῆς ἐξηγήσεως εἶναι πεπίστευνται· τοιοῦτοί εἰσι, καὶ οἱ τὰς διαφόρους ἐπισημαινόμενοι γραφὰς, ὁποῖόν τι καὶ νῦν ὑπάρχει, περὶ τὴν προκειμένην λέξιν· ἐνίων μὲν γραφόντων, ἐχρῆν τὸν ἰητρὸν, ἐνίων δὲ, χωρὶς τῆς κατ' ἀρχὴν, ἐχρῆν τὸν ἰητρόν· ἔστι γὰρ ἀμέλει καὶ τοῦτο συνήθες τοῖς ἀττικοῖς, ὧν τῇ διαλέκτῳ χρῆται κατά τι, D καὶ ὁ Ἱπποκράτης· ὡς ἀποφήνασθαί τινας αὐτὴν ἀρχαίαν Ἀτθίδα. ἐμοὶ δὲ καθ' ἕτερον ἴδιον γράμμα μικρὸν, ἃ φρονῶ περὶ τῆς Ἱπποκράτους διαλέκτου δεδήλωται, καὶ νῦν ἀρκεῖ προειπεῖν ἐν ἀρχῇ τῆς ἐξηγήσεως, ὡς τὰ τοιαῦτα πάντα παραλείψω, μήτ' ἀναγκαῖα μέρη τῆς προκειμένης πραγματείας ὄντα, μέγεθός τε τοῖς ὑπομνήμασιν ἄμετρον παρέξοντα. τῶν ἐκπτωσίων τε, καὶ καταγμάτων, ὡς ἰθυτάτας τὰς κατατάσιας ποιέεσθαι· οὐκ ἐκπτώσεις μόνον, καὶ ἐκπτώματα καλεῖ τὰς τῶν ὀστῶν ἐκ τῆς ἰδίας χώρας μεταστάσεις, ἄνευ τοῦ καταγῆναι γινομένας, E ἀλλὰ τούτοις τοῖς ὀνόμασι, τάς τε ἐξαρθρήσεις, καὶ τὰ ἐξαρθρήματα προσέθηκε. περὶ δὲ τῶν καταγμάτων, ἄξιον ἐπισημήνασθαι τοσοῦτον, ὡς πλειστάκις ὀνομάζων οὕτως αὐτὰ, σπανιάκις δέ που γράψας, ἀγμὸς, τὴν ἐπιγραφὴν ἐποιήσατο κατὰ τὸ σπάνιον· ὅθεν ἔνιοί φασιν, οὐδὲ διῃρῆσθαι πρὸς Ἱπποκράτους αὐτοῦ τὰ συγγράμματα, γεγράφθαι δὲ ἓν ὅλον ἄμφω, προσκειμένου, τῷ νῦν ἡμῖν προκειμένῳ βιβλίῳ, τοῦ περὶ ἄρθρων ἐπιγεγραμμένου. διαιρεθῆναι δὲ ὕστερον ὑπό τινος, εἰς δύο, διὰ τὸ μέγεθος· F ἡνίκα δὲ ἦν ἓν ἄμφω, κοινὸν καὶ τὸ ἐπίγραμμα αὐτοῖς εἶναι τὴν, κατ' ἰητρεῖον φωνήν. καὶ τούτου δὴ αὐτοῦ πειρῶνται φέρειν μαρτυρίαν κακῶς, ἅτε ἓν εἶναι σύγγραμμα, τὸ κατ' ἰητρεῖον, πάλαιον ἄνδρα λέγοντες, τοῦ Ἱπποκράτους τοῦ Γνωσιδίκου υἱέος· οὐ γὰρ δὴ τὸ νῦν γε οὕτως ἐπιγεγραμμένον βιβλίδιον μικρὸν, ὅπερ ὁ μέγας Ἱπποκράτης ἔγραψεν, ὃς ἔδοξεν ἐν αὐτοῖς ἕλλησιν, ἄριστος ἰατρός τε, καὶ συγγραφεύς. ἀλλ' ἐπεὶ περὶ τῶν κατ' ἰητρεῖον

^ ἀλλὰ

^ παλαιὸν ἄνδρα λέγοντες τοῦ πρώτου τῶν Ἱπποκρατῶν τοῦ Γνωσιδίκου υἱέος

παρατιθεμένων, ἐν τούτοις δύο βιβλίοις ὁ λόγος αὐτῷ γέγονε, διὰ A τοῦτ᾽, ἐπιγεγράφθαι κατ᾽ ἰητρεῖον αὐτά φασι. διὰ ταὐτὸ δὲ τοῦτο, καὶ τὴν τῆς διδασκαλίας τάξιν οὐκ ἀκριβῶς ἔχειν. ἔν τε γὰρ τούτῳ τῷ βιβλίῳ, τῷ περὶ τῶν καταγμάτων, ἐξαρθρημάτων τινῶν μνημονεύειν αὐτὸν, κἂν τῷ μετ᾽ αὐτὸ, περὶ τῶν ἐξαρθρημάτων, ἀναμεμίχθαι τινὰ περὶ καταγμάτων, οὐκ ὀλίγον λόγον. οἷς δὴ οὐ διῃρῆσθαι πρός τινος, ἀλλ᾽ ἐξ ἀρχῆς δύο γεγράφθαι δοκεῖ τὰ βιβλία, κατὰ τὸ πλεῖστον δυναμένου φασίν. οὕτω γὰρ νομίζουσιν αὐτοὶ, τὰς ἐπιγραφὰς αὐτῶν πεποιῆσθαι, κἀντεῦθεν ἀρξάμενοι, μακρὸν ἀποτείνουσι λόγον, ἀποδεικνύντες, τὰ πλεῖστα τῶν βιβλίων αὐτοῦ, κατὰ τοῦτον ἐπιγεγρά- B φθαι τὸν τρόπον. ἐγὼ δὲ εἰ μὲν αὐτὸς Ἱπποκράτης ἔγραψεν, ὑφ᾽ ἓν, ἢ οὐχ ὑφ᾽ ἓν, ἀμφότερα τὰ βιβλία, λέγειν οὐκ ἔχω· δεικνύειν δὲ ἐπαγγέλλομαι, τοῦ λόγου προϊόντος, οἰκειότατα τῆς διδασκαλίας εἶναι, τοῖς τε ἐξαρθρήμασι, περὶ ὧν κατὰ τοῦτο τὸ βιβλίον ἔγραψε, πρὸς τὰ κατάγματα, τοῖς τε κατάγμασιν, ἃ κατὰ τὸ περὶ ἄρθρων ἐδίδαξε, πρὸς τὰ καὶ ἐκεῖ ἐν τῷ συγγράμματι, περὶ ἐξαρθρημάτων εἰρημένα. διὰ τί δὲ, ἐν τῇδε νῦν προκειμένῃ, τῶν ἐκπτωσίων τε, καὶ καταγμάτων εἶπεν, ὑπαλλάξας τὴν τάξιν τοῦ λόγου, δέον εἰπεῖν καταγμάτων τε, καὶ ἐκπτωσίων, ὡς ἂν C περὶ τῶν πρώτων διδάσκων καταγμάτων, ἕνα λόγον ἔχω φάναι τοιόνδε· καὶ γὰρ καὶ Ἱπποκράτει πολλάκις εὑρεῖν ἐστι, καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς παλαιοῖς, ὅσοι δεινότατοι λέγειν, τὸ τοιοῦτον ἑρμηνείας εἶδος. ἴσως μὲν, οὐ τῇ τάξει τῶν διδαχθησομένων ἀλλὰ τῇ τῆς τάξεως ἁρμονίᾳ προσεχόντων τὸν νοῦν· μᾶλλον δὲ, οὐδὲ φροντιζομένων ὅλως ἀκριβοῦς τάξεως, ἐν τοῖς τοιούτοις λόγοις, ὡς ἰθυτάτας τὰς κατατάσιας ποιέεσθαι τῶν κώλων, ἐν οἷς ἐξαρθρήματα γέγονεν, ἢ κατάγματα, τὰς κατατάσιας, ἐν τοῖς ἰθυτάτοις σχήμασιν ἀξιοῖ ποιεῖσθαι· διὰ τί μὲν χρὴ D κατατείνειν αὐτὰ, μὴ προσθεὶς ἐνταῦθα. περὶ δὲ τοῦ σχήματος, ἐν ᾧ προσήκει τοῦτο γίνεσθαι, μακρὸν ἀποτείνας λόγον· ἐξῆν δὲ δήπου αὐτῷ διδάξαντι τὸ ἀληθὲς ἐν τῷ πράγματι, σιωπῆσαι περὶ τῶν ἑτέρως δοξαζόντων. ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐπὶ τοῦδε τοῦ λόγου μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας, ἐγνῶσθαι κάλλιον ἐνίους μὲν αὐτῶν γεγράφθαι διὰ τῶν κεφαλαίων μόνων, οἳ δὴ καὶ βραχύτατοι τῶν λόγων εἰσίν· ἐνίους δὲ, τούτοις ἐναντιωτάτους, κατὰ διέξοδον ἑρμηνεύεσθαι, E χωρὶς μηδενὸς ὅλως παραλειπομένου, τοῦ δυναμένου λεχθῆναι χρησίμως· τοὺς δὲ ἄλλους ἅπαντας ἐν τῷ μεταξὺ τούτων τετάχθαι, τοὺς μὲν ἐν τῷ βραχυτάτῳ, τοὺς δὲ ἐν τῷ μακροτάτῳ προσχωροῦντας, ὥσπερ αὖ πάλιν ἑτέρους, περὶ τὸ μέσον ἐλλείπεσθαι, βραχὺ παραχωροῦντας. ἐφ᾽ ἑκατέροις δεῖν, ἔργον ἐστὶ ἀναγινώσκειν ἕκαστον αὐτῶν, ὡς ἂν ἔχῃ αὐτὸς, ἤτοι προαιρέσεως, ἢ σχολῆς, οὔτε τοῖς διὰ βραχυλογίαν ἀσαφέστερον γράψασιν, οὔτε τοῖς διὰ σαφήνειαν ἐπὶ πλέον ἐκτείνασι, μεμφόμενον· οὐ γὰρ ἐκείνοις χρὴ νομοθετεῖν, καὶ ταῦτα, μηδὲν ὀνήσειν μέλλοντα, F τὸ δὲ ἑαυτῷ πρόσφορον ἕκαστον λαμβάνειν, εἰδότα, τοὺς σκοποὺς τῆς διδασκαλίας, οὐ τοὺς αὐτοὺς ὄντας ἅπασι τοῖς βιβλίοις· αὐτίκα γέ τοι, ὅτι μὲν τὰ δύο, τό, τε περὶ ὅ, τι τῶν καταγμάτων, καὶ τὸ περὶ τῶν ἐξαρθρημάτων, διεξοδικῶς ἑρμηνεύεται· τὸ μοχλικὸν δὲ, τὴν αὐτὴν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενον διδασκαλίαν, ὅσον ἐπὶ τοῖς πράγμασι, διὰ τῶν κεφαλαίων μόνων. ἔστι δὴ, ἡ μὲν κατὰ διέξοδον ἑρμηνεία, πρὸς σαφήνειαν ἐπιτήδειος, ἡ δὲ διὰ τῶν κεφαλαίων, εἰς μνήμην·

fiunt, in his duobus libris ipsi oratio est, propterea narrant inscriptos fuisse de Officina Medici, proindeque etiam doctrinæ ordinem exquisitè non servari. Nam & hoc in libro de fracturis, ipsum quarundam luxationum mentionem fecisse; & in sequenti de articulis luxatis quædam non pauca de fracturis inseruisse. Verùm quibus præstet hosce libros non ab aliquo sejunctos; sed à principio duos scriptos fuisse, ab iis in quibus magis versantur, inscriptum nomen dedisse pronuntiant. Sic enim opinantur ipsi eorum inscriptiones fecisse, indeque auspicati prolixam orationem ducunt, ostendentes plurimos ipsius libros hac ratione inscriptos esse. Equidem an in unum contulerit ipse Hippocrates ambo hæc opera, an non, dicere non habeo. Procedente autem oratione, ostensurum me polliceor fracturas doctrinæ cognatione, luxationibus, de quibus hoc in opere scripsit, esse conjunctissimas; item luxationes fracturis quas in libro de articulis docuit, juxta ea quæ in illo opere de luxationibus dicta sunt. Cur verò in proposito nunc textu, *tum luxationum, tum fracturarum*, protulerit, permutato orationis ordine, cùm scriptis mandare debuerit, *tum fracturarum, tum luxationum*, ut qui primum de fracturis doceat hanc unam rationem proferendam habeo. Etenim tum ab Hippocrate multoties & à cunctis majoribus quicunque eloquentissimi fuerunt talem eloquutionis ideam comparatam fuisse constat. Fortassis igitur non dicendorum ordinem, sed ordinis concentum animadverterunt; imò verò exquisitum ordinem in hujusmodi orationibus prorsùs neglexerunt *Extensiones quamrectissimas facere*. In quibus membra luxata, aut fracta sunt, extensiones quam rectissimo habitu figurari præcipit, sed an ipsa extendi debeant hîc non apposuit. De habitu verò in quo membra collocari deceat dum extensio celebratur, longa oratione pertractat. Licebat igitur ipsi in opere rei veritatem docenti eos qui secùs sentirent, silentio prætermittere. Enimvero non hac in oratione solùm, sed etiam in cæteris omnibus honestius est agnoscere, orationum nonnullas quidem esse quæ summatim res proferunt; atque hæ profectò sunt brevissimæ; nonnullas verò his maximè contrarias, quæ res fusè latéque explicant, nullâ omnino prætermissâ, quæ utiliter enunciari valeat. Cæteras verò ad omnes his interjectas esse; has quidem ad brevissimas, illas longissimis propiùs accedere; quemadmodum rursùs aliàs à medio distare paulùlum secedentes. Utriusque igitur generis singulas pro arbitrio & ocio legere opus est; Eos autem minimè accusare qui ob breviloquentiam obscurius scribunt; neque eos qui perspicuitatis studio productius feruntur. Non enim lex illis imponenda est, quum hæc nullum profectum allatura sint, sed accipere debet unusquisque quod sibi utile sit, intuitus doctrinæ scopos non omnibus libris eosdem esse. Verbi gratia, quòd hi duo libri tum de fracturis, tum de luxationibus copiosè quidem se docturos denuncient, summatim verò *vectiarius*, qui eandem ac cæteri doctrinam complectuntur. Quod ad res spectat idem summatim agit. Est autem oratio copiosa ad perspicuitatem idonea.

Compendiosa verò ad memoriam. Hæc oratio à me semel enunciata tuæ memoriæ perpetuò insideat. Jam vero mihi de rebus quas docet posthac disserenti accuratè mentem adhibe. Ipse namque posteà quærit an sive fractum os componendum, sive luxatum in suam sedem collocandum sit, extendere priùs oporteat. Mihi autem nunc se prodit occasio, ipsi perspicuitatem explanationis scopum habenti, ad quam orationis ordo quamplurimùm confert rerum omnium consentanearum nihil quidem denunciare ipse. Non ordinis duntaxat, verum etiam modi singularum omnium orationum est perspicuitas. Non enim alia de causa explicationem scribimus. In libris igitur de motu musculorum docuimus maximè quidem proprium ipsis esse, prout ad reliquas corporis partes referuntur, maximè vero commune, prout ad sese invicem, in seipsos subsidere exemplo simili lori, chordæ, aut funis. Quemadmodum enim hæc distendimus, ubi utrisque extremorum prehensis in contrarium attrahimus; quibus dimissis ac positis, ipsa contrahuntur: sic etiam musculi in ossa utrisque extremis inserti connexiones quidem suas iis, quæ manibus fiunt, prehensionibus consimiles sortiantur. Ab ipsis autem attracti ad contrarium extremorum medium, quod est universum ipsum corpus extensum, detinent. Quamobrem quum quis eorum omnes fibras transversim intercideriit, partes vulneratæ plurimùm à se invicem diducuntur, illa quidem sursùm ad totum musculi caput, hæc vero deorsùm ad caudam, ubi alteri ossi in membrum inseritur post articulationem. Quum igitur articulatum os citra musculi tensionem è propria sede exciderit, vel illam in partem, ad quam inserta musculi cauda luxationem fecerit; ut qui totus ad eundem concurrat, & ad proprium caput attrahatur pars membri ipsius cui nectitur, simul revellitur, quod caput est ossis, quod in articulationem inseritur, quo contracto, os quoque contrahitur.

A
Præcisarum musculi partium retractio.

B
Ossis caput à musculo contracto altius sublatum.

Hoc autem in affectu accidit caput ossis, quod in articulatione subjectum est, in obsequenti sede sublimiùs collocari. Quare fieri non potest ipsam in propriam sedem restitui, priusquam protenso toto osse, deorsùm tantùm compellatur quantum præter naturam se extulit. Hæc igitur causa datur qua ossa luxata priùs protendenda sunt. Quod autem & contrita ossa protensiones desiderent, inde maximè didiceris. Quemadmodum in luxatis restituendum est quod excidit: sic in fractis quod affectum est, componendum, ita ut contriti membri extrema se tangant. Est enim fractura continuitatis in osse corruptio, quemadmodum ulcus in carne. Utrique autem extremum sanationis est ab initio unitatem reducere. Hoc autem fieri non potest, nisi fracti ossis partes è regione collocentur. Hæc autem operatio conformatio vocatur. Itaque si exilis fractura fuerit, utrinque affecti ossis partium sedem propriam tuebitur; si vero universum os contritum sit, ejus partes inter se mutuo cedere necesse est, has quidem, si ita sors tulerit, in anteriorem,

A οὗτος μὲν ὁ λόγος ἅπαξ εἰρημένος ἐμοὶ, ἀεὶ συμμνημονευέσθω, περὶ δὲ τῶν πραγμάτων, ὧν διδάσκει, τοὐντεῦθεν ἤδη διερχομένῳ μοι πρόσεχε τὸν νοῦν ἀκριβῶς. αὐτὸς μὲν γὰρ ὕστερον ἀπορεῖ, διὰ τίνα χρὴ κατατείνειν πρότερον, εἴτε διαπλάττειν μέλλοις τὸ κατεαγὸς ὀστοῦν εἴτ' ἐμβάλλειν τὸ ἐξηρθρηκός. Ἐμοὶ δὲ νῦν φαίνεται καιρὸς εἰπεῖν, σαφηνείας ἔχοντι σκοπὸν τῆς ἐξηγήσεως, εἰς ἣν, ὅτι μέγιστον ἡ τάξις τοῦ λόγου συντελεῖ, πάντων ὁμολογούντων, οὐδὲν μὲν δεικνύειν αὐτὸς, ὥσπερ οὐδ' ὅτι τοῖς ἐξηγουμένοις ὁποιοῦν ὁ σκοπὸς, οὐ τῆς τάξεως μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ μέτρου B τῶν κατὰ μέρος ἁπάντων λόγων, ἡ σαφήνειά ἐστιν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ δι' ἄλλο τι γράφομεν ἐξήγησιν. ἐπεὶ τοίνυν ἐδιδάξαμεν ἐν τοῖς περὶ μυῶν κινήσεως, ἰδιαίτατον μὲν, ὡς πρὸς τὰ ἄλλα μόρια τοῦ σώματος, κοινότατον δὲ, ὡς πρὸς ἀλλήλους, αὐτοῖς εἶναι τὸ συνιζάνειν εἰς ἑαυτοὺς, ἀνάλογον ἱμᾶσί τε, καὶ χορδαῖς, καὶ σχοινίοις. ὥσπερ γὰρ ταῦτα διατείνομεν, ἐπειδὰν τῶν περάτων ἑκατέρων λαβόμενοι, πρὸς τοὐναντίον ἕλκωμεν, ἐασάντων δὲ, καὶ τεθέντων, αὐτὰ συστέλλεται. οὕτω καὶ οἱ μύες εἰς ὀστοῦν ἐμπεφυκότες ἑκατέρῳ τῷ πέρατι, τὰς μὲν συμφύσεις εἰς αὐτὰς ἀνάλογον C ἔχουσι ταῖς διὰ τῶν χειρῶν γινομέναις λαβαῖς. ἀντισπώμενοι δ' ὑπ' αὐτῶν εἰς τοὐναντίον τὸ μέσον τῶν περάτων, ὅπερ ἐστὶν, ὅλον αὐτὸ τὸ σῶμα τεταμένον ἴσχουσι. καὶ διὰ τοῦτο, ὁπότε τις αὐτῶν ὅλας τὰς ἶνας ἐγκαρσίως διακόψῃ, διΐστανται τὰ μέρη, πλεῖστον ἀπ' ἀλλήλων ἑλκόμενα, τὸ μὲν ἄνω, πρὸς τὴν τοῦ μυὸς ὅλην κεφαλὴν, τὸ δὲ κάτω, πρὸς τὴν τελευτὴν, ἔνθα καταφύεται τῷ ἑτέρῳ κατὰ τὸ κῶλον ὀστῷ, μετὰ τὴν διάρθρωσιν. ὅταν οὖν ἄνευ τοῦ τετάσθαι τὸν μῦν, ἐκπέσῃ τῆς ἰδίας ἕδρας τὸ διηρθρωμένον ὀστοῦν, ἢ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, εἰς ὃ τὴν ἐκπτῶσιν ἐποιήσατο, καταπεφυκυῖα τε- D λευτὴ τοῦ μυὸς, ὡς ἂν εἰς αὐτὸν ὅλον συντρέχοντος αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν κεφαλὴν ἀνελκομένου, συναναστᾶται συμφυὲς αὐτῷ τοῦ κώλου μόριον, ὅπερ ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τοῦ κατὰ τὴν διάρθρωσιν ὀστοῦ, τῆς δ' ἀνασπωμένης, συνανασπᾶται καὶ τὸ σύμπαν ὀστοῦν.

Ἐν τούτῳ δὴ τῷ παθήματι συμβαίνει, τὴν κεφαλὴν τοῦ ταπεινοτέρου κατὰ τὴν διάρθρωσιν ὀστοῦ, τῆς ἀρχομένης θέσεως ὑψηλοτέραν γίγνεσθαι, ὥστε ἀδύνατον, αὐτὴν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν οἰκείαν E ἕδραν, πρὶν κατατείναντα τὸ σύμπαν ὀστοῦν, μεταστῆσαι κάτω τοσοῦτον, ὅσον ὑψώθη παρὰ φύσιν. αὕτη μὲν οὖν ἡ αἰτία τοῦ κατατείνεσθαι δεῖσθαι πρότερον, ὅσα τῶν ὀστῶν ἐξήρθρησεν. ὅτι δὲ καὶ τὰ συντριβέντα, δεῖται κατατάσεως ἐντεῦθεν ἂν μάλιστα μάθοις· ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐξαρθρησάντων ἐμβαλεῖν χρὴ τὸ ἐξηρθρηκὸς, οὕτως ἐπὶ τῶν καταγέντων διαπλάσαι τὸ πεπονθὸς, ὥστε ψαύειν ἀλλήλων, τὰ πέρατα τῶν μερῶν τοῦ συντριβέντος. ἔστι μὲν γὰρ τὸ κάταγμα, διαφθορὰ τῆς ἐν ὀστῷ συνεχείας, ὥσπερ τὸ ἕλκος, τῆς ἐν σαρκί. πέρας δὲ ἑκατέρας F τῆς ἰάσεώς ἐστι, τὴν ἐξ ἀρχῆς ἕνωσιν ἀνακτήσασθαι, ἀδύνατον δὲ τοῦτο, χωρὶς τοῦ κατ' εὐθὺ τεθῆναι τὰ μέρη τοῦ καταγέντος ὀστοῦ. καλεῖται δὲ διάπλασις, ἡ πρᾶξις αὕτη. εἰ μὲν οὖν εἴη μικρὸν τὸ κάταγμα, φυλάττει τὴν θέσιν τὴν οἰκείαν, ἑκάτερον τῶν τοῦ παθόντος ὀστοῦ μορίων. Εἰ δ' ὅλον συντριβῇ τὸ ὀστοῦν, ἀναγκαῖον ἐν τῷδε, παραλλάττειν αὐτοῦ τὰ μέρη. τὰ μὲν, εἰ οὕτως ἔτυχε πρόσω, τὰ δ' ὀπίσω μεθιστάμενα, καὶ τὰ μὲν εἰς δεξιὰ, τὰ δὲ εἰς

ἀριστερά. διὸ ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις ἑκατέρωθεν περιλαμβάνοντες τὸ κῶλον, τὸ μὲν εἰς τὸ πρόσω μεθιστάμενον, διωθοῦμεν ὀπίσω, τὸ δ' εἰς τοὐπίσω, μετάγομεν πρόσω, καὶ τὰ μὲν εἰς τὰ ἀριστερὰ, πρὸς τὰ δεξιὰ μεθιστῶμεν. ὅσα δ' εἰς τοῦτο μετέστη τὸ χωρίον, ἐπὶ θάτερον μετάγομεν, ὡς ἀπαντᾷ ἀλλήλοις, τὰ μέρη τοῦ συντριβέντος ὀστοῦ, πρὸς τὴν χρείαν τοῦ διαπλάττοντος, ἐπὶ τἀναντία περιάγεσθαι. κίνδυνος οὖν, ἐν τούτῳ περιθραυσθῆναι τινὰς ἐξοχὰς τοῦ κατεαγότος. οὐ γὰρ δὴ ἀκριβῶς οὕτως, ἑκάτερον τῶν περάτων γίγνεται λεῖον, ὡς ὑπὸ τῶν μαχαιρωτῶν πριόνων. οἱ μὲν γὰρ ὀδοντωτοὶ καλούμενοι, καὶ αὐτοὶ, τραχύτητας ἐργάζονται.

A illas vero in poſteriorem regionem; alias quidem in dextram, alias in ſiniſtram luxari. Quamobrem ambabus manibus utrumque membrum prehendentes, quod in anteriorem luxatur, in poſteriorem impellimus; quod in poſteriorem, in anteriorem compellimus; quod in ſiniſtram diſcedit, in dextram trudimus; quod hanc in regionem prolapſum eſt, in alteram deducimus, ita ut omnes contriti oſſis partes per manus componentes, in contrarias partes mutuò urgeantur. Itaque dum hæc fit operatio, periculum eſt, ne quædam fracti oſſis eminentiæ perfringantur. B Non enim certè ita exactè utrumque os extremum læve redditur ut à gladiis ſerris ſimilibus. Qui nanque dentati vocantur, hi aſperitates efficiunt.

C — Fracti oſſis alternatio, & aſperitas.
D — Serra cultraria.
E — Serra dentata.

Διὰ τοῦτ' οὖν, ἀπάγοντες ἀλλήλων, τὰ μὲν, ἄνω, τὰ δὲ, κάτω, μέρη τοῦ κατάγματος, ἐπὶ τὴν διάπλασιν ἀφικνούμεθα, δεδιότες ἐν τῷ παράγειν ἀλλήλοις τὰ παρηλλαγμένα, περιθραυσθαί τινας ἐξοχὰς αὐτῶν. ἔστι δὲ τοῦτο πάντως, ἐὰν ἐγχρίμπτοιτο ἀλλήλοις. οὕτως γὰρ αὐτὰ ὁ Ἱπποκράτης ὠνόμασε τὰ μέλη τῶν διαπλαττομένων ὀστῶν, ὅταν εἰς τὴν οἰκείαν ἄγηται χώραν. ἵνα οὖν τὰ διεστῶτα περιάγηται, τὸ μὲν, ἄνω χρὴ τῶν μερῶν ἕλκειν, τὸ δὲ, κάτω, καὶ ποιοῦσιν ἤδη οὕτως πάντες οἱ ἰατροὶ, ποτὲ μὲν, ταῖς χερσὶ μόναις τῶν ὑπηρετῶν ἐπιτρέποντες, ἔστι δ' ὅτε, καὶ βρόχους ἐπιβάλλοντες, ὅταν εὐτονωτέρας ἀντιτάσεως χρήζωσιν. ὅτι μὲν οὖν ἀπὸ κατατάσεως ἄρχεσθαι προσήκει τὴν θεραπείαν τῶν ἐξαρθρημάτων τε, καὶ καταγμάτων, ἐπιδέδεικται. ὅτι δ' οὐκ ἐν τυχόντι σχήματι ποιητέον αὐτὴν ἐστι, λεκτέον ἐφεξῆς καὶ πρῶτόν γε, ὅτι τεττάρων ἐνεργειῶν οὐσῶν ἐν τῇ καταγμάτων θεραπείᾳ, τάσεως, διαπλάσεως, ἐπιδέσεως, ἀποθέσεως, ἓν κοινὸν ἐν πάσαις δεῖ εἶναι σχῆμα. διαπλάττεται μὲν γὰρ ἐν τῷ κατατείνεσθαι· διαπλασθέντι δὲ, εὐθέως ἐπιδεῖσθαι δεῖται, φυλαττομένου τοῦ σχήματος ἐν ᾧ διεπλάσθη. τοῦτο δ' αὖ πάλιν αὐτὸ, φυλάττεσθαι χρὴ κατὰ τὴν ἀπόθεσιν. μεταβληθέντος γὰρ, ἔνια μὲν τῆς ἐπιδέσεως μέρη, χαλαρὰς ἕξει τὰς ἐπιβολὰς τῶν ὀθονίων, ἔνια δὲ, θλιβούσας. αἱ μὲν οὖν χαλαραὶ συγχωροῦσαι κινεῖσθαι τοῖς ὀστοῖς, διαφθείρουσι τὴν διάπλασιν, αἱ θλίβουσαι δὲ, πόνον ἐργαζόμεναι, φλεγμονὰς γεννῶσιν. ὅτι μὲν οὖν, ἓν εἶναι δεῖ σχῆμα κοινὸν τῶν εἰρημένων τεττάρων ἐνεργειῶν, ἐπιδέδεικται. τοὐντεῦθεν δ' ἐπισκεψόμεθα, τίσι προσέχοντας σκοποῖς εὑρεῖν χρὴ τοῦτο, ὅτι τεινόντων μὲν ἄριστον σχῆμα, τὸ χωρὶς μεγάλης τάσεως, εἰς διάτασιν ἄγειν τὰ κεχωρισμένα τῶν ὀστῶν, ἐν ἀποθέσει δὲ, τὸ ἀνωδυνώτατον. ἔσται δ' ἀμφότερα διὰ ἐκείνου τοῦ σχήματος, ὅτι περ ἂν ἐπ' εὐθείας τείνῃ τὰς ἶνας τῶν μυῶν. ἐπ' εὐθείας δὲ τείνει, τὰ καθ' ἕν τι μέρος τοῦ κώλου φυλάττοντα τὸν ὅλον μῦν. ἵνα γὰρ, ἐκ μὲν τῶν ἔνδον ἔχῃ τὴν ἔκφυσιν, οὕτως δ' αὐτὸν ἐσχηματίσας, ὡς τὰ μέσα μὲν αὐτοῦ, κάτωθεν ἔχειν τοῦ κώλου, τὸ πέρας δ', ἔσωθεν, ἢ τὰ μέσα μὲν ἄνωθεν, ἔξωθεν δὲ, τὸ πέρας ἄγεσθαι, ἐλιττόμενος ἐν τῷδε περὶ τὸ κῶλον, ἐπὶ πλέον ἐκτείνεται.

Quamobrem fracti oſſis partes in diverſa mutuo, illa ſursùm, hæc deorsùm deducentes ad ſe invicem accedimus, caventes in adducendo partes immutatas in ſe invicem aliquas ipſarum eminentias confringi. C Hoc autem prorsùs accidit, quum oſſa ſub aliis alia condantur. Sic enim Hippocrates oſſium quæ conformantur partes nominavit, quum in propriam regionem reducuntur. Ut igitur quæ ſejunctæ introducuntur partes, alteram quidem ſursùm, alteram verò deorsùm attrahere oportet, quod jam omnes Medici ita faciunt; rem quidem interdum ſolis miniſtrorum manibus committentes, interdum verò laqueos injicientes quum contraria vehementi contentione opus habeant. D Quod igitur ab extenſione tum luxationum, tum fracturarum curationem incipere deceat demonſtratum eſt. Quod verò ipſa extenſio non in temeraria figura facienda ſit deinceps dicendum. Atque illud imprimis quum in fracturarum curatione quatuor ſint operationes, extenſio, conformatio, deligatio, & depoſitio, unum in omnibus habitum eſſe communem oportet. Conformatio quidem in extenſione fit. Quod conformatum eſt, id quamprimùm deligandum conſervato membri habitu, quo conformatum eſt. Hunc ipſum rursùs tueri oportet per depoſitionem. E Tranſlatæ ſiquidem nonnullæ deligationis partes làxas faſciarum injectiones habebunt; nonnullas verò prementes. Laxæ quidem oſſibus moveri concedentes conformationem corrumpunt; prementes verò dolorem excitantes inflammationem procreant. Quod igitur unum habitum eſſe oporteat, quatuor enuntiatis operationibus communem demonſtratum eſt. Deinde verò ſpeculemur quibus ſcopis incumbentes hunce habitum invenire deceat, quod tendentium quidem optimus habitus ſit, qui citra magnam tenſionem oſſa F ſeparata in continuitatem ducit; quum continetur, ille qui minimè lædit, utrunque præſtat, qui ita figurat, ut muſculorum fibræ directæ intendantur. Directæ autem intenduntur, quum ab ima membri parte univerſus muſculus collocatur: nam, ſi muſculus, qui ſuum initium habet à parte interiori, ita collocetur, ut medius ab interiori parte membri, extremus ab exteriori; vel ſic, ut medius à ſuperiori, extremus ab interiori ſitus ſit: hoc pacto circa mem-

rum in cochleam serpens magnam vim requirit, cum intenditur. A

A
Musculorum directio.

B
Musculorum distortio in supinæ manus figuratione.

Itaque si hoc modo figuratum musculum extendas; dum fracti ossis partes abundè diducantur, vehementer dolebit, magno cum periculo, ne convellatur. Constat enim intensionis vi convulsos interdum musculos fuisse. Quare eundem esse habitum constat, qui minimè lædit, & qui musculos nullo modo perversos continet; quod apertè Hippocrates expressit, volens brachium cubito tantùm inniti, non ex toto curvatum, aut extentum; sed in medio inter hæc collocatum. Quem habitum ipse docuit optimum esse, primo, quod cubiti os longius est radii sede, ipsumque firmiter sustinet; deinde, quia musculi, qui oriuntur ab interiori tuberculo humeri, extrema habent ab interiori parte totius brachii qui ab exteriori incipiunt, ab interiori finiuntur. Cujus autem musculi initium, & finis ab interiori parte sunt totius brachii, hujus, & reliquæ omnes partes, & propterea totus ipse musculus. Similiter cujus extrema ab exteriori parte sunt, & ipse totus ab exteriori parte est totius membri. Quin & experimentum indicat, hunc habitum minime lædere. Ex duobus verò, quibus hic interjicitur supinus, musculos plurimùm pervertit, minusque dolori est. Habes de brachio figurando summatim omnia, quæ latiùs deinceps Hippocrates docebit, eâ ratione usus, quæ perfectè planéque rem exponit; itaut paucis omninò opus sit ad ea exponenda, iis præsertim, qui imbuti sunt puerilibus disciplinis, vel apud doctores librum legerunt, quibus sanè commentaria scribuntur.

Ἐὰν μὲν οὖν ἐν τούτῳ τῷ σχήματι κατατείνῃς αὐτὸν, ὡς ἱκανῶς διαστῆσαι τὰ μέρη τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ, καὶ σφοδρῶς ὀδυνήσεται, καὶ κινδυνεύσει διασπασθῆναι. καὶ μέντοι καὶ διεσπάσθησαν ἤδη μύες ἐκκειμένης τάσεως, ὃ δῆλον, ὡς ἓν καὶ ταὐτόν ἐστιν ἀνωδυνώτατόν τε ἅμα, καὶ τοὺς μύας ἀδιαστρόφως φυλάττον σχῆμα, ὅπερ Ἱπποκράτης ἐδήλωσε σαφῶς, ἐρηρεῖσθαι κατὰ τοῦ πήχεως ὅλην τὴν χεῖρα, μήτε B ἐκτεταμένην ἄκρως, μήτε κεκαμμένην, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τούτων. ὅτι δὲ ἄριστον τοῦτο τὸ σχῆμα, αὐτὸς ἐδίδαξε. πρῶτον μὲν γὰρ, ἐπειδὴ τὸ τοῦ πήχεως ὀστοῦν, μακρότερόν ἐστι τοῦ τῆς κερκίδος, ἕδρας, καὶ στήριγμα βέβαιον αὐτοῖς ἔσται. οἱ δὲ μύες, οἱ μὲν κατὰ τὸν ἔνδον κόνδυλον τοῦ βραχίονος ἐκφυόμενοι, τὰς κάτω τελευτὰς ἔξωθεν ἔχουσι τῆς ὅλης χειρὸς, οἱ δὲ ἐκ τοῦ κατὰ τὸ ἐκτὸς, ἔσωθεν. οὗ δ' ἂν μυὸς, ἥ τε ἀρχὴ, καὶ ἡ τελευτὴ, κατὰ τὴν ἐντὸς μοῖραν ᾖ τῆς ὅλης χειρὸς, τούτου καὶ τὰ ἄλλα σύμπαντα μόρια. καὶ C διὰ τοῦτο, καὶ αὐτὸς ὅλος ὁ μῦς. ὥσπερ γε καὶ ἡ τελευτὴ, καὶ ὅλος ὁ μῦς οὗτος ἔξωθέν ἐστιν ὅλου τοῦ κώλου. καὶ μὲν δὴ καὶ ἡ πεῖρα, δείκνυσιν ἀνωδυνώτατον εἶναι τοῦτο τὸ σχῆμα. τῶν δὲ ἐφ' ἑκάτερα τοῦδε, τὸ μὲν ὕπτιον ἐπὶ πλεῖστόν τε διαστρέφει τοὺς μύας, ὀδυνηρότατόν τε φαινόμενον δείκνυται. τὸ δὲ πρηνὲς, ἐλάττονα μὲν τὴν διαστροφὴν, ἐλάττονα δὲ καὶ τὴν ὀδύνην ἐργάζεται. Εἴρηταί σοι δυνάμει πάντα, τὰ περὶ τοῦ σχήματος τῆς χειρὸς, ἃ διὰ μικρὸν Ἱπποκράτης ἐφεξῆς διδάξει, λέξει διεξοδικῇ καὶ σαφεῖ χρώμενος, ὡς ὀλίγα πάνυ καθ' αὐτὴν ἐξηγήσεως δεῖσθαι, καὶ μάλιστα D τοῖς πεπαιδευμένοις τὴν ἐν παισὶ παιδείαν, ἢ παρὰ διδασκάλοις ἀνεγνωκόσι τὸ βιβλίον, οἷσπερ δὴ καὶ γράφεται τὰ ὑπομνήματα.

HIPPOCRATIS TEXTUS II.

EA nanque justissima est natura.

GALENI COMMENTARIUS.

AC si dixerit maximè proprium. Quum enim unicuique rei quod proprium est, servatur, tum ea justè se res habet, tum administratur. Quid autem aliud in corpore proprium est, quàm quod secundam naturam fit, non facile intelligitur. Quum ergo unicuique parti & figuræ, & colori, & magnitudini inest proprium, optimè afficiuntur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ β'.

Αὕτη γὰρ ἡ δικαιοτάτη φύσις.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ὩΣ εἰ καὶ οἰκειοτάτη εἶπεν. ὅταν γὰρ ἑκάστῳ πράγματι τὸ οἰκεῖον φυλάττεται, δικαίως ἔχει τε, καὶ διοικεῖται τοῦτο. τὸ δὲ ἄλλο οἰκεῖον ἐν σώματι, παρὰ τὸ κατὰ φύσιν, οὐδ' ἐπινοῆσαι ῥᾴδιον. ὅταν οὖν ἑκάστῳ μορίῳ, καὶ σχήματι καὶ χρώματι, καὶ μεγέθει ὑπάρχῃ τὸ οἰκεῖον, ἄριστα δείκνυται.

F

HIPPOCRATIS TEXTUS III.

QVod si quis in hanc vel illam partem propendeat, præstat in pronam tendere. Levius enim pronam eam in partem peccatum est, quàm in supinam.

GALENI COMMENTARIUS.

DUos habitus supinum & pronum commemoravit, qui & universo corpori attribuuntur; attribuuntur quoque uni ipsius parti

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ γ.

ἮΝ δέ τις ἐγκλίνῃ, τῇ, ἢ, τῇ, ἐπὶ τὸ πρηνὲς ῥέπειν, ἐλάσσων γὰρ ἡ ἁμαρτὰς, ἢ ἐπὶ τὸ ὕπτιον.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΔΥοῖν σχημάτων ἐμνημόνευσεν, ὑπτίου τε καὶ πρηνοῦς, ἃ λέγεται μὲν κατὰ τοῦ σώματος ὅλου, λέγεται δὲ καὶ καθ' ἑνὸς αὐτοῦ μορίου, τῆς χειρὸς. ὅλον μὲν οὖν τὸ σῶμα κεῖσθαι

πρηνὲς λέγομεν, ὅταν ἡ μὲν γαστὴρ κάτωθεν, ἄνωθεν δὲ ᾖ τὸ νῶτον. ὕπτιον δὲ ἔμπαλιν, ὅταν ἄνωθεν μὲν ἡ γαστὴρ, κάτωθεν δὲ τὸ νῶτον, ὧν καὶ νῦν αὐτὸς μνημονεύσας σχημάτων, ἐνεδείξατο τὸν λόγον αὐτῷ περὶ τῆς χειρὸς ἐσόμενον. οὐ γὰρ δὴ τὸ ὅλον σῶμα καταγῆναί τις, ἢ ἐξηρθρηκέναι δύναται. διὰ τί δὲ, ἐπὶ τὸ πρηνὲς αὐτὴν ῥέπειν ἄμεινόν ἐστι, ὅταν γέ τις σφαλεὶς ἁμάρτῃ τοῦ εὐθέος, αὐτὸς ἐν τοῖς ἑξῆς ἐδίδαξεν. A B

veluti manui. Totum igitur corpus pronum jacere dicimus, quum venter quidem infernè, dorsum verò supernè jacet; contra verò supinum, ubi supinè quidem venter, infernè verò dorsum; quorum habituum etiam ipse memor orationem de brachio se habiturum indicavit: non enim certè totum corpus ab aliquo frangi aut luxari potest. Sed causam cur præstet manum ipsam in pronum quàm supinum habitum propendere, ubi quis deceptus rectum non assequatur, ipse in sequentibus edocuit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ δ'.

Οἱ μὲν οὖν μηδὲν προβουλεύσαντες, οὐδὲν ἐξαμαρτάνουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. αὐτὸς γὰρ ὁ ἐπιδεόμενος τὴν χεῖρα, ἀπορέγει, οὕτως ὑπὸ τῆς δικαίης φύσιος ἀναγκαζόμενος.

HIPPOCRATIS TEXTUS IV.

Qui igitur prævio consilio nihil prospiciunt, plerunque nihil peccant. Qui nanque deligatur, ipse justa natura coactus manum ita porrigit.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οἱ ἰατροί, φησιν, οἱ μηδὲν προδιασκεψάμενοι περὶ τοῦ κατὰ φύσιν, ἐν τῇ χειρὶ σχήματος, ὡς τὸ πολὺ, βέλτιον θεραπεύουσι, τῶν μοχθηρῷ λογισμῷ χρωμένων. αὐτὸς γὰρ ὁ ἐπιδεῖσθαι μέλλων ἰδιώτης, τὴν χεῖρα παρέχει τῷ ἰατρῷ κατὰ τὸ ἀνωδυνώτατον σχῆμα, διδασκόμενος ὑπὸ τῆς φύσεως, ἣν καὶ νῦν δικαίαν ὠνόμασεν, ὡς ἂν τὸ προσῆκον, ὅπερ ἐστὶν οἰκεῖον, εὑρίσκουσαν ἑκάστῳ μορίῳ, κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς γένεσιν, καὶ τὴν μετὰ ταῦτα διοίκησιν, ἐν ἁπάσῃ τῇ ζωῇ. αὐτὸς γὰρ ὁ ἐπιδησόμενος, τὴν χεῖρα ἀπορέγει. τὸ ἀπορέγειν τινὲς μὲν ἤκουσαν, ἐν ἴσῳ τῷ, ὀρέγειν, τουτέστι παρέχειν τῷ ἰατρῷ· τινὲς δὲ, ἐπὶ τοῦ ἀποκωλύειν τὸν ἀβελτέστερον ἰατρὸν, ἐπὶ τοὐναντίον ἀπάγειν. φύσει γὰρ, ἅπαντες ἄνθρωποι, τὸ ἀνωδυνώτατον αἱροῦνται σχῆμα, καθ' ἕκαστον τῶν μορίων. αὐτὸ δὲ τοῦτο δείκνυσιν ὁ Ἱπποκράτης, ἰθύτατον εἶναι. παρέχουσί τε οὖν ἑαυτοὺς οἱ κάμνοντες ἐν τούτῳ, μετασχηματιζόντων τε τῶν ἰατρῶν εἰς ἕτερον, ἀγανακτήσουσιν, ἀντιτείνοντές τε, καὶ οὐ συνεπόμενοι, διὰ τὴν ὀδύνην, καὶ τοῦτό φασιν ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους δεδηλῶσθαι διὰ τοῦ, ἀπορέγειν, ῥήματος. ὁπότερον δ' ἂν ᾖ κεχρημένος αὐτῷ τὸ πρᾶγμα ταὐτὸν ἑκατέρως διαμένει· τῶν γὰρ ἰατρῶν, ὅσοι μοχθηρῶς σοφιζόμενοι κακῶς σχηματίζουσι τὴν χεῖρα, βελτίους εἰσὶν οἱ ἰδιῶται, τὸ ἀνώδυνον αἱρούμενοι σχῆμα. ἀπορέγει γὰρ οὕτως ὑπὸ τῆς δικαίας φύσεως ἀναγκαζόμενος. ἔνιοι μὲν κοινὸν ἀμφοῖν εἶναι νομίζουσι· μένοντος δὲ τοῦ διδασκομένου πράγματος, ὅπως ἄν τις ἀκούῃ, τὸ ζητεῖν ἐπὶ πλέον ὑπὲρ τῶν τοιούτων, περιττόν. ἄχρηστά τε γὰρ ἅμα, καὶ δυνατὰ τοὐπίπαν ἐστὶν εὑρίσκεσθαι, τὰ κατὰ τὰς ἀμφιβόλους λέξεις εἰρημένα, διὸ καὶ παρατρέχειν αὐτὰ χρὴ, τὸν τοῦ χρόνου φειδόμενον, ὡς ἐν χρείᾳ εἰς τὰ χρήσιμα μᾶλλον ἀναλίσκειν αὐτόν. C D E

GALENI COMMENTARIUS.

Medici, inquit, qui ante naturalem brachii habitum, nihil attendunt, plerunque melius curant, quàm qui malè ratiocinantur. Idiota enim, qui alligandus est, medico brachium porrigit figuratum, quemadmodum minimè lædat, instructus à natura, quam nunc justam dixit: quippe quæ generationis initio, & postea in tota vita degenda οἰκεῖον, id est convenientem singulis partibus habitum invenit. Ipse enim qui deligabitur, brachium porrigit. Vocabulum porrigit, ἀπορέγει dixit, quod nonnulli accipiunt pro ὀρέγει, id est porrigit medico: nonnulli pro ἀποκωλύει, hoc est, non permittit, ut medicus indoctior membrum in contrarium convertat. Omnes enim homines naturâ singulas partes figurant, quemadmodum minimè lædant: quem habitum indicat Hippocrates esse maximè rectum. Porrigunt igitur ægri seipsos ità figuratos; atque ægrè ferunt, ubi aliter à medicis collocentur, renituntur que, atque ob dolorem ducenti non parent. Hoc autem volunt Hippocratem significasse verbo ἀπορέγει. Sed utrovis modo acceperit, res eadem manet. Nam idiotæ, quum ita brachium collocent, quemadmodum minimè lædat, præstantiores sunt medicis, qui cùm sibi sapientes videantur, malè hoc figurant. Sunt & qui ad utrunque referant, sic à justa natura coactus brachium porrigit. Sed quum proposita res servetur, quomodocunque verbum id accipiatur, supervacaneum est in his ampliùs insistere; inutilia enim sunt, & inventu facilia, quæ ambiguis verbis traduntur. Quare illi omittenda sunt, qui tempori parcit, quum in iis quæ utilia sunt, id consumere magis conveniat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ε'.

Οἱ δὲ ἰητροὶ σοφιζόμενοι, δῆθέν ἐστιν οἱ ἁμαρτάνουσιν (σπουδὴ μὲν οὖν οὐ πολλὴ χεῖρα κατεαγεῖσαν χειρίσαι, καὶ παντὸς δὲ ἰητροῦ, ὡς ἔπος εἰπεῖν) F

HIPPOCRATIS TEXTUS V.

Qui verò Medici sapientes sibi videntur, hi sunt nimirum qui peccant. Arduum igitur opus non est, manum fractam tractare, idque cuivis (prope dixerim) Medico proclive est.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Σοφιζομένους εἴρηκε, τοὺς σοφόν μέν τι δοκοῦντας εὑρίσκειν, ἁμαρτάνοντας δὲ, καὶ διὰ τοῦτο, μηδὲ

GALENI COMMENTARIUS.

Sophistas intelligit eos, qui sapienter aliquid sibi invenisse videntur, errantes tamen;

atque idcircò non observantes, quod rectè omnes idiotæ cognoverunt.

A τὰ τοῖς ἰδιώταις ἅπασι καλῶς γινωσκόμενα φυλάττοντας.

HIPPOCRATIS TEXTUS VI.

Verùm eâ de re cogor plura scribere, quod Medicos esse noverim qui in deligatione ex manus figuris se sapientes esse duxerunt, ex quibus eosdem potius ignaros esse ac æstimari par erat: alia enim multa hujus artis ita judi- B *cantur. Quod enim exoticum est, necdum constat utrum sit utile, consueto quod jam non utile esse norunt anteponunt; quodque alienum est, magis laudant, quàm quod probè notum est.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϛ'.

Ἀναγκάζομαι δὲ πλείω γράφειν περὶ αὐτέου, ὅτι οἶδα ἰητροὺς σοφοὺς δόξαντας εἶναι ἀπὸ σχημάτων χειρὸς ἐν ἐπιδέσει, ἀφ' ὧν ἀμαθέας αὐτέους ἐχρῆν δοκέειν εἶναι. ἀλλὰ γὰρ πολλὰ οὕτω ταύτης τῆς τέχνης κρίνεται. τὸ γὰρ ξενοπρεπὲς, οὔπω ξυνιέντες εἰ χρηστὸν, μᾶλλον ἐπαινέουσιν ἢ τὸ ξυνήθες, ὃ ἤδη οἴδασιν ὅτι χρηστὸν, καὶ τὸ ἀλλόκοτον, ἢ τὸ εὔδηλον. λέγειν

GALENI COMMENTARIUS.

Ipsemet tibi ostendit in sequentibus, quæ omnia obscura sunt, cur sermonem de figurando brachio dilatavit, quanquam locus per se, nec difficilis est, nec ita multa verba desiderat, ex C quo protinus causam invenies, quamobrem in iis quæ tradidit, ordinem omninò exquisitum non servarit. Quisque enim priùs de eo, quod magis urget, verba facit. Ergo quia Medici ejus sæculi pro comperto habebant ad omnem, tam comminuti, quàm prolapsi ossis curationem extensione opus esse; sed ignorabant, quinam habitus secundùm naturam esset, idcirco de hoc in primis egit. Ac multo adhuc magis, quia Medici quidem optimo deterrimum habitum anteponentes, pravis rationibus eam rem sibi ipsis, atque aliis persuadebant. Quòd si ignari D omnino fuissent, oportebat verum ipsos docere. At quum non solùm ignari essent; sed etiam cognitionem sibi vendicarent, necesse fuit Hippocratem id primo convellere, deinde animum jam purum vera scientia instruere.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Αὐτὸς ἐνεδείξατό σοι, διὰ τῶν ἐφεξῆς ἁπάντων, ἅ ἐστιν ἀσαφῆ, διότι μικρὸν ἐποιήσατο, τὸν περὶ τοῦ σχήματος τῆς χειρὸς λόγον, καίτοι γε οὔτε δυσάρεστον, οὔτε μακρὸν ὄντα, κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν. εὑρήσεις δὲ εὐθέως ἐκ τούτου, καὶ τὴν αἰτίαν, τοῦ μὴ πάντη τεταγμένην αὐτοῦ γεγονέναι τὴν διδασκαλίαν. ἀεὶ γὰρ ἕκαστος ἡμῶν περὶ τοῦ κατεπείγοντος, ἀπ' αὐτοῦ πρῶτον ποιεῖται τὸν λόγον. ἐπεὶ τοίνυν ἐγινώσκετο μὲν ὀρθῶς τοῖς κατ' αὐτὸν ἰατροῖς, ὡς χρὴ τὸν ἰατρὸν, κατάτασιν ἡγεῖσθαι τῆς συμπάσης θεραπείας τῶν ἐξαρθρημάτων τε, καὶ καταγμάτων. ἠγνοεῖτο δὲ τὸ κατὰ φύσιν σχῆμα, διὰ τοῦτο περὶ πρώτου τοῦδε, τὸν λόγον ἐποιήσατο, καὶ πολύ γε μᾶλλον ἔτι, διότι τὰ χείριστα τῶν σχημάτων, ἔνιοι τῶν ἰατρῶν, αἱρούμενοι πρὸ τοῦ βελτίστου, μοχθηροῖς λόγοις, ἑαυτούς τε, καὶ τοὺς ἄλλους ἔπειθον. εἰ μὲν ἁπλῶς ἠγνόουν, διδασκαλίας ἂν αὐτοῖς ἀληθοῦς ἔδει. ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον ἠγνόουν, ἀλλὰ καὶ προσειλήφεισαν οἴησιν γνώσεως, ἀναγκαῖον ἐγένετο τῷ Ἱπποκράτει, πρότερον ἐκκόψαι ταύτην, καὶ καθαρὰν ἐργασαμένῳ τὴν ψυχὴν, οὕτως ἀληθῶς εἰς αὐτὴν ἐντιθέναι τὴν τῶν ἀληθῶν ἐπιστήμην.

HIPPOCRATIS TEXTUS VII.

Pronunciandum igitur, quinam Medicorum errores de manus natura tum docere, tum dedocere velim.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ζ'.

Ῥητέον δὴ, ὁκόσας ἐθέλω τῶν ἁμαρτάδων τῶν ἰητρῶν, τὰς μὲν ἀποδιδάξαι, τὰς δὲ διδάξαι περὶ τῆς φύσιος E τῆς χειρός.

COMMENTARIUS GALENI.

Dedocere quidem vult eos errores quos Medici revera non esse statuant; eos vero docere quos esse arbitrantur, qui tamen non sunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἀποδιδάξαι μὲν θέλει, τὰς μὴ νομιζομένας τοῖς ἰατροῖς ἁμαρτίας εἶναι, κατ' ἀλήθειαν δὲ οὔσας, διδάξαι δὲ, τὰς νομιζομένας μὲν εἶναι, μὴ οὔσας δέ.

HIPPOCRATIS TEXTUS VIII.

Etenim aliorum quoque corporis ossium do- F *ctrinam hæc complectitur oratio.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ η'.

Καὶ γὰρ ἄλλων ὀστέων, τῶν κατὰ τὸ σῶμα, δίδαγμα ὅδε ὁ λόγος ἐστίν.

COMMENTARIUS GALENI.

Jure pronunciat hanc orationem, multorum ac cæterorum ossium curationi nimirum communem esse. Scopi nanque ad quos qui spectant, eos invenire oportet naturalem uniuscujusque partis figuram, communes sunt om-

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἰκότως φησὶ, κοινὸν εἶναι πολλῶν καὶ ἄλλων ὀστέων, τῆς ἰάσεως δηλονότι, τὸν λόγον τοῦτον. οἱ γὰρ σκοποὶ, πρὸς οὓς ἀποβλέποντας εὑρίσκειν χρὴ τὸ κατὰ φύσιν, ἐν ἑκάστῳ σχήματι, κοινοὶ πάντων εἰσὶν, ὡς εἴρηται πρόσθεν, ὑφ' ἡμῶν

δύο ὄντες, ὅ, τε τῆς ἀνωδυνίας, καὶ ὁ τῆς εὐθύτητος. εὑρίσκεται δὲ, ὁ μὲν τῆς ἀνωδυνίας ἐκ τῆς πείρας, ὁ δὲ τῆς εὐθύτητος, ἐκ τῆς θέσεως τῶν μερῶν, ἣν ἐξ ἀνατομῆς διδασκόμεθα.

A nibus; qui duo sunt, doloris vacuitas, & rectitudo. Illa quidem doloris vacuitas experimento, hæc vero rectitudo ex partium positura invenitur, quam ex anatome discimus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ θʹ.

Τὴν μὲν οὖν χεῖρα, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἐδόκεέ τις καταδῆσαι καταπρηνέα ποιήσας, ὁ δ' ἠνάγκαζεν οὕτως ἔχειν, ὥσπερ οἱ τοξεύοντες, ἐπὴν τὸν ὦμον ἐμβάλλωσιν, καὶ οὕτως ἔχουσαν ἐπέδει, νομίζων ἑωυτῷ εἶναι τοῦτο αὐτέῃ τὸ κατὰ φύσιν, καὶ μαρτύριον ἐπήγετο τά τε ὀστέα ἅπαντα τὰ ἐν τῷ πήχει, ὅτι ἰθυωρίην κατ' ἄλληλα εἶχε, τήν τε ὁμόχροιαν, ὅτι αὐτὴ καθ' ἑωυτὴν τὴν ἰθυωρίην ἔχει. οὕτω καὶ ἐκ τοῦ ἔξωθεν μέρεος, καὶ ἐκ τοῦ ἔσωθεν· οὕτω δὲ ἔφη, καὶ τὰς σάρκας, καὶ τὰ νεῦρα πεφυκέναι, καὶ τὴν τοξικὴν ἐπήγετο μαρτύριον, ταῦτα λέγων, καὶ ταῦτα ποιέων, σοφὸς ἐδόκεεν εἶναι. τῶν δὲ ἄλλων τεχνέων ἐπελελήθη, καὶ ὁκόσα ἰσχύϊ ἐργάζονται, καὶ ὁκόσα τεχνήμασιν, οὐκ εἰδὼς, ὅτι ἄλλο ἐν ἄλλῳ, τὸ κατὰ φύσιν σχῆμά ἐστιν, καὶ ἐν τῷ αὐτέῳ ἔργῳ, ἕτερα τῆς δεξιῆς χειρὸς σχήματα κατὰ φύσιν ἐστὶν, καὶ ἕτερα τῆς ἀριστερῆς, ἢν οὕτω τύχῃ. ἄλλο μὲν γὰρ σχῆμα ἐν ἀκοντισμῷ κατὰ φύσιν, ἄλλο δὲ ἐν σφενδονήσει, ἄλλο δὲ ἐν λιθοβολίῃσιν, ἄλλο ἐν πυγμῇ, ἄλλο ἐν τῷ ἐλινύειν. ὁκόσας δ' ἄν τις τέχνας εὕροι, ἐν ᾗσιν οὐ τὸ αὐτὸ σχῆμα τῶν χειρέων κατὰ φύσιν ἐστὶν, καὶ ἐν ἑκάστῃ τῶν τεχνέων, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἄρμενον, ὃ ἂν ἔχῃ ἕκαστος, καὶ πρὸς τὸ ἔργον, ὃ ἂν ἐπιτελέσασθαι θέλῃ, σχηματίζονται αἱ χεῖρες; τοξικὴν δὲ ἀσκέοντι, εἰκὸς, τοῦτο τὸ σχῆμα κράτιστον εἶναι τῆς ἑτέρης χειρός.

HIPPOCRATIS TEXTUS IX.

Ergo manum (de qua nobis sermo) quidam in pronum devincire augurabatur. Hic autē coēgit manum statui sagittariorū habitu, quum B *sagitta ferientes humerum conjiciunt, atque ita habentem devinxit, hunc esse ratus naturalem ejus habitum. Cujus rei testimonium astruebant tum cubiti ossa omnia quod inter se rectitudinem haberent; tum partium equabilitatem, quòd ipsa per se eandem directionem præ se ferret, idque tam exterioribus quàm interioribus partibus. Ita quoque & carnes & nervos à natura productos esse dicebat. Sagittariam quoque ar-* C *tem in testimonium adducebat. His tum dictis, tum factis sapiens esse sibi videbatur. Cæterarū verò artium oblitus erat, quæ & robore virium, aut artificio opus suum moliuntur, nescius alium in alio esse habitum secundùm naturam. Quin & in eodem opere, si sors ita tulerit, alias esse dextræ manus figuras secundùm naturam, alias sinistræ. Alius enim est habitus secundùm naturam in iaculatione, alius in funditoris ictu, alius in lapidatione, alius in pugillatu, alius in* D *quiete. Quascunque verò artes quis investigaverit, in iis non eadem secundùm naturam manuum figura est. Sed in unaquaque arte, & ad idoneum instrumentum quod habet quisque & ad opus quod perficere intendit manuum figuræ accommodantur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Χρὴ καὶ τῶν τοιούτων ἅπαξ που μνημονεῦσαι, καὶ ἡμῖν οὕτως παραληφθήσεται. τῶν δοξοσόφων δή τις ἰατρῶν, ἐπανορθούμενος ὡς ᾤετο τὴν προκειμένην λέξιν, ὡς οὐκ ὀρθῶς ἔχουσαν, ἔγραψεν ὧδε. τὴν οὖν χεῖρα, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἐνδεικνύμενος ἡμῖν δηλονότι τὴν ἑαυτοῦ παιδείαν, ἣν ἐπαιδεύετο παρὰ γραμματικοῖς τε, καὶ ῥήτορσιν, ὡς ἀγνοεῖν τὸ συνηθέστατον εἶδος τῆς ἑρμηνείας, ἅπασι τοῖς παλαιοῖς ἐλλειπτικῶς δηλονότι γιγνόμενον, ἔστι δὲ πλῆρες, ὃ δεῖ προσυπακούειν ἡμᾶς τοιόνδε. τὴν οὖν χεῖρα, περὶ ἧς ὁ λόγος ἦν ἔδωκέ τις καταδῆσαι, πρηνέα ποιήσας· ὡς τὸ πολὺ μὲν, ἐν τῷ προσήκοντι σχήματι, τὴν χεῖρα παρέχουσι τοῖς ἰατροῖς οἱ ἰδιῶται. τινὲς δὲ αὐτῶν, ὑπὸ περιεργίας, τὸν μὲν φυσικὸν σκοπὸν ὑπερβαίνουσιν, ὅστις ἦν, τὸ ἀνώδυνον, πρηνὲς, τοῦτο εἶναι νομίζοντες βέλτιον. οὐ μὴν ὕπτιόν γέ τις ἰδιώτης ἰατρῷ παρέχει τὴν χεῖρα· πάνυ γὰρ ἀποκεχώρηκε τοῦ ἀνωδύνου τοῦτο τὸ σχῆμα· τῶν ἰατρῶν δ' ἔνιοι, δι' ἀμαθίαν ἅμα, καὶ δοξοσοφίαν, προσίενταί ποτ' αὐτὸ, καὶ διὰ τοῦτο, παραπλησίως τοῖς τοξεύουσι τὴν ὅλην χεῖρα σχηματίζονται, εἰ μὴ ἀκρι-

GALENI COMMENTARIUS.

De his quoque semel aliquando meminisse oportet, quam rem nos minimè præteri- E bimus. Quidam ex iis medicis, qui sapientes habentur, præposita verba ergo brachium de quo sermo, tanquam mendosa jure suo corrigens, græcè ita scripsit, τὴν οὖν χεῖρα περὶ ἧς ὁ λόγος ἦν, adjecto verbo ἦν, hoc est, erat, suo animo ostentans disciplinam, quâ fuerat à Grammaticis, Rethoribusque eruditus, ita ut ignoret modum præcisè loquendi omnibus antiquis usitatum. Erit autem plena oratio, si perficiatur hoc modo, ergo brachium, de quo sermo erat, quidam vinciendum dedit pronum. Idiotæ plerunque Medicis brachium porrigunt convenienter figuratum, F sed horum quidam nimiùm curiosi recedentes ab eo, quod naturaliter propositum esse debet, id autem fuit doloris carentia, pronum habitum eligunt, utpote quem commodiorem existiment. Nullus tamen idiota Medico brachium porrigit resupinatum: multum enim abest hic habitus ab eo, qui minimè lædit. Quem aliqui medici, & ob inscitiam, & ut sapientes videantur, interdum non admittunt, atque ea de causa sagittariorum exemplo brachium universum collocant, quidam penitus resupinatum, quidam non

non multum ab hujusmodi habitu recedens. Peccant igitur, non modò in hanc partem, sed quod extentum figurent. Quos Hippocrates prodidit eâ ratione moveri, quod ubi totum brachium sagittariorum exemplo figuretur, ossa diriguntur, & totius brachii superjectæ cutis partes æquantur. Sed hæc valdè probabilia sunt, & se vicissim consequuntur: illud revera non sic habet, carnem & nervos eo habitu, perinde, atque ossa in recto situ omnibus partibus servari: quòd si ita res haberet, non modo probabiliter, sed firmissimè demonstrarent hujusmodi habitum naturalem esse. Verùm hæc tolerabilia sunt: Transferre autem huc sagittariorum exemplum, existimari debet prorsùs fatuum, satiusque fuit eos ab Hippocrate nullo modo commemorari, quàm acerrimè refelli. Nam, quæ prorsus stulta sunt, deridenda magis sunt, quàm à scriptoribus confutanda: non tamen prohibeo quominùs dum viventes agunt, redarguantur: ac præsertim, ubi, qui hæc nugatur, audientibus persuadet, ut sibi hominis curationem committant. Fit etiam interdum, ut nos quoque in scribendo stultis opinionibus contradicamus, ubi multos videmus illis credere, quasi veræ sint: quod nunc accidit Hippocrati, qui nihil esse commune sagittariis, & vincientibus, ostendit. Quæ verò afferuntur de ossibus, nervis, & carne, recto statu collocandis, quamvis nullum per hæc fuisset Hippocrates reprehensurus, per se necessaria fuerant ad optimum habitum inveniendum, cujus caput est, si argumentum ex signo colligamus, doloris carentia, id enim neque ipsos idiotas latet, verùm, si rei causam, naturamque spectemus: rectus partium status, qui idiotis non item patet, sed illis duntaxat, qui incidendis corporibus operam dederunt. Quæ ab Hippocrate subjiciuntur, maxima ex parte plana sunt, nec quicquam habent, quod in quæstionem vocetur. Quare universa hæc mihi prætereunda, quod non accidit iis, qui librum legunt, quibus longiori tempore sunt consideranda. Quòd inquit, hic autem coëgit ipsum collocari modo sagittariorum, cùm humeri caput conjiciunt, obscurum est & incertum. Quocirca nonnulli verbum conjiciunt, quod dixit ἐμβάλλωσι, propterea scriptum ab Hippocrate existimant, quod extento brachio humeri caput in sinum cervicis, quæ in lato scapularum osse est, conjiciatur, in quem anteà non conjiciebatur, quum brachium demissum erat. Tunc enim juxta erat duntaxat, & contingebat: quam rem his verbis expressit, versatur humerus in lato scapularum osse transversus, ubi brachium juxta latus extenditur. Censent alii ἐμβάλλωσι dixisse Hipocratem translatione usum à navium impetu. ἐμβολὴ græcè dicitur, ubi datur opera, ut naves hostium mergantur, quandocunque signo dato prora aptatur ad navem alteram perfringendam, potissimum à latere, totamque dissolvendam, ac submergendam. Tunc quasi paratum esse ad ἐμβολὴν, id est ad impetum faciendum aiunt. Item apud comicos porrecta membra dicuntur ad ἐμβολὴν, idest ad impetum faciendum parata: quod Aristophanes ostendit, quum inquit,

Χωρεῖ ἐπὶ γραμμὴν λορδὸς ὡς ἐμβολή,

id est, recta accedit incurvus, quasi ad impetum

A βαῖς ὑπτίαν, οἱ δὲ, ὀλίγου δεῖν, οὕτως ἔχουσιν. ἐπεὶ δὴ οὖν ἁμαρτάνοντες οὐ κατὰ τοῦτο μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀποτεταμένην, ὑφ' ἧς λογισμὸς αὐτῶν ἦν ὁ Ἱπποκράτης ἔγραψε τοιάσδε. τὴν σχηματισμένην ὅλην τὴν χεῖρα παραπλησίως τοῖς τοξεύουσι, τὰ ὀστᾶ κατ' εὐθὺ γίγνεται, καὶ ὁμόχροια τὴν τῆς ὅλης χειρὸς μηρῶν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, πιθανώτατά ἐστιν, καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἐρχόμενα· τὸ δὲ, καὶ τὰς σάρκας, καὶ τὰ νεῦρα τοῖς ὀστοῖς ὡσαύτως ἐν τούτῳ τῷ σχήματι, τὴν κατ' εὐθὺ θέσιν. ἅπασι τοῖς ἑαυτῶν μέρεσι φυλάττειν, οὐκέτ' ἀληθές. εἰ δέ
B γ' ἦν οὕτως ἀληθὲς, οὐκ ἀπίθανον ἂν ἦν μόνον, ἀλλὰ καὶ βεβαιότατον γνώρισμα, τοῦ, κατὰ φύσιν εἶναι τὸ τοιοῦτον σχῆμα. ταῦτα μὲν οὖν ἀνέχεται. τὴν δὲ τοξικὴν ἐπάγεσθαι μαρτύριον, ἀνόητον ἐσχάτως ἐστὶ, καὶ βέλτιον ἦν, μηδ' ὅλως αὐτὸ λελέχθαι πρὸς Ἱπποκράτους, ἢ μετὰ σπουδῆς ἐλελέχθαι. τὰ γὰρ ἐσχάτως ἠλίθια, καταφρονῆσαι μᾶλλον, ἢ ἐλέγξαι προσήκει· τόν γε διὰ τῶν γραμμάτων ἔλεγχον, ὡς τόν γε κατὰ τὸν βίον, ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων οὐδ' ἐγὼ κωλύω γίγνεσθαι, καὶ μάλιστα ὅταν ὁ τὰ τοιαῦτα φλυαρῶν, πείσῃ τοὺς ἀκούοντας,
C ἑαυτῷ τὴν θεραπείαν ἐπιτρέψαι τοῦ κάμνοντος. συμβαίνει γε μὴν ἀντιλέγειν ἡμῖν ἐνίοτε καὶ διὰ γραμμάτων, ἠλιθίαις δόξαις, ὅταν πολλοὺς ἴδωμεν, ὡς ἀληθέσιν αὐταῖς πεπισμένους, ὅπερ καὶ νῦν ὁ Ἱπποκράτης ἔπαθεν, ἐπιδεικνὺς, οὐδὲν εἶναι κοινὸν ἐπιδέσει τε, καὶ τοξικῇ. τὰ δὲ περὶ τὴν ὀστῶν τε, καὶ τῶν νεύρων, καὶ τῶν σαρκῶν τῆς εὐθύτητος, ὡς εἰ καὶ μηδένα δι' αὐτῶν ἐλέγξειν ἔμελλε, κατὰ πρῶτον ἦν λόγον ἀναγκαῖα πρὸς τὴν τοῦ βελτίστου σχήματος εὕρεσιν. οὗ κεφάλαιόν ἐστι, ἐπιλογιστικῶς μὲν ἡ ἀνωδυνία· καὶ γὰρ τοῖς ἰδιώταις τοῦτο δῆλον. ἀναλογιστικῶς δὲ, καὶ κατ' αὐτὴν τοῦ πράγματος τὴν φύ-
D σιν, ἡ τῶν μορίων εὐθύτης, ὅπερ οὐκέτ' ἰδιώτῃ δῆλον, ἀλλὰ μόνοις τοῖς ἀνατομικοῖς· ὧν δ' ἐφεξῆς λέγει, τὰ πλεῖστα σαφῆ τέ ἐστι, καὶ οὐδ' ἔχοντα ζητήματα, διὸ παρέρχεσθαι μὲν ἐμοὶ προσήκει τὰ τοιαῦτα πάντα. τοῖς δὲ ἀναγινώσκουσι τὸ βιβλίον, ἐγχρονίζειν τε, καὶ μὴ παρατρέχειν. ὁ δὲ, ἠνάγκαζεν οὕτως ἔχειν, ὅκως περ οἱ τοξεύοντες, ἐπὴν τὸν ὦμον ἐμβάλλωσιν, ἀσαφές ἐστι, καὶ ἄδηλον ὅπερ εἴρηται. διὰ τοῦτό, τινες ὑπέλαβον μὲν αὐτὸν οὕτως εἰρηκέναι τὴν λέξιν. ἐπειδὴ τῆς χειρὸς ἀποτεινομένης, ἐμβαίνει τοῦ βραχίονος ἡ κεφαλὴ, τῇ κοιλότητι τοῦ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένος, οὐκ ἐμβεβηκυῖα πρότερον ὁπότε καθεῖτο. παράκειται γὰρ μόνον, καὶ ψαύει
E τηνικαῦτα, ἅπερ αὐτὸς εἶπεν ἐν τῇδε τῇ λέξει. ὁμιλεῖ δὲ ὁ βραχίων, τῷ κοίλῳ τῆς ὠμοπλάτης πλαγίως, ὁπότε παρὰ τὰς πλευρὰς ᾖ παρατεταμένη ἡ χείρ. ἔνιοι ἐκ μεταφορᾶς οὕτως εἰρῆσθαί φασιν, ἀπὸ τῆς ἐμβολῆς τῶν νηῶν, ἃς ποιοῦνται, καταδῦσαι βουλόμενοι τὰς ἐναντίας. ὅταν γὰρ ἦν ἀποσημώσαντες τὴν πρῷραν, ἐπιτηδείαν ἐργάσωνται πρὸς τὸ σφοδρῶς ἐρράξαι ἐφ' ἑτέραν, εἰ καὶ μάλιστα κατὰ τὸ πλάγιον, ὅλην αὐτὴν διαλῦσαί τε, καὶ καταδῦσαι παρεσκευάσθαι
F φασὶν, ὡς εἰς ἐμβολὴν τηνικαῦτα· καὶ παρὰ τοῖς κωμικοῖς δὲ, τὰ προτεινόμενα μέρη τοῦ σώματος, ὡς εἰς ἐμβολὴν παρεσκευάσθαι λέγεται, καθότι καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἐδήλωσεν εἰπών.

Χωρεῖ ἐπὶ γραμμὴν λορδὸς, ὡς ἐμβολῇ.

Αἱ δὲ ἐφεξῆς τῆσδε λέξεις, ἅπασαι σαφεῖς εἰσὶ τοῖς προσέ-

χουσι τὸν νοῦν, ἄχρι τῆς ὑπογεγραμμένης.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ι΄.

Τὸ δὲ γὰρ βραχίονος τὸ γιγγλυμοειδὲς, ἐν τῇ τοῦ πήχεος βαθμίδι, ἐν τουτέῳ τῷ σχήματι ἐρεῖδον, ἰθυωρίην ποιέει τοῖσιν ὀστέοισι τοῦ πήχεος, καὶ τοῦ βραχίονος, ὡς ἓν εἴη τὸ πᾶν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὁ λόγος οὖν αὐτῷ ἐστι πρὸς τοὺς ὑποδοῦντας ἐκτεταμένην τὴν χεῖρα, οὕτως πᾶσαν, ὡς ἐπὶ τῶν τοξευόντων ἡ ἀριστερὰ διάκειται. λέγει γὰρ ὅτι πρὸς μὲν ἐκείνην τὴν ἐνέργειαν, εἰκότως ἐδέησεν ἐκτεταμένην αὐτὴν, ἐν ᾧ τὴν νευρὰν ὀπίσω πρὸς τῆς δεξιᾶς ἕλκεσθαι μὲν, τὸ δὲ τόξον ὅλον ἐπὶ τῆς αὐτῆς χώρας ὑπὸ τῆς ἀριστερᾶς κρατούμενον, ἀκλινές. ἐὰν γὰρ τῆς νευρᾶς, ὑπὸ τῆς δεξιᾶς ἑλκομένης σφοδρῶς ὀπίσω, συναπενεχθῇ τὸ σύμπαν τόξον, ἡ τοῦ βέλους εἰς τοὐπίσω φορὰ κωλυθήσεται, δεομένη ἀπὸ στερεωτάτης, καὶ μετατεταμένης ἀφίεσθαι τῆς νευρᾶς. ὅσον μὲν οὖν αὐτῆς τῆς ἐσχάτης τάσεως ὑφῇ, τοσοῦτον καὶ τῆς ἀφέσεως ἡ βία μειωθήσεται. προσομολογουμένου δὴ τούτου, τὴν αἰτίαν Ἱπποκράτης προσέθηκεν, οὖσαν τοιάνδε. τοῦ γὰρ βραχίονος τὸ γιγγλυμοειδὲς, ἐν τῇ τοῦ πήχεος βαθμίδι, ἐν τούτῳ τῷ σχήματι, ἐρεῖδον, ἐπ' εὐθείας μὲν ἐργάζεται τὸ τοῦ βραχίονος ὀστοῦν, καὶ τὸ τοῦ πήχεος, ἀκλινῆ δὲ φυλάττει τὴν ὅλην χεῖρα. τὸ γιγγλυμοειδὲς δὲ βραχίονος, ὀνομάζει τὸ κάτω πέρας, ὃ διαρθροῦται πρὸς τὸν πῆχυν, ἐπειδὴ καὶ οἱ γίγγλυμοι, τὰ μὲν τινὰ κοῖλα, τὰ δὲ ἐξέχοντα κεκτημένοι, τοῖς μὲν κοίλοις, ὑποδέχονται τὰς ἐξοχὰς τῶν πλησιαζόντων, τοῖς δὲ ὑπερέχουσιν, εἰς τὰς ἐκείνων ἐμβαίνουσι κοιλότητας. ὡσαύτως δὲ, καὶ τὸ κάτω τοῦ βραχίονος, εἰς κυρτὴν περιφέρειαν τελευτῶν, ἐξοχαῖς κυκλοτερέσιν ἑκατέρωθεν, ἐχομέναις ὁμοιότητα, ταῖς κατὰ τὰς τροχιλίας ὀνομαζομέναις. αὕτη μὲν ταύτῃ τῇ τροχιλώδει περιφερείᾳ στηρίζεται, κατὰ τὰς ἐν τῷ πήχει κοιλότητας. ἐπὶ δὲ τοῖς πέρασιν αὐτῆς, ἔχων βαθμίδας, τὴν μὲν ἐν τοῖς πρόσω μέρεσι, τὴν δὲ εἰς τοὐπίσω δέχεται καθ' ἑτέρας αὐτὰς ἐξοχὰς τοῦ πήχεως, ὁμοίας κορώναις.

Ὁ γὰρ πῆχυς ἐοικὼς τῷ σ στοιχείῳ, τὸ ἄνωθεν αὐτοῦ πέρας ἔχων, καθ' ὃ τῷ βραχίονι διαρθροῦται, περιλαμβάνει τε τὴν τροχιλοειδῆ περιφέρειαν τοῦ βραχίονος, ὀλίγου δεῖν, ὅλην. ὅταν οὖν οὕτως ἔχῃ σχήματος ἡ χεὶρ, ὡς ὀρθὴν γωνίαν ἐργάζεσθαι τὸ τοῦ βραχίονος ὀστοῦν, πρὸς τὸ τοῦ πήχεως, αὐτός τε πάλιν, ὅταν ἡσυχάζοντος ἐκείνου περὶ τὴν κυρτότητα κινῆται, πρόσω μὲν φερόμενος, κάμπτει τὴν κατ' ἀγκῶνα διάρθρωσιν, ὀπίσω δὲ, ἐκτείνει. κατὰ μὲν τὴν ἐσχάτην καμπὴν, ἡ πρόσω τοῦ πήχεως κορώνη, τῇ κατὰ τοῦτο κοιλότητι τοῦ βραχίονος ἐμβαίνει. κατὰ δὲ τὴν ἔκτασιν, ἡ ὄπισθεν αὖ πάλιν ἐγκαταβαίνει τῇ κατὰ τοῦτο τεταγμένῃ βαθμίδι, μείζων οὖσα, μείζονι, καὶ διὰ τοῦτ', ἐπὶ πλεῖστον ἐκτείνειν τε, καὶ κάμπτειν ὅλην τὴν χεῖρα δυνάμεθα, μὴ δυνηθέντες ἂν τοῦτο πρᾶξαι, εἰ μηδεμίαν εἶχεν ὁ βραχίων κοιλότητα. τοιαύτην τοιγαροῦν φύσιν ἐχούσης τῆς κατ' ἀγκῶνα διαρθρώσεως, ἐγγώνιον μὲν λαβούσης σχῆμα τῆς

A faciendũ paratus. Quæ subdit omnia, si animadvertantur, manifesta sunt, usque dum inquit.

HIPPOCRATIS TEXTUS X.

Toxicam exercenti hanc alterius manus figuram optimam esse consentaneum est. Hoc enim habitu humeri cardo cubiti sinui incumbens cubiti & humeri ossibus rectitudinem efficit, ac si unum totum esset.

B

GALENI COMMENTARIUS.

Scribit nunc adversus eos, qui universum brachium intentum devinciunt, sicuti sagittarii sinistrum continent. Ait enim ad id agendum jure opus fuisse brachio extento, quum nervus dextrâ tenditur versus partem posteriorem: totus verò arcus in eadem regione continetur à sinistra, ne in alteram partem inclinetur. Nam si nervus dextra validè in posteriorem partem intentus totum arcum secum adducat, ductio sagittæ in posteriorem partem impedietur, C ut quæ debeat à valido nervo contentoque emitti. Ergo, quantum ex ultima contentione remittitur, tantum demitur de emissione sagittę: quod, quum in confesso sit, Hippocrates causam adjungit hujusmodi: nam si ita collocetur imum humeri caput, quod cardinis modo in sinum cubiti conjicitur, efficit ut humeri, atque brachii ossa dirigantur, & brachium totum sine inclinatione servetur. Vocat autem γιγγλυμοειδὲς imum caput humeri, quod cardinis modo cum cubito committitur, quandoquidem cardines, græcè γίγγλυμοι, & quosdam sinus habent, & D quosdam processus sinibus recipiunt eorum, cum quibus committuntur, processus: processibus in ipsorum sinus inseruntur. Similiter imum caput humeri in gibbum ambitum desinens duo à lateribus tubercula exigit, unde similitudo trochleæ fit. Hæret autem homini ambitu trochleam referente in sinibus cubiti. Extremus hic ambitus, & à priori & à posteriori parte cavum habet: in utroque se insinuant cubiti processus, rostro similes.

E

A	B	C
Totius brachii extensio.	Ossis brachii cardinamentum seu trochlearis rotũdatio.	Sinus cubiti sigmatoides.

Si quidem cubiti caput superiùs C literam refert, quà cum humero committitur: accipitque humeri ambitum, qui trochleam refert, ferè totum, ubi brachium sic collocatur, ut cubitus atque humerus rectum angulum ostendant. At rursus, ubi humero quiescente, cubitus circa gibbum ejus ambitum moveatur, si in priora F feratur, cubiti commissuram flectit. Si in posteriora tendit, in maximo quidem flexu prior cubiti processus in humeri cavum, quod à priori parte est, conjicitur: in extensione posterior processus in posterius cavum, quod, quum majus sit, majorem processum accipit. Quare plurimum extendere, & curvare totum brachium possumus: quod nullo quidem modo contingeret, si nullum cavum in humero fuisset. Quum hujusmodi ergo sit cubiti junctura, ubi totum brachium ad rectum angulum figuretur, itaut

humerus & cubitus rectum angulum ostendant (quem habitum Hippocrates solitus est appellare ἐγγώνιον) ambitus trochleam referens mediut hæret cavo cubiti, quod C literam repræsentat. At ubi totum brachium extenditur cubitus in posteriorem partem fertur, & processus, qui ab ea parte est, motui præest: cessat autem, quescitque quum primum ad humeri cavum, quod ea parte est, pervenit. Quo fit, ut commissura extendatur, & imum humeri caput, cardinis modo, sinu cubiti innitatur. Vocat autem Hippocrates βαθμίδα non modo humeri sinum, sed cæteros omnes, in quibus recipiuntur ossium processus.

A ὅλης χειρὸς, (οὕτως δ' Ἱπποκράτης ὀνομάζει τὴν ἐπ' ὀρθὴν γωνίαν σχέσιν τοῦ βραχίονος) πρὸς τὸν πῆχυν, ἡ ἐξαψηλώδης κυρτότης μέση στηρίζεται κατὰ μέσης τῆς σιγμοειδοῦς τοῦ πήχεως κοιλότητος. ἐν δὲ τῇ ἐκτάσει τῆς ὅλης χειρὸς, ὀπίσω φερομένου τοῦ πήχεως, ἡ κατὰ τοῦτο κορώνη, τῆς κινήσεως ἡγουμένη. ἵσταται δὲ τότε καὶ παύεται πρότερον, ὅταν ἐξικνῆται πρὸς τὴν ἐνταῦθα κοιλότητα τοῦ βραχίονος. συμβαίνει δ' ἐν τούτῳ, τὴν μὲν διάρθρωσιν ἐκτείνεσθαι, τὸ δὲ τοῦ βραχίονος τὸ γιγγλυμοειδὲς, ἐν τῇ τοῦ πήχεως ἐρηρεῖσθαι βαθμίδι. καλεῖ γὰρ οὕτως ὁ Ἱπποκράτης,
B οὐ μόνον ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας ἁπάσας κοιλότητας, αἷς ἐμβαίνουσι ἐξοχαί τινες ὀστῶν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XI.

Atque eo habitu recurvata fit articuli reflexio. Ergo consentaneum est sic locum istum minimè flecti, plurimumque tendi, neque superari, neque concedere, dum à dextra manu nervus trahitur; sicque nervum quidem quamplurimum trahet; validissimo & celerrimo impetu jaculabitur. Ab hujusmodi namque sagittarum emissionibus celeres tum vehementiæ tum altitudines concitantur. Deligationi verò, & arti sagittandi nihil commune datur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. ιά.

Καὶ ἡ ἀνάκλασις τοῦ ἄρθρου κέκλασται ἐν τουτέῳ τῷ σχήματι· εἰκὸς οὖν οὕτως ἀκαμπτότατόν τε καὶ τεταμενώτατον εἶναι τὸ χωρίον, καὶ μὴ ἡσσᾶσθαι, μηδὲ ξυνδιδόναι, ἑλκομένης τῆς νευρῆς ὑπὸ τῆς δεξιῆς χειρός. καὶ οὕτως ἐπὶ πλεῖστον μὲν τὴν νευρὴν
C ἑλκύσει, ἀφήσει δὲ ἀπὸ στερεωτάτου, καὶ ἀθροωτάτου. ἀπὸ τῶν τοιουτέων γὰρ ἀφεσίων τῶν τοξευμάτων, ταχεῖαι καὶ αἱ ἰσχύες, καὶ τὰ μήκεα γίνεται. ἐπιδέσει δὲ, καὶ τοξικῇ οὐδὲν κοινόν.

GALENI COMMENTARIUS.

Ex modis quibus brachium figuratur, extensio flexui contraria est, supinus habitus prono. Hi ergo extremi sunt, & quasi quatuor habituum excessus: duo alii medii sunt, unus quidem inter extremum flexum & extensionem quem Hippocrates, ut dixi, ἐγγώνιον appellat: alter inter pronum, & supinum, sub quo ait cubitum radio subjici. Igitur, sicut hunc justum, & rectum dicit, sic etiam illum, qui ἐγγώνιος dicitur, sub quo humerus eum cubito ad rectum angulum collocatur. Quod si hic habitus rectus est, sequitur, ut, ubi brachium extenditur, non debeat rectus appellari. Si rectus non sit, certè erit in exteriorem partem recurvatus: quemadmodum, si in posteriorem partem ita recurvetur os cubiti, ut cum humero angulum ostendat: quod jam nonnullis accidisse perspectum est, quibus necesse est posterius humeri cavum abundè altum esse, in quod se inserit posterior cubiti processus. Quod si hujusmodi cavum nobis omnibus altissimum esset, flectere in posteriorem partem brachium possemus, ut dixi de his, quibus aliquantulum id licet, ut pote qui posterius cavum non secundùm naturam penitus habent, sed nimis sinuatum.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τῶν τῆς χειρὸς σχημάτων, τὸ μὲν ἐκτεταμένης αὐτῆς ἀποτελούμενον, ἐναντίον ἐστὶ τῷ κεκαμμένης γιγνομένῳ, τὸ ὑπτίας, τῷ πρηνοῦς. ταῦτα μὲν οὖν ἔσχατα, καὶ οἷον ὑπερβολαὶ καὶ τέτταρα σχήματα, δύο δ' ἄλλα μέσα. τὸ
D μὲν ἐσχάτης ἐκτάσεώς τε, καὶ κάμψεως, ὅπως ἔφην, Ἱπποκράτης ἐγγώνιον ὀνομάζει. τὸ δ' ὑπτίου τε καὶ πρηνοῦς, ἐν ᾧ τὸν πῆχυν ὑποτετάσθαι φησὶ τῇ κερκίδι. ὥσπερ οὖν, τοῦτο προσαγορεύει δίκαιόν τε, καὶ εὐθὺ, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ καλούμενον ἐγγώνιον, ἐν ᾧ τὸν βραχίονα πρὸς τὸν πῆχυν, ἐπ' ὀρθὴν ἐργάζεται γωνίαν. ἀλλ' εἴπερ εὐθὺ τοῦτ' ἐστὶ, ἀκόλουθον καλεῖν οὐκ εὐθὺ, τὸ τῆς χειρὸς ἐκτεταμένης γιγνόμενον. εἰ δ' οὐκ ἔστι τοιοῦτον σχῆμα, κεκλασμένον ἂν εἴη πρὸς τοὐκτὸς δηλονότι. καθάπερ γε καὶ ἀνακλασθείη πρὸς τοὐπίσω τὸ τοῦ
E πήχεος ὀστοῦν, εἰς τοσοῦτον, ὡς ἤδη γωνίαν ἐργάζεσθαι πρὸς τὸ τοῦ βραχίονος, ὥσπερ ἤδη καὶ ὤφθη τισὶ γιγνόμενον, οἷς ἀναγκαῖον, ἔχειν ἱκανῶς βαθεῖαν τὴν ὀπίσω κοιλότητα τοῦ βραχίονος, εἰς ἣν ἐγκαταβαίνει τὸ τοῦ πήχεως ἡ κατὰ τοῦτο κορώνη. καὶ εἴπερ ἦν ἡ κοιλότης αὕτη βαθυτάτη πᾶσιν ἡμῖν, ἐγκάμπτοιμεν ἂν εἰς τοὐπίσω τὴν χεῖρα, καθάπερ ἔφην, ἐν οἷς ἐπὶ βραχὺ τοῦτο συμβαίνει, οὐκ ἐχούσης αὐτοῖς τὸ ἀκριβὲς κατὰ φύσιν μέτρον, τῆς ὄπισθεν βαθμίδος, ἀλλ' ἐπὶ πλέον ἐκλελυμένης.

F

HIPPOCRATIS TEXTUS XII.

Enimverò si quis deligatam manum ita figuratam continere desideret, longè alios plerosque dolores vulnere maiores propagaturus est. Quod si manum flectere iubeat, neque ossa, neque nervi, neque carnes ampliùs eodem habitu consistent; imò superatâ deligatione alio

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιβ'.

Τοῦτο μὲν γὰρ, εἰ ἐπιδήσας, ἔχειν τὴν χεῖρα οὕτω ἔμελλεν, πόνους ἂν ἄλλους πολλοὺς προσετίθει μείζονας τοῦ τρώματος. τοῦτο δ', εἰ συγκάμψαι ἐκέλευεν, οὔτε τὰ ὀστέα, οὔτε τὰ νεῦρα, οὔτε αἱ σάρκες ἔτι ἐν τῷ αὐτέῳ ἐγίνοντο, ἀλλὰ ἄλλῃ μετεκοσμεῖτο, κρατέοντα τὴν ἐπίδεσιν, καὶ τί ὄφελος τοξικοῦ σχήματος. καὶ ταῦτα ἴσως:

οὐκ ἂν ἐξημάρτανε σοφιζόμενος, εἰ εἴα τὸν τετρωμένον αὐτὸν A τὴν χεῖρα παρασχέσθαι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΗν ἐκτεταμένην ὁ ἐπιδήσας χεῖρα, πάντως μὲν ἄν φησιν, ἢ οὕτως ἔχουσαν, ἐφύλαττεν, ἢ συνεχώρησεν οὕτω κάμψαι. καθ' ἑτέραν δὲ ἔβλαψεν τὸν κάμνοντα, φυλαττομένου μὲν τοῦ σχήματος, παρὰ διηνεκὲς τῆς ὀδύνης. μεταβληθέντος δὲ, παρὰ διαφθείρεσθαι τὴν χεῖρα τῆς ἐπιδέσεως, ἧς σκοπὸς μέν ἐστι, φυλάττεσθαι τὴν διάπλασιν, B ὑπὸ τῶν περιβεβλημένων ὀθονίων ἀθλίπτως κρατουμένην. ἐν δὲ τῷ μεταβάλλειν τὸ σχῆμα, τοὐναντίον ἂν ἐγίνετο, τὴν μὲν ἐπίδεσιν, μηκέτι κρατεῖν τοῦ κατάγματος. ἄγεσθαι δὲ αὐτὴν, καὶ συμμεταφέρεσθαι μετασχηματιζομένοις τοῖς τε νεύροις, καὶ τοῖς μυσὶν, οὓς σάρκας ὠνόμασε, διδάσκων ἡμᾶς τὴν οὐσίαν αὐτῶν. αἱ γὰρ αἰσθηταὶ σάρκες αὗται, καὶ ἐπικρατεῖαι ὠνομασμέναι τῶν ἁπλῶν σαρκῶν, οἱ μύες εἰσὶν, ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς ἶνας, ἐκ τῆς τῶν νεύρων, καὶ συνδέσμων σχίσεως. ὁ γάρτοι μῦς ὅλος ὑπὸ C τῆς φύσεως γεννᾶται, ταῖς ἶνεσι ταύταις, ἐπιπηγνυμένης ἐν κύκλῳ τῆς ἁπλῆς σαρκὸς, καὶ αὕτη τοῦ μυός ἐστιν ἡ ἰδία οὐσία. φλέβας γὰρ, καὶ ἀρτηρίας, εἰς ἑαυτὸν ὑποδέχεται, τοῦ τρέφεσθαί τε, καὶ ζῆν ἕνεκεν, ὥσπερ καὶ τἆλλα πάντα μόρια. τὸ δὲ ἴδιον σῶμα τοῦ μυὸς, αἱ ἶνες εἰσὶ, τὴν ἁπλῆν περιφυομένην σάρκα ἔχουσαι. πλείστη μὲν οὖν αὕτη περιφύεται κατὰ τὰ μέσα μέρη τῶν μυῶν, ἐλάττων δὲ ἀεὶ, καὶ μᾶλλον ἐγγὺς τῆς ἀρχῆς τε, καὶ τελευτῆς, διὸ καὶ νευρωδέστεροι μὲν, καὶ τὰ τοιαῦτα, σαρκωδέστεροι δὲ ἐν τοῖς μέσοις αὐτῶν εἰσὶν οἱ μύες. D

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιγ'.

ΑΛλος δὲ αὖθις τῶν ἰητρῶν, ὑπτίην τὴν χεῖρα δοὺς, οὕτω κατατείνειν ἐκέλευεν, καὶ οὕτως ἔχουσαν ἐπέδει, τοῦτο νομίζων τὸ κατὰ φύσιν εἶναι, τῷ τε χροῒ σημαινόμενος, καὶ τὰ ὀστέα νομίζων κατὰ φύσιν εἶναι οὕτως, ὅτι φαίνεται τὸ ἐξέχον ὀστέον, τὸ παρὰ τὸν καρπὸν, ᾗ ὁ σμικρὸς δάκτυλος κατ' ἰθυωρίην εἶναι τοῦ ὀστέου, ἀφ' ὁκοίου τε τὸν πῆχυν οἱ ἄνθρωποι μετρέουσιν, ταῦτα E τὰ μαρτύρια ἐπήγετο, ὅτι κατὰ φύσιν οὕτως ἔχει, καὶ ἐδόκεεν εὖ λέγειν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν, ἐὰν ὑπτίη ἡ χεὶρ κατατείνοιτο, ἰσχυρῶς πονοίη ἄν. γνοίη δὲ ἄν τις τὴν ἑωυτοῦ χεῖρα κατατείνας, ὡς ἐπώδυνον τὸ σχῆμα. ἐπεὶ καὶ ἀνὴρ ἥσσων, κρέσσονα διαλαβὼν οὕτως ἐν τῇσιν ἑωυτοῦ χερσὶν, ὡς κλᾶται ὁ ἀγκὼν ὕπτιος, ἄγοι ἂν ὅπῃ ἐθέλοι. οὔτε γὰρ εἰ ξίφος ἐν ταύτῃ τῇ χειρὶ ἔχοι, ἔχοι ἂν ὅ, τι χρήσαιτο τῷ F ξίφει· οὕτω βίαιον τοῦτο τὸ σχῆμά ἐστιν· τοῦτο δὲ, εἰ ἐπιδήσας τις, ἐν τούτῳ τῷ σχήματι ἐῴη· μέζων μὲν πόνος, εἰ περιίοι, μέγας δὲ, καὶ εἰ κατακέοιτο. τοῦτο δὲ, εἰ συγκάμψαι τὴν χεῖρα ἀνάγκη συνάγειν τοὺς μύας, καὶ τὰ ὀστέα ἄλλο σχῆμα ἔχειν· ἠγνόει δὲ καὶ τάδε τὰ ἐν τῷ σχήματι, χωρὶς τῆς ἄλλης λύμης. τὸ γὰρ ὀστέον τὸ παρὰ τὸν καρπὸν ἐξέχον, τὸ κατὰ τὸν σμικρὸν δάκτυλον, τοῦτο μὲν τοῦ πήχεός ἐστιν. τὸ δὲ ἐν τῇ συγκάμψει ἐὸν, ἀπὸ ταὐτοῦ τὸν πῆχυν οἱ ἄνθρωποι μετρέουσιν, τοῦτο δὲ τοῦ βραχίονος ἡ κεφαλή ἐστιν.

transmutabuntur. Ecquid opus est sagittariorũ habitu? Quare fortassis non peccaret sophista, si permitteret vulneratã ipsam manũ porrigere.

GALENI COMMENTARIUS.

QUi intentum brachium devincit omnino, inquit, vel ita contineri jubet, vel curvari sinit: utrumvis fecerit, ægrotantem lædit: nam, si in eodem habitu contineatur, dolor assiduè urget: sin aliter figuretur, depravatur brachium sub vinculo: quod eo spectat, ut membrum, sicuti compositum ab injectis fasciis contentum, sine ullo pressu tueatur. At, si aliter figuretur, contrarium accidet, nempe, ut fractura vinculo non contineatur, sed moveatur, transferaturque unà cum nervis habitum mutantibus, musculisque quos carnem vocavit, eorum nobis naturam ostendens. Sunt enim musculi caro sentiendi vim habens à simplici carne, ex qua maxime constant, caro nominati, per quos fibræ distribuuntur à nervis, ac ligamentis diductæ. Creatur enim totus musculus à natura ejusmodi fibris contentus, quibus caro simplex undique concrescit: atque hæc est propria musculi natura, per quem venæ, & arteriæ discurrunt, ut non secus, ac cæteræ partes, alatur & vivat: proprium vero musculorum corpus fibræ sunt, quæ simplici carne cinguntur, plurimùm quidem mediis musculis, tum subinde minùs, præsertimque in initio, ac fine ipsorum. Quocirca extremi musculi nervosi magis sunt, medii vero carnosi.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIII.

ALius porrò Medicus supinam manũ præbens extendere imperabat, eóque habitu devinciebat, eum naturalem esse ratus, tum ex cutis planitie coniecturam faciens, tum quod ossa secundùm naturam sic se habere existimaret, ex eo quod os ad manus juncturam iuxta parvum digitum è directo illius ossis situm, ex quo homines ulnam metiuntur. Atque his argumentis eum esse naturalem habitum contendebat, rationique consentanea loqui videbatur. Verùm hic habitus si supina manus extendatur, vehementer doluerit. Noverit autem quivis eum habitũ propriâ manu ita extensa dolorem excitare. Etenim vir imbecillior robustiorem ita manibus suis comprehensum, ut cubiti flexura supina reflectatur, quocunque volet, deduxerit. Neque enim si gladium hac manu teneat, eo uti poterit, usque adeo violenta ista figura est. Ad hæc si quis deligatã manum eo habitu sinat, major quidem dolor, ubi obambulaverit; magnus etiam ubi decubuerit, sentietur. Quod si quis manũ flectat, musculos contrahi, & ossa aliam habere figuram prorsus necesse est. Quin & præter cætera perniciosa huius habitus incommoda, hæc ignorabat. Os enim ad manus iuncturam iuxta parvum digitum prominens, hoc quidem ad cubitum pertinere, illud verò in cubiti flexura quo ulnam homines metiuntur, id humeri caput esse.

GALENI COMMENTARIUS.

B

Directio interioris tuberculi brachii ad finem cubiti.

SI quis supinam manum figuraverit, videbitur humeri caput ab interiore parte, quod græce κόνδυλος id est tuberculum, nominatur, esse caput superius cubiti, quum quodammodo è regione se ostendat capitis inferioris, quod in prima palmæ parte extat à parte minimi digiti, Non tamen omnes cubitum metiuntur ab humeri tuberculo: sed sunt, qui metiri incipiant, idque rectè, à cubiti eminentia, quam Græci ὀλέκρανον dicunt & ἀγκῶνα. At Hippocrates, quum dixit unde cubitum metitur, significare videtur, vel omnes, vel plerosque inde metiri. Quomodo autem sese res habeat, hic quærere supervacaneum est. Illud meminisse oportet, quod inferius cubiti caput situm in prima palmæ parte è regione superiori capiti respondet, ubi secundùm naturam brachium figuretur, ut scilicet curva pars interior sit, gibba exterior: in quo habitu fit, ut minimus digitus ab inferiori parte subjiciatur, pollex à superiori insidat.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΑν τις ὑπτίαν σχηματίσῃ τὴν χεῖρα, δόξει τὴν ἔνδον κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, ἣν καὶ κόνδυλον ὀνομάζουσιν, τὸ ἄνω πέρας εἶναι τοῦ πήχεος. ἐπειδὴ καταντικρὺ πως εἶναι φαίνεται, τῷ κάτω πέρατι, τῷ κατὰ τὸν καρπὸν ἐξέχοντι, κατὰ τὸν μικρὸν δάκτυλον· οὐ μὴν ἅπαντές γε, τὸν πῆχυν ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν βραχίονα κονδύλου μετροῦσιν. ἀλλ' εἰσὶ γάρ τινες, οἳ προσηκόντως ἀπὸ τοῦ ὀλεκράνου, ὅπερ καὶ ἀγκῶνα καλοῦσιν, ἄρχονται τῆς μετρήσεως. ὁ δὴ Ἱπποκράτης εἰπὼν, ἀπὸ τούτου, οἱ ἄνθρωποι τὸν πῆχυν μετρέουσιν, ἐμφαίνειν ἔοικεν, ἤτοι πάντας, ἢ τοὺς πλείους ἐντεῦθεν μετρεῖν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὅπως ἂν ἔχῃ, ἔστι περιττὸν ζητεῖν. ἐκείνου δὲ μεμνῆσθαι προσήκει, τοῦ, τὸ κάτω πέρας τοῦ πήχεος, τὸ πρὸς τῷ καρπῷ, καταντικρὺ γίγνεσθαι τῷ ἄνω πέρατι, κατὰ φύσιν σχηματιζομένων τὴν χεῖρα, τὸ μὲν κοῖλον αὐτῆς ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν ποιουμένων, τὸ κυρτὸν δὲ, ἐκ τῶν ἔξωθεν. συμβαίνει δὴ ἐν τούτῳ τῷ σχήματι, καὶ τὸν μὲν μικρὸν δάκτυλον ὑποκεῖσθαι κάτωθεν, ἄνωθεν δὲ ἐπικεῖσθαι τὸν μέγαν.

C

HIPPOCRATIS TEXTUS XIV.

Hic verò idem os esse tum hoc, tum illud existimabat, itemque multi alii.

GALENI COMMENTARIUS.

D

NOn ita pronunciavit, *idem os esse tum hoc, tum illud*, ut aliquem eundem sibi ipsi existere dicimus, veluti Ajacem Telamonium, eundem ac Æacidem; sed quod utrunque ossis extremum conjiciat ejusdem esse cubiti.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιδ.

Ὁ Δὲ ᾤετο ταὐτὸ ὀστέον εἶναι τοῦτό τε, κἀκεῖνο· πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΥχ οὕτως εἴρηκε, τὸ αὐτὸ εἶναι ὀστέον τοῦτό τε, κἀκεῖνο, ὡς αὐτόν τινα λέγομεν ἑαυτῷ τὸν αὐτὸν ὑπάρχειν, οἷον τὸν Τελαμώνιον Αἴαντα τῷ Αἰακίδῃ. ἀλλ' ὅτι τοῦ αὐτοῦ ὀστοῦ πέρας ἑκάτερον ὑπολαμβάνει εἶναι, τουτέστι τοῦ πήχεος.

HIPPOCRATIS TEXTUS XV.

QVod autem os cubiti gibbus vocatur, cui nimirum innitimur, idem quod illud est.

GALENI COMMENTARIUS.

E

VT in præscripto textu dixi ipsum pronunciasse dictionem, *idem*, sic in præsenti re intelligere consentaneum est. Quod ejusdem ossis partes, & eam quæ juxta carpum posita est, & eam quæ interiorem articulationis cubiti extremitatem efficit, idem esse arbitrentur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιε΄.

ΕΣτι δὲ ἐκείνῳ τῷ ὀστέῳ ταὐτὸ, ὁ ἀγκὼν καλεόμενος, ὃν ποτὶ στηριζόμεθα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΩΣ ἐπὶ τῆς προγεγραμμένης ῥήσεως, ἔφην αὐτὸν εἰρηκέναι, τὸ αὐτὸ καὶ νῦν οὕτως ἀκούειν σε προσήκει, ὅτι τοῦ αὐτοῦ ὀστοῦ μόρια, τό τε πρὸς τῷ καρπῷ, καὶ τὴν ἔνδον ἐξοχὴν τῆς κατ' ἀγκῶνα διαρθρώσεως, ἐνόμιζον εἶναι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVI.

F

SIc igitur supinam manum habenti, hoc quidem os perversum apparet, partim verò ipsi nervi, qui à manus junctura & digitis interiore parte præceptum, supina manu distorquentur. Hi namque nervi ad os brachii unde cubitum metimur, tendunt. Hi sæpe tanti ac tales sunt de natura manus errores ac ignorantiæ. Si quis autem, prout ego iubeo, fractam manum extendat, is quidem os quod ad parvum digitum est, & ad

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ις΄.

ΟΥτως οὖν ὑπτίην ἔχοντι τὴν χεῖρα, τοῦτο μὲν τὸ ὀστέον διεστραμμένον φαίνεται· τοῦτο δὲ, τὰ νεῦρα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τείνοντα ἐκ τοῦ εἴσω μέρεος, καὶ ἀπὸ τῶν δακτύλων, ταῦτα ὑπτίην ἔχοντι τὴν χεῖρα, διεστραμμένα γίνεται. τείνει τε γὰρ ταῦτα τὰ νεῦρα πρὸς τὸ τοῦ βραχίονος ὀστέον, ὅθεν ὁ πῆχυς μετρεῖται. αὗται τοσαῦται, καὶ τοιαῦται αἱ ἁμαρτάδες, καὶ ἄγνοιαι τῆς φύσιος τῆς χειρός. εἰ δὴ ὡς ἐγὼ κελεύω, χεῖρα κατεαγυῖαν κατατείνοι τις, ἐπιστρέψει μὲν τὸ ὀστέον ἐς ἰθὺ, τὸ κατὰ τὸν

σμικρὸν δάκτυλον ὃ ἐς τὸν ἀγκῶνα τείνον, ἰθυωρίην ἕξει, τὰ νεῦρα, τὰ ἀπὸ τοῦ καρποῦ, πρὸς τοῦ βραχίονος τὰ ἄκρα τείνοντα. ἀναλαμβανομένη δὲ ἡ χεὶρ, ἐν παραπλησίῳ σχήματι ἔστω, ἐν ᾧ περ καὶ ἐπιδεομένη. ἄπονος μὲν ὁδοιπορέοντι, ἄπονος δὲ κατακειμένῳ, καὶ ἀκάματος.

A *cubiti flexuram tendit, in directum convertet, nervique à manus carpo ad brachii extrema tendentia, rectitudinem habituri sunt. Manus verò dum appensa continetur, eodem habitu quo deligata est collocabitur, ita ut ne deambulanti quidem dolorem ullum, aut decumbenti laborem ac defatigationem adferat.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

B Ὅταν ὀστοῦ τινος, ἢ μυὸς, ἢ νεύρου ἡ μὲν ἀρχὴ, ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν ᾖ τοῦ κώλου συμβαίνῃ, ἡ τελευτὴ δὲ, ἤτοι γε ἐκτὸς, ἢ ἐκ τῶν κάτω μερῶν, διέστραπται δηλονότι τὸ μόριον τοῦτο. καλῶς οὖν ἔφη, διέστραπται πάντα ταῦτα, τῆς ὅλης χειρὸς ὑπτίας σχηματισθείσης. αὐτίκα γέ τοι τὰ νεῦρα, τὰ ἐπὶ τῶν ἐντὸς χεῖρα ἀφικνούμενα, τῆς ἄκρας χειρὸς, ἐμβάλλει τῷ πήχει περὶ τὴν ὅλην κεφαλὴν τοῦ βραχίονος. ἐὰν οὖν ὑπτίαν ἐργαζώμεθα τὴν χεῖρα, συμβήσεται, τὴν μὲν ἀρχὴν τῶν νεύρων τῶν κατὰ τὸν πῆχυν, ἐκ τῶν ἔνδον εἶναι μερῶν, τὴν τελευτὴν δὲ, C ἐκ τῶν ἄνω μερῶν. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν μυῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ κατὰ τὸν πῆχυν ὀστοῦ· πάντων γὰρ τούτων, ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν εἰσὶν αἱ ἀρχαὶ, καὶ κατὰ τὸν κόνδυλον τοῦ βραχίονος. ἱκανοὶ δὲ ἦσαν καὶ οἱ μύες μόνοι διαστραφέντες, ἱκανὴν ὀδύνην ἐργάσασθαι, ἀλλὰ τοῦτο δὲ, καὶ φλεγμονήν. εἰ δὲ ὡς Ἱπποκράτης ἀξιοῖ, τὴν χεῖρα τις σχηματίσειεν, οἱ ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν τοῦ πήχεος ἀρχόμενοι μύες, ὅλοι κείσονται κατὰ τὰ ἔνδον. οἵ τ᾽ ἐκ τῶν ἐκτὸς, ἐνταῦθα καὶ οὗτοι τε τάξονται, καθάπερ γε καὶ οἱ ἄνωθεν, ἐν τούτῳ τῷ μέρει φυλαχθήσονται δι᾽ ὅλου D τοῦ κώλου. ἐν δὲ τοῖς ὑποκάτω τοῦ πήχεος, οὐδ᾽ ἔστιν ὅλως μῦς. εἰ δέ σοι μέλει, τῶν περὶ τὸν πῆχυν ἁπάντων μυῶν ἐπίστασθαι τὴν θέσιν, ἐκ τοῦ πρώτου τῶν ἀνατομικῶν ἐγχειρήσεων μάθοις. ἔχεις δὲ αὐτοὺς κἀν τῇ τῶν μυῶν ἀνατομῇ γεγραμμένους, ἐν ᾧ βιβλίῳ, συντομώτερον, ἢ ἐν ταῖς ἀνατομικαῖς ἐγχειρήσεσιν, ἁπάντων τῶν ἐν τῷ σώματι μυῶν φύσις ἑρμηνεύεται.

GALENI COMMENTARIUS.

A

Distorsio nervorum, & musculorum, & ossis cubiti in resupinatione manus.

Quùm accidit, ut ossis cujuspiam, vel nervi, vel musculi initium sit ab interiori parte membri: finis vel ab exteriori, vel ab inferiori: constat partem hanc perversam esse. Rectè igitur dixit omnia hæc perverti, ubi totum brachium resupinetur. Ac ne longiùs exempla petamus, nervi, qui ab interiori parte feruntur ad manum, cum cubito junguntur circa totum humeri caput. Fiet itaque resupinato brachio, ut nervorum, qui cubito alligantur, initia ab interiori parte collocentur, fines à superiori. Idem accidet musculis, & ipsius cubiti ossi: horum enim omnium initia ab interiori parte sunt, juxta tuberculum humeri. Poterant autem per se musculi, quum perverterentur abundè dolorem excitare, atque ea de causa inflammationem. Si quis autem brachium figuraverit, ut Hippocrates jussit, musculi, qui ab interiori parte cubiti oriuntur, toti ab interiori parte siti erunt, qui ab exteriori, in hac similiter continebuntur: quemadmodum, qui à superiori, positum à superiori tuebuntur in universo membro. Ab inferiori autem cubiti parte nullus situs est omnino musculus: sed, si cubiti musculorum omnium situm cognoscere tibi curæ est, ex primo libro de incidendorum corporum ratione addiscere poteris: tum ex musculis incidendis, ubi musculorum omnium natura ad compendium confertur magis, quàm in libro de incidendorum corporum ratione.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιζ'.

Κατακεῖσθαι δὲ χρὴ τὸν ἄνθρωπον οὕτως, ὅκως ἂν τὸ E ἐξέχον τοῦ ὀστέου, πρὸς τὴν λαμπροτάτην τῶν παρεουσέων αὐγέων, ὡς μὴ λάθῃ τὸν χειρίζοντα ἐν τῇ κατατάσει εἰ ἱκανῶς ἐξίθυνται. τοῦ γε μὴν ἐμπείρου, οὐδ᾽ ἂν τὴν χεῖρα λάθοι ἐπαγομένην τὸ ἐξέχον ψαυόμενον.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVII.

Hominem autem collocari sic oportet, ut quæ pars ossis prominet, præstantium luminum splendidissimo obversa sit, ut in extensione manu operantem lateat, num satis sit in directum constituta. Non enim profectò periti artificis admotam manum os prominens contactu latere potest.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἴτε κατακλίνειν, εἴτε καθίζειν, ἐκ τοῦ καθῆσθαι F δηλοῦσθαι, προσυπακούειν αὐτῷ χρὴ, τὸ ἕτερον αὐτῶν. εἴτε γὰρ τὴν ῥώμην ἀποβλέπων τοῦ κάμνοντος, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ κατάγματος, ἐνίοτε μὲν καθήμενον, ἐνίοτε δὲ κατακείμενον ἐπιδήσεις τὸν ἄνθρωπον. ὁπότερον δ᾽ ἂν ἔχῃ σχῆμα, πρὸς τὴν λαμπρότητα τῶν παρεουσῶν αὐγῶν, βλέπειν χρὴ τὸ πεπονθὸς μέρος, ὅπως εὐκατάσκεπτον εἴη.

GALENI COMMENTARIUS.

Sive decumbere, sive sedere verbo καθῆσθαι, hoc est collocari declaretur, eorum alterum utrum ipso intelligendum est. Si nanque tum virium robur, tum fracturæ magnitudinem recipias, interdum quidem decumbentem, interdum verò sedentem hominem deligaveris. At utervis figuratus habitus prostantium luminum splendorem sortiatur, pars affecta perspicienda est, ut eam Chirurgus facilè speculetur.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS XVIII.

Ossium cubiti, quum utrunque fractum non est, facilior est curatio. Si os superius sauciatum fuerit, etiamsi crassius id existat, partim quidem quod ei pro fundamento subtendatur, partim verò quod facilius occultetur, nisi iuxta manus iuncturam sauciari cōtingat. Crassa nanque carnis est epiphysis quæ superiore parte adnascitur. Os vero inferius neque carnem habet, neque facilè latet, atque vehementiore extensione indiget.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιη'.

Τῶν δὲ ὀστέων τοῦ πήχεος, ὧν μὴ ἀμφότερα κατέηγεν, ῥᾷον ἡ ἴησις, ἢν τὸ ἄνω ὀστέον τετρωμένον εἴη, καίπερ παχύτερον ἐόν. ἅμα μὲν, ὅτι τὸ ὑγιὲς ὑποτεταμένον γίγνεται αὐτῷ θεμελίου, ἅμα δ᾽ ὅτι εὐκρυπτότερον γίγνεται, πλὴν εἰ τὸ ἐγγὺς τοῦ καρποῦ. παχείη γὰρ ἡ τῆς σαρκὸς ἐπίφυσις ἡ ἐπὶ τὸ ἄνω. τὸ δὲ κάτω ὀστέον ἄσαρκον, καὶ οὐκ εὐξύγκρυπτον, καὶ κατατάσιος ἰσχυροτέρης δεῖται.

B

GALENI COMMENTARIUS.

Quod duo sint ossa cubiti his verbis declaravit, *quum utrunque fractum non est.* Neque enim Græci sub una, neque sub tribus, aut pluribus dictionibus ἀμφότερα sive utraque proferre consueverunt. Ex his autem duobus ossibus, quod subtenditur propriè cubitus nominatur, quod sanè longior existit; quod verò incumbit, radius. Plana autem est non solùm hæc oratio, sed etiam cæteræ ferè omnes quæ hoc in libro sunt. Quæ nunc enuncio, ea sola explanationem desiderant. Quare si quid præter hæc obscurum esse tibi videatur, jam explora, quum exemplar mendis erraverit, quo probè correcto, si quid semel lectum non comprehenderis, idem insuper tum secundo, tum tertio relegens propositum omnino percipies.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅτι δύο εἰσὶν ὀστᾶ τοῦ πήχεος, ἐδήλωσε, εἰπὼν, ὧν μὴ ἀμφότερα. οὔτε γὰρ ἐφ᾽ ἑνὸς, οὔτε ἐπὶ τριῶν, ἢ καὶ πλειόνων, εἰώθασι λέγειν οἱ Ἕλληνες τὴν ἀμφότερα φωνήν. τῶν δὲ δύο τούτων ὀστῶν, τὸ μὲν ὑποτεταγμένον, ἰδίως ὀνομάζεται πῆχυς, ὃ δὴ καὶ μακρότερόν ἐστι, τὸ δὲ ἐπικείμενον, κηρκίς. σαφὴς δὲ οὐχ οὗτος μόνος ὁ λόγος, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰσὶν ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ, καὶ μόνα δεῖσθαι σαφηνείας λέγω, ἃ νῦν ἐξηγοῦμαι, ὥστ᾽ εἰ παρὰ ταῦτα σοι δόξειεν ἀσαφές τι εἶναι, σκέψαι δὴ μὴ τὸ ἀντίγραφον ἡμάρτηται. κατωρθωμένου δὲ αὐτοῦ, καὶ ἅπαξ ἀναγνούς τι, μὴ νοήσῃς, ἀλλὰ δεύτερόν γε, καὶ τρίτον ἐπαναλαμβάνων αὐτὸ, πάντως μαθήσῃ τὸ λεγόμενον.

C

D

HIPPOCRATIS TEXTUS XIX.

Ubi non hoc, sed illud fuerit comminutū, satisfaciet simplicior vis in intendendo: ubi utrunque extendere valentiùs oportet. Puerum jam vidi plus justo intensum. Sed plerique, minus quàm res postulat, extenduntur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. ιθ'.

Ἢν δὲ τοῦτο μὴ ξυντριβῇ, ἀλλὰ τὸ ἕτερον, φαυλοτέρη ἡ κατάτασις ἀρκέει. ἢν δ᾽ ἀμφότερα κατεηγῇ, ἰσχυροτάτης κατατάσιος δεῖται. παιδίου μὲν γὰρ ἤδη εἶδον κατατεθέντα μᾶλλον, ἢ ὡς ἔδει. οἱ δὲ πλεῖστοι ἧσσον τείνονται, ἢ ὡς δεῖ.

GALENI COMMENTARIUS.

E

Simpliciorem & sine magno negotio factam *extensionem* leviorem seu φαυλοτέραν pronuntiavit. Non enim vitiatum duntaxat φαύλου dictione, sed & leve & simplex apud veteres significatur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὴν ἁπλουστέραν, καὶ ἄνευ μεγάλης πραγματείας, φαυλοτέραν εἶπεν. οὐ γὰρ μόνον τὸ μοχθηρὸν, ἐκ τοῦ φαύλου δηλοῦται παρὰ τοῖς παλαιοῖς, ἀλλὰ καὶ τὸ ἁπλοῦν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XX.

„ *Distentione vero facta, distenta volis*
„ *manuum admotis dirigenda sunt.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κ'.

Χρὴ δ᾽, ἐπὴν τείνωσι, τὰ θέναρα προσβάλλοντα διορθοῦν.

GALENI COMMENTARIUS.

F

Quæ manuum partes prominent, eas volas θέναρα ἀπὸ τοῦ θείνειν à percutiendo deducta nominant, ut nonnulli volunt qui veris verborum originibus student. Nam quæcunque percutimus, his prominentibus partibus percutimus. Nonnulli verò non omnes prominentes manus partes sic vocari profitentur; sed eas solas quæ magnis digitis subjiciuntur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰ ἐξέχοντα τῶν χειρῶν, ὀνομάζουσι θέναρα, παρὰ τὸ θείνειν, ὥς ἔνιοι βούλονται τῶν χαιρόντων ἐτυμολογίαις. τούτοις γὰρ τοῖς ἐξέχουσι παίομεν, ὅσα περ ἂν παίωμεν. ἔνιοι δὲ, οὐ πάντα τὰ ἐξέχοντα τῆς χειρὸς, καλεῖσθαί φασιν, ἀλλὰ μόνα τὰ ὑπὸ τοῖς μεγάλοις δακτύλοις.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κα'.

Ἔπειτα χρίσαντα κηρωτῇ μὴ πάνυ πολλῇ, ὡς μὴ περιπλέῃ τὰ ἐπιδέσματα, οὕτως ἐπιδεῖν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Δύο χρεῖαι τῆς ἐπιδέσεώς εἰσιν. ἡ μὲν ἑτέρα, τὰ καλῶς ὑφ' ἡμῶν ἀλλήλοις παρατεθέντα μέρη τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ κρατεῖν ἀσφαλῶς. ἡ δ' ἑτέρα, δεξάμενα τὰ ὀθόνια, τὸν χυμόν, ἢ τὸ φάρμακον, ὅπερ ἀφλεγμαντότατον εἶναι δοκιμάσωμεν, ἐπικείμενον αὐτὸ φυλάττειν ἀεὶ τοῖς πεπονθόσι μέρεσιν. ἔνιοι μὲν οὖν, τοῖς ἐμπλαστοῖς χρῶνται φαρμάκοις, ἐμπλάττοντες ὀθονίοις αὐτά, καὶ μετὰ τὴν ἐπίθεσιν, ἔξωθεν ἐπιδοῦντες. ἔνιοι δέ, χυμῷ τινι τῶν ἐπιτηδείων εἰς τοῦτο, καθάπερ οἴνῳ τε μόνῳ, καὶ σὺν ἐλαίῳ, καὶ πολλάκις, τινὶ τῶν ὑγρῶν φαρμάκων, οἷάπερ ἐστὶν ἡ τοιαύτη κηρωτή, διπλῶς σκευαζομένη, ποτὲ μέν, ἤτοι γ' ἐν ῥοδίνῳ τηκομένου τοῦ κηρωτοῦ, ἢ ἐν ἐλαίῳ, ποτὲ δέ, πίττης τι προσλαμβανούσης ξηρᾶς, ἣν δὴ καὶ πιττωρὰν ὀνομάζουσι κηρωτήν. τὰ δ' ὑγρὰ φάρμακα, καὶ σύστασιν ἔχει, καὶ πάχος, οἷόνπερ καὶ ἡ ὑγρὰ κηρωτή. γίγνεται δέ, τηκομένων ἐν ἐλαίῳ τῶν ἀφλεγμάντων ἐμπλάστρων, ὑπὲρ ὧν εἴρηται μέν τι, καὶ ἐν τοῖς περὶ τῶν ἁπλῶν φαρμάκων δυνάμεως, ἐπὶ πλέον δ', ἔν τε τῇ θεραπευτικῆς μεθόδου πραγματείᾳ, καὶ τῇ περὶ συνθέσεως φαρμάκων δυνάμεως. ὁ δ' οὖν Ἱπποκράτης, ὑγρᾷ μὲν κηρωτῇ κέχρηται· πολὺ μὲν γὰρ ἀφλεγμαντοτέρα τῆς σκληρᾶς, ἢ ὅπως ἄν τις ὀνομάζειν ἐθέλοι. τοῦ δὲ ποσοῦ, κατὰ τὴν χρῆσιν αὐτῆς ἐδήλωσε τὸν σκοπὸν εἰπὼν μὴ πάνυ πολλῇ, ὡς μὴ περιπλέῃ τὰ ἐπιδέσματα. τὸν δὲ ἀντικείμενον ὅρον οὐκ ἐδήλωσεν, ὡς ἡμῶν νοούντων. ἔστι δ' αὐτός, ὡς οὐδ' οὕτως ὀλίγῃ κηρωτῇ χρῆσθαι προσήκειν, ὡς φθάσαι ξηρανθῆναι τὰ τῶν ἐπιδέσμων ὀθόνια, πρὶν ἐπιλύεσθαι διὰ τρίτης. ἄξιον δὲ ἐπισκέψεώς ἐστι, διὰ τί κηρωτῇ κελεύει νῦν χρῆσθαι. καί τοι γε, ἐν οἷς ἐξέχει ὀστοῦν τοῦ δέρματος, οἴνῳ χρώμενος αὐστηρῷ μέλανι. δοκεῖ δέ μοι, φρονεῖν μέν, ὥσπερ γενναιοτέρου βοηθήματος εἰς τὰ τοιαῦτα, τοῦ οἴνου. παραλείπειν δ' αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἄλλων καταγμάτων, ἐν οἷς οὐκ ἐγυμνώθη τι τῶν συντριβέντων ὀστῶν, διὰ τὸ πολλῆς ἐπιμελείας δεῖσθαι τὴν χρῆσιν. εἰ μὴ γὰρ συνεχῶς ἐπιβρέχοιτο, μεγίστη γίνεται βλάβη, ξηραινομένων τῶν ὀθονίων. ἐπιβρέχειν δὲ συνεχῶς, καὶ μάλιστα νύκτωρ, οὐκ ἐθέλουσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ὑπηρετουμένων τοῖς κάμνουσιν. ἀλλ' ἐπείπερ εἰς τὰ ἔσχατα νοσήματα, αἱ ἔσχαται θεραπεῖαι εἰς ἀκρίβειαν κράτισται, διὰ τοῦτ', ἐφ' ὧν ἐξέχει ὀστοῦν, οἴνῳ χρῆσθαι κελεύει, ἔνθα δὲ χρῆται τῷ οἴνῳ, περὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πλείω. εἰ νυνὶ δ' ἀρκεῖ τό γε τοσοῦτον εἰπεῖν, ὡς ἐπειδὴ τὰ ἄλλα κατάγματα, καὶ χωρὶς οἴνου δύναται θεραπεύεσθαι, μόνῃ τῇ κηρωτῇ χρωμένων ἡμῶν, οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἐπ' αὐτῶν προσφέρονται, ἁμαρτεῖν ὑπό τι μέγα, διὰ τὴν τῶν ὑπηρετουμένων ἀμέλειαν. ἔνθα δὲ μέγας ὁ κίνδυνος, ἐνταῦθα καὶ αὐτοὶ μὲν ἑκόντες οἱ ὑπηρέται ταλαιπωρεῖσθαι προαιροῦνται, καὶ ἡμῖν δὲ παρακαλοῦσι, πείθονται. καὶ μέντοι, καὶ συνεχέστερον ἐπιφαινόμεθα τοῖς τοιούτοις, διὰ τὸ τοῦ κινδύνου μέγεθος, ἔνιοτε καὶ παραμένοντες ὅλης νυκτός, ὅταν μὴ σφόδρα θαρρῶμεν τοῖς ὑπηρέταις, τὰ κελευόμενα πρᾶξαι πάντα καλῶς.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXI

Deinde illito cerato non admodum copiosè, ut ne fasciæ circumfluitent, ita devinciendum est.

GALENI COMMENTARIUS.

Duo sunt deligationis usus; alter quidem est ossis fracti partes à nobis inter se probè compositas tutò continere; alter verò quæ lintea liquorem, vel medicamentum exceperint B quod inflammationis prohibitorium esse exploraverimus, affectis partibus imposita tueri. Itaque nonnulli quidem emplasticis medicamentis utuntur, ipsa linteis inducentes, à quorum impositione foris fascias adhibent. Nonnulli verò humorum ad id idoneorum aliquem ingerunt, quale vinum vel per se, vel cum oleo; & sæpè liquidorum medicamentorum aliquod, quale ceratum est quod duobus modis præparatur. Interdum quidem cera vel in aqua rosacea, vel oleo liquatur; interdum verò picis aridæ portio adjicitur, quam piceum ceratum nominant. Sed liquida medicamenta tum con- C cretionem, tum crassitudinem sortiuntur; cujusmodi liquidum ceratum existit. Fiunt autem & ex emplastris inflammationem prohibentibus in oleo liquatis, in quibus tum in libris de simplicium medicamentorum facultatibus proditum est, tum ac liberaliùs, in operibus methodi medendi, & in operibus de compositorum medicamentorum facultatibus. Hippocrates igitur liquido cerato usus est, quod multo magis inflammationem coërcet, quàm quod durum est, aut quodcunque quis aliud nominare voluerit. Modum autem utendi hujusmodi cerato sco- D pum his verbis declaravit, non admodum copiose, ut ne fasciæ circumfluitent, contrarium verò terminum non declaravit, tanquam nobis intelligentibus. Is autem est, ne ita pauco cerato uti deceat, ut fasciarum lintea siccescant, priusquam tertio quoque die solvantur. At cur imperat nunc uti cerato, speculatione dignum est. Nam in quibus os cutem excedit austero vino nigro usus est. Mihi autem videtur vinum excogitasse ad hæc tanquam nobilius præsidium, ipsum verò in aliis fracturis omisisse, in quibus E contritorum ossium nullum nudatum est; quòd vini usus diligentiam postulet. Nisi enim assidue infundatur, maxima exsiccatorum ossium oboritur læsio. Qui enim laborantibus inserviunt, eorum plurimi continuò ac noctu præsertim, vinum infundere nolunt. Verùm quia extremis morbis extrema remedia, omnino sunt optima, propterea in quibus os prominet, vinum usurpare jubet. At ubi vino utitur, de ipsius facultate plura dicturi sumus. Nunc autem sufficit illa tantùm enarrasse, quum aliæ fracturæ, etiam F absque vino solo cerato nobis utentibus curari potuerint, non necesse esse in his curandis, qui vinum admovent, eos interdum ob ministrorum negligentiam graviter peccare. Tunc autem magnum incumbit periculum, tunc etiã ipsi ministri se labores exanthlare constituũt, atque nobis imperantibus parent; necnõ etiã his frequentius adsumus, & interdum ob periculi magnitudinẽ universã noctẽ immoramur, quũ ministris imperata omnia probè peragere non admodũ confidimus.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS XXII.

»Ut ne summa manus cubiti flexu inferior, »imo paulo etiam superior collocetur, quo »sanguis minimè ad imum extremum defluat, »sed revocetur.

GALENI COMMENTARIUS.

Quod igitur cubitum ita figurari deceat, ut radio subjiciatur, & angulum rectum ad os B humeri efficiat, superiùs enuntiatum est. Quum autem hoc fieri possit, & inferiori summæ manus ut & ad cubiti flexum superiori regione posita; merito hoc quoque definivit, quum imperavit summam manum cubiti flexu paulo superiorem habere. Novimus enim deorsum propendentes figuras, summis membris fluxionum causas effici. Propterea quemadmodum & qui totum diem obambulant, & quibus crura calidiora sunt omnino existimant ipsa noctu universo corpore sublimiora componere. Itaque C sic imperat Hippocrates deorsum propendentem figuram vitari, sursum vero tendentem sectari. Quod si ipsam manum cubiti junctura multo sublimiorem figurari jussisset, hujusmodi habitus ægris in ipso diu morantibus universæ manui dolorem excitaret, potissimumque anterioribus humeri musculis. Itaque hunc habitum dolorificum esse docebit experientia, doloris vero causam musculorum flexuræ cubiti articulationem moventium natura demonstrabit. Hi nanque sunt tum ab anterioribus, tum interioribus humeri partibus, quos ubi flectimus, D ad proprium caput contrahuntur & sursum tenduntur, cumque ipsis totus cubitus simul contrahitur, ac sursum versus tenditur, in quem suis imis partibus inseruntur. *Ne sanguis ad extremum defluat, sed revocetur.* Hic textus ad illum referendus est, *ne summa manus cubiti flexu inferior collocetur.* In utriusque autem medio hæc inseruit, *imò paulò etiam superior*; ut tota oratio sit hujusmodi, *ut ne summa manus cubiti flexu inferior, imò paulò etiam superior collocetur, quo sanguis non ad imum extremum defluat, sed* E *revocetur.*

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIII.

»Posteà linteo deligare, capite supra fra- »cturam injecto.

GALENI COMMENTARIUS.

Hæc sententia, *ad fracturam caput injici, & non injici*, duobus fit modis; interdum F quidem nobis ipsam secundùm membri longitudinem accipientibus; interdum vero & secundùm latitudinem. Termini autem injiciendi fasciæ caput in longitudinem sunt, hic primam fasciæ circunvolutionem in orbem factam, universam fracturam operire. Quod si vel tantopere superiùs injicias, quàm ut fracturam nullomodo contingat, vel rursum tanto inferius, quàm ut ad ipsam accedat. Hoc fasciæ caput ferè quis assere poterit non supra fracturam

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κβ'.

Ὅπως μὴ κατωτέρω ἄκρην τὴν χεῖρα ἕξει τοῦ ἀγκῶνος, ἀλλὰ σμικρῷ καὶ ἀνωτέρω, ὡς μὴ τὸ αἷμα ἐς ἄκρον ἐπιῤῥέῃ, ἀλλὰ ἀπολαμβάνηται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅτι μὲν οὖν οὕτως σχηματίζεσθαι προσήκει τὸν πῆχυν, ὡς ὑποτετάσθαι μὲν τῇ κερκίδι, γωνίαν δὲ ὀρθὴν ἐργάζεσθαι πρὸς μὲν τὸ τοῦ βραχίονος ὀστοῦν, ἔμπροσθεν εἴρηται. δυναμένου δὲ τούτου γίνεσθαι, καὶ κατωτέρω τῆς ἄκρας χειρὸς, ὡς πρὸς τὸν ἀγκῶνα, καὶ ἀνωτέρω, εἰκότως ἐπιδιωρίσατο καὶ περὶ τοῦδε, κελεύσας ἀνωτέρω βραχὺ, τὴν ἄκραν τοῦ ἀγκῶνος χεῖρα ἔχειν. ἴσμεν γὰρ τὰ κατάῤῥοπα σχήματα, ῥευμάτων αἴτια γινόμενα τοῖς πέρασι τῶν κώλων, καὶ διὰ τοῦθ', ὡς οἱ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας περιπατήσαντες, οἱ δ' ἀλεώτερά πως ἔχοντες τὰ σκέλη περὶ παντὸς ποιοῦνται, νύκτωρ αὐτὰ σχηματίζειν ὑψηλότερα τοῦ ὅλου σώματος. οὕτως οὖν, κἀπὶ τῆς ὅλης χειρὸς, ὁ Ἱπποκράτης κελεύει φυλάττεσθαι μὲν τὸ κατάῤῥοπον σχῆμα, μεταδιώκειν δὲ τὸ ἀνάῤῥοπον. καθ' ἐπὶ πλέον δ' αὐτὴν ὑψηλοτέραν ἐκέλευσε τοῦ ἀγκῶνος ἴσχειν, εἰ μὴ καὶ τοῦτο τὸ σχῆμα τοῖς ἐν αὐτῷ χρονίζουσιν ὀδύνην παρεῖχεν, ὅλῃ τε τῇ χειρὶ, καὶ μάλιστα τοῖς προσθίοις τοῦ βραχίονος μυσίν. ὅτι μὲν οὖν ὀδυνῶδές ἐστιν, ἡ πεῖρά σε διδάξει. τὴν δ' αἰτίαν τῆς ὀδύνης, ἡ φύσις τῶν κινούντων μυῶν τὴν κατ' ἀγκῶνα διάρθρωσιν, ἐπιδείξεται. εἰσὶ γὰρ οἱ κατὰ τὸ πρόσω τε καὶ τὸ ἔνδον μερῶν τοῦ βραχίονος, οὓς ὅταν κάμπτωμεν, τὸν πῆχυν ἐπὶ τὴν ἰδίαν κεφαλὴν ἀνασπῶντες, καὶ τείνοντες ἄνω, συνανασπῶμεν, καὶ συνανατείνομεν ἑαυτοῖς ὅλον τὸν πῆχυν, εἰς ὅσον ἐμπεφύκασι τοῖς κάτω μέρεσιν ἑαυτῶν ὡς μὴ τὸ αἷμα ἐς ἄκρον ἐπιῤῥέῃ, ἀλλ' ἀπολαμβάνηται ἐς ἄκρην. τοῦτο ἀναφέρειν ἐχρῆν πρὸς τὸ, μὴ κατωτέρω τοῦ ἀγκῶνος ἄκρην τὴν χεῖρα ἔχειν. διὰ μέσου δὲ ἀμφοῖν, εἴρηται τὸ, ἀλλὰ μικρῷ ἀνωτέρω, ὡς εἶναι τὸν ὅλον λόγον τοιοῦτον. ὅκως δὲ μὴ κατωτέρω, ἄκρην τὴν χεῖρα ἕξει τοῦ ἀγκῶνος, ὡς μὴ τὸ αἷμα εἰς ἄκρον ἀπολαμβάνηται, ἀλλὰ σμικρῷ ἀνωτέρω.

ΙΠΠΟΚΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κγ'.

Ἔπειτα ἐπιδεῖν τῷ ὀθονίῳ, τὴν ἀρχὴν βαλλόμενος κατὰ τὸ κάτηγμα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ, τὴν ἀρχὴν βάλλεσθαί τε, καὶ μὴ βάλλεσθαι κατὰ τὸ κάταγμα, διττῶς γίνεται. ποτὲ μὲν κατὰ τὸ μῆκος τοῦ κώλου νοούντων ἡμῶν αὐτὸ, ποτὲ δὲ, καὶ κατὰ τὸ πλάτος. ὅροι δὲ τοῦ κατὰ τὸ μῆκος βαλλομένην τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐπιδέσμου, τὸ τὴν πρώτην αὐτοῦ περιβολὴν ἐν κύκλῳ γινομένην, ὅλον σκεπάσαι τὸ κάταγμα. εἰ δ' ἤτοι τοσοῦτον ἀνωτέρω περιβάλλοις, ὡς μηδ' ὅλως ψαῦσαι τοῦ συντριβέντος, ἢ κατωτέρω πάλιν αὖ τοσοῦτον, ὡς μηδ' ὅλως ἅψασθαι, τοῦτ' ἂν ἀληθῶς εἴποι τις, μὴ κατὰ τὸ κάταγμα τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐπιδέσμου. οὕτως μοι νόει κατὰ τὸ κά-

τάσμα βάλλεσθαί τε, καὶ μὴ βάλλεσθαι τὴν ἀρχὴν τῶν ὀθονίων κατὰ τὸ πλάτος δὲ, ἐπεὶ δ' αὖ αὐτὴν προτέρην ἐπίδεσιν ἐπίδεσμος ἤτοι γε τῇ τοῦ κατάγματος, ἢ ἐξωτέρω ποιήσηται. ἐνταῦθα μὲν οὖν ὁ Ἱπποκράτης, ὡς πρὸς τὸ μῆκος τοῦ κώλου βλέπων, ἀπεφήνατο τὴν ἀρχὴν βάλλεσθαι κατὰ τὸ κάταγμα, τουτέστι μήτε ταπεινοτέραν, μήθ' ὑψηλοτέραν αὐτοῦ· δηλοῖ δὲ, ἐξ ὧν ἐπιφέρων εἶπεν. ἐπὴν δὲ περιβάλλῃ καὶ αὐτὸ, δὶς ἢ τρὶς, ἐπὶ τὸ ἄνω δεδέσθω ἐπιδῶν. ἐν δὲ τῷ κατ' ἰητρεῖον, ἔνθα φησὶ, τὴν ἀρχὴν βάλλεσθαι μὴ κατὰ τὸ ἕλκος, ἀλλ' ἔνθα, καὶ ἔνθα· πρὸς τὸ τοῦ κώλου πλάτος ἀναφέρων εἶπεν, ὡς δηλοῖ πάλιν κἀνταῦθα τὸ ἔνθα ἢ ἔνθα. ταύταις γὰρ ταῖς φωναῖς οἱ ἕλληνες χρῶνται εἰς πλάτος δηλοῦντες. ἐν πολλοῖς δὲ τῶν ἀντιγράφων, ἡ λέξις οὕτως ἔχει, ἀρχὴν βάλλεσθαι μὴ ἐπὶ τὸ ἕλκος, ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἅμμα.

A injectum. Sic mihi intellige supra fracturam injici & non injici caput linteorum; sed in latitudinem, quum scilicet primam deligationem fascia quadantenus fracturæ aut exterius fecerit. Hîc igitur Hippocrates tanquam ad membri longitudinem spectans fasciæ caput, supra fracturam injici denuntiavit, hoc est, neque fracturæ inferius, neque sublimius. Quæ prodidit per ea quæ his verbis infert, Quum inquit, ubi supra fracturam bis, terve circun-

B volveris, sursum intuitus deligato. At in libro de medicatrina, *huc*, inquit, *fasciæ caput non super ulcus injiciendum, sed huc aut illuc.* Ad membri latitudinem referens pronuntiavit, ut iterum declarat his verbis, *huc aut illuc.* His enim vocibus Græci utuntur ad latitudinem spectantes. In multis autem exemplaribus textus sic habet, *fasciæ caput injici non ad ulcus, sed ad nodum refertur.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. κδ'.

Ἐρείδων μὲν οὖν, μὴ πιέζων δὲ κάρτα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὴν συμμετρίαν τῆς ἐπιβολῆς τῶν δεσμῶν, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ διδάσκει. χρὴ γὰρ ἐρηρεῖσθαι μὲν αὐτοὺς εἰς τοσοῦτον, ὡς φυλάττειν ἀκίνητα τὰ κεχωρισμένα πέρατα τῶν ὀστῶν, οὐ μὴν οὕτως γε πεπιέχθαι σφοδρῶς, ὡς ὀδύνην παρέχειν τῷ κάμνοντι. πᾶσα γὰρ ὀδύνη χρονίζουσα, καὶ μάλιστα ἐκθλίψεως, αἰτία φλεγμονῆς γίγνεται· σκοποὶ μὲν οὗτοι τῆς τῶν ἐπιδέσμων πιέσεως ἀκριβῶς δ' αὐτῶν στοχάζεσθαι, κατ' ἀρχὰς μὲν οὐκ οἷόν τε, πολλάκις δ' ἐπιδήσαις δυνατόν. προσέχων γὰρ τὸν νοῦν ἀκριβῶς, τῷ ποσῷ τῆς τάσεως, ἣν ἐποιήσω, περιβάλλων τὸν ἐπίδεσμον, εἶτ' ἐρωτήσας τὸν ἐπιδεδεμένον, ὁποίας αἰσθάνεται τῆς περιβολῆς τῶν ὀθονίων, ἐκ δευτέρου περιβάλλων ἴσως προτέρῳ, ἐκλῦσαι δεῖ τὴν τάσιν, ἢ ἐπαυξῆσαι· θλίβεσθαι μὲν γὰρ εἰπόντος, προδῆλον ὡς ἐκλῦσαι προσῆκεν. οὕτω δὲ εἶναι χαλαρὸν εἰπόντος, ὡς μηδ' ὅτι περίκειται γινώσκειν, ἐπαυξῆσαι. καὶ μέντοι, καὶ πρὶν ἐπ' αὐτοῦ τὸ κάταγμα ἔχοντος, ἄρχεσθαι τῆς ἐπιδέσεως, ἔνεστί σοι προγυμνάσασθαι, παιδάριον ὑγιὲς ἐπιδέσαντι πολλάκις· ἀλλὰ τῷ πυνθάνεσθαι τὰς ἀρτίως εἰρημένας πεύσεις. ἑτοιμότερος γὰρ οὕτως ἔσῃ, πρὸς τὰς ἐν τοῖς κατάγμασιν ἐπιδέσεις. ἔτι κἀκεῖνο προσεννοεῖν, ὅτι τῶν σωμάτων, ὅσα μὲν ἰσχυρὰ, καὶ σκληρότερα, βιαιοτέρας ἀνέχεται τῆς πιέσεως. ὅσα δ' ἀσθενῆ, καὶ μαλακὰ, τῆς ἀνειμένης ταῦτα χρήζει.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIV.

C *Sic ut firmet quidem; non tamen vehementer comprimat.*

COMMENTARIUS GALENI.

Docet hoc loco vinculi moderationem: id siquidem insidere debet eatenus dum fracti ossis extrema immobilia tueatur: non tamen ita arctari, ut dolorem afferat laboranti. Quilibet enim dolor, quum perseverat, præsertim si ex compressione est, inflammationem concitat. Hæc igitur spectari debent in fasciis

D coarctandis, quæ initio ad unguem conjicere non licet; licet autem, ubi sæpiùs devinxerimus: nam diligenter animadvertentes modum adstringendi, quum vinculum injecimus, interrogantesque hominem, qualem circundatam fasciam sentiat, iterùm æquè ac primo injicientes, laxare vel adstringere oportet: si quidem premi se dixerit, proculdubio laxare, sin vinculum ita laxum affirmet, ut injectum minimè sentiat, adstringere. Licet autem priùs quàm eum alligemus, quem fractura malè habet, exerceri, sanum puerum sæpius vinciendo, sed

E cum eo, ut percontemur, quæ paulò antè interroganda proposuimus; sic enim promptiores erimus ad fracturas deligandas. Illud enim perspicere oportet, quòd quæcunque corpora robustiora sunt, ac duriora, vinculum sustinent arctiùs adstrictum: quæ verò infirmiora sunt, & molliora, leniùs adstringi debent.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κε'.

Ἐπὴν δὲ περιβάλλῃ κατὰ τωὐτὸ δὶς ἢ τρὶς, ἐπὶ τὸ ἄνω νεμέσθω ἐπιδέων, ἵνα αἱ ἐπιρροαὶ τοῦ αἵματος ἀπολαμβάνωνται, καὶ τελευτησάτω κεῖθι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Αὐτὸς εἶπε τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἄνω πρῶτον κελεύει τὴν νομὴν τῶν ὀθονίων ποιεῖσθαι. βούλεται γὰρ τὰς ἐπιρροὰς τοῦ αἵματος κωλύεσθαι, τῶν ἄνω μερῶν τοῦ κώλου.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXV.

F » *Ubi super eandem fracturam bis, terve*
» *fasciam circunjeceris, qui deligat, ad su-*
» *periora distribuat; quo sanguinis affluxus*
» *intercipiatur, illicque desinat.*

COMMENTARIUS GALENI.

Ipse causam dixit, quâ primum imperat fasciarum distributionem sursum fieri. Vult enim sanguinis affluxum à superioribus membri

partibus prohiberi. Commemorata verò deligatione, non solùm qui affluit sanguis coërcetur, verumetiam qui fracturæ partes obsidet, exprimitur. Itaque sanguinis affluxus unam viam sortitur supernè deorsum; expressio utramque tum superne deorsùm, tum inferne sursùm. Etenim aliquid exprimi potest & ad inferiorem & ad superiorem membri partem. Et consulit sane utrisque operam dare; quum duabus uti fasciis imperat, utrisque ab affecta parte principium habentibus; habitâ longitudinis ratione; hinc priore quidem sursùm, secunda verò deorsùm distributa. Præstat enim partis affectæ sanguinem ad superjacentes membri partes, atque ad totum corpus exprimi. Quandoquidem extremum minus est quàm ut citra noxam, copiosum humorem recipere queat. Ubi post primam fasciam, quæ partis affectæ sanguinem ad manus initium exprimit, si altera vehementiùs astringatur, ad carpum & digitos inflammatio oboritur. Quas ob res imprimis sursum exprimendum est, maxime quidem, si fieri queat, quicquid infestat. Si quid verò paululum relictum fuerit id altera fascia injecta deorsum excludendum est. Totam hanc sententiam perfectiùs intelliges in sermone de ratione vinciendi.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVI.

„ *At prima lintea minimè longa esse oportet.*

GALENI COMMENTARIUS.

Decenter pronunciavit; Quum enim primæ fasciæ à fractura incipiant, & sursum ferantur, ibique desinant, quas quàm secundas paucioris esse longitudinis necesse est, priores excepturas, in quibus vult iterum deorsùm primò à fractura prodeuntes sursum, rursus ad eum locum procedere, ubi primæ fasciæ finem fecimus.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVII.

„ *Secundarum vero fasciarum caput quidem*
„ *supra fracturam injiciendum est.*

GALENI COMMENTARIUS.

Consultò: inde nanque vult liberaliùs exprimi sanguinem.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVIII.

„ *At semel eodem involvatur.*

GALENI COMMENTARIUS.

Semel secundæ fasciæ caput circumjicere consulit, non bis, tertve, ut prioris. Vult enim sursum magis, quàm deorsum ob commemoratam causam, sursum magis quàm deorsum id excludi, quod proximis fracturæ partibus obductum est.

A κατὰ δὲ τὴν εἰρημένην ἐπίδεσιν, οὐ μόνον ἀπείργεται τὸ ἐπιρρέον, ἀλλὰ καὶ τὸ περιεχόμενον ἐν τοῖς περὶ τὸ κάταγμα μέρεσιν, ἐκθλίβεται. ἡ μὲν οὖν ἐπιρροὴ, μίαν ὁδὸν ἔχει τὴν ἄνωθεν κάτω. ἡ δὲ ἔκθλιψις, ἀμφοτέρας, τήν τε ἄνωθεν κάτω, καὶ τὴν κάτωθεν ἄνω. καὶ γὰρ εἰς τὸ κάτω τοῦ κώλου, δυνατὸν ἐκθλῖψαί τι, καὶ εἰς τὸ ἄνω. καὶ συμβουλεύει γε ἀμφοῖν ἐστοχάσθαι, δύο κελεύων ἐπιδέσμοις χρῆσθαι, τὴν μὲν γὰρ ἀρχὴν ἔχουσιν ἀμφότεροι ἀπὸ τοῦ πεπονθότος, ὡς κατὰ μῆκος σκοπουμένων, ἐντεῦθεν δὲ, τοῦ προτέρου μὲν ἄνω, τοῦ δευτέρου δὲ, κάτω νεμομένου.
B βέλτιον γὰρ ἐκθλίβεσθαι τὸ αἷμα τοῦ πεπονθότος μορίου, πρός τε τὰ ὑπερκείμενα μέρη τοῦ κώλου, καὶ τὸ σῶμα ἅπαν. ἐπειδὴ τὸ ἄκρον ἐλλιπέν ἐστιν, ἢ ὥστε δέξασθαι χωρὶς βλάβης δαψιλῆ χυμόν, ὅπου μετὰ τὸν πρῶτον ἐπίδεσμον, ἐκθλίβοντα τοῦ πεπονθότος μορίου τὸ αἷμα πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς χειρὸς, ἐὰν ὁ δεύτερος βιαιότερον σφίγξῃ, φλεγμονὴ γὰρ κατά τε τὸν καρπὸν, καὶ τοὺς δακτύλους. διὰ ταῦτα τοιγαροῦν, ἄνω πρῶτον ἐκπιέζειν χρὴ, μάλιστα μὲν εἰ οἷόν τε, πᾶν τὸ λυπῆσον. εἰ δ' ὑπολείποιτό τι σμικρὸν, ἐκθλίβειν τοῦτο εἰς κάτω διὰ τοῦ
C δευτέρου τοῦ ἐπιδέσμου. εἰ δὲ βεβαιότερος αὐτοῦ τὴν γνώμην ὅλην, παρακολουθήσας τῇ περὶ τῆς ἐπιδέσεως διδασκαλίᾳ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κϛ'.

Χρὴ δὲ μὴ μακρὰ εἶναι τὰ πρῶτα ὀθόνια.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Προσηκόντως εἶπε τοῦτο. τῶν γὰρ πρώτων ὀθονίων,
D ἀρχομένων μὲν ἀπὸ τοῦ κατάγματος, ἄνω δὲ ἀναφερομένων, κἀνταῦθα τελευτώντων, ἀναγκαῖον ἔλαττον γίνεσθαι τὸ μῆκος, οὐ τὰ δεύτερα μέλλει λαμβάνειν, ἐφ' ὧν κελεύει κάτω πρῶτον ἀπὸ τοῦ κατάγματος ἀφικνουμένοις, ἄνω πάλιν ἰέναι πρὸς τὸν αὐτὸν τόπον, ἔνθα τοῦ προτέρου τοῦ ἐπιδέσμου τὸ τέλος ἐποιησάμεθα.

E

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κζ'.

Τῶν δὲ δευτέρων ὀθονίων, τὴν μὲν ἀρχὴν βάλλεσθαι ἐπὶ τὸ κάταγμα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Κατὰ λόγον, ἐντεῦθεν γὰρ, ἐκθλῖψαι βούλεται τὸ πλέον τοῦ αἵματος.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κη'.

F Περιβαλὼν δὲ ἅπαξ ἐς τὸ αὐτό.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἅπαξ κελεύει περιβάλλειν, τοῦ δευτέρου τῶν ὀθονίων τὴν ἀρχὴν, οὐ δὶς, ἢ τρὶς, ὡς τοῦ προτέρου· βούλεται γὰρ ἄνω μᾶλλον, ἢ κάτω, τὸ περιεχόμενον ἐν τοῖς περὶ τὸ κάταγμα μέρεσιν, ἐκθλίβεσθαι, κατὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. κθ'.

Ἔπειτα νεμέσθω ἐς τὸ κάτω, καὶ ἐπὶ ἧσσον πιέζων, ἐπὶ μεῖζον διαβιβάσκων.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἥττον σφίγγεσθαι τὸ κῶλον, ὑπὸ τοῦ δευτέρου τῶν ἐπιδέσμων βούλεται, δι' ἃς εἶπεν αἰτίας. οὐ μὴν οὐδὲ πυκνὰς τὰς περιβολὰς τῶν ὀθονίων ποιεῖσθαι συμβουλεύων, τοῦ προτέρου τῶν ἐπιδέσμων, αὐτάρκως ἐργασαμένου τὴν ἐκ τῆς πυκνότητος χρείαν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIX.

Tum deorsum demittatur, lenius adstringatur, atque ex majori intervallo circundetur.

GALENI COMMENTARIUS.

Minùs adstringi membrum jussit à secunda fascia ob causas propositas: quin & ejus B circuitus non ita spissos adhiberi, quum id opis quod spissi afferunt circuitus, à priori fascia satis afferatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λ'.

Ὡς ἂν αὐτέῳ ἱκανὸν γένηται τὸ ὀθόνιον ἀναπαλινδρομῆσαι κεῖθι, ἵναπερ τὸ ἕτερον ἐτελεύτησεν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὁ μὲν οὖν Ἱπποκράτης, ἐπιδέσμοις δύο χρῆται, πρὸ τῆς τῶν σπληνῶν ἐπιβολῆς. ἄλλοι δέ τινες, ἐχρήσαντο τρισὶν, ἑνὶ μὲν, ἐκ τοῦ κατάγματος ἄνω νεμομένῳ, καθάπερ ὁ Ἱπποκράτης ἐκέλευσε, δευτέρῳ δὲ ἐκ τοῦ κατάγματος κάτω, καὶ τρίτῳ, κάτωθεν ἄνω, καὶ ἀμφοτέρων ὁμοῦ τῶν προτέρων ἑλισσομένων. καὶ μέντοι καὶ τῶν τριῶν ἐπιδέσμων ὁ δεύτερος, αὐτοῖς ἐστὶ βραχύτερος ἑκατέρου τῶν λοιπῶν, ἐκεῖνοι δ' ἀλλήλοις ἴσοι, διὰ τὸ τὸν μὲν πρῶτον, αὐτῷ τε τῷ κατάγματι περιβάλλεσθαι, δὶς ἢ τρὶς, ἑλίσσεσθαί τε περὶ τὸ κῶλον, περιβολαῖς πυκνοτέραις. τὸν δὲ δεύτερον, ἅπαξ μὲν τῷ κατάγματι περιβάλλεσθαι, τὰς δὲ περιβολὰς ἔχειν ἀραιοτέρας· τὸν δὲ τρίτον, καὶ ἀμφοῖν μὲν περιβάλλεσθαι. διὰ δὲ τὴν ἀραιότητα τῆς νομῆς, οὐ γίγνεσθαι μακρότερον τοῦ πρώτου. ἀλλ' ὅτι τοὺς εἰρημένους τρεῖς ἐπιδέσμους, οἱ δύο περιέχουσιν ἐν ἑαυτοῖς, οὓς Ἱπποκράτης ἔγραψε, δῆλόν ἐστι κἂν ἐγὼ μὴ λέγω. τοῦ δευτέρου τῶν ἐπιδέσμων εἰς δύο χρείας ὑπηρετοῦντος, ἃς ἐκεῖνοι διελόντες, ἑνὶ μὲν ἐχρῶντο πρὸς τὴν, ἐκ τοῦ κατεαγότος ἐπὶ τὸ κάτω νομὴν, ἑτέρῳ δὲ, εἰς τὴν ἐνθένδε ἄνω, πρὸς τὸ τοῦ πρώτου τῶν ἐπιδέσμων πέρας.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXX.

Ut possit relata ad partem, qua prior desinit, pervenire.

GALENI COMMENTARIUS.

C Hippocrates, antequàm pannos superimponat, binas fascias adhibet. Alii verò ternis utuntur, una, quæ à fractura incipiens sursum tendat, quemadmodum Hippocrates præcepit: altera, quæ à fractura deorsum: ac tertia, quæ ab inferiori parte sursum per priorem utranque in cochleam serpat. Verùm hi secundam fasciam duabus prioribus breviorem injiciunt, illas verò inter se æquales, propterea, quòd prima fascia super fracturam ipsam iterum ac tertio circumeat, membrumque ipsum spissiori ambitu complectatur: secunda semel D super fracturam voluta ex majori intervallo circundetur: tertia super utranque obvolvatur, & quia minus spissè circumagitur, primæ longitudinem non excedat. Sed constat, etiam me tacente, tres positas fascias duabus, quas Hippocrates prodidit, contineri, quum secunda duplicem usum præstet, quem illi partiti sunt, unam injicientes, quæ à fractura procederet ad partem inferiorem; alteram, quæ hinc sursum, quà prima finiebatur.

E

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λα'.

Ἐνταῦθα μὲν οὖν, τὰ ὀθόνια, ἐπ' ἀριστερὰ, ἢ ἐπὶ δεξιὰ ἐπιδεδέσθω, ἢ ἐπὶ ὁκότερα ἂν ξυμφέρῃ πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ κατεάγματος, καὶ ἐφ' ὁκότερα ἂν περιρρέπειν ξυμφέρῃ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐν τοῖς κατάγμασι τῶν ὀστῶν, ἡ ῥοπὴ τῆς διαστροφῆς, ἐνίοτε μὲν ἐπὶ τὸ ἀριστερὸν, ἐνίοτε δ' ἐπὶ τὸ δεξιὸν γίγνεται τοῦ κώλου. χρὴ τοίνυν τῶν πρώτων δύο ἐπιδέσμων, ἐξ ὑπεναντίου ποιεῖσθαι τὴν ἐπίδεσιν. ἀρχομένους μὲν ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους, εἰς ὃ τὸ κῶλον ἐνέκλινε, περιρρέοντας δ' ἐπὶ τοὐναντίον· οὕτως γὰρ ἰσόρροπον ἀπεργασθήσεται τὸ κατεαγὸς ἰσοῦν. τοῦτ' οὖν ἐστὶν ὃ λέγει νῦν Ἱπποκράτης, κελεύων ἡμᾶς, τὴν νομὴν τῆς ἐπιδέσεως, πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ κατάγματος ποιεῖσθαι, ὅπερ ἐστὶν περιρρέπειν ἐπὶ τἀναντία τῆς ἐκτροπῆς αὐτοῦ.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXI.

Attrahere verò fascias in hoc casu, vel à dextra debemus, vel à sinistra, prout ab hac vel illa parte, ad fracturæ habitum, atque inclinationem in hanc, vel illam regionem, confert.

GALENI COMMENTARIUS.

Ossa, quæ sub fracturis pervertuntur, modo in dextram membri partem, modo, in F sinistram, declinantur. Quocirca priores duæ fasciæ attrahi à contraria debent, ab ea scilicet orsæ, in quam membrum convertitur, atque in contrariam inclinatæ; si enim fractum os, æque in utramque partem inclinabit; atque hoc est, quod nunc ab Hippocrate proponitur, quum præcipit, ut fracturæ habitum intuiti fasciam circumagamus, hoc est, ut ad contrariam partem, atque fractura inclinat, fasciam adducamus.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXII.

Post hæc panni superdentur modico cerato inuncti, siquidem leniores sunt, & stabiliores.

GALENI COMMENTARIUS.

Panni duas fascias priores fulciunt, quas proprie ὑποδεσμίδας vocat. Injiciuntur autem contraria ratione, ac fasciæ: illæ enim serpunt circa membrum transversæ, panni vero in longitudinem dantur, universum vinculum ex binis prioribus fasciis excipientes. Jussit autem cerato modice inungi; fluerent enim ubi cerati copiâ labarent, non secus ac, si parum inungerentur, quod subjectis fasciis minime coïrent: exhibet enim ceratum vicem glutinantis. Constat autem in aliis, quæ glutine colligantur, modum esse optimum. Panni igitur comprimunt, ubi sicci imponantur, cui opponitur, quod inquit, leniores: sicut & quod dicit, stabiliores, illis contrarium est, qui ob cerati copiam non hærent. Jure itaque ait, si quidem leniores sunt, & stabiliores; namque ubi panni nullo pacto cerato inunguntur, non amplius lenes sunt; ubi plures justo uncti sint, non ampliùs stabiles, labuntur enim copia cerati.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIII.

Hi fasciis alligandi sunt inter se diversis, aliis à dextra parte, aliis à sinistra plurimum ab inferiori parte sursum ductis, aliquatenus à superiori deorsum.

GALENI COMMENTARIUS.

Fasciæ, quæ primò dabantur, non circuibant inter se adversæ, sed utraque membrum, quod perversum erat, à contrario habitu ad naturalem restituebat: sed, quæ pannis superinjiciuntur, cùm eò pertineant, ut membrum universum alligent, tueanturque vinculum universum, quale exceperint, advresæ inter se procedunt, atque una quidem à dextra parte, altera à sinistra circumagitur: similiter altera à superiori, altera ab inferiori: sic enim quum inter se adversæ sint, vinculum, quale acceperint, potissimum servabunt. Quare quatenus à dextra parte, vel sinistra procedunt, junctura ex toto fit æqualis: quatenus verò à superiori, vel inferiori feruntur, altera non longè alteram excedit: sæpius tamen circuit, quæ ab inferiori parte sursum tendit: hoc siquidem tutius est, ob causam, quæ paulò supra posita est, ubi jussit sanguinem à fractura depelli ad summum membrum.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIV.

Quæ extremitate tenuantur, pannis æquanda sunt in orbem datis, qui ubi ea dirigimus, non subitò, sed paulatim plurimi obvolvendi sunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λβʹ.

Μετὰ δὲ ταῦτα, σπλῆνας κατατείνειν χρή, κεχρισμένους κηρωτῇ ὀλίγῃ, καὶ γὰρ προσηνέστερον, καὶ εὐθετώτερον.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

B Οἱ σπλῆνες, ἔρεισμα τῶν πρώτων δυοῖν ἐπιδέσμων εἰσίν, οὓς ἰδίως ὑποδεσμίδας ὀνομάζει, ἐπιβάλλεται δ' αὖθις ἐναντίως. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἐγκάρσιοι περὶ τὸ κῶλον ἑλίττονται, κατὰ μῆκος δέ, οἱ σπλῆνες ἐπιτείνονται, τὴν πρώτην τὴν ἐκ δυοῖν ὀθονίων ἐπίδεσιν ὅλην καταλαμβάνοντες. κεχρῆσθαι δ' αὐτούς, ὀλίγῃ κηρωτῇ κελεύει, περιρρυέντες γάρ, ἀστήρικτοι γενόμενοι διὰ τὸ πλῆθος αὐτῆς, ὥσπερ καὶ διὰ τὴν ὀλιγότητα, τῶν ἐπιδέσμων οὐδὲν ἑνωθήσονται τοῖς ὑποδέσμοισιν. Ἔστι γὰρ ὥσπερ τι πρὸς ἐκείνοις αὖθις ἡ κηρωτή· φαίνεται δὲ κἀπὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὅσα κόλλῃ συνδεῖται, τὸ μέτριον αὐτῆς ἄριστον. ἐπὶ δὲ τῶν σπλήνων, ἡ θλῖψις γάρ,
C ξηρῶν τῶν ἐπιτεθειμένων τῶν ὀθονίων, ὥσπερ ἀντίκειται τὸ προσηνέστερον, ὥσπερ γε καὶ τῷ εὐθετώτερον, ἀντίκειται τὸ διὰ τὸ πλῆθος τῆς κηρωτῆς ἀνέδραστον. εἰκότως οὖν ἔφη, καὶ γὰρ προσηνέστερον, καὶ εὐθετώτερον. ἐκ μὲν τοῦ μηδ' ὅλως κεχρῆσθαι τῇ κηρωτῇ τοὺς σπλῆνας, ἀπολλυμένου τοῦ προσηνοῦς, ἐκ δὲ τοῦ πλέον ἢ χρή, τοῦ εὐθέτου· τὸ γὰρ πλῆθος τῆς κηρωτῆς ὄλισθον αὐτῆς ἐργάζεται.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λγʹ.

D Ἔπειτα οὕτως ἐπιδεῖν τοῖσιν ὀθονίοισιν, ὡς ἐναλλάξ, ὁτὲ μέν, ἐπὶ δεξιά, ὁτὲ δέ, ἐπ' ἀριστερά. καὶ τὰ μὲν πλείω, κάτωθεν ἀρχόμενος ἐς τὸ ἄνω ἄγειν. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἄνωθεν ἐς τὸ κάτω.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Αἱ μὲν ὑποδεσμίδες, οὐκ ἐναλλὰξ ἀλλήλαις εἶχον τὴν νομήν, ἀλλ' ἐπὶ τοὐναντίον, ἀμφότεραι τε εἰς τὸ παρὰ φύσιν ἐκτροπῆς, ἐπανῆγον τὸ κῶλον, οἱ δὲ μετὰ τοὺς σπλῆνας ἀπόδεσμοι, σκοπὸν ἔχοντες, ὅλον μὲν τὸ κῶλον ἀποδεῖν,
E ἅπασαν δὲ τὴν ἐπίδεσιν, ὁποίαν παρέλαβον φυλάττειν, ἔμπαλιν ἀλλήλοις ποιοῦνται τὴν νομήν, ὁ μὲν ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος, ὁ δ' ἐπὶ θάτερον ἑλιττόμενος, ὡσαύτως δέ, κάτω μὲν ὁ ἕτερος, ἄνω δὲ ὁ ἕτερος. οὕτως γὰρ μάλιστα φυλάξουσι τὴν ἐπίδεσιν οἵαν παρέλαβον φυλάττειν ἔμπαλιν ἀλλήλοις. διόπερ αἱ μὲν ἐπὶ τὰ δεξιά τε, καὶ ἀριστερὰ κατὰ πολὺ ἴσαι γινέσθωσαν. αἱ δ' ἄνω, καὶ κάτω, μὴ πολὺ μὲν ἀλλήλων ὑπερεχέτωσαν. ὅμως δ' οὖν ἡ κάτωθεν ἄνω, πλεονεκτείτω· ἀσφαλέστερον γὰρ τοῦτο, διὰ τὴν ὀλίγον ὕστερον εἰρημένην αἰ-
F τίαν· ἡνίκα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώλου τὸ αἷμα συνεβούλευσεν ἐκθλίβειν ἀπὸ τοῦ κατάγματος.

ΙΠΠΟΚΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λδʹ.

Τὰ δὲ ὑπόξηρα ἀκέεσθαι τοῖσι σπλήνεσι κυκλοῦντας. τῷ δὲ πλήθει τῶν περιβολέων, μὴ παρὰ ἀθρόον ξυνδιορθοῦντα, ἀλλὰ κατὰ μέρος.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰ πέρατα τῶν κώλων, στενότερον ἔχει τὸ πάχος, ἅπερ ὑπόξηρα καλεῖ. ταῦτ' οὖν αὐτῶν τὰ μόρια, κελεύει περιβόλαια σπληνῶν ἐγκαρσίων πληροῦν, ἅμα τε ταῖς τῶν ἐπιδεσμῶν ἐπιβολαῖς, πλείοσιν ἐνταῦθα γιγνομέναις, οὐκ ἀθρόως ἐργαζομένων τοῦτο. ποιήσεις γὰρ οὕτως ἀνώμαλον τὴν ἐπίδεσιν, ἀλλὰ κατὰ βραχὺ, τὸ ἐνδεὲς ἀναπληροῦν.

GALENI COMMENTARIUS.

Tenuantur membrorum extrema, quæ dixit ὑπόξηρα. Has igitur partes circundatis pannis transversis compleri voluit, & pluribus fasciæ circuitibus cingi, cum eo, ut quod tenuius est, non subitò (sic enim vinculum inæquale redderes) sed paulatim impleatur.

B

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λε.

Προσπεριβάλλειν δὲ χρὴ χαλαρὰ, καὶ περὶ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς, ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Συμφλεγμαίνειν μὲν εἴωθεν, ἅπαντα τὰ πλησιάζοντα μέρη τοῖς πεπονθόσι. τὰ δὲ πέρατα τῶν κώλων μᾶλλον, ὅτι μικρὰ, καὶ ἄσαρκα τελέως ἐστὶ, καὶ διὰ τοῦτο, τὴν ἐπιρρέουσαν ἐκ τῶν περὶ τὸ κάταγμα χωρίων, ὕλην, ἐπιπόνως ἐπιδέχεται. παρηγορεῖν οὖν αὐτὰ βούλεται τῇ τῆς κηρωτῆς ἐπιθέσει, ἣν ὁπότε ψιλὴν, ἄνευ τοῦ σκεπάσαι τινὶ, βέλτιον ἦν ἐπιβάλλειν αὐτοῖς, οὔθ' ἑτέροις ἐπιδέσμοις χρῆσθαι κατ' αὐτῶν, ἀστήρικτον ἔχουσι τὴν ἀρχὴν καὶ τελευτὴν, καὶ διὰ τοῦτο περιρρυησομένοις ἐν τάχει. συνεχρήσατο οὖν τοῖς ὅλου τοῦ κατάγματος ἐπιδέσμοις, οὓς χαλαρούς, εἰκότως ἐπιβάλλει, μὴ μέλλοντάς γε δυσχερείας παρέξειν, ἀλλὰ καὶ μίαν μόνην τὴν κώλυσιν τῆς φλεγμονῆς, κρατήματος γὰρ μηδενὸς χρῄζει τὸ κατεαγός.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXV.

Laxéque circa primam palmæ partem variis locis vinciendi.

GALENI COMMENTARIUS.

Solent juxta vitiatam sedem loca omnia inflammatione affici, ac præcipuè membrorum extremitates, quoniam parvæ sunt, & minimè carnosæ, & idcircò materiam à locis, qui juxta fracturam sunt, descendentem non C recipiunt citra noxam. Eas igitur levare constituit cerati inunctione, quod non expedit per se membris imponi sine ullo tegmento, sine aliis fasciis: nam quum caput & finem haberet sine aliquo fulcro, citò caderet: idcircò usus est fasciis totius fracturæ, quas jure laxas injicit, ut nullam afferant molestiam; sed id unum duntaxat efficiant, ut inflammationem arceant; non enim admoventur ad id, quod fractum est, continendum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λϛ'.

D

Πλῆθος δὲ τῶν ὀθονίων, ἱκανὸν τὸ πρῶτον αἱ δύο μοῖραι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Κατὰ τὴν πρώτην ἁπασῶν ἐπίδεσιν πασῶν, ἀξιοῖ τὸ πλῆθος τῶν ὀθονίων ἔλαττον ὑπάρχειν, ἧς οὐ δεησόμεθα, προϊόντος τοῦ χρόνου. ἐδίδαξε γάρ σε, πηνίκα χρὴ πλείστοις ὀθονίοις χρῆσθαι, μικρὸν ὕστερον. ἐπεὶ δὲ τὸ πλῆθος τῶν ὀθονίων, ἔκ τε τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ μήκους τῶν ἐπιδέσμων τε, καὶ σπληνῶν αὐξάνεται, ζητήσεις ὡς πότερα μείζους, ἢ πλείους κελεύει σοι ποιεῖν τοὺς ἐπιδέσμους, ἐπὶ τῷ προσήκοντι τῷ χρόνῳ, καὶ μέντοι καὶ πηλίκον εἶναι προσήκει ἕκαστον. τὸ μὲν οὖν πλάτος τε, καὶ μῆκος, αὐτὸς ὥρισεν, ἐν τῷ κατ' ἰητρεῖον εἰπὼν, τριῶν, ἢ τεττάρων πήχεων μὲν μῆκος, δακτύλων δὲ, πλάτος, οὐδὲν ἡμῖν εἰπεῖν παρέλιπε. δύο γὰρ ὑποδεσμίδας ἀξιοῖ ποιεῖσθαι, δι' ὅλης τῆς ἐπιδήσεως· τούς γε μὴν σπλῆνας, ὅτι τριπήχεις, ἢ τετραπήχεις εἶναι προσήκει, καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἐδίδαξεν. ἀριθμὸν δ' αὐτοὺς εἰκὸς εἶναι τοσοῦτον, ὅσον δ' ἂν αὐταρκῶς περιλαμβάνῃ τὸ κῶλον. οἱ δ' ἔξωθεν ἐπίδεσμοι, κατὰ τῶν σπληνῶν ἐπιβαλλόμενοι, δύο μὲν εἰς τὰ πολλὰ γενήσονται, κάτωθεν μὲν, ἄνω τὴν φορὰν ποιούμενος ὁ ἕτερος αὐτῶν, ἄνωθεν δὲ κάτω πάλιν, ὁ ἕτερος. ἐγχωρεῖ γε μὴν, καὶ τρεῖς, καὶ τέτταρας αὐτοὺς ποιεῖν, ἀλλ' ἡμεῖς, ἀεὶ δυοῖν χρώμεθα. πρὸς τούτους οὖν τις ἀποβλέπων τοὺς σκοποὺς, εὔδηλον ὅτι στοχάσεται, καθ' ἀρχὰς μὲν ταῖς δύο μοίραις τῶν ὀθονίων χρῆσθαι. καθ' ὃν

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVI.

Quod ad linteorum multitudinem pertinet, duas partes primò abundè est superdare.

GALENI COMMENTARIUS.

Ad universum vinculum, quod primum omnium damus, censet paucioribus linteis opus esse, quàm procedente tempore futurum sit: docuit enim paulò infrà, quo tempore plurimis uti fasciis conveniat. Sed, quum linteorum multitudo, & fasciarum & pannorum numero longitudineque augeatur, quæret quis E num idoneo tempore, majora an plura lintea injici velit: quin & quanta singula esse debeanr. Porro longitudinem & latitudinem fasciarum definivit in libro de Officina Medici, quum inquit; quod verò ad longitudinem & latitudinem pertinet, impleant trium, quatuor, quinque, aut sex, longitudinem quidem cubitorum, latitudinem verò digitorum. At neque numerum nunc silentio præteriit; ex fasciis enim, quæ primæ injiciuntur, duas dari jussit F per universum vinculum: pannos item duplices, triplicesque superinjiciendos esse, ibi quoque explicavit: quos esse voluit tot numero, ut complecti queant universum membrum. Sed fasciæ, quæ super pannos dantur, plerunque duæ sint, quarum una ab inferiori parte sursum tendat, altera à superiori deorsum. Has etiam licet & ternas, & quaternas imponere. Nos autem binis ubique utimur. Igitur qui in hæc incumbet, duas linteorum partes initio: sed

quo tempore vitiatus locus inflammatione vacat, tres dandas esse conjiciet. In libro itaque (ut diximus) de officina medici, fasciarum longitudinem definivit, jubens, ut superinjiciantur longæ ternos, vel quaternos cubitos, nimirum hominis, qui devincitur. nam ridiculum esset puerum exempli causâ bimum, vel trimum fasciis ita longis alligare, ut robusti hominis quaternos cubitos æquent: vel ad robustum ita breves adhibere, ut quaternos pueri cubitos impleant. Sed in hoc opere, fasciarum longitudinem non statuit, sicut neque latitudinem, ea nobis conjicienda relinquens. Constat autem fracturæ magnitudine inspecta, inveniri à nobis longitudinem fasciarum, quùm (ut ipse imperavit) debeat vinculum semper plurimum integræ partis comprehendere. Hæc non convenit eadem ubique; sed pro magnitudine fracturæ, ut diximus. Quòd si iterum, aut tertiò, super fracturam circumagenda prima fascia est: posteà crebris circuitibus voluta non priùs finienda, quàm integræ sedis plurimum complexa fuerit: planè debet ita longa sumi, ut propositis ab Hippocrate circuitibus sufficiat. Eadem ratione, & aliarum fasciarum longitudo tanta sit, ut sufficiat descriptis ab ipso vinculis. Porrò fasciarum latitudinem comperies, si ad ea, quæ ipse docuit, respexeris: Inquit enim, fulciantur: non tamen cogantur. Significat autem fulciri quasi hærere. Quod fiet, ubi fasciæ non ita latæ parentur, hæ siquidem rugant, quùm circumaguntur. Nam alioquin latior fascia, ut quæ plurimùm amplectatur, fracti ossis partes firmiùs continet. Atque hac de causa latissima fascia ex usu maximè est. Verùm, quia, quæ talis est, rugas contrahens, quùm super affectas partes est obvoluta, laxior fit, & quæ subjecta sunt, minùs fideliter continet, idcirco expedit, non ita latam imponere, sed eatenus ejus latitudinem augere, quare nulla pars laxatur. Quamobrem experiens hæc omnia melius præstabit: ejusmodi enim observationes conjecturales sunt, neque scripturâ comprehendi, aut lectione possunt. Ob quam verò causam plures fascias dari posteà velit, tunc intelliges, cùm ad eum locum pervenerimus.

A δ' αὖ χρόνον ἀφλέγμαντον ᾖ τὸ πεπονθὸς μέρος, τῶν τριῶν. ἐν μὲν οὖν τῷ κατ' ἰητρεῖον, ὡς ἔφην, ὥρισε τὸ μῆκος τῶν ἐπιδέσμων, ἀξιοῦντος αὐτοῦ, τριῶν, ἢ τεττάρων εἶναι πηχῶν, τῶν ἰδίων δηλονότι τοῦ ἐπιδέσμου. γελοῖον γὰρ, εἰ τύχῃ παιδίον δυοῖν ἢ τριῶν ἐτῶν, οὕτω μακροῖς ὀθονίοις ἐπιδεῖσθαι μῆκος, ὡς ἀνδρὸς τελείου τεττάρων πηχῶν εἶναι τὸ μῆκος, ἢ τὸν τέλειον, οὕτως βραχέσιν, ὡς τριῶν, ἢ τεττάρων εἶναι, τῶν τοῦ παιδίου. κατὰ μέντοι τοῦτο βιβλίον, οὐχ ὥρισε τὸ μῆκος τῶν ἐπιδέσμων, ὥσπερ οὐδὲ τὸ πλάτος, ἡμῖν ἀπολείπων στοχάζεσθαι. δῆλον γὰρ ὅτι πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ κατάγματος ἁρμοττομένους ἡμᾶς B εὑρίσκειν χρὴ τὸ μῆκος τῶν ἐπιδέσμων. ἀεὶ μὲν, τῆς ἐπιδέσεως, ὡς αὐτὸς ἐκέλευσε, προσλαμβανούσης πολὺ τοῦ ὑγιοῦς, οὐκ ἀεὶ δὲ ταυτὸ, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέγεθος, ὡς ἔφη, τοῦ κατάγματος. εἰ δὲ δὶς ἢ τρὶς, αὐτῷ τῷ κατάγματι περιβάλλειν χρὴ μετὰ δὲ ταῦτα, πυκναῖς ταῖς περιβολαῖς χρώμενον, ἄνω τελευτῆσαι, πολὺ τοῦ ὑγιοῦς ἐπιβάλλοντα. τηλικοῦτον δηλονότι προσήκει τὸ πρῶτον ὀθόνιον ὑπάρχειν, ὡς ἐξαρκέσαι ταῖς πρώταις περιβολαῖς ταῖς εἰρημέναις. ὡσαύτως δὲ καὶ κατὰ τοὺς ἄλλους C ἐπιδέσμους, τὸ μῆκος αὔταρκες γινέσθω, ὡς ταῖς ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμέναις λέξεσιν ἀρκέσαι. τό γε μὴν πλάτος τῶν ἐπιδέσμων ἐξ ὧν εἴρηκεν αὐτὸς, σκοπῶν εὑρήσεις. ἠρμόσθω μὲν γάρ φησι, πεπιέχθω δὲ μή· τὸ δ' ἡρμόσθαι, τὸ δὴ ἐστηρίχθαι δηλοῖ. τοῦτο δὲ ἔσται μὴ πάνυ πλατέων παρεσκευασμένων τῶν ὀθονίων, ῥυσσοῦται γὰρ ἐν ταῖς περιβολαῖς τὰ τοιαῦτα. ἐπεὶ ἄλλως γε, τὸ πλατύτερον ὀθόνιον, ὡς ἂν πλείονα τόπον περιλαμβάνον, ἀσφαλέστερον κρατεῖ τὰ κατεαγότα μόρια τῶν ὀστῶν, καὶ ὅσον ἐπὶ τοῦτο, κάλλιστος ἂν ἦν, D πλατύτατος ὁ ἐπίδεσμος. ἀλλὰ γὰρ ἐπεὶ ῥυσσούμενος ὁ τοιοῦτος, ἐν οἷς ἂν περιαχθῇ, τοῦτο πάθῃ μόρεσιν, ἑαυτοῦ χαλαρώτερος γινόμενος, ἀπόλλυσι τὴν ἀσφαλῆ λαβὴν τῶν ὑποκειμένων σωμάτων, διὰ τοῦτο, χρὴ μὴ πάνυ πλατὺν ὑπάρχειν αὐτόν. αὐξανέσθω δή τι τὸ τοῦ ἐπιδέσμου πλάτος, ἄχρις ἂν ἐνδέχηται, ὡς μηδέπω γινέσθαι χαλαρὸν αὐτοῦ τὸ μέρος, διὰ καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, κάλλιον ὁ τετριμμένος πράξει. στοχαστικοὶ γὰρ οἱ σκοποὶ, καὶ οὐδεὶς τοιοῦτος, οἷον ἐν τῷ γράφειν τε, καὶ ἀναγινώσκειν. διότι δὲ πλείοσιν ὀθονίοις ὕστερον χρῆσθαι κελεύει, τηνικαῦτα ἀκούσῃ, ὅταν ἐπὶ τὴν ῥῆσιν ἐν E ᾗ ταῦτα γράφει παραγινώμεθα.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVII.

Hinc autem cognosces rectè hominem curatum esse, ac terminum deligandi, ubi, num prematur, rogaveris: atque is responderit se premi quidem, sed leviter, idque præsertim quà fractura est. Hæc itaque sic habere, necesse est fateatur, qui rectè est alligatus.

ἹΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ῬΗΣΙΣ λζ΄.

Σημεῖα δὲ τοῦ καλῶς ἰητρευμένου, ταῦτα, καὶ ὀρθῶς ἐπιδεομένου, εἰ ἐρωτῴης αὐτὸν εἰ πεπίεκται, καὶ εἰ φαίη μὲν πεπιέχθαι, ἡσύχως δὲ, καὶ μάλιστα εἰ κατὰ τὸ κάτηγμα φαίη. τοιαῦτα τοίνυν φάναι χρὴ πεπαρηγμένα διὰ τέλεος, τὸν ὀρθῶς ἐπιδεόμενον.

GALENI COMMENTARIUS.

Quoniam ea, quæ nos spectamus in fasciis obvolvendis, intelligit non comprehendi scientia, sed conjectura, ex certis indiciis judicandum censet, quæ rectè injectæ fuerint, quæ malè. Quòd si homo abundè sub fasciis urgeatur, celerrimè solventes aptiùs deligabimus: sin fasciarum circuitus justo laxiores fuerint, non patiemur diutiùs sic habere: nam quæ arctiùs astringuntur, dolent, inflammantur,

ὙΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

F Ἐπεὶ δὲ στοχαστικοῖς, οὐκ ἐπιστημονικοῖς σκοποῖς, οὐδὲ ἡμᾶς χρωμένους ἐν ταῖς τῶν ὀθονίων περιβολαῖς, διὰ τοῦτο, σημείοις ἀσφαλέσι κρίνειν ἀξιοῖ τὸ κατορθούμενόν τε, καὶ διημαρτημένον αὐτοῖς. ἐὰν μὲν ἱκανῶς θλίβηται πρὸς τῶν ἐπιδέσμων ὁ κάμνων, ἐν τάχει λύσαντες, ἄμεινον ἐπιδήσομεν. ἐὰν δὲ χαλαρώτεραι τοῦ προσήκοντος, αἱ περιβολαὶ τῶν ὀθονίων ὦσι, μὴ πάνυ πολὺν ἀναμένωμεν χρόνον. ἡ μὲν γὰρ ἰσχυρὰ θλίψις, ὀδύνην τε, καὶ φλεγμονὴν, καί ποτε καὶ νέ-

κρωσιν ἐπιφέρει κατὰ τὸ τοῦ κώλου πέρας. ἡ χαλαρὰ δὲ ἐπιβολὴ τῶν ὀθονίων, ἀκίνδυνος μὲν εἰς ταῦτα, διαστρέφεσθαι δὲ ἐπιτρέπει τῷ κώλῳ, ἐπὶ τὸ κάταγμα. κατεπείγει τοιγαροῦν ἡ σφοδρὰ θλίψις, ὡς ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ κατεπιδεῖν ἀναγκάζειν, οὐ μὴν γε ἡ χαλαρά, μίαν μὲν γὰρ ἀναμένει πάντως. δύναιτο δ' ἄν ποτε, καὶ τὰς δύο. διὰ τοῦτο γοῦν, ἐρωτᾶν ἀκριβῶς χρὴ τὸν ἐπιδεδεμένον, ὁποίας τινὸς αἰσθάνεται τῆς τῶν ὀθονίων ἐπιβολῆς, ἵνα ἐξ ὧν ἀποκρίνεται, διαγινώσκωμεν τὶ περὶ τῆς κατὰ τὴν ἐπίδεσιν ἐπανορθώσεως. προσῆκον δέ φησι, κατὰ τὸ κάταγμα δεῖν ἀποκρίνεσθαι τὸν ἐπιδεδεμένον, αἰσθάνεσθαι μᾶλλον, ἤπερ κατὰ τὰ ἄλλα μέρη τοῦ κώλου, τῆς ἐκ τῶν ὀθονίων ἐπιδέσεως. αἰσθητικώτερόν τε γὰρ τοῦτο τῶν θλιβέντων ἐστί, διότι τε πέπονθεν, ἡμεῖς τε μᾶλλον ἐπιέσαμεν ἐνταῦθα τὸν ἐπίδεσμον, ὡς ἂν βουλόμενοι τὸ πᾶν αἷμα ἐκθλίβειν, ἐφ' ἑκάτερον τοῦ κώλου, πόῤῥω τοῦ κατάγματος, οὕτω γὰρ ἔμελλεν ἀφλέγμαντον ἔσεσθαι τὸ πεπονθός.

A. & interdum etiam extrema parte emoriuntur: quæ laxiùs, prorsus ejusmodi periculo vacant; sed non prohibent membrum, quo minùs, quà fractura est, depravetur. Urget igitur arctior junctura sic, ut necesse sit eodem die solvere, & rursus deligare: quæ laxior est, non item: potest enim unum diem, & interdum alterum sustineri. Hac igitur de causa diligenter rogare eum, qui alligatus est, convenit, qualem sentiat fasciarum circuitum: ut ex iis, quæ respondet, aliquid de fasciis emendandis intelligamus. Debet enim, inquit, respondere, qui alligatus est, sentire se vinculum arctius juxta fracturam, B quàm aliis partibus ipsius membri. Ea enim sedes inter eas, quæ adstringuntur, acerrimè sentit, quòd & ægra sit, & fascia à nobis magis compressa, utpote, qui operam dederimus, ut sanguis universus à fractura longè ad utramque membri extremitatem exprimeretur, siquidem hac via futurum sit, ut quod vitiatum est, ab inflammatione defendatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λη'.

Σημεῖα δὲ ταῦτα τῆς μετριότητος. τὴν μὲν ἡμέρην ἣν ἂν ἐπιδέθη, καὶ τὴν νύκτα, δοκείτω αὐτὸς ἑαυτὸν μὴ ἐπὶ ἧσσον πεπιέχθαι, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον. τῇ δ' ὑστεραίῃ, οἰδημάτιον ἐλθεῖν ἐς χεῖρα ἄκρην μαλθακόν· μετριότητος γὰρ σημεῖον τῆς πιέσιός ἐστι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVIII.

C *Moderationis autem indicia sunt, si eodem die, ac nocte, quo deligatus fuerit, ipse sibi videatur non levius, sed valentius, adstringi: postridie vero tumor in manu oriatur mollis, ac parvus: indicant hæ vinculum fuisse abs te moderatè adstrictum.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐπειδὴ τὸ κῦρος τῆς ἐπιδέσεως, ἐν τῷ πόσῳ τῆς πιέσεώς ἐστιν, ὑφίσταται δὲ τὸ ποσὸν τοῦθ' ὑπαλλάττεσθαι, διά τε τὴν ἐν μαλακότητι τε, καὶ σκληρότητι διαφορὰν τῶν μορίων, οὐχ ἥκιστα δὲ, καὶ διὰ τὸ, τινὰ μὲν σώματα φύσει δυσαίσθητα, τινὰ δὲ εὐαίσθητα ὑπάρχειν, εἰκότως, ἐκ πολλῶν σημείων, πειρᾶται τὴν ἀσφάλειαν τῶν θεραπευομένων ποιεῖσθαι. διὰ τοῦτ' οὖν, οὐκ ἤρκεσεν αὐτῷ μόνα τὰ ἐκ τῆς ἐρωτήσεως, ἀλλὰ καὶ τοῖς μορίοις αὐτοῖς ἀξιοῖ προσέχειν ἡμᾶς, καὶ μάλιστά γε τοῖς πέρασιν αὐτῶν. οἰδημάτιον γὰρ ἔσεσθαί φησιν, ἐὰν συμμέτρως πιέσωμεν, ἐν ἄκρᾳ τῇ χειρὶ, κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν, μαλθακὸν, ὅπερ ἐστὶ τὸ εἶκον, εἰ πιέζοιμεν αὐτὸ, τοὺς δακτύλους ἐπιβάλλοντες, ὡς εἴγε τοῦτο τὸ οἰδημάτιον, ἢ μηδ' ὅλως εὑρίσκοιμεν, ἢ σκληρὸν, εἰδέναι χρὴ σαφῶς, ἐνδεέστερον μὲν πεπιέχθαι τὸ κάταγμα, μηδ' ὅλως εὑρεθέντος, ἐπὶ μᾶλλόν γε τεθλίφθαι, σκληροῦ φανέντος. εὔδηλον γὰρ ὅτι τῶν ἐκθλιβομένων χυμῶν, ὑπὸ τῆς ἐπιδέσεως ἐπὶ τὸ πέρας τοῦ κώλου, πολλῶν γινομένων, πληρωθήσεται τὸ ἄκρον αὐτοῦ, καὶ θλιβόμενον τοῖς δακτύλοις οὐχ ὑπείξει. καὶ τοῦτο ἔσται σοι σημεῖον σφοδρᾶς πιέσεως, ὥσπερ γε καὶ εἰ μηδ' ὅλως οἰδήσειεν ἡ ἄκρα χεὶρ, ἔσται σοι καὶ τοῦτο τεκμήριον τοῦ, μηδ' ὅλως ἐκτεθλίφθαι τι πρὸς τῆς ἐπιδέσεως. ἀνάλογον μὲν γὰρ ἀεὶ τῷ πόσῳ τῆς πιέσεως, τὸ ποσὸν τῶν ἐκθλιβομένων γίνεται χυμῶν. ἀναλόγως δὲ τούτῳ τὸ ποσὸν ὂν τοῦ οἰδήματος. ὥστ' εἰκότως ἀντίτυπον μὲν, καὶ μέγα, τὸ κατ' ἄκρον τὸ κῶλον οἴδημα γίγνεται, σφοδρῶς θλιψάντων τὸ κατεαγὸς αὐτοῦ μέρος. εἶκον δὲ, καὶ μικρὸν, ἀτρέμα πιεσάντων, ὥσπερ εἰ καὶ μηδ' ὅλως πιέσαιμεν, οὐδ' ὅλως ἔσται τὸ οἴδημα. πρόδηλον οὖν, ὡς μεγάλου μὲν, ἀντιτύπου φανέντος οἰδήματος ἐν ἄκρᾳ τῇ χειρὶ, κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν, ἀντικωλυτέον ἐστί, καὶ κα-

GALENI COMMENTARIUS.

Qùum adstrigendi modus in vinciendo omnium maximè momentum habeat: quumque hîc variari consueverit, tam quòd D quædam partes mollitie, ac duritie inter se distent, quàm quòd alia corpora hebetioris sensus natura sunt, alia acrioris: meritò contendit ex pluribus notis securitatem ægrotantium investigare. Atque hac de causa non contentus sola posuisse indicia, quæ ex interrogatione sumuntur, inspiciendas etiam nobis ipsas partes existimat, potissimum extremas. Inquit enim, ubi moderatè adstrinxerimus, futurum postridie in manu parvum tumorem mollem, hoc est cedentem, si superdatis digitis premâmatur. Quare, si tumor hîc, vel nullus appa- E reat, vel durus, planè scire licet vinculum, ubi nullus apparet, non satis fuisse adstrictum: ubi durus, nimis arctatum: Constat enim extremum membrum succis sub vinculo ad ipsum transmissis, quúm multi sint, impleri, digitisque pressum non cedere. Idque tibi indicio erit vinculi valentius adstricti, non secus atque, ubi manus nullo modo tumeat, conjicere poteris nihil fuisse sub vinculo expressum: Nanque adstringendi modo modus eorum, quæ exprimuntur, perpetuò respondet: & huic modus F tumoris. Quare non immeritò renititur tumor in extremitate membri: atque ingens est, ubi comminuta pars ejus fortiter fuerit adstricta: cedit, atque exiguus est, ubi leviter: non secus autem, ubi non astringitur, nullus tumor excitatur. Ergo evidentissimum est, ubi postridie in manu tumor magnus sit, & renitatur, membrum solui protinus debere, perfundique multa aqua

aqua calida, cui oleum copiosè fuerit adjectum, rursusque alligari modicè adstrictum: ubi postero die nullus tumor appareat, tertio resolui, & arctiùs alligari. Quòd si tumor modicus fuerit, Hippocrates tertio die resoluit: nos usque ad quartum, interdum quintum diem trahentes, hyeme potissimùm, nihil vidimus deterius accidisse.

A καταντλητέον ὕδατι πολλῷ θερμῷ παραχέοντας δαψιλὲς ἔλαιον, ἐπιδετέον τε, μετρίως πιέζοντας. εἰ δὲ μηδ' ὅλως εἴη γεγονὸς οἴδημα κατὰ τὴν δευτέραν ἡμέραν, ἐν τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν ἐπιλύσας, δήσεις εὐτονώτερον. εἰ δὲ μέτριον εἴη γεγονὸς οἰδημάτιον, ὁ μὲν οὖν Ἱπποκράτης, καὶ τοῦτο διὰ τρίτης λύει· ἐγὼ δὲ, εἰς τὴν τετάρτην ἡμέραν ἀναβαλλόμενος, ἐνίοτε μὲν καὶ πέμπτην, μάλιστα ἐν χειμῶνι, χεῖρον οὐδὲν εὗρον γενόμενον.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIX.

Labente jam die minùs adstrictas fascias sentiat, sed tertio die penè resolutas. Scire autem licet, si quid horum, quæ proposuimus, absit, vinculum non satis arctatum: si quid superet, fuisse justo plus adstrictum. Hæc itaque indicia intuitus, deinceps, vel laxiùs alligabis, vel arctè magis.

B ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λθ'.

Τελευτώσης δὲ τῆς ἡμέρης, ἐπὶ ἧσσον δοκείτω πεπιέχθαι· τῇ δὲ τρίτῃ, χαλαρά σοι δοκείτω εἶναι τὰ ἐπιδέσματα. κἢν μέν τι τούτων τῶν εἰρημένων ἐλλίπῃ, γινώσκειν χρὴ ὅτι χαλαρωτέρη ἐστὶν ἐπίδεσις τοῦ μετρίου. ἢν δέ τι τῶν εἰρημένων πλεονάζῃ, χρὴ γινώσκειν ὅτι μᾶλλον ἐπιέχθη τοῦ μετρίου, καὶ τουτέοισι σημαινόμενος, τὸ ὕστερον ἐπιδέων, ἢ χαλᾶν μᾶλλον, ἢ πιέζειν.

GALENI COMMENTARIUS.

Relaxantur fasciæ, non mehercle (ut nonnulli putant) quòd intensæ tempore longiores appareant, sed quòd membrum extenuatum contrahatur, ubi rectè fuerit alligatum: quod evidenter in omni fractura perpetuum conspicitur, quemadmodum & ipse Hippocrates ostendet.

C ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐ μὰ Δία, καθάπερ οἴονταί τινες, ἐκ τῆς τάσεως μακροτέρων γιγνομένων τῶν ὀθονίων, ἡ ἐπίδεσις ἐν τῷ χρόνῳ χαλαρωτέρα φαίνεται, ἀλλ' ὅτι συστέλλεται τὸ κῶλον ἰσχνούμενον, ὅταν ὀρθῶς ἐπιδέηται, καὶ τοῦτ' ἐναργῶς φαίνεται διὰ παντὸς ἐπὶ πάντων τῶν καταγμάτων, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης δηλώσει.

HIPPOCRATIS TEXTUS XL.

Tertio die, postquàm extenderis, atque direxeris, solvere membrum oportet. Quòd si primis diebus moderatè devinxeris, paulò magis fascias adstringes. Deligare autem incipies à fractura, quemadmodũ priùs: nam, si hanc partem priùs devinxeris, materiam inde ad utramque membri extremitatem depelles: sin aliam priùs adstrinxeris, inde ad fracturam deduces, quod intellexisse pertinet ad multos locos. Sic ergo ordiri semper vinculum debet, atque hunc locum primùm adstringere, alios verò proportione: quo enim longiùs à fractura procedit, eò leniùs arctari: nunquam verò ex toto laxari, sed adhærere: post hæc adjiciendæ fasciæ sunt, quotiescunque devincimus. Rogatus autem homo respondeat adstringi se paulo magis quàm antè, præsertim quà fractura est, atque alibi pro ratione. Tumeat item membrum, urgeatur, levetur, pro ratione prioris junctura. Abhinc tertio die sentiat fascias relaxari. Tum soluere convenit, ac rursus deligare paulò arctiùs omnibus fasciis injectis, quibus utendum erit. Post hæc laboranti omnia eveniant, quæ in superioribus alligandi circuitibus exposita sunt.

D ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μ'.

Ἀπολύσαντα δὲ χρὴ τριταῖον ἐόντα, κατατεινάμενον, καὶ διορθωσάμενον, κἢν μετρίως τὸ πρῶτον ἐτετυχήκεις ἐπιδήσας, ταύτην τὴν ἐπίδεσιν, χρὴ ὀλίγῳ μᾶλλον, ἢ ἐκείνην πιέσαι. βάλλεσθαι δὲ χρὴ τὰς ἀρχὰς κατὰ τὸ κάτηγμα, ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον. ἢν μὲν τοῦτο πρότερον ἐπιδέῃς, ἐξαρείαται ἐκ τούτου οἱ ἰχῶρες ἐς τὰς ἐσχατιὰς ἔνθα καὶ ἔνθα. ἢν δέ τι ἄλλο πρότερον πιέζῃς, ἐς τοῦτο ἐξαρείαται ἐκ τοῦ πιεχθέντος, ἐς πολλὰ δ' εὔχρηστον τὸ ξυνιέναι. οὕτως οὖν ἄρχεσθαι μὲν ἀεὶ χρὴ τὴν ἐπίδεσιν καὶ τὴν πίεσιν ἐκ τουτέου τοῦ χωρίου. τὰ δ' ἄλλα κατὰ λόγον, ὡς ἂν προσωτέρω ἀπὸ τοῦ κατάγματος ἀγάγῃς, ἐπὶ ἧσσον τὴν πίεσιν ποιέεσθαι. χαλαρὰ δὲ παντάπασιν μηδέποτε περιβάλλειν, ἀλλὰ προσπεπτωκότα. ἔπειτα δὲ πλείοσιν ὀθονίοισιν χρὴ ἐπιδεῖν ἑκάστην τῶν ἐπιδεσίων. ἐρωτώμενος δὲ, φάτω ὀλίγῳ μᾶλλον οἱ πεπιέχθαι, ἢ τὸ πρότερον, καὶ μάλιστα φάτω κατὰ τὸ κάτηγμα· καὶ τὰ ἄλλα δὲ κατὰ λόγον, καὶ ἀμφὶ τῷ οἰδήματι, καὶ ἀμφὶ τῷ πονέειν, καὶ ἀμφὶ τῷ ῥηΐζειν, κατὰ λόγον τῆς προτέρης ἐπιδέσιος γινέσθω. F ἐπὴν δὲ τριταῖος ᾖ, χαλαρώτερα οἱ δοκείτω εἶναι τὰ ἐπιδέσματα, ἔπειτα ἀπολύσαντα, χρὴ αὖθις ἐπιδῆσαι ὀλίγῳ μᾶλλον πιέζοντα, καὶ ἐν πᾶσι τοῖσιν ὀθονίοισιν οἷσι περ ἤμελλεν ἐπιδεῖσθαι, καὶ ἔπειτα πάντα αὐτὸν ταῦτα καταλαβέτω, ἅπερ καὶ ἐν τῇσι προτέρῃσι περιόδοισι τῶν ἐπιδεσίων.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΝ μὲν τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερῶν, εἰ ὅσον προσῆκε πιέζειν οὐ πιέσομεν, ὀδυνωμένου τοῦ κάμνοντος ἐπὶ τῇ πληγῇ. πάντων δὲ καλῶς γεγενημένων, ἐν τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν, ἀνωδυνώτερον ἔχοντες τὸν ἄνθρωπον, αὐξήσομεν τὴν πίεσιν, οὐ μὴν οὐδὲ νῦν, εἰς ὅσον ἡ διάθεσις ἀπαιτεῖ. τοῦτο γὰρ, ἐὰν ὀρθῶς πάντα γίνηται, κατὰ δὲ τὴν πέμπτην ἡμέραν ὑπάρξει, διὸ καὶ τοῖς ὀθονίοις πλείστοις χρῆσθαι τηνικαῦτα, καὶ τῇ πιέσει τελεωτάτῃ, μεμνημένων ἡμῶν, ὡς ἁπάντων τῇ προσηκούσῃ τάξει γιγνομένων, ὁ λόγος οὗτος αὐτῷ περαίνεται, ὡς εἴγε διὰ τὸ πλημμεληθὲν ἐν τῷ μεταξὺ, μηδέπω τελέως ἀφλέγμαντος ἡ χεὶρ εἴη τῇ πέμπτῃ τῶν ἡμερῶν, οὐδ᾽ ἡμεῖς χρησόμεθα τοῖς ὀθονίοις πᾶσιν. ἡ μὲν γὰρ ἀσφάλεια τῆς τῶν κατεαγότων ἐπιδέσεως, καὶ ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ὀθονίων, ὡς αὐτὸς ἔφη γίγνεται. μάλιστα δ᾽ αὐτῇ χρώμεθα κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ προεσταλμένον μὲν ἱκανῶς φαίνεται τὸ περὶ τὸ κάταγμα χωρίον, αὐτὸ δὲ τὸ συντετριμμένον ὀστοῦν χαλαρὸν, καὶ εὐπαράγωγον εἰς κατόρθωσιν. ἐὰν οὖν ποτε συμβῇ, μὴ γίνεσθαι τοῦτο κατὰ τὴν πέμπτην ἡμέραν, ἀναμενοῦμεν ἑτέραν περίοδον λύσεως, εἰς τὴν ἑτέραν ἑβδόμην ἀφικνουμένην δηλονότι. διὰ τρίτης γὰρ ἀξιοῖ λύειν, καὶ μετεπιδεῖν, ἄχρις ἂν εἰς νάρθηκας ἐμβάλλῃ τὸ κάταγμα, χάριν τοῦ καταντλεῖν ὕδατι θερμῷ, κενώσεως ἕνεκα τῶν ἐν τῷ κατεαγότι μορίῳ χυμῶν, ὅσοι λεπτοὶ καὶ ὀρρώδεις εἰσὶ, διαπνεῖσθαι δεόμενοι. ἅμα δὲ καὶ παρηγορητικὸν ὀδύνης τοῦτο, καὶ κνήσεως ἰατικὸν, ὡς ὅταν γε μήτε κνήσεως αἰσθάνηται, μήτε ὀδύνης ὁ ἄνθρωπος, ἅπαντά τε τὰ λελεγμένα σημεῖα τοῦ περαίνεσθαι καλῶς, τὰ περὶ τὸ κάταγμα φαίνηται, κἂν διὰ τετάρτης λύσῃς, οὐδὲν βλάψῃς, καὶ μάλιστα χειμῶνος. ἔτι δὲ μᾶλλον, ἀνθρώποις ἀγροίκοις, ἀλουτεῖν εἰθισμένοις τὰ πολλά. τοὺς δὲ καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν εἰωθότας λούεσθαι, καὶ μάλιστα εἰ δὶς τοῦτο ποιεῖν, οὐ χρὴ διὰ μακροῦ λύειν, ἔτι δὲ μᾶλλον, εἰ καὶ μαλακόσαρκοι φύσει τύχοιεν ὄντες.

A

GALENI COMMENTARIUS.

SI primo die homine propter fracturam dolente, quantum adstringendum est, non adstrinxerimus, uti, omnibus rectè factis, tertio die dolor remittatur, arctius alligamus, neque tunc quoque quantum res postulat; hoc siquidem, quum omnia rectè procedunt, quinto die convenit. Quare tunc plurimis fasciis utemur, & quantum res exigit, adstrictis, non obliti hoc ab ipso præcipi, uti omnia convenienti ordine sequantur. Nam, si propterea B quòd aliquid interim peccatum sit, brachium nondum quinto die ex toto inflammatione vacet, neque nos fasciis omnibus utemur. Exhibet quidem fasciarum multitudo (ut ipse ait) vinculi firmitatem. Potissimum verò ea utemur, quo tempore desedit locus, qui circa fracturam est: & ipsum os, quod perfractum est, laxius effectum est, & faciliùs tractatur, ut componi possit. At si quando hoc quinto die non cedat, differemus in alium circuitum, qui ad diem septimum perveniet: jubet enim donec ferulæ ad fracturam dentur, tertio quoque die C solui, ac rursus deligari, ea de causa, ut aqua calida infundatur ad educendos succos in comminuta parte existentes, qui tenues sunt, & seri naturam habent, digestionemque requirunt: & simul etiam ad leniendum dolorem, & pruriginem finiendam. Itaque, ubi nec dolor, nec prurigo hominem exerceat, atque indicia illa omnia se ostendant, ex quibus rectè fracturam habere cognoscimus, etiamsi quarto quoque die solves, nihil lædes, hyeme potissimùm, atque adeò magis homines agrestes, qui lavari ferè non consuerunt: sed eos, qui D quotidiè lavari solent, & qui præsertim bis id facient, convenit non longo interposito spacio resolvere, ac præcipuè, ubi carne fuerint molliori.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μα'.

Ἐπὴν δὲ τριταῖος γένηται, ἑβδομαῖος δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπιδέσιος, ἢν ὀρθῶς ἐπιδέηται, τὸ μὲν οἴδημα ἐν ἄκρῃ τῇ χειρὶ ἔσται, οὐδὲ τοῦτο λίην μέγα. τὸ δ᾽ ἐπιδεόμενον χωρίον, ἐν πάσῃσι τῇσιν ἐπιδέσεσιν ἐπὶ τὸ λεπτότερον, καὶ ἰσχνότερον εὑρεθήσεται. ἐν δὲ τῇ ἑβδόμῃ, καὶ πάνυ λεπτὸν, καὶ τὰ ὀστέα τὰ κατεηγότα, ἐπὶ μᾶλλον κινεύμενα, καὶ εὐπαράγωγα ἐς κατόρθωσιν. καὶ ἢν ᾖ ταῦτα τοιαῦτα, κατορθωσάμενον χρὴ ἐπιδῆσαι ὡς ἐς νάρθηκας, ὀλίγῳ μᾶλλον πιέσαντα ἢ τὸ πρότερον, ἢν μὴ πόνος τις πλείων ᾖ ἀπὸ τοῦ οἰδήματος τοῦ ἐν ἄκρῃ τῇ χειρί. ἐπὴν δ᾽ ἐπιδήσῃς τοῖσιν ὀθονίοισι, τοὺς νάρθηκας περιθεῖναι χρὴ, καὶ περιλαβεῖν ἐν τοῖσι δεσμοῖσιν ὡς χαλαρωτάτοισιν, ὁκόσον ἠρεμέειν, ὥς τι μηδὲν ξυμβάλλεσθαι ἐς τὴν πίεσιν τῆς χειρὸς, τὴν τῶν ναρθήκων πρόσθεσιν. μετὰ δὲ ταῦτα ὅτε πόνος, αἵτε ῥᾳστῶναι αἱ αὐταὶ γινέσθωσαν, αἵπερ καὶ ἐν τῇσι πρώτῃσι περιόδοισι τῶν ἐπιδεσίων. ἐπὴν δὲ τριταῖος ἐὼν φῇ χαλαρὸν εἶναι, τότ᾽

HIPPOCRATIS TEXTUS XLI.

INde, ubi ad tertium diem ventum erit, qui septimus est à primo, quùm injectum E *vinculum fuit, si rectè alligatus fuerit, tumor in manu apparebit, isque non admodum magnus: locus item, cui vinculum injicitur, quotiescunque deligabitur, tenuior & gracilior conspicietur, septimo autem die tenuissimus: atque ossa perrupta tractabuntur facilius, magisque ducentur, ut dirigantur. Quòd si hæc ita habeant, dirigere oportet, alligareque, ac ferulis excipere, pauloque ampliùs, quàm antè adstringere, nisi si tumor, qui in* F *manu est, majorem dolorem afferat. Ubi verò fascias injeceris, imponendæ ferulæ sunt, superque fasciæ alligandæ admodum laxæ, sic, ut circundatæ ferulæ contineantur, nec quidquam brachium adstringant. Quo facto prematur offensus eodem modo & relevetur, atq; in prioribus vinciendi circuitibus. At, ubi ad tertium diem perveniens laxum vinculum*

sentiat, necesse est ferulæ magis arctentur, potissimùm quà fractura est, atque alibi pro ratione: si quidem ipsum vinculum laxum potiùs erat, quàm adstrictum. Pleniores autem adhibendæ ferulæ sunt ab ea parte, quà fractura extat, non multo tamen: videndumque est, ne è regione pollicis collocentur, sed hinc, vel hinc: neque item è regione minimi digiti, quà os in prima palmæ parte excedit, sed hinc, vel hinc. Verùm, si fractura omninò ferulas requirit, his locis brevissimæ super accommodandæ, sic, ut ad ossa, quæ in prima palmæ parte extant, maximè pertineant: periculum enim esset ne ulcus fieret, & nerui nudarentur. Debemus autem ferulas arctare tertio quoque die paululum omninò id spectantes, quòd eo nomine imponuntur, ut vinculum tueantur, non ut adstringant. Quòd si optimè perspexeris ossa sub prioribus vinculis abundè fuisse directa, neque locum prurigo aliqua infestat, neque ulla exulcerationis suspicio est, ultra vigesimum diem sinito alligatas ferulas manere: nam plerisque ad summum triginta diebus brachii ossa conservent.

GALENI COMMENTARIUS.

SI tertius dies fractum os nobis daret, quale fere septimus exhibet, necessariò ad ferulas veniremus: sed quia, ut ipse dixit, septimo die πάνυ λεπτὸν, id est tenuissimum apparet, quo vocabulo significavit graciliùs fieri, quàm quum erat in pristino statu salubri, idcirco eodem die ferulas circumponit, tunc scilicet membrum diligentiùs componens, utpotè quum ossa laxiora sint: eò autem ferulæ pertinent, quò & pannos antè diximus, nempe ut fractum os contineant: at, quum ossa ob siccitatem naturalem nequeant carnis modo coalescere, callo circa fracturæ oras increscente, quasi quodam vinculo circundantur: hic autem creatur de eo quod superat, ex ipso fracti ossis alimento: quod si laborans, vel non idoneo victu utatur, vel plenus sit, id quod superat, copiosius est, effusumque fascias totas veluti crasso sanguine madefacit. Quicquid igitur ex eo, dum effunditur circa fracturæ oras concrescit, tempore ab osse, cui hæret, mutatur, & simile ipsi redditur, callusque nominatur. Ergo, si fracti ossis oræ agitentur, dimoveanturque, prohibebitur quominùs adstrictum maneat, atque idcirco creari callus, & agglutinari non poterit: quod enim gluten lignis efficit, quæ glutinantur, id callus præstat ossibus fractis. Jure igitur summa quiete opus est ad fracturas, quæ callo debent solidari: nam, si agitetur coactus callus, dissolvitur, perinde, ac gluten, quo ligna cohærent, & coactum lac: summam verò hanc quietem præbent fasciæ adstrictæ & quæ superdata continent: porrò continent fasciarum multitudo, ac ferulæ. Quæ deinceps sequuntur, omnia plana sunt, his qui animum adjungunt: præcepit enim, ut sicubi

A ἔπειτα χρὴ τοὺς νάρθηκας ἐρείσασθαι, μάλιστα μὲν κατὰ τὸ κάτηγμα, ἀτὰρ καὶ τἄλλα κατὰ λόγον, εἴπερ καὶ ἡ ἐπίδεσις ἐχάλαρα μᾶλλον ἢ ἐπίεζε. παχύτατον δὲ χρὴ εἶναι τὸν νάρθηκα, ᾗ ἐξέστη τὸ κάτηγμα, μὴ μὲν πολλῷ· ἐπιτηδεύειν δὲ χρὴ, μάλιστα μὲν κατ' ἰθυωρίην τοῦ μεγάλου δακτύλου, ὡς μὴ κείσεται ὁ νάρθηξ, ἀλλὰ τῇ, ἢ, τῇ, μηδὲ κατὰ τὴν τοῦ σμικροῦ δακτύλου ἰθυωρίην, ᾗ τὸ ὀστέον ὑπερέχειν ἐν τῷ καρπῷ, ἀλλὰ τῇ, ἢ, τῇ. ἢν δὲ ἄρα πρὸς τὸ κάτηγμα ξυμφέρῃ κεῖσθαι κατὰ ταῦτά τινας τῶν ναρ-
B θήκων, βραχυτέρους αὐτοὺς χρὴ τῶν ἄλλων ποιέειν, ὡς μὴ ἐξικνέωνται πρὸς τὰ ὀστέα, τὰ ὑπερέχοντα παρὰ τὸν καρπὸν, κίνδυνος γὰρ ἑλκώσιος, καὶ νεύρων ψιλώσιος. χρὴ δὲ διὰ τρίτης ἐρειδεῖν τοῖσι νάρθηξιν πάνυ ἡσυχῇ, οὕτω τῇ γνώμῃ ἔχοντας, ὡς οἱ νάρθηκας φυλακῆς εἵνεκα τῆς ἐπιδέσιος προσκέωνται, ἀλλ' οὐ τῆς πιέσιος εἵνεκεν ἐπιδέωνται. ἢν μὲν οὖν εὖ εἰδῇς ὅτι ἱκανῶς τὰ ὀστέα ἀπίθυνται ἐν τῇσι προτέρῃσιν ἐπιδέσεσιν, καὶ μήτε κνησμοί τινες λυπέωσι,
C μήτε τις ἕλκωσις μηδεμία ὑποπτεύηται εἶναι, ἐᾶν χρὴ ἐπιδεδέσθαι ἐν τοῖσι νάρθηξιν, ἔστ' ἂν ὑπὲρ εἴκοσιν ἡμέρας γένηται. ἐν τριήκοντα δὲ μάλιστα τῇσι ξυμπάσῃσι κρατύνεται ὀστέα τὰ ἐν τῷ πήχει, τὸ ἐπίπαν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

EI τοιοῦτον ἐδυνάμεθα ποιῆσαι τὸ κατεαγὸς, ἐν τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν, ὁποῖον εἰς τὰ πολλὰ, κατὰ τὴν ἑβδόμην γίνεται, τοὺς νάρθηκας ἀναγκαῖον περιεβάλλομεν ἐπεὶ δὲ, ὡς εἶπεν αὐτὸς, ἐν τῇ ζ πάνυ λεπτὸν φαίνεται, διὰ τοῦ ῥήματος, ἐδήλωσε
D τὸ, καὶ τῆς ὑγιεινῆς αὐτοῦ καταστάσεως ἧς εἶχε πρότερον, ἰσχνότερον γίνεσθαι, διὰ τοῦτο, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν, αὐτῷ περιτίθησι τοὺς νάρθηκας, ἐπιμελέστατα δηλονότι διαπλάσας νῦν τὸ κῶλον, ὡς ἂν καὶ τῶν ὀστῶν μὲν χαλαρῶν. εἰ δὲ χρεία τῶν ναρθήκων ἐστὶν, ἥπερ δὴ καὶ τῶν σπληνῶν ἔμπροσθεν εἴρηται, κρατεῖσθαι τὸ κατεαγὸς ὀστοῦν. ἐπεὶ δὲ συμφῦναι πρὸς ἑαυτὰ, καθάπερ ἡ σὰρξ, οὐ δύναται, διὰ τὴν φυσικὴν ξηρότητα, οἷον δεσμός τις ὢν ὁ πῶρος αὐτοῖς γίνεται, περιφυόμενος τοῖς χείλεσι τοῦ κατάγματος. ἡ γένεσις δ' αὐτοῦ, τὸ ἐξ αὐτοῦ τοῦ συντριβέντος ὀστοῦ, τῆς τρο-
E φῆς περίττωμα. καὶ ὅταν γε μὴ καλῶς ὁ κάμνων ἢ διαιτώμενος, ἢ καὶ πληθωρικὸς ὑπάρχων, πολὺ τοῦτο τὸ περίττωμα, ὃ προχεόμενον, ὅλους διαβρέχει τοὺς ἐπιδέσμους, αἵματι παχεῖ παραπλήσιον. ὅσον οὖν αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἔγχυσιν, ἐπὶ τοῖς χείλεσι τῶν τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ μερῶν ἐπιπαγῇ, τοῦτο τῷ χρόνῳ μεταβαλλόμενον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ψαύοντος ὀστοῦ, παραπλήσιον αὐτῷ γίνεται, καὶ καλεῖται πῶρος. ἐὰν οὖν σείηται, καὶ διακινῆται τὰ χείλη τοῦ κατάγματος, ἥ τε πίεσις αὐτοῦ κωλυθήσεται, καὶ διὰ τοῦτο, καὶ ἡ τοῦ κατάγματος πώρωσίς γε, καὶ γένεσις. ὁποῖον γάρ τι τοῖς ἑνουμένοις ξύλοις ἐστὶν ἡ κόλλα, τοιοῦτον τοῖς συντριβομένοις ὀστοῖς ὁ
F πῶρος. εἰκότως οὖν, ἡσυχίας ἀκριβοῦς δεῖται τὰ διὰ πώρου κολλώμενα κατάγματα. σεισθεὶς γὰρ ὁ πηγνύμενος πῶρος, διαλύεται παραπλησίως τῇ τὰ ξύλα συναγούσῃ κόλλῃ, καὶ τῷ πηγνυμένῳ γάλακτι. ταύτην οὖν αὐτοῖς τὴν ἡσυχίαν, ἥ τε ἀκριβεστέρα πίεσις ἐκ τῶν ἐπιδέσμων, καὶ ἡ τῶν ταῦτα κρατούντων ἔξωθεν γίνεται. κρατεῖ δ' αὐτὰ τό, τε πλῆθος τῶν ὀθονίων, καὶ οἱ νάρθηκες. τὰ δ' ἐφεξῆς, ἅπαντά ἐστι σαφῆ τοῖς προσέχουσι τὸν νοῦν. κελεύει γὰρ, εἴπου

τὶ χαλεπὸν γίγνοιτο τῆς δέσεως, ἐπισφίγγειν διὰ τρίτης τοὺς νάρθηκας, οὐ μέντοι λύειν ὅλον τὸν ἐπίδεσμον, εἰ μὴ κνησιῴη ὁ ἄνθρωπος τύχῃ σφοδρῶς, ἢ καὶ ἵνα ἕλκωσιν ὑποπτεύοιμεν. ἡ δ' αἰτία, τοῦ κατ' ἀρχὰς μὲν μᾶλλον, ὕστερον δ', ἧττον κνησμᾶν, ἡ κένωσίς ἐστι τοῦ πεπονθότος μορίου. κνησιῶσι γὰρ, ὑπὸ τῶν ἐξερχομένων περιττωμάτων ἀτμοειδῶν, δακνόμενοι μετρίως, ὡς ὅταν γε σφοδρῶς δάκνωνται, μετ' ὀδύνης αὖθις ἤδη ὁ κνησμὸς ὑπάρχειν. ὅταν οὖν κενὸν μόριον, ἢ οὐδὲν λοιπὸν περίττωμα τοιοῦτον, ἢ παντάπασιν ἐλάχιστον.

A vinculum laxetur, ferulæ tertio quoque die arctentur, non tamen resolvatur tota junctura, nisi homo ingenti prurigine vexetur, vel exulcerationis alicujus suspicio sit: prurit autem fractura initio magis, deinde minus, quoniam vitiata pars exhauritur: excitatur enim prurigo à vaporibus, qui ab eo quod superest, profusi leniter mordent. At, ubi acriùs mordeant, prurigini jam dolor jungitur. Igitur quando pars inanis est, nihil omninò tale superat, vel certè minimum.

B

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μβ'.

Ἀτρεκὲς δὲ οὐδέν. μάλα γάρ τι, καὶ φύσις φύσιος, καὶ ἡλικίη ἡλικίης διαφέρει.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLII.

Nihil autem perpetuum est: multum enim, & ætas ab ætate distat.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐχ ἁπλῶς εἰπὼν, ἡλικίαν ἡλικίας διαφέρειν, ἀλλὰ προσθεὶς τὸν σύνδεσμον, ἐπιδείκνυται καὶ ἄλλας αἰτίας εἶναι, δι' ἃς, οὐ πάντα τὰ τοῦ πήχεος κατάγματα, τριάκονθ' ἡμέραις κρατυνεῖται, ἀλλὰ τὰ ἧττον. ἀλλ' ἔστιν ὑπὲρ τοῦ ἔτους ὥρα, καὶ χώρα, καὶ φύσις τοῦ θεραπευομένου σώματος, ἥ τε τοῦ ἔτους κατάστασις, αὐτή καὶ δίαιτα, καὶ ὁ τρόπος τῆς δέσεως. θᾶττον γὰρ κρατυνεῖται, τουτέστιν ἀσφαλῶς πωροῦται, διά τε τὴν ὕλην ἐξ ἧς ὁ πῶρος γίγνεται, συμμέτρως ἔχουσαν ἐν ποσότητι τε, καὶ ποιότητι, καὶ διὰ τὴν ῥώμην τῆς πηγνυούσης αὐτὴν δυνάμεως· εἰς χρόνον δὲ ἐκπίπτει πλείονα, διά τε τὴν ἔνδειαν τῆς ὕλης. ὃ γὰρ ἐν ἐλάττονι χρόνῳ δι' εὐπορίας τῆς ὕλης, αἱ δυνάμεις ἐργάζονται, τοῦτ' ἐν πλείονι δι' ἀπορίαν. ἔστι δ' ὅτε καὶ διὰ πλῆθος ἄμετρον. ἀποκλύζεται γὰρ ὁ πηγνύμενος πῶρος, ὑπὸ τῆς ἐπιρρεούσης ἔνδοθεν ὑγρότητος, ὅταν ᾖ πολλή τε ἅμα καὶ συνεχής. ἔστι δὲ τὸ μὲν πάχος τῆς ὕλης ἐπιτηδειότερον, εἰς τὸ παγῆναί τε, καὶ γενέσθαι πῶρον. ἡ δ' ὑγρότης, ὅταν ὑδατώδης ἐστὶ, καὶ λεπτὴ κατὰ τὴν σύστασιν, ἀνεπιτήδειος εἰς πώρου σύστασιν. ὅτι δὲ ἡ δύναμις, ἡ μὲν ἰσχυρὰ, θᾶττον ἐργάζεται τὸ ἑαυτῆς ἔργον, ἡ δὲ ἀσθενεστέρα, βραδύτερον, οὐδὲ λόγου δεῖται. διὰ ταῦτα μὲν, ἐν διαφόροις χρόνοις αἱ πωρώσεις γίγνονται τοῖς συντριβομένοις ὀστοῖς. αὐτὰ δὲ ταῦτα τὰ νῦν λεγόμενα διὰ τὰς ἔμπροσθεν εἰρημένας αἰτίας ὑπαλλάττεται. καὶ γὰρ πλείων, καὶ ἐλάττων ὕλη, καὶ παχυτέρα, καὶ λεπτοτέρα γίγνεται, διά τε τὴν ἐξ ἀρχῆς ἑκάστου κρᾶσιν, καὶ διὰ τὴν ἐπίκτητον, ἐν ᾧ θεραπεύεται χρόνῳ, κατάγμασιν, ἔτι τε δίαιταν ἣν διαιτῶνται, καὶ τρόπον ἐπιδέσεως, ἣν ἐπιδοῦνται. τὴν θ' ἡλικίαν, καὶ τὴν ὥραν, καὶ τὴν χώραν, ἐξ ὧν ἁπάντων, καὶ ἡ δύναμις, ἤτοι γ' ἀσθενὴς, ἢ ἰσχυροτέρα γίγνεται.

GALENI COMMENTARIUS.

Non dixit simpliciter differre ætatem ab ætate, sed adjecta conjunctione, indicat alias etiamnum causas esse, cur non omnes brachii fracturæ triginta diebus consanescant; sed C quædam paucioribus. Sunt enim in causa, anni tempus, regio, natura ægrotantis, anni temperatio, ratio victus, & vinciendi modus: nam citiùs confervescunt, hoc est, callo firmantur, & ob materiæ, ex qua callus oritur, quantitatem, ac qualitatem moderatam; & ob robur virium ipsam cogentium; diutius autem trahitur ex materiæ inopia: quod enim breviori tempore ob materiæ copiam vires efficiunt, id longiori præstant ob inopiam, & interdum etiam ob copiam immodicam: callus enim concrescens abluitur humore, qui ab interiori D parte fluit, ubi multus fit, & continetur. Porrò materia crassa commodè spissescit, & in callum vertitur: humor autem, ubi aquosus fuerit, & habitu tenuis, spissando callo maximè est alienus. Vires quoque quum valent maturè suo munere fungi: serò, quum imbecillæ sunt: nihil attinet dicere, quibus de causis callus diverso tempore fractis ossibus circundatur. Hæc autem ipsa, quæ nunc dicuntur, ob causas priùs positas mutantur: quoniam materia & plus & minus abundat, & crassior est, ac tenuior, ob temperamentum, tam uniuscujusque naturale, quàm adventitium ipsius E fracturæ eo tempore, quo curatur, atque item ob victus rationem quâ homo utitur, & ob modum quo deligatur; præter hæc ætatem, tempus anni, regionem, ex quibus omnibus validiores vires sunt, aut infirmiores.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. μγ'.

Ἐπὴν δὲ λύσῃς, ὕδωρ θερμὸν καταχέαι χρὴ καὶ μεταπιέσαι, ἧσσον μὲν ὀλίγῳ πιέζοντα, ἢ τὸ πρόσθεν, ἐλάσσοσι δὲ τοῖσιν ὀθονίοισιν, ἢ τὸ πρότερον. καὶ ἔπειτα διὰ τρίτης ἡμέρης λύσαντα ἐπιδεῖν, ἐπὶ μὲν ἧσσον πιέζοντα, ἐπὶ δὲ ἐλάσσοσι τοῖσιν ὀθονίοισιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIII.

F *Ubi solveris, aqua calida perfundito, & rursus alligato fasciis leniùs quàm antè adstrictis, paucioribus item quàm antè injectis: inde tertio quoque die solvens, rursus laxioribus fasciis, & paucioribus devincito.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ηὔξησεν ἀπὸ ἀρχῆς, καὶ πλῆθος τῶν ὀθονίων, καὶ τὴν πίεσιν, ἄχρι τῆς τῶν ναρθήκων

GALENI COMMENTARIUS.

A Primo die, usque dum ad ferulas veniat, & fasciarum numerum auget, & arctiùs

A adstringit: eas autem imponens septimo die, membrum non solvit usque ad vigesimum, statuere quasi firmam basim volens calli producendi, quo circundato fracturam penitus immobilem non ampliùs tuetur: nutrire enim callum oportet, ubi altiùs radices egit: nutritur autem, quum materia in ipsum derivatur: quam sicuti ab initio avertimus ab affecta sede ad alias corporis partes, ita nunc evocare debemus aqua calida perfusa: quin & initio fasciis multis, atque adstrictis, quominùs ad vitiatum locum conflueret, ex toto ipsam prohibuimus: nunc paulatim numero demimus, B pressumque laxamus, quum non expediat prohibere, ne confluat.

ἐπιδέσεως. ἐκείνους δὲ ἐπιθεὶς κατὰ τὴν ζ. ἡμέραν, ἄλυτον φυλάξει τὸ κῶλον ἄχρι τῆς κ΄. οἷον κρηπῖδα βεβαίαν βάλλεσθαι βουλόμενος τῇ πωρώσει. γιγνομένης δ᾽ αὐτῆς, οὐκέτ᾽ ἐν ἡσυχίᾳ παντελῶς φυλάττει τὸ κάταγμα· προσήκει γὰρ ἀνατρέφειν τὸν πῶρον, ὅταν ἀσφαλῶς ῥιζωθῇ. τὸ δ᾽ ἀνατρέφειν, γίνεται τῇ χορηγίᾳ τῆς ὕλης, ἣν, ὥσπερ ἀπεστρέψαμεν ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ τοῦ πεπονθότος εἰς ἕτερα μόρια τοῦ σώματος, οὕτω νῦν χρὴ προσκαλεῖσθαι, καταχέοντας ὕδωρ θερμόν. καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ, παντάπασιν αὐτὴν ἐκωλύομεν ἐπὶ τὸ πεπονθὸς ἔρχεσθαι, τῷ πλήθει τῶν ὀθονίων, καὶ τῇ πιέσει, αὐτὴν νῦν οὐ προσήκει κωλύειν ἐπιρρεῖν, ἀφαιροῦντας κατὰ βραχὺ τῶν ὀθονίων, ἅμα τῷ καὶ τὴν πίεσιν κωλύειν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIV.

Quod si alligatis ferulis suspicio sit, ne ossa rectè concurrerint, vel aliud quidpiam hominem infestet, ubi dimidium temporis praeterierit, vel paulo antè, solvere oportet, & rursus devincire. C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μδ΄.

Ἐπὴν δὲ ὅταν τοῖσι νάρθηξι δεθῇ, ὑποπτεύῃς τὰ ὀστέα μὴ ὀρθῶς κεῖσθαι, ἢ ἄλλο τι ὀχλέῃ τὸν τετρωμένον, λῦσαι ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ χρόνου, ἢ ὀλίγῳ πρόσθεν, καὶ αὖθις μετεπιδῆσαι.

GALENI COMMENTARIUS.

Superiora dicta sint, quum omnia rectè procedant: namque, ubi sit sensus aliquis doloris, vel exulcerationis suspicio, aut vereamur, ne fractura malè composita sit, aut casu aliquo interveniente membrum motum sit, solvere vinculum ante vigesimum diem cogimur: id autem ipsum definivit, ne quis existimet perpetuum esse quod suprà imperavit, fracturam quamlibet usque ad vigesimum diem servan- D dam esse penitùs immobilem: semper enim pugnare Medicus debet adversus id, quod magis urget, neque obligare se praeceptis tanquàm legi, quam contemnere nefas sit, quum omnia praeter rationem eveniunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰ μὲν ἔμπροσθεν αὐτῷ λέλεκται, πάντων κατὰ λόγον γιγνομένων. ἐπεὶ δὲ καὶ ὀδύνης τινὸς αἴσθησις γιγνομένη, καὶ τῆς ἑλκώσεως φόβος, ὑποψία, τοῦ μὴ καλῶς διατετάχθαι τὸ κάταγμα, καὶ κίνησις σφοδρὰς, κατά τινα δυστυχίαν ἐν τῷ κώλῳ γιγνομένη, λύειν μὲν ἀναγκάζει πρὸ τῆς κ΄. ἡμέρας τὴν ἐπίδεσιν. αὐτὸ τοῦτο προσδιωρίσατο, μήτις οἰηθεὶς διηνεκὲς εἶναι τὸ παρηγγελμένον ὑπ᾽ αὐτοῦ πρόσθεν, ἅπαντα μέχρι τῆς κ΄. ἡμέρας τὰ κατάγματα φυλάττειν τελέως ἀκίνητα. πρὸς γὰρ τὸ κατεπεῖγον, ἀεὶ χρὴ τὸν ἰατρὸν ἵστασθαι, καὶ μὴ καθάπερ νόμον ἀπαράβατον φυλάττειν τὰ κελευσθέντα πράττεσθαι, κατὰ λόγον παραβαινόντων ἁπάντων.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLV.

Quibus initio cutis non abrumpitur, neque E *os cute excedit, idonea est ratio victus propè quaevis: minus tamen cibi sumant usque ad decimum diem, praesertim, quum quiescant.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ με΄.

Δίαιταν δὲ τουτέοισιν, οἷσιν ἂν μὴ ἕλκεα ἐξ ἀρχῆς γίνηται, ἢ ὀστέα ἔξω ἐξίσχῃ, ἀρκέει ὑποφαύλη. ἐνδεεστέρην δὲ χρὴ διαιτᾷν ἄχρι ἡμερέων δέκα, ἅτε ἤδη καὶ ἐλινύοντας.

GALENI COMMENTARIUS.

Φαῦλον vocabulum solent veteres Graeci ferè omnes usurpare, quum significare volunt simplex, aut quodvis: huic opponitur exquisitum, quod Iones σκεθρὸν appellant. Sicut igitur exquisitam victus rationem σκεθρὰν vo- F cat, ita huic contrariam φαύλην: atque hac ratione nunc eam, quae propè quaevis sit, ὑποφαύλην dicit; quae media est inter quamvis simpliciter, & exquisitam. Exquisitam victus rationem imperat, quibus initio, praeter ossis fracturam, carnis quoque vulnus accessit, ac praecipuè, quum ex fracto osse aliquid cute excedit: simplicem, id est quamvis, illis qui omninò periculo vacant: propè verò quamvis mediamque, quibus os fractum est primis diebus, quorum terminum constituit decimum: non quòd

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ φαῦλον, οἱ παλαιοὶ σχεδὸν ἅπαντες, εἰώθασι πολλάκις ἀντὶ τοῦ τυχόντος, καὶ ἁπλοῦ λέγειν, ᾧ τὸ ἀκριβὲς ἀντίκειται, καλούμενον ὑπὸ τῶν Ἰώνων σκεθρόν. ὥσπερ οὖν τὴν ἀκριβῆ δίαιταν ὀνομάζει σκεθρὰν, οὕτω τὴν ἐναντίαν αὐτῇ, φαύλην. καὶ κατὰ τοῦτο καὶ νῦν, τὴν μετρίαν, ὑποφαύλην ἐκάλεσεν, ἥτις ἐστὶν ἡ μεταξὺ τῆς ἁπλῆς φαύλης, καὶ τῆς ἀκριβοῦς. ἀκριβεῖ μὲν οὖν ἐξαιρέτῃ διαιτᾷ, τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἔχοντας μεθ᾽ ἕλκους τὸ κάταγμα, καὶ μάλιστα εἰ προσπίπτει τοῦ δέρματος ἔξω τοῦ συντριβέντος ὀστοῦ. ἁπλῇ δὲ, τουτέστι τῇ ἐπιτυχούσῃ, τοὺς ἐν ἀκινδύνῳ καθεστῶτας. ὑποφαύλῃ δὲ, καὶ μέσῃ, τοὺς κάταγμα ἔχοντας, ἐν ταῖς πρώταις ἡμέραις διαιτᾷ. τὸν δ᾽ ὅρον τῶν πρώτων ἡμερῶν ἐποιήσατο τὴν ι΄. οὐχ ὡς

οὐδέποτ᾽ ἂν θᾶττον, ἢ ὀψιαίτερον, εὐλόγως ἡμῶν παραλλαξάντων τὴν δίαιταν, ἀλλ᾽ ὡς ἐπὶ πολὺ συμβαῖνον οὕτως. διὰ τοῦτο δέ, μέσῃ χρῆται διαίτῃ, διότι μήτε κίνδυνος μέγας ἐστὶν ὡς ἐπὶ τῶν γυμνωθέντων ὀστῶν, μήθ᾽ οὕτως ἀκίνδυνος ἡ διάθεσις, ὡς ἐπὶ τῶν ἕλκος ἐχόντων ἁπλοῦν ἐν σαρκώδει μορίῳ χωρὶς ὀστοῦ πάθους. τοὺς μέσους οὖν ἔχουσι τῶν ἀκινδύνων τε, καὶ κινδυνωδῶν, μέσην εἰκότως ἔδειξε καὶ δίαιταν, ἄλλως τε, καὶ ὅτι μέχρι τῆς ι. ἡμέρας, οἱ συντετριμμένοι τὴν χεῖρα, τελέως ἀτρεμοῦσιν, ὅπερ ἐλιννύειν οἱ Ἴωνες ὀνομάζουσιν. εὔλογον δ᾽ ἐστί, τῶν κινουμένων, τοὺς ἡσυχάζοντας ἀκριβέστερον διαιτᾶσθαι. μετὰ τὴν ι. οὖν τῶν πλείστων περιερχομένων, ἀνειλημμένης τῆς χειρός, εἰκότως ἄχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, μέσον εἶδος διαίτης συμβουλεύει παραλαμβάνειν. ἤδη δὲ καὶ ἐλιννύοντας· ὡς τὰ πολλὰ μὲν ἐπὶ χρόνου τάττουσι, τὸ ἤδη, λέγουσι δ᾽ αὐτό, κἂν τοῖς περί τινων πίστιν ὡς εἴ τις οὕτως εἴπεν, ἀλλὰ καὶ διὰ τόδε, ποιητέον τόδε. καθ᾽ ὃ καὶ νῦν οὖν, Ἱπποκράτης φαίνεται κεχρημένος, ἵν᾽ ὁ λόγος ᾖ τοιοῦτος, διαίτῃ μετρίως χρηστέον, ἄχρι τῆς δεκάτης ἡμέρας, διά τε τὰ ἄλλα, καὶ ἤδη διότι παντάπασιν ἡσυχάζει κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον.

A non interdum maturiùs, interdum seriùs, mutare victum liceat; sed quod plerunque ita accidat. Utitur autem media victus ratione, propterea, quod neque ita magnum periculum est, sicut quum ossa nudantur: neque ita res tuta, sicut cum intacto osse, caro simpliciter vulneratur: merito igitur iis, qui medii sunt inter eos qui periculo vacant, & eos, qui periclitantur, mediam victus rationem indicit: præsertim, quum usque ad decimum diem, quibus brachium fractum est, ex toto quiescant, quod B Iones ἐλιννύειν dicunt. Itaque par est exquisitiori victu sustinendos esse quiescentes, quàm qui moventur. At quum à decimo die plerique suspenso brachio inambulent, meritò præcipit, ut in eum usque diem medio victus genere utantur, præsertim quum quiescant. Quod præsertim vertimus, Hippocrates habet ἤδη, quod plerunque tempus notat: sed adjicitur etiam ad aliquid comprobandum, ut, si dicamus, & ob alia, & ἤδη, hoc præsertim propter hæc credendum huic, faciendum hoc est: quomodo videtur nunc ab Hippocrate usurpatum, sic, ut oratio talis sit. Mediocri victu utendum usque ad decimum diem, & alia de causa, & præser- C tim, quum homo interim ex toto conquiescat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μϛʹ.

Καὶ ὄψοισιν ἁπαλοῖσιν χρῆσθαι, ὁκόσα τῇ διεξόδῳ μετριότητα παρέχουσι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVI.

Adhibeantque ex obsoniis mollibus, quæcunque modicè admodum dejiciunt alvū.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἡ Πτισάνῃ δηλονότι, ἢ τεύτλῳ, ἢ μαλάχῃ, ἢ ἀτραφάξει, εἴτε καὶ βλίτῳ, καὶ κολοκύνθῃ καὶ τῶν ἰχθύων, τοῖς ἁπαλοσάρκοις.

GALENI COMMENTARIUS.

D Ptissanam videlicet, betam, aut malvam, atriplicem, sive blitum, vel cucurbitam, & pisces teneros.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μζʹ.

Οἴνου δέ, καὶ κρεωφαγίης ἀπέχεσθαι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVII.

Sed à vino, & carne sibi temperent.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐδίδαξεν αὐτὸς τῆς ἀκριβοῦς διαίτης εἶδος, καὶ τὸ τῆς ἁπλῶς ὑποφαύλης, ἣν νῦν ἄχρι τῆς δεκάτης ἡμέρας κελεύει ποιεῖσθαι. ἡ μὲν γὰρ μετ᾽ οἴνου τε, καὶ κρεωφαγίας, φαύλη τέ ἐστι, καὶ τυχοῦσα, ἡ δ᾽ ἐπὶ χυλοῦ μόνης πτισάνης, ἢ μελικράτου, καὶ λεπτή, καὶ ἀκριβής. ἡ μέση δ᾽ ἀμφοῖν ἐστιν, ἣν ἐν τῇ περὶ ταύτης λέξει δεδήλωκεν εἰπών, καὶ ὄψοισιν ἁπαλοῖσι χρῆσθαι, ὅσα τῇ διεξόδῳ μετριότητα παρέχουσιν.

GALENI COMMENTARIUS.

Docuit ipse exquisiti victus rationem, & ejus, qui quivis est, & ejus qui prope E quivis, quam nunc præcipit usque in decimum diem servari; nam, cùm æger carnem edit, & vinum potat, victus simplex est, & quivis: sed cùm solo ptissanæ cremore, & mulsa vivit, victus tenuis est, atque exquisitus: inter utrunque est ille, quem proximè indicavit, quum inquit adhibeantque ex obsonis mollibus quæcunque alvum modicè dejiciunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μηʹ.

Ἔπειτα μέντοι ἐκ περιαγωγῆς ἀνακομίζεσθαι. οὗτος ὁ λόγος ὥσπερ νόμος κεῖται δίκαιος περὶ κατηγμάτων ἰήσιος.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVIII.

F *Tum paulatim se reficiant. Oratio hæc lex justa fertur de curatione fracturæ.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἀνακομίζεσθαι τουτέστιν, ἀνατρέφεσθαι τὸν ἔχοντα κάταγμα, μετὰ ταῦτα συμβουλεύει. τὸ δὲ

GALENI COMMENTARIUS.

Reficiant dixit ἀνακομίζεσθαι, quo vocabulo nihil aliud significat, quàm, ut cui comminutum os est, posteà recreetur: scribit autem

ἐκ προσαγωγῆς; hoc est paulatim, cui contrarium est repentè: damnat enim quod subito plurimum implet, aut demit, vel quid aliud præstat.

A ἐκ προσαγωγῆς ἀντίκειται τῷ ἀθρόως, σημαίνον τὸ κατὰ βραχύ· μέμφεται γὰρ, τὸ κατὰ πολὺ, καὶ ἐξαπίνης πληροῦν, ἢ κενοῦν, ἢ ὁποιοῦν ἄλλο ποιεῖν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIX.

QVare danda opera est, ut justa curatione adhibita, res benè procedat: ubi autem non sic procedit, scire licet aliquid curationi defuisse, aut superasse.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μθʹ.

ΩΣ τε χειρίζειν χρὴ, ὥστε ἀποβαίνειν ἀπὸ τῆς δικαίης χειρίξιος. ὅτι δ' αὖ μὴ οὕτως ἀποβαίνῃ, εἰδέναι χρὴ, ὅτι ἐν τῇ χειρίξει τι ἐνδεὲς πεποίηται, ἢ πεπλεόνασται.

B

GALENI COMMENTARIUS.

JUstam vocavit eam, quæ laboranti omne id præbet, quod ei convenit, & nihil prætermittit; curationem vero, quam χείριξιν dixit, vel pro chirurgia, vel pro universa simpliciter rerum omnium admotione accipit; Græci enim μεταχειρίζεσθαι dicunt, non solùm, quæ manibus prehendunt, sed quæcunque tractant.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΗν, ἅπασαν τὸ οἰκεῖον ἀποδιδοῦσαν τῷ κάμνοντι, καὶ μηδὲν παραβαίνουσαν, ὠνόμασε δικαίαν. χείρισιν δὲ, ἤτοι τὴν χειρουργίαν εἶπεν, ἢ πᾶσαν ἁπλῶς τὴν οἷον μεταχείρισιν ἁπάντων πραγμάτων. οἱ γὰρ Ἕλληνες, οὐκ ἐκεῖνα μόνα μεταχειρίζεσθαι λέγουσιν, ἃ ταῖς χερσὶ περιλαμβάνουσιν, ἀλλὰ καὶ πᾶν ὅτι περ ἂν πράττωσιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS L.

ILlud prætereà animadvertere in hoc simplici modo convenit, quod medici non admodum attendunt: quanquàm si non rectè fiat, corrumpere curam omnem, omnêmque vinciendi rationem potest.

C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νʹ.

ΕΤι δὲ τάδε χρὴ προσξυνιέναι ἐν τούτῳ τῷ ἁπλῷ τρόπῳ, ἃ οὐ κάρτα ἐπιμελέονται οἱ ἰητροὶ, καίτοι πᾶσαν μελέτην, καὶ πᾶσαν ἐπίδεσιν οἷά τε διαφθείρειν ἐστὶ, μὴ ὀρθῶς ποιεύμενα.

GALENI COMMENTARIUS.

SImplicem modum fracti ossis, & prolapsi vocat, ubi non accedit ulcus: non nudatur os; neque quod perfringitur, in multas partes comminuitur, quod fracturæ genus recentiores à farina ἀλφίτηδον appellant; ita, ut nullus ex propositis modis simplex sit, sed ille duntaxat, ubi fracturæ nullus alius casus adjicitur: sic autem à se usupari vocabulum ἁπλοῦν, id est simplex, aptè ostendit paulo infrà in hoc ipso libro, ubi propriè eam rem agit; quod si ossa simplici fracturæ modo perfringantur, peccatur, videturque id peccatum leve: si quis tamen diligenter simul omnia æstimet, maximum momentum habet, id enim, si committatur, priorem curam universam corrumpit: quid autem hoc sit, in sequentibus ostendet. Scribitur item aliter eadem oratio sic, quanquam, si non rectè fiat, corrumpi omnis cura, omnisque vinciendi ratio potest: ubi curam ipsam, quum aliquid peccatur, damnare videtur, ut quæ corrumpere possit, quæcunque ad laborantem particulam rectè adhibita sunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΑΠλοῦν τὸν τρόπον ὀνομάζει, κατάγματός τε καὶ ἐξαρθρήματος, ἐφ' οὗ μήθ' ἕλκος ἐγένετο, μήτ' ὀστοῦν
D ἐγυμνώθη, μήτ' αὐτὸ τὸ καταγὲν ὀστοῦν, πολυειδῶς συνετρίβη, ὅνπερ δὴ τρόπον κατάγματος, οἱ νεώτεροι προσαγορεύουσιν ἀλφιτηδὸν, ὡς τῶν ἕκαστον μὲν ὧν εἶπον οὐχ ἁπλοῦν ἐστι, μόνον δ' ἁπλοῦν ἐκεῖνο ἐφ' οὗ μηδὲν ἄλλο προσεγένετο τῷ κατάγματι σύμπτωμα. οὕτως δ' ὅτι χρῆται τῷ ὀνόματι, σαφῶς ἐνδείκνυται κατ' αὐτὸ τοῦτο βιβλίον, οὐ μετὰ ταῦτα πάνυ πολλὰ γράφων ἰδίως. εἰ δ' ἄρα τὰ ὀστέα κατέαγεν ἁπλῷ τρόπῳ τοῦ κατάγματος, τὸ ἁμάρτημα γίγνεται μικρὸν μὲν τῇ φαντασίᾳ. τῷ γε μὴν πάντ' ἀκρι-
E βῶς ἀθροοῦντι, μέγιστον δὲ τῇ δυνάμει. διαφθείρεται γοῦν ἡ ἔμπροσθεν ἐπιμέλεια πᾶσα, διαφθέντος αὐτοῦ, καὶ τοῦτό τι ποῖόν ἐστιν, ἐφεξῆς σε διδάξει, γράφεται δὲ καὶ ἑτέρως ἡ αὐτὴ λέξις ὡδί πως, καί τοι πᾶσα μελέτη, καὶ πᾶσα ἐπίδεσις, οἷά τε διαφθείρεσθαί ἐστι, μὴ ὀρθῶς ποιευμένη, ἵνα τὴν ἐπιμέλειαν αὐτὴν ὅταν κατά τι πλημμεληθῇ φαίνεται μεμφομένην, ὡς ἱκανὴν διαφθεῖραι τὰ περὶ τὸ πεπονθὸς μέρος ὀρθῶς κεχειρισμένα

HIPPOCRATIS TEXTUS LI.

QVòd si utroque osse comminuto, vel eo quod subjectum est tantùm, deligatum brachium mitella suspendetur, eaque plurima circa fracturam detur: partes vero hinc, atque hinc suspensę sint: necesse est os ad superiora perverti.

F

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ναʹ.

ΗΝ γὰρ τὰ μὲν ὀστέα ἄμφω κατεαγῇ, ἢ τὸ κάτω μοῦνον, ὁ δὲ ἐπιδεδεμένος ἐν ταινίῃ τινὶ τὴν χεῖρα ἔχει ἀναλελαμμένος. τυγχάνῃ δὲ ἡ ταινίη κατὰ τὸ κάτηγμα πλείστη ἐοῦσα, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν ἡ χεὶρ ἀπαιωρέηται, τοῦτον, ἀνάγκη, τὸ ὀστέον εὑρεθῆναι διεστραμμένον ἔχοντα πρὸς τὸ ἄνω μέρος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

A

Ἀξιοῖ σε προσεπιβλέπειν ἀκριβῶς ὁποία τις ἡ ἀνάληψις ἔσται τῆς ὅλης χειρὸς, ὅταν ἤδη περιέρχηται, καὶ μηκέτι κατακείμενος ὁ ἄνθρωπος ᾖ, τουτέστι μετὰ τὴν δεκάτην ἡμέραν. ἔμπροσθεν μὲν γὰρ, ὡς τὸ πολὺ, κατέκειτο, τῆς χειρὸς ἀποκειμένης τὸν σχηματισμὸν ἔμπροσθεν ἔμαθες, ὑψηλότερον δὲ ἐχούσης ἐν βραχὺ τὸ ἄκρον αὐτῆς. ὁπότε δὲ ἤδη περιέρχεται καθάπερ εἴθισται γίγνεσθαι, τοῦ τραχήλου ταινίας ἐξαμμένου οὕτω πλατεῖαν, ὡς ὅλον ἐπ᾽ αὐτῇ ὀχεῖσθαι τὸν πῆχυν, τὴν ταινίαν τινὰ περιβάλλειν, ἀλλ᾽ ὁμαλῶς ἀποτείνειν ἅπαντι τῷ πήχει, μηδὲν ἑαυτοῦ ὄντι μέρος ἀστήρικτον, ἀφ᾽ οὗ τῷ συμφύντι μέρει ῥέπον τὸ τοῦ πήχεος ὁτιοῦν κυρτωθήσεται πρὸς τὸ κάτω, καὶ διαστραφήσεται. πρὶν μὲν γὰρ παθεῖν, συνεχὲς ὅλον ὑπῆρχε, διαφθαρείσης δ᾽ αὐτοῦ τῆς ἑνώσεως, ἡνίκα συνετρίβη, δύναται τότε, τὸ μὲν ἕτερον τῶν μερῶν αὐτῶν στηρίζεσθαι κατὰ τῆς ὑποτεταμένης ταινίας, τὸ δ᾽ ἕτερον, ἅτε μηκέτι συνεχὲς ὂν ἐκείνῳ, ῥέπον εἰς τὸ κάτω, διαστρέφεσθαι. δύναται δὲ καὶ αὐτῶν μέρος ἐνίοτε, διὰ τὸ μοχθηρῶς ὑποτετάσθαι τὴν ταινίαν, τὸ μὲν ἕτερον πέρας ὑπ᾽ αὐτῆς ὀχούμενον, ὑψηλὸν διαμένειν, τὸ δὲ ἕτερον, ὑπορρέον κάτω, διαστρέφεσθαι ταύτῃ. κατὰ τέτταρας οὖν τρόπους, ἡ ταινία μοχθηρῶς ὑποβληθήσεται τῷ πήχει. πρῶτον μὲν, ἐπειδὰν ἐπ᾽ αὐτῆς μόνης ὀχῆται τὸ κατεαγὸς αὐτὸ, τὰ δὲ ἑκατέρωθεν αἰωρῆται. δεύτερον δὲ, ὅταν ἐστηριγμένων ἀκριβῶς τῶν περάτων τοῦ πήχεος τῇ ταινίᾳ, τοῦ τε ἄνω πρὸς τῷ ἀγκῶνι, καὶ τοῦ κάτω πρὸς τῷ καρπῷ, τὸ μέσον ἀστήρικτον ᾖ. τρίτον δὲ, καὶ τέταρτον, ποτὲ μὲν τῶν πρόσω τοῦ πήχεος μόνων, ἀνεχομένων ὑπὸ τῆς ταινίας, ποτὲ δὲ τῶν ὀπίσω, μόνων. τούτων τῶν τεττάρων τρόπων, τοὺς δύο μὲν ἔγραψεν, οἵπερ καὶ μάλιστα διαστρέφουσι τὸ κῶλον, τοὺς δύο δὲ παρέλιπεν, καὶ τοῖς ῥηθεῖσι συνεπινοεῖσθαι δυναμένους. ὧν δ᾽ οὖν εἶπεν, ὁ ἕτερος, ἐν τῇ προκειμένῃ νῦν ἡμῖν διδάσκεται λέξει, καθ᾽ ἣν ἀξιοῖ, πρῶτον μὲν ἐπὶ τῶν, ἤτοι ἀμφότερα τὰ ὀστέα τοῦ πήχεος καταγέντων, ἢ τὸ κάτωθεν, ὅπερ ἰδίως ὀνομάζεται πῆχυς, ἀκούειν ἡμᾶς τῶν λεγομένων. ἀλλὰ τοῦτο μὲν κοινὸν ἀμφοτέρων τῶν τρόπων, ὑπὲρ ὧν ποιήσεται τὸν λόγον. ἴδιον δ᾽ ἑκατέρου, τοῦ μὲν προτέρου, τοῦ νῦν διδασκομένου, τὴν ὑποβεβλημένην τῷ πήχει ταινίαν στενωτέραν οὖσαν, ὡς ὑποτείνεσθαι μὴ δύνασθαι παντὶ τῷ κώλῳ, μόνον ὀχεῖν ἐφ᾽ ἑαυτῷ τὸ κάταγμα. τοῦ δὲ δευτέρου πάλιν, ὡς μόνον τὸ κατεαγὸς, ἀστήρικτον αἰωρεῖσθαι τῶν ἑκατέρωθεν ἀνειλημμένων. διαστρέφεσθαι δέ φησι κατὰ μὲν τὸν πρότερον ἄνω τὴν χεῖρα, κατὰ δὲ τὸν δεύτερον τρόπον, κάτω, διὰ τῆς ἐφεξῆς διδάξει ῥήσεως. ὅτι δὲ κατὰ τὸν πρότερον ἄνω, διὰ τήνδε, βασταζομένου γὰρ ὑπὸ τῆς ταινίας, τοῦ κατεαγότος μέρους τῆς χειρὸς, ἑκατέρωθεν δὲ τῶν ἄλλων ῥεπόντων κάτω, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἕδραν ἀσφαλῆ, συμβήσεται πωρωθῆναι τὸ πρὸς τῆς ταινίας ὀχούμενον ὑψηλότερον. ἐν ᾧ δ᾽ ἂν σχήματι πωρωθῇ τὸ κῶλον, ἐκεῖνο φυλάττει τοῦ λοιποῦ χρόνου παντὸς, ὥστε πολλάκις ἡμᾶς ἀναγκάζεσθαι, πάλιν ἐπ᾽ ἀρχὴν ἄγειν τὰ οὕτω διαστραφέντα, κατατείνοντας μὲν τὸ κῶλον, ἐργασαμένους δ᾽ αὖθις αὐτὸ τὸ ἐξ ἀρχῆς κάταγμα, περὶ οὗ καὶ πρόσθεν εἶπον, ὡς δ᾽ οὐδ᾽ ὅλως μὲν ἑνοῦται, συνδιαιτᾶται δ᾽ ὑπὸ τοῦ περιφύντος αὐτοῦ πώρου. τοῦτον οὖν ἐν τῇ κατατάσει διασπάσαντες, αὖθις ἐν τῷ προσήκοντι σχήματι, τὴν πώρωσιν ἐργασόμεθα τοῦ κατάγματος. ὅτι δ᾽ οὐχ ἑνοῦται πάντως τὰ συντριβόμενα τῶν ὀστῶν, ἔνεστί σοι θεάσασθαι κἀπὶ τῶν ἄλλων ζώων. καὶ γὰρ ὑῶν ἡμέρων, ἀγρίων τε, καὶ

GALENI COMMENTARIUS.

Diligenter voluit animadvertendum esse, quâ ratione totum brachium suspendatur, quum homo jam ingreditur, & non ampliùs cubat, hoc est, à decimo die: ante siquidem plerunque cubabat brachio, quemadmodum suprà ostensum est, ita figurato, ut manus paulò sublimior haberetur: sed, quum jam inambulat, ut fieri consuevit, brachio ex cervicibus suspenso, mitellam adhiberi præcipit sic latam, B ut brachium universum sustineat, totumque æqualiter amplectatur, neque ullam partem ejus relinquat, quam non fulciat, quo fieret, ut brachii os à parte, cum qua jungitur, deorsum inclinaret, ac depravaretur: nam priusquàm vitiaretur, totum perpetuum erat: corrupta autem ejus unitate, ubi perruptum est, potest altera ejus pars à subjecta mitella sustineri, altera verò pars, ut quæ non ampliùs cum illa continuetur, deorsum inclinata perverti. Potest item ex eadem parte, ubi non rectè mitella subjiciatur, altera extremitas ab hac elata sursum ferC ri, altera deorsum inclinata perverti. Quatuor igitur modis mitella brachio malè subjicietur, primò, ubi fracturam solummodò sustinet, partes autem hinc, atque hinc suspensæ manent: secundò, ut extremæ brachii partes, & suprà à cubito, & infrà à manu, diligenter mitellâ fulciuntur, medium non suspenditur: tertiò & quartò, ubi interdum prior brachii pars, interdum posterior, mitellâ excipitur. Ex his quatuor modis binos duntaxat scripsit, qui maximè membrum pervertunt: reliquos binos præteriit, ut qui ex enarratis intelligi possint. Eorum duorum, quos scripsit, alterum propositis verbis ostendit, ubi censet in his, quibus utrunque brachii os fractum sit, vel tantùm id, quod subjectum est, cubitus propriè nuncupatur, intelligendum esse primum ex propositis modis; sed commune, id est duobus modis, de quibus verba faciet: proprium verò est utriusque prioris quidem, quem nunc indicat, subjecta brachio mitella angustiori, quàm ut totum membrum complectatur, fracturam solummodò fulcire: alterius rursus, utranque membri E extremitatem sustinere, fractura tantùm non fulta. Depravari autem, inquit, priori modo brachium in superiorem partem conversum: sed in inferiorem altero modo, quem subdet proximis verbis: priorem, qui sursum versus pervertit, nunc proposuit. Nam, quum brachium, quà fractum est, à mitellâ sustineatur, partibus, quæ utrinque sunt, deorsum inclinatis, quum non sit, cui firmiter innitantur, accidet, ut quod à mitella excipitur, altiùs excitatum callo glutinetur: eum verò habitum, quo membrum callo solidetur, in posterum F perpetuò servabit. Quare sæpiùs necessarium est, quæ sic perversa sunt à nobis de integro abrumpi, extento membro rursus fracturam, qualis initio fuerat, reddentibus: quam suprà diximus nullo modo coalescere, sed alligari à callo qui circundatur: hunc igitur extendendo dissolvimus, rursusque operam damus ut callus increscat fractura convenienter figurata. Videre autem licet in aliis animalibus comminuta ossa non omnino coalescere, ut in sue, apro, bove,

bove, capra, ove, gallo, gallina; si quando invenies, invenies autem sæpè, quemadmodum & nos, fracturæ oras callo inter se glutinatas, ubi hoc tibi curæ sit, callum deradens conspiciens fracturæ oras se contingere, non tamen coaluisse, solidatasque esse eo modo, quo in vulneribus glutinata caro coalescit. At cur, ubi utrunque brachii os comminutum sit, & quod propriè cubitus vocatur, & quod radius, accidat, ut membrum adeo pervertatur, si in suspendendo aliquid peccetur: sed minùs, si alterum tantùm, cubitus scilicet: ac si radius per se, nihil omnino depravetur; non magno negotio comperies, si eorum quæ ipse retulit, memineris; quia, quod subjectum est, inquit, fundamenti vicem præstat ei, quod abruptum est, atque ipsum depravari non patitur: sed radius ubi intactus sit, cubitum quodammodo secum dirigit, si rectè vinculum adhibeatur; tueri autem ipsum à depravatione ex toto non valet, ubi aliquis error sit in suspendendo, quandoquidem cubitus subjectus nihil habet, quo fulciatur, præter vinculum ipsum.

A βοῶν, αἰγῶν τε, καὶ προβάτων, ἔτι τε ἀλεκτρυόνων, καὶ ἀλεκτρυονίδων, ἐὰν ποθ' εὕρῃς ἐπὶ συντετριμμένων πεπωρωμένων ὀστῶν, εὑρήσεις δὲ πολλὰ, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εὕρομεν, ἐάν σοι τούτου μελέτη, τὸν πῶρον ἀποξύσας, ὅτι παρακείμενα μὲν ἀλλήλοις τὰ χείλη τοῦ κατάγματός, οὐ μὴν ἡνωμένα τε, καὶ συμπεφυκότα καθάπερ ἐπὶ τῶν τραυμάτων, ἡ κολλωμένη σὰρξ ἐνοῦται. διὰ τί δὴ, εἰ μὲν ἄμφω τὰ τοῦ πήχεος ὀστᾶ καταγῇ, ὅτε ἴδιος ὀνομαζόμενος πῆχυς, καὶ τὸ ἕτερον, ὃ καλοῦσι κερκίδα, συμβαίνει μεγίστην γίνεσθαι τὴν διαστροφὴν τοῦ κώλου,
B κατὰ τὸ κάταγμα τῆς ἀναλήψεως πλημμεληθείσης. εἰ δὲ τὸ ἕτερον μόνον, τὸ τοῦ πήχεος, ἧττον. εἰ δὲ τὸ τῆς κερκίδος μόνον, οὐδ' ὅλως γίνεσθαι διαστροφὴν ἐπὶ τῆς μοχθηρᾶς ἀναλήψεως, οὐχ ἁπλῶς εὑρήσεις, ὧν αὐτὸς εἶπε σοὶ μεμνημένος, φησὶν, ὃ ἐστι ὁ πῆχυς, ἀντὶ θεμελίου γίνεται τῷ καταγέντι, καὶ κωλύει τὴν διαστροφὴν αὐτοῦ. ἀλλὰ μέντοι τῆς κερκίδος, ὅταν ἀπαθὴς μένῃ, συναπευθύνει μέν πως ἑαυτῇ τὸν πῆχυν, ὅταν ὀρθῶς ἐπιδεθῇ. τελέως δὴ ἀδιάστροφον οὐ δύναται φυλάξαι, πλημμεληθείσης τῆς ἀναλήψεως, ἐπειδὴ κάτωθεν ὑποτεταγμένος ὁ πῆχυς, οὐδὲν ἔχει στηρίζον ἑαυτὸν, ὅτι μὴ τὴν ἐπίδεσιν.
C

HIPPOCRATIS TEXTUS LII.

Si in ossibus sic fractis mitella manum duntaxat & articulum cubiti excipiat, reliquum vero brachium suspensum sit, depravatum inclinabitur deorsum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νβ'.

Ην δὲ κατεηγότων τῶν ὀστέων οὕτως ἄκρην τε τὴν χεῖρα ἐν τῇ ταινίῃ ἔχῃ, καὶ παρὰ τὸν ἀγκῶνα, ὁ δ' ἄλλος πῆχυς μὴ μετέωρος ᾖ, οὕτως εὑρεθήσεται, τὸ ὀστέον ἐς τὸ κάτω μέρος διεστραμμένον ἔχων.

GALENI COMMENTARIUS.

Ex quatuor modis, quos paulo suprà declaravi, secundum hic tradit, qui primo contrarius est; siquidem in priori mitella solam fracturam sustinebat: in hoc, quum cætera sustineantur, sola fractura sine fulcro est. Quemadmodum igitur in priori suspendendi ratione, ubi fractura, quum sola à mitella sustineretur, sublimior fuit, reliquæ vero partes utrinque humiliores, jure dixit depravari brachium totum in superiorem partem conversum: ita nunc quum ea tantùm membri pars, qua fractura est, non sustineatur, deprimetur, & deorsum versus inclinabitur: quo fiet ut brachium in eam partem curvetur, atque ea de causa, ubi callus circundatus fuerit. perversum deorsum spectet. Exposuimus igitur universam propositæ orationis sententiam; legitur autem scripta duobus modis, si vocem spectemus, maximè inter se contrariis, re tamen, si animadvertantur, inter se minimè discrepantibus. Itaque brachium suspensum nonnulli intelligunt, quod à mitella non excipitur, sed solùm in aëre suspenditur: alii contra, omne id, quod à mitella sustineatur, utpote quum in inferiora minimè inclinetur, neque fiat ob id humilius, quod suspenso contrarium est. Merito igitur scripturæ, verbis inter se pugnant, sententia conveniunt; namque hæc vox μετέωρον, hoc est, suspensum, quum apud expositores contraria significet, à quibusdam eorum citra negationem scribitur, reliquum vero brachium suspensum: ab aliis negatione adjecta, reliquum vero brachium non suspensum, verba, ut illis videtur, accommodantibus ad utramque significationem vocabuli μετεώρου, hoc est, suspensi.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D Τὸν δεύτερον τρόπον ἐνταῦθα διδάσκει, ὑπ' ἐμοῦ τεττάρων, ὀλίγῳ ἔμπροσθεν εἰρημένων, ὑπεναντίως ἔχοντα τῷ προτέρῳ. ὑπ' ἐκείνου μὲν γὰρ, ἐπὶ τῆς ταινίας μόνον ἐβαστάζετο τὸ κάταγμα. νυνὶ δὲ, τῶν ἄλλων ἁπάντων βασταζομένων μερῶν τοῦ πήχεος, οὐ βαστάζεται μόνον ἐκεῖνο, καθ' ὃ τὸ κάταγμα γέγονεν. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν εἰρημένης ἀναλήψεως, ἐπειδὴ τὸ μὲν ὀχούμενον ὑπὸ τῆς ταινίας τοῦ κώλου μέρος, ἔνθα τὸ κάταγμα ὑπάρχει, ὑψηλότερον ἦν, τὸ δ' ἄλλο πᾶν, ἐφ' ἑκατέρου ταπεινότερον, εὐλόγως ἔφη διαστρέφεσθαι πρὸς τὸ ἄνω, τὸν ὅλον πῆχυν. οὕτω τοίνυν ἐπειδὴ τὸ
E κάταγμα μόνον οὐκ ὀχεῖται, ταπεινωθήσεται, τοῦτο τὸ μέρος τοῦ κώλου μόνον, ὑπορρέον εἰς τὸ κάτω, καὶ ταύτῃ κυρτωθῆναι συμβήσεται τὸν πῆχυν, καὶ διὰ τοῦτο, πορρώθεν τὸ διεστραμμένον εἰς τὸ κάτω φέρεσθαι. ἡ μὲν οὖν ὅλη διάνοια τῆς προκειμένης ῥήσεως, εἴρηταί μοι. γραφαὶ δ' εὑρίσκονται δύο κατὰ ταῦτα, ἐναντιώταται μὲν, ὡς ἄν τῳ δόξειεν, αὐταῖς ταῖς φωναῖς μόναις, προσέχοντι δὲ τὸν νοῦν, ὁμολογούσαις μετ' ἀλλήλων κατὰ τὰ δηλούμενα πράγματα. μετέωρον τοίνυν πῆχυν, οἱ μὲν τὸν ἀστήρικτον ἀκούουσιν, ἐπὶ μόνου τοῦ ἀέρος ὀχούμενον. οἱ δὲ τοὐναντίον ἅπαν,
F ἐπὶ τῆς ταινίας ἐστηριγμένον, ὡς τοῦ μὴ τοιούτου ῥέποντός γε κάτω, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο, ταπεινοτέρου γιγνομένου, ὅπερ ἐστὶν ἐναντίον τῷ μετεώρῳ. εἰκότως οὖν, αἱ γραφαὶ μαχόμεναι μὲν ἀλλήλαις ἐγένοντο κατὰ τὴν λέξιν, ὁμολογοῦσαι δὲ κατὰ διάνοιαν. τῆς γὰρ μετεώρου φωνῆς, ἐπ' ἐναντία σημαινόμενα, πρὸς τῶν ἐξηγητῶν ἀχθείσης, εἰκότως, οἱ μὲν ἄνευ τῆς ἀποφάσεως ἔγραψαν, ὁ δ' ὅλος πῆχυς μὴ μετέωρος, ἢ κατὰ τὸ δοκοῦν, καθ' ἑκάτερα τῆς μετεώρου φωνῆς σημαινόμενα, ἀπευθύνοντες τὴν γραφήν.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νγʹ.

Χρὴ οὖν ἐν ταινίῃ πλάτος ἐχούσῃ μαλθακῇ, τὸ πλεῖστον τοῦ πήχεος, καὶ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς ὁμαλῶς αἰωρέεσθαι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΝ ταύτῃ τῇ ῥήσει, καὶ περὶ τῶν παραλελειμμένων δυοῖν ἀναλήψεων ἐνεδείξατο. λέγω δὴ ἀναλήψεις δύο, κοινὸν μὲν ἐχούσας, τὸ, κατ' ἄκρον τὸν πῆχυν ὑποτετάσθαι τὰς ταινίας, ἴδιον δὲ ἑκατέρας, τὸ κατὰ τὸν καρπὸν B μόνον, ἢ κατὰ τὸν ἀγκῶνα. προειρηκὼς γὰρ, ἐπὶ τῆς κατὰ τὸ σύντριμμα μόνον ὑποβεβλημμένης ταινίας, ἔτι δὲ τῆς κατ' ἄμφω τὰ πέρατα, καὶ μετὰ ταῦτα γράψας τὴν νῦν προκειμένην ῥῆσιν, ἐν ᾗ κελεύει τὸ πλεῖστον τοῦ πήχεος, καὶ τὸν καρπὸν, ὁμαλῶς ἐστηρίχθαι κατὰ τῆς ταινίας, εὔδηλός ἐστι καὶ τὰς ὑπολοίπους δύο μεμφόμενος ἀναλήψεις, οὐκ ἐχούσας ὃ κελεύει μάλιστα ἔχειν. οὐδετέρα γὰρ αὐτῶν, τὸν καρπὸν ἅμα, καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ πήχεος, ὁμαλῶς στηρίζει, οὐ μὴν ἠξίου ἐν ταύταις ἰδίας διδασκαλίας, μάλιστα μὲν, ὡς ἔφην, ὅτι συνεπινοοῦνται ταῖς εἰρημέναις, ἔπειτα δὲ, καὶ διότι μικρὰ C παντάπασιν τισὶν ἡ ἀπ' αὐτῶν γίγνεται βλάβη, τῆς ἐπιδέσεως ἀμέμπτως ἐχούσης. αἱ γάρ τοι προειρημέναι δύο ἀναλήψεις, διὰ τοῦτ' ἦσαν ἱκανῶς μοχθηραὶ, διότι τὸ κάταγμα, τοῖς ἑκατέρωθεν αὐτοῦ μέρεσιν ἐναντίως διέκειτο, ποτὲ μὲν, ἄνω μόνον ὑπὸ τῆς ταινίας ἀνασπώμενον, οὐδενὸς ἄλλου μορίου κατ' αὐτῆς ἐστηριγμένου, ποτὲ δὲ κάτω μόνον.

HIPPOCRATIS TEXTUS LIII.

DEbet ergo brachium ſuſpendi per mitellam latam, mollemque multum brachii cum prima palmæ parte æqualiter ſuſtinentem.

GALENI COMMENTARIUS.

DUas hic indicat ſuſpendendi rationes quas præterierat: eas, inquam, duas, quarum commune eſt extremam brachii partem ſuſtinere: proprium autem utriuſque, vel eam, quæ à cubiti commiſſura, vel eam, quæ à manu tantum. Exequutus enim eam ſuſpendendi rationem, ubi mitella ſolummodo fracturam excipiebat, atque alteram, ubi utramque extremitatem: deinde ſubjiciens verba proximè poſita, in quibus præcipit, ut plurimum ex brachio cum prima palmæ parte mitella æqualiter ſuſtineatur: reliquas duas ſuſpendendi rationes evidenter reprehendit, quum non habeant id, quod maximè requiri vult; ſiquidem neutra primam palmę partem, & plurimum ex brachio æqualiter fulcit, non tamen propriè eas hic expreſſit, præcipuè, ut dixi, quod intelligi ex ſuperioribus poſſint: tum quod levem omnino noxam afferant, ubi nihil in deligando peccetur; duæ enim ſuperiores ſuſpendendi rationes, ea de cauſa plurimum erant alienæ, quod fractura contineretur contrario modo, atque ejus partes utrinque, quum interdum ſola à mitella attolleretur nulla ejus particula fulta, interdum ſola deorſum converteretur.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΝ
ΠΕΡΙ ΑΓΜΩΝ
ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.
ΠΕΡΙ ΒΡΑΧΙΟΝΟΣ.

GALENI IN HIPPOCRATEM
DE FRACTURIS
COMMENTARIVS SECUNDUS.
DE HUMERO.

Η ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἡ τῶν λοιπῶν ἀγμῶν θεραπεία ἁπλῶν, παραρθρημάτων, ἐξαρθρήσεων αἳ ἐν βραχίονι, ἄκρᾳ χειρὶ, ποδὶ, κνήμῃ, σφύρᾳ, μηρῷ, συμβαίνουσιν, ἐξηγεῖται.

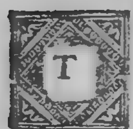
ARGVMENTVM LIBRI.

Curatio reliquarum Fracturarum ſimplicium, Luxationum, ac Dimotionum, quæ in brachio, ſumma manu, pede, tibia, calce, & femore, contingunt, exponitur.

HIPPOCRATIS TEXTUS I.

E*T ubi humerus perfringatur.*

GALENI COMMENTARIUS.

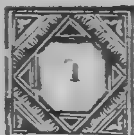

TEſtantur nonnulli ex iis qui librum hunc exponunt, Hippocratem, ut ſuprà πῆχυν vocavit, modò eam partem totam, quæ inter manum & cubiti articulum eſt, modò cubitum, qui è duobus oſſibus longior eſt; ita nunc humerum appellare βραχίονα, nempe id os, quod à cubiti articulo pertinet ad humeri caput. Alii non ipſa oſſa, ſed partes, quæ inter articulos ſunt, volunt iis vocabulis nuncupari, quòd conſueverimus ita loqui. Ille in capite plagam accepit,

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ α'.

ΗΝ δὲ ὁ βραχίων καταγῇ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τινὲς μὲν τῶν ἐξηγησαμένων τὸ βιβλίον, ὡς κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον, ὠνόμαζον πῆχυν, ἐνίοτε μὲν ὅλον τὸ μόριον, ὃ μεταξὺ τοῦ κατὰ καρπόν τε, καὶ ἀγκῶνα διαρθρώσεώς ἐστι, ἐνίοτε δὲ, τὸ ἓν καὶ αὐτὸν δυοῖν ὀστοῖν, τὸ μακρότερον, οὕτως αὐτὸν ὀνομάζειν βραχίονα φασὶ, τὸ μεταξὺ ἐὸν, τοῦ καὶ ὦμόν τε καὶ ἀγκῶνα, τὸ περιεχόμενον ὀστοῦν ἐν αὐτῷ. Τινὲς δὲ, τὰ μόρια μὲν οὕτως αὐτὸν ὀνομάζειν φασὶ, τὰ μεταξὺ τῶν διαρθρώσεων, οὐ μὴν αὐτά γε τὰ ὀστέα. συνήθες γὰρ εἶναι ἡμῖν οὕτως λέγειν, ἐπλήγη τὴν κεφαλὴν, ὁ δέ τις,

A ἢ τὴν γένυν, ἢ τὴν ῥῖνα, κἂν ἐν αὐτῷ μόνῳ τῷ δέρματι συστῇ τὸ γινόμενον ἐκ τῆς πληγῆς πάθημα, κἂν συνδιατεθῇ τι τῶν ἔνδον, οἷον ὑμένα, μυὸς, ἢ νεῦρον, ἢ ἀρτηρίαν, ἢ φλέβα. καὶ τοίνυν, ὅταν φῶμεν ἡλκῶσθαι τὸν βραχίονα, δηλοῦμεν τῇ λέξει τῇδε γεγονέναι πάθος ἐν βραχίονι, τὸ καλούμενον ἕλκος. ἐπεὶ δὲ, ἐν τῷ λόγῳ τοῦ ἕλκους, ἡ σὰρξ περιέχεται, κἂν μὴ διὰ τῆς ἰδίας αὐτὴν προσηγορίας καλέσωμεν, ἀλλά γε διὰ τοῦ ἕλκους ἐπεδειξάμεθα. τὴν γὰρ ἐν τῇ σαρκὶ διαίρεσιν, ἕλκος ὀνομάζομεν, ὥστε ἐν τῷ φάναι, Δίωνος, εἰ οὕτως ἔτυχεν, ἡλκῶσθαι τὸν βραχίονα, δηλοῦσθαι τὴν ἐν τῇ βραχίονι σάρκα. B κατὰ τὸν αὐτὸν οὖν τρόπον, ἐν τῷ φάναι κατεαγότα τὸν βραχίονα, καὶ ἡλκῶσθαι, φασὶ κατ' ἐκεῖνο τὸ μόριον, ὀστοῦν πεπονθέναι τὸ πάθος, ὃ προσαγορεύεται κάταγμα. τοῦτο μὲν οὖν, ἐν ὀνόματι, καὶ σημαινομένῳ τὴν ἀμφισβήτησιν ἔχει, μήτ' ὠφελοῦν, μήτε βλάπτον ἡμᾶς, εἰς τὴν τοῦ κατάγματος ἴασιν. ἃ δὲ ἐφεξῆς λέγει, διδασκαλία τῆς ἰάσεώς ἐστιν, ἣν ποιεῖσθαι προσήκει, συντριβέντος τοῦ βραχίονος, ὡς μὲν ἐμοὶ φαίνεται σαφὴς οὖσα πᾶσα, καθάπερ καὶ ἄλλα τὰ πρόσθεν, ὅσα περὶ τὸν πήχεος ἔγραψε. καὶ γὰρ κἀκείνων, πλὴν ὀλιγίστων λέξεων, ἦν σαφῆ, προστιθέν- C τα δι' ἣν εἰς τὴν ἑκάστου τῶν κελευομένων ὑπ' αὐτοῦ πράττεσθαι τὸ τῆς αἰτίας, ἐμηκύναμεν τὸν λόγον, ἔξω μὲν ὄντα, τοῦ κατὰ τὸ κύριον σημαινομένου τῆς ἐξηγήσεως, εἰθισμένον δὲ, ὡς ἔφην, τοῖς ἐξηγηταῖς. ἀλλὰ καὶ τούτους αὐτοὺς τοὺς λογισμοὺς, ἑτέρωθι διὰ βραχέων αὐτοῦ εἰρηκότος, οὐδ' ἐνταῦθα τὴν εὕρεσιν αὐτῶν ἡμεῖς προστεθήκαμεν, ἀλλὰ τὴν τάξιν ὑπηλλάξαμεν. ἐπὶ δὲ τοῦ νῦν προκειμένου παντὸς, καὶ ὁ λόγος σαφής ἐστι καθ' ἑαυτὸν ἐξεταζόμενος, καὶ τὴν αἰτίαν ἑκάστου τῶν λεγομένων ἔχει προειρημένην ἐν τοῖς περὶ τοῦ πήχεος λόγοις. ὑπὸ γὰρ τὰ καθόλου συμβουλευόμενα, κατ' ἐκεῖνον ἐπάγεται καὶ ταῦτα. D πρῶτον μὲν τὸ σχῆμα τῆς ὅλης χειρὸς, εἶθ' ἡ κατάστασις, εἶθ' ἡ διάπλασις, ἐφ' ἧ θέσις ἐσχάτη, καὶ ταῦτ' ἤτοι γε εἴη διαφορά τις, ἢ ἀνάληψις. ἐπὶ προεγνωσμένοις οὖν τούτοις, εἴ τι παραπίπτοι βραχὺ, μὴ σαφὲς, ἐξηγησόμεθα διὰ τῶν ἑξῆς.

vel in malis, aut naso, & ubi plaga cutem tantùm violavit, & ubi altiùs aliquid læsit, puta musculi membranam, nervum, arteriam, aut venam; quin, quum humerum exulceratum dicimus, ostendimus humero id mali incidisse, quod ulcus vocatur. At, quum definitione ulceris caro contineatur, quamvis nominatim non explicetur, ulceris tamen vocabulo notatur; carnis enim divisionem appellamus ulcus, sic, ut, quum dicimus, Dionis, exempli causâ, humerum esse exulceratum, carnem humeri significemus; eadem ratione, quum fractum humerum dicimus, significari volunt os hujus partis eo vitio teneri, quod fractura nuncupatur. Sed controversia hæc de nominibus, ac significationibus nullo modo ad fracturæ curationem pertinet: neque enim quidquam officit, aut prodest; quæ verò in sequentibus docet, quâ ratione curare fractum humerum conveniat, ostendunt; cuncta autem, ut mihi videtur, plana sunt, non secùs, atque alia quæ suprà de brachio tradidit; ea enim paucis admodum verbis exceptis, clara erant. Longiùs autem lapsi sumus, quum causam adjecerimus, cur singula præcipit: quæ res, & si expositionis fines excedat, fieri tamen, ut retuli, ab omnibus expositoribus consuevit; at, quum hæ rationes alibi paucis ab ipso ostendantur, neque nos hic eas tanquam auctores adjecimus, sed ordinem mutavimus. Totus autem nunc propositus sermo, si per se examinetur, consideretur que, per quam facilis est; adde quod ratio singulorum, quæ tractantur, fuit in sermone de brachio explicata; ad communia enim præcepta, quæ ibi tradita sunt, hæc quoque referuntur, primùm de universo brachio figurando: tum de extendendo, de componendo: postremò de continendo, ac suspendendo, quæ continendi species est. His itaque habitis, si quid se offeret, quod breve sit, & non planum, in sequentibus aperiemus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ β'.

ΗΝ μέν τις ἀποτανύσας τὴν χεῖρα, ἐν τουτέῳ τῷ σχήματι διατείνῃ, ὁ μῦς τοῦ βραχίονος κατατεταμένος, ἐπιδεθήσεται. ἐπὴν δὲ ἐπιδεθεὶς ξυγκάμψῃ E τὸν ἀγκῶνα, ὁ μῦς τοῦ βραχίονος ἄλλο σχῆμα σχήσει.

HIPPOCRATIS TEXTUS II.

SI brachium extendatur, eoque sic figurato intensio adhibeatur, humeri lacertus intentus alligabitur: atque, ubi, qui deligatus est, cubitum curvet, humeri lacertus habitum mutabit.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΩι κατὰ τὴν λέξιν εἰρημένῳ λόγῳ, προσθεῖναι χρὴ τὰ λεγόμενα πρόσθεν, ὡς ἐπειδὰν ἄλλο σχῆμα λάβῃ μετὰ τὴν ἐπίδεσιν, ὁ μῦς τοῦ βραχίονος. ἔνια μὲν αὐτοῦ θλιβήσεται μέρη βιαίως ὑπὸ τῶν ἐπιδέσμων, ἔνια δὲ, χαλαροὺς, καὶ περιῤῥέοντας αὐτοὺς ἕξει, καὶ συμβήσεται, διὰ μὲν τὰ θλι- F βόμενα μόρια, φλεγμονὴν γενέσθαι. διὰ δὲ τὸ χαλαρὸν τῆς ἐπιδέσεως, διαστραφῆναι τὸ κῶλον, ὥστ' οὐ χρὴ μεταβάλλειν τὸ σχῆμα τῆς χειρὸς, ἀλλ' αὐτὸ ἀεὶ φυλάττειν, ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ὡς καὶ πρόσθεν ἐῤῥέθη. εἰ δ' αὖ πάλιν ἐμφυλάττοις, ἐν ᾧ κατατείνας ἐπιδήσεις, οὐδὲν μὲν οὔτε χαλαρὸν ἔσται τῆς ἐπιδέσεως, οὔτε βιαίως θλῖβον. αὐτὸ δὲ σχῆμα, μοχθηρὸν ὑπάρχον, ὡς ἐδείχθη πρόσθεν, ὀδύνην τε παρέξει, καὶ δι' ἐκείνην φλεγμονήν.

GALENI COMMENTARIUS.

PRopositæ orationi illud adjicere oportet, quod anteà dictum est, scilicet, ubi humeri lacertus ab injecto vinculo aliter figuretur, futurum esse, ut alias ejus partes vehementer vinculum comprimat, aliis laxius sit, atque delabatur; compressæ item partes inflammatione tententur: sed relaxatis vinculis membrum pervertatur. Quare brachii habitus nullo modo variandus est, sed perpetuò, ut suprà demonstratum est, à principio ad finem servandus. At contrà, si ille habitus servetur, in quo extentum membrum devinctum est, vinculum quidem nullo loco arctius erit, aut laxius: sed ipse habitus, quum vitiatus sit, ut suprà declaravimus, dolorem, atque idcirco inflammationem afferet.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS III.

JVstissima itaque intensio ad humerum sic adhibetur. Lignum, quod cubitum æquet, vel paulo brevius sit, qualia sunt ligonum manubriola, habena ab utraque parte alligatum suspenditur: homo autem sublimiori alicui sedi insidet, brachiumque super manubriolum imponit, sic, ut id in alam indatur eâ moderatione, ut ille vix considere possit, nihilque propius sit, quàm B *ut suspendatur. Tum aliquid aliud paretur, cui brachium inhæreat scorteo pulvino superdato uno, vel pluribus ita, ut ad eam altitudinem perveniat, ut cubitus ad rectum angulum collocetur. Commodissimè autem lorum molle, latumque, seu lata habena circundatur, atque inde magni ponderis aliquid suspenditur, quod extendere convenienter possit: aut in vicem hujus, robustus aliquis in inferiorem partem cogit cubito cum humero ad rectum angulum figurato.* C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ γ'.

ΔΙκαιοτάτη οὖν βραχίονος κατάτασις ἥδε. ξύλον πηχυαῖον, ἢ ὀλίγῳ βραχύτερον, ὁκοῖοι οἱ στειλειοὶ εἰσὶ τῶν σκαφίων, κρεμάσαι χρὴ, ἔνθεν καὶ ἔνθεν στρεπτῇ δήσαντα. καθίσαντα δὲ τὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ ὑψηλοῦ τινος τὴν χεῖρα ὑπερκεῖσθαι, ὡς ὑπὸ τῇ μασχάλῃ γένηται ὁ στειλειὸς ἔχων ξυμμέτρως, ὥστε μόλις δύνασθαι καθίζεσθαι τὸν ἄνθρωπον, σμικροῦ δέοντα μετέωρον εἶναι. ἔπειτα θέντα τι ἄλλο ἔφεδρον, καὶ ὑποθέντα σκύτινον ὑποκεφάλαιον, ἢ ἓν, ἢ πλείω, ὅκως ξυμμέτρως σχοίη ὕψιος τοῦ πήχεος πλαγίου πρὸς ὀρθὴν γωνίην. ἄριστον μὲν σκύτος πλατὺ, καὶ μαλθακὸν, ἢ ταινίην πλατείην ἀμφιβάλλοντα τῶν μεγάλων τι σταθμίων ἐξαρτῆσαι, ὅ, τι μετρίως ἕξει κατατείνειν· εἰ δὲ μὴ, τῶν ἀνδρῶν ὅς τις ἐρρωμένος, ἐν τούτῳ τῷ σχήματι τοῦ πήχεος, παρὰ τὸν ἀγκῶνα καταναγκαζέτω ἐς τὸ κάτω.

GALENI COMMENTARIUS.

A

Lignum cubitalis longitudinis, &c.

OStensum est in libris de Philosophia, naturæ justitiam in eo consistere, ut quod unicuique convenit, distribuat, non lege aliqua, sed suopte nutu; quod jam suprà quoque dictum est; dictum est insuper, eum esse justum habitum, qui aptum situm uniuscujusque particulæ membri tuetur: demonstratum est etiam D hujusmodi habitum minimè omnium lædere; hic autem in brachio est, ubi cubitus cum humero ad rectum angulum collocetur. Toto itaque brachio sic figurato præcipit hominem sedère: juxtà ipsum verò à priori parte poni lignum transversum, quale, ac quantum est ligonis manubriolum; ligones verò appellat *σκάφια*, quibus terram fodimus, Græci *σκάπτειν* dicunt: his annumerantur etiam bipalia, Attici *μινύας* vocant. Vult autem hujusmodi lignum, E quod juxta collocatur, immobile reddi, sic, ut dum manus admovetur, nec sursum feratur, nec deorsum; quod continget, si ab utroque extremo habenis vinciatur: quæ ad aliquid sublime religantur, ut lignum inde suspendatur. Præcipit ut æger brachium ante super ipsum imponat hoc est, ut lignum transversum alæ subjiciatur: tum is, cujus humerus fractus est, sedeat ita sublimis, ut parum absit, quin suspendatur; sedere autem ægrum jubet, ut vires, dum manus adhibetur, sufficiant, neque propterea quod stet, convellantur; neque in humiliori sedili hominem collocat, sed quammaximè F potest alto, quum sedet, & ob ipsum medicum, ut rectus agere possit, neque plurimum cogatur deorsum inclinari; & ob ægrotantem ipsum, cui magis expediat ita sedere; solent enim, quibus brachium extenditur, præ dolore ducentem sequi, atque attolli, nec in eadem sede penitùs, quâ collocati sunt à principio, permanere; quo fit, ut intensio remittatur. Hoc igitur cavens imperat, ut homo sedeat,

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΤι τῇ φύσει δικαιοσύνης ἐστὶ, τὸ οἰκεῖον νέμειν ἑκάστῳ, οὐ κατὰ νόμον, ἀλλὰ τὸ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν, ἐν τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν ἐπιδέδεικται λόγοις. εἴρηται δὲ διὰ τῶν ἔμπροσθεν ἤδη, καὶ πρόσεστι τούτῳ, λέλεκται δίκαιον εἶναι σχῆμα, τὸ φυλάττον, ἑκάστου τῶν ἐν τῷ κώλῳ μορίων, τὴν οἰκείαν θέσιν. ἐδείχθη δὲ ταυτὸ τοῦτο, καὶ ἀνωδυνώτατον εἶναι τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὅπερ ἐστὶν ἔν τε τῇ χειρὶ, τοῦ βραχίονος ἐν ὀρθῇ γωνίᾳ, τὴν πρὸς τὸν πῆχυν ἐργαζομένου σχέσιν. ἐν τούτῳ δὴ τῷ σχήματι καταστήσαντα τὴν ὅλην χεῖρα, κελεύει τὸν μὲν ἄνθρωπον καθίσαι. παραθεῖναι δ' αὐτῷ ἔμπροσθεν ξύλον ἐγκάρσιον, τηλικοῦτόν τε, καὶ τοιοῦτον, ἡλίκον τε, καὶ ὁποῖον τῶν σκαφείων εἰσὶν οἱ στειλειοί. σκαφίας δὲ δηλονότι κέκληκε, δι' ὧν σκάπτομεν τὴν γῆν, ἐν οἷς εἰσὶ καὶ αἱ καλούμεναι δίκελλαι, μινύας δ' αὐτὰς ὀνομάζουσιν οἱ Ἀττικοί. βούλεται δὲ, τὸ παρατεταμένον ξύλον μὲν εἶναι ἀκίνητον, ὡς μήτε ἀνωτέρω, μήτε κατωτέρω μεθίστασθαι κατὰ τὴν χειρουργίαν. ἕξει δὲ τοῦτο, στρεπταῖς αὐτοῦ δεθέντος, ἐξ ἑκατέρου τῶν περάτων, ἃς στρεπτὰς ἐνῆφθαι χρὴ πρὸς ὑψηλόν τι, χάριν τοῦ κρεμάσθαι τὸν στειλειόν. ὑποβάλλειν οὖν πρόσθεν αὐτοῦ, τὸν θεραπευόμενον, ἀξιοῖ τὴν χεῖρα, τοῦτο δ' ἔσται, κατὰ τὴν μασχάλην ἐντεθέντος ἐγκαρσίου τοῦ στειλειοῦ. τὸν δ' ἄνθρωπον αὐτὸν, οὗ κατεαγὼς ὁ βραχίων, κελεύει καθίζειν οὕτως ὑψηλὸν, ὡς μικροῦ δεῖν, μετέωρον εἶναι. καθίζειν μὲν οὖν αὐτὸν προστάττει, βουλόμενος αὐτὸν ἐξαρκέσαι τῇ χειρουργίᾳ, καὶ μὴ κάμνειν ἑστῶτα. μὴ ταπεινὸν δὲ τοῦτο πράττειν, ἀλλ' ὡς ἄν τις μάλιστα καθήμενος, ὑψηλότερος γένηται. καὶ διὰ τὸν ἰατρὸν μὲν, ὅπως ὀρθῶς ἐνεργοῖτο, καὶ μὴ ἐπὶ πλεῖστον ἀναγκάζοιτο νεύειν κάτω. χειριζομένῳ δ' αὐτῷ, βέλτιον οὕτω καθῆσθαι. πεφύκασι γὰρ, ἐν ταῖς κατατάσεσι τῆς χειρὸς, οἱ κάμνοντες ὀδυνώμενοι, καὶ συνακολουθοῦντες τοῖς κατατείνουσιν, ἐπανίστασθαί τε, καὶ μηκέτι φυλάττειν ἀκριβῶς τὴν ἐξ ἀρχῆς ἕδραν. ἐν τούτῳ δὲ, συμβαίνει τὴν κατάτασιν ἐκλύεσθαι. ὅπως οὖν μὴ γένοιτο τοῦτο, κατὰ τὸν ἔσχατον ὅρον τῆς ὑψηλῆς καθίσεως τὸν

πεπονθότα σχηματίζῃ μετέωρον, εἰ βραχὺ μετεωρισθείη, ἑστήξεται. τί τοῦτο δὲ ποιήσας, οὔτ' αὐτὸς ἑαυτὸν, οὔτε τοὺς ἄλλους λήσεται. μὴ λαθὼν δὲ, ῥᾳδίως αὖθις ἐπὶ τὸ πρότερον σχῆμα, πρὸς τὸ τῶν ἄλλων ἀφήσει, ἢ αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ. καὶ μὲν δὴ καὶ ὅτι τοῖς μὲν οὕτω καθημένοις, ἐπὶ τὸ εἶναι βραχυτάτη μεταβολὴ, τοῖς ταπεινοῖς δὲ, παμπόλλη, ὥστε καὶ τῆς ἐκ τοῦ μεταβάλλειν τε τῆς καθέδρας σχῆμα, βλάβην ἐσομένην, ἐλαχίστην μὲν γίνεσθαι τοῖς ὑψηλοῖς καθημένοις, μεγίστην δὲ τοῖς ταπεινοῖς. εὔδηλον οὖν, ὅτι διὰ τοῦτο χρῆται καὶ τῷ πλαγίῳ ξύλῳ κατὰ τὴν μασχάλην, ἵνα μὴ κατατεινομένης τῆς χειρὸς, ἀκολουθῶν ὁ ἄνθρωπος, ἐκλύῃ τὴν τάσιν, ὅπερ ἡμεῖς εἰώθαμεν ἄνευ ξύλου πολλάκις ἐργάζεσθαι, διὰ βρόχων περιβεβλημένων τῇ μασχάλῃ. χρὴ δὲ δηλονότι τῶν βρόχων τούτων τὰ πέρατα, τείνεσθαι πρὸς τοὐπίσω, καθάπερ πάλιν ἑτέρων βρόχων περιθέσει, διατεινομένων ἐφ' ἑκάτερον τὸ κατεαγὸς ὀστοῦν, ὅταν ἡ διὰ τῶν χειρῶν κατάτασις ἐνδεεστέρα τοῦ προσήκοντος ᾖ. ταύτης δέ ποτε μόγις ἐλπὶς, εἰς ἀνύσιν τὸ δέον, ὥσπερ ἐπὶ τῶν παιδίων, οὐδεμία χρεία βρόχων. ἔτι δὲ μᾶλλον, οὐδὲ ὀργάνων ἐχόντων ἄξονας, οἷς περιβάλλοντες τὰ πέρατα τῶν βρόχων, ἰσχυροτέραν ἐργαζόμεθα τὴν ἀντίτασιν, καὶ μάλιστά γε, τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς ἀντιτάσεως, ἐπὶ τῶν ἐξαρθρημάτων χρώμεθα. τῆς δὲ νῦν ἀξιουμένης γίνεσθαι τρόπου κατατάσεως οἷόν τι, καὶ τοῦτ' ἐστιν, ἐσηρεῖσθαι βούλεται τὸν πῆχυν ἐπί τινος, ὃ οὕτως ὠνόμασεν ἔφεδρον, τουτέστιν ἐπί τινος τοιούτου, ἐφ' οὗ καθεζόμενος ἑδραίως, ἐπικειμένων αὐτῷ σκυτίνων ἐπικεφαλαίων, εἶτ' ἐξάπτεσθαι κατὰ τὸ κάτω πέρας τοῦ βραχίονος, τὸ κατ' ἀγκῶνα, τὸ βάρος ἐχόντων τι σωμάτων. αὐτὸς δὴ εἶπε, τὸ σταθμίον τι, ταῦτα δὲ ἐστιν οἷς χρώμεθα συνήθως, ἐξ ὕλης χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ μολύβδου γεγονός. καὶ μέντοι καὶ ὡς ἱμάντα χρὴ πλατὺν, καὶ μαλθακὸν, ἢ ταινίαν εὔτονον δηλονότι, περιβεβλῆσθαι τῷ κάτω πέρατι τοῦ βραχίονος, ἐξ οὗ τῶν σταθμίων ἡ ἐξάρτησις ἔσται.

A quantùm maximè potest sublimis, & prope suspendatur, ac, si paulum attollatur, stet: quod ubi eveniat, neque ipsum ægrotantem, neque alios latebit: atque ubi non lateat, parvo negotio rursus, vel ab aliis, vel per seipsum in priorem sedem restituetur: quin, ubi homo ita sedens stabit, paulum mutabitur: plurimùm verò ubi humilior fuerit collocatus. Quare ex sessionis mutatione minimum læduntur, qui sublimiori insident sedili, plurimùm, qui humiliori. Constat itaque transversum lignum ab Hippocrate ea de causa sub alam demitti, ne
B brachio ab inferiori parte intenso, æger sequatur, atque intensionem solvat; quod nos sine ligno soliti sumus sæpius facere per laqueos alæ circundatos, quorum extrema versus posteriorem partem extendenda sunt: non secus etiam aliis laqueis circùnligatis fractum os in diversa diducimus, ubi intensio, quæ per manus adhibetur, imbecillior fit, quam oporteat. Verùm, si hanc credamus per se posse effectum præstare, ut in puerili corpore, non opus est ampliùs laqueis, & multò minùs machinamentis habentibus axes, ad quos extremos laqueos
C alligantes valentiùs in diversa contendamus: quo extendendi modo ad luxata potissimum utimur. In ea autem extendendi ratione, quam nunc probat, præcipit ut brachium rei cuipiam hæreat, quàm ipse vocat ἔφεδρον, hoc est, hujusmodi quidpiam, cui firmiter insideat, scorteis pulvinis subjectis: deinde ab imo humero juxta cubiti articulum grave aliquod corpus suspendatur, quæ pondera σταθμίον nuncupavit: hæc sunt, quibus uti consuevimus, ex ferro, ære, aut plumbo confectis; præterea lorum molle, latum, vel habena valida imo humero circundetur, unde pondera suspendantur.
D

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ δ'.

Ὁ δὲ ἰητρὸς, ὀρθὸς μὲν ἐὼν χειριζέτω, τὸν ἕτερον πόδα ἐπὶ ὑψηλοτέρου τινὸς ἔχων. κατορθώσας δὲ τοῖσι θέναρσι τὸ ὀστέον, ῥηϊδίως δὲ κατορθώσεται. ἀγαθὴ γὰρ ἡ κατάτασις, ἤν τις καλῶς παρασκευάσηται. ἔπειτα ἐπιδείτω, τάς τε ἀρχὰς βαλλόμενος ἐπὶ τὸ κάτηγμα, καὶ τἄλλα πάντα, ὥσπερ πρότερον προῄρηται, χειριζέτω, καὶ ἐρωτήματα ταὐτὰ ἐρωτάτω, καὶ σημείοισι χρήσθω τοῖσιν αὐτέοισιν, ἢν μετρίως ἔχῃ, ἢ οὔ. καὶ διὰ τρίτης ἐπιδείτω, καὶ ἐπὶ μᾶλλον πιεζέτω.

HIPPOCRATIS TEXTUS IV.

Debet autem Medicus curare, stans altero pede super quapiam re sublimiori collocato: componere autem os prominentioribus palmarum partibus: facilè autem componitur; ea enim extendendi ratio optima est, si quis convenienter ipsam adhibeat: post fascias injicere
E *à fractura orsus, reliqua verò omnia, ut antea jussus est, exequi, eademque de homine requirere: tum ex iisdem indiciis intelligere, moderata necne sint: ac tertio quoque die solvere, & rursus deligare, arctiusque adstringere.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὡς ἑδραιότερον, αἱρεῖται τοῦτο σχῆμα τοῦ χειρουργοῦντος, καθάπερ ἐν τῷ κατ' ἰητρεῖον ἠξίωσε, γράφας. ἑστεῶτα δὲ δεῖ ἐπ' ἀμφοτέρων βεβῶτα ἐξ ἴσου τοῖν ποδοῖν ἄλις, δρῆν γε τῷ ἑτέρῳ ἐπιβεβῶτα, μὴ τῷ κατὰ τὴν δρῶσαν χεῖρα.

GALENI COMMENTARIUS.

Eligit hunc Chirurgici habitum tanquam firmiorem; idem in opere de Officina Me-
F dici præcepit, quum inquit; Stantem verò oportet pariter ambobus pedibus bene insidere; sed agere altero insistentem, at non ejus partis, cujus manus agit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ε'.

Καὶ ἑβδομαῖον, ἢ ἐναταῖον, ἐν νάρθηξι δησάτω. καὶ ἢν ὑποπτεύσῃ μὴ καλῶς κεῖσθαι τὸ

HIPPOCRATIS TEXTUS V.

Dein septimo, aut nono die ferulas alligare: quòd si vereatur ne rectè ossa con-

currerint, intereà solvere, dirigensque rursus devincire.

GALENI COMMENTARIUS.

QUod in superioribus, quà de brachio, supplendum esse existimavi, idem nunc existimo, scilicet, quum omnia commodé respondeant, eo tempore ferulas imponendas esse. Verùm, ubi de brachio egit, septima die simpliciter jussit ferulas circundari: in sermone verò de humero, conjunctionem, quam disjungentem appellamus, usurpavit: ait enim, septimo aut nono die ferula alligare, eo quod in humero ob musculorum, quibus continetur magnitudinem, quæ circa fracturam sunt, diuturniori tempore ex toto gracilia fiant, laxaque. Ubi verò talia essent, ostendimus opportunè tunc ad ferulas venire.

HIPPOCRATIS TEXTUS VI.

HVmeri os ferè quadraginta diebus conservet: quos ubi excesserit, solvere oportet, & pauciores fascias dare, leviusque arctatas: ac diutiùs uti victu magis exquisito, quàm antè: intueri autẽ manus tumorẽ, & vires.

GALENI COMMENTARIUS.

COnservere, κρατύνεσθαι, dixit, intelligit, ubi fracti ossis partes callo firmantur, ut in superioribus etiam, quà de brachio. Quo autem grandius est humeri os, eo longiori tempore per callum glutinatur. Reliqua omnia, ex iis, quæ dicta sunt de brachio, plana sunt; nulla igitur opus est explanatione.

HIPPOCRATIS TEXTUS VII.

ILlud etiã ignorare non oportet, quod humerus natura ab exteriori parte gibbus est, & perverti facilè solet, ubi malè curetur. Quin & alia ossa omnia, quæ naturaliter aliquã parte gibba sunt, ubi comminuta curantur, facilè ab ea pervertuntur. Ego, ubi tale quidpiam timetur, lata fascia humerum excipiens in orbem circa pectus agatur; &, quum quiescere humerum oporteat, pannus multiplex implicitus inter cubitum & latus subjiciatur, vel quidpiam hujus generis aliud; hac enim via os gibbum dirigetur. Est autem cavendum, ne nimis in interiorem partem convertatur.

GALENI COMMENTARIUS.

QUæ in sermone de humero usque ad finem scribuntur, omnia clara sunt, namque ipse causam exponit, cur in exteriorem partem convertatur, & quo pacto in contrariam coactum dirigi debeat. Jussit autem, ut multiplex pannus inter latus & cubitum demitteretur, ne humerus attingat latus, sed in medio spatium sit, quo compulsus habena ad pectus adducente minimè depravetur, quum natura in exteriorem partem spectans ad interiorem conversus dirigitur.

A ὀστέον, μεσηγὺ τουτέου τοῦ χρόνου λυσάτω, καὶ εὐθετησάμενος, μετεπιδησάτω.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΠερ ἐπὶ τοῦ πήχεος εἴρηκα ἔμπροσθεν, ἀξιώσας προσυπακούειν σε τοῦτο, καὶ νῦν ἀξιῶ, κατὰ λόγον πάντων ἀποβαινόντων ἐν ταύτῃ τοῦ χρόνου τῇ προθεσμίᾳ, τοὺς νάρθηκας ἐπιβάλλειν, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοῦ πήχεος, ἑβδομαῖον ἁπλῶς ἐκέλευσε νάρθηξι δεσμεῖν, ἐπὶ δὲ τοῦ βραχίονος, τῷ καλουμένῳ παραδιαζευκτικῷ συνδέσμῳ, τὴν ἑρμηνείαν ἐποιήσατο. Φησὶ μὲν, ὡς ἑβδομαῖον, ἢ ἐνναταῖον ἐν νάρθηξι δησάτω. διὰ γὰρ τὸ μέγεθος τῶν περὶ τὸν βραχίονα μυῶν, ἐν πλείονι χρόνῳ τελείως ἰσχνὰ καὶ ῥυσὰ γίνεται τὰ περὶ τὸ κάταγμα μόρια. τοιούτων δὲ ὄντων αὐτῶν, ἐδείχθη καιρὸς εἶναι τῆς τῶν ναρθήκων ἐπιθέσεως.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϛ'.

ΚΡατύνεται δὲ μάλιστα βραχίονος ὀστέον ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν. ἐπὴν δὲ ταύτας ὑπερβάλῃ, λύειν
C χρὴ, καὶ ἐπὶ ἧσσον πιέζειν τοῖσιν ὀθονίοισιν, καὶ ἐπὶ ἐλάσσοσιν ἐπιδεῖν. δίαιταν δὲ ἀκριβεστέρην τινα, ἢ τὸ πρότερον διαιτᾶν, καὶ πλείω χρόνον, τεκμαίρεσθαι δὲ πρὸς τοῦ οἰδήματος τοῦ ἐν ἄκρῃ τῇ χειρὶ, τὴν ῥώμην ὁρῶν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟ διὰ πώρου συνδεῖσθαι τὰ κεχωρισμένα μέρη τοῦ συντριβέντος ὀστοῦ κρατύνεσθαι, κέκληκεν, ὡς καὶ πρόσθεν, ἐπὶ τοῦ πήχεος. ὅσῳ δὲ μεῖζόν ἐστι τὸ τοῦ βραχίονος ὀστοῦν, τοσούτῳ δηλονότι, καὶ ὁ χρόνος αὐτῷ τῆς πωρώσεως,
D μακρότερος γίγνεται. τὰ δ' ἄλλα πάντα, διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ πήχεος εἰρημένων ἐστὶ δῆλα, μηδεμιᾶς οὖν ἐξηγήσεως δεόμενα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ζ'.

ΠΡοσξυνιέναι δὲ χρὴ καὶ τάδε, ὅτι βραχίων κυρτὸς πέφυκεν ἐς τὸ ἔξω μέρος, καὶ διαστρέφεσθαι φιλέει, ἐπὴν μὴ καλῶς ἰητρεύηται. ἀτὰρ καὶ τἄλλα πάντα ὀστέα, εἰς ὅπερ πέφυκε διεστραμμένα, ἐς τοῦτο καὶ ἰητρευόμενα φιλέει διαστρέφεσθαι ἐπὴν κατεαγῇ.
E χρὴ τοίνυν, ἐπὴν τοιοῦτό τι ὑποπτεύηται, ταινίῃ πλατείῃ προσπεριλαμβάνειν τὸν βραχίονα, κύκλῳ περὶ τὸ στῆθος περιδέοντα. καὶ ἐπὴν ἀναπαύεσθαι μέλλῃ, μεσηγὺ τοῦ ἀγκῶνος καὶ τῶν πλευρέων, σπλῆνα τινὰ πολύπτυχον πτύξαντα ὑποτιθέναι, ἢ ἄλλο τι ὃ τουτέῳ ἔοικεν. οὕτω γὰρ ἂν ἰθὺ τὸ κύρτωμα τοῦ ὀστέου γένοιτο. φυλάσσεσθαι μέντοι χρὴ, ὅπως μὴ ᾖ ἄγαν ἐς τὸ ἔσω μέρος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

F ΤΑ κατὰ τὴν ῥῆσιν ὅλην, ἄχρι τῆς τελευτῆς τοῦ κατὰ τὸν βραχίονα λόγου, πάντ' ἐστὶ σαφῆ. καὶ γὰρ τὴν αἰτίαν αὐτὸς εἶπε, τῆς ἐπὶ τοὐκτὸς διαστροφῆς, καὶ τὴν ἐπανόρθωσιν, ἐκ τῆς ἐπὶ τἀναντία περιρροπῆς. ἐδίδαξε καὶ τὸν πολύπτυχον σπλῆνα, καὶ μεταξὺ τῶν πλευρῶν τε, καὶ τοῦ ἀγκῶνος, ἐκέλευσε τιθέναι χάριν τοῦ, τὸν βραχίονα μὴ ψαύειν τῶν πλευρῶν, ἀλλ' ἐν τῇ μεταξὺ χώρᾳ ὄντος, κἂν εἰς ἐκείνην ὠθούμενον, ὑπὸ τῆς πρὸς τὸ στῆθος προσαγούσης αὐτὸν ταινίας, ἀδιάστροφον γίγνεσθαι, τῆς φυσικῆς αὐτέρως, εἰς τὴν ἔξωθεν χώραν ἐκτροπῆς, ἐπανορθουμένης ὑπὸ τῆς ἔσω ῥοπῆς.

A

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΟΥ ΠΟΔΟΣ, ΚΑΙ ΤΗΣ ΧΕΙΡΟΣ, ΟΣΤΩΝ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. η'.

Ποὺς δὲ ἀνθρώπου, ἐκ πολλῶν καὶ μικρῶν ὀστέων ξύγκειται, ὥσπερ καὶ χεὶρ ἄκρη. B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἀναλογία τίς ἐστι τοῖς τῆς χειρὸς ὅλης μέρεσι, πρὸς τὰ τοῦ σκέλους. ὁποῖον μὲν γὰρ ἐν τῇ χειρὶ βραχίων ἐστὶ, τοιοῦτον ἐν τῷ σκέλει μηρός. ὁποῖον δὲ ἐν ἐκείνῃ πῆχυς, ἐν σκέλει κνήμη. καὶ δὴ τὸ λοιπὸν μέρος, ἡ ἄκρα χεὶρ, ἀνάλογόν ἐστι ποδὶ, περὶ ὃν οὐδὲν ἴδιον ὄνομα τοιοῦτον ἔχομεν, ἄκρας χειρὸς, ὁποῖον πούς ἐστι, χωρὶς τοῦ σκέλους. εἰκότως οὖν καὶ πόδα μὲν ἁπλῶς εἶπε, μὴ προσθεὶς ἄκρον. C χεῖρα δὲ οὐκέθ' ἁπλῶς ὠνόμασεν, ἀλλ' ἄκραν προσέθηκε. ταῦθ' ἡμῖν ὑπὲρ τῆς τῶν ὀνομάτων χρήσεως αὐτάρκως εἴρηται. περὶ δὲ τῶν πραγμάτων αὐτῶν, ἐφεξῆς λέγομεν. ἀκόλουθος μὲν ἦν οἷς ἔμπροσθεν διῆλθεν ὁ περὶ τῆς ἄκρας χειρὸς λόγος. ὁ δὴ, οὐ περὶ ταύτης μόνης, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ ποδὸς ἅμα διδάσκει, καὶ πλείω λόγον ὑπὲρ ἐκείνου ποιεῖται, διότι πλείονος ἐπιμελείας δεῖται. φησὶν οὖν, ἐκ πολλῶν καὶ μικρῶν ἄμφω συγκεῖσθαι τὰ μόρια, προστιθέντες δ' ἡμεῖς, εἴπωμεν ἂν, καὶ σκληρῶν. ἀμύελά τε γάρ D ἐστι, καὶ ἥκιστα σηραγγώδη, λιθιδίοις ἐοικότα μικροῖς. ἔστι δὴ ὅλης τῆς χειρὸς ἀναλογία, πρὸς ὅλῳ τῷ σκέλει, οὕτως καὶ τοῖς ἄκροις αὐτῶν. ὁποῖος μὲν γάρ ἐστιν ἐν χειρὶ καρπὸς, τοιοῦτος ἐν ποδὶ ταρσός, ὁποῖον δὲ μετακάρπιον ἐν χειρὶ, τοιοῦτον τὸ πεδίον ἐν ποδί. περὶ δὲ τῆς τῶν δακτύλων ἀναλογίας, κἂν ἐγὼ μὴ λέγω, δῆλον. ἔξωθεν δὲ τῶν εἰρημένων ἐστὶν, ἐν τῷ ποδὶ, τὰ κατὰ τὴν πτέρναν ὀστᾶ, διὸ καὶ τοῦ ποδὸς ὁ λόγος, αὐτῷ γίγνεται μακρότερος, ἢ περὶ τῆς ἄκρας χειρός. οἷα μὲν γὰρ πρὸς ἐκείνην αὐτῷ κοινὰ, πρότερον διῆλθεν, ὅσα δὲ ἴδια, προστέθηκεν ἐκείνοις ἐφεξῆς· ὁ μὲν οὖν καρπὸς, ἐξ ὀκτὼ πάντων ὀστῶν σύγκειται. E τὸ δὲ μετακάρπιον, ἐκ τεττάρων. ἕκαστος δὲ τῶν δακτύλων, ἐκ τριῶν, ὡς εἶναι τὰ πάντα τῆς ἄκρας χειρὸς, ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. τὰ γε μὴν τοῦ ποδὸς, αὐτῶν μὲν τῶν δακτύλων, εἰσὶ τεσσαρεσκαίδεκα. δύο γὰρ ὀστᾶ μέγας ὁ δάκτυλος αὐτοῦ ἔχει, τὸ δὲ πεδίον ἐκ πέντε σύγκειται. καὶ διὰ τοῦτ' ἀμφοτέρων τῶν μορίων, ἐννεακαίδεκά ἐστιν ὀστᾶ, ὅσαπερ ἐν ἄκρᾳ χειρὶ, μετακαρπίου τε, καὶ δακτύλων. ἑνὶ μὲν γὰρ ἀπολείπεται τὸ μετακάρπιον ὀστῷ, τοῦ πεδίου. ἑνὶ δὲ, οἱ δάκτυλοι τῆς χειρὸς, ὀστῷ, πλεονεκτοῦσι τῶν ἐν F τῷ ποδί. καὶ διὰ τοῦτο, συναμφότερα συναμφοτέροις ἴσον ἔχει τὸν ἀριθμόν. λοιπὸν, ἐν χειρὶ μὲν, ὁ καρπὸς, ἐξ ὀκτὼ τῶν πάντων ὀστῶν ἐστιν. ἐν ποδὶ δὲ ταρσὸς, ἅμα τῇ πτέρνῃ τε, καὶ ἀστραγάλῳ, τῶν πάντων ὀκτώ. τὸ γὰρ τῆς πτέρνης ὀστοῦν, μεγίστου ὄντος ἁπάντων τῶν ἐν ἄκροις, ἀμφοτέροις τοῖς κώλοις, ὑπεστηριγμένου τε τῷ ἀστραγάλῳ, καὶ τῇ κνήμῃ, καὶ σχεδὸν ὅλον τὸ σῶμα βαστάζοντος, ὁπόταν ὀρθοὶ στῶμεν. ἐν

DE OSSIBUS PEDIS ET MANUS.

HIPPOCRATIS TEXTUS VIII.

Pes hominis ex multis minutisque ossibus constat, quemadmodum & manus.

GALENI COMMENTARIUS.

Similitudinem quandam habent inter se totius cruris, & brachii partes: qualis enim est humerus in brachio, tale est in crure femur: quale item in brachio est id, quod est inter cubitum & manum, tale in crure id, quod inter genu est & pedem: reliqua verò pars, scilicet manus, pedi respondet. Cæterùm manus apud Græcos proprium nomen non inveni distinctum à toto brachio, sicut pes, qui nomen habet distinctum à toto crure; quare Hippocrates meritò pedem simpliciter, πόδα vocavit, ἄκρον vocabulo non adjecto: manum verò non uno verbo expressit, sed χεῖρα dixit, quod brachium significat, ἄκραν adjiciens, quo extremum notatur. Sed satis dixi de usu nominum, venio ad res. Iis, quæ superiùs tractavit, proximus erat sermo de manu; ipse verò non tantùm agit de hac, sed etiam de pede, sermonemque de ipso dilatat, quod majorem diligentiam requirat. Dicit ergo utramque partem ex multis, minutisque ossibus constare; nos autem adjungimus, & duris; quandoquidem medulla carent, cava minimum sunt, & à lapillis parvis non abhorrent. Simile igitur est totum brachium toti cruri, atque itidem unius extremum extremo alterius; qualis n. in manu primæ palmæ pars est, tale est in pede id, quod inter talos est & plantam: tum qualis in manu palma, talis planta in pede est: similitudo autem, quæ inter digitos est, vel me tacente, clara est; præter hæc in pede sunt ossa juxta calcem, atque idcirco de pede plura verba fecit, quod de manu; quæ quidem pes habet, communia quoque ipsius manus primum enarrat, deinde illa subdit, quæ propriè ad pedem pertinent. Primam igitur palmæ partem complent octo ossa, palmam quatuor; at singuli digiti ternis ossibus continentur, ut in universum ossa manus septem sint & viginti: sed in pede quatuordecim sunt digitorum: nam magnus digitus ex binis constat, planta ex quinis. Quocirca in utraque partæ sunt decem & novem. Totidem in manu palmam & digitos explent, quum planta uno osse palmam excedat: ac digiti manus pedis digitos æquè uno osse exuperent; quocirca, si utraque pars ad utramque conferatur, idem erit ossium numerus. Restant in manu ossa octo, quæ primam palmæ partem constituunt: in pede autem ea pars, quæ inter talos & plantam sita est, cum calce ac talo, quæ omnia ossibus octo continentur. Calcis autem os, omnium, quæ in utriusque extremitate sunt, maximum, sustinet talum & crus, ac propè corpus fert universum, ubi stamus: à

priori autem parte committitur cum osse, quod à cubi similitudine κυβοειδὲς appellatur: perinde atque tali caput, cum eo osse, quod, quia scapham repræsentat, σκαφοειδὲς dicitur; cum utroque horum junguntur alia ossa, quæ partem potissimum inter talos & plantam explent. Si quis autem velit talum extremo cruri reddere, idem erit ossium numerus in utriusque membri extremitate, ita, ut docendi modo, non natura ipsa rerum inter se discrepent, qui viginti septem, & qui viginti sex ossa pedis esse affirmant. Erunt enim vigintiseptem, ubi talus non annumeretur cruris ossibus, sed sine hoc viginti sex. Rectè igitur scribit: pes hominis ex multis, minutisque ossibus constat, quemadmodum & manus; agit enim cum his, qui prima elementa didicerunt, & incidendis corporibus operam dederunt, in memoriam revocans, quæ perceperunt ad hunc locum facientia; quum non solum scire conveniat propositatum partium utramque ex multis duris, minutisque ossibus constare, sed meminisse etiam habitus & magnitudinis singulorum & qua ratione cum proximis connectantur: quod θέσιν, id est positionem vocant, ut, ubi aliquod ex ossibus, quæ his partibus sita sunt, suo loco movetur, promptè restituamus.

A δὲ τοῖς πρόσω μέρεσι συναρθρουμένου πρὸς τὸ κυβοειδὲς, ὥσπερ γε καὶ τοῦ ἀστραγάλου κεφαλὴ, πρὸς τὸ σκαφοειδὲς, οἷς ἀμφοτέροις, ἄλλα τε παραδιήρθρωται, τὰ κατὰ τὸν ταρσὸν τοῦ ποδὸς μάλιστα κείμενα. καὶ εἴπερ τις ἐθέλοι, καὶ τὸν ἀστράγαλον ἄκρον τῷ σκέλει προσνέμειν, ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς ἔσται τῶν ὀστῶν, ἐν ἑκατέρῳ πέρατι τῶν κώλων, ὥστε τρόπῳ διδασκαλίας, οὐκ αὐτῇ τῶν πραγμάτων τῇ φύσει διαφέρεσθαι τοὺς ζ΄. καὶ κ΄. εἶναι λέγοντας ὀστᾶ πρὸς τοὺς ϛ΄. καὶ κ΄. εἰπόντας. B εἰ μὲν γὰρ προσνέμοις ἄκρῳ τῷ σκέλει τὸν ἀστράγαλον, ζ΄. καὶ κ΄. ἔσται. χωρὶς δὲ ἐκείνου, τὰ πάντα τοῦ ποδὸς ϛ΄. καὶ κ΄. ὀστᾶ γίνεται. διὰ τοῦτ' οὖν, ὀρθῶς προσεῖπεν, πούς δὲ ἀνθρώπου, ἐκ πολλῶν, καὶ μικρῶν σύγκειται ὀστῶν, ὥσπερ καὶ χεὶρ ἄκρη. τὸν μὲν λόγον ποιούμενος, ὡς πρὸς εἰσαγομένους, καὶ διατετμηκότας. ἀναμιμνήσκων δὲ, ὧν ἐμάθομεν εἰς τὰ παρόντα χρησίμων· οὐ γὰρ δὴ τοῦτο μόνον εἰδέναι προσήκειν, ὡς ἐκ πολλῶν, καὶ σκληρῶν, καὶ μικρῶν ὀστῶν ἑκάτερον ὧν εἴπομεν σύγκειται. προσδιαμεμνῆσθαι δὲ χρὴ, C καὶ τὸ σχῆμα, καὶ τὸ μέγεθος ἑκάστου, καὶ τὴν πρὸς τὰ πλησιάζοντα σχέσιν, ὅπερ ὀνομάζεται θέσις, ἵν' ὅταν ἐκ τῆς ἰδίας χώρας κινηθῇ τι τῶν ἐν τούτοις τοῖς μέρεσιν ὀστῶν, ἑτοίμως αὐτὸ κατορθῶμεν.

HIPPOCRATIS TEXTUS IX.

Ossa hæc ferè non rumpuntur, nisi acuta vel gravi quapiam re carnosæ partes vulnerentur. De vulneratis autem dicemus, ubi ulcerum curationem persequemur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ θ΄.

Κατάγνυται μὲν οὐ πάνυ τι ταῦτα τὰ ὀστέα, ἢν μὴ ξὺν τῷ χρωτὶ τιτρωσκομένῳ ὑπὸ ὀξέος τινὸς, ἢ βαρέος. τὰ μὲν οὖν τιτρωσκόμενα, ἐν ἑλκοσίων μέρει D εἰρήσεται ὡς χρὴ ἰητρεύειν.

GALENI COMMENTARIUS.

Carnosas partes χρῶτα nuncupavit, quo vocabulo vocant Iones, quicquid in nostro corpore carnosum est; cujus generis præcipuè sunt, cutis, & musculi, tum viscera; ossa verò, cartilaginem & ligamenta χρωτὸς vocabulo non significant. Ad hoc etiam exemplum videtur usurpari ab Homero, quum cutem χρῶτα vocat his versibus:

Αἰεὶ τῶν ἔσται χρὼς ἔμπεδος ἢ καὶ ἀρείων.

Et iterum:

Ὡς ἂν κλαίουσα κατὰ χρόα καλὸν ἰάπτῃς.

Propositarum igitur partium ossa ait ferè non perfringi sine ulcere. Illud enim, nisi carnosæ partes vulnerentur, idem sibi vult, quod sine ulcere; nihil autem interest, quod ad hunc locum attinet, ulcusne an vulnus nominetur; atqui carnosa pars extremis membris minima est, plurima autem in humero & femore. Ea igitur tota facile læditur, ubi externum aliquid super manum vel pedem incidat, quod frangere aliquid possit ex ipsorum ossibus. Abrumpitur autem os quatuor de causis maximè generalibus; super ipsum enim vehementi impetu incidit, aut aliquid conterendi vim habens, quod planè necesse est naturâ durum esse, & mole non exiguum: aut aliquid, quod non tantùm cutem, & quæ inter cutem sunt & ossa, sed hæc quoque secare possit, quem morbum Hippocrates in libro de vulneribus capitis ἕδρας ap-

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Χρῶτα καλοῦσιν οἱ Ἴωνες, ὃ ἦν τοῦ σώματος ἡμῶν σαρκῶδες, ἐν ᾧ μάλιστα γένει, τὸ δέρμα, καὶ οἱ μύες εἰσὶν, ἐφεξῆς δὲ, οἱ ὑμένες, καὶ σπλάγχνα. τὸ δὲ τῶν ὀστῶν γένος, οὐκ ὀνομάζουσι χρῶτα, καθάπερ οὐδὲ τοὺς χόνδρους, οὐδὲ τοὺς συνδέσμους. οὕτως οὖν καὶ Ὅμηρος φαίνεται τῇ προσηγορίᾳ χρώμενος, ἐν οἷς φησὶν,

E Αἰεὶ τῶν ἔσται χρὼς ἔμπεδος ἢ καὶ ἀρείων.

καὶ ἔμπαλιν.

Ὡς αὖ μὴ κλαίουσα, κατὰ χρόα καλὸν ἰάπτῃς.

Ὃ τοίνυν προσεῖπεν ἐπὶ τῶν προειρημένων μορίων, ἅπερ ἦν πούς τε καὶ ἄκρα χεὶρ, οὐ πάνυ τι καταγνυσθαί φησι τὰ ὀστᾶ χωρὶς ἕλκους. τῷ γὰρ σὺν χρωτὶ τιτρωσκομένῳ, τὸ αὐτὸ σημαίνει τῷ, μεθ' ἕλκους, οὐδὲ διαφέρειν οἴεται κατὰ τὸν ἐνεστῶτα λόγον, ἕλκους εἰπεῖν, ἢ τραύματος· ὀλίγιστον δέ ἐστιν ἐν ἄκροις τοῖς κώλοις. τὸ γὰρ σαρκῶδες, ὥσπερ πλεῖστον ἐν βραχίονί τε, F καὶ μηρῷ, τοῦτ' οὖν τὸ ὅλον ἑτοίμως πάσχει, προσπεσόντος τινὸς ἔξωθεν, ἄκρᾳ χειρὶ καὶ ποδὶ, τοῦ δυναμένου κατάξαι τι τῶν ἐν αὐτοῖς ὀστῶν. αἰτίαι γάρ εἰσι γοῦν γενικώταται τέσσαρες ὀστῶν καταγμάτων, ἤτοι θλάσαι τι δυνάμενον ἰσχυρῶς ἐμπεσόν. ἔστι δὲ δῆλον, ὅτι χρὴ τὸ τοιοῦτον σῶμα, σκληρὸν μὲν κατὰ τὴν οὐσίαν, οὐ σμικρὸν δὲ κατὰ τὸν ὄγκον, ἢ διατεινόμενον τὸ δέρμα μόνον, ἢ τι τῶν μετ' αὐτὸ, τὸ μέχρι τῶν ὀστῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ὀστᾶ. καὶ καλεῖ γ' ἕδραν αὐτὸς, τὸ τοιοῦτον πάθημα τῶν ὀστῶν, ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ

θαυμάτων. καὶ μέντοι καὶ καθαλλόμενοί τινες ἀφ' ὑψηλοῦ, διέκλασαν, ἤτοι τῆς κνήμης ὀστοῦν, ἢ τὸ τοῦ μηροῦ, ξηροτέρων αὐτῶν, καὶ οὐ πάνυ πυκνῶν ὄντων. ἴδομεν δὲ καὶ κατὰ παλαίστραν, κάταγμα γινόμενον κατὰ περίκλασιν. οὕτω γὰρ ἄν τις ἑρμηνεύσειε σαφῶς, ὥσπερ κἀπὶ τοῦ συντριβέντος τὴν κνήμην, μετὰ τῆς περόνης, ἅμα τραύματι μεγάλῳ γυμνωθέντων τῶν ὀστῶν. συνέβη γὰρ ἐκεῖνο γενέσθαι τὸ κάταγμα, τῆς κνήμης ἐγκαρσίας ὑποβεβλημένης τῷ τοῦ παλαίοντος κώλῳ, καταναγκαζομένων αὐτῆς κάτω τῶν περάτων ἀμφοτέρων, παραπλησίου συμβαίνοντος τῷ γινομένῳ, ὥσπερ περὶ τὰ κλώμενα ξύλα κατὰ προαίρεσιν, ὑφ' ἡμῶν αὐτῶν. ἐπιτιθέντες γὰρ αὐτὰ καθ' ἑκατέρου μηροῦ λοξὰ, κἀπὶ τῶν χειρῶν, ἑκάτερον τὸ ἄκρον, ἰσχυρῶς ἀναγκάζοντες κάτω, κατὰ τὸ μέσον αὐτῶν ὁρῶμεν ῥηγνύμενα.

Ὥσπερ οὖν, οὔτε μέγα ξύλον, οὔτ' εὔτονον, ἀλλὰ καὶ σμικρὸν, καὶ ἄρρωστον ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ κλῶμεν, οὕτως, ἐπειδὰν ὀστοῦν ἀσθενὲς ᾖ φύσει, κατὰ τὰς εἰρημένας ἐνεργείας διακλᾶται μέσον τοιούτων. ἀλλ' ὁ τοιοῦτος τρόπος τῶν παλαισμάτων, ἐν ἄκροις τοῖς κώλοις ὀστῶν, οὔθ' ὅταν ἀφ' ὑψηλοῦ πηδήσαντες, ἢ καταφερόμενοι πηρήσσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἢ βιαίως τὸν πόδα διασπῶντες. μᾶλλον γὰρ, ἐν ταῖς τοιαύταις πληγαῖς, οἱ σύνδεσμοι τῶν ὀστῶν, ἤπερ αὐτὰ κατάγνυται. τοῦτο δ' αὐτοῖς συμβαίνει, καὶ διὰ τὴν σμικρότητα μὲν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν σκληρότητα μᾶλλον. οὐ μὴν οὐδὲ τοῖς ἔξωθεν αὐτοῖς ἐμπιπτόντων σφοδρῶς, δύναταί τι ῥᾳδίως συντρῖψαι, μὴ σκληρότερόν τε τῶν ὀστῶν ὑπάρχον, ἀξιόλογον δὲ τῷ μεγέθει. τὸ δὲ τοιοῦτον, οὐδὲ τοῦ δέρματος φείδεται, καθάπερ οὐδ' ὅταν ὀξὺ τὸ πλῆσσον ᾖ. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο, φθάνει προδιατέμνειν ἃ τοῖς ὀστοῖς ἐπίκειται, πρὶν ἐντυχεῖν αὐτοῖς, ὅπερ εὐλόγως ἔφη, μὴ πάνυ τι καταγνύναι τὰ ὀστᾶ ταῦτα, χωρὶς ἕλκους. ἀλλ' ἐπεὶ μέλλει περὶ τῶν μεθ' ἕλκους καταγμάτων ἰδίαν ποιεῖσθαι τὴν διδασκαλίαν, ἐν τοῖς ἐφεξῆς, εἰς ἐκεῖνο τοῦ βιβλίου χωρίον ἀνέβαλε, καὶ τὸν περὶ τούτων λόγον.

A pellat; nonnulli etiam ob saltum ex altiori loco fregerunt tibiæ, vel femoris os, quod sicciora his essent, & non ita densa: videmus item, in palæstra comminui os κατὰ περίκλασιν, hoc est ubi tibia unà cum sura perfringitur, & præter fracturam, vulnus quoque magnum accedit; atque ossa nudantur, quod fracturæ genus accidit, quum luctantis membrum cruri ipsi transversum subjicitur, atque utrunque ejus extremum, tam quod à genu, quàm quod à pede B est, deorsum versus cogitur. Evenit hujusmodi tale lignis, quæ nos de industria rumpimus: imposita enim super utrumque femur obliqua, & manibus ab utroque extremo in inferiorem partem coacta effringi media videmus.

A

Quemadmodum igitur neque magnum lignum, neque validum; sed parvum & infirmum hac ratione frangitur, ita, quum os infirmum natura fuerit, medium sub propositis palæstræ generibus perrumpitur. At ossa quibus extrema membra continentur, sub hujusmodi C palæstræ generibus, sive ex superiori loco saltantes deorsum ferantur, & in terram incidant, sive pes vehementer convellatur, non facilè rumpuntur; his enim ictibus franguntur ligamenta ossium magis, quàm ipsa ossa: cujus causa est, eorum non tam exiguitas, quam durities; sed neque externa, quum magna vi superincidunt, possunt hæc ossa facilè perfringere, nisi duriora illis sint, & grandia; at quod tale est, neque carnem inviolatam relinquit, quemadmodum, nec ictus ab acuta re: nam & hic priusquam attingat ossa, quæ ipsis superinjecta sunt discutit; quare meritò dixit ossa hæc D ferè non abrumpi sine ulcere. Sed quoniam in sequentibus seorsum de fracturis aget, quibus carnis quoque vulnus accedit, hæc ad eum hujus libri locum reservavit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ι'.

ΗΝ δέ τι κινηθῇ ἐκ τῆς χώρης, ἢ τῶν δακτύλων ἄρθρον, ἢ ἄλλο τι τῶν ὀστέων τοῦ ταρσοῦ καλεομένου, ἀναγκάζειν μὲν χρὴ ἐς τὴν ἑωυτοῦ χώρην ἕκαστον, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τῇ χειρὶ εἴρηται.

HIPPOCRATIS TEXTUS X.

SI quid erumpat ex digitorum articulis, vel aliud quidpiam ex iis ossibus, quibus continetur pars pedis, quæ inter talos ad plantam est, compellere singula in suam sedem E *oportet, quemadmodum in manu.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΥχ ὡς προειρηκώς τι περὶ τῶν ἐν τῇ χειρὶ συνισταμένων ὀστῶν, εἶπε τὸ, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τῇ χειρὶ, ἀλλ' εἰ καὶ οὕτως ἔτυχεν εἰπών. ἀναγκάζειν μὲν χρὴ εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν, ἕκαστον τῶν ἐν τῷ ποδὶ, κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, χρὴ καὶ τὰ ἐν τῇ χειρί. γέγραπται δὲ ἐν τισι μὲν, ἀναγκάζειν, ἐν τισι δὲ, καταναγκάζειν εἴρηται. σημαίνει δ' ἡ λέξις τοιόν, εἰ εἶπε μὲν τιθέντα ἐν τῇ οἰκείᾳ χώρᾳ τὸ κινηθὲν ὀστοῦν. κινεῖται δὲ, ἀπορρηγνυμένων τῶν συναπτόντων αὐτὰ, πρὸς τὰ πλησιάζοντα συνδέσμων, ἀλλὰ οὔτε πάντες οἱ περιέχοντες ἐγκύκλως σύνδεσμοι, τὸ κινηθὲν ὀστοῦν, ἀπορρήγνυνται. σπάνιον γὰρ ἀκριβῶς, τὸ τοιοῦτον καταλιπὸν ἅπασαν τὴν ἑαυτοῦ χώραν, τὸ βλαβὲν οὕτως, ἀναπηδᾶν πρὸς τὸ δέρμα, καὶ μάλιστα οἷς ἐστι χαλαρὸν, ὥστε γε σύντομον ἀνθίστασθαι τῇ ἑαυτοῦ φορᾷ τοῦ κινηθέντος ὀστοῦ. διὰ τοῦτο οὖν, οὐδὲ

GALENI COMMENTARIUS.

QUod ait, quemadmodum in manu, accipiendum est, non quasi aliquid præfatus sit de ossibus, quæ in manu sita sunt, sed quasi ita scripserit, singula ossa pedis in suam sedem compellenda sunt: id quod etiam fieri debet in manu. Cõpellere autem Hippocrates dixit ἀναγκάζειν, vel, ut alia exemplaria habent, καταναγκάζειν, quod idem sibi vult, ac si dicat, os F suo loco restituere; movetur autem, ubi ligamenta, per quæ cum proximis annectitur, abrumpuntur; non tamen abrumpuntur omnia ligamenta, quæ prolapsum os in orbem comprehendunt, rarò enim id ex toto accidit; in quo casu os, quod ita læditur, suam sedem relinquens ad cutem prorumpit, præsertim quibus ea laxior est, ita, ut ossi, quod prolabitur, parum renitatur; ea verò de causa ferè non so-

let os quod movetur, in inferiorem partem pedis excidere, quia cutis quæ pedi subjecta est, ἴχνος græcè dicitur, crassa est & dura, adde, quod quæ pedem feriunt, plerunque à superiori parte super ipsum cadunt. Ergo hac una via os quod suo loco movetur, in inferiorem partem excidet, scilicet, quum à superiori loco quis saltaverit super rem aliquam, quæ eminentias habeat admodum asperas, acutasve. Quæcunque igitur undique prorsus resoluta sunt, ubi suâ sede mota in superiorem, vel inferiorem pedis regionem veniunt, ægrè reconduntur: si quando autem quod rarò accidit, recondantur, semper magno negotio in sua sede servantur; namque ubi os rursus vehementer moveatur, nihil erit quod ipsum contineat, utpote solutum ligamentis, quibus alligabatur: quæ si non fuerint ex toto abrupta, sed aliqua ex parte integra, sicut evenit, quibus procidere solet, distendentes totum pedem urgebimus.

A εἰς τὸ κάτω τοῦ ποδὸς, εἴωθε, τὰ πολλὰ, τὸ κινηθὲν ὀστοῦν ἐξίσχειν, ὅτι σκληρὸν, καὶ παχὺ τὸ ταύτης δέρμα, τὸ καλούμενον ἴχνος, ἀλλὰ καὶ διότι τὰ πλήττοντα, τοὐπίπολυ ἐκ τῶν ἄνω μερῶν ἐμπίπτει τῷ ποδί. μόνως οὖν οὕτως εἰς τὸ κάτω μέρος ἐκστήσεται τὸ κινηθὲν ὀστοῦν, ὅταν ἀφ' ὑψηλοῦ τινὸς ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ λίαν τραχεῖς ἐξοχὰς, ἢ ὀξείας ἔχοντα, πηδήσειεν. τὰ μὲν οὖν παντόθεν ἀπολυθέντα τελέως, ὁπόταν τῆς ἑαυτοῦ χώρας, εἴτε κάτω τοῦ ποδὸς, εἴτ' ἄνωθεν χωρήσῃ, χαλεπώτερόν ἐστιν εἰς τὴν οἰκείαν ἐμβαλεῖν χώραν. εἰ δέ γε καὶ ῥᾳδίως τυχηθείη τινὰ, τὸ ἔργον, ἀλλὰ καὶ τὸ φυλάξαι γε
B τὴν χώραν ἀεὶ χαλεπόν. ἔνθα γὰρ ὀστοῦν πάλιν σφοδρότερον κινηθῇ, κλήσεται τοὺς κρατοῦντας αὐτὸ συνδέσμους, οὐκ ἔχοντα δὲ, ἐκ μέρους μὲν ἐχόμενα, φυλαττομένων ἡμῖν τῶν συνδέσμων, ἐκ μέρους δ' ἀπολελυμένα καθάπερ ἂν ἀπορραγῶσιν εἰ προκύπτειν εἴωθε, διατείνοντας οὖν ὅλον τὸν πόδα, καταναγκάζειν αὐτὸν προσήκει.

HIPPOCRATIS TEXTUS XI.

Tum cerato mederi pannis, fasciisque non secus, atque ubi frangitur, excepto quod omittendæ ferulæ sunt: eodemque modo adstringere, ac tertio quoque die alligare. Is autem qui devincitur, similiter atque in fracturis, adstringi se respondeat, vel laxari.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ια'.

C Καὶ ἰητρεύειν δὲ κηρωτῇ, καὶ σπλήνεσιν, καὶ ὀθονίοισιν, ὥσπερ καὶ τὰ κατήγματα, πλὴν τῶν ναρθήκων. τὸν μὲν αὐτὸν τρόπον πιεζοῦντα, διὰ τρίτης δὲ, ἐπιδέοντα. ὑποκρινέσθω δὲ ὁ ἐπιδεόμενος παραπλήσια, οἷάπερ καὶ ἐν τοῖσι κατήγμασι, καὶ περὶ τοῦ πεπιέχθαι, καὶ περὶ τοῦ χαλαρὸν εἶναι.

GALENI COMMENTARIUS.

Qualem curationem ad fracturas tradidit, talem nunc ad ossa, quæ extremis membris moventur, præcipit adhiberi. Primò, si quidem extendere convenit, ad hoc, ut ossa, quæ prolapsa sunt, in suam sedem compellantur: tum ubi reposita fuerint, devincire, consilio ad idem directo: propositum enim est membrum ab inflammatione tueri, & sub linteis adstringere, continereque os, quod restitutum est. In superioribus autem ostensum est hæc nullo modo rectè fieri posse, nisi sanguis qui in affecta sede subsistit, ad summum, atque imum membrum depellatur: prohibeaturque quominùs alter concurrat. Hæc itaque si in memoria habeamus, spectantes, universam vinciendi rationem fracturis idoneam inveniemus, quam hîc utendam dixit, nisi quod ferulæ non debent circundari, quandoquidem loci natura eas non patitur; nam partes, quibus ferulæ injiciendæ sunt, æquè planæ esse debent, cujusmodi non est ea pars pedis, quæ inter talos, & plantam sita est.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὁποίαν ἐπὶ τῶν καταγμάτων ἐκέλευσε θεραπείαν, τοιαύτην ἀξιοῖ σε ποιεῖσθαι καὶ νῦν, ἐπὶ τῶν ἐν ἄκροις τοῖς κώλοις κινηθέντων ὀστῶν. καὶ γὰρ ἀπὸ
D διατάσεως ἄρξασθαι χρὴ, χάριν τοῦ καλῶς διαπλάσαι τὰ κεκινημένα τῶν ὀστῶν, καὶ μετὰ τὴν διάπλασιν ἐπιδοῦντα, τῶν αὐτῶν ὑποστοχάζεσθαι σκοπῶν. ἀφλέγμαντόν τε μὲν γὰρ εἶναι βουλόμεθα τὸ μόριον, ἐσφίγχθαι τε, καὶ διακρατεῖσθαι τὸ πεπλασμένον ὀστοῦν, ὑπὸ τῶν ὀθονίων. ἐδείχθη δ' ἔμπροσθεν, ταῦτα οὐ δυνάμενα γίνεσθαι καλῶς, ἄνευ τοῦ, τὸ μὲν ἐν τοῖς πεπονθόσι μορίοις αἷμα, πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ κώλου, καὶ τὸ πέρας, ἐκθλίβεσθαι,
E κωλύεσθαι δ' ἐπιρρεῖν ἄλλο. πρὸς ταῦτα δ' οὖν, εἴ τι μεμνήμεθα, σκοποῦντες, εὕρομεν ἅπασαν τὴν καταγματικὴν ἐπίδεσιν, ἣν κελεύει ποιεῖσθαι, πλὴν τῶν ναρθήκων, ἐπεὶ τοῦ μέρους ἡ φύσις, οὐ προσίεται τὴν τούτων ἐπίθεσιν. ὁμαλὴν γὰρ εἶναι δεῖ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν μερῶν, οἷς μέλλομεν νάρθηκας, οὐ μὴν τοιοῦτός ἐστιν ὁ ταρσὸς τοῦ ποδός.

HIPPOCRATIS TEXTUS XII.

Omnia hæc viginti diebus perfectè ad sanitatem perducuntur, nisi, quæ cum cruris ossibus junguntur: vel ex ejus regione sita sunt. Interim verò jacere convenit, non tamen id sustinent, qui morbum parvi faciunt, sed ingrediuntur priusquàm convalescant; eoque fit, ut plerique non benè sanentur, sed subinde languoris sensu aliquo tententur, atque id quidem

F
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιβ'.

Ὑγιῆ δὲ γίνεται ἐν εἴκοσιν ἡμέρῃσι τελέως ἅπαντα, πλὴν ὁκόσα κοινωνεῖ τοῖσι τῆς κνήμης ὀστέοισι, καὶ αὐτέῃ τῇ ἴξει. ξυμφέρει δὲ κατακεῖσθαι τοῦτον τὸν χρόνον· ἀλλὰ γὰρ οὐ τολμέουσιν ὑπερορῶντες τὸ νόσημα, ἀλλὰ περιέρχονται πρὶν ὑγιέες γενέσθαι. διὰ τοῦτο καὶ οἱ πλεῖστοι οὐκ ἐξυγιαίνουσι τελέως, ἀλλὰ πολλάκις ἐπιβάλλειν αὖθις ὁ πόνος ὑπομιμνήσκει εἰκότως. ὅλον γὰρ τὸ ἄχθος τοῦ σώματος οἱ πόδες ὀχέουσιν. ὁκόταν οὖν μήπω ὑγιέες

ἐόντες, ὁδοιπορέουσιν, φλαύρως ξυναλθάσσεται τὰ ἄρθρα κινηθέντα. Διὰ τοῦτο, ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ὀδυνῶνται τὰ πρὸς τῇ κνήμῃ· τὰ δὲ κοινωνέοντα τοῖσι τῆς κνήμης ὀστέοισιν, μείζω τε τῶν ἑτέρων ἐστὶν, καὶ κινηθέντων τούτων, πολυχρονιωτέρη ἡ ἄλθαξις, ἴησις μὲν οὖν ἡ αὐτή.

A *non iniuria. Ferunt enim pedes onus corporis totius. Vbi ergo nondum conualuerunt, si inambulant, articuli qui moti sunt, malè confirmantur, atque hac de causa subinde ossa dolent, quæ cruri iunguntur. Porrò quæ cruris ossibus iunguntur, cæteris maiora sunt, & quum mouentur, longiori tempore confirmantur, sed medendi ratio eadem est.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Λέγει τῆς ὅλης κνήμης, εἴγε καὶ τὸ κατὰ τὴν ἴξιν αὐτῆς, σημαίνει τὸ κατ' εὐθὺ, πολλάκις ἐν πολλοῖς εἰρημένον, ἀλλὰ καὶ κατωτέρω, τρεῖς ἐφεξῆς κέχρηται τῷ ὀνόματι, περὶ κνήμης διαλεγόμενος, ἐν τῇ ῥήσει. τοῦ γὰρ μηροῦ ἡ κεφαλὴ, ὑπεροχεῖ τὸ ὕπερθεν τοῦ σώματος, αὕτη τε ἔσωθεν πέφυκε τοῦ σκέλεος, καὶ οὐκ ἔξωθεν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ ἀντικνημίου ἴξιν, ἅμα δὲ τὸ ἄλλο ἥμισυ τοῦ σώματος γειτονεύεται μᾶλλον ταύτῃ τῇ ἴξει, ἀλλ' οὐχὶ τῇ εἴσωθεν. ἅμα δὲ, ὅτι παχύτερον τὸ ἔσω, τοῦ ἔξωθεν, ὥσπερ καὶ τὸ ἐν τῷ πήχει, τὸ κατὰ τὴν τοῦ μικροῦ δακτύλου ἴξιν, λεπτότερον, καὶ μακρότερον.

B GALENI COMMENTARIVS.

Cruris ossa intelligit tam suram, quàm tibiam; volens autem significare è regione, κατ' ἴξιν dixit, quam loquutionem sæpiùs, variisque in locis usurpauit; sed & paulò inferiùs eadem ter ex ordine utitur, de crure pertractans, quum ait, Femoris enim caput superius corpus fert; id autem ab interiori cruris parte situm est, at non ab exteriori, sed è regione tibiæ, tum quia pars altera corporis è regione huc propius accedit, quam ad exterius os; adde quòd C os interius plenius est, quàm exterius, non secùs atque in brachio, ubi os quod è regione minimum digitum spectat, tenuius est, & longius.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιγ'.

Ὀθονίοισι δὲ πλείοσι χρέεσθαι, καὶ σπλήνεσιν.

HIPPOCRATIS TEXTVS XIII.

Plurimis autem fasciis, plurimisque pannis utendum est.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἴθισθαι, ὡς κατὰ χώραν μένειν τὰ ἐμβληθέντα τῶν ὀστῶν, καὶ τοῖς ὀθονίοις, καὶ τοῖς σπλήνεσι χρῆσθαι, καὶ μάλιστα, ὅταν ναρθήκων ἐπίδεσιν οὐκ ἐφίεται τὸ χωρίον, ἀνώμαλον ὑπάρχον.

GALENI COMMENTARIVS.

D Vt ossa quæ reposita sunt, suo loco maneant, solent tum fasciis, tum pannis circundari, præsertimque quum loci inæqualitas alligari ferulas non sinit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιδ'.

Καὶ ἐπὶ πολὺ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπιδέειν· πιέζειν δὲ ὥσπερ καὶ τἄλλα πάντα, ταύτῃ μάλιστα ᾗ ἐκινήθη, καὶ τὰς πρώτας περιβολὰς τῶν ὀθονίων κατὰ ταῦτα ποιέεσθαι.

HIPPOCRATIS TEXTVS XIV.

Ferè autem hinc atque hinc vincire conuenit, adstringereque, sicut cætera omnia, ea parte potissimum, qua os prolapsum est, primùmque ibi fascias circumagere.

E

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἔμπροσθεν ἐκέλευσεν ἡμᾶς, ἐν ταῖς ῥοπαῖς τῶν κατεαγότων, ἵν', εἰ μὲν ἐπὶ τὰ δεξιὰ ῥέποιεν, εἰς τὰ ἀριστερὰ, περιτρέποιμεν. εἰ δ' εἰς ἐκεῖνα, πρὸς τὴν δεξιὰν ἐπανάγωμεν. ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὸν πόδα, τοὐπίπαν ἰσόρροπον ποιεῖσθαι χρὴ τὴν ἐπίδεσιν, ἐπειδὴ τὰ τῆς ἰδίας χώρας ἐξιστάμενα τῶν ὀστῶν, οὐκ εἰς τὰ πλάγια ποιεῖται τὴν ῥοπὴν, ἀλλ' εἰς τὸν ἄνω τόπον, ἢ τὸν κάτω.

GALENI COMMENTARIVS.

In prioribus imperauit ut fractum os in aliquam partem conuertatur, si ad dextram inclinet, ut ad sinistram adducatur: si ad hanc spectat, urgeatur ad dextram. At ubi alligare pedem oportet, in neutram partem debet vinculum inclinari, quum ossa, quæ suâ sede excidunt, non ad latera, sed ad superiorem partem conuertantur.

F

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιε'.

Ἐν δὲ ἑκάστῃ τῶν ἀπολυσίων, ὕδατι πολλῷ θερμῷ χρέεσθαι. ἐν πᾶσι δὲ, πολλὸν ὕδωρ θερμὸν καταχέειν τοῖσι κατ' ἄρθρα σίνεσιν. αἱ δὲ πιέξιες, καὶ αἱ χαλάσιες, ἐν τοῖσιν αὐτέοισιν χρόνοισι, τὰ αὐτὰ σημεῖα δεικνυόντων ἅπερ ἐπὶ τοῖσιν πρόσθεν, καὶ τὰς μετ' ἐπιδέσιας, ὡσαύτως χρὴ ποιέεσθαι. ὑγιέες δὲ τελέως

HIPPOCRATIS TEXTVS XV.

Quotiescunque vinculum soluitur, multa aqua calida fouendum. In omnibus autem qui iuxta articulos sunt, affectibus, liberaliter calida aqua perfundenda est. Quod ad laxandum vel adstringendum pertinet, iisdem temporibus eadem indicia se ostendant, quæ in supe-

rioribus; resolvere item, & rursus deligare similiter expedit. Hi autem quadraginta diebus ex toto convalescunt, præsertim si iacere sustinent; sin minus, in eadem mala incidunt, quæ superiùs posita sunt, atque etiamnum graviora.

A οὗτοι γίνονται ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι μάλιστα, ἢν τολμέωσι κατακεῖσθαι. ἢν δὲ μὴ, πάσχουσι ταῦτα ἃ καὶ πρότερον, καὶ ἔτι μᾶλλον.

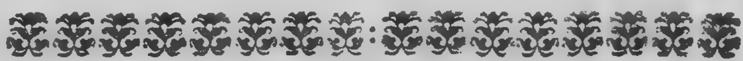
GALENI COMMENTARIUS.

Quum leniendus dolor est, & corpora, quæ adstricta sunt, laxanda, tunc præcipit ut multa calida aqua perfundatur; id potissimum accidit in affectibus articulorum, quum hæ partes ossibus magis & nervis contineantur. Comprimuntur igitur cum inflammatione, & magis dolorem sentiunt, quod magis nervosæ sint. Appellavit autem affectus σίνεα, quoniam affici σίνεσθαι dicit.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἔνθα πραΰνειν μὲν ὀδύνην, χαλάσαι δὲ τὴν τάσιν βούλεται τῶν σωμάτων, ἐνταῦθα πλέονι χρῆσθαι καταντλήσει B θερμοῦ ὕδατος, ἔστι δὲ μάλιστα ἐν τοῖς κατ᾽ ἄρθρα, τοιαῦτα παθήματα· νευρωδέστερά τε γὰρ, καὶ ὀστωδέστερα ταῦτα τὰ μόρια. θλίβεται οὖν ὑπὸ τοῦ φλεγμαίνοντος, καὶ μᾶλλον αἰσθάνεται τῆς ὀδύνης, ὅτι νευρωδέστερα εἰσί. σίνεα δὲ εἶπε, τὰ οἷον βλάμματα, διότι καὶ τὸ βλάπτεσθαι, σίνεσθαι καλεῖ.

DE CALCE.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΠΤΕΡΝΑΝ.

C

HIPPOCRATIS TEXTUS XVI.

Quicunque ex superiori loco saltantes, calci vehementer insistunt, his ossa diducuntur: venæ sanguinem effundũt, carne circa os attrita: tumor magnus oritur, & dolor. Hoc enim os exiguum non est, extatque è regione sub tibia.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιϛ΄.

Ὅσοι δὲ πηδήσαντες ἀφ᾽ ὑψηλοῦ τινὸς, ἐστηρίξαντο τῇ πτέρνῃ ἰσχυρῶς, τουτέοισι διΐστανται μὲν τὰ ὀστέα, φλέβια δὲ ἐκχυμοῦνται, ἀμφιθλασθείσης τῆς σαρκὸς ἀμφὶ τὸ ὀστέον, οἴδημα δὲ ἐπιγίνεται, καὶ πόνος πουλύς. τὸ γὰρ ὀστέον τοῦτο, οὐ σμικρόν ἐστι, καὶ ὑπερέχει μὲν ὑπὸ τὴν ἰθυωρίην τῆς κνήμης.

GALENI COMMENTARIUS.

Ἐκχυμῶσθαι dixit venas, significare volens effundere succum quem continent, nempe sanguinem: quod fit quum colliditur earum tunica; corpora enim quæ colliduntur, naturalem unitatem amittunt, quum pluribus exiguisque partibus divellantur, quibus sanguis suffunditur. Hunc igitur effusum sanguinem recipiunt loca, quæ venam cingunt: quibus non servatur, qualis recipitur, tempore siquidem nigrescit, perinde atque ubi extra corpus effusus diu manet: concrescit insuper, quam rem Græci θρόμβωσιν appellant; hinc factum est ut sanguis propterea quod concrescat, θρόμβος jam, & dicatur, & sit; prius autem nigrescit, deinde redditur admodum putris. Atqui non possunt gravissima hæc accidere sanguini, qui à venis in corpore funditur; namque ubi natura vincit, hunc non secus mutat atque alium, qui in inflammatione suppurante continetur, vertitque in pus. Ad hoc autem, ut partium natura sanguinem superet, duo observanda sunt: alterum, ne inflammatio corpori superveniat, id qua ratione fiat, supra habuimus: alterum, ut sanguis, qui effusus est, repellatur. In hæc itaque incumbens Hippocrates, omnia, quæ subjiciuntur, præcepta sigillatim tradit. Diducuntur, inquit, ossa his, qui ita saltant, abruptis nimirum ligamentis, quibus ipsa nectebantur, sicut paulò suprà de ea parte, quæ inter talos & plantam est, dicebamus; jungitur autem cum calce à superiori parte talus: à priori id os, quod à cubi similitudine græcè κυβοειδὲς vocatur: sicuti cum talo à priori parte id ossis committitur, quod à scaphæ similitudine σκαφοειδὲς græcè

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D Ἐκχυμοῦσθαι τὰς φλέβας εἶπε, σημῆναι βουλόμενος, ἐκχεῖσθαι τὸν ἐν ἑαυταῖς περιεχόμενον ἔξω χυμὸν, ὅπερ ἐστὶ τὸ αἷμα. γίνεται δὲ τοῦτο, θλασθέντος αὐτοῦ τοῦ χιτῶνος· ὅσα γὰρ θλάτεται σώματα, τὴν φυσικὴν ἕνωσιν ἀπόλλυται, κατὰ πολλὰ μέρη, καὶ μικρὰ, διασπώμενα, καθ᾽ ἃ καὶ περιεκχεῖται τὸ αἷμα. τοῦτο οὖν τὸ ἐκχυθὲν αἷμα, δέχονται μὲν αἱ περιεχόμεναι χῶραι τὴν φλέβα, δεξάμεναι δὲ, οὐ φυλάσσουσιν οἷον ἐδέξαντο. μελαίνεται μὲν γὰρ ἐν τῷ χρόνῳ, καθάπερ εἰ ἐκτὸς ἐκχυθὲν E ἐχρόνισε, καὶ γὰρ πάθος, ὃ καλεῖται θρόμβωσις, ἐκ τοῦ παθήματος ἐγγινομένου τῷ αἵματι, θρόμβος μὲν ἤδη τὸ αἷμα καλεῖται, καὶ ἔστι. μέλαν δὲ γίνεται τῇ χρόᾳ, καὶ σήπεται ἐντεῦθεν μοχθηρῶς. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐχ οἷόν τε χαλεπώτατα συμπίπτειν τοῖς ἐκχύμασιν, ἵν᾽ ὅταν ὑπὸ τῆς φύσεως κρατεῖται, μεταβάλλῃ, καθάπερ καὶ ἄλλο κατὰ τὰς πεττομένας φλεγμονὰς αἷμα, καὶ γίνεται πύον. ἵνα δὲ κρατήσῃ τοῦ αἵματος, ἡ ἐν τοῖς μορίοις φύσις, ἐστοχάσθαι χρὴ δυοῖν τούτοιν, ἑτέρου μὲν, ὡς μὴ φλεγμαίνωσι τὰ σώματα, καὶ ὅπως τοῦτο γίνεται, πρότερον ἐμάθομεν, ἑτέρου δὲ, τοῦ διωθεῖσθαι F τὸ περιεκκεχυμένον αἷμα. τοῦτο οὖν στοχαζόμενος ὁ Ἱπποκράτης, κατὰ μέρος ἐφεξῆς πάντα συμβουλεύει. διΐσταται δὲ, ἔφη, τὰ ὀστέα τῶν οὕτω πηδησάντων, ἀπορρηγνυμένων δηλονότι τῶν συμφυόντων αὐτὰ συνδέσμων, ὥσπερ ὀλίγον ἔμπροσθεν, ἐπὶ τῶν κατὰ τὸν ταρσὸν, ἐλέγομεν. ἔζευκται δὲ τῇ πτέρνῃ κατὰ τὸ ἄνω μέρος, ὁ ἀστράγαλος. ἔμπροσθεν δὲ, τὸ καλούμενον κυβοειδὲς, ὥσπερ γε καὶ τῷ ἀστραγάλῳ, κατὰ τὰ πρόσω μέρη, συνήρθρωται τὸ σκαφοειδὲς

ὀνομαζόμενον ὀστοῦν, καὶ τούτοις ἀμφοτέροις, τῷ τε κυβοειδεῖ, καὶ τῷ σκαφοειδεῖ, τὰ τοῦ ταρσοῦ τέτταρα. δέδεικται δὲ περὶ τούτων ἁπάντων τῶν ὀστῶν, τῶν τε κατὰ πόδα, καὶ ἄκραν χεῖρα, κατὰ τὸ περὶ τῶν ὀστῶν ὑπόμνημα.

A nominatur; cum utroque autem horum, ſcilicet cum eo quod cubum, & cum eo quod ſcapham refert, quatuor oſſa, quę inter talos & plantam ſunt, committuntur; omnia autem hæc oſſa tam manus, quàm pedis in commentario de oſſibus expoſita ſunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κζʹ.

Κοινωνεῖ δὲ φλεψὶ καὶ νεύροις ἐπικαίροισιν· ὁ τένων δὲ ὁ ὀπίσθιος, τούτῳ προσήρτηται τῷ ὀστέῳ, τούτους χρὴ ἰητρεύειν μὲν κηρωτῇ, καὶ σπλήνεσι, καὶ ὀθονίοισιν. ὕδατι δὲ θερμῷ πλείστῳ τουτέοισιν χρῆσθαι, καὶ ὀθονίοισι πλείοσιν· ἐπὶ τουτέοισι δεῖ, καὶ ἄλλως ὡς βελτίστων καὶ προσηνεστάτων.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVII.

Conjungitur autem venis & nervis grandioribus, poſteriorque chorda huic oſſi innectitur. Hos igitur curare oportet cerato, pannis, faſciiſque ad hæc calidam aquam largè infundere, faſciarumque numerum augere, tum aliis uti optimis præſidiis ac maximè lenibus. B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τῷ τῆς πτέρνης, φησὶν, ὀστέῳ, κοινωνεῖ μετὰ νεῦρα μεγάλα, τοῦτο γὰρ αὐτῷ νῦν δηλοῖ τὸ, ἐπίκαιρα, καθάπερ δὲ καὶ φλέβες οὐ μικραί. συμπέφυκε δὲ ὁ ὀπίσθιος τένων, ὁ ἐκ τῶν κατὰ τὴν γαστροκνημίαν μυῶν γινόμενος. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τούτων αὐτάρκως, ἐν ταῖς ἀνατομικαῖς ἐγχειρήσεσι, καὶ τῇ τῶν μυῶν ἀνατομῇ. καὶ χρὴ ταῦτά γε ἀκριβῶς μεμαθηκέναι, τὸν ἀκολουθεῖν βουλόμενον οἷς νῦν ὁ Ἱπποκράτης διδάσκει.

GALENI COMMENTARIUS.

Conjungitur, inquit, os calcis nervis quos nominat ἐπικαίρους, id eſt grandiores, tum venis non parvis. Innectitur item huic oſſi poſterior chorda, quæ diducitur à muſculis, qui C ſiti ſunt in parte cruris, quæ carnoſa à poſteriori parte prominet. De his autem abunde diximus, tam in eo libro, qui de corporum, quàm in eo qui de muſculorum incidendorum ratione eſt; ea autem tenere ad unguem debet, qui aſſequi vult, quæ nunc ab Hippocrate traduntur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ληʹ.

Καὶ ἢν μὲν τύχῃ ἁπαλὸν τὸ δέρμα φύσει ἔχων τὸ ἀμφὶ τῇ πτέρνῃ, ἐᾶν οὕτως. ἢν δὲ παχὺ, καὶ σκληρὸν, οἷα μετεξέτεροι ἴσχουσι, κατατέμνειν χρὴ ὁμαλῶς, καὶ διαλεπτύνειν, μὴ διατιτρώσκοντα.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVIII.

D *Quòd ſi cutis quæ calcem tegit, naturaliter tenera eſt, relinquenda eſt, quomodo ſe habet: ſin dura & craſſa, qualis in quibuſdam conſpicitur, æqualiter ſuccidenda eſt, atque extenuanda, non tamen vulneranda.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τῶν προειρημένων παθημάτων, περὶ τὴν πτέρναν τε, καὶ κατὰ τὰ συνεχῆ μόρια γινομένων, κίνδυνός ἐστιν, ὀδύνας τε μεγάλας ἀκολουθήσειν, καὶ φλεγμονὴν οὐ σμικράν. ὀστώδη τε γὰρ τὰ χωρία, καὶ οὐκ ἐκ τῶν ἐπιτυχόντων ὀστῶν, ἀλλ' ἐκ πάνυ μικρῶν συνηρθρωμένα, ὥστε, ἐὰν καὶ βραχεῖά τινα γίνηται φλεγμονῆς, μεγάλας ὀδύνας ἔσεσθαι διὰ τὴν θλίψιν. ὁ δ' ἐμφυόμενος τῇ πτέρνῃ τένων, ἀξιόλογος ὢν τὸ μέγεθος, εἰ φλεγμήνῃ, κίνδυνον ἕξει σπασμοῦ. καὶ μὴν καὶ νεῦρα, κατὰ τὸ μόριον τοῦτο, μεγάλα τέτακται, ψαύοντα τῶν ὀστῶν, ὡς καὶ τοῦτ' ἔμαθες ἐν τῇ τῶν νεύρων ἀνατομῇ, ταῦτα οὖν τἄλλα τῆς θεραπείας ἁπάσης, ἠκριβῶσθαι χρὴ, κατά τε τὴν τῆς διαίτης λεπτότητα, καὶ τὸ πλῆθος τοῦ καταντλουμένου θερμοῦ. καὶ μέντοι καὶ τὸ δέρμα τὸ κάτω, ὃ προσαγορεύουσιν ἴχνος, ἐπὶ πολλοῦ χρή. σύμμετρον δὲ, ἐφ' ὧν σκληρόν ἐστι, ὅρον τοῦ βάθους τῆς τομῆς, ποιούμενος τὴν σκληρότητα. τυλοῦται γὰρ ἐπ' ἐνίων, ὡς μηδ' ἐπὶ βραχὺ προχεῖν αἵματος, ἢν μὴ μέχρι βάθους ἱκανοῦ, καθιῇ τις τὴν σμίλην, αὐτὸ μὲν δὴ τοῦτο αὐτοῦ προσήκει τέμνειν τὸ μέρος, ὃ οὔπω προχεῖ τι τοῦ αἵματος. ἐκείνου δὲ φείδεσθαι καθὸ τεμνόμενον εὐθέως αἱμάσσεται, καὶ γὰρ ὀδυνᾶται τεμνόμενον. ἐκεῖ δὲ, οὐχ ἁπλῶς τέμνειν, ἀλλ' ὁμαλῶς τὸ σκληρὸν τοῦ δέρματος, ἔχοις δ' ἂν τρεῖς σκο-

GALENI COMMENTARIUS.

Propoſitis vitiis circa calcem, atque adjunctas partes: periculum eſt, ne ingens dolor atque inflammatio non modica superveniat; hujuſmodi enim partes oſſibus continentur, non E quibuſlibet, ſed valde minutis inter ſe commiſſis, ita ut vel levis inflammatio magnum dolorem poſſit comprimendo excitare; chordæ verò quà calci à poſteriori parte innectitur, cùm grandior ſit, ubi inflammatur, periculum erit ne nervorum diſtenſio ſuperveniat; quin & cum hac parte iunguntur multi nervi, qui oſſa contingunt, quod in libro de incidendis nervis oſtendimus. Reliqua igitur univerſa curatio diligentem animadverſionem requirit, & quod ad victum tenuem pertinet, & quod ad modum aquæ calidæ perfundendæ; ſed & cutis, quæ F pedi ſubjecta eſt, ἴχνος græcè dicitur, incidenda eſt magna cum moderatione; ubi dura eſt, altitudo plagæ debet duritiei altitudinem æquare; occaleſcit enim quibuſdam, ita ut ne paululum quidem ſanguinis fundat, niſi ſcalpellus altè admodum demittatur. Illa igitur ſecanda eſt, quæ ſanguinem non fundit: quæ verò ſtatim cruentatur, relinquenda eſt; nam ſi ſecetur, dolet. At neque in illa quæ dura eſt, quovis modo, ſed æqualiter incidere convenit id quod ex ipſa cute durum eſt; ſpectare autem tria de-

bet, qui æqualiter incidit, primò longitudinem sectionis, deinde altitudinem, tertiò intervallum; sectiones autem æquè longæ atque altæ sint oportet, & æquè inter se distantes, ut universa cutis, quæ pedi subjecta est, sine tormento inflammationis tempore similiter distendatur. Constat autem omnem inflammationem distendere; quodque distenditur dolere, atque idcirco inflammationem augeri, & nervorum distensionem excitari. Quemadmodum igitur liberalis aquæ calidæ perfusio, cui oleum copiosè sit adjectum, saluberrima est, ita etiam secandam cutem dixit scalpello eatenus altè demisso, ut hæc minimè cruentetur. Utiliter autem excogitavit hujusmodi sectionem, quandoquidem in aliis partibus, ubi vehementer inflammantur, cogimur cutem scalpello exasperare, partim educentes aliquid ejus sanguinis, qui in inflammatione superat: partim expirationem efficientes: partim laxantes, quæ sub inflammatione distendebantur. At in pede inflammatione nondum orta, festinabimus ad cutem incidendam, eo quòd durissima sit: ubi verò talis est, nequit sub inflammatione ampliùs extendi; quamobrem dolebit hæc, & vehementissime premet intensione quadam proximas partes, præcipueque latam chordam, quæ illi juncta est, cujusque initium est ex fine unius ex musculis sitis in posteriori parte cruris, quæ carnosa prominet. Igitur, ubi hæc dolore, atque inflammatione tentetur, periculum est, ne totus musculus eadem sentiat; id si accidat, nervorum distensionem sequi verisimile est. Ob hæc itaque omnia cutem, quæ sub pede est, secare, ut dictum est, convenit: deinceps, ut retulit, extenuare, hoc est tenuem reddere; id autem fiet, si molliatur ipsius durities, & multitudo exhauriatur. Ad hæc ambo valet oleum & aqua calida, si copiosè infundatur: à perfusione verò priusquàm vinculum detur, olei, quod nullam adstringendi vim habeat, inunctio.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIX.

Hæc bene alligare non cujusvis est. Nam si quis vinciat eo modo, quo cætera circa talos vinciuntur, fascia modo ad pedem data, modo ad ipsam chordam, circumactæ fasciæ compressio, calcem quâ ictus fuit, expellet.

GALENI COMMENTARIUS.

Dictionem bene ἀγαθῶς dixit, sæpe enim ab aliis veteribus ita usurpatur; præcipit autem, ut vitia quæ circa calcem sunt, vinciantur eâ ratione, quâ fracturæ eos reprehendens, qui eo modo deligant, quo deligare sæpiùs consuevimus, ut medicamenta, seu cataplasmata, seu quædam ex perfusione madentia, eâ parte teneantur. Vinciendi modus, quem damnat, sic se habet.

A — A Initium fasciæ, &c.

B — A Initium fasciæ, &c.

Fascia ab altera parte talorum orsa, obliqua fertur à priori parte extremi cruris, quâ talus extat, quem ἀστράγαλον vocant: inde trans-

A τοὺς τὸν τέμνοντα ὁμαλῶς, κατὰ μὲν τὸ μῆκος τὰς τομὰς, ἕτερον δὲ τὸ βάθος, καὶ τρίτον καὶ τὸ μεταξὺ διάστημα. χρὴ γὰρ, ἴσας τε τῷ μήκει, καὶ πλάτει τὰς τομὰς ἀλλήλαις τέμνεσθαι, ἴσον τε διεστηκυίας, ὥσπερ ἅπαν ὁμοίως τὸ ἴχνος, ἀλύπως ἐπεκτείνηται, κατὰ τὸν τῆς φλεγμονῆς καιρόν. ἴσμεν γὰρ ὅτι τὰ φλεγμαίνοντα πάντα γίγνεται, καὶ ὡς αἱ τάσεις, ὀδύνας τε γεννῶσι, καὶ φλεγμονὰς αὔξουσι, καὶ σπασμοὺς ἐπικαλοῦνται. ὡς οὖν ἡ πολλὴ καταντλησις ὕδατος θερμοῦ, παραχεομένου δαψιλοῦς ἐλαίου, τὴν τάσιν ἐκλύουσα, μεγάλως ὀνίνησιν, οὕτω καὶ τὰς τομὰς ἐπενόησε ποιεῖσθαι, τοσοῦτον καπούσας B εἰς τὸ βάθος, ὡς μηδέπω τιτρώσκειν τὸ ἔναιμον τοῦ δέρματος, ἐπινενοῆσθαι χρησίμως αὐτῷ τὰς ἀμυχὰς, ὅπου κἀπὶ τῶν ἄλλων μορίων, ὅταν γε μεγάλως φλεγμαίνῃ, χαράζειν ἀναγκαζόμεθα τὸ δέρμα. τοῦτο μὲν κενοῦντές τι τῆς περιουσίας τοῦ κατὰ τὴν φλεγμονὴν αἵματος, τοῦτο δὲ, καὶ διαπνοὰς ἐργαζόμενοι, καὶ προσέτι τὴν τάσιν ἐκλύοντες, ἣν ἐκ τῆς φλεγμονῆς ἔσχεν. ἐπὶ δὲ τοῦ ποδὸς, ἐπειδὴ καὶ μᾶλλον, ἐπὶ τὸ χαράζειν τὸ δέρμα παραγενησόμεθα, κἂν μηδέπω φλεγμαίνῃ, διότι σκληρότατον ὂν, ἐφ' ὅσον τοιοῦτόν ἐστιν, οὐ δύναται C περιεκτείνεσθαι κατὰ τὰς φλεγμονάς· αὐτό τε οὖν ὀδυνήσεται, τεταμένον ἰσχυρῶς, θλάσεται δὲ τῇ περιτάσει τὰ ὑποκείμενα, καὶ μάλιστα τὸν συμπεφυκότα τένοντα, πλάτος, ἐκ μιᾶς ἀπονευρώσεως ἑνὸς τῶν κατὰ τὴν γαστροκνημίαν μυῶν, ἔχοντα τὴν γένεσιν. ἐὰν γὰρ οὖν οὗτος, εἰς ὀδύνην τε, καὶ φλεγμονὴν ἀφίκηται, κίνδυνος ὅλῳ τῷ μυῒ παθεῖν ταὐτά. τοῦτο δ' εἰ γένοιτο, καὶ σπασμὸν ἀκολουθήσειν εἰκός. διὰ ταῦτ' οὖν ἅπαντα, τέμνειν μὲν, ὡς εἴρηται, προσήκει τὸ ἴχνος, ἑξῆς δὲ, λεπτύνειν, ὡς ἔφην, τουτέστι λεπτὸν D ἐργάζεσθαι. γένοιτο δ' ἂν τοῦτο, τῆς μὲν σκληρότητος αὐτοῦ μαλαττομένης, τοῦ δὲ πλήθους καθαιρουμένου. γενήσεται δ' ἄμφω ταῦτα, καταντλούντων ἔλαιόν τε, καὶ ὕδωρ θερμὸν, οὐκ ὀλίγον. εἶτ' ἐπὶ τῇ καταντλήσει πρὸ τῶν ἐπιδέσμων, ὑπαλειφόντων ἔλαιον μηδεμίαν ἔχον στύψιν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιθ'.

Ἐπιδεῖν δὲ ἀγαθῶς, οὐ παντὸς ἀνδρός ἐστι τὰ τοιαῦτα. E ἢν γάρ τις ἐπιδέῃ, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα, τὰ κατὰ τὰ σφυρὰ ἐπιδεῖται, ὅτε μὲν περὶ τὸν πόδα περιβαλλόμενος, ὅτε δὲ, περὶ τὸν τένοντα, αἱ ἀποσφίγξιες αὗται χωρίζουσι μὲν τὴν πτέρνην, ᾗ τὸ θλάσμα ἐγένετο.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τῷ μὲν ἀγαθῶς, ἀντὶ τοῦ καλῶς, οὗτός τε, καὶ οἱ ἄλλοι παλαιοὶ πολλάκις εἰρήκασιν. ἀξιοῖ δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν πτέρναν, ἐπιδεῖν τῷ καταγματικῷ τρόπῳ, μεμφόμενος F τοὺς οὕτως ἐπιδοῦντας, ὡς ἐπιδεῖν εἰθίσμεθα πολλάκις ἕνεκα τοῦ κρατῆσαί τι τῶν ἐπικειμένων αὐτοῖς φαρμάκων, ἢ καταπλασμάτων, ἢ καί τινας ἐπιβροχάς. ἔστι δ' ὁ τρόπος τῆς ἐπιδέσεως, ᾧ μέμφεται, τοιόσδε.

Τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐπιδέσμου, λοξῆς ἀνατεταμένης κατὰ τὸ σφυρὸν, ἡ νομὴ τῆς ἐπιδέσεως, γίγνεται πρὸς τὸ κάτω τοῦ ποδὸς, ἔμπροσθεν τοῦ προπετοῦς τῆς κνήμης ὀστέου, ὃ καλοῦσιν ἀστράγαλον. ἐντεῦθεν δὲ πάλιν ὑποστρε-

-φλύπτων ἐγκαρσίως· ὑπὸ δὲ τοῦ ποδὸς ἴχνος ἐπίδεσμος ἀχθεὶς, καὶ διαχθεὶς ὅλον τὸν πόδα μέχρι τῆς ἀντικειμένης χώρας, αὖθις ἀνάγεται λοξὸς, ἐκ τῶν κάτω τε καὶ πρόσω μερῶν τοῦ ἀστραγάλου, ψαύων αὐτοῦ καθάπερ καὶ πρόσθεν τε κατήγετο, τῇ αὐτῇ χρωμένων τῇ νομῇ, συντυχεῖν ἀναγκαῖόν ἐστι, κατὰ τὸ πρόσω τοῦ ποδὸς ἑαυτῷ, τὸν ἐπίδεσμον γίνεται τὸ σχῆμα, παραπλήσιον τῷ Χ γράμματι. κἀντεῦθεν, κύκλῳ κατὰ τὸ σφυρὸν ἑλιχθέντα, παραγίνεται πάλιν ἐπ᾽ ἐκεῖνον τὸν τόπον, ὅθεν ἤρξατο, καὶ οὕτως, ἐκ δευτέρου τὰς αὐτὰς ἔχειν περιβολὰς ἃς διῆλθον, ὡς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν αὖθις ἀνελθεῖν, εἶτ᾽ ἐντεῦθεν, εἴς τε τὸ τρίτον ἑλιχθέντα, κατὰ τὴν αὐτὴν νομὴν, ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀφικέσθαι πάλιν, ἐντεῦθέν τε, περὶ τὸ σφυρόν. ἔνιοι δὲ ὅταν ἑλίξωσι τὸν ὑπὸ τὸ ἴχνος ἐγκαρσίαν, οὐκ εὐθέως ἀνάγουσι λοξὸν, ἐπὶ τὸ σφυρὸν ἄνω, τὸν ἐπίδεσμον, ἀλλὰ κυκλοτερὰς πρότερον ἑλίττουσιν ἐπὶ τὸν ταρσὸν, ὥσπερ γε καὶ τὸ σφυρόν. ἔνιοι κυκλοτερὰς, ὡς διαλαμβάνεσθαι τὰς λοξὰς ὑπὸ τῶν κυκλοτερῶν. αἱ μὲν οὖν συνήθως γιγνόμεναι περιβολαὶ τῶν ἐπιδέσμων, ἐνταῦθα μύες εἰσίν. ἐν δὲ τοῖς προκειμένοις πάθεσι τοιαῦται. διότι μήτε προσυποβάλλεταί τι πρὸ τῶν ἐπιδέσμων, ἕτερον οὗ τῆς κρατήσεως ἐν ἐκείνῃ ἐπίδεσις γίνεται. μήτ᾽ ἀπαθής ἐστιν ἡ πτέρνα, καθάπερ ἐπ᾽ ἐκείνων, ἀλλ᾽ αὕτη πρώτη πέπονθεν, ὥστε ὁ προειρημένος τρόπος τῆς ἐπιδέσεως, ἐπὶ τὴν πτέρναν ἐκθλίβειν τὸ αἷμα, χωρίζει αὐτὴν τῆς ἐπιδέσεως. χρὴ δὲ τὸ ἐναντίον ἴσως γίγνεσθαι, τῆς ἐπιδέσεως, ἐκ τῆς πτέρνης, παραπλησιάζοντα χωρία τὸ αἷμα διωθουμένης, ὅπερ ὁ καταγματικὸς τρόπος τῆς περιβολῆς τῶν ὀθονίων, ἐργάζεται μόνος, ὡς ἔμπροσθεν ἐμάθομεν· ἐκείνῳ τοιγαροῦν, καὶ νῦν κέχρηται.

A versa sub pede demittitur: eoque circundato usque ad contrariam partem obliqua rursus inferne sursum procedit ad priorem partem tali, eique injicitur, quemadmodum ante. At ubi ita circumeat, necesse est in priori parte pedis sibi occurrat, & X literam repræsentet: inde in orbem circa talos data eò redeat, unde incœpit: sic autem iterum circumagitur, itaut eodem revertatur: tertioque similiter voluta rursus ad suum initium redit, atque inde rursus circa talos porrigitur. Verùm alii ubi transversam sub pede fasciam dederunt, non protinus obliquam sursum attrahunt ad talos; sed antè per superiorem partem pedis in orbem ipsam adducunt: B quemadmodum alii in orbem circa talos, sic, ut obliqui circuitus ab iis qui in orbem sunt, comprehendantur. Hæ quidem vinciendi rationes usitatæ sunt, ubi musculi sint; sed ad proposita vitia minime accommodantur, quod ante fascias nihil ibi imponatur, quod illis continendum sit: neque calx vitio vacet, sicut in eo casu qui illas requirit, sed primò læsus sit; quare proposita vinciendi ratio, quum ad calcem sanguinem exprimat, ipsum expellit; at C contrarium fieri debet: sanguis enim à calce ad partes quæ juxta sunt, per vinculum expellendus est: quam rem ea duntaxat vinciendi ratio præstat, quæ ad fracturas pertinet, quam suprà demonstravit; eadem igitur nunc utitur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κ΄.

D ΚΑὶ οὕτω κίνδυνος σφακελίσαι τὸ ὀστέον τὸ τῆς πτέρνης.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΗν ὅλην τῆς οὐσίας ἑκάστου μορίου φθορὰν ὀνομάζουσιν οἱ παλαιοὶ σφακελὸν, ἀλλὰ ἐν τῇ μὲν τῶν σαρκωδῶν μορίων, καὶ ἄλλοις ὀνόμασι χρῶνται. λέγει οὖν αὐτὸς, καὶ σαπρὰν σάρκα, καὶ μυδῶσαν, καὶ σηπομένην, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὀνόματα. κατὰ δὲ τοῦ φθειρομένου δι᾽ ὅλης αὐτῆς οὐσίας ὀστοῦ, σφάκελον ἐπιφέρει. συμβαίνει δὲ τοῦτο τὸ πάθημα τοῖς ὀστοῖς, ὅταν ἡ παρακειμένη σὰρξ αὐτοῖς, μοχθηροὺς ἰχῶρας γεννήσασα, καὶ διαβρέξασα τούτοις αὐτὰ, διασήψῃ.

HIPPOCRATIS TEXTUS XX.

Atque hoc pacto periculum est, ne os calcis corrumpatur.

GALENI COMMENTARIUS.

Corrumpatur dixit σφακελίσαι, nam quum pars ex toto corrumpitur, veteres dicere id vitium solent σφάκελον, quod ubi carnosis partibus accidit, aliis nominibus appellant. Vocat item Hippocrates carnem, quæ putrescit, σαπρὰν, μυδῶσαν, σηπομένην, atque aliis etiamnum vocabulis. At ubi os ex toto corrumpitur, E σφάκελον usurpat: quod vitium ossibus accidit, ubi à superjecta carne perniciosa sanies profluit quæ hæc ipsa irrigando corrumpit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. κα΄.

ΚΑίτοι ἢν σφακελίσῃ, τὸν αἰῶνα πάντα ἱκανὸν ἀντιχεῖν τὸ νόσημα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΦΑνερώτερον νῦν εἰρηκέναι τὸν ὅλον βίον τοῦ ἀνθρώπου, καί ἐστιν ὁ λόγος αὐτοῦ τοιοῦτος. ἄν ποτε ἡ πτέρνα σφακελίσῃ, ἀνίατον γίγνεται τὸ πάθημα, καὶ παραμένει τῷ βίῳ παντὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ κάκωσις.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXI.

Quod ubi corrumpitur, morbus ævum durat.

GALENI COMMENTARIUS.

F Apertiùs dixisset totam ætatem hominis. Habet autem ipsius oratio hanc mentem: si quando calx corrumpatur, casûs curationem non recipit, quodque ex eo sequitur malum, totam ætatem hominis durat.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS XXII.

Nam alioquin ubi calx hoc modo non corrumpitur, sed quod nigrescat, quia dum homo iacet, negligenter habitus sit: vel quia crus iam diu grave vulnus acceperit, quod calx etiam sensit: vel vitiati femoris, aut alterius affectus causâ, diu jacuerit: diuturna tamen res est, & molesta. Tum subinde recrudescit, nisi summa diligentia, & longa quiete attendatur. Quare quæcunque hoc modo corrumpuntur, præter aliam noxam, corpori summum quoque periculum afferunt.

COMMENTARIUS GALENI.

CAlcis os, inquit, non modo ex propositis affectibus vitiari solet; sed ex eo, quòd calx diu jacuerit, quam rem ὑπτιασμὸν dixit, nigrescit sæpe, quando negligenter fuerit collocatus; id autem evenit, ubi super quapiam re dura continetur, neque subinde attollitur: sed iis quæ subjecta sunt, continenter calefit, premiturque. Quocirca attollendus est, mutandusque orbiculus ex lana molli, quem nonnulli ex Græcis τρόφιον dicunt; ejus autem cavum respondere debet magnitudini calcis; quo orbiculo ita calx fulcitur, ut imum ejus attollatur, ne comprimatur, ne incalescat, ne expirare prohibeatur.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIII.

Sequuntur enim febres acutæ admodum, continentesque cum tremore, singultu, mentis alienatione, quæ paucis diebus hominem præcipitant.

GALENI COMMENTARIUS.

HÆc fieri inquit, ubi calx corrumpitur, non ea de causa quia os alienatur: ipsum enim, si per se circunscribatur, nullam superiorum partium afficit: sed quia ad partes, quæ ipsum cingunt, ipsique alligantur, ejus vitium pertinet, idcirco superiores quoque corporis partes læduntur. Chorda igitur quæ calci annectitur, ubi inflammatione teneatur, musculos quidem posterioris partis cruris, quæ carnosa prominet, propter consortium afficiet, quum ab ipsis oriatur; quibus musculis affectis, nervi, qui per eos distribuuntur, prompte læduntur, quemadmodum & arteriæ, per quas cor noxas sentit, sicut per nervos cerebrum. Sed quoniam cor innati caloris fons est: cerebrum verò per se rationis domicilium habet, & per musculos partes movet motu quem voluntarium dicunt: consequens est ut propter cor febris oriatur: mentis alienatio propter cerebrum: tremor, nervorumque distensio, propter musculos: singultus, propter stomachum, qui plurimùm nervosus est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κβ'.

Καὶ γὰρ τἄλλα, ὅσα μὴ ἐκ τοιούτου τρόπου σφακελίζει, ἀλλ' ἐν κατακλίσει μελανθείσης τῆς πτέρνης, ὑπ' ἀμελείης τοῦ σχήματος, ἢ ἐν κνήμῃ τρώματος γενομένου, ἐπικαίρου τε χρονίου, καὶ κοινοῦ τῇ πτέρνῃ, ἢ ἐν μηρῷ, ἢ ἐπὶ ἄλλῳ νοσήματι, ὑπτιασμοῦ χρονίου γενομένου, ὅμως καὶ τοῖσι τοιούτοισι χρόνια, καὶ ὀχλώδεα, τε πολλάκις ἀναρρηγνύμενα, ἢν μὴ χρηστῇ μὲν B μελέτῃ θεραπευθῇ, πολλῇ δ' ἡσυχίῃ, ὥστ' ἐκ τοῦ τοιούτου τρόπου σφακελίζοντα κινδύνους μεγάλους τῷ σώματι παρέχει, πρὸς τῇ ἄλλῃ λύμῃ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐ μόνον, φησὶν, ἐκ τῶν προειρημένων διαθέσεων εἴωθε κακοῦσθαι τὸ τῆς πτέρνης ὀστοῦν, ἀλλὰ καὶ τῶν χρονίαις ἐπικλίσεσιν, ἃς ὑπτιασμοὺς ὠνόμασεν, ἀμελῶς κει- C μένη, μελαίνεται πολλάκις ἡ πτέρνα. τοιαύτη δὲ θέσις ἐστὶν, ὅταν ἐπὶ σκληροῦ τε κέηται, καὶ μὴ συνεχῶς ἐπαίρηται, μηδ' ἀεὶ θερμαινομένη τε, καὶ πιλουμένη πρὸς τῶν ὑποκειμένων. διότι αἱρεθεὶς μεταποιεῖν τροχίσκον ἐξ ἐρίου μαλακοῦ. καλοῦσι δὲ ἔνιοι τρόφιον αὐτὸν, ἀνάλογον τῷ μεγέθει τῆς πτέρνης ἔχοντα τὴν ἐντὸς ἑαυτοῦ κοιλότητα, καθ' οὗ κυκλίσκου στηρίζομεν οὕτως τὴν πτέρναν, ὡς αἱρέσθαι τὸ κάτωθεν αὐτοῦ μέρος, ὅπως ἄθλιπτός τε ἅμα, καὶ διαπνεόμενος, καὶ ἀθέρμαντος φυλάττοιτο.

D ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κγ'.

Καὶ γὰρ πυρετοὶ ὑπερόξεες, ξυνεχέες, τρομώδεες, λυγγώδεες, γνώμης ἁπτόμενοι, καὶ ὀλιγήμεροι, κτείνοντές τε.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐν τῷ σφακέλῳ τῆς πτέρνης, ταῦτα γίγνεσθαί φησιν, οὐ διότι τὸ ὀστοῦν αὐτῆς διαφθείρεται. τοῦτο γὰρ οὐδὲν τῶν ἄνω συνυπάρχει, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἰδίαν ἔχοντι περιγρα- E φὴν, ἐπί τε τὰ περὶ ἐξ αὐτῆς σώματά τε ψαύοντα, καὶ τὰ συμπεφυκότα μεταλαμβάνειν τοῦ κατ' αὐτὴν πάθους. διὰ τοῦτο, τε τῶν ἄνω τοῦ σώματος μερῶν αἱ κακώσεις γίγνονται. ὁ γοῦν τένων, ὁ συμφυόμενος αὐτῇ, φλεγμήνας, εὔδηλον ὅτι καὶ τοὺς κατὰ γαστροκνημίας μῦς ὅλους εἰς συμπάθειαν ἄξει, τὴν γένεσιν ἐξ αὐτῶν ἔχων. εἰ δ' ἐκεῖνοι πάθοιεν οἱ μύες, ἕτοιμον ἤδη καὶ τοῖς εἰς τούτους διασπειρομένοις, παθεῖν, ὥσπερ γε καὶ τῶν ἀρτηρίαις. ἀλλὰ διὰ μὲν τὰς ἀρτηρίας, ἡ καρδία συμ- F παθοῦσα, διὰ δὲ τῆς τῶν νεύρων οὐσίας, ὁ ἐγκέφαλος. οὔσης οὖν τῆς καρδίας αὐτῆς τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ πηγῆς, τοῦ δ' ἐγκεφάλου, καθ' ἑαυτὸν μὲν ἔχοντος τὸ λογίζεσθαι, διὰ δὲ τῶν μυῶν, κινεῖν τὰ μόρια, τὰς προαιρετικὰς ὠνομασμένας κινήσεις, ἀκόλουθόν ἐστι, πυρετὸν μὲν γίγνεσθαι διὰ τὴν καρδίαν, παραφροσύνας δὲ, διὰ τὸν ἐγκέφαλον, τρόμους τε, καὶ σπασμοὺς, διὰ τοὺς μῦς, λύγγας δὲ, διὰ τὸν στόμαχον, ἐπειδὴ πλέον μετέχει νεύρων.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κδ'.

Γένοιτο δ' ἂν καὶ φλεβῶν αἱμοῤῥόων πελιώσιες, ναυσιώσιες, καὶ γαγγραινώσιες ὑπὸ τῆς πιέσιος, γένοιτο δ' ἂν ταῦτα ἔξω τοῦ ἄλλου σφακελισμοῦ. ταῦτα μὲν οὖν εἴρηται, οἷα τὰ ἰσχυρότατα θλάσματα γίνεται, ταῦτα μέντοι πλεῖστα ἡσυχαίως ἀμφιλάται, καὶ οὐδεμίη πολλὴ σπουδὴ τῆς μελέτης, ἀλλ' ὅμως ὀρθῶς γε δεῖ χειρίζειν. ἐπὴν μέντοι ἰσχυρὸν δόξῃ εἶναι τὸ ἔρεισμα, τά τε εἰρημένα ποιέειν χρή. B

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIV.

His accedunt, venarum sanguinem fundentium livor, nausea, gangræna. Causa compreßio est. Possunt hæc alioquin incidere, etiamsi nihil corrumpatur. Hactenus de iis, quæ superveniunt, ubi ictus vehemens admodum fuerit. Pleraque tamen leviter colliduntur, neque ita magnum studium & diligentiam exigunt; sed curari nihilominus rectè debent. Quòd si casus videatur asperior, fulcire oportet, aliaque efficere, quæ proposui.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Αἱμόῤῥοις μὲν φλέβας, ὀνομάζει τὰς μεγάλας, ἐπειδὴ διαιρουμένων αὐτῶν, αἱμοῤῥαγίαι γίγνονται, μὴ συμβαίνουσαι κατὰ τὰς μικράς. ὀλίγον τε γὰρ ἐπὶ τούτων ἐκχεῖται τὸ αἷμα, καὶ ταχέως περιπήγνυται τοῖς χείλεσι τῆς διαιρέσεως οὐ βλαβήσεται. ναυσιώσιας ὠνόμασεν ἰδίως, ἀπὸ τῶν ναυτιώντων, καὶ διὰ τοῦτ' ἐμούντων, ποιήσας τοὔνομα. ναυσίαν γὰρ, C τὴν ναυτίαν ὀνομάζουσιν οἱ Ἴωνες, καὶ σχεδὸν ἃς ἔμπροσθεν ἐκχυμώσιας ἐκάλεσε, ταύτας νῦν ναυσιώσιας εἶπεν, ὅταν αἱ φλέβες ἀποπτύουσί τε, καὶ οἷον ἐμοῦσι τὸ ἐξ αὐτῶν αἷμα, βαρυνόμεναι, διά τε τὴν σφῶν αὐτῶν ἀσθένειαν, ἣν ἐκ τοῦ φλεγμαίνειν ἴσχουσι, καὶ διὰ τὸ πλῆθός τε, καὶ τὴν κακίαν αὐτοῦ τοῦ αἵματος. πρόδηλον γὰρ, ὡς ἐν τῇ τοιαύτῃ διαθέσει διαφθείρεται. γαγγραινώσιας δὲ φλεβῶν εἶπε, τὰς δι' ὑπερβολὴν τῆς φλεγμονῆς, αὐτῶν ἀκολουθούσας νεκρώσεις, ταῦτα δὲ ταῦτα, φησὶ, διὰ τὴν μοχθηρὰν ἐπίδεσιν, ἧς καὶ αὐτῆς ἐστὶ δύο κεφάλαια, τό, τε χαλασθῆναι τὴν πτέρναν, ὑπ' αὐτῆς γυμνὴν γιγνομένην, D καὶ τὸ θλιβῆναι σφοδρῶς, τὰ δεξάμενα τὰς ἐπιβολὰς τῶν ὀθονίων μόρια. μελέτης δὲ, πρόδηλον, ὅτι τῆς ἐπιμελείας, λέγει κατὰ συνήθειαν τοῦτο τοῖς Ἴωσι, καὶ πολλάκις, ἐπὶ τούτου σημαινομένου, καὶ αὐτὸς ἐχρήσατο τῇ προσηγορίᾳ.

GALENI COMMENTARIVS.

Sanguinem fundentes intellexit venas grandiores, quandoquidem his divisis, sanguis effunditur: quod exiguis venis non accidit: parum enim ab his sanguinis profluit, celeriterque citra noxam in oris plagæ concrescit. Nauseæ nomen dixit à nauseantibus, atque ea de causa vomentibus, quam appellavit ναυσίωσιν, cùm Iones ναυτίαν, id est nauseam, sic appellent; ac fere quod ante dixit χυμώσεις, vocat nunc ναυσιώσεις ubi venæ sanguinem expuunt, & quasi vomunt, oppressæ tum suâ imbecillitate, quam inflammatio attulit: tum multo vitiosoque sanguine, quem constat sub hujusmodi affectibus vitiari. Gangrænam vocavit, quum venæ ex ingenti inflammatione emoriuntur. Quorum omnium causam esse affirmat alienam vinciendi rationem, quæ duplex caput habet, unum quod calcem non comprehendit, sed nudum relinquit: alterum quod partes quas complectitur, arctiùs adstringit. Diligentiam expressit vocabulo μελέτης: sic enim ab Ionibus appellari solet, & ab ipso sæpiùs nominatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κε'.

Καὶ τὴν ἐπίδεσιν τὴν πλείστην ποιέεσθαι, ἀμφὶ τὴν πτέρνην περιβάλλοντα, ἄλλοτε πρὸς τὰ ἄκρα ποδὸς ἀντιπεριβάλλοντα, E ἄλλοτε πρὸς τὰ μέσα ἄλλοτε πρὸς τὰ περὶ τὴν κνήμην. προσεπιδεῖν δὲ, καὶ τὰ πλησίον πάντα, καὶ ἔνθεν, καὶ ἔνθεν, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται, καὶ ἰσχυρὴν μὲν μὴ ποιέεσθαι τὴν πίεσιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXV.

Fasciamque maxima ex parte ad calcem dare, & modo circa extremum pedem, modo circa medium, modo etiam circa crus obvolvere: tum, quæ his proxima sunt, hinc atque hinc omnia comprehendere, quemadmodum suprà ostensum est, neque arctè admodum alligare.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὴν ἐναντίαν ἐπίδεσιν ἐπαινεῖ, τῇ τοῖς πολλοῖς συνήθει, ἣν ἔμπροσθεν ἐμέμψατο, καθ' ἣν, ἐκ τῶν ἄλλων F μερῶν τοῦ ποδὸς, ἐπὶ τὴν φλέβα ἐκτείνεται τὸ αἷμα. προσήκει γὰρ ἐξ ἐκείνης τὰ ἄλλα, τὴν περιουσίαν τῶν χυμῶν πτέρνης ἐπιδουμένης, ὡς ἐπὶ τῶν καταγμάτων ἔμπροσθεν ἐπέδειξε, καὶ τὰς πλείστας ἐπιβολὰς τῶν ὀθονίων αὐτῆς λαβούσης, καὶ ἰσχυρὴν μὲν μὴ ποιεῖσθαι τὴν πίεσιν.

GALENI COMMENTARIUS.

Vinciendi rationem probat contrariam illi quam supra damnavit, quæque apud multos in usu est, sub qua sanguis ex aliis partibus pedis ad calcem transmittitur; debemus enim superantes succos à calce ad alias partes depellere, hunc vincientes, quomodo suprà ad fracturas docuit, fasciamque maxima ex parte ipsi obvolventes, non tamen nimis arctantes.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVI.

Sed linteorum numerum augere.

GALENI COMMENTARIUS.

IN superioribus etiam indicavimus Hippocratem velle ut vinculi firmitatem vel fasciarum numero moliamur, vel arctius adstringendo.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVII.

Præstat veratrum eodem die epotum, vel certè posteriori. Præterea tertio die resolvere, & rursus deligare.

GALENI COMMENTARIUS.

VEratrum potui præstat, non eo nomine tantùm, ut quæ supersunt, purget; sed & in aliam partem avertat. Constat autem dari ab Hippocrate album, quod vomitum excitat, & à toto corpore materiam in ventriculum avocat, priusquam ad intestinorum sinus deducatur. Quod autem album intelligi debeat, planè licet ex sequentibus colligere. Inquit enim, sed si homo vacat febre, per superiora convenit purgare, sicut dictum est. Quòd igitur ea, quæ superant, utiliter educantur: quodque ad contrariam partem, atque affecta est, materiam depellere magnum momentum habeat, evidentissimè apparet: at num albo veratro moliri id expediat; nondum est manifestum, strangulare enim interdum solet, ubi redundat in corpore glutinosus succus, aut crassus. Quocirca hic prius dissipari debet victu extenuandi vim habente, de quo totum librum composuimus. Fallacissimum ergo est veratrum dare, antequam corpus victu præparetur, quùm sæpius non facile sit, ut quales corpori supersint succi, dignoscantur. Hippocratis sæculo veratrum album fortasse tutò sumebatur ob rationem victus eorum hominum, qui curabantur: qui vitæ genus non ociosum sequebantur, aut intemperans; sed laboriosum, paucisque alimentis erant contenti, sic, ut crassos succos nulla ratione contraherent. Neque enim nos latet fieri hos, cùm ocio, tum abundantia. Quòd si vim æstimaveris corporum ejus sæculi, quam ex ejusmodi victu comparabant, magis adhuc dari veratrum permiseris, quùm, quæ vomitus affert incommoda, ferre homines illi facilè potuerint.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVIII.

Ex eo autem intelligitur, futurum necne sit, ut hi affectus recrudescant. Namque, ubi sanguis à venis transfusus, nigrities, & quæ his proxima sunt, subrubicunda sunt & subdura, periculum est ne recrudescant.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κϛʹ.

ΕΝ πολλοῖσι δὲ τοῖς ὀθονίοισιν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἴρηταί μοι καὶ πρόσθεν, ὅτι τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἐπιδέσεως, ἢ τῇ πιέσει κελεύει ποιεῖν, ἢ τῷ πλήθει τῶν ὀθονίων, ἐργάζεσθαι τὴν ἀσφάλειαν οὕτως τῆς ζώσεως ἰσχυρᾶς.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κζʹ.

Ἄμεινον δὲ καὶ ἐλλέβορον πιπίσκειν αὐθήμερον, ἢ τῇ ὑστεραίῃ, ἀπολῦσαι δὲ τριταῖον, καὶ αὖθις μεταπιδῆσαι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐ μόνον ἕνεκα τοῦ κενῶσαι τὸ περίττωμα, δίδωσιν ἐλλέβορον, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀντισπάσεως χάριν. ἄδηλον γὰρ ὅτι τὸν λευκὸν δίδωσιν, ὃς ἐμέτους κινεῖ, φθάνων, εἰς τὴν ἄνω γαστέρα ἐξ ὅλου τοῦ σώματος ἐπισπᾶσθαι, πρὶν εἰς τὰς τῶν ἐντέρων ἕλικας αὐτὸν κατενεχθῆναι. ὅτι δὲ τὸν λευκὸν ἐλλέβορον δίδωσι, κἀξ ὧν ἐπιφέρει, δῆλον. ἐφεξῆς μὲν γάρ φησιν, ἀλλ' εἰ μὲν ἀπύρετος ᾖ, φαρμακεύειν ἄνω χρή, ὥσπερ εἴρηται. τὸ μὲν δὴ κενοῦσθαι τὰ περιττὰ τῶν οὕτως ἐχόντων, ἀντισπᾶσθαι δὲ πρὸς τἀναντία μόρια τοῦ πεπονθότων, τοὺς χυμοὺς, ὅτι μεγάλως ὠφελεῖ, δῆλον. εἰ δὲ διʼ ἐλλεβόρου λευκοῦ τοῦτο ποιητέον, οὐκέτι δῆλον. εἴωθε γὰρ ἐνίοτε πνίγειν, ὅταν χυμοὺς παχεῖς, ἢ γλίσχρους ἐν αὑτῷ πολλοὺς τὸ σῶμα περιέχει, διὸ καὶ προδιαλύομεν αὐτοὺς, τῇ λεπτυνούσῃ διαίτῃ χρώμενοι, περὶ ἧς ὅλον ἔχεις ἡμέτερον ὑπόμνημα. τὸ τοίνυν διδόναι τὸν ἐλλέβορον, ἄνευ τοῦ προδιαιτῆσαι, σφαλερὸν, ἀδήλου γε ὄντος ἐπὶ πολλῶν, ὁποίους ἔχει τὸ σῶμα χυμούς. ἴσως οὖν ἐπὶ τῶν τότε σωμάτων, ἀκινδύνως ἐχρῆτο τῷ λευκῷ ἐλλεβόρῳ, διὰ τὴν δίαιταν ὧν ἐθεράπευεν ἀνθρώπων, οὐκ ἀπολαυστικὴν, καὶ ἀργὸν οὖσαν, ἀλλ' ἐν πόνοις μὲν πολλοῖς, ἐδέσμασι δὲ ὀλίγοις, ὡς μὴ πάχος ἀθροίζεσθαι χυμῶν. ἴσμεν γὰρ ὅτι τοὺς τοιούτους, ἀργίαι τε, καὶ πλησμοναὶ γεννῶσιν. εἰ δὲ καὶ τὴν ἰσχὺν ἐννοήσεις, τῶν τότε σωμάτων, ἐκ τῆς εἰρημένης διαίτης γιγνομένην, ἔτι καὶ μᾶλλον, αὐτῷ συγχωρήσεις ἐλλέβορον αὐτοῖς διδόναι, δυναμένων γε τῶν τότε ἀνθρώπων, ἀντέχειν πρὸς τὰς τῶν ἐμέτων ταλαιπωρίας.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κηʹ.

Σημεῖα δὲ τάδε, ἢν παλιγκοτέῃ, ἢ οὔ. ἐπὴν μὲν τὰ ἐκχυμώματα τῶν φλεβῶν, καὶ τὰ μελάσματα, καὶ τὰ ἐγγὺς ἐκείνων, ὑπέρυθρα ᾖ, καὶ ὑπόσκληρα, κίνδυνος παλιγκοτῆσαι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

A

ΤΑ κακοήθη παθήματα, παλίγκοτα καλεῖ, καὶ τὸ παλιγκοτεῖν, τὸ οἷον πάλιν κακοηθεύεσθαι. σημεῖα δέ σε διδάσκει τῆς κακοηθείας τῶν προκειμένων, ὑπὲρ ὧν ὁ λόγος, ἅπερ σημεῖα, τὸ κεφάλαιον ἔχει, φλεγμονῆς γένεσιν, ἣν αὐτὸς πολυτρόπως ἐφυλάττετο μὴ γενέσθαι. πάσης οὖν φλεγμονῆς, ἐρυθρότερόν τε, καὶ σκληρότερον ἐργαζομένης τὸ δέρμα, τούτων οὐδ᾽ ἕτερον χρὴ γενέσθαι κατὰ τὰ πεπονθότα μόρια. μαλακὰ δὲ εἶναι, καὶ ὑπόχλωρα τὰ ἐκχυμώματα δεῖ. B βούλεται γὰρ, ἐκπυΐσκειν αὐτὰ χωρὶς φλεγμονῆς, ὥστε, τοῦ μὲν μὴ φλεγμαίνειν ἐστὶ σημεῖον, εἰ μαλακότης μὲν ὑπάρχει τοῖς μέλεσιν, ἐρυθρότης δὲ οὐχ ὑπάρχει. τοῦ δὲ μὴ ἐκπυῆσαι, τὸ, οὐδ᾽ ἕτερον ἔχειν χρῶμα, μήτε τὸ ἐρυθρὸν, μήτε τὸ μέλαν. τὸ μὲν γὰρ ἐρυθρὸν φλεγμαίνειν αὐτὰ, τὸ δ᾽ ὅλως ἤδη μέλαν, μήτε κρατεῖσθαι, μήτε πέττεσθαι ὑπὸ τῆς φύσεως, ἀλλά γε θρόμβον, τὸ αἷμα. τοῦτο γὰρ αὐτῷ συμβαίνει χρονιζομένῳ, κἂν ἐντὸς τοῦ σώματος ἐκχυθῇ, κἀνταῦθα μὲν, οὐδέποτ᾽ ἐκπυΐσκεται, κατὰ δὲ τὸ σῶμα, κρατούσης μὲν τῆς C φύσεως, εἰς πῦον μεταβάλλει, μὴ κρατούσης δὲ, σήπεται τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ ἐκτὸς, ἢ καὶ μᾶλλον, ὅτι θερμόν ἐστι τὸ χωρίον ἐν ᾧ περιέχεται.

GALENI COMMENTARIUS.

MAlos affectus, qui recrudescunt, vocat παλίγκοτα παθήματα: & παλιγκοτεῖν dicit, quasi mala rursus fieri. Docet autem quibus indiciis cognoscantur propositi affectus, quando futurum est, ut rursus mali fiant : quæ indicia ad supervenientem inflammationem spectant, quam in primis cavit, ne oriretur. Quælibet igitur inflammatio rubicundiorem durioremque cutem efficit, quorum neutrum opus est affectis partibus. Mollis enim esse debet, ac subviridis sanguis à venis transfusus: hunc enim voluit citra inflammationem suppurare. Quare, si membrum molle sit, & non rubeat, inflammationem abesse demonstrabit. Suppurantis sanguinis indicium erit carentia utriusque coloris, ruboris scilicet, & nigritiei. Nam, ubi ruber est, inflammari : ubi ex toto niger est, neque superari, neque concoqui se à natura denunciat, sed concretum esse. Hoc enim ipsi accidit, ubi diutius extra venas maneat, etiam si in corpore contineatur, siquidem in eo casu nunquam in pus vertitur. Contrà, si natura in corpore superet, vertitur in pus: si ea vincatur, putrescit, non secus, ac ubi extra corpus est, atque adeò magis, quùm in calido loco retineatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κθ'.

ἈΛλ᾽ ἢν μὲν ἀπύρετος ᾖ, φαρμακεύειν δύω χρὴ ὥσπερ εἴρηται, καὶ ὅσα μὴ ξυνεχῶς πυρεταίνῃ, ἢν δὲ ξυνεχῶς πυρεταίνῃ, μὴ φαρμακεύειν. ἀπέχειν δὲ σιτίων, καὶ ῥοφημάτων, ποτῷ δὲ χρῆσθαι ὕδατι, καὶ μὴ οἴνῳ, D ἀλλὰ ὀξυγλυκεῖ.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIX.

SEd, si homo vacat febre, vomitu purgetur, sicut dictum est: idem convenit, si febris sit, sed non continua: ubi ea non intermittat, abstinendum à purgatione, à cibo, & sorbitione: aqua potui danda, vitandũ vinũ, sed non ὀξυγλυκές.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΣΥνηθες αὐτῷ, τὸ φαρμακεύειν, οὐκ ἐπὶ πάσης προσφορᾶς φαρμάκου λέγειν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῆς τῶν καθαιρόντων μόνης. ἐκέλευσε δὲ νῦν, ἐλλέβορον αὐθημερὸν, ἢ τῇ ὑστεραίᾳ διδόναι, πρὶν ἄρξασθαι φλεγμαίνειν δηλονότι τὰ μόρια, καὶ πυρέττειν τὸν ἄνθρωπον. εἰ δὲ πυρετῆναι φθάσειεν, εἰ δὲ ἐπιεικῶς, ὅμως ἐπιδιδόναι τὸν ἐλλέβορον, E ἡμεῖς δὲ, οὐδ᾽ ἀπυρέτῳ τολμῶμεν διδόναι, εἰ σφοδρῶς, οὐδὲ δίδωσιν, ἀλλὰ καὶ σφοδροτάτως διαιτᾷ, μήτε σιτία, μήτε ῥοφήματα προσφέρων, ἐπὶ ποτοῦ τε μόνου διαιτῶν, οὐκ οἴνου δηλονότι, τοῦτο γὰρ εὔδηλον, εἰ καὶ μηδὲ αὐτῷ ἐγγράφει. κωλύων διδόναι τὸν οἶνον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τοῦ καλουμένου ὀξυγλυκέος, ἢ τοῦ μελικράτου. τούτοις γὰρ χρῆται ποτοῖς, ἐν τῇ λεπτοτάτῃ διαίτῃ, καὶ τρίτῳ πρὸς αὐτοῖς ὀξυμέλιτι, ὃ διὰ μέλιτος, καὶ ὄξους σκευάζεται. τὸ δ᾽ ὀξυγλυκὲς γλυκυτάτων κηρίων ἐστὶν ἀπόβρεγμά τε, καὶ F ἀφέψημα, καθάπερ ἔτι καὶ νῦν γίνεται κατὰ τὴν Ἑλλάδα, τρόπῳ τῷδε, κηρίον ἐκθλίψαντες, τὸ μέλι βάλλουσιν εἰς λέβητα, καθαρὸν ὕδωρ ἔχοντα, κἄπειτα ἑψήσαντες, ἄχρις ἂν ἱκανῶς αὐτοῖς δόξῃ, τὰ κηρία, τὴν ἐν αὐτοῖς ὑγρότητα πᾶσαν ἐναποτεθεῖσθαι τῷ ὕδατι, κατατίθενται, καὶ φυλάττουσι, καὶ χρῶνται τοῦ θέρους, ὡς ἂν ἀδίψῳ πόματι, κεραννύντες ὕδατι ψυχρῷ. τούτῳ τοίνυν τῷ ὀξυγλυκεῖ χρῆσθαι, καὶ ὁ Ἱπποκράτης κελεύει. χρῆσθαι δ᾽ ἂν

GALENI COMMENTARIUS.

PUrgare φαρμακεύειν dixit. Consuevit enim Hippocrates usurpare id vocabulum, non ubi quævis medicamenta adhibet, sed solùm, ubi purgantia. Præcipit autem, ut veratrum eodem die detur, vel posteriori, priusquam inflammatio in affectis partibus oriatur, atque homo febricitet. Sed, si febris prævenerit, siquidem levis est, veratro nihilominus utitur (nos verò, neque integro homine dare veratrum audemus), si vehemens, non utitur; sed maximam abstinentiam imperat, non cibo, non sorbitione utens, solam potionem adhibet, neque hanc vini, quod licet nusquam posuisset, fugiendum esse manifestum erat. Permittit autem, ut æger ea potione utatur, quæ dicitur ὀξυγλυκές, vel etiam mulsa; hæc enim potui præstat in tenuissimo victu: & tertium ad hæc oxymel, quod ex mulsa, & aceto constat: sed ὀξυγλυκές favos habet dulcissimos maceratos, atque incoctos, sicut etiam nunc in Hellade componitur, cujus ratio est. Favi expresso melle in ollam conjiciuntur, in qua pura aqua sit: tum infervent, donec omnem prorsus humorem in aqua posuisse videantur. Is autem humor reponitur, servaturque, & æstivo tempore bibitur ad sitim tollendam, frigida aqua dilutus. Hac ergo potione nunc utitur Hippocrates; si ea non est, sumere mul-

sam licet. Sed oxymel, ubi nervosæ partes vitiatæ sint, alienum est, aceto enim tentantur: quam rem & usus docuit, & ipse demonstravit. Quibus verò idoneum sit oxymel, ostendit in libro de ratione victus in morbis acutis; quem malè nonnulli inscribunt in Cnidias sententias: nonnulli de ptissana, neque etiam hi rectè.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXX.

Sed, si nullum periculum est ne recrudescant, sanguis suffusus, nigrities, proximæ partes subvirides sunt, citra duritiem.

GALENI COMMENTARIUS.

Vis horum verborum exposita est in eo sermone, ubi inquit: namque, ubi sanguis à venis transfusus, nigrities: & quæ his proxima sunt, subrubicunda sunt & subdura: periculum est ne recrudescant; illis enim, s. subrubicundis & subduris nunc opponit subvirides, & sine duritie. Fiunt enim subvirides, ubi paulatim in pus vertuntur: duritie carent, propterea quòd inflammatio non est admodum vehemens: id enim causa fuit, quamobrem effusus sanguis verteretur in pus.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXI.

Quod idoneum testimonium est, ubicumque sanguis transfunditur, metuendum esse ne malum recrudescat.

GALENI COMMENTARIUS.

Idoneum dixit ἀγαθὸν, quasi certum, stabile, verum, perpetuum testimonium posuit pro signo, siquidem testis est, nobisque opinionem facit eorum quæ ab Hippocrate propositis verbis traduntur. Inquit igitur positum indicium certum esse, ubi sanguis suffunditur, non solum in calce, sed in cæteris partibus etiam, idque jure, qùum non ex partium indicatione, sed ex ipso sanguine transfuso intelligatur. Malus autem transfusi sanguinis affectus, non par affert periculum: differt enim pro natura partium, quibus suffunditur. Provenit tamen periculum non ex iis partibus, sed ex sanguine suffuso, qui in pus non vertitur. Quominus in pus vertatur, prohibet ingens inflammatio, vel sub aliena vinciendi ratione orta, vel ob succos, qui aut copia sui malè habent, aut corrupti sunt. Quibus Hippocrates succurrit purgatione per medicamenta, nos per venæ sectionem: miramurque ipsum hac sola contentum non fuisse, qùum hoc præsidium noverit, atque ad hujusmodi casus adhibuerit. Siquidem in libro de articulis inter alia, quibus opus esse censet ad costas collisas, venam incidi in cubito jubet.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXII.

Si in duræ sunt, & livent, nigritie periclitantur.

A καὶ μελικράτῳ, μὴ παρόντος αὐτοῦ, οὐ μὴν ὀξυμέλιτί γε συμφέρει χρῆσθαι, πεπονθότων νευρωδῶν μορίων. ἅπτεται γὰρ αὐτῶν τὸ ὄξος, ὡς ἥ τε πεῖρα διδάσκει, καὶ αὐτός σοι ἐδήλωσεν. ἀλλ' ἐφ' ὧν ἐστιν ὀξυμέλιτος χρεία, ἐδίδαξέ σε, κατὰ τὸ περὶ διαίτης ὀξέων, ὅ τινες μὲν ἐπιγράφουσι, πρὸς τὰς κνιδίας οὐκ ὀρθῶς, ἔνιοι δὲ περὶ πτισάνης, οὐδ' οὗτοι καλῶς.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λ'.

B Ἢν δὲ μὴ μέλλῃ παλιγκοταίνειν τὰ ἐκχυμώματα, καὶ τὰ μελάσματα, καὶ τὰ περιέχοντα ὑπόχλωρα γίνεται, καὶ μὴ σκληρά.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἤδη ταῦτα δεδήλωται δυνάμει, δι' ἐκείνης τῆς λέξεως, ἐν ᾗ φησιν, ἢν μὲν τὰ ἐκχυμώματα τῶν φλεβῶν, καὶ τὰ μελάσματα, καὶ τὰ ἐγγὺς ἐκείνων, ὑπέρυθρα γίνεται, καὶ ὑπόσκληρα, κίνδυνος παλιγκοτῆσαι. τοῖς γὰρ ὑπόσκληρά τε, καὶ ὑπέρυθρα, ἀντικείμενα νῦν γράφει, τὰ ὑπόχλωρα,
C καὶ μὴ σκληρά. γίνεται μὲν τὰ μὲν ὑπόχλωρα, κατὰ μικρὸν ὑποστρεφομένου, καὶ γινομένου τοῦ πύου. τὰ δὲ μὴ σκληρά, διότι μὴ φλεγμαίνει μεγάλως τὰ μόρια. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ αἴτιον, καὶ τοῦ μεταβάλλειν εἰς πύον, τὸ παρεγκεχυμένον αἷμα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λα'.

Ἀγαθὸν τοῦτο τὸ μαρτύριον ἐν πᾶσιν ἐκχυμώμασι, τοῖσι μὴ μέλλουσι παλιγκοταίνειν.
D

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἀγαθὸν μὲν εἶπεν, ἐν ἴσῳ τὸ ἀσφαλὲς, καὶ βέβαιον, καὶ ἀληθὲς, καὶ διηνεκές. μαρτύριον δ', ἀντὶ τοῦ, σημεῖον, ἐπειδὴ μαρτυρεῖ, καὶ πιστοῦται τὴν δόξαν ἡμῶν, ἣν ἐν τῷ προκειμένῳ γράμματι διδάσκει νῦν ὁ Ἱπποκράτης, φησὶ δὴ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν πτέρναν ἐκχυμωμάτων, ἀσφαλὲς τὸ εἰρημένον σημεῖον, ἀλλὰ κἀπὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων εἰκότως.
E οὐ γὰρ ἐκ τῆς τῶν τῆδε μορίων ἐνδείξεως, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐκχυμώματος ἐγνώσθη. κίνδυνος μὲν οὖν, οὐκ ἴσον ἡ κακοήθεια τῶν ἐκχυμωμάτων ἐπάξει. κατὰ γὰρ τὴν τῶν μορίων φύσιν, ἐν οἷς γίνεται, διαφορά τις αὐτῇ προσέρχεται, τοῦ γε μὴν γίνεσθαι οὐκ ἐκ τῶν μορίων, ἀλλ' ἐκ τοῦ μὴ διαπυΐσκεσθαι, τὸ παρεγκεχυθὲν αἷμα λαμβάνει. οὐ διαπυΐσκεται δὲ, φλεγμονῆς μεγάλης ἐπιγινομένης, ἤτοι διὰ τὴν μοχθηρίαν τῆς ἐπιδέσεως, ἢ διὰ τὴν τῶν χυμῶν κακοήθειάν τε, καὶ πλῆθος, ἣν ὁ μὲν ἐπηνόρθου τῇ διὰ τῆς φαρμακείας κενώσει, ἡμεῖς δὲ τῇ φλεβοτομίᾳ, καὶ θαυμάζω, πῶς οὐκ ἀρκεῖται ταύτῃ μόνῃ,
F καίτοι γιγνώσκων τε, καὶ χρώμενος ἐπὶ τῶν τοιούτων, αὐτῇ. λέγει οὖν ἐν τῷ περὶ ἄρθρων αὐτός· ὁπόταν τὰ περὶ τὰς πλευρὰς θλάσματα θεραπεύῃ, σὺν τοῖς ἄλλοις οἷς ἀξιοῖ ποιεῖν, καὶ τόδε, φλέβα τὴν κατ' ἀγκῶνα τέμνεσθαι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λβ'.

Ὅσα δὲ σὺν σκληρύσμασι πελιοῦται, κίνδυνος μὲν μελανθῆναι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καὶ τὸ κατὰ τῆς γῆς ἐκχεόμενον αἷμα, ποτὲ μὲν ἄχρι πολλοῦ διαμένει, ποτὲ δὲ ξανθότερον γίγνεται, ποτὲ δὲ ἐπὶ τὸ μελάντερον τρέπεται, καί ποτε σαφῶς γίνεται μέλαν. Εἰκὸς μὲν οὖν, καὶ διὰ τὸ περιέχον, ἤτοι γ᾽ αἴθριον, ἢ ζοφῶδες ὂν, ἢ ὑγρὸν, ἢ ξηρὸν, ἢ θερμὸν, ἢ ψυχρὸν, εἰς διαφόρους ἀφικνεῖσθαι χροιὰς αὐτό. τὴν δ᾽ οὖν μεγίστην αἰτίαν τῆς τῶν χρωμάτων ἀπαλλαγῆς, ἐξ αὐτοῦ λαμβάνων διαφέροντος, ὡς ἑκάστῳ τῶν ἀνθρώπων, ἢ τοῖς μὲν μελαγχολικώτερόν ἐστι, τοῖς δὲ, φλεγματωδέστερον, ἢ ὑδατωδέστερον, ἢ τῆς ξανθῆς, ἢ ὠχρᾶς οὐκ ὀλίγον ἔχον χολῆς. οὕτως οὖν, καὶ τοῖς τῶν ζώων σώμασιν, ἐπειδὰν ἐκχυθὲν τῶν φλεβῶν, εἰς διαφόρους ἀφικνεῖσθαι χροιὰς, ὅταν γε μὴ κρατῆται, καὶ μεταβάλληται πρὸς τῶν περιεχόντων αὐτὸ σωμάτων, εἰς πύον. Εἰκὸς οὖν, ἐνίοτε, κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν πελιδνὸν φαίνεσθαι, διότι τὸ μὲν πελιδνὸν σῶμα, μεταξὺ τοῦ τ᾽ ἀκριβῶς μέλανός ἐστι, καί τινος τῶν εὐανθῶν, ὁποῖα μάλιστά ἐστι, ἐρυθρόν τε, καὶ ξανθὸν, ὅπερ καὶ αὐτὸ χρῶμα. λέγω δὲ τὸ πελιδνὸν, ἐκ τῶν εὐανθῶν, εἰς τὸ μέλαν ἀφικνουμένων συμπίπτειν εἴωθεν, ἢ ἐκ τοῦ μέλανος ἐπὶ τὸ λευκὸν, ὅταν ἐκπυΐσκηται. πολλάκις γοῦν ἰδεῖν ἐστι, τά τε ὡς μεμελασμένα κατὰ τὴν εἰς πύον μεταβολὴν ἐρχόμενα, πελιδνὰ φαίνοντα. κατὰ βραχύ τε, τοῦ μέλανος μὲν ἀποχωροῦντα, πρὸς δὲ τὴν τοῦ πυρὸς χρόαν ἐρχόμενα, λευκότερα γίγνεται. τεφρώδης γάρ ἐστιν ἡ τοῦ πύου χρόα. νῦν οὖν ὁ Ἱπποκράτης, διδάσκει σε διορισμὸν, ἐπὶ τοῖς ἐκχυμώμασιν ὀφθεῖσι πελιδνοῖς. ἐὰν μὲν γὰρ κατὰ σκληρότητα, αὐτοῖς τοῦθ᾽ ὑπάρχῃ, φλεγμαίνει τὰ μόρια, χωρὶς δὲ σκληρότητος, ἀφλέγμαντον διαμένει. τὰ μὲν οὖν ἀφλέγμαντα, τὴν φύσιν ἐρρῶσθαι δηλοῖ, καὶ τὸ τῶν φλεβῶν ἐκκεχυμένον αἷμα, πεφθήσεσθαι, καὶ πύον ἔσεσθαι. τὰ δὲ φλεγμαίνοντα, ἀρρωστίαν τῆς φύσεως, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν φλεγμαινόντων μορίων, καὶ διὰ τὸ πλῆθος τοῦ περιεχομένου κακοχύμου μὴ πέττειν τὸ ἐκχύμωμα, μήτε ἐκπυΐσκειν. λείπεται οὖν, αὐτὸ μελαίνεσθαί τε, καὶ διαφθαρῆναι.

A

GALENI COMMENTARIUS.

Sanguis etiam qui super terram funditur, interdum diutius conservatur, modò magis flavus fit, modò in nigriorem, modò in evidenter atrum, convertitur. Verissimile autem est ab aere, in quo continetur, sereno, nebuloso, humido, sicco, calido, aut frigido variè colorari. Præcipua verò causa varietatis colorum consistit in ipso sanguine qui varius est, sicut in singulis hominibus conspicitur, vel ad B atram bilem magis, vel ad flavam seu pallidam, vel ad pituitam accedens, vel etiam aquosus: id quod illi etiam accidit in animalium corporibus, nanque à venis transfusus in varios colores convertitur, & ubi non superetur, & ubi à partibus, quæ ipsum continent, in pus vertatur. Meritò autem hoc tempore lividus apparet. Color enim lividus illis interjectus est, qui nigri penitus sunt, & qui floridum colorem habent, qualis præsertim est rubicundus, & flavus. Sed & hic color, lividus, inquam, à C colore florido recedens, ad nigrum accedit, qui apparere etiam solet, ubi, quæ nigra sunt, dum suppurant, inalbescunt. Sæpe enim videre licet, quæ nigra sunt, quùm incipiunt verti in pus, livida se ostendere: tum paulatim nigritie amissa ad ignis colorem accedentia, albidiora evadere, est enim pus cinerei coloris. Indicat ergo Hippocrates nunc discrimen in eo sanguine, qui transfusus lividum se ostendit. Nam, si cum duritie sic appareat, partes inflammatione tenentur: si sine duritie, inflam- D matione vacant. Quæ inflammatione carent, naturam robustam demonstrant, & sanguinem concoquendum esse, & in pus vertendum: at inflammatio naturæ infirmitatem indicat, quæ ob inflammatarum partium imbecillitatem, & multitudinem mali succi subsistentis, transfusum sanguinem nec concoquere potest, nec in pus vertere. Sequitur itaque ut nigrescat & & corrumpatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ῬΗΣΙΣ. λγ´.

Τὸν δὲ πόδα, ἐπιτηδεύειν χρὴ ὅκως ἀνωτέρω τοῦ ἄλλου σώματος ἔσται τὰ πλεῖστα ὀλίγον. ὑγιὴς δ᾽ ἂν γένοιτο ἐν ἑξήκοντα ἡμέρῃσιν, εἰ ἀτρεμέοι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIII.

E

Pedem verò expedit ita collocare, ut reliquo corpore plerumque paulo sublimior habeatur; sanescit autem sexaginta diebus, si quiescat.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἰς μὲν τὸν ταπεινότερον πόδα, τὸ ἐκ τοῦ σκέλους ἐπιρρέον αἷμα, γεννήσει φλεγμονὴν, εἰς δὲ τὸν ὑψηλότερον, οὐδὲν μὲν ἐπιρρεῖ, καὶ διὰ τοῦτο, πάντως αὐτὸν ὑψηλότερον θετέον, οὐ μὴν πολλῷ γε. προσέρχεται γὰρ ὀδύνη, τῇ τοιαύτῃ θέσει χρονιζομένῃ, τὰ δ᾽ ὀδυνώμενα φλεγμαίνει. ὅρος γοῦν τῆς ὑψώσεως τοῦ ποδός ἐστι τὸ ἀνώδυνον σχῆμα. τοῦτο δ᾽ εὑρήσεις, εἰ πειραθείης ἡνίκα ἔστι τεινόμενον, ὅταν ὀλίγον ὑψωθῇ τὸν πόδα.

GALENI COMMENTARIUS.

Si pes humilior sit, sanguis, qui ex crure ad ipsum confluet, inflammationem excitabit: si sublimior, nihil confluet. Atque idcirco sublimior omninò continendus est, non F tamen multo; dolet enim, si diutius hac ratione contineatur: quæ verò dolent, in inflammationem incidunt. Sublimiter ergo figurandus, est, quatenus non doleat. Hoc autem comperies, si tendi pedem senties, ubi paulo altior contineatur.

A

DE CRVRE.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXV.

CRus binis ossibus continetur, quorum alterum altero ab una parte multo, ab altera paulo tenuius est.

B

GALENI COMMENTARIUS.

VErba hæc, quibus crus appellat κνήμην, eorum confirmare sententiam videntur, qui volunt πῆχυν, βραχίονα, κνήμην, μηρὸν vocari ab Hippocrate, non totum id, quod compositum ex ossibus & partibus superjectis est; sed sola ossa. At re vera ex his ipsis verbis colligitur, non hoc modo; sed illo etiam accipi posse: quare nomina hæc, quibus utitur, duobus modis accipere licet, sicut accipiunt, qui ea referunt, modò ad ipsa ossa tantùm, modò ad ossa simul & partes, quibus ossa supercontegun-
C
tur, sic, κνήμη appelletur id, quod inter pedem est, & genu. Duorum autem ossium, quæ in ea parte sita sunt, alterum scilicet tibiam Græcè appellari κνήμην, reliquum scilicet suram, περόνην, ad hæc tibiam pleniorem esse, suram verò tenuiorem: ac medium quod minimè carnosum, & per universam hanc partem à summo ad imum in longitudinem fertur, & in his, qui graciles sunt, con-
D
spicitur (Græcè ἀντικνήμιον vocatur) tibiæ partem esse, non suræ: atque alia, quæcunque ad ossa pertinentia scire licet, omnia exposuimus in libro, quem de ossibus confecimus, ad eos qui primas institutiones addiscunt.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVI.

HÆc ad pedem inter se iunguntur, communemque appendicem habent.

GALENI COMMENTARIUS.

E

COmmunem, non debemus ita accipere, quasi continuam, atque omnino unam; sed quasi utriusque appendices inter se jungantur, & unius tantùm opinionem faciant: ita enim inter se conveniunt hæ appendices, ut una esse videatur. Extremæ verò earum partes rotundæ, quà carne nudantur, non rectè à quibusdam talus nominatur: perpetua enim chorda talum continet ab interiori parte,
F
qui ab hac tectus, nec visu comprehenditur, nec tactu.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVII.

SEd recta in crure dehiscunt...

ΠΕΡΙ ΚΝΗΜΗΣ

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λε'.

Ἡ Δὲ κνήμη δύο ὀστέα ἐστί. τῇ μὲν συχνῷ λεπτότερον τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου, τῇ δὲ, οὐ πολλῷ λεπτότερον.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἡ Λέξις δ' αὐτὴ μαρτυρεῖν δόξει τοῖς φάσκουσι, καὶ πῆχυν, καὶ βραχίονα, καὶ κνήμην, καὶ μηρὸν ὑφ' Ἱπποκράτους ὀνομάζεσθαι, μὴ τὸ συγκείμενον ἅπαν, ἔκ τε τῶν ὀστῶν, καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὰ σωμάτων, ἀλλὰ μόνα τὰ ὀστᾶ, ἦ μὴν ὅτι γε οὐ μόνον οὕτως λέγει), δηλοῦται διὰ τῆς λέξεως, ἀλλ' ὅτι καὶ οὕτως, ὡς ἐγχωρεῖ διττὸν ἀπ' αὐτοῦ λέγεσθαι τὰ τοιαῦτα πάντα, καθάπερ ὑπέλαβον εἶναι), οἱ, ποτὲ μὲν ἐπὶ τῶν ὀστῶν μόνον τιθέντες αὐτῶν τὴν προσηγορίαν, ποτὲ δὲ, συμπεριλαμβάνοντες καὶ τὰ περικείμενα πάντα, ὥστε κνήμην ὀνομάζεσθαι, τὸ μεταξὺ τῆς κατὰ γόνυ διαρθρώσεως. ὅτι δὲ δυοῖν ὀστῶν ἐνταῦθα, τὸ μὲν ἕτερον ἀμφοῖν ὀνομάζεται κνήμη, τὸ δ' ἕτερον, περόνη. καὶ ὅτι πλατύτερον μέν ἐστιν ἡ κνήμη, λεπτότερον δὲ ἡ περόνη, καὶ ὅτι τὸ μέσον μὲν, καὶ ἄσαρκον, ἐν ὅλῳ τῷδε τῷ μορίῳ κατὰ μῆκος ἐκτεταμένον, ἄνωθεν κάτω ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν φαινόμενον, ὅπερ ἀντικνήμιον ὀνομάζουσι, τῆς κνήμης ἐστὶ μέρος, οὐ τῆς περόνης, ὅσα τ' ἄλλα τῶν ὀστῶν ἐπίστασθαι προσήκει, λέλεκται πάντα, κατὰ τὸ περὶ τῶν ὀστῶν ἡμέτερον ὑπόμνημα, τοῖς εἰσαγομένοις γραφέν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λϛ'.

Συνέχεται δὲ ἀλλήλοισι τὰ πρὸς τοῦ ποδὸς, καὶ ἐπίφυσιν κοινὴν ἔχει.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τοῦ κοινὴν ὀνόματος οὐχ οὕτως προσήκει ἀκούειν, ὡς συνεχῆ λέγοντος αὐτοῦ τὴν ἐπίφυσιν εἶναι, καὶ μίαν ἀκριβῶς, ἀλλ' ὡς ἐζευγμένων ἀμφοτέρων τῶν ἐπιφύσεων, καὶ συνεχομένων εἰς ἑνὸς τὴν φαντασίαν. οὐδενὸς γὰρ ἀλλήλαις κοινωνοῦσιν αἱ ἐπιφύσεις, ὡς μίαν δοκεῖν εἶναι. τὰ γυμνὰ δ' αὐτῶν μόρια, τὰ τελευταῖα, περιφερῆ κατὰ τὸ σχῆμα, καλεῖται μὲν οὐκ ὀρθῶς ὑπό τινων, ἀστράγαλον. συνεχὴς γὰρ τένων, τὸν ἀστράγαλον ἔχων ἔνδον, ὡς καὶ δι' αὐτοῦ ὑπο κατακρυπτόμενος, ἀφανής ἐστι, καὶ πρὸς τὴν ἀφὴν, καὶ πρὸς τὴν ὄψιν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λζ'.

Ἐν ἰθυωρίῃ δὲ τῆς κνήμης οὐ ξυνέχεται.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐ συνέχεται τὰ προειρημένα δύο ὀστᾶ τῆς κνήμης, κατὰ τὴν εὐθύτητα τῆς κνήμης, ὅπερ ἐστὶ, κατὰ τὸ μῆκος οὐ συνέχεται, τουτέστιν οὐχ ἅπτεται κατὰ τοῦτο ἀλλήλων, οὔτε συνδεῖται.

GALENI COMMENTARIUS.

Dehiſcunt propoſita duo oſſa recta in crure, hoc eſt, in longitudine cruris non ſe contingunt, neque inter ſe connectuntur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λη΄.

Τὰ δὲ πρὸς τοῦ μηροῦ ξυνέχεται, καὶ ἐπίφυσιν ἔχει, καὶ ἡ ἐπίφυσις διάφυσιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVIII.

B *Ad femur autem iunguntur, & appendicem habent: appendix verò diſcrimen.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Πολλαπλάσιόν ἐστι τὸ πάχος, τὸ τῆς κνήμης πέρας, ἐν τῇ κατὰ γόνυ διαρθρώσει τοῦ τῆς περόνης, ὥστε καὶ ἡ ἐπίφυσις ὅλη τοι δόξει τῆς κνήμης εἶναι, κατὰ δὲ τὸ ἔξω πέρας αὐτῆς ὑπερήρεισται ἡ περόνη. διάφυσιν δὲ ἔχει, φησὶν, τὴν ἐν τῷ μέσῳ γινομένην ὑπεροχὴν νευροχονδρώδη, διάφυσιν εἰπών. διαιρεῖ δὲ αὐτὴ τοὺς ἐπιβαίνοντας τῇ κνήμῃ κονδύλους. κατὰ τὰ παλαιούμενα τῶν ὀστῶν, ἐπὶ τῶν νεκρῶν σωμάτων, ἀποσήπεται πολλάκις, ὡς ἀπατηθῆναί τινα, καὶ δόξαι ψεῦδος εἰρῆσθαι πρὸς Ἱπποκράτους ὑπὲρ αὐτῆς, ἀλόγως γε· τῶν προσφάτων ἀπολύτων φαίνεται.

GALENI COMMENTARIUS.

In commiſſura genu, caput tibiæ longè craſſius eſt, quàm ſuræ, atque idcirco appendix tota eſſe tibiæ videbitur, ipſamque ab exteriori parte ſura fulcit. Diſcrimen, quod διάφυσιν vocat, id intelligit, quod in medio extat nervoſum cartilaginoſumque, quod proceſſus femoris, qui in tibia conjiciuntur, diſtinguit: ſed in oſſibus eorum corporum, quæ jam diu mortua ſunt, corrumpitur, ſic, ut aliquis decipiatur, falſumque exiſtimet, quod ab Hippocrate ſcribitur: injuria quidem, quoniam in recenti cadavere id ſemper apparet. C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λθ΄.

Μακρότερον δὲ τὸ ἕτερον ὀστέον σμικρῷ τὸ κατὰ τὸν σμικρὸν δάκτυλον. ἡ μὲν φύσις τοιαύτη τῶν ὀστέων τῶν ἐν τῇ κνήμῃ.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIX.

Longius autem paulò eſt alterum os, quod à parte minimi digiti eſt. Natura oſſium cruris ſic ſe habet.

D

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Μακρότερον, ὅπερ ἐγὼ γράφειν οὕτως ἀξιῶ. μακρότερον δὴ ἐστὶ τὸ ἕτερον ὀστοῦν, κατὰ σμικρὸν δάκτυλον, καὶ εἰ οὕτως ἔγραψεν αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης, οὕτως, πέπεισο τὴν κατὰ τὸ γόνυ τῆς κνήμης ἐπίφυσιν, κοινὴν ἀμφοτέρων εἶναι ὀστῶν, οὐ μόνης τῆς κνήμης. ἁπλῶς ἔσται μακρότερον, καὶ οὐ κατὰ τὸ κάτω πέρας μόνον.

GALENI COMMENTARIUS.

Quod nquit longius, ego ſic ſcribendum cenſeo, longius autem paulò eſt alterum os à parte minimi digiti. Quod ſi non hoc modo, ſed illo, Hippocrates ſcripſiſſet, confirmaret prorſus tibiæ appendicem in genu communem eſſe utriuſque oſſis, non propriam tibiæ: nam ſimpliciter longius eſſet, non an ima parte duntaxat.

E

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μ΄.

Ὀλισθαίνει δὲ, ἔστιν ὅτε τὰ πρὸς τοῦ ποδὸς, ὅτε μὲν ξὺν τῇ ἐπιφύσει ἀμφότερα τὰ ὀστέα, ὅτε δὲ ἡ ἐπίφυσις ἐκινήθη, ὅτε δὲ, τὸ ἕτερον ὀστέον.

HIPPOCRATIS TEXTUS XL.

Luxantur hoc modo à parte pedis: ac tùc, modò unà cum appendice oſſa ambo, modò appendix tantùm movetur, modò alterũ os.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἔνιοι τῶν ἰατρῶν, οἴονται τὸ ἐξαρθρεῖν, λέγεσθαι κατὰ τῶν ἐξισταμένων τελέως ὀστῶν. τὸ δὲ ὀλισθαίνειν, ἐπὶ τῶν παραρθρούντων μὲν, οὐ μὴν παντάπασί γε ἐκπιπτόντων τῆς φυσικῆς διαρθρώσεως, οὐδὲ τὸ κατὰ τὴν ἀρχὴν εἰρημένον ἐν τῷ περὶ ἄρθρων, ἔχον οὕτως. ὤμου δὲ ἄρθρον ἕνα τρόπον οἶδα ὀλισθάνον, τὸν ἐς τὴν μασχάλην. ὅλη γὰρ ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος, ἀποχωρεῖ τῆς κοιλότητος, ᾗ διήρθρωται, μὴ δυναμένης γενέσθαι βραχείας παραρθρήσεως, καθάπερ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης ἔγραψε, καὶ τὴν αἰτίαν προσθεὶς ἣν, ὅταν ἐπ' ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ἀφικώμεθα, μαθησόμεθα.

GALENI COMMENTARIUS.

Putant Medicorum aliqui verbum ἐξαρθρεῖν uſurpari ad ea oſſa ſignificanda, quæ toto loco mota ſunt, ſed ὀλισθαίνειν (quo verbo luxantur, expreſſit) ad ea, quæ paululum, non tamen ex toto, naturali ſede exceſſerunt. Verùm hi non videntur legiſſe librum de articulis, ubi initio protinus ait, Articulum, qui cum lato ſcapularum oſſe committitur, vidi uno modo excidere, nempè in alam, in quo loco verbum excidere ὀλισθαίνον dixit. Atqui totum humeri caput eo ſinu movetur, in quo recipitur, quum non poſſit paulum excedere, ſicut ipſe Hippocrates docuit, ubi cauſam adjecit: quam habebimus, quum ad eum locum veniemus. F

Hippocratis

A

HIPPOCRATIS TEXTUS XLI.

HÆc quidem minus molesta sunt, quàm quæ in prima palmæ parte, homines modò quiescant. Curatio autem in utroque casu similis requiritur: namque hæc conjicienda in suum locum sunt, intensa perinde, atque illa; sed valentiorem etiam intensionem requirunt, quatenus corpus hac etiam parte validius est. Plerunque satis duo homines sunt, qui in diversa contendant: qui, ubi nequeant abundè extendere, facile est validiorem intensionem adhibere.

GALENI COMMENTARIUS.

NOn modò minùs molesta sunt, quàm quæ in prima palmæ parte, sed multò magis, quàm quæ in pede. Sed quoniam de pede & manu communiter tractavit, ideò abundè existimat alterius partis duntaxat meminisse, quæ quod ad molestiam pertinet, media est inter crus, & pedem: quanto enim majorem molestiam affert, quàm crus, tanto minorem, quàm pes, & præcipuè quàm calx, de quo paulò suprà egit.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLII.

NAm vel rotæ modiolum defigere oportet, vel aliud quid simile: tum molli aliqua re pedem obvolvere, bubulisque loris latis circumligare, & eorum capita, vel ad pistillum, vel ad alium lignum devincire, ejusque imam partem in modiolum demittere, summam recurvare: alios vero, & ab humeri capite, & à poplite, in contrariam partem extendere.

GALENI COMMENTARIUS.

A

Rotæ modiolus, &c.

LIgnum defigi jubet, quo recipere possit imam partem vectis, per quem membrum debet ab inferiori parte extendi. Tibi verò ignotum esse non credo, rotæ modiolum πλήμνην ab Ionibus appellari, cum apud Poëtam hoc quoque vocabulum legatur. Commonet autem Hippocrates, ut ubique ex iis, quæ ad curationem conducunt, illis utamur, quæ in promptu sunt: & nunc etiam meminit modioli rotæ, qui præsto nobis esse potest ubivis gentium: similiter pistillo pro vecte nunc ad extendendum utitur. Sed qua via adhiberi hæc debeant, ipse suis verbis, si animadvertantur, apertè declaravit.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIII.

Sed à superiori parte adhibere vim licet.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μα'.

ΤΑῦτα δὲ, ὀχλώδεα μὲν ἧσσον, ἢ τὰ ἐν τῷ καρπῷ τῆς χειρέων, εἰ τολμῷεν ἀτρεμέειν οἱ ἄνθρωποι. ἴησις δὲ παραπλησίη, οἵηπερ ἐκείνῳ, τήν τε γὰρ ἐμβολὴν χρὴ ποιέεσθαι ἐκ κατατάσιος, ὥσπερ ἐκείνων. ἰσχυροτέρης δὲ δεῖται τῆς κατατάσιος, ὅσῳ ἰσχυρότερον τὸ σῶμα ταύτῃ. ἐς τὰ πλεῖστα μὲν γὰρ ἀρκέουσιν ἄνδρες δύο, ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δὲ ἔνθεν τείνοντες. B ἢν δὲ μὴ ἰσχύωσι, ἰσχυροτέρην ῥηΐδιόν ἐστι ποιέειν τὴν κατάτασιν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΥ μόνον τῶν ἐν τῷ καρπῷ τῆς χειρὸς, ἧσσόν ἐστιν ὀχλώδη, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τῷ ποδὶ, πολὺ μᾶλλον. ἐπεὶ δὲ κοινὴν τὴν διδασκαλίαν ἐποιήσατο, τήν κατὰ τὸν πόδα, καὶ ἄκραν τὴν χεῖρα, διὰ τοῦτο, ἤρκεσεν αὐτῷ μνημονεῦσαι τοῦ ἑτέρου τῶν μορίων, ὃ μεταξύ ἐστι τῆς κνήμης, καὶ τοῦ πο- C δὸς, κατ' εὐθείαν. ὅσον γὰρ ἀπολείπεται τῶν κατὰ τὸν πόδα, καὶ μάλιστα τῶν κατὰ τὴν πτέρναν ἐστὶν ὀχλωδέστερα, μικρὸν ἔμπροσθεν αὐτὸς εἶπεν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μβ'.

Η Γὰρ πλήμνην κατορύξαντα χρὴ, ἢ ἄλλο τι ὅ, τι τούτῳ ἔοικεν, μαλθακόν τι περὶ τὸν πόδα περιβάλλειν, ἔπειτα πλατέσι βοέοισιν ἱμᾶσι περι- D δήσαντα τὸν πόδα τὰς ἀρχὰς τῶν ἱμάντων, ἢ πρὸς ὕπερον, ἢ πρὸς ἕτερον ξύλον προσδήσαντας, τὸ ξύλον πρὸς τὴν πλήμνην ἄκρον ἐνθέντα ἀνακλᾷν. τοὺς δὲ ἀντιτείνειν, ἄνωθέν τε τῶν ὤμων ἐχομένους, καὶ τῆς ἰγνύης.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

E

ΞΥλον τι κατορύττειν ἀξιοῖ, δυνάμενον ὑποδέξασθαι ... ἄκρας μοχλοῦ, δι' οὗ τὴν κατάτασιν τοῦ κώλου μέλλει ποιεῖσθαι. γιγνώσκειν δὲ οἶμαί σε, τὴν καλουμένην χοινικίδα τοῦ τρόχου, πλήμνην ὑπὸ τῶν Ἰώνων λέγεσθαι, καὶ γὰρ παρὰ τῷ ποιητῇ τοὔνομά ἐστι. τὴν δ' εὐπορίαν τῶν εἰς τὰς θεραπείας χρησίμων, ἀσκεῖν ἀεὶ συμβουλεύων ὁ Ἱπποκράτης, ἐμνημόνευσε καὶ νῦν τῆς πλήμνης, ἐν ἅπασι τόποις ὑπ' ἀνθρώπων οἰκουμένοις, εὐπορῆσαι δυναμένων ἡμῶν αὐτῆς, ὥσπερ καὶ τῷ ὑπέρῳ, πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν κατάτασιν, ἀντὶ μοχλοῦ χρῆται. F καί ἵνα δὲ τρόπον αὐτοῖς προσήκει χρῆσθαι, σαφῶς αὐτὸς ἐδήλωσε διὰ τῆς ἰδίας λέξεως, τοῖς προσέχουσι τὸν νοῦν αὐτῷ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μγ'.

ΕΣτι δὲ καὶ τὸ ἄνω τοῦ σώματος ἀνάγκη περιλαβεῖν.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰς ἰσχυρὰς ἀντιτάσεις, ἀνάγκας εἴρηκε, τὸ βίαιον αὐτῶν ἐνδείξασθαι βουλόμενος.

GALENI COMMENTARIUS.

Vim, hoc est, valentem in utranque partem intensionem ἀνάγκην appellavit, ut vehementem ejus potentiam indicaret.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μη'.

Τοῦτο μὲν ἢν βούλῃ, ξύλον στρογγύλον λεῖον κατορύξας βαθέως, μέρος τι αὐτοῦ ὑπερέχοι τοῦ ξύλου, μεσηγὺ τῶν σκελέων ποιήσασθαι, παρὰ τὸ περίνεον, ὡς κωλύῃ ἀκολουθέειν τὸ σῶμα τοῖσι πρὸς ποδῶν τείνουσιν. B

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIV.

Sed etiam, ubi velis, altè lignum defigere rotundum, ac leve, sic, ut pars ejus extet, quæ inter crura, media inter anum, & naturale demittatur, ut prohibeat sequi corpus, quod à pedibus extenditur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὀρθὸν τοῦτο τὸ ξύλον ἵστησιν, ἀσφαλῶς ἐστηριγμένον, ὅπως ὁ κατατεινόμενος, ὡς προείρηται, μὴ συνακολουθῶν τῇ κατατάσει, μέσον τῶν δύο σκελῶν ἡδρασμένου τοῦ ξύλου κατὰ τὸ περίνεον, οὕτω γὰρ ὀνομάζεται, τοῦ σώματος ἡμῶν, ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὃ μεταξὺ τῆς ἕδρας ἐστὶ, καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ αἰδοίου. C

GALENI COMMENTARIUS.

A

Lignum rotundum ac læve, &c,

Rectum statuit lignum hoc firmiter inhærens, ne corpus (ut dictum est) à pedibus extentum sequatur, quod collocatum sit hoc lignum inter anum, & primam naturalis partem, quem locum περίνεον appellat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ με'.

Ἔπειτα πρὸς τὸ τεινόμενον σκέλος μὴ ῥέπειν· τὸ δὲ ἵνα πλάγιον παρακαθήμενον ἀπωθέειν τὸν γλουτὸν, ὡς μὴ περιέλκηται τὸ σῶμα.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLV.

Deinde, ne corpus inclinetur in crus, quod intenditur, collocare aliquem à latere oportet, qui clunem repellat, ne corpus ducatur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Κατὰ τὰ πλεῖστα τῶν ἀντιγράφων, ἐφεξῆς τῆς προγεγραμμένης ῥήσεως, αὕτη γέγραπται δυναμένης τῆς ὅλης διανοίας σώζεσθαι χωρὶς αὐτῆς. βούλεται γὰρ μέσον τῶν δύο σκελῶν ὀρθὸν στηρίξας τὸ ξύλον, οὕτως κατατείνειν τὸ πεπονθὸς σκέλος, ἀντωθοῦντός τινος ἄνω τὸν γλουτὸν, ὡς μὴ περιέλκηται τὸ σῶμα ταύτῃ, καὶ γινόμενον ἑτερόρροπον, ἕπεσθαι συγχωρεῖ τὸ σκέλος, τῷ κατατείνοντι. τοῦτο γὰρ εἰ γένοιτο, τὴν κατάτασιν ἐκλυθῆναι συμβήσεται. D

GALENI COMMENTARIUS.

In plerisque exemplaribus, quæ nunc proponuntur verba, proximè positis subjiciuntur, quanquam sine his universa sententia maneat. Vult enim medium lignum statui inter utrunque crus, atque ita ab inferiori parte affectum crus extendi, aliquo sursum clunem repellente, ne corpus eâ parte trahatur, & in alteram partem inclinatum permittat crus ducentem sequi: nanque, ubi hoc accidat, intensionem remitti necesse est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μϛ'. E

Τοῦτο δὲ, καὶ ἢν περὶ τὰς μασχάλας ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὰ ξύλα παραπέπηγεν, αἱ δὲ χεῖρες παρατεταμέναι φυλάσσονται. προσεπιλαμβανέτω δέ τις κατὰ γόνυ, καὶ οὕτως ἀντιτείνοιτο.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVI.

Idem quoque fiet, si ad utramque alam lignum figatur, brachia verò serventur extensa, & alius genu prehendens in contrariam partem adducat.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἄλλην ἐπίνοιαν αὐτῶν διδάσκει σε, καθ' ἣν οὐκ ἀκολουθήσει τὸ λοιπὸν σῶμα τῷ κατατεινομένῳ μέρει τοῦ κώλου, τὸ παρ' ἑκατέρᾳ τῇ μασχάλῃ καταπηγνύμενον ξύλον, ὃ ἀντιστηρίζον τε, καὶ ἀντερεῖδον τῷ σώματι, κωλύει τὴν ἀνθρώπου ἕπεσθαι, τῇ πρὸς τὰ κάτω μέρη γινομένῃ τάσει. χρὴ δὲ ὅμως, καὶ νῦν αὖθις τὸ κατατεινόμενον σκέλος, ἰδίᾳ πάλιν ἀντιτείνειν, ἄνω κατὰ γόνυ τὴν ἀνάτασιν ποιούμενον. F

GALENI COMMENTARIUS.

B

Ligna ad alas, &c.

Modum alium docet, quo prohibere possis ne totum corpus extensam membri partem sequatur. Figit enim lignum ad utramque alam, quod corpori objectum, hominem sequi non patiatur, quum partes inferiùs extenduntur. Sed nunc nihilominùs oportet crus quod ab inferiori parte extenditur, propriè à genu prehensum in superiorem partem attrahi, atque ita in diversa diduci.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVII.

Nihil enim prohibet, si placeat, lora alia ad genu, vel ad femur alligare, aliumque rotæ modiolum post caput hominis figere, loraque ad aliquod lignum dare, quod in modiolum demittatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μζ.

Τοῦτο δὲ, ἢν παρὰ τὸ γόνυ βούληται, ἄλλους ἱμάντας περιδήσας, καὶ περὶ τὸν μηρὸν, πλήμνην ἄλλην ὑπὲρ κεφαλῆς κατορύξας, ἐξαρτήσας τε τοὺς ἱμάντας ἔκ τινος ξύλου, τὸ ξύλον στηρίζων ἐς τὴν πλήμνην.

B

GALENI COMMENTARIUS.

Ubi velis crus à superiori parte extendi, ut in diversa diducatur, moliri eam rem poteris injectis loris, quorum capita rursum adducta ad vectem religentur: imæ autem vectis parti, quæ hærere pavimento debet, necesse est cavum aliquod subjiciatur, cujusmodi est rotæ modiolus, qui obex vecti fit, ut possit in contrariam partem attrahere.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἰ ἑλκόντων ἄνω τὸ σκέλος, ἐπιτρέψῃ τὴν ἀντίτασιν, ἔστι σοι, διὰ περιθέσεως ἱμάντων, αὐτὸ ποιῆσαι, τὰς ἀρχὰς αὐτῶν ἄνω τοῦ σώματος ἀναγαγόντα, κἄπειτ' ἐνθένδε περιβάλλοντα μοχλῷ. χρὴ δὲ δηλονότι, τοῦ μοχλοῦ τὸ πρὸς τῇ γῇ στηριζόμενον πέρας, ὑποβεβλημένον ἔχειν τι κοῖλον, οἷόν περ ἐστὶν ἡ πλήμνη τοῦ τροχοῦ, πρὸς ἣν ἀντερείδων ὁ μοχλὸς, ἐργάσεται πρὸς τἀναντία τὴν τάσιν.

C

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVIII.

Et ad contraria, atque ad pedes attrahat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μη'.

Τἀναντία τῶν πρὸς ποδῶν ἕλκειν.

GALENI COMMENTARIUS.

Ad contraria dixit τἀναντία. Sed si scriptum inveniremus πρὸς τἀναντία, quidnam obscurum in verbis, aut sententia esset? Verùm quia legimus τἀναντία, sine præpositione πρὸς, quæ significat ad, duorum alterum existimandum est, aut in principio ab eo, qui librum descripsit, omissam fuisse particulam εἰς, vel πρὸς: aut ab ipso Hippocrate de industria, vel quòd idem significet, vel, quòd vocem τἀναντία usurpet pro adverbio, quasi dixerit ἐναντίως.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D

Εἰ μὲν ἐγέγραπτο πρὸς τἀναντία, τί ἀσαφὲς ἂν ἦν, ὥσπερ κατὰ τὴν διάνοιαν, τὸ λεγόμενον, οὕτω καὶ κατὰ τὴν λέξιν. ἐπεὶ δὲ τἀναντία γέγραπται, ἢ λείπειν νομιστέον, ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου παραλελειμμένην, τὴν εἰς τὸ πρόσθεν, ἢ αὐτὸν Ἱπποκράτην, κατὰ παραίρεσιν, ὡς ἰσοδυνάμως, ἢ κεχρῆσθαι τῇ φωνῇ τἀναντία, ἢ οἷον ἐπίρρημα εἰρηκέναι τἀναντία, ὡς εἰ καὶ ἐναντίως ἔλεγε.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIX.

Pro modiolo etiam poteris lecto mediocrem trabeculam subjicere, ejusque utrumque caput stabilire, lignisque recurvatis lora extendere.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μθ'.

E

Τοῦτο δὲ ἢν βούλη, ἀντὶ τῶν πλημνέων, δοκίδα ὑποτείνας ὑπὸ τὴν κλίνην μείζω, ἔπειτα πρὸς τῆς δοκίδος, ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὴν κεφαλὴν στηρίζων, καὶ ἀνακλῶν τὰ ξύλα, κατατείνειν τοὺς ἱμάντας.

GALENI COMMENTARIUS.

A
Tahecula, &c.

Antè, binis modiolis, binisque vectibus in contrarias partes extendebat, uno infra pedem extenso, altero supra caput. Sed quoniam (ut retuli) in eo exerceri nos voluit, ut præsidia in promptu habeamus, alium modum docens, in similium inventione te exercet: nam, si modioli non sint, tignum, quod lecti, super quo ægrotans jacet, longitudinem æquet, subjiciendum est. Cætera omnia, eadem atque antè, efficienda sunt: lora enim corpori injicienda eo modo, quo superiùs docuit, vinciendaque ad ligna, quibus, quasi vectibus, ad extendendum utimur. Sed pro modiolis nunc adhibentur extrema longioris tigni, quæ capita dicuntur, ut modicè utrinque lectum

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

F

Δύο πλῆμναι πρόσθεν αὐτῷ, καὶ δύο μοχλοὶ, τὴν ἀντίτασιν ἐργάζονται, μίαν μὲν ἣν ὑποκάτω τοῦ κατατεινομένου σκέλους, ἑτέραν δὲ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς. ἐπεὶ δὲ, ὥσπερ ἔφην, ἀσκεῖν ἡμᾶς ἀξιοῖ τὴν εὐπορίαν τῶν ἰαμάτων, ἑτέραν ἐπίνοιαν ἑαυτοῦ διδάσκων, γυμνάζει σε πρὸς τὴν τῶν ὁμοίων εὕρεσιν. εἰ γὰρ αἱ πλῆμναι μὴ παρεῖεν, ὑποτείνας ξύλον μακρὸν, κατὰ τὸ μῆκος τῆς κλίνης, ἐφ' ἧς ὁ θεραπευόμενος κατάκειται· τὰ μὲν ἄλλα ταῦτα τοῖς ἔμπροσθεν πράξεις, περιβάλλων τοὺς ἱμάντας, ὁμοίως οἷς ἐδίδαξε, τὸ, πῖα τοῦ σώματος, ἐξαρτήσεις τε, καὶ διὰ τῶν ξύλων, δι' ὧν αὖθις μοχλεύσεις, ἀντὶ δὲ τῶν πλημνῶν, ἔτι χρήσῃ τοῖς τοῦ μακροῦ ξύλου πέρασιν, ἃς κεφαλὰς ὀνομάζουσι, τὴν ἀντέρεισιν τῶν μοχλευόντων ξύ-

λων, πρὸς ἐκεῖνα ποιούμενος, ὑπερέχοντα τῆς κλίνης σύμμετρον ἑκατέρωθεν, ἔκ τε τῶν πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ τῶν πρὸς τοῖς ποσὶ μερῶν· δοκίδα δὲ, τὸ ὑποτεινόμενον κατὰ τὸ μῆκος τῇ κλίνῃ ξύλον, ὠνόμασεν, εἰ καὶ μικρὰν εἶπε δοκόν.

A excedentia, & à capite & à pedibus extendentibus lignis, lora sint. Trabeculam verò, quod lignum in longitudinem lectui subjicitur, δοκίδα dixit, quasi μικρὰν δόκον, id est parvam trabem, significans.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ν'.

ΗΝ δὲ θέλῃς, ὀνίσκοις κατατήσας ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἐπ' ἐκείνων τὴν κατάτασιν ποιέεσθαι, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τρόποι κατατασίων.

HIPPOCRATIS TEXTUS L.

Commodè item extendens per axiculos ab utraque parte collocatos: Sunt etiam aliæ extendendi rationes quamplurimæ.

B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟὺς ἄξονας αὐτοὺς, ὄνους εἴωθε καλεῖν, ὥσπερ καὶ τὸ λέγειν, ὄνου τε περιαγωγήν. νῦν οὖν τοὺς μικροὺς ἄξονας, ὀνίσκους εἴρηκεν ὑποκοριστικῶς, ὥσπερ ἐν τῇ προγεγραμμένῃ ῥήσει, τὴν μικρὰν δοκὸν, δοκίδα. χρὴ γάρ σε, μὴ μόνον ἠσκῆσθαι πρὸς τὴν τῶν εὐπορίστων ἐπίνοιάν τε, καὶ χρῆσιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τῶν παρ' ἰατροῖς παρεσκευασμένων ὀργάνων πρὸς τὰς τοιαύτας ἀντιτάσεις. ἄξονας οὖν θεὶς, οὐ κατὰ τὸ μῆκος τοῦ σώματος, ἀλλ' ἐγκαρσίους, ὡς ἐκεῖνο, θέσιν ἔχον ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ θεραπευομένου σώματος, ὅπερ αὐτὸ σημαίνει, κάτωθεν μὲν τῶν ποδῶν τὸν ἕτερον, ἄνωθεν δὲ τῆς κεφαλῆς, τετάχθαι τὸν ἕτερον, ἔπειτα δὲ, περιβάλλων τῶν ἱμάντων τὰς τελευτὰς, τοῖς ἄξοσιν, ἐκ τῆς ἐκείνων περιαγωγῆς, τὴν ἀντίτασιν ἐργάσῃ τοῦ θεραπευομένου σκέλους.

GALENI COMMENTARIUS.

AXes solitus est appellare ὄνους, quemadmodum, ubi scribit, axis versatio. Nunc verò axiculos nominavit ὀνίσκους usus nomine diminutivo, sicut in superioribus verbis, trabeculam δοκίδα dixit, parvam trabem significans. Exerceri autem debes, non solùm in iis quæ prompta sunt, excogitandis, atque admovendis; sed etiam in machinamentis, quæ pa- C rantur à Medicis ad has intendendi rationes. Axes itaque collocandi sunt, non recti in longitudinem corporis; sed transversi ab iis, quæ hinc atque hinc sunt, partibus corporis quod curatur. Id autem non aliud significat, quàm alterum ab inferiori parte à pedibus, alterum à superiori à capite, collocandum esse. Post hæc injecta lora extrema ad axes danda, qui versati crus quod curatur, in diversas partes diducant.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ να'.

D

ΑΡιστον δὲ, ὅς τις ἐν πόλει μεγάλῃ ἰητρεύει, κεκτῆσθαι ἐσκευασμένον ξύλον, ἐν ᾧ πᾶσαι αἱ ἀνάγκαι ἔσονται, πάντων μὲν κατηγμάτων, πάντων δὲ ἄρθρων ἐμβολῆς ἐκ κατατάσιος, καὶ μοχλεύσιος. ἀρκέει δὲ, τὸ ξύλον, ἢν ᾖ τοιοῦτον οἷον οἱ τετράγωνοι στῦλοι, οἷοι δρύϊνοι γίνονται, μῆκος καὶ πλάτος, καὶ πάχος.

HIPPOCRATIS TEXTUS LI.

OPtimum autem est, si quis medicinam in magna urbe exerceat, paratum habere lignum, per quod vim omnem adhibeamus ad fracta, & luxata omnia restituenda, tum extendentes, tum impellentes. Abundè autem erit lignum tale, quales sunt quadratæ columnæ quernæ, quod ad longitudinem, latitudinem, & crassitudinem pertinet.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

E

ΟΡγάνου τινὸς, καὶ μηχανήματος, οὗ, τινος αὐτὸ ἐθέλει ἐμνημόνευσεν. ἐν δὲ τῷ λόγῳ περὶ οὗ τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ διδάξει κατὰ τὸ περὶ τῶν ἄρθρων βιβλίον, ἑπόμενον τῷδε· καὶ ἡμεῖς οὖν ἐν ἐκείνῳ τὴν ἐξήγησιν ὧν ἀσαφῶς εἶπε, ποιησόμεθα· νυνὶ δὲ, ἐπὶ τὰ συνεχῆ τοῦ λόγου μεταβῶμεν, καὶ προσθείς.

GALENI COMMENTARIUS.

ORgani cujusdam, seu machinamenti, quod haberi voluit, mentionem facit; in libro autem de articulis, qui huic subjicitur, docet ejus fabricationem. Nos ibi si quid obscurum fuerit, exponemus: nunc primum est ad ea transire, quæ subdit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νβ'.

Ἐπὴν δὲ ἱκανῶς κατατανύσῃς.

HIPPOCRATIS TEXTUS LII.

F *VBi satis extenderis.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟ σκέλος δηλονότι, περὶ γὰρ τῆς κνήμης, περὶ τὸν ἀστράγαλον ἐξαρθρημάτων, ὁ λόγος ἦν αὐτῷ, κἀν τῷ μεταξὺ περὶ τῆς ἀντιτάσεως διδάξας, οὕτω πάλιν ἐπὶ τὸν τῆς ἀρχῆς λόγον ἐπανῆλθεν.

GALENI COMMENTARUS.

CRus videlicet: de crure enim agens circa talum prolapso inseruit extendendi rationem: sicque rursus ad sermonem revertitur, quem initio proposuit.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS LIII.

ARticulus facilè reconditur. Diducitur enim ab antiqua sede, sic, ut è regione supra ipsam spectans non hæreat. Prominentioribus itaque palmarum partibus dirigendus est, partim, quod extat adurgentibus, partim infra talum repellentibus. Eo restituto crus, si fieri potest, extentum alligandum est: sin lora prohibeant, ea solvenda, & dum vinculum injicitur, in contrarias partes extendendum.

GALENI COMMENTARIUS.

HIppocrates articulum ἄρθρον dixit: quo moventur, qui volunt sic apud ipsum vocari extrema ossa, quæ in cavis recipiuntur, sic, ut totum id appelletur διάρθρωσις, ubi committuntur extrema ossium, quæ in flexu atque porrectione moventur. Ex utroque autem osse id quod inseritur, ἄρθρον: cavum, quod recipit κοτύλη; vel γλήνη ab Hippocrate dicatur. Sed hæc nominum disceptatio rejicienda est. Deinceps verò ostendit luxati restituendi rationem universam, sicuti nos in primo horum Commentariorum statim diximus, ubi intendendi usum explicavimus, demonstrantes non posse luxata commodè restitui, nisi ita diducantur, ut alterum alteri non inhæreat. Protinus autem terminum habes, ad quem usque extendere conveniat: nanque, ubi jam videbuntur eatenus extenta esse, ut altero alteri non inhærente, diducantur, extendere desines.

HIPPOCRATIS TEXTUS LIV.

DAndum insuper eodem modo vinculum est, æquè capitibus ea parte, qua extat, impositis: ibique primò & plurimùm circundandum, & pannis plurimis injectis potissimum adstringendum.

GALENI COMMENTARIUS.

CApita summatim commemoravit illius vinculi ad fracturas pertinentis, quod antè declaravimus. Meminisse autem oportet ea, quæ in manu, pede, calce, talisque, suo loco excidunt, eo modo vincienda esse, quo fracturæ, atque idcirco in hoc libro omnia comprehendi. Causam verò, quamobrem ita vinciendum sit, sive fractum os sit, sive prolapsum, in superioribus habuimus.

HIPPOCRATIS TEXTUS LV.

TVm hinc atque hinc plurimùm.

GALENI COMMENTARIUS.

HOc etiam docuit in libro de officina Medici, quum inquit, Comprehendatque vinculum integræ partis quamplurimum, caussa in prioribus posita est: satius enim est suc-

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νγ'.

ῬΗΐδιον ἤδη, τὸ ἄρθρον ἐμβαλεῖν, ὑπεραιωρέεται γὰρ ἐς ἰθυωρίην ὑπὲρ τῆς ἀρχαίης ἕδρης. κατορθώσαντα δὲ ὧν χρὴ τοῖσι θέναρσιν τῶν χειρῶν, τοῖσι μὲν ἐς τὸ ἐξεστηκὸς ἐρείδοντα, τοῖσι δὲ ἐπὶ θάτερα κατώτερον τοῦ σφυροῦ ἀντερείδοντα. ἐπὴν δὲ ἐμβάλῃς, ἢν μὲν οἷόν τε ᾖ, κατατεταμένα ἐπιδεῖν χρή. ἢν δὲ κωλύηται ὑπὸ τῶν ἱμάντων, ἐκείνους λύσαντα ἀντικατατείνειν ἔς τ᾽ ἂν ἐπιδήσῃς.

B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ἘΚ τῶν τοιούτων αὐτοῦ λέξεων ὁρμώμενοί τινες, ἄρθρον καλεῖν αὐτὸν φάσκουσι, τὰ πέρατα τῶν διηρθρωμένων πρὸς τὰς κοιλότητας ὀστῶν, ὥστε τὸ μὲν σύμπαν, διάρθρωσιν καλεῖσθαι, καθ' ὃ συντάττεται πρὸς ἀλλήλους, τὰ πέρατα τῶν κινουμένων ὀστῶν, ἐν ἐκτάσεσί τε, καὶ κάμψεσιν. αὐτῶν δὲ τῶν ὀστῶν ἑκατέρου, τοῦ μὲν ἐμβαίνοντος τὸ πέρας, ἄρθρον, τοῦ δ' ὑποδεχομένου τὴν κοιλότητα, κοτύλην, ἢ γλήνην ὀνομάζειν αὐτόν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀνόματα, τὴν ἔκθλιψιν ἔχειν. μετὰ ταῦτα δέ, σε διδάξει κοινὴν ἁπάσης ἐμβολῆς μέθοδον, ὡς κατ' ἀρχὰς ἡμεῖς εἰρήκαμεν, ἐν τῷ πρώτῳ τῶνδε τῶν ὑπομνημάτων, ἔνθεν περὶ τῆς χρείας ἐδιδάξαμεν ἐν ἐκείνοις τοῖς λόγοις, ὡς οὐχ οἷόν τέ ἐστιν ἐμβάλλειν αὐτὰ προσηκόντως, ἄνευ τῆς ὑπεραιωρήσεως. αὐτὸς δὲ, καὶ τὸν ὅρον διδάξει, μέχρι πόσου χρὴ κατατείνειν. ὅταν γὰρ ἤδη δόξῃς ἱκανῶς ἔχειν, ὡς ὑπεραιωρεῖσθαι δύνασθαι, παύσαι τῆς ἀντιτάσεως.

C

D

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νδ'.

ἘΠιδεῖν δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τὰς ὡσαύτως βαλλόμενον κατὰ τὸ ἐξεστηκὸς, καὶ τὰς περιβολὰς τὰς πρώτας, πλείστας κατὰ τοῦτο ποιέεσθαι, καὶ τοὺς σπλῆνας πλείστους κατὰ τοῦτο, καὶ τὴν πίεσιν μάλιστα κατὰ τωὐτό.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

E

ΤΑ κεφάλαια συντεμὼν, ἀνέμνησε τῆς καταγμάτων ἐπιδέσεως, ἣν ἔμπροσθεν ἐδείξαμεν. καὶ μέντοι, καὶ μεμνῆσθαι χρὴ, τά τε, καθ' ἄκραν τὴν χεῖρα, καὶ τὰ κατὰ τὸν πόδα, καὶ τὰ κατὰ τὴν πτέρναν, καὶ προσέτι ταῦτα τὰ κατὰ τὰ σφυρὰ ἐξαρθρήματα, τῷ καταγματικῷ τρόπῳ τῆς ἐπιδέσεως ἐπιδεῖσθαι, διὸ, κἂν τούτῳ τῷ βιβλίῳ περιέχεται πάντα. τὴν δὲ αἰτίαν, τοῦ χρῆναι τὴν ἐπίδεσιν οὕτως ποιεῖσθαι, κἂν ἐξάρθρημα, κἂν κάταγμα τὸ γεγονὸς ᾖ, πρόσθεν μεμαθήκαμεν.

F

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νε'.

ΠΡοσεπιδεῖν δὲ καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἐπὶ συχνόν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟῦτ' ἐν τῷ κατ' ἰητρεῖον, διὰ τῆσδε τῆς λέξεως ἐδήλωσεν. ἣν δὲ ἐπιδέῃ, πολλὸν τοῦ ὑγιέος προσλαμβανέτω, καὶ ἡ αἰτία πρόσθεν εἴρηται. ἄμεινον γὰρ, ἐκθλί-

βεσθαι τοῦ πεπονθότος μορίου τοὺς χυμούς, οὐκ εἰς τὰ παρακείμενα μόνον, ἀλλὰ μέχρι πολλοῦ τε προσωθεῖσθαι, καὶ μακροῦ κωλύεσθαι. A

cos, non solùm exprimi à vitiata parte ad ea loca, quæ juxta sunt; sed repelli ad ea, quæ plurimum recedunt, & longè cohiberi.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νϛʹ.

Μᾶλλον δέ τι τοῦτο τὸ ἄρθρον πεπιέχθαι χρὴ ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιδέσει, ἢ τὸ ἐν τῇ χειρί.

HIPPOCRATIS TEXTUS LVI.

Hunc autem articulum, ubi primò devincimus, comprimere magis debemus, quàm in manu.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

B

Κατὰ τὰ μεγέθη τῶν ἄρθρων, ποιεῖται τὸ μέτρον τῆς πιέσεως, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὀθονίων, προσεπισκοπούμενος τὸ νευρῶδες αὐτῶν, καὶ εὐαίσθητον, ἧττον γὰρ ἀποθλίβεσθαι βούλεται.

GALENI COMMENTARIUS.

Modum comprimendi, & fasciarum numerum, constituit pro magnitudine articulorum, intuitus etiam, quàm nervis contineantur, & quàm acris sensus sint: hos siquidem minùs comprimi jubet.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νζʹ.

Ἐπὴν δὲ ἐπιδήσῃς, ἀνωτέρω μὲν τοῦ ἄλλου σώματος ἐχέτω τὸ ἐπιδεθὲν, τὴν δὲ θέσιν, δεῖ ποιήσασθαι οὕτως, ὅκως ἥκιστα ἀπαιωρηθήσεται ὁ πούς. C

HIPPOCRATIS TEXTUS LVII.

Injecto vinculo pars deligata, reliquo corpore sublimior habeatur. Sic tamen continenda est, ut pes minimè suspendatur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅτι μὲν, ἐπὶ βραχὺ χρὴ μετεωρότερον εἶναι τὸν πόδα, τοῦ ἄλλου σκέλεος, ἐλέχθη καὶ πρόσθεν. ἐλέχθη δὲ καὶ ὅτι τοσοῦτον ὑψοῦσθαι προσήκει αὐτὸν, ὡς μηδὲ τῇ ἀντιτάσει κάμνειν τοὺς μῦς. νυνὶ δὲ προσέθηκε παρὰ τῆς κατὰ τὴν ἀπόθεσιν, ἀσφαλείας παράγγελμα, μηδὲ μόλις κελεύων αἰωρεῖσθαι τὸν πόδα· τοῦτο δέ ἐστι, D μαλακῶν ἐρίων πανταχόθεν αὐτῷ περιτιθεμένων. καὶ δὴ μὲν τὸ κατὰ τὸ πέρας, ἔνθα τὸ ἴχνος ἐστὶ, στηρίζεσθαί τινος μαλακοῦ, ἢ ὑπαυχενίου, ἢ καὶ ξύλου ὀρθοῦ, ᾧ καὶ προσδεδεμένος ἔσται μαλακαῖς ταινίαις.

GALENI COMMENTARIUS.

Pedem continendum esse reliquo crure paulò sublimiorem, suprà quoque dictum est. Dictum est insuper ipsum eatenùs excitandum, quatenùs extenti musculi non laborant. Nunc præceptum adjungit; quod ad tutò continendum pertinet, ut pes ne minimùm quidem suspendatur: id autem fit, ubi lana molli undique cingitur: quin & pars ejus extrema, qua cutis est, ipsi subjecta, molli aliquo, ut pulvino, fulcienda est, tum ligno aliquo erecto, ad quod per mollem habenam vinciatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νηʹ.

Τὸν δὲ ἰσχνασμὸν τοῦ σώματος, οὕτως ποιέεσθαι, ὁκοίην τινὰ δύναμιν ἔχει, καὶ τὸ ὀλίσθημα, τὰ μὲν γὰρ σμικρὸν, τὰ δὲ μέγα ὀλισθάνει.

HIPPOCRATIS TEXTUS LVIII.

Extenuari autem corpus debet, prout ossa graviter suo loco excidant. Nonnulla enim leviter, nonnulla plurimum moventur.

E

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Πρόδηλον οὖν, ὅτι τὰ μὲν σμικρὸν ὀλισθήσαντα, μετριωτέρας δεῖται τῆς ἐπιμελείας, τὰ δὲ ἐπὶ πλέον ἐκστάντα, καὶ τῆς διαίτης ἀκριβεστέρας, καὶ τῶν ἄλλων οἷς ἰσχναίνεται τὸ σῶμα.

GALENI COMMENTARIUS.

In aperto sanè est, quæ paulùlum excesserunt, parvam curam exigere: quæ plurimum prolapsa sunt, & majorem abstinentiam, & cætera, quæ corpus extenuant.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νθʹ.

F

Τὸ ἐπίπαν δὲ ἰσχναίνειν μᾶλλον, καὶ ἐπὶ πλείω χρόνον χρὴ ἐν τοῖσι κατὰ σκέλεα τρώμασιν, ἢ ἐν τοῖσι κατὰ χεῖρας· καὶ γὰρ μείζω καὶ παχύτερα ταῦτα ἐκείνων. καὶ δὴ καὶ ἀναγκαῖον ἐλινύειν τὸ σῶμα, καὶ κατακεῖσθαι. μετεπιδῆσαι δὲ τὸ ἄρθρον, οὔτε τι κωλύει τριταῖον, οὔτε κατεπείγει. καὶ τὰ ἄλλα πάντα παραπλησίως χρὴ ἰητρεύειν, ὥσπερ καὶ τὰ προοιχόμενα. καὶ ἢν μὲν

HIPPOCRATIS TEXTUS LIX.

Magis omninò, ac diutius extenuare corpus oportet, ubi crus, quàm ubi brachium læditur, quùm illud majus sit, & crassius quàm hoc. Necesse item est corpus quiescere, atque jacere: sed solvere articulum tertio quoque die, & rursus alligare, nihil prohibet, nihil item cogit. Reliqua omnia eadem fieri debent, quæ in prioribus posita sunt. Quod si ho-

A *mo quiescat, & jaceat, abundè sunt quadraginta dies, modò ossa in suam sedem restituta fuerint. Sin quiescere nolit, ægrius crure utetur, cogeturque diutissimè vinculum adhibere.*

GALENI COMMENTARIUS.

IPse causam reddidit ejus quod præcepit. Inquit enim, quum illud majus sit, & crassius, quàm hoc: quibus tertium adjicit, quod homo cubans consanescat, non ingrediens, sicut ubi brachium offenditur. Hæc igitur in B universum pertinere ad omnes articulos arbitramur.

HIPPOCRATIS TEXTUS LX.

VErùm, ubi ossa ex toto in suam sedem non revertuntur, sed aliquid abest, tempore extenuatur coxa, femur, & crus: ac si in interiorem partem excidant, exterior pars tenuatur: si in exteriorem, interior.

GALENI COMMENTARIUS.

C SI qua integris partibus diu quiescat, vel leviter moveatur, tenuior fit quàm prius esset: motus enim corpora calefacit, eorumque vim firmat, ob quam partes melius nutriuntur; sed, ubi luxatum aliquid non fuerit perfectè restitutum, deteriùs perficiuntur motus, præcipuéque à contraria parte illi, in quam venit, quandoquidem locus ea vacuus relinquitur, quùm os in contrariam moveatur. Homo D igitur facilius illi parti inhæret, in quam articulus excidit. Superiores enim partes sedem requirunt, quam inanis locus non exhibet; sed plenus, quùm nihil possit inani loco hærere: atque ea de causa crus ab ea parte, in quam articulus erumpit, sustinere corpus solet, & tantùm musculis, qui ea continentur, suo munere fungi, hi siquidem benè nutriuntur: inexercitatis verò non satis alimenti subministratur; hi autem in contraria parte continentur.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXI.

E *PLeraque tamen in interiorem partem promoventur. Sed, si integra cute utrumque cruris os comminuatur, validius intendendum est. Si una pars fracturæ valdè super alteram excedat, aliquo utendum est ex propositis intendendi modis. Abundè quoque est, & per homines extendere: ferè autem satis sunt duo homines robusti, qui in diversa contendant, unus ab una parte, alter ab altera. Extendere autem rectà secundum naturam oportet, & è F regione cruris, ac femoris, tam si hujus, quàm si illius fracti ossa extendantur.*

GALENI COMMENTARIUS.

QUæ excidunt ab inferiori parte, qua cum talo committuntur, in interiorem partem magis prorumpunt. Cujus rei causa est suræ processus; qui ab exteriori parte talum magis complectitur, quàm tibiæ processus ab interiori.

A ἀτρέμα κατακεῖσθαι, ἱκαναὶ τεσσαράκοντα ἡμέραι, ἢν μοῦνον ἐς τὴν ἑωυτῶν χώρην τὰ ὀστέα αὖθις καθίζηται. ἢν δὲ μὴ θέλῃ ἀτρεμέειν, χρῷτο μὲν ἂν οὐ ῥᾳδίως τῷ σκέλει, ἐπιδεῖσθαι δὲ ἀναγκάζοιτ᾽ ἂν πολὺν χρόνον.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΑΥτὸς εἶπε τὴν αἰτίαν οὗ κελεύει. καὶ γὰρ μείζω φησὶ, καὶ παχύτερα ταῦτα ἐκείνων, καὶ τρίτον ἐπὶ τούτοις ἐστὶ, τὸ, κατακείμενον ὑγιάζεσθαι τὸν ἄνθρωπον, οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῆς κατὰ χεῖρα, περιερχόμενον. B ταῦτ᾽ οὖν ἐν τῷ καθόλου περὶ πάντων ἡμᾶς τῶν ἄρθρων εἰρῆσθαι νομίζομεν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξ΄.

ΟΚόσα μέντοι τῶν ὀστέων μὴ τελέως ἵζει ἐς τὴν ἑωυτῶν χώρην, ἀλλά τι ἐπιλείπει, τῷ χρόνῳ λεπτύνεται ἰσχίον, καὶ μηρὸς, καὶ κνήμη. καὶ ἢν μὲν εἴσω ὀλισθῇ, τὸ ἔξω μέρος λεπτύνεται, ἢν δὲ ἔξω, τὸ εἴσω.

C

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΙ καὶ τῶν ὑγιαινόντων μορίων, ἐν ἡσυχίᾳ πολυχρονίῳ φυλάττοις, ἢ βραχείαις κινήσεσι, λεπτότερον ἑαυτοῦ γίγνεται. θερμαίνει τε γὰρ ἡ κίνησις τὰ σώματα, καὶ ῥώννυσι τὴν ἐν αὐτοῖς δύναμιν, ὑφ᾽ ἧς εἰς εὐτροφίαν ἐπιδίδωσι τὰ μέρη. ὁκόταν δὲ μὴ καλῶς ἐμβληθῇ τῶν ὀλισθησάντων τι, χείρους αἱ κινήσεις ἐπιτελοῦνται, καὶ μάλιστα δὲ, κατὰ τὰ ἀντικείμενα μέρη τῶν ὀλισθημάτων. ἐπεὶ κενὸς ὁ τόπος καταλείπεται τοῦ μέρους, κινηθέντος ὀστοῦ, πρὸς τἀναντία. D ῥᾷον οὖν, ἐπ᾽ ἐκείνου στηρίζεται τοῦ μέρους, εἰς ὃ μετέστη τὸ ἄρθρον. ἕδρας μὲν γὰρ δεῖται τὰ ὑπερκείμενα μέλεα. ταῦτα δὲ αὐτοῖς, οὐ κεναὶ χῶραι παρέχουσιν, ἀλλ᾽ αἱ πεπληρωμέναι· κατὰ γάρτοι τῆς κενῆς χώρας, οὐδὲν στηρίζεσθαι δύναται. διὰ τοῦτ᾽ οὖν, καὶ τὸ σκέλος εἴωθε περιφέρειν, ἔνθα τὴν ἔκπτωσιν ἔχει, καὶ τοῖς κατ᾽ ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐνεργεῖν μόνον. αὐτοὶ γὰρ οὖν καὶ τρέφονται καλῶς, οἱ δ᾽ ἀργοῦντες, ἐνδεῶς, οἵπερ εἰσὶν ἐκ τῶν ἀντικειμένων μερῶν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξα΄.

E ΤΑ πλεῖστα δὲ, ἐς τὸ εἴσω ὀλισθάνει. ἐπὴν δὲ κνήμης ὀστέα ἀμφότερα κατεαγῇ ἄνευ ἑλκώσιος, κατατάσιος ἰσχυροτέρης δεῖται. τείνειν δὲ τουτέων τῶν τρόπων ἐνίοισι τῶν προειρημένων χρὴ, ἢν μεγάλαι αἱ παραλλάξιες ἔωσιν· ἱκαναὶ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν κατατάσιες. τὰ πλεῖστα γὰρ ἀρκέοιεν ἂν δύο ἄνδρες ἐρρωμένοι, ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δ᾽ ἔνθεν ἀντιτείνοντες. τείνειν δὲ ἐς τὸ ἰθὺ χρὴ κατὰ φύσιν, καὶ κατὰ τὴν ἰθυωρίην τῆς κνήμης, καὶ τοῦ μηροῦ. καὶ ἢν κνήμης ὀστέα κατεηγότα κατατείνῃς, καὶ ἢν F μηροῦ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΑ κάτω, πρὸς τῇ τοῖς σφυροῖς διαρθρώσει ἐξαρθρήματα, μᾶλλον ἔσω ὀλισθάνει. αἰτία δὲ, ἡ τῆς περόνης ἀπόφυσις, ἔξωθεν ἀκριβέστερον περιλαμβάνουσα τὸν ἀστράγαλον, ἢ ἡ τῆς κνήμης ἔσωθεν.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξβʹ.

Καὶ ἐπιδεῖν δὲ οὕτως ἐκτεταμένων ἀμφοτέρων, ὁκότερον ἂν τουτέων ἐπιδέῃς, οὐ γὰρ ταὐτὰ ξυμφέρει σκέλει τε καὶ χειρί. πήχεος μὲν γὰρ, καὶ βραχίονος, ἐπὴν ἐπιδεθῶσιν ὀστέα κατεηγότα, ἀναλαμβάνεται ἡ χείρ. καὶ ἢν ἐκτεταμένα ἐπιδέῃς, τὰ σχήματα τῶν σαρκῶν, ἑτεροιοῦται ἐν τῇ ξυγκάμψει τοῦ ἀγκῶνος. ἀδύνατος γὰρ ὁ ἀγκὼν ἐκτετάσθαι πουλὺν B χρόνον, οὐ γὰρ πολλάκις ἐν τουτέῳ εἴθισται, ἀλλ' ἐν τῷ ξυγκεκάμφθαι. καὶ δὴ καὶ ἅτε δυνάμενοι οἱ ἄνθρωποι περιϊέναι, ἐπὴν κατὰ χεῖρα τρωθῶσι, ξυγκεκάμφθαι κατὰ τὸν ἀγκῶνα δέονται. σκέλος δὲ, ἔν τε τῇσιν ὁδοιπορίῃσιν, καὶ ἐν τῷ ἑστάναι εἴθισται, ὁτὲ μὲν ἐκτετάσθαι, ὁτὲ δὲ μικροῦ δεῖν ἐκτετάσθαι ἐς τὸ κάτω κατὰ φύσιν. καὶ δὴ καὶ πρὸς τὸ ὀχέειν τὸ ἄλλο σῶμα, διὰ τοῦτο εὔφορον αὐτῷ ἐστὶ τὸ ἐκτετάσθαι, ὅταν ἀνάγκη ἔχῃ. καὶ δὴ καὶ ἐν τῇσι κοίτῃσι, πολλάκις ἐν τῷ σχήματι τουτέῳ ἐστὶν ἐν τῷ C ἐπιτετάσθαι. ἐπὴν δὲ δὴ τρωθῇ, ἀνάγκη καταδουλοῦται τὴν γνώμην, ὅτι ἀδύνατοι μετεωρίζεσθαι γίνονται, ὥστε οὐδὲ μέμνηνται περὶ τοῦ συγκαμφθῆναι, καὶ ἀναστῆναι, ἀλλὰ ἀτρεμέουσιν, ἐν τουτέῳ τῷ σχήματι κείμενοι.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXII.

Atque ita extensa ambo deligare, utrumvis devinxeris, an non eadem cruri, ac brachio accommodantur? Namque ubi brachii, vel humeri ossa comminuta deligantur, brachiũ suspenditur: atque, ubi extensum alligatur, caro alio modo figuratur, dum cubitus flectitur. B *Nequit enim cubitus extensus diu haberi: non enim solitus est sæpe in hoc habitu detineri; sed curvatus. Quin, quùm homines ingredi possint brachio comminuto, necesse habent cubitum curvare. Crus verò, quia ambulando, & stando in inferiorem partem, nunc ex toto nunc propè ex toto, intendi secundum naturam, (&) ferre etiam reliquum corpus consuevit, idcircò sine molestia extenditur, quùm opus est. Quid quòd & in lecto sæpius hoc modo continetur figuratum? Sed, ubi* C *frangitur, necessitas hominis animum subigit: nequit enim excitari, quare de curvando crure, aut de surgendo nullum verbum facit; sed ita figuratus quiescit, & cubat.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐάν τε κνήμην, ἐάν τε μηρὸν ἐπιδέῃς, ἑκατέραν τῶν διαρθρώσεων ἐκτετάσθαι κελεύει, τήν τε κατ' ἰσχίον, καὶ τὴν κατὰ γόνυ. τὴν δ' αἰτίαν τοῦ σχήματος, ἐφεξῆς ἐρεῖ σαφῶς, ἀποδείξει χρώμενος, καὶ ἑτοίμως νοήσαις τὸν νοῦν. ἔστι δὲ D τούτων τὰ κεφάλαια, προσειθίσθαι μὲν τὸ σκέλος ἑστώτων, καὶ βαδιζόντων, ἐκτετάσθαι. πρὸς γὰρ τὸ βαδίζειν, τὸ σῶμα γεγονὸς ὑπὸ τῆς φύσεως, εἰς τοῦτο σχῆμα παρεσκευάσθαι πρὸς αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο, καὶ κατακειμένων, ἐκτεταμένον ἐστὶν ὡς τὰ πολλά. τὰς χεῖρας δὲ, καὶ κατὰ τὰς ὁδοιπορίας, καὶ ἄλλως, ὡς τὸ πολὺ, κεκλασμένας μετρίως ἔχομεν. οὐδεὶς γὰρ ἀποτετακὼς αὐτὰς περιέρχεται, διὰ τοῦτο, κἂν ἐπιδεθῇ τις χεῖρα, δυνατόν ἐστιν αὐτῷ περιέρχεσθαι, ταινίαν ὑποτείνοντι τῷ πήχει. σκέλους δὲ κατεαγότος, ἀδύνατον ἐπιβαίνειν, πρὶν ἀκριβῶς πωρωθῆναι.

GALENI COMMENTARIUS.

Sive femur, sive crus alligetur, præcipit, ut utraque commissura extendatur, scilicet, quæ in coxa est, & quæ in genu. Cur ita figurari debeat, ipse deinceps adjicit evidenti demonstratione usus, cujus mentem facilè comprehendes. D Horum itaque verborum capita sunt. Consuevit crus, & eorum qui stant, & eorum qui ambulant, extendi; à natura enim, corporis ferendi gratia factum, ab eadem ad hunc habitum præparatum est: atque ea de causa in cubando plerumque extensum servatur; sed brachia, in ingressu, & alioquin ferè modicè curvata continentur, quandoquidem nemo extentis brachiis ambulat: ac propterea brachio etiam devincto mitella cubitum excipiente ambulare æger potest: at crure perfracto, priusquam callo firmetur, ingredi minimè licet.

E

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξγʹ.

Διὰ οὖν ταύτας τὰς προφάσιας, χειρὸς καὶ σκέλεος, οὔτε ἡ κατάτασις, οὔτε ἡ ἐπίδεσις τοῦ σχήματος, ξυμφέρει αὐτή. ἢν μὲν οὖν ἱκανὴ ἡ κατάτασις ἡ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ᾖ, οὐδὲν δεῖ μάτην πονέεσθαι, καὶ γὰρ σολοικώτερον μηχανοποιέειν μηδὲν δέον. ἢν δὲ μὴ ἱκανὴ ἡ κατάτασις, ἡ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν ἄλλων τινὰ τῶν ἀναγκαίων προσφέρειν, ἥν τινά γε προχωρέῃ. F ὅταν δὲ δὴ ἱκανῶς κατταθῇ, ῥηΐδιον ἤδη κατορθῶσαι τὰ ὀστέα, καὶ ἐς τὴν φύσιν ἀγαγεῖν, τοῖσι θέναρσι τῶν χειρέων ἀπευθύνοντα, καὶ διευκρινέοντα. ἐπὴν δὲ κατορθώσῃ, ἐπιδεῖν τοῖσιν ὀθονίοισιν κατατεταμένα, ἤν τ' ἐπὶ δεξιὰ, ἤν τ' ἐπ' ἀριστερὰ περιφέρειν ξυμφέρῃ αὐτέοισιν τὰ πρῶτα ὀθόνια. βαλλέσθω δὲ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ κάτηγμα, καὶ περιβαλλέσθω κατὰ τοῦτο, τὰς πρώτας περιβολὰς, κἄπειτα νεμέσθω ἐπὶ τὴν ἄνω κνήμην ἐπιδέων,

HIPPOCRATIS TEXTUS LXIII.

Ob has igitur evidentissimas causas non convenit eodem habitu brachium, atq; crus, extendere, & vincire. Quòd si abundè fuerit per duos homines adhibita vis, frustra laborandum non est: jactantiæ enim est uti machinamentis, ubi res non exigit. At si duo F *homines non satis extendant, confugiendum ad eum ex propositis intendendi modis, qui expeditissimus sit. Intensione satis adhibita ossa facilè restituuntur, & in suam sedem compelluntur, prominentioribus palmarum partibus directa, atque diducta. Postquàm restituta fuerint, extenta fasciis alliganda sunt, quæ sive à dextra, sive à sinistra parte, magis attrahi debeant, illis primò involvendæ sunt.*

Ordiantur

Ordiantur autem ab ea parte, qua fractura est, primóque ibi circumeant: deinceps ad partem cruris superiorem porrigantur, quemadmodum ostensum est in aliis fracturis. Fasciæ verò latiores, & longiores, ac multò plures ad crus adhibeantur, quàm ad brachiũ. Ubi deligatum fuerit, super aliqua re plana mollique collocandum est, ne in hoc, vel illud latus depravetur, neve in anteriorem, neve in posteriorem partem pervertatur.

GALENI COMMENTARIUS.

Evidentissimas causas appellavit προφάσιας, quamvis causæ, quas proposuit, veræ sint, neque id vocabuli ad falsas causas significandas, (ut usurpari solet) mutuatur. Paulo infra etiam eodem modo ipsum accipit, quùm inquit; ob has igitur evidentissimas causas si os, quod ab exteriori parte est, confringatur, maturè homo ingreditur. Id quod de sura dixit, veram causam reddens, cur eâ fractâ crus celeriter moveatur: atque, ubi tibia perfringitur, longo spacio opus sit ad hoc, ut homo uti crure possit.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXIV.

Maximè autem pro valetudine est, cervical subjicere ex lino, aut lana, non durum, latum, quod medium in longitudinem molle sit, vel quodpiam tale.

GALENI COMMENTARIUS.

Crus fulciri jussit eo modo, quem posuit, cervical magis quàm canalem adhibens. Proximè autem subdit, cujus rei illos accuset, qui canali utuntur.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXV.

De canali, qui fracto cruri subjicitur, incertus sum quid dem consilii, subjici necne debeat. Prodest quidem, sed non quantum existimant, qui illum admovent: non enim quiescere cogit, ut arbitrantur. Nam neque si reliquum corpus in hanc, vel illam partem convertatur, prohibet canalis, quominus sequatur crus, nisi ipse homo caveat. Neque item prohibet, quominus sine corpore crus in hanc, vel illam partem moveatur. Sed & subjectum lignum immite est, nisi molle aliquid in ipsum indatur: est tamen commodissimum, quando vel sterni lectum, vel desidere hominem oportet. Licet igitur, & cum canali, & sine eo curationem benè vel malè admovere. Vulgo sibi persuasum habent medicum culpa magis vacare, si canalem subjiciat, quanquam res minus artificiosa est. Crus enim rectum prorsus jaceat, oportet, & super plana, ac molli aliqua re, quùm necesse sit, cõtineri vin-

A ὥσπερ ἐπὶ τοῖσιν ἄλλοισι κατήγμασιν εἴρηται. τὰ δὲ ὀθόνια, πλατύτερα χρὴ εἶναι, καὶ μακρότερα, καὶ πλέω πολὺ αὐτὰ κατὰ τὸ σκέλος, ἢ ἐν τῇ χειρί. ἐπὴν δὲ ἐπιδέῃς, κατατείναι ἐφ' ὁμαλοῦ τινος, καὶ μαλθακοῦ, ὥς τε μὴ διαστρέφεσθαι ἢ τῇ, ἢ τῇ, μήτε λορδὸν, μήτε κυφὸν εἶναι.

B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Φανερωτάτας μὲν εἴρηκε τὰς αἰτίας, προφάσιας, καίτοι γε ἀληθῶς, ἃς προείρηκεν, οὐχ ὡς ἐν τῇ συνηθείᾳ, προφάσιας εἴωθε λέγειν τὰς ψευδεῖς αἰτίας, καὶ μικρὸν δὲ κατωτέρω πάλιν, οὕτω κέχρηται τῷ ὀνόματι, κατὰ τήνδε τὴν ῥῆσιν. διὰ οὖν ταύτας τὰς προφάσιας, τοῦ μὲν ἔξωθεν τοῦ ὀστέου καταγέντος, ταχεῖαι αἱ ἐπιβάσιες. εἴρηκε δὲ τοῦτο περὶ περόνης, ἀληθὲς ἐπιδοὺς, ταχεῖαν μὲν ἐπ' ἐκείνῃ καταγείσῃ τὴν τοῦ σκέλους γίνεσθαι κίνησιν. εἰ δὲ κνήμη συντριβῇ, μετὰ
C πλείονα χρόνον δύνασθαι χρῆσθαι τοὺς οὕτως παθόντας.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξδ'.

Μάλιστα δὲ ξυμφέρει προσκεφάλαιον, ἢ λίνεον, ἢ ἐρίνεον, μὴ σκληρὸν, λαπαρὸν, μέσον κατὰ μῆκος ποιήσαντα, ὑποθεῖναι, ἢ ἄλλο τι ὃ τούτῳ ἔοικεν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D Τὴν κνήμην, ἀξιοῖ στηρίζειν ὃν εἶπε τρόπον, προσκεφαλαίων μᾶλλον ἢ σωλῆνος, ἐφεξῆς γράφων, ἃ μέμφεται τοὺς χρωμένους αὐτῷ πρὸς τὰ τοιαῦτα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξε'.

Περὶ γὰρ τῶν σωλήνων, τῶν ὑποτιθεμένων ὑπὸ τὰ σκέλεα τὰ κατεηγότα, ἀπορέω ὅ, τι ξυμβουλεύσω, ἢ ὑποτιθέναι χρὴ, ἢ οὔ. ὠφελέουσι μὲν γὰρ, οὐχ ὅσον δὲ οἱ ὑποτιθέντες οἴονται, οὐ γὰρ ἀναγκάζουσιν οἱ σωλῆνες
E ἀτρεμέειν, ὡς οἴονται. οὔτε γὰρ τῷ ἄλλῳ σώματι στρεφομένῳ, ἢ ἔνθα, ἢ ἔνθα, ἢ ἐπαναγκάζει ὁ σωλὴν μὴ ἐπακολουθέειν τὸ σκέλος, ἢν μὴ ἐπιμελεῖται αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, οὔτε αὖ τὸ σκέλος ἄνευ τοῦ σώματος κωλύει ὁ σωλὴν κινηθῆναι, ἢ τῇ, ἢ τῇ. ἀλλὰ μὴν ἀτεραμνότερον ξύλον ὑποτετάσθαι, ἢν μὴ ὅμως αὖ τις μαλθακόν τι ἐς αὐτὸ ἐντεθῇ. ἀχρηστότατον δέ ἐστιν ἐν τῇσι μεθυποστρώσεσι, καὶ ἐν τῇσιν ἐς ἄφοδον προχωρήσεσιν. ἔστιν οὖν σὺν σωλῆνι, καὶ ἄνευ σωλῆνος, καὶ καλῶς, καὶ αἰσχρῶς κατασκευά-
F ζεσθαι. πιθανώτερον δέ τοῖσι δημότῃσίν ἐστιν, καὶ τὸν ἰητρὸν ἀναμαρτητότερον εἶναι, ἢν σωλὴν ὑποκέηται, καίτοι ἀτεχνέστερόν γέ ἐστιν. δεῖ μὲν γὰρ ἐφ' ὁμαλοῦ καὶ μαλθακοῦ κεῖσθαι, πάντῃ πάντως ἐς ἰθύ. ἐπείτοι γε ἀνάγκη κρατηθῆναι τὴν ἐπίδεσιν ὑπὸ τῆς διαστροφῆς τῆς ἐν τῇ διαθέσει, ὅποι ἂν ῥέπῃ, καὶ ὁκόσα ἂν ῥέπῃ. ὑποκεινέσθω δὲ ὁ ὑποδεδεμένος ταῦτα, ἅπερ

A καὶ πρότερον εἴρηται. καὶ γὰρ τὴν ἐπίδεσιν χρὴ τοιαύτην εἶναι, καὶ τὸ οἴδημα οὕτως ἐξαείρεσθαι ἐς τὰ ἄκρεα, καὶ τὰς χαλάσιας οὕτως, καὶ τὰς μετεπιδέσιας διὰ τρίτης, καὶ εὑρίσκεσθαι ἰσχνότερον τὸ ἐπιδεόμενον, καὶ τὰς ἐπιδέσιας ἐπὶ μᾶλλον ποιέεσθαι, καὶ πλέοσι τοῖσιν ὀθονίοισιν. περιλαμβάνειν τε καὶ τὸν πόδα χαλαρῶς, ἢν μὴ ἄγχου εἴη τοῦ γούνατος τὸ τρῶμα. κατατείνειν δὲ μετρίως, καὶ ἐπικατορθοῦν ἐφ᾽ ἑκάστῃ ἐπιδέσει χρὴ τὰ ὀστέα. ἢν γὰρ ὀρθῶς μὲν ἰητρεύηται, κατὰ λόγον δὲ τὸ οἴδημα χωρέῃ, ἔτι μὲν λεπτότερον, καὶ ἰσχνότερον τὸ ἐπιδεόμενον χωρίον ἔσται, ἔτι δὲ αὖ εὐπαραγωγότερα τὰ ὀστέα, ἐπακούοντα B δὲ τῆς κατατάσιος μᾶλλον. ἐπὴν δὲ ἑβδομαῖος ἢ ἐνδεκαταῖος γένηται, τοὺς νάρθηκας περιτιθέναι, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοισι κατήγμασιν εἴρηται.

culum, ne pervertatur, dum membrum jacet, quocunque se vertat, & moveatur. Respondeat item, qui deligatus est, eadem, quæ supra posita sunt. Nam vinculum tale esse convenit, & tumorem in extremis partibus assurgere, & eodem modo laxari, ac tertio quoque die resolvi, & rursus deligari: ad hæc id, quod alligatur, tenuius inveniri, tum arctius vinciri, & pluribus linteis uti, pedemque non arctè comprehendere, nisi fractura ad genu proximè accedat. Debent etiam ossa modicè extendi, ac dirigi, quotiescunque vinculum injicitur: Nam, si curatio idonea fuerit, & tumor, ut convenit, procedat, alligata sedes tenuior est, atque gracilior, & ossa facilius tractantur, & ducentibus magis parent. Septimo autem, vel nono die ad ferulas veniendum est, quemadmodum dictum est in aliis fracturis.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

C ΕΤι καὶ νῦν οἶδα τινὰς ἰατροὺς ὑποτιθέντας τοῦ σκέλους σωλῆνας, ἢ γλωσσόκομον, κνήμης τε, καὶ μηροῦ πεπονθότος, ἐπὶ μὲν τοῦ μηροῦ, παντὶ τῷ σκέλει. τῆς κνήμης δὲ πεπονθυίας, ἔνιοι μὲν, καὶ τοῦθ᾽ ὑποβάλλουσιν ὅλῳ τῷ σκέλει τὸ ξύλον, ἔνιοι δὲ, τὴν κνήμην ὅλην στηρίζοντες ἐν τῷ γλωσσοκόμῳ. βλάπτουσι δέ τι καὶ οἱ περὶ αὐτῆς τὸν μηρὸν, ἀλλ᾽ ἧττον ἐκείνων. τὰς βλάβας δὲ, αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης ἐδήλωσε σαφῶς, ὥστ᾽ αὐτὰς οὐδὲν ἐμὲ δεῖν ἔτι λέγειν, ἀλλ᾽ εἴ πού τι κατὰ τὴν λέξιν ἀσαφὲς ἔσεσθαί τισι, νομίσω, τοῦτο ἐξαπλώσω, καὶ πρῶτόν γε πάντων, ὅπῃ διαφέρει D γλωσσόκομον σωλῆνι. εἴρηται μὲν οὖν παρὰ τοῖς ἀττικοῖς γλωσσόκομον, τὸ σκεῦος τοῦτο. ἴσως οὖν εἰς πολλὰ μὲν τῶν χρησίμων γραμμάτων, ἐμβάλλουσιν οἱ ἄνθρωποι, πολλὰ δὲ τῶν ἀποθέτων γραμμάτων. ἔνιοι δὲ εἰς ὁδοιπορίας αὐτῷ χρῶνται, διαφέρει δὲ οὐδὲν, εἴτε γλωσσοκόμιον, εἴτε γλωσσόκομον τὶς ὀνομάζοι αὐτὸ, καθάπερ οὐδὲ διὰ τῶν δυοῖν ττ, ἢ διὰ τῶν δυοῖν σσ. τὸ δὲ ὑποτιθέμενον τῷ σκέλει γλωσσόκομον, εὔδηλον ὅτι προμηκέστερόν τε, καὶ στενώτερον εἶναι δεῖ, τῶν συνήθων. δεῖ γὰρ αὐτὸ, μὴ πολλῷ πλατύτερον εἶναι τοῦ κατὰ τὸ E σκέλος εὔρους, ἢ πάχους, ἢ ὅπερ ἂν ὀνομάζειν ἐθέλεις, ἵνα παραβληθέντων ἑκατέρωθεν ἐρίων, ἐσφιγμένον ᾖ τὸ σκέλος, ὡς μηδὲ, ἂν ὁ κάμνων βούληται μετακλίνειν αὐτὸ συγχωρεῖν τὴν στενοχωρίαν. ἀλλὰ τὴν μὲν ἐπὶ τὸ δεξιὸν, ἢ τὸ ἀριστερὸν μέρος περιστροφὴν τοῦ σκέλους, δύναται ἡ τῶν ἐρίων παράθεσις ἀποκωλῦσαι, τὴν δὲ ἄνω, καὶ κάτω, καὶ εἰς ὕψος αὐτοῦ κίνησιν, οὐ δύναται. διὸ καὶ ὁ Ἱπποκράτης, οὐκ ἀρέσκεται τῇ χρήσει τοῦ τοιούτου ξύλου, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ ἀπηνοῦς ὄντος. τὸ γὰρ ἀργέστερον οἶμαι ἀπηνέστερον, ἢ ἀηδέστερον δηλοῖ, διὰ τὸ μηδὲν F εἴκειν, ὥσπερ καὶ τὰ ὑπαυχένιά τε, καὶ τὰ ὑπαγκώνια καλούμενα. ταῦτα γὰρ εἴκοντα μετρίως, οὐκ εἰσὶν ἀνιαρὰ τῷ σκέλει. χρησίμου δ᾽ ὄντος τοῦ τοιούτου μηχανήματος, ὅταν ἀφοδεῦσαι δεηθῶσιν οἱ κάμνοντες, ἢ μετακομισθῆναί ποτε, ἀπὸ τῆς ἑτέρας μετακλίσεως, ἐφ᾽ ἑτέραν, ἕνεκα τούτου ἐργασθῆναι, διὰ τοῦτο μάλιστα, τὴν χρῆσιν αὐτοῦ προσιέμεθα, καίτοι κἂν οἵ τινες ὑπ᾽ αὐτῶν τὸ ὑπαυχένιον χρῶνται, καὶ κατ᾽ ἀρχὰς εὐθέως, ὑποβάλλουσιν αὐτῷ ταινίας ἐγκαρσίας, ὅταν

GALENI COMMENTARIUS.

ET nunc etiam quosdam medicos novi, qui etiam nunc cruri, vel femori affecto canalem, vel glossomum subjiciunt, ubi femur quidem læsum est, universo cruri: sed, si quod inter genu, & pedem est, lædatur, nonnulli universo cruri lignum subjiciunt, nonnulli eam partem dumtaxat glossocomo fulciunt. Lædunt, qui unà femur etiam comprehendunt, sed minus quàm alii. Noxas docuit Hippocrates sic apertè, ut mea explanatione non egeant: verùm, si quid judicavero in verbis ejus fore cuipiam obscurum, illud explicabo, atque ante omnia, quid inter canalem, & glossocomum intersit. Glossocomum ab Atticis appellatur arcula illa, in qua servare homines solent eas res, quas in pretio habent, & scripta, quæ recondi volunt: qua nonnulli ad itinera utuntur. At nihil refert, sive glossocomium, sive glossocomum nominetur, sicut neque sive per duplex tt sive per duplex ss. Constat autem glossocomum, quod cruri subjiciendum est, longius esse debere, & angustius, quàm quæ in usu sunt. Ejus enim latitudo parum excedere debet cruris latitudinem, seu crassitudinem, seu quomodocunque libeat appellare: ut lana undique adjecta benè crus firmetur, sic ut loci angustia, etiamsi æger velit, crus moveri non patiatur; sed, ne in dextram partem, vel sinistram moveatur, potest imposita lana efficere: at, quominus in superiorem, vel inferiorem feratur, aut excitetur, prohibere non potest. Quocirca Hippocrati hujusmodi ligni usus non placet, quoniam præter cætera incommoda durum est: nam immite, quod ipse dixit ἀργέστερον, durum significat, & insuave, quod nihil cedat, quemadmodum cervical, & ille pulvinus, qui cùm cubito subjiciatur, ὑπαγκώνιον græcè dicitur: hæc enim modicè cedentia cruri minimè infesta sunt. Commodum autem est machinamentum hoc, quùm desidere homo debet, vel ad lectum alterum transferri, ut ille in quo jacet, sternatur, qua potissimum causa ejus usum admittimus. Quanquam alii cervical adhibentes habena transversa initio illi protinus subjecta: atque, ubi crus in id conjectum fuerit, habenæ

capitibus inter se adversis utrinque ductis in altitudinem cruris, & in superiori parte membri inter se devinctis: fideliter contineri crus existimant, quoniam cervical, ubi homo ex uno lecto ad alterum transfertur, cruri vicem glossocomi præstat. Adjecerunt nonnulli ad imam ejus partem lignum rectum lana superdata, ut pes extremus moram habeat: ne homo videlicet crus, vel ad superiora attrahat, vel ad inferiora demit at; ad superiora enim ferri, vinculum non patitur: ad inferiora verò, lignum, quod plantæ adjicitur. Verùm, ut hæc à medicis stabilia præparentur, non tamen prohibetur motio articulorum, quùm languens possit articulum tali, ac genu paulatim dimovere. De coxæ enim articulo nihil attinet dicere, quùm nec à vinculo nec à glossocomo comprehendatur. Canalis verò in cæteris glossocomo similis est, sed figura ipsa differt, quùm ab exteriori parte teres sit, ab interiori cavus, ad exemplum fictilis canalis, undè nomen traxit. Videtur autem hic ad propositum usum maximè idoneus: namque universum crus in orbem complectitur, magis quam glossocomum, in quo nonnulla loca inania relinquuntur, postquàm demissum crus fuerit. Quidam verò medici plures canales paratos habent, ut ad singula membra eo utantur, qui idoneus sit, id lignum conquirentes, ex quo cavare eos possint firmos, albos, & molles. Apud nos autem quidam medicus ejusmodi canales complures habebat ex tilia confectos, sic, ut ad singula crura eos adhiberet, qui magnitudini membri responderent, non sine vinculis, quæ (ut recensui) à quibusdam cervicalibus superdantur. Sed vincula in cervicalibus laxantur, & compositum crus corrumpunt: canales verò, dum homo ex uno lecto ad alterum transfertur, ob ligni mollitudinem, sine ulla compressione id continent.

GLOSSOCOMIUM &c.

Ad continendum autem firmiter, glossocomum instrumentum à junioribus medicis inventum est, seu femur, seu crus fractum sit, cujus structuram usumque subjiciam. Id autem non abs re mihi videtur fuisse excogitatum: & tam si femur, quàm si crus comminutum sit, ubi callus circundatur, commodissimè adhibetur. Habeat ab ima parte axem, ad quem extremi laquei in diversa extendentes deligantur; injiciantur laquei extremis partibus ossis quod curatur, fiantque ex duabus habenis, sic, ut quatuor uterque capita habeat, bina à dextra parte, totidem à sinistra. Ex iis capitibus, quæ inferioris laquei sunt, per foramina facta in inferiori parte glossocomi, ad axem duci debent, quæ superioris, primò procedere ad superiora: deinde ipsa quoque per latera glossocomi perforata trajici, quibus foraminibus trochleæ inclusæ sint: utrinque autem ab exteriori parte glossocomi superioris laquei capita ferenda sunt ad axem. His enim ita constitutis; una axis conversio pariter ambos laqueos extendit, deorsum versus illum, qui ad inferiora fracti ossis alligatur; sursum alterùm, sic, ut ubi crus jacet, liceat in posterum quotidie hanc laqueorum in diversas partes intensionem corrigere, valentius vel lenius extendendo. Laqueum igitur, qui in inferiori parte est, directa ductione axis

A ἐντεθῶσι τὸ σκέλος, ἐνδυπῶντες ἑκατέρωθεν εἰς σκέλους ὕψος, ἔπειτα ἐκ τῶν ἄνω τοῦ κώλου μερῶν, συνδήσαντες ἀλλήλοις, ἀσφαλῆ νομίζουσι τὴν θέσιν τοῦ σκέλους ποιεῖσθαι. τό, τε γὰρ ὑπαυχένιον, ἐν ταῖς μετακομιδαῖς τοῦ κάμνοντος, ἀντὶ γλωττοκόμου γίνεσθαι τῷ σκέλει. καὶ μέντοι καὶ κατὰ τὸ κάτω πέρας αὐτοῦ, προστιθέασιν ἔνιοι ξύλον ὀρθὸν, ὡς προσωθοῦσιν ἄκρον τὸν πόδα, προσβάλλοντες ἔρια δηλονότι, χάριν τοῦ, μήτε ἄνω τὸ σκέλος ἕλκεσθαι τοῦ κάμνοντος, μήτ' ἀποτείνεσθαι κάτω. τὴν μὲν γὰρ ἀνάτασιν ὁ δεσμὸς κωλύει, τὴν δὲ ἐπὶ

B τὸ κάτω φορὰν, τὸ προστηριγμένον τῷ πέλματι ξύλον. ἀλλὰ καίτοι τούτων ἀσφαλῶς παρασκευαζομένων τοῖς ἰατροῖς, ὅμως ἡ κατὰ τὰς διαρθρώσεις κίνησις οὐ κωλύεται, δυναμένου τοῦ κάμνοντος, τό τε κατὰ σφυρὸν ἄρθρον, καὶ τὸ κατὰ γόνυ διακινεῖν κατὰ βραχύ. περὶ μὲν γὰρ τοῦ κατ' ἰσχίον, οὐδὲ λόγου δεῖ, μηδ' ὅλως αὐτοῦ, μήθ' ὑπὸ τοῦ γλωσσοκόμου, μήθ' ὑπὸ τῆς ἐπιδέσεως περιλαμβανομένου. ὅ γε μὴν σωλὴν, τὰ μὲν ἄλλα ἔχει τὰ αὐτὰ τῷ γλωσσοκόμῳ, ἀλλ' αὐτῷ δὲ τῷ σχήματι διαφέρει. περιφερὴς γὰρ ὢν ἔξωθεν, ἔνδοθέν ἐστι κοῖλος, ὁμοίως τοῖς ἐπὶ τῶν κεραμέων σωλῆσιν, ὅθεν αὐτῷ τοὔνομα. δοκεῖ δή μοι, ἐπιτηδειότατος εἶναι

C πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν, ἐπειδὴ περιλαμβάνει τὸ σκέλος ὅλον ἐν κύκλῳ, μᾶλλον τοῦ γλωσσοκόμου. λείπονται γὰρ τινὲς ἐν ἐκείνῳ χῶραι κεναὶ μετὰ τὴν ἔνθεσιν τοῦ σκέλους. καί τινες ἰατροὶ, παρεσκευασμένους ἔχουσι πλείονας σωλῆνας, ἕνεκα τοῦ χρῆσθαι καθ' ἕκαστον κῶλον ἁρμόττοντι τοιοῦτον ξύλον εὑρίσκοντες, ἐξ οὗ ποιήσουσιν αὐτοὺς, εὐτόνους τε ἅμα, καὶ λευκοὺς, καὶ μαλακοὺς, ἐγλύψαντες δηλονότι τὸ ξύλον. καὶ παρ' ἡμῖν γέ τις ἰατρὸς ἐκ φιλύρας γεγονότας εἶχε πλείους τοιούτους σωλῆνας, ὥς τι χρῆσθαι καθ' ἕκαστον σκέλος τῷ προσήκοντι κατὰ τὸ μέγεθος, μὴ ἀδέσμοις, οἵοις ἔφην περιλαμβάνεσθαι πρός τινων ἐπὶ τῶν

D ὑπαυχενίων. ἀλλ' ἐπ' ἐκείνων μὲν, οἱ δεσμοὶ χαλαροὶ γινόμενοι, οὐ διαφθείρουσιν, ἀθλίπτως τε κρατοῦσι τὸ σκέλος, ἐν τῷ μετακομίζεσθαι, διὰ τὴν μαλακότητα τοῦ ξύλου. προσεξεύρηταί γε μὴν ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἰατρῶν, γλωσσόκομον ὀργανικὸν, εἰς ἀσφαλῆ κράτησιν, ὁπότερον ἂν ᾖ πεπονθὸς τῶν ὀστῶν.

Εἰ τοίνυν μηρὸς, ἢ κνήμη, κατασκευὴν καὶ χρῆσιν ἔχον τὴν ὑπογεγραμμένην. Περὶ τοῦ ὀργανικοῦ γλωσσοκόμου, οὐκ ἀλόγως ηὑρῆσθαί μοι δοκεῖ τοῖς νεωτέροις ἰατροῖς γλωσσόκομον, ὄργανον ἐπιτήδειον εἰς τὰς πωρώσεις, ἐάν τε μέρος, ἐάν τε κνήμη συντριβῇ. πρόσκειται γὰρ αὐτῷ κατὰ τὸ πέρας, ἄξων, ἐφ' ὃν αἱ τελευ-

E ταὶ τῶν ἀντιτεινόντων τὸ κῶλον βρόχων, ἀχθεῖσαι, περιβάλλονται. τοὺς δὲ αὐτοὺς βρόχους περιτιθέναι χρὴ κατὰ τὰ πέρατα τοῦ θεραπευομένου τῶν ὀστῶν. ἔστωσαν δὲ ἐκ δυοῖν διαζενταίων, ὡς εἶναι σκέλη δ'. τῶν βρόχων ἑκατέρου, δύο μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν, δύο δὲ, ἐκ τῶν ἀριστερῶν. ταῦτ' οὖν τὰ σκέλη, τὰ μὲν ἐκ τοῦ κάτω βρόχου διεκβάλλοντα, διὰ τρημάτων τινῶν, ἐν τῷ κάτω πέρατι τοῦ γλωσσοκόμου γεγονότων, ἐπὶ τὸν ἄξονα φέρειν χρή. τὰ δὲ, ἐκ τοῦ ἄνω βρόχου πρότερον ἀπάγοντα πρὸς τὴν ἄνω χώραν τοῦ γλωσσοκόμου, διεκβάλλειν καὶ αὐτὰ, τρημάτων τινῶν, ἐν τοῖς πλαγίοις

F αὐτοῦ μέρεσι γεγονότων· ἐχέτω δὲ τὰ τρήματα τροχιλίας ἐν ἑαυτοῖς. ἑκατέρωθεν δὲ, ἐκ τῶν ἔξω μερῶν, κατάγοντα χρὴ φέρειν ἐπὶ τὸν ἄξονα, τὰ εἰρημένα πέρατα τῶν βρόχων. τούτων γὰρ οὕτως σκευασθέντων, μία περιστροφὴ τοῦ ἄξονος, ὡσαύτως τείνει τοὺς δύο βρόχους. κάτω μὲν τὸν ἐν τῷ κάτω πέρατι τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ περιβεβλημένον, ἄνω δὲ τὸν ἕτερον, ὥστε μετὰ τὴν ἀπόθεσιν, ἔτι τὸ λοιπὸν εἶναι, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπανορθοῦσθαι τὴν ἀντίτασιν τῶν βρόχων, ἤτοι γε ἐπιτείνοντι τὴν τάσιν αὐτῶν,

ἢ ἐκλύοντι. τὸ μὲν γὰρ ἐν τοῖς κάτω μέρεσι τοῦ κώλου βραχὺ, ὁ ἄξων, δι' εὐθυπόρου τάσεως ἀνύεσθαι, τὸ δὲ ἄνω, διὰ τῆς μεταληπτικῆς ὀνομαζομένης.

A extendit: eum, qui in superiori parte, intercedente alio motu, græci διὰ τῆς μεταληπτικῆς τάσεως dicunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξη'.

ΤΩν δὲ ναρθήκων τὰς ἐνέδρας χρὴ φυλάττεσθαι, κατά τε τὴν σφυρῶν τὴν ἴξιν, καὶ κατὰ τὸν τένοντα τὸν ἐν τῇ κνήμῃ τοῦ ποδός. ὀστέα δὲ κνήμης κρατύνεται ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἢν ὀρθῶς ἰητρεύηται. ἢν δὲ ὑποπτεύῃς τῶν ὀστέων τι δεῖσθαι τινος διορθώσιος, ἢ τινα ἕλκωσιν ὀρρωδέῃς, ἐν τῷ μεσηγὺ χρόνῳ χρὴ λύσαντα, καὶ εὐθετησάμενον μεταπιδῆσαι. ἢν δὲ τὸ ἕτερον ὀστέον καταγῇ ἐν κνήμῃ, καταστάσιος μὲν ἀσθενεστέρης δεῖται, οὐ μὴν ἐπιλείπειν χρὴ, οὐδὲ βλακεύειν ἐν τῇ κατατάσει. μάλιστα μὲν ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιδέσει κατατείνεσθαι ὅσον ἐφικνέεται αἰεί ποτε πάντα τὰ κατήγματα, εἰ δὲ μὴ, ὡς τάχιστα. ὅτι γὰρ ἂν μὴ κατὰ τρόπον εὐθετισμένων τῶν ὀστέων, ἐπιδέων τις πιέζῃ, ὀδυνηρότερον τὸ χωρίον γίνεται. ἡ δὲ ἄλλη ἰητρείη ἡ αὐτή. τῶν δὲ ὀστέων, τὸ μὲν ἔσω τοῦ ἀντικνημίου καλεομένου ὀχλωδέστερον ἐν τῇ ἰητρείῃ ἐστὶν, καὶ καταστάσιος μᾶλλον δεόμενον, καὶ ἢν μὴ ὀρθῶς τὰ ὀστέα τεθῇ, ἀδύνατον κρύψαι. φανερὸν γὰρ, καὶ ἄσαρκον πᾶν ἐστιν, καὶ ἐπιβαίνειν ἐπὶ τὸ σκέλος πολλῷ βραδύτερον δύναιντ' ἂν τούτου κατεηγότος. ἢν δὲ τὸ ἔξω ὀστέον κατεηγῇ, πουλὺ μὲν εὐφορώτερον φέρουσι, πουλὺ δὲ εὐκρυπτότερον, καὶ ἢν μὴ καλῶς ξυντεθῇ. ἐπίσαρκον γάρ ἐστιν, ἐπὶ πόδας τε ταχέως ἵστανται, τὸ πλεῖστον γὰρ τοῦ ἄχθεος ὀχέει τὸ ἔσωθεν τοῦ ἀντικνημίου ὀστέον. ἅμα μὲν γὰρ αὐτῷ τῷ σκέλει, καὶ τῇ ἰθυωρίῃ τοῦ ἄχθεος τοῦ σκέλεος, τὸ πλεῖον ἔχει τοῦ πόνου τὸ ἔσω ὀστέον. τοῦ γὰρ μηροῦ ἡ κεφαλὴ ὑποχέει τῇ ὑπερθεν τοῦ σώματος, αὕτη δὲ εἴσωθεν πέφυκε τοῦ σκέλεος, καὶ οὐκ ἔξωθεν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ ἀντικνημίου ἴξιν. ἅμα δὲ τὸ ἄλλο ἥμισυ τοῦ σώματος γειτονεύεται ταύτῃ μᾶλλον τῇ ἴξει, ἀλλ' οὐχὶ τῇ εἴσωθεν. ἅμα δὲ ὅτι παχύτερον τὸ εἴσω τοῦ ἔξωθεν, ὥσπερ καὶ τὸ ἐν τῷ πήχει, τὸ κατὰ τὴν τοῦ σμικροῦ δακτύλου ἴξιν, λεπτότερον καὶ μακρότερον.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXVI.

CAvendum est, ne ferulæ è regione talorum, vel ejus chordæ, quæ à crure ad pedem tendit, imponantur. Conservent autem ossa cruris quadraginta diebus, si rectè B *curentur: sed, ubi suspicio sit, ne quid ossis dirigi debeat, neve aliqua interim facta fuerit exulceratio, infra hoc tempus solvere oportet, tum dirigere, & rursus alligare. At si alterum os abrumpatur, lenius intendendum est; sed non propterea omittenda intensio est, aut negligenda. Potissimum autem, vel cùm fractura primò deligatur, vel certè quam celerrimè, extendenda semper ossa sunt, dum in suum locum revertantur. Quodcunque au-* C *tem membrũ ossibus non rectè compositis sub vinculo adstringitur, magis indolescit. Reliqua curatio eadem est. Ex ossibus cruris interius, quod conspicitur in priori parte cruris, quam græci* ἀντικνήμιον *dicunt, curationem ægrius admittit, & intensionem postulat valentiorem: neque latere potest, ubi non rectè ossa concurrant, totum enim se ostendit, & sine carne est: multoque tardius homo ingreditur, ubi hoc fractum est. Quod si exterius* D *os abrumpatur, casus longè tolerabilior est, neque id ita facilè deprehenditur, quùm minus rectè componitur, quoniam carnosum est: maturius item æger pedibus consistit. Maximam enim oneris partem sustinet os, quod ab interiori parte situm est, tum quia magis laborat, & ob ipsum crus, & ob pondus, quod è regione est; femoris enim caput superius corpus fert, id autem ab interiori cruris parte situm est, at non ab exteriori; sed è regione* E *partis tibiæ: tum quia altera pars totius corporis è regione huc propius accedit, quàm ad exterius os. Adde, quòd os interius plenius est, quàm exterius, non secus atque in brachio, cujus os, quod è regione minimum digitum spectat, tenuius est, & longius.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΑ ἐξέχοντα μέρη τῶν ὀστῶν, ὁποῖα τῆς κνήμης ἐστὶ, καὶ τῆς πτέρνης τὰ κάτω πέρατα, τὰς ἐπιθέσεις τῶν ναρθήκων οὐ φέρει, ταῦτ' οὖν ἀξιοῖ φυλάττεσθαι. ἐνέδρας δὲ εἶπεν, ὡς εἰ καὶ ἕδρας εἰρήκει μετὰ τῆς, ἐν, προσθέσεως, τὸ σημαινόμενον ἐκ τῆς λέξεως ἐναργέστερον ἡπίσας ποιήσειν. ταῦτα μὲν οὖν τὰ ὀστᾶ, διότι προπετῆ, καὶ γυμνὰ σαρκῶν ἐστιν, ὑπὸ τῆς τῶν ναρθήκων ἕδρας θλίβεται), μᾶλλον δὲ οὐκ αὐτὰ θλίβεσθαι χρὴ λέγειν, ἀλλὰ τοὺς ἐφ' ἐκείνοις τε μῦς, καί τινας ἀπονευρώσεις, καὶ τὸ δέρμα. ταῦτα γὰρ ἐν τῷ μεταξὺ γινόμενα δυοῖν σκληρῶν σωμάτων, ἔξωθεν μὲν τοῦ νάρθηκος, ἔσωθεν

GALENI COMMENTARIVS.

EXtantes ossium partes, cujusmodi sunt tibiæ suræque extrema, ferulas non patiuntur: F cautio igitur esse debet, ne his locis circundentur. Imponantur, dixit ἐνέδρας quasi ἕδρας, adjecta præpositione ἐν, ut clarius rem ipsam exprimeret. Hæc itaque ossa, quùm extent, & carne minimè tegantur, impositis ferulis premuntur. Magis autem premi dicuntur, non ipsa, sed musculi illis superinjecti, tum quidam musculorum fines, & cutis. Hæc enim collocata inter duo corpora dura, nempè inter ferulas ab exteriori parte, & os ab interiori,

premuntur, atteruntur que, & sæpius ita læduntur, ut exulcerentur: Calci verò à posteriori parte versus priorem innectitur chorda, quæ ab uno diducitur ex musculis, qui continentur in parte cruris posterioris quæ carnosa prominet. Hæc, quum carnis maximè expers sit, potissimum in homine gracili, superimpositam ferulam non sustinet: sed, quum acerrimi sensus sit, si comprimatur, inflammatione urgetur. Ea verò, quæ tibiæ suræque tuberculis superinjecta sunt ob duritiem eorum, quibus (ut dictum est) excipiuntur, compressa eatenus læduntur, ut exulcerentur. Summæ autem cutis exulcerationes sub comprimentibus ortæ, ἐκθλίμματα ab Hippocrate vocantur.

A ἡ δὲ τοῦ ὀστοῦ θλίβεταί τε, καὶ θλᾶται, καὶ πολλάκις οὕτως ἔπαθεν, ὡς ἑλκωθῆναι. κατὰ δὲ τὴν πτέρναν ἐκ τῶν ὄπισθεν μερῶν, εἰς ἔμπροσθεν ἐμφύεται τένων, κατὰ τὴν γαστροκνημίαν ἐκφυόμενος μυῶν, ὅστις ἐγκείμενος ἱκανῶς, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἀσάρκων, οὐ φέρει τὸν ἐπιτιθέμενον νάρθηκα, ἀλλ' οὗτος μὲν αἰσθητικώτατος ὢν, ὑπὸ τῆς ἐκθλίψεως φλεγμαίνει· τὰ δὲ ἐπικείμενα τοῖς ὀστοῖς τῶν σφυρῶν σώματα, διὰ τὴν σκληρότητα τῶν περιλαμβανόντων αὐτὰ, καθότι προείρηται, θλιβόμενα πάσχει B μέχρι τοῦ καὶ ἐκθλίμματος, κατεργάζεσθαι. καλεῖ γὰρ ὁ Ἱπποκράτης οὕτω, τὰς ἐκ τῶν θλιβόντων, ἐπιπολῆς ἑλκώσεις τοῦ δέρματος.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXVII.

Verùm longioris ossis structura in inferiori articulo dissimilis est. Non enim similiter flectitur cubitus, & poples. Ob has igitur evidentissimas causas, si os quod ab exteriori parte est, perfringatur, maturè homo ingreditur: si, quod ab interiori, tardè.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξϛ.

Ἐν μέντοι τῷ ἄρθρῳ τῷ κάτω, οὐχ ὁμοίη ἡ ὑπόστασις τοῦ ὀστέου τοῦ μακροτέρου· ἀνομοίως γὰρ ὅ ἀγκών τε καὶ ἡ ἰγνύη κάμπτεται. διὰ δὴ ταύτας τὰς προφάσιας, τοῦ μὲν ἔξωθεν ὀστέου καταγέντος, ταχεῖαι C αἱ ἐπιβάσιες· τοῦ δὲ εἴσωθεν καταγέντος, βραδεῖαι αἱ ἐπιβάσιες.

GALENI COMMENTARIVS.

Qum ipse in prioribus dixerit, suræ os longius, quemadmodum & in brachio os cubiti: utrunque autem è regione minimum digitum spectare, & tenuius esse, quàm id, cum quo jungitur: deinceps addidit, qua ratione inter se distent. Explicavimus autem in commentario de ossibus præter alia, quomodo se habeat utriusque commissura: atque insuper radium in brachio cum interiori tuberculo humeri committi, ac circa ipsum moveri in exteriorem, vel interiorem brachii partem conversum; sed in crure, tibiam solam cum femore committi, quia sura nullum motum præstat. Nam neque hic articulus in latera ullo modo movetur, sicut articulus cubiti, sed curvantur duntaxat, idque non eadem ratione, qua articulus cubiti, vel humeri ambitus trochleam referens in cavo cubiti recipitur: at in genu processus femoris in sinus tibiæ se inserunt. Adde, quòd ex cubiti processibus rostrum referentibus, posterior in posteriori sinu humeri recipitur, ubi maximè articulus extenditur: prior in priori, ubi maximè curvatur: quorum neutrum tibiæ accidit, quum nullum penitùs processum habeat rostro similem: non enim similiter flectitur cubitus, ac poples. Cubiti verò eminentiam clarum est vocasse ἀγκῶνα, quo nomine usus est etiam in superioribus, de cubito agens, quum dixit: est autem idem cum illo eminentia cubiti, cui præcipuè innitimur. Eandem eminentiam, & ὠλέκρανον dicunt & κύβιτον. Sed nunc ait: non enim similiter flectitur cubitus, & poples, idem significans, ac si dixisset: illa commissura, quæ juxta cubiti eminentiam est, & illa, quæ juxta poplitem, dissimiliter curvantur: cujus rei exemplum infra habet, quâ de luxatis, ubi asserit, quæ in cubiti articulo sunt, molestiora esse. Illud autem multis in locis meminisse oportet, exquisitam nominum rationem, ne ab uno quidem ex vetustis Græcis servari, quum quibusdam

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Προειρηκὼς αὐτὸς ἀνωτέρω, μακρότερον ὀστοῦν εἶναι, τὸ τῆς περόνης, ὥσπερ καὶ ἐν χειρὶ, τὸ τοῦ πήχεος. εἰρηκὼς δὲ, ὅτι κατὰ τὴν ἰθυωρίαν ἐστὶν ἑκάτερον τοῦ μικροῦ δακτύλου, καὶ μέντοι καὶ ὅτι λεπτότερον τοῦ συνεζευγμένου, προσέθηκεν ἐφεξῆς, ᾗ διαφέρουσιν ἀλλήλων. εἴρηται δὲ σαφῶς ὑφ' ἡμῶν, ἐν τῷ περὶ τῶν ὀστῶν ὑπομνήματι, D τά τε ἄλλα, καὶ ἡ διάρθρωσις, ὅτι τε τίς ἐστιν ἀμφοτέρων αὐτῶν, καὶ ὅτι κατὰ τὴν χεῖρα κατὰ τὸν ἔξω κόνδυλον τοῦ βραχίονος, ἡ κερκὶς διηρθρωμένη κινεῖται περὶ αὐτὸν, ἐπιστρεφομένη πρός τε τὴν ἔξω χώραν τῆς χειρὸς, καὶ τὴν ἔσω. κατὰ δὲ τὸ σκέλος, ἡ κνήμη μόνη διαρθροῦται τῷ μηρῷ, τῆς περόνης οὐδεμίαν ἐχούσης κίνησιν. οὐδὲ γὰρ ὅλως ἐφ' ἑκάτερα στρέφεται τὸ ἄρθρον τοῦτο, καθάπερ τὸ κατ' ἀγκῶνα. κάμπτεται δὲ μόνον, οὐδὲ τοῦτο πάσχει ὁμοίως τῷ κατ' ἀγκῶνα· ἐκεῖ μὲν γὰρ, τοῦ βραχίονος τὸ γιγγλυμοειδὲς, διήρθρωται τῇ βαθμίδι τοῦ E πήχεος. ἐν γόνατι δὲ, οἱ δύο δάκτυλοι τοῦ μηροῦ, ταῖς ἐπιβαίνουσι κοιλότησι τῆς κνήμης, ἡ μὲν ὄπισθεν, ὁπότ' ἐκτείνοιτο τελέως· ἡ δὲ ἔμπροσθεν, ὁπότε κάμπτοιτο. κατὰ δὲ τὸν μηρὸν, οὐδέτερα τούτων ἐστὶ, οὐδὲ γὰρ ὅλως κορώνας ἔχει ἡ κνήμη. ἀνομοίως γὰρ ἀγκών τε, καὶ ἰγνύη κάμπτεται· αὐτὸς ἀνωτέρω περὶ πήχεος διαλεγόμενος, εἶπεν οὕτως. ἔστι δὲ ἐκεῖνο τὸ ὀστέον τοιοῦτον. ἀγκὼν καλεόμενος, ᾧ ποτὶ στηριζόμεθα. σαφῶς ἐνδεικνύμενος, ὅτι τὸ τοῦ πήχεος ὀξύτατον, ὀνομάζει ἀγκῶνα. καλοῦσι δὲ F αὐτὸν, καὶ ὀλέκρανον, καὶ κυβιτόν. ἀλλὰ νῦν γέ φησιν· ἀνομοίως ἀγκών τε, καὶ ἰγνύη κάμπτεται. δυνάμει πάλιν κἀνταῦθα λέγων, ὅτι ἀνομοίως, ἥτε κατ' ἀγκῶνα διάρθρωσις, καὶ ἰγνύη κάμπτεται, ἀμέλει καὶ αὐτὸς, ἐν τοῖς κατωτέρω, φησί. τὰ δὲ κατ' ἀγκῶνα, καὶ ὀχλωδέστερα τοῖς κακοῖς, περὶ ἐξαρθρημάτων ὁ λόγος ἐστί. τούτου τοίνυν χρὴ μεμνῆσθαι πρὸς πολλὰ, τὴν ἀκρίβειαν τῶν κυρίων ὀνομάτων, οὐδὲ παρ' ἑνὶ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων, εὑρεῖς

ἂν φυλαττομένην, ἀλλὰ τὰ μὲν, χρώμενοι, τὰ δὲ, μεταφέροντες λέγουσι. καὶ μέντοι καὶ τὸ τῆς ἰγνύας ὄνομα, καὶ αὐτὸ τοιοῦτόν ἐστιν, οἷόνπερ ἐστὶ τὸ τῆς μασχάλης, τὸν ὑποκάτω τοῦ ὤμου τόπον σημαίνει, τό, τε τῆς ἰγνύος, τὸ ἀντικείμενον ἐκ τοῦ ὄπισθεν τῷ γόνατι. ἐστὶ γὰρ οὕτω, ἐστὶ αὐτὸ τὸ γόνυ, τὸ πρόσω μέρος ἅπαν σημαίνει τῆς ἐνταῦθα διαρθρώσεως, ὥστε κἂν τῷ δέρματι τῷ κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον, ἕλκος γένηταί τινι, τὸν ἄνθρωπον τοιοῦτον, φασὶν ἕλκος ἔχειν ἐν τῷ γόνατι, κἂν ὁ ὑπὸ τῷ δέρματι τένων, ὁ περιτεταμένος τῷ ὀστῷ, διαιρεθῇ, καὶ τότε τραῦμά φασιν ἐν τῷ γόνατι γεγονέναι, καθάπερ γε καὶ αὐτὸ τὸ τῆς μύλης πάθοι σῶμα. καλοῦσι δ' αὐτὴν οὐχ οὕτως μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπιγονατίδα· καὶ μέντοι καὶ τὰ πλάγια μέρη τοῦ σώματος ἑρμηνεύοντες, λέγουσί ποτε μὲν ἔξω, ποτὲ δὲ ἔσω τοῦ γόνατος γεγονέναι τὸ ἕλκος. ὅλον γὰρ τὸ χωρίον, ἐν πλατεῖ, γόνυ καλοῦσιν, ὥσπερ ἐστὶ ἰγνύην, ἐστὶ μασχάλην, καὶ ὦμον. οὕτως οὖν ἐστὶ ἀγκῶνα, καὶ σφυρὰ, καὶ καρπὸν, ὅλον τὸ χωρίον ὀνομάζει, πολλάκις δ' αὐτὸ προστίθεται), τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον, τὸ κατ' ἀγκῶνα, τὸ κατὰ γόνυ, τὸ κατ' ἰσχίον, τὸ κατὰ σφυρὸν, πρόδηλον ὅτι πως ποικίλως χρῆται τοῖς ὀνόμασιν, ὥσπερ ἔφην καὶ τοὺς ἄλλους παλαιοὺς, καταφρονῶν τῆς ὕστερον ἀσκηθείσης περὶ αὐτὰ μικρολογίας, ἣν οἱ μεταχειρισάμενοι, καλοῦσιν ἀκρίβειαν.

A abutantur, quædam à propriis rebus ad alias transferant. Atqui poplitis nomen tale est, quale ipsa ala, quæ locum significat sub humeri capite; at poples id appellatur, quod à posteriori parte ipsi genu opponitur: genu autem notant, priorem partem hujus articuli universam. Quare, si cui hac parte cutis exulceretur, eum hominem inquiunt teneri ulcere in genu: quòd si chorda, quæ sub cute os cingit, secetur, genu accepisse vulnus dicunt: non secus, etiam si patella vitietur, quam Græci, & μύλην, &
B ἐπιγονατίδα vocant. Ad hæc, qui latera corporis exprimunt, modò ab interiori parte genu, modò à posteriori, ulcus ortum aiunt. Universum enim hunc locum à lateribus, genu vocabulo appellant: eadem ratione, & poplitem, & alam, & humeri caput: sic etiam cubitum, & talos, & primam palmæ partem ad totum locum significandum usurpant; sæpe etiam adjiciunt, articulum capitis humeri, aut cubiti, genu, coxæ, vel talorum. Constat igitur Hippocratem variè nominibus uti, aliorum majorum exemplo (ut retuli) contempta, quam
C juniores excolunt, curiosa verborum ratione: quæ ab iis, qui in ea versantur, exquisita diligentia dicitur.

ΠΕΡΙ ΜΗΡΕΟΣ.

DE FEMORE.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξη'.

ΗΝ δὲ τὸ τοῦ μηροῦ ὀστέον καταγῇ, τὴν κατάτασιν χρὴ ποιέεσθαι περὶ παντὸς, ὅκως μὴ ἐνδεεστέρως σχήσῃ. πλεονασθεῖσα μὲν γὰρ, οὐδὲν ἂν σίνοιτο, οὐδὲ γὰρ εἰ διεστεῶτα τὰ ὀστέα ὑπὸ τῆς ἰσχύος τῆς κατατάσιος ἐπιδέοι τις, οὐκ ἂν δύναιτο κρατέειν ἡ ἐπίδεσις, ὥστε διεστάναι, ἀλλὰ συνέλθοι ἂν πρὸς ἄλληλα τὰ ὀστέα, ὅτι τάχιστα, ἂν ἀφῶσιν οἱ τείνοντες.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXVIII.

D *AT si femoris os fractum est, valenter omninò extendi debet, ne nimis quàm res postulat, id fiat: siquidem plus justo intensum non læditur: Nam ossa hæc, quæ per vim diducta sunt, si sic recedentia inter se vinciantur, non sanè poterunt, ita diducta, vinculis contineri, quin celerrimè concurrant, quum primum, qui extendunt, ex opere se receperint.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐπειδὴ μέγιστοι μύες εἰσὶν, οἱ περὶ τὸν μηρὸν, εἰκότως εὐλαβεῖται, μὴ κατατείνοντες τὸ κῶλον, ἐλλίπωμέν τι συμμέτρου, καὶ γὰρ γίνεται πολλάκις οὕτως. ὅπως οὖν ἀδεέστερον ἀποτείνωμεν, οὐδ' ἂν πλημμελήσαιμεν, βλάψειν φησὶ τὴν τάσιν. ὃ γὰρ ὑπ' ἄλλων μορίων ὑπωπτεύσειεν ἄν τις, ἐνταῦθα συμβαίη. τί δὲ τοῦτ' ἐστί, ἐπιδεθῆναι τὸ καταγὲν ὀστοῦν, διεστώτων αὐτοῦ τῶν κεχωρισμένων μερῶν, ἅπερ ἐχρῆν τούτων ἀλλήλων, ὡς ὁπότε κατὰ φύσιν ἔχει τοῦτο τὸ κῶλον, οὐδεμιᾶς μεταξὺ χώρας ἀπολειπομένης κενῆς, ἐν ᾗ τῶν ἰχώρων ἀθροιζομένων, κίνδυνος ἦν σφακελίσαι τὸ ὀστοῦν· εἰ γὰρ καὶ διεστῶτα ποτὲ δεθείη τὰ μέρη τοῦ καταγότος ὀστοῦ, πλεονασθείσης τῆς ἀποτάσεως, οὐκ ἂν διαμεῖναι μετὰ τὴν ἐπίδεσιν, ὡς ἐπ' ἀλλήλων μορίων, ἐν οἷς ἡ ἐπιβολὴ τῶν ἐπιδέσμων, ἀκινήτους φυλάττει τοὺς μύας. ἀλλ' οὐκ ἔν γε τῷ μηρῷ φησὶ χρῆναι, δεδιέναι τοῦτο, διὰ τὸ μέγεθος τῶν μυῶν. οὐ γὰρ κρατήσει αὐτῶν τὴν ἐπίδεσιν, ἀλλὰ κρατηθήσεται. τοῦτο δὲ εἶπεν, ἐπεὶ τῇ μὲν ἐπιδέσει, πρόκειται φυλάττειν οὕτως ἔχοντα τὸν μηρὸν, ὡς ἐπιδεόμενος εἶχε, τοῖς δὲ μυσὶν,

COMMENTARIUS GALENI.

E QUia maximi sunt musculi, qui femur circundant, non immeritò veretur, ne (quod sæpe contingit) non satis membrum extendatur. Ergo, ut audacter extendamus: intensio, ait, justo valentior non lædit: fieri enim in hac parte potest, quod suspectum esset in aliis. At quid hoc est? ut devinciatur os fractum, dum ipsius partes, quæ pertractantur, inter se recedunt: quas non secus, atque ubi membrum naturaliter se habet, coïre oportebat, nullo relicto inani spatio, in quo ex contracta sanie
F periculum fit, ne os corrumpatur. Si quando enim fracti ossis partes, quum vehementiùs intentæ fuerint, diductæ vinciantur, non poterunt post injectum vinculum, ut in cæteris locis contineri, in quibus circumactæ fasciæ musculos immobiles servant: quod in femore monet pertimescendum non esse ob magnitudinem musculorum, quum hoc vinculum non superet, sed cedat; quam rem propterea dixit, quod proprietas est vinculi quidem femur tueri, quomodo deligatum accepit: musculi verò

ad suum initium concurrere. Quum contraria igitur sit proprietas utriusque, si vinculum superet, naturalis musculorum motus cedet, quum fracti ossis partes diductæ contineantur: sed, si musculorum motus vinculo validior fuerit, ipsi ad initium contrahentur, atque unà trahent, & ad superiora adducent comminuti ossis partem inferiorem.

A ἐπὶ τὴν ἰδίην κεφαλὴν ἀνατρέχειν. ἐναντίων δὲ οὖν ἑκατέρων προκειμένων τῶν σκοπῶν, ἐὰν μὲν ἡ ἐπίδεσις κρατέοι, νικήσασα τὴν φυσικὴν κίνησιν τῶν μυῶν, ἐν τῷ διεστάναι τὰ μέρη τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ. ἐὰν δὲ ἡ τῶν μυῶν κίνησις ἰσχυροτέρα γένηται τῆς ἐπιδέσεως, ἀνασπασθήσονται αὖθις πρὸς τὴν ἀρχήν. συνανασπάσουσι δὲ καὶ τὰ κάτω μέρη τοῦ κατάγματος ὀστοῦ, καὶ προσάξουσι τὰ ἄνω.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXIX.

Crassa enim, ac robusta caro vinculum superabit, at non superabitur. Id ergo, quo de agitur, extendi valenter oportet, sicque, ut in neutram partem convertatur, neve minor vis, quàm ipsum exigat, adhibeatur: quum turpe magnopere sit, atque incommodum, femur brevius reddere. Brachium nanque, si brevius fiat, celari poterit, neque noxa magna erit: crus si brevius reddatur, hominem claudum demonstrabit: ab integro enim, quod longius, erit prodetur, adeo, ut illi, qui malè curandus, satius fuerit utrunque crus frangi quàm alterum, æquè enim in utranque partem inclinaretur. Vbi verò extensum sit abundè, prominentioribus palmarum partibus eodem modo, quo supra positum est, dirigatur, ac deligetur: fasciaque capiti injiciatur, ut ante indicavimus, ipsaque sursum versus porrigatur: tum itidem respondeat, ut in superioribus: præterea, & magis urgeatur, & laxiùs vinculum sentiat iis partibus, quæ suprà positæ sunt: ad hæc similiter resolvatur, ac rursus deligetur, ferulæque eodem modo superaccommodentur. Conservet autem femur quinquaginta diebus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξθ΄.

B Παχεῖαι γὰρ, καὶ ἰσχυραὶ αἱ σάρκες ἐοῦσαι, κρατήσουσι τῆς ἐπιδέσιος, ἀλλ᾽ οὐ κρατηθήσονται. περὶ οὗ δὲ ὁ λόγος, διατείνειν δεῖ καὶ ἀδιαστρέπτως χρὴ, μηδὲν ἐπιλείποντα· μεγάλη γὰρ ἡ αἰσχύνη καὶ βλάβη, βραχύτερον τὸν μηρὸν ἀποδεῖξαι. χεὶρ μὲν γὰρ βραχυτέρη γινομένη, καὶ ξυγκρυφθείη ἂν καὶ οὐ μέγα τὸ σφάλμα. σκέλος δὲ βραχύτερον γενόμενον, χωλὸν ἀποδείξει τὸν ἄνθρωπον. τὸ γὰρ ὑγιὲς
C ἐλέγχει μακρότερον ἐὸν, ὥστε λυσιτελέει, τὸν μέλλοντα κακῶς ἰητρεύεσθαι, ἀμφότερα καταγῆναι τὰ σκέλεα μᾶλλον, ἢ τὸ ἕτερον. ἰσόρροπος γοῦν ἂν εἴη αὐτὸς ἑωυτῷ. ἐπὴν μέντοι ἱκανῶς κατατανύσῃς, κατορθωσάμενον χρὴ τοῖσι θέναρσι τῶν χειρῶν, ἐπιδεῖν τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ καὶ πρόσθεν γέγραπται, καὶ τὰς ἀρχὰς βαλλόμενον, ὥσπερ εἴρηται, καὶ νεμόμενον ἐς τὸ ἄνω τῇ ἐπιδέσει, καὶ ὑποκεινέσθω ταῦτα ὥσπερ καὶ πρόσθεν, καὶ πονεέτω κατ᾽ αὐτὰ,
D καὶ ῥηϊζέτω, καὶ μετεπιδείσθω ὡσαύτως, καὶ ναρθήκων πρόσθεσις ἡ αὐτή. κρατύνεται δὲ ὁ μηρὸς ἐν πεντήκοντα ἡμέρῃσιν.

GALENI COMMENTARIUS.

Hippocrates usitato vocabulo carnem appellavit, quos in superioribus musculos diximus: nam quæcunque caro sentit, musculi pars est; atque hæc in mediis musculis potissimum se ostendit, quum in extremitatibus musculi nervosi magis quodammodo sint, minusque carnis habeant.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

E Οὓς ἡμεῖς μῦς εἴπομεν, ἐν τῷ προγεγραμμένῳ λόγῳ, τούτους ὠνόμασε σάρκας, συνήθως χρώμενος τῇ προσηγορίᾳ. διότι πᾶσα σὰρξ αἰσθητὴ, μυός ἐστι μέρος, ἐν τοῖς μέσοις μάλιστα μέρεσιν αὐτῶν, τοιαύτη φαινομένη. κατὰ γὰρ τὰ πέρατα, νευρωδέστεροί πως οἱ μύες φαίνονται, τὸ σαρκῶδες ἔλαττον ἔχοντες.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXX.

Illud etiam scire licet, quòd femur ab exteriori parte gibbum est magis quàm ab interiori, & à priori magis quàm à posteriori. In has igitur partes convertitur, ubi non rectè curatur. Quin, & in his partibus minus carnosum est, quàm in aliis: ut quando pervertitur, latere minimè possit. Ergo si quid ejusmodi suspectum sit, tale quidpiam moliri oportet, quale traditum est ad humerum perversum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ο΄.

Προσξυνιέναι δὲ χρὴ καὶ τόδε, ὅτι μηρὸς γαυσός ἐστιν ἐς τὸ ἔξω μέρος, μᾶλλον ἢ ἐς τὸ
F ἔσω, καὶ ἐς τὸ ἔμπροσθεν μᾶλλον, ἢ ἐς τοὔπισθεν. ἐς ταῦτα τοίνυν τὰ μέρεα, καὶ διαστρέφεται ἐπὴν μὴ καλῶς ἰητρεύηται. καὶ δὴ καὶ κατὰ ταῦτα ἀσαρκότερος αὐτὸς ἑωυτοῦ ἐστιν, ὥστε οὐδὲ ξυγκρύπτειν δύναται ἐν τῇ διαστροφῇ. ἢν οὖν τι τοιοῦτον ὑποπτεύῃς, μηχανοποιέεσθαι χρὴ οἷά περ ἐν τῷ βραχίονι τῷ διαστρεφομένῳ προείρηται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅτι μὲν τὸν κυρτὸν, ἡ, γαῦσος, φωνὴ, δηλοῖ, πρόδηλον ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος. ὁ γὰρ μηρὸς, οὐκ ἀκριβῶς ἐστὶν εὐθὺς, ἀλλὰ εἰς τε τὸ ἔξω κυρτότερος, ὥσπερ καὶ κατ' ἐναντία μέρη, κοιλότερος. εἴτε δ' ὀξυνόμενον χρὴ τοὔνομα τὸ, γαυσὸς, εἴτε προπερισπᾶν, γαῦσος, ἄδηλον. οὐ γάρ ἐστιν ἐν ἔθει τῶν Ἑλλήνων, ἡ φωνή. κατὰ τὴν ἀναλογίαν, ἔνιοι μὲν προπερισπᾶσθαι κελεύουσιν αὐτὸ, παραπλησίως τῷ καῦσος, καὶ μαῦρος, καὶ γαῦρος. ἔνιοι δὲ ὀξυτονεῖσθαι, δηλονότι πάντα, πάθη δηλοῦντα δισύλλαβα, τῇ ὀξείᾳ φαίνεται κεχρημένα τάσει. χωλὸς, λορδὸς, στρεβλὸς, κυρτὸς, βλαισὸς, ῥαιβός. οὐ μόνον δὲ τὰ δισύλλαβα, ἀλλὰ καὶ σχεδὸν ἅπαντα τὰ κατὰ πάθη λεγόμενα, ἀρθριτικὸς, πλευριτικὸς, ἡπατικός. ὁποτέρως οὖν τις θέλει φθέγγεσθαι, συγχωρεῖ, κἄν ποτέ σοι καὶ τὴν ὀξεῖαν τάσιν εἰπόντι, γαυσός. ἐπὶ τοῦτο γὰρ μόνον ἐπειράθην ῥεπόντων τῶν ἀναγινωσκόντων τὸ βιβλίον, ἂν τ' εἴπῃ τις ἀξιῶν προπερισπᾶν, ὡς ἂν ἐκεῖνος ἐθελήσῃ, καὶ σὺ φθέγγου, καὶ πάλιν ἂν ἑτέρῳ συντύχῃς, ὀξυτονεῖν ἐθέλοντι, καὶ αὐτὸς οὕτω πρᾶττε, καταφρονῶν καὶ τόνων, καὶ ὀνομάτων, ὡς οὔτε πρὸς φιλοσοφίαν συντελούντων. πολύ γε μᾶλλον, οὔτε πρὸς γεωμετρίαν, ἢ ἀριθμητικὴν, ἢ μουσικὴν, ἢ ἀστρονομικὴν, ὥστε, εἰ μηδεμία τέχνη δέεται πρὸς τὸ ἑαυτῆς τέλος, τῆς τῶν ἐπιτετριμμένων τούτων ὀνομάτων μακρολογίας, οὐ μόνον οὐ χρὴ προσίεσθαι τὸ ἐπιτήδευμα τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ καταγελᾶν ὡς μάλιστα.

GALENI COMMENTARIUS.

Gibbum dixit, γαῦσος. at quòd hæc vox gibbum significet, res ipsa declarat, siquidem femur non omnino rectum est: sed à priori atque exteriori parte gibbum, sicut à contrariis simum. Utrum verò vox γαῦσος, postrema syllaba acui, an penultima circumflecti debeat, incertum est, non enim frequenti in usu est apud Græcos id verbi. quidam à similitudine ducti penultimam circunflecti volunt, quemadmodum καῦσος, μαῦρος, γαῦρος· quibusdam verò magis placet ultimam syllabam acutam esse, quoniam omnia nomina duarum syllabarum, quæ affectum significant, acuto sunt accentu in ultima, χωλὸς, λορδὸς, στρεβλὸς, κυρτὸς, βλαισὸς, ῥαιβός· nec solùm, quæ duabus syllabis constant, sed ferè quæcunque affectum notant, ἀρθριτικὸς, πλευριτικὸς, ἡπατικός. Concedito igitur, utro quis velit modo pronunciare. At γαῦσος, efferenti tibi ultima acuta (eos enim, qui librum legunt, ire in hanc sententiam tantùm comperi) si quispiam adversetur, existimans debere penultimam circumflecti, tu quoque, utcunque illi placet, pronunciato. Quòd si alium rursus nactus fueris, qui malit ultimam acui, tu itidem facito, nomina, atque accentus parvipendens, ut potè, quæ nihil ad Philosophiam conferant, & multò minùs ad geometriam, arithmeticen, musicen, astronomiam. Quare, si nulli arti ad suum finem importuna contemnendaque nominum inquisitione opus est, non modò horum hominum non probare studium convenit, sed quammaximè deridere.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. οα'.

Προσπεριβάλλειν δὲ χρὴ ὀλίγα τῶν ὀθονίων κύκλῳ ἀμφὶ τὸ ἰσχίον, καὶ τὰς ἰξύας, ὅκως ἂν οἱ βουβῶνές τε, καὶ τὸ ἄρθρον, τὸ κατὰ τὴν πληχάδα καλεομένην, προσεπιδέηται. καὶ γὰρ ἄλλως ξυμφέρει, καὶ ὅκως μὴ τὰ ἄκρεα τῶν ναρθήκων σίνηται, πρὸς τὰ ἀνεπίδετα προσβαλλόμενα.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXI.

Circundare autem aliquot lintea oportet, eaque in orbem circa coxam, & ilia: ut inguina etiam, & quod inter anum, & naturale est (πληχάδα Græci vocant.) involvantur. Quod, & ob aliam causam utile est, & ne extremæ ferulæ nudam partem offendant.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ μὲν ὑποδεχόμενον ὀστοῦν τὴν τοῦ μηροῦ κεφαλὴν, ἰσχίον ὀνομάζεται, καθάπερ καὶ ἡ κοιλότης αὐτοῦ, κοτύλη. κέχρηται δὲ τοῖς ὀνόμασιν ἀμφοτέροις ὁ ποιητὴς, εἰπὼν,

ἔνθα τε μηρὸς
Ἰσχίῳ ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τε μὶν καλέουσιν.

Ἰξύας, τινὲς μὲν τὰ τῶν λαγόνων ἤκουσαν ὀστᾶ, τινὲς δὲ, τὸ ὑπὲρ ἄνω αὐτῶν, ὅπερ ἰδίως ὀνομάζεται λαπάρα, καὶ γέγραπται παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦτο τοὔνομα, κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔπος ἔνθα φησι,

οὖσα κατὰ λαπάρην.

Ἐγὼ δὲ, τὸ μὲν τῆς λαπάρας ἔχοιμ' ἂν ἀποφήνασθαι, κἀκ τῆς πείρας αὐτῆς, κἀκ τῆς χρήσεως Ἱπποκράτους τε, καὶ τοῦ ποιητοῦ, καὶ αὐτοῦ τοῦ νοσήματος, ὅτι τὴν μεταξὺ τῶν τε τοῦ θώρακος ὀστῶν, καὶ τῶν ἰδίως καλουμένων λαγόνων, ὀστῶν ἐστὶ, καὶ ῥηθήσε-

GALENI COMMENTARIUS.

Coxa, id est os illud, in quod se inserit femoris caput, ἰσχίον Græcè nuncupatur, sicut, & ipsius cavum κοτύλη: utroque nomine utitur Poëta in hoc carmine:

Ἔνθα τε μηρὸς
Ἰσχίῳ ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τε μὶν καλέουσιν.

Ilia dixit ἰξύας, quæ nonnulli accipiunt pro ilium ossibus, nonnulli pro parte, quæ super ipsa est, quæ λαπάρα propriè vocatur: quod verbum apud Poëtam reperitur in eo carmine,

Οὖσα κατὰ λαπάρην.

Equidem de vocabulo λαπάρας dicere possem, adductus experimento, & Hippocratis, ac Poëtæ usu, tum ipso morbo, eam significare partem, quæ inter ossa pectoris, & quæ propriè appellantur ossa ilium, est interjecta: de quo

quo suo loco agemus. Quæ autem partes ἰξύες nominentur, non est quod multis agam; ob id enim, quòd Poëta numero singulari ἰξύαν scripsit in illo carmine,

περὶ ζώνην
Βάλλεται ἰξύϊ ἑκατὸν θυσάνοις ἀραρυῖαν.

tum ob id, quòd credibilius est zonam dari inter ilia & thoracis ossa, existimet aliquis hanc ipsam partem corporis ἰξύαν appellari. Contrà verò ex eo quod Hippocrates multitudinis numero ἰξύας dixit, quodque ad ilium ossa voluit vinculum pertinere, jure arbitrabitur aliquis ἰξύας hæc ipsa nuncupari.

A
Deligatio, &c.

Quod ad hunc locum attinet, quando superior femoris pars comminuitur, fascia non solum usque ad inguina ferri debet; sed ultrà aliquam ex superioribus partibus comprehendere. Tales sunt primùm coxa, deinde ossa ilium, postremò ea pars, quæ sine osse est (λαπάρην vocant) quam, ubi vis, complecti licet, dum ilium ossa etiam devinxeris: quibus omissis, fasciam protinùs ad hanc sedem, porrigendam esse minimè puto, quum Hippocrates maximi fecerit, nullum relinqui locum nudum, sed æquè perpetua, donec ex integra parte comprehensum aliquid esse videatur, omnia fasciis alligari. Πληχάδα quidam per χ scribunt: quidam per γ, πληγάδα, eo vocabulo significatur, quod inter utrunque crus spatium est: unde Hippocrates divaricari vocat ἐκπεπλῆσθαι καὶ διαπεπλῆσθαι. Nam & Poëta τοὶ δ' ἐκπλήσσοντο πόδεσσι, dixit, significare volens, divaricabant pedibus.

A ται περὶ αὐτοῦ κατὰ τὸν οἰκεῖον καιρόν. περὶ δὲ τῶν ἰξύων οὐκ ἔχω διατείνεσθαι. καὶ μέσον μὲν γὰρ ὁ ποιητὴς ἑνικῶς εἶπεν αὐτὸ,

περὶ ζώνην
Βάλλεται ἰξύϊ ἑκατὸν θυσάνοις ἀραρυῖαν.

καὶ καθόσον ἔτι πιθανώτερον, ἐν τῷ μεταξὺ τῶν τε κατὰ τοὺς λαγόνας ὀστῶν, καὶ τῶν τοῦ θώρακος, περιβάλλεσθαι τὴν ζώνην, αὐτὸ τοῦτο τοῦ σώματος, ἰξύαν ἄν τις ὀνομάζεσθαι νομίζῃ, καθόσον δὲ πάλιν ὁ Ἱπποκράτης, τῇ προκειμένῃ λέB ξει πληθυντικῶς εἶπεν, ἰξύας εἰρῆσθαι, διὰ τοῦτο, περὶ τὰ τῶν λαγόνων ὀστᾶ, τὴν ἐπίδεσιν ἐπαναβαίνειν, εὐλόγως ἄν τις, αὐτὰ ταῦτα νομίσειεν ἰξύας εἰρῆσθαι.

Τὸ δ' οὖν εἰς τὰ παρόντα χρήσιμόν ἐστι, ὅταν ἐν τοῖς ἄνω μέρεσι τοῦ μηροῦ γένηται τὸ κάταγμα, μὴ μόνον ἄχρι τοῦ βουβῶνος ἐπιδεῖν, ἀλλὰ καὶ προσαναβαίνειν, ἐπιλαμβάνοντά τινα τῶν ὑψηλοτέρων χωρίων. ἔστι δὲ ταῦτα πρῶτον μὲν ἰσχίον, εἶθ' ἑξῆς, τὸ τοῦ λαγόνος ὀστοῦν, εἶθ' ἡ μετ' αὐτὸ κενὴ χώρα τῶν ὀστῶν, ἣν λαπάραν ὀνομάζουσιν. ἣν μὲν οὖν τις βούληται,
C καὶ μέχρι ταύτης ἀνιέναι, συγχωρητέον· ἐὰν δὲ περιεπιδήσας τὰ τῶν λαγόνων ὀστᾶ, τοῦτο παρέλθῃ, ταῦτα δὲ ὑπερβαίνων, περιβάλλειν εὐθέως τῇ λαπάρᾳ τὸν ἐπίδεσμον οὐκ ἀξιῶ, περὶ παντός γε ποιουμένου τοῦ Ἱπποκράτους, μηδεμίαν ἐν τῇ ἐπιδέσει ἀπολείπεσθαι χώραν, κἂν ἀνεπίδετον, ἀλλ' ἐξ ἴσου ἅπαντα τὰ μέλη κατειλῆφθαι συνεχῶς τοῖς ὀθονίοις, ἄχρι περ ἂν ἐπιλαμβάνειν δόξῃ τοῦ ὑγιοῦς. πληχάδα δέ, τινες μὲν διὰ τοῦ γ γράφουσι πληγάδα, τινες δὲ, διὰ τοῦ χ πληχάδα. δηλοῖ δὲ τοὔνομα, τὸ μεταξὺ τῶν δύο σκελῶν χωρίον, ἐντεῦθεν καὶ τὸ ἐκπεπλῆσθαι, καὶ διαπεπλῆσθαι παρ' αὐτῷ γέγραπται, καὶ
D παρὰ τῷ ποιητῇ, τοὶ δ' ἐπλήσσοντο πόδεσσι.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXII.

Aqua semper utrinque satis recedere debent. Semper autem cautio sit, ne imponantur super ossa in articulis naturaliter prominentia, neque in articulorum vicinia super nervum.

GALENI COMMENTARIUS.

Solet Hippocrates, ubi de una specie pertractat, complura docere ex iis quæ communia sunt, ac generalia, monens ea non esse propria unius speciei, sed ad omnes, vel multas, vel aliquot pertinere. Adjicit autem orationi modò particulam, semper, ut in propositis verbis: modò, quod intellexisse pertinet ad multa loca, interdum. Hoc ad omnia utile est: est enim re vera, quod nunc ab ipso proponitur, semper commodissimum, non in femore duntaxat, sed in universum in omnibus fracturis, quæ ferulas postulant: breviores enim sint oportet, quàm ut ad eam sedem perveniant, quæ fascia non excipitur: quod potissimum observandum ait, ubi ferularum extremitates proximæ sunt ossium tuberculis.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οβ'.

Ἀπολείπειν δὲ χρὴ ἀπὸ τοῦ γυμνοῦ αἰεὶ τοὺς νάρθηκας, καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἱκανῶς, καὶ τὴν θέσιν αἰεὶ τῶν ναρθήκων προμηθέεσθαι χρὴ, ὅκως μήτε κατὰ τὸ ὀστέον τῶν ἐξεχόντων παρὰ τὰ ἄρθρα φύσει πεφυκότων μήτε κατὰ τὸ ἄρθρον νεῦρον ἔσται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

E Πολλὰ τῶν κοινῶν, καὶ γενικῶν, ἐφ' ἑνὸς τῶν κατ' εἶδος ἑρμηνεύων, εἴωθε διδάσκειν ὁ Ἱπποκράτης, ἐπισημαινόμενος ὅτι μὴ μόνου τοῦ εἴδους ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ πάντων, ἢ πλειόνων, ἤ τινων. προστίθησι δὲ τῷ λόγῳ, ποτὲ μὲν τὸ ἀεὶ, καθάπερ καὶ νῦν. ἐνίοτε δὲ εἰς τὸ πολλὰ χρησὸν τοῦτο συνιέναι, ἐνίοτε δὲ, ὅτι πρὸς πάντα τοῦτο χρήσιμον. ἔστι γὰρ ὄντως ἀεὶ καὶ τὸ νῦν εἰρημένον ὑπ' αὐτοῦ χρήσιμον, οὐκ ἐπὶ μηροῦ μόνον, ἀλλ' ἐπὶ πάντων ἁπλῶς
F τῶν λαμβανόντων καταγμάτων τοὺς νάρθηκας. οὕτως γὰρ αὐτοὺς ἔχειν μήκους προσήκει, ὡς μὴ ψαύειν τοῦ γυμνοῦ, καὶ μάλιστα δὲ αὐτὸ φυλάττεσθαί φησι δεῖν, ὅταν ἐξοχαῖς ὀστῶν πλησιάζῃ τὰ τῶν ναρθήκων πέρατα.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ογ'.

Τὰ δὲ οἰδήματα κατ᾽ ἰγνύην, ἢ κατὰ πόδα, ἢ κατά τι ἄλλο ἐξαειρόμενα ὑπὸ τῆς πιέσιος, εἰρίοισι πολλοῖσι ῥυπαροῖσιν εὖ κατειργασμένοισιν, οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ῥήνας, κηρωτῇ ὑποχρίων καταδεῖν, καὶ ἢν πιέζωσιν οἱ νάρθηκες, χαλᾷν θᾶσσον. ἰσχναίνειε δ᾽ ἄν, εἰ ἐπιλύῳ ἐς τοὺς νάρθηκας ὀθονίοισιν ἰσχνοῖσιν ἐπιδέοις τὰ οἰδήματα, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ κατωτάτω, ἐπὶ δὲ τὸ ἄνω νεμόμενος. B

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXIII.

Tumores verò juxta poplitem, vel pedem, aut alibi, sub constringentibus vinculis assurgentes, multa lana succida curentur benè carpta, & vino & oleo respersa: tum cerato inuncti deligentur: atque, ubi ferulæ urgeant, citiùs laxentur. Extenuarentur autem tumores, si sursum versùs ad ferulas tenues fasciæ vincirentur, quæ ab imis partibus orsæ ad superiores intenderent.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰ ἐξαειρόμενά, φησιν, οἰδήματα πρὸς τῆς πιέσεως, ταῦτα ἐστὶν ἐξαιρόμενα, διὰ τὴν ἐκ τῶν χυμῶν θλίψιν, ἐνεχθέντων σφοδρῶς, θεραπευτέον, ἐπιδέοντα ἔρια πολλά, ῥυπαρά, καλῶς κατειργασμένα, ῥαίνοντας ἐλαίῳ, καὶ οἴνῳ. προϋποχρίειν δὲ ἀξιοῖ τὸ δέρμα, καθ᾽ ὃ ταῦθ᾽ ὑποτεθήσεται, κηρωτῇ, καὶ τὴν αὐτὴν ἐπίδεσιν ἀπὸ τῶν οἰδημάτων ἐπὶ τὰ ἄνω ποιεῖσθαι. περὶ μὲν τοῦ τρόπου τῆς ἐπιδέσεως αὐτὸς ἐδίδαξεν εἰπών, πόθεν μὲν ἄρξεταί τις ἐπιδεῖν, ἐκ τοῦ αὐτοῦ παραπέμπεσθαί τε, καὶ ἀγεσθαι. περὶ δὲ τῶν φαρμάκων οἷς χρῆται, τῆς δυνάμεως, εἴρηται μὲν ἐπὶ πλέον ἐν τῇ περὶ αὐτῶν πραγματείας· εἰρήσεται δὲ καὶ νῦν τὰ κεφάλαια τῶν ἐν ἐκείνοις δεδειγμένων. τὸ μὲν οὖν ἔλαιον, ἀνώδυνόν τε, καὶ διαφορητικῆς ἐστι δυνάμεως, ὁ δὲ οἶνος, ξηραντικῆς τε, καὶ ἀποκρουστικῆς, πεπτικῆς, μαλακτικῆς, διαφορητικῆς δυνάμεως. εὔδηλον δέ, ὅτι καὶ τὰ ῥυπαρὰ ἔρια, τὰ πρὸς ἐνίων οἰσυπηρὰ καλούμενα, καὶ ἡ κηρωτὴ μετὰ τοῦ παρηγορικοῦ, διαφορητικόν τέ τι, καὶ ἀποκρουστικὸν ἔχει. προσηκόντως δέ, ἐκ τοιούτων φαρμάκων συνεστήσατο τὴν θεραπείαν. ἐπεὶ γὰρ τὸ οἴδημα μεῖζον τοῦ προσήκοντος γίγνεται, ὑπὸ τῶν διὰ τῆς ἐπιδέσεως ἐκθλιβέντων αὐτόθι, πρῶτος μὲν ἔστω σκοπὸς τῆς θεραπείας, ἐκκενωθῆναι τὸ παρὰ φύσιν, ἐν τῷ οἰδισκομένῳ μορίῳ. διὰ τίνων δέ, πολὺ ἐν τοῦτο διαπραξόμεθα; τῷ τ᾽ ἀποκρούεσθαι, καὶ τῷ διαφορεῖν, καὶ τῷ παρηγορεῖν. τὸ μὲν ἀποκρούεσθαι, καὶ διαφορεῖν, ὡς ἄντικρυς κενοῦνται, τὸ δὲ παρηγορεῖν, ὅπως μὴ διὰ τὴν ὀδύνην ῥευματίζοιτο τὸ πεπονθὸς μόριον, διὰ τοῦτο γοῦν, τοῖς ἧττον ἀποκρουστικοῖς τε, καὶ διαφορητικοῖς, ἐπὶ τῶν φλεγμαινόντων χρώμεθα. τὰ γὰρ ἰσχυρῶς ἑκάτερα τούτων δρῶντα, παροξύνει τὰς ὀδύνας. τούτοις μὲν οὖν τοῖς λογισμοῖς χρώμενος ὁ Ἱπποκράτης, τά τε ἔρια ῥυπαρά, τουτέστιν οἴσυπον ἔχοντα, παραλαμβάνει μὲν κατὰ τὴν θεραπείαν, ἔλαιόν τε, καὶ οἶνον, καὶ κηρωτὴν αὐτὰ δὲ τὰ ἔρια, καλῶς κατειργάσασθαι κελεύει, τουτέστιν ἐξάνθαι, χάριν τοῦ προσηνοῦς τε, καὶ παρηγορικοῦ. τὰ μὲν γὰρ πεπλυμμένα, ῥᾳδίως μαλάττεται ξαινόμενα, τὰ δὲ οἰσυπηρά, διὰ τὸν ῥύπον, οὐκ εὐμεταχείριστα τοῖς ξαίνουσι, οὐδ᾽ εὐκατέργαστα γίγνεται. διὸ πολλάκις ἀμελέστερον κατεργασθέντα, ξηρὰ προσπίπτει τοῖς ὀδυνωμένοις μορίοις. εἰδὼς οὖν τοῦτο παρεωραμένον ἐνίοτε, προσέγραψεν εὖ κατειργασμένοις. καὶ μέντοι καὶ πολλοῖς αὐτοῖς χρῆται, χάριν τοῦ φυλάττειν τὴν ἐκ τοῦ οἴνου καὶ ἐλαίου, νοτίδα. τὰ γὰρ ὀλίγα, ῥᾳδίως ξηραίνεται, τοῦ πρώτου δὲ ἔχεται σκοποῦ, καὶ ὁ τῆς ἐπιδέσεως τρόπος, ὡς εἴρηται, τῶν οἰδισκομένων μορίων ἀπάγων τὸ αἷμα πρὸς τὰ ὑπερκείμενα.

GALENI COMMENTARIUS.

Tumores (inquit) sub constringentibus vinculis assurgentes (quos ἐξαειρομένους dixit) propterea, quod succi expressi magno impetu ferantur, curari debent alligando multum lanæ succidæ benè carptæ. item vino, atque oleo respersæ, cutem verò, cui hæc superimponuntur, jubet cerato inungi, atque ad eandem rationem vinculum adhiberi à tumoribus sursum procedens. Fasciandi rationem ipse aperuit, docens à qua parte quis inceperit devincire, ab eadem transmitti materiam, atque depelli. At de facultate medicamentorum quibus utitur, abundè dictum est in operibus, quæ de illis sunt: dicentur & nunc capita eorum, quæ in illis fuerunt ostensa. Ergo oleum dolorem levat, & discutiendi vim habet. Vinum siccare potest, repellere, & concoquere, item mollire, & digerere. Constat autem lanam succidam, quam nonnulli οἰσυπηρὰν vocant, & ceratum, præter leniendi vim, digerendo quoque esse & repellendo. Non sine ratione igitur ab ejusmodi medicamentis præsidium petiit: quoniam verò tumor fit justo major ab iis quæ sub vinculis eò exprimuntur, curatio primùm dirigi debet ad id exhauriendum, quod in tumida parte præter naturam subsistit. At, quum multa sint, quæ hoc efficiunt, quibusnam utemur? è digerentibus, repellentibus, lenientibus: digerentibus quidem, ac reprimentibus, quoniam apertè exhauriunt: at lenientibus eo nomine, quòd prohibent ne materia præ dolore ad vitiatam sedem concitetur: atque ob hanc causam leniùs digerentia, ac reprimentia ad inflammatam partem admovemus: nam, quæ horum utrunque fortiter præstant, dolorem irritant. His ratiocinationibus ductus Hippocrates, lana succida usus, hoc est, œsypo redundante, curationi adjicit oleum, vinum, ac ceratum, lanamque ipsam benè carptam esse vult, quo lenior sit, & dolorem levet: quæ elota quidem est, carpta facile mollitur: at succida ob sordem non facilè tractatur, carpiturque, eoque fit, ut negligenter carpta, dura dolenti parti inhæreat. Quod Hippocrates, quum aliquando neglectum animadverteret, addidit, benè carpta. Jam verò copiosè ipsam adhibet, ut vino, atque oleo madens conservetur, quum facilè siccescat, quæ exigua imponitur. Ad primum etiam consilium pertinet ratio vinciendi tumoris, quæ ex tumidis partibus, ut dictum est, ad superiora succos expellit.

C D E F

A

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXIV.

Hac siquidem via tumor celerrimè extenuaretur.

GALENI COMMENTARIUS.

Diceret extenuari membrum, non tumorem, qui propriè loqueretur. Danda siquidem opera est, ut tumor ex toto evanescat: majores tamen complura sic loquuntur, præsertim, qui eloquentissimi sunt, contempta, quam juniores excolunt, curiosa nominum inquisitione, non exquisita diligentia, ut ipsi nuncupant, qui in ea versantur. Sed digni utique essent, quos laudaremus, si hac vel exquisita, vel propria (utcunque ipsi nominent) verborum inquisitione, rem clariùs aperirent, quàm Hippocrates: sin obscura atque humilis est eorum oratio, præstat majorum æmulari negligentiam.

B

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXV.

C

Et ad priorem juncturam superferretur. Ad quem deligandi modum veniendum non est, nisi tumor, aut pustulis, aut nigritie periclitetur. Sed nihil tale sequitur, nisi quis fracturam vehementer adstrinxerit, aut siverit dependere, aut manu scalpserit, aut aliquid cutem attigerit, quod ipsam irritaverit.

GALENI COMMENTARIUS.

D

Una quidem hæc scriptura est, & ad priorem juncturam superferretur: putant tamen expresso tumore alii materiam depelli super juncturam, alii ad loca, quæ juxtà sunt: quorum controversiam dijudicare facile est, si antè vinciendi ratio constituatur. Ubi enim ferulis relaxatis, tumida pars (ut suprà ostensum est) alligetur, aliquid sanguinis ad loca, quæ juxta juncturam sunt, depelletur: sed, si ferulis summotis, atque omni vinculo penitus resoluto, de integro vinciamus, simul & eam juncturam adhibentes, quæ fracturis accommodatur, & eam, quæ à tumore incipit, succus hac via expressus ultra partem priùs deligatam ad superiora transferetur.

E

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXVI.

F

Si quis femori canalem subjiciat breviorem, quàm ut ultrà poplitem pertineat, noxam magis quàm opem afferet, quandoquidem prohibere non poterit quin corpore, aut crure moto, femur quoque moveatur. Popliti item infestissimus erit, ubi adhibeatur, cogetque id fieri, quod minimè est opus: minimè nanque opus est curvari genu, omnia enim devincti cruris, ac femoris vincula necessariò moverentur, si quis genu curvaret: neque fie-

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οδʹ.

Οὕτω γὰρ ἂν τάχιστα ἰσχνὸν τὸ οἴδημα γένοιτο.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Κυρίως μὲν ἑρμηνευόντων τὸ οἰδηκὸς μόριον, ἰσχνὸν ἂν γενέσθαι λέγοιτο, οὐχ ὁ τὸ οἴδημα. τοῦτο γὰρ ἀφανισθῆναι παντάπασιν ἡμῖν πρόκειται. πολλὰ δὲ οὕτω λέγουσιν οἱ παλαιοὶ, καὶ μάλιστα, οἱ λέγειν δεινότατοι, καταφρονοῦντες τῆς ὕστερον ἀσκηθείσης μακρολογίας ἐν τοῖς ὀνόμασιν, οὐχ ὡς οἱ μεταχειριζόμενοι προσαγορεύουσιν αὐτὴν ἀκριβολογίαν, οὕς, εἰ μὲν σαφέστερον ἑρμηνεύοιεν τὰ τοῦ παλαιοῦ ἐκ τῆς τοιαύτης ἀκριβολογίας, εἴτε κυριολογίας ἐθέλοιεν ὀνομάζειν, ἐπαινεῖν προσῆκον. εἰ δὲ ἀσαφῶς, καὶ ταπεινῶς, ἄμεινόν ἐστι τὴν τῶν παλαιῶν ἀμέλειαν αἱρεῖσθαι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οεʹ.

Καὶ ὑποθείη ὑπὸ τὰ ἀρχαῖα ἐπιδέσματα, ἀλλ' οὐ χρὴ τούτῳ τῷ τρόπῳ χρῆσθαι τῆς ἐπιδέσιος, ἢν μὴ κίνδυνος ᾖ ἐν τῷ οἰδήματι φλυκταινώσιος, ἢ μελασμοῦ. γίνεται δὲ οὐδὲν τοιοῦτο, ἢν μὴ ἄγαν τις πιέζῃ τὸ κάτηγμα, ἢ κατακεκρεμασμένον ἔχῃ, ἢ κνῆται τῇ χειρὶ, ἢ ἄλλο τι προσπίπτῃ ἐρεθιστικὸν πρὸς τὸν χρῶτα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Μία μὲν αὕτη γραφή· τινῶν μὲν οἰδημάτων βουλομένων ἐπὶ τὴν ἐπίδεσιν ἀνιέναι τὸν ἐκθλιβομένων τῶν οἰδημάτων χυμὸν, ἐνίων δὲ, εἰς τὰ κατὰ τὴν ἐπίδεσιν χωρία παραγίνεσθαι. κρῖναι δὲ οὐ χαλεπόν ἐστι, τὴν διαφωνίαν αὐτῶν, ὁρισθείσης τῆς ἐπιδέσεως. εἰ μὲν γὰρ ἐπιλύσαντες τοὺς νάρθηκας, ἐπιδήσαιμεν ὡς εἴρηται, τὸ οἰδηκὸς, ἀφίκοιτ' ἄν τι τοῦ αἵματος εἰς τὰ κατὰ τὴν ἐπίδεσιν χωρία. εἰ δὲ ἀφελόντες τοὺς νάρθηκας, καὶ λύσαντες ὅλην τὴν ἐπίδεσιν, αὖθις ἐξ ἀρχῆς ἐπιδήσαιμεν, ἅμα μὲν τῷ καταγματικῷ τρόπῳ χρώμενοι τῆς ἐπιδέσεως, ἅμα δὲ, καὶ μὴ μιγνύντες αὐτὸν τῶν ἀπὸ τῶν οἰδημάτων ἀρχομένων, ὑπερέξει οὕτως τὴν ἀρχαίαν ἐπίδεσιν, ὁ ἐκθλιβόμενος χυμὸς, ἐπὶ τὰ τῆς ἐπιδέσεως ὑψηλὰ χωρία.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οςʹ.

Σωλῆνα δὲ, ἤν μέν τις ὑπ' αὐτὸν τὸν μηρὸν ὑποθείη, μὴ ὑπερβάλλοντα τὴν ἰγνύην, βλάπτοι ἂν μᾶλλον, ἢ ὠφελέοι. οὔτε γὰρ, ἂν τὸ σῶμα κωλύοι, οὔτε τὴν κνήμην, ἄνευ τοῦ μηροῦ κινέεσθαι. ἀσηρὸν γὰρ εἴη πρὸς τὴν ἰγνύην προσβαλλόμενον, καὶ ὃ ἥκιστα δεῖ, τοῦτ' ἂν ἐποτρύνοι ποιέειν. ἥκιστα γὰρ δεῖ κατὰ τὸ γόνυ κάμπτειν. πᾶσαν γὰρ ἂν τυρβὴν παρέχοι τῇσιν ἐπιδέσεσιν, καὶ μηροῦ ἐπιδεδεμένου, καὶ κνήμης, ὅς τις κατὰ τὸ γόνυ κάμπτοι, ἀνάγκη

ἂν εἴη τούτῳ, τοὺς μύας ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἄλλο σχῆμα ἴσχειν. ἀνάγκη δὲ ἂν εἴη, καὶ τὰ ὀστέα τὰ κατεηγότα, κίνησιν ἔχειν, περὶ παντὸς οὖν ποιητέον τὴν ἰγνύην ἐκτετάσθαι. δοκεῖ ἂν οὖν ὁμοίως ὁ σωλὴν ὁ περιέχων πρὸς τὸν πόδα ἀπὸ τοῦ ἰσχίου ὠφελέειν ὑποτιθέμενος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐφεξῆς τῷ τῶν οἰδημάτων λόγῳ, ἔγραψε περὶ τοῦ σωλῆνος σαφῶς. εἴρηται δὲ ἂν ἡμῖν ἔμπροσθεν, ὡς, ἤτοι διαμπερῆ, τουτέστι δι᾽ ὅλου τοῦ σκέλεος, ὑποτίθεσθαι τὸν σωλῆνα προσήκει, ἢ μηδ᾽ ὅλως ὑποτίθεσθαι. λέλεκται δὲ καὶ περὶ τοῦ μηχανικοῦ γλωσσοκόμου, τοῖς νεωτέροις ἰατροῖς ἐπινοηθέντος ὀρθῶς.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οζ΄.

Καὶ ἄλλως κατ᾽ ἰγνύην, ταινίην χαλαρῶς περιβάλλειν ξὺν τῷ σωλῆνι, ὥσπερ τὰ παιδία ἐν τῇσι κοίτῃσι σπαργανοῦνται, εἶτα ἐπὴν ὁ μηρὸς ἐς τὸ ἄνω διαστρέφοιτο, ἢ ἐς τὸ πλάγιον, εὐκαταστατώτερον εἴη ἂν ξὺν τῷ σωλῆνι οὕτως. ἢν οὖν διαμπερὲς εἴη, ποιητέος ὁ σωλὴν, ἢ οὐ ποιητέος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ σὺν τῷ σωλῆνι ἤκουσαν, ἔνιοι μὲν ἔξω τοῦ σωλῆνος περιβάλλεσθαι τὴν ταινίαν ἀξιοῦντες, ὡς εἶναι τὸ λεγόμενον, ταινίαν περιβάλλειν χαλαρῶς προσήκει σὺν ἀμφοτέροις, τῇ τε ἰγνύῃ τοῦ κάμνοντος, καὶ τῷ ἔξω ἐν αὐτῇ σωλῆνι, τουτέστιν, ὥστε μὴ τηνικαῦτα αὐτὴν, ἀλλὰ σὺν τῷ σωλῆνι κατειλῆφθαι. τινὲς δὲ ἔξωθεν ἀξιοῦσι, περὶ αὐτὴν τὴν ἰγνύαν περιβεβλῆσθαι τὴν ταινίαν, ὅπως στηρίζῃ καὶ αὐτὴ τὸ σκέλος, ἅμα τῷ σωλῆνι, τουτέστι σὺν τῆς τοῦ σωλῆνος κείσεως, μήτ᾽ αὐτῆς μόνης ἱκανῆς οὔσης εἰς ἀσφάλειαν, μήτε τοῦ σωλῆνος, ἀλλ᾽ ἀμφοῖν ἅμα συνιόντων.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οη.

Πτέρνης δὲ ἄκρης κάρτα χρὴ ἐπιμελέεσθαι, ὡς εὐθέτως ἔχῃ, καὶ ἐν τοῖσι κατὰ κνήμην, καὶ ἐν τοῖσι κατὰ μηρὸν κατήγμασιν. ἢν μὲν γὰρ ἀπαιωρῆται ὁ πούς τῆς ἄλλης κνήμης ἡρματισμένης, ἀνάγκη κατὰ τὸ ἀντικνήμιον τὰ ὀστέα κυρτὰ φαίνεσθαι. ἢν δὲ, ἡ μὲν πτέρνη ὑψηλοτέρη, ἢ τοῦ μετρίου ἡρτισμένη, ἡ δὲ ἄλλη κνήμη ὑπομετεώρος ᾖ, ἀνάγκη τῶν ὀστέων τούτων, κατὰ τὸ ἀντικνήμιον τοῦτο, κοιλότερον φανῆναι τοῦ μετρίου, προσέτι καὶ ἢν ἡ πτέρνη τυγχάνῃ ἐοῦσα τοῦ ἀνθρώπου φύσει μεγάλη. ἀτὰρ καὶ κρατύνεται πάντα τὰ ὀστέα βραδύτερον, ἢν μὴ κατὰ φύσιν κείμενα ᾖ, καὶ τὰ μὴ ἀτρεμέοντα ἐν τῷ αὐτέῳ σχήματι, καὶ αἱ πωρώσιες ἀσθενέστεραι.

A *ri posset quin musculi alio, atque alio modo figurarentur, comminutaque ossa dimoverentur. In primis igitur danda opera est, ut extendatur poples. Videtur autem femur in eum canalem utiliter conjici, qui à coxa ad pedem est.*

GALENI COMMENTARIUS.

A Tumoribus ad canalem aggressus est, quem evidenter exposuit: mox autem adscribet canalem vel διαμπερῆ, hoc est qui
B totum crus excipiat, vel nullo modo subjiciendum esse. Glossocomum verò machinamentum diximus rectè fuisse à junioribus repertum.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXVII.

Detur item fascia lenta juxta poplitem cum canali, quomodo & infantes involvuntur in cunis: sic enim ubi femur in superio-
C *rem partem, sive in latus vertatur, cum canali alligatum meliùs continebitur. Canalis igitur, vel totum excipere crus debet, vel nullo modo adhiberi.*

GALENI COMMENTARIUS.

Quod inquit, cum canali duobus modis exponitur; nonnulli existimant canalem extrinsecus fascia circundandum, itaut hæc sit Hippocratis sententia: Fasciam dare laxam
D convenit, quæ utrunque complectatur, & hominis poplitem, & canalem qui ipsum excipit, id est, ut ipse poples non seorsum, sed unà cum canali comprehendatur. Alii circunligandum esse poplitem intelligunt, ut crus immobile cum canali contineatur, hoc est, subjecto etiamnum canali: quum neque vinculum per se possit satis fideliter continere, neque canalis, sed ambo simul.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXVIII.

E *Item maximè videndum est, ut in fractura tam femoris, quàm cruris, quantum potest, imus calx optimè contineatur: nam si dependente pede, crus reliquum fulciatur, necesse est ossa gibba in priori parte cruris conspici: sin calx justo sublimior collocetur, reliquo crure leniter suspenso, os in priori parte cruris justo magis simum necessariò se ostendet, idque*
F *adeò, si calx hominis naturaliter est grandior. Ad hæc omnia ossa tardiùs conferveant, ubi non figurantur naturaliter, neque in eodem habitu detinentur: præterea callus infirmior circundatur.*

A

GALENI COMMENTARIUS.

IN superioribus, ubi de cubito mitellâ suspendendo pertractavit, diximus à quibusdam scribi, brachium suspensum, dempta particula, *non*: à quibusdam ea adjecta, brachium non suspensum: & illos quidem intelligere suspensum brachium, quod non inhæret, neque subjectæ alicui rei insidet: hos verò id, quòd fideliter sustinetur. De crure autem, quod fulcitur, ἡρματισμένης dixit, ducto vocabulo à fulcris, quæ dicuntur Græcè ἕρματα, quorum meminit Poëta in eo carmine.

ὑπὸ δ' ᾕρεον ἕρματα νηῶν.

Sic igitur accipitur vocabulum ἡρματισμένης.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΥτως ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ἡνίκα περὶ πήχεος παραλαμβανομένου τῇ ταινίᾳ, τὸν λόγον ἐποιεῖτο, ἔφαμεν γεγονέναι γραφήν. ἐνίων μὲν αὐτὸ τοῖς ἀποφάσεως τῆς μὴ, γραψάντων μετέωρος, ἐνίων δὲ σὺν ἐκείνῃ, μὴ μετέωρος, οἱ μὲν ἐν ἴσῳ τῷ ἀστηρίκτῳ οὐδενὸς ἐρείσματος ὑποβεβλημένου, οἱ δ' ἔμπαλιν, ἐπὶ τῆς ὀχουμένης ἐπί τινος ἕδρας ἀσφαλῶς. ἡρματισμένης δὲ, παρὰ τὰ ἕρματα, τουτέστι τὰ ἐρείσματα πεποίηκε τοὔνομα. γινώσκομεν δέ που καὶ τὰ ἕρματα, καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ γεγραμμένα κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔπος, ἔνθα φησὶν,

ὑπὸ δ' ᾕρεον ἕρματα νηῶν.

Εἴη ἂν οὕτω τὸ ἡρματισμένης, ἀντὶ τοῦ ἠρτημένης.

ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΝ
ΠΕΡΙ ΑΓΜΩΝ
ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

GALENI IN HIPPOCRATEM
DE FRACTURIS
COMMENTARIUS TERTIUS.

Η ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Τὴν θεραπείαν τῶν ἀγμῶν, ἐν οἷς τὰ ὀστᾶ γυμνωθέντα, ἢ τὰ μέρη ἑλκωθέντα, τῶν τε σινέων γαυσοὶ, ἀγκῶνες, καὶ γόνυ, ἐπιτελεῖ.

ARGVMENTVM LIBRI.

Curationem earum Fracturarum, in quibus ossa denudata sunt, aut partes exulceratæ, noxarumque gibbi, cubiti, & genu, absolvit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ α'.

A

Ταῦτα μὲν δὴ, ὅσοισι τὰ μὲν ὀστέα κατέηγεν, ἐξέχει δὲ μὴ, μηδὲ ἄλλως ἕλκος ἐγένετο.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Περὶ τῶν ἁπλῶν καταγμάτων ἄχρι δεῦρο διηγήσατο, καθ' ἃ, μηδὲ ὑπερεῖχεν ὀστοῦν τοῦ δέρματος, εἰς τὸ συμφανὲς, ὡς βλέπεσθαι γυμνὸν, ἀλλὰ μηδὲ τὴν ἀρχὴν, ἕλκος ἐγένετο. πρόδηλον μὲν γὰρ ὀστᾶ μὴ ἐξέχοντα, καὶ γυμνούμενα τῶν ὀστῶν, οὐκ ἄνευ τοῦ διαιρεθῆναι τούς γε περικειμένους μύας, καὶ τὸ δέρμα, δύναται παθεῖν. χωρὶς μέντοι τοῦ γυμνωθῆναί τι τῶν κατεαγότων ὀστῶν, ἕλκος γίνεσθαι δύναται. μεταβαίνει τοιγαροῦν ἤδη, καὶ διαλέγεται περὶ τῶν μεθ' ἑλκώσεως καταγμάτων, ἤτοι μόνον γινομένων, ἢ καὶ μετὰ τοῦ γυμνωθῆναί τι τῶν ὀστῶν.

HIPPOCRATIS TEXTUS I.

Interveniunt hæc, quibus os quidem fractum est, at non excidit, nec alioquin vulnus accessit.

GALENI COMMENTARIUS.

Hactenus simplices fracturas proposuit, in quibus neque os cute excidit, sic, ut nudum se ostendit, neque ullo modo vulnus accessit. Constat autem ossa nec excidere, nec nudari, nisi cutis & superiecti musculi secentur: fieri tamen ulcus potest, etiam si nihil ex comminutis ossibus detegatur. Transit ergo iam atque aggreditur ad fracturas, quibus carnis quoque vulnus accessit, sive id solum sit, sive præter id, os etiam nudetur.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS II.

QVibus sine fragmentis ossa simplici modo comminuta, eodem die vel certè posteriori reposita sunt, atque in suam sedem restituta, nec testæ alicujus expectatio est, quæ ab osse abscedat: aut quibus vulnus quidem est, sed abrupta ossa non excidunt, neque fractura talis est, ut metuendum sit ne testa quæpiam ab osse abscedat: his omnibus aptissima deligandi ratio est, quæ simplici fracturæ accommodatur.

GALENI COMMENTARIUS.

FRacturæ, ubi vulnus quoque adjicitur, duplicem curationem docet, alteram quatenùs aliquid fracti ossis nudatur, vel testa urget: quæ à contrito osse diducta est: alteram, quùm nihil tale est; sed extra fracturam, quæ rectè composita est, uno vulnere solicitatur. Nam, si nudum os cute excidit, quod protinus benè compositum fuerit, & restitutum, mutandum esse superius genus curationis non censet. Verùm alia requiritur curatio, ubi vulneri adjecta fractura os excedens restitutum est, neque suspicio est, ne aliqua testa à perfracto esse resolvatur: alia, ubi os tegitur cute, sed expectatur testa, quæ resoluta procedente tempore à natura per vulnus expellatur. In priori casu utitur iunctura, quam posuit convenire, ubi os integra cute perrumpitur: in altero variam curationem adscribit, ut mox evidenter ostendet: satiùs enim est ipsum audire.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ β΄.

ΟΙσι δὲ τὰ ὀστέα κατέηγεν ἁπλῶς τῷ τρόπῳ, καὶ μὴ πουλυσχιδέα, αὐθήμερα ἐμβληθέντα, ἢ τῇ ὑστεραίῃ κατὰ χώρην ἱζόμενα, καὶ μὴ ἐπίδοξος ἡ ἀπόστασις παραχίδων ὀστέων ἀπιέναι, ἢ καὶ οἷσιν ἕλκος μὲν ἐγένετο, τὰ δὲ ὀστέα κατεηγότα οὐκ ἐξίσχει, οὐδὲ ὁ τρόπος τῆς κατήξιος τοιοῦτος, οἷος παραχίδας ὀστέων ἐούσας ἐπιδόξους εἶναι, B ἀναπλάσσονται τοῖς τοιούτοις.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΑ μὲν ἕλκεσι κατάγματα διττῷ τρόπῳ θεραπείαν ὑπάγει, τῷ μὲν ἑτέρῳ, καθ' ὅν, ἤτοι γυμνόν τι μέρος ἐστὶ τοῦ κατεαγότος, ἢ πρὸς οὐ κατεπείγοντος, ἀποσχισθὲν τοῦ συντριβέντος ὀστοῦ, τῷ δ' ἑτέρῳ, καθ' ὃν οὐδέτερον μὲν τούτων ἐστὶν, ἕλκος δὲ μόνον, ἅμα κατάγματι διαπεπλασμένῳ προσηκόντως. οὐδὲ γὰρ, εἰ καὶ αὐτὴν τὴν πληγὴν, μέρος τι τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ γυμνωθὲν, ἐξέσχε τοῦ δέρματος, εἶτ' εὐ- C θέως κατετάθη, καὶ διεπλάσθη κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον, ἡγεῖται δεῖν ὑπαλλάττεσθαι τὴν θεραπείαν. ἀλλ' ἔστιν αὐτῷ, τὸ μὲν ἕτερον τῆς θεραπείας εἶδος, ὅταν ἕλκος ἅμα κατάγματι, θεραπευομένου ἐξέχοντός τινος, οὔπω ἀποστήσεσθαι προσδοκωμένου μορίου τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ. τὸ δ' ἕτερον, ὅταν καλύπτηται μὲν ὑπὸ τοῦ δέρματος, τὸ κατεαγὸς, ἐπίδοξόν τι μέρος αὐτοῦ, τῷ χρόνῳ μερισθὲν, ἀποκριθήσεσθαι πρὸς τῆς φύσεως, διὰ τῆς κατὰ τὸ ἕλκος χώρας. ὅταν μὲν οὖν ἡ προτέρα διαφορὰ γίνηται τοῦ παθήματος, ἀξιοῖ χρῆσθαι τῷ τρόπῳ τῆς ἐπιδέσεως, ὃν ἐδίδαξεν ἐπὶ τῶν χωρὶς ἕλκους καταγμάτων. ὅταν D δὲ ἡ δευτέρα, μετατίθησί πως τὸν τρόπον τῆς θεραπείας, ὡς ἐφεξῆς μαθησόμεθα, βέλτιον γὰρ ἀκολουθεῖν αὐτῷ.

HIPPOCRATIS TEXTUS III.

NOnnulli (atque hi non admodum proficiunt) ulceribus imponunt aliquod ex purgantibus medicamentis, ut ceratum, quod picem habet: vel quopiam ex iis, quæ cruentis vulneribus injiciuntur: vel quodvis aliud, quod componere soleant. Illos autem lauda, qui pannos superdantes vino madefactos, aut lanam succidam, vel ejus generis aliquid devinciunt: ubi verò ulcera pura sunt, & jam glutinantur, tunc lintea complura adhibent, & per ferulas dirigunt. Hæc ratio curandi aliquid confert, neque multum lædit: ossa tamen in suum locum non similiter reponuntur. Sed hac via fiunt aliquanto tumidiora, quàm par sit.

GALENI COMMENTARIUS.

REtuli ad eas fracturas, quibus carnis quoque vulnus adjicitur, curationem duplicem ab Hippocrate admoveri. Nunc orsus ab ea quam primo loco posui, eos primùm reprehendit, qui malè ulceri illi medentur, in quo, quùm fractum os benè compositum est, nihil aliud quàm ipsum restat, neque ulla suspicio

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ γ΄.

ΟΙ μὲν μήτε μέγα ἀγαθὸν, μήτε μέγα κακὸν ποιέοντες, ἰητρεύουσι τὰ μὲν ἕλκεα καθαρτικῷ τινι, ἢ πισσηρὴν ἐπιθέντες, ἢ ἔναιμον, ἢ ἄλλο τι ὧν εἰώθασι ποιέειν. ἐπαινέω δὲ τοὺς οἰνηροὺς σπλῆνας, ἢ E εἴρια ῥυπαρὰ ὁκόσοι ἐπιδέουσιν, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. ἐπὴν δὲ τὰ ἕλκεα καθαρὰ γένηται, καὶ ἤδη ξυμφύηται, τότε τοῖς ὀθονίοισι συχνοῖσι πειρῶνται ἐπιδεῖν, καὶ νάρθηξι κατορθοῦν. αὕτη μὲν ἡ ἴησις ἀγαθόν τι ποιεῖ, κακὸν δὲ οὐ μέγα. τὰ μέντοι ὀστέα, οὐχ ὁμοίως δύναται ἱδρύεσθαι ἐς τὴν ἑωϋτῶν χώρην, ἀλλά τινι ὀγκηρότερα τὰ σώματα τοῦ καιροῦ ταύτῃ γίνεται.

F

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΩν μεθ' ἑλκώσεως καταγμάτων, διττὴν ἔφην αὐτῷ γεγονέναι τῆς θεραπείας διδασκαλίαν. ἄρχεται δὲ νῦν ἀπὸ τῆς προτέρης, ὧν εἴπομεν, ἐλέγχων πρότερον, ὅσοι κακῶς μεταχειρίζονται τὸν τρόπον τῆς ἑλκώσεως ἐκείνης, ἐν ᾗ μετὰ τοῦ διαπεπλάσθαι προσηκόντως τὸ κάταγμα, καὶ ἕλκος ἐστὶν, μηδεμιᾶς ὑποψίας

ἐούσης, ἀποστήσεσθαί τινα παραχίδα. τοὺς οὖν οὕτω διακειμένους, φησὶν, ἔνιοι τῶν ἰατρῶν θεραπεύουσιν, ἐξ ἀρχῆς μὲν, ὡς εἰ καὶ μόνον ἕλκος ἐσχήκασιν. ἐπειδὰν δὲ μετρίως ἔχῃ τοῦτο, τηνικαῦτα καταγματικῶς ἐπιδοῦντες. τὸ μὲν οὖν κεφάλαιον τῆς προκειμένης ῥήσεως τοῦτ᾽ ἐστί· μακροτέρα δὲ ἐγένετο τῆς θεραπείας ἡ διήγησις ᾗ χρῶνταί τινες, ἅπαντα γράψαντες τὰ κατὰ μέρος. ἐγὼ μὲν εἶπον, οὕτως αὐτοὺς θεραπεύειν, ὡς εἰ καὶ μόνον ἕλκος ἐγεγόνει χωρὶς κατάγματος, ὁ δὲ καὶ δι᾽ ὧν θεραπεύουσιν ἔγραψε, μνημονεύσας πισσηρᾶς μὲν κηρωτῆς, ἐναίμου τε, καὶ καθαρτικοῦ φαρμάκου, καὶ σπλήνων οἰνηρῶν. τὸ μὲν οὖν ἔναιμον φάρμακον, εὔλογον ὃ λέγει· καὶ γὰρ νῦν ἔτι, συνηθέστατόν ἐστι τοὔνομα τοῖς ἰατροῖς, ἐπ᾽ ἐκείνων λεγόμενον τῶν φαρμάκων, ὅσα τοῖς τραύμασιν ἐπιτίθεασιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἅμα τῷ γενέσθαι, μηδέπω ξηρῶν ἀκριβῶς ὄντων αὐτῶν, ἀλλ᾽ αἱμασσομένων ἔτι, τουτέστι δροσοειδῶς ἐκπίπτοντος αἵματος, ἔκ τε τοῦ τετρωμένου δέρματος, ἢ καὶ τῆς σαρκός. τὸ δὲ καθαρτικὸν φάρμακόν ἐστιν, ὃ σὺν τῷ ξηραίνειν μετρίως, ὅπερ ἐδείχθη τὸ κεφάλαιον τῆς τῶν ἑλκῶν ἰάσεως, ἔτι καὶ ῥυπτικῆς τινος ἔχεται δυνάμεως, καθαρὰ ποιεῖν ἕλκη. τοιαῦτα δὲ εἰσι φάρμακα τὰ διὰ λεπίδος καὶ ἰοῦ σκευαζόμενα, διττῶς συντιθέμενα, τινῶν μὲν ἑψόντων τὸν ἰόν, τινῶν δὲ, ὠμὸν μιγνύντων; καὶ καλεῖται τὰ μὲν ὠμὸν ἔχοντα τὸν ἰὸν, χλωρὰ, τὰ δὲ ἑφθὸν, πυῤῥά. καὶ γὰρ καὶ φαίνεται τοιαῦτα τὴν ἰδέαν ἑκάτερα. ταῦτα μὲν οὖν τὰ φάρμακα, καθαρτικὴν ἔχει ἑλκῶν δύναμιν, ἐπειδὴ μετρίως πέφυκε ῥύπτειν. τοιαῦτα δὴ ἐδιδάξαμεν ὄντα, καθαίροντα ῥύπον ἑλκῶν, τὰ δὲ χωρὶς τοῦ ῥύπτειν ἔναιμα. ποικίλλεται δὲ ἐν ταῖς κατὰ μέρος ὕλαις, ὥσπερ καὶ τὰ πρότερα, καθάπερ ἐκείνων παραδείγματα, ἰὸν εἶπον, καὶ λεπίδα, δυνατὸν ὂν εἰπεῖν μοι, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ νῦν ἀρκέσει φάναι χωρὶς τοῦ καθαίρειν, ἔναιμα καλεῖσθαι φάρμακα, τὰ δι᾽ ἀσφάλτου σκευαζόμενα· παραδείγματος γὰρ ἕνεκεν τῶν τοιούτων μνημονεύσω, πάσης αὐτῶν τῆς ὕλης, ἐν τοῖς περὶ φαρμάκων, εἰρημένης. περὶ δὲ τῆς πισσηρᾶς κηρωτῆς, ὡμολόγηται σχεδὸν ἅπασι, ὡς ἀνώδυνόν τέ ἐστι, καὶ πυοποιὸν, ἁρμόττον ἐπειδὰν φθάσῃ φλεγμαῖνον ἤδη τὸ ἕλκος. ἄλλως γὰρ οὐκ ἄν τις αὐτῷ χρήσαιτο, μήτε καθαίρειν ῥύπον δυναμένῳ, μήτε κολλᾶν, ἢ ἐπουλοῦν ἕλκος. οἱ δὲ οἰνηροὶ σπλῆνες, ἀποκρουστικῆς μὲν εἰσι δυνάμεως, διὰ τὸν οἶνον. ἀντικρατήματος δὲ παραλαμβάνονται πρὸς τῶν οὕτω θεραπευόντων, βουλομένων ὑποδεσμοῖσι χρῆσθαι διὰ τὸ ἕλκος ὅσα μὲν οὖν ἐπίστασθαι προσήκει τὸν ὀρθῶς ἕλκος ἰασάμενον, εἴρηται μὲν κἂν τῷ γ΄. καὶ δ΄. γράμματι τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου, κατὰ τὴν προσήκουσαν ἑκάστου τάξιν. εἴρηται δὲ ὅσον ἥρμοττεν, καὶ κατὰ τὴν ἐξήγησιν τοῦ περὶ ἑλκῶν συγγράμματος. εἰς δὲ τὸν ἐνεστῶτα λόγον, ἀρκεῖ καὶ τὰ νῦν εἰρημένα. δεήσει γὰρ ἡμᾶς καὶ αὖθις εἰπεῖν περὶ θεραπείας τῶν προκειμένων παθῶν, ὅταν αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης αὐτὰ θεραπεύῃ. νυνὶ γὰρ ἑτέρων ἰατρῶν μέμνηται, καί φησιν αὐτοὺς οὐδὲν ἀξιόλογον ἁμαρτάνειν, ὥσπερ ἐκείνους ὧν ἐμνημόνευσε. τί τοίνυν ἐστὶν

A est, ne fragmentum ab osse resolvatur. Quidam (inquit) medici eos, qui sic affecti sunt, inter initia curant, perinde, ac si ulcere solo detinerentur: ubi hoc moderatè habet, tunc ea vinciendi ratione utuntur, quæ ad fracturas pertinet. Caput igitur propositorum verborum hujusmodi est. Multus autem est in eorum curatione narranda, qua nonnulli utuntur, eò quòd singula persequatur. Equidem scripsi eos ita curare, sicut, si citra fracturam vulneri mederentur: at ipse, quibus etiam medicamentis uterentur, exposuit, facta mentione cerati, quod B picem accipit; tum medicamentorum, & quæ protinus cruentis vulneribus injiciuntur, & quæ purgandi vim habent, item panni vino madentis. Rectè autem medicamenta, quæ cruentis vulneribus injiciuntur, ἔναιμα vocat. Namque etiam nunc apud medicos id vocabuli est usitatum, quo ea medicamenta nuncupare solent, quæ vulneribus superdantur, ut primùm illata sunt, & nondum ex toto sicca; sed adhuc cruenta, hoc est, cum cruor (græcè αἷμα dicitur) ex cute ipsa vulnerata, seu etiam ex carne, in roris speciem destillat. Purgans verò medica- C mentum est, quod modicè siccat (quam rem demonstratum est caput esse in ulcerum curatione) ac detergendi facultatem habet, qua ulcera pura reddit. Hujus generis sunt mixturæ, quæ ex ærugine æris & squama componuntur; quarum duplex ratio est, siquidem ærugo ab alijs coquitur, ab alijs adjicitur cruda: quæ crudam accipiunt, virides dicuntur: quæ coctam rufæ, à colore, qui in utrisque se ostendit. Igitur hæc medicamenta purgare ulcera possunt, quùm mediocrem habeant detergendi fa- D cultatem. Hujuscemodi esse, quæ sordem ab ulceribus detrahunt, sicut contrà, quæ cruentis vulneribus protinus injiciuntur, carere detergendi facultate, indicavimus. Variè autem miscentur sicuti priora. At, quemadmodum in illis exempli gratiâ, æris æruginem attuli, squamam, potui & alia similia eadem ratione proponere. Nunc autem abundè sit illud indicasse, quod ἔναιμα vocata, quibus abest detergendi facultas, sunt, quæ ex bitumine componuntur. Horum exempli gratia mentionem faciam, quùm omnia, E quæ id præstant, in opere de medicamentis fuerint explanata. Ceratum autem, quod picem habet, inter omnes ferè convenit, lenire dolorem, & pus movere. Tunc verò confert, quùm ulcus jam inflammatione tenetur: alioquin ipsum nemo imponeret, quùm neque detergere sordem possit, neque ulcus glutinare, aut ad cicatricem perducere; at panni vino madentes ob vinum ipsum repellunt, dantur enim ad continendum ab iis, qui hoc modo medentur, qui adhibere volunt ulceris causa eas fascias, quibus antè injectis aliæ superdantur. Quæ autem scire oporteat eum qui rectè ulcera cura- F turus sit, posita à nobis sunt, quo ordine singula requirebant, in tertio, & quarto libro de ratione curandi, atque etiam abundè in expositione libri de ulceribus. Quod ad hunc locum pertinet, satis est hæc retulisse; nam de curatione propositorum affectuum rursus tractandum nobis erit, quùm Hippocrates illam exequetur: nunc meminit aliorum medicorum, quos ait non similiter gravem noxam afferre, atque illos, quorum mentionem facit. Quid igitur est, quod

quod errant? siquidem, quùm primùm id cognitum fuerit, constabit etiam jure ab Hippocrate scribi illos non admodum proficere, aut obesse, qui ulceri non malè provident, sed fracturam initio negligunt, idoneum vinculum posteà superdantes, quod proditum est ab initio convenire: quamobrem (iniquit) ossa fiunt tumidiora. Satius igitur est per omne tempus curationis comprimi hæc, atque adstringi, quod præsidij ad non paucos dies initio prætermittunt: asserit enim vbi jam futurum est ut ulcera glutinentur, tunc, qui sic medentur, incipere deligare eo modo, quo fracturæ convenit. Constat autem ulcera suppurare, deinde purgari, priusquam glutinanda sunt, quod triduo fieri nequit, aut quatriduo.

HIPPOCRATIS TEXTUS IV.

Quibus tam cruris, quàm brachii utraque ossa fuerint cõminuta, breviora etiã fiunt.

GALENI COMMENTARIUS.

Brevitatis Hippocratis proprium est id, quod in proposito sermone desideratur, apertè ex eo quod subjicitur, indicare: quam rem nunc fecisse perspicuum est: præfatus enim eorum, qui superiori ratione curantur, ossa reddi tumidiora, non definivit, omniumne, an aliquorum: at nunc ex propositis verbis evidenter colligitur, non omnium; sed eorum duntaxat, quibus alterum fractum est, quùm partes, quæ juxta fracturam sunt, minimè ipsum contineant, ut, quæ per omne tempus curationis, nec adstrictæ fuerint, nec coarctatæ. Membrum tamen brevius non redditur, quandoquidem alterum os integrum manet, quo naturalis longitudo servatur. Sed, ubi utrumque comminuitur, musculi (ut antè exposuimus) contracti, ad superiores partes vitiata quoque ossa contrahunt. Quamobrem extendi ea jubet, antequam componantur. Sed, quia sine convenienti junctura composita ossa nequeunt contineri, ea de causa, donec increscat callus, curiosè deligat. Quam rem qui negligunt, & ulceris curationi insistunt, non solùm tumidum magis, quàm naturaliter conveniat, membrum reddunt; sed brevius etiam efficiunt.

HIPPOCRATIS TEXTUS V.

Rursus alii reperiuntur, qui lintea in ejusmodi casibus à principio protinus circundantes utrinque devinciunt; ulcus verò ipsum relinquunt, & nudum esse patiuntur: deinde super ipsum imponunt aliquod ex purgantibus medicamentis: tum pannis ex vino madentibus, ac lana succida medentur. Hæc quidem curatio aliena est: qua qui & in his fracturis, & in aliis utuntur, longè aberrare verisimile est. Maximè enim ad rem pertinet nosse, quo pacto injici primo linteum debeat, & quà valentissimè coarctari: item quid conferat, qua potissimùm parte convenit, cum fasciæ caput super-

A ὃ ἁμαρτάνουσιν; ἅμα γὰρ τούτῳ γνωσθέντι, μαθησόμεθα τὸ κατ' ἀρχὰς εἰρημένον περὶ αὐτῶν, μήτε μέγα τι ποιεῖν ἀγαθὸν αὐτοὺς, μήτε κακόν. ὅτι τῆς μὲν ἑλκώσεως, οὐ κακῶς προνοοῦνται, τοῦ κατάγματος δὲ, ἀμελοῦσιν, τό γε κατ' ἀρχάς· ὕστερον μετὰ τὴν οἰκείαν ἐπίδεσιν αὐτῷ προσφέροντες, ἣν ἔφην ἀπ' ἀρχῆς προσῆχθαι, διὰ τοῦτ' οὖν, φησιν, ὀγκηρότερα γὰρ τὰ ὀστᾶ. βέλτιον οὖν, αὐτὰ προστέλλεσθαί τε, καὶ πιλεῖσθαι διὰ παντὸς τοῦ χρόνου. παραλείπουσι δὲ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, οὐκ ὀλίγας τὸν ἀριθμὸν οὔσας, εἴγε φησὶν, ὅταν ἤδη τὰ ἕλκη συμφύεσθαι μέλλῃ, τηνι-
B καῦτα, τοὺς οὕτω θεραπεύοντας ἰατροὺς, ἄρχεσθαι τῆς καταγματικῆς ἐπιδέσεως ἐπίδηλον, ὅτι διαπυήσεσθαι, χρὴ πρότερον αὐτὰ καὶ καθαρθῆναι, πρὶν μέλλειν συμφύεσθαι, τοῦτο δ' οὐ κατὰ γ'. ἢ δ'. ἡμέρας ἀριθμόν ἐστι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ δ'.

Γένοιτο δ' ἂν καὶ βραχύτερα, ὧν ἀμφότερα τὰ ὀστέα κατεάγη, ἢ πήχεος, ἢ κνήμης.

C

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἴδιον ἐστὶ τῆς Ἱπποκράτους βραχυλογίας, ἅμα σαφηνείας, διὰ τῶν ἐπιφερομένων, ἐπιδείκνυσθαι τὸ παραλελειμμένον ἐν τῷ προειρημένῳ λόγῳ, τοῦτ' οὖν ἐποίησε νῦν. εἰρηκὼς γὰρ ὀγκηρότερα γίνεσθαι τὰ ὀστέα τῶν θεραπευομένων διὰ τῆς πρώτης παραγωγῆς, οὐ προσωρίσατο πότερον ἁπάντων, ἢ τινων, ἀλλ' ἐν τῇ νῦν ῥήσει, σαφῶς ἐδήλωσεν, ὅτι μὴ πάντων, ἀλλ' ἐκείνων μόνων, ὅσον τὸ ἀμφότερον ὀστοῦν ἔπαθεν ὄγκον. μήτ' ἂρ ἴσχει τὰ μέρη τοῦ κατάγματος, ὡς ἂν μὴ πι-
D ληθέντα, καὶ σφιγχθέντα διὰ παντὸς τοῦ ἴσου χρόνου τῆς θεραπείας, οὐ μὴν βραχύτερόν γε γίνεται τὸ κῶλον, ὡς ἔνθα θατέρου τῶν ὀστῶν, ὅσον ἀπαθὲς ἔμεινε, διαφυλάττοντος αὐτῷ τὸ κατὰ φύσιν μέγεθος, ἀλλ' ἐφ' ὧν γε τὰ δύο κατεάγη, συνέβη δηλονότι συνανασπασθῆναι τοῖς μυσὶν, ὡς ἔμπροσθεν ἐδείχθη, τὰ ὑψηλότερα μέρη τῶν παθόντων ὀστῶν, οὗπερ ἕνεκα, καὶ τὴν κατάτασιν ἐποιεῖτο πρὸ τῆς διαπλάσεως. ἀλλ' ἐπεὶ χωρὶς τῆς προσηκούσης ἐπιδέσεως, οὐκ ἂν ἡ σύνθεσις τῶν ὀστῶν φυλαχθείη, διὰ τοῦτ' ἀκριβοῦς ἐπιδέσεως προὐνοήσατο μέχρι τῆς πωρώσεως. οἱ τοίνυν ἀμελοῦντες μὲν ταύτης, ἑλκώσεως δὲ
E πεφροντικότες, οὐ μόνον εἰς ὄγκον μείζονα τοῦ κατὰ φύσιν, ἄγουσι τὸ κῶλον, ἀλλὰ καὶ μικρότερον ἀποφαίνουσιν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ε'.

Ἄλλοι δ' αὖ τινές εἰσιν οἱ ὀθονίοισιν τὰ τοιαῦτα ἰητρεύουσιν εὐθέως, καὶ ἔνθεν μὲν καὶ ἔνθεν ἐπιδέουσι τοῖς ὀθονίοισιν, κατὰ δὲ τὸ ἕλκος αὐτὸ διαλείπουσιν, καὶ ἐῶσιν ἀναψύχεσθαι, ἔπειτα ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τὸ ἕλκος τῶν καθαρ-
F τικῶν τι, καὶ σπλήνεσιν οἰνηροῖσιν, ἢ εἰρίοισιν ῥυπαροῖσι θεραπεύουσιν· αὕτη ἡ ἴησις κακή. καὶ εἰκὸς τοὺς ἰητρεύοντας τὰ μέγιστα ἀσυνετέειν, καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισιν κατήγμασιν, καὶ ἐν τοῖσι τοιούτοισι. μέγιστον γάρ ἐστι, τὸ γινώσκειν καθ' ὁποῖον τρόπον χρὴ τὴν ἀρχὴν βάλλεσθαι τοῦ ὀθονίου, καὶ καθ' ὁποῖον μάλιστα πεπιέχθαι, καὶ οἷά τι ὠφελέονται, ἢν ὀρθῶς τις βάλληται τὴν ἀρχὴν, καὶ πιέζῃ ᾗ μάλιστα χρὴ, καὶ οἷα βλάπτονται, ἢν μὴ ὀρθῶς

A τις βάλληται, μηδὲ πιέζῃ ᾗ μάλιστα χρὴ, ἀλλὰ ἔνθεν καὶ ἔνθεν. εἴρηται μὲν οὖν καὶ ἐν τοῖσι πρόσθεν γεγραμμένοισιν ὁποῖα ἐφ' ἑκατέρων ἀποβαίνει· μαρτυρεῖ δὲ καὶ αὕτη ἡ ἰητρική. ἀνάγκη γὰρ τῷ οὕτως ἐπιδεομένῳ τὸ οἴδος ἐξαείρεσθαι ἐς αὐτὸ τὸ ἕλκος.

dare, tum adstringere: quidve sequatur incommodi si alia parte atque opus est, orsa fascia fuerit, nec quà maximè expedit, sed hinc vel hinc fuerit arctata. Utriusque vinculi effectum in superioribus demonstravimus, cujus testimonium est ipsa medicina: Illi enim, qui sic deligatus fuerit, necesse est ulcus in tumorem assurgere.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

B Τῶν μεγάλως βλαπτόντων, ἐν τύπῳ τοῦ λόγου μέμνηται, σαφῶς διδάσκων αὐτοὺς, ἃ πράττουσιν ἄτοπα. καὶ μέντοι καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἐξελέγχει σαφῶς, ὥστε μηδ' ἂν ἐμοῦ δεῖσθαι τὸν ἐθέλοντα φιλοπόνως τοῖς λεγομένοις προσέχειν τὸν νοῦν.

GALENI COMMENTARIUS.

Eorum nunc meminit, qui summopere lædunt, & quæ ab his admoveantur, planè docet: tum errores ipsorum apertè redarguit, sic, ut meæ expositionis non egeant, qui in iis quæ ab ipso afferuntur, laborare non recusent.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϛʹ.

Καὶ γὰρ εἰ ὑγιὴς χρὼς ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπιδεθείη, ἐν μέσῳ δὲ διαληφθῇ, μάλιστα κατὰ τὴν διάληψιν C οἰδήσειεν ἂν, καὶ ἀχροιήσειεν, πῶς οὖν οὐχὶ ἕλκος γε ταῦτα ἂν πάθοι.

HIPPOCRATIS TEXTUS VI.

Nam, si carnosa pars, quæ sana est, hinc atque hinc vinciatur, media non comprehensa, ea pars quæ relicta sine vinculo fuerit, maximè turgebit, minusque erit sui coloris. Quo pacto igitur ulcus hæc effugiet?

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅτι τὸ σαρκῶδες ἁπλῶς ὀνομάζει χρῶτα, λέλεκταί μοι καὶ πρόσθεν. ἀλλὰ νῦν γε πρόσεχέ μοι τὸν νοῦν, ὅπως ἂν ἦν ὁ λογικὸς εὑρίσκῃ τὸ προσῆκον, οὐ περιμένει μακρὰν πεῖραν. οἴονται μὲν ἕλκος ἀνεπίδετον ἐῶντες, ἑκατέρωθεν δὲ αὐτοῦ περιβάλλοντες ἐπιδέσμους, D οὐκ ἐξ ὧν αὐτοὶ πράττουσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν κακοήθειαν τοῦ παθήματος, ἐπιγίνεσθαι φλεγμονὰς, καὶ μοχθηρῶς διατίθεσθαι τὸ ἕλκος, τοῦ μὲν πρώτου τὴν τοιαύτην θεραπείαν ἐπινοήσαντος, ἑαυτὸν παρακρουσαμένου λόγῳ μοχθηρῷ. τῶν διαδεξαμένων δ', αὐτὸ τὸ ἔθος φυλαξάντων, διὰ τὸ μὴ τολμᾶν ὑπαλλάξαι. τί δὲ εἰ τὸ μέγα κακὸν ἐργάσασθαι; τοῦτο γὰρ ἐπιεικῶς συμβαίνει, τοῖς ἀλόγῳ τριβῇ μεταχειριζομένοις τὰς τέχνας, ὥστε μόνος ὁ ἀπολογισμὸς, θαῤῥῶν, ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ πράγματος φύσεως ὁρμώμενος, ὑπαλλάττειν ἐπιχειρεῖται δι' ἔτους μακροῦ πραττόμενα κακῶς. E τίς οὖν ὁ λόγος ἐστὶ ᾧ θαῤῥήσας ὁ Ἱπποκράτης ὑπήλλαξε τῆς θεραπείας αὐτῶν, οὐ μὰ Δία, πιθανῶν, οὐδὲ ξένων δεχομένων λημμάτων, ἀλλ' ἐξ ἐπιστημονικῶν τε, καὶ ἀναγκαίων. εἰ γὰρ ἐπὶ τῶν ὑγιαινόντων σωμάτων, ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς ἐπιδέσεως, εἰς τὴν μεταξὺ τῶν ἐπιδουμένων χώραν ἐκθλίβων ἑκατέρωθεν τὸ αἷμα, φλεγμονὴν ἐργάζεται, πῶς οὐ πολὺ μᾶλλον ἐπὶ τῶν ἤδη πεπονθότων ἐργάσεται.

GALENI COMMENTARIUS.

Hippocrates quamlibet carnosam partem appellat χρῶτα, ut suprà quoque indicavimus. Nunc illud animadvertendum est, quod qui rationalem medicinam profitetur, ubi præsidium idoneum esse comperit, non expectat longum usum. Putant autem, ubi ulcus sine vinculo dimittentes, utrinque fasciam circumagunt, excitari inflammationem, & ulcus malè affici ex mala conditione affectus, at non ex ea, quam adhibent, curatione: cujus primus auctor se ipsum falsa ratione decepit: successores verò usitatam hanc curationem edocti servarunt, eò quòd mutare non auderent: Ex quo magnum malum sequitur. Id illis merito evenit, qui artes usu sine ratione pertractant: una enim ratio est, qua fretus aliquis, rei natura demonstrante, mutare tentat, quæ malè fuerant longo usu recepta. Qua ergo ratione motus Hippocrates ipsorum curationem mutavit? non hercle probabili assumptione, aut aliena, sed quæ scientiam faceret, ac necessaria esset. Quod si corporibus benè valentibus, sub ea vinciendi ratione materia utrinque in medium spatium inter partes devinctas expressa, inflammationem excitat, quî non longè magis id faciet ægrotantibus?

F

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ζʹ.

Ἀναγκαίως οὖν ἔχει, ἄχροον μὲν, καὶ ἐκπεπιεσμένον τὸ ἕλκος εἶναι, δακρυῶδες δὲ καὶ ἀνεκπύητον εἶναι, ὀστέα δὲ, καὶ μὴ μέλλοντα ἀποστῆναι, ἀποστατικὰ γενέσθαι.

HIPPOCRATIS TEXTUS VII.

Igitur necesse est, decoleretur ulcus, & materia ad ipsum exprimatur, tum lachrymet, ac minimè suppuret: ossa verò, & quæ abscessura non essent, abscedant.

A

GALENI COMMENTARIUS.

QUæ accidant, ubi malè ulcus devincitur, hoc loco declaravit. Cuncta autem ab inflammationis magnitudine proficiscuntur: quandoquidem ob hanc ulceris labra in exteriora vertuntur, perinde atque ea, quæ propriè oris labra nominantur, ubi inflammatione vexentur. Totus autem locus mali coloris non injuria conspicitur, quod & ipsum constat ex immodica inflammatione provenire. Destillat verò ab ulcere tenuis, & cruda sanies, similiter ac lachrymæ ab oculis inflammatis. Inde translatione usus, dixit lachrymare ulcus, ubi sic afficitur. Prætereà succi, qui inflammationem excitarunt, crudi permanent, dum ea vinculi ratio admovetur. Sed & ossa necesse est procedente tempore vitiari. His enim crudorum succorum abundantia madefactis, mirum non est, si qua particula abscedat, ubi qui sic medetur, ab alieno vinculo non desistat. Singula, quæ in universo sermone restant, evidentissima fient, si quis (ut diximus) animum adjungat: tum in memoria habeat, quæ suprà ostensa sunt: eò enim hæc omnia pertinent, & (quemadmodum ipse Hippocrates admonet) his illa confirmantur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΑ καταλαμβάνοντα συμπτώματα διὰ τὴν μοχθηρὰν ἐπίδεσιν, ἔγραψεν ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ, γινόμενα πάντα διὰ τὸ μέγεθος τῆς φλεγμονῆς. ἐκτρέπονται μὲν γὰρ τοῖς ἕλκεσι τὰ χείλη διὰ ταύτην, ὥσπερ αὐτὰ τὰ κυρίως ὀνομαζόμενα χείλη τοῦ στόματος, ὅταν φλεγμήνῃ. κακόχροον δὲ τὸ σύμπαν χωρίον εἰκότως φαίνεται, καὶ γὰρ καὶ τοῦτο σύμπτωμά ἐστι μεγάλης φλεγμονῆς. ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἕλκους, ἰχὼρ λεπτὸς καὶ ἄπεπτος ῥεῖ, καθάπερ ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ὅταν φλεγμήνωσι, τὸ δάκρυον· ἐντεῦθεν μὲν ὠνόμασε κατὰ μεταφορὰν, τὸ οὕτω διακείμενον ἕλκος, δακρυῶδες. οὐκ οὖν ἐνδέχεται, πέψιν ἀκολουθῆσαι τοῖς τὴν φλεγμονὴν ἐργαζομένοις χυμοῖς, ἄχρις ἂν οὕτως ἐπιδέηται τὸ μόριον. ἀλλὰ καὶ τῶν ὀστῶν ἀνάγκη τι τῷ χρόνῳ βλαβῆναι, διαδεχομένων ὑπὸ τῆς περιουσίας τῶν ἀπέπτων χυμῶν. οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν ἀποστῆναί τι μέρος αὐτῶν, εἰ μὴ παύσαιτο, ὑπό τε τῆς μοχθηρᾶς ἐπιδέσεως, οὕτω θεραπεύων. τὰ δ' ἄλλα κατὰ μέρος ἐν ὅλῳ τῷ λόγῳ σαφῆ πάντ' ἐστὶ τοῖς προσέχουσι τὸν νοῦν, ὡς ἔφην, καὶ μεμνημένοις τῶν προδεδιδαγμένων. εἰς ἐκεῖνα γὰρ ἀναφέρεται πάντα, καὶ μαρτυρεῖ τοῖς καλῶς διδαχθεῖσιν, ὡς καὶ αὐτὸς Ἱπποκράτης ἐπισημαίνεται.

B

C

HIPPOCRATIS TEXTUS VIII.

VLcus item pulsi affligetur, atque igneum erit, tumor item coget cataplasmata superdari: quod incommodum similiter afferunt, qui utrinque deligant; quum præter alium pulsum, inutile quoque onus adjiciant. Fascias tandem solvunt, ubi ulcus recrudescere conspiciunt, & reliquo tempore sine junctura medentur. Nec secus curant quoque, si aliud vulnus nacti sint. Siquidem hæc evenire minimè censent, eò quòd hinc atque hinc deligaverint, & nudum vulnus reliquerint, sed aliquod aliud infortunium causantur. Quòd si hanc deligandi viam penitus alienã esse, frequentari verò à compluribus, tũ maximè ad rem pertinere eam dediscere, apertè nõ cognovissem, non tã multa scripsissem. Adde, quòd hæc testantur, quæ suprà exposita sunt, maximéne an minimè adstringendũ sit, rectè fuisse tradita. Oportet autem (ut summatim dicam) ubi nullũ expectatur os quod recessurũ sit, similiter curare, atque ubi sine ulcere fractura est. Extendenda enim æquè ossa sunt, ac dirigenda, & eodem modo vincienda. Ad hæc ulcus cerato quod picem habeat, inungendũ, tenuive panno duplici contegendũ, proximæque partes albo cerato illinendæ. Fasciæ vero, cæteraque scindenda paulo latiora, quam si ulcus non esset: & qua parte primum dantur, latiora multo danda, quam ulcus, quum, quæ angustiora sunt instar zonæ ipsum cingant, quod minimè expedit. Primus enim circuitus totum ulcus complecti debet.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ η'.

ΣΦυγματῶδές τε καὶ πυρετῶδες τὸ ἕλκος ἂν εἴη, ἀναγκάζονται δὲ διὰ τὸ οἴδος, ἐπικαταπλάσσειν. ἀσύμφορον δὲ καὶ τοῦτο τοῖσιν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπιδεομένοισιν. ἄχθος γὰρ ἀνωφελὲς πρὸς τῷ ἄλλῳ σφυγμῷ ἐπιγίνεται. τελευτῶντες δὲ ἀπολύουσι τὰ ἐπιδέσματα, ὁπότ' ἂν σφιν παλιγκοτέῃ, καὶ ἰητρεύουσι τὸ λοιπὸν, ἄνευ ἐπιδέσιος. οὐδὲν δ' ἧσσον, καὶ ἤν τι ἄλλο τρῶμα τοιοῦτο λάβωσι, τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἰητρεύουσιν. οὐ γὰρ οἴονται τὴν ἐπίδεσιν τὴν ἔνθεν καὶ ἔθεν, καὶ τὴν ἀνάψυξιν τοῦ ἕλκεος αἰτίην, ἀλλ' ἄλλην τινὰ ἀτυχίην. οὐ μέντοι γε ἂν ἔγραφον περὶ τουτέου τοσαῦτα, εἰ μὴ εὖ μὲν ᾔδειν ἀσύμφορον ἐοῦσαν τὴν ἐπίδεσιν, συχνοὺς δὲ οὕτως ἰητρεύοντας, ἐπίκαιρον δὲ τὸ ἀπομάθημα. μαρτύριον δὲ τοῦ ὀρθῶς γεγράφθαι τὰ πρόσθεν γεγραμμένα, εἴτε μάλιστα πιεστέα τὰ κατήγματα, εἴτε ἥκιστα. χρὴ δὲ ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι, οἷσιν ἂν μὴ ἐπίδοξος ᾖ, ἢ τῶν ὀστέων ἀπόστασις ἔσεσθαι, τὴν αὐτὴν ἰητρεύειν, ὥσπερ ἂν οἷσιν ὀστέα μὲν κατεηγότα εἴη, ἕλκος δὲ μὴ ἔχοντα. τάς τε γὰρ κατατάσιας, καὶ κατορθώσιας τῶν ὀστέων, τὸν αὐτὸν τρόπον ποιέεσθαι, τήν τε ἐπίδεσιν παραπλησίαν. ἐπὶ μὲν γὰρ αὐτὸ τὸ ἕλκος πισσηρὴν κηρωτὴν χρίσαντα, σπλῆνα λεπτὸν ἐπιδεθῆναι, τὰ δὲ πέριξ, κηρωτῇ λευκῇ χρίειν. τὰ δὲ ὀθόνια, καὶ τὰ ἄλλα, πλατύτερά τινι ἐσχισμένα ἔστω, ἢ εἰ μὴ ἕλκος εἶχεν. καὶ ᾧ ἂν πρώτῳ ἐπιδέηται, συχνῷ ἔσται τοῦ ἕλκεος πλατύτερον. τὰ γὰρ στενώτερα τοῦ ἕλκεος ζώσαντα ἔχει τὸ ἕλκος· τὸ δ' οὐ χρὴ, ἀλλ' ἡ πρώτη περιβολὴ ὅλον κατεχέτω τὸ ἕλκος.

D

E

F

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Μικρὸν ἔμπροσθεν ἔφη, τῶν οὕτως ἐπιδεομένων, ἐκθλίβεται τὸ οἶδος εἰς αὐτὰ τὰ ἕλκη. οἶδος δὲ δηλονότι, τὸ οἴδημα λέγων, ὡς εἶναι τὸν λόγον τοιόνδε. διὰ τὴν κακὴν ἐπίδεσιν, ἑκατέρωθεν τοῦ ἕλκους γιγνομένην, ἐκθλιβόμενον τὸ αἷμα, τὸν παρὰ φύσιν ὄγκον ἐργάζεται. τοῦτο γὰρ οἶδός τε, καὶ οἴδημα, δι' ἔθους ἐστὶν ὀνομάζειν αὐτῷ. προσλαβὼν δὲ σφυγμὸν ὁ τοιοῦτος ὄγκος, καὶ θερμασίαν πυρώδη, τὴν ὀνομασθεῖσαν πρότερον ἰδίως ἀποτελεῖ φλεγμονήν. B πάλαι γὰρ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τὰς φλογώσεις ἁπάσας ὠνόμαζον φλεγμονάς, ὡς πολλάκις ἡμῖν δέδεικται. ἀλλὰ ἀπό γε τῶν Ἐρασιστράτου χρόνων, εἴθισται τὸ τῆς φλεγμονῆς ὄνομα λέγεσθαι κατὰ τῶν ὄγκων ἐκείνων, ἐν οἷς οὐ μόνον ἐστὶ θερμασία φλογώδης, ἀλλὰ καὶ ἀντιτυπία, καὶ σφυγμός. ἐξ ἀνάγκης δ' αὖ ἔχουσιν οὗτοι καὶ τὸ καλούμενον ἔρευθος. ἐκ μὲν γὰρ τῆς πλείονος θερμασίας, τοῦτο τὴν γένεσιν ἀναγκαῖον λαμβάνειν, ἡ δ' ἀντιτυπία, καὶ ὁ σφυγμὸς, ἐκ τοῦ πεπληρῶσθαι. δυνάμενος οὖν εἰπεῖν ὁ Ἱπποκράτης, πυρετῶδες γίγνεσθαι τὸ C ἕλκος, πυρῶδες εἶπεν, ἀπὸ τοῦ πυρὸς ἐργασάμενος τὴν παρήχησιν, εἰς ἀνάμνησιν ἐμοὶ δοκεῖν, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ πυρετὸς, ἀπὸ τοῦ πυρὸς ὠνόμασται, καὶ τουτέστιν αὐτῷ τῷ πυρετῷ εἶναι, τὸ θερμασίαν ἔχειν καπνώδη.

GALENI COMMENTARIUS.

Indicavit paulò suprà sub hac vinciendi ratione, tumorem exprimi ad ipsa ulcera. Tumorem verò οἶδος nuncupat, sic, ut sermo talis sit. Sanguis, qui sub aliena vinciendi ratione utrinque ad ipsum ulcus exprimitur, tumorem facit præter naturam, huncque & οἶδος & οἴδημα solitus est appellare. Tumori autem, quùm pulsus accedit, atque ardor, inflammationem perficit, quæ propriè φλεγμονὴ superiùs appellata est: quod vocabulum non sic accipiebatur apud veteres, eo siquidem notabant omnem ardorem, quemadmodum sæpenumerò declaravimus: ab Erasistrati verò seculo consuevit usurpari ad illos tumores significandos, quibus non modò ardor accedit, sed renixus etiam & pulsus, necessarióque rubent. Ruborem efficit ingens ardor: renixus & pulsus à multitudine oritur. Poterat Hippocrates igneum ulcus dicere πυρετῶδες, quasi febricitans: dixit autem πυρῶδες, sumpto vocabulo ab igne, quem græci πῦρ vocant, quo ardorem (ut mea fert opinio) nobis reduceret in memoriam: quoniam & febris, quæ πυρετὸς græcè nuncupatur, ab eodem vocabulo ducitur, quùm nihil aliud sit febris natura, quam igneus calor.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ θ'.

Καὶ περιεχέτω τὸ ὀθόνιον, ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D

Σπανίως τοίνυν, τὸ ἄνωθεν καὶ κάτωθεν ὀνομάζεται πρὸς τῶν παλαιῶν, ἔνθεν καὶ ἔνθεν· ὡς τὰ πολλὰ γὰρ, εἰώθασιν ἐπὶ τῶν κατὰ τὰ πλάγια μερῶν, ταύτῃ χρῆσθαι λέξει. νῦν μέντοι τῷ παλαιῷ τρόπῳ τῆς ἑρμηνείας ὁ Ἱπποκράτης ἐχρήσατο.

HIPPOCRATIS TEXTUS IX.

Feratur item fascia præter ulcus ad partes etiam, quæ suprà sunt, atque infrà.

GALENI COMMENTARIVS.

Veteres quùm superiorem, atque inferiorem partem significare volunt, raró ἔνθεν καὶ ἔνθεν scribunt; His enim vocabulis plerunque exprimunt partes utrinque à lateribus sitas: Hippocrates tamen hic antiquam exponendi figuram usurpavit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ι'.

Βάλλεσθαι μὲν οὖν χρὴ τὸ ὀθόνιον κατ' αὐτὴν τὴν ἴξιν τοῦ ἕλκεος, πιέζειν δὲ ὀλίγῳ ἧσσον ἢ εἰ E μὴ ἕλκος εἶχε· ἐπινέμεσθαι δὲ τῇ ἐπιδέσει ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται. τὰ δὲ ὀθόνια αἰεὶ μὲν τοῦ τρόπου τοῦ μαλθακοῦ ἔστωσαν. μᾶλλον δέ τε δεῖ ἐν τοῖσι τοιούτοισιν, ἢ εἰ μὴ ἕλκος εἶχεν. πλῆθος δὲ τῶν ὀθονίων μὴ ἐλάσσω ἔστω τῶν πρότερον εἰρημένων, ἀλλά τινι καὶ πλείω. ἢν δὲ ἐπιδεθῇ, δοκείτω τῷ ἐπιδεδεμένῳ, ἡρμόσθαι μὲν πεπιέσθαι δὲ μή. φάτω δὲ κατὰ τὸ ἕλκος μάλιστα ἡρμόσθαι. τοὺς δὲ χρόνους τοὺς αὐτοὺς μὲν χρὴ εἶναι ἐπὶ τὸ μᾶλλον δοκέειν ἡρμόσθαι. τοὺς αὐτοὺς δὲ ἐπὶ τὸ μᾶλλον δοκέειν χαλᾷν, F ὥσπερ καὶ ἐν τοῖσι πρόσθεν εἴρηται. μεταπιδεῖν δὲ διὰ τρίτης, πάντα μεταποιέοντα ἐς τοὺς τρόπους τοὺς παραπλησίους, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται, πλὴν ἐς τὸ σύμπαν ἧσσόν τινι πιέζειν ταῦτα, ἢ ἐκεῖνα. καὶ ἢν κατὰ λόγον τὰ εἰκότα γίνηται, ἰσχνότερον μὲν αἰεὶ εὑρεθήσεται τὸ κατὰ τὸ ἕλκος. ἰσχνὸν δὲ καὶ τὸ ἄλλο πᾶν τὸ ὑπὸ τῆς ἐπιδέσιος κατεχόμενον, καὶ αἵ τε ἐκπυήσιες ἔσονται θάσσους ἢ τῶν ἄλλων

HIPPOCRATIS TEXTUS X.

Ergo caput fasciæ injiciatur è regione ulceris, & laxius paulo attrahatur, quam si fractura esset citra ulcus. Circumagatur autem eo modo, quo suprà positum est: sintque fasciæ molliores semper, quàm si integra cute, os esset abruptum: neque pauciores, quàm prius diximus, sed aliquanto plures: homini verò, quum involutus fuerit, videantur aptissimè inhærentes, non tamen adstrictæ, asseratque super plagam maximè inhærere: tum eodem tempore, quo suprà indicavimus, ipsas & benè insidentes, & laxiores sentiat: deinde tertio quoque die solvantur, & rursus alligentur. In cæteris similiter agendum, ut in superioribus: hic tantum latius, quàm ibi coarctentur. Quod si fiat, quæ rationi consentanea sunt, locus in quo plaga est, & reliqua etiam sub vinculo comprehensa semper graciliora se ostendunt: jam verò & pus

ocyus orietur, quàm si alia curatio admoveatur. Carunculæ præterea, quæ in ulcere nigrescũt, & emoriũtur, celeriùs sub curatione hac resolvẽtur & recedent, quàm sub alia: atque ulcus celeriùs cicatricem recipiet, si hac via, quam si alio modo curetur. Cuncta hæc propterea fient, quòd & locus exulceratus, & quæ juxta sunt, extenuentur.

A ἰσχνουμένων ἑλκέων. ὅσα τε σαρκία ἐν τῷ τρώματι ἐμελάνθη, καὶ ἐθανατώθη, θᾶσσον περιῤῥήγνυται, καὶ ἐκπίπτει, ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἰητρείῃ, ἢ ἐν τῇσιν ἄλλῃσιν, ἔς ὠτειλάς τε θᾶσσον ὁρμᾶται τὸ ἕλκος, οὕτως, ἢ ἄλλως ἰσχνουμένου. πάντων δὲ τούτων αἴτιον, ὅτι ἰσχνὸν μὲν τὸ κατὰ τὸ ἕλκος χωρίον γίγνεται, ἰσχνὰ δὲ τὰ περιέχοντα.

GALENI COMMENTARIUS.

Ixin semper intelligit Hippocrates, è regione, modò in longitudinem corporis, modò in latitudinem: veluti nunc, quùm voluit primæ fasciæ caput dari super dexteram, vel sinistram ulceris partem, dein super ipsum ulcus involvi, sic, ut universum complectatur, neque ullam partem nudam relinquat.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

B Ἴξιν ἀεὶ τὴν εὐθυωρίαν ὀνομάζει· ποτὲ μὲν τὴν κατὰ τὸ μῆκος τοῦ σώματος, ἔστι δ' ὅτε, τὴν κατὰ τὸ πλάτος, ὥσπερ νῦν, ἀξιῶν, τοῦ πρώτου τῶν ἐπιδέσμων τὴν ἀρχὴν, ἢ ἐκ τῶν δεξιῶν, ἢ τῶν ἀριστερῶν μερῶν τοῦ ἕλκους θέντας, ἐπιλίττειν ὅλον αὐτὸ καταληφθῆναι, καὶ μηδὲν ἀπολειφθῆναι μέρος γυμνόν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XI.

Reliqua curatio esse debet, perinde ac si ossa citra plagã perfringantur, nisi quòd ferulæ non sũt imponendæ. Quãobrem pluribus fasciis hîc opus est, quàm alibi, quùm & minus adstringendum sit, & ferulæ tardius circundandæ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ια'.

C Τὰ μὲν οὖν ἄλλα πάντα, παραπλησίως χρὴ ἰητρεύειν, ὥς τε ἄνευ ἑλκώσιος ὀστέα καταγνύμενα, τοὺς δὲ νάρθηκας οὐ χρὴ προστιθέναι. διὰ τοῦτο, καὶ τὰ ὀθόνια χρὴ τούτοισιν πλείω εἶναι, ἢ τοῖσιν ἑτέροισιν, ὅτι τε ἧσσον πιέζεται, ὅτι τε οἱ νάρθηκες βραδύτερον προστίθενται.

GALENI COMMENTARIUS.

Interdicit, ne ferulæ imponantur, ubi fracto ossi vulnus accessit, veritus ne comprimant: atque ob eam præcipit, ne arctiùs super has fasciæ deligentur, sed utraque de causa plures imponantur. Memento autem ipsum imperasse, ut plures injicerentur, propterea, quod & minùs coarctantur, & ad ferulas tardius venitur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τοὺς νάρθηκας ἐπιβάλλειν φυλάττεται τοῖς ἡλκωμένοις κατάγμασι, δεδιὼς δηλονότι τὴν ἐξ αὐτῶν θλῖψιν. δι' αὐτὸ δὲ τοῦτο, καὶ τοῖς ὀθονίοις ταῦτα μὴ πιέζειν ἐκέλευσε, καὶ δι' ἄμφω δὲ ταῦτα, πλέοσιν αὖθις χρῆσθαι. μέμνησο D τοιγαροῦν, ὡς αὐτὸς εἶπεν, ὀθονίοισι πλείοσι χρῆσθαι, διότι τε ἧττον πιέζεται, καὶ οἱ νάρθηκες βραδύτερον προστίθενται.

HIPPOCRATIS TEXTUS XII.

Tamen, si ferulæ superaccommodentur, è regione ulceris minimè circumponantur: deturque opera, ut laxiores sint, ne vehementer adstrictæ premant, quam rem in superioribus quoque proposuimus. Tenuiori autem cibo diutiùs contenti sint, quibus à principio carnis quoque vulnus accessit, vel ossa cute exciderunt, & (ut una complexione complectar) gravissimæ fracturæ rationem victus tenuiorem amant, & diuturniorem.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιβ'.

Ἢν μέντοι τοὺς νάρθηκας προστιθῇς, μὴ κατὰ τὴν ἴξιν τοῦ ἕλκεος προστιθέναι, ἀλλ' ὥς τε καὶ χαλαρῶς προστιθέναι, προθυμεύμενος ὅκως μηδεμία σφίγξις μεγάλη ἔσται ἀπὸ τῶν ναρθήκων. Εἴρηται δὲ τοῦτο καὶ ἐν τοῖσι πρότερον γεγραμμένοισιν. τὴν μέντοι δίαιταν E ἀκριβεστέρην, καὶ πλείω χρόνον χρὴ ποιέεσθαι, οἷσιν ἐξ ἀρχῆς ἕλκεα γίγνεται, καὶ οἷσιν ὀστέα ἐξίσχει, καὶ τὸ ξύμπαν δὲ εἰρῆσθαι, ἐπὶ τοῖσιν ἰσχυροτάτοισι τρώμασιν, ἀκριβεστέρην, καὶ πολυχρονιωτέρην εἶναι χρὴ τὴν δίαιταν.

GALENI COMMENTARIUS.

E regione nunc intelligit in longitudinem, in hanc siquidem ferulæ imponuntur. Suprà loquutus est, ut, qui ferulas summovebat: nunc, ut is, qui nonnunquam ipsas accipit. Inquit, tamen, si ferulæ superaccommodentur. Quid ipse in ejusmodi casibus facere consueverit, & in ipso crure etiam, non est, quod contendam, quùm rem minimè definiverit. Exponam tamen id, quod facio. In illis fracturis, quibus in longitudinem membri, carnis quoque vulnus accedit, ferulas utrinque à lateribus vulneris adhibeo; sed si hoc transversum fuerit, non patitur ferulas superdari, præsertim ubi grandius sit.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὴν κατὰ τὸ μῆκος ἴξιν, ἀκούειν προσήκει νῦν, κατὰ ταύτην γὰρ οἱ νάρθηκες ἐπιβάλλονται. ἔμπροσθεν μὲν, ὡς κωλύων F νάρθηξι χρῆσθαι, τὸν λόγον ἐποιεῖτο, νῦν δὲ ὡς συγχωρῶν, ὁπότε φησίν. ἢν μέντοι τοὺς νάρθηκας προστιθῇς, ὅπερ ἐγὼ ποιεῖν ἐπὶ τῶν τοιούτων εἴωθα. κἀν σκέλει πλατεῖν οὐκ ἔχω διατείνεσθαι, μηδένα αὐτοῦ διορισμὸν προστιθέντος. ὃ δὴ ἐγὼ ποιῶ, καὶ δὴ φράσω· τῶν μετὰ κατάγματος ἑλκώσεων, ἐνίοτε κατὰ τὸ μῆκος τοῦ κώλου γιγνομένων, ἐγχωρεῖ τοὺς νάρθηκας ἑκατέρωθεν τοῦ ἕλκους ἐπιβάλλειν. ὅταν δὲ ἐγκάρσιον γένηται τὸ ἕλκος, κωλύει τὴν ἐπίθεσιν τῶν ναρθήκων, καὶ μάλιστα, εἰ μεῖζον ᾖ.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιγ'.

Ἡ Αὐτὴ δὲ ἰητρείη τῶν ἑλκέων, καὶ οἷσιν ὀστέα μὲν κατέηγεν, ἕλκος δὲ ἐξ ἀρχῆς μηδὲν ᾖ. ἢν δὲ ἐν τῇ ἰητρείῃ ἕλκος γένηται, ἢ τοῖσιν ὀθονίοισιν μᾶλλον πιεχθέντος, ἢ ὑπὸ νάρθηκος ἐνέδρης, ἢ ὑπὸ ἄλλης τινὸς προφάσιος. γινώσκεται μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα, ἢν ἕλκος ὑπῇ, τῇ τε ὀδύνῃ καὶ τοῖσι σφυγμοῖσι, καὶ τὸ οἴδημα τὸ ἐν τοῖσιν ἄκροισιν, σκληρὸν γίνεται τῶν τοιουτέων, καὶ εἰ τὸν δάκτυλον ἐπαγάγοις, ἐξαείρεται, ἀτὰρ καὶ αὖθις ὑποτρέχει ταχέως. ἢν οὖν τι τοιοῦτον ὑποπτεύῃς, λύσαντα χρὴ, ἢν μὲν ἡ κνησμὸς κατὰ τὰς ὑποδεσμίδας, ἢ ἐπὶ τὸ ἄλλο τὸ ἐπιδεδεμένον, πισσηρῇ κηρωτῇ, ἀντὶ τῆς ἑτέρης χρῆσθαι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὁ Λόγος αὐτῷ νῦν ἐστι, περὶ τῶν ἐπιγινομένων ἑλκῶν τοῖς κατάγμασιν ἐν τῷ χρόνῳ, ἐκ τῆς τῶν ναρθήκων ἐπιδέσεως. ἐδήλωσεν οὖν τάς τε τῆς γενέσεως αὐτῶν αἰτίας, καὶ τὰ σημεῖα, δι' ὧν ἄν τις γνωρίσαι γεγονὸς ἕλκος. εἶτα συμβουλεύει, μὴ περιμένειν τὸν εἰθισμένον χρόνον τῆς ἐπιδέσεως, ἀλλὰ θᾶττον ἀφελόντα τοὺς ἐπιδέσμους, τὴν προσήκουσαν ποιεῖσθαι θεραπείαν, ἣν αὐτὸς σαφῶς ἔγραψεν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιδ'.

Ἢν δὲ τούτων μὲν μηδὲν ᾖ, αὐτὸ δὲ τὸ ἕλκος ἠρεθισμένον, εὑρίσκεται μέλαν ἐπὶ πουλὺ, ἢ ἀκάθαρτον, καὶ τῶν μὲν σαρκῶν ἐκπυησομένων, τῶν δὲ νεύρων προσεκπεσουμένων, τουτέοις οὐδὲν δεῖ ἀναψύχειν παντάπασιν, οὐδέ τι φοβεῖσθαι τὰς ἐκπυήσιας ταύτας, ἀλλ' ἰητρεύειν. τὰ μὲν ἄλλα παραπλήσιον τρόπον, ὥσπερ καὶ οἷσιν ἐξ ἀρχῆς ἕλκος ἐγένετο.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἀναψύχειν, ἔοικεν ἐπὶ τοῦ γυμνοῦσθαι φέρειν, ὅταν σημαίνῃ, τὴν καταγματικὴν ἐπίδεσιν ἀφελόντας, ὡς ἕλκος μὲν θεραπεύειν. οὐ γὰρ δὴ τό γε μηδὲν ἐπιτιθέναι, καὶ παντάπασιν ἐᾶν γυμνὸν, ἀναψύχειν ὠνόμασε προσγεγραμμένον, οὐδὲ τὸ ἀναψύχειν, τὸ παντάπασι δείκνυταί τι, διὰ μέσην ὁδὸν ἐπιμελείας. εἴη δ' ἂν μέση τοιάδε τις, εἰ τὸ ἕλκος, ὡς εἴρηκεν, ἔχον τι τῶν προειρημένων σημείων κινηθέντων, αὐτίκα τελευτῆσαι βούλεται τὴν καταγματικὴν ἐπίδεσιν, ἐπιμέλειάν τε ποιησάμενος τὴν κατὰ τὸ ἕλκος, ἡμέρᾳ μιᾷ, καὶ δευτέρᾳ, πάλιν ἐπιδῆσαι μὲν τὸ κῶλον, ὡς αὐτὸς ἐκέλευσε, διὰ τῆς ἐχομένης λέξεως.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. ιε'.

Τοῖσι δὲ ὀθονίοισιν ἄρχεσθαι χρὴ ἐπιδέοντα, ἀπὸ τοῦ οἰδήματος τοῦ ἐν τοῖς ἀκραίοις πολὺ χαλαρωτέροισι, καὶ ἔπειτα ἐπινέμεσθαι τῇ ἐπιδέσει αἰεὶ ἐς τὸ ἄνω, καὶ πεπιέχθαι μὲν μηδαμῇ. ἡρμόσθαι δὲ μάλιστα κατὰ τὸ ἕλκος, τὰ δὲ ἄλλα ἐπὶ ἧσσον. τὰ δὲ ὀθόνια τὰ πρῶτα, ταῦτα μὲν καθαρὰ ἔστω καὶ μὴ στενά. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ὀθονίων, ἔστω ὅσονπερ καὶ ἐν τῇσι νάρθηξιν εἰ ἐπιδέοιτο, ἢ ὀλίγῳ ἔλασσον.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIII.

Eandem verò curationem requirunt ulcera, quæ non à principio fracturæ; sed, vel ob lintea nimiũ arctata, vel ob impositas ferulas aliave de causa, sub curatione posteà oriuntur. Cognoscũtur autem, ubi ulcus subest, ex dolore, & pulsu: item ex tumore, qui tũc extremis partibus indurescit: & si digito presseris, exprimitur, ac rursus citò revertitur. Igitur, si quid tale B *suspectum sit, solvere oportet: atque ubi, vel ea pars, cui superdãtur illæ fasciæ, quæ primæ injiciũtur, vel altera, quæ devincta fuerit, pruriat, in vicem alterius cerati inungenda est, eo quod picem habeat.*

GALENI COMMENTARIUS.

De ulceribus nunc agit, quæ procedente tempore fracto ossi ob circumpositas ferulas superveniunt. Docet ergo, quibus de causis fiant, quibusque indiciis cognoscantur, ubi C jam orta sunt: post hæc præcipit, ne per consuetum tempus alligatas esse fascias sinamus, sed celeriùs subtrahentes, idoneam curationem quam ipse evidenter exposuit, admoveamus.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIV.

At si nihil eiusmodi sit, sed ipsum ulcus irritatum, nigrum valdè, aut sordidum reperiatur: tum caro purulenta, futurumque e- D *tiam sit, ut nervi excidant: hos non convenit ex toto nudare, neque suppurata hæc timere; sed in cæteris eadem ratione mederi, atque ubi initio vulnus adjectum est.*

GALENI COMMENTARIUS.

Nudare dixit ἀναψύχειν, hoc est, vinculum detrahere fracturæ idoneum, ut ulcus nutriatur: non enim vult nullâ re impositâ, nudum prorsus ipsum relinqui; sed adjiciens, non convenit ex toto nudare, mediam E curationem indicat: esset autem media hujusmodi quæpiam. Si in vulnere aliquod ex propositis signis apparet, imperat, ut quamprimùm solvatur junctura fractis ossibus accommodata: & uno atque altero die curatio, quam ulcera postulant, adhibeatur: membrumque rursus deligetur, quemadmodum subjecta verba demonstrant.

HIPPOCRATIS TEXTUS XV.

F

Tantum fasciæ laxæ admodum ordiantur à tumore, qui in extremitatibus est, deinde semper sursum versus circumagantur, neque ullo modo coarctentur, insideant item ulceri commodissimè, alibi verò laxius vinciantur. Sin autem hæc prima lintea munda, non angusta: & eorum, quæ circundari solent, ubi ferulæ imponuntur, vel numerum æquent, vel non multò pauciora sint.

A

GALENI COMMENTARIUS.

Imperat hoc loci, ut vinculum orsum à tumore, qui in extremis membris assurgit, inde ita feratur, ut nihil nudum relinquat, donec ad ipsam fracturam, qua parte exulceratio est, porrigatur: itaut in unum committatur vinculum, quod tumorem curat, & quod fracturam devincit: unaque sit utriusque intensio, quæ paucis circuitibus absolvatur. Jubet autem fasciam commodissimè ulceri insidere, hoc est laxam esse eatenus, ut nullo modo adstringatur: super cæteras verò partes, atque adeò juxta fracturam magis edicit, ut minimè coarctetur: perpetuum enim esse voluit arctiùs eam partem vinciri, unde sanguis exprimi debet: monet autem ut in extremitatibus, quæ tumidæ sunt, fascia laxiùs alligetur, ad id consilium dirigens, ut vinculum in unum committatur. At non propterea caput totius curationis illi committit: non enim id est, quod in hoc casu remedio sit fractis partibus, ubi nigræ sunt, atque emoriuntur; sed tumori, de quo ad verbum scripsit, tumor extremis partibus induréscit, & si digito presseris, exprimitur, ac rursus citò revertitur. Hæc tumoribus superveniunt: jure igitur non æquè eos negligit, atque ubi molles sint, nec ad eosdem dirigit præcipuum totius curationis consilium.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVI.

Vlceri abundè est pannum inducere albo cerato inunctū, sive caro, sive nervus cadere debeat: his enim acria superdare non expedit, sed mitia, non secus, atque adustis. Insuper tertio quoque die solvere convenit, ac rursus devincire: tum ferulas vitare, & magis quàm antè conquiescere, atque abstinere. Scire etiam oportet, ubi futurum sit: ut vel caro, vel nervus excidat, hac ratione vitium minus serpere, & celerius multo excidere, ac proximas partes fieri longè graciliores, quàm si ulcus linteis resolutis, quopiam ex medicamentis purgantibus nutriatur. Iam verò, ubi excidat quod purulentum est, citius caro increscet, & cicatrix maturius inducetur hoc pacto, quàm si alio succurramus. Hæc omnia igitur eò pertinent, ut sciamus rectè & cum moderatione deligare. Eò etiam confert idoneus habitus, reliqua victus ratio, & fascia quamaptissima.

F

GALENI COMMENTARIUS.

Declaravit ipse adustorum exemplo, cur acrium medicamentorum usus ejusmodi vulneribus noceat: si quidem orta sunt ex calidiorum, atque acrium succorum mixtura. Cum quo simul etiam ostenditur, albo cerato acrius esse id, quod picem habet: pix enim eò est acrior cerâ, quò calidior.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ, δῆλός ἐστιν, ἐπίδεσιν ἀξιῶν ἄρξασθαι ἀπὸ τοῦ οἰδήματος, ὅπερ ἂν ἐν ἄκροις τοῖς κώλοις γένηται, προσεπινέμεσθαι κατὰ τὸ συνεχές, ἀπ᾽ ἐκείνου, καὶ ἀνέρχεσθαι μέχρι τοῦ κατάγματος, ἔνθα ἡ ἑλκωσίς ἐστιν, ὡς συνῆφθαι τὴν θεραπευτικὴν τῶν οἰδημάτων ἐπίδεσιν, τῇ καταγματικῇ, καὶ μίαν τάσιν γίνεσθαι διὰ μικρῶν ἐπιδέσεων συντελουμένων. ἀξιοῖ δὴ αὐτὴν ἡρμόσθαι κατὰ τὸ ἕλκος, ὅπερ B ἐστι, χαλαρὰν, σφίγγειν δὴ οὐδέπω. τὰ τ᾽ ἄλλα μέρη, τὰ κατὰ τὸ κάταγμα, κελεύει, [καθάπερ ἐπὶ τῶν χωρὶς τὸ κάταγμα ἑλκῶν, οὔπω καὶ νῦν, ἧσσον πεπιέχθαι.] φυλάττει γὰρ ἀεὶ τὸ, μᾶλλον ἐκεῖνο πεπιέχθαι τὸ μέρος, ἐπὶ πάσης ἐπιδέσεως, ὅθεν ἐκθλίβεσθαι βούλεται τὸ δὴ αἷμα. τὰς δὴ ἐπὶ τῶν ἄκρων αὐτῶν, τῶν οἰδισκομένων, ἐπιβολὰς τῶν ὀθονίων, χαλαρωτέρας εἶναι κελεύει, τοσοῦτον αὐτῶν μόνον φροντίζων, ὡς εἰς μίαν ἕνωσιν ἐπιδέσεως ἀγαγεῖν. οὐ μὴν τὸ σύμπαν τῆς ὅλης θεραπείας κεφάλαιον, αὐτοῖς ἀνατίθησιν. οὐ γὰρ τοιαῦτά ἐστιν ἃ θεραπεύειν C νῦν τοὺς μελασμοὺς, καὶ νεκρώσεις ἀγμῶν ἔοικεν. εἰρήκει γὰρ ὑπὲρ αὐτοῦ κατὰ λέξιν οὕτως. καὶ τὸ οἴδημα τὸ ἐν τοῖς ἄκροις, σκληρότερον γίνεται τῶν τοιούτων, καὶ εἰ τὸν δάκτυλον ἐπάγοις, τὸ ἔρευθος ἐξαιρεῖται, καὶ αὖθις ὑποτρέχει ταχέως κατὰ τὸ μέγεθος. ταῦτ᾽ οὖν συμπτώματα μέν ἐστιν οἰδημάτων, ὅθεν εἰκότως τὰ μέλη παντάπασιν αὐτῶν, ὥσπερ τῶν μαλθακῶν, οὔτε τὸ κῦρος ὅλης θεραπείας ἐπ᾽ αὐτὰ μετατίθησιν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιϛ'.

D Ἐπὶ δὲ αὐτὸ τὸ ἕλκος, ἱκανὸν σπλήνιον τῇ λευκῇ κηρωτῇ κεχρισμένον, ἤν τε γὰρ σὰρξ, ἤν τε νεῦρον μελανθῇ, προσεκπεσεῖται. τὰ γὰρ τοιαῦτα, οὐ χρὴ δριμέσιν ἰητρεύειν, ἀλλὰ μαλθακοῖσιν, ὥσπερ τὰ πυρίκαυτα, μετεπιδεῖν δὲ διὰ τρίτης, νάρθηκας δὲ μὴ προστιθέναι, ἀτρεμέειν δὲ ἐπὶ μᾶλλον ἢ τὸ πρόσθεν, καὶ ὀλιγοσιτέειν. Εἰδέναι δὲ χρὴ, εἴτε σὰρξ, εἴτε νεῦρον τὸ ἐκπεσούμενόν ἐστιν, ὅτι οὕτω πολλῷ μὲν ἧσσον νέμεται ἐπὶ πλέον, πολλῷ δὲ θᾶσσον ἐκπεσεῖται, πολλῷ δὲ ἰσχνότερα τὰ περιέχοντα ἔσται, ἢ εἴ τις ἀπολύσας E τὰ ὀθόνια ἐπιθείη τι τῶν καθαρτικῶν φαρμάκων ἐπὶ τὸ ἕλκος. καίτοι καὶ ἢν ἐκπέσῃ τὸ ἐκπυησόμενον, θᾶσσόν τε σαρκοῦται ἐκείνως ἢ ἑτέρως ἰητρευόμενον, καὶ θᾶσσον ὠτειλοῦται. πάντα μὲν ἐστιν ταῦτα ὀρθῶς ἐπιδεῖν καὶ μετρίως ἐπίστασθαι. προσσυμβάλλεται δὲ καὶ τὰ σχήματα ἢν οἷα χρὴ εἶναι, καὶ ἡ ἄλλη δίαιτα, καὶ τῶν ὀθονίων ἡ ἐπιτηδειότης.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Διά τι μὲν γὰρ, οὐ χρὴ δριμέσι θεραπεύειν φαρμάκοις τοῖς τοιούτοις ἕλκεσιν, αὐτὸς εἶπεν, εἰκάσας πυρικαύτοις αὐτὰ, ἐπειδὴ γέγονεν ἐξ ἐπικεράσεως τῶν δριμέων, καὶ θερμῶν χυμῶν. εὐθέως δὲ ὁ συνενδείκνυται, καὶ πιττηρὰ κηρωτὴ, ὡς ἐστι δριμυτέρα τῆς λευκῆς. ἡ γάρ τοι πίσσα, ὅσον ἐστι θερμοτέρα κηροῦ, κατὰ τοσοῦτον καὶ δριμυτέρα.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιζ'.

Ἢν δ' ἄρα ἐξαπατηθῇς ἐν τοῖς νεοτρώτοισι, μὴ οἰόμενος ὀστέων ἀπόστασιν ἔσεσθαι, τὰ δ' ἐπίδοξα ᾖ ἀναπλῶσαι, οὐ χρὴ ὀῤῥωδέειν τὸν τρόπον τῆς ἰητρείης. οὐδὲν γὰρ ἂν μέγα βλαβερὸν γένοιτο, ἢν μοῦνον οἷος ἔσῃ, τῇ χειρὶ τὰς ἐπιδέσιας ἀγαθὰς καὶ ἀσινέας ποιέεσθαι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐ χρὴ, φησὶ δεδιέναι τὸν καταγματικὸν τρόπον τῆς ἰατρείας, κἂν ἀποστάσεως ὀστῶν φανῇ σημεῖα. τίνα δ' ἐστὶ ταῦτα, διὰ τῆς ἑξῆς ῥήσεως μαθήσῃ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιη'.

Σημεῖον δὲ τόδε, ἢν μέλλῃ ὀστέων ἀπόστασις ἔσεσθαι ἐν τῷ τρόπῳ τούτῳ τῆς ἰητρείης, πύον γὰρ συχνὸν ῥεῖ ἐκ τοῦ ἕλκεος, καὶ ὀργᾷν φαίνεται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅταν πλέον ᾖ τὸ ἀποῤῥέον πύον, ἢ κατὰ τὸ τοῦ ἕλκους μέγεθος, ὑποπτεύειν χρὴ, πεπονθέναι τὸ ὑποκείμενον ὀστοῦν. ἐὰν οὖν καὶ ὀργᾷν φαίνεται, τουτέστιν ἐπειγόμενον πρὸς τὴν ἀπόκρισιν, τὸ πεπονθὸς μέρος, ἕξεις ἂν ἤδη βεβαίαν τὴν γνῶσιν. πόθεν οὖν, ὅτι πρὸς τὴν ἀπόκρισιν ἐπείγεται; πρῶτον μὲν ἐξ αὐτῶν τῶν χειλῶν τοῦ ἕλκους, οὐκ ἐθελόντων συνιέναι πρὸς ἄλληλα, διισταμένων τε, καὶ ἐκτρεπομένων, εἶτα καὶ τῆς τοῦ κάμνοντος αἰσθήσεως, ἐν τῷ βάθει, κινήσεώς τινος ἀμυδρᾶς αὐτῷ φαινομένης. ὅταν ἔστ' ἂν, ἀπαγαγὼν τῶν ἄλλων ἁπάντων τὰς αἰσθήσεις, καὶ τὴν διάνοιαν, ἐκείνῳ μόνῳ τῷ μορίῳ προσέχῃ τὸν νοῦν, ἐν ᾧ τὰ προειρημένα συμπτώματα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιθ'.

Πυκνότερον οὖν μετεπιδέεσθαι διὰ τὴν πλάδον, ἐπεὶ ἄλλως τε καὶ πυρετοὶ γίνονται. καὶ ἢ μὲν κάρτα πιέζωνται ὑπὸ τῆς ἐπιδέσιος, καὶ τὸ ἕλκος, καὶ τὰ περιέχοντα ἰσχνά.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὕτως οὖν εἴωθεν ὀνομάζειν τὰς περιττὰς ὑγρότητας, εἴτε λεπτῶν κατὰ τὴν σύστασιν ὑγρῶν, εἴτε καὶ παχυτέρων εἶεν, ὥσπερ νῦν ἐστὶ τὸ πύον, ὑφ' οὗ προείρηκεν, ὅτι συχνὸν εἴωθε ῥεῖν, ὅταν ἀφίστασθαι μέλλῃ μόριον ὀστοῦ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κ'.

Ὅσα μὲν οὖν λεπτῶν πάνυ ὀστέων ἀποστάσιες οὐδεμιῆς μεγάλης μεταβολῆς δέονται, ἀλλ' ἢ χαλαρωτέρας ἐπιδεῖν, ὡς μὴ ἀπολαμβάνηται τὸ πύον, ἀλλ'

HIPPOCRATIS TEXTUS XVII.

At si quis deceptus recenti vulnere, nullo modo existimans fore, ut os recedat, quod recessurum sit, eam vinciendi rationem adhibeat, quam simplices fracturæ postulant, ejusmodi medicinam non debet pertimescere: quandoquidem nullum ingens malum apportabit,
B *dum possit modò rectè & citrà noxam manu devincire.*

GALENI COMMENTARIUS.

Timere, inquit, non oportet modum alligandi fracturæ idoneum, quamvis recessuri ossis indicia se ostendant. Quænam illa sint, proximis verbis addisces.

C

HIPPOCRATIS TEXTUS XVIII.

Denunciant autem futurum esse, ut sub curatione hac ossa recedant, quod pus ex ulcere amplius profluit, & videtur ad exitum festinare.

GALENI COMMENTARIUS.

Ubi copiosiùs, quàm pro ulceris modo, pus feratur, verendum est ne subjectum os vitiatum sit: sed, si præter id videtur ad exi-
D tum festinare, quod ὀργᾷν dixit, hoc est, si festinanter à vitiata parte expellatur, jam certa res est. At undè cognoscemus membrum festinare ad expellendum? primùm ex oris plagæ, quæ inter se non committuntur, sed dehiscunt, & in interiora vertuntur: deinde ex hominis sensu, qui exiguum quendam motum sentire sibi in altioribus partibus videtur, ubi cæteras non sensu, non animo advertens, hanc unam observet, cui hæc superveniunt.

E

HIPPOCRATIS TEXTUS XIX.

Resolvere igitur ac deligare frequentius oportet ob humoris abundantiam: cum alioquin febres excitentur, & ulcus cum his, quæ proxima sunt, si nimium vinculis coarctentur, emarcescant.

GALENI COMMENTARIUS.

Humoris abundantiam (ut solitus est) ap-
F pellat πλάδον, seu tenui habitu sit, seu crasso, quale nunc est pus, quod, quando pars quæpiam ab osse recessura est, dixit copiosius evadere.

HIPPOCRATIS TEXTUS XX.

Ergo, ubi expectatio est tenuium partium, quæ ab osse recedant, haud multum expedit variare, fascia tantum laxior circumligetur, ne pus

ne pus retineatur, sed exitum facilem habeat: & dum os recedat, sæpius solvatur, ac deligetur: ferulæque omni modo vitentur.

GALENI COMMENTARIUS.

IN quibusdam exemplis simpliciter legitur, variare, non adjectâ particulâ, *multum;* sed verisimiliùs fit illam adjici debere: nam, quum ratio fracturæ alligandæ tribus modis varia sit, muteturque, non diceret simpliciter: aut expedit variare, quandoquidem addita etiam particula, *multum*, dicet aliquis Hippocratem falsa prædicasse, propterea quòd imperet nunc ut fascia laxior involvatur, ut sæpiùs resolvatur, ac deligetur, ut ferulæ non imponantur, & quarto (id quod in universum ab ipso præcipitur) ut fasciarum numerus augeatur, ubi vel laxiùs deligantur, vel ferulæ omittuntur. Sed, quod servatur, est modus ille vinciendi, qui pertinet ad fracturas, cujus habitâ ratione dixit in curatione, haud multùm expedit variare. Fasciis enim utendum, quæ primò injiciuntur, quarum una à vitiata parte orsa, ubi ter fuerit super ipsam voluta, desinat in superiori parte, eoque modo feratur, quo antè proposuit: altera item, quæ super priorem fertur, ab eadem parte incipiat, tum deorsum ducta ad superiora revertatur, minusque arctetur. Panni quoque extrinsecus inducendi ad eundem modum, quo in prioribus declaravit, & super hos fasciæ dandæ: quæ omnia docuit, ubi vinculum fracturæ idoneum indicavit. At, si suspicio est ne grandior ossis testa recedat, non ampliùs ad quem modum fracturæ postulant, devincit, ut primis verbis subjiciet. Jure igitur hîc scripsit, haud multùm expedit variare. Quòd si detracta particula, *multum*, legamus, audiemus ipsum asserentem, non mutandam esse rationem deligandi, quæ ad fracturas posita est. Nihil enim movet, quùm similiter atque in ea fasciis illis utatur, quæ primò injiciuntur, & deligare incipiat, ac primò circumagat, posteaque adducat, item pannos æquè injiciat, & alliget: quod nihil est aliud quàm eandem rationem servare.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXI.

AT quibus grandius fragmentū expectas ab osse recessurum, sive initio præsenseris, sive posteà cognoveris, non amplius eadem medicina opus est; sed quod ad intendendum membrum, ac dirigendum pertinet, idem fieri debet. Panni verò duplices sint, non angustiores, quàm ut dodrantis dimidium æquent, qua in re contemplari quoque vulnus cuiusmodi sit; oportet: tum quod ad longitudinem paulò breviores, quàm ut his fractū membrū complectantur, multò autem longiores, quàm ut semel: totq; numero sint, quot res postulat. Tincti autē in vino nigro austero primū medii superdentur, perinde ac fasciæ, quæ à mediis orsæ in utramq; partem attrahuntur: post hæc ad figuram asciæ dextrum caput ad sinisteriorem partem, sinistrum ad dexteriorem, procedat.

A διαπόρρυτον ἢ καὶ πυκνότερον μεταπιδεῖν, ἔστ' ἂν ἀποστῇ τὸ ὀστέον, καὶ νάρθηκας μὴ προστιθέναι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΝ τισι μὲν τῶν ἀντιγράφων, χωρὶς τοῦ, μεγάλης, ἁπλῶς γέγραπται, οὐδεμιᾶς μεταβολῆς, καὶ δοκεῖ τοῦτο εὐλογώτερον εἶναι. τριττῶς γὰρ ἐξαλλαττόντων τε, καὶ μεταβαλλόντων τὸν καταγματικὸν νόμον τῆς ἐπιδέσεως, οὐκ ἂν εἶπεν ἁπλῶς οὕτως, οὐδεμιᾶς μεταβολῆς, ὅπου καὶ μετὰ τῆς προσθήκης ἴσως
B τις ἐγκαλέσει, καὶ φήσει ψεύδεσθαι τὸν ἄνδρα, χαλαρώτερά τε κελεύοντα νῦν ἐπιδεῖν τὰ ὀθόνια, καὶ πυκνῶς λύοντα μεταπιδεῖν, καὶ νάρθηκας μὴ προστιθέναι. καὶ τέταρτον, τὸ καθόλου δηλονότι προειρημένον ὑπ' αὐτοῦ, τὸ πλῆθος αὐξάνειν τῶν ὀθονίων, ὅταν ἐκλύσῃς αὐτῶν τὴν τάσιν, ἢ νάρθηκας μὴ προσφέρειν. ἀλλ' ὅγε τρόπος τῆς ἐπιδέσεως, ὁ καταγματικὸς, ὅστις φυλάττεται, πρὸς ὃν ἀναφέρων τὸν λόγον, εἶπεν μὴ δεῖσθαι μεγάλης μεταβολῆς τὴν ἀγωγήν. ὑποδεσμίδι τε γὰρ χρήσῃ, καὶ ἄρξῃ μὲν ἀπὸ τοῦ πεπονθότος, ἐπειδὴ ἐπιδήσεις τρὶς αὐτῷ περιβάλλων, ἄνω τελευτήσεις τοιαῦτα, μεταξὺ χρησάμενος τῇ
C νομῇ τῶν ὀθονίων, ὁποίαν ἐδίδαξέ σε, καὶ τὴν β. ἐπιδεσμίδα πάλιν ἐπιβάλλειν μὲν ἐπὶ αὐτῷ τόνῳ. τὴν νομὴν δὲ, ἐπὶ τὸ κάτω ποιήσεις, καὶ παλινδρομήσεις ἄνω, τὰς ἐπιβολὰς τῶν ὀθονίων χαλαρωτέρας ποιούμενος. ἐπιθήσεις δὲ τοὺς σπλῆνας ἔξωθεν, ὡς ἔμαθες, ἐπιδέσμοις τε κατ' αὐτῶν, ὡς ἐδιδάχθης ἅπαντα τῆς καταγματικῆς ἐπιδέσεως. ἐὰν μέν τοι μεγάλων ὀστῶν παραγκίδα ἀποστήσεσθαι προσδοκῇ, τὸν καταγματικὸν νόμον τῆς ἐπιδέσεως, οὐκέτι προάγει καθ' ὅ, τι δηλώσει διὰ τῆς ἐχομένης ῥήσεως. Εἰκότως οὖν νῦν ἔφη, μηδεμιᾶς μεταβολῆς μεγάλης δεῖσθαι· εἰ δὲ καὶ χωρὶς τοῦ, μεγά-
D λης, εἴη γεγραμμένον, ἀκουσόμεθα λέγοντος αὐτοῦ, μὴ μεταβάλλειν τὸν καταγματικὸν τρόπον τῆς ἐπιδέσεως. κατὰ μηδὲν γὰρ, καί γε ὑποδεσμίσι χρῆται ταῖς ὑπ' ἐκείνου, καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιδέσεως τὴν αὐτὴν ποιεῖται, καὶ τὰς πρώτας ἐπιβολὰς, καὶ τὴν ἐφεξῆς ἐπινομήν. καὶ μετὰ ταῦτα, τοὺς σπλῆνας ὡσαύτως ἐπιβάλλει, καὶ τούτους αὖθις ὁμοίως ἐπιδεῖ, τὸν αὐτὸν δηλονότι τρόπον φυλάττει.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ. ιε'.

E ΟΚόσοις δὲ, μείζονος ὀστέου ἀπόστασις ἐπίδοξος γίνεται, ἤν τε ἐξ ἀρχῆς προγνῷς, ἤν τε καὶ ἔπειτα μεταγνῷς, οὐκέτι τῆς αὐτῆς ἰήσιος δεῖται. ἀλλὰ τὰς μὲν κατατάσιας, καὶ τὰς διορθώσιας οὕτω ποιέεσθαι, ὥσπερ εἴρηται. σπλῆνας δὲ χρὴ διπλοῦς, πλάτος μὲν ἡμισπιθαμιαίους, μὴ ἐλάσσους. ὁκοῖον δὲ ἄν τι καὶ τρῶμα ᾖ, πρὸς τοῦτο τεκμαίρεσθαι· μῆκος δὲ βραχυτέρους μὲν ὀλίγῳ, ἢ ὥστε δὶς περιϊκνέεσθαι περὶ τὸ σῶμα τὸ τε-
F τρωμένον, μακροτέρους δὲ συχνῷ, ἢ ὥστε ἅπαξ περιϊκνέεσθαι. πλῆθος δὲ, ὁκόσοι ἂν ξυμφέρωσι ποιησάμενον, τούτους ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ βρέχοντα, χρὴ ἐκ μέσου ἀρξάμενον, ὡς ἀπὸ δύο ἀρχῶν ὑποδεσμὶς ἐπιδεῖται, περιελίσσειν, κἄπειτα σκεπαρνηδὸν παραλλάσσοντα τὰς ἀρχὰς ἀφιέναι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

A

Περὶ τῆς ἐπιβολῆς ἐπιδέσμου, κἀν τῷ κατ' ἰητρεῖον εἶπεν, ἁπλοῦν, ἔγκυκλον, σκέπαρνον. ἔστι δὲ σκέπαρνον, αὕτη περιβολὴ βραχυνομένη ἀπὸ τῆς εὐθείας, καὶ κινουμένη πρὸς τὸ πλάγιον, οὔπω δὲ οὖσα λοξὴ, λέγουσα δὲ κατὰ τῶν τεκτόνων σκέπαρνα, διότι βραχὺ τῆς εὐθείας ἐγγίγνεται B πρὸς ὑποκαμπὴν, οὕτως ὠνόμασται. τοὺς σπλῆνας οὖν, κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα, ἀξιοῖ τῆς περιβολῆς, τὸ κατεαγὸς κῶλον περιλαμβάνειν, οὕτως περιτεθειμένους, ὡς ὑπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπίδεσμος ἐπιδεῖται, τουτέστι τῆς μεσότητος τῶν σπλήνων, προσφάτως ἐπιβαλλομένης τῷ κώλῳ, εἶτα τῶν δύο σκελῶν τοῦ σπλῆνος, οὐ κυκλοτερῶς περιλαμβανόντων τὸ θεραπευόμενον μέρος, ἀλλὰ ἐγκλινομένων ὀλίγον, ὡς ἀλλήλων συμβάλλειν κατὰ τὸ ἀντικείμενον μέρος, ἢ ὅθεν ἤρξατο, καὶ γίνεσθαι τὴν συμβολὴν αὐτῶν τῷ χ. γράμματι παραπλησίαν, C ὅπερ εἰ κυκλοτερῶς ἐπιλειχθήσεται, οὐκ ἂν ἐγίνετο. συμβαίνει γὰρ τοσούτῳ περιλαμβανομένου, ἀπαντᾶν ἀλλήλοις ἀντικρύς. τὸ δὲ μῆκος τῶν σπλήνων ἐδήλωσεν, ἐν τῷ φάναι, βραχυτέρους οὐκ ὀλίγῳ δεῖν ὑπάρχειν, ἢ ὥστε τὸ δὶς ἀλλήλων ἀπαντῆσαι. μακροτέρους δὲ πολλῷ, ἢ ὥστε ἅπαξ. βούλεται γὰρ πολλάκις ὑπ' αὐτῶν κρατεῖσθαι τὸ κῶλον, ἅπαξ ἑκάστου περιλαμβάνοντος αὐτό. γένοιτο δ' ἂν οὐκ ἀσφαλὴς ἡ κράτησις, εἰ καθ' ὃν ἀπήντησεν ὁ σπλὴν αὑτῷ τόπον ἐπαύσατο, μὴ προσεκτάσας ἔτι, καὶ προσπεριλαμβάνων τι μέρος τοῦ κώλου. σχεδὸν γὰρ, τὸ ἥμισυ βούλεται D περιλαμβάνειν αὐτὸ τοὺς σπλῆνας, ἐν τῷ φάναι, μὴ ὀλίγῳ μὲν ἥττους εἶναι δεῖν αὖθις, ἢ ὥστε δύνασθαι περιληφθῆναι τὸ κῶλον, συχνῷ δὲ μείζους, ἢ ὡς τὸ ἅπαξ. γένοιτο δ' ἂν τοῦτο κατὰ μέσον αὐτῶν, παυσαμένου τοῦ κατὰ τὸ κῶλον κύκλον, ὥστ' εἴπερ ἔμελλεν ἔσεσθαι ποδιαῖοι τὸ μῆκος, ἅπαξ περιληψόμενοι, διπλασίους αὖθις γινομένους, δεῖ συμπεριλαμβάνειν. ἐὰν οὖν ἐν τῷ μέσῳ παύσωνται, τοσοῦτον ἔτι προσθέντες τῷ ἅπαξ, ὅσον ἀπελείφθησαν τοῦ, δι' ἑνὸς καὶ ἡμίσεος αὖθις ἔσονται ποδός. ἀκριβῶς οὖν καταστοχασάμενος τὸ πάχος τοῦ κώλου, στοχάσασθαι τηλικαῦτα, E τηλικούτους ποιῆσαι τῷ μήκει τοὺς σπλῆνας, ὡς μιᾶς καὶ ἡμισείας γίνεσθαι περιβολῆς. εἰ δὲ μὴ θαρρεῖν σὺ τῷ στοχασμῷ θατέρῳ ὁπόσῳ τῷ ὑγιεῖ προσπεριβάλλων αὐτοὺς, ἀκριβῶς ἂν εὕροις τὸ μῆκος. εὔδηλον δηλονότι συνεχεῖς ἀλλήλοις ἐπιβάλλειν χρὴ τοὺς σπλῆνας, ὡς μηδεμίαν αὐτῶν μεταξὺ, λείπεσθαι κενὴν χώραν· οἴνῳ δὲ αὐτοὺς κελεύει βεβρέχθαι. κατὰ μὲν τὴν χροιὰν μέλανι, κατὰ δὲ τὴν γεῦσιν, αὐστηρῷ δηλονότι, καὶ κατὰ τὴν σύστασιν, ὁποῖός ἐστι παχύς. ὠφελιμώτατος γὰρ ἁπάντων οἴνων, εἰς τὰς τοιαύτας F διαθέσεις, ὁ μέλας καὶ αὐστηρός. τὸ μὲν κοινὸν ἀγαθὸν ἔχων, οὗ χάριν εἰς ἐπιβολὰς ἑλκῶν παραλαμβάνεται. τῶν δ' ἄλλων οἴνων, τῶν στυφόντων, ἀδηκτότερος ὤν, ὅπερ οὐ τὸ τυχὸν ἀγαθόν ἐστιν ἐν ταῖς τοιαύταις θεραπείαις. ἐπειδὴ διὰ τὴν ὀδύνην ἐδιδάχθησαν αἱ φλεγμοναὶ γινόμεναι, δι' ὃ, κἂν μὴ λίαν αὐστηρὸς, ἀλλὰ μετρίως ᾖ, τοιοῦτος ἀμείνων ἐστίν. ὀδύνην γὰρ ὁ λίαν αὐστηρὸς φέρει, συνάγων, καὶ πιλῶν τὴν σάρκα, περαιτέρω τοῦ προσήκοντος· ὅθεν

GALENI COMMENTARIUS.

A

Aſcia ſyncera inæqualis.

IN libro de Officina Medici, de circuitu faſciæ inquit, ſimplex orbicularis aſcia. Eſt aſcia brevis ille circuitus, qui rectus incipiens ad latus attrahitur, nondum tamen eſt obliquus, deſinitque ad ſimilitudinem aſciæ, quâ fabri utuntur: nanque à recta linea paulum B recedens curvatur, unde nomen aſciæ traxit. In hanc igitur figuram præcipit ut panni ſuper fractum membrum imponantur: eorumque capita ducantur, non ſecus, atque ubi faſciæ à mediis orſæ vinciuntur: hoc eſt, ut panni ſuper membrum medii primùm dentur, deinde eorum capita per vitiatum locum ferantur, non in orbem; ſed paululum inclinati ſic, ut à contraria parte, atque inceperint, ad X literæ ſimilitudinem inter ſe committantur: quod non fieret, ſi circumagerentur in orbem: Nam, quæ ita procedunt, planè inter ſe coëunt. Pan- C norum longitudinem indicavit, quum inquit, paulò breviores, quàm ut bis fractum membrum complectantur, multò autem longiores, quàm ut ſemel: præcipit enim membrum ab his ſæpius excipi, ſic, ut ſinguli ſemel ipſum amplectantur. At non continerent firmiter, ſi qua parte committuntur, eadem finirentur, neque ultrà procederent, aliamque membri particulam complecterentur. Ferè autem totius membri dimidium ſecundò pannis involvendum eſſe intelligit, quum inquit, paulò breviores, quàm ut bis fractum membrum com- D plectantur, multò autem longiores, quàm ut ſemel: quod ſanè continget, ubi hi dimidium membri ambitum amplexi deſinant. Quare ſi panni pedalis, utputà longitudinis totum membrum ſemel involvant, duplo longiores eſſe conveniet ad hoc, ut bis præſtare idem poſſint: ſed, ſi ſecundò ultrà dimidium non ferantur, eò longiores ſint, quam ut ſemel totum membrum excipiant, quo breviores ſunt, quàm ut idem bis efficiant: erunt autem ſic ſeſquipedales. Diligenter igitur contemplari membri craſſitudinem oportet, & de ipſa pannorum lon- E gitudinem conjectare, eoſque tantos admovere, ut primo circuitu totum, ſecundò dimidium duntaxat, complectantur. Ubi minùs tuæ conjecturæ confidas, ſi eos ſuper integrum membrum inducas, ad unguem longitudinem reperies. Dubium autem non eſt quin panni ita cohærere inter ſe debeant, ut nullum inter ipſos inane ſpatium relinquatur. Hos docet ex vino madefieri, quod colore nigrum ſit, guſtu auſterum, habitu verò, quale illiuſmodi vinum eſt, plenum videlicet: nam ex cunctis F vini generibus, ad hæc vitia, id optimum eſt, quod nigrum & auſterum eſt: communis enim illi gratia eſt, ob quam in ulcerum vinculis ingeritur, præterquam, quia minùs mordet, quàm aliud vinum ex adſtringentibus: quod permagni in ejuſmodi curatione refert, oſtenſum enim eſt, ſub dolore inflammationem ſe concipere: quare potius eſt, quod modicè, quàm quod vehementer auſterum eſt, quandoquidem hoc dolorem movet, quum carnem ultra debitum cogat, comprimatque. Quamob-

rem, nec id utiliter adhibetur, quod tenuium partium, quale album est, aut flavum, aut rufum, quum ad altiores partes exulceratæ carnis penetret, dolorique sit, eam comprimens, atque adstringens: at plenum, cujusmodi nigrum est, ad carnem altiùs non descendit, sed illam refrigerando & contrahendo, qualitatem duntaxat impertit: repellit itaque succos, qui jam recepti sunt, & eos qui influunt, coërcet. Ratio igitur eligi vinum hortatur, quod nigrum sit & austerum: quamobrem, ubi velis etiam experimento comprobare, periculum faciens ejus facultatis in maximis, gravissimisque vulneribus, verum dixisse me cognosces. Dictum autem est etiam in superioribus, oportere ulcus ex eo continenter madere: quandoquidem, ubi superinjecta lintea paulatim siccentur, atque incalescant, ulcus inflammari necesse est, potissimùm æstate. Quo tempore, quum pontifices Pergami apud nos semper gladiatores darent, eos, qui gravissimè vulnerati fuerant, curavi, multiplicem pannum vulneribus inducens, istiusmodi vino madentem: extrinsecùs verò superimponens spongiam mollem: deinde totum ferè diem noctemque perfundens. Vulnerato autem membro pellem subjeci leniter à pedibus sinuatam, per quam procederet infusum vinum, & quasi per canalem efflueret, atque inani pelvi receptum, regestumque rursus infunderetur. Extra alios usus, quos vinum hoc præstat, ferè nullum odorem movet, id quod inter cætera commodissimum est: cùm ex aliis quod odoratum est, maximè caput tentet: nigrum & austerum, neque etiam eo nomine officit, sed si ullum excitat odorem, ille exiguus est, cùm naturâ frigidum sit. Ostendimus autem in libro de simplicium medicamentorum facultate, vinum austerum naturâ frigidum esse, ac terrestre. Tale igitur, quum ex mixtura constet frigida terrestrique, calidos vapores ad superiora minimè transmittit. At, quum plerisque eorum, qui icti sunt, hujus præsidii utendi copia non sit, quo nos ad gladiatores usi sumus, diximus inter initia protinus horum commentariorum inungendum esse liquidum ceratum, quo simplices fracturæ illinuntur: quod vino longè imbecillius est, satis tamen efficere potest id, quod res exigit.

A οὐ δὴ ὁ λεπτομερὴς κατ᾽ οὐσίαν, οἷός περ ἐστὶν ὁ λευκός, ἢ ξανθὸς, ἢ κιῤῥὸς ἐπιτήδειος. ἐνδυόμενος γὰρ εἰς ὅλον τὸ βάθος τῆς ἡλκωμένης σαρκὸς, αἴσθησιν ὀδυνηρὰν πλέον φέρει, διὰ τὴν γιγνομένην ἐν ἑαυτῇ σφίγξιν τε, καὶ πίλησιν. ὁ δὲ παχυμερὴς, ὁποῖος ὁ μέλας, οὐ καταδυόμενος εἰς τὸ βάθος τῆς σαρκὸς, ἀλλὰ μόνῃ τῇ τῆς ποιότητος διαδόσει, ψύχων τε, καὶ συνάγων αὐτὴν ἀποκρούεται μὲν, τοὺς ἤδη περιεχομένους χυμοὺς, ἀναστέλλει δὲ, τοὺς ἐπιρρέοντας. ὁ μὲν οὖν λόγος, οὕτω μαρτυρεῖ τῷ μέλανι, καὶ αὐστηρῷ· τῇ πείρᾳ δὲ, εἰ βουληθείης βασανίσαι τὴν δύναμιν αὐτοῦ, κατὰ τῶν μεγίστων τε, καὶ χαλε-B πωτέρων τραυμάτων χρησάμενος, εὑρήσεις ἀληθεύοντά με. λέλεκται δὲ καὶ πρόσθεν, ὡς ἀεὶ χρὴ τέγγεσθαι τὸ ἕλκος ὑπ᾽ αὐτοῦ. ξηρανθέντων γὰρ ἐπ᾽ ὀλίγον, καὶ θερμανθέντων, ὑποβεβλημένων ὀθονίων τῷ ἕλκει, φλεγμονὴν ἀναγκαῖον ἀκολουθῆσαι, καὶ μάλιστα ἐν θέρει, καθ᾽ ὃν καιρὸν, ἀεὶ παρ᾽ ἡμῖν ἐν Περγάμῳ, τῶν ἀρχιερέων τὰς καλουμένας μονομαχίας ἐπιτελούντων, τοὺς κάκιστα τρωθέντας ἐθεράπευσα, πτύγματα μὲν ὀθονίων ἐπιθεὶς τοῖς τραύμασιν, οἴνῳ τοιούτῳ βεβρεγμένα, κατ᾽ αὐτῶν δ᾽ ἔξωθεν, σπόγγους καθεὶς C μαλθακοὺς, εἶτα δι᾽ ὅλης σχεδὸν ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς, ἐπιβρέχων. περιϋποβάλλων δὲ τῷ τετρωμένῳ κώλῳ, δέρμα κοιλαῖον ἀτρέμα, κατὰ τὴν τῶν ποδῶν χώραν, ὡς δι᾽ αὐτοῦ φέρεσθαι τὸν ἐκ τῆς βροχῆς οἶνον. κενοῦσθαι δὲ, καθάπερ δι᾽ ὀχετοῦ, δεχομένης αὐτοῦ τὴν ἐκροὴν, λεκάνης κενῆς, ὡς ἀναλαμβανόμενον αὖθις τὸν ἀθροιζόμενον οἶνον ἐν αὐτῇ, καταντλῆσαι δεύτερον. ἐπὶ γὰρ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς, οἷς ὁ τοιοῦτος οἶνος ἔχει, καὶ τὸ τῆς ὀσμῆς ἀμυδρὸν, ὑπάρχει μέγιστον αὐτῷ τῶν ἀγαθῶν. τῶν γὰρ ἄλλων ὅσοι τοιαύτην ἔχουσι, σφόδρα πληττόντων τὴν κεφαλὴν, ὁ μέλας αὐστηρὸς οἶνος, οὐδὲ κατὰ τοῦτο D βλάπτει. εἰ συμβέβηκε δ᾽ αὐτῷ τὸ τῆς ὀδμῆς ἀσθενὲς, ἐπὶ τῇ τῆς κράσεως ψυχρότητι. δέδεικται γὰρ ἐν τοῖς περὶ φαρμάκων, ὁ αὐστηρὸς οἶνος, ἐκ γεώδους οὐσίας ψυχρᾶς συνιστάμενος. ὥστ᾽ ἐπειδήπερ ὁ τοιοῦτος οἶνος, ἐπιμιξίας γεώδους ψυχρᾶς γέγονεν αὐστηρὸς, ἥκιστα θερμοὺς ἀτμοὺς ἀναπέμπει πρὸς τὸ μετέωρον. εἶπον δὲ, κατὰ τὴν ἀρχὴν εὐθέως τῶνδ᾽ ὑπομνημάτων, ὡς διὰ τὸ πολλοὺς τῶν καταμιγνυμένων ὅσα τοιαύτας ἀπορείας ἀπορεῖν, οἵας ἐπὶ τῶν μονομάχων ἐποιούμην ἐγὼ, τὴν ὑγρὰν κηρωτὴν, ἣν περιλαμβάνομεν ἐπὶ τῶν ἁπλῶν καταγμάτων, ἀσθενεστέραν μὲν οὖσαν πολὺ τοῦ οἴνου, δυναμένην E δ᾽ αὐτάρκως, ὧν χρῄζομεν ἀπεργάζεσθαι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXII.

Imponantur autem hi super ipsum ulcus, & hinc, atque hinc, neque ullo modo adstringantur, sed eatenus insidant, ut ulcus fulciant.

GALENI COMMENTARIUS.

Nunc rursus, hinc, atque hinc, ἔνθεν καὶ ἔνθεν, dixit, ut longitudinem membri, non ut latitudinem indicet: servat autem commune præceptum, ut vincula non parum super integram partem ferantur: ubi ingens vitium est, ut cùm maximè.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κβ'.

Ταῦτα κατά τε αὐτὸ τὸ ἕλκος ποιέειν, καὶ κατὰ τὸ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ ἕλκεος, καὶ πιέζεσθαι μὲν μὴ, ἀλλ᾽ ἑρμασμοῦ ἕνεκεν τοῦ ἕλκεος προσκείσθω.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

F Πάλιν ἐνταῦθα, τὸ ἔνθεν καὶ ἔνθεν, οὐ κατὰ τὸ πλάτος εἶπεν, ἀλλὰ κατὰ τὸ μῆκος τοῦ κώλου, φυλάττων τὸ καθόλου παράγγελμα, τὴν ἐπίδεσιν ἐπιλαμβάνειν ἀεὶ τοῦ ὑγιοῦς οὐκ ὀλίγον, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν μεγάλων διαθέσεων.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κγʹ.

Ἐπὶ δὲ αὐτὸ τὸ ἕλκος, ἐπιτιθέναι χρὴ πισσηρὴν, ἢ τι τῶν ἐναίμων, ἢ τι τῶν ἄλλων φαρμάκων, ὅ, τι ξύντροφός ἐστιν ἐπιτέγξει.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIII.

AD ulcera verò admoveatur ceratum, quod picem habeat: vel aliquod ex iis medicamentis, quæ cruentis vulneribus injiciuntur: vel aliud ex iis, quæ idonea sunt, quæ perfundantur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

B

ΤΟ κῦρος τῆς θεραπείας, ἡ ἐπίτεγξις ἔχει, κατά γε τὰς πρώτας ἡμέρας, ἡνίκα ἐκθλίβεσθαι χρὴ, τῶν ἡλκωμένων μορίων, ὅσον ἤδη φθάνει κατ' αὐτὰ περὶ τὸ ὑγρὸν τόπος ἠθροῖσθαι, κωλῦσαι δὲ, τὸ ἄνωθεν ἐπιρρέον. ἀπὸ δὲ τῆς τρίτης ἡμέρας, ἡ πισσηρὰ κηρωτὴ χρησιμωτέρα, πέττουσα τὰ κατὰ τὸ ἕλκος. ἀλλ' ὁ Ἱπποκράτης, εὐθέως ἐξ ἀρχῆς, ἐπ' αὐτῇ παραλαμβάνει τὴν ἐκ τοῦ οἰκείου δύναμιν, οὐκ ἐθέλων ἀκραιφνῆ προσπίπτειν τοῖς ἡλκωμένοις μορίοις, ἀλλὰ κατὰ διάθεσιν, ὅπως μή τις αὐτοῖς αἰτία γένηται διὰ τὴν στύψιν. οὐκ ἂν ἁπλῶς ἀπὸ ξίφους γεγονὸς θεραπεύει νῦν τραῦμα, συντεθλασμένης δέ πως ἐξ ἀνάγκης, ἢ μᾶλλον, ἢ ἧττον, ὅλης τῆς περὶ τὸ ἕλκος σαρκός. αἱ γὰρ κάταγμα ποιοῦσαι περιστάσεις, καὶ τῆς σαρκὸς τι συνθλῶσιν. Εἰκότως οὖν, προσεπιβάλλειν τι τοῖς ἕλκεσιν ἔναιμον φάρμακον, ἰατικόν τε, καὶ παρηγορικὸν τῶν τεθλασμένων, ὅ τοιοῦτον εἶναι βούλεται κατὰ τὴν δύναμιν, ὡς οἰκειοῦσθαι καὶ προσίεσθαι τὴν ἔξωθεν ἐπιβροχήν. ἀκουστέον γὰρ ἐνταῦθα, σύντροφον, τὸ οἰκεῖον.

C

GALENI COMMENTARIUS.

SUmma curationis in perfusione sita est primis diebus, quibus & exprimere ab ulcerata parte convenit, quidquid humoris in ea jam contractum fuerit, & id prohibere, quod à superiori parte concurrit. A tertio die ceratum, quod picem accipit, expeditius est, quo maturantur, quæ in ulcere collecta sunt. At Hippocrates cerato initio cum vini proprietate utitur, quod ulceratas partes attingi nolit à vino puro, sed medium aliquid interjici, ne qua illis injuria propter adstringentem vini facultatem accedat: non enim medetur vulneribus ensis ictu simpliciter illatis, sed quibus juxta omnis caro plus minusve quodammodo necesse est, atteratur: siquidem sub quo ictu frangitur os, caro etiam atteritur. Meritò igitur super ipsa ulcera imponi quoque voluit aliquod medicamentum ex iis, quæ statim cruentis vulneribus injiciuntur, ut attrita curet, ac mitiora efficiat: præcipit autem, ut idonea legantur, quæ id, quod extrinsecus infunditur, admittant: idoneum autem hoc loco σύντροφον dixit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κδʹ.

D

ΚΑὶ ἢν μὲν ἡ ὥρη θερινὴ ᾖ, ἐπιτέγγειν τῷ οἴνῳ τοὺς σπλῆνας, πυκνά. ἢν δὲ χειμερινὴ ἡ ὥρη ᾖ, ἔρια πολλὰ ῥυπαρὰ, νενοτισμένα οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ, ἐπικείσθω.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIV.

SI æstas fuerit, panni subinde vino madefiant. Superdetur hyeme multa lana succida vino, atque oleo respersa.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΠειδὴ ταῖς τοιαύταις διαθέσεσιν, ἡ σφοδρὰ ψύξις ἐνίοτε κίνδυνον ἐπιφέρει σπασμοῦ, ψυχρῷ δὲ οἴνῳ, κατά τε τὴν ἕξιν, καὶ τὴν δύναμιν χρῆσθαι, διὰ τοῦτ' εὐλαβηθεὶς ἀπαντῆσαί τι χαλεπὸν ἐν χειμῶνι, ὡς τῆς θεραπείας ἔτι μιχθείσης τῆς κατὰ τὴν ὥρην ψύξεως, ἐρίων τε προσθέσει πολλῇ, καὶ μίξει βραχέος ἐλαίου, καθαιρεῖ τὸ σφοδρὸν τῆς ψύξεως. εἶναι δὲ ἀξιοῖ ῥυπαρὰ τὰ ἔρια, διὰ τὸν οἴσυπον, ἔχοντά τι καὶ θερμότητος, καὶ ψύξεως.

E

GALENI COMMENTARIUS.

QUia vitia hæc, ubi vehementer frigesiunt, interdum nervorum distensione periclitantur, & vinum tum habitu tum natura frigidum infunditur, propterea veritus, ne quid hyeme gravius accidat, quum frigidæ medicinæ temporis quoque frigus accedat, occurrit immodico frigori lanam multam inducens, tinctam vino, cui olei paulum adjectum sit: imperatque, ut ea succida sit, quo per œsypum aliquid calefaciat, & modicè refrigeret.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κεʹ.

ΙΞάλην δὲ αἰγὸς χρὴ ὑποπετάσαι, καὶ εὐαπόρρυτα ποιέειν, φυλάσσοντα τοὺς ὑπορρόους.

F

HIPPOCRATIS TEXTUS XXV.

SUbjiciaturque pellis sic figurata, ut humor per ipsam facilè descendat: & quod effunditur, recipiatur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΙτ' αἰγὸς δέρμα προσαγορεύεται κυρίως ἰξάλη, εἴτε καὶ ἄλλου τινὸς ὑποφέρεσθαι δύναται τοὔνομα, περιττὸν ἐν τῇδε τῇ διδασκαλίᾳ ζητεῖν. οὐ γὰρ ἐξήγησις λέξεων, ἀλλὰ θεραπεία πρόκειται παθῶν, εἰς ἣν ἀρκεῖ γιγνώσκειν, ὅτι

GALENI COMMENTARIVS.

PEllem ἰξάλην vocavit: quo nomine caprina ne tantùm significetur, an alia quævis, quærere in arte hac supervacuum est, quum non verborum expositio, sed vitiorum curatio, proposita sit: in qua nosse id sufficit, quòd sub-

subjicere pellem oportet raram non densam, per quam feratur quasi per canalem, non modò id, quo perfunditur membrum, sed etiam sanies, quæ abluitur: eamque à pedibus, ut suprà posuimus, figurare.

A μανὸν, οὐ πυκνὸν ὑποτετάσθαι χρὴ δέρμα. οὐ μόνον, ὅπον ἐκ τῆς ἐπιβροχῆς συῤῥεῖ, δυνάμενον ἐξοχετεύειν. ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀποπλυνομένους ἰχῶρας, ἐσχηματισμένον ἐν τοῖς πρὸς ποδῶν μέρεσιν, ὡς ἔμπροσθεν εἴπομεν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVI.

Meminisse etiam debemus exulcerari ejusmodi partes, si diu in eodē habitu perseverent, & ægerrimè ad sanitatem posteà perduci.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κϛʹ.

Μεμνημένον, ὅτι οἱ τόποι οὗτοι, ἐν τοῖσιν αὐτοῖσι σχήμασιν πολλὸν χρόνον κείμενοι, ἐκτρίμματα B δυσάκεστα ποιέουσιν.

GALENI COMMENTARIUS.

Quæ cingunt os sacrum (quod & latum appellant) calefacta, atque exesa in torporem incidunt, & ultra cutem exulcerantur: eaque exulceratio difficulter curatur, quùm sub cute sint cartilaginosæ ossium extremitates, quæ nudatæ cicatricem vix recipiunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Θερμαινόμενα τὰ κατὰ τὸ ἱερὸν ὀστοῦν, ὃ δὴ καὶ πλατὺ καλοῦσιν, ἐξεσθέντα τε, καὶ ναρκῶν, καὶ ὑπ' αὐτῷ τῷ δέρματι δυσιάτους ἑλκώσεις ἐργάζεται. μετὰ γὰρ τὸ δέρμα, χονδρώδη πέρατα τῶν ὀστῶν ἐστι, καὶ γυμνωθέντα δυσχερῶς ἐπουλοῦνται.

C

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVII.

In iis, qui aliquo ex superioribus modis, vel ex iis, qui posteà subjicientur, sub vinculis nequeūt ad sanitatem perduci, eò potissimū incūbendū est, ut pars cōminuta rectè contineatur, atque è regione corporis, ea observatione, ut ad superiora magis spectet, quàm ad inferiora.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κζʹ.

Οσοις δὲ μὴ οἷόν τε ἐπιδέσει ἰήσασθαι διά τινα τούτων τῶν εἰρημένων τρόπων, ἢ τῶν εἰρησομένων, τούτοις περὶ πλείονος χρὴ ποιέεσθαι, ὅκως εὐθέτως σχήσωσι τὸ κατεηγὸς τοῦ σώματος κατ' ἰθυωρίην, προσέχοντα τὸν νόον, καὶ τῷ ἀνωτέρω δὲ μᾶλλον, ἢ κατωτέρω.

GALENI COMMENTARIUS.

D

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Præcipit, ut crus omninò è regione corporis contineatur, sed extrema parte paulo sublimiùs. De his enim superiùs jam posui, ex humiliori habitu ad crus plurimum materiæ concurrere, ex sublimiori dolorem excitari. Hac igitur de causa ubique cavendus est humilior membri habitus, superior vero hactenus accipiendus, quatenus cruri dolorem nondum affert.

Ακριβῶς κατ' εὐθυωρίαν ἀξιοῖ χρῆσθαι τὸ σκέλος, ἀλλὰ βραχεῖ τινι τὸ πέρας ὑψηλότερον εἶναι. λέλεκται δέ μοι καὶ πρόσθεν ἤδη περὶ τούτου, ὅτι τὸ μὲν κατάῤῥοπον σχῆμα, συγχωρεῖ πλέον ἐπιῤῥεῖν τῷ σκέλει. τὸ δ' ἀνάῤῥοπον, ὀδύνην ἐργάζεται, διὰ ταῦτα τοιγαροῦν, τὸ μὲν κατάῤῥοπον ἀεὶ φεύγειν προσήκει, τὸ δ' ἀναῤῥόπου μεταχειρίζεσθαι τοσοῦτον, ὅσον οὐδέ πως τὸ σκέλος ὀδυνήσει.

E

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVIII.

Quod si benè expeditéque rem agere quis velit, necesse est machinationibus utatur, ut fracti ossis intensio justa sit, ac minimè violenta: præcipuè autem ad crura machinationibus opus est. Quidam sanè reperiuntur, qui quoties crus abruptū est, & alligatū, extremū pedem ad lectum devinciunt, aut ad lignum, quod juxta lectum defigunt. Hi ergò omnia mala efficiunt, nec quicquam boni, eo quod nihil ad extendendum conferat vinculum pedis, quoniam nihilo minùs reliquum corpus ad pedes fertur, atque ea de causa non ampliùs extenditur: neque etiam ad continendum è regione aliquid conducat, sed potiùs pervertat: reliquo enim corpore in hanc, vel illam partem converso, vinculum non prohibebit, quominus pes, atque

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κηʹ.

Ει δέ τις βούλοιτο καλῶς καὶ εὐχερῶς ἐργάζεσθαι, ἄξιον καὶ μηχανοποιήσασθαι ὅκως κατάτασιν δικαίην, καὶ μὴ βιαίην σχήσῃ τὸ κατεηγὸς τοῦ σώματος, μάλιστα δὲ ἐν κνήμῃ ἐνδέχεται μηχανοποιέειν. Εἰσὶ μὲν οὖν τινες, οἱ ἐπὶ πᾶσι τοῖσι τῆς κνήμης κατήγμασιν, καὶ τοῖσιν ἐπιδεομένοισι, τὸν πόδα ἄκρον προσδέουσιν πρὸς τὴν κλίνην, ἢ πρὸς ἄλλο τι ξύλον παρὰ F τὴν κλίνην κατορύξαντες. οὗτοι μὲν οὖν πάντα κακὰ ποιέουσιν, ἀγαθὸν δὲ οὐδέν. οὔτε γὰρ τοῦ κατατείνεσθαι ἄκος ἐστὶ, τὸ προσδεδέσθαι τὸν πόδα, οὐδέν τε ἧσσον τὸ ἄλλο σῶμα προσχωρήσει πρὸς τὸν πόδα, καὶ οὕτως οὐκ ἂν ἔτι τείνοιτο, οὔτ' αὖ ἐς τὴν ἰθυωρίην οὐδὲν ὠφελέει, ἀλλὰ καὶ βλάπτει. στρεφομένου γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος, ἢ τῇ, ἢ τῇ, οὐδὲν κωλύσει ὁ δεσμὸς τὸν πόδα, καὶ τὰ ὀστέα τῷ ποδὶ προσηρτημένα, ἐπακολουθέειν τῷ ἄλλῳ σώματι. Εἰ δὲ μὴ προσεδέδετο, ἧσσον ἂν διεστρέφετο.

ἧσσον. γὰρ ἂν ἐγκατελείπετο ἐν τῇ κινήσει τοῦ ἄλλου σώματος.

A *ossa quibus continetur, reliquum corpus sequantur: quod si nullo modo vinciatur, minus utique pervertetur, minus enim relinquetur, ubi reliquum corpus moveatur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅτι τὴν διὰ τῶν ὀργάνων τάσιν, ἣν προείρηκεν ἐπὶ μακρὸν τύπον, ὁμαλῶς ἅπαν τὸ κῶλον τείνουσαν, καὶ μηδὲν μόριον ἐπιστρέψουσαν ἧττον ἢ μᾶλλον τετάσθαι, καὶ νῦν λέγει, δεδήλωταί μοι καὶ πρόσθεν. ἃ δὴ εἰς τὸ περὶ τῶν προσδεόντων ἄφον τὸ κῶλον γέγραπται τῷ Ἱπποκράτει, πρόδηλα. B παρελθὼν οὖν ταῦτα, τὸν περὶ τῶν σφαιρῶν, ἤδη προχειριοῦμαι λόγον.

GALENI COMMENTARIUS.

INtensione, quæ per organa adhibetur, quam in his latiùs, & jam exposuit, & nunc exponit, æquè totum membrum extendi, neque ullam fini particulam perverti, superiùs ostendimus. Quæ verò scribit de iis, qui pedem B vinciunt, plana sunt: pergamus ergò jam ad sermonem de orbibus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κθ'.

Εἰ δέ τις σφαίρας δύο ῥάψαιτο, ἐκ σκύτεος αἰγυπτίου, τοιαύτας οἵας φορέουσιν οἱ ἐν τῇσι μεγάλῃσι πέδῃσι πολλὸν χρόνον πεπεδημένοι, αἱ δὲ σφαῖραι ἔχοιεν ἔνθεν καὶ ἔνθεν χιτῶνας, τοὺς μὲν πρὸς τοῦ τρώματος βαθυτέρους, τοὺς δὲ πρὸς τῶν ἄρθρων βρα- C χυτέρους. εἶεν δὲ ὀγκηραὶ μὲν, καὶ μαλθακαὶ, ἁρμόζουσαι δὲ, ἡ μὲν ἄνωθεν τῶν σφυρῶν, ἡ δὲ κάτωθεν τοῦ γόνατος. ἐκ δὲ πλαγίης, ἑκατέρωθεν ἔχοι προσηρτημένα, ἢ ἁπλοῦ ἱμάντος, ἢ διπλόου βραχύτερα ὥσπερ ἀγκύλας, τὰ μέν τι τοῦ σφυροῦ ἑκατέρωθεν, τὰ δέ τι τοῦ γούνατος· καὶ ἡ ἄνωθεν σφαῖρα, ἕτερα τοιαῦτα ἔχοι κατὰ τὴν ἰθυωρίην τὴν αὐτὴν, κἄπειτα κρανέϊνας ῥάβδους λαβὼν, ἴσον τὰ μέγεθος ἀλλήλῃσιν ἐχούσας, πάχος μὲν ὡς δακτυλιαίας, μῆκος δὲ ὡς κεκαμμέναι ἐναρμόζωσιν ἐς τὰ ἀπαιωρήματα.

D

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIX.

SI quis è corio Ægyptio binos orbes suunt, qualibus utuntur, qui diu in magnis compedibus detinentur, sintque orbes hi undique tunicis involuti, altioribus quidem à fractura, C *ab articulo humilioribus, tumidi præterea, & molles: accommodentur autem unus quidem super talos, infra genu alter: à lateribus vero utrinque habeant ex simplici, vel duplici loro exiguos quasi sinus, alios utrinque à talis, alios à genu: sinusque superioris orbis, è regione illis respondeant, qui in inferiori. Deinde cornea bacula ejusdem magnitudinis prehendat, scilicet digiti crassitudine, & ea longitudine, ut quum flectuntur, diducere ossa possint, sic, ut* D *non inhæreant.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὁ περὶ τῶν ἐπινοηθεισῶν ὑπὸ τοῦ σφαιρῶν λόγος. ἐμοὶ μὲν οὕτω δοκεῖ σαφὴς ὑπάρχειν, ὡς μηδὲ ἐπιχειρεῖν, αὐτὸν ἑτέρως ἑρμηνεύειν· ἐπεὶ δὲ πολλάκις ἔφασαν τινες, ἀγνοεῖν τὰ λεγόμενα κατὰ τὸν τρόπον ὑφ' Ἱπποκράτους, οὐκ οἶδ' ὅτι πράξω. τοῖς μὲν γὰρ λέγουσι μὴ νοεῖν αὐτὰς τὰς σφαίρας, ἐπιδείξας, E ἀναγινωσκομένου τοῦ βιβλίου, σαφῆ τὸν λόγον ἐποιησάτο. προσαρμόττων ἑκάστην αὐτοῦ λέξιν, ἐκείνῳ τῷ μέρει τῆς σφαίρας δεικνυμένῳ, περὶ οὗ τὴν διδασκαλίαν ἐποιεῖτο. κατὰ δὲ τὸ βιβλίον, οὐκ ἔνεστι δεικνύναι τὰς σφαίρας, ὥστ' οὐκ οἶδα, τίς ἔσται μηχανὴ τοῦ σαφῆ ποιεῖσθαι τὸν λόγον. εἰ γάρ τις οὐ μανθάνει, τῆς Ἱπποκράτους ἑρμηνείας οὔσης σαφοῦς, οὐδὲ τῆς ἐμῆς συνήσει. πολλάκις οὖν αὐτὴν ἀναγνώτω, προσέχων τὸν νοῦν ἀκριβῶς, καὶ εἰ μὴ πρόσθεν, ἀλλ' οὕτω γε πράττων, οἶδ' ὅτι νοήσει F πάντως. ἐγὼ δὴ οὖν, ἐξ αὐτῆς, ὅσον οἷόν τε ἔτι συντελέσαι πρὸς τὴν νόησιν, οὐκ ἐκλείψω. σφαίρας τοίνυν, οὐ τοιαύτας ἐχρῆν νοεῖν, οἵας οἱ παῖδες παίζουσιν, αὗται μὲν γὰρ, σφαιροειδεῖς εἰσὶν ὄντως. ἃς δ' Ἱπποκράτης ἀξιοῖ κατασκευασθῆναι, παραπλήσιαι ταῖς πέδαις ὑπάρχουσιν, ὡς αὐτὸς ἐδήλωσεν. ἔνι δὲ συννοεῖν τὸ παράδειγμα· παραπλησίας αὐτὰς νόει τοῖς ὄφεσιν, ἢ τοῖς ἀλλᾶσιν. ὥσπερ οὖν

GALENI COMMENTARIUS.

A

Orbis infra genu &c.

SErmo de orbibus, quos Hippocrates excogitavit, mihi ita clarus videtur, ut mea explanatione minimè opus sit. Sed, quoniam nonnulli sæpius dixerunt nescire se, quomodo se habeant, quæ ab Hippocrate traduntur, incertum est quid agam: iis enim, qui negarunt E intelligere se Hippocratem, orbes ipsos monstravi: ac librum legens, sermonem planum feci, singula ejus verba accommodans ad eam orbis partem, quam monstrabam, de qua ipse tractaverat. In libro autem non licet orbes demonstrare, sic, ut nesciam, qua via hanc orationem aperiam: si quis enim Hippocratis verba, quæ plana sunt, comprehendere nequeat, nec mea etiam comprehendet. Ea igitur sæpiùs legat, ac diligenter consideret: certum enim scio, eum, qui hoc sæpius fecerit, F si antè non intellexit, omnino intellecturum: equidem quicquid lucis addere potero, non omittam. Orbes igitur non debemus tales intelligere, quales sunt pilæ, quibus pueri ludunt: illæ enim verè orbes sunt, sed quos Hippocrates parari jubet à compedibus (ut ipse retulit) non abhorrent, quorum afferre similitudinem licet: eos enim concipito anguibus similes, vel farcimini. Ergo, quemad-

modum coqui intestinorum sinus similagine infercientes, vel carne concisa, vel alio ejus generis quopiam, farcimen parant: sic tu quoque corium suito, quod inane intestinum repræsentet, & molli aliqua re impleto. Præcipit autem ut corium sit Ægyptium, id est validum, & molle: quod si in Italia, vel Thracia, aut ubivis gentium ejusmodi corium habeas, Ægyptium ne quærito. Sit autem assutum corium ita longum, ut compedum modo talos complecti in orbem possit. Alter præterea orbis ad regionem, quæ sub genu est, similiter detur: his enim binis opus est ad singula membra, quæ curantur: quorum item multa paria disparis magnitudinis habeantur, ut prout unicuique conveniunt, huic quidem majores, illi verò minores injiciantur. Hæ autem tunicæ, quas σφαίρας, idest orbes vocavit, ex toto esse in orbem non debent, neque paris latitudinis, aut altitudinis: sed quà cuti hærent paulatim patescentes quodammodo: quà verò attolluntur, rotundæ: neque etiam exquisitæ tales, sed ab interiori parte magis in altitudinem attollantur, inde in orbis speciem desidant, dum ad cutem perveniant à parte exteriori: ea pars, quæ desidit, in inferiori orbe ad pedem propiùs accedat, in superiori ad genu. Orbibus igitur (ut dictum est) constitutis, quædam appendice innectantur, quas in utroque vult duas esse binas in inferiori orbe, quarum sinus sursum spectent ad genu, binas in superiori quarum sinus contrà deorsum convertantur: hæ autem à lateribus assuantur ab ea nimirum parte, quæ maximè attollitur, hinc una, atque inde altera: in quas conjici vult quatuor bacula extrema, quæ, ubi conjecta fuerint, eodem penè momento paulatim curuentur, ut, dum ad naturalem rectum habitum redeunt, orbes compellant, superiorem ad summum membrum, inferiorem ad imum: hoc enim facto fracturæ partes in diversa extentæ rectè componuntur, servanturque. Imperat autem, ut ob firmitatem ligni bacula è corno accipiantur, constatque ad hunc usum ex eo utiliùs adhiberi. Glossocomum verò machinamentum membris in contrarias partes diducendis aptissimum esse, in superiori commentario indicavi, ubi exequutus sum ejus structuram.

A οἱ μάγειροι, τὴν ἔνδον εὐρυχωρίαν τῶν ἐντέρων πληροῦντες, ἢ σεμιδάλεως, κρεῶν συγκεκομμένων, ἤ τινος ἑτέρου τοιούτοις ἀλλᾶντας ἐργάζονται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ σὺ ποιήσας, σκῦτος ῥάπτων, ὅμοιον ἐντέρῳ κενῷ, πλήρωσον αὐτὸ μαλακῆς οὐσίας. ἀξιοῖ δὲ, τὸ σκῦτος, αἰγύπτιον εἶναι, τουτέστιν εὔτονόν τε, καὶ μαλθακὸν, ὥστε κἂν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Θρᾴκῃ, κἂν ἑτέρωθί που τῆς οἰκουμένης εὐπορῇς τοιούτου σκύτους, οὐ ζητεῖ τὸ αἰγύπτιον. ἔστω δὲ τὸ μῆκος τηλικοῦτον τὸ εἰσερραμμένον σκῦτος, ὡς περιβάλλεσθαι κυκλοτερῶς τοῖς σφυροῖς, ὁμοίως τοῖς πέδαις. B ἑτέραν δὲ ὑποκάτω τοῦ γόνατος οὐχ ὁμοίως περιβεβλήσθω· δυοῖν γὰρ ἐστὶ τούτων χρεία, καθ' ἕκαστον τῶν θεραπευομένων κώλων, διὸ καὶ παρεσκευάσθαι χρὴ πλείονα ζεύγη, διαφέροντα τοῖς μεγέθεσιν, ὡς τὸ μὲν, μείζονι περιβάλλεσθαι, τὸ δὲ, ἐλάττονι. εἰ δέ τι σύμμετρον ἑκάστῳ, προσθήκη γὰρ τοὺς χιτῶνας τούτους, ἃς σφαίρας ὠνόμασεν, ἀκριβῶς εἶναι κυκλοτερεῖς, οὐδ' ἴσας ὁμαλῶς, κατά γε πλάτος, καὶ ὕψος, ἀλλὰ καθ' ὃ μὲν ἐπιβάλλονται τῷ χρωτὶ, πλατύνεσθαί πως ἠρέμα. τὸ δ' εἰς ὕψος αὐτῶν ἀνατετραμμένον, εἶναι ἄμεινον περιφερές. οὐδὲ τοῦτο ἀκριβῶς τοιοῦτον, C ἀλλ' ἐκ μὲν τῶν ἔνδον, πρὸς ἄλλο ὕψος ἀνατεταμένον. αὖθις δ' ἀπὸ τούτων, κυκλοτερὴς αὐτῶν ἡ κατάβασις, ἄχρι τοῦ χρωτὸς γινέσθω, διὰ τῶν ἔξω μερῶν, ὅπερ, ἐν μὲν τῇ κάτω σφαίρᾳ, τὸ ταπεινὸν αὐτῶν ἐστὶ πλησιάζον τῷ ποδὶ, κατὰ δὲ τὴν ἄνω, τὸ ὑψηλὸν, ὃ τῷ γόνατι γειτνιᾷ. τοιούτων δ' οὐσῶν τῶν σφαιρῶν, ὡς εἴρηται, καὶ περιτεθειμένων ἐξαρτημάτων τινῶν, καθάπερ ὅταν βούληται καθ' ἑκατέραν εἶναι διπλᾶ τὰ μὲν, ἐν τῇ κάτω σφαίρᾳ, τὸ κοῖλον σφῶν μέρος ἄνω βλέπον ἔχοντα ὡς πρὸς γόνυ, τὰ δὲ ἐν τῇ ἄνω, κατὰ τοὐναντίον, εἰς τὸ κάτω μέρος ἐστραμμένην ἔχοντα τὴν κοιλότητα. D ἐπερράφθω δὲ ἑκατέρᾳ τῶν σφαιρῶν αὐτὰ ταῦτα, κατὰ τὸ πλάγιον μέρη, τουτέστι τοῦ ῥηθέντος ὑψηλοτάτου μέρους, ἓν, ἔνθεν, τὸ δὲ ἔνθεν. ἐνθεῖναι γὰρ βούλεται τούτοις, τὰ πέρατα ῥάβδων τεττάρων, ἐν αὐτῷ τῷ χρόνῳ εὐθέως, ἠρέμα κάμπτων αὐτὰ χάριν τοῦ, μετὰ τὴν ἔνθεσιν, εἰς τὴν κατὰ φύσιν εὐθύτητα πάλιν ἐπανερχομένων, ὠθεῖσθαι τὴν σφαιρῶν, τὴν μὲν ταπεινὴν, εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ κώλου, τὴν δὲ ὑψηλὴν, ἄνω. γινομένου γὰρ τούτου, συμβήσεται, τὰ μέρη τοῦ κατάγματος, ἅμα μὲν ἀκριβῆ φυλάττειν τὴν διάπλασιν, E εἶτα δὲ, ἀντιτείνεσθαι, τὸ μὲν ἄνω, τὸ δὲ κάτω. κρανέας δὲ κελεύει τὰς ῥάβδους, εἶναι, διὰ τὴν εὐτονίαν τοῦ ξύλου. πρόδηλον γὰρ, ὡς εἰς τὴν προκειμένην χρείαν, ἄμεινόν ἐστι τοιοῦτον εἶναι ξύλον. ὅτι δὲ τὸ μηχανικὸν καλούμενον γλωσσόκομον, ἄριστον εἰς τὰς τοιαύτας ἀντιτάσεις ἐστὶν, ἔμπροσθεν εἴρηταί μοι, κατὰ τὸ πρότερον ὑπόμνημα, καθ' ὃ καὶ περὶ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ διῆλθον.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXX.

Magna cura, ne imæ fustium partes cuti insidât; sed extremis orbibus. Parentur autem baculorum paria tria, vel plura: sintque alia aliis aliquanto longiora breviorave, ut, ubi magis extendere volumus, commodè possimus: demittanturque hinc, atque hinc à talis.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λ'.

F Ἐπιμελεόμενος, ὅκως τὰ ἄκρα τῶν ῥάβδων μὴ ἐς τὸν χρῶτα, ἀλλ' ἐς τὰ ἄκρα τῶν σφαιρέων ἐγχέλσῃ. εἶναι δὲ χρὴ ζεύγεα τρία τῶν ῥάβδων, καὶ πλέω, καὶ τινὰς μακροτέρας τὰς ἑτέρας τῶν ἑτέρων, καὶ τινὰς καὶ βραχυτέρας, καὶ μικροτέρας, ὡς καὶ μᾶλλον διατείνειν, ἢν βούληται. ἔστωσαν δὲ αἱ ῥάβδοι ἑκάτεραι ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν σφυρῶν.

GALENI COMMENTARIUS.

Insidere dixit ἐγχέλσαι, quasi inhærere significans: edicit enim, ne bacula, quæ ad orbes

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ μὲν ἐγχέλσαι, τὸ οἷον ἐνερεῖσαι, δῆλον. βούλεται γὰρ τὰς ῥάβδους, ὅσαι μεταξὺ τῶν σφαιρῶν τιθε-

μέναι, τὴν μὲν ἑτέραν ἄνω, τὴν δὲ ἑτέραν ὠθοῦσι κάτω, μὴ ψαύειν τοῦ χρωτὸς, ἀλλ᾽ ὑψηλὰς ἀπ᾽ αὐτοῦ, τοῖς ἐναιωρήμασι τῶν σφαιρῶν ἐνστηρίζεσθαι. κρανείνας δὲ ἐκέλευσεν αὐτὰς εἶναι, διὰ τὴν εὐτονίαν, ἵνα δηλονότι κατὰ τὴν ἔνθεσιν, βιαίως καμφθεῖσαι, μετὰ ταῦτα, πάλιν ἑαυτὰς ἐπανάγωσιν εἰς τὴν ἀρχαίαν εὐθύτητα. οὐκ ἄδηλον δὲ, οὐδ᾽ ὅτι τοσοῦτον, ἄνω τε καὶ κάτω τὰς σφαίρας ἀπωθοῦσιν, ὅσον ἂν εἰς μῆκος ἀντιῶσιν ἐκτεινόμεναι.

A data, ipsos, alterum ad superiora, alterum ad inferiora compellunt, cutem tangant; sed, sublimiora ipsis orbium finibus inhæreant. Cornea verò accipi jussit ob firmitatem, ut, quùm induntur, vehementer inflexa rursus dirigantur, & ad pristinum habitum reducantur: neque dubium est, & sursum, & deorsum, orbes per hæc eatenus compelli, quatenus extenta in longitudinem procedent.

B

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λα΄.

Ταῦτα τοίνυν εἰ καλῶς μηχανοποιηθείη, τήν τε κατάτασιν δικαίην ἂν παρέχοι, καὶ ὁμαλὴν κατὰ τὴν ἰθυωρίην, καὶ τῷ τρώματι, πόνος οὐδεὶς ἂν εἴη. τὰ γὰρ ἀποπιέσματα, εἴτι καὶ ἀποπιέζοιτο, τὰ μὲν ἂν ἐς τὸν πόδα ἀπάγοιτο, τὰ δὲ ἐς τὸν μηρὸν, αἵ τε ῥάβδοι εὐθετώτεραι, αἱ μὲν ἔνθεν, αἱ δὲ ἔνθεν τῶν σφυρῶν, ὥστε μὴ κωλύεσθαι τὴν θέσιν τῆς κνήμης, τό, τε τρῶμα εὐκατάσκεπτον, καὶ εὐβάστακτον.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXI.

Hæc, si rectè parentur justè intendent, tum pariter è regione, nec fractura aliquod tormentum sentiet: nam, si quid exprimatur, partim ad pedem, partim ad femur transmittetur. Commodius autem bacula collocantur à talis hinc, atque hinc, ne situm cruris impediant, & ut fractura benè oculis subjiciatur, & facilè curetur.

C

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Δικαίην ἔφην αὐτὸν ἀντὶ τοῦ λέγεσθαι, τὴν ἴσην. δοξεῖ δὲ ἀποπεπλωκέναι ταὐτῷ σημαινομένῳ καὶ ἡ ὁμαλότης, καὶ ἰσότης ἐφεξῆς. ἀλλ᾽ αὕτη μὲν, ἐν τοῖς μέρεσιν ἑνὸς πράγματος ἔχει τὴν γένεσιν. ἡ δικαία δὲ, ἐν δυσὶ τὸ ἐλάχιστον συνίσταται, διὸ καὶ νῦν, δικαίαν μὲν κατάτασιν ἀκουστέον εἰρῆσθαι παρ᾽ αὐτοῦ, κατά τε τὴν ἀντίτασιν, ἣν αἱ δύο σφαῖραι ποιοῦνται, καὶ κατὰ τὰς ἐμβεβλημένας αὐταῖς κρανείνας ῥάβδους. ὁμαλὴν δὲ τὴν καθ᾽ ἑκάστην αὐτῶν, οἷον τὴν κατὰ τὰ σφυρὰ μόνην αὐτὴν καθ᾽ ἑαυτὴν ἐξεταζομένην, εἶτα τὴν πλησίον τοῦ γόνατος, εἶτα τὴν ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος, ῥάβδου, καὶ μετὰ ταύτην, ὑπὸ τῆς περὶ τὸ ἀριστερόν.

COMMENTARIUS GALENI.

Δικαίως id est justè, dixi ab Hippocrate poni pro ἴσως idest æqualiter: sed idem significare videbitur ὁμαλῶς id est æqualiter, & ἴσως id est pariter, quod proximè subjicitur. Verùm ἴσως in partibus unius rei accipitur, sed ὁμαλῶς minimùm in duabus rebus. Nunc autem, quod inquit, justè intendet, intelligendum est de intensione, quæ per duos orbes in contrarias partes adhibetur, & de corneis baculis in eos demissis: quod verò subdit, pariter, de ea intensione, quam singula præstant, puta orbis, qui à talis est, si per se æstimetur, dein is, qui juxta genu, post hæc ea pars, quæ à dextro baculo, dein, quæ à sinistro.

D

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λβ΄.

Οὐδὲ γὰρ ἐμποδὼν, εἴ τις ἐθέλοι τὰς δύο τῶν ῥάβδων, τὰς ἀνωτέρω, αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας ζεῦξαι, καὶ ἤν τις κούφως βούλοιτο ἐπιβαλλόμενον μετέωρον ἀπὸ τοῦ τρώματος εἶναι. εἰ μὲν οὖν αἵ τε σφαῖραι προσηνέες, καὶ καλαὶ, καὶ μαλθακαὶ, καὶ καιναὶ ῥαφεῖεν, καὶ ἡ ἔντασις τῶν ῥάβδων χρηστῶς ἐνταθείη, ὥσπερ ἤδη εἴρηται, εὔχρηστον τὸ μηχάνημα. εἰ δέ τι τουτέων μὴ καλῶς ἕξει, βλάπτοι ἂν μᾶλλον, ἢ ὠφελέοι. χρὴ δὲ καὶ τὰς ἄλλας μηχανὰς, ἢ καλῶς μηχανᾶσθαι, ἢ μὴ μηχανᾶσθαι. αἰσχρὸν γὰρ, καὶ ἄτεχνον μηχανοποιέοντα ἀμηχανοποιέεσθαι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXII.

Nihil autem prohibet, si quis velit, vel duo bacula superiora inter se jungere,

E *vel aliquid etiam superinjicere, sic tamen, ut, quod superinjicitur, à fractura attollatur. Si orbes igitur leves, firmi, molles, ac novi suantur, & bacula rectè extendantur (ut jam proposuimus) machinatio maximè idonea est: sed, si quid horum non rectè habeat, oberit magis, quàm proficiet. Perpetuum autem est, alias etiam machinationes, vel rectè, vel nullo modo, adhibendas esse: turpe enim est, & ab artificio plurimum abhorret, machinationibus utentem ipsa machinatione destitui.*

F

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τέσσαρες ἦσαν αἱ ῥάβδοι. δύο καθ᾽ ἑκάτερον μέρος τῆς κνήμης, ἄνω μὲν, ὑψηλοτέρα, ταπεινοτέρα δὲ ἡ ἑτέρα. τὰς μὲν οὖν ὑψηλοτέρας δύο, δυνατὸν εἶναί φησιν ἀλλήλαις συνδεῖσθαι, χάριν τοῦ μένειν εὐθείας, καὶ μὴ κατὰ τὴν βιαίαν κάμψιν, ἣν ἐκάμφθησαν αἱ τεθειμέναι πρὸς τὰ πλησίον μέρη.

GALENI COMMENTARIUS.

Quatuor erant bacula, ab utraque parte cruris duo, unum superius, alterum inferius. Duo (inquit) quæ à superiori parte sunt, alligari inter se possunt, ut maneant recta, ne, dum magna vi curvantur inter se adversa, ad proxima loca convertantur.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIII.

Plerique tamen medicorum, fracturæ, seu integra cutis sit, seu vulnus etiam accesserit, primis diebus lanâ succidâ medentur, neque id videtur ab arte alienũ. Quicunque sanè recentioribus fracturis protinus, ubi lintea non sunt, coguntur lanam imponere, maximè venia digni sunt: siquidem linteis exceptis, nihil est quod multò commodiùs, quàm lana super vitia hæc alligetur: ea verò copiosè danda est, tum benè carpta, non aspera: pauca enim & mala, parũ quoque proficit. Sed, qui uno die, aut altero vinciendam lanam censent, tertio autem, & quarto lintea injicientes, tunc maximè astringunt, atque extendunt, medicinalis Artis sunt ignari, atque admodũ imprudentes. In universum enim omnia vulnera tertio, & quarto die minimè vexanda sunt, omnisque opera specilli fugienda est his diebus, & quibuscunque aliis vulnera recrudescunt. In summa enim vulnera pleraque tertio, aut quarto die recrudescunt, tum quæ inflammatione, tum quæ sordibus, graviter excipiuntur: aut febrem inferunt: quo præcepto nullum aliud tradi potest utilius. Nam quæ sunt in medendi arte gravissima, quibus id non sit commune? Non enim pertinet ad ulcera tantum, sed ad alios quoque morbos complures.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λγ'.

Τοῦτο δὲ, οἱ πλεῖστοι τῶν ἰητρῶν, τὰ κατήγματα, καὶ τὰ ξὺν ἕλκεσιν, καὶ τὰ ἄνευ ἑλκέων, τὰς πρώτας τῶν ἡμερέων, ἰησθαι ἐρίοισιν ῥυπαροῖσιν, καὶ οὐδέν τι ἄτεχνον δοκέει τοῦτο εἶναι. ὅσοι μὲν οὖν ἀναγκάζονται ὑπὸ τῶν αὐτίκα νεωτρώτων ἐόντων,
B μὴ ἔχοντες ὀθόνια ἐρίοισι παρατιθέασθαι, τουτέοισι πλείστη συγγνώμη. οὐ γὰρ ἄν τις ἔχοι ἄνευ ὀθονίων ἄλλο τι πολλῷ βέλτιον ἐρίου ἐπιδῆσαι ἐπὶ τὰ τοιαῦτα. εἶναι δὲ χρὴ πάμπολλα, καὶ πάνυ καλῶς εἰργασμένα, καὶ μὴ τρηχέα. τῶν γὰρ ὀλίγων καὶ φλαύρων, ὀλίγη καὶ ἡ δύναμις, ὅσοι δὲ ἐπὶ μίαν ἢ δύο ἡμέρας, εἶτα ἐπιδέειν δικαιέουσι. τρίτῃ δὲ καὶ τετάρτῃ, ὀθονίοισιν ἐπιδέοντες, πιέζουσι καὶ κατατείνουσιν, τό, τε μάλιστα οὗτοι πουλύ τι ἰητρικῆς καὶ κάρτα ἐπίκαιρον ἀσυνετέουσιν. ἥκιστα γὰρ χρὴ τῇ τρίτῃ καὶ τετάρτῃ στυφελίζειν πάντα τὰ τρώματα, ὡς ἐν
C κεφαλαίῳ δὲ εἰρῆσθαι, καὶ μηλώσιας δὲ πάσας, φυλάττεσθαι χρὴ ἐν ταύτῃσι τῇσιν ἡμέρῃσιν, καὶ ὁκόσοισιν ἄλλοισι τρώμασιν ἐρέθισαι. τὸ ἐπίπαν γὰρ ἡ τρίτη καὶ ἡ τετάρτη ἡμέρη, ἐπὶ τοῖσι πλείστοισιν τῶν τρωμάτων, τίκτει τὰς παλιγκοτησίας, καὶ ὅσα ἐς φλεγμονὴν, καὶ ἀκαθαρσίην ὁρμᾷ, καὶ ὅσα αὖ ἐς πυρετοὺς ἴει, καὶ μάλα πολλοῦ ἄξιον τοῦτο μάθημα, εἴπερ τι καὶ ἄλλο. τινὶ γὰρ οὐκ ἐπικοινωνέει τῶν ἐπικαιροτάτων ἐν ἰητρικῇ, οὐ κατὰ τὰ ἕλκεα μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἄλλα πολλὰ νουσήματα.

D

GALENI COMMENTARIUS.

Propositum auctoris est pravam emendare consuetudinem medicorum, qui satiùs existimabunt, non protinus à principio fractum membrum extendere; sed primùm duobus, aut tribus diebus lenientes, tertio, aut quarto die à principio vim adhibere. Hippocrates verò curandi rationem docet huic maximè contrariam, nempe initio membrum extendendum esse, tertio & quarto die leniendum. Quod si, quæ hic scribuntur, singula consideres, plana erunt: apertè enim loquitur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Μοχθηρὸν ἔθος ἰατρῶν ἐπανορθώσασθαι βούλεται, νομιζόντων ἄμεινον εἶναι, μὴ κατατείνειν εὐθέως τὸ κατεαγὸς κῶλον, ἀλλὰ παρηγορήσαντας πρότερον ἡμέραις δύο καὶ τρισὶ, τόθ' ἥκειν ἐπὶ τὴν κατάτασιν, ὕστερον, ἡμέρᾳ τρίτῃ καὶ τετάρτῃ, μετὰ τὴν ἀρχήν. ὁ δὲ Ἱπποκράτης, αὐτὸ τὸ ἐναντιώτατον ἐνδείκνυσιν ἁρμόττειν, ἐν ἀρχῇ μὲν κατατείνειν τὸ κῶλον, ἐν δὲ τῇ τρίτῃ, καὶ τετάρτῃ, παρηγορεῖν. ἐὰν οὖν προσ-
E έχῃς τὸν νοῦν τοῖς κατὰ μέρος, εἰς τοῦτο γεγραμμένοις ὑπ' αὐτοῦ, σαφῆ ταῦτ' ἔσται, καὶ γὰρ ἑρμηνεύεται σαφῶς.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIV.

Nisi si quis dicat, alios quoque morbos esse ulcera, quod quodammodo verissimile est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λδ':

Εἰ μή τις φήσει, καὶ τἄλλα νοσήματα, ἕλκεα εἶναι, ἔχει γάρ τινα καὶ οὗτος ὁ λόγος ἐπιείκειαν.

F

GALENI COMMENTARIUS.

Verissimile dixit ἐπιεικές, quasi probabile: id autem propterea posuit, quia nonnulla à ratione prorsus abhorrent. Quo igitur argumento movebitur, qui alios morbos ulcera esse affirmet? Morbi sanè, qui dolorem afferunt, probabiliter admodum annumerari ulceribus possunt: indicavi enim dolorem inde oriri, & quod continuum solvatur, ubi secatur, extenditur,

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐπιείκειάν φησιν ἔχειν τὸν λόγον, ἐν ἴσῳ πιθανότητα. τοῦτο δὲ εἶπεν, ἐπειδή τινὲς τῶν λόγων, ἄντικρυς εἰσὶν ἀπίθανοι. τίς οὖν ἡ πιθανότης τοῦ λόγου, καθ' ὃν εἴποι τις ἂν, εἶναι καὶ τὰ ἄλλα νοσήματα, ἕλκη, τὰ μὲν ἐπώδυνα, καὶ πάνυ πιθανὸν ἐν τῷ τῶν ἑλκῶν τίθεσθαι γένει. δέδεικται γὰρ ἡμῖν ὀδύνη γινομένη, διά τε τὴν τῆς συνεχείας λύσιν, ἐν τῷ τέμνεσθαι,

καὶ τείνεσθαι, καὶ θλίβεσθαι, προσέτι κατὰ δυσκρασίαν. A
ὅτι μὲν οὖν ἡ τῆς συνεχείας λύσις ἕλκος ἐστὶ, πάνυ τί που δῆλον. ὅτι δὲ καὶ ἡ κατὰ δυσκρασίαν ἀθρόα μεταβολὴ, λύσιν τινὰ ποιεῖται συνεχείας, ἐν τοῖς περὶ φαρμάκων, ἐπιδέδεικται. τὸ μὲν γὰρ θερμὸν, ὅτι διεξέρχεται, καὶ οἷον διαβιβρώσκει τὸ συνεχὲς, δῆλον. ὅτι δὲ τὸ σφοδρῶς ψυχρὸν ὅταν ἀθρόως συνάγῃ τὸ διακεχυμένον, ἐργάζεταί τινα τῆς συνεχείας αὐτῆς λύσιν, ἐν ἐκείνῃ μοι δέδεικται τῇ πραγματείᾳ· ὥστε κατὰ τοῦτο μὲν οὐ μόνον ἂν B
εἴη πιθανὸς ὁ λόγος, ἀλλὰ καὶ ἀληθὴς, ἅπασαν ὀδύνην ἐν τῷ τῶν ἑλκῶν γένει τιθέμενος. ὅτι δὲ καὶ πάντα τὰ νοσήματα, δύναιτ' ἄν τις ἕλκη λέγειν, οὐκ ἔτ' ἂν ὁμοίως πρόθεν, ἀληθὲς, οὐ μὴν ἀπήλλακται πιθανότητος. ἐπεὶ γὰρ τὰ πλεῖστα νοσήματα μετ' ὀδύνης συνίσταται, μετάβασις ἀπ' αὐτῶν, ἐπὶ πάντα γενήσεται τῷ λόγῳ, πειρωμένου τινὸς, ἐν ὅλῳ τῷ σώματι, πάντως, ἤτοι δυσκρασίαν τινά, ἢ θλίψιν, ἢ τάσιν, ἢ τομὴν γίνεσθαι συνεχείας διαίρεσιν, εἶτα προσαναγκάζοντος ἅπασαν ἐργάζεταί τινα λύσιν τῆς συνεχείας. καὶ εἰ μὴ πρὸς C
αἴσθησιν ἐναργῶς, ἀλλὰ πρός γε τὴν ἀλήθειαν αὐτὴν, λόγῳ θεωρητῶς. ἐν δὲ τοῖς γιγνομένοις τε, καὶ θλωμένοις, καὶ θλιβομένοις, ἔτι δὴ καὶ μᾶλλον. ἐγγὺς γὰρ ἥκει ταῦτα τοῦ διασπᾶσθαι· τοῦτο δέ ἐστι τὸ πάθημα, συνεχείας λύσις.

aut contunditur: & quod immoderatum incidat temperamentum. Atqui solutionem continui ad ulcus spectare cuivis manifestum est: sed immoderato temperamento, ubi subita mutatio accidat, aliquam fieri continui solutionem, in opere de simplicium medicamentorum facultate demonstravimus. Calorem quidem constat penetrare, & quasi excedere, quod continuum est: frigus item, quod vehemens est, cum subitò cogit, quæ soluta sunt, aliquam creare solutionem, in eodem opere ostensum. Juxta hoc igitur non solùm probabile, sed verum quoque erit, dolorem omnem ad ulcerum genus pertinere: at non æquè verè, atque id, quod propositum est, non tamen absurdè, morbi omnes poterunt ulceris nomine appellari: quandoquidem cum plerisque morbis dolor conjungitur, à quibus sermo transferetur ad omnes, quùm ratione quis contendet totum corpus omninò, vel immoderato affici temperamento, vel contendi, extendi, aut evidenter secari: deinde conficiet à quolibet immoderato temperamento continuum aliquid solui: id, quod, quanquam evidenter sensui non subjicitur, rationali tamen contemplatione verum esse comprobatur. Hoc adeò magis accidit in iis, quæ extenduntur, contunduntur, & comprimuntur: hæc siquidem proximè accedunt ad ea quæ divelluntur; quæ res continui solutio est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λέ.

Πολλαχῇ δὲ ἠδέλφισται τὰ ἕτερα τοῖσιν ἑτέροισιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXV.

Sæpenumerò alii aliis germani sunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ. D

Ὅπερ εἰώθαμεν λέγειν, ὡμοιῶσθαι, καὶ κοινωνεῖν, καὶ συγγένειαν ἔχειν, τοῦτο καλεῖν εἴωθεν ὁ Ἱπποκράτης, ἠδέλφισται, τὴν πολλὴν τῶν πραγμάτων οἰκειότητα, καὶ συγγένειαν ἐνδεικνύμενος τῷ ὀνόματι. πολλῶν γὰρ ὄντων ἀλλήλοις συγγενῶν, οὐδενὸς μᾶλλον οἰκειότερον ἂν ὀνομάζοιτο συγγενὲς, ὡς ἰσοδυναμούσης οὔσης τῆς οἷον ἀδελφότητος, τὴν σφόδρα οἰκειότητα, προσαγορεύειν εἴωθε τῷ ἠδέλφισται ῥήματι.

GALENI COMMENTARIUS.

Quos consuevimus similes dicere, conjunctos, aut cognatos, Hippocrates solet appellare germanos: quo vocabulo summam rerum conjunctionem, consortiumque significat: nam, cùm multi inter se cognati sint, nulli magis propriè cognati dicuntur, quàm germani. Eos igitur, qui maximè conjuncti sunt, quasi eandem conjunctionem habeant, quam germani, eo verbo nuncupat.

E

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λϛʹ.

Ὁκόσοι μέντοι δικαιέουσιν εἰρίοισιν χρῆσθαι, ἔστ' ἂν ἑπτὰ ἡμέρας παρέλθωσιν, ἔπειτα κατατείνειν τε, καὶ κατορθοῦν, καὶ ὀθονίοισιν ἐπιδεῖν, οὗτοι οὐκ ἂν ἀσύνετοι ὁμοίως φανεῖεν. καὶ γὰρ τῆς φλεγμονῆς τὸ ἐπικαιρότατον παρεληλύθει, καὶ τὰ ὀστέα, χαλαρὰ, καὶ εὔθετα μετὰ ταύτας τὰς ἡμέρας ἂν εἴη. πολλὰ μέντοι ἡσσᾶται καὶ αὕτη ἡ μελέτη, τῆς ἐξ ἀρχῆς τοῖσιν ὀθονίοισιν ἐπιδέσιος. F
κεῖνος μὲν γὰρ ὁ τρόπος, ἑβδομαίους ἐόντας ἀποδείκνυσιν, καὶ παρασκευάζει νάρθηξιν τελέως ἐπιδεῖν, οὗτος δὲ ὁ τρόπος, πολὺ ὑστερεῖ.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVI.

Quicunque verò existimant lana utendum esse, donec ad septimum diem ventum fuerit, dein extendendum, dirigendum, & fasciis vinciendum, non ita videntur imprudentes: tunc enim inflammationis impetus conquievit: atque ossa ab his diebus laxantur, & facilè tractari possunt. Hac tamen curatione longè melior est, quæ à principio vinculum adhibet, sub qua septimus dies membrum exhibet ex toto alligandis ferulis idoneum: quod sub hac multò posterius contingit.

A

GALENI COMMENTARIUS.

ILlis in superiori sermone reprehensis, qui tertio, aut quarto die adhiberent vinculum fracturæ accommodatum; ad eos nunc transit, qui post septimum diem ad id veniunt, quos minùs errare indicat, ut qui partes extendant non ita inflammatas: sed, qui tertio, aut quarto die id efficiunt, quo tempore inflammatio, quùm maximè vigeat, lenientibus eget, eos in non mediocri errore versari ostendit.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τοὺς περὶ τρίτην, ἢ τετάρτην ἡμέραν, ἀρχομένους τῆς περὶ καταγματικῆς ἀγωγῆς, ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ μεμψάμενος, ἐπὶ τοὺς, μετὰ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν, ἐπ' αὐτὴν ἀφικνουμένους ἥκει νῦν τῷ λόγῳ, μικρότερα δεικνὺς ἁμαρτάνειν αὐτοὺς, ὡς ἂν ἀφλεγμαντοτέροις τοῖς μέρεσι προσάγοντας τὴν ἀντίτασιν. οἱ δέ γε περὶ τρίτην, ἢ τετάρτην τοῦτο πράττοντες, ἣν ὅτε καὶ μάλιστα φλεγμαίνῃ, δεῖται παρηγορίας,
B οὐ μικρὸν ἁμάρτημα δείκνυσιν ἁμαρτάνειν αὐτούς.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVII.

ALia etiamnum affert incommoda, quæ omnia persequi longum esset.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λζ'.

Βλάβας δὲ τινας τε ὀλίγας ἔχει, ἀλλὰ μακρὸν ἂν εἴη πάντα γράφειν.

GALENI COMMENTARIUS.

LOngitudinis temporis accusavit eam curationem, quæ non nisi post septimum diem vinculo utitur fracturis accommodato: nunc subdit, in alia quoque compellere incommoda, quæ, ne multus sit, omittit. Nos satiùs ducimus ea subjicere, moti ab iis quæ in superioribus demonstravimus. Ubi fractura mediocris sit, partes sub hac vinciendi ratione tumidiores fiunt, ut suprà etiam ostendimus: quod si os asperius, & gravius perfringatur, periculum quoque est in eo casu, ne corrumpatur, si vinculum, quod ad fracturas pertinet, dum transeat septimus dies, differatur. Hoc enim jubet à primo adhiberi, quoniam in utramque partem à fractura exprimit superantem sanguinem, qui, si diutiùs ibi subsistat, nonnunquam efficit, ut ossa vitiosa sanie plurimùm irrigata corrumpantur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

C Τὸ μῆκος τοῦ χρόνου μεμψάμενος, ἐπὶ τῶν μετὰ τὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἀρχομένων τῆς καταγματικῆς ἀγωγῆς, ἔτι πρὸς τούτῳ φησὶ καὶ ἄλλας εἶναι βλάβας, ἃς παραλείπει, ὅπως μὴ μακρολογοίη. προσθεῖναι δὲ ἡμᾶς ἄμεινον αὐτὰς, ἐξ αὐτῶν ὧν ἔμπροσθεν ἐδείξαμεν ὡρμωμένους. μετρίου μὲν ὄντος τοῦ κατάγματος, ὀγκηρότερα γίνεται τὰ μόρια, διὰ τὴν τοιαύτην ἐπίδεσιν, ὡς καὶ πρόσθεν ἐδιδάξαμεν. εἰ δὲ καὶ σφοδρότερόν τι, τε κακοηθέστερόν ποτε τὸ κῶλον συντριβείη, κίνδυνός ἐστι τηνικαῦτα, καὶ αὐτῶν τι τῶν ὀστῶν σφακελίσαι, τῆς καταγματικῆς ἀγωγῆς, ἀναβληθείσης, εἰς τὴν μετὰ
D τὴν ἑβδόμην ἡμέραν καιρόν. ἀπ' ἀρχῆς γὰρ ταύτην βούλεται παραλαμβάνεσθαι, διότι τῶν πεπονθότων μορίων, ἑκατέρωσε τὴν περιουσίαν ἐκθλίβει, τοῦ αἵματος, ἐξ ἧς χρονιζούσης, αὐτόθι σήπεσθαι τε τοῖς ὀστοῖς ἐνίοτε συμβαίνει διαβεβρωμένοις ἐπὶ πλέον, ὑπὸ τῶν μοχθηρῶν ἰχώρων.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVIII.

QVibus ossa fracta, & cute excedentia restitui nequeunt, hoc modo in suam sedem collocantur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λη'.

E Ὁκόσοισι δὲ τὰ ὀστέα κατεηγότα, καὶ ἐξίσχοντα, μὴ δύνηται ἐς τὴν ἑωϋτῶν χώρην καθιδρύεσθαι, ἥδε ἡ κατάστασις.

GALENI COMMENTARIUS.

SOlent Græci, qui Asiam incolunt, usurpare verbum καταστῆσαι, ut significent in suam sedem collocare: unde mihi videtur Hippocrates ducere nomen καταστάσεως per σ tertiam syllabam scribens, sic, ut idem significet, quod καθίδρυσις, quod vocabulum nihil aliud sibi vult, quàm aliquid in suam sedem collocare, quam rem κατάστασιν dixit. Malè igitur scribunt nonnulli κατάτασιν absque σ, non enim per intensionem, quam κατάτασις notat, sed & per impulsum, nudata ossa in suum locum reconduntur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καταστῆσαι, συνήθως λέγουσιν οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἕλληνες, ἀντὶ τοῦ, πρὸς τὴν οἰκείαν χώραν ἀγαγεῖν. ἀπὸ τούτου δέ μοι δοκεῖ καὶ ὁ Ἱπποκράτης, πεποιηκέναι τε νῦν, τὸ τῆς καταστάσεως ὄνομα, μετὰ τοῦ σ' δηλονότι γραφομένης τῆς συλλαβῆς ταύτης, ὡς ταυτὸν σημαίνειν δι' αὐτοῦ, τῇ καθι-
F δρύσει, ἢ τις ἐνδείκνυται, τὸ κατὰ χώραν ἱδρῦσαι τι. κακῶς οὖν ἔνιοι γράφουσι κατάτασις, ἄνευ τοῦ σ'. οὐ γὰρ διὰ τῆς κατατάσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς μοχλείας, ἱδρύει εἰς τὴν οἰκείαν χώραν τὰ γυμνωθέντα τῶν ὀστῶν.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λθʹ.

Σιδήρια χρὴ ποιέεσθαι, ἐς τοῦτον τὸν τρόπον, ὅνπερ οἱ μοχλοὶ ἔχουσιν, οἷς οἱ λατύποι χρέονται, τὸ μὲν τι πλατύτερον, τὸ δέ τι στενότερον. εἶναι δὲ χρὴ καὶ τρία, καὶ ἔτι πλείω, ὡς τοῖς μάλιστα ἁρμόζουσιν τις χρήσαιτο, ἔπειτα τουτέοισι χρὴ ἅμα τῇ κατατάσει, μοχλεύειν ὑποβάλλοντα. πρὸς μὲν τὸ κατώτερον τοῦ ὀστέου ἐρείδοντα, πρὸς δὲ τὸ ἀνώτερον, τῷ ἀνωτέρῳ τοῦ σιδηρίου, ἁπλῷ δὲ λόγῳ, ὥσπερ εἰ λίθον τις, ἢ ξύλον μοχλεύοι ἰσχυρῶς. ἔστω δὲ σθεναρὰ τὰ σιδήρια ὡς οἷόν τε, ὡς μὴ κάμπτηται. αὕτη μεγάλη τιμωρίη, ἤν τε τὰ σιδήρια ἐπιτήδεια ᾖ, καὶ μοχλεύηταί τις ὡς χρή.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIX.

Ferramenta facere oportet ad similitudinem vectium, quibus in lapidicinis utuntur, laxiora ex una parte, angustiora ex altera: quæ terna habeantur, aut etiam plura, ut semper adjici aptissima possint. Quibus demissis ossa eodem penè momento, quo intenduntur, B *impellenda sunt. Innitantur autem ab imo, inferiori ossi, à summo, superiori: atque (ut uno verba dicam) non aliter, quàm si vectis ad lapidem, vel lignum fortiter impellendum admoveatur. Sint autem ferramenta quantum fieri potest, firmissima, ne flectantur. Hæc itaque curatio maximũ momentũ habet, si ferramenta idonea sint, & impulsus conveniens adhibeatur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

C

Πρόδηλον, ὅτι κατὰ τὸ σχῆμα παραπλήσια κατασκευάζει σιδήρια, τοῖς τῶν λατύπων, οὐ κατὰ τὸ μέγεθος· οἷς γὰρ ἐπὶ τῶν ὀστῶν χρώμεθα σιδηρείοις, εἰς τὸ μοχλεύοντες αὐτὰ κατατάξαι, τηλικαῦτά ἐστι τὸ μέγεθος, ἡλίκα καὶ πρὸς τὴν τῶν ὀδόντων μοχλείαν, ὑφ' ὑμῶν παρεσκεύασται. πλείω δὲ εἶναι χρὴ τὰ περὶ τὴν τῶν ὀστῶν μοχλείαν παρεσκευασμένα, διαφέροντα ἀλλήλων μεγέθει τε, καὶ λεπτότητι, καὶ μικρότητι τῇ κατὰ τὸ πέρας αὐτῶν, ἔνθα μάλιστα τὸ ἔργον αὐτῶν ἐστι. ὅπως δὲ προσήκει χρῆσθαι τοῖσδε τοῖς σιδηρείοις, αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης διδάξει σαφῶς. εἰ δέ τις οὐ παρακολουθεῖ τῇ λέξει τἀνδρὸς, οὐκ ἐξηγήσεως, οὐδ' ἑρμηνείας ἑτέρας, ἀλλ' αὐτοψίας δεῖται. τινὰ γάρ ἐστι πράγματα, τοιαῦτα τὴν φύσιν, ὥστε μὴ δύνασθαι τις δῦσαι ἢ νοῆσαι, ἄνευ τοῦ θεάσασθαί τινα αὐτῶν.

GALENI COMMENTARIUS.

A

Vectis Molitio.

Constat fabricanda esse ferramenta ad figuram vectium, quibus in lapidicinis utuntur, non tamen æquè magna, cùm, quæ ad impellenda ossa adhibentur, ab iis non abhorreant, quæ ad urgendos dentes comparantur. Verùm ad ossa impellenda parari multa debent, quorum alia aliis pleniora, vel tenuiora sint, vel minora, ab extrema parte, qua maximè suum effectum præstant: sed qua via D uti eisdem ferramentis conveniat, Hippocrates ipse evidenter declarat. Si quis ejus verba non intelligit, alia expositione, aut interpretatione non indiget, sed oculorum sensu: quædam enim res naturâ tales sunt, ut aliqui, nec discere, nec doceri eas possint, nisi in conspectum adducantur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μʹ.

Ὁκόσα γὰρ ἄνθρωποι ἄρμενα μεμηχάνηνται, πάντων ἰσχυρότατά ἐστι τρία ταῦτα, ὄνου τε περιαγωγὴ, καὶ μόχλευσις, καὶ σφήνωσις. ἄνευ δὲ τούτων, ἢ ἑνός δή τινος, ἢ πάντων, οὐδὲν τῶν ἔργων τῶν ἰσχυροτάτων οἱ ἄνθρωποι ἐπιτελέουσιν, οὔκουν ἀτιμαστέη αὕτη ἡ μόχλευσις. εἰ γὰρ οὕτως ἐμπεσεῖται τὰ ὀστέα, ἢ οὐκ ἄλλως. ἢν δὲ ἄρα τοῦ ὀστέου τὸ ἄνω παρηλλαγμένον, μὴ ἐπιτήδειον ἔχῃ ἐνέδρην τῷ μοχλῷ, ἀλλὰ παροξὺ ὂν παραφέρῃ, παραγλύψαντα χρὴ τοῦ ὀστέου, ἐνέδρην τῷ μοχλῷ ἀσφαλέα ποιῆσαι. μοχλεύειν δὲ χρὴ καὶ τείνειν αὐθήμερα, ἢ δευτεραῖα, τριταῖα δὲ μὴ, τεταρταῖα δὲ, ὡς ἥκιστα, καὶ πεμπταῖα. καὶ γὰρ μὴ ἐμβάλλοντι, ἐνοχλήσαντι δὲ ἐν ταύτῃσι τῇσιν ἡμέρῃσιν, φλεγμονὴν ἂν ποιήσειε, καὶ ἐκβάλλοντι, οὐδὲν ἧσσον.

HIPPOCRATIS TEXTUS XL.

Ex universis enim machinationibus, quæ E *ab hominibus excogitatæ sunt, hæ tres sunt omnium valentissimæ, axis versatio, impulsus per vectem, & cuneus adactus: namque homines sine aliquo uno, vel sine omnibus, nullum opus, quod maximam vim postulet, perficiunt: quare non paruifaciendus est impulsus hic: siquidem ossa, vel hac via, vel nulla alia, reconduntur. Sed si id os, quod super alterum excedit, vecti idoneum locum non præstet, sitque ita acutum, ut vectis effugiat: scalpro excavan-* F *dum, donec vecti locus fiat, cui firmiter hæreat. Impellere autem oportet, atque extendere eodem die, vel postridie, sed non tertio: quarto verò, vel quinto minimè: nam, si his diebus lacessit ossa nequeant in suam sedem reverti, inflammatio superveniet, ac nihilominus etiam, ubi restituantur.*

GALENI COMMENTARIUS.

A Axes nuncupantur ab Hippocrate vocabulo ὄνου & ὀνίσκου. Horum itaque versationem ait validissimam esse, sicut & vectis impulsum, & cunei admotionem, quam vocat σφήνωσιν, quæ lignorum per cuneos diductionem, divisionemque significat.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὄνους, καὶ ὀνίσκους, τοὺς ἄξονας ὀνομάζει. τούτων οὖν τὴν περιαγωγήν, ἕν τι τῶν βεβαιοτάτων φησὶν εἶναι, ὥσπερ καὶ τὴν μοχλείαν, καὶ τὴν σφήνωσιν. ὀνομάζει δὲ σφήνωσιν, τὴν διὰ τῶν σφηνῶν διάστασίν τε, καὶ διαίρεσιν τῶν ξύλων.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLI.

B *Atqui multò magis nervorum distensio excitabitur, si os restituatur, quàm si restitui nequeat: quod quidem ignorare non oportet: nam, si condito osse nervorũ distensio superveniat, in angusto spes est: præstat autem iterum expellere, si potest citra molestiam fieri.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μα΄.

Σπασμὸν μέντοι, ἐμβαλόντι, πουλὺ ἂν μᾶλλον ποιήσειν, ἢ ἀπορήσαντι ἐμβαλεῖν. ταῦτα δὲ χρὴ εἰδέναι. καὶ γὰρ εἰ ἐπιγένοιτο σπασμὸς ἐμβάλλοντι, ἐλπίδες μὲν οὐ πολλαὶ σωτηρίης. λυσιτελεῖ δὲ ὀπίσω ἐμβάλλειν τὸ ὀστέον, εἰ οἷόν τε εἴη ἀόχλως.

GALENI COMMENTARIUS.

C Causam, quamobrem his omnibus vitiis inflammatio accedat, ubi ossa condantur, ipse deinceps omnem persequitur, semel ipsam explicasse contentus, non secus, atque alia multa, quæ in medicina maximum pondus habent, ut, qui transferendum nobis sermonem censeat ad cætera ejusdem naturæ omnia. Ecce tibi adscribam ejus verba, quibus universum hoc, quod ad multa singularia pertinet, exponit.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Διατὶ σπασμοὶ γίνονται κατὰ πάσας τὰς τοιαύτας διαθέσεις, ἐμβαλλομένων τῶν ὀστῶν, εἶπεν ἐφεξῆς πάντα, ὥσπερ καὶ ἄλλων πολλῶν ἐπικαίρων εἰς τὴν τέχνην, ἅπαξ εἰπών, ἀρκεῖται, μεταφέρειν ἡμᾶς ἀξιῶν τὸν λόγον ἐπὶ πάντα τὰ ἄλλα, ὅσα τῆς αὐτῆς φύσεως. εἰ δὲ τοίνυν παραγράψω σοι τὴν ῥῆσιν αὐτοῦ, δι' ἧς τὸ καθόλου τοῦτο κοινὸν πολλῶν τῶν κατὰ μέρος, διδάσκει.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLII.

D *Neque enim iis quæ justo laxiora sunt, nervorum distensio, aut rigor supernascitur, sed iis, quæ ultra debitũ intenduntur. Quod ad hunc locum attinet, propositis diebus irritare non convenit, sed operam dare, ut ulcus quamminimè inflammatione tentetur, & quam maximè suppuret: atque ubi septem dies, vel paulo plures transierint, si febris non sit, atque ulcus inflammatione vacet, tunc minus prohi-*
E *bemur eniti ad reponendum, ubi voti compotes fieri posse non desperemus, quoniam sine effectus spe non convenit & sibi & alteri molestiam afferre. Ergo, si ossa in suam sedem collocentur, quæ curatio admovenda sit, jam declaratum est, sive abscessura credamus, sive non. Quòd si abscessura ossa videantur (ut dixi) fasciæ in omnibus his ordiri à mediis debent, plerumque, quemadmodum illæ, quæ primæ circundantur, in utramque partem attractæ.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μβ΄.

Οὐ γὰρ ἐπὶ τοῖσι χαλαρωτέροισι τοῦ καιροῦ, σπασμοὶ καὶ τέτανοι ἐπιγίνονται, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἐντεταμένοισι μᾶλλον, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος. οὐ χρὴ οὖν ἐνοχλέειν ἐν τῇσι προειρημένῃσιν ἡμέρῃσιν ταύτῃσιν, ἀλλὰ μελετᾷν ὅκως ἥκιστα φλεγμαίνῃ τὸ ἕλκος, καὶ μάλιστα ἐκπυήσῃ. ἐπὴν δὲ ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσιν, ἢ ὀλίγῳ πλείους, ἢν ἀπύρετος ᾖ, καὶ μὴ φλεγμαίνῃ τὸ ἕλκος, τό, τε ἧσσον κωλύειν, ἢ πειρῆσθαι ἐμβάλλειν, ἢν ἐλπίζῃς κρατήσειν· ἢν δὲ μή, οὐδὲν δεῖ μάτην ὀχλέειν. καὶ ἢν μὲν οὖν ἐμβάλῃς τὰ ὀστέα ἐς τὴν ἑωυτῶν χώρην, γεγράφαται ἤδη οἱ τρόποι τοῦ ὡς χρὴ ἰητρεύειν, ἤν τε ἐλπίζῃς ὀστέα ἀποστήσεσθαι, ἤν τε μή. χρὴ δὲ, καὶ ἢν μὲν ἐλπίζῃς ὀστέα ἀποστήσεσθαι, ὡς ἔφην τῷ τρόπῳ τῶν ὀθονίων ἐπὶ πᾶσι τοῖσι τοιουτέοισι τὴν ἐπίδεσιν ποιέεσθαι, ἐκ μέσου τοῦ ὀθονίου ἀρχόμενον, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ὡς ἐπὶ δύο ἀρχέων ὑποδεσμὶς ὑποδεῖται.

F

GALENI COMMENTARIUS.

Ostensum est in libro de motu musculorum, singulos musculos suo munere fungi, ubi versus suum initium contrahuntur: quæ res, quando invitis nobis accidit ob inflammationis magnitudinem, nervi distenduntur. Cur igitur, si reponantur ossa, quæ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐμάθομεν ἐν τοῖς περὶ κινήσεως μυῶν, ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἀρχὴν ἑκατέρου μυὸς κινουμένου, τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν γίνεσθαι. ὅταν οὖν, ἀκόντων ἡμῶν λάβωσι διὰ μέγεθος φλεγμονῆς, οἱ σπασμοὶ γίνονται. διά τι οὖν, ἐμβληθέντων τῶν παραλλαττόντων ὀστῶν ἀλλήλων,

κατά τε τὰ συντρίμματα, καὶ ταῖς ἐξαρθρήσεσιν οἱ μύες γίνονται; μᾶλλον γὰρ ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ λύσις τοῦ προβλήματος, ὅτι μικρότερον ἑαυτοῦ γίνεται τὸ κῶλον, ἔν τε τοῖς ἐξαρθρήμασι, καὶ κατάγμασιν, ἐπειδὴ ἂν ἑκάστη τι τῶν ὀστῶν διεκβήσασα τὸ δέρμα· μετὰ δὲ τὴν εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπάνοδον τῶν γυμνωθέντων, ἀπολαμβάνει τὸ πρόσθεν μῆκος, ὥσπερ καὶ οἱ φλεγμαίνοντες μύες, ἀναγκάζονται συνεκτείνεσθαι παντὶ τῷ κώλῳ. διπλῆν οὖν λαμβάνονται τάσιν, ἥν τε ἐκ τοῦ φλεγμαίνειν εἶχον, ἥν τε νῦν ἐπὶ προσεπιλαμβανόμενοισιν εἰς μῆκος ἐπεκταθέντες.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μγʹ.

Τεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ πρὸς τὴν μορφὴν τοῦ ἕλκεος, ὅκως ἥκιστα σεσηρὸς, καὶ ἐκπεπληγμένον ἔσται, παρὰ τὴν ἐπίδεσιν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Κατὰ μεταφορὰν, ἀμφοτέροις κέχρηται τοῖς ὀνόμασιν, τὸ μὲν σεσηρὸς ἀπὸ τῶν χειλῶν τοῦ στόματος ὅλως προσαγορεύσας, τὸ δὲ ἐκπεπληγμένον, ἀπὸ τῶν πολὺ διεστώτων σκελῶν· ἡ γὰρ ἐκείνων διάστασις, ὀνομάζεται πλῆκτα, ὥσπερ καὶ σεσηρέναι λέγομεν, τοὺς διϊστάντας ἀπ' ἀλλήλων, χωρὶς τοῦ τὰς γένυς ὅσον οὐ κινῆσαι. οὕτω μὲν γὰρ ἀνοῖξαι γίνεται τὸ στόμα, διαστῆσαι δὲ τὰ χείλη, τῶν ὀδόντων συμβεβλημένων, ὀνομάζουσι σεσηρέναι. φυλάττεσθαι δέ γε κελεύει κατὰ τὴν ἐπίδεσιν, ἐκτεταμένα ποιῆσαι τὰ χείλη τοῦ ἕλκους. συνάγεσθαι γὰρ βούλεται πρὸς ἄλληλα, τὴν οἰκείαν θέσιν ἀπολαμβανόντων τῶν μερῶν τοῦ δέρματος, ὅπερ καὶ θλίβοιτ' ἂν, ἥκιστα ποιούντων οὕτω, καὶ σκέποιτ' ἂν μάλιστα, τὸ ὑποκείμενον ἕλκος ἐν τοῖς μυσίν. εἰδέναι γάρ σε χρὴ, τῷ δέρματι χαίροντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ περιδύτα, καὶ μηδὲν ὑποκείμενον ἀβλαβῶς γυμνοῦσθαι· καὶ τί θαυμαστὸν οἰκείαν τε, καὶ σύμφυτον ἔχοντα τὴν ἐκ τοῦ δέρματος σκέπην αὐτὰ, χαίρειν μὲν ἀεὶ τῷ συμφύτῳ σκεπάσματι, χαλεπῶς δὲ, ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀπλότων διατίθεσθαι; διὸ καί με θεάσασθε μήτ' ἀποτέμνοντα μέρη τοῦ δέρματος, ἀλλ' ἐπάγοντα τὸ ἀποσυρμὸν αὖθις, ἔξωθέ τε, καὶ ἐπ' αὐτοῦ τεθέντα, τὰ μὲν ἃ πολλάκις ἐθεάσασθε τὰ οὕτως ἀποσυρρέοντα δέρματα· καὶ τό γε θαυμασιώτερόν ἐστιν ὅτε μελανθέντος κατὰ τὴν πληγὴν εὐθέως. ἔτι δὲ δήπου τοῦτο θαυμασιώτερον, ὅτι μὴ νεανίσκοις μόνοις, ἀλλὰ καὶ γέρουσιν οὐκ ὀλίγοις, πολλὰ τῶν οὕτως ἀποσυρρέντων δερμάτων, ἐν τῷ παραυτίκα μελανθέντων, προσάγοντες, ἐκολλήσαμεν. εἰ δὲ γυμνὴν ἐάσαις τὴν ἀποδεδαρμένην σάρκα, καὶ δυσχερὴς οὖν ἡ οὔλωσις αὐτῆς γίνεται, μετὰ τοῦ καὶ δάκνεσθαι πάντως, καὶ ῥυπαίνεσθαι. τὰ γὰρ ἀφλέγμαντα, καὶ παρηγορικὰ φάρμακα, καθάπερ ἐστὶ τό, τε πάρυγρον ὀνομαζόμενα, ἥ τε τετραφάρμακος δύναμις, ἀφλέγμαντον μὲν φυλάττει τὸ πεπονθὸς μέρος, ῥυπαρὸν δὲ ἐργάζεται τὸ ἕλκος. τὰ δ' αὖ καθαίροντα τὸ ἕλκος, ἅτε ῥυπτικὴν ἔχοντα δύναμιν, αἴσθησιν αὐτοῦ φέρει δακνώδη. τό γε μὴν ὑπὸ τοῦ δέρματος ἐσκεπάσθαι τὸ ἀπόσυρμα, τούτων οὐδὲν πάσχει. τούτῳ δ' ὅμοιόν ἐστι, καὶ τὸ κατὰ τὰς φλυκταίνας, γιγνομένας ὑπὸ πολλῶν προφάσεων, εἰς ὄγκον δὲ αἰρομένας, ἐνίοτε δὲ μεγίστην ὀδύνην ἐπιφέρειν, ἴστε δή μοι, κἀκείνας ὡσαύτως· θεραπεύοντι γὰρ αὐτῷ, ὀξείᾳ βελόνῃ τὴν φλύκταιναν εἰς ἀπόρρευσιν, εἴγε ἐκθλίψας ἀτρέμα τὸ ὑγρὸν, ἀπολείπω προσκείμενον τὸ δέρμα, καὶ συμβαίνει πάλιν αὐτὸ πληροῦσθαι, μύσαντος τοῦ τρήματος ἐκ δευτέρου, καὶ φλύκταινα πληρωθεῖσα [illegible] τὰς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, εἶτ' ἐκθλιβέντος τοῦ ὑγροῦ, προστέλλεται τῷ χρωτὶ τὸ δέρμα, καὶ φυλάττεται μέχρι ἂν ἀπουλωθῆναι τὸ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ χρωτὸς

A fracta, aut luxata inter se cesserunt, musculorum distensio sequitur? Quæstio ex eo præsertim diluitur, quod membrum redditur brevius, quùm fractum, vel luxatum os cute excedit: sed postquam in suum locum reposita sunt, quæ nudata erant, suam longitudinem recipiunt: in quo casu coguntur musculi, quos inflammatio exercet, unà cum toto membro distendi. Duobus igitur modis distenduntur, & sub inflammatione, & nunc, quùm ad pristinam longitudinem revertuntur.

B

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIII.

Attendenda insuper est figura ulceris, ne sub vinculo hiet, ac divaricetur.

GALENI COMMENTARIUS.

Translatione usus duo hæc verba usurpat, hiare scilicet, quod σεσηρέναι dixit, ducto
C quidem verbo à labiis oris: & divaricari, quod ἐκπλήττεσθαι, à cruribus plurimùm inter se diductis: diducta enim crura divaricata dicimus: labia verò, quùm sine motu maxillæ inter se distant, hiantia: namque, ubi os sic aperitur, ut labia non coeant, dentes verò inter se committantur, hiare dicitur. Cavet autem, ne oræ vulneris diductæ vinciantur: vult enim eas contrahi cutis partibus suum situm recipientibus: quandoquidem subjectum musculorum ulcus hac via minimè comprimetur, & maximè tegetur. Scire enim licet, quæcun-
D que cute conteguntur, hac eadem delectari, nihilque nudari innocenter. At quid mirum est, si ea, quibus cutis proprium, atque innatum velamentum est, semper velamento gaudent innato, cæterisque omnibus læduntur! Equidem, quùm nihil ex cute præciderem; sed eam ab ulterioribus partibus super locum inducerem, à quo detracta erat, agglutinatam vidi, & (quod magis admiratione dignum est) quùm locus jam nigritie occuparetur. Illud item longè admirabilius, quod non modò adolescentibus, sed senibus non paucis, cutem ita detractam protinus, ubi in plaga nigresceret,
E sæpè agglutinavi. At nuda caro, si sine cute relinquatur, ægrè ad cicatricem perducitur, præterquamquod morsum omninò sentit, & sordida redditur: medicamenta enim, quæ inflammationem coerçent, ac leniunt, cujusmodi est, quod πάρυγρον, & quod τετραφάρμακον nuncupatur, affectam partem ab inflammatione tuentur: sed ulcus sordidum efficiunt: quæ verò ulcus purgant, ob detergendi facultatem mordent. Sed, ubi pars, à qua detracta cutis est, eadem contegatur, nulli ejusmodi noxæ patet: quod simile est, atque ubi pustulæ sub
F variis causis ortæ in tumorem assurgunt, & interdum gravem afferunt dolorem: acuta enim acu (ut nosti) eas aperio, ut exitum habeant, collectoque ibi humore leviter expresso, superiectam cutem relinquo. Hæ deinde iterum implentur præcluso foramine, impletæque eodem modo aperiuntur: humore expresso cutis ad carnem compellitur, servaturque, dum quod sub ea exulceratum est, ad cicatricem

perveniat. Hæc dixisse volui, ut apertè ostenderem ulcus quodlibet innata cute contegendum esse. Hic autem non quodcunque tractatur, sed quod altè penitus insedit, quùm caro tota ab ossibus discussa sit: non enim cute excederent, nisi priùs universam carnem incidissent. Hanc igitur melius est proxima cute velari: namque, ubi nuda sit, contactu medicamentorum, quibus nutritur, si oleum accipiant, & ulcus mitius reddant, sordida evadit: sin purgent sordem, & detergendi vim habeant, morsum sentit. At, ubi injecta medicamenta, per cutem, suam facultatem carni exulceratæ impartiant, nulla ipsorum particula penetrante, proderunt quidem, sed nullum afferent ex superioribus incommodis. Jure igitur Hippocrates magni momenti existimat oras hujusmodi ulcerum contrahi, id, quod benè utique cedet, si diligenter figura ulceris animadvertatur: si una enim ora in alterum latus inclinetur, fascia inde orsa ad contrarium convertenda est: si pariter in utrunque, media primò injici debet, atque ora vulneris inter se committi.

A ἡλκωμένον. ταῦτ' εἴρηταί μοι, σαφῆ γνωρίσματα, τοῦ δεῖσθαι πᾶν ἕλκος ἐσκεπάσθαι τῷ συμφύτῳ δέρματι. τὸ δὲ νῦν προκείμενον ἕλκος, οὐδὲ τὸ τυχόν ἐστιν, ἀλλὰ διὰ παντὸς τοῦ βάθους διηρημένης τοῖς ὀστοῖς τῆς σαρκὸς ἁπάσης. οὐ γὰρ ἂν ἐξέσχεν ἐκεῖνα διὰ τοῦ δέρματος, εἰ μὴ διέτεμε πρότερον ὅλην τὴν σάρκα. ταύτην οὖν, βέλτιόν ἐστιν ἐσκεπάσθαι τῷ πέριξ δέρματι. γυμνὴ γὰρ οὖσα, ταῖς οὐσίαις αὐταῖς τῶν ἐπιτεθειμένων φαρμάκων ὁμιλοῦσα, ῥυπαίνεται μὲν ὑπὸ τῶν ἐλαιωδῶν, καὶ παρηγορικῶν, δάκνεται δ' ὑπὸ τῶν καθαιρόντων τὸν ῥύπον, ὄντων ῥυπτι-
B κῶν, εἰ δὲ διὰ τοῦ δέρματος αἱ τῶν ἐπιτιθεμένων φαρμάκων δυνάμεις, εἰς τὴν πεπονθυῖαν σάρκα κατεφύοντο, χωρὶς τῶν οὐσιῶν, ὀνήσουσι μὲν αὐτήν, οὐδὲν δ' ὧν εἴρηται συμπτωμάτων ἐπάξουσιν. εἰκότως οὖν ὁ Ἱπποκράτης, περὶ παντὸς ποιεῖται, συνάγεσθαι τὰ χείλη τῶν τοιούτων ἑλκῶν. πραχθείη δ' ἂν σοι καλῶς τοῦτο, τὴν ἰδέαν αὐτῶν ἀκριβῶς κατασκεψαμένῳ. εἰ μὲν γὰρ ἕν τι τῶν χειλῶν, ἐκτετραμμένον εἴη πρὸς τὸ πλάγιον, ἐκεῖθεν ἀρξάμενον ἐχρῆν τῆς ἐπιδέσεως, ἐπὶ τἀναντία περιτρέπειν αὐτό. εἰ δ' ἀμφότερα πεπόνθασι τοῦτο, τὴν ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπίδεσιν ποιήσασθαι, προσάγεις ἀλλή-
C λοις τὰ χείλη.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIV.

Fascia commmodè quibusdam à dextra parte attrahitur, quibusdam à sinistra, aliis in utramque partem ducitur. Quæcunque autem ossa reverti in suam sedem non potuerunt, hæc scire licet abscessura esse, non secus etiam ea, quæ ex toto, carne sunt nudata: nudatur autem quibusdam pars superior, plerisque verò emoritur caro, quæ circa fracturam est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μδ'.

Τοῖσι μὲν γάρ, ἐπὶ δεξιὰ ἐπιδεῖν ξυμφόρως ἔχει, τοῖσι δὲ ἐπ' ἀριστερά, τοῖσι δὲ ἀπὸ δύο ἀρχέων. ὁκόσα δὲ κατηπορήθη ὀστέα ἐμπεσεῖν, ταῦτα αὐτὰ εἰδέναι χρή, ὅτι ἀποστήσεται, καὶ ὅσα τελέως ἐψιλώθη τῆς σαρκός, κύκλωθεν, ἀμφιθνήσκει μὲν τὸ ἄνω μέρος, μετ' ἐξετέρων δὲ κο-
D ψιλοῦται δέ, ἐνίων σκοιοῦσιν αἱ σάρκες.

GALENI COMMENTARIUS.

Συντρόφως dixit, ut commodè significaret, inutili translatione usus: quod mihi libuit notasse, quando quidem eloquentissimus quisque translationem usurpat, ut rem apertiùs declarans exponat.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Συντρόφως εἴρηκεν, ἀντὶ τοῦ οἰκείως, οὐδὲν ὠφελούσῃ μεταφορᾷ χρησάμενος, ὅθεν αὐτὸ καὶ παρεσημηνάμην. ἐπὶ δὲ τὴν μεταφοράν, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ὅσοι δεινοὶ λέγειν, εἰς ἐνεργεστέραν δήλωσιν τὴν κατὰ τὴν διήγησιν πράγματος χρῶνται.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLV.

Ossa quædam sub fractura diuturna aliis putrescunt, aliis minimè: & quibusdam graviùs, quibusdam leviùs: tum modò grandia, modò exigua ossa infestantur. Ob hæc igitur, quæ posita sunt, non licet uno verbo explicare, quo tempore abscessura sint: nonnulla enim, & quòd exigua sunt, & quòd in summo continentur, celeriùs excidunt: nonnulla non excidunt, sed arefacta, & putria squamam remittunt: præter hæc multum curatio alia ab alia differt. Ferè tamen ossa illis celerrimè abscedunt, in quibus celerrimè pus apparet, & celerrimè etiam, atque optimè caro increscit: caro enim, quæ in vitiata parte succrescit, plerunque os attollit. Ambitus ergo totius ossis, si quadra-

E

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κη'.

Καὶ τῶν μὲν ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου τρώματος, σεσάπρισται ἔνια τῶν ὀστέων, τῶν δ' οὔ. καὶ τῶν μὲν μᾶλλον, τῶν δ' ἧσσον, καὶ τὰ μὲν σμικρά, τὰ δὲ μεγάλα. διὰ οὖν ταῦτα τὰ εἰρημένα οὐκ ἔστιν ἑνὶ ὀνόματι εἰπεῖν ὁκότε τὰ ὀστέα ἀποστήσεται. τὰ μὲν γάρ, διὰ μικρότητα, τὰ δὲ διὰ τὸ ἐπ' ἄκρου ἔχεσθαι, θᾶσσον ἀφίσταται, τὰ δέ, διὰ τὸ μὴ ἀφίστασθαι, ἀλλὰ λεπι-
F δοῦσθαι καταξηρανθέντα, καὶ σαπρὰ γινόμενα. πρὸς δὲ τούτοις, διαφέρει τε καὶ ἰητρείη ἰητρείης. ὡς μὲν οὖν τὸ ἐπίπαν τάχιστα τουτέων ὀστέα ἀφίσταται, ὧν τάχισται μὲν αἱ ἐκπυήσιες, τάχισται δὲ καὶ ἄρισται αἱ σαρκοφυΐαι. καὶ γὰρ αἱ ἀποφυόμεναι σάρκες κατὰ τὸ σιναρόν, αὗται μετεωρίζουσι τὰ ὀστέα ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ. ὅλως μὲν ὁ κύκλος τοῦ ὀστέου, ἢν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἀποστῇ, καλῶς ἀποστήσεται. ἔνια γὰρ εἰς ἑξήκοντα ἡμέρας ἀφικνεῖται, τὰ μὲν

A γὰρ ἀραιότερα τῶν ὀστέων, θᾶσσον ἀφίσταται, τὰ δὲ στερεώτερα, βραδύτερον. τὰ δὲ ἄλλα τὰ μείω, πολλὸν ἐνδοτέρω, ἄλλα δ' ἄλλως.

ginta diebus abscedit, optimè abscedet, quùm nonnulla usque ad sexagesimum perveniant. Rariora quidem ossa maturiùs abscedunt, firmiora seriùs, alia, quæ minora sunt intra tempus multò brevius, atque alia aliter.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟ σεσαπρίσθαι ὅτι κατὰ τὴν σαπρότητα γέγονεν, καλῶς εἴρηται. τὰ δὲ διεφθαρμένα, ὅτι καλοῦσιν σαπρά, τινὶ οὐκ ὀρθῶς εἴρηται· πάντα γὰρ τὰ παλαιά, καὶ χρόνια, προσαγορεύει αὐτὰ σαπρά. B

GALENI COMMENTARIUS.

OSsa, quæ putrescunt σεσαπρίσθαι dixit, verbo ducto à nomine σαπρῦ: nominant autem quæcunque corrupta sunt, σαπρά, idque non rectè: quæcunque enim & vetusta, & diuturna sunt, ab ipso dicuntur σαπρά.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μϛʹ.

C ΑΠοπρίειν δ' ὀστέον ἐξέχον, ἐπὶ τῇσδε τῇσι προφασίων χρή, ἢν δύνηται ἐμβάλλειν, μικροῦ δέ τινος αὐτῷ δοκῇ δεῖν περιελθεῖν, καὶ οἷόν τε ᾖ παραιρεθῆναι, ἤν τε ἀσηρὸν ᾖ, καὶ θραδόν τι τῶν σαρκίων, καὶ δυσαλθησίην παρέχῃ. ψιλὸν δὲ τυγχάνει ἐόν, καὶ τὸ τοιοῦτον ἀφαιρέειν χρή. τὰ δ' ἄλλα μέγα οὐδὲν μέγα διαφέρει, οὔτε ἀποπρίσαι, οὔτε μὴ ἀποπρίσαι. σαφέως γὰρ εἰδέναι χρή, ὅτι ὀστέα, ὅσα τελέως στερέεται τῶν σαρκῶν, καὶ ἐπιξηραίνεται, ὅτι πάντα τελέως ἀποστήσεται. ὅσα δὲ ἀπολεπιδοῦσθαι μέλλει, ταῦτα οὐ χρὴ ἀποπρίειν. τεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ ἀπὸ τῶν τεταγμένων σημείων τὰ τελέως ἀποστησόμενα. D ἰητρεύειν δὲ τοὺς τοιούτους σπλήνεσι, καὶ τῇ οἰνηρῇ ἰητρείῃ, ὥσπερ καὶ πρόσθεν γέγραπται τῶν ἀποστησομένων ὀστέων. φυλάσσεσθαι δὲ χρή, μὴ καταψυχροῖσι τέγγειν τὸν πρῶτον χρόνον. ῥιγέων γὰρ πυρετωδέων, κίνδυνος δὲ καὶ σπασμῶν, προσκαλέεται γάρ, ἀεὶ σπασμὸν τὰ ψυχρά, ποτὲ δὲ καὶ ἕλκει. εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι περ ἀνάγκη βραχύτερα τὰ σώματα ταύτῃ γίνεσθαι, ὧν ἀμφότερα τὰ ὀστέα κατεηγότα, καὶ παρηλλαγμένα ἰητρεύηται, καὶ οἷς ὅλως καὶ ὁ κύκλος τοῦ ὀστέου ἀπέστη. E

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVI.

HIs autem de causis os præcidendum est. Si restitui nequit, & parum quid excedere videatur, abscindere hoc licet: si noxium sit, & carnem aliqua ex parte vulneret, ac molestiam afferat, nudatumque sit, hoc quoque abscindendum est. Reliqua vero non multum refert, præcidantur necne: scire enim certum licet ossa, quæ carne nudata sunt ex toto, & arida, omnia penitus abscessura: ea verò præcidi non oportet, à quibus squama resolvenda est; ex propositis autem indiciis, conjiciendum est, quæ penitus abscessura sint. Ad horum curationem pannis utendum est, ac vini perfusione, sicut antè indicavimus in ossibus, quæ abscessura sunt: cavendumque ne frigida aliqua re à principio perfundantur: nam periculum est, ne cum febre gravis horror sequatur, neve nervorum distentionem afferant, præsertim ulceribus. Illud item ignorare non oportet, quòd membra, in quibus utraque ossa comminuta sunt, dum inter se cedentia curantur: & ea quibus fragmentum à toto ossis ambitu recedit, necesse est breviora fiant.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΤι καὶ νῦν εἴρηκε προφάσεις, οὐ τὰς ψευδεῖς αἰτίας, ἀλλὰ τὰς ἀληθεῖς, εὔδηλον. αὐτὸς δὲ ὁ περὶ τῶν σεσαπρισμένων ὀστῶν λόγος ἅπας ἐστὶ σαφής, κελεύοντος ἀποπρίειν αὐτῶν, τά γε κατὰ τὰς ἐμβολὰς ἐμποδίζοντα, καὶ ὡς νύττοντα τὰς ψαυούσας σάρκας, καὶ ὡς αὐτὸς εἶπεν, δυσαλθησίην παρέχει, τουτέστι δυσχερῆ, καὶ ἀγρείαν τὴν αὐτῶν θέσιν. F ἐδείξατο δὲ τῷ λόγῳ, καὶ τὰ ἀπογυμνωθέντα τῆς σαρκὸς ὀστᾶ, καὶ μὴ παραχρῆμα κατατεθέντα, πάντως, ἀποπεσεῖσθαι, καὶ τὰ ξηρανθέντα.

GALENI COMMENTARIUS.

CAusas appellavit προφάσεις, patet autem ab eo hic quoque sic vocari, non falsas, sed veras causas. Universus autem sermo de ossibus putribus planus est, quùm imperat, ut id ex ipsis præcidatur, quod in causa est, cur non condantur, ut quod proximam carnem pungit, atque (ut ipse ait) molestiam affert, hoc est, cum perturbatione, atque tormento reponitur. Addit insuper futurum prorsus, ut ea ossa abscedant, quæ nudata protinus restituta non fuerunt: & quæ inaruerunt.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVII.

Quibus femoris, vel humeri os excessit, ferè non evadunt, sunt enim ossa hæc grandia, & medullosa: adde, quòd multa, ac magna simul lacerentur, nervi scilicet, musculi, ac venæ. Quòd si reponantur, solet nervorum distensio supervenire: si non reponantur, acutæ, biliosæque febres cum singultu, ac nigritie. Non minus evadunt, quibus, nec reponere tentamus: B *magis adhuc evadunt, quibus inferior pars ossis, quàm quibus superior excessit. Evadere etiam possunt, quibus reponuntur, raro tamen: multum enim curatio, multumque natura corporis, alia ab alia distat, quod ad facilè ferendum attinet. Multum quoque refert, an ab exteriori humeri femorisve parte ossa excesserint: multæ enim & grandes venæ per interiorem partem feruntur,* C *quarum nonnullæ vulneratæ hominem jugulant: per exteriorem verò pauciores intendunt. In ejusmodi igitur casibus, periculi meminisse oportet, quod propriè circunstat, idque in tempore prædicere. Quòd si restituere cogaris, speresque te id assequuturum, neque ossa nimium inter se cesserint, neque musculi contracti sint (consueverunt enim ad suum initium recurrere) hæc quoque per vectem impellendo, extendendoque in suam sedem* D *reponito.*

GALENI COMMENTARIUS.

Constat, quibus ossa hęc nudantur, non tam ossium, quàm musculorum, nervorum, arteriarum, ac venarum magnitudine periclitari: ad hæc, quoniam propiora sunt nervorum musculorumque initiis. Diximus autem in opere de musculis, ubi ossa inter se cesserint, eos facilè in se ipsos contrahi, id quod sæpiùs adduximus. Cætera, si animum adjungas, in aperto sunt. E

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVIII.

Ubi restituantur, veratrum molle potui dandum est eodem die, si eodem die restituuntur, alioquin ne tentare quidem oportet: ulcus verò curandum est, non aliter, quàm calvariæ ossa, ubi comminuuntur. Nihil frigidum imponendum, à cibo penitus abstinendum.

GALENI COMMENTARIUS. F

Incertum est, quid sibi velit, molle. Patet autem, vel qualitatem potionis, vel modum, significare: nemo autem de modo exiguo, molle, propriè dictum existimaret: nec qua ratione Hippocrates præparari ipsum velit, facilè intelligitur. Nos sanè radiculam ex oxymelle interdum dedimus, in quam veratri radicum surculi duntaxat per totum diem, ac noctem fuissent infixi. Hujusmodi autem purgatio per

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μζ'.

Ὅσων δὲ, μηροῦ ὀστέον, ἢ βραχίονος ἐξέσχεν, οὗτοι οὐ μάλα περιγίνονται. τὰ γὰρ ὀστέα μεγάλα καὶ πολυμύελα, καὶ πολλὰ, καὶ ἐπίκαιρα τὰ συντιτρωσκόμενα νεῦρα, καὶ μύες, καὶ φλέβες, καὶ ἢν μὲν ἐμβάλῃς, σπασμοὶ φιλέουσιν ἐπιγίνεσθαι. μὴ ἐμβληθεῖσι δὲ, πυρετοὶ ὀξέες, καὶ ἐπίχολοι, καὶ λυγγώδεες, καὶ ἐπιμελαίνονται. περιγίνονται δὲ οὐχ ἧσσον, οἷσι μὴ ἐμβληθῇ, μηδὲ πειρηθῇ ἐμβάλλεσθαι. ἔτι δὲ μᾶλλον περιγίνονται, οἷσι τὸ κάτω μέρος τοῦ ὀστέου ἐξέσχεν, ἢ οἷσι τὸ ἄνω. περιγίνονται δ' ἂν, καὶ οἷσιν ἐμβληθείη, σπανίως γε μήν. μέγεται γὰρ μελετέων μέγα διαφέρουσιν, καὶ φύσιες φυσίων τῶν σωμάτων, εἰς εὐφορίην. διαφέρει δὲ μέγα, καὶ ἢν ἔσω τοῦ βραχίονος καὶ τοῦ μηροῦ, τὰ ὀστέα ἐξέχῃ. πολλαὶ γὰρ καὶ ἐπίκαιροι κατατάσιες φλεβῶν ἐν τῷ ἔσω μέρει, ὧν ἔνιαι τιτρωσκόμεναι σφαγιαί εἰσιν. εἰσὶ δὲ καὶ τῷ ἔξω μέρει, ἧσσον δέ. ἐν τοῖσιν οὖν τοιούτοισι τρώμασι, τοὺς μὲν κινδύνους οὐ χρὴ λήθειν, ὁκοῖοί τινές εἰσιν, καὶ προλέγειν χρὴ πρὸς τοὺς καιρούς. εἰ δὲ ἀναγκάζοιο μὲν ἐμβάλλειν, ἐλπίζοις δὲ ἐμβάλλειν, καὶ μὴ πολλὴ ἡ παράλλαξις ᾖ τοῦ ὀστέου, καὶ μὴ ξυνδεδραμήκασιν οἱ μύες, φιλέουσι γὰρ ξυνθεῖν, ἡ μόχλευσις καὶ τούτοισι μετὰ τῆς κατατάσιος, εὖ ἂν ξυλλαμβάνοιτο.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐχ οὕτω, διὰ τὸ τοῦ ὀστέου μέγεθος, ὁ κίνδυνος ἐπ' αὐτοῖς γίνεται γυμνωθεῖσιν, ὡς διὰ τὸ τῶν μυῶν τε, καὶ νεύρων, καὶ ἀρτηριῶν τε, καὶ φλεβῶν, καὶ πρὸς τούτοις, ὅτι πλησιέστερον εἰσὶ τῆς ἀρχῆς τῶν μυῶν τε, καὶ νεύρων. εἴρηται δὲ ἐν τῷ περὶ αὐτῶν λόγῳ, ὅτι φιλοῦσιν οἱ μύες, εἰς ἑαυτοὺς συντρέχειν, παραλλαττόντων τῶν ὀστέων, οὕτως, ᾧ πολλάκις ἡμεῖς ἤδη κατὰ τὸν λόγον ἐχρησάμεθα. τὰ δ' ἄλλα δῆλα τοῖς προσέχουσι τὸν νοῦν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μη'.

Ἐμβαλλόντα δὲ, ἐλλέβορον μαλθακὸν πιπίσαι χρὴ αὐθημερὸν, ἢν αὐθημερὸν ἐμβληθῇ. εἰ δὲ μὴ, οὐδ' ἐγχειρέειν χρή. τὸ δὲ ἕλκος ἰητρεύειν χρὴ, οἷόνπερ κεφαλῆς ὀστέα κατεηγυίης, καὶ ψυχρὸν μηδὲν προσφέρειν, σιτίων δὲ στερῆσαι τελέως.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἄπορον εἰπεῖν ὅτι ποτὲ αὐτῷ σημαίνει, τὸ μαλθακόν. ὅτι μὲν γὰρ, ἢ τὸ ποιὸν, ἢ τὸ ποσὸν ἐνδείκνυται τῆς πόσεως αὐτοῦ, δῆλον, οὔτε δεῖται οὐ κατὰ πλῆθος ὀλίγου, τὸ μαλθακὸν οἰκείως ἄν τις εἰρῆσθαι νομίσειεν, οὔτε τίνα τρόπον ἐνδείκνυται σκευάσας αὐτὸ, ποιῆσαι ῥᾴδιον, ἔπειτα καὶ ῥαφανίδας ἐνίοτε δι' ὀξυμέλιτος ἐδώκαμεν, ἐμπήξαντες αὐταῖς, δι' ὅλης ἡμέρας καὶ νυκτὸς, ἐλλεβόρου μόνου κλωνία, καὶ εἴη ἂν

ἀσθενὴς ἀπ' ἐλλεβόρου κάθαρσις ἡ τοιαύτη. τὸ δὴ ἀληθὲς, εὑρεῖν οὐχ οἷόν τε, διὰ τὸ μὴ γεγράφθαι πρὸς αὐτοῦ, πῶς δίδωσι τὸν ἐλλέβορον. ἴσμεν γὰρ ἔτι πλείους οἱ τρόποι τῆς δόσεως αὐτοῦ, εἰσὶ γεγραμμένοι πολλοῖς τῶν ἰατρῶν, παλαιῶν τε, καὶ νέων, καὶ μέσων κατὰ ἡλικίαν.

A veratrum levior est. Ipsa autem res comprehendi sanè non potest quùm non adjecerit, quo pacto dati debeat: scimus enim & veteres medicos, & juniores, & qui inter hos sunt, sumendi veratri varias rationes prodidisse.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μθ'.

Καὶ ἢν μὲν πικρόχολος φύσει ἦ, ὀξύγλυκυ εὐῶδες ὀλίγον ἐπὶ ὕδωρ ἐπιστάζοντα, τουτέῳ διαιτᾶν. ἢν δὲ μὴ πικρόχολος ἦ, ὕδατος πόματι χρῆσθαι. καὶ ἢν μὲν πυρεταίνῃ ξυνεχῶς, τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρας τὸ ἐλάχιστον οὕτω διαιτᾶν. ἢν δὲ ἀπύρετος ἦ, ἑπτὰ ἡμέρῃσιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIX.

B *Si homo naturaliter amara bile redundat, sustineri debet potione aquæ, cui oxyglicis odorati paulum aspersum fuerit: sed si amara bile non redundet, contentus sit aquæ potu. Si quidem continenti febre laboret, non minus quatuordecim diebus hoc victu utatur: sin febre vacet, septem.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ταύτην τὴν λέξιν, ἐναντίως, Ἀρτεμίδωρος ὁ ἐπικληθεὶς Καπίτων ἔγραψε, μὴ βουλόμενος ἐπὶ μὲν τῶν πικροχόλων, ὀξύγλυκυ δίδοσθαι ποτὲ ποτὸν, ἐπὶ δὲ τῶν μὴ πικροχόλων, ὕδωρ. ἐποίησεν οὖν τὴν λέξιν τοιαύτην, καὶ ἢν μὴ πικρόχολος φύσει, ἢ ὀξύγλυκυ εὐῶδες, ὀλίγον ἐπὶ ὕδωρ ἐπιστάζοντα, τουτέῳ διαιτᾶν, ἢν δὲ πικρόχολος ἦ, ὕδατος πόματι χρῆσθαι. καὶ ἄλλοι τινὲς, ἅμα τῷ Ἀρτεμιδώρῳ, τὴν γραφὴν ταύτην ἀντὶ τῆς προτέρας εἵλοντο, καίτοι κατὰ τὸ περὶ διαίτης ὀξέων, αὐτὸς ὁ Ἀρτεμίδωρος οὕτως γράφει ἐκεῖνον τὸν λόγον, ἐν ᾧ περὶ ὕδατος πόσιος ὁ Ἱπποκράτης διηγεῖται, ἄλλως τε οὐδὲ δίψαν „παύει, ἀλλ' ἐπιπικραίνει. χολῶδες γὰρ, φύσει χολώδει, „καὶ ὑποχονδρίῳ κακόν. κάκιστον δὴ ἑωυτοῦ, καὶ χολωδέστα„τον, καὶ φιλαδυναμιώτατον, ὅταν εἰς κενεότητα εἰσέλθῃ. ταύτην τὴν ῥῆσιν, ἐνίων γραψάντων ὧδι. χολῶδες γὰρ φύσει, καὶ ὑποχονδρίῳ κακὸν, αὐτὸς ὁ Ἀρτεμίδωρος εἷλεν τὴν προτέραν γραφὴν, ἐν ᾗ πρόσκειται τὸ, χολώδει, γράψας οὕτως. χολῶδες γὰρ, φύσει χολώδει, οὐχ ἁπλῶς τῇ τυχούσῃ, καὶ πᾶσι, βουλόμενος αὐτὸ τὸ ὕδωρ χολῶδες εἶναι, ἀλλὰ μόνῃ τῇ χολώδει φύσει. ὅπως οὖν νῦν αὐτὸς, τοῖς πικροχόλοις δίδωσιν, εἰ μὴ ἄρα τοὺς πικροχόλους ἄλλους τινὰς οἴεται εἶναι παρὰ τοὺς χολώδεις. ἀλλ' ὅτι τοὺς τὴν πικρὰν χολὴν πλέονα γεννῶντας, οὕτως ὀνομάζει πικροχόλους, οὐδεὶς ἀγνοεῖ, τὴν μὲν ἑτέραν χολὴν τὴν μέλαιναν, ὀξεῖαν μὲν ἰδεῖν, πικρὰν δὲ, τὴν ὠχρὰν δὲ, καὶ ξανθὴν φαινομένην. εὔδηλον οὖν, ἐν τῇ προκειμένῃ ῥήσει, διὰ μὲν αὐτὰ τὰ κατέχοντα παθήματα τὸν κάμνοντα, φυλάττεσθαι τὴν τοῦ οἴνου πόσιν. Εἰ δέ τις εἴη φύσει πικρόχολος, ἐπεὶ μεγάλως οὗτος ὑπὸ τῆς ὑδατοποσίας βλάπτεται, καθὸ λέλεκται καὶ διὰ τῶν περὶ διαίτης ὀξέων, ἐκείνῳ μόνῳ συγχωρεῖ, ὀλίγον παντελῶς ὀξύγλυκυ διδόναι. τοῦτο δὲ σκευαζόμενον, ὃ δὴ καὶ ἀπόμελι καλοῦσιν. ὅπως δὲ μὴ ἅπτηται τῶν νευρωδῶν μερῶν, αἱρεῖται τὸ γλυκὺ, ὄντος δηλονότι βλαβερωτέρου τοῦ ὀξυτέρου, καὶ μάλιστα, ὅταν ἐκ μέλιτος, καὶ ὄξους κατασκευασθῇ· καὶ μὴ καθάπερ εἶπον ἐπὶ τῶν κηρίων. ἐν Ἑλλάδι μὲν γὰρ οὕτως, καὶ μάλιστα περὶ τὴν Ἦλιν. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν, ἐπὶ κηρίων σκευάζομεν ἡμεῖς αὐτὸ, μιγνύντες ὄξος μέλιτι, καὶ συνεψῶντες, ὡς ἑνωθῆναί τε τὰς ποιότητας αὐτῶν, κατακλασθῆναι δὲ τὴν ὄξους δύναμιν.

GALENI COMMENTARIUS.

Contrariam huic scripturam habet Artemidorus, qui Capito cognominatus est, C volens, ubi amara bilis non superet, dandum oxyglices: ubi superet, aquam. Scripsit autem hoc modo: Si homo naturaliter amara bile non rēdundet, sustineri debet potione aquæ, cui oxyglicis odorati paulum aspersum fuerit: sed si amara bile redundet, contentus sit aquæ potu. Quidam alii cum Artemidoro scripturam hanc superiori præpositam habent: quanquam in libro de ratione victus in morbis acutis Artemidorus ipse eum locum, ubi Hippocrates agit de potione: quæ ita scribit: Alioquin, nec sitim D tollit, sed amara efficitur: biliosis enim naturaliter bilem facit, & præcordiis aliena est: infestissima verò est, potissimumque bilem facit, & vires convellit, cùm inani corpore assumitur. Qui locus, quum à quibusdam ita scribatur, bilem enim naturaliter facit, & præcordiis aliena est, Artemidorus, ipse priori scripturæ potiùs subscripsit, in qua adjicitur, biliosis, atque ita legit, biliosis duntaxat, bilem facere. Quo pacto igitur nunc dat aquam bibere, quibus amara bilis abundat, nisi fortè si existimat amara bile redundantes, quos Hippocrates vocat πικροχόλους, alios esse, atque bi- E liosos: sed nemo est, qui nesciat illos vocari πικροχόλους, in quibus amara bilis redundat: namque altera bilis, quæ nigra conspicitur, acida est: quæ verò pallida, & flava, amara. Patet autem ob vitia, quibus languens detinetur, vinum removeri: si quis autem amara bile naturaliter redundet, quùm ab aquæ potione plurimùm lędatur, quemadmodum dictum est in opere de ratione victus in morbis acutis, huic tantùm permittit dari paululum omninò oxyglicis, quam mixturam nominant etiam ἀπόμελι. Eligit autem id, quod dulce est, ne tentet par- F tes nervosas. Nam, quod magis acidum est, magis nocet, ac præsertim, ubi ex melle constat, & aceto, non ex favis, ut suprà indicavimus: quo modo in Hellade quidem, atque Eli potissimum componitur. Nos in aliis regionibus ex favis conficimus, acetum melli adjicientes, post hæc incoquentes, donec eorum qualitates in unitatem coierint, atque aceti vis frangatur.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS L.

Deinde paulatim pro ratione ad quemlibet victum revertatur. Quibus item recondita ossa non fuerint, eadem purgatio convenit: eodem modo vulnus nutriendum, & eadem abstinentia servanda: pars item corporis, quæ tumida est, extendi non debet, sed contrahi potius, ut spacium in ulcere laxius sit. Ossa autem longiori tempore abscedunt, quemadmodum suprà dictum est. Cavere autem oportet, præsertim, si bella cautio est: si quidem spes in angusto est, & pericula multa circunstant: atque ubi ossa non reponantur, medicus videtur arte destitui: ubi reponantur, homo ad interitum magis præcipitatur, quàm liberetur.

B

GALENI COMMENTARIUS.

Anteà quoque diximus quamlibet victus rationem, quæ exquisitæ contraria est, ab Hippocrate φαύλην nuncupari.

C

HIPPOCRATIS TEXTUS LI.

Ubi ossa genu, vel toto loco mota sunt, vel paulum excesserunt, casus multo mitior est, quàm ubi ea, quæ in cubito sunt, vel toto loco moventur.

GALENI COMMENTARIUS.

D

Qvùm ossa toto loco moventur ὀλισθήματα dicit, quùm paulum excidunt διακινήματα. Mitiorem verò casum εὐηθέστερον appellavit, juxta propriam significationem verbi εὐήθης, quo significatur bonos habens mores. Nam, si stolidus Græcè vocatur εὐήθης, similiter dicitur, atque γλυκεία, & καλλεία. γλυκείαν quidem vocant suem, ubi diis immolatur, ut blandè rem appellent: καλλείαν verò simiam: nam ab hoc quoque vocabulo cavent, quod testatur Callimachus quùm ait, A vocabulo feræ per horam caveto.

E

HIPPOCRATIS TEXTUS LII.

Nam pro magnitudine tenuior est articulus femoris, quàm humeri.

GALENI COMMENTARIUS.

F

Commissura genu duobus ossibus continetur inter se commissis, femoris scilicet, ac tibiæ. Sed, sicut in cæteris commissuris necesse est quoddam cavum esse, in quod se inserat caput ossis, quod recipitur, atque ipsum caput rotundum esse, ut promptè, facileque in cavum conjiciatur: ita etiam in commissura genu, extremum quidem femur insinuatur, tibiæ verò caput recipit. Nam, quùm hæc femori subjecta sit, duo ejus tubercula, duobus cavis admittit respondentibus, quæ media aptè distinguuntur cartilagine quadam nervosa.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ν'.

Ἔπειτα ἐκ προσαγωγῆς, κατὰ λόγον, φαύλην δίαιταν ἄγειν. καὶ οἷσιν ἂν μὴ βληθῇ τὰ ὀστέα, καὶ τὴν φαρμακείην χρὴ τοιαύτην ποιέεσθαι, καὶ τὴν ἑλκέων τὴν μελέτην, καὶ τὴν δίαιταν· ὡσαύτως καὶ τὸ ἀπαιωρεύμενον τοῦ σώματος μὴ κατατείνειν, ἀλλὰ καὶ προσστέλλειν μᾶλλον, ὥστε χαλαρώτερον εἶναι τὸ κατὰ τὸ ἕλκος. τῶν δὲ ὀστέων ἀπόστασις χρονίη, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται. μάλιστα δὲ χρὴ τὰ τοιαῦτα διαφυγεῖν. ἀλλ' ἤν τις καλὴν ἔχῃ τὴν ἀποφυγήν, αἵ τε γὰρ ἐλπίδες ὀλίγαι, καὶ οἱ κίνδυνοι πολλοί. καὶ μὴ ἐμβάλλων ἄτεχνος ἂν δοκέοι εἶναι, καὶ ἐμβάλλων ἂν, ἐγγυτέρω αὐτὸν τοῦ θανάτου ἀγάγοι, ἢ σωτηρίης.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅτι φαύλην δίαιταν ὀνομάζειν τὴν ἐναντίαν τῇ ἀκριβεῖ, καὶ πρόσθεν εἴρηταί μοι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ να'.

Τὰ δὲ ὀλισθήματα τὰ κατὰ γούνατα, καὶ τὰ διακινήματα τῶν ὀστέων, εὐηθέστερα πουλὺ τῶν κατ' ἀγκῶνα κινημάτων, καὶ ὀλισθημάτων.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὀλισθήματα μὲν ὀνομάζει, τὰς τελείας παραλλαγὰς τῶν ὀστῶν, διακινήματα δὲ, τὰς βραχείας. εὐηθέστερον δὲ εἶπεν, οὐ κατὰ τὸ κύριον τοῦ εὐήθους σημαινόμενον, ἐν ᾧ δηλοῦται τὸ εὖ ἔχον τὸ ἦθος. εἰ γὰρ ἠλίθιος, εὐήθης ὁμοίως λέγεται, τῇ τε γλυκείᾳ, καὶ τῇ καλλείᾳ, γλυκείαν μὲν τὴν σῦν ὀνομαζόντων ἀνθρώπων, ὅταν θύηται τοῖς θεοῖς, εὐφημίας ἕνεκα, καλλείαν δὲ τὸν πίθηκον. ἐπεὶ καὶ τούτου τὴν προσηγορίαν φυλάττοντες, λέγουσιν ὥσπερ καὶ Καλλίμαχος ἔφη, περὶ μιῆς ὥρας θηρίον οὐ λέγεται.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νβ'.

Τό, τε γὰρ ἄρθρον τοῦ μηροῦ εὐσταλέστερον, ὡς ἐπὶ μεγέθει, ἢ τὸ τοῦ βραχίονος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἡ κατὰ γόνυ διάρθρωσις, ἐκ δυοῖν ὀστῶν ἀλλήλοις διηρθρωμένων γίνεται, μηροῦ τε, καὶ κνήμης. ἀλλ' ὥσπερ ἐν ταῖς ἄλλαις ἁπάσαις διαρθρώσεσιν, εἶναι μέν τινα χρὴ κοιλότητα, τὴν ὑποδεξομένην τοῦ διηρθρωμένου τὸ πέρας ὀστοῦ. εἶναι δὲ τὸ πέρας αὐτὸ τοῦτο, περιφερὲς, οὕτως ἑτοίμως τε, καὶ ἀλύπως ἐμβαίνειν τῇ διαρθρώσει. κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον κἀπὶ τῆς κατὰ γόνυ διαρθρώσεως, ἐμβαινόμενόν ἐστι τὸ τοῦ μηροῦ πέρας, ὑποδεχόμενον δὲ, τὸ τῆς κνήμης. ὑποκειμένη γὰρ αὕτη τῷ μηρῷ, τὰς δύο κεφαλὰς αὐτοῦ δέχεται κοιλότησιν, ἐπιτηδείας μέν τινος αὐτῶν νευροχόνδρου διαφύσεως οὔσης.

Εἰκότως οὖν ὁ Ἱπποκράτης, τῶν διηρθρωμένων ἀλλήλοις ὀστῶν, A ἄρθρον ὀνομάζων, οὐ τὸ δεχόμενον τὴν πλησιάζουσαν ἐξοχὴν, ἀλλὰ τὸ στηριζόμενον ἐν τῇ κοιλότητι καὶ νῦν εἶπεν. τό, τε γὰρ ἄρθρον τοῦ μηροῦ εὐσταλέστερόν ἐστιν, ἐπειδὴ τούτου ἐναρθρουμένου ἤδη τῇ κνήμῃ, τὸ ἄρθρον, τουτέστι τὸ κάτω πέρας τοῦ μηροῦ, εὐσταλέστατον ὑπάρχει, ὅπερ αὐτὸ δηλοῖ, τὸ ἔλαττον κατὰ τὸν ὄγκον. οὐ μὴν ἁπλῶς γε ἔλαττόν ἐστι τοῦτο, τοῦ καὶ ἀγκῶνα πέρατος τοῦ βραχίονος, ἀλλὰ καὶ ἀναλογίαν ἐξεταζόντων. Εἴπερ γὰρ ἀνάλογον ἦν τῷ μεγέθει τοῦ μηροῦ, τὸ κάτω πέρας αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον μεῖζον ἂν ἦν, νυνὶ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει. B πολλῷ γὰρ μείζων ὁ μηρὸς τοῦ βραχίονος, ὀλίγῳ δὲ, τὸ κατὰ γόνυ πέρας αὐτοῦ, τοῦ καὶ ἀγκῶνα βραχίονος πέρατος ὑπάρχει.

Meritò igitur Hippocrates ex ossibus, quæ inter se committuntur, articulum vocat, non id, quod proximum processum accipit; sed quod in cavo recipitur. Nunc autem inquit, tenuior est articulus femoris, quàm humeri, quoniam, ubi articulus hic, id est imum femoris caput, cum tibia committitur, tenuior est, hoc est, minùs tumet: non tamen simpliciter est minor humero, quà cum cubito conjungitur, sed si proportione æstimetur. Nam, si imum femoris caput magnitudini femoris responderet, longè maius esset: sed res aliter habet; multò enim majus est femoris os, quàm humeri: imum verò femur paulò majus est, quàm imus humerus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νγ΄.

ΚΑὶ δικαίην φύσιν μοῦνον ἔχει, καὶ ταύτην περιφερέα, τὸ δὲ τοῦ βραχίονος ἄρθρον, μέγα τε, καὶ βαθμίδας πλείονας ἔχον.

HIPPOCRATIS TEXTUS LIII.

Atque hic unus justam naturam habet, eamque rotundam. Brachii autem articulus magnus, & gradus plures habens.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

C

ΤΟ κατὰ γόνυ, φησὶν ἄρθρον τοῦ μηροῦ, δικαίαν φύσιν μόνον ἔχει. δῆλον δὲ, ὡς πολλάκις εἴρηται, τὸ δίκαιον, ὄνομα παρ' αὐτῷ τὸ ἴσον. σκεψώμεθα οὖν ἀκριβῶς, διὰ τί μόνον τοῦτο τὸ ἄρθρον, φησὶν ἴσην ἔχει φύσιν, εὑρεῖν ἡμᾶς ὡς μηδαμόθι πλεονεκτεῖν ἐν αὐτῷ τὰ μόρια, διὰ τὸ πάνυ ὅμοια ἀλλήλοις γ' ὑφεστῶτα τὰ μόρια, διὰ τὸ πάνυ καὶ διάρθρωσιν μίαν ἔχειν. ἐπεὶ δὲ τοίνυν, εἰς δύο περιφερεῖς κεφαλὰς ὁ μηρὸς ἐνταῦθα τελευτᾷ, κατά τε τὸ μέγεθος ἴσας, κατά τε τὸ σχῆμα διαρθροῦνται, ταῖς ἀμφοτέραις κοιλότησι τῆς κνήμης D ἴσαις ἐμφυομένας, ἔτι πρὸς τούτῳ καὶ εὐθὺ τῶν ὅλων ἐστὶν ἑκάτερον τῶν πέρατον, τό, τε τοῦ μηροῦ, καὶ τὸ τῆς κνήμης. διὰ τοῦτο προσηκόντως ἄν τις φαίη, δικαίαν φύσιν ἔχειν τὸ ἄρθρον τοῦτο. τὸ γὰρ ἄνω μέρος τοῦ μηροῦ, τὸ πρὸς ἰσχίον διαρθρούμενον, οὔτε κατ' εὐθὺ μηροῦ τὴν κεφαλὴν ἔχει. δοκεῖ γὰρ ἀποχωρεῖν πρὸς τὴν ἔσω χώραν, οὔτε καὶ ἀναλογίαν τοῦ μεγέθους. παχύτερος γάρ ἐστιν ὁ μηρὸς πολλῷ τοῦ πέρατος. ἡ γοῦν τοῦ βραχίονος ἐστὶ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, καὶ τοῦ ἐλάττονος αὐτοῦ κατὰ τὸν ὄγκον ὄντος, ἀλλ' οὐδ' αὕτη κατ' εὐθὺ βραχίονος πέφυκεν. E εἰ δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἐπισκέποις διαρθρώσεις, εὕροις ἂν οὐδεμίαν ἔχουσαν ἁπάσας τὰς ἐπὶ τῆς κατὰ γόνυ διαρθρώσεως, εἰρημένας ἰσότητας. αὐτίκα γέ τοι, τὸ κάτω πέρας τῆς κνήμης, ἔνθα μετὰ τῆς περόνης διαρθροῦται κατὰ τῷ ἀστραγάλῳ, οὔτε τὰς ἐπιφύσεις, οὔτε τὰς κοιλότητας ἀνάλογον ἔχει τοῖς ὀστοῖς. ἐχρῆν γὰρ, εἴπερ οὕτως εἶπεν, ὥσπερ ἡ κνήμη, πάμπολυ παχυτέρα τῆς περόνης ἐστὶν, οὕτω καὶ τὴν ἐπίφυσιν αὐτῆς εἶναι μείζονα, κατά τε τὴν ἔνδον ἐν τῇ διαρθρώσει κοιλότητα, καὶ τὴν ἔξωθεν αὐτῆς κυρτότητα. νυνὶ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει. καὶ μέντοι καὶ αὐτὸς ὁ ἀστράγαλος, οὐχ ἁπλοῦν ἔχει τὸ σχῆμα κατὰ τὴν διάρθρωσιν, F ἀλλὰ ποικίλον τε, καὶ διαλλάττον ἐν τοῖς μέρεσιν αὐτοῦ πάμπολυ. παραπλήσια δὲ ἂν τούτοις εὕροις, ἐπὶ τῆς κατὰ τὸν καρπὸν διαρθρώσεως, πήχεώς τε, καὶ κερκίδος, ἅπερ εἰ πάντα διέρχομαι, ὡς μακρὸν μῆκος ἐκπεσεῖν ἀναγκασθήσομαι, καὶ πολὺ μᾶλλον, εἰ τὴν ἄλλων ἁπασῶν διαρθρώσεων ἑρμηνεύειν με τὴν φύσιν, οἷον τὴν κατὰ τὰς γένυας, ἢ κατὰ τὸ πλατὺ καλούμενον ὀστοῦν. ἀλλὰ δοκεῖ μοι βέλτιον εἶναι, μικρὸν ἐν κεφαλαίῳ λόγον εἰπόντα, μεταβαίνειν ἐφ' ἕτερα.

GALENI COMMENTARIUS.

Femoris articulus, qui in genu est, solus, inquit, justam naturam habet. Constat autem (ut sæpenumero indicavimus) justum ab ipso intelligi, quod æquale est. Si scrutemur itaque diligenter, qua ratione dicat hunc unum naturam æqualem habere, inveniemus nullas in eo partes excedere, quùm omnes inter se similes sint, quumque unam tantùm commissuram habeant. Igitur, quia femur ea parte in duos rotundos processus finitur æqualis magnitudinis ac figuræ, qui in duos tibiæ sinus æquales conjiciuntur: & quia utrumque extremum, femoris scilicet, ac tibiæ, situm est è regione totius ossis: ea de causa jure quis dicet articulum hunc justam naturam habere. Superius enim femoris caput, quod cum coxa committitur, neque è regione femoris est, siquidem videtur in interiorem partem projectum: neque magnitudini ejus respondet, cùm multò plenius sit femur, quàm humerus, ac nihilo minus summum caput humeri longè minus sit, quàm femoris: at neque ipsum humeri caput è regione humeri situm est. Quòd si cæteras spectes commissuras, nullam invenies habere omnem æqualitatem, quam in genu proposuimus. Ac, non longè abieris, extrema tibia, quæ suræ juncta, cum talo committitur, neque appendices, neque sinus habet ossibus respondentes: necesse enim fuit, si ita se habere debuit, quemadmodum tibia longè crassior est quàm sura, sic ejus appendicem, & ab interiori parte commissuræ, quà cava est, & ab exteriori, quà gibba, majorem esse. Sed res aliter habet. Quin & ipse talus non simplicem figuram repræsentat, quà committitur; sed variam, partesque habet plurimùm inter se differentes. Invenies autem ab his non abhorrere commissuram cubiti, & radii cum manu. Quòd si omnia persequi velim, cogar longiùs labi, & multò magis, si cæterorum articulorum omnium naturam exponam, ut maxillæ vertebrarum, & ossis quod latum appellatur. Satius igitur duxi rem summatim, brevique sermone complectens ad alia transire. Is sermo sic habet.

De natura omnium ossium scriptus est à nobis liber unus, ubi uniuscujusque magnitudinem, figuram, commissuramque explicavimus: quem, si quis præ manibus habeat, inveniet verè hoc loco propositum esse, inter commissuras omnes, solam, quæ in genu est, ad unguem justam esse. Quùm propositum ipsi fuerit genu, & cubiti commissuram inter se conferre: quumque ostenderit casus genu mitiores esse, quàm cubiti: hanc rem conficere volens, dixit: nam pro magnitudine tenuior est articulus femoris, quàm humeri, & insuper adjecit, atque hic justam naturam habet. Quod abundè fuisset, si genu cum cubiti commissura duntaxat comparasset: sed quoniam orationi adjicit unus, quùm inquit, atque hic unus justam naturam habet, cogitur articulorum omnium naturam referre: quam nullus simplicem habet; sed tum figuræ ac magnitudinis inæqualis, tum partium dissimilium. Nunc igitur, quùm ad cubiti commissuram veniat, ostendatque partes ejus dissimiles esse, & inæquales, nos quoque verba ejus sequuti, quæ proponuntur, singula explicabimus. Magnum ergo esse inquit humeri caput in cubiti commissura, idque non immeritò: latescit enim hac parte, pluraque habet capita inæqualia, quæ κονδύλους Græcè dicunt. At nullum eorum cavo recipitur, quemadmodum evenit in genu, nisi gibbum quoddam, quod inter ea medium est, & trochleæ imaginem repræsentat: quùm ex magnis tuberculis humeri, quod interius est, cum nullo osse conjungatur: quod ab exteriori parte est, committatur cum radio, in summum ejus sinum conjectum. Hactenùs humerum videmus excipi cubito ac radio. Sed alio rursus modo humerus cubiti processus excipit, cùm ab utraque parte, quantum satis est, sinuetur, minus quidem à priori, magis à posteriori, quùm & cubito processus, quos à rostri similitudine Græci, & fœminino genere κορώνας, & neutro κόρονα vocant, non sint æquè magni, quique à posteriori parte est, major sit. Quocirca cubiti commissura varia & inæqualis est, ac dissimilium partium: atque ob hanc causam rectè ait Hippocrates, justum esse articulum in genu, in cubito non item. Sed cur dixit, & plures recessus habet: an eo quia voluit cubitum cum genu conferre? sunt enim in genu duo recessus tibiæ duntaxat, sicut & duo femoris tubercula: sed in cubiti commissura unus est magnus cubiti recessus, qui duobus processibus terminatur, uno quidem breviori à priori parte, à posteriori altero magis oblongo. Ipse autem humerus duobus recessibus excavatur quasi foveis quibusdam, in quos conjici diximus cubiti processus: exsculptus item est alio recessu, qui medius trochleam repræsentat.

A ἔστι δὴ ὁ λόγος τοιόσδε. τῆς τῶν ὀστῶν ἁπάντων φύσεως, ἓν ὑπόμνημά μοι γεγράπται, τὸ σχῆμα, καὶ τὰς διαρθρώσεις ἑρμηνεύοντι. τοῦτο μεταχειρισάμενος, εὑρήσεις ἀληθῶς περὶ πάντων τῶν ἄρθρων ἀποφηνάμενον ἐν τῷ προκειμένῳ λόγῳ, μόνου τοῦ κατὰ γόνυ, τὴν ἀκριβῆ, καὶ δικαίαν ἔχοντος διάρθρωσιν. τὸ δὲ τοῦ βραχίονος ἄρθρον, μέγα τε καὶ βαθμίδας ἔχον πλείονας, προκείμενον παραβάλλειν ἀλλήλαις, τὴν κατὰ γόνυ διάρθρωσιν, τῇ κατ' ἀγκῶνα, καὶ δείξαντα κατὰ γόνυ παθήματα

B τῶν ὀστῶν, ἐπιεικέστερα τῶν κατ' ἀγκῶνα. τοῦτο ἐπιχειρήσας δεικνύειν, ἔφη, τό τε γὰρ ἄρθρον τοῦ μηροῦ, ὡς λεπτότερον ὡς ἐπὶ μεγέθει, καὶ προσέτι τῷ λόγῳ, τὴν δικαίαν φύσιν ἔχον αὔταρκες ἂν ἐγεγόνει. καίτοι παρέβαλλε μόνην τὴν κατ' ἀγκῶνα διάρθρωσιν, ἐπὶ τῷ μοῦνον προσέθηκεν εἰπών. καὶ τὴν δικαίαν φύσιν μοῦνον ἔχον, ἠναγκάσθη ἀναμνῆσαι τῆς τῶν ὅλων ἄρθρων φύσεως, οὐδεμιᾶς ἁπλῆς οὔσης, ἀλλὰ καὶ τοῖς σχήμασι, καὶ τοῖς μεγέθεσιν, ἀνίσου τε, καὶ ἀνομοίου κατὰ μέρη. νῦν οὖν ἐπὶ τὴν

C κατ' ἀγκῶνα διάρθρωσιν ἥκοντος αὐτοῦ, καὶ δεικνύντος ἀνόμοιά τε, καὶ ἄνισα τὰ κατ' αὐτὴν μέρη, καὶ ἡμεῖς ἀκολουθήσαντες αὐτῇ τῇ λέξει, σαφηνιοῦμεν ἑκάτερον τῶν λεγομένων. μέγα μὲν οὖν ἔφη τὸ κατ' ἀγκῶνα πέρας εἶναι, ἤπερ τὸ τοῦ βραχίονος εἰκότως. πλατύνεται γὰρ ἐνταῦθα, πλείους λαμβάνον κεφαλὰς ἀνίσους, ἃς ὀνομάζουσι κονδύλους, ὧν οὐδ' ὑποδεχομένη κοιλότης αὐτῶν κατά τινα δέχεται, καθάπερ ἐπὶ γόνατος. ἀλλὰ τὴν μέσην ἐν αὐταῖς κυρτότητα, τὴν περιφερῆ τροχιλίαν παρὰ φύσιν οὖσαν. ἐπὶ τῶν μεγάλων κονδύλων τοῦ βραχίονος, ὁ μὲν ἔνδον, οὐδὲν

D ὀστοῦν ἔχει πρὸς αὐτὸν, οὔτε συναρθρούμενον, ὁ δὲ ἔξω, κατὰ τὴν κερκίδα διαρθροῦται. περιέχουσι αὐτὴν κατὰ τοῦτο κοιλότητα, ἣν ἐπὶ τῷ πέρατι, τὸ τῆς κερκίδος ὀστοῦν ἔχει. μέγεθος μὲν οὖν τοῖνδε φαίνεται πῆχυς μὲν, καὶ κερκὶς, ὑποδεχόμενα τὸν βραχίονα. καθ' ἕτερον δὴ αὖ τρόπον, ὁ βραχίων ὑποδέχεται τὰς κορώνας τοῦ πήχεος, ἔχων δύο κοιλότητας ἐπιτηδείας ἑκατέρωθεν, βραχυτέραν μὲν τὴν πρόσω, βαθυτέραν δὲ τὴν ὀπίσω, διότι καὶ αἱ τοῦ πήχεος ἀποφύσεις, ἃς κορώνας τε θηλυκῶς, καὶ κόρωνα καλοῦσιν οὐδετέρως, ἄνισοι τὸ μέγεθός εἰσι, καὶ μείζων ἡ ὄπισθεν, ὥστε ποικίλη τε, καὶ ἀνόμοιος τοῖς μέρεσι, καὶ κατὰ τοῦτο, καλῶς εἶπεν ὁ

E Ἱπποκράτης ἐπὶ τοῖς κατὰ γόνυ, δικαίαν φύσιν ἔχειν τὸ ἄρθρον, οὐ μὴν ἐπὶ τοῖς κατ' ἀγκῶνα. διά τι δὲ βαθμίδας ἔχει πλείονας, εἰ καὶ τούτοις παραβάλλων εἶπε, τῇ κατὰ γόνυ. δύο γὰρ ἐκεῖναι μόναι βαθμίδες εἰσὶ τῆς κνήμης, ὡς καὶ δύο κόνδυλοι τοῦ μηροῦ. κατ' ἀγκῶνα δὲ, μία μὲν ἐστι μεγάλη κοιλότης τοῦ πήχεος, ἣν ὁρίζουσιν αἱ δύο κορῶναι, βραχυτέρα μὲν πρόσωθεν, ἡ δὲ ἐκ τοῦ ὄπισθεν μέρους, προμηκεστέρα. τοῦ δὲ βραχίονος αὐτοῦ, δύο μέν εἰσιν αἱ δύο ἐξεσκαμμέναι κοιλότητες, ὥσπερ βόθυνοί τινες, ἐμβαίνειν ἔφη τὰς κορώνας

F τοῦ πήχεος. μία δὲ ἄλλη καθάπερ ἐγγεγλυμμένη κατὰ τὸ μέσον αὐτοῦ, τροχιλίᾳ παραπλησίως.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νδʹ.

Πρὸς δὲ τούτοις, τὰ μὲν τῆς κνήμης ὀστέα, παραπλήσια μῆκος ἐστὶ, καὶ σμικρόν τι, οὐκ ἄξιον λόγου, τὸ ἔξω ὀστέον ὑπερέχει, οὐδενὸς μεγάλου κώλυμα ἐόν, ἀφ' οὗ πέφυκεν ὁ ἔξω τένων, ὁ παρὰ τὴν ἰγνύην.

HIPPOCRATIS TEXTUS LIV.

Ad hæc ossium cruris longitudo similis est; sed quod ab exteriori parte est, paululum excedit, idque non est animadversione dignum, nihilque magni momenti prohibet: ab hoc oritur exterior chorda, quæ juxtà poplitem sita est.

B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Μικρῷ τινὶ μεῖζον εἶναί φησι τὸ ἔξωθεν ὀστοῦν, ὃ καλοῦσι περόνην, ὅπερ ἤδη καὶ πρόσθεν εἶπεν, ἡνίκα τὴν ἁπλῶν τῆς κνήμης καταγμάτων ἔγραφε θεραπείαν. ἡμεῖς δὲ καὶ τότε, καὶ νῦν λέγομεν, ὡς μὲν πρὸς τὸ κάτω μέρος, ἡ περόνη τῆς κνήμης ὑπερέχει, κατὰ δὲ τὸ πρὸς τῷ γόνατι, φαίης ἂν μᾶλλον ὑπερέχειν τὴν κνήμην. οὐδὲ γὰρ διαρθροῦται πρὸς τὴν περόνην ὁ μηρὸς, ἀλλ' ὡς εἴπομεν ἀρτίως, ἡ ἔξωθεν αὐτῆς κεφαλὴ τῇ κατὰ τοῦτο κοιλότητι τῆς κνήμης ἐπιβαίνει. διότι δέ φησιν, οὐδενὸς μεγάλου κωλύματος τῇ περόνῃ συνεῖναι, τοῖς ἀνεγνωκόσι περὶ χρείας μορίων ἐστὶ δῆλον, ἐν οἷς ἐδείχθησαν αἱ διαρθρώσεις ἅπασαι, δύο σκοποὺς ἔχουσαι τῆς κατασκευῆς. τὴν μὲν ἐνεργειῶν τὸ ἀκώλυτον, τὸ δὲ ἐκπτώσεων, ὡς Ἱπποκράτης ὠνόμασεν ἄρτι, κώλυμα. τὸ μὲν οὖν ἀκώλυτον, εἰς τὴν ἐνέργειαν, αἵ τε κοιλότητες ἐπιπολῆς οὖσαι, καὶ οἱ σύνδεσμοι χαλαροὶ γιγνόμενοι, παρέχουσι. τὴν δὲ εἰς τὰς ἐξαρθρώσεις ἀσφάλειαν, αἵ τε κοιλότητες βαθεῖαι, καὶ μεγάλας ἔχουσαι τὰς ὀφρῦς, οἵ τε σύνδεσμοι, σύντονοι μὲν τὴν οὐσίαν, τὸ δὲ μῆκος βραχεῖς, οἵ τε ἔξωθεν περικείμενοι τῇ διαρθρώσει τένοντες, ἰσχυροί τε, καὶ σύντονοι. εἰ τοίνυν τῇ περόνῃ, τῇ κατὰ γόνυ διαρθρώσει, πρὸς ἀσφάλειαν οὐδὲν συντελεῖ, πλὴν σμικροῦ τινὸς, ὅπερ δι' αὐτῆς ἔγραψε λέξεως ἐνεδείξατο, λέγων, ἀφ' οὗ πέφυκεν ὁ ἐξέχων τένων, ὁ παρὰ τὴν ἰγνύην. οὐ τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως ἕνεκεν, χρή σε περιμένειν τὴν ἀνατομὴν, ἐπὶ πάντων τῶν ἰσχνῶν ἐναργῶς φαινομένων, καὶ πρὸ τῆς ἀνατομῆς, τένοντας δὲ διότι καλεῖ τὰς ἀπονευρώσεις τῶν μυῶν, εἴρηταί μοι πολλάκις. οὗτος ὁ τένων, ὁ κατὰ τὸ ἔξω τοῦ γόνατος, ἔξωθεν σφίγγων τὴν διάρθρωσιν, βοηθεῖ τι τῆς κατὰ τὸ μέρος ἀσφαλείας, κώλυμα γιγνόμενον ἐνταῦθα ὀλισθαίνειν τὸν μηρόν.

GALENI COMMENTARIUS.

Paulo majus esse ait exterius os, quod περόνην id est suram dicunt: quod & in superioribus jam posuit, cum simplicis fracturæ cruris curationem tradidit. Nos autem, quod eo loco diximus, nunc etiam repetimus, ima parte suram tibia longiorem esse, à genu autem magis dicendum est tibiam esse longiorem. Non enim conjungitur femur cum sura, verum (ut paulò antè diximus) caput suræ, quod ab exteriori parte est in cavo tibiæ, ab eadem parte recipitur. C Sed qua de causa dixerit à sura nihil, quod magni momenti sit, prohiberi, manifestum est iis qui librum de usu partium legerint: ubi ostendimus in omnium articulorum fabricatione duplex fuisse consilium, nempè, ut permittat membrum sine impedimento suos usus præstare, prohibeatque (quod Hippocrates dixit κώλυμα) ne suo loco ossa moveantur. Ut permittat quidem membrum suos usus præstare, efficiunt & cava in summo existentia, & ligamenta laxa: stabilem commissuram reddunt cava admodum sinuata, altioresque oras habentia, tum firmioris D naturæ ligamenta brevioraque, ad hæc robustæ chordæ valentesque, cingentes commissuram à parte exteriori. Sura igitur ad firmitatem commissuræ genu nihil confert, nisi paululum quid: id quod expressit his verbis, ab hoc oritur chorda, quæ juxta poplitem sita est. Ad ejus autem exquisitam cognitionem non debes expectare, dum corpus incidatur, cùm in omnibus gracilibus evidenter quoque se ostendat ante corporis sectionem. At quamobrem chordas, id est, extremos musculos, cùm in nervos degenerant, τένοντας vocet, sæpenumerò declaravimus. E Chorda hæc ab exteriori parte poplitis sita, ab eadem commissuram quoque adstringendo ad hujus partis firmitatem conducit, prohibetque ne femur in eam prorumpat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νεʹ.

Τὰ δὲ τοῦ πήχεος ὀστέα, ἄνισά ἐστι, καὶ τὸ βραχύτερον συχνῷ. τὸ δὲ λεπτότερον, πολλῷ ὑπερβάλλει καὶ ὑπερέχει τὸ ἄρθρον.

HIPPOCRATIS TEXTUS LV.

F *Sed brachii ossa inæqualia sunt, quodque brevius est, multo plenius est: quod tenuius, plurimum ultra articulum fertur, atque excedit.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἄνισα τὰ τοῦ πήχεος εἶπεν ὀστᾶ, οὐχὶ καὶ τὰ τῆς κνήμης εἶναι παραβάλλειν νῦν οὐκ ἐχούσης ἄνισα, περὶ ἐκείνην ἔφη τὸ ἔξωθεν εἶναι μακρότερον. ἀλλ' ὅτι βραχύτερον μὲν ὑπερέχον τὸ ἔξωθεν ὀστοῦν τῆς κνήμης, καὶ ἐλαχίστῳ, πολὺ δὲ ὁ πῆχυς. ἐὰν γὰρ ἀκριβῶς

GALENI COMMENTARIUS.

Inæqualia dixit brachii ossa, non quòd cum crure hæc conferat, quasi crus inæqualia ossa non habeat, quippe quum in eo posuerit longius esse, quod ab exteriori situm est: sed, quod exterius os tibiam excedat, minimùm tamen, cubitus verò plurimùm. Nam, si diligenter

summa pars cruris inspiciatur, sura videtur paulo minor quàm tibia, eamque in imo crure apertè longior conspicitur. Ergo, quia sura in summa parte paulo minor est, præ ut in ima excedit, cubitus autem tota sua eminentia radium excedit, idcirco dixit, ultra articulum ferri, articulum nominans, vel commissuram universam, vel extremum humeri, quod cavo cubiti C literam referenti inseritur.

HIPPOCRATIS TEXTUS LVI.

Nervis item illigatur, qua parte ossa inter se conjunguntur: majorem verò partem tenet articulus.

GALENI COMMENTARIUS.

Ligamenta nunc nervos appellat, ubique autem eos ita vocat: lata verò ligamenta, & quasi membranas circa commissuram, nominari nervos patebit ex iis, quæ proximè subjicit: sed & absque illis evidentissimum est, nullum ex iis, qui propriè nervi nominantur, ad os pertinere: hoc siquidem proprium est ligamentorum, ac propterea chordarum, quùm hæ naturam habeant mixtam ex nervis, ac ligamentis. Hæc autem omnia absolutè tradita sunt à nobis in libro de motu musculorum. Sed nunc ad id veniendum est, quod in propositis verbis exequitur. Illigatur (inquit) id cubiti, quod excedit, id est, eminentia cubiti, ligamentis commissuram comprehendentibus, qua parte ossa inter se junguntur, cubitus scilicet, & radius. Quod idcirco protulit, quia ultra hunc locum, totum id, quod in posteriorem projectum est, carnis est expers, neque ligamentis commissuræ aliquo modo comprehenditur: ipsi enim innectitur latescens chorda musculi illius, qui cubiti commissuram extendit.

HIPPOCRATIS TEXTUS LVII.

Pluribus autem nervis ad humerum alligatur id os, quod tenuius est, quàm quod crassius. Natura igitur horum articulorum, atque ossium talis est.

GALENI COMMENTARIUS.

Ex his verbis colligi diximus totius commissuræ ligamenta νεῦρα, id est nervos, ab Hippocrate nominari, quæ quidem ab imo humero orta, summo cubito, ac radio ea parte innectuntur. Evenit enim in omni commissura, ut lata ligamenta, quæ ipsam comprehendunt, ita communia sint ossium, quæ inter se committuntur, ut crassæ membranæ videantur. Hæc autem capiti radii etiam junguntur, sed magna ex parte cubito. Atque ea de causa dixit, pluribus autem nervis ad humerum alligatur id os, quod tenue est, quàm quod crassū, hoc est cubitus, quàm radius: siquidem ambo ad humerum alligantur per ligamenta innexa, quæ nunc retuli νεῦρα, id est nervos, ad Hippocrate appellari, sed pluribus alligatur cubitus.

A προσέχῃς τῆς γνώμης, ἐν τοῖς ἄνω πέρασιν, ἡ περόνη, φαίνεταί σοι βραχύ τι λειπομένη τῆς κνήμης, ὥστε καὶ σαφῶς ἐστὶν ἐν τῷ κάτω μὲν πέρατι μακροτέρα. διὰ γοῦν τὴν ἄνωθεν ἔνδειαν, ὀλίγον εἶναι κατὰ τὴν ὑπεροχήν. ὁ δὲ πῆχυς, ὅλῳ τῷ ἀγκῶνι τῆς κερκίδος ὑπερέχει, καὶ διὰ τοῦτο ἔφη, τὸ ἄρθρον ὑπερέχειν, ἤτοι τὴν διάρθρωσιν ὅλην οὕτως ὀνομάσας, ἢ τὸ πέρας τοῦ βραχίονος, ὃ διαρθροῦται πρὸς τὴν σιγματοειδῆ τοῦ πήχεος κοιλότητα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νϛʹ.

B Ἐξήρτηται μέντοι καὶ τούτων τῶν νεύρων, κατὰ τὴν κοινὴν ξύμφυσιν τῶν ὀστέων, πλεῖον δὲ μέρος ἔχει τὸ ἄρθρον.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τοὺς συνδέσμους, νῦν ὠνόμασε νεῦρα, καὶ ἐπὶ πολύ τι καλῶν οὕτως αὐτούς. ὅτι δὲ τῇ περὶ διάρθρωσιν, συνδέσμους τοὺς πλατεῖς, καὶ ὑμενώδεις, οὕτως ὠνόμασε νῦν, ἔσται μὲν δῆλον κἀξ ὧν ἐπιφέρων εἴρηκε, τῇ ἑξῆς φησίν. ἀλλὰ καὶ χωρὶς ἐκείνων πρόδηλον, οὐδὲν τῶν κυρίως ὀνομα- C ζομένων νεύρων, εἰς ὀστοῦν ἀναφέρεσθαι. τῶν γὰρ συνδέσμων ἴδιον τοῦτο, καὶ δι' αὐτοὺς, καὶ τῶν τενόντων, ὅτι κεκερασμένην ἔχουσι τὴν οὐσίαν, ἐκ συνδέσμων, καὶ νεύρων. εἴρηται δὲ τελέως περὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων, ἐν τοῖς περὶ μυῶν κινήσεως, ἀλλὰ νῦν τὸ προκείμενον ἐν τῇ δηλουμένῃ ῥήσει, λεκτέον. ἐξηρτῆσθαι φησὶ τὸ ὑπερέχον τοῦ πήχεος, τουτέστι τὸν ἀγκῶνα, τῶν περιλαμβανομένων τὴν διάρθρωσιν συνδέσμων, καὶ ἐκεῖνα τὰ μέρη τῶν ὀστῶν, ἔνθα τὴν κοινὴν ἔχει σύμφυσιν ὁ πῆχυς, καὶ ἡ κερκίς δηλονότι. εἶπε δὲ τοῦτο, διότι τὸ ἀπὸ D τοῦδε πολὺ, ὅσον ὀπίσω προχωρεῖ, τὸ γυμνὸν τῆς σαρκώδους οὐσίας, οὐκέτ' οὐδεμίαν ἔχει σύμφυσιν πρὸς τοὺς τῆς διαρθρώσεως συνδέσμους. ἐμφύεται γὰρ αὐτῷ καὶ αὐτοὺς πλατυνόμενος ὁ τένων, οὗ τὴν κατὰ τὸν ἀγκῶνα διάρθρωσιν ἐκτείνοντος μυός.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νζʹ.

Πλεῖον δὲ μέρος ἔχει τῆς ἐξαρτήσεως τῶν νεύρων ἐν τῷ βραχίονι, τὸ λεπτὸν ὀστέον, ἤπερ τὸ παχύ. ἡ μὲν E οὖν φύσις τοιουτότροπος, τῶν ἄρθρων τούτων, καὶ τῶν ὀστέων τοῦ ἀγκῶνος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ταύτην ἔφην τὴν ῥῆσιν, ἐνδείκνυσθαι, νεῦρα κεκλῆσθαι πρὸς αὐτοῦ, τοὺς ὅλης τῆς διαρθρώσεως συνδέσμους, ἐκπεφυκότας μὲν, ἐκ τοῦ κάτω πέρατος τοῦ βραχίονος, ἐμπεφυκότας δὲ, τοῖς ἐνταῦθα πέρασι πήχεός τε, καὶ κερκίδος. ἐν πάσῃ γὰρ ἐστὶ τοῦτο διαρθρώσει. οὕτω δὲ κοινοὺς εἶναι τῶν διαρθρουμένων ὀστῶν συνδέσμους πλατεῖς ἐν κύκλῳ περι- F κειμένους, ὡς δοκεῖν ὑμένας εἶναι παχεῖς. οὗτοι τοίνυν, ἐμφύονται μὲν καὶ τῇ τῆς κερκίδος κεφαλῇ, πολλῷ δὲ μέρει τοῦ πήχεως. διὰ τοῦτ' ἔφη, πλέον δὲ μέρος ἔχει τῆς ἐξαρτήσεως τῶν νεύρων ἐν τῷ βραχίονι, τὸ λεπτὸν ὀστέον, ἤπερ τὸ παχὺ, τουτέστιν ὁ πῆχυς. εἴπερ ἡ κερκὶς, ἐξήρτηται μὲν ἄμφω τῶν ἐκφυομένων τοῦ βραχίονος συνδέσμων, τῶν νεῦρα κεκλη- κέναι νῦν ἔφην αὐτόν. πλέον δὲ μέρος ἔχει τῆς ἐξαρτήσεως, ὁ πῆχυς.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νή.

Καὶ διὰ τὸν τρόπον τῆς φύσιος τὰ κατὰ γόνυ ὀστέα, πολλάκις μὲν ὀλισθαίνει, ῥηϊδίως δὲ ἐμπίπτει.

HIPPOCRATIS TEXTUS LVIII.

Ob cujus naturæ modum ossa, quæ in genu articulo sunt, sæpius excidunt, & facilius reconduntur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τῶν γὰρ καθ' ἑκάτερον τῶν διαρθρώσεων ἐργαζομένων ὀστῶν, ἐσφιγμένη μὲν ἡ σύνθεσίς ἐστι κατ' ἀγκῶνα, B χαλαρωτέρα δὲ κατὰ γόνυ, περὶ τὰς καὶ πολλὰς ὑπεροχάς, καὶ κοιλότητας, ἀλλήλαις διαρθρούμενα, σφίγγει μὲν πανταχόθεν τὴν κατ' ἀγκῶνα διάρθρωσιν. ἐν δὲ τῇ κατὰ γόνυ, καὶ τῶν κονδύλων τοῦ μηροῦ, ταῖς κοιλότησι τῆς κνήμης ἐπιβαινόντων, ἀβαθεσί τε, καὶ ὑπτίαις οὔσαις, εἰκότως ἡ διάρθρωσις ὀλισθανωτέρα, ὥστε καὶ αὖθις ἐμπίπτει τάχιστα.

GALENI COMMENTARIUS.

Ossium enim, quibus utraque commissura continetur, structura arctior est in cubito, laxior in genu. Huc accedit, quod multi processus, multique sinus inter se commissi, undequaque cubiti commissuram adstringunt: at in genu femoris tubercula in exiguos, ac resupinatos tibiæ sinus conjiciuntur. Jure igitur articulus hic magis prolabitur, & celerrimè revertitur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νθ'.

C

Φλεγμονὴ δὲ οὐ μεγάλη προσγίνεται, οὐδὲ δεσμὸς τοῦ ἄρθρου.

HIPPOCRATIS TEXTUS LIX.

Inflammatio verò non magna supernascitur, neque articuli vinculum.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Διὰ τὸ βίαιον τῆς ἐξαρθρήσιος τε, καὶ τῆς ἐμβολῆς, αἱ φλεγμοναὶ γίγνονται κατὰ λόγον. ἐπὶ τοῦ γόνατος, αἱ διαστῶσαι καὶ ῥαδίως ἀμφοτέρων γιγνομένων, οὐχ ἕπεται φλεγμονή. διὰ δὲ τὸ μὴ γίγνεσθαι ταύτην, ὁ δεσμὸς ἐπιγίγνεται, τουτέστι τοῦ ἄρθρου μετὰ τὸ θεραπευθῆναι δυσκίνητα, μήτε ἐκτεινομένου αὐτοῦ ῥαδίως, μήτε καμπτομένου. συμβαίνει γὰρ οὕτως ὁ δεσμὸς ὑπὸ καμ- D φθέντος τεινόμενος, φλεγμονῆς μεγάλης οὐ σμικρώδης, ἐκ τῶν περὶ τὴν διάρθρωσιν νεύρων, ἢ συμπτωμάτων, διὸ λείψανόν τι δυσκίνητον γίγνεται τὸ ἄρθρον, ὡς δοκεῖν δεδέσθαι. τῶν γὰρ ἐν αὐτῷ γε, καὶ περὶ αὐτὸν τενόντων, καὶ συνδέσμων, μὴ δυναμένων ἐπεκτείνεσθαι, μηδ' εἰς πάντα τοῦτον, ἑτοίμως ἕπεσθαι τοῖς κινοῦσι τὴν διάρθρωσιν μυσίν, ἀλλὰ διὰ τὸ σκληρὸν ἀντισπῶντι δεσμῷ παραπλήσιον γίγνεται πάθος. ἐν δὲ τῇ κατὰ τὸν ἀγκῶνα διαρθρώσει, καὶ τὰ λεπτὰ πέρατα τῶν κορωνῶν, τοῦ πήχεος ἐνίοτε περιθραυομένου, κατά τε τὰς ἐκπτώσεις, E καὶ τὰς ἐμβολάς. πολλὴ δὲ ἡ σύστασις γιγνομένη, χαλεπώτερόν τε, καὶ ἀνιαρώτερον ἐργάζεται τὸν σύνδεσμον τοῦ ἄρθρου.

GALENI COMMENTARIUS.

Oritur inflammatio vi, qua ossa expelluntur, quaque in suam sedem collocantur. Sed in genu, quùm utrumque facilè, & sine magna vi incidat, inflammatio non oritur: quæ quùm absit, articuli vinculum non sequitur. Sub quo cùm neque facilè extendatur, neque facilè curvetur, ægrè post curationem movetur. Fit autem hujusmodi vinculum ea de causa, quia articulus inflectitur ob nervos, ac ligamenta, quibus continetur, quæ sub immodica inflammatione extenduntur. Quocirca articulus ob quasdam inflammationis reliquias ita ægrè mobilis redditur, ut alligatus esse videatur. Nam, quùm chordæ, ac ligamenta, quæ ipsum illigant, comprehenduntque, & extendi, & in omnibus promptè sequi musculos articulum moventes non possint, sed propter duritiem in contrariam partem attrahant, affectus vinculo similis proficiscitur. Verùm in cubiti commissura, quùm tenues extremitates processuum cubiti interdum confringantur, & ubi excedunt, & ubi conduntur: quumque multorum concursus sit, vinculum articuli gravius oritur, & curatu difficilius.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξ'.

Ὀλισθαίνει δὲ τὰ πλεῖστα ἐς τὸ εἴσω μέρος, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐς τὸ ἔξω, ποτὲ δὲ καὶ ἐς τὴν ἰγνύην. F τούτων ἁπάντων αἱ μεταβολαὶ οὐ χαλεπαί, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔξω καὶ ἔσω ὀλισθαίνοντα, καθῆσθαι μὲν χρὴ τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ χαμαιζήλου τινός, τὸ δὲ σκέλος ἀνωτέρω ἔχειν μὴ μὴν πολλῷ.

HIPPOCRATIS TEXTUS LX.

Plerunque autem in interiorem partem movetur, interdum in exteriorem, nonnunquam in poplitem: quæ mutationes universæ difficiles non sunt. Sed, si in exteriorem, vel interiorem partem erumpat, super sedile aliquod humile collocare hominem oportet, crure sublimiori quidem, sed non multo.

GALENI

GALENI COMMENTARIUS.

Qua parte articulus magis adstringitur, ea minùs elabitur: perfectè igitur à priori parte adstringitur, quâ patella est, quam nonnulli Medici, cùm toti genu opposita sit, ἐπιγονατίδα Græcè meritò appellant: hanc ab exteriori parte continet lata quædam chorda, cujus initium est à ligamentis, quæ à priori parte femoris sunt: ea verò per totam patellam fertur, ac tibiæ capiti innectitur. Priorem igitur partem commissuræ genu, & patella, & chorda, quæ (ut dictum est) ad tibiæ caput pertinet, optimè tuentur: sed posteriorem exquisitè rotundam adstringit caput ejus musculi, quo curvatur crus: est quidem hic musculus exiguus, atque ob eam causam ipsa commissura absconditus latet eos, qui corpora incidunt: maximè autem crassum caput habet, quod validissimis ligamentis annumeratur. Supersunt duæ partes in commissura genu, exterior & interior, quæ nulla tali re sepiuntur, quali prior, & posterior: atque idcirco femur in eas prolabitur: magis autem in interiorem, ut quæ minùs septa sit.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καθ' ἃ μέρη μᾶλλον ἡ διάρθρωσις ἔσφιγκται, κατὰ ταῦθ' ἧττον ὀλισθαίνει. τελεώτατα μὲν οὖν ἐσφίγκται τὰ πρόσω μέρη, καθ' ἃ ἐστὶν ἡ μύλη. καλοῦσι δὲ αὐτὴν εἰκότως ἔνιοι τῶν ἰατρῶν, ἐπιγονατίδα, καθόλου τοῦ γόνατος ἐπικειμένην. αὐτὴν δὲ ταύτην, ἐπιπεφυκώς τις ἔξωθεν τένων πλατὺς σφίγγει, τὴν ἀρχὴν ἔκφυσιν ἔχων ἐκ τῶν προσθίων τοῦ μηροῦ δεσμῶν, ὑπερβαίνων τε τὴν μύλην ὅλην, ἐπιφυόμενος τῇ κνήμης ἀρχῇ. B τὸ μὲν πρόσω μέρος τῆς κατὰ γόνυ διαρθρώσεως, διά τε τὴν μύλην, τόν τε εἰρημένον τένοντα, καταφυόμενον, ὡς εἶπον, εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς κνήμης, ἀκριβῶς ἔσφιγκται. κατὰ δὲ εἰς τὸ ὀπίσω μέρος τῆς διαρθρώσεως, ἡ κεφαλὴ τοῦ κάμπτοντος τὴν κνήμην μυός, τοῦ μηροῦ δ' ἐν ἀκριβῶς στρογγύλον, τὸ ταύτης μέρος σφίγγει τῆς διαρθρώσεως. οὗτος ὁ μῦς, αὐτὸς μὲν σμικρός ἐστι, καὶ διὰ τοῦτ' ἔλαθε τοὺς ἀνατομικούς, ἐγκατακρυπτόμενος τῇ διαρθρώσει. παχυτάτην δὲ ἔχει τὴν κεφαλήν, συνδέσμων οὖσαν ἰσχυροτάτων. C ὑπόλοιποι δὲ εἰσὶ δύο χῶραι τῆς κατὰ γόνυ διαρθρώσεως, ἥ τ' ἔξω, καὶ ἡ ἔνδον, οὐδὲν ἔχουσαι τοιοῦτον εἰς φυλακήν, οἷον ἥ τε πρόσω, καὶ ἡ ὀπίσω. διὰ τοῦτ' οὖν ὀλισθαίνειν πέφυκεν ὁ μηρὸς εἰς ταύτας, καὶ μᾶλλον εἰς τὴν ἔνδον, ὅτι μᾶλλον ἄσφιγκτος αὕτη.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXI.

Ferè satis est modicè extendere, crus scilicet ab inferiori parte, femur à contraria.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξα'.

Κατάτασις δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, μετρίη ἀρκέει, τῇ μὲν κατατείνειν τὴν κνήμην, τῇ δὲ ἀντιτείνειν D τὸν μηρόν.

GALENI COMMENTARIUS.

Quum extendendi apertè mentionem fecisset, de reponendo nihil meminit, ut de re quæ plana sit, quòd optimè noverimus perpetuum esse in articulis omnibus reponendis ad contrariam partem ejus, in quam venit, prolapsum articulum repellere. At, ubi reponimus, si quædam eminentia ossis non longa extat, os quod reponendum est, dirigere convenit: quod etiam docet non secus, ac fecerit in cubiti commissura. Nihil autem de genu articulo meminit, quum in poplitem prolabitur, quoniam eadem ratione conditur, atque ubi in exteriorem, vel interiorem partem movetur: membro enim in diversa diducto, articulus, qui excidit, in priorem partem adurgendus est.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὴν κατάτασιν εἰπὼν σαφῶς, τὴν ἐμβολὴν οὐ προσέγραψεν, ὡς σαφῆ, γιγνωσκόντων ἡμῶν, ὡς καθόλου, τοῦτο ἐπὶ πάσης ἐμβολῆς, ὡς ἐπὶ τἀναντία μέρη τῆς ἐκπτώσεως ἀπωθεῖσθαι προσήκει τὸ ἐκπεπτωκὸς ἄρθρον. ἔνθα δὲ βαλλόντων, ἐξοχή τις οὐ προμήκης ὀστοῦ, εἰς ὑπεραιώρησιν, τό, τε ἐμβληθησόμενον ὀστοῦν κατατάξαι προσήκει. τὴν διδασκαλίαν οὐ παραλείπει E γράφειν αὐτός, ὡς ἐπὶ τῆς κατ' ἀγκῶνα διαρθρώσεως ἐποίησεν, ἀλλ' οὐδέν γε κατὰ τὸ γόνυ, καὶ τὴν ἰγνύαν ἐκπτώσεως, οὐθ' ὅλως ἐμνημόνευσεν, ἕνα λόγον τῆς ἔξω τε καὶ ἔσω τὴν ἐμβολὴν ἐχούσης. μετὰ γὰρ τὴν ἀντίτασιν ὡσαύτως γιγνομένην, ἀπῶσαι δεῖ τὸ ἐκπεπτωκὸς ἄρθρον, εἰς τὴν πρόσω χώραν.

Εξήγησις λείπει.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXII.

Molestiora sunt, quæ in cubiti, quàm, quæ in genu articulo incidunt, & majore negotio restituuntur, idque ob inflammationem, & ob naturam ipsam, nisi protinus restituantur. Excidunt quidem hæc minùs quàm illa, sed ægrius in suum locum collocantur, diriguntur-

F

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξβ'.

Τὰ δὲ κατὰ τὸν ἀγκῶνα, ὀχλωδέστερά ἐστιν τῶν κατὰ τὸ γόνυ, καὶ δυσεμβολώτερα καὶ διὰ τὴν φλεγμονήν, ἢν μή τις αὐτίκα ἐμβάλῃ. ὀλισθαίνει μὲν γὰρ ἧσσον ἢ ἐκεῖνα, δυσεμβολώτερα δέ, καὶ δυσθετώτερα, καὶ ἐπιφλεγ

μαίνει μᾶλλον, καὶ ἐπιπωροῦται. ἔστι δὲ καὶ τούτων τὰ μὲν πλεῖστα, σμικραὶ ἐγκλίσιες, ἄλλοτε ἐς τὰ πρὸς τῶν πλευρέων μέρεος, ἄλλοτε ἐς τὸ ἔξω. οὐ πᾶν δὲ τὸ ἄρθρον μεταβεβηκὸς, ἀλλὰ μένον κατὰ τὸ κοῖλον ὀστέον τοῦ ὀστέου τοῦ βραχίονος, ᾗ τὸ τοῦ πήχεος ὀστέον τὸ ὑπερέχον ἔχει. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα, κἂν τῇ, ἢ τῇ ὀλισθῇ, ῥηΐδιον ἐμβάλλειν, καὶ ἀπόχρη ἡ κατάτασις ἡ ἐς τὸ ἰθὺ γινομένη κατ᾽ ἰθυωρίην τοῦ βραχίονος, τὸν μὲν κατὰ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς τείνειν, τὸν δὲ κατὰ τὴν μασχάλην περιβαλόντα. τὸν δὲ τῇ ἑτέρῃ πρὸς τὸ ἐξεστεὸς ἄρθρον, τὸ θέναρ προσβάλλοντα ὠθέειν, τῇσι δ᾽ ἑτέρῃ ἀντωθέειν, προσβάλλοντα ἐγγὺς τοῦ ἄρθρου. ἐνακούει δὲ οὐ βραδέως ἐμβαλλόμενα τὰ τοιαῦτα ὀλισθήματα. ἢν πρὶν φλεγμήνῃ ἐμβάλλῃ τις, ὀλισθαίνει δὲ, ὡς ἐπὶ τὸ πουλὺ μᾶλλον ἐς τὸ ἔσω μέρεος, ὀλισθαίνει δὲ καὶ ἐς τὸ ἔξω. εὔδηλα δὲ τῷ σχήματι, καὶ πολλάκις ἐμπίπτει τὰ τοιαῦτα, καὶ ἄνευ ἰσχυρῆς κατατάσιος. χρὴ δὲ τῶν ἔσω ὀλισθαινόντων, τὸ μὲν ἄρθρον ἀπωθέειν ἐς τὴν φύσιν, τὸν δὲ πῆχυν ἐς τὸ καταπρηνὲς μᾶλλον ῥέποντα περιάγειν. τὰ μὲν πλεῖστα ἀγκῶνος τοιαῦτα ὀλισθήματα. ἢν δὲ ὑπερβῇ τὸ ἄρθρον, ἢ ἔνθα ἢ ἔνθα, ὑπὲρ τὸ ὀστέον τοῦ πήχεος, τὸ ἐξέχον ἐς τὸ κοῖλον τοῦ βραχίονος. γίνεται μὲν οὖν ὀλιγάκις τοῦτο. ἢν δὲ γένηται, οὐκέτι ὁμοίως ἡ κατάτασις ἐς τὴν ἰθυωρίην γινομένη, ἐπιτηδείη τῶν τοιουτέων ὀλισθημάτων. κωλύει γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ κατατάσει τὸ ἀπὸ τοῦ πήχεος ὑπερέχον ὀστέον τὴν ὑπέρβασιν τοῦ βραχίονος. χρὴ τοίνυν τοῖσιν οὕτως ἐκβεβληκόσι τὴν κατάτασιν ποιέεσθαι τοιαύτην, οἵην περ πρόσθεν γέγραπται, ἐπὴν τις ὀστέα βραχίονος κατεηγότα ἐπιδέῃ, ἀπὸ μὲν τῆς μασχάλης, ἐς τὸ ἄνω τείνεσθαι, ἀπὸ δὲ τοῦ ἀγκῶνος αὐτοῦ, ἐς τὸ κάτω ἀναγκάζειν. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ὁ βραχίων ὑπεραιωρηθείη ὑπὲρ τῆς ἑωυτοῦ βαθμίδος. ἢν δὲ ὑπεραιωρηθῇ, ῥηϊδίη ἡ κατάτασις τοῖσι θέναρσι τῶν χειρῶν. τὸ μὲν ἐξεστεὸς τοῦ βραχίονος ἐμβάλλοντα ὠθέειν, τὸ δὲ ἐς τὸ τοῦ πήχεος ὀστέον, τὸ παρὰ τὸ ἄρθρον ἐμβάλλοντα, ἀντωθέειν, τὸν αὐτὸν τρόπον ἄμφω. ἧσσον μέντοι ἡ τοιαύτη κατάτασις τοῦ τοιούτου ὀλισθήματος, δικαιοτάτη. ἐμβληθείη δὲ, καὶ ἀπὸ τῆς ἐς ἰθὺ κατατάσιος, ἧσσον δὲ ἢ οὕτω. ἢν δὲ ἐς τοὔμπροσθεν ὀλισθῇ ὁ βραχίων, ἐλαχιστάκις μὲν τοῦτο γίνεται, ἀλλά τι ἂν ἐξαπίνης ἐκπάλησις οὐκ ἐκβάλλοι; πολλὰ γὰρ καὶ παρὰ τὴν ἐοικυῖαν φύσιν ἐμπίπτει, κἢν μέγα τι ᾖ τὸ κωλῦον. ταύτῃ δὲ τῇ ἐκπαλήσει, μέγα τι τὸ ὑπερβαινόμενον, τὸ ὑπὲρ τὸ παχύτερον, τῶν ὀστέων καὶ τῶν νεύρων συχνὴ κατάτασις. ὅμως δὲ δή τισιν ἐξεπάλησεν· σημεῖον δὲ τοῖς οὕτως ἐκπαλήσασιν. οὐδὲν γὰρ χρῆμα τοῦ ἀγκῶνος κάμψαι δύνανται, εὔδηλον δὲ, καὶ τὸ ἄρθρον ψαυόμενον. ἢν μὲν οὖν μὴ αὐτίκα ἐμβληθῇ, ἰσχυραὶ καὶ βίαιοι φλεγμοναὶ, καὶ πυρετώδεες γίνονται. ἢν δὲ δὴ αὐτίκα τις παρατύχῃ, εὐέμ-

A *que, magisque inflammatione prehenduntur, & callo circundantur: hæc item ferè paululum excedunt: idque modò ad pectus, modò in exteriorem partem: articulus autem non toto loco movetur, sed aliquid ex cubiti processu, quà excedit, in humeri cavo manet. Hæc igitur, ubi in hanc, vel illam partem procidunt, facilè revertuntur. Satis autem est è regione humeri recta extendere, sic, ut unus brachium à prima palmæ parte extendat, alter prehendat hominem* B *sub ala: alius item una manu ad os, quod extat, admota, prominentiori ejus palmæ parte ipsum propellat, altera verò prope articulum data cogat in contrariam partem. Atque hæc quidem luxata non ægre in suam sedem reponuntur, si priusquam inflammatio superveniat, recondantur. Plerunque igitur in exteriorem partem veniunt, veniunt & in interiorem: figura autem ipsa exprimuntur, sæpiusque hæc licet absque* C *valida intensione restituere. Necesse est, ubi in interiorem partem erumpant, articulum ad naturalem sedem repellere: brachium verò magis in pronum habitum conversum circunducere. Cubitus ergo plerunque in has partes excidit: sed, si humeri articulus in hanc vel illam partem moveatur ultra cubiti processum, qui in cavo ejus recipitur, quod raro accidit: sed, si accidat, ad hæc luxata non amplius accommodatur directa extendendi ratio: nanque ubi sic ex-* D *tendimus, id cubiti, quod excedit, prohibet quominùs sequi humerus possit. Quæ igitur sic luxantur, eo modo extendenda sunt, qui ante traditus est ad extendendum hominem fractum, quum alligandus est: ab ala enim convenit sursum versus extendere, à cubito deorsum cogere. Humerus enim hac ratione diductus è regione sui recessus collocabitur, sic, ut non hæreat: hoc ubi accidet, facile restituemus prominen-* E *tioribus palmarum partibus partim id humeri, quod extat, impulsum reponentes: partim id cubiti, quod juxta humeri articulum est, à contraria parte coactum in suam sedem collocantes, eodem modo in utroque casu: hæc autem intensio ad huiusmodi luxata iustissima est: restitui etiam possent, si recta intensio adhiberetur, minùs tamen, quàm si hoc modo intendantur. At humero ut in priorem partem erumpat raro admodum accidit. Sed, quid subita vis non expel-* F *lit? multa enim suo loco excidunt, licet magnum sit, quo prohibentur. In hoc autem casu grande est, quod super os crassius excedit, plurimumque nervi tenduntur: quibusdam tamen excidit: cuius rei id signum est, quod neque minimum quid curvare cubitum possunt, quod etiam articulum contingenti patet. Nisi ergo subitò repo-*

natur, graves vehementesque inflammationes cum febre oriuntur; sed, si statim occurratur, non magno negotio conditur. Expedit autem linteum durum, implicitum, non magnum, qua parte cubitus curvatur, transversum injicere, tum repente cubitum flectere, & quantum maxime potest, manum ad humeri caput porrigere: hæc enim reponendi ratio, iis, quæ sic luxata sunt, abunde est.

A βολον. χρὴ δὲ ὀθόνιον σκληρὸν εἱλιγμένον, ἀρκέσει μὴ μέγα, ἐνθέντα πλάγιον ἐς τὴν καμπὴν τοῦ ἀγκῶνος, ἐξαπίνης ξυγκάμψαι τὸν ἀγκῶνα, καὶ προσαγαγεῖν ὡς μάλιστα τὴν χεῖρα πρὸς τὸν ὦμον. ἱκανὴ μὲν οὖν αὕτη ἡ ἐμβολὴ τοῖσιν οὕτως ἐκπαλήσασιν.

A B

Linteum convolutum &c.

Potest item directus intendendi modus ad hanc reponendi rationem aptari. Debet autem, qui restituit, prominentioribus palmarum partibus id humeri, quod, quà cubitus curvatur, præter naturam extat, retrò cogere: alter ab interiori parte cubiti eminentiam adurgere, sic, ut ad cubitum ipsum è regione spectet. Valet autem ad huiusmodi luxata ille extendendi modus, quem supra narravimus, pertinere ad extendendum humeri ossa comminuta, quum vincienda sunt. Intensione adhibitâ prominentiores palmarum partes admovendæ sunt, quemadmodum in prioribus demonstravimus. Verùm, ubi humerus in posteriorem partem erumpat (id quod raró accidit) maxime omnium dolorem movet, & febrem, eaque sub pura bile continuatur, mortifera est, & paucis diebus hominem præcipitat: homo autem extendere brachium nequit. Quòd si à principio protinus adhibearis, coge cubitum extendi, ac per se restituetur: si iam febris anteverterit, non amplius reponendus est, adhibitâ enim vi, dolor hominem interimeret. Atque (ut uno verbo dicam) nullum articulum, dum febris est, compellere in suam sedem convenit, sed minime omnium cubitum. Obnoxia item est cubiti iunctura aliis gravibus noxiis: hoc enim os crassius est, quumque ab altero diducitur, ea neque curvari, neque extendi similiter potest: id patebit, si quis priorem iuncturæ partem tangat, quà dividitur vena, quæ à superiori parte lacerti procedit: quæ res ubi accidit, non facile restituitur. Neque enim alia ossa, quæ bina inter se iunguntur, ubi dehiscunt, facile in pristinum locum revertuntur: sed necesse est ossibus sic diductis partem reddi tumidam: rationem verò, qua deligare convenit, posuimus, ubi vinculum eius commissuræ, quæ ad talos est, ostendimus. Est etiam, quum perrumpitur interdum os cubiti, quod humero subiectum est: interdum eius cartilago, à qua nascitur chorda, quæ sita est in humeri parte posteriori: id, quum accidit, febrem concitat, & malus vitiis annumeratur: articulus tamen suo loco remanet, basis enim tota hac parte excedit. At, quum ea pars

Ἀτὰρ καὶ ἐς τὸ ἰθὺ κατάτασις, δύναται ἐθετήζειν τοῦτον τὸν τρόπον τῆς ἐμβολῆς. τοῖσι μέντοι θέναρσι τῆς χειρὸς, χρὴ τὸν μὲν ἐμβάλλοντα ἐς τὸ τοῦ βραχίονος ἐξέχον τὸ παρὰ τὴν καμπὴν, ὀπίσω ἀπωθέειν. τὸν δὲ ἵνα κάτωθεν ἐς τὸ τοῦ ἀγ- C κῶνος ὀξὺ ἐμβάλλοντα, ἀπωθέειν ἐς τὴν ἰθυωρίην τοῦ πήχεος ῥέποντα. δύναται δὲ ἐν τουτέῳ τῷ τρόπῳ τῆς ὀλισθήσιος κἀκείνη ἡ κατάτασις, ἡ πρόσθεν γεγραμμένη, ὡς χρὴ κατατείνειν τὰ ὀστέα τοῦ βραχίονος κατεηγότα, ἐπὴν μέλλωσιν ἐπιδεῖσθαι. ἐπὴν δὲ καταταθῇ, οὕτω χρὴ τοῖσι θέναρσι τὰς προσβολὰς ποιέεσθαι, ὥσπερ καὶ πρόσθεν γέγραπται. ἢν δὲ εἰς τοὐπίσω βραχίων ἐκπέσῃ, ὀλιγάκις δὲ τοῦτο γίνεται, ἐπωδυνώτατον δὲ τοῦτο πάντων, καὶ πυρετωδέστατον ξυνεχέων πυρετῶν, καὶ ἀκρη- D τοχόλων, θανατωδέων, καὶ ὀλιγημερέων, οἱ τοιοῦτοι ἐκτανύειν οὐ δύνανται. ἢν μὲν οὖν αὐτίκα παρατύχοις, βιάσασθαι χρὴ ἐκτανύσαντα τὸν ἀγκῶνα, καὶ αὐτόματον ἐμπίπτει. ἢν δέ γε φθάσῃ πυρετήνας, οὐκέτι χρὴ ἐμβάλλειν. κατανείνξεν γὰρ ἂν ἡ ὀδύνη ἀναγκαζομένου. ὡς δὲ ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι, οὐδ᾽ ἄλλο χρὴ ἄρθρον πυρεταίνοντι ἐμβάλλειν, ἥκιστα δὲ ἀγκῶνα. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα σίνεα κατ᾽ ἀγκῶνα, καὶ ὀχλώδεα, τοῦτο μὲν γὰρ τὸ πα- E χύτερον ὀστέον, ἔστιν ὅτε ἐκινήθη ἀπὸ τοῦ ἑτέρου, καὶ οὔτε ξυγκάμπτειν, οὔτε κατατανύειν ὁμοίως δύναται. δῆλον δὲ γίνεται ψαυόμενον κατὰ τὴν ξύγκαμψιν τοῦ ἀγκῶνος παρὰ τὴν διασφάδα τῆς φλεβὸς, τὴν ἄνωθεν τοῦ μυὸς τείνουσαν. οἷσι δὲ τὸ τοιοῦτον, οὐκέτι ῥηΐδιον ἐς τὴν ἑωϋτοῦ φύσιν ἀγαγεῖν, οὐδὲ γὰρ ἄλλην οὐδὲ μίαν ῥηΐδιον ξυμφυάδα κοινὴν δύο ὀστέων κινηθεῖσαν ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν ἱδρυνθῆναι, ἀλλ᾽ ἀνάγκη ὄγκον ἴσχειν τὴν F διάστασιν, ὡς δ᾽ ἐπιδέειν χρὴ ἐν ἄρθρῳ, ἐν τῇ κατὰ σφυρὸν ἐπιδέσει εἴρηται. ἔστι δ᾽ οἷσι κατήγνυται τοῦ πήχεος τὸ ὀστέον, τὸ ὑποτεταγμένον τῷ βραχίονι. ὅτε μὲν τὸ χονδρῶδες αὐτοῦ, ἀφ᾽ οὗ πέφυκεν ὁ τένων ὄπισθεν τοῦ βραχίονος, καὶ ἐπὴν τοῦτο κινηθῇ, πυρετῶδες, καὶ κακόηθες γίνεται, τὸ μέντοι ἄρθρον μένει ἐν τῇ ἑωυτοῦ χώρῃ, ἴσως γὰρ ἡ βάσις αὐτέου ταύτῃ ὑπερέχει. ὅταν δὲ

ἀπαγῇ ταύτῃ, ᾗ ὑπερέχει ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος, πλαδαρώτερον τὸ ἄρθρον γίνεται, ἢν παντάπασιν ἀποκαυλισθῇ. ἀσινέστερα δὲ, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι, πάντα τὰ κατήγματα τῶν ὀστέων ἐστὶ, ἢ εἰσὶ τὰ μὲν ὀστέα οὐ κατάγνυται, φλέβες δὲ καὶ νεῦρα ἐπίκαιρα ἀμφιφλᾶται ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισιν. ἐλπίτερα γὰρ θανάτου πελάζει ταῦτα ἢ ἐκεῖνα, ἢν ἐκπυρωθῇ ξυνεχεῖ πυρετῷ, ὀλίγα γε μὴν τὰ τοιαῦτα κατήγματα γίνεται. ἔστι δὴ ὅτε αὕτη ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος κατὰ τὴν ἐπίφυσιν κατάγνυται. οὕτω δὲ δοκέω κακοσινώτερον εἶναι πολλῷ, πολλῷ γὰρ ἦν εὐηθέστερον τῶν κατ' ἀγκῶνα σινέων ἐστίν. ὡς μὲν οὖν ἕκαστα τῶν ὀλισθημάτων ἁρμόσει ἐμβάλλειν, καὶ μάλιστα ἰητρεύειν, γέγραπται, καὶ ὅτι παραχρῆμα ἐμβάλλειν, μάλιστα ἄρθρον ξυμφέρει, διὰ τὸ τάχος τῆς φλεγμονῆς τῶν νεύρων. καὶ γὰρ ἢν ἐκπεσόντα αὐτίκα ἐμπέσῃ, ὁμοίως φιλέει τὰ νεῦρα ξυντείνεσθαι, καὶ κωλύειν ἐπὶ πόσον χρόνον, τήν τε ἔκτασιν ὅσηνπερ φιλέει ποιέεσθαι, τήν τε ξύγκαμψιν. ἰητρεύειν δὲ πάντα παραπλησίως ταῦτα ξυμφέρει, καὶ ὁκόσα ἄγνυται, καὶ ὁκόσα διίσταται, καὶ ὁκόσα ὀλισθαίνει. πάντα γὰρ χρὴ ὀθονίοισι πολλοῖσι, καὶ σπλήνεσι, καὶ κηρωτῇ ἰητρεύειν, ὥσπερ καὶ τἄλλα κατήγματα. τὸ δὲ σχῆμα τοῦ ἀγκῶνος, ἐν τούτοισι δεῖ πάντάπασι τοιοῦτον ποιέεσθαι, οἷόνπερ οἷσι βραχίων ἐπιδεῖται κατεαγείς, καὶ πῆχυς. κοινότατον μὲν γὰρ πᾶσι τοῖσιν ὀλισθήμασι, καὶ τοῖσι κινήμασι, καὶ τοῖσι κατήγμασι τοῦτο τὸ σχῆμά ἐστιν. κοινότατον δὲ πρὸς τὴν ἔπειτα διάτασιν, ἢ τὸ ἐκτανύειν ἕκαστα, ἢ ξυγκάμπτειν. ἐντεῦθεν γὰρ ὁδοὶ ἐς ἀμφότερα παραπλήσιοι, εὐοχώτατον δὲ, καὶ εὐβάστακτον αὐτὸ τῷ κάμνοντι τοῦτο τὸ σχῆμα, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις, εἰ ἄρα κρατηθείη ὑπὸ τοῦ πωρώματος. εἰ μὲν ἐκτεταμένη ἡ χεὶρ κρατηθείη, κρέσσων ἂν εἴη μὴ προσποδοσα. πολλῷ μὲν γὰρ κώλυμα εἴη, ὠφελείη δὲ ὀλίγον. εἰ δὴ αὖ ξυγκεκαμμένη, μᾶλλον εὔχρηστος ἂν εἴη. πολλῷ δὲ εὐχρηστοτέρη, εἰ τὸ διὰ μέσου σχῆμα ἔχουσα πωρωθείη κρέασσον. τὰ μὲν περὶ τοῦ σχήματος τοιαῦτα. ἐπιδεῖν δὲ χρὴ τήν τε ἀρχὴν τοῦ πρώτου ὀθονίου βαλλόμενον κατὰ τὸ βλαφθὲν, ἤν τε καταγῇ, ἤν τε ἐκστῇ, ἤν τε διαστῇ, καὶ τὰς περιβολὰς τὰς πρώτας κατὰ τοῦτο ποιέεσθαι, καὶ ἐρηρεῖσθαι μάλιστα ταύτῃ, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν ἐπὶ ἧσσον. τὴν δὲ ἐπίδεσιν κοινὴν ποιέεσθαι χρὴ, τοῦ τε πήχεος, καὶ τοῦ βραχίονος, καὶ ἐπὶ πουλὺ πλέον ἑκάτερον, ἢ ὡς οἱ πλεῖστοι ποιέουσιν, ὅκως ἐξαρύεται ὡς μάλιστα ἀπὸ τοῦ σίνεος τὸ οἴδημα ἔνθεν καὶ ἔνθεν. προσπεριβαλλέσθω δὲ καὶ τὸ ὀξὺ τοῦ πήχεος, ἤν τε τὸ σίνος κατὰ τοῦτο ᾖ, ἤν τε μὴ, ἵνα τὸ οἴδημα ἐνταῦθα περὶ αὐτὸ ξυλλέγηται. περιφυλάσσειν δὲ χρὴ ἐν τῇ ἐπιδέσει, ὅκως μὴ κατὰ τὴν καμπὴν πολλὰ τοῦ ὀθονίου ἠθροισμένα ἔσται ἐκ τοῦ δυνατοῦ. πιεζεῖσθαι δὲ κατὰ τὸ σίνος ὡς μάλιστα, καὶ τὰ ἄλλα καταλαβέτω αὐτὸν περὶ τὸν πίεσιος, καὶ τῆς χαλάσιος. ταῦτα καὶ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους

A *comminuitur, quæ subiecta est humeri capiti, articulus huc, atque illuc movetur, si transversa penitus frangitur. Sed (ut summatim rem exponam) leviora vitia sunt, sub quibus os frangitur, quàm sub quibus hoc inviolato venæ, ac nervi grandiores ibi conteruntur: hæc enim hominem magis ad interitum præcipitant, quàm illa, si continua febris accedat: sed huiusmodi fractura raro accidit. Est etiam interdum, quum*
B *imum humeri caput frangitur, quà prominet: id autem multò gravius videtur vitiis, quæ cubito incidunt, sed aliquanto levius est. Qua ergo via restitui potissimum, curariq; luxata singula debeant, diximus: atq; id etiam articulum protinus reponendum esse, quòd nervi celerrime inflammatione prehendantur: nam si, ubi excidant, statim recondantur, nervi tamen contrahi solent, & aliquandiu consuetam porrectionem contractionemque non præstare. Curare autem hæc omnia*
C *similiter convenit, & quæ comminuuntur, & quæ dehiscunt, & quæ procidunt: omnia enim pluribus fasciis pannisque & cerato nutrienda sunt, non secus ac cætera quæ franguntur. Figuranda autem est in his omnibus cubiti commissura, sicut quando humerus, & cubitus fractus deligabatur: huiusmodi enim habitus maxime communis est omnium, quæ excidunt, dehiscunt, aut franguntur: maxime item communis mutationis, quæ postea sequitur, sive curvari illa, si-*
D *ve extendi debeat; ab eo enim habitu mota, æque & curvari, & extendi potest. Præterea membrum ita figuratum citra molestiam ægrotantis continetur, atque suspenditur. Ad hæc, si extento brachio callus obduceretur, contineretque, satius esset nullo modo increvisse, multum enim esset impedimento, & parum proficeret: expeditius autem esset callo curvatum brachium firmari: multò autem melius est callum circundari, brachio medio inter hos habitu collocato. Ha-*
E *ctenus de figurando. Deligare autem convenit fasciæ capite super vitiatam partem iniecto, seu fracta sit, seu prolapsa, seu diducta: eaque primos circuitus dare, ac maxime adstringere, sed hinc, atque hinc levius: vinculoque & humerum & brachium comprehendi, & utrunque magis, quàm plerique soleant, ut à vitiata sede tumor quamlongissime ad partes, quæ hinc sunt, atque hinc, depellatur. Injiciatur autem vincu-*
F *lum eminentiæ cubiti, si ea parte vitium sit, ne tumor ibi excitetur. Cavendum insuper est, quantum potest, ne in vinciendo plurimum vinculum colligatur, quà cubitus flectitur: adstringenda verò est quammaxime pars vitiata: reliqua eadem sequantur, quod ad vinculum spectat, arctius, ac laxius: atque eodem tempore singu-*

la, quo superiùs scripsimus in curatione fracturæ: tum tertio quoque die fasciæ solvantur, ac rursus alligentur, sentianturque tertio die laxæ, sicut in fracturis. Ferulæ quoque debito tempore circundentur, nihil enim alienæ sunt, tam si fractura sit, quàm si non sit, nisi homo febricitet; laxissime autem imponantur, ac tum ad humerum, tum ad brachium dentur, neque crassæ sint: adhiberi item debent inequales inter se sic, ut una alteram excedat, quantum conferre ad flexum conjiciemus. Quin & panni superinjiciendi sunt eadem ratione, qua ferulas diximus, sed quà vitium est, paulò pleniores. Temporis verò conjecturam facere oportet & ex inflammatione, & ex iis, quæ suprà scripsimus.

A ἕκαστα ὥσπερ τῶν ὀστέων τῶν κατεηγότων, ἐν τῇ ἰητρείῃ πρόσθεν γέγραπται, καὶ αἱ μεταπιδέσιες διὰ τρίτης ἔστωσαν. χαλᾶν δὲ δοκείτω τῇ τρίτῃ ὥσπερ καὶ τότε, καὶ νάρθηκας προσπεριβάλλειν ἐν τῷ ἱκνευμένῳ χρόνῳ, οὐδὲν γὰρ ἀπὸ τρόπου, καὶ τοῖσι τὰ ὀστέα κατεηγόσι, καὶ τοῖσι μὴ, ἢν μὴ πυρεταίνῃ· ὡς χαλαρωτάτους δὲ, τοὺς μὲν ἀπὸ τοῦ βραχίονος καταπεπταμένους, τοὺς δὲ ἀπὸ τοῦ πήχεος κειμένους. ἔστωσαν δὲ μὴ παχέες οἱ νάρθηκες. ἀναγκαῖον δὲ καὶ ἀνίσους αὐτοὺς εἶναι ἀλλήλοισιν, παραλλάσσειν δὲ παρ' ἀλλήλους ᾗ ἂν ξυμφέρει B τεκμαιρόμενον πρὸς τὴν ξύγκαμψιν. ἀτὰρ καὶ τῶν σπληνῶν τὴν πρόσθεσιν τοιαύτην χρὴ ποιέεσθαι, ὥσπερ καὶ τῶν ναρθήκων εἴρηται. ὀγκηροτέροισι δὲ ὀλίγῳ κατὰ τὸ σίνος προστιθέναι, τοὺς δὲ χρόνους τοὺς ἀπὸ τῆς φλεγμονῆς, τεκμαίρεσθαι χρὴ, καὶ ἀπὸ τῶν πρόσθεν γεγραμμένων.

ΠΑΛΛΑΔΙΟΥ ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΓΜΩΝ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ.

PALLADII SCHOLIA IN LIBRVM HIPPOCRATIS DE FRACTURIS.

IACOBVS SANTALBINVS METENSIS MEDICVS, Lectori Benevolo.

HABES hîc, Benevole Lector! Palladii in librum Hippocratis περὶ ἀγμῶν Scholia, quæ sibi à Domino Laphileo Parisiensi Medico celeberrimo missa clarissimus Vir Anutius Foesius in Hippocratis doctrina exercitatissimus in præfatione commemorat. Quum autem dignus esset author qui alterutro eorum præcone in lucem exiret, neutri verò propter gravissimas occupationes eum in Latinum sermonem transferre liceret, id ego certè oneris publicæ utilitatis gratiâ libenter suscepi, huncque authorem quamdiligentissimè fieri potuit, transtuli, obscuriores locos explicavi, necnon etiam minùs integros adhibito interdum ejusdem Foesii doctissimi collegæ acerrimo judicio correxi. Et licèt in quibusdam mihi ipsi non satisfecerim, ferenda tamen illa potiùs quàm delenda esse arbitratus sum. Græcum certè fuisse authorem constat, quem tamen post Galeni tempora vixisse verisimile est, siquidem ejus apud Galenum nulla fit mentio. Huius autem alia quædam in alios Hippocratis libros extare Scholia audio, sicuti in Bibliotheca Laphilei eiusdem Palladii expositio Græca in sextum Epidemiorum Hippocratis reperitur, & olim Venetiis, à quibusdam doctissimis viris isthic Palladii Scholia quædam Græca in Librum Hippocratis de morbis acutis extare intellexi. Vnum hîc tandum dolendum est, quod hæc Scholia duntaxat fragmenta esse videantur commentariorum Palladii in librum Hippocratis de Fracturis. Tu interea, candide Lector! his fruere, & nostrum hunc qualemcunque conatum æqui bonique consule. Benè vale. Metis Mediomatricum, Calendis Augusti anni 1595.

ANtequam ad dictionis explicationem aggrediamur, octo capita pro more omnium librorum hîc nos præfari oportet. Sciendum est igitur scopum Hippocratis in hoc libro esse primò de fracturis, per

ΤΑ εἰωθότα προλέγεσθαι ὀκτὼ κεφάλαια πρὸ τοῦ βιβλίου, δεῖ ἡμᾶς κἀνταῦθα πρὶν ἀρξόμεθα τῆς κατὰ τὴν λέξιν ἐξηγήσεως εἰπεῖν. δεῖ τοίνυν εἰδέναι, ὅτι σκοπός ἐστι τῷ Ἱπποκράτει ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ, περὶ-

accidens verò de luxationibus & de emotionibus disserere, quoniam plerunque & luxationum & fracturarum emotionumque eadem est curatio. Rursus verò in secundo libro, primò de luxationibus & emotionibus disserendi sibi scopum proponit. Ut quia hîc quoque plerunque una est etiam fracturæ curatio, iccirco per accidens quoddam & de fracturis disserit. At quoniam constat optimum medendi magistrum de causis & signis inquirere, ideò & causas & signa tradit: præterea de natura ossis, nervi, musculi, carnium, ut & eorum quæ ossibus adjacent, disputat, sæpe verò earum partium usum & actionem commemorat: hic quidem est scopus. Utilem autem & necessarium esse hunc librum constat? quomodo enim non esset necessarius, siquidem ipsum finem videlicet curationem tradit! quomodo non utilis, quum nobis item & causas & signa tradat? Tertium caput ad inscriptionem pertinet. Nam secundùm nonnullos de officina Medici inscribitur, quoniam quæ ad Medici officinam spectant, docet. A nonnullis autem primus liber de fracturis, secundus de articulis inscribitur, meliorque est ista inscriptio. Nam illa de Medici officina absurda est, neque enim omnia quæ in officina Medici docet. Sed alius extat liber in quo de omnibus disseritur, & illi æquius est de hoc nomine gratificari. Sciendum est autem eos qui hunc librum de fracturis inscripserunt, ab affectu ita denominasse, præterquam quod debuissent περὶ ἀγμάτων dicere. ἄγμα enim significat κάταγμα καὶ τὸ κλάσμα: solœcismum etiam in hac denominatione commiserunt, ut ne malè sonaret inscriptio. Si enim περὶ ἀγμάτων inscripta esset, auribus malè consona fuisset. Rursus secundum librum non licet ab affectu, sed à loco inscribere. Quartum caput est, ordo. In primis igitur universalia ante particularia legere oportet: ideò primo ordine collocantur aphorismi, quippe qui de iis quæ secundum, & de iis quæ præter naturam existunt, disserant: deinde secundum ordinem iis quæ sunt secundum naturam attribuamus. Hæc enim iis quæ præter naturam digniora sunt: idcirco primo sumendus liber de natura pueri & de natura hominis, deinde liber de humoribus, & tunc quæ de victûs ratione scripta sunt. Post illa quæ sunt secundum naturam, ea quæ præter naturam collocanda sunt, tuncque popularia præcedant, & in iis prognosticum primo legatur: deinde statim sequantur libri de ratione victûs in acutis, postea etiam ad hunc modum his propositus liber videlicet de fracturis & articulis legendus est, quum sit ex popularibus. Sed forsan dubitaverit aliquis, quum etiam quæ præter naturam sunt & popularia tractet, cur non præcessit prognosticum? Rationem reddimus, quia illic similares morbos, hîc autem illos qui ad solutionem continui pertinent, tradit; digniora autem sunt similaria iis quæ in continui solutione versantur. Rursus verò postquam popularia quæ secundum naturam, & quæ contra naturam sunt, dixerimus, nobis ad morbos dispersos & passim vagantes atque epidemicos accedendum; sed primò ad vagantes & palantes: siquidem primo ordine legendus liber de aëre, locis & aquis,

A τῶν περὶ καταγμάτων διαλεχθῆναι. παραδίδωσι δὲ κατά τι συμβεβηκὸς καὶ περὶ ἐξαρθρημάτων καὶ παραρθρημάτων, διότι πολλάκις ἡ αὐτὴ θεραπεία ἁρμόζει, καὶ ἐπὶ ἐξαρθρημάτων, καὶ καταγμάτων, καὶ παραρθρημάτων. πάλιν δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ σκοπὸν ἔχει, πρῶτον περὶ ἐξαρθρημάτων καὶ παραρθρημάτων διαλεχθῆναι. ἐπειδὴ δὲ πολλάκις κἀνταῦθα ἡ μία γίνεται θεραπεία καὶ ἐπὶ κατάγματος, διὰ τοῦτο κατά τι συμβεβηκὸς καὶ περὶ καταγμάτων διαλέγεται.

B ἀλλὰ δῆλον ὅτι ὁ ἄριστα θεραπεύων, καὶ αἴτια ζητεῖ καὶ σημεῖα· διὸ παραδίδωσι καὶ αἴτια καὶ σημεῖα. πρὸς δὲ τούτοις καὶ φύσιν ὀστοῦ λέγει, καὶ φύσιν νεύρου, καὶ μυὸς καὶ σαρκῶν, ὡς καὶ τῶν ἐπικειμένων τοῖς ὀστοῖς. πολλάκις δὲ καὶ χρείαν αὐτῶν φησὶ καὶ ἐνέργειαν· οὗτος μὲν οὖν ὁ σκοπός· ὅτι δὲ χρήσιμον καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ παρὸν βιβλίον, δῆλον. πῶς γὰρ οὐκ ἔστιν ἀναγκαῖον; εἴγε αὐτὸ τὸ τέλος παραδίδωσι, λέγω δὲ τὴν θεραπείαν· πῶς δὲ οὐχὶ καὶ χρήσιμον; εἴγε καὶ αἴτια ἡμῖν, παραδίδωσι καὶ σημεῖα, τρίτον ἐστὶ κεφάλαιον τῆς

C ἐπιγραφῆς. ἐπιγέγραπται δὲ κατὰ μέν τινας, κατ' ἰητρεῖον· ἐπειδὴ τὰ ἐν τῷ ἰατρείῳ διδάσκει. παρὰ δέ τινας, τὸ μὲν πρῶτον βιβλίον, περὶ ἀγμῶν· τὸ δὲ δεύτερον, περὶ ἄρθρων. καλλίων δέ ἐστιν αὕτη ἡ ἐπιγραφή. τὸ γὰρ ἐπιγράφειν κατ' ἰητρεῖον, ἄτοπον· οὐδὲ γὰρ πάντα τὰ ἐν τῷ ἰατρείῳ διδάσκει. ἀλλ' ἕτερόν ἐστι βιβλίον ἐν ᾧ περὶ τούτων διαλέγεται πάντων, καὶ μᾶλλον ἐκείνῳ τὴν ὀνομασίαν χαρίζεσθαι δίκαιον. δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι οἱ μὲν περὶ ἀγμῶν ὀνομάσαντες τὸ πρῶτον βιβλίον, ἀπὸ τοῦ πάθους τὴν ὀνομασίαν πεποίηνται. πλὴν ὅτι

D ἔδει αὐτοὺς περὶ ἀγμάτων εἰπεῖν· ἄγμα γὰρ καλεῖται τὸ κάταγμα, καὶ τὸ κλάσμα. ἀλλὰ σολοικοφανῆ τὴν ὀνομασίαν πεποίηνται· διὰ τὸ μὴ εἶναι κακόφωνον τὴν ἐπιγραφήν. εἰ γὰρ περὶ ἀγμάτων ἐπεγέγραπτο, ἤμελλε κακόφωνος εἶναι. τὸ δὲ δεύτερον πάλιν, οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ πάθους ἐπιγράψαι, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ τόπου. τέταρτόν ἐστιν ἡ τάξις. δεῖ τοίνυν πρὸ πάντων διαγινώσκειν τὰ καθόλου, τῶν μερικῶν. διὸ προτετάχθωσαν οἱ ἀφορισμοί, ὡς λεγομένων ἐν αὐτοῖς ἅμα τῶν τε κατὰ

E φύσιν, καὶ τῶν παρὰ φύσιν. εἶτα δευτέραν, ἀπονείμωμεν τάξιν τοῖς κατὰ φύσιν. ταῦτα γὰρ, τῶν παρὰ φύσιν τιμιώτερά εἰσι. διὸ πάλιν δεῖ προλαμβάνειν τό, τε περὶ παιδίου φύσεως, καὶ τὸ περὶ φύσεως ἀνθρώπου. εἶτα τὸ περὶ χυμῶν, καὶ τότε τὰ περὶ τροφῆς. μετὰ δὲ τὰ κατὰ φύσιν, δεῖ προτάττειν τὰ παρὰ φύσιν. καὶ τότε προταχθείησαν τὰ ἔνδημα, καὶ ἐν τοῖς ἐνδήμοις τὸ προγνωστικόν. εἶτα εὐθὺς τὰ περὶ διαίτης ὀξέων. καὶ εἶθ' οὕτω τὸ προκείμενον ἀναγινώσκειν δεῖ βιβλίον. λέγω δὲ, τὸ περὶ ἀγμῶν, καὶ ἄρθρων, καὶ τοῦτο γὰρ τὸ ἔνδημόν

F ἐστιν. ἀλλ' ἴσως τις ἀπορήσειεν, ὅτι καὶ εἰ τῶν παρὰ φύσιν ἐστὶ, καὶ ἐνδήμων, διὰ τί μὴ προετάγη τοῦ προγνωστικοῦ; καὶ λέγομεν ὅτι ἐπειδὴ ἐκεῖ ὁμοιομερῆ νοσήματα παραδίδωσι. ἐνταῦθα δὲ, τὰ ἐν λύσει συνεχείας, τιμιώτερα δὲ, τὰ ὁμοιομερῆ τῶν ἐν λύσει συνεχείας εἰσί. πάλιν δὲ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὰ κατὰ φύσιν, καὶ τὰ παρὰ φύσιν, τὰ ἔνδημα, δεῖ ἐλθεῖν ἡμᾶς ἐπί τε τὰ σποραδικὰ, καὶ τὰ ἐπίδημα, ἀλλὰ πρῶτον δεῖ τὰ σποραδικὰ διαγνῶναι. διότι πρώτην τάξιν ἔχει τὸ περὶ ἀέρων, τόπων, ὑδάτων.

καὶ εἶθ' οὕτω λοιπὸν τὰς ἐπιδημίας δεῖ ἀναγνῶναι. πέμπτον κεφάλαιον ζητοῦμεν εἰ γνήσιον. ὅτι δὲ γνήσιόν ἐστι τὸ παρὸν βιβλίον, δῆλον. πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ κάλλους τῆς φράσεως, ἔπειτα δὲ, ἐκ τοῦ μεμνῆσθαι ἐν τοῖς γνησίοις αὐτοῦ τοῦ παρόντος βιβλίου. καὶ συνεφώνησαν δὲ πάντες οἱ ἐξηγηταί· καὶ εἰρήκασιν αὐτὸ γνήσιον εἶναι. καὶ ὅτι μὲν γνήσιόν ἐστι, δῆλον. ποίου δὲ Ἱπποκράτους ἐστὶν, ἄδηλον ἡμῖν ἐστιν. εἴτε τυχὸν τοῦ Γνωσιδίκου, εἴτε τοῦ Ἡρακλείδου, εἴτε τοῦ Δράκοντος. ἁπλῶς δὲ, τοῦ εἰρηκότος τούς τε ἀφορισμοὺς, καὶ τὸ προγνωστικὸν, καὶ τὸ περὶ διαίτης, αὐτοῦ ἐστίν. ἕκτον ἐστὶ κεφάλαιον, καὶ ἡ ὑπὸ μέρος ἀναφορά. ἀνάγεται δὲ τὸ παρὸν βιβλίον, καὶ ὑπὸ τὸ θεωρητικὸν, καὶ ὑπὸ τὸ πρακτικὸν, καὶ ὑπὸ τὸ φυσιολογικόν. ὑπὸ μὲν τὸ πρακτικὸν, ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν θεραπείας. ὑπὸ δὲ τὸ φυσιολογικὸν, διὰ τὸ λέγειν αὐτὸν φύσιν ὀστῶν τε, καὶ νεύρων, καὶ τῶν τοιούτων. ἕβδομόν ἐστι κεφάλαιον, ἡ κατὰ τὰ μόρια διαίρεσις. δεῖ τοίνυν εἰδέναι ὅτι τὸ παρὸν βιβλίον ὁ μὲν Ἱπποκράτης εἰς δύο διαιρεῖ· ὁ δὲ Γαληνὸς, εἰς ἑπτά. ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον εἰς τρία, τὸ περὶ ἀγμῶν φημι. τὸ δὲ δεύτερον, εἰς τέσσαρα. μαθησόμεθα δὲ σὺν Θεῷ κατὰ τὴν λέξιν ἀκριβέστερον· ὄγδοον καὶ τελευταῖόν ἐστι κεφάλαιον, ὁ τρόπος ὁ διδασκαλικός. δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι οἱ Ἱπποκράτειοι τρόποι, ἄλλοι εἰσὶ παρὰ τοὺς Γαληνοῦ. ἀφοριστικῷ γὰρ κέχρηται καὶ ὑφηγηματικῷ. ἐνταῦθα οὖν τῷ ὑφηγηματικῷ κέχρηται χαρακτῆρι δὲ μέσῳ, ποτὲ μὲν γὰρ ὑψηλῷ, ποτὲ δὲ ταπεινῷ. τοῖς πράγμασι, τὴν φράσιν συνεξομοιοῦσθαι φιλεῖ. ἐπεὶ δὲ, περὶ καταγμάτων, ὡς μεμαθήκαμεν, σκοπός ἐστι τῷ Ἱπποκράτει διαλεχθῆναι, εἰκότως ἡμᾶς προσήκει, πρὶν τῆς κατὰ τὴν λέξιν ἐξηγήσεως ἄρξασθαι, ἵνα προλαβεῖν καὶ εἰπεῖν. τίς μέν ἐστιν ἡ οὐσία τῶν μυῶν τῶν ἐπικειμένων τοῖς ὀστέοις. τίς δὲ ἡ ἐνέργεια αὐτῶν. καὶ τί τὸ πάθος. καὶ πόθεν ἥ τε ἔκφυσις καὶ εἰ κατὰ φύσιν αὐτή ἐστιν. οὐ μόνον δὲ τούτων προλαβεῖν τινα, ἀλλὰ καὶ τῶν ὀστῶν. δεῖ οὖν καὶ τούτων εἰπεῖν τήν τε οὐσίαν καὶ τὰ πάθη, καὶ τὴν θεραπείαν, καὶ τὴν κατάθεσιν. τέως οὖν περὶ μυῶν διαλεχθῶμεν. δεῖ τοίνυν εἰδέναι, ὅτι οἱ μύες, οὐσίαν μὲν ἔχουσιν ἰνώδη τε καὶ σαρκώδη, καὶ διὰ μὲν τοὺς ἰνώδεις γίνονται αἱ ἐνέργειαι. διὰ δὲ τοὺς σαρκώδεις ὑγραίνεται τὸ ἰνῶδες. αἱ γὰρ σάρκες, δεξαμενῆς δίκην ἐπέχουσιν, αἱ δὲ φλέβες, ὀχετῶν. φέρονται δὲ εἰς αὐτοὺς καὶ ἀρτηρίαι, αἵτινες εὐκρασίαν αὐτοῖς παρέχουσιν. αὕτη μὲν ἡ οὐσία τῶν μυῶν, ἐνέργειαν δὲ παρέχουσι κινητικήν. ἀνατρέχοντες γὰρ ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἀρχὴν, ἐκτείνουσι καὶ συγκάμπτουσι τὰ κῶλα· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ μύες εἴρηνται, παρὰ τὸ μύειν. καὶ νεῦρα παρὰ τὸ νεύειν, πάσχουσι δὲ πάθη οἱ μύες ἐν τῇ καταγματικῇ ἀγωγῇ, πρῶτον δύο. ἅτινα λύσεως εἰσὶ συνεχείας. ἢ γὰρ ἐγκαρσίως τέμνεται, ἢ ἐπ' εὐθείας· ἀλλ' εἰ μὲν ἐγκαρσία γένηται τομή, πάντως ἀχρεῖον γίνεται τὸ μόριον. τοῦ γὰρ μυὸς, τὸ μὲν ἓν, ἄνω φέρεται, τὸ δὲ ἕτερον, κάτω. καὶ σπασμὸς ἀκολουθεῖ. εἰ δὲ ἐπ' εὐθείας γένηται, οὐ φέρεται τὸ μὲν ἓν ἄνω, τὸ δὲ ἓν κάτω, ἀλλ' ἔστιν ὅτε βιαίας γινομένης φλεγμονῆς, διάτασις γίνεται. καὶ τὸ μὲν αὐτοῦ, φέρεται δεξιά. τὸ δὲ ἀριστερά, καὶ πάλιν σπασμὸς παρακολουθεῖ. καλῶς δὲ ἄνω προσέθηκα τὸ κατὰ πρῶτον λόγον. κατὰ γὰρ συμβεβηκὸς, καὶ ὁμοιομερὲς ἴσχει νόσημα, καὶ ὀργανικόν. ταῦτα καὶ τὰ πάθη τοῦ μυός. ἡ δὲ θέσις αὐτῶν, ἔστι τοιαύτη. δεῖ γὰρ εἰδέναι, ὅτι ἀπὸ μὲν ἄλλου ὀστοῦ ἐκφύεται, εἰς δὲ

A ita deinceps ad popularium morborum lectionem erit deveniendum. Quinto capite inquiritur, sitne genuinus iste liber. Genuinum autem esse constat primò quidem ex dictionis elegantia; deinde quod hujus libelli fiat mentio in genuinis Hippocratis libris, in eoque consenserint omnes interpretes, ipsumque genuinum esse asserant : constat igitur esse genuinum. Cujus autem sit Hippocratis non ita nobis constat, numne fortè Gnosidici, numne Heraclidæ, numne Draconis. Ut verò simpliciter dicam,
B illius est qui aphorismos, prognosticum, & librum de ratione victûs evulgavit. Sextum caput est quamnam ad partem referatur. Hic enim liber ad theoriam, ad praxim, & ad physiologiam reduci potest. Ad praxim, dum curationes recenset; ad physiologiam, dum de ossium, nervorum, & aliorum ejusmodi natura disserit. Septimum caput est in partes divisio. Operæpretium enim est scire hunc librum ab Hippocrate in duas partes dividi, à Galeno autem in septem, videlicet primum de fracturis in tres, secundum verò in quatuor. Id autem, Deo vo-
C lente, inter enarrandum accuratiùs edíscemus. Octavum & ultimum caput est, docendi modus, qui alius est Hippocrati, alius Galeno. Aphoristico enim & enarratorio, charactere verò medio, aliquando sublimi, interdum verò humili rebus ipsis phrasim assimilare solitus. Quoniam autem scopus Hippocrati propositus est de fracturis, ut didicimus, disserere, decet nos antequam ad vocum expositionem accedamus, quædam præfari : quænam videlicet sit substantia musculorum ossibus adhærentium, quænam eorum actio, quæ affectio, & unde ἔκ-
D φυσις, id est exortus, & num is sit secundum naturam : non solùm autem præfari horum quædam necesse est, sed & de ossibus. De eorum igitur natura, affectibus, curatione & positione dicendum. Interim verò de musculis disseramus. Sciendum est autem eos substantia esse nervosa & carnea, & per nervosum genus fieri operationes, per carnosam autem substantiam humectari nervosum & fibrosum genus; Carnes enim labri, venæ verò ductuum vicem obtinent. Feruntur autem in ipsos & arteriæ, quæ quidem eis temperamentum præbent. Hæc quidem musculorum substantia. Actio-
E nem autem motivam præbent. Ad proprium enim principium recurrentes membra extendunt & contrahunt. Ideo enim dicuntur musculi à connivendo, & nervi ab annuendo. Musculi autem in fracturarum disciplina affectus patiuntur, primùm duos, qui ad continui solutionem referuntur. Aut enim obliquè sectio fit, aut in rectum. Sed siquidem obliquè, membrum inutile prorsus redditur. Musculi enim una pars sursum, altera deorsum fertur, & insequitur spasmus, id est convulsio. Si autem re-
F cta fiat sectio, non fertur una pars sursum, altera autem deorsum; sed aliquando oborta gravi inflammatione, fit distensio, ejusque pars una ad dextram, altera ad sinistram fertur, ac rursus subsequitur spasmus. Rectè autem suprà (primùm) addidi, nam per accidens morbum similarem & organicum continet. Hi sunt musculi affectus. Eorum autem situs est ejusmodi. Sciendum est enim ab alio esse produci, & in aliud desinere. Neque enim aliter musculi actionem

nem peragi contingit. Si enim à quo exoritur, in eundem desinit, sine actione manet musculus. Et hæc quidem de musculo. De ossibus verò etiam, si lubet, disseramus. Sciendum igitur est eorum substantiam esse terream & duram: aut enim articulus luxatur, aut propriam cavitatem deserit, & gibbum gibbo communicat. Sed secundum illud alterum, rursus bifariàm affectus fit, aut enim articulus per totum frangitur, & dicitur ejusmodi fractio καυληδὸν fieri, id est, ad instar caulium, aut parùm, & vocatur capillaris. Et rursus aut perfectè à proprio situ egreditur articulus, & vocatur luxatio; aut imperfectè, & vocatur παράρθρημα, id est subluxatio. Isti autem affectus hac ratione sunt curandi: Quum enim in fractura ossa alia super alia ferantur, distensione, & in oppositum tensione utendum est. Si enim unam partem tendas, uni parti dolorem inferas, & maxima consequuntur symptomata. Oportet igitur & superiorem & inferiorem partem extendere, ut modum dolori adhibeas. Post extensionem & oppositam tensionem, conformatione etiam utendum est. Novit autem conformatio ossa emota in propriam sedem rectè reposita servare. Ita igitur rationales Medici operantur, vulgares autem & gregarii non utentes extensione nec opposita tensione vincula adhibent, & hac ratione membrum mutilum aut inutile redditur, aut ossa musculos atterunt, & siderationes insequuntur. Hæc igitur etiam curatio. Ita autem collocari postulat pars ægra, ut maximè sit expers doloris. Qualis fit verò ille situs doloris expers, si placet, exempli gratia, in manu, sermone demonstremus. In hac igitur angularis figura est doloris expers, neque enim musculi distorquentur, sed omnes recti collocantur, neque extenditur pars, ut curvetur, sed medium habet ordinem. Quod autem ejusmodi figura sit secundum naturam, potest etiam vulgaribus hoc modo demonstrari, quum tensio & inflexio contra naturam sint, patet angularem figuram esse secundum naturam. Cum rationalibus rursus sic agimus, quod illud quod est secundum naturam, est expers doloris. Præcipiendum est igitur ægro, ut manum porrigat. Is enim à natura edoctus angularem figuram utpote doloris expertem porriget. Ad hæc istud etiam nosse convenit, quod parti in angulari figura deligatio facienda sit. Nisi enim ita feceris, sed eam extentam sic deligaveris, postea inflexeris, tandem ex vinculis partim quidem laxa, partim verò constringentia reperiuntur, quæ ægrum premunt.

A ἄλλο καταφύεται. οὐδὲ γὰρ ἄλλως ἐνδέχεται γίνεσθαι τοῦ μυὸς τὴν ἐνέργειαν. ἐὰν γὰρ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἄρχεται, καὶ καταφύεται, ἀνενέργητος μένει ὁ μῦς. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ μυός· εἰ βούλεσθε δὲ, διαλεχθῶμεν καὶ περὶ ὀστῶν. δεῖ τοίνυν εἰδέναι, ὅτι τῶν ὀστῶν ἡ οὐσία ἐστὶ γεώδης, καὶ σκληρά. ἢ γὰρ κλᾶται, ἢ τὴν οἰκείαν κοιλότητα καταλιμπάνει τὸ ἄρθρον, καὶ κυρτὸν κυρτῷ ὁμιλεῖ. ἀλλὰ καθ' ἕτερον τοῦτο, πάλιν τὸ πάθος γίνεται διπλῶς. ἢ γὰρ διαμπὰξ κλᾶται, καὶ καλεῖται καυληδὸν, ἡ τοιαύτη κλάσις, ἢ ἐπ' ὀλίγον, καὶ B καλεῖται τριχίασις. καὶ πάλιν, ἢ τελείως ἐξίσταται τὸ ἄρθρον ἀπὸ τῆς οἰκείας θέσεως, καὶ καλεῖται ἐξάρθρημα, ἢ ἀτελῶς, καὶ καλεῖται παράρθρημα. ταῦτα τὰ πάθη δεῖ θεραπεύειν τρόπῳ τοιούτῳ. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ κλᾶσθαι φέρονται τὰ ὀστᾶ ἐπάνω ἀλλήλων, διατάσει καὶ ἀντιτάσει χρήσασθαι. εἰ γὰρ τὸ ἓν μέρος τείνῃς, τὴν ὀδύνην ἑνὶ μορίῳ ἐπιφέρεις, καὶ μεγάλα συμπτώματα διαδέχονται. δεῖ οὖν καὶ τὸ ἄνω μέρος, καὶ τὸ κάτω τεῖναι ἵνα μετρήσῃς τὴν ὀδύνην. μετὰ δὲ τὴν τάσιν καὶ ἀντίτασιν, δεῖ C καὶ διαπλάσει χρήσασθαι. ἡ γὰρ διάπλασις οἶδε τὰ ἐνεχθέντα ὀστᾶ εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν φυλάττειν τὰ καλῶς τεθειμένα. οὕτω μὲν οὖν οἱ λογικοὶ ποιοῦσιν· οἱ δὲ ἀγελαῖοι τῶν ἰατρῶν, μὴ κεχρημένοι τῇ τάσει καὶ τῇ ἀντιτάσει ἐπιδεσμοῦσι. καὶ ἢ κολοβὸν γίνεται καὶ ἄχρηστον τὸ μόριον, ἢ τὰ ὀστᾶ θλίβουσι τοὺς μύας· καὶ σφακελισμοὶ παρακολουθοῦσιν. αὕτη γοῦν καὶ ἡ θεραπεία· κατάθεσιν δὲ τὸ μόριον ἔχειν θέλει τὴν ἀνώδυνον. ποία ἐστὶν ἡ ἀνώδυνος, εἰ βούλεσθε ὡς ἐπὶ τῆς χειρὸς γυμνάσωμεν τὸν λόγον, ἐπὶ ταύτης τοίνυν ἀνώδυνόν ἐστι σχῆμα τὸ ἐγγώνιον, οὔτε γὰρ οἱ μύες D διαστρέφονται, ἀλλ' ἐπ' εὐθείας πάντες κεῖνται, οὐδὲ τέταται τὸ μόριον ἵνα καμφθῇ. ἀλλὰ μέσην ἔχει τάξιν. ὅτι δὲ τὸ τοιοῦτον σχῆμα κατὰ φύσιν ἐστὶ, δυνατὸν καὶ πρὸς ἀγελαίους τὸν τρόπον τοῦτον εἰπεῖν. ἡ ἔκτασις, καὶ ἡ κάμψις παρὰ φύσιν εἰσί. πρόδηλον ὅτι τὸ ἐγγώνιον σχῆμα κατὰ φύσιν ἐστί. πρὸς λογικοὺς πάλιν φαμὲν οὕτως. ὅτι τὸ κατὰ φύσιν ἐστὶν ἀνώδυνον. δεῖ οὖν τῷ ἀρρώστῳ λέγειν ἐπιδοῦναι τὴν χεῖρα. αὐτὸς γὰρ ὑπὸ τῆς φύσεως παιδευόμενος, τὸ ἐγγώνιον ἅτε ἀνώδυνον προδίδωσι σχῆμα. πρὸς δὲ τού- E τοις δεῖ καὶ τοῦτο γινώσκειν, ὅτι τὴν ἐπίδεσιν δεῖ ποιεῖσθαι, τοῦ μορίου ὄντος ἐν τῷ ἐγγωνίῳ σχήματι. εἰ γὰρ μὴ οὕτω ποιήσῃς, ἀλλὰ ἐκτείνῃς αὐτὴν, οὕτως ἐπιδήσῃς. εἶτα συγκάμψεις. τελευταῖον εὑρίσκονται τῶν ἐπιδέσμων, οἱ μὲν χαυνούμενοι, οἱ δὲ σφιγγόμενοι, καὶ θλίβουσι τὸν ἄρρωστον.

SECTIO PRIMA.

Oportet Medicum quæ suo loco mota sunt & fracta.] Oratio habet procemium. Est autem procemium deliberativum. Quod enim ait Hippocrates tale est, necesse esse ut Medicus fracturarum extensionem norit. Ne verò, quoniam extensionis tantùm meminerit, ab eo conformationem, deligationem & positionem non commemoratam fuisse existimes: Omnia enim ubique simul inaudienda sunt. Extensionem igi-

F

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

1 ΕΧρὴν τὸν ἰητρὸν τῶν ἐκπτωσίων τε καὶ καταγμάτων] προοίμιον ἔχει ὁ λόγος, τὸ δὲ προοίμιόν ἐστι συμβουλευτικόν. ὃ γάρ φησιν Ἱπποκράτης τοῦτό ἐστιν. ὅτι χρεία ἐστὶ τὸν ἰατρὸν εἰδέναι τῶν καταγμάτων τὴν κατάτασιν. μὴ δὲ ἐπειδὴ κατατάσεως μόνον ἐμνήσθη, μὴ νομίσῃς ὅτι οὐχὶ καὶ διάπλασιν, καὶ ἐπίδεσιν, καὶ ἀπόθεσιν. πάντα γὰρ πάντως συνυπακούειν δεῖ. δεῖ οὖν,

A φησι, τήν τε κατάστασιν εἰδέναι καὶ τὴν ἀπόθεσιν τὴν κατὰ φύσιν. ἀπόθεσιν καὶ λέγομεν ὅτι ἡ ἐγγώνιος. ἥν τινα καὶ ὁ πάσχων αὐτὸ ὑπὸ φύσεως ἐπίσταται. ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ ἔνι μὴ σφάλλεσθαι, διὰ τοῦτό φησιν, ὅτι δεῖ σφαλλομένους εἶναι, κἂν εἰς τὸ ἐγγὺς τοῦ κατὰ φύσιν, σφάλλεσθαι, καὶ ποῖόν ἐστι τὸ ἐγγὺς τοῦ κατὰ φύσιν; ὅ, τι τὸ πρηνὲς μᾶλλον τοῦ ὑπτίου κατὰ φύσιν ἐστί. δεῖ γὰρ εἰδέναι, ὅτι ὡς ἐπὶ χειρὸς γυμνάζει τὸν λόγον. ὅθεν καὶ ἄξιον ἀπορῆσαι διά τι B ἀπὸ χειρὸς ἤρξατο, καὶ μὴ ἀπὸ κεφαλῆς, τῆς πάντων τιμιωτέρας οὔσης. καὶ λέγομεν ὅτι ταύτης οἰκείαν δέδωκε. λέγω δὲ τὸ περὶ κεφαλῆς τρωμάτων· ἐνταῦθα οὖν θεραπεύσας κεφαλήν, ἀπὸ χειρὸς ἤρξατο, αὕτη γὰρ πάλιν τῶν ἄλλων τιμιωτέρα ἐστίν. ἀλλὰ πάλιν ἀπορούμεν, διά τι τὸ πρηνές, μᾶλλον ἐγγύς ἐστι τοῦ ὑπτίου ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν. καὶ λέγομεν ὅτι ἐπειδὴ οἱ μύες μᾶλλον ἐντὸς κεῖνται, ἅτε ἐφ' ἴσῃ ὄντων τῶν ἀποφύσεών τε καὶ καταφύσεων. οὕτω συμπληρώσας τὸ πρῶτον προοίμιον, ἄρχεται καὶ ἐπὶ δεύτερον. C ἐν ᾧ κατηγορεῖ τινων ἰατρῶν· ἀλλ' ἵνα μή τις αὐτὸν ἀπορήσῃ, ὅτι καὶ διά τι κατηγορεῖ. φησὶν ὅτι διὰ τρεῖς αἰτίας· πρῶτον μὲν ὅτι σοφιζόμενοι, καὶ ὑποκρινόμενοι, μεγάλως ἁμαρτάνουσι. δεύτερον ὅτι τούτῳ τῷ σχήματι, οὐ μόνον χεῖρας κυλλοῦσιν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα μόρια. τρίτον πρὸς τούτοις, ὅτι διὰ τὸ ἀλλόκοτον καὶ τὸ ξενοπρεπές. ἅτε τῶν ἀνθρώπων ὡς ἐπίπαν τούτοις χαιρόντων, καὶ πειθηνίους ἴσχουσι τοὺς ἀρρώστους. ἵν' οὖν μὴ ὦσιν αὐτοῖς πειθήνιοι, βούλεται διαβολὴν αὐτῶν εἰπεῖν.

D 1 τῶν ἐκπτώσιών τε καὶ καταγμάτων] ἄξιον ἀπορῆσαι, διά τι περὶ καταγμάτων διαλεχθῆναι βουλόμενος, πρῶτον ἐξαρθρημάτων ἐμνήσθη. καὶ λέγομεν ὅτι, ἢ διὰ τὸ ἐμβραδύνειν αὐτόν. ἢ τὸν περὶ τῶν καταγμάτων λόγον νομισθῇ μὴ καὶ περὶ ἐξαρθρημάτων θέλειν διαλεχθῆναι. καὶ διὰ τοῦτο οἱονεὶ παροδικῶς, καὶ πρὸς τοσοῦτον ἐμνήσθη, ἢ καὶ δι' ἄλλην αἰτίαν. ἐπειδὴ γὰρ ἐβούλετο συνεχῆ φυλάξαι τὴν τῶν καταγμάτων θεωρίαν, διὰ τοῦτο πρῶτον ἐμνήσθη ἐξαρθρημάτων, ἵνα ἅμα τῷ περὶ καταγμάτων διαλεχθῆναι, τέλειον παραδώσῃ τὸν περὶ τούτων λόγον, καὶ μὴ διακόψῃ αὐτόν. E διδασκαλικοῦ γάρ ἐστι τρόπου, τὸ τὰ πέρατα τῶν φθασάντων, ἀρχὴν ποιεῖσθαι τῶν μελλόντων. ἢ καὶ διὰ τρίτην αἰτίαν, ὅτι διαφόρως τῇ τάξει ἐχρήσατο.

2 ἐχρῆν τὸν ἰητρόν.] ζητοῦσί τινες, διά τι εἶπε τὸ ἐχρῆν τὸν ἰητρὸν, μετὰ τοῦ ε. ἔδει γὰρ αὐτὸν εἰπεῖν, χρῆν; καὶ λέγομεν ὅτι ἀεὶ οἱ Ἴωνες, ἢ Ἀθηναῖοι τὸ, ε, φιλοῦσι προστιθέναι.

3 αὕτη γὰρ ἡ δικαιοτάτη φύσις.] φύσιν ἐνταῦθα καλεῖ, τὴν διάπλασιν.

F 4 οἱ μὲν οὖν μηδὲν προβουλεύοντες, οὐδὲν ἐξαμαρτάνουσιν] ἐναντία φθέγγεσθαι δοκεῖ ὁ Ἱπποκράτης. τοὐναντίον γὰρ, οἱ βουλευόμενοι ὀφείλουσι καλῶς θεραπεύειν. καὶ λέγομεν ὅτι τεχνίτην ὁ Ἱπποκράτης βουλόμενος παραδοῦναι, τοῦτό φησιν. ὁ γὰρ ἄκρος τεχνίτης, οὐ βουλεύεται. ζητοῦσι δέ τινες ἐνταῦθα, διά τι εἶπε προβουλεύοντες, ἔδει γὰρ, προβουλευόμενοι εἰπεῖν. καὶ λέγομεν ὅτι ἐνεργητικὸν, τὸ δὲ σημαινόμενον παθητικὸν, καὶ τοὐναντίον, ἐν ἔργῳ ποιῶν τοὺς λόγους οὐ πάσχω.

tur, inquit, nosse convenit, & situm qui secundum naturam est, situm quem dicimus angularem, quem qui etiam patitur, id ipsum à natura novit. Sed quoniam fieri non potest quin erremus, iccirco oportere nos etiam in eo quod ei quod secundum naturam propius est, errare: at quale est quod ei quod secundum naturam propius est? quod pronum quàm supinum magis secundum naturam est. Sciendum est enim Hippocratem, exempli gratiâ, de manu sermonem instituere, unde meritò aliquis dubitare posset, cur à manu, non à capite parte omnium dignissima orsus est. At dicimus huic peculiarem tractatum videlicet de capitis vulneribus dicatum esse. Hîc igitur quum caput curet, à manu orsus est. Ipsa enim rursus reliquis dignior est. Sed rursus dubitatio oritur, cur pronum supino ei quod secundum naturam propius est? Idque contingere dicimus, quòd musculi intrò magis collocati sint, quum nimirum tum exortus, tum fines directi sint. Ita absoluto priori exordio, accedit ad secundum, in quo nonnullos redarguit Medicos. Sed ne quis dubitet cur id faciat, tres imprimis causas affert, primam quidem quod Sophistæ & simulati Medici valdè peccant: secundam quod hac figura non solum manus, sed & aliæ corporis partes mutilatæ & veluti gibbæ redduntur: tertiam præter hæc, quòd nova & aliena introducendo, utpotè hominibus utplurimum in iis rebus voluptatem capientibus, reddunt sibi ægrotos morigeros & obsequentes. Ne igitur iis sint morigeri, ipsis invidiam conflare vult.

Eorum quæ suo loco mota sunt & fracta.] Meritò aliquis dubitaverit, cur quum de fracturis disserere illi propositum esset, primò luxationum meminerit: quod dicimus fieri, aut producendi sermonis gratiâ, aut quod visus sit in sermone de fracturis nolle etiam de luxationibus disserere. Ideò ante tantùm meminit veluti per transennam, aut propter aliam causam. Quoniam enim continuam de fracturis speculationem servare constituerat, ideò primam de luxationibus mentionem fecit, ut una cum disputatione de fracturis perfectum de iis & non interruptum sermonem traderet. Is enim doctrinæ modus est, ut eorum quæ antevertunt extrema sint futurorum principia, aut propter tertiam causam, quoniam ordine multifariàm est usus.

Oportebat, inquit, Medicum.] Quærunt nonnulli cur dixerit ἐχρῆν addito ε. siquidem absque eo potuit dicere χρῆν & videtur debuisse. Sed respondemus Iones vel Athenienses ε frequenter addere solitos.

Ipsa verò natura justißima est.] Naturam hîc vocat ipsam conformationem.

Qui igitur nullum consilium adhibent, plerunque nihil errant.] Pugnantia loqui videtur Hippocrates. Contrà enim qui consilium adhibent, rectè curare debent. Et dicimus quòd artificem instruere volens id dicit: Perfectus enim artifex, non deliberat. Quærunt insuper nonnulli, cur dixerit προβουλεύοντες consilium adhibentes. Oportuit enim προβουλευόμενοι, hoc est consilium capientes dicere. Et dicimus illud actionem, hoc verò perpessionem significare, neque activam faciens orationem contra affectus sum.

Medici autem qui sibi sapientiam arrogant.] Hinc fit aggressio ad secundum exordium.

Quænam igitur Medicorum errata dicendum.] Jam ex iis quæ antè præcepta sunt, angularem figuram esse secundum naturam & doloris expertem didicimus. Quoniam verò nonnulli id quod supinum est, secundum naturam esse dixerunt, alii quod pronum, vult eorum opiniones evertere. Qui, inquit, supinam figuram constituunt, illam secundum naturam esse eatenus affirmant, quatenus jaculantes istam tanquam generosam & inflexibilem observant, præsertim verò, inquit, quòd tum manûs æquabilitas appareat. Supra enim alba, infra pilosa cutis. Si igitur, inquiunt, quæ in superficie se habent, constat & ea quæ in profundo, veluti musculos qui rectas fibras habent. Similiter qui pronam figuram manûs laudant, hæc tantùm asserunt, quòd jaculatoriam artem in medium non proferunt. Sic igitur sermonem orsus, variis modis Medicos reprehendit. Et primò si hoc, inquit, jaculatoriæ arti & Medicinę concesserimus, cur nobis manum sinistram, non item dextram, quæ figuram angularem observat, in exemplum affers? Præterea si omnino ab artibus conjecturam facere licet, quod aliæ artes figurâ angulari utuntur: qualis fortè fuerit ars terebrandi. Variæ enim sunt figuræ manûs in unaquaque arte, alia enim in funda, alia in jactu lapidis. Quomodo autem nobis potentem esse ejusmodi figuram asserunt, supinam videlicet & tensam? præsertim quum ne sanus quidem eiusmodi figuram sine sensu doloris observare valeat. Et si interdum aliquis ita carpum presserit, dolor oboritur, & cogitur gladium, aut certè quod gestatur, projicere. Quomodo situm musculorum secundum naturam versari in coloris æquabilitate asserunt, quum alium quidem esse colorem superficiei, alium autem profunditatis contingat? Omnium igitur figurarum pravarum existentium sola angularis utilis est & coloris expers.

Quot errores igitur Medicorum quos quidem dedocere volo, & hos docere.] Cur hæc dicat quærere operæpretium: quid enim errorem addiscere opus est? dicimus autem duplicem esse errorem: unum quidem apparentem, sed reipsâ non existentem; alium autem naturâ existentem. Hunc igitur postremum se velle dedocere, alium autem se velle docere asserit.

Alia in cessando.] Pro, in quiescendo.

Hominem autem ita collocari oportet.] Hinc Hippocrates deinceps fracturarum curationem aggredi vult. Et primò manum fractam curat. Sciendum est autem tres esse manûs partes, quarum una humerus, alia extrema manus, media cubitus vocatur. Sed cubiti, etiamsi videatur una pars, duo tamen sunt ossa, quorum inferius propriè cubitus, superius autem radius denominatur. Et in manibus quidem manifestum, si duo ossa frangantur, minùs autem, si quod est contra oppositum. Si horum alterum frangatur, melius ut radius non cubitus frangatur, quandoquidem cubitus subjicitur radio, & eum sustentat, præsertimque is sit qui ad brachium articulatur. Præterea lapsus qui in cubitum incidunt, faciliùs apparent, quippe pars illa minimè carnosa. Sed lapsus qui in radio fiunt, propter carneam par-

A 5 οἱ δὲ ἰητροὶ σοφιζόμενοι] ἐντεῦθέν ἐστιν εἰσβολὴ ἐπὶ τὸ δεύτερον προοίμιον.

6 ῥητέον οὖν, ὁκόσας τῶν ἁμαρτάδων] ἤδη διὰ τῶν προλαβόντων ἐμάθομεν ὅτι τὸ ἐγγώνιόν ἐστι σχῆμα, τὸ κατὰ φύσιν τε καὶ ἀνώδυνον. ἐπεὶ δή τινες τὸ κατὰ φύσιν εἰρήκασι, τὸ ὕπτιον, ἄλλοι καὶ τὸ πρηνές, βούλεται καὶ τούτους ἀνατρέψαι, καί φησιν, ὅτι οἱ κατασκευάσαντες τὸ ὕπτιον, ἔλεγον ὅτι τοσοῦτον τοῦτό ἐστι τὸ κατὰ φύσιν, ὅτι καὶ οἱ τοξεύοντες τὸ σχῆμα τοῦτο φυλάττουσιν, ὡς γενναῖον καὶ ἄκαμπτον. B ἄλλως τε δέ φησιν, ὅτι καὶ ὁμόχροον τότε φαίνεται τὸ τῆς χειρός. ἐπάνω μὲν ἐστι τὸ λευκόν· ὑποκάτω δὲ τό τε τριχούμενον. εἰ οὖν φασι τὰ περὶ τὴν ἐπιφάνειαν ἴσως ἔχειν, δῆλον ὅτι καὶ τὰ ἐν βάθει. οἷον οἱ μύες ἐπ' εὐθείας εἰσίν· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πρηνὲς σχῆμα τῆς χειρὸς ἐπαινοῦντες αὐτὰ ἔλεγον μόνον. ὅτι τὸ τῆς τοξικῆς οὐ προφέρουσιν· οὕτως μὲν οὖν κατασκευάζων. ἀνατρέπει δ' αὖθις Ἱπποκράτης πολλαχῶς, καὶ πρῶτον μέν φησιν, ὅτι τῇ τοξικῇ καὶ ἰατρικῇ, ἄλλως τε δὲ, καὶ εἰ τοῦτο συγχωρήσομεν, διὰ τί τὴν ἀριστερὰν C φέρεις ἡμῖν εἰς παράδειγμα, καὶ οὐχὶ τὴν δεξιὰν, ἥτις τὸ ἐγγώνιον φυλάττει σχῆμα, πρὸς δὲ τούτοις, εἰ ὅλως ἐστὶν ἀπὸ τεχνῶν τεκμαίρεσθαι, πόσαι ἄλλαι τέχναι εἰσὶν ἐγγωνίου σχήματος φροντίζουσαι. ὅσαι περ τυχὸν, ἡ τρυπανική· διάφορα γάρ εἰσι σχήματα τῆς χειρὸς ἐπὶ ἑκάστης τέχνης. ἄλλο μὲν γάρ ἐστιν ἐπὶ σφενδόνῃ, καὶ ἄλλο ἐπὶ λιθοβόλου. πῶς δὲ καὶ λέγουσιν ἡμῖν ἰσχύειν τὸ τοιοῦτον σχῆμα. λέγω δὲ τὸ ὕπτιον καὶ τεταμένον, ὅπου γε, οὐδὲ ὁ ὑγιαίνων δύναται τὸ τοιοῦτο σχῆμα ἀνωδύνως φυλάξαι. καὶ εἴποτε δέ τις οὕτω τὸν καρπὸν πιληθῇ, ὀδυνᾶται, καὶ ῥίπτει D τὸ ξίφος, ἢ γοῦν τὸ βασταζόμενον. πῶς δὲ καὶ λέγουσιν ἐν τῷ ὁμοχρόῳ τὴν θέσιν τῶν μυῶν κατὰ φύσιν εἶναι. ὅπου ἐνδέχεται ἄλλο μὲν εἶναι τῆς ἐπιφανείας, ἄλλο δὲ τὰ ἐν βάθει. πάντων οὖν τῶν ἄλλων ὄντων κακῶν, μόνον τὸ ἐγγώνιόν ἐστι χρήσιμόν τι καὶ ἀνώδυνον σχῆμα.

ὁκόσας τῶν ἁμαρτάδων τῶν ἰητρῶν, τὰς μὲν ἀποδιδάξαι θέλω, τὰς δὲ διδάξαι] ἄξιον ζητῆσαι πῶς λέγει, ὅτι τῶν ἁμαρτάδων τὰς μὲν διδάξαι. τί γὰρ ὅλως δεῖ ἁμαρτάδα μαθεῖν, καὶ λέγομεν, ὅτι διττή ἐστιν ἡ ἁμαρτάς. ἡ μὲν, φαινομένη, μὴ οὖσα δέ. ἡ δὲ, καὶ φύσει οὖσα. ταύτην E οὖν λέγει τὴν φύσει οὖσαν, ὅτι ἀποδιδάξω, τὴν δὲ ἄλλην ὅτι διδάξω.

καὶ ἄλλο ἐν τῷ ἐλινύειν] ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ ἡσυχάζειν.

καθίζεσθαι δὲ χρὴ τὸν ἄνθρωπον] ἐντεῦθεν Ἱπποκράτης βούλεται λοιπὸν, καὶ ἐπὶ τὴν θεραπείαν τῶν καταγμάτων ἐλθεῖν. καὶ πρῶτον χεῖρα καταχθεῖσαν θεραπεύει. δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι τὰ τῆς χειρὸς μέρη τρία εἰσίν. ὧν τὸ μὲν ἓν, καλεῖται ὦμος. τὸ δὲ ἄλλο, ἄκρα χείρ. τὸ δὲ μέσον, πῆχυς· ἀλλ' οὗτος ὁ πῆχυς, εἰ καὶ τὸ φαινόμενον, εἷς ἐστιν. ἀλλ' ὅμως τὰ F ὀστᾶ τὰ αὐτοῦ δύο εἰσίν. ὧν τὸ μὲν ὑποκάτω, κυρίως πῆχυς ὀνομάζεται· τὸ δὲ ἐπάνω, κερκίς. καὶ χεῖρον μὲν ἐστι πρόδηλον, εἰ τὰ δύο κλασθῶσιν· ἧττον δὲ, εἰ τὸ ἔμπαλιν, τοῦ ἑνὸς κλωμένου κρεῖσσον. ἵνα ἡ κερκὶς κλασθῇ, καὶ μὴ ὁ πῆχυς. διότι μὲν ὁ πῆχυς ὑπόκειται, καὶ ἀναβαστάζει τὴν κερκίδα· ἄλλως τε δὲ καὶ οὗτός ἐστι ὁ πρὸς τὸν βραχίονα διαρθρούμενος. πρὸς δὲ τούτοις καὶ τὰ σφάλματα τὰ ἐν τῷ πήχει ὡς ἀσαρκοτέρῳ φαίνονται. τὰ δὲ ἐν τῇ κερκίδι, διὰ τὸ εὔσαρκον

ἐ φαίνονται. καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι ἐνταῦθα οὐ περὶ ἑνὸς διαλέγεται, ἀλλὰ περὶ τῶν δύο. ὑποκείσθω γοῦν πῆχυς κλασθεὶς μετὰ κερκίδος, δεῖ σε τεῖναι, καὶ ἀντιτεῖναι ἐφ' ὅσον δυνάμεσαι· ἀσφαλίως γὰρ δυνηθῇς τὴν ἀρκοῦσαν τάσιν ἐργάσασθαι ὅσῳ δή ποτε βιαίως τείνῃς. μόνον γάρ φησιν ἐπὶ παιδίου, πλέον τοῦ δέοντος ἰδὼν γενομένην τάσιν τε καὶ ἀντίτασιν. δεῖ τὸν τεχνίτην τὴν διάπλασιν ἐργάσασθαι, καὶ μετὰ τὸ διαπλάσαι δὲ, ἐπιδῆσαι. ἀλλ' ἐπειδὴ ὅλως ἐπιδέσμων ἡμῖν γέγονε μνήμη. φέρε τρία τινὰ περὶ αὐτῶν προείπωμεν, τήν τε οὐσίαν αὐτῶν, καὶ τὸν τρόπον, καὶ τὸ ποσόν. τὴν μὲν οὐσίαν δεῖ αὐτοὺς ἔχειν μηδὲ ἐρεᾶ, μηδὲ νεουργῆ, καὶ εἱλικτῆ. ἐπειδὴ καὶ ἀμφότεραι ἀνιῶσι τῇ τραχύτητι. δεῖ οὖν λινοῦν αὐτὴν καὶ τετριμμένην εἶναι, αὕτη μὲν οὖν ἡ οὐσία. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐπιδέσεώς ἐστι τοιοῦτος. δεῖ σέ φησι τὸν πρῶτον ἐπίδεσμον ἐπιβάλλειν κατ' αὐτοῦ τοῦ ἕλκους, καὶ τρίτον περιβάλλοντα οὕτω, ἐπὶ τὰ ἄνω ἐπὶ βραχίονα φέρειν· πιέζοντα σφοδροτέρως, καὶ μετὰ τὸ ἐνεγκεῖν ἐκεῖ, καὶ τῇ σφίγξει κωλύσαι τὴν ἐπιρροίαν ἐκεῖ, ὡς ἐπὶ τὸν βραχίονα δῆσαι, καὶ πάλιν ἕτερον βάλλειν κατ' αὐτοῦ τοῦ ἕλκους ἐπίδεσμον. καὶ ἅπαξ περιβάλλοντα οὕτως ἐπὶ τὰ κάτω φέρειν χαυνοτέραν ποιοῦντα τὴν ἐπίδεσιν. ἵνα αὐτοὶ οἱ λεπτομερεῖς ἰχῶρες φέρωνται ἀπὸ τοῦ ἕλκους παρὰ τὸ κάτω, καὶ μὴ αἰτίας ἐργάζωνται. δεῖ δὲ τοῦτον τὸν ἐπίδεσμον, ἢ τέλειον εἶναι οὕτως ὡς πάλιν αὐθυποστρέφειν καὶ ἔρχεσθαι ἀπὸ καρποῦ ἐπὶ βραχίονα. εἰ δὲ μή ἐστι τελείως δὲ καὶ τρίτον ἐπιτιθέναι κατὰ τοῦ ἕλκους, καὶ φέρειν ἐπὶ τὰ ἄνω, μὴ σφιγκτὸν ἀλλὰ χαῦνον καὶ τοῦτον, μετὰ δὲ τοὺς ἐπιδέσμους, δεῖ καὶ σπληνίσκους εἰς κηρωτὴν βρέχειν. καὶ οὕτω ἐπιτιθέναι, ἵνα τῇ κολλήσει φυλάττωσι τὸ κάταγμα. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὀστέον πολλάκις κατά τινος φέρεται, πόθεν ἔχομεν εἰδέναι. δῆλόν ἐστι τοῦτο· πρῶτον μὲν, τῷ κεκυρτωμένον εἶναι τὸ μέρος ἐφ' ὃ φέρεται, ἄλλως τε δὲ καὶ ἀφῇ τοῦτο καλῶς καταλαμβάνεται. λοιπὸν δὲ καὶ ὀδύνη γίνεται, ἀλλ' ἐπειδὴ τῶν σπληνίσκων διάφορος ἡ χρῆσις, δεῖ ἡμᾶς καὶ ταῦτα εἰπεῖν· πολλάκις γὰρ δεῖ ὁμαλισμοῦ χάριν τούτους λαμβάνειν. εἰ ἐγὼ ἐν καρπῷ θέλω ἐπιδῆσαι, ὁμαλῶς ἐκεῖ περιφερῆ σπληνίσκον βάλλω, καὶ τὸ λεῖπον εἰς σάρκας ἀναπληροῖ ὁ σπληνίσκος. ἔστι δ' ὅτε ἐπ' εὐθείας αὐτοὺς βάλλω, διὰ τὸ φυλάξαι τὴν διάπλασιν. ταῦτα μὲν οὖν καὶ περὶ τοῦ σπληνίσκου. δεῖ δὲ τὸ ποσὸν τῶν ἐπιδέσμων εἶναι, ἢ δύο, ἢ τρεῖς, ὡς εἴρηται. καὶ μήτε πλατεῖς· ῥυτιδοῦνται γὰρ, καὶ οὐ πιέζουσι κατὰ λόγον τὸ κάταγμα. καὶ πάλιν ἐὰν στενοί εἰσι, πάνυ θλίβουσι τὸ μόριον, καὶ πόθεν δῆλον ὅτι καλή ἐστιν ἡ ἐπίδεσις. ἐὰν ὁ ἄρρωστός σοι λέγῃ, μᾶλλον τυχὸν σήμερον πεπιέσθαι τοῦ χθὲς, ἵνα οἶδας ὅτι κατὰ λόγον ἡ ἐπίδεσις γέγονεν. αἱ γὰρ φλεγμοναὶ ἀποτείνουσι πρὸς οὓς γίνονται. δεῖ δὲ καὶ λέγειν αὐτὸν μικρὰ πεπιέσθαι. πρὸς δὲ τούτοις δεῖ, τοὺς μὲν ἁπαλοσάρκους, οἷσι καὶ μάλιστα ἡ κνησμονὴ τοῦ τάχιον λύειν· τοὺς δὲ ἄλλους διὰ τρίτων. ἀεὶ δὲ μετὰ τὴν ἐπίδεσιν ἐγγωνίως ἀποτίθεσθαι τὴν χεῖρα, καὶ μηδὲ ἄνω πολὺ, μηδὲ κάτω. εἰ γὰρ ἄνω εἴη, ἢ κάτω, ὡς κρεμαμένη φαίνεται ἡ χείρ. καὶ ὀδύναι παρακολουθοῦσιν.

31 ἐνταῦθα μὲν οὖν τὰ ὀθόνια ἐπ' ἀριστερὰ ἢ ἐπὶ

A tis substantiam, minimè conspiciuntur. Atque de his hactenus. Nosse autem convenit hîc non de uno, sed de duobus disseri. Subjiciatur igitur cubitus cum radio fractus, oportet ut tendas & extendas quantùm poteris, quantumvis etiam violenter tendas. Solummodò dicit se vidisse in puero plus justò factam tensionem, & oppositam distensionem. Quod ad istam verò attinet, oportet ut artifex conformationem efficiat, & post hanc devinciat. Sed quandoquidem in vinculorum mentionem in- B cidimus, agedum tria de iis in medium proponamus, eorum videlicet substantiam, modum, & quantitatem. Eorum quidem substantia esse debet, neque lanea, neque recens facta, neque complicata aut convoluta, quoniam utræque asperitate lædunt. Oportet igitur eam esse lineam, subactam & attritam: hæc est substantia. Vinculi autem modus talis est. Oportet, inquit, te primum vinculum circa ipsum ulcus injicere, & tertio circuitu facto, ita in superiorem partem brachium versus deferri, valdè premendo, ut cùm illuc feratur C etiam constringendo, fluxio impediatur, & illic circa brachium deligetur. Ac rursus aliud vinculum imponere circa ulcus ipsum, & semel super ipsum circumeundo sic deorsum deferri, laxiorem faciendo ligationem, ut tenuis illa sanies ab ulcere ad inferiores partes feratur, & dolores non inferat. Oportet autem hoc vinculum ita justæ esse magnitudinis ut rursus ex carpo ad brachium revertatur & reducatur. Sin minùs, tertium vinculum circa ulcus imponendum, quod ad superiora feratur, nec strictum sit, sed molle & laxum. Post vin- D cula verò oportet & pannos cerato intingere, & ita imponere, ut agglutinatione fracturam contineant. Sed quoniam interdum os ad aliquam partem defertur, unde illud noscere poterimus? hoc constat quòd primùm quidem pars gibba est in quam defertur, præsertim quum tactu illa rectè comprehendatur: de cætero verò etiam dolor oritur. Sed quandoquidem spleniorum varius usus, de iis nobis aliquid dicendum. Sæpè autem æquabilitatis gratiâ hæc sumenda sunt. Exempli gratiâ, si volo in carpo fasciis uti, illud æquabile in orbem E splenium injicio, & quod ad carnes deficit, splenium explet. Interdum etiam in rectum ea injicio, ut conformatio servetur. Et hæc quidem de panno. Quod autem ad fasciarum multitudinem attinet, sint duæ aut tres, ut dictum est, non quidem latæ, corrugantur enim & non premunt aut decenter stringunt ipsam fracturam: & rursus si angustæ sint, valde partem affectam comprimunt. Unde verò constat bonam esse deligationem? si æger tibi dicat, magis fortè se hodie premi quàm hesterna die, ut F noscas debitam deligationem factam esse. Nam inflammationes interimunt eos quibus accedunt. Oportet autem ut se parum premi dicat. Præterea oportet solvere eos qui teneras habent carnes, & maximè quos pruritus infestat: alios autem tertio quoque die. Semper autem post deligationem manus angulariter collocanda est, neque nimium suprà, neque infra: si enim supra aut infra collocetur, videtur manus suspensa, & dolores insequuntur.

Atque hîc quidem lintea ad sinistram aut ad

dextram deligentur.) Ὀθόνια vincula vocat. Ait autem à sinistra vel à dextra, hoc est intra aut extra manum.

Quæ extremitate tenuantur.] ἀπόξηρα vocat carnis expertia, quales sunt carpi.

Tertio die fasciæ tibi laxæ appareant] quòd inflammationes sedentur.

Postquam ad tertium diem ventum erit, qui est septimus à primo.] Hæc theoria tria nobis capita consideranda proponit, quorum primum differit de ferulis, secundùm victum ægri nobis tradit, tertium universalem reponendi rationem & modum ostendit. Sed quandoquidem in ferularum mentionem incidimus, de earum materia, longitudine, latitudine & tempore dicamus, quando solvendæ, & reliqua ejusmodi. Ac interim de earum substantia dicamus. Ferulas has assumere oportet aut ligna tiliacea, aut si horum nihil reperiatur, arundines usurpanæ. Imponendæ verò sunt post septimam diem, quando inflammationes cessarunt, hoc modo. Oportet post vincula arundines supra imponere, & fasciis tribus eas leniter vincire, ut una earum pars sit supra, una etiam infra, & una media. Illa autem pars in quam os elapsum est, crassiorem habeat ferulam, aut illic splenium imponendum. Non oportet autem arundines in partes extenuatas ferri, aut prope parvulum digitum, sed has aliqua ex parte mancas facere. Quod si necesse sit eas imponere, panniculi sunt illuc injiciendi, sicque ferulæ supra adhibendæ. Non sunt autem ante viginti dies solvendæ, nisi aliqua acrimonia aut morsus adsit: tunc enim sunt solvendæ & coarctandæ & rursus eodem modo deligandæ. Si verò nihil horum adsit, sed tantummodo sint laxiora vincula, oportet ferulas coarctare & non solvere; latitudo autem sit duorum digitorum cum dimidio. Ita de ferulis habito sermone, venit ad secundum caput, id est, ad victus rationem, in qua tres victus species proponit, tenuem videlicet, & mediam, quæ subvulgaris vocatur quibusdam, & præterea pleniorem. Oportet igitur circa initia quando fiunt inflammationes & occupatur illic natura, præbere tenuem victum: procedente verò tempore, subvulgari uti oportet: adhuc autem procedente tempore, pleniore, ut callus gignatur, hoc est secundum caput. Tertium est præterea in quo de collocatione sermonem facit, dicitque oportere linteũ injicere non angustum; si enim angustum fuerit, ipsumque ad cubitum solum injeceris, quod extra suspensum erit, labores & molestiam pariet. Si contra in externam partem injeceris, quod ad cubitum suspensum erit, attrahet os fractum & inutilis erit curatio. Quod si secundùm fracturam injeceris, quæ hinc & illinc suspensa erunt conformationem pervertent. Oportet igitur linteum esse vetus & latum, ut totum cubitum contineat, & ne manus in superiora aut inferiora vergat, sed sit æqualis.

Vbi igitur ad tertium diem ventum erit, qui septimus est à primo quo injectum fuerit vinculum.] Tertium diem dicit, aut pro curationis periodo accipit. Tertio enim die & quinto & septimo solvere præcepit, ut sint tres periodi. Aut tertium dixit à quo continenter solvit, id est, à quinto quasi sint rursus tres dies, quinta enim, sexta & septima, tres dies efficiunt.

A δεξιὰ δεδέσθω] ὀθόνια τοὺς ἐπιδέσμους καλεῖ. ἐπ' ἀριστερὰ δὲ, ἢ δεξιά φησι, τουτέστιν, ἢ ἔσωθεν, ἢ ἔξωθεν τῆς χειρός.

34 τὰ δὲ ἀπόξηρα] ἀπόξηρα καλεῖ, τὰ ἄσαρκα. οἷοί εἰσιν οἱ καρποί.

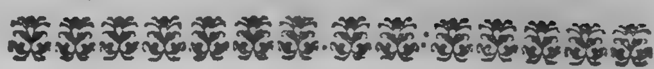
39 τῇ δὲ τρίτῃ χαλαρά σοι δοκείτω] διὰ τὸ τὰς φλεγμονὰς παύεσθαι.

41 ἐπὴν δὲ τριταῖος γένηται, ἑβδομαῖος δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης] ἡ προοῦσα θεωρία τρία διαδίδωσι ἡμῖν κεφάλαια. ὧν τὸ μὲν πρῶτον, περὶ ναρθήκων διαλέγεται, τὸ δὲ δεύτερον, τὴν τροφὴν τοῦ πάσχοντος ἡμῖν παραδίδωσι. τὸ δὲ τρίτον, τὸν B καθόλου τρόπον τῆς ἀποθέσεως. ἀλλ' ἐπειδὴ ναρθήκων ἡμῖν γέγονε μνήμη, φέρε τούτων εἴπωμεν τήν τε ὕλην, καὶ τὸ μῆκος, καὶ τὸ πλάτος, καὶ τὸν καιρόν. πότε λείπει λυθῆναι αὐτούς· καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, καὶ πρὸς εἴπωμεν τὴν οὐσίαν αὐτῶν. δεῖ τούτους νάρθηκας παραλαμβάνειν, ἢ ξύλα φιλύρινα. ἢ εἰ μηδὲν τούτων εὑρεθῇ, δεῖ καλάμους λαμβάνειν. ἐπιτιθέναι δὲ αὐτοὺς χρὴ μετὰ τὴν ἑβδόμην. ὅταν αἱ φλεγμοναὶ παύσωνται, τὸν τρόπον τοῦτον. δεῖ μετὰ τοὺς ἐπιδέσμους ἐπάνω τοὺς καλάμους ἐπιτιθέναι, καὶ ταινίαις τρισὶ δεσμεῖν αὐτοὺς ἐλαφρῶς, ὡς εἶναι τὸ μὲν ἓν, ἄνω, τὸ δὲ ἓν, κάτω, τὸ δὲ ἓν, μέσον. C δεῖ δὲ καὶ τὸ μέρος, εἰς ὃ ἐξέστη τὸ ὀστέον, παχύτερον λαμβάνειν νάρθηκα ἢ σπληνίσκον ἐκεῖ ἐπιτιθέναι. οὐ δεῖ δὲ εἰς τὰ ἀπόξηρα φορεῖν τοὺς καλάμους, ἢ ἐγγὺς τοῦ μικροῦ δακτύλου. ἀλλὰ δεῖ τοὺς τοιούτους κολοβωτέρους ποιεῖν· εἰ δὲ ἀνάγκη τίς ἐστιν ἐπιθεῖναι· δεῖ σπληνίσκους ἐκεῖ περιβάλλειν. καὶ οὕτως ἐπάνω τοὺς νάρθηκας, λύειν δὲ οὐ χρὴ, ἕως εἴκοσιν ἡμερῶν. πλὴν εἰ μὴ ἡ δριμύτης τις, ἢ δῆξις γένηται. ὅτε καὶ δεῖ λῦσαι, καὶ ἀποσφίγξαι, καὶ πάλιν ἐπιδῆσαι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. εἰ δὲ μηδὲν τούτων εἴη, ἀλλὰ μόνον χαλαρώτεροι γεγόνασι οἱ δεσμοὶ, δεῖ τοὺς νάρθηκας ἀποσφίγγειν D καὶ μὴ λύειν· πλάτος δὲ ἐχέτωσαν ὡς δύο ἥμισυ δακτύλων. οὕτω περὶ ναρθήκων διαλεχθεὶς, ἔρχεται καὶ ἐπὶ τὸ δεύτερον κεφάλαιον. λέγω δὲ τὴν δίαιταν· ἐν ᾗ λέγει τρία εἴδη τῶν τροφῶν. λεπτήν τε, καὶ μέσην. ἥ τις ὑπόφαυλη καλεῖται, ἔτι μὴν καὶ ἁδροτέραν. δεῖ οὖν κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς ἐν ὅσῳ αἱ φλεγμοναὶ γίνονται, καὶ ἀσχολεῖται ἐκεῖ ἡ φύσις, λεπτὴν προσφέρειν δίαιταν. προϊόντος δὲ τοῦ καιροῦ, δεῖ τῇ ὑποφαύλῃ κεχρῆσθαι. ἔτι δὲ προϊόντος τοῦ καιροῦ, δεῖ καὶ ἁδροτέρᾳ χρῆσθαι, ἵνα πῶρος γένηται. τοῦτό ἐστι τὸ δεύτερον κεφάλαιον. E τρίτον ἐστὶ πρὸς τούτοις κεφάλαιον, ἐν ᾧ τῆς ἀποθέσεως λόγον ποιεῖται, καί φησιν, ὅτι δεῖ ὀθόνην περιβάλλειν, μὴ στενήν. εἰ γὰρ εἴη στενὴ, εἰ μὲν εἰς τὸν ἀγκῶνα αὐτὴν περιβάλλεις μόνον, τὸ ἔξω ἐκκρεμὲς γινόμενον, πόνους ἐργάζεται. εἰ δὲ πάλιν εἰς τὸ ἔξω περιβάλλεις, τὸ ἐπὶ τὸν ἀγκῶνα γινόμενον ἐκκρεμὲς, καθέλκει τὸ κατεαγὸς ὀστοῦν· καὶ ἀνόνητος ἡ θεραπεία γίνεται. εἰ δὲ κατὰ τοῦ κατάγματος βάλλεις, τὰ ἔνθεν κἀκεῖθεν ἐκκρεμῆ γινόμενα, διαστρέφουσι τὴν διάπλασιν. δεῖ οὖν καὶ παλαιὰν, καὶ πλατεῖαν εἶναι τὴν ὀθόνην, F ἵνα τὸν πῆχυν ὅλον περιέχῃ. καὶ μηδὲ ἐπὶ τὰ ἄνω, μηδὲ ἐπὶ τὰ κάτω τὴν χεῖρα εἶναι, ἀλλ' ὁμαλήν.

14 ἐπὴν δὲ τριταῖος γένηται ἢ ἑβδομαῖος ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπιδέσιος] τριταῖον λέγει, ἢ κατὰ τὴν περίοδον τῆς θεραπείας. εἶπε γὰρ λύειν τρίτην, καὶ πέμπτην, καὶ ἑβδόμην. ὡς τρεῖς εἶναι περιόδους. ἢ τριταῖον λέγει, ἀφ' οὗ ἔλυσε προσεχῶς, τουτέστιν ἀπὸ τῆς πέμπτης· ὡς εἶναι πάλιν τρεῖς ἡμέρας. πέμπτη γὰρ, καὶ ἕκτη, καὶ ἑβδόμη τρεῖς εἰσιν ἡμέραι.

A

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ Βραχίονος.

Ἢν δὲ ὁ βραχίων κατεαγῇ] ἐνταῦθα ἐπὶ τὴν τοῦ βραχίονος μετέρχεται θεραπείαν, ἀλλὰ ἄξιον ἀπορῆσαι, διὰ τί μὴ περὶ ἄκρας εὐθὺς διείλεκται τῆς χειρός. ἀλλὰ περὶ βραχίονος διαλέγεται, καὶ λέγομεν ὅτι διὰ τοῦτο παρῆκε τὸν περὶ ἄκρας χειρὸς λόγον, ἐπειδὴ πολυειδής ἐστιν ἡ ταύτης θεραπεία, ἡ δὲ τοῦ βραχίονος, ἁπλῆ. ἐπειδὴ δὲ ὅλως βραχίονος ἐμνημονεύσαμεν, φέρε πέντε τινὰ περὶ αὐτοῦ προλάβωμεν· τήν τε ὀνομασίαν, καὶ τὴν θέσιν, καὶ τὴν κατασκευὴν, καὶ τὴν θεραπείαν, καὶ τὴν δίαιταν. δεῖ τοίνυν εἰδέναι ὅτι βραχίων λέγεται τὸ μεταξὺ κορώνου, καὶ τῆς ὠμοπλάτης· καὶ ἡ θέσις δὲ ἐκ τούτου δήλη ἐστί. τὸ γὰρ μεταξὺ πήχεως καὶ ὤμου μόριον, καλεῖται βραχίων. ἡ δὲ κατασκευή ἐστιν αὐτοῦ τοιαύτη. δεῖ τοίνυν εἰδέναι, ὅτι τὰ ἄνω καὶ ἔξω αὐτοῦ, κυρτά εἰσι. τὰ δὲ πρόσω καὶ ὑποκάτω, κοῖλα. καὶ τὸ μὲν πρόσω, κοῖλόν ἐστι. διά τε τὸ ἐπαγκαλίζεσθαι εὐκόλως. καὶ διὰ τὸ ἐκεῖ κεῖσθαι τὸν μῦν. τὸ δὲ ὑποκάτω, διὰ τὸ μὴ κυρτὰς οὔσας τὰς πλευρὰς ἀναγκάζειν κυρτὸν κυρτῷ προσομιλεῖν. αὕτη ἡ κατασκευὴ τοῦ μορίου ἐστίν. ἡ δὲ θεραπεία γινέσθω τὸν τρόπον τοῦτον. δεῖ φησι καθίζειν τὸν ἄρρωστον ἐπὶ ὑψηλοῦ τινος καθίσματος· εἶτα κρεμᾶν ἐγκάρσιον ξύλον. καὶ εἰς τοῦτο δεῖ ἐντιθεῖν τὴν μασχάλην τοῦ κάμνοντος· εἶτα ὑποτιθέναι ταπεινότερον ὑποπόδιον. κἀκεῖ τὴν ἄκραν χεῖρα ἐπιτιθεῖν τοῦ κάμνοντος· καὶ μέρος τοῦ πήχεως ὡς ἐκκρεμῆναι τὸν κόρωνον. εἶτα καὶ σκυτὸς ὑποτιθεῖν ἐπὶ τὴν ἄκραν χεῖρα. καὶ τότε δεῖ περιβάλλειν πλατεῖς λώρους ἐπὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ κορώνου. καὶ οὕτως ἕλκειν, καὶ ποιεῖν τάσιν καὶ ἀντίτασιν· εἰ δὲ μὴ ἔχῃς τοὺς ἕλκοντας, λίθους ἀποκρέμασον βαρεῖς. καὶ οὕτως ἕλκουσι μὲν οἱ λίθοι. ἀνθέλκει δὲ τὸ ἐγκάρσιον ξύλον καὶ συνδιαπλάττεται. εἶτα μετὰ τὸ τεῖναι, καὶ ἀντιτεῖναι, δεῖ σε κατὰ τὸν ἀνώτερον τρόπον ἐπιδῆσαι. χρῆσαι δὲ νάρθηξι μετὰ τὴν ἐνάτην ἡμέραν. μεγάλου γὰρ ὄντος τοῦ μορίου, μεγάλαι γίνονται καὶ αἱ φλεγμοναί. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τὰ εἰωθότα ἐξίστασθαι ἐπὶ τὰ κυρτότερα φιλοῦσι ῥέπειν, διὰ τοῦτο δεῖ σε πλατεῖαν βάλλειν ταινίαν. καὶ οὕτως πιέζειν τὸν βραχίονα. εἶτα ἵνα μὴ κυρταὶ οὖσαι αἱ πλευραὶ διαστροφήν τινα ἐργάσωνται, δεῖ σε καὶ ἐκεῖ πτύγμα ὑποβάλλειν. καὶ διαπνοίαν γὰρ ἐργάζεται, καὶ οὐκ ἀνιῶσιν αἱ πλευραὶ, οὐδὲ διαστρέφουσι. καὶ μετὰ ταῦτα φέρειν πέριξ διὰ τοῦ στέρνου. καὶ οὕτω δεσμεῖν εἰς τὸ ἀντικείμενον πλευρόν· αὕτη καὶ ἡ θεραπεία. διαίτῃ δὲ χρῆσθαι φησὶ διὰ τὰς πολλὰς φλεγμονὰς, ἀκριβεστέρῃ. πλὴν ὅτι δεῖ τελευταῖον χαλαρωτέρους ἐᾶν τοὺς ἐπιδέσμους· ἵνα καὶ ἁδροτέρα παρέχηται τροφή.

SECTIO SECVNDA.

DE BRACHIO.

At ubi brachium fractum fuerit.] Hîc ad brachii curationem transit. Dubitatio autem oritur, cur non statim de summa manu, sed de brachio disseruerit? dicimus ob eam causam sermonem de extrema manu omissum esse, (B) siquidem ejus curatio varia est & multiplex, brachii verò curatio simplex. Quandoquidem autem in brachii mentionem incidimus, agedum quinque de eo in medium proponamus, appellationem, situm, constitutionem, curationem & diætam. Brachium dicitur quod medium est inter acutum ossis processum, quod κόρωνοι vocatur, & humeri articulum. Situs autem ex eo manifestus. Pars enim quæ est intra cubitum & humerum, vocatur brachium. Constitutio verò ejus talis est. Sciendum est igitur superiores & (C) exteriores partes ejus gibbas esse, anteriores autem & inferiores cavas. Anterius quidem cavum, tum quod facile amplexetur, quodque illic situs est musculus. Inferius verò quòd cóstæ cum gibbæ sint, non cogunt ut pars gibba gibbam contingat: hæc est partis constitutio, curatio autem hoc modo fiat. Oportet, inquit, ægrum collocare in sublime aliquod solium, deinde suspendere lignum transversum, & in illud imponere ægri axillam, deinde subsellium demissius subjicere, & illic ægri supremam manum imponere, & cubiti partem, ita ut acutus (D) ossis processus κόρωνον dictus, suspensus maneat, deinde extremæ parti manus corium subjicere, & tunc supremam partem ossis processus acuti κορώνου dicti latis fasciis circundare oportet, atque ita trahere, & tensionem, oppositamque distensionem facere. Quod si nemo adsit qui trahat, lapides graves suspendito; ita trahunt quidem lapides, in oppositum autem trahit lignum quod transversum positum est, & una partem conformat, deinde post tensionem, oppositamque distensionem, oportet ut tu modo superiori membrum vincias, utaris autem ferulis post nonam (E) diem. Nam quum sit magnum membrum, fiunt in eo magnæ inflammationes. Sed quoniam quæ solent loco moveri ad partes gibbas repere solent, idcirco te fasciam latam injicere oportet, & ità brachium comprimere, deinde ne costæ gibbæ existentes perversionem quandam efficiant, oportet te pannum complicatum subjicere; Etenim perspirationem efficit, neque costæ dolorem & perversionem afferunt, & deinde ferri in orbem circa pectus, & ita deligare ad latus oppositum, istaque est curatio. Victus autem ratione exquisitissima propter mul- (F) tas inflammationes utendum esse dicit, prætterquamquod oportet tandem permittere ut laxiora sint vincula, ut etiam plenius alimentum exhibeatur.

DE PEDE.

Pes hominis ex multis minutisq; ossibus.) Ex hoc loco ad extremam manum pergere cupiens, de extremo pede disserere conatur, ac tanquam de eo etiam summæ manus orationem exercet, quoniam eadem curatio ambobus convenit, cum eadem sit constitutio. Qualia enim sunt in manu carpus, metacarpium & extrema manus, talia sunt in pede planta, tarsus & extremus pes, & quemadmodum manus, viginti & septem habet officula. Atque etiam ut ea in manu obiter recenseamus, habet carpi octo, quatuor metacarpii & quindecim digitorum: eodem modo se res habet in pede. planta habet officula quinque, tarsus quatuor, digiti quatuordecim, quoniam magnus digitus duos tantùm habet nodos. Præterea sunt alia quatuor magna ossa, scaphoides, astragalus, cyboides & pterna: quandoquidem igitur eadem est constitutio manus & pedis, exempli vice orationem exercet in pede, ejusque luxationes nobis tradere vult. Unde quærunt nonnulli, cur quum de fracturis disserat, luxationum mentionem faciat? Idque fieri dicimus, quia hîc plerunque luxationes non fracturas fieri contingat, quoniam officula parva sunt & diffugiunt; aut quia etiam si fracturam patiantur, omnino ad ipsam propter eandem causam luxatio etiam consequatur. Quæ enim partem pedis aut manus contundunt, omnino secant & ulcus faciunt. Quum sit igitur varia curatio, de his sermonem habet. Aut tertiam ob causam id fit: Non enim suprà dicamus, quod luxationum mentionem faciat, quippe cum disciplinæ de fracturis subjiciantur. Itaque ob eam causam luxationum mentionem facit. Si igitur, inquit, luxatio fiat in pede, primò multis laxantibus uti debes, quia multi sunt nervi & musculi: deinde tendere & contra distendere, dictoque modo vincire, & ita intra viginti dies curatur, si sit os parvum, aut quiescat æger: nisi enim quiescat, quandoquidem per corporis gravitatem allevat, necesse est fluxionibus obortis, morbum plurimum intendi. Si tamen magnum fuerit os, quadraginta diebus curatur.

DE CALCE.

Quicunque ex superiori loco saltantes.] Absoluta curatione officulorum, ad ossium magnorum curam accedit, & sermonem à calce orditur, quæ est pars omnium difficillima: Sciendum est enim calcem cum multis partibus societatem habere, supra quidem cum sura, infra verò ad dextram dextri pedis partem cum officulo tesserali, ad lævam autem cum naviculari. Quum igitur multis communicet partibus, & sit pars musculosa, nisi magna quædam vis afferatur, non facile patitur. Quod si patiatur, magna gignit symptomata, quæ etiam merito mortem inferunt. Fit enim plerunque ut si aliquis violenter decidat, infra quidem terra, supra verò sura resistat, & suo loco calx excedat, tuncque venæ, nervi, arteriæque dividantur, & inde oriantur putredines, ulcera depascentia, divisis

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΟΔΟΣ.

1 Ποὺς δὲ ἀνθρώπου ἐκ πολλῶν τε καὶ μικρῶν ὀστέων] ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν ἄκραν ἥκειν χεῖρα βουλόμενος, πειρᾶται καὶ ἐπὶ ἄκρου ποδὸς διαλεχθῆναι, καὶ ὡς ἐπὶ τούτου γυμνάζει καὶ τὸν περὶ ἄκρας χειρὸς λόγον. διότι ἡ αὐτὴ θεραπεία ἐπὶ τῶν ἀμφοτέρων ἁρμόζει, καὶ ἡ αὐτὴ γάρ ἐστι κατασκευή. ὥσπερ γάρ ἐστιν ἐν χειρὶ καρπὸς, καὶ μετακάρπιον, καὶ ἄκρα χείρ. οὕτω καὶ τῷ ποδί ἐστι, πεδίον, καὶ ταρσὸς, καὶ ἄκρος πούς. καὶ ὥσπερ ἡ χεὶρ ἔχει, εἴκοσι ἑπτὰ ὀστάρια, καὶ ὡς εἴπωμεν πῶς ἡ χεὶρ εἰκοσιεπτὰ ἔχει ὀστάρια, ἔχει ὀκτὼ τὰ τοῦ καρποῦ, καὶ τέσσαρα τὰ τοῦ μετακαρπίου, καὶ δεκαπέντε τὰ τῶν δακτύλων, ὁμοίως ἐστὶ καὶ ἐπὶ τοῦ ποδός. ἔχει πέντε ὀστάρια τὸ πεδίον, καὶ τέσσαρα τὸ ταρσὸν, καὶ δεκατέσσαρα οἱ δάκτυλοι. διότι ὁ μέγας δάκτυλος, δύο μόνας ἔχει σκυταλίδας. πρὸς τούτοις εἰσὶ καὶ ἄλλα τέσσαρα ὀστᾶ μεγάλα. τό, τε καλούμενον σκαφοειδές. καὶ ὁ ἀστράγαλος, καὶ τὸ κυβοειδὲς, καὶ ἡ πτέρνα. ἐπειδὴ οὖν ὁμοία ἐστὶν ἡ κατασκευὴ χειρός τε καὶ ποδὸς, ὡς ἐπὶ ποδὸς γυμνάζει τὸν λόγον. καὶ βούλεται τὰ ἐξαρθρήματα ἡμῖν αὐτοῦ παραδοῦναι, ὅθεν καὶ ζητοῦσί τινες, εἰ περὶ καταγμάτων διαλέγεται, διὰ τί ἐξαρθρημάτων μνήμην ποιεῖται. καὶ λέγομεν ὅτι ἤδη ὅτι ὡς ἐπίπαν ἐξαρθρήματα γίνεται καὶ οὐ κατάγματα. διὰ τὸ μικρὰ εἶναι τὰ ὀστάρια, καὶ διαφεύγειν, ἢ διότι καὶ εἰ κάταγμα πάθοι, πάντως καὶ ἐξάρθρημα παρακολουθεῖ ἐπὶ αὐτοῦ, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. τὰ γὰρ θλῶντα μέρος τοῦ ποδὸς, ἢ τῆς χειρὸς, πάντως καὶ τέμνουσι καὶ ἕλκος ποιοῦσιν. ὡς οὖν ποικιλωτέρας οὔσης τῆς θεραπείας. διὰ τοῦτο ποιεῖται τὸν περὶ τούτων λόγον. ἢ καὶ διὰ τρίτην αἰτίαν. μὴ γὰρ ἀνωτέρω λέγομεν ὅτι ἐξαρθρημάτων μνήμην ποιεῖται, ἐκείνων τῶν ὑπαγομένων τῇ καταγματικῇ ἀγωγῇ, ὥστε οὖν διὰ τοῦτο ἐξαρθρημάτων μέμνηται. ἐὰν οὖν, φησιν, ἐξάρθρημα ἐπὶ ποδὸς γένηται, πρῶτον μὲν δεῖ σε πλείοσι τοῖς χαλαστικοῖς χρήσασθαι. διότι πολλά εἰσι νεῦρά τε καὶ μύες, εἶτα τεῖναι καὶ ἀντιτεῖναι, καὶ κατὰ τὸν προειρημένον ἐπιδῆσαι τρόπον. καὶ οὕτως ἰατρεύεται εἴσω ἡμερῶν εἴκοσιν, ἐὰν μικρὸν ᾖ τὸ ὀστέον καὶ ἡσυχάσῃ ὁ πάσχων. εἰ μὲν γὰρ μὴ ἡσυχάσῃ, ἐπειδὴ τὸ βάρος τοῦ σώματος ὁ ποὺς ἀνακουφίζει. ἀνάγκη ῥευματισμὸν γινόμενον, ἐπεὶ πλεῖον τὰ τοῦ νοσήματος ἐπιτείνεσθαι· εἰ μέντοι μέγα εἴη τὸ ὀστέον, ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις ἰατρεύεται.

ΠΕΡΙ ΠΤΕΡΝΗΣ.

Ὅσοι δὲ πηδήσαντες ἀφ' ὑψηλοῦ τινος] μετὰ τὴν τῶν μικρῶν ὀσταρίων θεραπείαν, ἀνέρχεται δὲ ἐπὶ τὴν θεραπείαν τῶν μεγάλων. καὶ πρῶτον περὶ τῆς πτέρνης ποιεῖται λόγον. διότι δυσκολώτερον πάντων ἐστί· δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι ἡ πτέρνα, πολλοῖς ὁμιλεῖ μορίοις. ὁμιλεῖ ἄνω μὲν γὰρ, τῇ κνήμῃ, κάτω δὲ, ἐπὶ μὲν τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ δεξιοῦ ποδὸς, τῷ κυβοειδεῖ ὀσταρίῳ. ἐπὶ δὲ τὸ ἀριστερὸν, τῷ σκαφοειδεῖ. ἐπειδὴ οὖν πολλοῖς ὁμιλεῖ μορίοις, ἔστι δὲ καὶ μυώδης, εἰ μὴ μέγα εἴη τὸ βιαζόμενον, οὐκ ἂν πάθοι. πάσχουσα δὲ, μεγάλα ποιεῖται συμπτώματα. εἰκὸς δὲ καὶ θάνατον ἐπιφέρειν. πολλάκις οὖν βιαίως τινὸς πίπτοντος, κάτωθεν μὲν ἀντιβαίνει ἡ γῆ, ἄνωθεν δὲ ἡ κνήμη, καὶ ἐξίσταται τοῦ οἰκείου τόπου ἡ πτέρνα. καὶ τότε διαιροῦνται φλέβες, καὶ νεῦρα, καὶ ἀρτηρίαι. καὶ διὰ τοῦτο γίνονται σηπεδόνες, νομαί.

διαιρουμένων ἀγγείων καὶ ῥευματισμῶν γινομένων. ἔστι δ' ὅτι ἡ νομὴ φθάνει ἢ γοῦν, ἡ σῆψις. παρὰ καρδίαν καὶ πυρετὸν ἐργάζεται. πολλάκις δὲ παρὰ τὴν γαστέρα, καὶ λυγμοὺς ποιεῖ. ἢ περὶ ἐγκέφαλον, καὶ σπασμοὺς, καὶ παραφροσύνας ἐργάζεται, ἢ παρὰ τὸ ἧπαρ, καὶ ἀτροφίαι γίνονται. δεῖ οὖν παραχρῆμα τῆς θεραπείας φροντίζειν. καὶ καθολικώτερον μὲν ὡς ἔστιν εἰπεῖν, δεῖ παραχρῆμα κένωσιν ἢ διὰ φλεβοτόμου, ἢ διὰ καθάρσεως ποιεῖν, ἵνα τοὺς ῥευματισμοὺς κωλύσωμεν. δεῖ δὲ καὶ χαλασμοῦ φροντίζειν. διὸ δεῖ εἰς ζέμα χαμαιμήλων, καὶ εἰς ἔλαιον ἀπαντλεῖν τὸν ἄρρωστον. εἶτα τεῖναι, καὶ ἀντιτεῖναι. ἄνωθεν μὲν τὴν κνήμην, κάτωθεν δὲ τὸν πόδα, καὶ οὕτως εὐθετίζειν δεῖ τὴν πτέρναν, καὶ τηνικαῦτα ἐπιδεῖν, μὴ ὡς ποιοῦσί τινες. ἵνα ἄνωθεν μὲν ὁ κάλαμος, καὶ τὸν ταρσὸν κάτωθεν ἐπιδέδεται. ἡ δὲ πτέρνα μηδὲν ἔχει. ἀλλ' ἵνα καὶ ἡ πτέρνα δέδεται, καὶ μὴ σφίγγειν. ἐπὶ τῇ σφίγξει καὶ τῇ ὀδύνῃ ῥευματισμοὺς ἐργαζόμεθα. ἀλλὰ μᾶλλον δεῖ πλείονας εἶναι τοὺς ἐπιδέσμους, ἵν' οὕτω φυλάξωμεν τὴν διάπλασιν. ἐπεὶ δὲ στενή ἐστιν ἡ πτέρνα, καὶ διαφορήσεως μὴ γινομένης, δέος ἐστὶ μὴ τὰ τῆς σήψεως ἐπιταθῇ· διὰ τοῦτο δεῖ φησιν ἀμυχαῖς λεπταῖς πάνυ καὶ ἐπιπολαίοις χρήσασθαι. ὡς μόνον τὸ δέρμα διαιρεῖσθαι· δεῖ δὲ αὐτὰς καὶ ἀλλήλων ἀφεστάναι. πρὸς δὲ τούτοις δεῖ καὶ αὐτὴν τὴν πτέρναν μὴ ἐπικεῖσθαι εἰς τὴν στρωμνήν. ἐπεὶ πάλιν σήψεις γίνονται· ἀλλὰ δεῖ πανταχόθεν ἐπιπονῆσαί τι μεταξὺ ὡς ἐπὶ χώνης ἵνα εἰς ἐκείνην τὴν ὀπὴν ἐπιτίθεται ἡ πτέρνα ἐνταῦθα δὲ καλάμοις οὐκ ἔνι χρήσασθαι. τοῦ γὰρ, ἀνωμάλου ὄντος τοῦ μορίου, δεῖ δὲ καὶ λεπτῇ διαίτῃ χρήσασθαι. οὕτω περὶ τούτων διαλεχθείς, φησιν, ὅτι καὶ περὶ τοῦ κυβοειδοῦς καὶ τοῦ σκαφοειδοῦς οὐδένα ποιούμεθα λόγον. εἰ γὰρ τὸ δύσκολον ἐθεραπεύθη, πρόδηλός ἐστιν ἡ τῶν ῥᾳδίων θεραπεία.

16 Φλέβια δὲ αἱασομοῦνται ἀμφιθλασθείσης τῆς σαρκὸς] ἴσμεν, τί ἐστι θλάσμα, διαίρεσις ἀγγείων. ἀδιαιρέτου μενούσης τῆς ἐπιφανείας, αὕτη ἡ διαίρεσις· εἰ μὲν τῆς ἐπιφανείας ἀδιαιρέτου μενούσης ἐρύθημα ἐργάσεται, καλεῖται μώλωψ. εἰ δὲ μὴ ἐργάσεται, ἐκχύμωμα. φλάσμα δὲ καλοῦσιν οἱ Ἴωνες τὸ θλάσμα.

οἴδημα δ' ἐπιγίνεται καὶ πόνος πολύς] ὅτι πάντα ὄγκον ὁ Ἱπποκράτης οἴδημα καλεῖ. ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπιφορᾶς δηλοῖ τὴν διαφορὰν αὐτῶν. εἰ μὲν γὰρ εἴπῃ οἴδημα χαῦνον, τὸ κυρίως οἴδημα καλεῖ. εἰ δὲ εἴπῃ οἴδημα σκληρὸν, τὸν σκίρρον. εἰ δὲ εἴπῃ οἴδημα θερμὸν, ἢ ζέον, τὸ ἐρυσιπέλας. εἰ δὲ εἴπῃ οἴδημα ἐπώδυνον, τὴν φλεγμονήν. περὶ ἧς καὶ ποιεῖται τὸν λόγον, ἐνταῦθα φησὶ γὰρ οἴδημα γίνεσθαι ἐπώδυνον.

17 κοινωνεῖ δὲ φλεψὶ καὶ νεύροις ἐπικαίροισι] καλῶς εἶπεν ἐπικαίροις, ἵνα μὴ νομίσῃς ὅτι συνδέσμοις ἐνταῦθα λέγει μόνοις πάσχειν. ἀλλ' εἶπεν ἐπικαίροις, ἵνα δηλώσῃ προαιρετικὰ πάσχοντα νεῦρα.

17 ὁ τένων δὶς ὁ ὀπίσθιος] τοῦτο προείρηται τὸ ὀστέον, δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι μύες ἀπὸ τῶν γονάτων τούτων προερχομένων καὶ σαρκουμένων, γίνεται ἡ γαστροκνημία, εἶτα προερχομένων γίνεται ὁ τένων ὁ ἐν τῇ πτέρνῃ. ἔτι δὲ προερχομένων καὶ εἰλουμένων, γίνεται τὸ πέλμα τὸ κάτω.

18 καταταμνέειν χρὴ ὁμαλῶς καὶ διαλεπτύνειν] διχῶς ἐξηγήσαντό τινες τὸ χωρίον. οἱ μὲν γάρ φασιν, ὅτι διαλεπτύνειν λέγει, ἀντὶ τοῦ ξέειν τὸ περὶ τὴν ἐπιφάνειαν δέρμα. λέγω δὲ τὸ πυκνότερον. καὶ οὕτω λοιπὸν ἀμυχὰς περιέχειν. οἱ δὲ

A vasis & obortis defluxionibus. Interdum verò præcedit ulcus depascens. Aut igitur putredo in corde febrem excitat, plerunque verò in ventre singultus, aut in cerebro convulsiones & desipientias afficit, aut in hepate atrophiæ fiunt. Oportet igitur quamprimum de curatione cogitare; & ut in genere quidem dicam, confestim evacuatio sive per sanguinis missionem, sive per catharticum instituenda est, ut defluxiones arceamus. Laxantium autem medicamentorum curam habeas, & ægrum decocto chamæ- B meli & oleo foveas; deinde tensione, oppositaque distensione utaris, à superiori quidem parte suram, ab inferiori pedem extendens. Ita in optimum situm calcem restitues, postea deligabis, non ut plerique faciunt, ut supra quidem sit arundo, infra autem vinciatur tarsus, & calx nihil habeat: Sed ut calx vinciatur, & non astringatur, quoniam adstrictione & dolore fluctiones procuramus: sed potius plura adhibeantur vincula, ut hac ratione conformationem servemus. Quum verò calx sit angusta, & nulla C fiat difflatio, metus est ne vehemens putredo excitetur. Ideo oportet, inquit, scarificationibus valde tenuibus & superficiariis uti, ut sola cutis dividatur, easque inter se distare oportet. Ad hæc videndum ne calx lecto incumbat, inde enim putredines orirentur. Verùm intermedium aliquod velut in scrobe elaborare oportet, ut in cavitatem illam calx imponatur. Hìc autem arundinibus non utendum; ubi enim adhibeantur, quum pars sit inæqualis? Victu autem etiam tenui utendum est. Quum ita de iis disseruerit, dicit se de cyboidis & scaphoidis ossis nullam D mentionem facere. Si enim quod difficile erat curatum est, in promptu erit facilium curatio.

Vena sanguinem effundunt carne circa os attrita.] Scimus quid sit θλάσμα, id est collisio, divisio vasorum, superficie manente indivisibili. Illa autem divisio, si superficie indivisibili manente, rubedinem efficiat, vocatur μώλωψ, id est, vibex: si rubedinem non facit, vocatur ἐκχύμωμα, id est effusio. φλάσμα autem ab Ionibus vocatur θλάσμα.

Tumor autem magnus oritur & dolor.] Quod E omnem tumorem vocet Hippocrates οἴδημα perspicuum, sed additione significatur tumoris differentia. Si enim dicat tumorem laxum, propriè οἴδημα est; si durum, scirrhus significatur: si calidum, aut fervidum, erysipelas; si tumorem dolorificum, phlegmone, cujus mentionem facit, hìc enim tumorem dolentem fieri dicit.

Conjungitur enim venis & nervis grandioribus.] Rectè dixit, grandioribus, ne existimes eum hìc dicere sola ligamenta affici. Sed addidit istud ἐπικαίροις, ut voluntarios nervos affici indicaret.

Posteriorque tendo.] Istud os prædictum est. F Scire enim oportet illam partem cruris carnosam quæ γαστροκνημία vocatur, fieri à musculis ex genu prodeuntibus & carnosis, ac deinceps procedentibus fit tendo, qui est in calce: adhuc verò procedentibus & convolutis, fit planta pedis inferior τὸ πέλμα vocatum.

Succindere æqualiter atque extenuare oportet.] Bifariàm locum explicarunt quidam; nonnulli enim aiunt extenuare accipi pro radere cutem quæ est in superficie. Densiorem autem intelligo, & ita restat scarificationes adhibere. Alii verò

verò dicunt quòd extenuare ponit pro eo quod est multis & tenuibus scarificationibus ad partes circumadjacentes extenuandas oportere uti.

Quum diuturna resupinatio fuerit.] ὑπτιασμὸν hoc vocat ῥευματισμόν: quemadmodum enim stomachus resupinatus fluxione & vomitu facile afficitur; ita reliquæ partes supinæ & jacentes fluxionibus sunt obnoxiæ.

His accedunt venarum sanguinem fundentium, nausea, gangræna.] Nauseas vocat ruptiones, gangræna autem via est ad siderationem quando orta putredine, partes nigræ redduntur.

Veratrum eodem die epotum vel certè posteriori.] πίσαι dicit pro πιπίσαι. Sed dubitatione dignum, quomodo dicat veratrum exhibendum, & non potius venam secandam; Helleborus enim ad ventrem fluxiones defert, & per ventres vacuans ad ipsum fluxiones magis provocat. Respondemus ab Hippocrate, quando indefinitè helleborum dicit, intelligi album, quo vomitum ciere solet. Nunc verò quomodo tam efficaci medicamento utitur? dicimus temporibus Hippocratis homines fuisse robustiores, quique melius medicamenta ejusmodi valida perferebant.

Recrudescere.] παλιγγοταίνειν dicit, pro eo quod est deterius habere.

Subrubicunda sunt & subdura.] Manifestum enim multum sanguinis effluxisse.

Non vino, sed favorum cremore decocto.] Quidam aiunt ab Hippocrate oxymel offerri, quia incidat, alii ὀξύγλυκυ quod fit ex melle; multis enim modis afficiuntur nervi. Acetum autem nervis inimicum est.

Proxima partes subvirides sunt.] ὑπόχλωρα dicit τὰ ὕπωχρα, id est, quadantenus pallida. Hæc enim pulchra sunt, quia naturæ concinnum ordinem & in qualitatem mutationem indicant.

DE TIBIA.

Tibia binis ossibus continetur.] Hinc sermonem de tibia orditur, in quo nobis inquirendum de ipsius nomine, specie, constitutione, affectibus & curatione. Sciendum igitur vocari propriè κνήμην os illud tibiæ anterius. Aliud enim vocatur περόνη id est sura, & hæc est denominatio. Collocatio verò manifesta: siquidem inter genu & pedem est, & talem habet constitutionem. Sciendum igitur in superiori parte περόνης id est fibulæ tibiam esse crassiorem, articulatur verò ad femur hoc modo. Habet tibia duas cavitates, femur duas gibbositates, quæ quidem tibiæ cavitatibus aptantur. Habet autem tibia nonnullas eminentias, quæ non facile luxationes fieri permittunt. Neque his solis natura est contenta: sed etiam articulum tendinibus colligavit: nec adhuc his contenta, quinetiam molam quam vocant, opposuit, quæ supra genu adjacet. Atque hoc modo quidem tibia cum superioribus articulatur, fereque substernitur. In inferiori autem parte non amplius ita tenuis sura ac ipsa tibia. Progreditur autem ex posterioribus veluti ad anteriora, & utraque ossa duas eminentias faciunt, singula videlicet unam. Quæ quidem malleolos constituunt,

A φασιν, ὅτι διαλεπτύνειν λέγει, ἀντὶ τοῦ πολλαῖς ἀμυχαῖς καὶ λεπταῖς εἰς τὸ περιεχόμενα λεπτύναι δεῖ καὶ χρῆσθαι.

22 ὑπτιασμοῦ χρονίου γινομένου] ὑπτιασμὸν καλεῖ τὸν ῥευματισμόν. ὥσπερ γὰρ ὑπτιαζόμενος ὁ στόμαχος ῥευματίζεται καὶ ἐμεῖ, οὕτω καὶ τὰ ἄλλα μέρεα ὑπτιαζόμενα ῥευματίζεται.

24 γίνοιτο δ᾽ ἂν καὶ φλεβῶν αἱμοῤῥοοῦν, ναυσιώσιές τε καὶ γαγγραινώσιες] ναυσιώσιας φησὶ τὰς ῥήξεις. γάγγραινα δέ ἐστιν ὁδὸς ἐπὶ νέκρωσιν. ὅταν σήψεως γινομένης, μελαίνωνται τὰ μέρεα. B

27 ἐλλέβορον πίσαι αὐθημερὸν, ἢ ὑστεραίου] πίσαι φησὶν, ἀντὶ τοῦ πιπίσαι. ἀλλὰ ἄξιον ἀπορῆσαι πῶς λέγει ὅτι ἐλλέβορον δεῖ προσέχειν. καὶ οὐχὶ μᾶλλον φλεβοτομίᾳ χρῆσθαι. ὁ γὰρ ἐλλέβορος ἐπὶ γαστέρα φέρει τὰ ῥεύματα, καὶ διὰ γαστρὸς κενῶν μᾶλλον ἐπικαλεῖται τὰ ῥεύματα. καὶ λέγομεν, ὅτι ὅταν λέγῃ Ἱπποκράτης ἀπροσδιορίστως ἐλλέβορον τὸν λευκὸν λέγει ὡς εἴωθε, δι᾽ ἐμέτων. καὶ νῦν, καὶ πῶς δραστικῷ κέχρηται; καὶ λέγομεν ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων C Ἱπποκράτους ἐῤῥωμένοι ἦσαν, καὶ ὑπέφερον, καὶ τὰ δραστικὰ βοηθήματα.

28 παλιγκοταίνειν] παλιγκοταίνειν φησὶν, ἀντὶ τοῦ χειρόνως ἔχειν.

28 ὑπέρυθρα γίνεται καὶ ὑπόσκληρα] δῆλον γὰρ ὅτι πολλὴ ἐπιῤῥοὴ αἵματος γέγονε.

29 καὶ μὴ οἴνῳ, ὀξυγλύκει] τινὲς λέγουσιν ὅτι ὀξύμελι λέγει προσφέρειν, διὰ τὸ τέμνειν. ἄλλοι δέ φασιν ὅτι ὀξύγλυκυ λέγει, τὸ ἀπὸ μέλιτος. πολλὰ γὰρ πάσχουσι νεῦρα. τὸ δὲ ὄξος, τοῖς νεύροις πολέμιόν ἐστιν.

D 30 καὶ τὰ περιέχοντα ὑπόχλωρα γὰρ] ὑπόχλωρα λέγει τὰ ὕπωχρα. ταῦτα γὰρ καλά εἰσι. διότι κόσμον φύσεως δηλοῦσι, καὶ τὴν εἰς ποιὸν μεταβολήν.

ΠΕΡΙ ΚΝΗΜΗΣ.

34 Ἡ δὲ κνήμη δύο ὀστέα ἐστὶ] ἐντεῦθεν ἄρχεται ἐπὶ τὸν περὶ κνήμης λόγον. ἐν ᾧ δεῖ ἡμᾶς E ζητῆσαι τήν τε ὀνομασίαν αὐτῆς, καὶ τὸ εἶδος καὶ τὴν κατασκευὴν, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὴν θεραπείαν. δεῖ τοίνυν εἰδέναι, ὅτι κνήμη καλεῖται κυρίως μὲν τὸ ὀστοῦν τὸ ἔμπροσθεν ὄν. τὸ γὰρ ἄλλο, περόνη καλεῖται, καὶ αὕτη μέν ἐστιν ἡ ὀνομασία· ἡ δὲ θέσις, δήλη ἐστὶ, ὅτι μεταξὺ γόνατός τε καὶ ποδός ἐστιν. ἔχει δὲ τοιαύτην κατασκευήν. δεῖ τοίνυν εἰδέναι ὅτι κατὰ τὸ ἄνω μάλιστα μέρος τῆς περόνης, ἐστὶ παχυτέρα ἡ κνήμη. διαρθροῦται δὲ καὶ πρὸς τὸν μηρὸν, τὸν τρόπον τοῦτον. ἔχει ἡ κνήμη δύο κοιλότητας· ὁ δὲ μηρὸς δύο κυρτότητας. αἵτινες ἡρμοσμέναι εἰσὶ ταῖς τῆς κνήμης κοιλότησιν. ἔχει δὲ καί τινας ἐξοχὰς ἡ κνήμη, αἵ τινες οὐκ F ἐῶσιν εὐκόλως γίνεσθαι τὰ ἐξαρθρήματα, οὐ μόνον δὲ τούτοις ἡ φύσις ἠρκέσθη, ἀλλὰ καὶ συνδέσμοις ἔδησε τὸ ἄρθρον. καὶ οὐδὲ τούτοις ἠρκέσθη, ἀλλὰ καὶ τὴν καλουμένην μύλην ἐπέθηκεν, ἥτις ἐπάνω τοῦ γόνατος ἐπίκειται. καὶ οὕτω μὲν ἡ κνήμη εἰς τὰ ἄνω διαρθροῦται, ἀλλ᾽ ὅμως ὑποβέβληται. πρὸς δὲ τὸ μέρος τὸ κάτω, οὐκ ἔτι οὕτω λεπτοτέρα ἐστὶν ἡ περόνη τῆς κνήμης. ἔρχεται δὲ ἐκ τοῦ ὄπισθεν ὡς ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν, καὶ ποιοῦσιν ἀμφότερα τὰ ὀστᾶ δύο ἐξοχὰς, ἀνὰ μίαν φημί· αἵ τινες τὰ σφυρὰ ἐργάζονται, ἃ τι-

να καταχρηστικῶς οἱ ἰδιῶται ἀστραγάλους καλοῦσιν. ὧν τὸ μὲν, ἔξω κεῖται, τὸ δὲ ἔσω. ἔχει δὲ καὶ ἡ κνήμη κοιλότητά τινα, εἰς ἣν διαρθροῦται ὁ κυρίως ἀστράγαλος· δεῖ δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὅτι κατὰ τὸ μέσον ἡ κνήμη τῇ πτέρνῃ οὐ κάμπτεται. ἀλλὰ διακένωμά ἐστιν, ἵνα ἀγγείων πρόοδος γίνηται· αὕτη ἡ κατασκευή. πάθη δὲ ἔχει διάφορα, πάσχει γὰρ καὶ κάταγμα καὶ ἐξάρθρημα, καὶ τέως περὶ τοῦ ἐν τῷ κάτω μέρει τοῦ πρὸς τὸν πόδα ἐξαρθρήματος ἡμῖν παραδίδωσι. καὶ οὕτως ἔρχεται ἐπὶ τὴν θεραπείαν, καί φησιν ὅτι δεῖ μετὰ τὴν τάσιν τε καὶ ἀντίτασιν, ἐπιδῆσαι, καὶ πλείοσι χαλαστικοῖς χρήσασθαι. οὐ δεῖ δὲ καλάμους βάλλειν. ἀνώμαλον γάρ ἐστι τὸ μέρος ἐκεῖνο· εἶτα δὴ ἀναρρόπως καὶ ὑψηλοτέρως ἀποθέσθαι τὸ σκέλος, ἵνα μὴ ῥευματίζηται, διαίτῃ δὲ λεπτομερεῖ χρήσασθαι ἐπὶ τῶν τοιούτων. ἐπειδὴ δὲ περὶ τῆς τάσεώς τε καὶ ἀντιτάσεως οὐδὲν διελέχθημεν, φέρε καὶ περὶ ταύτης διαλεχθῶμεν· ποικίλη ἐστὶν ἐπὶ τῶν τοιούτων, ἡ τάσις καὶ ἡ ἀντίτασις· δεῖ γάρ, φησιν, ἐὰν μὴ ἔχῃς τοὺς ἀρκοῦντας τὸ τεῖναι καὶ ἀντιτεῖναι, καθίσαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ μέσον τῶν σκελῶν αὐτοῦ, βάλλειν εἰς τὴν γῆν ὄρθιον ξύλον, ἵνα μὴ τεινόμενος πάσχων ἐπὶ τὰ πρόσω χωρῇ. διὰ τὴν αὐτὴν δὲ αἰτίαν, δεῖ ξύλον βάλλειν πλήμνην εἰς τὴν γῆν, ἐπὶ τὰ ἀντικρὺ αὐτοῦ, εἶτα ἐκεῖ βάλλειν ὕπερον, εἶτα δῆσαι τὸν ἄκρον πόδα εἰς τὸ ὕπερον, ἵνα γίνηται ἡ τάσις, καὶ ἡ ἀντίτασις. εἰ δὲ μὴ βούλει οὕτω ποιῆσαι, δεῖ ἐς τὸν ἄρρωστον ἀνακλῖναι· εἶτα βάλλειν ὑπὸ τὴν κλίνην δοκίδα, ἔχουσαν ἄνω καὶ κάτω τρήματα, εἶτα δήσας τὸν ἄρρωστον ἀπό τε τῆς ἰγνύης καὶ τοῦ ἄκρου ποδός, ποίει τὴν τάσιν καὶ ἀντίτασιν· εἰ δὲ μὴ τοῦτο βούλει, ὀνίσκῳ χρῆσαι. ὀνίσκος δέ ἐστι, ξύλον εἰς ὃ τροχός ἐστιν. ᾧ τινι καὶ εἰς τὰ φρέατα κέχρηνται. δήσας οὖν, ἄλλῃ μὲν τὸν ἄρρωστον, ἄλλῃ δὲ τὸν ὀνίσκον, τὸν ἄκρον πόδα ἕλκε. καὶ οὕτω ποίει τὴν τάσιν καὶ ἀντίτασιν, καὶ ὁπηνίκα εἴδῃς ὅτι κατ' εὐθὺ ἦλθον τὰ ἄρθρα, τότε ἔμβαλλε αὐτά.

34 τῇ μὲν συχνῷ λεπτότερον] τουτέστιν, ὅτι ἐπὶ τὸ ἕτερον μέρος συχνῷ ἐστι λεπτότερον, τὸ ἓν ὀστοῦν, ἀντὶ τοῦ, πολὺ λεπτότερόν ἐστι τοῦ ἑτέρου.

36 ἐν ἰθυωρίῃ δὲ τῆς κνήμης οὐ ξυνέχεται] τουτέστιν ὅτι δι' ὅλου οὐκ εἰσὶ τὰ ὀστᾶ ἡρμοσμένα ἀλλήλοις. κατὰ γὰρ τὸ μέσον ἐπικαμπῆ ὄντα, οὐκ ἐγγίζουσιν ἀλλήλοις διὰ τό, ὡς εἴρηται, πρόοδον ἐκεῖθεν εἶναι τῶν ἀγγείων.

37 καὶ ἡ ἐπίφυσις, διάφυσιν] ἔστι γὰρ ὡς εἴρηται ἐπίφυσις ἐκεῖ, ἥ τις ἔχει καὶ διάφυσιν. διάφυσιν δὲ καλεῖ, τὴν κατάφυσιν.

38 τὸ κατὰ τὸν σμικρὸν δάκτυλον) ἔνθα ἡ πτέρνη κεῖται.

56 τὴν δὲ ἰσχνασμὸν τοῦ σώματος) ἰσχνασμόν, τὴν δίαιταν λέγει.

59 ὁκόσα μέν τι τῶν ὀστέων μὴ τελέως ἔχηται) παράδοξόν τι βούλεται παραδοῦναι ὁ Ἱπποκράτης· φησὶ γάρ, ὅτι ἐὰν ἐκστῇ ὀστέον, καὶ μὴ κατὰ λόγον εἰσενεχθῇ, ἅτε τοῦ πώρου γινομένου, καὶ κινουμένου κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τοῦ ὀστέου, γίνεται τὸ μέν, εἰς ὃ ἐξέστη, παχύτερον. τὸ δὲ ἀφ' οὗ ἀπέστη, λεπτότερον. οὕτω περὶ τούτου διαλεχθείς, ἔρχεται καὶ ἐπὶ τὴν θεραπείαν τῆς κνήμης. 60 καί φησιν ὅτι ἐὰν καταγῇ ὀστοῦν, δεῖ τεῖναι καὶ ἀντιτεῖναι· εἶτα ἐπιδῆσαι κατὰ τὸν πολλάκις ἡμῖν εἰρημένον τρόπον. καὶ περὶ τὴν ἑνδεκάτην, βάλλειν νάρ-

quos abusivè imperiti talos vocant, quorum unus quidem extra, alter verò intus jacet. Habet autem tibia cavitatem quandam in quam articulatur, qui proprie talus vocatur. Istud autem nosse oportet circa medium crus non flecti ad suram, sed inane esse spatium, ut fiat vasorum transitus. Atque ista est constitutio. Affectus autem habet varios, fracturis enim & luxationibus afficitur: Et hactenus nobis de luxatione quæ fit in inferiori parte pedis tractationem exhibet, sicque ad curationem progreditur. Et post tensionem & in oppositum factam distensionem, deligationem faciendam esse dicit, multisque laxantibus fovendam. Non sunt autem arundines apponendæ, si quidem est illa pars inæqualis, deinde ita collocandum crus ut in altum & sublime vergat, ne fluxionibus tentetur. In ejusmodi autem affectibus tenui victu utendum. Quum autem de tensione & in oppositum distensione nihil dixerimus, agedum de his disseramus, varia enim est in his tensio oppositaque distensio. Oportet enim, inquit, nisi habeas qui satis sint ad validam tensionem, & in oppositam distensionem, hominem ita collocare, ut inter media ipsius crura lignum rectum in terram desigatur, ne extensus æger ad anteriora sequatur. Ob eam autem causam lignum, quod Iones πλήμνην vocant, hoc est rotæ modiolum, in terram è regione ægri desigere oportet, deinde illuc pistillum intrudere, & ad illud extremum pedem deligare, ut fiat tensio & in oppositum distensio. Alioqui oportet, ægro reclinato, deinde trabeculam supra & infra perforatam lecto subjicere; moxque deligato ęgro in poplite & pede extremo tensionem & in oppositum distensionem facito. Quod si hoc non placet, axiculo utendum: ὀνίσκος enim est lignum in quo rota versatur, quo ad puteos utuntur. Ab altera ergo parte ligato ægro, ab altera axiculo, extremum pedem trahito, & ita tensionem & in oppositum distensionem facito, & quando animadvertes articulationes ad recta tendere, tum eas reponito.

Hac quidem parte multo tenuius.] Id est, in altera parte multo est tenuius unum os, quasi dicat, multo tenuius est altero.

Sed è regione tibiæ non conjunguntur.] Hoc est, quod in totum ossa inter se non coaptantur. Nam quum in medio inflectantur, non appropinquant se invicem, quia ut dictum est, illinc vasorum transitus patet.

Appendix verò discrimen.] Est enim illic, ut dictum est, appendix, quæ discrimen habet. Discrimen autem vocat insertionem.

Quod à parte minimi digiti.] Ubi sura sita est.

Extenuationem autem corporis.] Extenuationem victus rationem dicit.

Quæcunque autem ossa non perfectè in sua sede se habent.] Aliquod paradoxum vult tradere Hippocrates. Ait enim si os aliquod suo loco motum fuerit, neque secundùm rationem repositum, utpote callo genito, osque ad illam partem moveatur, redditur quidem os ea parte in quam emotum est, crassius: ex qua verò excessit, tenuius. Quum ita de hoc disseruerit, ad tibiæ curationem accedit. Et ait, si os fractum fuerit, tensione & in oppositum distensione utendum, deinde deligandum modo à nobis sæpius dicto, & circa undecimam ferulas adhi-

bendas, siquidem rectè omnia fiant. Sit autem positio recta, non angularis quemadmodum in manu, neque enim eadem suevit esse positio. Nam in pede recta figura est secundùm naturam, quia recti musculi servantur, & inter quiescendum, sicuti inter operandum, eâ figurâ esse solemus. Postquam de his hoc modo disseruit, ait canalibus esse utendum. Oportet autem eos plumbeos vel ligneos. Utitur verò iis in fractura ne pars agitetur, neque vincula pervertantur. Hippocrates autem nihil magnum præstare dicit: Et quum corpus concutitur & quod faciunt canales, id ad vinculorum conservationem ferulas facere affirmo. Iis autem similiter est utendum, ne existimemur per negligentiam istud omittere. Ac si inde error oriatur, culpam in Medicum conjiciunt. Postquam de his sic disseruit, ait ubi tibia & sura fractæ sunt, pulchrius circunferre suram quàm tibiam. Nam os suræ est fungosius, neque conspicuus est in eo lapsus, sed est tenuius, neque errores in eo ita sunt conspicui. Ad hæc tibia semper in actione versatur & articulum facit, non autem sura.

DE FEMORE.

SI *autem femoris os fractum sit.*] Quandoquidem propositum ipsi de femore disserere, operæpretium est nos primò ipsius constitutionem dicere: sciendum ergo os femoris ad genu duas habere leviter sinuosas curvitates. Etenim illic nervus χονδρώδης ligamenti vicem obtinens & super ea omnia ἐπιγονατὶς, quæ etiam mola vocatur. Ista est ejus inferior structura. Superior verò est ejusmodi, habet tres curvitates, quarum media quidem vocatur ischium, exterior λαγὼν sive γλουτὸς, id est natis, interior ἥβη, id est pubes, quæ perforata est, quod illac transeant cremasteres. Et hæc est superior structura, media autem talis est. Supra quidem & extra est curva, intus verò & infrà cava. Et pars interior cava est ob complexum, aut quod habeat perspirationem: inferior autem, quia desideat, ne gibbus cum gibbo conjungatur. Deinde postea tensione & opposita distensione utendum, & modo sæpe dicto curandus æger. Si orta sit inflammatio aut infra aut supra, oportet succidam lanam & vinum cum oleo mixtum immittere, & laxantia atque discutientia omnia, deinde deligandum ut in superiorem fracturæ partem vinculum feratur, ne fluxiones ad fracturam attrahamus.

Quod femur ab exteriori parte obtortum.] γαῦσος pro ἐπικαμπὴς, id est incurvum.

Tale quidpiam moliri oportet quale traditum est in brachio.] Quo enim modo illic injectam fasciam in oppositam costam deligabamus, ne ossa ad gibbas partes ferri permitterentur, ad eundem modum & in femore agendum.

Maximam confusionem præbeat] τύρβην dixit ἀντὶ τοῦ διαστροφὴν, id est perversionem.

A θηκας, καὶ ἣν κατὰ λόγον ἀπόλυτα γίνωνται. ἡ δὲ κατάθεσις ἔστω ἐπ' εὐθείας οὖσα μὴ ἐγώνιος ὥσπερ ἐπὶ χειρός. οὐδὲ γὰρ ἡ αὐτὴ θέλει κατάθεσις εἶναι. ἐπὶ γὰρ τοῦ ποδὸς κατὰ φύσιν ἐστὶ τὸ εὐθὺ σχῆμα, διότι καὶ οἱ μύες ἐπ' εὐθείας φυλάττονται, καὶ ἐν τῷ ἀναπαύεσθαι δὲ, οὕτω σχηματίζεσθαι θέλομεν, καὶ ἐν τῷ ἐνεργεῖν ὡσαύτως. οὕτω περὶ τούτων διαλεχθείς. φησὶν ὅτι δεῖ καὶ σωλῆσι χρήσασθαι. δεῖ δὲ, ἢ μολυβδίνους αὐτοὺς εἶναι, ἢ ξυλίνους. κέχρηται δὲ τούτοις κατὰ τοῦ κατάγματος, διὰ τὸ μηδὲ μόριον σαλεύεσθαι, μὴ δὲ τοὺς B δεσμοὺς διαστρέφεσθαι, καί φησιν Ἱπποκράτης ὅτι οὐδὲν μέγα ποιοῦσι, καὶ τὸ σῶμα γὰρ σαλεύεται, καὶ ὃ ποιοῦσι σωλῆνες. νάρθηκες δύνανται ποιεῖν, εἰς τὸ φυλάξαι φημὶ τοὺς δεσμούς. ὁμοίως δὲ δεῖ καὶ τούτοις χρήσασθαι, ἵνα μὴ νομισθῶμεν, διὰ ῥαθυμίαν τοῦτο μὴ ποιεῖν. κἀντεῦθεν πλάσματος γινομένου, τὴν αἰτίαν τῷ ἰατρῷ περιβάλλουσι. οὕτω περὶ τούτων διαλεχθείς, φησιν, ὅτι κάλλιόν ἐστι περιοδεῦσαι, κνήμης καὶ περόνης κλασθείσης, τὴν περόνην, ἢ περὶ τὴν κνήμην. τὸ γὰρ τῆς περόνης ὀστοῦν, καὶ σομφοδέστερόν ἐστιν. οὐδὲ διαφαίνονται τὰ ἐν αὐτῇ πλάσματα· ἀλλὰ λεπτότερόν C ἐστι, καὶ οὐδὲ διαφαίνονται τὰ ἐν αὐτῇ πλάσματα. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἡ κνήμη ἐστὶν ἡ ἐνεργοῦσα, καὶ διαρθρουμένη, καὶ οὐχ ἡ περόνη.

ΠΕΡΙ ΜΗΡΟΥ.

63 ΗΝ δὲ τὸ τοῦ μηροῦ ὀστέον καταγῇ) ἐπειδὴ πρόκειται αὐτῷ περὶ μηροῦ διαλεχθῆναι, ἄξιόν ἐστιν ἡμᾶς εἰπεῖν πρῶτον τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ. δεῖ τοίνυν εἰ-
D δέναι, ὅτι τὸ πρὸς τῷ γόνατι τοῦ μηροῦ, ἔχει δύο γλωσσοειδεῖς κυρτότητας. ἔστι δὲ ἐκεῖ, καὶ νεῦρον χονδρῶδες, σύνδεσμος, καὶ ἐπάνω τούτων ἡ ἐπιγονατίς, ἥτις καὶ μύλη καλεῖται. αὕτη μὲν αὐτοῦ ἐστιν ἡ εἰς τὸ κάτω κατασκευή, εἰς δὲ τὸ ἄνω, ἔστι τοιαύτη· ἔχει τρεῖς κυρτότητας, ὧν ἡ μὲν μέση, καλεῖται ἰσχίον· ἡ δὲ ἔξω, λαγὼν καὶ γλουτός. ἡ δὲ ἔσω, ἥβη. ἥτις καὶ συντέτρηται διὰ τὸ παρεῖναι τοὺς κρεμαστῆρας ἐκεῖθεν, αὕτη ἐστὶ τοῦ ἄνω κατασκευή. ἡ δὲ εἰς τὸ μέσον, ἐστὶ τοιαύτη· ἄνω μὲν καὶ ἔξω ἐστὶ κυρτός· ἔσω δὲ καὶ κάτω, κοῖλος· καὶ τὸ μὲν ἔσω, κοῖλόν ἐστι. διὰ τὸ διαπλέκεσθαι, ἢ ἔχειν διάπνοιαν· τὸ δὲ κάτω,
E διὰ τὸ καθέζεσθαι, μὴ κυρτῷ κυρτὸν προσομιλεῖν· εἶτα μετὰ ταῦτα δεῖ τείνειν, καὶ ἀντιτείνειν, καὶ τῷ εἰρημένῳ πολλάκις τρόπῳ θεραπεύειν. δεῖ μέν τι τοῦτο εἰδέναι, ὅτι ἐὰν γίνηται φλεγμονή, ἢ κατωτέρω, ἢ ἀνωτέρω, δεῖ βάλλειν ἔρια ῥυπαρά, καὶ οἰνέλαιον, καὶ πάντα τὰ χαλῶντα, καὶ διαφοροῦντα. εἶτα ἐπιδεῖν καὶ φέρειν, τῇ ἄνω τοῦ κατάγματος τὸν δεσμὸν εἶναι. μὴ τὰ ῥεύματα εἰς τὸ κάταγμα ἑλκύσωμεν.

64 ὅτι μηρὸς γαυσός ἐστι) γαυσὸς, ἀντὶ τοῦ ἐπικαμπής.

μηχανοποιεῖσθαι οἷά περ ἐν βραχίονι) ὃν γὰρ τρόπον ἐκεῖ
F ταινίαν βάλλοντες εἰς τὴν ἀντικειμένην δεσμοῦμεν πλευράν, ἵνα μὴ συγχωρῇ ἐπὶ τὸ κυρτὸν φέρεσθαι τὰ ὀστᾶ· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ μηροῦ δεῖ ποιεῖν.

65 πᾶσαν γὰρ ἂν τύρβην παρέχοι) ἀντὶ τοῦ διαστροφήν.

A

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

Ταῦτα μὲν οὖν, ὅσοισι τὰ μὲν ὀστέα κατέηγε) τρία ἔχει κεφάλαια ἡ παροῦσα θεωρία, καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ διαλέγεται περὶ τῆς συνθέσεως τῶν καταγμάτων. ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τὴν θεραπείαν τὴν κακῶς παραλαμβανομένην παραδίδωσιν· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, τὴν καλὴν παραδίδωσι θεραπείαν, καὶ τέως πρῶτον. δεῖ τοίνυν εἰδέναι ὅτι κάταγμα ἢ μεθ' ἕλκους γίνεται, ἢ χωρὶς ἕλκους. ἀλλ' εἰ μὲν μεθ' ἕλκους, ἢ ἁπλῶς οὕτως γίνεται, εἰ καὶ μετάστασιν αὐτοῦ ὀστέου εἰργάσατο, ἀλλὰ τοῦτο τὸ ὀστέον ἢ ἔτρωσε καὶ ἔμεινεν ἔξω. καὶ καλεῖται τὸ τοιοῦτον ἐκβύρσωμα· ἢ οὐ μένει ἔξω, καὶ καλεῖται ἁπλῶς κάταγμα μεθ' ἕλκους. πάντα δὲ ταῦτα δῆλον ὅτι σύνθετα καλοῦνται· ἀλλὰ καὶ τὰ μεθ' ὕλης ἐπιρρύτου, σύνθετα καλοῦνται. πολλάκις γὰρ δριμὺς χυμὸς ἐπιρρέων, ἕλκος εἰργάσατο, ὅτε καὶ λεπίδες ἀποστάσεις γίνονται· ἐὰν δὲ καὶ ἀλφιτηδὸν κλασθῇ, καλεῖται καὶ τοῦτο σύνθετον. αὕτη μὲν οὖν ἡ διαίρεσις τῶν καταγμάτων· ἡ δὲ κακὴ θεραπεία, αὕτη ἐστί. τινὲς γὰρ τῶν ἰατρῶν, ἕλκους μετὰ κλάσματος ὄντος, οὐκ ἐκέχρηντο παραχρῆμα τῇ διαιρέσει· ἀλλὰ τὸ ἕλκος εἰς ἀπούλωσιν φέροντες, τότε τῇ τάσει, καὶ τῇ ἀντιτάσει ἐκέχρηντο. ὅτε πώρου γινομένου καὶ θλιβομένου, ἐν τῇ τάσει, ὀδύναι ἐγίνοντο, πολλάκις δὲ, ἀλλήλων ἐπέκεινα τὰ ὀστᾶ ἔμενον. τοῦ πώρου μὴ συγχωροῦντος κατ' εὐθὺ αὐτὰ ἐλθεῖν, καὶ εἰ μὲν ἐπὶ χειρὸς ἦν, μέτριον· εἰ δὲ ἐπὶ ποδὸς, χαλεπόν· κολοβὸς γὰρ ἐγίνετο ὁ πούς. ἄλλοι δὲ οὐχ οὕτως ἐκέχρηντο, ἀλλὰ εὐθὺς τάσει καὶ ἀντιτάσει ἐχρῶντο. εἶτα τὸ περιξ τοῦ ἕλκους ἐπεδέσμουν, καὶ τὸ μέσον ἠφίουν γυμνόν· καὶ τί ἐγίνετο; αἱ ὗλαι περισφίγξεως γινομένης, εἰς τὸ ἕλκος συνέρρεον, καὶ γυμνὸν ἔμενε τὸ ἕλκος, καὶ τῷ ἀέρι προσωμίλουν· τὸ δὲ ψυχρὸν, τοῖς ἕλκεσίν ἐστι πολέμιον. αὕτη ἐστὶν ἡ κακὴ θεραπεία· ἡ δὲ καλὴ, ποία ἐστί; δεῖ τεῖναι καὶ ἀντιτεῖναι, καὶ πλατὺν βαλεῖν ἐπίδεσμον, ἵνα ὅλον τὸ ἕλκος ἅπαξ περιλάβῃς, καὶ μὴ κατὰ μόνου τοῦ μέσου αὐτοῦ, καὶ συνεχέστερον λύειν, καὶ χαλαροὺς εἶναι τοὺς ἐπιδέσμους, καὶ κηρωτῇ χρήσασθαι κατὰ τοῦ ἕλκους· εἶτα μετὰ ταῦτα δεῖ, εἰ μὲν ἐγκαρσία ἐστὶν ἡ φλεγμονὴ, ἤγουν τὸ ἕλκος, μὴ δὲ ὅλως καλάμοις χρήσασθαι· εἰ δὲ ἐπ' εὐθείας ἐστὶ, χρήσασθαι μὲν, ἐπάνω δὲ τοῦ ἕλκους μὴ χρῆσθαι.

Καὶ μὴ ἐπίδοξος ἡ ἀπόστασις παρασχίδων] ἀντὶ τοῦ ἐὰν μὴ παρέχῃ δόκησιν ἀποστάσεως ὀστέου.

31 ἡ αὐτὴ δὲ ἰητρείη τῶν ἑλκέων] ἐντεῦθεν πάλιν κάταγμα μεθ' ἕλκους βούλεται θεραπεῦσαι. τοῦτο δὲ τὸ ἕλκος οὐχ ὑπὸ τοῦ κατάγματος γέγονεν· ἀλλὰ ἢ διὰ χυμὸν δριμὺν, ἢ διὰ σφίγξιν, ἢ ἀδιαπνευστίαν τῶν ἐπιδέσμων, ἢ διὰ μοχθηρὰν τῶν ναρθήκων ἀπόθεσιν· καὶ πόθεν δῆλον εἰ μέλλει ἕλκος γενέσθαι. πρῶτον μὲν ἐκ τῆς ὀδύνης· ἔπειτα δὲ καὶ δῆξις γίνεται, καὶ ἄμετρος ἡ φλεγμονὴ, καὶ ἐρύθημα. δεῖ οὖν λῦσαι τηνικαῦτα τὸν πάσχοντα, καὶ ἀντλῆσαι, καὶ κηρωτῇ χρήσασθαι, καὶ οἴνῳ βρέξαι, καὶ τοῖς τοιούτοις· εἶτα ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ κάταγμα, κἀνταῦθα σφίγξαι, ἵνα τὰ ῥεύματα ἀποστρέψωμεν, καὶ οὕτως ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ἄνω· ἀλλ' ἔστιν ὅτε καὶ λεπίδος ἀπόστασις γίνεται. αὕτη δέ ἐστιν ἢ μικρὰ, ἢ μεγάλη· καὶ πόθεν δῆλον ὅτι λεπὶς μέλ-

SECTIO TERTIA.

Ista igitur his contingunt, quibus ossa quidem fracta sunt.] Hæc speculatio tria continet capita. In primo disseritur de fracturarum compositione, in secundo verò malè susceptam curationem, & in tertio rectam tradit. Quod ad primum, sciendum est fracturam vel cum ulcere,
B vel sine eo esse. Si cum ulcere aut simpliciter ita fit, aut etiam ossis transmutatio id efficit. Sed istud os aut vulneravit, & extra eminet, & tum vocatur ἐκβύρσωμα, id est eminentia extra corium: aut non extat, & vocatur simpliciter fractura cum ulcere. Omnia autem ista sunt composita, dico quæ cum ulcere. Sed meliori jure composita vocantur, præsertim quæ sunt cum materiæ affluxu. Sæpe enim humor acris influens ulcus excitavit, quando etiam squamarum abscessus fiunt. Si autem fractio sit in multas tenues partes, quod ἀλφιτηδὸν Græci dicunt,
C vocatur & ista composita. Hæc est fracturarum divisio; mala autem curatio hæc est. Nonnulli enim Medici ulcere cum fractura existente, non utebantur statim divisione; sed ulcus ad cicatricem deducentes, tunc tensione & in oppositum distensione utebantur, quando obducto callo attritoque, in tensione dolores fiebant. Sæpenumero etiam procul ossa inter se distabant, callo non permittente ut ipsa in directum concedant. Si id in manu contingebat, mediocre: si verò in pede molestum, pes enim claudus red-
D debatur. Alii non ita utebantur. Sed statim tensionem & oppositam distensionem adhibebant; deinde partes ulceri vicinas vinciebant, & mediam partem nudam dimittebant. Quid inde accidebat? materia circumcirca constrictione facta ad ulcus confluebat, & nudum ulcus, aërique expositum remanebat, frigidum autem ulceribus inimicum. Hæc est mala curatio, bona verò quænam est? Oportet tendere & in oppositum distendere, & latum injicere vinculum, ut totum ulcus semel, non medium tantùm comprehendas, & continuò solvere, laxaque esse
E vincula, & ceroto ad ulcus uti. Deinde si inflammatio sit transversa, ulcus videlicet, in totum arundinibus non uti. Quod si in directum tendat, uti quidem, supra ulcus verò minimè.

Nec testæ alicujus expectatio est, quæ ab osse abscedat.] Pro eo, si non præbeat opinionem ossis abscessuri.

Eadem autem ulcerum curatio.) Inde rursus fracturam cum ulcere curare aggreditur. Hoc autem ulcus non fit ob fracturam, sed ob humoris acrimoniam, aut propter coarctationem, aut non liberam vinculorum perspirationem, aut
F propter ferularum prauam appositionem. Unde verò constat ulcus fieri debere? Primum ex dolore, postea & morsus contingit & immoderata inflammatio & rubor. Tum igitur oportet ægrum solvere & fovere, atque cerato uti & vino abluere atque ejusmodi: deinde accedere ad fracturam, & ita constringere, ut fluxiones avertamus, atque ita ad superiores partes accedere. Sed aliquando testæ fit abscessio, eaque aut parva est, aut magna: At unde manifestum erit,

ſquamæ fore abſceſſum? quòd ulcus ſit hians & diductis labris, & quòd feratur os in exteriores partes, & quòd ichores crudi ex eo fluant, utpote ex humore mordicante: tunc igitur ſolvere oportet,& abluere,& laxè deligare. Si autem ſquama magna fuerit, tunc diligentia multa adhibenda, vinculum autem tranverſim in modum litteræ X. immittendum, & non ligandum. Sufficit enim fotus ex vino, admixto oleo. Oportet, inquit, corium ſubjicere, ut ichores defluant.

Et videtur ad exitum feſtinare, ὀργᾷν ἀντὶ τοῦ ἐπὶ τὰ ἔξω φέρεσθαι ad exteriora ferri.

Pellis autem caprina ſubſternenda.) ἰξάλην pellem vocat.

Si quis autem velit bene & expedite rem agere.) Hìc Hippocrates nobis machinas aliquot tradere vult, dicitque eos qui machinas confecturi ſunt, tales efficere ut non juvent: quidam enim ita conſueverunt velut in tibia fracta extremum pedem deligandum eſſe, innuenies non debere pedem agitari, ſed falsò. Eo enim deligato cum reliquum corpus convertitur, æger etiam partem juxta fracturam ſitam pervertit. Alii rurſus poſt ſeptimam diem tenſionem & in oppoſitum diſtenſionem faciunt, alii poſt quartam: errant autem utrique: quando enim critica eſt dies, & materia commota, tum etiam illi roboris & facultatis auxilium pervertunt, præterquamquod minus illi peccant, qui poſt illud auxilium tenſione utuntur. Cur autem poſt inflammationum vigorem tenſione uſi ſunt? Non igitur oportet, inquit, tales machinationes admouere. Verum ſiquidem in totum aliud commentum dicendum eſt, tale eſto. Oportet duos loculos in farciminum formam conſuere, ut unus quidem infra ad malleolum ſit convolutus, alter ſupra ad genu. Oportet autem iſta farcimina intùs ita replere, & ut æqualitas corpus contingat, reliquum ſublime ſit, ſuperiore verò parte ſublime, deinde in iis debent eſſe eminentiæ inſtar auricularum. In ſublimibus, inquam, tum ſupra tum infra, ut in hac virgæ immiſsæ contra ſe tendant, & in directum extenſæ conformationem ſervent.

38. *Quibus oſſa fracta & cute excedentia.*) Hìc Hippocrates vult ἐκβίρσωμα, id eſt eminentiam illam extra corium curare, & ait in eo non ſola extenſione eſſe utendum, ſed etiam per vectem molitione, & ubi alii tendant, neque ferrum ſimile vecti ſumes, & ita propelles atque repones os, & tunc doctrina ad fracturas cum ulcere accommodata uteris. Oportet autem iſta fieri, antequam inflammationes oriantur, videlicet prima aut ſecunda die. Neque enim tertia, neque quarta, neque maxime quinta uteris; ſed poſt inflammationes. Si autem caro aut cutis nigreſcat, nihil, inquit, collocatur quod non defendat aërem & panniculos complicatos, ne iſta immediate aëri exponantur. Si autem os, inquit, non potueris retrudere, expecta donec putreſcat & cadat. Qua autem ratione ſcire potero, utrum brevi necne putreſcat & cadat? Dicimus varia ſigna, primum quoniam hinc ichores feruntur, & labra ſunt expanſa & plurimum diducta, & quod ſuperius eſt carniſque expers prompté cadit, alia cum majori difficultate. Si verò cadere morentur, ipſa præcide. Si parum excedat, & major pars infra ſit, ex-

A λει ἀποστῆναι. ἐκ τοῦ σεσηρὸς εἶναι τὸ ἕλκος, καὶ ἐκ τοῦ ὡς ἐπὶ τὰ ἔξω φέρεσθαι τὸ ὀστέον, καὶ ἐκ τοῦ ἰχῶρας ῥέειν ἀπέπτους, ἅτε διαβιβρώσκοντος τοῦ χυμοῦ. δεῖ οὖν καὶ τηνικαῦτα λύειν καὶ ἐπιβρέχειν, καὶ χαύνως ἐπιδεσμεῖν. εἰ δὲ μεγάλη εἴη λεπὶς, δεῖ καὶ τότε ἐπιμέλειαν πολλὴν ποιεῖν. δεῖ δὲ καὶ τὸν δεσμὸν χιαστῶς ἐπιφέρειν, καὶ μὴ δεσμεῖν. ἀρκεῖ γὰρ ἐκ τῆς τοῦ οἰνελαίου σφίγξις. δεῖ φησιν καὶ δέρμα ὑποβάλλειν, ἵνα οἱ ἰχῶρες ἀποῤῥέωσι.

καὶ ὀργᾷν φαίνεται] ὀργᾷν, ἀντὶ τοῦ ἐπὶ τὰ ἔξω φέ-
B ρεσθαι.

ἰξάλην δὲ χρὴ, ὑποτετάσθαι] ἰξάλην, δέρμα λέγει.

εἰ δέ τις βούλοιτο καλῶς καὶ εὐχερῶς ἐργάζεσθαι] ἐντεῦθεν ὁ Ἱπποκράτης μηχανάς τινας ἡμῖν βούλεται παραδοῦναι, καί φησιν ὅτι δεῖ τοὺς μέλλοντας μηχανὰς ποιεῖν, τοιαύτας ποιεῖν ἵνα μὴ ὠφελῶσι. τινὲς γὰρ ἐπενόησαν, οἷον ὡς ἐπὶ κνήμης κλασθείσης, τὸν ἀκρόποδα δεσμεῖν. ἐννοοῦντες ὅτι οὐκ ἔχει ὁ ποὺς σαλεύεσθαι· ψευδῶς δέ. δεδεμένου γὰρ αὐτοῦ, τὸ ἄλλο σῶμα στρεφόμενον, ὁ κάμνων
C διαστρέφει τὸ κατὰ κλάσμα μέρος. ἕτεροι πάλιν εἰσὶν οἱ καὶ μετὰ τὴν ἑβδόμην ποιοῦσι τὴν τάσιν καὶ ἀντίτασιν. ἄλλοι δὲ μετὰ τὴν τετάρτην, σφάλλουσι δὲ καὶ ἀμφότεροι· ὅτε γὰρ κρίσιμός ἐστιν ἡμέρα, καὶ αἱ ὗλαι ἐκινήθησαν, τότε οὗτοι διαστρέφουσι τὴν βοήθειαν τῆς δυνάμεως. πλὴν ὅτι ἧττον σφάλλουσι, οἱ μετ' αὐτὴν τείνοντες· διά τι δὲ μετὰ τὴν ἀκμὴν τῶν φλεγμονῶν τῇ τάσει ἐχρήσαντο. οὐ δεῖ οὖν φησι, τοιαύτας παραλαμβάνειν μηχανάς· ἀλλ' εἰ περ ὅλως ἕτερον μηχάνημα, λέγειν δεῖ. ἔστω τοιοῦτον. δεῖ βαλάντια δύο ῥάψαι ἵν' ὦσιν ὡς ἀλλάντες, καὶ τὸ μὲν, ἵνα ᾖ κά-
D τω εἰς τὸ σφυρὸν περιειλημμένον. τὸ δὲ ἕτερον, ἄνω εὐθὺ, ὡς ἐπὶ τῷ γόνατι. δεῖ δὲ οὕτως τοὺς ἀλλάντας ἔσωθεν γεμίσαι, καὶ ἵνα πρὸς τῷ σώματι ὁμαλὸν ᾖ· τὸ δὲ ἄλλο ὑψηλὸν ᾖ, τὸ δὲ ἄνω ὑψηλόν· εἶτα ἐν τούτοις εἶναι δεῖ ἐξοχὰς ὡς ἐπὶ ὠτίων· λέγω δὲ ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ἄνω τε καὶ κάτω, ἵνα ἐκεῖ ῥάβδους βάλλωμεν, ἵνα ἀντιβαίνωσι, καὶ ἐπ' εὐθείας διατείνουσαι τὴν διάπλασιν φυλάττωσι.

οἷσι δὲ ὀστέα κατεηγότα καὶ ἐξίσχοντα) ἐντεῦθεν ὁ Ἱπποκράτης ἐκβίρσωμα βούλεται τίνι θεραπεῦσαι,
E καί φησιν ὅτι οὐ δεῖ μόνῃ τῇ ἀντιτάσει ἐπὶ τούτου χρήσασθαι· ἀλλὰ καὶ μοχλείᾳ, καὶ ἵνα ἄλλοι τείνωσι, σὺ δὲ σιδηροῦν ὅμοιον λάβῃς μοχλῷ, καὶ οὕτως ὠθήσῃς καὶ εἰσενέγκῃς τὸ ὀστέον, καὶ τότε τῇ καταγματικῇ καὶ μεθ' ἑλκοῖς οὔσῃ χρήσῃ ἀγωγῇ. δεῖ δὲ ταῦτα ποιεῖν πρὶν ἢ φλεγμοναὶ γένωνται, οἷον ἐν πρώτῃ ἢ δευτέρᾳ, μὴ δὲ γὰρ ἐν τρίτῃ, μηδὲ ἐν τετάρτῃ, μηδὲ ἐν πέμπτῃ μάλιστα χρήσῃ, ἀλλά μετὰ τὰς φλεγμονάς. εἴ ποτε δὲ σαρκίον ἢ δέρμα ἐμελάνθη, μηδέν φησιν ἀπρόβολον ἵσταται ἀέρι τε
F καὶ πτύγμασιν. ἵνα μὴ ἀμέσως προσομιλῶσι ταῦτα τῷ ἀέρι. ἐὰν δὲ μὴ δυνηθῇς φησιν ἀντιβάλλειν τὸ ὀστοῦν, μεῖνον, ἵνα σαπῇ καὶ πέσῃ, καὶ πόθεν ἔχω εἰδέναι ἐὰν σήπηται ταχέως καὶ πίπτῃ, ἢ οὔ; καὶ λέγομεν διάφορα σημεῖα· πρῶτον μὲν ὅτι κἀνταῦθα ἰχῶρες φέρονται, καὶ σεσηρότα εἰσὶ τὰ χείλη, καὶ τὸ μὲν ἀνώτερον καὶ ἀσαρκότερον, ἑτοίμως πίπτει. τὰ δὲ ἄλλα δυσκόλως, ἐὰν τε εἰς τὸ πεσεῖν βραδύνῃ, ἀπόπρισον αὐτά. εἰ δὲ ὀλίγον ἐξέχῃ· πολὺ δὲ κάτω ἐστι,

μεῖνον ἵνα ἰσχνωθῶσιν αἱ σάρκες, καὶ τότε σμίλῃ ἐπιγυμνώσειν, καὶ ἀποπρίσας πάλιν, χρῆσαι συνθέτῳ θεραπείᾳ, ὥσπερ ἐπὶ τῶν λεπίδων ἐκέχρησο. A

αὕτη μεγάλη τιμωρία) τιμωρίαν λέγει τὴν θεραπείαν.

ὀνίσκου τε περιαγωγή.] ὀνίσκους λέγει τοὺς τροχοὺς, λέγω δὲ τὰς ἁμάξας.

ᾗσι δὲ μηροῦ ὀστέον, ἢ βραχίονος ἐξέσχεν] ἐπειδὴ ἐν τοῖς προλαβοῦσιν ἐκβύρσωμα ἐθεράπευσε, βούλεται καὶ νῦν κατὰ τὴν συνέχειαν τοῦ λόγου, τέλειον τὸν περὶ ἐκβυρσώματος ἡμῖν παραδοῦναι λόγον, καί φησιν ὅτι γίνεται ἐκβύρσωμα μὲν καὶ εἰς μηρὸν, καὶ εἰς βραχίονα, ὅπερ καὶ χαλεπόν ἐστι. B διὸ δεῖ παραιτεῖσθαι μᾶλλον εὐλόγου αἰτίας ματόμενον, καὶ μὴ ἐγχειρεῖν ταῖς τοιαύταις ἰατρείαις· μεγάλα γάρ εἰσι τὰ ὀστέα, καὶ δυσκόλως πωρούμενα, οἱονεὶ σφάζουσι τὸν ἄνθρωπον διὰ τὴν πολλὴν αἱμορραγίαν, καὶ φλεγμοναὶ δὲ, καὶ σπασμοὶ, καὶ πυρετοὶ παρακολουθοῦσιν. ἐν οἷς τὸ πρῶτον συμπληροῦται κεφάλαιον· δεύτερόν ἐστι κεφάλαιον, ἐν ᾧ φησιν, ὅτι ἐὰν ἐκστῇ γόνυ, εὐκολωτέραν ἔχει τὴν ἴασιν, ἢ ὅπερ κόρωνος ἐξιστάμενος· διότι καὶ αἱ κυρτότητες μικρότεραί εἰσι, καὶ αἱ κοιλότητες. C τὰ γὰρ ὀστέα μεγάλα εἰσὶ καὶ πολυμύελα. ζητοῦσί τινες, διά τι ὅλως κοῦφά εἰσι τὰ ὀστέα, καὶ μυελὸν ἔχοντα; καί φησιν ὁ Ἀριστοτέλης, ὅτι ἡ φύσις οὐ μόνον ῥώσεως ἐφρόντισεν, ἀλλὰ καὶ κινήσεως. διὰ μὲν οὖν τὴν ῥῶσιν ἐποίησεν αὐτὰ γεώδη, καὶ στερεὰ εἶναι, δίκην ἔχουσι θεμελίου· διὰ δὲ τὴν κίνησιν, ἐπώρωσεν αὐτά, ἵνα μὴ τῷ ἔχειν αὐτὰ κενότητα, βάρους αἴτια τοῦ σώματος γίνωνται, ὅτι γὰρ τοῦτό ἐστιν ἀληθὲς, δῆλον. φασὶ γὰρ τὰ τῶν ἐλεφάντων, καὶ λεόντων ὀστᾶ, καὶ πάντων τῶν γενναίων ζώων, ὁλόμεστα εἶναι. D ἐπειδὴ οὖν διὰ τὴν κίνησιν ἐπώρωσεν αὐτὰ, ᾔδει δὲ ἡ φύσις μηδὲν κενὸν ἐν τῷ παντὶ, διὰ τοῦτο μυελοῦ αὐτὰ ἐπλήρωσεν. οὐ γὰρ ἠβουλήθη ἀέρος, διὰ τὸ ψυχρὸν τοῦ ἀέρος καὶ εὐπαθές. διά τι δὲ ὅλως μυελὸν ἐγέμισεν αὐτά; καὶ λέγομεν. ἐπειδὴ τὰ ὀστᾶ γεώδη εἰσὶ καὶ ψυχρὰ καὶ ξηρά. ὁ δὲ μυελὸς, τοὐναντίον, ἵνα οὖν κολάσῃ τὴν πολλὴν ξηρότητα, διὰ τοῦτο μυελὸν ἐνέβαλε.

καὶ εἰ μὲν ἐμβάλῃς, σπασμοὶ φιλέουσιν ἐπιγίνεσθαι] ἄξιον ζητῆσαι τί δή ποτε σπασμὸν μόνον εἶπε γίνεσθαι, οὐχὶ δὲ καὶ πυρετὸν, ὅταν τις ἐμβάλῃ, καί τι χεῖρον αὖθις εἶπεν εἶναι E τὸ ἐμβάλλειν τοῦ μὴ ἐμβάλλειν διὰ τὰς ὀδύνας καὶ τοὺς ῥευματισμούς; λέγομεν ὅτι τοῦ μείζονος μνησθεὶς, καὶ τὸ ἔλαττον περιέλαβεν. ὅπου γὰρ σπασμός, ἐκεῖ καὶ πυρετός.

ἢν δὲ ὑπερβῇ τὸ ἄρθρον, ἢ τῇ, ἢ τῇ] ἐντεῦθεν ἐπὶ ἑτέραν μετέρχεται, πάθη τινὰ σαφῶς κατὰ τὸ κείμενον παραδιδούς. ἐν οἷς σὺν Θεῷ ἡ θεωρία.

pecta donec carnes attenuatæ fuerint, & tunc scalpello os denudato, & præcidens rursus urere composita curatione, quemadmodum usus es in squamis.

Hæc curatio maximum momentum habet.) τιμωρίαν vocat θεραπείαν.

Axis versatio.) ὀνίσκους vocat τροχοὺς id est orbes, intelligo autem currus.

Quibus autem femoris aut brachii os excessit.) Quandoquidem in præcedentibus ossa extra cutem eminentia curavit, vult quoque nunc continuata oratione de illis absolutum sermonem tradere, dicit fieri ἐκβύρσωμα, id est excessum ossis & in fœmore & in brachio, qui excessus difficilis est. Quare devitare potiùs oportet justas causas prætexendo, neque tales curationes aggredi. Sunt enim magna ossa, quæ cum magna difficultate callum obducentia multo sanguinis profluvio hominem jugulant. Inflammationes autem, convulsiones, & febres comitantur. In quibus primum caput completur, secundum autem continetur in eo ubi dicit genu loco suo emoto, faciliorem esse curationem, quam si acutus cubiti processus κόρωνος dictus excedat. Nam gibbositates minores sunt atque etiam cavitates: Ossa enim magna sunt, & multam medullam continent. Quærunt nonnulli cur omnino levia sunt ossa & medullam habentia? Respondet Aristoteles, naturam non solum roboris, sed & motus curam habuisse, propter robur ergo ea terrea & firma fecit, ut essent loco fundamenti: propter motum autem solidavit ipsa, ne vacua existentia gravitatis ipsius corporis caussa essent. Quodque hoc sit verum, hinc patet. Aiunt enim ossa elephantum & leonum & omnium generosorum animalium omnino plena esse. Quum igitur propter motum ea induraverit, novit autem natura nihil vacuum in toto orbe, ideo medulla illa replevit, noluit enim aëre repleri, siquidem frigiditati & passioni obnoxius aër. Cur igitur omnino ea medulla replevit? dicimus quia ossa terrea sunt, frigida & sicca; medulla contra: ut igitur corrigeret multam siccitatem, ideo medullam immisit.

Quod si reposueris, solent convulsiones supervenire.) Operæpretium quærere cur dicat solam convulsionem supervenire, non autem febrem, quando quis reponit, curque deterius esse dixerit reponere, quà non reponere, propter dolores & fluxiones? Respondemus illum majoris facta mentione & minus comprehendisse. Ubi enim convulsio, ibi etiam febris.

Sed si articulus in hanc vel illam partem moveatur ultra cubiti os.) Hîc ad aliam doctrinam progreditur, & affectus quosdam manifestè in positione tradit. In quibus, auxiliante Deo, contemplatio collocabitur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ, ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΕΣΣΑΡΑ.

HIPPOCRATIS
DE ARTICULIS LIBER ET GALENI IN EUM COMMENTARII QVATVOR.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

ΤΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Ὡς ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν βιβλίῳ πολλὰ εἴρηται τὰ πρὸς ἐξαρθρήματα καθήκοντα, οὕτως ἐν τῷδε τῷ περὶ τῶν ἄρθρων, πολλὰ περὶ τῶν ἀγμῶν πραγματεύεται. ἐν πρώτῳ δὲ μέρει περὶ τε τοῦ τῶν ὤμων ἄρθρου ἀποκαταστάσεως, καὶ περὶ τῆς ἀκρωμίας, καὶ περὶ τοῦ αὐχένος διαλέγεται.

COMMENTARIUS PRIMUS.

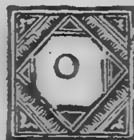
LIBRI ET COMMENTARII ARGUMENTUM.

Vt in libro de Fracturis multa dicta sunt, quæ ad Luxationes attinent, ita hoc quoque de Articulis multa de Fracturis tractantur. In cujus prima parte de Humeri articulo restituendo, de Summo humero, ac de Jugulo, pertractat.

GALENI PRÆFATIO.

LIBRUM hunc illi proximè subjectum esse, qui de fracturis est, in commentariis in eum jam diximus, quod nunc paucis etiam dicemus. Eam rem ante omnia planè demonstrat principium utriusque libri, in illo enim ita orditur: Medicum oportet, quæ suo loco mota sunt & fracta, recto admodum

ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

A

ΟΤΙ μὲν τὸ βιβλίον ἕπεται τῷ περὶ ἀγμῶν, εἴρηται μὲν ἤδη καὶ διὰ τῶν εἰς ἐκεῖνο γεγραμμένων ὑπομνημάτων. εἰρήσεται δὲ καὶ νῦν ἐπὶ βραχὺ πρῶτον μὲν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν ἑκατέρου τῶν βιβλίων, δῆλον. ἐν ἐκείνῳ μὲν γὰρ οὕτως ἄρχεται, ἐχρῆν τὸν ἰητρὸν, τῶν ἐκπτωσίων, καὶ κατηγμάτων, ὡς ἰθυτάτας

τὰς κατατάσιας ποιέεσθαι, μηνύων σαφῶς, ὅτι περὶ καταγμάτων αὐτῷ καὶ ἐξαρθρημάτων ὁ λόγος ἔσοιτο, κατὰ δὲ τοῦτο πάλιν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ, τὸν δὲ, σύνδεσμον ἔγραψεν, ἐπὶ προειρημένῳ μέν τινι πάντως λεγόμενον, ἀρχόμενον δὲ οὐδέποτε λόγον. καίτοι τινὲς εἰς τοσοῦτον ἥκουσι σοφίας, ὥστε τοῦ Ξενοφῶντος οἰκονομικὸν μνημονεύειν, οἰόμενοι μαρτυρεῖν αὐτοῖς, ἔθος εἶναι τοῖς παλαιοῖς ἐν ἀρχῇ λόγου χρῆσθαι τῷ, δὲ, συνδέσμῳ, διὰ τὸ τοιάνδε φασὶν ἄρχεσθαι τὸν Ξενοφῶντα τοῦ συγγράμματος οὕτως. ἤκουσα δέ ποτε αὐτοῦ, φησὶ, καὶ περὶ οἰκονομίας τοιάδε μοι διαλεγομένου, μὴ γιγνώσκοντες, ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο, τῶν Σωκρατικῶν ἀπομνημονευμάτων ἐστὶ τὸ ἔσχατον. ἀλλ' ἐπειδή γε τοῦτο ἕν, αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ διδασκαλία, τὴν ἀκολουθίαν ἐνδείκνυται τῷ περὶ τῶν ἄρθρων συγγράμματι, πρὸς τὸ περὶ τῶν ἀγμῶν· ἐπαγγειλάμενος γὰρ ἐν ἐκείνῳ, περὶ τῶν ἐκπτώσεών τε καὶ καταγμάτων ἐρεῖν, ὅσα μὴ διῆλθεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τοῦτο προσέθηκεν, ὡς μηδὲν λείπειν τῇ πραγματείᾳ, διὰ τοῦτο. διὸ καί τινας ἔφην οὐχ ὑπ' αὐτοῦ λέγειν Ἱπποκράτους εἰς δύο βιβλία τετμῆσθαι τὴν ὅλην πραγματείαν, ἀλλ' ὑπ' ἐκείνου μὲν, ἓν γράφεσθαι βιβλίον, ἐπιγραφὲν ὑπ' αὐτοῦ κατ' ἰητρεῖον. ὕστερον δὲ, ὑπ' ἄλλου τινὸς εἰς δύο τμηθῆναι, διὰ τὸ μέγεθος, ὅτι δὲ οὐδὲν οὔτ' ἐξαρθρήματος εἶδος, οὔτε κατάγματος ὑπελείπετο, πλὴν τὰ περὶ κεφαλὴν γινόμενα, τῷ, ἄλλο ἐπ' ἐκείνοις σύγγραμμα ποιήσασθαι, δῆλον δὴ ἀναμνησθέντι σοι τῶν τ' ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν ὑπ' αὐτοῦ διδαχθέντων, ὧν τε ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ μέλλει λεχθῆναι. ἐν μὲν οὖν τῷ περὶ ἀγμῶν, ἔγραψε περὶ πήχεος, καὶ βραχίονος, καὶ κνήμης, καὶ μηροῦ κατεαγότων, εἶθ' ἑξῆς, περὶ τῶν ἐν ποδὶ καὶ ἄκρᾳ χειρὶ κἄπειτα περὶ τῶν μεθ' ἕλκους, καὶ ὅσα γυμνοῦται τῶν ὀστῶν, εἶτα περὶ τῶν κατὰ γόνυ, καὶ κατ' ἀγκῶνα, παθῶν, ὑπελείπετο οὖν ἔτι, τῶν μὲν ἄρθρων τὸ κατ' ὦμον, κατά τ' ἰσχίον, καὶ γένυ, καὶ ῥάχιν. τῶν καταγμάτων δὲ, τὰ κατὰ τὰς πλευρὰς, καὶ γένυν, καὶ ῥῖνα, καὶ ὦτα, περὶ ὧν ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ διῆλθεν. ἀλλὰ καὶ περὶ διαστάσεως ὀστῶν, καὶ περὶ θλασμάτων τῶν περὶ τὰ ἄρθρα, κατ' ἀμφότερα τὰ βιβλία διαλεγόμενος, εἴ τι παρέλιπεν ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν, ἐνταῦθα προσέθηκεν, ὥστε μηδὲν ὅλως ἐνταῦθα λείπεσθαι ἔτι, μήτε κατάγματος εἶδος, μήτε ἐξαρθρήματος, μήτε διαστάσεως ὀστῶν. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τῶν θλασμάτων, ὅσα γίνεται περί τε τοὺς μύας, καὶ τὰς φλέβας, καὶ τὰ νεῦρα. καὶ τἄλλα μὲν οὖν, ὡς ἔφην, ἱκανὰ τὴν ἀκολουθίαν ἐπιδεῖξαι τοῦδε τοῦ βιβλίου πρὸς τὸ περὶ ἀγμῶν. ἀλλὰ καὶ τὸ μηχάνημα συμβουλεύσας ἐν ἐκείνῳ τῷ βιβλίῳ παρασκευάσασθαι τοῖς ἐν μεγάλῃ πόλει μέλλουσιν ἰατρεύειν, ἐνταῦθα τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ σύμπασαν ἔγραψεν, ἅμα τῷ καὶ ἀναμιμνήσκειν αὐτὸν ἡμᾶς, ὅτι καὶ πρόσθεν ὑπὲρ αὐτοῦ λόγον ἐποιήσατο. καλοῦσι δὲ τὸ μηχάνημα τοῦτο, βάθρον Ἱπποκράτειον οἱ μετ' αὐτὸν ἰατροί. ὅτι μὲν οὖν ἕπεται τὸ βιβλίον τοῦτο τῷ περὶ τῶν ἀγμῶν, ἀρκείτω ταῦτα. πρὸς δὲ τὴν ἐξήγησιν ἴωμεν αὐτοῦ, τοσοῦτον προειπόντες ἔτι, ὃ καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ περὶ ἀγμῶν ἐξηγήσεως προείπομεν, ὡς ἔστιν ἡ ἑρμηνεία τοῦ Ἱπποκράτους ἱκανῶς σαφὴς, ἐλαχίστης ἐξηγήσεως δεομένη, τῷ τὰ πρῶτα μαθήματα μεμαθηκότι, καὶ εἰθισμένῳ λέξεως ἀκούειν ἀνδρὸς παλαιοῦ. καὶ εἴ τις οὕτως παρεσκευασμένος, ἐπ' ἀνθρωπείων ὀστῶν θεάσαιτο τὰς κατὰ τὰς διαρθρώσεις συνθέσεις, ἢ πάντως γε ἐπὶ πιθηκείων, ἔτι μᾶλλον αὐτῷ σαφῆ φανεῖται τὰ κατὰ τοῦτο τὸ βιβλίον. εἰ δὲ καὶ μυῶν ἀνατομῆς ἐμπείρως ἔχοι. καὶ ἄλλως εἴη φύσει

A habitu intendere, ubi apertè de fractis, ac luxatis tractaturum se indicat. Sed in hoc rursus, ab initio protinus δὲ conjunctionem, quam *autem* vertimus, adjungit: quæ ibi adjici solet, ubi aliquid agitur, cujus ante mentio facta fuerit, nunquam tamen in principio sermonis adscribitur: quanquam nonnulli ad id sapientiæ devenerunt, ut Xenophontis librum, qui œconomicus dicitur, adducant, inde putantes fidem facere, veteres solitos esse δὲ conjunctionem in principio sermonis usurpare, ac propterea Xenophontis libri tale esse initium asse-B runt, ἤκουσα δέ ποτε αὐτοῦ, καὶ περὶ οἰκονομίας τοιάδε μοι διαλεγομένου, non intelligentes eum librum postremum esse inter eos, quos de Socratis dictis ac factis memorabilibus scripsit. Ad hæc ipsa rerum doctrina testatur librum hunc ei, qui de fracturis est, proximè subjici; ibi enim pollicitus de fractis, luxatisque tractare, quæcunque ibi explicanda reliquit, hîc exequitur, sic ut nihil in opere desideretur: atque ea de causa dixi, Hippocratem juxta quorundam sententiam, universum hoc opus in duos libros non secasse; sed uno colligasse, eumque inscripsisse C de Officina Medici, qui præ magnitudine, postea ab altero distinctus fuit in duos. Nullum autem fracturæ aut luxati genus fuisse ab Hippocrate prætermissum, exceptis quæ ad caput pertinent, cùm alio libro ab ipso tradantur, evidentissimum est, si in memoriam revocentur, & quæ in libro de fracturis prodidit, & quæ in hoc ipso ostensurus est. In libro itaque de fracturis scripsit de brachio, cubito, crure, ac femore comminuto: tum de iis quæ pedi incidunt & manui: postea de illis fracturis, quibus ulcus accedit, & ossa nudantur; postremò de omnibus vitiis genu, & cubiti. Restabant D adhuc ex luxatis humeri caput, quod cum lato scapularum osse committitur: & femoris caput, quod coxa recipitur, maxilla, & spina: ex fractis, costæ, maxilla, nasus, auriculæ quæ in hoc libro persequitur. Sed & de ossibus, quæ dehiscunt, ac de iis quæ circa articulos conteruntur, in utroque libro tractat: & si quid eo, qui de fracturis est, præteriit, in hoc adjecit; ita ut nullum supersit genus fracti, prolapsi aut diducti ossis. Scripsit etiam de musculis, venis, ac nervis collisis; & de aliis quæ, ut retuli, satis E testantur hunc librum illi, qui de fracturis est, subjiciendum esse. Huc accedit, quod in ipso exponit universam structuram machinamenti illius, quod in eo voluit paratum haberi medicis, qui in magna civitate medicinam faciunt: simulque in memoriam reducit illius se ante mentionem fecisse. Id machinamentum à medicis, qui post ipsum fuerunt, scamnum Hippocratis appellatur; sed satis hactenus ostendimus librum hunc proximè sequi eum, F qui de fracturis est. Ad expositionem igitur ejus veniamus, adhuc illud præfati, quod in enodatione libri de fracturis proposuimus, nempe sermonem Hippocratis planum esse, minimaque expositione indigere apud eum, qui primis disciplinis institutus sit, quique fuerit in Hippocratis sermone versatus; si quis enim ita paratus ossium hominis & certè simiæ, commissuras inspexerit, facilius adhuc comprehendet, quæ in hoc opere traduntur; si quis autem incidendis musculis operam dederit, & prudens alioquin

alioquin natura fuerit, huic (certum scio) supervacua videbuntur complura eorum, quæ in iis commentariis posuimus, quandoquidem verba Hippocratis prius tenebit, quàm à me exponantur; sed quoniam non his commentaria scribimus, satis arbitror, & aliorum habita ratione, si quid, vel parum videatur obscurum, id nullo modo præterire.

A συνετός, οἶδ' ὅτι καὶ τούτῳ πολλὰ τῶν ἐν τοῖς δὲ τοῖς ὑπομνήμασι γεγραμμένων, φανεῖται περιττά, φθάνοντι νοεῖν τὴν λέξιν τοῦ παλαιοῦ, πρὸ τῶν ἐμῶν ἐξηγήσεων. ἀλλ' ἐπεὶ μὴ μόνον τοῖς τοιούτοις ὑπομνήματα γράφομεν, ἄμεινον εἶναί μοι δοκεῖ, τῶν ἄλλων στοχαζομένῳ, εἰ καὶ βραχεῖα τις ἀσάφεια φαίνοιτο, μὴ παρέρχεσθαι ταύτην.

HIPPOCRATIS TEXTUS I.

Articulum autem lati scapularum ossis novi uno modo excidere, nempe in alam.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ α'.

B Ὤμου δὲ ἄρθρον ἕνα τρόπον οἶδα ὀλισθαῖνον, τὸν ἐς τὴν μασχάλην.

GALENI COMMENTARIUS.

Ostensum jam in superiori libro Hippocratem solitum esse mutuari nomen ἄρθρυ quem articulum interpretamur, ad significandum ossium, quæ inter se committuntur, non cavum, quo proximi ossis caput recipitur, sed ipsum caput; nunc verò meminisse etiam oportet humeri caput, quod grande est, inseri in extremitatem cervicis lati scapularum ossis, quæ leviter cava est, tum consuesse Hippocratem interdum ejusmodi res ita exprimere, ut nunc quum inquit articulum autem lati scapularum ossis: interdum non ita; sed, ac si diceret, articulum, qui cum lato scapularum osse committitur: quemadmodum in libro de fracturis, ubi sæpenumero scribit: articulus qui ad genu. Uno modo, inquit, hoc est, in unam partem scire se hunc articulum excidere, quod an verè sic habeat, in his quæ sequuntur, considerabimus.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅτι τῶν διαρθρουμένων ὀστῶν ἀλλήλοις, ἄρθρον ὀνομάζειν εἴωθεν, οὐ τὴν ὑποδεχομένην κοιλότητα τοῦ πλησιάζοντος ὀστοῦ πέρας, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πέρας, εἴρηται μὲν κατὰ τὸν ἔμπροσθεν ἤδη λόγον. ἀναμεμνήσθω δὲ καὶ νῦν, ὅτι κεφαλὴν ἀξιόλογον ὁ βραχίων C ἔχων, οὐ πάνυ βαθεῖαν κοιλότητα, διαρθροῦται τῷ πέρατι τοῦ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένος ἐπικείμενος, καὶ ὅτι τὰ τοιαῦτα πράγματα, ποτὲ μὲν οὕτως εἴωθεν ἑρμηνεύειν, ὡς νῦν εἴρηκεν, ὤμου δὲ ἄρθρον· ἐνίοτε δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὡς εἰ τὸ κατ' ὦμον, ἄρθρον εἰρήκει, καθάπερ ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν, τότε κατὰ γόνυ, πολλάκις εἶπε. ἕνα δὲ τρόπον, ὅπερ ἐστὶ διαφορὰν μίαν, εἰδέναι φησὶ τοῦ κατὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον ὀλισθήματος. εἰ δ' ὀρθῶς λέλεκται τοῦτ' αὐτῷ, κατὰ τὸν ἐφεξῆς λόγον ἐπι- D σκεψόμεθα.

HIPPOCRATIS TEXTUS II.

In superiorem verò locum, aut in anteriorem, nunquam.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ β'.

Ἄνω δὲ, οὐδέποτε εἶδον, οὐδὲ ἐς τὸ ἔξω.

GALENI COMMENTARIUS.

Cavum id quod retuli in extrema cervice lati scapularum ossis situm est, in priorem partem; quare ubi humerus in superiorem partem porrigitur, illius caput eo cavo prorsus toto recipitur. At, quum commissuræ universæ sex sint partes circunstantes, superior & inferior, prior & posterior, exterior & interior, pars hujus commissuræ exquisitæ superior tegitur carnosa parte illius musculi, qui quum litteram Δ repræsentet, δελτοειδὴς à quibusdam nominatur: quà verò ad collum inclinat, superjectum habet dorsum lati scapularum ossis, quà id summum cum jugulo conjungitur; ab interiori parte objicitur processus lati scapularum ossis quem nonnulli ab anchoræ similitudine vocant ἀγκυροειδῆ, alii à rostri figura κορακοειδῆ. Hic itaque prohibet, quominus in eam partem articulus elabatur: in posteriorem quis nostrum poterit concipere, quum ibi latum scapularum os sit? Restant quatuor loca non septa, in quæ putare licet articulum erumpere, quorum omnium meminit: inferioris quidem initio libri, quum inquit, articulum autem lati scapularum ossis novi uno modo excidere, nempe in alam:

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τῆς κατὰ τὸν ὦμον διαρθρώσεως ἡ κοιλότης, ἣν ἐπὶ τῷ πέρατι τοῦ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένος ἔφην ὑπάρ- E χειν, εἰς τὸ πρόσω τέτραπται μέρος, ὥσθ' ὅταν ἀνατείνῃ τις τὸν βραχίονα, καταλαμβάνειν αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἅπασαν ἀκριβῶς τὸ κοῖλον. ἁπάσης δὲ διαρθρώσεως ἓξ τῶν πέριξ χωρῶν οὐσῶν, τῆς ἄνω, καὶ κάτω, καὶ πρόσω, καὶ ὀπίσω, καὶ ἔξω, καὶ ἔνδον· ἡ μὲν ἀκριβῶς ἄνω μοῖρα τοῦ κατ' ὦμον ἄρθρου, τὸ σαρκῶδες ἐπιβεβλημένον ἔχει τοῦ Δελτοειδοῦς ὑπό τινων ὀνομαζομένου μυός, ἡ δ' ὡς πρὸς τὸν τράχηλον ἐκκλινομένη, τὴν ῥάχιν τῆς ὠμοπλάτης, ᾗ τῆς κλειδὸς ζευγνυμένης τὸ καλούμενον F ἀκρώμιον γίνεται. κατὰ δὲ τὴν ἔξω χώραν ἐστὶν ἡ ἀπόφυσις τῆς ὠμοπλάτης, ἣν, διὰ τὸ σχῆμα, τινὲς μὲν ἀγκυροειδῆ προσαγορεύουσιν, ἔνιοι δὲ κορακοειδῆ. αὕτη μὲν οὖν κωλύει τὴν εἰς τοῦτο τὸ μέρος ἔκπτωσιν τοῦ ἄρθρου, τὴν δ' ὀπίσω, τίς ἂν ἡμῶν ἐννοῆσαι δύναιτο, τῆς ὠμοπλάτης ἐνταῦθα κειμένης. λοιποὶ τοίνυν ἀφρούρητοι τόποι τέσσαρές εἰσιν, εἰς οὓς ἐννοῆσαι δύναται τὸ ἄρθρον ἐκπίπτειν, ὧν ἁπάντων ἐμνημόνευσε, τοῦ μὲν κάτω καὶ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου τὴν ἀρχὴν εἰπών, ὤμου δὲ ἄρθρον, ἕνα τρόπον οἶδα ὀλισθαῖνον, τὸν εἰς τὴν μασχάλην.

τῶν λοιπῶν δὲ τριῶν, ὀνομαστὶ, πρώτου μὲν τοῦ ἄνω, δευτέρου δὲ τοῦ ἔξω, τρίτου δὲ τοῦ πρόσω. προσέχωμεν οὖν τὸν νοῦν, τινὰ λέγει περὶ τῶν δύο τρόπων, ὧν ἐν ταύτῃ τῇ ῥήσει περιελάβετο.

A reliquorum verò trium nominatim, primò superioris, deinde exterioris, tertiò prioris. Consideremus igitur, quid de duobus modis dicat, quos aggressus est proximis verbis.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ γ'.

Οὐ μέντοι διϊσχυρείω γε, εἰ ὀλισθαίνοι ἂν, ἢ οὔ, καίπερ ἔχων περὶ αὐτοῦ, ὅ, τι λέγω. ἀτὰρ οὐδὲ ἐς τὸ ἔμπροσθεν οὐδέπω ὄπωπα, οὐδὲ τοῦτο, ὅτι ἔδοξέ μοι ὠλισθηκέναι τοῖσι μέντοι ἰατροῖσι, δοκέει κάρτα ἐς τοὔμπροσθεν ὀλισθαίνειν, καὶ μάλιστα ἐξαπατῶνται ἐν τούτοισιν, ὧν ἂν φθίσις καταλάβῃ τὰς σάρκας, τὰς περὶ ἄρθρον τε καὶ τὸν βραχίονα. φαίνεται γὰρ ἐν τοῖσι τοιούτοισι πάντάπασι ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος, ἐξέχουσα ἐς τοὔμπροσθεν. ἐγὼ δέ ποτε τὸ τοιοῦτον οὐ φὰς ἐκπεπτωκέναι, ἤκουσα φλαύρως, ὑπό τε τῶν ἰατρῶν, ὑπό τε τῶν δημοτέων, διὰ τοῦτο τὸ πρᾶγμα. ἐδόκεον γὰρ αὐτοῖσι ἠγνοηκέναι μοῦνος, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἐγνωκέναι, καὶ οὐκ ἠδυνάμην αὐτοὺς ἀναγνῶναι, εἰ μὴ μόλις ὅτι τόδ' ἐστὶ τοιόνδε.

HIPPOCRATIS TEXTVS III.

Non est tamen quod contendere cupiam, excidatne an non, & si de eo non desit, quod B *dicam: sed in priorem partem elapsum, nec vidi unquam, nec elabi posse existimo: censent tamen quidam Medici in priorem partem plurimum excidere: decipiuntur autem maximè iis quorum caro circa articulum & humerum tabe consumpta est: siquidem in his humeri caput in priori parte prominens se ostendit. Ego quum in eam partem procidisse articulum negarem, propterea & à Medicis, & à vulgo, malè audivi: unus enim habitus sum ignarus, cæterique omnes periti, vixque persuadere illis potui rem ita habere.*

C

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Δύο τρόποις ὀλισθήματος εἰρηκὼς, τόν τε ἄνω, καὶ τὸν ἔξω, καὶ ἀποφηνάμενός γε περὶ ἀμφοτέρων, ὡς οὐδέτερον αὐτῶν ἑωρακὼς εἴη, μετὰ ταῦτα προσέγραψεν τὴν νῦν ἡμῖν προκειμένην λέξιν, ὡς περὶ ἀμφοῖν διαλεγόμενος. ἀλλά τοί γε προσκείμενον αὐτῇ, κατὰ τὸ τέλος ἔνθα φησὶ, καίτοι ἔχων περὶ αὐτοῦ ὅ, τι λέγω, δοκεῖ φανερῶς ἐπὶ θατέρου τῶν προειρημένων εἰρῆσθαι. περὶ γὰρ ἀμφοτέρων εἴπερ ἠβουλήθη λέγειν, οὐκ ἂν εἶπεν ἑνικῶς, αὐτοῦ. μή τ' οὖν περὶ μόνης τῆς ἔξω διαφορᾶς ποιεῖται τὸν λόγον, ἐκείνῃ γὰρ ἐπενήνεκται, τὸ, καίτοι ἔχων περὶ αὐτοῦ ὅ, τι λέγω· δύναταί γε μὴν, ὥς τινες ἤκουσαν, ἐν σχήματι λέξεως εἰρῆσθαι παλαιῷ, περὶ τῶν τρόπων ἀμφοτέρων, ὡς εἰ καὶ οὕτως ἐγεγράφει, καίτοι ἔχων περὶ τούτου τοῦ πράγματος ὅ, τι λέγω. ἔνιοι δὲ, ἐξ ἀρχῆς φασιν ἡμαρτῆσθαι τὴν λέξιν, οὐκ ὀρθῶς γράψαντος τοῦ πρώτου βιβλιογράφου, κἄπειτα μηδενὸς αὐτὴν ἐπανορθῶσαι τολμήσαντος, ἄχρι δεῦρο διαφυλαχθῆναι τὴν ἁμαρτίαν. ἐγὼ δὲ, καθ' ἕν τι τῶν ἀντιγράφων εὗρον οὕτω γεγραμμένον, καίτοι ἔχων περὶ αὐτῶν ὅ, τι λέγω. μεταγράψαι δηλονότι τολμήσαντός τινος, τὴν ἐναντίως τοῖς ἄλλοις εὑρισκομένην γραφήν· ἀλλ' εἴτε περὶ ἀμφοτέρων, τῶν τρόπων, εἴτε περὶ θατέρου μόνου, φησὶν οὐκ ἔχειν ἰσχυρίσασθαι. καλὸν δὴ ἡμᾶς ἐστὶ περὶ ἀμφοτέρων ἐπισκέψασθαι, τοσοῦτον ἔτι περὶ τῆς λέξεως αὐτοῦ προειπόντας, ὡς τὸ ἰσχυρείω, δηλοῖ τὸ ἰσχυριστικῶς ἔχω, παραπλησίως τῷ ὀψείω δηλοῦντι, καὶ αὐτῷ, τὸ ὀπτικῶς ἔχω, παρ' ὃ, καὶ Ὅμηρος ἐποίησε τὴν ὀψείοντες φωνὴν, σημαίνων κἀκεῖνος δι' αὐτῆς, τοὺς ὀπτικῶς ἔχοντας, ἔνθα φησί.

Τῷ δ' οἵγ' ὀψείοντες ἀϋτῆς καὶ πολεμίοιο.

Διά τι γοῦν ἔφη, καίτοι δυνάμενός τι λέγειν, οὐκ ἐθέλω εἰπεῖν, ἐπισκεψώμεθα, πρότερον ἐπινοήσαντες αὐτοί, τίνα ποτ' ἐστὶν, ἃ λέγειν ἐδύνατο. δῆλον γὰρ, ὡς ἐκ τῆς τῶν μορίων φύσεως, ἡ γοῦν εὕρεσις αὐτῶν τῶν λεχθησομένων ἐγίνετο ἂν, εἴπερ ὅλως ἠξίωσε εἰπεῖν τι. τὴν κατασκευὴν δὲ αὐτῶν ἀκριβῶς ἔχειν ὑφ' ἡμῶν δεδειγμένην, ἔν τε τῷ περὶ ὀστῶν βιβλίῳ, καὶ τῇ τῶν μυῶν ἀνατομῇ, καὶ δηλονότι κἂν ταῖς ἀνατομικαῖς ἐγχειρήσεσιν. ἡ γὰρ ἀρτηριῶν, καὶ φλεβῶν, καὶ

GALENI COMMENTARIVS.

Executus duas partes, in quas excidit, superiorem scilicet, & exteriorem, testatusque ex utrisque in neutram se vidisse articulum luxatum, quasi de utraque pertractans adscripta nunc verba proposuit. Quod autem postea ponit, cùm inquit, & si de eo non desit, quod dicam apertè videtur ad alteram propositarum partium referri: Nam, si referri ad utramque voluisset, non locutus esset singu- D lari numero de eo. An de solo exteriori loco intelligit, siquidem verba hæc ab eo loco proximè subjiciuntur, & si de eo non desit quod dicam; Potest etiam, ut nonnulli accipiunt, de utroque loco id scripsisse, usus antiqua loquendi figurâ, quasi ita scripserit, & si non desit de ea re, quod dicam. Aiunt nonnulli date posse scripturam hanc corruptam esse, quum à primo Librario non rectè fuerit descripta; & quum nemo deinde ausus fuerit ipsam corrigere, hactenùs corruptam perseverare. Nos autem in quodam exemplo ita scriptum E invenimus, & si non desit de iis, quod dicam quum aliquis non dubitarit aliter scribere, quàm alibi reperiretur; sed sive de utroque loco, sive de altero tantùm dicat, non est quod contendere cupiam, operæpretium nobis est utrunque contemplari, quod attinet ad ejus verba, illo duntaxat adjecto, quod verbo ἰσχυρείω significavit contendere cupio: id enim nihil aliud notat, quemadmodum & verbum ὀψείω videre cupio: unde Homerus deduxit vocabulum ὀψείοντες, significans cupientes vi- F dere, quum inquit,

Τῷ δ' οἵγ' ὀψείοντες ἀϋτῆς καὶ πολέμοιο.

Consideremus igitur causam, quamobrem ait nolle se aliquid dicere, & si non desit, quod dicat, primo intelligentes, quænam sint, quæ dicere posset. Constat autem si quid dicendum omnino sibi statuisset, ex partium natura inveniendum fuisse; partium autem naturam demonstravimus ad unguem in libro de ossibus, in eo qui est de musculis incidendis, & in eo qui de ratione incidendi corporis: natura enim arteriarum venarum,

nervorum nihil ad hunc locum facit, quia casus omnes, ubi articuli excidunt, fiunt ac prohibentur, & ob ossium commissuram, & ob musculos quibus illa comprehenditur: ad quam rem conferunt, aut prohibent venæ, nervi, & arteriæ. Ac ne longius à proposito discedamus, lati scapularum ossis articulus inter cæteros omnes facillimè prolabitur, quoniam unius formæ est, & simplex, non duplex, quemadmodum qui in genu est: neque varius & nullo modo simplex, quemadmodum qui in cubito: & quoniam humeri caput grande est, & sine oblonga cervice in sinum parum desidentem conjicitur: femur verò caput parvum habet, & cervicem oblongam, id verò cavum, quo recipitur, valde sinuatum est, & altis labris cingitur; adde quod in summo capite per validissimum ligamentum ad suum cavum, quà maximè altum est, distinetur. Jure itaque femur rarò procidit, sæpe humerus, ut qui neque ligamentum habeat, neque in altiori cavo se insinuet. Necesse autem est, quum prolabitur, principio in eam partem moveri, in quam compellitur vi illius habitus, quo figuratur: ubi manere necessario non potest, & quod suopte nutu deorsum feratur, & quod interdum prohibeatur angustia loci, sive ob ossium processus, sive ob musculorum vires. Igitur lati scapularum ossis commissura superjectum habet à superiori parte summum lati scapularum ossis, qua cum jugulo conjungitur; & ideo quamvis in eam aliquando articulus moveatur, quum ab ossibus quæ ibi sunt, non admittatur, statim pondere inclinatum deorsum feretur: ab exteriori verò magis musculis continetur, præterquàm quod articulus deorsum naturaliter inclinatur. Interdum tamen violentus habitus, qui musculos possit inter se diducere, potest in spatium quod inter eos est, articulum compellere, quo deinde adstrictus musculis contineatur: atque hac de causa dixit Hippocrates nolle se contendere, excidatne articulus humeri, an non: quatenus enim deorsum fertur, manere in priori parte non potest: diductis autem musculis, ut dictum est, nihil alienum videtur adstrictum ibi contineri. Hæc adducere potuit de humeri capite luxato in alium locum quàm in alam: sed cum id nunquam viderit, commentitias causas scribendas esse minimè credidit, ubique magis fide dignum existimans, quod evidenter apparet, quàm quod à ratione ducitur. Sic & quæcunque ipse ad curationem excogitavit, priusquam nos doceat, experimento comprobat: non sicut nonnulli ex junioribus Medicis, qui in scriptis de ratione medendi, nobis ea imperarunt, quæ ipsi nunquam ante sunt experti. Sed & ipse Hippocrates in hoc libro, quum tractasset de iis, quæ spinæ incidunt, subdidissetque posse experimento redargui, quæ ipse excogitasset, inquit: *Pulchra enim hujusmodi monumenta sunt eorum, quæ cum experti sumus, sine effectu invenimus & causarum, propter quas parum processerint.*

A νεύρων φύσις, οὐδὲν εἰς τὰ παρόντα χρήσιμος, ἐπειδὴ
τὰ κατὰ τὰς ἐκπτώσεις τῶν ἄρθρων ἅπαντα συμπτώ-
ματα γίνεταί τε, καὶ κωλύεται, διά τε τὰ τῶν ὀστῶν ἄρ-
θρα, καὶ τοὺς περιέχοντας αὐτὰ μύας· οὐδὲν εἰς αὐτὰ
συντελούντων, ἢ κωλυόντων, οὔτε τῶν ἀρτηριῶν, οὔτε
τῶν νεύρων, ἢ τῶν φλεβῶν. αὐτίκα γέ τοι, τὸ κατ' ὦμον
ἄρθρον, πάντων τῶν ἄλλων ἑτοιμότερον ἐκπίπτει, διότι
τε μονοειδές ἐστι, καὶ ἁπλοῦν, οὐχ ὥσπερ τὸ κατὰ γόνυ,
διπλοῦν, ἢ τὸ κατ' ἀγκῶνα ποικίλον τε, καὶ οὔποτε ἁ-
B πλοῦν, ὅτι τε τοῦ βραχίονος ἡ κεφαλὴ, μεγάλη τ' οὖ-
σα, καὶ χωρὶς περιμήκους αὐχένος, ἀβαθεῖ κοιλότητι
διαρθροῦται, τοῦ τε μηροῦ τὴν κεφαλὴν ἔχοντος μι-
κρὰν, καὶ τὸν αὐχένα περιμήκη. τὴν δ' ὑποδεχομένην
αὐτὸν κοτύλην βαθεῖαν, ὀφρύσιν ἀξιολόγοις ἐστεφανωμέ-
νην, μετὰ τοῦ καὶ σύνδεσμον ἰσχυρότατον κατ' ἄκραν αὐτοῦ
τὴν κεφαλὴν, τῷ βαθυτάτῳ χωρίῳ τῆς κοτύλης τὴν
σύμφυσιν ἔχειν. εἰκότως οὖν ὀλιγάκις ὁ μηρὸς ἐκπίπτει,
πλειστάκις δὲ, ὁ βραχίων, ὡς ἂν μήτε τὸν σύνδεσμον ἔχων,
μήτ' ἐγκαταβαίνων βαθείᾳ κοιλότητι. τὴν μὲν οὖν ἀρ-
C χὴν τῆς ἐκπτώσεως, εἰς ἐκεῖνο γίνεσθαι τὸ μέρος ἀναγ-
καῖόν ἐστιν, εἰς ὅπερ ἂν ἡ τοῦ σχήματος ἄγει βία. μένειν δ'
οὐκέτ' ἐξ ἀνάγκης δύναται ἐν ἐκείνῳ, διά τε τὴν φυ-
σικὴν εἰς τὸ κάτω ῥοπὴν, καὶ τὴν στενοχωρίαν ἐνίοτε τοῦ
χωρίου γινομένην, ἤτοι δι' ἐξοχὰς ὀστῶν, ἢ συντονίαν μυῶν.
ἡ μὲν οὖν ἄνω χώρα τῆς κατ' ὦμον διαρθρώσεως, ὑπερ-
κείμενον ἔχει τὸ ἀκρώμιον, ὥστε εἰ καὶ μεταστάιη ποτὲ τὸ
ἄρθρον εἰς αὐτὴν οὐ παραδεχομένων αὐτὸ τῶν ἐνταῦθα
τεταγμένων ὀστῶν, αὐτίκα τῷ βάρει ῥέψαν ἐξενεχθήσεται
κάτω. ἡ δ' ἔξω χώρα, καὶ μύας ἔχει μεγάλους, ἀλλὰ τὴν
D εἰς τὸ κάτω ῥοπὴν ἑτοίμην. ἐνδέχεται δέ ποτε, καὶ βίαιον
σχῆμα διαστῆσαι ἀπ' ἀλλήλων δυνάμενον, εἰς τὴν μετα-
ξὺ χώραν αὐτῶν ἀπώσασθαι τὸ ἄρθρον, ἐν ᾗ σφηνωθῇ,
ὑπ' αὐτῶν τῶν μυῶν κατασχεθῆναι. διὰ τοῦτ' οὖν καὶ
ὁ Ἱπποκράτης φησὶ, μὴ διϊσχυρίσασθαι βιαίως, εἴ
τ' ἐκπεσεῖν οἷόν τε τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον, εἴτε καὶ μή.
ὅσῳ μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ κάτω ῥέπειν, οὐδ' ἂν ἐν τῇ πρόσω
χώρᾳ διαμεῖναι δύναται. διαστάντων δὲ, ὡς εἴρηται, τῶν
μυῶν, οὐκ ἀδύνατον φαίνεται σφηνωθὲν ἐνταῦθα μένειν.
E λέγειν μὲν οὖν εἶχε τοιαῦτα περὶ τῆς εἰς ἄλλο τι χωρίον,
ὅτι μὴ τὴν μασχάλην, ἐκπτώσεως. ἐπεὶ δ' οὐδέποτε
ἑωράκει, οὐκ ἠξίωσε γράφειν αἰτίας ἐξ ἐπινοίας, λογι-
κῶν ἀξιοπιστότερον ἡγούμενος ἀεὶ, τὸ φαινόμενον ἐναργῶς.
οὕτως οὖν καὶ τὰς ἐν ταῖς θεραπείαις ἐπινοίας ἑαυτοῦ τῇ
πείρᾳ βεβαιοῖ, πρὶν ἡμᾶς διδάσκειν, οὐχ ὡς ἔνιοι τῶν μετ'
αὐτὸν ἰατρῶν ἔγραψαν, ἐν θεραπευτικοῖς συγγράμμασι
κελεύοντες ἡμᾶς ποιεῖν ἃ μηδέποτε αὐτοὶ πρόσθεν ἔπρα-
ξαν. ἀλλ' ὅγε Ἱπποκράτης ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ βιβλίῳ,
F περὶ τῶν κατὰ ῥάχιν διαλεγόμενος, εἶθ' ἑαυτοῦ τὴν ἐπί-
νοιαν εἰπὼν ὑπὸ τῆς πείρας ἀδύνατον ἐλεγχθεῖσαν, ἔφη.
καλὰ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα μαθήματά ἐστιν, ἃ πειρηθέντα,
ἀπορηθέντα ἐφάνη, καὶ δι' ἅσσα ἠπορήθη.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ δ'.

Εἴ τις τοῦ βραχίονος ψιλώσειε μὲν τὴν σάρκα τὴν ἐπωμίδα, ψιλώσειε δὲ ᾗ ὁ μῦς ἀνατείνει, ψιλώσειε δὲ τὸν τένοντα, τὸν κατὰ τὴν μασχάλην τε καὶ τὴν κληῖδα πρὸς τὸ στῆθος ἔχοντα, φαίνοιτο ἂν τοῦ βραχίονος ἡ κεφαλὴ, ἐς τοὔμπροσθεν ἐξέχουσα ἰσχυρῶς, καίπερ οὐκ ἐκπεπτωκυῖα. πέφυκε γὰρ ἐς τοὔμπροσθεν προπετὴς ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος, τὸ δ' ἄλλο ὀστέον τοῦ βραχίονος, ἐς τὸ ἔξω καμπύλον.

HIPPOCRATIS TEXTUS IV.

Si quis carnem detraxerit ab ea parte, quæ superjecta commissuræ humeri cum lato scapularum osse ad cervicem ostendit, & ab ea qua situs est musculus, qui versus superiorem partem extendit, & à chorda juxta alam, & à jugulo ad pectus, humeri caput, quamvis prolapsum non sit, in priori parte admodum se ostendet. Naturaliter enim humeri caput in priorem partem prominet: reliquum verò ossis humeri in exteriorem convertitur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Βραχίων μὲν ὀνομάζεται τὸ μεταξὺ τῶν δύο διαρθρώσεων, ὅλης τῆς χειρὸς μέρος. ἄκουε δέ μου δύο διαρθρώσεις, τὴν κατ' ἀγκῶνα, καὶ τὴν κατ' ὦμον. ἐπωμὶς δὲ, τὸ ἐπάνω τοῦ ὤμου μέρος, ἐπιτεινόμενον ὡς ἐπὶ τὸν τράχηλον. ὦμος γὰρ ὀνομάζεται, τὸ περὶ τὴν διάρθρωσιν ἅπαν ὅσον φανερὸν, ὥς τοί γε μὴ φαινόμενον, ἐκ μὲν τῶν ὀπίσω μερῶν, ἐστὶ τὸ τῆς ὠμοπλάτης ὀστοῦν, ἐκ δὲ τῶν κάτω, τὸ κατὰ τὴν ἀνάτασιν ὅλης τῆς χειρὸς φανερὸν γιγνόμενον, ὃ προσαγορεύεται μασχάλη. προειπὼν οὖν ὁ Ἱπποκράτης, ἐφ' ὧν ἠφαιρήκασιν αἱ κατὰ τὸν ὦμον σάρκες, ἐξέχουσαν φαίνεσθαι τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, ὡς δοκεῖν ἐνίοις ἐκπεπτωκέναι, διδάσκειν τὴν φύσιν αὐτῆς ὅλην ἐξ ἀνατομῆς ἀξιοῖ. εἴ τις βούλοιτο θεάσασθαι σαφῶς αὐτὴν, ψιλῶσαι μὲν τὴν σάρκα τὴν ἐπωμίδα, τουτέστι περιελεῖν σμίλῃ, μέχρι τοῦ γυμνωθῆναι τὰ κατὰ τὴν διάρθρωσιν ὀστᾶ, ψιλῶσαι δὲ τὸν τένοντα τὸν κατὰ τὴν μασχάλην. τρεῖς γὰρ τοι μύες εἰσὶν ἐνταῦθα· πρῶτος μὲν, ὁ ἀπὸ τῆς ὠμοπλάτης τε, καὶ τῆς κλειδὸς ὁρμώμενος, ὃν καὶ Δελτοειδῆ ὀνομάζουσι. τούτου τοῦ μυὸς, τὸ μὲν σαρκῶδες, ἅπασαν καλύπτει τὴν διάρθρωσιν, ὁ δὲ τένων, εἰς τὸ τοῦ βραχίονος ὀστοῦν ἐμφύεται κατὰ μῆκος, ὥσπερ φύεται τένων ἄλλος ἀξιολόγου μυὸς ἀπὸ τοῦ στέρνου ἀρχομένου, παραφερομένου δὲ τῷ προειρημένῳ κατὰ τὴν τῆς ὠμιαίας φλεβὸς θέσιν, οὗ καὶ αὐτοῦ μέμνηται λέγων, ψιλώσειε δὲ τὸν τένοντα τὸν κατὰ τὴν μασχάλην, ἐν μέντοι φάναι, ψιλώσειε δὲ, ᾗ ὁ μῦς ἀνατείνει, δύναται μὲν καὶ αὐτὸν τὸν Δελτοειδῆ λέγειν, οὗ τὸ σαρκῶδες ἅπαν, καλύπτει τὸ ἄρθρον. ἐγχωρεῖ δ' αὐτὸν, καὶ τοῦ προσθίου κατὰ τὸν αὐχένα μεμνῆσθαι μυὸς, ἔχοντος ἐν δύο κεφαλαῖς συνδέσμους εὐρώστους, τὸν μὲν ἕτερον ἐκ τῆς ἀγκυροειδοῦς ἀποφύσεως ἐκφυόμενον, τὸν δὲ ἕτερον, ἐκ τῆς ὑψηλῆς, ὀφρύος τοῦ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένος.

GALENI COMMENTARIUS.

Βραχίων, quem humerum vertimus, dicitur ea totius brachii pars, quæ inter duos articulos sita est, duos autem articulos intelligi volo, & eum qui ad latum scapularum os, & eum qui ad cubitum est, ἐπωμὶς verò illa quæ superjecta commissuræ humeri cum lato scapularum osse ad cervices intendit, ὦμος enim græcè nominatur ex tota commissura, id quod oculis subjicitur, nam quod lati scapularum ossis minime se ostendit, à posteriori parte situm est: ab inferiori omne id, quod apparet, quum totum brachium sursum porrigitur, ala μασχάλη græcè nuncupatur. Præfatus igitur Hippocrates ubi in carne, quàm humeri commissuram contegit, macies summa oritur, caput humeri ita extans conspici, ut quibusdam excidisse videatur, docet universam ejus naturam ex arte corporis incidendi, præcipiens ut si quis apertè intueri ipsam velit, ab ea parte, quæ superjecta commissuræ humeri cum lato scapularum osse ad cervicem intendit, carnem detrahat, hoc est scalpello circuncidat, donec quæ in commissura sunt, ossa nudentur: detrahat similiter ab ea chorda, quæ juxta alam est: terni enim hîc musculi sunt, primus à lato scapularum osse, ac jugulo oritur, quem à similitudine literæ Δ vocant δελτοειδῆ. Hujus musculi, quod carnosum est, tegit universam commissuram: chorda in longitudinem tendit per os humeri, cui alligatur altera chorda grandioris musculi quem à pectore incipiens cum superiori connectitur, qua sita vena est, quæ sub ala ad cubitum procedit. Meminit etiam hujus ipsius, quum inquit & à chorda juxta alam: sed quum ait, & ab ea qua situs est musculus, qui versus superiorem partem extendit, potuit loqui de musculo, qui Δ litteram repræsentat, cujus quod carnosum est, operit universam commissuram. Potuit etiam musculum illum intelligere, qui fertur ad priorem partem humeri, & à duobus capitibus ligamenta valida habet, quorum alterum à lati scapularum ossis processu anchoræ simili, alterum à sublimiori labro cervicis ejudem ossis dependet.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ε'.

Ὁμιλέει δὲ ὁ βραχίων τῷ κοίλῳ τῆς ὠμοπλάτης πλάγιος, ὅταν παρὰ τὰς πλευρὰς παρατεταμένος εἴη. ὅταν μέντοι ἐς τοὔμπροσθεν ἐκτανυσθῇ ἡ ξύμπασα χεὶρ, τότε ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος, κατ' ἴξιν τῆς ὠμοπλάτης τῷ κοίλῳ γίγνεται, καὶ οὐκ-

HIPPOCRATIS TEXTUS V.

Versatur humerus in cavo lati scapularum ossis à latere, ubi brachium juxta latus extenditur: at ubi totum in priorem partem porrigitur, humeri caput è regione cavi lati scapularum ossis collocatur: neque amplius videtur in

A *priorem partem excedere. Ergo, quod propositum est, nunquam vidi humeri caput in priorem partem promoveri; non tamen contendere velim, eò necne promoveatur. Quum humerus igitur in alam excidat, complures restituendi peritiam habent, quippe quum multis excidat, callere autem omnes modos, quibus Medici luxatum reponant, & qua ratione ipsis utendum sit, eruditi est. Tunc autem adhibere modum validissimum debes, quum maximè opus esse intelligis; validissimus autem est, qui omnium postremus adscribitur.*

B

GALENI COMMENTARIUS.

VErsari dixi ὁμιλεῖν, quod vocabulum græcè ferè mutuantur Antiqui, non ad significandum, colloqui, quemadmodum nunc plerique; sed hac voce intelligunt inter se convenire, & quasi unà versari, quod ὁμοῦ εἰλεῖσθαι dicebant, quin & Homerus eodem modo id usurpat in iis, quæ scribit in clypeo appicta fuisse à Vulcano, quum inquit,

ὁμίλεον δ᾽ ὥστε ζωοὶ βροτοί.

C Homerum itaque à latere ait versari in cavo lati scapularum ossis, ubi brachium juxta latus extenditur, ὁμιλεῖν dicens versari, ut eo verbo significaret simul esse, & ipsum contingere. At ubi, inquit: brachium totum in priorem partem porrigitur, humeri caput è regione sinus lati scapularum ossis collocatur, neque quum erectum maneat, videtur amplius in priorem partem excedere.

HIPPOCRATIS TEXTUS VI.

D *QVibus humeri caput sæpenumero excidit, ipsi per se restituere possunt.*

GALENI COMMENTARIUS.

IN commentariis quoque de fracturis ostendi articulos duabus de causis frequenter, vel levi occasione erumpere, aut enim ob ipsos sinus parum desidentes, atque ipsis labris resupinatos: aut ob humorem earum partium, quæ E commissuram comprehendunt, ob quem laxantur, & facilè extenduntur. Adjeci etiam articulos iisdem de causis promptè restitui, quamobrem ab ægrotantibus per se, citra operam Medici, reponuntur.

HIPPOCRATIS TEXTUS VII.

IN alam enim conjicientes tubercula digitorum alterius manus, articulum ad superiorem partem adurgent; cubitum verò ad pectus adducunt.

F

GALENI COMMENTARIUS.

PRimus restituendi modus hic est, quum seu æger ipse, seu Medicus aliquis, humeri capiti digitorum tubercula subjicit; non quovis modo, sed à parte interiori, ut primò ad priorem partem humeri compellat, dein ad superiorem, ipsumque è regione collocet sui cavi, ubi, ut arbitror, musculi, qui commissuram complectuntur, ipsi subservient, & effi-

A ἔτι ἐξέχειν ἐς τοὔμπροσθεν φαίνεται. περὶ δὲ νῦν ὁ λόγος, οὐδέποτε εἶδον, οὐδὲ ἐς τοὔμπροσθεν ἐκπεσόν, οὐ μὴν ἰσχυρίζομαί γε οὐδὲ περὶ τούτου, εἰ μὴ ἐκπέσοι ἂν οὕτως, ἢ οὔ. ὅταν οὖν ἐκπέσῃ ὁ βραχίων ἐς τὴν μασχάλην, ἅτε πολλοῖσιν ἐκπίπτοντος, πολλοὶ ἐπίστανται ἐμβάλλειν. εὐπαιδεύτου δέ ἐστι τὸ εἰδέναι πάντας τοὺς τρόπους οἷσιν οἱ ἰητροὶ ἐμβάλλουσι, καὶ ὥς ἄν τις αὐτοῖσι τοῖσι τρόποισι τούτοισι κάλλιστα χρῷτο. χρέεσθαι δὲ χρὴ τῷ κρατίστῳ τῶν τρόπων ἢν τὴν ἰσχυροτάτην ἀνάγκην ὁρᾷς, κράτιστος δὲ, ὕστατος γεγραμμένος.

B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΜιλεῖν ἔλεγον οἱ παλαιοὶ τοὐπίπαν, οὐκ ἐπὶ τοῦ διαλέγεσθαι, καθάπερ νῦν οἱ πολλοὶ, τὸ συνιέναι δὲ ἀλλήλοις, καὶ οἷον ὁμοῦ εἰλεῖσθαι, ταύτῃ προσηγόρευον τῇ φωνῇ· καὶ Ὅμηρος ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν ἀσπίδα γεγραμμένων ὑπὸ τοῦ Ἡφαίστου φησίν·

Ὡμίλεον δ᾽ ὥστε ζωοὶ βροτοὶ, ἠδ᾽ ἐμάχοντο.

C τὸν οὖν βραχίονα τῷ κοίλῳ τῆς ὠμοπλάτης ὁμιλεῖν ἔφη πλάγιον, ὅταν παρὰ τὰς πλευρὰς ἡ χεὶρ ᾖ παρατεταμένη, διὰ τοῦ ὁμιλεῖν ῥήματος, δηλῶν, τό, τε ὁμοῦ εἶναι, καὶ ψαύειν αὐτῆς. ὅταν μέντοι φησὶν, ἡ σύμπασα χεὶρ ἐκταθῇ, τότε κατὰ τὴν ἐκθυωρείαν ὁ βραχίων γίνεται τῷ κοίλῳ τῆς ὠμοπλάτης, καὶ οὐκέτ᾽ ἐξέχειν εἰς τὸ πρόσω διὰ τὸ ὄρθιον αὐτοῦ φαίνεται.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϛʹ.

D ΟΣοισι μὲν οὖν πυκνὰ ἐκπίπτει ὁ ὦμος, ἱκανοὶ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, αὐτοὶ σφίσιν αὐτοῖσιν ἐμβάλλειν εἰσίν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΙρηταί μοι κἀν τοῖς εἰς τὸ περὶ ἀγμῶν ὑπομνήμασι, διὰ δύο αἰτίας ἐκπίπτειν ἄρθρον πυκνῶς, καὶ ἐπὶ σμικραῖς προφάσεσιν, ἤτοι διὰ τὸ τῆς κοιλότητος ἀβαθές τε ἅμα, κἂν τῇ ὀφρύσιν ὕπτιον, ἢ διὰ τὴν ὑγρότητα τῶν περι-
E κειμένων τῇ διαρθρώσει σωμάτων, δι᾽ ἣν χαλαρά τ᾽ ἐστὶ, καὶ ῥᾳδίως ἐκτεινόμενα. λέλεκται δὲ, ὡς διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας, αἱ ἐμβολαὶ τῶν τοιούτων ἄρθρων εἰσὶ ῥᾴδιαι, καὶ διὰ τοῦτο χωρὶς ἰατροῦ ὑπ᾽ αὐτῶν πασχόντων γίνονται.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ζʹ.

ΕΝθέντες γὰρ τῆς ἑτέρης χειρὸς τοὺς κονδύλους ἐς τὴν μασχάλην, ἀναγκάζουσιν ἄνω τὸ ἄρθρον, τὸν δὲ ἀγκῶνα παράγουσιν ἐπὶ τὸ στῆθος.

F

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΠρῶτος τρόπος οὗτος τῆς ἐμβολῆς ἐστιν, ὑποβάλλοντες εἴτ᾽ αὐτοῦ τοῦ κάμνοντος, εἴτ᾽ ἰατροῦ τινος, ὑπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, τοὺς κονδύλους τῆς χειρὸς, οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν, ὡς ἀποστῆσαι κάτω πρῶτον, εἶθ᾽ οὕτως εἰς τὴν ἄνω χώραν ἀπώσασθαι, καὶ κατ᾽ εὐθὺ πιέσαι τῆς ὑποδεξομένης αὐτὴν κοιλότητος. ἐνταῦθα γὰρ, οἶμαι, καὶ οἱ περικείμενοι τῇ διαρθρώσει μύες, ὑπηρετοῦσί τε καὶ συμ-

προσάπτουσιν αὐτῇ. εἴρηται γὰρ ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ περὶ ἀγμῶν, ὥσπερ οὖν καὶ ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ μυῶν κινήσεως, οἰκείαν τε καὶ σύμφυτον εἶναι τοῖς μυσὶ τὴν εἰς ἑαυτοὺς συνίζησιν. ἐκτείνονται γὰρ οὐχ ὑφ' ἑαυτῶν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἀντιτεταγμένων μυῶν, ἡσυχάζοντες καὶ ἀργοῦντες αὐτοί. ἡ τοιαύτη κίνησις τῶν μυῶν, καὶ τὴν ἐνεχθεῖσαν εἰς μασχάλην κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, οὐκ ἐᾷ κατὰ χώραν μένειν, ἀλλ' ἀνασπᾷ μέχρι τῶν πλευρῶν τοῦ θώρακος, ὑποπίπτειν τε καὶ ὑποκεῖσθαι τῷ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένι, διὸ καὶ ἡ ἐμβολὴ σύνθετός ἐστιν ἐκ τριῶν ἐνεργειῶν. πρώτης μὲν, καθ' ἣν εἰς τὸ πρόσω τὸ ἄρθρον ἄγεται, δευτέρας δὲ καθ' ἣν ἄνω, καὶ τρίτης καθ' ἣν ὀπίσω. αὕτη γὰρ ἀναγκαία τῷ ἐμβάλλοντι, δι' οὗπερ ἂν ἐπιχειρῇ τρόπου τὴν ἐμβολὴν ποιήσασθαι. ἔνθα μὲν οὖν ὑγρὰ φύσει, καὶ χαλαρὰ τὰ περικείμενα σώματα διαρθρώσει, μετὰ βραχείας κατατάσεως τῆς χειρὸς, ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος, εἰς τὸ πρόσω μέρος διάγεται. συντόνων δὲ ὄντων, ἰσχυροτέρως δεῖται, διὰ τοῦτ' οὖν εὕρηνται πλείους τρόποι τῆς ἐμβολῆς, ἐπεὶ τόγε κεφάλαιον ἁπασῶν ἕν ἐστι, τὸ προειρημένον, εἰς τρεῖς οὓς εἶπον σκοποὺς ἀναγόμενον, αὐτοὺς δὲ τοὺς τρεῖς σκοποὺς, εὕρομεν ἐκ τοῦ κοινοτάτου, καὶ γενικωτάτου πάντων, ὑφ' Ἱπποκράτους μὲν εἰρημένου, πρὸς ἡμῶν δὲ ἀποδεδειγμένου κατὰ τὰ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου βιβλία. λεχθήσεται δὲ καὶ νῦν, ὅσον οἷόν τε διὰ βραχυτάτων. οὐδὲν μὲν τῶν κατὰ φύσιν ἐπανορθώσεως δεῖται. φυλάττειν μὲν γὰρ ἡμῖν, οὐκ ἀνασκευάζειν αὐτὰ πρόκειται. τὰ δὲ παρὰ φύσιν ἔχοντα, πρόκειται μὲν εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανάγειν, ἀναγκαῖον δέ ἐστι τῷ μέλλοντι εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐπανέρχεσθαι κατάστασιν, ὅθεν ἐξετράπετο, τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἀνάπαλιν ἐλθεῖν, ὅπερ οὐδὲν διαφέρει τοῦ φάναι, τὴν ἐναντίαν ὁδὸν ἀνύσαι. τοῖς οὖν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἐλευσῖνα πορευθεῖσιν, οὐκ ἂν ἔχοις ἐναντίαν ὁδὸν ἑτέραν εἰπεῖν, ἢ τὴν ἐξ Ἐλευσῖνος Ἀθήναζε. καίτοι γε τὸ πρῶτον αὐτόθεν μέρος τῆς ὁδοῦ πορευομένοις ἐξ Ἀθηνῶν, ὕστατον ἀναστρεφόντων. σκέπτου τοίνυν ἐφ' ἑκάστης ἐξαρθρήσεως, ὁπόθεν μὲν ἤρξατο τῆς μεταστάσεως τὸ ἄρθρον, ὅπως δὲ προῆλθεν, ὅποι δὲ τὴν τελευτὴν ἐποιήσατο. δεήσει γάρ σε, τὴν μὲν τελευτὴν τῆς μεταστάσεως, ἀρχὴν τῆς ἐπανόδου ποιήσασθαι, προελθεῖν δ' ἐντεῦθεν ἀνάπαλιν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκπτώσεως. αὐτίκα γοῦν ἐπὶ τῆς προκειμένης ἐξαρθρήσεως, ὅταν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἕδρας εἰς τὴν πρόσω χώραν ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ὑποχωροῦσα, κάτω μὲν ἐνεχθῇ τῷ βάρει ῥέψασα, μετὰ ταῦτα δὲ, ὀπίσω πρὸς τὰς πλευρὰς ὑπὸ τῶν μυῶν εἰς αὐτὰς συνιζηκότων ἀνασπασθῇ, τὴν εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπάνοδον, ἄρξασθαι μὲν ἀπὸ τῆς ὀπίσω χώρας ἀναγκαῖόν ἐστιν. ἐνταῦθα δὲ πρόσω μὲν πρῶτον, εἶτ' ἄνω περιάγεσθαι κἄπειτα ἤδη κατ' εὐθὺ τῆς κοιλότητος ᾖ, δυοῖν θάτερον, ἢ τοῖς μυσὶν ἐπιτρέψαι τὸ πᾶν, ἢ καὶ αὐτὸν συνεπωθεῖν. ὅταν γε μὴν ἐπιτρέψῃς τοῖς μυσὶ, μὴ καταλίπῃς τὴν κάτω χώραν ἀφρούρητον. ὀχεῖσθαι γὰρ ἐνταῦθα ἐπί τινος χρὴ τὸν βραχίονα, μή πως ἠτονηκότων τῶν μυῶν ἀνασπᾶν αὐτὸν, ἐνεχθῆναι κάτω φθάσῃ, πρὶν ὑπ' ἐκείνων εἰς τὴν οἰκείαν ἐνεχθῇ χώραν. οὐσῶν οὖν τούτων τῶν τριῶν ὁδοιποριῶν, ἄριστον μέν ἐστιν, ἑκάστην ποιεῖσθαι κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν, πρώτην μὲν τὴν πρόσω, δευτέραν δὲ, τὴν ἄνω, καὶ τρίτην, τὴν ὀπίσω, πολλάκις δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ καὶ περικυλινδουμένου τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος τῷ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένι, τὴν ἐμβολὴν ἐργαζόμεθα, καὶ ὅγε πρῶτος τρόπος ὁ διὰ τῶν δακτύλων, ὑπό τε τοῦ πάσχοντος αὐτοῦ, καὶ τῶν

A ciendi socii erunt; ipse enim ait in opere de fracturis, quod & nos in libro de motu musculorum, id proprium esse, atque innatum musculis, ut in seipsos contrahantur; non enim à seipsis: sed quiescentes, atque otiosi ab iis, qui in contraria parte siti sunt, tenduntur. Hic musculorum motus humeri caput in alam luxatum non patitur in eodem loco manere; sed ipsum attrahit ad latus, dum expellatur, subjiciaturque cervici lati scapularum ossis. Quocirca tria in restituendo sunt agenda, primò quidem in priorem partem impellendum B est, deinde in superiorem, postremò in posteriorem: hoc siquidem necesse est quocunque modo quis reponere id tentaverit. Igitur ubi partes quæ commissuram comprehendunt, naturaliter madent, & laxæ sunt, humeri caput, vel leviter intento brachio in priorem partem adducitur: at ubi validæ sint, valentius intendi debet. Quamobrem plures inventi sunt restituendi modi, quorum omnium caput unum est quod ego retuli; spectat autem ad ea tria, quæ proposui agenda; inveniuntur hæc ex eo, quod maximè commune est, & generale, po- C situm quidem ab Hippocrate, demonstratum verò à nobis in libris de ratione curandi: quod & nunc etiam docebimus, quantum poterit brevissimè, nempe ex iis quæ naturaliter habent, nihil esse corrigendum: si quidem ea nobis consilium est non tollere, sed tueri: quæ verò præter naturam sunt, propositum est in naturalem statum restituere: necesse autem est id quod in antiquam sedem, unde excessit, reversurum est, rursus idem iter facere, quod perinde est ac si dicas: contrarium iter facere: D nam is qui Athenis Eleusinem proficiscuntur, iter contrarium non aliud appellari potest, quàm Eleusine Athenas quanquam primum iter, quod fecerunt Athenis abeuntes, postremum est ubi redeunt. Considerato igitur in singulis luxatis unde cœperit articulus expelli, qua processerit, & ubi constiterit; oportebit enim excidendi finem, principium esse revertendi, atque inde rursus ad excidendi principium procedere. Ac ne longius dissedamus in proposito casu, quum humeri caput suo loco motum in priorem partem venit, ob pondus deor- E sum fertur, deinde in posteriorem partem ad latus vi musculorum ad se recurrentium contrahitur; quum ergo reverti ad suam sedem debet, inchoari à posteriori regione necesse est, tuncque primo in priorem partem impelli, postea sursum adduci: deinde quum situm est è regione sui cavi, duorum alterum faciendum est, vel res tota musculis committenda, vel unà cum ipsis attrahentibus adurgendum est: at ubi rem musculis commiseris, inferiorem locum sine fultura ne relinquito: sustineri enim hîc re aliqua humerum oportet, ne quum musculi F nondum sic confirmati sint, ut ipsum attrahant, deorsum feratur, priusquam ab illis in suam sedem adducatur. Ego quum tria hæc itinera sint, optimum est, unumquodque ad rectam lineam fieri, primò quidem in priorem partem, deinde in superiorem, tertio in posteriorem; sæpe autem non sic, sed circa cervicem lati scapularum ossis circunducentes humeri caput restituimus: cujus sane generis est primus reponendi modus per digitos vel ipsius hominis,

vel Medici. Eum modum appellat Hippocrates κατὰ τὸ περίσφαλον, qui citra noxam proficit in commissura humeri cum lato scapularum osse, quippe quæ nullum oblongum processum habeat, neque in capite humeri, ex toto enim rotundum est, neque in labris ipsius cavi, quo recipitur. Quibus itaque sæpe promovetur, necesse est commissuram esse laxam, & cavum exiguis labris contineri: atque ea de causa ipsi per seipsos articulum restituunt, quibus ita habet, integræ manus digitorum tubercula in alam conjicientes, sicut inter latus, & humeri caput demittantur: in quo casu digiti vicem vectis præstant, quum tubercula in acutum desinant ad effigiem summi cunei; hac igitur summitate facilè inter humeri caput, & latus inferuntur, quòd si ibi semel admittantur, quum facilè restitui possit ob humorem partium, quæ commissuram comprehendunt, digiti quidem ea parte protinùs admissi articulum à latere in priorem partem reducunt; at cubitus, quum ad pectus adducitur, humerum attollit; cumque digiti simul interim impellant, & circunducant juxta inferiorem, & priorem partem commissuræ: humeri caput ad sui cavi oram ascendit; quòd si semel eo fuerit compulsum, levi momento in ipsum cavum revertitur: hic autem restituendi finis fuit.

A
Digiti sub alam, &c.

HIPPOCRATIS TEXTUS VIII.

EVndem restituendi modum adhiberi Medicus poterit, si sub ala ab interiori parte articuli prolapsi digitos demittens, à latere ipsum reducat; suum vero caput ad renitendum obiiciat, qua jugulum cum lato scapularum osse committitur; genibus juxta cubiti iuncturam ad humerum datis, ad latus repellat. Expedite autem eum, qui restituet, manu strenua esse, vel ipse manibus & capite quod dictum est præstet, alter cubitum ad pectus adducat.

B
Digiti demissi &c.

GALENI COMMENTARIUS.

MEdici in restituendis luxatis quædam agunt, idiotis quoque communia, id quod nunc faciunt in proposito restituendi modo; quædam propriè adjiciunt iis, quæ communia sunt: commune est Medicorum pariter, & idiotarum per digitos impellere, & humerum attollere: sed proprium Medicorum, caput objicere homini, qua jugulum cum lato scapularum osse committitur, & humerum adurgere genibus ad imum ejus datis. Objicitur autem caput ne homo sequatur, quum humerus digitorum impulsu in priorem partem adducitur; quæ primò fieri debent, tum tertiò genibus adurgendum, quod in eo tempore totius curationis, quæ per manum admovetur, opportunissimè fit, quum humeri caput à latere penitus reductum, non protinus occurrit ceruici lati scapularum ossis tunc enim neque oportet articulum in priorem partem adducere, sed in superiorem compellere: quod optimè continget, si quis imum humerum ad latus trudat: quatenus enim in

A ἰατρῶν γινόμενος, ἐκ τούτου τοῦ εἴδους ἐστίν· ὀνομάζει δὲ αὐτὸν αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης κατὰ τὸ περίσφαλον, ἐπιτυγχανόμενον ἄνευ βλάβης, ἐν τῇ κατ' ὦμον διαρθρώσει, μηδεμίαν ἐξοχὴν ἐχούσῃ προμήκη, μήτε κατὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος· ἀκριβῶς γάρ ἐστι περιφερὴς, μήτε κατὰ τὰς ὀφρῦς τῆς ὑποδεχομένης αὐτὸν κοιλότητος. οἷς μὲν οὖν ἐκπίπτει πυκνά, ἀνάγκη τήν τε διάρθρωσιν εἶναι χαλαρὰν, καὶ τὴν κοιλότητα βραχείας ἔχειν τὰς ὀφρῦς, καὶ διὰ τοῦτο, ῥᾳδίως αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐμβάλλουσι τὸ ἄρθρον, οἱ οὕτω κατεσκευασμένοι, τοὺς κονδύλους τῶν δακτύλων τῆς ἀπαθοῦς χειρὸς ὑποθέντες εἰς τὴν μασχάλην, ὡς μεταξὺ δηλονότι τὴν ἔνθεσιν αὐτῶν γίνεσθαι τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, καὶ τῶν πλευρῶν, καὶ γίνονται ἀντὶ μοχλοῦ τηνικαῦτα, τῆς χειρὸς οἱ δάκτυλοι, τελευτώντων μὲν εἰς ὀξὺ πέρας τῶν κονδύλων, ὥσπερ ἡ κώνου κορυφή. αὐτῇ δὲ ταύτῃ τῇ κορυφῇ παρεισερχομένων ῥᾳδίως, ὡς εἰπεῖν, εἰς τὴν μεταξὺ χώραν, τῆς τε κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, καὶ τῶν πλευρῶν. ἣν δὴ ἅπαξ ὑπ' αὐτῆς εἰσδεχθῶσι, ῥᾳδίας τῆς ἐμβολῆς γινομένης, διὰ τὴν ὑγρότητα τῶν κατὰ τὴν διάρθρωσιν σωμάτων. οἱ μέντοι δάκτυλοι, παραδεχθέντες εὐθέως ἐν αὐτῷ τούτῳ τὸ ἄρθρον, εἰς τὸ πρόσω μέρος ἀφιστᾶσι τῶν πλευρῶν· ὁ δὴ ἀγκὼν παρὰ τὸ στῆθος ἀπαγόμενος, ὑψοῖ τὸν βραχίονα. συνεπωθούντων δὲ ἐν τῷδε τῶν δακτύλων, καὶ κυλινδουμένων κατὰ τῶν κάτω τε καὶ πρόσω μερῶν τῆς διαρθρώσεως, ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐπὶ τὴν ὀφρὺν ἀναβαίνει τῆς ὑποδεχομένης αὐτὴν κοιλότητος. εἰ δὴ ἅπαξ ἐν τούτῳ γένοιτο, διὰ βραχείας ῥοπῆς εἰς αὐτὴν ἐμπίπτει τὴν κοιλότητα. τοῦτο δὴ ἦν τὸ πέρας τῆς ἐμβολῆς.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ η'.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τοῦτον, καὶ ὁ ἰατρὸς ἂν ἐμβάλλοι, εἰ αὐτὸς μὲν ὑπὸ τὴν μασχάλην, ἐσωτέρω τοῦ ἄρθρου ἐκπεπτωκότος, ὑποτείνας τοὺς δακτύλους, ἀπαναγκάζοι ἀπὸ τῶν πλευρέων, ἐμβάλλων τὴν ἑωυτοῦ κεφαλὴν ἐς τὸ ἀκρώμιον, ἀντερείσιος ἕνεκα. τοῖσι δὲ γούνασι, παρὰ τὸν ἀγκῶνα ἐς τὸν βραχίονα ἐμβάλλων, ἀντωθέοι πρὸς τὰς πλευράς. ξυμφέρει δὲ, καρτερὰς τὰς χεῖρας ἔχειν τὸν ἐμβάλλοντα, εἰ αὐτὸς μὲν τῇσι χερσὶ καὶ τῇ κεφαλῇ οὕτως ποιοίη. ἄλλως δέ τις τὸν ἀγκῶνα παράγοι παρὰ τὸ στῆθος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οἱ ἰατροὶ, τὰ μὲν κοινά τινα τῶν ἰδιωτῶν ἐνεργείαις ἐνεργοῦσιν, ἐμβάλλοντες αὖθις τὸ ἐξαρθρῆσαν, καὶ τοῦτο μὲν διαπράττουσι κατά γε τὴν νῦν ἑρμηνευομένην ἐμβολὴν, τὰ δέ τινα, τοῖς κοινοῖς αὐτοὶ προστιθέασιν ἴδια. κοινὰ μὲν οὖν αὐτοῖς ἐστὶ πρὸς τοὺς ἰδιώτας, ἥ τε διὰ τῶν δακτύλων μοχλεία, καὶ ἡ τοῦ βραχίονος ὕψωσις· ἴδια δὲ πρὸς τούτοις, ἥ τε τῆς κεφαλῆς ἐς τὸ τοῦ κάμνοντος ἀκρώμιον ἀντέρεισις, ἥ τε διὰ τῶν γονάτων ἀντώθεσις, ἐρειδομένων εἰς τὸ κάτω τοῦ βραχίονος. γίνεται δὲ ἡ ἀντέρεισις ἕνεκα τοῦ μὴ συνακολουθεῖν τὸν ἄνθρωπον, ἀγομένῳ πρόσω τῷ βραχίονι διὰ τῆς τῶν χειρῶν μοχλείας, καὶ πρῶτά γε χρὴ γίνεσθαι ταῦτα. τρίτον δὴ αὖθις ἕπεσθαι τὴν διὰ τῶν γονάτων ἀντώθεσιν, ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, τῆς ὅλης χειρουργίας ἐπιτηδείως γινομένης, ἡνίκα τελέως ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἀποχωρήσασα τῶν πλευρῶν, οὐκ εὐθὺς ὑποπίπτει τῷ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένι. τηνικαῦτα γὰρ οὐ δὴ ἀνάγειν εἰς τὸ πρόσω χρὴ τὸ ἄρθρον, ἀλλ' ὠθεῖν ἄνω. συμβήσεται δὲ τοῦτο καλῶς, εἰ τὸ κάτω πέρας τοῦ βραχίονος ἐπὶ τὰς πλευρὰς ἀπωθοίη τις. εἰς ὅσον γὰρ

A τοῦτ' ἔσω τε καὶ κάτω χωρεῖ, τὸ ἀντικείμενον αὐτῷ πρὸς ἐναντίους τόπους ἐνεχθήσεται. εἰς τὴν ἄνω δὲ καὶ πρόσω χώραν τοῦ βραχίονος ἡ κεφαλὴ γιγνομένη, ῥᾳδίαν ἕξει τὴν ἔμπτωσιν. Εἰ δὲ μὴ βούλοιτό τις ἀπωθεῖν τοῖς γόνασι, πρὸς τὸ κάτω πέρας τοῦ βραχίονος, ἑτέρῳ κελευσάτω παρὰ τὸ στῆθος ἀνάγειν αὐτὸν, ὅπερ ὁ ἰδιώτης ἔμπροσθεν ἐδείχθη ποιεῖν, ὑπὸ τοῦ συνεχῶς ὀλισθαίνειν αὐτῷ τὸ ἄρθρον, ὡς χρὴ ποιεῖν δεδιδαγμένος. ἀλλ' ᾧ γε νῦν πρῶτον ὤλισθεν, οὐχ οἷόν τε τοῦτο πράττειν ἐστὶ, πλὴν εἰ γενναῖός τις εἴη, καὶ ἀκατάπληκτος ἐν τοῖς δεινοῖς· ὁ γὰρ τοιοῦτος αὐτὸς ὑψώσει τὸν αὐχένα, κελευσθεὶς ὑπὸ τοῦ θεραπεύοντος. B

interiorem; atque inferiorem partem fertur, eatenus, quod ipsi opponitur, in contrarias partes ducitur. At ubi humeri caput in priorem simul & superiorem venit, facilè reconditur. Sed si nolit Medicus genibus imum humerum adurgere, imperet alteri, ut ipsum ad pectus adducat: hoc supra ostensum est fieri ab idiota, quòd sæpe articulus excidat, edocto qua ratione agendum sit: sed cui nunc primum excidit, non licet id efficere, nisi si generosus est, atque adversis rebus non perturbatur: hic siquidem jussus à Medico per se humerum excitabit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ θ'.

Ἔστι δὲ ἐμβολὴ ὤμου, καὶ ἐς τοὐπίσω ὑποβάλλοντα τὸν πῆχυν ἐπὶ τὴν ῥάχιν, ἔπειτα, τῇ μὲν ἑτέρῃ χειρὶ ἀνακλᾶν ἐς τὸ ἄνω τοῦ ἀγκῶνος ἐχόμενον, τῇ δὲ ἑτέρῃ, παρὰ τὸ ἄρθρον ὄπισθεν ἐνερείδειν.

HIPPOCRATIS TEXTUS IX.

Reponitur idem humeri caput, quum retrodatur ad dorsum: tum altera manu eminentia cubiti sursum compellitur, altera à posteriori parte urgetur articulus.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ. C

Οὗτος ὁ τρόπος τῆς ἐμβολῆς, κατὰ περίσφαλσιν γίγνεται μᾶλλον τοῦ πρόσθεν. ἔστι δὲ ἐξ ἀνάγκης μὲν, καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν τριῶν ἐνεργειῶν σύνθετος, οὐ μὴν ἰδίοις πέρασιν ἑκάστης αὐτῶν περιγραφομένης, οὐδὲ ἐν τῇ μεταβάσει γωνίας ποιούσης, ἀλλὰ κατὰ τὰς κυκλοτερεῖς, ὡς εἰ καὶ τετραγώνου τις ἀποθραύσει τὰς γωνίας. ὁποῖον γάρ τι συμβαῖνόν ἐστιν ἐν τοῖς κατὰ περικύλισίν τε, καὶ κατὰ περίσφαλσιν.

A B Γ Δ

D Σαφῶς νοήσεις ὡς ἐπὶ ἐκείνου οὐδὲ τοῦ διαγράμματος τῆς φορᾶς τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, ἣν ἄρθρον ὤμου προσαγορεύει, γιγνομένης κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἐνέργειαν, ἀπὸ τῶν πλευρῶν εἰς τὸ πρόσω, κατὰ δὲ τῆς γδ. γραμμῆς, ἐντεῦθεν δὲ ἄνω ἐπὶ τὴν δβ. κἄπειτ' ἐντεῦθεν ἐμβαλλομένης τῇ κοιλότητι κατὰ τὸ α. τεταγμένη. τοιαύτης μὲν οὖν γιγνομένης αὐτοῦ τῆς φορᾶς, οὐκ ἕπεται περίσφαλσις. ὅταν δὲ τῶν κατὰ τὸ δ. καὶ β. γωνιῶν, οἷον ἀποθραυσθεισῶν, ἡ φορὰ μηκέτι κατὰ τῶν τριῶν εὐθειῶν, ἀλλὰ κατὰ μιᾶς γίγνεσθαι γραμμῆς, κυρτῆς τῷ σχήματι, τότε συμβαίνει κυλίεσθαι, καὶ τὸν βραχίονα πρὸς τὴν ὀφρὺν ἀνέρχεσθαι τῆς διαρθρώσεως. E ὅταν δὲ ἐπὶ ταύτης ἤδη ᾖ, βραχείας ῥοπῆς προσελθούσης, εἰς τὴν ἐντὸς χώραν περισφάλλεται. τοῦτο μὲν οὖν κοινὸν ἁπάντων τῶν κατὰ περίσφαλσιν ἐμβαλλομένων. ἣν δὲ νῦν ἐμβολὴν ἐξηγεῖται, ταύτῃ προσήκει, κατὰ μὲν τὴν εἰς τοὐπίσω τε καὶ τὴν ῥάχιν ἀναγωγὴν τοῦ πήχεος, ἀκολουθοῦντος αὐτῷ ἐξ ἀνάγκης τοῦ βραχίονος, ἡ κεφαλὴ πρόσω τε, καὶ ἄνω μεθισταμένη περικυλισθήσεται. πρώτῳ μὲν τῷ κάτω μέρει τῆς διαρθρώσεως, ἐφεξῆς δὲ, τῷ πρόσω, μέχρις ἂν ἐπὶ τὴν ὀφρὺν ἀναβῇ τῆς κοιλότητος, ὅθεν δὴ F πρὸς τὴν ἐντὸς χώραν ἐνεχθεῖσα, στηριχθήσεται κατ' αὐτῆς. ἔστι γὰρ δὴ τοῦτο πέρας τῆς ἐμβολῆς· ὥσπερ δὲ ἐπὶ τῆς πρὸ ταύτης ἐμβολῆς, ἕνεκα τοῦ μὴ συνακολουθεῖν ἐπὶ τὰ πρόσω τὸν ἄνθρωπον, ὠθεῖν ὀπίσω τὸ ἀκρώμιον ἐκέλευσε διὰ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς, τὸν ἰατρὸν, οὕτω νῦν, ὑπὲρ τοῦ μὴ συνακολουθεῖν ὀπίσω, τοὐναντίον ἀξιοῖ ποιεῖν, ἐπιβάλλοντα τὴν χεῖρα κατὰ τὴν ὀπίσω χώραν ὅλης τῆς διαρθρώσεως, ἀντωθεῖν εἰς τὸ πρόσω τὸν ἄνθρωπον.

GALENI COMMENTARIUS.

A

Cubitus ad spinam, &c.

Hoc restituendi modo magis circunducimus, quam superiori: sed sub ipso etiam necesse est in tres partes articulum agi, quæ tamen singulæ propriis finibus non circunscribuntur: neque angulum efficit, quum ex una parte ad aliam transfertur, sed in orbem flectitur, perinde ac si anguli à quadrato retundantur. Quid autem accidat, quum articulus in orbem agitur, circunduciturque, planè intelliges ex descriptione hujus figuræ.

A B C D

Concipito caput humeri, quem articulum lati scapularum ossis vocat, quum primò agitur, ferri à latere ad partem priorem per lineam C D, inde sursum per lineam D B, postea in suum cavum conjici, ubi A. quod si ita feratur, non circunducitur: sed si anguli D B quasi infringantur, non amplius per tres lineas rectas feretur, sed per unam curvam. Sic itaque circumactus humerus ad oram adducitur sui cavi, ad quam ubi venit, modico impulsu in suam sedem revertitur. Atque hoc commune est omnium quæ circunducendo reponuntur; id quod etiam evenit ei restituendi modo, quem nunc exprimit: siquidem brachio in posteriorem partem ducto ad spinam, quum necessariò humerus sequatur, caput hujus in priorem ac superiorem partem translatum circunducetur, primò circa inferiorem partem commissuræ, deinde circa priorem, donec ascendat ad oram sui cavi: in quod, ubi conjectum fuerit, continebitur, tuncque restituendi finis est. Quemadmodum autem in superiori modo restituendi, ne homo sequens in priorem partem converteretur, præcepit Medico, ut capite objectó summum lati scapularum ossis, quâ cum jugulo committitur, retrò repelleret: ita nunc ne in posteriorem partem convertatur, contrarium imperat, ut scilicet manu objecta à posteriori parte totius commissuræ, hominem in priorem repellat.

HIPPO-

A

HIPPOCRATIS TEXTUS X.

Hic reponendi modus, atque is qui superiùs positus est, secundùm naturam non sunt: circum agentes tamen in suam sedem articulum cogunt.

GALENI COMMENTARIUS.

Dixit non secundùm naturam esse, eò quòd articulus ad rectam lineam non feratur, sed in orbem magis, ut ostensum est. Qua in re periculum est, ne abscindantur processus aliqui. Propterea autem adjecit, cogunt, ut vim eorum indicaret.

HIPPOCRATIS TEXTUS XI.

Sed, qui per calcem reponere nituntur, propè secundùm naturam cogunt.

GALENI COMMENTARIUS.

Qua de causa hunc reponendi modum asserat propè secundum naturam esse, apertè intelliges, quùm ipsum universum cognoveris: quod fiet, ubi, quæ subjiciuntur, animadvertas.

HIPPOCRATIS TEXTUS XII.

Hominem oportet humi resupinare, medicum verò ab ea parte, à qua articulus eruperit, humi sedere: deinde suis manibus hominis brachium affectum prehendere, ac deorsum versus extendere, & calce in alam demisso, dextro quidem in dextram, sinistro in sinistram, in contrariam partem urgere. Necesse autem est in sinum alæ rotundum aliquid demittere, quod ibi aptetur. Maximè idoneæ sunt pilæ parvæ admodum, ac duræ, quæ è corio ferè suuntur: nam, nisi tale aliquid indatur, non potest calx ad humeri caput pervenire: brachio enim ab inferiori parte extento, sinuatur ala, quoniam chordæ ab utraque parte alam constringunt inter se adversæ. Oportet autem aliquem ab altera parte ejus qui extenditur, sedentem, continere hominem ab integri humeri cum lato scapularum osse commissura, ne corpus ducatur, affecto brachio ab altera parte extento: pòst, loro molli abundè lato pilam in alam conjectam excipere, cujus lori utrumque caput alter extendat, qui à capite hominis sedeat, pedeque eam partem repellat, ubi jugulum cum summitate lati scapularum ossis conjungitur. Pila verò, quantum maximè potest, intus conjiciatur, atque ad latus, & à capite humeri recedet.

GALENI COMMENTARIUS.

A

Medicus suis manibus &c.

Si quis, quæ sic traduntur, non intelligat, huic opus est non verbo exponere, sed agendo rem monstrare. Atque idcirco mihi placet, quemadmodum supra retuli, librum ipsum Hippocratis sæpius legi, verbis diligenter consideratis, atque adhibito omnino studio, ut quid proponitur, intelligatur. Equidem tibi, ut quæ ab Hippocrate scripta sunt,

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ι'.

Αὕτη ἡ ἐμβολὴ, καὶ ἡ πρόσθεν εἰρημένη, οὐ κατὰ φύσιν ἐοῦσαι, ὅμως ἀμφιβάλλουσαι τὸ ἄρθρον, ἀναγκάζουσιν ἐμπίπτειν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐ κατὰ φύσιν αὐτὰς εἶπε, διὰ τὸ μὴ κατ' εὐθείας γραμμὰς γίνεσθαι τὴν κίνησιν τοῦ ἄρθρου, κατὰ
B περικύκλωσιν δὲ μᾶλλον, ὡς εἴρηται. κίνδυνος δὲ ἐν τῷδε γὰρ τῆς περιθραύσεως τῶν ἐξοχῶν. τὸ δὲ ἀναγκάζουσι, προσέθηκε, τὸ βίαιον αὐτῶν ἐνδεικνύμενος.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ια'.

Οἱ δὲ τῇ πτέρνῃ πειρώμενοι ἐμβάλλειν, ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν ἀναγκάζουσι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

C Διά τι ταύτην τὴν ἐμβολὴν ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν ἔχειν ἔφη, μαθήσῃ σαφῶς ὅλης αὐτῆς ἀκούσας πρότερον. ἔσται δὲ τοῦτο ταῖς ῥήσεσιν ἀκολουθήσαντι αὐτοῦ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιβ'.

Χρὴ δὲ τὸν μὲν ἄνθρωπον χαμαὶ κατακλῖναι ὕπτιον, τὸν δὲ ἐμβάλλοντα, χαμαὶ ἵζεσθαι, ἐφ' ὁπότερα ἂν τὸ ἄρθρον ἐκπεπτώκῃ, ἔπειτα λαβόμενον τῇσι χερσὶ τῇσιν ἑωυτοῦ, τῆς χειρὸς
D τῆς σιναρῆς, κατατείνειν αὐτὴν, τὴν δὲ πτέρνην ἐς τὴν μασχάλην ἐμβάλλοντα ἀντωθέειν, τῇ μὲν δεξιῇ, ἐς τὴν δεξιὴν, τῇ δὲ ἀριστερῇ, ἐς τὴν ἀριστερήν. δεῖ δὲ ἐς τὸ κοῖλον τῆς μασχάλης ἐνθεῖναι στρογγύλον τι ἐναρμόττον. ἐπιτηδειόταται δὲ αἱ πάνυ σμικραὶ σφαῖραι, καὶ σκληραὶ, οἷαι πολλαὶ ἐκ τῶν σκυτέων ῥάπτονται. ἢν γὰρ μή τι τοιοῦτον ἐγκέηται, οὐ δύναται ἡ πτέρνη ἐξικνέεσθαι πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος. κατατεινομένης γὰρ τῆς χειρὸς, κοιλαίνεται ἡ μασχάλη. οἱ γὰρ τένοντες, οἱ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς μασχάλης ἀντισφίγγοντες, ἐναντίοι εἰσί. χρὴ δέ τινα ἐπὶ θάτερα τοῦ κατα-
E τεινομένου καθήμενον κατέχειν κατὰ τὸν ὑγιέα ὦμον, ὡς μὴ περιέλκηται τὸ σῶμα τῆς χειρὸς τῆς σιναρῆς ἐπὶ θάτερα τεινομένης· ἔπειτα ἱμάντος μαλθακοῦ, πλάτος ἔχοντος ἱκανὸν, ὅταν ἡ σφαῖρα ἐντεθῇ εἰς τὴν μασχάλην περὶ τὴν σφαίρην, περιβεβλημένου τοῦ ἱμάντος, καὶ κατέχοντος, λαβόμενον ἀμφοτέρων τῶν ἀρχῶν τοῦ ἱμάντος, ἀντικατατείνειν τινὰ ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ κατατεινομένου καθήμενον, τῷ ποδὶ προσβάντα πρὸς τὸ ἀκρώμιον τὸ ὀστέον. ἡ δὲ σφαίρη, ὡς ἐσωτάτω, καὶ ὡς μάλιστα πρὸς τῶν πλευρέων κείσθω, καὶ μὴ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τοῦ βρα-
F χίονος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἴ τις διὰ τῶν οὕτως εἰρημένων μὴ συνίησιν, οὗτος οὐ δεῖται τῆς διὰ τῶν λόγων ἐξηγήσεως, ἀλλὰ τῆς ἐπ' αὐτῶν ἐνεργειῶν δείξεως. διὸ καὶ πολλάκις, ὡς καὶ πρόσθεν ἔφην, ἀξιῶ τὸ βιβλίον ἀναγινώσκειν αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους ἐπιμελῶς προσέχοντας τῇ λέξει, καὶ πειρωμένους νοεῖσθαι τὸ λεγόμενον. ἐγὼ τοίνυν, ὡς ἤδη σοι τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεγομένων

ἐν περινοίᾳ γεγονότι, τὴν αἰτίαν προσθήσω, δι' ἣν ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν ἔφη τὴν τοιαύτην ἐμβολὴν εἶναι), τὰς ἔμπροσθεν ψαυσάμενος ὡς οὐ κατὰ φύσιν ἐπιτελουμένας. πρῶτον μὲν οὖν, ὅτι κατατείνει τὸν βραχίονα, μηδεμιᾶς τῶν ἔμπροσθεν ἐχούσης τοῦτο, ὥστε προσηκόντως ἄν τις ἐπαινέσειε τὴν τοιαύτην ἐμβολήν. ἐρρέθη γὰρ ἡμῖν κἀν τῇ περὶ τῶν καταγμάτων πραγματείᾳ, ἥ τε χρεία τῆς κατατάσεως, ὅτι τε προηγεῖσθαι χρὴ πάσης ἐμβολῆς, καὶ διαπλάσεως αὐτήν. δεύτερον δὲ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ, τὸ διὰ τῆς πτέρνης ὀπίσω τὸν ἄνθρωπον ὠθεῖσθαι, χάριν τοῦ μὴ συνακολουθεῖν ἑπομένην τῇ χειρί. διὰ μὲν οὖν τῶν δυοῖν τούτων ἐνεργειῶν ἡ ἀντίτασις γίγνεται. διὰ μὲν τοῦ περιβαλλομένου κατὰ τὴν μασχάλην ἱμάντος, εἰς τοὐπίσω τοῦ κάμνοντος ἑπομένου, διὰ δὲ τοῦ ποδὸς ἀντωθουμένου πρόσω, καὶ σαφές γε πάνυ, τὴν ἀντιτάσεων ἑκατέραν εἷς ἄνθρωπος ἐργάζεται. ταῦτα μὲν οὖν κατὰ φύσιν ἐν τῷ τρόπῳ τῷδε τῆς ἐμβολῆς γίγνεται· ἡ μέντοι μοχλεία λείπεται τοῦ προσήκοντος, οὔτε τῆς μικρᾶς σφαίρας δυναμένης εἰς τὸ μεταξὺ, τῆς τε πλευρᾶς καὶ τῆς τοῦ βραχίονος κεφαλῆς εἰσελθεῖν, οὔτε πολὺ μᾶλλον τῆς πτέρνης· ὅπου δὲ οὐδὲν εἰς ταύτην τὴν χώραν παρεισέρχεται, πῶς ἂν ἡ μοχλεία γένηται; μὴ γινομένης δὲ ταύτης, οὐδὲ τὴν ἐμβολὴν ἔσεσθαι κατὰ φύσιν.

A tenenti, causam adjiciam, quamobrem hunc reponendi modum prope secundum naturam esse affirmet; quosque superius posuit, tanquam non secundum naturam reprehendat. Primò quidem hic reponendi modus humerum extendit, quod neuter ex superioribus præstitit, quamobrem à quovis meritò laudetur. Nos enim ad quem usum intensio adhiberetur, extendendumque perpetuò esse, antequàm restituere, aut componere tentemus, in opere quoque de fracturis ostendimus. Deinde, in hac curatione calce homo retrò repellitur, ne

B sequatur, quùm brachium attrahitur. Hæc itaque duo agentes in diversa contendimus: loro quidem circa alam injecto hominem in posteriorem partem ducimus, pede in priorem repellimus. Patet autem eundem esse, qui utrunque efficiens in diversa contendit. Hæc in proposito reponendi modo secundùm naturam adhibentur. Sed, quùm impulsus absit, à convenienti modo recedit, eò quod nequeat exigua pila inter latus & humeri caput penetrare, ac multò minus etiam calx. At, ubi eò nihil indatur, quomodo impellemus? ubi non impellamus,

C neque reponere secundùm naturam poterimus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιγ'.

Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη ἐμβολὴ, ὡς κατωμίζουσιν ἐς ὀρθόν. μείζω μέντοι εἶναι χρὴ τὸν κατωμίζοντα, διαλαβόντα δὲ τὴν χεῖρα, ὑποθεῖναι τὸν ὦμον τὸν ἑωυτοῦ, ἐπὶ τὴν μασχάλην ὀξύν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIII.

Est & alius reponendi modus, quo super summum humerum alterius hominem collocant. Major autem esse necessariò is debet, super quem collocatur: hic autem apprehenso brachio laborantis summum humerum suum excitatum alæ hominis subjiciat.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Πρῶτος μὲν οὖν αὐτῷ τρόπος ἐμβολῆς εἴρηται, ὁ διὰ τῶν δακτύλων γινόμενος, ἤτοι τοῦ κάμνοντος, ἢ τοῦ ἰατροῦ. δεύτερος δὲ, ὁ διὰ τῆς πτέρνης, ἐφ' οἷς τρίτος, ὁ διὰ τοῦ κατωμισμοῦ. καλοῦσι γὰρ οὕτως αὐτὸν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ἔφη, ὡς κατωμίζουσιν ἐς ὀρθόν. ὅπως δὲ γίγνεται τοῦτο, σαφῶς αὐτὸς ἐδίδαξε, κελεύσας τὸν κατωμίζειν μέλλοντα, διαλαμβάνειν ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ τὴν ἐξηρθρηκυῖαν χεῖρα, καὶ οὕτως ἀποξύναντα τὸν ἴδιον ὦμον εἰς τὴν τοῦ κάμνοντος ὑποθεῖναι μασχάλην, ὡς ἕδραν αὐτῷ γενέσθαι τῆς ἐξοχῆς, τὴν ἐν ἐκείνῃ κοιλότητα.

D GALENI COMMENTARIUS.

A

Homo collocatus &c.

Primus reponendi modus, quem posuit, per digitos fuit, sive ægrotantis, sive medici: alter per calcem: tertius est, quem vocant διὰ τοῦ κατωμισμοῦ, eò quòd Hippocrates dixit, ὡς κατωμίζουσιν ἐς ἄνθρωπον quùm significare voluit eum modum, quo super summum humerum alterius hominem collocant. Quomodo autem hoc fiat, ipse apertè docuit, quùm præcepit ut qui super summum humerum

E collocaturus hominem esset, suis manibus prolapsum ipsius brachium prehenderet, atque ita summum humerum suum attollens in hominis alam conjiceret, ut cavum, quod in ea est, ejusmodi eminentiæ locum præstaret.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιδ'.

Κἄπειτα ὑποστρέψαι, ὡς ἂν ἐνίζῃ ἕδρα, οὕτω στοχασάμενον, ὅκως ἀμφὶ τὸν ὦμον τὸν ἑωυτοῦ κρεμάσαι τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν μασχάλην. αὐτὸς δὲ ἑωυτὸν ὑψηλότερον ἐπὶ τοῦτον τὸν ὦμον ποιεέτω, ἢ ἐπὶ τὸν ἕτερον. τοῦ δὲ κρεμαμένου τὸν βραχίονα, πρὸς τὸ ἑωυτοῦ στῆθος προσαναγκαζέτω ὡς τάχιστα. ἐν τούτῳ δὲ τῷ σχήματι προσδιασειέτω, ὅκως ἂν μετεωρίσῃ τὸν ἄνθρωπον ὡς ἀντίρρεπον τὸ ἄλλο σῶμα αὐτοῦ, ἀντίον τοῦ βραχίονος τοῦ κατεχομένου. ἢν δὲ ἄγαν κοῦφος ᾖ ὁ ἄνθρωπος, προσεπικρεμασθήτω τούτου ὄπισθέν τις κοῦφος παῖς. αὗται δὲ αἱ ἐμβολαὶ πᾶσαι, κατὰ παλαίστρην εὔχρηστοί εἰσιν, ὅτι οὐδὲν ἀλλοίων δέονται ἐπενεχθῆναι. χρήσαιτο δ' ἄν τις ἄλλοθι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIV.

Posteà convertatur, quasi sedili velit insidere, eò spectans, ut summo suo humero æger ala

F *suspendatur: ipse verò seipsum ab eo humero magis excitet, quàm ab altero, suspensique humerum ad suum pectus, quamcelerrimè adducat. Ita verò figuratus concutiatur, quum hominem suspenderit, ut reliquum corpus in contrariam partem inclinetur, atque humerus contentus. Quòd si homo levis admodum fuerit, appendatur ei à posteriori parte levis aliquis puer. Hi restituendi modi omnes ad palæstram sunt aptissimi, quoniam luxata ibi, ut restituantur, nullum aliud machinamentum desiderant, quibus alibi uti etiam convenit.*

GALENI COMMENTARIUS.

Ὑποστρέψαι dixit verbum, convertatur, significare volens, summum humerum, super quem homo collocatur, converti, sicut quando ad sedile accedimus, ut illi insidamus. Ægrotantem verò, quùm ab humero pendebit, constat à tergo ejus, super quem collocatur, suspendendum esse. Hac siquidem via in contrariam partem ducetur, atque brachium, quod à fronte trahitur. Quòd si levis fuerit qui suspenditur, appendi levem puerum præcipit, ut gravius reddat pondus, quod tendit in partem contrariam. Vult etiam concuti articulum humeri ipsius ægrotantis ab eo, super quem collocatur, ut è regione suæ sedis constituatur. Sæpius enim diximus, ubi articulus ita collocetur, facilè recondi; quùm nobis etiam nihil impellentibus, musculi quod expedit, efficiant.

HIPPOCRATIS TEXTUS XV.

Sed, & qui super pistillum cogunt, propè secundum naturam restituunt. Involvatur autem pistillum molli aliqua fascia, minus enim elabitur: atque inter latus, & humeri caput demittatur. Quòd si pistillum brevius fuerit, homo alicubi sedeat, sic, ut vix injicere humerum super pistillum possit. Ferè autem pistillum adhiberi longius convenit, sic, ut homo stans penè ex eo pendeat. Deinceps humerus, & brachium juxta pastillum extendatur, corpus verò alter in alteram partem adurgeat, manibus ad collum datis juxta jugulum.

GALENI COMMENTARIUS.

A
Pistillum molli fascia &c.

Atque hi etiam, quatenus in diversa contendunt, secundùm naturam reponunt: quatenus verò humeri caput (ut in sequentibus ostendit) pistillo circunducitur, à reponendo secundùm naturam absunt. Quæ autem hîc scribit, singula in aperto sunt.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVI.

Hic reponendi modus moderatè secundùm naturam est: ac restituere articulum potest, si rectè adhibeatur.

GALENI COMMENTARIUS.

B
Rotundum quoddam &c.

Hunc modum secundum naturam esse affirmat moderatè, quod significavit verbo ἐπιεικέως, quemadmodum, & homo moderatus ἐπιεικὴς Græcè dicitur. Putarunt nonnulli verbum ἐπιεικῶς usurpari pro maximè, atque idcirco (ut opinor) in principio hujus orationis removerunt dictionem, propè, ita scribentes; sed & qui super pistillum cogunt, secundum naturam restituunt. Debuerunt autem, etiamsi Hippocrates id non monuisset, per se intelligere, cujus rei hunc reponendi modum

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὴν ὑποστροφὴν φησὶ δηλοῦν τοῦ κατωμίζοντος ὦμον, ὡς ὅταν ἐπελθόντες δίφρῳ, περιστρεφώμεθα καθίζοντες ἐπ' αὐτόν. ὅταν δὲ τοῦ κατωμίζοντος ἐκκρεμασθήσεται, δῆλον ὅτι κατὰ τὸν νῶτον αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἀντίτασιν ἐργάσεται τῆς κατατεινομένης εἰς τὸ πρόσω χειρός. εἰ δὲ εἴη κοῦφος ὁ κατωμιζόμενος, προσεπικρεμασθῆναι παῖδα κοῦφον κελεύει, χάριν τοῦ μεῖζον ἐργάσασθαι
B τὸ βάρος τῆς ἀντιτάσεως. ἀνασείεσθαι δὲ τὸν τοῦ κάμνοντος ὦμον ὑπὸ τοῦ κατωμίζοντος ἀξιοῖ, χάριν τοῦ κατ' εὐθὺ γενέσθαι τὸν βραχίονα, τῆς ἰδίας ἕδρας. εἴρηται γὰρ ἡμῖν πολλάκις ὡς ὅταν ἐν τούτῳ καταστῇ τὸ ἐμβαλλόμενον ἄρθρον, ἑτοίμην ἴσχει τὴν ἔμπτωσιν, εἰ καὶ μὴ συνεπωθοῦμεν ἡμεῖς αὐτό, τῶν μυῶν ἐργαζομένων τὸ δέον.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιε'.

C Ἀτὰρ καὶ οἱ περὶ τὰ ὕπερα ἀναγκάζοντες, ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν ἐμβάλλουσι. χρὴ δὲ, τὸ μὲν ὕπερον κατειλῆχθαι ταινίῃ τινὶ μαλθακῇ, ἧσσον γὰρ ἂν ὑπολισθάνοι, ὑπαναγκάσθαι δὲ μεσηγὺ τῶν πλευρέων, καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, καὶ ἢν μὲν βραχὺ ἔῃ τὸ ὕπερον, καθῆσθαι χρὴ τὸν ἄνθρωπον ἐπί τινος, ὡς μόλις τὸν βραχίονα περιβάλλειν δύνηται περὶ τὸ ὕπερον. μάλιστα δὲ ἔστω μακρότερον τὸ ὕπερον, ὡς ἂν ἑστὼς ὁ ἄνθρωπος, κρέμασθαι μικροῦ δέῃ ἀμφὶ τῷ ξύλῳ. κἄπειτα, ὁ μὲν βραχίων, καὶ ὁ πῆχυς παρατεταμένος περὶ τὸ ὕπερον ἔστω. τὸ δὲ ἐπὶ θάτερα τοῦ σώματος, καταναγκαζέτω τις ὑπο-
D βάλλων κατὰ τὸν αὐχένα παρὰ τὴν κληῗδα τὰς χεῖρας.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καὶ οὗτοι μὲν καθόσον ἀντιτάσει χρῶνται, κατὰ φύσιν ἐμβάλλουσι, καθόσον δὲ ὡσαύτως, ἐφεξῆς περισφάλλεται τὸ κυρτὸν τοῦ ἄρθρου ὑπεροειδοῦς, ἐν τούτῳ τὸ κατὰ φύσιν ἁμαρτάνουσι. τὰ δὲ κατὰ μέρος τῆς λέξεως ἁπλᾶ.

E

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ις'.

Αὕτη ἡ ἐμβολὴ κατὰ φύσιν ἐπιεικέως ἐστί, καὶ ἐμβάλλειν δύναται, ἢν χρηστῶς σκευάσωνται αὐτήν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Μετρίως αὐτὴν λέγει κατὰ φύσιν εἶναι. τοῦ-
F το γὰρ σημαῖον ἦ, τό, ἐπιεικῶς, ὥσπερ καὶ ὁ ἐπιεικὴς ἄνθρωπος, ὁ μέτριος δηλοῦται πρὸς τῶν Ἑλλήνων. ἔνιοι δὲ ᾠήθησαν, τὸ ἐπιεικῶς, ἀντὶ μάλιστα λέγεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο, οἶμαι, καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ῥήσεως, ἀφείλοντο ἐγγύς τι, γράψαντες. οὕτως γὰρ καὶ οἱ περιαναγκάζοντες κατὰ φύσιν ἐμβάλλουσιν. ἐχρῆν δὲ αὐτούς, εἰ καὶ μὴ πρὸς αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους τοῦτο εἴρητο, κατὰ τὴν ἐφεξῆς ῥῆσιν, ἃ μέμφεται τῆς

ζιαότης ἐμβολῆς, αὖθις ἐννενοηκέναι, μέμφεται δὲ, λέγων, περὶ τὸ ὑπεροειδὲς, ὁ ὦμος ἢν καὶ καταπεπηγῇ, περισφάλλεσθαι τὸ σῶμα κίνδυνος· δι' ὅπερ φησὶν, ἡ διὰ τοῦ κλιμακίου βελτίων ἐστίν. οὐκ οὖν εἰς ἄκρον ἀρετῆς κατὰ τὸ ὑπεροειδὲς ἥκει, ὡς τόδε ἐπιεικῶς τὸ μάλιστα συμβαίνει. τὴν γὰρ διὰ τοῦ κλιμακίου μᾶλλον αὐτῆς ἐπαινέσας, τί, μᾶλλον ἐκείνης ἐπαινεῖ τῆς διὰ ἐμβολῆς.

A in sequentibus accuset. Accusat enim, quùm inquit, licet enim pistillo humeri articulus inhæreat, periculum est ne corpus in hanc, vel illam partem labatur: ac propterea ait eum modum, qui per scalam adhibetur, meliorem esse. Modus igitur, qui pistillo utitur, ad summum perfectionis non accedit. Quare neque verbo ἐπιεικῶς, maximè significatur: magis enim eum, probat, qui per scalam est: magis item, qui per spatham habentem in summo capitulum rotundum, ac leniter cavum.

B

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιζ'.

Ατὰρ καὶ ἡ διὰ τοῦ κλιμακίου ἑτέρη τις τοιαύτη, καὶ ἔτι βελτίων, ὅτι ἀσφαλεστέρως ἂν τὸ σῶμα, τὸ μὲν τῇ, ἀποσηκωθείη μετεωρισθέν. περὶ γὰρ τὸ ὑπεροειδὲς, ὅμως, εἰ καὶ κατεπεπήγει, περισφάλλεσθαι τὸ σῶμα κίνδυνος, ἢ τῇ, ἢ τῇ.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVII.

Quin & alius quidam modus est per scalam adhuc melior: quandoquidem tutius suspensum corpus non magis in hanc, quàm in illam partem, inclinabitur. Licet enim pistillo humeri articulus inhæreat, periculum est ne corpus in hanc, vel illam partem labatur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Πέμπτος οὗτος αὐτῷ τρόπος ἐμβολῆς ἐστι. διότι δὲ βελτίων ἐστὶ τοῦ προειρημένου τοῦ τετάρτου, περὶ τὸ ὑπεροειδὲς, αὐτὸς ἐξηγεῖται σαφέστατα.

GALENI COMMENTARIUS.

C Quintus hic est reponendi modus. Ob quam verò causam utilior sit, quàm qui positus est quarto loco, apertè ipse exposuit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιη'.

Χρὴ μέντοι καὶ ἐπὶ τῷ κλιμακτῆρι ἐπιδεδέσθαι τι ἄνωθεν στρογγύλον, ἐναρμόσσον ἐς τὸ κοῖλον τῆς μασχάλης, ὃ προσαναγκάσῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἐς τὴν φύσιν ἀπιέναι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVIII.

Alligandum autem est super gradum rotundum aliquid, quod alæ sinui conveniat, ut humeri caput in suam sedem compellatur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐξ αὐτοῦ τοῦ κατὰ τὸν κλιμακτῆρα ξύλου τοιοῦτον ἐξέχον, εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς γίνεται κατὰ τὸ μηχανικὸν κλιμάκιον, ᾧ καὶ ἡμεῖς συνήθως χρώμεθα. παραπλήσιον δέ ἐστι τῷ κατὰ τὴν ἐφεξῆς ὑπ' αὐτοῦ μέλλοντι γράφεσθαι ξύλῳ, κατὰ τὴν ἄμβην ἔχοντι τὸ πέρας, ἐφ' οὗ καὶ σχεδὸν προσαγορεύουσιν αὐτὸ ἄμβην, οἱ μετ' αὐτὸν ἰατροὶ πάντες. ἐπιτιθέναι δὲ τοῦτο καὶ τοῖς στασίμοις ὀργάνοις, οἷόν ἐστι τότε τοῦ Ἀνδρέου, καὶ τὸ τοῦ τέκτονος, ὧν οὐδενὸς ἀναγκαῖόν ἐστι λέγειν νῦν τὴν κατασκευήν. εἴρηται γὰρ μυρίοις τῶν νεωτέρων ὀργανικῶν, ἐν οἷς γεγράφασι περὶ τῶν ὀργάνων. ἡμῖν δὲ νῦν πρόκειται Ἱπποκράτους ἐξηγεῖσθαι, χρωμένου πρὸς ἅπαντα, τὰ σφοδροτέρας ἀντιτάσεως καὶ μοχλείας δεόμενα, τῷ καλουμένῳ βάθρῳ.

GALENI COMMENTARIUS.

D Ex eo ipso ligno, ex quo gradus conficitur, tale quidpiam extat initio protinus, quùm scalæ machinamentum paratur, quo nos etiam frequenter utimur. Simile autem est ligno, quod proximè subdet, quod summum habet capitulum rotundum, ac leniter cavum, undè apud recentiores medicos ferè omnes Græcè ἄμβης nomen invenit. Consuevit autem illis organis adjici, quæ è recto collocantur: cujusmodi est organum tum Andreæ, tum Fabri. Neutrius autem structuram adscribere nunc oportet, posita enim est à sexcentis architectis junioribus, quà de organis scribunt. E Nobis autem institutum est Hippocratem explanare, qui ad omnia validissimè in contrarias partes, seu extendenda, seu impellenda, eo machinamento utitur, quod scamnum appellatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιθ'.

Κρατίστη μέντοι πασέων ἐμβολέων ἡ τοιήδε. ξύλον χρὴ εἶναι, πλάτος μὲν ὡς πεντεδάκτυλον, ἢ τετραδάκτυλον τὸ ἐπίπαν, πάχος δὲ, ὡς διδάκτυλον, ἢ καὶ λεπτότερον, μῆκος δὲ δίπηχυ, ἢ ὀλίγῳ ἔλασσον. ἔστω δὲ ἐπὶ θάτερα τὸ ἄκρον περιφερὲς, καὶ στενώτατον ταύτῃ, καὶ λεπτότατον. ἄμβην δὲ ἐχέτω, μικρὸν ὑπερέχουσαν ἐπὶ τῷ ἐσχάτῳ τοῦ περιφερέος ἐν τῷ μέρει, ἀλλὰ μὴ τῷ πρὸς τὰς πλευρὰς, ἀλλὰ τῷ πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἔχοντι, ὡς ὑφαρμόσσειεν τῇ μασχάλῃ παρὰ τὰς πλευρὰς ὑπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ὑποτιθέμενος·

HIPPOCRATIS TEXTUS XIX.

F *Inter omnes reponendi modos hic præstantissimus est. Lignum accipitur ad summum quinos, vel certè quaternos digitos latum: crassum verò binos, aut etiam minus: longum cubitos duos, vel paulo brevius: quod ab altero extremo rotundum sit, angustissimum, ac maximè tenue: in summum capitulum rotundum, ac leniter cavum habeat, parumque extet ab una parte, non quidem versùs latus: sed versùs humeri caput, ut huic subjectum, alæ juxta latus accommodetur.*

Summo item ligno, vel linteum, vel mollis habena agglutinatur, ut mitius sit: deinde caput ligni in alam demittitur intrò quantum potest inter latus, & humeri caput: brachium totum super lignum extenditur, alligaturque paulum infra humeri caput supra cubitum, & supra manum, ut quammaximè immobile sit. Est autem maximi momenti extremum lignum ultra humeri caput in alam intimè indere.

GALENI COMMENTARIUS.

SExtum reponendi modum, quem potissimùm laudavit, hîc docere ingreditur, apertè exponens structuram ligni, cujus extremo super impositum est capitulum rotundum, ac leniter cavum. Hoc quia simile est labro, quod Græci vocant ἄμβονα, medici totum lignum ἄμβην appellant, tale siquidem labrum est, quale videmus in ollis conversum in interiorem partem, versus cavum. undè quidam comicus, ut per jocum morderet, dixit quendam ollarū ἄμβωνας delingere. Attici igitur masculino genere ἄμβωνας, Jones fœminino ἄμβας, hujusmodi librorum figuras appellant. Commodissimè autem capitulum hoc demittitur inter latus atque humeri caput, utilissimumque est ad impellendum, quùm firmiter, quod gibbum est ex humeri capite, excipiat. In universum autem singula ipsius verba plana sunt.

HIPPOCRATIS TEXTUS XX.

POst hæc tignum transversum inter duas columnas bene alligandum est, superque id brachium cum ligno imponendum, ita, ut ab una parte brachium sit, corpus ab altera, sed tignum juxta alam: dein ab altera parte circa tignum attrahendum brachium cum ligno, ab altera reliquum corpus. Vinciatur autem transversum lignum sublime, ut reliquum corpus suspensum imis pedibus sit. Modus hic reponendi capitis humeri præstantissimus est: justissimè enim impellit, modo lignum retrò magis, quam humeri caput, demittatur: justissimè item in contrarias partes inclinat, osque humeri tutum servat. Vbi casus quidem recens sit, articulus citius opinione reconditur, prius item, quàm extentus videatur.

GALENI COMMENTARIUS.

A

Duæ columnæ, &c.

COlumnas constat ab ipso στύλους appellari, tignum verò transversum, quod ab una columna ad alteram pervenit σφωτῆρα.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXI.

SEd & quæ jamdiu exciderunt, hoc tantùm modo reponi possunt, nisi tempore caro in cavum venerit, atque humeri caput locum sibi tritum fecerit, in quem veniat. Vbi autem luxato malum ita inveteraverit, hac via arbitror posse restitui: nam quid non moveat justus impulsus? manere tamen suo loco non puto, sed prolabi, ut consuevit. Idem efficies, si super gradum vim adhibeas, hac reponendi ratione usus.

A ὀθονίῳ δὲ, ἢ ἱμονίῃ μαλθακῇ, καταχεκολλῆσθαι ἄκρον τὸ ξύλον, ὅκως προσηνέστερον ᾖ, ἔπειτα χρὴ ὑπαρμόσαντα τῆς κεφαλῆς τὸ ξύλον, ὑπὸ τὴν μασχάλην ὡς ἐσωτάτω, μεσηγὺ τῶν πλευρέων καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, τὴν δὲ ὅλην χεῖρα πρὸς τὸ ξύλον κατατείνοντα, προσκαταδῆσαι κατά τε τὸν βραχίονα, κατά τε τὸν πῆχυν, κατά τε τὸν καρπὸν τῆς χειρός, ὡς ἂν ἀτρεμέῃ ὅτι μάλιστα. περὶ παντὸς δὲ χρὴ ποιέεσθαι, ὅκως τὸ ἄκρον τοῦ ξύλου, ὡς ἐσωτάτω τῆς μασχάλης ἔσται, ὑπερβεβηκὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος.

B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟν ἕκτον τρόπον τῆς ἐμβολῆς, ὃν ἐπῄνεσε μάλιστα, νῦν διδάσκειν ἄρχεται, τὴν κατασκευὴν τοῦ ξύλου, γράφων σαφῶς, οὗ κατὰ τὸ πέρας ἐπικειμένης ὀφρύος ἄμβωνι παραπλησίας, ὅλον αὐτὸ προσαγορεύουσιν ἄμβην, οἱ ἰατροί. διότι δὲ ἐστὶν ἡ ὀφρὺς, οἵη κατὰ τῶν λοπάδων πέρας τὸ ἄνω, γὰρ πρὸς τὴν ἐντὸς ἐστραμμένων κοιλότητα. καί τις τῶν κωμικῶν ἔφησεν ἐπισκώπτων τινὰ δὲ, τῶν λοπάδων τοὺς ἄμβωνας περιλείχειν. ἀρρενικῶς μὲν οὖν ἄμβωνας οἱ Ἀττικοί, θηλυκῶς δὲ C οἱ Ἴωνες τὰ τοιαῦτα σχήματα καλοῦσιν ἄμβας. ἐπιτηδειότατον δὲ ἐπὶ τοῦτο παραδοῦναι μεταξὺ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, καὶ τῆς πλευρᾶς. καὶ μέν τοι καὶ μοχλεύουσι χρησιμώτατον, ἀσφαλῶς περιλαμβάνον τὴν κυρτότητα τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, τὰ δὲ κατὰ μέρος ἅπαντα τῆς ῥήσεως αὐτοῦ, σαφῆ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κ'.

D Ἔπειτα χρὴ μεσηγὺ δύο στύλων, σφωτῆρα πλάγιον εὖ προσδῆσαι, ἔπειτα ὑπερενεγκεῖν τὴν χεῖρα ξὺν τῷ ξύλῳ, ὑπὲρ τοῦ σφωτῆρος, ὅκως ἡ μὲν χεὶρ ἐπὶ θάτερα ἔῃ, ἐπὶ θάτερα δὲ τὸ σῶμα. κατὰ δὲ τὴν μασχάλην ὁ σφωτήρ. κἄπειτα ἐπὶ μὲν θάτερα τὴν χεῖρα καταναγκάζειν ξὺν τῷ ξύλῳ περὶ τὸν σφωτῆρα, ἐπὶ θάτερα δὲ, τὸ ἄλλο σῶμα. ὕψος δὲ ἔχων ὁ σφωτὴρ προσδεδέσθω, ὥστε μετέωρον τὸ ἄλλο σῶμα εἶναι ἐπ' ἄκρων τῶν ποδῶν. οὗτος ὁ τρόπος παραπολὺ κράτιστος ἐμβολῆς ὤμου· δικαιότατα μὲν γὰρ μοχλεύει, ἢν καὶ μόνον ἐσωτέρω ἔῃ τὸ ξύλον τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, δικαιόταται δὲ αἱ ἀντιρροπαί, ἀσφαλέες δὲ τῷ ὀστέῳ τοῦ βραχίονος ὅσα. τὰ μὲν οὖν νεαρὰ ἐμπίπτει E θᾶσσον ἢ ὡς ἄν τις οἴοιτο, πρὶν ἢ κατατετάσθαι δοκέειν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΣΤύλους μὲν δῆλον ὅτι λέγει τοὺς κίονας. σφωτῆρα δὲ, ξύλον, μεταξὺ ἧκον ἀπὸ τοῦ ἑτέρου κίονος, ἐπὶ τὸν ἕτερον.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κα'.

ΑΤὰρ καὶ τὰ παλαιὰ μούνη αὕτη τῶν ἐμβολέων οἵη τε ἐμβιβάσαι, ἢν μὴ ἤδη ὑπὸ χρόνου σὰρξ μὲν ἐπιπολλῇ ἐπὶ τὴν κοτύλην. ἡ δὲ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος, ἤδη τρίβον ἑωυτῇ πεποιημένη ἔῃ ἐν τῷ χωρίῳ ἵνα ἐξεκλίθη, ἢ μὴν ἀλλ' ἐμβάλλειν γάρ μοι δοκέει, καὶ οὕτω πεπαλαιωμένον ἔκπτωμα τοῦ βραχίονος. τί γὰρ ἂν δικαίη μόχλευσις οὐκ ἂν κινήσειεν, μένειν μέντοι οὐκ ἄν μοι δοκέῃ κατὰ χώρην, ἀλλ' ὀλισθαίνειν ἂν ὡς τὸ ἔθος. τὸ αὐτὸ δὲ ποιέει καὶ περὶ κλιμακτῆρα καταναγκάζειν, τοῦτον τὸν τρόπον σκευάσαντα.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὴν τετριμμένην τε, καὶ τετυλωμένην χώραν ὠνόμασε τρίβον, ἥτις ὑπ' αὐτῆς τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος γίνεται), πολυχρονίως ἐστηριγμένης ἐκείνῳ τῷ μέρει τῆς περικειμένης τῇ διαρθρώσει σαρκὸς, ἐν ᾗ περ ἂν αὐτὴ ἐξ ἀρχῆς τύχῃ στηριχθεῖσα. κοτύλην δὲ ὠνόμασε, τὴν ἐν τῇ διαρθρώσει κοιλότητα, κατὰ τὸ πέρας, ὡς εἴρηται, τοῦ τῆς ὠμοπλάτης αὐχένος ἐπικειμένην ὡς τὸ πολύ. τὰς δὲ βαθείας κοιλότητας, καὶ μεγάλαις ὀφρύσιν ἐρριζωμένας, αὐτός τε, καὶ ἄλλοι τῶν ἰατρῶν, ὀνομάζουσι κοτύλας. ἀλλὰ νῦν γε κατὰ γνώμην ἔπως προσηγόρευσεν, εἰς ἣν ἐμπίπτουσιν αἱ περικείμεναι σάρκες, ὅταν ἐξάρθρημα γένηται, καταλαμβάνουσαι τὴν χώραν τὴν πρότερον, ἣν ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος κατειλήφει. τοιγαροῦν συμβαίνει ἐκ τοῦ ἀποκλεῖσαι, τήν τε οἰκείαν χώραν τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, ἔκ τε τοῦ τὰς ὑποδεξαμένας τυλωθείσας ἀντὶ κοτύλης αὐτῶν γίνεσθαι, κἂν ἐμβληθῇ ποτε, μὴ δύνασθαι μένειν. ἀποτιθεμένων μὲν αὐτῇ σαρκῶν ἕνεκα τοῦ ἀποκειμένων τῇ κοτύλῃ· παρὰ φύσιν γὰρ αὕτη· ὑποδεξαμένων τινῶν ὀστῶν, ἐκ τοῦ τυλωθῆναι, παραπλησίαν διαρθρώσει κοιλότητα λαμβανουσῶν.

GALENI COMMENTARIUS.

Locum tritum, & callosum nominavit τρίβον, quem efficit humeri caput, quod astrictum diu continetur in ea parte carnis, quæ juxta commissuram est, in quam fortè à principio erumpens constitit. κοτύλην dixit cavum commissuræ, quod (ut dictum est) superinsidet extremæ cervici lati scapularum ossis. Plerumque autem tam ipse, quam alii medici, κοτύλας appellant alta cava, ac magnis oris septa: B sed nunc jure suo mutuatus est hoc vocabulum ad significandum cavum, in quod proxima caro conjicitur, quùm articulus luxatur, & locum occupat, in quod humeri caput antè recipiebatur. Igitur & propterea quòd ipse sinus capitis humeri obstructus est: & propterea quòd locus, in quem venit, occalescens, sinus vicem præstat, fit ut, si quando reponatur, contineri non possit: cum caro, quæ juxta erat, sinum præter naturam occupet, & ea, quæ ossi locum facit, occallescens commissuræ sinum referat. C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κβʹ.

Πάνυ μὲν ἱκανῶς ἔχει, καὶ περὶ μέγα ἕδος Θεσσαλικὸν ἀναγκάζειν, ἢν νεαρὸν ἔῃ τὸ ὀλίσθημα. ἐσκευάσθαι μέντοι χρὴ τὸ ξύλον ὥσπερ εἴρηται. ἀτὰρ τὸν ἄνθρωπον καθίσαι πλάγιον ἐπὶ τῷ δίφρῳ, κἄπειτα τὸν βραχίονα ξὺν τῷ ξύλῳ ὑπερβάλλειν ὑπὲρ τοῦ ἀνακλισμοῦ, καὶ ἐπὶ μὲν θάτερα τὸ σῶμα καταναγκάζειν, ἐπὶ δὲ θάτερα, τὸν βραχίονα σὺν τῷ ξύλῳ. τὸ αὐτὸ δὲ ποιέειν ἀναγκάζειν καὶ ὑπὲρ δικλίδος θύρης, χρέεσθαι δὲ τούτοισιν ἃ ἂν τύχῃ παρέοντα.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXII.

Satisque omninò fuerit, si recens adhuc vitium sit, super magnum sedile Thessalum vim adhibere. Sed parari lignum convenit, quemadmodum dictum est, atque hominem in latus conversum sedili insidere, brachio cum ligno super eam partem sedilis injecto, cui sedentes dorso inhærent: D *atque ab una parte corpus attrahere, ab altera humerum cum ligno. Idem quoque facere licet super fores bipartitas. His autem utendum est, prout præsto sunt.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Θρόνου τι τοιοῦτον ἦν σχῆμα, κατὰ Θετταλίαν μάλιστα πλεονάζων πάλαι, κατ' εὐθείας γραμμὰς ἀνατεταμένον εἰς ὕψος ὀρθὸν ἔχον τὸ οἷον ἐπίκλιντρον τοῦ θρόνου, περὶ οὗ τὴν ἀντίτασιν ἀξιοῖ ποιεῖσθαι, καθάπερ ἔμπροσθεν E ὑπὸ τοῦ στρωτῆρος ἐδίδαξεν. ὅπως δὲ χρὴ καθίζειν τὸν χειριζόμενον ἐπὶ τοῦ δίφρου, σαφῶς αὐτὸς ἐδήλωσε. τὸ δὲ αὐτὸ ποιεῖ καὶ ἐπὶ δικλίδος θύρας ἀναγκάζειν. εἰσὶ δέ τινες τοιαῦται θύραι, κατὰ μέσον ἑαυτῶν ἔχουσαι διῆκον ξύλον ἰσχυρὸν, οἷον ὀλίγον ἔμπροσθεν ὁ στρωτὴρ, μεταξὺ τῶν δύο κιόνων ὑπάρχειν ἐλέγετο. τοῦδε τοῦ ξύλου, κάτωθεν μὲν ἑτέρα τίς ἐστιν ἀνοιγομένη θύρα, ἄνωθεν δὲ ἄλλη, καὶ διὰ τοῦτο δὴ, καὶ τὴν θύραν δικλίδα εἴρηκεν, οἷον διπλῆν τινα, περιέχουσαν ἐν ἑαυτῇ δύο θύρας μικράς. ὑπερβάλλειν F οὖν κελεύει τὸν ἐξηρθρηκότα ὦμον ὑπὲρ τὸ μεταξὺ δύο θυρῶν ξύλον, ἕνεκα τῆς ἀντιτάσεως.

GALENI COMMENTARIUS.

A

Sedile Thessalicum, &c.

Sedilis quondam hæc figura fuit potissimum in Thessalia, ut ad rectam lineam attolleretur ea parte, cui sedentes dorso inhærent, super quam adhiberi voluit vim, in diversa extendendi, quemadmodum antè super tignum docuit. Verùm, quomodo collocare languentem super sedile oporteat, ipse apertè explicavit. † Idem efficient fores bipartitæ, si super eas vis adhibeatur. Inveniuntur autem hujusmodi fores, in quarum medio interjectum est lignum firmum, quale paulo antè dixit tignum inter duas columnas. ex his foribus altera ab inferiori parte aperitur, à superiori altera, atque hac de causa bipartitas fores vocavit, quasi duplicem quandam duas in se continentem paruas. Docet igitur prolapsum humerum super lignum inter duas fores situm imponi, ut intensio in diversa admoveatur.

A

DE HUMERO IIS MODIS prolapso, quos Hippocrates non vidit.

TESTATUR quidem Hippocrates humeri caput prolapsum in alam duntaxat se vidisse: quidam verò ex recentioribus medicis scribunt, in alias quoque partes excidere, ut in quas etiam prolabi possit: nos autem quinquies hactenus ejusmodi casum nacti sumus, semel in Asia, Romæ quater, nec sæpius arbitror Romæ accidisse, quoniam medici omnes, ut me consulerent, quæ præter opinionem evenirent, mihi ostendebant. Quater igitur procidit, ac semper in priorem partem. erat autem discrimen, eò quòd nunc ab ipsa magis ad commissuram accedebat, nunc ab ipsa magis diducebatur in longitudinem, vel latitudinem membri. Mirabar autem quodammodo, quî fieret ut Hippocrates hoc nunquam viderit: ex recentioribus verò unus dicat semel se vidisse, alter bis: nemo autem ità sæpe, sicut nos hactenus conspeximus, & fortè rursus etiam conspiciemus. Existimamus autem non casu, sed ratione id nobis accidisse, ut deinceps ostendemus. In Asia nostra primùm inspeximus humerum ita prolapsum, quùm Smyrnæ adhuc à præceptoribus erudiremur (est autem hæc urbs multo major illa, cujus ubique meminit Hippocrates) ut qui ibi plurimùm essemus. Post trigesimum, & secundum annum Romæ degimus: quam urbem tot homines habitant, ut Polemo Rhetor eam celebrans dixerit, terræ habitatæ compendium. Quod autem quater hactenus ejusmodi casus evenerit, patere planè potest, eò quòd omnes medici (ut posui) mecum communicarent, quæcunque præter opinionem nacti essent. ac non modò Romæ nihil latere hujusmodi potuit, sed neque in portu, atque in proxima urbe, quam Ostiam nominant, quùm omnibus amicis uterer, quicunque illis locis medicinam exercerent, quæ & ipsa frequentissima sunt. At urbes, quarum meminit Hippocrates, ubi diutius egit, non plures incolunt, quàm Romæ vicum unum. nihil ergo mirum, si in frequentissima urbe plures incidunt in idem malum. Illud prætereà experientia discens, ductus sum ad causam inveniendam: nonnullis enim palæstra, nonnullis medicorum opera, visus est articulus eo modo excidere. nam duo quidem ex iis quos vidi, articulum in alam venisse mihi retulerunt: medicis autem imperitè urgentibus, musculorum complexu arctè contentum fuisse secus, ac principio apparuisset. Quocirca, si Romæ has duas causas præter hominum frequentiam adjicias, requires, non quidem cur tot nactus sim, quibus humeri articulus ita prociderit, sed cur non plures. Hippocratis enim seculo medici optimè artis præcepta discebant, atque ea præsertim, quæ ad hujusmodi manus operam pertinent: ea nunc à medicis, vel nullo modo addiscuntur, vel certè exiguo temporis spacio: deinde palæstræ usus mirum in modum increvit. ubi ejus magistri membra variis modis contorquent, at-

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΥΧ ΕΩΡΑΜΕΝΩΝ Ἱπποκράτει ἐκπτώσεων.

Ὁ Μὲν Ἱπποκράτης εἰς μασχάλην μόνον ἑωρακέναι φησὶν ὀλισθαίνοντα βραχίονα. τῶν δὲ μετ' αὐτὸν B ἰατρῶν ἔνιοι, καὶ ἄλλας ἐκπτώσεις ἔγραψαν, ὡς οἷόν τε καὶ αὐτοί, καὶ ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ πεντάκις εἴδομεν ἄχρι δεῦρο. κατὰ μὲν τὴν Ἀσίαν ἅπαξ, ἐν Ῥώμῃ δὲ τετράκις. ὁσάκις δέ, οἶμαι, καὶ συνέβη τινὶ γενέσθαι πάθημα τοιοῦτον ἐν τῇ πόλει, διὰ τὸ πάντας ἰατροὺς ἐοικέναι ἐμοὶ τὰ παράδοξα δεικνύναι, συμβολῆς ἕνεκα, ἐγένοντο μὲν τέτταρες ἐκπτώσεις, ἅπασαι μὲν ἐν τῇ πρόσω χώρᾳ, διαφέρουσαι δὲ ἀλλήλων πλησιέστερον, ἢ πορρώτερον εἶναι τῆς διαρθρώσεως, κατὰ τὸ μῆκος τοῦ κώλου, καὶ πλάτος. ἐθαύμαζον δή πως, τοῦ μὲν οὐδ' ὅλως, τῶν δὲ μετ' αὐτὸν ἑωρακέναι λεγόντων, ὁ μέν C τις ἅπαξ, ὁ δὲ δίς, οὐδεὶς δ' οὕτω πολλάκις, ὡς ἡμεῖς ἄχρι δεῦρο. τάχ' ἂν καὶ αὖθις ὀφθῇ μοι τι τοιοῦτον. νομίζω γὰρ οὐ κατὰ τύχην, ἀλλὰ δι' αἰτίας εὐλόγους, οὕτως ἀπηντηκέναι τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ ἑξῆς ἐρῶ. κατὰ μέν γε τὴν ἡμετέραν Ἀσίαν, τὸ πρῶτον ἐθεασάμην ἔκπτωσιν τοιαύτην, ἔθ' ὑπὸ τοῖς ἐκεῖ διδασκάλοις παιδευόμενος ἐν Σμύρνῃ. ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη, πολλαπλασία τὸ μέγεθος, ἧς Ἱπποκράτης μέμνηται συνεχῶς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν αὐτῇ διατρίψας, μετὰ τὸ τριακοστὸν ἔτος, ἐν ῥώμῃ διέτριψα, πόλει τοσοῦτον ἀνθρώπων πλῆθος ἐχούσῃ, ὡς ἐπαινεῖσθαι D Πολέμωνα τὸν ῥήτορα, τῆς οἰκουμένης ἐπιτομὴν αὐτὴν εἰπόντα. καὶ τοίνυν ἔτι τέτταρες ἐν αὐτῇ γεγόνασι μέχρι νῦν ἐξαρθρήσεις τοιαῦται, σαφῶς. διὰ δὲ τὸ πάντας, ὡς ἔφην, ἐμοὶ τοὺς ἰατροὺς κοινοῦσθαι περὶ τῶν παραδόξων ὀφθέντων, οὐ μόνον ἐν ῥώμῃ λαθεῖν οὐκ ἐδύνατο συμβαῖνόν τι τοιοῦτον, ἀλλὰ οὐδὲ κατὰ τὸν λιμένα, καὶ τὴν πλησίον αὐτοῦ πόλιν ἣν Ὠστίαν ὀνομάζουσι, διὰ τὸ καὶ τοὺς ἐν ἐκείνοις τοῖς χωρίοις ἰατρεύοντας ἅπαντας, εἶναι φίλους, οὖσι καὶ αὐτοῖς πολυανθρώποις. αἱ δὲ πόλεις, ὧν Ἱπποκράτης ἐμνημόνευσεν, ὡς ἐν αὐταῖς ἐπὶ πλέον διατρί- E ψας, ἑνὸς ἀμφόδου τῶν ἐν ῥώμῃ, πλείονας οὐκ εἶχον οἰκήτορας. οὐδὲν οὖν θαυμαστόν, ἐν πόλει πλῆθος ἀνθρώπων ἐχούσῃ, πλείους ὁμοίως παθόντας. ἔτι δὲ κἀκεῖνο διδαχθεὶς ἀπὸ τῆς πείρας, εἰς τὴν τῆς αἰτίας εὕρεσιν ἐποδηγήθην. ἔνιοι μὲν γὰρ ἐν παλαίστραις τούτῳ τῷ τρόπῳ πεσόντες, ἐνίοις δὲ ἔοικεν ὑπὸ τῶν ἰατρῶν γενέσθαι. δύο γάρ τινες τῶν ὀφθέντων μοι, τὴν μὲν ἔκπτωσιν ἔλεγον εἰς μασχάλην γεγονέναι. μοχλευόντων δὲ ἀμαθῶς τῶν ἰατρῶν, σφηνωθῆναι τὸ ἄρθρον, οὐχ ὡς ἑωρᾶτο κατὰ συμβολὰς τῶν μυῶν, ὥστε τῷ κατὰ τὴν τῶν ῥωμαίων πόλιν πλήθει, εἰ προσ- F θείης τὰς εἰρημένας αἰτίας δύο, ζητήσεις, οὐ διά τι τοσούτους γε εἶδον, ἀλλὰ διά τι γε οὐχὶ πλείους εἶδον, οἷς οὕτως ἐξηρθρήσεν. ἐπὶ γάρ τοι τῶν Ἱπποκράτους χρόνων, οἱ ἰατρεύοντες ἐμεμαθήκεσαν νομίμως, καὶ μάλιστα περὶ τὰς τοιαύτας χειρουργίας, τέχνην. οἱ δὲ νῦν, μὴ μαθόντες ὅλως, ἢ παντάπασιν ὀλίγῳ χρόνῳ μαθόντες· εἶτα τῶν παλαισμάτων τῇ ἐμπειρίᾳ, θαυμαστὸν ὅσον ἐπιδέδωκε, τῶν διδασκόντων αὐτὰ πολυειδῶς ἐκστρεφόντων, καὶ λυγι-

ζόνται τὰ κῶλα. ζητήσεις οὖν, ἔφην, οὐ διότι τοσούτοις εἶπον, ἀλλὰ διότι πλείοσιν οὐκ εἶδον ἐν τοσαύταις μυριάσιν ἀνθρώπων, ὑπὸ πολλῶν μὲν παιδοτριβῶν, παμπόλλων δὲ ἰατρῶν ἀμαθῶν, εἰς τοιαύτας ἐξαρθρήσεις ἀγομένων. ἡ δ' οὖν ἐμβολὴ καὶ τούτων τῶν ἐξαρθρημάτων τοῖς αὐτοῖς γίνεται σκοποῖς, ἀντιτάσει τε, καὶ μοχλείᾳ, καὶ ἀποθέσει. προσήκει δὲ, οὐκ ἐπὶ μασχάλης ἐκπτώσεως, οὕτω καὶ νῦν μὲν μοχλεύειν. ἐπ' ἐκείνης μὲν γὰρ, ἔδει πρόσω πρῶτον, εἶτ' ἄνω τὸ ἄρθρον ἄγειν, ἄχρις ἂν ἐπ' εὐθείας γένηται τῇ κοιλότητι. νῦν δὲ, ἐπειδὴ πρὸς τὰ μὲν ἐν τοῖς πρόσω μέρεσι τῆς διαρθρώσεώς ἐστιν, ἤτοι δ' ἐγκέκλεισται πρὸς τὴν ἔνδον, ἢ τὴν ἔξω χώραν, εὐφιμωμένον ἐν τοῖς μυσίν, ὠθεῖν αὐτὸ χρὴ πρὸς τὴν ἐναντίαν χώραν ἐμβαλόντα τῶν μυῶν ἀνασπασθὲν εἰς τὴν μασχάλην ἐνεχθῆναι. μάλιστα μὲν οὖν, ὅτε ἡ ἀντίτασις ἐᾷ γενέσθαι τοῦτο, καὶ κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἀντίτασιν, οὐδὲ χεῖρόν ἐστιν ἠσφαλίσθαι τὸ κατὰ τὴν μασχάλην χωρίον, ὡς ἐπράξαμεν ἐν Σμύρνῃ περὶ τὸ γενόμενον οὕτως ἐξάρθρημα. κατὰ παλαίστραν μὲν γάρ τινι συνέβη, διαπλωθείσης τῆς χειρὸς ὑπὸ τοῦ παλαίοντος, ὅστις μάλιστα τρόπος εἰς τὸ πρόσω δύναται μεταστῆσαι τὸ ἄρθρον. ὕπτιον δὲ κατακλίναντες τὸν πεπονθότα, τὴν ἀντίτασιν ἐποιησάμεθα τῇ διὰ τῆς πτέρνης παραπλησίαν, ὄπισθεν μὲν καθίσαντές τινα, περιβάλλοντες δὲ τὴν μασχάλην πλατὺν ἱμάντα, προϋποβεβλημένου τινὸς εἰς τὸ κοῖλον ἐκπληρώματος. αὐτοὶ δὲ, ὡς ἔφην, ἔξω τῶν περισφιγγόντων τὸ ἄρθρον μυῶν ἀπώσαντες, εἶτ' ἀνέντες τὴν κατάτασιν ἐπετρέψαμεν ἀνασπασθῆναι πρὸς τῶν μυῶν εἰς ἑαυτοὺς συντρεχόντων ἐμβληθῆναι τῇ κοιλότητι. τοῦτο μὲν οὖν εὐκόλως ἐνέπεσε, καὶ γὰρ παραχρῆμα κατ' αὐτὴν τὴν παλαίστραν ἐπεχειρήσαμεν τῇ θεραπείᾳ. καὶ ἤρκεσέ γε ἡ τῆς πεπονθυίας χειρὸς ἡ κατάτασις, ὑφ' ἡμῶν αὐτῶν γινομένη, καθάπερ ἐπὶ τῆς διὰ τῆς πτέρνης τρόπου, ἄλλοτε δὴ, καὶ διὰ βρόχου τὴν κατάτασιν ἐποιησάμεθα. χρὴ δὲ ἰσότονον εἶναι τὸν βρόχον, οἷός ἐστιν ὅτε διπλοῦς καρχήσιος, ὅτ' ἐκ δυοῖν διαντέων· ἄλλοτε δὲ, κεχρονισμένου τοῦ ἐξαρθρήματος, ἐδεήθημεν τοῦ Ἱπποκρατείου βάθρου, περὶ οὗ ποιήσεται τὴν διδασκαλίαν αὐτὸς, ἐπὶ προσήκοντι τῷ συγγράμματι, νυνὶ δὲ ἀρκέσει τῶν κατολισθημάτων. ἑξῆς οὖν αὐτῷ περὶ τῆς διαφορᾶς αὐτῶν τῶν σωμάτων, ἐν οἷς ἧττον καὶ μᾶλλον ἐκπίπτει τὰ ἄρθρα, διδάσκοντι συνακολουθήσομεν.

A que pervertunt. Requires igitur (ut dixi) non cur tot, sed cur in tot hominum millibus non plures viderim, quos magistrorum numerus in palæstra, & inscitia medicorum, in hujusmodi noxam compulerit. Restituuntur autem luxata hæc iisdem consiliis scilicet extendendo, impellendo, & collocando. Non convenit autem ita impellere in hoc casu, sicut quando in alam articulus eruperat. ibi enim opus erat articulum primò in priorem partem, deinde sursum adducere, dum collocaretur è regione sui
B cavi: nunc autem, quùm penitus in priori parte commissuræ sit, sive in interiorem, sive in exteriorem partem adstrictus à musculis inclinetur, impellere ipsum oportet ad contrariam regionem. in quo faciendo periculum est, ne ipse deorsum lapsus à musculis in alam trahatur. quam rem in diversa extendentes præcipuè vitamus. Non est autem ab re, dum in diversa contenditur, locum sepire, qui sub ala est, quod nos Smyrnæ fecimus, ad articulum in priorem partem elapsum. Accidit autem in palæstra, quùm brachium cuidam à
C luctante duplicaretur, sub quo modo potissimum articulus in priorem partem prorumpit. nos verò homine resupinato, intensionem in contrarias partes adhibuimus similem illi, quæ per calcem fit, quodam à posteriori parte sedente, ac loro lato sub ala injecto, sinū aliqua re prius completo. Nos (ut diximus) articulum è musculis, quibus adstringebatur, expellentes, dein remissa intensione, sivimus attractum à musculis in se ipsos recurrentibus in suum locum reponi. Hic igitur promptè restitutus est: in palæstra enim protinus curationem aggressi sumus, satisque fuit affectum
D brachium à nobis ipsis extendi, non secùs atque in eo reponendi modo, ubi calce utimur, interdum etiam extendendi causâ laqueum injicimus. sit autem laqueus ex iis qui facultatem habent extendendi æqualiter, qualis est duplex Carchesius, qui ex duabus habenis conficitur. Sed, ubi jam diu procidit, opus fuit scamno Hippocratis, quod ipse in sequentibus tradet. Hæc de articulo prolapso: pergamus jam ad ea, quæ tractat de corporum varietate, quibus magis, aut minus humeri caput elabitur.

E

ΙΓΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κδ'.

Εἰδέναι μὲν οὖν χρὴ, ὅτι φύσιες φυσίων μέγα διαφέρουσιν, ἐς τὸ ῥηϊδίως ἐμπίπτειν τὰ ἐκπίπτοντα. διενέγκοι μὲν γὰρ ἄν τι καὶ κοτύλη κοτύλης, ἡ μὲν εὐυπέρβατος ἐοῦσα, ἡ δὲ ἧσσον. πλεῖστον δὲ διαφέρει καὶ τῶν νεύρων ὁ σύνδεσμος, τοῖσι μὲν ἐπιδόσιας ἔχων, τοῖσι δὲ ξυντεταμένος ἐών.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIV.

Illud autem ignorare non oportet, quòd in luxatis facilè restituendis, naturæ à naturis plurimum differunt, & multùm cavum à cavo distat: nam hoc quidem facilius, illud verò minus facile superatur: multum etiam discriminis est inter eos, quibus nervorum conjunctio laxa est, & quibus tensa.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

F

Συντελέσας τὸν περὶ τῶν ἐμβολῶν λόγον, ἤρξατο νῦν διδάσκειν αἰτίας. τισὶν ἐκπίπτει μὲν οὖν ῥαδίως, ἐμβάλλεταί τε χωρὶς τῆς μεγάλης πραγματείας ὁποιουοῦν ἄρθρον. ἐν οἷς δὲ ἐκπίπτει ὀλιγάκις, ἐμβάλλεταί γε χαλεπῶς. εἴρηται δ' ὑφ' ἡμῶν ἔμπροσθεν ἤδη, τήν τε τῶν ὀστῶν διαρθρώσιν αἰτιωμένων, τήν τε τῶν περικειμένων αὐτοῖς μυῶν, ἤτοι συντονίαν, ἢ χαλαρότητα.

GALENI COMMENTARIUS.

Cum sermonem de restituendo absolverit, causam docere incipit, quamobrem nonnullis facilè quivis articulus excidit, ac sine magno negocio reponitur, nonnullis contrà rarò excidit; sed magno negocio restituitur. qua in re nos suprà, & ossium commissuras causati sumus, & superinjectos musculos valentes, aut laxos.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIV.

Quibusdam enim hominibus humor in articulis est propter adjunctos nervos, si naturâ laxi fuerint, & extundi facilè patiantur. Complures autem videre licet ita humidas, ut ubi velint, sine dolore articulos suâ sede moveant, atque item sine dolore restituant.

GALENI COMMENTARIUS.

Commutasse mihi sermonem videtur, quum nervosa corpora laxiora fiant ob humorem hominis naturalem: at non propterea quod laxiora sint, idcirco humor sit in articulis, cujus oppositum indicant Hippocratis verba. Videtur autem mihi voluisse nervosa corpora propter humorem hominis facile plurimum extendi, non tamen hoc sua oratione assequitur, sed particula propter abusus, lectorem adducit ad intelligendam causam.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXV.

Differunt etiam inter se corporis habitus. Quibus enim membrum boni habitus est, & carnosum, articulus minus excidit, & ægrius reponitur: quibus quàm soleat tenuius est, & minus carnosum, magis elabitur, & facilius restituitur: cujus rei indicio sunt boves, quibus femur suo cavo magis erumpit, tunc quum ipsi emacrescunt: emacrescunt autem boves maximè ultima hyeme. Tunc igitur maximè his articuli luxantur, modò quid tale in medicina scribere conveniat, sed certè convenit.

GALENI COMMENTARIUS.

Naturæ atque articulorum differentiæ, sub quibus ipsi, seu promptè, seu vix procidunt, & revertuntur duæ sunt, quas sæpius recensui, cùm in superioribus habeantur. Illis nonnunquam tertia accedit quam nunc exequitur, à crassitudine vel macie: corporis orta, quam χέσιν, id est habitum dicunt hominibus enim quo habitiores efficiuntur, eò articuli ægrius excidunt, ac reponuntur, quoniam carnis copiâ undique constringuntur: contra iis, qui emacrescunt, relaxatur cutis ejus carnis, quæ commissuram complectitur, parumque prohibet, quominùs articulus excidat, & revertatur: nec quicquam deterius agitur cum his qui naturâ graciliores sunt, quàm cum his qui pleniores: ostendimus enim in libro de temperamentis, graciliorem esse naturæ siccioris, pleniorem magis madere. quocirca musculi, cùm gracilibus robustiores sint, commissuram coarctant: plenioribus caro, quatenus magis abundat, adstringit id quod articulum ambit; quatenùs autem mollis est, facilè pervertitur, quum rotundorum ossium, quæ sua sede moventur, capita admittat, sicut utrique quod ad articulos excidentes attinet, æquales sint. Si quis tamen habitior aliquando emacrescit, facilius huic articuli elabuntur, ac rursus reconduntur tunc, quàm antea. Non secus etiam si quis naturâ gracilis, carne impleatur, ei vix procidit,

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κδ'.

Καὶ γὰρ ἡ ὑγρότης τοῖσιν ἀνθρώποισι γίνεται ἢ ἐκ τῶν ἄρθρων, διὰ τῶν νεύρων τὴν ἀπόστασιν, ἢ χαλαρά τε εἴη φύσει, καὶ τὰς ἐπιτάσιας εὐφόρως φέρῃ. συχνοὺς γὰρ ἄν τις ἴδοι, οἳ οὕτως ὑγροί εἰσιν, ὥστε ὁπόταν ἐθέλωσιν, τότε αὐτοῖσι τὰ ἄρθρα ἐξίστανται ἀνωδύνως, καὶ καθίστανται ἀνωδύνως.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

B Ἐνηλλαγμένως μοι δοκεῖ τὴν ἑρμηνείαν ποιήσασθαι. διὰ γὰρ τὴν ὑγρότητα τῆς φύσεως τῶν ἀνθρώπων γιγνομένων τῶν νευρωδῶν σωμάτων χαλαρῶν, οὐ διότι ταῦτά ἐστι χαλαρά, διὰ τοῦτο ὑγραινομένων τῶν περὶ τὰ ἄρθρα. ἡ λέξις αὐτοῦ δὲ ἐναντίον εἴρηκε, δοκεῖ μοι, βουληθεὶς τὴν ἑτοιμοτάτην ἐπὶ πλέον ἔκτασιν τῶν νευρωδῶν ποιήσασθαι σωμάτων, ἐκ τῆς τῶν ἀνθρώπων ὑγρότητος, οὐ κρατεῖσαι τούτων κατὰ τὴν ἑρμηνείαν, ἀλλὰ χρησάμενος οὐ κυρίως λίαν συνδέσμῳ, πρὸς τὴν τῆς αἰτίας νόησιν ἄγει τοὺς ἀναγινώσκοντας.

C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κε'.

Διαφέρει μέντοι καὶ σχέσις τις σώματος. τοῖσι μὲν γὰρ εὖ ἔχουσι, τὸ γυῖον, καὶ σεσαρκωμένοισιν, ἐκπίπτει τε ἧσσον, ἐμπίπτει τε χαλεπώτερον. ὅταν δὲ αὐτοὶ σφῶν αὐτῶν λεπτότεροι καὶ ἀσαρκότεροι ἔωσι, τότε ἐκπίπτει τε μᾶλλον, ἐμπίπτει τε ῥᾷον. σημεῖον δὲ ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει, τόδε. τοῖσι γὰρ βουσί, τότε ἐκπίπτουσι μᾶλλον οἱ μηροὶ ἐκ τῆς κοτύλης ἡνίκα ἂν αὐτοὶ σφῶν αὐτῶν λεπτότατοι ἔωσι. γίνονται δὲ καὶ βόες λεπτότατοι, τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος, τότε οὖν καὶ ἐξαρθρέουσι
D μάλιστα. εἰ δή τι καὶ τοιοῦτο δεῖ ἐν ἰητρικῇ γράψαι, δεῖ δέ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Αἱ μὲν φύσεις καὶ διαφοραὶ τῶν ἄρθρων, ἐφ' αἷς ἤτοι ῥᾳδίως, ἢ μόγις, αἵ τε ἐξαρθρήσεις καὶ ἐμβολαὶ γίνονται, δύο εἰσίν, ἃς ἐγὼ πολλάκις εἶπον, ἔν τε τῇ περὶ ταύτης ἔγραψα ῥήσει. προσέρχεται δὲ αὐταῖς ἐνίοτε καὶ τρίτη περὶ ἧς νῦν διδάσκει, κατὰ πάχος τε, καὶ λεπτότητα τοῦ σώματος γιγνομένη, ἣν ὀνομάζουσι σχέσιν. ὅσῳ γὰρ ἂν εὐεκτικώτεροι εὐσαρκότεροι γενηθεῖσιν
E ἑαυτῶν οἱ ἄνθρωποι, τοσούτῳ δυσκολώτεραι αἵ τε ἐκπτώσεις τῶν ἄρθρων αὐτοῖς, αἵ τε ἐμβολαὶ συντελοῦνται, διὰ τὸ σφίγγεσθαι πανταχόθεν αὐτὰ τῷ πλήθει τῶν σαρκῶν. ἔμπαλιν δὲ τοῖς λεπτυνθεῖσι, χαλαρὸν μὲν τὸ δέρμα γίνεται τῶν περικειμένων τῇ διαρθρώσει σαρκῶν, ὀλίγοισί τε εἰκῇ τῶν διαρθρώσεων. ἐὰν μέν τοί τις ἰσχνὸς ᾖ φύσει, κάκιον οὐδὲν ἔχει τοῦ παχυτέρου. δέδεικται γὰρ ἐν τοῖς περὶ κράσεων, ὁ μὲν ἰσχνότερος φύσει, ξηρότερος ὢν τὴν κρᾶσιν, ὁ δὲ παχύτερος, ὑγρότερος, ὥστε τῶν
F μὲν ἰσχνῶν, εὔτονος οὖσα τῶν μυῶν ἡ οὐσία, σφίγγει τὴν διάρθρωσιν. τῶν δὲ παχυτέρων, καθόσον μὲν πλείους αἱ σάρκες εἰσίν, ἀποκλείουσί γε τὴν πέριξ τῶν ἄρθρων χώραν, καθόπερ δὲ μαλακαί, ῥᾳδίως ἀνατρέπονται, παραδέχονται τὰς κεφαλὰς ἐξῆς τῶν ἐξισταμένων φαλακρῶν ὀστῶν, ὥστε ἀνισοῦσθαι τὰ κατὰ τὰς ἐκπτώσεις ἑκατέροις. εἰ μέν τοί τις εὔσαρκος φύσει κατά τινα καιρὸν ἰσχνότερος ἑαυτοῦ γένηται, ῥᾷον ἂν ἐκπίπτει τε τούτῳ, καὶ αὖθις ἐμπίπτει κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ἢ πρόσθεν, ὥσπερ καὶ εἰ σαρκωθείη τις, ὢν φύσει λεπτός, ἐκπίπτει τ' ἂν αὐτῷ μό-

νις, ἐμβάλλοιτό τε χαλεπῶς, τούτου τε λόγου τὰ κατὰ τοὺς βοῦς φαινόμενα γράφει μαρτύρια, σαφῶς ἑρμηνεύων, ὡς μηδεμιᾶς ἐξηγήσεως δεῖσθαι, πλὴν εἰ λέξις τις εἴη μία που, καὶ δύο τοιαῦται, περὶ ὧν ἐπισημανοῦμαι κἀγώ.

A atque ægrè revertitur. Quam rem comprobat per ea, quæ in bobus apparent, ita apertè loquutus, ut nulla explanatione opus sit, nisi alicubi in uno, vel altero vocabulo, quæ à me notabuntur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κϛ'.

Καλῶς γὰρ Ὅμηρος καταμεμαθήκει, ὅτι πάντων τῶν προβάτων βόες, ὅτι μάλιστα πονέουσι ταύτην τὴν ὥρην, καὶ βοῶν, οἱ ἀρόται, ὅτι κατὰ τὸν χειμῶνα ἐργάζονται. τούτοισι τοίνυν ἐκπίπτει μάλιστα, οὗτοι γὰρ μάλιστα λεπτύνονται. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα βοσκήματα δύναται βραχεῖαν τὴν ποίην βόσκεσθαι, βοῦς δὲ οὐ μάλα, πρὶν βαθεῖα γένηται. τοῖσι μὲν γὰρ ἄλλοισίν ἐστι λεπτὴ ἡ προβολὴ τοῦ χείλεος, λεπτὴ δὲ ἡ ἄνω γνάθος· παχεῖα δὲ καὶ ἀμβλεῖα, ἡ ἄνω γνάθος, διὰ ταῦτα ὑποβάλλειν εἰς τὰς βραχείας πόας οὐ δύνανται.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVI.

Rectè enim scripsit Homerus, ex omni pecore boves tempore hoc maxime pati, atque inter boves qui arant, quum hyeme laborent: his igi- B *tur maximè articulus excidit, quoniam maximè extenuantur. Namque aliud pecus pascere exiguas herbas potest: bos non item, priusquàm grandiores fiant. Aliud enim pecus tenuem habet labrorum prominentiam, tenues item malas: bobus contra labrorum prominentia crassa est, malæ autem hebetes, & crassæ, atque idcirco exiguis herbis non possunt eas subjicere.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Πρόβατα νῦν εἶπεν, ἅπαντα τὰ βοσκήματα, καθάπερ ἐν τῷ περὶ ἱερῆς νόσου γέγραπται κατὰ λέξιν οὕτως. οὐκ ἔστιν ἄλλο πρόβατον οὐδὲν, ἢ βόες, καὶ αἶγες. καὶ τὸ παρὰ τῷ ποιητῇ τοιοῦτόν ἐστιν, ἔνθα φησὶ,

Πολλά τε οἱ πρόβατά ἐστι.

Βούλεται γὰρ ἀγέλας βοσκημάτων δηλοῦν. ἐχρήσαντο καὶ ἄλλοι οὕτως τῶν παλαιῶν τῇ φωνῇ.

GALENI COMMENTARIUS.

C Pecus πρόβατα nunc dixit, significare volens universum pecus, quemadmodum & in libro de morbo comitiali, ubi ad verbum legitur Οὐκ ἔστιν ἄλλο πρόβατον οὐδὲν ἢ βόες καὶ αἶγες. Simile quid apud Poëtam legitur, ubi ait,

Πολλά τε οἱ πρόβατά ἐστι,

Vult enim significare gregem pecudum armentumque: quam vocem è majoribus multi similiter usurparunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κζ'.

D

Τά τε αὖ μώνυχα τῶν ζώων, ἅτε ἀμφώδοντα ἐόντα. δύναται μὲν γὰρ σαρκάζειν, δύναται δὲ ὑπὸ τὴν βραχείαν πόην ὑποβάλλειν τοὺς ὀδόντας, καὶ ἥδεται τῇ οὕτως ἐχούσῃ πόῃ μᾶλλον, ἢ τῇ βαθείῃ. καὶ γὰρ τὸ ἐπίπαν ἀμείνων, καὶ στερεωτέρη ἡ βραχεία πόη τῆς βαθείης, ὅτι καὶ πρὶν ἐκκαρπεῖν τὴν βαθείαν. διὰ τοῦτο οὖν ἐποίησεν ὧδε τάδε τὰ ἔπη.

Ὡς δ' ὁπότ' ἀσπάσιον ἔαρ ἤλυθε βουσὶν ἕλιξιν.

ἔτι ἀσμενωτάτη τοῖσι αὐτέοισιν ἡ βαθεῖα ποίη φαίνεται. ἀτὰρ καὶ ἄλλως, ὁ βοῦς χαλαρὸν φύσει τὸ ἄρθρον τοῦτο ἔχει μᾶλλον τῶν ἄλλων, διὰ τοῦτο καὶ εἰλίπουν ἐστὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ζώων, καὶ μάλιστα ὅταν λεπτὸν καὶ γηραλέον εἴη, διὰ ταῦτα πάντα καὶ ἐκπίπτει βοῒ μάλιστα. πλείω δὲ γέγραπται περὶ αὐτοῦ, ὅτι πάντων τῶν προειρημένων ταῦτα μαρτύριά ἐστι. περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος, τοῖσιν ἀσάρκοισι μᾶλλον ἐκπίπτει, ὡς θᾶσσον ἐμπίπτει, ἢ τοῖσιν εὖ σεσαρκωμένοισι, καὶ ἧσσον ἐπιφλεγμαίνουσι τοῖσιν ὑγροῖσιν καὶ τοῖσιν ἀσάρκοισιν, ἢ τοῖσι σκελιφροῖσι, καὶ σεσαρκωμένοισι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVII.

Verum animalia quæ solidi pedis sunt, utpote quæ utrinque sint dentata, vellere possunt, & exiguis herbis dentes subjicere, gaudentque ejusmodi herba magis quàm grandiori. Omnino enim melior est ac firmior exigua herba, quàm quæ grandis est, antequàm ad maturitatem veniat: ac propterea scripsit,

Sicut quando redit gratum ver bobus, in orbem

Crura quibus vertuntur quoniam grandior herba ju- E *cundissima illis videtur. Sed & bos naturâ hunc articulum laxiorem reliquis habet, atque ea de causa pedem circunvolvit magis quàm cætera animalia, præsertim ubi macie senioque confectus sit: quas ob res omnes bovi maximè prolabitur. Plurima de ipso scripta sunt, quoniam hæc fidem faciunt eorum omnium quæ proposita sunt. Sed, ut eò revertatur oratio, unde digressa est, gracilibus magis prolabitur articulus, ac citius reponitur, quàm iis, qui bono habitu sunt: minusque inflammatione tentantur madentes, ac graciles, quàm sicci & carnosi.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

F

Τὸ σαρκάζειν, ἔνιοι μὲν δηλοῦν φασὶ, συνάγειν ἀλλήλοις τὰ χείλη σφοδρῶς οὕτως, ὡς δύνασθαι καὶ ἀποσπᾶσθαί τι βοτάνης μέρος ὑπ' αὐτῶν. ἔνιοι δὲ τὸ, τοῖς ὀδοῦσι τὸ κάτω μετὰ τοῦ ἄνω χείλους ἐργάζεσθαι ταὐτὸ, ἐπειδὴ καὶ οἱ σαρκάζοντές τινες δάκνουσι τοῖς ὀδοῦσι τὸ χεῖλος. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, τοῖς ἄνωθεν ὀδοῦσι τὸ κάτω χεῖλος δάκνουσι· τὰ δὲ μηρυκάζοντα, τὸν κάτω στοῖχον μόνον ἔχοντα τῶν ὀδόντων, χρῆσ-

GALENI COMMENTARIUS.

Vellere Hippocrates σαρκάζειν dixit, quo vocabulo nonnulli significari volunt, labra vehementer inter se conjungere, sic, ut herbæ partem avellant: alii inferioribus dentibus cum superiori labro idem efficere, nam qui derident (σαρκάζοντες græcè dicuntur) dentibus labrum mordent. Verùm illi quidem superioribus dentibus mordent labrum inferius: animalia verò quæ ruminant, quùm inferiorem tan-

tùm dentium ordinem habeant, eo ad mordendum utuntur; ac propterea accipiunt alii vocabulum σαρκάζειν in illis, quæ dentes inter se committunt, quoniam quæ carnem vorant σαρκοφαγοῦντα vocantur, tam superioribus quàm inferioribus dentibus utuntur, atque his videntur favere verba Hippocratis, quum σαρκάζειν dixerit, non de iis quæ ruminant: sed de iis quæ utrinque dentes habent, quæ ἀμφώδοντα græcè nuncupantur. Hæc quidem pascere exiguas herbas possunt, cujusmodi sunt equi, asini, muli: at ex iis quæ ab una parte tantùm sunt dentata, illa duntaxat, quibus labri prominentia tenuis est, atque idcirco inter animalia, quæ herbis vescuntur, soli boves hieme pastu indigent, quoniam nequeunt exiguam herbam, aut σαρκάζειν, id est dentibus abscindere, aut labris prehendere: boves enim non habent labra ita tenuia, ut exiguam herbam circumplicare atque comprehendere possint, quemadmodum & capræ & oves. Hæc tria animalium genera multifidos pedes habent: sed solidi pedis sunt, quæ utrinque sunt dentata; appellantur autem græcè μώνυχα contracto vocabulo, ut asserunt, qui nominum interpretationem excolunt, à dictione μονώνυχα, eò quòd unum unguem habeant, Græci μόνον ὄνυχα dicunt: solidipedum enim pedes extremi unguibus hominis respondent: minusque inflammatione tentantur, quùm faciliùs articulus excidat, sequitur ut similiter recondatur: quo fit ut nulla, vel certè quàm minima inflammatio superveniat: namque ubi magna vi procidat, ac revertatur, musculi dolore vexantur, quem subsequitur inflammatio.

θαι πρὸς τοὺς δακτύλους. διότι μὲν ὠνόμασται, φασὶ, σαρκάζειν, ἐπειδὴ καὶ σαρκοφαγοῦντα τοῖς ζώοις ἑκατέροις χρῆται. καὶ τούτοις ἔοικε τὰ συμφραζόμενα, τῇ λέξει μαρτυρεῖν οὐ τὰ μηρυκάζοντα τῶν ζώων εἰρηκότος αὐτοῦ σαρκάζειν. ἀλλὰ τὰ τοὺς δύο τῶν ὀδόντων ἔχοντα στοίχους, ἃ καλοῦσιν ἀμφόδοντα. ταῦτα μὲν δύναται καὶ τὰς βραχείας νέμεσθαι πόας, ἵν' ἐστι βοτάνας, οἷον ἵπποι, καὶ ὄνοι, καὶ ἡμίονοι. τῶν δὲ ἕνα στοῖχον ἐχόντων, ἐκεῖνα μόνα δύναται οἷς λεπτὴ τοῖς χείλεσιν ἐστι προβολὴ, καὶ διὰ τοῦτο μόνοι τῶν βοτάνας ἐσθιόντων ζώων οἱ βόες ἀπορροῦσι τροφῆς ἐν χειμῶνι, διότι μήτε σαρκάζειν δύνανται τὴν βραχεῖαν πόαν, τουτέστι τοῖς ὀδοῦσιν ἀποτέμνειν αὐτὴν, μήτε τοῖς χείλεσι περιλαμβάνειν δύνασθαι τὴν βραχεῖαν πόαν, ὁμοίως αἰξὶ καὶ προβάτοις. ταῦτα μὲν οὖν τὰ τρία γένη τῶν ζώων ἔχει χηλάς. μώνυχα δέ ἐστι τὰ ἀμφόδοντα, συνῃρημένου τοῦ ὀνόματος, ὥς φασιν οἱ τὰς ἐτυμολογίας μεθοδεύοντες, ἐκ τοῦ μονώνυχας, ἐπειδὴ ὥσπερ ἔχουσιν ὄνων ὄνυχας. τοιοῦτον γὰρ ἐν τοῖς ὅπλοις ἔχουσι ζώοις, οἷς ἐστι τὸ κατ' ἄκρους τοὺς πόδας, οἷοι ἀνθρώποις οἱ ὄνυχες, καὶ ἧσσον ἐπιφλεγμαίνει τούτοις, ὅτι καὶ ῥᾷον ἐκπίπτει. τούτῳ γὰρ ἕπεται καὶ τὸ ἐμβάλλεσθαι τούτοις δὴ αὖ πάλιν τὸ, μικρὰν, ἢ μηδ' ὅλως ἕπεσθαι φλεγμονήν. ἐν γὰρ τοῖς βιαίοις ἐκπτώσεσιν, ὥσπερ καὶ ταῖς ἐμβολαῖς, ὀδύναι γίνονται τοῖς μυσὶν, αἷς ἕπονται φλεγμοναί.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVIII.

Minusque in posterum articulus alligatur. Atqui si citra inflammationem muci justo plures fuerint, idcirco etiam facilè procidet. Fere autem circa articulos muci redundant magis in gracili, quàm in pleno.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κη'.

Καὶ ἧσσόν γε δέδεται ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον. ἀτὰρ καὶ ἢν μύξα πλείων ὑπείη τοῦ μετρίου, μὴ ξὺν φλεγμονῇ, διὰ τοῦτο ἂν ὀλισθηρὸν εἴη. μυξωδέστερα γὰρ τοῖσιν ἐπίπαν τὰ ἄρθρα τοῖσιν ἀσάρκοισιν, ἢ τοῖσι σεσαρκωμένοισίν ἐστιν.

GALENI COMMENTARIUS.

Quod inquit in posterum referri potest ad duo tempora, & ad id quod reposito articulo proximum est, cum inflammatæ partes curantur, & ad id, quod deinceps citra molestiam insequitur; eo quidem tempore, quod reposito articulo proximum est, ubi inflammatio sit, articulus ab ipsa constringitur, quod ipse etiam narravit: post curationem à validis ejusmodi hominum musculis, & à quadam duritie, quam musculis ingens inflammatio relinquit, articulus quasi vinculo coarctatur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἅπαντα δύναται λέγειν δηλονότι τὸν χρόνον, τόν τε μετὰ τὴν ἐμβολὴν εὐθέως, ἐν ᾧ θεραπεύονται τὰ φλεγμαίνοντα μόρια, καὶ τὸν τῆς διαδεξαμένης αὐτὸν ἐξῆς ἀοχλήτου καταστάσεως. ὁ μὲν γὰρ μετὰ τὴν ἐμβολὴν εὐθέως, ὅταν μετὰ φλεγμονῆς ᾖ, δι' αὐτὴν ἐκείνην ἔχει ἐσφιγμένον τὸ ἄρθρον, ὡς καὶ αὐτὸς εἴρηκεν. ὁ δὲ μετὰ τὴν θεραπείαν, ὅτι σύντονός ἐστιν ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων ἡ τῶν μυῶν οὐσία, καὶ ὅτι διὰ τὰς ἐπιγινομένας φλεγμονὰς μεγάλας οὔσας, ὑπολείπεταί τις ἐν τοῖς μυσὶ σκληρότης, ὡς ὑπὸ δεσμοῦ σφίγξαι τὸ ἄρθρον.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIX.

Sed & caro quoque gracilium, qui arte non fuerint rectè extenuati, mucosa magis est, quam eorum qui pleni sunt. Vbicunque autem muci cum inflammatione sunt, inflammatio articulum illigat: ac propterea non admodum elabitur, ubi muci redundant: qui lapsurus utique fuisset, nisi locum, vel amplius, vel minus, inflammatio occupasset. Qui reposito articulo, par-

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κθ'.

Καὶ γὰρ αὐταὶ αἱ σάρκες τῶν μὴ ἀπὸ τέχνης ὀρθῶς λελιμαγχημένων, αἱ τῶν λεπτῶν μυξωδέστεραί εἰσιν, ἢ αἱ τῶν παχέων. ὅσοισι μέντοι ξὺν φλεγμονῇ μύξα ὑπογίνεται, ἡ φλεγμονὴ δήσασα ἔχει τὸ ἄρθρον. διὰ τοῦτο, οὐ μάλα ἐκπίπτει τὰ ὑπόμυξα, ἐκπίπτοντα ἂν εἰ μήτι, ἢ πλέον, ἢ ἔλασσον φλεγμονῆς ὑπεγένετο. οἷσι μὲν οὖν ὅταν ἐμπέσῃ τὸ

ἄρθρον, καὶ μὴ ἐπιφλεγμήνῃ τὰ περιέχοντα, χρῆσθαί τε ἀνωδύνως αὐτίκα τῷ ὤμῳ δύνανται. οὗτοι μὲν οὐδὲν νομίζουσι δεῖν ἑωυτῶν ἐπιμελεῖσθαι. ἰητροῦ μέντοι ἐστὶ καταμαντεύσασθαι τῶν τοιούτων. τοῖσι τοιούτοισιν ἐκπίπτει, καὶ αὖθις μᾶλλον, καὶ οἷσιν ἂν ἐπιφλεγμήνῃ τὰ νεῦρα, τοῦτο κατὰ πάντα τὰ ἄρθρα οὕτως ἔχει, καὶ μάλιστα κατ' ὦμον, καὶ κατὰ γόνυ. μάλιστα γὰρ οὖν καὶ ὀλισθαίνει ταῦτα. οἷσι δ' ἂν ἐπιφλεγμήνῃ τὰ νεῦρα, οὐ δύνανται χρέεσθαι τῷ ὤμῳ. κωλύει γὰρ ἡ ὀδύνη, καὶ ἡ ξύντασις τῆς φλεγμονῆς. τοὺς οὖν τοιούτους ἰᾶσθαι χρὴ κηρωτῇ καὶ σπλήνεσι, καὶ ὀθονίοισι πολλοῖσιν ὑποδέοντα. ὑποτιθέναι δὲ ἐς τὴν μασχάλην εἴριον μαλθακὸν, καθαρὸν ξυνελίσσοντα, ἐκπλήρωμα τοῦ κοίλου ποιέοντα, ἵνα ἀντιστήριγμα μὲν τῇ ἐπιδέσει εἴη, ἀνακωχέῃ δὲ τὸ ἄρθρον. τὸν δὲ βραχίονα, ἐς τὸ ἄνω ῥέποντα, ἴσχειν χρὴ τὰ πλεῖστα, οὕτω γὰρ ἀπωτάτω εἴη χωρίου ἐς ὃ ὤλισθεν ἡ κεφαλὴ τοῦ ὤμου. χρὴ δὲ ὅταν ἐπιδήσῃς τὸν ὦμον, ἔπειτα προσκαταδεῖν τὸν βραχίονα πρὸς τὰς πλευρὰς ταινίῃ τινὶ κύκλῳ περὶ τὸ σῶμα περιβάλλοντα.

A *tibus, quæ juxta sunt, nulla inflammatione affectis, protinus humero uti sine dolore possunt, hi nulla cura sibi opus esse arbitrantur: sed Medici officium est præsagire contra eorum opinionem; siquidem his rursus prolabitur, magis quàm quibus nervi inflammatione tentantur. Hoc in omnibus articulis ita habet, & præcipuè in commissura humeri cum lato scapularum osse, ac in genu: namque hi præcipuè luxantur. At quibus nervi inflammatione vexantur, humero uti non possunt, dolore enim prohibentur, atque inflammatione extendente. His itaque mederi oportet cerato pan-* B *nisque, & multas fascias circundare: tum lanam mollem, ac mundam in alam subjicere, donec id cavum compleatur, ut vinculum fulciat, & articulum sustineat. Continere autem humerum oportet, plerunque in superiorem partem conversum: sic enim fiet ut humeri caput longe collocetur à loco, in quem proruperat. Convenit autem humeri articulo deligato, humerum ipsum ad latus devincire, fascia in orbem circa corpus porrecta.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅσοι διὰ λιμὸν, ἢ διὰ πολιορκίαν, ἢ πένθος, ἢ λύπην, ἢ ἀνορεξίαν, ἐνδεῶς προσφερόμενοι τροφὴν, ἐλεπτύνθησαν, οὐκ εὐθέως αἱ σάρκες αὐτοῖς γίνονται ξηραὶ, καθάπερ τοῖς ὑπὸ τέχνης ὀρθῶς λελεπτυσμένοις. ἀλλ' ὑγροτέρας ὡς ἐπίπολυ ἐν ἁπάσαις εἴρηκε περιστάσεσιν ἀποτελούσας, συντήξεων τινων ἐν αὐταῖς γιγνομένων διὰ τὴν ἔνδειαν. οἷς δὲ καὶ λυπεῖσθαι πρόσεστι, καὶ μᾶλλον οὗτοι συντήκονται δὴ, καὶ μελεδῶνας οἱ ποιηταὶ τὰς λύπας καλοῦσιν, ἐν ἴσῳ τὰ μέλη ἐδούσας, καὶ κατεσθιούσας. συντήκεται δὲ ἐν αὐταῖς, ἥ τε πιμελὴ πᾶσα, καὶ ὅση μαλακὴ, καὶ ὅση νεοπαγής ἐστι σάρξ. ὅταν δὲ ἰατρὸς ἑκὼν ἰσχνότερον ἐργάζηταί τι σῶμα, μὲν εὑρημένοις τε τοῦτο πράττει, καὶ μετὰ τοῦτο τρίβει ὅ τι χρή. εἰ τις γένοιτο σύντηξις, ἐκκενοῦν αὐτὴν, εἴτε διὰ τῶν ἱδρώτων αἰσθητῶς, ἢ λόγῳ θεωρητῶς κατὰ τὴν ἄδηλον αἰσθήσει διαπνοήν. εἰκὸς δὲ δήπου, καὶ τῶν ἐδεσμάτων τε, καὶ πομάτων οὐκ ἀμελῶς ἔχειν αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ διὰ τούτων ἐπιχειρεῖν εὐλύτους ἐργάζεσθαι τὰς ἐκκρίσεις ἁπάσας, οὐ μόνον ὅσαι διὰ τῆς γαστρὸς, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν οὔρων γιγνομένας. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα πανταχόθεν, εἴ τις εἴη κατὰ τὸ σῶμα διὰ τὴν σύντηξιν ὑγρότης, περὶ τὴν κένωσιν ἔξω τοῦ σώματος ποιοῖτο. μένουσα γὰρ ἔνδον, ὑπομυξώδεις τῷ χρόνῳ τὰς σάρκας ἐργάζεται. κατὰ τὴν ἄδηλον διαπνοὴν αὐτοῦ τῶν ἄλλων μᾶλλον γιγνομένην, ὅσον μὲν γὰρ ἀκριβῶς λεπτόν ἐστι, καὶ ὀρρῶδες ἐν τοῖς συντήγμασιν, ἀπέρχεταί τε, καὶ διαφορεῖται. τὸ δὲ ὑποπαχύτερον, ὑπομένει μόνον, ὅπερ ἐνὶ τῷ χρόνῳ γλισχρότητά τινα προσλαμβάνον, ὅμοιον μύξῃ γίγνεται.

GALENI COMMENTARIUS.

C Quicunque seu fame, seu obsidione, seu luctu, seu mœrore, sive etiam cibi fastidio alimenti non satis sumentes extenuati sunt, caro non statim siccescit, sicut illis, qui arte rectè sunt extenuati: sed ferè in omnibus propositis casibus madentior efficitur, quibusdam tunc ob inopiam liquatis. Magis adhuc tabescunt, qui in mœrore sunt, quem Græci Poëtæ *μελεδῶνα* idcirco dicunt, quasi membra edat, devoretque: sub hoc itaque adeps omnis tabescit, & quæcunque caro mollis, ac D recens concrevit. Sed ubi medicus de industria corpus aliquod extenuat, per ea quæ excogitavit, moliri id contendit: deinceps frictione utitur, quo tempore opus est, si quid liquatur, exhaurire, vel per sudorem, qui sensui subjicitur, vel per expirationem, quæ non sensu, sed ratione percipitur: Ad hæc par est ipsum esculenta aut poculenta non temerè dare; sed conari per hæc, ut quæcunque educenda sunt, bene exitum habeant, non modo quæ per dejectiones, sed & quæ per urinam; eo E enim pacto, si quis in corpore humor liquaretur, undique extra corpus efflueret; nam ubi in corpore maneat, tempore mucosas carnes efficit. Quodcunque igitur tenue omnino, ac seri naturam habens liquatur, effertur: & per expirationem quæ sensu non comprehenditur, magis quàm alio modo discutitur: tantum autem subsistit id quod aliquatenùs crassum est, quod tempore glutinosum efficitur, à mucis non abhorret.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λ'.

Χρὴ δὲ καὶ ἀνατρίβειν τὸν ὦμον ἡσυχέως καὶ λιπαρῶς. πολλῶν δὲ ἔμπειρον δεῖ εἶναι τὸν ἰατρὸν, ἀτὰρ δὴ καὶ ἀνατρίψιος, ἀπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, οὐ τὸ αὐτὸ ἀποβαίνει. καὶ γὰρ ἂν δήσειεν ἄρθρον ἀνάτριψις, χαλαρώτερον τοῦ καιροῦ ἐόν, καὶ λύσειεν ἄρθρον σκληρότερον τοῦ καιροῦ ἐόν· ἀλλὰ διορεῖται ἡμῖν περὶ ἀνατρίψιος ἐν ἄλλῳ λόγῳ. τὸν γοῦν τοιοῦτον ὦμον μαλ-

F HIPPOCRATIS TEXTUS XXX.

Necesse est insuper humeri commissuram sensim, molliterque perfricare. Opus autem medico est multarum rerum, & frictionis etiam experiente: siquidem ab eo, quod eodem nomine appellatur, non idem effectus oritur: potest enim frictio laxiorem articulum illigare, & justo duriorem solvere. Verum de frictione alibi pertractabimus. Ergo hanc humeri commissuram convenit mol-

libus manibus perfricare, tum leniter, quod alioquin utile est.

θακοῖσι χρὴ χερσὶν ἀνατρίβειν, συμφέρει γὰρ καὶ ἄλλως πρηέως.

GALENI COMMENTARIUS.

Efficit frictio sensim molliterque adhibita, ne quæ remaneant inflammationis reliquiæ; variè autem procedat oportet, modò manus à superiori parte deorsum, modò ab inferiori sursum ferantur: deinde obliquæ non solùm ab inferiori parte sursum: sed à superiori deorsum: post hæc in orbem, & quasi transversè à dextra in sinistram; & rursus à sinistra in dextram, ut musculorum fibræ omnes molliantur. Majores enim Græci ad frictionem significandam mutuati sunt vocabulum ἀνατρίψεως pro τρίψεως; at nolim tibi persuadeas, quemadmodum nonnulli existimarunt, Hippocratem velle manus in perfricanda humeri commissura ferri ab inferiori parte sursum, quod τρῖψις frictionem, ἀνὰ sursum significet: nam verbum ἀνατρίβειν universum frictionis genus exprimit, non eam duntaxat, quæ ab inferiori parte sursum procedit, quod & ipse indicavit, quum inquit, sed de frictione aliquid pertractabimus, ubi frictionem ἀνάτριψιν vocavit; non enim pollicetur se de una specie tractaturum, cæteris omnibus omissis. Sed in libro etiam de Officina Medici omnes exposuit, genus universum ἀνάτριψιν appellans, quum inquit, Frictio ad resolvendum valet, & ad stringendum, præter hæc ad implendum, ac minuendum, & quæ sequuntur, quæ tum in commentariis in eum librum persequuti sumus, tum in opere de tuenda sanitate latissimè narravimus.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἰς τὸ μηδὲν ὑπολειφθῆναι λείψανον τῆς φλεγμονῆς σκιρρῶδες, ἐπιτήδειός ἐστιν, ἡσύχως τε καὶ λιπαρῶς ἡ τρῖψις γιγνομένη. χρὴ δ' αὐτὴν ποιεῖσθαι πολυειδῶς, περιφέρεσθαι τὰς χεῖρας ἄνωθέν τε κάτω, καὶ κάτωθεν ἄνω, κἄπειτα λοξὰς οὐ κάτωθεν ἄνω μόνον, ἀλλὰ B καὶ ἄνωθεν κάτω. καὶ μὲν δὴ καὶ τὰς ἐν κύκλῳ τε, καὶ οἷον ἐγκαρσίας, ἀπό τε τῶν δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερά, καὶ αὖθις ἐπ' ἐκείνων ἐπὶ τὰ δεξιά, χάριν τοῦ τὰς ἶνας ἁπάσας μαλάττεσθαι τῶν μυῶν. τὸ γὰρ τῆς ἀνατρίψεως ὄνομα, τοῖς παλαιοῖς ἀντὶ τοῦ τῆς τρίψεως ἐλέγετο. μὴ τοίνυν ὑπονοήσῃς πῶς ἔδοξαί τινες ἀξιοῦν αὐτὸν ἐκ τῶν κάτω μερῶν, ἄνω ποιεῖσθαι τὴν φορὰν τῶν χειρῶν, ὁπότε τὸν ὦμον ἀνατρίβομεν, ἀλλὰ τὸ ἀνατρίβειν αὐτῷ συμβαίνει, ὅλου τοῦ γένους τῶν τρίψεων ὂν δηλωτικὸν, οὐ μιᾶς διαφορᾶς τῆς κάτωθεν ἄνω. δῆλον δὲ τοῦτο ποιεῖ λέγων αὐτὸς, ἀλλὰ διώρισται περὶ ἀνατρίψεως ἐν ἄλλῳ λόγῳ. οὐ γὰρ δήπου τὸν περὶ μιᾶς διαφορᾶς λόγον ἐρεῖν ἐπαγγέλλεται, τὰς ἄλλας λιπών. καὶ μέντοι κἀν τῷ κατ' ἰητρεῖον, ἁπάσας ἐδήλωσεν αὐτὰς, ὀνομάζων κἀκεῖ τὸ γένος ὅλον, ἀνάτριψις δύναται λῦσαι, δῆσαι, σαρκῶσαι, μινυθῆσαι, καὶ τὰ τούτοις ἐφεξῆς. ὑπὲρ ὧν ἔν τε τοῖς εἰς ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ὑπομνήμασι λέλεκται, μὴν μέντοι κατὰ τὴν ὑγιεινὴν πραγματείαν εἴρηται τελεώτατα.

D

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXI.

Articulus non violenter dimovendus est, sed quatenus citra dolorem moveatur. Confirmantur autem omnes, alii quidem longiori tempore, alii breviori.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λα.

Τὸ δὲ ἄρθρον διακινέειν μὴ βίῃ, ἀλλὰ τοσοῦτον, ὅσον ἀνωδύνως κινήσεται. καθίσταται δὲ πάντα, τὰ μὲν ἐν πλείονι χρόνῳ, τὰ δ' ἐν ἐλάσσονι.

GALENI COMMENTARIUS.

Inflammatione remissa nihil expeditius est, quàm ejusmodi motus, solvit enim illius E reliquias omnes: quibus neglectis, articuli contracti, atque illigati redduntur, utrisque enim vocabulis appellantur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐδέν ἐστι χρησιμώτερον τῆς τοιαύτης κινήσεως, ἐν παρακμαζούσαις φλεγμοναῖς. λύει γὰρ αὐτῶν τὸ λείψανον ἅπαν, ἐξ οὗ πέφυκεν ἀμεληθέντος, ἀγκυλοῦσθαί τε καὶ δεσμοῦσθαι τὰ ἄρθρα, καλοῦσι γὰρ ἑκατέρως τὸ πάθημα.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXII.

His autem indiciis exciderit ne humerus, intelligendum est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λβ'.

Γινώσκειν δὲ εἰ ἐκπέπτωκεν ὁ βραχίων, τούτοισι χρὴ τοῖσι σημείοισι.

GALENI COMMENTARIUS. F

In libro de fracturis antè ad eos qui errant, aggreditur, quod nunc quoque facit, nam postquam errantes redarguit, reponendi rationem subjicit, quæ non solùm sequitur quod propositum erat, sed ejus etiam fidem facit. Eam ergo primùm exequutus, nunc deinceps indicia subjicit humeri capitis luxati, quæ in exercenda arte necessariò præcedunt, in tra-

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Κἀν τῷ περὶ τῶν ἀγμῶν, ἐπὶ τοὺς ἁμαρτάνοντας ἧκε τῷ λόγῳ πρότερος, ὃ νῦν οὔπω πράξας, ἐπειδὴ συνάψας τῷ πρὸς ἐκείνους ἐλέγχῳ, καὶ περὶ τῆς ἐμβολῆς εἶπεν, οὐ μόνον ἑπομένοις τοῖς εἰρημένοις, ἀλλὰ καὶ μαρτυροῦσιν, ἐπ' ἐκείνην ἀφίκετο πρότερον, εἶθ' ἑξῆς νῦν διδάσκει τὰ γνωρίσματα τοῦ κατ' ὦμον ὀλισθήματος. ἐπὶ μὲν τῶν ἔργων τῆς τέχνης, ἐξ ἀνάγκης προηγούμενα,

κατὰ δὲ τὴν διδασκαλίαν, οὐκ ἐξ ἀνάγκης. ἔστω δέ σοι τὸ γνώρισμα τῶν ἑπομένων, ἢ προηγουμένων ἐξ ἀνάγκης, τὸ μὴ δύνασθαι καλῶς ἤτοι πραχθῆναι τὸ ἑπόμενον ἔργον, ἢ νοηθῆναι τὸ μάθημα, πρὶν γνωρισθῆναι τὸ ἡγούμενον. ἡ τοίνυν ἐμβολὴ τῶν ἐξηρθρηκότων, πρὸ μὲν τοῦ νοηθῆναι τὴν μετάστασιν τοῦ ἐκπεσόντος εἴς τι χωρίον ἐγένετο, διδαχθῆναι σαφῶς οὐ δύναται, πρὶν μέντοι τὰ σημεῖα μαθεῖν αὐτῆς, ἐγχωρεῖ διδαχθῆναι. μόνον γοῦν τοῦτο μεμαθηκότος ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, τὸ γίγνεσθαι τὴν ἔκπτωσιν εἰς μασχάλην, αὐτοί γ' ἐπινοῆσαι τὴν ἐμβολὴν ἐδυνάμεθα, καὶ διδάσκοντος ἑτέρου μαθεῖν, οὐ μὴν δίχα τοῦ γνῶναι σαφῶς, ὅτι εἰς μασχάλην ἔκπτωσις γίγνεται, πρὸ τοῦ γνῶναι τὴν φύσιν ἅπασαν τῆς διαρθρώσεως. εἰ μὲν οὖν τις εἰπὼν ἐμβολὴν, ἐφεξῆς διδάσκει ποίας διαφορᾶς ὀλισθήματος εἴρηκεν ἐμβολὴν, ἐναλλάττει τάξιν ἀναγκαίαν, ὥσπερ εἰ καὶ ὅσον τις ἐπὶ τὴν διαφορὰν τῆς ἐκπτώσεως ἀφικόμενος, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, πρότερον αὐτῆς ἐπὶ τὴν φύσιν ἔρχεται τῆς διαρθρώσεως. εἰ γὰρ ὅλως ἐνόησέ τις ὅπως εἰς μασχάλην ἔκπτωσις γίγνεται, περιττὸν αὐτῷ διδάσκεσθαι τὴν φύσιν τῆς διαρθρώσεως. εἰ δὲ πρότερον μὲν ἀκουστέον, ὡς μάθοι ταύτην ὁποία τίς ἐστιν, ἐφεξῆς δὲ τὴν ἔκπτωσιν, οὐδὲν ἐνδεῖ τοῦτο πρὸς τὴν τῆς ἐμβολῆς διδασκαλίαν, ἀμέλει, καὶ νῦν ἡμῖν οὐδὲν ἐνενόησεν εἰς τὴν τῶν ἐμβολῶν νόησιν ἡ τῶν σημείων ἄγνοια, καὶ τοῦτο ἐν πάσῃ διδασκαλίᾳ θεραπείας ἐστί. δύναται γάρ τις, ἥπατος φλεγμονῆς διδάσκεσθαι θεραπείαν, ἢ κοιλίας, ἢ νεφρῶν, ἢ κώλου, πρὸ τῆς διαγνώσεως τῶν ἐν αὐτοῖς παθῶν, οὐ μὴν θεραπεῦσαι δύναται πρὸ τῆς διαγνώσεως, ὥσπερ οὐ κατὰ μέθοδον, ἢ εὑρεῖν τὴν θεραπείαν, ἢ διδαχθῆναι πρὸς ἑτέρου, πρὶν ἀκριβῶς γνῶναι τοῦ θεραπευομένου μορίου τὴν φύσιν.

A denda non item necessariò; eorum verò quæ præcedunt, aut sequuntur, illud tibi indicio sit, quod non rectè effici potest opus quod sequitur, aut percipi quod præceptum est, antequam intelligatur quod præcedit. Ratio quidem luxati restituendi, antequam intelligatur in quam partem articulus eruperit, apertè demonstrari nequit: sed nihil eam addisci prohibet, priusquam notæ enarrentur. Principio itaque orationis si id unum edocti sumus, humerum in alam prolabi, & ipsi invenire modum reponendi possumus, & ab altero etiam doce- B ri: non tamen comprehendere modum reponendi, nisi antè sciverimus humerum in alam procidere: sicut neque quo pacto in alam procidit, nisi priùs noverimus naturam universæ commissuræ. Si quis igitur restituendi modum præfatus deinceps adjiciat, in quam partem articulum luxatum restitui docuerit, necessarium ordinem perturbat; id quod accidit etiam ei, qui primò incipit ostendere; in quas partes articulus erumpat, dein transit ad commissuræ naturam exponendam; nam si quis penitus C nosset, quomodo articulus in alam excideret, supervacuum esset commissuræ naturam hanc docere: sed quis primò audiet, percipiatque, quonam modo hæc habeat, deinde in quam partem articulus venerit, huic nihil opus est ad hoc ut restituendi modum doceatur. Eodem etiam modo nunc nihil nos prohibuit signorum inscitia, quominus reponendi rationem intelligeremus; quæ res communiter evenit in omni curatione tradenda: potest enim doceri quis qua ratione curetur inflammatio iecinoris, seu ventriculi, seu renum, sive intestini crassioris, antequam ipsorum affectus teneat: non D tamen curare potest, priusquam eos intelligat: sicut neque ratione curationem invenire, aut doceri ab altero priusquam naturam calleat partis, quæ curatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λδ'.

Τοῦτο μὲν ἐπειδὴ δίκαιον ἔχουσι τὸ σῶμα οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὰ σκέλεα, παραδείγματι χρέεσθαι δεῖ τῷ ὑγιεῖ, πρὸς τὸ μὴ ὑγιές, καὶ τῷ μὴ ὑγιεῖ, πρὸς τὸ ὑγιές, μὴ τ' ἀλλότρια ἄρθρα καθορῶντα.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIV.

Partim quidem quum homines justum habeant corpus, & brachia, & crura ad exemplum E *integri æstimare vitiatum oportet, & ad exemplum vitiati integrum, neque spectare alterius hominis articulos.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ ἀκριβῶς ἶσον ἑκατέρωθεν, ἐκ δεξιῶν γε, καὶ ἀριστερῶν, δίκαιον ὠνόμασεν, ἐπεὶ δὲ τῶν κώλων ἰδέαι διαφέρουσαι τοῖς ἀνθρώποις εἰσὶν, ἀξιοῖ παραβάλλεσθαι τὸ τοῦ πεπονθότος αὐτοῦ κῶλον ὁμόζυγον, ἐξ ἐκείνου τε τεκμαίρεσθαι, πόσον ἐξήλλακται τοῦ κατὰ φύσιν.

GALENI COMMENTARIUS.

Quod ab utraque parte tam dextra quam sinistra æquale est ad unguem, justum appellavit. Sed quoniam membrorum forma in hominibus varia est, imperat ut affectum membrum cum pari ipsius affecti hominis membro conferatur: atque inde quatenus à F naturali statu recesserit, conjectura fiat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λε'.

Ἄλλοι γὰρ ἄλλων μᾶλλον ἔξαρθροι πεφύκασιν, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ τοῦ κάμνοντος, ἢν ἀνόμοιον εἴη τὸ ὑγιὲς τῷ κάμνοντι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXV.

Aliis enim magis extant, aliis minus, sed ipsius laborantis, an integer vitiato dissimilis sit.

GALENI COMMENTARIUS.

EOs, quibus articuli naturaliter extant, prominentque; ἐξάρθρους appellavit.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVI.

QVæ res rectè quidem ostenditur, omnino autem magna ejus inscitia est; Hac de causa non satis est ratione artem hanc scire, sed usu experiri ipsam oportet.

GALENI COMMENTARIUS.

INscitiam dixit παρασυνέσιν, non omnem simpliciter intelligens, sed eam, quę conjuncta est, ac proxima scientiæ; indicabit autem ipse in sequentibus, quî fiat, ut interdum decipiantur, qui protinus cum vitiato integrum conferunt.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVII.

MVltis enim articuli præ dolore, vel alia de causa, ut non exciderint, nequeunt tamen eo modo quo in sanis corporibus figurari. Intelligere igitur, ac scire hujusmodi habitum oportet: nam multo magis in ala sentitur caput humeri prolapsi, quàm ejus qui naturaliter habet: ad hæc locus qui à superiori parte super commissuram est, cavus apparet: item latum est scapularum summum, quà cum jugulo committitur, extare videtur, quum articulus inferiori loco recipiatur.

GALENI COMMENTARIUS.

INscitiam quam, ipse παρασυνέσιν dixit, nunc unam ponit, quæ in figurando accidit. Interdum enim nequeunt affecta membra aliquo modo figurari, quamvis hoc ægris non accidat, propterea quòd articulus eruperit; sed vel dolore, vel musculorum intensione. Deinceps inscitiam alteram subjicit.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVIII.

IN quo etiam accidit inscitia, de qua in sequentibus agemus: est enim memoratu digna.

GALENI COMMENTARIUS.

IN eo quod locus, qui humeri commissuræ superjectus est, cavus conspicitur, quendam incidere errorem ait, quem in sequentibus dicturum se pollicetur; id autem interdum evenit, ubi jugulum à lato scapularum osse diducitur.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIX.

PArtim etiam à latere cubiti eminentia recedere magis videtur ab eo humero, qui prolapsus est, quàm ab altero: si quis tamen cogat, adducitur quidem, sed cum dolore.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟὺς ἐκκειμένα καὶ προέχοντα κεκτημένους τὰ ἄρθρα, κέκληκεν ἐξάρθρους, ἐν αὐτῷ τῷ κατὰ φύσιν ἔχειν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λϛʹ.

ΚΑὶ τοῦτο εἰρήσεται μὲν ὀρθῶς, παραξυνέσιν δὲ ἔχει πάνυ πολλήν, διὰ τὰ τοιαῦτα, καὶ οὐκ ἀρκέει
B μοῦνον λόγῳ εἰδέναι τὴν τέχνην ταύτην, ἀλλὰ καὶ ὁμιλίῃ ὁμιλέειν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΥχ ἁπλῶς ἅπασαν ἄγνοιαν ὀνομάζει παρασυνέσιν, ἀλλὰ τὴν παρακειμένην τε, καὶ τὴν πλησιάζουσαν τῇ γνώσει. διδάξει δ' αὐτὸς διὰ τῶν ἐφεξῆς, ὅπως ἐξαπατᾶσθαι συμβαίνει τοῖς ἐνίοτε παραβάλλουσι τὸ ἐφεξῆς, τὸ ὑγιὲς, τῷ πεπονθότι.

C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λζʹ.

ΠΟλλοὶ γὰρ ὑπὸ ὀδύνης, ἢ ὑπ' ἄλλης προφάσιος, οὐκ ἐξεστεώτων αὐτέοισι τῶν ἄρθρων, ὅμως οὐ δύνανται ἐς τὰ ὅμοια σχήματα καθιστάναι, ἐς οἷά περ τὸ ὑγιαῖνον σῶμα σχηματίζεται. προσξυνιέναι δὲ δεῖ οὕτω, καὶ ἐννοέειν. καὶ τὸ τοιόνδε σχῆμα χρή, ἀτὰρ καὶ ἐν τῇ μασχάλῃ ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος φαίνεται ἐγκειμένη, πολλῷ μᾶλλον τοῦ ἐκπεπτωκότος ἢ τοῦ ὑγιέος. τοῦτο δὲ ἄνωθεν, κατὰ τὴν ἐπωμίδα, κοῖλον φαίνεται τὸ χωρίον, καὶ τὸ τοῦ ἀκρωμίου ὀστέου ἐξέχον φαίνεται, ἅτε ὑποδε-
D δυκότος τοῦ ἄρθρου ἐς τὸ κάτω τοῦ χωρίου.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΜΙαν μὲν τήνδε παρασυνέσιν, ὡς αὐτὸς ὠνόμασεν, ἐδίδαξεν ἐν τῷ νῦν λόγῳ, περὶ τὰ σχήματα γιγνομένην, ἐνίοτε γὰρ οὐ δύνανταί τινα σχήματα περιτιθέναι τοῖς πεπονθόσι κώλοις· οἱ κάμνοντες δὲ, οὐ δι' ἔκπτωσιν ἄρθρου τοῦτο πάσχουσι, ἀλλὰ δι' ὀδύνην, ἢ σύστασιν μυός. ἐφεξῆς δὲ, ἑτέραν ἄγνοιαν διδάσκει.

E

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ληʹ.

ΠΑραξυνέσιν μὲν καὶ ἐν τούτῳ ἔχει τινά, ἀλλ' ὕστερον περὶ αὐτοῦ γεγράψεται, ἄξιον γὰρ γραφῆς ἐστι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟ κατὰ τὴν ἐπωμάδα, κοῖλον φαίνεσθαι τὸ χωρίον, ἔχειν τινὰ διαμαρτίαν φησίν, ἣν ὕστερον ἐρεῖν ἐπαγγέλλεται. γίγνεται γὰρ ἐνίοτε τοῦτο, διασπασθείσης τῆς κλει-
F δὸς ἀπὸ τῆς ὠμοπλάτης.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λθʹ.

ΤΟῦτο δὲ, τοῦ ἐκπεπτωκότος ὁ ἀγκὼν φαίνεται ἀφεστεὼς μᾶλλον ἀπὸ τῶν πλευρέων, ἢ τοῦ ἑτέρου. εἰ μέντοι τις προσαναγκάζοι, προσάγεται μὲν, ἐπιπόνως δέ.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τοῦτο σημεῖον ἔχει παρακείμενον σφάλμα, καὶ εἰ ἐπὶ κατὰ τὴν μασχάλην αἰσθάνῃ, ὑποπιπτέσης ἐνταῦθα τοῖς ἀπομένοις τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, δι᾽ ἣν οὐδὲ προσάγειν δύναται τῇ πλευρᾷ τὴν χεῖρα χωρὶς ὀδύνης μεγάλης.

GALENI COMMENTARIUS.

Indicium quoque hoc fallax est, nisi sub ala humeri caput contingat, quod in eam venit; quo fit, ut brachium adduci ad latus sine dolore non possit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μ΄.

B

Τοῦτο δὲ, ἄρασθαι ἄνω τὴν χεῖρα παρὰ τὸ οὖς, ἐκτεταμένου τοῦ ἀγκῶνος, οὐ μάλα δύναται, ὥσπερ τὴν ὑγιέα, οὐδὲ παράγειν ἔνθα καὶ ἔνθα ὁμοίως. τὰ μὲν οὖν σημεῖα ταῦτά ἐστιν ὤμου ἐκπεπτωκότος, αἵ τε ἐμβολαὶ αἱ γεγραμμέναι, αἵ τε ἰητρεῖαι αὗται.

HIPPOCRATIS TEXTUS XL.

Adde quod cubito extenso, brachium juxta ejusdem partis aurem non ita porrigi potest, quemadmodum & integrum, neque in latera similiter. Hæc itaque indicia sunt humeri capitis luxati: restituendi verò modi hi, qui scripti sunt, & curationes eædem.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τοῦτο τὸ σημεῖον, ὃ μικρὸν ἔμπροσθεν ἔφη παρασιώπησιν ἔχειν· δῆλον δὲ ἐξ ὧν ἐπήνεγκεν, εἰπὼν, πολλοὶ γὰρ ὑπὸ ὀδύνης εἴη, καὶ ὑπὸ ἄλλοις προφάσεσι, οὐκ ἐξεστεώτων αὐτέοισι τῶν ἄρθρων, ὅμως οὐ δύνανται εἰς τὰ ὅμοια σχήματα καθιστάναι, ἐς οἷά περ τὸ ὑγιαῖνον σῶμα σχηματίζεται. εἰς ἐκτείνειν τὰς χεῖρας πρὸς τὰς πλευρὰς, ὡς εἴρηκεν, ἑτοίμως τις δύναται, βέβαιον γνώρισμά ἐστι, τοῦ κατὰ φύσιν ἔχειν τὸ ἄρθρον. ἐὰν δὲ ἐμποδίζηται κατά τι, δυνατὸν ἐστι δι᾽ ὀδύνην, ἢ σπάσιν μυῶν, τοῦτο γίγνεσθαι.

GALENI COMMENTARIUS.

Hoc quoque signum ex illis est, in quibus esse inscitiam proposuit; quod evidentissimum est ex his quæ prodidit, quum

C

inquit: multis enim articuli præ dolore, vel alia de causa, ut non exciderint, nequeunt eo modo, quo in sanis coporibus figurari. Si quis, ut ipse ait, promptè brachium possit ad latera porrigere, id certum indicium est articulum naturaliter habere: quod si aliqua ex parte prohibeatur, potest hujus rei causa esse dolor, vel musculorum intensio.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μα΄.

D

Ἐπάξιον δὲ τὸ μάθημα, ὡς χρὴ ἰητρεύειν τοὺς πυκνὰ ἐκπίπτοντας ὤμους. πολλοὶ μὲν γὰρ ἤδη ἀγωνίης ἐκωλύθησαν διὰ ταύτην τὴν ξυμφορὴν, τἄλλα πάντα ἀξιόχρεοι ὄντες. πολλοὶ δὲ, ἐν πολεμικοῖσιν ἀχρήιοι ἐγένοντο, καὶ διεφθάρησαν διὰ ταύτην τὴν συμφορὴν, ἅμα τε ἐπάξιον καὶ διὰ τοῦτο, ὅτι οὐδένα οἶδα ὀρθῶς ἰητρεύοντα, ἀλλὰ τοὺς μὲν, μηδὲ ἐγχειρέοντας, τοὺς δὲ τἀναντία τοῦ ξυμφέροντος φρονέοντάς τε, καὶ ποιέοντας. συχνοὶ γὰρ ἤδη ἰητροὶ ἔκαυσαν ὤμους ἐκπίπτοντας, κατά τε τὴν ἐπωμίδα, κατά τε τὸ ἔμπροσθεν, ᾗ ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐξογκέει, κατά τε τὸ ὄπισθεν, ὀλίγον τῆς ἐπωμίδος. αὗται οὖν αἱ καύσιες, εἰ μὲν εἰς τὸ ἄνω ἐξέπιπτεν ὁ βραχίων, ἢ ἐς τοὔμπροσθεν, ἢ ἐς τοὔπισθεν, ὀρθῶς ἂν εἶχον. νῦν δὲ δὴ, ὅτε ἐς τὸ κάτω ἐκπίπτει, ἐκβάλλουσιν αὗται αἱ καύσιες μᾶλλον, ἢ κωλύουσιν. ἀποκλείουσι γὰρ τῆς ἄνω εὐρυχωρίης τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος. χρὴ δὲ ὧδε καίειν ταῦτα· ἀπολαβόντα τοῖσι δακτύλοισι κατὰ τὴν μασχάλην, τὸ δέρμα ἀφελκύσαι κατ᾽ αὐτὴν τὴν ἴξιν μάλιστα, καθ᾽ ἣν ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐκπίπτει.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLI.

Maxima autem animadversione dignum præceptum est, qua ratione curare eos conveniat, quibus sæpè humeri caput elabitur, quum multi ob calamitatem hanc, quanquam alioquin idonei, certare prohibeantur: multi etiam ea de causa redditi inutiles ad bellum, ac perierint. Ob id etiam animadversione dignum est, quòd neminem noverint, qui rectè curaret; sed alios quidem manus homini non injicere, alios contrarium ei quod expediret, excogitare, molirique. Adusserunt jam complures Medici, ubi humeri articulus excideret, eum locum, qui à superiori parte commissuræ est: & eum qui à prio-

E

ri, quà promovet humeri caput: & à posteriori parte paulò infra superiorem sedem commissuræ. Profectò hujusmodi ustiones commodæ fuissent, si humeri caput in superiorem, priorem, aut posteriorem partem venisset: nunc, cùm in inferiorem erumpat, expellunt magis quàm cohibent: excludunt enim humeri caput à spatio superiori. Sic autem adurere hos convenit: cutis sub ala prehendenda digitis est, atque attrahenda è regione potissimum ejus partis, in quam humeri caput elabitur.

F

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καὶ, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ τὰ πλεῖστά ἐστι σαφῆ, ὧν οὐ μνημονεύσομεν, πλὴν ἐν οἷς ἀσάφειά τις παρείη.

GALENI COMMENTARIUS.

In hac etiam oratione pleraque plana sunt; quare à me prætermittentur, nisi si qua videantur obscura.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS XLII.

Tum cute sic attracta, ita admovendum candens ferramentum est, ut trajiciatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μβ'.

Ἔπειτα δὲ οὕτως ἀφελκυσμένον τὸ δέρμα, διακαῦσαι ἐς τὸ πέρην.

GALENI COMMENTARIUS.

Imperat, ut ex cute extenta nihil relinquatur, quod non uratur, sed candens ferramentum trajiciatur à dextra parte alæ, in finistram atque ab hac ad dextram.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

B

Ἀξιοῖ μηδὲν ἄκαυστον καταλιπεῖν τοῦ ἀνατεινομένου δέρματος, ἀλλὰ διεκβάλλειν τὸ διάπυρον σιδήριον, ἐκ τῶν δεξιῶν, ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ μέρη τῆς μασχάλης, καὶ ἐξ ἐκείνων, ἐπὶ τὰ δεξιά.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIII.

Ferramentis autem adurere oportet, non crassis, neque nimiùm rotundis, sed oblongis: celeriùs enim manu impulsa trajiciuntur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μγ'.

Σιδηρίοισι δὲ χρὴ τὰ τοιαῦτα καίειν μὴ παχέσι, μηδὲ λίην φαλακροῖσιν, ἀλλὰ προμήκεσι. ταχυπορώτερα γὰρ, καὶ τῇ χειρὶ ἐπερείδειν.

C

GALENI COMMENTARIUS.

Ferramenta extremitate rotunda appellavit φαλακρὰ, cujusmodi sunt capitulata illa, quibus ad alas utuntur, πυρῆνες vel διαπύρενα nuncupantur, atque item spathæ capitulatæ: quæ verò his contraria, oblonga sunt, προμήκη dixit, quorum extremitas non est rotunda, sed acuta, illis aliquo modo similis, quæ ad perforandum accommodantur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Φαλακρὰ κέκληκε τὰ περιφερῆ ἔχοντα κατὰ τὸ πέρας, οἷοι οἱ κατὰ τὰς μασχάλας ἔχουσι πυρῆνες, ἤτοι τὰ διαπύρενα καλούμενα, καὶ αἱ σπαθομήλαι. προμήκη δὲ, τὰ τούτοις ἐναντίως διακείμενα προσηγόρευσεν, ὧν οὐκ ἔστι περιφερὲς τὸ πέρας, ἀλλ' ὀξύτερόν που ἐμπλήρωμα, παραπλήσιόν πως τοῖς εἰς τὰς παρακεντήσεις ἐπιτηδείοις ὀργάνοις.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIV.

D

Sintque candentia, ut trajici quàm celerrimè possint, quæcunque enim plena sunt, tardiùs trajiciuntur, & crustæ inde latiores resolvuntur, periculumque est ne ulcera abrumpantur: quod etsi nihilo deterius esset, turpius tamen, atque expers partis penitus haberetur. Ubi ergo candens ferramentum trajeceris, fere abundè erit in inferiori parte duntaxat adussisse.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μδ'.

Χρὴ δὲ διαφανέσι καίειν, ὡς ὅτι τάχιστα περαιωθῇ κατὰ δύναμιν, τὰ γὰρ παχέα, βραδέως περαιούμενα, πλατυτέρας τὰς ἐκπτώσιας τῶν ἐσχαρῶν ποιέεται, καὶ κίνδυνος ἂν εἴη ξυῤῥαγῆναι τὰς ὠτειλάς, καὶ κάκιον μὲν οὐδὲν ἂν εἴη, αἴσχιον δὲ καὶ ἀτεχνότερον. ὅταν δὲ διακαύσῃς ἐς τὸ πέρην, τῶν μὲν πλείστων, ἱκανῶς ἂν ἔχοι τῷ κάτω μέρει τὰς ἐσχάρας ταύτας μόνας θεῖναι.

GALENI COMMENTARIUS.

E

Candentia esse voluit ferramenta, quæ ad alam admoventur, quod expressit vocabulo διαφανῆ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐκπεπυρῶσθαι βούλεται τὰ κατὰ τὴν μασχάλην σιδήρια. τὰ γὰρ ἱκανῶς διάπυρα, διαφανῆ κέκληκεν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLV.

At si nullum instare periculum videtur, ne ulcera abrumpantur, sed magnum spacium in medio integrum relinquatur, instrumentum, quo ad illinendum utimur, tenue trajiciendum est, ab una ustionis parte ad alteram, cute adhuc extenta, non enim posset aliter trajici: quo facto, remittenda cutis est, postea inter utranque plagam alia media facienda est, admoto tenui ferramento candenti, donec ad prius demissum instrumentum pertineat. Quatenus verò prehendere cutem sub ala conveniat, hinc conjicere poteris, quod glandulæ sub ala sitæ sunt, atque in multis aliis corporis partibus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ με'.

Ἢν δὲ μὴ κίνδυνος φαίνηται εἶναι ξυῤῥαγῆναι τὰς ὠτειλάς, ἀλλὰ πολὺ τὸ διὰ μέσου εἴη, ὑπάλειπτρον χρὴ λεπτὸν διέρσαι διὰ τῶν καυμάτων, ἔτι

F

ἀναλελαμμένου τοῦ δέρματος· οὐ γὰρ ἂν ἄλλως δύναιο διέρσαι· ἐπὴν δὲ διέρσῃς, ἀφεῖναι τὸ δέρμα, ἔπειτα μεσηγὺ τῶν ἐσχαρῶν, ἄλλην ἐσχάρην ἐμβάλλειν λεπτῷ σιδηρίῳ, καὶ διακαῦσαι, ἄχρις ἂν τῷ ὑπαλείπτρῳ ἐγκύρσῃ. ὁκόσον δέ τι χρὴ τὸ δέρμα τὸ ἀπὸ τῆς μασχάλης ἀπολαμβάνειν, τοῖσι δὲ χρὴ τεκμαίρεσθαι· ἀδένες ὕπεισιν ὑπὸ τῇ μασχάλῃ. πολλαχῇ δὲ, καὶ ἄλλῃ τοῦ σώματος.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὠτειλὰς κέκληκε τὰ ἕλκη, παραπλησίως τῷ ποιητῇ περὶ τοῦ προσφάτου τραύματος εἰπόντι,

Ὄφρα οἱ αἷμ' ἔτι θερμὸν ἀνήνοθεν ἐξ ὠτειλῆς.

Ἐὰν οὖν, ὡς εἶπεν, ἀνατείνας τὸ δέρμα, διακαύσῃς ἐγκάρσιον, ἐκ δεξιῶν εἰς ἀριστερὰ διερείσας τὸν σίδηρον· ἑτέραν ἐπὶ ταύτῃ δευτέραν καῦσιν ἀξιοῖ σε ποιήσασθαι, καθέντα τὸν διάπυρον σίδηρον, οὐκέτι ἐγκάρσιον ἐκ τοῦ θατέρου μέρους ἐπὶ θάτερον, ἀλλ' ὀρθὸν εἰς τὸ βάθος ἄντικρυς ἕως. χρὴ δὲ δῆλον ὅτι τὸ μεταξὺ τῶν προτέρων καυμάτων ἀξιόλογον γίνεσθαι, μικροῦ γὰρ ὄντος αὐτοῦ, κίνδυνος συρραγῆναι τὰς ἑλκώσεις, καὶ γενέσθαι μεγάλην μίαν, ὑφ' ἧς οὐδὲν μὲν ἀποβήσεται χεῖρον, εἴγε καιόμεθα, ἕνεκα τοῦ ξηρᾶναί τε καὶ σφίγξαι μέρος. οὐ μὴν ἀναγκαῖόν ἐστιν, οὐλὴν μεγάλην ἐργασάμενον, αἰσχρὸν ἀποδεῖξαι τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ἐπὶ σμικραῖς τρήσεσι τὴν ἴσην ὠφέλειαν ἔστι ποιήσασθαι. B

GALENI COMMENTARIUS.

Vlcera vocavit ὠτειλάς, quemadmodum & Poëta, qui de recenti vulnere inquit,

Ὄφρα οἱ αἷμ' ἔτι θερμὸν ἀνήνοθεν ἐξ ὠτειλῆς.

Ubi extremam cutem, ut ait, transversam ferramento trajeceris à dextra in sinistram, præcipit, ut iterum aduras, demisso candenti ferramento, non amplius transverso ab una parte ad alteram, sed prorsus in altitudinem. Oportet autem inter utramque plagam, quam candens ferramentum fecit, non exiguum spacium interjicere; namque ubi exiguum sit, periculum est, ne ulcera abrumpantur, atque una magna exulceratio fiat; quamobrem etsi nihil deterius accidat, siquidem adurimus, ut partem exsiccemus, atque adstringamus, non tamen necesse est magna inducta cicatrice, locum deformem reddere, quum per exigua foramina liceat æquè succurrere.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ῬΗΣΙΣ μϛʹ. C

Ἀλλὰ ἐν ἄλλῳ λόγῳ περὶ ἀδένων οὐλομελίης γεγράψεται, ὅτι τέ εἰσι, καὶ οἷα ἐν οἵοισι σημαίνουσί τε, καὶ δύνανται. τοὺς μὲν οὖν ἀδένας οὐ χρὴ προσεπιλαμβάνειν, οὐδὲ ὅσα ἐσωτέρω τῶν ἀδένων· μέγας γὰρ ὁ κίνδυνος.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVI.

Sed alibi glandularum universam naturam persequemur; quid sint, quidque & in quibus indicent, aut possint. Glandulas itaque prehendere non convenit, nec quæcunque glandulis interiora sunt, id siquidem valde periculosum est.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὴν ὁλόκληρον φύσιν τὴν τῶν ἀδένων φύσεως οὐλομελίην εἴρηκεν, ἣν ἑτέρωθι διδάσκειν ἐπηγγείλατο, οὐ μὴν διασώζεταί γε τοιοῦτον βιβλίον Ἱπποκράτους περὶ ἀδένων οὐλομελίης. ἀλλά τις τῶν νεωτέρων Ἱπποκρατείων, ἔγραψε μικρὸν βιβλίδιον, ἐπιγράψας Ἱπποκράτους περὶ ἀδένων οὐλομελίης, ὃ καὶ τῇ λέξει, καὶ τῇ διανοίᾳ, λείπεται πάμπολυ τῶν γνησίων Ἱπποκράτους συγγραμμάτων, οὐ μὴν οὐδὲ ἐμνημόνευσέ τις περὶ αὐτοῦ τῶν ἔμπροσθεν ἰατρῶν, ἀλλ' οὐδὲ οἱ τοὺς πίνακας ποιησάμενοι, ἴσασι τὸ βιβλίον.

GALENI COMMENTARIUS.

Glandularum universam naturam appellavit οὐλομελίην, quam pollicitus est alibi docere: non tamen extat hic liber Hippocratis de universa glandularum natura. Sed quidam D ex Medicis junioribus, qui Hippocratem sequuntur, parvum libellum confecit, quem inscripsit, Hippocratis de universa glandularum natura; qui tam locutionibus, quàm sententiis, longè superatur à germanis libris Hippocratis; adde quod neque ullus veterum Medicorum ejus libri meminit, neque ab iis, qui indicem scripserunt, commemoratur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ῬΗΣΙΣ μζʹ.

Τοῖσι γὰρ ἐπικαιροτάτοισι τόνοισι γειτονεύονται. ὅσον δὲ ἐξωτέρω τῶν ἀδένων, ἐπὶ πλεῖστον ἀπολαμβάνειν, ἀσινέα γάρ. γινώσκειν δὲ χρή, ὅτι εἰ μὲν ἰσχυρῶς τὸν βραχίονα ἀνατείνοις, οὐ δυνήσῃ τοῦ δέρματος ἀπολαβεῖν οὐδὲν τοῦ ὑπὸ τῇ μασχάλῃ, ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου κατατεῖναι. E

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVII.

Proximæ enim sunt nervis, qui magnam vim habent. Extra glandulas plurimum prehendendum est; nam id fit innocenter. Oportet verò scire quod si quidem fortiter brachium extenderis, nihil quicquam pellis prehendere poteris illius quæ sub ala quod promptum est ad extendendum.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὑποκεῖσθαι τῷ ὑπὸ τῇ μασχάλῃ φησὶ τόνους ἐπικαίρους, οὕτως ὀνομάζων τὰ νεῦρα. γελοίως οὖν, ἔνιοι τῶν νεωτέρων ἰατρῶν, οἴονται τόνους τούτους ἐκεῖνα τὰ νεῦρα μόνον προσαγορεύειν νῦν, ὅσα κατὰ τὴν συζυγίαν ἐξ ἐγκεφάλου πέφυκεν, ἐπειδὴ κατὰ τὸ βιβλίον τῶν ἐπιδημιῶν ἔφη. δύο δὲ τόνοι ἀπ' ἐγκεφάλου, παρὰ τὸ ὀστέον τοῦ μεγάλου σπονδύλου, καὶ τὰ τούτων ἐφεξῆς. τὰ γὰρ ἐπὶ χεῖρας φερόμενα, πρὸς ἁπάντων ὁμολογεῖται τῶν ἀνατομικῶν, ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν τράχηλον ἐκφύε-

GALENI COMMENTARIUS.

Subjectos esse ait glandulis in ala nervos magnam vim habentes, quos nuncupavit F τόνους. Ridiculè igitur quidam ex recentioribus Medicis existimant nervos illos duntaxat ab ipso appellari τόνους, qui conjugati à cerebro oriuntur, quoniam in secundo de morbis vulgaribus, quum dixit, duo enim nervi à cerebro juxta os magnæ vertebræ & quæ sequuntur, nervos appellavit τόνους, nervi enim, qui ad brachia intendunt, ut in confesso est apud omnes, qui incidendi corporis peritiam habent, à spinæ medulla in cervicibus depen-

eent, qua parte ad thoracem accedat: quos constat ab ipso nominari τόνους, tum in propositis verbis, ac deinceps bis in iis quæ subjiciuntur: tum infra rursus, ubi de spina agens, nervos appellat τόνους.

A διὰ γωνιαίου, καθ' ἃ μέρη πλησιάζει τῷ θώρακι, καὶ ὡς φαίνεται ταῦτα προσαγορεύων τόνους, ἔν τε τῇ νῦν εἰρημένῃ ῥήσει, καὶ μετ' αὐτὴν πάλιν ἐφεξῆς δίς· καὶ κατώτερον δὲ πάλιν ἐν τοῖς περὶ τῆς ῥάχεως λόγοις, τόνους ὀνομάζει τὰ νεῦρα.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVIII.

Illud etiam ignorare non oportet, quod ubi humerum valde in superiorem partem porrexeris, nihil prehendere ex cute sub ala poteris, quod extendere operæpretium sit: nam, ubi in superiorem partem porrigatur, cutis quæ sub ala est, absumitur. Ad hæc nervi etiam nulla ratione violandi sunt: hi siquidem in ejusmodi habitu prominent, atque extenduntur. Sed, si humerus paulùm excitetur, multum cutis apprehendi poterit: & nervi quos cavere oportet, intrò magis recedent, longiusque aberunt ab eo quod apprehenditur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μη'.

Σιμοῦνται γὰρ ἐν τῇ ἀνατάσει, οὐδὲ αὖ τόνους οὐδεμιῇ μηχανῇ δεῖ τιτρώσκειν. οὗτοι γὰρ πρόχειροι γίνονται, καὶ κατατεταμένοι ἐν τούτῳ τῷ σχήματι. εἰ δὲ μικρὸν ἐπά- B ρῃς τὸν βραχίονα, πολὺ μὲν τοῦ δέρματος ἀπολήψῃ. οἱ δὲ τόνοι, ὧν δεῖ προμηθέεσθαι, εἴσω καὶ πρόσω τοῦ χειρίσματος γίνονται.

GALENI COMMENTARIUS.

Absumi in ala cutem ait, ubi totum brachium sursum porrigatur, ante siquidem laxa erat, ita ut superesse videretur; brachio autem sic figurato, extenditur circa partes quas contegit, ita ut quod prius superesse videbatur, pereat, & quasi absumatur, quum brachium sursum porrigitur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

C Καταδαπανᾶσθαί φησι τὸ κατὰ τὴν μασχάλην δέρμα, διὰ τῆς ἀνατάσεως ὅλης τῆς χειρός, ἐπειδὴ χαλαρὸν ἔμπροσθεν ὄν, ὡς περιττὸν εἶναι δοκεῖν, ἐν τούτῳ τῷ σχήματι, περιγίνεται τοῖς ὑποκειμένοις· ὥστε τὸ περιττεύειν πρότερον φανταζόμενον, ἀπόλλυσθαί τε, καὶ οἷον ἐκδαπανᾶσθαι κατὰ τὴν ἀνάτασιν τῆς χειρός.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIX.

At nonne in universa arte in primis danda opera est, ut quo pacto singula justè figurentur, inveniamus?

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μθ'.

D Ἆρ' οὖν οὐκ ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ, περὶ παντὸς χρὴ ποιέεσθαι τὰ δίκαια σχήματα ἐξευρίσκειν ἐφ' ἑκάστοισι;

GALENI COMMENTARIUS.

Justè intellexit quasi æqualiter; hoc autem fit, ubi servatur quod unicuique rei convenit, & proprium est. Id nunc de quo agitur, ustio cutis in ala est, quam admovere oportet, humero convenienter figurato; nam si ita demittatur, ut latus attingat, nimis parum excitabitur, neque poterit altitudo alæ se ostendere, neque cutis sanè digitis extendi, atque aduri: sed, si humerus plurimùm attollatur, digitis extendi nihil ferè cutis poterit, sub hoc enim habitu circa subjectas partes extenditur: adde quod nervi prominent. Eatenus igitur attollere humerum convenit, atque ab ala reducere, ut locus in conspectum veniat: fitque, quà subjicere digitos facile possimus, & cutem extendere, atque adurere. Quæ, quum primùm excitato brachio fieri possunt, admovenda manus est membro ita figurato, neque ulterius attollendum; non enim alia de causa humerus attollitur, nisi ut possit cutis sub ala digitis extendi hactenùs, ut candens ferramentum admoveatur, prout ipse indicavit, ita ut si hæc præstare potuissemus humero demisso, ejusmodi habitu nihil antiquius fuisset, quum laxiorem cutem efficiat: sic enim plurimum attrahitur, ac manus sine ullo periculo penitus admovetur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰ κατὰ δύναμιν ἴσα, τουτέστιν ἐν οἷς φυλάττεται τὸ κατὰ τὴν ἀξίαν τε, καὶ οἰκεῖον ἑκάστῳ πράγματι. νυνὶ γοῦν ἐστὶ τὸ μὲν προκείμενον πρᾶγμα, καῦσις τοῦ κατὰ τὴν μασχάλην δέρματος, ἣν χρὴ ποιήσασθαι, βραχίονα σχηματίζοντα προσηκόντως. εἰ μὲν οὖν εἰς τοσοῦτον εἴη καθιέμενος, ὡς E ψαύειν τῆς πλευρᾶς, εἴη παντάπασιν ὀλίγον ἐξηρμένος, οὐδὲ θεάσασθαι τὸ βάθος τῆς μασχάλης οἷόν τε, μή τί γε τοῖς δακτύλοις ἀνατεῖναι τὸ δέρμα, καὶ διακαῦσαι, μέχρι πλεῖστόν τε ἐπαρθέντος τοῦ βραχίονος, οὐδὲν ἔτι καὶ ἄξιον λόγου δέρματος, ἀνατεῖναι τοῖς δακτύλοις ἐγχωρεῖ. περιτείνεται γὰρ ἐν τῷδε τῷ σχήματι, τοῖς ὑποκειμένοις σώμασιν, ἅμα δὲ καὶ τὰ νεῦρα πρόχειρα γίγνεται, τοιοῦτον ἐξαίρειν χρὴ τὸν βραχίονα, καὶ ἀπάγειν τῆς μασχάλης, οἷον ὁρᾶσθαι τὸ χωρίον ἡμῖν παρέξειν, καὶ τοὺς δακτύλους εὐμαρῶς ὑποβάλλειν, ἀποτείνειν τε τὸ δέρμα, καὶ διακαίειν δύνασθαι οἷόν τε γίνηται ταῦτα πράττειν, F κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα τὴν χειρουργίαν προσίεσθαι προσήκει, προσωτέρω δὲ, μηκέτι ἀνατείνειν. οὐδὲ γὰρ ἄλλου τινὸς ἕνεκεν ἐξῄρομεν τὸν βραχίονα, πλὴν τοῦ δύνασθαι τὸ περὶ τὴν μασχάλην δέρμα, τοῖς δακτύλοις ἀνατείνειν τοσοῦτον, ὡς διακαῦσαι, καθότι προεῖπεν αὐτός, ὡς εἴγε δυνατὸν ἦν ἐνεργεῖν ἡμᾶς ταῦτα, καθιεμένου τοῦ βραχίονος, σχήματος ἐστὶ χρεία, χαλαρώτερον ἐργαζομένου τὸ δέρμα· καὶ γὰρ πλεῖστον οὕτως ἀνατεθήσεται, καὶ τὰ τῆς χειρουργίας ἀκίνδυνα παντοίως ἔσται.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ν'.

Τάδε μὲν κατὰ τὴν μασχάλην, καὶ ἱκαναὶ αὗται αἱ καταλήψιες, ἢν ὀρθῶς τεθῶσιν αἱ ἐσχάραι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἴρηται αἱ καταλήψιες κατὰ τὸ δέρμα.

B

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ να'.

Ἔκτοσθεν δὲ τῆς μασχάλης, διασσὰ μόνα ἐστὶ χωρία, ἵνα ἄν τις ἐσχάρας θείη, τιμωρεύσας τῷ παθήματι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ ἔκτοσθεν, εἴρηκε νῦν τοῦ τόπου διαφορὰν σημαῖνον, ἀλλ' ὥσπερ καὶ παρὰ Δημοσθένει, καὶ τοῖς ἄλλοις ῥήτορσιν, ἔξωθέν τι τοῦ πράγματος εἰρῆσθαι λέγεται δηλοῦνται τὸ πρᾶγμα. τὸ τοίνυν ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους λεγόμενον ἐστὶ τοιοῦτον· καὶ χωρὶς δὲ τῆς εἰρημένης εἰς τὴν μασχάλην καύσεως, ἄλλαι δύο καύσεις εἰσὶ, βοηθοῦσαι τῷ πάθει. τὸ γὰρ τιμωρεούσας τῷ παθήματι, πρόδηλον ὅτι βοηθούσας δηλοῖ, καθάπερ καὶ Εὐριπίδης ἐποίησε τὸν Ὀρέστην λέγοντα.

Ἀνόσια μὲν δρᾶν, ἀλλὰ τιμωρεῖν πατρί.

Διαφέρει γὰρ τὸ, τιμωρεῖν, τοῦ, τιμωρούμενος, ὃ μετὰ τῆς καλουμένης αἰτιατικῆς πτώσεως, σημαίνει τὸ κολάζων, οὕτως γοῦν καὶ ἑαυτὸν τιμωρούμενος, ἐπιγέγραπται τὸ Μενάνδρου δρᾶμα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νβ'.

Μίαν μὲν ἐν τῷ ἔμπροσθεν, μεσηγὺ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, καὶ τοῦ τένοντος τοῦ κατὰ τὴν μασχάλην.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ, καὶ ἡμῖν ἑώραται τὸ ἄρθρον ἐστηριγμένον, ὅπερ ἐστὶ μόριον ἁπάσης τῆς ἔμπροσθεν χώρας. οὔσης γὰρ ὅλης αὐτῆς πλατείας, ἓν μέν τι μέρος ἐστὶν ἀκριβῶς μέσον, ἄλλα δὲ ἑκατέρωθεν δύο, τὸ μὲν ἐκ τῆς ἔνδοθεν μερῶν, οὗ νῦν ἐμνημόνευσε, τὸ δ' ἐκ τῆς ἐκτὸς, οὗ μετὰ ταῦτα μνημονεύει· καὶ θαυμάσαι γέ ἐστιν αὐτὸν, ὅτι μηδ' ὅλως ἑωρακὼς εἰς ἄλλο χωρίον ἐκπίπτον τὸ ἄρθρον, ἢ κατὰ τὴν μασχάλην, οὐκ ἤρκεσε τῇ κατ' αὐτὸν καύσει μόνῃ· προσθεὶς δὲ δύο ἑτέρας ἐκείνων, ἀκριβῶς ἐστοχάσατο τῶν χωρίων, ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς εἴδομεν ἐστηριγμένην τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος. ἐν οἷς τῆς ὠμιαίας φλεβὸς χώρας, καθ' ἣν οἱ δύο μύες συμβάλλουσι, ὅ, τε ἀπὸ τοῦ στέρνου μέγας, καὶ ὁ Δελτοειδὴς ὀνομαζόμενος, ἑώραται τετράκις ἡμῖν ὑποδεξαμένη τὴν ἔκπτωσιν. ἡ δὲ ἔξωθεν τῆς μέσης χώρας, ἅπαξ, ὑπὲρ ἧς ἐφεξῆς ἐρῶ.

HIPPOCRATIS TEXTUS L.

Hæc circa alam: satisque est sic prehendere, modo quæ convenit, candentia ferramenta demittantur.

GALENI COMMENTARIUS.

Prehendere dixit de cute.

HIPPOCRATIS TEXTUS LI.

Extra alam duæ tantum sedes sunt, quum aduruntur, morbo auxiliantes.

GALENI COMMENTARIUS.

Dictionem extra dixit ἔκτοσθεν, quam posuit non ut loci differentiam notaret; sed quemadmodum apud Demosthenem, atque alios Rhetores usurpatur, qui quum ἔξωθέν τι τοῦ πράγματος dicunt, præter rem significare volunt. Id igitur, quod Hippocrates asserit, tale est. Præter ustionem alæ, duæ aliæ sedes sunt morbo auxiliantes, quum aduruntur; usus autem est vocabulo τιμωρέουσαι, quo constat ipsum non aliud significasse, quàm auxiliantes; quod fecit etiam Euripides, quum Orestem induxit hæc loquentem,

Ἀνόσια μὲν δρᾶν, ἀλλὰ τιμωρεῖν τῷ πατρί.

Differunt autem inter se τιμωρεῖν & τιμωρούμενος, quod vocabulum cum accusandi casu jungitur, hoc siquidem significat crucians; eadem ratione & Menandri fabula inscribitur, ἑαυτὸν τιμωρούμενος.

HIPPOCRATIS TEXTUS LII.

Una quidem est à priori parte inter caput humeri, & chordam quæ ad alam est.

GALENI COMMENTARIUS.

Nos quoque vidimus articulum contineri in hoc loco, qui pars totius prioris regionis est; nam, quum ea lata sit, una quidem ejus in medio ad unguem est, duæ autem utrinque: una ab interiori parte, cujus nunc meminit, altera ab exteriori, de qua paulo infrà loquitur. Est autem admiratione dignus, qui, quum nunquam viderit humeri caput in aliam partem excidere, quàm in alam, non contentus fuerit ipsam tantùm adurere; sed adjungens duas alias regiones, illas conjecerit, in quibus nos vidimus caput humeri fixum: ex his in eam, quà vena sita est, per summum humerum procedens, ubi duo musculi concurrunt, & magnus ille, qui à pectore oritur, & qui à literæ Δ similitudine Δελτοειδὴς nuncupatur, quater vidimus humeri caput prorupisse: in exteriorem verò partem mediæ regionis semel, de qua tractabit in sequentibus.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS LIII.

QVà demittere candens ferramentum convenit, ut cutem trajiciat, non tamen nimis altè: proxima enim est crassa vena, ac nervus, quorum neutrum calefaciendum est.

GALENI COMMENTARIUS.

CRassam venam intelligit nunc eam, quæ per summum humerum fertur ad cubitum (ὠμιαία Græcè vocatur) quasi latam, vel grandem, cui innectitur conjunctio duorum musculorum propositorum, cuique adjungitur nervus, qui distribuitur in partes cutis quæ juxta venam est. Cavendum autem esse, ne adurendo nervus, aut vena attingatur, apertè declaravit, non tamen ostendit, à priorine, an ab interiori parte venæ, vel prorsus super ipsam, adurendum sit. Fieri enim hoc potest, in primis cutem attrahendo, quo modo in ala diximus; dein transversam adurendo; post hæc instrumentum, quo ad illinendum utitur, trajiciendo, atque in orbem iterum adurendo. Quemadmodum autem in ala; quamvis subsint nervi maximi, & cum ipsis arteria, ac vena latissima, tamen aduri cutem voluit, securitatem subjectarum partium comparans eo instrumento, quo illinimus, demisso: sic in proposita nunc ustione nihil mirum, si cutem venæ superjectam aduri jubeat. Illos autem nervos dixit ἐπικαιροτάτους, quod vocabulum mutuari solet ad ea, quæ magnam vim habent, quemadmodum illi, quòd non longè distent à spinæ medulla, & maximè pleni sint. Sed circa venam, quæ ab interiori parte tendit ad cubitum, nervum simpliciter dixit, non adjiciens ἐπίκαιρον: multum enim distat à medulla spinæ, atque exiguus est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νγ'.

ΚΑὶ ταύτῃ, τὸ μὲν δέρμα τελέως διακαίειν χρὴ, βαθύτερον δὲ, οὐ χρή. φλὲψ τε γὰρ παχείη, πλησίη, καὶ νεῦρα, ὧν οὐδέτερα θερμαντέα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

B ΤΗν προσαγορευομένην ὠμιαίαν φλέβα, λέγει νῦν παχεῖαν, ἐν ἴσῳ τῷ, εὐρεῖαν, ἢ μεγάλην. ἐπίκειται δὲ αὐτῇ συμβολὴ τῶν προειρημένων δύο μυῶν, ἔχουσα παρακείμενον νεῦρον, ἀφ' οὗ τὸ πέριξ τῆς φλεβὸς δέρμα, ἀπονεμήσεις λαμβάνει. τὸ μὲν οὖν φυλάττεσθαι, ψαύειν τε τοῦ νεύρου, καὶ τῆς φλεβὸς, ἐν τῇ τοῦ δέρματος καύσει, σαφῶς ἐδίδαξεν, οὐ μὴν ἐδήλωσέ γε, πότερον ἐν τοῖς προσθίοις μέρεσι τῆς φλεβὸς, ἢ ἐν τοῖς ἔνδον, ἢ καὶ αὐτὴν ἀκριβῶς κελεύει καίειν. ἐγχωρεῖ γὰρ τοῦτο ποιῆσαι, πρῶτον μὲν ἀνατείναντα τὸ δέρμα, καθ' ὃν εἴρηται τρόπον ἐπὶ τῆς μασχάλης, εἶτ' ἐγκάρσιον διακαύσαντα, κἄπειτα τὸ ὑπαλειπτρον διεκβαλόντα, C καὶ κατὰ κύκλον τὴν δευτέραν ἐπέρεισιν τοῦ καυτηρίου ποιησάμενον· ὥσπερ γὰρ ἐν τῇ μασχάλῃ, καίτοι γε ὑποκειμένων νεύρων μεγίστων, καὶ σὺν αὐτοῖς, ἀρτηρίας, καὶ φλεβὸς εὐρυτάτης, ὅμως ἐκέλευσε καίειν τὸ δέρμα, τὴν ἀσφάλειαν τοῖς ὑποκειμένοις παρασκευάζων, ἐκ τῆς τοῦ ὑπαλειπτροῦ διαρθρώσεως. οὕτω κἀπὶ τῆς νῦν προκειμένης καύσεως, οὐδὲν θαυμαστὸν, ἐπ' αὐτοῦ τοῦ κατὰ τῆς φλεβὸς ἐπικειμένου δέρματος ἀξιοῦν αὐτὸν τίθεσθαι τὰς ἐσχάρας. ἐκεῖνα μὲν οὖν τὰ νεῦρα, τόνους ἐπικαιροτάτους εἶπεν, εἰθισμένος χρῆσθαι τούτῳ τῷ ὀνόματι κατὰ τῶν μεγάλην δύναμιν ἐχόντων, ὥσπερ ἔχουσιν ἐκεῖνοι, κατά γε τὸ πλησίον εἶναι τοῦ νωτιαίου, καὶ αὐτοὺς παχυ- D τάτους τὴν οὐσίαν ὑπάρχειν, περὶ δὲ τοῦ τῆς ὠμιαίας φλεβὸς, νεῦρον ἁπλῶς εἶπεν, οὐκέτι προσθεὶς τὸ ἐπίκαιρον, καὶ γὰρ πορρωτάτω, ἐστὶ τοῦ νωτιαίου, καὶ μικρὸν τῷ μεγέθει.

HIPPOCRATIS TEXTUS LIV.

RVrsus alio loco licet adurere ab exteriori parte multo supra chordam, quæ ad alam est, paulo infra humeri caput. Trajiciatur autem cutis candenti ferramento, sed non nimis altè; ignis enim nervis est inimicus.

GALENI COMMENTARIUS.

VEnit ad tractandum reliquum ex iis locis, in quibus recipitur humeri caput prolapsum. Hic autem est in exteriori parte prioris regionis, in quam semel etiam conspexi humeri caput venisse. Non rectè autem in plerisque exemplaribus legitur, rursus alius locus, quem licet adurere à posteriori parte: hic enim locus non à posteriori, sed ab exteriori parte commissuræ est. Si quis igitur exquisitè definire loca velit, quæ juxta humeri commissuram sunt, latitudinem habentia, hic profectò omnia intuitus, in priori regione mediam dicet esse quandam lineam, sine latitudine conceptam in medio ad unguem, quæ supernè in humeri longitudinem tendat: & utrinque in

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νδ'.

ΟΠισθεν δ' αὖ, ἄλλην ἐσχάρην ἐνδέχεται ἐνθεῖναι, ἀνωτέρω μὲν συχνῷ τοῦ τένοντος τοῦ κατὰ τὴν μασχάλην. E κατωτέρω δὲ ὀλίγῳ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, καὶ τὸ μὲν δέρμα, τελέως χρὴ διακαίειν, βαθεῖαν δὲ, μηδὲ κάρτα ταύτην ποιέειν· πολέμιον γὰρ τὸ πῦρ νεύροισιν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΠὶ τὴν ὑπόλοιπον χώραν τῶν ὑποδεχομένων, τὸ κατ' ὦμον ἄρθρον ἐκπῖπτον ἀφῖκται τῷ λόγῳ. αὕτη δέ ἐστιν ἐν τοῖς ἔξω μέρεσι τῆς πρόσω χώρας, εἰς ἣν καὶ αὐτὴν ἑώρακά μοι ἅπαξ ἐκπεσὼν ὁ βρα- F χίων. οὐκ ὀρθῶς δὲ, ἐν τοῖς πλείστοις τῶν ἀντιγράφων, ἡ λέξις οὕτως γέγραπται, ὄπισθεν τε αὖ ἄλλην ἐσχάρην. οὐ γὰρ ὄπισθεν ὁ τόπος οὗτός ἐστι τῆς διαρθρώσεως, ἀλλ' ἔξωθεν. εἰ γοῦν τις ἀκριβῶς ἐθέλοι διορίσαι τοὺς περικειμένους τόπους τῇ κατ' ὦμον διαρθρώσει, πλάτος ἔχοντας, δῆλον ὅτι νοεῖν μὲν ἁπάσας ἐν μὲν τοῖς πρόσω, μέσην μὲν εἶναί τινα γραμμὴν ἀπλατῆ, νοουμένην ἀκριβῶς μέσην, ἄνωθεν κατὰ μῆκος τοῦ βραχίονος

τεταμένην, ἐπὶ πλάτει δὲ, ἑκατέρωθεν ὁριζομένην τὸ πρόσω· κατὰ μὲν τὴν ἔνδον χώραν, ὑπὸ τῆς ὠμιαίας φλεβὸς, ἔξωθεν δὲ, μέχρι τούτου πάλιν ἄλλου δή τινος διαστήματος, ὃν ἡ φλὲψ αὕτη τῆς ἀπλατοῦς ἀφέστηκεν, οὗτοι μὲν οὖν ὅροι τῆς πρόσω χώρας, ἐφ' ἑκάτερα δὲ τὴν δύο ἕτεροι, ἀφ' ἧς οἱ κατὰ τὴν μασχάλην τένοντες· ὁ μὲν τὴν ἔνδον ὁρίζων χώραν, ὁ δὲ, τὴν ἔξω. τὴν μὲν ἔνδον χώραν τῆς διαρθρώσεως νοεῖσθαί σοι τὴν μετὰ τῆς φλεβὸς, καὶ τοῦ μεταξὺ τῆς μασχάλης περιγράφοντος ἔξωθεν τένοντος. ἔπι τε τῆς γραμμῆς ἐκείνης, ὧν ἠξίουν ἀπέχειν διαστημάτων, μεταξὺ διάστημά τι τῆς ὠμιαίας φλεβὸς, καὶ τῆς τ' ἀκριβῶς προσθίας μέσης γραμμῆς, ὥστε κατ' αὐτὴν διαίρεσιν, ὅσον ὑψηλότερόν ἐστι τοῦ κατὰ τὴν μασχάλην ἔξωθεν τένοντος, οὐκ ἂν ὀπίσω τῆς διαρθρώσεως ἐστὶ τὸ σιμὸν τῆς ὠμοπλάτης, ὥσπερ γε καὶ τὸ κάτω μὲν ἡ μασχάλη, τὸ δ' ἄνω, μεταξὺ τοῦ τ' ἀκρωμίου, καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος.

A latitudinem terminari priorem regionem, ab interiori quidem, parte eâ venâ, quæ ad interiorem cubiti sedem pertinet, ab exteriori verò alia quadam linea, quæ distet à linea media, sine latitudine concepta, quantum ipsa vena recedit. Hi sunt ergo termini prioris regionis: Duo autem alii utrinque sunt, quâ feruntur chordæ ad alam: unus interiorem regionem, alter exteriorem finit. Eam verò intelligito interiorem commissuræ regionem, quæ est inter venam, & chordam, quæ ab interiori parte alam terminat: sed exteriorem eam, quæ
B incipiens à linea, quæ tantum distabat à media linea sine latitudine concepta, quantum ipsa vena tendit ad chordam, quæ ab exteriori parte alam finit. Quare juxta divisionem hanc, quidquid erit superius chordâ, quæ ab exteriori parte alæ sita est, non dicetur utique à posteriori regione commissuræ, sed ab exteriori. Siquidem regio posterior in commissura est, quà latum scapularum os simum est: inferior in ala continetur: superior verò inter lati scapularum ossis summitatem, atque humeri
C caput.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νε'.

Ἰητρεύειν μὲν οὖν χρὴ διὰ πάσης τῆς ἰητρείης τὰ ἕλκεα, μηδέποτε ἰσχυρῶς ἀνατείνοντα τὸν βραχίονα, ἀλλὰ μετρίως, ὅσον τῆς ἑλκέων ἐπιμελείης εἵνεκα, ἧσσον μὲν γὰρ ἂν διαψύχοιτο. ξυμφέρει γὰρ πάντα τὰ καύματα σκέπειν, ὡς καὶ ἐπιεικῶς ἰητρεύεσθαι. ἧσσον δ' ἂν ἐκπλήσσοιτο, ἧσσον δ' ἂν αἱμορραγοίη, ἧσσον δ' ἂν σπασμὸς ἐπιγίνοιτο.

HIPPOCRATIS TEXTUS LV.

Porrò mederi in tota curatione ulceribus debemus, videntes ne multum attollatur humerus, sed modicè, quatenus ulcerum curatio postulat, quoniam frigus eo minus adspirabit. Adusta enim omnia tegenda sunt, non secus etiam moderatè curanda: nam sic minus hiant, minus sanguis erum-
D *pit, minus nervorum distentio sequitur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰς αἰτίας αὐτὸς εἶπε, δι' ἃς κελεύει τὸν βραχίονα μηδέποτε ἀνατείνειν ἰσχυρῶς. προτέραν μὲν, ὅτι πάντα τὰ καύματα συμφέρει σκέπειν, ὡς ἰατρεύεσθαι, καὶ μὴ καταψύχεσθαι· καὶ ἄλλως μὲν γὰρ, ὡς αὐτὸς ἔλεγεν, ἕλκεσι τὸ ψυχρὸν δακνῶδες, δέρμα περισκληρύνει, ὀδυνώδην ἀνέκπυητον ποιεῖ· πολὺ δὲ μᾶλλον, ὅσα θερμὸν αἴτιον εἰργάσατο, καθάπερ νῦν τὸ πῦρ, ἧσσον δ' ἄν, φησιν, ἐκπλήσσοιτο, τουτέστιν ἐπὶ πλέον διΐστασθαι τοῖς χείλεσι τὸ ἕλκος. ἐν τούτῳ γὰρ ψύχεται μᾶλλον, καὶ χρονιώτερον συνουλοῦται, καὶ αὐτὰς τὰς οὐλὰς ἴσχει μείζονας. τὸ δ' ἐφεξῆς εἰρημένον, ἧσσον δ' ἂν αἱμορραγοίη, προστέθηκεν εἰς τὸν καθόλου λόγον ὑπενεχθεὶς ἁπάντων ἑλκῶν, οὐ τῶν νῦν προκειμένων ἴδιον· εἰ γὰρ, ὡς ἐκέλευσεν, οὕτω τις τὸ δέρμα διακαύσειεν, οὐδεὶς ἀκολουθήσει φόβος αἱμορραγίας. ἴσως δ' ἂν ἐκ τοῦ ψυχθῆναι τὰ νεῦρα γυμνωθέντος τοῦ δέρματος, ὁ τοῦ σπασμοῦ κίνδυνος ἀκολουθήσει μόνος, καὶ αὐτοῦ κατὰ τὴν τελευτὴν ἐμνημόνευσε τῆς ὅλης ῥήσεως.

GALENI COMMENTARIUS.

A

Linea latitudine &c.

Causas ipse exposuit, cur edicat, ne multùm humerus unquam attollatur: primùm, quòd usta omnia tegere expedit, sic tamen, ut curari possint, & non frigeant: quùm alioquin (ut ipse testatur) frigus ulcera mor-
E deat, cutem induret, pus fieri in dolore non patiantur: ac multo magis in iis quæ calor excitavit, sicuti nunc ignis, minùs (inquit) hiant, hoc est diducuntur ulceris oræ. Ob id enim frigore magis excipiuntur, & tardiùs sanescunt, grandioremque cicatricem recipiunt. Quod autem subdit, minus sanguis erumpit, communiter ad omnia ulcera refertur, non propriè ad ea, quæ proposita nunc sunt: Nam si quis sic cutem urat, quemadmodum præcepit, periculum nullum sanguinis eruptionis sequetur. Fortasse autem nervi tantùm distentione
F periclitabuntur ob frigus, quod cute nudati contraxerunt: cujus rei in fine orationis meminit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νς'.

Ὅταν δὲ δὴ καθαρὰ γένηται τὰ ἕλκεα, ἐς ὠτειλάς τε ἴῃ, τότε δὴ καὶ παντάπασι χρὴ αἰεὶ τὸν βραχίονα πρὸς τῇσι πλευρῇσι προσδεδέσθαι, καὶ νύκτα, καὶ ἡμέρην.

HIPPOCRATIS TEXTUS LVI.

Ubi ulcera pura sint, & ad cicatricem intendant, tunc sanè oportet humerum diu noctuque semper ad latus deligatum continere.

GALENI COMMENTARIUS.

Οὐλὰς nunc propriè de cicatricibus dixit, non de ulceribus, quemadmodum antè. Monet autem maximè dandam operam esse, ne humerus, nisi paululum duntaxat à latere diducatur, idque quum ulcera curantur, quoniam pura ulcera opportunissima sunt illis omnibus casibus, quos in oratione proxime præcedente narravit, atque iis præsertim, qui ab exterioribus causis oriuntur; anteà siquidem sordida erant, atque inflammata, sordemque & humorem præter naturam superantem pro velamento, ac tegmento quodam habebant; quin & inflammationis calor extrinseco frigori obsistebat: at, ubi inflammatio conquievit, & pura reddita sunt, ac sine superante humore, magis quàm ante sentiunt ea, quibus læduntur. Ob hæc igitur omnia facilè sub exterioribus causis, ac præcipuè frigidis dolent, & refrigerantur; propter sensum verò acriorem vehementiori dolore cruciantur, cui accedunt ea mala, quę sequi dolorem solent.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰς ὠτειλὰς ἐνταῦθα, κυρίως εἶπεν ἐπὶ τῆς οὐλῆς, οὐχ ὡς ἔμπροσθεν ἐπὶ τῶν ἑλκῶν, ἀξιοῖ δέ ποτε μάλιστα φροντίζειν τοῦ μηδέποτε ἀφίστασθαι τῆς πλευρᾶς τὸν βραχίονα, πλὴν ἐπὶ βραχὺ μόνον, ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, καθ᾽ ὃν ἂν θεραπεύηται τὰ ἕλκη. μάλιστα γὰρ ἁλίσκεσθαι φαίνεται τὰ καθαρὰ τῶν ἑλκῶν, οἷς κατὰ τὴν πρὸ ταύτης ῥῆσιν εἶπεν ἅπασι συμπτώμασι, καὶ μάλιστα τοῖς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν
B αἰτιῶν. ἐπειδὴ πρόσθεν ἡμῖν ἥκειν ἔτι ῥυπαρὰ καὶ φλεγμαίνοντα, καὶ τὸν ῥύπον αὐτῶν, εἶχεν οἷον πρόβλημά τι καὶ σκέπασμά τι, καὶ τὴν περιουσίαν τῶν παρὰ φύσιν ὑγρῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ θερμασία τῆς φλεγμονῆς, ἀντεῖχε τοῖς ἔξωθεν γινομένοις ψυχροῖς. ἡνίκα δ᾽ αὖ φλεγμαίνῃ, τότε καθαρὰ καὶ οἷον ἀπέριττα γέγονεν, αἰσθάνεται μᾶλλον ἢ πρόσθεν, ὧν πάσχει. διὰ ταῦτα πάντα, ῥᾳδίως μὲν ὑπὸ τῶν ἔξωθεν αἰτιῶν, καὶ μάλιστα τῶν ψυχρῶν, ὀδυνᾶταί τε, καὶ ψύχεται. τῷ δ᾽ ἀκριβεῖ τῆς αἰσθήσεως, τήν τε ὀδύνην ἴσχει σφοδροτέραν, καὶ ταῖς ἐπι-
C κειμέναις αὐτῇ δυσχερείαις ἐπικτᾶται.

HIPPOCRATIS TEXTUS LVII.

At ubi ulcera convaluerunt, humerus diù debet ad latus similiter deligari: namque hac via cicatrix maximè confirmabitur, atque id spacium, in quod maximè humerus procidit, contrahetur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νζ'.

Ἀτὰρ καὶ ὁπόταν ὑγιέα γένηται τὰ ἕλκεα, ὁμοίως ἐπὶ πουλὺν χρόνον χρὴ προσδεῖν τὸν βραχίονα πρὸς τὰς πλευράς, οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ἐπουλωθείη, καὶ ἀπολειφθείη ἡ εὐρυχωρίη, καθ᾽ ἣν μάλιστα ὀλισθαίνει ὁ βραχίων.

GALENI COMMENTARIUS.

Hic etiam indicavit, quo consilio hæc præceperit, quum inquit: namque hac via cicatrix maximè confirmabitur, atque id spacium, in quod maxime humerus procidit, contrahetur; quasi ita dixerit: quo minor cicatrix inducetur, eo magis alę cutis contrahetur: quod maximum momentum habet in prohibendo, ne in hanc partem humerus elabatur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D

Κἀνταῦθα τὸν σκοπὸν ἐν συνεβούλευσεν αὐτός, ἐδήλωσεν εἰπών, οὕτως γὰρ ἂν μάλιστα ἐπουλωθείη, καὶ ἀπολειφθείη εὐρυχωρίη, καθ᾽ ἣν ὀλισθαίνει ὁ βραχίων, δυνάμει τοῦτο λέγων. ὅσῳ περ γὰρ ἡ οὐλὴ βραχυτέρα γένηται, τοσούτῳ μᾶλλον ἐς ὀλίγον συναχθήσεται τὸ περὶ τὴν μασχάλην δέρμα. μέγιστον δέ ἐστι τοῦτο, πρὸς τὸ μὴ ῥᾳδίως ὀλισθαίνειν ἐνταῦθα τὸν βραχίονα.

HIPPOCRATIS TEXTUS LVIII.

E

Quibus recondi humeri caput non potuit, si adhuc crescunt, humerus non æquè augetur atque is, qui integer est: sed quamvis aliquid augeatur, altero tamen brevior redditur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νη'.

Ὅσοισι δ᾽ ἂν ὦμος καταπορηθῇ ἐμβληθῆναι, ἢν μὲν ἔτι ἐν αὐξήσει ἔωσιν, οὐκ ἐθέλει συναύξεσθαι τὸ ὀστέον τοῦ βραχίονος, ὁμοίως τῷ ὑγιεῖ, ἀλλὰ αὔξεται μὲν ἐπί τι, βραχύτερον δὲ τοῦ ἑτέρου γίνεται.

GALENI COMMENTARIUS.

Ea nunc persequitur, quę necessario iis accidunt, quibus humeri caput suo loco non est. Primum ac maxime commune, cui reliqua omnia superveniunt, est quod minus alitur: quam rem si membrum jam perfecte increvit, gracilitas sequitur: si adhuc augeatur, exiguitas. Non alitur autem membrum ob musculorum & venarum, quas continet, depravationem: ejus quoque rei causa est totus articulus immobilis, nam & integra membra, ubi diutius omnino immobilia maneant, aperte graciliora conspiciuntur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰ συμπτώματα διέρχεται νῦν, ὅσα τοῖς ἐξάρθρον ἔχουσι τὸν ὦμον ἐξ ἀνάγκης ἐπιγίνεται. πρῶτον μὲν
F οὖν ἐστί, καὶ κοινότατον, ᾧ καὶ τἆλλα ἕπεται πάντα, τὸ ἀτροφώτερον ταὐτὸν γίνεσθαι, τούτῳ δ᾽ αὐτῷ πάλιν ἕπεται, τελειωθέντος μὲν οὖν ἤδη τοῦ κώλου λεπτότης, ἔτι δὲ αὐξανομένου, καὶ ἡ σμικρότης. αὕτη δ᾽ ἀτροφία, διά τε τὴν διαστροφὴν γίνεται τῶν κατὰ τὸ κῶλον ἀγγείων τε καὶ μυῶν, αἰτία δέ, ἡ ἀκινησία ὅλου τοῦ ἄρθρου· καὶ γάρ τι τῶν ὑγιῶν κώλων, ἐπὶ χρόνῳ πολλῷ παντάπασιν ἀκίνητον μεῖναν, σαφῶς ἀτροφώτερον φαίνεται.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νθ'.

Καὶ οἱ καλεόμενοι δὲ ἐκ γενεῆς γαλιάγκωνες, διὰ δισσὰς ξυμφορὰς ταύτας γίνονται. ἤν γε τι τοιοῦτον αὐτοὺς ἐξάρθρημα καταλάβῃ ἐν γαστρὶ ἐόντας, διά τε ἄλλην συμφορὴν, περὶ ἧς ὕστερόν ποτε γεγράψεται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἴτε ἀπὸ τῆς πρὸς τὰς γαλᾶς ὁμοιότητος ἐκλήθησαν οἱ γαλιάγκωνες, εἴτ᾽ ἀπ᾽ ἄλλου τινὸς, ἐπισκέπτειν χρὴ τοῖς περὶ αὐτὰ σπουδάζουσιν, ἐπιμελῶς ζητεῖν. ἰατρῷ δὲ χρήσιμον ἐπίστασθαι, τὸ γίνεσθαί τινας ἐξαρθρήσεις ἀμφότερα τὰ κατ᾽ ὦμον ἄρθρα, τό, τε ἀριστερὸν, καὶ τὸ δεξιὸν, ὅτι τε μικροὺς ἐξ ἀνάγκης ἔχουσιν οὗτοι τοὺς βραχίονας. εἰδέναι δὲ τινὰ καὶ ἄλλην συμφορὰν, ἐργαζομένην ταυτὸ πάθημα, περὶ ἧς αὖθις ἐρεῖν ἐπαγγέλλεται. χαλεπὸν δὲ εὑρεῖν ἑτέραν, ἣν αὐτὸς ἐφεξῆς λέγει συμβαίνειν τοῖς νηπίοις. ἔχει δὲ ἡ λέξις οὕτως.

HIPPOCRATIS TEXTUS LIX.

Jam verò qui à primo natali die humeros breviores habent, γαλιάγκωνες græcè appellantur, ob duplicem noxam id mali experiuntur, vel quod dum in utero sunt, humeri luxentur: vel aliam ob noxam, de qua postea aliquando scribemus.

GALENI COMMENTARIUS.

Dictine sint γαλιάγκωνες à similitudine felis (γάλη græcè dicitur) an ab alio quopiam, relinquenda quæstio est iis, qui in hujusmodi studia incumbunt; Medicum verò scire convenit, nasci quosdam utriusque humeri articulo luxato, dextro & sinistro, sicque humeros breviores esse: neque ignorare alteram hujus vitii causam, de qua tractaturum se pollicetur. Difficile autem est alteram invenire, præter illam quam ipse deinceps ait illis accidere, qui teneri sunt. Inquit ergo.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξ'.

Ἀτὰρ καὶ οἷσιν ἔτι νηπίοισιν ἐοῦσι, κατὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, βαθεῖαι καὶ ὑποβρύχιοι ἐκπυήσιες γίνονται, καὶ οὗτοι πάντες γαλιάγκωνες γίνονται. καὶ ἤν τε τμηθῶσιν, ἤν τε καυθῶσιν, ἤν τε αὐτόματόν σφιν ἐκραγῇ, εὖ εἰδέναι χρὴ ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει. χρέεσθαι μέντοι τῇ χειρὶ δυνατώτατοί εἰσιν οἱ ἐκ γενεῆς γαλιάγκωνες, οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνοί γε ἀνατεῖναι παρὰ τὸ οὖς τὸν βραχίονα, ἐκτανύσαντες τὸν ἀγκῶνα δύνανται, ἀλλὰ πολὺ ἐνδεεστέρως, ἢ τὴν ὑγιέα χεῖρα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Δύναται δὲ τοῦτο καὶ κυουμένοις ἐπισυμβαίνειν. συμφορὰν δ᾽ ἄλλην ἔτι κυουμένοις ἐξαρθρήματος αἰτίαν γίνεσθαι, χαλεπὸν εὑρεῖν, ἀμφοτέρας δὲ ταύτας οὐκ ἀδύνατον συμβῆναι. καὶ γὰρ ἐκπυῆσαι δυνατόν ἐστι, καὶ ἐκραγῆναι, καὶ ἀπουλωθῆναι τῷ κυουμένῳ τῷ βρέφει πρὸς τῆς φύσεως, καὶ τοῦτο μᾶλλον ἔτι κατὰ τὴν ἔμπλωσιν ἐνδέχεται τοῦ κατ᾽ ὦμον ἄρθρου, διά τε τὴν ὑγρότητα τῆς φύσεως τοῦ παιδίου, καὶ τὴν κατὰ διάρθρωσιν κοτύλης τὸ εὐυπέρβατον.

HIPPOCRATIS TEXTUS LX.

Sed, quibus tenera adhuc ætate juxta humeri caput in intimis partibus, alteque suppurationes oriuntur, omnibus sane humeris breviores fiunt: ac sive secentur, sive urantur, sive per se pus aperiatur, scire licet hæc ita se habere. Maximè vero brachio uti queunt, quibus à primo natali die humeri breviores sunt: neque ipsi tamen sursum ad aurem porrigere brachium possunt, cubito extento, nisi multo minus, quàm ab integra parte.

GALENI COMMENTARIUS.

Potest hoc etiam, dum in utero sunt, accidere: aliam verò noxam, quæ iis qui in utero geruntur, causa sit, ut articulus elabatur, difficile est invenire; sed has ambas accidere nihil prohibet: potest enim, dum infans in utero est, à natura suppuratio fieri, aperiri, & ad cicatricem ulcus perduci: quod magis adhuc evenit, ubi humeri caput elabitur ob humorem infantis naturalem, & quia cavum commissuræ ipsius humeri tale est, ut facile articulum expelli patiatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξα'.

Οἷσι δ᾽ ἂν ἤδη ἀνδράσιν ἐοῦσι ἐκπέσῃ ὁ ὦμος, καὶ μὴ ἐμβληθῇ, ἐπωμὶς ἀσαρκοτέρη γίνεται, καὶ ἡ ἕξις λεπτὴ ἡ κατὰ τοῦτο, ὅταν μέντοι ὀδυνώμενοι παύσωνται. ὁκόσα μὲν δὲ ἐργάζεσθαι ἐπαίροντας τὸν ἀγκῶνα ἀπὸ τῶν πλευρέων εἰς τὸ πλάγιον, ταῦτα μὲν οὐ δύνανται ἅπαντα ὁμοίως ἐργάζεσθαι· ὅσα δὲ ἐργάζεσθαι, παραφέροντας τὸν βραχίονα παρὰ τὰς πλευρὰς, ἢ ἐς τοὐπίσω, ἢ ἐς τοὔμπροσθεν, ταῦτα δὲ δύνανται ἐργάζεσθαι, καὶ γὰρ ἂν ἀρίδα ἑλκύσαιεν, καὶ πρίονα, καὶ πελεκίσαιεν ἂν, καὶ σκάψαιεν, ἂν μὴ κάρτα ἄνω αἴροντες τὸν ἀγκῶνα, καὶ τἆλλα ὅσα τοιούτων σχημάτων ἐργάζονται.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXI.

Quibus vero ætate jam robusta, humeri caput erupit, neque restitutum est, pars quæ supra commissuram est, tenuatur, & gracilioris habitus fit: ubi dolore liberantur, non æquè præstare possunt opera omnia quæcunque requirunt ut cubitus à pectore diductus in latera attollatur. Ad ea autem valent quæcunque efficienda sunt, humero vel in priorem partem, vel in posteriorem ad pectus adducto: nam terebra, serra, secure, ac rastris utuntur, dummodo cubitum non admodum attollere necesse sit, atque ad alia omnia idonei sunt, quæ brachia postulant ita figurata.

GALENI

A

GALENI COMMENTARIUS.

HIs qui hoc vitio tenentur, pars quæ super humeri commissuram est, protinùs etiam inter initia tenuior apparet, & gracilior quum humeri caput lati scapularum ossis cavum reliquerit: sed & istiusmodi in posterum adhuc amplius conspicitur, eo quod procedente tempore, emacrescant partes musculi Δ literam referentis, quod redditus sit imbecillis, quum sequens humeri caput, vi deorsum feratur ad alam: & quòd immobilis maneat, neque suo munere fungatur, quod erat humerum attollere: quare frigidior & imbecillior redditur, atque emacrescit: quandoquidem labor firmat, ignavia tabidum reddit.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἡ ἐπωμὶς, τοῖς οὕτω πεπονθόσι, κἂν τῷ παραχρῆμα φαίνηται λεπτοτέρα, καὶ ἀσαρκοτέρα, τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος ἀπολειπούσης τὸν ὦμον, ἀλλὰ καὶ εἰς ὕστερον ἔτι μᾶλλον φαίνεται τοιαύτη, διότι γίνεται τοῦ χρόνου προϊόντος ἀτροφώτερα τὰ μόρια τοῦ δελτοειδοῦς μυὸς ἀσθενοῦς γενομένου, διότι κάτω γίνεται, βίαιος ἀνασπώντων εἰς μασχάλην τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος. ὅτι δὲ διὰ τὸ μὴ B κινεῖσθαι, μηδὲ ἐνεργεῖν τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν, ἣν εἶχεν ἀνατείνων τὸν βραχίονα, ψυχρότερος, καὶ ἀσθενέστερος ἀποτελούμενος, καὶ ἀτροφώτερος διὰ τοῦτο γίνεται· κίνησις μὲν γὰρ κραταιοῖ, ἀργίη δὲ τήκει.

DE SUMMITATE LATI Scapularum ossis, quà cum Iugulo conjungitur.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΚΡΩΜΙΟΥ καὶ τῆς συνδέσμου κληῗδος.

C

HIPPOCRATIS TEXTUS LXII.

QVibus lati scapularum ossis summitas diducitur, extare videtur os, quod recedit: est autem hæc ligamentum juguli cum lato scapularum osse. Diversa autem est hac parte natura hominis à cæteris animalibus. Medici itaque in hoc casu maximè decipiuntur: excitato enim osse, quod recedit, humeri commissuræ pars superior apparet depressa, & cava, ita ut quasi prociderit humeri caput, provideant. Novi ergo complures Medicos, alioquin non ignobiles, qui summopere læderent, dum niterentur hujusmodi humeros restituere, ut qui luxatos esse æstimarent: nec prius desisterent, quam vel rem desperarent; vel indicarent per se non posse humeri articulum restituere. His eadem curatio convenit, quæ cæteris ejus generis, nempe ceratum, panni, fasciæ, atque eadem vinciendi ratio: veruntamen deorsum cogendum est id, quod excedit, tum ea parte plurimi panni injiciendi, maximeque adstringendum, humerusque ad latus continendus est, suspensus à parte superiori. Hac enim ratione id quod recessit, proximè adducetur: quam rem scire optimè licet, atque prædicere, omni periculo vacare, si alioquin tibi videatur; ex hoc enim casu, nec parum, nec magnum in humeri commissura oritur detrimentum: sed aliquid decoris eo loco amittitur: nunquam enim hujusmodi os in naturalem & antiquam sedem revertitur; sed necessariò, sive amplius, sive minus, à superiori parte prominet: neque enim aliud os ullum in pristinam sedem revertitur, quod recesserit ab aliquo osse, cum quo naturaliter jungeretur. Paucis autem diebus à dolore liberatur latum scapularum os summum, si commodè vinciatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξβʹ.

Ὅσοισι δὲ ἂν τὸ ἀκρώμιον ἀποσπασθῇ, τουτέοισι φαίνεται ἐξέχον τὸ ὀστέον τὸ ἀπεσπασμένον. ἔστι δὲ τοῦτο ὁ σύνδεσμος τῆς κληῗδος, καὶ τῆς ὠμοπλάτης. ἑτεροίη γὰρ φύσις ἀνθρώπου ταύτῃ, ἢ τῶν ἄλλων ζώων. οἱ οὖν ἰητροὶ μάλιστα ἐξαπατέονται ἐν τούτῳ τῷ τρώματι, ἅτε γὰρ ἀνασχόντος τοῦ ὀστέου τοῦ ἀποσπασθέντος, ἡ ἐπωμὶς φαίνεται χαμηλὴ, καὶ κοίλη· ὥστε καὶ προμηθέεσθαι τὸν ὦμον τὸν ἐκ- D πεπτωκότα. πολλοὺς οὖν οἶδα ἰητροὺς, τἄλλα οὐ φλαύρους ἐόντας, οἳ πολλὰ ἤδη ἐλυμήναντο, ἐμβάλλειν πειρώμενοι τοὺς τοιούτους ὤμους, οὕτως οἰόμενοι ἐκπεπτωκέναι, καὶ οὐ πρόσθεν παύονται, πρὶν ἢ ἀπογνῶναι, ἢ ἀπορῆσαι δοκέοντας, αὐτοὶ σφᾶς αὖθις ἐμβάλλειν τὸν ὦμον. τούτοισιν, ἰητρείη μὲν, ἥπερ καὶ τοῖσιν ἄλλοισι τοιούτοισι, κηρωτὴ, καὶ σπλῆνες, καὶ ὀθόνια, καὶ ἐπίδεσις τοιαύτη. καταναγκάζειν μέντοι τὸ ὑπερέχον χρὴ, καὶ τοὺς σπλῆνας κατὰ τοῦτο τιθέναι πλείστους, καὶ πιέζειν ταύτῃ μάλιστα, τὸν βραχίονα πρὸς E τῇσι πλευρῇσι προσηρτημένον ἐς τὸ ἄνω μέρος ἔχειν. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα πλησιάζοιτο ἀπεσπασμένον. ταῦτα δὲ μὴν εὖ εἰδέναι χρὴ, καὶ προλέγειν ὡς ἀσφαλέα, εἰ ἄλλως ἐθέλοις· ὅτι βλάβη μὲν οὐδεμίη, οὔτε μικρὴ, οὔτε μεγάλη τῷ ὤμῳ γίνεται ἀπὸ τούτου τοῦ τρώματος, αἶσχος δὲ τὸ χωρίον· οὐδὲ γὰρ τοῦτο τὸ ὀστέον ἐς τὴν ἀρχαίην ἕδρην ὁμοίως ἂν ἱδρυνθείη, ὥσπερ πέφυκεν, ἀλλ' ἀνάγκη, πλέον ἢ ἔλασσον ὀγκηρότερον εἶναι ἐς τὸ ἄνω. οὐδὲ γὰρ ἄλλο ὀστέον, οὐδὲν ἐς τὸ αὐτὸ καθίσταται, ὅτι ἂν κοινωνέον ἐστὶν ἑτέρῳ ὀστέῳ, καὶ προσπεφυκὸς ἀποσπασθῇ ἀπὸ τῆς ἀρχαίης φύσιος. ἀνώδυνον δὲ F τὸ ἀκρώμιον ἐν ὀλίγῃσιν ἡμέρῃσι γίνεται, ἢν χρηστῶς ἐπιδέηται.

GALENI COMMENTARIUS.

INdicat lati scapularum ossis summitatem esse conjunctionem; dicit etiam ipsam esse os, quo alligantur proposita ossa ambo; constat autem summitatem lati scapularum ossis esse cartilaginosum os, quod situm est, quâ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Σύζευξιν ἐνδείκνυται τὸ ἀκρώμιον εἶναι, λέγει δὲ καὶ ὀστοῦν ὑπάρχειν αὐτὸ, καὶ συνδεῖν ἄμφω τὰ εἰρημένα. δῆλον οὖν ὅτι χονδρῶδες ὀστοῦν ἐστι τὸ ἀκρώμιον, ἐπικείμενον τῇ συζεύξει τῆς κλειδὸς, καὶ τῆς ὠμοπλάτης, ὑμένας

ἐκπεφυκότας ἔχον, οἷς συνδεῖται τὰ πέρατα τῶν ὀστῶν. ἀποσπασθέντι δ' αὐτῷ, καὶ ἡ κλεὶς εἴωθε συνέπεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο ἐπανόρθωσις γίγνεται, καταναγκαζομένης εἰς τὸ κάτω τῆς κλειδὸς, ὡς ἀποτελεῖσθαί τινας κυκλοτερεῖς καμπὰς αὐτῆς. ἐνταῦθα δὴ καὶ τοῖς νεωτέροις, ἡ κατανάγκασις αὕτη μᾶλλον ἐπιτυγχάνει· ὅσῳ γὰρ ἡ ἡλικία προέρχεται, ξηρότερα τὰ σώματα ἡμῶν ἀποτελεῖται. καθάπερ οὖν τὰ ξηρὰ ξύλα, πρὸς καμπὰς ἐστὶν οὐκ ἐπιτήδεια, τὰ δ' ὑγρὰ, καὶ χλωρὰ, ῥᾳδίως πάσχει τοῦτο, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ τῶν ἔτι αὐξανομένων ὀστᾶ δύναται καμφθῆναι καταναγκαζόμενα, καὶ πολὺ μᾶλλον, ὅταν ᾖ χαῦνα, καὶ σηραγγώδη, καθάπερ κλείς ἐστι. καὶ ἐγώ γ' ἐπειράθην αὐτὸς ἐπ' ἐμαυτοῦ, καμπτομένης αἰσθανόμενος τῆς κλειδὸς, ἔσφιγγε γὰρ διὰ βάθους ὁπότε σφοδρῶς κατασπασθῇ τῷ βιαίῳ τῆς ἐπιδέσεως. ὑπέμεινα δὲ τοῦτο μέχρι μ'. ἡμέρας, ἐν αἷς οὕτω προσηνέχθη τῇ κεφαλῇ τοῦ βραχίονος ἡ κλεὶς, ὥστε, τοὺς μὲν νῦν ἐρχομένους ἀπιστεῖν εἰ ἀπεσπάσθη ποτὲ, τοὺς δ' ἰδόντας ὁπότε ἀπεσπάσθη, τριῶν δακτύλων διάστημα τὸ μεταξὺ γενόμενον, ὑπερθαυμάζειν τὸ πρᾶγμα. συνέβη μέν τοι τὸν βραχίονα τελέως ἀτροφῆσαι κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ὡς ἰσχνὸν παντελῶς γενέσθαι, συναποτροφῆσαι δ' αὐτῷ καὶ τὸν πῆχυν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐπανορθωσάμενος, ἑνὶ βοηθήματι παρὰ τῆς ἐπιδέσεως, ἀνεθράφη σύμπαν τὸ κῶλον, οὐκ ἐν πολλῷ χρόνῳ, μετὰ τὸ λυθῆναι τοὺς ἐπιδέσμους. ἐπὶ δὲ μειρακίου, καὶ μᾶλλον ἐπὶ παιδίων, ἑτοιμότερον ἡ ἐπίδεσις καταναγκάζοι τὸ ὀστοῦν. ἐμοὶ μὲν γὰρ ἔτος ἄγοντι ε'. καὶ λ'. τοῦτο παθεῖν ἐν παλαίστρᾳ συνέβη. οὐ μὴν ἄλλον γέ τινα τῶν ἤδη τελείων ἐδυνήθην ὁμοίως ἰάσασθαι, διὰ τὸ μὴ φέρειν αὐτοὺς τὸ βίαιον τῆς ἐπιδέσεως. ἐγὼ δ' οὖν καὶ αὐτὸς, ᾐσθανόμην ψυχροῦ τοῦ χωρίου παντάπασιν, ὡς ἀναγκάζεσθαι δι' ὅλης ἡμέρας, καὶ νυκτὸς, ἔλαιον καταντλεῖν θερμὸν, ὑποβεβλημένου δέρματος ὅλῳ τῷ σώματι. γυμνὸς γὰρ ἐπ' αὐτοῦ κατεκείμην, ὡς ἂν καὶ τῶν ὑποκυνίων καυμάτων ὄντων. ὑποκειμένης οὖν κατὰ τὸ πρὸς τῶν ποδῶν μέρος λεκάνης κενῆς, ἐσχημάτιστο κατὰ τοῦτο πρὸς ἔκρουν ἐπιτηδείως τὸ δέρμα, πάλιν τε τὸ ἀθροισθὲν ἐν τῇ λεκάνῃ, μεταβαλόντες εἰς λέβητα κατὰ πυρὸς ἐπικείμενον ἐθέρμαινον, ἐντεῦθεν λαβόντες, ἀπήντλουν τῷ πεπονθότι χωρίῳ παντί. καὶ εἰ βραχύ ποτε διέλιπον, εὐθέως ᾐσθανόμην τάσεως τῶν κατὰ τὸν τράχηλον μυῶν, ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι σπασμὸς ἀκολουθήσει, ῥαθυμησάντων περὶ τὴν κατάντλησιν. ἐμοὶ μὲν καὶ ἄλλο τι συνέβη κατὰ τὰς κακοπαθείας τῶν μυῶν, αἴτιον οὐ σμικρὸν, ὃ καὶ αὐτὸ καλῶς ἔχει δηλῶσαι, χάριν τοῦ νομίσαι τινὰ, διὰ μόνην τὴν κατανάγκασιν τῆς κλειδὸς, εὐπαθεῖς γενέσθαι τοὺς μύας. ἀποσπασθέντος γὰρ τοῦ ἀκρωμίου κατὰ παλαίστραν, ὁ παιδοτρίβης ἰδὼν ταπεινὴν τὴν ἐπωμίδα, καὶ εἰς μασχάλην ὠλισθηκέναι τὸν βραχίονα, κατέτεινέ τε, καὶ μοχλεύειν ἐπεχείρει, καὶ τεχνικῶς ἐνήργει ταῦτα. μὴ προχωροῦντος δὲ τοῦ ἔργου, καὶ μάτην τοῦ χρόνου τριβομένου, νομίσας αὐτὸν ἐν τῇ μοχλείᾳ τι σφάλλεσθαι, τοὺς μὲν ἄλλους μετ' ἐκείνου, τείνειν τε τὸν βραχίονα, καὶ ἀντιτείνειν ἄνω τὸν ὦμον ἐκέλευον, αὐτὸς ὑποβαλὼν τῆς ἀπαθοῦς χειρὸς τοὺς δακτύλους, ὡς ἐσωτάτω τοῦ δοκοῦντος ὠλισθηκέναι τὸν βραχίονα, ἵνα μεταξὺ τῶν πλευρῶν καὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ παρενθεὶς, ἀναμοχλεύσειεν αὐτὸ, μικρὸν τοῦτο, μηδὲν εὑρὼν ἐν τῇ μασχάλῃ παρὰ φύσιν, ἐκέλευον ἐπισχεῖν τὴν τάσιν, τοὺς ἅμα τῷ παιδοτρίβῃ τείνοντάς τε, καὶ ἀντιτείνοντας.

A jugulum cum lato ſcapularum oſſe committitur, à quo dependent membranæ, quibus extrema oſſium colligantur. Hoc ubi recedat, jugulum etiam ſequi conſuevit, & idcirco reſtituitur jugulo deorſum compulſo, ſic ut ea parte in orbem quodammodo inclinetur: quo fit ut in juvenibus facilius cogatur; nam quò magis ætas procedit, eò magis corpora noſtra ſiccantur. Ergo quemadmodum ſicca ligna minime idonea ſunt quæ curventur, madentia autem, & viridia id facilè patiuntur: eodem modo & B oſſa eorum, qui adhuc increſcunt, coacta curvari poſſunt, ac multo magis, ubi rara ſint, & cavis plena, quale eſt jugulum. Equidem experimento ſenſi jugulum in meipſo curvari: nam quum vinculi vi vehementer compelleretur, alte urgebat; quod ego pertuli quadraginta dies, quibus jugulum ad humeri caput ita adductum eſt, ut iis qui nunc aſpiciunt, nunquam receſſiſſe videatur: quique tunc quum receſſit, diductum intervallo trium digitorum viderunt, rem admirentur. Inde tamen factum eſt ut humerus id temporis minimè C nutriretur, ita ut penitùs emacreſceret, cumque eo brachium etiam nutriri deſineret. Sed his omnibus, uno vinculi præſidio ſuccurrens, non multo tempore à ſoluto vinculo totum membrum refeci. In adoleſcente autem, ac multo magis in puero, os faciliùs vinculo cogitur: ego verò, quùm id mihi accidit in palæſtra, annum agebam trigeſimum quintum; nullum tamen alium ex iis, qui firmiſſima ætate eſſent, æquè licuit ad ſanitatem perducere, eò quod vinculi vim minimè ferrent. Ipſe igitur ſenſi frigidum prorſus, ſic ut totum diem ac noctem perfundere calidum oleum cogerer, D pelle toto corpori ſubjecta, ſuper qua nudus jacebam, quùm caniculæ æſtus vigeret. A pedibus igitur inani pelve ſubjecta pellis ita figurata erat, ut oleum per eam commodè funderetur: quidquid autem in pelui coactum erat, in ollam conjiciebatur juxta ignem, ut calefieret, eoque inde accepto totus affectus locus perfundebatur: at quum vel modicum quid aliquando intermittebatur, ſentiebam continuò muſculos juxta cervices diſtendi, ſic ut apertè conſtaret, ſequuturam eſſe nervorum diſtenſionem, ſi ignavi fuiſſent, qui perfundebant. E Mihi etiam aliud evenit, quod non parum in cauſa fuit ut muſculi malè afficerentur. Atque id quoque enarraſſe operæpretium erit, ne quis exiſtimet malè affici muſculos, propterea quod jugulum duntaxat deorſum fuerit coactum. In palæſtra enim, lati ſcapularum oſſis ſummitate diducta, magiſter intuitus partem ſuperpoſitam humeri commiſſuræ depreſſam, exiſtimans humeri caput in alam excidiſſe, intenſionem tentat, atque impulſum, quæ quidem artificiosè agit: at quum ſine ullo profectu operam perF deret, arbitror peccati aliquid in impellendo: quamobrem alios adhiberi jubeo, qui cum ipſo humerum, & ab inferiori parte, & à contraria extendant: atque ipſe integræ manus digitos, quantum poſſum, intrò demitto ad humerum, qui excidiſſe videbatur, ut inditi inter latus & humeri caput, ipſum impellerent: nihil autem inveniens in ala præter naturam, jubeo ut extendere ceſſent, qui cum magiſtro ſimul vim adhibebant, eo quod humeri caput non procidiſſet.

Hi verò existimantes me fracti animi ob dolorem esse, hortantur ut sibi meipsum committam; nec ab extendendo desistunt, ita ut musculum avulsissent (quæ res aliis jam accidit) nisi fortè alter advenisset, qui optimè noverat me nullo modo ob mollitiem extendentes prohibere, hic eos removet, ac me rogat, quid mali sit, quidque faciendum censeam: respondeo summitatem humeri diductam esse, opus autem mihi esse oleo, linteis, lana; eo igitur ad balneum, multoque oleo perfusus maneo in labro, quoad possum, dum, quæ ad curationem facerent, afferrentur. Quare musculis assidua perfusio necessaria fuit, quum malè affecti ea ratione fuissent: multi autem vinculum non sustinent, etiamsi id non accidat: sed malunt in posterum, quæ ex eo malo molestia sequitur, ferre quàm id quadraginta diebus sustinere: neque enim breviori spacio consequi eos posse existimo, ut jugulum ita exquisitè curvetur. Reliqua Hippocratis verba plana sunt.

A οὐ γὰρ ἐκπεπλωκέναι τὸ ἄρθρον οἱ δ' οἶδ', ὡς μετὰ τὴν
ὀδυνῶν μαλθακιζομένου μου, περιέτρεπόν τε περιέχειν αὐτὸν
ἑαυτοῖς οὐκ ἐμοῦ αὐτοῦ, οὐκ ἐπαύοντό τε τείνοντες, ὥς τις ἂν
διέσπασε τὸν μῦν, ὡς ἤδη καὶ ἄλλοις τισὶ συνέπεσεν, εἰ μὴ κατὰ
τύχην ἐπιφανὴς ἕτερος, οὗ ἰδὼν, μηδέποτ' ἂν διὰ μαλακίαν
εἶρξα αὖθις τῆς τάσεως, ἀπέλυσε μὲν ἐκείνους, ἐμοὶ δ' ἐπύθετο, τί ποτ' ἂν εἴη τὸ γεγονὸς, ὅτι τε κελεύοι με πράττειν.
εἶπον οὖν αὐτῷ τὸ μὲν γεγονὸς, ἀποσπασθῆναι τὴν ἀκρωμίαν,
χρῄζειν δὲ ἐλαίου, καὶ ὀθονίων, καὶ ἐρίων, εἰς τὸ βαλανεῖον αὐτὸς
B ἐπορεύθην, καὶ πολὺ περιχεόμενος ἔλαιον, ἐν διέτεινα τῇ
δεξαμενῇ μέχρι δυνατὸν ἦν, νομίζων ὅπως κομισθείη τὰ
πρὸς τὴν θεραπείαν· ὥστε μοι, καὶ διὰ ταύτην τὴν κακοπάθειαν, οἱ μύες ἐδέοντο συνεχοῦς καταντλήσεως. οἱ πολλοὶ δὲ,
καὶ μὴ γινομένης αὐτῆς τῆς ἐπιδέσεως, οὐ φέρουσιν, ἀλλ' αἱροῦνται τὴν εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἐκ τοῦ πάθους ἔχειν δυσχέρειαν, ὑπὲρ τοῦ μὴ πονεῖσθαι μέχρι τεσσαρακονθημέρου. οὐ γὰρ
ἡγοῦμαι θᾶττον δύνασθαι τὸ τοσοῦτον, ἀκριβῶς καμφθῆναι
τὸ τῆς κλειδὸς ὀστοῦν. τὰ δ' ἄλλα τῆς ῥήσεως δῆλα.

C

DE IUGULO FRACTO.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΛΗΙΔΟΣ ΚΑΤΗΞΙΟΣ.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXIII.

Iugulum comminutum, si ex toto fractum sit, faciliùs curatur: si in longitudinem, ægriùs: hæc autem contraria sunt, atque aliquis existimet. Id igitur, quod ex toto fractum est, magis utique in suam sedem compelli potest: ac si summâ curâ provideatur, quod sublimius est, magis deorsum cogetur idoneo habitu, ac debito vinculo: quamvis autem ex toto in suam sedem non collocetur, tamen ea pars quæ excedit, non valde acuta apparebit. At quibus in longitudinem frangitur, simile vitium est, atque ubi ossa diducuntur, de quibus supra tractavimus: non ita enim in suam sedem restituitur, extansque ossis extremitas aspicitur admodum acuta. In universum autem scire convenit, nihil humeri commissuram, aliamve partem lædi, quum jugulum frangitur, nisi, quod rarò accidit, corrumpatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξγ'.

Κληὶς δὲ κατεαγεῖσα, ἢν μὲν ἀτρεκέως ἀποκαυλισθῇ,
εὐιητοτέρη ἐστὶ, ἢν δὲ παραμηκέως, δυσιητοτέρη.
τἀναντία δὲ τούτοις ἐστὶν, ἢ ὡς ἄν τις οἴοιτο. τὴν μὲν γὰρ
ἀτρεκέως ἀποκαυλισθεῖσαν, προσαναγκάσειεν ἄν τις
D μᾶλλον ἐς τὴν φύσιν ἐλθεῖν, καὶ εἰ πάνυ προμηθηθείη,
τὸ ἀνωτέρω, κατωτέρω ἂν ποιήσειε, σχήμασί τε ἐπιτηδείοισι,
καὶ ἐπιδέσει ἁρμοζούσῃ. εἰ δὲ μὴ τελέως ἱδρυνθείη, ἀλλ' οὖν
τὸ ὑπερέχον γε τοῦ ὀστέου, οὐ κάρτα ὀξὺ γίνεται. ὡς δ' ἂν παραμήκες τὸ ὀστέον κατεάγῃ, ἰκέλη ἡ ξυμφορὴ γίνεται τοῖσιν ὀστέοισι
τοῖσιν ἀπεσπασμένοισι, περὶ ὧν πρόσθεν γέγραπται. οὔτε γὰρ
ἱδρυνθῆναι αὐτὸ πρὸς ἑωυτὸ κάρτα ἐθέλει, ἥ τε ὑπερέχουσα
ἀκρὶς τοῦ ὀστέου, ὀξεῖα γίνεται κάρτα. τὸ μὲν οὖν σύμπαν εἰδέναι χρὴ,
ὅτι βλάβη οὐδεμίη τῷ ὤμῳ οὐδὲ τῷ ἄλλῳ σώματι γίνεται διὰ τὴν κά-
E τηξιν τῆς κληῗδος, ἢν μὴ ἐπισφακελίσῃ. ὀλιγάκις δὲ τοῦτο γίνεται.

GALENI COMMENTARIUS.

Ex toto frangi dicit, quod nulla parte hæret: cujus contrarium est, quod non ex toto abrumpitur. Id uno modo fieri expressit, quum inquit si longitudinem, ægriùs: simulque demonstravit, quod ex toto abrumpitur, transversùm abrumpi: quod non ex toto, in longitudinem; ergo ubi ex toto comminuitur, partes cedere inter se plerumque solent, atque una sursum ferri, altera deorsum; tum altera in interiora, in exteriora altera; qua de causa videtur fractura gravis & ægrè sanabilis. Verùm altero modo, quum fractura in longitudinem est, levior quidem apparet, ægrius tamen curationem admittit: nequit enim jugulum fasciâ excipi in orbem, sicut membra: qua via duntaxat propelli, atque adduci posset, quod in longitudinem fissum est. Quòd si hæc, quæ nunc ostendimus, in memoria habeantur, nihil

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Λέγει τὴν δ' ὅλως ἀποκαυλισθεῖσαν, ὡς κατὰ μηδὲν
προσέχεσθαι. τὸ δὲ ἀντικείμενον τούτῳ, τὸ οὐκ ἀτρεκέως
ἐστὶ, ὃ καθ' ἕνα τρόπον γινόμενον ἐδήλωσεν εἰπών. ἢν δὲ
παραμηκέως, δυσιητοτέρη, μεθ' αὐτοῦ καὶ συνενδείξασθαι,
τὴν μὲν ἀκριβῶς ἀποκαυλιζομένην, ἐγκαρσίαν πάσχειν τοῦτο,
F τὴν δ' οὐκ ἀκριβῶς, κατὰ μῆκος. ὅταν μὲν οὖν ὁλοκλήρως
ἀποκαυλισθῇ, παραλλάττειν εἴωθεν τοὐπίπαν ἀλλήλων
τὰ μόρια, καὶ τὸ μὲν, ἄνω χωρεῖν, τὸ δὲ, κάτω, τὸ μὲν ἔσω, τὸ
δὲ ἔξω. καὶ κατὰ τοῦτο φαίνεται μέγα τε τὸ κάταγμα, καὶ δυσίατον εἶναι. κατὰ δὲ τὸν ἕτερον τρόπον, ἡνίκα παραμήκης ἐστὶν ἡ
διάθεσις τοῦ κατάγματος, ἡ μὲν φαντασία μικροτέρα, χαλεπωτέρα δὲ ἡ ἴασις. οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὴν ἐν κύκλῳ περιβολὴν ὥσπερ τὰ κῶλα, μόνην δυναμένην περιστεῖλαι, καὶ
παραγαγεῖν τὸ παρὰ μῆκος ἐσχισμένον τῆς κλειδός. ἐὰν οὖν

ὧν εἴρηκα νῦν εἴης μεμνημένος, οὐδὲν ἐνεγκεῖν φαίνεται τῶν ἐφεξῆς ὑπὸ αὐτοῦ λεγομένων, ἀσαφές.

A obſcurum videbitur ex iis, quæ ab Hippocrate in ſequentibus ponentur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξδ΄.

Αἶσχος γε μὴν προσγίνεται τὸ περὶ κάτηξιν τῆς κληΐδος, καὶ τούτοισι τοῖσι τὸ πρῶτον αἴσχιστον, ἔπειτα μὴν ἐπὶ ἧσσον γίνεται.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXIV.

Iuguli fractura deformitatem affert : deformitas autem principio maxima eſt, deinde minor.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Βέλτιον ἦν εἰπεῖν ἐπὶ ἧσσον φαίνεται. κατ' ἀρχὰς μὲν γὰρ τῷ ξένῳ τοῦ πράγματος, αἰσχρὸν αὐτοῖς εἶναι δοκεῖ τὸ γεγονός. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ συνεθιζομένοις, ὥσπερ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, οὕτω κἀπὶ τῷδε, καταφρονεῖται τὸ αἶσχος. B

GALENI COMMENTARIUS.

Satius fuiſſet dicere minus apparet ; principio enim rei novitate deforme vitium videtur ; procedente tempore, ſicut alia omnia, quibus aſſueſcimus, ita deformitatem parvifacimus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξε΄.

Συμφύεται δὲ ταχέως κληῒς, καὶ τἄλλα πάντα ὅσα χαῦνα ὀστέα. ταχεῖαν γὰρ τὴν ἐπιπώρωσιν ποιέεται τὰ τοιαῦτα. ὅταν μὲν οὖν νεωστὶ καταγῇ, οἱ τετρωμένοι σπουδάζουσιν, C οἰόμενοι μεῖζον τὸ κακὸν εἶναι, ἢ ὅσον ἐστὶν, οἵ τε ἰητροὶ προθυμέονται δῆθεν ὀρθῶς ἰῆσθαι. προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου, οἱ τετρωμένοι, ἅτε οὐκ ὀδυνώμενοι οὔτε κωλυόμενοι, οὔτε ὁδοιπορίης, οὔτε ἐδωδῆς καταμελέουσιν, οἵ τε αὖ ἰητροὶ, ἅτε οὐ δυνάμενοι κατὰ τὰ χωρία ἀποδεικνύναι, ἀποδιδράσκουσι, καὶ οὐκ ἄχθονται τῇ ἀμελείῃ τῶν τετρωμένων, ἐν τούτῳ δὲ ἡ ἐπιπώρωσις συνταχύνεται. ἐπιδέσιος μὲν οὖν τρόπος καθέστηκε, παραπλήσιος τοῖσι πλείστοισι, κηρωτῇ, καὶ σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι μαλθακοῖσιν ἰητρεύειν· καὶ τάδε δεῖ προπιστεύειν καὶ τάδε δεῖ προσξυνιέναι, καὶ D μάλιστα ἐν τούτῳ τῷ χρίσματι, ὅτι τούς τε σπλῆνας πλείστους κατὰ τὸ ἐξέχον χρὴ τιθέναι, καὶ τοῖσι ἐπιδέσμοισι πλείστοισι, καὶ μάλιστα κατὰ τοῦτο χρὴ πιέζειν. εἰσὶ δὲ δή τινες, οἳ ἐπεσοφίσαντο ἤδη μολίβδιον βαρὺ προσεπικαταδεῖν, ὡς καταμαλκάζειν τὸ ὑπερέχον. ξυνιᾶσι μὲν οὖν ἴσως, οὐδὲ οἱ ἁπλῶς ἐπιδέοντες. ἀτὰρ δὴ οὐδὲ οὗτος ὁ τρόπος κληῗδος κατήξιός ἐστιν, οὐ γὰρ δυνατὸν τὸ ὑπερέχον καταμαλκάζεσθαι οὐδὲν, ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου. ἄλλοι δ' αὖ τινές εἰσιν, οἵ τινες καταμαθόντες τοῦτο, ὅτι αὗται αἱ ἐπιδέσιες διάφοροί εἰσι, καὶ οὐ κατὰ φύσιν, καταμαλκάζουσι τὰ ὑπερέχοντα. ἐπιδέουσι E μὲν οὖν αὐτοὺς, σπλήνεσι, καὶ ὀθονίοισι χρώμενοι, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι, ζώσαντες δὲ τὸν ἄνθρωπον ταινίῃ τινὶ, ᾗ εὐζωσότατος αὐτὸς ἑωυτοῦ ἐστιν, ὅταν ἐπιθῶσι τοὺς σπλῆνας ἐπὶ τὰ ὑπερέχοντα τοῦ κατήγματος, ἐξογκώσαντες ἐπὶ τὰ ἐξέχοντα, τὴν ἀρχὴν τοῦ ὀθονίου προσέδησαν πρὸς τὸ ζῶσμα, ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν, καὶ οὕτως ἐπιδέουσιν ἐπὶ τὴν ἴξιν τῆς κληῗδος ἐπιτείνοντες ἐς τοὔπισθεν ἄγοντες· κἄπειτα περιβαλόντες περὶ τὸ ζῶσμα, ἐς τοὔμπροσθεν ἄγουσι, καὶ αὖθις ἐς τοὔπισθεν. οἱ δέ τινες, οὐχὶ περὶ τὸ ζῶσμα περιβάλλουσι F τὸ ὀθόνιον, ἀλλὰ περὶ τὸ περίνεόν τε, καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ἕδρην, καὶ παρὰ τὴν ἄκανθαν κυκλοῦντες τὸ ὀθόνιον, οὕτω πιέζουσι τὸ κάταγμα. ταῦτα γοῦν, ἀπείρῳ μὲν ἀκοῦσαι, φαίνεται ἐγγὺς τοῦ κατὰ φύσιν εἶναι, χρεομένῳ δὲ, ἀχρεῖα. οὔτε γὰρ μόνιμα οὐδένα χρόνον, οὐδ' εἰ κατακέοιτό τις, καίτοι ἐγγυτάτω αὖ οὕτως, ἀλλ' ὅμως εἰ κατακείμενος, ἢ τὸ σκέλος συγκάμψειεν, ἢ αὐτὸς καμφθείη. πάντα αὖ τὰ ἐπιδέσματα κινέοιτο, ἄλλως τε ἀσηρὴ ἡ ἐπίδεσις.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXV.

Saneſcit autem citò jugulum, atque alia oſſa, quæcunque rara ſunt, quoniam callo hæc maturius obducuntur. Igitur, ubi caſus recens eſt, ægri ſolliciti ſunt, putantes malum gravius eſſe, quàm ſit. Medici autem ſedulos in probè curando ſe exhibent : procedente tempore laborantes, ut qui non doleant, neque greſſu, neque cibo prohibeantur, rem contemnunt : at Medici, ut qui locum reddere decorum non poſſunt, ſe ſubducunt, neque offenſorum negligentiam iniquo animo ferunt : interim callus feſtinat increſcere. Deligandi autem ratio ea convenit, quæ pleriſque, cerato, pannis, faſciis mollibus adhibitis. Hæc autem providiſſe oportet, atque item noviſſe in hac præſertim curatione, plurimos pannos, quà os extat, objiciendos eſſe, ac faſcias plurimas, ibique maximè premendum. Nonnulli exiſtimarunt plumbi aliquid alligandum, quod oneri eſſet, ut deorſum cogeret, quod extaret. Fortaſſe autem nec illi ſapiunt, qui ſimpliciter vinciunt, quandoquidem neque propoſitus modus fracto jugulo convenit ; nihil enim ferè cogere poteſt, quod excedit. Sunt & alii, qui cognoſcentes vincula ipſa aliena eſſe, neque in naturalem locum adducere, quod extat, deligant quidem ejuſmodi ægrotantes pannis faſciiſque ſuperdatis, perinde atque alii : ſed hominem faſcia aliqua cingunt, qua parte commodiſſimè cingitur : ubi pannos obiecerint, quà fractura extat, ſic ut ea parte in tumorem aſſurgant, caput faſciæ ad cingulum à priori parte devinciunt, faſciamque è regione juguli porrigunt ad partem poſteriorem, & in cingulum demiſſam ad priorem adducunt, atque inde rurſus ad poſteriorem. Alij faſciam in cingulum non demittunt, ſed inter anum & naturale : tum juxta anum ipſum, dein circa ſpinam ducentes, ſic fracturam comprimunt. Hæc, quum ab eo audiuntur, qui uſum non habet, propè videntur ſecundùm naturam eſſe : at, ubi quis ea experiatur, inutilia comperiet, neque enim aliquod tempus immobiles manent, etiamſi homo cubet, quanquam hoc modo proxima eſſent : tamen ſi cubans crus flectat, aut ipſe curvetur, omnes faſciæ movebuntur : præterquam quòd hæc vinciendi ratio alioquin fœda eſt.

A

GALENI COMMENTARIUS.

CAusam ipse adjungit, quamobrem hæc celeriter sanescant; sed cur callus maturè increscat, causam non expressit, ut quæ ex natura ossium, de quibus tractatur, percipi possit, quoniam in iis quæ rara sunt, multum humoris contrahitur. In prioribus autem demonstravimus, recepto humore ob affecti ossis vim spissato, in oris fracturæ callum increscere, qui ubi satis increvit, fracturæ oras illigat, atque adstringit; neque enim os altioribus partibus solidatur, quemadmodum caro, sed (ut dictum est) in summo quasi vinculo adstringitur. Quæ sequuntur, si diligenter considerentur, omnia plana sunt.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXVI.

Siquidem anus comprehenditur, fasciæque in hac loci angustia colliguntur. Quod verò ad eas fascias pertinet, quæ in zonam induntur, non ita arctè hæc cingitur, quin sursum ferri cogatur: quod ubi accidit, necesse est totum vinculum relaxari. Proximè autem moliri quis sibi videbitur, quamvis nihil magnum efficiat, si fascias nonnullas in cingulum demittat, sed plerasque ad primum vinculum adhibeat: hac enim ratione maximè stabiles erunt, & alteri circuitui alter auxiliabitur. Plurima quidem dicta sunt ex iis quæ ad juguli fracturam attinent. Scire autem licet, jugulum plerunque ita frangi, ut ea pars, quæ à pectore est, sursum feratur: quæ à summitate lati scapularum ossis, deorsum: cujus causa est pectus, quod neque admodum sursum, neque admodum deorsum movetur.

GALENI COMMENTARIUS.

LOci angustiam dixit στενυγροχωρίῃ; quod nomen, ut quibusdam placet, non componitur ex vocabulis ὑγροῦ, στενοῦ, & χώρας, quæ significarent humidum, angustum, locum; sed deducitur à voce στενυγρὸν, quæ nihil amplius sibi vult, quàm στενὸν, quod significat angustum; unde quadam additione, quam figuram παραγωγὴν dicunt, deducitur στενυγροχωρίη, quæ nihil aliud sibi vult, quàm angustiam. Quod ex iis evidenter colligitur, quę Simonides sic scribit, οὔπω τὶς οὕτω δασκίοις ἐν οὔρεσιν ἀνὴρ λέγεται λῖν, οὐδὲ πάρδαλιν μοῦνος στενυγρῷ συντυχὼν ἐν ἀτραπῷ. effertur autem secunda syllaba tenui spiritu.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXVII.

EXiguus est enim motus articuli, à parte ossis pectoris.

GALENI COMMENTARIUS.

EXiguum motum vocavit κιγκλισμόν. At sive vocabulum sumatur à motacilla ave, quæ græcè κίγκλος dicitur, eò quòd assiduè caudam moveat, sive à quovis alio, non pertinet propriè ad hunc locum: sed magis persequi causam oportet, cur commissura juguli cum pectore, quamvis sicut aliæ nonnullæ, referri inter

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΗν αἰτίαν εἶπεν αὐτὸς, τοῦ ταχέως τὰ τοιαῦτα συμφύεσθαι. τοῦ μέντοι τὴν πώρωσιν γίγνεσθαι ταχεῖαν, οὐκ ἔτ' εἶπεν τὴν αἰτίαν, ὡς ἂν ἐξ αὐτῶν τῶν ὀστῶν τῆς φύσεως, ὑπὲρ ὧν ὁ λόγος ἐστὶ, νοηθῆναι δυναμένην. τὰ γὰρ χαῦνα, πλείονος ἐν αὐτοῖς ὑγρότητος μετέχει. λέλεκται δὲ ἡμῖν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὡς ἐκχεομένης αὐτῆς, εἶτα πηγνυμένης ὑπὸ τῆς κατὰ τὸ πεπονθὸς ὀστοῦν δυνάμεως, ὁ πῶρος ἐπιτρέφεται τοῖς χείλεσι τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ. B κἀπειδὰν ἱκανῶς τοῦτο γένηται, συνδεῖταί τε, καὶ σφίγγεται τὰ χείλη τοῦ κατάγματος, οὐ διὰ τοῦ βάθους ἐρριμμένου τοῦ πεπονθότος ὀστοῦ καθάπερ ἐρριμμέναι σάρκες, ἀλλ' ὡς εἴρηται, κατὰ τὴν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν, οἷον δεσμόν τινα ἀχθομένου. τὰ δ' ἑξῆς ἅπαντα, δῆλα τοῖς προσέχουσι τὸν νοῦν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξϛ'.

ΗΤε γὰρ ἕδρη ἀπολαμβάνεται, ἀθρόα τε τὰ ὀθόνια ἐν ταύτῃ τῇ στενοχωρίῃ γίνεται. C τά τε αὖ περὶ τὴν ζώνην περιβαλλόμενα, οὐχ οὕτως ἰσχυρῶς ἔζωσται, ὡς οὐκ ἀναγκάσαι ἐς τὸ ἄνω τὴν ζώνην ἐπανιέναι, καὶ οὕτως ἀνάγκη ἂν εἴη πάντα χαλᾶν τὰ ἐπιδέσματα, ἄγχιστα δ' ἄν τις δοκέῃ ποιέειν, καίπερ οὐ μεγάλα ποιέων, εἰ τοῖσι μέν τισι τῶν ὀθονίων περὶ τὴν ζώνην περιβάλλοι. τοῖσι δὲ πλείστοισι τῶν ὀθονίων, τὴν ἀρχαίην ἐπίδεσιν ἐπιδέοι. οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τὰ ἐπιδέσματα μόνιμά τε εἴη, καὶ ἀλλήλοισι τιμωρέοι. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα εἴρηται ὅσα καταλαμβάνει τοὺς τὴν κληῖδα καταγνυμένους. προσξυνιέναι δὲ καὶ τόδε χρὴ, ὅτι κληῒς, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καταγνυται, ὥστε τὸ D μὲν ἀπὸ τοῦ στήθεος πεφυκὸς ὀστέον, ἐς τὸ ἄνω μέρος ὑπερέχειν, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης πεφυκὸς ὀστέον, ἐν τῷ κάτω μέρει εἶναι. αἴτια δὲ τούτων τάδε, ὅτι τὸ μὲν στῆθος, οὔτε κατωτέρω ἂν πολὺ, οὔτε ἀνωτέρω χωρήσειεν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΥκ ἔστι σύνθετον ὄνομα τὸ στενυγροχωρείῃ, ἔκ τε τοῦ ὑγροῦ, καὶ τοῦ στενοῦ, καὶ τῆς χώρας γεγονὸς, ὥς τινες νομίζουσιν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ στενυγρὸν, ὅπερ οὐδ' αὐτὸ πλέον σημαίνει τοῦ στενοῦ κατὰ παραγωγήν τινα γεγενημένης E στενυγροχωρείας μηδὲν πλέον δηλούσης τῆς στενότητος. εὔδηλον δὲ τοῦτο κἀξ ὧν Σιμωνίδης εἶπεν, ὧδέ πως ἐχόντων. οὔπω τις οὕτω δ' ἀσκίοις ἐν οὔρεσιν ἀνὴρ λέγεται λῖν οὐδὲ πάρδαλιν, μοῦνος στενυγρῷ συντυχὼν ἐν ἀτραπῷ. ψιλοῦται δὲ δηλονότι κατὰ τὴν δευτέραν συλλαβήν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξζ'.

F ΜΙκρὸς γὰρ ὁ κιγκλισμὸς τοῦ ἄρθρου, τοῦ ἐν τῷ στήθει.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΗν βραχεῖαν κίνησιν, ὠνόμασε κιγκλισμόν. εἰ δ' ἀπὸ τοῦ ζώου τοῦ κίγκλου γέγονε τοὔνομα, διότι κινεῖ συνεχῶς ἐκεῖνο τὰ πυγαῖα πτέρνα, ἢ ἀπό τινος ἄλλου τῆς προκειμένης πραγματείας, οὐκ ἔστιν οἰκεῖον, ἀλλὰ μᾶλλον δεῖται αἰτίαν εἰπεῖν, εἰπεῖν, δι' ἣν ἡ πρὸς τὸ στέρνον τῆς κλειδὸς διάρθρωσις, οὐ τῶν μικροτάτων οὖσα, καθάπερ

ἕτεροί τινες, ὅμως οὐκ ἔχει κίνησιν ἀξιόλογον. αὐτὸς οὖν ὁ Ἱπποκράτης, ἥν τινα λέγει τούτου τὴν αἰτίαν εἶναι, διὰ τῆς λέξεως ἀκούσωμεν. στῆθος δὲ ἔοικεν οὐ τὸ σύμπαν λέγειν χωρίον, ὅσον ἐν τοῖς πρόσω τοῦ θώρακός ἐστιν, ἀλλὰ τὸ μέσον ὀστοῦν, ἐν ᾧ διαρθροῦνται πλευραὶ, ὃ καλοῦσιν ἰδίως οἱ μετ᾽ αὐτὸν ἰατροὶ, στέρνον, ὅπερ ἀληθῶς εἶπε.

A minimas non debeat, tamen nihil ferè moveatur: sed quam hujus rei causam Hippocrates tradat, audiamus de verbis ipsius. Os pectoris στῆθος appellat, quo nomine significasse nunc videtur, non omne id quod est à priori parte thoracis, sed medium os, in quod se inserunt costæ, quod græcè à junioribus Medicis στέρνον vocatur, de quo rectè dixit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξη΄.

B ΑΥτὸ γὰρ ἑωυτῷ συνεχές ἐστι τὸ στῆθος, καὶ τῇ ῥάχει.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXVIII.

IPsum enim os pectoris sibi continuatur, & spinæ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟ μὲν οὖν ἑαυτῷ συνεχὲς εἶναι τὸ στέρνον, ἐναργῶς φαίνεται. τὸ δὲ τῇ ῥάχει, νοηθήσεται σαφῶς, ἐάν σκελετῷ ζώου τὰς πλευρὰς ποτὲ ἴδῃς ἐναργῶς ἐρηρεισμένας, ὀπίσω μὲν, ἐπὶ τῆς ῥάχεως, ἔμπροσθεν δὲ, πρὸς τὸ στέρνον.

GALENI COMMENTARIUS.

OS pectoris sibi ipsi continuari manifestissimum est; sed & spinæ etiam liquidò constabit, si quando in cadavere, detracta carne costas videris à posteriori parte, spinæ: à priori, ossi pectoris, inhærere.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξθ΄.

C ΑΓχιστα μὲν ἡ κληῒς πρὸς τὸ τοῦ ὤμου ἄρθρον πλεώδης ἐστί. ἠνάγκασται γὰρ πυκινοκίνητος εἶναι, διὰ τὴν τῆς ἀκρωμίης σύζευξιν. ἄλλως τε ὅταν τρωθῇ, φεύγει ἐς τὸ ἄνω μέρος τὸ πρὸς τῷ στήθει προσεστραμμένον, καὶ οὐ μάλα ἐς τὸ κάτω μέρος ἀναγκάζεσθαι ἐθέλει. καὶ γὰρ πέφυκε κοῦφον, καὶ ἡ εὐρυχωρίη αὐτῷ, ἄνω πλείων ἢ κάτω. ὁ δὲ ὦμος, καὶ τὰ προσηρτημένα τούτοισιν, εὐαπόλυτά εἰσιν ἀπὸ τῶν πλευρέων, καὶ τοῦ στήθεος, καὶ διὰ τοῦτο, δύναται καὶ ἀνωτέρω πολὺ ἀνάγεσθαι, καὶ κατωτέρω. ὅταν γοῦν καταγῇ κληῒς, τὸ πρὸς τῷ ὤμῳ ὀστέον ἐς τὸ κατωτέρω ἐπιρρέπει. D ἐς τοῦτο γὰρ ἐπιτροχώτερον αὐτὸ, ἅμα τῷ ὤμῳ καὶ τῷ βραχίονι, κάτω ῥεῦσαι μᾶλλον, ἢ ἐς τὸ ἄνω. ὁπότε οὖν ταῦτα ἐστὶν, ἁμαρτάνουσιν, ὅσοι τὸ ὑπερέχον τοῦ ὀστέου ἐς τὸ κάτω καταναγκάζειν οἴονται εἶναι, ἀλλὰ δῆλον, ὅτι τὸ κάτω πρὸς τῷ ἄνω προσακτέον ἐστί. τοῦτο γὰρ ἔχει κίνησιν, τοῦτο γάρ ἐστι καὶ τὸ ἀποστὰν ἀπὸ τῆς φύσιος. δῆλον οὖν, ὅτι ἄλλως μὲν οὐδαμῶς ἐστιν ἀναγκάσαι τοῦτο. αἵ τε γὰρ ἐπιδέσιες, οὐδέν τι μᾶλλον προσαναγκάζουσιν ἢ ἀπαναγκάζουσιν. εἰ δέ τις τὸν βραχίονα πρὸς τῇσι πλευρῇσιν ὡς μάλιστα ἐόντα ἀναγκάζοι ἄνω, ὡς ὅτι ὀξύτατος ὁ ὦμος φαίνεσθαι εἶναι, δῆλον E ὅτι οὕτως ἂν ἁρμοσθείη πρὸς τὸ ὀστέον τὸ ἀπὸ τοῦ στήθεος πεφυκὸς, ὅθεν ἀπεσπάσθη.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXIX.

SEd & jugulum propè humeri articulum supernatat. Cogitur autem moveri sæpissimè, eò quòd cum summitate lati scapularum ossis jungatur. Maximè autem ubi perrumpitur pars, quæ ob osse pectoris est, sursum fertur, neque facile solet deorsum repelli, quoniam naturâ levis est, spaciumque ipsi latius patet à superiori parte, quàm ab inferiori: latum verò scapularum os, humerus & quæ his inhæerescunt, à costis, & osse pectoris, optimè solvuntur: quamobrem possunt plurimùm attolli, atque demitti. Itaque ubi iugulum frangitur, ea pars, quæ est à lato scapularum osse, deorsum convertitur: faciliùs enim deorsum fertur unà cum humero, ac lato scapularum osse, quàm sursum. Quando igitur sic se res habet, decipiuntur, qui censent posse, quod superexcedit os, deorsum compelli: namque in aperto est inferiorem partem ad superiorem adducendam esse, ea siquidem movetur, ea à naturali sede recedit; constat autem hanc aliter nullo modo propelli posse: vincula enim nihil magis adducunt, quàm repellant. Si quis autem humerum, ad latus, quantum potest, adductum sursùm attollat, ut humeri commissura maximè acutam se ostendat, hoc pacto concurret cum osse pectoris, à quo recessit.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΡοπικοῖς ὀνόμασι, καὶ γλωσσηματικοῖς εἴωθεν ὁ Ἱπποκράτης ἐνίοτε χρῆσθαι, καί τοι πολιτικὴν ἑρμηνείαν ἑρμηνεύων ἑρμηνείαν, ὅμοιόν τι τούτῳ πεπονθὼς ὁ Ξενοφῶν. καὶ γὰρ ἐκεῖνος, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, ἑρμηνεύων πολιτικῶς, ὅμως παρεμβάλλει πολλάκις ὀνόματα γλωσσηματικὰ, καὶ τροπικά. F σπανιώτερον μὲν οὖν παρ᾽ ἐκείνῳ τὸ τοιοῦτον, συνεχέστερον δὲ παρὰ τῷ Ἱπποκράτει. καθάπερ ἐπὶ τῇ προγεγραμμένῃ ῥήσει, τὸν κιγκλισμὸν εἶπε, ἐνταῦθα τε τὸ, πλεώδης ἐστίν. ἐνδείκνυται γὰρ διὰ τῆς φωνῆς, τὸ οἷον ἀστήρικτος, ᾧ καὶ τὸ ἑξῆς φαινόμενον μαρτυρεῖ, καθ᾽ ὅ φησιν ἠνάγκασται, καθὸ πυκινοκίνητος αὐτὸς ἐδήλωσεν εἰπὼν, διὰ τὴν τῆς ἀκρωμίης σύζευξιν. αὕτη δὲ πάλιν ἡ ἀκρωμίη, διὰ τὸ

GALENI COMMENTARIUS.

SOlet Hippocrates quasdam figuras, ac linguarum proprietates usurpare, quamvis consuetam locutionem sequatur. Simile quid apud Xenophontem legitur: ipse enim, si quisquam est, qui usitata locutione utatur, in his nomen profitetur suum; sæpiùs tamen inserit vocabula linguæ propria, ac translata: quod rariùs apud hunc, frequentiùs apud Hippocratem reperitur: quemadmodum in præcedentibus verbis, ubi κιγκλισμὸν dixit parvum motum, nunc verò, πλεώδης ἐστὶ, quod supernatat; id autem quasi sine fulcro significat: cujus rei testimonium facit quod subjicit, quùm inquit: cogitur autem moveri sæpissimè, eò quòd cum summitate lati scapularum ossis conjungatur: at summitas lati scapularum ossis rursùs

ob humeri articulum sæpissimè movetur, quùm ipse imbecillis sit, & maximi motus. Initio verò sermonis prope dixit; dubium autem est ad locumne, an ad rem debeat referri: vel enim accipiemus, propè articulum, frequenter jugulum moveri: quam sententiam magis probo, vel (ut quibusdam placet) propè referemus ad frequentem motum, ita ut mens ejus sit, jugulum maximè propè accedit ad ea, quæ frequenter moventur, quum humeri articulo jungatur.

A καὶ ὦμον ἄρθρον ἐστὶ πυκνοκίνητος, ἀτενής, ἅτε ὑπάρχων αὐτὸς, καὶ μεγίστας ἔχων κινήσεις. τὸ δὲ κατ' ἀρχὴν εἰρημένον τῆς ῥήσεως, τὸ ἄγχιστα μὲν, τὴν ἀμφιβολίαν ἣν ἔχει πρότερον ἐπὶ τοῦ χωρεῖν προσῆκεν ἀκούειν, ἢ τοῦ πράγματος αὐτοῦ. δῆλον μὲν γὰρ ἐγγυτάτω, ἀλλ' ἤτοι πλησίον τοῦ ἄρθρου πυκνοκίνητον ἐνδείξεται τὴν κλεῖν εἰρημένον, ὅπερ ἐμοὶ δοκεῖ μᾶλλον ἄν τις ἀκούειν ὀρθῶς, ἐνίοις ἔδοξε συνάπτειν τὸ ἄγχιστα, διότι, τὸ πυκνοκίνητος εἶναι, τὸ λεγόμενον, τὸ ἔστω ἐγγυτάτω τὸ πυκνοκινήτου, ἡ κλεὶς ἐστὶ πλησίον τοῦ κατ' ὦμον ἄρθρου.

B

HIPPOCRATIS TEXTUS LXX.

Si quis igitur legitimum vinculum adhibeat, ut celeriter glutinetur, cætera verò omnia extra hujusmodi habitum supervacua existimet, rectè utique sentiet, celeriterque hominem ad optimam valetudinem perducet: quem jacere maximè ad rem pertinet, satisque sunt quatuordecim dies, si quiescat, ad summum viginti.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ο'.

Εἰ οὖν τις, τῇ μὲν ἐπιδέσει χρῷτο τῇ νομίμῃ τοῦ ταχέως συγκολληθῆναι εἵνεκα, ἡγήσαιτο δὲ τἄλλα πάντα μάταιον εἶναι, τοῦ ἔξω τοῦ σχήματος τοῦ εἰρημένου, ὀρθῶς τε ἂν ξυνίη, ἰηθείη τ' ἂν τάχιστα καὶ κάλλιστα. κατακέεσθαι μέντοι τὸν ἄνθρωπον, μέγα τὸ διαφορόν ἐστι, καὶ ἡμέραι ἱκαναὶ τεσσαρεσκαίδεκα, εἰ ἀτρεμέοι, εἴκοσι δὲ πάμπολλαι.

GALENI COMMENTARIUS.

C Legitimum vinculum appellat, quod omnibus in consuetudine est, ac jam est veluti lex quædam non scripta; sic enim, & in vita fit, ut quos mores omnes student, legibus similes sint. Vinculum igitur quod ad fracturas pertinet, huc non admodum accommodatur, atque idcirco fusiùs de ipso scripsit in primo de fracturis: hîc autem nullum vitium exponitur, ad quod ejusmodi vinculum adhibeatur. Ostendimus enim in commentariis in eos libros, & nunc etiam in memoriam redigemus, morbos omnes, quibus accommodatur id vinculum, quod ad fracturas pertinet, traditos fuisse ab Hippocrate in eo volumine: in hoc autem omnes, qui alteram vinciendi rationem postulant. Porrò autem in eo vinculo, quod ad fracturas pertinet, fascia super affectum membrum in orbem circundatur; sed in altera vinciendi ratione fertur ad alias partes, ac plurimùm ad eas, quæ vitiatæ sedi contrariæ sunt: quod in libro de officina Medici testatur, quùm inquit: Consentit autem cum capite humeri fascia ad alteram alam demissa.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Νομίμην ἐπίδεσιν λέγει, τὴν ὑπὸ πάντων εἰθισμένην, καὶ ὥσπερ ἄγραφον ἤδη νόμον οὖσαν. οὕτως γὰρ κἂν τῷ βίῳ, ἅπερ τῶν ἐθῶν, ὅσα πρὸς ἁπάντων ἐπιτηδεύεται, τοῖς νόμοις ἐστὶ παραπλήσια. τὴν μὲν οὖν καταγματικὴν ἐπίδεσιν, οὐ πάνυ ἐποίου τοῦ προσήκοντος, καὶ διὰ τοῦτο, πλείονα περὶ αὐτῆς ἔγραψεν ἐν προτέρῳ βιβλίῳ περὶ τῶν ἀγμῶν. ἐνταυθοῖ δὲ οὐδεμία παθήματος ἐπίδεσις οὐδενὸς διότι. δέδεικται γάρ μοι καὶ διὰ τῶν εἰς ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ὑπομνημάτων, ἀλλὰ καὶ D νῦν ἀναμνησθῶ, πάντα μὲν ὅσα τῷ τρόπῳ τῆς καταγματικῆς ἐπιδέσεως ὑποπίπτει παθήματα, κατ' ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ὑπ' αὐτοῦ γεγράφθαι· πάντα δ' αὖ πάλιν ὅσα τῇ λοιπῇ κατὰ τοῦτο. γίνεται γὰρ ἡ καταγματικὴ, περιβαλλόντων ἡμῶν ἐν κύκλῳ τὰ ὀθόνια τῷ κατεαγότι μορίῳ. τὸ δεύτερον εἶδος τῆς ἐπιδέσεως, ἐπ' ἄλλα μόρια τὴν νομὴν ποιουμένων. καὶ κατά γε τὸ πλεῖστον, ἐπὶ τὰ ἀντικείμενα τῷ πεπονθότι, καθάπερ κἂν ἰητρείῳ εἶπε. ὁμολογέει δὲ ὁμοῦ μὲν ἡ περὶ τὴν ἑτέρην μασχάλην περιβολή.

E

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXI.

Si in juguli fractura, quod rarò accidit, contrarium eveniat, ut scilicet id ossis, quod à pectore est, subjiciatur, id quod à summitate lati scapularum ossis sublimiùs feratur, ac super alterum excedat, nullo magno præsidio opus est: demisso enim lato scapularum osse, cum humero, rectè ossa inter se concurrent: ac quævis ratio vinciendi satis erit, & callus paucis diebus increscet.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οα'.

Εἰ μέντοι τινὶ ἐπὶ τἀναντία ἡ κληῒς καταγείη, ὃ οὐ μάλιστα γίνεται, ὥστε τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ στήθεος ὀστέον ὑποδεδυκέναι, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης ὀστέον, ὑπερέχειν, καὶ ἐποχέεσθαι ἐπὶ τοῦ ἑτέρου, οὐδεμιῆς μεγάλης ἰητρείης ταῦτά γ' ἂν δέοιτο. αὐτὸς γὰρ ὁ ὦμος ἀφιέμενος, καὶ ὁ βραχίων, ἱδρύοι ἂν τὰ ὀστέα πρὸς ἄλληλα, καὶ φαύλη μέν τις ἐπίδεσις ἀρκέοι, καὶ ὀλίγαι ἡμέραι τῆς πωρώσιος γένοιτ' ἄν.

F

GALENI COMMENTARIUS.

In superioribus quidem demonstravit, ubi totum jugulum transversum abrumpatur, ferè quod à pectore est, sursum converti: Quod à summitate lati scapularum ossis, deorsum: nunc eum modum persequitur, qui rariùs accidit, sub quo ea pars juguli, quæ est à summitate lati scapularum ossis, sursum fertur, quæ à pe-

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἔμπροσθεν μὲν ἔλεγεν, ὡς τὸ πολὺ, τὸ ἀπὸ τοῦ στέρνου μέρος τῆς κλειδὸς, ὁπόταν ὅλη δι' ὅλης ἑαυτῆς ἀποκαυλισθῇ, πρὸς τὴν ἄνω χώραν μεθίστασθαι, ταπεινότερον δὲ γίνεσθαι τὸ ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης. νυνὶ δὲ περὶ τοῦ σπανιωτέρου τρόπου γράφει, καθ' ὃν ὑψηλότερον μὲν γίνεται τὸ ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης. ταπεινότερον, τὸ πρὸς τῷ στέρνῳ. ὃ καὶ

φησὶ βελτιώτερον ὑπάρχειν. αὐτοῦ καθιεμένου, συγκαθίστασθαι καὶ τὸ τῆς κλειδὸς μέρος, ὅσον συνεχές ἐστι τοῦ ἀκρωμίου. καὶ οὕτως ἐξ ἴσου τε γινόμενον θατέρῳ, τῆς ἐπιδέσεως καὶ τῆς θεραπείας τυγχάνειν.

A ctore, demittitur: atque hic, ut ait, facilius sanescit: nam demissa summitate lati scapularum ossis, simul etiam demittitur ea juguli pars, quæ ipsi continuatur, sicque alteri æquata illigatur, curaturque.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ο'.

Εἰ δὲ μὴ καταγείη μὲν οὕτως, παραλιαθαίνοι δὲ ἐς τὸ πλάγιον, ἢ τῇ, ἢ τῇ, ἐς τὴν φύσιν μὲν ἀπαγαγεῖν αὖ δέοι, ἀναγαγόντα τὸν ὦμον σὺν τῷ βραχίονι, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται. ὅταν δὲ ἵζηται εἰς τὴν ἀρχαίην φύσιν, ταχείη αὖ ἡ ἄλλη ἴησις εἴη. τὰ μὲν οὖν πλεῖστα τῶν παρηλλαγμένων, κατορθοῖ αὐτὸς ὁ βραχίων, ἀναγκαζόμενος πρὸς τὰ ἄνω.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXX.

B *Quòd si non comminuatur hoc pacto, sed ab hac vel illa parte in latere erumpat, in suum locum collocandum erit, lato scapularum osse unà cum humero excitato, quemadmodum & in superioribus explicavimus: ubi restitutum fuerit in pristinum statum, reliqua curatio celerrimè perficietur. Plerunque igitur, quum partes inter se cesserunt, ipso humero sursum coacto, restituitur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἀκούειν σε χρή, νῦν εἰρῆσθαι πρὸς αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἔνδον, ἢ ἔξω μετάστασιν τῶν ὀστῶν. ἄκουε δέ μου λέγοντος, ἔνδον μὲν εἰς τὸ βάθος τοῦ σώματος, ἔξω δὲ, ἐπὶ τοῦ πρὸς τὸ δέρμα.

GALENI COMMENTARIUS.

Quod ab ipso nunc proponitur, accipere debemus in osse, quod in interiorem, vel exteriorem partem prolabitur: intellige nunc, C quam dico interiorem partem, eam, quæ altè sita est in corpore: exteriorem, quæ in superficie ad cutem.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οα'.

Ὅσα δὲ τῶν ἄνωθεν παραλιαθαίνονται ἐς τὸ πλάγιον ἦλθεν, ἢ ἐς τὸ κατωτέρω, συμπορσύνοι αὖ τὴν κατόρθωσιν, εἰ ὁ μὲν ἄνθρωπος ὕπτιος κέοιτο, κατὰ δὲ τὸ μεσηγὺ τῶν ὠμοπλατέων, ὑψηλότερόν τι ὀλίγον ὑποκέοιτο, ὡς περιρρηδὲς εἴη τὸ στῆθος ὡς μάλιστα, καὶ τὸν βραχίονα, εἰ ἀνάγοι τις παρὰ τὰς πλευρὰς παρατεταμένον. ὁ δὲ ἰητρὸς, τῇ μὲν ἑτέρῃ χειρὶ ἐς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἐμβαλὼν τὸ θέναρ τῆς χειρὸς, ἀπωθέοι, τῇ δὲ ἑτέρῃ, τὰ ὀστέα τὰ κατεαγότα εὐθετίζοι, οὕτως ἂν μάλιστα ἐς τὴν φύσιν ἄγοι. ἀτὰρ, ὥσπερ ἤδη εἴρηται, οὐ μάλα τὸ ἄνωθεν ὀστέον, ἐς τὸ κάτω φιλέει ὑποδύνειν. τοῖσι μὲν οὖν πλείστοισιν, ὅταν ἐπιδεθῶσι, τὸ σχῆμα ἀρήγει, παρ᾽ αὐτὰς τὰς πλευρὰς τὸν ἀγκῶνα ἔχοντα, οὕτως ἐς τὸ ἄνω τὸν ὦμον ἀναγκάζεσθαι. ἔστι δὲ, οἷσι μὲν τὸν ὦμον ἀναγκάζειν δεῖ ἐς τὸ ἄνω, ὡς εἴρηται.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXI.

Vbicunque autem, quod à superiori parte est, in latus, vel in inferiorem partem veniat, commodè restituitur, si homo resupinetur, subjecta aliqua re inter scapulas, quæ attollat sic, ut pectus quammaximè recurvetur: aliquis item humerum D *juxta latus extentum sursum adducat: Medicus verò altera manu ad humeri caput data, prominentiori palmæ parte repellat, altera quod diductum est, componat: sic enim maximè in naturalem sedem restituet. Sed, sicut jam diximus, superius os deorsum ferri maximè solet. Plerisque, ubi alligati sunt, convenit ita figurari, ut cubitus juxta latus contineatur, sicque humeri caput excitetur.*

A

A Æger supinus, &c

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

E

Ὅταν οὖν τὸ συνεχὲς τῶν στέρνων μέρος τῆς κλειδὸς, ἢ εἰς τὸ πλάγιον, ἢ εἰς τὸ κάτω παραλιαθῇ, τηνικαῦτά φησι συμπαρασκευάζεσθαι εἰς τὴν κατόρθωσιν, εἴ τις τὸν ἄνθρωπον ὕπτιον κατακλίνας, ὑποθείη μεταξὺ τῶν ὠμοπλατῶν, κατ᾽ αὐτὴν τὴν ῥάχιν δηλονότι, προσκεφάλαιον, ἢ ὑπαυχένιον, ἤ τι τοιοῦτον, ὡς περικεκλασμένον κατὰ τοῦτο γίνεσθαι τὸν θώρακα σύμπαντα. τὸ γὰρ περιρρηδὲς εἴη, οὕτως εἴρηται καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ.

Περιρρηδὴς τε τραπέζης κατέπεσε.

Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν τρόπον σχηματισθέντος τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ἰατρὸν ἀξιοῖ, τῇ μὲν ἑτέρᾳ χειρὶ, τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος διάγειν παρὰ τὰς πλευρὰς παρατεταμένον ἀπωθεῖν ἐκτός. οὕτως γὰρ ἂν διαστείη μάλιστα τὰ κατεαγότα μόρια τῆς κλειδὸς, εἰς τοῦτο καὶ τοῦ περιρρηδοῦς σχήματος συντελοῦντος οὐ μικρόν. διαπλάττειν δὲ τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ, καὶ συναπάγειν πρὸς ἄλληλα, τὰ διεστῶτα τῆς χειρὸς μόρια, τὸν βραχίονα πρὸς τὰς πλευρὰς παρατεταμένον ἀνάγοντα, κατὰ τὴν ἑξῆς ῥῆσιν, ἐνίοτέ φησιν ἄμεινον εἶναι.

GALENI COMMENTARIUS.

Ubi ea pars juguli, quæ cum pectoris osse committitur, vel in latus, vel in inferiorem partem prorumpat, tunc ait commodè restitui, si homo resupinetur, subjecto inter scapulas juxta spinam, pulvino seu cervicali, sive tali quopiam, ut hac viâ thorax totus recurvetur: hoc autem expressit vocabulo περιρρηδὲς, quod Poëta etiam usurpavit, quùm inquit,

Περιρρηδὴς τε τραπέζης κατέπεσε.

Homine igitur ita figurato, præcipit, ut Medicus altera manu humeri ad latus adducti caput in exteriorem partem repellat, sic enim F diductæ juguli partes plurimum inter se recedent, recurvato pectoris habitu multum ad eam rem conferente: altera manu componat, atque in unum adducat diductas juguli partes; humerum verò juxta latus sursum compelli interdum satiùs esse in sequentibus adscribit.

HIPPO-

A

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXIV.

Sed quibusdam, ut narravimus, debet humeri caput sursum urgeri: cubitus autem ad pectus adduci: manus verò ad summitatem lati scapularum ossis ab integra parte porrigenda est. Quòd si homo cubare non recuset, aliquid imponere convenit, quo fulciatur, sic ut humeri caput maximè sublime sit; at si inambulat, fundam à cervicibus suspendere ex fascia oportet, quæ cubiti eminentiam complectatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οδ'.

Τὸν δὲ ἀγκῶνα πρὸς τὸ στῆθος παράγειν, ἄκρην δὲ τὴν χεῖρα, παρὰ τὸ ἀκρώμιον τοῦ ὑγιέος ὤμου ἴσχειν ἣν μὲν οὕτω κατακέεσθαι τολμᾷ, ἀντιστήριγμά τι προστιθέναι χρὴ, ὡς ἂν ὁ ὦμος ἀνωτάτω ἔῃ. ἢν δὲ περιίῃ, σφενδόνην χρὴ, ἐκ ταινίης, περὶ τὸ ὀξὺ τοῦ ἀγκῶνος ποιήσαντα, ἀναλαμβάνειν περὶ τὸν αὐχένα.

B

GALENI COMMENTARIUS.

Hæc figurandi ratio efficit ut humeri caput in exteriorem partem compellatur; cum quo adducitur & juguli pars, quæ summitati lati scapularum ossis adjuncta est. Sed ejusmodi habitu inquit ferè opus non esse, quòd superiori satis restituatur, sub quo humerus juxtà latus extentus adducebatur, cubito ibidem collocato, non quemadmodum nunc pectori superimposito. Abstinere igitur debemus ab imponendo cubito super pectus, non quòd hic habitus priori sit deterior, sed quòd per illum duntaxat, pleraque præstari possint, quæ ad reponendum idonea posita sunt. Quomodo si res non succedat, ad habitum transibimus secundo loco ostensum.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ

Τὸ δὲ τοιοῦτον σχῆμα, πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν ἀπάγει δηλονότι τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, ὡς συναπάγεσθαι καὶ τὸ τῆς κλειδὸς μέρος, τὸ συνηρμοσμένον τῷ ἀκρωμίῳ, ἀλλ' οὐκ εἶναι χρείαν φησὶ τοιούτου σχήματος, ὡς τὸ πολύ. γίγνεσθαι γὰρ αὐτάρκως τὴν ἐπανόρθωσιν, καὶ διὰ τοῦ προτέρου, καθ' ὃ περὶ τὰς πλευρὰς ὁ βραχίων παρατεταμένος ἀπήγετο, τοῦ ἀγκῶνος αὐτόθι μένοντος, οὐχ ὥσπερ νῦν ἐπὶ τὸ στῆθος παραγομένου. τοῦτ' οὖν περιέχειν ἐπὶ τὸ στῆθος, οὐχ ὡς ἀχρήστου τοῦ προτέρου φυλακτέον ἡμῖν ἐστὶν, ἀλλ' ὡς καὶ διὰ κινουμένου τὰ πολλὰ τῆς προκειμένης ἐνεργείας κατορθοῦσθαι δυναμένης. εἰ δ' ἐν τῷ πράττειν αὐτὴν μὴ ὑπακούσει τὸ ἔργον, οὕτως ἐπὶ τὸ δεύτερον σχῆμα μεταβησόμεθα.

C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ,
ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ
ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΕΣΣΑΡΑ.

HIPPOCRATIS
DE ARTICULIS LIBER
ET GALENI IN EUM
COMMENTARII QVATVOR.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΤΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Ἐπὶ λοιπῶν τῶν τῆς χειρὸς ἄρθρων. περὶ τῆς ὄψεως, γνάθους μυκτήρων τε καὶ οὐάτων ἰητρεύσεως.

COMMENTARIUS SECUNDUS.

LIBRI ET COMMENTARII ARGUMENTUM.

Agit de reliquis manûs articulis: de faciei malis, ac maxillis: de naribus & auribus curandis; cùm luxata, vel fracta fuerint.

ΠΕΡΙ ΑΓΚΩΝΟΣ. A DE CVBITO.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ α΄.

Ἀγκῶνος δὲ ἄρθρον, παραλλάξαν μὲν, ἢ παραρθρῆσαν πρὸς πλευρὴν, ἢ ἔξω μένοντος τοῦ ὀξέος τοῦ ἐν τῷ κοίλῳ τοῦ βραχίονος ἐς ὀξὺ κατατείναντα, τὸ ἐξέχον ἀπωθεῖν ὀπίσω, καὶ ἐς τὸ πλάγιον. τὰ δὲ τελείως ἐκβαίνοντα, ἢ ἔνθα, ἢ ἔνθα,

HIPPOCRATIS TEXTUS I.

Cubiti articulus, ubi paululùm dimotus suo loco excesserit, vel ad pectus, vel in partem exteriorem, maneatque pars ejus acuta in cavo humeri, rectà extendere oportet, & quod extat repellere, atque ad latus urgere. At ubi toto loco motus fuerit in hanc vel illam partem, idem extendendi modus

aptatur, qui fracto humero, quum deligandus est: sic enim curva pars cubiti non impediet, maximè verò versus costas erumpit. Restituitur autem plurimum reductus, ne humeri caput attingat cubiti processum: ita autem collocatus, ut non hæreat, circumagitur, ac circumflectitur, non rectà cogitur: eodemque tempore utrinque in contraria compulsus in suam sedem restituitur.

A

Alæ subjecta, &c.

Expedit, cubitum nunc pronum, nunc supinum convertere. In curatione ita figurare brachium oportet, ut manus paulo sublimior cubito habeatur, humerus verò ad latus: sic autem & suspensum, & collocatum habitui, positioni, viribus, naturæ, & usui commodum erit, modo callus non malè increscit; increscit autem celeriter. Lintea verò adhibenda eo modò sunt, quo articulorum ratio postulat, ut pars quoque acuta adligetur. Malum autem luxato cubito maximè recrudescit febre, dolore, vomitu puræ bilis: præcipuè quum in posteriorem partem exciderit, quòd chartilaginosa sit: deinde quum in priorem: sed curatio eadem est. Vbi in posteriorem partem prolapsus reponitur, rectà extendere oportet: signum autem sic prolapsi est, quòd homo extendere brachium nequit; nam ubi in priorem venit, flectere non potest: tunc autem durum aliquid implicitum convenit injicere, & cubitum porrectum plurimùm repentè circa ipsum flectere. Diducta autem ossa intelliges, ubi eam partem tangas, quà vena in humero dividitur: sed hæc celeriter callo circundantur. Ossa autem à primo natali die breviora fiunt, præsertim quæ proxima sunt cubito, deinde quæ manui, tum quæ digitis. Humerus autem & scapula propter motum validiora evadunt: sed & alterum brachium propter opera validius est. Minuitur caro ubi in exteriorem partem venit ab interiori, alioquin à contraria illi, in quam venit. At ubi cubitus in interiorem, vel exteriorem partem prolabitur, distentio ita adhibenda est, ut cubitus ad rectum angulum cum humero collocetur. Attollere autem alam oportet fascia subjecta, & cubitum super rem aliquam collocare, ac juxta articulum grave aliquid appendere, aut manibus deorsum urgere. Suspenso autem articulo, necesse est prominentioribus palmarum partibus adurgere, quemadmodum in manibus. Hæc figura convenit dum deligatur, dum suspenditur, dum collocatur: ubi in posteriorem partem subito extendere oportet, & prominentioribus palmarum partibus in suam sedem compellere, quod similiter servandum est in aliis reponendis, ubi in priorem imposito linteo in pilæ speciem involuto flectere simul, & reponere necesse est: quòd si in alteram partem vergat, quùm reponitur, utrumque fieri debet. Figura autem, quæ communiter aptatur, quùm reponitur, & quùm deligatur, idonea esse etiam potest, quùm distenditur, ita ut in omnibus communiter requiratur. Quòd spectat ad modos reponendi, reponuntur alii suspendendo, alii distendendo, alii circumducendo: quæ celeriter fiunt, ubi figuræ in hanc vel illam partem excedant.

A κατάστασις μὲν, ἐν ᾗ ὁ βραχίων κατεαγεὶς ἐπιδέεται. οὕτω γὰρ αὖ τὸ καμπύλον τοῦ ἀγκῶνος οὐ κωλύσει, ἐκπίπτει δὲ μάλιστα ἐς τὸ πρὸς πλευρὰς μέρος. τὰς δὲ κατορθώσιας ἀπάγοντα ὅτι πλεῖστον, ὡς μὴ ψαύοι τῆς κορώνης ἡ κεφαλὴ, μετέωρον περιάγειν, καὶ περικάμπτειν, καὶ μὴ ἐς ἰθὺ βιάζεσθαι, ἅμα δὲ ὠθεῖν τἀναντία ἐφ' ἑκάτερα, καὶ παρωθεῖν ἐς χώραν.

Συνωφελοίη δ' αὖ καὶ ἐπίστρεψις ἀγκῶνος ἐν τουτέοις, B ἐν ᾧ μὲν εἰς τὸ ὕπτιον, ἐν ᾧ δὲ, ἐς τὸ πρηνές. ἴησις δὲ σχήματος μὲν, ὀλίγον ἀνωτέρω ἄκρην τὴν χεῖρα τοῦ ἀγκῶνος ἔχειν, βραχίονα δὲ, κατὰ πλευράς. οὕτω δὲ καὶ ἀνάληψις, καὶ θέσις, καὶ εὐφορον, καὶ φύσις, καὶ χρῆσις ἐν κοινῷ. ἢν ἄρα μὴ κακῶς πωρωθῇ, πωροῦται δὲ ταχέως. ἴησις δὲ, ὀθονίοισι κατὰ τὸν νόμον τὸν ἀρθριτικὸν, καὶ τὸ ὀξὺ, προσεπιδεῖν. πολιγκοτώτατον δὲ ὁ ἀγκὼν, πυρετοῖσιν, ὀδύνῃσι, ἀσώδεϊ, ἀκρητοχόλῳ. ἀγκῶνος δὲ, μάλιστα τοὐπίσω, C διὰ τὸ ναρκῶδες, δεύτερον δὲ τοὔμπροσθεν. ἴησις δὲ ἡ αὐτή. ἐμβολαὶ δὲ, τοῦ μὲν ὀπίσω, ἐκτείναντα κατατεῖναι. σημεῖον δὲ, οὐ γὰρ δύναται ἐκτείνειν, τοῦ δὲ ἔμπροσθεν οὐ δύναται ξυγκάμπτειν. τουτέῳ δὲ ἐνθέντα τι συνειλιγμένον σκληρὸν, περὶ τοῦτο ξυγκάμψαι ἐξ ἐκτάσιος ἐξαίφνης. διαστάσιος δὲ ὀστέων σημεῖον κατὰ τὴν φλέβα τὴν κατὰ βραχίονα σχιζομένην διαψαύοντι. ταῦτα δὲ ταχέως διαπωροῦται. ἐκ γενεῆς δὲ, βραχύτερα τὰ κάτω τοῦ σίνεος ὀστέα. πλεῖστον τὰ ἐγγύτατα τοῦ πήχεος, δεύτερα χειρὸς, τρίτα δακτύλων, βραχίων δὲ καὶ ὦμος, ἐγκρατέστερα διὰ τὴν τροφήν. ἡ δὲ ἑτέρη χεὶρ, διὰ D τὰ ἔργα, ἔτι πλείω ἐγκρατεστέρη. μινύθησις δὲ σαρκῶν, εἰ μὲν ἔξω ἐξέπεσεν, ἔσωθεν, εἰ δὲ μὴ, ἐς τοὐναντίον ᾗ ἐξέπεσεν. ἀγκὼν δὲ, ἢν εἴσω ἢ ἔξω ἐκβαίη, κατάστασις μὲν, ἐν σχήματι κοινῷ τῷ πήχει πρὸς βραχίονα. τὴν μὲν γὰρ μασχάλην ἀναλαμβάνοντα ταινίῃ ἀνακρεμάσαι, ἀγκῶνι δὲ ἄκρῳ ὑποτιθέντα τι παρὰ τὸ ἄρθρον βάρος ἐκκρεμάσαι, ἢ χερσὶ καταναγκάζειν. ὑπεραιωρηθέντος δὲ τοῦ ἄρθρου, αἱ παραγωγαὶ τοῖς θέναρσιν, ὡς τὰ ἐν χερσί. E ἐπίδεσις ἐν τούτῳ τῷ σχήματι, καὶ ἀνάληψις, καὶ θέσις. τὰ δὲ ὄπισθεν, ἐξαίφνης ἐκτείναντα, διορθοῦν τοῖσι θέναρσιν, ἅμα δὲ δεῖ ἐν τῇ διορθώσει καὶ ἐν τοῖσιν ἑτέροισιν. ἢν δὲ ἔμπροσθεν ἀμφιθεὶς ὀθόνιον συνειλημμένον, εὔογκον, συγκάμπτοντα ἅμα διορθοῦν. ἢν δὲ ἑτεροκλινὲς ᾖ ἐν τῇ διορθώσει, ἀμφότερα ἅμα χρὴ ποιέειν. τῆς δὲ μελέτης τῆς θεραπείης, κοινὸν δὲ τὸ σχῆμα, καὶ ἡ ἐπίδεσις. δύναται δὲ καὶ ἐκ τῆς διατάσιος κοινῇ συμπίπτειν ἅπαντα. τῶν δὲ ἐμβολέων, αἱ μὲν ἐξ F ὑπεραιωρήσιος ἐμβάλλονται, αἱ δὲ ἐκ κατατάσιος, αἱ δὲ ἐκ περισφάλσιος. αὗται δὲ ἐκ τῶν ὑπερβολέων τῶν σχημάτων, ἢ τῇ, ἢ τῇ, σὺν τῷ τάχει.

A

ΠΕΡΙ ΧΕΙΡΟΣ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ β'.

Χειρὸς δὲ ἄρθρον ὀλισθάνει ἢ ἔσω, ἢ ἔξω, ἐπὶ δὲ τὰ πλεῖστα. σημήϊα δὲ εὔσημα. ἢν μὲν εἴσω, συγκάμπτειν τοὺς δακτύλους οὐ δύναται, ἢν δὲ ἔξω, ἐκτείνειν. ἐμβολὴ δὲ, ὑπὲρ τραπέζης τοὺς δακτύλους ἔχων, τοὺς μὲν τείνειν, τοὺς δὲ ἀντιτείνειν. τὸ δὲ ἐξέχον, ἢ θέναρι, ἢ πτέρνῃ, ἅμα ἀπωθέειν, καὶ ὠθέειν πρόσω καὶ κάτω. κάτωθεν δὲ, κατὰ τὸ ἕτερον ὀστέον ὄγκον μαλθακὸν ὑποθεὶς, ἢν μὲν ἄνω, καταστρέψας τὴν χεῖρα, ἢν δὲ κάτω, ὑπτίην. ἴησις δὲ ὀθονίοισιν. ὅλη δὲ ἡ χεὶρ ὀλισθάνει, ἢ εἴσω ἢ ἔξω, ἢ ἔνθα ἢ ἔνθα, μάλιστα δὲ εἴσω. ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἡ ἐπίφυσις ἐκινήθη. ἔστι δὲ ὅτε τὸ ἕτερον τῶν ὀστέων διέστη. τούτοισι κατάτασις ἰσχυρὴ ποιητέη, καὶ τὸ μὲν ἐξέχον, ἀπωθέειν, τὸ δὲ ἕτερον ἀντωθέειν, δύο εἴδεα, ἅμα ἐς τοὔπισω καὶ ἐς τὸ πλάγιον, ἢ χερσὶν ἐπὶ τραπέζης, ἢ πτέρνῃ. παλιγκοτα δὲ καὶ ἀσχήμονα, τῷ μὲν χρόνῳ κρατύνεται ἐς χρῆσιν. ἴησις, ὀθονίοισι σὺν τῇ χειρὶ καὶ τῷ πήχει, καὶ νάρθηκας μέχρι δακτύλων τιθέναι. ἐν νάρθηξι δὲ, δεθέντα ταῦτα, πυκνότερον λύειν, ἢ τὰ κατάγματα, καὶ καταχύσει πλείονι χρέεσθαι. ἐκ γενεῆς δὲ, βραχυτέρη ἡ χεὶρ γίνεται. καὶ μινύθησις σαρκῶν μάλιστα τἀναντία, ἢ ᾗ τὸ ἔκπτωμα. ηὐξημένοισι δὲ τὰ ὀστέα μένει.

DE MANU.

HIPPOCRATIS TEXTUS II.

Manus autem articulus in interiorem, vel exteriorem partem promovetur: sed maxima ex parte in interiorem. Manifestum judicium, ubi in interiorem, quod curvari: vel in exteriorem, quod porrigi digiti non possunt. B *In restituendo collocentur digiti super scamnum, & in diversas partes distendantur: quod extat ex osse vel prominentiori palmæ parte, vel calce simul repellatur, & in anteriorem, & inferiorem partem urgeatur: sed ab inferiori juxta alterum os, pila aliqua mollis subjiciatur manui pronæ, ubi à superiori est; supinæ, ubi ab inferiori. Curatur autem linteis. Prolabitur tota manus, vel in interiorem, vel in exteriorem partem, ubi in hoc aut illud latus, maximè autem in interiorem. Promovetur aliquando & appendix: aliquando & al-* C *terum os diducitur, tunc autem vehementer extendere convenit; & quod extat, repellere: reliquum vero à contraria parte adurgere, duobus modis retro, & ad latus vel manibus super scamnum, vel calce. Maximè autem recrudescunt, & deformitatem afferunt, tempore tamen confirmantur, ita ut usui sint. Curatio autem lintea postulat, quæ ad manum & cubitum pertineant: tum ferulas, quæ usque ad digitos accommodentur. Alligata autem ferulis sæpiùs resolvere oportet, quàm fracturas, & uberiùs inungere. Verùm à primo na-* D *tali die brevior fit manus, & minuitur maximè caro à parte contraria illi, in quam os venit: ei vero qui jam adultus est, ossa manent.*

ΠΕΡΙ ΔΑΚΤΥΛΩΝ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ γ'.

Δακτύλου δὲ ἄρθρον ὀλισθὲν μὲν εὔσημον. ἐμβολὴ δὲ, κατατείνοντα ἐς ἰθὺ, τὸ μὲν ἐξέχον ἀπωθέειν, τὸ δὲ ἐναντίον ἀντωθέειν. ἴησις δὲ ταινίῃσιν, ὀθονίοισι. μὴ ἐμπεσὸν δὲ, ἐπιπωροῦται ἔξωθεν. ἐκ γενεῆς δὲ, ἢ ἐν αὐξήσει, ἐξαρθρήσαντα τὰ ὀστέα, βραχύνεται κάτω τοῦ ὀλισθήματος, καὶ σάρκες μινύθουσι τἀναντία μάλιστα, ἢ ὡς τὸ ἔκπτωμα. ηὐξημένοισι δὲ τὰ ὀστέα μένει.

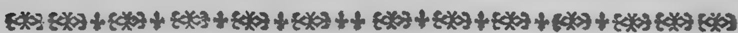
DE DIGITIS.

HIPPOCRATIS TEXTUS III.

A

Extendentes, &c.

E *Digiti articulus, ubi excidit, in aperto est. Restituitur rectà distendendo, tum quod extat repellendo, & in contrariam partem adurgendo. Curatio fascias, & lintea postulat. Nisi restituatur, callo extrinsecus circundantur. Luxata autem ossa, vel à primo natali die, vel ei qui adolescit, ab inferiori parte breviora evadunt, & caro minuitur, à contrario illi in quam prolapsa sunt; sed jam adulto, manent.*

ΠΕΡΙ ΓΝΑΘΟΥ.

F

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ δ'.

Γνάθος δὲ, ὀλίγοισιν ἤδη τελέως ἐξηρθρήσεν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Γνάθον ὀνομάζουσιν οἱ ἀνατομικοὶ, τὸ ὑποκάτω τοῦ μήλου κείμενον. τὸ μῆλον δὲ αὖθις ἐξέχον ἐν τοῖς

DE MAXILLA.

HIPPOCRATIS TEXTUS IV.

Maxilla paucis hactenùs toto loco mota est.

GALENI COMMENTARIUS.

Qui operam dant corporibus incidendis, γνάθον dicunt eam partem, quæ genis subjecta est: genas verò, quæ μῆλα vocant,

eas, quæ leniter rotundæ in facie prominent. Quemadmodum igitur Hippocrates dixit, articulum autem lati ſcapularum oſſis, pro articulo, qui cum lato ſcapularum oſſe committitur, ſic nunc maxillæ articulum intellexit, quum maxillam ait, quam γνάθον appellat. Sic etiam Poëta dixit,

Κόπτων ἀμφοτέρῃσι χαμαὶ δ' ἅπαντας ὀδόντας,
Γναθμῶν ἐξελάσαιμι συὸς ὡς ληϊβοτείρης.

ubi videtur appellaſſe γνάθους, malas, & maxillas, quas ipſe etiam Hippocrates in ſequentibus γνάθους nominat. Atque hæc de vocabulo: cur autem ſcripſerit paucis maxillam toto loco moveri, ipſe deinceps docebit; animum igitur adjungito.

A πρόσω διακεκρατοῦσιν, ἀτρέμα περιφερές. ὁ τοίνυν Ἱπποκράτης οὕτως εἴρηκεν, ὤμου δὲ ἄρθρον, ἐν ἴσῳ τοῦ, κατ' ὦμον ἄρθρου, ἵνα καὶ νῦν, λέγων, τὸ κατὰ τὴν γνάθον ἄρθρον, ἢ τὴν κάτω γένυν ὠνόμασε γνάθον. οὕτως δὲ καὶ ὁ ποιητὴς εἴρηκε,

Κόπτων ἀμφοτέρῃσι, χαμαὶ δ' ἅπαντας ὀδόντας
Γναθμῶν ἐξελάσαιμι, συὸς ὡς ληϊβοτείρης,

καὶ γὰρ κἀκεῖνος φαίνεται γνάθους ὀνομάζων τὰς γένυας. αὖθίς τε πάλιν ὁ Ἱπποκράτης ἐν τοῖς ἐφεξῆς, γνάθους αὐτὰς καλεῖ. περὶ μὲν οὖν τῆς προσηγορίας, ἱκανὰ καὶ ταῦτα. B διὰ τί δέ φησιν, ὀλίγοις ἐξαρθρῆσαι τὴν γένυν, αὐτός σε διδάξει διὰ τῶν ἐπιφερομένων, οἷς δὴ πρόσεχε τὸν νοῦν.

HIPPOCRATIS TEXTUS V.

OS enim, quod à malis procedit, cum eo conjungatur, quod ab aure, hoc autem maxillæ capita excludit: quorum unum à ſuperiori parte ſitum eſt, alterum ſubjectum. Item ex maxillæ capitibus unum quidem ob longitudinem non facilè expellitur, quod roſtro ſimile, jugale os excedit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ε'.

ΟΣτέων τε γὰρ τὸ ἀπὸ τῆς ἄνω γνάθου πεφυκὸς, ὑποζύγωται πρὸς τὸ ὑπὸ τὸ οὖς ὀστέῳ προσπεφυκότι, ὅπερ ἀποκλείει τὰς κεφαλὰς τῆς κάτω γνάθου. τῆς μὲν ἀνωτέρω ἐὸν, τῆς δὲ, κατωτέρω τῶν κεφαλαίων. C τά τε ἄκρεα τῆς κάτω γνάθου, τὸ μὲν διὰ τὸ μῆκος οὐκ εὐπαρείσδυτον, τὸ δ' αὖ τὸ κόρωνόν τε, καὶ ὑπερέχον, ὑπὲρ τοῦ ζυγώματος.

GALENI COMMENTARIUS.

ANteà quoque diximus in expoſitione libri de fracturis, & in primo commentario, ſi quis non intelligit, quæ ita clarè ab Hippocrate exponuntur, huic opus eſſe monſtratione oſſium, præcipuè hominis, vel certè ſimiæ; ſatius autem non eſt tunc, quum liber legitur, ſed priùs per ocium oſſa inſpicere. Diximus item ſcriptum fuiſſe à nobis librum de oſſibus ad eos qui primas inſtitutiones addiſcunt, in quo antè exerceri melius eſt eum, qui percepturus eſt, quæ ab Hippocrate ſcribuntur. Atqui ut in ſuperioribus ſcripſi, ſic etiam nunc faciam mediam quandam doctrinam inter eam, quæ convenit iis, qui inſpexerint, & eam quæ iis, qui non inſpexerint. Hoc enim pacto, qui inſpexerint moleſtè ſermonis longitudinem non ferent: qui non inſpexerint quaſi deſcriptionem quandam habebunt exquiſitæ cognitionis, quæ haberi non poteſt, niſi oſſa ipſa inſpiciantur. Intelligito igitur ex partibus oris, quæ dentes continent, eam quæ movetur, eſſe maxillam: quæ immobilis eſt, malas: in utroque item oſſe dentes contineri, tam magnitudine, quàm numero inter ſe æquales. Procedit autem à malis os tenue continuatum illi oſſi, quo continetur angulus oculi temporibus propior; cum hoc alterum os nectitur, in quo ſitum eſt foramen auris; quà verò coeunt hæc inter ſe, commiſſura fit ſuturæ ſimilis. Hoc igitur os, quod malas capiti annectit, ab iis qui incidendis corporibus operam dederunt, jugale os appellatur: quandoquidem, & ipſe Hippocrates: conjugatur inquiens, oſtendit duo oſſa inter ſe conjungi, quaſi jugo ſubjecta; huic autem jugo cavum ſubjectum eſt non mediocre, in quod ſe inſerit alterum maxillæ caput, quod roſtrum refert; hoc & fœmineo genere κορώνην, & neutro κόρωνον, Græci appellant. Juxta hunc proceſſum maxilla quoque alterum exigit, per quem cum capite propè aurem com-

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΙρηταί μοι καὶ πρόσθεν, ἔν τε τῇ περὶ τῶν ἀγμῶν ἐξηγήσει, καὶ τῷ πρώτῳ τῶν ὑπομνημάτων. καὶ εἴ τις οὐ νοεῖ σαφῶς τὰ οὕτως ὑφ' Ἱπποκράτους λεγόμενα, δείκνυσι καὶ τοῦτο περὶ τοῦ διδάσκοντος ὀστᾶ, μάλιστα μὲν ἀνθρώπων, εἰ δὲ μὴ πιθήκων. ἄμεινον δὲ μὴ νῦν, ὁπότ' ἀναγιγνώσκει τὰ βιβλία, D ταύτην ἔχειν γίγνεσθαι τῶν ὀστῶν, ἀλλ' ἔμπροσθεν ἐπὶ σχολῆς γεγονέναι. λέλεκται δὲ καὶ ὡς ὑφ' ἡμῶν γέγραπται βιβλίον τοῖς εἰσαγομένοις, περὶ ὀστῶν, ὅτι τε τῷ μέλλοντι συνιέναι δῆλον, τί ἐν τούτοις τοῖς γράμμασιν ὁ Ἱπποκράτης λέγει, προγεγυμνάσθαι βέλτιόν ἐστιν ἐν ἐκείνῳ. καὶ τοίνυν ἔμπροσθεν ἔγραψα, καὶ νῦν ποιήσω μέσην τινὰ τοῖς θ' ἑωρακόσι, καὶ μὴ ἑωρακόσι, διδασκαλίαν. οὕτως γὰρ οἵ θ' ἑωρακότες οὐκ ἀνιάσονται τῷ μήκει τῶν λόγων, οἵ τ' οὐδ' ὅλως ἑωρακότες, οἷον ὑπογραφήν τινα ἕξουσι τῆς ἀκριβοῦς μαθήσεως, ἣν οὐχ οἷόν τε, χωρὶς τῆς ἐπὶ E τῶν ὀστῶν αὐτοψίας γενέσθαι. νόει δή μοι καὶ τὸ μὲν κινούμενον ἐν τοῖς ὀδοῦσι σῶμα, τὴν κάτω γένυν εἶναι, τὸ δ' ἀκίνητον, τὴν ἄνω. περιέχεσθαι δὲ πρὸς τῶν ὀστῶν, τοὺς ἀλλήλοις ὀδόντας, κατά τε τὸ μέγεθος, καὶ τὸ πλῆθος. ἐκπεφυκὸς δὲ τὸ τῆς ἄνω γνάθου, λεπτόν ἐστι, καὶ συνεχὲς τῷ περιέχοντι τὸ μικρὸν, καθ' ὃν ὀστῷ τούτῳ δ' ἄγαν τ' ἂν ἕτερον ἐκ τοῦ τῶν ἀκουστικῶν πόρων ἐν αὐτῷ περιέχοντος ὀστοῦ. καθ' ὃ δὲ συμβάλλει ταῦτα ἀλλήλοις, γίγνεσθαι συνάρθρωσιν ὁμοίαν ῥαφῇ. τὸ τοίνυν ὀστοῦν τοῦτο λεπτὸν, ὃ συνάπτει F τὴν ἄνω γένυν τῇ κεφαλῇ, καλεῖται ζύγωμα πρὸς τῶν ἀνατομικῶν. ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης φάσκων ὑποζυγῶσαι, δηλοῖ συνάγειν ἀλλήλοις τὰ δύο ὀστᾶ, καθάπερ ζυγὸν ὑποκείμενον αὐτοῖς. ὑπὸ δὲ τούτῳ τῷ ζυγώματι κοιλότης ἐστὶν ἀξιόλογος, ἣν κατείληφεν ἡ ἑτέρα τῶν ἀποφύσεων τῆς κάτω γένυος, ἥν τε κορώνην θηλυκῶς ὀνομάζουσι, καὶ κόρωνον οὐδετέρως. οὔσης καὶ ἑτέρας ἀποφύσεως κατὰ τοῦτο δακνοίη, καθ' ἣν διαρθροῦται τῷ τῆς κεφαλῆς ὀστῷ, πλησίον τοῦ

ωτός. ἀλλ' αὕτη μὲν ἡ ἀπόφυσις, βραχεῖα ἦν κατὰ τὸ μῆκος, ἡ δ' ἑτέρα, πολὺ μακροτέρα. διορίζει δὲ ἀμφοτέρων μέσον τεταγμένον τὸ ζύγωμα. τῆς μὲν μακροτέρας, ταπεινότερον κείμενον, ὑψηλότερον δὲ τῆς ταπεινοτέρας. ἀμφοτέρας δὲ τὰς ἀποφύσεις τῆς κάτω γένυος, ὠνόμασεν ὁ Ἱπποκράτης κεφαλάς, ἐν τῷ φάναι, τὸ ζύγωμα τὰς κεφαλὰς ἀποκλείειν, ὅπερ ἐστὶ διείργειν, καὶ χωρίζειν ἀλλήλων, τὴν μὲν κατωτέρω, τὴν δὲ ἀνωτέρω. πρόδηλον οὖν, ὡς δυνατόν ἐστιν ἐκπεσεῖν τῆς οἰκείας διαρθρώσεως τὴν κάτω γένυν, ἄνευ τοῦ κατωτέρω χωρῆσαι τοῦ ζυγώματος τὴν κορώνην, οὐ μὴν ἤδη ἁπλῶς τοῦτο γινόμενον, ἐξάρθρημα αὐτὴν ἐργάσεται. ἀνοιγομένου γὰρ τοῦ στόματος, εἰς τὴν ἰδίαν ἐπανήξει χώραν. εἰ τοίνυν ἐξάρθρησις ἔσεσθαι μέλλοι, κωλυθῆναι χρὴ τὴν ἐπάνοδον αὐτῆς, εἰς τὸ πλάγιον ἐκτραπείσης. ὀρθῶς οὖν ἐφεξῆς ἔφη, χωρὶς τοῦ μέγιστον χαίνοντος, εἰς τὰ πλάγια ἐκτρέψαι τὴν γένυν, ἀδύνατον αὐτὴν ἐκπεσεῖν. οὔτε γὰρ αὐτὴ ἀποχωρῆσαι δύναται κατωτέρω τοῦ ζυγώματος ἡ κορώνη, πλὴν ἐπὶ πλεῖστον ἀποστῆναι τὴν κάτω γένυν, ἢ τὴν ἄνω. τοῦτο δ' ἐν τῷ μέγιστον χαίνειν γίγνεται, οὔτ' ἄνευ τοῦ εἰς τὸ πλάγιον ἐκτραπῆς, ἡ πρὸς τὴν οἰκείαν χώραν ἐπάνοδος κωλύεται. διά τε οὖν ταῦτα, δυσκόλως ἐκπίπτει, καὶ διὰ τὴν τῶν ἀνεχόντων μυῶν ῥώμην, περὶ ὧν κατὰ τὴν ἑξῆς λέξιν ἤκουον αὐτοῦ λέγοντος.

A mittitur. Sed hic brevior est, alter multò longior; uterque distinguitur jugali osse, quod medium inter utrunque situm est, longiori humilius, breviori sublimius: utrosque maxillæ processus Hippocrates nominavit capita, quum inquit: hoc autem maxillæ capita excludit, hoc est, diducit, separatque inter se, alterum ab inferiori parte, à superiori alterum. Constat igitur procidere maxillam non posse, nisi processus rostro similis jugali osse humilior demittatur; at non propterea simpliciter luxabitur, ubi illud accidat: aperto enim ore in suum locum B revertetur. Ad hoc igitur, ut luxetur, necesse est reditum prohiberi, eò quod ipsa in latus convertatur. Rectè igitur in sequentibus inquit: luxari autem non potest, nisi ore vehementer operto in latera convertatur: neque enim ferri potest ipse processus infra os jugale, priusquàm maxilla à malis plurimùm diducatur; quod accidit, ubi homo maximè hiat, neque reditu, in suam sedem prohibetur, nisi in latus convertatur. Ægrè igitur prolabitur, & ob hæc, & ob musculorum robur, quibus ad superiores C partes alligatur, de quibus agit proximis verbis.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϛ'.

Ἅμα τε ἀμφοτέρων τῶν ἀκρέων τούτων νευρώδεες τένοντες πεφύκασιν, ἐξ ὧν ἐξήρτηνται οἱ μύες, οἱ κροταφῖται, καὶ μασητῆρες καλεόμενοι.

HIPPOCRATIS TEXTUS VI.

Iam vero ab utraque parte harum summitatum nervosæ oriuntur chordæ, quibus musculi illigantur, qui κροφῖται, & μασητῆρες dicuntur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἃς ἔμπροσθεν ὠνόμασε κεφαλὰς τῆς κάτω γένυος, ἄκρεα νῦν προσηγόρευσε, ἐπ' ἀμφοτέρων, λέγων. νευρώδεις τένοντας πεφυκέναι. καλεῖν δ' εἰώθει τένοντας, ἐκεῖνα τὰ πέρατα τῶν μυῶν, ἃ προσαγορεύουσιν ἀπονευρώσεις οἱ ἀνατομικοί, νευρωδέστερα μὲν ἀεὶ τῶν μέσων ὄντα, διαφέροντα δ' ἀλλήλων, ἐν τῷ, ποτὲ μὲν πλείονα τὴν σαρκώδη φύσιν ἔχειν τοῦ νευρώδους, ποτὲ δ' ἐλάττονα. ὁπότε μὲν οὖν ἡ τῆς σαρκὸς οὐσία πλείων ᾖ, σαρκώδη τὴν ἀπονεύρωσιν καλοῦσι τοῦ μυός. ὁπόταν δὲ ἐλάττων ᾖ, νευρώδη προσαγορεύουσι. νῦν οὖν ἐπειδὴ τῆς σαρκώδους οὐσίας ἡ νευρώδης ἐστὶ πλείων, εἰκότως ἔφη νευρώδεις τένοντας ἐκπεφυκέναι τῶν κεφαλῶν. ἀπὸ γὰρ τῶν ὑψηλῶν τῆς κάτω γένυος, ἐξηρτῆσθαί φασι μύας, τοὺς κροταφίτας, καὶ μασητῆρας καλουμένους. ἄδηλον δέ, πότερον τοὺς αὐτοὺς μύας τοῖς τοιούτοις προσηγόρευσεν ὀνόμασιν, ἢ ἄλλους μὲν εἶναι βούλεται τοὺς κροταφίτας, ἄλλους δὲ τοὺς μασητῆρας. οἱ μὲν γὰρ μετ' αὐτὸν ἀνατομικοί, κροταφίτας μὲν ὀνομάζουσι, τοὺς ἐκ τῶν κατὰ κροτάφους ὀστῶν τῆς κεφαλῆς ἐκφυομένους, οὓς ἂν διανοίγειν τε καὶ συνάγειν τὸ στόμα σαφῶς ὁρῶμεν ἐντεινομένους. τοὺς δὲ ἐπικεκλεισμένους τοῖς πλατέσι τῆς κάτω γνάθου, καὶ τούτοις δὲ ἑκατέρωθεν ἕνα μασητῆρα, ἐπειδὴ περιάγουσιν ἐν τῷ μασᾶσθαι τὴν γένυν, οὔπω δυναμένων τοῦτο ποιεῖν, τῶν ἄνωθεν καταφερομένων. ἀνασπῶσι γὰρ ἐκεῖνοι μόνον αὐτήν, οὐ μὴν εἰς τὰ πλάγια περιάγουσιν, διὸ κἂν ἐν τῷ συνάγειν τὸ στόμα, τούτων χρῄζομεν, ὡς ἂν κἀπειδὰν ἐνδάκνοντές τι τοῖς προσθίοις ὀδοῦσιν ἀποθραύωσιν, ἢν βουληθῶμεν ἀποθλάσαι τι διὰ τῶν κυνοδόντων ὀνομα-

GALENI COMMENTARIUS.

D Quæ antè κεφαλαὶ, id est capita maxillæ vocavit, nunc ἄκρεα, id est summitates appellat, ab utrisque inquiens nervosas chordas oriri, quas τένοντας vocat: solet autem sic appellare eas musculorum extremitates, quæ Græcè ab iis, qui versantur in corporibus incidendis ἀπονευρώσεις nuncupantur. Semper autem magis nervosæ sunt, quàm medius musculus: verùm inter se differunt, eò quòd aliæ naturam magis nervosam habeant, aliæ minus: ubi carnosa natura plurimum abundat, musculi extremitatem carnosam vocant, contra ubi ner-E vosa superat, nervosam. Nunc quia nervosæ magis sunt, quàm carnosæ, jure dixit ab utroque horum capitum nervosas chordas oriri: innecti enim inquit summitatibus maxillæ musculos, qui κροταφῖται, & μασητῆρες nuncupantur. Sed incertum est, num eosdem musculos his vocabulis appellet, an alios esse velit κροταφίτας, alios μασητῆρας, quoniam, qui post Hippocratem versati sunt in corporibus incidendis, κροταφίτας vocant eos, qui à temporum ossibus oriuntur, quos, ubi intenduntur, claudere, & contrahere os apertè videmus: eos verò, qui F maxillæ, qua latescit, illigantur, utrunque scilicet unus, μασητῆρας nominant, eò quod in mandendo maxillam circumagant: quod efficere non amplius possunt, qui à superiori parte oriuntur, hi enim sursum solummodo ipsam adducunt: non tamen in latera movent. Quocirca ipsis opus est in contrahendo ore, non secus etiam, ubi prioribus dentibus aliquid mordentes abscindimus, vel ubi comminuere aliquid caninis volumus. Sed ubi cibum, ut contenda-

mus, conteramusque, super maxillares imponimus (quæ actio μάσησις græcè dicitur) musculi tunc suo munere funguntur, qui maxillam, cui illigantur, quà latescit, in latera movent. Probabile igitur est hos musculos appellari μασητῆρας: eos verò κροταφίτας, qui à musculis juxta ossa temporum, quæ Græci κροτάφους dicunt, oriuntur; qui & nervosas chordas continent, maxillæ summitatem rostro similem circumagentes. Atqui conditum est in ore par aliud musculorum, qui supernè ab osse, quod ab alarum similitudine πτερυγοειδὲς vocatur, & à toto sinu juxta posito oriuntur: junguntur autem maxillæ, ea potissimùm parte, unde processus ad commissuram fertur; perveniunt autem hi musculi ad eos, qui μασητῆρες dicuntur, quique, ut dixi, maxillæ inhærent ab exteriori parte, qua latescit, quum ab interiori parte duo, qui propositi sunt, utrinque unus, maxillam, qua latescit, comprehendant. Ergo, quum Hippocrates ait, jam verò ab utraque harum summitatum nervosæ oriuntur chordæ, quibus musculi illigantur, qui κροταφῖται, & qui μασητῆρες dicuntur, constat nullo modo loqui de musculis, qui ab exteriori parte maxillæ superiniiciuntur; sed duo musculorum paria indicasse, eos scilicet, qui evidenter ab extrema fronte oriuntur, & eos, qui juxta sinum ossis πτερυγοειδῆς: hi enim alterum processum attrahunt, quem inseri in commissuræ cavum diximus: sed alterum musculorum par, quod ut retuli, maxillæ extremitatem rostro similem in orbem amplectitur, rursùs ipsos maxillæ processus sursùm ad caput adducit.

A ζομένων. ὅταν δὲ ταῖς μύλαις ἐπιβάλλοντες τὰ σιτία, καταθραύειν τε, καὶ λεαίνειν αὐτὰ προαιρώμεθα, μάσησις μὲν καλεῖται τὸ τοιοῦτον ἔργον. ὑπὸ δὲ τῶν ὑποβεβλημένων τοῖς πλατέσιν ἐπιτελεῖται, περιαγόντων αὐτὰς εἰς τὰ πλάγια τὴν γένυν. εὔλογον οὖν ἐστι, τούτους μὲν μασητῆρας ὀνομάζειν, κροταφίτας δὲ τοὺς ἐκφυομένους τῶν κατὰ τοὺς κροτάφους ὀστῶν, οἳ καὶ περιλαμβάνουσι νευρώδεις τένοντας, τὴν κορώνην τῆς γένυος ἐν κύκλῳ πᾶσαν περιφερόμενοι. καὶ μὴν καὶ ἄλλη τις ἐστὶ συζυγία μυῶν, ἐγκατακεκλεισμένη B τῷ στόματι, τὴν μὲν ἄνω ἔκφυσιν, ἔκ τε τῶν πτερυγοειδῶν ὀστῶν ἔχουσα, καὶ συμπάσης τῆς παρακειμένης αὐτῇ κοιλότητος. ἐμφυομένη δὲ τῇ κάτω γένυϊ, κατ᾽ ἐκεῖνο μάλιστα τὸ μέρος, ὅθεν ἡ πρὸς τὴν διάρθρωσιν ἀπόφυσις ἀναφέρεται. τούτων τῶν μυῶν, οἱ περὶ τοὺς μασητῆρας ἀφικνοῦνται μῦς, οὓς κατὰ τῶν πλατέων ἔφην ἔξωθεν ἐπιτετάσθαι τῆς κάτω γένυος, ὡς τὸ ἔνδοθεν αὐτῶν τὸ πλατὺ, κατειλήφασιν οἱ προειρημένοι δύο μῦς, ἑκατέρωθεν εἷς. ὅταν οὖν ὁ Ἱπποκράτης εἴπῃ, ἅμα τε ἀμφοτέρων τῶν ἀκρέων τούτων νευρώδεις τένοντες πεφύκασιν, ἐξ ὧν ἐξήρ- C τηνται οἱ μύες, οἱ κροταφῖται, καὶ μασητῆρες καλεόμενοι. πρόδηλος μὲν οὖν ἐστι τῶν ἔξωθεν ἐπιβεβλημένων μυῶν τῇ γένυϊ, μηδ᾽ ὅλως μνημονεύων. ἐπὶ δὲ τὰς δύο συζυγίας ἄγων ἡμᾶς τῶν μυῶν, οἵτε σαφῆ τὴν ἔκφυσιν ἔχουσιν ἐκ τῶν περάτων τοῦ μυός, καὶ ὅσοι παρὰ τὴν κοιλότητα, τὴν παρὰ τοῖς πτερυγοειδέσιν ὀστοῖς. οὗτοι μὲν γὰρ τὴν ἑτέραν ἀνάπλουσι τὴν εἰρημένην διάρθρωσιν τῇ κεφαλῇ. τὸ δ᾽ ἕτερον ζεῦγος, ὅπερ τὰς κορώνας ἔφην ἐμφέρεσθαι, ταῦτα πάλιν αὐτὰ τῆς γένυος τὰ πέρατα πρὸς τὴν κεφαλὴν ἀνατείνουσι.

HIPPOCRATIS TEXTUS VII.

Et propterea vocantur, ac propterea moventur, quod inde illigantur.

GALENI COMMENTARIUS.

Quum propositos musculos dixerit nominari μασητῆρας, causam reddidit, cur ita appellentur; inde enim illigantur, hoc est maxillæ summitatibus: propterea moventur, quum mandimus, & μασητῆρες vocantur.

D

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ζ.

Διὰ τοῦτο δὲ καλέονται, καὶ διὰ τοῦτο κινέονται, ὅτι ἐντεῦθεν ἐξήρτηνται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Μασητῆρας εἰπὼν καλεῖσθαι τοὺς προειρημένους μύας, αἰτίας ἀποδίδωσι τῆς προσηγορίας αὐτῶν. ὅτι γὰρ ἐντεῦθεν ἐξήρτηνται, τουτέστιν ἐκ τῶν ἀκρέων τῆς γένυος, διὰ τοῦτο κινοῦνται μασωμένων, καὶ καλοῦνται μασητῆρες.

E

HIPPOCRATIS TEXTUS VIII.

Nam, quum edimus, loquimur, aut aliter ore utimur.

GALENI COMMENTARIUS.

Maxilla solummodo movetur, quùm à malis ipsam reducant priores duo cervicum musculi, cumque μασητῆρες illam adducant. Jure igitur evidenter moventur, quum ei ossi, quod maximè movetur, illigentur. Dicti autem sunt ob hujusmodi motum μασητῆρες, à mandendo, quæ maxillæ actio valentissima est: leviter enim movetur, dum loquimur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ η.

Ἐν γὰρ τῇ ἐδωδῇ, καὶ ἐν τῇ διαλέκτῳ, καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ χρήσει τοῦ στόματος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἡ κάτω γένυς ἐστὶν ἡ κινουμένη μόνη, ἀπαγόντων μὲν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης, κατὰ τὸν τράχηλον δυοῖν F προσθίων μυῶν, προσαγόντων δὲ, τῶν μασητήρων. εἰκότως οὖν ἐναργῆ τὴν κίνησιν ἔχει, ἐξηρτημένη μεγίστην ἔχον τοῦ ὀστοῦ τὴν κίνησιν, ὠνομάσθησάν τε διὰ τὴν κίνησιν, ταύτην μασητῆρες ἀπὸ τοῦ σφοδροτάτου τῶν ἔργων τῆς κάτω γένυος· ἀσθενὴς γὰρ ἐν τῷ διαλέγεσθαι κίνησις.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ θ'.

Ἡ Μὲν ἄνω γνάθος ἀτρεμέει, συνήρτηται γὰρ τῇ κεφαλῇ, καὶ οὐ διήρθρωται, ἡ δὲ κάτω γνάθος κινέεται, ἀπήρθρωται γὰρ ἀπὸ τῆς ἄνω γνάθου, καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

B Τινὲς μὲν, συνήρθρωται γράφουσι, ἔνιοι δὲ συνήρτηται, ἐπεὶ καὶ τὴν συνάρθρωσιν ὀστῶν συμβολὴν φυσικὴν εἶναι βούλεται, ποτὲ μὲν ἀμυδρὰν ἐχόντων τὴν κίνησιν, ἔστι ὅτε δὴ ὅλως φαινομένην, ὥσπερ γε τὴν διάρθρωσιν, ὡς τὴν φυσικὴν σύνταξιν, ἐναργῆ τὴν κίνησιν ἐχόντων. ἐν δὲ τῇ προκειμένῃ ῥήσει, τὴν ἀπάρθρωσιν ἐπιδείκνυται, ταὐτὸ μὲν σημαίνειν τῇ διαρθρώσει, εἴπερ γε καὶ τὸ ἀπηρθρῶσθαι.

HIPPOCRATIS TEXTUS IX.

Malæ quidem quiescunt: innectuntur enim capiti, sed non insinuantur, ut articuli: at maxilla movetur, ut quæ articulorum modo cum malis, & capite committatur.

GALENI COMMENTARIUS.

Verbum innectuntur συνήρτηται dixit: nonnulli scribunt συνήρθρωται, id est, junguntur, propterea, quod Hippocrates ait συνάρθρωσιν esse juncturam ossium, interdum eorum, quæ vix, interdum eorum, quæ nullo modo moveri videntur: sicut διάρθρωσιν naturalem commissuram ossium, quæ apertè moventur. In propositis autem verbis commissuram articulorum ἀπάρθρωσιν vocat, quod idem notat, ac διάρθρωσις, siquidem & ἀπηρθρῶσθαι διηρθρῶσθαι significat.

C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ι'.

Διότι μὲν οὖν ἐν σπασμοῖσι, καὶ τετάνοισι, τοῦτο πρῶτον τὸ ἄρθρον ἐπισημαίνει συντεταμένον, διότι πληγαὶ καίριοι, καὶ καρώδεες αἱ κροταφίτιδες γίνονται, ἐν ἄλλῳ λόγῳ εἰρήσεται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D Δι' ὀλίγων ῥημάτων εἰπεῖν δυνάμενος, ἐπειδὴ πλησίον ἐστὶ τῆς ἀρχῆς τῶν νεύρων τὰ κατὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον, εἴς γε σπασμοὺς αὐτὸ τοῦτο πρῶτον ἄρθρον ἄρχεται, καὶ τὰς πληγὰς καρώδεις ἴσχει, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀνεβάλλετο. τάχ' οὖν ἐβούλετο τὴν ἀπόδειξιν τοῦ λόγου ποιήσασθαι τῶν εἰς ταύτους ἐμφυομένους ἐξ ἐγκεφάλου νεύρων μνημονεύσας, ὅπερ οὐκ ἦν ἀναγκαῖον ἐν τῇ προκειμένῃ διδασκαλίᾳ γίνεσθαι, καὶ διὰ τοῦτ' ἀνεβάλλετο τὸν τέλειον λόγον ἑκατέρωθι γράψαι.

HIPPOCRATIS TEXTUS X.

At quamobrem nervorum distentionis, rigorisque hic articulus primus indicio sit, ubi contrahitur: & quam ob rem plagæ in temporum musculis graves sint, & stuporem inferant, alibi explicabimus.

GALENI COMMENTARIUS.

Paucis persequi rem potuit: quoniam hic articulus ad nervorum initium propius accedit, primus nervorum distentionem concitat, plagasque habet stuporem inducentes: nescio autem quo pacto reservaverit, fortasse voluit in scribendo demonstratione uti, mentionem faciens nervorum qui à cerebro ad hos musculos perveniunt: quod necessarium non fuit, in proposita doctrina, atque idcircò in alium locum perfectum sermonem distulit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ια'.

E Περὶ δὲ τοῦ μὴ κάρτα ἐξαρθρέειν τάδε τὰ αἴτια.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ποῖα τάδε; τὰ προειρημένα δηλονότι δύο ἔχοντα κεφάλαια, ἡ τῶν ὀστῶν φύσιν, οἵαν διῆλθον, ἅμα τῇ ῥώμῃ τῶν μυῶν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XI.

Atque hæ causæ sunt, cur non admodum prolabitur.

GALENI COMMENTARIUS.

Sed quænam sunt? nempe non aliæ, quàm quæ dictæ sunt, quarum duplex est caput, natura ossium (ut narravi) & robur musculorum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιβ'.

F Αἴτιον δὲ καὶ τόδε, ὅτι οὐ μάλα καταλαμβάνουσι τοιαῦται ἀνάγκαι βρωμάτων, ὥς τε τὸ ἀνθρώπινον χανεῖν μεῖζον, ἢ ὅσον δύναται. ἐκπέσοι δ' ἂν ἀπ' οὐδενὸς ἄλλου σχήματος, ἢ ἀπὸ τοῦ μεγάλα χανόντα, παραγαγεῖν τὴν γένυν ἐπὶ θάτερα.

HIPPOCRATIS TEXTUS XII.

Illud etiam in causa est, quod nulla ferè in edendo necessitas est, quæ cogat hominem aperire os, ultra quam possit: luxari autem aliter maxilla non potest, quomodocunque figuretur, quàm cùm ore vehementer aperto, in alteram partem convertitur.

GALENI

A

GALENI COMMENTARIUS.

PRæter duas superiores causas, quæ efficiunt ut maxilla raro luxetur, tertiam adscribit, scilicet nisi plurimum os aperiatur, luxari minimè posse. Verùm non sæpe fit, ut nobis opus sit ore plurimùm aperto: quandoquidem ejusmodi actio duplici usui accommodatur, vel ubi volumus ore magnæ molis quidpiam apprehendere, vel ubi quammaximè hiamus: quorum illud raro accidit, hoc delirantibus duntaxat. Quod & aliquando accidisse vidimus Plusio Placino, cùm quantum poterat, os aperiret, deinde maxillam in latus deduceret; consueverat autem sic subinde figurari, ac tanquam egregium factum, ultrò semper hiare ampliùs conabatur. B

HIPPOCRATIS TEXTUS XIII.

VEruntamen illud etiam efficit ut maxilla excidat, quod ex omnibus nervis, ac musculis, qui juxta articulos sunt, vel non longè ab articulis, quibus illigantur, quicunque in usu frequenter dimoventur, dum extenduntur, maximè idonei sunt, qui extenti sequantur, perinde atque coria, quæ, quùm optimè mollita sunt, plurimùm extendi possunt. C

GALENI COMMENTARIUS.

QUod ad propositas causas attinet, necesse est maxillam, vel nullo modo, vel raro admodum luxari. Videtur tamen res aliter habere: excidit enim raro, & non adeò, ut permulti nostrum ejusmodi casum non viderint, quod in iis evenit, quæ sunt rarissima: eo enim quòd ejusmodi commissura multum movetur, musculi nervique ipsius tenduntur, & opportuniores sunt, qui extendantur, quàm quibus raro motis opus est: quemadmodum ait & coria εὐδεψητότατα, hoc est optimè mollita, plurimùm extendi possunt: quoniam Poëta verbum δεψεῖν mutuantur ad significandum mollire, quùm inquit κηρὸν δεψήσας μελιηδέα. D

E

HIPPOCRATIS TEXTUS XIV.

ERgo, quod propositum erat, maxilla raro excidit: mutatur tamen subito sæpè, quum homo hiat, ut compluribus aliis musculorum, nervorumque motionibus accidit.

GALENI COMMENTARIUS.

MUtatur subito dixit χάται, quod verbum quid significet, intelligemus, si ea, cum quibus in oratione conjungitur, animadvertamus: inquit enim, ut compluribus aliis musculorum, nervorumque motionibus accidit: quare χάλασθαι vitium est nervorum, ac musculorum articulo non erumpente. Quidnam hoc vitii sit, aperit, quùm inquit motionibus: voluit enim ex naturali situ in alterum mutari, idque subitò: idem & paulò pòst indicat significari verbo χάσαι, quùm ait, dein subitò mutare ad tres habitus simul consilio directo, F

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟῦ δ' σπανίως ἐκπίπτειν δὴ τὴν γένυν, ἐπὶ ταῖς προειρημέναις δύο ὑποθέσεσι, τρίτην προστίθησιν, ὅτι χωρὶς μὲν τοῦ μέγιστον διοῖξαι τὸ στόμα, τὴν ἔκπτωσιν ἀδύνατον γενέσθαι. διοίγειν δέ τι πλεῖστον αὐτῆς οὐκ δεόμεθα πολλάκις, ἐπειδὴ δύο χρεῖαι τῆς τοιαύτης ἐνεργείας εἰσὶν, ἤτοι μέγιστον ὄγκον ἐθελήσαντα τῷ στόματι τοῦ σώματος περιλαβεῖν, ἢ χασμώμενον ἄχρι πλείστου διαλαβεῖν, ὧν τὸ μὲν πρότερον σπάνιόν ἐστι, τὸ δὲ δεύτερον, μόνοις τοῖς ἄφροσι συμβῆναι δύναται. καὶ γὰρ καὶ τεθέαμαί ποτε γενόμενον αὐτὸ Πλουσίῳ, Πλακίνῳ, ᾧ διοίξαντι μέχρι πλείστου τὸ στόμα, κἄπειτα παραγαγόντι πρὸς τὸ πλάγιον. εἰώθει δὲ συνεχῶς οὕτως σχηματίζεσθαι, καὶ ὥσπερ καλὸν ἔργον, ἑκὼν ἀεὶ μεῖζον ἐπειρᾶτο τοῦ πρότερον χαίνειν·

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιγ'.

ΠΡοσσυμβάλλεται μέντοι καὶ τόδε πρὸς τὸ ἐκπίπτειν· ὁκόσα γὰρ νεῦρα, καὶ ὁκόσοι μύες παρὰ ἄρθρα εἰσὶν, ἢ ἀπὸ ἄρθρων, ἀφ' ὧν ξυνδέδενται, τούτων ὅσα ἐν τῇ χρήσει πλειστάκις διακινέεται, ταῦτα καὶ ἐς τὰς κατατάσιας δυνατώτατα ἐπιδιδόναι, ὥσπερ καὶ τὰ δέρματα τὰ εὐδεψητότατα, πλείστην ἐπίδοσιν ἔχει. περὶ οὗ οὖν ὁ λόγος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΣον ἐπὶ τοῖς προειρημένοις αἰτίοις, ἢ οὐδ' ὅλως ἐχρῆν, ἢ πάνυ σπανίως ἐκπίπτειν τὴν γένυν, οὐ μὴν φαίνεταί γε μὴν οὕτως ἔχειν. ἐκπίπτει γὰρ σπανίως, οὐ μὴν ὥστε παμπόλλους τε τῶν ἡμετέρων ὁρᾶσθαι, καθάπερ τὰ σπανιώτατα. διὰ γὰρ τὸ πολυκίνητον τῆς διαρθρώσεως, οἱ κατ' αὐτὴν μύες, καὶ τὰ νεῦρα τέταται, καὶ τάσεις ἑτοιμοτέρας ἔχουσι τῶν ὀλιγάκις ἐς χρείαν κινήσεως ἀφικνουμένων, ὥσπερ φησί, καὶ τὰ δέρματα τὰ εὐδεψητότατα, τουτέστι τὰ κάλλιστα μεμαλαγμένα, πλείστην ἐπίδοσιν ἔχει. καὶ γὰρ ὁ ποιητὴς ἐπὶ τοῦ μαλάξαι, τὸ δεψῆσαι λέγει. κηρὸν δεψήσας μελιηδέα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιδ'.

ΕΚπίπτει μὲν γνάθος ὀλιγάκις, χαλᾶται μέντοι πολλάκις ἐν χάσμῃσιν, ὥσπερ καὶ ἄλλαι μυῶν παραλλαγαὶ, καὶ νεύρων, τοῦτο ποιέουσι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟ, χαλᾶται τί ποτ' αὐτὸ σημαίνει, γνωσόμεθα, τοῖς συμφραζομένοις προσέχοντες τὸν νοῦν· φησὶν οὖν, ὡς αἱ ἄλλαι μυῶν παραλλαγαὶ, καὶ νεύρων, τοῦτο ποιοῦσιν, ὥστε τὸ χαλᾶσθαι, μυῶν καὶ νεύρων ἐστὶ πάθος, οὐκ ἐξαρθρήματος. ὁποῖον δέ τι τὸ πάθος τοῦτ' ἐστὶ, δῆλον μὲν κἀκ τοῦ φάναι παραλλαγαί. βούλεται μὲν γὰρ αὐτὸς, ἐκ τῆς κατὰ φύσεως θέσεως, εἰς ἑτέραν μεθίστασθαι, βούλεται δὲ, καὶ ἀθρόως τοῦτο γίγνεσθαι. καὶ γὰρ καὶ μετ' ὀλίγον ἐνδείξεται τοῦτο σημαίνειν, τὸ χάσαι λέγων οὕτω, ἔπειτα ἐξαπίνης χάσαι, τρισὶ σχήμασιν ὁμοῦ προσέχοντα τὸν νοῦν,

τουτέστι μεταβάλλειν ἀθρόως τὸ πρὸς τὸ σχῆμα. καὶ μέν τοι καὶ νῦν ἔτι λέγουσιν ἔν τε τῇ Κῷ, καὶ σχεδὸν ἅπασι ταῖς ἑλληνίσι πόλεσι χασπέιαν, ὡς ἐπιβαίνοντες ἐξαίφνης καταπίπτειν ποιοῦσι τὸν κημόνα, ᾧ περιεστήκασιν ἅπαντες οἱ μέλλοντες τρέχειν. καὶ κατὰ παλαίστραν δὲ, τὸ χάσαι, σημαίνει τὴν χεῖρα ταχέως ἄγειν πρὸς αὑτὸν, ἐκ τῆς ἔμπροσθεν θέσεως. ὅταν οὖν εἴπῃς χάσαι τὴν γένυν, ἐπὶ τὸ τῶν μυῶν πάθος ἀναφέρειν χρὴ, παραλλαττόντων ἐν τοῖς αἰφνιδίοις, τά τε ἄλλα τῶν σωμάτων, ὡς μὴ φυλάττεσθαι τὴν ἀρχαίαν θέσιν τῶν μυῶν, ἀλλὰ διαστρέφεσθαί τι, καὶ τείνεσθαι κατά τι.

A ubi mutare dixit χάσαι, hoc est, subitò movere priorem habitum: adde, quod nunc etiam in Co, ac ferè in omnibus Græciæ civitatibus, χασπέιαν dicunt id, super quod pedem imponentes, protinùs efficiunt ut id in carceribus cadat, cui adstant, qui cursuri sunt. In palæstra item verbum χάσαι significat brachium à priori situ celeriter retrahere. Vbi ergo dixeris maxillam χάσαι, ad musculorum vitium referendum est; B repente mutantium alias partes, sic ut musculi antiquam sedem minimè retineant; sed aliqua ex parte depraventur, aliqua etiam extendantur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιε'.

ΔΗλος δὲ τοῖσιν μάλιστά ἐστιν ὅταν ἐκπεπτώκῃ. προΐσχει γὰρ ἡ κάτω γνάθος ἐς τοὔμπροσθεν, καὶ παρῆκται τἀναντία τοῦ ὀλισθήματος, καὶ τὸ ὀστέον τὸ κόρωνον, ὀγκηρέστερον γὰρ παρὰ τὴν ἄνω γνάθον, καὶ χαλεπῶς ξυμβάλλουσι τὰς κάτω γνάθους.

HIPPOCRATIS TEXTUS XV.

HInc autem evidentissimum est, quùm excidit: maxilla enim in priorem partem projicitur, convertiturque in contrariam, atque unde luxata est, summitasque ossis rostrum referens magis C *extat juxta malas, maxillaque cum malis ægrè committitur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΙρηται δέ μοι καὶ πρόσθεν, ὡς τὸ καλούμενον ζύγωμα, προβέβληται τῆς ἄνω χώρας, ἐν ᾗ τὸ κόρωνόν ἐστι τῆς γένυος. ὅτι τε μὴ περιενεχθέντος αὐτοῦ πρὸς θάτερα μέρη πρὸς τὴν οἰκείαν χώραν, ἡ γένυς ἀνασπασθήσεται. ἀναγκαῖον οὖν ἐστιν, ὅταν ἡ γένυς ποτὲ ἐκπέσῃ, τὴν κορώνην αὐτῆς, ἔξω φέρεσθαι τοῦ ζυγώματος. ἄλλην γὰρ οὐδεμίαν ἔχει χώραν εἰς ἣν ἐνεχθήσεται, ὥστ' εἰκότως ἐξέχουσα, φαίνεται κατὰ τὴν κάτω γένυν, ἔνθα τὸ σύγωμά ἐστιν. αὐτὸ δὲ δὴ τοῦτο τὸ σύγωμα, καθ' ὅ, τι μάλιστα τέτακται, μαθήσῃ σαφῶς ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν ἀνθρώπων, κατασκεψάμενος τόν τε κροταφίτην μῦν, καὶ τὸ μῆλον. ἐν γὰρ τῷ μεταξὺ, τὸ προφανές ἐστι τὸ ζύγωμα, μεμνημένος αὐτοῦ τὴν χώραν τῆς θέσεως, ὅταν ἴδῃς τινὰ μὴ δυνάμενον κλεῖσαι τὸ στόμα, προπεληλυθυίας εἰς τὸ πρόσω τῆς γένυος, ἅμα τῷ παρῆχθαι, ζήτησον ἀκριβῶς διαγνῶναι τοῖς ὀφθαλμοῖς τε, καὶ τοῖς δακτύλοις τὸ κόρωνον ἐξέχον, παρά τε τὸ μῆλον καὶ τὸ ζύγωμα. κἀπειδὰν εὕρῃς οὕτως ἔχον, ἀκριβὴς ἔστω σοι διάγνωσις τοῦ τὴν γένυν ὠλισθηκέναι.

GALENI COMMENTARIUS.

DIximus etiam in superioribus, os quod jugale appellatur, ita situm esse, ut superinjiciatur maxillæ summitati rostrum referenti; ac nisi in alteram partem prolabatur, maxillam ad suum locum reversuram. Necesse igitur est, si quando maxilla excidat, propositam summitatem extra jugale os ferri; nullus enim alius locus est in quem impellatur. Quare meritò D extat juxta malas, quà situm est jugale os: sed quà potissimùm situm sit, facilè percipies in homine gracili, musculum temporis, genamque intuitus, inter utrunque enim situm est jugale os. In memoria itaque habens ejus situm, ubi aliquem videris, qui os claudere nequeat, maxilla in priorem partem projecta, atque in alteram inclinata, conari debes, exquisitè oculis, digitisque summitatem comprehendere, quæ juxta genam & jugale os extat. At ubi sic habere comperies, optimum indicium E erit maxillam excidisse.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιϛ'.

ΤΟύτοισι δὲ, ἐμβολὴ πρόδηλος, ἥ τις γίνοιτ' ἂν ἁρμόζουσα. χρὴ γὰρ τὸν μέν τινα κατέχειν τὴν κεφαλὴν τοῦ τετρωμένου· τὸν δὲ περιλαβόντα τὴν κάτω γνάθον, καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τοῖσι δακτύλοισι, κατὰ τὸ γένειον, χάσκοντος τοῦ ἀνθρώπου, ὅσον μετρίως δύναται. πρῶτον μὲν διακινέειν τὴν γνάθον χρόνον τινα, τῇ καὶ τῇ παράγοντα τῇ χειρὶ, καὶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον κελεύειν χαλαρὴν τὴν γνάθον χρόνον ἔχειν, καὶ συμπαράγειν, καὶ συνενδιδόναι ὡς μάλιστα.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVI.

HIs qua ratione apertè reponi debeat, in aperto est. Oportet enim aliquo laborantis caput continente, alterum digitis maxillam ad mentum comprehendere, tam ab exteriori parte, quàm ab interiori, homine hiante quantum modicè potest: ac primo quidem aliquandiu maxillam manu in hanc, atque illam partem adductam F *dimovere; imperareque ut ipse homo maxillam relaxet, simulque cum Medico ipsam adducat, & adducenti quammaximè pareat.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟῖς θεασαμένοις ἐξ ἀνατομῆς ἀκριβῶς, τὴν σύνθεσιν ὧν διηγήσατο μορίων, ἡ ἐμβολὴ πρόδηλός ἐστι πρὸς οὓς καὶ αὐτὸς ἀποβλέπων, οὕτως εἶπε. τὰ δ' ἐξαίφνης εἰρημένα περὶ τῆς ἐμβολῆς, σαφῆ πάντα, πλὴν εἴ πού τις μία λέξις ἢ δύο παρεμπίπτοιεν, περὶ ὧν ἐπισημανοῦμεν.

GALENI COMMENTARIUS.

RAtio reponendi evidentissima est iis, qui in corporibus incidendis, partium quas narrat, compositionem diligenter inspexerint: ad quos respectum habens, hæc scripsit. Quæ deinceps adjungit de restituendo, omnia plana sunt, nisi sicubi unum, vel alterum verbum occurrat, quod à nobis notabitur.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS XVII.

Dein subitò mutare ad tres habitus simul consilio directo: siquidem ab ea sede, in quam perversa est, ad naturalem adducenda, prætereà in posteriorem partem adurgenda est: tum æger obsequens eam debet cum malis committere, ac minimè hiare. Ratio quidem reponendi hujusmodi est; neque reponi maxilla potest, si aliter figuretur: lenisque medicina abundè est, nempe panni cum cerato laxiori fascia alligati. Tutius autem est admovere manum, homine resupinato, capiti subjecto scorteo pulvino, maximè farto, ut quammaximè cedat.

GALENI COMMENTARIUS.

VBi, priùs nervis, & musculis agitatis atque emollitis maxillam deorsum traxerimus, & quantum potest, à malis reduxerimus, debemus agere, quod ab Hippocrate jubemur, quùm inquit, dein subitò mutare, quod χάσαι dixit, id est repentè, ac simul articulum collocare è regione suæ sedis: tum ita collocatum rursus in posteriorem partem momento impellere, homini imperantes ut os claudat. Anteà quidem præcipiebat ut homo hiaret, laxam maxillam præbens, id est nullum musculum intendens: id enim maximè confert ad nervos, musculosque agitandos, repenteque ad naturalem sedem adducendum maxillam depravatam, atque ad compellendum in posteriorem partem. Nunc jam, ubi utraque maxillæ summitas sita est è regione suæ sedis, permittit musculos, qui κροταφῖται dicuntur, agentes, eam totam ad seipsos attrahere: agunt enim, ubi æger comprimere, claudereque os velit.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVIII.

A

Aliquis autem caput offensi contineat.

GALENI COMMENTARIUS.

DVm maxilla agitatur, ac modicè deorsum demittitur, præcipit ut caput contineatur, ne sequatur maxillam; quod perpetuum est in omnibus, quæ in diversa duci debent. Offensum appellavit τετρωμένον, Iones enim quamlibet offensam τρῶμα dicunt.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIX.

Qvod si maxilla utraque parte elabatur, curatio eadem est: sed homo minus comprimere os potest; tunc enim mentum magis prominet, sed in neutram partem inclinatur: intelliges autem in neutram partem inclinari, præcipuè ex dentium finibus, ubi inferiores è regione superioribus respondeant.

GALENI COMMENTARIUS.

MAxilla ab utraque parte, dixit, γνάθοι ἀμφότεραι; videbitur autem γνάθους appellasse non maxillam totam, sed utranque

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιζ'.

Ἔπειτα ἐξαπίνης χάσαι, τρισὶ σχήμασιν ὁμοῦ προσέχοντα τὸν νόον. δεῖ μὲν γὰρ παραγαγεῖν ἐκ τῆς διαστροφῆς εἰς τὴν φύσιν, δεῖ δὲ ἐς τοὐπίσω ἀπωθῆσαι τὴν γνάθον τὴν κάτω, δεῖ δὲ ἑπόμενον τούτοισι, συμβάλλειν τὰς γνάθους, καὶ μὴ χάσκειν. ἐμβολὴ μὲν οὖν αὕτη, καὶ οὐκ ἂν γένοιτο ἀπ' ἄλλων σχημάτων. ἰῆσθαι δὲ βραχεία ἀρκέει, σπλῆνα προστιθέντα κεκηρωμένον,
B χαλαρῷ ἐπιδέσμῳ ἐπιδεῖν. ἀσφαλέστερον δὲ χειρίζειν ἐστὶν ὕπτιον κατακλίναντα τὸν ἄνθρωπον, ἐρείσαντα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ σκύτινον ὑποκεφάλαιον ὡς πληρέστατον, ἵνα ὡς ἥκιστα ὑπείκῃ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Μετὰ τὸ προδιακινῆσαι, καὶ μαλάξαι τὰ νεῦρα, καὶ τοὺς μύας, ἕλκοντα κάτω τὴν γένυν, ἀπάγοντά τε καθόσον ἐνδέχεται τὸ ἄνω, προσήκει πρᾶξαι τὸ ἤδη ὑπ' αὐτοῦ κελευόμενον, ὅπερ εἶπε ἐξαπίνης χάσαι, τουτέστιν ἐξαί-
C φνης, καὶ ἀθρόως παραγαγεῖν εἰς τὸ κατ' εὐθὺ τῆς κατὰ φύσιν χώρας τὸ ἄρθρον, ἐν τούτῳ γε καταστήσαντα, παραχρῆμα πάλιν ὠθεῖν εἰς τοὐπίσω, κελεύσαντα τῷ πάσχοντι, συνάγειν τὸ στόμα. πρότερον μὲν οὖν αὐτὸν ἠξίου χάσκειν, χαλαρὰν παρέχοντα τὴν γένυν, ὅπερ ἐστὶ, μηδένα τῶν μυῶν τείνοντα. τοῦτο γὰρ συμφορώτατον, εἴς τε τὸ διακινῆσαι τὰ νεῦρα, καὶ τοὺς μῦς, ἐξαίφνης τε παραγαγεῖν ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν τὴν παρεστραμμένην γένυν, ἀπώσασθαί τε πρὸς τοὐπίσω. νυνὶ δὲ ὅταν ἤδη κατ' εὐθὺ τῶν οἰκείων χωρῶν ἑκατέρων τῶν ἄκρων τῆς γένυος γένηται, σύμφησιν τοὺς κροταφίτας ἐνεργήσαντας, ἐπισπᾶσθαι
D πρὸς ἑαυτοὺς ὅλην αὐτήν. ἐνεργήσουσι δὲ, προθυμηθέντος τοῦ κάμνοντος, συνάγειν τε, καὶ κλεῖσαι τὸ στόμα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιη'.

Προσκατέχειν δέ τινα χρὴ τὴν κεφαλὴν τετρωμένου.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐν τῷ διακινεῖσθαι τὴν γένυν, ἀπάγειν τε μετρίως εἰς τὸ
E κάτω, τὴν κεφαλὴν κελεύει κατέχεσθαι, χάριν τοῦ μὴ συνακολουθεῖν αὐτὴν τῇ κάτω γένυϊ. τοῦτο δὲ κοινὸν ἐπὶ πασῶν ἀντιθέσεών ἐστι τὸ παράγγελμα, τὸ τετρωμένου διάγειν, ἐν ἴσῳ τοῦ παρηγγελμένου βεβλαμμένου. πάσας γὰρ τὰς βλάβας οἱ Ἴωνες ὀνομάζουσι κοινῶς τρώματα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιθ'.

Ἢν δὲ ἀμφότεραι γνάθοι ἐξαρθρήσωσιν, ἡ μὲν ἴησις
F ἡ αὐτή· συμβάλλειν δέ τι ἧσσον οὗτος τὸ στόμα δύναται, καὶ γὰρ προπετέστεραι αἱ γένυες τούτοισιν, ἀστραβέες δέ. τὸ δὲ ἀστραβὲς, μάλιστ' ἂν γνοίης τοῖσιν ὁρίοισι τῶν ὀδόντων, τῶν τε κάτω κατ' ἴξιν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐν ταύτῃ τῇ ῥήσει, δοκεῖ γνάθους ὀνομάζειν, οὐ τὸ γένυν ὅλως, ἀλλ' ἑκάτερον τῶν μερῶν, καθ' ἃ πλατύνεται αὐτή.

δόξῃ δὲ καὶ τὰ κάτω πέρατα, καθ' ἃ γυμνὸν, καὶ ἄσαρκον γίνεται τὸ ὀστοῦν, ὀνομάζειν γένυας, ἐκ τοῦ φάναι, καὶ γὰρ περιπετέστεραι γένυες τούτοισιν. ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὸ πάλιν ὅλην τὴν κάτω γένυν ὠνόμασε γνάθον, ἔνθα φησίν. ἢν δὲ ἡ κάτω γνάθος κατὰ ξύμφυσιν τὴν κατὰ τὸ γένειον διασπασθῇ, μόνιμον. ἡ δὴ αὐτὴ καὶ ξύμφυσις, ἐν τῇ κάτω γνάθῳ ἐστὶν, ἐν δὲ τῇ ἄνω, πολλαὶ, ὥστε συγκέχυται περὶ αὐτοῦ τὰ σημαινόμενα, τοῦ τε τῆς γνάθου, καὶ τοῦ τῆς γένυος ὀνόματος. ὃ μέντοι λέγει κατὰ τὴν προκειμένην ῥῆσιν, ἐστὶ τοιοῦτον. ἐὰν καὶ ἀμφοτέρας τὰς διαρθρώσεις ἡ ἔκπτωσις γένηται, μᾶλλον μὲν εἰς τὸ πρόσω χωρεῖ νῦν ἡ κάτω γένυς, ἤπερ ὅτε κατὰ θάτερον μέρος ἐκπέπτωκε, καὶ πλέον ἀφεστηκυῖα φαίνεται τῆς ἄνω γένυος, οὐ μὴν παρασπᾶταί γε, οὐδὲ διαστρέφεται, φυλάττουσα δὲ τὴν κατὰ φύσιν ἀδιάστροφον. διαγνώσῃ δὲ τῇ τῶν ὀδόντων εὐθυωρίᾳ, τουτέστιν, ὅταν οἱ κάμνοντες ἄνω κέωνται κατ' εὐθύ· τομεῖς μὲν τομεῦσι, κυνόδοντες δὲ κυνόδουσιν, τοὺς μύλας δὲ τοῖς μύλαις.

A ejus partem quà latescit: mentum quoque cum γένυας dixerit, videri poterit intellexisse maxillæ imum, quà nudum os est sine carne, quum inquit, tunc enim mentum magis prominet, sed paulò pòst maxillam totam nuncupavit γνάθον, quum ait: sed si maxilla, quà ad mentum jungitur, diducatur: sola autem hæc junctura est in maxilla, in malis multæ. Quare apud Hippocratem significationes verbi γνάθυ & γένυος confunduntur: quod tamen ait in propositis verbis hujusmodi est: Quòd si maxilla luxetur ab utraque commissura, magis quidem B in priorem partem propellitur, quam ubi excidit altera parte duntaxat, magisque à malis recedit: non tamen depravatur, aut pervertitur, sed naturalem sedem sine inclinatione tuetur; id autem indicant dentes, qui è regione respondent, hoc est, inferiores superioribus, qui secant secantibus, canini caninis, maxillaribus maxillares.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κ'.

ΠΟύτοισι ξυμφέρει ἐμβληθῆναι ὡς τάχιστα, ἐμβολῆς δὲ τρόπος πρόσθεν εἴρηται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΑχιστα μὲν ἐμβάλλειν συμφέρει, πρὶν, διὰ τὴν τάσιν τῶν μυῶν, εἰς συμπάθειαν ἀφικέσθαι τὸν ἐγκέφαλον. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐμβολῆς, ὃν ἐπὶ τῆς κατὰ τὸ ἕτερον μέρος ἐξαρθρήσεως εἶπε, οὐ κατὰ πᾶν ὁ αὐτὸς μοι δοκεῖ νῦν γίνεσθαι προσήκειν. τότε μὲν γὰρ εἰς τὸ πλάγιον μέρος ἡ γένυς ἀτρέμα περιῆκται, νυνὶ δὲ, ἰσόρροπός ἐστιν, ὥστ' αὐταρκες διακινήσαντα, καὶ πρὸς τὸ κάτω τὸ ὀστοῦν ἑλκύσαντα, χάριν τοῦ τὸ πέρας τῆς κορώνης κατωτέρω γενέσθαι τοῦ ζυγώματος, οὕτως ἤδη πρὸς τὴν ἔσω χώραν ὠθεῖν ἑκατέρωθεν ὅλην τὴν γένυν, ἅμα τῷ κελεῦσαι τῷ κάμνοντι, κλείειν τὸ στόμα.

HIPPOCRATIS TEXTUS XX.

C *HIs quamcelerrimè restituenda est: qua autem ratione, suprà explicavimus.*

GALENI COMMENTARIUS.

CElerrimè quidem reponenda est, priusquàm musculi distenti ob consortium, cerebrum afficiant; modus autem reponendi, quem docuit, ubi altera parte prolabitur, mihi non videtur ex toto idem nunc accommodari: tunc enim paulatim maxilla in alteram par- D tem convertitur, nunc pariter in utramque; quare satis est concutere, mentumque adducere deorsum, ut processus extremitas rostro similis, jugali osse inferiùs collocetur, sicque in interiorem partem utrinque totam maxillam compellere, simulque præcipere homini ut os claudat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κα'.

ΗΝ δὲ μὴ ἐμπέσῃ, κίνδυνος περὶ τῆς ψυχῆς, ὑπὸ πυρετῶν ξυνεχέων, καὶ νωθρῆς καρώσιος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΥκ ἀκίνδυνος μὲν οὖν, οὐδὲ ἡ καθ' ἕτερον μέρος ἐξάρθρησις. ἡ δὲ καὶ ἄμφω διπλασίως ἐστὶ χαλεπωτέρα, πάντας τοὺς κατέχοντας τὴν κάτω γένυν ἐντείνουσα μύας. ἐκτάσσονται δὲ, ὡς εἴρηται, τέτταρες. δύο μὲν οἱ ἐκ τῶν κροτάφων ἀρχόμενοι, δύο δὲ οἱ ἐκ τῶν παρὰ τὰ πτερυγοειδῆ κοιλοτήτων. ἐχόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου τὰ νεῦρα, καὶ μόνον οὐ ψαυόντων αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου, διὰ ταχέων εἰκός ἐστι γίνεσθαι τὴν συμπάθειαν. οὗτοι μὲν οὖν τέτταρες μύες, ἐν ἐκπτώσεσι μάλιστα πονοῦσι, κυριώτατοι πάντων ὄντες, ὡς ἂν ἀπὸ τῆς τρίτης συζυγίας, ἐξ ἐγκεφάλου τὰ νεῦρα λαμβάνοντες; ἥτις οὐ πόρρω τέτακται τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ. συμβαίνει γε μὴν, καὶ τοὺς ἔξωθεν ἐπικειμένους τῇ γένυϊ, καθ' ἕτερον μέρος διεκφυέντας, ἐν ταῖς τοιαύταις ἐκπτώσεσι τείνεσθαι παρὰ φύσιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXI.

E *SI reverti nequeat, mortis periculum instat propter febres continentes, atque marcorem, & inexpugnabilem dormiendi necessitatem.*

GALENI COMMENTARIUS.

PEriculo quidem non vacat maxilla, etiamsi altera parte luxetur: sed si utraque, ægriùs restituitur, quùm musculos omnes, quibus maxilla continetur, intendat; sunt autem quatuor, ut dictum est, duo scilicet, qui à temporibus incipiunt: duo qui à finibus juxta os, F quod πτερυγοειδὲς nominatur. Habent autem hi musculi nervos ab ipso cerebro, ac propè ipsum contingunt: quo fit, ut celerrimè afficiantur. Hi ergo quatuor musculi, ubi maxilla prorumpit, maximè affliguntur, quùm inter omnes præcipui sint, ut qui nervos ex cerebro habeant à tertia conjugatione quæ non longè ab ipso principio sita est. Atqui fit etiam, ut musculi qui maxillam intrinsecùs comprehendunt, orti ab utraque parte ejus, præter naturam extendantur, ubi maxilla luxetur: quan-

quam non ita præcipui sint, sicut quatuor prædicti: magis enim à cerebro recedunt, nervusque qui in hos distribuitur, longiùs oritur, & non ab ea conjugatione, unde nervi ad quatuor musculos feruntur, qui & ipsi non parum usui sunt, perinde atque alii universi corporis musculi, & si non æquè præcipui sint, atque hi. Ob hæc igitur omnia, periculum mortis impendet, quùm præter naturam musculi intendantur, ac propterea doleant, & idcirco inflammatione premantur, ac simili vitio cerebrum afficiant, quo affecto, acutæ febres sequuntur, simulque læduntur omnes animi actiones: non enim solet, ubi cerebrum inexpugnabili dormiendi necessitate prematur, ejus vitio sensus duntaxat lædi, & motus; sed ratiocinatio, memoria, sensus & motus voluntarius corrumpi.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXII.

HVjusmodi enim musculi inexpugnabilem dormiendi necessitatem inducunt, quum alienantur, & præter naturam extenduntur.

GALENI COMMENTARIUS.

POtest utrunque ex propositis inexpugnabilem dormiendi necessitatem inferre, & alienatio musculorum, & distentio, quum uterque affectus ob consensum ad cerebrum pertineat. Distentio inde proficiscitur, quòd fibræ quæ priùs laxæ erant, nunc omnes ad rectam lineam extendantur: alienatio, ubi ultra modum calefiant, frigescant, madescant, siccentur, inflammentur, erysipela prehendantur, vel putrescant, in quibus omnibus eorum natura alienatur: sed in distentione fibræ duntaxat extenduntur citra naturæ ipsius alienationem.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIII.

HIs solet alvum bilem puram, atque exiguam reddere: ac si evomant, vomitus purus est.

GALENI COMMENTARIUS.

IN febribus admodum acutis nihil mirum si pura bilis in corpore producitur, siquidem & adeps, & caro tenera, ac paulò antè concreta, sub hujusmodi febribus tabescit, & sanguis aduritur: concurrere autem hæc ad alvum, atque intestina, quùm tabent, proprium est, ubi tantum nervosæ partes laborant: cum ipsis enim vitiatur læditurque os ventriculi, quod maximè nervosum est. Rectè autem ab ipso docemur proximas, communesque partes primùm potissimùmque affici: propterea, ubi ventriculi os lædatur, dolorem ne levem quidem posse sustinere: sequitur enim animæ defectio, ubi ipsum malè affligatur, & quum animus deficit, omnia quæ supersunt, tenuia ad ventrem concurrunt; quin etiam, si hoc non accidat, sub vehementi dolore, atque mœrore, quæ superant in corpore hujus generis, videntur ad ventriculum atque intestina decurrere: quæ in ventriculo coeunt, vomitu excernuntur: quę in intestinis, dejectione.

A οὐχ ὁμοίως μὲν ὄντας κυρίους τοῖς προειρημένοις τέτταρσι· πορρωτέρω γὰρ ἀφεστήκασι τοῦ ἐγκεφάλου, καὶ ἡ τοῦ νεύρου ἀρχὴ διὰ μακροτέρου τούτοις ἐστίν. οὐ δὴ ἀνὰ τῆς συζυγίας τοῖς τέτταρσιν ἔχουσι τὰ νεῦρα, συντελοῦντας γε μὴν οὐκ ὀλίγον οὐδ᾽ αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι μύες, οἱ καθ᾽ ὅλον τὸ σῶμα, καίτοι τούτων ὄντες ἀκυρώτεροι. διὰ ταῦτ᾽ οὖν πάντα, περὶ ψυχῆς γίγνεται τὸν κίνδυνον ἐπὶ τῷ τετάσθαι παρὰ φύσιν, ὀδυνωμένων τε, καὶ διὰ τοῦτο φλεγμαινόντων τῶν μυῶν, εἰς ὁμιλίαν δ᾽ αὖθις ἀγόντων διάθεσιν τὸν ἐγκέφαλον, οὗ παθόντος, οἱ ὀξεῖς ἕπονται πυρετοὶ, B μετὰ τοῦ βλάπτεσθαι τὰς τῆς ψυχῆς ἐνεργείας ἁπάσας. ὁ γάρ τοι κάρος τὸ πάθος, μήτ᾽ αἰσθάνεσθαι, μήτε κινεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον, ἢ παρακολουθεῖν ἑκάστῳ πέπονθεν. ἀλλὰ τόν γε λογισμὸν, καὶ τὴν μνήμην, καὶ τὴν αἴσθησιν ἅμα, καὶ τὴν καθ᾽ ὁρμὴν κίνησιν, διέφθαρται.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κβ΄.

ΚΑρώδεες γὰρ οἱ μύες οὗτοι, καὶ ἀλλοιούμενοι, καὶ ἐντεινόμενοι παρὰ φύσιν.

C

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΙΚανὸν ἑκάτερον τῶν εἰρημένων, ἐργάσασθαι κάρον, ἥ τ᾽ ἀλλοίωσις, καὶ ἡ τάσις τῶν μυῶν, εἰς ἐμπάθειαν τῆς ἀρχῆς ἀγομένης κατ᾽ ἄμφω· ἡ μὲν οὖν τάσις αὕτη γάρ ἐστι τῶν ἰνῶν, αἵ τε πρότερον ἦσαν χαλαραὶ, νῦν ἁπασῶν κατ᾽ εὐθεῖαν γραμμὴν ἀποτεινομένων. ἡ δ᾽ ἀλλοίωσις, ὅταν ἤτοι θερμανθῶσιν, ἢ ψυχθῶσιν ἀμέτρως, ἢ ὑγρανθῶσιν, ἢ ξηρανθῶσιν, ἢ φλεγμήνωσιν, ἢ ἐρυσιπελατωδῶς σχῶσιν, ἢ σήπωνται· D ἐν ἅπασι γὰρ τοῖς τούτοις καὶ αὐτὴν τὴν οὐσίαν ἀλλοιοῦνται. τεινόμενοι δὲ, μόνον εὐθύνονται κατὰ τὰς ἶνας, οὐδὲν τὴν οὐσίαν αὐτῶν ἑτεροιοῦσθαι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κγ΄.

ΦΙλέει δὲ καὶ ἡ γαστὴρ ὑποχωρέειν τούτοισι χολώδεα, ἄκρητα, ὀλίγα, καὶ ἢν ἐμέωσιν, ἄκρητα ἐμέουσι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

E

ΤΟ μὲν ἐν τοῖς ὀξυτάτοις πυρετοῖς ἄκρητα χολώδεα γεννᾶσθαι κατὰ τὸ σῶμα, θαυμαστὸν οὐδέν. εἴ γε δὴ καὶ πιμελὴ, καὶ σὰρξ ἁπαλὴ, καὶ νεοπαγὴς, ὑπὸ τῶν τοιούτων πυρετῶν τήκεται, καὶ κατοπτᾶται τὸ αἷμα. τὸ δὲ καὶ συῤῥεῖν εἰς τὴν γαστέρα, καὶ ἔντερα, τὰς τοιαύτας συντήξεις, ἴδιον τῶν ὀδυνωμένων ἐπὶ νευρώδεσι μόνων. ὑπό τε γὰρ τούτοις κακοῦται καὶ πάσχει τὸ τῆς γαστρὸς στόμα, νευρωδέστατον ὄν. εἴρηται δ᾽ ὀρθῶς ὑπ᾽ αὐτοῦ, τὰ συνεγγὺς, καὶ τὰ κοινὰ, πρῶτα καὶ μάλιστα κακοῦσθαι, καὶ ὅτι F παθεῖν τοῦτο τὰς ὀδύνας οὐκ ἀνέχει, καίτοι μικραὶ τυγχάνουσιν οὖσαι. λειποψυχίαι γὰρ γίνονται κακοπαθοῦντι τῷ στόματι τῆς γαστρός. ἐν δὲ ταῖς λειποψυχίαις, συῤῥεῖ τὰ λεπτὰ περιττώματα πάντα εἰς τὴν γαστέρα. καὶ μέντοι καὶ χωρὶς τοῦ πεπονθέναι τοῦτο, κατὰ τὰς ἰσχυρὰς ὀδύνας τε καὶ λύπας, φαίνεται τὰ τοιαῦτα περιττώματα, συῤῥέοντα πρὸς τὴν γαστέρα, καὶ τὰ ἔντερα. τῶν μὲν οὖν εἰς τὴν γαστέρα παραγινομένων ἡ κένωσις, δι᾽ ἐμέτων γίγνεται· τῶν δ᾽ εἰς τὰ ἔντερα, διὰ τῆς ὑποχωρήσεως.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κδ'.

Οὗτοι οὖν καὶ θνήσκουσι δεκαταῖοι μάλιστα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἔστιν καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις παλαιοῖς ἐνίοτε, μάλιστα, φωνῆς τὸ σημαινόμενον τοιοῦτον εὑρεῖν, οἷον καὶ νῦν φαίνεται παρὰ τῷ Ἱπποκράτει τὸ ἔγγιστα ποσαχὸν ἐμφαῖνον τοῦ λεγομένου κατὰ τὸν ἀριθμὸν πράγματος, ὡς εἰ καὶ οὕτως εἰρήκει. B καὶ θνήσκουσιν οἱ οὕτως ἔχοντες ἐπὶ τὸ πολὺ, περὶ τὴν δεκάτην ἡμέραν, ὥστ' εἰ κἂν ἐνναταῖοι καὶ ἑνδεκαταῖοι τοῦτο πάθωσιν, ἀληθῶς εἰρῆσθαι τὸν λόγον. ὅτι δ' οὕτω χρῶνται τῷ, μάλιστα, δῆλόν ἐστι τοῖς καὶ ἐκ τῶνδε τῶν παραδειγμάτων. Θουκυδίδης μὲν ἐν τῷ πρώτῳ φησί· ταῦτα δὲ ξύμπαντα, ὅσα ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες, πρός τε ἀλλήλους, καὶ τὸν βάρβαρον, ἐγένετο ἐν ἔτεσι πεντήκοντα μάλιστα, καὶ ἐν τῷ αὐτῷ, ἀπέχει δὲ ξ. σταδίους μάλιστα. Ἀνδοκίδης δὲ ἐν τῷ περὶ μυστηρίων, ἀνδρῶν δ' αἱ θεάποις τὸν μὲν, ἀριθμὸν μάλιστα τριακοσίους, πολλὴ δέ ἐστιν ἡ χρῆσις τῆς λέξεως κατὰ τοῦτο τὸ σημαινόμενον ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν. C

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIV.

Decedunt autem hi maximè decimo die.

GALENI COMMENTARIUS.

Verbum maximè μάλιστα dixit; invenitur autem, & apud alios veteres ita acceptum, sicut nunc ab Hippocrate accipitur, ut conjecturam numeri ejus rei, quæ proponitur, proximè ostendat, quasi ita dixerit: Hi ergo decedunt plerunque circiter decimum diem, ita ut, quamvis nono, vel undecimo intereant, vera oratio sit. Testantur autem exempla vocabulum μάλιστα ita usurpari. Thucydides quidem in primo libro inquit: Hæ omnes Græcorum, & inter se, & contra barbarum res gestæ fuerunt, maximè quinquaginta annis; atque ibidem, Distat sexaginta stadia maximè. Andocides item de mysteriis inquit, Homines maxime trecentos; ubi maxime μάλιστα dicunt, in quam significationem hujusmodi vox à Græcis sæpenumerò accipitur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κε'.

Ἢν δὲ καταγῇ ἡ κάτω γνάθος, ἢν μὲν μὴ ἀποκαυλιωθῇ παντάπασιν, ἀλλὰ ξυνέχηται τὸ ὀστέον, ἐγκεκλιμένον δὲ ᾖ, κατορθῶσαι μὲν χρὴ τὸ ὀστέον, παρά γε τὴν γλῶσσαν πλαγίαν ὑπερείσαντα τοὺς δακτύλους, τὸ δὲ ἔξωθεν ἀντερείδειν, ὡς ἂν ξυμφέρῃ, κἂν διεστραμμένοι ἔωσιν οἱ ὀδόντες οἱ κατὰ τὸ τρῶμα κεκινημένοι, ὁκόταν τὸ ὀστέον κατορθωθῇ, ζεῦξαι τοὺς ὀδόντας χρὴ πρὸς ἀλλήλους, μὴ μόνον τοὺς δύο, ἀλλὰ καὶ πλέονας, μάλιστα δὲ δὴ χρυσίῳ, ἔστ' ἂν κρατηθῇ τὸ ὀστέον. εἰ δὲ μὴ, ἐν λίνῳ, ἔπειτα ἐπιδεῖν κηρωτῇ, καὶ σπλήνεσιν ὀλίγοισιν, καὶ ὀθονίοισιν ὀλίγοισιν, μὴ ἄγαν ἐρείδοντα, ἀλλὰ χαλαροῖσιν. D

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅταν τοῦ κατάγματος ὀστοῦ μηδὲν ἀπαθὲς ὑπολείπηται, διαλυθέντων ἀπ' ἀλλήλων τῶν μερῶν, ὡς κατὰ μηδὲν τοῦτο συνέχεσθαι τὸ εἶδος τοῦ κατάγματος, οἱ νεώτεροι τῶν ἰατρῶν ὀνομάζουσι καυλιδόν. ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἱπποκράτης εἶπε, ἐὰν μὴ ἀποκαυλιωθῇ παντάπασι. τὰ δ' ἄλλα καὶ ταύτης τῆς ῥήσεως, καὶ τῶν ἐφεξῆς, σαφῆ, πλὴν εἴ πού τι βραχὺ παρεμπίπτοι, καὶ τοῦτ' ἐπισημανοῦμεθα. E

HIPPOCRATIS TEXTUS XXV.

Sed si maxilla comminuatur, ubi non frangitur omninò transversa, sed aliqua parte icta ossa inter se cohærent, in suam sedem compellenda sunt, digitis utrinque prementibus, tum ab ore lingua in latus adducta, tum à cute, ut conveniet, repellendo. Quòd si pervertantur dentes ad fracturam moti, ubi ossa in suam sedem collocata sunt, non solùm bini, sed etiam plures, inter se ligandi sunt auro potissimùm, vel certè lino, donec ossa confirmentur. Quo facto vincire oportet, paucis pannis ceratoque injectis, paucisque fasciis, non valde adstrictis, sed laxioribus.

GALENI COMMENTARIUS.

Ubi comminuto osse nihil integrum relinquitur, partibus inter se recedentibus, ita, ut nullo pacto cohæreant, hujusmodi fracturæ speciem recentiores Medici Græce καυλιδὸν à fracti caulis similitudine appellant, eò quòd Hippocrates illud ubi non frangitur omnino transversa dixerit, Ἐὰν μὴ ἀπολιωθῇ παντάπασι. Reliqua omnia tam in hac oratione, quàm in sequentibus, plana sunt; sed si parum quid offendimus, id quoque explicabimus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κϛ'.

Εὖ γὰρ εἰδέναι χρὴ, ὅτι ἐπίδεσις ὀθονίων, γνάθῳ καταγείσῃ, μικρὰ μὲν ἂν ὠφελέοι, εἰ χρηστῶς ἐπιδέοιτο. μεγάλα δὲ ἂν βλάπτοι, εἰ κακῶς ἐπιδέοιτο. F

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ μὲν μέγα βλάπτειν τὴν μοχθηρὰν ἐπίδεσιν, κοινὸν ἁπάντων καταγμάτων ἐστίν. τὸ δὲ μηδὲν ὠφελεῖν μέγα τὴν ἀγαθὴν ἐπίδεσιν, ἐν τοῖς τῆς γένυος κατάγμασιν, οὐκ ἄρα πάντων κοινόν ἐστι τῶν ὀστῶν, ἀλλὰ μόνων ἐκείνων,

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVI.

Scire autem convenit maxillam fractam fasciis parum juvare, si rectè injiciantur: ubi minus rectè multum lædi.

GALENI COMMENTARIUS.

Commune est omnibus fracturis summoperè lædi à vinculo, quod non rectè superdetur: at non admodum juvari maxillæ fracturam vinculo rectè injecto non pertinet communiter ad omnia ossa; sed ad ea duntaxat,

quæ fasciâ comprehendi in orbem nequeunt, quà vitiatum os quo modo à medico compositum exceptum fuerit, servetur. Adde quod in maxilla vinculum præcipuè infestum est, quùm semper solida sit, nuda esse, ac sine velamento.

A ὅσα τὸ ἐν κύκλῳ περιβολὴν οὐ δέχεται τῶν ὀθονίων, εἰ ὡς φυλάττοι τὸ πεπονθὸς ὀστοῦν, ὅπως ἂν αὐτὸ διαπεπλασμένον ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ παραλάβῃ. περίεστι δὲ ἐξαίρετον τῇ γνάθῳ, καὶ τὸ τῆς ἐπιδέσεως ἄπειρον, ὡς ἂν εἰθισμένη, γυμνὴ καὶ ἀσκεπάστος διὰ παντὸς εἶναι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVII.

Subinde autem circa linguam altè inquirere oportet, ac diutius digitis utrinque reprimere, dirigereque id ossis, quod inclinatum est: optimum autem esset, si semper id fieri posset; sed non potest. Quod si os transversum omnino abrumpatur, quod quidem rarò incidit, collocare eo modo quo dictum est, os in suam sedem oportet. Quo facto deligare dentes inter se convenit, veluti suprà ostendimus: hoc siquidem maxillam valdè immobilem præstat, si quis capita rectè ut oportet, suturâ insuper conjunxerit. Universam verò manus curationem ad unguem scribere non facile est. Sed ex iis, quæ scripta sunt, exprimenda est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κζ'.

B Πυκνὰ δὲ παρὰ τὴν γλῶσσαν ἐσμάτεσθαι χρὴ καὶ πουλὺν χρόνον ἀντέχειν τοῖσι δακτύλοισι, κατορθοῦντα τὸ ὀστέον τὸ ἐγκλιθέν. ἄριστον δὲ εἰ αἰεὶ δύναιτο, ἀλλ' οὐχ οἷόν τε. ἢν δὲ ἀποκαυλισθῇ παντάπασι τὸ ὀστέον, ὀλιγάκις δὲ τοῦτο γίνεται, κατορθοῦν μὲν χρὴ τὸ ὀστέον οὕτως καθάπερ εἴρηται. ὅταν δὲ κατορθώσῃς, τοὺς ὀδόντας χρὴ ζευγνύναι, ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται· μέγα γὰρ ἂν συλλαμβάνοι εἰς τὴν ἀτρεμίην. προσέτι καὶ εἴ τις ὀρθῶς ζεύξῃ, ὥσπερ χρὴ τὰς ῥαφὰς ῥάψας. ἀλλὰ γὰρ οὐ ῥηΐδιον, ἐν γραφῇ χειρουργίην πᾶσαν ἀτρεκέως ἡγέεσθαι, ἀλλ' ὑποτυπέεσθαι χρὴ ἀπὸ τῶν γεγραμμένων.

GALENI COMMENTARIUS.

Μάτεσθαι significat inquirere, sed ἐσμάτεσθαι altè inquirere, sicut nunc, ubi altè inquirere ἐσμάτεσθαι dixit: præcipit enim Hippocrates digito in os demisso considerari, num fracti ossis spatium altera super alteram excedat: atque ita digito adurgeri, quò expedire videatur, id quod in interiorem partem conversum est, in exteriorem repellendo. In aperto autem esse existimo Hippocratem imperare, non ut Medicus assiduè, sed ut æger hoc efficiat.

C ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ μὲν μάτεσθαι, ζητεῖν σημαίνει. τὸ δὲ ἐσμάτεσθαι, τὸ ἐν βάθει τι ζητεῖν, ὥσπερ καὶ νῦν. ἀξιοῖ γὰρ ὁ Ἱπποκράτης ἐμβάλλοντα τῷ στόματι τὸν δάκτυλον, ἐπισκοπεῖσθαι μὴ παραλλάσσῃ τὰ μέρη τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ, καὶ οὕτως ἐπανορθοῦσθαι τῷ δακτύλῳ πρὸς ὅ τι περ ἂν δόξῃ συμφέρειν, ἀπωθοῦντα εἰς ὃ ῥέπει πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν. ὅτι δὲ οὐκ αὐτὸν τὸν ἰατρὸν ἀεὶ χρὴ τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ τὸν κάμνοντα διδάξει πράττειν οὕτως, εὔδηλον εἶναι νομίζω.

D

A
Habena inferiori, &c.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVIII.

Dein si is, quem fractura malè habet, puer sit, satis erit corii Carthaginensis, exterioris partis id, quod durius est & magis densum, admovere: sed, si robustior fuerit, ipsum corium. Incidenda autem habena est, quæ trium digitorum latitudinem æquet, vel quanta convenit, tum maxilla gummi inungenda; maxillæ enim, quà transversa fracta est, firmius hæret extrema habena agglutinata interposito digiti spatio, vel paulo longiori, idque ab inferiori parte: incidaturque habena hæc mediæ in longitudinem, ut utrinque mente complectatur; altera item habena æqualis, vel paulo latior superiori parti maxillæ agglutinetur, distetque à fractura quantum prior; scindatur autem, quatenus possit aurem comprehendere.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κη'.

E Ἔπειτα χρὴ δέρματος Καρχηδονίου, ἢν μὲν νεώτερος ᾖ ὁ τρωθεὶς, ἀρκέει τῷ λοιπῷ χρέεσθαι. ἢν δὲ τελειότερος ᾖ, αὐτῷ τῷ δέρματι, τάμνοντα χρὴ εὖρος ὡς τριδάκτυλον, ἢ ὅκως ἂν ἁρμόζῃ, ὑπαλείψαντα κόμμι τὴν γνάθον. εὐλαβέστερον γὰρ κόλλῃ προσκολλῆσαι τὸ δέρμα ἄκρον πρὸς τὸ ἀποκεκαυλισμένον τῆς γνάθου, ὡς δάκτυλον ἀπὸ τοῦ τρώματος, ἢ ὀλίγῳ πλέον. τοῦτο μὲν ἐς τὸ κάτω μέρος, ἐχέτω δὲ ἐντομὴν κατὰ τὴν ἴξιν τοῦ γενείου ὁ ἱμὰς, ὡς ἀμφιβεβήκει ἀμφὶ τὸ ὀξὺ τοῦ γενείου. ἕτερον δὲ ἱμάντα τοιοῦτον, ἢ ὀλίγῳ πλατύτερον προσκολλῆσαι χρὴ πρὸς τὸ ἄνω μέρος τῆς γνάθου, ἀπολιπόντα κατὰ τοσοῦτον ἀπὸ τοῦ τρώματος, ὅσονπερ ὁ ἕτερος ἀπέλιπεν. ἐσχίσθω δὲ καὶ οὗτος ὁ ἱμὰς τὸ ἀμφὶ τὸ οὖς περιβᾶσιν.

GALENI COMMENTARIUS.

Molle accipi voluit corium, cujusmodi tunc fortasse fuit Carthagini: hujus enim exempli causâ nominatim meminit, quemadmodum Ægyptii corii antea in opere de fracturis: constat autem in eo corio partis, quæ maximè summa est, id quod durius est, ac magis densum, nunc λοιπὸν ab ipso nuncupari. At quomodo illud adhibeat, ut maxillæ fractæ partes in diversa extendat, ipse nobis eviden-

F ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Μαλακὸν εἶναι βούλεται τὸ δέρμα, καθάπερ ἦν ἴσως τότε ἐν Καρχηδόνι. τούτου γὰρ ἐμνημόνευσεν ὀνόματι παραδείγματος ἕνεκεν, ὥσπερ καὶ πρόσθεν ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν, Αἰγυπτίου δέρματος. εὔδηλον δὲ ὅτι τοῦ δέρματος τοῦ μέρους τοῦ ἐξωτάτου, σκληρότερόν τε, καὶ πυκνότερον ὀνομάζει λοιπόν. ὅπως δὲ αὐτῷ χρῆσθαι, τῆς ἀντιτάσεως ἕνεκα τῶν κατεαγότων μορίων τῆς γένυος, αὐτὸς δηλώσει, παρακο-

λευθερούντων ἡμῶν τὸν σκοπὸν τοῦ γινομένου. βούλεται γὰρ, τὸ μὲν ἕτερον μέρος τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ, πρὸς τὸ γένειον τὸ κατωτέρω τείνεσθαι ἄνω πρὸς τὴν κεφαλήν.

A tissimè aperiet, si quorsum de his agat intelligamus : vult siquidem fracti ossis alteram partem deorsum à mento extendi, alteram à capite sursum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κθʹ.

Ἀποξέες δ' ἔστωσαν οἱ ἱμάντες ἀμφὶ τὴν ξυναφὴν, ἔνθα συνάπτεσθαί τε, καὶ συνδεῖσθαι εἰς τὰ πέρατα, τῶν ἱμάντων.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIX.

Acuantur autem habenæ, quà conjungi alligarique inter se debent.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ

B Ἐνταῦθα κελεύει στενότερά πως ὑπάρχειν αὐτὰ, μειουμένου κατὰ βραχὺ τοῦ πλάτους, ὅπως ἡ δέσις ἀσφαλεστέρα γένηται. τὰ γὰρ πλατύτερα πέρατα, κἂν ἐπιμελῶς τις δήσῃ, τὸ μόνιμον οὐκ ἔχει.

GALENI COMMENTARIUS.

Præcipit hîc ut habenæ quodammodo angustiores sint, paulatim latitudine imminuta, quò junctura firmior reddatur: capita enim quæ lata sunt, quamvis summâ curâ vinciantur, non tamen fideliter continentur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λʹ.

Ἐν δὲ τῇ κολλήσει, ἡ σὰρξ τοῦ σκύτεος, πρὸς τοῦ χρωτὸς ἔστω, ἐχεκολλότερον γὰρ οὕτως.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXX.

C *In glutinando corii caro cutem contingat, sic enim magis inhærescit.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ σκύτος, ἐκ δέρματος ζώου γινόμενον, διπλῆν ἔχοντος φύσιν. ὅσον μὲν γὰρ ἔξωθέν ἐστι τοῦ δέρματος ὁμιλοῦν τῷ πέριξ ἀέρι, πυκνότερόν τε γίνεται, καὶ νευρωδέστερον. ὅσον δὲ ἐντὸς οὗδε, μαλακώτερόν τε καὶ ἀραιότερον. αὐτοῦ δὲ τούτου, τὸ μὲν ἐσώτερον τοῦ ἔξω πέρατος, ἧττόν ἐστι. τὸ δὲ ἔνδον, οὐ ψαύει τῶν ὑποκειμένων τῷ δέρματι. μᾶλλόν τε ἀραιὸν, καὶ σαρκῶδες, ὅπερ δὴ καὶ σάρκας τοῦ σκύτους ὠνόμασε, καὶ συμβουλεύει κατὰ τοῦτο γίνεσθαι τὴν κόλλησιν, ἅτε γὰρ μαλακώτερον, καὶ ἀραιότερον, ἐπιτηδειότερόν ἐστιν εἰς τοιαύτην χρείαν.

GALENI COMMENTARIUS.

Corium fit ex pelle animalis duplicem naturam habente; id enim ex ipsa, quod exterius est, cùm ambienti aëri objectum sit, magis densum evadit, & nervosum est: quod interius, mollius & rarius, atque ex hoc ipso minus id, quod ad exteriorem partem magis accidit: quod ad interiorem, quà id tangit, quod tuti subjicitur, rarius est & carnosum, quod sane corii carnem nominavit, à qua parte D glutinari voluit: nam, quum rarius & mollius sit, ad ejusmodi usum magis accommodatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λαʹ.

Ἔπειτα κατατείναντα χρὴ ἑκάτερον τὸν ἱμάντα, μᾶλλον δὲ τὸν περὶ τὸ γένειον, ὡς ὅτι μάλιστα μὴ ἀποσμιλαίνῃ ἡ γνάθος, ξυνάψαι τοὺς ἱμάντας κατὰ τὴν κορυφὴν, κἄπειτα περὶ τὸ μέτωπον ὀθονίῳ καταδῆσαι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXI.

Deinceps extendenda est hujusmodi habena, magis autem quæ à mento sita est, ut potissimùm cautio sit, ne maxilla in acutam figuram ducatur: in vertice autem jungendæ sunt utræque habenæ, dein citra frontem fasciæ alligandæ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

E Ἀνενεχθέντων δηλονότι πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ κάμνοντος, ἀμφοτέρων τῶν περάτων τοῦ ἱμάντος, ἡ δέσις αὐτῶν πρὸς τὴν κορυφὴν αὐτῆς. μᾶλλον δὲ βούλεται τετάσθαι τὸν κάτω, χάριν τοῦ τὴν γένυν, ὡς αὐτὸς εἶπε, μὴ ἀποσμιλαίνειν· ὅπερ ἐστὶν, εἰς ὀξὺ περιάγεσθαι.

GALENI COMMENTARIUS.

Vtræque habenarum extremitates dari debent ad caput laborantis, atque in vertice deligari: magis autem extendi voluit inferiorem, ne maxilla, ut dixit, ἀποσμιλαίνει, id est in acutam figuram ducatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λβʹ.

F Καὶ κατάβλημα χρὴ ἐπεῖναι, ὥσπερ νομίζεται, ὡς ἀτρεμέῃ τὰ δεσμὰ, τὴν δὲ κατάκλισιν ποιεέσθω ἐπὶ τὴν ὑγιέα γνάθον, μὴ τῇ γνάθῳ ἐρηρεισμένος, ἀλλὰ τῇ κεφαλῇ. ἰσχναίνειν δὲ χρὴ τὸ σῶμα, ἄχρι ἡμερέων δέκα, ἔπειτα ἀνατρέφειν, μὴ βραδέως. ἢν γὰρ ἐν τῇσι πρώτῃσιν ἡμέρῃσι μὴ φλεγμήνῃ, ἐν εἴκοσιν ἡμέρῃσιν γνάθος κρατυνέεται. ταχέως γὰρ ἐπιπωροῦται, ὥσπερ καὶ τἆλλα τὰ ἀραιὰ ὀστέα, ἢν μὴ ἐπισφακελίσῃ. ἀλλὰ γὰρ περὶ σφακελισμοῦ τῶν

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXII.

Aliquid etiam super omnia extrinsecus injici debet, ut fieri solet, quo vincula immobilia reddantur. Cubet autem homo in maxillam integram, non tamen huic, sed capiti innixus. Corpus verò extenuandum est, usque ad decimum diem: postea reficiendum est non tardè: nam, ubi primis diebus inflammatio non oritur, maxilla viginti diebus conservet: celeriter enim callus increscit, sicut in aliis ossibus, quæ rara sunt, nisi corrumpantur: sed restat alius sermo longus de cunctis ossibus,

ossibus quæ corrumpuntur. Intensio autem, quæ per gluten adhibetur, firmiter manet, intendi & minui potest, & ad multa dirigenda sæpenumero proficit. Medicorum vero, quicunque incogitantes sunt, & in aliis casibus, & in maxillæ fractura promptè manus admovent: comminutam enim maxillam variè & benè, & malè devinciunt.

GALENI COMMENTARIUS.

QVod super omnia extrinsecus injicitur κατάβλημα appellavit, sive panniculus sit, sive aliud ejus generis: vocat autem panniculum παράρμα, sicut etiam nunc dici solent παράρματα, quæ ex vestimentis præciduntur ab iis qui ea suunt: hæc siquidem ad propositum usum propter mollitiem commodissima sunt, quæ ubi non sint, licebit aliquid simile admovere.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIII.

OMne enim vinculum maxillæ ita abruptæ ad fracturam ossa inclinat, magis quàm secundùm naturam.

GALENI COMMENTARIUS.

MAxillæ inquit ita abruptæ, hoc est, quæ transversa fracta sit, vinculum ad fracturam magis ossa convertit, quàm dirigat, propterea quod fasciæ in orbem circundari nequeant circa sedem affectam, sed ab exteriori parte duntaxat imponi.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIV.

SEd si maxilla, quà ad mentum jungitur, diducatur: sola autem junctura est hæc in maxilla, in malis multæ; sed à proposito sermone discedere consilium non est: in aliis enim morborum generibus de iis dicendum est, si junctura, inquam, quæ in mento est, diducatur, componi à quovis potest: nam quod extat, intus repellendum est digitis super datis: quod in interiorem partem convertitur, in exteriorem adducendum digitis adurgendo: hæc autem facienda sunt ossibus in diversa diductis.

GALENI COMMENTARIUS.

MAxilla quidem ex duobus ossibus constat, quæ in imo mento ad unguem inter se junguntur: Malæ verò, ex multis, quæ juncturam habent omni motu carentem, κατὰ συνάρθρωσιν dicunt: sed curiosum hoc hujusmodi vocabulorum studium apud veteres non fuit, atque idcircò Hippocrates juncturam ossium malarum sub ξυμφύσεως genere posuit, id tantum in ipsis indicium spectans, quod in ejusmodi ossium juncturis nullus sit motus, qui sensui subjiciatur.

A συμπάντων ὀστέων, ἄλλος μακρὸς λόγος λείπεται. αὕτη ἡ διάστασις ἡ ἀπὸ τοῦ κολλήματος, εὐμενής, καὶ εὐταμίευτος, καὶ ἐς πολλὰ, καὶ πολλαχοῦ διορθώματα εὔχρηστος. τῶν δὲ ἰητρῶν οἱ μὲν σὺν νόῳ εὔχειρες, καὶ ἐν ἄλλοισι τρώμασι τοιοῦτοί εἰσι, καὶ ἐν γνάθων κατήξεσιν. ἐπιδέουσι γὰρ τὴν γνάθον κατεαγεῖσαν ποικίλως, καὶ καλῶς, καὶ κακῶς.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟ κατὰ πάντων ἔξωθεν ἐπιβαλλόμενον, οὕτως ὠνόμασε, εἴτε τῶν καλουμένων παραρμάτων, εἴτε τῶν ὁμοίων εἴη τι.
B καλεῖ δὲ αὐτὸ, ὥσπερ νῦν ἔτι συνήθως ὀνομάζεται, παράρματα περιαιρούμενα ἀπὸ τῶν ἀμφιεσμάτων, ὑπὸ τῶν ῥαπτόντων αὐτά. μάλιστα γὰρ ἐπιτήδεια, διὰ μαλακότητα, ταῦτά ἐστιν εἰς τὴν προκειμένην χρείαν, δύναιτο δὲ ἄν τις ἀπορῶν αὐτῶν, ἐπὶ τῶν ὁμοίων ἀφικέσθαι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λγ′.

C ΠΑσα γὰρ ἔνδεσις γνάθου οὕτω καταγείσης, ἐκκλίνει τὰ ὀστέα, τὰ ἐς τὸ κάταγμα ῥέποντα, μᾶλλον, ἢ ἐς τὴν φύσιν ἄγει.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΗς οὕτω, φησὶ, καταγείσης γένυος, τουτέστι τῆς καυλιδὸν, ἡ ἐπίδεσις ἐκκλίνει μᾶλλον εἰς τὸ κάταγμα, ἢ ἐξευθύνει τὰ ὀστᾶ, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι περιελιχθῆναι τὰ ὀθόνια κύκλῳ τὰ περὶ τὸ πεπονθὸς, ἀλλ' ἔξωθεν μόνον ἐπικαλέεσθαι.

D

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λδ′.

ΗΝ δὲ ἡ κάτω γνάθος, κατὰ τὴν σύμφυσιν, τὴν κατὰ τὸ γένειον, διασπασθῇ, μόνη δὲ αὕτη ξύμφυσις ἐν τῇ κάτω γνάθῳ ἐστὶν, ἐν δὲ τῇ ἄνω πολλαί, ἀλλ' οὐ βούλομαι ἀποπλανᾷν τὸν λόγον· ἐν ἄλλοισι γὰρ εἴδεσι νουσημάτων, περὶ τούτων λεκτέον. ἢν οὖν διαστῇ ἡ κατὰ τὸ γένειον σύμφυσις, κατορθῶσαι μὲν, παντὸς ἀνδρός ἐστι. τὸ μὲν γὰρ ἐξεστεὸς ἐσωθέειν χρὴ εἰς τὸ εἴσω μέρος, προσβάλλοντα τοὺς δακτύλους. τὸ
E δὲ εἴσω ῥέπον, ἀναγκάζειν ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἐνερείδοντα τοὺς δακτύλους· ἐς διάστασιν μέν τοι διατεινάμενοι, ταῦτα χρὴ ποιέειν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΚ δυοῖν μὲν, ἡ κάτω γένυς, ὀστῶν σύγκειται, κατ' ἄκρον τὸ γένειον ἀκριβῶς ξυμπεφυκότων, ἐκ πολλῶν δὲ, ἡ ἄνω, κατὰ συναρθρώσεσιν κειμένων. ἀλλ' ἡ τοιαύτη τῶν ὀνομάτων λεπτουργία, παρὰ τοῖς παλαιοῖς οὐκ ἦν.
F διὸ καὶ Ἱπποκράτης, τὴν ἄνω γένυν, ξυντεθέντων τῶν ὀστῶν τὰς ἁρμονίας, ἀπὸ τῆς ξυμφύσεως ἔταξε γένος, ἑνὶ γνωρίσματι προσέχων τὸν νοῦν ἐπ' αὐτῶν, μηδεμίαν αἰσθητὴν κίνησιν ἐν ταῖς τοιαύταις τῶν ὀστῶν συνθέσεσι.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λε΄.

Ῥᾷον γὰρ οὕτως ἐς τὴν φύσιν ἥξει, ἢ εἰ ἐγχειρέων τις ἐς ἄλληλα τὰ ὀστέα, παραναγκάζειν πειρᾶται. τοῦτο παρὰ πάντα τὰ ὑπομνήματα χαρίεν εἰδέναι. ὁκόταν δὲ κατορθώσῃ, ζεῦξαι μὲν χρὴ τοὺς ὀδόντας τοὺς ἔνθεν καὶ ἔνθεν, πρὸς ἀλλήλους, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται. ἰῆσθαι δὲ χρὴ κηρωτῇ, καὶ σπλήνεσιν ὀλίγοισι, καὶ ὀθονίοισιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXV.

Ossa enim sic faciliùs in suum locum revertentur, quàm si quis tentet altero sub altero condito compellere. Hoc autem circa hos commentarios jucundum est scire, quod quoties componendi sunt dentes hinc inde invicem, sicut anteà dictum est, mederi oportet cerato ac pannis paucis, fasciisque.

B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἔθος ἐστὶν Ἱπποκράτους, ὅσα κοινὰ παραγγέλματα τῶν κατὰ μέρος ἐστὶν, ἅπαξ αὐτὰ περὶ ἑνὸς εἰπόντα, δηλῶσαι τοῦ πράγματος τὴν δύναμιν, ὅτι κοινὴ πάντων τῶν ὁμοίων· ὥσπερ καὶ νῦν ἀξίως τὰ προδιατείνοντα τὴν κάτω γένυν, οὕτω διαπλάττειν ἐπήνεσε. ῥᾷον γὰρ εἰς τὴν φύσιν ἥξει, ἢ εἴ τις ἐγχειρέων εἰς ἄλληλα τὰ ὀστέα, παραναγκάζειν πειρᾶται. αὐτὸ δὲ τὸ νῦν εἰρημένον, ὅτι κοινὰ ἁπάντων ἐστὶ τῶν διαπλαττομένων ὀστῶν, ἐπεσημήνατο διὰ τῆς προκειμένης ῥήσεως. C

GALENI COMMENTARIUS.

In omni ejusmodi commentario scire licet consuevisse Hippocratem in iis præceptis, quæ singulis communia sunt, cùm semel unius mentionem facit, exponere vim rei communem esse omnium similium: quemadmodum & nunc volens maxillam prius extentam ita componi, subjicit: ossa enim sic facilius in suum locum revertentur, quàm si quis tentet altero sub altero conditò compellere. Hoc autem, quod nunc proponitur, attinere ad ossa omnia quæ componuntur, propositis verbis indicavit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λϛ΄.

Ἐπίδεσιν δὲ βραχείην, ἢ ποικίλην, μάλιστα τοῦτο τὸ χωρίον ἐπιδέχεται, ἐγγὺς γάρ τι τοῦ ἰσορρόπου ἐστὶν, ὡς δὴ μὴ ἰσόρροπον ἐόν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVI.

Vinculum autem exiguum variumque maximè huic loco accommodatur: propè enim sine inclinatione est, quamquam non ex toto sine inclinatione sit.

D

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἀκριβῶς μὲν ἰσόρροπόν ἐστι μόριον, ὅταν ὁμοιότατον ᾖ κατὰ τὸ σχῆμα κυλίνδρῳ. καλῶ δὲ κύλινδρον, οὐχ ᾧ παίζουσιν οἱ παῖδες, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῖς κίοσιν ὑπάρχον σχῆμα. τοῦτο δὴ ἀκριβῶς μὲν οὐδενὶ τῶν ὀστῶν ἐστὶ, μᾶλλον μέντοι τῶν ἄλλων, ἐν μηρῷ καὶ βραχίονι. τῆς δὲ ἄνω γένυος, ὅτι μὲν οὐκ ἔστι τοιοῦτον σχῆμα, πρόδηλον, ὥστε οὐδὲ ἰσόρροπον αὐτὴν εἶναί φασιν, ἐγγὺς μέντοι τοῦ ἰσορρόπου, διὰ τοῦτ' αὐτὴν εἶπε, ὅτι τὸ ἀριστερὸν μέρος, τῷ δεξιῷ κατὰ πᾶν ἐξωμοίωται, καὶ ἴσον ἐστὶ, καὶ διὰ τοῦτο, E τὸ συγκείμενον ἐξ ἀμφοῖν, ἰσόρροπον γὰρ, μηδεμίαν ἔχον ῥοπὴν ἐπὶ θάτερα μέρη. δέχεται δὲ ποικίλας ἐπιδέσεις ἡ γένυς, ὡς κἂν τῇ τῶν ἐπιδέσμων γυμνασίᾳ πρώτῃ πάντων οὔσῃ, μεμαθήκατε.

GALENI COMMENTARIUS.

Pars exquisitè sine inclinatione est, ubi simillimam cylindro figuram repræsentat; voco autem cylindrum, non quo pueri ludunt, sed qui columnæ imaginem refert: hæc autem ex toto in nullo osse reperitur; magis tamen in femore, atque humero, quàm in aliis ossibus, conspicitur. In maxilla autem constat non esse hujusmodi figuram: quocirca eam inclinatione vacare non protulit, propè tamen sine inclinatione esse, eò quòd sinistra ejus pars dextræ ex toto similis sit & æqualis; atque idcircò, quod ex utraque componitur, sine inclinatione est, & in neutram partem inclinatur; admittit autem maxilla varia vincula, sicut in fasciando, quæ exercitatio omnium prima est, ut didicistis.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λζ΄.

Τοῦ δὲ ὀθονίου τὴν περιβολὴν ποιέεσθαι χρὴ, ἢν μὲν ἡ δεξιὴ γνάθος ἐξεστήκῃ ἐπὶ δεξιά· ἐπὶ δεξιὰ δὲ νομίζεται εἶναι, ἢν ἡ δεξιὰ χεὶρ ἡγεῖσαι τῆς ἐπιδέσιος. ἢν δὲ ἡ ἑτέρη γνάθος ἐξεστήκῃ, ὡς ἑτέρως χρὴ τὴν ἐπίδεσιν ἄγειν, κἂν μὲν ὀρθῶς τις κατορθώσηται, καὶ ἐπατρεμήσῃ ὡς χρὴ, ταχεῖα μὲν ἡ ἄλθεξις, οἱ δὲ ὀδόντες ἀσινέες γίνονται. ἢν δὲ μὴ, χρονιωτέρη μὲν ἡ ἄλθεξις, διαστροφὴν δὲ ἴσχουσα, οἱ ὀδόντες δὲ καὶ σιναροὶ, καὶ ἀχρήιοι γίνονται.

F

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVII.

Attrahi autem fascia debet, si maxilla à dextro latere extat, à parte dextra: tunc autem à dextra parte esse indicatur, cum dextra manus fasciam ducit; sed si ab altero latere maxilla excedat, alio sanè modo attrahenda fascia est. Ubi autem rectè componatur, atque, ut oportet, immobilis servetur, cito sanescit, dentesque integri remanent: sin secus, longiori tempore confirmatur, tum pervertitur; dentes autem vitiantur, atque inutiles redduntur.

GALENI COMMENTARIUS.

Antea quoque dictum est in ulceribus, quibus oræ excedunt, caput fasciæ secundùm oram excedentem injiciendum esse: atque ita fasciam volvendam, ut ad alteram oram ulceris, ipsam adducat; est autem hoc perpetuum in omnibus, quæ restitui ad pristinam naturam debent, quod commune etiam nunc servandum est, quò excedens pars repellatur, cogaturque: id autem continget, si ea fasciis ad alteram adducatur: adducetur autem, si dextra parte, ut puta, excedente, fascia inde orsa porrigatur ad sinistram: si sinistra læsa sit, ab hac incipiens ad dextram feratur. Hippocrates igitur, ubi à dextra parte incipiens ad alteram fascias adducit, hujusmodi vinculum à dextra parte nuncupat, attendens non quò ferantur fasciæ, sed utra præcipue manu attrahantur; namque, ubi intuearis Medicum è regione ejus qui deligatur, collocatum, fascia quæ à dextro maxillæ ad sinistrum procedet, à dextra manu attrahetur; contraria, à sinistra.

DE NASO.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVIII.

Quod si nasus perfringatur, fracturæ modus non est unus.

GALENI COMMENTARIUS.

Ipse deinceps modos adscribet; aut enim pars ejus abrumpitur, ipse tamen servatur perpetuus, sic, ut neque deorsum inclinetur, nec in alteram partem convertatur: aut horum alterum fit, idque aut in parte ejus, quæ cartilaginosa prominet, aut in reliqua, quæ ossibus continetur.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIX.

Sed, qui præstantia vincula amant sine mente, complura alia lædunt, atque adeò nasum.

GALENI COMMENTARIUS.

Præstantia καλὰ dixit irridens, non quò verè significaverit præstantia, quorum consilium est affectam partem ad suam naturam restituere; sed pulchra & aspectu jucunda: qualia hæc sint, in sequentibus ostendet.

HIPPOCRATIS TEXTUS XL.

Inter omnia enim vincula hoc maximè varium est, ac plurimis locis asciæ imaginem refert, & aliquod spatium cutis nudum, ac sine fascia intermittit, quo rhombi variè admodum repræsentantur. Igitur, ut dictum est, qui sine mente hujusmodi vinculis student, comminutum nasum libenter deligant: sed vinculo injecto, uno, vel altero die Medicus lætus est; lætus item & qui deligatur, deinceps

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐλέχθη καὶ πρόσθεν ἐπὶ τῶν ἑλκῶν, ὅσα χεῖλος ἐξηρημένον ἔχει, τὴν μὲν ἀρχὴν βάλλεσθαι τῆς ὀθόνης ὄπισθεν τοῦ τοιούτου χείλους, ἑλίττειν δὲ οὕτω κατ' αὐτὸν τὸν ἐπίδεσμον, ὡς προσάγεσθαι θάτερα χείλη τοῦ ἕλκους. ἔστι γὰρ τοῦτο κοινὸν ἁπάντων τῶν ἐπανάγεσθαι δεομένων εἰς τὴν ἀρχαίαν φύσιν· ὥστε καὶ νῦν τὸ κοινὸν τοῦτο φυλακτέον ἐστὶ προστέλλοντί τε, καὶ καταναγκάζοντι τὸ ἐξεστηκὸς μέρος. ἔσται δὲ τοῦτο, τῶν ὀθονίων αὐτὸ προσαγόντων ἐκείνῳ. προσαχθήσεται δὲ, εἰ μὲν τὸ δεξιὸν εἴη μέρος τὸ
B
ἐξεστηκὸς, ἐντεῦθεν μὲν ἀγομένων, ἐπὶ δὲ τὸ ἀριστερὸν ἀγόντων τὸν ἐπίδεσμον. εἰ δὲ τὸ ἀριστερὸν εἴη τὸ πεπονθὸς, ἐκεῖθεν μὲν ἀρχομένων, ἐπὶ τὸ δεξιὸν δὲ ἀφικνουμένων. ὁ τοίνυν Ἱπποκράτης, ὅταν ἀπὸ τῶν δεξιῶν μερῶν ἀρξάμενός τις, ἐπὶ θάτερον ποιῆται τὴν νομὴν τῶν ὀθονίων, ἐπὶ δεξιὰ καλεῖ τὴν τοιαύτην ἐπίδεσιν, οὐ τῇ φορᾷ τοῦ ἐπιδέσμου προσέχων τὸν νοῦν, ἀλλὰ τῇ τῆς χειρὸς ἡγεμονίᾳ, ἐὰν γὰρ νοήσῃς καταντικρὺ τοῦ μὲν ἐπιδουμένου τὸν ἰατρὸν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς δεξιᾶς γνάθου φορὰ τῶν ὀθονίων, ἐπὶ τὴν ἀριστερὰν ἀγομένη, ἡ τῆς δεξιᾶς ἔσται χειρὸς, ἡ δ' ἐναντία τῆς ἀριστερᾶς.

C

ΠΕΡΙ ΡΙΝΟΣ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λη'.

Ἢν δὲ ἡ ῥὶς καταγῇ, τρόπος μὲν οὐχ εἷς ἐστι κατάξιος.

D

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Αὐτὸς δὲ ἐφεξῆς ἐρεῖ τοὺς τρόπους. ἤτοι γὰρ μέρος αὐτῆς κατάγνυται, τῆς συνεχείας φυλαττομένης, ὡς μήτε κάτω χωρῆσαι, μήτ' ἐφ' ἑκάτερα διαστραφῆναι, ἢ καὶ τούτων τι προσγίγνεται. καὶ ἤτοι κατὰ τὸ χονδρῶδες αὐτῆς τὸ πρόσω, τούτων τι συμβαίνειν εἴωθεν, ἢ κατὰ τὸ λοιπὸν, τὸ ὀστῶδες.

E

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λθ'.

Ἀτὰρ πολλὰ μὲν δὴ καὶ ἄλλα λωβέονται, οἱ χαίροντες τῇσι καλῇσιν ἐπιδέσεσιν, ἄνευ νόου, ἐν δὲ τοῖσι περὶ τὴν ῥῖνα, καὶ μάλιστα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἰρωνευόμενος εἴρηκεν, οὐ τὰς ὄντως καλὰς σημαίνων, ὧν σκοπός ἐστιν εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἄγειν τὸ πεπονθὸς, ἀλλὰ τὰς εὐμόρφους, καὶ τερπούσας τοὺς ὁρῶντας· ὁποῖαι δὲ εἰσὶν αὗται, διὰ τῆς ἑπομένης ῥήσεως μαθήσῃ.

F

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μ'.

Ἐπιδεσίων γάρ ἐστιν αὕτη ἡ ποικιλωτάτη, καὶ πλείστους μὲν σκεπάρνους ἔχουσα, διαῤῥωγὰς δὲ, καὶ διαλήψιας ποικιλωτάτας τοῦ χρωτὸς, ῥομβοειδέας. ὡς οὖν εἴρηται, οἱ τὴν ἀνόητον εὐχειρίην ἐπιτηδεύοντες ἄσμενοι, ῥινὸς καταγείσης, ἐπιτυγχάνουσιν ὡς ἐπιδήσωσι. μίαν μὲν οὖν ἡμέρην, ἢ δύο, ἀγάλλεται μὲν ὁ ἰητρὸς, χαίρει δὲ καὶ ὁ ἐπιδεδεμένος, ἔπειτα

τὰ χέως μὲν ὁ ἐπιδεδεμένος χαίρεσκεται, ἀσπερὲν γὰρ τὸ φρόνημα. ἀρκέει δὲ τῷ ἰητρῷ, ἐπειδὴ ἐπέδειξεν, ὅτι ἐπίσταται ποικίλως ῥῖνα ἐπιδέειν. ποιέει δὲ ἡ ἐπίδεσις ἡ τοιαύτη, πάντα τἀναντία τοῦ δέοντος. τοῦτο μὲν γὰρ, ὁκόσοι σιμοῦνται διὰ τὴν κάτηξιν δηλονότι, εἰ ἄνωθέν τις μᾶλλον πιέζοι, σιμώτεροι ἂν εἶεν. τοῦτο δὲ, ὅσοισι παρὰ στρέφεται, ἢ ἔνθα, ἢ ἔνθα, ἡ ῥὶς, ἢ κατὰ τὸν χόνδρον, ἢ ἀνωτέρω, δῆλον ὅτι οὐδὲν αὐτοὺς ἡ ἄνωθεν ἐπίδεσις ὠφελήσει, ἀλλὰ καὶ βλάψει μᾶλλον.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Κέντρον μὲν ἐπίδεσμον, ὅτι καλεῖ τὸ ἐγκεκλιμένον ὀλίγον ἐκ τῆς ἐγκαρσίας ἐπιβολῆς, ἔμπροσθεν εἴρηται. διαρρῶγας δὲ λέγει, τὰ μεταξὺ διαστήματα τῶν ὀθονίων. ῥομβοειδῆ δὲ σχήματα, τὰ ἰσόπλευρα μὲν, οὐκ ὀρθογώνια δέ, καὶ γὰρ καὶ ὁρίζεται τὸν ῥόμβον οὕτως ὁ Εὐκλείδης. ἔμαθες δὲ ὡς ἐν τοῖς ἐπιδέσμοις, πάντων σχεδὸν πρῶτον ὀνομάζουσι ῥόμβον, ἀπὸ τοῦ τὰ τοιαῦτα μάλιστα ἐργάσασθαι σχήματα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μα'.

Οὐχ οὕτω γὰρ συναρμόσει ἀπλώσει τὸ ἐπὶ θάτερον τῆς ῥινὸς, καί τοι οὐδὲ τοῦτο ποιέουσιν οἱ ἐπιδέοντες.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐδὲν ὠφελεῖσθαί φησιν ἐκ τῆς ἐπιδέσεως τῆς εἰς τὸ πλάγιον, ἐν ᾧ κατάγνυται διαστραφεῖσα ῥῖνα. ὃ γάρ τοι δόξει μὲν τινὶ βοηθεῖν αὐτῇ, μηδ᾽ αὐτὸ δύνασθαί τι. δόξε δ᾽ ἂν εἶναι βοηθεῖν, στηρίσαι κατὰ τὸ πλάγιον αὐτὴν ὀθονίοις, ἐς ὃ ὑπὲρ ἐπεκλίθη, ἀλλ᾽ οὐδὲ τοῦτό φησιν ἀκριβῶς δύνασθαι παρέξειν τόδε.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μβ'.

Ἄγχιστα δὲ ἡ ἐπίδεσίς μοι δοκέει ἀντιποιέειν, εἰ κατὰ μέσην τὴν ῥῖνα κατὰ τὸ ὀξὺ ἀμφιθλασθείη ἡ σὰρξ κατὰ τὸ ὀστέον, εἰ καὶ τὸ ὀστέον μικρόν τι σιναρὸν εἴη, καὶ μὴ μέγα. τοῖσι γὰρ τοιούτοισιν ἐπιπώρωμα ἴσχει ἡ ῥὶς, καὶ ὀκριοειδεστέρη τινὶ γίνεται. ἀλλ᾽ ὅμως οὐδὲ τούτοισι δήπου, πολλοῦ ὄχλου δέεται ἡ ἐπίδεσις, εἰ δή τι καὶ δεῖ ἐπιδέειν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐν εὐθυτάτῳ δόξειεν ἂν ὠφελεῖν ἡ κοινὴ τῆς ῥινὸς ἐπίδεσις, ὅταν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς, ἤτοι περίθλασις γένηται τοῦ δέρματος, ἢ καὶ πάθη τι τὸ ὀστοῦν, ἐπ᾽ ὀλίγον. ἐξοχὴ γάρ τις ἕπεται κατὰ τὴν πώρωσιν αὐτοῦ. ἡ τοίνυν ἐπίδεσις ἐν τοῖς τοιούτοις παθήμασιν, εἴργουσα καὶ προστέλλουσα τὸ πεπονθὸς, ὠφέλειάν τινα δόξει δύνασθαι παρέχειν, ἔστι δ᾽ οὐδὲν τούτοις ἀναγκαῖον ἐπιδεῖν· τὰ γὰρ θλάσματα, πειρᾶσθαι χρὴ μάλιστα μὲν ἀφλέγμαντα διαφυλάττειν, εἰ δὲ καὶ φλεγμαίνοιεν, ἀφλέγμαντα ποιεῖν, ὡς τάχιστα. ὅ γε ἐπιτρεφόμενος πῶρος ὀλίγος, οὐδὲν δὴ τούτων ἐπιδέσεων δεῖται.

A *ægrum citò satietas capit, inventio enim noxia est: abundeque Medico est, ostendisse peritiam, quam habet, nasum variè deligandi. Efficit autem hæc vinciendi ratio omnia contra atque oporteat, tum quod qui ob fracturam simi fiunt, si à superiori parte adstringantur, magis adhuc simi evadent: tum, quod quibus in hanc vel illam partem, seu quà cartilago est, seu suprà nasus convertitur, nihil superposito vinculo juvandos; sed magis lædendos esse manifestum sit.*

B

GALENI COMMENTARIUS.

Asciam appellat, ubi fascia à traverso circuitu recedens paulùlum inclinatur, ut supra ostensum est; spacium verò, quod fascia intermittit, dixit διαρρῶγας: rhombi verò figuram, eam quæ æqua latera habet; sed angulos non rectos: nam & Euclides ita rhombum finit. Nosti autem ex fasciis primam ferè nominari rhombum, quum eam figuram potissimùm repræsentet.

C

HIPPOCRATIS TEXTUS XLI.

Sic autem panni à latere nasi haud bene aptantur: quanquam neque hoc faciunt, qui alligant.

GALENI COMMENTARIUS.

Nihil conferre ait vinculum ad nasum sub fractura in latus conversum, quum id præstare non possit, quod utile esse videtur; videtur autem utile esse per pannos nasum fulcire ab ea parte, in qua jacet; sed neque ad
D hanc rem inquit id prorsùs accommodari.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLII.

Proximè autem vinculum mihi videtur occurrere, si in medio naso, quà acutus est, caro juxtà os conteratur, vel paulùlum etiam os ipsum lædatur, non tamen multum: his siquidem nasus callo obducitur, & aliquantò asperior fit: neque tamen vinculo egent magni negotii, si sanè alligandi sunt.

E

GALENI COMMENTARIUS.

Commune vinculum nasi proximè ad salubre accedere videtur, ubi in medio cutis contusa fuerit, vel os parumper vitiatum; sequitur autem, ut promineat, quâ callo circundatur. Vinculum itaque in hujusmodi casibus coërcens, repellensque affectum locum, prodesse aliquid videbitur; sed neque his ullo modo necessarium est: conari enim debemus, quæ contusa sunt, maximè ab inflammatione
F defendere: atque ubi inflammentur, celerrimè inflammationem tollere; quin & callus, quum parvus increscit, nihil profectò hujusmodi vinculis eget.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIII.

Satis est ad contusum, pannum admovere cerato inunctum, dein semel fasciam circundare, quæ in utramque partem ducatur.

GALENI COMMENTARIUS.

Media fascia medio naso injicienda est: cujus utraque capita ad posteriorem capitis partem non magnâ vi adducenda sunt, atque inde fronti circundata inter se vincienda.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIV.

Optimum tamen præsidium est illinire hæc farinâ tritici hujus anni, lotâ, glutinosâ, respersâ, paucâ.

GALENI COMMENTARIUS.

Qui optimè videntur verba Hippocratis enodare, asserunt σητάνιον triticum ab ipso appellari, id quod satum est, σῆτες, quod Attici utraque syllaba per τ prolata τῆτες dicunt: quo verbo significari volunt hoc anno id est quod vere satum est, quod & duorum mensium, & quadraginta dierum, appellatur. Equidem in Co, & in tota Græcia Asiæ, vidi tritici genus σητάνιον appellatum; sed parum furfurum habet, & ejus farina ex aqua subacta plurimùm glutinosa est; quam rem nunc Hippocrates maximè exigit, quemadmodum ipse deinceps narrabit: qui, ubi farina hæc non sit, imperat, ut pulvis qui ex concusso thure habetur, vel gummi admisceatur; seritur autem ejusmodi triticum vere ineunte, ut duorum mensium sit: recteque sic dicitur, quoniam summùm ad id temporis perducitur, cujus farina ex aqua subacta maximè glutinosa redditur, ubi molito tritico, furfures ex toto detrahantur, id quod fit & cribris tenuibus, & tritico antè eloto. Nam idem tritico evenit, atque hordeo: ex hoc enim, ubi ptissana præparanda est, cortex magis remittitur, si anteà madefactum fuerit. Quo pacto igitur dixit, lota, quum non idem sit madefieri, & lavari? in quolibet enim pristino madefit triticum, priusquàm molatur: non tamen lavatur in quolibet; sed in compluribus Asiæ civitatibus; ubi calathos habent magnos intextos ex tenuibus juncis exigua spacia intermittentibus, per quæ excerni pulvis possit; & arena, retineatur. Id ergo triticum, quod molendum est, sed triticum primò in calathos conjiciunt, atque excutiunt: deinde calathos in aquam demittunt; sic, ut triticum lavetur, ac modicè madefiat, calatho ex aqua recepto humoris plurimum effluit: tantùm autem in tritico remanet, quantum idoneum est, ut moli possit; nam nisi madefiat, cortex circunpositus, qui tanquam innata cutis est, sub mola in tenues partes dissipatur, atque ita; cum farina per cribrum excernitur, educitur aliquid ex furfuribus in tetenues tres divisis: sed tritico priùs madefacto, furfures, grandiorum partium quùm sint, manent, & cum farina non excernuntur; atque idcirco tritico priùs madefacto, farina magis purgatur, & quod ab interiori parte est tritici

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μγ'.

Ἀρκέει δὲ, ἐπὶ μὲν τὸ φλάσμα σπλήνιον ἐπιτείναντα κεκηρωμένον, ἔπειτα ὡς ἀπὸ δύο ἀρχέων ἐπιδέεσθαι, οὕτως ὀθονίῳ ἐς ἅπαξ περιβαλλέειν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ μέσον τοῦ ὀθονίου, κατὰ τοῦ μέσου τῆς ῥινὸς ἐπιβάλλοντα, μὴ βιαίως ἀπάγειν χρὴ τῶν ἀρχῶν ἑκάστην ὀπίσω τῆς κεφαλῆς, ἐντεῦθέν τε ἐπὶ μέτωπον ἀνάγοντα B δῆσαι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μδ'.

Ἀρίστη μέντοι ἰητρείη τῷ ἀλήτῳ τῷ σητανίῳ, τῷ πλυτῷ, γλίσχρῳ, πεφυρημένῳ, ὀλίγῳ, καταπλάσσειν τὰ τοιαῦτα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Σητανίους πυροὺς, οἱ δόξαντες ἄριστα τὴν Ἱπποκράτους ἐξηγήσασθαι λέξιν, εἰρῆσθαί φασι πρὸς αὐτοῦ C τοὺς σῆτες ἐσπαρμένους, ὅπερ οἱ Ἀττικοὶ, τῆτες ὀνομάζουσι, διὰ τοῦ τ, τὰς συλλαβὰς ἀμφοτέρας λέγοντες, ἐξ οὗ σημαίνεσθαί φασι τοὺς ἐν τῷ ἔτει τούτῳ, τουτέστι κατὰ τὸ ἔαρ ἐσπαρμένους, διμηνιαίους τε, καὶ τεσσαρακονθημέρους ὀνομαζομένους. ἐγὼ δὲ, πυρῶν εἶδός τι σητανίους καλουμένους οἶδα, κατά τε τὴν Κῶον αὐτὴν, καὶ σύμπασαν τὸ κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνικόν. ὀλίγον ἔχουσιν οὗτοι τὸ πίτυρον, ἱκανῶς δὲ γλίσχρον τὸ σταῖς· οὗ μάλιστα νῦν ὁ Ἱπποκράτης δεῖται, καθότι καὶ αὐτὸς ἐφεξῆς ἐρεῖ. καὶ ὅταν μὴ ἔχῃ τοιοῦτον, ἤτοι μάνναν, ἢ κόμμι κελεύει μιγνύναι αὐτῷ. σπείρονται μὲν οὗτοι πυροὶ, D κατὰ τὸ ἔαρ εἰσβάλλον, ὡς αὖθις διμηνιαίοις, καὶ καλῶ, καὶ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ πλείονος ὀνομαζομένοις. γίνεται δὲ αὐτῶν μάλιστα γλίσχρον τὸ σταῖς, ὅταν τελεσθέντων ἀφαιρεθῇ τὸ πιτυρῶδες ἐκπλύσει. γίνεται μὲν καὶ διὰ τῶν λεπτῶν κοσκίνων, γίνεται δὲ καὶ τῷ προπεπλύσθαι τοὺς πυρούς. ὥσπερ γὰρ αἱ πτισσόμεναι κριθαὶ, τὸ λέπος ἀφιᾶσι μᾶλλον ὅταν προβραχῶσιν, οὕτως καὶ οἱ πυροί. πῶς οὖν εἶπε ταὐτόν; οὐ γὰρ ταὐτόν ἐστι βεβρέχθαι τε, καὶ πεπλύσθαι. βρέχονται μὲν γὰρ ἐν τοῖς μύλωσιν ἅπα-E σιν οἱ πυροὶ, πρὶν ἀλεῖσθαι. πλύνονται δὲ οὐκ ἐν ἅπασιν, ἀλλ' ἐν ταῖς πλείσταις πόλεσι τῆς Ἀσίας, ἐν αἷς καίτοι οὗτοι γινόμενοι ἔχουσι πλοκανὰ μεγάλα, πεπλεγμένα, διὰ λεπτῶν σχοινίων μικρὰ διαστήματα ἐχουσῶν, ὡς ὕδωρ μὲν, καὶ ψάμμον διέρχεσθαι, τὸν πυρὸν δ' ἐπιμένειν εἰς ταὐτό. ἐμβάλλοντες οὖν μύλωσιν, ἀλεῖν πυρὸν πρῶτον μὲν προδιαττῶσιν, ἔπειτα δὲ καθιᾶσιν εἰς ὕδωρ ὅλον τὸν πλόκαμον, ὥσπερ πλύνεσθαί τε ἅμα, καὶ βρέχειν συμμέτρως τοὺς πυρούς. ἀναφερομένου δὲ ἐκ τοῦ ὕδατος τοῦ πλοκάμου, τὸ μὲν πλεῖστον ἀπορρεῖ ἀπὸ τῆς ὑγρότητος, ἀπομένει δὲ πρὸς τοῖς πυροῖς F τοσοῦτον, ὅσον ἀλουμένοις ἐπιτήδειόν ἐστιν. εἰ γὰρ μὴ βραχείη τὸ περικείμενον ἔξωθεν αὐτοῖς λέμμα, τὸ τοιοῦτον δέρμα σύμφυτον, εἰς λεπτὰ καταθραύεται κατὰ τὰς μύλας, καὶ οὕτως, ἐν τῷ διαττᾶσθαι, συνδιεξέρχεταί τι τοῦ καταθραυσθέντος τῷ ἀλεύρῳ. τοῦ δὲ προβραχέντος πυροῦ, τὸ πιτυρῶδες ἁδρομερὲς μένον, οὐ συνδιαττᾶται, καὶ κατὰ τοῦτο, καθαρώτερον γίνεται τὸ ἄλευρον, ἐκ τοῦ βεβρέχθαι τοὺς πυρούς. ἔνδοθεν δέ φησι, πλυτῷ, καὶ γλίσχρῳ τῷ σητανίῳ.

A πυρῷ τὸ μετὰ τοῦ δέρματος, ὅπερ οἷον σάρξ ἐστιν αὐτοῦ, τὸ κατεργασθὲν ὡς εἶπον ἄλευρον, ἱκανῶς γίνεται γλίσχρον. ἡγοῦμαι τοίνυν αὐτὸν ὠνομακέναι πλυτὸν ἄλευρον, ὅταν ἐκ τῶν οὕτως κεκαθαρμένων τε, καὶ προβεβρεγμένων γένηται πυρῶν. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο τις ἀκούσειεν, ἀπολείπεται πλυτὸν ἄλευρον ἀκούειν ἡμᾶς, ὅταν οὕτως ὕδατι βρέξαντες αὐτὸ, καὶ κινήσαντες πολυειδῶς, εἶτα ἐάσαντες καταστῆναι τὸ ἐποχούμενον, ἄνωθεν ὕδωρ ἀπολαμβάνοντες ἑψήσωμεν, ὅπερ ἐπὶ τοῦ χόνδρου ποιοῦμεν. ἀλλὰ μάχεται τούτῳ τὸ κελεύειν αὐτὸν φυρᾶν τὸ ἄλευρον, B ἕψον γὰρ εἰρήκει. καὶ οὐ φυρᾶται δὲ τὸ οὕτως ὑγρὸν, ἀλλ' ἕψεται μόνον. ἔτι δ' ἂν μᾶλλον ὃ λέγει, διὰ τῆς πεφυρημένου λέξεως κατανοήσαιμεν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ με'.

Χρὴ δὲ, ἢν μὲν ἀγαθὸν ᾖ, τῶν πυρῶν τὸ ἄλητον, καὶ εὐόλκιμον, τούτῳ χρέεσθαι πάντα τὰ τοιαῦτα. ἢν δὲ μὴ πάνυ ὅλκιμον ᾖ, ἐς ὀλίγην μάνναν, ὕδατι ὡς λειοτάτην, διέντα, τούτῳ φυρᾶν τὸ ἄλητον, ἢ κόμμι πάνυ C ὀλίγου ὡσαύτως μίσγειν. ὁκόσοισι μὲν οὖν ῥὶς ἐς τὸ σιμὸν ῥέπουσα καταγῇ, ἢν μὲν ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν μέρεος κατὰ τὸν χόνδρον ἵζηται, οἷόν τέ ἐστι καὶ ἐντιθέναι τι διόρθωμα εἰς τοὺς μυκτῆρας, ἢν δὲ μὴ, ἀνορθοῦν μὲν χρὴ πάντα τὰ τοιαῦτα, τοὺς δακτύλους ἐς τοὺς μυκτῆρας ἐντιθέντα, ἢν ἐνδέχηται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἀγαθοὺς πυροὺς, τοὺς ἀρίστους δηλονότι λέγει. ταύτην D γὰρ οἱ παλαιοὶ τὴν προσηγορίαν ἐπιφέρειν εἰθισμένοι κατὰ παντὸς, τοῦ πρώτου ὄντος ἐν τῷ οἰκείῳ γένει. λέγουσι δὲ καὶ νῦν ἅπαντες οἱ περὶ τὴν σιτοποιίαν, ἀρίστους εἶναι πυροὺς τοὺς πυκνοὺς τὴν οὐσίαν. οἱ γὰρ χαῦνοι, πολὺ τὸ πιτυρῶδες ἔχουσι, καὶ τὸ σταῖς αὐτῶν οὐ γίγνεται γλίσχρον, ὡς καὶ πυκνῶν. ὅλκιμον δὲ ὠνόμασε, τὸ γλίσχρον, ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, ἐπειδὴ τεινόντων ἡμῶν αὐτὸ πρὸς τἀναντία μέρη, συνεχὲς μένει οὐ διασπώμενον, τοῦ μὴ γλίσχρου φθάνοντος διασπᾶσθαι κατὰ τὰς τοιαύτας ἐνεργείας. Εἰ δὲ διασπᾶται, πῶς ἄν τις ἕπεσθαι φαίη ταῖς τεινούσαις χερσὶν αὐτό; Εἰ δ' οὐχ ἕπεται, πῶς E ἂν ὅλκιμον ἔτι λεχθείη; τό γε μὴν ἀδιάσπαστον, καὶ συνεχὲς γινόμενον, εἰκότως ἄν τις ὅλκιμον ὀνομάζοι, καθάπερ καὶ τὸν ἰξόν. ἐπὶ πλεῖστον γὰρ οὗτος ἕλκεται πρὸς τἀναντία μέρη, διαλαμβανόμενος ὑπὸ τῶν ἡμετέρων χειρῶν, ὥστε καὶ ἐκ τούτων δῆλός ἐστιν ὁ Ἱπποκράτης, γλίσχρον ἀξιῶν εἶναι τὸ σταῖς. ὅπου γε καὶ ὅταν μὴ τοιοῦτον ᾖ, μάνναν αὐτῷ προσβάλλειν, ἢ κόμμι κελεύει. μάννα δὲ καλεῖται τὸ ὑπόσεισμα τοῦ λιβανωτοῦ. μὴ παρούσης δὲ μάννης, αὐτὸν λειώσεις δηλονότι τὸν λιβανωτὸν, F καὶ τούτου πάλιν αὐτοῦ, τὸ λιπαρώτερον ἐκλεξάμενος. ἐγὼ δέ ποτε μήτε λιβανωτοῦ, μήτε κόμμεως εὐπορῶν, ἐχρησάμην ὑγρᾷ ῥητίνῃ, παρέτυχε γάρ πως αὕτη. χρήσαιο δ' ἄν ποτε καὶ μέλιτι, μηδὲ ταύτης παρούσης, ἀλλ' ἄμεινον ἐπὶ τὴν μάνναν ἔρχεσθαι, καὶ τὸ κόμμι. θερμαίνει γάρ πως τό γε μέλι, καὶ ἡ ῥητίνη· τὰ δὲ τοιαῦτα, παρὰ τὰς ἀρχάς ἐστιν ἄχρηστα. προϊόντος μὲν τοῦ χρόνου, καὶ μένοντος τοῦ λειψάνου τῆς φλεγμονῆς, ταῦτα γίγνεται τῶν ἄλλων χρησιμώ-

hujus anni, lotum, ut ait, & glutinosum, quod scilicet post cutem est, veluti caro ipsius, in farinam, ut proposui, redactum, valdè glutinosum redditur; Puto itaque ab ipso lotam farinam appellari, ubi ex tritico fit, sic purgato, & priùs madefacto; nam, nisi ita accipiatur, restat, ut intelligamus farinam, ubi ex aqua madefacta varie agitatur, deinde sinitur consistere, tum superinnatans aqua excipitur, ac decoquitur, quod in farre etiam fit; sed huic repugnat, quod respergi farinam jubet, decoqui enim dixisset: non enim respergitur hujusmodi humor, sed coquitur duntaxat. Ex verbo igitur, respersa, quid sibi voluerit, magis demonstratur.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLV.

Vti autem convenit ad omnia hæc hujusmodi farina, si ex optimo tritico fuerit, facileque duci possit: sed, si non omninò bene ducatur, modicum pulveris illius, qui ex thure concusso habetur, in tenuissimum pollinem redacti, & aqua diluti, farinæ adjicere, vel paulum omnino gummi similiter admiscere. Quibus igitur fractus nasus in inferiorem partem demittitur, simusque efficitur, si ab inferiori parte, qua cartilago est, desidat, potest in nares indi aliquid, quod dirigat: quod ubi non fiat, omnia hæc excitanda sunt digitis, si fieri potest, in nares conjectis.

GALENI COMMENTARIUS.

Optimum triticum dixit ἀγαθοὺς πύρους: majores enim soliti sunt ἀγαθοῦ vocabulo uti, ad notandum id omne, quod in suo genere primum est: nunc autem omnes, qui in panificiis versantur, asserunt optimum triticum esse, quod densum est: nam quod rarum, multis furfuribus continetur, farinaque ejus ex aqua subacta non æquè efficitur glutinosa, atque illius quod densum est. Glutinosum autem expressit, cùm ait, facile ducitur, ea loquutione sumpta ab eo, quod ipsi accidit, quandoquidem à nobis in diversa attractum, servatur perpetuum, neque dissipatur: contrà quod minimè glutinosum est, quùm ita tractatur, divellitur: sed si divellatur, quo pacto sequi dicetur, cum manu trahitur? Ac si non sequitur, quinam dicetur facilè duci? Id verò quod non dissipatur, sed perpetuum est, jure quis dicet facilè sequi, quemadmodum & viscum, hoc siquidem manibus nostris prehensum in contrarias partes plurimùm attrahitur. Quare ex his constat velle Hippocratem farinam ex aqua subactam glutinosam esse, atque ubi ejusmodi non sit, gummi, vel pulverem ex concusso thure collectum (quem *μάνναν* appellat) adjici jubet, ubi ejus pulveris copia non sit, contundere thus ipsum eâ de causâ oportet, atque ex eodem id, quod maximè pingue est. Ego interdum, quùm nec thuris, nec gummi copia esset, resinâ liquidâ usus sum, hanc fortè nactus: at ubi, neque hæc sit, melle uti poteris; sed utiliùs pulvis ex concusso thure, vel gummi adjicitur. Nam mel & resina quodammodo calefaciunt; sed talia ab initio aliena sunt: procedente verò tempore, remanentibus inflammationis reliquiis, ut si quid aliud commodis-

sima. Quemadmodum igitur in superioribus, gratiâ exempli, meminit prius corii Ægyptii, ac rursus Carthaginensis, sic etiam nunc tritici hujus anni: quasi ita dixerit, Farina uti debemus, quæ ex aqua subacta glutinosa sit, qualis efficitur ex tritico hujus anni, quod σητάνιον appellavit, fortasse ejusmodi vocabulo significare volens triticum omne, quod densum est, & farinam reddit glutinosam, ita, ut nomen ab eo, quod ipsi accidit magis, non ab aliqua singulari specie, sumptum fuerit.

A τερά. καθάπερ οὖν ἐμνημόνευσεν ἔμπροσθεν, σκύτους Αἰγυπτίου μὲν πρῶτον, αὖθις δὲ Καρχηδονίου, παράδειγμα τῷ λόγῳ ποιούμενος, οὕτω καὶ νῦν τοὺς σητανίους ὠνόμασε πυρούς, ὡς καὶ οὕτως εἰπεῖν. ἀλεύρῳ χρῆσθαι, γλίσχρας αὐτὰς ἐργαζομένῳ, οἷον περ ἐργάζονται οἱ σητάνιοι πυροί. τάχα δὲ πάντας ὀνομάζει σητανίους, οἷς συμβέβηκε πυκνοῖς τε εἶναι, καὶ γλίσχρον ἔχειν τὸ ἄλευρον, ὡς ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος μᾶλλον αὐτοῖς εἶναι τὴν προσηγορίαν, οὐκ ἀπό τινος ἰδίας ἐξαιρέτου.

B

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVI.

Vel certè eo instrumento, quo ad illinendum utimur, pleniori digitis compulso, non in priorem partem, sed quà desidet: extrinsecus autem digitis utrinque compressis impellere simul convenit, & excitare. Sed si fractura omninò in inferiori parte fuerit, licet aliquid in nares inserere, sicut jam diximus, vel linamentum, vel aliud linteolo cinctum, vel magis Carthaginensi pellicula circunsutumque & ita figuratum, ut idoneum sit, quod in hunc locum demittatur. At, ubi fractura fuerit superior, nihil demitti intus potest: nam si in inferiori parte id præsidium alienum est, qui non in superiori? Primò itaque & ab interiori parte dirigere nasum oportet, & ab exteriori utrinque compellere, atque in pristinam sedem restituere: commodissimè enim restituitur nasus fractus, præcipuè eodem die, vel certè paulò post. Sed torpent Medici, & primò mollius rem pertractant, quàm opus sit: utrinque enim digitos qui naso accommodentur, demittere oportet, quantum fieri potest, in imum, & ipsum ab inferiori parte sursum compellere, atque excitare, simulque ab interiori parte dirigere: ad quam rem nullus alius Medicus magis idoneus est, si homo ad id dare operam velit, audeatque, quàm ipsius digiti indices: hi enim maximè secundùm naturam sunt. Admovere autem utrumque digitum convenit, ut toti naso inhæreat, atque ita quiescere, potissimùm, si fieri posset assiduè, donec glutinaretur, vel certè plurimum tempus, ut dictum est: aut si non ipse ægrotans, saltem puer, vel mulier aliqua digitos demittat: mollibus siquidem manibus opus est, ut optimè nasus curetur. Verùm, uti non reddatur simus, sed deorsum spectans, in neutram partem inclinetur. Equidem nullum unquam nasum vidi ita fractum, qui non posset protinùs componi, si priusquàm callus incresceret, compelleretur, modò quis rectè mederi vellet. Atqui deformitatem homines maximè oderunt: curationem vero partim ignorant, partim non sustinent, nisi dolore premantur, aut mortem pertimescant: quanquam in naribus callus citò increscit, nam decem diebus sanescit, nisi corrumpatur. Quibus os à latere abrumpitur, curatio eadem est: dirigere nimirum oportet, non æquè ab utraque parte, sed eam, quæ inclinat, ad naturalem situm adurgere ab exteriori parte compellendo: in naribus item aliè conquirere, quod in interiorem partem conversum est, dirigendo assiduè, dum restituatur, cum eo, ut sciamus nasum, nisi protinus dirigatur, dirigi postea non posse, sed perverti. Quo ad naturalem sedem compulso, ad eum locum admovendi sunt digiti, vel unus, vel plures, seu ipsius hominis, seu alte-

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λα'.

ΗΝ δὲ μὴ παχὺ ὑπολείπηται μὴ ἐς τὸ ἔμπροσθεν τῆς ῥινὸς ἀπάγοντα τοῖσι δακτύλοισιν, ἀλλ' ᾗ ἵδρυται, ἔξωθεν δὲ τῆς ῥινὸς, ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀμφιλαμβάνοντα τοῖσι δακτύλοισι, συνδιαναγκάζειν τε ἅμα, καὶ ἀναφέρειν ἐς τὸ ἄνω, καὶ ἢν μὲν πάνυ ἐς τὸ ἔμπροσθεν τὸ κάτηγμα ᾖ, οἷόν τέ τι καὶ εἴσω τῶν μυκτήρων ἐντιθέναι, ὥσπερ ἤδη εἴρηται,
C ἄχνην τὴν ἀφ' ἡμιτυβίου, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἐν ὀθονίῳ εἱλίσσοντα, μᾶλλον δὲ ἐν Καρχηδονίῳ δέρματι ἐρράψαντα, σχηματίσαντα τὸ ἁρμόσσον σχῆμα τῷ χωρίῳ ἵνα ἐγκείσεται. ἢν μέντοι προσωτέρω ᾖ τὸ κάτηγμα, οὐδὲν οἷόν τε εἴσω ἐντιθέναι. καὶ γὰρ εἰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἀσηρὸν τὸ φόρημα, πῶς γε δὴ οὐκ ἐν τῷ ἐσωτέρω. τὸ μὲν οὖν πρῶτον, καὶ ἔσωθεν ἀναπλάσσεσθαι, καὶ ἔξωθεν, ἀφειδήσαντα χρὴ ἀνάγειν ἐς τὴν ἀρχαίαν φύσιν, καὶ διαρθρώσασθαι. κάρτα γὰρ οἱ ἤτε ῥὶς κατεαγεῖσα ἀναπλάσσεται, μάλιστα μὲν
D αὐθήμερος. ἢν δὲ μὴ, ὀλίγῳ ὕστερον, ἀλλὰ καταβλακεύουσιν οἱ ἰητροὶ, καὶ ἁπαλωτέρως τὸ πρῶτον ἅπτονται, ἢ ὡς χρή. παραβάλλοντα γὰρ τοὺς δακτύλους χρὴ ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατὰ τὴν φύσιν τῆς ῥινὸς, ὡς κατωτάτω κάτωθεν συναναγκάζειν, καὶ οὕτω μάλιστα ἀνορθοῦνται σὺν τῷ ἔσωθεν διορθώσει διορθούμενα. ἔπειτα δὲ ἐς ταῦτα ἰητρὸς οὐδεὶς ἄλλος τοιοῦτός ἐστιν, εἰ ἐθέλοι μελετᾶν, καὶ τολμᾶν, ὡς οἱ αὐτοῦ δάκτυλοι οἱ λιχανοί· οὗτοι γὰρ κατὰ φύσιν μάλιστά εἰσιν. παραβάλλοντα γὰρ χρὴ τῶν δακτύλων ἑκάτερον παρὰ πᾶσαν τὴν ῥῖνα ἐρείδοντα, ἠσύχως οὕτως ἔχειν, μάλιστα μὲν εἰ οἷόν τε εἴη αἰεὶ, ἔστ' ἂν κρα-
E τυνθῇ, εἰ δὲ μὴ, ὡς πλεῖστον χρόνον, ὡς εἴρηται· εἰ δὲ μὴ, ἢ παῖδα, ἢ γυναῖκά τινα. μαλθακὰς γὰρ τὰς χεῖρας δεῖ εἶναι οὕτως, ὡς ἂν κάλλιστα ἰατρευθείη ἡ ῥὶς, ὅτε μὴ ἐς τὸ σκολιὸν, ἀλλ' ἐς τὸ κάτω ἱδρυμένη εἴη ἰσόρροπος. ἐγὼ μὲν οὖν οὐδεμίαν πω ῥῖνα εἶδον, ἥτις οὕτω κατεαγεῖσα, οὐχ οἵη τε διαρθρωθῆναι αὐτίκα, πρὶν πωρωθῆναι συναναγκαζομένη ἐγένετο, εἴ τις ὀρθῶς ἐθέλοι ἰητρεύειν. ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι, αἰσχροὶ μὲν εἶναι πολλοῦ ἀποτιμῶσι· μελετᾶν δὲ ἅμα μὲν οὐκ ἐπίστανται, ἅμα δὲ οὐ τολμέουσιν, ἢν μὴ ὀδυνῶνται, ἢ θάνατον δεδοίκασι, καίτοι ὀλιγοχρόνιος ἡ πώρωσις τῆς ῥινός. ἐν γὰρ δέκα ἡμέρῃσι κρα-
F τύνεται, ἢν μὴ ἐπισφακελίσῃ· ὁκόσοισι δὲ τὸ ὀστέον ἐς τὸ πλάγιον κατάγνυται, ἡ μὲν ἴησις αὕτη. τὴν δὲ διάρθρωσιν δηλονότι χρὴ ποιέεσθαι, οὐχ ἰσόρροπον ἀμφοτέρωθεν, ἀλλά τότε ἐγκεκλιμένον ὠθέειν ἐς τὴν φύσιν ἔκτοσθεν ἀναγκάζοντα, καὶ ἐσματιλούμενον ἐς τοὺς μυκτῆρας, καὶ τὰ εἴσω ῥέψαντα διορθοῦν ἀόκνως, ἔστ' ἂν κατορθώσῃ, εὖ εἰδότα, ὅτι ἢν μὴ αὐτίκα κατορθώσηται, οὐχ οἷόν τε μὴ καὶ διεστράφθαι τὴν ῥῖνα. ὅταν δὲ ἀγάγῃς ἐς τὴν φύσιν, προσβάλλοντα χρὴ ἐς τὸ χωρίον, ἢ τοὺς δακτύλους, ἢ τὸν ἕνα δάκτυλον, ᾗ ἐξέχει, ἀνακωχέειν,

ἢ αὐτὸν, ἢ ἄλλον τινὰ, ἔστ᾽ ἂν κρατυνθῇ τὸ τρῶμα. ἀτὰρ καὶ ἐς τὸν μυκτῆρα τὸν μικρὸν δάκτυλον ἀπωθέοντα, ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, διορθοῦν χρὴ τὰ ἐκκριθέντα. ὅτι δὴ αἱ φλεγμοναὶ ἐπιγίνονται τούτοισι, χρὴ τῷ σταιτὶ χρέεσθαι. τοῖσι μέντοι δακτύλοισι προσέχειν χρὴ ὁμοίως, καὶ τοῦ σταιτὸς ἐπικειμένου. ἢν δέ τι κατὰ τὸν χόνδρον ἐς τὰ πλάγια καταγῇ, ἀνάγκη τὴν ῥῖνα ἄκρην μετεστράφθαι. χρὴ οὖν τοῖσι τοιούτοισι ἐς τὸν μυκτῆρα ἄκρον διόρθωμά τι τῶν εἰρημένων, ἢ ὅτι τοιούτοισιν ἔοικεν ἐντιθέναι. πολλὰ δὴ ἄν τις εὕροι τὰ ἐπιτήδεια, ὅσα μήτε ὀσμὴν ἴσχει, μήτε ἄλλως προσηνέα ἐστίν. ἐγὼ δέ ποτε πνεύμονος προβάτου ἀπότμημα ἐνέθηκα· τοῦτο γάρ πως παρέτυχεν, οἱ γὰρ σπόγγοι ἐντιθέμενοι, ὑγράσματα δέχονται.

A rius, ut quà excedit, repellatur, dum fractura sanescat: sed & minimus digitus in nasum subinde conjiciendus est, quo componantur, quæ declinant. Vbi his inflammatio superveniat, farina uti convenit ex aqua subacta: digitosque similiter dare, ejusmodi etiam farina inducta. Verùm, si quà cartilago est, nasus à latere perfringatur, necesse est extremum perverti: itaque oportet ad extremum nasum aliquid ex iis, quæ dicta sunt, adhibere, quod ipsum componat, vel aliquid tale dem ttere: multa enim inveniri possunt accommo- B data quæ odorem non movent, & alioquin mollia sunt. Ego interdum frustum pulmonis ovilli conjeci, id enim fortè nactus sum: nam si spongiæ indantur, humorem combibunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΙ μὴ δυνατὸν, φησὶν, εἴη, ἐντιθέναι τῇ ῥινὶ τοὺς δακτύλους, ὑπαλειπτρῷ χρηστέον. ὀνομάζει δὴ οὕτως, ὡς ἤδη πρόσθεν εἶπον, ἅπαν ὅ, τι ἂν ὑπαλείφωμεν, οἷαι καὶ εἰσὶν μῆλαί τε, καὶ σπαθομῆλαι, καὶ τὰ διαπύρηνα, κατὰ τὸ πέρας αὐτῶν ἔχοντα ταῦτα πάντα κεφαλὰς περιφερεῖς. ὥσπερ δὲ ἐν τῷ καίειν τὴν μασχάλην, ἐδεόμεθα λεπτοτάτων ὑπαλειπτήρων, οὕτω νῦν παχέων ἐστὶ χρεία, ὁπότε γε καὶ τοῖς δακτύλοις, ὅταν ἐγχωρῇ, χρώμεθα, κἂν ἐντὸς εἰς τοὺς μυκτῆρας ὅσοι περ ἂν αὐτῶν ἁρμόττωσιν, καὶ ὅσοι διαπλάττωσι τὸ κατεαγὸς μέρος τῆς ῥινός. ὅπως περ δὲ προσήκει χρῆσθαι τῷ ὑπαλειπτήρῳ, σαφῶς αὐτὸς ἐδίδαξεν, ἀνάγειν αὐτὸ κελεύσας οὐ κατὰ τὸ πρόσθεν μέρος τῆς ῥινὸς, ἀλλὰ καθ᾽ ὃ μάλιστα καταπέπτωκεν εἰς τὴν κοιλότητα, τὸ κατεαγὸς αὐτῆς. ἐκεῖνο γάρ ἐστι τὸ καὶ τῆς μοχλείας δεόμενον, ἵνα ὑψωθὲν, εἰς τὴν κατὰ φύσιν ἀφίκηται χώραν. οὐδὲ γὰρ οὐδ᾽ ἄλλο τι τὸ διαπλάττειν ἐστὶν ὁποιουοῦν μέρους, ἔξω τοῦ τὴν οἰκείαν ἑκάστῳ τῶν μερῶν αὐτοῦ ἀποδοῦναι χώραν. τὰ δὴ ἐφεξῆς τῆσδε τῆς ῥήσεως, ἄχρι πολλοῦ, πάντ᾽ ἐστὶ σαφῆ.

GALENI COMMENTARIUS.

SI nequeant, inquit, digiti in nares demitti, adhibendum est id instrumentum, quod nunc sicut in superioribus etiam, ὑπάλειπτρον appellat; quo verbo intelligitur omne id, quo ad illinendum utimur, qualia sunt specillum, C spathæ, idque instrumentum, quod διαπύρηνον dicitur, quæ omnia in summo capitulum habent rotundum; sed quemadmodum in superioribus ad alæ ustionem opus fuit tenuissimis, ita nunc plenioribus, quandoquidem & digitos, ubi licet, admovemus, & in nares conjicimus, eos nempè, qui aptantur, & qui fractam nasi partem componant. Qua ratione autem uti conveniat hoc instrumento, ipse apertè exposuit imperans, ut indatur in cavum, non in inferiorem partem nasi; sed quà potissimum fracta pars in ejus cavum decidit; ea D siquidem est, quæ impulsu eget, ut excitata possit in suam sedem reverti; nihil enim aliud est componere quamlibet partem, quam unamquamque ejus particulam in suum locum compellere. Quæ subjiciuntur, per magnam partem orationis plana sunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μζ΄.

ΕΠειτα χρὴ Καρχηδονίου λοιπὸν, πλάτος ὡς τοῦ μεγάλου δακτύλου τετμημένον, ἢ ὅκως ἂν ξυμφέρῃ, προσκολλῆσαι ἐς τὸ ἔκτοσθεν πρὸς τὸν μυκτῆρα τὸν ἐγκεκλισμένον, κἄπειτα κατατεῖναι τὸν ἱμάντα, ὅκως ἂν ξυμφέρῃ. μᾶλλον δὲ ὀλίγου τείνειν χρὴ, ὥστε ὀρθὴν καὶ ἀπαρτὶ τὴν ῥῖνα εἶναι. ἔπειτα, μακρὸς γὰρ ἔστω ὁ ἱμὰς, κάτωθεν τοῦ ὠτὸς ἀγαγόντα αὐτὸν, ἀναγαγεῖν περὶ τὴν κεφαλήν. καὶ ἔξεστι μὲν κατὰ τὸ μέτωπον προσκολλῆσαι τὴν τελευτὴν τοῦ ἱμάντος, ἔξεστι δὲ, μακρότερον ἄγειν, ἔπειτα περιελίσσοντα περὶ τὴν κεφαλὴν καταδεῖν. τοῦτο ἅμα μὲν δικαίην τὴν διόρθωσιν ἔχει, ἅμα δὲ εὐταμίευτον, καὶ μᾶλλον ἢν ἐθέλῃ, καὶ ἧσσον τὴν ἀντιρροπὴν ποιήσασθαι τῆς ῥινός. καὶ γὰρ ὁκόσοισι ἐς τὸ πλάγιον ἡ ῥὶς κατάγνυται, τὰ μὲν ἄλλα ἰητρεύειν χρὴ, ὡς προείρηται. προσδέεται δὲ τοῖσι πλείστοισι καὶ τοῦ ἱμάντος πρὸς ἄκρην τὴν ῥῖνα προσκολλῆσαι τῆς ἀντιρροπίης εἵνεκα. ὅσοισι δὲ, σὺν τῇ κατήξει καὶ ἕλκεα προσγίνεται, οὐδὲν δεῖ ταράσσεσθαι διὰ τοῦτο. ἀλλ᾽ ἐπὶ μὲν τὰ ἕλκεα ἐπιτιθέναι πισσηρὴν, ἢ τῶν ἐναίμων τι, εὐαλθέα γὰρ τὰ τοιαῦτα ὁμοίως κἂν ὀστέα μέλλῃ ἀπιέναι, τήν τε διόρθωσιν τὴν πρώτην, ὅκως χρὴ ποιέεσθαι μηδὲν ἐπιλείποντα, καὶ τὰς διορθώσιας τοῖσι δακτύλοισιν ἐν

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVII.

AD hæc ex parte exteriori corii Carthaginensis incidenda habena est, quæ vel polli- E cem lata sit, vel quantum convenit: & extrinsecus naso, quà declinatur, agglutinanda: post hæc intendenda est, quantum expedit, paulò autem magis quàm ut nasus dirigatur, intendi debet: tum sub aure (longa enim esse habena debet) sursum circa caput adducenda. Licet autem fronti extremam agglutinare: licet & ulterius ferre, & circa caput volutam vincire: hæc siquidem justè nasum dirigit, & intendi & remitti potest, atque ubi velis, nasum in contrariam partem, ac jacet, magis aut minus repellere. Nam & quibus à latere F nasus abrumpitur, in cæteris eadem curatio convenit, quæ proposita est: plerisque autem opus est naso extremam habenam agglutinare, ut in contrariam partem repellatur, atque inclinet. Quòd si fracturæ ulcus accedit, nihil sollicitare nos debet; sed nutriendum est cerato, quod picem habeat, vel aliquo ex iis medicamentis, quæ protinus cruentis vulneribus injiciuntur; hæc siquidem facile curationem admittunt. Æquè etiam ubi ossa recessura sint, primo dirigere assiduè convenit, nulla re prætermissa, & in posterum digitis compellere laxius superdatis,

A *ſuperdati, ſuperdatis tamen: naſus enim ex omnibus corporis partibus facillimè componitur. Atqui habena agglutinata, & impulſu in contrariam partem, atque naſus declinatur, nihil uti omnino prohibet, neque ſi ulcus ſit, neque ſi inflammatio, innocenter enim ejuſmodi præſidia adhibentur.*

τῷ ἔπειτα χρόνῳ. χαλαρωτέροισι μὲν γὰρ χρεόμενον, χρεόμενον δέ· εὐπλαστότατον γάρ τι πάντων τοῦ σώματος ἡ ῥίς ἐστι. τῶν δὲ ἱμάντων τῇ κολλήσει, καὶ τῇ ἀντιῤῥοπίῃ, παντάπασιν οὐδὲν κωλύει χρῆσθαι, οὔτ' ἢν ἑλκώσῃ, οὔτ' ἢν ἐπιφλεγμήνῃ, ἀλύπητοι γάρ εἰσιν.

GALENI COMMENTARIUS.

Appendatur, dixit ἀπαρτῇ: quo verbo significavit univerſam rationem extendendi & quaſi dirigendi naſum perverſum, per ea quæ agglutinantur; quod autem nunc præcipit, experimento imbecillum comperi: nam, ſi habena vehementiùs intendatur, gluten diſcutitur, reſolviturque: ſi modicè, nihil ferè proficitur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Διὰ τῆς ἀπαρτῇ φωνῆς, σημαίνεται ἅπασα ἡ διὰ τῶν προσκολλημάτων ἀντίτασίς τε καὶ εὔθυσις τῆς διεστραμμένης ῥινός· ὃ δὲ νῦν κελεύει ποιεῖν, B ἀσθενὲς ἐφάνη μοι πειρωμένῳ. εἰ μὲν γὰρ ἰσχυρότερόν τε εἴη, ὃ ἀποκολλᾶται, καὶ ἀφίσταται μετρίως τείνοντος, οὐδὲν ἀξιόλογον περαίνεται.

A

Habena nari inclinatæ, &c.

C

DE AVRE.

ΠΕΡΙ ΩΤΟΣ.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVIII.

In fractura auris quodlibet vinculum inimicum eſt, neque enim ita laxum circundabitur: quod ſi magis adſtringatur, plurimùm officiet, quandoquidem integra auris ſub vinculo aſtricta dolet, pulſu vexatur, atque inflammatione.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μη'.

Ἢν δὲ οὖς κατεαγῇ, ἐπιδέσιες πᾶσαι πολέμιαι· οὐ γὰρ οὕτω τις χαλαρὸν περιβάλλοι. ἢν δὲ μᾶλλον πιέζῃ, πλέον κακὸν ἐργάσεται, ἐπεὶ καὶ ὑγιὲς οὖς ἐπιδέσει πιεχθὲν, ὀδυνηρὸν, καὶ σφυγματῶδες, καὶ πυρετῶδες γίνεται.

GALENI COMMENTARIUS.

D

Ubi continuum ſolvitur Græcè in carne ἕλκος appellatur, in oſſe κάταγμα: in cartilagine non habet proprium vocabulum, ſed eam fracturam Hippocrates abuſus κατάγματος nomine nuncupavit.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τῆς συνεχείας ἡ λύσις, ἕλκος μὲν ἐν σαρκώδει μορίῳ· κάταγμα δὲ ἐν ὀστῷ καλεῖται. τὸ δὲ ἐν χόνδρῳ γινόμενον οὐκ ἔχον ἰδίαν προσηγορίαν, καταχρησάμενος ὁ Ἱπποκράτης τοῦ κατάγματος ὀνόματι προσηγόρευσεν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIX.

E *Sed & cataplaſmata, quæ maximi oneris ſunt, penitùs aliena ſunt: pleraque etiam noxia ſunt, atque abſceſſum concitant, & mucos plurimos, ſuppurationemque infeſtam reddunt: quibus minimè opus eſt auri comminutæ.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μθ'.

Ἀτὰρ καὶ τὰ ἐπιπλάσματα, ἥκιστα μὲν τὰ βαρύτατα ἐπίπαν, ἀτὰρ καὶ τὰ πλεῖστα φλαδαρὰ, καὶ ἀποστατικὰ, καὶ μύξας τε ὑποποιεῖ πλείω, κἄπειτα ἐκπυήσιας ἀτηρὰς, τούτων δὲ οὖς ἥκιστα κατεαγὼς προσδέεται.

GALENI COMMENTARIUS.

Omnia ſigillatim iis conſentanea ſunt, quæ oſtendimus in libro de ratione curandi; namque Hippocrates etiam nunc lædi aurem aſſerit cataplaſmate, quod experimento conſpicitur; abundè enim ſiccari eam voluit, quum naturâ ſicciſſima ſit, eò quòd ex cute conſtet & cartilagine. Oſtenſum autem eſt unamquamque partem, quatenùs ſiccior eſt, eatenùs ſicciorem curationem requirere.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οἷς ἀπεδείξαμεν ἐν τῇ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου πραγματείᾳ, τὰ κατὰ μέρος ὁμολογεῖται πάντα. καὶ γὰρ καὶ νῦν ἐπὶ τῶν ἐπιπλασμάτων, βλάπτεσθαί φησι τὸ F οὖς ὁ Ἱπποκράτης, ὥσπερ καὶ φαίνεται διὰ τῆς ἐμπειρίας. ἱκανῶς γὰρ βούλεται ξηραίνεσθαι δὴ, ὅτι ξηρότατόν ἐστι τὴν φύσιν ἔχον· ἄρ' οὖν κἀκ δέρματος συγκείμενον. ἐδείχθη δὲ ἕκαστον μόριον, εἰς ὅσον ἂν ξηρότερον, εἰς τοσοῦτο τῆς ξηραντικωτέρας ἀγωγῆς δεόμενον.

HIPPOCRATIS TEXTUS L.

Proxima quidem eſt (modò quid ſuperimponi conveniat) farina glutinoſa. Hæc autem

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ν.

Ἄγχιστα μὲν, εἴ τι χρὴ, τὸ γλίσχρον ἄλητον, χρὴ δὲ μηδὲ τὸ βάρος ἔχειν, ψαύειν δὲ ὡς ἥκιστα ξυμφέρει. ἀγαθὸν

γὰρ ἐνίοτε φάρμακον, καὶ τὸ μὴ φέρειν φάρμακον, καὶ πρὸς οὖς, καὶ πρὸς ἄλλα πολλά. χρὴ δὲ καὶ τὴν ἐπικοίμασιν φυλάττεσθαι, τὸ δὲ σῶμα ἰσχναίνειν καὶ μᾶλλον ᾧ ἂν κινδύνως εἴη ἔμπυον τὸ οὖς γενέσθαι. ἄμεινον δὲ καὶ μαλθάξαι τὴν κοιλίην.

necessariò gravis ne sit, ac minimum contingit: interdum enim optima medicina est, medicinam non facere, & ad aurem, & ad alia multa. Cavere insuper homo debet, ne in eam partem dormiat. Extenuare autem corpus expedit, illi potissimùm, qui auris suppuratione periclitatur, & alvum mollire.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εγγυτάτω φησὶν εἶναι τοῦ μὴ βλάπτειν ἐπιπλαττόμενον, τὸ γλίσχρον ἄλευρον. ἔστι γὰρ δῆλον ὅτι τοῦτο τῶν ἄλλων ξηραντικώτερον· εἴρηται δὲ ὀλίγῳ ἔμπροσθεν ἡμῖν, ὁποῖον λέγει τὸ γλίσχρον ἄλητον, ἡνίκα τὸν περὶ τῆς καταπλαττομένης ῥινὸς ἐποιεῖτο λόγον. ὁμοιότατον δὲ τούτῳ ποιοῦσι κατάπλασμα, τῇ πείρᾳ διδαχθέντες οἱ κατὰ παλαίστραν ἔχοντες, ἐκ τοῦ χόνδρου, βρέχοντες αὐτὸν ὄξει, μέχρι διιδέσι, καὶ οὕτως λεαίνοντες. B

GALENI COMMENTARIUS.

PRoximum inquit esse ei, quod non obest, cataplasma ex farina glutinosa: constat enim hoc magis siccare, quàm alia; diximus autem paulò antè, ubi de illinendo naso tractavit, qualem appellet farinam glutinosam; huic simillimum cataplasma conficiunt experimento edocti, qui in palæstra versantur, ex farre in aceto madefacto, dum maceretur, atque ita temperato.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ να΄.

ΗΝ δὲ καὶ εὐήμετος ᾖ, ἐμέειν ἀπὸ συρμεσμοῦ. C

HIPPOCRATIS TEXTUS LI.

SEd, si homo facile vomat, vomere debet, ut modicè exhauriatur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Συρμεσμοὺς δὲ ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τὰς μετρίας κενώσεις, εἴτε διὰ τῆς ἕδρας, εἴτε καὶ δι᾽ ἐμέτων γίγνοιντο, τοιοῦτον τινὰ κελεύει καὶ νῦν ποιεῖσθαι. πολλαὶ δ᾽ ὗλαι τοῦτο περιεργάζονται· καὶ γὰρ μέλι πλέον ληφθὲν αὐτὸ, καὶ μελίκρατον ἀκρατέστερον, καὶ πτισάνης χυλὸς ἐξ ὕδατος ἑψημένος μόνον, καὶ αὐτὸς καθ᾽ ἑαυτὸν, καὶ μετὰ μέλιτος· καὶ τούτων μᾶλλον ὁ ἀπὸ ῥαφανίδων ἔμετος, καὶ ὁ ἀπὸ ναρκίσσου βολβοῦ. μείζων δὲ τούτων, οὐ μὴν ἤδη γλίσχρος, ὅταν εἰς ῥαφανίδας, ἐλλεβόρου λευκοῦ κάρφη πήξαντες, ἐν τῇ ὑστεραίᾳ τὰς ῥαφανίδας διδῶμεν φαγεῖν, εἴτε μόνας, εἴτε καὶ δι᾽ ὀξυμέλιτος. D

GALENI COMMENTARIUS.

VEteres appellabant συρμεσμὸς, quùm modicè homo exhauriebatur, seu vomitu, seu dejectione; tale quid nunc fieri jubet eodem vocabulo usus. Multa autem sunt medicamenta, quæ hoc præstant; nam & mel copiosè assumptum, & mulsa minus diluta, vel cremor ptisanæ ex aqua decoctus, seu per se, seu cum melle: magis adhuc vomitum citat radicula, & bulbus narcissi. His efficacior est, nondum tamen valens radicula, in qua surculos radicum veratri albi defixeris, data postridie, sive per se, sive ex oxymelle.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νβ΄.

ΗΝ δὲ ἐς πύησιν ἔλθῃ, ταχέως μὲν οὐ χρὴ στομοῦν. πολλὰ γὰρ καὶ τῶν δοκεόντων ἐκπυέεσθαι, ἀναπίνεταί ποτε, κἢν μηδέπω τις καταπλάσσῃ. E

HIPPOCRATIS TEXTUS LII.

SEd, si ad suppurationem veniat, non est celeriter aperienda: multa enim ex iis, quæ videntur suppurare, interdum absorbentur, etiamsi nullum cataplasma inducatur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Φυλάττεσθαι τὸ οὖς, ἅτε μὴν διὰ τὸν ὑποκείμενον τῷ δέρματι χόνδρον· ἂν γὰρ μὴ ταχέως τμηθὲν, συναχθῇ τε καὶ κολληθῇ, κίνδυνός ἐστι λιπωθῆναι τὸν χόνδρον. ἀναπίνεται δὲ, τουτέστιν ἐκδαπανᾶται καὶ διαφορεῖται τὸ συνιστάμενον αὐτόθι πύον, ἐνίοτε διὰ τῶν ἔξωθεν ἐπιτιθεμένων, ἁπλῶν καὶ κούφων φαρμάκων, ὅσα ξηραίνειν ἀδήκτως πέφυκεν, οἷόν ἐστι καὶ ἡ τοῦ κοχλίου μύξα, μετὰ λιβανωτοῦ, καὶ εἰ δέοι ξηραίνεσθαι σφοδρότερον, ἤτοι μετ᾽ ἀλόης, ἢ μετὰ σμύρνης, ἢ μετ᾽ ἀμφοῖν. οὕτως δὲ καὶ μέλι καταχριόμενον Ἀττικὸν, ἐπιπασσομένου λείου τῶν εἰρημένων ἑκάστου ξηραντικόν ἐστι τὸ φάρμακον. ἄδηκτον δὲ λέγω, τόν τε λιβανωτὸν, καὶ τὴν ἀλόην, καὶ τὴν σμύρναν. F

GALENI COMMENTARIVS.

CAvendum est, ne auris incidatur ob cartilaginem cuti subjectam; nam, nisi ubi incisa est, consolidetur & glutinetur, periculum est, ne cartilago obesa reddatur. Absorberi (quod ἀναπίνεσθαι dixit) hoc est, discuti, ac digeri pus ibi collectum: nonnunquam per ea, quæ superimponuntur simplicia medicamenta, ac levia, sine morsu siccandi vim habentia, cujusmodi est mucus cochleæ, adjecto thure: ac, si valentiùs siccare opus sit, vel aloe, vel myrrha, vel utrisque. Eodem modo siccare potest mel Atticum inunctum, inspersso quovis ex propositis medicamentis, bene contrito; voco autem sine morsu thus, aloen, & myrrham.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS LIII.

At ubi incidere coactus sis, celerrimè sanescit, si candens ferramentum ab una parte ad alteram demittatur. Scire autem certum licet aurem curtam reddi & mancam magis, quàm altera sit, si candens ferramentum trajiciatur.

GALENI COMMENTARIUS.

B Curta necessariò fit, & manca, cùm non exigua pars & cartilaginis, & cutis ipsam comprehendentis, ustione absumatur. Ad quod præsidium monet ut confugiamus nonnunquam, veritus ne cartilago ægrè sanescat; namque ubi nudatur, cicatricem non recipit, præsertim si res aliquot dies protrahatur, neque cutis à sectione protinus coeat, & glutinetur.

HIPPOCRATIS TEXTUS LIV.

C

Sed si candenti ferramento non trajiciatur, incidere convenit, quod magis excedit, sectione non admodum exigua.

GALENI COMMENTARIUS.

Ne quid supersit puris, quo cartilago lædatur, incidi non parum jubet.

HIPPOCRATIS TEXTUS LV.

D

Quandoquidem pus ulterius invenitur, quàm quis existimet.

GALENI COMMENTARIUS.

Decipiuntur, qui secant, in cognoscendo pure, quod subjectum est, ita ut existiment id in summo contineri, & cutem extenuatam esse. Quo pacto autem in hunc errorem incidant, ipse Hippocrates proxime demonstrabit.

E

HIPPOCRATIS TEXTUS LVI.

Verùm, ut summatim dicam, cætera quoque omnia quæ mucosa sunt, & mucos producunt, utpote glutinosa, ubi tangantur, cito in hanc vel illam partem digitis elabuntur: quamobrem altiora hæc Medici reperiuntur, quàm existiment.

F

GALENI COMMENTARIUS.

In dignoscendo loco suppurante, ubi in affecta parte, quum tangenti moderate cedit, sectione adhibita, contentum pus invenitur, Medici quoque postquam eundem cedendi modum in quavis alia parte comprehenderint, putantes eam similiter suppurare, ut illæ, quas prius intuiti fuerint, venientes ad sectionem errant; isque error interdum duplex est, & quod nullo modo ibi pus inveniatur, quùm

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νγʹ.

Ἢν δὲ ἀναγκασθῇς τομῶσαι, τάχιστα μὲν ὑγιὲς γίνεται, ἢν τις διαπύρῳ διακαύσῃ. εἰδέναι μὲν τοι χρὴ σαφῶς, ὅτι κυλλὸν ἔσται τὸ οὖς, καὶ μεῖον τοῦ ἑτέρου, ἢν διαπύρῳ διακαυθῇ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Κυλλὸν μὲν, καὶ μικρότερον ἐξ ἀνάγκης γίνεται, διαφθαρέντος ἐν τῇ καύσει μέρους οὐκ ὀλίγου, τοῦ τε χόνδρου, καὶ τοῦ περιέχοντος αὐτὸν δέρματος ἔχεσθαι· ἐπὶ δὲ τοῦτο συμβουλεύει, ποτὲ δεδιὼς τὸ δύσαλθες τοῦ χόνδρου. γυμνωθεὶς γὰρ οὐκ οὐλοῦται, καὶ μάλιστα βραχείαις οὔσιν ἡμέραις χρονίσας, μετὰ τὸ τμηθῆναι μὴ συνελθόντος καὶ κολληθέντος τοῦ δέρματος εὐθέως.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νδʹ.

Ἢν δὲ μὴ διαπύρῳ καίηται, τάμνειν χρὴ τὸ μετεωρότερον, μὴ πάνυ σμικρὴν τομήν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἕνεκα τοῦ μηδὲν ἐμμεῖναι τοῦ πύου, καὶ βλάπτειν τὸν χόνδρον, ἀξιόλογον κελεύει ποιεῖσθαι τὴν τομήν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νεʹ.

Διὰ παχυτέρου μὲν, καὶ τὸ πύον εὑρίσκεται, ἢ ὥς ἄν τις δοκέοι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Κατὰ τὴν διάγνωσιν τοῦ περιεχομένου, γίνεταί πως τις ἀπάτη τοῖς ἀνατεινομένοις, ὡς δοκεῖν ἤδη πολύ τε εἶναι αὐτὸ, καὶ λεπτὸν εἶναι τὸ δέρμα. κατὰ δὲ τίνα τρόπον εἰς τὴν τοιαύτην ἀπάτην ἀφικνοῦνται, διὰ τῆς ἑξῆς αὐτὸ ὁ Ἱπποκράτης δηλώσει.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϛʹ.

Ὡς δὴ ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, καὶ πάντα τἄλλα τὰ μυξώδεα, καὶ μυξοποιὰ, ἅτε γλίσχρα ἐόντα ὑποδιολισθαίνει ταχέως ὑπὸ τοῖς δακτύλοις, ἔνθα καὶ ἔνθα, διὰ τοῦτο διὰ παχυτέρου εὑρίσκουσι τὰ τοιαῦτα οἱ ἰητροὶ, ἢ ὡς οἴονται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Κατὰ τὰς διαγνώσεις τῶν ἐκπυϊσκομένων μερῶν ἐπειδὴ ἐκ συμμέτρως πρὸς τὴν ἁφὴν, τὸ πάχος σῶμα, διαιρεθὲν εὑρίσκεται πύον ἔχον. ἐπειδὰν οὖν εὕρωσιν οἱ ἰατροὶ τὴν αὐτὴν ποσότητα τῆς εἴξεως, ἐπὶ παντὸς ἄλλου μέρους, ὁμοίως ἐκπεπυηκέναι νομίζοντες τοῖς ἔμπροσθεν ἑωραμένοις, ἐπὶ τὸ τέμνειν ἀφικόμενοι, διαμαρτάνουσιν ἐνίοτε διττὴν ἁμαρτίαν, ὡς τὸ μηδ' ὅλως εὑρεῖν πύον ἐπὶ τούτων, διὰ τὸ παχύτερα πολλῷ

παρὰ τὴν προσδοκίαν εἶναι τοιαῦτα· ἔοικε γὰρ πολλάκις ἰατροὶ ὑγρὸν ἔχοντα ἐν αὐτοῖς μυξώδες, ὡς ὑπὸ διαπυήσαντα. καὶ γίνεται τοῦτο διὰ τὸ τοιαῦτα τοῦ ὑγροῦ, ὡς αὐτὸς εἶπεν, ὀλισθαίνει ταχέως ἐν τῷ ψαύειν αὐτῶν εἴωθε συνίστασθαι, περί τε χόνδρους, καὶ τένοντας, καὶ νεῦρα, καὶ συνδέσμους, ὡς αὐτὸς ἐφεξῆς λέγει.

A hæc multò crassiora sint quam opinentur : & quòd Medicis ea suppurare videantur, quæ mucosum humorem in se continent : id quod evenit, quoniam hujusmodi humor, ut ipse ait, ubi tangatur, citò elabitur : contrahi autem solet in cartilagine cordis, nervis ac ligamentis, ut deinceps ostendet.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νζ'.

Ἐπεὶ καὶ τῶν γαγγλιωδέων ἔνια, ὅσα ἂν ὑπόπλαδαρὰ ἔῃ, καὶ μυξώδεα σάρκα ἔχῃ, πολλοὶ στομοῦσιν, οἰόμενοι ῥεῦμα ἀνευρήσειν ἐς τὰ τοιαῦτα. ἡ μὲν οὖν γνώμη τοῦ ἰητροῦ ἐξαπατᾶται, τῷ δὲ πράγματι τῷ τοιούτῳ οὐδεμία βλάβη στομωθέντι. ὅσα γὰρ δὲ ὑδατώδεα χωρία ἐστὶν, ἢ μύξης πεπληρωμένα, καὶ ἐν οἵοισι χωρίοισιν ἕκαστα θάνατον φέρει στομούμενα, ἢ κατ' ἀλλοίας βλάβας, περὶ τούτων ἐν ἄλλῳ λόγῳ γεγράψεται.

HIPPOCRATIS TEXTUS LVII.

B *Quandoquidem ea tubercula, quæ ganglia dicuntur, quùm humida sunt, & mucosa carne continentur à multis aperiuntur, inde fluxurum humorem putantibus. Medicum itaque in sectione animus fallit : sed ei qui sectus est, nullum affertur detrimentum. Quæ autem loca aquosa sint, vel mucorum plena, quibusve partibus sinula, quæ aperiuntur, hominem interimant, vel alterius noxæ causa sint, alibi exponentur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰ γὰρ χονδρώδη καὶ ταῦτα τὰ γάγγλια, καὶ συντροφά τινά εἰσι περὶ νεῦρα, τὴν γένεσιν ἐξ ὑγροῦ γλίσχρου ἢ μυξώδους ἐσχηκότα. τοιαύτη γὰρ ἡ οἰκεία τῶν νεύρων τροφή.

GALENI COMMENTARIUS.

C Hæc enim ganglia circa cartilaginosas partes, & circa nervos, ex horum alimento increscunt, oriunturque ex humore glutinoso, ac mucoso : hoc enim est proprium nervorum alimentum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νή.

Ὅταν οὖν τάμῃ τις τὸ οὖς, πάντων μὲν καταπλασμάτων, πάσης δὲ μοτώσιος ἀπέχεσθαι χρή. ἰητρεύειν δὲ, ἢ ἐναίμοις, ἢ ἄλλῳ, ὅ, τι μήτε βάρος, μήτε πόνον παρέξει.

HIPPOCRATIS TEXTUS LVIII.

D *Ubi quis igitur aurem secuerit, abstinere ab omni cataplasmate, atque omni linamento debet, mederique, vel medicamentis, quæ protinus cruentis vulneribus injiciuntur : vel alio, quod neque onere lædat, neque molestiam afferat.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐπεὶ ξηρόν ἐστι μόριον τὸ οὖς, καὶ διὰ τοῦτο, τῶν ξηραινόντων δεῖται φαρμάκων, χρὴ μέντοι οὐ μέγαν τοῦ προσήκοντος αὐτὸ ξηραίνειν, ὅταν ἐπὶ τὸ τέμνειν εὐθέως τὰ φάρμακα προσφέρωνται. τεῖνον γὰρ ἐργάζεται, μηδὲν ἔχοντα παρηγορικόν, οὐ μὴν οὐδὲ βαρύνεσθαι χρὴ τὸ οὖς τῷ ἐπιτιθεμένων ὄγκῳ· καὶ γὰρ τὰ ὦτα γὰρ ὀδυνᾶται, καὶ ἅμα ἀτηρόν. ἄριστον οὖν ἐστι χρῆσθαι φαρμάκοις, μετὰ τὸ στομῶσαι μετρίως ξηραίνουσιν, ὁποῖα τὰ ἔναιμα καλούμενα. τὰ γὰρ καταπλάσματα ἐγκλείει τε, καὶ θηλύνει μὴ ξηραίνοντα τὰς περιττὰς ὑγρότητας αὐτῶν, καὶ μάλιστα γλίσχρας, καὶ παχείας οὔσας.

GALENI COMMENTARIUS.

Auris quia sicca est, idcirco siccantia medicamenta requirit; non tamen plus justo siccanda est, ubi à sectione protinus medicamenta inducuntur, distendunt enim, quùm nihil habeant, quod leniat : Sed neque onerari auris debet mole eorum, quæ superimponuntur, dolet enim & infestatur. Optimum
E est igitur à sectione medicamentis uti, quæ modicè siccent, cujusmodi sunt, quæ cruentis vulneribus protinus injiciuntur. Cataplasmata leniunt quidem, sed resolvunt, atque effœminant: superantem verò humorem non discutiunt, præsertim quùm glutinosus sit & crassus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νθ'.

Ἢν γὰρ ὁ χόνδρος ἄρξηται ψιλοῦσθαι, καὶ ὑποστάσιας ἴσχῃ πυρώδεας, ἢ χλωώδεας ὀχληρόν.

HIPPOCRATIS TEXTUS LIX.

F *Namque ubi cartilago nudari incipiat, coitumque habeat purulentum ac mucosum, res infestissima est.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Προσθεῖναι δὲ χρὴ τῇ λέξει τὸ ὑγρόν, ὥσπερ καὶ προσεγράφουσί τινες, ὡς εἶναι τὴν ὅλην γραφὴν τοιαύτην· ὅτε γὰρ ὁ χόνδρος ἄρξηται ψιλοῦσθαι καὶ ὑποστάσιας ὑγρῶν ἴσχει. καλεῖ δ' ὑποστάσεις τὰς ἔνδον μυαὶ τῶν

GALENI COMMENTARIUS.

Adjicere orationi oportet humeri, sicut nonnulli adscribunt, ut universa sit hujusmodi : namque ubi cartilago nudari incipiat, coitumque humorum habeat. Vocat autem ὑποστάσεις coitum humorum, qui intus

continentur, & excerni debent, puris videlicet & muci; res, inquit, infestissima est, hoc est, dolorem affert; quod patet, quùm cartilago vitiatur.

A ἐγχεῖν, ἃ προσῆκεν ἐκκρίνεσθαι, τοῦτε πύου δηλονότι, καὶ τοῦ μυξώδους χυμοῦ. ὀχλώδη οὖν φησι γίνεται, τουτέστιν ὀδυνηρὰ, ὅπερ ὁρᾶται τοῦ χόνδρου κακουμένου.

HIPPOCRATIS TEXTUS LX.

Fiunt autem & hæc ob illas curationes. In omnibus autem quæ recrudescunt, maximè abundè est candens ferramentum trajicere.

GALENI COMMENTARIUS.

QVam curationem damnat? eamne, quam paulò supra indicavit, præcipiens ut cataplasma, linamentum, quod onerat, quod dolorem excitat, vitemus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξ'.

Γίνεται δὲ καὶ τοῦτο δι' ἐκείνας τὰς ἰήσιας, πάντων δὲ τῶν παλιγκοτησάντων, ἡ πέριξ διάκαυσις αὐταρκέστατον.

B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ποίας ἰήσιος μέμφεται; ἢ δηλονότι περὶ ὧν ἐνεδείξατο μικρὸν ἔμπροσθεν, ἀπέχεσθαι κελεύων καταπλασμάτων, καὶ μοτώσεως, καὶ τῶν βαρυνόντων, καὶ ὀδυνώντων.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ,
ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ
ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΕΣΣΑΡΑ.

HIPPOCRATIS
DE ARTICULIS LIBER
ET GALENI IN EUM
COMMENTARII QVATVOR.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

ΤΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Τὰ ἐξαρθρήματά τε καὶ λοιπὰ νοσήματα τὰ χειρουργούμενα λέγει, ὅταν ἡ ῥάχις, πλευρὰ, μηρὸς πάσχωσι.

COMMENTARIUS TERTIUS.

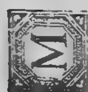
LIBRI ET COMMENTARII ARGUMENTUM.

Luxationes, ac reliquas noxas, quæ manu curantur, absolvit, cum Spina, Costa, aut Femur patitur.

ΠΕΡΙ ΣΦΟΝΔΥΛΩΝ τῶν κατὰ ῥάχιν.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ α΄.

Σφόνδυλοι δὲ οἱ κατὰ ῥάχιν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐχ ὡς καὶ καθ' ἕτερον μέρος ἐν τῷ σώματι σφονδύλων ὄντων, πρόσκειται, τὸ κατὰ ῥάχιν· ἡ γὰρ ἁπάντων τῶν σφονδύλων σύνθεσις, ὀνομάζεται ῥάχις, ἀλλ' εἰ καὶ οὕτως ἔτυχεν εἰπὼν, σφόνδυλοι δὲ, οἷς ὑπάρχει καὶ κατὰ ῥάχιν εἶναι. τινὲς μέν τοι τῶν νεωτέρων ἰατρῶν,

DE SPINÆ VERTEBRIS.

HIPPOCRATIS TEXTUS I.

Pinæ autem vertebræ.

GALENI COMMENTARIUS.

Adjecit, spinæ, non quæ in aliis corporis partibus vertebræ reperiantur, omnium enim vertebrarum compositio vocatur spina, sed quasi ita dixerit: vertebræ, quarum situs est in spina. Quibusdam tamen ex junioribus

placet spinam nominari, non universam vertebrarum compositionem, sed earum tantùm, quæ ad thoracem sunt, & lumbos. Juxta quos Hippocrates nunc de vertebris agere videbitur, quæ in lumbis tantùm & dorso sitæ sunt, non de iis, quæ in cervicibus. Vertebrarum verò compositionem universam in libro de ossibus ad eos, qui primas institutiones addiscunt, ad unguem narravimus, in quo exerceri illum volumus, qui percepturus est hæc commentaria, intuitum exquisitè qualia sint singula ossa in cadavere arefacto hominis, vel certæ simiæ.

ἀξιοῦσιν οὐχ ἅπασαν τὴν σφονδύλων τὴν σύνταξιν ὀνομάζειν ῥάχιν, ἀλλὰ μόνον τὸν θώρακα, καὶ τὴν ὀσφῦν, καθ' οὓς ὁ Ἱπποκράτης νῦν δόξει διαλέγεσθαι, περὶ τῶν κατὰ τὴν ὀσφῦν τε, καὶ τὸ νῶτον μόνον, οὐ τῶν κατὰ τὸν τράχηλον. εἴρηται δὲ ἀκριβῶς ἡμῖν ἅπασα τῶν σφονδύλων ἡ σύνθεσις, ἐν τῇ περὶ τῶν ὀστῶν εἰσαγωγῇ, καθ' ἣν ἠξίωσα ἀπογυμνάσασθαι τὸν ἀκολουθήσοντα τοῖς δὲ τοῖς ὑπομνήμασι, τεθεαμένος ἀκριβῶς ἕκαστον τῶν ὀστῶν ὁποῖόν ἐστιν, ἐπ' αὐτῶν μὲν μάλιστα τῶν ἀνθρωπίνων σκελετῶν, εἰ μὴ B πάντως τῶν πιθηκείων.

HIPPOCRATIS TEXTUS II.

Quibus ob morbos trahuntur, ut gibbum efficiant.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ β'.

Ὅσοισι μὲν ὑπὸ νοσημάτων ἕλκονται ἐς τὸ κυφόν.

GALENI COMMENTARIUS.

Gibbum dixit κυφόν. Vocatur autem spina gibba, quum in posteriorem partem convertitur, quod vitium ὀπισθοκύφωσις Græcè nominatur: sicut curva, quando in priorem partem; dicitur autem hoc Græcè λόρδωσις: sed σκολίωσις, cum depravatur à latere. Nonnulli autem existimant spinam in posteriorem partem perverti (quod vitium κύρτωσιν quoque Græci nominant) ubi in ea fuerint cruda tubercula magna, dura, ac diuturna, quorum onere vertebræ in posteriorem partem compellantur. Neque intelligunt, si supinus homo jaceat, non posse subjectas vertebras tuberculis onerari, neque etiam si stet, aut sedeat, ac neque si in latus conversus cubet. Ad hæc absurdum est, existimare tubercula ad tantum pondus, ac duritiem pervenire, ut ossibus graviora fiant, & duriora: sed, & à crudis tuberculis spinam in priorem partem converti Hippocrates ipse paulò pòst docebit. Illud item animadvertendum est, non solum eos, qui librum hunc exponunt: sed Hippocratem in propositis nunc verbis dixisse, trahuntur, ut gibbum efficiant, quùm dicere, potuisset, impelluntur, quemadmodum his placet. Absurdum verò videbitur asserere vertebras, quæ in posteriorem partem erumpunt, trahi à morbo in priorem: hoc siquidem magis proprium est illius vitii, sub quo spina in interiorem partem convertitur. Quonam igitur pacto res vera sit, quidque Hippocrates sentiat, conabor exponere. Vertebrarum quidem ossa per se, neque pervertuntur à tuberculis, neque trahuntur; sed primum vitium est in iis corporibus, quibus vertebræ alligantur. Igitur, ubi ad vertebras tuberculum oriatur, cùm in tumorem assurgit atque augetur, ab interiori sive priori parte (utroque enim vocabulo appellatur) necesse est, ut tuberculum sequantur ligamenta, atque hæc rursùs vertebræ. Itaque, si in una parte duntaxat tuberculum oriatur, ubi hæc in interiorem trahatur, spina in priorem partem convertetur: sed si in duabus, ubi aliqua interjecta sit inviolata, gibba evadet. Utroque enim tuberculo adjunctam vertebram trahente, quæ in medio sunt, à posteriori parte gibbæ fiunt. Quod evidenter intueri licet omnibus

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὀπισθοκύφωσις ὀνομάζεται, ἡ εἰς τοὐπίσω διαστροφὴ C τῆς ῥάχεως, ὥσπερ ἡ μὲν εἰς τὸ πρόσω, λόρδωσις, ἡ δὲ εἰς τὰ πλάγια, σκολίωσις. οἴονται δέ τινες, γίνεσθαι τὴν εἰς τοὐπίσω διαστροφὴν, ἣν δὴ καὶ κύρτωσιν ὀνομάζουσι, φυμάτων ἀπέπτων συνισταμένων ἐπὶ τῆς ῥάχεως, μεγάλων τε, καὶ σκληρῶν, καὶ χρονίων, ὑφ' ὧν βαρυνομένους ὠθεῖσθαι πρὸς τὴν ὀπίσω χώραν τοὺς σφονδύλους, οὐκ ἐννοοῦντες, ὅτι οὔτε κατακειμένων ὑπτίων, ἐγχωρεῖ τὰ φύματα τοὺς ὑποκειμένους ἑαυτοῖς βαρύνειν σφονδύλους, οὔτε ὀρθῶς ἑστηκότων, οὔτε καθημένων. ἀλλ' οὐδ' εἴ ποτε κατὰ τῶν πλευρῶν κλινόμεθα. πρὸς δὲ D καὶ ἄλλοις, ἐστὶν ἄτοπον, εἰς τοσοῦτον βάρος, ἢ σκληρότητα ἥκειν τὰ φύματα νομίζειν, ὡς καὶ τῶν ὀστῶν βαρύτερα, καὶ σκληρότερα γίνεσθαι. ὅτι μὲν οὖν ὑπὸ φυμάτων ἀπέπτων, εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἀποτελοῦνται διαστροφαὶ τῆς ῥάχεως, αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης ὀλίγον ὕστερον ἐρεῖ. προσέχειν δὲ χρὴ τοὺς ἐξηγησαμένους τὸ βιβλίον, οὐ τούτῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅτι κατὰ τὴν προκειμένην ῥῆσιν εἶπεν ἐς τὸ κυφὸν ἕλκονται, δυνάμενος εἰπεῖν, ὠθοῦνται, καθάπερ οὕτω ἕλκονται. δόξει γε μὴν ἄτοπον εἶναι, τοὺς σφονδύλους ὀπίσω μεθισταμένους, ὑπὸ νοσημάτων ἕλκεσθαι λέγειν εἰς E τὸ πρόσω. τοῦτο γὰρ οἰκειότερον ἦν, ἐπὶ τῆς λορδώσεως εἰρῆσθαι. τί ποτ' οὖν ἐστὶν ἀληθὲς ἅμα, καὶ πρὸς Ἱπποκράτην ἔτι πειράσομαι δηλῶσαι. αὐτὰ μὲν τὰ τῶν σφονδύλων ὀστᾶ, κατὰ τὸν ἴδιον λόγον, οὔτ' ἀναστρέπεται πρὸς τῶν φυμάτων, οὔθ' ἕλκεται, τῶν δὲ συνδούντων αὐτοὺς σωμάτων ἐστὶ τὸ πάθημα πρῶτον. ὅταν οὖν συνηθισμένον γίνηται τοῖς σφονδύλοις φῦμα, μετεωριζόμενον, καὶ αὐξανόμενον πρὸς τὴν ἔνδον, ἢ πρόσω χώραν, ἑκατέρως γὰρ ὀνομάζουσιν, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἕπεσθαι τοῖς φύμα- F σι τοὺς συνδέσμους, οἷς πάλιν αὖθις τοὺς σφονδύλους ἀκολουθεῖν. ἐὰν μὲν οὖν κατὰ μίαν χώραν γίνηται τὸ φῦμα, ταύτης ἑλκομένης ἐντὸς, ἡ λόρδωσις συμβαίνει τῆς ῥάχεως σφονδύλοις. ἐὰν δὲ κατὰ δύο, μεταξύ τινος ἀπαθοῦς περιλαμβανομένης χώρας, ἡ κύφωσις. ἑκατέρου γὰρ τῶν φυμάτων, ἕλκοντα πρὸς ἑαυτὸ τὸν συνεχῆ σφόνδυλον, οἱ μέσοι κυρτοῦνται πρὸς τοὐπίσω. θεάσασθαι δὲ ἐναργῶς ἐγχωρεῖ τοῦτο συμβαῖνον ἐπὶ πάντων, ὅσα

κάμπτεσθαι δύνανται μετρίως, οἷάπερ εἰσὶ καὶ διάχλωραι ῥάβδων, καὶ τῶν καλάμων οἷς γράφομεν, οἱ πλείους. τούτων, τὸ μὲν ἕτερον τοῖς τῆς δεξιᾶς χειρὸς περιλαβὼν δακτύλοις, τὸ δ' ἕτερον τοῖς τῆς ἀριστερᾶς, ἐπισπάσαι πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὴν ἐναντίαν χώραν, ἐπισπώμενόν τε, καὶ κυρτούμενον ὄψει τὸ μέσον. οὐ μὴν οὐδὲ σκολιώσεις ἑτέραν ἔχουσιν αἰτίαν γενέσεως, ἀλλὰ καὶ ταύτας γίνεσθαι συμβαίνει, σκληροῦ καὶ δυσπέπτου φύματος, ἔν τινι τῶν πλαγίων μερῶν συνισταμένου. τρία γὰρ ταῦτα πάθη, κατὰ τὴν ῥάχιν ἐν τῇ τῶν σφονδύλων γίνεται μεταστάσει, κύφωσις, λόρδωσις, καὶ σκολίωσις. ὀπίσω μὲν ἀποχωρούντων ἡ κύφωσις, εἰς τὰ πρόσω δὲ ἰόντων, ἡ λόρδωσις· ἐπὶ δὲ τὸ πλάγιον ἐκτρεπομένων, ἡ σκολίωσις· ἔξωθεν δὲ τούτων, ἡ σεῖσις καλουμένη, τέταρτον πάθος ἐστὶ τῶν ἐν τῇ ῥάχει σφονδύλων, ὅταν διακινηθῶσι μὲν αἱ ἁρμονίαι, κατὰ χώραν δὲ οἱ σφόνδυλοι μένωσιν.

evenire, quæ curvari modicè possunt; cujusmodi sunt virides rami, & ex scriptoriis calamis plerique, quos si quis dextræ digitis ab una parte, sinistræ ab altera, prehendens ad se traxerit, medium in contrariam partem attractum gibbumque conspiciet. Atqui neque alia de causa spina ad latus convertitur, quam ob crudum tuberculum, quod à latere ejus fit. Hæc autem tria vitia in spina incidunt, cùm vertebræ loco moventur. nam vel κύφωσις fit, vel λόρδωσις, vel σκολίωσις: cùm in posteriorem quidem partem convertitur, κύφωσις, quùm in priorem, λόρδωσις: quùm in latus inclinat, σκωλίωσις. Extra hæc, quartum vitium in spina incidit, quod σεῖσις vocatur, ubi vertebræ loco manent, sed earum compago dimovetur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ γ'.

Τὰ μὲν πλεῖστα ἀδύνατα λύεσθαι, πρὸς δὲ καὶ ὅσα ἀνωτέρω τῶν φρενῶν τῆς προσφύσιος, κυφοῦται.

HIPPOCRATIS TEXTUS III.

Plerumque solvi nequeunt, præcipuè, ubi spina supra septi transversi conjunctionem gibba fiat.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καὶ τἄλλα μέν, φησι, τὰ κατὰ ῥάχιν ἐστὶ δυσλυτα. μάλιστα δ' αὐτῶν, ὅσα φρενῶν τῆς προσφύσιος κυφοῦται ἀνώτερον, τουτέστιν ἐν τῷ κατὰ τὸν θώρακα σφονδύλῳ. ὅτι δ' οὕτως χρῆται τῇ φωνῇ, καὶ κατ' ἀρχὰς εὐθέως τοῦδε τοῦ βιβλίου δηλόν ἐστιν, ἔνθα φησί. καὶ γὰρ καὶ τὸ ἐπίπαν, ἀμείνων καὶ στερεωτέρη ἡ βραχεία ποίη, τῆς βαθείης, ὅτι καὶ πρὶν ἐκκαρπεῖν τὴν βαθείην. διὰ τί δέ, μάλιστα δυσλυτα γίγνεται τὰ κατὰ τὸν θώρακα φύματα, διὰ τῆς ἐπιφερομένης μαθήσῃ ῥήσεως.

GALENI COMMENTARIUS.

Nonnulla (inquit) quæ in spina incidunt, ægrè solvuntur, præcipuéque, ubi supra eam regionem, qua cum septo transverso conjungitur, gibba fiat, hoc est, in vertebris thoracis. Dixit autem ποτὶ, significare volens præcipuè, quemadmodum etiam in principio hujus libri, quùm inquit: omninò enim melior est, ac firmior exigua herba, quàm grandior, præcipuè antequàm ad maturitatem veniat, ubi verbum præcipuè dixit ποτὶ. Sed qua ratione ægrè tubercula solvantur, proximis verbis intelliges.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ δ'.

Τῶν δὲ κατωτέρω μετεξέτερα λύουσι κιρσοὶ γενόμενοι ἐν τοῖσι σκέλεσι, μᾶλλον δέ τι ἐγγινόμενοι κιρσοὶ ἐν τῇ κατ' ἰγνύην φλεβί. οἷσι δ' ἂν τι κύφωμα ᾖ, λύουσι ἐγγίνονται δὲ καὶ ἐν τῇ κατὰ βουβῶνα.

HIPPOCRATIS TEXTUS IV.

Infrà verò quædam solvuntur, cùm varices in cruribus fiunt: illic autem magis gibbam spinam solvunt, qui in vena poplitis oriuntur: fiunt etiam, & in venis inguinum.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐνιά, φησι, τῶν κατωτέρω τοῦ θώρακος παθῶν, τουτέστι τὰ κατ' ὀσφὺν, ὑπὸ κιρσῶν, ἢ δυσεντερίας λύεσθαι, μεταλαμβανομένων δηλονότι τῶν ἐργαζομένων αὐτὰ χυμῶν, εἰς πρώτην μὲν αὐτὴν τὴν ἐπὶ τῇ ῥάχει μεγίστην φλέβα. μετ' ἐκείνην δέ, εἰς τὰς ἀποφύσεις αὐτῆς, τὰς ἐπὶ τὰ σκέλη. τοιαύτη δὲ οὐδεμία φλέψ ἐστὶ κατὰ θώρακα ἡ τοὺς μοχθηροὺς χυμοὺς ὑποδέξασθαι δυναμένη. μία μὲν ἐστιν ἡ τὰς ὀκτὼ πλευρὰς ἑκατέρωθεν φέρουσα, δύο δ' ἄλλαι μικραὶ, τὰς ὑψηλάς τε παρὰ τὰς ἐξ ἑκατέρου μέρους μία, πασῶν δ' αὐτῶν εἰς τὸν θώρακα κατασχιζομένων τε, καὶ ἀναλισκομένων. εἰ δὲ μεταβληθείη τις χυμὸς εἰς αὐτὰς, ἐκ τῶν φυμάτων ἐκκενωθῆναί που δύναται, καὶ τὸ δ' ἐπὶ πάλαι φαίνεται αὐτὸ δύσκολον. οἱ γὰρ τὰ σκληρὰ, καὶ δύσπεπτα γεννῶντες, χυμοὶ γλισχροί εἰσι καὶ παχεῖς, ὥστ' οὐ ῥᾳδίως εἰς τὰς στενὰς μεταλαμβάνονται φλέβας. ἡ δὲ κατ' ὀσφὺν φλέψ, εὐρυτάτη τ' ἐστὶ, καὶ πάσαις ταῖς κά-

GALENI COMMENTARIUS.

Quædam (ait) vitia infra thoracem, nempe ad lumbos, à varicibus, vel torminibus solvuntur, cùm succi qui ea faciunt, primò ferantur in venam maximam ipsius spinæ, deinde in eas, quæ ab eadem diductæ ad crura intendunt. Hujusmodi autem in thorace nulla vena est, quæ possit vitiatos succos recipere, quandoquidem utrinque octo costis una alimentum subministrat: sed superioribus, duæ aliæ tenues, scilicet ab utroque latere una: quæ omnes per thoracem distribuuntur, dissipanturque. Idcirco, si succus aliquis ad ipsas ex tuberculis transferatur, excerni non potest, præterquàm quòd ægrè etiam admittitur. Succi enim, qui cruda, & dura tubercula faciunt, glutinosi sunt, & crassi, quare non facile per tenues venas feruntur: sed vena, quæ ad lumbos est, latissima est, & sanguinem ad venas omnes

A omnes transmittit. Ergo, cùm hos crassos, ac glutinosos succos receperit, si affectæ partes viribus adeò valeant, ut quod superat, expellant, ad venas hîc sitas transmittit. Quo fit, ut latescant, & in varices assurgant. Ubi quidem succi crassiores fuerint, id accidit in inguine protinùs: sin mediocriter crassi, in poplite. Namque, ubi primùm, eo quod crassi sint, & glutinosi, confertim subsistunt, ibi venam distendunt, dilatantque. Etenim, quibus citrà causam hanc varices in cruribus oriuntur, videre licet venas pro portione succorum crassitudinis latescentes, ubi crassissimi sint, latissimas, cujusmodi venæ sunt in inguine: ubi minus crassi, minus latas; quales in poplite. Interdum enim, quùm majores venas obstruunt, hunc affectum excitant: interdum ad inferiores concurrunt, quæ angustiores sunt. In universum autem in varicibus crassus sanguis continetur: nam id vitium plerumque à succo melancholico, interdum etiam ab aliis crudis crassisque concitatur.

τὰς φλέβας αὐτῇ χορηγεῖ τὸ αἷμα. τοὺς οὖν παχεῖς τούτους καὶ γλίσχρους χυμούς, ὅταν ποτὲ μεταλάβῃ τὰ ἐν τοῖς πεπονθόσι μορίοις δυνάμεως ῥωσθείσης, ὡς ἀπώσασθαι τὸ περιττόν, ἐναποτίθεσθαι τὰς ἐνταῦθα καθηκούσαις φλεψίν, ὑφ' ὧν εὐρυνομένων μὲν, καὶ κιρσουμένων· παχέων μὲν ἱκανῶς ὄντων, εὐθέως ἐν τῇ κατὰ βουβῶνα· μετριωτέρων δὲ ὑπαρχόντων, ἐν τῇ κατὰ τὰς ἰγνύας. ἔνθα γὰρ αὖ πρῶτον ὑπὸ πάχους τε, καὶ γλισχρότητος ἐμφραχθέντες ἵστωσιν, ἐνταῦθα διϊστᾶσί τε, καὶ διευρύνουσι τὰς φλέβας. καὶ γὰρ τοῖς ἄνευ τοιαύτης αἰτίας ἔχουσιν ἐν τοῖς σκέλεσι κιρσούς, ἀνάλογον τῷ πάχει τοῦ χυμοῦ, τὰς διευρυνομένας φλέβας ἰδεῖν ἐστιν. ἐπὶ μὲν τοῖς παχυτάτοις, τὰς εὐρυτάτας, οἷαί περ εἰσιν αἱ κατὰ βουβῶνα. ἐπὶ δὲ τοῖς ἧττον ἐκείνων παχέσι, τὰς ἧττον εὐρείας, ὁποῖαι κατ' ἰγνύας εἰσί. ποτὲ μὲν γὰρ ἐν τοῖς μείζοσι φλεψὶν ἐμφραττόμενοι, τὸ πάθος ἐργάζονται, ποτὲ δὲ εἰς τὰς κατωτέρας χωροῦσιν, ὅσαι στενότεραι. παχὺ δὲ πάντως ἐν τοῖς κιρσοῖς ἐστι τὸ αἷμα, μελαγχολικὸν δὴ ἐστι πλειστάκις τὸ πάθος. ἔστι δὴ ὅτε ἑτέρων ὠμῶν καὶ παχέων χυμῶν.

HIPPOCRATIS TEXTUS V.

C *Solutum quoque jam id vitium est à torminibus diuturnis.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ε'.

Ἤδη δέ τισιν ἔλυσε καὶ ἡ δυσεντερίη πολυχρόνιος γινομένη.

GALENI COMMENTARIUS.

Ubi succi, qui præter naturam in corpore sunt, ad intestina transferuntur, tormina fiunt, quùm abradantur intestina ob succos acres, qui ad ipsa confluunt, nempè, ubi tubercula suppurant; neque enim aliter ob suam crassitudinem confluere ad intestina potuissent. D Sed in suppurationibus crassi succi extenuantur, & naturam affectæ partis ad expellendum excitant id quod in ea contentum jam molestum est.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅταν εἰς ἔντερα μετάληψις γίνηται τῶν παρὰ φύσιν χυμῶν, ἐπὶ δυσεντερία, τῶν ἐντέρων ξυομένων τῇ δριμύτητι τῶν εἰς αὐτὰ συρρεόντων χυμῶν, ἐκπυισκομένων, δηλονότι τῶν φυμάτων. οὐδὲ γὰρ ἄλλως οὐδὲ συρραγείη ποτ' εἰς ἔντερα, διὰ τὸ πάχος αὐτῶν. αἱ δ' ἐκπυήσεις λεπτύνουσί τε τοὺς παχεῖς χυμούς, καὶ τὴν ἐν τοῖς πάσχουσι μορίοις φύσιν ἐπεγείρουσιν εἰς ἀπόκρισιν ἀνιαρῶν ἤδη τῶν περιεχομένων χυμῶν.

HIPPOCRATIS TEXTUS VI.

Quibus verò adhuc pueris spina gibba fit, antequam corpus perfectè increscat, his corpus ad spinam, non augetur: sed crura, & brachia duntaxat perficiuntur; quæ sunt ad spinam, non complentur. E

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ζ'.

Καὶ ὅσοισι μὲν κυφοῦνται ῥάχις παισὶν ἐοῦσιν, πρὶν ἢ τὸ σῶμα τελειωθῆναι ἐς αὔξησιν, τούτοισι μὲν οὐδὲ συναύξεσθαι ἐθέλει κατὰ τὴν ῥάχιν τὸ σῶμα, ἀλλὰ σκέλεα μὲν, καὶ χεῖρες τελειοῦνται, ταῦτα δὲ ἐνδεέστερα γίνονται.

GALENI COMMENTARIUS.

Nihil mirum est, si in his morbis spina non increscat, quemadmodum supra in luxatis tradidit, cùm inquit: quibus recondi non potuit. Nam & propter venas perversas, & propterea quod ægriùs membrum moveatur, naturaque in ejusmodi affectibus langueat, F læsæ partes necessariò deteriùs, quàm antè, nutriuntur. Quo fit, ut quæ jam perfectè increverunt, emarcescant: quæ adhuc increscunt, incremento juxta spinam prohibeantur. Sed, quæ à vitiatis partibus longius absunt, ut brachia, & crura, sine noxa omninò servantur: ea enim quæ sic vitiata sunt, non totum corpus; sed solummodò proximas partes afficiunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐδὲν θαυμαστὸν ἐστιν ἀναυξῆ μένειν τὴν ῥάχιν, ἐν τοῖς τοιούτοις νοσήμασιν, ὥσπερ κἀπὶ τῶν ἐξαρθρημάτων, ἔμπροσθεν ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, ὧν ἡ ἔμπλασις ὑπορρήθη. διά γε γὰρ τὴν διαστροφὴν τῶν ἀγγείων, καὶ τὴν δυσκινησίαν, καὶ τὸν τῆς φύσεως κάματον, ὃν κάμνει κατὰ τὰ τοιαῦτα πάθη, χεῖρον ἢ πρόσθεν, ἀνάγκη τρέφεσθαι τὰ πεπονθότα μόρια. τοῦτο δὲ, ἐν μὲν τοῖς ηὐξημένοις ἤδη, καὶ τελείοις σώμασιν, ἰσχνότερα ποιεῖν εἴωθε τὰ μόρια, τοῖς δ' ἔτ' αὐξανομένοις, ἡ αὔξησις ἐμποδίζεται τῶν κατὰ ῥάχιν. ὅσα δὴ ἀμφότερα τῶν πεπονθότων ἐστὶν, οἷαι αἵ τε χεῖρες, καὶ τὰ σκέλη, παντάπασιν ἀβλαβῆ διαμένει. συμπαθεῖ γὰρ οὐχ ὅλον τὸ σῶμα τοῖς οὕτω πεπονθόσιν, ἀλλ' ὅσα πλησίον ἐστὶ μόνα.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ζ.

Καὶ ὁκόσοισι δὲ ἢ ἀνωτέρω τῶν φρενῶν τὸ κύφος, τούτοισι μὲν, καὶ αἱ πλευραὶ οὐκ ἐθέλουσιν ἐς τὸ εὐρὺ αὔξεσθαι, ἀλλ' ἐς τοὔμπροσθεν, τό, τε στῆθος ὀξὺ γίνεται, ἀλλ' οὐ πλατὺ, αὐτοί τε δύσπνοοι γίνονται, καὶ κερχνώδεες· ἧσσον γὰρ εὐρυχωρίην ἔχουσιν αἱ κοιλίαι, αἱ τὸ πνεῦμα δεχόμεναι, καὶ προπέμπουσαι.

HIPPOCRATIS TEXTUS VII.

Quibus item supra septum transversum gibba spina fit, costæ in latitudinem augeri non solent, sed in partem priorem: pectus verò latum non fit, sed acutum: spiritus difficulter movetur, & cum sono, quùm cavum, quo spiritus recipitur, atque emittitur, angustius reddatur.

B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐπὶ τῶν ἔτι ἐν αὐξήσει λόγον ποιεῖται, περὶ ὧν προείρηκεν, ὅτι οὐχὶ συναύξεται τὰ κατὰ τὴν ῥάχιν αὐτοῖς. ὅταν μὲν οὖν ἐν τοῖς κατὰ τὸν θώρακα σφονδύλοις τὸ κύφωμα γένηται, μάλιστα τούτοις ἀναυξητέα ἀποτελεῖται κατὰ τὸ μῆκος. ἔκ τε οὖν τούτων, καὶ ὅτι κατὰ τὸ κυφὸν εἰς τοὔπισω μετάστασις ἐγένετο τῶν σφονδύλων, ἀναγκαῖόν ἐστι, στενόν τε ὀξὺν αὖθις γίνεσθαι τὸν θώρακα, καὶ κατὰ τοῦτο, καὶ τὰς ἐντὸς κοιλίας, τὰς ὑποδεχομένας τὸ πνεῦμα μικροτέρας, ὥστε καὶ τοῦ πνεύματος, ὅταν ἀναπνέωσιν, ἐλάττονος ἀπολαύειν τὸ σῶμα. λέλεκται δὲ κἀν τοῖς περὶ δυσπνοίας, ὡς ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἔνθα τῆς χρείας ἐλάττων εἰσπνοὴ γίνεται, τὴν ἐφεξῆς αὐτῇ, τὴν δευτέραν, μετ' ἐλάττονα χρόνον, ἢ εἰ κατὰ φύσιν εἶχε, ἢ προτέρα, ποιῆσαι τὴν ἀρχήν. τὸ δὲ μετ' ἐλάττονα πυκνὸν ἐργάζεται τὸ πνεῦμα, καὶ τοῦτο τὸ τῆς δυσπνοίας εἶδος συνίσταται, τὸ κατὰ μικρότητα, καὶ πυκνότητα. κερχνώδεις δὲ γίγνονται, διὰ τὴν κατὰ τὴν φάρυγγα καὶ τραχεῖαν ἀρτηρίαν μορίων στενότητα. συναύξει δὲ ταύτην τὴν στενότητα, καὶ τοῦτο, περὶ οὗ κατὰ τὴν ἑξῆς ῥῆσιν διδάσκει.

GALENI COMMENTARIUS.

De iis agens, quæ adhuc increscunt, dixit, quæ juxtà spinam sunt, his augeri non consuesse: Ergo, ubi spina gibba fiat in vertebris thoracis, hæ maximè increscere in longitudinem prohibentur. Hac igitur de causa, & illa etiam, quòd vertebræ, cùm spina gibba sit, in posteriorem partem convertantur, necesse est thoracem angustum reddi, atque acutum: & idcircò interiora cava, quæ spiritui accommodantur, minora effici, ut, sic ubi spiritum attrahunt, corpus minori modo ipsius fruatur.
C
Diximus autem, & in libro de difficultate spiritus, ubi is minus attrahatur, quam opus sit, necesse esse breviori temporis intervallo proximè rursùs attrahi, quàm si priùs secundùm naturam attrahi cœpisset. Spiritus autem, qui breviori intervallo attrahitur, creber redditur, in quo consistit id genus difficultatis, sub quo & exiguus, & creber cooritur. Sonus autem adjicitur, ob angustiam juxtà fauces, & asperam arteriam. Auget angustiam hanc id, quod proximè subjicit.

D

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ η.

Καὶ μέν τοι καὶ ἀναγκάζονται, κατὰ τὸν μέγαν σφόνδυλον, λορδὸν τὸν αὐχένα ἔχειν, ὡς μὴ προπετὴς ἔῃ αὐτέοισιν ἡ κεφαλή. στενοχωρίην μὲν οὖν πολλὴν τῷ φάρυγγι παρέχει καὶ τοῦτο ἐς τὸ εἴσω ῥέπον. καὶ γὰρ τοῖσιν ὀρθοῖσι φύσει, δύσπνοιαν παρέχει τοῦτο τὸ ὀστέον, ἢν ἔσω ῥέψῃ ἐς τ' ἂν ἀναπιεχθῇ. διὰ οὖν τὸ τοιοῦτον σχῆμα, ἐξεχέβρογχοι οἱ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον φαίνονται ἢ ὑγιέες.

HIPPOCRATIS TEXTUS VIII.

Atqui coguntur etiam cervices juxta magnam vertebram in priorem partem convertere, ne caput in eandem projiciatur, hoc autem fauces reddit admodum angustas: nam iis etiam, qui naturâ recti sunt, id ossis, si in interiorem partem inclinetur, spiritus difficultatem affert, dum repellatur. Ob id igitur, quòd ita figurentur, guttur his hominibus magis extare videtur, quàm benè valentibus.

E

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἰς τἀναντία ἐχόντων τῶν κατὰ τὸν θώρακα σφονδύλων, εἰς τὴν ὀπίσω χώραν μεταστάντων, ἐν τοῖς κυφώμασιν, ἀναγκαῖόν ἐστιν, ὅλον τὸν τράχηλον εἰς τὸ πρόσω ῥέπειν, ὥστε καὶ τὴν κεφαλὴν, ἐπίκειται γὰρ τούτῳ, κατ' εὐθὺ τοίνυν συμβήσεται τοῖς κυφοῖς ἐν τοιούτῳ σχήματι βαδίζειν, ἐν ᾧ οἱ πάντες, ὅταν ἐπινεύσωμεν ὅλον τὸν τράχηλον ἅμα τῇ ῥάχει, καὶ κάμψαντες ἄμφω, καὶ κυρτώσαντες ἐς τοὔπισω, κάτω βλέπωμεν εἰς τὴν γῆν. ὅπως οὖν μὴ πάσχωσιν οἱ κυρτοὶ τοῦτο, τὸν τράχηλον ἀναγκάζονται πρὸς τοὔπισω, τοῖς αὐτοῦ σφονδύλοις ὀλίγον εἰς τοῦτο συντελοῦσιν, ὡς ἂν ἐλαχίστην ἔχουσι τὴν κίνησιν ἔνθα μάλιστα ταύτην ἀξιόλογον εὑρίσκουσιν, ἐνταῦθα πλεῖστον ἀνακλῶσιν. εὑρίσκεται δὲ κατὰ τὴν τῶν πρώτων δυοῖν σφονδύλων διάρθρωσιν, ἣν πρὸς ἀλλήλους, καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχουσιν. ὥσπερ οὖν τοῖς ἀπαθέσιν, ἄγουσιν εἰς ὀπίσω τὴν κεφαλὴν γίνεται σχῆμα, κατὰ τὴν διάρθρωσιν αὐτῆς, τοῦτο τοῖς κυφοῖς

GALENI COMMENTARIUS.

Cum vertebræ, quæ ad pectus sunt, ubi gibba spina fit, in posteriorem partem spectent, necesse est collum in priorem converti, quare & ipsum caput illi etiam è regione superimpositum est. Accidet igitur iis, qui gibbi sunt, ambulare ita figuratis, sicut cæteris omnibus, cùm totum collum spinamque inclinant, & utrumque curvantes à posteriori parte gibbi terram spectant.
F
Quod ut evitent, qui gibbi sunt, coguntur collum in posteriorem partem recurvare, ejus vertebris, ut quæ minimùm moventur, ad hoc parum conferentibus: sed, quà potissimum moveri aliquid possunt, valde recurvantur: possunt autem quà duæ primæ vertebræ inter se & cum capite committuntur. Quemadmodum igitur figurantur juxtà capitis commissuram illi, qui benè valentes caput in posteriorem partem compellunt, ita

gibbi, cùm erecti sunt. Præterea, ut iis qui naturaliter habent, guttur extat, ubi caput in posteriorem partem recurvatur, sic gibbis, cùm rectum continetur. Vocavit autem ἐξεχεβρόγχους eos, quibus in priorem partem extat βρόγχος, quo vocabulo verisimile est, vel asperam arteriam totam, vel guttur duntaxat appellasse. Hinc autem maximè fit ut spiritus cum sono reddatur, quandoquidem maximè etiam stertunt, qui sic figurati dormiunt: quamobrem scribit: nam & iis, qui naturâ recti sunt, id ossis, si in interiorem partem inclinetur, spiritus difficultatem affert. Dicit autem id ossis, ad illud referens, quod principio orationis proposuerat, cùm inquit: atqui coguntur etiam cervices juxta magnam vertebram in priorem partem convertere. Undè posset quis conjicere magnam vertebram appellari secundam, quæ magis potest in priorem partem urgeri, atque inde rursùs repelli. Constat autem eandem regionem, & priorem, & interiorem, ab ipso vocari: priorem quidem, quùm vertebræ à posteriori parte in eam erumpant: interiorem, quùm sit in profunditate corporis, si spectetur summa pars, sive prior, sive posterior.

A ὀρθουμένοις. καὶ δή, καὶ ὥσπερ οἱ κατὰ φύσιν ἔχοντες, ἐξεχέβρογχοι γίνονται κατὰ τὰς εἰς τοὐπίσω τῆς κεφαλῆς ἀνανεύσεις, οὕτως οἱ κυφοὶ, κατὰ τὰς ὀρθίας στάσεις. ἐξεχεβρόγχους δηλονότι καλεῖ τοὺς ἐξέχοντας εἰς τοὐπίσω, εἰς δὲ τὸ πρόσω τὴν δίκην ἔχοντας. οὕτως δ' εἰκὸς ὀνομάζειν αὐτὸν, ἤτοι τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν ὅλην, ἢ μόνον τὸν φάρυγγα. καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ μάλιστα κερχνώδη τὴν ἀναπνοὴν ἐργαζόμενον, ἀμέλει, καὶ τοῖς κοιμωμένοις ἐν τοιούτῳ σχήματι μάλιστα ὑπάρχει τὸ ῥέγχειν. διὰ τοῦτ' ἔφη, καὶ γὰρ τοῖσιν ὀρθοῖσι φύσει, δύσπνοιαν παρέχει τοῦτο τὸ
B ὀστέον, ἢν ἔσω ῥέψῃ, ἔστ' ἂν ἀναπιεσθῇ τοῦτο τὸ ὀστέον, ἀναφορικῶς εἰπὼν ἐπὶ τὸ προειρημένον ἐν ἀρχῇ τῆς ῥήσεως, ἔνθα φησὶ, καὶ γὰρ δὴ καὶ ἀναγκάζονται κατὰ τὸν μέγαν σφόνδυλον, λορδὸν τὸν αὐχένα ἔχειν, ἐξ οὗ τεκμήραιτ' ἄν τις, μέγαν σφόνδυλον ὀνομάζειν αὐτὸν, τὸν δεύτερον, ὃς χωρῆσαι μάλιστα δύναται πρόσω, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν ἀναπιεσθῆναι. πρόδηλον δ' ὅτι καὶ τὴν αὐτὴν χώραν, τὸ πρόσω καὶ ἔσω κέκληκεν· πρόσω μὲν, ὡς βαίνοντα ἐκ τῶν ὀπίσω μερῶν εἰς αὐτὴν σφόνδυλον, ἔσω δ', ὅτι κατὰ τὸ βάθος ἐστὶ τοῦ σώματος, ἐάν τε πρὸς τὸ ἔσωθεν ἐπιφάνειαν
C τις, ἐάν τε πρὸς τὸ ὀπίσω σκοπῇ.

HIPPOCRATIS TEXTUS IX.

His tubercula plerumque circa pulmonem sunt, eaque dura, & cruda: plerisque enim ejusmodi tumores sunt causa gibbi, & distentionis, quibus nervi afficiuntur.

GALENI COMMENTARIUS.

Quibus spina supra septum transversum gibba est, his plerumque ait tubercula fieri circa pulmonem: constat autem, & quibus ad lumbos gibba fit, in his ea parte tubercula versari. Dixit, plerumque, propterea quòd & casu & ictu spina gibba redditur, & tum in priorem partem, tum in latus convertitur. At cùm inquit: plerumque enim ejusmodi tumores causa gibbi sunt, & distentionis, eandem sententiam tradit, quam à principio, cùm ait, spinæ vertebræ, quibus ob morbos trahuntur, ut gibbum efficiant. Quod autem nunc scribit, quibus proximi nervi afficiuntur, ad nervos dorsi refertur, ac vertebrarum. Nos verò anteà causati sumus vertebrarum ligamenta attrahentia, quibus cum & ipsæ vertebræ trahuntur. Non enim arbitramur nervos, qui à spinæ medulla oriuntur, attrahere secum vertebras posse, cùm & propter exiguitatem, & propter mollitiem longè imbecilliores sint, quàm ut præstare id possint: quippe, qui ab ossibus non dependent, quemadmodum ligamenta, quæ firmiora sunt, & nervis conjuncta: ac, si tuberculis afficiantur, secum trahere vertebras possunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ θ'.

Φυμάτια τε, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, κατὰ τὸν πνεύμονά εἰσιν οἱ τοιοῦτοι, σκληρῶν φυμάτων καὶ ἀπέπτων. καὶ γὰρ ἡ πρόφασις τοῦ κυφώματος, καὶ ἡ ξύντασις τοῖσι πλείστοισι, διὰ τοιαύτας συστροφὰς γίγνεται, ᾗσιν ἂν κοινωνήσωσιν οἱ τόνοι, οἱ σύνεγγυς.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D Οἷς ἐν τοῖς ἄνω τῶν φρενῶν ἐστὶ τὸ κύφωμα, τούτοις κατὰ τὸν πνεύμονα, τὰ φύματά φησιν ὡς τὸ πολὺ γίγνεσθαι. δῆλον οὖν ὅτι καὶ οἷς ἐν ὀσφύϊ τὸ κύφωμα ᾖ, καὶ τούτοις ἐνταῦθα τὰ φύματα συνίσταται. ὡς τὸ πολὺ δ' εἶπεν, ἐπειδὴ καὶ κατὰ τὴν διάπτωσιν, καὶ πληγὴν, κυφοῦται ῥάχις, ὥσπερ οὖν καὶ λορδοῦται, καὶ σκολιοῦται. διὰ δὲ τοῦ φάναι· καὶ γὰρ ἡ πρόφασις τοῦ κυφώματος, καὶ ἡ σύντασις, τοῖσι πλείστοισι διὰ ταύτας συστροφὰς γίγνεται, τὴν αὐτὴν γνώμην ἐνδείκνυται κατ' ἀρχὰς, ὁπότε λέγει. σφόνδυλοι δὲ, οἱ κατὰ ῥάχιν, οἷσι μὲν ὑπὸ νοσημά-
E των ἕλκονται εἰς τὸ κυφόν. τὸ δ' ἐν τῇ νῦν ῥήσει λελεγμένον, ᾗσιν δ' ἂν κοινωνήσωσιν οἱ τόνοι, οἱ ξύνεγγυς, ἐπὶ τὰ νεῦρα τὴν ἀναφορὰν ἔχει, κατὰ τὸν νῶτόν τε, καὶ τοὺς σφονδύλους. ἐγὼ δὲ πρόσθεν ᾐτιασάμην τοὺς συνδέσμους τῶν σφονδύλων ἑλκομένους, ἑαυτοῖς συνεπισπᾶσθαι καὶ αὐτοὺς τοὺς σφονδύλους. οὐ γὰρ ἡγοῦμαι τὰ ἀπὸ νωτιαίου πεφυκότα νεῦρα, τὰ ἑλκόμενα πρὸς τοῦ φύματος, ἑαυτοῖς δύνασθαι συνεπισπᾶσθαι τοὺς σφονδύλους. καὶ γὰρ ἀσθενέστερον πολὺ τῆς τοιαύτης δυνάμεώς ἐστι, διά τε σμικρότητα, καὶ μαλακότητα, διὸ καὶ οὐδὲ ἐκπέφυκεν
F ἐκ τῶν ὀστῶν, ὥσπερ οἱ σύνδεσμοι. ῥωμαλεώτεροι γὰρ ὄντες οὗτοι, καὶ συνεχεῖς τοῖς τόνοις. εἰ δ' ἂν κοινωνήσωσι τοῖς φύμασι, δύνανται οὖν ἐπισπᾶσθαι τοὺς σφονδύλους.

HIPPOCRATIS TEXTUS X.

Verùm ex his, quibus sub septo transverso gibba spina est, nonnullis renum, & vesicæ vitia superveniunt: sed & abscessus ad ilia, & in-

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ι'.

Ὅσοισι δὲ κατωτέρω τῶν φρενῶν τὸ κύφωμά ἐστι, τούτοισι νοσήματα μὲν ἐνίοισι προσγίνεται νεφριτικὰ, καὶ κατὰ κύστιν. ἀτὰρ καὶ ἀποστάσιες ἐς ἐμπύημά τι, καὶ κατὰ κενεῶνας, καὶ

κατὰ βουβῶνας χρόνιαι, καὶ δυσαλθέες, καὶ τουτέων οὐδὲ ἑτέρη λύει τὰ κυφώματα. A

guina, qui diu manent, & ægrè sanantur: quorum neutrum gibbum solvit.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Κατὰ συμπάθειαν δηλονότι, τὰ εἰρημένα νοσήματα γίγνεται. συμπάσχει δὲ τὰ ὁμογενῆ καὶ τὰ πλησίον, ἅπερ ἐλέγετο κἂν τῷ συνεχέσι, καὶ τὰ κοινὰ καὶ μάλιστα κακοῦνται. δυσεντερία μὲν οὖν, καὶ κιρσοὶ κατὰ μετάστασιν τῶν ἐργαζομένων τὰ φύματα χυμῶν γινόμενα θεραπεύει τὴν κύφωσιν. ὅσα δὲ κατὰ συμπάθειαν γίγνεται νοσήματα, τούτων οὐδέν ἐστι λυτικὸν τῶν ἐξ ἀρχῆς παθῶν. B

GALENI COMMENTARIUS.

OB consensum sanè propositi affectus superveniunt. Consensu autem afficiuntur, & quæ sunt ejusdem generis, & quæ vicina, quæ supra significavit, quùm proximos dixit: quæ communia primò sunt, maximè læduntur. Tormina igitur, & varices, quorum causa erat succorum tubercula excitantium transfusio, gibbum curant: sed ex iis malis, quæ consensus causâ oriuntur, nullum est, quod priorem morbum depellat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ια΄.

Ἰσχία δὲ τοῖσι τουτέοισιν ἀσαρκότερα γὰρ, ἢ τοῖσιν ἄνωθεν κυφοῖσιν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οἷς κατ᾽ ὀσφὺν ἐστὶ τὸ κύφωμα, τούτοις ἰσχία μᾶλλόν ἐστιν ἄσαρκα, ἢ τοῖς κατὰ θώρακα κυφοῖς. C ἐκ τούτου δὲ δῆλον, ὡς καὶ τοῖς κατὰ θώρακα κυφοῖς, ἄσαρκα μετρίως γίγνεται τὰ κατ᾽ ἰσχίον, ὡς ἂν κοινωνοῦντα τῇ ῥάχει.

HIPPOCRATIS TEXTUS XI.

His autem coxæ extenuantur, magis quàm quibus spina suprà gibba est.

GALENI COMMENTARIUS.

QVibus spina ad lumbos gibba est, hìs coxæ graciliores sunt, quàm quibus ad pectus. Hinc autem manifestum est coxas, quibus spina ad pectus gibba est, graciles modicè reddi propter consensum quem habent cum spina.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιβ΄.

Ἡ μέν τοι σύμπασα ῥάχις, μακροτέρη τούτοισιν, ἢ τοῖσιν ἄνωθεν κυφοῖσιν.

D

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τοῖς μηδέπω τελείοις κατὰ τὴν ἡλικίαν, πρὸς τῇ κοινῇ τῆς ἀτροφίας, ἔτι καὶ ἀναύξητα τὰ πεπονθότα μόρια γὰρ, καθότι καὶ πρόσθεν ἐρρέθη. νυνὶ δὲ, προστίθησιν ἄλλην διαφορὰν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἡλικίας, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν πεπονθότων μορίων. ὅσῳ γὰρ ἐν ἀρχῇ μᾶλλον ἑαυτῆς ἡ ῥάχις πάθῃ, τοσούτῳ μᾶλλον ἀναυξεστέρα γίγνεται, διότι τῆς γενέσεως αὐτῇ, καὶ τῆς αὐξήσεως ἄνωθέν ἐστιν. E

HIPPOCRATIS TEXTUS XII.

Tota autem spina longior his est, quàm quibus à superiori parte gibba est.

GALENI COMMENTARIUS.

HIs qui ætate nondum robustâ sunt, præterquàm quod communis est macies, accedit quòd affectæ partes non augentur, quemadmodùm & anteà dictum est: Nunc discrimen aliud adjungit, non ab ætate, sed à locis affectis: nam spina, quò magis versus suum initium vitiatur, eò minus augetur, cùm habeat & originem, & incrementum supernè.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιγ΄.

Ἥβη δὲ, καὶ γένειον βραχύτερα, καὶ ἀτελέστερα, καὶ ἀγονώτεροι εἰσὶ τῶν ἄνωθεν κυφῶν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τῷ κοινῷ λόγῳ τῆς συμπαθείας, προσέρχεται διαφορὰ κατὰ τὴν τῶν τόπων φύσιν. F ὁ μὲν οὖν κοινὸς λόγος ἐστὶ, τὰ πλησιάζοντα, τοῖς πεπονθόσι συμπάσχειν. ἴδιος δὲ ἔνθα μὲν ἀναπνευστικὰ μόρια, δυσπνουστέρους γίγνεσθαι τοὺς πάσχοντας, καὶ κερχνώδεις. ἔνθα δὲ τὰ κατωτέρω τῶν φρενῶν, γὰρ βραδυτέρα ἡ ἥβη. ἕπεται δὲ τούτῳ, καὶ ἡ κατὰ τὰ γένεια βλάβη.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIII.

PVbes autem & barba serius increscit, & minus completur; minus item fœcundi fiunt, quàm quibus gibba est pars superior.

GALENI COMMENTARIUS.

AD communem rationem consensus accedit differentia ex natura locorum. Communis igitur ratio est, ut quæ vitiatis locis proxima sunt, consensu afficiantur: propria autem, ut ubi hæ partes læduntur, quæ spiritui accommodantur, sequatur, ut spiritus ægrè, & cum sono moveatur: ubi, quæ infra septum transversum, pubes serius increscat, lædaturque etiam barba.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS XIV.

Sed quibus corpore jam robusto gibba spina fit, his evidenter soluit morbum tunc existentem: tempore tamen ejus aliquid se ostendit, sicut & iis, qui juniores sunt, aut plus, aut minus: plerumque autem, hi affectus minus maligni sunt.

GALENI COMMENTARIUS.

Evidenter ἀπαντικρὺ nunc dixit, quod nonnulli alii ex veteribus dixerunt ἄντικρυς. Apertè igitur, & (ut dixerit quis) quasi res manu teneatur, gibba spina admittit ea, quæ quùm morbus judicatur, id est solvitur, expelluntur, videturque ex toto morbus summotus: supersunt tamen reliquiæ parvæ, quæ irritantur, si quid, vel in ratione victus peccetur, vel noxium extrinsecùs occurrat.

HIPPOCRATIS TEXTUS XV.

Multi quidem gibbi, facile, & non secus, quàm bene valentes, jam usque ad senectutem id mali sustinuerunt, præsertim quibus corpus carnis plenum, & pingue effectum est: pauci tamen ex iis ad sexagesimum annum pervenerunt, plerique enim citius moriuntur.

GALENI COMMENTARIUS.

Ob validas vires, ob morbum levem, jamque ob universam victus rationem, qua vivunt, nonnulli gibbi quasi sani ad senectutem usque vitam degunt.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVI.

Nonnullis etiam vertebræ ab hac, vel illa parte in latus moventur. Hæc tamen, vel omnia, vel complura incidunt, eò quòd spina ab interiori parte depravetur.

GALENI COMMENTARIUS.

Anteà jam diximus spinam ad latus converti orto ab ejus latere tuberculo, quòd ad se traheret ligamenta. Hoc Hippocrates fieri dixit διὰ τοὺς τόνους, idest, per nervos.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVII.

Quosdam etiam in id vitium compellit, unà cum morbo habitus ille, quo jacere consueverunt.

GALENI COMMENTARIUS.

Concurrit ad spinam gibbam efficiendam, & quòd materia magis confluat ad id, quod humilius est: & quòd pars, in quam quis cubat, magis comprimatur. Prima autem, & præcipua causa, & tuberculi, & cujuslibet vitij, est partium natura morbo opportunior. Demonstravimus enim ad ejusmodi partes concurrere ea quæ superant.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιδ΄.

Οἷσι δὲ ἂν ηὐξημένοισι τὸ σῶμα, γένηται κύφωσις, τούτοισιν ἀπαντικρὺ μὲν τῆς νούσου τῆς τότε παρεούσης, κρίσιν ποιέει ἡ κύφωσις. ἀνὰ χρόνον μέντοι ἐπισημαίνει τι τῶν αὐτέων, ὥσπερ καὶ τοῖσι ἑτέροισιν, ἢ πλέον, ἢ ἔλασσον. ἧσσον δὲ κακοήθως, ὡς τὸ ἐπίπαν μὲν τοιαῦτά ἐστιν.

B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ ἀπαντικρὺ νῦν εἴρηκεν, ἐν ἴσῳ τῷ, ἐκ τοῦ φανεροῦ, ὅπερ ἄλλοι τινὲς τῶν παλαιῶν ἄντικρυς εἰρήκασιν. ἐκ μὲν τοῦ φανεροῦ, καὶ ὡς εἴπῃ τις, αἰσθητοῦ, κρίσιν ἡ κύφωσις, ὅπερ ἐπὶ λύσιν λαμβάνει, καὶ δόξειεν ἂν τὸ πάθος ἀνῃρῆσθαι παντάπασιν. ὑπολείπεται μέντοι τι λείψανον βραχὺ παροξυνόμενον, ἐπί τε τοῖς κατὰ τὴν δίαιταν ἁμαρτήμασι, καὶ ἐν τῇ τῶν ἔξωθεν ἀπάτῃ βλαβερόν.

C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιε΄.

Πολλοὶ μέντοι ἤδη καὶ εὐφόρως διήνεγκαν, καὶ ὑγιεινῶς, τὴν κύφωσιν, ἄχρι γήρως, μάλιστα δὲ οὗτοι, οἷσιν ἂν ἐς τὸ εὔσαρκον καὶ πιμελῶδες περιτράπηται τὸ σῶμα. ὀλίγοι μὲν ἤδη καὶ τῶν τοιούτων ὑπὲρ ἑξήκοντα ἔτη ἐβίωσαν, οἱ δὲ πλεῖστοι βραχυβιώτεροί εἰσιν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D

Διὰ ῥώμην φύσεως, καὶ τοῦ πάθους τὴν ἐπιείκειαν· ἤδη δὲ καὶ τὴν ὅλην δίαιταν, ἣν ὁ πάσχων διαιτᾶται, μέχρι γήρως ἔνιοι τὴν κύφωσιν ὑγιηρῶς διήνεγκαν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ις΄.

Ἔστι δὲ οἷσι καὶ ἐς τὸ πλάγιον σκολιοῦνται σφόνδυλοι, ἢ τῇ, ἢ τῇ. πάντα μὲν, ἢ τὰ πλεῖστα, τὰ τοιαῦτα γίνεται διὰ συστροφὰς τὰς εἴσωθεν ῥάχιος.

E

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἶπον ἔμπροσθεν ἤδη περὶ τῆς σκολιώσεως, ὡς γίνεται, κατὰ τὸ πλάγιον μέρος τοῦ σφονδύλου συστάντος φύματός πως, καὶ ἐφέλκοντος ἐπὶ ἑαυτὸ τοὺς συνδέσμους. τοῦτο λέγει δὲ καὶ ὁ Ἱπποκράτης, ὅτι διὰ τοὺς τόνους.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιζ΄.

F

Προσξυμβάλλεται δὲ ἐνίοισι, σὺν τῇ νούσῳ καὶ τὰ σχήματα, ἐφ᾽ ὁποῖα ἂν ἐθισθέωσι κεκλίσθαι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ μέντοι τῷ συῤῥεῖν μᾶλλον ὡς ἐπὶ τὸ ταπεινότερον. τὸ δέ τι καὶ τῷ θλίβεσθαι μᾶλλον, ἐφ᾽ ᾧ κατάκειταί τις, εἰς τὴν τοῦ κυφώματος γένεσιν ἡ συντελεῖ γίνεται. πρώτη δὲ αἰτία, καὶ κυριωτάτη τῶν φυμάτων, καὶ τῶν ἄλλων νοσημάτων, ἡ φυσικὴ τῶν μερῶν εὐπάθεια· δέδεικται γὰρ εἰς τὰ τοιαῦτα μόρια συῤῥεῖν τὰ περιττά.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιη'.

Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν τοῖσι χρονίοισι κατὰ πνεύμονα νοσήμασιν εἰρήσεται. ἐκεῖ γάρ εἰσιν αὐτῶν χαριέσταται προγνώσιες περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Πολλὰ δὲ καὶ κατὰ τὸ βιβλίον τοῦτο γράψαι ἐπηγγείλατο, μὴ σωζόμενα νῦν, ἃ τάχα μὲν, οὐδ' ὅλως ἔγραψεν, ἢ οὐκ ἐσώθη καθάπερ καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν παλαιῶν βιβλίων οὐκέτι σώζεται, περὶ ὧν τῆς ἀπωλείας, πολλοῖς γέγραπται. περὶ δὴ οὖν τῶν κατὰ πνεύμονα χρονίων, εἴρηται μὲν πολλὰ κἀν τῷ μείζονι περὶ παθῶν, οὗ καὶ ἡ ἀρχὴ, ἢν ἡ τοῦ πνεύμονος ἀρτηρίη ἑλκωθῇ. εἴρηται δὲ κἀν τῷ προτέρῳ περὶ νούσων, οὐκ ὀρθῶς ἐπιγεγραμμένῳ, οὗ ἡ ἀρχὴ, ὅς ἂν περὶ ἰήσιος ἐθέλῃ ἐρωτᾷν ὀρθῶς, καὶ ἐπερωτώμενος ἀποκρίνεσθαι. ἀλλ' οὐδ' ἐν ἑτέρῳ τούτων, ἃ νῦν ἐπηγγείλατο τελέως διώρισται.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVIII.

Verùm de his agemus, quã de diutinis affectibus pulmonis: ibi enim de his futurorum pulcherrimæ prognoſticationes traduntur.

GALENI COMMENTARIUS.

Multa quoque alia in hoc libro ſcripturum ſe pollicetur, quæ nunc non extant.
B Ea fortaſſe, vel non ſcripſit, vel interierunt, quemadmodum & multa alia Antiquorum volumina, quæ nunc non extant, de quorum interitu complures ſcripſerunt. De diutinis igitur affectibus pulmonis multa habentur, & in majori libro de morbis, cujus initium eſt: Si pulmonis arteria exulceretur. Atque etiam in primo libro de morbis, qui non rectè ita inſcribitur, cujus initium eſt: Qui utique interrogare de curatione rectè velit, rogatuſque reſpondere. Sed in neutro horum plenè exequitur,
C quæ hîc pollicetur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιθ'.

Ὁκόσοισι δὲ ἐκ καταπτώσιος ῥάχις κυφοῦται, ὀλίγοι δὴ τούτων ἐκρατήθησαν, ὥστε ἐξιθυνθῆναι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἄχρι νῦν, ἔγραψε περὶ τῆς ἔξωθεν αἰτίας διαστρεφομένης ῥάχεως. ὅσα δ' ἀπὸ τῆσδε τῆς ῥήσεως ἐφεξῆς γέγραπται ἅπαντα, περὶ τῶν, ἐκ καταπτώσεως, ἢ τινος πληγῆς, βλαπτομένων τοῖς σπονδύλοις, εἴρηται, καὶ ἔστι τὰ πλεῖστα σαφῆ, πλὴν εἴ που δέοι παραλελειμμένην αἰτίαν προσθεῖναι, καθάπερ δὲ νῦν, τὰ ὀλίγα κατὰ τὴν ῥάχιν παραρθρημάτων ἐπανορθοῦσθαι. καίτοι τούτου νῦν δυνάμενος, τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς ἐφεξῆς αὐτὸς ἐνδείκνυται, γιγγλυμοειδῶς εἰπὼν τοῖς σπονδύλοις συγκεῖσθαι, ὅταν μὲν εἷς τις ἐξ αὐτῶν καθ' ὅν τινα οὖν τρόπον ἐκπίπτῃ εἰς τὴν τῆς διαρθρώσεως, χαλεπώτατόν ἐστιν ἐμβιβάσαι. πολλῶν μὲν ἀποφύσεων οὐσῶν, πολλῶν δὲ κοιλοτήτων ἐν ἑκάστῳ. τοῦτο γὰρ δὲ δι' αὐτῆς τῆς ὄψεως, ἐπὶ τῶν ὀστῶν ἐμάθετε.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIX.

Quibuſcunque cadentibus gibba ſpina fit, paucis ita convaleſcit, ut dirigatur.

GALENI COMMENTARIUS.

Adhuc ſcripſit de ſpina citrà exteriorem cauſam depravata: quæ deinceps adſcri-
D bit, omnia ſunt de vertebris, quæ ob caſum, vel ictum aliquem læduntur. Pleraque autem plena ſunt, niſi ſicubi opus ſit omiſſam cauſam adjicere, quemadmodum & nunc, cum aſſerit rarò luxatam ſpinam reſtitui. Cujus rei cauſam, etſi nunc afferre potuiſſet, in ſequentibus demonſtrat, cum ſcribit vertebras cardinis modo inſtructas, ita, ut ubi una aliqua quovis modo exciderit, in ſuam ſedem magno negocio revertatur, cùm in ſingulis multi proceſſus ſint, multi ſinus. Hoc autem & aſpectu
E ipſo in oſſibus didiciſtis.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κ'.

Τὸ δὲ τοι μὲν γὰρ, αἱ ἐν τῇ κλίμακι κατασείσιες οὐδένα ἀπεξίθυναν, ὧν γε ἐγὼ οἶδα. χρέονται δὲ οἱ ἰητροὶ μάλιστα αὐτῇ οὗτοι, οἱ ἐπιθυμέοντες ἐκχαυνοῦν τὸν πολὺν ὄχλον. τοῖσι γὰρ τοιούτοισι ταῦτα θαυμάσιά ἐστιν. ἢν ἢ κρεμάμενον ἴδωσιν, ἢ ῥιπτεόμενον, ἢ ὅσα τοῖσι τοιούτοισιν ἔοικε, καὶ ταῦτα κληΐζουσιν αἰεὶ, καὶ οὐκέτι αὐτοῖσι μέλει, ὁκοῖόν τι ἀπέβη ἀπὸ τοῦ χειρίσματος, εἴτε κακὸν εἴτε ἀγαθόν. οἱ μέντοι ἰητροὶ, οἱ τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδεύοντες, σκαιοί εἰσιν, οὓς ἐγώ γε ἔγνων. τὸ μὲν γὰρ ἐπινόημα ἀρχαῖον, καὶ ἐπαινέω ἔγωγε σφόδρα τὸν πρῶτον ἐπινοήσαντα, καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο πᾶν ὅ, τι μηχάνημα κατὰ φύσιν ἐπενοήθη. οὐδὲν γάρ μοι ἄελπτον, εἴ τις καλῶς σκευάσας κατασείσειε, κἂν ἐξιθυνθῆναι ἔνια. αὐτὸς μέντοι κατῃσχύνθην πάντα τὰ τοιουτότροπα ἰητρεύειν οὕτω, διὰ τοῦτο ὅτι πρὸς ἀπατεώνων μᾶλλον οἱ τοιοῦτοι τρόποι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XX.

Jam verò intenſio, quæ ſuper ſcalam adhibetur, nullum, quod ſciam, reſtituit. Ea potiſſimùm utuntur medici, qui apud vulgus videri volunt magnum aliquid moliri. Apud hoc enim admirandum eſt ſuſpenſum hominem intueri, vel projectum, vel tale quidpiam: ſemperque hæc ab ipſo laudantur, cui nec ultrà curæ eſt, quinam effectus
F *ſequatur ex hujuſmodi præſidio, bonus ne an malus: medici verò, qui hæc ſtudent, rudes ſunt, quos quidem novi. Inventio quidem vetuſta eſt: atque ego ſanè primum auctorem laudo, non ſolùm hujus, ſed cujuſque machinamenti ſecundùm naturam excogitati, minimè enim diffido nonnulla reſtitui poſſe, ſi quis rectè præparans concutiat: ſed turpe exiſtimavi ejuſmodi morbis ità mederi, quùm ejuſmodi machinationes magis ſint impoſtorum.*

A

GALENI COMMENTARIUS.

Quoniam (ut ostendimus) in omnibus articulis restituendis, præcedere debet in diversas partes extensio, eandem quoque ad spinæ ossa necesse est adhibere. Qua verò ratione intendere in diversa conveniat, in sequentibus docebit. Nunc de ea intensione loquitur, quæ minus rectè adhibetur, quod facere consuevit, sicut in prioribus jam monstratum est. Primò enim rejicienda sunt, quæcumque malè à quibusdam Medicis fiunt, deinceps B tradenda sunt salubriora. Igitur, quùm Medici complures luxatam spinam per scalam extendant, asserit in primis ejusmodi inventionem nihil proficere: si quis tamen ea uti velit, docet, quomodo facere id optimè possit. Ergo in intendenda spina propositum est superiorem partem intendere per vincula propè affectum locum injecta: inferiorem, per corporis pondus. Ad hoc itaque spectans, quæ ab ipso subjiciuntur, percipies: maxima enim ex parte clara sunt. C

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐπειδὴ προηγεῖσθαι χρὴ πάσης ἐμβολῆς ἄρθρων ἀντιτάσεις, ὡς ἐδείξαμεν, ἔστιν ἀναγκαῖον κἀπὶ τῶν ὀστῶν, ἔστι κἀπὶ τὴν κατὰ ῥάχιν, ὡσαύτως προσάγειν. ὅπως μὲν οὖν ἀντιτείνειν ὠφελίμως χρὴ, μετὰ τάδε διδάξει. νυνὶ δὲ, διαλέγεται περὶ τῶν κακῶς γιγνομένων κατατάσεων, ἔθος ὂν αὐτῷ ποιεῖν οὕτως, ὡς ἤδη δέδεικται διὰ τῶν ἔμπροσθεν. δεῖ γὰρ ἐλέγχειν πρότερον, ὅσα κακῶς ποιοῦσιν ἔνιοι τῶν B ἰατρῶν, εἶθ' οὕτως διδάσκειν τὰ βελτίω. καταστώντων οὖν πολλῶν διὰ κλίμακος τὰ κατὰ ῥάχιν παραρθρήματα, μάλιστα μὲν φησι, μηδ' αὔξειν τι τὴν ἐπίνοιαν ταύτην. Εἰ δ' ἄρα βούλοιτό τις χρῆσθαι, διδάσκει τρόποις οἷς χρῷτο ἄν τις κάλλιστα. πρόκειται γὰρ ἐν τῇ κατατάσει, τὴν μὲν ἄνω τάσιν τῆς ῥάχεως ἐργάσασθαι διὰ τῶν δεσμῶν, οὓς περιβαλλόμεν πλησίον τοῦ πεπονθότος μέρους, τὴν δὲ κάτω, διὰ τοῦ βάρους τοῦ σώματος. πρὸς τοῦτον οὖν ἀποβλέπων τὸν σκοπὸν, ἀκολουθήσεις τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις ἐφεξῆς. C ἔστι γὰρ τὰ πλεῖστα σαφῆ.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXI.

Quibus prope cervices spina gibba fit, par est minus succurri intensione adhibita per caput deorsum demissum; parum enim ponderis habent caput, & utrinque lati scapularum ossis summitas, cùm deorsum spectant: sed hos verisimile est in pedes deorsum concussos magis restitui; in eam enim partem demissi majus pondus habent. At quibus infra gibba fit, hos concutere magis convenit capite, deorsum spectantes. Si quis igitur concutere velit, rem sic rectè molietur. Scalam sternere scorteis pulvinis tranversis debet, vel ex lana benè alligatis, ac paulo plus, & longitudinis, & latitudinis scalæ tenentibus, quàm occupet hominis corpus. D

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κα'.

Ὅσοισι μὲν οὖν ἐγγὺς τοῦ αὐχένος ἡ κύφωσις γίνεται, ἧσσον εἰκὸς ὠφελέειν κατατάσιας ταύτας τὰς ἐπὶ κεφαλήν· μικρὸν γὰρ τὸ βάρος ἡ κεφαλὴ, καὶ τὰ ἀκρώμια καταῤῥέποντα. ἀλλά τοί γε τούτους εἰκὸς ἐπὶ τοὺς πόδας κατασεισθέντας μᾶλλον ἐξιθυνθῆναι. μείζων γὰρ οὕτως καταῤῥοπὴ ἐπὶ τὰ τοιαῦτα. ὅσοισι δὲ κατωτέρω τὸ ὕβωμα, τούτοισιν εἰκὸς μᾶλλον ἐπὶ κε- D φαλὴν κατασείεσθαι. εἰ οὖν τις ἐθέλει κατασείειν, ὀρθῶς ἂν ὧδε σκευάζοι. τὴν κλίμακα χρὴ σκυτίνοισιν ἐν ὑποκεφαλαίοισιν πλαγίοισιν, ἢ ἐρινεοῖσι καταστρῶσαι εὖ προσδεδεμένοισιν, ὀλίγῳ πλέον καὶ ἐπὶ μῆκος, καὶ ἔνθεν, καὶ ἔνθεν, ἢ ὅσον ἂν τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου κατάσχοι.

GALENI COMMENTARIUS.

Cùm spina, vel propè initium lædatur, vel propè finem, vel in medio spacio, primò agit de noxa ipsius propè cervices. Ergo in hoc casu, si quis super scalam à pedibus hominem suspendat, sicut nonnulli medici Hippocratis seculo consueverunt, nulla ferè intensio fiet ab inferiori parte, quum parum ponderis sit in capite, & in cervicibus: sed, si in ima vitium sit propè os sacrum, maximè sperare quis poterit hujusmodi vim ab inferiori parte abundè futuram. Subdit deinceps, qua ratione id optimè fiat. E

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐπειδὴ πάσχει ἡ ῥάχις, ἤτοι πλησίον τῆς ἄνωθεν ἀρχῆς, ἢ τῇ κάτω τελευτῇ, ἢ κατά τι τὴν μεταξὺ, περὶ προτέρης λόγον ποιεῖται βλάβης, τῆς ἐγγὺς τοῦ τραχή- E λου γιγνομένης, ἐπὶ ταύτης οὖν, εἴ τις ἐπὶ κλίμακος, τὸν πεπονθότα κρεμάσειεν ἐκ τῶν ποδῶν, ὡς εἰώθεσαν ἔνιοι τῶν κατ' αὐτὸν ἰατρῶν ποιεῖν, οὐκ ἂν εἰς τὸ κάτω γένοιτο τάσις ἀξιόλογος, ὡς ἂν μικροῦ βάρους ὄντος, τοῦ κατὰ τὸν αὐχένα καὶ τὴν κεφαλήν. εἰ δὲ κάτω τὸ πάθος εἴη, πλησίον τοῦ ἱεροῦ ὀστοῦ, μάλιστα ἂν πιστεύσειέ τις ἀνύσαι τὴν κατάτασιν, ἐξ οὗ γραφή τις ἂν πως κάλλιστα.

HIPPOCRATIS TEXXUS XXII. F

Post hæc homo super scalam resupinetur, dein pedibus non divaricatis juxta talos ad scalam alligetur vinculo, quod quidem firmiter, ac sine compressu teneat, sed molle sit: vinciatur item, & ab inferiori, & à superiori parte circa utrumque genu, & tum circa coxas, circa ilia insuper & pectus, habenâ ita latâ, ut concuti non prohibeatur: sed brachia juxtà latera extensa ad ipsum corpus, non ad scalam religentur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κβ'.

Ἔπειτα τὸν ἄνθρωπον ὕπτιον κατακλῖναι ἐπὶ τὴν κλίμακα χρὴ, κἄπειτα προσδῆσαι μὲν τοὺς πόδας παρὰ τὰ σφυρὰ, πρὸς τὴν κλίμακα, μὴ διαβεβῶτα, ἐν δεσμῷ ὀχυρῷ μὲν, μαλθακῷ δέ. προσδῆσαι δὲ κατωτέρω ἑκάτερον τῶν γουνάτων, καὶ ἀνωτέρω προσδῆσαι καὶ κατὰ τὰ ἰσχία. κατὰ δὲ τοὺς κενεῶνας, καὶ κατὰ τὸ στῆθος χαλαρῇσι ταινίῃσι περιβάλλειν οὕτως, ὅκως μὴ κωλύωσι τὴν κατάσεισιν. τὰς δὲ χεῖρας παρὰ τὰς πλευρὰς παρεκτείναντα προσκαταδεῖν πρὸς αὐτὸ τὸ σῶμα, καὶ μὴ πρὸς τὴν κλίμακα.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΣΑφῶς διερχόμενος ἅπαντα, εὔοχον καλεῖ δεσμὸν, τὸν εὐοχοῦντα, τουτέστιν ἀσφαλῶς τε ἅμα, καὶ ἀθλίπτως.

GALENI COMMENTARIUS.

EXprimit omnia evidenter; vinculum; quod firmiter, ac sine compressu teneat, εὔοχον dixit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κγ΄.

ΟΤαν δὲ κατασκευάσῃς οὕτως, ἀνέλκειν τὴν κλίμακα, καὶ πρὸς τύρσιν τινὰ ὑψηλὴν, ἢ πρὸς αἴτωμα οἴκου.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIII.

SCala ita præparata attrahenda est ad turrim altam, vel ad culmen domus.

B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΥρσιν μὲν τὸν πύργον ἀκούειν χρὴ, οἴκου δὲ αἴτωμα, τὸ ὑψηλότατον μέρος· οὕτω γὰρ ὀνομάζουσι τὰς εἰς ὕψος ἀνατάσεις τῆς ὀροφῆς, τριγωνοειδεῖς. εἰ μὲν γὰρ ἡλιαστήριον ποιήσει τις, ἀντὶ κεράμου, ποιήσει τὴν ὀροφὴν ἐνεπίπεδον, οὐκ ἀλέαν ἴσχουσαν ἐργάσεται. κέραμον δὲ ἐπιτιθεὶς εὐαπόῤῥυτον αὐτὴν, τὸ ὕδωρ τὸ ὄμβριον εἶναι βούλεται. κατὰ τοῦτ᾽ οὖν, ὑψηλὸν ἐργασάμενος τὸ μέσον τῆς ὀροφῆς, κατὰ τὸ μῆκος, ἐκ τοῦ ὀπίσω πρὸς τὸ πρόσω τεταγμένον, οὕτω γὰρ ἐντεῦθεν ἐφ᾽ ἑκατέρων τῶν πλαγίων C τοίχων καταγῇ τὴν ὀροφὴν ταπεινὸς μόνην, ὥσπερ τινὰς δὲ τὰς πτέρυγας καθειμένας. οὕτω γὰρ ἐοίκασιν εἰκάσαντες οἱ παλαιοὶ καλέσαι τοῦτο τῆς οἰκείας τὸ μέρος, αἰετὸν δὲ καὶ οἵδε, καθάπερ καὶ ὁ Πίνδαρός φησιν ἐν ταῖς Πλειάσιν.

Χρύσεα δ᾽ ἐξύπτερα αἰετοῦ ἄειδον κληδόνες.

καὶ Εὐριπίδης ἐν Ὑψιπύλῃ φησίν.

Ἰδοὺ πρὸς αἰθέρα ἐξαμιλλῆσαι κόραι.

Γραπτοὺς οἷσι πρόσβλεπον τύπους.

Ὅτι δὲ καὶ ἡ τύρσις πύργον σημαίνει, μάρτυς ἀξιόπιστος ἐστὶν ὁ Διοκλῆς, ὁ Καρύστιος, ταύτην τὴν νῦν εἰρημένην λέξιν παραφράζων ἐν τῷ περὶ ἐπιδέσμων βιβλίῳ, κατὰ τόνδε τὸν τρόπον ἔγραψεν. D ἀνέλκειν δὲ τὴν κλίμακα πρὸς πύργον ὑψηλὸν, ἢ οἰκίας αἰετόν.

GALENI COMMENTARIUS.

TVrrim dixit τύρσιν: culmen verò domus, id est, altissimam partem ipsius, ἀέτωμα, ita enim appellant eam tecti partem, quæ attollitur in speciem trianguli. Si quis enim solarium faciat, pro tegulis tectum struet planum, quod calorem non prohibeat: sed si tegulæ imponantur, propositum est ut pluvialis aqua possit effluere. Hac igitur de causa medium tectum in longitudinem à priori, & posteriori parte attollitur, utrinque autem à parietibus humile est. Majores igitur ad exemplum alarum demissarum hanc partem domus ab aquila videntur ἀετὸν appellasse, quo vocabulo tectum appellat & Pindarus in Pleiadibus, ubi ait,

Χρύσεα δ᾽ ἐξύπτερα αἰετοῦ ἄειδον κληδόνες.

& Euripides in Hypsipyle, quùm inquit.

Ἰδοὺ πρὸς αἰθέρα ἐξαμιλλῆσαι κόραι

Γραπτοὺς οἷσι πρόσβλεπον τύπους.

Quòd τύρσις turrim significet, idoneus testis est Diocles Charistius, qui juxta verba, παραφράσιν Græci dicunt) locum hunc exponit in libro de fasciis. Inquit igitur, attrahenda scala est ad turrim altam, vel ad culmen domus, ubi turrim, quam Hippocrates τύρσιν, πύργον dixit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κδ΄.

ΤΟ δὲ χωρίον ἵνα ὅκου κατασείῃς, ἀντίτυπον ἔστω. τοὺς δὲ ἀνατείνοντας, εὐπαιδεύτους χρὴ εἶναι, ὅκως ὁμαλῶς, καὶ καλῶς καὶ ἰσοῤῥόπως, καὶ ἐξαπινέως ἀφήσωσι, καὶ E μήτε ἡ κλίμαξ ἑτερόῤῥοπος εἰς γῆν ἀφίξεται, μήτε αὐτοὶ προπετέες ἔσονται.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIV.

LOcus autem super quem concuti homo debet, renitatur: qui verò sursum attrahunt, non ignari sint, ut æqualiter, rectè, & in neutram partem inclinantes repenteque demittant, ne scala in alteram partem inclinata ad terram perveniat, neve ipsi in priorem partem convertantur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΠΡὸς ὑψηλόν τι, τὴν ἀρχὴν τῆς κλίμακος ἀναλαβὼν ἐχουσαν ἐπιδεδεμένον, ὡς εἴρηκε, τὸν ἄνθρωπον, ἀφίησιν ἀθρόον ἐπ᾽ ἐδάφους, ἵνα προσαρασσούσης τῆς διαγηθείσης σφοδρῶς, ἡ ῥάχις, εἰς τὴν κατὰ φύσιν χώραν ἐμβιβάσῃ τὸν παρηρθρηκότα σφόνδυλον. εὔλογον οὖν ἐν τούτῳ τῷ ἔργῳ, σκληρὸν εἶναι, F καὶ ἀντίτυπον τὸ ἔδαφος. εἰ γὰρ οὕτως εἴη μαλακὸν, ὡς εἰκὸς, ἐκλύει τὴν διάσεισιν τῆς ῥάχεως, οὐδὲν ἂν γένοιτο πλέον.

GALENI COMMENTARIUS.

SVmmam scalam à sublimiori loco suspensam, quæ, ut dictum est, alligatum hominem habeat, in pavimentum subitò demittit, ut cadente hac, atque concussâ, recondantur spinæ vertebræ suo loco motæ. Meritò autem ad hunc usum duro, & renitenti pavimento opus est: nam, si ita molle sit, ut cedat, spinæ concussus remittitur, ac sine ullo effectu res erit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κε΄.

ΑΠὸ μέντοι τύρσιος ἀφιεὶς, ἢ ἀπὸ ἱστοῦ καταπεπηγότος, καρχήσιον ἔχοντος, ἔτι κάλλιον ἄν τις σκευάσαιτο, ὥστε ἀπὸ τροχιλίης τὰ χαλώμενα εἶναι ὅπλα, ἢ ἀπὸ ὄνου. ἀηδὲς μὴν καὶ μακρηγορεῖν περὶ

HIPPOCRATIS TEXTUS XXV.

VBi verò à turri demittas, vel à malo, qui carchesium habeat annexum, commodius adhuc rem parabis, si à trochlea, vel ab axe funes demittas; sed molestum est in his longius immorari.

morari. Per has tamen machinationes concuti quis maximè poterit. Quod si spina in parte admodum superiori gibba fuerit, atque omnino concuti hominem oporteat, expedit in pedes concuti, ut jam dictum est: hoc siquidem pacto magis in inferiorem partem compelletur.

GALENI COMMENTARIUS.

QVùm scala ex sublimiori aliquo loco suspensa in terram demittenda sit, repentè, æqualiter & in neutram partem inclinata, satius est, inquit, vincula ipsa circa trochleas volvi, sic enim facilè, æqualiter, & sine inclinatione ducentur. Antea turris tantùm, & cacuminis domus, mentionem fecit, nunc malum adjungit, quem ἱςὸν appellat, significans maximum, atque erectum tignum, cui summo superpositum est aliud lignum transversum, à quo suspenditur velum, quod ἱςίον Græcè nuncupatur. Differunt enim inter se ἱςίον trium syllabarum, & ἱςὸς duarum: hoc siquidem vocabulo malus significatur, qui, ut retuli, tignum est, quod in navi erectum affigitur: sed illo linteum, quod à ventis inflatur; funes verò in summo malo, carchesii nominantur. Ergo ubicunque ad suspendendam scalam malo utendum est, id efficiendum est per trochleas, & carchesios; nihil etiam deterius esse affirmat ad hæc uti axiculis, quos appellat ὀνίσκυς.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVI.

FVlcire autem pectus debes ad scalam fortiter alligans, atque item cervices habenâ valde laxâ, quatenus, quod excessit, in suum locum revertatur: atque insuper caput à fronte ad scalam devincire, ac brachia extenta ad corpus non ad scalam; reliquum tamen corpus solutum sit, nisi quòd pluribus locis habena laxa circundetur, quatenus, quod excessit, in suum locum revertatur.

GALENI COMMENTARIUS.

IN superioribus quoque ostendimus ἕρματα dici ab Hippocrate fulcimenta, & ἑρμάσαι fulcire: atque hoc esse, quod à Poëta scribitur, Υποδ'είρεον ἕρματα νηῶν.

A
Scala cum scorteis, &c.

HIPPOCRATIS TEXTUS XI.

SEd videndum est ne hujusmodi vincula concuti hominem non sinant. Crura verò non ad scalam, sed inter se vincienda, ut è regione spinæ dependeant: hæc siquidem ita admovere convenit, si homo super scalam omninò concutiendus sit. Turpe autem est in omni arte, nec minus etiam in medicina sine ullo profectu magnam adhibere turbam, magnum spectaculum polliceri, & multa verba facere.

GALENI COMMENTARIUS.

QUòd si homo qui concutitur, nullis corporis partibus, exceptis superioribus, ad

A τούτων. ὅμως δὲ, ἐκ τούτων ἂν τὴν κατασκευὴν, μάλιστα ἄν τις κατασεισθείη. εἰ μὲν τι κάρτα ἄνω εἴη τὸ ὕβωμα, δέοι δὲ κατασείειν, πάντως ἐπὶ πόδας λυσιτελέει, ὥσπερ ἤδη εἴρηται. πλείων γὰρ οὕτω γίνεται ἡ κατοῤῥοπίη ἐπὶ ταῦτα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΠειδὴ τὴν κλίμακα, πρὸς ὑψηλόν τι χωρίον ἀνατεθεῖσαν, ἀφεῖναι χρὴ κατὰ τῆς γῆς, ἐξαίφνης τε, καὶ ὁμαλῶς,
B καὶ ἰσοῤῥόπως, ἄμεινον εἶναί φησι, τοὺς δεσμοὺς αὐτῆς περὶ τροχιλίας ἑλίττεσθαι. καὶ γὰρ εὔδρομον τὴν κίνησιν οὕτως ἐργασόμεθα, καὶ ὁμαλὴν, καὶ ἰσόῤῥοπον. ἔμπροσθεν τύρσεως, καὶ ἀετώματος οἴκου μνημονεύσας μόνον, νυνὶ καὶ ἱστὸν προσέθηκε διπλοῦν, οὗ δῆλον, ὅτι τὸ μέγιστόν τε, καὶ ὄρθιον ξύλον, ὡς κατὰ τὸ ἄνω πέρας ἐπιτίθεται, ἄλλο δὲ ξύλον, θέσιν ἐγκαρσίαν ἔχον, ὡς πρὸς τὸν ἱστὸν, ἐξ οὗ ξύλου τὸ ἱστίον ἐξῆπται. διαφέρει γὰρ ἱστίον εἰπεῖν ἐν ταῖς τρισὶ συλλαβαῖς, ἢ ἱστὸν, ἐν δυοῖν. ἱστὸς μὲν γὰρ, ὡς εἶπον, ὀνομάζεται τὸ κατὰ τῆς νηὸς ἐμ-
C πεπηγὸς ὀρθὸν ξύλον, ἱστίον δὲ, ἡ φυσωμένη πρὸς τῶν ἀνέμων ὀθόνη. τοὺς δὲ κατὰ τὴν ἄνω τελευτὴν τοῦ ἱστοῦ κάλους, ὀνομάζουσι καρχησίους. ὅταν οὖν ἱστῷ μέλλῃ χρῆσθαι πρὸς τὸ κρεμάσαι τὴν κλίμακα, διὰ τροχιλιῶν τε, καὶ καρχησίων, ἐργάζου τοῦτο, χεῖρον δ' οὐδὲν εἶναί φησι, καὶ ὀνίσκοις εἰς τὰ τοιαῦτα χρῆσθαι. καλεῖ δ' οὕτως δηλονότι τοὺς ἄξονας.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κϛʹ.

ΕΡμῆσαι μὲν χρὴ κατὰ μὲν τὸ στῆθος, πρὸς τὴν κλίμακα
D προσδήσαντα ἰσχυρῶς, κατὰ δὲ τὸν αὐχένα, ὡς χαλαρωτάτῃ ταινίῃ ὅσον τοῦ κατορθοῦσθαι εἵνεκα, καὶ αὐτὴν τὴν κεφαλὴν κατὰ τὸ μέτωπον προσδῆσαι πρὸς τὴν κλίμακα. τὰς δὲ χεῖρας παρατεταμένας, πρὸς τὸ σῶμα προσδῆσαι, μὴ πρὸς τὴν κλίμακα. τὸ μέν τοι ἄλλο σῶμα ἄδετον εἶναι χρὴ, πλὴν ὅσον τοῦ κατορθοῦσθαι εἵνεκα, ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ταινίῃ χαλαρῇ περιβεβλῆσθαι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΛΕλεκταί μοι καὶ πρόσθεν ἕρματα, τὰ ἐρείσματα, καὶ
E ἑρμάσαι, τὸ ἐρεῖσαι, καὶ τοῦτ' ἐστὶ, καὶ τὸ παρὰ τῷ ποιητῇ γεγραμμένον· ὑπὸ δ' εἴρεον ἕρματα νηῶν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κζʹ.

ΟΚως δὲ μὴ κωλύωσιν οὗτοι οἱ δεσμοὶ τὴν κατάσεισιν, σκοπέειν τάδε. σκέλεα πρὸς μὲν τὴν κλίμακα μὴ προσδεδέσθω, πρὸς ἄλληλα δὲ, ὡς κατὰ τὴν ῥάχιν, ἰθύῤῥοπα
F ἔῃ, ταῦτα μέν τοι τοιουτοτρόπως ποιητέα, εἰ πάντως δέοι ἐν κλίμακι κατασεισθῆναι. αἰσχρὸν μέν τοι καὶ ἐν πάσῃ τέχνῃ, καὶ οὐχ ἥκιστα ἐν ἰητρικῇ, πολὺν ὄχλον, καὶ πολλὴν ὄψιν, καὶ πολὺν λόγον παρασχόντα, ἔπειτα μηδὲν ὠφελῆσαι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΑν μὲν μηδ' ὅλως, ὁ κατασειόμενος ἑρμασθῇ τὸ σῶμα, πρὸς τὴν κλίμακα δεθεὶς μόνον ἐκ τῶν ἄνω μερῶν,

ἐκκυλιασθήσεται ῥᾳδίως εἰς τὰ πλάγια μέρη. καταδεθεὶς δὲ αὖ πάλιν ἰσχυρῶς, ὡς ἀκίνητος εἶναι, πρὸς τῆς κατασείσεως οὐδὲν ὀνήσεται. χρὴ γὰρ, ἀμφοτέρων στοχαζόμενος, οὕτω δεσμεῖν αὐτὸν, ὡς μήτε ἀκίνητον εἶναι κατασειόμενον, ὑπὸ τῆς τῶν δεσμῶν ἀσφαλείας σφιγγόμενον, ἀλλὰ μήτε χαλαρὸν οὕτως ἐπικεῖσθαι, ὡς κυλιασθήσεσθαι εἰς τὰ πλάγια. κατεγνωκὼς δὲ τῆς τοιαύτης ἀντιτάσεως ὁ Ἱπποκράτης, ὅμως ἔγραψεν, ὡς ἂν κάλλιστα σκευάσειεν αὐτὴν, ἐπειδὴ τοὺς χρωμένους ἑώρα, μηδ᾽ ὅλως κάλλιστα ποιεῖν τὸ ἔργον ἐπισταμένους, ἀλλὰ καὶ ὡς εἶπεν, οὐδὲν γάρ μοι ἄμεμπτον, εἴ τις καλῶς σκευάσας κατασείσειε, κἂν ἐξῆς συνωθεῖναι ἔνια.

A scalam vinciatur, facilè in latera devolvitur: at rursus si fortiter alligetur, ut immobilis sit, concussu nihil levatur. Ambo hæc igitur spectantes, ita hominem vinciemus, ut neque immobilis sit, quùm concutitur sub vinculis firmiter adstrictus: neque ita laxè super scalam contineatur, ut in latera devolvatur. Hippocrates autem hujusmodi extendendi rationem contemnens, quo tamen modo optimè adhiberi posset, adscripsit: quandoquidem vidit, qui ea utuntur, nescire ipsam optimè adhibere: B huc accedit quod superius dixit, minimè enim diffido nonnulla restitui posse, si quis rectè præparans extendat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κη΄.

Χρὴ δὲ, πρῶτον μὲν γινώσκειν τὴν φύσιν τῆς ῥάχιος οἵη τίς ἐστιν, ἐς πολλὰ γὰρ νοσήματα προσδέοι ἂν αὐτῆς.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVIII.

In primis quidem cognoscendum est, quæ sit natura spinæ: ad multos enim morbos ea opus est.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐπισημαίνεσθαι βούλομαι κἂν ἅπαξ που, καὶ ἀναμνῆσαι τῶν εἰρημένων τέ μοι κατὰ τὸ πρῶτον εὐθέως βιβλίον περὶ τῆς Ἱπποκράτους ἀνατομῆς, ἐν ᾧ γνώσῃ τὴν ἀναισχυντίαν τῶν ἐμπειρικῶν ἰατρῶν, τολμησάντων Ἱπποκράτην καλεῖν ἐμπειρικόν. ἐμπειρικώτατος μὲν γὰρ ἦν ἁπάντων τῶν κατὰ τὴν ἰατρικὴν τέχνην, καὶ μάλιστα τῇ πείρᾳ προσέχων τὸν νοῦν, καὶ πάντα ταύτῃ δοκιμάζων, ἵνα δὴ ὅλως ἀφίκηται πολλαῖς ἐπινοίαις χρώμενος λογικαῖς, ἀνατομὴν τε μάλιστα σπουδάζων, ὡς ὠφελοῦσαν ἱκανῶς τὴν τέχνην, ὅπερ καὶ νῦν ἐδήλωσε σαφῶς, τὴν φύσιν τῆς ῥάχεως ἀξιῶν γινώσκειν, ἣν ἄχρηστον φασιν οἱ ἐμπειρικοὶ, καθάπερ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων μορίων.

GALENI COMMENTARIVS.

C Notare semel alicubi volumus, atque in memoriam educere, quæ à nobis dicta sunt à principio, in primo libro de ratione corporum incidendorum Hippocratis in quo empiricorum impudentiam cognosces, qui audent Hippocratem appellare empiricum. Fuit enim omnium qui medicinam exercuerunt, maximè experiens, maximeque experimentorum spectator: iisque omnia comprobavit, quæ multis fretus rationalibus argumentis invenit; potissimumque rationi corporum incidendorum operam dedit, ut quæ mirum in modum ad artem D conferat, quod nunc apertè docet, quùm spinæ naturam intelligi velit, quam empirici non secùs quàm cæterarum partium omnium, esse inutilem dicunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κθ΄.

Τοῦτο μὲν γὰρ τὸ πρὸς τὴν κοιλίην ῥέπον, οἱ σφόνδυλοι ἐντὸς ἄρτιοι εἰσιν ἀλλήλοισι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIX.

Vertebræ igitur ab interiori parte, quà ad ventrem spectant, inter se sunt æquales.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τῶν σφονδύλων, τὸ μὲν ὀπίσω μέρος, ἀπόφυσιν ὀξεῖαν ἔχει χονδρώδη κατὰ τὸ πέρας, ἣν ὀνομάζουσιν ἄκανθαν, τὸ δὴ ἀντικείμενον τούτῳ τὸ πρόσω τε καὶ ἐντὸς, ἑκάτερον μὲν γὰρ ὀνομάζεται, χόνδρῳ μὲν ἐπαλείφεται καὶ αὐτό. περιφερὲς δέ ἐστι, καὶ λεῖον, οὐδεμίαν ὀξεῖαν ἀπόφυσιν ἔχον, οὐδ᾽ ὅλως ἐξοχὴν τινα βραχυτάτην, ὥσπερ ὀπίσω τε καὶ τῶν πλαγίων ἔχει. ὁποῖαι μὲν οὖν εἰσιν ἑκάστῳ τῶν σφονδύλων αἱ ἀποφύσεις, ἐπί τε τῶν σκελετῶν εἶπεν, εἰρημένον νῦν περὶ τῶν σφονδύλων, οὓς κατὰ τὰ ἔνδον μέρη κέκληκεν ἀρτίους, τουτέστιν ἀπηρτισμένους αὐτῶν τε καθ᾽ ἑαυτὸν ἕκαστον, ἔν τε τῇ πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίᾳ, διότι γὰρ οὔτ᾽ ἐξοχή τις αὐτοῖς ἐστιν ἐνταῦθα, καὶ κατὰ πολὺ ἀλλήλοις ἐφαρμόττουσιν, ἀρτίους αὐτοὺς ὠνόμασεν εἶναι πρὸς ἀλλήλους, οἷον ἀπηρτισμένους ὁμιλοῦντας.

GALENI COMMENTARIUS.

E Vertebræ à posteriori parte processum exigunt acutum, extrema parte cartilaginosum, qui spina nuncupatur: à contraria verò, priori scilicet, sive interiori (utroque enim vocabulo nuncupatur) æquè cartilaginem superjectam habent, quà rotundæ sunt & leves, nullumque acutum processum exigunt, neque prorsus eminentiam aliquam, vel brevissimam, quemadmodum & à posteriori parte, & à latere. Quales igitur singularum vertebrarum processus sint, ex cadavere arido intelliges: ex F quo planum etiam fiet id quod ait, vertebras ab interiori parte esse æquales, hoc est, æquari singulas, quà inter se junguntur. Quoniam igitur ea parte nullum processum habent, aptissiméque inter se conveniunt, æquales esse inter se dixit, hoc est æquari ea parte, qua cohærent.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS XXX.

Alligantur autem inter se mucoso, ac nervoso ligamento, quod à carilagine orsum usque ad spinæ medullam progreditur.

GALENI COMMENTARIUS.

Naturam commissuræ vertebrarum ad unguem indicat; non enim altè admodum unitatem coëunt à parte interiori, sicut nonnulli existimarunt: nam sic ubi in posteriorem partem plurimùm curuanda spina esset, vel ex toto retinerentur, vel divellerentur; nunc autem res aliter habet, quùm non coëant in unitatem; sed veluti vinculo alligentur mucoso nervosoque, atque idcirco leniter aliquid hac parte moventur, qua nullo modo motæ fuissent, si continuarentur. At neque vinculum earum ad spinæ medullam usque pertinet; sed interjecta aspera membrana in orbem medullam ipsam complectitur, quæ non secùs ac cerebrum, tenui membrana primò velatur, postea crassiori; sed præter ea quæ in cerebro sunt, spinæ medulla septa est, hoc tegmento, quod vim habet prohibendi ne doleat, quùm vertebrarum ossibus offenditur, ubi spina movetur. Circa ipsas autem vertebras innatum est vinculum mucosum, hoc est glutinosum, & quasi pituitæ plenum, ut vertebræ promptius moveantur, ipsumque vinculum minus lædatur. In vehementi enim motu abrumpuntur, quæ sicca sunt, & sine humore, atque idcircò qui loris ad vehicula, & jumenta utuntur, ipsa inungunt; quanquam ejusmodi mucosus humor in omnibus articulis ob eandem causam invenitur.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXI.

Quædam alia etiam ligamenta nervosa, perpetua adnascuntur, & hinc atque hinc à lateribus ipsarum intendunt.

GALENI COMMENTARIUS.

Perpetua ligamenta intellexit, quæ à superiori parte deorsum feruntur plurimùm longa; nihil tamen habeo, quod scribam, quamobrem ligamenta, quæ juxta intendunt, nervosa dixerit: dicendum enim fuit, non nervosa, sed nervi; nisi si valida appellavit nervosa: nervi autem evidenter per universum thoracem juxta unamquanque vertebram intendunt, quorum superiorem originem in corporibus incidendis demonstravimus; ad cervices autem & lumbos super vertebras musculi sunt, per quos feruntur nervi.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXII.

De venis autem & arteriis huc pertinentibus alibi tractabimus, quot & quales sint, unde inchoentur, quidque in quibus possint.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λ'.

Καὶ δέδενται πρὸς ἀλλήλους δεσμῷ μυξώδει, καὶ νευρώδει ἀπὸ χόνδρων ἀποπεφυκότι, ἄχρι πρὸς τὸν νωτιαῖον.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἀκριβῶς πάνυ διηγήσατο τὴν φύσιν τῆς συμβολῆς τῶν
B σφονδύλων. οὐ γὰρ διὰ πολλοῦ, καθάπερ ᾠήθησάν τινες, ἑνοῦνται, καὶ συμφύονται κατὰ τὴν ἔνδον χώραν· οὕτω γὰρ ἂν τὴν ἐπὶ πλέον ἀνακλάσεσι πρὸς τοὐπίσω τῆς ῥάχεως, ἤτοι τελέως ἀντέλεγον, ἢ διεσπῶντο. νυνὶ δὲ, οὐ γὰρ συμπεφύκασιν, ἀλλ' ὡς ἔχει, δεσμῷ δέδενται μυξώδει, καὶ νευρώδει, διὰ τοῦτο, κίνησίν τινα βραχεῖαν ἔχουσι, καὶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος, οὐκ ἂν ἔχοντες, εἰ συναποπέφυκεν ἄν· οὔτε δεσμὸς αὐτῶν ἐξήκει, μέχρι τοῦ νωτιαίου. περίκειται γὰρ ἐν κύκλῳ τούτῳ μετὰ τὴν τραχεῖαν μήνιγγα. περιφερῆς μὲν οὖν αὐτὸν περιειληφυίας τῆς δέσεως, ὥσπερ καὶ τὸν ἐγκέφαλον, ἐφ' ὃν δὲ παχείας εἶπεν ἔξωθεν
C τοῦ προειρημένου δεσμοῦ. περιττότερον γὰρ τοῦτο τῷ νωτιαίῳ παρὰ τὸν ἐγκέφαλον ὑπάρχει σκέπασμα προβλήματος, ὅπως μὴ πονήσῃ προσκόπτων τοῖς ὀστοῖς τῶν σφονδύλων, ἐν τῇ κινήσει τῶν ὀστῶν τῆς ῥάχεως. αὐτοῖς δὲ τοῖς σφονδύλοις, ὁ σύνδεσμος μυξώδης ἐγένετο, τουτέστι γλισχρὸς, καὶ οἷον φλεγματώδης, ἕνεκα τοῦ τε τὴν κίνησιν ἑτοιμοτέραν εἶναι τοῖς σφονδύλοις, καὶ αὐτὸν τὸν σύνδεσμον ἀπαθέστερον. ἀπορρήγνυται γὰρ ἐν ταῖς κινήσεσι, τὰ ξηρὰ, καὶ τὰ ἄνικμα. διὰ τοῦτο καὶ τοὺς ἱμάντας ἀλείφουσιν, οἷς ἐπὶ τῶν ὀχημάτων τε, καὶ αὐτῶν τῶν ὑποζυγίων χρῶνται. καί τοι τὸν αὐτὸν τοῦτον τὸν μυ-
D ξώδη χυμὸν, ἐν ἅπασι τοῖς ἄρθροις εὑρεῖν ἔστι, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λα'.

Ἄλλοι δέ τινες τόνοι νευρώδεες διηνεκέες, πρόσφυτοι παρατέτανται ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῶν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

E Διηνεκέας μὲν ἀκούειν χρὴ, τοὺς ἄνωθεν κάτω διήκοντας ἐπὶ πολὺ μακρούς. οὐ μὴν ἔχω γε γράφειν διότι νευρώδεις εἶπε τοὺς παρατεταμένους τόνους τῶν σφονδύλων. οὐ γὰρ νευρώδεις εἰσὶν, ἐχρῆν εἰπεῖν, ἀλλὰ νεῦρα, πλὴν εἰ τοὺς ἰσχυροὺς νευρώδεις ὠνόμασε. παρατέτανται δὲ νεῦρα, σαφῶς μὲν ἑκάστῳ σφονδύλῳ καθ' ὅλον τὸν θώρακα, περὶ ὧν ἄνωθεν γενέσεως, ἐν ταῖς ἀνατομαῖς ἐθεάσασθε δεικνύντος μου, κατὰ μὲν τὸν τράχηλόν τε, καὶ τὴν ὀσφὺν ἐπίκεινται μύες τοῖς σφονδύλοις, καθ' ὃν φέρον-
F ται τὰ νεῦρα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λβ'.

Αἱ δὲ φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν κοινωνίαι, ἐν ἑτέρῳ λόγῳ δεδηλώσονται, ὅσαι τε, καὶ οἷαι, καὶ ὅθεν ὡρμημέναι, καὶ ἐν οἷσιν οἷα δύνανται.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καὶ περὶ τούτων ἐμάθετε κατὰ τὰς ἀνατομάς, ἀλλὰ καὶ δι᾽ ὑπομνημάτων ἔχετε, φλεβῶν μὲν καὶ ἀρτηριῶν ἀνατομὴν γεγραμμένην, ὥσπερ γε καὶ νεύρων. ἀκριβέστερον δὲ κατὰ τὴν τῶν ἀνατομικῶν ἐγχειρήσεων πραγματείαν. οὔκουν χρὴ μηκύνειν ἔτι περὶ αὐτῶν γράφοντα ἐνταυθοῖ, μηδ᾽ αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους, ἐθελήσαντος ἅπασαν αὐτῶν τὴν φύσιν διελθεῖν κατὰ τοῦτο τὸ βιβλίον, ἀλλ᾽ ἀναβαλλομένου, καθάπερ καὶ ἄλλα πολλά. σώζεται δὲ οὐ κατὰ τὰ προκείμενα νῦν ἐν τῷ λόγῳ χρεία, φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν συγγραφή. ἐπὶ δὲ τῶν παρατεταμένων τοῖς σπονδύλοις νεύρων, ὑπομνηματικῶς, οὐ συγγραφικῶς, ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιδημιῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ λέλεκται, παραπλησίως τοῖς ἄλλοις, ὅσα κατ᾽ ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ἐδείξαμεν, ὑπομνήματά τινα, τοῦ Ἱπποκράτους, οὐ συγγράμματα. μόνον γὰρ τὸ πρῶτον, καὶ τρίτον τῶν ἐπιδημιῶν, ὡς πρὸς ἔκδοσιν, πρὸς αὐτοῦ γέγραπται.

B

GALENI COMMENTARIUS.

Has quoque didiſtis in corporibus incidendis; ſed & in libris, quos de venis, & arteriis, de nervis item incidendis habetis: quæ omnia diligentiùs tradidimus in libro de ratione incidendi corporis; quare pluribus hîc de illis agere operæ pretium non eſt, quùm neque ipſe Hippocrates perſequi in hoc opere univerſam earum naturam velit, ſed eam ſicut alia multa in alium locum differat, licet, quæ de venis & arteriis ſcripta nunc pollicetur, non extent; de nervis autem juxta vertebras tendentibus in ſecundo libro de morbis vulgaribus, non plenè quidem, ſed in commentarii modum tractavit, tanquam de aliis, quæ nos oſtendimus in eo libro commentarii modo, & non plenè ab Hippocrate ſcripta: ſolummodo enim primum & tertium librum de morbis vulgaribus abſolvit, ita ut edi poſſet.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λγʹ.

C

Αὐτὸς δὲ ὁ νωτιαῖος, οἷσιν ἐλλύτρωται ἐλλύτροισι, καὶ ὅθεν ὡρμημένοισι, καὶ ὅπῃ κεραίνοισι, καὶ οἷσι κοινωνέοισι, καὶ οἷα δυναμένοισιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIII.

Tum de medulla ſpinæ, quibus tegmentis tegatur, unde originem ducentibus, quâ parte finitis, quibuſcum conjunctis, quidque valentibus.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰ σκεπάσματά τε, καὶ περιβλήματά τινων, ἔλλυτρα καλοῦσιν οἱ παλαιοί, διὰ τοῦτ᾽ οὖν καὶ νῦν ὁ Ἱπποκράτης, ἔλυτρα τοῦ νωτιαίου κέκληκε, τὰ πρὸ βραχέος εἰρημένα μοι. δύο μὲν οὖν ἔνδοθεν ἦν ἅπαντα, ἔξωθεν δέ, τὰ κοινὰ τῶν σπονδύλων δεσμά. ὁρμῶνται δὲ αἱ μήνιγγες, ἀπὸ τῶν ἐγκέφαλον περιεχουσῶν. ὁ δὲ ἔξωθεν αὐτὰς περιλαμβάνων τρίτος χιτών, ἀπὸ τοῦ τῆς κεφαλῆς ὀστοῦ, καθ᾽ ὃ διαρθροῦται πρὸς τὸν πρῶτον σπόνδυλον. τελευτῶσι δέ τοι οὗτοι δεσμοί, καθάπερ καὶ αὐτὸς ὁ νωτιαῖος, ἄχρι τοῦ κατὰ τὴν ῥάχιν πέρατος. ὠνόμασε δὲ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης τό, τελευτῶσιν, ὁμοίως τῷ ποιητῇ Ἀριστοφάνει.

D

Εἴπερ δὴ κερανέω γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἔσται.

Οἷα δὲ δύνανται, λέλεκται μὲν ἀκριβῶς ἤδη αὐτὰ κατὰ τὰς ἀνατομικὰς πραγματείας, ἅμα ταῖς οἰκείαις, ἐξ ἐκείνων ἐστὶ μάλιστα, καὶ ἡ περὶ χρείας μορίων. ἀρκεῖ δὲ νῦν εἰπεῖν, τὰς μὲν περικειμένας τῷ νωτιαίῳ μήνιγγας, τὴν αὐτὴν παρέχειν χρείαν, ἥνπερ καὶ τῷ ἐγκεφάλῳ, ἡ δ᾽ ἐν ἐκείνῳ, φρουρὰ μέν τις αὐτοῦ, πρὸς τὸ μηδὲν πάσχειν ὑπὸ τῶν περικειμένων ὀστῶν, ἡ παχεῖα. σύνδεσμος δὲ τούτων, καὶ ἄλλο σύμφυτόν τι δέρμα, καὶ σκέπασμα τοῦ ἐγκεφάλου, ἡ λεπτή, περὶ ὧν τοῦ τρίτου χιτῶνος, ἐν τῷ νωτιαίῳ μικρὸν ἔμπροσθεν εἴρηται.

E

GALENI COMMENTARIUS.

Tegmenta, ac velamenta alicujus rei veteres appellant ἔλλυτρα, atque idcirco Hippocrates nunc medullæ ſpinæ tegmenta ἔλλυτρα nuncupavit, quæ nos paulò antè narravimus; duo quidem intrinſecùs omninò ſunt: extrinſecùs verò communia omnium vertebrarum ligamenta. Oriuntur autem membranæ à membranis, quæ cerebrum tegunt: ſed tertium velamentum, quod extrinſecùs eas complectitur, originem habet à calvaria, quà cum prima vertebra committitur. Hujuſmodi autem ligamenta non ſecus, atque ipſa medulla, ad imam ſpinam finiuntur. Finitis Hippocrates dixit κραίνουσι, ſicut Poëta, quùm inquit,

Εἴπερ δὴ κρανέω γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἔσται.

Quid verò poſſint exquiſitè jam oſtendimus in opere de ratione corporum incidendorum, atque etiam in propriis libris, inter quos præcipuus eſt, qui de uſu partium inſcribitur; nunc autem ſcripſiſſe abundè eſt membranas, quæ cingunt ſpinæ medullam, eundem præſtare uſum, atque in cerebro, quod craſſa membrana defenditur, ne à circumpoſitis oſſibus lædatur. Eſt & aliud cerebri velamentum, & quaſi cutis innata, quo hæc nectuntur, nempe tenuis membrana; de tribus autem his tunicis in medulla ſpinæ paulò ſuprà pertractavimus.

F

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λδʹ.

Ἐν δὲ τῷ ἐπέκεινα, ἐν ἀρθροῖσι γιγγλυμοειδέσι ἤρμοσται πρὸς ἀλλήλοις οἱ σπόνδυλοι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIV.

In ulteriore autem parte, vertebræ cardinis modo commiſſuras habent.

A

GALENI COMMENTARIUS.

QVum explicare spinæ naturam instituerit, orsus ab interioribus partibus ipsius, quà vertebræ aptè inter se cohærentes ad ventrem spectant, & inter se sunt æquales, jure nunc subdit, in ulteriori autem parte vertebræ cardinis modo commissuram habent; ulterior enim pars iis, quæ propositæ sunt, erit posterior, qua inquit vertebras cardinis modo inter se committi. Non debes autem intelligere posteriorem partem eam, quæ sita est contra ligamentum propositum, quod scilicet à junctura vertebrarum procedit: is enim locus medius exquisitè posterior est, ubi spina tantùm est: sed eam quæ utrinque est à commissuris ipsarum vertebrarum: quæ, si ad spinam referatur, erit à lateribus spinæ: si ad priorem partem, in qua dixit vertebras inter se colligari, posterior. Scripsit autem eas commissuras cardinis modo esse, quoniam quatuor exigunt processus, quibus committuntur: duobus quidem admittunt eminentias proximè vertebræ, duobus se in alteram insinuant; efficitur autem quodammodo structura cardinum similis.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὴν φύσιν τῆς ῥάχεως διηγεῖσθαι προθέμενος, εἶτ' ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἔνδον μερῶν αὐτῆς, ἔνθ' ἀφήρμοσται μὲν οἱ σφόνδυλοι, τὸ πρὸς τὴν κοιλίαν ῥέπον ἐν τοῖς ἀρτίοις ἐστὶν ἀλλήλοισιν· εἰκότως νῦν εἶπεν, ἐν δὲ τῷ ἐπέκεινα ἐν ἄρθροισι γεγιγγλύμωνται. τὸ γὰρ ἐπέκεινα, τῶν προειρημένων μερῶν τι, κατὰ τὴν ὀπίσω χώραν ἐστὶ, ἔνθα φησὶν αὐτοὺς γεγιγγλυμῶσθαι. συνδεῖσθαι δὲ ὀπίσω φησὶ σύνδεσμον εἰρημένον,

B

τὸν ἀπὸ τῆς συνδέσεως τῶν σφονδύλων, οὐ μόνον τὴν κατὰ τὴν ἄκανθαν, ὅπερ ἐστὶν ἀκριβῶς ὀπίσω, τὸ μέγεθος, τῆς ἐνταῦθα χώρας κατειληφυίας αὐτὴν, οὐ πάλιν ἑκατέρωθεν, εἰσὶν αἱ διαρθρώσεις τῶν σφονδύλων. εἰ μὲν ὡς πρὸς τὴν ἄκανθαν ἐξετάζοι τις, κατὰ τὰ πλάγια μέρη τῆς ῥάχεως. εἰ δ' ὡς πρὸς τὴν ὀπίσω παραβάλλοι τὴν χώραν, ἣν διηγήσατο, καθ' ἣν οἱ σφόνδυλοι δέδενται πρὸς ἀλλήλους, ὀπίσω γιγνόμενοι. γεγιγγλυμῶσθαι δὲ εἶπε τοὺς σφονδύλους πρὸς ἀλλήλους, ἐπειδὴ τέτταρας ἀποφύσεις ἔχοντες εἰς διάρθρωσιν. τὰς δύο μὲν γὰρ,

C

ὑποδέχονται τὰς ἐξοχὰς τοῦ πλησιάζοντος σφονδύλου, τὰς δύο δὲ, ἐπιβαίνουσι κατὰ θάτερα, παραπλησία δέ πώς ἐστι, καὶ ἡ τῶν γιγγλυμῶν παρασκευή.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXV.

NErvi omnium communes, & ad exteriorem partem, & ad interiorem procedunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λε'.

Τόνοι δὲ κοινοὶ παρὰ πάντας, καὶ ἐν τοῖσιν ἔξω μέρεσι, καὶ ἐν τοῖσιν εἴσω, παρατέτανται.

D

GALENI COMMENTARIUS.

PArs vertebrarum, quæ ei opponitur, qua illigantur, posterior, & exterior appellari potest: sicuti ea ipsa, qua illigantur, interior, & prior; verùm à posteriori parte non reperiuntur nervi, quos nunc τόνους dixit, si nervi intelligantur, qui motum voluntarium præstant: quà enim vertebræ inter se committuntur, foramen est, per quod unusquisque nervus à spinæ medulla trajectus, protinus distribuitur, cujus aliæ partes ad priorem regionem intendunt, aliæ ad posteriorem; atque in musculos dissipantur, qui quùm spinæ superjecti sint, ῥαχῖται Græcè nominantur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰ ἀντικείμενα μέρη τῶν σφονδύλων τῇ συνδέσει, ὀπίσω τε καὶ ἔξω καλεῖν ἐγχωρεῖ, καθάπερ γε καὶ αὐτὰ τὰ κατὰ τὴν σύνδεσιν, ἔνδον τε καὶ πρόσω. ἀλλὰ τόνους γε, κατὰ τὴν ὀπίσω χώραν οὐκ ἂν εὕροις παρατεταμένους, εἴ γε τόνοι ὀνομάζονται τὰ προαιρετικὰ νεῦρα. κατὰ γὰρ τὰς συμβολὰς τῶν σφονδύλων ἐστὶ τὸ τρῆμα, δι' οὗ, τῶν ἀπὸ νωτιαίου νεύρων ἕκαστον αὐτίκα σχίζεται, καὶ τῶν μερῶν αὐτοῦ, τὸ μὲν εἰς τὴν πρόσω χώραν ἀφικνεῖται, τὸ δὲ εἰς τὴν ὀπίσω

E

διανεμόμενον εἰς τοὺς ἐπικειμένους ἐνταῦθα μύας, οὓς ῥαχίτας ὀνομάζουσι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVI.

SIngulæ autem vertebræ, tam majores, quàm minores, in exteriorem partem singulos processus exigunt: his autem processibus adjecta est cartilago, atque ab ea germen oritur ligamentorum, quæ nervis exterioribus germana sunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λϛ'.

Ἀπόφυσίς τέ ἐστιν ὀστέου ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἀπὸ πάντων τῶν σφονδύλων, μία ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου, ἀπό τε τῶν μειζόνων, ἀπό τε τῶν ἐλασσόνων. ἐπὶ δὲ τῇσιν ἀποφύσεσι ταύτῃσι χονδρίων ἐπιφύσιες, καὶ ἀπ' ἐκείνων, νεύρων ἀπο-

F

βλάστησις, ἠδελφισμένη τοῖσιν ἐξωτάτω τόνοισι.

GALENI COMMENTARIUS.

SIngularum vertebrarum processus per medium dorsum intendunt, atque universam spinam componunt: extremo autem processui cartilago innexa est, à qua oritur germen ligamentorum, quæ, ut ipse ait, nervis germana sunt: quo significat, vel simillima vel inter se coeuntia, immixtaque, utrunque enim verum est.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἰς μέσην, εἴτ' ὀπίσω χώραν τῆς ῥάχεως, ἀπόφυσις ἑκάστου τῶν σφονδύλων ἀνατείνεται συνθεῖσα τὴν ὅλην ἄκανθαν. ἐπὶ τῷ πέρατι δὲ καὶ τῆς ἀποφύσεως χόνδρος ἐπίκειται, νεύρων ἀποβλαστήσεις ἔχων συνδετικάς. ἠδελφισμένη φησὶ τοῖς τόνοις, ὅπερ, ἤτοι τῶν ὁμοιουμένων εἰς ταυτὸ ἰόντων, ἢ ἀναμιγνυμένων, ἑκάτερον γὰρ αὐτῶν ἀληθές ἐστιν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λζ.

Πλευραὶ δὲ προσπεφύκασιν, ἐς τὸ εἴσω μέρος τὰς κεφαλὰς ῥέπουσαι μᾶλλον, ἢ ἐς τὸ ἔξω, καθ' ἕνα δὲ ἕκαστον τῶν σπονδύλων προσήρθρωνται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰ τοῦ θώρακος ὀστᾶ, διήκοντα κατὰ θέσιν ἐγκαρσίαν, ἀτρέμα λοξῶς κατὰ τῆς ῥάχεως, ἐπὶ τὸ στέρνον, ὠνόμαζον πλευράς, οὐχ Ἱπποκράτης μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἅπαντες ἰατροί. ταύτας οὖν φησὶ προσηρθρῶσθαι τοῖς σπονδύλοις, οὐδὲν διαφέρον, εἰ καὶ διηρθρῶσθαι φαίης, ὅπερ ἐστὶ συνηθέστερον ὄνομα τοῖς ἰατροῖς τοῖς νεωτέροις, οὕτως ὀνομαζόντων αὐτῶν, τὰς συμβολὰς τῶν ὀστῶν, ὡς ἐκείνοις αἰσθητικήν τινα ἀξιόλογον ἔχουσι, κεφαλάς τε τῶν πλευρῶν, εἴρηκε τὰ πέρατα, δι' ὧν τοῖς σπονδύλοις διαρθροῦνται κατὰ τὰς ῥίζας τῶν πλαγίων ἐν ἑαυτοῖς ἀποφύσεων. ἀκριβῶς δὲ εἶπεν ἔσω ῥέπειν αὐτὰς μᾶλλον, ἴσμεν γὰρ οὕτως ἔχειν. ἀλλὰ καὶ ὅτι διφυής πώς ἐστιν αὐτῶν ἡ διάρθρωσις, ἐθεασάμεθα· παραλιπόντος τοῦτο τοῦ Ἱπποκράτους, ἢ τῷ παριδεῖν, οὐκ ἀκριβῶς θεασαμένου τὴν ὅλην φύσιν τῆς διαρθρώσεως, ἢ τῷ μὴ νομισθῆναι, τὴν τοιαύτην λεπτολογίαν, οἰκείαν εἶναι τῇ προκειμένῃ πραγματείᾳ.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVII.

Adjectæ autem costæ sunt capitibus in interiorem partem spectantibus magis, quàm in exteriorem, quæ sigillatim cum unaquaque vertebra committuntur.

GALENI COMMENTARIUS.

B Costæ, id est thoracis ossa, quæ à spina intendunt transversa ac modicè obliqua ad pectus, Græcè non modo ab Hippocrate, sed ab omnibus junioribus Medicis, nominatæ sunt πλευραί. Has, inquit, cum vertebris committi, προσηρθρῶσθαι dixit, quasi dicat διηρθρῶσθαι: quod vocabuli apud juniores Medicos magis in usu est: eo enim significant ossium commissuras, quibus talis inest motus, ut sensu aliquatenus percipi possit. Costarum capita vocavit extrema, per quæ cum vertebris conjunguntur, in radices processuum à lateribus se insinuantes. C Exquisitè autem dixit ipsas magis in interiorem partem spectare, nostis enim rem ita se habere: ipsarum verò commissuram quodammodo duplicem conspeximus, quam rem Hippocrates prætermisit, vel quod non ex toto universam naturam commissuræ fuerit intuitus, vel quòd tam diligentem ejus inquisitionem ad propositum pertinere non existimaverit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λη'.

Καμπυλώταται δὲ πλευραὶ ἀνθρώπου εἰσὶ ῥοιβοειδέα τρόπον.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἁπάντων τῶν ζώων, ἄνθρωπος καμπυλωτάτας ἔχει πλευράς, ὅτι καὶ τὸ στέρνον ἁπάντων πλατύτατον· τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ζώων, τὸ μὲν μᾶλλόν ἐστι, τὸ δ' ἧττον ὀξύστερνον. πλατυστερνότατος δὲ ἄνθρωπος, εἶθ' ἑξῆς πίθηκος, ἁπάντων μὲν τῶν ἄλλων ζώων μᾶλλον, ἧττον δὲ ἀνθρώπου. ἔστι δὲ κοινὸν ἅπασι μὲν ζώοις, ὅσα θώρακα ἔχει, τό, τὰς πλευράς, ἐκ μὲν τῶν ἔξω μερῶν, ἔνθα καὶ ψαύομεν αὐτῶν, κυρτάς, ἐκ δὲ τῶν ἀντικειμένων, τῶν ἔνδον, εἶναι κοίλας, εἰς γὰρ τὴν γένεσιν τῆς τοῦ θώρακος εὐρυχωρίας, ἀναγκαῖον ἦν τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις, ἐπειδὴ κατὰ τὸ στέρνον εὐθύνεσθαι τὰς πλευρὰς ἔδει, τὸ μετὰ τοῦτο πάνυ ἱκανῶς ἐκάμφθη, δεομένων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τοὺς τῆς ῥάχεως ἀφικέσθαι σπονδύλους. τὸ μὲν γὰρ ἑρμηνευόμενον ὑπ' αὐτοῦ πρᾶγμα, σαφὲς ἡμῖν γέγονεν, ἔκ τε τοῦ καμπυλωτάτας εἰπεῖν εἶναι τὰς πλευράς, κἀκ τούτου γιγνώσκεσθαι, ἀφ' οὗ ὅμοιαι κατὰ τὸ σχῆμά εἰσιν. ἀπολείπεται δὲ ἡ ζήτησις, οὐκ ἐν τῇ πραγματείᾳ, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἔμπροσθεν, ἀλλ' ἐν ὀνόματι, χρησαμένου τοῦ Ἱπποκράτους τῇ ῥοιβοειδέα φωνῇ σαφηνείας μὲν ἕνεκεν, ἤ τις παράδειγμα λέγεται πρὸς αὐτοῦ. μείζονα δὲ ἀσάφειαν ἐργαζομένη, αὐτοῦ τοῦ γιγνωσκομένου πράγματος, ἢ τῆς σαφηνείας ἕνεκα παράδειγμά τι ὤφθη. τότε μὲν οὖν ἴσως ἦν ἡ φωνὴ συνήθης, ἢ οὐκ ἂν εἰρήκει ῥοιβοειδέα τρόπον. ἐν δὲ τῷ μετὰ ταῦτα, χρήσεως αὐτῆς ἐκβληθείσης, εἰς ἀσάφειαν ἥκει. τὸ μὲν γὰρ διὰ τοῦ κ λεγόμενον ῥοικοειδέα, καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ γεγραμμένον ἔνθα φησί,

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVIII.

D *Maxime autem flexæ sunt hominis costæ, & modo eorum, quæ curva sunt.*

GALENI COMMENTARIUS.

Inter omnia animalia homo costas habet maximè curvas, quoniam & pectus omnium latissimum: ex cæteris verò animalibus alia magis, alia minus acuto pectore sunt: latissimi autem pectoris est homo, dein simia quæ pectus habet angustius homine, latius quàm cætera animalia. E Commune est autem omnium animalium quæ thoracem habent, costis esse ab exteriori parte, quâ tangimus, gibbis: à contraria, intrinsecùs scilicet, simis. Id enim necessarium hominibus fuit, ut thoracis spacium latum redderetur, quoniam juxta os pectoris dirigi costas oportuit: reliquas earum partes: quùm deberent ad spinæ vertebras pervenire, opus fuit plurimum curvari. Res igitur, quam proponit, ex eo apertè intelligitur, quod ipse ait, costas maximè curvas esse, quodque earum figura talem evidenter se ostendit. Restat quæstio, quæ ad rem non pertinet, sicut prior, sed F ad vocem, quùm Hippocrates explanationis, vel exempli causâ usus fuerit verbo ῥοιβοειδέα: quod majorem affert obscuritatem, quàm res ipsa, cujus gratiâ id exemplum affertur, tunc fortasse vox erat usitata, alioquin verba hæc modo eorum, quæ curva sunt, non dixisset ῥοιβοειδέα τρόπον: deinde usu explosa, obscura effecta est. Vox quidem ῥοικοειδέα per κ apud Theocritum curvum significat eo carmine, ubi inquit,

Ῥοικὸν δέ κεν ἀγκελαίας δεξιτερῇ κόρωναι.
Idem quoque significat apud Archilochum, quùm scribit,

Ἀλλα μικρός τις εἴη, καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν.
Ῥοικὸς ἀσφαλέως βεβηκυίας ποσὶ καρδίης πλέως.

Apud Nicandrum similiter,

Ἄλλοι δὲ ῥοικοῖσιν ἰσήρεες αὖ τὰ παγούροις, γυῖα βαρύνονται.

Per β autem scriptum ῥοῖβον nescio quid sibi velit. Quanquam in nonnullis exemplaribus per β scribatur; sed in magis probatis, per κ.

B

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIX.

Quod autem inter costas est, quodque inter processus ossium vertebrarum, utrinque complent musculi, qui à cervicibus orsi usque ad nexum intendunt.

GALENI COMMENTARIUS.

C Quod in corporibus incidendis apparet, non admodum consentit cum verborum sententia: nam quod apparet, hujusmodi est. A costarum capitibus, quà cum vertebris committuntur, musculi sunt à posteriori parte, qui ῥαχῖται nuncupantur, alii in longitudinem spinæ tendunt usque ad initium crurum: à priori parte in longitudinem musculi non procedunt, sed transversi inter costas, quos μεσοπλευρίους appellant. Deinde ad aliquot costas pertinent musculi, qui stomacho subjecti sunt, à quibus totum collum in priorem partem attrahitur, & paululùm etiam annuit, ubi capitis
D commissura non moveatur: ipsa enim per se maximum habet motum in annuendo, & abnuendo, si quis eam cum vertebris conferat, quæ post primas sunt: aliarum enim inter se commissuræ paululùm moventur. Sed & à regione juxta lumbos procedunt ad extremas thoracis costas eorum musculorum summitates, qui ψόαι dicuntur: in medio autem thoracis ad costas musculi non pertinent, qui siti sunt ad vertebrarum processus à lateribus positos, quà committi costas posui. Sunt & alii duo mus-
E culi angusti, atque exigui, qui ab exteriori parte per universum thoracem juxta musculos, qui ῥαχῖται dicuntur, intendunt à priori parte, non à posteriori versùs spinam. Hæc igitur est positio, ac natura musculorum circà vertebras, quæ ex corporibus incidendis invenitur. Videamus deinceps, de quibusnam Hippocrates meminerit; ac de iis quidem qui inter costas sunt, patet ipsum minime egisse, quùm ait, musculi, qui à cervicibus orsi; superest igitur, ut eos intellexerit, vel qui ῥαχῖται dicuntur, vel qui juxta os siti sunt; sed neutri rectè dicentur, quod
F inter costas est, quodque inter processus ossium vertebrarum, complere. ῥαχῖται quidem musculi universis propositorum ossium commissuris in toto thorace superinjecti sunt à posteriori parte, nihil relinquentes, quod non contegant, sed omnes costarum radices, & vertebrarum processus, qui à lateribus sunt, ad hæc quod inter ipsas radices est, complectuntur: Angusti autem musculi, qui juxta hos versùs priorem partem siti sunt, protinus post commissuram

A Ῥοικὸν δέ κεν ἀγκελαίας δεξιτερᾷ κορώνας.
καὶ παρ' Ἀρχιλόχῳ,

Ἀλλὰ μικρός τις εἴη, καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν,
Ῥοικὸς ἀσφαλέως βεβηκὼς ποσὶ καρδίης πλέως.

καὶ παρὰ Νικάνδρῳ,

Ἄλλοι δὲ ῥοικοῖσιν ἰσήρεες αὖ τὰ παγούροις,
Γυῖα βαρύνονται.

Τὸ μέντοι διὰ τοῦ β ῥοῖβον οὐκ οἶδα, καίτοι τινὰ τῶν ἀντιγράφων διὰ τοῦ β γέγραπται, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀξιοπιστοτέροις, διὰ τοῦ κ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λθ'.

Τὸ δὲ μεσηγὺ τῶν πλευρέων, καὶ τῶν ὀστέων, τῶν ἀποπεφυκότων ἀπὸ τῶν σφονδύλων, ἀποπληρεῦσιν ἑκατέρωθεν οἱ μύες, ἀπὸ τοῦ αὐχένος ἀρξάμενοι, ἄχρι τῶν φρενῶν τῆς προσφύσιος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΥ πάνυ τι σύμφωνον τὸ φαινόμενον ἐκ τῆς ἀνατομῆς, τῇ διανοίᾳ τῆς λέξεως. τὸ μὲν γὰρ φαινόμενον, ὧδ' ἔχει. κατὰ τὰς κεφαλὰς τῶν πλευρῶν, ᾗ διαρθροῦνται εἰς τοὺς σφονδύλους, μύες εἰσὶν, ὄπισθεν μὲν, οἱ ῥαχῖται καλούμενοι, κατὰ τὸ μῆκος τῆς ῥάχεως ἐκτεταμένοι μέχρι τῆς τῶν σκελῶν ἀρχῆς. ἔμπροσθεν δὲ, κατὰ μῆκος, οὐδ' ὅλου τοῦ θώρακος ἐπικέκλινται μύες. ἐγκάρσιοι δὲ κεῖνται μεταξὺ τῶν πλευρῶν, οὓς μεσοπλευρίους ὀνομάζουσιν, ἐπιπαραβαίνουσι πρὸς ὀλίγας τῶν πλευρῶν οἱ ὑποβεβλημένοι τῷ στομάχῳ μύες, ὑφ' ὧν, εἰς τὸ πρόσω μέρος ὅλος ὁ τράχηλος ἀγόμενος, ἐπινεύει βραχὺ, καὶ χωρὶς τῆς κειμένης πρὸς κεφαλῆς διαρθρώσεως. ἐκείνη μὲν γὰρ, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν, μεγίστην ἔχει κίνησιν, ἐπινευόντων τε, καὶ ἀνανευόντων, ἐὰν τοῖς μετὰ τοὺς πρώτους σφονδύλοις αὐτὴν παραβάλλῃ, βραχυτάτην δ' ἔχουσι τὴν πρὸς ἀλλήλους κίνησιν. ἀλλὰ κἀκ τῶν κατ' ὀσφὺν χωρίων, ἐπαναβαίνουσι τῷ θώρακι κατὰ τὰς ἐσχάτας πλευρὰς, αἱ κορυφαὶ τῆς ψόας. ὅσαι δ' ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ θώρακός εἰσιν, οὐκ ἔχει μυῶν ἐπιβολὴν ἐν ταῖς πλαγίαις ἀποφύσεσι τῶν σφονδύλων, αἷς ἔφην διαρθροῦσθαι τὰς πλευράς. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι δύο μύες, στενοὶ, καὶ μικροὶ, τοῖς ῥαχίταις παρατεταμένοι δι' ὅλου τοῦ θώρακος ἔξωθεν, ἐν τοῖς πρόσω μέρεσιν αὐτῶν ἃ τοῖς ὄπισθεν περὶ τὴν ἄκανθαν. αὕτη μὲν ἡ ἐκ τῆς ἀνατομῆς εὑρισκομένη θέσις τῶν περὶ τοὺς σφονδύλους μυῶν. ἴδωμεν ἐφεξῆς, τίνων ὁ Ἱπποκράτης δύναται μνημονεύειν. ὅτι μὲν οὖν τῶν μεσοπλευρίων οὐ δύναται, δῆλον ἐκ τοῦ λέγειν, τοὺς μύας ἀπὸ τοῦ αὐχένος ἄρχεσθαι. λείπεται τοίνυν, τῶν ῥαχιτῶν, τούτων παρατεταμένων μνημονεύειν αὐτόν. ἀλλ' οὐδετέρους καλῶς ἂν λέγοιτο τὸ μεταξὺ τῶν ὀστῶν, καὶ τῶν πλευρῶν, τῶν ἀποπεφυκότων ἀπὸ τῶν σφονδύλων, τοὺς μῦς ἀναπληροῦν. οἱ μὲν γὰρ ῥαχῖται, ταῖς διαρθρώσεσι τῶν εἰρημένων ὀστῶν ἐν ὅλῳ τῷ θώρακι πάσαις ὄπισθεν προβέβληνται, μηδὲν ἀπολείποντες ἀσκέπαστον, ἀλλὰ τάς τε ῥίζας πάσας τῶν πλευρῶν τε ἅμα καὶ τῶν εἰς τὰ πλάγια τοῖς σφονδύλοις ἀποφύσεων, εἰσὶ μετὰ τὰς διαρθρώσεις. καὶ μὲν δὴ, καὶ τὸ κατὰ τὴν τελευτὴν εἰρημένον τῆς ῥήσεως, τὸ ἄχρι τῆς προσφύσεος, εἰ μὴ ἐπὶ τῶν

στενῶν λέγει τῶν μυῶν, τὴν τοῦ διαφράγματος πρόσφυσιν ἡμᾶς ἀναγκαῖον νοεῖν. εἰ δ' ἐπὶ τῶν ῥαχιτῶν, τὴν τῶν σκελῶν, εἰ μὴ ἄρα περὶ πρόσφυσιν εἴρηκε τὴν τούτων διάρθρωσιν. ἐγὼ μὲν οὖν διὰ ταύτην τὴν λέξιν, ἀπορῶ προσαρμόσαι τοῖς φαινομένοις, καί μοι δοκεῖ, κατ' ἀρχὴν εὐθέως, ὑπὸ τοῦ πρώτου γράψαντος ἡμαρτῆσθαι, ὥστε καὶ ἄλλων πολλῶν. ἐχόντων δ' ὡς εἴρηται, τῶν φαινομένων, ζήτησις τῆς ἁρμοττούσης ἐξηγήσεως, εἰς τὸ κοινὸν προκείσθω. τὸ δ' οὖν, ὡς ἐν διορισμοῖς, δόξαν ἔχειν τινὰ πιθανότητα τοιόνδ' ἐστί. πλευρὰς μὲν ἀκουσόμεθα, τὰς τῶν σφονδύλων αὐτῶν κεφαλάς, ἀποπεφυκότα δὲ τῶν σφονδύλων ὀστᾶ, τὰ τὴν ἄκανθαν ἐργαζόμενα, τοὺς δὲ τὴν μεταξὺ χώραν ἑκατέρων ἀναπληροῦντας μῦς, τοὺς ῥαχίτας, πρόσφυσιν δὲ τὴν τῶν φρενῶν. ὅτε μὴν διδάσκαλος ἡμῶν Γέλοψ, τὰς μὲν πλαγίας ἀποφύσεις, τῶν σφονδύλων ἁπάντων, πλευρὰς ἔφασκεν εἰρῆσθαι νῦν ὑπ' αὐτοῦ, πρόσφυσιν δέ, τὴν τῶν φρενῶν.

A sunt, ad extremitates eorum processuum, quos vertebræ à lateribus exigunt; quin etiam, quod in fine propositorum verborum adjungit, usque ad nexum, si de angustis musculis intelligatur, necesse est ad septi transversi nexum referamus: sin de iis qui ῥαχῖται vocantur, ad crurum nexum, quem πρόσφυσιν dixit, crurum fortasse juncturam intelligens. Equidem verba hæc nequeo accommodare ad id, quod sensui apparet, arbitrorque initio protinus errasse primum librarium, sicut in aliis multis veterum scripturis. B Sed, quùm ita habeant, quæ in corporibus apparent, quæstio idoneæ expositionis communiter omnibus proponatur; quod autem distinctum, & aliquatenus probabile videtur, hujusmodi est. Costas accipiemus pro ipsarum costarum capitibus: processus ossium vertebrarum, pro ossibus, quæ spinam constituunt: sed musculos complentes utrinque eam regionem, quæ interjecta est, ῥαχίτας intelligemus: nexum, septi transversi. Pelops autem præceptor noster costas, nunc ab Hippocrate voluit nominari omnes vertebrarum processus, C qui à lateribus sunt: sed nexum retulit ad septum transversum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ια'.

Αὕτη δὲ ἡ ῥάχις, κατὰ μῆκος ἰθυσκόλιός ἐστι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Σκολίωσις μὲν, ἡ εἰς τὸ πλάγιον αὐτῆς, ὀνομάζεται διαστροφή. νυνὶ δέ, οὐ τὴν εἰς τὸ πλάγιον, ἀλλὰ τὴν εἰς τοὔπισω τε καὶ πρόσω, βούλεται δηλοῦν. εὐθεία γὰρ οὖσα κατὰ τὸ μῆκος, ἐκκλίνεται βραχὺ πρός τε τὴν ὀπίσω καὶ τὴν πρόσω χώραν, ὡς αὐτὸς ἐφεξῆς διδάσκει.

HIPPOCRATIS TEXTUS XL.

Ipsa autem spina in longitudinem rectè obliqua est.

GALENI COMMENTARIUS.

D Obliquam dixit σκολίαν, eam sic appellare solitus, quæ in latus inclinata est: nunc autem non in latus; sed in posteriorem, & priorem partem significare vult: spina enim in longitudinem rectà paululum in posteriorem, & priorem partem inclinatur, ut ipse deinceps docebit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιβ'.

Ἀπὸ μὲν τοῦ ἱεροῦ ὀστέου, ἄχρι τοῦ μεγάλου σφονδύλου παρ' ὃν προσήρτηται τῶν σκελέων ἡ πρόσφυσις, ἄχρι μὲν τούτου κυφή. κύστις τε γάρ, καὶ γοναί, καὶ ἀρχοῦ τοῦ χαλαροῦ, ἐν τουτέῳ ἔκτισται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὴν τῶν σκελῶν πρόσφυσιν, ἔνεστιν ἀκοῦσαι πολυειδῶς, κυριώτατον μὲν ἴσως, τὴν ἀπὸ τῆς κατ' ἰσχίον διαρθρώσεως, ἥ τις γίνεται, τοῦ μηροῦ τῆς κεφαλῆς συνδουμένης τῷ κατ' ἰσχίον ὀστῷ, διά τε τῶν πλατέων συνδέσμων, καὶ τοῦ στρογγύλου, καθ' ὃν, τῷ βαθυτάτῳ τῆς κοτύλης συμφύεται, καὶ διὰ τῶν μυῶν κινούντων τὴν τοῦ μηροῦ διάρθρωσιν, εἰκότως ἂν λέγοιτο τοῖς ὑποκειμένοις συμφύεσθαι τὸ σκέλος, καὶ μετὰ ταῦτα διὰ νεύρων, εἶτ' ἔπειτα, δι' ἀρτηριῶν τε καὶ φλεβῶν. ἔοικε δὲ νῦν ὁ Ἱπποκράτης, τὴν διὰ τῶν νεύρων πρόσφυσιν δηλοῦν. εἰ δὲ τὸν κατὰ ὀσφὺν ἔσχατον σφόνδυλον, ὃ διαρθροῦται, τῷ πλατεῖ γε, καὶ ἱερῷ καλουμένῳ ὀστῷ, τῶν ἐπὶ τὰ σκέλη φερομένων νεύρων ἐστὶν ἡ ἔκφυσις. ἀλλὰ καὶ τὸ ἵνα χρὴ τὸ ὑπὸ τοῦ τόπου κατ' αὐτὴν εἶναι τὴν ῥάχιν, ὑπὸ τῆς κατὰ τὴν ἀνατομὴν φαινομένου μαρτυρεῖται, καὶ τό, κύστιν, καὶ γο-

HIPPOCRATIS TEXTUS XLI.

A osse sacro usque ad magnam vertebram, quà inhæret crurum nexus, spina cava est; quoniam vesica, partes naturales, & id intestinum, quod laxum est supra anum, hac E *parte continetur.*

GALENI COMMENTARIUS.

Crurum nexus multis modis intelligi potest, maximè quidem propriè fortasse is, qui à coxarum commissura est, quùm scilicet femoris caput coxarum ossi per lata ligamenta illigatur; & per id quod rotundum est, quo altissimis partibus cavi ipsius coxæ innectitur: F tum per musculos qui commissuram femoris movent, meritò utique dici potest crus necti superioribus partibus; deinde per nervos, postea per arterias, & venas. Videtur autem hîc Hippocrates nexum per neruos exponere, quum ab extrema lumborum vertebra, quæ committitur cum osse, quod & latum & sacrum nuncupatur, oriantur nervi qui tendunt ad crura, comprobatur autem, vel ex eo quod in corporibus incidendis apparet, vesicam & partes natu-

naturales, & id intestinum quod laxum supra anum est, hac parte contineri, quamobrem ab exteriori parte gibba structa est. Naturales partes quas γονὰς dixit, intellexit eas, quæ generationi accommodantur, uterum in fœminis: quæ semini aptantur in maribus, γεννητικὰ nuncupantur; id autem quod laxum est supra anum, dixit χαλαρὸν ἀρχὸν, id siquidem sacro ossi superimpositum est, & revera laxum est: quùm non habeat musculos, qui extremum intestinum rectum adstringunt.

A ναὶ, καὶ ἀρχοῦ τὸ χαλαρὸν, ἐν τούτῳ κεῖσθαι, διόπερ καὶ κυρτὸν ἔξωθεν ἐγένετο. γονὰς δὲ εἴρηκε, τὰ γεννητικὰ μόρια, μήτραν μὲν ἐπὶ τῶν θηλειῶν, ἐπὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν, τὰ σπερματικά τινα καλούμενα, χαλαρὸν δὲ ἀρχοῦ κέκληκε, τὸ μετὰ σφιγκτῆρα. καὶ γὰρ καὶ ἐπίκειται τῷ ἱερῷ ὀστῷ τοῦτο, καὶ ὄντως ἐστὶ χαλαρὸν, οὐκ ἔχων τοὺς σφίγγοντας μῦς τὸ πέρας τοῦ ἀπευθυσμένου.

B

HIPPOCRATIS TEXTUS XLII.

Ab hac ad septi transversi nexum, rectà in interiorem partem recurvatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μβ'.

Ἀπὸ δὲ τούτου ἄχρι φρενῶν προσαρτήσιος, ἰθυλόρδη.

GALENI COMMENTARIUS.

Hac parte nihil tale spinæ incidet, quales in inferiori uterus, & vesica. Quare non necesse fuit ab interiori parte simam esse, atque idcircò, neque ab exteriori parte gibbam, sed hac parte spinam paululùm intus spectare, fulciri enim ab ipsa magnam arteriam, ac venam oportebat.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐδὲν ἐνταῦθα τοιοῦτον παρέχεταί τι κατὰ τῆς ῥάχεως, οἷα ἐν τοῖς κάτω μήτρα, ἢ ἐν κύστις, ὅθεν οὐδὲ σιμωθῆναι τὸ ἔνδον ἐχρῆζε, καὶ διὰ τοῦτο, οὐδὲ κυφωθῆναι τὸ ἔξω, ἀλλὰ καὶ βραχὺ ῥέπειν ἔσω κατὰ τοῦθ' ἡ C ῥάχις. ἐπὶ δὲ τὴν ἀρτηρίαν ἔδει τὴν μεγάλην, καὶ τὴν φλέβα ἣ κατ' αὐτῆς ἐστηρίχθαι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIII.

Atque hic locus solus ab interiori parte adjunctos habet musculos, quos ψόας appellant.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μγ'.

Καὶ παραφύσιας ἔχει μυῶν, τοῦτο μοῦνον τὸ χωρίον ἐκ τῶν εἴσωθεν, ἃς δὴ καλέουσι ψόας.

D

GALENI COMMENTARIUS.

Ex his potissimùm verbis conjicere quis posset, Hippocratem spinæ non annumeraise vertebras cervicum; quasi enim spina universa lato osse & vertebris, quæ ad lumbos, & quæ ad thoracem sunt, contineatur, dixit: atque hic locus solus ab interiori parte adjunctos habet musculos. Nam, si spinæ, cervicum quoque vertebras annumeret, falsum utique erit hunc locum duntaxat habere adjunctos musculos, cùm & in cervicibus ab interiori parte grandes musculi contineantur: quos, quùm grandes sint, non latuise Hippocratem nemo ignorat, quando etiamsi exigui fuissent, nullo modo ipsum latuisent; horum tamen musculorum, qui ψόαι nominantur, particulam usque ad eam regionem pertinere, quà septum transversum innectitur, propositis verbis non notavit, ut qui operæpretium esse tam exquisitè docere non existimarit.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐκ ταύτης τῆς ῥήσεως, μάλιστά τις τεκμήραιτο, μὴ συναριθμεῖν αὐτὸν τῇ ῥάχει τοὺς κατὰ τράχηλον σφονδύλους. ὡς γὰρ ἐκ τοῦ πλατέος ὀστοῦ, καὶ τῶν κατὰ θώρακα σφονδύλων συγκειμένης ὅλης τῆς ῥάχεως, οὕτω παραφύσιας ἔχει μυῶν τοῦτο μόνον τὸ ἔσωθεν. εἰ γὰρ δὴ καὶ τοὺς κατὰ τράχηλον αὐτοῖς συνηρίθμει, ψευδὲς ἂν ἦν ἐναργῶς. οὐ γὰρ μόνον τούτου τοῦ χωρίου παραφύσεις μυῶν ἔχοντος, καὶ τοῦ τραχήλου μεγάλους E μῦς, ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν. οὐδὲ γὰρ ἠγνόησέ τις αὐτοὺς ἀξιολόγους ὄντας, ὅπως γε οἱ μικρότεροι μύες ἦσαν, οὐκ ἂν αὐτοὺς ἠγνόησεν. εἰ μέν τοι μόριόν τι τῶν ψοῶν, ὑπὲρ τὴν τῶν φρενῶν ἀνατείνεται πρόσφυσιν, οὐκ ἐπεσημήνατο τοῖς προκειμένοις νῦν οὐκ ἡγούμενος ἁρμόττειν τὴν τοιαύτην ἀκριβολογίαν.

F

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIV.

Ab hoc item ad magnam vertebram, quæ sita est sublimior commissura humeri cum lato scapularum osse, rectà in gibbum vertitur, sed magis adhuc videtur, quàm sit: habet enim spina in medio ossium processus altissimos, ab utraque autem parte humiliores.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μδ'.

Ἀπὸ δὲ τούτου, ἄχρι τοῦ μεγάλου σφονδύλου, τοῦ ὑπὲρ τῶν ἐπωμίδων ἰθυκύφη, ἔτι δὲ μᾶλλον δοκέῃ, ἢ ἐστίν. ἡ γὰρ ἄκανθα, κατὰ μέσον, ὑψηλοτάτας τὰς ἐκφύσιας τῶν ὀστέων ἔχει, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν ἐλάσσους.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὀλίγον τι κατὰ τὸν θώρακα φαίνονται σιμούμενοι τὰ ἔνδον τῶν ὀστῶν, οἱ σφόνδυλοι. τὸ δ' ὀπίσω μέρος αὐτῶν, ἱκανῶς κυφὸν φαίνεται, διὰ τὴν τῆς ἀκάνθης ἀπόφυσιν. ὃν δὲ λέγει μέγαν σφόνδυλον ὑπὲρ τῶν ἐπωμίδων, εἴπεσθαι, καὶ διὰ ὑπομνήματος ἔρχεται πρὸς ἀνάμνησιν, ἐν ᾧ περὶ τῶν ὀστῶν ἔγραψα. προσαρμόζειν δὴ ἡμᾶς προσήκει ταῦτα τοῖς λεγομένοις ἐκεῖνα, μὴ δεομένοις ὑπ' ἐμοῦ, πλὴν εἴ που λέξις ἐμπίπτοι, χρῄζουσά τινος ἐξηγήσεως, ἧς ἕνεκεν, καὶ τὰ τοιαῦτα ὑπομνήματα γράφεται, καθάπερ τε, καὶ τὸ ἐπὶ τῇ προκειμένῃ νῦν ῥήσει. B

GALENI COMMENTARIUS.

Vertebræ, quæ ad coſtas ſunt, ab interiori parte ſimæ paululùm videntur, à poſteriori gibbæ multùm propter ſpinæ proceſsus; vertebram autem, quam magnam dicit ſitam ſuper commiſsuram humeri cum lato ſcapularum oſse, noviſtis, & reminiſcendi cauſâ habetis in commentario, quem de oſſibus ſcripſi. His autem quæ proponuntur, accommodanda illa ſunt: neque opus eſt me ulteriùs explanante, niſi ſi quod verbum alicubi occurrat, quod expoſitionem requirat, cujus cauſâ hujuſmodi commentaria ſcribuntur: quemadmodum evenit in hoc ipſo loco.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ με΄.

Αὐτὸ δὲ τὸ ἄρθρον τοῦ αὐχένος, λορδόν ἐστιν. ὁκόσοισι μὲν οὖν κυφώματα γίνεται κατὰ τοὺς σφονδύλους, ἔξωσις μὲν μεγάλη ἀποῤῥαγεῖσα ἀπὸ τῆς συμφύσιος, ἢ ἑνὸς σφονδύλου, ἢ καὶ πλειόνων, οὐ μάλα πολλοῖσι γίνεται, ἀλλ' ὀλίγοισιν. οὐδὲ γὰρ τὰ τρώματα τὰ τοιαῦτα ῥηΐδιον γίνεσθαι, οὔτε γὰρ ἐς τὸ ἔξω ἐξωθεῖσθαι ῥηΐδιόν ἐστιν, εἰ μὴ ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν ἰσχυρῶς τινι τρωθείη, διὰ τῆς κοιλίης. οὕτω δ' ἂν ἀπόλοιτο, ἢ εἴ τις ἀφ' ὑψηλοῦ τοῦ χωρίου πεσὼν, ἐρείσειε τοῖσιν ἰσχίοισιν, ἢ τοῖσιν ὤμοισιν. ἀλλὰ καὶ οὕτως ἂν ἀποθάνοι, παραχρῆμα δὲ, οὐκ ἂν ἀποθάνοι. ἐκ δὲ τοῦ ὄπισθεν, οὐ ῥηΐδιον τοιαύτην ἔξαλσιν γενέσθαι ἐς τὸ εἴσω, εἰ μὴ ὑπέρβαρύ τι ἄχθος ἐμπέσοι. τῶν τε γὰρ ὀστέων, τῶν ἐκπεφυκότων ἔξωθεν, ἕκαστον τοιοῦτόν ἐστιν, ὥστε πρόσθεν ἂν αὐτὸ καταγῆναι, πρὶν ἢ μεγάλην ῥοπὴν εἴσω ποιῆσαι, τούς τε συνδέσμους βιασάμενον.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLV.

Ipſa verò cervicum commiſſura in interiorem partem ſpectat. Quibus igitur vertebræ gibbæ fiunt, magnâ vi conjunctione abruptâ expellitur vel una vertebra, vel plures: quæ res C *non accidit multis, ſed paucis: non enim facile incidunt hujuſmodi caſus; nam nec facile in interiorem partem veniunt vertebræ, niſi à priori per ventrem vehemente ictu tendantur; ſic autem homo interiret, aut niſi quis in ſuperiori loco decidens, in coxas vel ſcapulas cadat, ſed & ſic quoque expirare. A poſteriori autem parte non facilè expellitur vertebra in interiorem, niſi aliquid grave admodum ſuper ipſam incidat: oſſa enim quæ ab exteriori parte procedunt, ſingula talia ſunt, ut potiùs frangi poſsint, quàm coactis ligamentis, valde in interiorem partem erumpere.* D

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἰς τὸ πρόσω ῥέπον δηλονότι, καὶ γὰρ φαίνεται τοῦτο. δύο δέ εἰσιν οἱ πρῶτοι σφόνδυλοι, καθ' οὓς τὸ ἄρθρον γίνεται τοῦ αὐχένος, καθ' ὃ λοιπὸν τρεῖς εἰσιν, ὧν οὐκ ἐμνημόνευσεν, ὅπως ἔχουσι θέσεως ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ δευτέρου, καὶ τοῦ ἕκτου, τρίτος, καὶ τέταρτος, καὶ πέμπτος. οἳ δὴ μάλιστα φαίνονται θέσιν εὐθείαν ἔχοντες, ὄντες καὶ ἄλλοι μικρότατοι τῶν δύο σφονδύλων, καὶ μάλιστα ὁ τρίτος. ὁ γάρ τοι τέταρτος, ἢ μείζων ἐστὶν αὐτοῦ, καθάπερ καὶ τούτοις πάλιν ὁ πέμπτος. ὁ δὲ ἕκτος, οὐ τούτων μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἑβδόμου μείζων. οἱ δ' ἀπὸ τοῦδε πάντες, ἄχρι καὶ τοῦ πέρατος τῆς ῥάχεως, ἀλλήλων ἀνάλογον μείζους εἰσὶν, ἐπ' ἀνθρώπου ἐξεταζομένου τοῦ λόγου, καὶ μετ' αὐτὸν ἐπὶ πιθήκοις, ὅσοι τὸ πρόσωπον ἀνθρωποειδέστερον ἔχουσι, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ὄρθιοι βαδίζουσιν, οὗτοι τά τ' ἄλλα, καὶ τὴν τῶν ὀστῶν θέσιν ἂν ἐοίκασιν ἀνθρώποις. ἔχουσι δέ τι κοινὸν ἐν τῇ ῥάχει, πρὸς τὰ ἄλλα ζῷα τὰ τετράποδα, τοῖς ἀνθρώποις οὐχ ὑπάρχον. ἔστι γὰρ αὐτοῖς ὀσφὺς μακροτέρα τῆς ἐπ' ἀνθρώπου, ἀνάλογον δηλονότι τῷ μεγέθει τῶν ἄλλων ἐξεταζόντων ἡμῶν, ἀνθρώποις μόνον ε. κατὰ τὴν ὀσφύν εἰσι σφόνδυλοι, τοῖς πιθήκοις, ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις τετράποσιν -- εἰσίν. ἐπισημήνασθαι δὲ προσήκει κατὰ τὸν ἐνεστῶτα λόγον, ὅτι προθέμενος εἰπεῖν περὶ τοῦ τῆς ῥάχεως σχήματος, ἀρξάμενός τε τοῦ λόγου κατὰ τήνδε τὴν λέξιν, αὐτὴ δὲ ἡ ῥάχις κατὰ μῆκος ἰθυσκολιός ἐστιν. ἐπὶ τελευτῇ τοῦ λόγου προσέθηκεν, αὐτὸ δὲ τὸ ἄρθρον τοῦ

GALENI COMMENTARIUS.

Spectans in priorem partem, dixit λορδὸν; ita enim conſpicitur. Duo autem ſunt primæ vertebræ, quibus cervicum commiſsura efficitur: poſt quas relinquuntur tres, quarum non meminit, quomodo collocatæ ſint inter ſecundam & ſextam, nempe tertia, quarta & quinta, quæ maximè videntur rectum poſitum habere; hæ autem vertebræ longè minores ſunt duabus, & præcipuè tertia: quarta enim E hac major eſt, ſicut his rurſus quinta; ſexta verò non his duntaxat major eſt, ſed ſeptima etiam. Ab hac autem uſque ad extremam ſpinam pro ratione altera major alterâ eſt, ſi hæc in homine perpendantur, vel in ea ſimia quæ hominis faciem magis repræſentat, & magis quàm cæteræ, rectâ inambulat, namque hæc & in aliis, & in oſſibus homini ſimillima eſt: unum autem in ſpina habet aliorum quoque quadrupedum commune, quod in homine non F reperitur, nempe lumbos pro magnitudine reliquarum partium corporis longiores, quàm homo, cui ad lumbos quinque duntaxat vertebræ ſint; in ſimiis autem ſicut in aliis quadrupedibus, ſex. Illud autem animadvertere in propoſitis verbis oportet, quòd Hippocrates, quùm de ſpinæ figura tractare conſtituiſset, orſus hoc modo; ipſa autem ſpina in longitudinem rectâ obliqua eſt, in extrema oratione adjecit, ipſa verò cervicum commiſsura in

interiorem partem spectat: videbitur enim hic rursus cervices spinæ partem posuisse.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVI.

Et articuli qui alios recipiunt, & in alios conjiciuntur. Medulla item spinæ laboraret, si parumper loco mota inclinaretur, vertebra hoc modo expulsa. Luxata insuper vertebra medullam comprimeret, si non laceraret: hæc autem compressa, detentaque, multis locis grandibus & præcipuis torporem afferret, ita ut Medico non amplius curæ esset, quâ ratione dirigere vertebram deberet, circunstantibus multis aliis malis violentis: sed manifestum quoque est restitui non posse, neque concutiendo, neque alia via.

GALENI COMMENTARIUS.

Vertebrarum articulos dicit in processibus à lateribus sitis, quorum alter alterum excipit: eos autem ait recipere, & in alios conjici, eò quòd utraque vertebra duobus procesibus sublimioribus cum superiori vertebra committatur: duobus humilioribus cum inferiori, sic ut aliis proximæ vertebræ processus admittat, aliis in alterius processus conjiciatur, quæ omnia perfectè executi sumus in libro de ossibus.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVII.

Nisi hominem seces, deinde manu altè in ventrem indita, ab interiori parte in exteriorem compellas, quod quidem mortuo fieri licet, vivente nullo pacto. Quorsum igitur hæc scribimus? quoniam nonnulli sibi persuadent se sanasse eos, quibus vertebræ articuli ex toto excedentes in interiorem partem venerunt. Quanquam nonnulli facillimum existiment vertebris eo modo luxatis evadere, nihilque opus esse restituere, sed eas per se restitui. Multi sanè ignari sunt, & ob imperitiam lucrum faciunt, vulgo enim suadent. Hoc itaque pacto decipiuntur. Spinam quæ in dorso extat, putant esse ipsas vertebras; nam singula tactu ibi rotunda sentiuntur: neque intelligunt hæc ossa ex vertebris procedere (de quibus paulò supra tractavimus) ipsas verò vertebras multò magis in priorem partem sitas esse: siquidem ex omnibus animalibus homo pro magnitudine, ventrem, habet angustissimum à posteriori parte in priorem, præcipuè ad thoracem. Ergo, ubi aliquod ex iis ossibus quæ valde excedunt, comminuatur, sive unum, sive plura, is locus humilior fit, quàm qui hinc est, atque hinc: ac propterea errant, putantes vertebras in interiorem partem procidisse. Quos item fallit habitus eorum, qui icti sunt: nam, si curvari velint, dolent, cum qua parte percussi sunt, cutis tendatur, sicque ossis fragmenta carnem magis vulnerent: sin ita figurati, ut spina à posteriori parte cava sit, levantur, cutis enim quà fractura est, laxior efficitur, & ossa minus vulnerant: quin si ea parte tangantur, cedunt, spinam in priorem partem compellentes, isque locus inanis & mollis tangenti apparet. Hæc omnia quæ dicta sunt, Medicos fallunt: citò autem, ac sine aliquo detrimento, hujusmodi homines per se sanescunt: hæc enim

A αὐχένος, λορδόν ἐστι. δοκεῖ γὰρ οὖν πάλιν ἐν τούτῳ, καὶ τὸν τράχηλον προσνέμειν τῇ ῥάχει.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μϛ'.

Κατὰ τὰ ἄρθρα τὰ ἐνηλλαγμένα, ὅ, τε αὖ νωτιαῖος πονοίη ἂν, εἰ ἐξ ὀλίγου χωρίου τὴν περικαμπὴν ἔχοι, τοιαύτην ἔξοδον ἐξισταμένου σφονδύλου, ὅ, τ' ἐκπηδήσας σφόνδυλος πιέζοι ἂν τὸν νωτιαῖον. εἰ μὴ καὶ ἀπορρήξειε, πιεχθεὶς δ' ἂν, καὶ ἀπολελαμμένος, πολλῶν ἂν, καὶ μεγάλων, B καὶ ἐπικαίρων ἀπονάρκωσιν ποιήσειεν, ὥστε οὐκ ἂν μέλοι τῷ ἰητρῷ, ὅπως χρὴ τὸν σφόνδυλον κατορθῶσαι. πολλῶν καὶ βιαίων ἄλλων κακῶν παρεόντων, ὥστε δὴ οὐδὲ ἐμβαλεῖν οἷόν τε, οὔτε κατασεῖσαι, οὔτ' ἄλλῳ τρόπῳ οὐδενί, πρόδηλον τὸ τοιοῦτον, εἰ μή τις διαταμὼν τὸν ἄνθρωπον.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τῶν σφονδύλων ἄρθρα φησίν, ἃ πρὸς ἀλλήλοις ἀπολλυμένων κατὰ τὰς πλαγίας ἀποφύσεις. ἐνηλλαγμένα δὲ C εἶπεν ὅτι δύο μὲν ὑψηλοτέρας ἀποφύσεις ἔχων αὐτῶν ἕκαστος δὲ διαρθροῦται πρὸς τὸν ὑπερκείμενον. ἄλλας δὲ ταπεινοτέρας αὖ πάλιν, αἷς πρὸς τὸν ὑποκείμενον διαρθροῦται, κατὰ μὲν τὰς ἑτέρας αὐτῶν, ὑποδέχεται τὰς ἐξοχὰς τοῦ πλησιάζοντος, κατὰ δὲ τὰς ἑτέρας, ἐπιβαίνει θατέρῳ. γέγραπται δὲ περὶ τούτων ἀκριβῶς, ἐν τῷ περὶ τῶν ὀστέων.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μζ'.

Ἔπειτα ἐσμασάμενος ἐς τὴν κοιλίην, ἐκ τοῦ εἴσωθεν, τῇ D χειρὶ ἐς τὸ ἔξω ἀνωθέοι, καὶ ταῦτα νεκρῷ μὲν οἷόν τε ποιέειν, ζῶντι δέ, οὐ πάνυ. διὰ τί οὖν ταῦτα γράφω; ὅτι οἴονταί τινες ἰητρευκέναι ἀνθρώπους, οἷσιν εἴσωθεν ἔπεσον σφόνδυλοι, τελέως ὑπερβάντες τὰ ἄρθρα, καίτοι γε ῥηΐστην ἐς τὸ περιγενέσθαι τῶν διαστροφέων, ταύτην ἔνιοι νομίζουσι, καὶ οὐδὲν δεῖσθαι ἐμβολῆς, ἀλλ' αὐτόματα ὑγιέα γίνεσθαι τὰ τοιαῦτα. ἀγνοεῦσι δὲ πολλοί, καὶ κερδαίνουσιν, ὅτι ἀγνοέουσι, πείθουσι γὰρ τοὺς πέλας. ἐξαπατῶνται δέ, διὰ τόδε· οἴονται τὴν ἄκανθαν, τὴν ἐξέχουσαν κατὰ τὴν ῥάχιν ταύτην, τοὺς σφονδύλους αὐτοὺς εἶναι, ὅτι στρογγύλον αὐτέων ἕκαστον φαίνεται ψαυόμενον, ἀγνοοῦντες, ὅτι τὰ ὀστέα E ταῦτά ἐστι τὰ ἀπὸ τῶν σφονδύλων πεφυκότα, περὶ ὧν ὁ λόγος ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται. οἱ δὲ σφόνδυλοι πολὺ προσωτέρω ἄπεισι. στενοτάτην γὰρ πάντων ζώων ἄνθρωπος κοιλίην ἔχει, ὡς ἐπὶ μεγέθει, ἀπὸ τοῦ ὄπισθεν ἐς τὸ ἔμπροσθεν, ποτὶ καὶ κατὰ τὸ στῆθος. ὅταν οὖν τι τούτων τῶν ὀστέων τῶν ὑπερεχόντων ἰσχυρῶς καταγῇ, ἤν τε πλείω, ταύτῃ ταπεινότερον τὸ χωρίον γίνεται, ἢ τὸ ἔνθεν καὶ ἔνθεν· διὰ τοῦτο ἐξαπατῶνται, οἰόμενοι τοὺς σφονδύλους εἴσω οἴχεσθαι, προσεξαπατᾷ δὲ ἔτι αὐτοὺς, καὶ τὰ σχήματα τῶν τετρωμένων. ἢν μὲν γὰρ πειρῶνται καμπύλλεσθαι, ὀδυνῶνται, ὀστέα τὰ F περιτενέος γινομένου ταύτῃ τοῦ δέρματος ᾗ τέτρωται, καὶ ἅμα τὰ κατεηγότα ἐνθράσσει τοῦτο μᾶλλον τὸν χρῶτα. ἢν δὲ λορδαίνωσι, ῥᾷους εἰσί· χαλαρώτερον γὰρ τὸ δέρμα κατὰ τὸ τρῶμα γίνεται, καὶ τὰ ὀστέα ἧσσον ἐνθράσσει· ἀτὰρ καὶ ἤν τις ψαύῃ αὐτῶν κατὰ τοῦτο, ὑπείκουσι λορδοῦντες, καὶ τὸ χωρίον, κενεὸν καὶ μαλθακόν, ψαυόμενον, ταύτῃ φαίνεται. ταῦτα πάντα τὰ εἰρημένα προσεξαπατᾷ τοὺς ἰητρούς. ὑγιέες δὲ ταχέως, καὶ ἀσινέως αὐτόματοι οἱ τοιοῦτοι γίνονται.

ταχέως γὰρ πάντα τὰ τοιαῦτα ὀστέα ἐπιπωροῦται, ὅσα χαῦνά ἐστι.

A *ossa omnia quæ rara sunt, callo celeriter glutinantur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐσμασάμενος, τουτέστι ἐνθεὶς εἰς βάθος τὴν χεῖρα, χάριν τοῦ διαζητῆσαί τι τῶν ἐν αὐτῷ.

GALENI COMMENTARIUS.

Manum altè indere in ventrem, causam conquirendi, quæ ibi sunt, dixit ἐσμάσασθαι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μη'.

Σκολιαίνεται δὲ καὶ ῥάχις, καὶ ὑγιαίνουσι κατὰ πολλοὺς τρόπους. καὶ γὰρ ἐν τῇ φύσει, καὶ ἐν τῇ χρήσει, οὕτως ἔχει. ἀτὰρ καὶ ὑπὸ γήραος, καὶ ὑπὸ ὀδυνημάτων, ἐπεὶ ξυνδετική ἐστιν. αἱ δὲ δὴ κυφώσιες, αἱ ἐν τοῖσι πτώμασιν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίνονται, ἢν ἢ τοῖσιν ἰσχίοισιν ἐρείσῃ, ἢ ἐπὶ τοὺς ὤμους πέσῃ. ἀνάγκη γὰρ ἔξω φαίνεσθαι ἐν τῷ κυφώματι, ἕνα μέν τινα ὑψηλότατον τῶν σφονδύλων, τοὺς δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπὶ ἧσσον· οὐκουν ὡς ἐπὶ πολὺ ἀποπεπηδηκὼς ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐστὶν, ἀλλὰ μικρὸν, ἢν ἕκαστος συνδιδοῖ ἀθρόως πολύ. διὰ οὖν τοῦτο, καὶ ὁ νωτιαῖος μυελὸς εὐφόρως φέρει τὰς τοιαύτας διαστροφὰς, ὅτι κυκλώδης αὐτῷ ἡ διαστροφὴ γίνεται, ἀλλ' οὐ γωνιώδης.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVIII.

B *Iam verò iis qui sani sunt, obliqua spina fit pluribus modis: namque & natura, & usu sic habet; sed & ob senium, & sub dolore, hæc siquidem colligandi vim habent. Gibba autem plerunque fit, quùm homo vel in coxas, vel in scapulas cadit: necesse enim est in spina gibba unam aliquam vertebram reliquarum omnium conspici maximè sublimem: eas autem quæ hinc atque hinc sunt, minùs. Nec plurimùm hujusmodi vertebra ab aliis recedit, sed parum quando singulæ subitò plurimùm cedunt. Hac igitur* C *de causa & spinæ medulla facilè fert, quùm ita pervertitur, quùm fiat gibba in orbem, non ad angulum.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὴν μὲν εἰς τοὐπίσω διαστροφὴν τῆς ῥάχεως, κύφωσιν ὀνομάζει, τὴν δὲ εἰς τὸ πρόσω λόρδωσιν, τὴν δὲ εἰς τὰ πλάγια, σκολίωσιν. ἀλλὰ τούτῳ γε τῷ ὀνόματι τῆς σκολιώσεως, καθ' ἕτερον χρῆται τρόπον, καθ' ἅπασαν διαστροφὴν ῥάχεως, ἐνδεικνυμένου δὴ αὐτοῦ, ὡς σημαίνοντός τι γενικώτερον τῶν ἄλλων. οὕτω γὰρ καὶ νῦν εἶπε σκολιαίνεσθαι ῥάχιν, ἐν ἴσῳ, τῷ διαστρέφεσθαι καθ' ὁντιναοῦν τρόπον, καὶ ἔμπροσθεν δέ που ἔλεγεν. αὐτὴ δὲ ἡ ῥάχις κατὰ μῆκος ἐθυσκολιός ἐστι, αὐτῆς δηλώσας διαστροφὴν, εἰς τε τοὐπίσω καὶ πρόσω.

GALENI COMMENTARIUS.

Vbi spina gibba fit, hoc est in posteriorem partem convertitur, κύφωσιν appellat: λόρδωσιν, ubi curva, spectatque in priorem: ubi obliqua & in latera, σκολίωσιν; quo verbo utitur alio modo, & ad omnem spinæ depravationem significandam, indicans verbum generale magis esse quàm alia, in qua significatio- D ne nunc quoque ait spinam σκολιαίνεσθαι, quasi dicat quovis modo perverti; atque in superioribus etiam dixit; ipsa autem spina in longitudinem rectè obliqua est, obliquam vocans σκολίην, ubi eam inclinare in priorem, & posteriorem partem indicavit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μθ'.

Χρὴ δὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ διαναγκαζομένου, τοιῶσδε κατεσκευάσθαι. ἔξεστι μὲν ξύλον ἰσχυρὸν καὶ πλατὺ, ἐντομὴν παραμήκεα ἔχον, κατορύξαι, ἔξεστι δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ ξύλου, ἐν τοίχῳ ἐντομὴν παραμήκεα ἐντομεῖν, ἢ πήχει αἰωτέρω τοῦ ἐδάφεος, ἢ ὅκως ἂν μετρίως ἔχῃ, ἔπειτα οἷον ξύλον δρύινον, τετράγωνον, πλάγιον παραβάλλειν, ἀπολείποντα ἀπὸ τοῦ τείχου, ὅσον παρελθεῖν τινὰ, ἢν δέῃ, καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ξύλον ἐπιστορέσαι, ἢ χλαίνας, ἢ ἄλλο τι ὃ μαλθακὸν μὲν ἔσται, ὑπείξει δὲ μὴ μέγα, τὸν δὲ ἄνθρωπον πυριῆσαι. ἢν δὲ δέχηται, πολλῷ καὶ θερμῷ λοῦσαι, κἄπειτα πρηνέα κατακλῖναι, κατατεταμένον, καὶ τὰς μὲν χεῖρας αὐτοῦ παρατετάνυται κατὰ φύσιν, προσδῆσαι πρὸς τὸ σῶμα. ἱμάντι δὲ μαλθακῷ ἱκανῷ, πλατεῖ τε, καὶ μακρῷ, ἐκ δύο διαντίων ξυμβεβλημένῳ μέσῳ, κατὰ μέσον τὸ στῆθος δὶς περιβεβλῆσθαι χρὴ, ὡς ἐγγυτάτω τῶν μασχαλέων, ἔπειτα τὸ περισσεῦον τῶν ἱμάντων, κατὰ τὰς μασχάλας, ἑκάτερον περὶ τοὺς ὤμους περιβεβλῆσθω, ἔπειτα αἱ ἀρχαὶ πρὸς ξύλον ὑπεροειδές τι προσδεδέσθωσαν, ἁρμόζουσαι κατὰ μῆκος τῷ ξύλῳ τῷ ὑποτεταμένῳ,

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIX.

E *Oportet autem restituendi rationem huiusmodi præparare. Commodè quidem lignum firmum, ac latum quod in longitudinem incisum sit, foditur: commodè etiam pro ligno paries in longitudinem excavatur, quod cavum à pavimento, vel cubitum, vel quantum res exigit, attollatur. Dein veluti quadrata columna querna transversa adhibetur, quæ à pariete eatenùs recedat, ut aliquis inter utrunque, ubi opus sit, transire queat: sternitur columna hæc, vel tunicis, vel quapiam re, quæ mollis sit, & non admodum* F *cedat. Homo fovetur, & si sustinet, multa aqua calida lavatur: deinde in ventrem jacet extentus, brachiis secundùm naturam porrectis, atque ad corpus alligatis. Lorum item molle, latumque abundè, & longum, quod constet duabus habenis, medium medio pectori iniectum bis circundatur, quantum potest juxta alas: postea quod ex loris superest, circa alas humeri capiti obvolvitur, capitaque ad aliquod lignum cujusmodi pistillum est, alligantur; eorum enim longitudo aptatur longitudini ejus ligni quod subjectum est, ut hoc pistillo extendenti mora sit. Hujusmodi*

etiam aliud vinculum super genua, & super calces datur, capitaque ejus ad aliquod tale lignum vinciuntur. Aliud insuper lorum latum molle, ac valens habenæ modo convenienter longum ac latum coxis in orbem firmiter devincitur, quammaximè potest propè coxas: deinde lori quod superest, utrunque caput simul ad lignum, quod ad pedes fit, alligatur. Homine ita figurato, intensio in diversa adhibetur sine ulla inclinatione, simul & rectà: nullum enim magnum detrimentum inferre ejusmodi intensio potest; si rectè præparetur, nisi quis de industria id agat. Medicus vero vel alius quivis modò prævalens sit, & non imperitus sublimiori unius palmæ parte, quà spina gibba est, data, atque alterius palmæ sublimiori parte superinjecta, comprimit, intuitus non rectà deorsum versus caput: vel versus coxas debeat, comprimere. Adhibetur autem hoc modo vis maximè innocenter: innocenter etiam, si quis super eam partem quà spina gibba est, sedeat: simulque ubi homo extenditur, se attollens concutiat. Sed & pedibus consistere super spinam quà gibba est, sustinerique & leniter concutere, nihil prohibet, ad quam rem satis idoneus est quilibet palæstræ assuetus.

A

A Columna querna quadrata, &c.

B

A Columna querna quadrata, &c.

C

A Columna querna quadrata, &c.

D

A Paries excavatus, &c.

Aptissimè autem cogitur, si paries, qui excavatur, vel lignum quod foditur, quatenùs convenire videbitur, infra hominis spinam incidatur: asser verò è tilia, vel ex altero ligno non tenui secetur, tum supra spinam quà gibba est, vel multiplex panniculus, vel parvus aliquis pulvinus scorteus, imponatur: sed quantum minimè potest, convenit hæc subjicere: videndum est solummodo ne asser præ duritie frustra dolori sit: ea autem pars spinæ, quæ gibba est, sit maximè è regione ejus partis, quà paries excisus est, ut asser, quà maximè spina extat, superimpositus, maximè premat: adhibitus vero asser, à ministro uno vel altero, si opus fuerit, cogatur; alii ut suprà ostensum est, hinc atque hinc in longitudinem corpus intendant. Licet & per axes extendere vel juxta lignum defossos, vel contentos in quibusdam lignis in ipsum defixis, quæ erigantur, sive utrinque à lateribus paululùm extantia, sive in utraque ejus extremitate. Accommodatur autem vis, quæ per hæc adhibetur, & ubi vehementiore, & ubi leniore opus est: tantum enim roboris habet, ut si quis non in Medicina; sed ad torquendos homines eam adhibeat, præstanter ad id valeat, ita ut sive tantum extendamus in longitudinem, hinc atque hinc nihil ultra cogentes, sive citra intensionem asserem duntaxat admoveamus, abundè sit. Optimum autem est uti ejusmodi via, quàm in ipso usu, & intendendo, & remittendo moderari potes, quæve secundùm naturam est. Quæcunque igitur extant, compressa, in suum locum redeunt: quæ præter naturam coïerunt, intensa, secundùm naturam compelluntur. Equidem cogendi alium modum meliorem aut justiorem habeo nullum.

A πρὸς ὅ,τι προσβάλλον τὸ ὑποειδὲς αὐτῆς ἐρείζοντα κατατείνῃ. τούτῳ δὲ τινὶ ἑτέρῳ δεσμῷ, καὶ ἄνωθεν τῶν γουνάτων δήσαντα, καὶ ἄνωθεν τῶν πτερνέων, τὰς ἀρχὰς τῶν ἱμάντων πρὸς τοιοῦτό τι ξύλον προσδῆσαι, ἄλλῳ δὲ ἱμάντι, πλατεῖ, καὶ μαλθακῷ, καὶ δυνατῷ, ταινιοειδεῖ, πλάτος ἔχοντι καὶ μῆκος ἱκανὸν, ἰσχυρῶς περὶ τὰς ἰξύας, κύκλῳ περιδεδέσθαι, ὡς ἐγγύτατα τῶν ἰσχίων, ἔπειτα τὸ περισσεῦον τοῦ ταινιοειδέος ἅμα ἀμφοτέρας τὰς ἀρχὰς τῶν ἱμάντων, πρὸς τὸ ξύλον προσδῆσαι τὸ πρὸς ποδῶν, κἄπειτα κατατείνειν ἐν τούτῳ τῷ σχήματι, τῇ ἔνθεν

B καὶ ἔνθεν, ἅμα μὲν ἰσορρόπως, ἅμα δὲ ἐς ἰθύ. οὐδὲν γὰρ ἂν μέγα κακὸν ἡ τοιαύτη κατάτασις ποιήσῃ, εἰ χρηστῶς σκευασθείη, εἰ μὴ ἄρα ἐξεπίτηδές τις βούλοιτο σίνεσθαι. τὸν δὲ ἰητρὸν χρὴ, ἢ ἄλλον ὅστις ἰσχυρὸς, καὶ μὴ ἀμαθὴς, ἐπιθέντα τὸ θέναρ τῆς χειρὸς, ἐπὶ τὸ ὕβωμα, καὶ τὴν ἑτέρην χεῖρα προσεπιθέντα ἐπὶ τὴν ἑτέρην, καταναγκάζειν προσξυνιέντα, ἤν τε ἐς ἰθὺ ἐς τὸ κάτω πεφύκῃ καταναγκάζεσθαι, ἤν τε πρὸς τῆς κεφαλῆς, ἤν τε πρὸς τῶν ἰσχίων. καὶ ἀσινεστάτη μὲν αὕτη ἡ ἀνάγκη. ἀσινὲς δὲ, καὶ ἐπικαθίζεσθαί τινα πρὸς τὸ κύφωμα, τοῦ ἅμα κατατεινομένου, ἐνσεῖσαι μετεωρισθέντα. ἀτὰρ καὶ

C ἐπιβῆναι τῷ ποδὶ, καὶ ὀχηθῆναι ἐπὶ τὸ κύφωμα, ἡσύχως τε ἐπενσεῖσαι, οὐδὲν κωλύει. τὸ τοιοῦτο δὲ ποιῆσαι μετρίως, ἐπιτήδειος ἄν τις εἴη τῶν ἐπὶ παλαίστρῃ εἰθισμένων. δυνατωτάτη μέντοι τῶν ἀναγκέων ἐστὶν, εἰ ὁ μὲν τοῖχος ἐντετμημένος εἴη. τὸ δὲ ξύλον τὸ καταρορυγμένον ἢ ἐκτετμημένον, κατωτέρω εἴη τῆς ῥάχιος τοῦ ἀνθρώπου, ὁκόσῳ ἂν δοκέῃ μετρίως ἔχειν. σανὶς δὲ φιλυρίνη μὴ λεπτὴ ἐκείνη, ἢ καὶ ἄλλου τινὸς ξύλου, ἔπειτα ἐπὶ τὸ ὕβωμα ἐπιτεθείη, ἢ ῥάκιόν τι πολύπτυχον, ἢ μικρόν τι σκύτινον ὑποκεφάλαιον, ὡς ἐλάχιστα μὲν ὑποκεῖσθαι ξυμφέρει, μόνον προμηθεόμενον,

D ὡς μὴ ἡ σανὶς, ὑπὸ σκληρότητος, ὀδύνην παρὰ καιρὸν προσπαρέχῃ. κατ' ἴξιν δὲ ἔστω ὡς μάλιστα τῇ ἐντομῇ τῇ ἐς τὸν τοῖχον, τὸ ὕβωμα. ὡς ἂν ἡ σανὶς ᾗ μάλιστα ἐξέστηκεν, ταύτῃ μάλιστα πιέζῃ ἐπιτεθεῖσα. ὅταν δὲ ἐπιτεθῇ, τὸν μέν τινα καταναγκάζειν καὶ τὸ ἄκρον τῆς σανίδος, ἤν τε ἕνα δέῃ, ἤν τε δύο. τοὺς δὲ, κατατείνειν τὸ σῶμα κατὰ μῆκος, ὡς πρόσθεν εἴρηται, τοὺς μὲν τῇ, τοὺς δὲ τῇ. ἔξεστι δὲ καὶ ὀνίσκοισι τὴν κατάτασιν ποιέεσθαι, ἢ παρακατορύξαντα παρὰ τὸ ξύλον, ἢ ἐν αὐτῷ τῷ ξύλῳ τὰς φλιὰς τῶν ὀνίσκων ἐντεκτηνάμενον, ἤν τε ὀρθὰς ἐθέλῃς ἑκατέρωθεν μικρὸν ὑπερεχούσας, ἤν τε κατὰ

E κορυφὴν τοῦ ξύλου ἔνθεν καὶ ἔνθεν. αὗται αἱ ἀνάγκαι, εὐταμίευτοί εἰσι, καὶ ἐς τὸ ἰσχυρότατον καὶ ἐς τὸ ἧσσον, καὶ ἰσχὺν ἔχουσι τοιαύτην, ὥς τε καὶ εἴ τις ἐπὶ λύμῃ βούλοιτο, ἀλλὰ μὴ ἐπὶ ἰητρείῃ, ἐς τοιαύτας ἀνάγκας ἀγαγεῖν, κἂν τούτῳ ἰσχυρῶς δύνασθαι. καὶ γὰρ ἂν κατατείνων κατὰ μῆκος μοῦνον ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἄλλην καὶ οὐδεμίην προστιθεὶς, ὅμως κατατείνειεν ἄν τις, ἀλλὰ μὴν καὶ ἢν μὴ κατατείνων, αὐτῇ δὲ μόνον τῇ σανίδι οὕτως εἰ ποιέοι τις, καὶ οὕτως ἱκανῶς καταναγκάσειε. καλαὶ οὖν αἱ τοιαῦται ἰσχύες

F εἰσὶν, ᾗ ἔξεστι, καὶ ἀσθενεστέρῃσι καὶ ἰσχυροτέρῃσι χρέεσθαι αὐτὸν ταμιεύοντα, καὶ μὲν δὴ καὶ κατὰ φύσιν γε ἀναγκάζουσι. τὰ μὲν γὰρ ἐξεστεῶτα, ἐς τὴν χώρην ἀναγκάζει καὶ ἡ ἴπωσις ἰέναι. τὰ δὲ ξυνηγμένα κατὰ φύσιν, κατατείνουσιν αἱ κατὰ φύσιν κατατάσιες. οὔκουν ἔγωγε ἔχω τουτέων ἀνάγκας καλλίους, οὐδὲ δικαιοτέρας.

A

ΥΓΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰ ἐφεξῆς ἅπαντα, σαφῶς ἑρμηνεύοντι, δι' ὧν νυνὶ καὶ ἐστιν, οὔτε παρακολουθεῖ τις λεγομένοις, οὔτε ἐξηγήσεως, ἀλλὰ δείξεώς ἐστιν αὐτῷ χρεία. καὶ μὴν τοι καὶ τὰ ὑπομνήματα, τοῖς ἑωρακόσιν ἤδη τὰς τοιαύτας ἐνεργείας, γράφεται. λέλεκται δέ μοι καὶ πρόσθεν, ὅτι τὰ οὕτω σαφῶς ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα, μὴ νοήσας τις κατὰ τὴν πρώτην ἐπιβολὴν, καὶ δὶς, καὶ τρὶς, καὶ πλεονάκις ἀναγνώτω, προσέχων τὸν νοῦν. εἰ γὰρ τοῦτο ποιήσῃ, πάντως ταῦτ' ἐννοήσει σαφῶς ἑρμηνευόμενον.

GALENI COMMENTARIUS.

Quæ subjicit, planè omnia explicat; quare si quis non percipit quæ proponuntur, huic non explanatione opus est, sed monstratione; quin & Commentaria ad eos scribuntur, qui ejusmodi curationes jam inspexerint. Monui etiam in superioribus, ut si quis prima lectione non intelligat, quæ ita clarè ab Hippocrate scribuntur, iterum & tertiò, & sæpiùs, B diligenti animadversione relegat; quòd, si hoc faciat, quæ planè ab ipso traduntur, omninò intelliget.

ΙΓΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ν'.

Ἡ γὰρ κατ' αὐτὴν τὴν ἄκανθαν ἰθυωρία τῆς κατατάσιος, κάτωθέν τε καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ὀστέον καλεόμενον, οὐκ ἔχει ἐπιλαβὴν οὐδεμίην, ἄνωθεν δὲ, κατὰ τὸν αὐχένα, καὶ κατὰ τὴν κεφαλὴν, ἐπιλαβὴν μὲν ἔχει, ἀλλ' ἐς ἰδέην γε ἀπρεπής. ταύτῃ τοι γινομένη ἡ κατάτασις, καὶ ἄλλας βλάβας ἂν προσπαρέχοι πλεονασθεῖσα. ἐπιρήθην δὲ δή ποτε, ὕπτιον τὸν ἄνθρωπον κατατείνας, ἀσκὸν ἀφύσητον ὑποθεῖναι ὑπὸ τὸ ὕβωμα, κἄπειτα αὐλὸν ἐκ χαλκείου ἐς τὸν ἀσκὸν τὸν ὑποκείμενον ἐνιέντα, φυσᾶν, ἀλλά μοι οὐκ εὐπορεῖτο. ὅτε γὰρ εὖ κατατείνοιμι τὸν ἄνθρωπον, ἡσσᾶτο ὁ ἀσκὸς, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἡ φῦσα ἐσαναγκάζεσθαι. καὶ ἄλλως ἑτοῖμον περιολισθαίνειν ἦν, ἅτε ἐς τὸ αὐτὸ ἀναγκαζόμενόν τό, τε τοῦ ἀνθρώπου ὕβωμα, καὶ τὸ τοῦ ἀσκοῦ πληρουμένου κύρτωμα. ὅτε δ' αὖ μὴ κάρτα κατατείνοιμι τὸν ἄνθρωπον, ὁ μὲν ἀσκὸς ὑπὸ τῆς φύσης ἐκυρτοῦτο, ὁ δὲ ἄνθρωπος πάντῃ μᾶλλον ἐλορδαίνετο, ἢ συνέφερεν. ἔγραψα δὲ ἐπίτηδες τοῦτο· καλὰ γὰρ καὶ ταῦτα μαθήματά ἐστι, ἃ πειρηθέντα ἀπορηθέντα ἐφάνη, καὶ δι' ἅσσα ἠπορήθη.

HIPPOCRATIS TEXTUS L.

Nam quum è regione ipsius spinæ intensio adhibetur, ab inferiori parte, & juxta os, quod sacrum appellatur, non est locus, qui prehendi possit: à superiori juxta cervices & caput, est quidem, sed aspectu indecorus, præterquamquòd, si corpus ab hac parte valentiùs extenda- C *datur, alia quoque noxa afferetur. Expertus aliquando sum utrem non inflatum, quem resupinato homine spinæ, quà gibba erat, subjeci, dein fistulâ aneâ demissâ inflavi; sed parum processit: cedebat enim uter, quùm homo bene extendebatur, neque spiritus impellere quidquam poterat; sed alioquin uter promptè labebatur, quum se compellerent & gibbus spinæ locus & repleti utris tumor: at contrà, quum non valde homo extendebatur, uter ob spiritum in tumorem assurgebat; sed homo magis quàm expediret, in priorem partem convertebatur. De industria au-* D *tem hæc scripsi, pulchra enim hujusmodi monumenta sunt eorum, quæ quum experti sumus, sine affectu invenimus: & causarum, cur parum processerint.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Αὐτὸς αὖ ἐπιλαβὴν εἴρηκε τὴν οἷον ἀντιλαβὴν, καὶ ἀντίληψιν, ὥστε στηριχθῆναι τοῖς περιβαλλομένοις βρόχοις, πρός τε τῶν ἐξεχόντων ἕνεκα τοῦ ἀπορρεῖν. κατὰ μὲν τὸ ἱερὸν ὀστέον, οὐδὲν ἔχει τοιοῦτον, ἄνωθέν τ' ἦν τό, τέ τι ἔχει, καὶ τὴν κεφαλὴν, ἅμα φαίνοιτ' ἂν ὁ ἄνθρωπος πνιγόμενος, εἴ τις ἐνταῦθα περιλάβοι, καὶ κατὰ τοῦτ' αὖ ἀπρεπὴς ἡ κατάτασις φαίνοιτο. καὶ μέντοι καὶ βλάβας, ἂν παράσχοι, εἰ ὀλισθῇ τὸν βρόχον τις ἐπὶ τὸν λάρυγγα.

GALENI COMMENTARIUS.

Locum, qui prehendi possit ἐπιλαβὴν, quasi ἀντιλαβὴν, & ἀντίληψιν dixit, eò quòd obex, & mora sit injectis laqueis, sic, ut hæreant, quà eminet, & minimè decidant. E Ab osse sacro nullus talis locus est à superiori parte, quamvis cervices sint, & caput; homo tamen strangulari videbitur, si hac parte prehendatur; atque idcircò ea intendendi ratio indecora habebitur; sed & noxam inferet, si laqueus ad guttur delabatur.

ΙΓΓΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ να'.

Ὅσοισι δὲ ἐς τὸ εἴσω σκολιαίνονται οἱ σφόνδυλοι ὑπὸ πτώματος, ἢ καὶ ἐμπεσόντος τινὸς βαρέος, εἷς μὲν οὐδεὶς τῶν σφονδύλων μέγα ἐξίσταται κάρτα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἐκ τῶν ἄλλων. ἢν δὲ ἐκστῇ μέγα, ἢ εἷς, ἢ πλείονες, θάνατον φέρουσιν, ὥσπερ δὴ καὶ πρόσθεν εἴρηται, κυκλώδης καὶ αὕτη, καὶ οὐ γωνιώδης γίνεται ἡ παραλλαγή. Οὖρα μὲν οὖν τοῖσι τοιούτοισι, καὶ ἀπόπατος μᾶλλον ἴσχεται, ἢ τοῖσι ἔξω κυφοῖσι, καὶ πόδες, καὶ ὅλα τὰ σκέλεα ψύχεται μᾶλλον, καὶ θανατηφόρα ταῦτα μᾶλλον, ὧν ἐφίων. καὶ ἢν περιγίνωνται δὲ,

HIPPOCRATIS TEXTUS LI.

F *Quibuscunque autem vertebræ in inferiorem partem convertuntur, vel quòd homo ceciderit, vel quòd grave aliquid super ipsum inciderit, plerunque nulla vertebra valde ab aliis recedit: ubi non valde recedat, sive una, sive plures, hominem non præcipitat, sicut anteà dictum est, cùm spina in orbem, non ad angulum pervertatur. His quidem urina, & alvus magis supprimitur, quam quibus vertebræ in exteriorem partem convertuntur, pedesque & crura tota magis frigescunt: atque hæc magis mortifera sunt, quàm quæ posita sunt:*

quibus, si evadunt: urina sine voluntate magis prorumpit, cruraque magis resolvuntur, & torpent. Quod si superior spina in priorem partem convertatur, universum corpus resolvitur, ac torpet. Machinationem autem nullam habeo, quâ spina restitui possit, ubi sic luxatur. Quod si nihil proficiat concutiendi modus, qui per scalam admovetur, vel alia similis curatio, sive extendendi via, qualis paulò antè dicta est, nullum novi impellendi simul & extendendi modum, qui id præstare possit, quod asser, ubi spina gibba erat: nam, qui fieri poterit ut à priori parte per ventrem impellatur? Ergo neque hoc licet, neque tussis, aut sternutamentum vim aliquam habet, quâ ad extentionem conferat. Nihil etiam proficies, si spiritum in ventrem indas. Quin, & qui magnas cucurbitulas defigunt, ut sursum attrahant vertebras, quæ in interiorem partem exciderunt, summoperè aberrant: expellunt enim magis, quàm attrahant. Quam rem ignorant, qui eas defigunt: nam quò major cucurbitula est, eo magis spina cava fit, quùm à superiori cute urgeatur. Alios item concutiendi modos præter jam positos adducere possem, quos existimet quis ad vitium magis pertinere; sed eos (utpote quibus parum confidam) omitto. Illud autem in universum, ut summatim dicamus, intelligere oportet, quod ubi spina in interiorem partem convertitur, ad interitum ægrotantem præcipitat, & infestissima est: ubi in exteriorem, vacat mortis periculo, urinam non supprimit, & plerunque torporem non infert.

A ῥυώδεες τὰ οὖρα μᾶλλον οὗτοι, καὶ τῶν σκελέων ἀκρατέστεροι, καὶ ναρκωδέστεροι. ἢν δὲ καὶ ἐν τῷ ἄνω μέρει, μᾶλλον τὸ λόρδωμα γίνηται, παντὸς τοῦ σώματος ἀκρατέες, καὶ νεναρκωμένοι γίνονται. μηχανὴν δὲ οὐκ ἔχω οὐδεμίαν ἔγωγε, ὅκως χρὴ τὸν τοιοῦτον ἐς τὸ αὐτὸ καταστῆσαι. καὶ εἰ μή τινα ἡ κατὰ τὴν κλίμακος κατάσεισις ὠφελέειν οἵη τε εἴη, ἢ καὶ ἄλλη τις τοιαύτη ἴησις, ἢ κατάσεισις, οἵηπερ ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται. κατάτασιν δὲ σὺν τῇ κατασείσει οὐδεμίαν ἔχω, ἥτις ἂν γένοιτο, ὥσπερ τῷ κυφώματι τὴν κατάτασιν ἡ σανὶς ἐποιέετο. πῶς γὰρ ἄν τις ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν, διὰ τῆς κοι-
B λίης ἀναγκάσαι δύναιτο; οὐ γὰρ οἷόν τε, ἀλλὰ μὴν οὔτε βῆχες, οὔτε πταρμοὶ, οὐδεμίαν δύναμιν ἔχουσιν, ὥστε τῇ τάσει συντιμωρέειν, οὐ μὴν οὐδ' ἔνεσις, φύσης ἐνιεμένης ἐς τὴν κοιλίην, οὐδὲν ἂν δυνηθῇ. καὶ μὴν αἱ μεγάλαι σικύαι προσβαλλόμεναι, ἀνασπάσιος εἵνεκα δῆθεν. τῶν εἴσω ῥεπόντων σφονδύλων, μεγάλη ἁμαρτὰς γνώμης ἐστίν. ἀπωθέουσι γὰρ μᾶλλον, ἢ ἀνασπῶσι, καὶ οὐδ' αὐτὸ τοῦτο γιγνώσκουσιν οἱ προσβάλλοντες. ὅσῳ γὰρ ἄν τις μείζω προσβάλλῃ, τοσούτῳ μᾶλλον λορδοῦνται οἱ προσβληθέντες, συναναγκαζομένου ἄνω τοῦ δέρματος. τρόποις δὲ ἄλλοις κατασεισίων, ἢ οἷοί
C τε πρόσθεν εἴρηνται, ἔχοιμι ἂν εἰπεῖν, ἁρμόσαι οἷς ἄν τι δοκέῃ τῷ παθήματι μᾶλλον, ἀλλ' οὐ κάρτα πιστεύω αὐτοῖς, διὰ τοῦτο, οὐ γράφω. ἀθρόον δὴ ξυνιέναι χρὴ περὶ τούτων, ὧν ἐν κεφαλαίῳ εἴρηται. ὅτι τὰ μὲν εἰς τὸ λορδὸν ῥυσθέντα, ὀλέθρια εἰσὶ, καὶ σινόμωρα, τὰ δὲ ἐς τὸ κυφὸν, ἀσινέα θανάτου, καὶ οὔρων, σχεσίων, καὶ ἀποναρκωσίων τὸ ἐπίπαν.

GALENI COMMENTARIUS.

DE vertebris agens in interiorem partem luxatis, inquit casum asperiorem esse, quàm si in exteriorem ferantur: causam esse in aperto dicit; nervi enim omnes, qui à spinæ medulla oriuntur, in interiorem partem procedunt. Premuntur ergo magis, ubi spina in hanc partem convertitur, quàm ubi in exteriorem, cumque iis urgentur, quæcunque partes spinæ superinsident; quo fit, ut interdum superior quoque pars vesicæ comprimatur: & quæ cum his consortium habent, omnia inflammatione occupentur. Quamobrem neque vesica urinam, neque alvus dejectionem reddit: expellentis enim facultatis, quæ una ex naturalibus est, vitium est urinam, atque alvum supprimi: torporis autem membrorum causa est, nervorum affectus: sed vesicâ & intestinis affectis, periculum est ne homo interim decedat, dum tollitur inflammatio, quæ efficit ut nec alvus, nec urina respondeat. Quemadmodum autem musculus, qui vesicam adstringit, quum nimiùm suo munere fungitur, non patitur urinam evadere, ita verisimile fit affici musculum ani, quem Græci ab adstringendo σφιγκτῆρα nominarunt,

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΠΕρὶ τῆς εἴσω μεταστάσεως τῶν σφονδύλων γράφει ταῦτα, χαλεπωτέραν αὐτὴν τῆς ἔξω λέγων εἶναι, καὶ ἡ αἰτία
D πρόδηλος. καὶ γὰρ εἴσω ῥέπει τὰ νεῦρα πάντα, τὰ ἀπὸ τοῦ νωτιαίου πεφυκότα. θλίβεται οὖν ἐν ταῖς τοιαύταις μεταστάσεσι μᾶλλον, ἤπερ ἐν ταῖς ἔξω. σὺν τούτοις δὲ, καὶ τὰ ἐπικείμενα μόρια τῇ ῥάχει θλίβεται πάντα, καὶ κατὰ τοῦτο, καὶ τῆς κύστεως τὸ ἄνω πέρας, θλίβεταί ποτε. καὶ μέντοι καὶ κατὰ συμπάθειαν, εἰς φλεγμονὴν ἀφίξεται πάντα, καὶ διὰ τοῦτ', οὔτε ἡ κύστις οὖρον ἐκκρίνει, οὔτε τὰ ἔντερα ἀπόπατον. τῆς γὰρ ἐκκριτικῆς δυνάμεως, ἥτις ἐστὶ μία τῶν φυσικῶν, πάθος ἐστὶν, ἴσχε-
E σθαι τὸ οὖρον καὶ τὸ ἀπόπατον. τὸ δὲ, ναρκώδη γίνεσθαι τὰ μόρια, τῆς τῶν νεύρων βλάβης ἐστίν, ἐκ μέντοι οὖν τῆς κατὰ τὰ ἔντερα, καὶ τὴν κύστιν βλάβης, ἄχρι περ ἂν παύσεται φλεγμαίνοντα, κίνδυνος ἀπολέσθαι τὸν ἄνθρωπον, καὶ δι' ἄκρα, καὶ ἀκώρω ἔντερα διαμένει, καὶ διὰ τοῦτο, καὶ ὁ σφίγγων τὴν κύστιν μῦς, οὐκ ἐᾷ ἀκριβῶς ἐνεργῶν ἐπιτρέπειν τοῖς οὔροις. εἰκὸς καὶ δήπου, καὶ τὸν ἐπὶ τῆς ἕδρας μῦν, τὸν σφιγκτῆρα καλούμενον, τὴν αὐτὴν ἀτονίαν ἔχειν.
F

HIPPOCRATIS TEXTUS LII.

QVùm nec alvi itinera distendat, nec prohibeat quominùs facilem exitum habeant, spina, quum in exteriorem partem convertitur: sed quum in interiorem, utrumque hoc efficiat, accedantque alia complura.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νβʹ.

ΟΥ' γὰρ ἐντείνει τοῖς ὀχετοῖς τοῖς κατὰ τὴν κοιλίην, οὐδὲ κωλύει διεξόδοις εἶναι, ἡ εἰς τὸ ἔξω κύφωσις. ἡ δὲ λόρδωσις, ταῦτα ἀμφότερα ποιέει, καὶ ἐς τἄλλα πολλὰ προσγίνεται.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Κατὰ τὴν προγεγραμμένην ῥῆσιν εἰρηκὼς, οὖρα μὲν οὕτω τοῖσι τοιούτοισι, καὶ ἀπόπατος μᾶλλον ἴσχεται, ἢ τοῖσιν ἔξω κυφοῖσι, νῦν τὴν αἰτίαν προσέθηκεν, εἰπών. οὐ γὰρ ἐντείνει τοὺς ὀχετοὺς τοὺς κατὰ τὴν κοιλίαν, δηλονότι τὰς ἐκροὰς εἰπών· τήν τε κατὰ κύστιν, καὶ τὴν κατὰ τὴν ἕδραν. ἐντείνεσθαι δὲ τὰ μόρια, δι' ὧν αὗται γίνονται, κατά τε τὴν θλίψιν, B ἣν ἐκ τῆς τῶν σφονδύλων εἴσω μεταστάσεως ἴσχουσιν, εἰκός ἐστι, καὶ πρὸς τὴν κατὰ τὰ νεῦρα συμπαθείας.

GALENI COMMENTARIVS.

Qvùm proximè proposuerit his urinam & alvum magis supprimi, quàm quibus vertebræ in exteriorem partem convertuntur, nunc causam adjecit his verbis, quum nec alui itinera distendat, id est exitum eorum quæ per vesicam, & per anum expelluntur. Distendi autem partes, per quas hæ feruntur, & à compressione vertebrarum, & à consortio quod cum nervis habent, à ratione minimè abhorret.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νγ΄.

Ἔπειτα πολὺ πλείονες, σκελέων τε καὶ χειρῶν ἀκρατέες γίνονται, καὶ καταναρκοῦται τὸ σῶμα, καὶ οὖρα τούτοισιν ἴσχεται, οἷσιν ἂν μὴ ἐκστῇ μὲν τὸ ὕβωμα, μήτε ἔξω, μήτε ἔσω, σεισθέωσι δὲ ἰσχυρῶς ἐς τὴν ἰθυωρίην τῆς ῥάχιος. οἷσι δ' ἂν ἐκστῇ μὲν τὸ ὕβωμα, ἧσσον τοιαῦτα πάσχουσιν. C

HIPPOCRATIS TEXTUS LIII.

Multo autem pluribus crura & brachia resolvuntur, corpus torpet, urina supprimitur, quibus vertebræ nec in exteriorem partem, nec in interiorem exciderint; sed concussæ vehementer fuerint manentes è regione spinæ: quibus spina depravatur, minùs hæc patiuntur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐνταῦθα τὸ, ὕβωμα, φωνὴν ὡς γενικόν τι σημαῖνον ἀνέγραψεν, ἐπὶ πάσης εἰπὼν, τῆς τῶν σφονδύλων εἰς τὸ παρὰ φύσιν ἐκτροπῆς, ὅλος δὲ λόγος εὔδηλος. ἐπὶ γὰρ τὴν τετάρτην διαφορὰν τῶν κατὰ τὴν ῥάχιν παθῶν, ἀφικνεῖται τῷ λόγῳ, καλοῦσι δὲ αὐτὴν σεῖσιν, ὅταν αἱ ἁρμονίαι σύμπασαι διακινηθῶσι τῶν σφονδύλων τῆς ῥάχεως, καὶ κινδυνεύσῃ διασπασθῆναί τε καὶ θλασθῆναι, διασεισθείσης σφοδρῶς αὐτῆς, D καί φησι τοῦτο πολὺ χεῖρον εἶναι τῶν ἄνευ τοῦ διασεισθῆναι γιγνομένων διαστροφῶν τῆς ῥάχεως. εἶθ' ἑξῆς, ὅτι καὶ ταῖς πλευραῖς καταγνυμέναις τοιοῦτόν γέ τι συμβαίνει, διήγηται.

GALENI COMMENTARIUS.

Vt depravationem exprimat, mutuatur ὕβωμα vocabulum tanquam generale, agens de vertebris, quomodocunque suo loco motis. Vniversa autem oratio clara est; venit enim ad quartum genus vitiorum spinæ, quod Græci à concutiendo σεῖσιν appellant. Id autem est, quum vertebrarum spinæ compago universa dimovetur, periculumque est ne convellatur, atteraturque spina vehementer concussa: quod malum ipse testatur multò deterius esse, quàm si spinâ non concussâ, vertebræ pervertantur. In sequentibus ad costas pergit, quibus abruptis, hujusmodi quippiam accidit.

ΠΕΡΙ ΠΛΕΥΡΩΝ ΚΑΤΗΞΙΟΣ.

DE FRACTVRA COSTARVM.

E

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νδ΄.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἐν ἰητρικῇ ἄν τις θεάσοιτο, ὧν τὰ μὲν ἰσχυρὰ, ἀσινέα ἐστὶ, καθ' ἑωυτὰ τὴν κρίσιν ὅλην λαμβάνοντα τοῦ νοσήματος, τὰ δὲ ἀσθενέστερα, σινόμωρα, καὶ ἀποτόκους νοσημάτων χρονίους ποιέοντα, καὶ κοινωνέοντα καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι ἐπὶ πλέον.

HIPPOCRATIS TEXTUS LV.

Multa quoque alia medicinali arte quis inspiciet, quorum, quæ vehementia sunt, quùm morbi momentum omne in se contineant, non nocent: quæ leviorem offensam afferunt, mala concitant diuturna, & reliquum corpus plurimùm afficiunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Προειρηκὼς περὶ τοῦ κατὰ ῥάχιν πάθους, ὃ προσαγορεύουσι σεῖσιν, ἄνευ τοῦ μεταστῆναι σφόνδυλόν τινα γιγνόμενον, ἐν τῇ ἐφεξῆς γραφῇ πολλὰ λέγει τῶν κατ' ἰατρικὴν, ἐπιεικέστερα κατ' ἀλήθειαν εἶναι, κἂν φαίνηται χαλεπώτερα. συμβαίνει δὴ ἔνια τῶν παθῶν, ἐφ' ὧν συμπάθειαί εἰσι μείζους, ὡς ὅσα γε μηδεμίαν ἐπιφέρει μορίων κυρίων συμπάθειαν, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὰ ποιεῖται τὴν κρίσιν, ἧττόν ἐστι χαλεπὰ καὶ ἰσχυρότερα ταῖς κατασκευαῖς. ἐφεξῆς οὖν ὡς ἐν παραδείγματος μέρει, μνημονεύει τῶν κατὰ τὰς πλευρὰς παθῶν ὑποδεικνύων, ἔνια μὲν αὐτῶν εἶναι τὴν φαντασίαν μόνον, ἔνια δὲ τῇ δυνάμει χαλεπά.

F

GALENI COMMENTARIUS.

Locutus de vitio, sub quo spina concutitur, vertebris nullo modo sua sede excedentibus, subjicit multa in medicina leviora esse re vera, quanquam graviora videntur: multa enim quæ minus afficiunt partes cum vitiato loco consortium habentes, ut quæ nullam ex præcipuis partibus lædant; sed in se morbi momentum habeant, minùs molesta sunt, quamvis graviora videantur. In sequentibus gratiâ exempli de costarum affectibus meminit, indicans eorum alios graves apparere, alios esse.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS LV.

QVin & costis abruptis tale quidpiam accidit. Quibus enim costa una, vel plures abrumpuntur, sicut permultis abrumpi videmus, si comminuta ossa, neque in interiorem partem compellantur, neque in superiorem, pauci adhuc febricitarunt; sed neque multi etiam sanguinem spuerunt, nec multis item contractum est pus in thorace, aut linamentis opus fuit aut vitiatum os est: victus autem quivis idoneus est.

GALENI COMMENTARIUS.

EX proposita oratione, quæ longa est, non parum intelligi potest orationis modum ad facilitatem conducere. Nos priorem partem suprà attigimus, quam Hippocrates longius habens obscuram fecit; paucis autem ita loqui potuit: Vbi costa abrumpitur, si fractura simplex & sola sit, casus quidem asperior videtur, licet levior sit, quàm ubi atteritur; celerrimè enim curatur, & sine periculo: sed absque fractura, ubi caro circa costas atteratur, in maximo interdum periculo revolvuntur qui sic affecti sunt. Caput quidem orationis hujusmodi est; singula autem deinceps videamus. Si primam partem hujus orationis paucis Hippocrates explicasset, quemadmodum ego quùm dixi, ubi sola & simplex costarum fractura sit, apertiùs scripsisset: verùm ipse, quasi exponens ait: si ossa abrupta, neque in interiorem partem compellantur; vocavit autem interiorem partem interius spacium thoracis, in quod erumpere os abruptum, per se non potest, non nudetur à tota carne superjecta: nisi item scindatur membrana, quæ costas cingit; per hæc igitur simplicem fracturam indicavit. Deinceps notavit casus levitatem, quùm ait: paucos febricitasse, raros item sanguinem expuisse; aut pus in interiori thoracis regione contraxisse, raroque opus fuisse linamentis, vel costarum os vitiatum fuisse, & idcircò abunde esse victûs rationem quamvis; hanc ipse, ut didicisti, ubique φαύλην nominat, eam quæ exquisitæ contraria est, significans. Propositæ igitur partis orationis universus sensus hujusmodi est: ad reliqua igitur pergamus.

HIPPOCRATIS TEXTUS LVI.

QVin & ubi continens febris non invadat, deterior est inedia, quàm cibus; & dolorem, febrem ac tussim magis concitat: venter enim modicè repletus costas dirigit, quas inedia suspendit: at ubi suspendantur, dolorem inferunt.

GALENI COMMENTARIUS.

TVmor ventris costas fulcit; quare, ubi hæ rumpuntur, qui magis ventricosi sunt, minùs dolent: quibus gracilis venter est, & contractus, dolore magis vexantur, quùm costas sentiant sine fulcro suspensas. Quòd si continens febris hominem occupet, inediâ uti

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νε΄.

Ἐπεὶ καὶ πλευρέων κάτηξις τοιοῦτόν τι πέπονθεν. οἷσι μὲν γὰρ ἂν καταγῇ πλευρὴ μία, ἢ πλέονες, ὡς τοῖσι πλείστοισι κατάγνυται μὴ διασχόντα τὰ ὀστέα ἐς τὸ εἴσω μέρος, μηδὲ ψιλωθέντα, ὀλίγοι μὲν ἤδη ἐπυρέτηναν. ἀτὰρ οὐδὲ αἷμα πολλοὶ ἤδη ἔπτυσαν, οὐδὲ ἔμπυοι πολλοὶ γίνονται, οὐδὲ ἔμμοτοι, οὐδὲ ἐπισφακελίσιες τῶν ὀστέων, δίαιτά τε φαύλη ἀρκέει.

B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅτι τὸ σύμπαν τοῦ λόγου σαφηνείας συντελεῖ, μαθεῖν ἐστὶν οὐχ ἥκιστα, καὶ ἐκ τῆς προκειμένης ῥήσεως, μακρᾶς οὔσης. ἐγὼ τὸ πρῶτον μέρος ἄρτι προεξηγησάμην, ἐκ τίνος γὰρ ἐπὶ πλέον, ὁ Ἱπποκράτης, ἀσάφειάν τινα εἰργάσατο, διὰ βραχέων δὴ ἂν οὕτως ἑρμηνεύοιτο. τὰ κατάγματα τῶν πλευρῶν, ὅταν ἁπλᾶ καὶ μόνα γίνηται, τὴν μὲν φαντασίαν χαλεπωτέραν τῶν περιθλάσεων ἔχει, τῇ δυνάμει δὲ, ἐπιεικεστέραν, θεραπεύεται γὰρ ἄνευ κινδύνου τάχιστα. χωρὶς δὲ κατάγματος, ὅταν περὶ τὰς πλευρὰς σάρκες θλασθῶσιν, εἰς μέγιστον ἐνίοτε κίνδυνον ἥκουσιν οἱ οὕτως παθόντες, τὸ μὲν κεφάλαιον τοῦ λόγου τοῦτο. τὰ δὲ κατὰ μέρος, ἐφεξῆς ἴδωμεν, εἰ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς ῥήσεως, ὅπερ ἐγὼ διὰ βραχέων εἶπον, ὅταν ἁπλᾶ, καὶ μόνα γίνηται τὰ κατάγματα τῶν πλευρῶν. ὁ δὲ Ἱπποκράτης εἰρήκει, ὥσπερ ἐξηγούμενος ἔγραψε, μὴ διασχόντα τὰ ὀστᾶ εἰς τὸ ἔσω μέρος, εἰπὼν τὴν εὐρυχωρίαν τοῦ θώρακος, εἰς ἣν ἀδύνατόν ἐστι διασχεῖν ὀστοῦν τὸ κατ᾽ αὐτὸν, ἄνευ τοῦ γυμνωθῆναι μὲν αὐτὸ τὸ ὀστοῦν ἁπάσης τῆς περικειμένης σαρκὸς, διατμηθῆναι δὲ τὸν ὑπεζωκότα καλούμενον ὑμένα. διὰ τοῦτο μὲν οὖν ἐδήλωσε τὸ ἁπλοῦν τοῦ κατάγματος. διά τε τῶν ἐφεξῆς τὸ ἐπιεικὲς, ὀλίγους μὲν εἰπὼν ἐπιπυρέττειν· πτύσαι δὲ αἷμά τινα σπανίως, ὥσπερ γε καὶ ἔμπυον, καὶ ἔμμοτον γενέσθαι, σφακελίσαι τε τὸ τῆς πλευρᾶς ὀστοῦν, διὸ καὶ τὴν δίαιταν αὐτοῖς ἐξαρκέσειν φαύλην. ἔμαθες δὲ, ὅτι φαύλην ἀεὶ λέγει, τὴν ἐναντίαν τῇ ἀκριβεῖ, τὴν ἐπιτυχοῦσαν. ἐν μὲν οὖν τῷ προκειμένῳ μορίῳ τῆς ὅλης αὐτοῦ ῥήσεως, ὅλη διάνοια τοιαύτη τίς ἐστιν. ἴδωμεν δὲ ἐφεξῆς τὰ λοιπά.

C D E

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νϛ΄.

Ἢν γὰρ μὴ πυρετὸς ξυνεχὴς ἐπιλαμβάνῃ αὐτέους, καὶ κενεαγγέειν κάκιον τοῖσι τοιούτοισιν, ἢ μὴ κεναγγέειν, καὶ ἐπωδυνέστερον, καὶ πυρετωδέστερον, καὶ βηχωδέστερον. τὸ γὰρ πλήρωμα τὸ μέτριον τῆς κοιλίης, διόρθωμα τῶν πλευρέων γίνεται· ἡ δὲ κένωσις, κρεμασμὸν μὲν τῇσι πλευρῇσι ποιέει, ὁ δὲ κρεμασμὸς, ὀδύνην.

F

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὁ τῆς κοιλίης ὄγκος στήριγμά τι γίνεται ταῖς πλευραῖς, διὸ καὶ ὅσοι μείζονας ἔχουσι τὰς γαστέρας, ἧττον ὀδυνῶνται καταγείσης τῆς πλευρᾶς. ὅσοις δὲ ἰσχναί τε εἰσὶ, καὶ προεσταλμέναι μᾶλλον, ἀλγοῦσιν, ἀστηρίκτων, καὶ μετεώρων αἰσθανόμενοι τῶν πλευρῶν. ἐὰν μὲν οὖν συνεχὴς ἐπιλάβῃ πυρετὸς, αὐ-

τοὺς ἐστὶ κενεαγγέειν, ὅπερ δηλοῖ νῦν, αὐτὸ τὸ ἀσιτεῖν, ἐπειδήπερ ἡ ἐκ τῆς ἐδωδῆς βλάβη γίγνεται μείζων, τῆς ἐκ τοῦ κρεμασμοῦ. εἰ δή τι μηδὲ ὅλως πυρέξει, ἄμεινον ἐσθίειν τοσαῦτα τὸ πλῆθος, ὡς εἰς ὄγκον ἀρθῆναι τὴν γαστέρα τοσοῦτον, ὅσον ἡλίκος ὡς ἄνευ τοῦ θλίβειν τὸ πεπονθὸς, ἕδρα τε, καὶ στήριγμα γενήσεται ταῖς πλευραῖς.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νζ.

B Ἔξωθεν δὲ, φαύλη ἐπίδεσις τοῖσι τοιούτοισιν ἀρκέει, κηρωτῇ καὶ σπλήνεσι, καὶ ὀθονίοισιν ἡσύχως ἐρείδοντα, ὁμαλὴν τὴν ἐπίδεσιν ποιέεσθαι, ἢ καὶ ἐριῶδές τι προσεπιθέντα. κρατύνεται δὲ πλευρὴ ἐν εἴκοσιν ἡμέρῃσι. ταχεῖαι γὰρ αἱ ἐπιπωρώσιες τούτων τῶν ὀστέων.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Φαύλην ἐπίδεσιν εἶπεν, ὥσπερ καὶ δίαιταν, τὴν ἐπιτυχοῦσαν, ἥτις ἐστὶν ἐναντία τῇ ἐπιμελῶς γεγενημένῃ.

C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νη΄.

Ἀμφιθλασθείσης δὲ τῆς σαρκὸς, ἀμφὶ τῇσι πλευρῇσιν, ἢ ὑπὸ πληγῆς, ἢ ὑπὸ πτώματος, ἢ ὑπὸ ἀντερείσιος, ἢ ἄλλου τινὸς τοιουτοτρόπου, πολλοὶ ἤδη, πολὺ αἷμα ἔπτυσαν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Μέμνηται καὶ τούτου τοῦ λόγου, διὰ τοὺς οἰομένους ἐν ταῖς πλευρίτισιν, ἐξ ἀνάγκης ἀνάγειν ἕνα τῶν λοβῶν τοῦ πνεύμονος πάσχειν, καὶ συναπτόμενόν γε τοῦτόν φασι τῇ φλεγμαινούσῃ πλευρᾷ, διδόναι τι τῶν κατὰ τὴν φλεγμονὴν ἰχῶρος. ἐν τῷ πνεύμονι γὰρ, οὐδὲν πνεύμονος πεπονθότος, ἀλλὰ τῆς διαθέσεως τῇ πλευρᾷ γενομένης, πτύειν φησὶν ἐνίους αἷμα. πῶς μὲν οὖν γίγνεται τοῦτο, ζητεῖν ἔξεστιν ἐπὶ σχολῆς, ἡμῖν τε βασανιζομένοις τὸ ζήτημα, κατά γε τὸ περὶ αἵματος ἀναγωγῆς Ἐρασιστράτου βιβλίον. ἐξαρκεῖν δὲ δεῖ νῦν, αὐτὸ τοῦτο μόνον ἐγνωκέναι, τὸ χωρὶς τοῦ παθεῖν τι τὸν πνεύμονα, πτύειν ἐνίους αἷμα, διὰ τὸ κατὰ τὰς πλευρὰς πάθος. ἐθεάσασθε δὲ κἀπὶ τῶν ἄλλων, πολλάκις ἀτρώτου τοῦ προκειμένου τῷ κατάγματι δέρματος ὄντος, ἐκχεόμενον αἱματώδη χυμὸν, διὰ τοῦ τοσοῦτον πληρῶσαι τοὺς ἐπιδέσμους. καίτοι πολλῷ πυκνότερόν ἐστι τὸ παρὰ τοῖς κώλοις δέρμα, τοῦ τὰς πλευρὰς ὑπεζωκότος ὑμένος, ὥστ᾽ οὐδὲν θαυμαστόν ἐστι, δι᾽ ἐκείνου ῥυῆναι πρὸς τὴν ἐντὸς χώραν, ἐκ τῆς πεπονθυίας πλευρᾶς. εἶτ᾽ εὐθέως εἰς τὰ βρόγχια τοῦ πνεύμονος ἀναληφθῆναι κατὰ τὰς ἐκπνοὰς, ὥσπερ ὁρῶμεν ἐπὶ τῶν συντρωθέντων τὸν ὑμένα τοῦτον. ὅ, τι γὰρ ἂν ἐκχέῃς εἰς τὸν θώρακα διὰ τοῦ τραύματος, ἀναβήσεται τοῦτο παραχρῆμα διὰ τοῦ στόματος, καὶ διὰ τοῦτο Ἐρασίστρατος οὐκ ἐννοήσας, εἰς ἀτόπους ἐνέπεσε λόγους, ἐν τῷ περὶ αἵματος ἀναγωγῆς, ὧν τὴν κακίαν ἐμάθετε, διερχομένου μου πολλάκις ἀκούσαντες, ἐπ᾽ αὐτοῦ τοῦ συγγράμματος.

A debet, quod ipse significavit verbo κενεάγγειν, quoniam magis læditur à cibo, quàm à costis non fultis. At si nulla febris sit, expedit eatenùs cibum sumere, ut venter in eum tumorem assurgat, ut costis sedes sit, ac fulcimentum citrà offensæ partis compressionem.

HIPPOCRATIS TEXTUS LVII.

AB exteriori parte vincire rursus quovis modo satis est: tantum cerato, pannis, fasciisque leniter adstrictis debemus æquale vinculum reddere, aut etiam lanæ aliquid superinjicere. Conservet autem costa viginti diebus: in hujusmodi enim ossibus cito callus increscit.

GALENI COMMENTARIUS.

Vinciendi modum quemvis, φαῦλον quemadmodum & victum: qui contrarius est ei qui summa diligentia adhibetur.

HIPPOCRATIS TEXTUS LVIII.

AT carne circa costas detrita, quòd homo percutiatur, cadat, re aliqua urgeatur, aut alio tali modo, multi jam sanguinem expuerunt.

GALENI COMMENTARIUS.

IN memoria habendus est hic sermo propter eos, qui existimant in lateris dolore D necessarium esse ut aliqua ex fibris pulmonis afficiatur; nam, quùm proximus sit lateri inflammato, asserunt aliquid ad eum transmitti ex tenui sanguine, qui in inflammatione subsistit. Pulmone ergo nihil violato, sed costâ affectâ, quosdam ait sanguinem expuere: quo pacto autem hoc fiat, licet per ocium requirere. Nos sanè quæstionem hanc perpendimus in his quæ scripsimus in librum Erasistrati de sanguinis sputo: nunc illud duntaxat intellexisse abundè est, quosdam sine vitio pulmonis sanguinem spuere, propterea-E quod morbus circa costas versetur. Vidistis sæpè & in aliis inviolata cute, quæ fracturam tegit, effundi cruorem, sic ut fascias impleat, quamvis cutis membrorum densior multò sit, quàm membrana quæ costas amplectitur. Quare nihil mirum est, si sanguis per hanc ab affecta costa in interiorem regionem ducatur: dein protinus in ipsa exspiratione in asperam arteriam, quæ in pulmonem distributa est, transferatur: quemadmodum in iis videmus, quibus membrana hæc vulneratur: quicquid enim per vulnus in thoracem instillaveris, per os continuò reddetur; quam rem, quùm Erasistratus ignorasset, absurda scripsit in libro de sanguinis sputo; sed qua in re decipiatur, ejus scripta de me audientes sæpenumerò didicistis.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS LIX.

Vena enim & arteriæ, quæ per id, quod est inter costas, intendunt, & nervi, ex iis, quæ corpore præstantissima sunt, oriuntur. Multi igitur sæpè tussi, tuberculis, pure in thorace collecto oppressi sunt, & ad id venerunt, ut linamentis agerent, costaque vitiaretur: sed & quibus nihil tale supervenit, carne circà costas attrita, tardiùs dolore liberantur, quàm quibus perfracta costa est, atque in ejusmodi casu dolor sæpius locum reperit. Verum nonnulli longè magis hæc mala contemnunt, quàm si abrupta costa esset.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νθ'.

Οἱ γὰρ ὀχετοὶ, οἱ κατὰ τὸ λαπαρὸν τῆς πλευρῆς ἑκάστης παρατεταμένοι, καὶ οἱ τόνοι, ἀπὸ τῶν ἐπικαιροτάτων τῶν ἐν τῷ σώματι τὰς ἀφορμὰς ἔχουσι. πολλοὶ γοῦν ἤδη βηχώδεες, καὶ φυματίαι, καὶ ἔμπυοι ἐγένοντο, καὶ ἔμμοτοι, καὶ ἡ πλευρὴ ἐπεσφακέλισεν αὐτοῖσιν. ἀτὰρ καὶ οἷσι μηδὲν τοιοῦτον προσεγένετο, ἀμφιθλασθείσης τῆς σαρκὸς ἀμφὶ τῇσι πλευρῇσιν. ὅμως δὲ βραδύτερον ὀδυνώμενοι παύονται ἢ τοῖσιν ἢ οἷσιν ἂν πλευρὴ κατεαγῇ, καὶ ὑποστροφὰς μᾶλλον ἴσχει ὀδυνημάτων, τὸ χωρίον, ἐν τοῖσι τοιούτοισι τρώμασι. μάλα μὲν οὖν μεθεξέτεροι καταμελέουσι τῶν τοιούτων σινέων, μᾶλλον ἢν πλευρὴ κατεαγῇ αὐτοῖσιν.

GALENI COMMENTARIUS.

Arterias & venas ὀχετοὺς vocavit: quod autem est inter ossa singularum costarum λαπαρὸν dixit, qua parte musculi sunt, qui quùm mediis interjecti sint, μεσοπλεύριοι Græcè nominantur: nervos verò appellavit τόνους. Oriri autem ait hæc omnia ab iis, quæ præstantissima sunt, quoniam initium harum venarum, perinde, atque arteriarum, est in vicinia cordis: nervorum autem ad spinæ medullam, quæ ad thoracem est, quibus aliquid cognationis est cum alio pari nervorum, qui à cerebro proficiscuntur. Quæ deinde adscribit, evidentissima sunt iis qui meminerint, quæ prodita sunt in prioribus commentariis.

B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὀχετοὺς μὲν εἶπε, τὰς ἀρτηρίας δηλονότι, καὶ τὰς φλέβας. λαπαρὸν δὲ τῆς πλευρᾶς ἑκάστης, τὸ μεταξὺ τῶν ὀστῶν, καθ' ἃ καὶ οἱ μεσοπλεύριοι μῦς εἰσὶ, τόνους δὲ, δηλονότι τὰ νεῦρα. πεφυκέναι δέ φησιν ἀπὸ τῶν ἐπικαιροτάτων πάντα ταῦτα· διότι μὲν τῶν φλεβῶν τούτων ἡ ἀρχὴ, πλησίον ἐστὶ τῆς καρδίας, ὥσπερ καὶ τῶν ἀρτηριῶν. τῶν δὲ νεύρων, ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν θώρακα νωτιαίου, κοινωνίας τινὸς οὔσης αὐτοῖς, καὶ πρὸς ἄλλην συζυγίαν νεύρων, ἐξ ἐγκεφάλου καθηκόντων. τὰ δ' ἐφεξῆς ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένα, δῆλα τοῖς μεμνημένοις ἁπάντων τῶν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένων ὑπομνήμασιν.

C

HIPPOCRATIS TEXTUS LX.

Sed & curatione egent magis exquisita, si sapiant: convenit enim inedia extenuari, corpore quàm maximè conquiescere, abstinere à venere.

D

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξ'.

Ἀτὰρ καὶ ἰήσιος σκεπτροτέρης οἱ τοιοῦτοι δέονται, εἰ σωφρονοῖεν, τῇ τε γὰρ διαίτῃ ξυμφέρει ξυνεστάλθαι, ἀτρεμέειν δὲ τῷ σώματι ὡς μάλιστα, ἀφροδισίων τε ἀπέχεσθαι.

GALENI COMMENTARIUS.

Exquisitiorem ubique appellat σκεθροτέραν, cui contraria est simplex & quævis, quam φαύλην nominat.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὴν ἀκριβεστέραν, ἀεὶ λέγει σκεθροτέραν, ἀντικειμένην τῇ φαύλῃ.

E

HIPPOCRATIS TEXTUS LXI.

Item ab esculentis pinguibus, & fauces exasperantibus, ac tussim moventibus, & ab iis, quæ valentissimæ sunt materiæ.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξα'.

Βρωμάτων τε λιπαρῶν, καὶ κερχνωδέων, καὶ ἰσχυρῶν πάντων.

GALENI COMMENTARIUS.

Esculenta, quæ fauces exasperando tussim movent, κερχνώδη nuncupat: hujusmodi autem sunt pinguia, acuta, atque acria. Valentissimæ materiæ intelligit, quæ ægrè concoquuntur. In exemplaribus autem magis idoneis, verbi κερχνωδέων secunda syllaba scribitur per ν, ducto vocabulo à milio, quod Iones κέγχρον appellant. Id accidit, ubi in faucibus aspera quædam milii modo exigua sentiuntur. Quod autem in superioribus dixit, de iis, quibus circa pulmonem tubercula sunt diuturna, quæ ægrè ad maturitatem perveniunt, & spiritus redditur cum sono, κερχώδεις absque ν scribitur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅσα βρώματα τραχύνοντα τὴν φάρυγγα, βραχεῖαν βῆχα κινεῖ, κερχνώδη ταῦτα καλεῖ· τοῦτο δὲ ἐπεται τοῖς λιπαροῖς, καὶ ὀξέσι, καὶ δριμέσιν, ἰσχυρὰ δὲ λέγει σιτία, τὰ δύσπεπτα. γέγραπται δ' ἐν τοῖς ἀκριβέσι τοῖς ἀντιγράφοις τοῦτο τὸ κερχνωδέων, διὰ τοῦ ν κατὰ τὴν δευτέραν συλλαβὴν, ἀπὸ γὰρ τῆς κέρχνου γέγονεν. οὕτως δὲ ὀνομάζουσι τὴν κέγχρον οἱ Ἴωνες, ὅταν αἴσθησις ἐν τῇ φάρυγγι τραχυτήτων γίνεται μικρῶν ὥσπερ κέγχρων. τὸ δ' ἐν τοῖς πρόσθεν, εἰ καὶ ἔλεγεν τοὺς κατὰ τὸν πνεύμονα φύματα, καὶ χρόνια, καὶ δύσπεπτα ἔχοντας, κερχνώδεις γίνεσθαι χωρὶς τοῦ ν γέγραπται.

F

γεγονὸς ἀπὸ τοῦ κέγχρειν, ὥσπερ αὖ τὸ πάλιν, γέγονεν ἀπὸ τοῦ ψόφου, τοῦ συμβαίνοντος, ὅταν ἤτοι στενοχωρία ἤ τις κατὰ τὰς ἀναπνευστικὰς ὁδούς, ἢ ὑγρότης πλείων, ὡς πολὺ δὲ, συνιόντων ἀμφοῖν γίγνεται· καλοῦσι δ' ἔνιοι μὲν τὴν τοιαύτην ἀναπνοὴν δασεῖαν. διὰ τί δὲ, τῶν βῆχα κινούντων ἐδεσμάτων ἀπέχεσθαι κελεύει, πρόδηλόν ἐστιν, ἡσυχάζειν δεομένων ἁπάντων τῶν πεπονθότων μορίων, διὰ τοῦτο γοῦν, καὶ σιγᾶν αὐτὸν πάλιν κελεύει. πρόδηλον δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὅσα παραινεῖ φυλάττεσθαι, κίνησιν σφοδρὰν ἐπιφέροντα τῷ παντὶ σώματι. σὺν γὰρ τῷ ὅλῳ, καὶ τὸ μόριον κινεῖται. A B

A Ducitur autem à verbo *κέρχειν*, quod sonum notat, qui vel angustiâ loci, quo spiritus redditur, vel humoris multitudine accidit, plerunque tamen utroque concurrente, quem spiritum nonnulli *δασέα*, id est asperum vocant. Sed qua de causa abstinere hominem velit ab esculentis tussim moventibus manifestum est, quùm affectæ partes omnes quietem postulent; atque idcirco silentium rursus imperat: manifestum item est, cur caveri voluerit ea, quæ vehementer dimovent universum corpus, quandoquidem cum toto pars etiam dimovetur. B

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξβʹ.

Φλέβα τε καὶ ἀγκῶνα τέμνεσθαι, σιγᾶν τε ὡς μάλιστα. ἐπιδέεσθαι δὲ εἰς τὸ χωρίον τὸ φλασθὲν πτύγεσι μὴ πολυπτύχεσι, συχνοῖσι δὲ, καὶ πολὺ πλατυτέροισι πάντα τοῦ θλάσματος, κηρωτῇ τε ὑποχρίειν, ὀθονίοισί τε πλατέσι, σὺν ταινίῃσι πλατείῃσι, καὶ μαλθακῇσι ἐπιδέειν, ἐρείδειν τε μετρίως, ὥς τε μὴ κάρτα πεπιέχθαι φάναι τὸν ἐπιδεδεμένον, μηδὲ αὖ χαλαρόν. ἄρχεσθαι δὲ τὸν ἐπιδέοντα κατὰ C τὸ θλάσμα, καὶ ἐρηρεῖσθαι ταύτῃ μάλιστα.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXII.

Ad hæc venam secare in cubito convenit, & quammaximè silentium habere: inducereque super sedem attritam pannos non multiplices, sed complures, & multo latiores quàm sit attritus locus, cerati inunctione adhibita: linteisque latis, ac fasciis item latis, & mollibus alligare, modicéque adstringere, ita, ut qui deligatus est, dicat sentire se vinculum non valdè adstrictum, neque item laxum: inde autem ordiri debet, ubi locus est attritus, ibique maximè insidere.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Μέμνηται δὴ τούτου, πρὸς τοὺς ἀξιοῦντας, ἐπὶ τῇ πληθωρικῇ καλουμένῃ συνδρομῇ μόνῃ φλεβοτομίαν ἡμᾶς παραλαμβάνειν. τούτων δέ ἐστι καὶ Μηνόδοτος ὁ ἐμπειρικός. ἐδείχθη δ' ἐν τῷ περὶ φλεβοτομίας γράμματι, κἀν τῷ περὶ πλήθους, ὁ λόγος οὗτος ψευδής, ἐξ ἄλλων τέ τινων ἐλεγχθείς, κἀκ τοῦ διὰ τοιαύτας πληγάς, γεγονυίας ἔν τισι μορίοισι τοῦ σώματος, ἐπὶ φλεβοτομίαν D ἥκειν ἡμᾶς, εἰ καὶ μὴ πληθωρικοὶ τύχοιεν οἱ πληγέντες ὄντες, ὅτι τε μὴ φλεβοτομηθέντων αὐτῶν, αἱ φλεγμοναὶ μέγισται γίγνονται, καὶ δηλονότι ταύταις ἑπομέναις συμπτώματα ἀκολουθεῖ.

GALENI COMMENTARIUS.

Meminisse hujus loci oportet adversùs eos qui existimant venam solummodo secandam esse, ubi ea concurrunt, quæ multitudinem denunciant. E quorum numero est Menodotus Empiricus. Ostendimus autem in opere de venæ sectione, & in eo, quod de multitudine scripsimus, falsam esse ejusmodi opinionem, quæ præter alia multa, vel ex eo rejicitur, quòd, ubi quædam partes ejusmodi plagas acceperint, Medici ad venæ sectionem confugiunt, quanquàm, qui icti sunt, multitudine non tentantur, eò quòd, nisi iis sanguis detrahatur, maximæ inflammationes oriuntur: quòd cùm evenit, alia insequuntur, quæ morbo accidere solent.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξγʹ.

Τὴν δὲ ἐπίδεσιν ποιέεσθαι ὡς ἀπὸ δύο ἀρχέων, ἐπιδέειν τε, ἵνα μὴ περιρρεπὲς τὸ δέρμα τὸ περὶ τὰς πλευρέας ἔῃ, ἀλλ' ἰσόρροπον· ἐπιδέειν δὲ, ἢ καθ' ἑκάστην E ἡμέρην, ἢ παρ' ἑτέρην. ἄμεινον δὲ καὶ τὴν κοιλίην μαλθάξαι κούφῳ τινὶ, ὅσον κενώσιος εἵνεκεν τοῦ σίτου, καὶ ἐπὶ μὲν δέκα ἡμέρας ἰσχναίνειν, ἔπειτα ἀναθρέψαι τὸ σῶμα, καὶ ἁπαλῦναι.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXIII.

Injiciendum verò vinculum medium est, & in utranque partem attrahendum, ne cutis circa costas in alterutram partem inclinet, sed sine inclinatione servetur. Deligandum autem, vel singulis diebus, vel tertio quoque die. Satius item est alvum mollire levi aliquo medicamento, quod dejectionem citet, ac decem diebus inedia uti; dein corpus reficere, & implere.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Χαλαρὸν ἐπὶ τῶν πλευρῶν ἐστι τοῖς πλείστοις τὸ δέρμα, καὶ μάλιστ' ἂν παχεῖς τύχωσιν ὄντες, ἢ καὶ αὐτὸν ὃν F ἐπλήγησαν καιρόν· καί φησι τούτους οὖν [φημὶ ἐγὼ] δεῖσθαι μάλιστα τῶν ἄλλων, ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδεῖσθαι· περιτρέπεται γὰρ αὐτῶν τὸ δέρμα κατὰ τὴν ἐκ μιᾶς ἀρχῆς ἐπίδεσιν. ἐκ περιουσίας δὲ, καὶ τοὺς παχεῖς ἐπιδέων, οὐδὲν βλάψεις, καὶ μάλισθ' ὅταν ᾖ θλάσμα πλησίον τῆς μασχάλης, ἐν ταύτῃ γὰρ ἀεὶ χαλαρόν ἐστι.

GALENI COMMENTARIUS.

Cutis superjecta costis plerisque laxa est, præsertim, si quo tempore homo plagam acceperit, plenior non fuerit. His ergo ait magis quam aliis opus esse fasciis, quæ mediæ primùm injiciantur: nam cutis pervertitur, si ab uno capite fascia ordiatur. Quod si, ut cautior sis, crassos quoque ita alliges, nihil lędes, præcipuè ubi regio propè alam atteratur, ibi enim cutis semper laxa est.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS LXIV.

AD hæc dum offensus inedia utitur, arctius alligandus est: ubi pleniore victu, laxus. Quòd si ab initio sanguinem expuat, quadraginta diebus habenda cura, alligandumque est: si sanguinem non expuat, ferè viginti abundè sunt. Conjicere autem tempus ex vi casus oportet.

GALENI COMMENTARIUS.

COmmune hoc est omnibus fracturis: quod unà cum multis aliis, quæ hic ab ipso traduntur, antè etiam exposui, quùm Librum de fracturis explanarem. Ea igitur magis sunt vobis in memoriam revocanda, quàm sæpiùs à me repetenda.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXV.

QVicunque autem rem parui fecerint ob hujusmodi ictum, sub quo atteruntur, quæ circa costas sunt, quamvis in aliud malum deterius non incidant, carnem tamen magis mucosam habent in loco attrito, quam prius. At, ubi talis relinquitur, nec curatione ad bonum habitum restituitur, res peior est, si mucosa circa os ipsum relinquatur, quùm caro non amplius similiter os attingat, & ipsum os morbis opportunius reddatur. Ob ejusmodi autem causas ossa multis vitiantur, quod malum diutius extrahitur.

GALENI COMMENTARIUS.

MUcosum humorem appellare consuevit glutinosum, & album, qui colligitur in partibus exanguibus, ut in osse, & cartilagine, ubi ipsorum natura rectè concoquere alimentum non possit. Relinquit enim quasi quoddam semicoctum, quemadmodum relinquunt infirmæ oculorum membranæ pituitam crassiorem, quæ λήμη Græcè nominatur. Vis autem imbecillior redditur, vel, ob suam temperationem immoderatam, vel ob multitudinem concurrentis humoris, quod etiam evenit in tumoribus præter naturam. Cætera omnia orationis hujus clara sunt.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXVI.

QVòd si non, quæ juxta os sunt, sed ipsa caro mucosa fiat, nihilominus subinde morbus, & dolor revertit, si quis corpore laboraverit: quocirca dare vinculum expedit, & bonum, & valdè accommodatum, donec siccetur discutiaturque sanguis in attrito loco suffusus, & caro integra ibi augeatur; augetur autem ossis caro.

GALENI COMMENTARIUS.

CAro, & quælibet pars sanguinem habens, non per se mucosa fit: id enim, quod propriè in ipsis superat, tale est, quale in fluxo, atque in dejectionibus ob jecinoris imbecillitatem conspicitur. Quocirca, ubi ossa, cartilago,

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξδ'.

ΤΗ δὲ ἐπιδέσει, ἔς' ἂν μὲν ἰσχναίνῃς, ἐρηρεισμένῃ μᾶλλον χρέεσθαι. ὁκόταν δὲ ἐς τὸν ἁπαλυσμὸν ἄγῃς, ἐπιχαλαρωτέρῃ. καὶ ἢν μὲν αἷμα ἀποπτύσῃ κατ' ἀρχὰς, τεσσαρακονθήμερον, τὴν μελέτην, καὶ τὴν ἐπίδεσιν ποιέεσθαι χρή. ἢν δὲ μὴ πτύσῃ τὸ αἷμα, ἀρκέει εἴκοσιν ἡμέρῃσιν ἡ μελέτη, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. τῇ ἰσχύϊ δὲ τοῦ τρώματος, τοὺς χρόνους προστεκμαίρεσθαι χρή.

B

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟῦτο, κοινὸν ἁπάντων καταγμάτων ἐστὶ, καὶ λέλεκταί μοι πρόσθεν, ἡνίκα τὸ περὶ ἀγμῶν ἐξηγούμην, καὶ ἄλλα πολλὰ τῶν νῦν λεγομένων ὑπ' αὐτοῦ. ἐκείνων οὖν ὑμᾶς χρὴ μεμνῆσθαι μᾶλλον, οὐκ ἐμὲ λέγειν ἀξιοῦν πολλάκις ταῦτα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξε'.

C ΟΣοι δ' αὖ ἀμελήσωσι τῶν τοιουτέων ἀμφιθλασμάτων, ἢν καὶ ἄλλο μηδὲν αὐτοῖσι φλαῦρον μέζον γένηται, ὅμως τό γε χωρίον ἀμφιθλασθὲν, μυξωδεστέρην τὴν σάρκα ἴσχει, ἢ πρόσθεν εἶχεν. ὅκου δέ τι τοιοῦτον ἐγκαταλείπεται, καὶ μὴ εὖ ἐξιποῦται τῇ γε ἀλθέξει. φαυλότερον μὲν, ἢν περὶ αὐτὸ τὸ ὀστέον ἐγκαταλειφθῇ τὸ μυξῶδες. οὔτε γὰρ ἔτι ἡ σὰρξ ὁμοίως ἅπτεται τοῦ ὀστέου, τό, τε ὀστέον νοσημότερον γίνεται, σφακελισμοί τε χρόνιοι ὀστέου, πολλοῖσιν ἤδη ἀπὸ τοιουτέων προφασίων ἐγένοντο.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D ΜΥξῶδες, ὑγρὸν εἴωθεν ὀνομάζειν, τὸ γλίσχρον τε καὶ λευκόν. ἀθροίζεται δὲ τοῦτο παρὰ τοῖς ἀναίμοις μέρεσιν ὀστοῖς, καὶ χόνδροις, ὅταν ἀδυνατήσῃ καλῶς κατεργάσασθαι τὴν τροφὴν ἐν αὐτοῖς, ἡ φύσις. ἀπολείπεται γὰρ οἷον ἡμίπεπτόν τι, καθάπερ ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμένες ἀπολείπουσιν, ὅταν ἀρρωστῶσι τὴν ὀνομαζομένην λήμην. ἀσθενεστέρα δὲ ἡ δύναμις, ἤτοι δι' οἰκείαν γίνεται δυσκρασίαν, ἢ διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἐπιρρυείσης ὑγρότητος, ὡς ἐν τοῖς παρὰ φύσιν ὄγκοις συμβαίνει. τὰ δ' ἄλλα τῆς
E ῥήσεως, δῆλα.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξς'.

ΑΤὰρ, καὶ ἢν μὴ παρὰ τὸ ὀστέον, ἀλλ' αὐτὴ ἡ σὰρξ μυξώδης ἔῃ, ὅμως χρονίῳ ὑποστροφαὶ γίνονται, καὶ ὀδύναι ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε. ἤν τις τῷ σώματι τύχῃ πονήσας, διὰ τοῦτο τῇ ἐπιδέσει δέεσθαι χρὴ, ἅμα μὲν ἀγαθῇ, ἅμα δὲ πολὺ προση-
F κούσῃ, ἕως ἂν ξηρανθῇ μὲν, καὶ ἀναποθῇ τοῦτο τὸ ἐκχύμωμα, τὸ ἐν τῇ θλάσει γενόμενον. αὐξηθῇ δὲ σαρκὶ ὑγιεῖ τὸ χωρίον, αὔξηται δὲ τοῦ ὀστέου ἡ σάρξ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΜΥξώδης ἡ σὰρξ, οὐ κατὰ τὸν ἑαυτῆς γίνεται λόγον, καὶ ὅσα τῶν μορίων ἐστὶν ἔναιμα. τὸ γὰρ ἴδιον περίττωμα ἑαυτοῖν τοιοῦτόν ἐστιν, οἷον ἔν τε ταῖς ῥευματικαῖς διαθέσεσι φαίνεται, καὶ τοῖς ἡπατικοῖς διαχωρήμασι. διὸ καὶ συνεχῶς μὲν τοῖς ὀστοῖς,

A καὶ τοῖς χόνδροις, καὶ ὑμέσι πάσχουσι, τὸ μυξῶδες ὑγρὸν ἀθροίζεται, σπανίζεται δὲ ἐν ταῖς σαρξίν· ἢ γὰρ πρὸς τὰ τοιαῦτα μόρια κοινωνίᾳ, ἢ διὰ τὸν ἐπιρρέοντα χυμὸν ἰχμάδας, ὅταν φλεγματῶδες ἢ μυξῶδες ἐν αὐτῇ ὑγρὸν συνίσταται. πρόδηλον δ' ὅτι δυσκενωτότατός ἐστιν ὁ τοιοῦτος χυμὸς, οὔτε τῶν αἰονήσεων, οὔτε τῶν καταπλασμάτων, οὔτε τῶν φαρμάκων ἐπισπᾶσθαί τε, καὶ διαφορεῖν αὐτὸν δυναμένων. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄλλων, πρὶν ἀκριβῶς λεπτυνθῆναί τε, καὶ εἰς ἀτμὸν διαλῦσαι, δύναται κενοῦν. ἐπεὶ τοίνυν ὁ γλίσχρος χυμὸς εἰς ἀτμοὺς διαλύεται, διὰ τοῦτό ἐστι δυσκίνητος. ὅπου δ' ἂν ἐγκατα-
B ληφθῇ τι τοιοῦτον τὸ περιττὸν, ἐνοχλεῖται μέρος ἐπὶ βραχείαις προφάσεσι, διὰ τὴν ἀσθένειαν ἑτοίμως δεχόμενον, ὅτι ἂν ἐν τῷ ἄλλῳ σώματι περιττὸν, ἤτοι κατὰ τὸ ποιὸν, ἢ κατὰ τὸ ποσὸν ἀθροισθῇ.

membranæ læduntur, mucosus humor sæpe contrahitur: carne affecta raro, idque vel propter consortium, quod hæc habet cum ejusmodi partibus: vel propter humorem copiosè defluentem, ubi mucosus succus, aut pituita in ea contrahitur. Constat autem ejusmodi succum maximo negotio excerni, eò quòd nec perfusione, cataplasmate, aut medicamentis, evocari, digerique possit, neque ullo alio præsidio educi, nisi ex toto anteà tenuetur, atque in vapores resolvatur. Ergo, quia succus glutinosus in vapores solvendus est, idcircò ægrè movetur. Ubi verò tale aliquid superans relinquitur, levi de causa pars affligitur, cùm ob infirmitatem quidquid in reliquo corpore qualitate, vel modo superans collectum fuerit, promptè recipiat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξζ'.

Οἷσι δ' ἂν ἀμεληθεῖσι χρονιωθῇ, καὶ ὀδυνώδεες τὸ χωρίον γένηται, καὶ ἡ σὰρξ ὑπόμυξος ἔῃ, τούτοισι καύσιες, ἴησις
C ἀρίστη. καὶ ἢν μὲν αὐτὴ ἡ σὰρξ μυξώδης ἔῃ, ἄχρι τοῦ ὀστέου καίειν χρὴ, μὴ μέντοι διαθερμανθῆναι τὸ ὀστέον. ἢν δὲ μεσηγὺ τῶν πλευρέων ἔῃ, ἐπιπολῆς μὲν οὐδ' οὕτως χρὴ καίειν, φυλάσσεσθαι μέντοι, μὴ διακαύσῃς πέρην. ἢν δὲ πρὸς τῷ ὀστέῳ δοκέῃ εἶναι τὸ θλάσμα, καὶ ἔτι νεαρὸν ἔῃ, καὶ μή πω σφακελίσῃ τὸ ὀστέον. ἢν μὲν καὶ ὀλίγον ἔῃ, οὕτω καίειν χρὴ, ὥσπερ εἴρηται. ἢν μέντοι παραμήκης ἔῃ ὁ μετεωρισμὸς ὁ κατὰ τὸ ὀστέον, πλείονας ἐσχάρας ἐμβάλλειν χρή. περὶ δὲ σφακελισμοῦ πλευρῆς, ἅμα τῇ ἐμμοτῶν χρείῃ, εἰρήσεται.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXVII.

Quibus autem neglectus morbus inveteraverit, & locum dolor exerceat, caroque mucosa sit,
C *his ferramentum candens medicina optima est: quod si caro ipsa mucosa sit, adurere convenit usque ad os, ea observatione, ne hoc ipsum calefiat: ubi inter costas hæc fuerit, neque sic, in summo convenit adurere: cavendum tamen est, ne candens ferramentum penetret usque ad partem interiorem. Ubi sedes juxta os attrita esse videatur, sed recens casus sit, neque os adhuc vitiatum fuerit, si exiguum vitium sit, ita urere convenit, sicut dictum est: sin oblongum sit, quod in osse attollitur, pluribus in locis adurere expedit. De costis autem vitiatis dicemus, simulatque de iis tractabimus, ad quorum curatio-*
D *nem linamentis est opus.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸν γλίσχρον χυμὸν, ὅταν ἀδυνατήσωμεν ἐκδαπανῆσαι φαρμάκοις, ὑπόλοιπος ἴασίς ἐστιν, ἡ διὰ τῆς καύσεως· ὅπως δ' αὐτὴν χρὴ ποιεῖσθαι, σαφῶς ἐδίδαξεν.

GALENI COMMENTARIUS.

Mucus glutinosus cùm dissipari per medicamenta non potest, reliqua curatio est adurere, quæ quo pacto admovenda sit, apertè declaravit.

ΠΕΡΙ ΜΗΡΟΥ ΕΚΠΕΣΟΝΤΟΣ, ἰσχίου.

E

DE FEMORE DE COXA prolapso.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξη'.

Ἢν δὲ μηροῦ ἄρθρον, ἐξ ἰσχίου ἐκπέσῃ, ἐκπίπτει δὲ κατὰ τέσσαρας τρόπους, ἐς μὲν τὸ εἴσω πλειστάκις, ἐς δὲ τὸ ἔξω, τῶν ἄλλων πλειστάκις, ἐς δὲ τὸ ὄπισθεν καὶ ἔμπροσθεν ἐκπίπτει μὲν, ὀλιγάκις δέ.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXVIII.

Quòd si femoris articulus è coxa prorumpat: prorumpit autem in quatuor partes, sæpissimè in interiorem, deinde in exteriorem: in priorem & posteriorem excidit quidem, sed raro.

F

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὁ τεθεαμένος ἰσχίου κοτύλην, οὐ δεῖται τὴν αἰτίαν ἀκοῦσαι παρ' ἐμοῦ, δι' ἣν μὲν ἔσω ἐκπίπτει πλειστάκις ὁ μηρὸς, ἐφεξῆς δὲ, τὴν ἔξω. τὸ γὰρ τῆς κοτύλης βάθος, οὐκ ἔστιν ἴσον ἅπασι τοῖς μέρεσιν. ἔνθα ἢ ὁ ὑμὴν ταπεινότερος, ἐνταῦθα ῥᾷον ἐξίσατο τὸ ἄρθρον.

GALENI COMMENTARIUS.

Qui coxæ cavum inspexerit, non est quòd desideret causam à me doceri, quamobrem in interiorem partem sæpissimè moveatur, deinde in interiorem, quùm imum cavi, non sit omnibus partibus æquale: & articulus, qua parte ora humilior est, faciliùs elabatur.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXIX.

VBi ergo in interiorem partem venit, crus longius est, si cum altero conferatur, idque jure duplici de causa. Ossi enim quod à coxa sursum procedit ad pectinem, femoris caput inhæret, cervixque articuli cavo sustinetur: rursus ab exteriori parte clunis cavus apparet, utpote quùm femoris caput in interiorem partem exciderit.

GALENI COMMENTARIUS.

ORationem hanc universam initio orsus ipse ita evidenter adscripsit, ut nemo loqui possit evidentiùs: sed & eorum quæ tradit, causas etiam adjecit. Quare quod sæpius dicere consuevimus, nunc etiam adducemus. Si quis consideret, quæ proponuntur, ea, si non ubi primò, saltem ubi secundò, vel certè tertiò legerit, percipiet.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXX.

EXtremum rursus femur juxta genu spectare cogitur in partem exteriorem, similiter crus, & pes. Ergo, quùm pes in interiorem partem convertitur, imperitus Medicus cum hoc alterum confert, non hunc cum sano, atque idcirco crus læsum multò longius videtur, quàm integrum.

GALENI COMMENTARIUS.

HOc etiam communiter pertinere ad omnia ossa luxata antea quoque demonstravimus, quùm altera extremitas spectet semper in contrariam partem, atque ea quæ prolapsa est. Nunc igitur femoris capite in interiorem partem prolapso, altera extremitas, quæ ad genu est, merito in exteriorem convertitur.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXI.

MVltisque aliis modis error in his accidit.

GALENI COMMENTARIUS.

ERrorem παρασύνεσιν dixit: quo vocabulo consuesse Hippocratem appellare non quemlibet errorem; sed eum, qui verò proximus est, & ea de causa probabilis, supra quoque indicavimus. Errant ergo nunc, quatenùs in conferendo affectam partem cum integra; in naturali habitu decipiuntur: debuerunt enim integrum cruri recto statu extento, quod vitiatum est comparare; sed contrarium faciunt; integrum enim æstimant ad exemplum vitiati.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξθ'.

Οἷσι μὲν οὖν ἂν ἐκβῇ εἰς τὸ εἴσω, μακρότερον τὸ σκέλος φαίνεται, παραβαλλόμενον πρὸς τὸ ἕτερον, διὰ δισσὰς προφάσιας εἰκότως. ἐπὶ μὲν γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσχίου πεφυκὸς ὀστέον, τὸ ἄνω φερόμενον πρὸς τὸν κτένα, ἐπὶ τούτου ἡ ἐπίβασις τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ γίνεται, καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ ἄρθρου, ἐπὶ τῆς κοτύλης ὀχέεται, ἔξωθέν τε αὖ ὁ γλουτὸς κοῖλος
B φαίνεται, ἅτε εἴσω ῥυσάσης τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Σχεδὸν ἅπαντα σαφῶς αὐτὸς οὕτως ἔγραψε τὰ κατὰ τὸν λόγον, ἀρχὴν αὐτὴν παραθέμενος, ὡς μηδένα δύνασθαι σαφέστερον εἰπεῖν· ἀλλὰ καὶ τὰς αἰτίας ὧν λέγει, προστίθησιν αὐτὸς, ὥστε ὅπερ ἤδη πολλάκις εἶπον, ἐρῶ καὶ νῦν· εἴ τις προσέχοι τοῖς λεγομένοις, ἀκολουθήσειεν αὐτοῖς, εἰ καὶ μὴ ἅπαξ ἀναγνοὺς, ἀλλὰ τὸ δεύτερον, καὶ τρίτον πάντως.
C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ο'.

Τὸ, τε αὖ κατὰ τὸ γόνυ τοῦ μηροῦ ἄκρον, ἀναγκάζεται ἔξω ῥέπειν, καὶ ἡ κνήμη, καὶ ὁ πούς ὡσαύτως. ἅτε οὖν ἔξω ῥέποντος τοῦ ποδὸς, οἱ ἰητροὶ δι᾽ ἀπειρίην, τὸν ὑγιέα πόδα πρὸς τοῦτον προσίσχουσιν, ἀλλ᾽ οὐ τοῦτον πρὸς τὸν ὑγιέα, διὰ τοῦτο πολὺ μακρότερον φαίνεται τὸ σιναρὸν, τοῦ ὑγιέος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D Καὶ τοῦθ᾽ ὅτι κοινόν ἐστι ἁπάντων τῶν μεθισταμένων ὀστῶν, ἐπιδέδεικται πρόσθεν, εἰς τὸν ἀντικείμενον τόπον τῷ μεταστάντι πέρατι, ῥέποντος ἀεὶ θατέρου. καὶ νῦν οὖν μεταστάσης τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ, τὸ κατὰ γόνυ πέρας, εἰκότως εἰς τὴν ἐκτὸς χώραν ῥέπει.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οα'.

E Πολλαχῇ δὲ καὶ ἄλλῃ τὰ τοιαῦτα παρασυνέσιν ἔχει.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅτι παρασυνέσιν, οὐχ ἁπλῶς τὴν ἀπάτην, ἀλλὰ τὴν παρακειμένην τῷ ἀληθεῖ, καὶ διὰ τοῦτο πιθανὴν, ὀνομάζειν εἴωθε, λέλεκταί μοι πρόσθεν. ἔστι δὲ ἡ νῦν ἀπάτη λεγομένη, καθ᾽ ἣν ἐν τῷ παραβάλλειν τὸ πεπονθὸς τῷ ὑγιεῖ, περὶ τὸ κατὰ φύσιν ἁμαρτάνουσι σχῆμα· δέον γὰρ, ἀποτείνοντα κατ᾽ εὐθὺ τοῦ ὑγιοῦς σκέλους, αὐτῷ
F παραβάλλειν τὸ πεπονθὸς, ἐναντίως πράττουσι, τῷ πεπονθότι προσάγοντες τὸ ὑγιές.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οβ΄.

Οὐδὲ μὴν οὐδὲ ξυγκάμπτειν δύναται κατὰ τὸν βουβῶνα, ὁμοίως τῷ ὑγιεῖ. ἀτὰρ καὶ ψαυομένη ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, κατὰ τὸν περίναιον ὑπερογκέουσα, εὔδηλός ἐστι. τὰ μὲν οὖν σημεῖα ταῦτά ἐστιν, οἷσιν ἂν εἴσω ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρός.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXII.

Quin nec ad inguen flectere crus possunt, similiter, atque ab integra parte. Adde, quòd femoris caput, si contingatur, inter anum & naturale prominens sentitur. Ex his itaque indiciis colligitur in interiorem partem femur venisse.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Συγκάμπτουσι μὲν γὰρ, ἀλλὰ μετ᾽ ὀδύνης τε, καὶ οὐ τελέως. αἴτιοι δὲ, οἱ ἀντιτεταγμένοι τοῖς κάμπτουσι τὸν μηρὸν, μύες οἱ ὄπισθεν, οὐκ ἀκολουθοῦντες ἀλύπως ἄχρι τελέας κάμψεως, ἐπειδὴ πλείονος τοῦ κατὰ φύσιν ἕκαστοι ὑπομένουσι κατὰ τὰς ἐσχάτας καμπὰς, ὅταν οὕτως ὁ μηρὸς ἐξαρθρήσῃ.

GALENI COMMENTARIUS.

B Flectunt quidem, sed cum dolore, ac minus perfectè: cujus rei causa sunt posterioris partis musculi illi qui femur inflectunt, oppositi, quòd donec ex toto femur curvetur, sine dolore non sequatur: quoniam, ubi sic femur exciderit, in maximo flexu majorem distentionem ferunt, quàm secundùm naturam conveniat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ογ΄.

Οἷσι μὲν ἂν οὖν ἐκπεσὸν μὴ ἐμπέσῃ, ἀλλὰ καταπορηθῇ, ἢ ἀμεληθῇ, ἥ τε ὁδοιπορίη περιφοράδην τοῦ σκέλεος, ὥσπερ τοῖς βουσὶ γίνεται, καὶ ὄχλησις πλείστη αὐτοῖσιν ἐπὶ τοῦ ὑγιέος σκέλεός ἐστι.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXIII.

C *Quibus ergo articulus prolapsus fuerit, neque repositus sit, sed reponi non potuerit, neglectusque sit, dum ingrediuntur, crus circumagunt, perinde ac boves, plurimumque integro pede nituntur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Μακροτέρου, τοῦ πεπονθότος σκέλους, κατὰ τὴν ἐξάρθρησιν γινομένου, ὁδοιπορίαν, ἀναγκαῖόν ἐστι τοὺς οὕτω παθόντας, ὁμοίως τοῖς βουσὶ ποιεῖσθαι, διότι κἀκεῖνοι, χαλαρὸν ἔχουσι τὸ κατ᾽ ἰσχίον ἄρθρον, ὡς αὐτὸς εἶπεν ἐν ἀρχῇ τοῦδε τοῦ βιβλίου, τάχα δ᾽ οὐ μόνον ἐχρῆν τὸ χαλαρὸν τῆς διαρθρώσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀτονίαν αἰτιάσασθαι τῶν κινούντων αὐτὸ μυῶν. οὐ γὰρ εἰ ἦσαν εὔρωστοι ῥᾳδίως ἀνέκαμπτον τὴν διάρθρωσιν τῆς φθασάσης καμφθῆναι, τὸ περιφέρειν ἔξω τὸ σκέλος οὐκ ἦν ἀναγκαῖον. ἡ γάρ τοι βάσις γίνεται, τῶν σκελῶν ἑκατέρου καὶ παρὰ μέρος ἐστηριγμένου τε, καὶ κινουμένου. ἡνίκα μὲν γὰρ τὸ ἀριστερὸν ἐστήρικται, τηνικαῦτα τὸ δεξιὸν, ἐκ τῶν ὀπίσω μερῶν, εἰς τὸ πρόσω φέρομεν. ἡνίκα δὲ τοῦτο πρόσωθεν ἐστηρίξαμεν, ἐπὶ τὸ ἕτερον μεταβάντες, ἐκεῖνο πάλιν ὄπισθεν πρόσω φέρομεν, εἶτ᾽ αὖθις ἐν τῷ πρόσω τοῦτο στηρίξαντες, ἐπὶ τὴν τοῦ δεξιοῦ μεταβαίνοντες κίνησιν, ὀρθοῦ μὲν θατέρου τῶν σκελῶν, ἐστηριγμένου κατὰ τῆς γῆς, ἀναφερομένου δὲ εἰς τὸ ὕψος τοῦ κινουμένου· μήτε κατὰ γόνυ, μήτε κατ᾽ ἰσχίον πεφύκασι κάμπτεσθαι τὰ σκέλη, πάντως ἂν ἠναγκαζόμεθα, καθάπερ τι ξύλον, ἑκάτερον αὐτῶν μεταφέρειν, ἀναφέροντες εἰς ὕψος ἄχρι τινὸς, καὶ κυκλοτερῶς περιφέροντες. ἐπεὶ δὲ κάμπτεσθαι δύναται κατ᾽ ἀμφοτέρας τὰς διαρθρώσεις, ὑπεναντίως μὲν ἀλλήλαις, χρησίμως δὲ τῷ παντὶ σκέλει, διὰ τοῦτο βαδίζομεν, δίχα τοῦ καταφέρειν αὐτὰ κυκλοτερῶς, ἢ ἀνατείνειν ὡς ξύλα. ἡ μὲν γὰρ κατὰ βουβῶνα διάρθρωσις. εἰς τὴν πρόσω χώραν ὑψοῖ τὸν μηρὸν, ἡ κατὰ γόνυ δὲ, εἰς τὴν ὀπίσω τὴν κνήμην, ὥστ᾽ εἰ καὶ μακρότερον εἴη τοῦ κατὰ τὴν γῆν ἐστηριγμένου, σκέλος τὸ μεταφερόμενον, οὐδὲν ἂν ἐδεήθημεν ἐλίττειν αὐτὸ κατὰ τὴν ἔξω χώραν, ἢ τοὺς μῦς εἶχεν ἱκανὰς, διὰ ταχέων ἑκατέραν τῶν διαρθρώσεων κάμπτεσθαι. ἐπειδὴ θ᾽ οἱ δι᾽ ἀρρωστίαν οὐ δύνανται ἑτοίμως κάμπτειν, καὶ ὀδύνην οὐ βούλονται, καταλείπεται περιφέρειν

GALENI COMMENTARIUS.

Quùm vitiatum crus longius reddatur femore ita prolapso, necesse est hominem bovis modo ingredi; ille siquidem coxæ articulum laxiorem habet, sicut ipse suprà in principio hujus operis testatur. Fortasse non oportuit laxiorem duntaxat articulum causari; D sed moventium quoque musculorum imbecillitatem; nam, si validi fuissent, facilè utique commissuram curvassent, quo facto non necesse esset crus in exteriorem partem circumagere; ambulamus ènim utrunque crus invicem sistentes, moventesque: ubi enim sinistrum sistimus, tunc dextrum ex posteriori parte in priorem agimus: quod ubi in priori parte stabilivimus, alterum rursùm à posteriori parte in priorem transferimus: sicque rursus hoc in priori parte sistentes ad dextrum movendum reverti- E mur, altero crure recto humi innixo, altero, quod movetur, excitato. Quòd si crura, nec ad inguen, nec ad genu curvarentur, cogeremur prorsus utrunque transferre ligni modo, aliquantisper altiùs excitantes, & circumagentes: at quùm possint ad utramque commissuram curvari modis inter se contrariis, qui tamen cruri toti aptissimi sunt, ambulamus, hæc neque circumagentes, neque tanquam ligna excitantes: quoniam commissura, quæ ad in- F guen est, attollit femur in partem priorem, quæ ad genu, id quod inter ipsos, & talum est, in posteriorem. Quare crus, quod transfertur, si longius esset, quàm quòd humi insistit, nihil oporteret in exteriorem partem circumagere, modò haberet idoneos musculos, qui celeriter flectere utramque commissuram possent; sed, quùm ob imbecillitatem flectere promptè nequeant, & ob dolorem recusent, superest ut in orbem circumagant, quùm infirmi,

infirmi, ac dolentes musculi nihil excitare sublime possint, quod ligni exemplo nequeat curvari. Hac igitur de causa, magis quàm quòd crus longius redditum sit, circumagi in orbem, dum homo ingreditur, evidenter intelliges, de exemplo, quod ipse Hippocrates adjicit: in sequentibus enim ait, quandoquidem quicunque ulcus habent in pede, aut crure, non ita possunt crure uti ad ambulandum; & pueri quoque ita inambulant: his enim licet crus longius non reddatur, accidit ut ita ambulent ob supervenientem dolorem, ubi commissuras flectant, præcipuè circa inguen, & circa genu, ac tertio eam quæ ad talos est, cùm necesse sit juxta commissuram hanc, extremum crus simum in ingressu evadere, & sublimem ferre pedem universum: nam, nisi hoc fiat, offendet, ac potissimùm in solo inæquali.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXIV.

Coganturque regionem juxta ejus partis ilia, & juxta articulum prolapsum, cavam ostendere, & obliquam.

GALENI COMMENTARIUS.

Necesse habent ita figurari, non ubi crus integrum sistentes moveant quod luxatum est, & in orbem transferunt: sed, ubi vitiato innixi, quod integrum est, transferunt: nam, quod vitiatum est, superpositi corporis fulcrum esse non potest, erectum sicut quando naturaliter se habebat, ad rectam lineam solo hærens; sed obliquum, ita ut ab inguine in exteriorem partem convertatur, in quam etiam inclinant id corporis, quod è regione est affecti cruris, quùm periculum sit, ne in contrariam cadant; quo fit, ut corpus circa ilia prehendant; ilia autem vocat *κενεῶνα*, eam regionem intelligens, quæ est inter ossa coxarum, & costas nothas, quæ omninò sine osse est. Sed, quùm neque vitiatum crus ferre corpus possit, & propter imbecillitatem, & propter habitum, ope indiget: quam afferunt nonnulli ægrotantes, qui reipsa docti affectum crus manu fulciunt, quà maximè opus est, ab exteriori parte femoris insidente; quæres, quùm eos cogat spectare in regionem cruris affecti, ejus partis ilia obliqua magis reddit, quæ si crure etiam in exteriorem partem non converso ita figurentur, cava videbuntur.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXV.

Clunem verò integri lateris necesse est ab exteriori parte rotundum esse: si quis enim ambularet pede integri cruris in exteriorem partem converso, reliquum corpus à vitiato crure ferri utique cogeret, à quo sustineri minimè posset: nam quo pacto? necesse igitur est hominem ambulare integri cruris pede in interiorem partem converso, non in exteriorem: sic enim integrum crus, & partem suam, & eam quæ ad vitiatum pertinet, maximè feret.

A αὐτὸ κυκλοτερῶς. οὐδὲν γὰρ οὕτως ἀνατείνειν ἄκαμπτον, ὡς ξύλον, οἷόν τέ ἐστι, τοῖς ἀῤῥωστοῦσι, ἢ ὀδυνωμένοις μυσίν. ὅτι δὲ διὰ ταῦτα μᾶλλον ἢ προσηγμένον μῆκος ὁδοιποροῦσι περιφέρεται, ἐκ τοῦ λεγομένου παραδείγματος ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους, ἐναργῶς γνώσῃ. φησὶ γὰρ ἐφεξῆς, ἐπεὶ καὶ ὁκόσοι ἕλκος ἔχοντες ἐν ποδὶ, ἢ ἐν κνήμῃ, κάρτα μὴ δύνανται ἐπιβαίνειν τῷ σκέλει πάντες, καὶ οἱ νήπιοι οὕτως ὁδοιπορέουσι. τούτοις γὰρ οὐδὲ μεμηκύνθαι τὸ σκέλος, ὁδοιπορεῖν οὕτως συμβαίνει διὰ τὴν γιγνομένην ὀδύνην, εἰ κάμ-
B πτοιεν τὰς διαρθρώσεις μάλιστα μὲν τὰς κατὰ βουβῶνα καὶ γόνυ, καὶ τρίτην δὴ ἐπ᾽ αὐταῖς, τὴν κατὰ τὸ σφυρόν, ἐπεὶ σιμοῦσθαι κατὰ τὴν διάρθρωσιν ταύτην, ἄκρον τὸ σκέλος, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἐν τῷ κατὰ φύσιν ὁδοιπορεῖν, ἀναφέρειν τε εἰς ὕψος ὅλον τὸν πόδα. προσκόπτοι μὲν γὰρ, εἰ τοῦτο γίνοιτο, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς ἀνωμάλοις ἐδάφεσι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οδ΄.

C Καὶ ἀναγκάζονται, κατὰ τὸν κενεῶνα, ἢ κατὰ τὸ ἄρθρον τὸ ἐκπεπτωκὸς, κοῖλοι καὶ σκολιοὶ εἶναι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐχ ὅταν ἐρείσαντες τὸ ὑγιὲς, κινῶσι, καὶ μεταφέρωσι περιφερῶς τὸ ἐξηρθρηκὸς, ἀναγκάζονται σχηματίζειν οὕτως ἑαυτούς, ἀλλ᾽ ὅταν ἐπὶ τοῦ πεπονθότος ἐρειδόμενοι μεταφέρωσι τὸ ὑγιές. οὐ γὰρ ὑποστήριγμα τῷ ὑποκειμένῳ σώματι, τὸ πεπονθὸς ὄρθιον, ὡς ὅτε εἶχε κατὰ φύσιν ἐν εὐθείᾳ γραμμῇ,
D καθ᾽ ὃ πρὸς τὸ ἔδαφος, ἀλλὰ λοξὸν ἐκ τοῦ βουβῶνος, εἰς τὴν ἐκτὸς ἀποκλινόμενον χώραν. ἐπ᾽ ἐκείνην οὖν, τὸ κατ᾽ εὐθὺ, τῷ πεπονθότι σκέλει μέρος τοῦ σώματος ἀποκλείουσιν, εἰς κίνδυνον ἀφικνούμενοι τοῦ περιτραπῆναι πρὸς τὴν ἐναντίαν χώραν, καὶ οὕτω συμβαίνει, κατὰ τὸν κενεῶνα λαμβάνειν αὐτῶν τὸ σῶμα. κενεῶνα δὲ δηλονότι, καὶ τὸ μεταξὺ τούτου τοῦ λαγόνος ὀστοῦ, καὶ τῶν νόθων πλευρῶν, καλεῖ χωρίον, ὅπερ δὴ καὶ κενὸν ὀστῶν ἐστιν. δυνάμενον δὲ οὐδ᾽ οὕτω τὸ πεπονθὸς σκέλος ὀχεῖν τὸ σῶμα, διά τε τὴν ἀσθένειαν, καὶ τὸ σχῆμα, βοηθείας δεῖται. ταύτην οὖν ἐπ᾽ αὐτοῦ τοῦ πράγματος οἱ πάσχοντες διδασκόμενοι, πορίζουσιν αὐτῷ στηρίζοντες
E τῇ χειρὶ τὸ πεπονθὸς σκέλος· ἔνθα δὲ μάλιστα δεῖται, κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν μηρὸν, ἔξωθεν ἐρειδομένου τοῦ στηρίζοντος καὶ τοῦτ᾽ οὖν πάλιν αὐτοὺς ἀναγκάζον, ἀποβλέπειν εἰς τὴν τοῦ βεβλαμμένου σκέλους χώραν, αὐξάνει τὸν κατὰ τὸν κενεῶνα σκολίωσιν. εἰ γὰρ καὶ χωρὶς τοῦ ἔξω ῥέπειν τὸ σκέλος, οὕτω τις αὐτὸν σχηματίσειεν, ὑφίσταιτο ἂν ὁ κενεὼν αὐτοῖς.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οε΄.

F Κατὰ δὲ τὸ ὑγιές, ἐς τὸ ἔξω, ὁ γλουτὸς ἀναγκάζεται περιφερὴς εἶναι. εἰ γάρ τις ἔξω τῷ ποδὶ τοῦ ὑγιέος σκέλεος βαίνοι, ἀπωθοίη ἂν τὸ σῶμα τὸ ἄλλο ἐς τὸ σιναρὸν σκέλος τὴν ὄχησιν ποιέεσθαι· τὸ δὲ σιναρὸν οὐκ ἂν δύναιτο ὀχέειν· πῶς γάρ; ἀναγκάζεται οὖν οὕτω κατὰ τὸ ὑγιέος σκέλεος τῷ ποδὶ εἴσω βαίνειν, ἀλλὰ μὴ ἔξω. οὕτω γὰρ ὀχέει μάλιστα τὸ σκέλος τὸ ὑγιές, καὶ τὸ ἑωυτοῦ μέρος τοῦ σώματος, καὶ τὸ τοῦ σιναροῦ σκέλεος μέρος.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΝαλλάξας τὴν ἑρμηνείαν, ἀσάφειάν τινα βραχεῖαν εἰργάσατο κατὰ φύσιν, ἢ γὰρ οὕτω μᾶλλον εἰπεῖν, ὡς ἐγὼ νῦν ἐρῶ, κατά γε τὸ ὑγιὲς, ὁ γλουτὸς ἀναγκάζεται περιφερὴς εἶναι εἰς τὸ ἔξω, διὰ τὸ βαίνειν ἔσω, τοῦτο τῷ σκέλει. εἰ γὰρ ἔξω βαίνοι, ἀπωθοίη ἂν τὸ σῶμα, τὸ δ' ἄλλο ἐπὶ σιναροῦ σκέλους τῇ ὀχήσει ποιεῖσθαι, ὅπερ ἐστὶν ἀδύνατον. οὕτως γὰρ ὀχέει μάλιστα τὸ σκέλος τὸ ὑγιὲς, ὡς προείρηται, τουτέστιν ὅταν ἔσω βαίνῃ τῷ ὑγιεῖ σκέλει, ποδί. δυνήσεται γὰρ τὸ πλεῖον ἐπ' αὐτοῦ στηρίζεσθαι δυσπεριτρέπτως.

GALENI COMMENTARIUS.

EXplicandi ordine permutato, paulò obscurior fit: convenientem verò ordinem servasset, si ita scripsisset, sicut ego nunc: Clunem verò integri lateris necesse est ab exteriori parte rotundum esse, eò quòd homo inambulet crure hoc in interiorem partem spectante; nam si in exteriorem spectaret, reliquum corpus vitiato crure ferri utique cogeret: quod B fieri minimè potest, siquidem hoc modo integrum crus, ut dictum est, maximè corpus fert, scilicet quando homo ambulat, integro pede in interiorem partem converso: sic enim corpus totum ità sustineri ab ipso poterit, ut nequeat facilè perverti.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ος'.

ΚΟιλαινόμενοι δὲ κατὰ τὸν κενεῶνα, καὶ κατὰ τὰ ἄρθρα, μικροὶ φαίνονται, καὶ τῷ ξύλῳ ἀναγκάζονται ἀντερείδεσθαι πλάγιοι, κατὰ τὸ ὑγιὲς σκέλος, δέονται γὰρ ἀντικοντώσιος ταύτῃ. ἐπὶ τοῦτο γὰρ οἱ γλουτοὶ ῥέπουσι, καὶ τὸ ἄχθος τοῦ σώματος ὀχέεται ἐπὶ τοῦτο.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXVI.

AT quùm regio juxtà ilia ejus partis, & juxtà articulum sinuetur, parvi apparent, & à latere coguntur ligno inniti ab integro crure: ea C *enim parte indigent aliqua re, quæ objecto resistat, in hanc enim clunes convertuntur, & ab eadem onus corporis sustinetur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΠειδὴ, τὸ πεπονθὸς σκέλος ἀδυνατεῖ βαστάζειν τὸ ὑπερκείμενον ἑαυτοῦ μέρος τοῦ σώματος, διὰ τοῦτο, καὶ τὸ σκέλος μὲν ὅλον τὸ ὑγιὲς, παρείδουσιν ἐσωτάτω, καὶ αὐτοὶ δὲ ῥέπουσιν ἐπ' αὐτῷ παντὶ τῷ σώματι. συμβαίνει γὰρ αὖθις ἐπεγκλινεῖς γινομένους, περιτραπῆναι κινδυνεύειν ἐπὶ τἀναντία τοῦ πεπονθότος. ὥσπερ οὖν ὁπότ' ἐπ' ἐκείνου στηριζόμενον μεταφέρειν εἰς τὸ πρόσω τὸ ὑγιὲς, ἐστήριζον τοῦ πεπονθότος τῇ χειρὶ, κινδυνεύοντος ἐπ' αὐτῷ περιτραπῆναι δεινῶς τὸ ὑγιὲς σκέλος ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ διὰ τῆς ἐκείνων ἀφικνοῦνται βοηθείας.

GALENI COMMENTARIUS.

QVia vitiatum crus corporis partes sibi superjectas fere nequit, propterea integro toto maximè in interiorem partem compulso nituntur, & in id spectant corpore universo. Evenit igitur, ut in alteram partem inclinati in periculo sint, ne cadant in eam par- D tem quæ vitiatæ contraria est. Quemadmodùm igitur, quùm vitiato cruri innixi sanum transferunt ad priorem partem, vitiatum manu fulciunt: ita, quùm periculum sit, ne conversi in integrum graviter in terram cadant, ad baculi præsidium confugiunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οζ'.

ΑΝαγκάζονται δὲ καὶ ἐπικύπτειν τῇ γὰρ χειρὶ, τῇ κατὰ τὸ σκέλος τὸ σιναρὸν, ἀναγκάζονται κατὰ πλάγιον τοῦ μηροῦ ἐρείδειν. οὐ γὰρ δύναται τὸ σιναρὸν σκέλος ὀχέειν τὸ σῶμα ἐν τῇ μεταλλαγῇ τῶν σκελέων, ἢν μὴ κατέχηται πρὸς τὴν γῆν πιεζόμενον.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXVII.

E *COguntur item inclinari: necesse enim habent manu, quæ è regione affecti cruris est, à latere femur fulcire, quoniam, ubi transferenda crura sunt, non potest quod vitiatum est, ferre corpus, nisi contineatur, deorsumque urgeatur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΚΑὶ ἐν τούτῳ πάλιν παρὰ τὴν ἀσάφειαν, ἣν εἰργάσατο, μὴ προειπὼν ὅτι μεταβαίνει τῷ λόγῳ πρὸς ἕτερον καιρὸν βαδίσεως. ἄχρι μὲν γὰρ ἐν τῷ λόγῳ ἐποιεῖτο περὶ μέρους βαδίσεως, ἐν ᾧ τὸ κατὰ φύσιν ἔχοντες σκέλος, ἐρηρεισμένου κατὰ τῆς εἰς τὸ πρόσω μεταφερούσης τὸ πεπονθός. ὁ δὲ νῦν λόγος ἐστὶν ἐπὶ θατέρου μέρους τῆς βαδίσεως, στηριζόμενοι τῷ πεπονθότι, μεταφέρουσι τὸ ὑγιές. εἴρηται δ' ὀλίγον, τὸ ὑγιὲς ἔμπροσθεν ἤδη, περὶ οὗδε τοῦ μέρους τῆς βαδίσεως.

GALENI COMMENTARIUS.

RVrsus hic etiam obscurus fuit, quùm non præfatus sit pergere se ad alteram partem ambulationis; hactenus enim de ea parte tractavit, in qua crus, quod naturaliter habet, F humi consistit; affectum in priorem partem fertur: nunc agit de altera, in qua affecto cruri innixus, sanum transfert, de qua parte ambulationis paulò suprà tractatum est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οη'.

ΕΝ τούτοισι γοῦν τοῖσι σχήμασιν ἀναγκάζονται ἐσχηματίσθαι, οἷσιν ἂν ἔσω ἐκβαῖν τὸ ἄρθρον μὴ ἐμ-

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXVIII.

HIs itaque modis figurari necesse est eos, quibus articulus in interiorem partem elapsus re-

conditus non fuerit, homine nullum consilium capiente quomodo aptissimè figuretur, sed calamitate ipsa edocto, ex his figurandi modis, qui dantur, eum eligere, qui sit commodissimus: quandoquidem quicunque ulcus habent in pede, aut crure, non ita uti crure possunt ad ambulandum: & pueri quoque ita ambulant; ingrediuntur enim affecto crure in exteriorem partem converso.

A πέσῃ, οὐ προβουλευσαμένου τοῦ ἀνθρώπου ὅπως ἂν ῥήϊστα ἐσχηματισμένον εἴη, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ξυμφορὴ διδάσκει, ἐκ τῶν παρεόντων τὰ ῥήϊστα αἱρέεσθαι. ἐπεὶ καὶ ὁκόσοι ἕλκος ἔχοντες ἐν ποδὶ, ἢ κνήμῃ, οὐ κάρτα δύνανται ἐπιβαίνειν τῷ σκέλει πάντες, καὶ οἱ νήπιοι οὕτως ὁδοιπορέουσιν, ἔξω γὰρ βαίνουσι τῷ σιναρῷ σκέλει.

GALENI COMMENTARIUS.

QVùm non uno tantùm, sed duplici statu, in ingressu utantur, qui sic affecti sunt, meritò dixit, his itaque modis figurari; unus quidem status est, quùm femur manu fulciunt: alter cum integro cruri innixi in id toti inclinantur, atque idcircò baculo egent, quo fit, ut in contrarias partes corpus inclinent, modò in dextram ubi dextro pede insistunt; modò in alteram, ubi altero; hi quoque magis indecorè ambulant, quàm quibus femur coxâ excidens in exteriorem partem prorumpit, quod in sequentibus persequetur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

B ΔΥοῖν σχήμασιν, οὐχὶ ἑνὶ, χρωμένων ἐν ταῖς ὁδοιπορίαις τῶν οὕτω πεπονθότων, εἰκότως εἶπεν ἐν τούτοισι ἐπ' αὐτό, καὶ τῇ χειρὶ τὸν μηρὸν στηρίζοντες· ἕτερον δὲ, ὅταν ἐπὶ τοῦ κατὰ φύσιν ἔχοντος, ὅλοι πάλιν ἐπὶ τοῦτ' ἐγκλινόμενοι, διὸ καὶ τοῦ κοντοῦ δέονται· διὰ τοῦ ῥέπειν οὖν ἐπὶ τἀναντία συμβαίνει τὸ σῶμα, ποτὲ μὲν, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἐγκλινόμενοι μέρος, ὅταν τῷ δεξιῷ ποδὶ στηρίζωνται, ποτὲ δὲ ἐπὶ θάτερον, ὅταν θατέρῳ. καὶ οὗτοι πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔτυχεν ἀσχήμονι χρῆσθαι τῇ βαδίσει μᾶλλον τῶν ἐξαρθρησάντων ἑτέρῳ ἰσχίων, ὑπὲρ ὧν ἐφεξῆς ἐρεῖ.

C

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXIX.

DVo autem lucrantur, duobus enim indigent: nam corpus in ingressu non æquè fertur eo crure, quod in exteriorem partem convertitur, atque eo, quod in interiorem, quùm onus non sit è regione illius, sed multo magis hujus, è cujus regione in ambulando, & cruribus transferendis onus collocatur. Præterea, si ita figurentur, ut affectum crus spectet in partem exteriorem: quod integrum est, in interiorem: integrum vicem alterius quamcitissimè subibit. Quod ad propositum attinet, magni momenti est invenire statum corpori commodissimum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οθ'.

ΚΑὶ διότι κερδαίνουσι· διττῶν γὰρ δέονται, τό, τε γὰρ σῶμα οὐκ ὀχέεται ὁμοίως, ἐπὶ τοῦ ἔξω ἀποβαινομένου, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ εἴσω· οὐδὲ γὰρ κατ' ἰθυωρίην αὐτῷ γίνεται τὸ ἄχθος,

D ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ ὑπερβαινομένου, κατ' ἰθυωρίην γὰρ αὐτῷ γίνεται τὸ ἄχθος, ἔν τε αὐτῇ τῇ ὁδοιπορίῃ, καὶ τῇ μεταλλαγῇ τῶν σκελέων. ἐν τούτῳ τῷ σχήματι, τάχιστα ἂν δύναιτο ὑποτιθέναι τὸ ὑγιὲς σκέλος. ἢν τῷ μὲν σιναρῷ ἐξωτέρω βαίνοι, τῷ δὲ ὑγιεῖ, ἐσωτέρω, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος· ἀγαθὸν εὑρίσκεσθαι αὐτὸ ἑωϋτῷ τὸ σῶμα ἐς τὰ ῥήϊστα τῶν σχημάτων.

GALENI COMMENTARIUS.

VBi læsum crus in exteriorem partem circumagunt, & integro spectante, in interiorem nituntur, duplex sibi lucrum comparant: siquidem quod læsum est, nec toto corpore superiori oneratur, nec diu subseruit, quùm quod integrum est, paulum intervalli moveatur. Nam, si diligenter intueri tempus volueris, quo crus utrunque subseruit, non modo duplum, sed & triplum reperies: per brevissimum enim spatium celeriterque rectà duntaxat integrum crus fertur: per multum tardéque, quod affectum est: siquidem conspicuum est, quando longior sit ambulatio in orbem, quàm quæ recta est, quamvis utraque iisque finibus terminetur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΝ τῷ περιφέρειν μὲν ἔξω τὸ πεπονθὸς σκέλος, ἐρείδειν δὲ ἐνδοτάτω τοῦ ὑγιέος, τὸ διττὸν κέρδος αὐτοῖς γίνεται, μήτε βαρύνεσθαί ποτε τὸ πεπονθὸς, ὑπερειδόμενον ὅλον τῷ σώματι, μήθ' ὑπηρεσίαν αὐτοῦ πολυχρόνιον γίνεσθαι,

E βραχύτατον διάστημα κινουμένου τοῦ ὑγιοῦς. ἐὰν γὰρ θελήσῃς ἀκριβῶς προσέχειν, ἑκατέρου τὸν χρόνον, τῆς ἑκατέρου τῶν σκελῶν ὑπηρεσίας, οὐ διπλάσιον μόνον, ἀλλὰ καὶ τριπλάσιον εὑρήσεις γιγνόμενον. ὀλίγιστον μὲν γὰρ διάστημα, καὶ ταχείᾳ τῇ φορᾷ μόνῃ κινουμένου τοῦ ὑγιοῦς, πολὺ δὲ καὶ βραδείᾳ τοῦ πεπονθότος. εὔδηλον γὰρ ὁπόσῳ μείζων ἐστὶν ἡ κυκλοτερὴς ὁδοιπορία τῆς εὐθείας, εἰ καὶ τοῖς αὐτοῖς πέρασιν ἀμφότεραι χρῶνται.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXX.

HIs autem, qui nondum perfectè increverunt, si excidens non recondatur, brevius redditur femur, crus, & pes: neque enim ossa similiter in longitudinem augentur, sed breviora fiunt, femur præsertim.

F

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ π'.

ΟΣοισι μὲν οὖν μήπω τελειουμένοισιν ἐς αὔξησιν, ἐκπεσὸν μὴ ἐμπέσῃ, γυιοῦται ὁ μηρὸς, καὶ κνήμη, καὶ ὁ πούς, οὔτε γὰρ τὰ ὀστέα ἐς τὸ μῆκος ὁμοίως αὔξεται, ἀλλὰ βραχύτερα γίνεται, μάλιστα δὲ τὰ τοῦ μηροῦ.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἔλαττον γίγνεται, φησὶν, ὅλον τὸ σκέλος, οἷς ἐξαρθρήσας οὔπω ὅλος ὁ μηρὸς αὐξανόμενος, ἔτι τε κοινὸν αὐτὸ τῶν ἄρθρων ἐστὶν, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἶπον. ἀλλὰ νῦν γε τοῦ κοινοῦ τὴν αἰτίαν ἔγραψεν, ὡς εἴωθεν· ἅπαξ που μεμνῆσθαι τοῦ κοινοῦ, καθ' ἕν τι τῶν ἐν μέρει. διὰ τοῦτο γάρ φησιν ἀναυξὲς καὶ ἄτροφον αὐτοῖς γίγνεσθαι τὸ σκέλος, ἅμα μὲν διὰ τὴν στέρησιν τῆς χώρης τοῦ ἄρθρου, ἅμα δὲ, ὅτι ἀδύνατον χρῆσθαί ἐστιν. ἐγὼ δὴ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἔφην, τῶν μορίων, καὶ τὴν αἰτίαν ἀργίαν εἶναι. γίγνεται δὲ ἄμφω, διὰ τὴν ἐξάρθρησιν, ὥστ' οὐκ οἶδ', ὅπως Ἱπποκράτης εἰπὼν εἶναι τὴν ἐξάρθρησιν, ἐφεξῆς ἐπήνεγκε τὴν ἀργίαν. ἡ γὰρ ἐξάρθρησις, οὐ προσεχῶς ἀτροφίαν ἐργάζεσθαι πέφυκεν, ἀλλὰ διὰ μέσης διαστροφῆς τῶν ὀργάνων, καὶ τῆς ἀργίας.

GALENI COMMENTARIUS.

Minus ait reddi crus totum, quibus nondum auctis femur luxatum relinquitur; quod (ut in superioribus ostendimus) omnium quoque articulorum commune est. Communis autem rei nunc causam assignat; quemadmodùm solitus est; semel enim, ubi aliquod singularium tractat, ejus meminit, quod commune est; hac igitur de causa, inquit, crus his B non augeri, neque ali, partim, quòd articulus loco motus sit: partim, quòd nequeat suo munere fungi. Ego autem in superioribus retuli otium causam esse cur partes neque augeantur, neque alantur, quæ ambo eveniunt articulo luxato; quare non video quo pacto Hippocrates luxatum articulum causatus, ocium superjiciat: luxata enim non possunt primò prohibere quominùs partes alantur; sed intercedente venarum & arteriarum depravatione, atque ocio.

C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ πα'.

Ἄσαρκόν τε ἅπαν τὸ σκέλος καὶ ἄμυον, καὶ ἐκτεθηλυσμένον, καὶ λεπτότερον γίνεται, ἅμα μὲν, διὰ τὴν στέρησιν τῆς χώρης τοῦ ἄρθρου, ἅμα δὲ, ὅτι ἀδύνατον χρέεσθαί ἐστιν, ὅτι οὐ κατὰ φύσιν κέεται.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXXI.

Crus item universum sine carne & sine musculis efficitur, ad hæc effœminatum tenuiusque, partim quòd articulus loco motus sit: partim quòd nequeat suo munere fungi, quum naturalem statum non retineat.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τῆς ὅλης τῶν μυῶν οὐσίας, μέρεα εἰσὶν αἱ σάρκες, ὡς ἐθεάσασθε πολλάκις ἐν τῇ τῶν μυῶν ἀνατομῇ, δεικνύοντός μου τὰ τῆς αἰσθήσεως αὐτῶν αἰσθητὰ στοιχεῖα δύο ὄντα, τάς τε νευρώδεις ἶνας, καὶ τὰς ἔξωθεν αὐταῖς περιπηγνυμένας σάρκας. ὅταν οὖν τις, ἐκ γυμνασίων καὶ τρίψεων ἰσχυρότερος ἑαυτοῦ γένοιτο, τὴν μὲν τῶν ἰνῶν οὐσίαν εὐτροφωτέραν ἔχει, τὴν δὲ τῶν σαρκῶν, ἐλάττονα μὲν, ἰσχυροτέραν δέ. τοῖς δὲ ἀγυμνάστοις καλουμένοις, πολλὰ τοὐναντίον συμβαίνει τῶν ἰνῶν ἰσχνῶν οὐσῶν, πολλὴν μὲν, ἀλλὰ μαλακὴν δι' ὑγρότητος γίγνεσθαι. προσέοικε γὰρ ἡ τοιαύτη σὰρξ τοῖς ἐπιπηγνυμένοις τυροῖς, ὥσπερ ἡ τῶν γυμναστικῶν, τοῖς ἀκριβῶς ἤδη πεπηγόσι, διὸ καὶ φαίνονται μὲν τούτοισιν οἱ μύες σκληροὶ καὶ νευρώδεις, καὶ περιγραφὰς ἔχοντες. τοῖς δὴ ἀγυμνάστοις, μαλακοὶ, καὶ σαρκώδεις, ἤτοι δὴ οὐδ' ὅλως, ἀλλ' ἀμυδρῶς φαινόμενοι ἐμφαίνοντες τὰς ὑπογραφάς· διὰ τοῦτ' οὖν εἰπὼν ὁ Ἱπποκράτης, τὸ σκέλος τούτοις ἄσαρκον γίγνεσθαι. γιγνώσκων δὲ, καὶ τοῖς ἐκ γυμνασίων πλεόνων, τοιοῦτον γινόμενον, ἐπήνεγκε τῷ καὶ ἄσαρκον, καὶ ἄμυον, ἐν ἴσῳ τῷ τὰς περιγραφὰς οὐκ ἔχον αἰσθητὰς μυῶν. οὐ γὰρ δὴ παντάπασι καὶ διαφθείρεταί τις αὐτῶν μῦς, ἀλλ' ὥσπερ ἄφλεβον σῶμα λέγομεν, τὸ μὴ φαινομένας ἔχον τὰς φλέβας, οὕτω καὶ ἄμυον, ἐν ᾧ παντάπασιν ἀφανεῖς εἰσὶν αἱ περιγραφαὶ τῶν μυῶν. ἔτι δὲ σαφέστερον ἐνδείξασθαι βουλόμενος, ὁποία τις ἡ τοῦ σκέλους αὐτοῖς ἰδέα γίγνεται, προσέθηκε, τὸ ἐκτεθηλυσμένον, ὅπερ ἐστὶν ὑγρὸν, καὶ μαλακὸν, καὶ μὴ σφίγλον, καὶ διαρρέον, ὁποῖον αἱ γυναῖκες ἔχουσιν. ἅπαντα γὰρ ταῦτα προσηκόντως ἂν τις εἴποι κατὰ τῆς τῶν γυναικῶν σαρκὸς, ἀφ' ἧς, κατὰ μεταφορὰν ἐποιήσατο ἐκτεθηλυσμένον ὄνομα. τὸ δὲ λεπτότερον, ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ λόγου προσέθηκεν, ἐνδεικνύμενος ἁπάντων τῶν κατ' αὐτὸ μορίων τὴν μείωσιν, ὅπερ ἐν ἀρχῇ τῆς ῥήσεως εἶπε γίνεσθαι. τὸ γὰρ

GALENI COMMENTARIUS.

D Partes, quibus musculorum natura continetur, caro sunt, ut in musculis incidendis sæpè vidistis, quùm duo esse eorum principia demonstrarem, quæ sensu comprehenduntur, nempe fibras nervosas, & carnem super ipsas spissatam. Ergo ubi quis exercitatione & frictione robustior evadat, fibræ meliùs aluntur, caro gracilior fit, sed firmior. Ignavis contrarium ferè accidit: graciles enim fibræ sunt, at caro admodum quidem abundat; sed ob humorem mollis est: Ejusmodi enim carne caseus qui adhuc concrescit, repræsentatur; E sed carne eorum qui exercentur, ille qui jam spissatus est; quocirca his musculi duri, nervosi, & propriis finibus circumscripti, conspiciuntur: inexercitatis verò molles, & carnosi apparent, ac vel nullo modo, vel vix circunscripti; quibus propterea sine carne crus reddi Hippocrates asserit. Sed quùm hoc quoque fieri ex multa exercitatione intelligeret, ubi dixit sine carne, proximè subjecit sine musculis, quasi musculis non circunscriptis à finibus qui sensu comprehendantur: nullus siquidem ex ipsis musculis ex toto corrumpitur; sed sicut corpus sine venis dicimus, ubi venæ non appa- F rent, ita sine musculis, quùm musculorum fines penitùs delitescunt. Ad hæc, quùm clariùs ostendere vellet, in his cujusmodi forma cruris sequatur, adjecit effœminatum, hoc est madens, molle, non adstrictum; sed laxum, quales sunt fœminæ, de quarum carne convenienter hæc omnia dici possent: à quibus translatione usus mutuatur verbum effœminatum. Adjungit autem in extrema oratione tenuiùs indicans partes ejus omnes extenuari, quam rem in principio dixerat his verbis brevius redditur; nam quod ait,

sine carne, ad solam carnis carentiam refertur: quòd verò dicit brevius reddi crus, ad partes omnes, quæ breviores redduntur.

A ἄσαρκον, ἐπὶ τῆς κατὰ σάρκα ἐνδείας μόνης λέγεται, τὸ γιγνόμενον δὲ τὸ σκέλος, ἐπὶ πάντων τῶν μερῶν, ἐλαττόνων γιγνομένων.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXXII.

Namque usus aliquis id, quod valdè effœminatum est, confirmat: solvit etiam aliquid ex eo, quod augeri membrum in longitudinem prohibebat. Potissimùm autem læduntur, quibuscumque, dum in uterò sunt, hic articulus elabitur: deinde quibus id accidit, dum in ætate sunt admodum tenera: minimè, quùm jam robusti sunt. Qua ratione autem ingrediantur, qui robusti sunt, jam ostendimus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ πβ'.

Χρῆσις γὰρ μετεξετέρη, ῥύεται τὸ ἄγαν ἐκθηλυνόμενον, ῥύεται δέ τι καὶ τὸ ἐπὶ μῆκος αὐαυξήσιος. κακοῦνται μὲν οὖν μάλιστα, οἷσιν ἂν ἐν γαστρὶ ἐοῦσιν, ἐξαρθρήσῃ τοῦτο τὸ ἄρθρον, δεύτερον δὲ, οἷσιν ἂν ὡς νηπιωτάτοισιν ἐοῦσιν, B ἥκιστα δὲ τοῖσι τετελειωμένοισιν. τοῖσι μὲν οὖν τετελειωμένοισιν, οἵη τις ὁδοιπορίη γίνεται, οἷσι δ' ἂν νηπίοισιν ἐοῦσιν, ἡ ξυμφορὴ αὕτη φανῇ.

GALENI COMMENTARIUS.

Verbum, aliquis, μετεξέτερος dixit, quod apud Jones nihil ampliùs sibi velle, quàm quod nobis dicitur ἕτερος, id est alter, licet ex Herodoto colligere. Utitur enim eo frequenter, sicuti & verbo μετεξέτεροι, quo significat id, quod nos vocabulo τινὲς, id est aliqui: sed & nunc quoque μετεξέτερος tale quidpiam sonat. Præfatus enim ob ignaviam crus ipsis minui, ne quis fortasse rem minus benè accipiens existimet, quemlibet partium motum efficere ut alantur, asserit non omnem, sed quendam hoc præstare, nempè moderatum, sicut cætera omnia in universo victu salubri: quod ipse, & alibi, & in uno capite in Sexto de morbis vulgaribus testatur, cùm inquit: Labor, cibus, potus, somnus, venus, omnia moderata.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἔνεστιν ἢ μὲν παρ' Ἡρόδοτον μάλιστα μαθεῖν, οὐδὲν πλέον σημαῖνον παρὰ τοῖς Ἴωσι τὸ, μετεξετέρην, τῆς παρ' ἡμῖν, ἑτέρην· πολλάκις γὰρ αὐτῷ κέχρηται, καθάπερ C καὶ τῷ μετεξέτεροι. δῆλον οὖν καὶ διὰ τοῦτο πάλιν, ὅσαπερ ἡμῖν διὰ τοῦ τίνες μὲν εἰ καὶ νῦν οὖν ὁ καὶ μετεξετέρου τοιοῦτον τὸ δῆλον. προειρηκὼς γὰρ, ὅτι διὰ τὴν ἀργίαν, αὐτοῖς τὸ σκέλος γίγνεται, καὶ τάχα τινὰ παρακούσαι, νομίσας ὡς ἅπασαν χρῆσιν τῶν μορίων οὐ τρόφιμον εἶναί φησι πᾶσαν, ἀλλά τινα, ἐργάσασθαι λέγει, τὴν σύμμετρον δηλονότι, καθάπερ καὶ τἆλλα πάντα, καθ' ὅλην τὴν ὑγιεινὴν δίαιταν, ὡς ἐν ἄλλοις τέ τισιν ὑπ' αὐτοῦ λέλεκται τοῦτο καὶ δι' ἑνὸς κεφαλαίου ἐν τῷ ς τῶν ἐπιδημιῶν ἐκτῷ, ἔνθα φησὶ, πόνοι σιτία ποτὰ ὕπνοι, ἀφροδίσια, πάντα μέτρια.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXXIII.

D

Quos tenera ætate calamitas hæc invasit, plerique in dirigendo corpore negligentes sunt, maleque super integrum crus circumvolvuntur, manu, quæ è regione ejus est, deorsum urgentes. Negligentes item nonnulli sunt in rectè ambulando, quibus, post quam ætas induruit, hoc vitium accidit. Sed, qui tenera ætate hujusmodi calamitatem experiuntur, si rectè educentur, integro crure rectè inambulant, baculum tamen alæ, quæ integro cruri respondet, subjiciunt: nonnulli baculum ad utrumque brachium admovent, vitiatum verò crus suspensum habent.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ πγ'.

Οἱ μὲν πλεῖστοι καταβλακεύουσι τὴν διόρθωσιν τοῦ σώματος, ἀλλὰ κακῶς εἰλέονται ἐπὶ τὸ ὑγιὲς σκέλος, τῇ χειρὶ πρὸς τὴν γῆν ἀπερειδόμενοι τῇ κατὰ τὸ ὑγιὲς σκέλος. καταβλακεύουσι δὲ ἔνιοι, τὴν ἐς τὸ ὀρθὸν ὁδοιπορίην, καὶ οἷσιν ἂν τετελειωμένοισιν αὕτη ἡ ξυμφορὴ γένηται. ὁκόσοι δ' ἂν νήπιοι ἐόντες ταύτῃ τῇ ξυμφορῇ χρησάμενοι, ὀρθῶς παιδαγωγηθῶσι, τῷ μὲν ὑγιεῖ σκέλει χρέονται ἐς ὀρθὸν, ἐπὶ δὲ τὴν μασχάλην τὴν κατὰ τὸ ὑγιὲς σκέλος, σκίπωνα περιφέρουσι. μετεξέτεροι δὲ, καὶ ὑπ' ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας, τὸ δὲ σιναρὸν σκέλος, μετέωρον ἔχουσι.

E

GALENI COMMENTARIUS.

Qùum homo ætate jam robustâ, ejusmodi calamitatem experitur, crure uti potest, quanquam claudicante: parvulis pueris (qui, quamvis crura naturaliter haberent, quonam iis pacto uti possent?) supervenit ignavia quædam circa membri actiones: atque ea de causa καταβλακεύουσι ὀρθοῦσθαι, id est, in dirigendo corpore negligentes sunt, atque ignavi. At quid mirum, si ambulantes pueri rectè claudicare non student, quando ij, qui jam robusti sunt, non sustinent interdum claudicare, sed (ut ipse dixit) super integrum crus circumvolvuntur? manifestè autem aperuit modum motionis ipsorum verbo, circumvolvuntur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τοῖς μὲν ἤδη κεκρατυσμένοις τὰ κῶλα, τοιαύτης συμφορᾶς γιγνομένης, γίγνεται χρῆσθαι τῷ σκέλει χωλεύοντι. τοῖς δὲ μικροῖς πάνυ παιδίοις, ἀλλ' εἰ καὶ κατὰ φύσιν ἔχοι, καὶ χρῆσθαι πῶς κάλλιστα δύναιντο τοῖς σκέλεσι, ῥαθυμία τις ἐγγίγνεται περὶ τὴν τοῦ κώλου ἐνέργειαν, καὶ διὰ τοῦτο καταβλακεύουσιν ὀρθοῦσθαι, τουτέστιν ἀμελοῦσι, καὶ καταρραθυμοῦσι. καὶ τί θαυμαστὸν, εἰ καὶ αὐτὰ καταφρονεῖ τοῦ διαβάντος χωλεύειν ὀρθὰ, καὶ τῶν ἤδη τελειωμένων ἐνίοτε μὴ τολμώντων ὀρθῶς χωλεύειν, ἀλλ' ὡς εἴρηκεν αὐτὸς, εἰλουμένων ἐπὶ τὸ ὑγιὲς σκέλος· ἐνεδείξατο δὲ σαφῶς αὐτῶν καὶ τὸν τρόπον τῆς κινήσεως, ὁποῖός τις γίγνεται, διὰ τοῦ εἰλέονται, ῥήματος.

F

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ πδʹ.

Καὶ τοσούτῳ ῥηΐους εἰσὶν, ὅσῳ ἂν αὐτέοισιν ἔλασσον τὸ σκέλος τὸ σιναρὸν ᾖ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ῥηΐους εἴρηκε τοὺς ἑτοιμότερον βαδίζοντας, ὅπερ αὐτοῖς συμβαίνει, βραχέος ὄντος τῷ μήκει τοῦ σιναροῦ σκέλους. οὐ γὰρ δέονται μεταφέρειν ἑλίσσοντες αὐτὸ, καθάπερ οἷς τελείοις οὖσιν ἐξαρθρέον ἔμεινε, μακρότερον ἐπὶ τούτῳ διὰ τὴν ἔκπτωσιν γινόμενον, εἰς ἀνάγκην αὐτοὺς ἄγει, τῆς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένης ὄπισθεν ὁδοιπορείας, περιφοράδην γινομένης.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXXIV.

Eo autem faciliùs agunt, quo affectum crus breviùs habent.

GALENI COMMENTARIUS.

Faciliùs agentes appellat eos, qui promptiùs ingrediuntur, quod contingit, ubi vitiatum crus brevius habent: Non enim B coguntur id circumagere, quemadmodùm qui ætate firma sunt, quùm luxatus articulus non reponitur, quibus crus ob prolapsum articulum longius efficitur, coguntúrque (ut ipse anteà indicavit) ipsum, dum ambulant, in orbem circumferre.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ πεʹ.

Τὸ δὲ ὑγιὲς, ἰσχύῃ αὐτέοισιν οὐδὲν ἧσσον, ἢ εἰ καὶ ἀμφότερα ὑγιέα ἦν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἰκότως τοῦτ' εἶπε· χρῶνται γὰρ εἰκότως τῷ ὑγιεῖ, παραπλησίως, ἢ εἰ καὶ ἀμφότερα ὑγιεινὰ ἦν. ἅτε οὖν τὴν αὐτὴν ἔχοντες αὐτοῦ χρῆσιν, ἣν καὶ κατὰ φύσιν ἀμφοῖν διακειμένων εἶχον, ὁμοίως δὲ τρέφουσι, καὶ ῥωμαλέῳ χρῶνται.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXXV.

C *Atque integro crure, nihilo minus valent, quàm si utrumque integrum esset.*

GALENI COMMENTARIUS.

Meritò hoc adjungit, jure siquidem integro crure utuntur æquè, ac si utrumque integrum esset, ut quod eundem usum præstet: atque ubi utrumque integrum erat, similiter nutriatur, & robustum sit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ πϛʹ.

Θηλύνονται δὲ πᾶσι τοῖσι τοιούτοισιν αἱ σάρκες τοῦ σκέλεος· μᾶλλον δὲ ἔτι θηλύνονται αἱ ἐκ τοῦ ἔξω μέρεος, ἢ αἱ ἐκ τοῦ εἴσω, ὡς ἐπὶ πολύ. μυθολογοῦσι δέ τινες, ὅτι αἱ Ἀμαζονίδες τὸ ἄρσεν γένος τὸ ἑωϋτῶν αὐτίκα νήπιον ἐὸν, ἐξαρθρέουσιν, αἱ μὲν κατὰ γούνατα, αἱ δὲ κατὰ τὰ ἰσχία, ὡς δῆθεν χωλὰ γένοιτο, καὶ μὴ ἐπιβουλεύοι τὸ ἄρρεν γένος τῷ θήλει. χειρώναξιν ἄρα τούτοισι χρέονται, ὁκόσα ἢ σκυτίης ἔργα, ἢ χαλκείης, ἢ ἄλλο τι ἑδραῖον ἔργον. Εἰ μὲν οὖν ἀληθέα ταῦτά ἐστι, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα. ὅτι δὲ γίνοιτο ἂν τοιαῦτα οἶδα, εἴ τις ἐξαρθρέοι αὐτίκα νήπια ἐόντα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Πᾶσι μᾶλλον θηλύνονται, φησιν, αἱ ἔξω τοῦ ἄρθρου σάρκες, ἢ ἔσω, εἰ εἰς τὴν ἐντὸς χώραν μεταστῇ, διὸ καὶ μᾶλλον ἀργεῖ τ' αὐτὸ τὸ μέρος. εἰ γὰρ καὶ παρὰ φύσιν, ἀλλ' ὅμως γίγνονταί τινες κινήσεις εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ κατὰ τὰ ἔνδον ἐστηριγμένα μέρη.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXXVI.

D *Iam verò his omnibus caro cruris effœminatur, plerumque autem magis ab exteriori parte, quàm ab interiori. Nonnulli autem ferunt Amazonas suis maribus protinùs infantibus articulos sua sede expellere, alias ad coxas, ad genu alias, ut claudi fiant, ne scilicet mares fœminis insidientur; sed operarum loco sint, & sutoriam, fabrilem, aliasve sedentarias artes exerceant: Quæ vera nec ne sint, ignoro: sed hæc sequi certò scio, si, dum infantes sunt, articuli expellantur.*

GALENI COMMENTARIUS.

E Omnibus ait effæminari carnem ab exteriori parte magis, quàm ab interiori, ubi in interiorem partem prorumpat, quandoquidem ea pars magis in ocio est: nam femoris caput ab interiori parte, licet præter naturam moveatur, movetur tamen aliquantum, ubi femoris caput interiori parte continetur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ πζʹ.

Κατὰ μὲν οὖν τὰ ἰσχία, μέζον τὸ διαφορόν ἐστι, ἐς τὸ εἴσω, ἢ ἐς τὸ ἔξω ἐξαρθρῆσαι· κατὰ γούνατα δὲ, διαφέρει μέν τι, ἔλασσον δέ τι διαφέρει. Τρόπος δὲ ἑκατέρου τοῦ χωλώματος, ἴδιός ἐστι. γυιοῦνται γὰρ μᾶλλον, οἷσιν ἂν ἐς τὸ ἔξω ἐξαρθρήσῃ. ὀρθοὶ δὲ ἧσσον ἵστανται, οἷσιν ἂν ἐς τὸ εἴσω ἐξαρθρήσῃ. ὡσαύτως δὲ, καὶ εἰ παρὰ τὸ σφυρὸν ἐξαρθρήσῃ, ἢν μὲν ἐς τὸ ἔξω μέρος, κυλλοὶ μὲν γίνονται, ἑστάναι δὲ δύνανται. ἢν δὲ ἐς τὸ εἴσω μέρος ἐξαρθρήσῃ, βλαισοὶ μὲν γίνονται, ἧσσον δὲ ἑστάναι δύνανται.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXXVII.

F *In coxis quidem multùm refert in interioremne partem articulus excidat, an in exteriorem: in genu refert quidem, sed minùs. Suus verò claudicandi modus utrisque est: nam quibus in exteriorem procidit, vari magis fiunt; minùs autem recti stant, quibus in interiorem partem luxatur. Similiter, ubi circa talos articulus prorumpat, si quidem in exteriorem partem, vari fiunt, sed stare queunt: si in interiorem, valgi, & stare minùs possunt.*

A

GALENI COMMENTARIUS.

VAros dixit κυλλὸς, quo nomine quidam significari volunt depravationem quamlibet, generale ipsum existimantes: alij, eam solummodò, sub qua membrum in exteriorem partem convertitur, in quo casu necesse est extremum ejus, pedem scilicet, in interiorem partem spectare: quæ res non mediocriter ad id confert, ut pes firmiter insistat, ita, ut ij, qui naturaliter curvis sunt cruribus (ῥαιβοὶ, aut ῥοικοὶ Græcè nominantur) firmiùs pedibus insidant, & majori negotio subvertantur, quàm ij, qui recta penitùs habent crura. Id vel ex Archilocho patet, quùm inquit, Imperatorem magnum non probo cruribus divaricantibus; sed parvum cruribus curvis, pedibus firmiter insistentem, & animi audacis. Verùm curiosa inquisitio significationis κυλλοῦ, nihil ad præsentem locum confert: ex ipsa enim oratione ita planum fit, ut Hippocrates nullo modo obscurus esse videatur. Ergo quibus in exteriorem partem articulus procidit, stare magis posse affirmat, quam quibus in interiorem venit: Nam quibus coxæ articulus in exteriorem partem excidit, pes è regione totius corporis collocatur: recedit autem à situ, qui è regione est, ubi articulus in interiorem partem convertitur. Constat autem omnes homines, qui naturaliter valgi sunt, deteriùs stare, neque posse celeriter currere, tum parvo momento, ac levi de causa cadere. Hoc igitur rerum discrimen in coxa maximum est, deinde in genu, tertiò ad talos; commissuræ enim magnitudinem noxæ quoque magnitudo consequitur. Hinc ergo manifestum est, eos meliùs stare, atque ingredi, quibus femoris caput in exteriorem partem prolapsum est, de quo paulo inferiùs tractabit.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟ κυλλὸν, ὄνομα, τινὲς μὲν ἅπασαν διαστροφὴν κώλου φασὶν δηλοῦν, γενικόν τι σημαινόμενον ὑποτιθέντες αὐτῷ· τινὲς δὲ, τὴν τοιαύτην μόνην διαστροφὴν δηλοῦσθαί φασιν, ἐν ᾗ πρὸς τὴν ἔξω χώραν, ἡ ῥοπὴ γίνεται τοῦ κώλου· τούτου γὰρ συμβάντος, ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ ἄκρον αὐτοῦ, τουτέστι πρὸς πόδα, πρὸς τὴν ἔσω χώραν, ὅπερ εἰς τὸ τῆς στάσιος ἑδραῖον, οὐ μικρὰ συντελεῖ, ὥστε καὶ αὐτῶν τῶν κατὰ
B φύσιν ἐχόντων τὴν ῥαιβῶν, ἢ ῥοικῶν ὀνομαζομένων, ἀσφαλέστερον δὲ καὶ δυσπεριτρεπτότερον ἵστασθαι, τῶν ἀκριβῶς ἐχόντων τὰ σκέλη ὀρθά. δηλοῦται δὲ τοῦτο, κἀξ ὧν Ἀρχίλοχος εἶπεν, οὐ φιλέω μέγαν στρατηγὸν, οὐδὲ διαπεπηγμένον, ἀλλ᾽ ὅς μοί, φησι, μακρὸς εἴη, καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν ῥοικὸς, ἀσφαλέως βεβηκὼς ποσὶ, καρδίας πλέως. οὐ μὴν εἴς γε τὰ προκείμενα νῦν ἡμῖν, ἡ ἀκρίβεια συντελεῖ, τῆς εὑρέσεως τοῦ σημαινομένου πρὸς τῆς κυλλὸν φωνῆς· ἐκ τοῦ λόγου, παντάπασι γὰρ δῆλον, ὡς Ἱπποκράτης οὐκ ἄδηλός ἐστιν.
C ὅταν γοῦν εἰς τὴν ἐκτὸς χώραν μεταστῇ τὸ ἄρθρον, ἵστασθαί φησι δύνασθαι τούτους μᾶλλον, ἢ εἰ ὀπίσω μεταστᾶίη. κατὰ θάτερον γὰρ, ὁ ποὺς γίνεται τῷ παντὶ σώματι, τοῖς ἔξω μεταστηκὸς ἔχουσι τὸ κατ᾽ ἰσχίον ἄρθρον. ἀποκεχώρηκε δὲ τῆς εὐθυωρίας ἐκτὸς, οἷς ἐβλήθη τὸ σκέλος· ἴσμεν δὲ καὶ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι φύσει βλαισότεροι, χεῖρον ἱσταμένους ἅπαντας, καὶ μήτε θεῖν ὠκέως δυναμένους, εὐπεριτρέπτους τε γινομένους, καὶ καταπίπτοντας ἑτοίμως ἐπὶ σμικραῖς προφάσεσι. ταύτην οὖν τὴν διαφορὰν τῶν πραγμάτων μεγίστην μὲν δύναμιν ἔχειν ἐν τῷ ἰσχίῳ, δευτέραν δ᾽ ἐν τῷ γόνατι, καὶ τρίτην
D ἐν τῷ σφυρῷ· κατὰ γὰρ τὸ μέγεθος δηλονότι τῆς διαρθρώσεως, καὶ τῆς βλάβης ἕπεται μέγεθος. ἐκ τούτων οὖν δῆλον ὡς ἄμεινον ἵστανται, καὶ βαδίζουσιν οἷς εἰς τὴν ἔξω χώραν ὤλισθεν ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, περὶ ἧς ὀλίγον ὕστερον ἐρεῖ.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXXVIII.

Ratio autem incrementi ossium hæc est. Quibus ad talos crus exciderit, his pedis ossa minimùm increscunt, hæc enim vitio finitima sunt. In crure augentur, neque multo minùs, caro tamen minuitur. Sed quibus articulus qui ad talos est, suo loco manet, ille qui ad genu elabitur, his cruris ossa non æquè increscunt, sed brevissima fiunt, ut quæ vitio proxima sint. At in pede minuuntur quidem, sed non similiter, quemadmodùm pauló ante dictum est, quoniam articulus, qui ad pedem est, inviolatus servatur: quòd si uti pede liceret, sicut cùm varus est, minùs adhuc his minuerentur pedis ossa. Quibus verò coxæ articulus promovetur, his femoris os non pariter increscit, proximè siquidem vitium attingit, sed integro brevius evadit: his tamen ossa cruris, & pedis etiam, non æquè increscere prohibentur: id autem evenit propterea quòd & femoris articulus, qui cum crure committitur, & cruris, qui cum pede, suo loco manet: crus tamen universum his gracilius redditur. Quòd si crure uti possent, ossa magis adhuc augerentur, sicut anteà quoque dictum est, femore excepto, & minùs caro minueretur, multo tamen magis quàm in sano crure. Hujus autem rei in-

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ πη΄.

ΗΓε μὴν ξυναύξησις τῶν ὀστέων τοιήδε γίνεται. οἷσι μὲν οὖν κατὰ τὸ σφυρὸν ὀστέον τὸ τῆς κνήμης ἐκστῇ, τούτοισι μὲν τὰ τοῦ ποδὸς ὀστέα ἥκιστα ξυναύξεται. ταῦτα γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ
E τρώματός εἰσι· τὰ δὲ τῆς κνήμης ὀστέα, αὔξεται μὲν, οὐ πολὺ δὲ ἐνδεεστέρως. αἱ μέντοι σάρκες μινύθουσιν, οἷσι δ᾽ ἂν, κατὰ μὲν τὸ σφυρὸν μένῃ τὸ ἄρθρον κατὰ φύσιν, κατὰ δὲ τὸ γόνυ ἐξεστήκῃ, τούτοισι τὸ τῆς κνήμης ὀστέον οὐκ ἐθέλει ξυναύξεσθαι ὁμοίως, ἀλλὰ βραχύτατον γίνεται. τοῦτο γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ τρώματός ἐστιν. τοῦ μέντοι ποδὸς τὰ ὀστέα μινύθει μὲν, ἀτὰρ οὐχ ὁμοίως, ὥσπερ ὀλίγον τι πρόσθεν εἴρηται, ὅτι τὸ ἄρθρον τὸ παρὰ τὸν πόδα, σῶόν ἐστιν. εἰ δὲ οἱ χρέεσθαι ἠδύναντο, ὥσπερ καὶ τῷ κυλλῷ, ἔτι ἂν ἧσσον ἐμινύθη τὰ τοῦ ποδὸς ὀστέα τούτοισιν. οἷσι δ᾽ ἂν κατὰ τὸ ἰσχίον ἐξάρθρησις γένηται, τούτοισι τοῦ μηροῦ τὸ ὀστέον οὐκ ἐθέλει
F ξυναύξεσθαι ὁμοίως. τοῦτο γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ τρώματός ἐστιν, ἀλλὰ βραχύτερον τοῦ ὑγιέος γίνεται. τὰ μέντοι τῆς κνήμης ὀστέα, οὐχ ὁμοίως τούτοισιν ἀναυξέα γίνεται, οὐδὲ τὰ τοῦ ποδός. διὰ τοῦτο δὴ, ὅτι τὸ τοῦ μηροῦ ἄρθρον τὸ κατὰ τὴν κνήμην, ἐν τῇ ἑωυτοῦ φύσει μένει, καὶ τὸ παρὰ τὸν πόδα. σάρκες μέντοι χρέεσθαι τῷ σκέλει ἐδύναντο, ἔτι ἂν μᾶλλον τὰ ὀστέα ξυνηυξάνετο, ὡς καὶ πρόσθεν εἴρηται, πλὴν τοῦ μηροῦ, καὶ ἧσσον ἄσαρκα ἦν. ἀσαρκότερα δὲ πολλῷ, ἢ ὑγιέα ἦν. σημήϊον δὲ ὅτι τοιαῦτά ἐστιν. ὁκόσοισι

γὰρ τοῦ βραχίονος ἐκπεσόντες, γαλιάγκωνες ἐγένοντο ἐκ γενεῆς, ἢ καὶ ἐν αὐξήσει πρὶν τελειωθῆναι, οὗτοι τὸ μὲν ὀστέον τοῦ βραχίονος βραχὺ ἴσχουσι, τὸν δὲ πῆχυν, καὶ ἄκρην τὴν χεῖρα, ὀλίγῳ ἐνδεεστέρην τοῦ ὑγιέος, διὰ ταύτας τὰς προφάσιας τὰς εἰρημένας, ὅτι ὁ μὲν βραχίων, ἐγγυτάτω τοῦ ἄρθρου τοῦ τρώματός ἐστιν, ὥστε διὰ τοῦτο βραχύτερος γέγονεν. ὁ δὲ αὖ πῆχυς, διὰ τοῦτο οὐχ ὁμοίως ἐνακούει τῆς ξυμφορῆς, ὅτι τὸ τοῦ βραχίονος ἄρθρον τὸ πρὸς τοῦ πήχεος, ἐν τῇ ἀρχαίῃ φύσει μένει, ἥτε αὖ χεὶρ ἔτι τηλοτέρω ἄπεστιν, ἢ ὁ πῆχυς ἀπὸ τῆς ξυμφορῆς. διὰ ταύτας οὖν τὰς εἰρημένας προφάσιας τῶν ὀστέων, τάτε μὴ συναυξόμενα, οὐ συναύξεται, τό, τε ξυναυξόμενον, ξυναύξεται. ἐς δὲ τὸ εὔσαρκον τῇ χειρὶ καὶ τῷ βραχίονι, ἡ ταλαιπωρίη τῆς χειρὸς μέγα προσωφελήσει· ὅσα γὰρ χειρῶν ἔργα ἐστὶ, τὰ πλεῖστα προθυμέονται οἱ γαλιάγκωνες ἐργάζεσθαι τῇ χειρὶ ταύτῃ, ὅσα καὶ τῇ ἑτέρῃ δύνανται, οὐδὲν ἐνδεεστέρως τοῦ ἀσινέος. οὐ γὰρ δεῖ ὀχέεσθαι τὸ σῶμα ἐπὶ τῶν χειρῶν, ὡς ἐπὶ τῶν σκελέων, ἀλλὰ κοῦφα αὐτέοισι τὰ ἔργα ἐστί. διὰ δὲ τὴν χρῆσιν, οὐ μινύθουσιν αἱ σάρκες αἱ κατὰ τὴν χεῖρα, καὶ κατὰ τὸν πῆχυν τοῖσι γαλιάγκωσιν, ἀλλὰ καὶ ὁ βραχίων τι προσωφελέεται ἐς εὐσαρκίην, διὰ ταῦτα. ὅταν δὲ ἰσχίον ἐκπαλὲς γένηται ἐς τὸ εἴσω μέρος ἐκ γενεῆς, ἢ καὶ ἔτι νηπίῳ ἐόντι, μινύθουσι αἱ σάρκες, διὰ τοῦτο μᾶλλον, ἢ τῆς χειρὸς, ὅτι οὐ δύναται χρέεσθαι τῷ σκέλει.

A dicio sunt illi, quibus humeri luxati, vel à primo natali die, vel dum increscunt, priusquàm robusti sint, breviores redduntur: hi humeri os brevius, brachium verò, & manum sanis paulo minora habent ob causas superiùs dictas, quia humerus læso articulo propior est, idcirco brevior redditur: brachium verò ejusmodi noxæ non similiter cedit, quoniam humeri articulus, qui cum brachio committitur, in pristina sede manet: manus item longiùs distat à vitio, quàm brachium. Ob propositas igitur causas, quæcunque ossa vitium attingunt, incremento prohibentur: quæ non B attingunt, non prohibentur. Multum autem facit ad bonum habitum totius brachij labor manus; nam qui humerum jam luxatum breviorem habent, pleraque ex manuum operibus non minus præstare possunt, manu ejus partis, quàm integra: neque enim, quemadmodùm cruribus, ita manibus ferendum corpus est, sed earum opera levia sunt: propter usum verò iis qui luxatum jam humerum breviorem habent, caro manus, ac brachij non minuitur, sed & humerus inde aliqua parte impletur. C Vbi verò in interiorem partem coxæ articulus excedit, vel in utero matris, vel adhuc infantibus, caro magis minuitur, quàm in brachio, ea de causa, quia crure uti non possunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Σαφὴς οὗτός ἐστιν ἅπαξ ὁ ἐφεξῆς λόγος αὐτοῦ, κεφάλαια μὲν ἔχων τῆς διδασκαλίας δύο ταῦτα. τῶν ἐξεστηκότων τῆς οἰκείας ἕδρας ἄρθρων, τὰ μὲν ἐγγύτερον, μᾶλλον ἀναυξῆ καὶ ἄτροφα γίγνεσθαι, τὰ δὲ ἄποθεν, ἧττον. ἐπὶ δὲ τῶν ἐξαρθρήσεων τοῦ μηροῦ, πολὺ μᾶλλον, ὑπὲρ ἐπὶ τὴν ἔξω, καὶ ἀναυξὲς καὶ ἄτροφον ἀποτελεῖται τὸ κῶλον, διότι καὶ χεῖρον οὖν οὗτοι κινοῦνται, καὶ μᾶλλον κωλύουσι. λέγει δὲ καὶ ἐπὶ τῶν γαλιαγκώνων, οὕτω δὴ αὐτὸν ὀνομάζειν τοὺς βραχὺν ἔχοντας τὸν βραχίονα, ἔφην, διὰ τὴν εἰς μασχάλην ἔκπτωσιν, ὅταν ἔτι αὐξανομένων τῶν σωμάτων τοῦτο πάθωσι. τούτους οὖν φησὶ τοὺς γαλιάγκωνας, ἧττον βλάπτεσθαι τὴν ὅλην χεῖρα, βλαπτόμενον δὲ σκέλος ἅπαν, ὅταν ἐκπαλαίσωσι τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον, ὅτι πολλὰ τῶν κατὰ τὸν βίον ἔργων, ἱκανῶς διαπονοῦσιν, οὐ δυναμένων ὁμοίως τούτοις χρῆσθαι τῷ σκέλει, οἷς ἐξεπάλαισεν ἔσω τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον.

GALENI COMMENTARIUS.

Sermo hic, qui sequitur, universus perspicuus est, doctrinæ autem capita duo habet. Quæ ad prolapsos articulos propiùs accedunt, magis incremento prohibentur, emacrescuntque: minus, quæ longiùs absunt. Femore autem luxato multo magis membrum D incremento prohibetur, atque emacrescit, si in interiorem partem, quam si in exteriorem prorumpat, siquidem deteriùs moventur, & claudicant magis. Meminit autem eorum, quos *γαλιάγκωνας* vocat, quo vocabulo retuli apud ipsum significari eos, qui ob humeri caput in alam prolapsum, dum adhuc increscunt, humerum breviorem habent. His ait minùs lædi brachium totum, quàm crus totum illis quibus luxatur articulus, qui in coxam E inseritur, quoniam in multis vitæ operibus laborant: at non similiter uti crure possunt, quibus semotis, articulus in interiorem partem promovetur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ πθ'.

Μαρτύριον δέ τι ἓν ἔσται ἐν τοῖσιν ὀλίγον ὕστερον εἰρησομένοισιν, ὅτι ταῦτα τοιαῦτά ἐστιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXXXIX.

Hæc ita habere id testabitur, quod paulò infrà subjiciemus.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τίνα λέγει τοιαῦτα τὰ ἔκτεινε, καίτοι τὸ μαρτύριον ἐρεῖν ἐπαγγέλλεται; ὅτι καὶ τῶν παρὰ φύσιν ἐχόντων αὐτῶν, τὰ μὲν ἧττον κινούμενα, μᾶλλον ἀναυξῆ καὶ ἄτροφα γίγνεται. ἐπηγγείλατο μὲν ὁ αὐτὸς δείξειν ὁ Ἱπποκράτης, ἐπὶ τῶν ὀλίγον ὕστερον εἰρησομένων. ἐγὼ δὲ, ὅταν ἐπὶ τὴν λέξιν ἥκω ἐκεῖ τοῦτο πράττειν, τηνικαῦτα ἀναμνήσω τοῦ λόγου.

GALENI COMMENTARIUS.

F Quænam sunt, quorum testimonium adductùrum se pollicetur? hæc sanè, quæ ex iis quæ præter naturam habent, quæ minùs moventur, magis alimento, incrementoque prohibentur: Pollicetur ergo ipse Hippocrates ostensurum se in iis quæ paulo infrà subdet, eorum testimonium. Ego, quùm ad locum veniam, ubi eam rem agit, hanc ipsam orationem in memoriam revocabo.

A

DE CAPITE FEMORIS in exteriorem partem luxato.

HIPPOCRATIS TEXTUS XC.

B *Quibus in exteriorem partem femoris caput elabitur, crus si cum altero extendatur, brevius est, idque non immeritò, quùm femoris caput non feratur super os, sicut quando in interiorem partem procidebat: sed juxtà os, quod non prominet; sed naturà residet, in carnem humidam cedentemque infigatur: hac itaque de causa brevius apparet. Interior autem regio, quà crura diducuntur, cava magis conspicitur, & gracilior fit: exterior verò gibba, in quam venerit femoris caput. Sed, & clunis apparet superior, quùm, quæ ibi caro est, cedat capiti femoris: femoris item extremitas, quæ ad genu est, intrò spectat, non secus etiam crus, & pes.*

C

GALENI COMMENTARIUS.

Agit nunc de coxæ articulo in alteram partem luxato, narratque mala, quæ ibi apparent, & causas adjicit, quemadmodum in omnibus fecit: nihilque præterit ex ea doctrina, quæ in experimento, aut ratione consistit. Quæ oratio universa similiter in aperto est.

D

HIPPOCRATIS TEXTUS XCI.

Sed neque curvare crus possunt, perinde, ac sanum. Hæ sunt ergo notæ femoris in exteriorem partem excidentis.

GALENI COMMENTARIUS.

E Hoc verò accidit ob musculos posteriores, qui flexui repugnant, quoniam ita figurati plurimùm extendi non sustinent.

HIPPOCRATIS TEXTUS XCII.

Quibus ergo ætate jam robustâ, prolapsus articulus non revertitur, totum crus brevius fit: calx ingressu terram non contingit, sed planta ima extremique digiti parum in interiorem partem spectant: meliúsque id crus superius corpus fert, quàm quibus in interiorem partem excessit, partim quia femoris caput, & articuli cervix, quùm natura à latere contineatur, magna ex parte coxæ subjicitur: partim quia extremus pes non cogitur in exteriorem partem inclinari; sed propè è regione corporis est, & aliquantum magis in interiorem partem convertitur.

F

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΜΗΡΟΥ κεφαλῆς ἐς τὸ ἔξω διαρθρήσεως.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϟ'.

Ὁκόσοισι δ' αὖ ἐς τὸ ἔξω ἡ τοῦ μηροῦ κεφαλὴ ἐκβῇ, τούτοισι βραχύτερον μὲν τὸ σκέλος φαίνεται, παρατεινόμενον παρὰ τὸ ἕτερον εἰκότως, οὐ γὰρ ἐπ' ὀστέον ἡ ἐπίβασις τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ἐστὶν, ὡς ὅτε εἴσω ἐξέπιπτεν, ἀλλὰ παρ' ὀστέον, παρεγκεκλιμένην τὴν φύσιν ἔχον, ἐν σαρκὶ δὲ στηρίζεται ὑγρῇ, καὶ ὑπεικούσῃ, διὰ τοῦτο μὲν βραχύτερον φαίνεται. ἔσωθεν δὲ ὁ μηρὸς, παρὰ τὴν πληχάδα καλεομένην κοιλότερος, καὶ ἀσαρκότερος γίνεται, ἔξωθεν δὲ, ὁ γλουτὸς κυρτότερος, ἅτε ἐς τὸ ἔξω, τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ὠλισθηκυίας. ἀτὰρ καὶ ἀνωτέρω φαίνεται ὁ γλουτὸς, ἅτε ὑπειξάσης τῆς σαρκὸς τῆς ἐνταῦθα, τῇ τοῦ μηροῦ κεφαλῇ, τὸ δὲ παρὰ τὸ γόνυ τοῦ μηροῦ ἄκρον, εἴσω ῥέπον φαίνεται, καὶ ἡ κνήμη, καὶ ὁ πούς.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Περὶ τῆς δευτέρας διαφορᾶς τῶν εἰς τὸ ἰσχίον ἐξαρθρήσεων, ὁ λόγος αὐτῷ νῦν ἐστὶ, τὰ φαινόμενα νοσήματα διηγουμένῳ, καὶ τὰς αἰτίας αὐτῶν προστιθέντι, καθάπερ ἐπὶ τῶν πασῶν ἐποίησεν, ἐμπειρικῆς διδασκαλίας οὔτε ἀπολιπών τι. σαφὴς δὲ καὶ οὗτος ὁ λόγος ἐστὶ σύμπας.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϟα'.

Ἀτὰρ οὐδὲ ξυγκάμπτειν ὥσπερ τὸ ὑγιὲς σκέλος δύνανται. τὰ μὲν οὖν σημεῖα ταῦτα τοῦ ἔξω ἐκπεπτωκότος μηροῦ εἰσίν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καὶ τοῦτο γίνεται, τῶν ὄπισθεν μυῶν ἀντιβαινόντων τῇ κάμψει, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι μέχρι πλείστου τὴν ἔκτασιν ὑπομένειν ἐν τῷ τοιούτῳ σχήματι.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϟβ'.

Οἷσι μὲν οὖν τετελειωμένοισιν ἤδη ἐκπεσὸν τὸ ἄρθρον μὴ ἐμπέσῃ, τούτοισι βραχύτερον μὲν φαίνεται τὸ σύμπαν σκέλος· ἐν δὲ τῇ ὁδοιπορίῃ, τῇ μὲν πτέρνῃ οὐ δύνανται καθικνέεσθαι ἐπὶ τῆς γῆς, τῷ δὲ στήθει τοῦ ποδὸς, βαίνουσιν ἐπὶ τῆς γῆς· ὀλίγον δὲ εἰς τὸ ἔσω μέρος ῥέπουσι τοῖσι δακτύλοισιν ἄκροισιν. ὀχέειν δὲ δύναται τὸ σῶμα, τὸ σιναρὸν σκέλος τούτοισι πολλῷ μᾶλλον, ἢ οἷσιν αὖ ἐς τὸ ἔσω μέρος ἐκπεπτώκῃ, ἅμα μὲν ὅτι ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ ἄρθρου, πλάγιος φύσει πεφυκὼς, ὑπὸ συχνῷ μέρει τοῦ ἰσχίου τὴν ὑπόστασιν πεποίηται, ἅμα δὲ ἄκρος ὁ πούς, οὐκ ἐς τὸ ἔξω μέρος ἀναγκάζεται ἐγκεκλίσθαι, ἀλλ' ἐγγύς ἐστι τῆς ἰθυωρίης τῆς κατὰ τὸ σῶμα, καὶ τείνει καὶ ἐσωτέρω.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Στῆθος ποδὸς εἴρηκε, τὸ καλούμενον ὑπὸ τῶν ἀνατομικῶν πεδίον. ἔστι δὲ τοῦτο περὶ τὴν τῶν δακτύλων ἀρχήν, ἐπὶ γὰρ τῶν κατὰ φύσιν ἐσχηματισμένων ποδῶν, τὸ μέσον, κοῖλόν ἐστιν, ὀπίσω μὲν ὁριζόμενον τῷ τῆς πτέρνης πέρατι, κατὰ δὲ τὸ πρόσω, τῇ ἀρχῇ τοῦ πεδίου, ὥστε ἐπὶ μέν τοι τῆς γῆς στηρίζεσθαι τὸν πόδα, διά τε τῆς πτέρνης, καὶ τοῦ πεδίου, καὶ τῶν ποδῶν, καὶ τῆς ἐν τῷ πέρατι τῶν δακτύλων ὑποκάτω σαρκὸς μετέωρον εἶναι. B τὸ δ' ἄλλο πλάτος τοῦ ποδὸς, ὅσον ἐν τῷ μεταξὺ τῶν εἰρημένων μορίων ἐστὶ, πλὴν κατὰ τὸ ἔξω τοῦ ποδός ἐστιν, ἐνταῦθα γὰρ ὅλος ἐπὶ γῆς στηρίζεται. μοχθηρῶς δ' ἐνίοις διαπέπλασται τὰ κατὰ τοὺς πόδας, οὓς ὀνομάζουσι λειόποδας, οὐκ ἔχοντας τὸ μέσον αὐτῶν, ἔνδοθεν ὑψηλόν. ἀλλὰ τούτους μὲν, οὐκ ἄλλως διαπεπλασμένους, ὥσπερ καὶ τοὺς βλαισούς, ἐν τῷ νῦν λόγῳ κατέλιπεν. παρακολούθησον δὲ τοῖς ἐφεξῆς εἰρημένοις, ἐξετάζων τὸν λόγον, ἐπὶ τῶν κατὰ φύσιν ἐσχηματισμένων. C οὗτοι γὰρ, ἐπειδὰν μὲν μετρίως προβαίνουσιν, ἐρείδουσι κατὰ τῆς γῆς, ὅλην τε τὴν πτέρναν, καὶ τὸ πεδίον, καὶ τὰ σαρκώδη τῶν σκελῶν. εἰ μέν τοι μέγιστον διαβαίνειν ἐπιχειρήσειεν, ἐρείδουσι μὲν ἐν ἀρχῇ τὴν πτέρναν. ὕστερον δ' ὅταν ἤδη μεταφέρωσι πρὸς τὸ ἕτερον σκέλος, τηνικαῦτα καὶ τῷ πεδίῳ στηρίζονται, καὶ τελευτῶντες, ὅταν ὁμοίως ἐπὶ πλεῖστον προβαίνοντες θατέρῳ, κατὰ γῆς ἄρχονται τὴν πτέρναν ἐρείδειν, τότε καὶ τοῦ προτέρου ἐστηριγμένου ποδὸς ἐπαίρουσι μὲν τὴν πτέρναν, ἐρείδουσι δὲ κατὰ τῆς γῆς, ἄκρους τοὺς δακτύλους. αὕτη μὲν ἡ τῶν κατὰ φύσιν ἐχόντων ὁδοιπορία. D τῶν δ' ἐκ πάθους τινὸς, ἤτοι μακρότερον ἐχόντων τὸ σκέλος, αἰτία μὲν ἑκατέρων διπλῆ, τῶν μὲν προτέρων ὑγρότης πολλὴ τοῦ νευρώδους γένους, ἢ ἐξαρθρήματος εἶδος, ὅσον καὶ νῦν πρόκειται. τρόπος δὲ βαδίσεως, τῶν μὲν προτέρων, οἷος ὀλίγον ἔμπροσθεν εἴρηται, τῶν δὲ δευτέρων, ὁποῖον νῦν διηγεῖται. πρότερον μὲν διδάξας, ὅτι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ, σαρκῶδες ὑποδέχεται χωρίον, οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἑτέρας ἐκπτώσεως ὀστοῦν. ἥκει δὲ τοιγαροῦν αὕτη τὸ σαρκῶδες τοῦτο, καὶ τῶν μυῶν, ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἑκάστου κεφαλὴν ἀνασπωμένων, συναναπᾶσθαι συμβαίνει τὸν ὅλον μηρόν. E εἰκότως οὖν ἔλαττόν σοι φαίνεται θατέρου τὸ σκέλος καὶ τῆς γῆς οὐκέθ' ὁμοίως δύναται ψαύειν, ὡς ὅτ' εἶχε κατὰ φύσιν. ὅταν οὖν ἀναγκάζονται βαδίζειν οἱ οὕτω παθόντες, ἐναντίως σχηματίζουσι τὸν πόδα τοῖς ἔμπροσθεν εἰρημένοις, ὧν, μακρότερον ἐφαίνετο τοῦ κατὰ φύσιν ἔχοντος, σκέλος τὸ πεπονθός. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, τῇ κατὰ τὸν ἀστράγαλον διαρθρώσει τὸν πόδα σιμοῦντες, εἰς ὕψος ἀνέτειναν τοὺς δακτύλους, οὗτοι δ' ἔμπαλιν ἐπινεύουσί τε, καὶ κατακάμπτουσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὸν πόδα, καὶ διὰ τῶν δακτύλων ἄκρων αὐτῆς ἐπιψαῦσαι ποθοῦντες, F διὰ τοῦτο δὲ, καὶ ταπεινοῦσιν ἑαυτοὺς κατὰ τὸ πεπονθὸς ἰσχίον, ὅπως ἐρείδωνται κατὰ τῆς γῆς, οὐ μόνον ἄκροις τοῖς δακτύλοις, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλέον αὐτῶν, ὅπερ ἔφην ὀνομάζεσθαι πεδίον ὑπὸ τῶν ἀνατομικῶν. Ἱπποκράτης δὲ, αὐτὸ στῆθος ἐκάλεσεν, εἰ καὶ τὴν πτέρναν ἐπὶ τῆς γῆς ἠθέλησεν ἑδράσαι, πολὺ χρὴ ταπεινοὺς αὐτοὺς γενέσθαι κατὰ τὸ πεπονθὸς ἰσχίον, ὡς κινδυνεῦσαι καταπεσεῖν, ἑτεροκλινεῖς ἀπεργασθέντας. οὔτοι τοίνυν οὐδ' ἐπιχειροῦσι διὰ τοῦτ' αὐτὸ χρῆσθαι τῇ πτέρνῃ.

GALENI COMMENTARIUS.

Imam plantam dixit στῆθος, quam πεδίον appellant, qui corporibus incidendis versantur. Ea est ad radices digitorum: nam pedis medium naturaliter cavum est, quod calce extremo à posteriori parte terminatur, à priori plantæ principio, sic, ut pes humi insidat calce, imâ plantâ, & ea carne, quæ extremis digitis subjecta est: reliquis partibus omnibus, quæ propositis interjectæ sunt, attollatur, excepta pedis parte exteriori, qua humi totus insidet. Habent autem nonnulli pedum structuram pravam, ut quibus medius pes ab interiori parte non sit cavus: quos à pedibus planis Græci nominant λειόποδας. Sed hos, ut qui similem valgis pedum structuram habeant, in hoc sermone præteriit. Quæ sequuntur igitur animadvertens in iis qui naturaliter figurati sunt, perpende: Namque hi, quùm moderatè progrediuntur, toto calce, ima planta; ac digitorum parte carnosa humi hærent; quòd si enitantur maximè progredi, principio calci insidunt: deinde, quùm jam transferunt in priorem partem alterum crus, tunc imæ quoquæ plantæ innituntur: postremò, ubi plurimùm similiter altero pede progressi sunt, calce terram contingere incipiunt, tuncque pedis antè consistentis calcem quidem attollunt, extremos verò digitos in solo collocant. Eorum igitur, qui naturaliter habent, ambulatio hujusmodi est: Sed, ut quibusdam ex vitio aliquo crus longius sit, aut brevius, utrumque duplici de causa accidit. Longitudinis causa est humor multus nervorum, vel articulus luxatus, quo modo suprà diximus, brevitatis siccitas, & articulus luxatus in eam partem, quam nunc proposuit. Priores quidem ingrediuntur ad eum modum, quem paulo suprà indicavit: reliqui sicut nunc docet, primò ostendens femoris caput carnoso loco excipi, & non osse, ut in primo casu femoris erumpentis, quem proposuit. Cedit igitur in hac parte caro, singulisque musculis ad suum initium attractis, fit ut totum quoque femur sursùm trahatur. Meritò itaque crus brevius altero se ostendit, neque terram contingere similiter potest, atque ubi naturaliter habuit. Hi ergo, quum ingredi necesse habent, contrario modo pedem figurant, atque ij, qui antè propositi sunt, quibus affectum crus integro longius reddebatur: illi enim juxtà talum pedem simum figurabant digitos excitantes: contrà hi pedem inclinant, inflectuntque, & terram contingere extremis digitis cupiunt: atque hac de causa, ab affecta coxa se demittunt, ut humi innitantur non solùm extremis digitis, sed magna ex parte imâ plantâ, quam retuli ab iis qui in corporibus incidendis versantur, vocari πεδίον: Hippocrates autem eam dixit στῆθος. Quòd si velint calce terram contingere, demitti multum ab affecta coxa cogentur, periculumque erit ne inclinati in alteram partem cadant. Qua de causa neque uti calce ejusmodi homines tentant.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS XCIII.

Ubi caro, in quam articulus excessit, jam trita est, & glutinosa evasit, dolor tempore conquiescit: quo cessante, ingredi absque baculo possunt, si alioquin velint, potestque affecto crure, ferri corpus. His ergo, cùm crure utantur, caro minùs effœminatur, quàm paulò antè propositis, effœminatur autem, vel magis, vel minus: fere autem magis ab interiori parte, quàm ab exteriori. Alii verò ex iis nequeunt calciamenta se induere, propterea quòd crus non curvetur, aliis id licet. Quibus autem seu in utero matris, seu vi, dum adhuc increscunt, hujusmodi articulus jam exciderit, neque repositus fuerit: quibus item morbo elapsus fuerit expulsusque; complura enim talia eveniunt: ubi aliquibus horum femur corrumpatur, suppurationes habent diuturnas, & linamentis indigent: atque ossa nonnullis nudantur, & femoris os, tam ubi corrumpitur, quàm ubi non corrumpitur, multo brevius reddatur, neque ad sani exemplum augetur: præterea ossa hujus cruris breviora fiunt, quàm alterius, parum tamen ob easdem causas, quæ antè expositæ sunt. Ingredique hujusmodi homines possunt, nonnulli quidem eo modo, quo illi, quibus ætate jam firmâ, articulus excidit, neque repositus est.

GALENI COMMENTARIUS.

Locum tritum dixit, translatione usus à locis ambulatione tritis. Est autem ejus oratio talis: Femoris caput suo loco motum in exteriorem partem, figitur in carnem: iis verò qui sic affecti sunt, à principio dolet caro, quam premit femoris caput: procedente tempore, occallescit, perinde quasi fossorum manus. Ubi id accidit, sedes fit commissuræ similis, quùm femur trito loco utatur, non secùs atque anteà cavo coxæ: nam præter cætera, quidam eâ parte humor colligitur, qui in principio quidem copiosè ob inflammationem coit, dein tenuiori sui parte, & aquosa magis à superiectis medicamentis dissipata, reliqua remanet, quæ glutinosa est, & mucosa: hæc ad motionem capitis femoris maximè confert. Ob quem humorem trito hoc loco, tanquàm articuli sinu utuntur: magis autem inclinantur in exteriorem partem, quàm in interiorem. Dictum autem est in superioribus quoque, partes contrarias iis quæ luxatum articulum recipiunt, graciliores fieri, & molliores, quatenùs magis in ocio sunt: eas verò, in quas prolapsus articulus figitur, quamvis præter naturam, aliquantùm tamen moventur: illæ, unde recessit, per se quidem non moventur; sed paululum per alias, quæ primò motæ sunt, quùm partes, in quibus articulus erat, effœminentur. Atque hoc est id testimonium, quod allaturum se pollicitus est. In sequentibus de partibus, quæ plus minusve emacrescunt, extenuanturque.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϟγ'.

Ὅταν μὲν οὖν τρῖβον λάβῃ τὸ ἄρθρον, ἐν τῇ σαρκὶ εἰς ἣν ἐξεκλείσθη, ἡ δὲ σὰρξ γλισχρανθῇ, ἀνώδυνον τῷ χρόνῳ γίνεται. ὅταν δὲ ἀνώδυνον γένηται, δύνανται μὲν ὁδοιπορέειν ἄνευ ξύλου, ἢν ἄλλως βούλωνται, δύνανται δὲ ὀχέειν τὸ σῶμα ἐπὶ τὸ σιναρὸν σκέλος. διὰ οὖν τὴν χρῆσιν, ἧσσον τοῖσι πρώτοισιν ἐκθηλύνονται αἱ σάρκες, ἢ οἷσιν ὀλίγον πρόσθεν εἴρηται. B ἐκθηλύνονται δὲ, ἢ πλεῖον, ἢ ἔλασσον. μᾶλλον δ' ἔτι ἐκθηλύνονται κατὰ τὸ εἴσω μέρος, ἢ κατὰ τὸ ἔξω, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. τὸ μέντοι ὑπόδημα μετεξέτεροι τούτων ὑποδέεσθαι οὐ δύνανται, διὰ τὴν ἀκαμπίην τοῦ σκέλεος, οἱ δέ τινες, καὶ δύνανται. οἷσι δὲ αὖ ἐν γαστρὶ ἐοῦσιν, ἐξαρθρήσῃ τοῦτο τὸ ἄρθρον, ἢ ἔτι ἐν αὐξήσει ἐοῦσι, βίῃ ἐκπεσὸν, ἤδη μὴ ἐμπέσῃ, ἢ καὶ ὑπὸ νόσου ἐξαρθρήσῃ τοῦτο τὸ ἄρθρον, καὶ ἐκπαλήσῃ, πολλὰ γὰρ τοιαῦτα γίνεται. καὶ ἐνίων μὲν τῶν τοιούτων, ἢν ἐπισφακελίσῃ ὁ μηρὸς, ἐκπυήματα χρόνια, καὶ ἔμμοτα γίνεται, καὶ ὀστέων C ψιλώσιες ἐνίοισιν. ὁμοίως δὲ καὶ οἷσιν ἐπισφακελίζει, καὶ οἷσι μὴ ἐπισφακελίζει τοῦ μηροῦ τὸ ὀστέον, πολλῷ βραχύτερον γίνεται, καὶ οὐκ ἐθέλει ξυναύξεσθαι, ὥσπερ τὸ ὑγιέος· τὰ μέντοι τῆς κνήμης βραχύτερα μὲν γίνεται, ἢ τὰ τῆς ἑτέρης· ὀλίγῳ δὲ, διὰ τὰς αὐτὰς προφάσιας, αἳ καὶ πρόσθεν εἴρηνται, ὁδοιπορέειν τε δύνανται οἱ τοιοῦτοι. οἱ μέν τινες αὐτῶν, τοῦτον τὸν τρόπον, ὥσπερ τοῖς τετελειωμένοισιν ἐξέπεσε, καὶ μὴ ἐνέπεσεν, οἱ δὲ καὶ βαίνουσι μὲν παντὶ τῷ ποδί.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D Κατὰ μεταφορὰν εἴρηκε τρῖβον, ἀπὸ τῶν τετριμμένων χωρίων, ὑπὸ τῶν ὁδοιπορούντων. ἔστι δὲ ὁ λόγος αὐτοῦ οὗτος· ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, τῆς οἰκείας χώρας μεταστᾶσα, ἐν τοῖς ἔξω μέρεσι τῆς διαρθρώσεως, ἐν σαρκὶ στηρίζεται. κατ' ἀρχὰς μὲν οὖν, οἱ οὕτω παθόντες, ὀδυνῶνται τῆς θλιβομένης ὑπ' αὐτοῦ σαρκὸς, τῷ χρόνῳ δὲ τυλοῦται, καθάπερ αἱ τῶν σκαπτόντων χεῖρες. ὅταν δὲ τοῦτο γένηται, παραπλήσιον τῇ διαρθρώσει κατασκευάζεται, χρωμένου τῇ γεγενημένῃ τρίβῳ, καθάπερ ἔμπροσθεν ἐχρῆτο τῇ κοτύλῃ τοῦ ἰσχίου. τά τε γὰρ ἄλλα, καὶ ὑγρότης τις αὐτῇ γίνεται, κατ' E ἀρχὰς μὲν, διὰ τὴν φλεγμονὴν ἀθροιζομένη πλείων. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τοῦ λεπτοτέρου τε, καὶ ὑδατώδους ἐν αὐτῇ διατμηθέντος ὑπὸ τῶν συμπιπτόντων, ἐπιτιθεμένων ἔξωθεν φαρμάκων, καταλειπομένου τε, τοῦ γλίσχρου τε καὶ μυξώδους, ὃ πρὸς τὴν κίνησιν, τῇ κεφαλῇ τοῦ μηροῦ συμφορώτατόν ἐστι. καὶ διὰ ταύτην οὖν τὴν ὑγρότητα, καθάπερ ἄρθρῳ, χρῶνται τῇ τρίβῳ, μᾶλλον δὲ ἐπικλίνονται κατὰ τὸ ἔξω μέρος, ἢ κατὰ τὸ ἔσω. εἴρηται δὲ καὶ πρόσθεν, ὡς καὶ τἀναντία μέρη τῶν ὑποδεξαμένων τὸ ἐκπεπτωκὸς ἄρθρον, ἀτροφώτερά τε, καὶ μαλακώτερα F γίνεται, κατὰ τὸ μᾶλλον ἀργεῖν. ἐν οἷς δὴ αὖ μᾶλλον στηριχθῇ τὸ ἐκπεπτωκὸς, καὶ παρὰ φύσιν, ὅμως γοῦν γίνονταί τινες κινήσεις, ὅθεν ἀπεχώρησε. πρῶτον μὲν οὖν γίγνονται, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ, τινὲς βραχεῖαι ἕπονται τοῖς πρώτοις κινουμένοις, θηλυνομένων τῶν μορίων ἐν τοῖς νῦν, τουτέστι τὸ μαρτύριον ὃ ἐν τοῖς ἐφεξῆς λόγοις ἐρεῖν ἐπηγγείλατο, περὶ τῶν, μᾶλλον, ἢ ἧττον ἀτροφούντων τε, καὶ καταλεπτυνομένων μερῶν.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϛη'.

Διαῤῥέπουσι δὲ ἐν τῇσιν ὁδοιπορίῃσιν, ἀναγκαζόμενοι διὰ τὴν βραχύτητα τοῦ σκέλεος. ταῦτα δὲ τοιαῦτα γίνεται, ἢν ἐπιμελέως μὲν παιδαγωγηθῶσιν ἐν τοῖσι σχήμασι, καὶ ὀρθῶς ἐν οἷσι δεῖ, πρὶν κρατυνθῆναι ἐς τὴν ὁδοιπορίην, ἐπιμελέως δὲ, καὶ ὀρθῶς, ἐπὴν κρατυνθῶσιν. πλείστης δὲ ἐπιμελείης δέονται, οἷσιν ἂν νηπιωτάτοισιν ἐοῦσιν, αὕτη ἡ ξυμφορὴ γένηται. ἢν γὰρ ἀμεληθῶσι νήπιοι ἐόντες, B ἀχρήϊον παντάπασιν, καὶ ἀναυξὲς ὅλον τὸ σκέλος γίνεται, αἵ τε σάρκες τοῦ σύμπαντος σκέλεος μινύθουσι μᾶλλον, ἢ τοῦ ὑγιέος. πολὺ μὴν πολλῷ ἧσσον τούτοισι μινύθουσιν, ἢ οἷσιν ἂν εἴσω ἐκπεπτώκῃ, διὰ τὴν χρῆσιν, καὶ τὴν ταλαιπωρίην. οἷον εὐθέως δύνασθαι χρέεσθαι τῷ σκέλεϊ, ὡς καὶ πρόσθεν ὀλίγον ἐπὶ τῶν γαλιαγκώνων εἴρηται. Εἰσὶ δέ τινες, ὧν τοῖσι μὲν ἐκ γενεῆς αὐτίκα, τοῖσι δὲ, καὶ ὑπὸ νόσου, ἀμφοτέρων τῶν σκελέων ἐξέστη τὰ ἄρθρα ἐς τὸ ἔξω μέρος. τούτοισιν οὖν, τὰ μὲν ὀστέα ταὐτὰ παθήματα πάσχει. αἱ μέντοι σάρκες ἥκιστα ἐκθηλύνονται, C ἄσαρκα δὲ καὶ τὰ σκέλεα γίνονται, πλὴν εἴ τι ἄρα κατὰ τὸ εἴσω μέρος ἐλλείποι ὀλίγον. διὰ τοῦτο δὲ εὔσαρκά ἐστιν, ὅτι ἀμφοτέροισι τοῖσι σκέλεσιν ὁμοίως ἡ χρῆσις γίνεται.

HIPPOCRATIS TEXTUS XCIV.

Nonnulli verò toto pede insistunt, coguntur que ob crucis brevitatem in ingressu à recto habitu, & qui sine inclinatione est, in affectam partem inclinari: & ab inclinatione, quæ in affectam partem est, rursus attolli, atque erigi. Hæc itaque sic eveniunt, ubi, & quod ad figurandi rationem attinet, & quod ad cætera quæ conveniunt, fuerint diligenter à pueris instituti, priusquàm B *ita confirmentur, ut inambulare possint: diligenter item, ac rectè, postquàm confirmati fuerint. Summam verò curam postulant, quibus ætate maximè tenerâ hoc infortunium accidit: nam, si negligantur, quùm teneri sint, crus universum inutile efficitur, & minimè increscit: caro item totius cruris magis minuitur, quàm in sano: multò tamen minùs ijs, quàm quibus in interiorem partem excessit, idque usûs, ac laboris causâ, quùm statim uti crure possint, quemadmodum suprà de ijs diximus, quibus ob humeri caput jam in alam prolapsum humerus brevior redditur. Inveniuntur* C *autem nonnulli, quibus in utero penitùs; alijs, quibus sub morbo, utriusque cruris articulus in exteriorem partem prolabitur. His ergo ossa ejusmodi vitio vexantur, sed caro minimè effœminatur, crura autem habitiora fiunt, nisi si ab interiori parte parùm emacrescant: ea verò de causa habitiora sunt, quia hi utroque pariter utuntur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὁποῖόν τι σημαίνει τὸ, διαῤῥέπουσιν, εἴρηται μὲν μοι καὶ πρόσθεν. εἰρήσεται δὲ οὐδὲν ἧττον ἔτι καὶ νῦν, ὅτι γὰρ ἐξήρθρησεν ὁ μηρὸς εἰς τὴν ἔσω χώραν ἀνασπώμενος ὑπὸ τῶν ταύτῃ μυῶν, ὡς ὀλίγον ἔμπροσθεν ἐλέχθη, τὸ συνεχὲς σκέλος αὐτῷ, ὅλον ὑψηλότερον ἐργάζεται, καὶ διὰ τοῦτο μόγις ἁπτόμενος γῆς ἐρρέθη· διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ἀναγκάζονται τῷ στήθει μόνῳ τοῦ ποδὸς χρῆσθαι, κατὰ τῆς γῆς ἐπιβαίνοντες, ἅμα τῷ, καὶ συνεπινεύειν ὅλῳ τῷ σώματι, πρὸς τὸ πεπονθὸς σκέλος, ὅταν ἐπ' αὐτοῦ στηρίζωνται. ἀναγκαῖον οὖν ἐστιν, ἐπειδὰν θατέρου τοῦ ὑγιοῦς ἐργάζεσθαι δεηθῶσιν ἐν τῷ μεταφέρειν ἔσω τὸ πεπονθὸς, ἐπ' ἐκεῖνο πάλιν αὖθις ῥέπειν, ὀρθουμένου τοῦ μηροῦ, ὥστε κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν, ἀμείβειν ἀεὶ, καὶ μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα τὰ δύο σχήματα. καθ' ὃν μὲν χρόνον ἔτι κατὰ φύσιν ἔχοντες σκέλη, στηρίζοντές τε, καὶ ὀρθοῦντες τὸ σῶμα, μετεωρίζονταί τε ἅμα, καὶ ὁδοιποροῦσι. καθ' ὃν δὲ αὖ πάλιν, ἐπὶ τοῦ πεπονθότος καμπτόμενοι ἐν τῇ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος. ὑψηλὸν οὖν εἰς τὸ μεταβάλλειν τὸ σῶμα, ποτὲ μὲν ἐξ ὀρθοῦ, καὶ ἀκλινοῦς, ἐπὶ τὸ πεπονθός τε, καὶ κεκαμμένον, αὖθις δὲ, ἀπὸ τοῦ πεπονθότος, καὶ κεκαμμένου, πρὸς ὑψηλόν τε, καὶ ὀρθὸν, ὠνόμασε διαῤῥέπειν, ἑνὶ ῥήματι, τὴν εἰρημένην μεταβολὴν τῶν σχημάτων ἐνδειξάμενος.

GALENI COMMENTARIUS.

D A Recto habitu, & qui sine inclinatione est, in affectam partem inclinari, & rursùs ab inclinatione attolli, atque erigi, διαῤῥέπειν dixit: quod quid sibi velit, & in superioribus ostendimus, & hîc quoque ostendemus. Namque ubi femur in exteriorem partem promovetur, à musculis, qui ibi sunt, sursùm attractum (quemadmodum antè dictum est) innexum crus totum sublimius reddit, atque ea de causa vix terram contingit. Quamobrem coguntur imâ tantum plantâ hu- E mi insidere, dum ambulant, universo corpore in affectum crus converso, quùm huic innituntur. Necessariò itaque, ubi sano inniti debent, cùm quod læsum est, in priorem partem transferunt, in sanum rursùs convertuntur, femore erecto, ita, ut semper in ingressu duos habitus invicem mutent, varientque: nam, quo tempore integro crure insistunt, erecto corpore attolluntur simul, & ambulant: quo rursus læso, humiliore nituntur, demittunt se, atque in id inclinantur. Mutare igitur corpus modò à recto habitu, & sine incli- F natione, in affectam partem inclinando, & ab inclinatione quæ in affectam partem est, rursùs attollendo, atque erigendo, διαῤῥέπειν dixit, uno verbo propositam habitus mutationem exprimens.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS XCV.

Similiter enim ab utraque parte in ingressu agitantur, clunibusque apparent admodum in exteriorem partem prominentibus, propterea quòd articuli excesserunt.

GALENI COMMENTARIUS.

B Quibus utrique crurum articuli in exteriorem partem exciderunt, mutatio totius corporis, dum ingrediuntur, in utroque crure similis est habitui qui accidit, quùm altero duntaxat luxato, æger ipso innititur, atque ad ilia curvatur, deprimiturque: altero enim tantùm luxato, quùm homo affecto cruri insistit, eo modo quem nunc diximus, figuratur: sed contrario, cùm alteri nititur; corpus enim attollit erigitque, & ilia recta continet. Constat ergo eum tunc dissimiliter figurari; sed in hoc casu ægri eodem statu ab utraque parte tam dextra, quam sinistra continentur. Agitantur autem hîc nihilominus, dum invicem utrique cruri innituntur, quod ipse dixit, σαλεύουσιν ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ, id est, in ingressu agitantur. Agitari expressit vocabulo σαλεύειν, quod idem significat, ac διαῤῥέπειν. Accidit igitur hîc, ut similiter utræque corporis partes figurentur, quùm utrumque crus invicem terræ innitatur: quod (ut ostensum est) ipsis antè non eveniebat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϟε΄.

Ὁμοίως γὰρ σαλεύουσιν ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ, ἔνθα καὶ ἔνθα, ἐξεχέγλουτοι δὲ ἐπὶ ἰσχυρῶς φαίνονται, διὰ τὸ ἐκστῆναι τὰ ἄρθρα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

B Οἷσιν ἀμφότερα τὰ ἄρθρα, παθόντων σκελῶν ἑκατέρων, τὴν εἰς τοὐκτὸς ἐξάρθρησιν, ἡ μεταβολὴ τοῦ γινομένων σχήματος ὅλου τοῦ σώματος, ὁδοιποροῦσιν αὐτοῖς, ὁμοία γὰρ καθ' ἕτερον τὸ σκέλος, ὅταν ἐπ' αὐτῷ στηρίζωνται, ταπεινουμένων τε, καὶ κοιλαινομένων κατὰ τὸν κενεῶνα, θατέρου μόνον ἐξαρθρήσαντος ἡνίκα μὲν οὖν τοῦ πεπονθότος ἐστηρίζοντο, τὸν εἰρημένον νῦν τρόπον ἐσχημάτιζον αὐτούς. ὁπότε δὲ ἐπὶ θατέρου, τὸν ἐναντίον ἀνατεταμένον μὲν ἔχοντες σῶμα ὑψηλὸν, εὐθεῖαν δὲ τὴν λαγόνα, πρόδηλον οὖν, ὡς τεταμένον ὁμοίως ἐσχηματίζοντο. νυνὶ δ' ὁμοίως καθ' ἕτερα τὰ μέρη, τό, τε δεξιὸν, καὶ τὸ ἀριστερόν. διαῤῥέπουσι δὲ καὶ νῦν οὐδὲν ἧττον,
C τῇ μεταβολῇ τῶν στηριζόντων ποδῶν, ὅπερ ὠνόμασε, σαλεύειν ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ, δύναμιν δὲ τὴν αὐτὴν ἔχει τὸ σαλεύουσι, τῷ διαῤῥέπουσιν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κοινῷ τὸ διαῤῥέπειν. ἐνταῦθα δὲ, ὁμοίως ἀμφοτέροις τοῖς τοῦ σώματος μέρεσι συμβαίνει σχηματίζεσθαι, στηριζομένου τοῦ σκέλους ἑκατέρου παρὰ μέρος, ἐπὶ τῆς γῆς, ἔμπροσθεν δὲ, οὐ τοῦθ' ὑπῆρχεν αὐτοῖς, ὡς δέδεικται.

HIPPOCRATIS TEXTUS XCVI.

Sed, nisi his ossa vitientur, neque gibbi supra coxas fiant (nonnulli enim hujusmodi vitiis prehenduntur) nisi, inquam, tale quid eveniat, in cæteris satis sani degunt.

GALENI COMMENTARIUS.

Nonnulli ex iis, quibus crura sic luxantur, propter communitatem gibbi fiunt: nempè, quùm inflammatio in vertebrarum ligamentis primò oriatur, tum duræ quædam reliquiæ remaneant. Id siquidem, & extrinsecùs accidere videmus popliti, cubito, & digitis non raro, quùm articulus contrahitur, ἀγκύλην Græci dicunt: patetque in ejusmodi juncturis articulum præ tumoris duritie contrahi, cùm chorda musculos, qui eam partem tendunt, minimè sequatur, sicuti, cùm ob durum tumorem flectentes non sequitur, commissura quæ sic affecta est, tenditur, quod malum Græci nominant ὀρθόκωλον. Potest igitur ob talem quendam durum tumorem spina depravari: potest & propter consortium sub crudo, duroque tuberculo idem vitium experiri. Sed quo pacto ejusmodi affectibus spinæ perversio superveniat, suprà posuimus, ubi de ipsâ propriè tractavimus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϟϛ΄.

D Ἢν δὲ μὴ ἐπισφακελίσῃ αὐτοῖσι τὰ ὀστέα, μηδὲ κυφοὶ ἀνωτέρω τῶν ἰσχίων γίνωνται, ἐνίοις γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα καταλαμβάνει. ἢν οὖν μὴ τοιοῦτόν τι γίνηται, ἱκανῶς ὑγιηροὶ, τἄλλα διαφέρονται.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Κατὰ συμπάθειαν, δῆλον ὅτι ὑπὸ τῶν ἐξαρθρήσεων τῶν σκελῶν ἔνιαι κυφοῦνται, φλεγμονῆς μὲν, τὸ πρότερον, ἐν τοῖς συνδέσμοις τῶν σφονδύλων γινομένης, ὕστερον
E δὲ, καὶ σκιῤῥώδους τινὸς ἀπολειφθέντος λειψάνου. φαίνεται γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτὸς, τοῦτο γιγνόμενον, ἐν ἰγνύϊ τε, καὶ τῇ κατ' ἀγκῶνα διαρθρώσει, κἀπὶ τῶν δακτύλων οὐκ ὀλίγον, ὅπερ ὀνομάζουσιν ἀγκύλην· καὶ πρόδηλός ἐστιν ἐν ταῖς τοιαύταις διαθέσεσιν, ἡ ἀγκύλη γινομένη, διὰ τὸν σκίῤῥον, οὐκ ἑπομένου τοῦ τένοντος τοῖς ἐκτείνουσι τὸ μέλος μυσὶν, ὥσπερ οὐδ' ὅταν τις τῶν ἐκτεινόντων, σκιῤῥωθῇ, τοῖς κάμπτουσιν ἑπομένου, τὸ καλούμενον ὀρθόκωλον σχῆμα περὶ τὴν οὕτω πεπονθυῖαν ἀποτελεῖται διάρθρωσιν. δύναται μὲν οὖν, καὶ
F διά τοιοῦτόν τινα σκίῤῥον, ἡ ῥάχις διαστραφῆναι, δύναται δὲ καὶ τῷ λόγῳ τῆς συμπαθείας, φύματος ἀπέπτου, καὶ κακοῦ γινέσθαι στέγνωσις ἐπ' αὐτῆς. ὅπως δὲ ἕπεται ταῖς τοιαύταις διαθέσεσιν ἡ διαστροφὴ τῆς ῥάχεως, ἔμπροσθεν εἴρηται, κατὰ τὸν ἴδιον ὑπὲρ αὐτῆς λόγον.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϟζʹ.

Ἀναυξέστεροι μέντοι τὸ πᾶν σῶμα οὗτοι γίνονται, πλὴν τῆς κεφαλῆς.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἢν ἔξω, τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον ἐκπέσῃ, βέλτιον μὲν βαδίζουσιν οἱ τοιοῦτοι, τῶν εἴσω τὴν μετάστασιν τοῦ ἄρθρου ἐχόντων, ὅταν ἐκφύγωσι τοὺς ἐκ τῆς φλεγμονῆς τε, καὶ συμπαθείας τῶν ἐπικαίρων μορίων, κινδύνους, αὐτὰ δὲ ταῦτα μᾶλλον ἐκείνων πάσχουσιν· ἡ μὲν γὰρ εἰς τὴν ἔσω χώραν μετάστασις τοῦ ἄρθρου. κατὰ τούτου οὖν, ἐπίβασιν ἔχει, μήτε θλιβομένου διὰ τὴν σκληρότητα, μήτε καὶ τούτου αὐτοῦ συμβαίνεσθαι δυναμένου. τὸ δὲ ἔξω τοῦ μηροῦ χωρίον, ὅτι ὑπὸ μεγίστων μυῶν κατειλημμένον, εἰς ὀδύνην ἰσχυρὰν ἀφικνεῖται. καὶ γὰρ θλίβονται πρὸς τοῦ μεταστάντος εἰς αὐτοὺς ὀστοῦ, καὶ θλῶνται, καὶ παρατείνονται παρὰ φύσιν ὄγκῳ τῷ τῆς μηροῦ κεφαλῆς, αἰσθάνονται τούτων ἁπάντων, ὡς πάσχουσι, καὶ διὰ τοῦτο ὀδυνῶνται. διά τε οὖν τὴν θλάσιν, καὶ τὴν θλῖψιν τὴν γινομένην, φλεγμοναῖς ἐν τοῖς ὑποδεξαμένοις τὸ ἄρθρον μυσίν, εἰς συμπάθειαν ἔρχονται τὰ ὑποκείμενα μόρια, τά τε ἄλλα, καὶ τὰ κατὰ τὴν ῥάχιν. ἢν δὲ ἅπαξ οὖν νοσήσῃ ταῦτα, καθάπερ ὁ μηρός, οὕτω καὶ ταῦτα γίνεται, τοῖς τε ἐν αὐξήσει σώμασι παθοῦσι τὸ τοιοῦτον πάθος, ἀναυξέστερά τε, καὶ μικρότερα, καὶ πάντα φαυλότερα. μεμνῆσθαι γάρ σε χρὴ καὶ τούτου διὰ παντός, ἤδη πολλάκις εἰρημένου, καὶ τούτου μαρτυροῦντος τοῖς ὀλίγον ἔμπροσθεν, ὡς τοῖς μὲν ἐν αὐξήσει παθοῦσιν, οὕτως ἐνδεέστερον αὔξεται τὰ μόρια, τοῖς δὲ τελειωμένοις, ἀτροφώτερα γίνεται, καὶ μαλακώτερα, τῆς ῥάχεως δὲ ἀναυξεστέρας γινομένης, ἀκόλουθόν ἐστι, καὶ τὸ σύμπαν σῶμα, τοῖς οὕτω παθοῦσιν ἔλαττον γίνεσθαι. κάτω μὲν γὰρ τὰ σκέλη συμπάσχει, τὸ δὲ ἄνω τῶν σκελῶν, ἄχρι τῆς κεφαλῆς, ἡ ῥάχις ἐστίν. ὅταν οὖν αὕτη τε μικροτέρα γένηται, καὶ σύμπαν τὸ σκέλος, εἰκότως ἐπὶ τῶν τοιούτων ἔφη, πλὴν τῆς κεφαλῆς, ἀναυξεστέρους τοὺς ἀνθρώπους γεγονέναι τὸ πᾶν σῶμα.

HIPPOCRATIS TEXTUS XCVII.

Minùs tamen toto corpore increscunt, capite excepto.

GALENI COMMENTARIUS.

Quibus coxæ articulus in exteriorem partem prolabitur, meliùs ingrediuntur, quam quibus in interiorem, ubi inflammationis periculum effugerint, & præcipuarum partium, cui opportuniores sunt, quàm illi: Articulus enim, cùm in interiorem partem luxatur, super os fertur, quod non premitur, cùm durum sit, neque huic malo patet: at exterior femoris regio, cùm maximis musculis comprehendatur, ingenti dolore torquetur: premuntur enim articulo in eam prolapso, teruntur que, & extenduntur tumore præter naturam, nempè femoris capite: & sentiunt omne id, quo vexantur, ac propterea dolent. Ergo propter musculos, qui articulum admittentes teruntur, premunturque, atque idcircò inflammantur, & cæteræ partes adjunctæ & quæ circa spinam sunt, afficiuntur: quæ siquando afficiantur, & æger adhuc increscat, non secùs, ac femur incremento prohibentur, & minores fiunt, atque omninò deteriores. Illius autem meminisse oportet, quod jam sæpiùs dictum est, & eorum testimonium est, quæ paulò antè proposita sunt: Vbi, qui adhuc augentur, sic læduntur, partes minùs increscunt: quibus verò ætate firmâ id accidit, minùs aluntur, & molliores evadunt. Spina minùs aucta, sequitur, ut reliquum corpus hujusmodi hominibus minus reddatur: infrà enim crura afficiuntur: super crura usque ad caput spina sita est: Itaque, ubi hæc minor fit, minus item crus totum, meritò dicit his hominibus universum corpus minùs increscere, excepto capite.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΜΗΡΟΥ ΚΕΦΑΛΗΣ εἰς τοὔπισθεν ἐξαρθρήσεως.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϟηʹ.

Ὅσοισι δὲ ἂν εἰς τοὔπισθεν ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ἐκπέσοι, ὀλίγοισι δὲ ἐκπίπτει, οὗτοι ἐκτανύειν οὐ δύνανται τὸ σκέλος, οὔτε κατὰ τὸ ἄρθρον τὸ ἐκπεσόν, οὔτε τι κάρτα κατὰ τὴν ἰγνύην, ἀλλ' ἥκιστα τῶν ἐκπαλέντων, οὗτοι μᾶλλον ἐκτανύουσι καὶ τὸ κατὰ τὸν βουβῶνα, καὶ τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὀλίγοις μὲν διαρθρεῖ, τὸν νῦν προκείμενον τρόπον ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, δι' ἣν εἴπομεν ἔμπροσθεν αἰτίαν, ὅτι τὸ βάθος τῆς κοτύλης, ἄνισόν ἐστιν. ἔνθα μὲν οὖν βραχύτερον μάλ-

DE FEMORIS CAPITE in posteriorem partem luxato.

HIPPOCRATIS TEXTUS XCVIII.

At ubi in posteriorem partem femoris caput prolabitur (prolabitur autem rarò) extendi non potest crus, neque ad articulum luxatum, neque admodùm ad poplitem: sed ex omnibus partibus, in quas hic articulus concidit, ubi in posteriorem excidat, commissura, quæ ad inguen, & quæ ad poplitem, minimè extenditur.

GALENI COMMENTARIUS.

Femoris caput ob causam, quam suprà declaravimus, in propositam nunc partem paucis excidit, quoniam scilicet cavi latitudo inæqualis est. Quocircà quà minor est, ma-

gis procidit, atque ea de causa magis in interiorem partem: quà major, paucis, & ob id in posteriorem rarò procidit, in quam ubi movetur crus ad inguen, nullo modo extenditur ad genu non ex toto: utriusque causa est musculorum situs, quorum naturam perfectè indicavimus in opere de musculis incidendis, & in secundo Libro de ratione corporum incidendorum. Ut autem in memoriam habeatis, quæ sæpiùs intuiti estis, incisâ simiâ (hoc enim animal structuram habet maxima ex parte homini similem) primùm meminisse debetis musculi, qui à lumbis ortus ad parvum femoris tuberculum pertinet: deinde alterius, qui ab osse, quod pubi subest, ad idem tuberculum intendens, cum superiori conjungitur. Hi ergo vehementer extenduntur, quùm femoris caput in posteriorem partem elabitur, ibi implicati, & circa coxæ cavum in orbem voluti. Atque, ubi is, quem hoc vitium exercet, extendere articulum tentet, oportebit universum femur in posteriorem partem circumvolvi: in quo casu propositi duo musculi potissimùm lædentur, ut qui plurimùm trahantur, extendãturque: nam, quùm longiores, quam antè, facti sint, ulterius extendi citra dolorē nequeunt: cũque longiores fieri non possint, commissurã extendi non patiuntur. Hac igitur de causa, qui sic affecti sunt, extendere crus ad inguen non possunt, neque etiam ad genu, propterea quòd femoris caput suo cavo prolapsum continetur in posteriori parte illius ossis, à quo recipi solet. Quòd si futurum esset, ut femoris caput extentum ad genu, inguine penitùs curvato, multum attolleretur, necesse esset ut femoris caput à coxa plurimùm in posteriorem partem excederet: quod fieri non potest, nisi convellatur musculus, quo exceptus est, quùm ex naturali sede procidit. In commissura ergo, quæ ad inguen est, neutrum fieri potest ex iis, quæ fiebant, priusquam articulus procidisset: nam neque perfectè extendi, neque perfectè curvari potest. Quid ergo Hippocrates alterum dumtaxat adscripsit? An, quia postquàm luxatus articulus est, crus curvatum protinùs apparet? ut potè quùm imum femur ad genu eatenùs in priorem partem excedat, quatenùs summum in posteriorem, & quatenùs ad inguen crus curvatur: quo fit, ut posteriores musculi, qui ad poplitem sunt, superioribus capitibus extendantur, quùm femur sic retrò prolapsus est: his autem supernè extentis, extenditur unà reliquum eorum corpus usque ad chordas, quæ perveniunt ad crus: quibus extentis poples curvatur. Quo circa quibus sic articuli luxantur, curvatæ meritò utræque commissuræ conspiciuntur. Igitur quia extendere ipsas nequeunt, præcipuè eam, quæ ad inguen est, idcircò non dixit solummodò has commissuras non posse extendi: sed in ea, quæ ad coxam est, id simpliciter protulit, in ea, quæ ad genu, adjecit κάρτα, hoc est admodùm, utpotè quæ extendi possit, non admodùm tamen: nam si id posset, à naturali statu recederet. Supervenit autem hæc noxa ob eandem causam, ob quam ab articulo luxato protinùs poples curvatur. Illud enim scire licet commune omnium depravationum, quòd, ubi partes aliquæ extendantur, quæ cum his continuantur, sequentes ad ipsas convertuntur. Nulla enim ex

A λον ἐκπίπτει, καὶ διὰ τοῦτ' ἔσω μᾶλλον. ἔνθα δὲ ὑψηλότερον, ὀλίγοις, ἐνταῦθα δὲ ἐξανίσταται τοῦτο σπανίως ὀπίσω. συμβαίνει δὲ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς ἐξαρθρήσεως, κατὰ μὲν τὸν βουβῶνα, μηδ' ὅλως ἐκτείνεσθαι τῷ σκέλει, κατὰ δὲ τὸ γόνυ, μὴ τελέως. αἰτία δ' ἑκατέρου τῶν μυῶν ἡ θέσις, ἣν ἅπασαν ἀκριβῶς τὴν φύσιν, ἔν τε τῇ τῶν μυῶν ἀνατομῇ, κἀν τῷ δευτέρῳ τῶν ἀνατομικῶν ἐγχειρήσεων ἔχετε γεγραμμένην, ὑπομνήσεως δ' ἕνεκα ὧν ἐθεάσασθε πολλάκις, ἀνατεμνομένου πιθήκου, διότι τὰ πολλὰ τὸ ζῶον

B τοῦτο παραπλησίως ἀνθρώπῳ κατεσκεύασται. πρῶτον οὖν ἀναμνήσθητε νῦν, ἐκ τῆς ψόας, εἰς τὸν μικρὸν ἥκοντα τροχαντῆρα, δεύτερον δὲ, ἐκ τοῦ τῆς ἥβης ὀστοῦ συνεχῆ. τὸ δὲ κατὰ φύσιν, εἰς τὸν αὐτὸν τροχαντῆρα ποιούμενον· οὗτοι μεταστάσης ὀπίσω τῆς κεφαλῆς τείνονται βιαίως, ἐκτὸς περιελιττόμενοι, καὶ περικλώμενοι τῇ κοτύλῃ, καὶ εἰ ἐπιχειρήσειεν ὁ οὕτω πεπονθὼς ἄνθρωπος, ἐκτείνειν τοῦτο τὸ ἄρθρον, δεήσει τὸν μηρὸν ὅλον ἑλιχθῆναι πρὸς τοὐπίσω, μειζόνως πονήσουσιν οἱ προειρημένοι δύο μύες, ἐπὶ πλεῖστον ἑλκόμενοί τε, καὶ τεινόμενοι, καὶ ὅτι μείζονες εἴπερ

C ἦσαν, ἀνώδυνοι πλείονα τάσιν ἀνέχουσιν. Εἰ δ' ἠδύνατο προάξαι τοῦτο, διὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ τῆς κοτύλης ἐκπεσοῦσαν, ἐκ τῶν ὀπίσω μερῶν τοῦ περιέχοντος αὐτὴν ὀστοῦ τετάχθαι. εἴπερ οὖν ἔμελλε, τὸ κατὰ γόνυ πέρας τοῦ μηροῦ καμψάντων τελέως τὸν βουβῶνα, μετέωρον ἱκανῶς ἔσεσθαι τὴν κεφαλὴν τοῦ ἰσχίου, πρὸς τὴν ἔσω χώραν ἀναγκαῖον ἦν, ὅπερ οὐκ ἐνδέχεται γίνεσθαι, χωρὶς τοῦ διασπασθῆναι τὸν ὑποδεξάμενον αὐτὴν μῦν, ὃν ἔξεστιν ἐν τῇ διαρ-

D θρώσει, ἣν εἶχε κατὰ φύσιν, οὐθ' ἕτερον ὑπάρχειν τῇ κατὰ βουβῶνα διαρθρώσει τῶν ἔμπροσθεν ὑπαρχόντων, πρὶν ἐκπαλαῖσαι τὸ ἄρθρον· οὔτε γὰρ ἐκτείνεσθαι τελέως, οὔτε κάμπτεσθαι δύναται. τί δή ποτ' οὖν ὁ Ἱπποκράτης, τὸ ἕτερον αὐτῶν εἶπε μόνον; ὅτι μετὰ τὴν ἔκπτωσιν, εὐθέως φαίνεται κεκαμμένος ὁ μηρὸς, ὡς ἂν πρὸς τῷ γόνατι πέρατος αὐτὸ τοσοῦτον ἀποχωροῦντος εἰς τὸ πρόσω μέρος, ὅσον ἡ κεφαλὴ μετέστη εἰς τοὐπίσω· ὅσον δ' ἐν τῇ κατὰ τὸν βουβῶνα, φαίνεται καμφθὲν τὸ σκέλος, οὕτω καὶ κατὰ τὴν ἰγνύαν ἐκτεί-

E νονται οἱ ὀπίσθιοι μύες ἅπαντες, ἐν ταῖς ἄνωθεν ἀρχαῖς, ὀπίσω μεταχωρήσαντος κατὰ ταῦτα, τοῦ μηροῦ. τεινομένων δὴ τούτων αὐτῶν τῶν μερῶν· συνεντείνεται δὲ τὸ λοιπὸν σῶμα ἅπαν, ἄχρι τῶν εἰς τὴν κνήμην καθηκόντων τενόντων. ἡ δὲ τούτων ἔντασις, κάμπτει τὴν ἰγνύαν, ὥστε οἱ οὕτως ἐκπαλαίσαντες, εὐλόγως ἀμφοτέρας τὰς διαρθρώσεις ὁρῶνται κεκαμμένας ἔχοντες. ἐπεὶ τοίνυν ἐκτείνονται ἑαυτὰς ἀδυνατοῦσιν αὗται μάλιστα τὴν κατὰ βουβῶνα, διὰ δὴ τοῦθ', Ἱπποκράτης τοῦτο μόνον εἶπε, τὸ μὴ δύνασθαι τὰς διαρθρώ-

F σεις ταύτας ἐκτείνειν. ἀλλ' ἐπὶ τῆς κατ' ἰσχίον, ἁπλῶς εἶπεν, ἐπὶ δὲ τῆς κατὰ γόνυ, προσέθηκε τὸ, κάρτα, τουτέστι τὸ λίαν, ὡς ἐκτείνεσθαι τῆς δυνάμεως, οὐ μὴν λίαν τε τοῦτο παρούσης. ἐπεὶ δύναται τὸ τελέως μηδὲν ἀπολείπεσθαι τοῦ κατὰ φύσιν; αὐτὸ δὲ τὸ σύμπτωμα γὰρ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, δι' ἣν καταπίπτεται μετὰ τὴν ἐξάρθρησιν αὐτίκα τὸ κατὰ τὴν ἰγνύαν ἄρθρον. ἐπὶ πασῶν γάρ σε χρὴ τοῦτο γιγνώσκειν τῶν διαστροφῶν κοινὸν, ὡς ἐντεινομένων μερῶν, αἱ πρὸς ἐκεῖνο ῥοπαὶ γίγνονται, συνακολουθούντων αὐτοῖς τῶν συνεχῶν. οὐδὲν γὰρ τῶν μεθισταμένων

οὕτως ἰδίῳ πάθει, καὶ τὴν οἰκείαν ἀπολείπει χώραν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ συνεχοῦς ἑλκόμενον, ἕλκεται μὲν τὸ συνεχὲς, ἑνὶ μὲν λόγῳ κοινῷ τεινόμενον, οὐχ ὑπὸ μιᾶς δὲ προφάσεως τοῦτο πάσχει. καὶ γὰρ ὑγρανθέντι, πόρρω τοῦ προσήκοντος αὐτῷ, καὶ ξηρανθέντι, φλεγμαίνοντί τε, καὶ σκιρρωθέντι, καὶ τῆς οἰκείας χώρας μεταστάντι, κοινὸν ὑπάρχει τὸ γίνεσθαι πάθημα. διὸ περὶ πάντων τῶν τοιούτων, ἐπὶ πλέον, ἑξῆς ὁ Ἱπποκράτης ἐδίδαξε. καὶ ἡμεῖς ἀκολουθήσοντες αὐτοῦ ταῖς ῥήσεσιν, ἁπάσας τὰς λέξεις ἐξηγησόμεθα.

A iis, quæ sic suo vitio conversæ sunt, naturalem sedem relinquit; sed ab ea, cum qua continuatur, attrahitur: hæc autem attrahit communi una ratione, quòd tendatur: sed tenditur, non una de causa, siquidem intendi solet, ubi ultra debitum, humore impleatur, siccescat inflammatione, vel duro tumore teneatur, vel locum mutet. Quare cuncta hæc Hippocrates in sequentibus latiùs adscripsit cujus nos sermonem sequuti verba omnia enodabimus. B

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϟθ'.

Προσξυνιέναι μὲν οὖν καὶ τόδε χρή. εὔχρηστον γὰρ καὶ πολλοῦ ἄξιόν ἐστι, καὶ τοὺς πλείστους λήθει, ὅτι οὔτε ὑγιαίνοντες δύνανται κατὰ τὴν ἰγνύην ἐκτανύειν τὸ ἄρθρον, ἢν μὴ ξυνεκτανύωσι καὶ τὸ κατὰ τὸν βουβῶνα ἄρθρον, πλὴν ἢν μὴ πάνυ ἄνω ἀείρωσι τὸν πόδα, οὕτω δ' ἂν δύναιντο. οὐ τοίνυν οὐδὲ ξυγκάμπτειν δύνανται τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον ὁμοίως, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον, ἢν μὴ συγκάμψωσι καὶ τὸ κατὰ τὸν βουβῶνα ἄρθρον.

HIPPOCRATIS TEXTUS XCIX.

Illud etiam ignorare non oportet: utilissimum enim, & maximi momenti est, ac plerosque latet, quòd nec qui benè valent, extendere poplitis commissuram possunt, nisi simul extendant eam, quæ ad inguen, præterquàm, ubi pedem admodum attollunt; sic enim possent. Hi ergo poplitis articulum curvare non similiter possunt, sed multò ægriùs, nisi inguinis quoque articulum curvent. C

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΗΝ ἔφη εἶναι κοινότητά τινα τῶν ἀποστερουμένων τινὰς κινήσεις μορίων, οὐ δι' ἴδιον πάθος, ἀλλά τινα τῶν κοινωνούντων σωμάτων γιγνομένην, ἐντεῦθεν ἤρξατο διδάσκειν, ἐπὶ τῶν κατὰ φύσιν μυῶν, οὐδὲν ἐκπεφυκέναι τοῦ μηροῦ, καίτοι πολλῶν ὄντων. ἔνιοι μὲν ἐκ τοῦ τῆς λαγόνος ὀστοῦ κατέρχονται, τινὲς δὲ, ἐξ ἰσχίου πεφύκασιν, εἷς δὲ μόνος τοῦ ἐκ τῆς ἥβης ὀστοῦ. διὰ τοῦτ' ἀναγκαῖόν ἐστι, συγκινεῖσθαι τὰς διαρθρώσεις ἀλλήλαις, ὥσπερ ἀρτίως ἐπὶ τῆς κατὰ τὸν πόδα, καὶ τὴν ἰγνύαν ἐδείχθη, συμφαινομένης ἅμα καὶ τῆς κατὰ τὸν βουβῶνα κοινωνίας αὐτῶν. ὥσπερ γὰρ ἐδείχθησαν οἱ κινοῦντες τὸ ὄπισθεν αὐτῶν ἥκοντες, ὡς ἔφην, ἐκπεφυκέναι τῶν κάτω περάτων τοῦ μηροῦ, κατὰ τὰς ῥίζας τῶν κονδύλων, οὕτω καὶ νῦν, ἄνω τοῦ ποδὸς, εἰς τὴν κνήμην καθήκοντας, ἐκ τῶν εἰρημένων ἀρχῶν ἀναγκαῖόν ἐστι τείνεσθαι, τοὺς μὲν ὄπισθεν, ἐκτεινομένης τῆς ἰγνύος, τοὺς δὲ πρόσω, καμπτομένης. ὅταν μὲν οὖν ἐπὶ πλέον πεφύκασι, τείνονται, ἀντιτεταγμένοι αὖθις, ἀντισπῶσί τε, καὶ οὐχ ἕπονται. λέγω δὲ ἀντιτεταγμένους τοὺς ἐκτείνοντας, τοῖς κάμπτουσι, τουτέστι τοὺς προσθίους, τοῖς ὄπισθεν, ἐπὶ δυοῖν μυοῖν, ὡς ἐπὶ παραδείγματος, ἕνεκα σαφηνείας τὸν λόγον ποιησάμενος, ἀρκεσθήσομαι. τοῖς γὰρ ἑωρακόσιν ἐν ταῖς ἀνατομαῖς, ἅπαντας τοὺς κατὰ σκέλη μύας, ἐκ τῶν εἰρημένων ἐστὶ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ταῦτα στοχάζεσθαι. τοῖς δ' οὐδ' ὅλως ἑωρακόσιν, οὐδ' ὁ περὶ τοῖν δυοῖν λόγος ἔσται σαφής. οὗτοι οὖν ἐκ τοῦ τῆς λαγόνος ὀστοῦ πεφυκότες, ὑπερβαίνουσι καταφερόμενοι, προτέραν μὲν τὴν κατὰ τὸν βουβῶνα τοῦ μηροῦ διάρθρωσιν, εἶτα διελθόντες ὅλον τὸν μηρὸν, ἐφεξῆς δευτέραν, τὴν κατὰ γόνυ. φέρεται δὲ, ὁ μὲν ἕτερος αὐτῶν ὁ στενὸς, παρὰ τὸν ἔσω κόνδυλον τοῦ μηροῦ, ταπεινότερον αὐτοῦ, κἄπειτα ἀνανεύσας πάλιν ἐπὶ τὸ καλούμενον ἀντικνήμιον, εἰς τὴν ἐντὸς χώραν αὐτοῦ καταφύεται. ὁ δ' ἕτερος, ὁ μέγας, ἰσχυρότατον ἐπιφύεται τένοντα πλατὺν, ἀναμιγνύμενον ἑτέρῳ τένοντι, τὴν φύσιν ἐκ τοῦ μεγίστου μυὸς ἔχοντι, τῶν

GALENI COMMENTARIUS.

Conjunctionem, quam posuit in partibus quæ moveri aliquo modo prohibentur, non suo vitio; sed earum, cum quibus consortium habent, nunc docere incipit in musculis qui naturaliter habent, quorum nullus initium sumit à femore, quanquam multi sunt. Nonnulli enim ab osse, quod ad ilia pertinet, oriuntur, nonnulli à coxa, unus tantùm ab osse, D quod pubi subest. Hac igitur de causa commissuras moveri simul necesse est, sicut nunc in pede, & poplite ostensum est, in quibus apparet etiam consortium, quod cum inguine habent. Nam (sicut demonstratum est) quemadmodùm musculi, qui posteriorem ipsorum partem movent (ut dixi) in imo femore ad radices turberculorum incipiunt, ita, qui per priorem cruris partem feruntur, ex eodem imo femore dependent. Quare necesse est intendi posteriores quidem, quùm poples extenditur: priores, quùm curvatur. Ubi ergo tendantur E magis quàm eorum naturæ conveniat, oppositi renituntur, & minimè sequuntur. Voco autem oppositos eos qui extendunt, iis, qui curvant, id est priores posterioribus. Duobus autem musculis, gratiâ exempli, contentus ero ad hujus loci explanationem, quùm qui in corporibus incidendis omnes cruris musculos intuiti sunt, ex his possint de reliquis facere conjecturam: aliis verò, qui nullo modo intuiti sunt, neque sermo de duobus clarus erit. Hi ergo orsi ab eo osse quod ad ilia pertinet, procedunt, primò quidem, per femoris commissuram, quæ ad inguen est: dein, ubi per F femur totum ad alteram ejus commissuram quæ ad genu est, intenderunt, alter qui angustior est, fertur juxtà interius femoris tuberculum, quod humilius est; tum spectans in priorem tibiæ partem, cruri ex interiori parte innectitur: alter, qui magnus est, latescit degenerans in valentissimam chordam, quæ miscetur cum altera chorda dependente à maximo ex musculis prioris partis, qui à clune

clune inchoatur; patellæ autem primùm superjicitur, dein fertur ad crus. Itaque si crus ad inguen flectatur, ea parte musculi breviores reddentur: si extendatur, longiores; commissura vero genu ac poplitis, ubi extendatur, qui super patellam fertur, brevior fit: qui ab interiori parte, longior; quare cogetur maximè extendi, qui à priori parte est, si extendentes commissuram, quæ ad inguen est, conemur poplitem curvare: qui à posteriori, si poplite extento, inguen curvetur; ex sublimiori enim loco per priorem partem femoris descendens flectitur, inde convertitur obliquus, & ad priorem tibiæ partem porrigitur. Meritò ipse longior evadens primas partes cruris, ac femoris longiores reddit, ubi excitantur; ostendimus enim in Libris de motu musculorum summam contradictionem, summamque extensionem, dolori esse: & musculos quidem contrahi, dum agunt, extendi verò, dum ab oppositis attrahuntur; si quando autem, quùm musculi in seipsos contracti agunt, oppositi non dolent, simul extenduntur naturaliter quidem in commissuris, quæ propositum consortium habeant; præter naturam verò in illis, quæ deinceps adscribentur; complures autem Medici decipiuntur, putantque eos musculos affectos esse, quorum prohiberi actionem viderint; quod magis adhuc perspicuum est in sequentibus.

HIPPOCRATIS TEXTUS C.

Multa quoque alia in corpore inveniuntur, quæ similiter germana sunt: de nervorum item extensione, musculorum habitu multa etiam sunt, & magis scitu digna, quàm quis existimet: prætereà de intestinis, ac ventre universo, de utero, qui huc atque illuc fertur, contrahiturque. Sed alibi de his verba faciemus germana his, quæ nunc traduntur: quod ad hunc locum attinet, & extendi crus non potest (sicut jam dictum est) & brevius apparet duplici de causa, tum quod non extendatur, tum quod articulus in carnem clunis eruperit.

GALENI COMMENTARIUS.

Antea quoque diximus consuesse Hippocratem eas partes nominare germanas, quæ inter se consortium & cognationem habent, quarum id caput est, quòd una parte vitiata, alterius actio, situs, habitus vel magnitudo læditur; communis horum omnium causa est in contrariam regionem extensio. In situ exempli causa (ut ab evidentissimis ordiamur) multos vidimus, qui mederi aggrediuntur, quod non ritè didicerunt: & protinus, ubi aliqua pars contraheretur, & brevior fieret, pristinumque situm penitus non servaret, ad eam ipsam remedia adhiberent, quamvis nullo vexaretur affectu, qui curatione indigeret. Itaque, ubi musculi ab altera maxillæ parte resolvantur, fit, ut altera brevior appareat, & quasi contracta; sed, quæ læsa est, eam sequuta, extendi videatur; nam, quum musculi omnes unam propriam habeant actionem, qua scilicet ad sua initia contrahuntur, quando illi,

A προσθίων, ὃς ἀπὸ τοῦ γλουτοῦ καταφέρεται. πρῶτον μὲν ἐπιφύεται τῇ μύλῃ, μετὰ ταῦτα ἐμφύεται τῇ κνήμῃ. ἐὰν μὲν οὖν κάμπτηται κατὰ βουβῶνα τὸ σκέλος, ἧττον γίνεται τὸ μῆκος ἐνταῦθα τῶν μυῶν, ἐὰν δὲ ἐκτείνηται, μεῖζον. ἐπὶ δὲ τοῦ γόνατός τε, καὶ τῆς ἰγνύος, ἐκτεινομένης μὲν τῆς διαρθρώσεως, ὁ μὲν τὴν μύλην ἐπιβαίνων, βραχύτερος, ὁ δὲ ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν φερόμενος, μακρότερος γίγνεται, ὥσθ' ὁ μὲν πρόσθιος, ἄκραν ἔκτασιν ἀναγκασθήσεται λαμβάνειν, ἐὰν κατὰ βουβῶνα τὸ σκέλος ἐκτείναντες, ἐπιχειρῶμεν κάμπτειν τὴν ἰγνύαν. ὁ δὴ ὀπίσθιος,
B ἐὰν ἐκτείνηται τὴν ἰγνύαν, κάμπτομεν τὸν βουβῶνα. καταφερόμενος γὰρ ἐξ ὑψηλοῦ χωρίου, διὰ τοῦ προσθίου τοῦ μηροῦ κάμπτεται, ἐντεῦθεν ἐπιστρεφόμενος λοξός, ἀναφέρεται πρὸς τὸ καλούμενον ἀντικνήμιον. εἰκότως οὖν, αὐτὸς μακρότερα ἐργάζεται τὰ πρῶτα μέρη καὶ τοῦ μηροῦ, καὶ τῆς κνήμης ὑψούμενα, μακρότερος γινόμενος. ἐδείχθη γὰρ ἐν τοῖς περὶ μυῶν κινήσεως, ἡ ἐσχάτη συστολή τε, καὶ ἔκτασις, ὀδυνῶσα, ὧν, τὴν μὲν συστολὴν ἐνεργοῦντες αὐτοί, τὴν δὲ ἔκτασιν, ὑπὸ τῶν ἀντιτεταγμένων ἑλκόμενοι, πάσχουσιν. ἐὰν οὖν ποτε τοῖς εἰς τὴν αὐτὴν σύνοδον ἐνεργοῦσι μυσί, οἱ ἀντιτεταγμένοι μὴ ὀδυνῶνται, συν-
C εκτείνεται, κατὰ φύσιν μὲν, ἐν ταῖς εἰρημέναις ἄρτι κοινωνίαις τῶν διαρθρώσεων, παρὰ φύσιν δὲ ἐν ταῖς ἐφεξῆς εἰρησομέναις· τηνικαῦτα συμβαίνει πολλοὺς τῶν ἰατρῶν ἀπατᾶσθαι, καὶ νομίζειν πεπονθέναι τοὺς μύας ἐκείνους, ὧν ὁρῶσι τὴν ἐνέργειαν ἐμποδιζομένην. ἔτι δὲ ἐναργέστερον τοῦτο γνωσθήσεται διὰ τῶν ἐφεξῆς εἰρησομένων.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ρʹ.

D Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατὰ τὸ σῶμα, τοιαύτας ἀδελφίξιας ἔχει, καὶ κατὰ νεύρων ξυντάσιας, καὶ κατὰ μυῶν σχήματα, καὶ πλεῖστά τε, καὶ πλείστου ἄξια γινώσκεσθαι, ἢ ὅστις οἴεται, καὶ κατὰ τὴν τοῦ ἐντέρου φύσιν, καὶ τὴν τῆς ξυμπάσης κοιλίης, καὶ κατὰ τὰς τῶν ὑστερέων πλάνας καὶ ξυντάσιας. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἑτέρωθι λόγος ἔσται, ἠδελφισμένος τοῖσιν νῦν λεγομένοισι. περὶ οὗ δὲ ὁ λόγος ἐστίν, οὔτε ἐκτανύειν δύναται, ὥσπερ ἤδη εἴρηται, βραχύτερόν τε τὸ σκέλος φαίνεται διὰ δισσὰς προφάσιας, ὅτι τε οὐκ ἐκτανύεται, ὅτι τε πρὸς τὴν σάρκα ὠλίσθηκε τὴν τοῦ πυγαίου.

E
ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἴρηταί μοι καὶ πρόσθεν, ὡς τὰς κοινωνίας, καὶ οἷον συγγενείας τῶν μορίων, ἀδελφίξιας εἴωθεν ὀνομάζειν, ὡσεὶ καὶ ἀδελφότητας εἶπεν. ἔστι δὲ αὐτῶν τὸ κεφάλαιον, ἑτέρου μορίου πεπονθότος, ἐν ἄλλῳ φαίνεσθαι τὴν βλάβην, ἤτοι τῆς ἐνεργείας, ἢ τῆς θέσεως, ἢ τοῦ σχήματος, ἢ τοῦ μεγέθους· κοινὴ δὲ ἐπὶ πάντων αἰτία, τάσις εἰς τὸν ἀντικείμενον τόπον· οἷον ἐκ θέσεως, ἵν' ἀπὸ τῶν προφανεστάτων ἄρξωμαι, πολλοὺς τῶν ἐπιτηδευόντων τῇ τέχνῃ, χωρὶς τοῦ νομίμως αὐτὴν ἐκμαθεῖν, ἐθεασάμην ἐξαίφνης συ-
F σπασθέντος τινὸς μορίου, καὶ τῷ τε μεγέθει βραχύ τι φαινομένου, καὶ τὴν ἀρχαίαν θέσιν οὐκ ἀκριβῶς φυλάττοντος, αὐτῷ τούτῳ τῷ μορίῳ προσφέροντας τὰ βοηθήματα, καίτοι μηδεμίαν ἔχοντι διάθεσιν, ἰάσεως δεομένην. παραλυθέντων γοῦν τῶν κατὰ τὴν ἑτέραν γνάθον μυῶν, συμβαίνει τὴν μὲν ἀντικειμένην αὐτῇ, βραχυτέραν φαίνεσθαι, καὶ οἷον συνεσπασμένην, τὴν πεπονθυῖαν, δι' αὐτὴν ἐκτείνεσθαι, συνεπομένην ἐκείνην. διὰ γὰρ τὸ τοὺς μύας ἅπαντας οἰκείαν ἔχειν μίαν ἐνέργειαν, ἐπὶ τὰς ἰδίας κε-

A φάγας ἀνατεινομένους, ὅταν οἱ κατὰ τὴν ἀριστερὰν γνάθον, ἀπολέσωσι τὴν ἐνέργειαν, οἱ κατὰ τὴν δεξιὰν, ἐῤῥωμένοι τε, καὶ κατὰ φύσιν ἔχοντες, ἐνεργήσαντες ἕλκουσιν ὅλην ἐφ᾽ ἑαυτοὺς τὴν δεξιὰν γνάθον, καὶ τὰ χείλη· καὶ οὕτω φαίνεται, τὸ μὲν ἀριστερὸν χεῖλος, ἐκτεταμένον τε, καὶ μακρότερον αὐτοῦ γεγονὸς, τὸ δεξιὸν δὲ ἔλαττόν τε, καὶ συντεταμένον· ἐνταῦθα μὲν οὖν, ἔλαττον γίνεται τὸ ἀπαθὲς, ἀντισπῶν ἐφ᾽ ἑαυτὸ θάτερον μέρος τῆς γνάθου, τὸ παραλυθέν. ἑτέρωθι δὲ, ὑπὸ τοῦ πεπονθότος ἕλκεταί τε, καὶ σπᾶται τὸ ἀπαθὲς, ὥσπερ ὅταν ἢ τένων, ἢ μῦς σκιῤῥωθεὶς, ὅλως ἀδυνατεῖ συνεπεκτείνεσθαι τοῖς ἀντιτεταγμένοις ἐνεργοῦσι. B πολλὰ δὲ τοιαῦτα φαίνεται γιγνόμενα, κατὰ δὲ τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς, καὶ κατ᾽ ἀγκῶνα, καὶ ἰγνύαν, ἀγκυλουμένων μὲν αὐτῶν, ἐπὶ τοῖς τῶν ἔνδον μυῶν, ἢ τενόντων πάθεσιν· ὀρθοκύλλων δὲ γινομένων, ἐπὶ τοῖς τῶν ἐκτὸς, οὕτω γὰρ ὀνομάζειν ἔθος ἐστὶ τοῖς ἰατροῖς, ὅταν ἐκτεταμένον τι μὴ δυνάμενον κάμπτεσθαι. ὅμοιον δὲ τούτῳ συμβαίνειν εἴωθεν, ἐπὶ ταῖς μεγάλαις τε, καὶ σκληραῖς οὐλαῖς· καὶ γὰρ καὶ αὗται, κατὰ μὲν τὴν ἔνδον χώραν γινόμεναι, κυλλοῦσι τὸ μέρος, κατὰ δὲ τὴν ἔξω, τὸ καλούμενον, ὡς ἔφην, ὀρθόκυλλον ἐργάζονται, καὶ διὰ ξηρότητος, καὶ διὰ πλήρους ἐξ ὑγρῶν ἐπιῤῥοῆς, ἢ φυσώδους πνεύματος, C ταὐτὸ συμβαίνειν εἴωθε. συναγομένων γὰρ εἰς ἑαυτὰ τῶν οὕτω πεπονθότων μορίων, ἀκόλουθόν ἐστι τοὺς ἀντιτεταγμένους μύας ἀδυνάτους ἐνεργεῖν, ἀντισπώντων τὰ μόρια τῶν συντεταμένων· οὕτως δὲ καὶ οἱ σπασμοὶ γίγνονται, τῶν τε μυῶν αὐτῶν ἑλκομένων ἐπὶ τὴν ἰδίαν ἀρχὴν, αὐτῶν πρώτων, καὶ μάλιστα καὶ δι᾽ αὐτοὺς, τῶν μορίων εἰς ἃ καθήκουσιν. οὕτω καὶ ἡ μήτρα, ποτὲ μὲν ἄνω φέρεται, ποτὲ δὲ εἰς τὰ πλάγια μέρη καθίσταται, οὐκ αὐτὴ κατ᾽ ἰδίαν ἐνέργειαν ἀποχωροῦσα τῆς οἰκείας χώρας, ἀλλ᾽ ὑφ᾽ ἑτέρων ἑλκομένη. τὰ δὲ ἕλκοντα πολλά· καὶ γὰρ ἀρτήματα, καὶ νεῦρα, καὶ ἀρτηρίαι, D καὶ φλέβες, αἱ εἰς αὐτὴν καθήκουσαι, τοῦτο ποιεῖν πεφύκασιν, ὅταν εἰς ὄγκον ἀρθῶσι, τοῦ μήκους ἀφαιροῦσι τοσοῦτον, ὅσον εἰς εὖρος ἐπέδωκε· κοινὸν γὰρ τοῦτο πάντων ἐστὶ, τῶν ἐκτάσεις τε, καὶ συστολὰς ἐχόντων σωμάτων, οὐ τῶν ζώντων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀψύχων, οἷον ἀσκῶν τε, καὶ θυλάκων, καὶ πλοκάμων. ἥ τε οὖν μήτρα, κατὰ τοιαύτην αἰτίαν, ἀνασπᾶταί τε, καὶ κατασπᾶται, καὶ τῶν ἐντέρων ἔνια, καὶ μύες πολλοὶ, καὶ δι᾽ αὐτοὺς τά τε κῶλα, καὶ αἱ γένυες. ἀνάλογον δέ τι τούτῳ κἀπὶ τῶν τῆς ῥάχεως παθῶν ἔμπροσθεν ἐδείκνυτο, κυφώσεώς τε, καὶ λορδώσεως, καὶ σκολιώσεως. E

A qui à sinistra parte maxillæ siti sunt, agendi potestate privantur; qui à dextra sunt, robusti, ac naturaliter habentes agunt, dextram maxillam universam, & labra ad se contrahentes: atque ita conspicitur sinistrum labrum extentum, & longius redditum: dextrum brevius, & contractum; ergo in hoc casu brevius fit, quod integrum est, attrahens ad seipsum maxillæ partem quæ resoluta est. Alibi verò ab eo quod affectum est, attrahitur, convelliturque id quod sanum; sicut ubi musculus, vel chorda, quùm induruit, nequit simul cum oppositis, dum B agunt, extendi. Multa quoque similia evenire constat, in digitis manus, cubito, poplite, cùm contrahuntur propter vitia musculorum, & chordarum interiorum; sed ubi extenduntur, Græci ὀρθοκόλλυς dicunt: ita enim appellare Medici solent articulos, qui extensi sunt, & curvari non possunt. Hujusmodi quid accidit cicatricibus magnis, ac duris, quæ quùm ab interiori parte sunt, articulum contrahunt, quùm ab exteriori (ut dixi) sic extendunt, ut curvari non possit: quod ob siccitatem, & ob ingentem humorum, vel spiritus inflantis concursum C evenire etiam solet, nam quùm partes, quæ sic affectæ sunt, in seipsas contrahuntur, sequitur ut oppositi musculi agere nequeant, quùm qui contrahuntur, partes in contrarium avellant. Sic nervorum distensiones fiunt, quùm ipsi musculi primò, ac præcipuè seipsos, deinde partes ad quas perveniunt, ad suum initium contrahunt. Sic & uterus interdum sursum fertur, nonnunquam in latus convertitur: non quòd ipse sua actione naturalem sedem relinquat; sed quòd ab alio trahatur; multa verò D sunt, quæ attrahunt: nam & ea quibus appenditur, & nervi, & arteriæ, & venæ quæ cum eo junguntur, efficere id possunt, ubi in tumorem assurgentes eatenus breviores fiunt, quatenus in latitudinem augentur: namque hoc commune est corporum omnium quæ extenduntur, contrahunturque non modò animalium, sed eorum quæ inanima sunt, cujusmodi sunt utres, sacculi, calathi. Uterus igitur hac de causa sursum, ac deorsum fertur: & quædam intestina, musculique complures, ac propterea membra E & maxilla. Simile quid suprà ostensum est in spina, ubi gibba, cava, vel obliqua redditur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ρα΄.

Ἡ γὰρ φύσις τοῦ ἰσχίου τοῦ ὀστέου ταύτῃ, ᾗ καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ μηροῦ γίνεται, ὅταν δὲ ἐξαρθρήσῃ, καταφερής τε πέφυκεν ἐπὶ τῆς πυγαίου τὸ ἔξω μέρος, ξυγκάμπτειν μέν τοι δύνανται, ὅταν μὴ ὀδύνη κωλύοι.

HIPPOCRATIS TEXTUS CI.

Est enim hæc natura ossis coxæ, ubi & caput, & cervix femoris recipitur, quòd quùm hoc luxatum in exteriorem partem natium declive fertur, curvare quidem homo crus potest, si dolore non prohibeatur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ. F

Φύσις ὀστοῦ λεπτοῦ κατὰ τὸ ἰσχίον, ἐν ᾧ καὶ ἡ κοτύλη· πρόδηλον γὰρ, ὅτι τὴν ὀπίσω τῆς μηροῦ τῆς κεφαλῆς μετάστασιν, ἐπὶ τῆς ὀπίσω χώρας ὀχεῖσθαι τῆς κοτύλης, ἀναγκαῖόν ἐστι, ὡς εἶναι μεταξὺ τῆς κοιλότητος, καὶ τῆς τοῦ μηροῦ κεφαλῆς, τὸ περιλαμβάνον ἐκ τῶν ὀπίσω μερῶν ὀστοῦν τὴν κοτύλην. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ μέρος αὐτοῦ τοῦ ἰσχίου· καὶ νῦν ποιούμενος τὸν λόγον καταφερής, φησι, πέφυκε αὐτὸ πρὸς τὸ ἔξω μέρος τῆς πυγαίου. πρόδηλον οὖν ἐστι τοῖς ἑωρακόσιν,

GALENI COMMENTARIUS.

Tenuis est natura ossis coxæ, in quo cavum continetur; patet autem, quùm femoris caput in posteriorem partem prorumpit, ab ea parte quæ post cavum est, sustineri, ut inter cavum, & femoris caput id os sit, quod à posteriori parte cavum complectitur: hoc quidem est pars coxæ, cujus nunc meminit, cùm ait: in exteriorem partem natium declive fertur. Manifestum est autem iis qui viderint

ejusmodi locorum sectionem, femoris caput vi cum tota cervice expelli in magnum musculum natium, qui commissuram hanc extendit: à quo musculo chorda oritur, quæ à membrana non abhorret, conjungiturque cum ea chorda, quam paulò suprà diximus, quæ ex duobus musculis orsa à priori parte femoris ultra patellam tendens cum tibiæ capite connectitur. Ergo hic musculus prolapsum femoris caput admittens omnium maximè torquetur, quum sub ipso prematur, distendaturque: quare necesse est inflammatione ipsum prehendi, sursumque ad se trahere chordam, quam paulò antè commemoravimus à membrana non abhorrentem: quod quùm accidit, consequens est ut homo doleat, ubi poplitem flectit: quatenus enim hic flectitur, hactenus chorda extenditur, atteriturque à patella: hæc autem extenta musculum extendit, à quo dependet, nempe magnum illum, quo, ut retuli, recipitur femoris caput. Procedente tempore, quùm musculus hic ab inflammatione solvitur, contrahitque humorem quendam glutinosum, pars ejus quæ articulum contingit, occalescit, & poples citra dolorem extenditur: ad quam rem faciunt & alia quæ priùs proposita sunt de cruris musculis.

A ἀνατεμνόμενα ταυτὶ τὰ χωρία, τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ, μετὰ ὅλου τοῦ αὐχένος ἐμπεπλωκέναι βιαίως τῷ κατὰ τὴν πυγὴν μυῒ τῷ μεγάλῳ, παρὰ τὴν ἔκτασιν ἐργαζομένῳ τὴν κατὰ τοῦτο διάρθρωσιν. ἀποφύεται δέ τις τοῦ μυὸς τοῦδε, τένων ὑμενώδης, ἑνούμενος τῷ μικρὸν ἔμπροσθεν εἰρημένῳ τένοντι, τὴν γένεσιν ἔχοντι ἐκ τῶν προσθίων τοῦ μηροῦ δυοῖν μυοῖν, ὃν καὶ τὴν μύλην ἔφην ὑπερβαίνοντα, καταφύεσθαι τῇ κεφαλῇ τῆς κνήμης. οὗτος οὖν ὁ μῦς, ὁ τὴν τοῦ μηροῦ κεφαλὴν ἐκπεσοῦσαν δεχόμενος, ὀδυνᾶται μάλιστα πάντων, ὑπ' αὐτῆς B θλιβόμενός τε, καὶ διατεινόμενος, ὥστε καὶ φλεγμαίνειν ἀναγκαῖόν ἐστιν αὐτόν, ἕλκειν τε πρὸς ἑαυτὸν ἄνω, τὸν ὀλίγον ἔμπροσθεν εἰρημένον ὑμενώδη τένοντα. τούτου δὲ συμβαίνοντος, ἀκόλουθόν ἐστιν, ὀδυνᾶσθαι τὸν κάμνοντα, καμπτομένης τῆς ἰγνύος. εἰς ὅσον γὰρ αὕτη κάμπτεται, περιτείνεσθαί τε, καὶ περιθλᾶσθαι τῇ μύλῃ τὸν τένοντα. τεινόμενος δὴ οὗτος ἀναπέμπει τὴν τάσιν ἐπὶ τὸν μῦν αὐτόν, ὅθεν ἀπέφυ, τὸν μέγαν ἐκεῖνον, ἐν ᾧ τὴν κεφαλὴν ἔφην ἐστηρίχθαι τοῦ μηροῦ. τοῦ χρόνου μὲν τούτου προϊόντος, ὅταν ἥ τε φλεγμονὴ παύσηται τούτου τοῦ μυός, ὑγρότητά τέ τινα ἴσχει γλίσχραν, καὶ τύλον ἐν ἑαυτῷ C κτήσηται τὸ ψαῦον τοῦ ἄρθρου μέρος μυός, ἀνώδυνος ἡ κατ' ἰγνύαν γίνεται καμπή. συντελεῖ δὲ εἰς τοῦτο, καὶ τὰ ἄλλα τὰ πρόσθεν εἰρημένα περὶ τῶν κατὰ τὸ σκέλος μυῶν.

HIPPOCRATIS TEXTUS CII.

Tum crus & pes modicè recta se ostendunt, neque multum in hanc vel illam partem inclinata.

GALENI COMMENTARIUS.

Hippocrates modicè ἐπιεικέως dixit, quo verbo significari, neque perfectè, aut omnino vehementer, neque ex toto; sed mediocriter, ex ipsius verbis colligitur: ipse enim subjungens, neque multum in hanc vel illam partem inclinata, apertè demonstrat, quùm adscripserit multum id cruri accidere: ut non multum, sed ut parum pervertatur, depraveturque; atque ob eam rem dixit: tum crus & pes modicè recta se ostendunt, quasi dixerit has partes apparere mediocriter rectas.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ρβ'.

Καὶ ἡ κνήμη τε, καὶ ὁ πούς, ὀρθὰ ἐπιεικέως φαίνονται, καὶ οὔτε τῇ, οὔτε τῇ, πολὺ ἐγκεκλιμένα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D Ὅτι μήτε τελείως, καὶ πάνυ σφοδρῶς, μήτε παντελῶς, ἐκ τῆς ἐπιεικῶς δηλοῦται φωνῆς, ἀλλὰ τὸ μετρίως εὔδηλόν ἐστι κατ' αὐτῆς τῆς λέξεως. αὐτὸς γὰρ ἐφεξῆς ὁ Ἱπποκράτης εἶπε, καὶ οὔτε τῇ, οὔτε τῇ, πολὺ ἐγκεκλιμένα σαφῶς ἐνδεικνύμενος δι' αὐτοῦ προσγράψαι τὸ πολὺ μὴ πεπονθέναι τῷ σκέλει, τὸ δὴ ἐπ' ὀλίγον ἐκτετράφθαι τε, καὶ διεστράφθαι, πεπονθέναι. διὰ τοῦτ' οὖν ἔφη, καὶ ἡ κνήμη τε, καὶ ὁ πούς, ὀρθὰ ἐπιεικῶς φαίνεσθαι, ὡς εἰ καὶ μετρίως ὀρθὰ φαίνεσθαι τὰ μόρια ταῦτ' εἰρήκει.

E

HIPPOCRATIS TEXTUS CIII.

Præterea in inguine caro mollior sentitur, præsertim si tangatur, utpote quum articulus in alteram partem exciderit: sed in natibus, si tangatur femoris caput, videtur magis prominere. His ergo notis indicatur femoris caput in posteriorem partem procidisse. Cui autem ætate jam robustâ prolapsum, restitutum non fuerit, ambulare quidem potest, quum tempus processit, & dolor cessavit, atque articulus volvi in carne consuevit: cogitur tamen, dum ambulat, vehementer ad inguina curvari, idque duplici de causa, quia ob ea quæ proposita sunt, crus multo brevius redditur, & multùm calx abest, ut terram contingat: nam si vel paulùm tentet eo pede sustineri, nulli alteri rei innixus, cadet utique in partem posteriorem: coxæ enim, quum magis in posteriorem partem, quàm pedum basis, excedant, in eam

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ργ'.

Κατὰ δὲ τὸν βουβῶνα, δοκέει τι ἡ σὰρξ λαπαρωτέρη εἶναι ποτί, καὶ ψαυομένη, ἅτε τοῦ ἄρθρου εἰς τὰ ἐπὶ θάτερα μέρη ὠλισθηκότος, κατὰ δὲ τὸ αὐτὸ πυγαῖον, διαψαυομένη ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, δοκέει τι ἐξογκέειν καὶ μᾶλλον. τὰ μὲν οὖν σημεῖα ταῦτα, ᾧ ἂν ἐς τὸ ὄπισθεν ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρός. ὅτῳ μὲν οὖν τετελειωμένῳ ἤδη ἐκπεσὼν, μὴ ἐμπέσῃ, ὁδοιπορέειν F μὲν δύναται, ὅταν ὁ χρόνος ἐγγένηται, καὶ ἡ ὀδύνη παύσηται, καὶ ἐθισθῇ τὸ ἄρθρον ἐν τῇ σαρκὶ ἐνστρέφεσθαι. ἀναγκάζεται μέντοι ἰσχυρῶς ξυγκάμπτειν κατὰ τοὺς βουβῶνας ὁδοιπορέων, διὰ δισσὰς προφάσιας, ἅμα μὲν, ὅτι πολλῷ βραχύτερον τὸ σκέλος γίνεται διὰ τὰ προειρημένα, καὶ τῇ μὲν πτέρνῃ, καὶ πάνυ πολλοῦ δέεται ψαύειν τῆς γῆς. ἢν γὰρ πειρᾶται καὶ ἐπ' ὀλίγον τοῦ ποδὸς ὀχηθῆναι, μηδενὶ ἄλλῳ ἀντιστηριζόμενος, ἐς τὸ ὀπίσω ἂν πέσοι. ἡ γὰρ ῥοπὴ πολλὴ ἂν εἴη, τῶν ἰσχίων ἐπὶ πολὺ ἐς

τουπίσω ὑπερεχόντων, ὑπὸ τοῦ ποδὸς τῆς βάσιος, καὶ τῆς ῥάχιος ἐς τὰ ἰσχία ῥεπούσης. μόλις δὲ τῷ στήθει τοῦ ποδὸς καθικνέεται, καὶ οὐδὲ οὕτως, ἢν μὴ κάμψῃ αὐτὸς ἑωυτὸν κατὰ τοὺς βουβῶνας, καὶ τῷ ἑτέρῳ σκέλει κατὰ τὴν ἰγνύην ἐπιξυγκάμψῃ. ἐπειδὴ τούτοισιν ἀναγκάζεται, ὥστε τῇ χειρὶ, τῇ κατὰ τὸ σιναρὸν σκέλος, ἐρείδεσθαι ἐς τὸ ἄνω τοῦ μηροῦ, ἐφ' ἑκάστῃ ξυμβάσει. ἀναγκάζει δὲ καί τι τοῦτο αὐτὸ, ὥστε κάμπτεσθαι κατὰ τοὺς βουβῶνας. ἐν γὰρ τῇ μεταλλαγῇ τῶν σκελέων, ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ, οὐ δύναται τὸ σῶμα ὀχέεσθαι ἐπὶ τοῦ σιναροῦ σκέλεος, εἰ μὴ προσκατερείδεται τὸ σιναρὸν πρὸς τὴν γῆν ὑπὸ τῆς χειρὸς, ἅτε οὐχ ὑφεστῶτος τοῦ ἄρθρου ὑπὸ τῷ σώματι, ἀλλ' ἐς τὸ ὄπισθεν ἐξεστεῶτος κατὰ τὸ ἰσχίον. ἄνευ μέν τοι τοῦ ξύλου, δύνανται ὁδοιπορέειν οἱ τοιοῦτοι, ἢν ἄλλως ἐθισθῶσιν. διὰ τοῦτο, ὅτι ἡ βάσις τοῦ ποδὸς, κατὰ τὴν ἀρχαίην ἰθυωρίην ἐστὶν, ἀλλ' οὐκ εἰς τὸ ἔξω ἐγκεκλιμένη, διὰ τοῦτο δὲ καὶ οὐδὲν δέονται τοῦ ἀντικοντώσιος. ὅσοι μέν τοι βούλονται, ἀντὶ τῆς τοῦ μηροῦ ἐπιλαβῆς, ὑπὸ τὴν μασχάλην τὴν κατὰ τὸ σιναρὸν σκέλος ὑποτιθέμενοι σκίπωνα ἀντερείδειν, κεῖνοι, ἢν μὲν μακρότερον τὸν σκίπωνα ὑποτιθέοιντο, ὀρθότεροι μὲν ὁδοιπορήσουσι, τῷ δὲ ποδὶ, πρὸς τὴν γῆν οὐκ ἐρείδονται. εἰ δ' αὖ βούλονται ἐρείδεσθαι τῷ ποδὶ, βραχύτερον μὲν τὸ ξύλον ποιητέον, κατὰ δὲ τοὺς βουβῶνας ἐπιξυγκάμπτεσθαι ἂν δέοι αὐτούς. τῶν δὲ σαρκῶν αἱ μινυθήσιες κατὰ λόγον γίνονται καὶ τούτοισιν, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται. τοῖσι μὲν γὰρ μετέωρον ἔχουσι τὸ σκέλος, οὐκ ὠφελέεται, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἀσχημονέστερον γίνεται, ἢν χρέωνται τῷ σιναρῷ σκέλει ἐπὶ τὴν γῆν. συνυπουργέον γὰρ ἐκείνῳ, ἐξίσχιόν τε ἐπαναγκάζεται εἶναι, καὶ κατὰ τὴν ἰγνύην ξυγκάμπτειν. ἢν δὲ μὴ προσχρέηται τῷ σιναρῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μετέωρον ἔχων, σκίπωνι ἀντερείδηται, οὕτω δὲ καρτερὸν γίνεται τὸ ὑγιὲς σκέλος. ἔν τε γὰρ τῇ φύσει διαιτᾶται, καὶ τὰ γυμνάσια προσκρατύνει αὐτό. φαίη μὲν οὖν ἄν τις ἔξω ἰητρικῆς τὰ τοιαῦτα εἶναι· τί γὰρ δὴ δεῖ περὶ τῶν ἤδη ἀνηκέστων γεγονότων ἔτι προσξυνιέναι; πολλοῦ δὲ δεῖ οὕτως ἔχειν. τῆς γὰρ αὐτῆς γνώμης, καὶ ταῦτα ξυνιέναι· οὐ γὰρ οἷόν τε ἀπαλλοτριωθῆναι ἀπ' ἀλλήλων. δεῖ μὲν γὰρ τὰ ἀκεστὰ μηχανᾶσθαι ὅκως μὴ ἀνήκεστα ἔσται, ξυνιέντα ὅπῃ ἂν μάλιστα κωλυτέα εἰς τὸ ἀνήκεστον ἐλθεῖν· δεῖ δὲ καὶ τὰ ἀνήκεστα ξυνιέναι, ὡς μὴ μάλιστα λυμαίνηται. τὰ δὲ προῤῥήματα, λαμπρὰ καὶ ἀγωνιστικὰ, ἀπὸ τοῦ διαγινώσκειν, ὅπῃ ἕκαστον, καὶ οἵως, καὶ ὁπότε τελευτήσει, ἤν τε εἰς τὸ ἀκεστὸν τράπηται, ἤν τε εἰς τὸ ἀνήκεστον. ὁκόσοισι δ' αὖ ἐκ γενεῆς, ἢ ἄλλως, ἐν αὐξήσει ἐοῦσιν, οὕτως ὀλισθῇ τὸ ἄρθρον ὀπίσω, καὶ μὴ ἐμπέσῃ, ἤν τε βίῃ ὀλισθῇ ἤν τε ὑπὸ νόσου· πολλὰ γὰρ τοιαῦτα ἐξαρθρήματα γίνεται ἐν νούσοισιν. οἷαι δέ τινες εἰσὶν αἱ νοῦσοι, ἐν ᾗσιν ἐξαρθρέεται τὰ τοιαῦτα, ὕστερον γεγράψεται· ἢν γοῦν ἐκστὰν μὴ ἐμπέσοι, τοῦ μὲν μηροῦ τὸ ὀστέον, βραχὺ γίνεται. κακοῦται δὲ πᾶν τὸ σκέλος, καὶ ἀναυξέστερον γίνεται, καὶ ἀσαρκότερον πολλῷ, διὰ τὸ μηδὲν προσχρέεσθαι αὐτῷ.

A *plurimùm inclinabunt, & spina item in coxas, vixque ima planta consistet: neque hoc accidet, nisi ad inguina se curvet, & alterius cruris poplitem flectat, quandoquidem necesse est ut manus, quæ à parte affecti cruris est, in quolibet passu super femore hæreat: quæ res cogit ipsum flecti aliquid ad inguina; nam quum in ingressu crura permutentur, nequit corpus affecto crure sustineri, nisi id crus manu deorsum ad terram compellatur, quoniam articulus corpori non subjicitur; sed in posteriorem partem ad coxam prominet: ambulare tamen offensus sine baculo potest, si alioquin assueverit,*
B *proptereà quod basis pedis è regione pristina spectat, neque in exteriorem partem convertitur. Idcirco igitur nihil egent baculo, quod renitatur, quicunque velint femur non amplius comprehendere: sed invicem baculo inniti; quod alæ ab affecto latere subjiciatur: quod si longius baculum admoveant, magis erecti ambulant, pes tamen terræ non innititur: si inniti velint, breviùs admoveant, cogentur autem ad inguia curvari. Emacrescit etiam iis caro pro ratione, quemadmodum anteà diximus: nam quibus suspenditur crus, miniméque laborat, maximè extenuatur: sed, quum in ingressu usui*
C *admodum est, minimè gracile fit; integrum tamen crus non juvatur, sed potius deformius redditur, si vitiato utantur terræ innixi: nam, dum sanum vitiato subservit, coxam & poplitem curvari necesse est: quod si vitiatum crus terram non contingat; sed suspensum sit, & homo baculo innitatur, hoc pacto integrum robustius reddetur, quum naturaliter habeat, & exercitatione magis firmetur. At dicet quis, hæc præter medicinam esse: nam quid ultra scire nobis convenit de iis, quæ curationem non admittunt? convenit tamen summoperè: intelligenda*
D *enim hæc sunt ab eodem professore, quum tanquam aliena sejungi nequeant: siquidem tractare debemus, quæ curationem recipiunt, ne insanabilia evadant, intelligentes quâ potissimùm ratione occurramus quominus insanabilia efficiantur: illa verò in quibus medicinæ locus non est, dignoscenda sunt, ne maximè noxia reddantur. Præclara autem & ardua prædictio in eo consistit, ut intelligamus, quo, qualiter & quando singula terminentur: ac sive in ea mala vertantur, in quibus remedio futurus locus sit, sive evadere in insanabilia debeant. Cætera quibus, vel à primo natali die, vel alioquin, dum increscunt, articulus simi-*
E *liter in posteriorem partem excidit, neque reconditus fuit, seu vi, seu morbo exciderit (multis propter morbos sic articuli laxantur, cujusmodi verò sint hi morbi posthac judicabimus) si prolapsus, inquam, reversus non est, femoris os breve efficitur: vitiatur item crus universum, minusque increscit, & gracilius redditur, quum nulli usui sit.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἴρηται καὶ πρόσθεν, ὅτι τῇ φωνῇ χρῆται ὁ Ἱπποκράτης, ὅταν αὐξῆσαί ποτε βουληθῇ τὸ λεγόμενον. ἔστι γὰρ ὁ λόγος τοιόσδε· κατὰ βουβῶνα δοκεῖ τι ἡ σὰρξ λαπαρωτέρα θεωμένοις, καὶ πολὺ μᾶλλον, εἰ ψαύσειέ τις τοῦ χωρίου. τὰ δ' ἐφεξῆς ταῦτα, τοῖς μεμνημένοις τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων, ἐστὶ δῆλα.

F GALENI COMMENTARIUS.

PRæsertim τι dixit, quam vocem in superioribus etiam retuli ab Hippocrate usurpari, ubi intendere velit, quod proponitur; est autem oratio talis: in inguine caro mollior sentitur, si aspiciatur, & multò magis si locus tangatur. Quæ sequuntur omnia patent iis, qui in memoria habeant, quæ antè posita sunt.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS CIV.

Vitiatur enim his & articulus, qui ad poplitem est, quoniam nervi ob propositas causas intendunt. Quare, quibus sic coxa exciderit, extendere poplitem non possunt: nam, ut summatim dicam, quæcunque in corpore ad aliquem usum fabricata sunt; si quis moderatè utatur, exerceatque in eo laboris genere, cui singula assueverint, eo pacto benè valent, augentur, & ad longam senectutem perducuntur: si in usu non sint, B *sed ociosa degant, morbis patent, non augentur, & maturè senescunt: id præcipuè accidit nervis, atque articulis, nisi quis illis utatur. His igitur de causis vitiantur magis, quum hoc modo articulus luxatur, quàm cum aliis: totum enim crus incremento prohibetur, & quod ad carnem, & quod ad ossa pertinet. Hujusmodi ergo homines, quum ætate jam robusta sunt, suspensum, curvatumque crus tenent, sed altero feruntur baculo innixi uno, vel etiam altero.*

C

GALENI COMMENTARIUS.

Evidentissimum est Hippocratem dixisse coxam excidere, pro coxæ articulo; sæpè enim narravimus Majores nostros nondum tenuisse exquisitam, tenuemque nominum rationem, in qua posteriores exercentur; sed sat existimasse in iis quæ explicabant, eo tantùm incumbere, ut quæ dicerent, ab auditore intelligerentur; quòd inquit igitur, hujusmodi est: Quibus femur in posteriorem partem pro- D rupit, vitiatur non solùm articulus luxatus; sed & qui ad poplitem est; propterea & conjunctionem adjunxit, neque simpliciter dixit, vitiatur articulus, qui ad poplitem est; quo autem vitio occupetur, ipse apertè exposuit, quum ait: nervi intenduntur; sed nervos-ne intellexerit eos, qui propriè nervi sunt, quique à spinæ medulla oriuntur, vel in quas musculi degenerant chordas, quæ ad crus pertinent, in hoc loco nihil interest, quùm utraque fidem facere possint rectè à nobis exposita fuisse, quæ ab Hippocrate dicta sunt, ubi asserit non posse poplitem extendi, quibus hoc modo femur E promovetur. Quandam præterea communem rationem adjecit, nempe partes aliquas variè lædi, quod ad habitum pertinet, magnitudinem, positionem, ac motum, quamuis ipsæ nullo proprio morbo lædantur; sed à quibusdam aliis efficiantur, quibuscum consortium habent. Intensionem vero in hujusmodi affectibus præcipuè causatur, quam persecutus tribus modis indicat: uno quum musculus aliquis resolvitur; tunc enim, qui integer est, contrahi videtur: altero quùm oppositus ten- F ditur: tertiò, ubi quod integrum est, trahitur ab aliquo eorum, cum quibus conjungitur, sic ut accidit, quum uterus movetur. Nunc ergo quum posteriores nervi, musculi & chordæ tendantur, curvatus poples extendentibus musculis non patet. Cæterum de chordarum, musculorumque extensione antea dictum est: nunc de nervis, qui à medulla spinæ orti ad crura intendunt; quorum initia tria sunt, unum à priori parte juxta magnum foramen ossis, quod

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ρδ'.

Κακοῦται γὰρ τούτοισι καὶ τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον. τὰ γὰρ νεῦρα ἐντεταμένα γίνεται, διὰ τὰ πρόσθεν εἰρημένα, διὸ οὐ δύνανται τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον ἐκτανύειν, οἷσιν ἂν οὕτως ἰσχίον ἐκπέσῃ. ὡς γὰρ ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, πάντα τὰ ἐν τῷ σώματι, ὁκόσα ἐπὶ χρήσει γέγονε, χρεομένοισι μὲν μέτρια, καὶ γυμναζομένοισιν ἐν τῇσι ταλαιπωρίῃσιν ἐν ᾗσιν ἕκαστα εἴθισται, οὕτω μὲν ὑγιεινὰ, καὶ αὔξιμα, καὶ εὔγηρα γίνεται· μὴ χρεομένοισι δὲ, ἀλλ' ἐλινύουσι, νοσηρότερα γίνεται, καὶ ἀναυξέα, καὶ ταχύγηρα. ἐν δὲ τούτοισιν, οὐχ ἥκιστα τὰ ἄρθρα τοῦτο πέπονθεν, καὶ τὰ νεῦρα, ἢν μή τις αὐτοῖσι χρέηται· κακοῦται οὖν διὰ ταύτας τὰς προφάσιας, μᾶλλόν τι ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ ὀλισθήματος, ἢ ἐν τοῖσιν ἄλλοισιν. ὅλον γὰρ τὸ σκέλος ἀναυξὲς γίνεται, καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ὀστέων φύσει, καὶ τῇ ἀπὸ τῶν σαρκῶν. οἱ οὖν τοιοῦτοι, ὁκόταν ἀνδρωθῶσι, μετέωρον, καὶ συγκεκλιμένον τὸ σκέλος ἴσχουσιν, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ὀχέονται, καὶ τῷ ξύλῳ ἀντιστηριζόμενοι, οἱ μὲν ἑνὶ, οἱ δὲ δυσίν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Δῆλον ὅτι μὲν ἰσχίον εἴρηκεν ἐκπίπτειν, ἀντὶ τοῦ κατ' ἰσχίον ἄρθρου. εἴρηται γὰρ ἡμῖν πολλάκις, ὡς οἱ παλαιοὶ πάντες· οὔπω τὴν ὕστερον ἀσκηθεῖσαν εἶδον ἀκριβολογίαν τε, καὶ λεπτολογίαν ἐν τοῖς ὀνόμασιν, ἀλλ' ἱκανὸν ἦν αὐτοῖς, ἑρμηνεύειν, ἑνὸς μόνου στοχαζομένοις, τὸ παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις, τοὺς ἀκούοντας. ὃ δὴ οὖν λέγει, τοιόνδε ἐστὶν, οἷς ἂν εἰς τὴν ὀπίσω χώραν ὁ μηρὸς ἐκπέσῃ κακοῦσθαί φησιν, οὐ μόνον ἐκεῖνο τὸ ἐκπεσὸν ἄρθρον, ἀλλὰ πρὸς αὐτῷ, καὶ τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην. διὰ τοῦτο οὖν, προσέθηκε τὸν, καὶ, σύνδεσμον, οὐχ ἁπλῶς εἰπὼν, κακοῦται γὰρ τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον. ἣν τινα δὲ κάκωσιν κακοῦται, σαφῶς αὐτὸς ἐδήλωσεν εἰπὼν, τὰ γὰρ νεῦρα ἐντεταμένα γίνεται· νεῦρα δὴ, εἴτε κυρίως τὰ λεγόμενα, τὰ ἐκ νωτιαίου πεφυκότα, νῦν ἐβουλήθη δηλοῦν, εἴτε τὰς ἀπονευρώσεις τῶν μυῶν, ὅσαι καθήκουσιν εἰς τὴν κνήμην, οὐδὲν εἰς τὰ παρόντα διαφέρει. μαρτύρια γὰρ ἡμῖν ἑκάτερα, καλῶς ἐξηγουμένοις τὰ εἰρημένα κατὰ τὸν ἔμπροσθεν ὑπ' αὐτοῦ λόγον, ἐν οἷς ἔφασκε, κατὰ τὴν ἰγνύαν ἄρθρον ἀδυνατεῖν ἐκτείνειν, οἷς οὕτως ἐξηρθρήσε μηρός, ἔτι τε κοινόν τινα προσετίθει λόγον, ὡς πολλαὶ βλάβαι περί τινα μόρια γίνονται, σχημάτων, καὶ μεγεθῶν, καὶ θέσεων, καὶ κινήσεων, οὐδὲν αὐτῶν ἐκείνων τῶν μορίων, ἴδιον πάθος πεπονθότων, ἀλλὰ δι' ἕτερά τινα τῶν κοινωνούντων αὐτοῖς. καὶ μάλιστά γε τὰς τάσεις, αἴτιον μὲν εἶναί φησι τῶν τοιούτων συμπαθειῶν, ὑπὲρ ὧν ἐδήλωσε, διῆλθεν ὡς τριχῶς αἴτια γίνεται. καθ' ἕνα μὲν λόγον, ὅταν παραλυθῇ τις μῦς, ὁ γὰρ ὑγιὴς τις συνεσπασμένος φαίνεται, καθ' ἕτερον δὴ ὅταν ὁ ἀντικείμενος ταθῇ, κατ' ἄλλον δὲ τρίτον, ὅτι ἑλκυσθῇ τὸ ὑγιὲς, ὑπό τινος τῶν συνεχῶν, ὡς ἐπὶ τῶν τῆς ὑστέρας μεταστάσεως. νῦν οὖν τῶν ὄπισθεν νεύρων, καὶ μυῶν, καὶ τενόντων τεταμένων, ἰγνύα καμφθεῖσα, τοῖς ἐκτείνουσιν οὐχ ἕπεται μυσί. περὶ μὲν οὖν τῶν τενόντων τε, καὶ μυῶν, τῆς τάσεως ἔμπροσθεν εἰπὼν, ἐν δὲ τῷδε τῷ λόγῳ, περὶ τῶν νεύρων τῶν ἀπὸ τοῦ νωτιαίου πεφυκότων ἐπὶ τὰ σκέλη. τρεῖς δέ εἰσιν αὐτῶν ἀρχαὶ, μία μὲν ἐν τοῖς πρόσω, κατὰ τὸ μέγα τρῆμα τοῦ τῆς

A ἥβης ὀστοῦ. μία δ᾽ ἄλλη, κατὰ βουβῶνα, τοῦτε συμφερομένου τῇ μεγάλῃ φλεβὶ νεύρου, καὶ τοῦ ταύτης ἔξωθεν, ἐν τοῖς πρόσω τοῦ μηροῦ. μικραὶ μὲν αὗται· μεγίστη δ᾽ ἀρχὴ νεύρων, εἰς ὅλον ἀφικνεῖται τὸ σκέλος, ἐπὶ τὴν ὀπίσω χώραν πρῶτον ἐξερχομένη, μεταξὺ τοῦ τε πλατέος ὀστοῦ, καὶ τοῦ καλουμένου κόκκυγος. αὕτη τοίνυν ἡ ἀρχή, μεταστάντος ὀπίσω τοῦ ἄρθρου, θλίβεται, καὶ τείνεται, καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἔφην, ἐν τῇ προκειμένῃ ῥήσει, δύνασθαι τὸν Ἱπποκράτην, καὶ τὰ κυρίως καλούμενα νεῦρα τείνεσθαι λέγειν.

pubi subjectum est: alterum ad inguina, ubi nervus fertur, & cum magna vena, & absque ipsa à priori parte femoris. Atque hæc parva sunt: maximum autem nervorum initium à posteriori parte fertur ad universum crus, primumque procedit ab ea regione, quæ est inter os latum, & id quod ad anum terminatur, κόκκυξ Græcè dicitur: Hoc igitur initium, ubi articulus in posteriorem partem elabatur, premitur, tenditurque: atque idcirco diximus, Hippocratem hoc loco intelligere eos tendi, qui propiè nervi vocantur.

B

ΠΕΡΙ ΠΛΕΥΡΩΝ ΚΑΤΗΞΙΟΣ ἐς τοὔμπροσθεν ἐκπεσούσης.

DE FEMORIS CAPITE *in priorem partem luxato.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ρε΄.

C

Οἷσι δ᾽ αὖ ἐς τοὔμπροσθεν ἡ κεφαλὴ μηροῦ ἐκπέσῃ, ὀλίγοισι δὲ τοῦτο γίνεται, οὗτοι ἐκτανύειν μὲν τὸ σκέλος δύνανται τελείως, ξυγκάμπτειν δὲ ἥκιστα οὗτοι δύνανται τὰ κατὰ τὸν βουβῶνα. πονέουσι δέ, καὶ ἢν κατὰ τὴν ἰγνύην ἀναγκάζωνται ξυγκάμπτειν. μῆκος δὲ τοῦ σκέλεος, παραπλήσιον φαίνεται, κατὰ μὲν τὴν πτέρνην καὶ πάνυ.

HIPPOCRATIS TEXTUS CV.

At quum femoris caput in priorem partem erumpit, quod quidem rarò accidit, perfectè extendi crus potest: sed ad inguen minimè curvari, laborat enim homo, etiamsi flectere poplitem cogatur: ad calcem vero & in universum crus, æquè longum conspicitur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅτι μὲν τὸ βάθος τῆς κοτύλης, οὐκ ἴσον ἐν ἅπασι τοῖς μέρεσιν, αἴτιον μέν ἐστι τοῦ κατά τινα μὲν ὀλιγάκις ἐκπίπτειν, ἐν ἄλλοις δὲ τόποις, πλειστάκις, ἔμπροσθεν εἴρηται· νυνὶ δέ, περὶ τῆς εἰς τὸ πρόσω γιγνομένης ὀλισθήσεως τοῦ μηροῦ διαλεγόμενος, ἐναντία φησὶ πάσχειν τοῖς οὕτω διακειμένοις, τοῖς ὀπίσω τὴν ἐξάρθρησιν ἐσχηκόσι. ἐκεῖνοι μὲν γάρ, ἐκτανύειν τὸ σκέλος οὐκ ἠδύναντο, κάμπτειν δ᾽ οὗτοι κατὰ μὲν τὸν βουβῶνα. διότι καὶ αὐτὴν τὴν καμπὴν ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, νῦν ἐστιν ἅμα τῷ αὐχένι. κατὰ δὲ τὸ γόνυ, διὰ τὸν ἀπὸ τοῦ τῆς λαγόνος ὀστοῦ καταφερόμενον μῦν πρόσθιον, ὃν ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ θλίβεται, καὶ διατείνεται κυρτοῦσα περὶ αὐτήν. ἐκτείνεσθαι τοιγαροῦν ἐπὶ πλεῖον οὐκ ἄρα δυναμένη, ἀντιβαίνει τοῖς κάμπτειν ἐπιχειροῦσι τὴν ἰγνύαν. μῆκος δὲ σκέλεος, παραπλησίως φαίνεται, ἐπὶ μὲν τῆς εἰς τὴν ἔσω χώραν ἐκπτώσεως, αὐτὸς εἶπε κατὰ λέξιν οὕτως, ἐπί τε γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσχίου, πέφυκεν ὀστοῦν τὸ ἀναφερόμενον πρὸς τὸν κτένα, ἐπὶ τοῦτον ἡ ἐπίβασις τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ γίνεται, καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ ἄρθρου, ἐπὶ τῆς κοτύλης ὀχέεται, κατὰ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον, οὐχ ὅλως ἐπ᾽ αὐτῆς ὀχούμενος, ἀλλὰ τῷ πλείστῳ κατὰ τοῦ βάθους αὐτῆς ὀχούμενος. ἐν δὲ τῷ νῦν λόγῳ φησί· κατὰ μὲν τὸν βουβῶνα ἐξογκέονται, καὶ κατατεταμένον τὸ χωρίον φαίνεται, ὥστε ἀποκεχώρηκε νῦν ἐκείνης τῆς ἐξαρθρήσεως ὁ μηρός, εἴς τε τὸ πρόσω, καὶ τὸ κατωτέρω βραχύ, καὶ διὰ τοῦτ᾽ ἴσον φαίνεται τὸ πεπονθὸς σκέλος, τῷ ὑγιεῖ, καὶ τοῦτο μάλιστα αὐτοῖς ὑπάρχει, κατὰ τὴν πτέρναν. ἄκρος γὰρ ὁ πούς, ἧσσον ἐπινεύειν δύναται πρὸς τὴν γῆν. εἴρηται δ᾽ ἡμῖν τούτου πρόσθεν ἡ αἰτία, καὶ νῦν δ᾽ ἐφεξῆς εἰρήσεται διὰ κεφαλαίων.

GALENI COMMENTARIUS.

Propter cavum quod non æquè undique altum est, articulum in aliam partem rarò, in aliam frequenter luxari, antea sæpenumero
D demonstravit: nunc autem de femore disserens in priorem elapso, contrario modo afficit eos, quibus in hanc luxatur, atque eos quibus in posteriorem; illi enim extendere crus non poterant: hi, quum in ipso flexu nunc sit femoris caput, ac cervix, curvare ad inguen non possunt, nec ad poplitem propter musculum priorem qui oritur ab osse quod ad ilia pertinet: ille enim comprimitur, tensusque attollitur à femoris capite, quumque extendi amplius non possit, renititur, si quis flectere poplitem conetur; apparet autem cruris longitudo con-
E similis. In superioribus autem de femore luxato in partem interiorem sic ad verbum scripsit: os enim, quod à coxa sursum procedit ad pectinem, femoris capiti inhæret, cervixque articuli cavo sustinetur, à quo prius non sustinebatur ex toto, sed magna ex parte in ejus cavi altioribus partibus insidebat: in casu autem, quem nunc ponit, in inguine prominet, atque is locus intensus apparet, quum femur nunc à suo cavo recedens in priorem partem & paulò inferiùs venerit; quo fit ut vitiatum crus sani longitu-
F dinem æquet: id, quod præsertim ipsis accidit ad calcem, extremum enim crus minus demitti in terram potest: cujus rei causa in superioribus explicata, nunc rursus summatim etiam enarrabitur.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS CVI.

Sed pes extremus spectare minus potest in partem anteriorem: crus vero totum rectam positionem naturaliter servat, nec in hanc, aut illam partem inclinatur.

GALENI COMMENTARIUS.

Potest, dixit ἐθέλει, ubi verbum ἐθέλειν, id est velle, pro posse usurpavit, quemadmodum etiam Homerus, quum ait, B

Οὐδ' ἔθελε προρρέειν

Ubi ponit, οὐδ' ἔθελε, id est noluit, pro non potuit. Extremum pedem appellavit eam partem pedis, quæ à planta ad digitos est, & ungues; accidit enim (quemadmodum suprà ostensum est) ut extento poplite non benè articulus tali in priorem partem inclinetur. Hæc itaque nunc exponere volens ait; sed pes extremus minus spectare vult in partem anteriorem indicans digitos quibus continetur extremus pes, non facilè extendi posse, aut deorsum converti & terram contingere. C

HIPPOCRATIS TEXTUS CVII.

Ferè autem his dolor protinus accedit, & urina supprimitur, magisque quàm si articulus in aliam partem luxetur.

GALENI COMMENTARIUS.

Quamobrem hæc sequantur, ipse causam adjungit. D

HIPPOCRATIS TEXTUS CVIII.

Venit enim femoris caput maximè propè nervos magnam vim habentes, & in inguine prominet, atque is locus extentus apparet, in clunibus rugæ conspiciuntur, & summa gracilitas. Quas quidem diximus, notæ sunt femoris in priorem partem prolapsi. E

GALENI COMMENTARIUS.

Nervos appellavit τόνους, eos intelligens, qui cum vena & arteria per inguen feruntur; magnam vim habentes, vocavit ἐπικαιροτάτους, sicut in superioribus etiam didicimus; habent autem hi magnam vim, quùm medullæ spinæ proximi sint, atque inde oriantur, unde initium sumunt nervi, qui ad vesicam feruntur; quo fit ut femoris capite in hanc partem luxato, vesica quoque afficiatur, inflammeturque, & reddere urinam nequeat. Fortasse etiam aliquando ob inflammationis magnitudinem, qua vesicæ cervix affligitur, ubi musculus est, qui eam adstringit, urina supprimitur, eò quod inflammatis partibus excæcatum iter claudatur. F

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ρϛ'.

Ἄκρος δὲ ὁ ποὺς, ἧσσόν τι προκύπτειν ἐθέλει ἐς τοὔμπροσθεν. ὅλον δὲ τὸ σκέλος ἔχει τὴν ἰθυωρίην κατὰ τὴν φύσιν, καὶ οὔτε τῇ, οὔτε τῇ, ῥέπει.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ μὲν ἐθέλειν αὐτὸ, σημαίνει τὸ δύνασθαι, καθάπερ που καὶ παρὰ τῷ ποιητῇ,

Οὐδ' ἔθελε προρρέειν,

Ἐπὶ τοῦ μὴ δύνασθαι λέλεκται. ποδὸς δὲ ἄκρον εἴρηκε, τὸ ἀπὸ τοῦ πεδίου, μέχρι τῶν κατὰ τοὺς δακτύλους, ὀνύχων τε μέρος τοῦ ποδός. συμβαίνει δ', ὡς καὶ πρόσθεν ἐρρέθη, μὴ δύνασθαι καλῶς, εἰς τοὔπισω τὸ κατὰ τὸν ἀστράγαλον ἄρθρον, ἐκτεταμένης τῆς ἰγνύος. ταῦτ' οὖν καὶ νῦν ἑρμηνεῦσαι θέλων, εἶπε, ἄκρος δὲ ὁ ποὺς ἧσσόν τι προκύπτειν ἐθέλει εἰς τοὔμπροσθεν, ἐνδεικνύμενος, ὅτι τοὺς δακτύλους, οἷς περ ἤσχηται ἄκρος ποὺς, οὐχ οἷόν τε εὐκόλως κατατείνειν τε καὶ κατακαμφθῆναι, καὶ καταφέρεσθαι εἰς τοὔδαφος.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ρζ'.

Ὀδυνῶνται δὲ αὐτίκα ἔτοι μάλιστα, καὶ οὖρον ἴσχεται ὁ πρῶτον μᾶλλόν τι, ἢ τοῖσιν ἄλλοισιν ἐξαρθρήμασι.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Αὐτὸς εἶπε τὴν αἰτίαν δι' ἣν ταῦτα γίνεται.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ρθ'.

Ἐγκέεται γὰρ ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, ἐγγυτάτω τούτοισι, τῶν τόνων τῶν ἐπικαίρων, καὶ κατὰ μὲν τὸν βουβῶνα ἐξογκέουσα, καὶ κατατεταμένον τὸ χωρίον φαίνεται, κατὰ δὲ τὸ πυγαῖον, στολιδωδέστερον, καὶ ἀσαρκότατον. ταῦτα μὲν οὖν σημεῖά ἐστι τὰ εἰρημένα, ὧν ἂν οὕτως ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρός.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὀνόμασε δ' οὕτω τὰ συγκαταφερόμενα διὰ τοῦ βουβῶνος νεῦρα, τῇ τ' ἀρτηρίᾳ καὶ τῇ φλεβί. κέκληκε δὲ ἐπίκαιρα ταῦτα τὰ νεῦρα, καθότι καὶ πρόσθεν ἐμάθομεν, ὅσοι μεγάλην οὕτως ἔχει δύναμιν αὐτῶν ὀνομάζειν. ἔχει δὲ ταῦτα μεγάλην δύναμιν, ἐγγυτάτω τοῦ τε νωτιαίου κείμενα, καὶ κατ' ἐκεῖνα τὰ μέρη τὴν ἔκφυσιν αὐτῶν λαμβάνοντα, καθ' ἃ καὶ εἰς τὴν κύστιν ἀποφύεται νεῦρα, διὸ καὶ ἡ συμπάθεια τῆς κύστεως, ἀκολουθεῖ τοῖς τούτοις ἐξαρθρήμασι, φλεγμαινούσης τε, καὶ ἀδυνατούσης ἐκκρίνειν τὸ οὖρον. ἴσως δ' ἄν ποτε, καὶ διὰ μέγεθος φλεγμονῆς, ἐν τῷ τραχήλῳ τῆς κύστεως γινόμενον, ἔνθα καὶ ὁ μῦς ἐστιν ὁ σφίγγων αὐτὸν, ἐπισχεθῇ τὰ οὖρα, τὴν κατὰ τὴν πόρον χώραν, τῶν φλεγμαινόντων μορίων, καταλαμβανόντων τε, καὶ ἀποφραττόντων.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ρθ'.

Ὁκόσοισι μὲν οὖν αὖ ἤδη ἀνδρουμένοισι, τοῦτο τὸ ἄρθρον ἐκπεσὸν, μὴ ἐμπέσῃ, οὗτοι ὁκόταν αὐτέοισιν ἡ ὀδύνη παύσηται, καὶ τὸ ἄρθρον ἐθισθείη, ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ στροφᾶσθαι ἵνα ἐξέπεσεν, οὗτοι δύνανται σχεδὸν εὐθὺς ὀρθοὶ ὁδοιπορέειν ἄνευ ξύλου, καὶ πάνυ μέντοι εὐπετέες, ἐπὶ δὲ τὸ σιναρὸν, ἅτε οὔτε κατὰ τὸν βουβῶνα εὔκαμπτοι ἐόντες, οὔτε κατὰ τὴν ἰγνύην. διὰ γοῦν τοῦ βουβῶνος τὴν ἀκαμπίην, εὐθυτέρῳ ὅλῳ B τῷ σκέλεϊ ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ χρέονται, ἢ ὅτε ὑγίαινον.

HIPPOCRATIS TEXTUS CIX.

Quibus verò ætate jam robustâ articulus in hanc partem elapsus, minimè restituitur, hi quum dolor finitur, & articulus assuescit in eum locum converti, in quem procidit, recti protinus ingredi possunt sine baculo, ac recti ex toto; quum vitiatum crus neque ad inguen, neque ad poplitem facile complicetur. Ergo quùm ad inguen non B *flectatur, crure in ingressu magis recto utuntur, quàm quùm integrum erat.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ μὲν αὐτίκα, τουτέστι παραχρῆμα, κατὰ τὸν τῆς ἐκπτώσεως καιρὸν ὀδυνᾶσθαί τε αὐτοὺς εἶπε, καὶ οὔρων ἐπίσχεσιν γίγνεσθαι. τοῦ μέντοι χρόνου προϊόντος, ὅταν ταῦτα παύσηται, βαδίζειν δύνασθαι. διὰ τί δὲ ταῦτα πέπαυται, καίτοι κατὰ τὴν αὐτὴν χώραν μενούσης τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ, καὶ θλιβούσης τε, καὶ τεινούσης ὁμοίως τὰ νεῦρα, διδάξει τε, διὰ τοῦ προσθεῖναι τῇ λέξει, τὸ, ἐθισθείη ἐν τῷ χωρίῳ στροφᾶσθαι, C ἵνα ἐξέπεσεν· εἰς γὰρ τὸν ἐθισμὸν ἀναφέρειν φαίνεται τοῦ γινομένου τὴν αἰτίαν, ἐπεὶ τά τε θλιβόμενα πρός τινων ἐν τῷ χρόνῳ τυλούμενα, ῥᾷον αὐτῶν ἀνέχεται, καὶ τὰ τεινόμενα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ὅταν ἐθισθῇ τοῦτο πάσχειν, ἀνώδυνα παύεται. διὰ τί δ' ὀρθοὶ δύνανται βαδίζειν ἄνευ ξύλου, κατὰ τὴν ἐχομένην ῥῆσιν αὐτὸς ἐδίδαξεν. κεφάλαιον δ' ἐστὶ τοῦ λόγου, τό, τε κατὰ τὴν εὐθυωρίαν φυλάττεσθαι τὸ σκέλος, καὶ τὸ μηδέτερον κάμπτεσθαι τῶν ἄρθρων, μήτε τὸ κατὰ βουβῶνα, μήτε τὸ κατὰ γόνυ.

GALENI COMMENTARIUS.

Quo tempore articulus excidit, dolorem dixit protinus accedere, & urinam supprimi: procedente verò tempore, ubi hæc cessant, ingredi hominem posse: at qua de causa hæc finiantur, quanquam femoris caput maneat, comprimatque, & similiter nervos extendat, docuit, quùm orationi adjecit: & articulus as- C suescit in eum locum converti in quem procidit. Videtur enim in ea re consuetudinem causari, quoniam, quæ ab aliquo premuntur, quùm tempore occallescant, id faciliùs ferunt: & ea, quæ tunc tendebantur, quum huic molestiæ assueverint, dolore cessant. Cur verò sine baculo recti ingrediantur, ipse subjecit; caput autem orationis id est, quod crus erectum servatur, & neutra commissura, nec quæ ad inguen, nec quæ ad poplitem est, flectitur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ρι'.

D

Καὶ σύρουσι δὲ ἐνίοτε πρὸς τὴν γῆν τὸν πόδα, ἅτε οὐ ῥηϊδίως ξυγκάμπτοντες τὰ ἄνω ἄρθρα, καὶ ἅτε πάντῃ βαίνοντες τῷ ποδί. οὐδὲν γὰρ ἧσσον τῇ πτέρνῃ οὗτοι βαίνουσιν, ἢ τῷ ἔμπροσθεν.

HIPPOCRATIS TEXTUS CX.

Nonnunquam etiam pedem per terram trahunt, qui superiores commissuras non facile flectant, quanquam pede toto inambulant: namque hi minus calci, quàm priori parte pedis, in ingressu nituntur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὰ ἄνω ἄρθρα λέγει, τό, τε κατ' ἰγνύαν, καὶ τὸ κατὰ βουβῶνα. τέτταρα δή ἐστιν ἄρθρα, τὰ πρὸς τὸ βαδίζειν ὑπηρετοῦντα, τὸ κατὰ βουβῶνα, τὸ κατ' ἰγνύαν, τὸ E κατ' ἀστράγαλον, τὸ κατὰ τοὺς δακτύλους. ὡς ἓν γὰρ ἀριθμῷ ἔστω, κἂν ᾖ πολλὰ, διὰ τὸ τῆς χρείας τε, καὶ τῆς ἐνεργείας κοινόν. τοῦτο μὲν οὖν τὸ ἄρθρον, ὀλίγον τι συντελεῖ, τὸ μέντοι κατὰ τῆς γῆς στηρίζεσθαι διὰ τοῦ ποδὸς, ἐκ τοῦ μάλιστα ἡμῖν ὑπάρχει, βραχύ τι συντελούντων αὐτῶν κατὰ τοὺς δακτύλους ἄρθρων. ἥ γε μὴν ὅλη τῶν σκελῶν ἐνέργεια, κατά τε τὸ βαδίζειν, καὶ πολὺ μᾶλλον κατὰ τὸ θεῖν, ἐκ τῆς κατὰ τὸν βουβῶνα, καὶ τὸ γόνυ, διαρθρώσεως τείνεται. F καμπτομένων γὰρ αὐτῶν, ὑψηλὸν ἀπὸ τῆς γῆς τὸ κῶλον εὐμαρῶς καταφέρεται. νῦν οὖν εἰκότως, οὐδετέρου καμπτομένου, σύρειν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς γῆς ἔφη τὸν πόδα. τὸ δὴ ἐνίοτε, προσέθηκε, διά τε τὴν ἐν τοῖς ἐδάφεσι διαφορὰν, καὶ τὸ ποσὸν τῆς βλάβης. οἱ μὲν γὰρ, ἐν ὁμαλοῖς τε, καὶ κατάντει χωρίῳ βαδίζοντες, εἰ βραχὺ γοῦν κάμπτοιεν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ἄρθροις τὸ σκέλος, οὐδ' ὅλως σύρουσι τὸν πόδα· οἱ δὲ ἀνωμάλῳ τε,

GALENI COMMENTARIUS.

Superiores commissuras nominat eam, quæ ad inguen est, & eam quæ ad poplitem; E quatuor autem commissuræ ingressui accommodantur, quæ ad inguen est, quæ ad poplitem, quæ ad talum, & quæ ad digitos; postremam, quamvis multiplex sit, ut unam tantùm annumero, quum usum, atque actionem communem præstet. Hæc non admodum confert, dum per æquale solum ingredimur: ea verò quæ ad talum, ad progrediendum, atque ad crura transferenda nihil proficit, maximè tamen efficit, ut pes humi hæreat, ad quam rem parum faciunt digitorum commissuræ. Vniversa autem cruris actio, dum ingredimur, & F multo magis dum currimus, à commissura, quæ ad inguen est, & ab ea, quæ ad poplitem, proficiscitur: his enim curvatis, crus à terra attollitur, ac facile transfertur: at nunc quum neutra flectatur, jure per terram trahi pedem ait. Adjecit nonnunquam propter soli differentiam, & vim; illi enim, qui per æqualia & declivia loca ingrediuntur, si vel parum quid crus ad superiores commissuras inflectant, pedem haud trahunt: sed, qui per inæqualia ambulant,

ambulant, & acclivia, miniméque eas curvant, tantùm ab eo absunt, ut pedem non trahant, ut etiam offendant in ea, quæ in solo eminent. Quique pede toto inambulent, inambulant pede toto; qui calce, planta, & extremis digitis terram contingunt. Illi enim, quibus in posteriorem partem femoris caput elabitur, de quibus ante hos tractavit, cùm brevius crus redderetur, non utebantur calce in ingressu; sed terram contingebant ima planta duntaxat, quæ (ut diximus) ab iis, qui in corporibus incidendis versantur, πεδίον dicitur: verùm, quibus in priorem partem coxæ articulus promovetur[1], calce primùm in terra considente, quùm ea parte pedis, quæ ad digitos est, ingredi nequeant: quà postea utuntur, quùm jam affecto cruri insistentes transferre alterum incipiunt.

A καὶ αὐτοῦ κάμπτειν ἱκανοὶ, τοσοῦτον ἀποδέουσι τοῦ μὴ σύρειν, ὥστε καὶ προσκόπτουσι τοῖς ἐξέχουσι κατὰ τοὔδαφος, καὶ ἅτε πάντῃ βαίνοντες τῷ ποδὶ, ὅλῳ τῷ ποδὶ βαίνουσιν, οἱ καὶ τῇ πτέρνῃ, καὶ τῷ πεδίῳ, καὶ τοῖς ἄκροις δακτύλοις στηριζόμενοι κατὰ τῆς γῆς. οὐ γὰρ περὶ τούτων, οἷς ὀπίσω μετέστη τὸ ἄρθρον, ὡς ἂν μικρότερον ἔχοντες τὸ σκέλος, οὐκ ἐχρῶντο τῇ πτέρνῃ βαδίζοντες, ἀλλ' ἤρκει μόνον αὐτοῖς εἰς τοῦτο, τοῦ ποδὸς τὸ στῆθος, ὅπερ ἔφην ὑπὸ τῶν ἀνατομικῶν ὀνομάζεσθαι πεδίον. ἀλλ' οἷς γε εἰς τὸ B πρόσω, τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον ἐξέπεσεν, ὡς ἂν τὴν πτέρναν ἐπὶ τῆς γῆς ἑδράζοντες, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι, τῷ κατὰ τοὺς δακτύλους μέρει τοῦ ποδὸς ἐπιβαίνειν, ὧν ὑστέρῳ χρῶνται τῷ πρόσω, κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἡνίκα ἤδη μέλλωσι στηριχθέντες ἐπὶ τοῦ πεπονθότος σκέλους, ἐπιχειρεῖν τὸ ἕτερον μεταφέρειν.

HIPPOCRATIS TEXTUS CXI.

Verùm, si valdè progredi possent, calce admodum ingrederentur: nam & qui benè valent, quanto maximè procedunt, tanto maximè calce ingrediuntur, quùm uni pedi insistunt, & alterum attollunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ρια'.

C Εἰ δέ γε ἠδύναντο μέγα προβαίνειν, κἂν πάνυ πτερνοβατέοιεν. καὶ γὰρ οἱ ὑγιαίνοντες, ὅσῳ ἂν μείζον προβαίνοντες ὁδοιπορέωσι, τοσούτῳ μᾶλλον πτερνοβάται εἰσὶν, τιθέντες τὸν πόδα, αἴροντες δὲ τὸν ἐναντίον.

GALENI COMMENTARIUS.

Eos, qui valde procedunt, calce terram contingere, supra ostendimus, quod evidentissimè apparet. Non minus etiam in aperto est, non posse omninò valdè procedere, qui superiores commissuras curvare ob quamvis causam nequeunt. Id autem ipsis accidit, propterea quòd molestiam non ferant, qua, dum transferunt extremum crus, vexantur, nihil enim aliud prohibet ne maximè procedant. Quod si sano cruri insistentes id facere vellent, possent quidem, sed non sine labore, quamobrem satis fortasse fuit hanc orationem, ita explicare: Quibus coxæ articulus in priorem partem erupit, his nihilominus, quàm ima planta & digitis, ad ambulandum uti calce licet: ac si sustineant longiùs affecto crure procedere, & calce omninò ingredientur: verùm non sustinent, quoniam, ubi extentum crus cum difficultate transferunt, dolore torquentur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅτι μὲν οἱ μέγα προβαίνοντες, τὴν πτέρναν ἐπὶ τῆς γῆς στηρίζουσιν, εἴρηταί μοι πρόσθεν, ἐναργῶς τε φαίνεται. οὐδὲν δὲ ἧττον φαίνεται, καὶ τὸ μὴ προβαίνειν μέγα πάντας, ὅσοι μὴ δύνανται κάμπτειν τὰ ἄνω ἄρθρα, δι' ἥντινοῦν D αἰτίαν. πάσχουσι δὲ τοῦτο, τὴν ταλαιπωρίαν οὐ φέροντες, ἣν ἐν τῷ μεταφέρειν ἀποτεταμένον τὸ σκέλος, ἴσχουσιν· ὡς ἄλλο γε οὐδὲν ἐστὶ τὸ κωλῦον αὐτοὺς μέγιστον προβαίνειν· ἐστηριγμένου τηνικαῦτα τοῦ ὑγιοῦς σκέλους, καὶ προελόμενοί γε πρᾶξαι, τοῦτο δύνανται ποιεῖν αὐτὸ μετὰ καμάτου, ὥστε ἄμεινον ἦν ἴσως, οὕτως ἑρμηνεῦσαι τὸν λόγον· οἷς ἐξέπεσε τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον πρόσω, τούτοις κατὰ τὰς ὁδοιπορίας ὑπάρχει μηδὲν ἧττον τοῦ πεδίου τε, καὶ τῶν δακτύλων τῇ πτέρνῃ χρῆσθαι. εἰ δ' ὑπομένοιεν μέγα διαβαίνειν τῷ πεπον-E θότι σκέλει, κἂν πάνυ πτερνοβάται ἦσαν· ἀλλὰ γὰρ οὐ τολμῶσι προβαίνειν ἔτι, διότι ταλαιπωροῦνται, μόγις μεταφέροντες ἀκαμπτόν γε τὸ σκέλος.

HIPPOCRATIS TEXTUS CXII.

Prætereà, quibus sic procidit, magis adhuc calci inhærent, quàm priori parti pedis.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ριβ'.

Ὁκόσοισι δὲ δὴ οὕτως ἐκπέπτωκε, καὶ ἔτι μᾶλλον τῇ πτέρνῃ προσεγχρίπτουσιν, ἢ τὸ ἔμπροσθεν.

GALENI COMMENTARIUS.

Inhærere dixit ἐγχρίπτειν, quod vocabulum mutuari solet ad ea significanda, quorum alteri alterum inhæret, juxta quam significationem eo utitur, quùm in fracturis componendis imperat, ut fracta ossa prius intensa inter se diducantur: sic enim ait facilius componi, quam si ἐγχρίπτοντα, id est, quùm alterum alteri inhæret, propellatur. Quod igitur paulo antè proposuerat, clarè in hac oratione demonstravit: Namque hi nihilominus calce

F ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ ἐγχρίπτειν εἴωθε λέγειν, ἐπὶ τῶν ἐρειδόντων ἄλληλα, καὶ τοῦτο γοῦν σημαινόμενον, ὅτε συνεβούλευε διαπλάττειν τὰ κατάγματα διϊστάντα πρότερον ἀπ' ἀλλήλων τῇ τάσει τὰ κατεαγότα, οὕτως ἔφη ῥᾷον γίγνεσθαι τὴν ἐπανόρθωσιν αὐτῶν, ἢ εἴ τις ἐγχρίπτοντα πρὸς ἄλληλα συνάγοι τὰ ὀστέα. σαφῶς οὖν, καὶ κατὰ τὴν νῦν προκειμένην ῥῆσιν, ἐδήλωσεν ὃ μικρὸν ἔμπροσθεν εἶπεν. οὐδὲν γὰρ ἧσσον τῇ πτέρνῃ οὗτοι

βαίνουσιν, ἢ τὸ ἔμπροσθεν. ὅ τι σαφέστερον ἂν εἴρητο, καὶ κάλλιον, εἴ τις αὐτὸ κατὰ τήνδε τὴν λέξιν ἡρμήνευσεν, οὐδὲν γὰρ ἧσσον τῇ πτέρνῃ οὗτοι βαίνουσιν, ἢ τὸ ἔμπροσθεν, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον, οὐ μὴν ἐκεῖ γε προσέθηκε τὸ ἔτι καὶ μᾶλλον.

A ingrediuntur, quam priori parte pedis. Quod clarius adhuc & melius dixisset hoc modo: non enim minus hi calce ingrediuntur, quam priori parte pedis; sed magis etiam, non tamen adjecit in superiori oratione, sed magis etiam.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιϛ'.

ΤΟ γὰρ ἔμπροσθεν τοῦ ποδὸς, ὅταν ἐκτεταμένον ἔῃ τὸ ἄλλο σκέλος, οὐχ ὁμοίως δύναται ἐς τὸ πρόσω καμπυλέεσθαι, ὥσπερ ὅταν ξυγκεκαμμένον ἔῃ τὸ σκέλος, οὔτ' αὖ σιμοῦσθαι δύναται ὁ πούς, ξυγκεκλιμένου τοῦ σκέλεος, ἕως ὅταν ἐκτεταμένον ἔῃ τὸ σκέλος. ὑγιαίνουσά τε οὕτως ἡ φύσις οὕτω πέφυκεν, ὥσπερ εἴρηται. ὅταν δὲ ἐκπεσὸν, μὴ ἐμπέσῃ τὸ ἄρθρον, οὕτως ὁδοιπορέουσιν, ὡς εἴρηται, διὰ τὰς προφάσιας ταύτας τὰς εἰρημένας, ἀσαρκότερον μέντοι τὸ σκέλος τοῦ ἑτέρου γίνεται, κατά τε τὸ πυγαῖον, κατά τε τὴν γαστροκνημίην, καὶ κατὰ τὴν ὄπισθεν ἶξιν. οἷσι δ' ἂν νηπίοισιν ἔτι ἐοῦσι, τὸ ἄρθρον οὕτως ὀλισθάνον μὴ ἐμπέσῃ, ἢ καὶ ἐκ γενεῆς οὕτω γένηται, καὶ τούτοισι τὸ τοῦ μηροῦ ὀστέον μᾶλλόν τι μινύθει, ἢ τὰ τῆς κνήμης, καὶ τὰ τοῦ ποδός.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVI.

Pedis enim anterior pars, quùm reliquum crus extensum est, non æquè potest in priorem par- B *tem curuari, atque ubi flexum est: neque item simus pes redditur, ubi crus inflexum est, sicut ubi extensum crus. Igitur natura, quum benè valet, sic se habet, ut diximus. Vbi verò articulus luxatus restitutus non fuerit, homo ob propositas causas inambulat, sicut ostensum est; crus tamen altero gracilius redditur, & à clune, & à carnosa parte, quæ in posteriori crure prominet, & è regione posterioris partis. Quibus itaque tenera ætate articulus elapsus minimè restituitur, vel à primo natali die id mali incidit, femoris os magis minuitur, quàm tibiæ, aut pedis.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΟ κατὰ τὸ πεδίον τε, καὶ τοὺς δακτύλους μέρος τοῦ ποδὸς, ὅπερ ἔμπροσθεν εἶπον αὐτὸ πρὸς τὴν γῆν ἐπινεύειν ἀδύνατόν ἐστι τῆς ἰγνύας ἐκτεταμένης. ὠνόμασε δὲ τὸ σχῆμα τοῦτο τοῦ ποδὸς, καμπύλεσθαι, διὰ τὸ μήτ' ἔκτασιν εἴθισθαι λέγεσθαι, μήτε κάμψιν, ἐπὶ τοῦ κατ' ἀστράγαλον ἄρθρου, καθάπερ ἐπὶ τῆς ἰγνύας τε, καὶ τοῦ βουβῶνος. ὅταν μὲν οὖν οἱ πρόσθιοι μύες ἀνατείνωσι τὸν ταρσὸν, εἰθισμένον πως ἐστὶ λέγειν σιμοῦσθαι τὸν πόδα· τῶν δ' ὄπισθεν, εἰς ἑαυτοὺς ἑλκόντων τὴν πτέρναν, καὶ τὸν ταρσὸν, οὐδὲν ὄνομα συνηθές ἐστι τῷ τοιούτῳ σχήματι. διόπερ ὁ Ἱπποκράτης ὡς ἔφην, αὐτὸ καμπύλεσθαι προσηγόρευσεν, οἰκείαν τῷ δηλουμένῳ πράγματι φωνὴν ἐξευρών. οὔτε γὰρ σιμοῦσθαι δύναται ὁ πούς, συγκεκαμμένου τοῦ σκέλεος, ὡς ὅταν ἐκτεταμένον ᾖ τὸ σκέλος, ἀνατείνεσθαί τε διὰ τῶν ἔμπροσθεν μυῶν ὁ πούς οὐ δύναται· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ σιμοῦσθαι κεκαμμένου τοῦ σκέλους, ὥσπερ ἐκτεταμένου, καθάπερ οὐδὲ καμπύλεσθαι, χωρὶς τοῦ καμφθῆναι. ἐπ' ὀλίγον μὲν γὰρ καὶ μετὰ βίας, ἑκάτερον τῶν εἰρημένων πάσχει, καὶ καθ' ἑκάτερον τῶν σχημάτων, ἐπὶ πολὺ δὲ, καὶ χωρὶς βίας, οὐ δύναται· ἔτι ὡς οἶδ' ἔφην, οἱ τῆς γαστροκνημίας μύες ἐκπεφυκότες, οὐκ ἐκ τῆς κνήμης, ὑφ' ὧν, ἡ πτέρνα, καὶ ὁ πούς ὅλος ἕλκεται πρὸς τὴν ὀπίσω χώραν, ὅπερ ἔνιοι μὲν ὀνομάζουσι καμπὴν ποδὸς, ἔνιοι δ' ἔκτασιν. ὥσπερ γε καὶ τὴν ἀντικειμένην κίνησιν, ἣν διὰ τῶν προσθίων ἴσχει, ἔνιοι μὲν ἔκτασιν, ἔνιοι δὲ καμπὴν ὀνομάζουσιν. ἀλλ' ἐπὶ μὲν ταύτης εἴθισται τὸν πόδα λέγειν, ἐπὶ δὲ τῆς ἐναντίας, οὐδέν ἐστιν ἅπασι σύμφωνον ὄνομα. βλάπτεται δ' οὐδὲν ἡ τῶν πραγμάτων γνῶσις, ἐκ τῆς τῶν ὀνομάτων διαφωνίας. ἐγὼ γὰρ, νομίζω, σαφῶς ἑκάτερον ἐδήλωσα διὰ τοῦ λόγου, χωρὶς τῶν διαπεφωνημένων ὀνομάτων.

C

GALENI COMMENTARIUS.

PArs pedis, quæ ad plantam & digitos est (quam priorem appellat) extenso poplite contingere terram non potest. Vocavit autem hujusmodi pedis habitum καμπύλον, id est curvum: nam commissura, quæ ad talum est, neque extensa dici solet, neque flexa, sicut ea, quæ ad poplitem, & ea, quæ ad inguen. Ergo, ubi prioris musculi eam partem pedis, quæ inter talos, & plantam est, attollunt, dici solet aliquo modo pes σιμοῦσθαι, id D est, simus fieri: ubi verò posteriores calcem ad se trahunt unà cum ea parte, quæ inter talos & digitorum radices est, nullum est nomen usitatum, quo istiusmodi habitus nominetur. Quare Hippocrates (ut ostendimus) eum appellavit καμπύλον, vocem inveniens rei, quam exprimit, accommodatam. Neque enim potest pes simus fieri, attollique à prioribus musculis: quod non aliud est quàm simum fieri, quùm crus inflexum est, sicut quando erat extensum, quemadmodum nec cur- E vus fieri, nisi crus flectatur: potest autem utroque modo figurari, sub utroque cruris proposito habitu, sed paulum & violenter, multum; & sine vi, non potest. Ergo, cùm musculi (ut diximus) orti à posteriori parte cruris, quæ carnosa prominet, non ab interiori, calcem & universum pedem trahunt ad partem posteriorem, ejusmodi habitum pedis, Græcè nonnulli κάμπην, nonnulli ἔκτασιν nuncupant: quemadmodum, ubi pes in contrariam partem à prioribus musculis movetur, alii F ἔκτασιν, alii κάμπην nominant, in quo casu (ut retuli) dici solet pes σιμοῦσθαι, id est simus fieri: in contrario nullum est nomen, de quo inter omnes conveniat; sed nihilo deterius habet rerum peritia propter vocabulorum dissensionem. Equidem absque vocabulis, de quibus non conveniat inter omnes, oratione utrumque mihi clarè videor explanasse.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS CXIV.

Minimum autem femur minuitur, quum in hanc partem promovetur: minuitur tamen caro ubique à posteriori parte præsertim, sicut in superioribus quoque à posteriori parte præsertim, sicut in superioribus quoque dictum est. Ergo quicumque rectè educati fuerint, uti crure possunt, cùm increscunt, quamquam aliquanto brevius altero est, baculo tamen fulciuntur à parte cruris vitiati: nequeunt enim absque calce, ima planta consistere, quod quibusdam alia de causa claudicantibus licet. Quamobrem nequeant, paulo supra declaravimus: idcirco igitur baculo egent. Iis verò, qui negligenter habiti fuerint, neque crure terram contingant; sed id suspensum habeant, ossa magis minuuntur, quàm aliis, qui crure utuntur: circa articulos autem crus, quod ad rectum habitum pertinet, magis depravatur, quàm quibus articulus alio modo luxatur.

GALENI COMMENTARIUS.

Quidam ex iis, qui hujusmodi dictiones exponunt, tantam videntur earum habere peritiam, ut minimùm arbitrentur nullo modo significare: non minimùm maximè. Hi ergo Hippocratem dixisse existimarent his, qui sic affecti sunt, femur nullo modo minui. At minui ipsum constat, non æquè tamen, atque ubi in alias partes prolabitur: causæ enim, ob quas minuitur, leviores sunt in hoc casu, quàm in illis. Duas autem causas reddidimus, instrumentorum depravationem, & actionum noxam, ob quam parum crure utuntur. Sed, quùm in hanc partem femoris caput erumpit, præterquamquòd instrumenta non admodum depravantur, actio ipsa cruris multum læditur.

HIPPOCRATIS TEXTUS CXV.

Ut summatim igitur dicamus, articuli, qui excidunt, & elabuntur, non eodem modo semper excidunt & elabuntur: modò enim multo plus, modò multo minus. Ubi quidem multo plus & elabuntur, & excidunt, in universum majori negocio restituuntur: ac nisi revertantur, ossa, caro, atque habitus, & magis, & apertiùs depravantur, vitianturque. At, quùm minus excidunt, & elabuntur, ossa hæc faciliùs conduntur: & ubi vel negligantur, vel reponi nequeant, minùs debilitantur, & cum leviore detrimento in hoc casu, quàm in eo, quem proximè posuimus. In reliquis ergo articulis multum interest, magis-ne an minus sua sede excedant: sed utrumque caput tam femoris quàm humeri semper omnino æquè prolabitur: quoniam absque ullo excessu simpliciter rotundum est, & caro recipitur, quod in orbem est, & optimè sibi aptatur: quocirca evenire non potest, ut in his articuli dimidium procidat: nam, cùm rotundus sit, vel totus erumpet, vel intrò revertetur. Id ergo, quo de agitur, ex toto sua sede movetur, alioquin non excideret: interdum tamen magis, interdum minus, à naturali sede recedit, quod magis femori evenit, quàm humero.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ριδ'.

Ἥκιστα μὲν ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ ὀλισθήματος, ὁ μηρὸς μειοῦται. μινύθουσι μέντοι αἱ σάρκες πάντη, μάλιστα δὲ κατὰ τὸ ὄπισθεν ἴξιν, ὥσπερ ἤδη καὶ πρόσθεν εἴρηται. ὅσοι μὲν οὖν ἂν ἀνδρωθῶσιν ὀρθῶς, οὗτοι μὲν δύνανται προσχρέεσθαι τῷ σκέλεϊ αὐξανόμενοι, βραχυτέρῳ μὲν ἐόντι τοῦ ἑτέρου ἐόντι, ὅμως δὲ ἐρειδόμενοι ξύλῳ ἐπὶ ταῦτα, ᾗ τὸ σιναρὸν σκέλος. οὐ γὰρ κάρτα
B δύνανται ἄνευ τῆς πτέρνης, τῷ στήθει τοῦ ποδὸς χρέεσθαι, ἐπικαθιέντες, ὥσπερ ἐν ἑτέροις χωλεύμασιν ἔνιοι δύνανται. αἴτιον δὲ τοῦ μὴ δύνασθαι, τὸ ὀλίγῳ πρόσθεν εἰρημένον, διὰ δὲ οὖν τοῦτο προσδέονται ξύλου. ὅσοι δ' ἂν καταμεληθῶσι, καὶ μηδὲν χρέωνται ἐπὶ τὴν γῆν τῷ σκέλεϊ, ἀλλὰ μετέωρον ἔχωσι, τούτοισι μινύθουσι μὲν τὰ ὀστέα ἐς αὔξησιν μᾶλλον, ἢ τοῖσι χρεομένοισι, μινύθουσι δὲ καὶ αἱ σάρκες, πολὺ μᾶλλον, ἢ τοῖσι χρεομένοισι. κατὰ δὲ τὰ ἄρθρα, ἐς τὸ ἰθὺ πηροῦται τούτοισι τὸ σκέλος, μᾶλλον τι, ἢ οἷσιν ἄλλως ἐκπεπτώκῃ.

C

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἔνιοι τῶν ἐξηγουμένων τὰς τοιαύτας λέξεις, οὐχ ὡς ἐοίκασιν ἐμπείρως ἔχειν αὐτῶν, ὥστε, τὸ μὲν ἥκιστα, σημαίνειν νομίζουσιν οὐδ' ὅλως· τὸ δὲ οὐχ ἥκιστα, μάλιστα. οὗτοι δ' ἂν νομίσαιεν ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρῆσθαι, τοῖς οὕτω παθοῦσι, μηδ' ὅλως μειοῦσθαι τὸν μηρόν· ἀλλὰ φαίνεταί γε μειούμενος. οὐ μὴν ὥσπερ ἐπὶ ταῖς ἄλλαις ἐκπτώσεσιν, ὅτι μετριωτέρας ἐκείνων ἔχει τὰς μειούσας
D αἰτίας. ἐλέχθησαν δὲ εἶναι δύο, διαστροφή τε τῶν ὀργάνων, καὶ βλάβη τῆς ἐνεργείας, δι' ἣν, ὀλίγα χρῶνται τῷ σκέλει. ἀλλ' ἐν τούτῳ παθήματι, πρὸς τῷ μὴ διεστράφθαι μεγάλως, οὐδ' ἡ τῆς ἐνεργείας βλάβη σφόδρα τὸ σκέλος γίνεται.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ριε'.

Ὡς μὲν οὖν ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι, τὰ ἄρθρα τὰ ἐκπίπτοντα, καὶ τὰ ὀλισθαίνοντα, ἀνίσως αὐτὰ ἑωυτοῖσιν
E ἐκπίπτει, καὶ ὀλισθαίνει, ἄλλοτε μὲν πολὺ πλείονα, ἄλλοτε δὲ πολὺ ἐλάσσονα. καὶ οἷσι μὲν ἂν πολὺ πλεῖον ὀλισθῇ, ἢ ἐκπέσῃ, χαλεπώτερα ἐμβάλλειν τὸ ἐπίπαν ἐστί· καὶ ἢν μὴ ἐμβιβασθῇ, μείζους καὶ ἐπιδηλοτέρας τὰς πηρώσιας, καὶ κακώσιας ἴσχει τὰ τοιαῦτα, καὶ ὀστέων, καὶ σαρκῶν, καὶ σχημάτων. ὅταν δὲ μεῖον ἐμπέσῃ, καὶ ὀλισθῇ, ῥήϊδιον μὲν ἐμβάλλειν τὰ τοιαῦτα τῶν ὀστέων γίνεται. ἢν δὲ κατορθωθῇ, ἢ ἀμεληθῇ ἐμπεσεῖν, μείους καὶ ἀσινέστεραι αἱ πηρώσιες γίνονται τούτοισιν, ἢ οἷσιν ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἄρθρα, καὶ πάνυ πολὺ διαφέρει, ἐς τὸ, ὅτε μὲν μεῖον, ὅτε δὲ μεῖζον τὸ ὀλίσθημα ποιέεσθαι. μηροῦ δὲ καὶ βραχίονος κε-
F φαλαὶ παραπλησιώταται ὀλισθαίνουσιν αὐτὴ ἑωυτῇ ἑκατέρη. ἅτε γὰρ στρογγύλαι μὲν αἱ κεφαλαὶ ἐοῦσαι, ἀπλῶς τοῦ στρογγύλωσιν, καὶ φαλακρὴν ἔχουσι. κυκλοτερέες δὲ αἱ κοιλίαι ἐοῦσαι, αἱ δεχόμεναι τὰς κεφαλάς, ἁρμόζουσαι δὲ τῇσι κεφαλῇσι· διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν αὐτῇσι τὸ ἥμισυ ἐκστῆναι τοῦ ἄρθρου· ὀλισθαίνοι γὰρ ἂν διὰ τὸ περιφερὲς, ἢ ἐς τὸ ἔξω, ἢ ἐς τὸ εἴσω. περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἐστὶν, ἐκπίπτουσι τελέως ἤδη, ἐπεὶ ἄλλως γε οὐκ ἐκπίπτουσιν. ὅμως δὲ καὶ ταῦτα, ὅτε μὲν πλεῖον ἀποπηδᾷ ἀπὸ τῆς φύσιος, ὅτε δὲ ἔλασσον, μᾶλλον δέ τι μηρὸς, ἢ βραχίονος πέπονθεν.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐ ταύτης μόνης τῆς ῥήσεως, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐφεξῆς ἁπασῶν, ἕν ἐστι κεφάλαιον κοινόν, ἀλλήλων διαφέρειν τὰς ἐξαρθρήσεις, οὐ σμικρὰν διαφορὰν, ἐν τῷ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον. ἔνιαι μὲν γὰρ, ἐπὶ πολὺ τοῦ κατὰ φύσιν, ἔνιαι δ᾽ ἐπ᾽ ὀλίγον ἀφίστανται, μᾶλλον καὶ ἧττον ἑκάτεραι τοῦτο πάσχουσαι. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἄρθρων, εὔδηλόν ἐστιν, οἷον τό τε κατ᾽ ἀγκῶνα, καὶ καρπὸν, καὶ κνήμην, καὶ πόδα, καὶ δακτύλους. ἐπὶ δὲ τοῦ κατ᾽ ὦμον, καὶ ἰσχίον, ἐπιδείκνυσι, μὴ δυνάμενον γενέσθαι τὸ καλούμενον παράρθρημα διὰ τὸ τὰς κεφαλὰς τῶν ἄρθρων, σφαιροειδεῖς οὔσας, ἐμβαίνειν κοιλότησιν, ὀφρῦς ἐχούσαις κυκλοτερεῖς, ἐφ᾽ ὧν ἀδύνατόν ἐστι διαμένειν τὰς κεφαλάς. ἐξ ἀνάγκης γὰρ εὐθέως, ἤτοι τὰς κοιλότητας ἐμπίπτουσιν, ἐκτὸς αὐτῶν ὀλισθαίνουσιν. ἀλλ᾽ ὅμως, φησὶ, κἀπὶ τούτων, ἐνίοτε μὲν ἀξιόλογον, ἐνίοτε δ᾽ ὀλίγιστον ἀφίστασθαι τὰς κεφαλὰς, τοῦ κατὰ φύσιν. εὔδηλον δ᾽ ὅτι τοῦ τε βραχυτάτου, καὶ τοῦ πλείστου τὸ μεταξὺ, διαφορὰς ἔχει κατὰ τὸ μᾶλλόν τε, καὶ ἧττον, οὐκ ὀλίγας.

GALENI COMMENTARIUS.

Non modò hujus orationis, sed & omnium quæ sequuntur, caput unum est, luxata non mediocriter inter se differre, quatenùs magis, aut minus à naturali sede recedunt. Nonnulla enim multum, nonnulla parum absunt, utrumque autem magis, aut minus patiuntur. In aliis quidem articulis res clara est, ut in cubito, manu, crure, pede, digitis: sed humeri & femoris caput indicat non posse paulùm suo loco excedere (quod vitium Græci παράρθρημα dicunt) B quùm rotundum sit, & in cavum inseratur, quod oras in orbem habet, in quibus consistere caput nequeat: necessariò enim, vel protinus reconderetur, vel ex toto excideret. Utrumque tamen caput ait interdum longè, interdum paululùm, à naturali sede recedere. Ubi verò & plurimum & miminum datur, non paucas, quod ad plus & minus attinet, differentias intercedere manifestum est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ, ΚΑΙ ΓΑΛΗΝΟΥ ΕΙΣ ΑΥΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΕΣΣΑΡΑ.

HIPPOCRATIS DE ARTICULIS LIBER ET GALENI IN EUM COMMENTARII QUATUOR.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

ΤΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Περὶ τῶν διαφορῶν, καὶ τῆς τῶν διαρθρήσεων ἰατρικῆς, αἳ ἐν τοῖς σκέλεσι, καὶ χερσί, τε, καὶ τούτων μέρεσι τυγχάνουσιν. Τάξις τε τίθεται τοῦ τὰ ὀστέα τέμνειν, καὶ τῆς ταύτης μηχανῆς ἣν τὴν τοῦ Ἱπποκράτους καθέδραν καλοῦσι.

COMMENTARIVS QVARTVS.

LIBRI ET COMMENTARII ARGUMENTUM.

De Differentiis, ac de Curatione Luxationum tractat. quæ in Cruribus, & Manibus, horumque partibus contingunt. Ratio item interponitur Excidendorum ossium, & Structuræ illius machinamenti, quod Scamnum Hippocratis appellatur.

HIPPOCRATIS TEXTUS I.

QVandoquidem nonnulla ex iis, quæ à primo natali die sua sede moventur, sed parum excesserint, restitui possunt, præsertimque ad pedis articulos.

GALENI COMMENTARIUS.

QVod ait, primo natali die, nonnulli ad eos referunt, qui in utero sunt: alii ad eos, qui non multo antè nati sunt. Horum

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ α'.

ΕΠΕΙ ἔνια δὲ τῶν ἐκ γενεῆς γινομένων ὀλισθημάτων, ἢν μικρὸν ὀλισθῇ, οἷά τε ἐς τὴν φύσιν ἄγεσθαι, καὶ μάλιστα τὰ παρὰ τὰ τοῦ ποδὸς ἄρθρα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΚ γενεῆς, ἔνιοι μὲν οὖν ἐπὶ τῶν συγγενομένων εἰρῆσθαί φασιν, ἔνιοι δὲ, ἐπὶ τῶν οὐ μετὰ πολὺν χρόνον τοῦ γεννηθῆναι. τούτοις μὲν οὖν μάρτυ-

ρεῖ τὰ εἰρημένα ἐφεξῆς. καὶ προφανῶς ἁμαρτάνουσιν, οἱ περὶ μόνων τῶν γεννηθέντων ἀκούοντες· ἄμεινον γὰρ, ἐπ' ἀμφοτέρων ἡγεῖσθαι λελέχθαι τὸν λόγον. ὅτι δὲ τοῖς ἑτέροις μαρτυρεῖ τὰ ἐφεξῆς εἰρημένα, μικρὸν ὕστερον ἐπιδείξομεν, ὅταν ἐκείνην ἐξηγούμεθα τὴν ῥῆσιν.

A sententiam comprobant quæ sequuntur: sed illi proculdubio errant, qui accipiunt in iis tantùm, qui in utero sunt: Satius enim est ad utrosque orationem referre. Præterea, quæ sequuntur cum aliis facere paulopost demonstrabimus, ubi eum locum aperiemus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ β'.

ΟΚόσοι ἐκ γενεῆς κυλλοὶ γίνονται.

HIPPOCRATIS TEXTUS II.

B *QVibus à primo natali die crus varum est.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΗν ἐπὶ τὰ ἔξω διαστροφὴν τοῦ σκέλους, αὐτὸς ἔμπροσθεν ὠνόμασε κύλλωσιν, ἐφ' ἧς, ἔφη συμβαίνειν, ῥέπειν ἔσω τὸν πόδα. ἄρθρα δὲ ποδὸς εἶπεν, ἐπειδὴ πλείω τὸν ἀριθμόν εἰσι, γιγνόμενα μὲν ἅπαντα, κατὰ τὰς κατὰ τὸν ἀστράγαλον διαρθρώσεις, οὐ μὴν ἑνὸς ὀστοῦ τὴν διάρθρωσιν ἔχοντα πρὸς αὐτόν· ἡ μὲν γὰρ περόνη, κατὰ τὸ ἔξω μέρος, ἡ δὲ κνήμη κατὰ τὸ ἔνδον, ἑκατέρα μεγάλαις ἀποφύσεσιν αὐτὸν περιλαμβάνει, τὸ δὲ πρόσω μέρος αὐτοῦ, περιφερὲς ὂν, οἷον κεφαλήν τινα ἔχει, πεφυκυῖαν ἐπ' αὐχένι, περιλαμβανομένην ὑπὸ κοιλότητος ὀστοῦ, τοῦ καλουμένου σκαφοειδοῦς, καὶ κατὰ ταύτην γε μάλιστα τὴν διάρθρωσιν ἀνατείνεσθαί τε σιμουμένῳ τῷ ποδὶ καὶ πρὸς τὴν ὀπίσω χώραν ἀπάγεσθαι συμβαίνει. καὶ μὴν κάκ τῶν κάτω μὲν ὁ ἀστράγαλος πρὸς τὴν πτέρναν διαρθροῦται, καθ' ὃν εἴρηται τρόπον, ἐν τῷ περὶ ὀστῶν ὑπομνήματι, ᾧ γεγυμνάσθαι συνεβούλευσα, τὸν μέλλοντα ταῖσδε ταῖς ἐξηγήσεσιν ὁμιλέειν. ἀλλ' αἵ γε κυλλώσεις τοῦ ποδὸς, μάλιστα γίνονται, πρὸς τὴν ἔξω χώραν ἀφικνουμένης τῆς κνήμης ὡς αἰωρεῖσθαί τε, καὶ ἀστήρικτον κρέμασθαι, τὴν κάτω τῆς περόνης ἐπίφυσιν, ἣ περιλαμβάνει τὸν ἀστράγαλον ἔξωθεν.

GALENI COMMENTARIUS.

CRus varum, id est in exteriorem partem conversum: supra etiam nuncupavit κυλλὸν, ubi spectare intro pedem ait. Dixit autem pedis articulos, quoniam plures numero sunt, omnes juxta tali commissuram siti, cum quo non unum os tantùm committitur. C Sura enim ab exteriori parte, ab interiori tibia, utraque magno processu complectitur talum, cujus pars prior, quæ rotunda est, & quasi caput habet rotundum cervici superimpositum, à cavo excipitur illius ossis, quod scaphæ similitudinem refert, qua parte commissuræ pes potissimùm, & sursum extenditur, quùm simus efficitur, & in posteriorem partem ducitur: sed & ab inferiori parte talus cum calce committitur, quomodo in libro de ossibus explanavimus, in quo exerceri jussimus eum, qui debeat in his expositionibus versari. Verùm pes tunc potissimùm varus D redditur, cùm tibia in exteriorem partem crevit, sic, ut inferior suræ processus, quo talum ab exteriori parte complectitur, sine ulla fultura suspendatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ γ'.

ΤΑ πλεῖστα τούτων ἰήσιμά ἐστιν, ἢν μὴ πάνυ ἡ ἔκκλισις εἴη, ἢ καὶ προαυξέων γεγονότων ἤδη παιδίων ξυμβῇ. ἄριστον μὲν οὖν, ὡς τάχιστα ἰητρεύειν τὰ τοιαῦτα πρὶν πάνυ μεγάλην τὴν ἔνδειαν τῶν ὀστέων τῶν ἐν τῷ ποδὶ γενέσθαι, πρίν τε πάνυ μεγάλην τὴν ἔνδειαν τῶν σαρκῶν τῶν κατὰ τὴν κνήμην εἶναι.

HIPPOCRATIS TEXTUS III.

PLerique sanabiles sunt, nisi ita magnus excessus sit, aut pueris jam adultioribus res incidat. Commodissimum, itaque his est celerrimè subvenire, antequàm & pedis ossium, & carnis in E *crure magna admodum defectio sequatur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΠΡοαυξέων λέγει, τῶν ἐπὶ πλέον ηὐξημένων, ὧν οὐχ ὁμοίως ἐστὶν ἀνάπλαστος τῶν ὀστῶν οὐσία, καθάπερ τῶν βρεφῶν διὰ μαλακότητα· πρόδηλον ἐκ τοῦ γε, περὶ τῶν ἤδη γεγονότων, αὐτὸν διαλέγεσθαι· εἰ δὲ καὶ περὶ τῶν ἔτι κυουμένων, οὐχ ὁμοίως δῆλον, ἀλλὰ πολλάκις τε διὰ τῶν ἔμπροσθεν ἐμνημόνευσε, καὶ τοῖς κυουμένοις ἐξαρθρήματα γίγνεσθαι.

GALENI COMMENTARIUS.

ADultiores vocat eos, qui plurimùm increverunt, quorum ossa non æquè tractari & componi possunt, atque infantium, propter mollitiem. Hinc itaque colligitur Hippocratem de iis agere, qui nati jam sunt: at loquatur-ne de illis qui in utero sunt, non similiter manifestum est; sed in superioribus F sæpius retulit in utero matris articulos luxari.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ δ'.

ΤΡόπος μὲν οὖν κυλλώσιος, οὐχ εἷς, ἀλλὰ πλείονες. τὰ πλεῖστα μὲν οὐκ ἐξηρθρηκότα παντάπασιν, ἀλλὰ δι' ἔθος σχήματος, ἔν τινι ἀπολήψει τοῦ ποδὸς κεκυλλωμένα.

HIPPOCRATIS TEXTUS IV.

MOdus ergo ejus vitij, sub quo pes varus fit, non simplex est, sed multiplex. Plerumque autem varus redditur, non quod articulus ex toto luxatus fuerit; sed quod pes consueverit re aliqua exceptus figurari.

A

GALENI COMMENTARIUS.

Modum τρόπον dixit, quod verbum plerumque mutuari solet, quùm de unoquoque eorum loquimur, quæ inter se differunt singula: sed nunc agere potest, qua ratione pes varus fiat, quod multis modis accidit. Namque id quod subjicitur, utramque sententiam comprobat, quùm ait: plerumque autem varus efficitur, non quòd articulus ex toto luxatus fuerit; sed quòd pes consueverit re aliqua exceptus figurari. Nam, quùm inquit, non quod articulus ex toto luxatus fuerit, unum quendam vitii modum expressit: quùm verò dixit, sed quòd pes consueverit re aliqua exceptus figurari, undè is fiat, ostendit. Neque alienum est depravari tenera, & veluti cerea infantium ossa, pravè à nutricibus figurata, cùm in cunis collocantur quodammodo contorta, vel pluribus velamentis involuta, vel sic, ut à quibusdam etiam urgeantur, à quibus omnibus depravationes fiunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὡς τὸ πολὺ μὲν, ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστον διαφερόντων, ὑπὲρ οὗπερ ἂν ἕκαστος τετύχῃ διαλεγόμενος, εἴωθεν ἐπιφέρειν τρόπος, ὄνομα. δύναται γε μὴν νῦν, καὶ περὶ τῆς γενέσεως τῶν κυλλωμάτων λέγειν, ὅ τι κατὰ πολλοὺς γίνεται τρόπους. καὶ γὰρ τὸ ἐπιφερόμενον ἀμφοτέροις μαρτυρεῖ, λέγοντος αὐτοῦ, τὰ πλεῖστα μὲν οὐκ ἐξηρθρηκότα παντάπασιν, ἀλλὰ δι' ἔθος σχήματος ἔν τινι ἀπολήψει τοῦ ποδὸς κεκυλλωμένα. B ἐκ μὲν γὰρ τοῦ φάναι, μὴ ἐξηρθρηκότα τελέως, ἕνα τινὰ τρόπον ἐδήλωσε τοῦ πάθους. ἐκ δὲ τοῦ, δι' ἔθος σχήματος, ἁπαλά τε ὄντα, καὶ οἷον κηροειδῆ τὰ τῶν βρεφῶν ὀστᾶ, διαστρέφεσθαι, μοχθηρῶς ὑπὸ τῶν τροφῶν σχηματιζόμενα, κατατιθεμένων ἐν τοῖς λίκνοις περιεστραμμένα πως, ἢ καὶ περιηγμένα πλείοσιν ἐπιβλήμασιν, ἢ θλώμενα πρός τινων, ὑφ' ὧν ἁπάντων, αἱ διαστροφαὶ γίνονται.

C

HIPPOCRATIS TEXTUS V.

Hæc autem in curatione animadvertenda sunt. Os cruris, quod ad talos extat, ab exteriori parte in interiorem propellendum, dirigendumque est: calx contrà è regione ejus in exteriorem repellendus, ut ossa quæ excesserant, inter se concurrant, & in medio, & à latere pedis: digitique omnes unà cum pollice repellente in interiorem partem inclinandi, atque ita cogendi sunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ε'.

Προσέχειν δὲ τῇ ἰητρείῃ. τοῖσι δὲ χρὴ ἀπωθέειν μὲν, καὶ κατορθοῦν τῆς κνήμης τὸ κατὰ τὸ σφυρὸν ὀστέον τὸ ἔξωθεν, ἐς τὸ εἴσω μέρος, ἀντωθέειν δὲ ἐς τὸ ἔξω μέρος, τὸ τῆς πτέρνης, τὸ κατ' αὐτὴν τὴν ἴξιν, ὅπως ἀλλήλοισιν ἀπαντήσῃ τὰ ὀστέα τὰ ἐξίσχοντα, κατὰ μέσον δὲ καὶ πλάγιον τοῦ ποδός. τοὺς δ' αὖ δακτύλους, ἀθρόους ξὺν τῷ μεγάλῳ δακτύλῳ ἐς τὸ εἴσω D μέρος ἐγκλίνειν, καὶ περιαναγκάζειν οὕτως.

GALENI COMMENTARIUS.

Scribit ipse in libro de fracturis: Crus binis ossibus continetur, quorum alterum altero tenuius est, ab una parte multo, paulo ab altera. Solent autem recentiores hoc os, quod ab exteriori parte situm est, Græcè nominare περόνην. Jubet igitur, ut illud in interiorem partem cogatur, simulque calx repellatur in exteriorem, idque præsertim ex calce, quod è regione est, cruris videlicet, quod super ipsum naturaliter situm est. De hac autem restituendi ratione anteà sæpius mentionem fecit, quæ omnium communis est: siquidem necesse est, quod naturali sede excessit, in pristinum locum propellere: & quod subjectum est, in contrariam partem adducere, ut ossa inter se concurrant. Quæ subjicit de ipsis dirigendis evidentissima sunt iis qui in memoria habeant, quæ superius diximus in expositione hujus Libri, & antè, ejus, qui de fracturis est. Siquid autem occurrat, quod obscurius videatur, illud duntaxat enodabimus.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Αὐτὸς ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν εἶπεν· ἡ δὲ κνήμη δύο ὀστέα ἐστὶ, τῇ μὲν, συχνῷ λεπτότερον τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου, τῇ δὲ, οὐ πολλῷ λεπτότερον, ἀλλὰ τοῖς τε μετ' αὐτὸν εἴθισται, τὸ ἔξωθεν ὀνομάζειν περόνην. ταύτην οὖν, ὠθεῖν ἔσω κελεύει, καὶ τοῦτο πράττοντα, τὴν πτέρναν ἀπωθεῖν ἐκτὸς, καὶ μάλιστα αὐτῆς, τὸ κατὰ τὴν ἴξιν, ὅπερ E δηλοῖ τὴν εὐθυωρίαν, ὡς πρὸς τὴν κνήμην δηλονότι, τὴν ἐν τῷ κατὰ φύσιν, ἐπικειμένην αὐτῇ. πολλάκις δ' ἔμπροσθεν ἤδη περὶ τοιούτου τρόπου τῆς ἐμβολῆς εἶπεν, ἁπάντων ὄντων κοινοῦ. χρὴ γὰρ, τὸ μὲν ἐξέχοντος τοῦ κατὰ φύσιν, εἰς τὴν ἀρχαίαν χώραν ἐπαναγαγεῖν, ὅπως ἀλλήλοις ἀπαντήσῃ τὰ ὀστᾶ. τὰ δ' ἐφεξῆς εἰρημένα περὶ τῆς διαπλάσεως αὐτῶν, ἱκανῶς ἐστι σαφῆ τοῖς μεμνημένοις ὧν τ' ἔμπροσθεν εἰς τοῦτο τὸ βιβλίον εἴπομεν ἐξηγούμενοι, καὶ ὧν ἔτι τούτου πρότερον, εἰς τὸ περὶ ἀγμῶν. εἰ δέ τι παρεμπίπτοι, δοκοῦν ἀσαφέστερον εἰρῆσθαι, περὶ μόνου τού- F του ποιήσομαι τὸν λόγον.

HIPPOCRATIS TEXTUS VI.

Deligare item convenit, adhibito cerato, quod resinam copiosè acceperit, & fasciis mollibus, non parvis, neque admodum arctatis.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϛ'.

Ἐπιδεῖν δὲ κηρωτῇ ἐρρητινωμένῃ εὖ, καὶ σπλήνεσι, καὶ ὀθονίοισι μαλθακοῖσι, μὴ ὀλίγοισι, μηδὲ ἄγαν πιέζοντα.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τοῖς διαπλασσομένοις μέρεσιν ἐπιτήδειός ἐστι ἡ ῥητίνην ἔχουσα κηρωτή, διότι συνέχεται μᾶλλον τῷ δέρματι καὶ τὰ ὀθόνια, καὶ ξηραίνεται μᾶλλον τὰ σώματα. ἐκ μὲν οὖν τοῦ συνέχεσθαι, τὸ φυλάττεσθαι τὴν διάπλασιν ἀμετακίνητον, ὑπάρξει τοῖς θεραπευομένοις μορίοις· ἐκ δὲ τοῦ ξηραίνεσθαι, τὸ πήγνυσθαί τε, καὶ κρατύνεσθαι. τοῦτο δ᾽ αὐτὸ, μόνιμον αὐτοῖς φυλάξει τὴν διάπλασιν· ὀθονίοις δὲ χρῆσθαι κελεύει, μαλθακοῖς μὲν διὰ τὴν μαλθακότητα τῶν σωμάτων, ἣν ἐκ τῆς ἡλικίας ἔχει τὰ βρέφη. περιβεβλημένοις δὲ ἀτρέμα, φυλαττόμενος τὴν ἐκ τῆς βιαίας περιβολῆς θλίψιν αὐτῶν, καὶ μάλιστα ὅταν ἐπὶ μαλακῶν γίνωνται σωμάτων. ὅτι δὲ ἧττον πιέζεσθαι κελεύει, διὰ τοῦτο πλείοσι χρῆσθαι τοῖς ὀθονίοις ἀξιοῖ. τὴν γὰρ ἀσφάλειαν τῆς ἐπιδέσεως, ἔφασκεν, ἢ πίεσιν, ἢ πλῆθος τῶν ὀθονίων γίνεσθαι.

GALENI COMMENTARIUS.

Partibus compositis aptatur ceratum, quod resinam acceperit, quoniam fasciæ cuti melius inhærent, & partes corporis magis siccantur, ex eo quod fasciæ inhærent, sequitur ut partes quæ curantur, immobiles, ut compositæ sunt, serventur: ex eo quòd partes siccantur, ut spissentur, & confirmentur, quæ res etiam composita fideliter tuetur. Porrò autem fascias molles adhibet ob corporum mollitiem, B quæ infantium corporibus propter ætatem inest, quas leniter adstringit, cavens ne vehementer arctatæ comprimant, præcipuè cum corpora mollia sint. Sed quia minùs adstringit, idcirco imperat ut plures fasciæ injiciantur: scripsit enim vinculi firmitatem, vel pressu comparari, vel numero fasciarum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ζ.

Οὕτω δὲ τὰς περιαγωγὰς ποιέεσθαι τῆς ἐπιδέσιος, ὥσπερ καὶ τῇσι χερσὶν ἡ κατόρθωσις ἦν τῶ ποδὸς, ὅκως ὁ πούς, ὀλίγον μᾶλλον ἐς τὸ βλαισὸν ῥέπων φαίνηται.

HIPPOCRATIS TEXTUS VII.

C *Non secùs autem circumagenda fascia est, quàm si pes manibus dirigendus sit, ut paulò magis valgus appareat.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καὶ τοῦτο κοινὸν ἁπάσης ἐπανορθώσεως ἐξαρθρημάτων τε, καὶ καταγμάτων ἐστὶ παράγγελμα, πολλάκις ὑπ᾽ αὐτοῦ προειρημένον. οὐ βούλεται γὰρ, ἐν τῇ ἐπανορθώσει, τὰ διαπλαττόμενα πρὸς τὸ κατὰ φύσιν ἀκριβῶς ἀχθέντα, καταλιπεῖν αὐτόθι. κελεύει μὲν περιβάλλειν ὀλίγον ὅτι, ὡς ἐκ τούτου τὴν πολυχρόνιον αὐτῶν ῥοπὴν ἐπὶ τὴν διαστροφὴν ἀντισπῶντες, ἐν τῷ μέσῳ καταστήσωμεν ὅπερ ἦν τὸ κατὰ φύσιν ἀκριβῶς. εἰ γὰρ ἐν τούτῳ, διαπλάττοντες καταλείποιμεν, ἐπὶ τὴν πολυχρόνιον διαστροφὴν ὑπορρεῖ τὰ μόρια. δῆλον δ᾽ ὅτι καὶ τοῦτο παράγγελμα, ἐν τῷ γενικωτάτῳ πάντων ὑποπέπτωκε θεραπευτικῷ σκοπῷ, καθ᾽ ὃν ἔφασκε τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἰάματα εἶναι, μήτε τὰ κατεψυγμένα θερμαινόντων ἡμῶν τῇ μετρίᾳ θερμασίᾳ, μήτε τὰ θερμαινόμενα μετρίως ψυχόντων, ἀλλ᾽ εἰς τοσοῦτον ἐπέκεινα τῆς μεσότητος εἰς τἀναντία προχωρούντων, ὅσον ἀποχώρησιν αὐτῆς τὸ πάθος ἐπὶ θάτερον. καὶ νῦν οὖν, ἐπεὶ μὲν πάθος ἡ ἡ κύλλωσις ἐναντία βλαισώσει διὰ πάντων τῷ λόγῳ, τὸ κυλλὸν ὁ Ἱπποκράτης πρὸς τὸ βλαισὸν ἀξιοῖ ῥέπειν, ἐπέκεινα δηλονότι τῆς κατὰ φύσιν ἀκριβῶς ὄντων.

GALENI COMMENTARIUS.

Hoc item præceptum communiter ad luxata, fractaque omnia pertinet, quod sæpius ab ipso memoriæ proditur: Non enim vult in dirigendo, quæ composita sunt in naturalem sedem exquisitè restituta, ita relinqui; sed paulo ultrà compelli, ut ad contrarium ejus loci, in quem diu perversa spectarunt, à nobis impulsa, consistant in medio, quod D prorsùs secundùm naturam fuit: nam si collocata in hoc dimitterentur, ad diuturnam depravationem redirent. Constat autem præceptum hoc ad id consilium pertinere, quod in curando maximè commune est, in quo contraria contrariorum esse præsidia docuit: qùum nec refrigerata moderatè calefaciamus, nec calefacta moderatè refrigeremus: sed eatenus à medio in contrariam partem recedamus, quatenus in alteram morbus recessit. Nunc, quia pes varus est, cui vitio contrarium id est, E sub quo valgus efficitur, idcirco Hippocrates jubet, dum componitur, ut in valgum convertatur, scilicet ultra sedem prorsus naturalem.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ η.

Ἴχνος δέ τι ποιέεσθαι, ἢ δέρματος μὴ ἄγαν σκληροῦ, ἢ μολυβδίνου.

HIPPOCRATIS TEXTUS VIII.

Solea item conficienda est, aut ex pelle non multum dura, aut ex plumbo.

F

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καὶ τοῦθ᾽ ἕνεκα τοῦ μονίμου τῆς ἐπιδέσεως ἐπιτεχνᾶται. διὰ τοῦτο δ᾽ οὖν, καὶ προσκαταδεῖν, αὐτὸ κελεύει τῇ ἐπιδέσει πασῶν ὕστατον, ὅπως ἐκείνην τε συνέχῃ πᾶσαν, αὐτόν τε μὴ θλίβῃ τὸν χρῶτα. τοῦτο δὲ ἐδήλωσε, τῇ προκειμένῃ ῥήσει, γράψας ἐφεξῆς τήνδε.

GALENI COMMENTARIUS.

Hoc etiam ad stabiliendam juncturam molitur: quamobrem jubet ipsum postremum omnium super juncturam devinciri, ut eam totam contineat, & carnem ipsam non comprimat, id quod sequentibus expressit; inquit enim:

A

HIPPOCRATIS TEXTUS IX.

ALligandaque non ut cuti insidat, sed cùm postrema lintea circundantur. Ubi jam alligaveris caput unius ex fasciis, quibus vincitur, è regione minimi digiti assuendum est illis fasciis, quæ sub pede sunt, ut dum moderatè se habere videatur, fascia sursum ducta circa posteriorem cruris partem, quæ carnosa prominet, volvatur, atque ita firmiter maneat. Sed (ut uno verbo dicam) quasi ceram fingamus, debemus & manibus in naturalem sedem compellere, & vinculo similiter non magna vi, sed leniter, adducere.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ θ'.

Προσεπιδεῖν δὲ, μὴ πρὸς τὸ χρῶτα τιθέντα, ἀλλ' ὅταν ἤδη τοῖσιν ὁσάτοισιν ὀθονίοισι μέλλῃς ἐπιδέειν· ὅταν δὲ ἤδη ἐπιδεδεμένος ᾖ, ἑνός τινος τῶν ὀθονίων χρὴ, οἷσιν ἐπιδέεται, τὴν ἀρχὴν προσράψαι πρὸς τὰ κάτω τοῦ ποδὸς ἐπιδέσματα, κατὰ τὴν ἴξιν τοῦ μικροῦ δακτύλου, ἔπειτα ἐς τὸ ἄνω τείνοντα, ὅκως ἂν δοκέῃ μετρίως ἔχειν, περιβάλλειν ἄνωθεν τῆς γαστροκνημίης, ὡς μόνιμον ᾖ κατατεταγμένον οὕτως. ἁπλῷ δὲ λόγῳ, ὥσπερ κηροπλαστέοντα, B χρὴ ἐς τὴν φύσιν τὴν δικαίην ἄγειν, καὶ τὰ ἐκκεκλιμένα, καὶ τὰ συντεταμένα παρὰ φύσιν, καὶ τῇσι χερσὶν οὕτω διορθοῦντα, καὶ τῇ ἐπιδέσει ὡσαύτως. προσάγειν δὲ οὐ βιαίως, ἀλλὰ παρηγορικῶς.

GALENI COMMENTARIUS.

E Regione minimi digiti, hoc est, ab exteriori parte pedis fasciam appendit, quam attrahit ad posteriorem partem cruris, quæ carnosa prominet, quandoquidem pedi varo medetur: quòd si valgum curaret, ab altera parte fasciæ caput assueret, quoniam inclinare pedem oportet in contrariam partem, atque convertitur, sic, ut, quæ extrà spectant, compellantur intrò: quæ intrò, similiter in contrariam regionem cogantur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

C Ἐκ τοῦ κατὰ τὸν μικρὸν δάκτυλον χωρίου, τουτέστι τοῦ ἐκτὸς τοῦ ποδὸς, τὴν ἀπάρτησιν ποιεῖται πρὸς τὴν γαστροκνημίαν, ἐπεὶ τὸν κεκυλλωμένον πόδα θεραπεύει, βεβλαισωμένον δὲ εἴπερ ἐθεράπευε, πάλιν ἂν ἐποίησε τὴν ἀνάρτησιν. ἐπὶ τἀναντία γὰρ χρὴ περιτρέπειν τὸν πόδα τῇ διαστροφῇ, ὡς τὰ μὲν εἰς τὴν ἔξω χώραν διεστραμμένα, εἰς τὴν ἐντὸς ἐπιστρέψαι, τὰ δ' ἔσω τὴν μετάστασιν πεποιημένα, καὶ ταῦτα πρὸς τὸν ἐναντίον ἀπάγειν τόπον.

HIPPOCRATIS TEXTUS X.

D *ASsuendæ autem fasciæ sunt, ut quomodo opus est, suspendantur: alia enim depravatio aliam suspendendi viam postulat.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ι'.

Προσράπτειν δὲ τὰ ὀθόνια, ὅκως ἂν ξυμφέρῃ τὰς ἀναλήψιας ποιέεσθαι. ἄλλα γὰρ ἄλλης τῶν χωλωμάτων δέεται ἀναλήψιος.

GALENI COMMENTARIUS.

QUod ego nuper posui, ipse nunc declarat, aliis depravationibus alias suspendendi rationes accommodari. Constat autem, ubi pes in interiorem partem spectet, ita suspendendum esse, ut extremum crus in interiorem partem compellatur, pes in exteriorem: ubi pes in exteriorem inclinatur, ita ut crus in exteriorem, pes in interiorem urgeatur: ubi in utramvis partem paulum excesserit, appensa fascia moderatè in contrariam partem cogi debet: qui longè à naturali situ recessit, validiùs repellendus est. Ideò depravationem (quam χώλωμα dixit) commune nomen omnium pravitatum accipito.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὅπερ ἀρτίως ἐγὼ προειρήκειν, αὖθις ἐν τῷ λόγῳ δηλῶθεν, ἄλλα ἄλλης, τῶν χωλωμάτων, δεῖσθαι λέγων ἀναλήψεως. τὰ μὲν κεκυλλωμένα, δῆλον ὅτι τῆς ἔσω μὲν περιαγούσης τὸ τῆς κνήμης πέρας, ἔξω δὲ τὸν πόδα. τὰ δὲ βεβλαισωμένα, τῆς ἔξω μὲν τὴν κνήμην, ἔσω δὲ τὸν πόδα καὶ τὰ μὲν ἐπ' ὀλίγον ἑκάτερον πεπονθότα, μετρίως ἀντισπᾶν, ἐπὶ τὴν ἐναντίαν E χώραν ποιούμενον τὴν ἀνάληψιν. τὰ δὲ ἐπὶ πλέον ἀποκεχωρηκότα, σφοδρότερον ἀντιτείνοντα, διὰ τοῦτο, καὶ κοινὸν ἐπὶ πασῶν τῶν διαστροφῶν ὄνομα νῦν εἶπε, τὸ χώλωμα.

HIPPOCRATIS TEXTUS XI.

F *CAlcei verò è plumbo instruantur, qui super juncturam obligentur, ad eam formam, quam Chiæ crepidæ habebant: quibus opus non est si quis manibus rectè componat, rectè item fasciis alliget, rectè suspendat. Curatio igitur hæc, neque sectionem, neque ustionem, neque aliam varietatem requirit: celerius enim opinione hujusmodi vitia curationi cedunt; tempore tamen superanda sunt, dum corpus justo habitu increscat.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ια'.

Ὑποδημάτιον δὲ ποιέεσθαι μολύβδινον, ἔξωθεν τῆς ἐπιδέσιος ἐπιδεδεμένον, οἷον αἱ χῖαι κρηπῖδες ῥυθμὸν εἶχον, ἀλλ' οὐδὲν αὐτοῦ δεῖ, ἤν τις ὀρθῶς μὲν τῇσι χερσὶ διορθώσῃ, ὀρθῶς δὲ τοῖσιν ὀθονίοισιν ἐπιδέῃ, ὀρθῶς δὲ καὶ τὰς ἀναλήψιας ποιοῖτο. ἡ μὲν οὖν ἴησις αὕτη, καὶ οὔτε τομῆς, οὔτε καύσιος οὐδὲν δεῖ, οὔτ' ἄλλης ποικιλίης. θᾶσσον γὰρ ἐνακούει τὰ τοιαῦτα τῆς ἰητρείης, ἢ ὡς ἄν τις οἴοιτο. προσνικᾶν μέντοι χρὴ τῷ χρόνῳ, ἕως ἂν αὐξηθῇ τὸ σῶμα ἐν τοῖσι δικαίοισι σχήμασιν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὁποῖον μὲν ῥυθμὸν εἶχον αἱ Χῖαι κρηπῖδες, οὐχ οἷόν τε γνῶναι σαφές, οὐδὲ γὰρ καὶ αὐτὸν ἐπὶ τὸν Ἱπποκράτην ἐσώζετο. διὰ τοῦτο γοῦν εἶπεν, οἵας αἱ χῖαι κρηπῖδες ῥυθμὸν εἶχον, δυνάμενος εἰπεῖν, ἔχουσιν. εὔδηλον δὲ ὅτι τὸ συνέχον μὲν ἀκριβῶς τὸν πόδα, μὴ θλῖβον δὲ τὴν σάρκα τοῖς διαπλασσομένοις παιδίοις, ἐπιτηδειότατόν ἐστιν ὑπόδημα, ὥστε πρὸς τούτους ἀποβλέποντι τοὺς σκοποὺς, καὶ νῦν ἂν δύναιτο ποιεῖν ὑπόδημα χρήσιμον, ἄνευ τοῦ ζητεῖν ὁποῖαι τινὲς ἦσαν αἱ χῖαι κρηπῖδες.

GALENI COMMENTARIUS.

Quænam fuerit Chiæ crepidæ forma, non satis patet, quoniam neque Hippocratis seculo in usu erat: atque idcirco inquit, ad eam formam quam Chiæ crepidæ habebant, quùm potuisset dicere, habent. Constat autem infantibus, cùm diriguntur, id calciamenti genus maximè idoneum esse, quod ad unguem pedem excipit, & carnem non comprimit: ad quam rem spectantes, parare nunc idoneum calciamentum poterimus, quamvis cujusmodi Chiæ crepidæ fuerunt, non requiramus.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιβ'.

Ὅταν δὲ ἐς ὑποδήματος λόγον εἴη, ἀρβύλαι ἐπιτηδειόταται, αἱ πηλοπατίδες καλεόμεναι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XII.

Ubi autem ad calceos veniatur, aptissimi sunt, qui per loca luto plena gestari solent, πηλοπατίδες *nuncupantur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Εἰς ὑποδήματος ἥξει λόγον τὸ θεραπευόμενον παιδίον, ὅταν τε τὸ κατορθούμενον μόριον ὑγιὲς ᾖ, καὶ τηλικοῦτον, ὅταν ἐν τῷ τέως αὐξηθὲν γένηται, καὶ μηκέτι μαλακὴν αὐτῶν τὴν ὀστῶν τὴν οὐσίαν εἶναι. οὐδὲ γὰρ, οὔτ' ἐπιτρέψαι χρὴ πρότερον αὐτὸ βαδίζειν, ἵνα μὴ πάλιν ἐπὶ τὴν ἔμπροσθεν διαστροφὴν ἐπανέλθῃ τὸ μόριον. ὅταν δὲ ἀβλαβῶς δύναται βαδίζειν, ἀρβύλας ὑποδεῖν αὐτῷ προσήκει. κοῖλον δὲ ἐστιν ὑπόδημα τοῦτο, καὶ περιεσφιγμένον ἀκριβῶς ὅλῳ τῷ ποδὶ, μέχρι τῶν σφυρῶν. εὔδηλον δὲ ὅτι τοιοῦτόν ἐστι, κἂξ ἂν ἐπινόησεν αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης εἰπὼν, αὐτὰς πηλοβατίδας ὀνομάζεσθαι. τοῦτο γὰρ γέγονε τὸ ὄνομα, εἰ μὲν διὰ τοῦ π γράφοιτο πηλοπατίδας, διὰ τὸ πατεῖσθαι τὸν πηλὸν ὑπ' αὐτῶν. εἰ δὲ διὰ τοῦ β' πηλοβατίδας, ἐπειδὰν βαίνειν ἀσφαλῶς ἐν πηλῷ δυνατόν ἐστι τοῖς ὑποδεδεμένοις τοιοῦτον ὑπόδημα.

GALENI COMMENTARIUS.

Veniunt ad calceos pueri qui curantur, quum pars quæ dirigitur, confirmata fuerit, & aliquid increverit, atque ossa ipsa non amplius mollia sint. Nam nec permittendum est ut prius inambulent, ne pars ad priorem depravationem iterum revertatur: at ubi tutò ingredi possunt, calceis utantur licet, quos Hippocrates ἀρβύλας appellat. Est autem calciamenti genus cavum, quod arctè pedem universum exquisitè usque ad talos complectitur. Manifestum est autem ejusmodi esse, ex eo, quod Hippocrates subjicit, quùm inquit, πηλοπατίδες nuncupantur, hoc enim nomen inventum est: quod si per π scribatur, πηλοπατίδες, ductum erit à luto, quod πηλὸς Græcè dicitur, quùm ab ipsis lutum calcetur; calcari enim πατεῖσθαι dicunt: si per β, πηλοβατίδες, à luto similiter, & à verbo ambulare, quod βαίνειν dicunt, quùm, qui iis utantur, tutò in luto ambulent.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιγ'.

Τοῦτο γὰρ ὑποδημάτων ἥκιστα κρατέεται ὑπὸ τοῦ ποδὸς, ἀλλὰ κρατέει μᾶλλον.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIII.

Namque hoc calciamenti genus à pede minimè coërcetur, sed magis ipsum coërcet.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἄλλως ἄλλος ἄνθρωπος εἴθισταί τε, καὶ πέφυκε βαδίζειν. ὁ μέν τις ὀρθῶς ἀκριβῶς ἔχων, ὁ δὲ εἴσω μᾶλλον, ἢ ἔξω ῥέποντα τὸν πόδα, καὶ τινὲς μὲν αὐτῷ τῷ στήθει, τινὲς δὲ τῇ πτέρνῃ βαίνουσι μᾶλλον, τινὲς δὲ ὁμαλῶς ὅλον στηρίζουσι. καὶ τοίνυν, καὶ φαίνονται συνεξομοιοῦντες ἀεὶ τῷ τρόπῳ τῆς βαδίσεως οἱ ἄνθρωποι, τὰ τοιαῦτα τῶν ὑποδημάτων, ὅσα μήτε βαθέα, μήτ' ἀκριβῶς ἐστὶ περιεσφιγμένα τῷ ποδὶ, καί σοι θεασαμένῳ τι τῶν τοιούτων ὑποδημάτων, ἔνεστιν ἐξ αὐτῶν λογίσασθαι, πῶς χρώμενος αὐτοῖς βαδίζει. τὸ μὲν γὰρ ὀρθὸν, καὶ μηδαμόσε ῥέπον, ἀλλ' οἷον ὁ σκυτοτόμος ἐποίησε αὐτὸ, τοιοῦτον διαμένον, ὀρθὸν σημαίνει τίθεσθαι τὸν πόδα τοῦ

GALENI COMMENTARIUS.

Et natura, & usu, alius homo alio modo inambulat; alius enim pede prorsùs recto, alius in interiorem partem inclinato, alius in exteriorem: atque insuper alius plantâ, jam alius calce magis ingreditur, alius æquè toti pedi insidit: quin & calcei videntur semper in ambulandi modo similes reddi, ubi neque alti sint, neque exquisitè pedem comprehendant: quorum calceorum si quem intuearis, conjicere licet, quomodo ingrediatur, qui illis utitur; calceus enim rectus & in neutram partem inclinans; sed talis permanens, qualis structus est à sutore, hominem recto pede ingredi denunciat: sed, si vel intrò, vel extra spectet, inambulantis pedem converti in eam partem

demonstrat. Idem evenit, ubi calceus, vel in posteriorem, vel in priorem partem vergit. Non secus etiam clavi, ubi attriti magis sint, vel ad calcem, vel ad plantam, vel ad exteriorem partem, vel ad interiorem, indicio sunt ambulantis pedem in eas partes converti. Hunc igitur calceum Hippocrates coërceri ait à pede, hoc est superari: sicut à contrario, qui rectus servatur, & in neutram partem declinat, coërceri pedem, cogique rectum, ac sine inclinatione terræ insidere. Caput autem hujus structuræ id est, ut calceus universum pedem arctè contineat, & abunde altus sit: arctè autem complecti pedem non potest, nisi multis locis findatur. Quamobrem venatores hujusmodi calceis induuntur, cùm per inæqualia loca, & saltare, & currere necesse habeant, in quibus obtorquentur, convelluntur que juxta talos, nisi calcei ex toto cuti hæreant.

χρωμένου. τὸ δὴ ἔσω νευκὸς, ἢ ἔξωθεν, τὸ χρώμενον, ἐνταῦθα ῥέπειν τὸν πόδα, κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν ἐνδείκνυται, καθάπερ γε καὶ τὸ πρόσω μᾶλλον, ἢ ὀπίσω νευκὸς, ἢ κατὰ τὴν πτέρναν, ἢ τὸ τοῦ ποδὸς στῆθος, ἐκτετριμμένους ἔχοντες ἥλους, ἢ ἐκ τῶν ἔξω μερῶν, ἢ ἐκ τῶν ἔνδον, ἐπὶ ταῦτα δηλοῖ ῥέπειν ἐν τῇ βαδίσει τὸν πόδα. τὸ τοίνυν τοιοῦτον ὑπόδημα, κρατεῖσθαί φησιν ὑπὸ τοῦ ποδὸς ὁ Ἱπποκράτης, ὥσπερ ἐστὶ νικᾶσθαι. τὸ δὴ ἐναντίον αὐτοῦ, τὸ διαμένον ἀῤῥεπὲς, ἔμπαλιν τούτῳ, κρατεῖν αὐτὸ τὸν πόδα, ἀναγκάζον ὀρθόν τε, καὶ ἀῤῥεπῆ ἵστασθαι κατὰ τῆς γῆς. κεφάλαιον δὲ τῆς τούτου κατασκευῆς ἐστὶν, ἐσφίγχθαι τε περὶ ὅλον ἀκριβῶς τὸν πόδα, καὶ βάθος ἔχειν δαψιλές. σφίγγεσθαι δὲ ἀδύνατον, μὴ πολυσχιδὲς γενόμενον, ὥστε καὶ οἱ κυνηγέται, διὰ αὐτὸ τοῦτο, τοῖς τοιούτοις ὑποδήμασι χρῶνται, πηδᾶν τε καὶ τρέχειν ἀναγκαζόμενοι δι' ἀνωμάλων χωρίων. ἐν οἷς, ἐὰν μὴ συνηρμοσμένον ᾖ ἀκριβῶς τῷ χρωτὶ τὸ ὑπόδημα, στρέμματά τε, καὶ σπάσματα γίγνεται, κατά τε τὰ σφυρὰ, καὶ τοὺς πόδας.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIV.

IDonea item est ratio calciamenti Cretensis.

GALENI COMMENTARIUS.

IN Asia nostra, & non minus in Creta nunc calciamenta in usu sunt, quæ ad medium usque crus pertinent, in quibus fissa pellis est multis locis, & ab utraque parte dextra scilicet & sinistra æqualiter extenta: extremis partibus foramina habet, per quæ trajectum lorum partes pellis incisas inter se contrahat. In aperto autem est hujusmodi calceis pedem cum universa commissura, quæ ad talos est, contineri, atque adstringi. His autem utuntur apud nos venatores potissimùm, quùm feras sectantur: quandoquidem in asperis, atque inæqualibus locis non solum currere, sed saltare etiam coguntur. Eadem causa Cretenses ad talium calceorum usum impulit ob vastos insulæ montes, atque asperitatem.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιδ'.

Ἐπιτήδειος δὲ καὶ ὁ κρητικὸς τρόπος τῶν ὑποδημάτων.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἔτι καὶ νῦν ἔθος ἀσκεῖσθαι κατὰ τὴν ἡμετέραν Ἀσίαν, καὶ κατὰ τὴν Κρήτην, οὐχ ἥκιστα, μέχρι κνήμης μέσος ἀνήκων. ἔστι δὴ ἱκανῶς ὑπ' αὐτοῦ πολυσχιδές τι δέρμα, καθ' ἑκάτερον τὸ μέρος, ἀριστερόν τε, καὶ δεξιὸν ἴσον ἐντετμημένον τε, καὶ ἰδίᾳ συντετρημμένον ἐπὶ τοῖς πέρασιν, ὡς ἱμάντι διεκβαλλομένων τῶν τρημάτων, συνάγεσθαι κατ' ἄλληλα τὰ τετμημένα τοῦ δέρματος τμήματα. πρόδηλον οὖν, ὅτι συνέχει τε, καὶ σφίγγει τὸν πόδα, μετὰ τῆς κατὰ φύσιν διαρθρώσεως ὅλης ἀκριβῶς, τὸ τοιοῦτον ὑπόδημα. χρῶνται δὲ αὐτῷ μάλιστα παρ' ἡμῖν, οἱ κυνηγέται θηρεύοντες, ἐπειδήπερ ἐν τραχέσι καὶ ἀνωμάλοις χωρίοις, ἀναγκάζονται πολλάκις οὐ τρέχειν μόνον, ἀλλὰ καὶ πηδᾶν. ἡ δὴ αὐτὴ, καὶ τοὺς κρῆτας, αἰτία τοῖς τοιούτοις ὑποδήμασι χρῆσθαι ἔπεισε, διά τε τὰ μεγέθη τῶν ὀρῶν τῶν ἐν τῇ νήσῳ, καὶ τὰς τραχύτητας.

DE OSSSIBVS, QVÆ EXCIDVNT simul & nudantur.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΓΥΜΝΟΥΜΕΝΩΝ ὀστῶν, μετ' ἐξαρθρήματος.

HIPPOCRATIS TEXTUS XV.

VBicunque cruris ossibus luxatis accedente vulnere articuli qui ad pedem sunt, sive in interiorem, sive in exteriorem partem, penitus excedant, reponendi non sunt; sed sinendum est, ut cui placet medico, eos reponat: scire enim convenit, ubi repositi serventur, hominem decedere, paucisque diebus vitam trahere: nam pauci septimum diem excedunt, cùm nervorum distensione absumantur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιε'.

Ὁκόσοισι δὲ αἱ κνήμης ὀστέα ἐξαρθρήσαντα, καὶ ἕλκος ποιήσαντα, τελείως ἐξίσχει τὰ κατὰ τὸν πόδα ἄρθρα, εἴτε εἴσω ῥυέντα, εἴτε καί τοι καὶ ἔξω, τὰ τοιαῦτα μὴ ἐμβάλλειν, ἀλλ' ἐᾶν τὸν βουλόμενον τῶν ἰητρῶν ἐμβάλλειν. σαφέως γὰρ εἰδέναι, ὅτι ἀποθανεῖται, ἢν ἐμβληθέντα ἐμμείνῃ, καὶ ἡ ζωὴ δὲ ὀλιγήμερος τούτοισι γίνεται. ὀλίγοι γὰρ αὐτῶν τὰς ἑπτὰ ἡμέρας ὑπερβάλλοιεν, σπασμὸς γὰρ ὁ κτείνων ἐστίν.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐμβάλλειν μὲν ὀστᾶ λέγει τὰ τῆς περόνης, καὶ τὰ τῆς ὁμωνύμως παντὶ τῷ μορίῳ ὀνομαζομένης κνήμης. ἐξίσχει δὲ ταῦτα, καὶ γυμνοῦται τοῦ χρωτὸς, ἐν ἑκατέρᾳ τῇ διαρθρώσει τῆς κνήμης, ἥν τε πρὸς τὸν πόδα, καὶ τὸν μηρὸν ποιεῖται. περὶ προτέρας οὖν διαλέγεται, τῆς πρὸς τὸν πόδα διαρθρώσεως, ἀξιῶν ὅταν ἐνταῦθα τὸ τῆς κνήμης ὀστοῦν ἐξαρθρήσῃ γυμνωθὲν, ἀφίστασθαι τῆς ἐμβολῆς, διὰ τὸν ἐπιγιγνόμενον σπασμόν. εἴρηται δὲ ἤδη περὶ τούτου κἀν τῷ περὶ τῶν ἀγμῶν, ὅτι συμβαίνει κατὰ τὰς τοιαύτας διαθέσεις, τοὺς μέντοι διασπᾶσθαι τῶν μυῶν, τοὺς δὲ συνέρχεσθαι, καὶ σώζειν τὴν ἕνωσιν. ἀνασπασθέντων οὖν αὐτῶν ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, ἔλαττον γίγνεται τὸ κῶλον ὅλον, ἀκολουθεῖ τε, καὶ συνανασπώμενον τοῖς μυσίν. ἐὰν δή τις κατατείνας, ἐμβάλῃ τὸ ἐξέχον ὀστοῦν, ἅμα μὲν ἡ κατάτασις αὕτη, βλάβην οὐ σμικρὰν ἐργάσεται τοῖς μυσὶν, ἅμα δὲ καὶ τὸ μῆκος τοῦ κώλου συναποτεινόν αὐτοὺς, ὀδύνης ἔσται σφοδρᾶς, καὶ κατὰ τοῦτο, μεγάλων μὲν ὄντων τῶν μυῶν, ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθήσει σπασμός. Εἰ δὲ μικροὶ τύχοιεν ὄντες, οἷοι κατὰ τοὺς δακτύλους εἰσὶν, οὐδ' οὕτω μὲν ἀκίνδυνον ἔσται. σὺν ἀκριβείᾳ δὲ πολλῇ τῆς ὅλης θεραπείας, οἱ πολλοὶ τῶν τοιούτων διασώζονται. τὸ μὲν οὖν εἰς τὴν θεραπείαν χρήσιμον, εἴρηταί μοι. λογικὸν δέ τι ζήτημά ἐστι κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, οὐδὲν οὔτ' ὠφελοῦν, οὔτε βλάπτον τὴν θεραπείαν, ἐπισκεπτομένων ἡμῶν διά τι προσέθηκε τοῖς τῆς κνήμης ὀστοῖς, τὰ ἐξαρθρήσαντα· τῶν γὰρ ἐμβαινόντων ταῖς κοιλότησιν, οὐ περιλαμβανόντων ταῖς ἐξοχαῖς, πάθος εἶναί φησι τὸ ἐξάρθρημα. καὶ γὰρ καὶ καλεῖ αὐτὸς ἄρθρα ταῦτα, καθότι δέδεικται πολλάκις ἔμπροσθεν. οὐκ οὖν δέδεικταί, φασὶ, τὴν κνήμην ἐξαρθρεῖν λέγειν, ἀλλὰ τὸν ἀστράγαλον. ῥητέον οὖν πρὸς τὰ τοιαῦτα ζητοῦντας, ὃ καὶ ἔμπροσθεν ἤδη μοι λέλεκται, τοῦ σημῆναι τὸ λεγόμενον πρᾶγμα, μόνον φροντίζειν τὸν Ἱπποκράτην, καθάπερ καὶ ὁ Πλάτων ἡμᾶς τε ποιεῖν ἀξιοῖ τοῦτο, καὶ πρῶτον αὐτὸς πράττει. δέδεικται δ' ἡμῖν ἑτέρωθι, ὅτι οἱ παλαιοὶ πάντες, οὐκ ἄλλον, ἢ τοῦτον εἶχον τὸν σκοπόν. μόνος γὰρ φαίνεται Πρόδικος ἐζηλωκέναι αὐτὴν ἐν τοῖς ὀνόμασι μικρολογίαν, ὡς εἰώθασι προσαγορεύειν οἱ τὰ Προδίκου ζηλώσαντες. ὅτι δὲ οὐδὲν ἡ σαφήνεια τῆς διηγήσεως βλάπτεται, δῆλόν ἐστιν ἐξ αὐτῆς τῆς ῥήσεως, εἰπόντος τοῦ Ἱπποκράτους, οἷσι δ' ἂν κνήμης ὀστέα ἐξαρθρήσαντα, τελέως ἐξίσχῃ τὰ παρὰ τὸν πόδα ἄρθρα. καὶ γὰρ ἐὰν ὀλίγον ἀφῇς τὸ, ἐξαρθρήσαντα, δῆλόν ἐστι τὸ λεγόμενον, ὥστε τοῦτο τοὔνομα προσέθηκεν ὁ Ἱπποκράτης, μηδὲν ὅλως τὴν τοιαύτην μικρολογίαν, ἣν οἱ ζητοῦντες, ἐπὶ τὸ πολὺ, πάντες ἀδύνατοι λέγειν εἰσίν. οἱ δέ γε δύναμιν ἔχοντες ἑρμηνευτικὴν, εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς ἑρμηνείας ἀποβλέποντες, οὐδὲ παρακολουθοῦσι τοῖς κατὰ μέρος ὀνόμασιν, ἀλλ' ἐπιρρέουσιν αὐτοῖς χρῶνται, κατὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων συνήθειαν. ὁ γοῦν Ἱπποκράτης, ἔοικε νῦν ἐννοήσας ὅτι ἐξίσχει τῆς διαρθρώσεως τὰ τῆς κνήμης ὀστᾶ, διαπείραντα τὸ δέρμα, τὴν ἑρμηνείαν οὕτως ποιήσασθαι. τὸ γὰρ ἐξέχον, καὶ προκύπτον ἐπὶ πολὺ τῆς διαρθρώσεως, ἐξηρθρηκέναι λέγων ἄν τις ἐναργέστερον ἑρμηνεύσειε, καὶ τῇ τοῦ πράγματος φαντασίᾳ προσάγοι τὸν ἀκούοντα.

GALENI COMMENTARIUS.

Ossa κνήμης, id est cruris, suram intelligit, ac tibiam, quæ κνήμη Græcè dicitur, & cognominis est cum eo toto quod inter genu & pedem est. Nudantur autem hæc & cute excedunt, ad utramque cruris commissuram, cum pede scilicet & cum femore. Antè igitur tractat de commissura cruris cum pede, imperans ut, ubi tibiæ os luxatum nudetur, à reponendo caveamus, propterea, quòd nervorum distensio superveniat: quod ubi incidat, dictum est in opere de fracturis, musculos alios convelli, alios contineri, & continuatos servari. Ubi ergo ad suum initium contrahantur, universum membrum brevius redditur; sequitur enim, quùm à musculis attrahitur. Quare si quis extendens os extans reponat, musculi & ipsa intensione non mediocriter lædentur, & longitudine membri simul distenti dolorem sentient intolerabilem. Atque idcirco, quùm musculi grandes sint, nervorum distensionem sequi necesse erit: nam & ubi exigui essent, quemadmodum in digitis, neque sic res periculo vacaret. Multi tamen ex his ob summam in curatione diligentiam servantur. Hactenus, quod curationi utile erat: Superest quæstio quædam ad locutionem spectans, quæ curationi non prodest, aut officit: ut si requirant aliqui, cur Hippocrates de cruris ossibus ἐξαρθρεῖν id est luxari dixerit, quùm id vitium esse eorum ossium affirmet, quæ in cavis se insinuant, non eorum, quæ processus accipiunt, hos enim vocat ἄρθρα id est articulos, ut antè sæpius ostendimus. Non debuit igitur (inquiunt) dicere ἐξαρθρεῖν de crure, sed de talo. Iis, qui hæc requirunt, respondendum est id, quod in prioribus sæpenumerò diximus, Hippocratem eò tantùm intendere, ut propositam rem exprimat, quod ipse Plato, & præcipit, & primus exequitur. Alibi autem demonstravimus Veteres non aliò quàm huc spectasse: solus enim Prodicus studuisse videtur tenui huic nominum inquisitioni, quam qui Prodicum sequuntur, solent exquisitam diligentiam nuncupare. Hippocratem verò nihil obscurius rem expressisse, ex verbis ejus apertè conspicitur, quùm inquit: ubicumque cruris ossibus luxatis, articuli qui ad pedem sunt, penitus excedunt. Nam, si omninò dempseris verbum luxatis, apertum est quod proponitur. Sed Hippocrates hoc adjecit, nihil respiciens ad tenuem hujusmodi nominum inquisitionem, cui qui student, plerumque non sunt eloquentes: nam, qui dicendi facultatem habent, ad vim enunciationis respicientes, verba singula non attendunt, sed Græcorum more illis utuntur, quorum copiam habent: quomodo videtur nunc Hippocrates loqui, volens ossa cruris à commissura recedentia cute excedere. Si quis enim id, quod extat, & extrà commissuram valdè prominet, luxatum dicat, clariùs rem exponet, auditoremque imagine rei docebit.

B C D E F

HIPPOCRATIS TEXTUS XVI.

Pedem insuper & crus gangræna prehendit: quæ sic futura esse certum scire convenit.

GALENI COMMENTARIUS.

Gangrænam quoque his supervenire ait, ob inflammationis scilicet magnitudinem, ubi excedentia ossa recondita fuerint. Inflammatæ ergo partes, cùm rubor inflammationis recedit, lividæ evadunt, minuique dolor videtur, eò quòd sensus torpeat: sed, ubi, quæ sic affectæ sunt, ex toto sentiendi facultate carent, Græcè id vitium non amplius gangræna, sed sphacelus vocatur. Inter hunc autem & magnam inflammationem media gangræna est, quæ tantò gravior ejusmodi inflammatione est, quantò levior sphacelo: sub hoc enim natura membri universa corrumpitur: idemque, ubi jam hæret, curationem non admittit, sed solùm à principio, cùm non dum sphacelus est, sed magna gangræna sphacelo vicina. Verùm abutimur interdum vicinorùm affectuum nominibus ad eos significandos, qui ad hos accedunt, quamquam nondum ex toto ipsorum speciem & naturam habent. Sic igitur & ingentem inflammationem, cùm non amplius suum colorem tuetur, dolorique est, interdum nominare gangrænam consuevimus, quæ quamvis gangræna nondum penitùs sit, futura tamen est paulo post, si negligatur.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVII.

Nec mihi etiam videtur idoneum esse veratrum eodem die datum, & rursus epotum; sed ut quodvis tale ad idoneum proximè accedere, cui tamen confido. Quòd si neque ab initio reponantur, neque tentet aliquis ea reponere, plerosque se explicare manifestum est.

GALENI COMMENTARIUS.

Tractavimus de usu veratri ad ejusmodi vitia in commentariis in librum de fracturis.

HIPPOCRATIS TEXTUS XVIII.

Fulcire autem crus & pedem oportet eo modo, quo ipse velit.

GALENI COMMENTARIUS.

Fulcire crus & pedem ἡρμόσθαι dixit, hoc est, stabiliter collocare: quò spectans imperat ut membrum figuremus, quemadmodum maximè cubantem juvat. Nam, quod ait, eo modo quo ipse æger velit, huc evadit.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κϛʹ.

Ἀτὰρ καὶ γαγγραινοῦσθαι ἱκνέεται κνήμην, καὶ τὸν πόδα, ταῦτα βεβαίως εἰδέναι χρὴ ὅπως ἐσόμενα.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καὶ τὸ τῆς γαγγραίνης πάθημα, παραγίνεσθαί φησιν αὐτοῖς, ἐμβληθέντων τῶν ἐξεχόντων ὀστῶν, παρὰ τὸ
B μέγεθος δηλονότι τῆς φλεγμονῆς. ὅταν γοῦν ὑπὸ τὰ πάθη τὰ φλεγμαίνοντα, τό, τε ἐρυθρὸν τῆς φλεγμονῆς ἀπόλλυται, πελιδνῶν γινομένων τῶν σωμάτων, ἥ τε ὀδύνη μεμειῶσθαι δοκεῖ, διότι καὶ ἡ αἴσθησις ἐναρκώθη· καὶ ὅταν γε τελέως ἀναίσθητα γίνωνται τὰ οὕτως πάσχοντα σώματα, τὸ πάθος, οὐκέτι γάγγραιναν, ἀλλὰ σφάκελον ὀνομάζουσι. μεταξὺ γὰρ τούτου τοῦ σφακέλου, καὶ τῆς μεγάλης φλεγμονῆς, ἐστὶν ἡ γάγγραινα, τοσοῦτον χείρων τῆς τηλικαύτης φλεγμονῆς, ὅσον μετριωτέρα τοῦ σφακέλου. φθορὰ γὰρ οὗτός ἐστι τῆς ὅλης οὐσίας τοῦ
C σφακελίσαντος μέλους, ὥστε οὐδ' ἂν ἰάσαιτό τις αὐτὸν ἤδη συνιστάμενον, ἀλλ' ἔτι ἀρχόμενον, ὅταν οὐδέπω σφάκελός ἐστιν ὄντως, ἀλλὰ γάγγραινα μεγάλη, πλησίον ἥκουσα σφακέλου. καταχρώμεθα δ' οὖν ἐνίοτε τοῖς τῶν παρακειμένων παθῶν ὀνόμασι, ἐπὶ τῶν ἀφικνουμένων μὲν εἰς αὐτά, μηδέπω δὲ ἐχόντων τὴν ἐκείνων ἰδέαν τε καὶ φύσιν. οὕτως οὖν καὶ τὴν μεγίστην φλεγμονήν, ὅταν μήτε τὴν εὐχροίαν διασώζῃ τὴν ἑαυτῆς, μήτε τὴν ὀδύνην, ἐνίοτε γάγγραιναν ὀνομάζομεν, μηδέπω μὲν οὖσαν ἀκριβῶς γάγγραιναν, εἰ δ' ἀμεληθείη, μικρὸν ὕστερον ἐσομένην.
D

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κζʹ.

Καὶ οὐκ ἄν μοι δοκέῃ, ἔτ' ἐλλέβορος ὠφελήσειν αὐθήμερόν τε δοθεὶς, καὶ αὖθις πινόμενος. ἄγχιστα δὲ, εἴπερ τι τοιοῦτον· οὐ μέν τοι οὐδὲ τοῦτο δοκέω. ἢν δὲ μὴ ἐμβληθῇ, μηδὲ ἀπ' ἀρχῆς, μηδὲ εἰσπειρηθῇ ἐμβάλλειν, περιγίνονται οἱ πλεῖστοι αὐτῶν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

E Περὶ τῆς τοῦ ἐλλεβόρου χρήσεως ἐπὶ τῶν τοιούτων παθῶν, εἴρηταί μοι, διὰ τῶν εἰς τὸ περὶ ἀγμῶν ὑπομνημάτων.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κη.

Χρὴ δὲ ἡρμόσθαι μὲν τὴν κνήμην καὶ τὸν πόδα οὕτως, ὡς αὐτὸς ἐθέλει.

F

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἡρμόσθαι μὲν τὴν κνήμην, καὶ τὸν πόδα, τὸ ἀσφαλῶς ἐστὶν ἐστηρίχθαι. τούτου δὲ στοχαζόμενόν σε κελεύει, τὸ ἀνωδυνώτατον αἱρεῖσθαι σχῆμα τῷ κάμνοντι· τὸ γὰρ, ὡς αὐτὸς ἐθέλει ὁ κάμνων, τοῦτον ἔχει τὸν σκοπόν.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ιθ'.

Μοῦνον δὲ, μὴ ἀπαιωρεύμενα, μηδὲ κεκινεύμενα ἔστω.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ μὲν μὴ κεκινευμένα, δυνάμει προείρητο κἂν τῷ B ἡρμόσθαι. τοῦτο γάρ ἐστιν αὐτὸ τὸ ἡρμόσθαι, τὸ ἐστηρίχθαι οὕτω κατὰ πᾶν μέλος, τὸ κῶλον, ὡς μηδαμόθι δύνασθαι κινεῖσθαι. τὸ δὲ μὴ ἀπαιωρευμένα, καλῶς προσέθηκεν. εἰρηκὼς γὰρ ὅτι περὶ τὸ εὐφορώτατον ᾖ τῷ κάμνοντι σχῆμα, τοῦθ' ἡμᾶς αἱρεῖσθαι. τῶν σχημάτων δ' ἕν τι τὸ καταῤῥοπον ἐπιστάμενος, ἀξιοῖ τοῦτο φυλάττεσθαι, διότι ῥευματίζεσθαι τὰ πεπονθότα, φλεγμονῆς αἴτιον γίνεται. μεμνήμεθα δήπου, κατὰ τὴν ἔμπροσθεν διδασκαλίαν, εἰρημένου ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ σκέλος σχήματος, ὡς ἄκρον τὸν πόδα, βραχύ τινι τῆς ἀκριβεστάτης εὐθύτητος ὑψηλότερον εἶναι προσήκει. νῦν οὖν ἔοικε συγχωρεῖν τοῖς C κάμνουσι, χρῆσθαι τῷ κατ' εὐθεῖαν. ὄντων γὰρ τριῶν τῶν πάντων, τοῦ τε καταῤῥόπου τε, καὶ τοῦ ἰσοῤῥόπου, καὶ τρίτου ἀναῤῥόπου, συγχωρεῖν ὡς ἂν ὁ κάμνων ἐθέλῃ σχηματίζεσθαι τὸ σκέλος, πλὴν τοῦ καταῤῥόπου προσέθηκεν. ἔμπροσθεν δ' ἐκέλευε, μόνῳ χρῆσθαι τῷ ἀνθεστῶτι τῷ κατ' εὐθυωρίαν. εὔδηλον οὖν ἐστιν, ὅτι μάλιστα φροντίζει κατὰ τὰς τοιαύτας διαθέσεις, ἀνωδυνίας, φόβῳ σπασμοῦ. τοῦτον γὰρ, ἐν τοῖς νευρώδεσι μορίοις, αἱ D ὀδύναι μάλιστα ἐργάζονται, ὥστ' εἴγε μήτε ψύχοιτο τὰ οὕτω πεπονθότα, μήτ' ὀδυνῷτο, σπασμὸν αὐτοῖς ἐπιγενέσθαι ἀδύνατόν ἐστιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XIX.

Tantum ne dependeant, neve moveantur.

GALENI COMMENTARIUS.

Ejus quod nunc ait, neve moveantur, vim antè proposuit, cùm fulcire præcepit, quod significavit verbo ἡρμόσθαι. Neque enim aliud est fulcire membrum, quàm ab omni parte stabiliter collocare, sic, ut nullo pacto moveri possit. Rectè autem adjecit ne dependeant: Præfatus enim continendum à nobis membrum, quemadmodùm cubantem juvat, non ignorans contineri membrum posse etiam dependens, edicit ut ejusmodi habitum vitemus, cùm ad affectum locum materiam concitet, quæ causa inflammationis est. Meministis quidem ejus, quod narravit in superiori opere de crure figurando, ubi extensum pedem collocari voluit, paulò sublimiorem, quàm ut exquisitè rectus servaretur: nunc verò permittere ægris videtur, ut ipsum rectum habeant: Nam cum tribus modis figurari possit, dependens, rectus, ac tertiò in superiorem partem spectans, permittit ægrotanti, ut quo pacto velit, crus figuret, modò non dependeat: sed anteà præceperat ut sublimiorem duntaxat contineret. Perspicuum itaque est Hippocratem in hujusmodi affectibus, eò potissimùm incumbere, ut dolor vitetur, veritus ne sequatur nervorum distensio, quam in nervosis partibus dolor maximè infert. Quamobrem, si quæ hoc modo vitiata sunt, neque refrigerentur, neque dolore tententur, nervorum distensione prehendi minimè possunt.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κ'.

Καὶ ἰητρεύειν δὲ πισσηρῇ, καὶ σπλήνεσιν οἰνηροῖσιν, ὀλίγοισι, μὴ ἄγαν ψυχροῖσιν. ψῦχος γὰρ ἐν τοῖσι τοιούτοισι, σπασμὸν ἐπικαλέεται. E

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καὶ περὶ τοιούτων, ἤδη μοι λέλεκται. θεραπευούσης μὲν τῆς πισσηρᾶς κηρωτῆς τὰ ἕλκη, τοῦ δ' οἴνου, καὶ μάλιστα, ὡς αὐτὸς ἐδίδαξε, μέλανός τε ὄντος, καὶ αὐστηροῦ, διαφυλάττοντος ἀφλέγμαντα τὰ πεπονθότα μέρη. περὶ δὲ τοῦ φεύγειν χρῆναι τὸ ψῦχος, ὡς σπασμῶδες, ἴσως μὲν ἐπὶ τῶν σαρκωδῶν μερῶν, ἔδει τινὸς ἐξηγήσεως, ἐπὶ δὲ τῶν νεύρων, ἄντικρυς δῆλον, F ἀμφότερα γὰρ αὐτοῖς ὑπάρχει· καὶ τὸ ψύχεσθαι ῥᾳδίως, ἅτε φύσει ψυχροῖς οὖσι, καὶ ἀναίμοις, καὶ τὸ, παθοῦσιν, εἰς σπασμὸν ἥκειν. οὐδὲ γὰρ, οὐδ' ἄλλο τι δύναται σπασθῆναι μέρος, ἄνευ τοῦ συμπαθῆσαι τὰ νεῦρα. καὶ μὴν δὴ, καὶ ὅτι νευρώδεις τε τῶν ἄλλων μερῶν εἰσὶν αἱ διαρθρώσεις, πρόδηλον. οἱ γάρ τοι μύες ἐν αὐτοῖς εἰς τένοντα τελευτῶσιν, ἀποτιθέμενοι τὰς σάρκας, ἃς ἐν τοῖς ἄλλοις ἑαυτῶν μέρεσιν εἶχον, ὥστε μᾶλλον ζητητέον ἐστὶ, διά τι χρῆ-

HIPPOCRATIS TEXTUS XX.

Mederique cerato, quod picem habeat, paucis pannis ex vino madentibus non valdè frigidis, quandoquidem frigus in his nervorum distensionem concitat.

GALENI COMMENTARIUS.

De his quoque jam loquuti sumus: Nam ceratum, quod picem habeat, ulceribus accommodatur: vinum, præsertimque (ut ipse docuit) nigrum & austerum affectas partes inflammari non patitur. Quod autem inquit fugiendum esse frigus cùm nervorum distensionem efficiat, in carnosis partibus fortè aliqua expositione indiget. In nervis evidentissimum est, quibus utrumque inest: nam & facile refrigerantur, ut qui naturâ frigidi sint, atque exangues: &, cùm læduntur, in distensionem incidunt, cùm neque in alia parte distensio incidere possit, nisi nervi afficiantur. Commissuras verò inter alias partes maximè nervosas esse manifestum est, in quibus musculi posita carne, quam in aliis suis partibus habebant, in chordas degenerant. Quare magis inquirendum

est, cur utatur modicè frigido, quùm non mediocriter frigidum; sed calidum adhibendum videatur: cujus ratio sic habet. In curandis partibus exulceratis propositum est ut ab inflammatione defendantur: defendentur autem, si nullus humor ad eas concurret, quam rem eas refrigerando consequemur: Nam, si admoveantur, quæ calidum, & humidum corpus efficiunt, statim rubicundius, paulò post tumidius ipsum exhibebunt, & in alium affectum inflammationi similem compellent. Contraria omnia præstant quæ refrigerant, cùm non modò nihil humoris à superioribus partibus ad refrigeratum locum concitent; sed quod in eo subsistit, exprimant, & ad proximas partes depellant. Est autem refrigerantium duplex genus, quædam adventitia qualitate tactu frigida sentiuntur: quædam innatam refrigerandi facultatem habent. Adstringentia quidem frigida sunt, sicut in Opere de simplicium medicamentorum facultate demonstravimus, ubi reliquum genus refrigerantium ab his deducitur: ad hoc spectat papaveris lachryma, mandragoræ succus, cicuta, & cætera, quæ madefaciunt simul, & refrigerant. Namque austera omnia terrenam naturam habent cum facultate refrigerandi. De usu autem horum medicamentorum non pauca scripsimus in eo volumine, quod est de ratione curandi, nec non in commentariis in Librum Hippocratis de ulceribus. Sed quod ad hunc locum pertinet, id novisse abunde est, quòd madefacientium, & refrigerantium medicamentorum vis penetrat omninò ad altiores partes eorum corporum, quibus admovetur, citóque ipsas ultra debitum refrigerat, torporemque affert potentiæ corpora administranti. Quæ verò cum refrigerandi vi terrenam naturam habent (ut ostensum est in libris, quos commemoravi) ad confluentes succos depellendos maximè aptantur, atque hac de causa illis utimur. Sed quia calor ad se humores concitat, ideò adventitia qualitate frigida admovemus, neque illa calefacimus. Nunc verò quod spectat ad exulceratarum partium affectum, Hippocrates frigidis uteretur, quemadmodum & in aliis vulneribus: sed quatenùs nervorum distensionem timet, quam afferre frigus solet, veretur ex toto frigida imponere, atque idcirco adjicit, cum de his loquitur (non valdè frigidis.)

A τὸ ψυχρὸν μετρίως τῷ οἴνῳ, χρῆναι γὰρ οὐδὲ μετρίως ψυχρὸν προσφέρειν, ἀλλὰ θερμόν. ἔστι δὲ καὶ ὁ περὶ τούτου λόγος τοιόσδε. τῶν ἡλκωμένων μορίων, ὁ μέν τοι σκοπὸς τῆς ἰατρικῆς ἐστιν ἐν τῷ μὴ φλεγμῆναι. τοῦτο δὲ ἔσται, μηδεμιᾶς ὑγρότητος ἐπιῤῥεούσης μορίῳ τῷ πεπονθότι, οὐκ ἐπιῤῥυήσεται δὲ, ψυχόντων ἡμῶν αὐτό. τὰ γὰρ θερμαίνοντα, καὶ ὑγραίνοντα, εἰ τῷ σώματι προσφέροιτο, παραχρῆμα μὲν ἐρυθρότερον ἐργάζεται τοῦτο. μικρὸν ὕστερον δὲ, καὶ εἰς ὄγκον ἐξαίρει, καί τοι καὶ ἄλλην παραπλησίαν φλεγμονῇ, καὶ περὶ αὐτὸ διάθεσιν ἐργάζεται. τὰ δὲ ψύχοντα, B τοὐναντίον, ἅπαντα, οὐ μόνον οὐδεμίαν ἐπικαλεῖται τοῖς ψυχομένοις μέρεσιν, ἐκ τῶν ἄνωθεν, ὑγρότητα περιττήν, ἀλλὰ καὶ τὰς περιεχομένας ἐν αὐτοῖς, ἐκθλίβει τε, καὶ ὠθεῖ πρὸς τὰ πλησιάζοντα μόρια· διττὰ δή ἐστι τὰ ψύχοντα. τὰ μὲν, τῇ πρὸς τὴν ἁφὴν ποιότητι προσφάτῳ, τὰ δὲ τῇ συμφύτῳ δυνάμει· τὰ δὲ, τὰ στύφοντά ἐστι ψυχρά, καθάπερ ἐδείξαμεν ἐν τῇ περὶ τῶν ἁπλῶν φαρμάκων πραγματείᾳ· καὶ τὸ λοιπὸν γένος τῶν ψυχόντων, ἀπὸ τούτων διώρισται, μήκωνος ὀπὸς, καὶ μανδραγόρου χυλὸς, καὶ κώνειον, ὅσα τ' ἄλλα τὴν ψῦξιν ἔχει σὺν ὑγρότητι. αὐστηρὰ γὰρ C πάντα, γεώδη τὴν ψῦξιν ἔχειν ἐδείκνυτο, λέλεκται δὲ οὐκ ὀλίγα, περὶ τῆς τῶν τοιούτων φαρμάκων χρήσεως, κἀν τοῖς τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου γράμμασιν, ὥσπερ γε κἀν τοῖς περὶ τῶν ἑλκῶν Ἱπποκράτους ὑπομνήμασι. πρὸς δὲ τὸν ἐνεστῶτα λόγον, ἀρκεῖ γιγνώσκειν τοσοῦτον, ὡς ἡ μὲν τῶν ὑγρῶν καὶ ψυχρῶν δύναμις, εἰς τὸ βάθος ὅλον ἐνδύεται τῶν σωμάτων, οἷς ἂν πλησιάζῃ, καὶ διὰ ταχέων αὐτὰ καταψύχει πλέον, ἢ δεῖται, ναρκοῦντα τὴν διοικοῦσαν τὰ σώματα δύναμιν. ὅσα δὲ γεώδη τὴν ψῦξιν ἔχει, ταῦτ' D ἐπιτηδειότατα, δι' ὧν εἴρηκα πραγμάτων, ἐδείχθη, πρὸς ἀπόκρισιν ἐπιῤῥεόντων χυμῶν. κατὰ τοῦτο τοιγαροῦν αὐτὰ προσφέρομεν, ἐπεὶ καὶ τὸ θερμὸν, ἐπισπᾶται πρὸς ἑαυτὸ τοὺς χυμούς. διὰ τοῦτο, καὶ τῇ προσφάτῳ ποιότητι ψυχρὰ προσφέρομεν, μὴ ὅτι θερμαινόντων αὐτά. νῦν οὖν ὁ Ἱπποκράτης, ὅσον μὲν ἐπὶ τῇ διαθέσει τῶν ἡλκωμένων μορίων, ἐχρῆτο ἂν αὐτοῖς τοῖς ψυχροῖς, ὥσπερ κἀπὶ τῶν ἄλλων τραυμάτων. ὅσον δὴ ἐπὶ τῷ φοβεῖσθαι τὸν διὰ τὴν ψῦξιν εἰωθότα γίγνεσθαι σπασμὸν, οὐ τολμᾷ τελέως ἐψυγ- E μένοις χρῆσθαι, καὶ διὰ τοῦτο προσέθηκε τῷ περὶ αὐτῶν λόγῳ, τὸ, μὴ ἄγαν ψυχροῖσιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXI.

Rectè etiam folia betæ, vel tussilaginis, vel cujusspiam alterius talis, in vino nigro austero semicocta, ulceri atque adjectis partibus imponuntur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κα'.

Ἐπιτήδεια δὲ καὶ φύλλα τεύτλων, ἢ βηχίου, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων, ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ ἡμίεφθα ἐπιτεθέντα, ἰητρεύειν, ἐπί τε τὰ περιέχοντα.

GALENI COMMENTARIUS.

F

Tussilago herba quædam est proposito affectui salutaris, quùm modicè siccet, id quod in omnibus ulceribus requiri demonstravimus. De vino autem nigro, atque austero loquuti sumus in Commentariis in librum de fracturis. Hoc repellendi facultatem habet, similiter ut alia vina, & cùm crassiorum partium

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ποία τίς ἐστιν καὶ τὸ βήχιον, ἐπιτηδεία πρὸς τὰ παρόντα, διὰ τὸ ξηραίνειν μετρίως, οὗ χρῄζειν ἐδείχθη τὰ ἕλκη πάντα. περὶ δὲ τοῦ μέλανος οἴνου, καὶ αὐστηροῦ, λέλεκταί μοι κἀν τοῖς περὶ ἀγμῶν ὑπομνήμασιν, ὅτι τὸ μὲν ἀποκρούεσθαι, τοῖς ἄλλοις οἴνοις ὁμοίως ἔχει. παχυμερέστερος δὲ ὑπάρχων αὐτῶν,

οὐ δάκνει τὰ ἡλκωμένα μόρια, καὶ κατὰ τοῦτ' ἐστὶν αἱρετώτερος ἐκείνων.

A sit, quàm ipsa, exulceratas partes non mordet: ea de causa præstantius est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ῬΗΣΙΣ κβ'.

Κηρωτῇ δὲ χλιερῇ ἐπιχρίειν αὐτὸ τὸ ἕλκος.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐχ ὡς ἕλκει συμφέρουσαν, ἐπιδέδεικταί μοι ἀφεστάναι νῦν τὴν κηρωτὴν, ὁ περὶ τῶν ἑλκῶν ἐξηγούμενος, φεύγειν τὰ τοιαῦτα φάρμακα, κωλύοντα τὴν κόλλησιν αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι νῦν, οὐχ ἁπλῶς ὡς ἕλκους, ἴαται τὸ ἕλκος, ὅτι μήτε κολλᾶν αὐτὸ πρόκειται, καθάπερ ἄλλα τὰ νεότρωτα. τὸ πρῶτον δὴ ἔχει σκοπὸν ἐν τῇ θεραπείᾳ μὴ σπασθῆναι τὸν ἄνθρωπον, δι' ὃν οὐδ' ἐμβάλλειν ἀξιοῖ τὸ ἄρθρον, ἀλλὰ μᾶλλον ἐᾶσαι χωλὸν αἰσχρῶς ἀποδειχθῆναι τὸ ἕλκος, οὔτ' οὖν ἁπλῶς προσφέρει τὰ μαλθακώδη φάρμακα· καλεῖ γὰρ οὕτως αὐτὸς ἐν τῷ περὶ ἑλκῶν αὐτὰ, καίτοι παρηγορικὰ τῶν φλεγμαινόντων ὄντα. κατ' ἀρχὴν γὰρ οὔπω γεγονυίας φλεγμονῆς, αὐτοῦ τοῦ μὴ γενέσθαι πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτὴν, φροντίζει, καὶ διὰ τοῦτο, χρῆται τοῖς ἀποκρουστικοῖς. οὔτ' αὖ μόνοις τούτοις χρῆται, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων, διὰ τὸ σπασμὸν δεδιὼς, ἀλλ' ἔστιν αὐτῷ μικτὸς ὁ τρόπος τῆς θεραπείας, ἐπιπεπλεγμένων ἀλλήλοις, τῶν ἐναντίων τῇ δυνάμει φαρμάκων, ἐν μέτρῳ προσήκοντι. φαίνεται δέ γε καὶ διὰ τῶν ἐφεξῆς γεγραμμένων, τούτου στοχαζόμενος, οἷς ἤδη πρόσεχε τὸν νοῦν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXII.

Tepido item cerato ulcus inungitur.

GALENI COMMENTARIUS.

Admovet nunc ceratum; non ut ulceri B medeatur. Ostendimus enim in expositione Libri de ulceribus, vitari ab Hippocrate hujusmodi medicamenta, quæ ulcerum glutinationem prohibent: sed quoniam nunc ulceri, quatenùs ulcus est, non succurrit, quùm neque id glutinare propositum sit, sicut alia recentia vulnera. Primum autem curationis consilium eò spectat, ne homo nervorum distensione prehendatur. Quocircà neque reponendum articulum censet; sed magis permittendum ut crus ex ulcere turpiter claudicet. Non tamen simpliciter adhibet lenia C medicamenta, quæ vocat in Libro de ulceribus, μαλθακώδη, quamvis possint inflammatas partes lenire. Primò enim eò incumbit, ut inflammatio minimè oriatur, atque idcirco repellentibus utitur: neque his rursus per se, quemadmodum in aliis casibus; timet enim nervorum distensionem: sed compositam curationis rationem indicat, per medicamenta contrariæ facultatis justo modo inter se mixta, quò maximè tendere in sequentibus videtur. Ad quæ jam animum adjungito.

D

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ῬΗΣΙΣ κγ'.

Ἢν δὲ ἡ ὥρη χειμερινὴ ἔῃ, καὶ ἔρια ῥυπαρὰ ἐν οἴνῳ, καὶ ἐλαίῳ, καταῤῥαίνοντα, χλιαρῷσι ἄνωθεν ἐπιτέγγειν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὔτε χλιαροῖς ἐχρῆτο τοῖς φαρμάκοις, οὔθ' ὅλως ἐμίγνυεν ἔλαιον, εἴπερ ὡς ἡλκωμένον ἁπλῶς ἐθεράπευε τὸ μόριον, ἀλλ' ὅπερ ἔμπροσθεν ἔφην, ἐπειδὴ φοβεῖται τὸν σπασμὸν, ἔλαιόν τε μίγνυσι, καὶ χλιαρὰ προσφέρει πάντα, μήθ' ὡς πρὸς σπασμὸν ἱστάμενος μόνον, ἀποκεχώρηκε γὰρ δὴ οὕτως τὸ κατὰ τὸ ἕλκος ἰάσεως, ἀλλὰ μηδὲ πρὸς ἐκεῖνο μόνον ἀποβλέπων. ἐν γὰρ τοῖς ἐπιπεπλεγμένοις πάθεσι, ἐπιπλέκεσθαι δεῖ καὶ τὴν θεραπείαν, διὰ τοῦτο δὲ, καὶ τὰ ἔρια προσφέρειν κελεύει ῥυπαρὰ, τουτέστιν οἰσυπηρά. καλοῦσι γὰρ οὕτως αὐτὰ διὰ τὸν οἴσυπον, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο τὸ φάρμακον, οὐχ ἁπλῆς ἐστὶ δυνάμεως, ὡς ἐδείκνυμεν ἐν τοῖς περὶ φαρμάκων, ἀλλὰ μικτῆς ἐξ ἐναντίων ποιοτήτων τε, καὶ δυνάμεων, τῆς τε στυφούσης, καὶ τῆς θερμαινούσης χλιαρῶς. ἐπιτέγγειν δὲ, τουτέστιν ἐπιβρέχειν κελεύει τὰς τοιαύτας διαθέσεις, οὐκ ἐν χειμῶνι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ θέρει δηλονότι. κοινὸν γὰρ τοῦτο κατὰ πάσης τῆς θεραπείας, ἧς εἶπεν, ἐπὶ τῇ τελευτῇ προσέθηκεν, οὐχ ὡς ἐν τῷ χειμῶνι μόνον, δεομένων

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIII.

Quòd si hybernum tempus fuerit, lana quoque succida madens ex vino, atque oleo tepido imponenda est: Et perfusione insuper utendum.

GALENI COMMENTARIUS.

E Neque medicamenta tepida adhiberet, neque oleum prorsus adjiceret, si loco subveniret, quasi simpliciter ulcerato; sed (quod suprà retuli) veretur nervorum distensionem: atque ob eam rem oleum admiscet, & tepida cuncta superimponit, nec, ut qui tantùm pugnet contra nervorum distensionem, ulceris curationem relinquit: sed neque ad ulcus spectat duntaxat; mixti enim morbi mixta quoque præsidia exigunt. Quocirca præcipit ut lana succida inducatur, quam οἰσυπηράν dicunt, propterea quòd œsypum ha-F beat. Quandoquidem (ut in Libro de simplicium medicamentorum facultate ostendimus) hujus medicinæ proprietas simplex non est; sed mixta ex contrariis qualitatibus, ac viribus, adstringendi scilicet, & modicè calefaciendi. Perfundi autem voluit hos affectus, non hyeme tantum, sed æstate etiam: hoc siquidem, quod in fine subdit, commune est totius propositæ curationis, quoniam hujusmodi affectus non hyeme duntaxat assiduam perfusionem requirunt, quùm æstate quoque magis eam postulent

postulent, quam hyeme, quò tunc his lana imposita magis siccescat. Imperat igitur ut hæc omnia assiduè perfundantur: id verò quo perfundimus, tale esse debet, quale in principio protinus orationis admoveri jussit, nempè vinum æstate per se, hyeme cum oleo. Caloris autem modum conjicies ex temperamento aëris, in quo vivimus: ubi enim valdè frigidum fuerit, humoris, qui perfunditur, calorem augebis: ubi calidum, remittes. Ad calidi enim usum nunquam venit, quocirca caloris modum augens, atque remittens, pro ambientis cœli temperamento variabis. In quibus omnibus meminisse debes eorum, quæ in universum dixit, nec omnia ubique velle percipere. At quænam hæc sunt? nimirum ea, quæ in commentariis in eas sententias Hippocratis, quæ aphorismi inscribuntur, & in aliis compluribus recensenda duximus: quorum, ubi unum aliquid positum fuerit, omnium, quæ eandem vim habent, meminisse oportet, existimareque sermonem in omnibus accipiendum esse, quasi omnium communis sit. Sic igitur & nunc Hippocrates hyberni temporis meminit: tu verò regionem, ætatem, usum, corporis naturam revocare in memoriam debes, nempe regionem frigidam, ætatem senilem, usum eorum quæ corpus refrigerant, corporis naturam frigidiorem. Siquidem hæc omnia idem hortantur, ac tempus, cujus Hippocrates meminit. Sed quemadmodum hyeme curationem calidiorem adhibet, sic æstate contrà tu frigidiorem admovebis: & sicut in æstivo tempore, ita in ætate, regione, consuetudine, & natura corporis calida. Quòd si omnia calefaciendum esse denuncient, calidioribus præsidiis uteris: si refrigerandum, frigidioribus: sin alia ad calefaciendum, alia ad refrigerandum hortentur, ipsorum numerum, ac vim spectabis: Sic enim maximè convenientem calefaciendi, & refrigerandi modum conjicies.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIV.

Neque ulla re quidpiam devincies, neque aliquid impones. Scire enim licet hujusmodi vitiis, omnibus modis alienum esse pressum, & onus.

GALENI COMMENTARIUS.

Subtrahit in hoc casu non modò eas fascias, quæ primæ inijciuntur, quas ubique ad comminuta, & ad luxata ossa adhibuit, sed & eas, quæ super lunam volvuntur. Cujus rei causam ipse reddit, cùm inquit, hujusmodi vitiis omnibus modis alienum esse pressum & onus. Sufficit autem ipsis solummodò opera & lanam imponere, quæ cum mollis sit, & levis, oneri esse non potest. Hoc autem timet non ut qui ulceri medeatur; sed ut qui nudatis attritisque chordis, ac nervis caveat, ne distendantur.

A τῶν τοιούτων διαθέσεων ὑγρότητος δέονται συνεχοῦς, ἀλλὰ καὶ τῷ θέρει μᾶλλον, ἢ ἐκείνῳ. διότι καὶ μᾶλλον γ' ἐν αὐτῷ ξηραίνεται τὰ περιβαλλόμενα τοῖς οὕτως ἔχουσιν ἔρια. καταντλεῖν μὲν οὖν ἀεὶ συνεχῶς ἅπαντα ταῦτα κελεύει. τὸ καταντλούμενον δ' εἶναι χρὴ τοιοῦτον, οἷον ἐκέλευσε κατὰ τὴν πρώτην εὐθέως θεραπείαν προσφέρειν, ἢ οἶνον μόνον, ὅταν ᾖ θέρος, ἢ μετ' ἐλαίου, κατὰ χειμῶνα δηλονότι, καὶ μέν τοι, καὶ τὸ ποσὸν τῆς θερμότητος, ἐκ τῆς τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος εὑρήσεις κράσεως. ἡνίκα μὲν γὰρ ἱκανῶς ἐστὶ ψυχρὸς, αὐξήσεις τὴν θερμότητα τῶν ἐπαντλουμένων
B ὑγρῶν, ἡνίκα δὲ θερμὸς, ἐκλύσεις. οὐ γὰρ ὅλως ἥκει ἐπὶ τὸ χρῆσθαι θερμῷ, διὰ τοῦτο καὶ τὴν ποσότητα τῆς θερμασίας ὑπαλλάξεις, συνεπιτείνων τε, καὶ συνεκλύων τῇ τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος κράσει. μεμνῆσθαι δ' ἐπὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων χρὴ, τῶν εἰρημένων ὑπ' αὐτοῦ καθόλου, καὶ μὴ πάντα ἐπὶ πᾶσιν ἀκούειν ἐθέλειν. τίνα δὲ ταῦτά ἐστιν; ἃ καὶ διὰ τῶν εἰς τοὺς ἀφορισμοὺς ὑπομνημάτων, ἠξίωσα μεμνῆσθαι, καὶ δι' ἄλλων πολλῶν. καὶ ἐπειδὰν ἕν τι ῥηθῇ, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ὅσα τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν, ἀναμιμνήσκεσθαι προσήκει, καὶ νομίζειν, ἐπὶ πάντων ἀκηκοέναι τὸν λόγον, ὡς ἂν καὶ πάντων ὄντα κοινόν.
C οὕτω γοῦν καὶ νῦν, αὐτὸς μὲν ὥρας χειμερινῆς ἐμνημόνευσε, σὺ δὲ καὶ χώρας, καὶ ἡλικίας, καὶ ἐθῶν τε, καὶ φυσικῆς κράσεως σωμάτων ἀναμνησθήσῃ, χώρας μὲν ψυχρᾶς, ἡλικίας δὲ πρεσβυτικῆς, ἐθῶν δὲ, τῶν καταψυχόντων τὸ σῶμα, καὶ φυσικῆς κράσεως τῆς ψυχροτέρας· ἅπαντα γὰρ ἐνδείκνυται ταῦτα τὴν αὐτὴν ἔνδειξιν, τῇ πρὸς Ἱπποκράτους ὥρᾳ γεγραμμένῃ. ἀλλὰ καὶ ὥσπερ ἐν χειμῶνι, πρὸς τὸ θερμότερον ὑπαλλάττει τὴν θεραπείαν, οὕτως ἐν θέρει, κατὰ τοὐναντίον, ἐπὶ τὸ ψυχρότερον ὑπαλλάξεις· ἀνάλογον δὲ τῷ θέρει, κατὰ τὰς θερμὰς ἡλικίας τε, καὶ χώρας, ἔθη τε, καὶ κράσεις σωμάτων. πάντων μὲν οὖν θερμαίνειν
D ἐνδεικνυμένων, αὐξήσεις ἐπὶ τὸ θερμὸν ἅπασαν τὴν θεραπείαν, ἁπάντων δὲ ψύχειν, ἐπὶ τὸ ψυχρόν· εἰ δὲ τὰ μὲν, ἐπὶ τὸ θερμαίνειν γε, τὰ δὲ ἐπὶ τὸ ψύχειν προτρέπει, πρός τε τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἀποβλέπων, καὶ τὴν δύναμιν, οὕτως ἂν μάλιστα στοχάσαιο τοῦ προσήκοντος μετρίως, κατὰ τὸ θερμαίνειν τε καὶ ψύχειν.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κη'.

E Καταδεῖν δὲ μηδὲν μηδενὶ, μηδὲ περιπλάσσειν. οὐ γὰρ εἰδέναι χρὴ, ὅτι πίεξις καὶ ἀχθοφορίη, πᾶν κακὸν τοῖσι τοιούτοισίν ἐστιν.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐ μόνον ἀφεῖλε τὴν διὰ τῶν ὑποδεσμίδων ἐπίθεσιν, ἐπὶ τούτων, ᾗ διὰ παντὸς ἐχρῆτο, κατά τε τὰ κατάγματα, καὶ τὰς ἐξαρθρήσεις, ἀλλὰ καὶ τὰς ἔξωθεν, ἐπὶ τοῖς ἐρίοις γινομένας περιβολὰς τῶν ἐπιδέσμων· καὶ τὴν αἰτίαν εἶπεν αὐτὸς, ὅτι πίεξις, καὶ ἀχθοφορίη, πᾶν κακὸν τοῖς τοιούτοις
F ἐστίν. ἀρκεῖ τοιγαροῦν αὐτοῖς μόνα τὰ ἔρια, μήτε πίεσιν ἐργάσασθαι, μήτ' ἀχθοφορίαν δυνάμενα, διὰ μαλακότητά τε, καὶ κουφότητα. ταῦτα δὲ πάλιν, οὐχ ὡς ἕλκος ἰώμενος δέδιεν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐκ τῶν γεγυμνωμένων τε, καὶ τεθλασμένων τενόντων, καὶ νεύρων, φυλαττόμενος σπασμόν.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κέ.

Ἐπιτήδεια δὲ πρὸς τὰ τοιαῦτα, καὶ τῶν ἐναίμων μετεξέτερα, ὁκόσοισιν αὐτῶν ξυμφέρει, ἔρια δὲ ἐπιτιθέντα, οἴνῳ ἐπιτέγγοντα, πολὺν χρόνον ἐᾶν· τὰ δὲ ὀλιγημερώτατα τῶν ἐναίμων, καὶ ὅσα ῥητίνην προσκαταλαμβάνεται, οὐχ ὁμοίως ἐπιτήδεια ἐκείνοισίν ἐστι. χρονίη γὰρ ἡ κάθαρσις τῶν ἑλκέων γίνεται τούτων, πολὺν γὰρ χρόνον πλαδαρὴ γίνεται, τινὰς δὲ τούτων ἀγαθὸν ἐπιδέειν· εἰδέναι μὲν δέ που σάφα χρή, ὅτι ἀνάγκη τὸν ἄνθρωπον χωλὸν αἰσχρῶς γενέσθαι. καὶ γὰρ ὁ πούς, ἐπὶ τὸ ἄνω ἀνέσπασται, τῶν τοιούτων, καὶ τὰ ὀστέα τὰ διολισθήσαντα, ἔξω ἐξέχοντα φαίνεται. οὔτε γὰρ ψιλοῦται τῶν τοιούτων ὀστέων οὐδέν, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, εἰ μὴ κατὰ βραχύ τι, οὔτε ἀφίσταται, ἀλλὰ περιωτειλοῦται λεπτῇσιν ὠτειλῇσι, καὶ ἀσθενέσι, καὶ ταῦτα, ἢν ἀτρεμίζωσι πουλὺν χρόνον. ἢν δὲ μή, ἑλκύδριον ἐγκαταλειφθῆναι κίνδυνος, ἀνελθές, ὅμως δὲ περὶ οὗ λόγος, οὕτω μὲν οἱ ἰητρευόμενοι σώζονται, ἐμβληθέντος δὲ τοῦ ἄρθρου καὶ ἐμμείναντος, ἀποθνήσκουσιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXV.

Ad hæc autem pertinent nonnulla ex iis medicamentis, quæ cruentis vulneribus injiciuntur, ea scilicet quæ idonea sunt, quibus imposita lana vino perfusa, longiorem moram trahat. Quæcumque autem ex iis medicamentis, quæ cruentis vulneribus protinus injiciuntur, paucorum dierum sunt, vel picem accipiunt, non B *æquè, atque illa proficiunt, quandoquidem ulcerum purgatio porrigitur in longius tempus; diutius enim madent: horum tamen nonnulla utiliter deligantur. Scire autem apertè convenit necesse esse hominem turpiter claudicare, quùm versus partem superiorem pes trahatur, & ossa luxata ab exteriori parte promineant. Ferè enim nullum ex iis ossibus nudatur, nisi paululum quid, neque recedit, sed cicatrix inducitur tenuis, atque infirma, eaque nonnisi multum temporis conquiescant: alioquin periculum est ne remaneat ulcusculum, quod curationem non admittat. Sed, quod ad* C *propositum malum attinet, si hac ratione curentur, servantur: si articulus reponatur, maneatque, in exitium præcipitantur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἔναιμα καλεῖ φάρμακα, κἂν τούτοις τοῖς βιβλίοις, καὶ τῷ περὶ ἑλκῶν, ὅσα παραχρῆμα τοῖς τραύμασι προσφέρεται. τούτων δυοῖν, φησίν, ὅσα διὰ πλείονος χρόνου λυόμενα, δύναται μεταξὺ τῶν λύσεων ἐπιτέγγεσθαι, παραληπτέον ἐστὶ μάλιστα. βούλεται γάρ, ὥσπερ τἄλλα πάντα τῆς θεραπείας αὐτῶν, πρὸς τὸ πρηγορικώτατον εἶδος ἔχειν τὴν ἀναφοράν, οὕτω καὶ τὸ μὴ ἐπιδεῖν τὸν κάμνοντα, καὶ τὸ μὴ συνεχῶς ἐπιλύειν. διὰ πλείονος δὲ χρόνου λύεσθαι δύναται, τῶν ἐναίμων φαρμάκων, τὰ ξηραντικώτερα, φυλαττομένων ἡμῶν ἐν αὐτοῖς, τὸ διὰ σφοδρότητα ξυντατικόν· παραδείγματος δ' ἕνεκεν, ὧν ἴστε δυοῖν φαρμάκοιν μνημονεύσω, γεγραμμένοιν ἐν ἁπάσαις βίβλοις, ὅσαι συνθέσεως τῶν φαρμάκων ἔχουσι συμμετρίας, ὁποῖαι αἱ τοῦ Ἀνδρομάχου δύο, καὶ ἡ τοῦ Ἥρα μία, καὶ ἄλλων εἰσὶ πάμπολλαι, δι' ἀσφάλτου μὲν ἄλλα φάρμακα συντίθενται. καλεῖται δέ, τὸ μὲν ἕτερον αὐτῶν Βάρβαρος, τὸ δ' ἕτερον, Κυζικηνή, πλέον ἢ τὰ ἔναιμα ξηραίνουσα, βλάπτει μᾶλλον, ἢ ὠφελεῖ, συντείνουσα τὰ μέλη, καὶ ὀδυνῶσα. τὸ δ' ἕτερον φάρμακον ἐπιτήδειον, ὅταν γε καὶ αὐτὸ συμμέτρως ᾖ κεκραμμένον. ἔνια γὰρ καὶ τούτων ἀμετρότερόν τε, καὶ ξηραίνει, καὶ σκληρὰ κατὰ τὴν σύστασίν ἐστιν· ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τῶν τοιούτων φαρμάκων διαφορᾶς, ἐν τοῖς περὶ τῆς συνθέσεως αὐτῶν, ἐπὶ πλέον λέγεται. τῶν δ' ὑφ' Ἱπποκράτους ἐφεξῆς εἰρημένων, τὰ πλεῖστά ἐστι σαφῆ τοῖς μεμνημένοις, ὧν ἔμπροσθεν εἶπον, ἐξηγούμενος, αὐτό τε τοῦτο τὸ περὶ ἄρθρων βιβλίον, καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸ περὶ ἀγμῶν. τὰ δὲ ὀλιγημερώτατα τῶν ἐναίμων, καὶ ὅσα ῥητίνην προσκαταλαμβάνεται, οὐχ ὁμοίως ἐπιτήδεια ἐκείνοις ἐστί. χρονίη γὰρ ἡ κάθαρσις τῶν ἑλκῶν τούτων γίνεται, πολὺν γὰρ χρόνον πλαδαρή. ἅτινα μὲν ὀλιγημερώτατα λέγει τῶν ἐναίμων, οὐ χαλεπῶς ἐξευρήσεις, εἴ γε μέμνησαι τῶν ἐν τῇ πρὸ ταύτης ῥήσει κατὰ τὴν ἐξήγησιν εἰρημένων

GALENI COMMENTARIUS.

Medicamenta, quæ vulneribus statim injiciuntur, & in his Libris, & in eo, qui de ulceribus est, ἔναιμα appellat. Inter hæc, quæ longiori tempore resolvuntur, & interim dum solvantur, perfundi possunt, admoveri potissimum debent: siquidem constituit, quem-
D admodum in tota reliqua curatione, eò spectandum esse, ut leniendi vim habeat: Hac enim de causa neque vinculum imponit, neque frequenter solvit. Ex medicamentis autem quæ cruentis vulneribus protinus injiciuntur, ea longiori temporis intervallo solvere licet, quæ validiorem siccandi facultatem habent, ea tamen cautione, ne ob vehementem vim contrahendo lædant. Duo autem medicamenta, quæ tota nobis sunt, gratia exempli commemorabo, leguntur enim in omnibus Libris de medicamentorum compositione, quales sunt duo Andromachi, & unus
E Heræ, & aliorum permulti. Componuntur medicamenta hæc ex bitumine: alterum Barbarum, Cyzicenum alterum nominatur. Hoc cùm magis siccet, quàm opus sit, medicamentis quæ cruentis vulneribus injiciuntur, obest magis quàm prosit, cùm membra contrahat, & dolorem afferat: alterum verò medicamentum idoneum est, si moderata mixtura fuerit, ex iis siquidem nonnulla plus justo exsiccant, & dura sunt. Verùm de hujusmodi medicamentorum discrimine in opere de compositio-
F ne ipsorum fusiùs tractavimus. Quæ post hæc ab Hippocrate scribuntur, magna ex parte plana sunt, si quæ suprà, & in commentariis in Librum hunc de articulis, & antè in eum, qui de fracturis est, prodidimus, in memoria habeantur. Quænam ex iis medicamentis quæ cruentis vulneribus protinùs injiciuntur, paucorum dierum vocet, non magno negocio invenies, si in memoria habeas, quæ in explanatione proximè positæ orationis tradidimus.

Patet enim eum sic appellare quæ ex paucorum dierum intervallo solvuntur. Ex intervallo autem paucorum dierum solvere convenit, quæcumque ex propositis infirmiora sunt: patiuntur enim in ulceribus multum colligi saniei, eò quòd non satis exsiccent. Hæc à nonnullis ex veteribus resinâ extrinsecùs excipiebantur, quorsum nescio. Multa enim dici possent: sed, quùm Hippocrates ab omnibus his medicamentis abstineat, longius labi operæpretium non est: in opere enim de medicamentis, quæ de his scire convenit, omnia exequuti sumus, nunc autem; quod attinet ad proposita, satis hæc sint. Quæ sequuntur omnia præteribimus, quùm manifesta sint iis qui eorum meminerint, quæ antè explanavimus.

A δῆλον γὰρ ὅτι τὰ δι' ὀλίγων ἡμερῶν λυόμενα, κέκληκεν οὕτως. δι' ὀλίγων δὲ ἡμερῶν δεῖται λύεσθαι, τῶν προειρημένων ἀσθενέστερα. συγχωρεῖ γὰρ ἀθροίζεσθαι περὶ τοῖς ἕλκεσιν, ἰχῶρα πλείονα, διὰ τὸ μὴ ξηραίνειν αὐτάρκως. ἔνιοι δὲ αὐτῶν τῶν παλαιῶν, ῥυτίνῃ περιεκατελάμβανον ἔξωθεν, οὐκ οἶδα τίνι λογισμῷ χρώμενοι. πολλὰ γὰρ εἰπεῖν ἐγχωρεῖ φυλαττομένου δὲ Ἱπποκράτους ἅπαντα τὰ τοιαῦτα φάρμακα, περιττὸν τὸ μηκύνειν· ἐν γὰρ τῇ περὶ τῶν φαρμάκων πραγματείαις, ὅσα χρὴ περὶ τούτων ἐπί-
B στασθαι, διώρισται πάντα. νυνὶ δὲ, περί τε τῶν προκειμένων αὐτάρκως λέλεκται, καὶ τὰ τούτων ἐφεξῆς εἰρημένα, ἅπαντα ὑπερβήσομαι, τοῖς μεμνημένοις τῶν προεξηγουμένων ταῦτα, σαφῆ.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVI.

Eadem ratio est, si brachij ossa ad manum adjecto ulcere, sive in interiorem partem, sive in exteriorem excedant: certum enim scire convenit, hominem paucis diebus interiturum tali genere mortis, quale suprà posuimus, si reposita ossa fuerint, contineanturque: sed, si nemo hæc, vel reposuerit, vel reponere tentarit, longè sæpius liberatur. Cui malo mederi eadem ratione expedit, quâ suprà diximus: depravationem verò deformem reddi, ac digitos manus infirmos, atque inutiles fieri necesse est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κς'.

Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος οὗτος, ἢν καὶ τὰ τοῦ πήχεος ὀστέα, τὰ παρὰ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς, ἕλκος ποιήσαντα ἐξίσχῃ, ἤν
C τε εἰς τὸ εἴσω μέρος τῆς χειρὸς, ἤν τε εἰς τὸ ἔξω. σάφα γὰρ ἐπίστασθαι χρὴ, ὅτι ἀποθανεῖται ἐν ὀλίγῃσιν ἡμέρῃσι, τοιούτῳ θανάτῳ, οἷόσπερ πρόσθεν εἴρηται, ὅτῳ ἂν ἐμβληθέντα τὰ ὀστέα ἐμμείνῃ. οἷσι δὲ ἂν μὴ ἐμβληθῇ, μηδὲ πειρηθῇ ἐμβάλλεσθαι, οὗτοι πολὺ πλείονες περιγίνονται. ἰῆσθαι δὲ τοιαύτῃ τοῖσι τοιούτοισιν ἐπιτηδείη, οἵηπερ εἴρηται. τὸ δὲ σχῆμα αἰσχρὸν τοῦ χωλώματος, ἀνάγκη εἶναι καὶ τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς ἀσθενέας, καὶ ἀχρηΐους.

GALENI COMMENTARIUS.

Quemadmodum in crure totum id, quod inter talum, & genu est, duobus ossibus contentum κνήμην appellant: sic brachium, quod inter manum, & cubitum est, πῆχυν, quod similiter non ex uno osse, sed ex binis constat, quorum alterum κερκὶς, id est radius, alterum Græcè πῆχυς propriè nominatur, id est cubitus: quod similiter evenit κἀπὶ τῆς κνήμης, hoc est, in crure. Commissura igitur, quæ ad manum est, commissuræ, ali respondet: quæ ad cubitum, illi quæ ad genu. Majorum tamen partium mala, seu fractæ, seu prolapsæ sint, semper graviora sunt. Quam rem si animadvertas, exigua expositione ad sequentia indigebis.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D Ὥσπερ ὅλον, τὸ μεταξὺ γόνατος, καὶ ἀστραγάλου κνήμην ὀνομάζει, συγκείμενον ἐκ δυοῖν ὀστέοιν, οὕτω καὶ τὸ μεταξὺ βραχίονος, καὶ καρποῦ, πῆχυν, οὐδὲ τοῦθ' ἓν ἁπλῶς ὑπάρχον, ἀλλ' ἐκ δυοῖν σύνθετον. ὀνομάζεται δὲ, τὸ μὲν ἕτερον αὐτῶν κερκὶς, τὸ δὲ ἕτερον ἰδίως, πῆχυς, ὥσπερ γε κἀπὶ τῆς κνήμης. τὸ δὲ κατ' ἀγκῶνα, τῷ κατὰ γόνυ. χαλεπώτερα δὲ ἀεὶ, τὰ πάθη τῶν μειζόνων ἐστὶ μορίων, ἐάν τε κατεαγῇ τι τῶν ἐν αὐτοῖς, ἐάν τε ἐξαρθρήσῃ. τοῦτ' οὖν ἐάν τις ᾖ μεμνημένος, ὀλίγης τῆς ἐξηγήσεως, εἰς τὰ μέλλοντα ῥηθήσεσθαι, δεηθήσεται.
E

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVII.

Nam digiti, ubi ossa in interiorem partem luxentur, curvari non possunt: ubi in exteriorem, extendi.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κζ'.

Ἢν μὲν γὰρ ἐς τὸ εἴσω μέρος ὀλισθῇ τὰ ὀστέα, κάμπτειν οὐ δύνανται τοὺς δακτύλους. ἢν δὲ ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἐκτανύειν οὐ δύνανται.

GALENI COMMENTARIUS.

Cur luxari dicat in superioribus ostendimus, ubi cruris ossa adjecto ulcere dixit ad pedem luxari: nunc reddere causam volo, quamobrem, cùm brachium accedente ulcere, in interiorem partem prorumpit, digiti curvari nequeant. In hoc casu sanè accidit, ut brachii ossa ab interiori regione ossibus quæ in prima palmæ parte sunt, superinsidant, ab exteriori subjiciantur, quùm prima palmæ pars tendatur à chordis, quæ ab exteriori parte ad

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

F Τῷ μὲν, ὀλισθῇ ῥήματι διά τι χρῆται, δεδήλωται κατὰ τὸν ἔμπροσθεν λόγον, ἡνίκα τὰ τῆς κνήμης ὀστᾶ παρὰ τὸν πόδα μεθ' ἕλκους ἐξαρθρῆσαι ἔφη. νυνὶ δὲ, τὴν αἰτίαν εἰπεῖν βούλομαι, δι' ἣν, ὅταν εἰς τὴν ἔξω χώραν ὁ πῆχυς ἐκστῇ μεθ' ἕλκους, οὐ δύνανται κάμπτειν. ἐν δὲ τῷ τοιούτῳ πάθει, συμβαίνει τὰ τοῦ πήχεος ὀστᾶ, κατὰ μὲν τὴν ἔνδον χώραν ἐπικεῖσθαι τοῖς τοῦ καρποῦ, διὰ τῶν εἰς αὐτὸ καθηκόντων ἔξωθεν τενόντων ἐς τὸν ἄνω τόπον,

ὡς ἐπὶ τὸν βραχίονα. τούτου δὲ συμβαίνοντος, ἀναγκαῖόν ἐστι τοὺς δακτύλους ἀνατείνεσθαι πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν, ὅπερ ἐστὶν αὐτοὺς ἐκτετάσθαι. διὰ τοῦτ' οὖν, οὐδὲ καμφθῆναι δύνασθαι τελέως, ἀντιβαινόντων τοῖς κάμπτουσιν αὐτοὺς μυσί, τοῖς ἔξωθεν τῶν μυῶν, καὶ τῶν τενόντων. εἴρηται γὰρ πολλάκις, ὡς εἰ μὴ συνακολουθεῖεν οἱ ἀντιτεταγμένοι τοῖς ἐνεργεῖν ἐπιχειροῦσι μυσίν, ἀδύνατόν ἐστιν αὐτοῖς, συμπληρῶσαι τὴν ἐνέργειαν. ὁ δὴ αὐτὸς λόγος ἐστὶ, καὶ περὶ τοῦ μὴ δύνασθαι τοὺς δακτύλους ἐκτείνεσθαι, ὅταν εἰς τὴν ἔξω χώραν ἀναβῇ τὰ τοῦ πήχεος ὀστᾶ. τείνονται γὰρ σφοδρῶς τῶν ἔνδον μυῶν, καὶ τενόντων, καὶ διὰ τοῦτο, ἐπακολουθεῖν τῶν ἔξω μὴ δυναμένων, ἀπόλλυσθαι καὶ τὴν ἐκείνων ἐνέργειαν ἀναγκαῖόν ἐστι. καὶ μέντοι, καὶ ἡ τῶν ὀστῶν σύνθεσις ἱκανῶς ἐμποδίζει τὴν καμπὴν, ὅταν ὁ πῆχυς, ἐκ τῶν ἔνδον μερῶν ἐπιβαίνῃ τῷ καρπῷ, τὴν ἔκτασιν, ὅταν ἐκ τῶν ἔξωθεν.

A ipsam perveniunt, sursúmque ad humerum tendunt. Quod, quùm evenit, necesse est digitos versùs exteriorem regionem trahi, quo fit ut extendantur. Idcirco neque flecti ex toto possunt, cùm exteriores musculi, & chordæ flectentibus renitantur. Sæpius enim diximus perfici actionem non posse, nisi oppositi musculi iis pareant, qui agere nituntur. Hinc etiam fit ut digiti minimè extendantur, cùm brachii ossa in exteriorem partem moventur. Interiores enim musculi, & chordæ vehementer intenduntur, atque idcircò cùm cedere exterioribus nequeant, necesse est exteriorum B actio intereat. Sed & ipsorum ossium positus, cùm brachium in interiorem partem elapsum primæ palmæ parti insidet, prohibere flexum potest: cùm in exteriorem promovetur porrectionem.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κη'.

Ὅσοισι δὲ ἀνκνήμης ὀστέον, ἕλκος ποιησάμενον, παρὰ τὸ γόνυ ἔξω ἐξίσχει, ἤν τε ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἤν τε ἐς τὸ εἴσω, τούτοισιν, ἢν μὲν τις ἐμβάλλῃ, ἔτι ἑτοιμότερος ὁ θάνατος ἐστιν, ἢ παρὰ τοῖσιν ἑτέροισι, καίπερ κἀκείνοισιν ἑτοίμως ἐών. ἢν δὲ μὴ ἐμβαλὼν ἰητρεύῃς, ἐλπίδες μὲν σωτηρίης οὕτω μᾶλλον εἰσίν. κινδυνωδέστερα δὲ ταῦτα τῶν ὀστέων τῶν, ὅσῳ ἀνωτέρω, καὶ ὅσῳ ἀνισχυρότερα ἔῃ, καὶ ἀπὸ ἰσχυροτέρων ὠλισθήκῃ. ἢν δὲ τὸ, ὀστέον τὸ τοῦ μηροῦ, τὸ πρὸς τοῦ γόνατος, ἕλκος ποιησάμενον, ἐξολισθῇ, ἐμβληθὲν μὲν, καὶ ἐμμεῖναν ἔτι βιαιότερον, θᾶσσον τὸν θάνατον ποιήσει, τῶν πρόσθεν εἰρημένων. μὴ ἐμβληθὲν δὲ, πολὺ ἀκινδυνωδέστερον ἢ τὰ πρόσθεν, ὅμως δὲ μούνη ἐλπὶς αὕτη σωτηρίης.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXVIII.

Vbicumque autem cruris os ad genu, cute, sive in interiorem, sive in exteriorem partem C *excedit, quibus reconditur, maturiùs intereunt, quam alij, quamvis illis quoque vitæ periculum instet: sed, si curationem adhibeas, reponere minimùm tentans, hac via tantùm spes salutis superest: hæc autem ossa eò magis periculosa sunt quam cætera, quò superiora sunt, & robustiora, & à robustioribus prolabuntur. Quòd si femoris os ad genu luxetur, ubi ponatur, maneatque majori vi, & citius adhuc homo absumitur, quàm superioribus casibus: si non reponatur, res longè periculosior est, quàm in superioribus: hæc una tamen salutis spes superest.* D

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΜΑρτύριον οὐ σμικρόν ἐστι, καὶ τοῦτο, καὶ τὸ κατὰ τὴν ἑξῆς ῥῆσιν ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένον, ὧν ὀλίγον ἔμπροσθεν εἶπον. ἐπὶ τῶν ἐξισχόντων ὀστῶν, ἐπί τε τὸ κατὰ τὰ σφυρὰ καὶ τὸ τὸν καρπὸν διαρθρώσεως. οὔτε γὰρ ὁ ἀστράγαλος, καὶ ἡ κνήμη, κατὰ τὴν πρὸς τὸν πόδα διάρθρωσιν ἐξίσχει τοῦ δέρματος, οὔθ' ὁ καρπὸς, ἐν τῇ πρὸς τὸν πῆχυν, ἀλλ' ἡ κνήμη μὲν, ἐπὶ τοῦ σκέλους, ὁ πῆχυς δὲ, ἐπὶ τῆς χειρός. εἰκότως οὖν ἐξαρθρεῖν ταῦτα, καὶ ὀλισθαίνειν εἶπεν, ὡς δὴ ἔξω τῆς διαρθρώσεως γιγνόμενα. νυνὶ γοῦν τὴν κνήμην, ἐν τῇ πρὸς τὸ σφυρὸν διαρθρώσει, φησὶ ἐξίσχειν ἐνίοτε, ποτὲ μὲν ἔξω τῆς διαρθρώσεως, ποτὲ δὲ εἴσω, καί τοι κατὰ τὴν ἑξῆς ῥῆσιν, οὐ τὴν κνήμην, ἀλλὰ τὸν μηρὸν ἐξίσχειν λέγων εἰκότως, ἐν μὲν τῇ κατὰ γόνυ διαρθρώσει, ποτὲ μὲν ἡ κνήμη φαίνεται), ποτὲ δὲ ὁ μηρὸς ἐξίσχειν. ἐν δὲ τῇ κατὰ τὸν πόδα, διὰ παντὸς ἡ κνήμη, ὥσπερ γε κἂν τῇ κατὰ τὸν καρπὸν, ὁ πῆχυς. τὰ δὲ ἄλλα τῆς ῥήσεως, δῆλα τοῖς μεμνημένοις τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων.

GALENI COMMENTARIUS.

HOc etiam, & id quod proximè subdit, non parum comprobat, quæ paulo suprà indicavimus de ossibus, & ad talum, & ad manum cute excedentibus. Neque enim talus in commissura cruris, quæ ad pedem est, nudatur, neque prima palmæ pars in commissura cubiti cum manu, sed in crure ossa cruris, & in brachio similiter ossa brachij. Jure igitur E excedere hæc, & luxari dixit, ut, quæ extra commissuram excedant. Nunc itaque crus interdum excidere inquit ad tali commissuram, ac modò ab exteriori parte, modò ab interiori: quamquàm subdit, non crus, sed femur luxari, idque non immeritò; nam in commissura genu modò crus, modò femur excidit, ad pedem verò crus duntaxat, sicut ad manum, brachium. Cætera, quæ in hac oratione sunt, iis patent, qui in memoria teneant, quæ superiùs dicta sunt.

F

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ κθ'.

Ὡυτὸς δὲ λόγος, καὶ περὶ τὴν κατὰ τὸν ἀγκῶνα ἄρθρων, καὶ περὶ τὴν τοῦ πήχεος καὶ βραχίονος. ἃ γὰρ ἂν τούτων ἐξαρθρήσαντα ἐξίσχῃ, ἕλκος ποιησάμενα πάντα. ἢν ἐμβληθῇ, θάνατον φέρει, μὴ ἐμβληθέντα δὲ, ἐλπίδα σωτηρίης. χώλωσις δὲ τοῖσι περιγενομένοισι. θανατωδέστερα δὲ τοῖσιν ἐμβαλλομένοισιν ἐστιν, τὰ ἀνωτέρω

HIPPOCRATIS TEXTUS XXIX.

EAdem ratio est articulorum, qui ad cubiti commissuram sunt, nempe cubiti & humeri. Quicumque enim ex his cùm luxantur, cute excedunt, si restituantur, omnes mortiferi sunt: sin minus, res non omninò desperationem habet, sed ijs, qui liberantur, membrum remanet depravatum: magis autem mortiferi sunt, si recondantur, arti-

culi superiores; sed & iidem, si non recondantur, alijs similiter sunt periculosiores. Si cui ergo superiores articuli luxati, cum ulcere, cute excedant, ubi restituantur, celerrimè in exitium præcipitant: ubi non restituantur, cæteris periculosiores sunt: curatio autem quæ mihi commodissima videtur, jam exposita est. At quibus digitorum pedis, vel manus, articuli luxati, adjecto ulcere, cute excesserunt, osse quidem non fracto, sed ab ipsa commissura recedente, si repositi maneant, nervorum distensionis periculum impendet, nisi rectè attendantur: expedit tamen, ubi prædixeris, summa cura, & diligentia opus esse, eos reponere. Facillimè B *autem, & maximè promptè; magnoque cum artificio reponuntur, si adigatur paxillus, quemadmodum suprà diximus in ossibus fractis, luxatisque: quo facto, quiescere homo debet, cubareque, & modico cibo uti: satiusque est levi aliquo medicamento, quo vomitum citet, ipsum purgare.*

A τῶν ἄρθρων. ἀτὰρ καὶ τοῖσιν ἐμβαλλομένοισι, κινδυνωδέστερα αὐτὰ ταῦτα· εἰ δέ τινι, τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα ἐξαρθρήσαντα, ἕλκος ποιήσαντα ἐξίσχοι, ταῦτα δέ τι καὶ ἐμβαλλόμενα, ταχυθανατώτατα ἐν, καὶ μὴ ἐμβαλλόμενα, κινδυνωδέστερα. ἴησις δὲ ἤδη εἴρηται, οἵη τις ἐμοὶ δοκεῖ ἐπιτηδειοτάτη εἶναι. ὅσοισι δὲ ἄρθρα δακτύλων, ἢ ποδὸς, ἢ χειρὸς ἐξαρθρήσαντα, ἕλκος ποιήσαντα ἐξέσχεν, μὴ κατεηγότος τοῦ ὀστέου, ἀλλὰ κατ᾽ αὐτὴν τὴν ξύμφυσιν ἀποσπασθέντος, τούτοισιν, εἰ ἐμβληθέντα ἐμμένοι, ἔνι μέντοι κίνδυνος σπασμοῦ, ἢν μὴ χρηστῶς ἰητρεύωνται. ὅμως δέ τι ἄξιον ἐμβάλλειν, προειπόντα ὅτι φυλακῆς πολλῆς, καὶ B μελέτης δέεται. ἐμβάλλειν μέντοι ῥήϊστον καὶ δυνατώτατον, καὶ τεχνικώτατόν ἐστι τῷ μοχλίσκῳ, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται, ἐν τοῖσι καταγνυμένοισι, καὶ ἐξίσχουσιν ὀστέοισιν, ἔπειτα ἀτρεμέειν ὡς μάλιστα χρὴ, καὶ κατακεῖσθαι, καὶ ὀλιγοσιτέειν· ἄμεινον δὲ καὶ φαρμακεῦσαι ἄνω, κούφῳ τινὶ φαρμάκῳ.

GALENI COMMENTARIUS.

Meritò hic articulos dixit multitudinis C numero, quemadmodum in genu: ubi verò de commissura, quæ ad talum, & de ea, quæ ad manum loquitur, non posuit articulos multitudinis numero. Propositam verò nunc partem non uno tantùm articulo contineri in tertio Commentario in Librum de fracturis ostendimus. Eandem inquit rationem esse hujus commissuræ, & ejus, quæ ad genu, de qua prius tractavit: nam quemadmodum ibi modò tibiam, modò femur excidere dictum est, ita nunc modò cubitus, modò hu- D merus, in idem malum compellitur. Quæ sequuntur, omnia plana sunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

C Εἰκότως εἶπεν ἄρθρων ἐνταῦθα, κατὰ πλῆθος, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ κατὰ τὸ γόνυ. περὶ μέντοι τοῦ περὶ τὸν καρπόν τε, καὶ τὸ σφυρὸν, διερχόμενος, οὐκ εἶπεν ἄρθρα πληθυντικῶς. ὅτι δὲ ἄρθρα πλείω κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον εἰσὶν, ὑφ᾽ οὗ νῦν ὁ λόγος αὐτῷ πρόκειται, διὰ τοῦ τρίτου τῶν εἰς τὸ περὶ ἀγμῶν ὑπομνημάτων ἐδήλωσα, τὸν αὐτὸν λόγον εἶναί φησι τοῦ νῦν ἐνεστῶτα, τῷ προειρημένῳ περὶ τῆς κατὰ γόνυ διαρθρώσεως. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖ, ποτὲ μὲν ἡ κνήμη, ποτὲ δὲ ὁ μηρὸς ἐξίσχειν ἐλέχθη, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ νῦν, ἐνίοτε μὲν ὁ πῆχυς, ἐνίοτε δὲ ὁ βρα- D χίων, εἰς τὴν τοιαύτην ἔρχεται διάθεσιν· ἃ δὲ ἐφεξῆς λέγει τούτοις, ἅπαντά ἐστιν εὔδηλα.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXX.

Auxilium autem adversus ulcera in medicamentis est, quæ cruentis vulneribus protinus injiciuntur: in illis scilicet, quæ perfusioni accommodantur, aut in buphthalmo herba, aut in iis, quæ fractis calvariæ ossibus succurrunt: nihil autem induci debet valdè frigidum. Ac primi quidem articuli minimè periculosi sunt: superiores E *magis periculosè læduntur. Eodem autem die restituendi sunt, vel certè posteriori, tertio, aut quarto minimè, si quidem quarto die malum recrudescere maximè videmus: ubi ergo non protinùs recondantur, his diebus supersedendum est; contineri enim solet, quod intrà decem dies conditur. Quòd si reposito articulo, nervorum distensio supernascatur, citò expelli debet, & subinde calido humore perfundi.*

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λ'.

Τὸ δὲ ἕλκος ἰητρεύειν, ἢ ἐναίμοισι τοῖσιν ἐπιτέγκτοισιν, ἢ πολυοφθάλμοισιν, ἢ οἷσιν ἐν κεφαλῇ ὀστέα κατεηγότα ἰητρεύεται, κατάψυχρον δὲ κάρτα μηδὲν προσφέρειν. ἥκιστα μὲν οὖν τὰ πρῶτα ἄρθρα κινδυνώδεά ἐστι, τὰ δὲ ἔτι ἄνω, κινδυνωδέστερα. ἐμβάλλειν δὲ χρὴ αὐθημερὸν, E ἢ τῇ ὑστεραίῃ, τριταίῳ δὲ, ἢ τεταρταίῳ, ἥκιστα· τεταρταῖα γὰρ ἐόντα, ἐπισημαίνει τῇσι παλιγκοτίῃσι μάλιστα. οἷσιν ἂν οὖν μὴ αὐτίκα γένηται, ἐμβάλλειν, ὑπερβαίνειν χρὴ ταύτας τὰς εἰρημένας ἡμέρας. ὅ, τι γὰρ ἂν εἴσω δέκα ἡμερέων ἐμβάλλῃ, πολὺ καταληπτόν. ἢν δὲ ἄρα ἐμβεβλημένῳ σπασμὸς ἐπιγένηται, ἐμβάλλειν τὸ ἄρθρον δεῖ ταχὺ, καὶ θερμῷ τέγγειν ὡς πλειστάκις.

GALENI COMMENTARIUS.

Quænam ex medicamentis, quæ cruentis vulneribus protinùs injiciuntur, idonea sint, quæ perfundantur, anteà declaravimus. Præcipit autem, ut herbæ buphthalmi (quam πολυόφθαλμον appellat) non secùs, atque antè tussillaginis, quæ eandem vim habet, folia imponantur. Hujus quoque herbæ meminit Diocles in libro de oleribus. Totius autem curationis caput ait id esse debere, quod in

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

F Τίνα μέν ἐστιν ἔναιμα ἐπίτεγκτα, πρόσθεν εἴρηται. τῆς βοτάνης δὲ, τῆς πολυοφθάλμου καλουμένης, ἥ τις καὶ βοὸς ὀφθαλμὸς ὀνομάζεται, τοῖς φύλλοις χρῆσθαι κελεύει παραπλησίως, ὡς ἔμπροσθεν ἐχρῆτο τοῖς τοῦ βηχίου, τὴν αὐτὴν ἔχοντι καὶ τούτῳ δύναμιν. μέμνηται δὲ ταύτης τῆς βοτάνης καὶ Διοκλῆς, ἐν τῷ περὶ λαχάνων. τὸ μέντοι κεφάλαιον ὅλης τῆς θεραπείας, φησὶ χρῆναι ποιεῖσθαι τοιοῦτον, οἷον κἀπὶ τῶν τῆς κεφαλῆς καταγμάτων ἐδήλωσεν. ἐν ἐκείνῳ τῷ

βιβλίῳ, καὶ ἡμῖν ἐδείχθη ξηραντικωτέρας ὁ τρόπος εἶναι τῆς θεραπείας ἐκείνης, ἧς κατὰ τὸ περὶ ἑλκῶν βιβλίον ἐποιήσατο, καὶ μάλιστα τῆς κατὰ ἄρθρα.

A Libro de vulneribus capitis demonstravit, in quo ostensum à nobis est, curationem requiri sicciorem, quàm quæ in vulneribus, circà articulos præsertim.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λα'.

Κεκάμφθαι δὲ μᾶλλον, ἢ ἐκτετάσθαι πᾶν τὸ σῶμα χρή. προσδέχεσθαι μέντοι, κατὰ τοὺς δακτύλους, τὰ ἄρθρα τὰ ἐμβαλλόμενα, ἀποστατικὰ ἔσεσθαι· τὰ γὰρ πλεῖστα οὕτω B γίνεται, ἢν καὶ ὁποιουοῦν φλεγμονῆς ὑπογίνηται, ὥς, εἰ μὴ δι' ἀμαθίην τῶν δημοτέων ἐν αἰτίῃ ἔμελλεν ὁ ἰητρὸς ἔσεσθαι, οὐδὲν ἂν πάντως οὐδὲ ἐμβάλλειν ἔδει. τὰ μὲν οὖν κατὰ τὰ ἄρθρα ὀστέα ἐξίσχοντα, ἐμβαλλόμενα οὕτω κινδυνώδεά ἐστιν, ὡς εἴρηται.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXI.

Convenit item universum corpus magis curvatum esse, quàm extensum: expectandum tamen est fore ut repositi digitorum articuli abscedant: plerumque enim ita accidit, si quævis inflammatio superveniat. Quare, nisi vereretur medicus, ne vulgò imperitus haberetur, nihil reponere prorsus deberet. Ossa igitur, quæ ad commissuras sunt, si cute excedant, ubi recondantur (sicut ostensum est) periculosa sunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Οὐ ταὐτόν ἐστιν ἐκτετάσθαί τε λέγειν, καὶ ἐκτείνεσθαι, καθάπερ οὐδὲ κεκάμφθαι, καὶ κάμπτεσθαι· ἐκτετάσθαι μὲν γάρ τις εἰπὼν τὸ κῶλον, ἓν αὐτοῦ σχῆμα μόνον δηλοῖ, τὸ κατ' εὐθυωρίαν, οὐκ ἔχον τε τὸ μᾶλλον, καὶ τὸ ἧττον· κεκάμφθαι δὲ εἰπών, πάντα τὰ μετὰ τὴν ἔκτασιν σχήματα σημαίνει, μᾶλλον καὶ ἧττον ἀλλήλων διαφέροντα, μέχρι τῆς ἐσχάτης καμπῆς. τὸ δέ γε ἐκτείνεσθαι, καὶ κάμπτεσθαι, τῶν κινήσεων αὐτῶν ἐστὶ δηλωτικόν, ἐν τοῖς μετασχηματιζομένοις κώλοις γιγνόμενον. τὸ μὲν ἐκτείνεσθαι κατὰ τὸ μεταξὺ τῆς τε ἐσχάτης καμπῆς, καὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκτάσεως· τὸ κάμπτεσθαι δὲ ἔμπαλιν, ἄχρι τῆς ἄκρας ἐκτάσεως, ἄχρι τῆς τελευταίας καμπῆς. νῦν οὖν ὁ Ἱπποκράτης εἰπὼν κεκάμφθαι μᾶλλον, ἢ ἄχρι τῆς τελευταίας καμπῆς, τὸ κατ' εὐθυωρίαν, ὃ μόνον παραιτεῖται διὰ δὲ τοῦ κεκάμφθαι, πάντα τὰ μεταξὺ ταύτης τε, καὶ τῆς ἐσχάτης καμπῆς, ἐν οἷς ἀεὶ τὸ προσφορώτερον αἱρεῖσθαι προσήκει, ποτὲ μὲν ἐλάχιστον ἀποχωροῦντα τῆς ἄκρας ἐκτάσεώς πως, ἔστιν ὅτε καὶ πλέον. ὁπότερον δὲ χρὴ τούτων ἑκάτερος πράττειν, ἐκ τῶν προειρημένων δυνήσῃ στοχάζεσθαι.

GALENI COMMENTARIUS.

Extensum esse non idem significat, atque extendi, sicut neque curvari, & curvatum esse: si quis enim membrum extensum di- C cat, unum tantùm exprimit ejus habitum, rectum videlicet, qui neque plus, neque minus admittit: si curvatum, omnes ejus habitus, qui post extensionem sunt, notat usque ad ultimum flexum, qui quatenùs majores minoresque sunt, inter se differunt. Si quis extendi, & curvari dicat, motum, qui accidit, ubi mutatur habitus membrorum, significabit: nempe, quum extendi ait, eum qui evenit in mutatione, quæ fit à summo flexu ad summam extensionem: quùm curvari, eum, qui à summa extensione rursus ad summum flexum. Nunc ergo Hippocrates curvatum, D inquit, corpus esse magis convenit, quam extensum, verbo extensum rectum habitum notans, quem solum vitandum censet: sed, cùm ait curvatum, habitus medios inter hunc & extremum flexum significat, inter quos ille eligendus est, qui maximè accommodatur, modò qui parum, modò qui longius ab extremo flexu abest. Quo tempore uterque accipiendus sit, licebit & ex superioribus conjicere.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟΚΟΠΤΟΜΕΝΩΝ ὀστέων.

E DE OSSIBUS PRÆCIDENDIS.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λβ'.

Ὅσα δέ, κατὰ τὰ ἄρθρα, τὰ κατὰ τοὺς δακτύλους, ἀποκόπτεται τελείως, ταῦτα ἀσινέα τὰ πλεῖστά ἐστιν, ἢν μή τις ἐν αὐτῇ τῇ τρώσει λειποθυμήσας βλαβείη.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXII.

Quæcumque circà digitorum articulos ex toto abscinduntur, plerumque detrimentum non afferunt, nisi, dum secantur, homo animi defectione lædatur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ. F

Περὶ τῶν ἀποκοπτομένων ὀστῶν, ἐντεῦθεν ἄρχεται διδάσκειν, σαφῶς ἅπαντα διεξιών, ὡς μὴ δεῖσθαι τῆς παρ' ἡμῶν ἐξηγήσεως, ἀλλ' ἀρκεῖ τοσοῦτόν μοι προειπεῖν, ὡς ἀκολουθήσεις σχεδὸν ἅπασιν οἷς λέγει, σκοπὸν ἔχων, ὅνπερ κἀπὶ τῶν ἐξισχόντων ἄρθρων, ἃ καλεῖν ἔθος ἐστὶ τοῖς νεωτέροις ἰατροῖς, ἐκβυρσώματα. κατὰ γὰρ τὸ

GALENI COMMENTARIUS.

Nunc tractare incipit de ossibus præcidendis. Apertè autem, sic omnia narrat, ut mea explanatione opus non sit. Illud duntaxat me præfari abunde est, quòd fere quæcumque ab ipso traduntur, intelliges, si id spectes, quod ostensum est in articulis cute excedentibus (juniores medici ἐκβυρσώματα dicunt) dimetiendum, scilicet esse periculi

magnitudinem pro magnitudine articulorum. Quod sicut in illis evenit, sic & nunc in ossibus, quæ præciduntur, evenire solet. Adjiciemus tamen eorum quæ obscura videbuntur, expositionem.

A μέγεθος τῶν ἄρθρων, καὶ τὸ τοῦ κινδύνου μέγεθος, ὥσπερ ἐπ' ἐκείνων τινῶν, οὕτως ἐπὶ τῶν ἀποκοπτομένων ὀστῶν εἴωθε γίγνεσθαι· προσθήσω δὲ κἀγὼ τῶν ἀσαφές τι δοκούντων ἔχειν, ἐξήγησιν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIII.

His autem ulceribus quævis curatio idonea est. Sed & quæcumque ossa, non ad articulos, verùm ad aliquam aliam regionem præciduntur, similiter sine noxa sunt, & aliis promptius adhuc curationem recipiunt: similiter quæcumque ossa fracta in digitis cute excedunt, non ad articulos, hæc quoque innocenter reponuntur. Ex toto autem ossa, ad articulos, in manu, in pede, & in crure, nonnullis ad talum, atque in brachio, nonnullis ad primam palmæ partem, plerumque citra noxam præciduntur, nisi protinus anima deficiat, vel quarto die continens febris superveniat. Caro tamen corrupta, & in vulneribus sanguinem fundentibus, & in iis quæ valentius adstringuntur, tum in ossium fracturis plus justo compressis; in iis item, quæcumque vinculis violenter comprehensa fuerint, compluribus decidit, quorum plerique liberantur. Liberantur & illi, quibus in femore pars aliqua carnis, & ossis decidat, & quibus in humero: sed citius adhuc, & facilius ad sanitatem perducuntur, quibus aliquid in brachio, & crure decidat. Quibus verò fractis ossibus aliquid protinus alienatur, & nigrescit, his citò abrumpitur: & quibus casurum est, citò cadit, quum ossa jam cesserint: at quibus osse inviolato, nigrities accidit, his celeriter caro emoritur, os verò tardè abscedit, & quà nigrities terminatur, & quà nudatum os est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λγ'.

Καὶ ἰήσιες φαύλη ἀρκέσει τῶν τοιούτων ἑλκέων. ἀτὰρ καὶ ὅσα μὴ κατὰ τὰ ἄρθρα, ἀλλὰ καὶ ἄλλῃ τινὰ ἔξω τῶν B ὀστέων ἀποκόπτεται, καὶ ταῦτα ἀσινέα ἐστὶ, καὶ ἔτι εὐαλθέστερα τῶν ἑτέρων, καὶ ὅσα κατὰ τοὺς δακτύλους ὀστέα κατεαγότα, ἔξεισι μὴ κατὰ τὸ ἄρθρον, καὶ ταῦτα ἀσινέα ἐστὶν ἐμβαλλόμενα. ἀποκόψιες δὲ τέλειαι ὀστέων, καὶ κατὰ τὰ ἄρθρα, καὶ ἐν ποδὶ, καὶ ἐν χειρὶ, καὶ ἐν κνήμῃ τοῖσι παρὰ τὰ σφυρὰ, καὶ ἐν πήχει, τοῖσι κατὰ τοὺς καρποὺς, τοῖσι πλείστοισιν ἀποκοπτομένοισι ἀσινέα γίνεται· ὅσα ἂν μὴ αὐτίκα λειποθυμίη ἀνατρέψῃ, ἢ τεταρταίοισιν ἐοῦσι, πυρετὸς ξυνεχὴς ἐπιγένηται. ἀποσφακελίσιες μέντοι σαρκῶν, καὶ τρώμασιν αἱμορρόοισι C γενομένοισιν, ἢ ἀποσφίγξεσιν ἰσχυρῇσι, καὶ ἐν ὀστέων κατήγμασι γενομένοισι, πιεχθεῖσι μᾶλλον τοῦ καιροῦ, καὶ ἐν ἄλλοισι δεσμοῖσι βιαίοισι ἀπολειφθέντα, ἀποπίπτει πολλοῖσι, καὶ οἱ πολλοὶ περιγίνονται τῶν τοιούτων, καὶ οἷσι μηροῦ μέρος τι ἀποπίπτει, καὶ τῶν σαρκῶν, καὶ τοῦ ὀστέου, καὶ οἷσι βραχίονος. ἧσσον δὲ, πήχεός τε, καὶ κνήμης ἀποπεσούσης, καὶ ἔτι εὐφόρως περιγίνονται. οἷσι μὲν οὖν κατεαγέντων ὀστέων ἀποσφακελίσιες αὐτίκα ἐγένοντο, καὶ μελασμοὶ, τούτοισι μὲν ταχεῖαι περιρρήξιες γίνονται τοῦ σώματος, καὶ τὰ ἀποπίπτοντα ταχέως ὑποπίπτει, ἤδη τῶν ὀστέων προενδεδωκότων. οἷσι δὲ, ὑγιέων D ἐόντων τῶν ὀστέων, οἱ μελασμοὶ γίνονται, αἱ μὲν σάρκες ταχέως θνήσκουσι καὶ τούτοισι· τὰ δὲ ὀστέα, βραδέως ἀφίστανται, ᾗ ἂν τὰ ὅρια τοῦ μελασμοῦ γένηται, καὶ ἡ ψίλωσις τοῦ ὀστέου.

GALENI COMMENTARIUS.

Curationem quamvis, φαύλην dicit: quo vocabulo jam sæpius ostendimus Hippocratem nuncupare eam, quæ exquisitæ contraria est.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Λέλεκται δὲ πολλάκις ἤδη, φαύλην ὀνομάζειν, τὴν ἀντικειμένην τῇ ἀκριβεῖ.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIV.

Cæterum partes, quæ citra finem nigritiei fuerint: ubi jam prorsus emoriantur, & dolorem non sentiant, juxta articulos excidendæ sunt ea animadversione, ne quid violetur: nam, ubi qui secatur, dolet, quùm nondum quà secatur, emortuum corpus fuerit, maximum periculum est, ne sub dolore anima deficiat: ejusmodi autem animæ defectio plurimos repente jam sustulit. At femoris os hoc modo nudatum vidi octogesimo die abscedere: crus tamen huic homini ad genu vigesimo excisum est: mihi verò propius etiam videbatur, cum non eodem tempore, sed antè providendum existimarem. Cruris verò ossa, quæcumque nudata fuerunt, circa medium omninò ex hujusmodi nigritie sexagesimo die deciderunt: curatio enim à curatione distat, quantum ad id pertinet, ut nudata ossa maturius, vel serius decidant: pressus item à pressu distat, quatenus unus altero validior est, aut imbecillior, ad efficien-

E ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λδ'.

Χρὴ δὲ, ὅσα ἂν κατωτέρω τοῦ σώματος, τῶν ὁρίων τοῦ μελασμοῦ ἔῃ, ταῦτα ὅταν ἤδη παντάπασιν τεθνήκῃ, καὶ ἀνάλγεα ᾖ, ἀφαιρέειν κατὰ τὸ ἄρθρον, προμηθεόμενον ὅκως μὴ τιτρώσκῃς. ἢν γὰρ ὀδυνηθῇ, ἀποταμνόμενος, καὶ μήπω κυρήσῃ τὸ σῶμα τεθνεὸς ταύτῃ ᾗ ἀποτέμνεται, κάρτα κίνδυνος ὑπὸ τῆς ὀδύνης λειποθυμῆσαι· αἱ δὲ τοιαῦται λειποθυμίαι πολλοὺς παραχρῆμα ἤδη ἀπώλεσαν. μηροῦ μὲν οὖν ὀστέον ψιλωθὲν ἐκ τοιούτου τρόπου, ὀγδοηκοσταῖον εἶδον ἀποστάν. ἡ μέντοι κνήμη, τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ, κατὰ τὸ γόνυ F ἀφῃρέθη εἰκοσταίη, ἐδόκεε δέ μοι, καὶ ἐγγυτέρω. οὐ γὰρ ἅμα, ἀλλ' ἐπὶ τὸ προμηθέστερον ἔδοξέ μοι τὸ ποιέειν· κνήμης δὲ ὀστέα, ἐκ τοιούτου μελασμοῦ, μάλα κατὰ μέσην τὴν κνήμην ἐόντα, ἑξηκοσταῖά μοι ἀπέπεσεν, ὅσα ἐψιλώθη αὐτῶν. διενέγκοι μὲν γὰρ ἄν τι καὶ ἰήσιος ἴησις, ἐς τὸ θᾶσσόν τε, καὶ βραδύτερον, τὰ ὀστέα ψιλούμενα ἀποπίπτειν. διενέγκοι δὲ ἄν τι καὶ πίεξις, πιέξιος, καὶ ἐπὶ τὸ ἰσχυρότερόν τε, καὶ ἀσθενέστε-

ρον, καὶ ἐς τὸ θᾶσσόν τε, καὶ βραδύτερον ἀπομελανθέντα ἀποθανεῖν τὰ νεῦρα, καὶ τὰς σάρκας, καὶ τὰς ἀρτηρίας, καὶ τὰς φλέβας. ἐπεὶ ὅσα μὴ ἰσχυρῶς ἀποληφθέντα θνήσκει, ἔνια τῶν τοιουτέων οὐκ ἀφικνέεται ἐς ὀστέων ψιλώματα, ἔνια δὲ οὐδὲν ἐς νεύρων ψιλώματα ἀφικνεῖται, ἀλλ᾽ ἐπιπολαιότερα ἐκπίπτει. διὰ γ᾽ οὖν ταύτας τὰς προφάσιας, οὐκ ἔστιν ἓν ὄνομα ἀριθμοῦ τῷ χρόνῳ θέσθαι, ἐν ὁκόσῳ ἕκαστα τούτων κρίνεται.

A *dum, ut nervi, caro, venæ citius, aut tardius emoriantur: nam, quæ emoriuntur, quamvis non fuerint adstricta, non omnia ex altis ossium partibus decidunt, sed quædam ex summis. Quocirca tempus, intra quod singula hæc solvuntur, certum definire non licet.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Προειρηκὼς, ὅτι μελαινομένων, καὶ φθειρομένων τῶν περικειμένων τοῖς ὀστοῖς σαρκῶν, ἀναγκαῖόν ἐστι, καὶ τοῖς συμμηνωθεῖσιν αὐτῶν ὀστοῖς, τῷ χρόνῳ, ταυτὸν συμβῆναι, καὶ διὰ τοῦτο κελεύσας ἀποκόπτειν αὐτὰ, νῦν συμβουλεύει τὴν ἀφαίρεσιν ποιεῖσθαι, μὴ ψαύοντα τῶν ὑγιῶν, ὅπως μὴ διὰ τὴν ὀδύνην ὁ κάμνων λειποθυμήσας ἰσχυρῶς, δυσανακόμιστος γένηται. κατ᾽ ἄρθρον δὲ μᾶλλον, εἰ οἷόν τε, ποιεῖσθαι κελεύει τὴν ἀφαίρεσιν, ἕνεκα τοῦ τάχους. ἐν μέσοις γὰρ τοῖς κώλοις, χρόνος τρίβεται τῶν ὀστέων ἐκκοπτομένων, ἐπὶ δὲ τῶν ἄρθρων, αὐτοῦ τοῦ ψαῦσαι τῶν ἄρθρων, αὐτοῦ τοῦ ψαῦσαι τῶν ὀστῶν, ἀποκόπτεται τὸ πεπονθὸς μέρος τοῦ κώλου.

B GALENI COMMENTARIUS.

QUùm dixerit necessarium esse, ubi nigrescat, & corrumpatur caro, quæ sita est circa ossa, ut ossibus tempore idem eveniat, atque ea de causa imperaverit, ut præciderentur: nunc præcipit, ut excidantur, ea cautione, ne integræ partes violentur, ne præ dolore anima admodum deficiente, homo ægerrimè reficiatur. Ad articulum autem, si fieri potest, præcidi membrum voluit ad celeritatem C spectans: namque, ubi medium præcidatur, multum temporis absumitur, quùm ossa secantur; sed juxta articulum affecta membri pars intacto osse, abscinditur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λε΄.

Προσδέχεσθαι δὲ μάλα χρὴ τοιαῦτα ἰήματα. ἐπιδέειν γὰρ φοβερώτερά ἐστιν, ἢ κατὰ ἰητρεύειν, καὶ ἰητρείη πρηείη ἀρκέει πᾶσι τοιούτοισι. αὐτὰ γὰρ ἑωυτὰ κρίνει μόνον, τῆς τε διαίτης ἐπιμελέεσθαι χρὴ, ὡς κατὰ δύναμιν ἀπύρετος εἴη.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXV.

D *ACcipiendæ prorsus ejusmodi sanationes sunt, magis enim terrent, dum accipiuntur, quàm dum adhibentur: atque hæc omnia lenem medicinam requirunt, ipsa enim per ipsa solvuntur. Est autem victus expeditissimus ille, qui febri adversatur.*

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΥ᾽ μόνον τῶν καμνόντων ἀεὶ φαίνεται κηδόμενος ὁ Ἱπποκράτης, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰατρῶν, ὡς ἀνέγκλητοι μὲν ἀεὶ παρὰ τοῖς κάμνουσιν ὦσιν, εὐδοκιμῶσι δὲ τὰ πλεῖστα. διὰ τοῦτ᾽ οὖν, ἐπισημαίνεταί τε, καὶ διορίζεται τὰ κατὰ φαντασίαν μεγάλα πάθη, τῶν κατὰ δύναμιν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν κατὰ δύναμιν ἰσχυρῶν, οὐ μὴν φαινομένων γε τοιούτων, ἀποδιδάσκειν κελεύει· προσίεσθαι δὲ τὰ κατὰ φαντασίαν μεγάλα, καθάπερ καὶ ταυτὶ τὰ νῦν, περὶ ὧν ὁ λόγος. ὅταν γὰρ ἀκριβῶς τι νεκρωθῇ μέρος, οὐκέτι συμπάθειαν ἰσχυρὰν ἄγει τὰ πλησιάζοντα. ταῦτ᾽ οὖν ἐὰν ἀποκόψῃς, τὸν ἐν τῇ χειρουργίᾳ, τῆς λειποθυμίας φυλαξάμενος κίνδυνον, οὐκέτι οὐδὲν ἀκολουθήσει δυσχερές.

GALENI COMMENTARIUS.

HIppocrates consilium dirigit, non solùm ad ægrotantes, sed etiam ad medicos, ut apud ægrotantes à culpa semper vacui sint, & laudem plerumque inveniant. Quamobrem mala, quæ gravia videntur, monstrat, E discernitque ab iis quæ verè talia sunt. In iis enim, quæ verè gravia sunt, non tamen talia se ostendunt, monet ut medicus se subducat: illis manum injiciat, quæ gravia videntur, quemadmodum & hæc, quæ nunc proponuntur. Ubi enim pars aliqua ex toto emortua fit, non amplius graviter afficit, quæ vicina sunt. Hanc si præcidas, cavens ne, dum manus curatio adhibetur, animæ defectio sequatur, malum aliud non afferes ullum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λϛ΄.

Καὶ ἐν σχήμασι δικαίοισιν εὐθετίζειν τὸ σῶμα. δίκαια δὲ καὶ ταῦτα, μηδὲ μετεωροποιέειν, μηδὲ ἐς τὸ κάτω ῥέπειν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐς τὸ ἄνω ποτὶ, καὶ ἔστ᾽ ἂν τελείως περιρραγῇ, αἱμορραγιέων γὰρ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κίνδυνος· διὰ τοῦτο γοῦν, οὐ χρὴ κατάρροπα ποιέειν τὰ τραύματα, ἀλλὰ τἀναντία.

F HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVI.

AD hæc justo habitu figurare corpus oportet. Iustus habitus est, ubi nihil suspensum est, nihil deorsum spectat; sed sursum magis, præcipuè donec ex toto resolutum fuerit; periculum enim est, ne interim sanguis erumpat: Quamobrem vulnera inclinari in inferiorem partem non debent; sed superiora haberi.

A

GALENI COMMENTARIUS.

Ostendimus jam sæpe justum apud Hippocratem vocari id, quod potentiâ æquale est: hoc autem illud est, quod unicuique convenit, quandoquidem, & justitiam hujusmodi quid esse manifestum est. Quod quidem ad musculos attinet, ille justus habitus est, sub quo tam qui membrum flectunt, quàm qui extendunt, in neutram partem trahuntur: quod verò ad collocandum membrum in inferiorem, vel superiorem partem spectat, justus habitus videri poterit, qui medius erit inter eum, qui deorsum spectat, hoc est, qui ad rectam lineam prorsus extensus est; hic autem ubi nullum periculum sit, ne sanguis erumpat, & facillimè ab ægrotante feratur, eligendus est; de quo etiam paulò suprà tractavimus, ubi ossa cute excedentia persecuti sumus. At nunc in ossibus abscindendis, sicut dum manus adhibetur, unum periculum est, ne præ dolore intolerabili anima deficiat: ita postquam adhibita est, unum aliud circunstat, ne videlicet sanguis erumpat, id quod evenire solet, ubi putrescentes corporis partes resolvuntur. Constat autem habitum, sub quo membrum dependet, eruptioni sanguinis esse opportunissimum. Quantum ergo spectat ad sanguinis eruptionis periculum, penitùs tutoque evitandum, præcisum membrum superius omnino habendum esset; sed quia status hic dolori est, idcirco moderatè in superiorem partem convertitur. Manifestum item est, quum in iis verbis augere vellet, quod proponitur, adjecisse vocabulum *præcipuè*, quod ποτὶ dixit, quasi ita scripserit: ubi nihil suspensum est, nihil deorsum spectat, sed sursum magis, potissimum, ubi putria ex toto resoluta fuerint, periculum est ne interim sanguis erumpat.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Πολλάκις ἤδη μοι λέλεκται, τὸ δίκαιον, ἐπὶ τῶν κατὰ δύναμιν ἴσου, λέγειν ὁ Ἱπποκράτης. ἔστι δὲ τοῦτο ταὐτὸ τῷ κατὰ τὴν ἀξίαν ἑκάστου· τοιοῦτο δέ τι καὶ τὸ τῆς δικαιοσύνης ἴσμεν ὄν. ὅσον μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς μυσὶ, δίκαιον σχῆμά ἐστιν, ἐν ᾧ μηδετέρως τείνονται, μήθ' οἱ κάμπτοντες,
B μήθ' οἱ ἐκτείνοντες τὸ κῶλον. ὅσον δ' ἐπὶ τὸ, κάτω νεύοντες, ἢ ἄνω νεύοντες ἀποθέσθαι τὸ μόριον, ἴσον μὲν ἂν τῷ δόξειε, τὸ μέσον ἀνάρρόπου τε, καὶ κατάρρόπου, τουτέστι τὸ κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἐκτεταμένον ἀκριβῶς, εἶναι δίκαιον. καὶ ὅταν γε μηδεὶς ᾖ κίνδυνος αἱμορραγίας, ἐὰν εὐφορώτερον ᾖ τοῦτο τῷ κάμνοντι, προαιρετέον αὐτό· καὶ λέλεκταί γε περὶ τούτου, μικρὸν ἔμπροσθεν, ἡνίκα περὶ τῶν ἐκβυρσουμένων ὁ λόγος ἦν. νυνὶ δ' ἐπὶ τῶν ἀποκοπτομένων ὀστῶν, ὥσπερ ἐπὶ τῇ χειρουργίᾳ κίνδυνος, ὡς ἂν ἀλγήσαντα σφοδρῶς τὸν κάμνοντα, λειποθυμῆσαι. οὕτω
C μετὰ τὴν χειρουργίαν, ἕτερος εἷς κίνδυνός ἐστιν, ὁ τῆς αἱμορραγίας, ὅταν ἀποπέσῃ τὰ σεσηπότα μόρια τοῦ σώματος, εἰωθὼς γίνεσθαι. πρόδηλον δ', ὅτι τὸ κατάρροπον σχῆμα πρὸς αἱμορραγίας ἐστὶν ἑτοιμότατον, καὶ ὅσον ἐπὶ τὸ φυγεῖν ἀκριβῶς τε ἅμα, καὶ ἀσφαλῶς, τὸν ἐκ τῆς αἱμορραγίας κίνδυνον, ἐχρῆν ἀνάρροπον ἀποσχηματίζειν τὸ ἀποκεκομμένον κῶλον, ἀλλ' ἐπὶ τοῦτ' ἐπώδυνον τὸ σχῆμα, διὰ τοῦτ' ἀνάρροπον αὐτὸ μετρίως σχηματίζομεν. εὔδηλον δ', ὅτι καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ῥῆσιν, αὐξῆσαι βουλόμενος τὸν λόγον, ἐχρήσατο τῇ, ποτὶ, φωνῇ, ὡς εἰ καὶ
D οὕτως εἶπε, μηδὲν μετέωρον ποιεῖν, μηδὲ ἐς τὸ κάτω ῥέπον, ἀλλὰ μᾶλλον ἄνω, καὶ μάλιστα ὅταν τελέως περιρραγῇ τὰ σεσηπότα· τῆς γὰρ αἱμορραγίας ἐν τούτῳ χρόνῳ κίνδυνος.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVII.

Namque, ubi tempus processerit, & ulcera jam pura sint, non amplius accommodatur hujusmodi status: sed ille, qui rectus est, & interdum ille, qui versus inferiorem partem inclinatur: tempore enim nonnullis ossa abscedunt, & illæ fasciæ necessariæ sunt, quæ primæ injiciuntur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λζ'.

Ἐπεὶ ὅταν γε ὁ χρόνος ἐγγένηται πλείων, καὶ καθαρὰ τὰ ἕλκεα γένηται, οὐκέτι ταῦτα τὰ σχήματα ἐπιτήδειά
E ἐστιν, ἀλλ' ἡ εὐθεία θέσις, καὶ ἐνίοτε ἐπὶ τὸ κατάρροπον ῥέποντα. ἀνὰ χρόνον γὰρ, ἐνίοισι τούτων, ἀποστάσιες ὀστέων γίνονται, καὶ ὑποδεσμίδων δέονται.

GALENI COMMENTARIUS.

Non secus atque ubi sanguinis eruptionem cavebat, rectum membri statum quamvis medius, & justus esset, eatenus in eum qui sursum spectaret, convertebat, quatenus membrum sine dolore excitabatur, nunc quoque præcipit ut membrum moderatè in inferiorem partem inclinetur, ut sanies effluat; quandoquidem, ubi nullum periculum est, ne vel sanguis erumpat, vel propter consortium aliqua pars afficiatur, vel inflammatio superveniat, atque ulcera jam pura tantummodo ad cicatricem perducenda sunt, danda in primis opera est ut nec pus, nec sanies aliqua tenuis tunc subsidat, sed omnia exitum habeant. At si qua ibi pars sinuetur, hoc enim accidit sub sanie quæ illas partes erodit, dum

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὥσπερ, ὁπότε τὰς αἱμορραγίας ἐφυλάττετο, τὴν εὐθείαν θέσιν τοῦ κώλου, καίτοι μέσην τε, καὶ δικαίαν οὖσαν, ἐπὶ τὸ ἀνάρροπον ἦγεν εἰς τοσοῦτον, ἄχρι
F τοῦ χωρὶς ὀδύνης τοῦ κάμνοντος ἀνατεθῆναι τὸ κῶλον. οὕτω νῦν, ἐνίοτε μετρίως κατάρροπον ἀξιοῖ σχηματίζεσθαι τὸ κῶλον, ἕνεκα τῆς ἐκκρίσεως τῶν ἰχώρων. ὅπου γὰρ οὔτε αἱμορραγίας ἐστὶ κίνδυνος, οὔτε συμπαθείας, οὔτε φλεγμονῆς, ἤδη ὄντα καθαρὰ τὰ ἕλκη, μόνης ἐπουλώσεως χρήζει, περὶ παντὸς ἐστὶ ποιητέον, ὡς μήτε πύον ὑφίσταται τότε, μήτε ἰχώρ τις λεπτὸς, ἀλλ' ἀποῤῥέῃ πάντα. κολπωθέντος μέντοι τινὸς αὐτόθι μέρους, εἴωθε γὰρ ἐνίοτε καὶ τοῦτο γίνεσθαι, τῶν ἰχώρων ἀναβιβρωσκόντων ἐκεῖνα τὰ μόρια, ἃ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, ἐν ᾧ διὰ τὸν φόβον τῆς

αἱμοῤῥοΐας ἀνάῤῥοπον ἡγούμεθα σχῆμα, χρείαν ἕξομεν ὑποδεσμίδων αἳ περιστελοῦμεν τὸν κόλπον. ἡ δὴ ἐπίδεσις, ἐν τῷ τοιούτῳ καιρῷ, κατὰ τὸν ἐναντίον γίνεται τρόπον, ἁπάσαις ταῖς ἔμπροσθεν εἰρημέναις. ἐπ' ἐκείνων μὲν γὰρ, ἐκ τῶν κάτω μερῶν ἀρχόμενοι, τελευτῶμεν ἄνω. κατὰ δὲ τὰς νῦν προκειμένας διαθέσεις, ἐφ' ὧν ἐκκρίνεσθαι βουλόμεθα τὸ πύον, ἄνωθεν ἀρχομένους, ἐπὶ τὰ κάτω χρὴ νέμεσθαι, παυομένους ἀνωτέρω βραχεῖ τοῦ κατὰ τὸν κόλπον στόματος, ἵν' ἐκ μὲν τοῦ πυθμένος αὐτοῦ, τὸ πῦον ἐκθλίβηται διὰ τῆς εἰρημένης ἐπιδέσεως, ἀνεῳγμένου δὲ στόματος, εὐθέως ἐκρέῃ.

A nos caventes ne sanguis erumperet, membrum sublime habuimus, ad fascias veniendum erit, quæ primæ injiciantur, quibus sinus coerceatur. Vinciendi autem ratio in eo casu contraria est illis omnibus quæ suprà dictæ sunt, in quibus fasciæ ab inferiori parte orsæ in superiori terminantur: sed in propositis affectibus, ubi eò consilium tendit, ut pus excernatur, à superiori parte incipiunt, & deorsum versùs intendentes paulò supra os ipsius sinus finiuntur, ut quicquid in imo sinu residet, sub hac vinciendi ratione exprimatur, & ore aperto, B protinus evadat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λη'.

Προσδέχεσθαι δὲ χρὴ τοῖς τοιούτοις, ἀνὰ χρόνον, ὑπὸ δυσεντερίης πιέζεσθαι, καὶ γὰρ ἐπὶ τοῖς μελαινομένοισι τοῖσι πλείστοισιν, ἐπιγίνεται δυσεντερίη, καὶ ἐπὶ τῇσιν αἱμοῤῥαγίῃσιν ἐξ ἑλκέων. ἐπιγίνεται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, κεκριμένων ἤδη καὶ τῶν μελασμῶν, καὶ τῆς αἱμοῤῥαγίης.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXVIII.

In his autem procedente tempore expectandæ sunt dejectiones cruentæ, quum plerisque & ex nigritie, & ex sanguine ab ulceribus fuso, cruentæ dejectiones superveniant. Fiunt autem plerunque, ubi nigrities, & sanguinis eruptiones solutæ sunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὴν τῆς δυσεντερίας προσηγορίαν, ἔοικεν ὁ Ἱπποκράτης, οὐ κατὰ τὴν τῶν ἐντέρων ἑλκώσεως ἐπιφέρειν, ὡς οἱ πολλοὶ τῶν ἰατρῶν, ἀλλὰ κατὰ τῆς αἱματώδους ἐκκρίσεως, διὰ τῶν ἐντέρων γιγνομένης, ὥστε καὶ ὅταν ἀῤῥωστίᾳ τοῦ ἥπατος, αἱματώδη διαχωρῆται, καὶ τότε ὀνομάζεσθαι δυσεντερίαν τὸ πάθος, ὅπερ καὶ φαίνεται γιγνόμενόν τε καὶ λεγόμενον ὑπὸ τῶν ἰατρῶν· καὶ πολλοὺς ἴσμεν τῶν οὕτω πεπονθότων, ἀπολλυμένους ἀγνοίᾳ τῶν θεραπευόντων. ἐπεὶ δὴ ἐνίοτε, διὰ τὴν τῶν ἐντέρων δριμύτητα συνεκκρίνηταί τι αἷμα τοῖς διαχωρήμασι κατ' ἀρχὰς, αὖθις δὲ τοῦ χρόνου προϊόντος, ἤδη καὶ τῶν ἐξιόντων αὐτῶν ξύσματα, διὰ τὸ θεραπεύειν ὡς ἕλκωσιν ἐντέρων μόνην, οἱ πολλοὶ τῶν ἰατρῶν, ἀμελοῦντες τοῦ ἥπατος, αἴτιοι θανάτου τοῖς κάμνουσιν ἐγένοντο. νόσημα μὲν οὖν ἐστὶν, ἥτε τοῦ ἥπατος ἀῤῥωστία, καὶ ἡ τῶν ἐντέρων ἕλκωσις. κοινὸν δὲ σύμπτωμά ἐστιν, ἡ διὰ τῆς ἕδρας ἔκκρισις αἱματώδης, οὐ κατὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας γιγνομένη· καὶ γὰρ διὰ πλῆθος αἵματος, ἀναστομουμένων εἰς ἔντερα φλεβῶν, αἱματώδη διαχωροῦσιν, ὡς εἶναι τὸ πάθημα παραπλήσιον αἱμοῤῥοΐσι, μόνῳ διαφέρον, τῷ κατὰ μὲν τὴν ἕδραν ἐκείνας γίγνεσθαι, κατὰ δὲ τὰς τῶν ἐντέρων ἕλικας ἀναστομοῦσθαι τὰς φλέβας ἐπὶ τούτων, ἢ καὶ κατὰ τὸ ἀπευθυσμένον μὲν αὐτὸ, πόῤῥω μέντοι τῆς ἕδρας ἄνω, κατὰ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς εἴδομεν τοῦτο πάσχοντας, ὧν ἀπεκόπη τι κῶλον, ἀλλὰ καὶ ὅσοι κατέλυσαν ἀθρόως ἰσχυρὰ γυμνάσια, κατὰ τὸν ἔμπροσθεν χρόνον εἰθισμένα· τινὲς μὲν ἀθλήσαντες, ἔνιοι δὲ σκάπτοντες, ἢ τοιοῦτόν τι φιλοπόνως ἐργαζόμενοι. ἐὰν γὰρ μὴ συγκαταλύσωσι τοῖς γυμνασίοις, καὶ τὸ πλῆθος τῆς ἐδωδῆς, ἣν ὅτ' ἐπόνουν ἐποιοῦντο· τινὲς μὲν ἐν τάχει, πληθωρικοῖς ἁλίσκονται νοσήμασιν, ἔνιοι δὲ, εὐτυχέστερον πράξαντες, τῷ ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρημένῳ συμπτώματι δυσεντερίας, οὕτω γὰρ ὀνόμασε, ὡς ἔφην, τὴν διαχώρησιν τοῦ αἵματος. ἐνίους δὲ ἤδη οἶδα τῇ διὰ ῥινῶν αἱμοῤῥαγίᾳ σωζομένους, ἄλλους δὲ διισκομένους χολέρα, καὶ γὰρ πᾶσιν αἷμα ἐκ περιόδου τοῦ πάμπαν, ἴσως ὡς ἔγγιστα τῷ χρόνῳ, τὰ τοιαῦτα συμπτώματα. κακωθέντες γὰρ ἐπὶ ταῖς ἀθρόαις κενώσεσι, καὶ

C GALENI COMMENTARIUS.

Cruentam dejectionem Hippocrates δυσεντερίαν vocavit; quo nomine usus videtur, non ut exulcerationem intestinorum, quemadmodum plerique Medici; sed ut cruentas intestinorum dejectiones significaret, sicut, ubi propter jecinoris imbecillitatem cruentum descendat, id quoque vitium δυσεντερίαν appelletur, quod à Medicis usurpari, ac dici novimus, sæpiusque homines ita affectos medentium inscitiâ periisse nos non latet: interdum enim, D quum propter dejectiones acres, principio quidem pinguedo, processu temporis quædam strigmenta, quæ ab intestinis deraduntur, unà excernantur, plerique Medici neglecto jecinore, ulceri duntaxat intestinorum medentur, atque idcirco ægrotantes præcipitant. Est ergo morbus, & jecinoris imbecillitas, & ulcus intestinorum: cruenta verò alvus communiter supervenit non propriè causis propositis, quum intestinorum venis præ sanguinis copia adapertis, cruentum dejiciatur, sic ut similis E affectus sit, atque ubi ora venarum non in ano, sed in intestinorum anfractibus, aut ad initium recti intestini longè ab ano aperiuntur. Permultos autem videmus experiri hoc malum, quibus membrum excisum fuerit: quive repentè vehementes exercitationes omiserint, quibus antè assueverant, quum nonnulli certarent, alii foderent, vel quid hujusmodi laboriosum vitæ genus sequerentur; nam, nisi quemadmodum exercitationis, ita aliquid dempserint cibi, aut potionis abundantiæ, quâ utebantur, dum exercerentur, F nonnullos celeriter invadunt ea mala, quæ à multitudine fiunt: aliis qui minus adversâ fortunâ utuntur, alvus cruenta dejicit, quam rem Hippocrates proposuit, δυσεντερίας vocabulum usurpans, quo, ut retuli, cruentam dejectionem significat. Quosdam ego jam vidi, quos sanguinis per nares eruptio liberavit: alios, quos tentavit cholera: his autẽ omnibus æquali fere temporis circuitu, sanguis effunditur; languentes enim repentè exhausti, refrigeratique, in posterum victus ratione curiosâ non utuntur; sed rursus in-

ordinatè vivunt, rursùs multitudinem colligunt priori æqualem & æquali tempore. Horum ergo affectuum communem causam in multitudinem referemus, quæ adapertis venis, vel in naribus, vel in ano, aut intestinis ejicitur; colligitur autem multitudo in illis, qui liberaliter, ut soliti erant, cibum sumunt; sed sanguinem, quem ex assumpto alimento contraxerunt, minimè absumunt. Ad communem horum affectuum rationem spectat, quod ab Hippocrate proponitur: quibus enim aliquod membrum abscissum fuerit, alimentum, quod antè transferri ad ipsum solebat, in venis coït, & sanguinis multitudinem producit. Hos itaque omnes monere oportet, ut minus cibi capiant, quàm ante, isque infirmior sit: subinde alvum ducant, & quantum possunt, exerceantur: multam frictionem adhibeant, à cibo non laventur; sed antè sæpius: rectè autem consulent, si digerente aqua utantur ubi ejus copia fuerit. Hæc præter propositam rem adjeci, quum tamen ab re non sit. Cur autem nonnullis, quibus copiosè sanguis effunditur, aliquo interposito tempore, cruenta dejectio superveniat, adjicere sermoni oportet. Fit ergo in his, ut ob vehementem sanguinis profusionem corpus refrigeretur, atque idcirco minus quàm antè, per cutem exhauriatur; quod verò non exinanitur in corpore subsistens, sanguinis multitudinem auget: quæ (ut suprà ostensum est) efficit, ut vel cholera superveniat, vel sanguis per nares erumpat, vel αἱματώδης δυσεντερία sequatur (ita enim appello clarioris doctrinæ gratiâ) hoc est cruentum dejiciatur. Proficiscitur autem hujusmodi dejectio ex multitudine sanguinis, quem natura tentat magis ob virium robur, quàm ob infirmitatem expellere: quæ res contrario modo se habet, quàm in jecinoris affectibus, in quibus sanguis per intestina ob visceris imbecillitatem descendit. Quòd si per ora venarum, quæ ad anum, intestina, aut nares pertinent, natura, quod superat exinaniret, benè ageretur cum eo, cui hac via multitudo detraheretur: ubi multitudo non recipitur his locis, sed ad thoracem, vel pulmonem confluit, malum jam grave est: alterutrum enim, vel pulmonis inflammationem, & lateris dolorem, vel sanguinis sputum supervenire necesse est.

καταψυχθέντες, οὐ προσέχουσι τῇ μετὰ ταῦτα διαίτῃ. πάλιν δ' ἀφυλάκτως διαιτώμενοι, πάλιν πλῆθος ἀθροίζουσιν ἴσον τῷ πρόσθεν, ἐν ἴσῳ χρόνῳ. κοινὴν οὖν αἰτίαν ἁπάντων τῶν οὕτω παθόντων, ἐροῦμεν εἶναι πληθώραν, ἐκκενουμένην διὰ φλεβῶν ἀναστομώσεως, ἢ κατὰ ῥῖνας, ἢ καθ' ἕδραν, ἢ καὶ ἔντερα γινομένης. αὐτὴν δὲ τὴν πληθώραν ἀθροίζεσθαι, τοῖς ἐσθίουσι μὲν, ὡς ἔμπροσθεν ἤσθιον δαψιλῶς, μὴ δαπανῶσι δὲ, τὸ ἐκ τῆς τροφῆς ἀθροιζόμενον αἷμα. τούτῳ τῷ λόγῳ, κοινῷ πάντων ὄντι τῶν οὕτω παθόντων, ὑποπέπτωκε καὶ τὰ ὑφ' Ἱπποκράτους εἰρημένα. οἷς γὰρ ἀπεκόπη τι κῶλον,
B ἡ πρότερον εἰς αὐτὸ παραγινομένη τροφὴ, κατὰ τὰς φλέβας ἀθροιζομένη, πλῆθος αἵματος ἐργάζεται. συμβουλεύειν δὲ χρὴ τοῖς τοιούτοις ἅπασιν, ἧττον ἐσθίειν ἢ πρόσθεν, ὀλιγοτροφώτερά τε ταῦτα εἶναι, καὶ συνεχῶς ὑπάγειν γαστέρα, γυμνάζεσθαί τε καθόσον ἂν δύναιντο, καὶ τρίβεσθαι πλείω, καὶ μὴ λούεσθαι μετὰ τροφὴν, ἀλλὰ πρὸ τροφῆς πολλάκις. εἰ δὲ καὶ διαφορητικοῖς ὕδασιν ἔχοιεν χρῆσθαι, κάλλιστα οὕτω πράττοιεν. ταῦτα μὲν οὖν εἴρηταί μοι κατὰ τὸ πάρεργον, οὐκ ὄντα πάρεργα. διὰ τί δὲ, καὶ τῶν αἱμορραγησάντων ἰσχυρῶς,
C ἐνίοις ἐπιγίγνεται μετά τινα χρόνον ἡ τοιαύτη δυσεντερία, προσθεῖναι χρὴ τῷ λόγῳ. συμβαίνει δὴ καὶ τούτοις τοιοῦτον, ἐπὶ ταῖς σφοδραῖς αἱμορραγίαις καταψύχεται τὸ σῶμα, καὶ διὰ τοῦτο, ἧττον ἢ πρόσθεν ἐκκενοῦται διὰ τοῦ δέρματος. ὑπομένον δὲ ἐν τῷ σώματι τὸ μὴ κενούμενον, αὐξάνει τὸ πλῆθος τοῦ αἵματος, ἐφ' ᾧ, καθότι δέδεικται πρόσθεν, αἵ τε χολέραι, καὶ αἱ διὰ ῥινῶν αἱμορραγίαι, καὶ αἱματώδεις δυσεντερίαι γίγνονται, καὶ γὰρ οὕτως αὐτὰς ὀνομάζω, ἕνεκα σαφοῦς διδασκαλίας. ἕπονται δὲ, ὡς ἔφην, αἵματος πλήθει, διὰ ῥώμην μᾶλλον, οὐκ ἀρρωστίαν, ἐπὶ τὴν ἔκκρισιν αὐτοῦ τῆς φύσεως ὁρμώσης, ἔμπα-
D λιν ἢ ἐπὶ τῶν ἡπατικῶν ἔχει διαθέσεων. ἐν ἐκείναις γὰρ, ἀρρωστίᾳ τοῦ ἥπατος, αἱματώδη δι' ἐντέρων ὑπέρχεται. ἐὰν μὲν ἤτοι δι' αἱμορροΐδων, ἢ διὰ τῶν εἰς ἔντερα καθηκουσῶν φλεβῶν, ἢ διὰ τῶν εἰς τὰς ῥῖνας, ἡ φύσις ἰσχύσῃ τὸ περιττὸν ἐκκρῖναι, σὺν εὐτυχίᾳ τῆς πληθωρικότητος, ἡ κένωσις ἐγένετο. μὴ δεξαμένων δὲ τῶν ἐνταῦθα χωρίων τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἐπὶ θώρακα καὶ πνεύμονα ῥυέντος αὐτοῦ, χαλεπὸν ἤδη τὸ πάθημα. δυοῖν γὰρ θάτερον, περιπνευμονίαις τε, καὶ πλευρίτισιν, ἢ ἀναγωγαῖς αἵματος, οἱ τοιοῦτοι περι-
E πίπτουσι.

HIPPOCRATIS TEXTUS XXXIX.

Magno autem impetu concitantur; sed nec diuturnæ sunt, nec mortiferæ: nam neque homo valde propter cibi fastidium abstinet, neque alioquin exhauriendus est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ λθ'.

Καὶ ὁρμῶνται μὲν λάβρως, καὶ ἰσχυρῶς, ἀτὰρ οὔτε πολυήμεροι γίγνονται, οὔτε θανατώδεις, οὔτε γὰρ μάλα ἀπόσιτοι γίνονται οἱ τοιοῦτοι, οὔτε ἄλλως ξυμφέρει κενεαγγέειν.

GALENI COMMENTARIUS.

Adjungit hæc Hippocrates, non ut historiam conscribat eorum, quę sic affectis evenerunt, quemadmodum Thucydides, ubi pestilentiam illam recenset; sed ut cruentas has dejectiones distinguat à torminibus, quæ aliis de causis accidunt. Quare hæc, quamvis ad propositum opus propriè non pertineant; exponere tamen alienum non fuerit, quum Medici complures morbos, sub quibus sanguis dejicitur, discernere non possint: nonnulli enim existimant, ubique

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

F Οὐχ ὡς ἱστορίαν γράφων τῶν συμβαινόντων τοῖς οὕτω κάμνουσιν, ὥσπερ ὁ Θουκυδίδης, ἡνίκα διηγεῖται τὸν λοιμὸν, ἀλλ' ἕνεκα διορισμοῦ, τῶν ἐφ' ἑτέραις αἰτίαις γιγνομένων δυσεντεριῶν, ταῦτα προσέθηκεν ὁ Ἱπποκράτης, ὥστ' εἰ μὴ καὶ τῆς προκειμένης πραγματείας ἴδιος ἐστὶν ὁ λόγος, οὐδὲν χεῖρον αὐτὸν ἐξεργάσασθαι, παμπόλλων ἰατρῶν ἀδυνατούντων διακρῖναι τὰς διαθέσεις, ἐφ' αἷς ἐκκρίσεις αἵματος γίγνονται. νομίζουσι γοῦν ἔνιοι, πάσας

αὐλὰς ἐξ ἑλκώσεων ἐντέρων ἕπεσθαι, μεγάλως σφαλλόμενοι. ἡ μὲν οὖν ἀπὸ τῶν αἱμορροΐδων ἔκκρισις, οὐδ᾽ αὐτοὺς τοὺς κάμνοντας λανθάνει. τὴν δ᾽ ἄνωθεν ἐπὶ τὴν ἕδραν ἀφικνουμένων αἱματωδῶν, ἔνια μὲν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἥκει, τινὰ δὲ προηγήσατό τι τοιοῦτον, εἰ ἐξαίφνης διαχωρήσειεν αἷμα πολὺ, γινώσκειν ἀναστόμωσιν ἀγγείου γεγονένῃ, τῆς φύσεως, τὸ βαρῦνον αὐτὴν ἀποκρινούσης. ἐκ τούτου τοῦ γένους ἐστὶ, καὶ ἡ νῦν ὑφ᾽ Ἱπποκράτους εἰρημένη δυσεντερία, λάβρως ὁρμᾶται, καὶ ταχέως παύεται, μετὰ τοῦ μηδ᾽ ἀνορέκτους τοὺς κάμνοντας ἰσχυρῶς γίνεσθαι, καθάπερ ὅταν ἥπατος ἀρρωστοῦντος, ἐκκρίσεις ἕπονται τοιαῦται. σπανιώτερον μὲν οὖν, ἡ ἡπατικὴ διάθεσις ἀπὸ τοιαύτης ἄρχεται κενώσεως. ὡς τὸ πολὺ γὰρ, οἷον κρεῶν πλύμμα, ἰχῶρες αἵματος λεπτοὶ ἐκκρίνονται κατ᾽ ἀρχὰς αὐτοῖς. ἄρχεται μὲν οὖν ἐνίοτε, καὶ σὺν ἀθρόᾳ κενώσει τοῦ αἵματος, ὅταν ποτὲ συνέλθῃ πληθωρικὴ διάθεσις, ἀρρωστίᾳ τοῦ σπλάγχνου. μετὰ δὲ τὴν ἀρχὴν, ὁποτέρως ἂν γινομένην, ἅμα τῷ καὶ ἀνορεκτεῖν ἐσχάτως αὐτοὺς, ἐκκρίνεται, ποτὲ μὲν αἷμα καθαρὸν, οὐ πολὺ, ποτὲ καὶ μετὰ χολῆς ξανθῆς, ἅμα ταῖς τῶν ἐντέρων ἀποξυομέναις πιμελαῖς, εἶτά που καὶ μετὰ ταῦτα, καὶ οἷον τρὺξ αἵματος, ἡνίκα δὴ κακῶς ἔχει τὸ σπλάγχνον, πάχος. ἐπὶ δὲ ταῖς τοιαύταις ἐκκρίσεσι, καὶ μάλισθ᾽ ὅταν ἔχωσί τι καὶ χολῆς, αὐτῶν τῶν ἐντέρων συνεκκρίνεται τὰ μόρια, τὰ καλούμενα ξύσματα, ἐπιπολῆς αὐτῶν ἀποξυούσης τῆς δριμύτητος τῶν ἐντέρων διαχωρουμένων. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων, λεπτοτάτης διαίτης ἐστὶ χρεία· τοῖς δὲ τὸ πλεονάζον ἐκκρίνουσιν αἷμα, βρωτόν ἐστι διδόναι τροφὴν σύμμετρον, ἐρρωμένου τοῦ ἥπατος, καὶ κρατεῖν αὐτῆς δυναμένου.

A cruentam dejectionem ex intestinorum ulcere provenire, quos magnopere animus fallit. Sanguis itaque, quum ab ore venarum, quæ in ano sunt, funditur, neque laborantes ipsos latet; sed ubi cruenta dejectio à superiori parte ad anum feratur, quædam protinus à principio descendit, quædam præcedente aliquo tali. Quòd si repentè cruor multus dejiciatur, scire convenit, adapertum esse os venæ, natura id, quod pondere molestum est, depellente: cujus generis est, quam nunc Hippocrates proponit, B cruenta dejectio, quæ magno impetu concitatur, & citò quiescit, præterquamquòd homo ob cibi fastidium non admodum abstinet, sicut quando ob jecinoris imbecillitatem alvus cruenta est; quanquam rarò initio, quum jecur afficitur, hujusmodi alvus se ostendit: plerunque enim à principio tenuis sanies cruenta dejicitur aquæ similis, in qua lota caro fit: interdum tamen incipit jecinoris affectus cum subita sanguinis dejectione, ubi videlicet visceris imbecillitati sanguinis multitudo accesserit: post principium verò utrovis modo res accesserit, & C æger maximè cibum fastidit, & sanguis modò purus & non multus, modò flavæ bili immixtus simul, cum derasa intestinorum pinguedine dejicitur, postea quasi fæx sanguinis descendit, ubi jecur jam pessimè habet. Sub hujusmodi ergo dejectionibus, præsertim ubi aliquid bilis admixtum fuerit, quædam ipsius intestini partes excernuntur, quæ quum deradantur ξύσματα vocant; nam quæ per intestina descendunt, eo quod acria sint, summam ipsorum partem eraduni; in quo casu quanta maximè potest abstinentia imperanda est: sed iis, qui superantem D sanguinem dejiciunt, convenienti modo cibus dari debet, quum jecur valeat, & possit ipsum conficere.

ΕΜΒΟΛΗ ΜΗΡΟΥ ΠΡΟΣ ἰσχίον.

QUA RATIONE FEMUR in Coxæ cavum reponatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μ΄.

Μὴ γὰρ δὲ ὀλίσθημα κατ᾽ ἰσχίον, ὧδε χρὴ ἐμβάλλειν, ἢν ἐς τὸ εἴσω μέρος ὀλισθήκῃ.

E HIPPOCRATIS TEXTUS XL.

Ubi femur à coxa elabatur, si in interiorem partem venerit, hac via restituendum est.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καταγνώκασιν Ἱπποκράτους, ἐπ᾽ ἐμβάλλειν τὸ κατ᾽ ἰσχίον ἄρθρον, ὡς ἂν ἐκπίπτον αὐτίκα, πρῶτος Κτησίας ὁ Κνίδιος, συγγενὴς αὐτοῦ, καὶ γὰρ αὐτὸς ἦν Ἀσκληπιάδης τὸ γένος, ἐφεξῆς δὲ Κτησίου καὶ ἄλλοι τινές. διττῆς οὖν οὔσης κρίσεως ἁπάντων τῶν τοιούτων πραγμάτων, τῆς μὲν ἑτέρας, ὅταν αὐτόπτης τις γένηται τοῦ ζητουμένου, τῆς δ᾽ ἑτέρας, ὅταν ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ, μὴ περιμένων μακρὰν πεῖραν, ἐνδεικτικῶς ἀποφαίνηταί τι, καὶ ἡμεῖς ἀμφοτέρας ποιησόμεθα. τὸ μὲν οὖν τῆς φύσεως τοῦ πράγματός ἐστι τοιόνδε. κατὰ τὴν διάρθρωσιν ταύτην, ἰσχυρότατός ἐστι σύνδεσμος, στρογγύλος, ἐγκατακεκρυμμένος αὐτῇ, συνάπτων τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ, τῷ βαθυτάτῳ τε καὶ κοιλοτάτῳ μέρει τῆς κοτύλης, ὥστε κἂν

GALENI COMMENTARIUS.

Reprehendunt Hippocratem, quòd ponere tentet femur à coxa prolapsum, quùm iterum protinus elabatur, primò quidem Ctesias Cnidius ejus cognatus, nam ipse quo- F que ex familia fuit Asclepiadarum: post Ctesiam verò alii nonnulli. Sed quum hæc omnia duplici via judicentur, altera quum ipsis oculis comprehenditur, quod requiritur: altera, quum non expectato longo usu, aliquid demonstramus, judicio ex ipsius natura sumpto: nos quoque utraque via judicabimus; Natura igitur rei sic habet. In hac ipsa commissura ligamentum rotundum validissimum inclusum est, quo summum femoris caput altissimis, atque intimis cavi partibus innectitur, ita, ut quis,

licet ligamentum ipsum non viderit, possit ex hac narratione intelligere id breve esse; nam, quum femur semper convertatur, quod Poëta retulit, quum ait,

In coxa convertitur:

nec unquam cavi oris excedat: necesse est ligamentum brevissimum esse. Hoc ipsum igitur, dum naturaliter habet, excidere femur non patitur. Potest autem non abrumpi solum; sed & ob humoris copiam in cavo collectam præter naturam adeò extendi, ut sinat femur sua sede moveri: quod ubi accidat, quamvis statim positum fuerit, non poterit suo loco manere: nam quum cavum devexum sit, onus verò totius cruris quod appenditur, grave, levi momento rursùs suo loco excedet, si quis in ingressu tentet paulò celerius moveri, vel aliquid transgredi, quod ob pedes sit, ita ut si quis æquali solo paulum moveatur, hoc modo fortasse tueri naturalem positum assiduè poterit; sed videtur id fieri minimè posse: nam si non ad alium usum, certè quum lavatur, cogetur homo pedem magis attollere, ut ingredi in labrum possit. Hoc igitur pacto rei natura monemur, ubi ligamentum abrumpatur, femur repositum in sua sede contineri non posse. Sed & illud verè adjiceretur, quod commissura genu ab exteriori parte nervosis quibusdam ligamentis continetur: femur verò hoc uno. Neque ullum aliud habet tale, quo commissura ab exteriori parte illigetur; sed nec musculos etiam, qui non parum quoque conferunt ad continendos articulos, ne procidant, præsertim ubi boni habitus fuerint ac validi. Quamobrem athletis, quamvis in palæstra vehementiores ictus patiantur, cadant, distendantur, contorqueanturque ad articulos, nihilominus membra non luxantur, eò quòd validis, & grandioribus musculis undique circundentur. Scripsit etiam Hippocrates inter initia hujus Libri, bobus potissimùm coxæ articulum luxari, ubi senes sunt, & graciles. Femur igitur abrupto ligamento, quo continebatur, etiamsi in suam sedem collocetur, manere non potest, iis præsertim qui graciliores fuerint. Spectemus deinceps, si ligamentum humoris copiâ relaxatum excidere femur sinat, idque reponatur, quid futurum esse credibile sit. Mihi quidem, ut in hoc casu res manifestissima videtur; namque ubi idem humor maneat, similiter erumpet; sed si inarescat, ad naturalem firmitatem reducetur; femur verò ob humorem excidere, & ipse Hippocrates docet, qui in sententiis illis, quæ Aphorismi inscribuntur, sic inquit; Quoscunque coxæ dolor exercet, his si coxæ articulus excidat, & rursus recondatur, muci superveniunt; mucis autem in commissura collectis, hoc est, glutinoso humore, madefit ligamentum, ac relaxatur. Nihil autem interest, seu ligamentum, seu nervus illigans vocetur: quæcunque enim ligamenta nervorum exemplo, rotunda sunt, ab iis, qui in incidendis corporibus versantur, vocari solent nervi illigantes. Sed & nos quoque femur, hac de causa luxatum bis jam restituimus, neque amplius postea procidit: diu autem oportet siccantibus medicamentis commissuram circundare, dum nervus illigans abundè siccetur, ne amplius ita extendatur, ut femur oris cavi possit excidere; sed intus in naturali

A μὴ τεθέαταί τις τὸν σύνδεσμον, ἀλλ' ἐκ ταύτης γε τῆς διηγήσεως ἀκόλουθον αὐτῷ νοῆσαι βραχὺν εἶναι κατὰ μῆκος αὐτόν, ὅπου ὁ μηρὸς ἐνστρέφεται ἀεί, καθάπερ που ὁ Ποιητὴς εἶπεν,

Ἰσχίῳ ἐνστρέφεται·

μηδέποτ' ἐκτὸς ὑπερβαίνων τὴν ὀφρὺν τῆς κοτύλης, ἀναγκαῖον ἐλάχιστον εἶναι τῷ μήκει τὸν σύνδεσμον. οὗτος οὖν αὐτός ἐστιν ὁ κωλύων ἐκπίπτειν τὸν μηρόν, ἄχρι περ ἂν ἔχῃ κατὰ φύσιν. ἐγχωρεῖ δ' αὐτόν, οὐκ ἀπορραγέντα μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' ὑγρότητα πολλήν, ἀθροισθεῖσαν ἐν τῇ κοιλότητι παρὰ φύσιν ἔκτασιν τοσαύτην σχεῖν, ὡς ἐπιτρέψαι ποτὲ ἐκπεσεῖν τῆς B κατὰ φύσιν ἕδρας, τὸν μηρόν. εἰ μὲν οὖν ἀπορραγέντος τοῦ συνδέσμου, τὸν μηρὸν ἐκπεσεῖν συμβαίνῃ, κἂν ἐμβληθῇ, παραχρῆμα εἶναι κατὰ χώραν οὐ δυνήσεται. κατάντους γὰρ οὔσης τῆς κοτύλης, καὶ μεγάλου βάρους αὐτῆς ἐκκρεμαμένου, τοῦ παντὸς σκέλους, ἑτοίμως αὖθις ὁ μηρὸς ἐκστήσεται τῆς ἰδίας χώρας, ἤν τις ἐν τῷ βαδίζειν ἐγχειρήσῃ βραχὺ θᾶττον ἢ ὑπερβῆναί τι τῶν ἐν ποσίν, ὡς εἴ γέ τις, ὀλίγην αὐτοῦ ποιοῖτο κίνησιν ἐφ' ὁμαλοῦ ἐδάφους, ἀεὶ δύναιτ' ἂν οὕτω μόνως φυλάξαι τὴν κατὰ φύσιν θέσιν, ἀλλ' ἔοικεν ἀδύνατον τοῦτο. καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο δυνάμενός γε, πάντως ἐπαίρειν ἀναγκασθήσεται C ἐν ταῖς εἰς πύελον ἐμβάσεσι. οὕτως μὲν οὖν, ἡ φύσις τοῦ πράγματος ἡμᾶς διδάσκει, μὴ δύνασθαι μεῖναι κατὰ χώραν, τὸν μηρὸν ἐμβληθέντα, τοῦ συνδέσμου διασπασθέντος. καὶ γὰρ ἂν κἀκεῖνο προσθεὶς ἄν τις, ἀληθεύοι. τῇ μὲν κατὰ γόνυ διαρθρώσει, σύνδεσμοί τινές εἰσιν ἔξωθεν νευρώδεις. τῷ μηρῷ δὲ μόνῳ, εἷς οὗτος, οὐδενὸς ἔξωθεν ἄλλου τοιούτου σφίγγοντος τὴν διάρθρωσιν, οὔτε τῶν μυῶν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ παρὰ τούτων ὀλίγη τίς ἐστι βοήθεια, πρὸς τὸ μὴ ῥᾳδίως ἐκπίπτειν τὰ ἄρθρα, καὶ μάλιστα ὅταν ὦσιν εὔσαρκοί τε, καὶ σύντονοι, καθάπερ ἐπὶ τοῖς γυμναστικοῖς, καὶ τοῖς σφοδρότατα ἰσχύουσι, κατὰ τὰ παλαίσ- D ματα, πληγάς τε, καὶ πτώσεις, καὶ τάσεις, καὶ περιστροφὰς τῶν ἄρθρων, οὐκ ἐκπίπτει τὰ κῶλα, διὰ τὸ, πανταχόθεν, ἰσχυροῖς, καὶ μεγάλοις σφίγγεσθαι μυσίν. εἶπε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἱπποκράτης, κατ' ἀρχὰς τοῦδε τοῦ βιβλίου, καὶ τοῖς βουσὶ μάλιστα ἐκπίπτειν τὸ κατ' ἰσχίον ἄρθρον, ὅταν ὦσι γέροντές τε, καὶ λεπτοί, διαρραγέντος τοῦ κατὰ τὸν μηρὸν συνδέσμου, μένειν οὐχ οἷόν τε τῷ ἄρθρῳ κατὰ χώραν, κἂν ἐμβληθῇ καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν. ἐφεξῆς οὖν ἴδωμεν, εἰ δι' ὑγρότητα δαψιλῆ, χαλασθεὶς ὁ σύνδεσμος, ἐπιτρέψειεν ἐκπεσεῖν τῷ μηρῷ, κἄ- E πειτα ἐμβληθείη, τί συμβαίνειν εἰκός· ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, κἀνταῦθα πρόδηλον εἶναι, μενούσης μὲν αὐτῆς τῆς ὑγρότητος αὖθις ὡς αὐτὸς ἐκπέσῃ, ξηρανθείσης δέ, τὴν κατὰ φύσιν, ἀσφάλειαν ἀπολήψεσθαι. ὅτι δὲ δι' ὑγρότητα, συμβαίνει τὸν μηρὸν ἐξάρθρον γίνεσθαι, καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἱπποκράτους μαθήσῃ, γράφοντος ἐν ἀφορισμοῖς ὧδε· ὅσοις, ὑπὸ ἰσχιάδος ἐνοχλουμένοις, ἐξίσταται τὸ ἰσχίον, καὶ πάλιν ἐμπίπτει, τούτοισι μύξαι ἐπιγίνονται. μύξης οὖν ἀθροιζομένης ἐν τῇ διαρθρώσει, του- F τέστιν ὑγρῷ γλίσχρῳ διαβρεχόμενος, ὁ σύνδεσμος χαλᾶται. διαφέρει δ' οὐδέν, εἴτε σύνδεσμον ὀνομάζειν αὐτόν, εἴτε νεῦρον συνδετικόν. ὅσοι γὰρ τῶν συνδέσμων εἰσὶ στρογγύλοι κατὰ νεύρων ἰδέαν, ἔθος ἐστὶ τοῖς ἀνατομικοῖς, νεῦρα συνδετικὰ προσαγορεύειν αὐτούς. καὶ ἡμεῖς ἰασάμεθα δὶς ἤδη τοιαύτην ἔκπτωσιν μηροῦ, καὶ οὐκέτι ἐξέπεσε τοῦ λοιποῦ χρόνου. προσήκει δὲ μέχρι πολλοῦ ξηραίνουσι φαρμάκοις περιλαμβάνειν τὴν διάρθρωσιν, ἄχρις ἂν αὐταρκῶς ξηρανθῇ τὸ συνδετικὸν νεῦρον, ὡς μηκέτι συνεπεκτείνεσθαι

τῷ μηρῷ, τῆς ὀφρύος τῆς κοτύλης ὑπερβαίνοντι. κατέχειν δὲ ἔνδον αὐτὸν, ἐν τῇ κατὰ φύσιν θέσει. ὅτι δ' ἐνίοτε μένει βληθεὶς, μάρτυς ἀξιοπιστότατος, ὁ Ταραντῖνος Ἡρακλείδης, ἀνὴρ οὐδ' ἕνεκα δόγματος κατασκευῆς ψευσάμενος, ὡς ἂν οἱ πολλοὶ τῶν δογματικῶν ἐποίησαν, οὔτ' ἀγύμναστος περὶ τὴν τέχνην, ἀλλ' εἴπερ τις καὶ ἄλλος, ἱκανῶς τρίβων τῶν ἔργων τῆς ἰατρικῆς. ἀκούσωμεν δ' αὐτοῦ τῆς ῥήσεως, ἣν ἔγραψεν ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν ἐκτὸς θεραπευτικῶν, αὐτοῖς ὀνόμασιν οὕτως ἐχούσης. ὅσοι δὲ οἴονται μὴ μένειν μηρὸν ἐμβληθέντα, διὰ τὸ μὴ διασπᾶσθαι τὸ συνέχον νεῦρον πρὸς τὴν κοτύλην τὴν ἰσχίου, τὸν μηρὸν ἀγνοοῦσιν ἐν τῷ καθόλου τρόπῳ τὴν ἀπόφασιν ποιούμενοι. οὐ γὰρ ἂν Ἱπποκράτης, καὶ Διοκλῆς, ἀνέγραψαν ἐμβολάς, ἔτι δὲ Φιλότιμος, Εὐήνωρ, Νηλεὺς, Μόλπις, Νυμφόδωρος, ἄλλοι δέ τινες. ἡμεῖς δ' ἐπὶ δύο παιδίων ἐκρατήσαμεν τῆς προθέσεως· πολλάκις τοί γε, καὶ μᾶλλον ἐπὶ τῶν τελείων ὀλισθαίνει πάλιν τὸ ἄρθρον. οὐκ ἐκ λόγου δὲ δεῖ τὸ πρᾶγμα κρίνειν, ἀλλ' ἐπειδή ποτε καὶ μένει, διαλαμβάνειν, μὴ διὰ παντὸς ἀπεσπασμένον γίνεσθαι τὸ νεῦρον, ἀλλὰ καὶ ἀποχαλᾶσθαι, καὶ συστρέφεσθαι πάλιν, ἐπειδὴ τοῦτο ζητεῖν ἐστὶ χρήσιμον, ἀλλ' οὐ παντελῶς κοινόν. ἐπὶ τῷ τέλει τῆς ῥήσεως, ὁ Ταραντῖνος τοῦτο προσέγραψε, φυλάττων τὴν ἑαυτοῦ προαίρεσιν ἐμπειρικὴν οὖσαν. ἔστι δ' αὐτῶν ἡ προαίρεσις, ὅσα φανερῶς ὤπται, καὶ τὸ χρήσιμον ἤδη πρὸς τὴν τέχνην ἔχομεν ἐξ αὐτῶν εἰπεῖν, ἄχρηστον ἐπὶ τούτων εἶναι τὴν τῆς αἰτίας ζήτησιν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸν Ἡρακλείδην, ἄλλοι πολλοὶ τῶν νεωτέρων, γεγράφασιν ἐμβληθέντα μηρὸν ὑπ' αὐτῶν, ἄχρι παντὸς μεμενηκέναι.

A ſitu ipſum contineat. Manere autēm interdum femur, ubi repoſitum fuerit, idoneus teſtis eſt Heraclides Tarentinus, homo, qui nec, ut ſectam comprobet, mentitur; ſicut ſoliti ſunt Rationalium plerique, nec medicinæ uſus eſt expers, ſed optimè, ut quivis alius in medendo exercitatus. Audiamus ergo quæ ab ipſo traduntur in quarto Libro de ratione curandi ea quæ ſunt extrinſecus; ſic autem ad verbum habent: Errant, qui cenſent femur repoſitum non manere, quòd abruptus ſit nervus, qui ad coxam ipſum alligabat, quum in univerſum rem B negent; neque enim Hippocrates, Diocles, Philotimus, Evenor, Nileus, Molpis, Nimphodorus, & alii nonnulli de reſtituendi ratione tractaſſent: Sed & nos quoque id conſequuti ſumus, ut duos pueros ſanaremus, quibus ſæpius, & magis quàm iis, qui ætate jam robuſtâ ſunt, excidere articulus ſolet. Rem igitur, ratione judicare non oportet; ſed quum interdum maneat, exiſtimare non ſemper nervum abrumpi; ſed relaxari, & iterum contrahi: quoniam expedit hoc requirere, quanquam non omnino commune eſt. Adjecit hoc Ta- C rentinus in fine orationis, ut quam profitebatur, Empiricorum ſectam tueretur, quorum ea ſententia eſt, ut in iis, quæ ita manifeſtè apparent, ut inde proferre utilitatem ad artem jam poſſimus, inutile ſit cauſam quærere. Sed & poſt Heraclidem multi alii ex junioribus reſtitutum à ſe femur perpetuò ſervatum eſſe in ſua ſede teſtantur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μα'.

Ἀγαθὴ μὲν ἥδε, καὶ δικαίη, καὶ κατὰ φύσιν ἡ ἐμβολὴ, καὶ δή τι καὶ ἀγωνιστικὸν ἔχουσα ὅστις γε τοῖσι τοιούτοισιν ἥδεται κομψευόμενος. κρεμάσαι χρὴ τὸν ἄνθρωπον, τῶν ποδῶν, πρὸς μεσόδμην, δεσμῷ δυνατῷ, μαλθακῷ δὲ, καὶ πλάτος ἔχοντι, τοὺς δὲ πόδας ἔχειν χρὴ ὅσον τέσσαρας δακτύλους ἀπ' ἀλλήλων, ἢ καὶ ἔλασσον. χρὴ δὲ καὶ ἐπάνωθεν τῶν ἐπιγουνίδων, προσπεριβεβλῆσθαι, πλατεῖ ἱμάντι, καὶ μαλθακῷ ἀνατείνοντι ἐς τὴν μεσόδμην.

D HIPPOCRATIS TEXTUS XLI.

Hæc quidem reſtituendi ratio bona, juſta, & ſecundùm naturam eſt, per quam ſubitò ferè ad finem peruenitur, ſi quis oſtentationi ſtudeat. Homo per pedes ab eo ligno grandiori; quod tranſverſum ab uno pariete domus ad alterum pervenit, vinculo ſuſpendatur, firmo, molli, latoque: pedes autem habeat quatuor digitos, aut minus etiam inter ſe diſtantes: vinciatur item ſuper genua loro lato ac molli, quod ad E *propoſitum lignum adducatur.*

A

A Lignum grandius, &c.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ χαριέντως τι πανουργεῖν εἰώθασιν οἱ Ἀττικοὶ, κομψεύεσθαι λέγειν, ὅπερ καὶ νῦν σημαίνει παρὰ τῷ Ἱπποκράτει, τὸ, κομψευόμενος. καὶ γὰρ καὶ πρόσθεν εἶπεν, ἐπὶ τῶν τῆς κλίμακος κατακλίσεων, ὡς ἐκχαυνοῦν τὸν πολὺν ὄχλον ἐπιτηδεύοντές τινες, ἐπ' αὐτὴν ἥκουσιν, ἀλλ' ὅμως κἀκείνην ἔγραψεν, ἐπεὶ καὶ καλῶς αὐτῇ χρωμένους ἑώρα τοὺς καθ' ἑαυτὸν ἰατρούς. οὕτως οὖν καὶ νῦν, ὡς ἄν τις κάλλιστα διὰ κλίμακος κατατείνας, ἐμβάλλοι μηρὸν, ἐβουλήθη διδάξαι. ἴσως δὲ ἄν ποτε καὶ χρησαίμεθα αὐτῇ, μὴ παρόντος τοῦ βάθρου, περὶ οὗ μετὰ ταῦτα ἐρεῖ. κελεύει τοιγαροῦν, ἐπὶ κλίμακος τὸν θεραπευόμενον δήσαντας ἱμᾶσιν, κρεμάσαι τὴν κλίμακα πρὸς μεσόδμην ἀνατείναντας. οὕτω δὲ ὀνομάζεται τὸ μέγα ξύλον, ἀπὸ τοῦ ἑτέρου

GALENI COMMENTARIUS.

Qui cum oſtentatione aliquid efficiunt, ab Atticis κομψεύεσθαι, dicuntur, quemadmodum nunc ab Hippocrate, qui oſtentationem exprimere volens uſus eſt verbo κομψευόμενος Nam & antea, ubi hominem ſuper ſcalam reſupinavit, ad id præſidium eos venire di- F xit, qui vulgò videri volunt magnum aliquid moliri; id tamen ſcripſit, quia viderat multos ſui ſeculi Medicos, qui eo minùs rectè uterentur; ita etiam nunc oſtendere voluit, qua via crure per ſcalam optimè extento femur reponatur, qua uti fortaſſe non erit ab re, ubi non ſit ſcamnum, de quo poſtea tractabit. Præcipit igitur, ut ſcala, ſuper qua homo loris alligatus fuerit, ſuſpendatur à ligno grandiori, quod tranſverſum ab uno pariete

domus, ad alterum pertinet, *μεσόδμην* vocat. Videre licet in magnis diversoriis, ubi jumenta habentur, & ruri similiter in ædibus rusticorum. Vult ergo pedes ad tignum sursum spectare, caput verò deorsum versùs non multum recedere à terra, ita, ut ille, qui articulum reponit, stans ad reponendum, suis uti manibus possit, quomodo in sequentibus docebit.

A πρὸς τὸ ἕτερον διῆκον, ἔν τε τοῖς τῶν πανδοχείων οἴκοις, τοῖς μεγάλοις, ἐν οἷς ἱστᾶσι τὰ κτήνη, καὶ κατ' ἀγρὸν ὁμοίως, ἐν τοῖς γεωργικοῖς οἴκοις. βούλεται δὲ τοὺς μὲν πόδας ἄνω πρὸς τὸ μεσόδμην ἐστράφθαι, τοῦ κατατεινομένου δὲ τὴν κεφαλὴν, οὐ πολὺ τῆς γῆς ἀπέχειν, ἄλλως τε δυνηθῆναι τὸν ἐμβάλλοντα τὸ ἄρθρον, ὀρθὸν παρεστῶτα, ταῖς ἑαυτοῦ χερσὶ χρῆσθαι πρὸς τὴν ἐμβολὴν, ὡς ἐφεξῆς διδάσκει.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLII.

SEd affectum crus duobus digitis magis quàm alterum extendatur, caput verò recedat duos cubitos à terra, vel paulo plùs, aut minùs: brachia deligata sint ad latera molli aliqua re: quæ omnia paranda sunt homine resupinato, ut quàm minimo tempore suspensus maneat. Homine jam suspenso, peritus aliquis, & non imbecillus trajicere manum debet inter femora ejus qui curatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μβ'.

B Τὸ δὲ σκέλος τὸ σιναρὸν, τετάσθαι χρὴ, ὡς δύο δακτύλοισι, μᾶλλον τοῦ ἑτέρου· ἀπὸ δὲ τῆς γῆς, τὴν κεφαλὴν ἀπεχέτω, ὡς δύο πήχεας, ἢ ὀλίγῳ πλέον, ἢ ἔλασσον. τὰς δὲ χεῖρας παρατεταμένας παρὰ τὰς πλευρὰς, προσδεδεμένος ἔστω μαλθακῷ τινί. πάντα δὲ ταῦτα, ὑπτίῳ κατακειμένῳ κατασκευασθήτω, ὡς ὅτι ἐλάχιστον χρόνον κρεμάσηται. ὅταν δὲ κρεμασθῇ ἄνδρα χρὴ εὐπαίδευτον, καὶ μὴ ἀσθενέα, ἐνείραντα τὸν πῆχυν μεσηγὺ τῶν μηρῶν.

GALENI COMMENTARIUS.

PArtibus, quas commemoravit, quomodo injicienda vincula sint, apertè exposuit. Illa igitur, quibus affectum crus appenditur, robustiora esse voluit & mollia, idque non injuriâ, cùm tota intensio ad ipsius curationem adhibeatur, ea ratione, quæ communiter requiritur in luxatis omnibus reponendis. Igitur femoris caput, quùm cavo excidens in interiorem partem eruperit, à musculis, qui ibi sunt, attractum primò in inferiorem partem attrahendum est, unà scilicet cum femore, deinde in exteriorem impellendum: cúmque è regione sui cavi collocatum fuerit, tunc vel solis musculis committendum est, vel simul etiam adurgendum. Sæpius autem diximus, musculos naturalem vim habere, qua ad sua principia contrahuntur. Attrahunt igitur simul & femur, quod attractum suo capite in cavum coxæ conjicietur.

C ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τοὺς μὲν δεσμοὺς, ὅπως προσήκει περιβάλλειν οἷς εἶπε μέρεσι τοῦ σώματος, ἐδήλωσε σαφῶς. ἰσχυροτέρους μέν τοι κελεύει, καὶ μαλθακοὺς, ἀνατείνονται εἶναι τοὺς κατὰ τὸ πεπονθὸς σκέλος, εἰκότως· ὅλη γὰρ ἡ κατάτασις, ἕνεκα τῆς ἐκείνου θεραπείας γίγνεται, κατὰ τὸν κοινὸν ἁπάντων τῶν ἐμβαλλομένων λόγον. ἐπειδὴ γὰρ ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, τῆς κοτύλης ἐκπεσοῦσα, πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν ἧκεν, ὑπὸ τῶν ἐνταῦθα μυῶν ἀνασπασθεῖσα, προσήκει δήπου, πρότερον εἰς τὸ
D κάτω μέρος αὐτὴν ἀγαγεῖν, ἅμα τῷ μηρῷ δηλονότι, κᾄπειθ' οὕτως ἀπῶσαι πρὸς τὴν ἐκτὸς χώραν, εἶτα ἐπειδὰν κατ' εὐθὺ γένηται τῆς κοτύλης, ἤτοι τοῖς μυσὶν ἐπιτρέψαι μόνοις τοὐντεῦθεν, ἢ καὶ συνεξωθεῖν αὐτήν. εἴρηται δὲ ἤδη πολλάκις, ὡς οἱ μύες ἅπαντες, ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν κεφαλὰς ἀνασπᾶσθαι πεφύκασι. συνανασπῶσιν οὖν δηλονότι καὶ τὸν μηρὸν ἑαυτοῖς, ἀνασπώμενος δ' ἐμβύσεται τῇ κοτύλῃ τοῦ ἰσχίου, κατὰ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIII.

DEin collocare brachium inter caput femoris luxati, & eam regionem, quæ inter anum & naturale media est: tum trajectam manum alterâ prehendere, & rectus assistens repente corpori suspenso appendi, ita, ut sublimis maximè æqualiter suspendatur. In hac reponendi ratione omnia secundùm naturam sunt: nam corpus ipsum suspensum suo pondere deorsum versus extenditur: is, qui appenditur in inferiorem partem extendit, & femoris caput excitari cogit è regione sui cavi, simulque osse brachij ipsum urget, truditque, sic, ut in pristinam sedem revertatur. Necesse autem est aptissimè vincula injicere, ea autem adversione, ut is, qui appenditur, validissimus sit. At (quemadmodum suprà narravimus) homines plurimùm naturâ inter se differunt, quantum ad articulos attinet, facile, vel vix restituendos. Quamobrem plurimum differant, diximus quæ de humeri capite.

E ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μγ'.

Εἶτα θέσθαι τὸν πῆχυν μεσηγὺ τοῦ περιναίου, καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ τῆς ἐξεστηκυίης, ἔπειτα συνάψαντα τὴν ἑτέρην χεῖρα, πρὸς τὴν διηρημένην, παραστάντα ὀρθὸν, παρὰ τὸ σῶμα τοῦ κρεμαμένου ἐξαπίνης ἐκκρεμασθέντα, μετέωρον αἰωρηθῆναι ὡς ἰσορροπώτατον. αὕτη δὲ ἡ ἐμβολὴ, παρέχεται πάντα ὅσα χρὴ κατὰ φύσιν. αὐτό τε γὰρ τὸ σῶμα κρεμάμενον, τῷ ἑωυτοῦ βάρει, κατάτασιν ποιέεται, ὅ, τε ἐκκρεμα-
F σθεὶς, ἅμα μὲν τῇ κατατάσει, ἀναγκάζει ὑπεραιωρεῖσθαι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ὑπὲρ τῆς κοτύλης, ἅμα δὲ, τῷ ὀστέῳ τοῦ πήχεος ἀπομοχλεύειν, καὶ ἀναγκάζειν εἰς τὴν ἀρχαίην φύσιν ὀλισθαίνειν. χρὴ δὲ παγκάλως μὲν τοῖσι δεσμοῖσιν ἐσκευάσθαι, φροντίζοντα δὲ, ὡς ἰσχυρότατον τὸν ἐξαιωρούμενον εἶναι. ὡς μὲν οὖν καὶ πρόσθεν εἴρηται, μέγα τὸ διαφέρον ἐστὶ τῶν φυσίων τοῖσιν ἀνθρώποισιν, ἐς τὸ εὐέμβλητα εἶναι, καὶ δυσέμβλητα, καὶ διότι μέγα διαφέρει, εἴρηται πρόσθεν ἐν τοῖς περὶ ὤμου.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Πληχάδα μὲν ὀνομάζειν εἴωθεν, ἅπαν τὸ μεταξὺ τῶν βουβώνων ἑκατέρου σκέλους. ἐν ταύτῃ δὲ τῇ πληχάδι, τὸ μέσον προσαγορεύει περίναιον, ὅπερ ἀπὸ τῆς ἐκφύσεως αἰδοίου, καθήκει πρὸς τὴν ἕδραν. ἐν αὐτῷ δὲ, καὶ τῆς κύστεως ὁ τράχηλος τέτακται· μεταξὺ δὲ τούτου γε, κατὰ τὸ μῆκος ἐν τῇ πληχάδι μέσῃ, καὶ τῆς τοῦ μηροῦ κεφαλῆς, ἀξιοῖ θέντα τὸν πῆχυν, ἐπισυζεύξαντά τε τὴν ἑτέραν χεῖρα, καθότι σαφῶς αὐτὸς ἔγραψεν, ἐκκρεμασθῆναι τὸν εἰς τὸ κάτω μέλλοντα τὴν κεφαλὴν ἐπισπᾶσθαι τοῦ μηροῦ. γενήσεται δὲ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ μοχλεία, πρὸς τὴν εἰς τὸ ἔξω μετάστασιν τοῦ ἄρθρου, χάριν τοῦ κατ' εὐθὺ γενέσθαι τῆς κοτύλης τοῦ ἰσχίου, τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ.

GALENI COMMENTARIUS.

Solet Hippocrates eam regionem, quæ est inter inguen utriusque cruris nuncupare πληχάδα; cujus medium περίναιον vocat, quæ ab initio naturalis ad anum pertinet, quà cervix vesicæ sita est. Inter hanc itaque regionem, quam πληχάδα nominat, in medio ejus in longitudinem, & caput femoris, jubet, ut, qui trahit femoris caput, manum demittat, cum qua alteram conjungat, sicut ipse apertè declaravit, atque ita suspendatur. Quo fiet ut femoris caput, non solùm trahatur, sed in exteriorem commissuræ partem impellatur, ut è regione cavi quod in coxa est, collocetur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μδ'.

Ἐνίοισι γὰρ ὁ μηρὸς ἐμπίπτει ἀπ' οὐδεμιῆς παρασκευῆς, ἀλλ' ὀλίγης μὲν κατατάσιος, ὅσον τῇσι χερσὶ κατιθῦναι, βραχείης δὲ, κιγκλίσιος.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIV.

Nam femur quibusdam absque ulla præparatione revertitur, siquidem levi adhibita intensione, & exiguo motu, manibus in suam sedem compellitur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὥσπερ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ἀρρενικῶς εἶπε κιγκλισμὸν, οὕτω νῦν κίγκλισιν θηλυκῶς, τὴν ἐπὶ βραχὺ γινομένην διακίνησιν. αὐτὸς γὰρ δὴ διακινῆσαι ῥῆμα, κατὰ τῆς βραχείας κινήσεως, ἧπερ μέμνηκε γράφων ἐμβολὴν ἐξηρθρηκυίας γένυος.

GALENI COMMENTARIUS.

Antè κιγκλισμὸν masculino genere dixit, nunc fœminino κίγκλισιν quod vocabulum διακίνησιν, id est exiguum motum significat: quoniam verbum διακινῆσαι mutuatur ad id significandum, quod leviter dimovetur, cujus meminit, cùm tradidit qua ratione luxata maxilla reponeretur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ με'.

Πολλοῖσι δὲ, συγκάμψασι τὸ σκέλος κατὰ τὸ ἄρθρον, ἐνέπεσεν ἤδη, ἀμφισφαλῆσιν ποιησαμένου· ἀλλὰ γὰρ τὰ πολὺ πλείω, οὐκ ἐνακούει τῆς τυχούσης παρασκευῆς. διὰ τοῦτο, ἐπίστασθαι μὲν χρὴ τὰ κράτιστα, περὶ ἑκάστου, ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ, χρέεσθαι δὲ οἷσιν ἂν δόξῃ ἑκάστοτε. εἴρηνται μὲν οὖν τρόποι κατατασίων, καὶ ἐν τοῖσιν ἔμπροσθεν γεγραμμένοισιν, ὥστε χρέεσθαι τούτων ὅς τις ἂν παρατύχῃ. δεῖ γὰρ ἀντικατατετάσθαι ἰσχυρῶς, ἐπὶ θάτερα μὲν τοῦ σκέλεος, ἐπὶ θάτερα δὲ τοῦ σώματος. ἢν γὰρ εὖ καταταθῇ, ὑπεραιωρηθήσεται ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, ὑπὲρ τῆς ἀρχαίης ἕδρης· καὶ ἢν μὲν ὑπεραιωρηθῇ οὕτως, οὐδὲ κωλῦσαι ἔτι ῥηίδιον, ἵζεσθαι αὐτὴν ἐς τὴν ἑωυτῆς ἕδρην, ὥστε ἤδη πᾶσα ἀρκεῖ μόχλευσίς τε, καὶ κατόρθωσις. ἀλλὰ γὰρ ἐλλείπουσιν ἐν τῇ κατατάσει, διὰ τοῦτο ὄχλον πλείω παρέχει ἡ ἐμβολή.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLV.

Compluribus etiam, quùm crus ad commissuram hanc flecterent, circumactus jam articulus reversus est, sed plerumque non paret cuivis præparationi: quamobrem, quæ ad singula efficacissima sunt, in unaquaque arte scire convenit, & ea ubique adhibere, quæ accommodata videbuntur. Suprà extendendi modos diximus, ut quilibet eo utatur, cujus copia sit: oportet enim præstanter ab una parte crus extendere, ab altera corpus: nam, si benè extendamus, femoris caput è regione sui cavi excitabitur, quod, ubi sic excitatum fuerit, non facilè prohiberi poterit, quominùs in suam sedem revertatur, ita, ut jam quovis modo impellere, ac dirigere abundè sit. Sed minùs extendunt, quàm par sit, idcirco majori negocio reponunt.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐν ᾧ κάμπτειν τὸ σκέλος κατὰ βουβῶνα, μετέωρος ὅλος ὁ μηρὸς γίνεται. κατὰ τὴν τοιαύτην γοῦν ἐνέργειαν, ἡ ἐκπεπτωκυῖα κεφαλὴ τοῦ μηροῦ, διακινηθεῖσα, τὰ κατὰ περισφαλσιν εἴωθεν ἐκπίπτειν ἐστὶν ὅτε. τὸ δὲ κατὰ περισφαλσίν ἐστιν ὅτε, ποῖόν τι δηλοῖ, καὶ ἐπὶ τοῦ κατ' ὦμον ἄρθρου, καὶ τὸ κατ' ἰσχίον, ἐκπιπτόντων τε, καὶ ἐμβαλλομένων, γίνεται, διὰ τῶν ἔμπροσθεν αὐτὸς ἐδίδαξε, ἡνίκα διδάσκει, ἐπὶ τούτων τῶν διαρθρώσεων μὴ δύνασθαι γενέσθαι παράρθρημα,

GALENI COMMENTARIUS.

Vbi crus ad inguen curvatur, femur universum suspenditur: in qua actione prolapsum femoris caput dimovetur, circumactumque restitui nonnunquam solet. Quid sit circumagere, quod accidit, ubi prolapsus articulus, vel qui in latum scapularum os inseritur, vel qui in coxam restituitur, ipse in superioribus declaravit, ubi docuit non posse articulum in his commissuris suo loco paululùm excedere

excedere, ut ad cubitum, ad manum, ad genu, ad talos. Nam, cùm & femoris caput rotundum sit, & oræ cavi, in quo recipitur in orbem, nullo pacto fieri potest ut caput partim in cavo sit, partim extrà, vel oræ cavi hæreat, quoniam ubi primùm volvetur, vel intrò revertetur, vel excidet. Igitur quia parvo momento in utramvis partem caput compellitur, hoc quod fit, circumagendo fieri asserit.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVI.

Non solum autem pedibus injicienda vincula sunt, sed etiam supra genu, ne hoc magis quàm coxæ articulus vinculo intendatur: sic itaque extendere à pedibus convenit. Verum, ubi altera parte vis adhibetur, non solum circa pectus, & alam injecto laqueo in contrariam partem attrahere debemus; sed lorum longum, duplex, validum, molle, inter anum, & naturale demittere, à posteriori parte ad spinam, à priori juxta jugulum adducere, & religare; atque ita in diversa contendere, aliis ab una parte, aliis ab altera ducentibus. Animadvertendum autem, ne lorum, quod inter anum, & naturale demittitur, super femoris caput extendatur, sed inter femoris caput, & eam regionem, quæ inter anum, & naturale media est. Dum intensio adhibetur, femoris caput in exteriorem partem propellendum, pugno ipsi inhærente: ubi, qui extendit, suspenditur, una manu trajecta, & alteri juncta, simul & extendere debet, & in exteriorem partem urgere: sed alius ad genu femur in interiorem partem leviter dirigat.

GALENI COMMENTARIUS.

Ubi homo per pedes appendatur, capite deorsùm spectante, omnes articuli extenduntur. At propositum est eum solùm extendere, qui ad inguen est. Jure igitur super genu vinculum injicit, quod femur sursum extendat. Nam, si permittamus attrahi crus solùm à vinculis, quæ infrà genu sunt, fiet ut genu, non minùs, imò magis quàm coxæ articulus extendatur, quùm propiùs sit vinculis sub se extendentibus.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVII.

Suprà etiam diximus expeditissimum esse iis qui in frequenti civitate medentur, lignum habere quadratum, sex cubitorum, aut paulo longius, latum cubitos duos: cujus craßitudo, si dodrantem impleat, abunde est.

GALENI COMMENTARIUS.

In opere de fracturis hujus machinamenti meminit, ita, ut huic quoque testimonio innitantur, qui aiunt compositum fuisse principio ab Hippocrate Librum unum, inscriptumque de officina medici, deinde in duos divisum ob magnitudinem, ejusque priorem partem inscriptam de fracturis, alteram verò de articulis. Quale autem strui velit machi-

A καθάπερ ἐπ' ἀγκῶνος, καὶ καρποῦ, καὶ γόνατος, καὶ σφυροῦ. διὰ γὰρ τὰς σφαιροειδεῖς μὲν εἶναι τὰς κεφαλὰς τῶν μηρῶν ὀστῶν, κυκλοτερῆ δὲ τὴν ὀφρὺν τῶν πρὸς αὐτὰς διαρθρουμένων κοιλοτήτων, οὐκ ἐνδέχεται, μέρος μέν τι τῶν κεφαλῶν, ἐν ταῖς κοιλότησιν εἶναι. μέρος δὲ οὐκ εἶναι, καθάπερ οὐδὲ ἐπὶ τῆς ὀφρύος ὀχεῖσθαι τῆς κοτύλης, ἀλλ' εὐθέως ἀποκυλιομένας αὐτάς, ἢ εἴσω χωρεῖν, ἢ ἔξω τῆς διαρθρώσεως. ἐπεὶ τοίνυν ἐλαχίστη ῥοπή, τὴν ἐφ' ἑκάτερα φορὰν τῆς κεφαλῆς οἰακίζει, περίσφαλσιν ὠνόμασε τὸ γιγνόμενον.

B

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μϛ'.

Χρὴ οὖν οὐ μόνον παρὰ τὰ πόδα τὰ δεσμὰ ἐξηρτῆσθαι, ἀλλὰ καὶ ἄνωθεν τοῦ γούνατος, ὅκως μὴ κατὰ τὸ τοῦ γούνατος ἄρθρον, ἐν τῇ τανύσει, ἡ ἐπίδεσις ἔῃ μᾶλλον, ἢ κατὰ τὸ τοῦ ἰσχίου ἄρθρον. οὕτω μὲν οὖν χρὴ τὴν κατάτασιν, τὴν πρὸς τὸ τοῦ ποδὸς μέρος, ἐσκευάσθαι. ἀτὰρ καὶ τὴν ἐπὶ θάτερα κατάτασιν, μὴ μόνον ἐκ τῆς περὶ τὸ στῆθος καὶ τὰς μασχάλας περιβολῆς ἀντιτείνεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἱμάντι μακρῷ, δι-
C πτύχῳ, ἰσχυρῷ, προσηνεῖ, παρὰ τὸν περίναιον βεβλημένῳ, παρατεταμένῳ ἐπὶ μὲν τὰ ὄπισθεν παρὰ τὴν ῥάχιν, ἐπὶ δὲ τὰ ἔμπροσθεν, παρὰ τὴν κληῖδα προσηρτημένῳ· τὴν ἀρχὴν τὴν ἀντικατατείνουσαν οὕτω διαναγκάζεσθαι, τοῖσι μὲν ἔνθα διατεινομένοισι, τοῖσι δὲ ἔνθα. ὅκως δὲ ὁ ἱμάς, ὁ παρὰ τὸν περίναιον, μὴ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τοῦ μηροῦ παρατεταμένος ἔσται, ἀλλὰ μεσηγὺ τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τοῦ περιναίου. ἐν δὲ τῇ κατατάσει, κατὰ μὲν τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἐρείσας τὴν πυγμὴν ἐς τὸ ἔξω ὠθεέτω. ἢν δὲ μετεωρίζηται ἑλκόμενος, διείρας τὴν χεῖρα, καὶ ἐπισυνάξας τῇ ἑτέρῃ χειρί, ἅμα μὲν συγκατατεινέτω,
D ἅμα δὲ ἐς τὸ ἔξω συναναγκαζέτω. ἄλλος δέ τις, τὸ παρὰ τὸ γόνυ τοῦ μηροῦ, ἡσύχως ἐς τὸ εἴσω μέρος κατορθούτω.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐκ τῶν ποδῶν κρεμαμένου τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὴν κεφαλὴν ἔχοντος κάτω, πᾶσι τοῖς ἄρθροις διατείνεσθαι συμβαίνει, βουλόμεθα δὲ ἡμεῖς, ἓν μόνον ἄρθρον, τὸ κατὰ τοὺς βουβῶνας, τοῦτο πάσχειν. εἰκότως οὖν, ἄνω τοῦ γόνατος ἐπιβάλλειν κελεύει δεσμά, τῶν μηρῶν τὴν τάσιν ἄνω ποιούμενα.
E μόνοις γὰρ τοῖς κατὰ τὴν κνήμην, ἐὰν ἐπιτρέψωμεν ἀνέλκειν τὸ σκέλος, οὐδὲν ἧττον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον τῆς κατ' ἰσχίον διαρθρώσεως, ἔκτασιν εἶναι συμβήσεται τὴν κατὰ γόνυ, τοῖς τείνουσι δεσμοῖς οὖσαν ἐγγυτέρω.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μζ'.

Εἴρηται δὲ καὶ πρόσθεν, ὅτι ἐπάξιον, ὅς τις ἐν πόλει πολυανθρώπῳ ἰητρεύει, ξύλον κεκτῆσθαι τετράγωνον, ὡς ἑξάπηχυ, ἢ ὀλίγῳ μεῖζον, εὖρος δέ, ὡς δίπηχυ, πάχος δὲ
F ἀρκεῖ σπιθαμιαῖον.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν, εἴρηκε περὶ τοῦδε τοῦ μηχανήματος, ὥστε κἀντεῦθεν ἐφέλκονται μαρτύριον ὧν λέγουσιν ἔνιοι, περὶ τοῦ γεγράφθαι μὲν ὑφ' Ἱπποκράτους ἓν βιβλίον, ἐξ ἀρχῆς ἐπιγεγραμμένον κατ' ἰητρεῖον, ὕστερον δὲ εἰς δύο τμηθῆναι διὰ τὸ μέγεθος, ἐπιγραφῆναί τε, ἕτερον μὲν πρότερον αὐτοῦ μέρος, περὶ ἀγμῶν, τὸ δὲ δεύτερον, περὶ ἄρθρων. ὁποῖον δὲ τι

βούλεται τὸ μηχάνημα τοῦτο εἶναι, δῆλόν ἐστι τοῖς τεθεαμένοις τὸ καλούμενον Ἱπποκράτειον βάθρον, οὕτω γάρ, ἐκ πολλοῦ συνήθες ὀνομάζειν αὐτὸ τοῖς ἰατροῖς ἐστίν. ἔχουσι δὲ καὶ μιμήματα τούτου μικρὰ οἱ πολλοί, καὶ χρῶνται τῷ πλείστῳ πάνυ πολύ, καὶ μόνον ἐστὶν αὔταρκες εἰς ἐμβολὰς ἄρθρων. εἰ δ' ἄρα τις θέλει καὶ ἄλλοις χρῆσθαι, πρὸς μὲν τὰς ὁδοιπορίας, τὸ πολύσπαστον καλούμενον ἐπιτήδειον, Ἀρχιμήδους δ' αὐτοῦ φασὶν εὕρημα εἶναι. πρὸς δὲ τὰς ἐν πόλει χρείας, στάσιμον μὲν ἄξιον λόγου, τὸ τοῦ τέκτονος καλούμενόν ἐστιν, ἢ τὸ τοῦ Ἀνδρέου. ἑφεδραῖον δέ, τουτὶ τὸ Ἱπποκράτους βάθρον, ὃ τινὲς τῶν νεωτέρων ἰατρῶν, ἐπεὶ δὴ ἐσκευάκασι ποικιλώτερον, ὥσπερ καὶ τὴν μηχανικὴν ἄμβην. ἐφεξῆς οὖν, αὐτοῦ γράφοντι τὴν κατασκευὴν τοῦ ὀργάνου, προσέχετε τὸν νοῦν, ἐφαρμόζοντες ἃ λέγει, τοῖς τεθεαμένοις ἐφ' ὃ τεθέασθε βάθρον· μόνη γὰρ δεῖξις, σαφηνίζει τὰ τοιαῦτα, καθάπερ εἴρηται καὶ πρόσθεν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἀναγινωσκόντων παρ' ἐμοὶ τὸ βιβλίον, ἑτοίμως ποιοῦμαι, παρακειμένου τοῦ ὀργάνου, πολλάκις μὲν αὐτοῦ τοῦ μεγάλου, πολλάκις δὲ καὶ τῶν μιμημάτων αὐτοῦ τινός, ἃ διὰ ταύτην μόνην τὴν χρείαν κατασκευάζομεν, ἵνα ἔχωμεν δεικνύναι τοῖς ἀναγινώσκουσιν. οὐ γὰρ δὴ δι' αὐτῶν ἐστὶν ἐμβαλεῖν ἄρθρον, ἀλλὰ νῦν γε τοῦτο μὲν ἀδύνατόν ἐστι πρᾶξαι. τὸ δ' ἐξηγήσασθαί τι τῶν κατὰ τὴν λέξιν ἀσαφῶν, δυνατόν, ὥσπερ ἔν τε τοῖς ἔμπροσθεν ἐποίησα, καὶ νῦν ἐν τοῖς ἐφεξῆς πράξω.

A namentum hoc, manifestum est iis qui id viderint, quod scamnum Hippocratis nuncupatur, sic enim ex multo jam tempore à medicis appellari consuevit. Plerique autem formulas parvas habent, ad ejus exemplum fabricatas; Sæpissime verò adhibetur, articulisque restituendis per se abunde est. Si quis autem velit aliis quoque uti, est πολύσπαστον, ita appellatum, quòd multis orbiculorum circuitibus, facilitatem præstet, quod iterum facientibus maximè idoneum est. B Refertur autem ad Archimedem auctorem. In urbibus verò non alienum est Fabri, vel Andreæ organum, ubi erecto opus est: ubi plano, scamnum hoc Hippocratis præcipuè aptatur, quod à nonnullis ex recentioribus medicis variè jam struitur, sicut machinatio spathæ, quæ in summo capitulum habet rotundum ac leniter cavum. Deinceps igitur ad organi structuram, quæ ab ipso traditur, animum advertite, ea, quæ Hippocrates scribit, iis quæ in scamno inspexistis accommodantes: hæc enim, sicut anteà quoque dictum est, sola mon- C stratione aperiuntur. Equidem iis, qui apud me Librum legunt, rem facilè demonstro, organo juxtà collocato, sæpè ipso magno, sæpè parvo aliquo, ad magni exemplum fabricato, cujusmodi ad hunc tantùm usum paramus, ut ostendere legentibus possimus, quùm per tales formulas nequeant articuli in suam sedem urgeri. Nunc autem monstrari hæc minimè possunt: sed exponere licet, si quid ex verbis Hippocratis obscurum sit: quod & in superioribus feci, & nunc etiam faciam.

D

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μη'.

Ἔπειτα, κατὰ μῆκος μέν, ἔνθεν καὶ ἔνθεν τομὴν ἔχειν χρή, ὡς μὴ ὑψηλοτέρη τοῦ καιροῦ ἡ μηχάνησις εἴη.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLVIII.

Excavetur præterea hinc in longitudinem, ne machinamentum justo sublimius sit.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Τὸ μὲν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἐξ ἀριστερῶν, καὶ ἐκ δεξιῶν λέγει. δῆλον δὲ ἐκ τοῦ προσθεῖναι κατὰ μῆκος. ἀλλὰ καὶ τὸ παραμήκεα, ταὐτόν ἐστι. τὴν γὰρ ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς, καὶ κάτωθεν τῶν ποδῶν τομήν, ἐγκαρσίαν ἂν εἰρήκει μᾶλλον, οὐ παραμήκη. ἡ δὲ σύμπασα φράσις ἑρμηνευθεῖσα, τοιόνδ' ἐστίν· οὐδὲν γὰρ χεῖρον, αὐτὴν παραφράσαι σαφηνείας ἕνεκεν. ἔπειτα κατὰ μῆκος μέν, ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐντομὴν εἶναι χρὴ παραμήκη τοῦ ξύλου, βάθος ἔχουσαν σύμμετρον, ὡς πρὸς μοχλείαν, ὅπως μὴ ὑψηλοτέρα τοῦ προσήκοντος ἡ μηχάνησις εἴη. τὸ γὰρ τοῦ καιροῦ, λέγουσιν οἱ Ἕλληνες ἐνίοτε, καὶ τοῦ προσήκοντος, ὅπερ καὶ δέον ὀνομάζουσιν. ἔστω τοιγαροῦν ἡ τομὴ τηλικαύτη τοῦ βάθρου, ὡς ἐν αὐτῇ στηρίξεσθαι μοχλόν, ἁρμόττοντα τῇ μελλούσῃ γίνεσθαι μοχλείᾳ.

GALENI COMMENTARIUS.

Hinc atque hinc dixit ἔνθεν καὶ ἔνθεν, quod accipit pro à dextra parte, & sinistra. Id vel eo patet, quod adjicit in longitudinem quod idem significat, atque longum. Nam, E si excavari voluisset suprà à capite, vel infrà à pedibus, transversum potius dixisset, non in longitudinem. Mens autem totius orationis hujusmodi est, quam non abs re est, perspicuitatis causa, non longè à verbis recedentem exponere. Excavetur præterea hinc, atque hinc in longitudinem ligni: idque cavum eam altitudinem habeat, quæ ad impellendum accommodatur, ne machinatio justo sublimior sit. Verbum *justo* ipse scribit τοῦ καιροῦ, Græci enim ita dicunt, & interdum etiam τοῦ προσήκοντος, quod debito significat. Ergo altitudo F cavi tanta esse debet, ut vectis, qui ad impellendum aptatur, illis inhærere, atque objici possit.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ μθ.

Ἔπειτα φλιὰς βραχείας, ἰσχυράς, ἐνηρμοσμένας, ὀνίσκους ἔχειν ἑκατέρωθεν.

HIPPOCRATIS TEXTUS XLIX.

Postes item ab utraque parte adjiciantur, breves, robusti, qui axes contineant.

A

GALENI COMMENTARIUS.

Nominat axes ὀνίσκους: postes verò, quæ sunt ligna, quibus axis sustinetur, φλιὰς, hæc magno ligno adjici voluit, ab utraque parte, à superiori scilicet & inferiori. Eligantur autem ad axes extrema laqueorum, qui quo tempore convenit in diversa diducere, laboranti injiciuntur.

B

HIPPOCRATIS TEXTUS L.

Satis autem est in dimidio ligno, nihil etiam prohibet in toto, parvas quasi fossas quinque aut sex excavare, quæ palmum inter se distent, & trium digitorum latitudinem atque altitudinem æquent.

GALENI COMMENTARIUS.

Fossas dixit καπέτους, quod verbum non pauci ex veteribus Græcis in eandem significationem acceperunt; id mutuatur nunc Hippocrates translatione usus, ad ea cava significanda, quæ in scamno ea de causa fiunt, ut illis objici vectes possint: quæ cava præcipit, ut in altera ligni parte magis, hoc est in inferiori, exsculpantur: nihil etiam (inquit) prohibet quin in superiori quoque parte sint; quanquam non necesse est, hoc siquidem machinamentum, quod nunc exponimus, non solum ad coxæ articulum pertinet, sed & ad vertebras quocunque modo luxatas, & ad humeri caput reponendum. Complura autem sint cava hæc oportet, quandoquidem, qui curantur, ætate, magnitudine, & universo corporis habitu, inter se differunt; quàm magna esse debeant, & quantum inter se distare, ipse evidenter exposuit.

HIPPOCRATIS TEXTUS LI.

Medium insuper lignum altè in quadratam figuram trium digitorum excavetur, in quod cavum, ubi opus esse videatur, defigatur lignum, quod cavo conveniat, & superiùs teres sit. Figatur autem, quum ad rem pertinere videbitur, medium inter femoris caput, & eam regionem, quæ inter anum & naturale media est: quod lignum extans corpus sequi non permittit, quùm à pedibus trahitur: interdum enim hoc sufficit, absque intensione, quæ, ut membrum in diversa diducatur, à superiori quoque parte adhibetur. Interdum autem ubi crus ab utraque parte extendatur, lignum hoc versùs hanc, vel illam partem laxum demittitur, ut femoris caput in exteriorem partem impellat; hac enim de causa & cava exsculpta sunt, ut cuneus, vel vectis ligneus, in quod expeditiùs sit demissus, aut juxta articulorum capita, aut ipsis prorsus inhærens, eodem momento impellat, quo intensio adhibetur, seu in exteriorem partem, seu in interiorem impellere opus sit.

A

A Lignum sex cubitos, &c.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ὀνίσκους μὲν, τοὺς ἄξονας ὀνομάζει, φλιὰς δὲ, τὰ διαλαμβάνοντα τοὺς ἄξονας στηρίγματα. ταῦτα δὲ βούλεται κατὰ τὸ μέγα ξύλον, ἑκατέρωθεν ἐναρμόζεσθαι, τὸ μὲν γὰρ, ἐκ τῶν ἄνωθεν μερῶν τοῦ βάθρου, τὸ δὲ, ἐκ τῶν κάτω. πρὸς γὰρ τοὺς ἄξονας τούτους, τὰ πέρατα τῶν περιβαλλομένων τῷ κάμνοντι βρόχων, ἐνάπτειν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀντιτάσεως.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ν'.

Ἔπειτα ἀρκέει μὲν ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ ξύλου, οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ διὰ παντὸς ἐντετμῆσθαι, ὡς καπέτους μακρὰς πέντε, ἢ ἕξ, διαλειπούσας ἀπ᾽ ἀλλήλων τέσσαρας δακτύλους. αὐτὰς δὲ ἀρκέει εὖρος τριδακτύλους εἶναι, καὶ βάθος οὕτως.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καπέτους μὲν, οὐκ ὀλίγοι τῶν παλαιῶν εἰρήκασι τὰς τάφρους· ὁ δὲ Ἱπποκράτης, νῦν ἐκ μεταφορᾶς κέχρηται τῇ προσηγορίᾳ, τὰς ἐκτετμημένας τῷ βάθρῳ κοιλότητας ἑρμηνεῦσαι βουλόμενος, ἕνεκα τοῦ στηρίζεσθαι κατ᾽ αὐτὰς τοὺς μοχλοὺς, ἃς τινας κοιλότητας, ἀξιοῖ μάλιστα μὲν ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ ξύλου, τουτέστι, τῷ κάτω, διαγλύψαι. κωλύειν δὲ οὐδὲν ἐκ περιουσίας φησὶν, εἰ καὶ κατὰ τὸ ἄνω μέρος εἶεν. οὐ μόνον γὰρ, τὸ κατ᾽ ἰσχίον ἄρθρον ἐμβάλλουσιν ἡμῖν, ἐστὶ χρήσιμον τὸ νῦν ἑρμηνευόμενον ὄργανον, ἀλλὰ καὶ τὰ κατὰ τοὺς σφονδύλους πάντα, καὶ τὸν ὦμον. εἶναι δὲ χρὴ πλείους ταύτας, ἐπειδὴ καὶ ταῖς ἡλικίαις, καὶ τοῖς μεγέθεσιν, ὅλῃ τῇ σχέσει τοῦ σώματος, ἀλλήλων διαφέρουσιν οἱ θεραπευόμενοι. τὸ μέγεθος δ᾽ αὐτῶν ὁπηλίκον εἶναι κελεύει, καὶ τὴν διάστασιν, ἣν ἀλλήλων ἀπέχουσιν, αὐτὸς ἔγραψε σαφῶς.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ να'.

Ἔχειν δὲ κατὰ μέσον τὸ ξύλον, καὶ καταγλυφὴν χρὴ, βαθυτέρην ἐπὶ τετράγωνον ὡς τριῶν δακτύλων, καὶ ἐς μὲν τὴν καταγλυφὴν ταύτην, ὁπόταν δοκέῃ προσδεῖν ξύλον, ἐμπηγνύναι ἐναρμόζον τῇ καταγλυφῇ, τὸ δὲ ἄνω στρογγύλον, ἐμπηγνύναι δὲ, ἐπήν ποτε δοκέῃ ξυμφέρειν, μεσηγὺ τοῦ περιναίου, καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ. τοῦτο τὸ ξύλον ἑστεὸς, κωλύει τὴν ἐπίδοσιν ἐπιδιδόναι τὸ σῶμα, τοῖσι πρὸς ποδῶν ἕλκουσιν. ἐνίοτε γὰρ ἀρκέει αὐτὸ τὸ ξύλον τοῦτο, ἀντὶ τῆς ἄνωθεν ἀντικατατάσιος· ἐνίοτε δὲ καὶ κατατεινομένου τοῦ σκέλεος ἔνθεν καὶ ἔνθεν, αὐτὸ τὸ ξύλον τοῦτο χαλαρὸν ἐγκείμενον, ἢ τῇ, ἢ τῇ ἐκμοχλεύειν ἐπιτήδειον ἂν εἴη τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἐς τὸ ἔξω μέρος. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ αἱ κάπετοι ἐντετμέαται, ὡς καθ᾽ ὁκοίην ἂν αὐτέων ἁρμόσῃ ἐμβαλλόμενος ξύλινος μοχλὸς, μοχλεύοι, ἢ παρὰ τὰς κεφαλὰς τῶν ἄρθρων, ἢ κατὰ τὰς κεφαλὰς τελέως ἐρειδόμενος, ἅμα τῇ κατατάσει, ἤν τε ἐς τὸ ἔξω μέρος συμφέρῃ ἐκμοχλεύεσθαι, ἤν τε ἐς τὸ εἴσω.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Ἐντετμῆσθαι βούλεταί τινα τοῦ βάθρου κοιλότητα, πρὸς ὑποδοχὴν ἐπιτηδείαν τοῦ μέλλοντος ἵστασθαι κατ᾽ αὐτὸ ξύλου, μεταξὺ τοῦ περιναίου, καὶ τῆς ἐκπεπτωκυίας κεφαλῆς τοῦ μηροῦ. σαφῶς δὲ αὐτὸς ἐδήλωσε, τίνος ἕνεκα, ἵστησιν ἐν τῷ κατατείνειν τὸ ξύλον τοῦτο, καθάπερ καὶ τἄλλα πάντα τὰ ἐφεξῆς ἃ λέγει. διὰ δὲ τοὺς νωθεστέρους τὴν διάνοιαν, οὐκ ὀκνήσω παραφράσαι τὴν αὐτὴν εἰπεῖν. τὸ τοίνυν ξύλον τοῦτο, μεταξὺ τοῦ περιναίου, καὶ τῆς ἐκπεπτωκυίας τοῦ μηροῦ κεφαλῆς, ὀρθὸν ἱστάμενον, ἀντιστήριγμα γίνεται τῇ κάτω τάσει. λέλεκται γὰρ ἤδη πολλάκις ἔμπροσθεν, εἰ μή τις ἀντιτείνει πρὸς τὴν ἐναντίαν χώραν τοῦ κατατεινομένου κώλου, συνακολουθῶν ὁ κάμνων, ἐκλύσει τὴν τάσιν. ἐργάζεται μὲν τοῦτο, καὶ ἡ διὰ τῶν ἄνω βρόχων ἀντίτασις, ἀσφαλείας δὲ ἕνεκα, καὶ τούτῳ τῷ ξύλῳ χρῆται, καὶ μέντοι καὶ μοχλεύει ποτ᾽ αὐτὸ ποιήσας τηνικαῦτα χαλαρόν.

GALENI COMMENTARIUS.

Excidi voluit in scamno quoddam cavum, quo recipi id lignum possit, quod erectum collocandum est inter prolapsi femoris caput, & eam regionem, quæ est inter anum, & naturale. Cur autem lignum hoc, dum extendimus, adhibendum sit, sicut cætera omnia, quæ deinceps subdit, ipse apertè indicavit: ob eos tamen qui hebetioris sunt ingenii, verba hæc aperire aliquantulùm non gravabor. Hoc igitur lignum, quod erectum collocatur inter caput femoris prolapsi, & eam regionem, quæ media est inter anum, & naturale, renixûs causa objicitur, quum ab inferiori parte crus extenditur; sæpius enim ostendimus, ubi membrum extenditur, nisi à contraria parte tendatur, sequente ægro, intensionem resolvi. Tenditur autem, & per laqueos superioribus partibus injectos; sed firmitatis causâ lignum hoc adhibet, quo nonnunquam minùs firmiter hærente ad impellendum utitur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νβʹ.

Καὶ ἤν τε στρογγύλον τὸν μοχλὸν ξυμφέρῃ εἶναι, ἤν τε πλάτος ἔχοντα, ἄλλος γὰρ ἄλλῳ τῶν ἄρθρων ἁρμόζει. εὔχρηστος δέ ἐστιν ἐπὶ πάντων τῶν ἄρθρων ἐμβολῆς, τῶν κατὰ τὰ σκέλεα, αὕτη ἡ μόχλευσις σὺν κατατάσει· περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἐστί, στρογγύλος ἁρμόζει ὁ μοχλὸς εἶναι· ἀπὸ τουτέων τῶν μηχανέων, καὶ ἀναγκέων οὐδὲν ἄρθρον μοι δοκέει οἷόν τε εἶναι, ἀπορηθῆναι τοῦ ἐμπεσεῖν. εὕροι δ᾽ ἄν τις καὶ ἄλλους τρόπους τούτου τοῦ ἄρθρου ἐμβολῆς.

HIPPOCRATIS TEXTUS LII.

Ac seu teres vectis esse debeat, seu latus, alius enim alii articulo convenit hujusmodi impulsus, si intensio quoque accedat, ad omnes crurum articulos reponendos efficacissimus est: proposito autem articulo vectis teres accommodatur. Quod si per hoc machinamentum vis adhibeatur, fieri non posse existimo, ut aliquis sit articulus, qui non reponatur. Reperiet quis, & alios reponendi hujus articuli modos.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Αὐτὸς ἐφεξῆς ἐρεῖ, στρογγύλῳ μὲν χρῆσθαι μοχλῷ, μοχλευόντας ἔξω τὸν μηρόν, ὅταν αὐτὸν νῦν πρόκειται, τὴν ἔσωθεν μετάστασιν ἐμβάλλοντι κεφαλήν. ἐπὶ δὲ τῆς ἔξωθεν μεθεστηκυίας, τῷ πλατεῖ χρῆται μοχλῷ. νῦν μὲν γὰρ βούλεται πορθυθῆναι μεταξὺ τοῦ περιναίου, καὶ τῆς ἐκπεπτωκυίας κεφαλῆς, αὐτὸν ἄνωθέν πως μᾶλλον πειρωμένοις τὴν κεφαλὴν πιθέναι, κατὰ δὲ τὴν ἔξω μετάστασιν, εὐρυχωρίας οὔσης ἱκανῆς, ἀσφαλεστέραν ἕξει περίβασιν ὁ πλατὺς μοχλός, ὡς καὶ μετ᾽ ὀλίγον αὖθις εἰρήσεται, κατὰ τὸν ἴδιον αὐτοῦ λόγον.

GALENI COMMENTARIUS.

Ipse deinceps ostendet tereti vecte tunc utendum esse, quum femur in interiorem partem impellitur, quod nunc instituit, quum femoris caput in interiorem partem prolapsum reponat: nam, si in exteriorem luxatum sit, latum vectem admoveri jubet. Nunc quidem præcipit ut medium inter caput femoris prolapsi, & eam regionem, quæ est inter anum & naturale, inseramus; conemurque sublimius paulo, quàm femoris caput demittere; sed, quum in exteriorem regionem articulus veniet, ubi satis spatii est, latus vectis firmiùs objicietur, quod ipse paulò infrà ostendet, ubi aget de ipso separatim.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νγʹ.

Εἰ γὰρ τὸ ξύλον τοῦτο τὸ μέγα ἔχει κατὰ μέσον, καὶ ἐκ πλαγίων, φλιὰς δύο ποδιαίας, ὕψος δέ, ὅκως δοκέει ξυμφέρειν, τὴν μὲν ἔνθεν, τὴν δὲ ἔνθεν, ἔπειτα ξύλον πλάγιον ἐνείη ἐν τῇσι φλιῇσιν ὡς κλιμακτήρ, ἔπειτα διείρσαι τὸ ὑγιὲς σκέλος μεσηγὺ τῶν φλιέων, τὸ δὲ σιναρὸν ἄνωθεν τοῦ κλιμακτῆρος ἔχοι ἐναρμόσσον. ἀτὰρ τι πρὸς τὸ ὕψος, καὶ πρὸς τὸ ἄρθρον ᾗ ἐκπέπτωκε, ῥηΐδιον χρὴ ἁρμόζειν. τὸν γὰρ κλιμακτῆρα ὑψηλότερον χρὴ ποιέειν τοῦ μετρίου, καὶ ἱμάτιον πολύπτυχον, ὡς ἂν ἁρμόσῃ, ὑποτείνειν ὑπὸ τὸ σῶμα.

HIPPOCRATIS TEXTUS LIII.

Nam, si magnum hoc lignum medium duos postes habeat pedales, ejus altitudinis, quæ idonea videatur, ab utroque latere unum: tum super hos duos postes transversum lignum in speciem gradûs statuatur: deinde integrum crus inter postes trajiciatur; quod læsum est, super gradum commodè collocatur, superque aptatur, quà articulus excessit. Gradum verò justo sublimiorem stabilire oportet: & multiplicem vestem, prout convenire videbitur, corpori subjicere.

GALENI COMMENTARIUS.

POstes nominari ab Hippocrate, non ea ligna tantùm, quibus axis sustinetur, apertè ex hac oratione colligitur: in media enim regione longitudinis totius scamni situm est lignum transversum, quasi gradus, quod à dextra parte ad sinistram pertinet, super quod crus quod luxatum est, extenditur, non simpliciter; sed cum altero ligno alligato, quod in longitudinem à superiori parte cruris ad inferiorem porrigitur, ita, ut super gradum crus cum eo ligno cogatur. Constat autem integrum hominis crus super gradum habendum esse inter φλιὰς, sic enim vocavit postes, ligna intelligens, quæ gradum sustinent, quorum utrinque unum struit in ipso scamno. Hippocratem verò usum translatione à portarum postibus ita nominare ligna, quæ in scamno sunt perspicuum est.

HIPPOCRATIS TEXTUS LIV.

POst hæc lignum, quod convenientem latitudinem habeat, & longitudine usque ad talum perveniat, cruri subjiciendum, sic, ut ultrà caput femoris, quantum potest, feratur: crurique alligandum, quot locis opus esse videbitur.

GALENI COMMENTARIUS.

LIgnum alligandum esse ad totum crus, suprà etiam ostendimus; sed nunc superiorem ligni extremitatem, superiorem capite femoris collocandam existimat, adjiciens orationi quantum potest: siquidem, quod nunc fieri jubet, difficillimum est, nisi ea pars longi hujus ligni, quæ inguini hæret, humilior struatur: quæ spectat in exteriorem partem, sublimior: nam, si æquale sit, paremque altitudinem habeat, difficile admodum fuerit ipsius summitatem simul in inguine stabilire, & superiorem femoris capite demittere.

HIPPOCRATIS TEXTUS LV.

QVo facto dum crus intenditur, vel per lignum, quale pistillum est, vel per aliud ex iis, quæ idonea ad extendendum sunt, simul oportet crus cum alligato ligno super gradum deorsum compellere, & ad coxam ab aliquo homine contineri: hac enim via femoris caput intensionis vi è regione sui cavi superiùs collocabitur, & simul ob impulsum, in suam sedem trudetur. Quæ cogendi rationes validæ sunt: & si rectè admoveantur, vitium superant; sed, quemadmodum antè dictum est, articulus hic, imbecilliori vi, & plerunque quavis præparatione in suum locum revertitur.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΤι μὴ μόνα τὰ τῶν ἀξόνων στηρίγματα φλιὰς ὀνομάζει, δῆλον ἐκ τῆσδε τῆς ῥήσεως ἐποίησε. τῇ γὰρ κατὰ τὸ μῆκος ὅλου τοῦ βάθρου μέσῃ χώρᾳ, τέτακταί τι ξύλον ἐγκάρσιον, οἷον κλιμακτῆρα διατείνας, ἀπὸ δεξιῶν, ἐπὶ ἀριστερὰ διῆκον, ὑπὲρ αὐτὸ κατατείνειν τὸ ἐξαρθρῆσαν σκέλος, οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ξύλου, αὐτῷ προσηρτῆσθαι κατὰ μῆκος ἄνωθεν κάτω διήκον, ὥστε μετ' ἐκείνου τοῦ ξύλου, τὸ σκέ-B λος ὑπὲρ τὸν κλιμακτῆρα καταναγκάζεσθαι. πρόδηλον δή, ὅτι τὸ ὑγιὲς σκέλος, ὑποκάτω τοῦ κλιμακτῆρος ἔχειν προσήκει τὸν θεραπευόμενον, ἐν τῇ μεταξὺ χώρᾳ τῶν φλιῶν, οὕτως γὰρ ὠνόμασε τὰ στηρίγματα τοῦ κλιμακτῆρος, ἐν ἑκατέρωθεν ἐναρμόσας αὐτῷ τῷ βάθρῳ. δῆλον οὖν ὡς κατὰ μεταφορὰν, ἀπὸ τῶν κατὰ τὰς θύρας φλιῶν, ὠνόμασε καὶ τὰς κατὰ τὸ βάθρον, ὡσαύτως.

C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νδ'.

ΕΠειτα χρὴ ξύλον ἔχοντα πλάτος μέτριον καὶ μῆκος, ἄχρι τοῦ σφυροῦ ὑποτεταμένον, ὑπὸ τὸ σκέλος εἶναι ἱκνεόμενον ἐπέκεινα τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ, ὡς οἷόν τε. προσκαταδεδέσθαι δὲ χρὴ πρὸς τὸ σκέλος ὁκοσαχῶς ἂν μετρίως ἔχῃ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

D ΟΤι τὸ ξύλον προσκαταδεῖ τὸ σκέλος ὅλον, εἴρηταί μοι καὶ πρόσθεν, ἀλλὰ νῦν γε, τοῦ ξύλου τὴν ἄνωθεν ἀρχὴν, ὑψηλοτέραν ἀξιοῖ ποιεῖσθαι, τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ, προσθεὶς τῷ λόγῳ, τὸ, οἷόν τε. πάνυ γάρ ἐστι χαλεπὸν, ὃ λέγει ποιῆσαι, πλὴν εἰ τὸ μὲν, εἰς τὸν βουβῶνα τοῦ μακροῦ ξύλου στηριζόμενον, εἰργάσατό τις ταπεινότερον, ὑψηλότερον δὲ τὸ ἔξω πέρας, ὁμαλόν τε, καὶ ἰσοΰψον ἂν εἴη, πάνυ χαλεπόν ἐστι, ἅμα μὲν στηρίζειν αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν ἐν τῷ βουβῶνι, ἅμα δὲ ὑπερέχουσαν ποιεῖν τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ, κατὰ τὴν νῦν προκειμένην ἔκτασιν, ὑψηλοτέραν οὖσαν τοῦ βουβῶνος.

E

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ νε'.

ΚΑπειτα κατατεινομένου τοῦ σκέλεος, εἴτε ξύλῳ ὑπεροειδεῖ, εἴτε τουτέων τινὶ τῶν κατατασίων, ὁμοῦ χρὴ καταναγκάζεσθαι τὸ σκέλος περὶ τὸν κλιμακτῆρα, ἐς τὸ κάτω μέρος, ξὺν τῷ ξύλῳ τῷ προσδεδεμένῳ· τὸν δέ τινα κατέχειν τὸν ἄνθρωπον ἀνωτέρω τοῦ ἄρθρου κατὰ τὸ ἰσχίον. καὶ γὰρ οὕτως, ἅμα μὲν ἡ κατάτασις ὑπεξαίροιτο τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ F εἰς τὴν ἀρχαίην φύσιν. αὗται πᾶσαι αἱ εἰρημέναι ἀνάγκαι ἰσχυραὶ, καὶ πᾶσαι κρείσσους τῆς ξυμφορῆς, ἤν τις ὀρθῶς καὶ καλῶς σκευάζοι. ὥσπερ δὲ καὶ πρόσθεν εἴρηται, πουλύ τι ἀπὸ ἀσθενεστέρων κατατασίων καὶ φαυλοτέρης κατασκευῆς τοῖσι πλείοσιν ἐμπίπτει.

A

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΑΝακατεθέντος τοῦ μηροῦ περὶ τὴν κλιμακτῆρα, ταπεινότερον γίνεται τὸ ἐκπεπτωκὸς ἄρθρον. ἐπιτήδειον δὲ τοῦτο πρὸς τὴν ἐμβολήν ἐστιν, ἐπειδὴ ταπεινοτέρας νῦν ὁ ὀφρὺς τῆς κοτύλης γίνεται, τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ. καὶ νῦν εἰ χωρὶς μὲν τῆς κοτύλης, τὴν ὀφρὺν ὑπερβῆναι τὸ ἐκπεπτωκὸς ἄρθρον, ἕτοιμόν τέ ἐστιν αὐτὸ πάλιν ἐμπεσεῖν, ἀποχώρησις δὲ ἀνωτέρω τῆς ὀφρύος, ἄριστον ἂν εἴη, ταπεινὸν αὐτὸ ποιήσαντα, κατατείνειν. ἐξαρτῆσαι δὲ δηλονότι δεῖ τοὺς κατατείνοντας αὐτὸ βρόχους, ἤτοι ξύλου τινὸς ὑπεροειδοῦς, ἀντιστηριζομένου τῷ κάτω πέρατι, πρὸς ἑδραῖόν τι κατὰ τοὔδαφος κείμενον. εἰ δὲ μὴ διὰ τοῦ τοιούτου ξύλου βέλτιον τὴν κατάτασιν ποιεῖσθαι, τῷ πρὸς τῶν ποδῶν ἄξονι τοῦ βάθρου, περιελίσσειν τὰ πέρατα τῶν κατατεινόντων ἱμάντων. τοῦτο γὰρ ἐδήλωσεν ἐν τῷ φάναι, εἴτε τοιούτῳ τινι, εἴτε τῶν κατατασίων, λέγων τοιούτων δηλονότι τῶν προειρημένων, πρὸς διαστολὴν τοῦ ὑπεροειδοῦς ξύλου. τὰ δ᾽ ἐφεξῆς τῆς ῥήσεως τῆσδε, δῆλα.

GALENI COMMENTARIUS.

FEmore super gradum extento prolapsus articulus humilior redditur. Quæ res ad restituendum aptissima est: nam sic ora cavi humilior femoris capite continetur. Sed, quùm elapsus articulus, nisi cavi ora superior sit, reponi nequeat; ubi sublimior fuerit, optimum erit humiliorem collocare, atque ita extendere. Cæterùm laquei, quibus crus extenditur, religandi sunt, vel ad lignum, quale pi- B stillum est, cujus ima pars firmiter in pavimento oppositæ moræ objiciatur: vel si hujusmodi ligno uti ad intendendum nolis, lori capita ad axem qui in scamno à pedibus est, vincienda; id enim sibi voluit, quum ait: vel per aliud ex iis quæ ad extendendum sunt, ex iis intelligens, quæ proposita sunt diversa à ligno, quale pistillum est. Quæ subjicit in hac oratione manifesta sunt.

C

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ϛʹ.

ΗΝ δὲ ἐς τὸ ἔξω κεφαλὴ μηροῦ ὀλισθῇ, τὰς μὲν κατατάσιας ἔνθα καὶ ἔνθα χρὴ ποιέεσθαι, ὥσπερ εἴρηται τουτοτρόπως. τῇ δὲ μοχλεύσει πλάτος ἔχοντι μοχλῷ, μοχλεύειν χρὴ ἅμα τῇ κατατάσει, ἐκ τοῦ ἔξω μέρεος ἐς τὸ εἴσω ἀναγκάζοντα, κατά τε αὐτὸν ἤδη τὸν γλουτὸν, τιθέμενοι τὸν μοχλὸν, καὶ ὀλίγῳ ἀνωτέρω. ἐπὶ δὲ τὸ ὑγιὲς ἰσχίον, κατὰ τὸν γλουτὸν ἀντιστηριζέτω τις τῇσι χερσὶν, ὡς μὴ ὑποείκῃ τὸ σῶμα, ἢ ἑτέρῳ τινὶ τοιούτῳ μοχλῷ ὑποβάλλων, καὶ ἐρείσας ἐκ τῶν κατὰ πέτων, τὴν ἁρμόζουσαν ἀντικατεχέτω. τοῦ δὲ μηροῦ τοῦ ἐξηρθρηκότος τὸ περὶ τὸ γόνυ εἴσωθεν ἔξω, παραγέτω ἡσύχως. ἡ δὲ κρέμασις, οὐχ ἁρμόσει τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ ὀλισθήσιος τοῦ ἄρθρου. ὁ γὰρ πῆχυς τοῦ ἐκκρεμαμένου, ἀπωθέοι ἂν τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἀπὸ τῆς κοτύλης. τὸ μέν τοι ξὺν τῷ ὑποκειμένῳ ξύλῳ μόχλευσιν, μηχανήσαιτ᾽ ἄν τις. ὥστε ἁρμόζειν καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ ὀλισθήματος ἔξωθεν προσαρτέον. ἀλλὰ τί δεῖ πλείω λέγειν, ἢν γὰρ ὀρθῶς μὲν καὶ εὖ κατατείνηται, ὀρθῶς δὲ μοχλεύηται, τί οὐκ ἂν ἐμπέσοι ἄρθρον, οὕτως ἐκπεπτωκός.

HIPPOCRATIS TEXTUS LVI.

AT ubi in exteriorem partem femoris caput exciderit ab utraque parte, quomodo ante diximus, extendendum est: sed impellendum per latum vectem, simulque dum intensio adhibetur, ab exteriori parte in interiorem urgendum, vecte ad clunem, ac paulo suprà accommodato, & , ne corpus cedat, aliquo integram partis clunem repellente, vel manibus, vel alio hujusmodi vecte superimposito, qui cavo illi, quod magis in D *rem erit, objiciatur: femoris item luxati, quod ad genu est, ab interiori parte leviter in exteriorem cogendum. Suspendere tamen, ubi articulus in hanc partem erumpat, alienum est, quandoquidem cubitus illius, qui appenditur, articulum à suo cavo reduceret: impulsus autem per subjectum lignum videbitur alicui ad hoc genus luxati pertinere: in quo casu ab exteriori parte accommodandum est. Quid plura? si commodè rectéque extendamus, rectè item impellamus, quis articulus ita luxatus non revertetur?*

E

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΚΑν κατατείνῃ τις ἰσχυρῶς τὸ σκέλος, οὐδὲ τῆς διὰ τοῦ ξύλου μοχλείας ἐστὶ χρεία. καὶ γὰρ αἱ χεῖρες ἡμῶν, ἱκαναὶ περιλαβοῦσαι κατὰ τὸν γλουτὸν ἔξωθεν ὅλον τὸ πέρας τοῦ μηροῦ πρὸς τὴν ἔσω χώραν ἀπῶσαι, μέχρις ἂν καταντικρὺ γένηται τῆς κοτύλης. εὔδηλον δὲ, ὅτι στρογγύλος μοχλὸς, ἀνεπιτήδειός ἐστιν εἰς τὴν τοιαύτην μοχλείαν, ὅπου γε καὶ ὁ πλατὺς ἐνδεής ἐστιν, εἰ μὴ τοιοῦτος εἴη καθ᾽ ὃ περιλαμβάνει τὸν γλουτὸν, ὁποίαν ἐκέλευσε ποιεῖν ἡμᾶς τὴν καλουμένην ἄμβην. αὐτὸς γοῦν εἴρηκε κατὰ λέξιν, ὡς κατ᾽ αὐτόν γε τὸν γλουτὸν, τιθέμενον τὸν μοχλὸν, καὶ ὀλίγον ἀνωτέρω, οὕτως ἐπιχειρεῖν χρὴ τῇ μοχλείᾳ. τοῦτο δὲ ὀλίγον ἀνωτέρω, σιμωτέρου δεῖται τοῦ περιλαμβάνοντος οὐκ εὐθέως ἀκριβῶς. τὰ δ᾽ ἐφεξῆς πάντα δῆλα, καὶ τῆσδε τῆς ῥήσεως.

GALENI COMMENTARIUS.

SI crus valenter extendatur, non necesse erit per lignum impellere: manibus enim prehendentes femoris caput totum juxta clunem cogere ab exteriori parte in interiorem poterimus, donec è regione sui cavi collocetur. Patet autem teretem vectem ad hujusmodi impulsum inutilem esse; quum & latus etiam non sufficiat; nisi qua clunem attingit, F talis struatur, quale strui voluit capitulum rotundum ac leniter cavum super eam spatham, quæ ad reponendum humeri caput aptatur, ἄμβη dicitur. Ipse autem ad verbum scripsit urgendum vecte ad clunem ac paulo suprà accommodato; re simum autem hunc esse necesse est, quà clunem complectitur, non ex toto rectum. Quæ sequuntur in hac oratione, omnia clara sunt.

A

HIPPOCRATIS TEXTUS LXI.

AT si in posteriorem partem femur exciderit, extendere oportet, & in diversa diducere, eo modo, quo diximus: imponereque super lignum, vestem multiplicem, ut molle admodum sit, & homine prono, extendere. Eodem autem momento, quo extenditur, per asserem cogendum, non secus atque, ubi spina gibba est, ita, ut asser è regione clunis, seu, supra seu infra coxam magis collocetur. Cavum in pariete è regione asseris non sit, sed magis deorsum spectet ad pedes. Hæc reponendi ratio articulo in posteriorem partem luxato, maximè secundùm naturam est, ac simul etiam valentissima. Satis fortasse fuerit aliquem pro assere insidere, vel manibus urgere, pedibus repente consistere attollique, quo tempore intensio adhibetur. Nulla autem alia restituendi ratio femori ita luxato secundùm naturam est.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξα'.

Ην δὲ ἐς τοὔπισθεν μέρος ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρὸς, τὰς μὲν κατατάσιας, καὶ ἀντιτάσιας, οὕτω δὴ ποιέεσθαι καθάπερ εἴρηται, ἐπιστορέσαντα δὲ ἐπὶ τὸ ξύλον ἱμάτιον πολύπτυχον, ὡς μαλακώτατον ἔῃ, πρηνέα κατακλίναντα τὸν ἄνθρωπον, οὕτω κατατείνειν, ἅμα δὲ τῇ κατατάσει χρὴ τῇ σανίδι ἀναγκάζειν τὸν αὐτὸν τρόπον, ὡς τὰ ὑβώματα, κατ' ἴξιν τῆς πυγαίου ποιησάμενον τὴν σανίδα, καὶ μᾶλλον ἐς τὸ κάτω μέρος, ἢ ἐς τὸ ἄνω τῶν ἰσχίων. ἡ ἐντομὴ ἐν τῷ τοίχῳ τῇ σανίδι μὴ εὐθεῖα ἔστω, ἀλλ' ὀλίγον καταφερὴς πρὸς τὸ τῶν ποδῶν μέρος, αὕτη ἡ ἐμβολὴ κατὰ φύσιν μάλιστα τῷ τρόπῳ τούτῳ τοῦ ὀλισθήματός ἐστι, καὶ ἅμα ἰσχυροτάτη. ἀρκέσειε δὲ ἂν ἴσως ἀντὶ τῆς σανίδος καὶ ἐφεζόμενόν τινα, ἢ τῇσι χερσὶν ἐρεισάμενον, ἢ ἐπιβάντα ἐξαπίνης ὁμοίως ἐπαιωρηθῆναι ἅμα τῇ κατατάσει. ἄλλη δὲ οὐδεμίη ἐμβολὴ τῶν προειρημένων κατὰ φύσιν ἐστὶ τρόπῳ τούτῳ τοῦ ὀλισθήματος.

B

C

GALENI COMMENTARIUS.

HÆc etiam, quæ de femore sic luxato tradit; iis qui eorum, quæ proposita sunt, meminerint, in aperto omnia sunt. Edicit enim ne hos ut priores resupinemus; sed in ventrem convertamus, hic siquidem est habitus pronus. Valenti ergo intensione adhibitâ, à posteriori parte in priorem compellere articulum oportet: Nam, cùm homo ita jacet, ut præcepit, posterior pars sublimior collocatur, prior subjicitur. Quocirca necesse est, ut qui restituit, femoris caput deorsum compellat, quod commodissimè præstat impulsus, qui per asserem adhibetur. Idem efficeret, qui quà prominet femoris caput insidens, magna vi cogeret: sed, nisi clunis eminentia luxato capiti hæreat, nihil hominem juvabit. Hæc igitur curatio virum summæ diligentiæ ac prudentiæ postulat.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΚΑὶ τὰ περὶ τοῦ τρόπου τούτου τῆς ἐκπτώσεως εἰρημένα, πάντ' ἐστὶ σαφῆ, τοῖς μεμνημένοις τῶν προειρημένων. ἀξιοῖ γὰρ, οὐχ ὡς τοὺς προτέρους, οὕτω καὶ τοῦτον ὕπτιον κατακλίνειν, ἀλλ' ἐπὶ τὴν γαστέρα, τοῦτο γὰρ δηλονότι τὸ πρηνές ἐστι σχῆμα. κατατείναντα δὲ ἰσχυρῶς, ἐκ τῶν ὄπισθεν μερῶν, εἰς τὸ πρόσω χρὴ τὸ ἄρθρον ὠθεῖν. ἐν δὲ τῇ νῦν κατακλίσει, τὸ μὲν ὄπισθεν μέρος ἄνωθεν γὰρ, τὸ πρόσω δὲ, ὑποκάτω τούτου· διὸ προσήκει τὸν ἐμβάλλοντα, καταναγκάζειν εἰς τὸ κάτω, τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ, καὶ τοῦθ' ἱκανώτατον μὲν, ἡ διὰ τῆς σανίδος ὦσις ἐργάζεται. δύναιτο δὲ ἂν τις αὐτὸ καλῶς πρᾶξαι, κατ' αὐτὴν τὴν ἐξοχὴν ἐστὶ καθίσας, μετὰ τοῦ προσεμβληθῆναι βιαίως· ἀλλ' ἐὰν τὸ τῆς ἰδίας πυγῆς ἐξέχον, ἐρείσῃ κατὰ τῆς ἐξηρθρηκυίας κεφαλῆς, οὐδὲν ὀνήσει τὸν κάμνοντα. δεῖται τοίνυν τοῦτο τὸ ἔργον, ἀνδρὸς ἐπιμελοῦς τε, καὶ συνετοῦ.

D

HIPPOCRATIS TEXTUS LXII.

SI in priorem partem venerit, idem convenit extendendi modus: sed aliquis manu admodum strenua, & maximè peritus, sublimiori unius palmæ parte inguen adurgeat, eandemque manum altera comprehendat, simulque quod excessit, in inferiorem partem trudat, & versus priorem genu subigat. Hic extendendi modus, ubi femur sic luxatur, maximè naturæ convenit: sed & ille, qui hominem suspendit, propè etiam naturæ aptatur, in quo necesse est ut is qui appenditur, non ignarus sit, ne brachio articulum impellat: sed inter partes naturales & anum, juxta os, quod sacrum dicitur, appendatur.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξβ'.

Ην δὲ ἐς τὸ ἔμπροσθεν ὀλισθῇ, τῶν μὲν κατατασίων ὁ αὐτὸς τρόπος ποιητέος· ἄνδρα δὲ χρὴ ὡς ἰσχυρότατον ἀπὸ χειρὸς, καὶ ὡς εὐπαιδευτότατον, ἐρεισάμενον τὸ θέναρ τῆς χειρὸς τῆς ἑτέρης κατὰ τοῦ βουβῶνος, καὶ τῇ ἑτέρῃ χειρὶ τὴν ἑωυτοῦ χεῖρα προσκαταλαβόντα, ἅμα μὲν ἐς τὸ κάτω ὠθέειν τὸ ὀλίσθημα, ἅμα δὲ ἐς τὸ ἔμπροσθεν τοῦ γούνατος μέρος. οὗτος γὰρ ὁ τρόπος τῆς ἐμβολῆς μάλιστα κατὰ φύσιν τούτῳ τῷ ὀλισθήματί ἐστιν. ἀτὰρ καὶ ὁ κρεμασμὸς, ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν. δεῖ μέντοι τὸν ἐκκρεμάμενον ἔμπειρον εἶναι, ὡς μὴ ἐκμοχλεύοι τῷ πήχει τὸ ἄρθρον, ἀλλὰ περὶ μέσον τὸν περίναιον, καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ὀστέον, τὴν ἐκκρέμασιν ποιέεσθαι.

E

F

GALENI COMMENTARIUS.

AD quartum genus luxati femoris aggressus est: de quo evidentissimè omnia prodidit, iis præsertim, qui in memoria habeant, quæ anteà dicta sunt: quare nihil est quòd nugas hîc agamas.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΕΠὶ τὴν τετάρτην διαφορὰν τῆς ἐκπτώσεως τοῦ κατ' ἰσχίον ἄρθρου, μεταβὰς, σαφέστατα πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ εἶπε, καὶ μάλιστα τοῖς μεμνημένοις τῶν ἔμπροσθεν, ὥστε οὐδὲν ἡμᾶς τῶν ἐνταῦθα δεῖ προσφλυαρεῖν.

A

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ογ'.

Εὐδοκιμέει δὲ καὶ ὁ πειρηθεὶς ἀσκῷ τοῦτο τὸ ἄρθρον ἐμβάλλεσθαι. καὶ ἤδη μέν τινας εἶδον, οἵ τινες ὑπὸ φαυλότητος, καὶ τὰ ἔξω ἐκκεκλιμένα, καὶ τὰ ὄπισθεν, ἀσκῷ ἐπειρῶντο ἐμβάλλειν, οὐ γινώσκοντες ὅτι ἐξέβαλλον αὐτὸ μᾶλλον. οὐ μέντοι ὁ πρῶτος ἐπινοήσας, δῆλον ὅτι πρὸς τὰ εἴσω ὠλισθηκότα, ἀσκῷ ἐμβάλλειν ἐπειρήσατο, ἐπίστασθαι μὲν οὖν χρή, ὅτι ἕτερα πολλὰ ἀσκοῦ κρείσσω ἐστί. χρὴ δὲ τὸν μὲν ἀσκὸν καταθεῖναι ἐς τοὺς μηροὺς ἀφύσητον ἐόντα, ὡς ἂν δύναιτο ἀνωτάτω πρὸς τὸν περίναιον ἀνάγοντα. ἀπὸ δὲ τῶν ἐπιγουνίδων ἀρξάμενον, ταινίῃ πρὸς ἀλλήλους τοὺς μηροὺς καταδῆσαι, ἄχρι τοῦ ἡμίσεος τῶν μηρῶν, ἔπειτα ἐς ἕνα τῶν πολλῶν, τὸν λελυμένον, ἐνθέντα αὐλὸν ἐκ χαλκείου φυσᾶν, καὶ ἐσαναγκάζειν ἐς τὸν ἀσκόν, τὸν δὲ ἄνθρωπον πλάγιον κατακέεσθαι, τὸ σιναρὸν σκέλος ἐπιπολῆς ἔχοντα. ἡ μὲν οὖν παρασκευὴ αὕτη ἐστί, σκευάζονται δὲ κάκιον οἱ πλεῖστοι, ἢ ὡς ἐγὼ εἴρηκα· οὐ γὰρ καταδέουσι τοὺς μηροὺς ἐπὶ συχνόν, ἀλλὰ μοῦνον τὰ γούνατα, καὶ οὐ προσκατατείνουσι· χρὴ δὲ καὶ προσκατατείνειν, ὅμως δὲ ἤδη τινὲς ἐνέβαλον, ῥηιδίου πρήγματος ἐπιτυχόντες. εὐφόρως δὲ οὐ πάνυ ἔχει διαναγκάζεσθαι οὕτως, ὅ, τε γὰρ ἀσκὸς ἐμφυσώμενος, οὐ τὰ ὀγκηρότατα αὐτοῦ ἔχει πρὸς τῷ ἄρθρῳ τῆς κεφαλῆς, οὗ δεῖ μάλιστα ἐκμοχλεῦσαι, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἑωυτοῦ, αὐτὸς μέσος καὶ τῶν μηρῶν ἴσως, ἢ ἔτι κατωτέρω. οἵ τε αὖ μηροὶ γαυσοὶ πεφύκασιν, ἄνωθεν γὰρ σαρκώδεές τε καὶ ξύμμηροι, ἐς δὲ τὸ κάτω ὑπόξηροι, ὥστε καὶ ἡ τῶν μηρῶν φύσις ἐπαναγκάζοι τὸν ἀσκόν, ἀπὸ τοῦ ἐπικαιροτάτου χωρίου, εἴτε οὖν τις μικρὸν ἐνθήσει τὸν ἀσκόν, μικρὴ ἡ ἰσχὺς ἐοῦσα, ἀδύνατόν ἐστιν ἀναγκάζειν τὸ ἄρθρον. εἰ δὲ δεῖ ἀσκῷ χρέεσθαι ἐπὶ πολύ, οἱ μηροὶ ξυνδετέοι πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἅμα τῇ κατατάσει τοῦ σώματος ὁ ἀσκὸς φυσητέος, τὰ δὲ σκέλεα ἀμφότερα ὁμοῦ καταδεῖν ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς ἐμβολῆς ἐπὶ τὴν τελευτήν.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXIII.

Invenias etiam laudem, si sine utre articulum hunc restituas: sed quosdam novi, qui eum prae inscitia, & ubi in exteriorem & ubi in posteriorem partem erumperet, reponere per utrem tentarent, neque intelligerent, hac via expelli magis, quàm in suam sedem restitui. Primum verò auctorem constat utrem adhibuisse, ubi articulus in interiorem partem elaberetur, scire tamen licet alia

B

multa ex usu magis esse, quàm utrem. Datur ergo inter femora uter non inflatus, sic, ut quantum maximè potest, sublimis inter anum & naturale collocetur: tum femora inter se vinciuntur habena, quae à patella ordiatur, & usque ad dimidiam femorum partem intendat: post hæc inflatur uter, distenditurque demissa aenea fistula in unum ex pedibus, qui solutus sit, & æger in latus cubat, vitiato crure sursum spectante. Praeparatio igitur hujusmodi est, sed plerique hanc adhibent deteriorem, quam ego dixerim, cùm non alligent bonam femoris partem (ut proposui) sed

C

genua duntaxat: adde quòd intensionem, quae maximè necessaria est, omittunt. Nonnulli tamen luxatum jam restituerunt, ut qui rem facilem nacti fuerint. Sed hujusmodi impulsus non magnopere tolerabilis est: siquidem inflatus uter, quà maximè tumet, eam regionem non attingit, in qua prolapsum femoris caput jacet, quà potissimum impellendum est; sed infra illud, ut qui in medio femorum vel interius etiam contineatur: ad hæc femora naturaliter sunt curva, à superiori enim parte carnosa sunt, & propè inter se junguntur, ab inferiori tenuantur: quare & femorum natura utrem expel-

D

lit ab ea parte, qua praecipuè admovendus esset, ita, ut si parvus uter inseratur, cum vim exiguam habeat, nullo modo urgere articulum possit. Oportet ergo, si utendum utre sit, femora ad magnam partem inter se devincire, & utrem inflare, eodem momento, quo corpus extenditur, cruraque extrema parte inter se colligare, ubi hac ratione articulus reponitur.

A

Homo in latus &c.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

Καὶ τὸν διὰ τοῦ ἀσκοῦ τρόπον τῆς ἐμβολῆς, οὐκ ἐπαινῶν, ὅμως ὡς ἄν τις ἄριστα καὶ τούτῳ χρήσαιτο διδάσκει, σαφῶς ἅπαντα διερχόμενος.

GALENI COMMENTARIUS.

E

Docet, qua ratione quis utatur modo restituendi per utrem, quamvis eum non probet. Cuncta autem planè explicat.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ οδ'.

Χρὴ δέ, περὶ πλείστου μὲν ποιέεσθαι ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ, ὅκως ὑγιὲς μὲν ποιήσῃς τὸ νοσέον. εἰ δὲ πολλοῖσι τρόποισιν οἷόν τε εἴη ὑγιέας ποιέειν, τὸν ἀοχλότατον χρὴ αἱρέεσθαι. καὶ γὰρ ἀνδραγαθικώτερον τοῦτο, καὶ τεχνικώτερον, ὅστις μὴ ἐπιθυμέει δημοειδέος κιβδηλίης, περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἐστίν. τοιαίδε τ' ἂν τινες κατοικίδιοι κατατάσιες εἶεν τοῦ σώματος, ὥστε ἐκ παρεόντων τὸ εὔπορον εὑρίσκειν.

HIPPOCRATIS TEXTUS LXIV.

In tota arte medicinali id in primis dare operam oportet, ut quod malè habet, ad sanitatem perducatur: quod, ubi contingere possit pluribus mo-

F

dis, ille eligendus est, qui omnium minimo negotio comparatur: hoc siquidem magis officium est probi viri, & plus habet artificij, nisi quis in popularem auram incumbat. Sed, quod ad hunc locum attinet, quidam modi extendendi corporis per ea quae domi habentur, parari possunt, sic, ut ex ijs, quae praesentia sunt, invenire liceat, per quae promptè curatio adhibeatur.

A

GALENI COMMENTRAIUS.

ORatio hæc postrema est, in qua jubet ut in iis exerceamur, quæ promptè ad curationem accommodantur, ita ut quamvis scamni copia sit, neque alterius, ex iis, quæ proposita sunt; excogitare per te aliquid simile possis; sed de his evidentissimè in sequentibus tractavit, ut neque brevissimè expositione opus sit; omnia enim perspicua sunt iis qui meminerint quæ proposita sunt: explicabo tamen, si quid mihi obscurius esse videatur.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΟΥτος ὕστατος αὐτῷ λόγος ἐστὶ, παρακελευομένῳ τὴν εὐπορίαν ἀσκεῖν τὴν ἐπιτηδείαν πρὸς τὴν θεραπείαν, ὥστε κἂν μήτε τὸ βάθρον παρῇ, μήτε ἄλλο τι τῶν προειρημένων, ἐπινοεῖν αὐτὸν ὅμοιόν τι, περὶ ὧν ἐφεξῆς σαφέστατα διῆλθεν, ὡς μηδὲν αὐτὸν δεῖσθαι μηδὲ βραχυτάτης ἐξηγήσεως. ἅπαντα γάρ ἐστι σαφέστατα, τοῖς γε μεμνημένοις τῶν προειρημένων, ὃ δέ μοι δοκεῖ ἀσαφέστερον εἶναι, τοῦτο προσγράψω.

B

HIPPOCRATIS TEXTUS LXI.

QVòd si vincula ex loris non sint mollibus, & quæ facilè tractentur, sed tantùm vel catenæ, vel rudentes, vel funes, necesse est antè fasciis, vel panniculis è lana eam partem involvere, qua potissimum injici vinculum debet, & ulteriorem quoque posteà devincire.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξα'.

ΤΟῦτο μὲν, ἢν τὰ δεσμὰ τὰ ἱμάντινα μὴ παρείη, τὰ μαλθακὰ, καὶ προσηνέα ᾖ· ἀλλ' ἢ σιδήρεα, ἢ ὅπλα, ἢ χοινία τυγχάνῃσι, χρὴ, ἢ ἐρρήγμασι τρυχίων ἐρινεῶν περιελίσσειν ταύτῃ μάλιστα. εἰ μέλλοι τὰ δεσμὰ καθέξειν, καὶ ἔτι ἐπὶ πλέον, ἔπειτα οὕτω δεῖν τοῖσι δεσμοῖσι.

C

GALENI COMMENTARIUS.

A

A Homo scalæ, &c.

NAvium rudentes Græci vocant ὅπλα, quod Poëta indicat eo carmine,

Κεῖτο δ' ὑπ' αἰθούσῃ ὅπλον νεὸς ἀμφιελίσσης.

Constat etiam Hippocratem, quum rudentes ὅπλα dixit, eos funes intellexisse, qui in navibus habentur: nam eos, qui in urbibus, & qui in agro, communi finium vocabulo appellavit χοινία.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΑΛΗΝΟΥ.

ΤΑ' κατὰ ναῦν χοινία, καλοῦσιν ὅπλα, δηλοῖ δὲ τοῦτο, καὶ ὁ ποιητὴς εἰπών.

Κεῖτο δ' ὑπ' αἰθούσῃ, ὅπλον νεὸς ἀμφιελίσσης.

Δῆλον οὖν ὅτι νῦν ὁ Ἱπποκράτης εἴρηκεν ὅπλα μὲν ἰδίως, τὰ ἐν τῇ νηῒ χοινία. τὰ δὲ ἔξω τῆς νηὸς, ἐν ταῖς πόλεσι, καὶ κατ' ἀγρὸν διὰ τῆς κοινῆς προσηγορίας ἐδήλωσε, τῆς, χοινία.

D

HIPPOCRATIS TEXTUS LXIV.

AD hæc super lectum qui ex iis, quorum copia est, firmissimus sit, & maximus, rectè homo extendatur: lecti autem pedes, vel qui à capite, vel qui à pedibus sunt, vel ab exteriori, vel ab interiori parte fulciantur, ita, ut fulcra limini firmiter hæreant: sed ad alios pedes collocetur lignum quadratum transversum, quod perveniat ab uno pede ad alterum: ac si tenue sit, ad pedes lecti deligetur: si crassum sine vinculo relinquatur: post hæc vinculorum capita tam eorum, quæ versus caput procedunt, quàm eorum, quæ versus pedes, utraque ad pistillum, vel ad aliud tale lignum vinciantur: vincula autem, vel recta juxta corpus porrigantur, vel paulo etiam superiora, convenienterque à pistillis intendantur, quæ erecta sint, sic, ut unum limini objiciatur, alterum ligno, quod adjectum est. Sic igitur per pistilla ad se attracta adhibere vim oportet: satis autem esset loco liminis, & ligni appositi scala, quæ gradus firmos haberet, lecto subjecta, ut pistillis hinc, & inde admotis, vincula extenderentur. Reponitur item hoc modo femoris articulus, sive in interiorem, sive in priorem partem eruperit. Scala defoditur, cui homo insidet integro crure, leniter extento, & quà commodè poterit alligato: vitiato cruri vas fictile appenditur aquæ plenum, vel calathus in quem conjecti lapides fuerint. Est & alter reponendi modus ad eos, quibus femoris caput in interiorem

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΡΗΣΙΣ ξβ'.

Εξήγησις λείπει.

ΤΟῦτον δὲ ἐπὶ κλίνης χρὴ, ἥτις ἰσχυροτάτη καὶ μεγίστη τῶν παρεουσέων, κατατετάσθαι καλῶς τὸν ἄνθρωπον. τῆς δὲ κλίνης τοὺς πόδας, ἢ τοὺς πρὸς κεφαλῆς, ἢ τοὺς πρὸς ποδῶν, ἐρηρεῖσθαι πρὸς τὸν οὐδὸν, εἴτε ἔξωθεν συμφέρει, εἴτε ἔσωθεν. παρὰ δὲ τοὺς ἑτέρους πόδας παρεμβεβλῆσθαι ξύλον τετράγωνον, πλάγιον, διῆκον ἀπὸ τοῦ ποδὸς πρὸς τὸν πόδα. E καὶ ἢν μὲν λεπτὸν ἔῃ τὸ ξύλον, προσδεδέσθω πρὸς τοὺς πόδας τῆς κλίνης, ἢν δὲ παχὺ ἔῃ, μηδέν. ἔπειτα τὰς ἀρχὰς χρὴ τῶν δεσμῶν, καὶ τῶν πρὸς τῆς κεφαλῆς, καὶ τῶν πρὸς τῶν ποδῶν, προσδῆσαι ἑκατέρας πρὸς ὕπερον, ἢ πρὸς ἄλλο τι τοιοῦτον ξύλον. ὁ δὲ δεσμὸς ἐχέτω ἰθυωρίην κατὰ τὸ σῶμα, ἢ καὶ ὀλίγον ἀνωτέρω· ξυμμέτρως δὲ ἐκτετάσθω πρὸς τὰ ὕπερα, ὡς ὀρθὰ ἑστεῶτα. τὸ μὲν, παρὰ τὸν οὐδὸν ἐρείδηται, τὸ δὲ, παρὰ τὸ ξύλον τὸ παραβεβλημένον, κἄπειτα οὕτω τὰ ὕπερα ἀνακλῶντα χρὴ τὴν κατάτασιν ποιέεσθαι. ἀρκέει δὲ κλίμαξ ἰσχυροὺς ἔχουσα τοὺς κλιμακτῆρας, ὑποτεταμένη ὑπὸ τὴν κλίνην. F ἀντὶ τοῦ οὐδοῦ τε καὶ τοῦ ξύλου τοῦ παρατεταμένου, ὡς τὰ ὕπερα πρὸς τῶν κλιμακτήρων τοὺς ἁρμόζοντας ἔνθεν καὶ ἔνθεν προσηρεισμένα, οὕτω τὴν κατάτασιν ποιεῖσθαι τῶν δεσμῶν. ἐμβάλλεται δὲ μηροῦ ἄρθρον, καὶ τόνδε τὸν τρόπον, ἢν ἐς τὸ εἴσω ὀλισθῇ, καὶ ἐς τὸ ἔμπροσθεν. κλίμακα χρὴ κατορύξαντα, ἐπικαθίσαι τὸν ἄνθρωπον, ἔπειτα τὸ μὲν ὑγιὲς σκέλος ἡσύχως κατατείναντα, προσδῆσαι ὅκου ἂν ἁρμόττῃ, ἐκ δὲ τοῦ σιναροῦ εἰς κεράμιον ὕδωρ ἐγχέαντας ἐκκρεμάσαι, ἢ ἐς

σφυρίδα λίθοις ἐμβάλλονται· ἕτερος τρόπος ἐμβολῆς, ἢν ἐς τὸ εἴσω ὀλισθῇ, σταυρὸν χρὴ διαπῆξαι, μεταξὺ δύο στύλων, ὕψος ἔχοντα συμμέτρως. προσεχέτω δὲ τοῦ σταυροῦ κατὰ τὸ ἓν μέρος ὁ νοσέων, ὁκόσον τὸ πυγαῖον, περιδήσας δὲ περὶ τὸ στῆθος τοῦ ἀνθρώπου ἱμάτιον, ἐπικαθῆσαι τὸν ἄνθρωπον, ἐπὶ τὸ προσεχὲς τοῦ σταυροῦ, εἶτα προσλαβεῖν τὸ στῆθος πρὸς τὸν στῦλον πλατεῖ τινι, ἔπειτα τὸ μὲν ὑγιὲς σκέλος κατεχέτω τις, ὡς μὴ περισφάλληται. ἐκ δὲ τοῦ σιναροῦ ἐκκρεμάσαι βάρος ὅσον ἁρμόζει, ὡς καὶ πρόσθεν εἴρηται· πρῶτον μὲν οὖν δεῖ εἰδέναι, ὅτι πλείστων τῶν ὀστέων αἱ ξυμβολαί εἰσιν, ὡς ἐπιπολὺ, ἡ κεφαλὴ, καὶ ἡ κοτύλη. ἐφ᾽ ὧν δὲ καὶ ἡ χώρη κοτυλοειδὴς, καὶ ἐπίμακρος· ἔνιαι δὲ τῶν χωρέων γληνοειδέες εἰσίν. ἀεὶ δὲ ἐμβάλλειν δεῖ πάντα τὰ ἐκπίπτοντα ἄρθρα, μάλιστα μὲν εὐθὺς παραχρῆμα ἔτι θερμῶν ἐόντων· εἰ δὲ μὴ, ὡς τάχιστα· καὶ γὰρ τῷ ἐμβάλλοντι ῥηΐτερον καὶ θᾶσσόν ἐστιν ἐμβάλλειν, καὶ τῷ ἀσθενέοντι πολὺ ἀπονωτέρη ἡ ἐμβολὴ, ἢ πρὶν διοιδεῖν, ἐστί. δεῖ δὲ ἀεὶ πάντα τὰ ἄρθρα, ὁκόταν μέλλῃς ἐμβάλλειν, προμαλάξαι καὶ διακιγκλίσαι· ῥᾷον γὰρ ἐθέλει ἐμβάλλεσθαι. παρὰ δὲ πάσας τὰς τῶν ἄρθρων ἐμβολὰς, ἰσχναίνειν δεῖ τὸν ἄνθρωπον, μάλιστα μὲν περὶ τὰ μέγιστα ἄρθρα, καὶ χαλεπώτατα ἐμβάλλεσθαι, ἥκιστα δὲ, περὶ τὰ ἐλάχιστα, καὶ ῥήϊστα.

Περὶ τῆς τῶν δακτύλων ἐξαρθρήσεως.

Δακτύλων δὲ ἢν ἐκπέσῃ ἄρθρον, ἤν τε τὸ πρῶτον τῆς χειρὸς, ἤν τε τὸ δεύτερον, ἤν τε τὸ τρίτον, ὁ αὐτὸς καὶ ἴσος τρόπος τῆς ἐμβολῆς· χαλεπώτερα μὲν ἀεὶ τὰ μέγιστα τῶν ἄρθρων ἐμβάλλειν. ἐκπίπτει δὲ κατὰ τέσσαρας τρόπους, ἢ ἄνω, ἢ κάτω, ἢ ἐς τὸ πλάγιον ἑκατέρωθεν, μάλιστα μὲν ἐς τὸ ἄνω, ἥκιστα δὲ ἐς τὰ πλάγια, ἐν τῷ σφόδρα κινέεσθαι· ἑκατέρωθεν δὲ τῆς χώρης οὗ ἐκβέβηκεν, ὥσπερ ἄμβη ἐστίν. ἢν μὲν οὖν ἐς τὸ ἄνω ἐκπέσῃ, ἢ ἐς τὸ κάτω, διὰ τὸ λειοτέρην εἶναι ταύτην τὴν χώρην, ἢ ἐκ τῶν πλαγίων· καὶ ἅμα μικρῆς ἐούσης τῆς ὑπερβάσιος, ἢν μεταστῇ τὸ ἄρθρον, ῥηΐδιόν ἐστιν ἐμβάλλειν· τρόπος δὲ τῆς ἐμβολῆς ὅδε. περιελίξας τὸν δάκτυλον ἄκρον, ἢ ἐπιδέσματί τινι, ἢ ἄλλῳ τρόπῳ τοιούτῳ τινὶ, ὅκως ὁκόταν κατατείνῃς ἄκρου λαβόμενος, μὴ ἀπολισθαίνῃ. ὅταν δὲ περιελίξῃς, τὸν μέν τινα διαλαβέσθαι ἄνωθεν τοῦ καρποῦ τῆς χειρὸς, τὸν δὲ τοῦ κατειλημμένου, ἔπειτα κατατείνειν πρὸς ἑωυτὸν ἀμφοτέρους εὖ μάλα, καὶ ἅμα ἀπῶσαι τὸ ἐξεστηκὸς ἄρθρον ἐς τὴν χώρην. ἢν δὲ ἐς τὰ πλάγια ἐκπέσῃ, τῆς μὲν κατατάσιος ὁ αὐτὸς τρόπος· ὅταν δὲ δὴ δοκέῃ σοι ὑπερβεβηκέναι τὴν γραμμὴν, ἅμα χρὴ κατατείνοντας ἀπῶσαι ἐς τὴν χώρην εὐθύς. ἕτερον δέ τινα ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρεος τοῦ δακτύλου, φυλάσσειν καὶ ἄνω θέειν, ὅκως μὴ πάλιν ἐκεῖθεν ἀπολισθῇ. ἐμβάλλουσι δὲ ἐπιεικέως καὶ αἱ σαῦραι αἱ ἐκ τῶν φοινίκων πλεκόμεναι, ἢν κατατείνῃς ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὸν δάκτυλον, λαβόμενος, τῇ μὲν ἑτέρῃ, τῆς σαύρης, τῇ δὲ ἑτέρῃ, τοῦ καρποῦ τῆς χειρός. ὁκόταν δὲ ἐμβάλλῃς, ἐπιδεῖν δεῖ ὀθονίοισιν ὡς τάχιστα λεπτοτάτοισι, κεκηρωμένοισι κηρωτῇ, μήτε λίην μαλακῇ, μήτε λίην σκληρῇ, ἀλλὰ μετρίως ἐχούσῃ. ἡ μὲν γὰρ σκληρὴ ἀφέστηκεν ἀπὸ τοῦ δακτύλου, ἡ δὲ ἁπαλὴ καὶ ὑγρὴ, διατήκεται καὶ ἀπόλλυται, θερμαινομένου τοῦ δακτύλου· λύειν δὲ ἄρθρον δακτύλου, τριταῖον ἢ τεταρταῖον. τὸ δὲ ὅλον, ἢν μὲν φλεγμήνῃ, πυκνότερον λύειν, ἢν δὲ μὴ, ἀραιότερον· κατὰ πάντων δὲ τῶν ἄρθρων ταῦτα λέγω.

A *partem luxatur. Transversum lignum inter duas columnas devincitur, quantum res postulat sublime, & ab una parte extra columnam cubitum porrigitur: deinde homo, vestimentis pectore obvoluto, super eam partem transversi ligni quæ extat, collocatur, ac pectus per latam habenam ad columnam devincitur: integrum crus ab aliquo tenetur, ne subvertatur; sed affecto appenditur res aliqua, quæ gravitatem habeat convenientem, ut suprà quoque dictum est. Ante omnia igitur scire licet omnium ossium commissuras plerunque sinu & ca-* B *pite contineri: & in aliis sinum cavum esse oblongum, in aliis partem desidentem. Semper autem restituere convenit omnes articulos, qui exciderunt, protinùs quum adhuc calidi sunt, vel certè quamcelerrimè: nam qui reponit, faciliùs & citiùs reponit: & æger minorem molestiam sentit, ubi priusquam locus intumuerit, articulus restituatur. Perpetuò item, ubi reponendus articulus est, emolliri ante debet, & dimoveri, sic enim promptiùs reverti consuevit. Ubicunque autem reponitur, imponenda abstinentia est maxima, ubi maximus* C *fuerit, & difficillimus ad reponendum: minima, ubi exiguus, & facilè recondatur.*

A

A Canterius inter, &c.

DE DIGITIS LUXATIS.

Quòd si digiti articulus excidat, seu primus qui ad manum pertinet, seu secundus, seu tertius, eadem est & æqualis reponendi ratio; maximi quidem articuli semper ægriùs restituuntur. Ex- D *cidunt autem in quatuor partes, vel sursum, vel deorsum, vel utrinque ad latera, sed maximè in superiorem partem, minimè in latera, quod accidit, ubi vehementer moveantur. Quòd si latere prorumpant ab ea parte, in quam veniunt, quasi capitulum rotundum conspicitur, & leniter cavum: si in superiorem vel inferiorem partem prolabantur, quum hic locus levior sit, quàm qui à lateribus, simulque procidentium articulorum excessus parvus, faciliùs reconduntur. Reponendi ratio sic habet. Summus digitus fascia vel aliqua tali re* E *involvitur, sic, ne dum intenditur, extrema parte prehensus elabatur: quo involuto, unus eam regionem, quæ super primam palmæ partem est, alius involutam partem, ad se uterque valenter attrahat, simulque excedens articulus in suam sedem compellatur. Si à latere excedat, ratio extendendi eadem est: namque ubi videbitur loco excessisse, simul dum intensio adhibetur, protinus in suam sedem cogendus est: sed interim aliàs ab altera parte debet digitum repellere, cavens ne in eam rursus prolabatur. Commodè quoque restituuntur per digitorum tegmenta ex palmis intexta, quæ à lacertis* σαῦραι *Græcè nuncupantur; ubi in diversa* F *digitum extenderis, prehendens altera manu primam palmæ partem, altera tegmentum, posito articulo, debes quamcitissimè devincire fascia tenuissima, inuncta cerato, quod nec nimis molle sit, nec nimis durum, sed moderatè: quum quod durum est, à digito recedat; quod liquidum & molle, digiti calore tabescat & resolvatur. Solvendus est digiti articulus tertio aut quarto quoque die; atque in universum, si inflammatio locum occupaverit, frequentius solvendus est; sin minus, rariùs: quod communiter de omnibus articulis*

intelligi volo. Confirmatur autem digiti articulus decimoquarto die. Eadem verò curatio est digitorum manus, ac pedis. Quicunque articulus recondatur, debet homo inedia ac tenui victu usque ad septimum diem uti: ac si inflammatio sit, frequentiùs resolvi, alioquin rarius. Semper autem quiescere vitiatum articulum convenit, & quamoptimè figurari.

DE GENU LUXATO.

Facilius restituitur articulus genu, quàm cubiti propter justam & facilem naturam, quamobrem facilius quoque excedit. Excedit autem plerumque in interiorem partem, quanquam & in exteriorem & in posteriorem. Reponitur verò vel flectendo, vel calcitrando vehementer, vel ubi fascia in globum convoluta, & ad poplitem admota repente crus curvetur. Sed si in posteriorem partem prolabatur, potest per distentionem in suam sedem collocari, quemadmodum articulus cubiti. Si in latera excidat flectendo & calcitrando restituitur, quanquam mediocris distentio communiter pertinet ad quoduis reponendum. Quòd si genu in suam sedem non revertatur, curuari non potest iis, quibus in posteriorem partem venit, neque omnino aliis; unde femoris, & cruris prior pars extenuatur. Quibus excidit in interiorem, valgi magis fiunt, sed extenuatur pars exterior. Si moveatur in exteriorem, magi vari fiunt, sed non ita claudicant, & crassiori osse nituntur, sed extenuatur pars interna. Quod si à primo natali die, vel in incremento, id accidat, succedit res quomodo ante ostensum est.

DE TALO LUXATO.

Quæ ad talum pertinent valenter distendere oportet, vel manibus, vel aliis quibusdam, & simul dirigere; quod commune est omnium.

DE PEDE.

Quæ in pede, perinde atque ea, quæ in manu restituuntur. Tum eorum quæ in crure siue à primo natali die, sive in incremento, luxentur, eadem est ratio, atque eorum, quæ in brachio. Quicunque ex superi loco saltantes calci vehementer insistunt, ita ut ossa diducantur, venæ sanguinem effundant, nervi qui juxta sunt, contundantur, atque hæc gravissima accidant, periculum est ne calx corrumpatur, & in ævum negotia facessat: ossa enim molesta sunt, nervi inter se communicant; quandoquidem & quibus ob fracturam in crure, aut tibia, aut ob nervos qui cum calce communicant attritos, aut quòd homo, dum jacet negligenter habitus sit, nigrescit calx, & malum recrudescit, & corruptioni ossis febres acutæ accedunt, cum singultu, cum mentis alienatione, quæ celerrimè hominem interimunt: accedit & venarum sanguinem fundentium livor. Ex eo autem intelliges, futurumne sit, ut malum recrudescat, si sanguis è venis fusus, si nigrities, & quæ juxta sunt, subdura sint, & subrubicunda. Tum si cum duritie livida sint periculum est ne nigrescant: quòd si sanguis suffusus, nigrities, proximæ partes subvirides sint, & molles, talia in his omnibus bona. Remedium est veratrum si febris absit: sed si adsit, & res postulet, bibatur

A καθίσταται δὲ τοῦ δακτύλου τὸ ἄρθρον τεσσαρεσκαιδεκαταῖον. ὁ αὐτὸς δὲ ἐπὶ θεραπείης τρόπος, δακτύλων, χειρός τε καὶ ποδός. παρὰ πάσας δὲ τὰς τῶν ἄρθρων ἐμβολὰς δεῖ ἰσχναίνειν, καὶ λιμαγχονέειν, καὶ ἄχρι ἑβδόμης καὶ εἰ μὲν φλεγμαίνοι, πυκνότερον λύειν, ἢν δὲ μὴ, ἀραιότερον. ἡσυχίην δὲ δεῖ ἔχειν ἀεὶ τὸ πλέον ἄρθρον, καὶ ὡς κάλλιστα ἐσχηματισμένον κέεσθαι.

Περὶ τῆς τοῦ γόνυος ἐξαρθρήσεως.

B

Γόνυ δὲ εὐηθέστερον ἀγκῶνος, διὰ τὴν εὐσταλίην καὶ τὴν εὐφυΐην, διὸ καὶ ἐκπίπτει ῥᾷον, ἐκπίπτει δὲ πλειστάκις εἴσω, ἀτὰρ καὶ ἔξω, καὶ ὄπισθεν. ἐμβολαὶ δὲ, ἐκ τοῦ συγκεκάμφθαι, ἢ ἐκλακτίσαι ὀξέως, ἢ σπειλίξας ταινίης ὄγκον ἐν τῇ ἰγνύϊ, καὶ θεὶς ἀμφὶ τοῦτον ἐξαίφνης, ἐς ὄκλασιν ἀφιέναι τὸ σῶμα. δύναται δὲ καὶ κατατεινόμενον μετρίως, ὥσπερ ἀγκὼν ἐμπίπτειν τὰ ὄπισθεν· τὰ δὲ ἔνθα καὶ ἔνθα, ἐκ τοῦ συγκεκάμφθαι, ἢ ἐκλακτίσαι. ἀτὰρ ἐκ κατατάσιος μετρίης, ἡ διόρθωσις ἅπασι κοινή.
C ἢν δὲ μὴ ἐκπέσῃ, τοῖσι μὲν ὄπισθεν ξυγκάμπτειν οὐ δύναται, ἀτὰρ οὐδὲ τοῖσιν ἄλλοισι πάνυ, μινύθει δὲ μηροῦ καὶ κνήμης τὰ ἔμπροσθεν. ἢν δὲ ἐς τὸ εἴσω βλαισότεροι, μινύθει δὲ τὰ ἔξω· ἢν δὲ ἐς τὸ ἔξω, γαυσότεροι, χωλοὶ δὲ ἧσσον. κατὰ δὲ τὸ παχύτερον ὀστέον ὀχέει, μινύθει δὲ τὰ εἴσω. ἐκ γενεῆς δὲ, ἐν καὶ ἐν αὐξήσει, κατὰ λόγον τῶν πρόσθεν.

D

Περὶ τῆς τοῦ σφυροῦ ἐξαρθρήσεως.

Τὰ δὲ κατὰ τὰ σφυρὰ, κατατάσιος ἰσχυρῆς δέεται, ἢ τῇσι χερσὶν, ἢ ἄλλοισι τοιούτοισι, κατορθώσιος δὲ ἅμα ἀμφότερα ποιεούσης· κοινὸν δὲ τοῦτο ἅπασι.

Περὶ τοῦ ποδός.

Τὰ δὲ ἐν ποδὶ, ὡς καὶ τὰ ἐν χειρὶ ὑγιέες· τὰ δὲ τῆς κνήμης, ξυγκοινωνέοντα καὶ ἐκπεσόντα ἐκ γενεῆς, ἢ καὶ ἐν αὐξήσει ἐξαρθρήσαντα, ταῦτα ἃ καὶ ἐν χειρί. ὁκόσοι δὲ
E πηδήσαντες ἄνωθεν ἐστηρίξαντο τῇ πτέρνῃ, ὥστε διαστῆναι τὰ ὀστέα, καὶ φλέβας ἐγχυμωθῆναι, καὶ νεῦρα ἀμφιθλασθῆναι, ὁκόταν γένηται οἷα τὰ δεινὰ, κίνδυνος μὲν σφακελισθέντα τὸν αἰῶνα πρήγματα παρασχεῖν. ῥοιώδη μὲν γὰρ τὰ ὀστέα, τὰ δὲ νεῦρα ἀλλήλοισι κοινωνέοντα, ἔπειτα καὶ οἷσιν ἂν μάλιστα κατεηγνῦσιν, ἢ ὑπὸ τρώματος, ἢ ἐν κνήμῃ, ἢ ἐν μηρῷ, ἢ νεύρων ἀπολυθέντων, ἃ κοινωνέει τούτων, ἢ ἐκ κατακλίσιος ἀμελέος ἐμελανώθη πτέρνη, καὶ τούτοισι τὰ παλιγκοτέοντα ἐκ τῶν τοιούτων ἐστὶν, ὅτε καὶ περὶ τοὺς σφακελισμοὺς γίνονται πυρετοὶ ὀξέες, λυγμώδεες, γνώμης ἁπτόμενοι, ταχυθάνατοι, καὶ ἐν φλεβῶν αἱμορροϊέων πε-
F λιώσιες, σημεῖα δὲ τῶν παλιγκοτησόντων, ἢν τὰ ἐκχυμώματα, καὶ τὰ μελάσματα, τὰ περὶ ταῦτα, ὑπόσκληρα, καὶ ὑπέρυθρα, ἢν τε ξὺν σκληρύσματι πελιδνωθῇ, κίνδυνος μελανθῆναι. ἢν δὲ ὑποπέλια, ἢ καὶ πέλια μάλα, καὶ ἐκκεχυμωμένα, ἢ ὑπόχλωρα καὶ μαλακὰ, ταῦτα ἐπὶ πᾶσι τοῖσι τοιούτοισιν ἀγαθὰ ἡ ἴησις, ἢν μὲν ἀπύρεκτος ἔῃ, ἐλλέβορον, ἢν δὲ μὴ, μή· ἀλλὰ ποτὸν

ὀξύγλυκυ εἰ δέοι. ἐπίδεσις δὲ ἀρθρέων· ἐπὶ δὲ πλεῖστα μᾶλλον τοῖσι φλάσμασιν, ὀθονίοισι πλείοσι καὶ μαλθακωτέροισι, πίεξις ἧσσον. περιβάλλειν δὲ τὰ πλεῖστα τῇ πτέρνῃ τὸ σχῆμα, ὥσπερ ἐπίδεσις, ὡς μὴ ἐς τὴν πτέρνην ἀποπιέζηται· νάρθηξι δὲ μὴ χρέεσθαι. ᾗσι δ' ἂν ὁ πούς, ἢ αὐτός, ἢ ξὺν τῇ ἐπιφύσει ἐκπίπτῃ, μᾶλλον ἐς τὸ εἴσω. ἢν δὲ μὴ ἐκπέσῃ, λεπτύνεται ἀνὰ χρόνον, τό, τε ἰσχίον καὶ ὁ μηρὸς, καὶ κνήμης τὸ ἀντίον τοῦ ὀλισθήματος. ἐμβολὴ δὲ ἄλλη ὥσπερ καρποῦ, κατάτασις δὲ ἰσχυρή. ἴησις δὲ, νόμος ἀρθρέων. παλιγκοτεῖ. ἧσσον δὲ καρποῦ. ἢν ἡσυχάσωσι, δίαιτα μείων [illegible]. τὰ δὲ ἐκ γενεῆς, ἢ ἐν αὐξήσει, κατὰ λόγον τῶν προτέρων.

A *maximè autem ubique ad collisa pluribus lineis mollioribus, & minus adstrictis utendum est: fasciam verò oportet maxima ex parte circa calcem obvolvere, & ita circundare, ut ipsum non exprimat, & à ferulis abstinere. Quibus autem pes, aut per se, aut cum appendice, elabitur, elabitur autem magis in interiorem partem, si non restituatur, extenuatur tempore coxa, femur, crus è regione partis luxatæ. Reponendi ratio eadem est, atque in prima palmæ parte; distentio validior convenit, & curatio eadem, quæ articulis. Minus autem recrudescit malum quàm in prima palmæ parte, si homo quiescat: in quo casu tenuiori victu opus est. Eorum autem, quæ à primo natali die, vel in incremento, eadem ratio est, quam supra ostendimus.*

ΓΑΛΗΝΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙΔΕΣΜΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ.

GALENI DE FASCIIS LIBER.

ΤΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Τοῦτο βιβλίον τοὺς πάντας ἐπιδέσμους, καὶ ἅμματα περιλαμβάνει, δι' ὧν τὰ βεβλασμένα μέρη βοηθούμενα τῆς χειρουργίαις ἐπιδέονται.

ARGUMENTUM LIBRI.

Hic Liber Fascias propè omnes ac vincula complectitur, quibus læsæ partes operationibus opitulaturæ deligantur.

CAPUT I.

Quæ ministrant opera, ea decorè, rectè, mundè, celeriter, citra dolorem, concinnè, promptè ac jucundè esse conficienda; & deligationis species esse tum eam quæ fit, tum eam quæ facta est; & simplicem, & multiplicem; nec multiplicem ablegari ab Hippocrate; & à munditie ducendam exordium operationis.

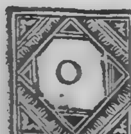
A

NON inconsultò mihi videtur priscus Hippocrates aliis artibus inspectis, ab agendi munditie ducto exordio pro-» nunciasse; Nobis sanè placet om-» nino omni arti mentem incumbere. Etenim » quæcunque opera decorè ac rectè mini-» strant, decorè singula, rectéque efficienda

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ α'.

Τὰ διοικέοντα ἔργα, ταῦτα καλῶς, ὀρθῶς, καθαρείως, ταχέως, ἀνωδύνως, εὐρύθμως, εὐπόρως, καὶ ἡδέως διαχειρίζεσθαι δεῖ. τὰ τῆς ἐπιδέσεως εἴδη, εἶναι δύο, τὸ ἐργαζόμενον, καὶ τὸ εἰργασμένον, καὶ τὴν ἁπλῆν καὶ τὴν ποικίλην καὶ μὴ Ἱπποκράτην τὴν ποικίλην ἐκβάλλειν, καὶ ἀπὸ τῆς καθαρειότητος ἀρκτέον τὸ ἔργον.

ΟΥκ ἀσκέπτως μοι δοκεῖ ὁ παλαιὸς Ἱπποκράτης ἐπιβλέψας τὰς ἄλλας τέχνας, ἀρχόμενος τῆς ἐν τῷ πράττειν καθαρειότητος ἐκπεφωνηκέναι· ἐμοὶ δὲ ἀνδάνει μὲν πάσῃ τῇ τέ-« χνῃ προσέχειν τὸν νόον. καὶ γὰρ ὁκόσα ἔργα κα-« λῶς ἢ ὀρθῶς διοικεῖ, καλῶς ἕκαστα χρὴ ποιέειν καὶ «

» ὀρθῶς, καὶ ὅσα καθαρειότητος, καὶ καθαρείως, καὶ ὁκό-
» σα ταχέως ἔργα, ταχέως· καὶ ὁκόσα ἀνωδύνως δεῖ
» διαχειρίζεσθαι ἀνωδυνώτατα ποιέειν. καὶ ἄλλα πάν-
τα τὸν αὐτὸν τρόπον διαφερόντως τῶν πέλας ἐπὶ τὸ βέλ-
τιον χρὴ ποιέειν. καὶ γὰρ, ὡς ἔοικεν ἐν τοῖσιν ἔργοις, οὐκ
ἄλλῳ τινὶ τῶν ἀπείρων διαφέρουσιν οἱ ἔμπειροι τε-
χνῖται τῶν ἀτέχνων ἢ τάχει καὶ εὐρυθμίᾳ· διὸ πολλάκις
προσήκει παντὸς ἄλλου τεχνίτου τὸν ἰατρὸν ἐν πᾶσιν ἐστο-
χάσθαι τοῦ καλῶς πράττειν τι, καθ' ὃ καὶ τῆς ὕλης
ἔχει διαφορὰν. καὶ γὰρ τέμνοντα, καὶ καίοντα, καὶ δὴ
καὶ ἐπιδέοντα, καὶ εἴ τι ἄλλο χειρουργοῦντα μετὰ τοῦ συμ-
φερόντως πράττειν, καὶ τοῦ καθαρείως καὶ εὐρύθμως πε-
» φροντικέναι δεῖ· ὡς καὶ αὐτὸς πάλιν πού φησιν· Ἐπιδέ-
» σιος δὲ δύο εἴδεα, ἐργαζόμενόν τε καὶ εἰργασμένον. ἐρ-
» γαζόμενον μὲν ταχέως, ἀπόνως, εὐπόρως, εὐρύθμως·
» ταχέως μὲν ἀνύειν τὰ ἔργα· ἀπόνως δὲ, ῥηϊδίως δρῆν, εὐ-
» πόρως δὲ, εἰς πάντα ἑτοίμως· εὐρύθμως δὲ, ὁρῆσθαι ἡδέως·
ἀπαιτεῖ μὲν γὰρ γινόμενα πάθη περί τισι τοῦ σώματος
μέρεσι τὴν ἁρμόζουσαν ἐπίδεσιν· ἀπαιτοῦσι δὲ οἱ
ἄνθρωποι καὶ κατ' ἰδέαν πολλάκις, τὸ κατὰ τὰς ἐπιδέ-
σεις εὔρυθμον· ὡς ἐπί τε μοναχῶν, καὶ τῶν ἄλλων εἰς
δῆμον παρασκευαζομένων ἁπάντων χάριν, ἀναγκαῖον εἰ-
δέναι τὰς παντὶ μέρει τοῦ σώματος ἁρμοζούσας ἐπι-
δέσεις ἁπλᾶς τε καὶ ποικίλας· ἐπιστάμενον ὡς τισι τῶν
μερῶν ἁρμόζουσιν ἑκάτεραι, τισὶ δὲ ἡ ἑτέρα, λέγω
δὲ ἡ ποικίλη, εἰ καί τισιν ἄλλως δοκεῖ· ἄξιον δὲ τὴν στά-
σιν διευκρινῆσαι πρότερον. ἀχρηστίαν ἔνιοι τῶν ποικίλων
κατεγνώκασιν ἐπιδέσεων φάσκοντες βλαβερὰν ταύτας
παρέχειν τὴν χρῆσιν, ἀποδείξει μὲν οὐδεμιᾷ γενναίᾳ
χρώμενοι παλαιῶν δὲ ἀνδρῶν μαρτυρίαις· καὶ πρῶτον
» γε Ἱπποκράτην εἰσάγοντες λέγοντα· ἀτὰρ καὶ ἄλλα
» πολλὰ λωβέονται οἱ χαίροντες τοῖς καλοῖς ἐπιδέσε-
» σι, τουτέστι, τοῖς ποικίλαις· καὶ Μαντίαν τε ἱστο-
ροῦντες ὑπὸ φαρμακοπώλου ἐπιδεδεμένον τινὰ ποι-
κίλῃ ἐπιδέσει τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπον, διὰ τῆς
ἐπιδέσεως οἱ ὀφθαλμοὶ προέπεσον. δοκεῖ δὲ αὐτοῖς καὶ
κατὰ λόγον τοῦτο γεγονέναι, διότι ἀνώμαλος ἡ τῶν ἐπι-
δέσμων γίνεται πρόσπτωσις, διὰ τὴν ποικιλίαν δυνα-
μένη εἰς φλεγμονὰς καὶ ἀποστάσεις ἄγειν τὰ σώματα·
ἐκείνους ἄξιον ἐγνωκέναι, διότι γίνοντ' ἂν ταῦτα ἃ
λέγουσιν, οὐχ ὑπὸ ποικιλίας τῶν ἐπιδέσμων, ὑπὸ
δὲ ἀφυΐας τῶν χρωμένων σφιγγόντων τὴν ἐπίδεσιν.
» χρὴ γὰρ ἐπιδεῖν, ὥς φησιν Ἱπποκράτης· Ἐν δὲ
» τουτέοισι μάλιστα ἐπιδέσιος, πίεξις μὲν, ὥστε τὰ ἐπι-
» κείμενα μὴ ἀφεστάναι, μὴ δὲ ἐρηρεῖσθαι κάρτα. ἀλλ'
» ἡρμόσθαι μὲν, προσηναγκάσθαι δὲ μή. ἔδει δὲ αὐ-
τοὺς τὸν Ἱπποκράτην ἐπαγομένους μάρτυρα προσαπο-
δοῦναι τὸ λοιπόν. οὐ γὰρ ἁπλῶς ἐξενήνεκται ἀτὰρ
καὶ ἄλλα πολλὰ λωβέονται χαίροντες τοῖς καλοῖς ἐπι-
δέσεσιν, ἀλλὰ μετὰ τοῦ προσκεῖσθαι τὸ, ἄνευ νόου. σκε-
πτέσθωσαν δὲ καὶ ἐκ τῶν νῦν λεγομένων, ὡς Ἱππο-
κράτης οὐκ ἐκβάλλει τὰς ποικίλας ἐπιδέσεις· αὐτὸς
γοῦν ἐν τῷ κατ' ἰητρεῖον βιβλίῳ περὶ ἐπιδέσεως δια-
λεγόμενος, καὶ εἰπὼν, τίς ἂν εἴη ἀρετὴ ἐν τῷ ἐπιδέειν. ἑξῆς
» καί τις ἐν τῷ ἐπιδεδεικέναι, οὕτω λέγει, ἀγαθῶς· καλῶς.
τὸ μὲν ἀγαθῶς, ἐπὶ τοῦ συμφέροντος τιθείς. τὸ δὲ κα-

A sunt; & quæ cum mundicie, etiam mundè; & »
quæ cum celeritate, celeriter; & quæ citra do- «
lorem manu facienda sunt, perquàm jucundè, «
& cætera eodem modo omnia quæ proximis «
artis professoribus multò præclarius agēda sunt. «
Etenim (ut nonnullis in operibus videre licet)
usuperiti non alia re imperitis, & artifices artiū
expertibus, quàm celeritate & concinnitate præ-
stant. Quapropter sæpenumerò præ alio quocun-
que artifice, decet Medicum in omnibus animo
contendere, quò probè suo fungatur munere,
quod præcellentem materiam sortiatur. Etenim
B sive secet, sive urat, sive etiam deliget, seu quid
aliud manu moliatur, non modò cum utilitate a-
gere, sed mūdiciei, & concinnitati studeat opor-
tet; quemadmodum & ipse rursum alibi pronun-
ciat. Deligationis duæ sunt species, & quæ fit, «
& quæ facta est. Quæ fit, celeriter, citra dolo- «
rem, promptè, concinnè *efficienda est*; celeriter «
quidem, ut absolvatur operatio; citrà verò do- «
lorem, ut facilè elaboretur, promptè autem, ut «
ad omnia præsto sit; concinne denique, ut aspe- «
ctum oblectet. Etenim affectus quidem nōnul- «
lis corporis partibus oborti, congruentem deli-
C gationem postulant; postulant verò homines per
se multoties deligationum concinnitatem. Qua-
re tum solitariorum, tum aliorum omnium sese
foro parantium gratia, idoneas singulis corporis
partibus deligationes tum simplices, tum multi-
plices scire necesse est. Nec ignorandum non-
nullis quidem partibus utrasque, quibusdam ve-
rò alteram, multiplicem dico, convenire, etiamsi
quibusdam secus videatur. Sed consentaneum
est hanc controversiā primùm diluere. Nonnulli
multipliciū deligationum inutilitatem damnāt,
noxium ipsas usum præstare profitentes, stabili
D quidem demonstratione nulla; sed priscorū viro-
tum testimoniis ipsi nituntur; atque imprimis
Hippocratem introducunt, hęc pronunciantem;
Quamobrem & alia multa mutilant ac lædunt, «
qui decoris, hoc est, multiplicibus deligationi- «
bus delectantur. Deinde Mantiam, qui narrat
quemdam virum, cui Pharmacopola caput, &
faciem multiplici deligatione deligaverat, qua
deligatione oculi prociderunt; idque ipsis meri-
tò contigisse videtur, propterea quod inæqualis
fit fasciarū occursus, qui multiplicitate corporis
E partes in phlegmonas & abscessus potest addu-
cere. Rationi consentaneum est eos nosse quæ
proferunt, hæc non à fasciarum multiplicitate,
sed ab his utentium & deligationē constringen-
tium ineptia contigisse. Oportebat namque de-
ligare, quemadmodum pronunciat Hippocrates.
In his autem deligationis sunt compressio qui- «
dem, quò incumbentia neque abscedant, ne- «
que admodum obnitantur, sed fulciantur qui- «
dem, non tamen cogantur. Ipsos autem dece- «
bat testem Hippocratem adducentes sententiæ
F residuum addere; Non enim simpliciter ipsam
extulit, *sed & alia multa oblædunt qui decoris de-* «
ligationibus delectantur, sed hoc apposito, *citra* «
mentem. [At ex iis nunc à me docendis per- «
pendant multiplices deligationes ab Hippocra-
te non ablegari.] Nam ipse Libro de Medici
Officina, de Fasciatione disserens, quum quæ
virtus insit deligationi quæ fit, ac deinceps
deligationi quæ jam facta est, pronuntiavit,
sic eloquitur, *rectè ac decorè*. Illud quidem
rectè quod conferat; posuit; hoc verò, *de-*

core, quod eleganter *extructa sit deligatio*. Postea verò ad *dictionis* decorè explicationem, adfert *decore* quidem, simpliciter distinctè. Simpliciter, non pro tota significatione; sed pro significationis parte posuit, ut simplex deligatio » distincta sit; Id autem dilucidum efficit his » additis aut similibus & æqualibus, æqualiter » & similiter; aut inæqualibus & dissimilibus, » inæqualiter & dissimiliter.] Species autem simplex orbicularis, ascia, sima, oculus, rhombus, semisectum. Congruat species speciei, & membrorum devinciendorum affectioni. Si qua namque simplex sit deligatio, hæc revera orbicularis debet esse; Si qua verò ascia sit, hæc sima existit. Sic enim quæ prorsus æqualis est, sibi ipsi erit similis; quæ verò inæqualis, dissimilis. Utrum sibi persuadent jam Hippocratem multiplices deligationes aversari & ejicere; contendentes asciam, & oculum, & rhombum, & semisectum multiplices esse deligationes? An præterea ipsis commemoremus historiam de claviculæ fractura in libro de articulis scriptam, qua patet Hippocratem grue variâ deligatione usum fuisse? Sciant autem quòd quibusdam in partibus, ut in femore pristinum in articulum reposito, & brachio & cubito, & cæteris pluribus, non alia quàm multiplici deligatione uti non detur. Verùm hactenùs dicta sufficiant.

CAPUT II.

De fasciis à materia, figura, longitudine, latitudine, & fractura differentibus.

AD artificem verò tum fasciarum, tum deligationis doctrinam, orationem reducamus; certóque sciamus imprimis qua in re discrepent fasciæ inter se materiâ, figurâ, longitudine, latitudine, & structura. *Materia*, quoniam ipsarum nonnullæ sunt laneæ, quædam lineæ, aliæ membraneæ, quum ipsarum usus non unus, neque similis, sed diversus existat. Propterea conemur in operum functione congruenter affectui delectum facere. Quæ itaque astrictione opus habent, lineas in ipsis usurpemus; quæ verò astrictionem non desiderant, quod hæc quibusdam inflammationibus adversetur, & continentiam solam nixumve, aut tegumentum postulent, in his laneas. Membraneis denique utemur, quemadmodum in nasi & maxillæ fractura, agglutinato parti devinciendæ fasciæ extremo, usus est Hippocrates. *Figura*, quò hæ convolutæ, illæ scissæ, aliæ cõsutæ sint. *Cõvolutæ* sunt, quæ ex habena in insignẽ longitudinem factæ sunt, quales existunt quæ in mẽbrorum fracturis usurpantur. Scissæ quæ uno constant linteo, extremis, aut aliis etiam quibusdam partibus discissæ; quales capiti perforato admovẽtur, quæ cancri vocantur, quadricrures, sexcrures, aut octicrures. *Consutæ*, quæ ex pluribus habenis cõpositæ, solis figuris dissimilibus propugnaculũ habent, quales sunt suspendentes, accingẽtes, aut mammifasciæ, aut quæ mãmis, & loco sedẽ ambienti congruunt. Lõgitudine quod aliæ sint oblongiores, aliæ breviores. *Latitudine quod aliæ sint angustiores, aliæ latiores.* At ut fasciarum lõgitudo, sic & latitudo partibus devinciendis pro longitudinis & latitudinis proportione apparanda est. Structurâ denique inter se fasciæ differunt, quod aliæ textæ sint, aliæ coactæ, aliæ

A λῶς ἐπὶ τοῦ εὐπρεπῶς· εἶτα εἰς ἀνάπλωσιν τοῦ κοσμίως ἐπιφέρει κοσμίως μὲν, ἁπλῶς, εὐκρινέως. τὸ δὲ ἁπλῶς τέθεικεν οὐκ ἐπὶ παντὸς, ἀλλ' ἐν ὑποδείγματος μοίρᾳ· εἴη ἡ ἁπλῶς ἐπίδεσις εὐκρινὴς ἔστω. σαφὲς δὲ τοῦτο « ποιεῖ ἐπιφέρων· ἢ ὅμοια καὶ ἴσα, ἴσως καὶ ὁμοίως· ἢ « ἄνισα καὶ ἀνόμοια, ἀνίσως καὶ ἀνομοίως. τὰ δὲ εἴ- « δεα, ἁπλοῦς, εὔκυκλος, σκέπαρνος, σιμὸς, ὀφθαλ- « μὸς, καὶ ῥόμβος, καὶ ἡμίτομον. ἁρμόζον δὲ εἶδος τῷ « εἴδει, καὶ τῷ πάθει τῶν ἐπιδεομένων. εἰ γάρ τις ἁπλοῦς B ἐστὶν, οὗτος τῷ ὄντι εὔκυκλος ὀφείλει εἶναι· εἰ δέ τις σκέπαρνος, οὗτος σιμός. οὕτω γὰρ ἔσται ὁ πάντῃ ἴσως ὅμοιος ἑαυτῷ, ὁ δὲ ἄνισος ἀνόμοιος. ἆρά γε πείθονται ἤδη Ἱπποκράτη ἐκκλίνειν τὰς ποικίλας ἐπιδέσεις· ὁμολογοῦντες τὸν σκέπαρνον, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν, καὶ τὸν ῥόμβον, καὶ τὸ ἡμίτομον ποικίλας εἶναι τὰς ἐπιδέσεις; ἢ ἔτι ὑπομιμνήσκομεν αὐτοὺς τὸν περὶ κλειδὸς κατάξιος λόγον ἐν τῷ περὶ ἄρθρων. ὡς Ἱπποκράτης γερανίδι ποικίλῃ οὔσῃ ἐπιδέσει κέχρηται. ἴστωσαν δὲ ὅτι ἐπὶ μερῶν τινῶν ὡς ἐπὶ μηροῦ προεξαρθρημεμβεβλημένου, βρα- C χίονός τε, καὶ ἀγκῶνος, καὶ ἄλλων πλειόνων οὐκ ἔστιν ἄλλῃ χρῆσθαι ἐπιδέσει, ἢ ποικίλῃ· ἀλλὰ πρὸς μὲν τούτων ἱκανὰ τὰ εἰρημένα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ β'.

Περὶ τῶν ἐπιδέσμων ὕλῃ, σχέσει, μήκει, πλάτει, καὶ κατασκευῇ διαφερόντων.

D Ἐπανάγωμεν δὲ τὸν λόγον ἐπὶ τὴν τῶν ἐπιδέσμων τε, καὶ ἐπιδέσεως τεχνολογίαν· καὶ δὴ ἐν τόποις ἴδωμεν τίνι διαφέρουσιν ἀλλήλων οἱ ἐπίδεσμοι, ὕλῃ, σχέσει, μήκει, πλάτει, κατασκευῇ. ὕλῃ μὲν, ἐπεὶ οἱ μὲν αὐτῶν εἰσιν ἔρεοι, οἱ δὲ λινοῖ· οἱ δὲ δερμάτινοι, τῆς χρήσεως αὐτῶν οὐ μιᾶς οὐδὲ τῆς ὁμοίας οὔσης, ἀλλὰ διαφόρου· πειρώμεθα γὰρ ἁρμόζοντας τῷ πάθει τὴν ἐκλογὴν ἐν τῇ χρήσει ποιεῖσθαι· ὅσα γοῦν σφίγξεως δεῖται, λινοῖς ἐπ' αὐτῶν χρώμεθα· ὅσα δὲ οὐ σφίγξεως, διὰ τὸ ἐναντιοῦσθαί τισι φλεγμοναῖς, συνεχείας δὲ δεῖται μόνης, ἢ σκέπης, ἐρέοις· δερματίνοις δὲ, ὡς E Ἱπποκράτης ἐπὶ ῥινὸς, καὶ γένυος κατεαγείσης ἐχρήσατο, κατακολλῶντες τὸ ἄκρον τῷ δεομένῳ τῆς ἐπιδέσεως· σχέσει δὲ, ἐπεὶ οἱ μέν εἰσιν, εἱλητοὶ, οἱ δὲ σχιστοὶ, ἄλλοι δὲ συρραπτοί. εἱλητοὶ μὲν οὖν εἰσιν οἱ ἐκ ταινίας ἐπὶ μήκει ἀσυμβλήτου γεγονότες, οἷοί εἰσιν οἱ κατὰ τὰ κατάγματα τῶν κώλων παραλαμβανόμενοι. σχιστοὶ δὲ, οἱ ἐκ ῥάκους ἑνὸς κατὰ τὰ πέρατα, ἢ καὶ ἄλλοτι μέρος ἐπερρωγότες, οἷοί εἰσιν οἱ ἐπὶ κεφαλῆς ἀνατετρημένης παραλαμβανόμενοι, καρκίνοι δὲ καλούμενοι, τετρασκελεῖς, ἢ ἑξασκελεῖς, ἢ ὀκτασκελεῖς. F συρραπτοὶ δὲ οἱ ἐκ τελαμώνων πλειόνων συντιθέμενοι ἀνομοιοσχημόνως τὴν ἐπιβολὴν ἔχοντες, οἷοί εἰσιν οἱ καλούμενοι ἀναλκατορίδες, ἢ ἀναζῶστραι, ἢ μαστόδεσμοι, ἢ ἐπὶ μαστῶν, καὶ τὸν περὶ ἕδραν τόπον ἁρμόζοντες· μήκει δὲ, ἐπεὶ οἱ μέν εἰσιν ἐπιμηκέστεροι, οἱ δὲ βραχύτεροι· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ πλάτους ἔχει τοῖς ἐπιδεομένοις μέρεσι προσαρμοζομένου καὶ τοῦ μήκους, καὶ τοῦ πλάτους ἀναλόγως. κατασκευῇ δὲ διαφέρουσιν ἀλλήλων, ἐπεὶ οἱ μὲν ὑφαντοὶ, οἱ δὲ πλωτοὶ, οἱ δὲ

πλεκτοί εἰσι· καὶ τῶν ὑφαντῶν οἱ μὲν εἰς τοῦτο γεγόνασιν, οἱ A δὲ πρὸς ἄλλην χρείαν γεγονότων ὑφασμάτων, διαζομένων δὲ γίνονται· οἷς ἐπὶ τῶν τραυμάτων ὡς ἐπὶ πολὺ χρώμεθα· τοῖς δὲ εἰς τοῦτο ὑφασμένοις, ὡς ἐπὶ τῶν κυνηγῶν, φυλακῆς τῶν σκελῶν χάριν ἐπιδεομένοις, καὶ τοῖς καρποδέσμοις καλουμένοις. τοῖς δὲ πλεκτοῖς ὡς ἐφ' ἡνιοχῶν συνοχῆς τῶν πλευρῶν ἕνεκεν.

nexæ. Textarum nonnullæ ad hoc opus constructæ sunt; nonnullæ verò ex tela parantur, quæ ad alium usum contexta scinditur. Hasce in vulneribus devinciendis plerunque usurpamus; illis ad hoc contextis, venatores ad crurum devinciendorum tutelam, ut & vocatis manicis utuntur. Coactas autem ut & aurigæ, ad laterum continentiam usurpamus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ γʹ. B

Τοὺς ἐπιδέσμους αἱρεῖσθαι χρὴ πάντας καλούς, καθαρούς, λεπτούς, κούφους, μαλακούς, ὑγιεῖς, ἐπιβρέγματα ἢ ξυρραφὰς οὐκ ἔχοντας, καὶ πρὸς στήμονα σχιζομένους.

Ἔστω δὲ κοινὸν μὲν ἐπὶ πάντων παράγγελμα τῶν ἐπιδεομένων, τὸ εὐπόριστον εἶναι, καὶ τοῖς παροῦσιν ὡς ἀρίστοις δύνασθαι χρῆσθαι. ἐκλογῆς δέ τινος οὔσης, τὸ αἱρεῖσθαι τοὺς ἐπιδέσμους, ὡς εἶπεν Ἱπποκράτης· φη- C σὶ γάρ· ἔστω ἐπιδέσματα καλά, καθαρά, λεπτά, κοῦφα, μαλακά, ὑγιέα, ὥστε τὴν τάσιν φέρειν, καὶ ὀλίγῳ κρέσσω, μὴ ἔχοντα ξυρραφάς, μηδὲ ἐξάστιας. καθαρὰ μὲν γὰρ εἶναι δεῖ, διότι ἀπρεπὲς τὸ ῥυπαρόν, καὶ μηδὲ ἐπιδεχόμενον τὰ ἐπιβρέγματα, καὶ παρέχοντά τινα βλάβην ἐν τῇ πρὸς τὰ ἐπιβρέγματα μίξει. ἔστω δὲ καὶ ἴδιον χρῶμα ὡς μὴ ἀπὸ πορφύρας ἤ τινος ἄλλου βάμματος τὸ αὐτὸ γίνηται, ἢ καὶ φαντασίαν ἡμῖν προβάλλῃ αἵματος ῥέοντος· ἢ τοῦ χρώματος ὁμοιότητα, D λεπτὰ δέ, ὡς μὴ ὄγκον πλείονα ταῖς ἐπινεμήσεσι παρέχῃ. μαλακὰ δέ, ὡς μὴ θλίβῃ διὰ τὴν σκληρότητα. κοῦφα δέ, εἰς τὸ μὴ ἐκ τοῦ προσόντος αὐτοῖς βάρους φορτικὴν τὴν ἐπίδεσιν γίνεσθαι· μὴ ἐχέτω δέ, μηδὲ ξυρραφὰς ἀνωμάλως, διὰ τοῦτο ποιήσοντα τὴν θλῖψιν, ἀλλὰ μηδὲ ἐξαστίας, ὅ ἐστι, μήτε πτέρωον, μήτε περιστροφήν, μήτε ὥσπερ ἶνας ἐξεχούσας. τὸ μὲν γὰρ ἀνώμαλον τὴν ἐπίδεσιν ποιεῖ· τὰ δὲ ἐξέχοντα, τὴν ἐπινέμησιν οὐκ ἐᾷ γίνεσθαι ῥᾳδίως. σχίζοντα δὲ τοὺς ἐπιδέσμους, οὐ κατὰ τὸ ἐπικάρσιον τμῆμα τῆς ὤας δεῖ σχίζειν, ἀλλὰ κατ' εὐθὺ ὥσπερ ἐξυφαίνεται, ὡς τῷ στήμονι αὐτὸν σύνεσθαι στοχαζόμενον· ἐπὶ τούτῳ γὰρ E εὔσχιστα τὰ ῥάκη· ἐπὶ δὲ τὴν κρόκην τὸ ἀνάπαλιν· ἄλλως τε καὶ κατὰ τὴν πρὸς τὸν στήμονα ἀκολουθίαν σχιζόμενα εὐτονώτερα πρὸς τὴν θέσιν τῶν ἐπιδεομένων ἐστί.

CAPUT III.

Fasciarum copia & delectu opus esse; fascias mundas, decoras, tenues, molles, leves, sine suturis, sine extantiis, firmas, & pro staminis serie scissas esse decet.

Ex omnibus præceptis illud sit publicum: Devincientibus *Medicis* fasciarum copiam suppetendam esse, quo prostantibus quamplurimis uti queant. Quum autem delectus quidam adest, fasciæ eligendæ sunt, quemadmodum præcipit Hippocrates: sic enim pronuntiat: « Sunto fasciæ decoræ, mundæ, tenues, leves, « molles, integræ, tensionem ferentes, paulò « valentiores, neque suturas, neque extantias « habentes. Enimverò mundas esse fascias oportet, quòd sordidæ fœdæ sint, perfusiones non admittant, & aliquam in perfusionum cinno læsionem invehant. Sed his proprius sit color, ne à purpura, aut alia quadam tinctura idem noxæ oboriatur, neve etiam nobis fluentis sanguinis imaginatio promoveatur, aut coloris similitudo. Tenues, ne majorem distributionibus molem constituant. Molles, ne ob duritiem contusio concitetur. Leves, ad hoc, ne ob incumbens ipsis grave pondus onerosa deligatio contingat. Neque verò fasciæ suturas sortiantur inæquales, eâ re contusionem allaturæ; imo neque extantias, hoc est, neque fimbrias, neque institas, aut orarum obversiones, fibrarum modo eminentes. Quæ namque extant, inæqualem deligationem reddunt; quæ verò eminent, distributionem fieri facilè non ferunt. At scindēti fascias, non transversaria villo, sed directe sectione, prout tela contexitur, scindendum est, ut stamine dirigatur collimanti. Hoc enim modo lintea facilè scinduntur; secus autem ad tramam. Præterea & quæ ducta ad stamen serie scinduntur, ad partium devinciendarum posituram *contiNendam* robustiora sunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δʹ.

Τὰς τῶν ἐπιδέσεων διαφορὰς ἀπὸ τῶν ἐπιδεομένων μερῶν, καὶ συμβεβηκότων, καὶ τῆς τῶν ζώων ὁμοιότητος λαμβανομένας, καὶ τὰς ἰδίᾳ, καὶ τὰς μετ' ἀρχῶν ἀρχέσθαι, F καὶ τὰς ἰδίας, ἢ κοινὰς εἶναι, τάς τε προσθοφανεῖς, ἢ ὀπισθοφανεῖς, ἢ ὁμοιοφανεῖς.

Τῶν δὲ ἐπιδέσεων αἱ μέν, ὡς ἔμπροσθεν εἶπον, εἰσὶν ἁπλαῖ· αἱ δὲ ποικίλαι· καὶ τούτων αἱ μὲν ἀπὸ τῶν ἐπιδεομένων μερῶν ἔτυχον τῆς προσηγορίας, αἱ δὲ ἀπὸ τῶν συμβεβηκότων, ἄλλαι δὲ κατὰ μεταφορὰν τῆς πρὸς τὰ ζῶα

CAPUT IV.

Variarum deligationum differentias à partibus devinciendis, eventis, & animalium effigie sumptas; per se, aut cum laqueis effici; ab uno, aut pluribus capitibus ordiri; proprias, aut communes esse; & extrorsum, aut retrorsum, aut æqualiter prominere.

At verò deligationum (ut antea protulimus) quædam sunt simplices, quædam verò multiplices. Harum etiamnum aliæ à partibus devinciendis, aliæ ab eventis, aliæ per effigiei ad animalia translationem, appella-

appellationem sortitæ sunt. A partibus itaque devinciendis oculus, nasus, inguen, atque his consimiles. Ab animalibus, cancer, accipiter, aries, lepus, testudo. Ab eventis, ut vallum tum conjunctũ, tum disjunctum, opercula, habenæ atque his similes. At hujusmodi deligationum quædã hoc ipso deligationes sunt, ut tholus, basilicus, scaphula, discrimen, quædam verò deligationes sunt & laquei, ut lepus auritus, pastoralis & his similes. Præterea deligationum nonnullæ ab uno capite, nonnullæ à duobus, quædam ab uno & duobus capitibus devincientes ordiuntur. Deligationum etiamnum aliæ quibusdam partibus propriæ, cæteris minimè congruũt; aliæ & aliis partibus sunt communes. Rursùs fasciarum aliæ sunt anteriùs prominentes, quæ solas anteriores hominis partes devinctas demonstrant; aliæ posteriùs conspicuæ, *quæ deligatas partes posticas subjiciunt oculis*; aliæ pleræque apparentes, quæ tum anteriora, tum posteriora æqualiter devinci produnt. Et hæc interdum genere similia, interdum facie dissimilia conspiciuntur; quæ in particularium deligationum demonstratione dilucidè declarabuntur.

A ἐμφερείας· ἀπὸ μὲν οὖν τόπων ἐπιδεσμένων, ὀφθαλμὸς, ῥὶς, βουβωνίσκος, καὶ αἱ ταύταις παραπλήσιαι· ἀπὸ δὲ ζώων, καρκίνος, ἱέραξ, κριὸς, λαγωὸς, χελώνη· ἀπὸ δὲ τῶν συμβεβηκότων, ὡς χάραξ ἤτοι ἐζευγμένη, καὶ ἀπεζευγμένη, σκεπαστραί, στεφαὶ, καὶ αἱ ταύταις ὅμοιαι. τῶν δὲ ἐπιδέσεων τούτων, αἱ μὲν αὐτὸ τοῦτο ἐπιδέσεις εἰσὶν, ὡς θόλος, βασιλικὸς, σκάφιον, διάκρισις· αἱ δέ εἰσιν ἐπιδέσεις ἅμα καὶ βρόχοι ὡς λαγωὸς μετ᾽ ὤτων, καὶ βουκολίσκος, καὶ οἱ τούτοις ὅμοιοι. ἔτι τῶν ἐπιδέσεων αἱ μὲν ἀπὸ B μιᾶς ἀρχῆς ἐπιδέονται, αἱ δὲ ἀπὸ δυοῖν, αἱ δὲ, ἀπὸ μιᾶς καὶ δυοῖν ἀρχῶν· ἔτι τῶν ἐπιδέσεων αἱ μὲν, μερῶν τινων εἰσὶν ἴδιαι, ἐπ᾽ ἄλλων μὴ ἁρμόζουσαι· αἱ δὲ, κοιναὶ καὶ πρὸς ἄλλα μέρη· ἔτι τῶν ἐπιδέσμων οἱ μὲν προσθοφανεῖς εἰσι, μόνα τὰ ἐμπρόσθια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιδεδεμένα δηλοῦντες· οἱ δὲ ὀπισθοφανεῖς, ἄλλοι ὁμοιοφανεῖς, ἐπίσης καὶ τὰ ἐμπρόσθια, καὶ τὰ ὀπίσθια δηλοῦντες, καὶ ταῦτα ὅτι μὲν ὁμογενῆ, ὅτι δὲ ἑτεροφανῆ· σαφῆ δ᾽ ἔσται ταῦτα ἐν τῷ τὰς κατὰ μέρος ἐπιδέσεις δηλοῦσθαι.

C

CAPUT V.

Priorem fasciæ posituram, neque fortuitam, neque definitam, sed à specie, parte affecta, & à morbo indicari. De duplici deligatione facta, & facienda, ac de utriusque conditionibus.

Rationi consentaneum est priùs inspicere, an ut sors tulerit, prima fasciarum injectio efficienda sit, & ea de re perquirẽdum est. Qui namq; nos præcesserunt omnes, quosdam corporis locos D definierunt, in quibus capitum fasciæ positura stabilienda est. Exempli gratia, in capite cui quãcunque ob causam deligatio debetur, fasciæ caput supra occipitium collocant, ac inde distributionẽ ducentes deligationem conficiunt, spectato nequaquam affectu, ob quem fasciam admovent, an congruenter, necne, ipsam operationem moliantur. In cæteris quoque partibus aut imperitia, aut ignoratione, ut creditur, hoc opus obeuntes, sedes quodam modo circunscripserunt. Oportet enim rectè devincientem operam dare quò non E solùm Hippocratis edicto, speciei speciẽ, verumetiam partis devinciendæ morbo congruentem deligationem moliatur. Nos itaque non quò sors tulerit, sed ubi deceat, fasciarum capita collocamus; extrema verò prout Senex imperat, impo-
» nenda sunt. Quæ moventur ut articuli; qua in-
» flectuntur quamminimis ac maximè contractis
» *fasciis*, veluti poples; qua verò extenduntur tum
» simplicibus & expassis, tum latis, veluti rotula,
» obvolvenda sunt. Obvolvere insuper oportet
» cõprehensionis rerũ his incumbentium gratiâ; F
» suspensionis quoq; universæ fasciæ in conquies-
» centibus, ac subsidentioribus corporis partibus
» qualis regio tum supra, tũ infra genu posita est.
» At idonea est capitis quidem humeri ad alteram
» axillam, inguinis verò ad alterum ilium, & tibiæ
» supra suram fasciæ circunductio. Quibuscun-
» que sursum quidem fasciæ fuga fit, infernè fit
» suspensio; quibus deorsum, versa vice. At qui-
» bus non datur, ut in capite, in his quammaximè
» æquali parte comprehensiones faciendæ sunt,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ε.

Τὴν προτέραν τοῦ ἐπιδέσμου θέσιν μήτε τυχοῦσαν, μήτε διωρισμένην, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ εἴδους τε καὶ μέρους πεπονθότος, καὶ τοῦ νοσήματος ἐνδείκνυσθαι· περὶ διττῆς ἐπιδέσεως τῆς συντετελεσμένης τε καὶ συντελουμένης, καὶ περὶ τῆς τούτων ἀμφοτέρων ἀρετῆς.

Ἄξιον ἐπισκέψασθαι πρότερον ὡς ἔτυχε τὴν πρώτην τῶν ἐπιδέσμων καταβολὴν ποιεῖσθαι χρὴ, καὶ περὶ τούτου ζητητέον ἐστίν. οἱ μὲν γὰρ πρὸ ἡμῶν πάντες τόπους τινὰς ἀφώριζον τοῦ σώματος, ἐφ᾽ ὧν δεῖ τὴν θέσιν τῶν ἀρχῶν ποιεῖσθαι, οἷον ἐπὶ κεφαλῆς ἐπιδεομένης· δι᾽ ὃ δή ποτ᾽ οὖν τὴν ἀρχὴν κατὰ ἰνίου τάσσουσι, κἀκεῖθεν τὰς ἐπινεμήσεις ἄγοντες, συντελοῦσι τὰς ἐπιδέσεις, οὐδέν τι ἐστοχασμένοι τοῦ πάθους δι᾽ ὃ ἐπιδέουσι εἴτε ἁρμοζόντως αὐτὸ τοῦτο πράττουσιν, εἴτε καὶ μή· καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δὲ μερῶν ἀφωρίσαντό πως, ἢ ὑπὸ ἀμαθίας, ἢ ἀγνοίας E ὡς εἰκὸς τοῦτο πράττοντες. δεῖ γὰρ τὸν ὀρθῶς ἐπιδέοντα πειρᾶσθαι μὴ μόνον, ὥς φησιν Ἱπποκράτης, ἁρμόζον τὸ εἶδος τῷ εἴδει ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τῷ πάθει τοῦ ἐπιδεομένου. διὸ καὶ ἡμεῖς οὐχ ὅπῃ ἔτυχεν, ἀλλ᾽ ὅπῃ δεῖ τάσσομεν τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰ πέρατα δὲ τῶν ἐπιδέσεων, τιθέναι δεῖ, ὥς φησιν ὁ παλαιός. Τὰ δὲ κινούμενα, οἷον ἄρθρα, «
ὅπῃ μὲν ξυγκάμπτεται, ὡς ἥκιστα, καὶ εὐσταλέστατα περι- «
βάλλειν, οἷον ἰγνύην· ὅπῃ δὲ περιτείνεται, ἁπλᾶ τε καὶ πλα- «
τέα, οἷον ἡ μύλη. περιβάλλειν δὲ καταλήψιος μὲν τῶν »
F περὶ ταῦτα εἵνεκα· ἀναλήψιος δὲ τοῦ ξύμπαντος ἐπι- «
δέσμου ἐν τοῖσιν ἀτρεμέουσι, καὶ λαπαρωτέροισι τοῦ σώ- «
ματος, οἷον τὸ ἄνω, καὶ τὸ κάτω τοῦ γό- «
νατος· ὁμολογέει δὲ ὤμου μὲν, ἡ περὶ τὴν ἑτέρην «
μασχάλην περιβολή, βουβῶνος δὲ ἡ περὶ τὸν ἕτε- «
ρον κενεῶνα καὶ κνήμης ἡ ὑπὲρ τὴν γαστροκνημίην. «
Ὁκόσοισι μὲν ἄνω ἡ φυγὴ, κάτωθεν ἡ ἀντίληψις, οἷσι «
δὲ κάτω, τὸ ἐναντίον. οἷσι δὲ μή ἐστιν οἷον ἡ κεφαλή, «
τουτέων ἐν τῷ ὁμαλωτάτῳ τὰς καταλήψιας ποιέεσθαι, «

A » καὶ ἥκιστα λοξῷ τῷ ἐπιδέσμῳ χρῆσθαι· ὡς ὁ μονιμώτατος » ὕστατον περιβληθεὶς τὰ πλανωδέστατα κατέχειν· ἐπιδεῖν δὲ » προσήκει στοχαζόμενον καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐνέργειαν ἀριθμῶν. δύο γὰρ ὄντων ἐνεργειῶν εἰδέων, ὥς φησιν Ἱπποκράτης· μιᾶς μὲν καθ᾽ ἣν συντελοῦμεν, ἑτέρας δὲ καθ᾽ ἣν συντελοῦσαμεν, ἐν ἀμφοτέραις φροντίδα πεποιῆσθαι δεῖ, τοῦ ἐν μὲν τῷ ἐπιδεῖν ἐργάζεσθαι ταχέως, ἀπόνως, εὐπόρως, εὐρύθ» μως. ταχέως μὲν σκοπὸν ἔχοντα ἀνύειν τὰ ἔργα· ἀπόνως » δὲ ῥηϊδίως δρῆν, εὐπόρως δὲ ἐς πᾶν ἑτοίμως· εὐρύθμως δὲ ὁρῆσθαι ἡδέως· ἐπιδεδεκότα δὲ, ἔχειν πάσας τὰς ἔμπροσθεν εἰρημένας ἀρετὰς, ἀγαθῶς, καὶ καλῶς, καὶ τὰ λοιπά. B

» minimeque obliqua fascia utendum; quò stabi» lissimè postremò obvoluta erroneos circuitus contineat. Eum quoque appositè deligare decet qui ad operationum numeros respicit. Quum enim operationum duæ sint species, ut pronunciat Hippocrates; una quidem qua *deligationem* perficimus; altera verò qua perfecimus; in utraque cura suspicienda est, ut in deligatione obeunda citò, citra dolorem, promptè, & concinnè operemur. Citò quidem, habita operum peragendorum ratione; citra dolorem, quò ipsa facile præstemus; promptè, in omnibus paratè; concinnè, ut aspectum oblectent. Quæ verò deligationem peregerunt, omnes superiores virtutes enarratas sortiuntur, rectè, decorè, & cæteras.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛʹ.

Περὶ εὐχρηστίας ἐπιδέσμων, καὶ τῆς ἐπιδέσεως τῆς συνεχούσης, ἢ αὐτουργούσης· ὅθεν, ἧ, καὶ ποῖ ἀκτέον τὸν ἐπίδεσμον ὡς τὰ ἀφεστῶτα μόρια προστέλλωνται, καὶ τὰ ἐκτετραμμένα συστέλλωνται, καὶ διεστραμμένα διορθῶνται.

C Περὶ δὲ εὐχρηστίας τῶν ἐπιδεομένων τάδε χρὴ εἰδέναι· ὡς τῶν ἐπιδέσεων, αἱ μὲν ἰωμένοις τισὶν ὑπηρετοῦσι, συνοχῆς χάριν παραλαμβανόμεναι, αἱ δὲ οὐκ εἰς τοῦτο, εἰς δὲ τὸ αὐτουργῆσαι παραλαμβάνονται, αὗται τὴν ἴασιν πεπιστευμέναι, ἐφ᾽ ὧν μάλιστα ἠκριβωκέναι δεῖ, ὅπη ποτὲ τακτέον τὴν ἀρχὴν, καὶ ὅθεν τὰς ἐπινεμήσεις ποιητέον, καὶ ποῦ τελευτητέον· ὧν ἕκαστα διὰ γραφῆς μὲν τἀκριβὲς παραδοῦναι οὐχ οἷόν τε· ἀφορμὰς δὲ παρέχειν, δι᾽ ὧν εὖ ἐπιλόγιστος ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους ἔσται ὁ ἰατρὸς, ἐπιστάμενος φύσιν τε ἑκάστου τῶν μερῶν ὡς ἔχει εὐφόρως πρός τε ἐπίδεσιν, D καὶ ἀνάληψιν, καὶ θέσιν. ἐπιστάμενος δὲ, καί τι δύναται ἐπίδεσις· δύναται τοίνυν ἐπίδεσις, τὰ μὲν ἀφεστῶτα προστεῖλαι, τὰ δὲ ἐκτετραμμένα συστεῖλαι, τὰ δὲ διεστραμμένα διορθῶσαι, καὶ τὰ ἐναντία πάντων χρῆσθαι, ἐπιδεῖν δὲ μὲν ἀφεστῶτα, ὥστε τὰ μετέωρα δεῖ δὲ τῆς ἕδρας ψαύειν, τοῦτ᾽ ἔστι τῶν ἑδραίων ἀφ᾽ ὧν ἀπέστη, καὶ εἰ μετεωρισθῇ. μὴ πιέζειν δὲ, καὶ μὴ ἄρχεσθαι μὲν ἐκ τοῦ ὑγιέος, τελευτῆσαι δὴ εἰς τὸ ἕλκος, ὡς τὸ μὲν ὑπεὸν ἐξάγηται, ὅπερ ἐστὶν ἐκθλίβηται, ἕτερον δὲ μὴ ἐπισυλλέγηται· ἐφ᾽ ὧν δὴ αὖ ἀποστήσασθαι βου- E ληθῶμεν πάντα τἀναντία χρὴ ποιεῖν τοῖς συναγομένοις. ἐφ᾽ ὧν δὲ ἐκπεπετασμένα ὅπερ ἐστὶν ἐκτετραμμένα, ἐκ πολλοῦ δὲ βουλόμεθα συναγαγεῖν, τὰ μὲν ἄλλα τὰ αὐτὰ ποιητέον. ἐκ πολλοῦ δέ τινος τὴν συναγωγὴν καὶ ἐκ προσαγωγῆς τὴν πίεσιν ποιεῖσθαι, τὸ πρῶτον ἥκιστα, ἑξῆς ἔτι μᾶλλον ὅρον τοῦ μᾶλλον τοῦ συμψαύειν καὶ ἡρμόσθαι, μὴ ἐρηρεῖσθαι δέ· ὑφ᾽ ὧν δὲ δεῖ συνηγμένα διαστῆσαι, ἐν φλεγμονῇ ἐλιννύειν, αὖ δὲ φλεγμονῆς, παρασκευῇ μὲν τῇ αὐτῇ, ἐπιδέσει δὲ ἐκλυτικῇ. F διεστραμμένα διορθῶσαι, τὰ μὲν ἄλλα ταῦτα. δεῖ δὲ τὰ μὲν ἀπεληλυθότα ἐπάγειν, τὰ δὲ ἐναντία, ἐναντίως· ἅπαντα δὲ ταῦτα ὥσπερ νόμους ἐπιστάμενόν τε καὶ διαφυλάττοντα ἑκάστῳ πάθει τὸ κατάλληλον αὐτῶν αἱρεῖσθαι, μὴ προσέχοντα εἰς τόπους τινάς. ἡμεῖς ἀφορίζομεν τὰ νῦν ἐπιδέοντες, ἀφ᾽ ὧν δεῖ τῆς ἐπινεμήσεως ἄρχεσθαι. διὰ γραφῆς γὰρ καθ᾽ ἓν ἐξηργασμένον

CAPUT VI.

De fasciarum, & fasciationis, continentis, aut per se operantis usu; unde, qua, & quo ducenda fascia, ut partes abscessæ conjungantur, eversæ coerceantur, ac distortæ dirigantur.

DE fasciarum devincientium usu hæc nosse oportet. Deligationum alias quibusdam *topicis* medentibus subservire, continendi gratiâ susceptas; alias non ad hoc, sed ad operationem per se obeundam usurpatas, in quibus accuratissimè didicisse oportet, ubi partium fasciationis exordium statuendum sit, quà distributiones ducendæ, & quò finis ferendus; quæ singula descriptione quidem planè tradi nequeunt; subsidia tamen præstare possunt, quibus qui Medicus in particularibus versatus erit, facilè ratiocinatione colliget se tum singularum partium naturam prout deligationi, suspensioni, & positura ferendæ sit idonea, tum etiam quid valeat deligatio, nosse. At potest deligatio eas quæ abscesserunt partes conjungere, eversas coërcere, distortas dirigere, atque omnibus contraria præstare. At eas quæ abscesserunt partes ita devincire oportet, ut sublimia sedem, hoc est, stabilem unde abscesserunt, locum contingant; etsi multùm sublata sunt, non tamen premant. A sana verò ac integra parte deligatio ordienda est, & ad ulcus finienda, ut quod subest, educatur, hoc est, excludatur, neque alterum colligatur. Quibus autem in partibus abscessus, & *materiâ* colligi voluerimus, his in unum cogendis omnia contraria efficienda sunt. quibus autem extensas, quod est, eversas partes è longinquo in unum adducere volumus, cætera eodem modo facienda. E longinquo verò quodam coactio, & ex accessu compressio primùm minima, deinde major, facienda. Majoris terminus sit partium contactus, & peracta conjunctio, non autem fulcimentum. Quibus autem conjuncta diducenda sunt, in inflammatione supersedenda est deligatio citra inflammationem, eodem apparatu, sed contraria deligatione utendum: Distorta dirigenda sunt & ejusmodi cætera. Quæ recesserunt, adducenda sunt: contraria verò contra. Hæc omnia *Medicum* tãquam legum tum peritum, tum assertorem decet pro singulis affectibus idoneam ipsis deligationem eligere, minimeque ad certos locos consilium dirigere. Nos autem nunc partium deligationem obeuntes, à quibus fasciæ distributio ordienda sit definimus: Quod enim in unaquaque operatione

factum est, id descriptione prodere facile non fuit. Nos tamen dilucidæ doctrinæ gratiâ, in fasciarum tractatu locos statuemus, à quibus deligationem ordiri deceat, & quod ipsis operationibus obeundis consentaneum est, eligi conveniat.

A οὐ ῥᾳδίως ἦν εἰπεῖν. εὐδήλου δὲ διδασκαλίας χάριν, ἡμεῖς ἐν τῇ παραδόσει τῶν ἐπιδέσμων τόπους ἀφορίζομεν, ἀφ' ὧν ἄρχεσθαι δεῖ αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων τὸ κατ' ἄλληλον αἱρεῖσθαι προσήκει.

CAPUT VII.

Schistus sexcruris vertici vicinisque ipsius locis idoneus.

COmmensum linteum acceptum in crura sex proscindimus, medium integrum ac continuum sinentes, quod vertici injicimus. Atque è cruribus demissis media assumimus, partem ad aurium æquabilitatem findimus, & mento apposita capita nectimus. Alterius verò angustæ fasciolæ medium occipiti admoventes, & ad frontis summa adducentes à capitis lateribus nodo vincimus. Sicque reliqua quatuor capita ducentes, posteriora quidem propè angustæ fasciolæ nodum, anteriora verò supra occiput colligamus. Possumus etiam absque nodis, aliis quidem suppositis, aliis verò incumbentibus, postremo fibulas imponere.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζ'.

Σχιστὸς ἑξασκελὴς ὁ ἐπὶ κορυφῆς, καὶ τῶν πλησίον τόπων.

B Συμμέτρον ῥάκος λαβόντες, ἐπισχίζομεν εἰς σκέλη ἕξ, τὸ μέσον συνεχὲς ἐῶντες, ὃ καὶ ἐπιβάλλομεν τῇ κορυφῇ· τῶν δὲ σκελῶν καὶ τῶν παρειμένων λαβόμενοι τὰ μέσα ἐπιρρήγνυμεν, τὸ κατὰ τὴν ἕξιν τῶν ὤτων μέρος· ὑπό τε τῷ ἀνθερεῶνι προσθέντες τὰς ἀρχὰς ἀμματίζομεν. ἑτέρου δὲ στενοῦ τελαμῶνος τὸ μέσον τῷ ἰνίῳ προσθέντες, καὶ τὰ ἄκρα περιάγοντες τοῦ μετώπου ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς ἀμματίζομεν. οὕτω τε τὰς λειπομένας τέσσαρας ἀρχὰς ἄγοντες ἐφάπτομεν· τὰς μὲν ὀπισθίους, πλησίον τοῦ κατὰ τὸν στενὸν τελαμῶνα ἅμματος, τὰς δὲ ἐμπροσθίους παρὰ τὸ ἰνίον. δυνατὸν δὲ καὶ χωρὶς C ἀμμάτων τὰς μὲν ὑποβάλλειν, τὰς δὲ ἐμβάλλειν τὸ ὕστατον ἀγκτηρίζοντα.

CAPUT VIII.

2. Schistus quadricruris ad frontem & vicinos locos.

LInteum in quatuor crura dividimus, medio continuo relicto, quod etiam fronti apponimus. Capita verò anteriora posterioribus capitibus demissis ad occiput deducimus; ibique nodo ligamus, deinde alia duo capita sursum conversa ad verticem ducimus, ad quem ligamus. At quæ ad verticem feruntur, ea sub mentum adducta connectere possumus. Hoc schisto ad occiput quoque utimur capitibus à capitis lateribus nexu revictis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ η'.

Σχιστὸς τετρασκελὴς ἐπὶ μετώπου, καὶ τῶν πλησίον τόπων.

Διαιροῦμεν τὸ ῥάκος εἰς σκέλη τέσσαρα, τὸ μέσον συνεχὲς ἐῶντες ὃ καὶ ἐπιβάλλομεν τῷ μετώπῳ· τὰς ἀρχὰς δὲ τὰς ἐμπροσθίους ἀπάγομεν ἐπὶ ἰνίον κατὰ τῶν ὀπισθίων ἀρ- D χῶν κατὰ τῶν παρειμένων κἀκεῖ ἀμματίζομεν, ἐπὶ τὰς ἑτέρας δύο ἀρχὰς ἀνακλάσαντες ἄγομεν ἐπὶ κορυφήν, ὑπ' αὐτὴν δὲ ἀμματίζομεν· δυνατὸν δὲ τὰς ἐπὶ κορυφῆς ἀγομένας ὑπὸ τὸν γλύφον ἀγαγόντας ἀμματίζειν· τούτῳ καὶ ἐπὶ ἰνίῳ χρώμεθα, τὰς ἀρχὰς ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς ἀμματίζοντες.

CAPUT IX.

3. Schistus octicruris universo capiti idoneus.

LInteum octo in crura divisum, medio minimè scisso relicto, quo caput universum tegat amplitudine, toti capiti obvolventes, tum è cruribus demissis ad mentum duo adducimus, eorumque scissa secundùm aures continuitate, illic nexu ligamus. Quum autem reliqua *crura* posteriora quatuor sint, duo anteriora, posteriorum ultima super alia frontem versùs adducimus; alterum quidem ad extremum subjicimus, alterum verò ad subjecti comprehensionem injicimus. Jam verò eodem modo anteriora crura ad occiput ducimus. Simili quoque ratione prima capita eodem in loco deligamus, eorumque alterum ad alterum contrahimus; alia verò duo posteriora ad frontem adducimus, hoc quidem subjicimus, illud verò attollimus; istud denique postremum ad capitis latera fibulâ deligamus. Hoc schisto citra nodos caput devinciente, eam quæ nodis fit astrictionem vitamus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ θ'.

Σχιστὸς ὀκτασκελὴς ἐφ' ὅλης τῆς κεφαλῆς.

E Διελόντες τὸ ῥάκος εἰς σκέλη ὀκτώ, τοῦ μέσου ἀσχίστου καταλειπομένου, μεγέθει ὡς ὅλην τὴν κεφαλὴν σκεπάσαι, ἐπιβάλλοντες ὅλῃ τῇ κεφαλῇ καὶ τῶν σκελῶν παρειμένων, δύο ἄγομεν ἐπὶ τὸν ἀνθερεῶνα, διελόντες αὐτῶν τὰ κατὰ τὰ ὦτα συνεχῆ κἀκεῖ ἀμματίζομεν. λοιπῶν δὲ ὄντων τεσσάρων ὄπισθεν, δύο δὴ ἔμπροσθεν, τὰ ὕστατα τῶν ὄπισθεν ὑπὲρ τὰ ἄλλα ἀνάγομεν ἐπὶ τὸ μέτωπον, καὶ τὸ μὲν ἐπὶ πέρας ὑποστέλλο- F μεν· τὸ δὲ δὴ ἕτερον ἐπιβάλλομεν εἰς κατάληψιν τοῦ ὑποκειμένου. ἔπειτα οὕτω τὰ ἐμπρόσθια σκέλη ἄγομεν ἐπὶ τὸ ἰνίον. ὁμοίως τὰς δὲ πρώτας ἀρχὰς ταῦτα καταλαβόμενοι τούτων τε τὴν ἑτέραν ὑποστέλλοντες εἰς ἑτέραν· τὰς ἄλλας δὲ δύο τὰς ὀπισθίας ἄγομεν ἐπὶ τὸ μέτωπον· ἣν μὲν ὑποστέλλοντες ἣν δὲ ἐπάγοντες· ἣν δὲ τελευταίαν οὖσαν κατὰ τὰ πλάγια τῆς κεφαλῆς ἀγκτηριζόμενοι· τῷ χωρὶς ἀμμάτων τὴν κεφαλὴν ἐπιδεομένῳ χάριν φυλαττόμενοι τὴν ἐκ τῶν ἀμμάτων θλίψιν.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ι΄.

Καρκίνος, ἢ κεφαλόδεσμος ὀκτασκελής, ἢ σκεπάστρα ἐπὶ κεφαλῆς, ἐξ ὀκτωσκελῶν.

Ἡ Μεσότης τῆς καθ᾽ ὅλης κεφαλῆς τὰς ἀρχὰς· αἱ μὲν τέσσαρες κατὰ μετώπου ἐπ᾽ εὐθείας κρεμάσθωσαν· αἱ δὲ ἄλλαι τέσσαρες κατὰ ἰνίου· τῶν δὲ κατὰ μετώπου δύο αἱ ἔξωθεν σχισθεῖσαι, ἐπὶ ἰνίον ἀπαγέσθωσαν, κἀκεῖ ἀμματιζέσθωσαν, καὶ ἀπὸ ἰνίου δὲ αὗται ταῖς κατὰ τοῦ μετώπου ἀγέσθωσαν, καὶ παρὰ μέρος ἀμματιζέσθωσαν. εἶτα ἑξῆς αἱ λοιπαὶ δύο, κατὰ τοῦ μετώπου σχισθεῖσαι, ἐπὶ ἰνίον ἀγέσθωσαν· αἱ δὲ ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ μέτωπον.

CAPUT X.

4. *Cancer sive capitis fascia octicruris, vel operculum capitis octo constans cruribus.*

Meditullium *fasciæ* universum caput operiat interpositum capitibus, quorum quatuor quidem à fronte rectà propendeant; alia verò quatuor ab occipite. Quæ à fronte propendent, eorum duo interiora scissa ad occiput B deferantur, illicque nectantur. Quæ verò ab occipite, cum pendulis ad frontem adducantur, ac prope partem nectantur. Eadem serie reliqua duo scissa à fronte pendula, ad occiput; quæ denique ab occipite, ad frontem deducantur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ια΄.

Περισκεπάστρα τρίδεσμος ἐκ τῆς σκεπάστρας τῆς ἐκ ταινίας πλαγίας τετρασκελέως καὶ κατόχου, καὶ καθολκέως.

Ἁρμόζει μὲν ἐφ᾽ ὧν ὅλην κεφαλὴν σκεπάσαι θέλομεν· περισκεπάστρα ἐκλήθη· ὁ δὲ κάτοχός ἐστι ταινία ὑπερμήκης ὑπὲρ τὴν σκεπάστραν κατὰ μῆκος κύκλῳ τῷ προσώπῳ καὶ τῇ κεφαλῇ περιτιθεμένη εἰς τὴν κατάληψιν τῆς σκεπάστρας. ὁ δὲ καθολκεὺς ἐκ ταινίας γίνεται ἐπιμήκους· παραλαμβάνεται δὲ χάριν τοῦ καθέλκειν τὸν ἐπίδεσμον εἰς ὃ μὴ ἀπολισθαίνῃ, ἐπιτελεῖται δὲ οὕτω. ῥάκος λαμβανέσθω, πλάτει μὲν τηλικοῦτον, ὥστε σκέπειν ὅλην τὴν κεφαλήν· μήκει δὲ ὡς πλεῖον ἢ διπλοῦν δύνασθαι τοῦτο ποιῆσαι. τούτου ἡ μὲν ἑτέρα ἀρχὴ κατ᾽ ἰνίου τιθέσθω· ἡ δὲ ἑτέρα κατὰ προσώπου περιείσθω, γενείου τε δὲ τελαμῶνος ἡ μεσότης ὑπὸ τὸ γένειον τιθέσθω, αἱ δὲ ἀρχαὶ κατὰ παρειῶν καὶ κατὰ βρέγματος ἀγέσθωσαν ὅπου χιάσασαι ἐπὶ γένειον ἐπαγέσθωσαν. ἑτέρου δὲ γενείου τελαμῶνος ἡ μεσότης κατὰ μετώπου· αἱ δὲ ἀρχαὶ κυκλοτεραῖς ἐπὶ ἰνίον, ἐνταῦθά τε πρὸς ἑαυτὰς, καὶ πρὸς τὰς τοῦ καθολκέως ἀρχὰς ἀμματιζέσθωσαν. τὸ δὲ κατὰ προσώπου παρειμένον, εἰς δύο σκέλη ἐπ᾽ εὐθείας διαιρείσθω μέχρι μεσοφρύου καὶ ἐναλλαχθέντα κατὰ μετώπου κυκλοτερῶς ἐπὶ ἰνίον ἀπαγέσθω, κἀκεῖ ἀμματιζέσθω. δυνατὸν δὲ καὶ τὸν κάτοχον καὶ τὸν καθολκὸν ἐξ ἑνὸς ποιῆσαι ταινιδίου ἐπιμηκεστέρου τὸν τρόπον τοῦτον. μεσότης κατὰ βρέγματος, αἱ δὲ ἀρχαὶ ἐπ᾽ εὐθείας κατὰ παρειῶν ὑπὸ γένειον· εἶτα ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ ἰνίον. κἀκεῖ χιαζέσθωσαν ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ μέτωπον· τὸ δὲ ἅμμα ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς. [Απλοῖ ἐπίδεσμοι.

CAPUT XI.

Parascepatra trifascia ex scepastra quatricrure, catocho, & catholce constructa.

C Quæ fascia congruit quibus universum caput tegere volumus, parascepastra vocata est; catochos verò prælonga fascia est, quæ suprà scepastram secundùm longitudinem in orbem fronti & capiti ad scepastræ comprehensionem obvolvitur. Catholceus verò ex fascia fit oblonga. Suscipitur autem fasciæ deorsum contrahendæ gratiâ, ne elabatur; ita verò perficitur. Linteum sumatur, latitudine tam amplum ut universum tegat caput, logitudine verò duplo amplissimum, ut id efficere queat. Hujus fasciæ caput quidem alterum super occipitium locetur; D alterum verò à facie demittatur, tum angustæ fasciæ medium sub mentum injiciatur; capita verò per genas ac per sinciput ducantur; quæ ubi chiasmum fecerint, ad mentum adducantur. Alterius autem angustæ fasciæ medium prope frontem; sed capita in orbem ad occiput *volvantur*, illicque inter se & cum catholceos capitibus annectantur. A facie verò pendulum in duo crura adusque intercisium directè dividatur; quæ decussata à fronte in orbem ad occiput ferantur, E illicque nectantur. Possunt autem & catochos, & catholceus ex una fasciola oblongiori hoc modo constitui. Medio sincipiti admoto, capita rectà per malas sub mentum, deinde sub aurium fibras ad occiput ferantur; illicque ab occipite ad frontem decussentur, atque à capitis latere nodo nectentur. Hactenus simplices fasciæ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιβ΄.

Ὁ Γαληνὸς περὶ τῶν ἐπιδέσεων ποικίλων λέξων τὰ τῶν ἐπιδέσμων καὶ τῶν ἐπινεμήσεων ὀνόματά τινα δηλοῖ.

Οὕτως λοιπὸν δὴ ἂν εἴη καὶ περὶ τῶν ποικίλων εἰπεῖν, πρότερον ἐμφανίσαντα ὡς τῶν ἐπινεμήσεων ἡ μὲν τις λέγεται εὐθεῖα, ἡ δὲ πλαγία, ἡ δὲ λοξή, ὡς τὰ ὀνόματα σημαίνει· ἄλλη δὲ, στεφανιαία, ἡ δὲ μετωπιαία, ἡ δὲ παρειάς, ἡ δὲ γενειάς, ἡ δὲ εὔκυκλος, ἡ δὲ κυκλική ἐπίδεσις· ἄλλη δὲ σκέπαρνος. Στεφανιαία μὲν οὖν ἐστιν ἡ κατὰ τοῦ βρέγμα-

CAPUT XII.

F *Galenus de deligationibus multiplicibus sive variis dicturus fasciarum ac distributionum nomina quædam explicat.*

Reliquum autem fuerit de variis quoque sive multiplicibus fasciis differere, si priùs distributionum aliam rectam, aliam transversam & aliam obliquam nominari declaraverimus, quales ipsa nomina significat; alia coronaria, alia frontalis, alia maxillaris, alia mentina, alia rotunda, alia circularis deligatio, alia denique ascia. Coronaria quidem est quæ coro-

narum instar super sinciput defertur. Frontalis vero quæ frontem circuncludit. Mentina quæ super mentum injicitur. Atque similiter maxillaris à parte *gena* cui imponitur nominata. Ascia demum quæ una quidem parte concava ut luna falcata, altera vero convexa existit. Hæc sunt itaque circuituum *fasciarumve distribuendarum* vocabula.

A τος ἀγομένη ὁμοίως τοῖς στέφεσι. μετωπιαία δὲ ἡ ἐπὶ τοῦ μετώπου κατακυκλουμένη· γενειὰς δὲ, ἡ κατὰ γενείου· ὁμοίως δὲ καὶ παρειὰς ἀπὸ τοῦ μέρους· σκέπαρνος δὲ, ἥτις καθ' ἓν μέρος κοίλη ἐστὶν, ὑπό τι μηνοειδὴς οὖσα, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον περίκυρτος, τῶν οὖν καταβολῶν ταῦτα τὰ ὀνόματα.

CAPUT XIII.

Duplex rhombus, unus simplex, alter Hippocratis.

HÆc deligatio nonnullorum quidem judicio suturarum diductionibus congruit: quorundam vero sententiâ quibus vulneri accepto accumbentes partes abscesserunt, ad ipsarum conglutinationem, & ad humorum quod ulcus comprimatur excretionem. Sic autem conficitur. Fasciæ caput à capitis latere constituitur. Deinde fascia obliqua ad verticem, ac temporum alterum ducitur. Inde verò genia construitur; obliqua altera genia primæ opposita est, ut decussis ad occiput fiat. Ab occipite obliqua à primis circuitibus distans; deinde pareiades, rursumque obliqua, quo struatur rhombus, in medio formantur. Postea frontales circuitus prope ipsa ad nudarum partium operimentum ac tutelam injiciuntur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιγ'.

B

Διπλοῦς ῥόμβος ὁ μὲν ἁπλοῦς, ὁ δὲ Ἱπποκράτειος.

ΑὝτη ἡ ἐπίδεσις ἁρμόζει κατὰ μέν τινας ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς ῥαφὰς διαστάσεων· κατὰ δέ τινας ἐφ' ὧν τραύματος ὄντος, τὰ παρακείμενα ἀφέστηκεν εἰς τὴν ἐκείνων μὲν κόλλησιν, τὴν δὲ ὑγρῶν διὰ τὸ ἐστεγνῶσθαι τὸ ἕλκος ἔκκρισιν. συντελεῖται δὲ οὕτως· ἡ τοῦ τελαμῶνος ἀρχὴ διάκειται ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς· εἶτα ἄγεται λοξὴ ἐπὶ κορυφὴν καὶ τὸν ἕνα κρόταφον· ἐκεῖθεν δὲ περιφορὰ συντελεῖται καὶ ἑτέρα
C παρειὰς λοξὴ τῇ πρώτῃ ἀντικειμένη ὡς χίασμα γίνεσθαι ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου λοξὴ, διεστῶσα τῶν πρώτων· εἶτα παρειάδες δύο, καὶ πάλιν λοξαὶ ἵνα γένηται ῥόμβος ἐν μέσῳ ποιοῦνται. εἶτα μετωπιαῖαι ἐπινομαὶ κατὰ τὴν αὐτὴν, πρὸς τὴν τῶν γυμνῶν σκέπην.

CAPUT XIV.

Semirhombus, aut lepus sine auribus.

SEmirhombus quibus & tholus idoneus est. Ita verò conficitur. Caput fasciæ sub occiput injicitur. Deinde spira subter auris fibram; mox ad sinciput obliqua, & ad occiput ducitur. Ab occipite obliqua ad sinciput primæ opposita, mox in oris fibram, tum ad occiput, indeque frontalis conficitur, quò medium semirhombus sit. Extremum verò tum in hac, tum in cæteris deligationibus ad capitis latera fibulis contineri debet. Licet autem à prima distributiones non infernè sursùm, sed contrario modo efficere.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιδ'.

D

Ἡμιρρόμβος, ἢ χωρὶς ὤτων λαγωός.

ἉΡμόζει μὲν καὶ ἐφ' ὧν ὁ θόλος· συντελεῖται δὲ οὕτως. ἡ τοῦ τελαμῶνος ἀρχὴ τάσσεται ὑπὸ ἰνίον· εἶτα ἄγεται τὸ περίσμα ὑπὸ λοβὸν ὠτός· εἶτ' ἐπὶ βρέγμα λοξὴ, καὶ ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου λοξὴ ἐπὶ βρέγμα ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ· εἶτ' ὑπὸ λοβὸν ὠτός· εἶτ' ἐπὶ ἰνίον ἐκεῖθεν τε μετωπιαία συντελεῖται. ὥστε τὸ μέσον ἡμιρρομβιαῖον εἶναι. τὸ δὲ πέρας καὶ ἐν ταύτῃ καὶ ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐπιδέσεσι κατὰ τὰ πλάγια τῆς κεφαλῆς ἀγκτῆρσι συνέχεσθαι ὀφείλει. ἔνεστι δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης τὰς ἐπινεμήσεις μὴ κάτωθεν ἄνω, ἀλλὰ τοὐναντίον ποιεῖσθαι [illegible]
E ἁρμόζει.

CAPUT XV.

Deligatio calvariæ; aut capitale vinculum; aut camera Dioclis, vel Glaucii.

QUadrat quidem quibus verticem & sinciput simul devincire volumus: Sic autem construitur. Impositâ super occiput fasciâ spiram rectâ per verticem ad frontem ducimus; illique sinistræ manus nostro indice digito sistimus, rursum ad occiput spiram primæ parallelam reducimus, & ab occipite tertiam ad frontem paralellam deducimus, quo tempore fasciam obvolutam quæ à digito retinetur frontalem conficimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιε'.

Σπεγκραὶς, ἢ σκάφιον, ἢ θόλος Διοκλέους, ἢ Γλαυκίου.

ἉΡμόζει μὲν ἐφ' ὧν κορυφὴν καὶ βρέγμα συνεπιδῆσαι θέλομεν· συντελεῖται δὲ οὕτως. τάξαντες κατ' ἰνίου,
F ἄγομεν τὸ περίσμα εὐθυτενὲς κατὰ κορυφῆς ἐπὶ τὸ μέτωπον· ἐνταῦθα τε περισφίγξαντες τῷ λιχανῷ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἡμῶν δακτύλῳ. ἀπάγομεν πάλιν ἐπὶ ἰνίον τὴν πρώτην παράλληλον, ἀπὸ ἰνίου τε τρίτην ἐπὶ μέτωπον ἄγομεν παράλληλον. ὅ τε καὶ περιειλήσαντες τὴν ταινίαν τὴν ὑπὸ δακτύλου διακρατουμένην, μετωπιαίαν συντελοῦμεν.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιϛ'.

Θαὶς Γεειγλύοις, οἱ δὲ εἰς Μολπιαίαν ἀναφέρουσιν.

ΕΝθετεῖ μὲν ἐφ' ὧν καὶ ὁ θόλος· ἔχει δέ τινα μετὰ τῆς εὐχρηστίας καὶ εὐμορφίαν. ἐπὶ συντελουμένῳ τῷ θόλῳ, στενῆς τελαμῶνος τὴν ἀρχὴν, καὶ τάξαι δεῖ ὑπὸ τοὺς ἐπινεμήσεσι ταῖς κατ' ἰνίου· ἐκεῖθέν τε λοξὴν ἄγειν κορυφὴν ἐπὶ βρέγμα· μέτωπον ὑπειλήσεται τοῖς κατὰ μέτωπον τῆς πρώτης ταινίας ἀγκύλην· εἶτα ἄγειν λοξὴν ἐπὶ βρέγμα, κορυφὴν, ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ λοβὸν ὠτὸς δεξιοῦ καὶ ἐπὶ βρέγμα, καὶ ἐπὶ τὸν ἀριστερὸν τοῦ ὠτὸς λοβὸν, καὶ ἐπὶ ἰνίον. ταύτῃ τῇ ἐπιδέσει εἰς ἀσφάλειαν μετωπιαίαν ἡμεῖς προσαποδίδομεν. B

CAPUT XVI.

Thais Perigenis, quam ad Molpiæam quidam referunt.

COngruit quibus & camera. Verùm quandam cum decenti usu præcellentem habet formam. Supra constructam cameram angustæ fasciæ caput sub occipitis circuitibus collocandum est, indeque obliquum per verticem ad sinciput ducendum. Frons circuitibus primæ fasciæ fibulâ ad frontem positis involvetur, deinde obliqua spira ad sinciput, verticem & occiput ferenda. Ab occipite ad auris dextræ fibram, & sinciput, & ad sinistram auris fibram, & occiput deducenda. Nos autem huic deligationi frontalem fasciam ad securitatem adjicimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιζ'.

Ἄλλη Θαὶς ἀδέσποτος. C

ΕΠὶ συντετελεσμένῳ τῷ θόλῳ, δακτυλιαίου τελαμῶνος ἢ ἔτι στενοτέρου τὴν ἀρχὴν τάξαντες ἐπὶ ἰνίον ἄγομεν τὸ ἀπείραμα εὐθυτενῶς ἐπὶ κορυφὴν καὶ βρέγμα μέσον καὶ μέτωπον· πτύξαντές τε κατὰ μετώπου, ἀνάγομεν πάλιν κατὰ τῆς αὐτῆς ἐπὶ ἰνίον. ἀπὸ ἰνίου παραλλάξαντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος τε κεφαλῆς, ἄγομεν παρὰ κορυφὴν ἐπὶ βρέγμα καὶ ἀριστερὸν κρόταφον· διπλώσαντές τε τὴν ταινίαν ἐπὶ τοῦ κροτάφου, ἄγομεν τὸ ἀπείραμα κατὰ τῆς προσεμβεβλημένης λοξῆς ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος τῆς κεφαλῆς· ἐκεῖθεν δὲ ὁμοίως ἀνακλάσαντες, πάλιν ἄγομεν ἐπὶ τὸν κρόταφον, καὶ τοῦτο τρὶς ποιοῦμεν, ἵνα κατὰ τοῦ κροτάφου καθ' ὑπέρβασιν ἀνακεκλασμένα ἀγκύλια τρία ὄντα, κικίνων ἰδέαν παρέχῃ. μετὰ δὲ τὸ ἐκ τρίτου ἥκειν ἐπὶ τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ ἰνίου· παραλλάξαι δὲ καὶ ἐπὶ τὸν ἀριστερὸν, ἵνα καὶ κατὰ τοῦ ἑτέρου κροτάφου τὸ αὐτὸ γένηται. ἐπὶ πᾶσι δὲ μετωπιαίαν συντελοῦμεν εἰς συνοχὴν τῶν ἐπινεμήσεων.

CAPUT XVII.

Thais altera sine authore.

COnstructa camera, digitalis fasciolæ, aut etiamnum angustioris capite ad occiput locato, circunvolutionem directò ad verticem, medium sinciput, & frontem ducimus; quam complicatam supra frontem rursum super eandem ad occiput reducimus. Atque ab occipite ad dextram capitis partem reflectentes supra verticem in sinciput, & sinistra tempora ducimus. Duplicata etiam fascia in sinistris temporibus spiram superinjectam obliquam in dextram capitis partem ducimus. Indeque similiter reflexam rursùm ad tempora ducimus; idque ter operamur; ut super temporum alterum progressu reflexa ancylia tria cincinnorum ideam præ se ferant. Quum autem spira tertiò ad dextras occipitis partes appulerit, ad sinistram convertenda est, quò super temporum alterum idem fiat. Postremò ad omnes circuitus continendos frontalem deligationem construimus. D

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιη'.

Διάκρισις. E

ΑΡμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ὁ θόλος Γλαυκίου· συντελεῖται δὲ οὕτως. μέτριόν τι τῆς ταινίας μέρος ἐάσας κατὰ τοῦ προσώπου ἀγαγὼν τὸ ἀπείραμα ἐπὶ βρέγμα, ἐπὶ κορυφὴν, ἰνίον ἐκεῖ τε ὑπηρέτῃ κελεύσας διακρατῆσαι παραλλάξας τὸ ἀπείραμα μετωπιαίαν ἀποδώσῃ· ἔπειτα οὕτω τὴν κατὰ προσώπου παρειμένην ἀρχὴν κατὰ τῆς πρώτης ἐπαγαγὼν, ἐπὶ βρέγμα κορυφὴν, ἰνίον, καταλήψει κατ' ἰνίου. F

CAPUT XVIII.

Discretio vel discrimen.

COngruit quibus & Glaucii camera: Ita verò construitur. Parte quadam mediocri fasciæ in faciem demissa, spiram ad sinciput, verticem, & occiput ducito, ibique cum ministro ipsam continere imperaveris, conversâ spirâ frontalem deligationem exprimes. Postea sic à facie demissum caput per primam injectam per sinciput ad verticem ac occiput reducito, & ad occiput deligato.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιθ'.

Σκάφιον ἢ θόλος Διοκλέους.

ΑΡμόζει μὲν ἐπὶ πάντων τῶν διὰ ῥευματισμὸν ὀμμάτων χρόνιον περιεσκυθισμένων, πρὸς τὴν συναγωγὴν τῶν διῃρημένων, καὶ ἄλλως ἔκ τινος αἰτίας ὑπὲρ τὸ μέτωπον ἐχόντων τραῦμα.

CAPUT XIX.

Scaphium vel scapha, seu camera Dioclis.

HÆc fasciatio omnibus oculis diuturno rheumatismo exulceratis, diductis partibus coalescendis, & aliàs ob aliquam causam supra frontem vulnus subeuntibus idonea est. Sic au-

tem suscipitur. Posito fasciæ ad occiput capite, residuum ad auris vel dextræ, vel sinistræ fibram ducimus; cui regioni primum distribui circuitum judicemus. Ab aure verò ad propinqua tempora obliquè ad sinciput, deinde ad occiput, posteà ad alia tempora sub auris fibram, postremò ad occiput *spiram ducimus*. Ab occipitio, astricto fasciæ superinjecto capite, circuitum supra aurem ad frontem struimus quo prior primi circuitus à sincipite procedentis inferior sit ambitus, utrisque intro sibi mutuò oppositis repandis, prope ipsas circunvolutiones. Efficitur verò etiam alter ex duabus coronariis, altera quidem sub circuitum, altera verò super ipsum distribuendis; utrisque introrsùm repandis evadentibus. Hi circuitus *ita* procedunt, uno quidem infernè sursùm, altero verò supernè deorsùm ducto.

CAPUT XX.

Thais sine authore.

CONcinna quidem est deligatio, quibus sinciput, & huic proximas partes simul deuincire volumus: Sic autem perficitur. Structa quæ semirhombus vocatur deligatione, citrà frontalem fasciam, ab occipite præter verticem obliquè ad frontem circuitum ducimus, curvatâ prope frontem lunæ falcatæ modo fasciâ, ut concava pars ipsius sursùm procumbat; connexa verò intercilium spectans ad oppositas verticis partes & ad occiput spiram ducimus: sicque frontalem fasciam adjicimus. Hæc deligatio præter eam quam lepus exhibet utilitatem, quodammodo præclarior est.

CAPUT XXI.

Epanesis aut superpositio Glaucii.

IDonea est & quibus calvariæ deligatio, sed multò securior. Peracta igitur calvariæ deligatione, lepus sine auribus superinjicitur implicaturve, ne copiosè loquar.

CAPUT XXII.

Basilica aut regia deligatio.

HÆc deligatio quibus & sine authore Thaïs idonea est. Dico verò, sincipiti ac vicinis ejus locis: Sic autem conficitur. Commensam fasciæ partem super faciem demissam finito, spiramque à sincipite directò quasi ad occiput trahito; Inde verò deflectentem sub auris fibram in sinciput, & obliquè ad occiput ducito. Ab occipite obliquè ad oppositas partes & ad sinciput ac tempora sub auris fibram, deinde ad occiput. Postea dimissum super faciem fasciæ caput reducendo super frontem ter in ascensu replicato, quò gradatim sibi mutuò incumbant, sicque posteà in ipsam frontalem fasciam invehito.

A ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως. τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐπιδέσμου τάξαντες κατ' ἰνίου ἄγομεν τὸ λοιπὸν ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, ἤτοι δεξιοῦ, ἢ τοῦ ἑτέρου· ἐφ' ὧν ἂν συμφέρειν κρίνωμεν πρῶτον ἐπινέμεσθαι. ἀπὸ δὲ τοῦ ὠτὸς ἐπὶ τὸν παρακείμενον κρόταφον πλαγίως ἐπὶ βρέγμα, εἶτα ἐπὶ τὸν ἕτερον κρόταφον ὑπὸ λοβὸν ὠτός. εἶτ' ἐπὶ ἰνίον. ἀπὸ ἰνίου θλίψαντες τὴν προσεμβεβλημένην ἀρχὴν, τὴν ἐπινέμησιν ποιούμεθα ἐπὶ οὖς· ἐπὶ μέτωπον· ὡς εἶναι κάτω πρώτου τὴν τῆς πρώτης κατὰ τοῦ βρέγματος B ἐπινέμησιν, ἀμφοτέρων εἰς τὸ ἔνδον ἐναντίως ἀλλήλαις ἐσσημειωμένων, αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τὸ αὐτό· ἐπιτελεῖται δὲ καὶ ἄλλος ἐκ δυοῖν στεφανιαίων, τῆς μὲν, ὑπὸ τὴν διαίρεσιν νεμομένης, τῆς δὲ, παρ' αὐτὴν, ἐσσημειωμένης ἑκατέρας πρὸς τὸ ἔνδον. αἱ δὲ ἐπινομαὶ, τὸ μὲν κάτω πρὸς τὸ ἄνω, τὸ δὲ ἄνω πρὸς τὸ κάτω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κ'.

Θαὶς ἀδέσποτος.

C ΕΝθετεῖ μὲν ἐφ' ὧν βρέγμα καὶ τὰ παρακείμενα τούτῳ συνεπιδῆσαι θέλομεν· ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· ἐπὶ τῷ καλουμένῳ ἡμιρρόμβῳ γεγονότι χωρὶς τῆς μετωπιαίας ἀπὸ τοῦ ἰνίου ἄγομεν τὴν ἐπινομὴν παρὰ κορυφὴν λοξῶς ἐπὶ μέτωπον. κλάσαντες τὴν ταινίαν κατὰ τοῦ μετώπου μηνοειδῶς, ὥστε τὸ μὲν σιμὸν αὐτῆς νεύειν ἄνω. τὸ δὲ κυρτὸν ἐπὶ μεσόφρυον βλέπειν ἐπὶ τὰ ἀντικείμενα τῆς κορυφῆς, καὶ ἐπὶ ἰνίον ἄγομεν, καὶ οὕτω τὴν μετωπιαίαν προσδίδομεν. αὕτη ἡ ἐπίδεσις μετὰ τῆς εὐχρηστίας ἧς παρέχει ὁ λαγωός ἐστι πῶς D εὐπρεπεστέρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κα'.

Ἐπάνεσις ἢ ἐπιπροσθέτησις Γλαυκίου.

ΑΡμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ἡ περικεφαλίς· ἔστι δὲ πολὺ ἀσφαλεστέρα. μετὰ γὰρ τὴν περικεφαλίδα, ὁ λαγωὸς χωρὶς ὤτων ἐπιπλέκεται, ἵνα μὴ πολυλογῶμεν.

E

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κβ'.

Βασιλικός.

ΑΡμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ἡ ἀδέσποτος Θαΐς, λέγω δὲ ἐπὶ βρέγματος καὶ τῶν πλησίον τόπων· συντελεῖται δὲ οὕτω· σύμμετρον μέρος ἐάσας τῆς ταινίας κατὰ προσώπου παρειμένον, ἧκε τὸ σπείραμα κατὰ βρέγματος ἐπ' εὐθείας ὡς ἐπὶ ἰνίον, F ἐκεῖθεν δὲ παραλλάξας ἄγε ὑπὸ λοβὸν ὠτός. ἐπὶ βρέγμα, καὶ λοξῶς ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου λοξῶς ἐπὶ τὰ ἀντικείμενα μέρη, καὶ ἐπὶ βρέγμα, κρόταφον ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, εἶτ' ἐπ' ἰνίον. ἔπειτα τὴν κατὰ προσώπου παρειμένην ἀρχὴν ἀναγαγών. πτύξας κατὰ μετώπου τρεῖς καθ' ὑπόβασιν, ὥστε βαθμηδὸν ἀλλήλαις ἐπικεῖσθαι, καὶ οὕτως ἐπ' αὐτῶν κατ' αὐτὴν ἔπαγε τὴν μετωπιαίαν.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κγ'.

Φορβεὰ ἡμίτομος, Θαΐα, ἣν μονομερῆ καλοῦσιν.

Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καθ' ἓν μέρος ἐπιδῆσαι θέλομεν γένυν, ἤτοι τραύματος χάριν, ἢ ἐξαρθρήματος, ἢ τοῦ κυνικοῦ καλουμένου σπασμοῦ, ἢ τινος ἄλλου. ἀρχὴ κατ' ἰνίου λοξὴ ἐπὶ κορυφὴν καὶ βρέγμα κρόταφον, παρειάς· εἶθ' ὑπὸ γένειον καὶ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου, ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ γένειον· λοβοὺς ὤτων, μετὰ δὲ τὴν γνειάδα ἐπὶ ἰνίον· αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν. οὕτως αὕτη ἄνωθεν κάτω συμφέρει ἐπιδεῖν, συντελεῖται δὲ αὕτη καὶ κάτωθεν ἄνω οὕτως. ἀρχὴ ἐπὶ ἰνίον τὸ σπείραμα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ὑπὸ γένειον· εἶτα παρειάς, εἶτα λοξὴ ἐπὶ βρέγμα ἰνίον, εἶτα γνειάς, καὶ μετωπιαία.

B

CAPUT XXIII.

Capistrum semisectum, quam Thaiam unicæ partis vocitant.

HÆc deligatio iis congruit, quibus unicâ parte ob vulnus, aut luxationem, aut cynicum vocatum spasmum, aut aliam quandam ob causam, maxillam devincire volumus. *Fasciæ* caput orsum sit ab occipite, obliquum ad verticem, sinciput, ac temporum alterum maxillaris feretur; deinde sub mentum & auris oppositæ fibram ad occiput. Ab occipite ad mentum & aurium fibras: Atque post mentinam in occiput. Hi in iis sunt ita circuitus, si supernè deorsùm devincire conferat. Ipsa verò deligatio perficitur etiam infernè sursùm hoc modo. Caput fasciæ ordiatur ab occipitio, spira sub auris fibram, sub mentum ducatur; deinde maxillaris, posteà obliqua ad sinciput & occiput, mox mentina & frontalis.

C

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κδ'.

Φορβεὰ διμερής.

Ἁρμόζουσα εὑρίσκεται αὕτη, ἐφ' ὧν κατ' ἀμφότερα τὰ μέρη τῆς γένυος, ἢ ἐξαρθρήματα, ἤ τι ἄλλο μέρος τῆς ἐπὶ τῆς μονομεροῦς εἰρημένον ἐστίν. ἀρχὴ κατ' ἰνίου, λοξὴ ἐπὶ κορυφὴν, βρέγμα, καὶ παρειὰς ὑπὸ γένειον εἶτα ἐναντία κειμένη γνάθων παρειάς, καὶ ἐπὶ βρέγμα κατὰ τῆς προσεμβεβλημένης, ἕως χίασμα γίνεσθαι· εἶτα ἐπὶ ἰνίον, καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτός· γένειον ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

D

CAPUT XXIV.

Capistrum bimembre.

IDoneum id comperitur quibus utrarumque maxillæ partium aut luxationes obtigerint, aut quidam alius affectus, qui in unimembri *capistro* numeratus est. Caput *fasciæ* ad occiput, obliqua *spira* per verticem ad sinciput, & genas, sub mentum feratur. Deinde contraria maxillis incumbens pareias etiam ad sinciput, super priùs injectam, quoad decussis fiat; posteà ad occiput & sub auris fibram & mentum; ad occiput denique frontalis circuitus ducatur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κε'.

Η αὕτη κάτωθεν ἄνω.

Ἀρχὴ ὑπὸ ἰνίῳ ὠτὸς καὶ ὑπὸ γνειάδα, εἶτα παρειὰς καὶ λοξὴ παρὰ κορυφὴν, ἐπὶ ἰνίον ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου ὑπὸ γένειον· ἔπειτα παρειάς· ἔπειτα λοξὴ κατὰ βρέγματος ἐπὶ ἰνίον· εἶτα μετωπιαία.

CAPUT XXV.

Idem capistrum ascendens *vel infernè sursùm.*

PRimum caput sub auris inio orditur, & ad genialem. Deinde pareias, & obliqua à vertice ad occiput sub auris oppositæ fibram & sub mentum. Posteà pareias *struatur.* Mox obliqua à sincipite ad occiput. Postremo frontalis *fascia.*

E

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κϛ'.

Η αὕτη ἀπὸ δύο ἀρχῶν ἄνωθεν κάτω.

Η Μεσότης περὶ ἰνίῳ ἐντιθέσθω, τὰ εἰλήματα ἀπὸ κορυφῆς δὲ λοξῶς ἐπὶ βρέγμα, ἵνα κατ' αὐτοὺς χίασμα γένηται, εἶτ' ἐπὶ παρειὰς, ὑπὸ γένειον, ὑπὸ λοβοὺς ὤτων, ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου κυκλοτερῶς ἐπὶ μέτωπον καὶ ἰνίον· εἶτα γνειάδα καὶ μετωπιαίαν· αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

CAPUT XXVI.

Idem capistrum à duobus capitibus descendens, vel supernè deorsùm.

FAsciæ medium occipiti imponatur. A vertice vero obliquè ad sinciput circunvolutiones quo his chiasmus fiat. Deinde per malas sub mentum ad aurium fibras ad occiput, ab occipite in orbem ad frontem & occiput. Posteà tum maxillarem, tum frontalem fasciam *struito,* & super ipsas circuitus.

F

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κζ'.

Η αὐτὴ ἄλλως.

Η Μεσότης κατὰ μετώπου, τὰ σπειράματα ἐπὶ ἰνίον καὶ κατ' αὐτοὺς χίασμα· εἶτα ὑπὸ λοβοὺς

CAPUT XXVII.

Idem aliter.

MEdium super frontem; spiræ ad occiput; & his chiasmus. Deinde infrà aurium fibras

fibras sub mentum. Posteà fasciæ maxillares etiam ad sinciput; obliquæ ad occiput. Postremò tum maxillaris, tum frontalis struatur.

A ὤτων ὑπ' ἀνθερεῶνα. εἶτα πάρψαι, καὶ ἐπὶ βρέγμα, λοξαὶ ἐπὶ ἰνίον· εἶτα γνάθους καὶ μετωπιαίας.

CAPUT XXVIII.

Aliter.

Medium super occiput. Capita sub aurium fibras ad mentum. Deinde maxillaris & reliqua præcedenti consimiliter struantur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κη'.

Ἄλλως.

Μεσότης κατ' ἰνίου. αἱ ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ὤτων, ὑπὸ γένειον. ἔπειτα πάρψας καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως τῇ
B πρὸ ταύτης.

CAPUT XXIX.

Obliquum capistrum unimembre, quod vicinas auris partes, & ad inferioris maxillæ rostra positas devincit.

Caput *fasciæ* super occciput injiciatur. Spira sub auris fibram ad tempora ac sinciput ducatur, obliquè ad occiput & frontalem. Circuitus autem super has partes, plures. Sic deligatio struenda est infernè sursùm, vel supernè deorsùm. Ita deligationes conferunt ab occipite, obliqua ad verticem, sinciput, atque tempora sub auris fibram ad occiput, fiatque frontalis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κθ'.

Λοξὴ φορβεὰ μονομερὴς ἐπιδέουσα τὰ πλησίον ὠτὸς, καὶ κατὰ κόρωνα τῆς κάτω γένυος.

Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ περίελιγμα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ κρόταφον, ἐπὶ βρέγμα· λοξὰς ἐπὶ ἰνίον· καὶ μετωπιαίαν, αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν ἐπὶ πλεῖον. ἐπιδέοιτο οὕτω
C κάτωθεν ἄνω, ἢ ἄνωθεν. συμφέρει οὕτως ἐπιδεόμενα ἀρχὴ κατ' ἰνίου λοξὴ ἐπὶ κορυφὴν καὶ βρέγμα, καὶ κρόταφον· ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον, καὶ μετωπιαία.

CAPUT XXX.

Deligatio bimembris quam quidam leporem sine auribus, quidam semirhombum, aut laterculum vocitant, quum ad frontem aut sincipitis partes porrigatur.

D Caput *fasciæ* ab occipitio ordiatur. Spira sub auris fibram ad tempora & sinciput. Obliquè ad occiput, & frontalis ad externum oculi canthum, atque ad sinciput. Obliqua ad occiput. Ab occipite obliqua ad sinciput *ducatur*, quæ præcedenti opposita sinciput decussat. Deinde sub auris fibram ad occiput feratur, frontalisque opus perficiat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λ.

Διμερὴς ἣν τινες λαγωὸν χωρὶς ὤτων καλοῦσιν. οἱ δὲ ἡμιρρόμβιον, ἢ πλινθίον, ἐπειδὴ ἐστὶ πρὸς μέτωπον, ἢ μέρη βρέγματος.

Ἀρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ περίελιγμα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ κρόταφον καὶ βρέγμα. λοξὰς ἐπὶ ἰνίον, καὶ μετωπιαία πρὸς τὸν ἔξω κανθὸν, καὶ ἐπὶ βρέγμα· λοξὴ ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου λοξὴ ἐπὶ βρέγμα ἀντικειμένη τῇ πρὸ αὐτῆς χιάζουσα τὸ βρέγμα. εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον, καὶ μετωπιαία.

CAPUT XXXI.

E *Eadem deligatio biceps* descendens *supernè deorsùm.*

Medium super occiput injiciatur. Capita per verticem ad sinciput ducta chiasmum in eo faciunt. Deinde sub aurium fibras ad occiput. Posteà frontalis admoveatur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λα'.

Ἡ αὐτὴ ἀπὸ δύο ἀρχῶν ἄνωθεν κάτω.

Ἡ Μεσότης κατ' ἰνίου. αἱ ἀρχαὶ ἐπὶ κορυφὴν βρέγμα χίασμα ποιοῦσαι καθ' αὐτοῦ· εἶθ' ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ ἰνίον. εἶτα μετωπιαία.

CAPUT XXXII.

F *Eadem deligatio ascendens, vel infernè sursùm.*

Medium supra occiput statuatur. Capita sub aurium fibras ad externos oculorum angulos *ducantur*. Deinde ad sinciput & occiput. Posteà frontalis posita sit fascia, quidam quoque mentinam admovent.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λβ'.

Ἡ αὐτὴ κάτωθεν ἄνω.

Ἡ Μεσότης κατ' ἰνίου. αἱ ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ τοὺς ἔξωθεν κανθούς· εἶτ' ἐπὶ βρέγμα καὶ ἰνίον. εἶτα μετωπιαία· τινὲς καὶ γενειάδα προστιθέασιν.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λγ'. ριε'.

Ἀνεζυγμένος.

Τῆς εὐθείας διμεροῦ φορβέαν ἐπιδήσαντες χωρὶς τῆς γλυφάδος ἐπὶ τέλει ἐπὶ τὸ ὕψωμα τῆς ῥινὸς ἀπάγομεν, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον καὶ στεφανιαίαν προσαποδίδομεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. λδ'. ρις'.

Διεζυγμένος Κασκίου.

Ὁμοίως τῷ ἀνεζυγμένῳ ἐπιδεδεμένῳ, καὶ τὴν γλυφάδα προσαποδίδομεν.

B

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λε'. ριζ'.

Γενειλμένος περικεφαλαία ἐν μονομαχίαις.

Αὕτη ἁρμόζει ἐπὶ τῶν κατὰ πολλὰ μέρη τῆς κεφαλῆς καὶ τὴν παρειὰν ἐχόντων τραῦμα. τῇ λοξῇ διμερῆ φορβέαν συνεπίδησον, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ Γλαυκίου σκάφιον· εἶτα ἔτι τοὺς διμερεῖς φορβέας. ἔνιοι θεατρικώτερον βουλόμενοι κέφαλον ἐπιμάσαντες ἐπιρράπτουσιν. ἡ αὐτὴ γὰρ ἄλλως καὶ ἄνευ τῆς λοξῆς φορβέας καὶ τὴν γενειάδων.

C

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λϛ'. ριη'.

Ἄλλως περικεφαλαία περὶ τὴν αὐτήν.

Σύμμετρον μέρος τῆς ταινίας ἐάσας κατὰ προσώπου κρέμασθαι, ἧκε τὸ περίεσμα ἐπ' εὐθείας ἐπὶ ἰνίον κἀκεῖθεν ἐπίδει τὴν εὐθεῖαν φορβέαν μέχρι τοῦ σκεπούσης ὅλης παρειᾶς καὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ ἐπὶ τέλει τὴν κατὰ προσώπου παρειμένην ἀρχὴν ἀνακλάσας εὐθυτενῶς ἐπὶ κορυφὴν ἄπαγε ἐπὶ ἰνίον καὶ καταλάμβανε ὁμοίως ἐὰν θέλῃς ἐπιδεὶς τὸν λοβόν.

D

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λζ'. ριθ'.

Λαγωὸς μετ' ὤτων.

Τὸ ἡμιρρόμβιον προσλαβὸν τὰ καλούμενα ὦτα οὕτως ὀνομάζεται. ἐπιδεῖται δὲ ἤτοι εὐπρεπείας χάριν ἐν μονομαχίαις, ἢ χάριν τοῦ κράτημα γίνεσθαι τῆς κεφαλῆς ἐπὶ προσώπου τινὸς συμπτώματος μεθοδευομένου. ἀλλ' εἰ μὲν εὐπρεπείας ἕνεκα ἐπιδέοιτο βραχέα εἶναι δεῖ ταῦτα, καὶ ἐν μέσῳ τῷ μετώπῳ τετάχθαι. οὕτω γὰρ αὖ τὴν ἐμφέρειαν πρὸς τὸ ζῷον ἀποσώζοι. εἰ δὲ κρατήματος, μεγάλα· ἵνα περιλαβόμενος τοὺς δακτύλους ἀγκύλους, κρατεῖν δύναιτο καὶ ἐν μέσῳ.

E

ΦΕΦΑΛΑΙΟΝ λη'. ρκ'.

Ἄλλος πρὸς τοὺς κροτάφους.

Ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως. ὁ βρόχος ὁ καλούμενος βουκολικὸς ἢ δι' ἀγκυλωτοῦ (συντόμως ἐν τῷ περὶ βρόχων ἐκδεδώκαμεν πολλάκις) ἐξ ἑνὸς μέρους τοῦ ἐπιδέσμου ἐπὶ μετώπου τάσσεται, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐπιτελεῖται τὸ ἡμιρρόμβιον, ἢ πλινθίον καλούμενον.

F

CAPUT XXXIII.

Conjugata deligatio.

Rectum bimembre capistrum devinctum citra mentinam in fine ad nasi summitatem reducimus, deinde ad occiput, coronariamque adjicimus.

CAPUT XXXIV.

Disjuncta Glaucii deligatio.

Simili modo conjugatæ fasciationi factæ mentinam addimus.

CAPUT XXXV.

Galea gladiaturæ genas tegens.

Hæc iis congruit qui in multis capitis, ac genarum partibus vulnus habent. Obliquâ fasciâ bimembre capistrum convincito. Posteà quoque Glaucii scopham, ac deinceps ita bimembra capistra repetes. Nonnulli hanc deligationem spectaculo celebriorem desiderantes cephalum comparatum assuunt. Hæc alio modo tum citra capistrum, tum citra mentinas conficitur.

CAPUT XXXVI.

Aliter ad eadem galea.

Quum commoderatam fasciæ partem in faciem pendere siveris, è directo ad occiput spiram diducito. Indeque rectum capistrum devinciendo confice, quoad universam genam caputque contexeris. Atque tandem demissum super faciem caput rectà per verticem reflectendo ad occiput reducito, eodemque modo si velis fibræ admotum deligato.

CAPUT XXXVII.

Lepus auritus.

Semirhombus vocatus aures adeptus ita nominatur. Deligatur autem aut decoris gratiâ in gladiatoriis duellis, aut ut caput in alicujus faciei symptomatis curatione contineatur. At si decoris gratiâ deligatio fiat, hæ breves sint aures oportet, & ut in media fronte ejiciendæ. Sic enim animalis effigiem servant. Si verò capitis continendi gratiâ, magnæ, quò quis curvos digitos sortitus, etiam in medio continere queat.

CAPUT XXXVIII

Alius lepus ad tempora.

Ita verò perficitur. Qui laqueus pastoralis aut persinus (concisè libro de laqueis plerunque tradidimus) ex una fasciæ parte in fronte locatur, atque super hunc perficitur semirhombus, aut qui laterculus vocitatur.

A

CAPUT XXXIX.

Simplex oculus, aut tenuis oculatio.

AB occipite exordium. Spira per verticem ad sinciput,& intercilium ducatur oculum contectura. Deinde sub auris fibram ad oculum etiam ad occiput. Postremò ad frontem.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λθ'.

Ἁπλοῦς ὀφθαλμὸς, ἢ ὀμμάτωσις λεπτή.

ΑΡχὴ κατ' ἰνίου. τὸ περίειρμα ἐπὶ κορυφὴν, ἐπὶ βρέγμα μεσόφρυον ὀφθαλμὸν ὥστε καλύψαι· εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτός. καὶ ἐπὶ ἰνίον. εἶτα μετωπιαία.

B

CAPUT XL.

Idem oculus ascendens, *vel infernè sursùm ductus.*

EXordium ab occipitio. Circunvolutio per verticem, sinciput, intercilium ad oculum feratur. Deinde sub auris fibram ad oculum, ad sinciput, ad occiput. Postremò frontalis sit deligatio.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μ'.

Η αὐτὸς κάτωθεν.

ΑΡχὴ κατ' ἰνίου. τὸ περίειρμα (γὰρ ἐπὶ κορυφὴν βρέγμα μεσόφρυον ἐπὶ ὀφθαλμὸν εἶτα) οἶμαι παρέλκειν ἀπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ὀφθαλμὸν, ἐπὶ βρέγμα, ἐπὶ ἰνίον. εἶτα μετωπιαία.

C

CAPUT XLI.

Duplus oculus supernè deorsùm ductum habens.

CAput *fasciæ* super occiput injiciatur. Circunvolutio per verticem, sinciput, superciliorum intestitium, ad oculum. Deinde sub auris oppositæ fibram ad oculum alterum, superciliorum interstitium, sinciput & ad occiput; mox ad frontem. Deliganti licet quoque primo inverso deligationis ordine, infernè sursùm deligationem ducere, si id conferat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μα'.

Διπλοῦς ὀφθαλμὸς ἄνωθεν τὰς ἐπαγωγὰς ἔχων.

ΑΡχὴ κατ' ἰνίου. τὸ εἴλημα κατὰ κορυφὴν, βρέγμα, μεσόφρυον ἐπὶ ὀφθαλμόν. εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου ἐπ' ὀφθαλμὸν τὸν ἕτερον, μεσόφρυον, βρέγμα, καὶ ἐπὶ ἰνίον, εἶτα μετωπιαία· δυνατὸν δὲ καὶ ἀναστρέψαντα τὸ πρῶτον ἐπιδεόμενον κάτωθεν ἄνω ἐπιδῆσαι, ἄνπερ τοῦτο συμφέρῃ.

D

CAPUT XLII.

Duplus oculus biceps supernè deorsùm sive descendens.

MEdium ad occiput injiciatur. Capita ad verticem, ad sinciput, glabellam: hoc etiam ipso modo chiasmum efficiunt; deinde ad oculos, & ad aurium fibras, ad occiput, & ad frontem *abit evolutio.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μβ'.

Διπλοῦς ἀπὸ δύο ἀρχῶν ἄνωθεν κάτω.

ΜΕσότης κατ' ἰνίου. ἀρχαὶ ἐπὶ κορυφὴν, ἐπὶ βρέγμα μεσόφρυον, καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο χιάζεσθαι. εἶτα ἐπὶ ὀφθαλμοὺς, καὶ ὑπὸ λοβοὺς τῶν ὤτων· ἐπὶ ἰνίον· καὶ μετωπιαία.

E

CAPUT XLIII.

Aliter.

MEdium fasciæ super frontem injiciatur; ad occipitium capita. Ab occipite chiasmus fiat, ac præcedenti hanc similem deligationem effice.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μγ'.

Ἄλλως.

ΜΕσότης κατὰ μετώπου· αἱ ἀρχαὶ ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου χιασθεῖσαι, καὶ ὁμοίως τῇ πρὸ ταύτης ἐπιδέσει.

F

CAPUT XLIV.

Oculus rectus unimembris.

MEdium fasciæ super occiput, spira ad verticem, sinciput,& oculum è directo evolvatur, per triangulum sub mentum, auris fibram ad occiput & frontem.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μδ'.

Ὀφθαλμὸς εὐθὺς μονομερής.

ΑΡχὴ κατ' ἰνίου. τὸ περίειρμα ἐπὶ κορυφὴν, βρέγμα, ὀφθαλμὸν ἐπ' εὐθείας, ἐπὶ χάλινον ὑπὸ γένειον καὶ λοβὸν ὠτός. ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ με'.

Διπλοῦς ἐξ αὐτοῦ.

Πρὸ τῆς μετωπιαίας ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ ἕτερον ὀφθαλμὸν ἀντικείμενον ἐπάγεται, καὶ εὐθείας ἐπὶ χαλινόν, ὑπὸ γένειον ἐπὶ τὸν ἕτερον ὀφθαλμόν, καὶ ἐπὶ ἀντικείμενον λοβὸν ἐπὶ ἰνίον, καὶ μετωπιαία.

CAPUT XLV.

Duplex ex eodem ductus.

PRæ frontali ab occipitio ad alterum oculum oppoſitum ducatur faſcia, directéque ad labiorum oras ſub mentum in alterum oculum, & per oppoſitam auris fibram ad occipitium, ac tum frontalis fiat.

B

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μς'.

Ὁ αὐτὸς κάτωθεν.

Ἀρχὴ ὑπὸ ἰνίῳ· τὸ εἴλημα ὑπὸ λοβὸν ὠτός· εἶθ' ὑπὸ γένειον ἐπὶ χαλινὸν ὀφθαλμὸν ἐπὶ βρέγμα καὶ ἐπὶ ἰνίον. εἶθ' ὑπὸ λοβόν, καὶ ὑπὸ γένειον ἀντικείμενον χαλινόν, ὀφθαλμὸν μεσόφρυον, καὶ αὐτοῦ χίασμα· εἶτα ὑπὸ βρέγμα καὶ ἰνίον· εἶτα μετωπιαία. C

CAPUT XLVI.

Idem aſcendens, vel infernè ſurſum.

CAput ſub occipitio locetur; circumvolutio ſub auris fibram, mox ſub mentum in labiorum oram, oculum, ac ſinciput, & ad occiput. Deinde ſub auris fibram, & ſub mentum & oppoſitum oris angulum, oculum & ſuperciliorum interſtitium, ibique chiaſmus; poſteà ſub ſinciput & occiput. Poſtremò frontalis *condatur.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μζ'.

Ὁ αὐτὸς ἀπὸ δύο ἀρχῶν.

Ὁμοίως κατὰ λέξιν τῆς τιθεμένης μεσότητος κατ' ἰνίον, καὶ ἢ ἄνωθεν ἢ κάτωθεν ἀγομένων τῶν ἀρχῶν, τίθεται ὑπὸ γένειον μεσότης.

CAPUT XLVII.

Idem biceps oculus, ſive à duobus capitibus.

QUum faſciæ medium oculo obliquo conſimili modo ſuper occiput poſitum fuerit, & aut ſursùm, aut deorſum ductis capitibus ſub mentum *faſciæ* medium ponitur.

D

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μη'.

Σχιστὸς ἐπὶ ῥινός.

Πλάτος ἕκαστος τελαμῶν ὅσῳ σκεπάσαι τὴν ῥῖνα· μήκει δὲ ὡς διπλοῦν ἀπὸ ῥινὸς ἐπ' εὐθείας ἐπὶ ἰνίον δύνασθαι χωρῆσαι. Τὴν ἀρχὴν τάττομεν κατ' ἰνίον· τὸ δὲ λοιπὸν ἄγομεν ἐπ' εὐθείας ἐπὶ κορυφὴν βρέγματος ῥινὸς ὕψωμα· τὸ δὲ λοιπὸν περιειμένον κατὰ τοῦ προσώπου, ὃ καὶ σχίζομεν ἐπ' εὐθείας εἰς σκέλη δύο ἄχρι τοῦ ἄνω χείλους ἔπειτα οὕτως ἄλλου στενοῦ τελαμῶνος, ἐπιμηκεστέρου δέ, τὴν μεσότητα τίθεμεν ὑπὸ σφαιρίῳ τῆς ῥινός, καὶ ἐπὶ τῶν περιειμένων τοῦ E προσώπου σκελῶν· ἄγομέν τε τὰς ἀρχὰς ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ ἰνίον κατὰ τῆς προεμβεβλημένης χίασμα ποιοῦντες. δόντες τε ὑπηρέτῃ ἑξῆς κατὰ τοῦ προσώπου σκέλη ἄγομεν· ἀνακλάσαντες περὶ ἑκάτερον μέρος τῆς ῥινὸς ἐπὶ μεσόφρυον, κατ' αὐτοῦ χίασμα γίγνεσθαι καὶ τὰς ἀρχὰς λοξῶς ἐπὶ κορυφῆς ἐπὶ ἰνίον ἀφάψοντές τε πρὸς τὸ αὐτὸ πέρας, ἐπάγομεν τὰς διακρατουμένας ὑπὸ τοῦ ὑπηρέτου ἀρχὰς μετωπιαίας συντελοῦμεν· οὗ τὰ πέρατα πρὸς ἄλληλα ἅμματι ἢ ὡς ἀντῆρι ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς ἀναλαμβανομένων. F

CAPUT XLVIII.

Schiſtus ad naſum.

TAntam latitudinem quæque ſciſſa faſciola ſortiatur, quanta naſum queat tegere. Longitudine verò tanta ſit ut duplicata à naſo rectà ad occiput procedere poſſit. Caput faſciæ ſuper occiput collocamus, reſiduum vero è directo ad verticem ſincipitis & naſi ſummitatem ducimus. Reliquum autem demiſſum in faciem, quod etiam rectâ lineâ in duo crura ſcindimus adusque ſuperius labrum, deinde alterius anguſtæ faſciolæ ob longioris meditullium ſub naſi orbiculo, & in demiſſis in faciem cruribus ponimus. Atque capita ſub aurium fibras, ſub occiput, ſuper faciem priùs injectam, chiaſmo figurato ducimus, Quibus autem miniſtro commiſſis, ordine ſuper faciem crura ducimus, his ab utraque naſi parte ad glabellam reflexis ſuper ipſum decuſſis fiet, obliquéque capitibus ſupra verticem, occiput verſùs, ad ipſum etiam extremum alligatis capita à miniſtro contenta reducimus, quibus frontales faſcias conficimus, ut extrema inter ſe nodo, aut fibula è capitis latere revocentur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μθ'.

Σφενδόνη ἐπὶ ῥινὸς ἐκ τετρασκελοῦς.

Σχίζομεν τὸ ῥάκος σκέλη τέσσαρα, τὸ μέσον συνεχὲς ἐῶντες· ὃ καὶ ὑπὸ τὸ σφαίριον τάξαντες τὰς ὑπερκειμένας κάτω παρίεμεν· τὰς δὲ ὑποκειμένας πρὸς τὴν ἄγομεν

CAPUT XLIX.

Funda quadricrus ad naſum.

LInteum in crura quatuor ſcindimus, medium continuum ſinentes, quo ſub orbiculo collocato, ſuperpoſita capita deorſùm demittimus, ſuppoſita verò, primumque

ad genas, & externos ad sinciput oculorum angulos ducimus, decussique formata, ministro continere imperamus. Alia verò duo capita sub fibras ad occiput; ab occipite in orbem chiasmo delineato, ad frontem & capitis partem revocamus, & quæ continebantur, ea ad occiput ducta deligamus.

A ἐπὶ τὰ μῆλα, καὶ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ βρέγμα· καὶ χιάσαντες συνέχειν ὑπηρέτῃ κελεύομεν· τὰς δ' ἄλλας δύο ἀρχὰς ὑπὸ λοβοὺς ἐπὶ ἰνίον χιάσαντες ἐγκυκλίους ἐπὶ μέτωπον καὶ ἐπὶ μέρος τῆς κεφαλῆς ἀναλαμβανόμενοι. καὶ τὰς διακρατουμένας ἐπὶ ἰνίον ἄγοντες καταλαμβάνομεν.

CAPUT L.

Eadem trifasciola.

Unum fasciolæ medium sub orbiculo positum sit, capita verò ad externos oculi angulos ac sinciput, & decussata retineantur: Alterum medium sub nasi orbiculo. Cætera verò capita & sub fibras aurium, & ad occiput connectuntur, tertium medium super frontem, capita verò in orbem ad caput ducantur, & super capitis partem nodus fiat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ν'.

Η αὐτὴ ἐκ τριῶν ταινιδίων.

B Μία ἡ μεσότης ὑπὸ σφαίρειον· αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπὶ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ βρέγμα καὶ χιασθεῖσαι διακρατείσθωσαν· ἄλλη δὲ μεσότης ὑπὸ τὸ σφαίρειον τῆς ῥινός· αἱ δ' ἀρχαὶ καὶ ὑπὸ λοβούς, καὶ ἐπὶ ἰνίον ἀμμαζον), τρίτη μεσότης κατὰ μετώπου· αἱ δ' ἀρχαὶ ἐγκύκλιοι πρὸς κεφαλήν, καὶ τὸ ἅμμα παρὰ μέρος τῆς κεφαλῆς.

CAPUT LI.

Eadem funda trifasciola.

Medium sub nasi orbiculo. Capita per externos oculorum angulos ad sinciput similiter decussata contineantur. Alterum medium super nasi orbiculum: capita sub aurium fibras ad occiput; ab occipite circa caput decussatio fiat, ac in orbem ducta ad frontem *ferantur*. Nodus à capitis lateribus *fundam finiat*.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ να'.

C

Η αὐτὴ ἐκ δύο ταινιδίων.

Μία μεσότης ὑπὸ σφαιρείῳ· αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπὶ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ βρέγμα καὶ χιασθεῖσαι ὁμοίως διακρατείσθωσαν· ἑτέρα ἡ μεσότης ὑπὲρ τὸ σφαίρειον, αἱ δ' ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου χιασθεῖσαι περὶ κεφαλήν, ἐγκύκλιοι ἐπὶ μέτωπον· τὸ δὲ ἅμμα ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς.

CAPUT LII.

Nasus ex duabus fasciolis.

Altera fasciola rectâ naso incumbente, ejus medium à projecta fronte demissum sinimus. Alterum verò medium à facie pendulum rectâ lineâ per verticem ad occiput adducimus. Alterius autem fasciolæ medio sub nasi orbiculum injecto, capita sub aurium fibras etiam ad occiput ducimus. His in occipite decussatis, caput à facie demissum, suprà priùs injectam fasciam rectà ad verticem & occiput adducimus. Atque per crura super occiput decussata capita comprehendentes frontalem construimus.

D

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νβ'.

Ῥὶς ἐκ δύο ταινιδίων.

Τῆς ἑτέρας ἐπ' εὐθείας τῇ ῥινὶ ἐπικειμένης, τὸ μὲν ἥμισυ κατὰ τοῦ προκειμένου μετώπου παρειμένον ἐῶμεν· τὸ δὲ ἥμισυ κατὰ τοῦ προσώπου παρειμένον, ἐπ' εὐθείας κατὰ κορυφὴν ἐπὶ ἰνίον ἀπάγομεν· τῆς δ' ἑτέρας τὴν μεσότητα ὑπὸ σφαιρείῳ τάξαντες τὰς ἀρχὰς ὑπὸ λοβοὺς ὤτων καὶ ἐπὶ ἰνίον ἄγομεν, χιάσαντες κατ' ἰνίου, οὕτω
E τὸ κατὰ τοῦ προσώπου παρειμένον ἀνακλάσαντες κατὰ τῆς προεμβεβλημένης, ἐπὶ κορυφὴν καὶ ἰνίον ἐπ' εὐθείας ἀπάγομεν. διὰ δὲ τῶν κεχιασμένων κατ' ἰνίου καταλαμβανόμενοι τὰς ἀρχάς, μετώπιον συντελοῦμεν.

CAPUT LIII.

Accipiter ad nasum ex tribus fasciolis.

Medium unius fasciæ sub nasi orbiculo sedeat: Capita verò à nasi lateribus ad glabellam ferantur, ubi & decussata rectà prope verticem ad occiput ducantur, ibique contineantur. Secundæ meditullium super nasi orbiculum; capita verò sub aurium fibras ad occiput vehantur; illicque tum inter se, tùm cum iis quæ retinentur nodo devinciantur. Tertiæ medium super frontem, capita verò in orbem circum caput, nodus autem ad capitis partem deligationem perficiat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νγ'.

Ἱέραξ ἐπὶ ῥινὸς ἐκ τριῶν ταινιδίων.

F Ἑνὸς ἡ μεσότης ὑπὸ σφαιρείῳ· αἱ δ' ἀρχαὶ ἐκ πλαγίων τῆς ῥινὸς ἐπὶ μεσόφρυον, ὅπου καὶ χιασθεῖσαι ἀπαγέσθωσαν ἐπ' εὐθείας παρὰ κορυφὴν ἐπὶ ἰνίον κἀκεῖ διακρατείσθωσαν. δευτέρου μεσότης ὑπὸ τὸ σφαίρειον τῆς ῥινός· αἱ δ' ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ ἰνίον κἀκεῖ ἁμματιζέσθωσαν πρὸς ἀλλήλας τε καὶ πρὸς τὰς διακρατουμένας· τρίτου ἡ μεσότης κατὰ μετώπου· αἱ δ' ἀρχαὶ ἐγκύκλιοι περὶ κεφαλήν· τὸ δὲ ἅμμα παρὰ μέρος τῆς κεφαλῆς.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νδ΄.

Η αὐτὴ ἐκ δύο ταινιδίων.

ΤΗς πρώτης ὁμοίως ταινίας διατιθεμένης, καὶ τῆς δευτέρας πάλιν ὁμοίως, ἐπὶ ἰνίον ἀγαγὼν τῆς δευτέρας τὰς ἀρχὰς χιάσαι δὲ, καὶ δι' αὐτῶν μετωπιαῖον συντελέσαι· τῶν τῆς πρώτης τεταμένων ἀρχῶν ἤτοι κατειλημμένων ὑπ' αὐτῶν, ἢ καὶ αὐτῶν χιαζομένων κατ' ἰνίου· ἔπειτα ἀγομένων ὑπ' ἀνθερεῶνα, κἀκεῖ ἀμματιζομένων.

CAPUT LIV.

Eadem deligatio ex duabus fasciolis.

PRimæ eodem modo fasciæ admotæ; secundæ quoque rursus similiter ad occipitium deductæ secunda capita decussentur, & per ipsa frontales conficiantur, primæ fasciæ capitibus aut sub ipsis retentis, aut etiam his ad occiput decussatis; postea sub mentum adB ducimus, illicque connectimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νε΄.

Εἴλητος ἐπὶ αὐτῆς.

ΣΥμμετρον μέρος ἐπὶ τοῦ ἐπιδεσμοῦ κατὰ τοῦ προσώπου ἐάσαντες κρεμάσαι τοσοῦτον ὅσον ἱκανὸν ἔσται ἐπὶ ἰνίον ἐλθεῖν. εἶτα ἄγομεν τὸ σπείραμα ἐπ' εὐθείας κατὰ ῥινὸς, μεσοφρύου, βρέγματος, κορυφῆς, ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου κλάσαντες ἐπὶ λοβὸν ὠτὸς ἀντικείμενον ἐπὶ ἰνίον διακρατοῦντες τὸ σπείραμα, τὴν κατὰ τοῦ προσώπου κρεμαμένην ἀρχὴν ἀνακλάσαντες ἐπ' εὐθείας ἄγομεν κατὰ τῆς πρώτης κορυφῆς καὶ ἰνίου καταλαμβανόμενοί τε, ἄγομεν τὸ σπείραμα κυκλοτερῶς ἐπὶ μέτωπον· εἶτα ἐπὶ ἰνίον καὶ παρὰ μέρος τῆς κεφαλῆς τὸ σπείραμα καταλαμβανόμεθα.

CAPUT LV.

Convoluta ad eundem nasum fascia.

COmmoderatam fasciæ partem tantum à facie pendere sinimus, quanta ut ad occiput perveniat desiderabitur. Tum rectâ spiram, per nasum, glabellam, sinciput, verticem, ad occiput ducimus, ab occipite deC flectentes ad auris fibram oppositam. Retentâ ad occiput spirâ demissum à facie caput reflectentes rectà super primam verticis & occipitis fasciam ducimus, deprehensamque spiram in orbem ad frontem vehimus. Postea ad occipitium & à capitis latere spiram retinemus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νϛ΄.

Σφενδόνη.

ΑΡχὴ κατ' ἰνίου· τὸ σπείραμα λοξὸς ἐπὶ κορυφὴν, καὶ βρέγμα, μικρὸν κανθὸν ἐπὶ μῆλα· εἶθ' ὑπὸ σφαίρειον ῥινὸς καὶ ἐπὶ τὸ ἀντικείμενον μῆλον παρὰ τὸν ἔξω κανθὸν ἐπὶ βρέγμα, ἐπὶ κορυφὴν, ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου, καὶ ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία.

CAPUT LVI.

D

Funda.

CApita in occipitio exordiantur; spira obliquè ad verticem, sinciput, parvum oculi angulum ad genam: deinde sub nasi orbiculum, & ad oppositam genam juxtà externum canthum ad sinciput, ad verticem primo circuitui opposita, ad occiput ducatur. Ab occipite ad auris oppositæ fibram, & ad occiput; ab occipite denique ad frontem fiat deligatio.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νζ΄.

Η αὐτὴ ἄλλως.

ΑΡχὴ κατ' ἰνίου. τὸ σπείραμα λοξὸς παρὰ κορυφὴν, ἐπὶ κρόταφον καὶ τὸν ἔξω κανθὸν ὑπὸ σφαίρειον ῥινὸς καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτός· εἶτα ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου κλάσαντες τὴν ἀρχὴν, ἄγομεν ἀντικειμένην τῇ πρώτῃ λοξὴν ἐπὶ κρόταφον, ὑπὸ σφαίρειον ῥινὸς, καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου, ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ λοβὸν ὠτὸς, ἐπὶ σφαιρίδιον ῥινὸς, καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτός· εἶτ' ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου μετωπιαίαν προσαποδίδομεν.

E

CAPUT LVII.

Eadem aliter funda.

CAput fasciæ super occiput injiciatur. Spira obliquè per verticem ad temporum alterum, & externum canthum sub nasi orbiculum, & sub auris fibram *feratur*; deinde ad occiput, ab occipite reflexo capite, oppositam primæ obliquam ad temporum alterum sub nasi orbiculum, & sub auris oppositæ fibram ad occiput ducimus. Ab occipite ad auris fibram. Ad nasi orbiculum & sub auris fiF bram, postea ad occiput, ab occipite frontalem adjicimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νη΄.

Αμύντου χάραξ.

ΑΡχὴ κατ' ἰνίου· τὸ σπείραμα λοξὸς ἐπὶ κορυφὴν, βρέγμα, μεσόφρυον· εἶτ' ἐκ πλαγίων τῆς ῥινὸς

CAPUT LVIII.

Amintæ vallum.

CAput fasciæ ab occipitio orditur. Spiram obliquè ad verticem, sinciput, & glabel-

lam ducimus. Deinde à nasi lateribus juxta magnum canthum rectâ lineâ ad accubantem nasi pinnulam ad auris angulum, deinde sub mentum & sub auris fibram ad occiput. Ab occipite obliqua per verticem & ad sinciput. Opposita primæ ad glabellam, quo super ipsam chiasmus fiat, & à nasi lateribus primæ opposita ad auris angulum. Posteà sub mentum & auris oppositæ fibram, mox ad occiput. Ab occipite frontalis fiat, & sub nasi eminentiam; postea sub auris oppositæ fibram, etiam ad occiput. Huic deligationi nonnulli mentinam adjiciunt. Ad hæc *deligatio* convenit quibus glabellam & nasi eminentiam convincire volumus.

A παρὰ μέγαν κανθὸν ἐπ' εὐθείας ἐπὶ παρακείμενον πτερύγιον ῥινὸς ἐπὶ χαλινόν, εἶθ' ὑπ' ἀνθερεῶνα, καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου λοξὴ παρὰ κορυφὴν καὶ ἐπὶ βρέγμα. ἀντικειμένη τῇ προτέρῃ ἐπὶ μεσόφρυον, ὡς κατ' αὐτὸ χίασμα γίνεσθαι, καὶ ἐκ πλαγίων τῆς ῥινὸς ἀντικειμένη τῇ προτέρῃ ἐπὶ χαλινόν. εἶθ' ὑπ' ἀνθερεῶνα, καὶ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία, καὶ ὑπὸ τὸ ὕψωμα τῆς ῥινός· εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου, καὶ ἐπὶ ἰνίον. ταύτῃ τῇ ἐπιδέσει ἔνιοι καὶ ἡμειάδα προστιθέασιν. ἁρμόζει δὲ ἐφ' ὧν μεσόφρυον, καὶ τὸ τῆς ῥινὸς ὕψωμα συνεπιδῆσαι
B θέλομεν.

CAPUT LIX.

Phaleræ aut vallum.

OCcipiti fasciæ caput assideat. Circunvolutio obliquè per verticem, sinciput, ad glabellam per magnum canthum ad genam, sub auris fibram versus occiput primo circuitui opposita, quo circa glabellam decussis struatur, & obliqua per sinciput, & verticem ad occipitium volvatur. Ab occipitio ad auris fibram sub naris eminentiam, & ad oppositam auris fibram, posteà ad occiput. Ab occipite ad frontem frontalis struatur. Huic autem nonnulli ornatûs gratiâ etiam coronariam deligationem adjiciunt. Ipsa quoque à duobus capitibus devinciri potest, si usus postulet. Quadrat quibus & præcedens.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νθ'.

Φάλαρα ἢ χάραξ.

ΑΡχὴ κατ' ἰνίου. τὸ περίαμμα λοξὸν παρὰ κορυφὴν βρέγμα, ἐπὶ μεσόφρυον· παρὰ μέγαν κανθόν, ἐπὶ μῆλον, ὑπὸ λοβὸν ὠτός. ἐπὶ ἰνίον ἀντικειμένη
C τῇ προτέρῃ ὡς χίασμα κατὰ μεσόφρυον γίνεσθαι· καὶ λοξὴ παρὰ βρέγμα καὶ κορυφὴν ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ λοβὸν ὠτός, ὑπὸ τὸ ὕψωμα τῆς ῥινός, καὶ ἐπὶ τὸν ἀντικείμενον λοβὸν ὠτός, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία. ταύτῃ ἔνιοι δι' εὐπρέπειαν καὶ στεφανιαίαν προστιθέασιν· αὕτη καὶ ἀπὸ δύο ἀρχῶν ἐπιδεῖσθαι δύναται, ἂν ἀπαιτῇ χρεία. ἁρμόζει δὲ ἐφ' ὧν καὶ ἡ πρὸ ταύτης.

CAPUT LX.

Menecrati accipiter.

CApur fasciæ super occiput injiciatur. Spira recta per verticem ad glabellam supra magnum canthum à nasi lateribus ad ipsum nasi orbiculum *evolvatur*, & prope alterum magnum canthum ad glabellam, ut chiasmus super glabella astruatur, fascia primæ obvolutioni incumbens ad verticem, & occiput feratur. Ab occipite deflectentes spiram ad auris fibram, ad nasi orbiculum, & oppositam auris fibram, ad occiput. Ab occipite ad frontem fiat frontalis. Licet verò etiam coronariam adjicere. Hac deligatione nonnulli concinnitatis gratiâ vocatum semirhombum addiderunt, cujus structuram tradidimus.

D

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξ'.

Μενεκράτους ἱέραξ.

ΑΡχὴ κατ' ἰνίου. τὸ περίαμμα ἐπ' εὐθείας κατὰ κορυφὴν ἐπὶ μεσόφρυον παρὰ μέγαν κανθὸν ἐκ πλαγίων τῆς ῥινός, ἐπ' αὐτὸ τὸ σφαίριον ῥινός, καὶ παρὰ τὸν τοῦ ἑτέρου μεγάλου κανθοῦ ἐπὶ μεσόφρυον ὡς χίασμα κατὰ μεσόφρυον γίνεσθαι ἐπ' εὐθείας· παρακειμένη τῇ προτέρῃ ἐπὶ κορυφὴν καὶ ἰνίον. ἀπὸ ἰνίου κλάσαντες ἄγομεν
E τὸ περίαμμα ἐπὶ λοβὸν ὠτός, ἐπὶ σφαίριον ῥινός, καὶ ἀντικείμενον λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαίαν. ἔξεστι δὲ καὶ στεφανιαίαν προστιθέναι· ταύτῃ τῇ ἐπιδέσει ἔνιοι δι' εὐπρέπειαν προστιθέασι τὸ καλούμενον ἡμιρρόμβιον οὗ τὴν συντέλεσιν παραδεδώκαμεν.

CAPUT LXI.

Amintæ vallum ad nasum quod in latera obtorquetur.

CAput *fasciæ* ab occipite ordiatur. Spira recta ad verticem, sinciput, glabellam, magnum canthum à nasi lateribus sub orbiculum evolvatur. Deinde sub auris oppositæ fibram, & super nasi orbiculum; posteà sic sub auris fibram ad occiput feratur: ab occipite *ad frontem* frontalis struatur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξα'.

Χάραξ Ἀμύντου ἐπὶ ῥινὸς εἰς τὰ πλάγια διαστρεφομένης.

F

ΧΡχὴ κατ' ἰνίου. τὸ περίαμμα ἐπ' εὐθείας ἐπὶ κορυφὴν βρέγμα, μεσόφρυον, κανθὸν μέγαν ἐκ πλαγίων τῆς ῥινός, ὑπὸ σφαίριον εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀντικειμένου, καὶ ὑπὲρ τὸ σφαίριον ῥινός, εἶθ' οὕτως ὑπὸ λοβὸν ὠτός, ἐπὶ ἰνίον. ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξβ'.

Μεταγωγὸς Ἱπποκράτους.

Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν ἡ πρὸ ταύτης ἐπίδεσις· ἐπιπλέκεται δὲ οὕτω. δέρματος φοινικίνου τὴν ἀρχὴν ἐπιμηκεστέρου, κόλλῃ ἢ κόμμι χρίσαντες, κατακολλῶμεν τῇ ῥινὶ κατ' ἐκεῖνα καθ' ἃ διέστραπται· τὴν δὲ ἑτέραν ἀρχὴν ἀπάγομεν ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ μέτωπον ὅ τε καὶ κατὰ μετώπου κολλῶμεν ὁμοίως. B

CAPUT LXII.

Hippocratis deligatio traducens vel adducens.

Congruit quibus præcedens deligatio: ſicautem conſtruitur. Membranulæ Phœniciæ oblongioris caput unum glutine aut gummi illitum naſo agglutinamus qua parte cui obvertitur. Alterum verò caput ſub auris fibram ad occiput adducimus. Ab occipite ad frontem, quod etiam ſuper frontem ſimiliter agglutinamus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξγ'.

Σπωτὶς ἐκ τετρασκελοῦς.

Μεσότης κατὰ τοῦ ὠτός. τῶν δὲ ὑπὸ τὸ οὖς ἀρχῶν χιασθεισῶν ἡ μὲν ἐπὶ μέτωπον, ἡ δὲ ἐπὶ κορυφὴν, ἐπὶ ἰνίον. ἀπὸ ἰνίου, ἡ μὲν ἀπὸ μετώπου, κατὰ τοῦ χιάσματος ἀγέσθω. ἡ δὲ παρὰ κορυφὴν ἐπὶ μέτωπον, καὶ παρὰ μέρος ἀμματιζέσθωσαν. καὶ τῶν ὑποκειμένων ἀρχῶν χιασθεισῶν, ἡ μὲν ὑπὸ γένειον, ἡ δὲ ὄπισθεν ἐπὶ ἰνίον, κἀκεῖ ἀμματιζέσθωσαν. C

CAPUT LXIII.

Spotis quatricrus; vel auris deligatio ex quatuor constans cruribus.

Medium ſuper aurem *injiciatur*. Capitum verò ſub aure decuſſatorum alterum quidem per frontem, alterum verò per verticem ad occiput *evolvatur*. Ab occipite quod à fronte ducitur, ſuper decuſſim, quod verò per verticem ad frontem ducatur, & prope partem nexu vinciatur. Subjacentium vero capitum decuſſatorum alterum quidem ſub mentum, alterum verò retrorsùm ad occiput, ibique connectantur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξδ'.

Οὖς δι' εἰλητοῦ.

Ἀρχὴ ἡ τοῦ ἐπιδέσμου τιθέσθω πλησίον ἰνίου, ὄπισθεν τοῦ πεπονθότος ὠτός. ἡ δὲ ἐπινομὴ κατ' αὐτοῦ γινέσθω. ὥστε εἰ ἐκ μέρους σκεπασθείη τὸ οὖς, καὶ ἀναγέσθω τὸ περίεσμα ἐπὶ βρέγμα πλησίον μετώπου, καὶ κατὰ τὰ ἔμπροσθια πλησίον τοῦ ἀντικειμένου ὠτός. εἶθ' ὑπὸ γένειον καὶ κατὰ τοῦ ὠτὸς ἐπὶ βρέγμα καὶ τὰ ὀπίσθια ἀντικειμένου ὠτός, καὶ ὑπὸ γένειον καὶ λοβὸν ὠτὸς, ἐπὶ ἰνίον, καὶ ἀπὸ ἰνίου ἐπὶ μέτωπον, καὶ ἐπὶ ἰνίον. D

CAPUT LXIV.

Auris ex faſcia convoluta.

Caput faſciæ prope occiput pone affectam aurem impoſitum ordiatur. Spira verò ſuper ipſum evolvatur, ut ſi ex parte operta ſit auris, etiam ſpira ad verticem prope frontem, & per anteriora prope aurem oppoſitam deducatur. Deinde ſub mentum, & ſuper aurem ad ſinciput, & poſteriorem auris oppoſitæ partem, & ſub mentum ſubque auris fibram ad occiput, & ab occipite ad frontem & ad occiput.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξε'.

Ἄλλως.

E

Ἀρχὴ ἐπὶ ἰνίῳ, τὸ εἴλημα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἀπαθοῦς ἐπὶ βρέγμα, καὶ τὰ ἔμπροσθια τοῦ πεπονθότος ὠτὸς, καὶ ὑπὸ γένειον ἀπὸ γενείου ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς, καὶ ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου λοξὸν κατὰ τοῦ ὠτὸς, εἶτα μετωπιαία.

CAPUT LXV.

Aliter.

Caput faſciæ in occiput injiciatur. Circunvolutio ſub auris non affectæ fibram ad ſinciput, & anteriores auris affectæ partes, & ſub mentum volvitur; à mento ſub auris fibram, & ad occiput; ab occipite obliquè ſuper aurem, poſteà fiat frontalis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξϛ'.

F

Ἑξασκελὴς ἐπὶ παρωτίδος.

Ἡ μεσότης κατὰ τοῦ ἐπιδεσμένου τῆς ἐπιδέσεως τῶν ἀρχῶν, ὧν μὲν κατὰ τοῦ τραχήλου κάτω περιφερομένων ὧν δὲ ἄνω, ὡς ἐπὶ κεφαλήν. τούτων αἱ μὲν ἔμπροσθιοι βρέγμα ἀμματιζέσθωσαν· αἱ δὲ μέσαι ἐπὶ κορυφὴν πρός τε αὑτὰς, καὶ πρὸς τὰς κατὰ τοῦ βρέγματος. αἱ δὲ ὀπίσθιοι ἐπὶ ἰνίον

CAPUT LXVI.

Sexcrus ad parotidem faſcia.

Medium faſciæ capitibus interjectum ſuper locum vinciendum injiciatur. Ex capitibus aliis à cervice deorsũ demiſſis, aliis verò ſursùm, ut ad caput pendulis, anteriora ad ſinciput nodo ligantur. Media in vertice tum inter ſe, tum etiam cum anterioribus ſincipiti ſuperpoſitis connectuntur. Poſteriora denique ad occiput adducta

ducta decussentur, ac in orbem circa caput & frontem posita à capitis latere nodo devinciantur.

A ἀπαρτηθεῖσαι χιαζέσθωσαν, καὶ κατὰ κύκλον περὶ κεφαλὴν καὶ μέτωπον περιαχθεῖσαι παρὰ μέρος τῆς κεφαλῆς ἀμματιζέσθωσαν.

CAPUT LXVII.

Ad genas deligatio ex tribus fasciis.

MEdium unius fasciæ super sinciput injiciatur; capita verò per genas sub mentum; à mento per genas primis parallela ad sinciput, illicque nectantur. Si vero oculos devincire quoque voluerimus, non per prima, sed super oculos ducantur. Deinde ad sinciput, etiam decussata ad occiput adducantur. Alterius fasciæ medium super occiput ordiatur; capita vero per externos oculorum angulos ad mentum, illicque nodo ligentur. Tertiæ medium super nasi eminentiam; capita vero sub auris fibras ad occipitium, & decussata in orbem ad frontem volvantur, nodoque à capitis latere vinciantur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξζ′.

Γναθαγκτίδες ἐκ τριῶν ταινιδίων.

ΕΝὸς ἡ μεσότης κατὰ βρέγματος· αἱ δὲ ἀρχαὶ κατὰ παρειῶν ὑπὸ γένειον· ἀπὸ γενείου κατὰ παρειῶν, ταῖς
B πρώταις παράλληλοι ἐπὶ βρέγμα, κἀκεῖ ἀμματιζέσθω. εἰ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐθέλομεν ἐπιδῆσαι μὴ περὶ τὰς πρώτας, κατὰ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν ἀγέσθωσαν· εἶτ' ἐπὶ βρέγμα, καὶ χιασθεῖσαι ἐπὶ ἰνίον ἀγέσθωσαν. Δευτέρου δὲ τελαμῶνος ἡ μεσότης κατὰ τοῦ βρέγματος· αἱ δὲ ἀρχαὶ παρὰ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ γένειον, κἀκεῖ ἀμματιζέσθωσαν. τρίτου δὲ ἡ μεσότης κατὰ τοῦ ὑψώματος τῆς ῥινός· αἱ δὲ ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ἐπὶ ἰνίον, καὶ χιασθεῖσαι ἐγκύκλιοι ἐπὶ μέτωπον· τὸ δὲ ἅμμα παρὰ μέρος τῆς κεφαλῆς.

C

CAPUT LXVIII.

Longa ad frontem, & glabellam ex fascia convoluta.

CAput super occipitium injiciatur, & spira ad frontem rectà, & glabellam ducatur; Deinde ad occiput, ab occipite frontalis ex binis capitibus struatur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξη′.

Μακρὰ ἐπὶ μετώπου καὶ μεσοφρύου ἐξ εἱλητοῦ.

ΑΡχὴ κατ' ἰνίου, ἐπ' εὐθείας ἐπὶ μέτωπον καὶ μεσόφρυον· εἶτ' ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου, μετωπιαία· γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ δύο ἀρχῶν.

D

CAPUT LXIX.

Funda labricapula ad inferius labium quatricrus.

MEdium *fasciæ* integrum inferiori labio apponimus; Superiora vero capita ad mentum ducimus. A mento ad occiput, ab occipite decussata super glabellam & sinciput; quumque ipsa contineri jusseris, reliqua illic duo capita sub auris fibras ad mentum, & decussata ad frontem ducimus, quæ & cum iis quæ continebantur, tutò astruimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξθ′.

Σφενδόνη χειλολάβος ἐπὶ τοῦ κάτω χείλους ἐκ τετρασκελοῦς.

ΤΟ μέσον ὃ καὶ συνεχές ἐστι, περιτίθεμεν τῷ κάτω χείλει· τῶν δὲ ἀρχῶν τὰς ὑπερκειμένας ἄγομεν ἐπὶ γένειον. ἀπὸ γενείου ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου καὶ χιάσαντες παρὰ κορυφὴν καὶ βρέγμα, κελεύσαντές τι διακρατεῖσθαι αὐτάς, τὰς λοιπὰς αὐτόθι δύο ἀρχὰς λοβοὺς ἐπὶ γένειον ἄγομεν, καὶ χιάσαντες ἐπὶ μέτωπον ἃς καὶ ἀσφαλιζόμεθα σὺν καὶ ταῖς διακρατουμέναις.

E

CAPUT LXX.

Eadem ad labrum superius.

MEdium fasciæ supra ipsum labrum injiciatur; inferiora capita super externos oculorum angulos ad sinciput, decussata ad occiput adducantur. Alia vero capita sub aurium fibras ad occiput, & decussata ad frontem & inter se vincta retineantur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ο′.

Ἡ αὐτὴ ἐπὶ τοῦ ἄνω χείλους.

ΜΕσότης κατ' αὐτοῦ. αἱ δὲ ὑποκείμεναι ἀρχαὶ παρὰ τοὺς ἔξω κανθοὺς, ἐπὶ βρέγμα χιασθεῖσαι, ἐπὶ ἰνίον ἀπαγέσθωσαν. αἱ δὲ ἄλλαι ἀρχαὶ, ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἐπὶ ἰνίον· καὶ χιασθεῖσαι ἐπὶ μέτωπον, καὶ πρὸς ἀλλήλας καταλαμβανέσθωσαν.

F

CAPUT LXXI.

Eadem funda labium capiens ad inferius labium per fasciam obvolutam.

CAput supra occiput. Spira sub auris fibram ad inferius labrum, & sub auris fibram ad occiput.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ οα′.

Ἡ αὐτὴ χειλολάβος ἐπὶ τοῦ κάτω χείλους δι' εἱλητοῦ.

ΗΑρχὴ κατ' ἰνίου. τὸ περίελιγμα ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ τὸ κάτω χεῖλος, καὶ ὑπὸ λοβὸν ἐπὶ ἰνίον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ οβ'.

Ἡ αὐτὴ ἀπὸ δύο ἀρχῶν.

Ἡ μεσότης κατὰ τοῦ χείλους· αἱ δὲ ἀρχαὶ ὑπὸ λοβοὺς ἐπὶ ἰνίον τε καὶ μετωπιαία.

CAPUT LXXII.

Eadem biceps.

Medium super labrum; capita verò sub aurium fibras & ad occiput & ad frontem ducantur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ογ'.

Ἄλλη.

Ἀρχὴ κατ' ἰνίον· τὸ σπείραμα κατὰ λοβὸν ὠτὸς, ἐπὶ χεῖλος καὶ λοβὸν ἀντικείμενον, ἐπὶ ἰνίον. ἀπὸ ἰνίου παρὰ κορυφὴν καὶ λοξὴν ἐπὶ βρέγμα καὶ κρόταφον. ἔπειτα παρειὰς ὑπὸ γένειον καὶ ἀντικειμένη παρειὰς ἐπὶ βρέγμα, ἵνα κατ' αὐτοῦ χίασμα γένηται· εἶτ' ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

CAPUT LXXIII.

Alia.

Caput ad occiput; ſpira per auris fibram ad labium, & oppoſitam auris fibram ac occiput. Ab occipite per verticem & obliquam ad ſinciput, & temporum alterum; poſteà maxillaris ſub mentum; & oppoſita maxillaris ad ſinciput, ut ſuper ipſum decuſſis ſtruatur; mox ad occiput, ac *poſtremò* ad frontem.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ οδ'.

Ἐπὶ τοῦ ἄνω χείλους.

Ἀρχὴ κατ' ἰνίου· τὸ σπείραμα λοξὰς ἐπὶ βρέγμα παρὰ τὸν ἔξω κανθὸν ἐπὶ τὸ ἄνω χεῖλος, εἶτ' ἐπὶ κρόταφον ἀντικείμενον· καὶ τὸν ἔξω κανθὸν ἐπὶ βρέγμα ἀντικειμένη τῇ πρὸ ταύτης χίασμα ποιοῦσα κατὰ βρέγματος· εἶτ' ἐπὶ ἰνίον καὶ μετωπιαία.

CAPUT LXXIV.

Ad ſuperius labrum.

Caput faſciæ ſuper occiput; ſpira obliquè ad ſinciput ſuper externum oculi angulum, ad ſuperius labrum; deinde ad oppoſita tempora, & externum canthum ad ſinciput, oppoſita præcedenti chiaſmum efficiens ad verticem, deinde ad occiput & circa frontem.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ οε'.

Ἡ αὐτὴ ἐκ δύο ἀρχῶν.

Ἡ μεσότης κατὰ τοῦ ἄνω χείλους· αἱ ἀρχαὶ παρὰ κροτάφους, καὶ τοὺς παρακειμένους κανθοὺς ἐπὶ βρέγμα καὶ κατ' αὐτοῦ χιάσματι ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου καὶ μετωπιαία, καὶ ἐπὶ ἰνίον.

CAPUT LXXV.

Eadem biceps.

Medium faſciæ ſuper ſuperius labrum; capita per tempora & adjacentes oculorum angulos ad ſinciput, & ſupra ipſum chiaſmo conſtructo ad occiput ferantur. Ab occipite etiam frontalis ducatur, & ad occiput redeat.

CAPUT LXXVI.

Σφενδόνη ἰνιολάβος ἐκ τετρασκελοῦς.

Ἡ μεσότης κατ' ἰνίου· αἱ δὲ ὑποκείμεναι ἀρχαὶ ἐπὶ παρειὰς, παρὰ τοὺς ἔξω κανθοὺς ἐπὶ βρέγμα κἀκεῖ ἁμματίζονται· αἱ δὲ ἄλλαι ὑπὸ λοβοὺς ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου χιασθεῖσαι· εἰ μὲν βραχύτεραι εἶεν, ἐπὶ ἰνίον πρὸς τὰς πρώτας ἐφάπτονται· εἰ δὲ ἐπιμηκέστεραι εἶεν, καὶ τὰ μετώπια προσαποδίδοται. ἀπηρτηκότες ἐπὶ κεφαλῆς καὶ προσώπου τὰς ἁρμοζούσας ἐπιδέσεις ἁπλᾶς καὶ ποικίλας, ἐπὶ τὰς ἑξῆς μεταβαίνωμεν.

Funda quatricrus occiput comprehendens.

Media faſcia ſuper occiput injiciatur. Subjecta verò capita ad genas per externos oculorum angulos ad ſinciput ferantur, illicque nexu vinciantur. Reliqua verò ſub aurium fibras ad occiput ducuntur. Ab occipite decuſſata ſunt. Quod ſi breviora fuerint, ad occiput primis illigantur; ſi verò longiora fuerint, etiam ad frontem ducta frontalem adjiciunt. Appenſis capiti & faciei idoneis tum ſimplicibus, tum multiplicibus deligationibus, ad cæteras ſequentes digrediamur.

A

CAPUT LXXVII.

Glauci spica.

HÆc deligatio dicta quidem est ab ea quæ ad spicas accedit, similitudine ex suis circuitibus prodeunte; confert tum claviculæ fractæ, tum brachio luxato: Hoc autem modo perficitur. Molli lana convoluta, ipsam axillæ partis devinciendæ imponimus ad cavitatem ejus implendam. Deinde oblolutæ fasciæ tum latitudine, tum longitudine corpori devinciendo analogæ, caput collocantes super illæsam axillam, obliquè per dorsum spiram ducimus; posteà verò per humeri caput sub affecti brachii axillam; mox ad humeri caput, itaut super ipsum decussis statur; mox obliqua per pectus sub alam illæsam procedit. Ab ala per dorsum obliqua ad claviculam *fertur*; ita ut partes quædam circuitus partibus obvoluti superponantur, à clavicula sub axillam & ad claviculam, quò chiasmus secundus figuretur. Denique ad illæsam axillam circuitus etiam eadem ratione procedunt.

CAPUT LXXVIII.

Eadem spica biceps *vel ex duobus capitibus.*

IN astructa spica alterius fasciæ medium quidem sub cubitum angulorum delineatum ducatur; capita verò recta ad humeri caput, illicque decussa obliquè ad illæsam axillam; deinde in orbem ducta per latera & brachium affectum, quoad totum texerint, ferantur; fasciæ denique extrema ad integram alam.

CAPUT LXXIX.

Eadem biceps, vel ex duobus capitibus.

MEdium *fasciæ* sub affecti brachii alam; capita ad humeri caput decussata adducantur; hinc obliquè aliud quidem per dorsum, aliud verò per sternum sub illæsam axillam. Simili quoque modo volvuntur circuitus.

CAPUT LXXX.

Hippocratis crus, sed ut quidam autumant. Perigenis.

COnvenit quibus & spica, Ita verò construitur. A spica deligata, una fascia in orbem ducta brachio obvolvenda est: data verò spira ad alam illæsam obliquè adducenda est, illicque tutò finienda.

CAPUT LXXXI.

Funda brachium obvolvens.

QUadrat quibus & grus. Sic autem construitur. Spicâ priùs deligatâ, unum ab humeri

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ οζ'. υνθ

Γλαυκίου στάχυς.

ΕἼρηται μὲν ἀπὸ τῆς πρὸς τοὺς στάχυας ἐμφερείας, ἐκ τῶν τῶν ἐπινεμήσεων γινομένης· ἁρμόζει δὲ ἐπί τε κλειδὸς καταγείσης, καὶ ἐπὶ βραχίονος ἐξαρθρήσαντος· ἐπιτελεῖται δὲ τὸν τρόπον τοῦτον· ἔριον μαλακὸν συνελίξαντες, B τίθεμεν ἐπὶ τῆς μασχάλης τοῦ μέλλοντος ἐπιδεῖσθαι μέρους, ἀναπλήρωμα τοῦ κοίλου ποιοῦντες. ἔπειτα εἱλητοῦ ἐπιδέσμου πλάτει καὶ μήκει ἀνάλογον τῷ ἐπιδεομένῳ, τὴν ἀρχὴν τάξαντες κατὰ τῆς ἀπαθοῦς μασχάλης· τὸ εἴλημα ἄγομεν λοξῶς κατὰ νώτου· ἔπειτα δὲ περὶ ἀκρώμιον ὑπὸ μασχάλην πεπονθότος βραχίονος, εἶτ' ἐπ' ἀκρώμιον ὡς χίασμα καὶ αὐτοῦ γίνεσθαι. εἶτα λοξὴ κατὰ στέρνου ὑπὸ μασχάλην ἀπαθῆ. ἀπὸ μασχάλης λοξὴ κατὰ νώτου ἐπὶ κλεῖδα· ὡς μέρη τινὰ τῆς δευτέρας ἐπινεμήσεως ἐπιπίπτειν μέρεσι τῆς προεπιβεβλημένης· ἀπὸ κλειδὸς ὑπὸ μασχάλην C καὶ ἐπὶ κλεῖδα, ὡς χίασμα δεύτερον γίνεσθαι εἶτα ἐπὶ τὴν μασχάλην ἀπαθῆ. αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τὴν αὐτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ οη'. υνζ

Η αὐτὴ ἀπὸ δύο ἀρχῶν.

ΕΠὶ συντετελεσμένῳ τῷ ἀστάχυϊ ἑτέρου τελαμῶνος ἡ μεσότης μὲν ὑπὸ πῆχυν ἐγγώνιον ἐσχηματισμένον· αἱ δὲ ἀρχαὶ ἐπ' εὐθείας ἐπ' ἀκρώμιον· κἀκεῖ χιασθεῖσαι λοξαὶ ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ· εἶτ' ἐγκύκλιαι περὶ πλευρὰς D καὶ βραχίονα πεπονθότα μέχρις οὗ τὸ ὅλον σκεπάσωσι· τὰ δὲ πέρατα ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ οθ'. υξα

Η αὐτὴ ἀπὸ δύο ἀρχῶν.

Η Μεσότης ὑπὸ μασχάλην βραχίονος πεπονθότος αἱ ἀρχαὶ ἐπ' ἀκρώμιον χιασθεῖσαι ἀπαγέσθωσαν λοξῶς· ἡ μὲν κατὰ νώτου· ἡ δὲ κατὰ στέρνου ὑπὸ μασχάλην E ἀπαθῆ· αἱ δὲ ἐπινομαὶ ὁμοίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ π'. υξβ.

Ιπποκράτους γερανίς· ὡς δέ τινες Περιγένους.

ἉΡμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ὁ στάχυς· ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· μετὰ τὸ ἐπιδῆσαι τὸν στάχυν μίαν δεῖ ἐγκύκλιον ἐπὶ βραχίονι περιειλῆσαι ἀπὸ βραχίονος· ἀποδόντα τὸ εἴλη- F μα ἀπάγειν λοξῶς ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ, κἀκεῖ ἀσφαλίσασθαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πα'. υξγ

Σφενδόνη βραχιολάβος.

ἉΡμόζει καὶ ἐφ' ὧν ἡ γερανὶς ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· προεπιδήσαντες τὸν στάχυν, μίαν ἀπὸ ἀκρωμίου ἐπι- hic desinit textus

νέμησιν ἄγομεν ἐπ᾽ εὐθείας ἐπὶ πῆχυν ἐγγωνίως ἐσχηματισμένον, κἀκεῖθεν ἐπ᾽ εὐθείας πάλιν ἐπ᾽ ἀκρώμιον· ἀπὸ ἀκρωμίου λοξὰς ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ· εἶτα ἐγκύκλιον περὶ βραχίονα καὶ πλευρὰς ἐπὶ μασχάλης· κἀκεῖ τὸ πέρας ἀσφαλιζόμεθα.

A capite circuitum rectà ad cubitum angulatum figuratum ducimus; ac posteà rectà rursum ad humeri caput; ab humeri capite obliquè ad alam illæsam, mox in orbem per brachium & axillam volvimus, illicque nodo astruimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πβ'.

Η αὐτὴ ἄλλως.

Η Μεσότης κατὰ τοῦ πεπονθότος ὤμου· αἱ δὲ ἀρχαὶ ἐπ᾽ εὐθείας ἐπὶ πῆχυν πλησίον ἀγκῶνος ὄρθιοι. πάλιν παράλληλοι ταῖς προτέραις κατὰ ἀκρώμιον· ἀπὸ ἀκρωμίου ὑπὸ μασχάλην ἀπαθῆ, εἶτα ἐγκύκλιαι.

CAPUT LXXXII.

Eadem aliter.

B Medium fasciæ super axillam affectam injiciatur, capita verò rectà ad cubitum flexui vicinum directa. Rursum primis paralella super humeri caput; ad humeri capite sub illæsam axillam, deinde in orbem ducantur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πγ'.

Ἄλλως.

Η Μεσότης ὑπὸ ἀπαθῆ μασχάλην· αἱ δὲ ἀρχαὶ ἐγκύκλιοι περὶ πλευρὰς καὶ βραχίονας· ἐπεγκύκλιοι πάλιν ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ· ἀπὸ μασχάλης λοξαὶ ἐπὶ ἀκρώμιον πεπονθός· ἀπὸ ἀκρωμίου ὄρθιοι παρὰ βραχίονα ἐπ᾽ ἀγκῶνα· καὶ πάλιν ἀπ᾽ ἀγκῶνος ἐπ᾽ ἀκρώμιον· ἀπὸ ἀκρωμίου ἐπὶ μασχάλην ἀπαθῆ. εἶτ᾽ ἐγκύκλιοι περὶ βραχίονα.

CAPUT LXXXIII.

Aliter.

C Medium super integram axillam injiciatur; capita verò in orbem ad latera & brachium *ferantur*; ac rursum in orbem recurrentes ad alam illæsam; ab ala obliqua ad affectum humeri caput; ab humeri capite arrecti à brachio ad cubiti flexum; rursusque à cubiti flexu ad humeri caput; ab humeri capite ad alam illæsam; postremò in orbem circa brachium.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πδ'.

Διπλῆ στάχυς ἥν τινες τετράϊππον καλοῦσι.

ΑΡμόζει ἐπὶ τῶν καὶ ἀμφοτέρους ὤμους ἐχόντων πόνος· ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως. ἐπὶ συντετελεσμένῳ τῷ ἁπλῷ στάχυϊ, μετὰ τὸ ἐπὶ μασχάλην κατολισθῆσαι τοῦ ἐπιδεδεμένου βραχίονος, ἑξῆς αὐτὴν λοξὴν ἄγομεν ἐφ᾽ ἑτέρου βραχίονος καὶ ἀκρώμιον, ὡς καὶ αὐτοῦ χίασμα γενέσθαι· εἶτα μασχάλην ἀντικειμένην· αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

CAPUT LXXXIV.

Duplex spica quam quidam quadrigam vocitant.

D Congruit utriusque humeri læsionem ferentibus: Ita verò conficitur. Quum simplex spica constructa fuerit, tum postea fascia in axillam brachii deligati demittenda, quam deinceps obliquam in alterum brachium & humeri caput ducimus, ita ut supra ipsam chiasmus fiat; deinde ad oppositam alam; atque ipsis circuitus admoventur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πε'.

Καταφράκτης.

ΩΝόμασται μὲν ἁπλῶς οὕτως ἀπὸ τοῦ ἐμφερὴς εἶναι τοῖς παρὰ Ῥωμαίοις θώραξιν οὓς καταφράκτας καλοῦσιν· εὔθετος δὲ ἐφ᾽ ὧν ἐπιδῆσαι θέλομεν τὰ περὶ τὰς κλεῖδας μέρη, καὶ ὠμοπλάτην, ἢ στέρνον, ἢ μετάφρενον, ἢ πλευράς· ἔστι δὲ ἡ ἐπίδεσις κατά τι ὁμοία τῷ διπλῷ στάχυϊ· ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· Ἀρχὴ ὑπὸ μασχάλην, τὸ εἴλημα λοξὰς ἔμπροσθεν κατὰ στέρνου πλησίον τῆς τῶν κλειδῶν πρὸς τὸ ξιφοειδὲς συμβολῆς, καὶ παρὰ τράχηλον ἐπ᾽ ὠμοπλάτην ἀντικειμένου βραχίονος· εἶτα ὑπὸ τὴν παρακειμένην μασχάλην· ἀπὸ μασχάλης ἐπὶ τράχηλον κατὰ τῆς προτέρας, ὡς χίασμα πλησίον τραχήλου γίνεσθαι καὶ λοξὴ κατὰ ἀντικειμένης ὠμοπλάτης. εἶθ᾽ ὑπὸ μασχάλην· ἀπὸ μασχάλης παρὰ τράχηλον ἐπὶ τὸν τοῦ αὐχένος σπόνδυλον· ὡς καὶ αὐτοῦ χίασμα γενέσθαι· εἶθ᾽ ὑπὸ μασχάλην, καὶ λοξὴ πλησίον κλειδῶν συμβολῆς· ὡς καὶ ἐνταῦθα χίασμα γίνεσθαι· καὶ παρὰ τράχηλον

CAPUT LXXXV.

Cataphracta, aut consternata deligatio.

E Ita quidem simpliciter nominata est; quòd Romanorum thoracibus sit similis, quos cataphractos vocitant. Iis autem congruit, in quibus clavicularum regiones, & scapulas, aut sternum, aut metaphrenum, aut costas deligare volumus. Ad hæc deligatio partim est, duplici spicæ similis: Sic autem construitur. Caput sub alam, circunvolutio obliquè antrorsum per sternum propè clavicularum cum osse pectoris connexionem
F ducitur; & per cervicem ad brachii oppositi scapulam, moxque sub adjacentem alam. Ab ala ad cervicem super prius injectam fasciam, ita ut chiasmus prope cervicem struatur & obliqua super oppositam scapulam; deinde sub alam; ab ala per cervicem ad colli vertebram, quò super ipsam decussatio facta sit. Deinde sub alam prope clavicularum commissuram, ut & hîc chiasmus figuretur, & per cervicem ad scapulam & ad alam, ut quadruplex chiasmus con-

spiciatur. Unus quidem ex anterioribus, alter verò ex posterioribus, duo denique propè claviculas. Circuitus autem iisdem modis in orbes circa pectus & costas ita feruntur, ut universa deligatio thoraci prodeat similis.

CAPUT LXXXVI.

Eadem biceps, vel ex duobus capitibus.

Medium sub axillam injiciatur. Capita super claviculam adjacentem prope cervicem decussatur; deinde obliqua sub alam oppositam. Ab ala ad oppositam claviculam, & super ipsam decussis propè cervicem struatur; & obliqua ad alam adjacentem, deinde circum thoracem in orbem ducantur.

CAPUT LXXXVII.

Sostrati recta ad alam, & recta ad pectus deligatio.

Hæc ipsis congruit deligatio, quibus pectus, aut metaphrenum, aut latera, aut thoracem devincire volumus. Duarum autem fasciolarum medio commensæ longitudinis super humeris posito, capita rectà deorsum demittimus; deinde convolutâ fasciâ ambitu tum totum pectus, tum latera deligamus, quò opertâ fasciam extremam continentes, demissa deorsum capita tum retrorsum, tum antrorsum fasciæ circuitus assuimus, atque si oblongiora sint, ad humeri caput conversa astruimus.

CAPUT LXXXVII.

Decussata ad alam & pectus deligatio.

Prædictæ fasciolæ non rectæ, sed obliquæ pendeant, ut in pectore & metaphreno decussis appareat. Cætera verò rectæ deligationi similia perficiuntur.

CAPUT LXXXIX.

Amintæ thorax.

His quidem congruit, quibus & axillaris. Sic autem construitur. Celebrata à duobus capitibus cataphracta, post multos circuitus, fasciæ distributiones thoraci involvendæ sunt, ut ad umbilicum usque *epigastrium* operiant; sicque capita inter se nexu ligamus ut lupum laqueum construamus. Atque capitum residua ad ile dextrum & sinistrum adducta in orbem circuitibus includimus, extrema pendere sinentes, ac si quatuor digitorum longitudinem sortiantur, quò ipsorum forma tanquam thoracis fimbrias repræsentet.

A ἐπ' ὠμοπλάτην καὶ ἐπὶ μασχάλην· ἵνα τέσσαρα γίνηται χιάσματα, ἓν μὲν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν, ἓν δὲ ἐκ τῶν ὄπισθεν, δύο δὲ κατὰ τὴν κλειδῶν· αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τὴν αὐτῶν εἰς ἐγκυκλίους περὶ στῆθος καὶ πλευράς, ὡς τὴν ὅλην ἐπίδεσιν θώρακι γίνεσθαι ὁμοίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πϛʹ.

Ἡ αὐτὴ ἀπὸ δύο ἀρχῶν.

B Ἡ μεσότης ὑπὸ μασχάλην· αἱ ἀρχαὶ κατὰ κλειδὸς παρακειμένης, χιαζέσθωσαν πλησίον τραχήλου· εἶτα λοξαὶ ὑπ' ἀντικειμένην μασχάλην· ἀπὸ μασχάλης ἐπὶ παρακειμένην κλεῖδα, καὶ κατ' αὐτῆς χίασμα πλησίον τραχήλου, καὶ λοξαὶ ἐπ' ἀντικειμένην μασχάλην· εἶτ' ἐγκύκλιοι περὶ θώρακα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πζʹ.

C Ὄρθιος μασχαλιστὴρ στηθοδεσμὶς ὀρθία Σωστράτου.

Εὔθετος αὕτη ἡ ἐπίδεσις ἐφ' ὧν στέρνον, ἢ μετάφρενον, ἢ πλευράς, ἢ θώρακα ἐπιδῆσαι θέλομεν· δύο δὲ τελαμώνων μεσότητα σύμμετρον κατὰ τὴν ὤμων θέντες, τὰς ἀρχὰς ἐπ' εὐθείας κάτω παρίεμεν. ἔπειτα εἰλητῷ ἐπιδέσμῳ κατὰ κύκλον ἐπιδήσαντες, τό, τε ὅλον στῆθος καὶ τὰς πλευράς ὥστε σκεπάσαι, καταλαμβανόμεναι δὲ πέρας, τὰς παρειμένας κάτω ἀρχὰς ὄπισθέν τε καὶ ἔμπροσθεν
D ταῖς ἐγκυκλίοις προσκαταπτόμενοι, κἂν ἐπιμηκέστεραι ὦσιν, ἀνακλάσαντες ἐπ' ἀκρώμιον προσασφαλιζόμεθα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πηʹ.

Χιαστὸς μασχαλιστὴρ στηθοδεσμίς.

Οἱ προλεχθέντες τελαμῶνες οὐκ ἐπ' εὐθείας κρέμωνται, ἀλλὰ λοξοί, ὥστε καὶ ἰνίῳ καὶ τῷ μεταφρένῳ χίασμα γίνεσθαι· τά τε λοιπὰ ὅμοια τῇ ὀρθίᾳ συντελεῖται.

E

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ πθʹ.

Ἀμύντου θώραξ.

Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ὁ μασχαλιστήρ· ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· ἐπικλείσαντες τὸν ἀπὸ δύο ἀρχῶν καταφρακτήν, μετὰ πολλὰς ἐγκυκλίους περιβάλλειν ἐπινεμήσεις τῷ θώρακι ὥστε σκεπάσαι μέχρις ὀμφαλοῦ· τό τε τὰς ἀρχὰς πρὸς ἀλλήλας ἀμματίζομεν τὸν λύκον ποιοῦντες βρόχον·
F ἀπάγοντές τε τὰ λειπόμενα τῶν ἀρχῶν ἐπὶ δεξιὰν καὶ ἀριστερὰν λαγόνα, ὑποδύομεν ταῖς ἐγκυκλίοις ἐπινεμήσεσι, τὰ πέρατα ἐάσαντες κρεμᾶσθαι ὥσπερ εἰ τετραδακτυλιαῖα τὸ μῆκος ὄντα, ἵνα αὐτῶν ἡ ὄψις ὡσανεὶ θώρακος κροσσοὶ φαίνωνται.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρ'.

Χιαστὸς θώραξ ἐπὶ τῶν αὐτῶν.

Ἀρχὴ κατὰ λαγόνος δεξιᾶς· τὸ δὲ ἅμμα λοξὰς ἐπὶ πλευρὰς στέρνον ὦμον· εἶθ' ὑπὸ ὦμον, εἶθ' ὑπὸ ὦμον, ἵνα καὶ αὐτοῦ χίασμα γένηται. εἶτα λοξὴ κατὰ μεταφρένου ἐπὶ λαγόνα κατὰ τῆς προεμβεβλημένης ἀρχῆς· εἶτ' ἐγκύκλιοι περὶ γαστέρα, ἐπὶ λαγόνα ἀριστεράν· κἀκεῖθεν λοξὴ κατὰ μεταφρένου ὡς χίασμα καὶ αὐτοῦ γίνεσθαι καὶ ἐπὶ ὦμον δεξιόν. εἶθ' ὑπὸ μασχάλην καὶ ἐπὶ ὦμον, ἵνα καὶ αὐτοῦ χίασμα γένηται· καὶ λοξὴ κατὰ στέρνου καὶ πλευρᾶς, ἐπὶ λαγόνα ἀριστεράν· εἶτ' ἐγκύκλιος· αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν, εἰς τὸ σκεπάσαι πάντα τὰ δεόμενα τῆς ἐπιδέσεως.

CAPUT XC.

Decussatus thorax ad eadem.

Caput super ile dextrum injiciatur; spira verò obliquè per latus & sternum ad humerum sive sub axillam, sive sub humerum, ut in eo decussatio fit. Mox obliqua per dorsum ad ilia super caput priùs injectum; deinde circuitus circa ventrem ad ile sinistrum; illincque obliqua super dorsum, ut in eo decussis struatur, & ad humerum dextrum, deinde sub alam & ad humerum ut super eo decussis fiat, & obliqua per sternum & costas ad ile dextrum; mox in orbem. Circuitus verò per ipsas partes ducantur ut ea quæ deligatione devincienda sunt, contegantur omnia.

B

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρα'.

Ἀστήρ.

Προσεπιδήσαντες τῷ χιαστῷ θώρακι, ἑξῆς διὰ στενοῦ τελαμῶνος μίαν ἢ καὶ δευτέραν ἐγκύκλιον περιειλεῖτε κατὰ στέρνου καὶ μεταφρένου, καὶ τὸ πέρας ἀγκτῆρι καταλαβοῦ.

C

CAPUT XCI.

Stella.

Decussato thorace, deligatione dicta ac structa, deinceps angustâ fasciolâ unum aut alterum circuitum per sternum & dorsum obvolve, & spiræ extremum fibula retine.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρβ'.

Γερανὶς καλαθοειδής.

Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ὁ καταφράκτης· ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· ἀρχὴ κατὰ μεταφρένου· τὸ πείραμα λοξὸς ἐπ' ὠμοπλάτην ἀκρώμιον· ὑπὸ μασχάλην εἶτ' ἐπὶ ἀκρώμιον, ὡς χίασμα καὶ αὐτοῦ γίνεσθαι· καὶ λοξὴ κατὰ μαστοὺς ἐπὶ ὀμφαλόν· ἀπὸ ὀμφαλοῦ κλάσαντες, ἄγομεν ἐπὶ μαστὸν ἀντικείμενον λοξὴν ἐπὶ ἀκρώμιον ὡς χίασμα καὶ αὐτοῦ γίνεσθαι· εἶτ' ἐπὶ μετάφρενον· εἶτ' ἐν ἐπικυκλίοις περὶ τὰς πλευράς· αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

D

CAPUT XCII.

Geranis vel grus quasilliformis.

Congruit quidem quibus & cataphracta. Sic autem struitur. A dorso caput orditur. Spira obliquè per scapulam ad humeri caput sub axillam. Deinde ad humeri caput ut decussis super ipsum struatur, & obliqua per mammam ad umbilicum. Ab umbilico reflectentes ad oppositam mammam ducimus, obliquam ad humeri caput, ut decussis supra ipsum fiat; deinde ad dorsum, mox in orbem circa latera; denique his circuitus accubent.

E

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ργ'.

Ἀστὴρ ὀπισθοφανής.

Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν μετάφρενον ἐπιδῆσαι θέλομεν· ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· ἀρχὴ κατὰ λαγόνος ὡς ἀριστερᾶς· τὸ εἴλημα κατὰ μεταφρένου· ἐπὶ δεξιὸν ὦμον καὶ ἐπὶ μασχάλην· ἀπὸ μασχάλης ἐπὶ ὠμοπλάτην ἀριστεράν· εἶθ' ὑπὸ μασχάλην καὶ ἐπ' ὦμον· ἀπ' ὤμου λοξὴ κατὰ μεταφρένου ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ· εἶτ' ἐγκύκλιος περὶ τὰς λαγόνας, μία καὶ δευτέρα· καὶ τὸ πέρας περιλαμβανέτω ἡ αὐτή, ἢ καὶ ἐμπροσθοφανὴς εἶναι δύναται, κἄν τις τὰς αὐτὰς ἐπινεμήσεις μὴ ὄπισθεν, ἀλλ' ἔμπροσθεν τάξῃ.

F

CAPUT XCIII.

Stella retrorsum spectabilis.

Congruit quidem quibus dorsum devincire volumus. Sic autem construitur. Caput ab ilibus ordiatur ut sinistris, circunvolutio per dorsum ad dextrum humerum & ad alam; deinde sub alam & ad humerum, ab humero obliqua per dorsum primæ opposita; posteà in orbem circa ilia semel & bis, & extremum ipsa contineat. Atque hæc stella retrorsum spectabilis esse potest, si quis ipsos circuitus non retrorsum, sed antrorsum locaverit.

A

CAPUT XCIV.

Deligatio fulminea, vel fulminator.

IS quadrat quibus & præcedens. Sumptam igitur fasciam longitudine & latitudine congruentem in medio scindimus ut caput permeet; extrema verò demittimus *pendula*, alterum quidem à dorso, alterum verò ab epigastrio; atque decussatum thoracem appellatum implicamus. Scissa verò ipsius prius suppositæ fasciæ extremã deorsum ad finem pendere sinimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϟδ'.

Κεραύνιος.

ΑΡμόζει μὲν ἐφ' ὧν καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς. τελαμῶνα οὖν λαβόντες σύμμετρον μήκει καὶ πλάτει, κατὰ τὴν μεσότητα σχίζομεν ὥστε τὴν κεφαλὴν διελθεῖν. τὰ δὲ πέρατα παρίεμεν, ὃ μὲν κατὰ νώτου, ὃ δὲ κατ' ἐπιγαστρίου. ἐπιπλέκομέν τε
B τὸν χιαστὸν καλούμενον θώρακα. τὰ δὲ πέρατα αὐτῆς προϋποτεθέντος τελαμῶνος, ἐπισχίσαντες εἰς τέλος, κάτω κρεμᾶσθαι ἐῶμεν.

CAPUT XCV.

Trachelister simplex, aut ad cervicem deligatio.

IDonea quidem est deligatio quibus alteram cervicis partem devincire volumus. Caput per lateris medium orditur, circunvolutio obliquè à dorso ad cervicem ac sternum. Deinde ad latus super caput primò injectum, posteà per thoracem, in orbem.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϟε'.

Ἁπλοῦς τραχηλιστήρ.

ΑΡμόζει μὲν ἐφ' ὧν τὸ ἕτερον μέρος τοῦ τραχήλου ἐπιδῆσαι θέλομεν. ἀρχὴ κατὰ μέσον τοῦ πλευροῦ, τὸ εἴ-
C λημα λοξὸς κατὰ μεταφρένου ἐπὶ τράχηλον καὶ στέρνον. εἶτ' ἐπὶ πλευρὰν κατὰ τῆς προεμβεβλημένης ἀρχῆς, καὶ περὶ θώρακα ἐγκύκλιος.

CAPUT XCVI.

Trachelister duplex.

CAput sub alam injiciatur. Spira obliquè per dorsum ad cervicem; inde ad pectus & alam, ad oppositam alam; & obliqua ad pectus & cervicem, ut super ipsa decussis struatur, & obliqua per dorsum ad alam in orbem feratur. Hisque modis eant circuitus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϟϛ'.

Διπλοῦς.

Η Ἀρχὴ ὑπὸ μασχάλην. τὸ εἴλημα λοξὸς κατὰ μεταφρένου ἐπὶ τράχηλον, καὶ ἐπὶ στέρνον μασχάλην, καὶ
D ἐπὶ ἀντικειμένην μασχάλην, καὶ λοξὴ ἐπὶ στέρνον καὶ τράχηλον, ὡς χίασμα κατ' αὐτοῦ γένηται καὶ λοξὴ κατὰ μεταφρένου ὑπὸ μασχάλην ἐγκύκλιος. αἱ δὲ ἐπινομαὶ κατὰ τῶν αὐτῶν.

CAPUT XCVII.

Cuspis aut Hamus.

DEntur duæ fasciæ duorum digitorum latitudine & longitudine commoderatæ, quarum meditulliis super humeros injectis, capita quidem ad umbilicum, quæ supra dorsum decussatã inter se fibulâ jungimus. Deinde quasilliformem gruem vocatam obvolvimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϟζ'.

Ἀκὶς ἢ ἄγκιστρον.

ΔΥο τελαμῶνες πλάτει διδακτυλιαίων, μήκει σύμμετροι τὰς μεσότητας κατὰ τῶν ὤμων θέντες, ἀρχὰς μὲν ἐπ' ὀμφαλόν. ἃς δὲ κατὰ νώτου χιάσαντες πρὸς αὐτὰς ἀγκτη-
E ρίζομεν, εἶτ' ἐπιπλέκομεν τὴν καλουμένην καλαθοειδῆ γερανίδα.

CAPUT XCVIII.

Rhombus simplex.

COnfert sanè quibus & præcedens. Construitur autem tum ex duplici trachelistro, tum ex quasilliformi geranide constitutis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϟη'.

Ῥόμβος ἁπλοῦς.

ΕΝθετεῖ μὲν ἐφ' ὧν καὶ ἡ πρὸ ταύτης. συντελεῖται δὲ ἔκ τε τοῦ διπλοῦ τραχηλιστῆρος καὶ τῆς καλαθοειδοῦς γερα-
F νίδος προσεπιτελουμένης.

CAPUT XCIX.

Rhombus bimembris ad eandem.

CAput ad ilia. Distributio obliquè ad claviculam ad scapulam. Deinde sub axillam & ad claviculam, ut decussis supra humeri caput struatur. Mox transversa ad collum & oppositam claviculam sub alam & ad claviculam

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϟθ'.

Ῥόμβος διμερὴς ἐπὶ τῶν αὐτῶν.

ΑΡχὴ κατὰ λαγόνα. ἡ δὲ ἐπινομὴ λοξὰς κατὰ κλειδὸς ἐπ' ὠμοπλάτην. εἶθ' ὑπὸ μασχάλην καὶ ἐπὶ κλεῖδα ἵνα χίασμα ὑπὲρ τὸ ἀκρώμιον γένηται. εἶτ' ἐγκάρσιος ἐπ' αὐχένα καὶ ἐπ' ἀντικειμένην κλεῖδα ὑπὸ μασχάλην καὶ ἐπὶ

κλεῖδα, ἵνα χίασμα καὶ ἐνταῦθα γένηται, καὶ λοξὴ παρὰ μαστὸν ἐπὶ λαγόνα ἀντικείμενον, ὥστε καὶ κατὰ στέρνου χίασμα γίγνεσθαι· εἶτ᾽ ἐγκύκλιοι περὶ λαγόνας· εἶτα περὶ μετάφρενον λοξὴ καὶ ἐπὶ ἀκρώμιον, μασχάλην, εἶτ᾽ ἐπ᾽ ἀκρώμιον. εἶτ᾽ ἐγκάρσιος ἐκ τῶν ἔμπροσθεν κατὰ τὴν ἐμβολὴν τῶν κλειδῶν καὶ ἐπ᾽ ἀκρώμιον, καὶ λοξὴ κατὰ μεταφρένου ἐπὶ λαγόνα· εἶτ᾽ ἐγκύκλιος ἐπιπλέκεται αὐτῇ, ἤτοι διπλῆ γερανὶς ἢ χιαστὸς τραχηλιστήρ, ἢ ἡ διπλοῦς λεγόμενος.

ut decussis etiam illic fiat, & obliqua per mammam ad ilia opposita, ut decussis quoque super pectus figuretur. Posteà in orbem circa ilia feratur; mox circa dorsum obliqua & per humeri caput ad alam, ac rursus ad humeri caput; inde transversa ex anterioribus per claviculatum commissuram etiam ad humeri caput; atque obliquo à dorso ad ilia; postremò in orbem ipsi implicatur grus duplex, vel decussatus trachelister, vel etiam duplex dicta deligatio.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρ.

Σωστράτου κεραύνιος.

Αρμόζει μὲν ἐφ᾽ ὧν καὶ τὸ ὑπὸ στέρνον καὶ νῶτον ἐπιδῆσαι θέλομεν. ἐπιτελεῖται δὲ ἔκ τε τῆς ἀκίδος καὶ τοῦ ἀστέρος τῶν περάτων ἃ δὴ ἐπὶ τῆς ἀκίδος πρὸς ἄλληλα ἐνεπείρετο, κατὰ τὰς λαγόνας περιηγμένων κάτω καὶ ἀποκρεμαμένων.

CAPUT C.

Sostrati fulminea deligatio.

Congruit quibus tum sub pectus, tum dorsum devincire volumus. Hæc autem deligatio ex cuspide & stella construitur, extremis (quæ sanè in cuspide inter se per fibulam jungebantur) ad ilia adductis illicque suspensis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρα΄.

Ἡμικεραύνιος Ἀπολλωνίου

Προκαταλαμβανόμενος κατὰ τὴν ὦμον τοὺς τελαμῶνας, οὓς ὑπὸ τῆς ἀκίδος ὑπεδείξαμεν, τετρασπόδος κατὰ δύο εἴδη, τραχηλιστὴρ ὅς ἐστι διπλοῦς· εἶτα τὴν καλαθοειδῆ γερανίδα.

CAPUT CI.

Semifulminea Apollonii junioris deligatio.

Præsumptis ad humerorum capita fasciolis, quas in cuspide explicavimus, adjice duas species trachelisterem qui duplex est, deinde gruem quasilliformem.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρβ΄.

Βωμίσκος Σωστράτου.

Θεατρικὴ μὲν ἡ ἐπίδεσις· ἐπειδὴ συντελεσθεῖσα, ἐμφερὴς γίγνεται ταῖς ὀρθαῖς γωνίαις τοῦ βωμίσκου, προεπιδεδεμένῳ τῷ καλαθοειδεῖ τραχηλιστῆρι, τῇ ὁμοιοσχήμονι γερανίδι προσαποδιδομένην τὴν Σωστράτου στηθοδεσμίδα τὴν ὀρθίαν μετὰ τῶν ἀναληπτρίδων.

CAPUT CII.

Sostrati ara parva.

Quum theatralis deligatio constructa est, rectis aræ parvæ angulis similis evadat. Primum deligato trachelistere quasilliformi grui consimili, pectoralem Sostrati deligationem rectam cum suspendentibus fasciolis adjicimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ργ΄.

Ναΐσκιον τοῦ αὐτοῦ.

Καὶ αὐτὴ θεατρικὴ ἁρμόζει μὲν ἐπὶ τῶν αὐτῶν· προσεπιδήσαντες καὶ πάλιν τὴν Σωστράτου ὀρθίαν τὴν στηθοδεσμίδα ἣν τινες τέτρωρον καλοῦσιν.

CAPUT CIII.

Ejusdem sacellum.

Ipsa etiam theatralis iisdem congruit deligatio. Rectâ iterum Sostrati deligatione factâ, pectoralem deligationem, quam quidem quadrigam vocitant, construimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρδ΄.

Ἀπολλωνίου θηρὸς ναΐσκιον.

Δύο τελαμῶνας κατὰ τῶν νώτων θέντες, ὡς ἐπὶ τῆς ὀρθίας στηθοδεσμίδος ἐπιπλέκομεν τὸν ἁπλοῦν ῥόμβον.

CAPUT CIV.

Apollonii Thirii sacellum.

Duabus fasciolis dorso superpositis, quemadmodum recta Sostrati deligatione simplicem rhombum obvolvimus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρε΄.

Γερανὶς ἐμπροσθοφανὴς καλαθοειδής.

Ἀρχὴ κατὰ πλευρᾶς. τὸ εἴλημα λοξὸς κατὰ στέρνον ἐπὶ ἀκρώμιον· εἶτ᾽ ἐγκάρσιον ἐπ᾽ αὐχένος κατ᾽ ἀκρώ-

CAPUT CV.

Grus antrorsum spectabilis quasilliformis.

Caput fasciæ à latere ordiatur. Spira obliquè per sternum ad humeri caput sub alam volvatur. Deinde transversa ad humeri caput: mox transversa

transversa per collum in oppositum humeri caput, & sub axillam à parte anteriore in posteriorem, & ad ipsum humeri caput, & obliqua ad sternum, posteà in orbem ad ilia. Eadem deligatio retrorsum spectabilis redditur, nobis immutantibus; anteriores quidem circuitus posteriores, posteriores verò anteriores facientibus.

CAPUT CVI.

Auriga.

Congruit quibus costæ deligandæ sunt. Sic autem construitur. Medium fasciæ in collum injicitur; capita verò obliqua per sternum sibi ipsis implicita sub alas ad dorsum illicque rursum implicita adducantur. Sicque quoad totum thoracem deligaverint, modò retrorsum, modò antrorsum injiciantur. Fasciæ verò extrema inter se nexu ligentur. Hacce deligatione aurigæ utuntur costarum continendarum gratiâ. Expositis quæ thoraci obvolvuntur deligationibus, cæteras deinceps recitemus.

CAPUT CVII.

Semisecta deligatio inguinaria.

Idonea quidem est inguini devinciendo. Ita verò construitur. Caput fasciæ ab ilibus ordiatur. Opposita verò distributio obliqua per clunem inguinis affecti vicinum, deinde ad perinæum infernè sursum, & obliqua ad inguen: posteà in orbem per ischium & per ilia super caput injectum, circuitus denique infernè sursum obvolvuntur.

CAPUT CVIII.

Duplex inguinaria deligatio.

Caput super epigastrium injiciatur. Obvolutio obliquè per coxam super perinæum ad inguen infernum ducatur, juxta caput primo injectum ad ischium & inguen, per perinæum & femoris acetabulum infernè sursum & ad imum ventrem. Circuitus verò his distribuuntur, ut utrunque inguen obtegatur.

CAPUT CIX.

Eadem deligatio biceps, aut ex duobus capitibus.

Medium fasciæ ab inguine ducit exordium. Capita verò ad femoris acetabulum feruntur, illicque decussata alterum quidem ad inguen, alterum vero extra; deinde in unum adducantur; eadem ratione procedant circuitus.

A μιον ἀντικείμενον, καὶ ὑπὸ μασχάλην ἐκ τῆς ἔμπροσθεν εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀκρώμιον, καὶ λοξὴ ἐπὶ στέρνον, εἶτ' ἐγκύκλιος κατὰ λαγόνος. ἡ αὐτὴ ὀπισθοφανὴς γίνεται, ἐναλλασσόντων ἡμῶν, τὰς μὲν ἐμπροσθίους ἐπινεμήσεις ποιούντων ὀπίσω, τὰς δὲ ὀπισθίους ἔμπροσθεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρϛʹ.

Ἁρματηλάτης.

B Ἁρμόζει μὲν ἐφ' ὧν πλευραὶ ἐπιδοῦνται. συντελεῖται δὲ οὕτως. ἡ μεσότης τοῦ ἐπιδέσμου κατ' αὐχένας, αἱ δ' ἀρχαὶ λοξαὶ κατὰ στέρνον, εἰς αὐτὰς ἀγκυλωθεῖσαι ὑπὸ μασχάλας ἐπὶ μετάφρενον, κἀκεῖ πάλιν ἀγκυλωθεῖσαι, ἀπαγέσθωσαν. οὕτω τε μέχρις οὗ ὅλον τὸν θώρακα ἐπιδεθῶσι, ὅτε μὲν ὀπίσω, ὅτε δὲ ἔμπροσθεν ἀγκυλούσθωσαν, τὰ δὲ πέρατα πρὸς ἄλληλα ἀμματιζέσθωσαν. ταύτῃ τῇ ἐπιδέσει ἁρματηλάται χρῶνται, συνοχῆς χάριν τῶν C πλευρῶν. ἀπηρτικότες καὶ τὰς περὶ τὸν θώρακα ἐπιδέσεις, καὶ τὰς ἑξῆς λέγωμεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρζʹ.

Ἡμίτομος βουβωνίσκος.

Ἁρμόζει μὲν ἐπὶ βουβῶνος ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως. ἀρχὴ κατὰ λαγόνος. ἡ ἀντικειμένη δὲ ἐπινέμησις λοξὴ κατὰ πυγῆς πλησίον τοῦ πεπονθότος βουβῶνος· εἶτ' ἐπὶ περίναιον κάτωθεν ἄνω, καὶ λοξὴ ἐπὶ βουβῶνα, εἶτ' ἐγκύκλιος D κατὰ ἰσχίον, καὶ κατὰ λαγόνα κατὰ τῆς περιεμβεβλημένης ἀρχῆς, αἱ δὲ ἐπινομαὶ κάτωθεν ἄνω αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρηʹ.

Διπλοῦς βουβωνίσκος.

Ἀρχὴ κατ' ἐπιγαστρίου τὸ εἴλημα λοξὸν ἐπὶ κοτύλην παρὰ περίναιον, ἐπὶ βουβῶνα κάτωθεν ἄνω κατὰ τῆς E περιεμβεβλημένης ἐπὶ ἰσχίον καὶ βουβῶνα παρὰ περίναιον καὶ κοτύλην, κάτωθεν ἄνω καὶ ἐπὶ ἦτρον, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τὴν αὐτῶν, ὡς ἀμφότεροι οἱ βουβῶνες σκεπασθῶσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρθʹ.

Ὁ αὐτὸς ἐπὶ δύο ἀρχῶν.

F Ἡ μεσότης κατὰ βουβῶνος· αἱ δ' ἀρχαὶ ἐπὶ κοτύλην, κἀκεῖ χιασθεῖσαι ἡ μὲν ἐπὶ βουβῶνος, ἡ δὲ ἔξωθεν· εἶτα ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀναγέσθωσαν, αἱ δ' ἐπινομαὶ κατὰ τὴν αὐτῶν.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ρι΄.

Ἄλλως ἁπλοῦς.

Τῆς βραχυτέρας ἀρχῆς ὡς ἂν ἢ δύο ἢ τρεῖς τόποι περιίενται κατὰ βουβῶνος. τὸ δὲ εἴλημα ἄγεται κατὰ λαγόνος ἐπὶ ἰσχίον καὶ ἐπιγάστριον. εἶτ' ἐπὶ κοτύλην λοξῶς καὶ βουβῶνα κάτωθεν ἄνω καὶ ἐπὶ λαγόνα, καὶ ἰσχίον καὶ ἀντικειμένην λαγόνα, καὶ ἐπιγάστριον ὅτε ἡ περιειμένη ἀρχὴ ἀνακλᾶται ἐπὶ βουβῶνα, ἵνα κατ' αὐτοῦ περίπτυγμα γένηται ἢ καταλαμβάνηται τῷ εἰλήματι. εἶτ' ἐπιτελεῖται πάλιν βουβῶνι, εἶτ' ἐπὶ ἰσχίον καὶ ἐπιγάστριον, καὶ πάλιν ἡ περιττὴ ἀρχὴ πτύσσεται ἄνωθεν κάτω, καὶ τῷ εἰλήματι καταλαμβάνεται, καὶ οὕτως ἐπιδεῖται ἄχρις ἂν συντελεσθῇ ἀεὶ τοῦ μὲν πτυσσομένου τοῦ δὲ ἐπειλουμένου. τὸ δὲ πέρας ἀγκτηρίζεται.

CAPUT CX.

Aliter simplex.

Brevioris capitis ferè duæ tresve partes super inguen demittuntur; spira verò per ilia ad ischium & epigastrium ducitur. Deinde obliquè ad femoris acetabulum & inguen infernè sursum & ad ilia, & ischium, & opposita ilia, & epigastrium. Quamobrem demis- B sum caput ad inguen reflectitur, ut super eo sinus fiat, qui altera circunvolutione comprehendatur. Deinde etiamnum inguini immittitur, posteà per ischium & epigastrium, ac deinde primùm supernè deorsum obvolutæ fasciæ in sinus contrahitur, & circunvolutione comprehenditur, & ita deligatur continuò, quoad deligatio peracta fuerit, altera quidem implicata, altera vero super obvoluta. Extremum denique fibulâ nectitur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. ρια΄.

Διπλοῦς ἄλλως.

Ταινίας ἡ μεσότης κατ' ὀσφύος. αἱ δ' ἀρχαὶ κατὰ βουβῶνα ὡς ἐπὶ τοῦ ἁπλοῦ περιιέντες ἑτέρου ἐπιδέσμου. ἀρχαὶ κατ' ἐπιγαστρίου, καὶ συντελεῖται διπλοῦς βουβωνίσκος τῶν κάτω περιειμένων ταινιδίων πτυσσομένων ὡς ἐπὶ τοῦ διπλοῦ εἴρηται.

C

CAPUT CXI.

Duplex aliter.

Medium fasciolæ super lumbos injiciatur. Capita vero per inguen, quemadmodum in simplici altera deligatione remisimus. Capita vero super epigastrium, & construitur duplex inguinaria deligatio demissis deorsum fasciis quas, ut in duplici dictum est, duplicamus.

D

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ριβ΄.

Κτεὶς ἢ ἀναλημπτεὶς ἐπὶ καυλοῦ.

Ταινιδίου μεσότης κατ' ὀσφύος. αἱ δὲ ἀρχαὶ κατ' ἐπιγαστρίου ἁμματίζονται. εἶτ' ἐπιδέσμου εἰλητοῦ ἡ ἀρχὴ ὑπὸ τὴν ζώνην. τὸ εἴλημα ὑπὸ καυλὸν εἶτ' ἐπὶ τὴν ζώνην ἄνωθεν κάτω· εἶθ' ὑπὸ καυλὸν καὶ περὶ τὴν ζώνην εἶτ' ἐπιτελεῖ ὑπὸ τοὺς διδύμους, καὶ ὑπὸ τὴν ζώνην.

CAPUT CXII.

Pecten, aut suspendens ad caulem deligatio.

Medium fasciæ lumbis injiciatur; capita super epigastrium nexu ligentur. Deinde fasciæ obvolutæ caput sub zonam; spira sub caulem. Deinde ad zonam supernè deosum, posteà sub caulem & ad zonam. E Postremo sub testiculos & sub zonam deligationem absolvit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ριγ΄.

Ἄλλως.

Μετὰ δὲ περιθεῖναι τὴν ταινίαν, ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐπιδέσμου ἐπὶ καυλὸν, καὶ νομαὶ ἐγκύκλιοι περὶ αὐτὸν ἕως σκεπασθῇ. εἶτα περὶ τὴν ζώνην, εἶτα ὑπὸ καυλὸν καὶ περὶ τὴν ζώνην, εἶθ' ὑπὸ διδύμους, καὶ ἐπὶ ζώνην.

CAPUT CIII.

Aliter.

Circunvolutâ zonâ fasciæ caput ad caulem injiciatur, & circuitus in orbem circa ipsum quoad obtexerit. Deinde ad zonam ferantur, mox sub caulam & ad zonam. Postremò F sub testiculos, & ad zonam.

A

CAPUT CXIV.

Eadem deligatio ex fascia scissa & zona.

Linteum consentaneum sumptum in quatuor crura scindimus, medium integrum sinentes, cauli subjicimus. Capita vero ad alteram partem ducentes prope caulem scindimus. B Per hanc autem partem alias ad zonam ductas trajicimus, & trajectas nodo alligamus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ριδ'. υμε

Η αὐτὴ ἐξ ἐπισχίστου καὶ τῆς ζώνης.

Συμμέτρων ῥάκος λαβόντες σχίζομεν εἰς σκέλη τέσσαρα, τὸ μέσον συνεχὲς ἐῶντες, καὶ ὑποβάλλομεν τῷ καυλῷ. τὰς δὲ ἀρχὰς ἀνάγοντες πρὸς τὸ ἕτερον μέρος πλησίον καυλοῦ ἐπισχίζομεν, διὰ δὲ αὐτῶν διεκβάλλομεν τὰς ἑτέρας ἐπὶ τὴν ζώνην, ἄγοντες καὶ διεκβάλλοντες ἀμματίζομεν.

ΕΚ ΤΩΝ ΓΑΛΗΝΟΥ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΠΕΡΙ ΕΠΙΔΕΣΜΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ.

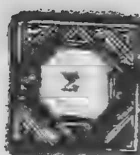
EX GALENI COMMENTARIIS DE FASCIIS LIBELLVS.

ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΝ.

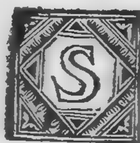
Ἡ σύντομος περὶ ἐπιδέσμων τῶν κατὰ Γαληνὸν ἀπόδοσις.

ARGUMENTUM.

Concisa de Fasciis tractatio ex mente Galeni.

Κοποὶ πάσης ἐπιδέσεως εἰσὶ πρῶτοι καὶ μέγιστοι, τῆς γε δι᾽ ἑαυτῆς περιλαμβανομένης, οὐχ ὑπηρεσίας ἕνεκα τῶν ἐπικειμένων τῷ πάσχοντι μορίῳ, ὅ, τι κατέχειν ἀκίνητον, ὡς διεπλάσθη τὸ πεπονθὸς, ἀφλέγ- A

Copi omnis fasciationis primi sunt ac maximi, tum ut ipsa per se *partes devinciendas* amplectatur, tum administrationis rerum affectæ parti incumbentium gratiâ; tum ut partem affectam in propria figura immoratam contineat, & inflamma-

tionis expertem tueatur. Quia verò hæc efficere non potest fasciatio, nisi ipsa permaneat, neque ad inferas aut superas corporis partes dimoveatur; propterea partibus illæsis fascias circunjicere cogimur, quò huc quidem, prout decet, universa excurrat deligatio, ejus comprehensio ad humiliores fiat partes; illuc verò ad altiores decurrat. In nonnullis autem partibus quæ per oppositas fit comprehensio utilior, quemadmodum in humero ac inguine. Absolutè verò dicendum est, in humero quidem non ad alterum humerum, sed axillam; in inguine verò circa ilia fasciam volvendam esse. Neque enim humerus, neque clunis fasciarum spiras tutò servare queunt; sed axilla & ilia. Eodem verò modo & tibiæ volubilem fasciam continentis, ob suræ devexitatem, fasciæ spira superior usum habet, in illis nimirum deligationibus, quibus devexam suræ partem continere necesse est. Quandoquidem malleorum regiones inter duas eminentias dejectæ per se stabilem deligationis remoram præ se ferunt. Quibus autem non est partibus, neque apposita quædam pars altera talis ut in tibia, existit, neque ut in humero, ac inguine opposita, in his talem efficere deligationem oportet, ut in maximè æquabili loco, quemadmodum in capite comprehensiones. Quòd si non detur ita caput ut membra ambitu comprehendere; prohibet enim cervix ipsi cognata, propterea in ipso capite sive ad dextram, sive ad sinistram partem sit is qui fasciationem affectus desiderat, secundùm rectitudinem deligationem decernimus, ductâ quidem per verticem fasciâ, indeque ad summam imamque maxillam deducta; deinde rursum ad affectam partem sursum evecta; postea similiter bis terve iterata, & prout satis esse existimaverimus, adusque sui extremum evoluta; ipsa verò supra verticem omnino sit extremitas. Hæc enim regio firmissima est *fasciationis* remora. Quum autem supersint aliæ capitis regiones inter se contrariæ, quarum una quidem & posterior est, & ad occiput fertur; altera verò & anterior & ad frontem porrigitur, à duobus capitibus deligatio molienda est. Est autem à duobus capitibus deligatio, quum toto fasciæ medio super affectam partem admoto, utrumque ipsorum segmentorum ad oppositum locum æquabiliter adducimus; quæ verò segmentorum ita deligantium extrema ad frontem adducuntur, stabiliora manent. Hæc enim occipitis regio solidior est remora. Affectis autem eodem modo partibus, ut quum quæ cauliformes fracturæ productæ sunt, à duobus capitibus deligationem efficies, quemadmodum in spleniis asciatim convolutis. Si verò ab unico fasciæ capite læsas ejusmodi partes deligaveris ad bicipitis fasciationis similitudinem, fasciam volvendo ad statum locum adduces, ut illic desinat: minime verò obliquâ fasciâ utendum est, quia maximus deligationis usus est, ejus extremum prorsus indeclinatum perquam rectâ terminatum tueri, aut ad frontem, aut ad totius capitis medium qua parte sinciput appellatur. Enimvero deligationis quæ ad men-

A μένουσαν τε φυλάττειν. ἐπεὶ δὴ οὐ δύναται ταῦτα ποιεῖν ἡ ἐπίδεσις αὐτοῦ τοῦ διαμένειν αὐτὴν, καὶ μὴ μετακινεῖσθαι πρὸς τὰ κάτω τοῦ σώματος ἢ ἄνω, διὰ τοῦτο τοῖς ἀπαθέσι μορίοις ἀναγκαζόμεθα προσπεριβάλλειν τοὺς ἐπιδέσμους· ὅπως ἔνθα μὲν εἰκὸς ἀναδραμεῖν ἐστὶν ὅλην τὴν ἐπίδεσιν, ἀντίληψις αὐτῆς γίγνοιτο ἐπὶ τῶν ταπεινοτέρων· ἔνθα δὲ καταδραμεῖν ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων, ἐπ' ἐνίων δὲ μορίων, ἡ διὰ τῶν ἀντικειμένων ἀντίληψις ὠφελιμωτέρα, καθάπερ ἐπ' ὤμου καὶ βουβῶνος·

B ἀκριβῶς δὴ εἰπεῖν· ἐπ' ὤμου μὲν, οὐ περὶ τὸν ἕτερον ὦμον, ἀλλὰ τὴν μασχάλην· ἐπὶ βουβῶνος δὲ κατὰ τὸν κενεῶνα περιβάλλεσθαι δεῖ τὸν ἐπίδεσμον. οὔτε γὰρ ὁ ὦμος, οὔθ' ὁ γλουτὸς ἀσφαλῶς φυλάττειν δύναται τὰς περιβολάς· ἀλλ' ἡ μασχάλη καὶ ὁ κενεών. ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς κνήμης εὐαπόρρευστον ἐχούσης τὴν ἐπίδεσιν διὰ τὴν κυρτότητα τῆς γαστροκνημίας, ἡ ἄνω περιβολὴ χρησίμη· καὶ ἐκείνας δηλονότι τὰς ἐπιδέσεις καθ' ἃς ἀναγκαῖόν ἐστι τὸ κυρτὸν τῆς γαστροκνημίας περιλαμβάνειν. ἐπεί τοι τὰ κατὰ τὰ σφυρὰ χωρία, τὸ μόνιμον τῆς ἐπιδέσεως ἐξ ἑαυ-

C τῶν ἔχει, μεταξὺ δυοῖν ἐξοχῶν κείμενα. οἷς δὲ μορίοις οὐκ ἔστιν, οὔτε παρακείμενόν τι τοιοῦτον ἕτερον μόριον οἷον ἐπὶ κνήμης, οὔτ' ἀντικείμενον ὡς ἐπ' ὤμου καὶ βουβῶνος, ἐπὶ τούτων τοιαύτην χρὴ ποιεῖσθαι τὴν ἐπίδεσιν, ὡς ἐν τῷ ὁμαλωτάτῳ τὰς καταλήψεις γίγνεσθαι, καθάπερ κἀπὶ τῆς κεφαλῆς. εἰ δὴ οὐκ ἐνδέχεται τὴν κεφαλὴν οὔτε καθάπερ τὰ κῶλα περιλαβεῖν ἐν κύκλῳ· κωλύει γὰρ ὁ τράχηλος συμφυὴς ὢν αὐτῇ· διὰ τοῦτ' ἐπ' αὐτῆς ἐάν τε κατὰ τὸ δέξιον μέρος, ἐάν τε κατὰ τὸ ἀριστερὸν ᾖ τὸ τῆς ἐπιδέσεως δεόμενον πάθος, τὴν καὶ ἰθυωρίαν ἐπίδεσιν αἱρούμεθα·

D διὰ μὲν τῆς κορυφῆς ἀγομένου τοῦ ἐπιδέσμου, καταγομένου δὴ ἐνθένδεν ἐπ' ἄκραν τὴν κάτω γένυν, εἶτα ἀναγομένου πάλιν ἐπὶ τὸ πεπονθὸς, εἶτ' αὖθις ὁμοίως εἴτε δὶς, εἴτε τρὶς αὐτάρκες εἶναι νομίζομεν, ἑλιττομένου μέχρι τῆς τελευτῆς· αὐτὴ δὲ πάντως κατὰ τῆς κορυφῆς γιγνέσθω· μονιμώτατον γὰρ τὸ χωρίον τοῦτο. Λοιπῶν δὲ ὄντων τῆς κεφαλῆς ἑτέρων μερῶν ἐναντίων ἀλλήλοις, ὧν τὸ μὲν ὀπίσω τε καὶ καθ' ἰνίον ἐστὶ, τὸ δὲ πρόσω τε καὶ κατὰ τὸ μέτωπον, ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδεῖν χρή. Ἔστι δὲ ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπίδε-

E σις, ὅταν τὸ μέσον ὅλον τοῦ ἐπιδέσμου, κατὰ τοῦ πεπονθότος ἐρείσαντες, ἰσορρόπως ἑκάτερον αὐτῶν τῶν μερῶν, ἐπὶ τὸν ἀντικείμενον ἄγωμεν τόπον· ὅσαι δὲ τελευταὶ τῶν οὕτως ἐπιδουμένων ἐπὶ τὸ μέτωπον ἄγονται, μονιμώτεραι· τοῦτο γὰρ τὸ χωρίον τοῦ ἰνίου μονιμώτερον. Πεπονθότων ὁμοίως τῶν ἀντικειμένων μερῶν, ὡς ἐπειδὰν τὰ καλούμενα καυληδὸν γένηται κατάγματα, τὴν ἐπίδεσιν ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ποιήσῃ, καθάπερ ἐπὶ τῶν σκεπαρνηδὸν περιβαλλομένων σπληνῶν. ἐὰν δὲ ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς ἐπιδέῃς τὰ τοιαῦτα, κατὰ τὴν ὁμοιό-

F τητα τῆς ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἐπιδέσεως, ἑλίττων τὸν ἐπίδεσμον, οὕτως ἄξεις ἐπὶ τὸ μόνιμον χωρίον, ὡς ἐνταῦθα τελευτῆσαι· ἥκιστα δὲ λοξῷ τῷ ἐπιδέσμῳ δεῖ χρῆσθαι, διότι τὸ χρησιμώτατον τῆς ἐπιδέσεώς ἐστι, τὴν τελευτὴν αὐτῆς ἀπερίτρεπτον φυλάττειν, εὐθύτατα περατουμένην, ἤτοι γὰρ ἐπὶ τὸ μέτωπον, ἢ τὸ μέσον ὅλης τῆς κεφαλῆς ἔνθα τὸ καλούμενον βρέγμα. Τῆς μὲν γὰρ καὶ ἐπὶ ἐλευθερώτερα καταγομένης τῆς ἐπι-

δέσεως ἡ τελευτὴ, προσηκόντως ἂν ἐπὶ τὸ μέσον ἀνάγοιτο τῆς κεφαλῆς ἀπαρεγκλίτως ἀνατεινομένη. τῆς δὲ κυκλοτερῶς περιβαλλομένης, ἐπὶ τὸ μέτωπον, ὁμοίως καὶ αὐτὴ κατὰ μηδὲν ἐγκεκλιμένη. περιαγομένη γὰρ οὕτως ἑλιχθήσεται καὶ τοῖς ὀπίσω μέρεσι, περὶ τὸ καλούμενον ἰνίον, ὃ μεταξὺ τοῦ τραχήλου, καὶ ὀπίσω τῆς κυρτότητός ἐστι τοῦ κρανίου. Διὰ τοῦτο δέ φησιν Ἱπποκράτης, τὴν ἐσχάτην περιβολὴν τῶν ἐπιδέσμων ἥκιστα λοξὴν εἶναι προσήκει, ὅτι τὰς πρὸ αὐτῆς ἤδη πολλάκις ἐξ ἀνάγκης γινομένας λοξὰς, ἕνεκα τοῦ περιλαμβάνεσθαι τὸ πεπονθὸς, ἄλλοτε κατ' ἄλλο μέρος ὑπάρχει. Ἀλλὰ τάς γε διὰ τὸ πάθος λοξὰς γεγονυίας περιβολὰς, ἡ ὑστάτη κατέχει μηδαμόθι λοξουμένη· δῆλον οὖν ὅτι τῇ αὐτῇ ἀσφαλείᾳ κἀκεῖναι συνδιαμένουσιν ἀμετακίνητοι. ὡς οὖν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, οὕτω κἀπὶ τοῦ ἄνω τοῦ γόνατος ἢ κάτω γινομένης ἐσχάτης περιβολῆς ἀκριβῶς φυλάττεσθαι χρὴ τὸ ἀπαρέγκλιτον. Ἐπὶ μὲν τῶν κατὰ βουβῶνα καὶ ὦμον ἐπιδέσεων, ἐν αἷς ἀναγκαζόμεθα κατὰ τῶν ἀντικειμένων μορίων συγκαταλαμβάνειν, αἱ ἔσχαται περιβολαὶ, κυκλοτερεῖς ἀπαρέγκλιτοι γίνεσθαι δέονται· κατὰ τοὺς κενεῶνας μὲν ἀμφοτέρους, ἔνθα τὸν βουβῶνα δεσμεῖν προαιρούμεθα, κατὰ δὲ τὸ στέρνον, ἐφ' ὧν τὸν ὦμον· ἀνάλογον δὲ τούτοις ἥ τε τῆς κατὰ τὸν καρπὸν, καὶ τῆς κατὰ τὸν ἀστράγαλον διὰ τὴν ἄρθρωσιν. Τῇ μύλῃ δὲ τῇ καλουμένῃ πρός τινων ἐπιγουνατίδι, πλατὺν χρὴ περιτετάσθαι τὸν ἐπίδεσμον, ὡς ὅλην αὐτὴν περιλαμβάνειν. Ὁ γὰρ μὴ περικείμενος οὕτως, ἢ πρὸς τὴν ἄνω χώραν ἐνεχθήσεται ῥᾳδίως, ἢ πρὸς τὴν κάτω, περισφαλλόμενος ἐφ' ἑκάτερα διὰ τὴν κυρτότητα τῆς μύλης, τῇ δ' ἰγνύῃ συνεσταλμένον τὸν ἐπίδεσμον χρὴ περιβάλλειν· οὔτε γὰρ ὑποδέξασθαι δύναται τὸν εἰς πλάτος ἐκτεταμένον, οὔτε φυλάξαι. Οἶδα δέ τινα πάθη μὴ φέροντα τὴν ἐπίδεσιν· ταῦτα δ' ἐστὶν ἐφ' ὧν, εἰ καὶ βραχὺ κινηθῇ τὸ πεπονθὸς μόριον, ὀδύνη μεγίστη γίνεται καθάπερ ἐκ καταπλάσεως. Οὐ πρὸ πολλοῦ τις οὕτως ἔπεσε κατὰ τὴν ῥάχιν, ὡς μηδὲ βραχύτατον εἰ κινηθείη, δύνασθαι φέρειν τὸ μέγεθος τῆς ὀδύνης, ἠναγκάσθημεν οὖν αὐτοῦ τὸν χιτωνίσκον ἀφελεῖν, οὐκ ἀποδύσαντες, ἀλλὰ διαρρήξαντες μὲν πρῶτον ἁπάσας τὰς ῥαφάς, μετὰ δὲ ταῦτα παμπόλλοις τοῖς διακρατοῦσιν ὅλον τὸ σῶμα χρησάμενοι πρὸς τὸ μετεωρίσαι τὸν ἄνθρωπον ἰσορρόπως· ἡτοίμαστο δ' ἡμῖν ἐπὶ βάθρου πλατέος ἐκτεταμένον ῥάκος, ἐπιβεβλημένην ἔχον ἐρίου πλάκα· ταῦτα μὲν οὖν ἐκελεύσαμεν, ἐπειδὰν ὁ κάμνων ὑπὸ τῶν διακρατούντων ἀπὸ τῆς στρωμνῆς ὑψωθῇ, διὰ ταχέων ἐπιβάλλειν μὲν ἐκείνῃ κατὰ πλάτος, ὑποβάλλειν δὲ τῇ ῥάχει τοῦ μετεωρισθέντος· αὐτοὶ δὲ ἑτέραν ἐρίου πλάκα διαβεβρεγμένην ἔχοντες ἐλαίῳ θερμῷ, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ χιτωνίσκου ταχέως περιβάλλοντες τῇ ῥάχει, κατεκλίναμεν ὑποκειμένης πλακὸς, ἅμα τῷ ῥάκει· καὶ οὕτω πρῶτα μὲν ἀνηγάγομεν ἐπὶ τὰ πρόσω τοῦ σώματος, τὰ πέρατα τῆς διαβρόχου πλακὸς ἐν ἑκατέρωθεν. ἐπ' αὐτῇ τὰ τῆς ξηρᾶς, καὶ μεθ' ἐκεῖνα τὰ τοῦ ῥάκους· ἃ καὶ πρὸς ἄλληλα διαρράψαντες ἑνώσαμεν. ὡσαύτως δὲ κἀπὶ τὴν κατ' ἰσχίον μερῶν ἐπράξαμέν ποτε· καὶ τὴν κατὰ μηρὸν, ἐπ' ἄλλου, καὶ κατὰ βραχίονά γέ ποτε, καὶ τοῦ τραχήλου τὴν ὀπίσω χώραν. μετὰ δὲ τὴν ἐπίδεσιν ὑποκειμένοις αὐτοῦ

μύλῃ τῇ ἐπιγουνατίδι

:θην μέν, sed mly. supra 2.

ἐὰν μὲν τὸ πέρας αὐτὸ μόνον τοῦ ἐπιδέσμου (ἐρράπτη) τοῖς ὑπ

A tum devolvitur extremum, decenter ad capitis medium citra proclinationem sursum porrigendum ducatur. Deligationis verò quæ circinatò ad frontem circumjicitur, extremum peræque ac illud nullo modo pendulum sit. Sic enim circumducta volvetur per posticas partes versùs occiput vocatum, quod cervicem & posticam cranii curvitatem interjacet. Propterea verò (inquit Hippocrates) ultimam fasciarum spiram minimè obliquam esse convenit; quòd jam ante ipsam necessariò multoties accidat obliquas fieri spiras, ut pars affecta inte-
B dum ab altera superiori parte contineatur. Verùm hasce circunvolutiones ob affectum obliquas factas ultima remoratur nequaquam obliquata. Patet igitur illas ipsa securitate simul immutabiles permanere. Quare ut in capite, sic & supra aut infra genu quum ultima fit circunvolutio, ipsa indeclinabilis accurate servanda est. In inguinis quidem, & humeri deligationibus quibus per oppositas defensiones simul deligare cogimur, ultimæ spiræ circulares indeclinabiles fieri debent. Per
C ilia quidem utraque, ubi inguen devincire proposuimus. Postremum verò, ubi humerum. His autem respondet tum quæ in carpo, tum quæ in astragalo propter articulationem fit deligatio. Verùm rotulæ à quibusdam patellæ appellatæ latum vinculum obtendi oportet, quò ipsam universam circumplectatur. Quod enim ita non circunjacet, ut ad superiorem aut ad inferiorem partem facile deducatur, ob rotulæ devexitatem utroque oberrans; sed popliti contractum vinculum admovendum est:
D neque enim illud recipere potest in latitudinem extensum, nec conservare. Ego verò novi quosdam affectus deligationem minimè ferentes. Hi verò sunt in quibus etiamsi paululum pars affecta sese moverit, dolor maximus, quemadmodum ex prolapsione concitatur. Non dudum quidam in spinam ita procidit, ut minimum si moveretur, doloris magnitudinem ferre non posset. Quocirca ipsius indusium subducere coacti sumus, quod quidem non exuimus; sed primùm omnes suturas per medium rupimus; posteà verò multis totum corpus suffulcientibus ad hominem æquabiliter attollen-
E dum usi sumus. Comparatum verò nobis erat in scamno patulo porrectum linteolum prostratam continens lanæ tabulam. Hæc itaque imperavimus, quum ægrotus suffulcientium manu è strato erectus est, celeriter illi quidem secundùm latitudinem incumbere, spinæ verò in altum sublati substernere; ipsi verò aliam lanæ tabulam oleo calido inebriatam habentes post indusii detractionem quamprimùm spinæ circunjacentes decumbere fecimus, supposita simul cum panniculo tabula, sicque primum quidem ad ante-
F riores corporis partes tabulæ madentis extrema utrinque unum adduximus, deinde supra ipsam siccæ tabulæ extrema: Post illa etiam linteoli extrema quæ inter se suturis non conjunximus. Atque eodem modo in ischii, atque femoris partibus interdum fecimus. Alteri etiam interdum & in brachio, & postica cervicis regione. At post deligationem subjectis ejus partibus, in quibus deligatione opus

erat nobis *admovimus*. Quum oppositæ sint partes, ut in brachio, & femore, & tibia, in his sive à sinistris partibus ad dextras, aut contra acum trajicere necesse est. Utroque verò modo ejus ductum tentare sursum vergentem, ita lintei extremum subvolutis spiris consuere. In quibus autem est ulcus, etiam oppositis partibus ut in humero, & ischio fasciæ extremum ad superiorem ductum facere studendum est. Deinde isthic trajecta infernè sursum acu suturam, ita efficere, sublimi deligationis parte minimè divulsa, sed revulsa ima parte. Enimverò utrumque in linteorum sutura efficere licet. Verùm suturâ acu trajectâ pars ejus inferior sursum porrigenda est, neque supernè deorsum sternenda; quum deligationis scopus sit partes inferiores à superioribus trahi. Quemadmodum enim hæc deligationis partium figura, sic etiam tum fasciæ, tum suturæ distributio servanda est, imò extensio sursum continenda; primùm quidem extremi deligationis quod tuto & per illud & per ipsam totam tum extenditur, tum continetur. Neque verò in illa parte cui ulcus insidet suturæ principia facienda sunt, neque super ulcus copula. Non enim solùm ab ipsa copula, sed etiam à fascia quam premit copula, vehementiùs comprimetur, quum copula violentiùs constringenda sit fasciam coercitura. Sic autem & citra suturam fit copula, extremis fasciæ inter se connexis, aut externo quodam adstringente, hæc in ulcus decumbere non oportet. Tunc igitur non ulceri admoveatur copula, sed ubi poteris ipsius ipsius distributionem in superiorem regionem efficere, servato, ut pronunciat Hippocrates tum calle, tum officio. Callem etenim vocat, quo pars aliqua corporis exercetur; officium verò, quo functionem habet flectendi, extendendi, aut obligandi. Est verò callis incedendi pedis vestigium, decumbenti totum occipitium, ac maximè posteriores capitis partes eminentes; sedenti clunium partes. Si quis autem etiam fasciatus operaturus sit, exploranda est tum functio qua functurus est, tum res exterior circa quam ipsa versatur. Sic enim poterit & ipsum callem in ipsa comperire. Functiones autem articulationibus fiunt. Quare ipsas semper ac maximè in deligato laborante actiones obituras tuebitur. Si namque totum callem continens copula super figuratas potissimùm partes in motionibus definiret, interdum quidem laxiores quàm deceat, contrà verò articulationem comprimentes fieri copulas, in quancunque articulationem injectas necesse futurum est. Cæterum fasciarum spiræ tres sunt simplices, una quidem orbicularis quæ ambitu neutrum in latus deflectens affectam partem circumvolvit, in qua secundæ & tertiæ injectionis linteorum extrema per latitudinem sibi invicem incumbent, neque excedentem, neque deficientem. Quæ verò spira paululùm transversim propendet, eam sceparnum fasciam nominamus, quemadmo-

A μέρεσιν. ἐφ' ὧν μὲν ἐπιδέσεως οὐ δεόμεθα, τῶν ἀντικειμένων μορίων, ὡς ἐπὶ πήχεως καὶ μηροῦ καὶ κνήμης, ἐπὶ τούτων ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἤτοι γε ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν μερῶν ἐπὶ τὰ δεξιά, διείρειν τὴν βελόνην ἢ ἀνάπαλιν. ἑκατέρως δὲ πειρᾶσθαι τὴν φορὰν αὐτῆς ἐκκλίνοντα πρὸς τὸ ἄνω, συρράπτειν οὕτω τὸ πέρας τῆς ὀθόνης ταῖς ὑποβεβλημέναις περιβολαῖς. ἐφ' ὧν δὲ ἐστὶ χρεία καὶ τῶν ἀντικειμένων μορίων, ὡς ἐπ' ὤμου καὶ ἰσχίου, πειρᾶσθαι τὴν τελευτὴν τοῦ ἐπιδέσμου ποιεῖσθαι κατὰ τὴν ἄνω
B φοράν. εἶτ' ἐνταῦθα τὴν βελόνην διείροντα κάτωθεν ἄνω, τὴν συρραφὴν οὕτω ποιεῖσθαι, μὴ κατασπῶντα τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς ἐπιδέσεως, ἀλλ' ἀνασπῶντα τὸ ταπεινόν. ἐγχωρεῖ μὲν γὰρ ἑκάτερον ποιεῖν ἐν τῇ συρραφῇ τῶν ὀθονίων, ἀλλὰ μετὰ τὸ διεκβάλλειν τὸ ῥάμμα μετὰ τῆς βελόνης, ἀνατείνειν χρὴ τὸ κάτωθεν αὐτοῦ μέρος πρὸς τὸ ἄνω, καὶ μὴ κατατείνειν τὸ ἄνωθεν εἰς τὸ κάτω. σκοπὸν ἔχοντα διὰ τῶν ἄνω μερῶν τῆς ἐπιδέσεως ἀνέλκεσθαι τὰ κάτω. ὡς γὰρ σχῆμα ταυτὸν φυλάττεσθαι δεῖ τῶν ἐπιδεδεμένων μορίων, οὕτω καὶ τὴν νομὴν τοῦ ἅμματός τε καὶ ῥάμματος, ἀλλὰ τὴν ἀνάτασιν
C ἴσχειν ἄνω, πρῶτον μὲν τοῦ πέρατος τῆς ἐπιδέσεως, ἀσφαλῶς ἀνατεινομένου τε καὶ κρατουμένου, δι' ἐκείνου δὲ καὶ ὅλης αὐτῆς. χρὴ δὲ μήτε κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος τὰς ἀρχὰς τοῦ ῥάμματος, ἐν ᾧ τὸ ἕλκος ἐστί, μήτε τὸ ἅμμα κατὰ τὸ ἕλκος γίνεσθαι. θλιφθήσεται γὰρ οὐ μόνον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἅμματος, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐπιδέσμου πιλουμένου σφοδρότερον ὑπ' αὐτοῦ, δεομένου τοῦ ἅμματος ἐσφίγχθαι βιαιότερον, εἰ μέλλοι κρατήσειν τὸν ἐπίδεσμον. οὕτος δὲ κἂν χωρὶς ῥάμματος ἅμμα γίγνηται, τῶν τοῦ ἐπιδέσμου περάτων ἐπιπλεκο-
D μένων ἀλλήλοις, ἤ τινος ἔξωθεν καταλείμματος, οὐ χρὴ βάλλεσθαι κατὰ τὸ ἕλκος αὐτά. τότε οὖν ἅμμα τίθεσο μὴ κατὰ τὸ ἕλκος, ἀλλ' ἔνθα δυνήσει τὴν νομὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν ἄνω χώραν ποιεῖσθαι, φυλαττόμενος, ὥς φησιν Ἱπποκράτης, τρίβον καὶ ἔργον. τρίβον μὲν οὖν καλεῖ, καθ' ὃ τρίβεταί τι μέρος τοῦ σώματος· ἔργον δὲ καθ' ὃ τὴν ἐνέργειαν ἔχει καμπτόμενον, ἐκτεινόμενον ἢ εἰς τὰ πλάγια παραγόμενον. ἔστι δὲ τρίβος τῷ μὲν βαδίζοντι, τὸ ἴχνος τοῦ ποδός, τῷ δὲ κατακειμένῳ τὸ ἰνίον ἅπαν, καὶ μάλιστα αὐτοῦ τὰ ἐξέχοντα τῆς κεφαλῆς ὀπίσω, τῷ δὲ κα-
E θημένῳ τὰ κατὰ τὰς πυγάς, εἰ δὲ καὶ διὰ τῶν χειρῶν ἐνεργεῖν τις ἐπιδεδεμένος μέλλοι, σκέψαι τίνα τε τὴν ἐνέργειαν ἐνεργήσει, καὶ περὶ τί τῶν ἔξωθεν. οὕτω γὰρ δυνήσει καὶ τὴν ἐν αὐτῇ τρίβον ἐξευρεῖν, αἱ δὲ ἐνέργειαι δῆλον ὅτι κατὰ τὰς διαρθρώσεις γίγνονται. φυλάξει τοίνυν αὐτὰς ἀεί, καὶ μάλιστα τὰς μελλούσας ἐνεργεῖν, ἐπιδεδεμένου τοῦ κάμνοντος. εἰ γὰρ τὸ συνέχον ὅλον τὸ ἅμμα τεθείη κατὰ τῶν μάλιστα σχηματιζομένων μορίων ἐν ταῖς κινήσεσιν, ἀναγκαῖον ἔσται ποτὲ μὲν χαλαρὰ περαιτέρω τοῦ προσήκοντος, αὖθις δὲ θλίβοντα γίγνεσθαι τὰ ἅμματα, καθ' ἡντινοῦν ἐπιβεβλη-
F μένα διάρθρωσιν. τῶν δὲ ἐπιδέσμων ἁπλαῖ τρεῖς εἰσὶν ἐπιβολαί· ἔγκυκλος μὲν ἡ κατὰ κύκλον ἀπαρέγκλιτος, περιλαμβάνουσα τὸ πεπονθὸς μέρος, ἐφ' ἧς τὰ τῆς δευτέρας καὶ τρίτης ἐπιβολῆς τῶν ὀθονίων τοῦ πλάτους πέρατα κατ' ἀλλήλων ἐπικείσεται, μήτ' ὑπερέχοντός τινος, μήτ' ἐνδέοντος. τὴν δὲ ἐπ' ὀλίγον ἐγκεκλιμένην, σκέπαρνον ὀνομάζομεν,

σιμή. γε τὴν ἐπὶ πολὺ, σιμήν. ὁ δὲ τῆς ἐπιδέσεως εἶ-
ὀφθαλμός. δος ὁ καλούμενος ὀφθαλμὸν, ἐπ᾽ ὀφθαλμοῦ παρα-
λαμβανόμενος, ἤτοι προπεσεῖν κινδυνεύοντος, ἢ κρατή-
ῥόμβος. ματος ἕνεκα, τῶν ἐπικειμένων αὐτῷ· τὸν δὲ ῥόμβον, ἐπὶ κεφαλῆς, ἤτοι ῥαφὰς κεχαλασμένας βουλόμενοι συναγαγεῖν, ἢ ἕλκους ἐκπεπταμένα χείλη, καί ποτε καὶ προστεῖλαι καὶ κολλῆσαι τὸ δέρμα μέχρι πλείο-
ἡμιρρόμβιον. νος ἀποσεσυρμένον· ἀνάλογον ᾗ τοῖς δὲ καὶ ἡ τοῦ ἡμιρ-ῥομβίου ἐστὶ χρεία.

A dum & quæ multopere, eam simam. Ea verò deligationis species est, quam oculum vocamus, quam pro oculo assumimus, sive is procidere periclitetur, sive ea quæ ipsi admoventur, contineri postulent. Rhombum autem in capite admittimus, quum vel laxatas suturas, aut diducta ulceris labra conjungere volumus, etiam interdum cutim amplius detractam contrahere & agglutinare desideramus. His denique consentaneum est semirhombi usus.

ΣΩΡΑΝΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙΔΕΣΜΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΝ.

SORANI
DE FASCIIS
LIBER.

ΤΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Ὁποῖοι μὲν ἐπίδεσμοι ἀπὸ τοῦ Γαληνοῦ παραλελειμμένοι, καὶ ἄλλοι τοῖς Γαληνοῦ ἐπιδέσμοις παραπλήσιοι αὐτοὺς ἐνταῦθα δηλοῖ ὁ Σώρανος.

ARGUMENTUM.

Quas Fasciæ plures prætermisit Galenus, & alias Galeni Fasciis similes, eas hîc prodit Soranus.

CAPUT I.

Discretio.

APPOSITO glabellæ fasciæ capite, ita ut pendulum sit, fasciam rectam à sincipite ad occipitium usque ducimus. Spiram verò in orbem super frontem. Deinde eam duplicatam ad glabellam rectam à sincipite ad occiput prævertimus, ut iis congruerit, quibus sinciput devincire volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ α΄.

Διάκρισις.

A Θέντες τὴν ἀρχὴν κατὰ μεσοφρύου ὥστε ἀποκρέμασθαι, ἄγομεν ἐπίδεσιν εὐθεῖαν κατὰ βρέγματος ἄχρι ἰνίου· ἐγκύκλιον δὲ κατὰ μετώπου· εἶτα διπλώσαντες ἐπὶ μεσοφρύου, εὐθεῖαν κατὰ βρέγματος ἐπὶ ἰνίον περικαταλαμβανόμεν, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ᾽ ὧν τὸ βρέγμα ἐπιδῆσαι θέλομεν.

CAPUT II.

Pileolum.

AD occiput posito capite, fasciam rectam à sincipite ad glabellam ducimus. Reduplicatam super sinciput obliquam ad occiput & fasciæ caput procedimus; rursum obli-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ β΄.

Πίλιον.

B Θέντες τὴν ἀρχὴν ἐπὶ ἰνίον, ἄγομεν τὴν ἐπίδεσιν εὐθεῖαν κατὰ βρέγματος ἐπὶ μεσόφρυον· ἀναδιπλώσαντες, λοξὴν κατὰ βρέγματος, ἐπὶ ἰνίον ὑπάγοντες κατὰ τὴν ἀρ-

χῆν, πάλιν λοξὴν κατὰ βρέγματος ἐπὶ μεσόφρυον ὑπάγοντες τῇ ἀναδιπλώσει, ἄγομεν κατὰ τὰς περιβολὰς ἄχρις οὗ ὅλον σκεπασθῇ τὸ κεφάλιον· εἶτ᾽ ἐγκύκλιον μετωπιαίαν, ἵνα ἁρμόσῃ, ἐφ᾽ ὧν ὅλην τὴν κεφαλὴν ἐπιδῆσαι θέλομεν.

A quam à sincipite ad glabellam subjicientes reduplicationi ad prima fasciæ capita ducimus, quousque summum caput opertum fuerit; deinde frontalem in orbem deligationem facimus, ut eos decuerit quibus totum caput deligare volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ γ'.

Σκάφιον.

Θέντες τὴν ἀρχὴν ἐπὶ ἰνίον, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν εὐθεῖαν κατὰ βρέγματος ἐπὶ μεσόφρυον· εἶτα ἀναδιπλώσαντες περὶ ἓν μέρος τῆς περιφερείας ἐπὶ ἰνίον. εἶτα παρὰ τὸ ἕτερον ἐπὶ μέτωπον, τοῦτο ποιοῦντες ἄχρις οὗ σκεπασθῇ ὅλον τὸ κεφάλιον. ἐγκύκλιόν τε κατὰ μετώπου, καταλαμβανόμενοι τὰς ἀναδιπλώσεις ἵνα ἁρμόσῃ, ἐφ᾽ ὧν τὸ σκάφιον σκέπης δεῖται.

CAPUT III.

Scaphula.

B INjecto ad occipitium fasciæ capite, obvolutionem rectam super sinciput ad glabellam ducimus. Deinde ab una parte primæ ad occipitium reduplicamus. Postea ab altera parte ad frontem, id facientes quousque universum caput opertum fuerit, ac in orbem super frontem reduplicationes comprehendimus prout iis congruerit, quibus scaphium tegumento indiget.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δ'.

Μίτρα.

Θέντες τὴν ἀρχὴν ἐπὶ ἰνίον, ἀγόμεθα τὴν ἐπείλησιν ἐγκύκλιον μὲν κατὰ τοῦ μετώπου, ἐπικάρσιον δὲ κατὰ τοῦ βρέγματος, ἢ ὑπὸ λοβοὺς ὠτός, ἢ ἐπὶ τὸ οὖς, ἢ παρὰ τὰς ἑτέρας λεγομένας μετωπιαίας, ἄνω νέμομεν καὶ τὰς ἐπικαρσίους κάτω, ἄχρις οὗ ἐκπληρωθῇ ὁ μέσος τόπος, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ᾽ ὧν τὸ μέτωπον ἐπιδῆσαι θέλομεν.

CAPUT IV.

Mitra aut operculum.

C LOcato ad occipitium capite, convolutionem ducimus, orbicularem quidem super frontem, transversam verò super sinciput, aut sub auris fibram, aut ad aurem, aut ab aliis vocatis frontalibus fasciis sursùm distribuimus, & transversas deorsùm, quousque expletus fuerit medius locus, ut quadraverit quibus
D frontem devincire volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ε'.

Θαΐς.

Θέντες τὴν ἀρχὴν ἐπὶ μεσόφρυον, ἄγομεν τὴν ἐπίδεσιν εὐθεῖαν μὲν κατὰ βρέγματος ἐπὶ ἰνίον, λοξὴν δὲ ἐπὶ κρόταφον, εἶτα ἀναδιπλώσαντες ἐπὶ ἰνίον τὸν αὐτὸν τόπον, ἐγκύκλιον μετωπιαίαν, τὰς ἀγκύλας καταλαμβανόμενοι, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ᾽ ὧν εὐπρεπῶς σὺν βρέγματι καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιδῆσαι θέλομεν.

CAPUT V.

Thaïs.

INjecto ad glabellam capite, fasciam super sinciput ducimus; rectam quidem super sinciput ad occipitium, obliquam verò ad temporum alterum. Postea reduplicatam ad occiput ipsum locum, circularem frontis fasciam
E amentis comprehendimus, ut iis conveniant, quibus eleganter cum sincipite etiam caput deligare volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛ'.

Ἡμίρρομβος.

Θέντες τὴν ἀρχὴν ἐπὶ ἰνίον, ἄγομεν τὴν ἐπίδεσιν λοξὴν κατὰ βρέγματος, καὶ κρόταφον ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ ἰνίον· εἶτα λοξὴν κατὰ τοῦ ἑτέρου κροτάφου κατὰ τοῦ βρέγματος· ὑπὸ τὸν ἕτερον ἐπὶ ἰνίον, ἐγκύκλιον δὲ κατὰ μετώπου, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ᾽ ὧν σὺν τῷ βρέγματι τὸν κρόταφον καὶ τὸ μέτωπον ἐπιδῆσαι θέλομεν.

λοβὸν τῶν κροτάφων

CAPUT VI.

Semirhombus.

INjecto ad occiput fasciæ capite, fasciam obliquam super sinciput, & temporum alterum, sub auris fibram, ad occiput ducimus.
F Deinde obliquam super temporum alterum & sub sinciput, sub alteram fibram ad occiput. Orbicularem verò *spiram* super frontem, ut iis conveniat in quibus cum sincipite tempora & frontem deligare volumus.

CAPUT VII.

Lepus cum auribus.

INjecto super glabellam decussato laqueo, super tempora amento tradito prius semirrhombum implicamus, aut sine auribus leporem, ut iis congruerit quibus caput continere volumus, admotis manibus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζ'.

Λαγωὸς σὺν ὠτοῖς.

Θέντες κατὰ μεσόφρυον τὸν χιαστὸν βρόχον, κατὰ τῶν κροτάφων τὸ διάσκυλον, ἐπιπλέκομεν τὸν παραδεδομένην ἡμιῤῥομβον, ἢ λαγωὸν δίχα ὤτων ἐπίδεσιν, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ᾽ ὧν κατασχεῖν κεφαλὴν θέλομεν χρειζομένων.

CAPUT VIII.

Basilica seu regia deligatio.

CApite fasciæ ad glabellam ita posito ut propendeat, convolutionem rectam super sinciput ad occipitium ducimus. Deinde implicitum semirhombum ante frontalem fasciam suspensum ter pér glabellam reduplicemus, ut aliquam servet imaginem, quo iis opituletur in quibus decoris & Basilicæ (ut prisci loquuntur) significationem volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ η'.

Βασιλικός.

Θέντες τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐπιδέσμου ἐπὶ μεσόφρυον ὥστε ἀποκρέμασθαι, ἀνάγομεν τὴν ἐπείλησιν εὐθεῖαν κατὰ βρέγματος ἐπὶ ἰνίον· εἶτα ἐπιπλέξαντες τὸν ἡμιῤῥομβον περὶ τῆς μετωπιαίας τὴν ἀποκρεμαμένην, τρὶς κατὰ μεσόφρυον ἀναδιπλοῦμεν, ὥστε εἶναι βασιλείου σώζειν ἐμφέρειαν, ἵνα ἁρμόσῃ, ἐφ᾽ ὧν εὐπρεπείας, ἢ βασιλικῆς, ὥς φασιν οἱ ἀρχαῖοι χρήζομεν σημασίας.

CAPUT IX.

Vnimembris oculatio.

POsito ad occipitum fasciæ capite, spiram ducimus, obliquam quidem super sinciput & oculum, sub auris fibram; orbicularem verò super frontem. Potest quoque supernè deorsum distribui, aut à duobus capitibus devincienti diversam utilitatem præbere.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ θ'.

Μονομερὴς ὀμμάτωσις.

Θέντες τὴν ἀρχὴν περὶ ἰνίον, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν λοξὴν μὲν κατὰ βρέγματος καὶ ὀφθαλμοῦ· ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἄχρι ἰνίου· ἐγκύκλιον δὲ κατὰ μετώπου. δυνατὸν δέ ἐστι κάτωθεν ἄνω νεμόμενον, ἢ ἀπὸ δύο ἀρχῶν ἐπιδέοντα διάφορον ὠφέλειαν παρασχεῖν.

CAPUT X.

Bimembris oculatio.

LOcato super occipitium *fasciæ* capite, spiram admovendam ducimus, obliquam quidem super sinciput & oculum sub auris fibram, ad occipitium usque. Atque rursum obliquam super sinciput & alterum oculum sub auris fibram ad occipitium usque; circularem verò super frontem. Potuit autem & inferne sursum, & à duobus capitibus, quæ res propria est, distribui, si concesserit affectus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ι'.

Διμερὴς ὀμμάτωσις.

Θέντες τὴν ἀρχὴν περὶ ἰνίου, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν λοξὴν μὲν κατὰ βρέγματος καὶ ὀφθαλμοῦ, ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἄχρι ἰνίου. πάλιν τε λοξὴν κατὰ βρέγματος καὶ τοῦ ἑτέρου ὀφθαλμοῦ, ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς μέχρι ἰνίου, ἐγκύκλιον δὲ κατὰ μετώπου. δυνατὸν δὲ ἦν καὶ κάτωθεν ἄνω νεμόμενον· καὶ ἀπὸ δύο ἀρχῶν ὃν ἴδιον, ἐὰν ἐπιτρέπῃ ἡ διάθεσις.

CAPUT XI.

Nasus.

INjecto ita super nasi summitatem capite ut propendeat, circumvolutionem rectam super sinciput ad occipitium ducimus; circularem verò ad aurium fibras per orbiculum adusque occipitium. Deinde propensum caput reduplicantes super sincipite rectam fasciam ad occipitium usque occupamus, ut iis quadraverit, quibus nasi summitas deligationem postulat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ια'.

Διμερὴς ὀμμάτωσις.

Θέντες τὴν ἀρχὴν κατὰ τοῦ ὑψώματος τῆς ῥινὸς, ὥστε ἀποκρέμασθαι· ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν εὐθεῖαν κατὰ βρέγματος ἐπὶ ἰνίον, ἐγκύκλιον δὲ ἐπὶ λοβοὺς ὤτων κατὰ σφαίριον ἄχρι ἰνίου· εἶτα ἀναδιπλώσαντες τὴν ἀποκρεμαμένην κατὰ βρέγματος εὐθεῖαν ἄχρι ἰνίου καταλαμβανόμεθα· ἵνα ἁρμόσῃ, ἐφ᾽ ὧν τὸ ὕψωμα τῆς ῥινὸς ἐπιδέσεως χρήζει.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιβʹ. σοα

Ἱέραξ ἢ ἀετός.

Θ Ἔντες τοῦ ἀρχίου ἐπὶ ἰνίον, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν λοξὴν, κατὰ βρέγματος καὶ μεσοφρύου ὑπὸ μυξωτῆρας αὖθίς τε τὴν δευτέραν λοξὴν, κατὰ μεσοφρύου καὶ βρέγματος ἐπὶ ἰνίον· εἶτ' ἐγκύκλιον κατὰ σφαιρίου, καὶ μετώπου, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν σὺν τοῖς μυξωτῆρσι, καὶ τὸ μεσόφρυον ἐπιδῆσαι θέλομεν. B

CAPUT XII.

Accipiter.

Posito ad occipitium *faciei* capite, spiram obliquam super sinciput & glabellam sub nares ducimus, & contrariam primam obliquam super glabellam & sinciput ad occipitium: deinde circularem super globulum & frontem, ut iis idonea sit deligatio naribus, quum glabellam deligare volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιγʹ. σοβ

Ἡμιῤῥομβος ἐπὶ ῥινός.

Θ Ἔντες τοῦ ἀρχὴν ἐπὶ ἰνίον ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν λοξὴν κατὰ βρέγματος καὶ μήλου ὑπὸ μυξωτῆρα, αὖτίς τε λοξὴν κατὰ τοῦ ἑτέρου μήλου καὶ βρέγματος ἄχρι ἰνίου· εἶτα ἐγκύκλιον κατὰ σφαιρίου, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν τοὺς μυξωτῆρας θέλομεν ἐπιδῆσαι. C

CAPUT XIII.

Semirhombus ad nasum.

Injecto ad occipitium fasciæ capite, spiram obliquam super sinciput, & malum sub narem ducimus, & contrariam obliquam super alterum malum & sinciput adusque occipitium. Deinde orbicularem super globulum, ut apta sit hæc deligatio, quibus nares devincire volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιδʹ. σογ

Μονομερὴς φορβεά.

Θ Ἔντες τοῦ ἀρχὴν ἐπὶ ἰνίον, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν, λοξὴν μὲν κατὰ βρέγματος, εὐθεῖαν δὲ κατὰ παρειᾶς, σιμὴν γε κατὰ γενείου ἄχρις ἰνίου· ἐγκύκλιον δὲ κατὰ μετώπου. ὁμοίως δὲ καὶ ταύτην καταθέντες ἄνω νεμόμενοι ἐπὶ δύο ἀρχῶν ἐπιδεῖν, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν παρ' ἓν μέρος γένειον ἢ παρειὰν ἀπὸ μέρους ἐπιδῆσαι θέλομεν. D

CAPUT XIV.

Ad unam partem Capistrum.

Injecto primùm ad occiput fasciæ capite, spiram ducimus; obliquam quidem super sinciput; rectam verò super genam; simam autem super mentum ad occiput usque; circularem denique super frontem, atque eodem modo hac deposita sursum distribuentes duobus capitibus deligationem præstamus, quæ iis idonea sit quibus in una parte mentum vel genam parte deligare volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιεʹ. σοδ

Διμερὴς φορβεά.

Θ Ἔντες τὴν ἀρχὴν παρ' ἰνίον, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν λοξὴν μὲν κατὰ βρέγματος, εὐθεῖαν δὲ κατὰ παρειᾶς, σιμὴν δὲ κατ' ἀνθερεῶνος ἄχρι ἰνίου· εἶτα λοξὴν δὲ κατὰ βρέγματος, ἀλλὰ κατὰ τῆς ἑτέρας παρειᾶς· σιμὴν δὲ κατ' ἀνθερεῶνος ἄχρι τοῦ ἰνίου, ἐγκύκλιον δὲ κατὰ γενείου καὶ μετώπου. δυνατὸν δέ ἐστι καὶ κάτωθεν ἄνω νεμόμενον, καὶ ἀπὸ δύο ἀρχῶν καὶ τὴν ἐπίδεσιν, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν ἐξισῶσαι θέλομεν τὴν γένυν, ἢ ἀμφοτέρας τὰς παρειὰς ἐπιδῆσαι θέλομεν. E

^ εὐθεῖαν

CAPUT XV.

Ad duas partes capistum.

Injecto super occiput fasciæ capite convolutam fasciam ducimus, obliquam super sinciput, rectam super genam, obliquam super inferiorem maxillam adusque occipitium; circularem super mentum & frontem. Potest & infernè sursum distributio fieri, & à duobus capitibus, etiam fasciatio, ut sit idonea quibus mentum curare volumus, aut utrasque genas deligare desideramus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιϛʹ. σοε

F

Μονομερὴς ὀφθαλμός.

Θ Ἔντες τὴν ἀρχὴν ἐπὶ ἰνίου ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν λοξὴν κατὰ βρέγματος, εὐθεῖαν δὲ κατ' ὀφθαλμοῦ, εἶτα γενειάδα, ἔνιοι δὲ ἀνθερεῶνας ἄχρι ἰνίου, κυκλοτερῆ τε κατὰ μετώπου· δυνατὸν δέ ἐστι καὶ κάτωθεν ἄνω νεμόμε-

CAPUT XVI.

Ad unam partem oculus.

Locato ad occipitium fasciæ capite, convolutionem ducimus, obliquam super sinciput, rectam super oculum; deinde nonnulli fasciam mento propriam super gutturis atque ramæ partes ad occiput usque ferunt; circularem denique super frontem. Potest verò & infernè sursum distributio, & ex duobus capiti-

bus deligatio fieri, ſpecie quidem ſimilis, diverſa vero præceptis.

A νον, καὶ ἀπὸ δύο ἀρχῶν ἐπιδεῖν· ὁμοίας μὲν τῷ εἴδει, διαφόρους δὲ τὴν ἐπαγγελίαν.

CAPUT XVII.

Vallum.

APpoſito primùm occipiti faſciæ capite, circumvolutionem obliquè per ſinciput, & glabellam ducimus ſub auris fibram adusque occipitium; deinde ſub alterius auris fibram, obliquè per glabellam & ſinciput ad occipitium, quò iis idonea ſit deligatio quibus glabellam & malas deligare volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιζ'.

Χάραξ.

Θ Ἐντες τὴν ἀρχὴν ἐπὶ ἰνίον ἄγομεν, τὴν ἐπείλησιν λοξὴν κατὰ βρέγματος καὶ μεσοφρύου, ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἄχρι ἰνίου. εἶθ' ὑπὸ λοβὸν τοῦ ἑτέρου ὠτὸς, λοξὴν μετὰ κατὰ μεσοφρύου καὶ βρέγματος ἐπὶ ἰνίον, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν τὸ μεσόφρυον, καὶ τὰ μῆλα ἐπιδῆσαι θέλομεν. B

CAPUT XVIII.

Phaleræ.

VAllo deligatione conſtructo, ut priùs enarratum eſt, ex abundanti damus circularem faſciam ſuper mentum & frontem, ut iis auxilio ſit, quibus eodem tempore glabella, mentum, & frons afficiuntur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιη'.

Φαλαρά.

Ἐπιδήσαντες τὸν χάρακα, ὡς προείρηται, ἐκ περιουσίας δίδομεν ἐγκύκλιον περίβλησιν κατὰ γενείου καὶ μετώπου, C ἵνα ἁρμόσῃ ἐπὶ τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν πασχόντων, μεσόφρυον, γένειόν τε καὶ μέτωπον.

CAPUT XIX.

Promiſcua faſciatio.

COntracto vallo, præterea circularem faſciam ſuper ſuperius labrum ſub aurium fibras circumjicimus, in orbem menti faſciam ad occiput ducentes, ut iis congruerit, quibus glabellam, malas, labra & mentum devincire volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιθ'.

Συμμιγής.

Ἐπιδήσαντες τὸν χάρακα ἐκ περιουσίας δίδομεν κυκλοτερῆ περίβλησιν ἐπὶ τοῦ ἄνω χείλους ὑπὸ λοβοὺς ὤτων, ἐγκύκλιον δὲ τὴν γενειάδα ἄγοντες ἐπὶ ἰνίον, ἵνα ἁρμόσῃ D ἐφ' ὧν τὸ μεσόφρυον, καὶ μῆλα, καὶ τὰ χείλη, καὶ τὸ γένειον ἐπιδῆσαι θέλομεν.

CAPUT XX.

Phaleræ.

PHaleris deligationibus conſtructis, ex abundanti productum capiſtrum ita applicamus, ut in facie quidem phaleræ, in ſincipite verò rhombus conſpiciatur; Fit autem hæc deligatio, ut iis inſerviat, in quibus cum prædictis & genæ, & ſinciput oblæſa deligationem deſiderant.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κ'.

Ῥόμβος φαλαρά.

Ἐπιδήσαντες τὰ φάλαρα ἐκ περιουσίας ἐπιπλέκομεν τὸν εἰρημένον φορβεὰν, ὥστε ἐν μὲν τῷ προσώπῳ E ὁρᾶσθαι τὰ φάλαρα, ἐν δὲ τῷ βρέγματι τὸν ῥόμβον, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν σὺν τοῖς προειρημένοις, παρειαί τε καὶ βρέγμα ἀνατρηθὲν ἐπιδέσεως χρῄζει.

CAPUT XXI.

Ad utramque partem Oculus.

INjecto ad occipitium faſciæ capite, ſpiram obliquam per ſinciput, & rectam per oculum ducimus, quam certè nonnulli per mentum adusque occipitium ferunt. Deinde obliquam ſuper ſinciput, rectam ſuper alterum oculum, nos autem ſuper mentum, circularem verò ſuper frontem. Eam autem excipit quæ per ipſam infernè ſurſum diſtribuitur. At ſtrenuè quoque ex bicipite faſciâ deligatio molienda eſt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κα'.

Διμερὴς ὀφθαλμός.

Θ Ἐντες τὴν ἀρχὴν ἐπὶ ἰνίον, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν λοξὴν μὲν κατὰ βρέγματος, εὐθεῖαν δὲ κατ' ὀφθαλμοῦ, F οἱ μὲν δὴ κατὰ γένειον ἄχρι ἰνίου· εἶτα λοξὴν μὲν κατὰ βρέγματος, εὐθεῖαν δὲ κατὰ τοῦ ἑτέρου ὀφθαλμοῦ (ἡμῖν δὲ κατὰ γενείου) ἐγκύκλιον δὲ κατὰ μετώπου. δέχεται δὲ κατ' αὐτὴν κάτωθεν ἄνω νεμομένην· ἐπιδεῖν δὲ καὶ ἀπὸ δύο ἀρχῶν ἐνεργοῦντος.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κβ'.

Διμερὴς ὀφθαλμός.

ΕΠιδήσαντες τὸν ἡμίῤῥομβον ὥστε τὸ χίασμα κατὰ μετώπου τετάχθαι, ἐπιπλέκομεν τόν τε χάρακα, καὶ τὴν διμερῆ φορβεὰν, δίχα γενειάδος καὶ μετωπιαίας, ἵνα ἁρμόσῃ, ἐφ' ὧν πολυμερῶς, καὶ κεφαλὴν πάσχουσαν ἐπιδῆσαι θέλομεν.

B

CAPUT XXII.

Plex vel cuspis.

SEmirhombo deligationi ita constructo, ut decussis super frontem collocetur, vallum & bimembre capistrum absque menti ac frontis deligationibus, quò iis opituletur fasciatio, quibus caput variè affectum devincire volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κγ'.

Πολύῤῥομβος.

ΘΕντες τὴν ἀρχὴν παρ' ἰνίον, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν λοξὴν κατὰ βρέγματος ἄχρι μήλου, ἐπιδιπλώσαντες ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς ἐπὶ τὸ ἕτερον μῆλον, ἐπιδιπλώσαντες λοξὴν κατὰ βρέγματος, ἄχρι ἰνίου ἄγοντες ἐπιπλέκομεν τὴν διμερῆ φορβεὰν ἵνα ἁρμόσῃ, ἐφ' ὧν ἰατρικῆς ἐπιδέσεώς τις χρήζει.

C

CAPUT XXIII.

Multiplex Rhombus.

INjecto ad occipitium fasciæ capite, spiram obliquam super sinciput adusque malam ducimus; eamque rursus sub auris fibram ad alteram genam duplicamus, duplicatam verò obliquam super sinciput adusque occipitium ducentem bimembre capistrum implicamus, ut si quis medica fasciatione indigeat, opportunus sit multiplex rhombus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κδ'.

Περικεφαλαία.

ΘΕντες τὴν ἀρχὴν ὑπὸ ἀνθερεῶνα ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν εὐθεῖαν κατὰ μυκτῆρος καὶ βρέγματος ἐπὶ ἰνίον· εἶτ' ἐγκύκλιον ὑπὸ λοβοὺς ὤτων, καὶ σιμὴν, κατὰ τοῦ ὑψώματος τῆς ῥινὸς ἀνάγοντες, ἐπιπλέκοντες τὴν διμερῆ φορβεὰν, καὶ παρ' αὐτὰς νεμόμεθα ἄχρι τοῦ σκεπασθῆναι ὅλην τὴν κεφαλὴν δίχα τῶν ὀφθαλμῶν· ἐπὶ πᾶσι δὲ τρεῖς ἀναδιπλώσεις ἐπαλλήλους διαδίδομεν κατὰ βρέγματος εὐθείας μέχρι μεσοφρύου ἃς ὁμοειδῶς πως ῥυθμίζομεν, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν καὶ ἡ πλήξ.

D

CAPUT XXIV.

Galea.

INjecto sub mentum fasciæ capite, spiram rectam per nasum & sinciput, ad occiput ducimus; deinde circularem sub aurium fibras, & simam super nasi summitatem adducentes, capistrum implicamus, & ad ipsam opertionem totius capitis, seorsim ab oculis. In omnibus verò tres reduplicationes mutuas distribuimus super sinciput rectà adusque glabellam, quas uniformiter quodam modo disponimus, ut iis congruat, quibus & plex deligatio.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κε'.

Παρειάς.

ΕΠιχίσαντες τὴν ταινίαν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ὥστε τὸν μέσον συνεχῆ ἀπολείπεσθαι τόπον, τάξαντες τὴν μεσότητα κατὰ παρειὰς, ἄγομεν τῶν ἀρχῶν τὰς μὲν ὀπισθίους ἐπὶ κορυφὴν, τὰς δὲ ἐμπροσθίους ἐπὶ βρέγματος, καὶ πρὸς ταύτας καταλαμβανόμενοι πρὸς ἀλλήλας ἀποδεσμεύομεν, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν ἀνθερεῶνα ἐπιδῆσαι θέλομεν.

E

CAPUT XXV.

Deligatio genæ propria.

QUum ex utraque parte ita fascia immorata est, ut medius locus continuus perficiatur, collocato supra genam fasciæ medio, posteriora quidem fasciæ capita ad verticem ducimus; anteriora verò super sinciput, & retenta inter se invicem ligamus; ut his idonea sit deligatio, quibus mentum devincire desideramus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κϛ'.

Γενειάς.

F

ΕΠιχίσαντες τὴν ταινίαν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ὥστε τὸν μέσον συνεχῆ ἀποτελεῖσθαι τόπον, τούτων τάξαντες τὴν μεσότητα κατὰ γενείου, ἄγομεν τῶν ἀρχῶν τὰς μὲν κάτωθεν, εὐθείας κατὰ παρειῶν ἐπὶ βρέγματος ἄνωθεν, ἐπικαρσίους κατὰ γένυος ἐπὶ ἰνίον, καὶ πρὸς αὐτὰς ἐπιλαμβανόμενοι, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν τὸ γένειον ἐπιδῆσαι θέλομεν.

CAPUT XXVI.

Deligatio mento propria.

INjectâ ex utrisque partibus deligationis fascia, ita ut medius locus continuus peragatur, posito harum partium super mentum meditullio, rectà quidem infernè super genas ducimus ad sinciput supernè, transversas super genam ad occipitium & ad ipsam apprehendentes involvimus, prout congruerit quibus mentum deligare volumus.

A

CAPUT XXVII.

Rhombus.

SEmirhombo deligatione formato, spiram ita ducimus ut decussim super glabellam locemus, bipertitum capistrum citra proprias genæ & frontis fascias, prout eos decuerit quibus sinciput oblæsum absque contusione deligare volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κζ'.

Ῥόμβος.

Ἐπιδήσαντες τὴν ἡμίρρομβον ἐπίλησιν, ὥστε τὸ χίασμα κατὰ τοῦ μεσοφρύου τάττεσθαι, ἐπιπλέκομεν τὸ διμερῆ φορβεάν, δίχα γναθιάδες καὶ μετωπιαίας, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν τὸ βρέγμα ἀνατριφθὲν δίχα θλίψεως ἐπιδῆσαι θέλομεν.

B

CAPUT XXVIII.

Bipartita grus.

CIrcumvoluta unius partis gruë, ex abundanti spiram ducimus; circularem per sternum, brachium, & dorsum; obliquam per sternum & claviculam. Deinde subductione transversa obliquam à clavicula & dorso ad axillam usque, prout fractis claviculis profuerit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κη'.

Διμερὴς γερανίς.

ΠΕριειλήσαντες μονομερῆ γερανίδα, ἄγομεν ἐκ περιουσίου τὴν ἐπίλησιν, ἐγκύκλιον μὲν κατὰ στέρνου βραχίονος καὶ νώτου. λοξὴν κατὰ στέρνου καὶ κλειδὸς εἶτ' ὑπαγωγῇ ἐπικαρσίῳ, ἄγομεν λοξὴν κατὰ κλειδὸς καὶ νώτου ἄχρι μασχάλης· ἵνα ἁρμόσῃ ἐπὶ κλειδῶν καταγεισῶν.

C

CAPUT XXIX.

Vnicæ partis grus.

CIrcumvoluto fasciæ capite super cubitum; spiram circularem quidem super thoracem, obliquam verò super dorsum, claviculam, & thoracem, adusque axillam ducimus, ut claviculæ fractæ congruat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κθ'.

Μονομερὴς γερανίς.

ΠΕριειλήσαντες τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τὸ ἀγκῶνα, ἄγομεν τὴν ἐπίλησιν ἐγκύκλιον μὲν κατὰ θώρακος, λοξὴν δὲ κατὰ νώτου, καὶ κλειδὸς καὶ θώρακος. μέχρι μασχάλης ἵνα ἁρμόσῃ ἐπὶ κλειδὸς καταγείσης.

D

CAPUT XXX.

Bipartita grus.

BIpartito vinculo circunvoluto, ex abundanti circunvolutionem super thoracem ducimus, quatenus etiam brachia collocata complexi, ut claviculis fractis subsidio sit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λ'.

Διμερὴς γερανίς.

ΠΕριειλήσαντες τὴν διμερῆ σειράν, ἄγομεν ἐκ περιουσίου τὴν ἐπίλησιν ἐγκύκλιον κατὰ θώρακος, ὅσον καταλαμβανόμενοι καὶ τοὺς βραχίονας παρατεταγμένους ταῖς πλευραῖς, ἵνα ἁρμόσῃ ἐπὶ κλειδῶν καταγεισῶν.

E

CAPUT XXXI.

Ad solam partem vinculum.

POsito sub costarum ossa ad axillam fasciæ capite, spiram obliquam per thoracem & claviculam sub axillam ducimus; deindeque contrariam super claviculam & dorsum, adusque illæsam axillam, prout eum decuerit, cui claviculam ad axillam deligare volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λα'.

Μονομερὴς σειρά.

Θέντες τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τὸ ἀπόθεμα ἐπὶ τὴν μασχάλην, ἄγομεν τὴν ἐπίλησιν λοξὴν κατὰ θώρακος καὶ κλειδὸς ὑπὸ μασχάλην, εἶτα τὴν ἀντίαν κατὰ κλειδὸς καὶ νώτου ἄχρι τῆς ἀπαθοῦς μασχάλης, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν κλεῖδα ἐπὶ μασχάλης ἐπιδῆσαι θέλομεν.

F

CAPUT XXXII.

Ad duas partes Vinculum.

VInculo uniparti admoto, ex abundanti spiram circularem quidem super sternum, obliquam verò super dorsum & claviculam sub axillam ducimus; deinde contrariam quidem super clavem & dorsum adusque axillam, ut iis congruerit, quibus claviculam, aut axillam deligare volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λβ'.

Διμερὴς σειρά.

ἘΠιδήσαντες τὴν μονομερῆ σειράν, ἐκ περιουσίου ἄγομεν τὴν ἐπίλησιν, ἐγκύκλιον μὲν κατὰ τοῦ στέρνου, λοξὴν δὲ κατὰ νώτου καὶ κλειδὸς ὑπὸ μασχάλην· ἔπειτα ἀντίαν λοξὴν μὲν κατὰ κλειδὸς καὶ στέρνου ἄχρι μασχάλης, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν κλεῖδα, ἢ μασχάλην ἐπιδῆσαι θέλομεν.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λγ'.

Θώραξ.

Θέντες τὴν ἀρχὴν ἐπὶ λαγόνα, ἄγομεν τὴν ἐπίληψιν λοξὴν κατὰ θώρακος καὶ κλειδὸς ὑπὸ μασχάλην· ἀντίαν δὲ λοξὴν κατὰ κλειδὸς καὶ νώτου, κατὰ λαγόνα· ἐγκύκλιον δὲ κατ' ἐπιγαστρίου. λοξὴν δὲ κατὰ νώτου ἐπὶ λαγόνος καὶ τῆς ἑτέρας κλειδὸς ὑπὸ μασχάλην ἀντιλοξήν, καὶ κατὰ κλειδὸς καὶ θώρακος ἐπὶ λαγόνα, καὶ ἐγκύκλιον κατὰ ψοῶν, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν σὺν κλεισὶ καὶ μασχάλην, ὑποχόνδρια ψόας ἐπιδῆσαι θέλομεν. B

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λδ'.

Ἕτερος Θώραξ.

Ἐπιδήσαντες θώρακα ἐκ περισσοῦ ἄγομεν τὴν ἐπίληψιν ἐγκύκλιον, ἐπικαρσίαν κατὰ νώτου καὶ πλευρῶν· ὥστε κατὰ φαντασίαν διχοτομεῖσθαι τὴν ἐπίληψιν τῆς ἐσομένης ἐγκυκλίου μετὰ χιασμάτων, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν ἐν τοῖς εἰρημένοις, καὶ μέσον θώρακα ἐπιδῆσαι θέλομεν. C

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λε'.

Θώραξ ἀνάληπτος.

Θέντες τὴν ἀρχὴν παρ' ὀμφαλὸν ἀπὸ ψοῶν ὥστε ἀποκρέμασθαι, ἄγομεν τὴν ἐπίληψιν κατὰ κλειδὸς ἐπὶ D ὀσφὺν ἢ ὀμφαλόν· εἶτ' ἐγκύκλιον ἐπίληψιν, καταλαμβανόμενοι τὸν θώρακα, καὶ τὰς ἀρχὰς ἄγοντες ἐπὶ τὴν ἑτέραν κλεῖδα καταλαμβανόμεθα, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν θώρακα ἐπιδῆσαι θέλομεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λϛ'.

Θώραξ μετὰ περισκελῶν. E

Δύο ταινιδίων κατ' ἀμφότερα τὰ μέρη ἐπεσχισμένων, ἄχρι μεσότητος τάξαντες. τὰ μὲν συνεχῆ μέρη κατὰ κλειδῶν, τῶν δὲ χιασμῶν ἃ μὲν εὐθεῖα, ἃ δὲ παράπλευρα· τὰ δὲ ἀντίθετα. λοξὰ κατὰ στέρνου τε καὶ νώτου τὰς μὲν λαγόνας ὑπὲρ τὰς ἀρχάς, ἐγκυκλίῳ περιελήσει καταλαμβανόμεθα, τὰ δὲ πέρατα ἀναπληρώσαντες πρὸς τὰς ὑποκειμένας καταλαμβανόμεθα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λζ'. F

Κεραύνιος.

Κατὰ μέσον ἐσχισμένον τὸ ταινίδιον, ὥστε διαχθῆναι τὴν κεφαλὴν περιθέντες τῷ τραχήλῳ, ἔπειτα περιελήσεων, εὐθεῖαν μὲν κατὰ στέρνου, λοξὴν δὲ κατὰ ῥάχεως δόντες, ἐπιπλέκομεν τὸν θώρακα κατὰ τὰ ὀστέα πολὺ τοῖς ἐκκρεμεῖς ἀρχὰς ἀναδιπλώσαντες, πρὸς τὰς ὑποκειμένας καταλαμβανόμεθα.

CAPUT XXXIII.

Thorax.

INjecto ad ilia fasciæ capite, spiram ducimus, obliquam per thoracem & claviculam sub axillam; contrariam obliquam super claviculam & dorsum ad ilia; circularem super epigastrium; obliquam super dorsum in ilia, & alteram claviculam sub axillam obliquæ oppositam & super claviculam & thoracem ad ilia; & circularem super lumbos, ut iis idonea sit fasciatio quibus cum claviculis axillam, hypochondria, & lumbos deligare volumus.

CAPUT XXXIV.

Alter Thorax.

THorace (deligationis specie) facto, ex abundanti spiram circularem ducimus; transversam super dorsum & costas, ut imagine circumvolutio futuræ spiræ circularis cum decussationibus duas in partes secetur, quo iis congruerit deligatio quæ dictæ sunt partibus affectis, ac medium thoracem deligare voluerimus.

CAPUT XXXV.

Thorax repetendus.

POsito ab umbilicum fasciæ capite ut lumbis appendeat, spiram super claviculam ad lumbos aut umbilicum ducimus. Deinde circulari spira thoracem comprehendimus, & fasciæ capita ad alteram claviculam ducentes ligamus, ut eos decuerit, quibus thoracem deligare volumus.

CAPUT XXXVI.

Thorax cum femoralibus.

DUabus fasciis utrasque in partes injectis ipsas meditullio tenus imponimus; continuas quidem partes super claviculas, sed per chiasmos rectas & sublaterales, & oppositas; obliquas, tum ad sternum, tum ad dorsum. Ilia quidem super capita circulari spira comprehendimus; extrema verò explentes ad superposita adducimus, ligamusque.

CAPUT XXXVII.

Deligatio fulminea, vel fulminator.

FAscia in medio scinditur quà caput pertranseat & cervici incumbat. Ita ex circunvolutionibus recta quidem super pectus, obliqua verò super spiram dorsi datis, thoracem per ossa multum suspensa capita reduplicantes ad superposita deprehendimus.

CAPUT

A

CAPUT XXXVIII.

Ad unicam partem auriga.

EX utrisque partibus involutæ fasciæ medio cervici superposito, spiras obliquas super claviculas ad pectus ducimus, ipsasque in oppositum involutas circulares sub axillas ad dorsum vehimus, ut necessariam ad pectus adducamus; in oppositam idem molientes involvimus, quoad universus thorax deligatus fuerit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λη′.

Μονομερὴς ἁρματηλατικός.

ΕΞ ἀμφοτέρων μερῶν εἰλημμένου τοῦ ἐπιδέσμου τάξαντες τὴν μεσότητα κατὰ αὐχένος, ἄγομεν τὰς ἐπειλήσεις λοξὰς κατὰ κλειδῶν, ἐπὶ στέρνον αὐτὰς ἀντεμπλέξαντες ἐγκυκλίους ὑπὸ μασχάλας, ἐπὶ νῶτον, ἵνα ἀνάγκην ἐπὶ

B

στέρνον ἄγομεν, ἀντεμπλέκομεν δὲ αὐτὸ ποιοῦντες, ἄχρις ὅλος ἐπιδεθῇ ὁ θώραξ.

CAPUT XXXIX.

Ad duas partes auriga.

EX utrisque partibus involutæ fasciæ medio cervici superposito, spiras per claviculas, ad pectus ducimus, ipsasque in oppositum involutas circulares per alas ad dorsum; similiterque per spinam dorsi in oppositum involutas; anteriùs idem facimus quousque totus thorax deligatus fuerit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λθ′.

Διμερὴς ἁρματηλατικός.

ΕΞ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν εἰλημμένου τοῦ ἐπιδέσμου, τάξαντες τὴν μεσότητα κατὰ αὐχένος, ἄγομεν τὰς ἐπειλήσεις ἔχων κατὰ κλειδῶν ἐπὶ στέρνον, αὐτάς τε ἀντιπλέ-

C

ξαντες ἐγκυκλίους ἐπὶ μασχάλας ἐπὶ νῶτον. ὁμοίως τε κατὰ ῥάχεως ἀντεμπλέξαντες, ἔμπροσθεν δὲ αὐτὸ ποιοῦντες, ἄχρις ὅλος ἐπιδεθῇ ὁ θώραξ.

CAPUT XL.

Quadripartitus auriga.

APpositis cervici duarum fasciarum ex utrisque partibus involutarum meditulliis, sibi invicem insertis, duabus fasciis antrorsùm adductis, & inter se super pectus obvolutis, eas sub axillas ducimus, & posterioribus connectimus; illas quidem super spinam remittimus, has verò super pectus rursum per latus connectimus, quoad totus thorax deligatus fuerit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μ′.

Τετραμερὴς ἁρματηλατικός.

ΔΥο ταινιδίων ἐξ ἀμφοτέρων μερῶν εἰλημμένων τὰς μεσότητας ἀλλήλαις ἐπεμβεβλημένας τάξαντες

D

κατὰ αὐχένος, τῶν ἐπιδέσεων δύο ἔμπροσθεν ἀγαγόντες, καὶ ἀντεμπλέξαντες ἀλλήλαις κατὰ στέρνου ἄγομεν ὑπὸ μασχάλας καὶ ταῖς ὀπισθίαις ἀντεμπλέκομεν, τὰς μὲν κατὰ ῥάχεως ἀντιβάλλοντες, τὰς δὲ κατὰ στέρνου πάλιν κατὰ πλευρὰν ἀντεμπλέκομεν ἄχρις ὅλος ἐπιδεθῇ ὁ θώραξ.

CAPUT XLI.

Analemptris quatricrus, *deligatio mammis idonea.*

QUum fascia per medium una quidem parte sui totius consuta; pectori verò, alteri transversæ assuta sit, inde ad mammarum alteram rectas spiras deducentes, ad cervicem, obliquas verò ad spinam dorsi, ambarumque extrema ad sese invicem revocamus; ut quibus mammam deligare volumus, iis idonea sit deligatio.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μα′.

E

Ἀναληπτεὶς τετρασκελής.

ΜΕσότητι ταινίας καθ᾽ ἓν μέρος ἐπὶ ὅλης συνερραμμένης· κατὰ δὲ τὸ στέρνον ἄλλη ἐπικαρσίῳ προσερραμμένη, ἐντεῦθεν τῶν μαστῶν, τὰ μὲν εὐθείας ἀνάγοντες ἐπ᾽ αὐχένα ἀναλαμβανόμεθα, τὰς δὲ ἐπικαρσίας εἰς ῥάχιν, ἀμφοτέρων τὰ πέρατα πρὸς ἄλληλα, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ᾽ ὧν μαστὸν ἐπιδῆσαι θέλομεν.

F

CAPUT XLII.

Sexcrus deligatio suspendens, mammis propria.

QUatricuri fasciæ suspendenti in suturæ meditullio alteram fasciam transversam assuimus, cujus capita ubi (ut dictum est) deligaverimus, in spina dorsi inter se vinciuntur, ut neque resolvi, neque rugosa fieri queant. Hæc deligatio iis quibus & præscripta, congruerit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μβ′.

Ἀναληπτεὶς ἑξασκελής.

ΤΗν τετρασκελῆ περὶ τὴν ῥαφὴν τῆς μεσότητος ἑτέραν ταινίαν ἐπικάρσιον προσράπτομεν εἰς τὰς ἀρχὰς μετὰ δὲ ἐπιδεθῆναι, ὡς εἴρηται, ἐπὶ ῥάχιν καταλαμβανόμεθα, ἵνα μήτε ἀποδύειν, μήτε ῥυτιδωθῆναι. ἡ ἐπίδεσις ἁρμόσῃ, ἐφ᾽ ὧν καὶ ἡ προγεγραμμένη.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μγ'.

Μονομερὴς βουβωνικός.

Θέντες τὴν ἀρχὴν ἐπὶ λαγόνα, ἄγομεν τὴν ἐπίλησιν λοξὴν κατὰ βουβῶνος ὑπὸ περίναιον. εἶτα ἀντιθέντες λοξὴν κατὰ μηροῦ καὶ βουβῶνος, ἐγκύκλιον δὲ κατὰ λαγόνων καὶ ἰσχίων, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν βουβῶνα ἐπιδῆσαι θέλομεν.

CAPUT XLIII.

Ad unam partem inquinaria.

POsito fasciæ capite ad ilium alterum, spiram obliquam ab inguine sub perinæum ducimus. Deinde obliquam quidem super femur & inguen opponentes; circularem verò super ilia & coxas; quò quibus inguen devin-

B cire volumus, apta sit deligatio.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μδ'.

Διμερὴς βουβωνικός.

ΤΟν ἁπλοῦν ἐπιδήσαντες βουβωνικὸν, ἐκ περιουσίας ἄγομεν τὴν ἐπίλησιν, λοξὴν κατὰ ἑτέρου βουβῶνος, καὶ μηροῦ ὑπὸ περίναιον· εἶτα ἀντίαν λοξὴν κατὰ βουβῶνος ἐπὶ λαγόνα, ἐγκύκλιον δὲ κατὰ ἰσχίον, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν βουβῶνα ἐπιδῆσαι θέλομεν.

CAPUT XLIV.

Ad utramque partem inguinaria.

SImplici inguinariâ deligatione constructâ, ex abundanti spiram ducimus, obliquam quidem super alteram inguen & femur ad ilium alterum. Deinde contrariam obliquam per inguen ad ilium alterum; circularem verò ad

C ischium, ut iis aptetur deligatio quibus inguen deligare volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ με'.

Κτὶς τελοσκελής.

ΤΑινίαν ἑτέραν ἑτέρας μεσότητος προσράψαντες ἐμφερὲς ποιοῦμεν σχῆμα τῷ ταῦ στοιχείῳ. τῷ μὲν ἐπικαρσίῳ περιζώννυμεν τὸν πάσχοντα, τὴν δὲ εὐθέος κατὰ περιναίου καὶ ὀσχέου ταχθέντος ἐπ' ὀλίγον διεσχισμένου, ὥστε διεῖναι τὸ αἰδοῖον, τὴν ἀρχὴν πρὸς τὸ ζῶσμα καταλαμβανόμεν, ἵνα ἁρμόσῃ ἐπὶ τῶν περὶ ὀσχέων διαθέσεων.

CAPUT XLV.

Ad scrotum & pecten deligatio tricrus.

FAsciola supra aliud meditullium assuta, T, elemento figura similis construatur; transversa quidem fascia per perinæum laborantem circuncingimus; recta verò super perinæum

D injecta pauxillum per medium scissa sit, qua pudendum transeat, fasciæ caput ad zonam nexu ligamus, ut hæc *inguinaria* pudendorum affectibus idonea sit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μς'.

Κτὶς τελοσκελής.

ΣΥρράψαντες, ὡς προγέγραπται, τὰ δύο ταινίδια, καὶ τῷ ἐπικαρσίῳ περιζώσαντες τὸν πάσχοντα, εὐθὺς ἀναγόντες κατὰ ἕδραν ἀπ' ἀρχῆς, ἐπισχίζομεν· ὥστε μεσολαβεῖσθαι μὲν τὸ αἰδοῖον, καὶ ὀσχέων τὰς ἀρχὰς ἐπεμβληθῆναι ἐν ζώματι ἄνωθεν κάτω τε κατ' ἔξω πρὸς αὐτὰς καταληφθεῖσαι, ἵνα ἁρμόσῃ ἐπὶ τῶν ἐπὶ ἕδραν διαθέσεων.

CAPUT XLVI.

Ktis seu pecten ad scrotum deligatio tricrus.

QUum duæ fasciæ (ut priùs scriptum est) consutæ fuerint, & ægrotus transversa succinctus, jam tum fascia ad sedem adducta,

E eam à capite incidimus, ut pudendum quidem medio excipiat, & scroti fasciæ cingulo inserantur supernè & infernè, foris ad ipsas continendas, ut in sedis affectibus congruerit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μζ'.

Κτὶς ἑξασκελής.

ΤΗ εὐθείᾳ τῆς προειρημένης συρραφῆς ἑτέρας ταινίας μεσότητας συρράψαντες μικρὰ τῆς προτέρας ἀπέχουσα ἐπιδήσαντες τὴν τετρασκελῆ, ὡς εἴρηται, ἐκ περιουσίου ἄγομεν τὰς μὲν ἐπιλήσεις τῆς προτέρας ταινίας καὶ τῶν μερῶν· τὰς δὲ ἀρχὰς ἐπεμβαλλόμεθα τῷ ζώσματι πρὸς τὰ τῆς εὐθείας καταλαμβάνομεν, ἵνα ἁρμόσῃ, ἐφ' ὧν καὶ ἡ προγεγραμμένη.

CAPUT XLVII.

Etis Pectem ad scrotum deligatio secerus.

QUum prædictæ rectæ suturæ alterius fas-

F ciæ medium consuerimus, minor à priori distet, quatricure, ut dictum est, devincta, præterea spiras quidem primæ fasciæ & partium ducimus, capita verò zonæ inserimus, quibus rectæ capita depretendimus, ut hæc quibus & præscripta deligatio idonea sit.

A

CAPUT XLVIII.

Funda ad pudendum.

ÆGroto fascia præcincto, alias fascias zonæ supernè deorsùm inferimus, & ad dextras partes quadrupliciter convolutionem ducimus; obliquam per pubis regionem super pudendum ducentes ad caulem; obliquam eadem specie, ad partes sinistras & zonam trajicientes supernè fores fasciæ capita super pubem nexu ligamus.

CAPUT XLIX.

Funda manus.

INjecto primùm ad brachii unam partem fasciæ capite, ejus convolutionem ducimus, obliquam quidem super venæ sectionis locum; circularem verò ad brachium; deinde oppositam obliquam ad phlebotomiæ locum, circularem ad brachium, ut iis accommodetur in dicti loci partibus.

CAPUT L.

Carpi fasciatio.

PRimùm injecto in carpum fasciæ capite, convolutionem ducimus, obliquam quidem versus metacarpum; transversam verò per manus cavum; deinde per metacarpum; postremò circularem ad carpum, ut idonea sit deligatio quibus carpum devincire volumus.

CAPUT LI.

Deligatio ad palestram ducta.

OPposita deligatione facta, ex abundanti fasciam ducimus; obliquam ad metacarpum; circularem ad indicem; deinde contrariam obliquam super metacarpum. Id autem ipsum facimus versùs omnes digitos, prout eos decuerit, in quibus metacondylum & metacarpum deligare volumus.

CAPUT LII.

Opposita pollicis deligatio.

INjecto primùm super carpum capite, fasciam convolutam ducimus, obliquam super metacarpum. Circunvoluto pollice, obliquam quidem ad anteriores manus partes; circularem verò super carpum; ut idonea sit deligatio quibus pollicem devincire volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μή.

Σφενδόνη ἐπὶ αἰδοίου.

ΠΕριζώσαντες ταινίᾳ τὸν πάσχοντα, καὶ ἑτέρας ταινίας ἐπεμβαλλόμενοι τῷ ζώσματι ἄνωθεν κάτω, ὥστε πρὸς τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τετραχῶς ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν λοξὴν κατ' ἐφηβαίων ὑπὲρ τὸ αἰδοῖον ἄγοντες πρὸς καυλόν, ἄγο-B μεν λοξὴν κατὰ γένος ἐπὶ τὰ εὐώνυμα μέρη, καὶ διεμβάλλοντες διὰ τοῦ ζώσματος, ἄνωθεν ἔξω τὰς ἀρχὰς ὑπὲρ τὸ ἐφήβαιον ἐφαμματίζομεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μθ'.

Σφενδόνη χειρός.

Ἐντες τὴν ἀρχὴν περὶ ἓν μέρος τοῦ βραχίονος, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν λοξὴν μὲν κατὰ φλεβοτομίας τό-C που, ἐγκύκλιον δὲ κατὰ βραχίονος· ἐπαντίθετον μὲν λοξὴν κατὰ τοῦ τῆς φλεβοτομίας τόπου, ἐγκύκλιον δὲ κατὰ βραχίονος, ἵνα ἁρμοσθῇ ἐπὶ τῶν κατὰ τὸν εἰρημένον τόπον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ν'.

Καρποδέσμος.

D Ἐντες τὴν ἀρχὴν ἐπὶ καρποῦ, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν, λοξὴν μὲν κατὰ μετακαρπίου, ἐπικάρσιον δὲ κατὰ τοῦ κοίλου τῆς χειρός· εἶτα κατὰ μετακαρπίου, ἐγκύκλιον δὲ κατὰ καρποῦ, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν καρπὸν ἐπιδῆσαι θέλομεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ να'.

Παλαιστρικὸς ἀγόμενος.

ΕΠιδήσαντες τὸ ἀντικείμενον, ἄγομεν ἐκ περισσοῦ τὴν ἐπείλησιν, λοξὴν κατὰ μετακαρπίου, ἐγκύκλιον δὲ E κατὰ λιχανοῦ· εἶτα ἀντίαν λοξὴν μὲν κατὰ μετακαρπίου· τὸ δὲ αὐτὸ ποιοῦμεν κατὰ πάντων τῶν δακτύλων, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν μετακόνδυλον καὶ μετακάρπιον ἐπιδῆσαι θέλομεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νβ'.

Ἀντικείμενος.

F Ἐντες τὴν ἀρχὴν ἐπὶ καρποῦ, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν λοξὴν κατὰ μετακαρπίου, περιειλήσαντες τῷ ἀντίχειρι. τὴν μὲν λοξὴν κατ' ἐμπρόσθια μέρη τῆς χειρός, ἐγκύκλιον δὲ κατὰ καρποῦ, ἵνα ἁρμόσῃ, ἐφ' ὧν ἀντίχειρα ἐπιδῆσαι θέλομεν.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νγ'.

Σκέπαρνος.

Περιειλήσαντες τὴν ἀρχὴν περὶ κώλῳ, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν, λοξὴν μὲν κατὰ μέσου τοῦ σώματος, ἐγκύκλιον δὲ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου. αὕτη ἡ ἐπείλησις γίνεται μὲν κατ' ἀγκῶνος καὶ γόνατος· ἁρμόζει δὲ ἐπὶ μεσοκώλου, τὴν αὐτὴν ἐπαγγελίαν τῇ προγεγραμμένῃ σώζουσα.

CAPUT LIII.

Separnon, ascia, ad membra deligatio.

Circunvoluto artui fasciæ capite, spiram ducimus; obliquam quidem per medium corpus, circularem verò per subjacentem partem. Ipsa convolutio construitur quidem super cubitum & genu, idonea medio membro deligatio, quæ præscriptæ pollicitationem tuetur.

B

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νδ'.

Ἐγκύκλιος.

Θέντες τὴν ἀρχὴν κατὰ τοῦ κώλου, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν ἐγκύκλιόν πως λοξήν, κάτωθεν ἄνω ἐπάγοντες αὐτήν, ἄχρι συσκεπασθῇ τὸ χρῇζον τῆς ἐπιδέσεως, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν μεσόκωλον ἁπλῶς ἐπιδῆσαι θέλομεν.

CAPUT LIV.

Circularis deligatio ad artus.

Injecto super artum fasciæ capite, convolutam fasciam ducimus, circularem peræque ac obliquam infernè sursum deducentes ipsam, quoad contectum fuerit quod deligationem desiderat, ut iis congruerit in quibus medium artum simpliciter deligare volumus.

C

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νε'.

Ῥόμβος ἐπὶ μεσοκώλου.

Θέντες τὴν ἀρχὴν κατὰ τοῦ κώλου, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν λοξὴν ἐγκύκλιον, ἀντίαν τε τὴν πρώτην ἐκ τῶν ἑτέρων μερῶν ἐπεγκύκλιον, ἵνα ἁρμόσῃ ἐπὶ τῶν σὺν τραύματι καταγμάτων.

CAPUT LV.

Rhombus ad medium membrum.

Injecto in artum fasciæ capite, spiram ducimus, obliquam, circularem, & contratiam primam ex aliis partibus in orbem; ut cum vulnere obortis fracturis conferat.

D

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νς'.

Χελώνη.

Θέντες τὴν ἀρχὴν ὑπὲρ γόνατα, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν λοξὴν μὲν κατ' ἐπιγονατίδος, ἐγκύκλιον δὲ κατὰ κνήμης· ἀντίλοξον κατὰ γονατίδος, ἐγκύκλιον κατὰ κνήμης ἢ ἰγνύας, καὶ ἐπιγονατίδος, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν τὸ γόνυ ἁρμόσαι θέλομεν.

CAPUT LVI.

Testudo deligatio ad genu apta.

Injecto super genu fasciæ capite, spiram ducimus; obliquam, super rotulam; circularem, super tibiam; obliquè oppositam, super rotulam; circularem, super tibiam aut poplitem, & rotulam; ut iis auxilietur testudo, in quibus genu juvare volumus.

E

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νζ'.

Πολύρρομβος ἐπὶ μονοκώλου.

Περιειλήσαντες τὴν ἀρχὴν τῷ πέρατι τοῦ μονοκώλου ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν ἐγκύκλιον λοξὴν ἐξ ἴσου διαστήματος ἄχρι τοῦ ἄκρου. ἐγκύκλιον δὲ δόντες ἀντίθετον ταῖς προϋποκειμέναις, ἄγομεν ἐγκύκλιον καὶ λοξήν. τὰ διαστήματα τὰ ἴδια φυλάττοντες, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν κατειληφώς.

duo puncta in marg. 1.

CAPUT LVII.

Rhombus ad unicum membrum.

Circunvoluto super unius membri extremum capite; spiram ducimus, circularem, & obliquam pari intervallo ad extremum usque. Data verò circulari præsuppositis opposita, circularem & obliquam ducimus, intervalla eaque propria servantes; ut iis quæ comprehendit, accommodetur.

F

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νη'.

Φοινιξιεράσπειρα.

Περιειλήσαντες τὴν ἀρχὴν τῷ πέρατι τοῦ κώλου ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν, λοξὴν μὲν κατὰ τοῦ μέσου τόπου, ἐγκύκλιον δὲ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου, ἢ τὸν

i. τῶν sed duo puncta in marg.

CAPUT LVIII.

Phœnix admirandum vinculum.

Circunvoluto capite membri extremo, spiram ducimus, obliquam quidem super medium locum; circularem verò super subjectum,

vel oppositarum primo obliquæ, & circularem subuculam ad ipsas similes circunvolutiones ducimus; ut in recentibus quæ occaluerunt membris, fulciendis auxilietur.

A ἀντιθέτων δὲ περὶ τῇ λοξῇ, καὶ ἐγκύκλιον καθ' ὑπόβασιν παρὰ τὰς αὐτὰς ὁμοίας ἄγομεν ἐπειλήσεις· ἵνα ἁρμόσῃ ἐπὶ τῶν προσφάτως πεπωρωμένων κώλων ἀσφαλείας χάριν.

CAPUT LIX.

Crepida ad malleolum deligatio.

POsito ad malleolum fasciæ capite, circunvolutionem ducimus obliquam super malleolum; deinde subducentes ad pedis cavum, oppositam obliquam super malleolum; circularem verò circa tibiam, ut iis congruat in quibus malleolus deligationem postulat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ νθ'.

Κρηπίς.

Θ Ἔντες τὴν ἀρχὴν κατὰ σφυρὸν, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν λοξὴν κατὰ σφυροῦ. εἶθ' ὑπάγοντες τῷ κοίλῳ τοῦ B ποδὸς, ἀντίθετον μὲν λοξὴν κατὰ σφυροῦ, ἐγκύκλιον δὲ κατὰ κνήμης, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν σφυρὸν ἐπιδέσεως δεῖται.

CAPUT LX.

Calceus ad malleolum & calcaneum deligatio.

INjecto sub malleolum fasciæ capite, spiram ducimus; obliquam quidem super malleolum, sub pedis cavum; Etiam obliquam super calcaneum; & circularem super malleolum; deinde oppositam obliquam super malleolum, sub pedis & calcis cavum; & circularem super malleolum; ut idonea sit deligatio quibus malleolum cum calcaneo obligare volumus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ξ'.

Περιπτερνίς.

Θ Ἔντες τὴν ἀρχὴν ὑπὸ σφυρὸν, ἄγομεν τὴν ἐπείλησιν λοξὴν κατὰ σφυροῦ· ὑπὸ τὸ κοῖλον τοῦ ποδὸς, λοξήν τε κατὰ πτέρνης, καὶ ἐγκύκλιον κατὰ σφυροῦ· εἶτα C ἀντίαν λοξὴν κατὰ σφυροῦ ὑπὸ τὸ κοῖλον τοῦ ποδὸς καὶ τῆς πτέρνης, καὶ ἐγκύκλιον κατὰ σφυροῦ, ἵνα ἁρμόσῃ ἐφ' ὧν σφυρὸν σὺν πτέρνῃ ἐπιδῆσαι θέλομεν.

ΗΛΙΟΔΩΡΟΥ

ΠΕΡΙ ΕΠΙΔΕΣΜΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ.

HELIODORI

DE FASCIIS

LIBER.

ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΝ.

Τοὺς ἐπιδέσμους καὶ τὰ τούτων εἴδεά τε καὶ πράξεις διαιρεῖ.

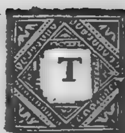
ARGUMENTUM.

Fascias, earumque species, & usus explicat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ α'.

Περὶ τῶν ποικίλων ἐπιδέσμων.

εἱλητοὶ ἁπλοῖ ἐπίδεσμοι

Ων ἐπιδέσμων, οἱ μὲν εἰσὶν εἱλητοὶ, οἱ δὲ ῥαπτοὶ, οἱ δὲ σχιστοί. καὶ τῶν εἱλητῶν, οἱ μὲν ἁπλοῖ, οἱ δὲ ποικίλοι. τοῖς μὲν εἱλητοῖς ἁπλοῖς ἐπιδέσμοις χρώμεθα ἐπὶ καταγμάτων, τὰ ἔσχατα αὐτῶν τέλη κηρωτῇ προσπλάσσοντες.

CAPUT I.

De variis fasciarum & deligationum speciebus & usu.

A Asciarum aliæ convolutæ, aliæ consutæ, aliæ scissæ sunt. Convolutarum hæ simplices, illæ multiplices. Consutis simplicibus in fracturis utimur; ultima ipsarum extrema cerato affiguntur: His enim

amenta statuere nolumus, ex his inæqualitatem devitantes. Angustis fasciis convolutis in dactylo & balano utimur. Ipsarum extrema fibulâ aut lino assumimus. Fasciis convolutis utimur in membris, quorum extrema angusta fasciola dicto loro continemus, eoque modo Fasciæ extremum in duo crura fissum, & crura immutata inter se connectimus, complexûs universæ deligationis gratiâ. Convolutis fasciis utimur in thorace, dorso, humeris, axillis, scroto, & universi corporis partibus, ipsarum extrema in duo atque duo crura dividimus. In deligationis fine, capita inter se securitatis gratiâ connectimus. Scissis panniculis utimur, in quibus una simplici panniculi admotione deligandus locus proponitur, quemadmodum in capite, maxillis & aliis quibusdam corporis partibus. Consutis autem utimur, in mammis mulierum, sede, scroto. De simplicibus quidem fasciis hæc dicta sint; At nomina tum injectionum, tum spirarum, tum multiplicium variarumve fasciarum clarioris doctrinæ gratiâ in memoriam revocabimus. Quædam recta dicuntur, transversa, obliqua, quæ ipsis nominibus manifesta sunt. Quædam vocatur genæa, à gena, recta, coronaria, ut quæ sinciput coronæ instar involvit, circularis circunvolutio; temporalis, cum temporibus, obliqua injectio; frontalis, aut circa frontem, circularis convolutio, mentina, aut circa mentum, orbicularis circunvolutio, ascia falcatæ lunæ similis; circunvolutionis subvectio. In implicationum structuris dicitur squama, carina, semirhombus, rhombus, diversa figuris intervalla. Squama igitur est implicatio quæ per duas ascias & injectiones sibiipsis mutuò oppositas quoddam intervallum reliquit. Carina deligationis est implicatio ex oppositis obliquis injectionibus facta quæ carinæ vulgò dictæ similis efformata est. Semirhombus est fasciatio duas habens injectiones, ac unam transversam medii intervalli Δ elemento similis condita est. Rhombus est fasciatio quæ ex quatuor obliquis parallelis injectionibus implicatur, medio intervallo rhombo simili. Quæ denique figuris diversa dicuntur intervalla, media sunt injectionum interstitia certas ac definitas figuras non habentia. Artificiosa jam loci tractatione tradita, ad fasciarum convolutiones explicandas progredi volumus: Optimo namque procedens ordine, primùm idoneas capiti fascias tractaturus sum.

A Οὐδὲ γὰρ θέλομεν ἄμματα ποιεῖν, φυλαττόμενοι τὴν ἐκ τούτων ἀνωμαλίαν. στενοῖς ἐπιδέσμοις εἱλητοῖς χρώμεθα ἐπὶ δακτύλου καὶ καυλοῦ, τὰ τέλη αὐτῶν ῥάμματι ἢ λίνῳ μεταλαμβανόμενοι. εἱλητοῖς ἐπιδέσμοις χρώμεθα, ἐπὶ τῶν κώλων, ὧν τὰ πέρατα τῷ στενῷ τελαμωνιδίῳ τῷ λεγομένῳ καταλήμματι συνέχομεν ἢ οὕτως. τὸ τοῦ ἐπιδέσμου πέρας εἰς δύο σκέλη ἐπιῤῥήξαντες, ἐναλλάξαντες δὲ τὰ σκέλη, πρὸς ἄλληλα ἀμματίζομεν συνοχῆς χάριν τῆς
B ὅλης ἐπιδέσεως. εἱλητοῖς ἐπιδέσμοις χρώμεθα ἐπὶ θώρακος, νώτου, ὤμων, μασχαλῶν, ὀσχέου, καθ' ὅλων τῶν μερῶν τοῦ σώματος, τὰ πέρατα αὐτῶν εἰς δύο καὶ δύο σκέλη ῥηγνύντες. ἐπὶ τέλει τῆς ἐπιδέσεως τὰς ἀρχὰς πρὸς ἀλλήλας ἀμματίζοντες ἀσφαλείας χάριν. σχιστοῖς ὀθονίοις χρώμεθα, ἐπὶ ὧν πρόκειται μιᾷ ἁπλῇ τοῦ ὀθονίου περιθέσει σκεπάσαι τὸν ἐπιδεσμούμενον τόπον, ὥσπερ ἐπὶ κεφαλῆς, σιαγόνων, ἄλλων τινῶν τοῦ σώματος μερῶν. τοῖς δὲ ῥαπτοῖς ἐπὶ μαστῶν γυναικείων, ἕδρας, ὀσχέου. περὶ μὲν τῶν ἁπλῶν ἐπιδέσμων ταῦτα. μνησθήσομαι δὲ καὶ τῶν ἐν ταῖς καταβολαῖς, τῶν ἐν ταῖς πλο-
C καῖς, τῶν ποικίλων ἐπιδέσμων ὀνομάτων, εὐσήμου διδασκαλίας χάριν. λέγεταί τις, εὐθεῖα, πλαγία, λοξή, αἳ δῆλαι δ' εἰσὶν αὗται ἀπὸ τῶν ὀνομάτων. καλεῖταί τις παρειὰς ἡ κατὰ τῆς παρειάδος εὐθεῖα, στεφανιαία ὡς περιστεφανοῦσα τὸ βρέγμα, κυκλοτερὴς περιείλησις· κροταφιαία, ἡ μετὰ τοῦ κροτάφου λοξὴ καταβολή· μετωπιαία ἡ περὶ τὸ μέτωπον, κυκλοτερὴς περιείλησις· γενειὰς ἡ περὶ τὸ γένειον, κυκλοτερὴς περιείλησις· σκέπαρνος ἡ μηνοειδὴς ἐπαγωγὴ τῆς περιειλήσεως. ἐν δὲ τοῖς ἀποτελέσμασι τῶν πλοκῶν, λέγεται φολίς, στεῖρα, ἡμιῤῥόμβιον, ῥόμβος, ἑτεροσχήμονα διαλείμ-
D ματα. φολὶς μὲν οὖν ἐστιν, ἡ διὰ δύο σκεπάρνων καταβολῶν, ἀντικειμένων ἀλλήλαις, μέσον τι καταλιποῦσα διάστημα. στεῖρα δέ ἐστιν ἡ ἐξ ἀντικειμένων λοξῶν καταβολῶν γινομένη τῆς ἐπιδέσεως πλοκή, ὡμοιωμένη τῇ ἐν βίῳ λεγομένῃ στείρᾳ. ἡμιῤῥόμβιον δέ ἐστι τὸ δύο λοξὰς ἔχον καταβολάς, καὶ μίαν πλαγίαν τοῦ μέσου διαστήματος, τῷ δέλτα στοιχείῳ ὡμοιωμένον. ῥόμβος δέ ἐστιν, ὁ ἐκ τεσσάρων λοξῶν παραλλήλων καταβολῶν πλεκόμενος, τοῦ μέσου διαστήματος ὁμοίου ῥόμβῳ. τὰ δὲ λεγόμενα ἑτεροσχήμονα διαλείμματα μέσα ἐστὶ τῶν καταβολῶν διαστήματα, ὡρισμένα σχήματα οὐκ
E ἔχοντα. τὴν τοῦ τόπου τεχνολογίαν παραδοὺς ἤδη βούλομαι ἐπὶ τὰς τῶν ἐπιδέσμων πλοκὰς ὁρμῆσαι. τῆς δὲ ἀρίστης τάξεως ἐχόμενος πρώτους παραδώσω τοὺς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς εὐθετοῦντας ἐπιδέσμοις.

CAPUT II.

Fascia scissa octicrus ad caput.

QUum multis in partibus inflictorum vulnerum fracturæ atterant corpora, ad capitis deligationem nolentes amentis uti inæqualibus duris & asperis, scissâ fasciâ octicrure utimur. Hæc deligationis forma talis debet construi. Primum fascia sumenda est, quæ tum latitudine, tum longitudine ad deligationem promendam idonea satis sit. Deinde ipsa in crura universa octo, utrinque quatuor ad deligationem scindenda est. Media ipsius pars capiti ad tegumentum apponitur. Posteà duo crura media ad aures invadunt; quorum capita

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ β'.

Σχιστὸς ὀκτασκελὴς ἐπὶ κεφαλῆς.

Πρὸς τὴν τῆς κεφαλῆς ἐπίδεσιν κατὰ πολλὰ μέρη θλασμάτων τραυμάτων γινομένων, μὴ βουλό-
F μενοι ἄμμασιν ἀνωμάλοις σκληροῖς θλίβειν τὰ σώματα, σχιστῷ ἐπιδέσμῳ χρώμεθα ὀκτασκελεῖ· ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐπιδέσεως τοιούτοις ὀφείλει γίνεσθαι. τελαμῶνα δεῖ λαβεῖν, πλάτει καὶ μήκει ἱκανὸν ἐξαρκέσαι πρὸς τὴν δηλουμένην ἐπίδεσιν. ἔπειτα αὐτὸν ἑκατέρωθεν ἐπιῤῥῆξαι εἰς σκέλη τὰ πάντα ὀκτώ, τέσσαρα καὶ τέσσαρα πρὸς τὴν ἐπίδεσιν. τὸ μέσον αὐτοῦ μέρος ἐπιτίθεται τῇ κεφαλῇ πρὸς τὴν σκέπην. ἔπειτα δύο σκέλη μέσα κατ' αὐτὰ

A ἐπιῤῥήγνυνται. ὧν αἱ ἀρχαὶ ὑπὸ τὸν ἀνθερεῶνα ἀμματίζονται· καὶ τότε ἐξόπισθεν ἀπὸ ἰνίου, δύο τὰ ὀπίσθια σκέλη περιάγεται ὑπεράνω τῶν ὤτων, ὡς ὑπὸ τὸ βρέγμα· καὶ ὃ μὲν ὑποστέλλεται, ὃ δὲ συνάγεται, εἶτα ἄλλα δύο σκέλη ἐμπρόσθια ἀπὸ μετώπου ὀπίσω φέρεται, ὡς ἐπὶ ἰνίον, καὶ πάλιν ἐναλλάσσονται, τῆς μὲν ὑποστελλομένης ἀρχῆς, τῆς δὲ κατὰ τῶν πρώτων σκελῶν. τὸ δὲ πέρας τοῦ τελευταίου σκέλους καταῤῥάπτεται πρὸς τὴν ἐπίδεσιν. τούτῳ χρώμεθα τῷ ἐπιδέσμῳ, ὅλην ἐπιδέοντες τὴν κεφαλήν. B

sub mentum nectuntur. Ac tum à tergo ab occipite duo posteriora crura super aures aut sub sinciput circunducuntur, atque unum quidem subducitur, alterum verò *inducitur*. Deinde alia duo crura anteriora à fronte posterius, & ad occiput feruntur, ac rursum eodem redeunt, quum alterum quidem caput subducatur, alterum verò super prima crura *feratur*. Id *perfecti* cruris extremum ad deligationem insuitur. Hac autem utimur fasciatione quum universum caput deligamus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ γ΄.

Σχιστὸς ἑξασκελὴς ἐπὶ κορυφῆς.

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς καὶ τῶν γειτνιώντων τῇ κορυφῇ τόπων, ἑξασκελεῖ ἐπιδέσμῳ χρώμεθα, ἐπιδέοντες τρόπῳ τοιούτῳ. τὸ μέσον τοῦ ὀθονίου μέρος τὸ συνεχὲς ἐπιτίθεμεν τῇ κορυφῇ, ἔπειτα δύο σκέλη τὰ μέσα ῥήξαντες κατὰ τὰ ὦτα ἄγομεν αὐτῶν τὰς ἀρχὰς κάτω, καὶ ὑπὸ τὸν ἀνθερεῶνα ἀμματίζομεν. ἔπειτα μεσότητα στενοῦ ταινιδίου ὡς διδακτυλιαίου προστίθεμεν τῷ ἰνίῳ. τοῦτο δὲ τὸ χάλασμα ὑπεράνω τῶν ἐκπλαγίων τῆς κεφαλῆς ἄγοντες, ἀμματίζομεν κατὰ τὰ ἀπολήγοντα μέρη τοῦ βρέγματος· τῶν δὲ λοιπῶν σκελῶν δύο τὰ ἐμπρόσθια ἄγομεν ὀπίσω καὶ ὑπεράνω τοῦ ἰνίου πρὸς ἄλληλα ἀμματίζομεν, καὶ δύο τὰ ὀπίσθια ἄγομεν ἔμπροσθεν, καὶ κατὰ τὰ ἀπολήγοντα τοῦ βρέγματος ὑπεράνω τοῦ πρώτου ἄμματος ἀμματίζεται.

CAPUT III.

Schistus scissâ fasciâ sexcrus ad verticem.

AD verticem & vicina loca verticis excruri fasciâ utimur hoc modo deligationem construentes. Primũ vertici mediã panniculi partẽ integram apponimus, deinde duobus cruribus mediis ad aures scissis, eorum capita deorsum ducimus, & sub mentum nexu ligamus. C Posteà fasciolæ ferè duobus digitis angustæ medium occipiti injicimus. Hunc jactum supra laterales capitis partes ductum ad desinentes sincipitis partes nexu ligamus. Residuorum autem crurum anteriora duo retrorsum & supra occipitium inter se connectimus. Duo denique posteriora antrorsum, & ad finitas sincipitis regiones supra priorem nexum connectuntur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δ΄.

Σχιστὸς τετρασκελὴς ἐπὶ μετώπου.

D Ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ πλησιάζοντος τοῦ βρέγματος σχιστῷ τετρασκελεῖ ἐπιδέσμῳ χρώμεθα. τούτου δὲ τοῦ ἐπιδέσμου τὸ μέσον μέρος τὸ συνεχὲς προστίθεμεν τῷ μετώπῳ καὶ τῷ βρέγματι· τῶν δὲ σκελῶν τὰ μὲν ἄνω κάτω παρεῖμεν· τὰ δὲ κάτω κατὰ τῶν παρειμένων ἀναγαγόντες ἀμματίζομεν κατ' ἰνίον ὀπίσω· τὰ δὲ λοιπὰ δύο σκέλη, ὑπεράνω τοῦ πρώτου ἄμματος πρὸς ἄλληλα διαδέομεν· τῷ δὲ αὐτῷ ἐπιδέσμῳ καὶ ἐπὶ τοῦ ἰνίου χρώμεθα, τὸ μὲν ἄσχιστον αὐτοῦ μέρος προστιθέντες μὲν τῷ ἰνίῳ· καὶ τὰ μὲν ἄνω σκέλη ποιοῦντες χαλασθῆναι κάτω· E τὰ δὲ κάτω κατὰ τῶν πρώτων ἄγοντες, καὶ ὑπεράνω μετώπου ἀμματίζοντες ἐπὶ τὰ λοιπὰ δύο σκέλη ὑπεράνω τοῦ πρώτου ἄμματος κατὰ τὸ βρέγμα πρὸς ἄλληλα διαδέομεν· τούτοις τοῖς σχιστοῖς ἁπλοῖς ἐπιδέσμοις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς χρώμεθα· ἐπὶ τοὺς ποικίλους μέτειμι.

CAPUT IV.

Schistus scissâ fasciâ quatricrus ad frontem.

AD frontem & proximum ipsi sinciput, scissâ fasciâ quatricrure utimur. Mediam hujus fasciæ partem integram fronti & sincipiti apponimus. Crura superiora deorsùm demittimus; inferiora super demissa ducentes, retrorsùm ad occiput connectimus, reliqua duo crura super primum nexum alligamus. Hac autem fasciatione etiam ad occiput utimur. Omnem deprimere facimus partem non fissam occipiti opponentes, etiam superiora crura deorsùm deprimere facimus; inferiora verò super prima ducentes, & super frontem connectentes ad duo reliqua crura super primum nexum ad sinciput inter se colligamus. His schistis simplicibus fasciis ad caput utimur; ad multiplices accedo.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ε΄.

Ἱπποκράτους ῥόμβος.

F Οὗτος ὁ ἐπίδεσμος εὔθετος ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς ῥαφὰς διαστημάτων, καὶ ἐφ' ὧν τραύματος ὄντος κατὰ τὸ βρέγμα, τὰ γειτνιῶντα αὐτοῦ σώματα ἀφίσταται. ἠθέλησαν γὰρ οἱ τῷδε τῷ ἐπιδέσμῳ χρησάμενοι, τὰ μὲν ἀφεστῶτα ἐπιδῆσαι πρὸς προσκόλλησιν· τὸν δὲ τοῦ τραύματος τόπον, γυμνὸν ἐᾶσαι πρὸς τὴν τῶν ὑγρῶν ἔκκρισιν.

CAPUT V.

Rhombus Hippocratis.

HÆc fascia interjectis suturarum intervallis idonea est, & quibus sincipiti vulnus infligitur, quò vicinæ ipsis partes abscedunt. Voluerunt enim qui hac fasciatione usi sunt, eas quidem quæ abcesserunt partes ad conglutinationem deligari, locum verò nudum vulnere, ad humiditatum excretionem relinquere.

Hæc

A Hæc autem faſcia hoc modo obvolvitur. Quum caput faſciæ à capitis lateribus tenetur, obliqua faſcia ferè ab occipitio ad ſincipur ducitur, à qua parias conſtruitur, deinde ad mentum. A mento oppoſita parias; tum ad ſincipur obliqua; itaut chiaſmus figuretur à ſincipite ad occipitium; ab occipitio obliqua circiter ad ſinciput, intervallum ſortita. Ex altera etiam parte rursùm periades duæ fiant, ut duo chiaſmi prodeant, ex quibus rhombus ad vulnus conſtruitur, ac rursùm ad occiput; ab occipite circularis faſcia fronti propria. Diſtributio verò deligationis ad aures, facto ſuper frontem nexu, deſinat. B

πλέκεται δὲ ὁ ἐπίδεσμος οὗτος τὸν τρόπον τοῦτον. τῆς ἀρχῆς τοῦ τελαμῶνος ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς κρατουμένου, ἀπὸ ἰνίου ἄγεται λοξὴ ὡς ἐπὶ τὸ βρέγμα, ἀφ' ἧς συντελεῖται περειάς. εἶτα ἐπὶ τὸν ἀνθερεῶνα, ἀπὸ τοῦ ἀνθερεῶνος ἀντικειμένη παρειάς, εἶτα ἐπὶ τὸ βρέγμα λοξή, ἵνα γένηται χίασμα ἀπὸ τοῦ βρέγματος ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου λοξὴ ὡς ἐπὶ τὸ βρέγμα διεστῶσα. τῆς δὲ δευτέρας καὶ πάλιν περειάδες δύο, ἵνα γένηται δύο χιάσματα, ὧν ὁ ῥόμβος ὁ κατὰ τὸ τραῦμα, καὶ πάλιν ἐπὶ ἰνίον. ἀπὸ ἰνίου κυκλοτερὴς μετωπιαία. ἡ δὲ νομὴ τῆς ἐπιδέσεως, κατὰ τῶν ὤτων αὐτοῦ γινομένου τοῦ ἅμματος ὑπεράνω μετώπου.

CAPUT VI.

Scaphula aut camera Dioclis.

HÆc faſciatio duas habet circunvolutiones caput circundantes; unam quidem inferiorem frontalem dictam; alteram verò ſuperiorem ad ſinciput coronariam vocatum; faſciæ C autem diſtributio fit inferioris quidem ad ſuperiora, & ſuperioris ad inferiora. Hæc faſciatio iis idonea eſt, in quibus quum tranſverſa eſt, ad ſinciput dividetur. Labra ad conglutinationem conducere, quemadmodum in cutis detractione propoſita ſunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛ'.

Διοκλέους σκαφίον ἢ θόλος.

ΟΥτος ὁ ἐπίδεσμος δύο ἔχει κυκλοτερεῖς περιειλήσεις, κεφαλὴν περιστρεφούσας, μίαν μὲν τὴν κάτω, τὴν λεγομένην μετωπιαίαν, ἄλλην δὲ ὑπεράνω κατὰ τὸ βρέγμα τὴν καλουμένην στεφανιαίαν· ἡ δὲ νομὴ τῆς ἐπιδέσεως γίνεται, τῆς μὲν κάτω, πρὸς τὰ ἄνω, τῆς δὲ ἄνω, πρὸς τὰ κάτω. οὗτος ὁ ἐπίδεσμος εὔθετος, ἐφ' ὧν πλαγίας οὔσης κατὰ τὸ βρέγμα διαιρέσεως. πρόκειται τὰ χείλη συνάγειν πρὸς τὴν κόλλησιν ὡς ἐπὶ περισκυθισμοῦ.

CAPUT VII.

Lepus abſque auribus.

D QUum faſciæ caput à capitis lateribus continetur, faſcia ab occipitio obliqua ducitur ſub fibram auris vicinam, ad temporum alterum à ſincipite ad occipitium; ab occipitio obliqua, & à verticis lateribus ad ſinciput, ut delineetur decuſſis; deinde ad temporum alterum, ac tum ſub auris alterius oppoſitæ fibram, ac inde ad occiput. Ab occipite circularis frontalis faſciæ circunvolutio, ut intervallum prodeat Δ elemento ſimile, qui ſemirhombus dicitur; at in fine deligationis nodus conficitur circa vicinas ſincipitis partes. Hæc faſciatio iis congruit intervallis, quæ circa ſuturas fiunt, E ad ſeparatorum oſſium coagmentationem.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζ'.

Λαγωὸς χωρὶς ὤτων.

ΤΗς τοῦ τελαμῶνος ἀρχῆς ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς διακρατουμένης, ἀπὸ ἰνίου ἄγεται λοξὴ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς τοῦ πλησίον ἐπὶ κρόταφον, ἀπὸ βρέγματος ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου λοξή, καὶ ἐκ πλαγίων τῆς κορυφῆς ἐπὶ τὸ βρέγμα, ἵνα γένηται χίασμα· εἶτα ἐπὶ τὸν ἕτερον κρόταφον, καὶ τότε ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς τοῦ ἀντικειμένου, ἀπὸ δὲ τοῦ, ἐπ' ἰνίον. ἀπὸ ἰνίου, κυκλοτερὴς μετωπιαία περιείλησις. ἵνα γένηται διάστημα ἐμφερὲς τῷ δέλτα στοιχείῳ, τὸ λεγόμενον ἡμιρρόμβιον· ἐπὶ τέλει δὲ τῆς ἐπιδέσεως τὸ ἅμμα γίνεται κατὰ τὰ ἀπολήγοντα τοῦ βρέγματος. οὗτος ὁ ἐπίδεσμος εὔθετος ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς ῥαφὰς διαστημάτων, πρὸς τὴν τῶν διεστώτων ὀστέων συναρμογήν.

CAPUT VIII.

Lepus auritus.

QUem laqueum aures vocamus, is primùm convolvendus eſt (hujus obvolutionem in F introductorio organici tractatûs commentario tractavimus; deinde ipſius amenta temporibus injicienda, tum amenti nexu ligandi obſervatione, ubi brevius caput exiſtit prope dextra tempora, juxta medium duplex faſciæ intervallum ad rerum exiſtentium frontem; hiſque peractis, ſpira ſub occiput ducitur, à dextris temporibus ferè ad ſiniſtra. Atque tum etiam amenti topici nexu duo aut tres circuitus fiant, deinde ſubtendatur faſcia ut versùs occiput, ab

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ η'.

Λαγωὸς σὺν ὠτοῖς.

ΠΛέξαι δεῖ βρόχον ὃν καλοῦμεν ὦτα· οὗ τὴν πλοκὴν παραδέδωκα ἐν τῷ εἰσαγωγικῷ ὑπομνήματι τῆς ὀργανικῆς πραγματείας, ἔπειτα αὐτοῦ τὰς ἀγκύλας τάξαι κατὰ τοὺς κροτάφους, παρατετηρημένως δὲ ἀγκύλην τὴν κατὰ τὸ ἅμμα, ὅπου ἐστὶν ἡ βραχυτέρα ἀρχή, πλησίον τοῦ δεξιοῦ κροτάφου, πλησίον τοῦ μέσου διπλοῦ τῆς τριπλῆς διαστήματος, κατὰ τὸ μέτωπον ὄντων· τούτων τε γινομένων, ἄγεται περιείλησις ὑπὸ τὸ ἰνίον, ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κροτάφου ὡς ἐπὶ τὸν ἀριστερόν, καὶ τότε τῷ ἅμματι τῆς τοπικῆς ἀγκύλης, δύο ἢ τρεῖς περιειλήσεις γινέσθωσαν. εἶθ'

ἀποπροσείτω ἡ χρεία ὡς ἀπὸ τὸ ἰνίον· ἀπὸ τοῦ ἰνίου λοξὴ ἀγέσθω καταβολὴ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς τοῦ πλησίον· καὶ κατὰ τοῦ δεξιοῦ κροτάφου· εἶτ' ἐπὶ τὸ βρέγμα, ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου λοξὴ ἐπὶ τὸ βρέγμα· καὶ τότε ὑπειλήσθω ὑπὸ τὸν λοβὸν τοῦ ἀριστεροῦ ὠτὸς, εἶτ' ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ τοῦ ἰνίου μετωπιαία· καὶ τὸ ἅμμα γινέσθω πλησίον τοῦ δεξιοῦ κροτάφου ὅπου ἐστὶν ἡ βραχυτέρα ἀρχή. οὗτος ὁ ἐπίδεσμος εὔθετος πρὸς κράτημα κεφαλῆς, καταρτιζομένης γένυος, ἢ ἄλλου τινὸς συμπτώματος μεθοδευομένου κατὰ πρόσωπον.

A occipite obliqua ducatur fasciæ injectio sub vicinam auris fibram, & ad dextra tempora, posteà per sinciput, & occiput; ab occipite obliqua ad sinciput; ac tum fibræ sinistræ auri subvolvitur, denique ad sinciput, ab occipite frontalis fascia atque nexus fiat prope dextra tempora, ubi brevius caput existit. Hæc fascia confert ad capitis detentionem instaurantis, aut aliud quoddam faciei symptoma methodicè curantis.

B

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ θ'.

Σχιστὸς ἐπίδεσμος ὁ ἐπὶ ὀφθαλμούς.

Προπαρασκευάσαι δεῖ δύο τελαμώνια μικρὰ, ὡς διδακτυλιαῖα τοῦ πλάτους μήκους, αὐτάρκη πρὸς τὴν χρείαν, καὶ ἄλλον τελαμῶνα μείζονα τοῦ πλάτους καὶ τοῦ μήκους, ἱκανὸν ἐξαρκέσαι πρὸς τὴν ἐπίδεσιν. οὗτος δὲ ὁ τελαμὼν κατὰ τὴν ἰδίαν ἀρχὴν εἰς δύο σκέλη ῥήγνυται· ῥήγνυται δὲ καὶ κατὰ τὸ πλεῖον αὐτοῦ μέγεθος· πρὸς δὲ τὴν ἐπίδεσιν τῶν δύο σκελῶν τελαμώνιον ἓν τὸ στενότερον, πλάγιον κατὰ τῆς κορυφῆς τίθεται· οὗ αἱ ἀρχαὶ ἔστωσαν ἀπηρτημέναι κάτω· καὶ τότε τοῦ μεγάλου τελαμῶνος τὸ συνεχὲς μέρος ἀπὸ κορυφῆς καὶ βρέγματος, ἐπὶ μέτωπον καὶ τῆς δεομένου σκέπης ὀφθαλμοῦ· καὶ τότε τὰ σκέλη τοῦ τελαμῶνος ὑπὸ τὴν σιαγόνα ἐνεχθέντα διὰ τῶν αὐχένων ἐπ' ἰνίον ἄγεται· καὶ πρὸς τὰ ἄλλα ἀμματίζεται ἅμματι ἁπλῷ· εἶθ' ὁμόσε αἱ ἀρχαὶ διάγονται, καὶ πρὸς διακεκρατημένην ἄσχιστον ἀρχὴν διπλοῖς ἅμμασιν ἀσφαλίζονται· μετὰ δὲ τὸν ἀμματισμὸν ἐναλλάσσονται αἱ ἀρχαὶ τοῦ πλαγίου τελαμῶνος. λέγεται δὲ οὗτος ἀγκτὴρ, ἵνα τῇ ἀρχῶν ἐναλλαγῇ ὡς ὑπὸ τοπικοῦ ἅμματος κρατηθῇ ὁ τελαμών. τούτων δὲ τῶν ἀρχῶν καθελκυσμένων, τοῦ πλατυτέρου τελαμῶνος ἡ μεσότης προστίθεται ἰνίῳ· αἱ δὲ ἀρχαὶ ὑπὲρ ὦτα ἄγονται, καὶ ἀμματίζονται πρὸς ἀγκύλας κατὰ τὰ ἄνω μέρη τοῦ μετώπου· ἐπὶ τέλει δὲ τοῦ ἀγκτῆρος αἱ ἀρχαὶ κατὰ τὴν κορυφὴν πρὸς ἀλλήλας διαδέονται. ἡ ἐπίδεσις ὡς ἐπὶ ἑνὸς ὀφθαλμοῦ εἴρηται· ὡς ἐξ ἐπινοίας δὲ τῶν εἰρημένων, δυνατὸν ἔσται ἀμφοτέρους ἐπιδῆσαι τοὺς ὀφθαλμούς. ὀθονίοις σχιστοῖς ἐπιδέονται οἱ ὀφθαλμοὶ ὡς ἱστόρησα ὑμῖν. τῇ τάξει ἐπὶ τοὺς εἰλητοὺς μέτειμι.

γ. ἐμπεπλεγμένα

ἢ ὑπὸ τοπικοῦ

CAPUT IX.

Sciſſa ad oculos faſcia.

Duæ parvæ fasciæ duorum digitorum latitudine, longitudine verò pro usus ratione prius quidem parandæ sunt; altera tum latitudine, tum longitudine major fascia, ut deligationis magnitudini suppetat. Hæc major fascia proprio capite in duo crura scinditur: Scinditur autem pro majore ipsius magnitudine.
C Ad duorum verò crurum deligationem fasciola una angustior, transversa supra verticem imponitur, cujus capita deorsùm demissa sint; atque tunc magnæ fasciæ pars integra à vertice & sincipite ad frontem, & operimenti oculum devinciendum, ac tum vinculi crura sub maxillam *distributa per loci angustias* ad occiput ducuntur, & cum aliis simplici vinculo nectuntur; deinde prope capita trajiciuntur, atque ad caput non scissum retinendum duplicibus vinculis stabiliuntur, at post connexionem transversæ fasciæ immutantur capita: Hoc autem
D vinculum ut capitum immutationi eligitur, quo topico nexu fascia contineatur. His igitur capitibus diductis, latioris fasciæ meditullium occipiti apponitur; cujus capita supra aures ducuntur, & in superioribus frontis partibus inter se connectuntur, in vinculi autem fine capita circa verticem inter se pervinciuntur. Deligatio ad unum oculum explicata est, quemadmodum ex eorum quæ dicta sunt, notione patet; fieri poterit ut oculus inter se devinciatur. Oculi scissis panniculis deligantur quemadmodum à no-
E bis narratum est. Ordine jam ad convolutas fascias accedo.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ι'.

Ἁπλοῦς ὀφθαλμὸς· οἱ δὴ ἔφασαν Ἱπποκράτους ὀφθαλμόν.

Τελαμῶνος αὐτάρκους πρὸς τὴν χρείαν τῆς ἀρχῆς διακρατουμένου ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς, ἀπὸ ἰνίου ἄγεται λοξὴ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς τοῦ πλησίον· καὶ τότε κατὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ δεομένου σκέπης· εἶτ' ἐπὶ τὸ μέτωπον ἀνάγεται· ἀπὸ τοῦ μετώπου ἐπὶ τὸ βρέγμα, ἀπὸ τοῦ βρέγματος ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία κυκλοτερὴς περιείλησις· ἐπὶ τέλει τοῦ ἅμματος γινομένου κατὰ τὰ ἀπολήγοντα τοῦ βρέγματος.

CAPUT X.

Simplex oculus quem quidam Hippocratis oculum vocitant.

F Fasciola idonea ad capitis *fasciæ* retinendi usum constructa, è capitis lateribus ab occipitio sub vicinam auris fibram obliqua ducatur; ac tum super oculi deligandi operimentum, deinde ad frontem deducatur; à fronte ad sinciput; à sincipite ad occiput; ab occipite frontalis circularis circunvolutio; tum demum facto nexu super desinentes sincipitis partes.

A

CAPUT XI.

Duplex oculus.

IN constructo simplici oculo circa frontalem circuitum duplex oculus ab occipite obliquam habet subvectionem ad verticem, sinciput, frontem & alterum oculum ad operimentum; facto supra frontem chiasmo. Deinde sub fibram auris vicinam; ac mox ad occiput: ab occipite frontalis fasciæ circularis circunvolutio, rursùm nexu facto super finitas sincipitis regiones. Hæc fascia ad intemperatiorum oculorum deligationem confert.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ια'.

Διπλοῦς ὀφθαλμός.

ΕΠὶ τετελειωμένῳ τῷ ἁπλῷ ὀφθαλμῷ χωρὶς τῆς μετωπιαίας περιειλήσεως, ὁ διπλοῦς ὀφθαλμὸς ἔχει ἀπὸ ἰνίου λοξὴν ἐπαγωγὴν ἐπὶ κορυφὴν καὶ βρέγμα, μέτωπον, καὶ ὀφθαλμὸν τὸν ἕτερον πρὸς τὴν σκέπην, χιάσματος κατὰ τὸ μέτωπον γεγονότος. εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς τοῦ πλησίον, καὶ B τότ' ἐπ' ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία κυκλοτερὴς περιείλησις, πάλιν τοῦ ἅμματος γινομένου κατὰ τὰ ἀπολήγοντα τοῦ βρέγματος. οὗτος ὁ ἐπίδεσμος εὐθετεῖ πρὸς τὴν ἀμφοτέρων τῶν ὀφθαλμῶν ἐπίδεσιν.

CAPUT XII.

Aminti vallum.

SUper simplicem oculum confectum Aminti vallum eximiam habet circunvolutionem, quæ ab occipitio sub auriũ fibras, super medium nasum ducitur; rursumque nexu super vicinas sincipitis regiones posito, congruit quibus oculum & nasum devincire volumus. In nasi ossulenti lateribus, in quibus qui dicuntur ægilopes & anchilopes *affectus* procreantur, quum altera pars devincitur, ejusmodi deligatione utimur. Decet autem ad deligationem fasciolam assumere ferè latitudine digitalem, longitudine quæ ad deligationem satis idonea fuerit. Deinde caput super verticis locum injicere; à vertice verò & sincipite obliquam fasciæ spiram ad frontem prope ducere ab ossulenti nasi lateribus, posteà ad chalinum seu oris angulum; ab oris angulo, ad mentum; à mento, ad cervicem; tum ad occiput; ab occipite circularem frontalem fasciationem efficere. Ac tunc super occiput circulari spiræ vinculi extremum aut infernè sursùm, aut supernè deorsùm injicere. Postremò capita inter se ad cervicis locum connectere.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιβ'.

Ἀμύντου χάραξ.

ΕΠὶ τετελειωμένῳ τῷ ἁπλῷ ὀφθαλμῷ ἔχει ὁ τοῦ Ἀμύντου χάραξ περιωπὴν κυκλοτερῆ περιείλησιν ἀπὸ ἰνίου C γινομένην ὑπὸ λοβοὺς ὤτων κατὰ μέσης τῆς ῥινὸς, τοῦ ἅμματος κατὰ τὰ ἀπολήγοντα τοῦ βρέγματος γινομένου· εὐθετεῖ δὲ ἐφ' ὧν ὀφθαλμὸν καὶ ῥῖνα ἐπιδῆσαι θέλομεν. ἐπὶ τῶν πλαγίων τῶν τῆς ῥινὸς ὀστώδους, ἐφ' ὧν οἱ λεγόμενοι αἰγίλωπες καὶ ἀγχίλωπες γίνονται, τοῦ ἑτέρου μέρους ἐπιδεομένου, ἐπιδήσει χρώμεθα τοιαύτῃ· δεῖ δὲ πρὸς τὴν ἐπίδεσιν τελαμωνίδιον λαβεῖν, ὡς δακτυλιαῖον τῷ πλάτει, μήκει ἱκανὸν ἐξαρκέσαι πρὸς τὴν ἐπίδεσιν. ἔπειτα τὴν ἀρχὴν τάξαι κατὰ τὸν τῆς κορυφῆς τόπον, ἀπὸ δὲ τῆς κορυφῆς καὶ τοῦ βρέγματος ἀγαγεῖν λοξὴν καταβολὴν ὡς ἐπὶ τὸ μέτωπον, ἐκ πλαγίων τοῦ τῆς D ῥινὸς ὀστώδους, εἶτ' ἐπὶ χαλινὸν, ἀπὸ τοῦ χαλινοῦ ὑπὸ τὸν ἀνθερεῶνα, ἀπὸ τοῦ ἀνθερεῶνος ἐπὶ τὸν αὐχένα· εἶτ' ἐπὶ ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου κυκλοτερῆ μετωπιαίαν περιείλησιν ἐπιτελέσαι. καὶ τότε τῇ κατ' ἰνίον κυκλοτερεῖ περιειλήσει ἐπεμβάλλειν τὸ τοῦ τελαμωνιδίου πέρας, ἢ κάτωθεν ἄνω, ἢ ἄνωθεν κάτω. ἔπειτα τὰς ἀρχὰς ἁμματίσαι πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸν τῆς κορυφῆς τόπον.

CAPUT XIII.

Schistus, schissâ fasciâ, nasum obtegens.

E

FAscia tum latitudine, tum longitudine ad devincientem deligationem idonea paranda est; eaque rursùm, ut dictum, est in oculo circa caput unum ad ampliorem hujus dictæ longitudinis partem scindenda, integrum caput circa verticem & sincipitis locum injicitur: deinde ad frontem, & nasum, ad ejus operimentum ducitur. His verò fasciæ cruribus ab orbiculo deorsùm demissis, angustæ fasciolæ meditullium à cruribus superiori labro sub aurium fibras ducuntur, & posteriores verticis partes inter se simplici vinculo nectuntur. Posteà simul ad non scissum caput retinendum ad verticem & sinciput duplicibus nodis ligantur, & demissa crura ad pinnarum contractionem immutantur. Mox ad se mutuò feruntur, & ad verticis locum inter se nexu ligantur; sed sub finem ad totius deligationis coarctationem fasciolæ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιγ'.

Σχιστὸς περίρρινος.

ΤΕλαμῶνα δεῖ ἑτοιμάσαι πλάτει καὶ μήκει αὐτάρκη πρὸς τὴν δηλουμένην ἐπίδεσιν, καὶ πάλιν ὡς εἴρηται, ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ κατὰ μίαν ἀρχὴν ῥῆξαι ἐπὶ τὸ πλεονάζον μέρος τοῦ μήκους τούτου τοῦ λεγομένου, ἡ συνεχὴς ἀρχὴ τάσσεται κατὰ τὸν τῆς κορυφῆς, καὶ τοῦ βρέγματος τόπον· εἶτα ἄγεται ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ τὴν ῥῖνα πρὸς τὴν σκέπην αὐτῆς. τῶν δὲ τοῦ F τελαμῶνος σκελῶν ἀπὸ τοῦ σφαιρίου περιειμένων κάτω, γενομένου τελαμωνιδίου ἡ μεσότης κατὰ τῶν σκελῶν τῷ ἄνω χείλει ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἄγονται κατὰ τὰ ὀπίσθια μέρη τῆς κορυφῆς πρὸς ἄλληλα ἅμματι ἁπλῷ. ἔπειθ' ὁμῶς πρὸς τὴν διακρατουμένην ἄσχιστον ἀρχὴν κατὰ τὴν κορυφὴν, καὶ τὸ βρέγμα διπλοῖς ἅμμασιν ἁμματίζονται καὶ τὰ περιειμένα σκέλη ἐναλλάσσονται πρὸς τὴν τῶν πτερυγωμάτων συναγωγήν. ἔπειτα δι' ἀλλήλων ἀνάγεται, καὶ κατὰ τὸν τῆς κορυφῆς τόπον ἁμματίζεται πρὸς ἄλληλα. ἐπὶ τέλει δὲ πρὸς συνοχὴν ὅλης τῆς

ἐπιδέσεως, τελαμωνίδιον ὡς διδακτυλιαῖον, καὶ ποσὸν στενότερον, ἡ μεσότης τῇ ῥινὶ προστίθεται, οὗ τὸ χάλασμα δι' ἀλλήλων ὑπὸ λοβοὺς ὤτων ἄγεται· αἱ δὲ ἀρχαὶ κατ' ἰνίον ἐναλλαγεῖσαι, ὑπὲρ λοβῶν ὤτων φέρονται, καὶ κατὰ τὰ ἀπολήγοντα τοῦ βρέγματος πρὸς ἀλλήλας ἁμματίζονται. τούτῳ δὲ μάλιστα τῷ ἐπιδέσμῳ χρώμεθα, ἐπί τε πολύπων, μετὰ τὴν χειρουργίαν, καὶ ἐπὶ τῶν αἱμορραγούντων μυξωτήρων, ἐπί τε ἄλλων τῶν ἐν τοῖς μορίοις γινομένων παθῶν.

A duobus ferè digitis & aliquantulùm angustioris medium naso admoveatur, cujus jactus sub aurium fibras ducitur; capita verò ad occiput immutata supra aures feruntur, & ad finitimas sincipitis partes inter se connectuntur. Hac autem fasciâ potissimùm utimur tum ad polypum post operationem chirurgicam, tum in naribus sanguinis profluvio laborantibus, tum in cæteris partium obortis affectibus.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιδ'.

Μεταγωγὸς Ἡλιοδώρου.

Τοῦ μυκτῆρος εἰς τὰ πλάγια μέρη διεστραμμένου, ἔδοξέ μοι, μετὰ τὸν διαπλασμὸν, καὶ τὴν τῶν ἐλλυχνίων μοτῶν ἔνθεσιν, καὶ στηριζόντων τὸν μυκτῆρα, ἅμα καὶ τοῦ ᾠοβρεχοῦς ἐρίου ἐσκεπακότος τὴν ῥῖνα, χρήσασθαι ἐπιδέσει πρὸς τὴν τοῦ διαπλασμοῦ ἀσφάλειαν· πολὺ πρότερον δὲ ἐχρήσατο τῇ μεταγωγῇ ὁ ἀρχαῖος Ἱπποκράτης διὰ τοῦ Καρχηδονίου ἱμάντος, ἱμάντα ἑτοιμάσας αὐτάρκη πρὸς τὴν χρείαν, τὴν μίαν αὐτοῦ ἀρχὴν τὴν πλατυτέραν ἀπογλύψας, λεπτοτέραν γενομένην, ταυροκόλλῃ καταχρίσας ἐκ πλαγίων, τῷ μυκτῆρι προσέθηκεν· ἔπειθ' ὑπειλήσας δηλονότι τοῖς πτερυγίοις καὶ τῷ κίονι, ἤγαγεν ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς τὸν πλησίον, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπιστρέψας ἐξ ἐπεμβολῆς τοῦ πέρατος ἠσφαλίσατο τὴν ἐπίδεσιν. ἡ μὲν ἐπίνοια αἱρετὴ συνεργῆσαι δυναμένη τῇ μονῇ τοῦ διαπεπλασμένου μυκτῆρος, οὐκ ἐπὶ κεφαλῆς δὲ ἐπειδὴ εἴωθε χαλατονεῖν. ὁρμηθεὶς δὲ ἀπὸ τῆς ἐπινοίας τοῦ θαυμασιωτάτου Ἱπποκράτους, ἐπιδέσμῳ ἐχρησάμην τοιούτῳ. τελαμωνιδίου στενοῦ ὡς διδακτυλιαίου τῷ πλάτει, τὴν ἀρχὴν τάξας κατὰ τὴν κορυφὴν καὶ τὸ βρέγμα, ἤγαγον εὐθείαν κατὰ τοῦ μετώπου. ἀφ' ἧς ἐκ πλαγίων τῆς ῥινὸς ὑπὸ τὸν μυκτῆρα ἀπευθύνουσαν τὴν διαστροφήν· εἶθ' ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς τὸν πλησίον· ἀπὸ δὲ τούτου τοῦ τόπου ὑπ' ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου κυκλοτερῆ περιείλησιν ὑπὸ λοβοὺς ὤτων καὶ τῆς ῥινὸς, πλησίον τοῦ σφαιρίου, ἅμα μὲν πρὸς κράτημα τῆς εὐθείας, ἅμα δὲ συναπευθύνουσα τὸν διαστραφέντα μυκτῆρα. μετὰ δὲ ταύτην ἄλλην συντελέσας περιείλησιν, τὸ τοῦ τελαμωνιδίου πέρας ἐπεμβαλλόμενος τῇ κατ' ἰνίον κυκλοτερεῖ περιειλήσει, τὰς ἀρχὰς ἡμμάτισα πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸν τῆς κορυφῆς τόπον.

B CAPUT XIV.

Heliodori fascia deducens.

Naso transversas in partes distorto, mea quidem sententia, post conformationis *instaurationem*, tum ellycniorum linamentorum, & topicorum nasum obfirmantium impositionem, simulque lanæ ovo inebriatæ nasum protegentis deligatione utendum est ad formationis securitatem. At jamdudum deducente fasciatione utebatur priscus Hippocrates Carchedonio vinculo constructa, qui vinculum ad usum idoneum comparabat. C Unum ipsius caput latius, angustius factum expolivit, & glutino taurino illitum naso admovit; postea omnino pinnulis & columnæ sive septo subvolvit; sub fibram auris vicinam duxit; atque circumacto capite ex finis insertione fasciationem subfulsit; solertia quidem optanda, quæ potest nasi conformati remoram adjuvare, sed non in capite; quandoquidem laxari consuevit. At incitatus solertiâ mirabilis Hippocratis, ejusmodi fasciatione usus fueram. Fasciæ angustæ ferè duorum D digitorum latitudine, capite ad verticem & sinciput injecto, rectà ad frontem: à qua è nasi lateribus sub narem distortionis nesciam, posteà sub vicinam auris fibram; ab eo verò loco sub occipitium; ab occipitio circularem circunuolutionem sub fibras aurium & naris orbiculo proximas, & ad rectæ fasciæ remoram: interea verò quæ distortum simul nasum dirigat. Post hanc autem aliâ confectâ circunvolutione, fasciæ extremum circulari ad occipitium circunvolutione inserimus, & inter se capita circa verticis locum nexu ligavimus. E

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιε'.

Κράτημα Ἡλιοδώρου.

Τοῦ τῆς ῥινὸς ὀστώδους ἀποτεθραυσμένου, καὶ διεστραμμένου, μετὰ τὸν τοῦ κατάγματος διαπλασμὸν, ὅλῃ τῇ ῥινὶ ἐπιτιθέντες σπληνίον καταγματικῆς δυνάμεως, ἢ ἄλλου τινὸς ἐπιθέματος δοκιμασθέντος, τῶν ἑκατέρωθεν τοῦ ὀστώδους τοῖς πτυγματίοις ἀναπεπληρωμένων, εἴωθα ἐπιδέσει συνέχειν τὸ ἡρμοσμένον κάταγμα· στενοῦ τελαμωνιδίου τὴν ἀρχὴν τάσσω κατὰ τὴν κορυφὴν καὶ τὸ βρέγμα· εἶτ' ἄγω λοξὴν κατὰ τὸ μέτωπον ἐκ πλαγίων τοῦ τῆς ῥινὸς ὀστώδους, ἀπὸ δὲ τούτου ἐπὶ τὸν πλησίον τῶν χειλῶν χαλινόν· εἶτα ὑπὸ τὴν σιαγόνα, ὑπὸ τὸν ἀνθερεῶνα, ἀπὸ τοῦ ἀνθερεῶνος ἐπὶ ἰνίον. ἀπὸ ἰνίου ἄγω λοξὴν ἐπὶ κορυφὴν καὶ τὸ βρέγμα, ἀντικειμένην τῇ προτέρᾳ, καὶ πάλιν κατὰ τὰ πλάγια τοῦ ὀστώδους ὡς ἐπὶ τὸ

CAPUT XV.

Heliodori cratema; ad nasum fascia remorans.

Ossulenta nasi parte fracta, ac devincienda post *instauratam* fracturæ conformationem, splenio facultatis ad fracturam conducentis admoto, aut alio quodam probato topico appo- F sito, & flagellis utrinque partis ossulentæ *impactis*, consuevi compositam fracturam deligatione continere. Primùm angustæ fasciolæ caput ad verticem, ac sinciput colloco; deinde obliquam frontem versus è nasi ossulenti lateribus duco; ab eoque ad chalinum labrorum vicinum. Posteà sub maxillam & sub mentum; à mento ad occiput; ab occipite ad verticem & sinciput, obliquam duco primæ oppositam; atque rursùm circa laterales ossulenti nasi partes ferè

ad alterum chalinum; posteà sub mentum ad cervicem, & occipitium; & ab occipitio frontæa circularis circunvolutio; ac rursùm ad occiput; ab occipite super mediam narem supra nasum prope partem ossulentam, sub aurium fibras, ac deinceps alia frontæa fascia. Atque denuò vinculi extremum ad occipitium circularibus spiris adjicitur. Postremò ad caput continendum connectitur, & ad verticis regionem à naso ducens ad labra accedo.

CAPUT XVI.

Heliodori labrorum tutela.

AD verticis locum injicere vinculum oportet. Deinde angustæ fasciolæ meditullium occipitio admovere, ejusque jactum immutatione ad labrum ducere. Ac tum per maxillas ad malas prope aures capita supra occipitium vehere, ut ad posteriores verticis partes, hæcque immutare; & post decussationem supra aures ducere, & ad desinentes sincipitis partes connectere; ac demum vinculi capita nexu ligare, ac inter se connectere. Verùm ad inferius labium vinculum transversum ad verticis locum injiciendum est; cujus capita deorsùm demittenda, ac laxanda sunt, ac tum fasciæ angustæ medium decet admovere; deinde immutatione ad labium ducere; ac tum ad occiput ferre. Ab occipitio verò supra aures ut ad finitimas sincipitis regiones, & super frontem ipsum connectere; ac tum totius deligationis continendæ gratiâ, ad injecti vinculi capita super verticis locum nexu ligare.

CAPUT XVII.

Schistus, vel fascia scissa ad mentum.

FAsciolam ad deligationem satis idoneam sumere oportet, aut ipsam utrinque per plures partes in crura quatuor scindere; Deinde hujus fasciolæ medium mento apponere, atque superiora crura per maxillas ad occiput ducere, ac sincipiti nexu ligare; inferiora verò crura ante aures per tempora ad sinciput ducere, ac rursùm inter se simplici amento connectere; deinde immutata ipsorum capita ad verticis locum duplicibus amentis nectere.

CAPUT XVIII.

Schistus aut scissa fascia ad maxillam, mentum & genas.

SExcrus fascia sumenda est; hujus pars integra mento supponenda; hac autem statim genæ ac maxillæ obtegendæ. Deinde duo crura anteriora præ auribus per tempora ad sinciput ducenda, ac inter se simplici nexu connectenda. Duo verò posteriora ponè aures deducenda, & ad posteriorem verticis regionem rursùm inter se amento nectenda, quorum ca-

A ἕτερον χαλινόν. εἶθ᾽ ὑπὸ τὸν ἀνθερεῶνα ἐπὶ τὸν αὐχένα, καὶ τὸ ἰνίον· καὶ ἀπὸ τοῦ ἰνίου μετωπιαία κυκλοτερὴς περιείλησις, καὶ πάλιν ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου, κατὰ μέσης τῆς ῥινὸς ὑπεράνω μυκτῆρος πλησίον τοῦ ὀστώδους, ὑπὸ τοὺς λοβοὺς τῶν ὤτων. εἶτ᾽ ἄλλη μετωπιαία, καὶ πάλιν τὸ τοῦ δεσμιδίου πέρας ἐπεμβάλλεται ταῖς κατ᾽ ἰνίον κυκλοτερέσι περιειλήσεσιν. ἔπειτα πρὸς τῆς διακρατουμένης ἀρχῆς ἀμματίζεται, καὶ κατὰ τὸν τῆς κορυφῆς τόπον ἀπὸ τῆς ῥινὸς γενόμενος· ἐπὶ τὰ χείλη μέτειμι.

B ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιϛʹ. ρκθ

Χειλοφύλαξ Ἡλιοδώρου.

ΑΓκτῆρα δεῖ τάξαι κατὰ τὸν τῆς κορυφῆς τόπον. ἔπειτα τελαμωνιδίου στενοῦ τὴν μεσότητα τῷ ἰνίῳ προσθεῖναι, τὸ δὲ χίασμα κατ᾽ ἐναλλαγὴν ἐπὶ τὸ χεῖλος ἀγαγεῖν, καὶ τότε διὰ τῶν σιαγόνων παρὰ τὰ μῆλα πλησίον τῶν ὤτων, τὰς ἀρχὰς ἀγαγεῖν ὑπεράνω ἰνίου, ὡς ἐπὶ τὰ ὀπίσθια τῆς κορυφῆς, αὐτὰς καὶ ἐναλλάξαι καὶ μετὰ τὸ χίασμα ὑπεράνω
C ὤτων ἀγαγεῖν, καὶ κατὰ τὰ ἀπολήγοντα τοῦ βρέγματος ἀμματίσαι, ἐπὶ τέλει δὲ δεῖ τὰς τοῦ ἀγκτῆρος ἀρχὰς ἀμματίσαι, καὶ πρὸς ἀλλήλας διαδῆσαι· ἐπὶ δὲ τοῦ κάτω χείλους, ἀγκτῆρα δεῖ πλάγιον τάξαι κατὰ τὸν τῆς κορυφῆς τόπον, οὗ τὰς ἀρχὰς ἐᾶσαι χαλασθῆναι κάτω· καὶ τότε μεσότητα τελαμῶνος στενοῦ προσθεῖναι τῷ ἰνίῳ. ἔπειτα κατ᾽ ἐναλλαγὴν, εἰσαγαγεῖν τῷ χείλει· καὶ τότε ἐπὶ τὸ ἰνίον ἐνεγκεῖν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἰνίου ὑπεράνω τῶν ὤτων ὡς ἐπὶ τὰ ἀπολήγοντα τοῦ βρέγματος, καὶ κατὰ τοῦ μετώπου ἀμματίσαι αὐτά· καὶ νῦν δὲ συνοχῆς χάριν τῆς ὅλης ἐπιδέσεως προκατα-
D βεβλημένου ἀγκτῆρος, τὰς ἀρχὰς κατὰ τὸν τῆς κορυφῆς τόπον ἀμματίσαι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιζʹ. ρλ

Σχιστὸς ἐπὶ γενείου.

ΤΕλαμῶνα δεῖ λαβεῖν, αὐτάρκη ὄντα πρὸς τὴν ἐπίδεσιν ἑκατέρωθεν ἐπιρρῆξαι κατὰ τὰ πλείονα μέρη εἰς σκέλη τέσσαρα. ἔπειτα τοῦ τελαμῶνος τούτου τὴν μεσότητα
E προσθεῖναι τῷ γενείῳ· καὶ τὰ ἄνω σκέλη διὰ τῶν σιαγόνων ἐπὶ ἰνίον ἀγαγεῖν καὶ ἀμματίσαι ἅμματι ἁπλῷ. τὰ δὲ κάτω σκέλη ἔμπροσθεν τῶν ὤτων διὰ τῶν κροτάφων ἐπὶ τὸ βρέγμα ἀγαγεῖν, καὶ πάλιν πρὸς ἄλληλα, ἅμματι ἁπλῷ. ἔπειτα αὐτῶν ἐνηλλαγμένας ἀρχὰς κατὰ τὸν τῆς κορυφῆς τόπον διπλοῖς ἅμμασιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιηʹ. ρλα

F Σχιστὸς ἐπὶ σιαγόνος ἀνθερεῶνος, παρειῶν.

ΕΠίδεσμον δεῖ λαβεῖν ἑξασκελῆ· οὗ τὸ συνεχὲς μέρος ὑποθεῖναι τῷ ἀνθερεῶνι· δι᾽ αὐτοῦ δὴ ἅμα καὶ τὰς παρειὰς ὅλας σκεπάσαι καὶ τὰς σιαγόνας. ἔπειτα δύο σκέλη τὰ ἔμπροσθια, ἔμπροσθεν τῶν ὤτων διὰ τῶν κροτάφων ἀγαγεῖν ἐπὶ τὸ βρέγμα καὶ πρὸς ἄλληλα ἀμματίσαι ἅμματι ἁπλῷ. δύο δὲ τὰ ὄπισθεν τῶν ὤτων ἀναγαγεῖν, καὶ κατὰ τὰ ὀπίσθια τῆς κορυφῆς πάλιν πρὸς ἄλληλα ἀμματίσαι ἅμμα-

τι, ὧν τὰς ἀρχὰς ἐνηλλαγμένας πρὸς ἄλληλα διαδῆσαι ταῖς ἁπλαῖς ἅμμασιν. ἐπὶ τέλει δὲ δεῖ τὰ ὀπίσθια σκέλη, ἀπὸ τοῦ ἰνίου κατ' ἐναλλαγὴν ὑπεράνω τῶν ὤτων ἀναγαγεῖν, καὶ κατὰ τὸ μέτωπον ἀμματίσαι. τούτῳ τῷ ἐπιδέσμῳ συνεχέστατα χρώμεθα, ἐπί τε παρωτίδων καὶ χοιράδων, καὶ τῶν ἄλλων τοπικῶν παθῶν.

pita inter se commutanda, duplicibus amentis deliganda. At in fine posteriora crura ab occipite per commutationem supra aures ducenda, & in fronte connectenda. Hac fasciatione sæpissimè & in parotidibus, & scrofulis, & aliis partium affectibus utimur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιθ'.

Φορβεὰ ἐπὶ γένυος καθ' ἓν μέρος ἐξηρθρηκυίας, καὶ ἐπὶ τῶν κυνικῶς σπωμένων.

Εἰλῆσαι δεῖ τὸν ἐπίδεσμον ἀπὸ δύο ἀρχῶν ἕως τῆς μεσότητος. ἔπειτα αὐτοῦ τὴν μεσότητα προσθεῖναι τῷ ἰνίῳ. καὶ τότε τῷ ὑπηρέτῃ προσδοῦναι τὸ ἓν τοῦ τελαμῶνος εἴλημα. ἔπειτα ἀπὸ τοῦ ἰνίου ἐκ τοῦ ἑτέρου εἰλήματος λοξὴν ἀναγαγεῖν καταβολὴν ἐπὶ τὸ βρέγμα, ἀπὸ τοῦ βρέγματος εἰς εὐθεῖαν ἐπιτελέσαι. παρειὰς δὲ ἀπευθύνουσα τὴν διεστραμμένην γένυν. εἶτ' ἐπὶ τὸν ἀνθερεῶνα, ἀπὸ τοῦ ἀνθερεῶνος ἀντικειμένην παρειάδα ἀποτελέσαι· καὶ τότε ἐπὶ τὸ βρέγμα λοξήν, εἶτ' ἐπ' ἰνίον, καὶ ταύτην μετὰ τὴν ἀρχὴν προσδοῦναί τινι διακρατῆσαι. ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου εἰλήματος τὴν μετωπιαίαν, καὶ τὴν γνειάδα συντελέσαι. ἵνα καὶ αὗται αἱ κυκλοτερεῖς περιειλήσεις ἀναλογήσωσι τῇ πρώτῃ παρειάδι ἀπευθύνωσι τὴν στροφήν.

CAPUT XIX.

Capistrum ad maxillam unicà parte luxatam, & ad ipsam caninà convulsione laborantem.

FAsciam bicipitem ad medium usque convolvere oportet; deinde ipsius medium occipiti apponere; ac tum unam ministro fasciæ spiram continendam committere; ab occipitio deinceps ex altera spira obliquam convolutionem ad sinciput obvolvere. Parias verò quæ distortam maxillam corrigat ac emendet, paranda, & ad mentum deducenda; à mento ad oppositam pariadem; ac tum in sinciput obliqua, posteà ad occiput, hocque caput alicui continendum committatur. Ex altera verò spira frontalis fasciatio & parias conficienda, ut & ipsæ circulares circunuolutiones primæ pariadi proportione respondeant.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κ'.

Φορβεὰ ἡ κυρίως ἀπὸ δύο ἀρχῶν πλεκομένη.

Ἀπὸ τῶν δύο ἀρχῶν εἰλημμένου τοῦ ἐπιδέσμου, ἡ τοῦ τελαμῶνος μεσότης ὑποτίθεται τῷ ἀνθερεῶνι, ἀπὸ τοῦ ἀνθερεῶνος ἀνάγονται δύο παρειάδες ὡς ἐπὶ τὸ βρέγμα, ἔνθα γίνονται δύο λοξαὶ χιαζόμεναι. εἶτ' ἐπ' ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου δύο μετωπιαῖαι, ἐναλλασσομένων τῶν ἀρχῶν, καὶ δύο γνειάδες, εἶτ' ἐπ' ἰνίον, καὶ τότε αἱ ἀρχαὶ κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον ἀμματίζονται. αὕτη ἡ ἐπίδεσις εὐθετεῖ, ἐφ' ὧν κατ' ἀμφότερα τὰ μέρη γένυς ἐξήρθρηκεν, καὶ ἐπὶ τῶν ὅλον τὸ πρόσωπον κυνικῶς σπωμένων.

CAPUT XX.

Capistrum quod præcipuè duobus capitibus implicatur.

A Duobus convolutæ fasciæ capitibus, fasciolæ medium mento supponitur. A mento duæ pariades ferè ad sinciput ducuntur, ubi obliquæ duæ decussantur: deinde ad occiput. Ab occipite duæ frontales fasciæ commutatis capitibus, atque duæ geniades, posteà ad occipitium, ac tum capita dicto in loco connectuntur. Ipsa deligatio idonea est quibus utrinque maxilla luxata est, & quibus tota facies caninâ convulsione laborat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κα'.

Διεζευγμένος.

Οὗτος ὁ ἐπίδεσμος πλέκεται ἐκ τῆς κυρίως ἀπὸ τῶν δύο ἀρχῶν συντιθεμένης φορβεᾶς ἐπιδέσεως χωρὶς τῆς γνειάδος. εὐθετεῖ δὲ ἐπὶ τῆς κάτω γένυος κατεαγείσης.

CAPUT XXI.

Disjuncta deligatio.

HÆc fasciatio ex capistro deligatione potissimùm ex duobus capitibus constructa circa geniadem maxillæ inferiori fractæ idonea est.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κβ'.

Ἀπολλωνίου Θηρὸς μόνωψ.

Τῆς ἀρχῆς τοῦ τελαμῶνος ἐκ πλαγίων τῆς κεφαλῆς διακρατουμένης, ἀπ' ἰνίου ἄγεται λοξὴ ὑπὸ λοβὸν ὠτὸς τοῦ πλησίον· ἔπειτα κατὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ δεομένου σκέπης. ἀπὸ δὲ τούτου ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ τὸ βρέγμα ἄγεται, εἶτα ἐπὶ ἰνίον. ἐπὶ τέλει δὲ ἅμμα γίνεται κατὰ τὰ ἀπολήγοντα τοῦ βρέγματος. ὁ ἐπίδεσμος οὗτος εὐθετεῖ πρὸς ἐπίδεσιν τοῦ

CAPUT XXII.

Apollonii Thirii unoculus.

CApite fasciolæ è capitis lateribus remorante, ab occipitio obliqua sub vicinam auris fibram ducitur: deinde super oculum deligandum tegumentum; hinc ad frontem & sinciput fertur, mox ad occiput. Tandem verò ad deligationem fracturæ è genæ lateribus circa

A maxillam factæ idonea est; sed certè prope oculi deligandi tegumentum.

CAPUT XXIII.

Fascia semisecta.

RUrsùm capite fasciæ eodem modo commorante, ad oppositas occipitis partes, ab occipite ducitur obliqua ad verticem & sinciput, à qua parias construitur; deinde sub mentum fasciola ducitur; à mento verò obliqua prope auris angulum, ex lateribus osseæ nasi partes tum ad frontem, tum ad sinciput, ac mox ad occiput; ab occipite frontalis fasciæ circularis circunvolutio; ac rursùs ad occiput, ab occipite genias ac tum ad occiput, amentum autem fit in desinentibus sincipitis locis. Hæc deligatio in caninis convulsionibus ad unam faciei partem, & in una maxillæ luxatæ parte inducitur.

CAPUT XXIV.

Epanesis fascia, seu superpositio.

IN prævoluto citra aures lepore, deligationis specie, absque nexu communis epanesis ab occipitio obliqua ad verticem circa sinciput orditur. Deinde verò duæ pariades & ad occipitium feruntur; rursùm nexu in fine deligationis ad desinentes sincipitis partes facto. Hæc deligatio inferiori maxillæ fractæ, atque suturarum intervallis idonea est.

CAPUT XXV.

Phaleræ.

INconstructa epanesi, hæc præterea fascia ab occipite circularem habet circunvolutionem super mentum ducendam. Quadrat autem tum quibus epanesis, tum simul nobis, quum mentum deligare studemus.

CAPUT XXVI.

Cei rhombus Phaleræ.

FAscia bicipite convoluta, ejus meditullium occipiti apponitur. Deinde deducuntur duo obliqua capita ad duas aurium fibras super oculos ferè ad sinciput, & hîc chiasmus struitur, postea ad occiput; ab occipite duæ pariades fasciæ; & rursùm ad occiput. Ab occipite duæ circulares frontis fasciæ, & genias; rursùs verò nexus super frontem struitur. Hæc verò fascia tum ad oculorum, tum partium desinentium deligationem apta est.

ἐκ πλαγίων τοῦ γένυος τοῦ κατὰ τὴν σιαγόνα γεγονότος κατάγματος. ἀλλὰ δὴ καὶ πλησίον τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ δεομένου σκέπης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κγ'.

Ἡμίτομος.

ΠΑλιν τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐπιδέσμου ὡσαύτως κρατουμένης κατὰ τὰ ἀντικείμενα μέρη τοῦ ἰνίου, ἀπὸ ἰνίου ἄγεται
B λοξὴ ἐπὶ κορυφὴν καὶ βρέγμα, ἀφ' ἧς παρειὰς γίνεται. εἶθ' ὑπὸ τὸν ἀνθερεῶνα ὁ τελαμὼν ἄγεται, ἀπὸ δὲ τοῦ ἀνθερεῶνος, λοξὴ πλησίον τοῦ χηλινοῦ, ἐκ πλαγίων τῶν τῆς ῥινὸς ὀστώδους, καὶ τὸ ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ τὸ βρέγμα, εἶτ' ἐπ' ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου μετωπιαία κυκλοτερὴς περιείλησις, καὶ πάλιν ἐπ' ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου γενειάς, εἶτ' ἐπ' ἰνίον, τὸ δὲ ἅμμα γίνεται κατὰ τὰ ἀπολήγοντα τοῦ βρέγματος. οὗτος ὁ ἐπίδεσμος ἀναγέγραπται ἐπὶ τῶν κυνικῶς σπωμένων καθ' ἓν μέρος τὸ πρόσωπον, καὶ ἐπὶ τῆς καθ' ἓν μέρος ἐξηρθρηκυίας γένυος.

C

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κδ'.

Ἐπανέσις.

ΕΠὶ περιπλακέντι τῷ χωρὶς ὤτων λαγωῷ ἐπιδέσμῳ χωρὶς τοῦ ἀμματισμοῦ κοινὴ ἐπανέσις ἀπὸ ἰνίου λοξὴ ἐπὶ κορυφὴν καὶ βρέγμα. ἔπειτα δὲ δύο παρειάδες καὶ τὸ ἐπ' ἰνίον, πάλιν τοῦ ἅμματος ἐπὶ τέλει τῆς ἐπιδέσεως κατὰ τὰ ἀπολήγοντα τοῦ βρέγματος, γινομένου. εὔθετος δὲ ἡ ἐπίδεσις αὕτη ἐπὶ τῆς κάτω γένυος κατεαγείσης, καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς
D ῥαφὰς διαστημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. κε'.

Φάλαρα.

ΕΠὶ τετελειωμένῃ τῇ ἐπανέσει, ὁ ἐπίδεσμος οὗτος ἔχει περισσὴν ἀπὸ ἰνίου κυκλοτερῆ περιείλησιν ἀγομένην κατὰ τοῦ γενείου. εὔθετος δὲ ἐφ' ὧν ἡ ἐπανέσις, ἅμα σπουδαζόντων ἡμῶν συνεπιδῆσαι γένειον.

E

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κϛ'.

Κείου ῥόμβος φάλαρα.

ΤΟῦ τελαμῶνος ἀπὸ τῶν δύο ἀρχῶν εἰλημμένου, ἡ μεσότης αὐτοῦ περιτίθεται τῷ ἰνίῳ· ἔπειτα ἐπάγονται δύο λοξαί, δύο λοβοὺς ὤτων κατὰ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς ἐπὶ τὸ βρέγμα καὶ ἐνταῦθα γίνεται χίασμα, εἶτ' ἐπ' ἰνίον, ἀπὸ ἰνίου δύο
F παρειάδες, καὶ πάλιν ἐπὶ ἰνίον· ἀπὸ ἰνίου δύο κυκλοτερεῖς μετωπιαῖαι, καὶ γενειαί, πάλιν δὲ τὸ ἅμμα ὑποταία μετώπου γίνεται. οὗτος ὁ ἐπίδεσμος εὔθετος πρὸς ἐπίδεσιν τῶν σιαγόνων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κζ'.

Στάχυς.

Ο Ἐπίδεσμος οὗτος πλέκεται τρόπῳ τοιούτῳ· ἡ ἀρχὴ τοῦ τελαμῶνος ἐπερρηγμένη εἰς ἀρχὰς δύο, ὅταν ἀμματίζηται, καὶ ἐπίδεσις γίνεται ὑπὸ τὴν ἀντικειμένην μασχάλην ὡς ἐπὶ τὸν μαστόν· εἶτα ἐξόπισθεν ἄγεται λοξὴ καταβολὴ κατὰ τοῦ νώτου, ὡς ἐπὶ ὠμοπλάτην, σφαγήν, κλεῖδα τὴν κατὰ τὸ πάσχον μέρος. εἶθ' ὑπειλεῖται τῇ μασχάλῃ· ἀπὸ τῆς μασχάλης ἀνάγεται ὡς ἐπὶ ὠμοπλάτην καὶ κλεῖδα τὴν αὐτήν· ὡς ἐπὶ τὸ στῆθος καὶ τὴν ἀντικειμένην μασχάλην χιάσματος γενομένου κατὰ τὴν σφαγήν· ἡ δὲ νομὴ τῆς ἐπιδέσεως κατὰ τῶν αὐτῶν γίνεται, πρὸς τὴν τῶν γυμνῶν σκέπην. ἐπὶ τέλει δὲ μία κυκλοτερὴς δοκιμάζεται περιείλησις κατὰ τοῦ νώτου καὶ στήθους, τὸ δὲ πέρας τοῦ τελαμῶνος ἐπιρρήγνυται, καὶ τότε αἱ ἀρχαὶ πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸ στῆθος ἀμματίζονται. οὗτος ὁ ἐπίδεσμος εὔθετος πρὸς ἐπίδεσιν νώτου, ὠμοπλάτης, σφαγῆς, κλειδὸς, μασχάλης.

CAPUT XXVII.

Spica.

HÆc fascia hoc modo convolvitur. Principium fasciæ in duo capita scinditur; quum nexu ligata sit, etiam deligatio sub oppositam fere ad mammam injicitur. Deinde à tergo obliqua injectio super dorsum fere ad scapulam, jugulum, claviculam & partem affectam, posteà axillæ subvolvitur. B Ab axilla ferè ad omoplatam & ipsam claviculam reducitur, prope ad pectus, & oppositam axillam facto chiasmo ad jugulum; at fasciæ distributio super ipsas fit partes ad nudarum operimentum. In fine una circularis circunvolutio probatur, super dorsum ac pectus; fasciæ verò extremum dividitur; ac tum capita inter se super pectus nectuntur. Hæc fasciatio ad dorsi, omoplatæ, juguli, clavicularum & axillæ deligationem apta est.

C

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κη'.

Γερανίς.

ΕΠὶ τετελειωμένῳ τῷ στάχυϊ ἐπιδέσμῳ χωρὶς τῆς κατὰ τοῦ νώτου καὶ τοῦ στήθους κυκλοτεροῦς περιειλήσεως, ἔχει ἡ γερανὶς ἐπίδεσις ἀπὸ τῆς ἀντικειμένης μασχάλης κυκλοτερῆ περιείλησιν ἐπαγομένην κατὰ τοῦ βραχίονος, συνέχουσα τὸν βραχίονα πρὸς τὰς πλευράς· εὔθετος δὲ ἐπὶ τοῦ ἐξηρθρηκότος ὤμου, κατηρτισμένου πρὸς τὴν τοῦ ἄρθρου συνοχήν, καὶ ἐπὶ καταγείσης κλειδός. εἴωθα δὲ τὴν τοιαύτην ἐπίδεσιν ἀσφαλέστερον πλέκειν· μετὰ γὰρ τὴν κυκλοτερῆ περιείλησιν, ἀπὸ ἀντικειμένης μασχάλης λοξὴν ἄγω κατὰ τοῦ νώτου, ὠμοπλάτης, σφαγῆς, κλειδός. εἶθ' ὑπειλῶ τὴν μασχάλην συνέχων τὴν εἰρημένην κυκλοτερῆ περιείλησιν. καὶ τότε πάλιν φέρων ἐπὶ ὠμοπλάτην, σφαγήν, κλεῖδα τὴν αὐτήν, εἶτ' ἐπὶ στῆθος καὶ τὴν ἀντικειμένην μασχάλην. ἐπὶ τέλει δὲ κυκλοτερῆ περιείλησιν ἐργασάμενος κατὰ στῆθος ἀμματίζω τὰς ἀρχάς.

CAPUT XXVIII.

Geranis seu Grus.

A Constructa spica fasciationem citra circularem super dorsum & pectus circunvolutionem, grus deligatio ab opposita axilla circularem circunvolutionem obtinet, quæ ad brachium adducitur, brachium ad latera continens; D commoda verò est in eluxato humero ad articuli commissuram instaurato, & in fracta clavicula. Consuevi autem hujusmodi deligationem securiùs involvere. Nam post circularem circunvolutionem ab opposita axilla obliquam super dorsum duco, scapulam, jugulum, claviculam. Deinde sub axillam involvo prædictam circularem circunvolutionem continens; ac tunc rursùm fero ad omoplatam, jugulum, claviculam ipsam; deinde ad pectus, & oppositam axillam. Tandem verò circularem spiram operatus ad pectus capita connecto. E

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κθ'.

Θώραξ.

Η Τοῦ τελαμῶνος ἀρχὴ τίθεται ὑπὸ τὴν ἀντικειμένην τῆς ἀριστερᾶς μασχάλης, καὶ ἐπάγεται λοξὴ κατὰ νώτου, ὠμοπλάτης, σφαγῆς, κλειδὸς δεξιᾶς, καὶ ὑπειλεῖται τῇ μασχάλῃ, καὶ ἄγεται καθ' αὐτῶν ὡς ἐπὶ τὸ στῆθος καὶ τὴν ἀντικειμένην μασχάλην· ἀπὸ τῆς μασχάλης ἀνάγεται λοξὴ καταβολὴ κατὰ τῆς ἀριστερᾶς ὠμοπλάτης. εἶτ' ἐπὶ τὴν κατακλεῖδα φέρεται κατὰ τοῦ στήθους ὑπὸ τὴν δεξιὰν μασχάλην, ἀφ' ἧς ἀνάγεται λοξὴ κατὰ τοῦ νώτου ἐπ' ἀριστερὰν ὠμοπλάτην, σφαγήν, κλεῖδα, μασχάλην, ἵνα γένηται χιάσματα τέσσαρα, ὧν δύο μὲν κατὰ τὰς κλεῖδας, τῶν δὲ λοιπῶν δύο, τὸ μὲν ἐμπρόσθιον κατὰ τὸ στῆθος, τὸ δὲ ὀπίσθιον κατὰ τὸν νῶτον. ἡ δὲ αὐτὴ τῆς ἐπιδέσεως γινέσθω νομὴ πρὸς τὴν τῶν

CAPUT XXIX.

Thorax.

CAput fasciæ sub oppositam sinistræ axillæ partem injicitur; & obliqua fascia super dorsum, omoplatam, jugulum, & claviculam dextram adducitur, & sub axillam convolvitur; atque super eas partes ferè ad pectus, & oppositam axillam ducitur. F Ab axilla obliqua injectio super sinistram omoplatam reducitur, deinde ad subclaviculam fertur super pectus sub dextram axillam; à qua obliqua injectio super dorsum ad sinistram omoplatam, jugulum, claviculam & axillam reducitur, ut quatuor struantur chiasmi, quorum duo quidem ad claviculas, reliquorum verò duorum alter quidem anteriùs ad pectus, alter verò posteriùs ad dorsum. At ipsa deligationis distributio fit ad nudarum partium

partium operimentum, postremò verò una debet circularis circunvolutio explorari, ut ad pectus connexus fiant. Quadrat autem hæc fasciatio ad humerorum, clavicularum, axillarum & pectoris deligationem.

A γυμνῶν σκέπην. ἐπὶ πᾶσι δὲ μία ὀφείλει δοκιμασθῆναι κυκλοτερὴς περιείλησις, ἵνα κατὰ τὸ στῆθος γένηται τὰ ἅμματα. εὔθετος δὲ ὁ ἐπίδεσμος οὗτος πρὸς ἐπίδεσιν ὤμων, κλειδῶν, μασχαλῶν, στήθους.

CAPUT XXX.

Fascia pectoralis.

DUæ fasciolæ sumendæ sunt; denique earum meditullia jugulis apponenda, ac mox claviculis & scapulis; capita verò laxanda, ac deorsum demittenda. Ac tum convolutâ fasciâ dorsùm & thorax involvenda & operienda. Posteà ipsius capita connectenda, & extremum ad circunvolutiones assuendum. Ac tunc fasciarum capita reducenda, & ad jugula nexu ligan-da. Hæc fasciatum ad dorsi, tum ad thoracis deligationem idonea.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λ'.

Στηθόδεσμος.

B Δύο τελαμωνίσκους δεῖ λαβεῖν, ἔπειτα τούτων τὰ μέσα ἐπιθεῖναι σφαγαῖς. εἶτα κλεισὶ καὶ ὠμοπλάταις, τὰς δὲ ἀρχὰς χαλασθῆναι ἐᾶσαι κάτω, καὶ τότε τῷ εἱλητῷ ἐπιδέσμῳ εἱλῆσαι καὶ σκεπάσαι τὸ νῶτον καὶ τὸν θώρακα. ἔπειτα ἁμματίσαι αὐτοῦ τὰς ἀρχάς, ἢ τὸ πέρας καταρράψαι πρὸς τὰς κυκλοτερεῖς περιειλήσεις, καὶ τότε τὰς τῶν τελαμωνίσκων ἀρχὰς ἀναγαγεῖν καὶ κατὰ τὰς σφαγὰς ἁμματίσαι. οὗτος ὁ ἐπίδεσμος εὔθετος πρὸς ἐπίδεσιν νώτου τε καὶ θώρακος.

C

CAPUT XXXI.

Sutilis sursùm ducta fasciatio ad mammam.

FAscia tum latitudine, tum longitudine ad deligationem satis idonea sumpta, ipsam per medias partes duplicatam consuimus, à media duplicatura ad obliquam figuram: deinde partem ipsius ad sututam forficibus resecamus, ut loci amplitudo fiat pustulæ similis, quæ mammam cum operimentis capere queat. Hujus capitibus quatuor in partes, duas atque duas, oppositæ suturæ parti scissis, tanquam linteoli labro fasciam veluti duorum digitorum latitudine vicissim assuimus, cui hoc quidem longius caput, illud verò brevius convenit. Hæc quidem fascia zona appellatur, tali verò apparatu mammæ circumponitur. Hujus anædesmi alveus ad ipsius fit operimentum, postea zonæ pars longior ad spinam dorsi ducitur, sanam mammam versùs, ad brevius caput connectitur. E cruribus autem duo anteriora reducuntur, ac ligamento per immutationem obvolvuntur; reliqua verò duo duobus demissis connectuntur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λα'.

Ῥαπτὸς ἀνάδεσμος ἐπὶ μαστοῦ.

Τελαμῶνα λαβόντες πλάτει μήκει ἱκανὸν ἐξαρκέσαι πρὸς τὴν ἐπίδεσιν διπλώσαντες αὐτὸν κατὰ μέσα μέρη συρράπτομεν ἀπὸ μέσης τῆς διπλώσεως κάτω λοξὸν σχῆμα. ἔπειτα τὸ ἐπὶ τῆς συρραφῆς αὐτοῦ μέρος ἀποψαλίσαντες, ἵν' εὐρυχωρία γένηται πελοειδής, δυναμένη χωρῆσαι τὸν μαστὸν σὺν τοῖς σκεπάσμασι. τούτου τὰς ἀρχὰς εἰς τέσσαρα ῥήξαντες, δύο καὶ δύο, τῷ ἀντικειμένῳ μέρει τῆς συρραφῆς, τῷ ὥσπερ χείλει τοῦ ὀθονίου, D τελαμῶνα ὥσπερ δισδακτυλιαῖον τῷ πλάτει παρὰ μέρος προσράπτομεν, ὧν τὴν μὲν μακροτέραν εἶναι ἀρχήν, τὴν δὲ κολοβωτέραν. ὁ τελαμὼν οὗτος ζώνη λέγεται μέν, περιάπτεται δὲ τοιᾶδε περιθέσει τῷ μαστῷ, τὸ τοῦ ἀναδέσμου χώρημα πρὸς τὴν σκέπην αὐτοῦ. ἔπειτα τὸ μακρότερον μέρος τῆς ζώνης ἐπὶ τὴν ῥάχιν ἄγεται, καὶ ἐπὶ τὸν ὑγιῆ μαστὸν πρὸς τὴν κολοβωτέραν ἀρχὴν ἁμματίζεται. τῶν δὲ σκελῶν δύο τὰ ἔμπροσθεν ἀνάγεται, καὶ τῷ τένοντι κατ' ἐναλλαγὴν περιειλεῖται· τὰ δὲ λοιπὰ δύο πρὸς τὰς περιειμένας ἀρχὰς ἁμματίζεται.

E

CAPUT XXXII.

Convoluta ad mammam fascia.

QUùm longior fascia latitudine ad usum idonea sit, unum caput in duo crura scinditur; injicitur autem in oppositum locum sanæ mammæ vicinum, deinde à spina dorsi obliqua injectio super affectam partem ducitur, & sanæ subvolvitur, posteà ad spinam dorsi. A spina dorsi ad affectam mammam parte superiori, ferè ad sanam obliqua, ut decussatio fiat ad mediam pupillam, ab ea ad spinam dorsi. Distributiones super ipsas partes ad nudarum operimentum At extremum fasciæ scinditur, tuncque crura inter se connectuntur, altero quidem nexu sub integram mammam, altero verò super læsam alteram facto.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λβ'.

Εἱλητὸς ἐπίδεσμος ὁ ἐπὶ μαστῶν.

Μακροτέρου τελαμῶνος τῷ πλάτει αὐτάρκους ὄντος πρὸς τὴν χρείαν ἡ μία ἀρχὴ ῥήγνυται εἰς δύο σκέλη· τίθεται δὲ κατὰ τὸν ἀντικείμενον τόπον πλησίον τοῦ ὑγιοῦς μαστοῦ, εἶτα ἀπὸ ῥάχεως ἄγεται λοξὸν κατὰ τοῦ πεπονθότος μαστοῦ, καὶ τῷ ὑγιεῖ ὑπειλεῖται. εἶτα ἐπὶ ῥάχιν, ἀπὸ ῥάχεως ἐπὶ F τὸν πεπονθότα μαστὸν ἄνω, ὡς ἐπὶ τὸν ὑγιῆ λοξόν, ἵνα γένηται χίασμα κατὰ τὸ μεσομάζιον, ἀπὸ τούτου ἐπὶ ῥάχιν, αἱ ἐπινομαὶ κατὰ τὴν αὐτὴν πρὸς τὴν τῶν γυμνῶν σκέπην. τὸ δὲ πέρας τοῦ τελαμῶνος ῥήγνυται, καὶ τότε τὰ σκέλη πρὸς ἄλληλα ἁμματίζεται τοῦ μὲν ἅμματος ὑπό τε τὸν ὑγιῆ μαστὸν γινομένου, τοῦ δὲ ὑπὲρ θάτερον τόπου.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λγʹ. ρμϛʹ

Ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος.

ΕΙλητῷ ἐπιδέσμῳ τοιούτῳ χρώμεθα· τοῦ τελαμῶνος τὴν ἀρχὴν προστιθέντες τοῦ βραχίονος, κατὰ τὰ ἀπολήγοντα μέρη, τὰ πλησιάζοντα τῷ ἀγκῶνι, κυκλοτερῆ περιείλησιν ἐργαζόμενοι, τοπικὴν λοξὴν ἄγομεν καταβολὴν, κατὰ τὸν ἐμπρόσθιον τόπον τοῦ ἀγκῶνος, καθ' ὃν αἱ φλεβοτομίαι γίνονται καὶ τῷ πήχει ὑπειλοῦντες, ἀνάγομεν λοξὴν ὡς ἐπὶ τὸν βραχίονα, ἵνα γένηται χίασμα κατὰ τὸν ἐμπρόσθιον τόπον τοῦ ἀγκῶνος· ἡ δὲ τῆς ἐπιδέσεως νομὴ, κατὰ τῶν αὐτῶν ὀφείλει γίνεσθαι πρὸς τὴν τῶν γυμνῶν σκέπην, ἀεὶ τοῦ ἅμματος ἐκ πλαγίων τοῦ ἀγκῶνος γινομένου· κοινότερον δὲ ὅτε βραχίων καὶ ὁ πῆχυς, πάντα τε τὰ κῶλα ταῖς κυκλοτερέσι περιειλήσεσι ἐπιτελεῖσθαι ὀφείλει· μεθ' ὧν ἔσθ' ὅτε καὶ τὰς ἐπαγομένας λοξαῖς καταβολαῖς, πρὸς τὴν τῆς ἐπιδέσεως ἀσφάλειαν, τούτου τοῦ ἐπιδέσμου τοῦ πέρατος ἢ καταρραπτομένου, ἢ στενοῦ τελαμωνιδίου, ἵνα τὰ δύο σκέλη ἐνηλλαγμένα κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τοῦ κώλου ἀμματισθῶσι. B C

καταλαμβανομένου ἢ ῥηγνυμένου.

CAPUT XXXIII.

Ad cubitum fascia.

COnvoluta ejusmodi fascia utimur. Fasciæ caput partibus brachium finientibus apponimus cubito proximis, circularem circunvolutionem operantes, topicam obliquam injectionem ducimus ad anteriorem cubiti locum, ubi venæ sectiones celebrantur; & cubito subvolventes obliquam ferè ad brachium ducimus, ut super anteriorem brachii locum decussis fiat. Fasciæ verò distributio super ipsas partes fieri debet ad nudarum partium operimentum, celeri nexu è flexus cubiti lateribus fiat. Vulgatior autem nexus est, cui obeundo tum brachium, tum cubitus & omnia membra circularibus circunvolutionibus sunt obnoxia, cum quibusdam interdum adductis obliquis injectionibus ad deligationis securitatem. Hujus fasciæ extremo vel assuto, vel angusta fasciola excepto, aut scisso, ut duo crura involuta ad alteram membri partem connectantur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λδʹ. ρμζʹ

Ἔξαγρος Μενεκράτου.

Η Ἀρχὴ τοῦ ἐπιδέσμου τίθεται κατὰ τὰ ἀπολήγοντα τοῦ πήχεως πλησίον καρποῦ, καὶ μετὰ μίαν τοπικὴν κυκλοτερῆ περιείλησιν, ἄγεται λοξὴ κατὰ τοῦ μετακαρπίου. εἶθ' ὑπειλεῖται τῷ κοίλῳ τῆς χειρὸς, ἀφ' οὗ ἀνάγεται λοξὴ ἀντικειμένη τῇ προτέρᾳ, ἵνα χίασμα γένηται κατὰ τὸ μετακάρπιον, ἀπὸ δὲ τοῦ μετακαρπίου, ἐπὶ τὸν καρπὸν, πάλιν δὲ ἡ τῆς ἐπιδέσεως νομὴ κατὰ τῶν αὐτῶν γίνεται πρὸς τὴν τῶν γυμνῶν σκέπην· οὗτος ὁ ἐπίδεσμος εὔθετος πρὸς ἐπίδεσιν τοῦ καρποῦ καὶ τοῦ μετακαρπίου. D

CAPUT XXXIV.

Menecreti fascia ad partes extremas.

FAsciæ caput ad ultimos cubiti terminos prope carpum primùm injicitur; atque post unam topicam circularem circunvolutionem obliqua super metacarpum ducitur; deinde manus cavo subvolvitur, à quo obliqua ad oppositam priorem reducitur, ut decussis ad metacarpum struatur. A metacarpo verò ad carpum: Rursùs autem fasciæ distributio per ipsas fit partes ad nudarum operimentum. Hæc fasciatio ad carpi, & metacarpi deligationem idonea est.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λεʹ. ρμηʹ

Καρκῖνος.

E

ΣΤενοῦ τελαμωνιδίου ὡς διδακτυλιαίου ἡ ἀρχὴ προστίθεται τῷ καρπῷ καὶ τῷ κοίλῳ τῆς χειρὸς, ἔπειτα ἄγεται λοξὴ ἔσωθεν ἔξω, ὡς ἐπὶ τὸν μέγαν δάκτυλον· εἶτ' ἔξωθεν ἄλλη λοξὴ κατὰ τοῦ δακτύλου ὡς ἐπὶ τὸν καρπὸν ἀντικειμένη τῇ προτέρᾳ, ἵνα γένηται χίασμα κατὰ τὰ ἔξω μέρη τοῦ ἀντίχειρος δακτύλου· κατὰ δὲ τῶν αὐτῶν ἡ ἐπίδεσις πρὸς τὴν τῶν γυμνῶν σκέπην· ἐπὶ τέλει δὲ μία γίνεται κυκλοτερὴς περιείλησις περὶ τὸν καρπόν. ὅπου καὶ τὸ ἅμμα οὗτος ὁ ἐπίδεσμος εὔθετος πρὸς ἐπίδεσιν τοῦ μεγάλου δακτύλου τοῦ ἀντίχειρος λεγομένου. F

CAPUT XXXV.

Cancer ad pollicem *fascia.*

ANgustæ veluti duobus digitis fasciolæ caput carpo, & manus cavo priùs apponitur, deinde obliqua intùs foras ducitur, ut ad magnum digitum, posteà foris altera obliqua super digitum ferè ad carpum priori opposita, ut chiasmus fiat ad externas pollicis digiti partes. At super ipsas partes deligatio ad nudarum partium operimentum: tandem verò una fit circularis spira circa carpum, ubi etiam nexus. Hæc fascia ad magni digiti pollici dicti deligationem apta est.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μʹ. ρμθʹ

Ἁπλοῦς βουβωνίσκος ὃν τινες καρκίνον ἐπὶ βουβῶνος προσηγόρευσαν.

Η Ἀρχὴ τοῦ ἐπιδέσμου κατὰ τῶν ἀντικειμένων λαγόνα τάσσεται· ἔπειτα ἀπὸ τῆς ὀσφύος ἄγεται λοξὴ κατὰ βουβῶνος τοῦ

CAPUT XXXVI.

Simplex inguinaria quam quidam cancrum pro inguine vocarunt.

PRimum fasciæ caput oppositis ilibus apponitur: deinde à lumbis obliqua ad inguen devinciendum operculo ducitur, atque cum

summæ coxæ subvolvitur. A summa coxa ad ipsum inguen, imumque ventrem ducitur, ut decussis struatur; ab imo ventre ad opposita ilia. Hæc autem fasciationis distributio ad has fit partes ad nudarum operimentum: ac tunc una circularis spira probatur circa lumbos, & imum ventrem. Hæc fascia ad inguinis deligationem idonea est.

CAPUT XXXVII.

Duplex inguinaria.

IN peracta simplici inguinaria fascia citra circularem spicam duplex *inguinaria* à lumbis obliquam habet injectionem, ut ad imum ventrem, & alterum inguen; deinde ad summam coxam; à summa coxa ad idem inguen, ut in altero chiasmus appareat; mox ad lumbos. Altera verò convolutio ipsis superponitur ad nudarum partium operimentum. Hæc fascia ad utriusque inguinis deligationem idonea est, quæ in circularis circunvolutionis textura commendatur.

CAPUT XXXVIII.

Inguinaria tutrix.

COnvoluta ad unum caput trium palmorum dimensione fascia. Iam primùm fascia assuitur, duorum cubitorum habens magnitudinem. Hujus fasciæ caput super opposita ilia injicitur; deinde statim fascia retrò à lumbis, & clunibus sub perinæum ducitur. A perinæo ad inguen devinciendum fertur operimento, hacce fascia sursum porrigenda. A convoluta verò fascia, duæ tresve orbiculares circunvolutiones adducuntur; ac tum fasciola per se quasi amento attrahitur; quum unà circularibus circunvolutionibus inguen comprimitur. Deinde sub summam coxam convolvitur: ab ea verò ad ipsum inguen & imum ventrem ducitur; ac tum ex convoluta fascia simplicis inguinariæ fit textura nodis ad imum ventrem confectis. Optima est hæc fascia in bubonoceles chirurgia transpositionem habente.

CAPUT XXXIX.

Consuta ad anum fascia.

FAscia latitudine & longitudine ad explicatam deligationem idonea sumenda est: *cui* uniceps altera transversa fascia solidior assuitur fere trium digitorum latitudine donata, quæ zona vocatur, à zonæ dimensione, fere palmari. Altera transversa fascia ejusdem latitudinis zonæ *assuitur*, cujus utrinque partes concrura vocantur; alterum autem rectæ fasciæ extremum suturæ oppositum in duo crura scinditur, zona explicata ægrotus cingitur; ac tum recta fascia à lumbis ad sedem & perinæum procedat, cujus crura per inguina reducta zonæ inseruntur; ac tum concrura porrecta reducun-

A δεομένου σκέπης, καὶ τότε ὑπειλεῖται τῷ ἀκρισχίῳ. ἀπὸ τοῦ ἀκρισχίου ἀνάγεται ἐπὶ τὸν αὐτὸν βουβῶνα, καὶ τὸ ἦτρον, ἵνα γένηται χίασμα· ἀπὸ τοῦ ἤτρου ἐπὶ τὴν ἀντικειμένην λαγόνα. ἡ δὲ τῆς ἐπιδέσεως νομὴ κατὰ τῶν ἁπαλῶν γίνεται πρὸς τὴν τῶν γυμνῶν σκέπην· καὶ τότε μία κυκλοτερὴς περιείλησις δοκιμάζεται περὶ τὴν ὀσφὺν καὶ τὸ ἦτρον. οὗτος ὁ ἐπίδεσμος εὐθετεῖ πρὸς ἐπίδεσιν βουβῶνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λζ'.

B Διπλοῦς βουβωνίσκος.

ΕΠὶ τετελειωμένῳ τῷ ἁπλῷ βουβωνίσκῳ χωρὶς τῆς κυκλοτεροῦς περιειλήσεως, ὁ διπλοῦς ἔχει ἀπὸ τῆς ὀσφύος λοξὴν καταβολὴν ὡς ἐπὶ τὸ ἦτρον, καὶ τὸν ἕτερον βουβῶνα· εἶτα ὑπὸ τὸ ἀκρισχίον· ἀπὸ τοῦ ἀκρισχίου ἐπὶ τὸν αὐτὸν βουβῶνα, ἵνα καθ' ἕτερον φανῇ χίασμα, εἶτ' ἐπὶ τὴν ὀσφύν· ἡ δὲ δευτέρα πλοκὴ κατὰ τῶν αὐτῶν γίνεται πρὸς τὴν τῶν γυμνῶν σκέπην. οὗτος ὁ ἐπίδεσμός ἐστιν ἐπιτήδειος πρὸς τὴν τῶν δύο
C βουβώνων ἐπίδεσιν, ἐπὶ τέλει τῆς πλοκῆς τῆς κυκλοτεροῦς περιειλήσεως δοκιμαζόμενος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λη'.

Βουβωνοφύλαξ.

ΕΙλητοῦ ἐπιδέσμου πρὸς μίαν ἀρχὴν ὡς ἐπὶ τριπαλαιστοῦ διαστήματος, εὐθὺς τελαμὼν προσράπτεται πηχῶν δύο τὸ μέγεθος ἔχων. τούτου τοῦ ἐπιδέσμου ἡ ἀρχὴ
D τίθεται κατὰ τὴν ἀντικειμένην λαγόνα· ἔπειτα εὐθὺς τελαμὼν ἐξόπισθεν ἀπὸ τῆς ὀσφύος καὶ τοῦ γλουτοῦ ἐπάγεται ὑπὸ περιναίῳ. ἀπὸ τοῦ περιναίου ἄγεται ἐπὶ βουβῶνα τὸν δεόμενον σκέπης, τούτου δὲ τοῦ τελαμῶνος ἀνατεινομένου· ἀπὸ δὲ τοῦ εἰλητοῦ ἐπιδέσμου ἐπάγονται δύο ἢ τρεῖς κυκλοτερεῖς περιειλήσεις, καὶ τότε ὁ τελαμὼν καθέλκεται δι' αὐτοῦ ὡς ὑπὸ ἅμματος, ἅμα ταῖς κυκλοτερέσι περιειλήσεσι πιεζομένου τοῦ βουβῶνος. εἶθ' ὑπειλεῖται τῷ ἀκρισχίῳ, ἀπὸ δὲ τούτου ἀνάγεται, ἐπὶ τὸν αὐτὸν βουβῶνα, καὶ τὸ ἦτρον. καὶ τότε ἐκ τοῦ εἰ-
E λητοῦ ἐπιδέσμου ἡ τοῦ ἁπλοῦ βουβωνίσκου γίνεται πλοκὴ τῶν ἁμμάτων, συντελουμένων κατὰ τὸ ἦτρον. ἄριστός ἐστιν ὁ ἐπίδεσμος οὗτος ἐπὶ βουβωνοκήλης τῆς χειρουργίας ὑπόθεσιν ἐχούσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ λθ'.

Ῥαπτὸς ἐπὶ ἕδρας.

ΤΕλαμῶνα δεῖ λαβεῖν, πλάτει μήκει ἱκανὸν πρὸς τὴν δηλουμένην ἐπίδεσιν, πρὸς μίαν ἀρχὴν ἄλλος πλά-
F γιος στερεώτερος τελαμὼν προσράπτεται ὡς τριδακτυλιαῖος τῷ πλάτει, ζώνη δὲ οὗτος καλεῖται ἀπὸ διαστήματος τῆς ζώνης ὡς ἐπὶ σπιθαμιαίου. ἄλλος πλάγιος τελαμὼν προσράπτεται ὁμοιοπλατὴς τῇ ζώνῃ, οὗ τὰ ἑκατέρωθεν μέρη καλεῖται παρασκέλια. τὸ δ' ἕτερον πέρας τοῦ εὐθέος τελαμῶνος τὸ τῇ συρραφῇ ἀντικείμενον εἰς δύο ῥήγνυται σκέλη, τῇ ζώνῃ περιχάσκων ζώννυται ὁ πάσχων, καὶ τότε εὐθὺς τελαμὼν ἀπὸ τῆς ὀσφύος ἐπὶ τὴν ἕδραν καὶ τὸ περίναιον οὗ τὰ σκέλη διὰ τῶν βουβώνων ἀχθέντα ἐπεμβάλλεται τῇ ζώνῃ,

καὶ τότε τὰ παρασκέλια ἀνάγεται τετμημένα, καὶ τότε τῇ αὐτῇ ζώνῃ ἐπεμβληθέντα πρὸς τὰς τῶν σκελῶν ἀρχὰς ἀμματίζεται. τούτῳ τινὲς τῷ ἐπιδέσμῳ χωρὶς τῶν παρασκελίων ἐπὶ τῶν λιθοτομηθέντων ἐχρήσαντο. ἡμεῖς δὲ αὐτὸν παραιτούμεθα διὰ τὰς ἐκ τῶν ἁμμάτων ἀνωμαλίας, ἵνα μὴ θλίβηται τὸ ἦτρον· πιεζομένη γὰρ ἀνωμάλως ἡ κύστις εἰς φλεγμονὴν περιΐσταται. χρώμεθα δὲ ἡμεῖς ἐπὶ τῶν λελιθοτομημένων ἐπιδέσμῳ τῷ μικρῷ, πρόσθεν ἐπὶ βουβωνοκήλης ἱστορημένῳ. τὴν κολοβώτερον εὐθεῖαν τελαμῶνα συρράπτοντες, καὶ κατὰ τὸ πέρας εἰς δύο σκέλη ῥηγνύντες, οἷς κατὰ πολὺ ἐστι τοῦ ἑδρικοῦ αἱρετώτερος. τῷ γὰρ εἱλητῷ ἐπιδέσμῳ κατὰ κύκλον περιειλουμένῳ, σκέπεται ὅλον τὸ ἦτρον, καὶ ἡ ὀσφὺς, οὗ τὸ πέρας καταρράπτεται, πρὸς τὰς κατὰ τὸ ἦτρον κυκλοτερεῖς περιειλήσεις, καὶ τούτου οὖν ὀρθὸς τελαμῶνος τὸ συνεχὲς μέρος ἀπὸ τῆς ὀσφύος ἄγεται, ἐπὶ τὴν ἕδραν καὶ τὸ περίναιον· καὶ τότε καὶ τὰ σκέλη διὰ βουβώνων ἀχθέντα προσράπτεται ταῖς κυκλοτερέσι περιειλήσεσι. σπουδαῖός ἐστιν ὁ ἐπίδεσμος οὗτος ἐπὶ τῶν λελιθοτομημένων.

A tur; tumque ipsi zonæ inserta ad crurum capit nectuntur. Hac fascia quidam absque concruribus in calculosis, evulso calculo, usi sunt: Nos autem ipsam ob partam ex nodis inæqualitatem aversamur, ne imus venter urgeatur: Compressa nanque inæqualiter vesica in inflammationem concidit. Verùm nos in quibus calculus evulsus est, parva fascia utimur, quæ priùs ad bubonocelem enarrata est. Nunc autem breviorem rectam fasciam consuimus, ejusque extremum in crura duo scindimus, quibus anali fascia plerunque præstantior est.

B Nam convoluta fascia in orbem voluta totus imus venter, & lumbi teguntur, cujus extremum imi ventris circuitibus assuitur; hujusque rectæ fasciæ pars integra à lumbis ad sedem & perinæum ducitur; ac tum & crura per inguina ducta prioribus circuitibus admoventur. Hæc deligatio calculosis ab evulso calculo, maximè idonea est.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κη'. φνγ

Σχιστὸς ἐπὶ ὀσχέου.

C CAPUT XL.

Scissa ad scrotum fascia.

Τελαμῶνα δεῖ λαβεῖν, πλάτει, μήκει, ἱκανὸν, δυνάμενον ἐξαρκέσαι πρὸς τὴν δηλουμένην ἐπίδεσιν· ἔπειθ' ἑκατέρωθεν αὐτὸν ῥῆξαι εἰς σκέλη τέσσαρα καὶ τέσσαρα, ὀκτὼ τὰ πάντα τῶν δεδηλωμένων σκελῶν, ἃ μὲν κολοβώτερα γινέσθω, ἃ δὲ μακρότερα· ὑπὸ δὲ μέσοις τοῖς κολοβωτέροις σκέλεσιν ὁ τελαμὼν ἐκκοπτέσθω, ἐκκοπῇ ἀναλογούσῃ τῇ τοῦ καυλοῦ περιοχῇ, πρὸς τὴν χρείαν· ζώνῃ δὲ περιζωννύσθω ὁ πάσχων, καὶ τότε τοῦ τελαμῶνος δύο τὰ μέσα κολοβώτερα σκέλη, ἐπεμβληθέντα τῇ ζώνῃ, ἀμματιζέσθω πρὸς ἄλληλα· τὰ δὲ λοιπὰ δύο σκέλη τῇ αὐτῇ ζώνῃ ἐπεμβληθέντα ἐάσθω παρειμένα. ἔπειθ' ὁ καυλὸς διὰ τῆς ἐγκοπῆς ἐκλαμβανέσθω, ὁ δὲ ὅλος ὄσχεος τῷ συνεχεῖ μέρει τοῦ τελαμῶνος σκεπέσθω· καὶ τότε τῶν κάτω παρειμένων τῶν μακροτέρων σκελῶν, δύο τὰ ἔξω κατ' ἐναλλαγὴν περιειληθέντα τῷ ὀσχέῳ, τῇ αὐτῇ ζώνῃ ἐπεμβληθέντα, ὡς τὰ πρῶτα ἐάσθω παρειμένα, τὰ δὲ λοιπὰ δύο τὰ μέσα, πάλιν τῷ ὀσχέῳ κατ' ἐναλλαγὴν περιειληθέντα διὰ τῶν ἀκρισχίων ἀναγέσθω, καὶ τῇ αὐτῇ ζώνῃ ἐπεμβληθέντα πρὸς τὰς παρειμένας ἀρχὰς τῶν πρώτων σκελῶν ἀμματιζέσθω. πρὸς κράτημα κώλου ἐν καταρτισμοῖς, ἁπλοῦς ἐπίδεσμος ἀναγέγραπται, τοῦ κώλου ὡς τοῦ βραχίονος ἀσφαλιζομένου πρός τι, ὡς πρὸς κλιμάκιον καὶ μῆκος ἢ διάπηγμα στασίμου ὀργάνου, ἢ δι' ἄλλου τινὸς τῶν ὁμοίων. ἡ ἀρχὴ τῆς χρείας ἄνω τίθεται, ἄγεται λοξὴ κατὰ τοῦ κώλου, καὶ τῷ διαπήγματι ὑποβάλλεται, εἶτα ἄνω ἀνάγεται, ἄνωθεν κάτω, λοξὴ ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ. δὶς ἢ τρὶς τὰ τοιαῦτα γίνεται, καὶ τότε ἄνω τὸ ἄμμα.

Fascia sumenda est latitudine & longitudine idonea, quæ ad deligationem edendam sufficiat, deinde utrinque ipsa quatuor in crura scindenda, quæ omnia octo crura indicantur; illa quidem breviora, hæc verò longiora sint. Sub mediis autem brevioribus cruribus fascia excidatur; excisione caulis involucro ad usum respondente excipiatur; zonâ verò ægrotus circuncingatur, ac tum duo fasciæ media breviora crura zonæ injecta inter se nexu devinciantur.

D Reliqua duo crura in ipsam zonam conjecta demissa sinantur. Posteà caulis per incisionem excipiatur: totum verò scrotum integrâ fasciæ parte operiatur; ac tum ex deorsùm demissis longioribus cruribus duo exteriora commutatione scroto involuta sint, ipsi zonæ ita inserta, ut prima pendula sinantur, reliqua duo media rursùm scroto commutatione involuta per summas coxas reducantur, ipsique zonæ adjecta, pendulis priorum crurum capitibus alligentur.

E Ad membrum continendum in repositionibus ac instaurationibus simplex fascia descripta est, quum membrum ut brachium aliqua re veluti scalula & intervallo stabilitur, aut stabilis instrumenti machinamento, aut similium altero quodam. Caput fasciæ opportunè sursùm injicitur, obliqua spira super membrum & machinamentum obvolvitur; deinde sursùm reducitur, supernè deorsùm, obliqua primæ opposita. Bis, terve talia struuntur, at tum sursùm fit connexus.

F ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κζ'. φνδ

Εὔκυκλος, ὃ δὲ Ἱπποκράτους εὔκυκλος.

CAPUT XLI.

Pulchrè orbiculata fascia, quam nonnulli orbiculatum Hippocratis vinculum vocitant.

† ταῦτα δ. Οὗτος ὁ δεσμὸς ἐπί τινος κώλου κυκλοτερέσι περιειλήσεσιν ἐπαγομέναις συντελεῖται· κατὰ ταῦτα δὲ καὶ οὗτος εὐθετεῖ πρὸς κράτημα κώλου ἐν καταρτισμοῖς. μᾶλλον δὲ

Hæc fascia super aliquod membrum orbicularibus circuitibus adducendis construitur. Ad hæc autem ea ad membri *repositi* detentionem idonea est; magis verò ad eorum

quæ abſceſſerunt corporum agglutinationem probatur, artificioſa faſciationis conſtruendæ obſervatione. Quum enim deorsùm quidem ſit oſculum; & abſcedentia, ſupernè deorsùm faſciæ fit diſtributio, ut humores excernantur, & quæ abſceſſerunt ad agglutinationem procedant. Quum verò *ulceris* oſculum deorsùm exiſtit, infernè ſursùm deligatio admittitur: ubi verò quæ abſceſſerunt corpora, tranſverſa fuerint, ab ipſis circunvolutionibus ut ad oſculum ducantur ad humidorum excretionem.

δεδοκίμασται πρὸς κατακόλλησιν ἀφεστώτων σωμάτων, τῇ τεχνικῇ παρατηρήσει τῆς ἐπιδέσεως γινομένης. κάτω μὲν γὰρ ὄντος τοῦ στομίου καὶ τῶν ἀφεστώτων, ἄνωθεν κάτω ἡ τῆς ἐπιδέσεως γίγνεται νομή, ἵνα τὰ μὲν ὑγρὰ ἐκκρίνηται, τὰ δὲ ἀφεστῶτα προσπίπτει πρὸς τὴν παρακόλλησιν· κάτω δὲ τοῦ στομίου ὄντος κάτωθεν ἄνω ἐγκρίνεται ἡ ἐπίδεσις· ὅταν δὲ τὰ πλάγια ἀφεστῶτα σώματα, ἀπ' αὐτῶν ἄγονται περιειλήσεις εἰς ἐπὶ τὸ στόμιον πρὸς τὴν τῶν ὑγρῶν ἔκκρισιν.

CAPUT XLII.

Æquicrus rhombus.

HÆc faſcia ad femur deſcripta eſt, quum cuidam femoris parti vulnus inſidet, & vicinæ partes abſceſſerunt. Hoc autem modo conſtruitur. Ab inferioribus ulceris partibus ſuper genu fit in orbem circunvolutio, unde ab ulceris lateribus obliqua ducitur; ac rursùs ſupernè circularis circunvolutio fit, à qua deorsùm obliqua ducitur decuſſim textura, deinde commoderato intervallo juxta ulcus aliæ duæ obliquæ *porriguntur*, altera quidem infernè ſursùm, altera verò ſurperne deorsùm; ita ut duo chiaſmi conſpiciatur, in quorum medio rhombus ſupra ulcus apparet, quo per medium intervallum & nudatum locum humorum fiat excretio: ſpiræ verò diſtributio ſuper eaſdem partes ad nudarum operimentum molienda eſt, itaut quæ abſceſſerunt deligatione, ſponte ſua ad agglutinationem ferantur, nudatoque ulcere, collecta humida excernantur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μβ'.

Ἰσοσκελὴς ῥόμβος.

ΟΥτος ὁ ἐπίδεσμος ἐπὶ τοῦ μηροῦ ἀναγέγραπται, τραύματος ὄντος κατά τι τοῦ μηροῦ μέρος, καὶ τῶν πλησίον σωμάτων ἀφισταμένων· συντελεῖται δὲ τρόπῳ τοιούτῳ. κατὰ τὰ κάτω μέρη τοῦ ἕλκους ὑπὲρ τὸ γόνυ γίγνεται κυκλοτερὴς περιείλησις, ἀφ' ἧς ἀνάγεται λοξὴ ἐκ πλαγίων τοῦ ἕλκους· καὶ πάλιν ἄνω γίγνεται κυκλοτερὴς περιείλησις, ἀφ' ἧς ἄγεται λοξὴ κάτω, ἵνα γένηται χίασμα· ἔπειτ' ἐκ διαστήματος συμμέτρου, παρὰ τὸ ἕλκος ἄλλαι δύο λοξαί, ἡ μὲν κάτωθεν ἄνω, ἡ δὲ ἄνωθεν κάτω· ἵνα γένηται δύο χιάσματα, τὸ μέσον ῥόμβος κατὰ τὸ ἕλκος, ὥστε διὰ τοῦ μέσου διαστήματος γεγυμνωμένου τοῦ τόπου τῶν ὑγρῶν ἔκκρισιν γίνεσθαι. ἡ δὲ νομὴ κατὰ τῶν αὐτῶν ὀφείλει γίνεσθαι πρὸς τὴν τῶν γυμνῶν σκέπην, ὥστε τὰ μὲν ἀφεσταμένα, διὰ τῆς ἐπιδέσεως πειθηνίως ἄγεσθαι πρὸς παρακόλλησιν, γεγυμνωμένου δὲ τοῦ ἕλκους τὰ συλλεγόμενα ὑγρὰ ἐκκρίνεσθαι.

CAPUT XLIII.

Rhombus inæqualium crurum.

ABſolutâ præcedente faſciatione, hæc faſcia etiam ſuper ulcus obliquas quæ adducuntur habet injectiones. Hac autem ſimul uſi ſunt, qui ulcus operiri voluerunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μγ'.

Ἀνισόσκελος ῥόμβος.

ΕΠὶ τελειουμένῳ τῷ προκειμένῳ ἐπιδέσμῳ, ἔχει ὁ ἐπίδεσμος οὗτος καὶ κατὰ τοῦ ἕλκους ἀγομένας λοξὰς καταβολάς. τούτῳ δὲ ἐχρήσαντο ἅμα βουληθέντες σκεπάσαι τὸ ἕλκος.

CAPUT XLIV.

Aſcia.

HÆc faſciatio ab iis qui uſi ſunt, deſumpta eſt: quibus quum adeſt in aliqua femoris parte vulnus, vicinæ partes diducuntur: hoc autem modo ſtruitur. Sub ulcere in aſciæ formam faſciæ injectio porrigitur, quæ partem quidem devexam deorſum, concavam verò ſurſum figuratam exhibet, deinde aliam huic oppoſitam ſuper ulcus. Hæc autem deligationis diſtributio conficitur, ad nudarum partium operimentum, ab inferiori parte ſursùm, & à ſuperiori deorsùm procedens: interdum verò & ſuper ulcus ad ulceris operimentum.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μδ'.

Σκέπαρνον.

ΟΥτος ὁ ἐπίδεσμος ἀναγέγραπται ὑπὸ τῶν χρησαμένων αὐτῷ, ἐφ' ὧν ἕλκους ὄντος κατά τι μέρος τοῦ μηροῦ τὰ γειτνιάζοντα μέρη προσαφίσταται. γίγνεται δὲ τρόπῳ τοιούτῳ· ὑπὸ τὸ ἕλκος ἐνσκέπαρνος τείνεται καταβολή, τὸ μὲν περίκυρτον ἔχουσα ἐσχηματισμένον κάτω, τὸ δὲ σιμὸν ἄνω· εἶτα ἄλλην ἀντικειμένην ταύτῃ ὑπὲρ τὸ ἕλκος. ἡ δὲ τῆς ἐπιδέσεως νομὴ συντελεῖται πρὸς τὴν τῶν γυμνῶν σκέπην· τὴν μὲν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, τὴν δὲ ἄνω πρὸς τὰ κάτω· ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ κατὰ τοῦ ἕλκους, πρὸς τὴν τοῦ ἕλκους σκέπην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ με'.

Πλάγιος χιασμός.

Πρώτη γίνεται κυκλοτερὴς περιείλησις καὶ κατὰ τὰ ἀπολήγοντα τοῦ μηροῦ πλησίον τοῦ γόνατος, ἐφ' ἧς ἄγεται λοξὴ ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ, ἵνα γένηται χίασμα ἐκ πλαγίων τοῦ γόνατος. ἡ δὲ νομὴ τῆς ἐπιδέσεως κατὰ τὴν αὐτῶν γίνεται τόπων. οὗτος ὁ ἐπίδεσμος εὐθετεῖ ἐπὶ παρηρθρηκότος γόνατος εἰς τὰ πλάγια, μετὰ τὸν καταρτισμὸν δοκιμαζόμενος, τῶν χιασμάτων γινομένων κατὰ τὸν τοῦ παραρθρήματος τόπον. B

CAPUT XLV.

Lateralis decussis.

Prima fit in orbem circunvolutio, & ad vicinas femoris partes prope genu injicitur, inde obliqua primæ opposita ita ducitur, ut à latere genu decussis constructa sit. Hæc fasciæ distributio *super ipsa loca fit.* Hæc fascia ad genu in latera subluxatum hisce modis perficitur, idonea est & post instaurationem celebranda, chiasmis super subluxationis loco figuratis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μς'.

Χελώνη.

Ὑπὲρ δὲ γόνυ γίνεται κυκλοτερὴς περιείλησις ἀφ' ἧς ἄνωθεν κάτω ἄγεται λοξὴ κατὰ τῆς ἐπιγονατίδος ὡς ἐπ' ἰγνύαν· εἶτα ἄλλη γίνεται κυκλοτερὴς περιείλησις, ὑπὸ δὲ γόνυ ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ, ἵνα γένηται χίασμα κατὰ τὴν ἐπιγονατίδα. καὶ τότε ἐπάγεται μέση κυκλοτερὴς περιείλησις περὶ τὴν ἰγνύαν, καὶ τὴν ἐπιγονατίδα· ἡ δὲ νομὴ τῆς ἐπιδέσεως κατὰ τῶν αὐτῶν γίνεται. οὗτος ὁ ἐπίδεσμος ἀναγέγραπται ἐπὶ παντὸς γονατίου παραρθρήματος. C

CAPUT XLVI.

Testudo.

Super genu in orbem fit circumvolutio, à qua supernè deorsùm obliqua super rotulam fere ad poplitem ducitur; deinde alia circularis fit circunvolutio sub genu primæ ita opposita, ut chiasmus ad poplitem conspiciatur. Ac tum media in orbem circunvolutio circa rotulam & poplitem defertur, deligationis verò circuitus super ipsas fit partes. Hæc fascia omni rotulæ subluxationi ascripta est.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μζ'.

Περιπτερνίς.

Περὶ δὲ σφυρὸν γίνεται κυκλοτερὴς περιείλησις, ἀφ' ἧς ὀπίσω λοξὴ ἐκ πλαγίων τοῦ πλατέος νεύρου, ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ, καὶ τότε ὑπειλεῖται τῇ πτέρνῃ, ἀπὸ τῆς πτέρνης ἐπὶ τὸν ταρσόν· ἡ δὲ νομὴ κατὰ τῶν αὐτῶν γίνεται. ὁ ἐπίδεσμος οὗτος εὐθετεῖ πρὸς τὴν τῆς πτέρνης ἐπίδεσιν. D

CAPUT XLVII.

Peripternis, ad calcem deligatio.

Circum malleolos fertur in orbem spira, à qua à posteriori parte obliqua ex lati nervi lateribus primæ opposita ducitur, ac tum calci subvolvitur; à calce ad tarsum; fasciæ vero distributio ad eas fit partes. Hæc fascia ad calcis deligationem commoda est.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μη'.

Περισφυρίς.

Ὑπὲρ δὲ σφυρὸν γίνεται κυκλοτερὴς περιείλησις, ἀφ' ἧς ἄγεται λοξὴ κατὰ τοῦ ταρσοῦ, εἶθ' ὑπειλεῖται τῷ πέλματι· ἀπὸ δὲ τοῦ πέλματος ἄγεται λοξὴ ἀντικειμένη τῇ πρώτῃ ἵνα γένηται χίασμα κατὰ τὸν ταρσόν. ἡ δὲ νομὴ κατὰ τῶν αὐτῶν· ὁ ἐπίδεσμος οὗτος εὐθετεῖ πρὸς τὴν τοῦ σφυροῦ ἐπίδεσιν. ὅταν δὲ συνεπιδέηται τῷ σφυρῷ δὲ πεδίον, ἅμα τῇ εἰρημένῃ πλοκῇ κυκλοτερεῖς γίνονται περιειλήσεις. E

CAPUT XLVIII.

Talaris ad malleolos idonea.

Super malleolum in orbem fascia circumagitur, à qua obliqua super tarsum, deinde sub plantam obvolvitur. A planta, obliqua primæ contraria ducitur, ut decussis supra tarsum figuretur, distributio verò fasciæ super eas fit partes. Hæc fascia ad malleorum deligationem est idonea: quum itaque cum malleolo pedium devinciatur cum dicta circunvolutione orbiculares fiunt obvolutiones.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ μθ'.

Στάχυς ἐπὶ ἴχνοις.

Κυκλοτερὴς γίνεται περιείλησις περὶ τὸν μέγαν δάκτυλον, ἀφ' ἧς γίνεται λοξὴ κατὰ τοῦ πεδίου, καὶ τῷ σφυρῷ περιειλεῖται· ἀπὸ τοῦ σφυροῦ ἄγεται λοξὴ κατὰ τοῦ πεδίου, ἵνα γένηται χίασμα ὡς ἐπὶ τὸν μικρὸν δάκτυλον· εἶθ' ὑπειλεῖται περὶ στῆθος τοῦ ποδός· ἡ καὶ δὲ νομὴ τῆς ἐπιδέσεως κατὰ τῶν αὐτῶν γίνεται. οὗτος ὁ σπιόδεσμος ἀναγέγραπται τοῖς προσφυεστέροις F

CAPUT XLIX.

Ad plantam spica.

Circum magnum digitum in orbem fit obvolutio; Inde obliqua super pedium injicitur, & malleolos obvolvit; à malleolis super pedium obliqua ducitur, quo chiasmus oboriatur, ferè ad parvum digitum; deinde ad superiorem pedis partem volvitur: distributio verò fasciæ super ipsas fit partes. Hæc fascia

à majoribus ad magni digiti deligationem descripta est, quæ mihi ad digitum cum pedio & malleolo devinciendum superuacanea videtur: quamobrem ego censeo localem digiti fasciationem cum parte pedis superiore & inferiore deliganda fasciationem imperandam esse, secundùm partes digitis proximas, & ut in manûs deligatione dictum est.

A πρὸς τὴν τοῦ μεγάλου δακτύλου τοῦ ποδὸς ἐπίδεσιν, καί μοι δοκεῖ περίεργος εἶναι, τὴν δακτύλου σὺν πεδίῳ καὶ σὺν σφυρῷ συνεπιδεομένου. διό μοι δοκεῖ τοπικὴν ἐπιτελεῖν τὴν τοῦ δακτύλου ἐπίδεσιν, συνεπιδεομένου τοῦ πεδίου καὶ τοῦ στήθους τοῦ ποδὸς, κατὰ τὰ πρὸς τοῖς δακτύλοις μέρη· ὡς ἐπὶ τῆς χειρὸς εἴρηται.

CAPUT L.

De Nodis peroratio.

FAsciis jam explicatis, etiamnum in hujus commentarii fine de nodis pauca disserere volumus; apertum tamen Libri de officina Medici contextum sectaturi, quo præcipit *capita fasciæ non ad ulcus injicienda esse, sed ad hunc aut illum nodum.* Hic nodus neque in trito, neque in operatione, neque eo loci ubi vacuum fuerit (alii sic) ubi non vacuum extiterit. Utraque *interpretatio* quid irritum significat: tritum autem plantam pedis explicarunt qui virum interpretati sunt, quandoquidem inambulatione ipsa teritur: At in planta pedis ob inæqualitatem nodus locandus non est, sed sic esto. Fusior autem explicatio communem descriptionem sortitur. Quicunque locus aut in ambulatione, aut cathedra, aut decubitu teritur, eum tritum esse: quemadmodum enim ad pedis plantam nodus faciendus non est; sic neque ad ischium ob incessionem, neque in dorso, aut spina, ob supinæ figuræ decubitum. *Neque in operatione.* Rursùs operationem alii manus interpretantur, cavas manuum partes: Manibus siquidem operationes eduntur; hæc tamen explicatio excipienda est: communis autem omnis operatio articulus intelligatur ob motum & actionem. Neque ad humerum, aut axillam nodus struendus est, neque ad cubitum, neque ad ilia, neque ad poplitem, aut alterum articulum; neque sane ubi foret inutilis. Propterea nos in quammaxime membra deligemus, lineum filum in deligationis capite facimus. Tandem de fasciis Commentarius ad finem à me perductus est.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ν'.

Περὶ τῶν ἀμμάτων ἐπίλογος.

B ΠΑραδοὺς τοὺς ἐπιδέσμους ἔτι βούλομαι ἐπὶ τέλει τοῦ ὑπομνήματος, περὶ τῶν ἀμμάτων διαστείλασθαι. ἀκολουθήσω δὲ Ἱπποκράτους τῇ λέξει ἐν τῷ κατ' ἰητρεῖον δεδηλωμένῃ, δι' ἧς ἔφη· ἀρχὰς βάλλεσθαι μὴ ἐπὶ τὸ ἕλκος, ἀλλ' ἔνθα ἢ ἔνθα τὸ ἅμμα. τὸ δὲ ἅμμα, μήτ' ἐν τρίβῳ, μήτ' ἐν ἔργῳ, μήτ' ἐκεῖσε, ὅπου μὴ κενεὸν ᾖ, οἱ δὲ, οὕτως, ὅπῃ μὴ κενεὸν ᾖ· καὶ ἀμφότερα δὲ, σημαίνει τὸ ἄπρακτον. τρίβον δὲ ἐξηγήσαντο οἱ ἐξηγησάμενοι τὸν ἄνδρα, τὸ πέλμα, ἐπειδὴ ἐν τῷ περιπάτῳ τρίβεται· οὐ δεῖ δὲ ἐν τῷ πέλματι ποιεῖν τὸ ἅμμα διὰ τὴν ἀνωμαλίαν, ἔστω δὲ οὕτως ἔχειν. δὲ ἡ ἀπό-
C δοσις, κοινὴν τὴν ἔκδοσιν ὡς εἶναι τρίβον πάντα τὸν τόπον τριβόμενον. ἢ ἐν περιπάτῳ, ἢ ἐν καθέδρᾳ, ἢ ἐν κατακλίσει. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τὸ πέλμα, ἅμμα ποιεῖν οὐ δεῖ, οὕτως οὐδὲ κατ' ἰσχίον διὰ τὴν ἐφέδραν, οὐδὲ κατὰ νῶτον, ἢ ῥάχιν διὰ τὴν ἐν τῷ ὑπτίῳ σχήματι κατάκλισιν, μήδε ἐν ἔργῳ. πάλιν ἔργον ἐξηγήσαντο οἱ ἄλλοι, τὰς χεῖρας, τὰ κοῖλα, τῶν χειρῶν· διὰ γὰρ τῶν χειρῶν γίνεται τὰ ἔργα· προσδεκτέον μέντοι τὴν ἀπόδοσιν· κοινὸν δὲ πᾶν ἔργον νοείσθω, ἄρθρον. διὰ τὴν κίνησιν καὶ τὴν ἐνέργειαν, οὔτε καὶ κατ' ὦμον ἢ μασχάλην ἅμμα δεῖ ποιεῖν, οὐδὲ κατ' ἀγκῶνα, οὔτε κατὰ βουβῶνα, ἢ
D ἰγνύαν, ἢ ἄλλο τι ἄρθρον μηδὲν ἔχει ὅπου, ἄπρακτον ἔσται. διὰ τοῦτο ἡμεῖς ὡς ὅτι μάλιστα τὰ κῶλα ἐπιδέοντες λίνον ποιούμεθα, κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιδέσεως. τετελείωταί μοι διὰ τοῦτον, τὸ περὶ τῶν ἐπιδέσμων ὑπόμνημα.

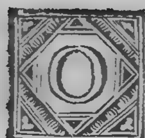
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΜΟΧΛΙΚΟΝ.

HIPPOCRATIS MOCHLICVS,

SEV VECTIARIVS, HOC EST, DE OSSIVM per molitionem implendorum ratione.

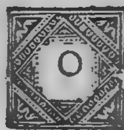
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ α'.

A

Ὀστέων φύσις, δακτύλων μὲν ἁπλᾶ καὶ ὀστέα, καὶ ἄρθρα. χειρὸς δὲ καὶ ποδὸς πουλλὰ ἄλλα, ἀλλοίως συνηρθρωμένα, μέγιστα δὲ τὰ ἀνωτάτω, πτέρνης δὲ ἓν ὃ ἔξω φαίνεται, πρὸς δὲ αὐτὴν, οἱ ὀπίσθιοι τένοντες τείνουσι. κνήμης δὲ δύο, ἄνωθεν καὶ κάτωθεν ξυνεχόμενα, κατὰ μέσον δὲ διέχοντα, σμικρὸν τὸ ἔξωθεν, κατὰ τὸν σμικρὸν δάκτυλον λεπτότερον βραχεῖ. πλεῖστον δὲ ταύτῃ διεχούσῃ καὶ σμικροτέρῃ ῥοπῇ, κατὰ γόνυ, καὶ ὁ B τένων ἐξ αὐτοῦ πέφυκεν, ὁ παρὰ τὴν ἰγνύην ἔξω. ἔχουσι δὲ κάτωθεν κοινὴν ἐπίφυσιν πρὸς ἣν ὁ ποὺς κινέεται, ἄλλην δὲ ἄνωθεν ἔχουσιν ἐπίφυσιν, ἐν ᾗ τὸ τοῦ μηροῦ ἄρθρον κινέεται ἁπλόον, καὶ εὐσταλέως ἐπὶ μήκει, εἶδος κονδυλῶδες, ἔχον ἐπιμυλίδα, αὐτὸς δὴ ἔγκυρτος ἔξω, καὶ ἔμπροσθεν. ἡ δὲ κεφαλὴ ἐπίφυσίς ἐστι στρογγύλη, ἐξ ἧς τὸ νεῦρον τὸ ἐν τῇ κοτύλῃ τοῦ ἰσχίου πέφυκεν, ὑποπλάγιον δὲ καὶ τοῦτο προσήρτηται, ἧσσον δὲ βραχίονος, τὸ C δὴ ἰσχίον προσέχεται πρὸς τῷ μεγάλῳ σπονδύλῳ τὸ παρὰ τὸ ἱερὸν ὀστέον, χονδρονευρώδει δεσμῷ. ῥάχις δὲ, ἀπὸ μὲν τοῦ ἱεροῦ ὀστέου, μέχρι τοῦ μεγάλου σπονδύλου, κυφή. κύστις τε, καὶ γονὴ, καὶ ἀρχοῦ τὸ ἐγκεκλιμένον ἐν ταύτῃ· ἀπὸ δὲ τούτου ἄχρι φρενῶν ἦλθεν ἡ ἰθυλορδὸς, ᾗ αἱ ψόαι κατὰ τοῦτο. ἐντεῦθεν δὲ ἄχρι τοῦ μεγάλου σπονδύλου, τοῦ ὑπὲρ τῶν ἐπωμίδων, ἰθυκυφὴς, ἔτι δὲ μᾶλλον δοκεῖ, ἢ ἐστίν· αἱ γὰρ ὄπισθεν τῶν σπονδύλων ἀποφύσιες, ταύτῃ ὑψηλόταται. τὸ δὲ τοῦ αὐχένος ἄρθρον, λορδόν, σπόνδυλοι δὲ ἔσωθεν ἄρτιοι πρὸς ἀλλήλους· ἀπὸ δὲ τῶν ἔξωθεν χόν-

CAPUT I.

Ossa hunc in modum à natura sunt cōparata. Digitorum quidem, tum ossiū, tum articulorum, simplex est junctura. In manu verò & pede, cum multa alia variè connectuntur, tū maxima sunt quæ supremo loco committuntur. Calcis unum os est, quale foras prominet, quo etiam à posteriore parte tēdines tendunt. Tibiæ duo ossa sunt supra & infra cohęrentia, medio verò loco distantia. Quod exterius tendit, parvum & juxta parvum digitum paulò tenuius. Plurima verò hac parte distantia, minoreque momento ad genu inclinatio est, ex quo exterior poplitis tendo ortū habet. Inferiore autem parte communē habent ossis accretionē, qua pes movetur, & superiore parte alteram, ubi femoris articulus simplex & longitudine succinctus movetur, tuberculorum speciem referens, & patellam habens. Ipsum verò femur exteriore & anteriore parte incurvatur. Ejus caput ossis est accrementum, rotundum, ex quo nervus qui in coxendicis acetabulo est, originem ducit. Cujus aliquantulum obliqua est connexio, minùs tamē quàm brachii. Coxendix autem magnę vertebrę, quæ est ad os sacrum, ex vinculo cartilaginoso & nervoso inhærescit. At spina à sacro quidem osse ad magnam vertebram usq; in gibbum curvatur. Vesicaq; & genituræ pars destinata, rectiq; intestini quod est inclinatum, ibi sedem habet. Inde verò ad septum transversum, rectà interiorem in partem inclinata tendit, qua parte lumborū musculi ψόαι dicti existunt. Ab ea quoque parte ad magnam vertebram, quæ est supra summam humerorum partem, recta in gibbum elevatur, imò verò hujusmodi magis apparet, quàm fit. Posteriores enim vertebrarū processus ea parte maximè eminent. Ipse autē cervicis articulus anteriorē in partē inclinat. Vertebræ autē interiore parte inter se sunt æquabiles, exteriore verò cartilaginibus

ginibus & nervis continentur: Eæ quoq; in posteriore medullæ spinalis parte, articulorũ modo inter se committuntur; Parte autem posteriore processum acutum habent, cum adnata cartilagine, unde exoriuntur nervi qui proni feruntur, non secùs ac musculi à cervice ad lumbos adnascuntur, qui costarum & spinę intermedium complent. Costæ verò ad vertebrarũ interstitia, nervo annectuntur, à cervice ad lumbos interiorem in partẽ tendentes. Anteriore autem parte ad pectus, laxũ & molle extremum habentes, formâ præ cæteris animãtibus maximè recurvâ cernũtur: hac enim parte homo mole est angustissimâ. Quæ costæ nõ
B sunt, processus obliquus, brevis & latus, ad singulas vertebras nervo annexus est. At pectus sibiipsi cohæret, quâ parte costæ annectũtur obliqua interstitia habens, laxum quoque & cartilagineum; claviculæ parte anteriore rotundæ, ad pectus quidem breves motus, ad summum verò humerum crebriores habent. Sũmus autẽ humerus (ἀκρώμιον dicitur) ex lato scapularum osse ortum ducit, in plurimis non æquabiliter. Latum verò scapularũ os ad spinam cartilagineum, reliqua parte laxum, foris inæquabile, cervicem & cavum cartilagineũ
C habens, ex quo costæ motionem ducunt, quod facilè inter ossa, si brachium demas, dissolvitur. Hujus caput ex cavitate nervulo annexum est, teneram cartilaginem & rotundam adnatam habens; ipsum autem exteriore parte incurvum, & anteriore obliquum, ad cavitatem rectã nõ fertur. Quod verò est ad cubiti gibbum, latum, tuberculosum, oblongas cavitates habens & solidum, posteriore parte cavum est, in quod cubiti processus adnatus (qui κορώνη dicitur) ubi manus extenditur, inseritur, quo etiã torpidus nervus qui ex medio cubiti ossium intestitio enascitur, terminatur.
D

A δρων καὶ νεύρων συνεχόμενοι. ἡ δὲ ξυνάρθρωσις αὐτῶν, ἐν τῷ ὄπισθεν τοῦ νωτιαίου, ὄπισθεν δὲ ἔχουσιν ἔκφυσιν ὀξείην, ἔχουσαν ἐπίφυσιν χονδρώδεα, ἔνθεν νεύρων ἀπόφυσις καταφερὴς, ὥσπερ καὶ οἱ μύες παραπεφύκασιν ἀπὸ αὐχένος ἐς ὀσφῦν, πληροῦντες δὲ πλευρέων καὶ ἀκάνθης τὸ μέσον. πλευραὶ δὲ κατὰ τὰς διαφύσιας τῶν σπονδύλων νεύρῳ προσπεφύκασιν, ἀπ' αὐχένος ἐς ὀσφῦν ἔσωθεν. ἔμπροσθεν δὲ, κατὰ τὸ στῆθος, χαῦνον καὶ μαλθακὸν τὸ ἄκρον ἔχουσαι, εἶδος ῥομβοειδέστατον τῶν ζώων, στενότατος γὰρ ταύτῃ ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ ὄγκον. ᾗ δὲ μὴ πλευραί εἰσιν, ἔκ-
B φυσις πλαγίη, βραχείη, καὶ πλατείη, ἐφ' ἑκάστῳ σπονδύλῳ νεύρῳ προσπέφυκασι. στῆθος δὲ, ξυνεχὲς αὐτὸ ἑωυτῷ, διαφύσιας ἔχον πλαγίας, ᾗ πλευραὶ προσήρτηνται, χαῦνον δὲ καὶ χονδρῶδες. κληῖδες δὲ περιφερέες ἐς τοὔμπροσθεν, ἔχουσαι, πρὸς μὲν τὸ στῆθος, βραχείας κινήσιας, πρὸς δὲ τὸ ἀκρώμιον, συχνοτέρας. ἀκρώμιον δὲ ἐξ ὠμοπλατέων πέφυκεν, ἀνομοίως τοῖσι πλείστοισιν. ὠμοπλάτη δὲ χονδρώδης τὸ πρὸς ῥάχιν, τῇ δὲ ἄλλῃ χαύνη, τὸ ἀνώμαλον ἔξω ἔχουσα, αὐχένα δὲ καὶ κοτύλην
C ἔχουσα χονδρώδεα, ἐξ ἧς αἱ πλευραὶ κίνησιν ἔχουσιν, καὶ ἀπόλυτος ἐοῦσα ὀστέων, πλὴν βραχίονος. τούτου δὲ ἐκ τῆς κεφαλῆς νεύρῳ ἡ κεφαλὴ ἐξήρτηται, χόνδρου χαύνου περιφερῆ ἐπίφυσιν ἔχουσα. αὐτὸς δὲ ἔγκυρτος ἔξω, καὶ ἔμπροσθεν πλάγιος, οὐκ ὀρθὸς πρὸς κοτύλην. τὸ δὲ πρὸς ἀγκῶνα αὐτοῦ, πλατὺ καὶ κονδυλῶδες, καὶ βαθμιδῶδες, καὶ στερεὸν ἔγκοιλον ὄπισθεν, ἐν ᾧ ἡ κορώνη, ἐκ τοῦ πήχεος, ὅταν ἐκταθῇ ἡ χεὶρ ἔνεστιν. ἐς τοῦτο καὶ τὸ ναρκῶδες νεῦρον, ὃ ἐκ τῆς διαφύσιος τῶν τοῦ πήχεος ὀστέων, ἐκ μέσων ἐκπέφυκε, καὶ περαίνεται.

CAPUT II.

Nasus autem confractus eodẽ momẽto conformari potest. Si quidẽ igitur cartilago desidit, derasâ lintei lanuginẽ Carthaginẽsis corii cortice, aut aliqua alia re quæ non irritet, cõvolutam in nares immittere oportet; id autem deligatio præstat. Est & alia curatio, ubi simul injecto sulphure cum cerato, statim nasus componitur, deinde digitis immissis explorando continetur, &
E in alteram partẽ convertitur. Carthaginense verò corium sinendũ, donec callum obduxerit, sive ulcus adfuerit, sive ossa discessionẽ factura sint. Neq; enim committendũ ut sic maximè recrudescant.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ β'.

Ῥὶς δὲ κατεαγεῖσα, ἀναπλάσσεσθαι οἵη τε αὐτίκα. ἢν μὲν οὖν ὁ χόνδρος ἐνιζάνῃ, ἄχνην ὀθονίου ἐναποδέοντα λοπῷ Καρχηδονίῳ, ἢ ἐν ἄλλῳ ᾧ μὴ ἐρεθιεῖ. τῷ λοπῷ δὲ τὰς παραμαξίας παρακολλᾷν, καὶ ἀναλαμβάνειν. ταῦτα δὲ ἐπιδέσεις καταποιέει. ἴησις ἄλλη, ἅμα δὲ τῷ ξυμβάλλειν, ἢ θείῳ ξὺν κηρωτῇ αὐτίκα ἀναπλάσσειν. ἔπειτα ἀνακουφίζειν, τοῖσι δακτύλοισι ἐσμασσόμενον, καὶ
E παρατρέφοντα, καὶ τὸ Καρχηδόνιον προσεῖναι ἂν, καὶ ἢν ἕλκος ἐνῇ, καὶ ἢν ὀστέα ἀπιέναι μέλλῃ. οὐ γὰρ παλιγκοτώτατα οὕτω ποιητέα.

CAPUT III.

Auri fractæ neque vinculum, neque cataplasma adhibendum. Quod si quo sit opus, ceratum quammaximè leve, aut sulphuris agglutinatio conveniet. At quibus aures ad suppurationem tendunt, iis pus crassiore loco reperitur.
F Tibi autem imponent quæcunque submucosa & humida carne plena sunt, ac neque ex hujusmodi sectione detrimentum contingit. Ubi autem, & quænam mortifera existant, ea sunt opposita. Aures citò sanescunt si in utramque partem ferramentum candens adigatur. Mutila tamen & minor candenti ferro præter trajecta auris redditur. Quod si aperta fuerit, levi aliquo medicamento, quod cruentis vulneribus adhibetur, imposito opus erit.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ γ'.

Οὖς κατεαγὲν, μὴ ἐπιδεῖν, μηδὲ καταπλάσσειν. ἢν δέ τι δέῃ, ὡς κουφότατον ἡ κηρωτὴ, καὶ θείῳ παρακολλᾷν, ὧν δὲ ἔμπυα τὰ ὦτα, διὰ παχέος εὑρίσκεται.
F πάντα δὲ τὰ ὑπόμυξα καὶ τῇ ὑγρῇ σαρκὶ πλήρεα, ἐξαπατᾷ, μὴ βλάβην ἅψηται τομῇ τὸ τοιοῦτον. ἔστι γὰρ ἄσαρκα καὶ ὑδατώδεα μύξης πλέα, ὅπου δὲ καὶ οἷα ἐόντα θανατώδεά ἐστι προειρημένα. ὦτον καύσας πέρην, τάχιστα ὑγιάζει. κυλλὸν δὲ, καὶ μεῖον γίνεται τὸ οὖς, ἢν πέρην καυθῇ, ἢν δὲ τομῇ ἀνθῇ, κούφῳ ἐναίμῳ δεήσει χρῆσθαι.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δ'.

Γνάθοι δὲ, καταπλῶνται μὲν πολλάκις, καὶ καθίστανται, ἐκπίπτουσι δὲ ὀλιγάκις, μάλιστα μὲν χασμωμένοισιν. οὐ γὰρ ἐκπίπτει, ἢν μή τις χανὼν, μέγα παραγάγοι. ἐκπίπτει δὲ μᾶλλον, ὅτι τὰ νεῦρα ἐν πλαγίῳ, καὶ λελυγισμένα συνδέδοι, σημεῖα προέχει ἡ κάτω γνάθος. καὶ παρέστραπται τἀναντία τοῦ ἐκπτώματος, ξυμβάλλειν οὐ δύνανται. ἢν δὴ ἀμφότεραι προπετέωσι, μᾶλλον συμβάλλουσιν ἧσσον ἀστραβέες. δηλοῖ δὲ τὰ ὄρεια τῶν ὀδόντων τὰ ἄνω, τοῖσι κάτω κατ' ἴξιν. ἢν οὖν ἀμφότεραι ἐκπεσοῦσαι, μὴ αὐτίκα ἐμπέσωσι, θνήσκουσι δεκαταῖοι οὗτοι μάλιστα πυρετῷ συνεχεῖ, νωθρῇ τε καρώσει. οἱ γὰρ μύες οὗτοι, τοιοῦτοι, γαστὴρ ἐπιταράσσεται ὀλίγα, ἄκρητα. καὶ ἢν ἐμέωσι, τὰ τοιαῦτα ἐμέουσιν· ἡ δ' ἑτέρη ἀσινεστέρη, ἐμβολὴ δὲ ἡ αὐτὴ ἀμφοτέρων. κατακειμένου, ἢ καθημένου τοῦ ἀνθρώπου, τῆς κεφαλῆς ἐχόμενον, περιλαβόντα τὰς γνάθους ἀμφοτέρας ἀμφοτέρῃσι χερσὶν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, τρία ἅμα ποιῆσαι. ὅσαι δὲ ἐς ὀρθὸν καὶ ἐς τοὐπίσω, καὶ συγκλεῖσαι τὸ σῶμα· ἴησις, μαλάγμασι, καὶ σχήμασι, καὶ ἀναλήψει γενείου. ποιοῦσι ταῦτα τῇ ἐμβολῇ.

CAPUT IV.

Maxillæ autem frequenter quidem convelluntur,& restituuntur,rarò verò excidunt, maximè quidem hiantibus. Neque enim hic casus incidit, nisi quis vehementer os aperiendo,in alteram partem torqueat. Idque magis incidit, quòd nervi in obliquum etiam ubi contorquentur, concedunt. Cujus rei hæ notæ sunt, maxilla inferior in anteriorem partem prominet, & in al- B teram luxationis partem pervertitur, ægri maxillas committere nequeunt. Quod si utraque parte maxilla prolabatur, prominet magis, os minus committunt, minimè distorquentur, quod dentium fines indicant, cùm inferiores superioribus ex adverso respondeant. Utraque igitur maxillæ parte prolapsa, nisi statim reposita fuerit, hi intra decimum diem ferè ex febre assidua & segni sopore moriuntur. Hi enim musculi hujusmodi soporem invehunt, alvus & synceris exturbatur, & si vomitus adfuerit, ejusmodi vomitione refundunt. At si altera parte maxilla excidat,minor est noxa, eadem tamen utrorumque est repositio. C Homine decumbente aut in sedili collocato; capite prehenso, utramque maxillæ partem ambabus manibus, tum interiore, tum exteriore parte apprehendere, ac tria simul facere oportet, in directum ac in posteriorem partem propellere, & corpus commovere. Curatio per malagmata, figurationes, & menti exceptionem perficitur. Ista enim ad repositionem faciunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ε'.

Ὦμος δὲ ἐκπίπτει κάτω, ἄλλη δὲ οὔπω ἤκουσα· δοκεῖ μὲν γὰρ ἐς τοὔμπροσθεν ἐκπίπτειν, ὧν αἱ σάρκες, αἱ περὶ τὸ ἄρθρον μεμινυθήκασι διὰ τὴν φύσιν, οἷον καὶ τοῖσι βουσὶ χειμῶνος φαίνεται διὰ λεπτότητα, καὶ ἐκπίπτει μᾶλλον, τοῖσι δὲ λεπτοῖσιν, ἢ ἰσχνοῖσι, ἢ ξηροῖσι, καὶ τοῖσι ὑγράσματα περὶ τὰ ἄρθρα ἔχουσιν ἄνευ φλεγμονῆς. αὐτὴ γὰρ συνδίοι δὲ, καὶ βουσὶν ἐμβάλλοντες καὶ ἀποπειρώντες, ἐξαμαρτάνουσι, καὶ ὅτι διὰ τὴν χρῆσιν ὡς χρῆται βοῦς σκέλει, λήθει, καὶ ὅτι κοινὸν καὶ ἀνθρώπῳ οὕτως ἔχοντι τὸ σχῆμα τοῦτο τό, τε Ὁμήρειον. καὶ διότι λεπτότατοι βόες τηνικαῦτα, ὅσα τε τὸν πῆχυν πλάγιον ἀπὸ πλευρέων ἀείροντες δρῶσιν, οὐ πάνυ δύνανται δρᾷν· οἷσιν ἂν μὴ ἐμπέσῃ, οἷσι μὲν οὖν ἐκπίπτει, μάλιστα καὶ ὡς ἔχουσιν εἴρηται, οἷσι δὲ ἐκ γενεῆς, τὰ ἐγγύτατα μᾶλλον βραχύνεται, ὀστέα, οἷοι ἐν τούτῳ οἱ γαλιάγκωνες, πῆχυς δὲ ἧσσον, χεὶρ δὲ ἔτι ἧσσον, τὰ δ' ἄνωθεν, οὐδέν, καὶ ἀσαρκότατα ἐγγύς. μινύθει δὲ μάλιστα τὰ ἐναντία τῶν ὀλισθημάτων, καὶ τὰ ἐν αὐξήσει, ἧσσον δέ τινι τῶν ἐκ γενεῆς. καὶ τὰ παραπυήματα, τὰ κατ' ἄρθρον, βαθέα νεογνοῖσι μάλιστα περὶ ὦμον γὰρ, καὶ τουτέοισιν ὥσπερ τὰ ἐξαρθρήσαντα ποιεῖ, ἢν δὲ ηὐξημένοισι, τὰ μὲν ὀστέα οὐ

CAPUT V.

D AT verò humerus inferiorem in partẽ excidit, aliam in partem excidere non audivi. Videtur siquidem in anteriorẽ partem excidere, quibus carnes quæ circa articulum sunt, naturâ extenuatæ fuerint, quale quid etiam in bobus per hyemem ob macilentiam cernitur, & magis excidit, ac extenuatis, aut gracilibus, aut siccis, iisque quibus humiditates circa articulos citra inflammationem continentur: Ipsa enim colligaret quidem. Ex quo qui boves curant ac stimulant, in iisque repositionem tentant, errant, tum quia eos E lateat quemadmodum bos crus ad usum jactet, tũ quia etiam homini ita constituto, hic habitus cõmunis est. Quibus quoque accedit Homeri authoritas, quòd boves tum maxime graciles existunt. At quibus humerus recondi non potuit, ii quæ cubito in latus à costis sublato fiunt, non admodum præstare possunt. Quibus igitur potissimũ excidat, & quomodo habeant dictum est. Quibus verò à primo natali die ista contingunt, iis ossa potiùs quæ ad luxationem proximè accedunt, brevia fiunt (quale quid tunc iis qui mustellæ cu- F bito præditi sunt, & γαλιάγκωνες Græcis dicuntur, usuvenire solet) quod cubito minus, adhuc autem minus manui accidere videtur. Quæ verò supra sunt, nihil tale sentiunt, sed quæ vicinitatem habent, valde emaciantur. Imminuuntur autẽ maximè quæ altera luxationis parte sunt, & quæ incrementum accipiunt, minus tamen quodãmodo quàm quæ talia sunt ab ortu. Quin & profundæ suppurationes circà junctam recens natis præcipuè ad humerum fiunt, iisq; non secus, ac luxata

efficiunt. Quod si adultis ista contingunt, ossa A quidem non minuuntur; neque enim causa est cur alia non æquè simul augeantur. At carnium imminutiones fiunt, quod hæ in dies & augeantur & minuantur, idque per ætates & corporis habitus qui in eo obtinent. Præterea etiam indicio est id quod ad summum humerum est avulsum & cavum, proptereaquod summo humero avulso & cavo, brachium prolapsum esse existimant: brachii autem caput in ala cernitur; neque enim attollere ipsum queūt, neq; huc vel illuc traducere, quod similiter ex altero humero deprehenditur. B His autem rationibus reponitur, si pugno quidē in alam injecto, caput sursùm propellas, manum verò prætereà ad pectus adducas, aut si retroducendo itaut circumoberret, compellas. Aut capite ad summum humerum objecto, manibus verò in alam injectis, brachii caput abducas, cubiti autē gibbum genibus protrudas, aut genuum loco alterum cubiti gibbum ad latus adducere, ut priùs, jubeas. At si supposito in alam humero, æger in humero insideat, aut ubi calce adhibitis iis quæ alæ curvitatem compleant, ad dextrum humerum dextro usus fueris, aut ubi per pistillum, aut scalę C gradum coëgeris, aut unà cum ligno ad manum porrecto super trabecula transversam converteris, curatio perficitur eo habitu ut brachium ad costas adducatur, manus summa ac humerus sursùm detineantur, sicque sursùm deligatio fiat & appensio. Quod si repositus humerus non fuerit, summus humerus etiam extenuatur; summus humerus avulsus, speciem quidem prolapsi humeri exhibet, nullo tamen privatur, neque in pristinum statum restituitur. Idem habitus tum in deligatione, tum in suspensione, qui etiam luxato convenit, & pro deligationis lege. D

CAPUT VI.

AT verò cubiti gibbi articulo in latus, aut exteriorem in partem dimoto quidem aut subluxato, acuta ejus parte in brachii cavo remanente, distentione in directum facta, eminentia retro & ad latus propellere oportet. Quod si prorsus in hanc vel illam partem exciderit, distensio quidem in qua brachium deligatur, adhibenda; sic namque cubiti flexus nihil impediet. Potissimùm verò ex laterum parte excidit; in suum autē E locum dirigitur, quamplurimum abducendo, ne caput brachii acutum ossis processum attingat. Suspensum vero circumagere & circunflectere oportet, neque vim in directum adhibere, simulque in contrarium, in utranq; partem impellere, & in sedem compellere. Ad hæc quoque contulerit cubiti gibbum modo quidem pronū, modo etiam supinum contorquere. Repositio autem est quæ ex habitu quidem pendet, si summa manus paulo cubiti gibbo altior, brachiū verò ad latera F adductum teneatur. Sic quoque & appensio, & facilis gestatio, & natura, & usus in cōmune conferunt, si modo callus, qui celeriter increscit, pravè non obducatur. Curatio per lintea pro lege articulari institui debet, & cubiti eminentia insuper deligari. Rursùs autem maximè excandescit cubiti gibbus, febresque, dolorem, nauseam, ac meracæ bilis vomitionem movet, idque maximè si in posteriorem partem, ob torporem, secundùm id, si in anteriorem elapsus sit. Curatio eadem ad-

μειοῦται. οὐδὲ γὰρ ἔχει δι' ἄλλα οὐ ξυναύξεσθαι ὁμοίως. αἱ δὲ μινυθήσιες τῶν σαρκῶν. τοῦτο γὰρ καθ' ἡμέρην καὶ αὔξεται καὶ μειοῦται, καὶ καθ' ἡλικίας, καὶ ἃ δύνανται σχήματα. καὶ αὖ σημεῖον τὸ παρὰ τὸ ἀκρώμιον καταπεπταμένον καὶ κοῖλον, διότι ὅταν τὸ ἀκρώμιον ἀποσπασθῇ, τὸ κοῖλον ᾖ, οἴονται τὸν βραχίονα ἐκπεπτωκέναι, κεφαλὴ δὲ τοῦ βραχίονος ἐν τῇ μασχάλῃ φαίνεται, ἄρειν γὰρ οὐ δύνανται, οὐδὲ παράγειν ἔνθα καὶ ἔνθα, ὁμοίως ὁ ἕτερος ὦμος μηνύει. ἐμβολαὶ δὲ, αὐτὸς μὲν τὴν πυγμὴν ὑπὸ μασχάλην ὑποθεὶς, τὴν κεφαλὴν ἀνωθέειν, τὴν δὲ χεῖρα ἐπιπαράγειν ἐπὶ τὸ στῆθος, ἀλλ' ἢ ἐς τοὐπίσω περιαναγκάσαι ὡς ἀμφισφαλῇ. ἀλλ' ἢ κεφαλὴν μὲν πρὸς τὸ ἀκρώμιον, χερσὶ δὲ ὑπὸ μασχάλην, κεφαλὴν ὑπάγειν βραχίονος, γούνασι δὲ ἀγκῶνα ἀπωθέειν, ἢ αὐτὸ τῶν γουνάτων τὸν ἀγκῶνα τὸν ἕτερον παράγειν, ὡς τὸ πρότερον, ἢ κατ' ὤμου ἵζεσθαι, ὑποθεὶς τῇ μασχάλῃ τὸν ὦμον· ἢ τῇ πτέρνῃ, ἐνθεὶς τὰ ἐκπληρώματα τῇ μασχάλῃ τῇ δεξιῇ, δεξιόν· ἢ περὶ ὕπερον, ἢ περὶ κλιμακτῆρα, ἢ περίοδος ξὺν τῷ ξύλῳ τῷ ὑπὸ χεῖρα τεινομένῳ, ἴησις, τὸ σχῆμα, πρὸς πλευρῇσι βραχίων, χεὶρ ἄκρη, ἄνω ὦμος, ἄνω οὕτως ἐπίδεσις, ἀνάληψις. ἢν δὲ μὴ ἐμπέσῃ, ἀκρώμιον προσλεπτύνεται, ἀκρώμιον ἀποσπασθὲν, τὸ μὲν εἶδος φαίνεται, οἷόνπερ ὤμου ἐκπεσόντος, στερίσκεται δ' οὐδενός· ἐς δὲ τὸ αὐτὸ οὐ καθίσταται σχῆμα, τὸ αὐτὸ τῷ καὶ ἐκπεσὸν τι ἐν ἐπιδέσει καὶ ἀναλήψει ἐπιδέσιος καὶ ὡς νόμος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ϛ'.

ΑΓκῶνος ἄρθρον παραλλάξαν μὲν, ἢ πρὸς πλευρὴν, ἢ ἔξω μένοντος τοῦ ὀξέος, τοῦ ἐν τῷ κοίλῳ τοῦ βραχίονος, ἐς ἰθὺ κατατείνοντα, τὰ ἐξέχοντα ἀπωθέειν ὀπίσω, καὶ ἐς τὸ πλάγιον, τὰ δὲ τελέως ἐκβάντα, ἢ ἔνθα, ἢ ἔνθα, κατάστασις μὲν ἐν ᾗ ὁ βραχίων ἐπιδεῖται, οὕτω γὰρ τὸ καμπύλον τοῦ ἀγκῶνος οὐ κωλύσει· ἐκπίπτει δὲ μάλιστα ἐκ τοῦ πρὸς πλευρέα μέρεος, τὰς δὲ καταρθώσιας ἀπάγοντα ὅτι πλεῖστον, ὡς μὴ ψαύσῃ τῆς κορώνης ἡ κεφαλή· μετέωρον δὲ περιάγειν, καὶ περικάμψαι, καὶ μὴ ἐς ἰθὺ βιάζεσθαι, ἅμα δὲ ὠθέειν τἀναντία ἐφ' ἑκάτερα, καὶ προσωθέειν ἐς χώρην. συνωφελοίη δ' ἂν, καὶ ἐπίστρεψις ἀγκῶνος ἐν τούτοισιν, ἐν τῷ μὲν, ἐς τὸ ὕπτιον, ἐν τῷ δὲ, ἐς τὸ πρηνές. ἐμβολὴ δὲ σχήματος μὲν, ὀλίγον ἀνωτέρω ἄκρην χεῖρα ἀγκῶνος ἔχειν, βραχίονα δὲ κατὰ τὰς πλευράς, οὕτω δὲ καὶ ἀνάληψις, καὶ εὔφορον, καὶ φύσις, καὶ χρῆσις ἐν τῷ κοινῷ, ἢν ἄρα μὴ κακῶς πωρωθῇ, πωροῦται δὲ ταχέως. ἴησις, ὀθονίοισι κατὰ τὸν νόμον τὸν ἀρθριτικὸν, καὶ τὸ ὀξὺ προσεπιδεῖν, παλιγκοτώτατον δὲ ἀγκὼν πυρετοῖσι, ὀδύνῃ, ἄσῃ, ἀκρητοχολίῃ. ἀγκῶνος δὲ μάλιστα ὀπίσω, διὰ τὸ ναρκῶδες, δεύτερον τὸ ἔμπροσθεν, ἴησις

ἡ αὐτή. ἐμβολαὶ δὲ, τοῦ μὲν ὀπίσω ἐκτείνοντα κατατεῖναι, σημεῖον δὲ οὐ γὰρ δύνανται ἐκτείνειν, τοῦ δὲ ἔμπροσθεν οὐ δύνανται ξυγκάμπτειν. τούτῳ δὲ ἐνθέντα τι σκληρὸν συνειλεγμένον, περὶ τοῦτο ξυγκάμψαι ἐξ ἐκτάσιος ἐξαίφνης. διαστάσιος δὲ ὀστέων σημεῖον, κατὰ τὴν φλέβα, τὴν κατὰ τὸν βραχίονα σχιζομένην διαψαύοντι, ταῦτα δὲ ταχέως διαπωροῦται. ἐκ γενεῆς δὲ βραχύτερα τὰ κάτω ὀστέα, τοῦ σίνεος πλεῖστον, τὰ δὴ ἐγγύτατα πήχεος, δεύτερον χειρὸς, τρίτον δακτύλων, βραχίων δὲ, καὶ ὦμος, ἐγκρατέστερα διὰ τὴν τροφήν· ἡ δὴ ἑτέρη χεὶρ διὰ τὰ ἔργα, πλείω ἔτι ἐγκρατεστέρη. μινύθησις δὲ σαρκῶν, εἰ μὲν ἔξω ἐξέπεσεν, εἴσω, εἰ δὲ μὴ, ἐς τοὐναντίον ἢ ἐξέπεσεν. ἀγκὼν δὲ, ἢν μὲν ἔξω ἢ ἔσω ἐκβῇ, κατάστασις μὲν ἐν σχήματι ἐγγωνίῳ, τοῦ πήχεος κοινοῦ, πρὸς βραχίονα. τὴν γὰρ μασχάλην διαλαβὼν ταινίῃ ἀνακρεμάσαι, ἀγκῶνι δὲ ἄκρῳ ὑποθείς τι παρὰ τὸ ἄρθρον βάρος ἐκκρεμάσαι, ἢ χερσὶ καταναγκάσαι. ὑπεραιωρηθέντος δὲ τοῦ ἄρθρου, αἱ παραγωγαὶ τοῖσι θέναρσιν, ὡς τὰ ἐν χερσίν. ἐπίδεσις ἐν τούτῳ τῷ σχήματι, καὶ ἀνάληψις, καὶ θέσις. τὰ δὴ ὄπισθεν ἐξαίφνης ἐκτείνοντα διορθοῦν τοῖσι θέναρσιν, ἅμα δὲ δεῖ ἐν τῇ διορθώσει, καὶ τοῖσιν ἑτέροισιν, ἢν δὲ πρόσθεν, ἀμφὶ ὀθόνιον συνειλεγμένον, εὔογκον, ξυγκάμπτοντα, ἅμα διορθοῦσθαι. ἢν δὴ ἑτεροκλινὲς ἢ ἐν τῇ διορθώσει, ἀμφότερα ἅμα χρὴ ποιέειν, τῆς δὲ μελέτης κοινὸν τὸ σχῆμα, καὶ ἡ ἐπίδεσις. δύναται γὰρ ἐκ τῆς διαστάσιος κοινῇ ξυμπίπτειν πάντα· τῶν δὲ ἐμβολέων, αἱ μὲν ἐξ ὑπεραιωρήσιος ἐμβάλλονται, αἱ δὲ ἐκ κατατάσιος, αἱ δὲ ἐκ περισφαλήσιος. αὗται δὲ ἐκ τῶν ὑπερβολέων τῶν σχημάτων, ἢ τῇ, ἢ τῇ, σὺν τῷ τάχει.

A hibenda. Reconditur verò ubi in posteriora excidit, si porrectum brachium in diversa cōtēdatur, cujus rei indicium est, quod extendi nequit, ut & in anteriorē prolapsi, quod minimè flecti potest. Hic autem imposito duro aliquo collecto, super id, ubi extenderis, derepente flectendus est. At dissidentium inter se ossium indicium, quà vena in brachio scinditur, ad contactū patet, hæc verò celeriter callo obducuntur. Quibus à primo ortu ista contingūt, iis ossa infra noxam breviora evadunt, plurimùm verò quæ cubito sunt proxima, B deinde ea quæ in manu, postremò quæ in digitis, Brachiū autem & humerus propter nutritionem validiora evadunt. Manus item altera, propter opera, etiam longè validior est. At carnium imminutio, siquidem in exteriorem partem articulus prolapsus est, interiore parte fit; sin minùs, contra quàm exciderit. Cubiti autem gibbus ubi interiorem in partem, aut exteriorem exciderit, in habitu quidem angulari cubiti ad brachium cōmuni reponitur. Ex ala namque fascia excepta, suspensio facienda, ad cubitum verò summū suppositum pondus aliquod juxta articulum appen- C dendum, vel manibus adurgendum. Tum suspēso in sublimi articulo, ossa manuum volis adducenda. Hoc in habitu deligatio, appensio, & positio velut in manibus fieri debet; at ubi posteriorē in partem excidit, de repente extēsione facta, manuum palmis dirigendum, simulque hæc in directione, tum in cæteris usurpanda sunt. Quod si priorem in partem prolapsio facta sit, circum linteum convolutum, & in justam molem sublatum, inflectendo simul directio facienda: Sin alterā in partem inclinarit, cum directione simul utraque facienda sunt; ad curam autem communiter ha- D bitus & deligatio spectant: possunt enim ex distérione communiter omnia contingere. Repositiones verò partim quidem in sublime elevando, partim distendendo, partim verò circumoberrando fiunt. Idque dum habitus in hanc vel in illam partem excedunt, celeriter adhibetur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ζ'.

Χειρὸς δὲ ἄρθρον ὀλισθαίνει, ἢ ἔσω, ἢ ἔξω. ἔσω δὲ, τὰ πλεῖστα σημεῖα δὴ εὔσημα· ἢν μὲν ἔσω, ξυγκάμπτειν ὅλως σφῶν τοὺς δακτύλους οὐ δύνανται, ἢν δὴ ἔξω, ἐκτείνειν. ἐμβολὴ δὲ, ὑπὲρ τραπέζης τοὺς δακτύλους ἔχων, τοὺς μὲν τείνειν, τοὺς δὴ ἀντιτείνειν. τὸ δὲ ἐξέχον, ἢ θέναρ, ἢ πτέρνῃ, ἅμα ἀπωθέειν πρόσω καὶ κάτωθεν, κατὰ τὸ ἕτερον ὀστέον, ὄγκον τε μαλθακὸν ὑποθεὶς, καὶ ἢν μὲν ἄνω καταστρέψας τὴν χεῖρα, ἢν δὲ κάτω, ὑπτίην. ἴησις ὀθονίοισιν, ὅλη δὲ ἡ χεὶρ, ὀλισθαίνει, ἢ ἔσω, ἢ ἔξω. μάλιστα δὲ ἔσω, ἢ ἔνθα, ἢ ἔνθα· ἔστι δὴ ὅτε ἡ ἐπίφυσις ἐκινήθη, ἔστι δὴ ὅτε τὸ ἕτερον τῶν ὀστέων διέστη, τουτέοισι κατάτασις ἰσχυρὴ ποιητέη, καὶ τὸ μὲν ἐξέχον ἀπωθέειν, τὸ δὴ ἕτερον ἀντωθέειν, δύο εἴδεα ἅμα, καὶ ἐς τοὔπισω, καὶ ἐς τὸ πλάγιον, ἢ χερσὶν ἐπὶ τραπέζης, ἢ πτέρνῃ, παλίγκοτα δὲ καὶ ἀσχήμονα, τῷ μὲν χρόνῳ κρατύνεται ἐς χρῆσιν. ἴησις ὀθονίοισι ξὺν τῇ χειρὶ καὶ τῷ πήχει, καὶ νάρθηκας μέχρι δακτύλων τιθέναι· ἐν νάρθηξι δὲ δεδέσθω ταῦτα, πυκνότερον λύειν ἢ

CAPUT VII.

Manus articulus interiore aut exteriore parte luxatur, plurimùm verò interiore. Cujus rei signa manifesta sunt: Si quidē intro prolabitur; E digiti ipsi in totum flecti, si extra, intēdi nequeūt. Respositio fit digitis supra mensam positis, si partim quidem extēduntur, partim etiam in diversa cōtenduntur, idque quod eminet, aut præeminētiore palmæ parte, aut calce simul in anteriorem partem protrudatur, & inferiore parte ad alterū os, molle aliquid in tumorem sublatum supponatur, si superiore quidem parte eminet, manu conversa, sin inferiore, supina. Curatio linteis perficitur, at tota manus in interiorem vel exteriorem, F vel in hanc, vel in illam partem luxatur, interiorē verò maximè. Ast ubi ossis accrementum emovetur, interdum quoque alterum os dissidet, his valida distensio adhibēda, & os quidē eminens protrudendum, alterum verò propulsandum, unaque duobus modis in posteriorem partem & in latus, aut manibus supra mensam, aut calce impulsio fieri debet. Quæ verò rursùs excandescunt & deformitatem habent, tempore quidem ad usum firmantur. Curatio linteis simul cum manu & cubito adhibetur, ferulæque ad digitos usque

apponendæ. Hæc ferulis deligata, crebrius quàm fracta resolvenda, & copiosiore perfusione fovẽda. At manus à primo ortu luxata brevior evadit, & carnes altera ex parte quàm luxatio facta est, potissimùm imminuuntur, adulto vero ossa permanent. Digiti articulus luxatus facilis quidem cognitu, neque scriptione indiget. Reponitur autem in directum contendendo, & quod eminet protrudendo, & quod contra est retrudendo: curatio vero est accommodata quæ per lintea fit deligatio; nisi enim restitutus fuerit, exteriore parte callum contrahit. Quæ à primo ortu aut dũ adolescunt, ossa prolapsa fuerint, ea infra luxationem breviora evadunt, & carnes adversa ex parte, in quam prolapsio facta est, potissimũ imminuuntur. Adulto vero ossa eadem magnitudine permanẽt.

A τὰ κατήγματα, καὶ καταχύσει πλέονι χρῆσθαι, ἐκ γενεῆς δὲ βραχυτέρη ἡ χεὶρ γίνεται, καὶ ἡ μινύθησις σαρκῶν μάλιστα τἀναντία, ἢ ὡς τὸ ἔκπτωμα, ηὐξημένῳ δὲ ὀστέα μένει. δακτύλου δὲ, ἄρθρον ὀλισθὸν μὲν εὔσημον οὐδὲ δεῖ γράφειν, ἐμβολὴ δὲ αὐτοῦ ἥδε, κατατείνοντα ἐς ἰθὺ, τὸ μὲν ἐξέχον ἀπωθέειν, τὸ δὲ ἐναντίον ἀντωθέειν. ἴησις ἡ προσήκουσα, τοῖς ὀθονίοισιν ἐπιδέσεις· μὴ ἐμπεσὸν γὰρ, ἐπιπωροῦται ἔξωθεν. ἐκ γενεῆς δὲ, ἢ ἐν αὐξήσει ἐξαρθρήσαντα τὰ ὀστέα, βραχύνεται κάτω τοῦ ὀλισθήματος, καὶ
B σάρκες μινύθουσι, τἀναντία μάλιστα ἢ ὡς τὸ ἔκπτωμα, ηὐξημένῳ δὲ, τὰ ὀστέα μένει.

CAPUT VIII.

Femoris articulus quatuor modis excidit, plurimùm interiorem in partem, deinde in exteriorem, aliis vero modis, similiter. Hujus rei indicium commune quidem alterum crus, intrò verò emoti proprium ubi in interfœmineæ coxæ caput tactu percipitur, neque similiter crus inflectunt. Crus verò multo longius videtur, nisi utroque in mediũ adducto, distensionem feceris: etenim pes & genu exteriorem in partem feruntur. Si igitur à primo ortu, aut dum incrementum accipiunt, exciderit, femur brevius evadit, quam calamitatem minus tibia, cætera vero pro ratione sentiũt; carnes autẽ imminuuntur, maximè tamen parte exteriore. Ii in dirigendo corpore negligenter se gerunt, & ad sanum crus convolvuntur. Quod si cogantur, scipione uno vel duobus innixi incedunt, crus verò attollunt: Quo enim brevius eò levius est. Quod si jam adultis istud accidit, ossa quidem eadem magnitudine perseverant, carnes tamen quo ante dictum est modo, imminuuntur, & crus circunvolvendo, velut boves incedunt. Ad lateris autem inanitatem incurvantur, sani cruris extra prominente coxẽdice: Hoc enim ut subeat ad vehendum necesse est, illud vero ut extra feratur: neq; enim vehere potest, nõ magis quàm quibus pes ulcere laborat. Ad cruris quoq; sani latus baculo corpus fulciũt, crus vero manu læsum super genu posita adurgent, quo inter ambulandum corpus vehãt. Coxendice infra si utatur, infra etiã ossa minus imminuuntur, carnes vero magis.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ η'.

Μηροῦ ἄρθρον ἐκπίπτει κατὰ τρόπους τέσσαρας, ἔσω πλεῖστα, ἔξω δεύτερον, τὰ δ' ἄλλα
C ὁμοίως. σημεῖα, κοινὸν μὲν τὸ ἕτερον σκέλος. ἴδιον δὲ τοῦ μὲν εἴσω, παρὰ τὸν περίνεον ψαύεται ἡ κεφαλὴ, ξυγκάμπτουσιν οὐχ ὁμοίως· δοκέει δὲ μακρότερον τὸ σκέλος, καὶ πολὺ, ἢν μὴ ἐς μέσον ἀμφότερα ἄγων παρατείνῃς· καὶ γὰρ οὕτως ἔξω, ὁ ποὺς καὶ τὸ γόνυ ῥέπει. ἢν μὲν οὖν ἐκ γενεῆς, ἢ ἐν αὐξήσει ἐκπέσῃ, βραχύτερος ὁ μηρὸς, ἧσσον δὲ κνήμη, κατὰ λόγον δὲ τἄλλα, μινύθουσι δὲ σάρκες, μάλιστα δὲ ἔξω. οὗτοι κατοκνέουσιν ὀρθοῦσθαι, καὶ εἰλέονται ἐπὶ τὸ ὑγιές. ἢν δ' ἀναγκάζων-
D ται σκίμπωνι ἑνὶ, ἢ δυσὶν ὁδοιπορέουσι, τὸ δὲ σκέλος αἰωρέουσιν· ὅσῳ γὰρ μεῖον, τόσῳ ῥᾷον. ἢν δ' ηὐξημένοισι, τὰ ὀστέα μένει, αἱ δὲ σάρκες μινύθουσιν, ὡς προείρηται, ὁδοιπορέουσι δὲ περιστροφάδην ὡς βόες, ἐν δὲ τῷ κενεῶνι καμπύλοι ἐπὶ τὸ ὑγιὲς ἐξίσχιοι ἐόντες· τῷ μὲν γὰρ, ἀνάγκη ὑποβαίνειν ὡς ὀχέῃ, τῷ δ' ἀποβαίνειν, οὐ γὰρ δύναται ὀχέειν, ὥσπερ οἱ ἐν ποδὶ ἕλκος ἔχοντες. κατὰ δὲ τὸ ὑγιὲς, πλάγιον ξύλῳ τῷ σώματι ἀντικοτέουσι, τὸ δὲ σιναρὸν τῇ χειρὶ ὑπὲρ τοῦ γούνατος καταναγκάζουσι ὡς ὀχέειν ἐν τῇ μεταβάσει τὸ σῶμα. ἰσχίῳ κάτωθεν εἰ χρῆται, κάτω-
E θεν ἧσσον μινύθει καὶ ὀστέα, μᾶλλον δὲ σάρκες.

CAPUT IX.

At exteriorem in partem emoti femoris cõtraria tum signa, tum status sunt, genuq; ac pes introrsùm paulò spectant. Quibus hæc dũ adhuc adolescunt, aut à primo ortu contingunt, iis crus non æquè augetur, eademque ratione coxæ articulus paulò supra eminens non similiter. Quibus verò frequenter exteriorẽ in partem citra inflãmationem prolabitur, ii humidiore crure utuntur, non secus ac manus pollex, qui maxime suapte natura excidit, quibus quidẽ magis aut minus excidit, partim verò ęgrius aut facilius prolabitur. At ubi celeriùs recondi spes est, & quibus nullam curationem recipit, interdumq; sæpiùs excidit, & curationẽ admittit. A primo verò ortu aut in adolescentia, aut per morbum ubi ista contingunt, ac

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ θ'.

Τοῦ δὲ ἔξω τἀναντία, καὶ τὰ σημεῖα, καὶ αἱ στάσεις· καὶ τὸ γόνυ, καὶ ὁ ποὺς ἔσω ῥέπει βραχὺ, τοῖσι δὲ ἐν αὐξήσει,
F ἢ ἐκ γενεῆς παθοῦσιν, οὐχ ὁμοίως ξυναύξεται, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἰσχίον ἀνωτέρω ἐὸν οὐχ ὁμοίως· οἷσι δὲ πυκνὰ ἐκπίπτει ἐς τὸ ἔξω ἄνευ φλεγμονῆς, ὑγροτέρῳ τῷ σκέλει χρέονται. ὥσπερ ὁ μέγας τῆς χειρὸς δάκτυλος, μάλιστα γὰρ τοῦτο ἐκπίπτει φύσει, οἷς μὲν ἐκπίπτει μᾶλλον ἢ ἧσσον, καὶ οἷς μὲν ἐκπίπτει χαλεπώτερον ἢ ῥᾷον. καὶ οἷσιν ἐλπὶς θᾶσσον ἐμπεσεῖν, καὶ οἷσιν οὐκ ἀρκεῖ τούτου, καὶ οἷσι πολλάκις ἐκπίπτει, ἴησις τούτου. ἐκ γενεῆς δὲ ἢ ἐπ' αὐξήσει, ἢ ἐν

A νούσῳ, μάλιστα γὰρ ἐκ νόσου. ἔστι μὲν οὖν, οἷσιν ἐπισφακελίζει τὸ ὀστέον, ἀτὰρ καὶ οἷσι μὴ πάσχῃ πάντα, ἧσσον δὲ ἢ τὸ ἔσω, ἢν χρηστῶς ἐπιμεληθῶσιν, ὥστε καὶ ὅλῳ βαίνοντες τῷ ποδὶ, διαφέρειν διὰ μὴ ἐπὶ πλείστης. τοῖσιν νηπιωτάτοισιν ἐαθέντα κακοῦται, ἐπιμεληθέντα δὲ, ὠφελέεται τοῖσι ὅλοισιν, ἧσσον δέ τι μινύθουσιν. οἷσιν δ' αὖ ἀμφότερα οὕτως ἐκπέσῃ τῶν ὀστέων, ταῦτα παθήματα. εὔσαρκοι μὲν, πλὴν ἔσωθεν, ἐξεχέγλουτοι, ῥοικοὶ μηρὶ ἢν μὴ ἐπισφακελίσῃ, ἢ κυφοὶ, τὰ ἄνωθεν ἰσχίου γένοιντο, ὑγιηροὶ μὲν, ἀναοξέες δὲ τὸ σῶμα, πλὴν κεφαλῆς.

præcipuè certè per morbum, interdum quibusdã os sideratur, quinetiã quibusdam non omnia eveniunt, minus tamen quam quibus intro luxatio facta est, depravantur, si proba & diligens curatio adhibeatur, adeo ut toto pede insistentes, plurimã adhibitã diligentiã in utramque partem propendeant. Quæ si in infantia neglecta fuerint, vitiantur, adhibita verò cura toto crure utilitatem sentiunt, minusque quodammodo imminuuntur. At quibus hunc in modum utraque ossa exciderunt, his noxis afficiuntur: pleniores quidem sũt, præ-B terquam interiore parte, admodũ prominentibus exteriorem in partem natibus conspiciuntur & femoribus introrsùm obortis. Ii nisi siderentur, aut gibbosi superiore coxæ parte evadant, salubriter quidem degunt corpore tamen minus, capite excepto, augentur.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ι'.

Οἷσι δὲ ὄπισθεν, σημεῖα, ἔμπροσθεν λαπαρώτερον, ὄπισθεν ἐξέχον, πούς ὀρθὸς, συγκάμπτειν οὐ C δύνανται, εἰ μὴ μετ' ὀδύνης, ἐκτείνειν ἥκιστα. τούτοις σκέλος βραχύτερον, ἀτὰρ οὐδ' ἐκτανύειν δύνανται κατ' ἰγνύην, ἢ κατὰ βουβῶνα, ἢν μὴ πάνυ αἴρῃ, οὐδὲ ξυγκάμπτειν ἥκιστα ἐν τοῖσι πλείστοισι τὸ ἄνω ἄρθρον τὸ πρῶτον, κοινὸν τοῦτο ἄρθροισι, νεύροισι, μυσὶν, ἐντέροισιν, ὑστέραις, ἄλλοισι ταύταις, τοῦ ἰσχίου τὸ ὀστέον καταφέρεσθαι ἐς τὸν γλουτὸν, διὰ τοῦτο βραχὺ, καὶ ὅ, τι ἐκτείνειν οὐ δύνανται. σάρκες πάντῃ τοῦ σκέλεος ἐν πᾶσι μινύθουσιν, ἐφ' οἷσι δὲ μάλιστα, καὶ οἷ, εἴρηται, τὰ ἔργα τὰ ἑωυτοῦ ἕκαστον τοῦ σώματος ἐργαζόμενον μὲν ἰσχύει, ἀρ-D γέον δὲ κακοῦται, πλὴν κόπου, πυρετοῦ, φλεγμονῆς. καὶ τὸ ἔξω, ὅτι ἐς σάρκα ὑπείκουσαν, βραχύτερον, τὸ δὲ ἔσω, ὅτι ἐπ' ὀστέον προσέχον, μακρότερον. ἢν μὲν οὖν ηὐξημένοισι μὴ ἐμπέσῃ, ἐπὶ βουβῶσι καμπύλοι ὁδοιπορέουσι, καὶ ἡ ἑτέρη ἰγνύη κάμπτεται, στάθεσι μόλις κινεῖται, χειρὶ τὸ σκέλος καταλαμβάνοντες ἄνευ ξύλου ἢν ἐθέλωσιν· ἢν γὰρ μακρότερον ᾖ, οὐ βήσεται· ἢν δὲ βαίνῃ, βραχύ. μινύθησις δὲ σαρκῶν, οἷσι πόνοι, καὶ ἧξις ἔμπροσθεν, καὶ τὸ ὑγιὲς κατὰ λόγον, οἷσι δὲ ἐκ γενεῆς, ἢ αὐξομένοισιν, ἢ E ὑπὸ νόσου ἐνόσησε, καὶ ἐξάρθρα ἐγένετο, ἐν αἷς εἰρήσεται, οὗτοι μάλιστα κακοῦνται, διὰ τὴν τῶν νεύρων, καὶ ἄρθρων ἀργίην. τὸ δὲ γόνυ διὰ τὰ εἰρημένα συγκακοῦται. συγκεκαμμένον οὗτοι ἔχοντες, ὁδοιπορέουσιν ἐπὶ ξύλου ἑνὸς ἢ δύο. τὸ δὲ ὑγιὲς, εὔσαρκον διὰ χρῆσιν.

CAPUT X.

Quibus autem posteriorem in partem femur prolapsum est, hæ notæ adsũt, pars anterior C mollior est, posterior prominet, pes rectus est, crus inflectere non nisi cum dolore queunt, extendere verò minimè. His crus brevius evadit; sed neque hoc, nisi valde sustollant, tum ad poplitem, tũ ad inguen extendere possunt, neque in plurimis superior articulus primus flecti incipit. Quod commune est articulis, nervis, musculis, intestinis, uteris, aliisque hujusmodi. His coxẽdicis os declive in natem fertur, quam ob causam, quodque crus extendere nequeunt, breve evadit. Totius cruris carnes in omnibus imminuuntur; in quibus autẽ maximè, aut ubi ista contingant, dictum est. Corporis pars quæque ubi sua munia obierit, robur D quidem accipit; si verò otietur, vitiatur, præterquã si lassitudine, febre aut inflammatione tentetur. Quod etiam exteriorem in partem prolapsum est, eo quod in cedentem carnem excidit, breviùs efficitur; quod verò in interiorem, eo quod supra os prominet, longius. Quibus igitur adultis repositũ non fuerit, ii ad inguina curvati incedunt, & alterum poplitẽ inflectunt, ima pedis planta vix terrã attingunt, manu crus prehendunt, si absq; baculo incedere velint. Qui si longior fuerit, non ingredientur; quod si ingrediantur, breve esse oportet. Carnium autem fit imminutio si laborent, & crus E in usum admittatur, velut ante dictum est: Quod in integro crure pro natione accidit. At quibus ex primo ortu, aut per adolescentiam, aut per morbũ affectio ista aut luxatio cõtigit, quibusverò in morbis id fiat dicetur, ii maximè propter nervorũ & articulorũ ignaviam, noxam sentiũt. Genu quoq; ob enumeratas causas vitium sentit, quo inflexo, baculo uno aut duobus innixi incedũt. Crus verò integrũ qui in usum admittitur, bene habitũ est.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ια'.

F

Οἷσι δὲ ἐς τοὔμπροσθεν, σημεῖα τἀναντία, ὄπισθεν λαπαρὸν, ἔμπροσθεν ἐξέχον, ἥκιστα ξυγκάμπτουσιν οὗτοι τὸ σκέλος, μάλιστα δὲ ἐκτείνουσιν, ὀρθὸς πούς, σκέλος ἴσον, πτέρνα βραχεῖ ἄκρως ἀνέσταλται, ἢ πονέουσι μάλιστα οὗτοι αὐτίκα καὶ οὖρον ἴσχεται μάλιστα ἐν τούτοις τοῖσι ἐξαρθρήμασιν. ἐν γὰρ τόνοισιν ἔγκειται τοῖσιν ἐπικαίροι-

CAPUT XI.

At quibus priorem in partem femur excidit iis contraria signa adsunt, posteriore parte molle est, anteriore prominet, crus hi minime inflectunt, maximè vero extendunt, pes rectus est, crus æquale, calx summus paulùm contractus, aut hi statim dolore præcipuè conflictantur, urinaq; in primis in his luxationibus supprimitur. Femoris enim caput ad insignes nervos incumbit, loca

anteriora contenta sunt, neque incrementum sumunt, morbis & maturæ senectuti obnoxia redduntur posteriora in rugas cõtracta. Quibus adultis ista contingunt, ii recti inambulãt, calce magis incedentes. Ac si admodum progredi valeãt, etiã valde (calce incedunt.) Pedem autem per terram trahunt. Femur minimùm imminuitur ob usum, præcipuè verò posteriore parte, toto crure erectiones mediocri baculo ad crus affectũ indigẽt. Quibus verò ex prima origine adolescentibus hæc contingunt, ii si probè & diligẽter curentur, crure non secus ac adulti utuntur. At neglectis paulùm extentũ est; ipsi enim quod ad rectũ habitũ maximè spectat, articulis capti sunt; Ossiũ autẽ & carnium imminutiones pro ratione cõtingunt.

A σι. τὰ ἔμπροσθεν κατατέταται, ἀσαρκέα, νοσώδεα, ταχύγηρα, τὰ ὄπισθεν ῥυσσὰ ἐόντα. οἷσιν ηὐξημένοισιν, ὁδοιπορέουσιν, ὀρθῇ πτέρνῃ, μᾶλλον βαίνοντες. οἱ δὲ ἠδύναντο μέγα προβαίνειν, κἂν πάνυ, σύρουσι δέ, μινύθει δὲ ἥκιστα, τούτοισι δὲ ἡ χρῆσις αἰτία, μάλιστα δὲ ὄπισθεν. διὰ παντὸς τοῦ σκέλεος ὀρθότεροι, τοῦ μετρίου ξύλου δέονται κατὰ τὸ σιναρόν, οἷσι δὲ ἐκ γενεῆς αὐξανομένοισι, χρηστῶς μὲν ἐπιμεληθεῖσιν ἡ χρῆσις ὥσπερ τοῖσιν ηὐξημένοισιν, ἀμεληθεῖσι δὲ βραχὺ ἐκτεταμένον. προσδέεται γὰρ τούτοισι. μάλιστα

B δὲ ἐς ἰθὺ τὰ ἄρθρα, αἱ δὲ τῶν ὀστέων μειώσιες, καὶ αἱ τῶν σαρκῶν μινυθήσιες, κατὰ λόγον.

CAPUT XII.

COxæ autem valida quidem distensio & directio communis est, quæ vel manibus, vel assere, vel vectis molitione præstatur; & luxationẽ quidem quæ ad interiora fit, rotundo; quæ ad exteriora, lato vecte moliri decet, præcipuè verò quæ ad exteriora; quæ certè in interiorem partẽ prolapsa sunt, utribus ad eam cruris partẽ quæ in angustum tenuatur, appositis curare convenit, simulque cum distensione & crurum deligatione suspensio adhibenda, diductis paulum pedibus deinde manibus implexis quendã appensum esse oportet, qui inter dirigendum simul utraque præstet. Istaq; reponendi ratio luxationi ad anteriora & cæteris abundè convenit, minimè verò ei quæ fit in exteriora. Lignum etiam velut in humero ad manum subtentum, quibus ad interiora luxatio facta est, convenit, aliis verò minus. Deorsum autem impelles cum distentione præcipue anteriorum aut posteriorum partium, aut manu, aut pede, insidere, aut assere uti conveniet.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ια΄.

ΜΗροῦ δὲ κατάτασις μὲν ἰσχυρή, καὶ ἡ διόρθωσις κοινή, ἢ χερσὶν, ἢ σανίδι, ἢ μοχλῷ, τὰ μὲν ἔσω

C στρογγύλῳ, τὰ δὲ ἔξω πλατεῖ· μάλιστα δὲ τὰ ἔξω, καὶ τὰ μὲν ἔσω, ἀσκοῖσι ἀκεσάμενον ἐς τὸ παρέξηρον τοῦ μηροῦ. κατατάσιος δὲ, καὶ συνδέσιος σκελέων, κρεμάσαι διαλείποντα σμικρὸν τοὺς πόδας. ἔπειτα πλέξαντα ἐκκρεμασθῆναί τινα ἐν τῇ διορθώσει, ἀμφότερα ἅμα ποιοῦντα. καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦτο ἱκανόν, καὶ τοῖσιν ἑτέροις, ἥκιστα δὲ τοῖσιν ἔξω. ἡ τοῦ ξύλου ὑπόστασις ὥσπερ ὤμῳ ὑπὸ τὴν χεῖρα οἷς ἔσω, τοῖσι γὰρ ἄλλοισιν ἧσσον. καταναγκάσαι δὲ μετὰ διατάσιος, μάλιστα τῶν ἔμπροσθεν, ἢ ὄπισθεν, ἢ ποδὶ, ἢ χειρὶ ἐφίζεσθαι, ἢ

D σανίδι.

CAPUT XIII.

GEnu cubiti gibbo ob succinctam & cõmodam ejus naturam benignius est, ideóq; faciliùs excidit & reponitur. Sæpius autem interiorẽ in partem, sed & in exteriorem & posteriorẽ prolabitur. At reconditur subitã conflexione & excalcitratione, aut si circa obvolutum fasciæ globulum in poplite positum, ut derepentè corpus in genua flectatur permiseris, idque præcipuè luxationem in posteriora restituit. Possunt quoq; quæ posteriorem in partem luxantur, moderata extensione, non secus ac cubiti gibbus, suum in locum reverti. Quæ verò in hanc vel illã partem excesserunt, conflexio, aut calcium impulsio, aut extẽsio reponit, præcipueq; hec quod posteriorem in partem excidit. At quæ moderata extensione fit restitutio, omnibus cõmunis est. Ac nisi repositio facta fuerit, neque ubi posteriorem in partem excidit, sed neq; cùm alias in partes excessit, flecti admodum queunt; femoris verò & tibiæ os anteriore parte imminuitur. Ac si interiorem in partem excidit, ii valgi magis evadunt, exterioribus autẽ partibus imminuuntur. Quòd si exteriorem in partem prolapsum est, vari magis, claudi verò minus efficiuntur. Crassiore namque ossis parte gestantur, ac interioribus partibus imminuuntur. At quibus à primo ortu, aut dum adolescunt, luxatio facta est, hi quomodo priùs dictum est se habent.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιβ΄.

ΓΟνυ δὲ εὐηθέστερον ἀγκῶνος, διὰ τὴν εὐσταλίην καὶ εὐφυΐην, διὸ καὶ ἐκπίπτει καὶ ἐμπίπτει ῥᾷον·

E ἐκπίπτει δὲ πλειστάκις ἔσω, ἀτὰρ καὶ ἔξω, καὶ ὄπισθεν. ἐμβολαὶ δὲ, ἢ ἐκ τοῦ ξυγκεκάμφθαι, ἢ ἐκλακτίσαι ὀξέως. ἢ ξυνειλίξας ταινίης ὄγκον ἐν ἰγνύῃ θεὶς, ἀμφὶ τοῦτον ἐξαίφνης ἐς ὄκλασιν ἀφεῖναι τὸ σῶμα, μάλιστα αὐτῇ τῇ ὄπισθεν. δύναται δὲ, καὶ κατατεινόμενα μετρίως, ὥσπερ ἀγκὼν ἐμπίπτει τὰ ὄπισθεν· τὰ δὲ ἔνθα, ἢ ἔνθα, ἐκ τοῦ συγκεκάμφθαι ἢ ἐν κατατάσει, μάλιστα δὲ αὐτὴ τὸ ὄπισθεν. ἀτὰρ καὶ ἐκ κατατάσιος μετρίης, ἡ διόρθωσις ἅπασι κοινή. ἢν δὲ μὴ ἐμπέσῃ, τοῖσι μὲν ὄπισθεν ξυγκάμπτειν οὐ δύνανται, ἀτὰρ οὐδὲ τοῖσιν ἄλλοισι, πάνυ τι. μινύθει δὲ,

F μηρὸς, καὶ κνήμης ὀστέον τὸ ἔμπροσθεν, ἢν δὲ ἐς τὸ εἴσω, βλαισότεροι, μινύθει δὲ τὰ ἔξω, ἢν δὲ ἐς τὰ ἔσω, γαυσότεροι. χωλοὶ δὲ ἧσσον. κατὰ γὰρ τὸ παχύτερον ὀστέον ὀχέει, μινύθει δὲ τὰ ἔσω. ἐκ γενεῆς δὲ, ἢ ἐν αὐξήσει, κατὰ λόγον τῶν πρόσθεν.

A

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιγʹ.

Τὰ δὲ κατὰ τὰ σφυρὰ, κατατάσιος ἰσχυρῆς δεῖται, ἢ τῇσι χερσὶ, κατορθώσιος δὲ ἅμα, ἀμφότερα ποιεύσης, κοινὸν δὲ πᾶσι, τὰ δὲ ἐν ποδὶ, ὡς τὰ ἐν χειρὶ ὑγιάς. τὰ δὲ ἐν τῇ κνήμῃ συγκοινωνέοντα, καὶ μὴ ἐκπεσόντα ἐκ γενεῆς, ἢ ἐν αὐξήσει ἐξαρθρήσαντα, ταῦτα ἃ καὶ ἐν χειρί. ὅσοι δὲ πηδήσαντες ἄνωθεν ἐστηρίξαντο τῇ πτέρνῃ, ὥστε διαστῆναι τὰ ὀστέα, καὶ φλέβας ἐκχυμωθῆναι, καὶ νεῦρα ἀμφιφλασθῆναι, ὅταν γένηται, οἷα τὰ δεινότατα, κίνδυνος μὲν σφακελίσαντα τὸν αἰῶνα πρήγματα παρασχεῖν, ἢ ῥοικώδεα μὲν τὰ ὀστέα, τὰ δὲ νεῦρα ἀλλήλοισι κοινωνέοντα. ἔπειτα καὶ οἷσιν ἂν καταγεῖσιν, ἢ ἀπὸ τρώματος οἷα ἐν κνήμῃ, ἢ μηρῷ, νεύρων ἀπολυθέντων, ἃ κοινωνεῖ τουτέοισιν, ἢ ἐξ ἄλλης κατακλίσιος ἀμελέος ἐμελανώθη ἡ πτέρνη, καὶ τουτέοισι παλιγκοτώτατα ἐκ τοιουτέων, ἔστιν ὅτε πρὸς σφακελισμῷ γίνονται πυρετοὶ ὑπεροξέες, λυγγώδεες, τρομώδεες, γνώμης ἁπτόμενοι, ταχυθάνατοι, ἢ ἔτι φλεβῶν αἱμορρόων πελιώσιες, ἢ γαγγραινώσιες. σημεῖα τῶν παλιγκοτησάντων, ἢν τὰ ἐκχυμώματα, καὶ τὰ μελάσματα, καὶ τὰ περὶ ταῦτα ὑπόσκληρα καὶ ὑπέρυθρα ᾖ, ἢν γὰρ ξὺν σκληρύσματι πελιωθῇ, κίνδυνος μελανθῆναι, ἢν δ' ὑποπέλια ἢ πέλια μάλα, ἢ κεχυμένα, ἢ ὑπόχλωρα, καὶ μαλθακὰ, ταῦτα ἐν πᾶσι τοῖσι τοιούτοισιν ἀγαθά. ἴησις δὲ, ἢν μὲν ἀπύρετοι ἔωσιν, ἐλλεβορίζειν, ἢν δὲ μή, μή· ἀλλὰ ποτὸν διδόναι ὀξύγλυκυ, εἰ δέοι, ἐπίδεσις δὲ, ἡ ἄρθροισι συνθέσιος. ἐπὶ δὲ ταῦτα μᾶλλον, τοῖσι φλάσμασι, ἢ ὀθονίοισι πλέοσι, καὶ μαλθακωτέροισι χρῆσθαι. πίεξις ἧσσον, ὕδωρ πλέον πρὸς περιβάλλειν τὰ πλεῖστα τῇ πτέρνῃ. τὸ σχῆμα, ὅπερ ἡ ἐπίδεσις, ὡς μὴ ἐς τὴν πτέρνην ἀποπιέζηται, ἀνωτέρω γούνατος, ἔστω εὔθετος, νάρθηξι μὴ χρῆσθαι.

CAPUT XIV.

Quæ circa malleolos luxantur, validâ intentione, quæ per manus aut alia hujusmodi adhibetur, opus habent, ac directione quæ simul utrunque efficiat: Quod omnibus commune est. Quæ vero in pede contingunt, velut ea quæ in manu fiunt, curationẽ accipiunt. Quæ cum tibia cõsensionem habent, & à primo ortu exciderint, B aut dum adhuc corpus augetur, luxentur, eandem quam in manu curationem habent. At quibus ex alto desilientibus in calcem innixis ossa desident, venæ subter cutem effunduntur, ac nervi cõtunduntur: ubi hæc gravissima contigerint, periculũ quidem est ne iis syderata ossa per totam vitam negotium facessant; obtorta siquidem ossa evadunt, nervi quoque cõsensione inter se conspirãt. Quibus item ex fractura vel vulnere, vel in tibia, vel femore, vel ex nervorum dissolutione qui cũ his communicant, aut alioqui ex negligentiore decubitu calx denigrata fuerit, iis quoq; ex talibus recrudescere mala cõsueverunt. Interdum ad C syderationẽ febres accedunt valde acutæ, singultuosæ, cum tremoris sensu mentem attentãtes, & quæ præcipitem mortem afferunt: prætereàq; venarum sanguinem fundentium livores & cancerationes. Recrudescentis morbi indicia sunt, ubi sanguis è venis sub cutem effusus, & quæ nigrescunt, quæque his vicina duritiem aut ruborẽ aliquem contraxerint: Etenim si cum duritie livescunt, ut nigrescant, periclitãtur; quod si sublivida aut livida & mollia fuerint, & diffusa, aut ex virore aliquantulùm pallida & mollia, hæc in omnibus hujusmodi bona sunt; curatio verò, siquidem D febris absit, per veratrum confert, alioqui non exhibendum, sed potui aqua mulsa acida (ὀξύγλυκυ vocant) si opus est, exhibenda. Deligatio quæ articulos componat, atque in his magis convenit; Ad collisa pluribus etiam linteis & mollioribus utendum; in his minor cõpressio, & copiosa aqua convenit, plurima fasciæ parte in calcẽ circunjecta. Figuratio ea fit quã deligatio requirit, ut ne in calcem expressio fiat, supra genu ducta sit, beneque illic disposita, neque ferulæ adhibendæ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιδʹ.

Ὅταν δὲ ἐκστῇ ὁ πούς, ἢ μοῦνος, ἢ ξὺν τῇ ἐπιφύσει, ἐκπίπτει μᾶλλον ἐς τὸ εἴσω, εἰ δὲ μὴ ἐμπέσῃ, λεπτύνεται ἀνὰ χρόνον, ἰσχίου, καὶ μηροῦ, καὶ κνήμης τὸ ἀντίον τοῦ ὀλισθήματος, ἐμβολὴ ὡς ἡ καρποῦ. κατάτασις δὲ ἰσχυροτέρη, ἴησις, νόμος ἄρθρων, παλιγκοτεῖ ἧσσον καρποῦ, ἢν ἡσυχάσῃ, δίαιτα μείων. ἐλινύουσι γάρ, τὰ δὲ ἐκ γενεῆς μὲν, ἢ ἐν αὐξήσει, κατὰ λόγον τὸν πρότερον, ἔπειτα σμικρὸν ὠλισθηκότα ἐκ γενεῆς ἔνια, οἷά τε διορθοῦσθαι, μάλιστα δὲ ποδὸς κύλλωσις, κυλλώσιος γὰρ οὐχ εἷς ὁ τρόπος, ἡ δὲ ἴησις τουτέου κηροπλαστεῖν, κηρωτῇ ῥητινώδει, ὀθόνια συχνὰ, ἢ πέλματα, ἢ μολύβδιον προσεπιδεῖν, μὴ χρωτὶ ἀνάληψις, τά τε σχήματα ὁμολογεῖν.

CAPUT XV.

E At ubi pes, vel solus, cum adnato osse excessit, interiorem in partẽ magis excidit, ac nisi recõdatur, coxæ, femoris, & tibiæ pars ex adverso luxationi respondens, tẽporis successu extenuatur. Repositio eadem quæ primæ juncturæ manus debetur, contẽtio verò vehementior, curatio pro lege articulorum. Quod si quiescant, minus quàm in prima manus junctura morbus recrudescit, & quod quietem agunt, tenuior victus ratio imperãda. Quæ verò à primo ortu aut dum adolescunt contigerunt, eam quæ priùs dicta est, tractationẽ F postulant. Deinde nonnullæ ex prima origine luxationes, si parum elapsæ fuerint, in statum naturalẽ dirigi possunt, præsertim verò ubi pes intrò convertitur, & varus efficitur. Neque enim id uno modo contingit. Hujus autem curationem instituunt, quasi ceram fingendo partibus conformatis ceratum quod resinam accipiat adhibitum, lintea copiosa, soleæ, aut plumbea lamina, non ad cutem alligata, ad quæ partis exceptionem, & corporis habitum accommodatum esse oportet.

CAPUT XVI.

A

CAPUT XVI.

QUod si luxata vulnerata cute extent, sinere ea præstat, ita sanè ut deprehendant, neque retro adducantur; curatio verò cerato quod picẽ habeat, aut spleniis vino madentibus calidis (his enim omnibus frigus nocet) instituenda, & foliis, per hyemem autem lanis sordidis. Ac neque integumenti gratiâ quicquam imponendum, neq; deligãdum, victus ratione tenui utendum. Frigus pondus multum, compressio, vis adhibita, habitus corporis constitutus, hæc sane omnia certam habent perniciem. Mediocriter autem curati, turpiter claudi fiunt: Etenim si ista in pedibus contingant, pes contrahitur, & si qua alia in parte, idem pro ratione evenit, ossa non admodum abscedunt, parum enim nudatur, & tenuibus circum cicatribus obducuntur; horum quæ maxima, & quæ valde supra, periculi sunt plenissima; unica verò spes salutis, si non reponantur, præterquam quæ sunt ad digitos, & ad summam manum. Ac in his ubi periculum prædixeris, ad repositionem aggredi oportet, aut primo, aut altero die; sin minus, ad decimum, quarto minimè. Repositio fit per vectiũ molitionem, curatio autem qualis in capitis ossibus, & per calida. Veratro quoq; etiam statim, deinde quibus repositio facta est, uti præstat; in reliquis probè nosse convenit, ad repositionem maximorum præcipuè & superiorum etiã celerrimas mortes consequi. Pes autẽ ubi excessit, convulsione & cãcro tentatur. Quod si repositione facta, quid hujusmodi supervenit, sola spes est, si qua restat, ut ejiciatur. Neq; enim ab his quæ laxãt, at verò ab his quæ intẽdunt, cõvulsiones fiũt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιϛ'.

ΗΝ δὲ ἐξαρθρήσαντα, ἕλκος ποιησάμενα ἐξίσχῃ, ἐᾶν ἄμεινον, ὥστε δὲ μὴ ἀπαιωρέεσθαι, μηδ᾽ ἀπομαλκάζεσθαι, ἴησις δὲ πισσηρὴ, ἢ σπλήνεσιν οἰνηροῖσι θερμοῖσιν, ἅπασι γὰρ τουτέοισι, τὸ ψυχρὸν κακὸν, καὶ φύλλοισι, χειμῶνος δὲ, ἐρίοισι ῥερυπωμένοισι, B τῆς σκέπης εἵνεκα μὴ καταπλάσσειν, μηδὲ ἐπιδεῖν, δίαιτα λεπτή. ψῦχος, ἄχθος πολὺ, πίεξις, ἀνάγκη, σχήματος τάξις, εἰδέναι μὲν οὖν ταῦτα πάντα ὀλέθρια. μετρίως δὲ θεραπεύοντες, χωλοὶ αἰσχρῶς. ἢν γὰρ παρὰ πόδας γένηται, ποὺς ἀνασπᾶται, καὶ ἢν πῆ ἄλλῃ κατὰ λόγον, ὀστέα οὐ μάλα ἀφίστανται. μικρὰ γὰρ, ψιλοῦται, περιεπιλοῦται λεπτῶς· τουτέων τὰ μέγιστα κινδυνωδέστατα, καὶ τὰ ἀνωτάτω· ἐλπὶς δὲ μόνη σωτηρίης, ἐὰν μὴ ἐμβληθῇ, πλὴν τὰ κατὰ δακτύλους, καὶ χεῖρα ἄκρην. ταῦτα δὲ προειπόντα τοὺς κινδύνους ἐγ- C χειρέειν ἐμβάλλειν, ἢ τῇ πρώτῃ, ἢ τῇ δευτέρῃ. ἢν δὲ μὴ, περὶ τὰς δέκα, ἥκιστα τεταρταῖα. ἐμβολὴ δὲ οἱ μοχλίσκοι, ἴησις δὲ ὡς κεφαλῆς ὀστέων, καὶ θερμή, ἐλλεβόρῳ δὲ καὶ αὐτίκα, ἔπειτα τοῖσιν ἐμβαλλομένοισι βέλτιον χρῆσθαι, τὰ δ᾽ ἄλλα εὖ εἰδέναι, διότι ἐμβαλλομένων, θάνατοι τὰ μέγιστα, καὶ τὰ ἀνωτάτω μάλιστα, καὶ τάχιστα. ποδὸς δὲ ἐκβαὶς, σπασμὸς, γάγγραινα. καὶ ἢν ἐμβληθέντι ἐπιγένηταί τι τουτέων, ἐκβάλλοντι ἐλπὶς, εἴ τις ἄρα ἐλπὶς, οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν χαλώντων οἱ σπασμοὶ, ἀλλ᾽ ἀπὸ τῶν ἐντεινόντων. D

CAPUT XVII.

AT præcisiones quæ in articulo aut circa ossa cõtingunt, dum non superiore parte, sed ad pedem, aut prope ad manum fiant, ex his supersũt, nisi statim ferè animi defectione intereãt; iis etiã curatio quæ capiti, & per calida debetur; ex sideratione tamen carnium, tum ubi vulnera sanguinem profundẽtia constringuntur, tum ubi ossium fracturæ comprimuntur, & ex vinculis denigrantes contingunt, & quibus pars femoris & brachii excidit, ossaque & carnes decidunt, multi supersunt, cum, si qua alia, facilè tolerẽtur. Quibus igitur ossa fracta sunt, celeres quidem circum abruptiones fiunt, ossa autem qua parte nudantur, decidunt, tardius tamen; inferiores autem vulnere & cano corpore partes, cum priùs sint mortuæ, insuper auferre oportet, ea cautione adhibita, ut dolorem evites. Simul enim cum animi defectione intereunt, femoris os in hoc casu octogesimo die resolutum est. Tibia autem vigesimo die detracta fuit, tibiæ quoq; media ossa sexagesimo die resoluta sunt. In his celeriter aut tardè ut ossa decidant, medicæ compressiones in causa sunt; in cæteris verò quæ leviter tractantur, ossa quidem non decidunt, neq; in his carnes, sed summæ partes nudantur; ista autem ad curationem assumere oportet, plurima enim formidabilia magis sunt, quàm noxia; curatio lenis esto, quæ per calida & diligentẽ victus rationem institui debet, profluẽtis sanguinis & frigoris periculum impendet. Ha-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιζ.

ΑΙ δὲ ἀποκοπαὶ ἢ ἐν ἄρθρῳ, ἢ κατὰ τὰ ὀστέα, μὴ ἄνω, ἀλλ᾽ ἢ παρὰ τὸν πόδα, ἢ παρὰ τὴν χεῖρα ἐγγὺς περιγίνονται, ἢν μὴ αὐτίκα λειποθυμίῃ ἀπόλλωνται. ἴησις, ὡς κεφαλῆς θερμῆς, ἀποσφακελίσιος μέν E τοι σαρκῶν, καὶ ἐν τρώμασιν αἱμοῤῥόοις ἀποσφιγχθὲν, καὶ ἐν ὀστέων κατήγμασι πιεχθὲν, καὶ ἐν δεσμοῖς ἀπομελανθὲν, καὶ οἷσι μηροῦ μέρος ἀποπίπτει καὶ βραχίονος, ὀστέα τε καὶ σάρκες ἀποπίπτουσι, πολλοὶ περιγίνονται, ὡς τά γε ἄλλα εὐφορώτερα. οἷσι μὲν οὖν κατεαγέντων ὀστέων, αἱ μὲν περιῤῥήξιες ταχεῖαι, αἱ δὲ τῶν ὀστέων ἀποπτώσιες, ᾗ ἂν τὰ ὅρια τῆς ψιλώσιος ᾖ, ταύτῃ ἀποπίπτουσι, βραδύτερον δέ. δεῖ δὲ τὰ κατωτέρω τοῦ τρώματος προσαφαιρέειν, καὶ τοῦ σώματος τοῦ ὑγιέος, προθνήσκει γὰρ, φυλασσόμενον ὀδύνην. ἅμα γὰρ λειποθυμίῃ θνήσκουσι, F μηροῦ ὀστέον ἀπελύθη ἐκ τοιούτου, ὀγδοηκοσταῖον. ἡ δὲ κνήμη ἀφῃρέθη, εἰκοσταίη· κνήμης δὲ ὀστέα κατὰ μέσην, ἑξηκοσταῖα ἀπελύθη. ἐν τουτέων ταχὺ καὶ βραδέως αἱ πιέξιες αἱ ἰητρικαὶ, τὰ δ᾽ ἄλλα ὅσα ἡσυχαίως. τὰ μὲν ὀστέα οὐκ ἀποπίπτει, οὐδὲ σάρκες ψιλοῦνται. ἀλλ᾽ ἐπιπολαιότερον προσδέχεσθαι ταῦτα χρή. τά γε γὰρ πλεῖστα φοβερώτερα, ἢ κακίω, ἡ ἴησις πρηεῖα, θερμῇ δίαιτῃ ἀκριβὴς, κίνδυνος αἱμοῤῥαγιῶν, ψῦχος, σχήματα δὲ, ὡς

μὴ ἀνάῤῥοπα. ἔπειτα ὑποστάσιος πῦς εἴη ἐξ ἴσου, ἢ ὅσα ξυμφέρει ἐπὶ τοῖσι τοιουτέοισι, καὶ ἐπὶ τοῖσι μελασμοῖσιν, αἱμοῤῥαγίαι, δυσεντερίαι. περὶ κρίσιν λάβροι μὲν, ὀλιγήμεροι δέ, οὐκ ἀπόσιτοι δὲ πάνυ πυρετώδεες, οὐδέ τι κενεαγγητέον.

A bitus corporis ut ne acclivis sit, deinde, ut pus subsistat, æqualis, aut quicunq; talibus, iisque quæ denigrãtur, accõmodatus existit; sãguinis profluvia ac cruentæ dejectiones, circa judicationẽ largæ quidẽ, sed paucorum dierum his contingunt: neque verò hi cibos aversantur, neq; admodum febribus corripiuntur, neq; quicquã vacuandum.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ιη'.

Ὕβωσις, ἡ μὲν εἴσω, ἐπιθάνατος, οὔρων σχέσιος, ἀπναρκώσιος. τὰ δὲ ἔξω τουτέων, ἀσινέα τὰ πλεῖστα, πολὺ μᾶλλον, ἢ ὅσα σεισθέντα μὴ ἐξέστη. αὐτὰ ἐν ἑωυτοῖσι, κρίσιν ποιησάμενα, κεῖνα δὲ ἐπὶ πλέον τοῦ σώματι ἐπιδιδόντα, καὶ ἐν ἐπικαίροις ἐόντα. αἱ δὲ πλευραὶ καταγεῖσαι μὲν ὀλίγαι πυρετώδεες, καὶ αἵματος πτύσιος, καὶ σφακελισμοῦ, ἤν τε μία, ἤν τε πλείους, μὴ καταγεῖσαι δὲ, καὶ ἴησις φαύλη, μὴ κενεαγγοῦντα. ἢν ἀπύρετος εἴη ἐπίδεσις, ὡς νόμος. ἡ δὲ πώρωσις, ἐν εἴκοσιν ἡμέρῃσι, χαῦνον γάρ. ἢν δὲ ἀμφιφλασθῇ, φυματίαι, βηχώδεες, καὶ ἔμμοτοι, καὶ πλευραὶ ἐσφακέλισαν, περὶ γὰρ πλευρὴν ἑκάστην ἀπὸ πάντων τόνοι εἰσί. τὰ δὲ ἀπὸ καταπτώσιος ἧσσον δύνανται ἐξιθυνέεσθαι. χαλεπώτερα δὲ τὰ ἄνω φρενῶν ἐξιθύνεσθαι. οἷσι δὲ παισὶν οὐ συναύξεται, ἀλλ' ἢ σκέλη, καὶ χεῖρες, καὶ κεφαλή, ηὐξημένοισιν ὕβωσις, παραχρῆμα μὲν τῆς νούσου ῥύεται, ἀνὰ χρόνον δὲ ἐπισημαίνεται, δι' ὥσπερ καὶ τοῖσι νεωτέροισιν, ἧσσον δὲ κακοήθως, εἰσὶ δὲ οἱ εὐφόρως ἤνεγκαν οἷσιν, εὔσαρκοι καὶ πιμελαὶ τράπωνται, ὀλίγοι δὲ τουτέων, περὶ ἑξήκοντα ἔτεα ἐβίωσαν, ἀτὰρ καὶ ἐς τὰ πλάγια, διαστρέμματα γίνονται. συναίτια δὲ τὰ καὶ σχήματα ἐν οἷσιν ἂν κατακέωνται, καὶ ἔχει προγνώσιας. πολλοὶ δὲ καὶ αἷμα ἔπτυσαν, καὶ ἔμπυοι ἐγένοντο, ἡ δὲ μελέτη, ἴησις, ἐπίδεσις ὡς νόμος διαίτης τὰ πρῶτα ἀτρεκέως. ἔπειτα ἁπαλύνειν ἡσυχίη, σιγῇ, σχήματα, κοιλίη, ἀφροδίσια. ἀτὰρ οἷς ἂν αἷμα, ἀνωδυνώτερα τῶν καταγνυμένων, καὶ φιλυποστροφώτερα χρόνοισιν. οἷσι δὲ καταλείπεται μυξώδεες, ὑπομιμνήσκει. ἐν πόνοισιν, ἴησις, καῦσις, τοῖσι μὲν, ἄπ' ὀστέου μέχρις ὀστέου, μὴ αὐτό δε. ἢν δὲ μεταξὺ, μὴ πέρην, μὴ δὲ ἐπιπολῆς σφακελισμὸς, καὶ τὰ ἔμμοτα πειρᾶσθαι. Εἴρηνται ἅπαντα τὰ ἐπιόντα θεραπτά· λόγοις δὲ οὐ μὴ βρώματα, πόματα, θάλπος, ψῦχος, σχῆμα, ὅτι καὶ φάρμακα, τὰ μὲν ξηρὰ, τὰ δὲ ὑγρὰ, τὰ δὲ πυῤῥὰ, τὰ δὲ μέλανα, τὰ δὲ λευκὰ, τὰ δὲ στρυφνὰ, ἐπὶ ἕλκη οὕτω καὶ δίαιται.

CAPUT XVIII.

B Quæ interiorem in partem fit vertebrarum perversio, quod ad urinæ suppressionem & stuporẽ attinet, lethalis est; quæ vero exteriorem in partem incurvantem, eorum plurima minus sunt noxia, quàm quæ concutiendo non excesserunt, quod illa in sese morbi discrimen recipiãt, hæc vero in magnam corporis partem gliscant, & in præcipuis partibus eveniant. quale quid in costis cernitur, quæ fractæ paucæ quidẽ febre, & sãguinis sputo, ostisque vitio tentãtur, sive una, sive plures factæ sint, curatioque simplex convenit absq; inedia, si febris absit, deligatio quoq; pro lege fracturarum; callus vero viginti diebus, quod la-
C xum os fit, inducitur. At circumcirca contusis costis, tuberculosi & tussiculosi evadunt, ac ea quæ per linamenta fit curatione opus habent, costæq; sideratione tentãtur, ad unamquamq; enim costã nervi ab omnibus partibus ducuntur: at quæ ex casu in gibbum incurvãtur, ea minus directũ agi possunt, verùm ægrius diriguntur quæ sunt supra septum transversum. Quibus quoq; à puero id cõtingat, ea non augentur, sed vel crura, vel manus, vel caput; adultis si fiat statim quidem à morbo liberat; successu tamen temporis per eandem quæ junioribus sui significationem edit, minus tamen malignè habent; ac facilè tolerant quibus corpus
D carnosum & pingue redditur, horum tamen pauci ad sexagesimum annum vitam produxerunt. Sed & vertebræ in obliquum intorquentur; ad id etiã conferunt habitus in quos decumbunt, de quibus prænotiones fiunt. Multi vero etiam sanguinem expuerunt, suppuratiq; extiterunt. Quibus curatio diligens instituenda, & deligatio pro more. Victus ratio primis diebus exquisita esse debet, deinde plenior, quies, silentium imperandum, habitus corporis accõmodandus, alvus subducenda, venere abstinendum; sed & quibus sanguis
E non expuitur, ii dolorem magis sentiunt, temporeque recidivas potiùs pati solent, quam quibus costa perfracta est; at quibus mucosum quiddam relinquitur, id doloris sui memoriam cõmovet; curatio ustione perficitur, si in quibusdã quidem ab osse ad os usq; candens ferramentum demittas, ipsum autem nõ attingas: quod si in intermediis costis fuerit, non in ulteriorem partem penetrandum, neq; in summo adurendum. Alioqui sideratio sequetur, & curatio per linamenta expe-
F riunda, de quibus dicentur omnia quæ intro subire, aut sub usum cadere oportet. Verbis verò non satis explicari possunt, neque cibaria, potiones, calor, frigus, corporis habitus; tum quod medicamenta partim quidem sicca, partim vero humida, quædam etiam fulva, quædam nigra, quædam vero etiam alba, nonnulla quoque acerba, eaque hoc modo adhibita, cum victus ratione ulceris curationem faciunt.

A

CAPUT XIX.

REponendi & dirigendi quædã lex est, tum quæ per vectis molitionem instituitur, tum per cuneolum; suppositus quidem asellus abducere, vectis vero adducere solet. Quæ autem reponenda aut dirigenda sunt, ea extensione facta, in ea figura in qua unumquodque supra sinum suum sublime attolletur, adurgenda. Quod vero excessit, supra id unde excessit protrudendo; istud autem manibus, aut appensione, aut asellis, aut ad aliquid injectis vinculis præstatur; manibus igitur ad partes utimur, primam vero manus juncturã & cubiti globum adurgere satis est. Eam quidẽ quæ est ad manuum juncturam rectã ad cubiti gibbũ: cubiti autem gibbum eo habitu, ut ad brachium rectum angulum efficiat, qualẽ in brachio, quod manui subtenditur, reddit; in quibus vero pedis aut manus digitos, in manûs junctura, aut spinæ ex gibbo inclinatione, quod excessit intro cogere, & adurgendo cõpellere convenit, in reliquis quidẽ propulsiones quæ manibus fiunt, abunde sunt. Eminentia vero supra aliquid collocata, calce aut sublimiore patinæ parte in suam sedem propellere oportet, ita ut qua extant, mollis globulus accommodate supponatur; altera autem ex parte peritus aliquis retro & deorsum protrudat, sive interiorem, sive exteriorem in partem prolapsa sint. Quæ in obliquum inclinant, partim protrudere, partim retrotrudere utrinque & ex altera parte oportet. At spinæ ex gibbo inclinationes, quæ quidem interiorem in partem fiunt, neque sternutamento, neque tussi, neque flatu immisso, neque cucurbitula restituuntur, verùm aliqua distensione opus est: In errorem autem inducuntur, quod, velut aliquando fractis vertebris contingit, etiam spinæ introrsùm inclinationes præ dolore intro luxationem fecisse videantur. Hæc vero celeriter & facilè coalescunt; quæ exteriorẽ in partem incurvantur, partim quidem quæ supra sunt, in pedes distensio, partim vero quæ infra contrario modo facta restituit; impulsio vero cũ distensione, aut incidendo, aut pede, aut assere fieri debet, quæ in hanc vel illam partem obliquantur, si quæ admoveatur distensio, ac præterea corporis habitus adhibita victus ratione, restituit. E

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ θ΄.

ΝΟμος ἐμβολῆς καὶ διορθώσιος, νόμος μοχλὸς, σφηνίσκος, ὑπόσονος μὲν ἀπάγει. μοχλὸς δὲ παράγει. τὰ δὲ ἐμβλητέα, ἢ διορθωτέα διαναγκάται διεκτείνοντα. ἐν ᾧ ἂν ἕκαστα σχήματι μέλλῃ ὑπεραιωρηθήσεσθαι· τὸ δὲ ἐκβὰν ὑπὲρ τούτου ὅθεν
B ἐξέβη τοῦτο δὲ ἢ χερσὶν, ἢ κρεμασμῷ, ἢ ὄνοισι, ἢ περί τι. χερσὶ μὲν οὕτω, ὀρθῶς κατὰ μέρεα, καρπὸν δὲ καὶ ἀγκῶνα ἀπόχρη διαναγκάζειν· καρπὸν μὲν ἐς ἰθὺ ἀγκῶνος, ἀγκῶνα δὲ, ἐγγώνιον πρὸς βραχίονα ἔχοντα. οἷον περὶ τῷ βραχίονι, τὸ ὑπὸ τὴν χεῖρα ὑποτεινόμενον, ἐν οἷσι δὲ δακτύλοις ποδὸς, χειρὸς, καρποῦ, ὑβώματος, τὸ ἔξω διαναγκάσαι δεῖ καὶ καταναγκάσαι. τὰ μὲν ἄλλα ὑπὸ χειρῶν αἱ διαναγκάσιες ἱκαναί· καταναγκάται δὲ τὰ ὑπερέχοντα ἐς ἕδρην, πτέρνῃ ἢ θέναρι ἐπί τινος·
C ὥστε κατὰ μὲν τὸ ἐξέχον, ὑποκέεσθαι ὄγκον σύμμετρον μαλθακόν. κατὰ δὲ τὸ ἕτερον, μύστωρ δ᾽ ἂν χρὴ ὠθέειν ὀπίσω καὶ κάτω, ἤν τε ἔσω, ἤν τε ἔξω ἐκπεπτώκῃ. τὰ δὲ ἐκ πλαγίων, τὰ μὲν ἀπωθέειν, τὰ δὲ ἀντωθέειν ὀπίσω ἀμφότερα, καὶ τὸ ἕτερον. τὰ δὲ ὑβώματα τὰ μὲν ἔσω, οὔτε πταρμὸς, οὔτε βὴξ, οὔτε φύσης ἐνέσις, οὔτε σικύη, δεῖ δέ τι ἡ κατάστασις, ἡ δὲ ἀπάτη, ὅτι οἷόν τέ ποτε καταγέντων τῶν σπονδύλων, καὶ τὰ λορδώματα διὰ τὴν ὀδύνην δοκέῃ ἔσω ὀλισθηκέναι. ταῦτα δὲ ταχύφυα,
D καὶ ῥᾴδια. τὰ δὲ ἔξω, κατάτασις, τὰ μὲν ἄνω ἐπὶ πόδας, τὰ δὲ κάτω, τἀναντία. καταναγκάσις δὲ, συγκατατάσει, ἢ ἕδρῃ, ἢ ποδὶ, ἢ σανίδι. τὰ δὲ ἔνθα, ἢ ἔνθα, εἴ τις κατάτασις, καὶ ἔτι τὰ σχήματα ἐν τῇ διαίτῃ.

CAPUT XX.

QUæ ad usum sunt accommodata, ea omnia lata, blanda, specie valida esse oportet; neq; lintea ante convoluta esse debent, præparata tamen ante, quamvis adhibeatur, omnia, moderata tum longitudine, tum latitudine, tũ crassitudine; velut in femoris distensione, quod est ad malleolum & supra genu deligari debet, & per hæc quidem eodem distẽsio fieri; juxta lumbos autem & circa axillas, & ad interfœmineum, & femur, F vincula injici debent, ac media sui parte, partim quidem ad pectus, partim vero ad dorsum tendere; hæc vero ad id quod subter est, quo omnia extenduntur deliganda, sive ad pistillares fustes, sive ad asellum: in lecto igitur si istud moliare, hæc quidem lecti fulcra ad januæ limen offirmare oportet, ad altera vero lignum validum transversum objicere, pistillaribus autẽ fustibus qui supra

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κ΄.

ΤΑ ἄρμενα πάντα εἶναι πλατέα, προσηνέα, ἰσχυρὰ εἴδεϊ. μὴ δεῖ ῥάκεσι προκατειλίχθαι ἐσκευάσθαι πρὶν ἢ ἐν τῇσιν ἀνάγκῃσι. πάντα συμμεμετρημένας, τὰ μήκεα, καὶ ὕψεα, καὶ εὔρεα. διάτασις, οἷον μηροῦ τὸ περὶ σφυρὸν δεδέσθαι, καὶ ἄνω τοῦ γούνατος. ταῦτα μὲν ἐς τὸ αὐτὸ τείνοντα. περὶ δὲ ἰξὺν, καὶ περὶ μασχάλας, καὶ κατὰ περίνεον, καὶ μηρὸν, τὰ μεταξὺ τῆς ἀρχῆς. τὸ μὲν τὸ στῆθος, τὸ δὲ ἐπὶ νῶτον τείνοντα· ταῦτα δὲ ἐς τὸ ὑπὸ ἄπαντα τεινόντων προσδεθέντα, ἢ πρὸς ὑποπόδεα, ἢ πρὸς ὄνον. ἐπὶ μὲν οὕτω κλίνης ποιέοντι, τοῦτο μὲν τῶν ποδῶν πρὸς οὐδὲν χρὴ ἐρεῖσαι, πρὸς δὲ τὸ ἕτερον, ξύλον ἰσχυρὸν πλάγιον παραβεβλῆσθαι, τὰ δὲ ὕπερθεν ὑποπόδεα πρὸς τοῦ-

A τα ἀντιστηρίζοντα διατείνειν, ἢ πλήμνας κατορύξας, ἢ κλίμακα διαθέντα, ἀμφοτέρωθεν ὠθέειν· τὸ δὲ κοινὸν σανὶς ἑξάπηχυς, εὖρος δίπηχυς, πάχος σπιθαμῆς, ἔχουσα ὄνοις δύο ταπεινοῖς, ἔνθεν καὶ ἔνθεν. ἔχουσα δὲ καὶ κατὰ μέσον σκυλίσκους ξυμμέτρους, ἐξ ὧν κλιμακτῆρες πεσοὶ, ἐς τὴν ὑπόστασιν τῷ ξύλῳ, ὥσπερ τῷ κατώμῳ, καταγλύφους δὲ, ὥσπερ λινοὺς λείας ἔχειν, τετραδακτύλους εὖρος καὶ βάθος, καὶ διαλιπεῖν τοσοῦτον, ὅσον αὐτῇ τῇ μοχλεύσει ἐς διόρθωσιν. ἐν μέσῳ δὲ τετράγωνον καταγλυφὴν, ὥστε σκυλίσκον B ἐμβῆναι, ὃς παρὰ περίνεον ἐὼν, περιρρέπειν τε κωλύπιεν, ὅ, τε ὑποχαλαρὸς ὑπομοχλεύσει. χρὴ δὲ τῆς σανίδος, ἢ ἐν τῷ τοίχῳ τὸ ἄκρον καταγεγλυμμένον τι ἐχούσης τοῦ ξύλου, ὦσαι τὸ ἄκρον, ἐπὶ δὲ θάτερα καταναγκάζειν, ὑποθέντα μαλθακά τινος σύμμετρα.

A ſunt, ad hæc obnixis, diſtenſionem facere ſex cubitorum, latitudinis bicubitalis, craſſitudinis dodrantalis, duos humiles aſellos hinc & inde habens; in medio quoq; columellas habeat, in quas velut ſcalæ gradus expoliti infiguntur, quæque ad ſubſiſtendum moderata ad lignum magnitudine, ſe habeant, velut in demiſſo humero contingit. Cava quoque lævia exſculpta veluti quoſdã alveos habere oportet, quatuor digitorum latitudine & altitudine, tantumque inter ſe diſtare, quantum ad directionẽ, in ipſa per vectem molitione, ſatis eſſe videatur; in medio vero cavum in qua- B dratam figuram exſculptum eſſe debet, in quod columella immittatur, quæ juxta interfœmineum poſita, defluere corpus vetet, quando aliquanto laxior immiſſa, molitiem quandam faciet; oportet autem tabellæ ligneæ, aut quæ ſummum in pariete quodammodo inſculptum habeat, extremùm protrudere, & in alteram partem vim impellere, ſuppoſito molli aliquo quod conveniat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κα΄.

C ΟἿσιν ὀστέον ἀπὸ ὑπερῴης ἀπῆλθε, μέση ἵζει ἡ ῥὶς τουτέοισιν. αἱ δὲ φλώμεναι κεφαλαὶ ἄνευ ἕλκεος, ἢ πεσόντος, ἢ καταΐξαντος, ἢ πιεσθέντος, τουτέων ἐνίοισι τὰ δριμέα ἔρχεται ἀπὸ κεφαλῆς κατὰ τὰς φάρυγγας, καὶ ἀπὸ τρώματος ἐν τῇ κεφαλῇ. καὶ ἐς τὸ ἧπαρ, καὶ ἐς τὸν μηρὸν, σημεῖα παραλλαγμάτων καὶ ἐκπτωμάτων, καὶ ᾗ, καὶ ὅπως, καὶ ὅσον διαφέρει ταῦτα πρὸς ἄλληλα. καὶ οἷσιν ἡ κοτύλη περιέαγε, καὶ οἷσι νεῦρον ἀπεσπάσθη, καὶ οἷσιν ἐπίφυσις ἀπέαγε, καὶ οἷσι, καὶ ὡς, καὶ ἐν ᾗ δύο ἐστὶν, ἐπὶ D τουτέοισι κίνδυνοι, ἐλπίδες οἷσι κακαὶ, ὅτε κακώσιες θανάτου, ὑγιείας ἀσφαλείας, καὶ ἃ ἐμβλητέα, ἢ χειριστέα, καὶ ὅτε, καὶ ἃ οὐ, ἢ ὅτε οὔ. ἐπὶ τουτέοισιν ἐλπίδες, κίνδυνοι οἷα καὶ ὅτε χειριστέα. καὶ τὰ ἐκ γενεῆς, ἔξαρθρα, τὰ αὐξανόμενα, τὰ ηὐξημένα, καὶ ὅ, τι θᾶσσον, καὶ ὅ, τι βραδύτερον, καὶ ὅ, τι χωλὸν, καὶ ὡς, καὶ οὐκ ὤν. καὶ διότι, καὶ ὅτι μινυθείσῃ, καὶ ᾗ, καὶ ὡς, καὶ οἷσιν ἧσσον· καὶ ὅτι τὰ κατεαγότα, θᾶσσον καὶ βραδύτερον φυόμενα, ἢ αἱ δια- E στροφαὶ, καὶ ἐπιπωρώσιες γίνονται, καὶ ἄκη τουτέων οἷσιν ἕλκεα αὐτίκα, ἢ ὕστερον γίνονται, οἷσι καὶ ὀστέα καταγεῖσι, μείω, οἷσιν οὔ, οἷσι κατεαγότα ἐξέσχεν, καὶ ᾗ ἐξίσχει μᾶλλον, οἷσιν ἐκβάντα, ἢ ἄρθρα ἐξίσχια παραγῶνται. καὶ δι' ἃ, ἐν οἷσιν ὁρῶσιν, ἐν οἷσι διανοεῦνται, ἀμφὶ τὰ παθήματα, ἀμφὶ τὰ θεραπεύματα, νόμοισι τοῖσι νομίμοισι. περὶ ἐπιδέσιος, παρασκευὴ, πάρεξις, κατάτασις, διόρθωσις, ἀνάτριψις, F ἐπίδεσις, ἀνάληψις, θέσις, σχῆμα, χρόνοι, δίαιται, τὰ χαυνότατα τάχιστα φύεται· τὰ δ' ἐναντία, ἐναντίως. διαστροφαὶ, οἱ κυρτοὶ, ἄσαρκοι, ἄνευροι. τὸ ἐμπεσὸν ὡς προσωτάτω, ἢ τὸ ἐκπεσὸν ἔσται, τοῦ χωρίου οὗ ἐξέπεσε. νεῦρα, τὰ μὲν ἐν κινήσει, καὶ ἐν πλάδῳ ἐπιδοτικά· τὰ δὲ μὴ, ἧσσον, ἄριστον ἢ αὖ ἐκπέσῃ, ἢ ἐμπέσῃ τάχιστα. πυρεταίνοντι μὴ ἐμβάλλειν, μηδὲ τεταρταῖα, πεμπταῖα ἥκιστα ἀγκῶνα, καὶ τὰ ναρκώδεα πρῶτα, ὡς τάχιστα ἄριστα, τὴν φλεγμονὴν

CAPUT XXI.

C QUibus ex palato os diſceſſit, iis medius naſus deſidit; quibus vero caput citra ulcus colliditur, aut re aliqua incidente, aut frangente, aut apprimente, eorum nonnullis ex capite in fauces acria veniunt, & ex capitis vulnere, ac ad jecur & femur partium, ubi alia ſuper aliam effertur, & luxationem fecerunt, notæ redundant, & quatenus quaque ratione, quantumque inter ſe differant conſiderandum. Quibus quoq; acetabulum perruptũ eſt, & quibus nervus aliquis divellitur, & quibus os adnatum perfractum, tum quibus & quanam ratione unum etiã, aut duo (in quibus os geminum eſt) & quænam eos pericula circũſtent, D aut ſpes affulgeat, quibus deſperatio, & quando triſtis exitus impendet, aut certa ſalus imminet, & quænã repoſitionem aut manus tractationem, & quando poſtulent, & quænã minimè, aut quando non. In his tum ſpes, tum pericula prædicenda, tũ qualia & quando ſub manus tractationem veniãt ſpectanda; tum quæ à primo ortu luxata adhuc incrementum accipiunt, aut jam acceperunt, & quodnam citiùs, & quodnã tardiùs, quodq; claudum & quanam ratione, quodq; minimè exiſtat; tum quam ob cauſſam & quodnam imminutionẽ E ſentiat, & quanam parte, & quonã modo, ac quibus iſta minus contingit. Eſt etiam animadvertẽdum quod fracta citiùs aut tardiùs coaleſcunt, aut perverſiones & oſſium ferruminationes fiunt, eorumq; curationes, quibus ulcera ſtatim, aut quibus poſtea contingunt, quibus etiam oſſa fracta minora evadunt, quibus minimè, quibus fracta cute emineant & quanã parte magis extant, quibus loco emoti aut exerti articuli compingantur, quaſnã ob cauſas in quibus ſenſui patent, in quibus mentis agitatione comprehenduntur. Ad af- F fectiones & curationes ſpectant quæ legitimis de deligatione præceptis continentur, præparatio, exhibitio, diſtenſio, directio, frictio, deligatio, ſuſpenſio, collocatio, habitus, temporum & victus ratio. Quæ laxa ſunt citiſſimè coaleſcunt, cõtra vero quæ contrario ſe habent modo; in perverſionibus incurvi fiunt, carne privantur & nervis: quod repoſitum eſt longiùs multo locum unde exceſſit, ſuperabit, quàm quod loco motum eſt. Nervi qui in motu ſunt & loco humore flacceſſente, ii facilè cedunt; qui vero non, minus: optimum ubi quid

excidit, citissimè reponi. Si febris occupaverit, nō tentanda repositio, neq; quarto die, minimè vero cubiti gibbum quinto die: quæcunq; etiam torpidum habent sensum, ubi inflammatio remiserit, quamcitissimè reponere optimū; divulsa in nervis aut cartilaginibus, aut adnato osse, aut dissidentia circa juncturas, in pristinum statum restitui nequeunt, sed in plerisq; celeriter callum cōtrahunt, usus autem servatur. Partes extremæ facilè excidunt; quæ facilè excidunt, minimè inflāmatione tentantur; quæ verò minimè incalescūt, iis, si diligens curatio non adhibeatur, maximè rursùs excidūt. Extensio eo habitu quo maximè superattollētur, fieri debet, natura & loco in considerationem adhibito: quaparte excesserunt, directio fiat, retrò rectà & in obliquum, propellēda autem celeri revulsione adhibitâ; jam verò citò revellere per circumactionem licet. Quæ frequētissimè excidunt, nullo negotio reponūtur; in causa est nervorū aut ossium solutio, nervorum quidē longitudinis aut incrementi, ossiū verò, acetabuli æquabilitas, capitis lævitas. Cōsuetudo usum facit; in causa quoq; est corporis dispositio & habitus, & ætas, & mucus qui sine inflāmatione subest.

A παρέντα, τὰ ἀποσπώμενα, ἢ νεῦρα, ἢ χόνδρια, ἢ ἐπιφύσιες, ἢ διϊστάμενα κατὰ συμφύσιας, ἀδύνατα ὁμοιωθῆναι. διαπωροῦται ταχέως τοῖσι πλείστοισιν, ἡ δὲ χρῆσις σώζεται. ἐκβαίνει τὰ ἔσχατα, ῥᾷον, τὰ ῥᾷστα ἐκπεσόντα ἥκιστα φλεγμαίνει τὰ δὲ ἥκιστα θερμαινόμενα, καὶ μὴ ἐπιθεραπευθέντα μάλιστα αὖθις ἐκπίπτει. κατατείνειν ἐν σχήματι τοιούτῳ ἐν ᾧ μάλιστα ὑπεραιωρηθήσεται, σκεπτόμενον ἐς τὴν φύσιν, καὶ τὸν τόπον, ᾗ ἐξέβη. διόρθωσις ὀπίσω ἐς ὀρθὸν, καὶ ἐς τὸ πλάγιον.
B προωθέοντα δὲ ταχέως ἀντισπάσαντα. ἀντισπάσαι ταχέως ἤδη ἐκ περιαγωγῆς. τὰ πλειστάκις ἐκπίπτοντα ῥᾷον ἐμπίπτει, αἴτιον λύσις, ἢ νεύρων, ἢ ὀστέων, νεύρων μὲν, μήκεος ἢ ἐπιδόσιος, ὀστέων δὲ, κοτύλης ὁμαλότης, κεφαλῆς φαλακρότης. τὸ ἔθος τρίβον ποιέει, αἴτιον, καὶ σχέσις, καὶ ἕξις, καὶ ἡλικίη, τὸ ὑπόμυξον ἀφλέγμαντον.
C

CAPUT XXII.

Quibus ulcera statim facta sunt, aut ossibus cute extantibus, aut posteà ex pruritu aut asperitate, ea quidem ubi senseris, confestim solvito, ulceri cerato picato imposito, deligatoq; fasciæ initio super vulnus injecto, ac in reliquis perinde te gerito ac si ea parte læsio nulla existeret; hoc namq; modo ea pars maximè extenuabitur, & citissimè circumabrupta excidet, & repurgata ulcera celerrimè coalescent. Ferulæ verò neq; ad ipsum ulcus admovendę, neque apprimendæ; & in quibus non magna ossa absunt, ita se gerendū, & in quibus magna ossa absunt, & cùm multa suppuratio adsit, non amplius ista neque eodem modo facienda, sed nudatur pars recrementorum quæ moram traxerunt. At quæcunque magna ossa cute eminent, iis, sive reponantur, sive non, deligatio quidem non convenit, sed distensio. Orbes conficiuntur quales compedes, quorū unus quidem juxta malleolum, alter ad genu in crure adaptetur. Hi lati, leves & validi sunto, circulos habentes: virgæ autem corneæ eam convenientem, tum magnitudinem, tum crassitudinem habeant, ut distēsionem moliantur: habenas verò utrinque in extremis finibus habeant, quibus ad annulos alligentur, ita ut extremi fines orbibus innixi vim adhibeant. Curationem perficiunt ceratum picatum calidum, habitus corporis, pedis & coxendicis positio, exquisita victûs ratio: quæ supereminent ossa, eodem aut postero die reponito, quarto aut quinto die minimè, sed ubi gracilia evaserint: Repositio verò per vectiū molitionē facienda est, aut ossis quod reponitur, si firmamentum non habeat, impedimenta præcidenda: quinetiam nudata ossa decident, & breviora membra evadent. At articuli partim quidem magis, partim verò minus luxantur, & qui quidem minus, facilè reconduntur: quibusdam quoque majora tum ossium, tum nervorum, & articulorum ac carnium vitia contingunt. Femur autem & brachium quamsimili inter se modo excidunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ κβ.

Οἷσιν ἕλκεα ἐγένετο, ἢ αὐτίκα, ἢ ὀστέων ἐξισχόντων, ἢ ἔπειτα, ἢ κνησμῶν, ἢ τρηχυσμῶν. ταῦτα μὲν ἢν αἴσθῃ, εὐθέως λύσαι, περιαπτὴν ἐπὶ τὸ ἕλκος ἐπιθεὶς, ἐπιδεῖν ὡς ἐπὶ τὸ ἕλκος, περὶ τὴν ἀρχὴν βαλλόμενος, καὶ τ' ἄλλα ὡς οὐ ταύτῃ τοῦ σίνεος ἐόντος. ἔσται γὰρ αὐτὸ τὸ ἰσχνότατον, καὶ ἐκπέσῃ
D τάχιστα, καὶ περιῤῥήξεται, καὶ καθαρθέντα τάχιστα φύσεται. νάρθηκας δὲ, μήτε κατ' αὐτὸ τοῦτο προσάγειν, μήτε πιέζειν, καὶ ἂν ὀστέα μὴ μεγάλα ἄπεισιν, ὧν δὲ μεγάλα, οὕτω ποιεῖν, πολλὴ γὰρ ἐμπύησις, καὶ ταῦτ' οὐκ ἔτι οὕτως, ἀλλ' ἀνέψυκται τῶν ὑποστασίων εἵνεκα. τὰ δὲ τοιαῦτα ὁπόσα ἐξέσχε, καὶ εἴτε ἐμβληθῇ, εἴτε μὴ, ἐπίδεσις μὲν οὐκ ἐπιτήδειον. διάτασις δὲ, σφαῖραι ποιηθεῖσαι, οἷαι πέδαι. ἡ μὲν παρὰ σφυρὸν, ἡ δὲ παρὰ γόνυ ἐς κνήμην, πλατεῖαι, προσηνέες, ἰσχυραὶ, κρίκους ἔχουσαι. ῥάβδοι τε σύμμετροι κρα-
E νίης, καὶ μῆκος, καὶ πάχος, ὥστε διατείνειν. ἱμάντια δὲ ἐξ ἄκρων ἀμφοτέρωθεν ἔχοντα, εἰς τοὺς κρίκους ἐνδεδέσθαι, ὡς τὰ ἄκρα ἐς τὰς σφαίρας ἐνστηριζόμενα διαναγκάζῃ. ἴησις δὲ, πισσηρὴ θερμή. σχήματα, καὶ ποδὸς θέσις, καὶ ἰσχίου, δίαιτα ἀτρεκής. ἐμβάλλειν τὰ ὀστέα τὰ ὑπερίσχοντα αὐθημεραῖα, ἢ δευτεραῖα, τεταρταῖα δὲ, ἢ πεμπταῖα μὴ, ἀλλ' ἐπὴν ἰσχνὰ ᾖ. ἡ δὴ ἐμβολὴ τοῖσι μοχλικοῖσιν, ἢ τὸ ἐμβαλλόμενον τοῦ ὀστέου, ἢν μὴ ἔχῃ ἀποστήριξιν, ἀποπρίσαι τῶν κωλυόντων. ἀτὰρ καὶ ὡς τὰ ψιλωθέν-
F τα ἀποπέσῃ τε καὶ βραχύτερα τὰ μέλεα. τὰ δὲ ἄρθρα, τὰ μὲν πλέον, τὰ δὲ μεῖον ὀλισθαίνει, καὶ τὰ μὲν μεῖον, ἐμβάλλειν ῥᾴδιον, τὰ δὲ μέζους ποιεῖ τὰς κακώσιας, καὶ ὀστέων, καὶ νεύρων, καὶ ἄρθρων, καὶ σαρκῶν, καὶ σχημάτων. μηρὸς δὲ, καὶ βραχίων, ὁμοιότατα ἐκπίπτουσι.

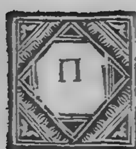
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΠΕΡΙ ΕΓΚΑΤΑΤΟΜΗΣ ΕΜΒΡΥΟΥ ΒΙΒΛΙΟΝ.

HIPPOCRATIS

DE FOETVS IN VTERO MORTVI EXECTIONE LIBER.

A

Περὶ δὲ τῶν μὴ κατὰ τρόπον κυϊσκομένων, ἀλλ' ἐγκατατεμνομένων, ὧδε· πρῶτον μὲν ἐπὶ τὴν γυναῖκα σινδόνα ἐπιβαλὼν, καταζῶσαι ἀνωτέρω τῶν μαζῶν, καὶ τὴν κεφαλὴν κατακαλύψαι τῇ σινδόνι, ὅκως μὴ ὁρῶσα φοβῆται, ὅ, τι ἂν ποιήσῃς. ἢν οὖν ἐξίσχῃ τὴν χεῖρα τὸ ἔμβρυον, παραπλάγιον παραπεσὸν, καὶ τῆς χειρὸς ἐπιλαβόμενος, περιάγειν ἔξω ἐπιχείρει ὡς μάλιστα, περιδεῖραι δὲ καὶ τὸν βραχίονα, καὶ ἀποψιλώσας αὐτοῦ τὸ ὀστέον, ἰχθύην περίδησον περὶ τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς τοὺς δύο, ὅκως μὴ ἀπολισθαίνοι ἡ σάρξ, μετὰ δὲ ταῦτα, τὸν ὦμον περισάρκισον, καὶ ἄφελε κατὰ τὸ ἄρθρον. ἔπειτα τὴν κεφαλὴν κατὰ φύσιν προώσας, ὑπάγειν ἔξω τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐμβρύου· τῷ δὲ δακτύλῳ τὸ ἔμβρυον εἴσω ἀπῶσαι, ἢ μαχαιρίῳ διὰ τῶν πλευρέων, ἢ διὰ τῆς κληΐδος, ὅκως τὴν φῦσαν ἀφῇ, καὶ ξυμπέσῃ τὸ ἔμβρυον, καὶ ἡ ἔξοδος αὐτέῳ εὐπετεστέρη ᾖ. τὴν δὲ κεφαλὴν, ἢν μὲν δύνηται κατὰ φύσιν ἔξω ὦσαι. ἢν δὲ μὴ ξυμφλάσαι· καὶ οὕτως ὑπεξαγαγεῖν ἔξω τὸ ἔμβρυον. ἔπειτα τῷ θερμῷ πολλῷ καταχέας, καὶ ἀλείψας ἐλαίῳ, κατακεῖσθαι κελεύειν ἐπαλλάξασαν τὼ πόδε, καὶ μεταπῖσαι οἶνον γλυκὺν κεράσας, εὐζωρέστερον, καὶ λευκόν. ἀλλὰ μὴν καὶ ῥητίνην μέλιτι διατρίψας, μίξας τῷ οἴνῳ, διδόναι πιεῖν, τὰ δ' ἄλλα θεραπεύειν ὥσπερ λέγω κατὰ τὰ εἰρημένα, ὅταν δὲ τῇ τικτούσῃ γυναικὶ πλάγιον παραπέσῃ τὸ ἔμβρυον, γίνεται δὲ ὁκόταν στρέφηται τὸ τοιόνδε, καὶ ὁ ὀμφαλὸς περὶ τὸν τράχηλον περιειλίσσηται, καὶ ἐπίσχῃ τὴν ἔξοδον τοῦ ἐμβρύου, καὶ ἐς τὸ ἰσχίον ἐπεμβάλλῃ τὴν κεφαλὴν, καὶ ἡ χεὶρ ὡς ἐπιτοπολὺ ἔξω γίνεται. ἢν μὲν οὖν ἤδη τεθνηκὸς, ἔξω γίνηται, τοῦτο προσημαίνει· ἢν δὲ μὴ ἔξω ἡ χεὶρ τοῦ ἐμβρύου, ὡς ἐπιτοπολὺ ζῇ τὸ ἔμβρυον, κίνδυνος δὲ καὶ οὕτως, ἔνιαι δὲ καὶ τὰ λόχια πρὸ τοῦ ἐμβρύου ἀφιᾶσιν, ἀναγκαῖον δὲ γινώσκειν εἶναι τὴν ὠοῖνα ξηρὰν καὶ ἐπίπονον, ὅσαι δὲ τὰ λόχια μὴ προ-

De foetibus qui non convenienter in utero gestantur, sed intro excisi educuntur, sic statuo. Imprimis injecto in mulierem tenui linteo & supra mammas præcincto, caput etiam linteo velandum est, ne, si quod facturus es videat, perterreatur. Si foetus igitur in obliquum prolapsus, manum eduxerit, eam apprehensam, ut quammaxime foras educas conandum: Brachio verò excoriato, ejusque osse denudato, squatinæ marinæ pellem aridam circum duos manûs digitos obligato, ut ne caro sua lubricitate elabatur. Post hæc autem detracta circa humerum carne, ipsum juxta articulum eximito. Deinde foetûs caput naturaliter protrusum, foras educito, foetum verò intro digito retrudito, vel scalpello per costas vel jugulum adacto, quo flatu emisso, & concidat foetus, & facilior ei exitus pateat. Caput, siquidem fieri possit secundum naturam extra protrudito; sin minus in partes comminuito, sicque foetum foras subducito. Deinde calida multa affusa, oleo illitam decumbere jubeto, pedibus alternatis; postea vinum album dulce bene meracius infusum propinato. Quinetiam resinam cum melle tritam, vino ammixtam, in potu exhibeto: In reliquis verò, curatio (velut dico) juxta ea quæ relata sunt, procedat. Cum verò parturienti mulieri transversus foetus ceciderit, quod fit ubi ipse vertitur, & umbilicus circa collum obvolvitur, foetusque exitum cohibet, & caput in coxendicem inserit, manusque utplurimum foras eminet, quod quidem jam mortui foetus significationem præbet. At quibus manus extra non apparet his ut plurimum foetus vitalis est. Periculum autem etiam hoc modo imminet: quædam enim partus purgamenta ante foe-

B

C

tum emittunt, ex quo portionem siccam & laboriosam fore necessario cognoscas. Quibus autem puerperii purgamenta non ante repurgantur. Concutere autem hoc modo oportet. Super tenui linteo substrato mulier reclinanda, alio superinjecto, quo ejus pudendum obveletur, & utrunque crus tenui linteo circuntegendum, & utraque manus. Duæ autem mulieres utrumque crus apprehendant, & aliæ duæ utranque manum, deinde eam ipsam non minus quàm decies valide concutiant. Posteà vero mulier in lectum reclinetur, ita ut caput deorsum, crura autem sursum habeat, & mulieres omnes, dimissis manibus, crura apprehendant, eamque crebro in lecto concutiant, facta in humeros rejectione, uti in ampliorem locum concussus fœtus convertatur, & naturaliter prodire possit. Quod si dictamnum Creticum ad manum habeas, ipsum propinato: sin minus, castoreum vino Chio incoctum. Si vero uteri, sive ex labore, sive ex partu foras prodierint, siquidem juvenculæ tibi in manus venerint, aggressionem facere æquum est, alioqui sinere oportet. Hunc autem in modum aggressio facienda. Uteri tunica naturali modo & obliquè incisa, linteo confricanda, ut inflammationem concipiat, & illito phocæ oleo, aut pice, aut mali punici floribus, in cataplasmate adhibitis, mollibusque spongiis vino resspersis, in subdititio appositis, & ex humero deligatis, mulier quammaxime excitatis cruribus, decumbat, & moderatis cibis vescatur.

A καθαίρεσθαι), ῥᾷον ἀπαλλάσσονται ἐν τῷ τόκῳ, ἀνασείειν δὲ δεῖ ὧδε, σινδόνα ὑποστορέσαντα, ἀνακλῖναι τὴν γυναῖκα· καὶ ἑτέρην ἐπιβάλλειν, ὅκως οἱ αὐτῆς τὸ αἰδοῖον κεκρυμμένον ᾖ· καὶ περικαλύψαι περὶ ἑκάτερον τὸ σκέλος τὴν σινδόνα, καὶ περὶ ἑκάτερον τὸ γυῖον. γυναῖκας δὲ δύο λαβέσθαι τοῦ σκέλεος ἑκατέρου, καὶ τῆς χειρὸς ἑκατέρης, ἑτέρας γυναῖκας δύο. ἔπειτα διασείειν λαβούσας ἐγκρατέως, μὴ ἔλασσον ἢ δεκάκις. ἔπειτα δὲ ἐς κλίνην ἀνακλῖναι τὴν γυναῖκα ἐπὶ κεφαλήν· τὰ δὲ σκέλεα ἄνω ἔχειν, καὶ τὰς γυναῖκας πάσας λαβέσθαι τῶν σκελέων, ἀφείσας τὰς χεῖρας.
B ἔπειτα σείειν πολλάκις ποιεῖν τὰς γυναῖκας ἐπὶ τοὺς ὤμους, καὶ ποιεῖν ἀναβολὰς ἐπὶ τὴν κλίνην, ὅκως ἐς τὴν εὐρυχωρίην ἐπομασειαθὲν τὸ ἔμβρυον στραφῇ, καὶ δύνηται ἐπὶ φύσιν ἰέναι, καὶ ἢν ἔχῃς δίκταμνον Κρητικὸν, μεταπῖσαι δός. εἰ δὲ μὴ κάστορεας ἐνεψῆσαι τῷ οἴνῳ Χίῳ. ἢν δὲ αἱ ὑστέραι ἔξω χωρέωσι, κἄν τε ἐκ πόνου, κἄν τε ἐκ τόκου. ἢν μὲν οὖν παραλάβῃς νέας, ἄξιον ἐπιχειρεῖν. εἰ δὲ μὴ, ἐᾶν. ἐπιχειρεῖν δὲ χρὴ ὧδε. ἐπιταμὼν τὸν ὑμένα τῆς ὑστέρης, κατὰ φύσιν, καὶ κατὰ πλάγιον, τρῖψαι ὀθονίῳ ὡς φλεγμαίνῃ καὶ καταλείψας φώκης ἐλαίῳ,
C ἢ πίσσῃ καταπλάσας, ἢ κυτίνοισι καὶ μαλθακοὺς σπόγγους ἐν οἴνῳ ῥάνας προσθεὶς ἀναδῆσαι ἐκ τῶν ὤμων, καὶ ἀνακείσθω ὡς ἀνωτάτω τὰ σκέλεα ἔχουσα· ἐσθιέτω δὲ σιτία μέτρια.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΟΜΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΝ.

HIPPOCRATIS
DE CORPORVM RESECTIONE
LIBER.

Ἀρτηρίη δὲ ἑκατέρου φάρυγγος ἔνθεν τὴν ἔκφυσιν A
ποιευμένη ἐς ἄκρον πνεύμονος τελευτᾷ, κρίκοις ξυγκειμένη ὁμαρυσμοῖς, τὴν περιηγέων ἁπτομένη κατ' ἐπίπεδον ἀλλήλων. αὐτὸς δὲ ὁ πνεύμων συνεξευγμένα πληρεῖ τὴν χέλυν, τετραμμένος ἐς τὰ ἀριστερὰ, πέντε ἀποκορυφώσιας ἔχων, ἃς δὴ καλέουσι λοβοὺς, τεφρίνης, χροιῆς τυχὼν, στίγμασιν ὀρφναγέσι κεκεντημένος, φύσει ἐὼν τεθριωιώδης. μέσῳ δὲ αὐτέῳ ἡ καρδίη ἐγκαθίδρυται, στρογγυλωτέρη καθεστῶσα πάντων ζώων. ἀπὸ δὲ καρδίης ἐς ἧπαρ, βρογχίη πολλὴ καθήκει, καὶ μετὰ βρογχίης φλὲψ μεγάλη καλευμένη δι' ἧς ὅλον τὸ σκῆνος τρέφεται. τὸ δὲ ἧπαρ ὁμοιορυσμίην μὲν ἔχει, τοῖς ἄλλοις ἅπασιν· αἱμορρω- B
δέστερον δὲ ἐστὶ τῶν ἄλλων. ἀποκορυφώσιας ἔχον δύο, ἃς καλέουσι πύλας, ἐν δεξιοῖς τόποις κειμένας· ἀπὸ δὲ τουτέου, σκολιὴ φλὲψ ἐπὶ τὰ κάτω νεφρῶν ἀποτείνουσα, νεφροὶ δὲ ὁμοιορυσμοὶ, τὴν χροιὴν δὲ, ἐναλίγκιοι μήλοισιν· ἀπὸ δὲ τουτέων ὀχετοὶ σκολιοειδέες ἄχρι τὴν κορυφὴν κύστιος κεῖνται· κύστις δὲ νευρώδης ὅλη καὶ μεγάλη. ἑκάστα δὲ κύστιος, μετοχὴ εἴσω πέφυκε, καὶ τὰ μὲν ἓξ διὰ μέσον ἐντὸς φύσις ἐκοσμήθη. οἰσοφάγος δὲ ἀπὸ γλώσσης τὴν ἀρχὴν ποιεύμενος, ἐς κοιλίην τελευτᾷ, ἣν δὴ καὶ ἐπὶ σηπτικῆς κοιλίης στόμαχον καλέουσιν, πρὸς δὲ ἀκάνθης C
ὄπισθεν ἥπατος φρένες πεφύκασιν. ἐκ δὲ πλευρῆς νόθης, λέγω δὲ ἀριστερῆς, σπλὴν ἀρξάμενος ἐκτέταται, ὁμοιορυσμὸς ἴχνει ποδός. κοιλίη δὲ ἥπατι παρακειμένη κατ' εὐώνυμον μέρος ὅλη μέν ἐστι νευρώδης, ἀπὸ δὲ κοιλίης, πέφυκεν ἔντερον, ὁμοιορυσμὸν μικρὸν πηχέων οὐκ ἔλασσον δώδεκα ἑλικηδὸν ἐν κόλποις ἐνειλευμένον, ὃ καλέουσιν ἔνιοι κῶλον, δι' οὗ ἡ διαφορὰ τῆς τροφῆς γίνεται. ἀπὸ δὲ κώλου, πέφυκεν ἀρχὸς λοίσθιος, σάρκα περιπληθέα ἔχων ἐς ἄκρον δακτυλίου τελευτῶν, τὰ δὲ ἄλλα ἡ φύσις διετάξατο.

Arteria ab utraque faucium parte ortum ducens, in summum pulmonem desinit annulis inter se similibus constans; rotundis, in superficie mutuo connexis. Ipse autem pulmo ad sinistram conversus, pectus implet, quinque habens summitates, quas lobos vel fibras vocant, cinericium nactus colorem, notis cavernosis compunctus, & natura perforatus. In cujus medio cor intrò situm est, rotundius constitutum, quàm in omnibus animantibus. Ex corde vero ad jecur multa cartilaginosa arteria pervenit, & cum ipsa vena magna appellata, per quam corpus totium nutritur. Jecur autem cum aliis quidem cognationem habet, sed cæteris sanguine magis fluit, duos habens vortices, portas vocant dextra parte locatas. Ab eo vena obliquè deorsum ad renes portenditur; renes vero inter se colore similes, malorum speciem præ se ferunt. Ab his ductûs obliquè tendentes, in summum vesicæ verticem siti sunt. Vesica autem tota nervosa & ampla ubique inter se perceptionis compos à natura est condita: Et his quidem sex partibus in medio intus natura exornata est. Gula vero à lingua initium sumens, in ventriculum desinit, quam sane etiam in concoquente ventriculo στόμαχον, hoc est, os angustum nominant. Ad spinam autem retro hepar, septum transversum situm habet. Ex costa verò notha, sinistram intelligo, lien initium sumens, ad humani vestigii similitudinem extenditur. Ventriculus jecori ad sinistram adjacens, totus nervosus est. Ex ventriculo vero procedit intestinum sibi simile, parvum cubitorum non minùs duodecim, in orbem per sinus convolutum, quod nonnulli Colon vocant, per quod alimentum defertur. Colo annexum est princeps intestinum postremum, multam carnem habens, in summum podicem desinens. Reliqua, natura ipsa, ordine disposuit.

ORIBASII

ORIBASII DE LAQUEIS EX HERACLE LIBELLUS.

ARGUMENTUM.

Author Libelli Laqueorum Chirurgicorum structuram, posituram, nexum, & usum docet.

CAPUT I.

Quomodo laqueus attollens nectitur.

AD attollentem habena adhibetur duplicata, cujus utrunque caput sinistrâ manu continetur; sinus verò dextra prehenditur, & capitibus ita superinjicitur, ut capita sita sint in medio sinu; quo fit ut ex una parte laquei nexus feratur, capita ex altera. Habet autem hic laqueus facultatem extendendi æqualiter, pertinetque non modò ad extendendum membra, sed etiam ad continendum, quum in suam sedem compelluntur, & ad figurandum corpora, ubi quid manu fieri oportet. Rectè quidem eas partes intendit, quæ binis ossibus continentur: quandocunque enim alterum vitiosum sit, sinus super ipsum, capita super integrum imponuntur: nam sinus corpori inhærentes affectam partem vehementer distendunt; at capita, quum recedant à corpore, eam partem, quæ benè valet, vel nihil omnino intendunt, vel certè quamminimum.

Membris quoque quum reponuntur, aptissimus est, sicuti cubito, quum in aliquam trium partium excidit, in quas ubi prolapsus est, brachium curvum est, neque extenditur, id est in posteriorem, interiorem, atque exteriorem; in quo casu laqueus ossibus brachii juxta primam palmæ partem injicitur, capitaque ejus sublimiora feruntur, &, ut retinacula sint, ad aliquid immobile deligantur. Ad figuranda insuper corpora, ubi manu medemur, adhibetur commodissimè. In iis enim, quæ juxta anum vitia infestant, ubi tractantur, brachia poplitibus subjiciuntur, & hujusmodi habenæ attollentes ad brachia dantur in vicinia manus, eorumque capita ad cervices hominis adducta, inter se vinciuntur. Quoniam attollens la-A queus non solùm injicitur implicitus; sed super membrum quoque circunponitur; suspensa enim fascia, sinus membro subjicitur, capitaque ejus per medium sinum trajiciuntur; eaque ratione circunpositus conficitur.

CAPUT II.

Quomodo laqueus Nauticus vocatus concinnetur.

EX medio sinu duplicatæ habenæ duos item sinus facere oportet, eosque inter se permutatos ita collocare, ut interior extrinsecus, exte-B rior ab interiori parte situs sit: Hac enim via nexus laquei ab una parte, capita ab altera procedunt. Est autem idoneus iis quæ extendi inæqualiter debent, tum ad ferulas continendas, quæ fracturis accommodantur. Iunctura nanque adhibita unum habenæ caput sinistra manu teneatur, alterum verò per affectam partem volvatur, sic ut unus & alter sinus fiat, per quos reliquum habenæ caput trajiciatur, ut ab ea parte, quæ in nos spectat, versus contrariam porrectum sinistra rursus contineatur: quo injecto ferulæ in sinus demissæ ad vi-C tiosum membrum dentur, capitaque attrahantur, & inter se vinciantur, ut ferulas teneant. Valet item ad cubitum sustinendum, non secus atque ad intensionem, aut ad ferulas continendas: Imponitur enim, implicaturque ad cubitum suspendendum, ubi lata fascia non est. In quo casu sinus ita inter se diducendi sunt, ut alter prope cubitum sit, juxta manum alter; capita vero ad cervicem adducenda sunt, ibique nodo inter se deliganda.

A

CAPUT III.

Fig. X A

Laqueus decussatus quomodo implicetur.

AD decussatum habena duplicanda est, cujus utrunque caput sinistra manu continendum: sinus verò dextra prehensus ita convertendus est, ut capita ad similitudinem literæ X adversa inter se sint: inde enim nomen habuit χιαςός. Quo facto sinus capitibus X literam referentibus superinjiciendus, quodque ex his subjectum est, per medium sinum attrahendum. Eoque fit, ut medius laquei nexus appareat; à lateribus verò hinc sinus unus, inde duo capita se ostendant. Valet autem, ubi oportet inæqualiter distendere.

CAPUT IV.

X B

Pastoralis laqueus, qui & Sandalius dicitur, quomodo injiciatur.

PAstoralis dictus à quibusdam Sandalius, cum eo implicatur, quem χιαςὸν nominavimus. Hic siquidem primo est adhibendus ut Sandalius fiat; quo injecto, sinus ejus dependens attrahi debet ab inferiori parte sursum, per medium sinum contra capita situm: Sic enim ab una parte laquei nexus, ab altera capita collocantur. In nexu verò terni sinus, duo scilicet à lateribus, tertius in medio conspiciuntur. Adhibetur autem commodissimè ad talum prolapsum, ubi reponitur: unus enim sinus à posteriori parte tali super latum nervum datur, à priori alter ad partem pedis superiorem; medius, hoc est, tertius, plantæ subjicitur. Deinde capita ad id vinciuntur, quo extendendi causa utimur. Neque talo duntaxat convenit, sed maxillæ quæ excidit, ubi in suam sedem compellitur: unus enim sinus ad frontem hominis, alter ad occipitium datus medius per os procedit utrinque sub malis; capita verò per tempora ad ægri caput feruntur, atque sive ut retinacula sint, sive ut à superiori parte extendant, ibi inter se vinciuntur.

C

CAPUT V.

X C

Draco laqueus qua via injiciatur.

AD laqueum draconem media habena à posteriori parte tali incipiat juxta latum nervum; capita verò versus priorem ferantur ad superiorem partem pedis, ubi X literæ similitudine accepta ad plantam porrigantur, & rursus inter se adversa eandem literam repræsentent. Post hæc circa talum, vel ab inferiori parte sursum, vel à superiori deorsum circundentur. Tum deligentur ad id, cujus opera ad extendendum utimur. Facit autem hic laqueus ad talum suo loco motum ubi reconditur.

CAPUT VI.

P

Qua ratione is laqueus adhibeatur, quem Simplicem nodum dixerunt.

LAqueus, cui nomen est simplex nodus, à quibusdam Perineos appellatur. Quomodocunque autem vocetur, ejus ratio est. Habena simplicem nodum accipiat, ejusdemque sinus attrahatur, capita verò dependeant: deinde membrum, quod reponere opus est, inter superiores sinus collocandum. Tum alter sinus in alterum insitus, ad capita ducendus, communique nodo cum capitibus ad id vinciendus, quod ad intendendum adhibemus. Habet autem inæqualem extendendi facultatem.

B

CAPUT VII.

L

Lupus laqueus quomodo nectatur.

DUæ habenæ justæ longitudinis duplicentur sic, ut capita ab eadem parte collocentur; sinus inter se adversi sint; tum capita, quæ ab inferiori parte sursum, quæ à superiori deorsum vellantur, sic, ut medius laquei nexus, utrinque verò bina capita se ostendant. Habet autem vim extendendi æqualiter, pertinetque non modo ad ossium, quæ restituunt, intensionem: sed in herniæ curatione ad membranam abdominis adstringendam; item ad vincienda venatum capita sanguinem fundentia. Nos autem in sinus conjicere lina simplicia consuevimus, quæ communi Medicorum vocabulo, quod relaxent, χαςνεῖα dicuntur; neque hæc ipsa temerè adjiciuntur, sed ut ubi quæ arctata sunt, remittere volumus, per lina id præstemus, & non per capita.

D

CAPUT VIII.

N D

Nodi Herculei ratio.

AD nodum Herculeum, habenam adhibere oportet, quæ duos nodos accipiat inter se distantes, quo fit ut Herculeus nodus utrinque se ostendat, hinc autem sinus, inde verò sint capita duo. Valet, ubi æqualiter intendere consilium est. Quod ~~si sinus~~ qui contra capita est medius incidatur, à lupo laqueo non differet.

E

CAPUT IX.

S C

Simplex Carchesius qua via implicetur.

AD simplicem Carchesium, qui æqualiter extendendi vim habet, duplicari habena debet, capitaque ejus sinistra manu contineri; sinus verò dextra sursum conversus superimponi capitibus, quæ media opus est adversa inter se collocare in speciem X literæ. Eo facto sinus capitibus injectus à superiori parte deorsum attrahatur, per medium ejus partis, qua X literæ fuit accepta similitudo. Sic enim medius laquei nexus, ab uno latere sinus unus, ab altero duo capita apparent.

F

A

CAPUT X.

Duplex Carchesium quo modo implicetur.

Duplex Carchesius æqualiter distendit, ac simplici longè est efficacior: Ejus autem ratio est. Habenam prehendimus duplicatam, capitaque læva continentes, sinum patimur dependere. Tum ex capitibus, quæ contra sinum sunt, alterum duplicamus, sic ut parvus sinus fiat, quem in sinistra manu ponimus, alterum per sinum trajicimus; deinde nexum per sinus convertimus, & in sinistra collocamus. Quo facto ex capite quod contra sinum est, rursus alterum sinum efficimus, quem nexui adjungimus; postremo pendentem sinum per medium nexum trahimus, ab inferiori parte sursum. Quo fit ut ab uno latere duo sint capita, ab altero unus sinus, quibus laquei nexus medius interjiciatur.

CAPUT XI.

Duplex Carchesius quomodo ex simplici fiat.

Qum duplex Carchesius variè consuevit implicari, siquidem per se interdum, interdum fit ex simplici, nonnunquam circunponendo conficitur. Supra demonstratum est, quo modo per se injiciatur; nunc qua ratione ex simplici fiat, exponemus. Adhibere igitur primò simplicem Carchesium oportet, sinusque, alterum ab altero diducere; deinde eum qui subjectus est, in superiorem conjicere, & similiter utrunque diducere, ac per spatium quod ipsis medium interjicitur, sinum qui contra capita est, ab inferiori parte sursum attrahere: Sic enim rursus laquei nexus medium sese ostendit. Hinc unus sinus, inde bina capita conspiciuntur.

CAPUT XII.

Duplex Carchesius, quo modo implicetur circunponendo.

Quoniam vehementi validiorum corporum intensione, laquei capita ex una parte sæpius rumpuntur, ante perfectam intensionem, ne cogantur intendentis adhuc laquei capita relaxare, carchesium circunponimus. Tenentes igitur sinistra manu caput, circa membrum restituendum tres sinus efficimus inter se distantes, ita ut ex his quod satis est, dependeat. Post hæc primum sinum in postremum demittimus, & semel aut iterum eos convertimus, per quos medium sinum rursus attrahimus. Quo fit ut circa membrum laquei nexus, ab uno latere unus sinus, ab altero duo capita se ostendant.

CAPUT XIII.

Laterculi, qui alioquin Quadruplex circulus dicitur, quæ ratio sit.

Ad laterculum laqueum, adhibetur habena circulum repræsentans, id est, sine capitibus. Hæc ab interiore parte manus, pollicibus, minimisque digitis circundantur, necnon utrique B indici, ut sinus in utraque manu terni sint: unus circa minimum digitum, circa indicem alter, tertius super pollicem. Post hæc sinus, in quos insiti pollices sunt, ad proximos minimis transferuntur, tum ad indices, qui minimis injecti fuerant, deinde sinus, in quos indices demissi postremò fuerant; medii à pollice, à superiori parte deorsum velluntur; sicque ab uno latere duo sinus, totidem ab altero, medium inter hoc laquei nexus ad rhombi similitudinem conspectui subjiciuntur. Habent autem æqualem intendendi facultatem, & non solum ad intensionem, sed videtur ad menti quoque C fracti compositionem pertinere: nam mentum ipsum sub fractura aliquando perversum, in laquei complexum, rhombum referentem inseritur ab exteriori parte; sinus verò per malas, partesque superiores, ad summum caput feruntur, atque ibi inter se deligantur.

CAPUT XIV.

Laqueus Epangylotus (ita enim appellatur, quoniam sinus super sinum injicitur) qua via inseri possit.

D Ad Epangylotum, unum habenæ caput, inter sinistræ manûs pollicem & indicem collocamus, eamque extrinsecus ultra primam palmæ partem adducimus; inde per palmam ipsam, datam inter pollicem & indicem utriusque manus attrahimus, post hæc inter minimum & proximum digitum demittimus. Eo facto, habenæ caput dextra manu sursum vellimus, extremamque partem inter minimum, ac proximum digitum tenemus; quo fit ut duo sinus efficiantur, inter quos attractus nodus apparet. Facit autem ad corpora figuranda, ubi manu curatio adhibetur. Inter sinus E enim utraque manu hominis conjecta, reliquis habenæ partibus totum corpus firmiter continetur.

CAPUT XV.

Ratio ejus laquei, quem Auriculas nuncupant.

Ad auriculas epangylotus primo injiciendus; danda autem opera est, ut alter sinus amplior sit, quem implicare oportet ad modum laquei F chiasti, sic ut duo sinus oculis exponantur: inter quos, quod ex habena dependet, duplicatum se ostendat. Rectè autem adhibetur, ubi prolapsa maxilla reponitur, tum ad processus capitis recondendos: Sinus enim dantur ad tempora ægrotantis, quodque inter eos duplicatum conspicitur, ad frontem; deinde vinculum illud injicitur, quod leporem auritum appellant; postremò auriculæ, vel ut contineant, vel ut à superiori parte extendant, super caput offensi porriguntur.

CAPUT XVI.

Laqueus duos habens sinus (quem nonnulli minùs propriè Strangulantem dixerunt) quo modo injiciatur.

LAqueus, quem duos sinus habentem appellant, ex binis constat chiastis, quorum alter ab altero diducitur. Est autem aptissimus ad corpora figuranda, ubi vitia juxta anum curantur: siquidem brachia subjecta poplitibus, ejusmodi laqueis adstringuntur. At pars quæ media inter sinus duplicata dependet, ad cervicem hominis fertur, atque hac via corpus figuratur.

CAPUT XVII.

Ratio laquei quem Strangulantem propriè nuncupant.

LAqueus qui propriè strangulans nuncupatur, ex simplici fit carchesio: hic enim primo injicitur sic, ut alter ab altero distet. Confert autem ad quos proximè expositus: Brachia nanque rursus conjecta in sinus coarctantur, & ea pars habenæ, quæ duplicata est, media similiter collocatur, in eamque cervices inseruntur.

A

CAPUT XVIII.

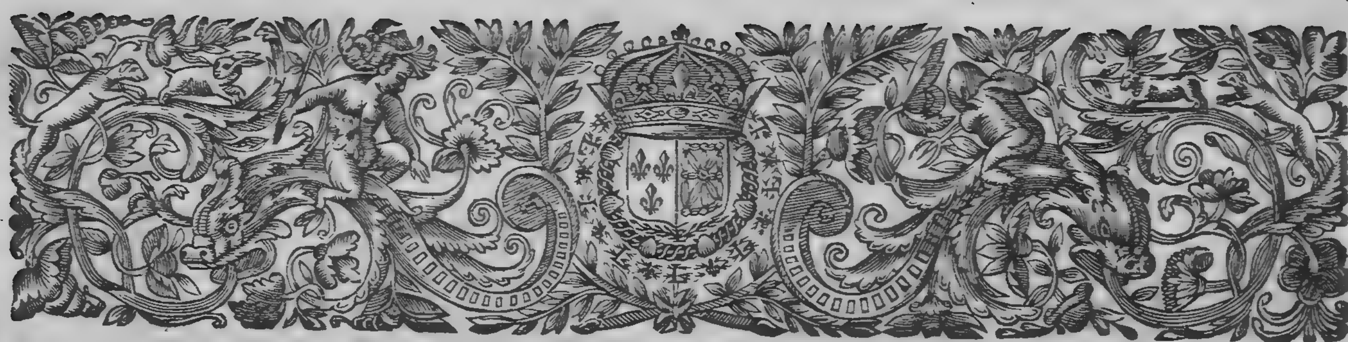
Quomodo adhibeatur laqueus ὑπέρϐατος, id enim nomen traxit ex eo quod supra feratur.

HYperbatus fit ex laqueo Nautico; siquidem in hunc primo implicitum brachia inseri debent, sinusque inter se diduci, & capita ad cervices deligari.

B Laquei igitur, quorum expeditissima comprehensio est, hujusmodi sunt.

Finis Libri Oribasii de Laqueis.

ORIBASII EX HELIODORO, DE MACHINAMENTIS.

ARGUMENTUM.

Oribasius Medica machinamenta docet, quibus fracta ac luxata restituantur, instaurenturque.

CAPUT I.

Quibus modis Luxata restituantur.

LUxata in suam sedem tribus generalibus modis collocantur, quibus alii fere omnes continentur. Unus vocatur Palæstricus, ad quem fere solas manus admovemus; atque hic, utpote imbecillis aptatur ad mollia corpora, muliebria nimirum, & puerilia, tum ad mascula, quæ illis robustiora sunt, modò recens vitium fuerit. Alter Methodicus dicitur, ad quem instrumenta adhibemus, quorum usus in communi vita est: Hic omnibus idoneus est, pueris, fœminis, masculis jam robustioribus, invenilibusque corporibus, atque iis luxatis, quæ jam vetusta sunt. Tertius reponendi modus, qui per organa est, majus momentum habet. Valet enim ad prolapsa, ubi malum diutius trahitur: valet ad corpora athletarum: præterea quæcunque prolapsa curationem recipiunt, & sub methodico curari nequeunt, omnia organorum opera reponuntur.

CAPUT II.

De Organorum differentiis.

ORganorum medicinalium differentiæ in universum & quasi generales, ad summum (ut alii sentiunt) ternæ habentur. Alia enim tractoria sunt, alia machinamenta, alia quæ erecta collocantur; nobis autem placet nonnulla tractoria esse, nonnulla machinamenta, nonnulla quæ erecta, nonnulla quæ plana collocantur. Tractoria sunt quæ quum parva brevique sint strictura, extendi duntaxat facultatem habent; hæc ut suo munere fungantur, adventitia quædam postulant, ut scamnum, lectum, scalam, eoque per se usui esse

A minimè possunt. Quocirca & alligata, & in plano sita nuncupantur: Nam ubi in agro, aut solitudine quapiam, quæ suo loco mota sunt, reponimus, ac neque scamni, neque scalæ copia est, aliquid in solum defigimus, ad quod tractorum organum alligetur. Machinamenta sunt organa tractoriis ampliora: minora tamen aliis, quæ non modò intensionem; sed impulsum quoque pollicentur, ac præcipuè quorundam membrorum gratia comparantur. Erecta organa sublimiorem structuram habent, & non solum ad extendendum valent; sed etiam ad impellendum. Porrò plana organa sunt quorum humilis structura est, & ex his constant quæ & extendendi, & impellendi vim habent, ita ut homine illis insidente, recondi quod elapsum est possit; reperiuntur B etiam in his quædam propria structuræ discrimina.

CAPUT III.

Ex qua materia struantur Organa.

BAsis, crura, latera, transversaria, cubiti, testudines, adjuncta crura, hæc omnia, quæ in organis ampliora expediuntur, ex robustiori materia conficienda sunt, ut puta ilignea, vel fraxinea quæ secundas obtinet. Oportet autem ea de C causa validissimam esse organorum materiam, ut vim queant in condendis articulis sustinere, quod in iis potissimum organis requiritur, quæ erecta collocantur. Vertebræ verò radices, clavi, unci, catenulæ, vectes, omnia quæcunque exigua sunt, quæque plus efficiunt, ærea, vel ferrea comparentur, ut, quod structuræ exiguitas detrahit, materiæ firmitas restituat. Aliquando autem quæsitum est, ferreane, an ænea sumi debeant. Asserunt, qui ferro æs præferunt, hoc levius esse, & facilius

tractari, minusque rubiginem trahere quàm ferrum. Contra qui æri ferrum anteponunt, validiorem hujus materiam laudant; ære enim efficacius robustiusque ferrum est. Atqui de ferro convenit firmius esse; sed supervacuum est eximium robur, ubi ejus nullus est usus, quum liceat hæc ex ære fabricari, quod mollius est, & satis roboris habet; licèt tamen & ex ferro. Quòd si ex ære fiant, sumatur id quod ducitur; nam, quod conflatur, facilius rumpitur, comminuiturque, ita ut præstet ex ferro hæc parare, quàm ex fuso ære. Sed quoniam ferrum citò rubigine obducitur, idcirco aliquot interpositis diebus, subinde pingui aliquo inungendum, ac ne rubiginem sentiat, manu perfricandum. At dicet quis, si ferrum neglectum rubigine corrumpatur, id culpa domini ipsius organi fieri.

CAPUT IV.

Ex quibus partibus Organa constent, & quis sit eorum usus.

Continetur omne organum non omnibus, sed quibusdam ex iis quæ numerabo, nempe Basi, cruribus, transversariis, cubitis, axibus, regulis, testudinibus, cochleis, tympanis, clavis, manubriolis ductariis, vectibus, baculis versantibus, obicibus, cuneis, item lunatis lignis, orbiculis, trochleis, fossis, operculis, vertebris, fibulis, radicibus, uncis, catenis, forficibus, sedilibus, priapiscis, ad hæc cochlea fœmina, quæ Græcè θηλυκόχλιον appellatur, cuneolis, chiniscis, columbariis, ergata. Hæc ferè sunt, quibus organa componuntur, quorum usus sigillatim jam nunc exponendus nobis est. Basis ad id potissimum struitur, ut super eam erecta organa statuantur. Crura in organis & latera dicuntur, in iis, quæ erecta collocantur, propriè crura, minus proprie latera; sed in tractoriis propriè latera dicuntur, minus propriè crura: hæc ferè in organis statuuntur, ut ipsorum machinationes contineant: propriè autem in organis erectis crura rectè commodéque dimensa ad illam pertinent condendi rationem, quæ excitando præstatur. Transversaria, quæ διαπήγματα dicuntur, ut Græcum nomen indicat, ad crurum laterumque compaginem fiunt, ad quem usum primo præcipuéque destinantur. Huc accedit quod machinationes quoque sustinent, ut puta trochleas, cubitos, atque alia quædam. Cubiti ad eum usum in organis comparantur, ut per ipsos, quæ suo loco mota sunt, à superiori parte extensa reponantur, quemadmodum videre licet in organis Fabri, atque Andreæ, in quibus cubiti per superius transversarium demissi in testudinem figuntur, ut hac elata, quæ prolapsa sunt à superiori parte intensa recondantur. Latæ cubitorum summitates alæ ab architectis dicuntur; imæ verò partes quadratæ, calces. Hi ergo propriè cubiti nominantur; sed quidam vocabulo abutuntur. Spathæ impellendo sunt idoneæ; ea autem spatha, quæ in Fabri, atque Andrææ machinamento est, utimur, ubi extrahendo impellimus ad femur in posteriorem partem erumpens. Sunt & aliæ spathæ in quibusdam organis, ad alios impellendi modos fabricatæ. Radices & fibulæ complures usus in organis præstant; primo enim radix, & fibula in organo Fabri spatham distinent ad testudinem. Est quidem in testudine radix; spatha

A verò qua parte quadrata est, medium habet cavum, in quod radix eadem inditur; deinde fibula continendi causa in spatham, ac radicem pertusam inseritur. Propriè radices ad id fiunt, ut recipere uncos possint, & alios effectus præstare; sed fibulæ item gratia est, quòd machinationes immobiles servat, ut puta axes. Catenæ eò pertinent, ut fibulæ ex ipsis suspendantur, quo serventur in organis, neque decidant. Unci adjiciuntur, ne mobiles machinationes moveantur, veluti axes, quove in radices conjecti quædam organorum machimenta sistant. Per vertebras (quas Græci

B στροφώματα dicunt) ferè id efficimus, ut quædam organa immobilia moveantur, sicuti crura organi Andreæ. Crura enim in organo transversa secta, vertebris fibulisque continentur, ut organo modò erecto, modò per vertebras inclinato, circumducendo impellamus. Ad exemplum hujus structuræ organi Andreæ Plinthii crura propè basim secta sunt, rursusque vertebris continentur, ut organum modo eligatur modo per vertebras motum, adjunctis cruribus innitatur, usumque illius organi præstet, quod planum collocatur: Hi sunt ef-

C fectus vertebrarum in organis. Axes ad corporum ductionem, hoc est intensionem spectant, quorum quidam ab una parte ad alteram penetrant, ac per se moventur; quidam latent, & per alias machinationes convertuntur. Penetrat axis in Plinthio Nilei, & in scamno Hippocratis; latet in Apellidis organo, quod quia per tres funes circumvolvitur, trispastum appellatur, & in Nymphodori glossocomo. Penetrantes igitur axes per se manibus convertuntur; latentes autem per alias quasdam machinationes; exempli causa in Nymphodori glossocomo per tympanum & cochleam

D ad lentis imaginem fabricatam, in trispasto per funes alligatos. Ad clavos, qui in axibus infiguntur, funes alligantur, vel habenæ, atque hujusmodi alia ad extendendum pertinentia. Manubriola ductaria, bacula versantia, & vectes, omnes hæ machinationes ad axium cochlearumque versationes statuuntur; primas occupant manubriola ductaria, secundas vectes, quibus minùs efficacia sunt bacula versantia; pleraque enim ex ipsis exigua quum sint, una manu convertuntur. Chinisci, cujusmodi sunt in lyra, excogitati sunt ad axes continendos; ubi enim fibulæ non sint, quid po-

E terit aliud utilius? Quod enim ad vim pertinet, usum habet fibularum; decoris autem causa, insculpta habent anserina capita lignea. Statuuntur in organis Phliæ, ut ab uno latere ad alterum penetrantes axes contineant, cujusmodi sunt in scamno Hippocratis, & in nostro. Est & alia media phlia in organo Hippocratis ad similitudinem literæ Π, eo nomine fabricata, ut ad eam impellendi rationem, quæ extrahendo fit, ubi femur excidit, accommodetur. Trochleæ in organis collocantur, ut funes liberè duci possint, veluti in or-

F gano Fabri, quod duplicem cochleam, quâ testudo movetur, in superiori transversario continet. In nostro quoque organo rursus trochleæ sunt, quæ per inditos funes, axes attollunt. Verùm trochleæ ferè ad id fiunt, ut axes & habenæ celeriter ducantur, simulque ut ad intensionem, quæ alio intercedente motu fit, accommodentur. Orbiculi struuntur ad trochlearum motionem, quæ per se sunt immobiles. Collocantur autem in medio earum, quemadmodum in Demosthenis ἀστράβῃ, & ad funes continendos, ut in trispasto Apellidis.

Cuneus præsertim paratur ad humeri caput in A alam prolapsum, ac deinceps ad alios quoque usus. At lunatum lignum prodest, ubi humeri caput in priorem, aut posteriorem partem excidit. Est autem Polus lignum infixum superioribus crurum extremitatibus in organo Philistionis: Luxato enim humeri capite, brachium extenditur, polusque objicitur ad hominis cervices. Epipoma verò, quod & Epipigma dicitur, est ⊔ figura in ligno insculpta, in quam conjicitur ⊔ inversum; qualis conspicitur in eo organo quod Hermes dicitur. Fit autem hoc, ne ab Hermis vultu corpora terantur, ut in organi compactione ostendemus. B Καλάθιον verò & Σκυτάλιον communiter parata sunt, ut Epipigma ferant. Est quidem Σκυτάλιον lignum sex digitorum in medio hebes, Καλάθιον verò lignum sex digitorum rotundum, quod angustiori basi nititur, & quasillo simile est. Sunt & in organis quædam columbaria insculpta ad similitudinem columbarum, quæ ornandi causâ facta sunt, atque ad id etiam, ut aliud ferant Epipigma. Tympanis hæc gratia est, quod quædam organorum machinationes, quæ maximum usum præstant, per ipsa paulatim moventur, ut axes & C cochleæ. Est autem Tympanum rotunda machinatio dentata: At Delphines dentibus inclusi, machinationes motu prohibent, quod unci quoque efficiunt. Testudines in organis ad id collocatæ sunt, ut corpora quæ restituuntur, paulatim, & minimè concussa extendantur. Quemadmodum enim testudines animalia lento gradu procedunt, ita machinationes, quibus illa referuntur. Porrò ex testudinibus nonnullæ transversariis similes sunt, aliæ oblongæ, aliæ cubi speciem repræsentant. Transversariis similes sunt, in organo Andreæ, Fabrive: oblongæ in quadrata columna, D quæ appellatur Hermes. Cubum referunt in rotunda columna Eraclidæ Ephesii. Præterea testudinum aliæ cubitos & spatham attollunt, aliæ cuneatam & lunatam appendicem, quædam nihil attollunt, sed solum sunt ad extendendum inventæ. Cubitos attollit testudo, quæ sursum fertur, in organo Andreæ. Cubitos & spatham testudo quæ est in organo Fabri: cuneata & lunata appendix ea testudine excitatur, quæ in Herme est: nihil attollit, sed solummodò extendendo est ea testudo, quæ in rotunda columna Eraclide Ephesii E collocatur, similiter & quæ deorsum fertur in organo Andreæ. Alæ autem & dracones, fibulæque infixæ clavorum usum præstant: propriè autem dracones, quod ad materiam pertinet, in vicem manubrioli ductarii fabricantur. Quoniam verò testudines plerunque à cochleis moventur, proximum est, ut cochlearum structuram, atque usum exponam. Comparantur ergo cochleæ in organis, ad alias machinationes impellendas, puta tympana & testudines, quò paulatim & nulla ratione concutiendo extendant. Cochlearum quædam F quadratæ sunt, quædam ad imaginem lentis; quæ figuræ nomen invenerunt, relatæ ad capreolos, at non ad structuram scapi; quælibet enim cochlea rotunda est ad tornum rotundata. Differunt cochleæ à capreolis, quòd aliæ quadratæ, aliæ ad lentis imaginem dicuntur. Quadrata cochlea est, quæ capreolos habet quadratos, atque ex iis non solùm quod prominet; sed etiam quod cavum est, cujusmodi cochleas videmus in organo Andreæ. Quæ in lentis speciem sunt, id capreoli, quod cavum est, altè angustum habent, latum verò in summo, contra quod prominet à basi latum vertice ipso tenuatur. Similis autem est hujusmodi capreolus lenticulæ dimidiatæ, à qua figura cochlea hæc ad imaginem lentis dicta est. Cochleæ igitur tam quadratæ, quam ad imaginem lentis, ad motionem diversarum machinationum statuuntur: Quadratæ enim testudines compellunt, quæ sunt ad imaginem lentis primò quidem tympana, interdum etiam testudines in iis, quæ pericochlia nuncupantur.

CAPUT V.

Qua ratione quadrata Cochlea testudinem moveat.

Demus testudines esse ita fabricatas, quemadmodùm in organo Andreæ, quarum singulæ pertusæ sint, atque in id cavum cochleæ demissæ; ab interiori autem parte cavi ferrea, vel ænea lamina testudini infixa sit, quæ quidem lamina dens nuncupatur. Hic igitur dens testudinis, in cochleæ capreolo includitur; quò fit ut in quadam cochleæ conversione, lamina, quæ dens nuncupatur, testudini infixa, atque in cavo capreoli contenta testudinem moveat. Præterea ex iis ipsis cochleis quadratis alia simplex est, alia duplex; simplex cochlea est, quæ uno duntaxat capreolo est excavata, unamque testudinem impellit; in duplici autem cochlea bini secti sunt capreoli, hæc & binas testudines movet, qualis cochlea reperitur in magno Andreæ organo, quod Plinthium nuncupatur; excavatum enim lignum est à medio ad transversaria capreolis inter se adversis, ita ut quadam cochleæ conversione orsæ testudines, vel à medio versùs transversaria, vel à transversariis versus medium impellantur. Est & alia cochlea duplex in eo, quod κηρύκιον appellatur, excavata à summo principio usque ad extremum adversis capreolis, quæ rursùs duas testudines movet, quemadmodum in ipsa organi structura videmus. At cochlea ad imaginem lentis tympanum movet; si quidem capreoli cochleæ, tympani dentibus insiti, machinationem convertunt, quemadmodum cochlea, quæ baculo versante, vel manubriolo ductario convertitur in tympani dentes conveniens machinationem movet; movet interdum eadem cochlea testudinem; sed non amplius per dentem, quemadmodum quadrata, verùm in fæmina cochlea contenta, quæ in ipsa testudine struitur; quoniam testudinis cavum, in quod cochlea demittitur, excisos habet capreolos adversos iis, qui sunt in cochlea lentis formam referente, sic, ut id quod prominet ex capreolis cochleæ lentem referentis, in cavo capreoli fœminæ cochleæ recipiatur; quodque cavum est in capreolis cochleæ, id quod extat ex capreolo cochleæ fæminæ capreolis admittat. Accidit autem in cochleæ conversione, ut testudo modò sursum, modò deorsum moveatur, cùm cochlea in ipsius capreolis volvatur. Hujusmodi structuræ plurimæ adhibentur ad organa, quæ plana collocantur; ad id enim fabricantur, ut homines, quibus luxata restituuntur, inclinatis organis insidant. Organa enim quæ plana collocantur, ita parata sunt, ut ægris super ipsa, vel sedentibus, vel cubantibus, luxata reponantur. priapiscus qui & stiliscus & scalmus nuncupatur,

in quolibet organo quod planum collocetur, statuitur. A
Fit autem ea de causa, ut ei parti, quæ inter anum & naturale est, obex sit, ubi quæ prolapsa sunt, restituuntur. Est igitur priapiscus lignum octo digitorum magna ex parte rotundum, ab eo quod superest quadratum, sic ut quadrata ipsius pars conjiciatur in cavum, ad literæ π similitudinem quadratum, in organo, quod planum collocatur; reliqua verò pars, quæ extat, inter anum & naturale objiciatur. Configitur autem in transversarium π ferreum, ut firmiter priapiscum contineat. Sed in nostro organo videre licet magnum π ferreum ad alium usum B
comparatum, nempe ad gibbam spinam per pressum impellendam. Opercula in organis parantur, ut machinationes sub ipsis occultentur, ne si absque operculo fuerint, idiotis pateant. Annuli adhibentur ad organa tractoria, ut alligari possint; ad alia verò, ut machinationes contineant, quemadmodum in Menecriti Bucranio, ubi axis continetur, atque eadem de causa in aliis organis. Forfices in organis arcte transversaria cum cruribus jungunt; ad hunc enim usum infixas forfices æneas invenimus. Adjuncta crura id efficiunt, ut organa, quæ erecta collocantur, C
illis innixa inclinataque eundem usum prestent, ac si plana statuerentur. Præfatus, ex quibus omnia organa parentur, & quorsum singulæ ipsorum machinationes spectent, declarabo in sequentibus, quænam ex organis immota suo munere fungantur, & quæ mota; tum ex iis quæ moventur, quænam suo loco maneant, quæ locum mutent, dum moventur rursus ex iis quæ immobilia sunt, quæ perpetuò & ubique immobilia maneant, quæ eximi possint, ad alios quoque usus idonea. D
Hæc itaque immobilia sunt in organis, basis, crura, latera, transversaria, cuneata & lunata appendix, sedile, priapisci, atque alia complura. Usui sunt quum moventur vertebræ, unci, axes, tympana, cubiti, cochleæ, testudines, atque hujus generis plurima. Moventur in eodem loco manentia, vertebræ, unci, tympana cochleæ, plerique axes. Locum mutant testudines, cubiti. Eorum quæ inorganis immobilia sunt, quædam semper & ubique immobilia sunt, quædam, & eximi, & inseri possunt: Semper quidem immobilia manent, basis, crura, latera, transversaria, radices, sedilia, lunata E
appendix. Extrahi possunt in quibusdam organis, quamvis immobilia sint, tum cunei, tum priapisci, qui ad alios quoque usus facti extrahuntur, & immittuntur.

CAPUT VI.

Ex Galeno de Machinamentis.

ARticulis reponendis Hippocratis scamnũ per se abundè est; si quis autem velit aliis quoque uti, est polispaston (ita appellatum quoniam multis orbiculorum circuitionibus facilitatem F
præstet) quod iter facientibus maximè idoneum est: Refertur autem ad Archimedem auctorem. In urbibus verò non alienum est Fabri, vel Andreæ organum, cùm erecto opus est; ubi plano, scamnum Hippocratis precipuè aptatur.

CAPUT VII.

De Glossocomo machinamento.

A

Capsula Machinaria.

NOn abs re quidem mihi glossocomum videtur à junioribus medicis inventum, quod seu femur, seu crus comminutum sit, ubi callus circundatur, commodissimè admovetur. Habet autem ab ima parte axem, ad quem extremi laquei in diversa extendentes deligantur. Injiciantur laquei extremis partibus ossis, quod curatur, fiantque ex duabus habenis, sic ut quatuor uterque capita habeat, bina à dextra, totidem à sinistra. Ex iis capitibus quæ inferioris laquei sunt, per foramina facta in inferiori parte glossocomi, ad axem duci debent: quæ superioris primo procedere ad superiora, deinceps ipsa quoque per latera glossocomi perforata trajici, quibus foraminibus trochleæ includantur. Utrinque ergo ab exteriori parte glossocomi, superioris laquei capita ferenda sunt ad axem: His enim ita constitutis, una axis conversio pariter ambos laqueos extendit deorsum versùs, illum qui ad inferiora fracti ossis alligatur, sursum; alterum sic, ut composita fractura in posterum liceat quotidie hanc laqueorum in diversas partes intensionem corrigere, valentiùs, vel leniùs extendendo. Laqueum igitur, qùi in inferiori parte est, directa ductione axis extendit eum, qui in superiori parte, intercedente alio motu, Græci διὰ τῆς μεταληπτικῆς τάσεως dicunt.

CAPUT VIII.

Nilei Plinthium.

A

Duo latera, &c.

B

Scamnum quale in ludo videmus, &c.

FActum est Plinthium Nilei ad eorum organorum exemplum, quæ vocantur tractoria quadrata oblonga: duo enim habet latera longa, palmos quatuor, digiti crassitudine, quæ extremis partibus transversariis inter se compacta sunt. Est autem transversariorum crassitudo & latitudo, quanta laterum; sed longitudo palmum implet. Meritò igitur, cùm talis compactio sit, ut latera quatuor palmos longa sint, transversaria unum, totius organi quadrati structura oblonga confecta est. Licebit autem, si quis voluerit, latera breviora quàm dictum est, efficere, quandoquidem organum, per unicum axem, effectum præstat. Media itaque latera pertusa sunt rotundis, ac perviis foraminibus, per quæ axis trajicitur, qui media parte clavum infixum habet; capitibus verò quibus latera excedit, vectes æneos, vel ferreos decem digitorum magnitudine. Sunt item in organo quatuor annuli lateribus affixi, bini ab inferiori parte, totidem à superiori. Antiqua hujus organi structura, auctore Nileo, talis est. Herodotus quidam architectus transversariorum priores partes medias

medias excavavit ad figuram literæ ω ne habenæ, quæ à corporibus quibus vis adhibetur, & ad axis clavum feruntur, extantibus angulis atterantur, sed recta procedant. Hactenus Herodotus. Nos verò quam accepimus, historiam referemus. Ferunt Pasicratem architectum Sidoni organum hoc vidisse, quod à statua continebatur, aliter tamen fabricatum. Nam quum eadem compactio esset, conspiciebantur in eo organo ab extantibus axis capitibus æneorum draconum complexus, quorum capita è regione ad caudas spectabant: sed quò pertinebant hi dracones? non aliò nisi ut invicem vectium axes converterent. Tum in organo quod Sidoni erat, media transversaria pertusa erant rotundis foraminibus, quæ clavo axis responderent: constat autem foraminum eundem esse usum, qui in organo Herodoti, nimirum ut habenæ, quibus corpora extenduntur, ad clavum rectæ per ea foramina recta porrigantur. Retulit insuper Pasicrates axem inclusa habuisse in vicinia laterum tympana quatuor ex ære dentata in vicinia laterum duo ab interiori parte, totidem ab exteriori, atque item in lateribus foramina fuisse dentium ordini respondentia, ut postquam abundè extensa corpora fuissent fibulæ inter dentes eò demissæ, ubi in luxatis restituendis opus esset, axem sisterent. Sed recentiores tympanis omissis priori parte latera pertuderunt. Pertuderunt item in orbem aliquo intermisso spatio, & ipsa axium capita, quò ad usum dictum fibulæ inditæ axem immobilem tuerentur. Ego autem quum fibulæ decidant, ad eum quem dixi usum, uncos lateribus infixi, axis verò capita foravi sic ut hujus foramina illis convenirent, quæ erant in orbem in lateribus aliquo spacio interjecto, quò ubi vellem in luxatis condendis axem immobilem reddere, uncum *m* includerem in foramen quod esset accommodatum. Communis Plinthii tractorii fabricatio hujusmodi est. Verum ego aliter Plinthium struxi. Salva enim eadem laterum mensura inferius transversarium *n* sursum transtuli, quatuor digitis infra transversarium extrema crura relinquens, axem verò collocavi in medio transversariorum, cui parti Græcè φωνὶ nomen est; & scamnum *o* quoddam quale in ludo videmus, ab una extremitate excidi cavis *p* quadratis, atque oblongis, ut propositorum crurum extrema in ejusmodi cava convenirent. Ipsa etiam latera extremis partibus transversa pertudi, foraminibus ab uno latere ad aliud penetrantibus, ut fibula in foramina conjecta Plinthium contineret. Hæc de organi structura, nunc ad ipsius motionem aggrediar.

A B C D E

CAPUT IX.

De motu Organi Tractorii.

QUoniam tractoria organa imperfecta sunt, nec præstare quicquam per se possunt, sed alterius operam requirunt, puta scalæ, lecti, scamni, quæ ubi non sunt, eorum vicem exhibet pavimentum, terraque ad prolapsa restituenda; mihi operæpretium videtur, quasi doceam in ludo, gratia eorum quæ nunc tractantur super scalam præparatam, organi motum enarrare. F

CAPUT X.

A

De humeri capite, &c.

Scala præparata ad humerum restituendum in alam prolapsum.

PAratur scala unam ex iis quæ in communi usu sunt, non lata quæ obliquè collocatos gradus habeat, talis siquidem luxatis reponendis aliena est, sed æquè crassa sit, quadratisque gradibus constet, levatis angulis, ne corpora conterant, atque in rotundam figuram redactis. Hujusmodi scalæ ubi copia non sit, quo mollius corpora insidant, gradus lana involvantur. Ordiar autem ab humeri capite in alam excidente. Oportet igitur ubi id restituitur, cuneum funibus suspensum collocare super gradum idoneum, cui brachium (ut ostendi) superimponatur, & per funes ad eum alligare. Est autem ille gradus reponendo idoneus, quem retuli Brachio superinjecto intensioneque adhibita suspendendus homo est sic, ut duos palmos à pavimento recedat; & cuneus ad gradum firmiter alligandus non temerè, sed eo observato, ut ex partibus quæ cum cavo quodam capitulata est, ad humerum detur; quæ pars gibba juxta est, ad latus. A cuneo verò deorsum versus alterius, sive tertii gradus intervallo, organum ad scalam vinciendum est per eos, quos habet annulos, & funes, aut habenas, aut alia quæpiam trajecta: ipsa item scala in pavimentum fortiter adigenda est, ne in extendendo moveatur, sed stabilis ac sine ulla inclinatione maneat. Quatuor præterea trochleæ, sive solidæ, sive ex duobus lignis curiosius factæ, alligentur, quarum duæ à summo gradu suspensæ deorsum spectent, duæ ab imo sursum. Qua fabricatione parata cuneus ad id quod prolapsum est reponendum, admoveatur, tenui lana mollique obvolutus, tum ut lignum quod durum est circundata lana minus tactu lædat; tum ut sudor, qui propriè oriri solet ala plurimum calefacta, magisque ægrotantis metu, ac labore, lana cuneo imposita combibatur. Hæc autem scala, vel contineatur stabiliter ab assistentibus, vel extremis partibus in pavimentũ defigatur, cuneisque (ut propositum est) confirmetur. Illud autem in aperto est, scalam bene longam esse debere, ut postquam demissa in terram fuerit, quod extat, ubique pro magnitudine ejus, qui curatur, abundè longum sit, scala confirmata subsellium juxta collocetur.

CAPUT XI.

De humeri capite in alam prolapso.

SUper subsellium homo ascendens, brachium super gradum trajiciat, ita ut cuneus aptè in alam demittatur; post hæc duplicata habena media inter cuneum, & humerum detur, capitaque ejus extrinsecus pendeant; deinde Carchesius laqueus vel alius æqualiter extendens humero injiciatur, non circa medium, ne lacertum urgeat, sed citra lacerti tumorem, vel ultra; sic enim cubiti inæqualitas laqueum deorsum labi non patie-

tur, præterquam quod hoc modo utilius imponetur: sequuntur enim facilius ea corpora quæ ampliori interjecto spatio adducuntur; quæ exiguo difficilius. Circundato laqueo capita ejus recta deorsum ducta ad clavum axis religentur, & axis, vel per vectes, vel solis manibus convertatur, ut ejus conversio directa ductione ab inferiori parte intendat. Eodem autem tempore, cum aucta jam intensio est, subsellium subtrahatur, ut homo à scala pendeat, atque ita excitando reponi luxatum possit. Suspenso homine, minister assistens à posteriori parte utramque manum simul junctam ad cervicem ejus adducat, collumque in contrariam partem cogat, idque fiat quo tempore intendimus, atque excitamus, quum laquei ægro injecti postea laxentur. Nervis abundè diductis, debet qui reponit assistens, habenæ capita prehendere, cubitumque ad scalam repellens, humeri caput per habenam extrahere. Quo facto remittenda intensio est, & ipse articulus sursum compellendus, ut in regionem pristinam revertatur. Ratio directæ ductionis ita habet. Sed ut tutò reponamus, optimum fuerit prius quàm nervi extendantur, habenis & crura hominis inter se, & integrum brachium ab latus devincire, ne ob tormentum, quod in condendo articulo sentiet, vel super scalam ascendat, vel manu laquei capita contineat. Licebit etiamnum alio intercedente motu ab inferiori parte extendere. Id qua ratione fiat subjiciam. Iisdem omnibus factis, quæ præcepimus, quum ab inferiori parte extendentes directa ductione utebamur, laquei capita per inferiores trochleas trajiciuntur ab inferiori parte extra, atque ad axis clavum religantur, vel ducta ab exteriori parte versus interiorem ad axis vectes vinciuntur, ut axe versato alio intercedente motu ab inferiori parte extendamus. Nihil item probibet quominus eadem fabricatione parata duplici motu contrario intercedente, ab inferiori parte adducamus; quod ad quem modum fiat indicabimus. Laquei capita ad inferiores trochleas ducta, ibique trajecta, ad superiores referuntur; tum deorsum attracta, ad axis vectes alligantur, ut ejus conversio duplici motu contrario intercedente ab inferiori parte extendat: postquam abunde extenderimus, proximum est ut impellamus eo quo ostendimus modo, ubi de directa ductione loqueremur. Hi sunt modi quibus ab inferiori parte intendimus. Postquam reconditus articulus fuerit, subsellium ad scalam referendum est, ut æger super id statuatur, tam à scala, quàm à cuneo remotus, collocato humero, ut antea dixi. Verùm, quum majores nostri idem organum idoneum à superiore parte attrahendo tradiderint, sequitur ut nos quoque à superiori parte extendendi rationem vobis aperiamus. Ergo (sicut dixi) placuit majoribus luxati restituendi modum, & à superiori parte adducendo, & in diversa trahendo explicare, potissimum autem à superiori parte intenderunt, ubi humerus non solùm elapsus esset, sed etiam perfractus. Spectemus igitur quibus modis voluerint luxata restituere, à superiori parte intendentes. Scala igitur in cæteris eodem modo præparata, cuneum non amplius ex funibus suspensum, ad gradum alligant, sed solùm superimponunt; funium verò capita admodum longa per superiores trochleas ab interiori parte extra trajiciunt; post hæc deorsum demissa vectibus qui pro clavis sint, circunligant. His ita constitutis
A subsellium ad scalam ponunt, super quod homo ascendens brachium superinjiciat, ut cuneus rursum in alam indatur, deinceps carchesium laqueum, vel alterum æqualiter extendentem humero injiciunt, capitaque ejus deorsum ducta, ut contineantur ad aliquem scalæ gradum devinciunt. Quibus ita contentis axis convertitur, per quam conversionem cunei funis alio intercedente motu attractus à superiori parte intendit. Nervis, quantum res postulat intentis impulsus adhibetur, & per duplicem habenam extrahendo,
B & manibus sursum compellendo. Equidem huic reponendi modo non subscribo ea de causa, quam adjungam. Cuneus elatus circumagitur, qui cum sub ala non maneat, articulus ex toto non reponitur, ac potissimum ubi quis velit suspenso homine excitando illum reponere. Ea verò extendendi ratio, quæ ab inferiori parte adducit, stabilis est, cuneo super gradum collocato, & per funes alligato, ut antea diximus. At quo pacto nos à superiori parte adducentes firmiter restituamus, paulò post intelligetis, ubi condendi luxati rationem recensebimus. Ratio autem quæ in
G diversa diducit, sic habet: Cæteris omnibus ordinatis laquei capita non amplius ad gradum vinciuntur, sed ad axis clavum dantur. Per se dantur, vel alio motu intercedente, ut prius scilicet per inferiores trochleas trajiciantur, tuncque ad axem deligantur. Eadem nunc culpari possunt in hac in diversa extendendi ratione, quæ paulò antè dicta sunt in illa, quæ à superiori parte extendit: ubique enim probo, quum is cujus articulus reponitur, rectus collocatur, solam ab inferiori parte extendendi rationem adhiberi. Nunc proximum est, quum
D de humero in alam prolapso dixerimus, ut de eodem quoque in priorem partem excidente pertractemus.

CAPUT XII.

De humeri Capite in priorem, vel posteriorem partem excidente.

AD humeri caput in priorem vel posteriorem partem elapsum scala eadem ratione modoque præparata, vel figurata, organoque & tro-
E chleis (ut antea dictum est) alligatis, rursus ubi restituere volumus, subsellium juxta ponimus, lanaque vel linteis contegimus gradum idoneum, super quem restituamus; cui (sicut ostensum est) involuto ala insidat; tum carchesium laqueum, vel alium æqualiter extendendi vim habentem humero (ut propositum est) circundamus, cujus capita deorsum attracta ad organi axem religamus, quemadmodum ad humerum in alam prolapsum tradidimus, ut conversus axis directa ductione ab inferiori parte intendat. Eodem mo-
F mento quo intendimus, aliquis rursus à posteriori parte assistens, utraque manu ad cervices hominis data, corpus in contrariam partem repellat. Licebit autem in hoc casu magis, & extendere, & ducere ad inferiora. Subsellio itaque subtracto homo suspenditur, ut simul, & articulus excitetur, & quæ illi superjecta sunt, laxentur. At ubi quantum reponendus articulus postulat, intenderimus, circunducendo impellimus: siquidem in priorem partem humeri caput exciderit,

ab ea sede in quam venit, ad eam ubi esse naturaliter debet, prominentiori palmæ parte urgemus, atque altera manu cubitum à posteriori parte in priorem adducimus; quo facto minister assistens manum apertam lato scapularum ossi opponat, atque id repellat, ne vis operæ resolvatur. Verum si in posteriorem partem prorumpat, contrarium fieri debet, humeri quidem caput prominentiori palmæ parte urgendum est, ut à lato scapularum osse in suam sedem revertatur, atque altera manu cubitus ad posteriorem partem prorsus adducendus. Hac igitur ratione humeri caput restituendum ducimus, ubi in priorem, vel posteriorem partem eruperit. Sed alii in utroque casu eam reponendi rationem probarunt, quæ à superiori parte extendit. Hoc quo pacto agant, videamus. Scala eodem modo parata duplicatæ habenæ, vel funis medium lana, vel linteo involutum alæ subjiciunt, capitaque ejus per superiores trochleas traducta deorsum ad axis vectes tanquam ad clavos alligant; deinde humero Carchesium laqueum, vel alium, qui æqualiter extendere valeat, circundant, cujus capita deorsum demissa, ut contineantur ad aliquem scalæ gradum devinciunt. Quibus ita constitutis axis convertitur, quo converso, & continent, & à superiori parte intendunt. Ac postquam abunde extenderunt adducendo impellunt. Sed quum in diversa contendunt, capita laquei vel directa ductione, vel alio intercedente motu, funis verò per alium motum interjectum, ad axis clavum alligant, ut converso axe in diversa diducant: postquam satis intenderunt, adducendo impellunt. Intensiones quidem succedunt, sed impulsus fallax est, siquidem homine excitato, & suspensione distracto, ægrè articulus restituitur: atque ob hanc causam nunc placuit extendendi rationem tam à superiori parte, quàm ab utraque præterire. Humeri ergo caput; in quancunque partem venerit, convenit ab inferiori parte extendendo reponere, quum erectus homo collocatur. Qua via humeri caput restituatur exposuimus. Pergamus igitur ad cubitum.

CAPUT XIII.

A

Cuneus sub ala &c.

De Cubito.

ÆQuè duo brachii ossa in quatuor partes erumpunt, in interiorem, exteriorem, priorem, & posteriorem. Atque ubi in tres partes venerint, exteriorem scilicet, interiorem, & posteriorem, brachium curvatur, & extendi non potest. Commune est horum trium casuum, in quibus curvum brachium minimè extenditur, scalam cum organo (ut dictum est) ad restituendum parare: postea hominem juxta scalam collocare, ut super subsellium ascendens brachium super convenientem scalæ gradum injiciat: tum ea junctura, quæ palma nuncupatur, humerum continere, & laqueum inæqualiter extendentem, ut attollentem chiastum, aut nauticum, brachio in vicinia manus circundare, ejusque capita ad unum scalæ gradum, ut retinacula sint, devincire, ut ubi vis adhibetur, recti anguli figura fideliter conservetur: eoque facto medium duplicatæ habenæ, brachio propè cubitum injicere, capita verò deorsum ducere ad axem, ibique, vel directa ductione ad axis clavum alligare, vel alio intercedente motu, non secus ac ubi humeri caput reponitur, ut similiter axis conversio ab inferiori parte intendat. Trahitur etiam ad cubitum ille reponendi modus, qui à superiori parte extendit, cujus ratio hæc est. Cæteris omnibus (ut propositum est) constitutis, humerus non amplius, ut contineatur, devincitur, sed laqueus Carchesius, aut alius ex iis qui æqualiter extendunt, ipsi circunligatur, cujus capita ad superiores trochleas adducta ab interiori parte in exteriorem attracta deorsum feruntur, & ad axium vectes quasi ad clavum alligantur; duplicatæ verò habenæ capita deorsum adducta, ut retinacula sint ad aliquid immobile dantur. Converso igitur axe & continemus, & alio intercedente motu à superiori parte extendimus. At modus qui in diversa extendit, hinc manifestus est; ubi enim diversa extendimus, laquei capita per se ad clavum axis, vel alio intercedente motu ad ejusdem vectes deligantur, ut eadem conversio in diversa extendat. Nervis, quantum res postulat, extensis convenienter impellere oportet, adducendo si luxata in duas partes venerint, in interiorem scilicet & exteriorem; extrahendo, si in posteriorem, quas impellendi rationes in opere de articulis exposui. Hæc igitur fieri debent, quando cubitus in propositas partes erumpit. Verùm si in priorem, in quo casu diximus extensum brachium non curvari, iterum eadem scala atque organum comparatur, æger scalæ assistens brachium super commodum ejus gradum imponit, humerus ad scalam per eandem juncturam vincitur, laqueus æqualiter extendens ad brachium datur in vicinia manus, cujus capita deorsum feruntur ad organum, ut ab inferiori parte attrahatur. Si quis autem velit hoc agere tum continendo, tum à superiori parte adducendo, humerum non amplius ad scalam devinciat, sed utrique membro laqueum injiciat, qui æqualiter intendat, unum scilicet humero, alterum brachio & superioris quidem laquei capita sursum ferat ultra caput, alterius verò deorsum, ut (quemadmodum in aliis reponendi rationibus declaravimus) extendat: quod ubi abunde fecerit, nunc reponendi causa duo modi impellendi potissimum aptantur, qui premit, & qui circunducit: sed ante quidem premere convenit, dum intensio adhuc manet, dehinc circunducere: quos impellendi modos multò ante exposui in opere de articulis. Oportet autem eo quod luxatum est, restituto, brachium curvare, atque extendere, pronumque & supinum collocare, ut ex toto restitutum esse intelligas; tum ad angulum rectum in sequentem curationem figurare. Utraque igitur brachii ossa, ubi in loco suo non sunt, per superiores modos reponuntur; verùm quoniam utrunque per se propriè vitiatur, cùm suo loco movetur, posthac necesse est scribamus, quonam modo cubitus erumpens, radiusque diductus ab inferiori parte extensi revertantur.

CAPUT XIV.

A

B Organum ad scalam &c.

De Cubito & Radio.

MOvetur per se cubitus interdum loco, & rursus per se radius diducitur, iis modis quos in opere de articulis declaravimus. Ad hæc igitur ossa restituenda, scala similiter paratur, humerusque ad gradum vincitur ea junctura, quæ palma dicitur; ad ipsum verò brachium utiliter datur laqueus aliquis ex iis, qui inæqualiter extendunt, cujus laquei sinu à parte quæ restituitur, capita à contraria, hoc est, ab integra collocentur. Propriè enim laquei, qui inæqualiter extendunt, eas partes magis cogunt, quibus sinus hærent, minùs verò, quibus capita. Siquidem consilium est, ubi superius os excidit, ab inferiori parte attrahere, ad id quod suo loco est, vim minimè adhibere. Hujus igitur laquei capita ad axis clavum dari debent, vel directâ ductione, vel alio motu intercedente, ut conversio axis ab inferiori parte extendat: sed ubi, quantum restituendum os possit extenderimus, idoneis impellendi modis uti convenit cubito quidem in interiorem partem excidente, radioque in exteriorem adducto, utriusque manus digitos inter se junctos eminentiæ cubiti subjicimus, prominentioresque palmarum partes utrinque ponimus, atque his summopere urgentibus adducimus. Sed si in posteriorem partem prorumpant, cubitus præsertim, ea reponendi ratio efficacissima est, quæ extrahendo impellit. Sin radius in priorem partem convertatur, expedit premendo & circunducendo impellere, quemadmodum ostendimus, ubi utrunque os in priorem partem elapsum ponebamus: exquisitos autem reponendi modos in opere de articulis exposuimus. Repositi autem ossis indicium erit, in cubito libera brachii contractio, atque porrectio. At in radio in pronum vel supinum habitum conversio. Quomodo igitur per scalam homine erecto restituere luxatum conveniat, demonstravimus: verùm quia justa aliqua de causa, aut ob imbecillitatem, aut ob femur, seu crus simul comminutum, æger stare nequit, dum luxatum restituitur, necesse est in sequentibus aperire, quæ ratio sit restituendi, homine super planam scalam jacente.

CAPUT XV.

B

A Cuneus alligatus ad funem, &c.

Quo pacto jacente homine, restituatur humerus in alam prolapsus.

SCalam collocare planam oportet, & ut à pavimento attollatur, extremitatibus lapides, vel ligna ab utraque parte subjicere, atque æquandi gradus causa linteum illis superimponere. Hujusmodi enim lectus, quod pertinet ad ægrum jacentem, dum restituitur, scamni munus præstabit: Organum vero ad scalam alligandum ab in-

A feriori crurum extremitate, rursusque trochleæ (quemadmodum dictum est) binæ à superiori scalæ parte, totidem ab inferiori vinciendæ. Satius autem est ad luxata restituenda pro scala adhibere scamnum, quod ab altero extremo quadratis fossis excavatum sit, ubi organum firmiter eo insistat. Quæ præparatio esse debeat, dictum est: modos autem quibus humeri caput restituitur, exequemur. Prolapso igitur humeri capite collocare hominem convenit sic ut jaceat super

B scalam, organo ad pedes constituto, supinus ubi in alam vel priorem partem excidit: in verticem ubi in posteriorem. Igitur ubi in alam convertitur, cunei, funis capita super caput à priori vel à posteriori parte adducenda, mediumque habenæ duplicatæ dandum est ad humerum sic, ut inter ipsum & cuneum demittatur, capitaque ejus ab exteriori parte ferantur, atque ita pendeant, post hæc laqueus Carchesius, vel alius ex iis qui æqualiter extendunt, humero (ut supra ostensum est) injiciendus; cujus capita deorsum ad organum adducenda. Quoniam capita ergo ad pedes ferantur, agemus vel continentes, & ab inferiori parte

C extendentes, vel in diversa trahentes, sive directis ductionibus utamur, sive alius motus intercedat ut antea indicavimus. At quum satis extenderimus condere humerum debemus, idoneam impellendi rationem adhibentes. Præcipuè autem duplex impellendi ratio idonea est, & quæ articulum extrahit, & quæ sursum compellit. Manente intensione duplicatæ habenæ capita tenentes vi humeri caput extrahimus, eodemque momento cubitum in interiorem partem ad latus repellimus. Eo enim fit, ut humeri caput facile promptéque

D in exteriorem partem ducatur moveaturque. Quo facto remissa intensione, protinus sursum compellimus; post hæc humerum prehendentes attollimus, ut in suum locum collocemus. Hæc sunt quæ fieri oportet, ubi humeri caput in alam excidit.

CAPUT XVI.

De humeri Capite in priorem, vel posteriorem partem excidente.

E SEd si humeri caput in priorem vel posteriorem partem convertatur, homine (ut dictum est) figurato, nempe supino, si in priorem partem venit, in ventrem; si in posteriorem, funis aut habenæ medium lana sive linteo obvolutum, alæ subjicitur, capitaque supra caput feruntur, non quidem è regione vitiati humeri, sed obliqua versus partem contrariam ad rem aliquam immobilem vinciuntur, qua retineantur. Ambigitur verò, quamobrem capita non recta ferantur, sed versus contrariam partem obliqua. Pasicrates quidem atque alii nonnulli hoc ea de causa fieri aiunt, ne

F à medio funis humeri capite sursum attracto prohibeamur, quominus ab inferiori parte extendamus: sed decipiuntur similitudine femoris, quum res aliter habeat; siquidem femur ad Γ literæ similitudinem declinat, at humeri caput dimidium orbiculatum est, neque potest femoris modo à medio fune sursum adduci. Quorsum igitur id fit? ne sub medio fune, quæ sub ala sunt compressa, alæ regionem compleant: completo enim recessu, humeri caput locum non habebit, in quem recon-

datur. Nos etiam non secus atque ii qui non multo ante nos vixerunt, ob propositam causam, habenam, vel funem similiter collocamus. Consuevimus interdum & aliter continere; duos enim laqueos ex iis qui inæqualiter extendunt implicantes, thoraci dorsoque sub alis circunponimus, eorumque capita continendi causa ad gradum, qui contra situs est, alligamus; qua continendi ratione adhibita laqueum æqualiter extendentem humero circunponimus, quemadmodum tradidimus, quà de humeri capite in alam prolapso; cujus deinde laquei capita ab inferiori parte ad organum dimittimus, & ad axem devincimus, ut eo converso contineamus, & ab inferiori parte pariter extendamus. Vi, quantum res exigit adhibita, ut articulum restituamus, premendo impellimus, prominentiori enim unius manûs palma vi humeri caput comprimimus, altera vero cubitum huc atque illuc agitamus. Indicium autem repositi ossis in superioribus explanavimus. Fit etiam interdum, ut ad humeri caput luxatum, medii quoque humeri fractura accedat, cogaturque Medicus eodem tempore utrique vitio subvenire. Docendi autem gratiâ sermoni insistam, qui eum casum explicet, ubi & caput humeri in alam excidit, & medius humerus comminuitur.

CAPUT XVII.

Quomodo curatur humerus fractus & prolapsus simul. De humero fracto simul & prolapso.

QUæsitum est à majoribus nostris qua via hæc restituantur. Pasicrates quidem os suo loco motum primo restituit, quod majorem vim in restituendo postulet, quam fractura. At si quis sub fractura laqueum injiciens eodem momento velit tam quod fractum est, quam quod excidit restituere, dum vis ad luxatum, quantum postulat, adhibetur, fractura plus justo intensa partes fracturæ superjectæ ultra debitum extensæ, lædentur, resolventur nervi aut abrumpentur, & fortasse corpora tota, priusquam articulus laxetur; atque hac de causa censuit ipse laqueum super fracturam imponendum, & ante quod luxatum est, dein quod fractum est, restituendum. Voluit Aristion eodem tempore, & luxatum & fractum humerum restituere, ne si luxatum prius reponatur, dum fractura componitur, præ vi positum humeri caput erumpat. Quæ dicuntur in utroque casu sequi detrimenta, verè sic habent. Quapropter nobis placet, ante articulum reponi, proximéque fracturam curari, ea cautione, ne dum quod fractum est, ab inferiori parte extenditur, articulus elabatur. Ad luxatum igitur restituendum cuneus à funibus dependens in alam conjicitur, rursusque capita funis sursum adducuntur super caput; humero super fracturam Carchesius laqueus imponitur, vel alius, qui æqualiter extendat, ejusque capita deorsum demissa, ut retineantur ad aliquam moram vinciuntur, atque à superiori parte attrahendo articulus reponitur; quo facto cuneus in ala relinquitur, ut humeri articulus maneat, laquei verò capita inferiori parte resolvuntur, & super caput adducta tanquam retinacula vinciuntur, ut utriusque præsidio cunei scilicet & laquei, articulus suo loco servetur: post hæc Carchesius laqueus, vel alius æqualiter ex-

A tendens humero injicitur, cujus capita deorsum demissa ad axem, ut ab inferiori parte intendant, religantur; quo fit, ut fractura ab inferiori parte extensa componatur, superiori articulo non excidente. Hactenus de humeri capite, nunc de cubito.

CAPUT XVIII.

De Cubito luxato.

B

CUbito in illas tres partes converso, in quas ubi procidit, brachium curvum est, neque extenditur, homo resupinandus est super asserem scalæ insidentem. Alligatis trochleis organoque ab inferiore parte, laqueus inæqualiter extendens brachio prope manum injiciendus, cujus capita super caput adducta ad oppositam moram alligentur. Tum duplicatæ habenæ medium juxta cubitum dandum, capitaque ejus deorsum adducenda. Dantes igitur capita laquei quidem humero injecti, supra caput, duplicatæ

C verò habenæ, deorsum, continebimus simul & ab inferiori parte extendemus, ut ostensum fuit in superioribus. Nervis abundè intensis eo modo impellemus, quem paulò supra diximus, quum de erecta scala pertractavimus. At si in priorem partem elabatur, in quo casu brachium extenditur, resupinato itidem homine, laqueus æqualiter extendens humero injiciatur, capitaque ejus super hominis caput attrahantur; tum alter laqueus æqualiter extendens ad extremum brachium alligetur, ejusque capita deorsum ducantur; intensionem verò à pedibus adhibendam es-

D se antea exposui. Eodem autem modo ubi articulum restituimus impellere oportet, premendo scilicet, & circunducendo, eademque ratione restituere, quæ in opere de articulis dicta est. Verùm si alterum os præter naturam habeat, sive cubitus excidat, sive radius diducatur, laqueo rursus æqualiter extendente ad humerum dato, capitibusque ejus sursum super caput adductis, ut retinacula sint, brachio laqueus injicitur, qui inæqualiter extendat, quemadmodum explicavimus, capitaque ejus deorsum ad organum adducuntur, & iidem impellendi modi accommodantur. Absolvimus jam sermonem universum de

E cubito, atque humeri capite, restat ut ad manum accedamus.

CAPUT XIX.

A

A Organum ad scalam alligatum, &c.

De Manu.

F MAnus in quatuor partes movetur, interiorem, exteriorem, priorem, & posteriorem. Restitui autem debet vel super scamnum, vel super scalam, quæ plana collocetur. Homine itaque juxta scalam, vel scamnum sedente figuretur manus supina, si in interiorem partem erupit; prona, si in reliquas tres: deinceps circa sinum manus, ferramentum, quo adurimus transversum, vel transversus axis detur, atque ad ipsam palmam vinciatur: tum extremitatibus, propositi

vectis, seu ferramenti, sinus laquei inæqualiter A intendentis, vel mediæ habenæ injiciantur, capitaque à priori parte ad organum ferantur. Brachio autem in vicinia manus circunligetur laqueus æqualiter extendens, cujus capita ferantur à posteriori parte; rursusque intensio adhibeatur, quæ paulò ante exposita est: vel continendo, & seu ab inferiori, seu superiori parte extendendo, vel in diversa adducendo, postquam abundè intenderimus, impellere debemus, quemadmodum in libro de luxatis exposuimus premendo, ubi in interiorem, vel exteriorem partem venit, ubi in priorem & posteriorem, adducendo. Sed venio ad spinam.

CAPUT XX.

De Spina.

SPina gibba ex recenti ictu restituitur. Oportet in restituendo hominem pronum collocare, vel super scalam cujus gradibus asser injectus sit, vel super scamnum, trochleasque (ut dictum C est) adhibere. Post hæc ad spinam dare binos laqueos æqualiter extendentes, unum à superiori parte gibbi, alterum ab inferiori, vel quaternos ex iis qui inæqualiter extendunt, inter se oppositos, binos à superiori parte, totidem ab inferiori: & superiorum quidem capita sursum, inferiorum verò deorsum adducere, sive ut retinacula sint, & vel ab inferiori, vel à superiori parte intendant, sive ut in diversa diducant, verùm ubi in diversa diducimus, trochleis utimur alio intercedente motu agentes. Postquam abunde intenderimus, eo modo impellimus, quem in Libro de Articulis enarravimus. Sequitur autem ut de modis reponendi femoris pertractemus.

CAPUT XXI.

De Femore.

FEmur in quatuor partes prorumpit, interiorem, exteriorem, priorem, & posteriorem; atque ubi in tres partes convertitur, crus extensum est, & curvari minimè potest. Quod si in posteriorem partem prolabatur, curvatur, sed non E extenditur. Igitur si in illas tres partes venit, ubi extensum crus minimè implicatur, resupinandus homo est super scalam, vel scamnum, & tunc duplicatæ habenæ vel funis medium lana seu linteo circundatum inter anum & naturale injiciendum, capitaque ejus super caput adducenda. Sin in exteriorem quidem & priorem partem femur eruperit, media habena variè quacunque parte inter anum & naturale dari potest. Sed, si in interiorem partem exciderit, inter femur integrum adhibenda est, & articulum qui restitui debet, ne si F femoris capiti subjecta fuerit, membrum ab inferiori parte attrahi non sinat. Quo facto Carchesius laqueus vel alius æqualiter extendens femori extremo circunponendus est, capitaque deorsum ad organum ferenda, & ad axis clavum alliganda, ut adhibitis retinaculis converso axe contineamus, & ab inferiori parte extendamus. Nihil item prohibet quominùs à superiori intendamus, quemadmodum dictum est, quà de humeri capite. Nervis, quantum satis est diductis, iisdem utendum est impellendi modis, quos in opere de articulis indicavimus. At si femur in posteriorem partem prolabatur, ubi complicari crus diximus, sed nullo modo extendi, organo ab inferiori parte alligato æger sedeat; magis tamen in supinum habitum conversus, in alteram coxam inclinetur. Post hæc contineatur, sicut in opere de articulis ostendimus; tunc Carchesius laqueus, vel alius æqualiter extendens, femori circundetur, ejusque capita deorsum demissa, ut ab inferiori parte extendant, ad axem religentur: nervis, quantum B res postulat, intensis, oportet eadem ratione in restituendo impellere, quæ in opere de articulis exposita est, spatha premendo idonea extrahere, & femoris caput in exteriorem partem adurgere; sicque crure deorsum extenso, atque homine resupinato articulus reponitur: Crus autem restitutum testatur ejus flexus, atque porrectio: in quancunque enim partem venerit, ubi restitutum est, liberam ejus actionem spectamus, flexum scilicet & porrectionem.

CAPUT XXII.

De Genu.

GEnu in tres partes erumpit, interiorem, exteriorem, & posteriorem; ubique autem crus extensum est. Si in interiorem & exteriorem partem veniat, hominem resupinare convenit; si in posteriorem, pronum collocare, tuncque laqueos æqualiter extendentes membris injicere; unum quidem femori prope genu; alterum cruri D super eam regionem, quæ carnosa à posteriori parte prominet; rursusque organo ad inferiora deligato, easdem adhibere intendendi rationes, quæ in aliis luxatis sunt ostensæ, impulsumque in opere de articulis declaratum.

CAPUT XXIII.

A

Laqueus injectus, &c.

De Talo.

TAlus modò in interiorem, modò in exteriorem partem prolabitur, nonnunquam etiam in posteriorem. Rursus itaque oportet hominem sedere, extensoque cruri laqueum imponere, qui æqualiter extendat. ejusque capita ad posteriorem partem porrigere; ad talum verò sandalium, vel draconem laqueum dare, capitaque à priori parte ad axem adducere, continendoque ab inferiori parte extendere, & iisdem uti modis impellendi, quos in opere de luxatis explicavimus. Restituendi rationem præterimus; quoniam de hac præcipuè agimus, ubi organorum, quæ plana collocantur, præsertimque nostri machinamenti motum declaramus.

CAPUT XXIV.

A

Nymphodori Glossocomum clausum.

B

Nymphodori Glossocomum apertum.

Glossocomum Nymphodori.

GLossocomum Nymphodori tractorium, organum est quadratum: Habet autem duo latera, quod extremis partibus per duo transversaria inter se junguntur: laterum verò & transversariorum eadem est magnitudo, sunt enim longa lataque duos palmos, crassa digitos totidem. Quare quum æqualis sit eorum modus, jure glossocomum ex eorum numero est, quæ propriè quadrata appellantur. Media igitur latera exculpta, cavataque sunt cavis non nimis altè penetrantibus, quibus includitur axis habens in medio tympanum, cui ab utraque parte ferrei unci sunt, duo in universum, vel foramina in quæ possint conjici funes, quorum hæc ratio est. Funes duo uncis medii circunligant, & ab utraque parte prope foramina nodum accipiunt: quorum capita quum quatuor sint, duo trajiciuntur per transversarium prius, ab interiori parte extra; reliqua duo per id quod posterius est. Secundum tympanum cochlea speciem lentis referens recta collocatur, hæc composito vocabulo Græcè κωχλιάζων dicitur. Ejus extremitas demittitur in cavum non penetrans prioris transversarii; pars verò quæ cochleæ modo striata est, juxta tympanum collocatur; quod superest ex ejus longitudine per foramen transit, extremaque parte baculum versans habet, quo torquetur, ut cochlea per id versata tympanum moveat, converso hoc axis versetur, quo moto funium capita quæ extra procedunt, ad intendendum ducuntur. Sunt item in glossocomo opercula, ut quæ in eo sunt machinationes occultentur; tum quatuor annuli ad latera fixi, bini ab inferiori parte, totidem à superiori, ea de causa, ut alligari organum possit. Hujus fabricationis auctor est Aristion filius Pasicratis, siquidem aliter structum fuit à Nymphodoro. In vetusta enim structura extat cochlea non per transversarium, sed quà opercula sita sunt, trajecta. Duas enim forfices ferreas ad latera affixas habet ad medium pertusas, quarum una axi subjicitur, altera superponitur, utraque à latere tympani collocatur, inferior angustius foramen habet, superior latius. Cochlea igitur ab ea parte, qua opercula sita sunt, trajecta, atque à forficibus contenta, alterum operculum sine impedimento clauditur; alterum claudi non patitur pars cochleæ, quam penetrare diximus, cuique baculum versans affigitur. Hoc itaque operculum medium transversum in duas partes secatur, quarum altera manet immobilis, altera clauditur; atque hæc media in longitudinem lunata figura exciditur, ut quum operculum clauditur, lunatum ejus cavum propositam cochleæ partem excipiat. Hanc Nymphodori structuram non accepit Aristion, sed adjecit organo axem habentem tympana, foraminaque, ut axis qui in medio est, motus, ubi velis consistat, & vi minimè volvatur. Transtulit A item annulos juxta prius transversarium, ne organum à parte operculi, sed à parte prioris transversarii alligetur. Trajecit præterea funium capita per opercula, hæc quidem à superiori parte, illa verò ab inferiori. Quod quidem pertinet ad annulorum situm, unà nobiscum sentit; sed axem quem adjunxit, tanquam supervacaneum rejicimus, siquidem unus axis ex robusta materia præparatus, quod opus est abundè efficit. Sed quum glossocomi fabricationem resolverimus, sequitur ut ad ejus motum veniamus.

B

CAPUT XXV.

De motu organi.

VBi humeri caput suo loco movetur, præcipueque si in alam veniat, ad scalam eodem modo paratam, quo in Nilei Plinthio explicavimus, nunc pro Plinthio Glossocomum alligetur, non ab operculis, ne sub cochlea habenæ abrumpantur, sed à priori transversario, annulis prope C ipsum affixis. Aperiantur item opercula, capitaque funium ad axem alligata excipiantur, hæc quidem à superiori parte, illa verò ab inferiori. Ac deinceps ubi restituere volumus, subsellium prope scalam ponatur, super quod homo ascendens brachium sic trajiciat, ut indatur cuneus in alam; circunligetur insuper humero Carchesius laqueus, vel alius æqualiter extendens, ejusque capita ducantur ad superiora funium capita, ut machinationum motu directis ductionibus ab inferiori parte intendamus, aut alio intercedente motu, aut per duos contrarios motus interjectos, hoc modo: D Laquei capita per inferiores trochleas trajiciantur, & cum funium capitibus colligentur, quo rursus fit, ut glossocomi machinationes motæ alio intercedente motu ab inferiori parte extendant. Verùm si per superiores laquei capita trajiciantur, deinceps per inferiores demissa ad funium capita vinciantur, rursus machinationum motus per duos contrarios motus interjectos ab inferiori parte extendit. Impulsus verò quos deindè res postulat, fiunt quemadmodum dictum est, ubi humerus in alam prolabitur, & per duplicem habenam extrahendo, & intensione remissa per manus sursum compellendo. Retulerunt alii or- E ganum hoc, ubi à superiori parte extendere volumus, idoneum esse; transferunt enim ipsum ad superiorem partem supra caput, cuneumque ad gradum adhærentem, solutum tamen, in alam conjiciunt; deinde capita funium cunei, ad inferiora capita funium organi religant, & Carchesium laqueum humero injiciunt, cujus capita deorsum adducta ad imum scalæ gradum immobilem devinciunt, ut per hæc retinaculis adhibitis directis ductionibus à superiori parte intendant. F Licet etiam organo ab inferiori parte alligato à superiori extendere alio intercedente motu; alligatis enim laquei capitibus ut (quemadmodum dictum est) retinacula sint, cunei funium capita per trochleas trajecta cum superioribus capitibus funium organi vinciunt, ut machinationibus motis alio intercedente motu à superiori parte extendant; aut laquei capitibus non amplius retinaculi vicem exhibentibus, sed ad funium organi capita alligatis, vel ad superiora directis ductionibus, vel alio intercedente motu ad inferiora idem

præstent; quumque abundè extenderunt, eosdem adhibent impulsus, quos paulo ante proposuimus. Quæ relata sunt, adscripsimus. Probamus autem & in hoc quod de Nilei Plinthio diximus; ubi scala erecta collocetur, intensionem ab inferiori parte adhiberi, cuneo ad scalam alligato; eam verò quæ vel à superiori parte trahit, vel in diversa deducit, ex toto prætermitti, ejusmodi siquidem imbecilles sunt. Quòd si homo jaceat sic interdum censui luxatum reponi. Contentus sum propositis reponendi rationibus exempli causâ propter organi motum huc allatis; omnia enim luxata per hoc quoque instrumentum reponi possunt; non secus ac per Nilei Plinthium. Utriusque machinationes sunt diversæ, sed reponendi rationes eædem, sic ut liceat ex superioribus universum hujus organi motum intelligere.

CAPUT XXVI.

A

Trispastum Apellidis seu Archimedis.

Trispastum Apellidis, seu Archimedis.

Illud in primis scire convenit neque Apellidem, neque Archimedem Medicos fuisse, sed architectos qui machinamentum hoc excogitarunt (quemadmodum nos accepimus de historia) ad naves deducendas, funibus non per manus, sed per ergatam attractis. Illius autem sæculi Medici ejus structuræ modum minuentes trispastum tractorium organum medicinale ad luxata fractaque restituenda fabricarunt in hunc modum. Totum organum ex eorum genere est, quæ oblonga quadrata nuncupantur. Est autem hoc modo compactum. Duo latera longa palmos quatuor digiti crassitudine inter se coagmentantur per transversaria longa palmos duos, crassa digitum. Latitudo potissimum posterioris transversarii sex digitos æquat; prioris propter opercula palmos duos. Ut retulit autem Pasicrates, media latera excavata sunt, cavis non nimis altè penetrantibus, quibus duo axes includuntur rotas habentes in vicinia laterum, utriusque axis rotæ perforatæ sunt perviis foraminibus, quæ non alia de causa facta sunt, nisi ut in ea funes immittantur, quorum ratio hæc est. Funes duo, extrema parte nodum accipientes, conjecti in prioris axis foramina attrahuntur ita ut nodi super foramina collocentur: tum funes circa suas uterque rotas involvuntur, & per posterioris axis foramina trajecti nodum accipiunt. Posterior axis medius inter rotas foramen habet, in quod rursus funis conjici debet. Sumitur funis longus, qui ab utraque extremitate nodum acceperit; deinceps per propositum foramen trajicitur sic ut nodus foraminibus jungatur; post hæc circa medium axem involvitur: quò facto altera ejus extremitas per posterius transversarium, quod medium perforatum sit, trajicitur. At quid nunc fit fune trajecto? manu tractus evolutusque posteriorem axem convertit, quo converso alia capita funium, qui extra procedunt ducuntur. Adhibentur autem funes quatuor, duo, & item duo, atque ad hunc modum immittuntur. Sumuntur funes duo, qui extrema parte nodum acceperint, & per duo foramina prioris axis, quæ inter rotas sunt, trajiciuntur attrahunturque, sic ut nodi foramina contingant; tuncque funium capita per prius transversarium perforatum ab interiori parte versus exteriorem trajiciuntur. Aut prehenditur funis unus duplex, cujus capita conjecta in prioris axis foramina attrahuntur, ut medius funis inter foramina statuatur: postea ejusdem funis capita per prioris transversarii foramina trajiciuntur. Duo item alii funes sumuntur nodo extremâ parte devincti; hi per foramina inter rotas posterioris axis facta, & à medio foramine recedentia attrahuntur, qui deinde ubi eorum nodi ad foramina pervenerint, tunc ducuntur, trajiciunturque per posterius transversarium perforatum, sic ut quinque nunc sint funium quæ extra feruntur, capita duo per prius transversarium, tria per posterius. His posterioribus manu attractis, inclusisque funibus (ut dictum est) involutis, atque evolutis, capita eorum qui exterius ferebantur, ducuntur, extenduntur que capita habenarum quibus distenditur corpus. Hujusmodi organi structuram Pasicrates exponens reprehendit tanquam minimè efficacem: universum enim organi opus consistit in ductione funis posterioris qui manu attrahitur. At nequit manus in restituendis luxatis vim tantam sustinere, præsertim ubi magni articuli sunt & corpora robusta: quamobrem organi structuram immutavit, duosque axes qui inclusi erant, ita struxit, ut penetrarent, & priorem minorem exiguis capitibus extantem, posteriorem majorem, & longiora capita habentem, & ad prioris quidem axis extantia capita clavos confixit; posteriori vero vectes adjecit. Demissis axibus duobus digitis machinamentum in restituendo sic movit. Habenas extendendis corporibus injectas ad extantia prioris axis capita deligavit, ut posteriori axe converso prior moveretur, & evolutis involutisque funibus nervi extenderentur. Verùm Aristion Pasicratis filius patri adversatur, ut vetustam organi structuram ignoranti. In vetusta (enim) organi structura axes non movebantur in laterum cavis, sed circa ferreos chodaces affixos lateribus in capreoli formam excavatis; quod videre licet in organis ad aquam hauriendam comparatis, quæ ob fabricationis rationem facile convertuntur, neque tamen rotæ in se continent armillam, sed chodacem. Quoniam igitur axes per armillas moventur circa chodaces, & rotæ per chodaces circa armillas, axes promptè admodum versabuntur, atque idcirco sine impedimento erunt, etiam si funis manu ducatur. Ob id autem ipsum trispastum organum appellatum est, quoniam tres funes agunt, unus quidem extra ductus, duo inclusi. Hactenus ipse probabiliter scripsit, sed vera sunt quæ à Pasicrate adducuntur, non enim potest manus funem ducens bene restituere; sed fortasse monstrationis causâ in ludo organum movere, vis autem quæ in restituendo requiritur, per manum minimè poterit adhiberi. Atque ea de causa iisdem omnibus factis, quæ in vetusta scriptura sunt ostensa, tertium axem organo adjiciendum judicavimus, cujus capita trajecta per latera essent, ut posterior axis nunc medius fiat, medius autem perforetur: in extantibus capitibus vectes demittantur, vel manubriola, aut bacula ductaria: medius verò funis posterior, ubi circa axem est involutus, trajicitur per foramen axis penetrantis, suoque ibi capite alligatur. His ita constitutis conversus posterior axis, ille inquam, cujus capita

capita extant, funem circa se involvit; quo fit ut medius axis moveatur, quo moto, prior quoque axis movetur. Tribus axibus conversis, funium qui extra ducuntur, capita tenduntur, cum quibus vinciuntur habenæ, quæ corpora extendunt. Habet item organum opercula veluti glossocomum, ne machinationes oculis exponantur; atque item annulos ad latera affixos quibus alligetur. Hæc est universi trispasti fabricatio. Restituendi autem modi aptantur iidem, quos posuimus in glossocomo, distat enim solum, quibus movetur, machinationibus. Præterea funium eadem est ductio, habenis ad eos alligatis. Sed jam trispasti fabricationem explicatam habemus.

CAPUT XXVII.

A

A Fabri organum.

B

B Fabri organum.

Fabri Organum.

Fabri organum ad hunc modum fit. Super basim quæ χρηπὶς nominatur, pro organo dimensam statuuntur crura duo, quorum longitudo duos cubitos & semissem æquat, aut etiam excedit; latitudo implet digitos quatuor; crassitudo tres. Crura hæc per duo transversaria inter se coagmentantur, altero ab inferiori parte, quod quinque palmos à basi recedat, altero à superiori, qua crura finiuntur. Inferiori transversario subjicitur asser transversus qui & cum lateribus organi, & cum transversario committitur. Hunc asserem sedile consueverunt omnes appellare, cujus medium ad transversarium exciditur ad effigiem Π inversi, qua parte transversario infigitur æneum Π. Accommodatur tam cavum, quàm Π demittendo priapisco octo digitos longo. Inter transversaria ab interiori parte crurum canaliculi excavantur, in quibus dum luxata reponuntur quadrata testudo moveatur, spatham & cubitos movens. Quandoquidem prior pars testudinis (frontem dicunt) pervio foramine pertunditur, in quod radix conjicitur, cujus extremum quà extenuatur, ad posteriorem testudinis partem per crassitudinem trajicitur. Proposita pars radicis pervio foramine pertunditur, per quod fibula demittitur, ne radix evellatur, sed manens in foramine torqueatur; Fibula autem in extrema radice scutulo superposito includitur. Radix eò pertinet, ut spatham in organo sustineat. Habet enim organum spatham capitulo leniter cavo assurgentem, ita longam, ut à testudine ad superius transversarium, quod caput nominatur, pertineat, & cuneati axis modo excedat. Hujus spathæ extremitas, quæ contra capitulum est, media in quadratam figuram exciditur, atque in cavum includitur radicis extemitas lata, quæ perforatur. Perforatur item spatha ab uno latere ad alterum, in quod foramen fibula demittitur, ut spatham detineat ad radicem. Ipsa verò testudo juxtà medium pertunditur foraminibus quatuor, vel ordine dispositis, vel duobus à priori parte, totidem à posteriori constitutis; quæ non alia de causa fiunt, nisi ut funes in ea

A indantur, ut in sequentibus ostendam. Medium caput, hoc est, superius transversarium in quadratam figuram excavatur, in quod cavum duplex trochlea inditur, quæ circa axiculum versatur. Habet item superius transversarium duo alia cava quadrata pervia, nempe ab utroque trochleæ latere unum, in quæ conjiciuntur quadratæ cubitorum partes; duo enim cubiti per superius transversarium demittuntur deorsum, & testudini inhærent, quæ quadrata cava in summo habet. Imas cubitorum partes quadratas tenuesque architecti
B calces nuncuparunt; superiores latas ac rotundas dixerunt alas. In alas ergo cubitorum, quæ superius transversarium excedunt, & perviis foraminibus pertusæ sunt, axis conjicitur, cujus capita utrinque excedunt, medium cuneatum est, in extremis capitibus vectes sunt, vel manubriola ductaria quibus convertatur. Alarum partes priores juxta foramina & axis capita rursus forantur, ut si quando opus sit in foramina fibulæ demissæ servent axem immobilem. Organo præterea juxta crurum extremitates alia duo sunt adjuncta crura, ut si quando sedilis
C vicem exhibeat, super basim, atque adjuncta crura jaceat. Verùm quia testudo per funem elata, & cubitos & spatham attollit, in sequentibus qua ratione funis indatur, adjiciam. Sumitur funis duplex, cujus capita per duo foramina, quæ vel juxta cubitos sunt, vel à priori parte, vel à posteriori, vel in medio trajiciuntur, vel ab inferiori parte sursum adducuntur, sic ut medius funis inter foramina collocetur; deinde capita sursum feruntur, & circa duplicem trochleam prioris transversarii involvuntur, atque (ut dictum est) permutata deorsum procedunt, & ad clavos penetrantis axis re-
D ligantur. Continetur enim organo Fabri alius axis conjectus in crura, quæ super transversarium inferius digitis quinque interpositis perforata sunt. In axis medio duo clavi sunt infixi, in extantibus capitibus vectes, vel manubriola ductaria, quibus convertitur axis, cujus conversio per funes testudinem attollit; atque unà cum spatha simul & cubiti, & axis, qui alis continetur, sursum feruntur ad luxata quæ à superiori parte extensa in suam sedem collocantur. Hujusmodi est antiqua structura organi, quod ad Fabrum refert auctorem.

E

CAPUT XXVIII.

C

De motu organi.

Qum erecta organa comparentur ad reponendum humeri caput excitando, & aliis quoque modis idonea sint, de humeri capite restituendo tractare constitui. Ordiar autem ab eo casu sub quo in alam prolabitur. Verùm ut organi motum perfectum habeamus, quaternæ trochleæ organo adjicientur, binæ ab inferiori
F parte, qua basis sursum spectat, totidem à superiori ad summa crura. Ubi ergo luxatum restituere volumus, cuneata pars axis primum lana vel linteo circundetur, subselliumque juxta organum ponatur, super quod homo ascendat; deinceps vinciantur crura quidem habena inter se, sed integrum brachium extensum ad latus. In foramina autem alarum indantur fibulæ, ut axis servetur immobilis, usque dum eo moto

opus erit. His ita constitutis brachium super axem imponatur; atque ubi cuneata pars axis in alam conjecta sit, laqueus Carchesius, vel alius æqualiter extendens, humero injiciatur, ejusque capita deorsum adducta, ad clavum ejus axis, qui cruribus annectitur, alligentur; fune non amplius indito, quemadmodum in organi fabricatione retulimus, axis conversio directa ductione ab inferiori parte extendet, id quod etiam alio intercedente motu, ad hunc modum fit. Laquei capita primo per inferiores trochleas traducuntur, inde sursum data ad clavos axis alligantur, ut hic versus propositam intensionem moliatur. Idem quoque efficitur duplici contrario motu interjecto: laquei enim capita per inferiores trochleas trajecta ad superiores feruntur; inde ad axis clavos vinciuntur, ut duplici contrario motu interjecto ab inferiori parte extendant. Tales sunt modi quibus ab inferiori parte intendimus. Si quis autem à superiori intendere voluerit, fune in testudinem conjecto veluti in organi structura posuimus, laquei capita deorsum adducat, & tanquam retinacula ad aliquid immobile devinciat; post hæc axem convertat, quo converso testudo alio motu intercedente, per funem elata, à superiori parte intendet. Ex his quoque ille modus comprehenditur, qui in diversa extendit. Hic non amplius requirit, ut capita retinacula sint, sed ab interiori parte ad axis clavos vinciantur, vel per se, vel alio motu intercedente, ut per unum machinationis motum, propositus extendendi modus adhibeatur. Servetur autem in intendendo axis immobilis, quemadmodum declaravimus. Postquam abunde intenderimus, fibulæ quæ moveri illum non patiebantur, recipiendæ sunt, atque ipse per vectes, vel manubriola ductaria convertendus, ut cuneo aliqua ex parte inclinato, extrahendo repellamus, sicut in aliis organis ostendimus: post hæc dum restituimus humero deorsum intenso, minister à posteriori parte assistens manus det ad cervices hominis, ut corpus versus pedum regionem cogat in contrariam partem. Verùm ubi restituimus, ministro id præstante, quod ostendimus, subsellium pedibus hominis subjectum subtrahatur, ut ipse suspendatur ab organo; tum (ut alibi dictum est) eodem momento, quo ab inferiori parte extendimus, atque excitamus, per cuneum extrahendo impellemus; deinde intensione remissa sursum cogemus, utraque manu membro comprehenso, & ut in suum locum recondatur, elato. Hac igitur ratione humeri caput in alam prolapsum restituitur.

Verum si in priorem partem, aut posteriorem veniat, vertere sic axem oportet, ut quod ex eo cuneatum est, deorsum spectet, sursum quod æquum est, hoc siquidem nunc aptatur ad reponendum humeri caput, quod in propositas partes eruperit. Eo facto homo super subsellium, quod juxta sit, ascendens brachium superponat, sic ut axi insidat; deinde humero injiciatur laqueus æqualiter extendens, cujus capita deorsum ad axem alligentur: eædemque intendendi rationes adhibeantur, quæ traditæ sunt, ubi in alam excidit. Nervis abunde diductis impulsus convenit, quem in aliorum organorum motione monstravimus.

Sed si neque cubiti sint, neque axis in alas con-

A jectus, humeri caput in alam prolapsum ita restituitur. Agitatur spatha sic, ut capitulum ejus perinde ac cuneata pars axis superius transversarium excedat: tum duplex habena media inter spatham, & transversarium datur, cujus capita ab exteriori parte pendent. In restituendo autem æger ad organum assistens, brachium super transversarium imponit sic, ut spatha in alam indatur; post hæc Carchesius laqueus, vel alius æqualiter extendens humero injicitur, cujus capita deorsum demissa ad transversarium, ut retinacula deligantur. Fune ad testudinem

B dato axis conversus testudinem, cumque ea spatham attollens, à superiori parte extendit. Aptatur item ille extendendi modus, qui in diversa ducit, laquei capita mutata ad axem alligantur, tunc siquidem conversus axis in diversa diducet. Postquam satis extenderimus, duplicis habenæ capita continenda sunt, & per hanc ipsa spatha, ut per spatham extrahendo impellamus. Quo facto intensio remittenda est, membrumque sursum adducendum, ut quamcelerrimè in suum locum articulus collocetur. At si organum non spatham habeat,

C non cubitos, non axem illis contentum, humeri caput in alam veniens per cuneum sic reponi debet. Cuneus in quem funes conjecti sint, superiori transversario insidat, & per funes ad ipsum vinciatur; deinceps æger brachium superimponat, cuneusque in alam conjiciatur, quo conjecto laqueus Carchesius humerus circunligetur, ejusque capita deorsum demissa dentur ad axem, qui cruribus continetur, ut axis versatio ab inferiori parte extendat. At ubi satis intenderit, impellere oportet, velut in aliis organis demonstravimus, aut extrahendo, aut sursum compellendo: qui modi, quum ab infe-

D riori parte extendimus, potissimum ad rem pertinent. Placuit aliis per testudinem ita reponere. Funem primò resolvunt, ipsumque duplicant, cujus duplicati capita per duo testudinis foramina trajiciunt, à superiori parte deorsum, & ad inferioris axis clavos alligant. Attollunt itaque testudinem prope superius transversarium, tuncque restituendum brachium superinjiciunt, cuneumque in alam demittunt; post hæc brachium per palmam juncturam ad testudinem vinciunt. His itaconstitutis inferior axis convertitur, testudoque à subjecto

E fune deorsum versus attracta ab inferiori parte ducit; quo pacto intensio quidem ab inferiori parte adhibetur, sed humero ad testudinem alligato prohibetur conveniens impulsus.

CAPUT XXVIII.

De Cubito luxato.

Cubito in illas tres partes elapso ubi brachium curvatur, interiorem inquam, exteriorem, & posteriorem, juxta organum ab omni parte præ-

F paratum stare æger super subsellium debet, atque axis converti sic, ut pars ejus quæ cuneata est deorsum spectet; sursum, quæ æqua; dehinc brachium dare super axem. Quo facto humerus ad axem per palmam juncturam deligandus est; brachio verò in vicinia manus injiciendus est laqueus inæqualiter extendens, ejusque capita sursum adducenda, & ad alam, vel ad extans caput axis è regione alliganda. Brachio sic ad rectum angulum figurato habenæ vel latæ fasciæ medium ad eam

regionem detur, quæ proximè sub cubito est, cujus A capita deorsum ad axem porrigantur. Quod ad extendendum pertinet iidem modi conveniunt, quos, ubi humeri caput restituitur, ostendimus. Nunc siquidem licebit vel continendo, & à superiori parte extendendo, vel in diversa ducendo vim adhibere; qua abunde adhibita eadem impellendi ratio accommodatur, quæ tradita est, ubi de aliorum organorum motu pertractavimus. At si cubitus in priorem partem moveatur, in quo casu brachium extenditur, membro superimposito humerus ad axem deligetur; tunc Carchesius laqueus, vel alius æqualiter extendens brachio in- B jiciatur, ejusque capita deorsum ferantur, eademque intendendi ratio adhibeatur; post idem impellendi modus expeditissimus, quem in tractandis organis demonstravimus. Propriè autem spatha plurimum videtur ad cubitum restituendum pertinere. Videamus autem, quomodo, ubi neque cubiti in organo sint, neque axis in alis contineatur, opus hoc efficiendum sit. Funis igitur resolvitur, duplicaturque, & ejus capita per duo foramina testudinis à superiori parte deorsum trajecta, ad axis clavos alligantur; testudo autem cum spa- C tha prope superius transversarium attollitur; dein spatha torquetur, & brachium super transversarium, cui lana circundata sit, imponitur, humerusque ad transversarium per palmam juncturam alligatur, brachium verò ad spatham toto membro curvato; convertitur igitur axis cruribus contentus, testudoque deorsum versus à fune coacta spatham similiter seorsum adducit, sicque ab inferiori parte intendimus. Atubi satis extenderimus, aptatur impulsus quem paulò supra posuimus; si in exteriorem, vel interiorem partem cubitus elabatur, adducendo; si in posteriorem, extrahendo. Porro ab D inferiori parte extendere possumus; impulsu autem, eo quod brachium devinctum sit ad spatham extrinsecus, prohibemur; nisi quum radix evelli ex foramine possit, extrahendo impellamus. Magis autem accommodatur spatha, ubi cubitus in priorem erupit, quem si restituere velimus, funem demittere similiter oportet, sinereque ut spatha dependeat; deinde membro superinjecto, humerum ad transversarium devincire, brachium verò ad spatham; post hæc ab inferiori parte extendere, vi quantum res postulat adhibita impellere, ante quidem premendo, tum circunducendo, spatha cum brachio tortâ curvataque premendi causa. E Hactenus de cubito luxato.

CAPUT XXIX.

A

Scamnum Hippocratis.

Ex Ruffo Scamnum Hippocratis.

Hippocrates maximè admiratione dignus multis in locis suum organum ξύλον appellavit, F in quibusdam etiam χεδίαι, recentiores βάθρον, id est scamnum dixerunt, eoque affixis cruribus, & pro organo & pro scamno usi sunt. Struitur autem sic. Paratur lignum sex cubitos longum, latum duos, novem digitorum crassitudine, resupinaturque; & quatuor alia ligna pedem longa extremis partibus rotunda, duo scilicet, & duo cum ejus extremis junguntur. Hujusmodi ligna, quæ φλιαὶ ab Hippocrate vocantur, in latitudine perviis foraminibus pertunduntur, quibus continentur penetrantes axes in medio clavos habentes, & in extantibus capitibus manubriola ductaria ad convertendum continentur. Totum lignum in medio usque ad alteram partem quatuor digitorum spatio injecto cava habet, quorum altitudo pariter, & latitudo tres digitos æquet: cava hæc Hippocrates χαπέτους nuncupavit. Medium præterea lignum alte in quadratam figuram excavatur, quo scalmus demittitur, qui Priapiscus vocatur. Alias item habent φλιαὶ, in medio ad similitudinem literæ Π, non inutiliter adjectas. Structura igitur, Pasicrate auctore hujusmodi est; cui deinceps subdam, qua ratione moveatur Scamnum Hippocratis; quod ubi vetustam structuram habeat, homine jacente, ad luxata omnia restituenda idoneum est, ut dum singula exequar, declarabo.

CAPUT XXX.

B

A Junctura lepus auritus, &c.

De Maxilla restituenda.

Maxilla excidente sive ab altera parte, sive ab utraque homo resupinatur sic, ut caput juxta axem, qui ab ejus parte est collocetur, brachiis ad pectus, atque abdomen alligatis, cruribusque inter se, & omnibus ad scamnum organum devinctis. Tum capiti ea junctura imponitur, quæ lepus auritus dicitur, ejusque sinus ad ea ligna, quæ proximum axem sustinent, ut retinacula sint, deligantur. Media habena in os inditur, quantum potest intima, juxta eam regionem qua maxilla cum malis committitur, inter dentes maxillares, ejusque capita deorsum demissa ad axem, qui à pedibus est, alligantur; aliaque habena media mentum complectitur, & in utranque partem ultra caput adducta ad axem qui super ipsum est diducendi causa devincitur. His ita constitutis inferior axis torquetur, ut continendo, & ab inferiori parte extendendo, vis adhibeatur. Postquam intenderis, quantum res postulat, ad eos impellendi modos venies, quos in opere de articulis exposuimus. Si maxilla quidem ab una parte exciderit, tria efficies, adduces, premes, & sursum compelles: sin ab utraque parte extrema mota fuerint, premere conveniet, & sursum compellere. Hæc de maxilla: nunc venio ad humeri caput.

CAPUT XXXI.

C

Cuneus, &c.

De humeri Capite in alam prolapso.

Ubicunque humeri caput restituimus, si in alam vel in priorem partem venerit, resupinare hominem debemus; si in posteriorem, pronum collocare. Ubi ergo in alam prolapsum restituimus, cuneus eò immittendus est, sic ut qua capitulum assurgit rotundum, ac leniter cavum,

in priorem partem spectet; quà æquus est, in posteriorem: expedit autem cuneum ut mollior sit linteo, vel lana involvere; omne enim lignum (auctore Hippocrate) durum est, & tactu lædit, atque hac de causa potissimum lana circundatur. Adde quod hæc sudorem absorbet, qui in ala oritur, & ob curationis mentum, & ob calorem ejus partis naturalem, qui ad diducendum confert, & quod cuneum labi non patitur. Deinde funium capita, hæc quidem à priori parte, illa verò à posteriori super caput ad axem adducenda. Media item habena sub ala inter cuneum, & humerum danda est, vel (ut aliis placuit) inter cuneum, & latera, ejusque capita ab exteriori parte attrahenda. Ipsi autem humero Carchesius laqueus vel alius æqualiter extendens injiciendus, non quà laceratus est, ne quum nervosus sit, si adstringatur doleat; sed supra, vel infra plerique superiorem regionem anteponunt tanquam magis idoneam, quod proximè ad articulum accedat; sed locus hic ad curationem minus accommodatur; prohibet enim rectum impulsum. Sub musculo igitur deligandum censemus, & ob hanc causam, & propterea quod locus qui juxta adstringitur ægrè laxatur. Quæ verò mediocri interjecto spatio attrahuntur, facilè sequuntur. Expedit autem ut laqueus mollius insidat, humerum lana obvolvere, deinde laqueum injicere; tubercula enim cubito subjecta prohibent, quominus laqueus sub extendentium vi deorsum labatur. His ita constitutis laquei capita deorsum demissa è regione ad axis clavum alliganda sunt, vel circa ipsum obvoluta, vel nodo inter se devincta: magis autem ad rem pertinent, ubi inter se alligata clavo circunponuntur; tunc siquidem opus suum firmius præstant. Necesse autem est vel continere, & seu ab inferiori, seu à superiori parte extendere, vel per organi axes in diversa contendere. Abunde vi adhibita, primum convenit impellere, per duplicem habenam extrahendo; & eodem quo extrahimus momento, cubitum altera manu ab exteriori parte in interiorem agere, intensione adhuc manente. Tum hac remissa laxataque manibus sursum compellere. At si caput humeri in priorem partem moveatur, hominem supinum collocamus; pronum, si in posteriorem, cuneoque omisso, medium duplicatæ habenæ lana involutum sub alam demittimus, capitaque ejus supra caput adducimus, non è regione humeri vitiati, sed versus contrariam partem homine resupinato, si in priorem partem articulus exciderit. Quæsita autem causa est quamobrem id fiat. Pasicrates quidem id propterea fieri dixit, ne humerus detineatur habena è regione sursum versus attracta. Recentiores non ea de causa capita oblique ducenda esse dixerunt, sed ne corpora, quibus ala continetur, compressa lati scapularum ossis sinum impleant: Nobis verò cum omnibus convenit, capita obliquè danda esse ad contrariæ partis ligna, quibus axis continetur. Rursus autem humero Carchesius laqueus injiciatur, vel alius qui æqualiter extendat, ejusque capita deorsum ad axem, qui à pedibus est, demittantur, ut vel retinaculis adhibitis ab inferiori parte intendamus, vel (si placeat) in diversa contendamus. Convenit autem impulsus, quemadmodum supra declaravimus, manibus præcipuè adducendo, comprimendoque. Similiter autem ubi humeri caput in posteriorem partem moveatur, ho-

A mine prono collocato eadem moliri convenit, quæ, ubi in priorem venit, tradita sunt. At ubi satis extenderimus, manibus premere, & adducere, & sursum compellere necessarium est.

CAPUT XXXII.

De humero luxato comminutoque.

NOnnunquam accidit ut prolapso humero fractura quoque adjiciatur membro medio B comminuto; in quo casu recondere articulum oportet, & fracturam componere. Quod ad reponendum pertinet, retinaculo uti expedit, & à superiori parte extendere. Quod ad fracturam similiter uti retinaculo, & ab inferiori parte attrahere; sed ante restituere quod prolapsum est, oportet; deinde quod fractum. Ergo ubi volumus quod prolapsum est condere, cuneum in alam indimus, capitaque funium super caput attrahimus, ac mediam habenam inter cuneum & humerum demittimus, cujus capita ab exteriori parte procedant. C Tum infra cuneum, ac super fracturam Carchesium laqueum injicimus, ejusque capita deorsum ad ligna quæ axem sustinent, ad retinendum alligamus; sed funium capita ad axem, qui super caput est, vincimus, ut eo converso, & contineamus, & à superiori parte extendamus. Nervis abunde intentis per convenientem impulsum articulum restituimus; quo facto laquei capita super caput data, retinacula fiunt; & alter laqueus æqualiter extendens, cujusmodi Carchesius est, humero injicitur, cujus capita demissa ad axem qui à pedibus est, vinciuntur, ut & retinendo, & à superiori D parte extendendo vis adhibeatur: neque nunc est quod timeamus, ne fractura ab inferiori parte attracta repositus articulus excidat, siquidem quum à superiori parte tam à cuneo, quàm à superiori laqueo retineatur. Vi satis adhibita fracturam manibus componimus quemadmodum sæpius indicavimus. Quòd si humeri caput in priorem, vel posteriorem partem venerit, ubi restituitur, easdem animadversiones desiderat. Hactenus de humeri capite.

CAPUT XXXIII.

A

A Carchesius laqueus humero &c.

De Cubito.

E CUbito in illas tres partes elapso, in quas ubi venit, brachium curvum est, neque extenditur, interiorem, exteriorem, & posteriorem, homo super organum resupinetur, quo commodè figurato Carchesius laqueus vel alius æqualiter intendens, humero circundetur, cujus capita ut retiF nacula sint, sursum super caput vinciantur. Brachio autem in vicinia manus laqueus injiciatur, qui inæqualiter extendat, putà Attollens, Chiastus, aut Nauticus, cujus capita sursum adducta ad ligna quibus axis continetur religentur, utrunque scilicet ad id ad quod spectat è regione, sic ut cubitus cum humero ad rectum angulum figuretur. Tum duplicatæ habenæ seu latæ fasciæ medium ad brachium detur juxta cubiti juncturam, cujus

capita ad axem qui à pedibus est, vinciantur. Datis igitur capitibus laquei ad superiora, duplicatæ habenæ ad inferiora, binisque axibus, uno super caput, altero juxta pedes collocato, vim adhibebimus, vel continendo, & à superiori, vel inferiori parte attrahendo, vel in diversa ducendo; eaque ratione impellemus, quæ reponendo articulo idonea sit; ubi in interiorem vel exteriorem partem convertatur, adducemus, ubi in posteriorem, extrahemus. Quod si in priorem partem articulus elabatur, in quo casu curvari extensum brachium nequit, homo supinus jaceat in vitiatam partem inclinatus: brachio super scamnum extenso Carchesius laqueus humero injiciatur, cujus capita super caput procedant: extremo item brachio in vicinia manus alius detur laqueus, qui æqualiter extendat, cujus capita deorsum attrahantur. Item eadem vis adhibeatur, nempe retinaculis, & intensione à parte inferiori. Equidem satius duco in diversa contendere; nam hoc ad articulum reponendum efficacius est, quàm si simpliciter ab inferiori parte solummodo extendamus. Oportet autem, quum abunde extenderimus, ad commodè impellendum transire, premendo nimirum, & circunducendo; premendo quidem, intensione adhuc manente; circunducendo, postquam remissa fuerit. Condito articulo, ut ejus restituti certa indicia habeantur, experiri oportet naturales brachii actiones, flexum inquam & porrectionem, præterea situm in pronum habitum, ac supinum, quoniam, ubi hujusmodi actiones liberę sint, perfectè restituti articuli fidem faciunt. Possumus, & conferentes cum altero cubito, num ex toto luxatum restituerimus colligere. Quo perfectè restituto brachium commodè ad rectum angulum curvetur, contineaturque in sequentem curationem. Duo igitur brachii ossa, ubi suo loco mota sunt, his modis revertuntur. Sed potest seorsum utrunque etiam offendi, quum cubitus erumpat, radius diducatur, quod nunc quoque explicabo. Læditur per se cubitus radio inviolato; dehiscit seorsum radius, cubito in sua sede manente: utrunlibet horum ossium lædatur, ubi per hoc organum restituitur, humerus injecto laqueo ad ligna quæ axem super caput continent, alligatur, extremoque brachio rursus laqueus circundatur, qui inæqualiter extendat, sicut Attollens, aut Nauticus, cujus capita deorsum demissa intendendi causa ad axis clavos vinciuntur. In circundando laqueo qui inæqualiter extendit, id observatur, ut sinus super eam partem quæ reponitur, capita super contrariam collocentur; siquidem laquei inæqualiter extendentes propriè illas partes magis cogunt quibus eorum capita insident, minùs verò contrarias. Ergo quum brachium duobus ossibus contineantur, ubi alterum suo loco motum reponitur, cogere id potissimum expedit; & alterum, si fieri potest, non urgere. Intensione abunde adhibita, illi conveniunt impellendi modi, quos luxati genus postulat; siquidem cubitus in interiorem partem venerit, utriusque manus digiti inter se juncti ab exteriori parte radii eminentiam cubiti complectuntur, prominentioresque palmarum partes à latere dantur, ut his impellentibus quasi adducendo os in suam sedem collocetur. At si cubitus ad posteriora radii proruperit, brachio aliquantisper curvato, eodem momento quo ab inferiori parte extendimus, prominentiori palmæ parte premere debemus, ut os

A in suam sedem reponatur. Hæc enim premendi ratio ad restituendum propriè aptatur. At ubi radius in priorem partem recedat, extenso brachio perinde agere convenit, quasi utrunque in eandem partem excesserit. Adhibenda itaque vis est & continendo, & ab inferiori parte extendendo, quo abunde facto duplex impulsus accommodatur, & qui premit, & qui circunducit; qui premit intensione manente; hac remissa, qui circunducit, ut ostensum jam est. Commune est utriusque, ubi restituta fuerint spectare, an brachium suo mune-

B re, sine impedimento fungatur, curvetur nimirum, & extendatur, & supinum pronumque figuretur, quæ actiones, si liberæ sint, ex toto restitutum esse testantur; quo facto brachium, in sequentem curationem ad rectum angulum collocetur.

CAPUT XXXIV.

De Manu.

C Manus in quatuor partes prolabitur, in interiorem, exteriorem, priorem, & posteriorem. Oportet, si in interiorem partem veniat, supinam collocare, super scamnum homine similiter resupinato, pronam; si in reliquas tres partes elabatur; deinde Carchesium laqueum, vel alium æqualiter extendentem brachio injicere, & super sinum manus dare vectem transversum, vel ferramentum, quo adurimus, ad palmam ipsam deligare eo vinculo, quod, ad extremas partes inscribitur. Tum vectis, vel ferramenti extremitatibus injicere, vel medias habenas duplicatas, vel laqueo-

D rum inæqualiter extendentium sinus, deorsumque demittere; atque alterum laqueum æqualiter extendentem brachio circunponere, ejusque capita super caput adducta, ut retinacula sint, devincire. Quæ verò deorsum ferebantur capita extendendi causa ad axem, qui à pedibus est, religare ut ejus conversione & contineamus, & ab inferiori parte extendamus. Quam rem ubi satis præstitimus, convenienter impellimus. Nunc autem maximè ad manum restituendam pertinet adhibito retinaculo ab inferiori parte extendere. Li-

E cebit præterea, & sursum adducere, & in diversa contendere. Nervis abunde diductis impulsus necessarii sunt qui eam compellere in suum locum possint. Quod si in interiorem vel exteriorem partem exciderit, prominentiori parte palmæ, aut etiam calce superdato pressa ossa coguntur, deinceps manus juxta digitos huc atque illuc agitur; sin in priorem, vel posteriorem partem eruperit, utiliter adducendo impellimus.

CAPUT XXXV.

F

A

A Laqueus æqualiter extendens &c.

De Spina luxata.

Hippocratis organum luxatis omnibus restituendis accommodatur, sed præcipuè spinæ, quæ ubi gibba facta est, tunc maximè curari posse censetur, quum recens ex ictu vitium est. Collocatur igitur homo pronus super scamnum, ut laquei capita è regione ad axem ferantur; cir-

cundantur ſpinæ laquei duo æqualiter extendentes, unus ſupra gibbum locum, alter infra, aut quaterni ex iis, qui inæqualiter extendunt, bini à ſuperiori parte, totidem ab inferiori, inter ſe adverſi ſuperinjiciuntur, ut in opere de luxatis explicavimus. Vis nervis adhibetur potiſſimum in diverſa deducendo, interdum tamen continendo, & vel ab inferiori, vel à ſuperiori parte extendendo. Intenſione abunde adhibita, ille impulſus, quo premimus, accommodatur. Hippocrates varios tradidit impellendi modos, & per prominentiorem palmæ partem, & per ſpatham premendo idoneam. Impulſus per hujuſmodi ſpatham illis reſtituendi modis annumeratur, qui facile comparantur. Extremitas enim ſpathæ in foſſam aliquam demittitur, vel in lignum excavatum. Nos ut ſpathæ obex opponeretur, Hippocratis ſcamno Π ferreum adjecimus, quod & extrahi & infigi poſſet, & ſpathæ reſponderet, pertuſumque pluribus foraminibus eſſet, & in foramina crurum organi demitteretur, ut Π pro gibbi magnitudine accommodaretur, ſpathaque extrema in Π conjecta, ejus partem premendo accommodatam ſuper gibbum dantes premendo impulimus. Alii duplicatæ habenæ medium organo ſubjicientes eandem ſpatham ſuper locum injectam premunt. Premendi modum in opere de articulis exquiſitius indicavimus.

CAPUT XXXVI.

De Femore.

FEmur in quatuor partes promovetur, in interiorem, exteriorem, priorem, & poſteriorem. Si in tres partes prolapſum eſt, interiorem, exteriorem & priorem, crus extenſum eſt, implicarique non poteſt; ſi in poſteriorem, curvum eſt, neque extenditur. Ergo ſi in illas tres partes erumpat, in quas ubi venit, crus extenſum eſt, reſupinato homine medium duplicatæ habenæ lana involutum inter anum, & naturale demittendum eſt, capitaque ejus ſuper caput adducenda. Ubi in alias partes venerit, nullo interpoſito diſcrimine inter anum, & naturale dari habena debet; ſed ea animadverſione, ſi in interiorem partem exciderit, ut ad integrum femur magis ſpectet, ne femoris caput, quum extenditur, habena media detineatur; cujus capita vel ad axem alligentur, ubi in diverſa contendimus, vel ad ligna quibus axis qui à capite eſt continetur, ubi & retinemus, & ab inferiori parte extendimus. Extremo autem femori prope genu Carcheſius laqueus injiciatur, ejuſque capita deorſum demiſſa ad axis clavum vinciantur, ut eo converſo & contineamus, & ab inferiori parte adducamus. Nervis quantum res exigit intentis, ad impulſum veniendum eſt.

CAPUT XXXVII.

A

A Poſtes Π literam &c.

De Femore in interiorem partem prolapſo.

PRopriè autem ad femur in interiorem partem prolapſum excogitata ſunt ligna ad ſimilitu-

A dinem Π à lignis, quibus axis continetur, non abhorrentia. Ubi ergo femur in interiorem partem erumpens reſtituitur, æger in integrum latus verſus jaceat, evulſoque priapiſco integrum crus propoſito ligno ſubjiciatur, alligeturque ad ſcamnum, ita ut immobile perſeveret, eademque ratione & brachia, & reliquum corpus. Crus autem vitiatum detur ſuper tranſverſarium lignorum, quæ Π literam repræſentant, ita ut tranſverſarium inter anum & naturale collocetur: Sed extremo femori juxta genu injiciatur laqueus vel Carcheſius,
B vel alius qui æqualiter extendat, ejuſque capita ad inferiorem axem demittantur: Super ipſum verò lignum Π literam repræſentans ſub crure quod reſtituitur, detur ſpatha quæ premendo aptatur, vel lignum habens in ſummo capitulum rotundum, ac leniter cavum ab interiori parte à ſummo crure ad imum pertinens. Quo facto ubi reſtituere volumus, axis convertitur, cujus converſio ab inferiori parte extendit. Poſtquam nervi abunde extenſi fuerint, ſpatha vel eo ligno quod in ſummo capitulum habet, ſuper id lignum, quod Π literam refert, cum crure magna vi deorſum adducto, impulſus extrahendo adhibetur; poſt
C quem alius idoneus eſt, qui ſurſum verſus compellit, quemadmodum diximus de humero in alam prolapſo.

CAPUT XXXVIII.

De Femore in poſteriorem partem prolapſo.

VErùm ſi femur in poſteriorem partem elabatur, neque pronum, neque ſupinum hominem collocamus, ſed ſedentem, magis autem in
D integram coxam inclinatum. Homine ita figurato duas prehendere habenas oportet, earumque unam ſimplicem extendere, atque alteram duplicem demittere in mediam ſimplicem, & ſimplici quidem hominem cingere, duplicem à ſuperiori parte deorſum demittere, ab ea regione quæ umbilico proximè ſubjicitur, ad eam quæ inter anum & naturale eſt, & per anum ſurſum adducere, ut quatuor habenæ capita à poſteriori parte ad retinendum vinciantur. Retinaculis datis lata pars ſpathæ, quæ premendo accommodatur, coxæ ſup-
E ponatur, imoque femori juxta genu laqueus injiciatur, qui æqualiter extendat, cujus capita ad inferiorem axem demittantur, ut eo converſo & contineamus, & ab inferiori parte intendamus. Intenſione ſatis adhibita dum adhuc intendimus, caput femoris per ſpatham in exteriora propellatur, apertaque manu æger reſupinetur, per hanc enim vim femur in ſuum locum compelletur. Repoſiti autem indicium erit comparatio cum altero crure, & liberæ ipſius actiones; nam ſi citra impedimentum complicari & extendi poteſt, ex toto in-
F tus eſſe conjiciendum eſt.

CAPUT XXXIX.

De Genu.

GEnu in tres partes prolabitur interiorem, exteriorem, & poſteriorem. In omnibus his caſibus, crus extenſum eſt, & minimè complicatur. Oportet ſi in interiorem vel exteriorem partem

prociderit, hominem extenso crure super scamnum resupinare; sin in posteriorem, pronum collocare; tum duos laqueos æqualiter extendentes cruri injicere, alterum à superiori parte super femur, alterum infra genu; dein capita superioris super caput adducere, inferioris ad axem nervosque intendere, quemadmodum in reliquis articulis dictum est, sive retinaculis usi ab inferiori, vel superiori parte intendamus, sive in diversa diducamus. Nervis abunde diductis, si in latus ab inferiori, vel exteriori parte motum fuerit, ille impellendi modus convenit, qui adducit: si in posteriorem, & ille qui premit, & ille qui circunducit. Qui impellendi modi, quum similes illis sint qui ad cubitum traduntur, commodè in hunc locum transferuntur.

CAPUT XL.

A

A Carchesius Laqueus &c.

De Talo.

TAlus modo in interiorem, modo in exteriorem partem procidit, interdum quoque in A posteriorem convertitur, in quas partes ubi venerit, æquè resupinare hominem convenit crure extenso: ac deinde cruri Carchesium laqueum æqualiter extendentem circunponere, ejusque capita à posteriori parte ad axem qui supra caput est adducere; talo autem draconem, vel sandalium laqueum injicere, ejusque capita ad inferiorem axem alligare, tuncque membrum, vel in diversa diducere, vel continere, & ab inferiori parte extendere: Nervis, quantum res postulat, diductis convenienter impellere, ubi in interiorem; vel exteriorem partem eruperit, retrò cogendo; ubi in B posteriorem, extrahendo; nunc siquidem ob eum habitum impulsus extrahendo aptatur. De modis autem impellendi diligentius in Opere de luxatis tractabimus.

FINIS LIBRI ORIBASII de Machinamentis.

